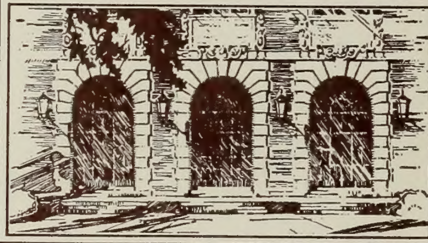

ROMANIA

DESBATERILE SENATULUĬ

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

Mesagiul de deschidere a Corpurilor legiuitóre, citit de M. S. Regele la 15 Noembre 1893.

» *Domnilor senatorĭ,*
» *Domnilor deputațĭ,*

» Astădĭ, maĭ mult de cât orĭ » când, Mĕ simt fericit de a Mĕ găsi » în midlocul Representațiuneĭ Na» ționale.

» Căsătoria iubituluĭ Meŭ Nepot » a fost bine-cuvîntată de Provi» dență. Nascerea, pe pămêntul Ro» mâniei, a tênĕruluĭ Principe Carol » a strîns şi maĭ mult puternicele » legăturĭ, carĭ unesc Dinastia Mea » cu sórta acesteĭ Țĕrĭ, şi asigură » pentru vecie viitorul eĭ.

» Cu acest prilegiŭ am avut mul» țumirea să constat, încă o dată, cât » de adânc înfipte, în inimele Na» țiuneĭ, sunt dragostea şi credința » către Tron.

» *Domnilor senatorĭ,*
» *Domnilor deputațĭ,*

» Şi anul acesta, putem constata » cu o viue mulțumire, că tóte Pu» terile proclamă, în orĭ ce împre» gĭurare, voința lor nestrĕmutată, » de a păstra lumeĭ nepreţuitele bine» facerĭ ale păceĭ.

» Țéra nóstră trebue să se fericés» că de aceste solemne declarațiunĭ, » carĭ, asigurând liniştea Europeĭ, » ne permit să lucrăm la desvoltarea » nóstră pe tóte căile progresuluĭ.

» Politica Românieĭ fiind şi dênsa » călĕuzită de aceeaşĭ dorință, ra» porturile nóstre cu tóte Puterile » sunt amicale şi pe deplin satisfă» cĕtóre.

» Puteți, dar, fără altă preocupare, » urmări şi desĕvîrşi opera de re» forme, cu care v'a însărcinat, acum » duoĭ anĭ, încrederea Națiuneĭ şi » pe care cu atâta rîvnă şi cu atâta » succes ațĭ realisat'o, în parte, în » sesiunile precedente.

» Pe lângă proiectele de legĭ, pre» sentate deja Domniilor-vóstre de » către guvernul Meŭ, şi carĭ, din » lipsă de vreme, aŭ fost amânate » pentru ĕst-timp, nevoile mereŭ » crescênde ale vieţeĭ nóstre de Stat » cer de la luminatul Domniilor» vóstre patriotism să cercetațĭ şi » nouĭ mĕsurĭ, menite a desĕvîrşi » lucrarea întreprinsă de Domniile» vóstre.

» Pentru a completa reforma ad» ministrativă, guvernul Meŭ va su» pune deliberărilor Domniilor-vós» tre legea electorală comunală şi » legile asupra organisăreĭ comuneĭ » rurale şi asupra polițiilor. Iar pen» tru a întregi reforma scóleĭ, aşa » de bine începută, legea asupra în» vĕțămîntuluĭ secundar şi superior.

» Maĭ multe legĭ, privitóre la lu» crările nóstre publice, se află în » deliberarea Domniilor-vóstre din » sesiunea trecută. Guvernul Meŭ » va sfêrşi acéstă lucrare, depunênd » un proiect de lege asupra regimu» luĭ apelor şi un altul asupra rĕs» pundereĭ întreprindĕtorilor în cas » de accidente.

» Ministerul justiţieĭ vĕ va pre» senta legea modificătóre a cărțeĭ a » treea din codul de comerciŭ, legea » de organisare a ministeruluĭ şi le» gea de expropriațiune pentru cau» să de utilitate publică.

» Desvoltarea producțiuneĭ ac» tuale a Țĕreĭ şi deschiderea de » nouĭ isvóre de avuţie a fost con» stanta preocupare a guvernuluĭ » Meŭ. In scopul acesta, ministerul » de domeniĭ vĕ va cere modifica» rea legeĭ silvice şi va îndeplini » prescripțiunea Constituțiuneĭ, care » pune, cu drept cuvînt, legea mi» nelor între legile obligatoriĭ. Şi » una şi alta din aceste duoĕ legĭ » vor căuta să împace interesele » generale cu cel maĭ scrupulos res» pect al drepturilor private.

» Situațiunea favorabilă, la care » aŭ ajuns financele Statuluĭ în aniĭ » din urmă, se menține tot atât de » satisfăcĕtóre.

» Exercițiul trecut, 1892—93, s'a » soldat cu un excedent de peste treĭ » milióne, fără să fi fost nevoe de a » se atinge resursa extraordinară » de 3.887.000 leĭ din excedent, pre» vĕdută în budgetul respectiv, şi » ministrul Meŭ la departamentul » financelor vĕ va supune cuvenitele » propunerĭ pentru întrebuințarea

» sumelor, de carĭ dispune astădĭ » tesaurul public din excedentele » succesive ale exercițiilor închise.

» Incasările primelor șése lunĭ ale » anuluĭ budgetar curgĕtor aŭ în- » trecut și ĕst-timp evaluațiunile co- » respundĕtóre, și este, dar, proba- » bil că și acest exercițiŭ se va în- » cheia în aceleașĭ bune condițiunĭ.

» Aceste resultate permit ca bud- » getul pe 1894—95, care este deja » pregătit, să se presinte echilibrat » numaĭ cu midlóce normale, fără » adaus de imposite saŭ midlóce ex- » traordinare, cu tóte că am avut » a face față trebuințelor ce isvo- » răsc din punerea în aplicare a re- » formelor deja votate de Corpurile » legiuitóre în diversele ramurĭ ale » administrațiuneĭ publice.

» Mulțumită reformeĭ sistemuluĭ » nostru monetar și a consolidăreĭ » valuteĭ, sĕvîrșite cu succes la mo- » mentul oportun, Țéra nóstră s'a » găsit la adăpost de perturbațiu- » nile ce aŭ provocat în alte țĕrĭ » crisa argintuluĭ. Creditul Statuluĭ » român este bine întemeiat și fluc- » tuațiunile neînsemnate, ce s'aŭ » ivit în urmă în cursul efectelor » nóstre, își aŭ sorgintea în cause » cu totul străine de situațiunea nós- » tră financiară.

» Proiectele, relative la modifica- » rea legeĭ licențelor și la revișuirea » legeĭ patentelor, sunt gata a se su- » pune Domniilor-vóstre spre a fi » luate în deliberare împreună cu » proiectele rĕmase nevotate din » sesiunea precedentă, completând » ast-fel succesiv opera întreprinsă » pentru reformarea sistemuluĭ și » organisăreĭ nóstre financiare.

» Experiența, făcută cu noul tarif » vamal și trebuința d'a asigura pro- » duselor nóstre agricole piețele cele » marĭ de consumațiune ale Euro- » peĭ, ne impune o modificare par- » țială a acestuĭ tarif, modificare, » însă, care nu va atinge întru nimic » protecția industrieĭ naționale.

» Studiând convenția încheiată » de guvernul Meŭ cu Imperiul ger- » man, și care va fi supusă delibe- » rărilor Domniilor-vóstre, vĕ vețĭ » convinge că am isbutit să lărgim » debușeurile producțiuneĭ nóstre » agricole, fără a știrbi câtușĭ de » puțin protecția, pe care tariful au- » tonom o acordă industrieĭ nóstre.

» Armata este pe aceeașĭ cale de » propășire ca și în aniĭ din urmă. » Țéra se póte cu încredere rezema » pe dênsa. Un simțimînt de pru- » dență ne a făcut, în anul acesta, să » suprimăm concentrările și mane- » vrele de tómnă, așa de necesare » instrucțiuneĭ eĭ; experiența a do- » vedit, însă, îndestul că, pe viitor, în » aceleașĭ impregiurărĭ, nu va maĭ fi » nevoie a face un asemenea sacrifi- » ciŭ.

» Reforma coduluĭ penal militar « și a legeĭ de organisare a statuluĭ- » major general vor fi supuse, în » sesiunea actuală, studiuluĭ Dom- » niilor-vóstre.

» Domnilor senatori,

» Domnilor deputațĭ,

» Țéra aștéptă de la Domniile- » vóstre desĕvîrșirea înțeleptelor re- » forme, cărora le ațĭ închinat deja » neobosita Domniilor-vóstre mun- » că. Lucrând ast-fel, vețĭ fi, și în » sesiunea actuală, la aceeașĭ înăl- » țime, și nu mĕ îndoiesc că opera » legislativă a acesteĭ Adunărĭ va » rĕmânea una din cele maĭ însem- » nate ale viețeĭ nóstre parlamentare » și va constitui o pagină memora- » bilă în analelele Românieĭ.

» Dumnedeŭ să bine-cuvinteze lu- » crările Domniilor-vóstre.«

CAROL.

Președintele consiliuluĭ miniștrilor și ministru de interne, **L. Catargi.**
Ministru agriculturеĭ, industrieĭ, comerciuluĭ și domenielor, **P. P. Carp.**
Ministru afacerilor străine, **Al. Lahovari.**
Ministru de finance, **M. Germani.**
Ministru de justiție, **Al. Marghiloman.**
Ministru de resbel, **General J. Lahovari.**
Ministru lucrărilor publice, **C. Olănescu.**
Ministru cultelor și instrucțiuneĭ publice, **Take Ionescu.**

No. 3.843
La 15 Noembre 1893
Bucurescĭ.

ȘEDINȚA DE LA 15 NOEMBRE 1893

Președința D-luĭ George Gr. Cantacuzino, președinte, asistat de D-niĭ: Plesnilă I. și Millo P., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2 p. m.

— D. secretar Plesnilă citesce apelul nominal al D-lor senatorĭ presențĭ.

D. președinte, George Gr. Cantacuzino: D-lor, Senatul nefiind în numĕr regulamentar, ridic ședința și anunț pe cea viitóre pentru mâine, când vom avea la ordinea dileĭ alegerea biurouluĭ.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 16 NOEMBRE 1893

Președința D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, președinte, asistat de D-niĭ: Millo P., Blancfort A., Cernătescu I. (Dr.) și Marocneanu T., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 90 D-niĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 26 D-niĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Teodosiadi C. M., Flondor G. Em., Lerescu T.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Alexescu G., Bălăceanu C., Blaramberg N., Bonaki M. Gregoriadi, Christescu T., Diamandi I., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Laurian Aug. D., Poni P., Roseti Sc., Sassu P. V., Sofian N., Stătescu Eug., Stoianovicĭ A., Sturdza M. Gr., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Varlam I. (Dr.), Vernescu G., Vidrașcu C. D., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, Fotin*, citesce sumarul ședinței precedente care se aprobă.

— Se acordă congediŭ de 15 dile D-luĭ senator Teodor Lerescu.

— Idem de 10 dile D-luĭ senator Theodosiade.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu, (ocupă fotoliul președințieĭ): D-lor senatorĭ, la ordinea dileĭ avem alegerea biurouluĭ. Vom procede maĭ ântêiŭ la alegerea președintelui, conform regulamentuluĭ.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	85
Bilete albe	17
Voturĭ exprimate	68

D. G. Gr. Cantacuzino a întrunit unanimitatea de 68 voturĭ. (Aplause). Prin urmare, proclam pe D. G. Gr. Cantacuzino ca președinte al Senatuluĭ. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino, (ocupă fotoliul președințial, aplause): D-niĭ meĭ, vĕ reinouesc mulțumirile mele pentru manifestarea constantă a încredereĭ ce 'mĭ acordațĭ. In două sesiunĭ consecutive am ținut a dovedi că impartialitatea cea maĭ deplină domnesce în deliberările acestuĭ înalt Corp. Dorința mea cea maĭ viue a fost de a vedea înrădăcinându-se în moravurile nóstre parlamentare credința, că libertatea discuțiuneĭ nu exclude respectul părerilor contrariĭ și că critica cea maĭ aspră chiar se póte împăca cu urbanitatea formeĭ. (Aplause).

In aceeașĭ ordine de ideĭ, voiŭ continua a presida și desbaterile D-vóstre viitóre.

Păzitor scrupulos al regulamentuluĭ nostru, voiŭ face ca prescripțiunile luĭ să fie respectate de toțĭ, fără deosebire, și rĕsplata cea maĭ înaltă a silințelor mele o voiŭ căuta numaĭ în stima și încrederea cu care m'ațĭ onorat tot-d'a-una. (Aplause prelungite).

Acum, D-lor, vom procede la alegerea a 4 vice-președențĭ, conform regulamentuluĭ.

— D-niĭ senatorĭ proced la votarea vice-președenților.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	77
Voturĭ exprimate	68
Majoritate regulamentară	32
Bilete albe	5

Aŭ întrunit:

D-niĭ:	A. Brăiloiu	60 voturĭ.
»	I. Ianov	56 »
»	C. I. Budișteanu	60 »
»	N. Culianu	54 »
»	V. A. Urechiă	30 »
»	P. Poni	2 »

Prin urmare, proclam de vice-președențĭ aĭ Senatuluĭ pe D-niĭ: A. Brăiloiu, I. Ianov, C. I. Budișteanu și N. Culianu.

Acum să pășim la alegerea D-lor secretarĭ.

D. I. Ianov, (suindu-se la tribună): D-lor senatorĭ, profesiune de credință în privința chipuluĭ de a conduce desbaterile Senatuluĭ nu póte să fie maĭ frumósă de cât cea făcută de onor. nostru președinte.

Eŭ, D-lor senatorĭ, voiŭ căuta de a urma pe aceeașĭ cale, pentru ca să nu rĕmână nimĕnuĭ un cuvênt de a dice că discuțiunile acestuĭ Parlament aŭ putut fi înădușite de verĭ-o pasiune óre-care. Vin dar, D-lor, să vĕ mulțumesc din adâncul sufletuluĭ pentru distinsa onóre ce 'mĭ-ațĭ făcut de maĭ mulțĭ anĭ, de a mĕ alege continuŭ vice-președinte al acestuĭ înalt Corp. Voiŭ căuta, D-lor, și în viitor de a fi demn de încrederea D-vóstre, căcĭ nu am alt sprijin de cât buna-voință a D-vóstre, și buna-voință a D-vóstre nu pot să o am de cât atuncĭ, când îmĭ voiŭ face în consciință datoria pentru ca desbaterile acestuĭ Parlament să fie la înălțimea la care trebue să rĕmână, dupe dreptul constituțional, atât în privința opozițiuneĭ cât și a majorităţeĭ. (Aplause).

Așa dar, D-lor, vĕ rog să priimițĭ distinsele și cele maĭ adâncĭ mulțumirĭ, și vĕ declar că nicĭ o dată nu așĭ fi putut fi maĭ fericit de a mĕ afla vice-președinte într'un Parlament, de cât acum când Senatul întreg este însuflețit de a face legĭ, carĭ, orĭ-ce clevetirĭ se vor spune, nu vor impedica legile votate să rĕmână o pagină gloriósă în istoria politică și parlamentară a aceteĭ țĕrĭ; căcĭ în aceste timpurĭ s'a lucrat mult în interesul material și moral al țĕreĭ.

Vĕ mulțumesc, dar, încă o dată pentru distinsa onóre ce 'mĭ ațĭ făcut de a mĕ alege și acum vice-președinte al Senatuluĭ. (Aplause).

D. A. C. Brăiloiu: D-lor senatorĭ, nu voiesc să fac un discurs politic cum a făcut D. Ianov. Tot ce țin să vĕ spun este să vĕ mulțumesc de onórea ce 'mĭ ațĭ făcut de a mĕ alege pentru a cincea óră vice-președinte al Senatuluĭ. Vĕ mulțumesc, dar, încă o dată. (Aplause).

D. C. I. Budișteanu: D-lor senatorĭ, ca tot-d'a-una eŭ nu am alt de cât să vĕ exprim respectuósele mele mulțumirĭ, pentru onórea ce ațĭ bine-voit a 'mĭ face de a mĕ alege, cum a dis și D. Brăiloiu, pentru a cincea óră ca vice-președinte al acestuĭ înalt Corp legiuitor.

Bine-voițĭ, dar, a priimi respectuósele mele mulțumirĭ. (Aplause).

D. N. Culianu: D-lor senatorĭ, vin și eŭ la rĕndul meŭ să vĕ mulțumesc cu viuĭ sentimente de recunoscință pentru onórea distinsă ce 'mĭ ațĭ făcut de a mĕ alege pentru a treia óră vice-președinte al acestuĭ înalt Corp legiuitor. Mĕ voiŭ sili să rĕspund așteptăreĭ D-vóstre. (Aplause).

— D-niĭ senatorĭ proced la alegerea a 8 secretarĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	75
Bilete albe	4
Voturĭ exprimate	71
Majoritate absolută	36

Aŭ întrunit:

D-niĭ:	Blankfort Al.	60 voturĭ.
»	Beldiman G.	55 »
»	Cernătescu P.	58 »
»	Flondor Em.	57 »
D-niĭ:	Fotin C.	63 voturĭ
»	Lerescu T.	53 »
»	Marocneanu T.	60 »
»	Millo P.	65 »

Aŭ maĭ obținut D. Rafail 19 și D. Ciolac 8 voturĭ.

Prin urmare, proclam ca secretarĭ aĭ biuroului pe D-niĭ: Blankfort Al., Beldiman G., Cernătescu I., Flondor Em., Fotin C., Lerescu T., Maroçneanu T. și Millo P. (Aplause).

Acum procedăm la alegerea a 4 cestorĭ.

— Se procede la vot.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	74
Voturĭ exprimate	74
Majoritate absolută	38

Aŭ întrunit:

D-niĭ:	Șt. Borănescu	74 voturĭ.
»	A. Cotescu	71 »
»	N. Lămotescu	49 »
»	I. Plesnilă	45 »
»	Th. Rafael	17 »
»	G. Beldiman	5 »
»	Gr. Lerescu	3 »

Prin urmare, proclam cestorĭ pe D-niĭ: Șt. Borănescu, A. Cotescu, N. Lămotescu și I. Plesnilă.

D. Ștefan Borănescu (suindu-se la tribună): D-lor senatorĭ, acésta este a duoa legislatură în care acest înalt Corp îmĭ face onórea de a mĕ alege cestor. Unanimitatea alegereĭ mele de astădĭ îmĭ impune datoria ca să urmez aceeașĭ linie ca în trecut și fițĭ încredințațĭ că voiŭ fi același care am fost până astădĭ.

Vĕ mulțumesc, exprimându-vĕ desĕvĕrșita mea recunoscință. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, Senatul e constituit în ceea-ce privesce biuroul.

Avem acum tragerea la sorțĭ a secțiunilor, și pe urmă a comisiuneĭ verificatóre și de indigenate, și alegerea celor-alte comisiunĭ prevĕdute în regulament.

Dacă voițĭ să lăsăm pe mâine aceste lucrărĭ...

Vocĭ: Da, da, mâine.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ ridic ședința; ședința publică mâine.

—Ședința se ridică la orele $4^1/_2$ p. m.

No. 2

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 17 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, Gr. G. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Beldiman G., Millo P., Blancfort A. şi Fotin C., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 92 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 24 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Teodosiadi C. M., Lerescu T.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexescu G., Bălăceanu C., Blaramberg N., Bonachi M. Gregoriadi, Christescu T., Diamandi I., Economu N., Laurian Aug. D., Roseti Sc., Sassu P. V., Săndulescu-Nenoveanu I., Şendrea St., Sofian N., Stătescu Eug., Stroescu I., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Varlam I. (Dr.), Vernescu G., Vidraşcu C. D., Vlădescu M., (general).

— *D. secretar, George Beldiman,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se trimite la comisiunea de indigenate suplicele D-lor Ştefan Marcovicĭ şi Petre R. Boroş, carĭ cer recunóscerea calităţeĭ de cetăţenĭ românĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, îmĭ împlinesc o tristă datorie anunţând onor. Senat încetarea din viaţă a duoĭ membri din sînul sĕŭ : P. S. S. Episcopul Inocenţie de Buzĕŭ şi senatorul Amza Jianu.

Prin urmare declar vacant colegiul II de Romanaţĭ.

Acum, D-lor, intrăm în ordinea ḑileĭ. Vom procede la tragerea la sorţi a secţiunilor.

Secţiunea I va avea 24 D-nĭ senatorĭ, iar secţiunile: II, III, IV şi V câte 23.

— Se procede la formarea secţiunilor prin tragere la sorţĭ.

Secţiunea I

D-niĭ: Sassu Vasile, Vidraşcu Dimitrie, Dornescu Theodor, Urdăreanu Const., Calimach Papadopol-Aristid, Cincu Anton, Panu Gheorghe, Buzdugan Vasile, Anton Brăiloiu, Cerkez Grigore, Sibiceanu Nae, Scarlat Roseti, Dr. Varlam Ioan, Niculescu Ilie Dorobanţu, Lerescu Grigore, general Tamara Gheorghe, P. S.S. Episcopul de Huşĭ, Ioan Atanasiu, Miltiade Theodosiadi, Economu Nicolae, Colibăşeanu Constantin, Gussi Nae, Principele Gr. M. Sturdza, Căpitan Manu Rodrig.

Secţiunea II

D-niĭ: Tătăranu I., Ciolac Garabet, Nedelcovicĭ Atanasie, Paciurea Leonida, Villner Al., Tufelcik Panait (colonel), Popescu D., Tatos Christea, Rafail Toma, Mârzescu Gh., Lerescu Teodor, Ruşaveţeanu N., Sturdza Dem., Stroescu I., Sofian N., I. P.S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Flondor Em., Mavrodin C., Pĕucescu I. (col.), Alexescu Gh., Orĕscu Al., Dim. Ştirbeiŭ şi Berea D.

Secţiunea III

D-niĭ: Eliade Christache, Poni P., Rucăreanu M., Culianu N., Capşa Gr., Budişteanu C., Manoliu Gh. (căpitan), Christescu T., Millo P., Ureche Al. V., Lahovari Jacob (general), Sĕulescu Gh., Cantacuzino Gr., Marocneanu Toma, Rusu N. Locusteanu, Aurelian P., Chircu Toma, Cotescu C., Blaramberg N., I. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ, D-niĭ: Blancfort Al., Laurian Aug. şi Valli Anghel.

Secţiunea IV

D-niĭ: Fotin C., Saint Georges G., P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos, D-niĭ: Sefendache G., Diamandi I., Bonachi Mih. Gr., Plesnilă Ioan, Ciolac Ioan, Stoianovicĭ Al., Negre Nicu, Tocilescu Gr., Stătescu Eug., Izvoranu Michail, Şendrea Şt., Burada Mih. (Dr.), Lupaşcu Neron, Filipescu G., P. S. S. Episcopu de Râmnic, D-niĭ: Lămotescu N. (maior), Cernătescu N. I., (Dr.), Christescu Gr. (Dr.), Cerlenti Chr. Borănescu Ştefan.

Secţiunea V

Săndulescu-Nenoveanu I., Alexiu C., Garoflidi N. (Dr.), Petroni C. (colonel), Cantacuzino G. Gr., Beldiman G., Goilav Ch., Văcărescu T., Simionescu Rămniceanu Dim., Enescu C., Vericeanu C., Vernescu G., Sebastian G., Vidraşcu C., Ianov Ión, Teodorescu Florea Dr., Costaforu V. (general), Vlădescu M. (general), Teohari Al. I., P. S. S. Episcopul de Roman, Tatos Teodor, Buicliu Gr., Bălăceanu C.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, acum cu învoirea D-vóstre vom urma conform art. 39 din regulament, care ḑice: »Senatul, dupe împărţirea luĭ în sec»ţiunĭ, păşesce la compunerea prin tragere »la sorţĭ a duoĕ comisiunĭ de câte 7 membri, »una pentru verificarea titlurilor senatorilor »nouĭ aleşĭ şi alta pentru indigenate, care »se reînouesc în fie-care an.«

Vom procede dar maĭ ântêiŭ la tragerea la sorţĭ a comisiuneĭ de verificare, compusă din 7 membri.

Aŭ eşit la sorţĭ:

Sofian N., Budişteanu I. C, Capşa Gr., Sassu V., Colibăşanu C., Blaramberg N., Vidraşcu D.

Acum vom procede la tragerea la sorţĭ a comisiuneĭ de indigenat, compusă tot din 7 membri.

Iată resultatul:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Bălăceanu C., Pĕucescu I. (colonel), Ciolac I., Aurelian P., Locusteanu Rusu, Marocneanu Toma.

Acésta este comisiunea de indigenate.

Acum vĕ rog ca, conform art. 40 din regulamentul nostru, să alegem prin scrutin comisiunea de petiţiunĭ.

Art. 40 ḑice:

»Senatul alege prin scrutin o comisiune compusă de şépte membri, pentru cercetarea petiţiunilor pentru tóte sesiunile anuluĭ«.

— Se procede la alegerea comisiuneĭ de petiţiunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	59
Bile albe	1
Voturĭ exprimate	58
Majoritate regulamentară	32

Aŭ întrunit:

D. Buicliu	53 voturĭ
» Theodosiade	53 »
P. S. S. Episcopul de Huşĭ	56 »
D. Mavrodin	56 »
» Cerkez	56 »
» Gr. Cantacuzino	53 »
» G. Saint Georges	56 »

Prin urmare, proclam ca membri aĭ comisiuneĭ de petiţiunĭ pe D-niĭ: G. Saint Georges, Cerkez, Mavrodin, P. S. S. Episcopul de Huşĭ, Buicliu, Theodosiade şi Gr. Cantacuzino.

Acum, D-lor senatorĭ, vom procede la votarea comisiuneĭ de rĕspuns la Discursul Tronuluĭ.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	63
Bile albe	2
Voturĭ exprimate	61
Majoritate regulamentară	32

Aŭ întrunit:

D. Culiano N.	56
» Tocilescu Gr.	55
» Theodosiade M.	54
» Stirbeiŭ Dim.	53
» Buicliu Gr.	48

Prin urmare, proclam pe aceştĭ D-nĭ senatorĭ ca membri în comisiunea pentru rĕspuns la Mesagiul Tronuluĭ.

Acum, D-lor, cred că, de óre-ce nu maĭ avem de ales de cât treĭ comisiunĭ, şi nu avem de o cam dată alte lucrărĭ la ordinea ḑileĭ, să lăsăm aceste alegerĭ pentru mâine. Mâine vom fi şi maĭ numeroşĭ.

Vocĭ: Da, mâine.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Aşa dar ridic şedinţa, şedinţă publică pe mâine la orele 2 p. m.

— Şedinţa se ridică la orele 4 p. m.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 3

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 18 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: Flondor Em., Millo P., Fotin C. şi Blancfort A., secretarĭ aĭ bphysical biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 90 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 24 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Teodosiadi C. M., Lerescu T.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexescu G., Blaramberg N., Bonaki M. Gregoriadi, Christescu T., Diamandi I., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Popescu C. D., Roseti Sc., Sassu P. V., Şendrea St., Sofian N., Stătescu Eug., Stroiescu I., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

— *D. secretar, Fotin C.*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

—Se citesc următórele modificărĭ:

1) Adresa D-luĭ ministru de interne cu care înaintéză dosarul alegereĭ colegiuluĭ I de Gorj, efectuată în persóna D-luĭ C. Danielescu.

—Se trimite la comisiunea de verificare.

2) Adresa D-luĭ cestor Borănescu St., cu care înaintéză bilanţul cheltuelilor de material pe timpul de la 1 Aprilie până la 14 Noembre corent.

— Se trimite la comisiunea de socotelĭ.

3) D. Dim. Enache şi Hristodor Enache se rógă a li se recunósce calitatea de cetăţén român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

D. Neron Lupaşcu: D-lor, duoĭ dintre colegiĭ noştri şi anume: D. Dr. I. Varlam, representant al colegiuluĭ I de Tutova, şi D. Laurian, representant al colegiuluĭ II de Gorj, aŭ fost numiţĭ prin decret regal în funcţiunĭ publice salariate de Stat. D. Dr. Varlam a fost numit—dacă nu mĕ înşel — inspector sanitar încă de câte-va lunĭ de ḑile; D. Laurian iarăşĭ a fost numit într'o funcţiune publică, îndată dupe închiderea sesiuneĭ.

D-lor, mĕ aşteptam ca biuroul nostru să comunice Senatuluĭ aceste numirĭ şi să declare vacante aceste colegiĭ. Ierĭ însă am vĕḑut că s'a declarat vacant numaĭ colegiul regretatuluĭ Amza Jianu. Vĕḑênd dar că biuroul nu a declarat vacante aceste colegiĭ — póte din scăpare de vedere — şi fiind-că aceştĭ colegĭ aĭ noştri aŭ primit funcţiunĭ salariate de Stat—fapt care constitue dupe legea electorală o incompatibilitate cu mandatul de senator—aşĭ ruga pe D. preşedinte ca, conform legeĭ şi regulamentuluĭ, să binevoiască a declara vacante şi aceste duoĕ colegiĭ; căcĭ am convingerea cum că nimenĭ dintre D-vóstre nu póte să obiecteze nimic în contra aceşteĭ cererĭ a mea.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor senatorĭ, cred că publicaţiunea în *Monitor* a decretelor de numire în funcţiune a acestor duoĭ onorabilĭ senatorĭ este suficientă pentru a fi considerate de biuroŭ ca o comunicare oficială, şi de aceea cred că biuroul póte declara vacante aceste colegiĭ, fără să maĭ fie trebuinţă de o adresă specială în această privinţă.

D. Leonida Paciurea: D-lor, cred că nu este suficient ca un decret să apară în *Monitor* pentru numirea unuĭ membru din Corpurile legiuitoare în o funcţiune publică, pentru ca acest membru să fie şters din apelul nominal; căcĭ se poate întêmpla ca un guvern, vrĕnd să scape de un membru al Corpurilor legiuitoare, să-l bombardeze într'o bună dimineaţă cu numirea de prefect, a duoa ḑi să apară decretul în *Monitor* şi în urmă să vină şi să ḑică că, de oare-ce cutare membru al Senatuluĭ saŭ al Cameret a fost numit într'o funcţiune publică, biuroul să bine-voiască a 'l şterge din apelul nominal şi a declara colegiul vacant.

Nu găsesc că acest procedeŭ este bun.

Dacă acest D. senator saŭ deputat a fost numit într'o funcţiune publică şi decretul de numire a apărut în *Monitor*, şi dacă în acelaşĭ timp dênsul a prestat jurămênt şi a intrat în funcţiune, în acest cas n'am absolut nimic de ḑis. Insă aceste duoĕ lucrurĭ: prestarea jurămêntuluĭ şi intrarea în funcţiune trebue să fie constatate înaintea nóstră prin o declaraţie oficială din partea guvernuluĭ.

Alt-fel găsesc că nu e bine ca biuroul de la sine, numaĭ prin simplul fapt că un decret a apărut în *Monitor*, să ştérgă un membru din apelul nominal al unuia din Corpurile legiuitóre.

Acésta e ideea mea.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: D-lor, cred că onor. D. Paciurea nu putea da alt înţeles cuvintelor mele, din moment ce de pe banca ministerială constat că aceştĭ D-nĭ senatorĭ aŭ primit funcţiunile ce li s'aŭ încredinţat.

Cred dar că comunicarea oficială care o fac de pe banca ministerială este suficientă, şi nu maĭ este nevoie de o adresă specială în acéstă privinţă trimisă biurouluĭ pentru ca aceste colegiĭ să se pótă declara vacante.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, conform legeĭ şi în urma declaraţiuneĭ D-luĭ ministru de resbel, care este formală, declar vacante colegiul I de Tutova de óre-ce D. dr. Varlam a primit o funcţiune salariată de Stat, şi colegiul al II de Gorj, de óre-ce D. Laurian a primit de asemenea o funcţiune salariată de Stat.

Acum, D-lor, intrăm în ordinea ḑileĭ şi vĕ rog să bine-voiţĭ a procede la alegerea de treĭ membri în comisiunea de privighiare a caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	83
Buletine albe	3
Majoritatea absolută	41

Aŭ întrunit majoritatea:

D. C. Cotescu	53 voturĭ
» V. A. Urechiă	48 »
» Stefan Borănescu	45 »

Cele-alte voturĭ s'aŭ împărţit ast-fel:

D. Col. Petroni	39 voturĭ
» Rodrig Manu	23 »
» Toma Rafael	13 »
» N. Negri	6 »
» St. Georges	1 »
» Dim. Stirbeiŭ	1 »

Prin urmare, D-niĭ: Cotescu, Urechiă şi Borănescu, carĭ aŭ întrunit majoritatea voturilor, se proclamă delegaţĭ aĭ Senatuluĭ pentru privegbiărea administraţiuneĭ *caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ.*

Acum, D-lor, maĭ avem încă duoĕ comisiunĭ de ales: aceea pentru *casa obligaţiunilor rurale* şi aceea pentru *casa dotaţiuneĭ óşteĭ*; însă înainte de a procede la aceste alegerĭ, vĕ rog să intrăm maĭ ântêiŭ în secţiunĭ, unde avem să efectuăm constituirea lor, şi apoĭ vom reintra în şedinţă publică.

— Şedinţa se suspendă.

— La redeschiderea şedinţeĭ, se procede la alegerea unuĭ membru pentru casa obligaţiunilor rurale.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară	32

— S'a ales D. Toma Rafail cu 35 voturĭ. (Aplause).

D. Toma Rafail, (suindu-se la tribună): Mulţumesc D-lor colegĭ senatorĭ, carĭ m'aŭ onorat cu încrederea, dându-mĭ votul D-lor, şi vĭ asigur că, de şi nu e diurnă, însă îmĭ voiŭ face datoria, căutând a fi nelipsit de la şedinţe. (Aplause).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum vom procede la alegerea unuĭ membru delegat la *casa dotaţiuneĭ óşteĭ.*

— Se procede la votarea unuĭ membru delegat la casa dotaţiuneĭ óşteĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	39
Majoritate regulamentară	32

— D. general V. Costaforu a întrunit 38 voturĭ.

Prin urmare, proclam pe D. general Costaforu membru la casa de dotaţiune a óşteĭ.

D-lor, am terminat ordinea ḑileĭ. Ridic şedinţa şi anunţ pe cea viitóre pentru mâine la ora obicĭnuită.

— Şedinţa e ridicată la orele 5 p. m.

No. 5

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 20 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: T. Marocneanu, A. Blancfort, P. Millo şi G. Beldiman, secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 94 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 21 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Stroescu I., Tătăranu I., Teodosiadi C. M., Lerescu T.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexescu G., Atanasiu I., Blaramberg N., Bonaki M. Gregoriadi, Christescu T., Ciolac Garabet, Lupaşcu Neron, Sassu P. V., Şendrea St., Sofian N., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se ia act de cererea unuĭ congediŭ de 2 ḑile a D-luĭ senator Tătăranu.

— Se trimite la comisiunea de indigenate suplica D-luĭ N. Pişotă, care se rógă a 'ĭ se recunósce calitatea de cetăţéan român.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem recunóscerĭ şi naturalisărĭ.

— *D. C. Enescu*, raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 9 Maiŭ 1892, în numĕr de cincĭ membri, sub preşedinţa D. colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: D. A. Laurian, Dr. Garoflide, M. Isvoranu şi C. Ienescu, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 379 din 17 Martie 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Alexandru Iteanu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune farmacist, domiciliat în capitala Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Hăghig, ţinutul Transilvanieĭ, la 8 Iunie 1869, din părinţiĭ George Iteanu şi Ana, şi la 12 ale aceleaşĭ lunĭ s'a botezat în religia greco-orientală;

Că a emigrat de la protecţia austro-ungară, dupe cum se constată din declaraţiunea ce a făcut, legalisată de judecătoria ocoluluĭ I din Bucurescĭ la No. 171 din 13 Martie 1892;

Că se bucură de o bună conduită în societate;

Că s'a supus legeĭ de recrutare a armateĭ române, fiind amânat ca nedesvoltat;

Că este student la facultatea de medicină din Bucurescĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Alexandru Iteanu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul numit raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Alexandru Iteanu, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *C. Ienescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţie a proectuluĭ de lege, şi se priimesce.

— Se pune asemenea la vot articolul unic, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	54
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	50
Bile negre	4

Prin urmare, Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Al. Iteanu.

— *D. Capşa*, raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 16 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: G. Sefendache, Gr. Capşa şi D. C. Popescu, a luat în cercetare proiectul de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 868 de la 10 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Grigore Tabacar, român din Transilvania, de religiune gregoriană, de profesiune agricultor, domiciliat în comuna Văculesci, judeţul Dorohoiŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Suceava, la 1 Decembre 1850, din părinţiĭ Cristea şi Caterina Tabacar, şi la 2 ale aceleeaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia gregoriană;

Că a făcut cererea pentru emigrarea sa de la statul austro-ungar;

Că exploatéză singur moşia ce ţine cu arendă în judeţul Dorohoiŭ, bucurându-se de bună conduită;

Că este venit în ţéră de la 1866.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presinţĭ, a admis cererea D-luĭ Grigore Tabacar, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Grigore Tabacar, român din Transilvania, domiciliat în comuna Văculesci, judeţul Dorohoiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se aprobă luarea în considerare şi art. unic.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	61
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	53
Bile negre	8

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Gr. Tabacar.

— *D. secretar, G. Beldiman,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Decembre 1892, în unanimitate de 7 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu, G. Sefendache, Dimitrie C. Popescu, Gr. Capşa şi Anton Cincu, a luat în cercetare proiectul cu Mesagiul Regal No. 3.833 de la 2 ale luneĭ Decembre 1892, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda calitatea de cetăţén român D-luĭ George U. Negroponte, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Brăila, judeţul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Galaţĭ, judeţul Covurluiŭ, la 28 Aprilie 1871, din părinţiĭ Odiseu I. Negroponte şi Sofia, şi s'a botezat în religiunea ortodoxă;

Că se bucură de o bună conduită în societate;

Că s'a lepădat de protecţia elină spre a emigra în România;

Că este stabilit în Brăila cu părinții seĭ, unde exercitéză profesiunea de comerciant.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitate, a admis cererea d-luĭ George U. Negroponte, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. C. Popescu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ George U. Negroponte, din comuna Brăila, județul Brăila, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiției, *Al. Marghiloman.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerație, și se priimesce.

— Se citesce art. unic, și punêndu-se la vot, se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile, legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Voturĭ exprimate	63
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	52
Bile negre	11

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ George Negroponte.

—*D. C. Ienescu*, în locul D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 9 Februarie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, George Sefendache și Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 21 Ianuarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 309 de la 3 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda calitatea de cetățén român D-luĭ Pavel Negreanu, de profesiune comerciant și proprietar, domiciliat în comuna Bucurescĭ, județul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Bucurescĭ la 1851, luna Februarie, din părinții Solomon și Lea Schvartz;

Că nu s'a bucurat nicĭ o dată de verĭ-o protecțiune străină;

Că se bucură de bună conduită;

Că are o fabrică de căvăfie, care a fondat'o în Bucurescĭ încă din 1874;

Că este proprietar în Bucurescĭ al unuĭ imobil important, posedând un comerciŭ de peste 200.000 leĭ;

Că la 18 August 1885 s'a căsătorit la oficiul stăreĭ civile din Bucurescĭ cu D-ra Zamfira Manole, fiică de român pămêntén, de religiune ortodoxă;

Că din acéstă căsătorie are patru băețĭ: Dumitru, Nicolae, George, Alexandru și duoĕ fete: Tudorița și Maria; toțĭ botezațĭ în religiunea ortodoxă.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Pavel Negreanu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ acorda calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Gr. Capșa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, litera *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Pavel Negreanu, din comuna Bucurescĭ, județul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 21 Ianuarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *patru* voturĭ, contra a *treĭ-ḑecĭ și șése.*

Președinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	49
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	4

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ Pavel Negreanu,

—*D. Dr. Christescu*, raportor, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 6 Februarie 1893, în majoritate de 6 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, D. C. Popescu, G. Sefendache, Dr. Christescu și Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 529 de la 29 ale luneĭ Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Andreiŭ G. Munteanu, român din Transilvania, de religiune ortodoxă, de profesiune funcționar la C. F. R., domiciliat în comuna Craiova, județul Dolj.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Șinca-Vechiă, la 9 Iulie 1860, din părinții George Munteanu și Brândușa, și la 15 ale aceleeașĭ lunĭ și an s'a botezat în religia ortodoxă;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară, de care nu s'a bucurat nicĭ odată;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că este venit în téră de la 1880;

Că la 16 Ianuarie 1884 s'a căsătorit la primăria urbeĭ R.-Sărat cu D-șóra Irina Pârvulescu, fiică de român pămêntén;

Că este în serviciul C. F. R. de la 15 Octombre 1881, unde se află și astăḑĭ ca controlor cl. II în serviciul de mișcare, avênd o bună conduită în serviciŭ;

Că s'a supus obligațiuneĭ legeĭ pentru armată.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Andreiŭ G. Munteanu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Andreiŭ G. Munteanu, român din Transilvania, domiciliat în orașul Craiova.

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerație a legeĭ și articoluluĭ unic, carĭ se priimesc.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42

Prin urmare, Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Andreiŭ G. Munteanu.

— *D. Capșa*, raportor, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de 6 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: G. Sefendache, D. C. Popescu, Dr. Florea Theodorescu, A. Cincu și Gr. Capșa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 30 Aprilie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.813 de la 7 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Petre Athanassovitch, de religiune ortodoxă, licențiat în drept, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că s'a născut la 23 Ianuarie 1870 din părinţiĭ Dr. George Athanassovitch şi soţia sa, Polixenia Athanassovitch;

Că a satisfăcut cerereĭ de recrutare, fiind scutit de consiliul de revisie al recrutăreĭ din Bucurescĭ, No. 508 din 1893, ca debil;

Că părintele petiţionaruluĭ, actualmente decedat, a fost timp de 25 anĭ profesor al facultăţeĭ de medicină din Bucurescĭ şi membru al consiliuluĭ superior de medicină;

Că nu s'a bucurat de nicĭ o protecţiune străină;

Că este licenţiat în drept al facultăţeĭ de drept din Grenoble, dupe cum se constată din diploma No. 1.323 eliberată de acea facultate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Petre Athanassovitch, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Petre Athanassovitch, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *opt*.

Preşedinte, G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se citesce art. unic, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ 42
Majoritate regulamentară de
2 treimĭ 32
Bile albe 39
Bile negre 3

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ P. Atanasovicĭ.

Acum, cu învoirea Senatuluĭ, ridic şedinţa.

—Şedinţa se ridică la orele 4 p. m., anunţându-se cea viitóre, pentru Lunĭ, 22 Noembre.

No. 7

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 23 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: Blancfort A., Beldiman G., Cernătescu I. şi Millo P., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 81 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 34 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Eliad Hr., Filipescu C. G., Stroiescu I., Teodosiadi C. M., Teohari I. A., Valy Anghel, Villner A., Lerescu T.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Blaramberg N., Buicliu M. Gr., Buzdugan V., Calimach Papadopulo Ar., Chircu T., Christescu T., Ciolac Garabet, Cincu Ant., Dornescu T., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Sofian N., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culiano N.

— *D. secretar, Dr. I. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

I. D. senator Teohari cere un congediŭ de 10 ḑile.

— Se acordă.

II. D. Ion Iova şi N. Bobancu se rógă a li se acorda cetăţenia.

— Se trimit la comisia de indigenate.

III. Se ia act de adresa D-luĭ preşedinte al comisiuneĭ de petiţiunĭ cu carĭ înaintéză procesul-verbal de constituirea comisiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, înainte de a intra în ordinea ḑileĭ sunt dator a vĕ anunţa că comisiunea D-vóstre a terminat rĕspunsul la Mesagiul Tronuluĭ; prin urmare, conform art. 99 din regulament, D. raportor va da citire acestuĭ rĕspuns şi, pentru acest sfĕrşit, declar Senatul constituit în şedinţă secretă.

— Şedinţa publică se suspendă.

— La redeschiderea şedinţeĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, acum intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem votarea din noŭ a proiectuluĭ de lege, prin care se acordă o pensiune viageră de 300 leĭ pe lună D-neĭ Honorina Rizu, născută N. Catargi. Acest proiect de lege nu a întrunit numĕrul de voturĭ cerut de regulament în şedinţa trecută.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	19

Prin urmare, Senatul a adoptat pensiunea D-neĭ Rizu.

Păşim acum la ordinea ḑileĭ, avem raportul comitetuluĭ delegaţilor de secţiunĭ relativ la proiectul de lege pentru crearea de şcóle de către judeţe şi comune.

— *D. V. A. Urechiă, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

In urma aplicăreĭ legeĭ de la 1864 la instrucţiunea publică, s'a manifestat şi continuă a se manifesta, în judeţe şi comunele urbane, o tendinţă culturală, care în sine e de tótă lauda, dar care, urmărită fără pregătire de miḑlóce şi adesea cu inconsecinţă de scop, n'a putut produce în genere factorul cultural dorit, ci numaĭ instituţiunĭ efemere şi încărcarea peste putere a budgetelor judeţiane şi comunale. Aludem la tendinţa ca fie-care oraş şi fie-care judeţ să aĭbă gimnasiĭ, liceŭ de băeţĭ orĭ şcolĭ secundare de fete, saŭ şcolĭ profesionale de diverse categoriĭ.

In starea de faţă a financelor judeţiane şi comunale, cu lipsa necontestabilă de localurĭ de şcólă, de profesorĭ şi, putem ḑice, chiar şi de cărţĭ, atuncĭ când încă comunele şi judeţele n'aŭ fost în stare până astăḑĭ a satisface maĭ înainte de tóte obligaţiunea ce aŭ prin legĭ cu referinţă la învĕţămêntul primar, este o mare greşélă a se continua reschirarea şi împrăştiarea, fără profitul nimĕnuĭ, a restrînselor miḑlóce financiare şi didactice, prin crearea de şcolĭ efemere şi şi carĭ nicĭ o dată nu vor corespunde scopuluĭ.

Legea din 1864 n'a pus nicĭ o stavilă la creaţiunea necugetată de asemenea şcolĭ fără prealabilă asigurare a existenţeĭ lor şi fără o conscientă desemnare a scopurilor.

Pentru a pune acea stavilă bine-făcĕtóre la zadarnica risipă a banuluĭ judeţian şi comunal, D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, ca şi alţĭ predecesorĭ aĭ sĕĭ, a fost preocupat de cestiune. D-sa a adus în desbaterea Cameręĭ un proiect de lege pentru crearea de şcolĭ de către judeţe şi comune. Prin acest proiect, D. ministru nu ridică negreşit judeţelor şi comunelor facultatea de a crea şcolĭ de orĭ-ce grad, de cât le cere prealabila îndeplinire de óre-carĭ formalităţĭ şi maĭ ales prealabila asigurare a existenţeĭ şcóleĭ create.

Cunósceţĭ destule exemple de creărĭ de şcóle, carĭ n'aŭ servit de cât de reclame electorale şi carĭ, a duoa ḑi dupe ajungerea scopuluĭ urmărit, aŭ fost aruncate de judeţe saŭ de comune în séma Statuluĭ, orĭ desfiinţate, în cas când acesta, dintr'un punct de vedere saŭ altul, nu le a putut priimi în sarcina sa.

Proiectul de lege presintat de D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice a fost cercetat de Camera suroră şi aprobat în şedinţa'ĭ de la 1 Martie a. c., cu 60 de bile albe din 66 de votanţĭ.

Acesta'şĭ proiect a fost adus de D. ministru în desbaterile Senatuluĭ, şi D-vóstre, D-lor senatorĭ, vĕḑênd că rĕspunde la o necesitate urgentă şi reală, 'l aţĭ luat în desbatere în secţiunĭ şi aţĭ numit delegaţĭ aĭ D-vóstre pe D-niĭ:

La secţiunea II Grigore Tocilescu;
» » III I. Diamandi;
» » IV Ion Ianov;
» » V Georges St. Georges, şi
» » I pe subsemnatul.

Delegaţiĭ D-vóstre s'aŭ întrunit în comitet sub preşedinţa D-luĭ Ion Ianov, alegênd de secretar pe D. Grigore Tocilescu. Comitetul a desbătut proiectul de lege, şi în şedinţa de la 5 Maiŭ, fiind absent D. Diamandi, şi cu unanimitatea voturilor, aprobându'l, 'mĭ a făcut onórea să mĕ însărcineze cu redactarea raportuluĭ asupra eĭ.

Indeplinindu'mĭ acéstă misiune, vin a vĕ ruga, D-lor senatorĭ, ca să daţĭ aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, *V. A. Urechiă.*

LEGE

pentru crearea de şcolĭ de către judeţe şi comune

Art. 1. Nicĭ un judeţ şi nicĭ o comună nu póte crea şcolĭ de orĭ-ce grad fără autorisarea ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice.

Acéstă autorisare nu se póte da până ce judeţul saŭ comuna nu va fi justificat că posedă saŭ a luat mĕsurĭ să posédă un local cuviincios şi adaptat nevoilor şcóleĭ ce voesc a înfiinţa, şi că are miḑlócele suficiente pentru a eĭ întreţinere.

Art. 2. O dată şcóla creată, judeţul saŭ comuna nu o póte desfiinţa fără autorisarea ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice.

Cheltuelile necesare pentru întreţinerea acestor şcóle se vor înscrie din oficiŭ în budgetele judeţuluĭ saŭ comuneĭ respective.

Art. 3. Programa şcólelor ast-fel create va fi aceeaşĭ cu acea a şcólelor Statuluĭ de acelaşĭ grad.

Modificările nu se pot introduce de cât cu autorisaţia ministruluĭ instrucţiuneĭ publice.

Aceste şcolĭ şi corpul lor didactic este supus aceluiaşĭ control ca şi şcólele Statuluĭ.

Art. 4. Corpul didactic al acestor şcóle se numesce de către ministerul instrucţiuneĭ publice dupe normele stabilite de legile asupra instrucţiuneĭ publice.

El este revocat în acelaşĭ mod.

Art. 5. Legea din 2 Aprilie 1885 este şi rĕmâne desfiinţată.

Subvenţiunile ce judeţele Suceava, Roman, Neamţu, Dâmboviţa, Vlaşca, Tecuciŭ, Romanaţĭ şi comunele Caracal, Brăila, Huşĭ, Bacăŭ, Roman, Fălticenĭ, Piatra, Alexandria, Dorohoiŭ, Têrgovişte, Tecuciŭ şi Giurgiu, plătesc aḑĭ Statuluĭ pe basa aceleĭ legĭ, sunt şi rĕmân desfiinţate cu începere de la 1 Aprilie 1893; iar gimnasiile astăḑĭ în fiinţă trec în sarcina Statuluĭ, cu îndatorire a le întreţine cu tóte cheltuelile necesarĭ pentru completarea şi progresarea lor.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie anul 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra *şése.*

Preşedinte, G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte, vĕ mărturisesc că proiectul acesta de lege mĕ surprinde că 'l vĕd astăḑi pus la ordinea ḑileĭ.

Daţi-ne cel puţin 24 de ore ca să ni 'l împrospĕtăm în minte, să putem începe o discuţiune în cunoscinţă de causă.

Eŭ, pe cât sciŭ, astăḑi s'a împărţit acest proiect de lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: S'a împărţit din sesiunea trecută; aţĭ avut vacanţa pentru a 'l studia.

D. G. Mârzescu: Nu am sciut că are să vină astăḑi la ordinea ḑileĭ. De aceea vĕ rog sĕ 'l amânăm pentru Lunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Cestiunea de amânare are tot-d'a-una precădere. Consult, dar, Senatul dacă voesce a se amâna votarea acestuĭ proiect de lege pentru câte-va ḑile, dupe părerea D-luĭ Mârzescu.

— Se pune la vot cestiunea de amânare, şi se respinge de Senat.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Prin urmare, discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se citesce art. I.

D. G. Mârzescu: Dupe legea comunală se impune îndatorire comunelor ca să creăze şcóle. Intreb dacă acest prim articol nu vine în colisiune cu verĭ-o prescripţiune de a legeĭ comunale.

Vĕ mărturisesc, D-lor, că de şi sunt om de legĭ, totuşĭ nu sciŭ cum am să discut, surprins fiind prin ordinea de ḑi. Să maĭ citesc încă o dată acest articol, care ḑice: Comuna, judeţul nu pot înfiinţa o şcólă până nu vor justifica, etc., etc. Dar o asemenea îndatorire este impusă comuneĭ prin legea comunală. Cum se împacă acéstă disposiţiune cu prescripţiunile legeĭ comunale?

D. V. A. Urechiă: Eŭ înţeleg îngrijirea D-luĭ Mârzescu, colegul nostru; dar D-sa confundă şcólele primare cu tot felul de şcóle carĭ se înfiinţéză cu marĭ stăruinţe de comune la un moment, pentru ca a duoa ḑi să le închidă ne avênd miḑlóce; şcólele primare nu le înfiinţéză comuna, de cât dupe ce guvernul 'ĭ impune obligaţiunea. Când guvernul are sciinţă de numĕrul şcolarilor uneĭ comune, carĭ sunt în vêrstă de a intra în şcólă, şi când nu are local în vedere cu numĕrul şcolarilor, atuncĭ scrie comuneĭ: dă'mĭ local, şi este obligată comuna să dea local.

Altmintrelĭ s'ar putea întêmpla ca unele comune să nu înfiinţeze la timp şcóla necesară, saŭ din contra să se înfiinţeze o şcólă acolo unde nu ar rĕmâne de cât 5, 6 şcolarĭ numaĭ ca să se facă loc la un învĕţător favorit al momentuluĭ.

Art. 1 al legeĭ nu împedică pe comune să înfiinţeze orĭ câte şcolĭ, dar trebue să arate ministeruluĭ că are local şi miḑlóce ca să întreţină şcólă, ca nu cum-va peste câte-va lunĭ să închidă şcóla saŭ să céră trecerea eĭ în sarcina Statuluĭ.

Mĭ se pare că acest rĕspuns este de ajuns la întrebarea colegului nostru, D. Mârzescu.

D. G. Panu: D-lor senatorĭ, iată explicaţiunea acestuĭ articol şi al proiectuluĭ de lege.

Până acum comunele şi judeţele aveaŭ dreptul ilimitat de a înfiinţa tot felul de şcóle, şi ministerul nu putea să se opună la înfiinţarea acelor şcóle cu miḑlóce maĭ mult saŭ maĭ puţin suficiente. Dar la un moment dat se întêmpla ca greutăţile şcóleĭ saŭ alte dificultăţĭ budgetare făceaŭ ca acele comune şi judeţe să se adreseze la ministerul instrucţiuneĭ publice saŭ la comisiunea budgetară, căreia 'ĭ venea greŭ să resiste, aşa în cât o şcólă începută de o comună saŭ un judeţ ajungea peste câţi-va anĭ să figureze în budgetul Statuluĭ.

Ce voesce să se facă printr'acest proiect de lege? Printr'acest proiect de lege se îngrădesce autonomia comunală şi judeţiană în privinţa creăreĭ de şcóle.

Mi se póte, însă, spune că nu se împedică nimic, căcĭ nu are comuna saŭ judeţul de cât să céră autorisarea ministeruluĭ şi să justifice că aŭ miḑlócele necesariĭ, şi ministerul le va da autorisarea. Dar dacă nu 'ĭ o dă? Când cine-va este apreciatorul de a da saŭ nu o autorisare, înţelegeţĭ prea bine că el póte să nu'o dea; prin urmare, comunele şi judeţele, în ceea-ce privesce respândirea instrucţiuneĭ, sunt expuse la refusul autorisăreĭ ministruluĭ instrucţiuneĭ publice. Este bine să punem acésta în proiectul de lege? Cred că nu.

Nu contest ministruluĭ instrucţiuneĭ publice dreptul de a vedea dacă şcólele sunt instalate în condiţiunĭ bune, higienice, fie unele scóle ale comunelor, fie ale particularilor; dar de ce să luăm dreptul comunelor de a înfiinţa şcóle chiar în condiţiunĭ bune, higienice şi să dăm acest drept de refus ministruluĭ? Mi se pare că este a împinge prea departe principiul centralisăreĭ; de aceea nu mi se pare acest proiect de lege fericit şi bine venit.

D. ministru cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor, D. Panu plécă de la un principiŭ neexact. D. Panu ḑice: astăḑi judeţele şi comunele aŭ dreptul să deschidă şcóle fără autorisaţiunea ministeruluĭ instrucţiuneĭ publice. Acésta nu este exact.

Nimenĭ nu póte să deschidă o şcólă fără autorisaţiunea ministeruluĭ instrucţiuneĭ publice.

D. G. Panu: Când nu sunt miḑlóce.

D. ministru cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Voiŭ veni îndată şi la miḑlóce.

Prin urmare, primul principiŭ pe care 'l pune legea, şi anume că nimenĭ nu póte să deschidă o şcólă fără autorisaţiunea ministeruluĭ, e un principiŭ general care există în tóte statele carĭ aŭ aprópe acelaşĭ organism ca noĭ şi, prin urmare, legea nu a modificat principiul în nimic.

Dar atuncĭ pentru ce s'a maĭ făcut proiectul acesta de lege, mĕ va întreba D. Panu? Istoria acestuĭ proiect de lege e fórte interesantă. D-vóstre sciţĭ ce repede s'aŭ desvoltat tóte în acéstă ţéră şi maĭ ales partea privitóre la instrucţiune.

A fost o emulaţiune generală între judeţe, între comune şi chiar între diferiţiĭ succesivĭ miniştri, — carĭ sciţĭ că aŭ fost verĭ-o 28 în ceĭ 28 de anĭ de Domnie aĭ M. S. Regeluĭ Carol, — pentru a crea şcolĭ. Aşa că de multe orĭ s'a creat fără a se da bine séma dacă eraŭ miḑlóce ca să se creăze bine ceea ce s'a creat.

Şi lucrul nu trebue să ne mire, căcĭ emulaţiunea acésta venia dintr'o pornire fórte onorabilă.

Dar s'a maĭ petrecut şi alt-ceva. De multe orĭ, prin aceste creaţiunĭ de şcolĭ de către comune şi judeţe, — a căror autorisare, în fapt, ministrul nu putea să o respingă, căcĭ ar fi lovit óre-cum în nisce sentimente bune, — se întindea un fel de mică cursă, şi ḑic cursă, fără nicĭ un sens rĕŭ-voitor în potriva budgetuluĭ Statuluĭ. Se crea o şcólă cu miḑlóce puţine, şi dupe ce funcţiona duoĭ saŭ treĭ anĭ, venia comuna saŭ judeţul să ḑică: eŭ nu maĭ am banĭ, dacă nu o ia Statul pe séma sa o închid. Şi atuncĭ ministrul, pus în posiţiunea grea de a desfiinţa o şcólă, o trecea în budgetul Statuluĭ. Aşa a fost de mare presiunea în cât la 1885 s'a votat o lege care a dat dreptul comunelor şi judeţelor să creăze şcolĭ secundare, cu condiţiune să plătéscă Statuluĭ o subvenţiune de 10.000 leĭ pe an. La 1885, când s'a votat acéstă lege, maĭ tóte capitalele nóstre de judeţe eraŭ lipsite de şcolĭ secundare. De la 1885 creaţiunea de şcolĭ secundare a mers într'o progresiune de necreḑut, şi astăḑi nu e nicĭ o capitală de judeţ care să nu aĭbă o şcólă secundară. Ba încă sunt oraşe carĭ nu sunt capitale, precum e Alexandria, care are o şcólă secundară. Dar încolo, afară de Câmpu-Lung, — unde am promis deschiderea şcóleĭ secundară o dată cu şcóla normală, pe care cred că o voiŭ fini în curênd dacă voiŭ avea onórea să maĭ fiŭ pe acéstă bancă, — nu cunosc altă capitală care să nu aĭbă o şcólă secundară.

Acum e dar timpul să regulamentăm materia, şi dupe atâta profusiune de creaţiunĭ, să împiedicăm pe viitor creaţiunĭ care nu ar fi seriόse.

Şi nu sunt eŭ cel d'ânteiŭ care am avut acéstă idee. D. Urechiă a presintat şi D-sa când era ministru un asemenea proiect. Şi D. Sturdza a pus în legea pe care a presintat'o în 1886 un articol carĭ ḑice: că nu se póte deschide o şcólă dacă nu sunt miḑlóce. De asemenea, D. Poni în discursul sĕŭ contra proiectuluĭ D-luĭ Maiorescu, a insistat fórte mult asupra acestuĭ punct şi a spus că unul din cusururile învĕţămêntuluĭ secundar e că a mers prea repede.

Eŭ am fost strîns cu uşa de o cestiune budgetară anul trecut. 'Mî aŭ cerut representanţiĭ judeţelor, carĭ plăteaŭ subvenţiunĭ, să 'ĭ scutesc, ḑicênd că alte oraşe maĭ micĭ aŭ căpětat şcolĭ fără să plătéscă nicĭ subvenţiunea. Atuncĭ am şters din budget subvenţiunea şcolilor, dar 'mĭ am ḑis că, cu ocasiunea desfiinţăreĭ acesteĭ subvenţiunĭ şi a desfiinţăreĭ legeĭ din 1885, să luăm órecarĭ garanţiĭ pentru viitor.

De aci a eşit acest proiect de lege. Art. 1 din acest proiect nu întroduce nimic noŭ de cât, ca şi în trecut, că nŭ se póte înfiinţa şcolĭ fără autorisaţia ministruluĭ, şi alin. 2 pune o normă în acéstă dare de autorisaţiune, şi ḑice : să nu autoriseze nicĭ o şcólă până ce nu e asigurat că acéstă şcólă póte să trăiască. Şi numaĭ pe basa art. 1 am putut să scriŭ art. 2 cu carĭ se légă. Căcĭ, dacă am dat autorisaţiune să deschidă o şcólă era neapěrat ca şcóla să nu o pótă închide fără autorisaţiunea nóstră. Căcĭ, nu e permis să te jocĭ cu acest lucru, de a crea un curent cultural şi pe urmă să 'l taĭ dupe convenienţele budgetare, saŭ de multe orĭ personale şi politice ale localităţeĭ. Iată în scurt origina proiectuluĭ de lege.

Vedeţi că nu e nicĭ o idee personală, e o nevoie a învĕţământuluĭ, şi de aceea vĕ rog să primiţĭ proiectul de lege.

D. G. Sefendache: D-lor, din dispositiunile alin. 1 al art. 1 al acestuĭ proiect de lege, reese în modul cel maĭ evident că nu póte să se înfiinţeze de comune şi judeţe nicĭ o şcólă fără autorisaţiunea ministruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice. Dar alin. 2 nu e tot aşa de imperativ pentru D. ministru, ca atuncĭ când se va proba că comunele şi judeţele se află în posiţiune ca să satisfacă tutulor cerinţelor, D. ministru să fie silit să dea acéstă autorisaţiune.

Căcĭ ce reiese din alin. 2 al acestuĭ articol ? Acéstă autorisaţiune nu se póte da până ce judeţul saŭ comuna nu va fi justificat că posedă, etc., va să ḑică, e facultativ şi, de şi cutare şcólă întrunesce tóte condiţiunile, de şi comuna şi judeţul se supun la tóte sacrificiile, însă dacă D-luĭ ministru nu 'ĭ place cutare saŭ cutare judeţ, póte dupe simpla sa apreciare, să nu voiască să dea autorisarea înfiinţăreĭ uneĭ şcolĭ.

Eĭ bine, cuvêntul »póte« cred că ar trebui înlăturat, şi rog pe D. ministru şi pe D. raportor, să bine-voiască să consimtă ca să se redacteze articolul în mod maĭ explicit, aşa în cât să reiasă dintr'ênsul că din momentul ce se va constata că se îndeplinesc condiţiunile şi că trebue să se dea autorisaţie, ministrul să fie silit să o dea, iar nu să se lase la simpla apreciare a ministruluĭ.

Propun, dar, să se dea o altă redacţiune acestuĭ aliniat şi să se ḑică, în mod obligator pentru ministru, că trebue să dea autorisaţia orĭ de câte orĭ se va constata că comuna şi districtul sunt în posiţiune de a înfiinţa aceste şcóle.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog să formulaţĭ amendamentul D-vóstră, şi să 'l depuneţĭ înscris la biuroŭ.

— Comitetul delegaţilor se consultă asupra amendamentuluĭ D-luĭ Sefendache.

D. raportor, V. A. Urechiă: D-lor, comitetul delegaţilor a respins amendamentul propus de onor. D. Sefendache pentru motivele următóre :

Este adevĕrat că legea ar fi maĭ imperativă când s'ar ḑice : »va da autorisaţie«, în loc de : »póte să dea autorisaţie«; însă aliniatul al duoilea de sub acest articol, arată condiţiunile ce trebue să îndeplinéscă o comună saŭ un judeţ, pentru ca să pótă crea o şcólă. Aceste condiţiunĭ sunt nu numaĭ materiale, ci este dator D. ministru să vadă dacă judeţul orĭ comuna ce voesce să creăze o şcólă se maĭ găsesce şi în condiţiunile culturale şi intelectuale pentru înfiinţarea aceleĭ şcolĭ, condiţiunĭ carĭ nu atârnă numaĭ de la budgetul comuneĭ saŭ judeţuluĭ, ci şi de la direcţiunea culturală a ţěreĭ întregĭ. Aşa fiind, rĕmâne o latitudine ministruluĭ de a întârḑia momentan, póte chiar de a nu da imediat aprobarea, până când şi cele-alte condiţiunĭ intelectuale şi culturale nu vor fi îndeplinite.

Aşa, D-lor, ca să vĕ daŭ un exemplu, închipuiţi-vĕ că un judeţ ar voi să creăze o facultate de medicină ; legea nu opresce acest lucru, maĭ cu sémă dacă am presupune că acel judeţ posedă şi localul necesar, şi profesoriĭ şi cărţile trebuinciόse uneĭ asemenea şcolĭ. Eĭ bine, acésta nu ar fi în detrimentul celor-alte duoĕ facultăţĭ ce avem în ţéră ? Şi nu trebue ca D. ministru să vadă dacă comportă nivelul cultural al ţěreĭ, înfiinţarea încă a uneia saŭ duoĕ facultăţĭ de medicină ? Afară de acésta ministrul nu trebue să vadă dacă acea facultate cu tot localul, profesoriĭ şi cărţile ce le posedă, are sorţĭ de traiŭ în acel judeţ ?

Presupuneţĭ iarăşĭ că s'ar cere înfiinţarea uneĭ şcolĭ de meseriĭ în Bărăgan, saŭ vice-versa o şcólă de agricultură la Sinaia ; eĭ bine, ce rol ar avea asemenea şcolĭ în aceste localităţĭ ? Sunt lucrurĭ de acestea dar, pe carĭ D. ministru trebue să le observe şi de aceea comitetul delegaţilor crede că nu se aduce nicĭ un prejudiciŭ autonomieĭ comunale saŭ judeţiane cu acésta, şi a lăsat redacţiunea articoluluĭ aşa cum a fost votată de Camera suroră, dupe propunerea unuĭ mare numĕr de deputaţĭ din Cameră, în anul trecut, fiind alăturĭ ceĭ din majoritate şi din minoritate.

D. L. Paciurea. D-le preşedinte, cer cuvêntul asupra amendamentuluĭ presintat de D. Sefendache.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Maĭ ânteiŭ trebue să constat dacă, conform regulamentuluĭ, amendamentul este susţinut de 5 D-nĭ senatorĭ.

Amendamentul ne fiind susţinut de 5 D-nĭ senatorĭ, se înlătură.

— Se pune la vot art. I, şi se priimesce.

— Se votéză fără discuţiune art. II, III, IV şi V.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul :

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	5

Prin urmare, Senatul a adoptat legea.

Acum trecem la proiectul de lege, relativ la aprobarea convenţiuneĭ pentru reprimarea falselor indicaţiunĭ asupra provenienţelor mărfurilor, încheiată între România şi Marea Britanie.

— *D. secretar, Blancfort*, (în lipsa D-luĭ raportor), dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege :

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ, compus din D-niĭ :
L. Paciurea pentru secţiunea II;
Dr. Varlam " " III;
G. Tamara " " IV;
C. Colibăşeanu " " V, şi subsemnatul pentru secţiunea I,
întrunindu-se în ḑiua de 3 Maiŭ 1893, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la aprobarea convenţiuneĭ pentru reprimarea falselor indicaţiunĭ asupra provenienţeĭ mărfurilor, încheiată la Bucurescĭ în 20 Martie 1893 între România şi Marea-Britanie, adus în deliberarea Senatuluĭ de D. ministru secretar de Stat la departamentul afacerilor străine cu regescul Mesagiŭ No. 1.363 din 7 Aprilie 1893; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre aŭ admis în unanimitate acest proiect, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

In susţinerea şi aprobarea de către comitet a acestuĭ proiect de lege am onóre a vĕ relata următórele:

Convenţiunea ce se supune desbaterilor D-vóstre, încheiată între România şi Marea-Britanie, este sancţiunea convenţiuneĭ pentru protecţiunea mărcilor de fabrică ce deja o avem încheiată cu acéstă Putere.

Necesitatea de a protegia proprietatea mărcilor de fabrică contra usurpaţiuneĭ saŭ a imitaţiuneĭ nu se maĭ discută astădĭ; de aceea şi vedem de un şir de anĭ înmulţindu-se în domeniul internaţional actele carĭ, pe basa unor garanţiĭ reciproce, asigură respectul aces-teĭ proprietăţĭ între diferite State.

Cel maĭ important dintre aceste acte este, de sigur, protocolul încheiat la Madrid în anul 1891 între Marea-Britanie, Francia, Spania, Portugalia, Sviţera, Brasilia, Guatemala şi Tunisul.

Stipulaţiunile din acest protocol aŭ servit în mare parte de basă la convenţiunea proiectată între Germania şi Marea-Britanie.

Dupe acéstă convenţiune, orĭ-ce produs purtând o indicaţiune falsă, în care una din ţĕ-rile contractante va fi menţionată ca ţéră de origină, va fi confiscat la importarea în unul din cele duoĕ State (art. 1). Acéstă restricţiune nu va împedica pe comerciantul care ar voi să 'şĭ pună numele sĕŭ pe o marfă fabricată în străinĕtate, cu condiţiune, însă, ca acest nume să fie însoţit de acela al loculuĭ de fabricaţiune, pentru a evita orĭ-ce confusiune po-sibilă (art. 4).

Tribunalele fie-căreĭ ţĕrĭ vor decide carĭ sunt denumirile carĭ, din causa numeluĭ lor generic, sunt scutite de acéstă restricţiune, precum sunt de exemplu: mănuşĭ de Suedia, apă de Colonia, pastă de Italia, săpun de Windsor, etc. Dar — şi acesta este unul din avan-tagiile capitale pentru industria nóstră născêndă — numirile regionale ale produselor vini-cole nu intră în acéstă reservă (art. 5). Vinurile nóstre de Drăgăşanĭ, de Odobescĭ şi de Cotnarĭ, carĭ aŭ început a fi destul de căutate, nu vor putea fi înlocuite prin vinurĭ străine saŭ fabricate în străinĕtate. Afară de acestea, un avantagiŭ însemnat derivând din acéstă convenţiune este şi acela al consumatorilor noştri, carĭ nu vor maĭ fi expuşĭ pe viitor a lua drept mărfurĭ englezescĭ, în genere superióre, şi pentru preţurĭ exorbitante, produsele fal-sificate ale unor industriĭ cu totul inferióre.

Stipulaţiunile convenţiuneĭ ce se presintă astădĭ aprobăreĭ D-vóstre 'şĭ-ar fi găsit locul lor natural în convenţiunĭ, ce ţéra a încheiat deja cu guvernul Mareĭ-Britaniĭ, pentru pro-tecţiunea mărcilor de fabrică. Dacă, însă, ele n'aŭ fost coprinse în actul precedent, causa nu e alta de cât că, pentru o cestiune cu totul nouă pentru noĭ, a trebuit guvernuluĭ cât-va timp nu numaĭ pentru a'şĭ da séma de modul cum alte State aŭ regulat aceste raporturĭ, dar maĭ ales pentru a studia, în efectele şi consecinţele lor, propunerile ce se făceaŭ de gu-vernul Mareĭ-Britaniĭ.

Dupe cele ce avuseiŭ onóre a vĕ expune, nu póte fi înduoială că convenţiunea pentru care se cere aprobarea D-vóstre va fi folositóre ţĕreĭ.

Raportor, GR. M. BUIUCLIU.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorisat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute convenţiunea pentru reprimarea falselor indicaţiunĭ asupra provenienţeĭ mărfurilor, încheiată la Bucurescĭ în 20 Martie (1 Aprilie) 1893 între România şi Marea-Britanie.

Copie autentică de pe disa convenţiune se va anexa la presenta lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

MAJESTATEA SA REGELE ROMANIEI
ŞI
MAJESTATEA SA REGINA REGATULUÏ UNIT AL MAREÏ-BRITANIÏ ŞI IRLANDEÏ, IMPĔRĂTÉSĂ A INDIILOR,

de o potrivă însufleţiţi de dorinţa de a încheia o convenţiune privitóre la represiunea falselor indicaţiunĭ asupra provenienţeĭ mărfurilor, aŭ numit ca plenipotenţiarĭ aĭ Lor, şi anume:

MAJESTATEA SA REGELE ROMANIEĬ,

pe Domnul Alexandru N. Lahovari, Mare Cruce al Ordinuluĭ Regal al Coróneĭ Romànieĭ, etc., etc., etc., Ministrul Sĕŭ Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine;

Şi

MAJESTATEA SA REGINA REGATULUÏ UNIT AL MAREÏ-BRITANIÏ ŞI IRLANDEÏ, IMPĔRĂTÉSĂ A INDIILOR,

pe Onorabilul Carol Hardinge, Insărcinatul cu Afacerĭ al Maiestăţeĭ Sale Britanice la Bucurescĭ;

Carĭ, dupĕ ce 'şĭ-aŭ comunicat deplinele lor puterĭ, găsite în bună şi regulată formă, s'aŭ înţeles asupra disposiţiunilor următóre:

ARTICOLUL I

Orĭ-ce produs, purtând o falsă indicaţiune de provenienţă, în care unul din cele duoĕ State contractante, saŭ o localitate situată în unul dintr'ênsele, ar fi, direct saŭ indirect, arătat ca ţéră saŭ ca loc de origină, va fi confiscat la importul în fie-care din cele duoĕ State.

Confiscarea se va putea efectua şi în Statul unde falsa indicaţie de provenienţă va fi fost pusă, saŭ în acela unde va fi fost introdus productul însoţit de acéstă falsă indicaţie.

Dacă legislaţia unuia din cele duoĕ State nu admite confiscarea la import, acéstă confiscare va fi înlocuită prin prohibiţiunea importuluĭ.

HIS MAJESTY THE KING OF ROUMANIA
AND
HER MAJESTY THE QUEEN OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND IRELAND, EMPRESS OF INDIA,

being mutually desirous of concluding a convention relating to the suppression of false indications of origin on goods have named as their respective plenipotentiaries, that is to say:

HIS MAJESTY THE KING OF ROUMANIA,

M. Alexandre N. Lahovari, Grand Cross of the Royal Order of the Crown of Roumania, etc., etc., etc., His Minister Secretary of State for Foreign Affairs;

And

HER MAJESTY THE QUEEN OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND IRELAND, EMPRESS OF INDIA,

the Honourable Charles Hardinge, Her Britannic Majesty's Chargé d'Affaires at Bucharest, etc., etc.;

Who, having communicated to each other their Full Powers, found indgood and due form, have agreed upon the following articles:

ARTICLE I

All goods bearing a false indication of origin, in which one of the Contracting States or a place situated in one of them shall be directly or indirectly indicated as being the Country or place of origin, shall be seized on importation into either of the two States.

The seizure may also be effected in the State where the false indication of origin has been applied, or in that into which the goods bearing the false indication may have been imported.

If the legislation of either of the two States does not sanction seizure on importation, such seizure shall be replaced by prohibition of importation.

Dacă legislaţia unuia din cele duoë State nu admite confiscarea în interior, acéstă confiscare va fi înlocuită prin acţiunile şi mijlócele ce legea acestuï Stat asigură în asemenea cas naţionalilor.

ARTICOLUL II

Confiscarea va avea loc după cererea fie a ministeruluï public, fie a uneï părţï interesate, individ saŭ societate, conform legislaţieï interióre a fie-căruï Stat.

ARTICOLUL III

Autorităţile nu vor fi obligate a confisca mărfurile în cas de transit.

ARTICOLUL IV

Dispositiunile de faţă nu împiedică pe vîndĕtor să pună numele saŭ adresa sa asupra productelor provenind dintr'o ţéră diferită de aceea a vîndĕreï; dar, în acest cas, adresa saŭ numele trebue să fie însoţite de arătarea precisă şi în caractere aparente a ţĕreï saŭ a loculuï de fabricare saŭ de producere.

ARTICOLUL V

Tribunalele fie-căreï ţĕrï vor decide carï sunt denumirile ce, din causa caracteruluï lor generic, nu pot intra în prevederile convenţieï de faţă; numirile regionale de provenienţă a productelor vinicole nefiind totuşï coprinse în reserva hotărîtă de acest articol.

ARTICOLUL VI

Stipulaţiunile convenţieï de faţă se vor aplica tutulor coloniilor şi posesiilor străine ale Maiestăţeï Sale Britanice, afară de cele aci maï jos arătate şi anume:

If the legislation of either of the two States does not permit seizure in the interior, such seizure shall be replaced by the remedies assured in such case to natives by the law of that State.

ARTICLE II

The seizure shall be effected either at the request of the proper Government Department, or of an interested party, whether individual or society, in conformity with the domestic legislation of each State.

ARTICLE III

The Authorities are not bound to effect the seizure of goods in transit.

ARTICLE IV

The present stipulations do not prevent the vendor from putting his name or address upon goods coming from a Country other than that where the sale takes place; but in such case the name or address must be accompanied by a clear indication in legible characters of the Country or of the place of manufacture or production.

ARTICLE V

The tribunals of each Country shall decide what appellations, on account of their generic character, do not fall within the provisions of the present Convention; regional appellations concerning the origin of products of the vine being, however, not comprised in the reserve provided for by the present article.

ARTICLE VI

The stipulations of the present convention shall be applicable to all the colonies and foreign possessions of Her Britannic Majesty, excepting to those hereinafter named, that is to say, except to:

India;
Canada;
Terra-Nova;
Cap;
Natal;
Noua-Galiă de Sud;
Victoria;
Queensland;
Tasmania;
Australia de Sud;
Australia Occidentală;
Noua Zelandă.

Stipulaţiunile convenţieĭ de faţă se vor aplica orĭ-căreia din coloniile saŭ posesiile străine maĭ sus arătate, dacă în numele lor se va face notificare în acéstă privinţă de către representantul Maiestăţeĭ Sale Britanice pe lângă Maiestatea Sa Regele Româniеĭ în timp de un an de la data când se vor fi schimbat ratificările convenţieĭ de faţă.

India.
The Dominion of Canada.
Newfoundland.
The Cape of Good Hope.
Natal.
New South Wales.
Victoria.
Queensland.
Tasmania.
South Australia.
Western Australia.
New Zealand.

Provided always that the stipulations of the present Convention shall be made applicable to any of the above-named Colonies or foreign possessions on whose behalf notice to that effect shall have been given by Her Britannic Majesty's Representative at the court of His Majesty the King of Roumania within one year from the date of the exchange of ratifications of the present Convention.

ARTICOLUL VII

Convenţia de faţă se va ratifica, iar ratificările se vor schimba la Bucurescĭ cât se va putea maĭ curênd.

Ea va intra în vigóre la o lună după schimbul ratificărilor şi va avea tăriă până la expirarea anuluĭ care va urma după denunţarea făcută de una saŭ de cea-altă din cele duoĕ Inalte Părţi contractante.

ARTICLE VII

The present Convention shall be ratified and the ratifications shall be exchanged at Bucharest as soon as possible.

It shall come into operation one month after the exchange of ratifications, and shall remain in force until the expiration of one year from the day on which either of the two High Contracting Parties may give notice of its intention to terminate the same.

Drept care subsemnaţii aŭ semnat convenţiunea de faţă şi aŭ investit-o cu sigiliile lor.

Făcută în dublu exemplar, la Bucurescĭ, în a douĕ-ḑecea ḑi a luĭ Martie (ântêia ḑi a luĭ Aprilie), anul Mântuireĭ una miiă optsute nouĕ-ḑecĭ şi treĭ.

(Semnat), AL. LAHOVARI.
(L. S.)

In witness whereof the Undersigned have signed the same and have affixed thereto the seal of their arms.

Done in duplicate at Bucharest, the twentieth day of March (the first day of April), in the year of our Lord one thousand eight hundred and ninety-three.

(Semnat), CHARLES HARDINGE.
(L. S.)

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. G. Mârzescu: D-lor senatorĭ, fără ca să fiŭ ostil acestuĭ proiect de lege, aşĭ dori ca banca ministerială să 'mĭ dea óre-carĭ micĭ explicaţiunĭ.

Există un vechiŭ obiceiŭ al pămêntuluĭ, obiceiŭ consacrat şi prin regulamentul organic, care prohibă confiscarea averilor.

Iată cum se exprimă art. 355 din reg. org.: *confiscarea de averĭ fiind în potriva obiceiuluĭ şi a legeĭ pămêntuluĭ, nicĭ o dată nu va putea a se înfiinţa.*

Acest principiŭ, acest obiceiŭ al pămêntuluĭ este consacrat prin o dispoziţiune constituţională, şi anume prin art. 17, care glă-

suesce ast-fel: *nicĭ o lege nu póte înființa pedépsa confiscăreĭ averilor.*

In acéstă convențiune văd figurând expresiunea de confiscare, chiar în art. 1 care dice:

Orĭ-ce produs purtând o falsă indicațiune de proveniență, în care unul din cele duoĕ State contractante, saŭ o localitate situată în unul dintr'ênsele, ar fi direct saŭ indirect arătat ca țéra saŭ ca loc de origină, va fi confiscat la importul în fie-care din cele duoĕ state.

In art. 2, se dice: *Confiscarea va avea loc dupe cererea, fie a ministeruluĭ public, fie a uneĭ părțĭ interesate, individ saŭ societate, conform legislațieĭ interióre a fie-căruĭ stat.*

Dupe ce proclamă confiscarea ca pedépsă proiectul acesta de lege, vréŭ să dic convențiunea acésta, prevede și ipotesa, când confiscarea n'ar fi îngăduită dupe legile țéreĭ. Iată ce ne dice aliniatele 3 și 4 din art. 1: *Dacă legislația unuia din cele duoĕ state nu admite confiscarea la import, acéstă confiscare va fi înlocuită prin prohibițiunea importuluĭ.*

Și aliniatul ultim maĭ adaogă:

Dacă legislația unuia din cele duoĕ state nu admite confiscarea în interior, acéstă confiscare va fi înlocuită prin acțiunile și midlócele ce legea acestuĭ stat asigură în asemenea cas naționalilor.

Eĭ bine, D-lor, nu sciŭ și ași fi putut afla în mod positiv, dacă sciam de erĭ că acest proiect de lege vine astădĭ la ordinea dileĭ. Nu sciŭ dacă în Anglia acéstă confiscare este permisă; dar la noĭ pare a fi prohibită căcĭ un articol constituțional dice: *nicĭ o lege nu póte înființa pedépsa confiscăreĭ avereĭ* și, decĭ, din minut ce confiscarea averilor nu póte avea loc pe teritoriul nostru, pentru ce atuncĭ să maĭ vorbim despre confiscare?

D-lor, convențiunea de față merge până a ne spune, prin ce are să fie înlocuită confiscarea în țéra unde ea n'ar fi admisă. Iată, în adevĕr, ce ne dice ultimul aliniat din art. 1: *Dacă legislația unuia din cele duoĕ state nu admite confiscarea în interior, acéstă confiscare va fi înlocuită prin acțiunile și midlócele ce legea acestuĭ stat asigură în asemenea cas naționalilor.*

Intreb, dacă în Englitera, confiscarea nu este permisă, carĭ sunt midlócele, carĭ sunt acțiunile carĭ le póte întrebuința partea lesată?

D-lor, sciŭ că în convențiunile internaționale sunt tipicurĭ, sunt formule sacramentale carĭ se reproduc din tractat în tractat.

Dacă D. ministru de externe scia și trebuia să scie, că confiscarea nu este permisă în țéră la noĭ, căcĭ Constituțiunea o opresce, pentru ce nu s'a ferit ca să întrebuințeze acéstă expresiune?

Pentru ce din capul loculuĭ, convențiunea acésta dă a înțelege că confiscarea este permisă dupe legile țéreĭ.

Nedomerit fiind, cer de la D. ministru de externe ca să mĕ lămurescă în acéstă privință; căcĭ am declarat că nu sunt ostil acesteĭ legĭ. Raportul fiind mut sub acest raport, cer ca D. ministru să mĕ lumineze; căcĭ nu e bine să întrebuințăm expresiunĭ de acelea carĭ par a introduce în țéră instituțiunĭ și pedepse de acelea pe carĭ Constituțiunea țéreĭ formal le prohibă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, eŭ cred că în prea puține cuvinte voiŭ lămuri pe onor. D. Mârzescu, și voiŭ rĕspunde la obiecțiunea ce a făcut. De altmintrelĭ, chiar D-sa, care este un om cu un spirit fórte ager, și care pricepe fórte lesne lucrurile, și a rĕspuns deja pe jumĕtate. Cuvêntarea D-sale a fost premergĕtóre a discursuluĭ meŭ, și D-sa singur a rĕspuns la obiecțiunea ce tot D-sa a făcut. Maĭ ânteiŭ, în principiŭ, observațiunea D-sale nu este exactă. Dispozițiunea prin care Constituțiunea prohibă confiscarea averilor, are cu totul un alt înțeles; un înțeles mult maĭ larg, maĭ important de cât nevinovatele dispozițiunĭ dintr'o convențiune asupra mărcilor de fabrică. Constituțiunea dice că nu permite a se înființa ca pedépsă confiscarea averilor în genere. Prin acéstă dispozițiune Constituțiunea a voit să desființeze acéstă pedépsă obicĭnuită în legile vechĭ și barbare carĭ, ca să lovéscă pe un vinovat, adesea pe un adversar politic, pedepsea ființe nevinovate, adică familia, copiĭ unuĭ om. Nu le era de ajuns atuncĭ pedépsa cu mórte, exilul, etc., și înființase și confiscarea generală a averilor unuĭ cetățén. Aceste pedepse barbare, străine moravurilor secoluluĭ nostru și ideilor maĭ blânde și maĭ drepte carĭ predomnesc astădĭ, acéstă pedépsă a voit Constituțiunea nóstră să o împedice a fi verĭ o dată întrodusă în legile nóstre penale. Dar a conchide de acolo și a dice că legea a prohibit chiar confiscarea unuĭ obiect óre-care, unuĭ corp al unuĭ delict, este a da o latitudine acesteĭ dispozițiunĭ care n'a existat nicĭ în gândul legiuitoruluĭ nostru, nicĭ în gândul verĭ-unuĭ legiuitor din lume.

O asemenea prohibițiune ar fi în contradicțiune cu o mulțime de legĭ votate de Corpurile nóstre legiuitóre și de chiar D. Mârzescu, legĭ carĭ se aplic la noĭ pe fiecare di. Ast-fel este legea monopoluluĭ tutunurilor, în virtutea căreia se confiscă, nu averea, dar obiectul, tutunul pe care cineva îl produce saŭ îl vinde în contravenție cu dispozițiunile aceleĭ legĭ.

Tot asemenea este și cu spirturile carĭ se introduc în contrabandă și carĭ se confisc fórte frumușel și fórte egal de toțĭ axizariĭ de la Dorohoiŭ și până la Severin.

Alt exemplu:

Sunt materiĭ primejdióse prohibite, ca praful de pușcă, dinamita și alte materiĭ explosibile. La noĭ încă nu sunt făcute legĭ speciale în acéstă privință, dar sunt în alte părțĭ asemenea legĭ; și când cine-va fabrică, de exemplu, un kilogram de dinamită, el se confiscă imediat. Și nimenĭ nu a considerat acest act, până la D. Mârzescu, ca un atentat la dreptul de proprietate.

Dar ce să maĭ insist? Este evident că confiscarea averilor, ca pedépsă, nu se póte înființa pentru verĭ-ce crimă saŭ orĭ-ce delict. Dar acéstă confiscare a obiectuluĭ carĭ 'l posed și 'l vînd saŭ îl trec în contrabandă saŭ în contravențiune, nu se chiamă confiscarea avereĭ, ci confiscarea unuĭ corp de delict prohibit de lege, saŭ ca periculos saŭ ca falsificat.

Precum este poprit, în afară de óre-carĭ condițiunĭ, comerciul tutunuluĭ, prafuluĭ de pușcă și altor obiecte, tot asemenea se popresce și aci de a se întroduce în țéră marfă falsificată și care pórtă pe nedrept marca aceluĭ ce nu a fabricat'o. Prin urmare, înțelegețĭ fórte bine cât este de logică și cât este de justă o asemenea represiune, nu dic pedépsă.

Și nu este numaĭ atât, D-lor, maĭ observațĭ că convențiunea acésta, care vi se presintă, este fórte largă, că în ea nu s'a prevĕdut numaĭ pedépsa confiscăreĭ de cât întru cât va fi îngăduită prin legile Statuluĭ nostru. Va să dică pentru aceĭ carĭ introduc obiecte falsificate în vamă, sunt duoĕ felurĭ de represiunĭ: saŭ confiscarea, saŭ simplu refus de a permite intrarea mărfeĭ.

Vedețĭ, dar, că textul convențiuneĭ este fórte prevĕdĕtor și chiar rĕspunde d'inainte la obiecțiunile aduse de D. Mârzescu. Dênsul prevede duoĕ situațiunĭ: aceea a obiectelor falsificate ce se importă și a obiectelor ce se falsifică în interiorul țéreĭ. Convențiunea ne lasă liberĭ să aplicăm, în aceste duoĕ împrejurărĭ, duoĕ felurĭ de penalitățĭ: pentru obiectele false, carĭ se import, putem saŭ să le confiscăm, ceea ce nu este un lucru extraordinar, dupe exemplele ce v'am adus; dar când legile nóstre speciale nu ar permite acéstă confiscare, nu suntem obligațĭ a o face, putem numaĭ să refusăm acelor obiecte permisiunea de a fi importate.

Putem, dar, face cum vom voi; putem chiar face o lege vamală în sensul acesta; convențiunea acésta nu ne împedică de a proceda într'un sens saŭ în cel-alt sens.

Pentru obiectele carĭ se vor falsifica în interiorul țéreĭ, iarăși s'a prevĕdut duoĕ modurĭ de represiune, dintre carĭ putem aplica unul saŭ altul, *au choix*, adică: saŭ să stabilim penalitatea ca acele obiecte să fie confiscate, saŭ dacă legea nu admite confiscarea pentru asemenea contravențiunĭ atuncĭ se va procede dupe legile actuale.

Societatea saŭ particularul vătĕmat se va adresa la tribunale, se va cere despăgubirĭ.

Vedețĭ, dar, că presenta convențiune nu ne légă în mod absolut ca să confiscăm saŭ obiectele falsificate carĭ se vor introduce în țéră, saŭ acelea carĭ se vor fabrica în interiorul țéreĭ. Ea ne lasă liberĭ să stabilim prin legĭ interióre, saŭ confiscarea, saŭ simplul refus la intrare, saŭ dreptul la cererea de daune interese.

Convențiunea, dar, este liberală, și termin, D-lor, prin a vĕ spune că ea este imitată dupe protocolul înțelegereĭ internaționale, făcută asupra acestuĭ obiect între Portugalia, Spania, Marea-Britanie, Francia, Brasi-

lia, Elveţia şi alte state fórte înaintate şi cu instituţiunĭ liberale.

Şi dacă aceste state aŭ încheiat o convenţiune de felul acesta, atuncĭ sunt încredinţat, D-lor senatorĭ, că cuvintele D-luĭ Mârzescu nu ne vor înfricoşa, şi că diséră veţĭ odihni liniştiţĭ fără mustrarea de cuget că aţĭ violat astădĭ Constituţiunea ţĕreĭ D-vóstre. (Rîsete şi aprobărĭ).

D. G. Mârzescu: D-lor, exemplele carĭ ni le a dat D. ministru de externe, că se confiscă marfa care se introduce cu violarea legilor vamale, că se confiscă marfa care o fabric eŭ, dar care este poprită de lege ca să o pun în consumaţiune, fie într'un interes comunal, fie într'un interes fiscal; acestea sunt nisce exemple luate dintr'o materie de interes general saŭ de ordine publică. Dar când este vorba despre interesele dintre particularĭ, când legiferez cum aŭ să fie regulate acele interese de la mine la tine, atuncĭ nasce întrebarea: dacă în cestiunile de interes privat, legile pe carĭ le facem, pot permite confiscarea, fie totală, fie parţială. Cred că ar trebui să nu facem confusiune între cestiunile de ordine publică şi acele de interes privat.

Aţĭ vĕdut, D-lor, că am dis de la început că nu sunt ostil acesteĭ legĭ, dar cer numaĭ să ne spună în ţera unde nu este permisă confiscaţiunea, prin ce ea este înlocuită?

Nu cred că reflecţiunile mele, şi explicările ce am cerut D-luĭ ministru să fie aşa de dişenţate, precum a voit a le presinta D-sa. Dupe legislaţiunea ţĕreĭ, confiscaţiunea, fie parţială, fie totală, nu este permisă în domeniul privat. Convenţiunea acésta internaţională are în vedere în primul loc interesul privat şi nu interesul public. Am cerut explicărĭ D-luĭ ministru, nesciind dacă în Englitera este saŭ nu permisă confiscaţiunea; şi când facem asemenea convenţiunĭ trebue să cunóscem maĭ ânteiŭ legile ţĕreĭ aceleia cu care contractăm, acésta este una din condiţiunile cele maĭ neapĕrate, trebue să cunóscem legislaţiunea aceleĭ ţĕrĭ, să scim ce dăm şi ce luăm în schimb de la partea cu care contractăm.

In convenţiunile nóstre internaţionale am face bine să nu maĭ întrebuinţăm expresiunea de *confiscare*.

Sciŭ că nu a inventat D. ministru de externe din creerul sĕŭ acéstă convenţiune; maĭ tóte convenţiunile internaţionale se asémĕnă între ele, afară de unele disposiţiunĭ speciale potrivite obiceiuluĭ şi deprinderilor ţĕreĭ cu care contractăm. A putut D. ministru să ne spună că acéstă convenţiune este identică cu aceea încheiată între Germania şi Marea-Britanie; dar din acésta nu urméză că atuncĭ când vine să contracteze o ţéră cu noĭ, noĭ să întrebuinţăm expresiunĭ carĭ dupe legile ţĕreĭ nóstre nu sunt permise. Aşa de exemplu, aşĭ întreba pe onor. D. ministru de externe: óre când ar încheia o convenţiune cu un stat, fiind-că noĭ avem un articol special în Constituţiune, art. 7, care stipuléză că numaĭ Româniĭ şi ceĭ naturalisaţĭ românĭ pot dobêndi proprietăţĭ imobiliare rurale. D. ministru nu ar pune în vederea aceluĭ Stat şi nu ar dice: eŭ încheiŭ cu D-vóstră convenţiune, dar am o disposiţiune în Constituţiune care mĕ opresce a vĕ da ceea ce cerețĭ? Negreşit că da; şi cu tóte acestea Statul acela cu care D. ministru de externe ar fi în tratărĭ pentru încheiărea uneĭ convenţiunĭ comerciale, are deja încheiate cu alte state, convenţiunĭ comerciale, fără să existe asemenea restricţiunĭ. Dacă ministrul nu ar ţinea compt de prescripţiunile nóstre constituţionale, ar putea el să vină şi să ne dică: dar noĭ nu am inventat acéstă convenţiune, ea este identică cu acelea încheiate între alte state maĭ marĭ?

Eĭ bine, aşa fiind lucrurile, când încheiăm convenţiunĭ internaţionale, trebue să avem neîncetat în vedere legislaţiunea nóstră, şi maĭ cu sémă legile prohibitive ale ţĕreĭ.

Atât am avut de dis, şi să atrag atenţiunea D-luĭ ministru de externe, ca pe viitor când va încheia convenţiunĭ de asemenea natură, în loc să dică că în ţera unde nu există confiscărĭ se va recurge la cutare saŭ cutare mĕsură, să modifice expresiunea de confiscare, expresiune care aduce confusiune în spiritele ómenilor şi maĭ cu sémă ale comercianţilor, carĭ pot să întrebe pe D. ministru şi să dică: D-le ministru, cuvêntul confiscare îl înţelegem, pun mâna pe averea omuluĭ, dar carĭ sunt acţiunile şi midlócele ce ne punĭ la disposiţie la cas când confiscarea nu ar fi permisă?

Orĭ-ce cetăţén român are dreptul să dică: nu 'mĭ da *cinel, cinel* când încheiŭ o convenţiune, ci spune'mĭ curat să sciŭ şi eŭ, comerciant, în casul când voiŭ fi lezat, ce 'mĭ daĭ în loc de confiscare, căcĭ confiscarea e prohibită de legile nóstre....

O voce: Nu este prohibită în privinţa acésta.

D. G. Mârzescu: Mĕ rog, nu faceţĭ confusiune. In cestiunĭ de interes general nu e prohibită, dár în cestiunĭ de interes privat este prohibită.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Imĭ pare fórte rĕŭ că am dat D-luĭ Mârzescu un testimoniŭ cam grăbit. Am dis, că D-sa a înţeles bine convenţiunea; vĕd însă dupe acest al 2-lea discurs al D-sale că nu o înţelege bine, orĭ cel puţin, neavênd ce să rĕspundă la explicaţiunile mele carĭ sunt fórte clare, s'a aruncat în nisce consideraţiunĭ carĭ ar aduce o confusiune nu numaĭ în spiritul D-sale dar chiar în spiritul nostru, dacă lucrurile nu ar fi restabilite cum sunt.

Cestiunea, D-lor, este fórte simplă şi fórte clară.

Maĭ ânteiŭ, eŭ nu am subtilitatea de spirit aşa de mare, ca a onor. D. Mârzescu, ca să pricep marea deosebire ce ar exista între confiscarea la vamă — să ne punem în ipoteza cea maĭ rea, ipoteza confiscăreĭ — a unor mărfurĭ pe carĭ sunt puse marca unor cutare produse cunoscute ca englezescĭ, şi carĭ în fond nu sunt de cât nisce produse făcute în alte ţĕrĭ şi de próstă calitate; nu vĕd, dic, deosebirea între acéstă confiscare şi între aceea a unor produse venite din străinĕtate carĭ ar conţine o declaraţiune falşă saŭ pentru greutate, saŭ pentru conţinut, saŭ pentru orĭ-ce alte contravenţiunĭ.

Eŭ nu vĕd nicĭ o deosebire între aceste confiscărĭ, nu am spiritul aşa de ager în cât să pricep cum una din aceste confiscărĭ e legitimă, iar cea-altă e ilegală şi anti-constituţională!

Dar confiscarea este un midloc la care s'ar putea recurge în casul cel maĭ rĕŭ: D-vóstre vedeţĭ fórte bine că convenţiunea acésta ne lasă însă tótă libertatea, saŭ a confisca saŭ a refusa produsele ast-fel falsificate.

Depinde de noĭ, de legile nóstre interióre de a lua una saŭ cea-altă mĕsură.

Noĭ vom refusa la urmă produsele falsificate, englezii însă le vor confisca. Eĭ bine, nu pricepeţĭ D-vóstre că în casul acesta, adică când englezii vor confisca mărfurile, carĭ s'ar da ca de origină română, pe când în realitate ele n'ar fi, acésta ar fi în avantagiul nostru, în avantagiul importatoruluĭ român care ar fi mult maĭ protegiat prin confiscarea acelor produse ce ar falsifica mărcile sale?

Prin urmare, confiscarea în Englitera a produselor ce ar falsifica produsele nóstre, fiind o represiune mult maĭ gravă, acésta departe de a fi în defavorul nostru, este din contra în profitul nostru.

Asemenea pentru al 2-lea articol, D. Mârzescu dice: D-ta laşĭ pe importatorul român la voia întêmplăreĭ, când spuĭ că confiscarea în interior póte fi înlocuită prin acţiunile şi midlócele ce legislaţiunea interióră a fie-căruĭ stat asigură naţionalilor.

Eĭ bine, D-le Mârzescu, D-ta te facĭ că nu înţelegĭ. Apoĭ dacă marfa englezéscă este falsificată în ţéră la mine, eŭ pot să protegiăz pe producĕtorul englez în duoĕ modurĭ: saŭ prin confiscare, saŭ printr'o acţiune de indemnisare pe care 'ĭ o daŭ.

Prin urmare, şi aci am facultatea ca, saŭ să aplic protecţiunea fórte mare a confiscăreĭ, saŭ să aplic pur şi simplu o clauză de daune-interese.

D. G. Mârzescu: Nu aĭ alternativa.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Incă o dată, sunt liber să aplic o mĕsură saŭ alta.

D. Mârzescu mĕ maĭ întrébă: este protegiat producĕtorul nostru în Englitera?

Este, D-le Mârzescu, fiind-că presupun — şi eŭ cred că aşa este — că legislaţiunea engleză admite confiscarea pentru asemenea lucru. Aşa dar, când în Englitera cine-va ar imita, de exemplu vinul de Cotnarĭ saŭ Drăgăşanĭ prin mărcile nóstre de fabrică, se va aplica confiscarea.

In orĭ-ce cas, şi acésta o scia fórte bine D. Mârzescu, căcĭ cunoscea de maĭ înainte că obiecţiunile D-luĭ nu aŭ nicĭ un temeiŭ din momentul ce libertatea legislaţiuneĭ interióre ne este reservată, şi din momentul ce nu convenţiunea acésta, ci voinţa nóstră ne va face să stabilim confiscarea saŭ să nu o stabilim şi să nu maĭ o înlocuim prin alt mod de desdaunare.

Prin urmare, onor. D-le Mârzescu, eŭ cred că obiecțiunea D-vóstră nu face alt-ceva de cât ca să nu lase să trécă convențiunea acésta fără nicĭ o discuțiune, și eŭ îĭ mulțumesc D-luĭ Mârzescu că ne a provocat, căcĭ ne a dat ocasiunea să explicăm Senatuluĭ și opiniuneĭ publice mecanismul acesteĭ Convențiunĭ și să arătăm lămurit tóte disposițiunile eĭ, cu tóte că D. Mârzescu a fost nițel cam nedrept față cu mine, ḑicênd că nu studiăz bine legislațiunile străine.....

D. G. Mârzescu: Nu am ḑis așa.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Că copiăz ceea ce se petrece în alte părțĭ.

Cu tóte acestea eŭ îĭ mulțumesc încă o dată D-sale că ne a dat ocasiunea să lămurim tóte punctele acestea carĭ 'i s'aŭ părut obscure, dar carĭ mie 'mi se pare că sunt destul de clare.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ, și se priimesce.

— Articolul unic se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	41
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe.	41

Senatul a adoptat în unanimitate convențiunea pentru reprimarea falselor indicațiunĭ a provenienţeĭ mărfurilor.

D-lor senatorĭ, ne maĭ fiind în numĕr, ridic ședința.

Ședință publică mâine, Mercurĭ.

— Ședința se ridică la 4 și 1/2 ore p. m.

IMPRIMERIA STATULUI DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

No. 8

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 24 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: G. Beldiman, Al. Blancfort, T. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 32 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Eliad Hr., Filipescu C. G., Stroiescu I., Tatos T. I., Teodosiadi C. M., Teohari I. A., Valy Anghel, Villner A.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Atanasiu I., Blaramberg N., Buicliu M. Gr., Buzdugan V., Chircu T., Christescu T., Ciolac Garabet, Ciolac I., Cincu Ant., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Poni P., Ruşavețianu M., Sassu P, V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culiano N.

— *D. secretar, G. Beldiman,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

I. D. G. Filipescu cere un congediŭ de câte-va ḑile.

— Se acordă 5 ḑile.

II. D. T. Tatos cere un congediŭ de 15 ḑile.

III. D. Sofian 15 ḑile.

— Se acordă succesiv.

IV. D. Hr. Eliad 1 ḑi.

— Se ia act.

D. G. Mârzescu: D-lor senatorĭ, astăḑĭ nĭ s'a distribuit proiectul de rĕspuns la discursul Tronuluĭ. Dupe regulamentul Senatuluĭ se ḑice că discuţiunea va începe cel puţin dupe treĭ ḑile de la distribuirea luĭ. Aşĭ ruga pe onor. Senat a determina anume ḑiua când să se încépă discuţiunea asupra acestuĭ proiect de rĕspuns.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Iată ce ḑice, în acéstă privinţă, art. 99 şi 100 din regulament:

Art. 99. »Proiectul de Adresă, dupe ce se va citi în comitet secret, se va tipări şi împărţi.

Art. 100. »Discuţiunea proiectuluĭ de Adresă se face în şedinţă publică, treĭ ḑile cel puţin dupe distribuire. Ea se urméză dupe modul prescris pentru proiectele de legĭ în genere«.

Proiectul s'a distribuit astăḑĭ, prin urmare, vom pune discuţiunea luĭ la ordinea ḑileĭ dupe treĭ ḑile libere.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-le preşedinte, vĕ rog să fixaţĭ ḑiua conform regulamentuluĭ şi guvernul va fi la disposiţiunea Senatuluĭ.

Vocĭ: Lunĭ!

Alte vocĭ: Sâmbătă!

— Senatul decide punerea la ordinea ḑileĭ a discuţiuneĭ rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ pentru ḑiua de Sâmbătă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm acum, D-lor, în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem proiectul de lege relativ la aprobarea tractatuluĭ de extradiţiune încheiat între România şi Marea-Britanie.

— *D. secretar, G. Beldiman,* (în lipsa D-luĭ raportor Gr. M. Buicliu), dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ, compus din D-niĭ:

Em. Flondor	pentru secţiunea	II;
I. Diamandi	» »	III;
G. Tamara	» »	IV;
Săndulescu-Nenoveanu	» »	V;

şi subsemnatul pentru secţiunea I, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ III, întrunindu-se în ḑiua de 3 Maiŭ a. c., a procedat la desbaterea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea tractatuluĭ de extradiţiune încheiat la Bucurescĭ în $^{9}/_{21}$ Martie 1893 între România şi Marea-Britanie, depus Senatuluĭ de D. ministru secretar de Stat la departamentul afacerilor străine, cu regescul Mesagiŭ No. 1.362 din 7 Aprilie a. c.; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect, făcêndu'mĭ onórea a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Numerósele cererĭ de extradiţiune ce s'aŭ adresat guvernuluĭ român, saŭ pe carĭ acesta a fost în nevoe a le adresa guvernelor celor-alte state (cu carĭ nu avem convenţiunĭ), în aniĭ din urmă aŭ atras atenţiunea guvernuluĭ nostru asupra lipseĭ de tractate în acéstă materie cu cele maĭ multe ţĕrĭ.

Dacă în lipsă de convenţiune şi de fapt, promisiunea de reciprocitate înlocuesce uneorĭ stipulaţiunile scrise, ea este departe de a satisface tot-d'a-una exigenţele de celeritate ce reclamă cererea de extradare spre a'şĭ atinge scopul urmărit printr'ênsa de justiţia represivă, de óre-ce negociările diplomatice ce se deschid pentru fie-care cas în parte daŭ loc la neajunsurĭ şi permit câte o dată delicuentuluĭ de a se sustrage urmăririlor.

Pe de altă parte, resultatul uneĭ negociărĭ nu tot-d'a-una este sigur: Statul solicitat nu este ţinut să admită imediat cererea şi să procedeze la extradare; el póte presinta exigenţe neaşteptate; póte cere producerea unor informaţiunĭ complimentare şi probe dificile de adus; el póte, în fine, să refuse extradarea fără a da vre-un motiv.

Spre a se garanta în contra unor asemenea eventualităţĭ, guvernul a încheiat până acum convenţiunĭ de extradiţiune cu Italia, Belgia şi Olanda, iar astăḑĭ supune aprobăreĭ D-vóstre o convenţiune cu Marea-Britanie.

Acéstă convenţiune nu se depărtéză în principiile eĭ de convenţiunile în vigóre carĭ, precum se scie, sunt ele însile întemeiate pe principiile de drept internaţional, în genere admise, şi pe legislaţiunea nóstră penală, în particular.

Durateĭ acesteĭ convenţiunĭ nu'ĭ s'a fixat nicĭ un termen, rĕmânênd în vigóre până când una din părţile contractante o va denunţa; prevenind pe cea-altă cu şése lunĭ înainte, ast-fel ḑice art. XVIII din tractat.

In faţa acestora, şi în dorinţa ce avem de a vedea întinḑêndu-se relaţiunile nóstre amicale cu cele-alte State, şi maĭ cu sémă de a contribui la pedepsirea criminalilor şi delicuenţilor de drept comun, carĭ ar căuta asil pe pămêntul ţĕreĭ nóstre, cred că vom fi cu toţiĭ de acord de a aproba acest tractat de extradiţiune încheiat cu Marea-Britanie şi, în acest scop, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *Gr. M. Buicliu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorisat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute tractatul de extradiţiune încheiat la Bucurescĭ în $^{9}/_{21}$ Martie 1893 între România şi Marea-Britanie.

Copie autentică de pe ḑisul tractat se va anexa la presenta lege.

Ministrul afacerilor străine, *Al. Lahovari.*

MAJESTATEA SA REGELE ROMANIEI

Şi

MAJESTATEA SA REGINA REGATULUI UNIT

AL MAREI-BRITANII ŞI IRLANDEI,

IMPĔRĂTÉSĂ A INDIILOR,

găsind cu cale, în vederea uneĭ maĭ bune administraţiĭ a justiţieĭ şi pentru a preîntêmpina crimele comise pe teritoriile lor respective, ca indivi̦diĭ, piriţĭ saŭ doveditĭ că aŭ comis crimele maĭ la vale enumerate, şi carĭ prin fugă s'ar fi sustras de la urmăririle justiţieĭ, să fie, în óre-carĭ circumstanţe, extradaţĭ în mod reciproc; di̦sele Inalte Părţĭ contractante aŭ numit ca Plenipotenţiarĭ aĭ Lor, în scopul de a încheia un Tractat, şi anume:

MAJESTATEA SA REGELE ROMANIEI

pe Domnul Alexandru N. Lahovari, Mare-Cruce al Ordinuluĭ Sĕŭ al Coróneĭ Românieĭ, etc., etc., etc., Ministrul Sĕŭ Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine;

Şi

MAJESTATEA SA REGINA REGATULUI UNIT

AL MAREI-BRITANII ŞI IRLANDEI,

IMPĔRĂTÉSĂ A INDIILOR,

pe Onorabilul Carol Hardinge, Insărcinat cu Afacerĭ al Majestăţeĭ Sale Britanice la Bucurescĭ, etc., etc.;

Carĭ, dupe ce 'şĭ-aŭ comunicat deplinele lor puterĭ, aflate în bună şi cuvenită formă, s'aŭ învoit asupra articolelor următóre:

ARTICOLUL I

Inaltele Părţĭ contractante se obligă a'şĭ preda reciproc indivi̦diĭ carĭ, urmăriţĭ saŭ condamnaţĭ pentru o crimă saŭ un delict comis pe teritoriul uneea din Părţĭ, ar fi doveditĭ pe teritoriul celeĭ-alte, în circumstanţele şi sub condiţiile prevĕ̦dute de Tractatul de faţă.

ARTICOLUL II

Extradarea se va acorda pentru crimele saŭ delictele următóre:

1) Omor saŭ tentativă de omor, saŭ complot, avênd de scop acéstă crimă.

2) Omucidere fără precugetare saŭ pândire.

3) Lovirĭ şi rănirĭ grave.

4) Contrafacere saŭ alterare de monede; punerea în circulaţie a monedelor false saŭ alterate.

5) Fabricarea cu intenţie a unuĭ instrument, ustensil saŭ unéltă destinată la contrafacerea monedelor ţĕreĭ.

6) Falsurĭ în scripte, titlurĭ, efecte saŭ valorĭ; alterarea saŭ punerea în circulare a tot ce este ast-fel falşificat orĭ contrafăcut orĭ alterat.

7) Sustragerea fraudulósă saŭ furtul.

8) Distrugerea orĭ degradarea orĭ-căreĭ proprietăţĭ prin esplosive saŭ alt-fel, când faptul este încriminat şi pedepsit cu pedepse criminale saŭ corecţionale.

9) Escrocherie de banĭ, valorĭ saŭ alte obiecte sub false pretexte.

HIS MAJESTY THE KING OF ROUMANIA

And

HER MAJESTY THE QUEEN OF THE UNITED KINGDOM

OF GREAT BRITAIN AND IRELAND,

EMPRESS OF INDIA,

having judged it expedient, with a view to the better administration of justice and to the prevention of crime within their respective territories, that persons charged with or convicted of the crimes hereinafter enumerated, and being fugitives from justice should, under certain circumstances, be reciprocally delivered up; the said High Contracting Parties have named as their Plenipotentiaries to conclude a Treaty for this purpose, that it to say:

HIS MAJESTY THE KING OF ROUMANIA,

M. Alexandre N. Lahovari, Grand Cross of His Order of the Crown of Roumania, etc., etc., etc., His Minister Secretary of State for Foreign Affairs;

And

HER MAJESTY THE QUEEN OF THE UNITED KINGDOM

OF GREAT BRITAIN AND IRELAND,

EMPRESS OF INDIA,

the Honourable Charles Hardinge, Her Britannic Majesty's Chargé d'Affaires at Bucharest, etc., etc.;

Who, after having communicated to each other their respective Full Powers, found in good and due form, have agreed upon and concluded the following Articles:

ARTICLE I

The High Contracting Parties engage to deliver up to each other those persons who, being accused or convicted of a crime or offence committed in the territory of the one Party, shall be found within the territory of the other Party, under the circumstances and conditions stated in the present Treaty.

ARTICLE II

The crimes or offences for which the extradition is to be granted are the following:

1) Murder, or attempt, or conspiracy to murder.

2) Manslaughter.

3) Assault occasioning actual bodily harm. Maliciously wounding or inflicting grievous bodily harm.

4) Counterfeiting or altering money, or uttering counterfeit or altered money.

5) Knowingly making any instrument, tool, or engine adapted and intended for counterfeiting coin.

6) Forgery, counterfeiting, or altering or uttering what is forged, or counterfeited, or altered.

7) Embezzlement or larceny.

8) Malicious injury to property, by explosives or otherwise, if the offence be indictable.

9) Obtaining money, goods, or valuable securities by false pretences.

10) Tăinuire fraudulósă de banĭ, valorĭ saŭ alte obiecte, provenind din escrocherie, furt saŭ deturnare.

11) Crime contra legilor asupra bancruteĭ.

12) Frauda (abus de încredere) unuĭ administrator, bancher, agent, comisionar, curator saŭ director, orĭ membru, orĭ funcționar al uneĭ societățĭ óre-care, dacă faptul este pedepsit de legile în vigóre.

13) Mărturia mincinósă saŭ subornațiunea martorilor.

14) Violul.

15) Atentat la pudóre asupra persóneĭ uneĭ fete maĭ mică de 14 anĭ, saŭ tentativa acestuĭ fapt.

16) Atentat la pudóre cu violență.

17) Avort, administrare de substanțe saŭ întrebuințare de instrumente în intențiunea de a provoca avortul.

18) Răpire de minorĭ.

19) Furt de copiĭ.

20) Abandonare, expozițiune saŭ sechestrare ilegală de copiĭ.

21) Sechestrare saŭ detențiune ilegală.

22) Efracțiunea saŭ escalada uneĭ locuințe și a dependințelor sale în scopul de a comite un delict.

23) Incendiŭ.

24) Furt cu violență.

25) Orĭ-ce act comis cu intenție de a pune în pericol viéța persónelor aflate într'un tren de drum de fier.

26) Amenințărĭ, scrise saŭ alt-fel, făcute în scop de extorsiune.

27) Piraterie, considerată ca crimă dupe dreptul ginților.

28) Inecarea, naufragiarea saŭ distrugerea unuĭ vas pe mare, saŭ tentativa saŭ complotul avênd acéstă crimă de scop.

29) Atacarea pe bordul unuĭ vas în largul măreĭ, în scop de omucidere saŭ pentru a făptui grave lesiunĭ corporale.

30) Revolta saŭ complotul de revoltă, a duoĕ saŭ maĭ multe persóne pe bordul unuĭ vas în largul măreĭ, contra autorităței căpitanuluĭ.

31) Negoțul cu sclaviĭ.

Extradarea va avea de asemenea loc pentru complicitate la una din crimele maĭ sus pomenite, numaĭ dacă complicitatea este pedepsită de legile celor duoĕ Părțĭ contractante.

ARTICOLUL III

Fie-care din cele duoĕ Guverne va avea plină și întrégă voiă să refuse celuĭ-alt extradarea propriilor sĕĭ supușĭ.

ARTICOLUL IV

Extradarea nu se va acorda dacă individul reclamat a fost deja judecat, achitat saŭ pedepsit, saŭ se gasesce încă sub judecată într'unul din teritoriile celor duoĕ Inalte Părțĭ contractante, pentru chiar crima din causa căreea se cere extradarea.

Dacă persóna reclamată se află în prevenție, saŭ dacă, fiind condamnată, 'și suferă pedépsa pe teritoriul uneea din cele duoĕ Părțĭ contractante pentru o altă crimă, extradarea se va amâna până la punerea aceleĭ persóne în libertate, fie că va fi fost achitată, fie că 'și va fi terminat pedépsa, fie pentru orĭ-ce alt cuvênt.

10) Receiving money, valuable security, or other property knowing the same to have been stolen, embezzled, or unlawfully obtained.

11) Crimes against bankruptcy law.

12) Fraud by a bailee, banker, agent, factor, trustee, or director, or member or public officer of any Company, made criminal by any law for the time being in force.

13) Perjury, or subornation of perjury.

14) Rape.

15) Carnal knowledge or any attempt to have carnal knowledge, of a girl under 14 yars of age.

16) Indecent assault.

17) Procuring miscarriage, administering drugs or using instruments with intent to procure the miscarriage of a woman.

18) Abduction.

19) Child stealing.

20) Abandoning children, exposing or unlawfully detaining them.

21) Kidnapping and false imprisonment.

22) Burglary or housebreaking.

23) Arson.

24) Robbery with violence.

25) Any malicious act done with intent to endanger the safety of any person in a railway train.

26) Threats by letter or otherwise, with intent to extort.

27) Piracy by law of nations.

28) Sinking or destroying a vessel at sea, or attempting or conspiring to do so.

29) Assaults on board a ship on the high seas, with intent to destroy life, or do grievous bodily harm.

30) Revolt, or conspiracy to revolt, by two or more persons on board a ship on the high seas against the authority of the master.

31) Dealing in slaves.

Extradition is also to be granted for participation in any of the aforesaid crimes, provided such participation be punishable by the laws of both the Contracting Parties.

ARTICLE III

Either Government may, in its absolute discretion, refuse to deliver up its own subjects to the other Government.

ARTICLE IV

The extradition shall not take place if the person claimed has already been tried and discharged or punished, or is still under trial, within the territories of the two High Contracting Parties respectively, for the crime for which his extradition is demanded.

If the person claimed should be under examination. or is undergoing sentence under a conviction, for any other crime within the territories of the two High Contracting Parties respectively, his extradition shall be deferred until after he has been discharged, whether by acquittal or on expiration of his sentence, or otherwise.

ARTICOLUL V

Extradarea nu va avea loc dacă, dupe perpetrarea crimeĭ, saŭ dupe urmărirĭ, saŭ condamnare, prescripția urmăririlor saŭ a pedepseĭ este dobêndită dupe legile țĕreĭ căreea se adreséză cererea.

ARTICLE V

The extradition shall not take place if, subsequenly to the commission of the crime, or the institution of the penal prosecution, or the conviction thereon, exemption from prosecution or punishment has been acquired by lapse of time, according to the laws of the State applied to.

ARTICOLUL VI

Criminalul fugar nu va fi extradat dacă delictul pentru care extradarea se cere este considerat ca un delict politic, saŭ dacă individul dovedesce că cererea de extradare a fost făcută, în realitate, în scopul de a'l urmări, saŭ de a 'l pedepsi pentru un delict cu caracter politic.

ARTICLE VI

A fugitive criminal shall not be surrendered if the offence in respect of which his surrender is demanded is one of a political character, or if he prove that the requisition for his surrender has in fact been made with a view to try or punish him for an offence of a political character.

ARTICOLUL VII

Individul care va fi fost predat, nu va putea, în nicĭ într'un cas, în țéra căreea s'a acordat extradiția, să fie ținut în arest saŭ să fie urmărit pentru vre-o crimă saŭ fapte altele de cât acelea carĭ motivase extradarea, afară numaĭ dacă n'a fost întors, saŭ dacă va fi avut ocasiunea de a se reîntórce el însușĭ în Statul care 'l extradase.

Acéstă stipulațiune nu este aplicabilă crimelor comise dupe extradare.

ARTICLE VII

A person surrendered can in no case be kept in prison, or be brought to trial in the State to which the surrender has been made, for any other crime or on account of any other matters than those for which the extradition shall have taken place, until he has been restored or had an opportunity of returning to the State by which he has been surrendered.

This stipulation does not apply to crimes committed after the extradition.

ARTICOLUL VIII

Extradarea se va cere prin organul agenților diplomaticĭ respectivĭ aĭ celor duoĕ Inalte Părțĭ contractante.

Cererea de extradare a unuĭ prevenit va trebui să fie însoțită de un mandat de arestare emis de autoritatea competentă a Statuluĭ care cere, și de dovedile carĭ, dupe legile loculuĭ unde prevenitul a fost dovedit, ar justifica arestarea luĭ, dacă actul pedepsit ar fi fost comis chiar acolo.

Dacă cererea de extradare privesce pe o persónă deja condamnată, ea trebue să fie însoțită de sentința de condamnare care a fost dată contra culpabiluluĭ, de tribunalul competent al Statuluĭ care cere.

O sentință dată în lipsă nu va fi considerată ca o condamnare; dar o persónă ast-fel condamnată va putea fi tratată ca o persónă urmărită.

ARTICLE VIII

The requisition for extradition shall be made through the Diplomatic Agents of the High Contracting Parties respectively.

The requisition for the extradition of the accused person must be accompanied by a warrant of arrest issued by the competent authority of the State requiring the extradition, and by such evidence as, according to the laws of the place where the accused is found, would justify his arrest if the crime had been committed there.

If the requisition relates to a person already convicted, it must be accompanied by the sentence of condemnation passed against the convicted person by the competent Court of the State that makes the requisition for extradition.

A sentence passed *in contumaciam* is not to by deemed a conviction, but a person so sentenced may be dealt with as an accused person.

ARTICOLUL IX

Dacă cererea de extradare este făcută în conformitate cu stipulațiunile precedente, autoritățile competinte ale Statuluĭ de la care se cere vor procede la arestarea fugaruluĭ.

ARTICLE IX

If the requisition for extradition be in accordance with the foregoing stipulations, the competent authorities of the State applied to shall proceed to the arrest of the fugitive.

ARTICOLUL X

Dacă fugarul este arestat pe teritoriul britanic, el va fi îndată dus înaintea unuĭ magistrat competent, care va trebui să 'l asculte și să procédă la examinarea preliminară a afacereĭ în acelașĭ chip, ca și când arestarea ar fi avut loc pentru o crimă comisă pe teritoriul britanic.

ARTICLE X

If the fugitive has been arrested in the British dominions, he shall forthwith be brought before a competent Magistrate, who is to examine him and to conduct the preliminary investigation of the case, just as if the apprehension had taken place for a crime committed in the British dominions.

Autoritățile Mareĭ Britaniĭ, când vor procede la examinarea hotărîtă prin stipulațiunile precedente, vor trebui să admită ca dovedĭ deplin valabile dispositiunile asermantate saŭ afirmările făcute în România, saŭ copiile acestor piese, precum și mandatele de arestare și sentințele date în acéstă țéră, precum și certificatele de condamnare saŭ piesele judiciare constatând faptul uneĭ condamnărĭ, cu condițiune ca aceste documente să fi fost autentificate în modul următor:

1) Un mandat trebue să fie semnat de un judecător, magistrat saŭ ofițer al poliției judiciare din România.

2) Dispositiunile saŭ afirmațiunile, saŭ copiile acestora, trebue să fie semnate de un judecător, magistrat saŭ ofițer al poliției judiciare din România, constatând că aceste depunerĭ saŭ afirmărĭ sunt în original saŭ în copie certificată, dupe casurĭ.

3) Un certificat de condamnare saŭ un document judiciar constatând faptul uneĭ condamnărĭ trebue să fie certificat de un judecător, magistrat saŭ ofițer al poliției judiciare din România.

4) Aceste mandate, depunerĭ, afirmărĭ, copiĭ, certificate saŭ documente judiciare, trebue să fie autentificate, în fie-care cas, saŭ prin jurămêntul unuĭ martor saŭ prin punerea sigiluluĭ oficial al ministeruluĭ justițieĭ, saŭ al afacerilor străine al Românieĭ; totuși, piesele maĭ sus pomenite vor putea fi autentificate și în orĭ-ce alt chip care ar fi recunoscut de legile locale în vigóre în acea parte a teritoriuluĭ britanic, unde examinarea afacereĭ ar avea loc.

In the examinations which they have to make in accordance with the foregoing stipulations, the authorities of the British dominions shall admit as valid evidence the sworn depositions or the affirmations of witnesses taken in Roumania, or copies thereof, and likewise the warrants and sentences issued therein, and certificates of, or judicial documents stating the fact of, a conviction, provided the same are authenticated as follows:

1) A warrant must purport to be signed by a Judge, Magistrate, or Judicial Officer of Police of Roumania.

2) Depositions or affirmations, or the copies thereof, must purport to be certified under the hand of a Judge, Magistrate, or Judicial Officer of Police of Roumania, to be the original depositions or affirmations, or to be the true copies thereof, as the case may require.

3) A certificate of or judicial document stating the fact of a conviction must purport to be certified by a Judge, Magistrate, or Judicial Officer of Police of Roumania.

4) In every case such warrant, deposition, affirmation, copy, certificate, or judicial document must be authenticated either by the oath of some witness, or by being sealed with the official seal of the Minister of Justice, or of Foreign Affairs of Roumania; but any other mode of authentication for the time being permitted by the law in that part of the British dominions where the examination is taken, may be substituted for the foregoing.

ARTICOLUL XI

Din partea Guvernuluĭ Român extradarea va avea loc în România precum urméză:

Ministrul, saŭ orĭ-ce alt agent diplomatic al M. S. Britanice în România, va trimite Ministruluĭ Afacerilor Străine, ca basă a fie-căreĭ cererĭ de extradare, expedițiunea autentică și în regulă legalisată, saŭ a unuĭ certificat de condamnare, saŭ a unuĭ mandat de arestare, contra persóneĭ inculpate saŭ acusate, arătând limpede natura crimeĭ saŭ delictuluĭ din causa căruia fugarul este urmărit. Documentul judiciar, ast-fel produs, va fi însoțit de semnalmente și de alte informațiunĭ putênd să servéscă la constatarea identitățeĭ individuluĭ reclamat.

Dacă s'ar întêmpla ca documentele produse de Guvernul Britanic pentru a constata identitatea, și informațiunile culese de agențiĭ polițieĭ românescĭ pentru același scop, să fie recunoscute neîndestulătóre, se va avisa despre acésta îndată Ministrul saŭ Agentul diplomatic al Majestățeĭ Sale Britanice în România; iar individul urmărit, dacă a fost arestat, va continua să fie deținut până ce Guvernul Britanic va putea produce nouĭ elemente de dovedĭ spre a constata identitatea saŭ a da lumină asupra altor greutățĭ de examinare.

ARTICLE XI

On the part of the Roumanian Government, the extradition shall take place as follows in Roumania:

The Minister, or other Diplomatic Agent of Her Britannic Majesty in Roumania, shall send to the Minister for Foreign Affairs, in support of each demand for extradition, an authentic and duly legalized copy either of a certificate of condemnation, or of a warrant of arrest against an incriminated or accused person, showing clearly the nature of the crime or offence on account of which proceedings are being taken against the fugitive. The judicial document so produced shall be accompanied by a description and other particulars serving to establish the identity of the person whose extradition is claimed.

In case the documents produced by the British Goverment to establish the identity, and the particulars gathered by the Roumanian police authorities for the same purpose, should be deemed to be insufficient, notice thereof shall forthwith be given to the Minister or other Diplomatic Agent of Her Britannic Majesty in Roumania, and the individual whose extradition is desired, if he has been arrested, shall remain in detention until the British Government has produced new elements of proof to establish his identity, or to clear up any other difficulties arising in the examination.

ARTICOLUL XII

Extradarea nu va avea loc de cât în casul când dovedile produse vor fi fost găsite îndestulătóre dupe legile Statuluĭ de la care se cere, fie pentru a îndreptăți darea în judecată a deținutuluĭ, în casul când crima va fi fost comisă pe teritoriul dișuluĭ Stat, fie pentru a constata identitatea deținutuluĭ cu individul condamnat de tribunalele Statuluĭ care cere, și să dovedéscă că crima de

ARTICLE XII

The extradition shall not take place unless the evidence be found sufficient, according to the laws of the State applied to, either to justify the committal of the prisoner for trial, in case the crime had been committed in the territory of the said State, or to prove that the prisoner is the identical person convicted by the Courts of the State which makes the requisition, and that the

care a fost recunoscut culpabil ar fi putut să dea loc la extradare din partea Statuluĭ de la care se cere, la epoca condamnăreĭ sale. Extradarea fugaruluĭ nu va avea loc în teritoriile Majestățeĭ Sale Britanice, de cât dupe trecerea unuĭ timp de cincĭ-spre-dece dile de la data intemnițăreĭ în scopul extradăreĭ.

crime of which he has been convicted is one in respect of which extradition could, at the time of such conviction, have been granted by the State applied to. In Her Britannic Majesty's dominions the fugitive criminal shall not be surrendered until the expiration of fifteen days from the date of his being committed to prison to await his surender.

ARTICOLUL XIII

Dacă individul reclamat de una din cele duoĕ Inalte Părțĭ contractante, în executarea tractatuluĭ de față, maĭ este reclamat de una saŭ maĭ multe alte Puterĭ, pe motivul unor alte crime saŭ delicte comise pe teritoriile lor respective, extradarea se va acorda Statuluĭ a căruĭ cerere pórtă o dată maĭ vechiă.

ARTICLE XIII

If the individual claimed by one of the two High Contracting Parties in pursuance of the present Treaty should be also claimed by one or several other Powers, on account of other crimes or offences committed upon their respective territories, his extradition shall be granted to that State whose demand is earliest in date.

ARTICOLUL XIV

Fugarul va fi pus în libertate dacă nu se vor putea produce dovedĭ îndestulătóre pentru a motiva cererea de extradare în timp de duoĕ lunĭ din diua arestăreĭ saŭ până la orĭ-ce alt termen maĭ depărtat ce va fi fost arătat de Statul de la care se cere saŭ de tribunalul competent al acestuĭ Stat.

ARTICLE XIV

If sufficient evidence for the extradition be not produced within two months from the date of the apprehension of the fugitive, or within such further time as the State applied to, or the proper Tribunal thereof shall direct, the fugitive shall be set at liberty.

ARTICOLUL XV

Obiectele găsite asupra individuluĭ reclamat în momentul arestăreĭ sale, dacă autoritatea competentă a Statuluĭ de la care se cere a ordonat remiterea lor, vor fi predate atuncĭ când extradarea va avea loc; acéstă predare nu va coprinde numaĭ obiectele furate, dar și orĭ-ce alt ar putea servi ca piesă de convingere.

ARTICLE XV

All articles seized which were in the possession of the person to be surrendered, at the time of his apprehension, shall, if the competent authority of the State applied to for the extradition has ordered the delivery thereof, be given up when the extradition takes place, and the said delivery shall extend not merely to the stolen articles, but to everything that may serve as a proof of the crime.

ARTICOLUL XVI

Tóte cheltuelile ocasionate de o cerere de extradare vor fi în sarcina Statuluĭ care cere.

ARTICLE XVI

All expenses connected with extradition shall be borne by the demanding State.

ARTICOLUL XVII

Stipulațiunile tractatuluĭ de față vor fi aplicabile coloniilor și posesiunilor străine ale Majestățeĭ Sale Britanice pe cât se va putea dupe legile în vigóre în aceste coloniĭ și posesiunĭ străine.

Cererea de extradare a unuĭ criminal care s'a refugiat în vre-una din aceste coloniĭ saŭ posesiunĭ străine se va putea adresa Guvernatoruluĭ saŭ autoritățeĭ superióre a acesteĭ coloniĭ saŭ posesiune de către orĭ-ce persónă autorisată să funcționeze în acéstă colonie saŭ posesiune ca autoritate consulară a Românieĭ.

Guvernatorul saŭ autoritatea superióră maĭ sus menționată va decide în privința unor asemenea cererĭ, conformându-se, pe cât se va putea, dupe legile acestor coloniĭ saŭ posesiunĭ străine, cu stipulațiunile tractatuluĭ de față. Va avea totușĭ libertatea de a acorda extradarea, saŭ de a supune casul Guvernuluĭ sĕŭ.

Se reservéză totușĭ Majestățeĭ Sale Britanice, conformându-se, pe cât se va putea, dupe legile acestor coloniĭ saŭ posesiunĭ străine, cu stipulațiunile tractatuluĭ de față, de a face arangiamente speciale în coloniile saŭ posesiunile străine pentru extradarea criminalilor din România, carĭ ar fi găsit refugiŭ în aceste coloniĭ saŭ posesiunĭ străine.

ARTICLE XVII

The stipulations of the present Treaty shall be applicable to the Colonies and foreign possessions of Her Britannic Majesty, so far as the laws for the time being in force in such Colonies and foreign possessions respectively will allow.

The requisition for the surrender of a fugitive criminal who has taken refuge in any of such Colonies or foreign possessions may be made to the Governor or chief authority of such Colony or possession by any person authorized to act in such Colony or possession as a Consular officer of Roumania.

Such requisitions may be disposed of, subject always, as nearly as may be, and so far as the law of such Colony or foreign possession will allow, to the provisions of this Treaty, by the said Governor or chief authority, who, however, shall be at liberty either to grant the surrender or to refer the matter to his Government.

Her Britannic Majesty shall, however, be at liberty to make special arrangements in the British Colonies and foreign possessions for the surrender of criminals from Roumania who may take refuge within such Colonies and foreign possessions, on the basis, as nearly as may be, and so far as the law of such Colony or foreign possession will allow, of the provisions of the present Treaty.

Cererile privitóre la extradarea criminalilor fugiţĭ dintr'una din aceste coloniĭ saŭ posesiunĭ străine ale Majestăţeĭ Sale Britanice, vor fi tratate dupe dispoziţiunile articolelor precedente ale Tractatuluĭ de faţă.

Requisitions for the surrender of a fugitive criminal emanating from any Colony or foreign possession of Her Britannic Majesty shall be governed by the rules laid down in the preceding Articles of the present Treaty.

ARTICOLUL XVIII

Convenţia de faţă va fi executorie dupe a ḑecea ḑi de la promulgarea sa, în formele prescrise de legile celor duoĕ ţĕrĭ. Fie-care din Inaltele Părţĭ contractante va putea orĭ şi când să pună capĕt acestuĭ tractat, avisând pe cea-alta despre intenţiunea sa cu şése lunĭ înainte.

Convenţia de faţă se va ratifica şi ratificările se vor schimba la Bucurescĭ cât se va putea maĭ curând.

Drept care, Plenipotenţiariĭ respectivĭ aŭ semnat acéstă convenţiune şi aŭ pus pe dênsa sigiliile armelor lor.

Făcută în dublu original, la Bucurescĭ, în a nuoa (duoĕ-ḑecĭ şi una) ḑi a luĭ Martie, anul Mântuireĭ una mie opt-sute nuoĕ-ḑecĭ şi treĭ.

(Semnat) AL. LAHOVARI.

(L. S.)

ARTICLE XVIII

The present Treaty shall come into force ten days after its publication, in conformity with the forms prescribed by the laws of the High Contracting Parties. It may be terminated by either of the High Contracting Parties at any time on giving to the other six months' notice of its intention to do so.

The Treaty shall be ratified, and the ratifications shall be exchanged at Bucharest as soon as possible.

In witness whereof the respective Plenipotentiaries have signed the same, and have affixed thereto the seal of their arms.

Done in duplicate at Bucharest, the ninth (twenty-first) day of March, in the year our Lord, one thousand eight hundred and ninety-three.

(Semnat) CHARLES HARDINGE.

(L. S.)

PROTOCOL

In momentul de a proceda la semnătura Convenţieĭ de extradiţie încheiată astăḑĭ, subsemnaţiĭ, Plenipotenţiarĭ aĭ Majestăţeĭ Sale Regeluĭ Românieĭ şi aĭ Majestăţeĭ Sale Regineĭ Regatuluĭ Unit al Mareĭ-Britaniĭ şi Irlandeĭ, Impĕrătésă a Indieĭ, aŭ convenit asupra declaraţiuneĭ următóre:

Guvernul Român are absolută libertate d'a refusa extradarea orĭ-căreĭ persóne acusată de o crimă pedepsită cu mórte.

Protocolul de faţă va avea aceeaşĭ forţă şi aceeaşĭ durată ca şi Convenţia de extradare semnată astăḑĭ.

Spre credinţa cărora Plenipotenţiariĭ respectivĭ l'aŭ semnat şi l'aŭ întărit cu sigiliile lor.

Făcut în dublu original, la Bucurescĭ, în 9/21 Martie 1893.

(Semnat) AL. LAHOVARI.

(L. S.)

At the moment of proceeding to the signature fo the Treaty of Extradition concluded this day, the undersigned Plenipotentiaries of His Majesty The King of Roumania and of Her Majesty The Queen of Great Britain and Ireland, Empress of India, have agreed upon the following declaration:

The Roumanian Government may in its absolute discretion refuse to deliver up any person charged with a crime punishable with death.

This Protocol shall have the same force and the same duration as the Treaty of Extradition signed today.

In witness whereof the respective Plenipotentiaries have signed the same and have affixed thereto the seal of their arms.

Done in duplicate at Bucharest, the 9th/21st March 1893.

(Semnat) CHARLES HARDINGE.

(L. S.)

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală e deschisă.

D. Şendrea are cuvêntul.

D. Şt. Şendrea: D-lor senatorĭ, observaţiunea pe care o făcea ierĭ onor. D. Mârzescu, în privinţa convenţiuneĭ cu Marea-Britanie pentru mărcile de fabrică, şi care s'a votat în şedinţa de ierĭ, încep a o face şi eŭ astăḑĭ. Am vĕḑut la ordinea ḑileĭ anunţat că astăḑĭ trebue să se voteze o convenţiune de extradare cu Marea-Britanie şi, D-lor, eram în drept să aştept ca cel puţin astăḑĭ, înainte de deschiderea şedinţeĭ saŭ aséră acéstă convenţiune să ni se comunice, pentru ca să putem cere lămuririle trebuitóre şi să facem observaţiunile ce am crede de cuviinţă. Dar, Dlor, abia acum ni s'a împărţit textul acesteĭ convenţiunĭ de extradare, în cât înţelegeţĭ D-vóstre că cu modul acesta discuţiunea devine cu desăvêrşire slabă şi observaţiunile acelea pe carĭ trebue să le facem le vom face pe jumĕtate, în necunoscinţă de causă. Sciŭ că ni se va rĕspunde că acéstă convenţiune a fost comunicată Senatuluĭ cu şése lunĭ înainte şi că, prin urmare, noĭ suntem datorĭ a avea fixate în memoria nóstră în curs de şése lunĭ de ḑile tóte detaliurile, tóte prescripţiunile acesteĭ convenţiunĭ şi că memoria senatorilor trebue să fie ast-fel, în cât în curs de şése lunĭ de ḑile să păstreze tóte detaliurile acesteĭ convenţiunĭ, fără cea maĭ mică greşélă. Inţelegeţĭ, D-lor, fórte bine că observaţiunea mea este justă şi că ceea ce s'a împărţit acum 6 lunĭ de ḑile era bine să se discute atuncĭ, dar nu astăḑĭ, fără ca o nouă împărţire a legeĭ să se facă.

D-lor senatorĭ, spre a o împrospăta în memorie şi a face fie-care observaţiunile ce va găsi de cuviinţă, aşĭ ruga ca în viitor acésta să nu se maĭ întêmple, şi dacă trebue ca să discutăm, apoĭ să fim puşĭ în posiţiune de a putea discuta.

D-lor, în urma acesteĭ observaţiunĭ, voiŭ trece maĭ departe şi voiŭ cere unele explicaţiunĭ şi unele lămurirĭ de la onor. D. ministru de externe.

Nu voiŭ discuta pe articole, şi nu voiŭ

cere modificarea cutărui articol, căci o convențiune ca acésta se discută și, saŭ se primesce ast-fel cum este ea încheiată de guvern, saŭ se respinge în total. Cerênd numai lămuriri și explicațiuni, înțelegeți că nu am să conchid la respingerea acestei convențiuni; dar sunt în drept a cere câte-va lămuriri, cari nu prea es clare din textul convențiunei, și doresc ca D. ministru de externe să ni le dea....

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-le Șendrea, permiteți să vě întrerup un moment. Ați pus cestiunea de amânare, voiți să vorbiți în acéstă cestiune?

D. St. Șendrea: Nu, nu.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Atunci intrați în discuțiunea generală, aveți cuvêntul.

D. St. Șendrea: Dic, D-lor, că trebue să cer aceste lămuriri și explicațiuni de la D. ministru de externe, fiind-că în practică s'a ridicat o mulțime de dificultăți în modul de a procede în acéstă materie, și vě spun acésta în cunoscință de causă, fiind-că am avut și eŭ ocasiune a mě interesa într'o cestiune de extradiție, și în acea cestiune, dupe ce am discutat'o de o mulțime de ori cu autoritățile competinte, și dupe ce acele autorități aŭ admis acele puncte de vedere, s'a procedat în fapt alt-fel. De aceea este în interesul tutulor ca să se scie cum să se procedeze. In țerile parlamentare, s'a regulat ca extradițiunea să nu se facă în mod administrativ, ci în mod judecătoresc, adică un om care se găsesce pe teritoriul României și este de naționalitate străină, să nu pótă fi lovit prin extradițiune, de cât numai dupe ce autoritățile judecătoresci din România vor constata că în adevěr este casul.

Acésta este de mare importanță, căci înțelegeți D-vóstre că legile unei țeri trebue să protegiăze și pe străini și pe naționali. Sunt străini cari sunt legați de interesele altor Români, și, prin urmare, nu trebue să fie la discrețiunea administrațiunei. Administrațiunea dacă are motiv póte să expulseze, dar nu să extradeze, și este evident că instanța judecătorescă trebue să se pronunțe. Acésta în teorie există și în Anglia și în Italia, acolo este admis prin controversă, ca numai instanța judecătorescă să se pronunțe în materie de extradare, căci nu este destul numai a constata indentitatea, dacă acela este cutare saŭ cutare persónă, ci trebue a se examina dacă fapta care se impută nu este prescrisă, dacă acea faptă este în adevěr rea, și în al treilea rênd, dacă acea faptă este din acelea cari în adevěr sunt considerate ca faptă pentru care se póte face extradarea. Și, D-lor, în alte țeri este obiceiul, ca judecătorul de instrucție să examineze aceste trei casuri și dacă în adevěr se constată, numai atunci el dă ordonanța în care se admite cum că este casul de extradare.

Vorbesc, D-lor, de acest lucru căci, cum v'am spus, am fost amestecat și am suferit și eŭ de o procedare care o numesc neregulată din partea guvernului. Aveam anul trecut un forestier care era de naționalitate austriacă, și în lipsa mea a fost cerut de guvernul austriac ca să fie extradat.

Am avut atunci ocasiunea să vin să arăt guvernului cum că acéstă cestiune, conform principiului de drept internațional, trebue să se reguleze ast-fel ca judecătorul de instrucție să fie chiămat să examineze dacă în adevěr este saŭ nu cas de extradițiune dupe principiile ce am avut onóre să arăt.

De o cam dată administrațiunea n'a voit să țină compt de cererea mea și a voit să procedeze în mod sumar și administrativ. Mai în urmă, însă, cu mare greutate în teorie, s'a admis ca judecătorul de instrucțiune să judece acest fapt.

Am mai observat încă un lucru ministerului, că ne avênd convențiune de extradițiune cu Austria, pe ce text de lege se baséză judecătorul de instrucțiune ca să extradeze pe un individ? Căci este fórte important a se sci dacă se póte în lipsa unui text de lege să se ordone extradarea.

In legea nóstră penală nu este nici un articol care să autorise acest lucru, și, prin urmare, când nu avem un tractat de extradițiune, un judecător care trebue să judece dupe lege nu póte să pronunțe extradițiunea.

Am invocat aceste principii înaintea judecătoruluĭ de instrucțiune și a ministerului, și n'aŭ voit să țină compt de ele, în cât fără să examineze dacă este convențiune de extradațiune, fără să aibă un text de lege, s'a ordonat extradațiunea pe simplul motiv că s'a constatat identitatea persónei. Apoi judecătorul de instrucțiune nu este un gendarm care să constate numai identitatea persónei și s'o înhațe, și în casul citat de mine, a procedat alt-fel de cât trebuia să procedeze.

'Mi permit dar, cu acéstă ocasiune, de a întreba pe D. ministru de xterne, dacă înțelege D-sa ca și pe viitor să se procedeze cum s'a procedat anul trecut, adică de a face pe judecătorul de instrucțiune numai un simplu agent de urmărire, un fel de gendarm care să descopere numai identitatea persónei.

D-vóstre sciți, ați citit din jurnale, că materia acésta este tratată în Englitera într'un mod fórte scrupulos și autoritățile engleze nu ordonă nici o dată extradarea, de cât dupe ce persóna cerută a se extrada este adusă înaintea unui judecător special, care examinéză tóte actele, și dupe ce vede dacă faptul imputat este saŭ nu prescris, dacă constitue saŭ nu o crimă saŭ delict dupe legile engleze, dupe ce examinéză cu minuțiositate tóte aceste cestiuni, numai atunci ordonă extradarea.

Noi, când va fi să ne adresăm la autoritățile engleze, fiți siguri că așa are să se procedeze. Dar întreb pe onor. D. ministru de externe, dacă D-sa voesce să procedeze față cu o cerere de extradițiune a Marei-Britanii, cum se procedéză acolo, saŭ să procedeze cavaleresce, cum a procedat cu forestierul meŭ? Și 'mi pare bine că găsesc ocasiunea să mě plâng și de ceea ce aŭ făcut D-lor față cu mine. Eram în străinětate, și de o dată aflu că un om al meŭ, în încrederea căruia lăsasem mare parte din averea mea, e închis, și de și am rugat prin depeșă pe guvern ca să 'l libereze până la sosirea mea, el a fost închis în mod sumar, fără judecată, ci numai prin constatarea de către judecător a identităței. Și înțelegeți D-vóstre că tot ceea ce încredințasem acelui om, a rěmas la voia întêmplărei, și dupe ce am venit, am găsit pagubă în averea mea, căci guvernul nu a voit să aibă către mine nici acel respect al dreptului proprietăței, și să aștepte să mě întorc. Eŭ cred că și interesele românesci trebue să aibă un sprijin în guvernul românesc, și guvernul românesc nu trebue să se facă agentul unei puteri străine, și în România un interes românesc nu trebue tratat cu dispreț, cum a tratat guvernul român interesul meŭ în asemenea ocasiune.

De aceea, pentru ca și alții să nu pățéscă ca mine, rog pe D. ministru de externe să promită saŭ să explice, cum că nu se va mai procede pe cale de extradițiune cu alții, cum s'a procedat cu mine, adică că se va trimite afacerea înaintea judelui de instrucție, ca el să judece în libertate și în cunoscință de causă, și dupe ce va judeca și va constata nu numai identitatea, ci și culpabilitatea, să se pronunțe asupra extradărei.

Aceste observațiuni am voit să le fac cu acéstă ocasiune.

Mai e un punct pe care 'l găsesc fórte curios în convențiunea acésta, și pentru care iarăși cer lămuriri D-lui ministru de externe.

Este *art. 3* care dice:

»Fie-care din cele duoě guverne va avea plină și întrégă voe să refuse celui-alt extradarea propriilor sěi supuși.«

Acésta 'mi se pare un ce straniŭ! Un român care a comis o crimă, saŭ un delict pe teritoriul străin, să pótă fi supus la extradare!

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Un român? Unde ai găsit acésta?

D. St. Șendrea: In art. 3 al acestui tractat. Iată ce dice acest art. 3. (Citesce).

Vrea să dică, se recunósce în principiŭ extradarea propriilor sěi supuși. Cred că vorba de *»proprii sěi supuși«* se referă la fie-care guvern.

Prin urmare, cred că acésta e o copiăre făcută ast fel fără multă observațiune.

O voce: E tradus greșit.

D. Șt. Șendrea: Ba nu, este tradus bine. Iată textul englezesc.

ARTICLE III

Ether Gouvernment may, in its absolute discretion, refuse to doliver up its own subjects to the other Gouvernment.

Iată și traducerea în românesce:

Art. 3. »Fie-care din cele duoě guverne »va avea plină și întrégă voiă să refuse celui-alt extradarea *propriilor sěi supuși.*«

Traducerea este exactă.

Dar în sfêrșit, se vede că e o copiăre din alte cestiuni, cari nu se referă la legile nóstre.

Nu póte fi vorba și nici nu putem recu-

nósce că ar fi posibil, ca un guvern român să extradeze pe un Român.

Cred că onor. D. ministru de externe va bine-voi a spune că acest art. 3 e o greşélă, şi nu va fi nicĭ o dată înţeles că e posibil şi onorabil a extrada guvernul român pe un Român.

D-lor, am făcut numaĭ aceste micĭ observaţiunĭ, de óre-ce proiectul convenţiuneĭ nu 'mi s'a comunicat de cât astăḑĭ. Dacă 'mi s'ar fi comunicat cel puţin de a séră, aşĭ fi avut timpul să studiez cestiunea maĭ mult, şi să pot face maĭ multe observaţiunĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, învinuirea D-luĭ Şendrea, că nu s'a comunicat la timp acéstă convenţiune, pentru a putea studia cu deamĕnuntul şi a discuta cu băgare de sémă şi în tóte dispoziţiunile eĭ, este niţel cam nedréptă.

Convenţiunea acésta fusese pusă la ordinea ḑileĭ încă de acum şése lunĭ; prin urmare, tótă lumea avea timp să o studieze de sus până jos în tóte amĕnuntele eĭ, şi să o discute cu cea maĭ mare latitudine; căcĭ pentru o convenţiune care de altmmnterĭ nu coprinde dispoziţiunĭ aşa de grele, de sigur şése lunĭ sunt maĭ mult de cât trebue orĭ-cuĭ pentru a o cunósce, cum se ḑice: din scórţă până în scórţă, necum unuĭ om competinte, unuĭ jurisconsult distins, unuĭ advocat pentru care cestiunile de extradiţiune nu aŭ nicĭ un secret, căcĭ chiar D-luĭ ne-a spus că a pledat de maĭ multe orĭ în asemenea afacerĭ.

Timpul era suficient, dar D. Şendrea spune că şése lunĭ 'şĭ a uitat de acestea, şi s'a ocupat fie-care de alt-ceva. Fie şi aşa; însă de când s'a deschis Senatul sunt aprópe ḑece ḑile, şi convenţiunea a fost pusă la ordinea ḑileĭ chiar din prima ḑi; textul precum şi expunerea de motive eraŭ în cancelaria Senatuluĭ la dispoziţia orĭ-căruĭ senator. Dacă onor. D. Şendrea dorea să se intereseze de acéstă cestiune, nu avea de cât acum treĭ, patru ḑile să trécă pe la cancelaria Senatuluĭ, să céră de la directorul cancelarieĭ, care este un om fórte îndatoritor, acéstă convenţiune şi să o studieze de sus până jos.

De altminterĭ cred că a studiat'o, şi o cunósce fórte bine, dovadă observaţiunile carĭ le-a făcut, şi că a scrutat'o în măruntaele eĭ şi a spus tot ce se putea spune asupra eĭ.

Nu este vina mea dacă D-luĭ nu a găsit argumente pentru a o combate; D-luĭ le-a căutat dar nu le-a găsit, căcĭ şi cele duoĕ obiecţiunĭ carĭ le face, le voiŭ rĕsturna cu fórte mare înlesnire.

D-lor, cea d'ântêiŭ obiecţiune nu se raportă la convenţiunea de extradare cu Anglia, se raportă maĭ mult la obiceiurile, la procedările guvernuluĭ în materie de extradare; este cu alte cuvinte maĭ mult o interpelare făcută guvernuluĭ pentru modul cum procedéză în cas de extradare.

De şi aşĭ putea să găsesc că acéstă obiecţiune nu prea este la locul eĭ acum, şi că putea să facă obiectul uneĭ interpelărĭ, pentru că acum discutăm convenţiunea iar nu faptele şi procese, totuşĭ voiŭ satisface pe D. Şendrea rĕspunḑênd şi la acéstă obiecţiune.

D-lor, în principiŭ, noĭ nu avem convenţiunĭ de extradare de cât cu treĭ state şi anume: cu Italia, Belgia şi Olanda, prin urmare, este o stare de legislaţiune imperfectă, o recunosc şi eŭ. Apoĭ atuncĭ conclusiunea era că, în loc să mĕ sgudue D. Şendrea, trebuia să mĕ felicite şi să 'mĭ mulţuméscă că caut a îndrepta acéstă stare care pare în aparenţă neregulată, şi că vin cu convenţiunea cu Anglia, şi póte voiŭ veni şi cu altele, pentru ca extradările ce facem să fie basate pe o învoială positivă. Cel d'ântêiŭ lucru dar la care mĕ aşteptam de la D. Şendrea era un compliment; din nenorocire nu 'l am avut; este încă o ilusiune pe care am pierdut'o ca altele multe.

Dar, D. Şendrea, tot în cestiunea interpelăreĭ, căcĭ, încă o dată, nu este cestiunea convenţiuneĭ acésta, mĕ întrébă: cum facem extradările dacă nu avem convenţiunĭ, şi al duoilea, de ce le facem pe cale administrativă? Vĕ voiŭ spune cum şi pentru ce facem extradările. Facem extradare şi avem dreptul să facem fără convenţiunĭ, în virtutea unuĭ text de lege puţin cam uĭtat, pentru că vĕd că este uĭtat chiar de un profesor de drept ca D. Şendrea, dar care nu maĭ puţin există.

Acéstă lege este din 13 Iulie, 1866 — cam vechiă —, care la art. 6 ḑice:

»Cererile de extradiţiune, carĭ nu sunt prohibite prin Constituţiune, se vor decide în consiliul de miniştri, dupe ce se va ordona şi face o prealabilă anchetă judecătoréscă.«

Va să ḑică, iată un text de lege care recunósce guvernuluĭ, în afară de orĭ-ce convenţiunĭ, saŭ de condiţiunĭ de reciprocitate, dreptul să facă extradărĭ, şi hotărăsce chiar autoritatea care face acéstă extradare, şi acéstă autoritate este consiliul de miniştri.

Ceea ce confirmă maĭ mult acéstă interpretare este că legea ḑice: afară de cele carĭ sunt prohibite de Constituţie.

Va să ḑică D. Şendrea, care este un jurisconsult distins, mĕ va pricepe când îĭ voiŭ spune un dicton latin care ḑice: *qui negat de uno dicit de altero*, adică, prohibezĭ un lucru, permiţĭ pe cel-alt.

Prin urmare, dacă art. 6 din legea de la 1866 pomenesce de extradarea oprită de Constituţiune, adică, extradarea politică pentru delicte politice, îmĭ permite a contraria pe tóte cele-alte, şi desfid pe D. Şendrea să arăte că guvernul actual a făcut o singură extradare politică, saŭ pe motive politice. Sunt sigur că forestierul D-luĭ a fost acusat de o crimă de drept comun.

D. Şendrea: A fost achitat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Atât maĭ bine pentru el, şi vĕ felicit şi pe D-vóstră. (Ilaritate). A fost însĕ acusat de o crimă de drept comun.

Al duoilea, de unde ia D. Şendrea că guvernul acesta a făcut vre-odată vre-o extradare pe cale administrativă? Se înşélă D-sa. Guvernul a făcut expulsărĭ pe cale administrativă, dar extradărĭ pentru anume crime saŭ delicte nu a făcut nicĭ o dată, de cât dupe ce s'a pronunţat judecătorul de instrucţie, care a cercetat şi naţionalitatea celuĭ extradat, şi faptul pentru care se cere extradarea, şi cele-alte condiţiunĭ, adică: dacă faptul nu este prescris, saŭ dacă acel fapt este pedepsit în ţéra care cere extradarea, saŭ în ţéra nóstră, în fine guvernul a respectat principiile ordinare şi a acordat extradarea numaĭ dupe ce a făcut tóte aceste cercetărĭ. Dar chiar D. Şendrea a mărturisit că forestierul D-sale a fost extradat dupe o cercetare a judecătoruluĭ de instrucţie. Dar judecătorul de instrucţie n'a judecat lucrul în sine? Dar nu are să'l judece, căcĭ acésta n'ar maĭ fi extradare, ci ar fi pur şi simplu judecarea la noĭ a unor crime făptuite în străinĕtate de străinĭ, ceea ce nu este în principiŭ posibil dupe legile nóstre. In orĭ-ce cas, alta este a judeca faptul şi alta este a acorda o extradare.

Drepturile judecătoruluĭ, la care se cere extradarea, sunt mărginite. El nu are să judece faptul în sine, fiind-că nu are elementele necesare. Crima s'a petrecut în străinĕtate, este greŭ să cunóscă impregiurările de fapt. Judecătorul nu póte face alt-ceva de cât să ia actele de instrucţiune ale tribunalelor engleze, de exemplu, şi să le considere ca bune, tot aşa dupe cum tribunalele engleze ne promit prin convenţiune că vor lua de bune actele tribunalelor nóstre, şi să constate numaĭ identitatea individuluĭ, naţionalitatea luĭ, şi dacă faptul este unul din acelea carĭ sunt prevĕḑute într'o convenţiune, saŭ pot face obiectul uneĭ extradărĭ dupe principiurile în deobşte admise. Prin urmare, guvernul a acordat extradarea chiar în afară de convenţiune şi are dreptul s'o facă chiar în virtutea legeĭ ce am avut onóre să o citez, de şi am vĕḑut că este cam uĭtată şi cam necunoscută, căcĭ chiar un profesor de drept nu'şĭ maĭ aduce aminte de dênsa.

Guvernul nu a acordat nicĭ o extradare de cât pe cale judecătorésca, adică dupe o prealabilă anchetă judecătorésca.

Dar să lăsăm aceste cestiunĭ, şi să venim la convenţiunea dintre noĭ şi Marea-Britanie.

In principiŭ, o convenţiune făcută cu un stat ca Marea-Britanie, care este cel maĭ gelos, dupe tradiţiunile străvechĭ, de libertatea individuală, nu póte constitui un pericol că acéstă libertate va fi dispreţuită saŭ tratată cu uşurinţă în dispoziţiunile acesteĭ convenţiunĭ, făcută între noĭ şi Marea-Britanie.

Prin urmare, judecând dinainte puteţĭ să fiţĭ siguri că acéstă convenţiune va respecta cu cea maĭ mare scrupulositate drepturile individuluĭ şi libertatea cetăţénuluĭ, fie român, fie englez.

Maĭ insist asupra acestuĭ punct, fiind-că onor. D. Şendrea, de şi nu a apăsat mult asupra luĭ, vreaŭ eŭ să vĕ arăt câte precauţiunĭ se iaŭ pentru ca acéstă extradare să nu fie acordată de cât într'un mod regulat, şi dupe o cercetare seriósă şi consciinciósă. Iată ce se ḑice:

Art. 12. »Extradarea nu va avea loc de cât în casul când dovedile produse vor fi fost găsite îndestulătóre, dupe legile statului de la care se cere, fie pentru a îndreptăţi darea în judecată a deţinutului, în casul când crima va fi fost comisă pe teritoriul ḑisului stat, fie pentru a constata identitatea deţinutului cu individul condamnat de tribunalele statului care cere, şi să dovedéscă că crima de care a fost recunoscut culpabil ar fi putut să dea loc la extradare din partea statului de la care se cere, la epoca condamnărei sale.

Acésta o voiŭ explica, D-lor, în duoĕ cuvinte. Va să ḑică, dacă cine-va a fost condamnat în Englitera pentru o crimă şi dacă se cere extradarea luĭ în România, trebue ca crima aceea să fie pedepsită în România şi pedepsită la epoca condamnăreĭ, adică: dacă s'ar fi schimbat legea, şi se pedepsesce acea crimă la epoca când se cere extradarea, totuşĭ acea extradare se refusă, dacă crima nu era pedepsită la epoca condamnăreĭ. Vedeţĭ, D-lor, câte mĕsurĭ sunt luate pentru a asigura libertatea individuală şi o justă aplicare a legeĭ.

Vin la o a duoa obiecţiune pe care 'mĭ a făcut'o D. Şendrea, la care în adevĕr nu mĕ aşteptam, căcĭ art. 3 pe care 'l citéză este contrariŭ de ceea ce a ḑis D-luĭ.

Un principiŭ, D-lor, în genere admis, dar nu de tóte statele, ceea ce 'mĭ se pare că nu scie onor. D. Şendrea, saŭ póte că a uĭtat, este că nicĭ un stat nu extradéză pe supuşiĭ sĕĭ...

D. Şt. Şendrea: Am spus'o şi eŭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: România nu extradéză pe Româniĭ carĭ aŭ comis crime şi delicte în Englitera; Marea-Britanie nu extradéză pe un Englez care a comis o crimă în România. Art. 3 ce ḑice?

»Fie-care din cele duoĕ guverne va avea plină şi întrégă voiă să refuse celuĭ-alt extradarea propriilor sĕĭ supuşĭ.«

Dar D. Şendrea ḑice că este o facultate, nu o obligaţiune. Da, este o facultate, dar o facultate de care vom usa tot-d'a-una, căcĭ legile nóstre nu admit extradarea unuĭ Român.

Dar de ce s'a redactat articolul aşa? O să surprindă pe D. Şendrea, pentru că legile americane, şi 'mĭ se pare şi cele englezescĭ, acordă chiar extradarea naţionalilor lor; noutatea vĕ surprinde, dar este exactă; şi America acordă extradarea unuĭ supus american care a comis o crimă în alt stat, şi 'mĭ se pare tot aşa face şi Englitera...

D. Gr. Lerescu: Scapă de o lichea. (Ilaritate).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nu ţin aşa mult la supuşiĭ lor criminalĭ, cum ḑice D. Lerescu, şi dacă li se cer, eĭ iĭ daŭ; aşa sunt ideile acolo, pe când în alte ţĕrĭ, unde aŭ inimă maĭ simţitóre pentru criminalĭ şi pentru ceĭ certaţĭ de judecată, acéstă dispoziţiune ar părea exagerată, o recunosc.

America şi Englitera, carĭ sunt naţionale, carĭ apără cu maĭ multă cerbicie drepturile şi privilegiurile naţionalilor lor, când e vorba însă de un criminal, aŭ o inimă de piatră. Aşa sunt obiceiurile acolo. Va să ḑică, de aceea s'a redactat articolul ast-fel, şi să fie asigurat D. Şendrea că nicĭ un criminal român, care ar comite o crimă în Englitera, nu va fi extradat, căcĭ aşa sunt legile şi obiceiurile nóstre. Dar se póte ca un criminal englez, care a comis o crimă în România, statul englez să nu'l extradeze, dar când ni'l oferéză avem să refusăm să fim cu inima maĭ plăpândă pentru proprii lor supuşi? Eŭ cred că v'am dat o deplină explicaţiune şi asupra acestuĭ articol. D-lor senatorĭ, este o cestiune care nu a ridicat'o D. Şendrea. E o cestiune care ne a făcut să stăm mult cu acéstă convenţiune fără să o încheiăm.

Este cestiunea pedepseĭ cu mórte.

Sciţĭ că Englezĭĭ, încă o dată, sunt ómenĭ fórte puţin simţitorĭ în asemenea materie, şi aŭ pedépsa cu mórte care se aplică la o serie de crime destul de întinsă. La noĭ, însă, pedépsa de mórte nu există. Iată un criminal englez care a făptuit o crimă, care atrage pedépsa de mórte, 'i se cere extradarea, şi, extradându'l, îl trimiţĭ la spânzurătóre; paguba nu ar fi fost mare, dar am stăruit ca să nu iaŭ un asemenea angagiament. Maĭ ântâiŭ, am cerut ca criminalul acesta să nu se execute; 'mi s'a rĕspuns că asemenea angagiament nu se póte lua. Insă, ne am învoit, în casul acesta, ca extradarea să fie facultativă. Iată o concesiune care ni s'a făcut prin protocolul alăturat: »Guvernul român are absoluta libertate de a refusa extradarea orĭ căreĭ persóne acusată de o crimă pedepsită cu mórte«.

Vedeţĭ, D-lor, că am isbutit să obţin de la Marea-Britanie acéstă concesiune, însă nu sciŭ dacă cu alte state voiŭ putea să obţin, şi vĕ spun că acésta este una din pedicile care a ţinut atât în suspensiune multe din convenţiunile nóstre de extradare carĭ voiam să le facem, fiind-că statele nu vor nicĭ să renunţe la extradarea criminalilor celor maĭ culpabilĭ, adică de crime pedepsite cu mórte, nicĭ să ia vre un angagiament să nu'ĭ execute în cas de a fi condamnaţĭ. Am învins de astă dată în convenţiunea cu Englitera; voiŭ vedea cum voiŭ resolva cu alte state. Vedeţĭ că vĕ presint o convenţiune fórte bine chibzuită, póte chiar prea liberală în termeniĭ şi dispoziţiunile sale, şi cred că nu va fi nicĭ o îndoială pe băncile Senatuluĭ spre a o vota.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Ne maĭ fiind nimenĭ inscris, pun la vot luarea în consideraţiune.

—Se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ de lege, şi se priimesce.

—Art. unic se priimesce fără discuţiune.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	55
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	54
Bile negre, ...	1

Senatul a adoptat convenţiunea cu Marea-Britanie.

Acum, D-lor, la ordinea ḑileĭ, avem proiectul de lege, relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ D-neĭ Eufrosina Grimaldi, raportore este D. Vidraşcu.

— *D. raportor, Vidraşcu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:

M. Theodosiadi	pentru secţiunea	I;
Dr. Cernătescu	» »	II;
Neron Lupaşcu	» »	III;
G. Alexescu	» »	IV, şi

subsemnatul pentru secţiunea V, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ IV, s'a întrunit în ḑiua de 16 Martie 1893, şi luând în desbatere proiectul de lege din iniţiativa Adunăreĭ deputaţilor votat şi adoptat de dênsa în şedinţa de la 19 Ianuarie a. c., şi adus în Senat de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 257, din 29 Ianuarie 1893, relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de leĭ 150 pe lună vĕduveĭ Eufrosina Grimaldi, comitetul, în majoritate de treĭ membri, a admis acest proiect, iar D. delegat al secţiuneĭ II a fost pentru respingere; în urma acestora, majoritatea comitetuluĭ m'a însărcinat cu facerea raportuluĭ.

Domnilor senatorĭ,

Defunctul Constantin Grimaldi, soţul D-neĭ Eufrosina Grimaldi, un şir de anĭ a adus serviciĭ neîntrerupte acesteĭ ţĕrĭ, şi în special Moldoveĭ, fără cu tóte acestea să se fi găsit în posiţiune de a putea beneficia de legea pensiunilor; murind, lăsă dupe sine pe soţia sa, D-na Eufrosina Grimaldi, lipsită de orĭ ce miḑlóce de existenţă, trăind din mila celor bine-voitorĭ.

Este, cred, un interes şi material şi moral pentru un Stat, ca familia celor ce s'aŭ devotat luĭ să nu fie lăsată în mizerie şi ruină.

In faţa acestora, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *C. Vidraşcu.*

LEGE

Art. unic. — Se acordă vĕduveĭ Eufrosina Grimaldi, din urbea Iaşi, o pensiune de 150 leĭ pe lună.

Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Ianuarie anul 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *şése-spre-ḑece.*

Preşedinte, G. Manu.

(L. S. A. D.). Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune şi art. unic al proiectuluĭ, care se priimesce.

—Se procede apoĭ la votarea legeĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluì :

Votanţî	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	7
Bile negre	34

Senatul a respins legea pensiuneĭ D-neĭ Grimaldi.

—Acum avem indigenate.

D. *Col. Tufelcik, raportor*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege :

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 2 Martie 1893, în majoritate de 5 membrĭ, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Anton Cincu, D. C. Popescu şi Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 3 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 425 de la 11 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Stefan Stan Blebea, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune proprietar şi agricultor, domiciliat în comuna Călăraşiĭ, judeţul Ialomiţa.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat :

Că este născut în comuna Cernatul, comitatul Braşovuluĭ, ţinutul Transilvaniei, la 8 Noembre 1845, din părinţiĭ Stan Blebea şi Maria, ambiĭ de naţionalitate română, şi la 14 aceeaşi lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România ;

Că la 14 Ianuarie 1872 s'a căsătorit cu D-şóra Eufrosina N. Orghidan ;

Că este vênit în ţéră de la 1870, fiind proprietar de imobile, ocupându-se ca arendaş de moşiĭ cu agricultura, şi avênd bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Stefan Stan Blebea, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Tufelcik*.

LEGE

Art. unic—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Stefan Stan Blebea, român din Transilvania, domiciliat în Călăraşĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 3 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *patru*.

Preşedinte, G. Manu.

Secretar, *Lenş Slătineanu*.

(L. S. A. D.).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se votéză asemenea fără discuţiune art. unic al legeĭ.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	36
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	34
Bile negre	2

Prin urmare, Senatul a adoptat recunóscerea ca cetăţén a D-luĭ St. Blebea.

— *D. Gh. Beldiman, secretar*, în lipsa D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege :

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Martie 1892, în numĕr de 5 membrĭ, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 1.002 de la 21 Aprilie 1890, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Vasile V. Corneanu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în capitala Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Satu-Lung, ţinutul Transilvanieĭ, la 2 Februarie 1857, din părinţiĭ românĭ Voicu Corneanu şi Stanca şi la 7 aceeaşi lună s'a botezat în religiunea greco-orientală ;

Că s'a supus obligaţiuneĭ legeĭ armateĭ, trăgênd sorţĭ, şi a fost declarat de inapt pentru serviciul militar ;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România ;

Că se bucură de bună conduită în societate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea a admit în unanimitate cererea D-luĭ Vasile V. Corneanu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi vine prin subscrisul, numit raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor :

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Vasile V. Corneanu, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *Dim. Aug. Laurian*.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Resultatul votuluĭ este următorul :

Votanţĭ	32
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	30
Bile negre	2

Prin urmare, votul este nul şi se va repeta în şedinţa viitóre.

Ne maĭ fiind în numĕr, ridic şedinţa.

Şedinţă publică, mâine la 2 ore p. m.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 25 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ : Fotin C., Petre Millo, Flondor Em., şi Lerescu T., secretarĭ aĭ biuroulŭĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 28 D-nĭ senatorĭ, şi anume :

Bolnavĭ :

D-niĭ : Filipescu C. G., Stroiescu I., Tatos T. I., Teohari I. A., Valy Anghel, Villner A.

In congediŭ :

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ : Atanasiu I., Blaramberg N., Buzdugan V., Chircu T., Christescu T., Ciolac Garabet, Ciolac I., Cincu Ant., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Nedelcovicĭ Anast., Poni, P., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M., (general).

—*D. C. Fotin, secretar*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se comunică adresa comisiuneĭ de socotelĭ a Senatuluĭ, prin care se aduce la cunoscinţă că constituindu-se a ales preşedinte pe D. senator Tufelcik, iar secretar pe D. senator Sibiceanu.

— Se ia act.

D. Urdăreanu: Rog pe D. ministru de interne ca să 'mĭ rĕspundă dacă este adevĕrat că primăria oraşuluĭ Severin a încheiat un contract pentru iluminarea cu electricitate a acestuĭ oraş.

De asemenea îl maĭ rog pe D. ministru de interne să aprobe încheiarea consiliuluĭ judeţian de Mehedinţĭ, din Octombre anul expirat, relativ la desfiinţarea têrguluĭ de la Strehaia, ceea ce s'a recunoscut şi de actualul consiliŭ, în şedinţa sa de la 3 Noembre curent.

Vĕ rog, D-le preşedinte, să comunicaţĭ

D-luĭ ministru de interne aceste cererĭ ale mele.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va comunica guvernuluĭ.

D-lor senatorĭ, este o propunere din iniţiativa parlamentară, a D-luĭ Dr. Garoflid; conform regulamentuluĭ, D. Garoflid, are cuvêntul pentru a 'ĭ da prima citire.

— *D. Dr. Garoflid* dă citire propunereĭ următóre:

Domnilor senatorĭ,

Este afară din înduoială că un rĕŭ din cele maĭ vĕtămătóre bêntue populaţiunea rurală în genere şi, până la un óre-care grad, şi pe aceea a oraşelor; acest rĕŭ, care aduce o perturbaţiune în societate şi o imensă pagubă populaţiuneĭ, este *furtul de vite.*

Acest rĕŭ pare că până acum, în legile actuale, nu a găsit depactarea sa, căcĭ maĭ nu e sat în care să nu se audă, din când în când, că s'a furat una saŭ maĭ multe vite, cutăruĭ saŭ cutăruĭ locuitor. Miqlócele de investigaţiune, pentru descoperirile acestor furturĭ, s'aŭ dovedit adesea infructuóse, şi condamnările pe cale corecţională, pronunţate de instanţele judecătorescĭ, contra celor dovediţĭ, nu pare a servi în de ajuns pentru înlăturarea acestuĭ rĕŭ, care aduce nesiguranţa avereĭ celeĭ maĭ necesare plugaruluĭ şi care se traduce prin împlântarea săracieĭ în familiile acelora carĭ cad victime.

Acésta, D-lor senatorĭ, póte fi şi causa că ţĕraniĭ noştri nu se îndemn a ţine la bătătura lor vite frumóse şi de preţ şi agricultura în genere se resimte.

Dacă, fără a intra în alte consideraţiunĭ, dupe ce am constatat realitatea faptuluĭ şi am vĕḑut necesitatea de a lua o mĕsură de îndreptare, ne întrebăm: care ar putea să fie o asemenea mĕsură?

E uşor ca, dându-ne samă de causele ce produc rĕul, să îndreptăm vederile nóstre către înlăturarea acelor cause.

Nu e necesitate, D-lor senatorĭ, de a face sub acest raport verĭ un studiŭ de criminalitate; furtul de vite e un delict ordinar care nu pornesce de cât din cupiditate şi care se favoriséză de împregiurările în carĭ trăesce populaţiunea nóstră rurală maĭ cu sémă.

Un vechiŭ dicton frances ḑice: *l'occasion fait le larron.* In adevĕr că e maĭ uşor pentru un leneş, rĕŭ nărăvit, de cât a'şĭ procura o vită pentru vînḑare, pe care să incaseze o óre-care sumă, şi că e maĭ uşor la noĭ de cât a vinde o vită, când formalităţile ce avem sunt de o neînsemnătate ce favoriséză şi excitéză la perversitate.

Maĭ trebue, neapărat, şi o óre-care doză de îndrăsnélă, saŭ impasibilitate de caracter ca să înfrunte cine-va atâtea pericole spre a'şĭ procura o bucată de pâine miserabilă.

Din nenorocire rĕul cată să'l constatăm şi datoria ne comandă să aducem îndreptare.

Plecând, dar, de la faptul constatat că vitele la noĭ se trec cu mare facilitate din mână în mână, şi adesea, pentru marea majoritate a populaţiuneĭ rurale, acelea ce provin din furt, sub aparenţa legalităţeĭ, prin miqlócele biletelor de vînḑare de vite, astăḑĭ în us, carĭ cu multă uşurinţă pot fi contra-făcute saŭ falsificate, trebue să îndreptăm miqlócele în acéstă direcţie, adică de a putea, pe de o parte, *fără a aduce dificultăţĭ vînḑĕrilor de vite,* să garantăm cumpĕrătoruluĭ provenienţa licită a mărfeĭ cumpĕrate şi, prin consecinţă, să împuţinăm speranţele de câştig ale acelora carĭ nu vor maĭ putea vinde vite, ce nu sunt proprietatea lor, iar pe de altă parte să stabilim un control care, fără a aduce şicane saŭ dificultăţĭ circulaţiuneĭ comerciale, să fie în posiţiune de a pune un obstacol puternic trecereĭ necontrolate din mână în mână a vitelor şi maĭ cu sémă să împedice falsificarea biletelor de vite, carĭ, aşa cum sunt astăḑĭ, şi cu neîngrijirea cu care se întrebuinţéză de autorităţile comunale, sunt causa perpetuă ce îndémnă la furtul de vite şi 'l ocrotesce în mare parte.

Câţĭ locuitorĭ, în adevĕr, carĭ, nesciind carte, nu sunt în posiţiune a controla provenienţa unuĭ bilet ce 'i se dă de vînḑare şi carĭ cad victima îndrăsneleĭ şi miqlócelor necorecte.

Acestea avêndu-le în vedere, D-lor senatorĭ, subsemnaţiĭ aŭ lucrat următorul proiect de lege care, nu avem pretenţiunea de a crede că va avea de resultat de a stârpi completamente furtul de vite, acésta depinḑênd de maĭ multe alte condiţiunĭ, dar cel puţin ne pune puternice obstacole acestuĭ soiŭ de meserie malonestă, prin aceea că, dupe cum veţĭ vedea în coprinsul articolelor, se opune puternic şi cu eficacitate la abusul ce se face cu biletele de vînḑare de vite, introducênd hêrtia filigramată care nu e nicĭ uşor de contra-făcut, şi apoĭ obligându-se autoritatea comunală, prin o serie de disposiţiunĭ uşóre de îndeplinit, de a se ţine tot-d'a-una în curent cu mişcarea vitelor locuitorilor, ceea ce va avea de resultat o supraveghiare supĕrătóre pentru aceĭ carĭ introduc în comună vite în mod ilicit şi, prin urmare, înfrânarea lor, neputênd trage beneficiile pentru carĭ se expun, furând vite saŭ făcêndu-se complicĭ furilor şi încă maĭ mult, fiind expuşĭ a fi cu repeḑiciune descoperiţĭ.

Dr. Garoflide, I. Săndulescu-Nenoveanu, N. Sibiceanu, Gr. Lerescu, C. Petroni, N. Gussi, Căpitan Rodrig Manu, G. Sĕulescu, C. Alexescu, I. Plesnilă.

Proiect de lege pentru vînḑarea vitelor

Art. 1. Vînḑarea vitelor, (de speţa cailor şi boilor), ca şi cumpĕrarea, fie în têrgurĭ, fie în orĭ-ce alte circumstanţe, este supusă regulilor urmăóre:

Art. 2. Nimenĭ nu póte vinde o vită de cât dând cumpĕrătoruluĭ un bilet ca titlu de proprietate, emanat de la autoritatea comunală a domiciliuluĭ vînḑĕtoruluĭ. Numaĭ acest bilet legitiméză posesia legală a uneĭ vite în consecinţă, şi măcelariĭ la tăiare sunt datorĭ a 'l presinta autorităţeĭ însărcinate cu priveghiarea abatoriuluĭ.

Art. 3. Dacă vînḑarea se face în têrgurĭ saŭ bîlciurĭ, autoritatea poliţienéscă a localităţeĭ trebue să pună visa pe biletul cu care se vinde vita.

Art. 4. Forma şi conţinutul biletelor de vînḑare de vite se va determina prin regulamentul de aplicaţie al presenteĭ legĭ. Biletele, însă, de vînḑare de vite se vor face prin îngrijirea ministeruluĭ de interne, pe hârtie filigramată, coprinḑênd în transparenţă *armele ţĕreĭ şi milesimul.*

Aceste bilete, numerotate, se vor distribui comunelor prin prefectura judeţuluĭ şi se vor păstra la comune de casierul comunal sub a sa rĕspundere şi garanţie, liberându-se din ele dupe trebuinţă primaruluĭ sub luare de acte justificative, iar la finele anuluĭ, acelea ce n'aŭ fost întrebuinţate se vor restitui prefectureĭ spre a le anula saŭ a se visa valabile pe anul următor, conform regulamentuluĭ legeĭ.

Art. 5. In fie-care comună se va ţine, prin îngrijirea şi sub directa rĕspundere a primaruluĭ, un registru inventar de tóte vitele: caiĭ şi boiĭ ce posedă fie-care locuitor; acest inventariŭ se va forma o dată pe an, cu ocasia recensĕmêntuluĭ cailor, prevĕḑut de legea rechisiţiunilor militare.

Vitele vor fi trecute cu semnele lor naturale, saŭ aplicate, ce vor fi avênd, iar într'o colónă separată se vor trece actele în virtutea cărora este legitimată proprietatea.

Art. 6. La fie-care treĭ lunĭ, primarul, saŭ un delegat al sĕŭ, va face revisuire generală în comună, şi vitele ce se vor găsi ne trecute în registrul inventar, le va trece de pe actele de proprietate în posesiunea ce vor avea posesoriĭ lor, indicând în acelaşĭ timp, în registrul la colóna de observaţiĭ, modificările ce s'aŭ putut ivi în intervalul celor treĭ lunĭ şi carĭ aŭ rĕmas neadnotate.

Art. 7. Orĭ-ce locuitor, când prin cumpĕrătóre, dare saŭ alt-fel a dobêndit o vită, este dator, în 5 ḑile de la introducerea eĭ în comună, a o declara primaruluĭ pentru a o înscrie în condica inventar, conform cu actele de proprietate ce 'i va presinta şi a pune visa pe acele acte.

Contravenienţiĭ la acéstă disposiţiune vor fi condamnaţĭ la o amendă de 5 leĭ în favórea caseĭ comunale, prin proces-verbal din partea primaruluĭ, care se va executa prin legea de urmărire.

Provenienţa uneĭ vite prin prăsilă, va fi suficient probată prin 2 martorĭ veciniĭ aĭ caseĭ, saŭ prin cercetarea ce însuşĭ primarul va face.

Art. 8. In orĭ-ce moment şi în orĭ-ce ocasiune s'ar dovedi în posesiunea unuĭ locuitor o vită netaxată în registrul inventar, dacă posesorul nu legitiméză prin biletul de cumpĕrătóre posesiunea licită, vita va fi declarată de pripas şi se vor trece publicaţiunile şi formalităţile în consecinţă, conform cu legea poliţieĭ rurale.

Posesorul viteĭ, însă, are dreptul să legitimeze d'inaintea judecătoruluĭ de ocol proprietatea licită a viteĭ, şi, în asemenea cas, hotărîrea judecătoruluĭ declară anulate formalităţile administrative, iar hotărîrea acésta

va ține loc de titlu de proprietate pentru posesorul viteĭ care o va face a fi trecută în registrul inventar al comuneĭ.

Aceste formalitățĭ, dinaintea judecătoruluĭ de pace, nu împiedică cursul pe calea administrativă a declarăreĭ de pripas a viteĭ și nu vor avea putere de cât întru cât hotărîrea judecătoruluĭ se va da înainte de ḑiua vînḑăreĭ prin licitațiune a viteĭ; căcĭ o dată vita vîndută nicĭ un fel de reclamațiune numaĭ este priimită și cumpărătorul eĭ devine proprietar, nesupus la evicțiune.

In casul când în termen util judecătorul de ocol va da hotărîrea sa, recunoscênd dreptul de proprietate asupra viteĭ în favórea aceluia care o posedă și va anula formalitățile declarăreĭ de pripas, va condamna pe proprietarul viteĭ la o amendă de 5 leĭ în favórea caseĭ comunale, pentru neobservarea dispositiunilor art. 7.

Art. 9. Orĭ-ce locuitor, care, prin mórte, dispariție, furt, saŭ alt-fel, 'ĭ va fi perit verĭ-o vită, este dator a încunosciința pe primarul comuneĭ în termen de 5 ḑile, care, pe de o parte, va face mențiune în registrul inventar, în dreptul numeluĭ proprietaruluĭ viteĭ, iar pe de alta va procede a face din oficiŭ publicațiunĭ pentru aflarea viteĭ, în cas de disparițiune saŭ furt.

In cas de vînḑare se va face mențiune în registrul inventar în dreptul numeluĭ vînḑĕtoruluĭ.

Art. 10. In fie-care comună se va ține, prin îngrijirea primaruluĭ, un registru, în care se va trece, dupe ordine, tóte vitele de orĭ-ce speță, declarate furate, dispărute saŭ aduse de pripas, atât din comună, cât și pentru acele din alte comune, carĭ 'i s'aŭ făcut cunoscut prin autoritățĭ saŭ de a dreptul de păgubaș.

Acest registru, a căruĭ formă se va stabili prin regulamentul asupra legeĭ, va conține: numele proprietaruluĭ viteĭ saŭ al aducĕtoruluĭ eĭ în cas de pripas, semnele viteĭ, comuna de unde vita s'a publicat de furat saŭ de pripas și o colónă de observațiĭ, în care să se trécă, în cât privesce vitele furate saŭ dispărute: numĕrul raportuluĭ de publicațiune saŭ numĕrul intervențiuneĭ de urmărire; iar pentru cele găsite de pripas: numele persóneĭ căreea s'a încredințat vita spre păstrare și numĕrul cu data încheiăreĭ autoritățeĭ comunale, privitóre la constatarea și formalitățile relative la pripas.

Acest registru este public și orĭ-ce persónă póte să ia cunoscință de conținutul sĕŭ în orĭ-ce timp al cancelarieĭ comuneĭ.

Art. 11. Pentru posesoriĭ de tamaslâcurĭ, destinate pentru prăsila de vite și herghelîĭ de caĭ, nu se cere trecerea în registrul inventar al vitelor; vînḑĕrile, însă, ce s'ar trece în comună vor trebui să fie făcute prin bilete liberate de comună, conform art. 2, saŭ de autoritatea polițienéscă când vînḑarea s'ar opera în tĕrgurĭ, bâlciurĭ, etc., și atuncĭ proprietarul va legitima proveniența prin un certificat eliberat de primarul comuneĭ unde este stabilit tamaslâcul saŭ herghelia.

Art. 12. Primariĭ carĭ nu vor observa dispozițiunile presenteĭ legĭ, vor fi pasibilĭ, pe lângă penalitățile prevĕḑute de legile generale, și de o amendă de 5 până la 100 leĭ în folosul caseĭ comunale.

Amenda acésta se va putea ordona de prefectul județuluĭ și se va executa prin legea de urmărire de casierul comunal. Prefectul va putea trimite pe primarĭ în judecata tribunalelor și pentru alte pedepse ce 'ĭ s'ar putea executa dupe legĭ.

Art. 13. Orĭ-ce disposițiunĭ din legile orĭ regulamentele anterióre presenteĭ legĭ și contrariĭ acesteea, sunt și rĕmân abrogate.

Dr. N. Garoflid, I. Săndulescu Nanoveanu, N. Sibiceanu, C. Petroni, Gr. Lerescu, N. Gussi, Căpitan R. Manu, G. Alexescu, G. Sĕulescu.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Iată disposițiunile regulamentare în privința dreptuluĭ de inițiativă a D-lor senatorĭ:

»Art. 90. Orĭ-ce propunere provenită din inițiativa unuĭ senator, susceptibilă de a fi convertită în proiect de lege, va trebui să fie susținută de 7 membri.

»Art. 91. Asemenea propunere se citesce în treĭ ședințe publice succesive.

»Dupe a treia citire, discuțiunea se deschide și autorul propunereĭ este ținut a o desvolta.

»Dacă Senatul, dupe discuțiunea urmată, priimesce propunerea în considerațiune, ea se trimite uneĭ comisiunĭ ad hoc, compusă din 5 membri, din care autorul propunereĭ face tot-d'a-una parte.

»Acéstă comisiune o redige în proiect de lege, care, dupe o simplă citire în ședință publică, se trimite în cercetarea secțiunilor.

»Guvernuluĭ se comunică copie de pe asemenea proiect«.

Prin urmare, vom urma conform regulamentuluĭ și mâine, D. Garoflid, va da citire pentru a duoa óră propunereĭ D-sale.

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem votul asupra proiectuluĭ de lege prin care se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ V. Corneanu.

Acest vot a rĕmas nul din ședința trecută, neîntrunind majoritatea regulamentară.

— Se procede la vot cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	3

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ V. Corneanu.

— *D. Dr. Garoflide, raportor,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 23 Maiŭ 1892, în numĕr de 6 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: D. A. Laurian, C. Ienescu, A. Nedelcovicĭ, M. Isvoranu și Dr. Garoflide, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 789 de la 4 Maiŭ 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Anton Zissu, fiŭ de român din Macedonia, de religie ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Dascălu-Creața, plasa Dâmbovița-Mostiștea, județul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în Bucurescĭ, la 1853, din părințiĭ Basara și Ecaterina Zissu;

Ca la 25 Iunie 1891, s'a căsătorit la primăria Bucurescĭ cu D-ra Evanghelia Dumitru Popa George;

Că părințiĭ sĕĭ sunt venițĭ în Bucurescĭ din Macedonia de verĭ o 45 anĭ, unde aŭ și murit;

Că se ocupă cu comerciul;

Că are bună conduită în societate.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Anton Zissu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățian român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Anton Zissu, fiŭ de român din Macedonia, domiciliat în comuna Dascălu-Creața, plasa Dâmbovița-Mostiștea, județul Ilfov.

Raportor, *Dr. Garoflide.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

—Se priimesce asemenea, fără discuțiune, art. unic al legeĭ.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	25
Bile negre	18

Prin urmare, votul este nul și se va repeta în ședința viitóre.

— *D. Gr. Capșa, raportor,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 18 Decembre 1892, în majoritate de 4 membri, și anume: D-niĭ Gr. Capșa, Dr. Christescu, Anton Cincu și Dimitrie C. Popescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 485 de la 26 ale luneĭ Martie 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Nicolae I. Trifănescu, român din Galați, de religiune ortodoxă, de profe-

siune comerciant, domiciliat în comuna Galaţi, judeţul Covurluiŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constat:

Că este născut în oraşul Galaţi la 1848, luna Martie, din părinţiĭ Ión Trifănescu şi Constantina;

Că a urmat şcólele primare în Galaţi, pe carĭ le a terminat la 18 August 1865;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că a fost membru al camereĭ de comerciŭ din Galaţĭ;

Că a tras sorţĭ pentru armata română în anul 1879, dar nu a fost luat pentru serviciul militar, de óre-ce a fost contestat ca supus străinĭ, fiind confundat cu un altul care purta acelaşĭ nume de botez şi familie;

Că a fost alegĕtor pentru alegerea deputaţilor, senatorilor şi consiliul comunal, dar a fost şters din listele electorale de consiliul comunal din Galaţĭ în anul 1888 şi confirmată ştergerea de tribunalul Covurluiŭ, secţia I, prin sentinţa No. 12 din 1888;

Considerând că din actele presintate se constată că numitul este într'adevĕr născut în Galaţĭ.

Pentru aceste motive, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae I. Trifănescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitate de cetăţén român D-luĭ Nicolae I. Trifănescu, român din Galaţĭ.

Raportor, *Grigore Capşa.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. M. Gr. Bonachi: In privinţa acestuĭ D. Trifănescu, aveam să vĕ spun următórele: El este tot ce póte să fie maĭ român; este fiul unuĭ ţĕran român; nu a fost nicĭ o dată alt-ceva de cât român.

Sunt mulţĭ anĭ de când D. prefect de atuncĭ Răşcanu, avĕnd nevoie de serviciul luĭ, a credut că 'ĭ face o îndatorire, scutindu'l de serviciul armateĭ, în modul următor: era un alt D. Trifănescu în Galaţi, şi l'a scutit pe acel D. ca grec, dar în realitate acesta a fost scutit, însă fără să fi insistat el pentru acésta, şi de şi a votat mult timp, fiind înscris în lista colegiuluĭ I ca român, însă în urmă, a fost şters, găsindu'l că a fost scutit din armată fiind grec. Il cunosc toţĭ din Galaţi, şi fac apel şi la D. Plesnilă, care 'l cunósce. Vĕ rog, dar, să 'l votaţĭ, căcĭ ar fi o nedreptate ca un român în ţéra luĭ să nu fie român.

—Se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

—Se citesce art. unic, şi punĕndu-se la vot, se priimesce fără discuţiune.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	34
Bile negre	6

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ N. I. Trifănescu.

—*D. secretar, Flondor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Anton Cincu, Gr. Capşa şi D. C. Popescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 11 Februarie 1893, şi adus în delibarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 557 de la 22 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ *Ión Stoicovitz,* de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Galaţĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Galaţĭ, la Iunie 1852, din părinţiĭ Vasile Stoicovitz şi Elena şi s'a botezat în religiune ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că este comerciant, fiind înscris între contribuabiliĭ din Galaţĭ;

Că tatăl suplicantuluĭ este născut în Bêrlad.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Ioan Stoicovitz, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. C. Popescu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Ioan Stoicovitz, din comuna Galaţĭ, judeţul Covurluiŭ, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 11 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-deci* şi *şépte* voturĭ, contra *a duoĕ.*

Preşedinte, **G. Manu.**

(L.S.A.D.) Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ, şi se priimesce.

— Se dă citire articoluluĭ unic care, punĕndu-se la vot, se priimesce.

— Se procede la votarea legeĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	36
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	35
Bile negre	1

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ Ioan Stoicovitz.

—*D. secretar, Marocneanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 3 Martie 1892, în numĕr de 5 membri, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 576 de la 14 Maiŭ 1891, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Mihail I. Nicolau, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Gruia, plasa Blahniţa, judeţul Mehedinţĭ.

Examinând actele aflate anexate pe lângă acea petiţiune, a constatat:

Ca D. Mihalache I. Nicolau este din comuna Blaţa din Macedonia, judeţul Servia, unde s'a născut la 26 Martie 1847, din părinţĭ de religie ortodoxă, de naţionalitate română, şi s'a botezat la sânta biserică a sântuluĭ Nicolae, dupe regula sântelor canóne bisericescĭ a rĕsărituluĭ, de popa Dimitrie Crustali, dupe cum se constată din certificatul cu data de 31 Martie 1886, legalisat de autorităţile otomane din Blaţa;

Că este venit în comuna Gruia, plasa Blahniţa, judeţul Mehedinţĭ, încă din timpul când era copil de 10 anĭ în casa părinţilor sĕĭ, carĭ domiciliază tot în acea comună, avĕnd bună conduită între consăteniĭ sĕĭ, şi de când a devenit major, până astădĭ la etatea de 35 anĭ, a fost şi este înscris în rolurile de contribuţiunĭ ale aceleĭ comune, nefiind nicĭ o dată supus verĭ-uneĭ protecţiunĭ străine, dupe cum se constată din certificatul cu No. 484 de la 2 Decembre 1880, liberat de primarul comuneĭ Gruia, judeţul Mehedinţĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea a admis cererea D-luĭ Michail I. Nicolau, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi vine, prin subscrisul, numit raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Michail I. Nicolau, român din Macedonia, domiciliat în comuna Gruia, plasa Blahniţa, judeţul Mehedinţĭ.

Raportor, *M. Isvoranu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se priimesce.

—**Art. unic se priimesce fără discuţiune.**

— Se pune la vot legea în total cu bile şi resultatul scrutinului este cel următor :

Votanţi	34
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	34

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : S'a priimit cu unanimitate recunóscerea D-luĭ Mihail I. Nicolau.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege :

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu şi G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 678 de la 27 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae Năsturel, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune proprietar, domiciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat :

Că este născut în comuna Vidra Superióră, ţinutul Transilvanieĭ, la 23 August 1860, din părinţiĭ Vasile Gombaşiu şi Maria, şi la 25 Septembre acelaşĭ an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că este proprietar în Bucurescĭ, strada Grozăvesci No. 41;

Că a urmat gimnasiul român din Alba-Iulia;

Că a servit în armata austro-ungară, de unde s'a liberat ca sub-locotenent;

Că la 3 Aprilie 1891 s'a căsătorit la oficierul stăreĭ civile din Bucurescĭ cu D-na Elena Banciu, ḑisă şi Bancescu, din care căsătorie are o copilă;

Că a fost în serviciul C. F. R., unde a avut o bună conduită;

Că a emigrat de la protecţia austro-ungară spre a emigra în România, actul de emigrare No. 57.683 de la 1891, liberat de ministerul de interne din Budapesta;

Că prin *Monitorul oficial* No. 231 de la 22 Ianuarie 1892, pag. 6.215, a făcut o publicaţie prin care 'şĭ schimbă numele de Nicolae Gomboşu în cel de Nicolae Năsturel.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae Năsturel, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune şi vine prin subsemnatul raportor a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor:

Raportor, *Gr. Capşa.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae Năsturel, român din Transilvania, domiciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de 61 voturĭ, contra a 10.

Preşedinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţiune şi art. unic care se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Resultatul votuluĭ este :

Votanţĭ	32
Bile albe.	29
Bile negre	3

Votul este nul şi se va reînuoi în şedinţa viitóre.

Ridic şedinţa.

—Şedinţa se ridică la orele 5 p. m., anunţându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi la orele 2 p. m.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 9

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 26 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: Beldiman G., I. Cernătescu (Dr.), Flondor Em. şi Millo P., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 91 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 23 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Filipescu C. G., Stoianovicĭ A., Stroiescu I., Tatos T. I., Teohari I. A., Valy Anghel.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Blaramberg N., Buzdugan V., Ciolac Garabet, Ciolac I. Cincu Ant., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Poni P., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti I. Chr.

— *D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă congediŭ de 10 ḑile D-luĭ senator A. Stoianovicĭ.

— Se trimite la comisia de indigenate suplica D-luĭ Mihaiŭ Nicolae, care se rógă a 'i se recunósce calitatea de cetăţén român.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, cu adânc regret, anunţ perderea unuia din colegiĭ noştri ceĭ maĭ meritoşĭ, Miltiade Theodosiade. Senatul, unindu-se cu preşedintele sĕŭ, pentru a deplânge acéstă crudă perdere, mĕ va autorisa a trimite din partea Senatuluĭ o delegaţiune carĭ să asiste la înmormêntarea regretatuluĭ defunct. (Aprobărĭ generale).

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

— *D. Dr. Garoflid,* dă citire pentru a duoa óră propunereĭ proiectuluĭ de lege, din iniţiativă parlamentară, pentru vînḑarea vitelor.

— *D. ministru de resbel, J. Lahovari,* dă citire Mesagiuluĭ regal prin care se aduce în desbaterea Senatuluĭ proiectul de lege pentru ridicarea la rangul de vămĭ principale, a patru din actualele sucursale vamale.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum intrăm în ordinea ḑileĭ; avem votarea din noŭ a proiectuluĭ de lege, prin care se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Anton Zisu, al căruĭ vot a rĕmas nul în şedinţa trecută.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	42
» negre	5

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Anton Zisu.

Acum păşim la al duoilea vot rĕmas nul, relativ la proiectul de lege pentru recunóscerea D-luĭ Nicolae Năsturel.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	45
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	43
» negre	2

Senatul a adoptat proiectul de lege.

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de şése membri, sub preşedinţa D-luĭ Colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, G. Sefendache, D. C. Popescu, A. Cincu şi Dr. Florea Teodorescu, aŭ luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.816 de la 7 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Constantin R. Iliescu, de religie ortodoxă, de profesiune farmacist, domiciliat în oraşul Têrgu-Neamţu, judeţul Neamţu.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în oraşul Tecuciŭ în anul 1862, luna August, fiŭ al D-luĭ doctor Const. Iliescu şi al D-neĭ Elena Iliescu;

Că s'a botezat în religiunea ortodoxă, având de naş pe D. doctor Văleanu, dupe cum se certifică de episcopul de Roman Melchisedec;

Că atingênd vêrsta de 21 anĭ, a declarat că doresce să 'i se recunóscă calitatea de cetăţén român;

Că este licenţiat în farmacie, de la facultatea din Bucurescĭ;

Că a făcut serviciul militar, liberându-se ca oficier în reservă la corpul IV de armată, cu gradul de farmacist de batalion stagiar;

Că se bucură de o bună reputaţie în societate, dupe cum se certifică de primăria urbeĭ Têrgu-Neamţu, unde 'şĭ are actualmente domiciliul, ocupându-se cu farmacia.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Constantin R. Iliescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'i recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dr. Florea Theodorescu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Constantin R. Iliescu, domiciliat în oraşul Têrgu-Neamţu, judeţul Neamţu.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *şépte.*

Preşedinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discutiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară. .	32
Bile albe	48
Bile negre	6

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ C. R. Iliescu.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 19 Martie 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ Colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu, D. C. Popescu şi Anton Cincu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 11 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 558 de la 22 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ioan Urse Şeitan, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Brăila, judeţul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Satu-Lung, ţinutul Transilvanieĭ, la 20 Martie 1858, din părinţiĭ Urse Radu Şeitan şi Sora, şi la 27 ale aceleeaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România; actul de emigrare No. 75.394 din 1888, liberat de ministrul de interne din Buda-Pesta;

Că este stabilit în România de la 1871, unde se bucură de bună conduită şi se ocupă cu comerciul;

Că s'a supus legeĭ de recrutare a armateĭ în Austro-Ungaria.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Ión Urse Șeitan, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'i recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. C. Popescu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce D-luĭ Ión Urse Șeitan, român din Transilvania, calitatea de cetățén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 11 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *patru* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Președinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Șaabner-Tuduri.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se dă citire art. 1, care se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	36
Majoritatea regulamentară .	32
Bile albe	35
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea de recunóscere.

—*D. raportor, Dr. Garoflide,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 27 Martie 1892, în majoritate de 5 membri, sub președința D-luĭ Colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: A. Nedelcovicĭ, D. A. Laurian, C. Ienescu și Dr. Garoflide, a luat în cercetare proiectul de lege votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 14 Martie 1892, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 934 de la 23 Martie 1892, prin care, în virtutea art. 7, lit. *c* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Carol Varo, de religiune ortodoxă, de profesiune farmacist, domiciliat în comuna Alexandria, județul Teleorman.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Rușí-de-Vede, județul Teleorman, la 25 Iunie 1855, din părinții Carol Varo și Maria, și la 30 aceeașĭ lună s'a botezat în religia ortodoxă de preotul Mihaiŭ, în biserica Maica Precista din acea comună;

Că a luat parte în campania resbeluluĭ pentru Independență, 1877—1878, ca caporal sanitar, pentru care a obținut brevete pentru medaliile: *Apărătorilor Independențeĭ, Crucea TrecereĭDunăreĭ* și *Comemorativa Rusă*;

Că n'a fost supus nicĭ uneĭ protecțiunĭ străine;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că a făcut serviciul de sub-farmacist la serviciul farmacieĭ centrale militare;

Că la 24 Iulie 1881, a fost trecut în rezervă ca sub-farmacist în regimentul 5 dorobanțĭ;

Că la 1 Iulie 1883, a obținut diploma No. 292 de licență în farmacie, de la universitatea din Bucurescĭ.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Carol Varo, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7. § II, lit. *c* din Constituțiune, și, prin subsemnatul numit raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dr. Garoflide.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *c* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Carol Varo, din comuna Alexandria, județul Teleorman, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 14 Martie 1892, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Președinte, G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Șaabner-Tuduri.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune a legeĭ, și se priimesce.

—Se priimesce asemenea fără discuțiune art. unic al legeĭ.

— Se pune la vot cu bile legea în total:

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	42
Majoritate de $^2/_3$	32
Bile albe.	30
Bile negre	12

Votul este nul, și se va repeta mâine a duoa óră.

—*D. C. Ienescu, raportor,* dă citire următoruluĭ proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Martie 1892, în numĕr complect de 5 membri, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 569 de la 9 Februarie 1890, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ *Emil Popp*, român din Transilvania, de religie greco-catolică, de profesiune farmacist, domiciliat în orașul Craiova, județul Dolj.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Făgăraș la 3 Februarie 1863 și botezat la 10 aceeașĭ lună, dupe cum se constată din extrasul din matricula botezaților bisericeĭ din acea comună, liberat la 13 Octombre 1888;

Avênd în vedere actul de emigrare cu No. 22.866 din 9 Aprilie 1889, liberat de ministerul de interne ungar, din care se constată că D-luĭ Emil Popp 'i s'a încuviințat cererea de a emigra în România;

Avênd în vedere certificatul cu No. 71 din 10 Ianuarie 1888, liberat de ministerul ungar al honvezilor, din care se constată că D. Emil Popp a fost numit aspirant de sublocotenent în reservă, în regimentul 9 de cavalerie al honvezilor;

Avênd în vedere certificatul cu No. 3.354 de la 24 Iunie 1889, liberat de primarul urbeĭ Craiova, din care se constată că D. Emil Popp este stabilit în Craiova ca elev asistent în farmacie, și se bucură de bună conduită în societate.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Emil Popp, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și vine prin sub-semnatul raportor a vĕ ruga să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Emil Popp, român din Transilvania, domiciliat în Craiova.

Raportor, *C. Ienescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Articolul unic se priimesce.

— Se pune la vot legea prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ.	42
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	40
Bile negre	2

Senatul a adoptat proiectul de lege.

—*D. ministru al justițieĭ, Al Marghiloman,* dă citire Mesagiilor regale, relative la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-lor: G. O. Basarabeanu, din Brăila; Gr. Ch. Pruncu, din Focșanĭ; Lêo Lévéque, din Bucurescĭ; Iorgu Herdan, din Bucurescĭ; Aurel H. Ernescu, din Bucurescĭ; Miltiadis Gheorghiu, din Bucurescĭ; Alexandru Hamel, din Focșanĭ.

—Se trimit proiectele la comisiunea de indigenate.

— *D. secretar, Dr. I. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Martie 1892, în număr complet de 5 membri, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1890, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Messagiul regal No. 643 de la 26 Februarie 1890, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Iosef Reutzki, român din Bucovina, de religiune ortodoxă, de profesiune şef de conductorĭ la căile ferate române, domiciliat în comuna Roman.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Kepuzenitz, ţinutul Bucovineĭ, la 5 Aprilie 1845, din părinţiĭ Mihail Reutzki şi Justina, şi la 8 ale aceleaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia ortodoxă, dupe cum se constată din actul de botez cu data de 15 Septembre 1858;

Că se bucură de bună conduită în societate, dupe cum se constată din certificatul primărieĭ Roman cu No. 500, de la 27 Februarie 1886;

Că este în serviciul căilor ferate române, unde are o conduită exemplară, dupe cum se constată din certificatul cu No. 126 din 14 Februarie 1886, liberat de şeful staţieĭ Roman.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea a admis, în unanimitatea membrilor presenţĭ, cererea D-luĭ Iosef Reutzki, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi vine prin subsemnatul, numit raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce şi D-vóstre calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dim. Aug. Laurian.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce D-luĭ Iosef Reutzki calitatea de cetăţén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1890, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *opt.*

Preşedinte, **G. Gr. Cantacuzino.**

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Rosetti.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea este deschisă.

D. Flondor are cuvêntul.

D. Em. Flondor: D-lor senatorĭ, am cerut cuvêntul ca să combat acéstă pretinsă *recunóscere,* căcĭ sub titlul de *recunóscere* o mulţime de străinĭ şi ovreĭ botezaţĭ vin în urmă şi cer recunóscerea calităţeĭ de cetăţenĭ românĭ, fără să fie de origină românĭ; ast-fel că se încalcă Constituţiunea şi drepturile acelora carĭ sunt în adevĕr de origină românĭ.

Am citit, D-lor, raportul acesteĭ recunóscerĭ, am observat şi actele din dosar, şi am vĕḑut că acest domn Reutzki este născut în anul 1845, iar actul de botez pórtă data 1858.

Apoĭ, D-lor, de la 1845 la 1858 sunt 13 anĭ, şi D-vóstre scițĭ că la românĭ dupe ce se nasce copilul 'l botéză imediat, dacă nu la 3 ḑile, dar maximum la 3 lunĭ. Iată, D-lor, de ce act se prevaléză acest pretins român.

D-lor, puţin importă în care religiune a fost născut; sunt românĭ de dincolo carĭ sunt de religiune catolică, saŭ uniţĭ, dar carĭ sunt de naţionalitate română.

Când e vorba de *recunóscerĭ,* legea cere să ni se probeze origina de românĭ, naţionalitatea română, iar nu religiunea. Să nu confundăm una cu alta.

Acest domn vine pe o cale pieḑişe şi voesce a ne induce în eróre asupra naţionalităţeĭ sale, spunênd că e născut român, pe când 'l veḑĭ cât de colo că este de origină străin.

Când cutéză cine-va ca să inducă în eróre un Inalt corp ca Senatul şi cere recunóscerea în loc de indigenare, pretinḑênd că este de nascere român, pe când el este de altă naţionalitate, eĭ bine, pe un asemenea om eŭ îl combat şi cer respingerea recunóscereĭ sale ca cetăţén român.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, D. preşedinte pune la vot proiectul de recunóscere cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	39
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	17
Bile negre	22

—Votul este nul, neobţinându-se majoritatea regulamentară nicĭ pentru, nicĭ contra, şi, conform regulamentuluĭ, se va face a duoa óră votarea în şedinţa următóre.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea D-luĭ Eduard Iosephi:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 29 Aprilie 1892, în număr de 6 membri, sub preşedinţa D-luĭ Colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: C. Ienescu, M. Isvoranu, Dr. Garoflide, A. Nedelcovicĭ şi D. A. Laurian, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 2.078 de la 1 Iulie 1891, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Eduard Iosephi, de religiune catolică, de profesiune publicist, domiciliat în oraşul Craiova, judeţul Dolj.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Craiova la 9 Septembre 1861 şi la 6 Octombre acelaşĭ an a fost botezat în religiunea catolică;

Că a urmat 5 clase la liceul din Craiova, pe carĭ le a terminat la finele anuluĭ 1877—78;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că la 2 Decembre 1888 s'a presentat înaintea consiluluĭ de revisie al recrutăreĭ din Bucurescĭ, şi a fost dispensat de serviciul militar, fiind bolnav;

Că D. Nicolae Iosephi, tatăl suplicantuluĭ, de la 1859 a figurat ca patentar pământén între contribuabiliĭ din Craiova, cu profesiunea de librar;

Că a făcut publicaţiunĭ despre carĭ aŭ vorbit cu laude maĭ multe ḑiare din Bucurescĭ şi din Paris;

Că n'a fost nicĭ o dată supus la verĭ-o protecţiune străină.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Eduard Iosephi, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. Aug. Laurian.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Eduard Iosephi, din comuna Craiova, judeţul Dolj, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ ad interim, **G. Vernescu**

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne luând nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuţie.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	30
Bile albe	26
Bile negre	4

— Ne întrunind numĕrul de voturĭ cerut de regulament, votul îl vom reînoui mâine, la deschiderea şedinţeĭ.

— Ne maĭ fiind Senatul în numĕr, ridic şedinţa. Şedinţă publică mâine, când se va începe desbaterea proiectuluĭ de rĕspuns la discursul Tronuluĭ.

— Şedinţa se ridică la orele 4 $^1/_2$ p. m.

IMPRIMERIA STATULUI DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 10

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 27 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, Anton Brăiloiu, asistat de D-niĭ: I. Cernătescu Dr., Em. Flondor, T. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 91 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 23 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Filipescu C. G., Stoianovicĭ A., Stroiescu I., Tatos T. I., Teohari I. A., Urechiă A. V., Văcărescu C. T., Vericianu N. C.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Bălăceanu C., Blaramberg N., Ciolac Garabet, Ciolac I., Cincu Ant., Economu N., Poni P., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

—Se citesc următórele comunicărĭ:

a) D-niĭ senatorĭ: V. A. Urechiă şi Vericeanu, cer a li se scuza absenţa de adĭ, fiind bolnavĭ.

— Se ia act.

b) D. Tasco Cocea Tato, român din Macedonia, cere recunóscerea calităţeĭ sale de român, alăturând maĭ multe acte.

c) Maĭ mulţĭ locuitorĭ din comuna Brăesci, judeţul Dorohoiŭ, rógă Senatul a nu vota împământenirea D-luĭ Bogdan Tăbăcaru.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

— *D. Dr. Garoflide*, (suindu-se la tribună), dă citire, pentru a treia óră, propunereĭ proiectuluĭ de lege din iniţiativă parlamentară, pentru vîndarea vitelor şi asigurarea lor.

Domnilor senatorĭ,

Este afară din înduoială că un rĕŭ din cele maĭ vătămătóre bêntue populaţiunea rurală în genere şi, până la un óre-care grad, şi pe aceea a oraşelor; acest rĕŭ, care aduce o perturbaţiune în societate şi o imensă pagubă populaţiuneĭ, este *furtul de vite.*

Acest rĕŭ pare că până acum, în legile actuale, nu a găsit depactarea sa, căcĭ maĭ nu e sat în care să nu se audă, din când în când, că s'a furat una saŭ maĭ multe vite, cutăruĭ saŭ cutăruĭ locuitor. Midlócele de investigaţiune, pentru descoperirile acestor furturĭ, s'aŭ dovedit adesea infructuóse, şi condamnările pe cale corecţională, pronunţate de instanţele judecătorescĭ, contra celor dovediţĭ, nu pare a servi în de ajuns pentru înlăturarea acestuĭ rĕŭ, care aduce nesiguranţa avereĭ celeĭ maĭ necesare plugaruluĭ, şi care se traduce prin împlântarea săracieĭ în familiile acelora carĭ cad victime.

Acésta, D-lor senatorĭ, póte fi şi causa că ţĕraniĭ noştri nu se îndemn a ţine la bătătura lor vite frumóse şi de preţ, şi agricultura în genere se resimte.

Dacă, fără a intra în alte consideraţiunĭ, dupe ce am constatat realitatea faptuluĭ şi am vĕdut necesitatea de a lua o mĕsură de îndreptare, ne întrebăm: care ar putea să fie o asemenea mĕsură?

E uşor ca, dându-ne sémă de causele ce produc rĕul, să îndreptăm vederile nóstre către înlăturarea acelor cause.

Nu e necesitate, D-lor senatorĭ, de a face sub acest raport verĭ un studiŭ de criminalitate; furtul de vite e un delict ordinar care nu pornesce de cât din cupiditate şi care se favoriséză de împregiurările în carĭ trăesce populaţiunea nóstră rurală maĭ cu sémă.

Un vechiŭ dicton frances dice: *l'occasion fait le larron.* In adevĕr că e maĭ uşor pentru un leneş, rĕŭ nărăvit, de cât a'şĭ procura o vită pentru vîndare, pe care să incaseze o óre-care sumă, şi că e maĭ uşor la noĭ de cât a vinde o vită, când formalităţile ce avem sunt de o neînsemnătate ce favoriséză şi excitéză la perversitate.

Maĭ trebue, neapărat, şi o óre-care doză de îndrăsnélă, saŭ impasibilitate de caracter ca să înfrunte cine-va atâtea pericole spre a'şĭ procura o bucată de pâine miserabilă.

Din nenorocire rĕul cată să'l constatăm şi datoria ne comandă să aducem îndreptare.

Plecând, dar, de la faptul constatat că vitele la noĭ se trec cu mare facilitate din mână în mână, şi adesea, pentru marea majoritate a populaţiuneĭ rurale, acelea ce provin din furt, sub aparenţa legalităţeĭ, prin midlócele biletelor de vîndare de vite, astădĭ în us, carĭ cu multă uşurinţă pot fi contra-făcute saŭ falsificate, trebue să îndreptăm midlócele în acéstă direcţie, adică de a putea, pe de o parte, *fără a aduce dificultăţĭ vîndĕrilor de vite,* să garantăm cumpĕrătoruluĭ provenienţa licită a mărfeĭ cumpĕrate şi, prin consecinţă, să împuţinăm speranţele de câştig ale acelora carĭ nu vor maĭ putea vinde vite, ce nu sunt proprietatea lor, iar pe de altă parte să stabilim un control care, fără a aduce şicane saŭ dificultăţĭ circulaţiuneĭ comerciale, să fie în posiţiune de a pune un obstacol puternic trecereĭ necontrolate din mână în mână a vitelor, şi maĭ cu sémă să împedice falsificarea biletelor de vite, carĭ, aşa cum sunt astădĭ, şi cu neîngrijirea cu care se întrebuinţéză de autorităţile comunale, sunt causa perpetuă ce îndémnă la furtul de vite şi 'l ocrotesce în mare parte.

Câţĭ locuitorĭ, în adevĕr, carĭ, nesciind carte, nu sunt în posiţiune a controla provenienţa unuĭ bilet ce 'i se dă de vîndare şi carĭ cad victima îndrăsneleĭ şi midlócelor necorecte.

Acestea avêndu-le în vedere, D-lor senatorĭ, subsemnaţiĭ aŭ lucrat următorul proiect de lege care, nu avem pretenţiunea de a crede că va avea de resultat de a stârpi completamente furtul de vite, acésta depindênd de maĭ multe alte condiţiunĭ, dar cel puţin ne pune puternice obstacole acestuĭ soiŭ de meserie malonestă, prin aceea că, dupe cum veţĭ vedea în coprinsul articolelor, se opune puternic şi cu eficacitate la abusul ce se face cu biletele de vîndare de vite, introducênd hêrtia filigramată care nu e nicĭ uşor de contra-făcut, şi apoĭ obligându-se autoritatea comunală, prin o serie de disposiţiunĭ uşóre de îndeplinit, de a se ţine tot-d'a-una în curent cu mişcarea vitelor locuitorilor, ceea ce va avea de resultat o supraveghiare supĕrătóre pentru aceĭ carĭ introduc în comună vite în mod ilicit şi, prin urmare, înfrânarea lor, neputênd trage beneficiile pentru carĭ se expun, furând vite saŭ făcêndu-se complicĭ furilor şi încă maĭ mult, fiind expuşĭ a fi cu repediciune descoperiţĭ.

Dr. Garoflide, I. Săndulescu-Nenoveanu, N. Sibiceanu, Gr. Lerescu, C. Petroni, N. Gussi, Căpitan Rodrig Manu, G. Sĕulescu, C. Alexescu, I. Plesnilă.

Proiect de lege pentru vîndarea vitelor

Art. 1. Vîndarea vitelor, (de speţa cailor şi boilor), ca şi cumpĕrarea, fie în têrgurĭ, fie în orĭ-ce alte circumstanţe, este supusă regulilor urmăóre:

Art. 2. Nimenĭ nu póte vinde o vită de cât dând cumpĕrătoruluĭ un bilet ca titlu de proprietate, emanat de la autoritatea comunală a domiciliuluĭ vîndĕtoruluĭ. Numaĭ acest bilet legitiméză posesia legală a uneĭ vite în consecinţă, şi măcelariĭ la tăiare sunt datorĭ a 'l presinta autorităţeĭ însărcinate cu priveghiarea abatoriuluĭ.

Art. 3. Dacă vîndarea se face în têrgurĭ saŭ bîlciurĭ, autoritatea poliţienéscă a localităţeĭ trebue să pună visa pe biletul cu care se vinde vita.

Art. 4. Forma şi conţinutul biletelor de vîndare de vite se va determina prin regulamentul de aplicaţie al presenteĭ legĭ. Biletele, însă, de vîndare de vite se vor face prin îngrijirea ministeruluĭ de interne, pe hârtie filigramată, coprindênd în transparenţă *armele ţĕreĭ şi milesimul.*

Acéste bilete, numerotate, se vor distribui comunelor prin prefectura judeţuluĭ şi se vor păstra la comune de casierul comunal sub a sa rĕspundere şi garanţie, liberându-se din ele dupe trebuinţă primaruluĭ sub luare de acte justificative, iar la finele anuluĭ, acelea ce n'aŭ fost întrebuinţate se vor restitui prefectureĭ spre a le anula saŭ a se visa valabile pe anul următor, conform regulamentuluĭ legeĭ.

Art. 5. In fie-care comună se va ţine, prin îngrijirea şi sub directa rĕspundere a primaruluĭ, un registru inventar de tóte vitele: caiĭ şi boiĭ ce posedă fie-care locuitor; acest

inventariŭ se va forma o dată pe an, cu ocasia recensĕmêntuluĭ cailor, prevĕḑut de legea rechisiţiunilor militare.

Vitele vor fi trecute cu semnele lor naturale, saŭ aplicate, ce vor fi avênd, iar într'o colónă separată se vor trece actele în virtutea cărora este legitimată proprietatea.

Art. 6. La fie-care treĭ lunĭ, primarul, saŭ un delegat al sĕŭ va face revisuire generală în comună, şi vitele ce se vor găsi ne trecute în registrul inventar, le va trece de pe actele de proprietate în posesiunea ce vor avea posesoriĭ lor, indicând în acelaşĭ timp, în registrul la colóna de observaţiĭ, modificările ce s'aŭ putut ivi în intervalul celor treĭ lunĭ şi carĭ aŭ rĕmas neadnotate.

Art. 7. Orĭ ce locuitor, când prin cumpĕrătóre, dare saŭ alt-fel a dobêndit o vită, este dator, în 5 ḑile de la introducerea eĭ în comună, a o declara primaruluĭ pentru a o înscrie în condica inventar, conform cu actele de proprietate ce 'ĭ va presinta şi a pune visa pe acele acte.

Contravenienţiĭ la acéstă dispositiune vor fi condamnaţĭ la o amendă de 5 leĭ în favórea caseĭ comunale, prin proces-verbal din partea primaruluĭ, care se va executa prin legea de urmărire.

Provenienţa uneĭ vite prin prăsilă, va fi suficient probată prin 2 martorĭ vecinĭ aĭ caseĭ, saŭ prin cercetarea ce însuşĭ primarul va face.

Art. 8. In orĭ-ce moment şi în orĭ-ce ocasiune s'ar dovedi în posesiunea unuĭ locuitor o vită netaxată în registrul inventar, dacă posesorul nu legitiméză prin biletul de cumpĕrătóre posesiunea licită, vita va fi declarată de pripas şi se vor trece publicaţiunile şi formalităţile în consecinţă, conform cu legea poliţieĭ rurale.

Posesorul viteĭ, însă, are dreptul să legitimeze d'naintea judecătoruluĭ de ocol proprietatea licită a viteĭ, şi, în asemenea cas, hotărîrea judecătoruluĭ declară anulate formalităţile administrative, iar hotărîrea acésta va ţine loc de titlu de proprietate pentru posesorul viteĭ care o va face a fi trecută în registrul inventar al comuneĭ.

Aceste formalităţĭ, dinaintea judecătoruluĭ de pace, nu împiedică cursul pe calea administrativă a declarăreĭ de pripas a viteĭ, şi nu vor avea putere de cât întru cât hotărîrea judecătoruluĭ se va da înainte de ḑiua vînḑăreĭ prin licitaţiune a viteĭ; căcĭ o dată vita vîndută nicĭ un fel de reclamaţiune numaĭ este priimită şi cumpărătorul eĭ devine proprietar, nesupus la evicţiune.

In casul când în termen util judecătorul de ocol va da hotărîrea sa, recunoscênd dreptul de proprietate asupra viteĭ în favórea aceluia care o posedă şi va anula formalităţile declarăreĭ de pripas, va condamna pe proprietarul viteĭ la o amendă de 5 leĭ în favórea caseĭ comunale, pentru neobservarea dispositiunilor art. 7.

Art. 9. Orĭ-ce locuitor, care, prin mórte, dispariţie, furt, saŭ alt-fel, 'ĭ va fi perit verĭ-o vită, este dator a încunosciinţa pe primarul comuneĭ în termen de 5 ḑile, care, pe de o parte, va face menţiune în registrul inventar, în dreptul numeluĭ proprietaruluĭ viteĭ, iar pe de alta va procede a face din oficiŭ publicaţiunĭ pentru aflarea viteĭ, în cas de dispariţiune saŭ furt.

In cas de vînḑare se va face menţiune în registrul inventar, în dreptul numeluĭ vînḑĕtoruluĭ.

Art. 10. In fie-care comună se va ţine, prin îngrijirea primaruluĭ, un registru, în care se va trece, dupe ordine, tóte vitele de orĭ-ce speţă, declarate furate, dispărute saŭ aduse de pripas atât din comună, cât şi pentru acele din alte comune, carĭ 'i s'aŭ făcut cunoscut prin autorităţĭ, saŭ de a dreptul de păgubaş.

Acest registru, a căruĭ formă se va stabili prin regulamentul asupra legeĭ, va conţine: numele proprietaruluĭ viteĭ saŭ al aducĕtoruluĭ eĭ în cas de pripas, semnele viteĭ, comuna de unde vita s'a publicat de furat saŭ de pripas şi o colónă de observaţiĭ, în care să se trécă, în cât privesce vitele furate saŭ dispărute: numĕrul raportuluĭ de publicaţiune saŭ numĕrul intervenţiuneĭ de urmărire; iar pentru cele găsite de pripas: numele persóneĭ căreea s'a încredinţat vita spre păstrare şi numĕrul cu data încheiăreĭ autorităţeĭ comunale, privitóre la constatarea şi formalităţile relative la pripas.

Acest registru este public şi orĭ-ce persónă póte să ia cunoscinţă de conţinutul sĕŭ în orĭ-ce timp al cancelarieĭ comuneĭ.

Art. 11. Pentru posesoriĭ de tamaslâcurĭ, destinate pentru prăsila de vite şi herghelïĭ de caĭ, nu se cere trecerea în registrul inventar al vitelor; vînḑĕrile, însă, ce s'ar trece în comună vor trebui să fie făcute prin bilete liberate de comună, conform art. 2, saŭ de autoritatea poliţienéscă când vînḑarea s'ar opera în têrgurĭ, bâlciurĭ, etc., şi atuncĭ proprietarul va legitima provenienţa prin un certificat eliberat de primarul comuneĭ unde este stabilit tamaslâcul, saŭ herghelia.

Art. 12. Primariĭ carĭ nu vor observa dispoziţiunile presenteĭ legĭ, vor fi pasibilĭ, pe lângă penalităţile prevĕḑute de legile generale, şi de o amendă de 5 până la 100 leĭ în folosul caseĭ comunale.

Amenda acésta se va putea ordona de prefectul judeţuluĭ şi se va executa prin legea de urmărire de casierul comunal. Prefectul va putea trimite pe primarĭ în judecata tribunalelor şi pentru alte pedepse ce 'i s'ar putea executa dupe legĭ.

Art. 13. Orĭ-ce dispositiunĭ din legile orĭ regulamentele anterióre presenteĭ legĭ şi contrariĭ acesteea, sunt şi rĕmân abrogate.

Dr. N. Garoflid, I. Săndulescu Nenoveanu, N. Sibiceanu, C. Petroni, Gr. Lerescu, N. Gussi, Căpitan R. Manu, G. Alexescu, G. Sĕulescu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Conform regulamentuluĭ, D. propunĕtor, Dr. Garoflide, are cuvêntul spre a'şĭ desvolta propunerea proiectuluĭ.

D. Garoflide: D-lor senatorĭ, conform regulamentuluĭ am dat lectură acesteĭ propunerĭ, venită din iniţiativă parlamentară, în treĭ şedinţe de a rêndul. Regulamentul mĕ obligă ca să fac desvoltarea acesteĭ propunerĭ. Nu cred, D-lor, că dupe ce aţĭ ascultat în aceste treĭ şedinţe lectura ce am dat textuluĭ propunereĭ, care, dupe cum aţĭ vĕḑut, e formulată articol cu articol, e de necesitate,—pentru ca votul D-vóstre să fie dat în consciinţă,—de o prea largă desvoltare.

D-vóstre cunóscetĭ, D-lor senatorĭ, că, în adevĕr, furtul de vite în ţéră la noĭ este, aşĭ putea ḑice, o calamitate, căcĭ ceea ce se întêmplă la ţéră cu vitele de plug şi cu caiĭ, e, în adevĕr, o spaimă. Nu dór că administraţia nu 'şĭ face datoria pentru ca să 'ĭ prindă pe furĭ, dar de fórte multe orĭ probele contra acelor furĭ de vite sunt fórte dificil de obţinut, şi de aceea chiar se întêmplă că tribunalele nu pot în tot-d'a-una să aĭbă miḑlóce suficiente pentru a da pedépsa ce merită celor carĭ sunt trimişĭ înaintea lor. Şi de aceea se vede că de multe orĭ ómeniĭ carĭ aŭ reputaţiunea trist făcută în comună, saŭ în vecinĕtate, că sunt hoţĭ de caĭ, saŭ de boĭ, scapă d'inaintea justiţieĭ tribunalelor.

Pe de altă parte, D-lor, cred că suntem datorĭ a spune că miḑlócele de a trece o vită cu repeziciune dintr'o comună într'alta, saŭ dintr'o localitate într'alta fórte depărtată, aceste miḑlóce fórte lesnicióse fac să dispară chiar orĭ-ce urmă cu orĭ-ce probă. Afară de acésta dispariţiunea animaluluĭ prin tăiarea luĭ la măcelarĭ, unde nu sunt destule regule stabilite şi fixe de observat, e şi acesta unul din miḑlócele carĭ fac ca ceĭ carĭ se deprind la acéstă nenorocită meserie, de a fura vite, să fie încuragiaţĭ. Vĕḑênd rĕul acesta ne-am ḑis, care ar putea să fie remediul, şi de acolo ne-am întrebat: care e, ca să ḑic aşa, causa favorisătóre a acestuĭ delict pe care autorităţile nu pot să parvină nu a 'l stârpi într'un mod absolut, dar cel puţin de a 'l înlătura pe cât e posibil.

In adevĕr, D-lor, nu este ḑi, în unele comune, unde să nu se vadă, la uniĭ din ţĕranĭ, vite aduse din noŭ. Nu este iarăşĭ asemenea ḑi în alte comune să nu se vadă că locuitorilor li s'aŭ furat boĭ; chiar proprietarilor li se fură caiĭ din grajd; am avut ocasiune să vĕd că chiar unuĭ primar 'ĭ-a furat caiĭ! Vedeţĭ câtă îndrăsnélă aŭ ómeniĭ carĭ sunt dădaţĭ la acest delict.

Am ḑis că causa principală a acestor furturĭ este facilitatea transmisiuneĭ vitelor din un loc în altul, şi lipsa unuĭ control eficace, dupe o normă stabilită şi determinată. Al duoilea, biletele de vite carĭ sunt în circulaţiune, dupe regulamentele administrative şi dupe usurile vechĭ ale ţĕreĭ, numaĭ sunt suficiente aḑĭ în starea de progres în care ne găsim, ca să fie un obstacol la vinderea vitelor de furat, căcĭ aḑĭ se scie că sunt tipografiĭ în tóte oraşele şi orăşelele, cine va, sub un nume óre-care, comandă la un tipograf bilete de vênḑare de vite şi scim că acele bilete tipărite se fac şi cu sigiliul unuĭ primar.

Sciţĭ din experienţă, cum se găsesc, fórte de multe orĭ, în posesiunea ţăranilor asemenea bilete cu carĭ aŭ cumpĕrat vite de

bună credință și carĭ bilete în sine n'aŭ valóre. Biletul este instrumentul principal cu care se póte înșela un cumpĕrător cu o vită de furat; iar pe de altă parte înlesnirea a se procura bilete de vite imprimate, este un miḑloc care tentéză, încuragiază pe ceĭ carĭ se decid, pentru trebuințele lor jóse, de a specula asupra vitelor altora fără nicĭ un drept. De aceea am ḑis ca biletele de vite să fie un adevĕrat titlu în orĭ-ce ocasiune de vînḑarea viteĭ, și acésta în virtutea uneĭ legĭ.

Orĭ la têrg, orĭ în vînḑare privată, orĭ la măcelărie, aceste bilete trebue să se presenteze autorităteĭ, autoritatea să le vizeze, și prin acésta se constitue proprietate reală celuĭ care are biletu, care să corespundă cu semnele viteĭ.

Am ḑis că biletele acestea să fie făcute așa că la prima vedere, pentru un om care nu are cunoscință de carte, să fie o imagină fidelă că acel bilet represintă titlul de proprietatea uneĭ vite. De aceea, am ḑis că biletul să fie pe *hârtie filigramată*, coprinḑênd armele țĕreĭ și anul, saŭ altă indicațiune, ca marca județuluĭ.

Acest lucru are avantagiul imens că un țĕran la têrg, ia biletul se uĭtă la el și este sigur că este bilet de vînḑare de vite; pe când cu biletele aḑĭ în circulațiune n'are miḑlocul de a'l controla, de a'l recunósce, căcĭ nu scie să citéscă, și nu are cunoscințele necesare, nicĭ el, nicĭ ceĭ carĭ îl încongióră în acel moment ca să pótă vedea dacă, în adevĕr, acel bilet este un bilet original saŭ fabricat prin cine scie ce alte miḑlóce. Așa, dar, *hârtia filigramată* este unul din miḑlócele pentru siguranța cunoscinței biletelor. Maĭ însușesc și o altă condițiune, aceea că nu se póte fabrica cu ușurință aceste bilete carĭ sunt pe hârtie filigramată; pe câtă vreme biletele pur imprimate pe hârtie ordinară se fac cu cea maĭ mare ușurință.

Dupe acestea, D-lor, maĭ trec la a duoa considerațiune, care este aceea, că e bine, necesar chiar, ca în fie-care sat să se scie vitele ce locuitoriĭ aŭ, și aceste vite să se scie cu ce titlu le posed eĭ. Neapĕrat că ne am gândit la tóte acestea și am avut de basă principală ca să nu se împedice nicĭ mersul comerciuluĭ de vite, și să nu se împedice nicĭ proprietatea saŭ posesiunea. Nu am pus, prin urmare, de cât atât lucru: să se țină o condică la primărie, care să fie obligatorie pentru primarĭ a o ține în cea maĭ perfectă regulă, făcênd o dată pe an înscrierea tutulor vitelor ce locuitoriĭ posed cu signalimentele ce fie-care vită are; cu alte cuvinte un inventariŭ general, și înscriind și biletele acelea de posesiune, de cumpĕrătóre carĭ le aŭ locuitoriĭ. Acésta pentru ce? Pentru cuvêntul că, dacă unuĭ locuitor i se nasce trebuința de a 'șĭ vinde vita, să dovedéscă în adevĕr că există în condică și are biletul eĭ, pentru ca primarul să 'ĭ viseze biletul spre trecerea la vînḑare și spre siguranța celuĭ-alt locuitor; iar acesta când introduce o vită nouă, să fie dator, ca într'un termen anume determinat, să o presinte primaruluĭ spre a o trece în condică și a verifica biletul de cumpĕrătóre. Dacă întêmplător, prin revisuirea ce e dator primarul să facă în comună, chiar din treĭ în treĭ lunĭ ca să verifice tabloul saŭ condica care există, găsesce în posesiunea unuĭ locuitor o vită, pentru care nu se legitiméză posesiunea printr'un act de vînḑare admis de lege, adică prin biletul aceleĭ vite, acésta neapărat se va recunósce, nu ca un simplu lucru posedat de cine-va și, prin urmare, în proprietatea luĭ, ci din contră în virtutea acesteĭ dispozițiunĭ la lege; nelegitimând justa posesiune, primarul va avea dreptul, pe cale administrativă, să facă publicațiune, ca să se afle cuĭ aparține o vită care ar avea signalimentele cutare saŭ cutare, cu alte cuvinte, a o declara de pripas, și dacă în termen legal nicĭ acest posesor al eĭ, nicĭ un altul, nu se presintă ca să dovedéscă că vita aparține luĭ, vita se va vinde în profitul caseĭ comunale, cum se face și astăḑĭ prin legea de poliție rurală. Posesorul, însă, care nu are titlul, din diferite împregiurărĭ, nu póte să'șĭ piardă proprietatea din acéstă causă; singur el póte merge la judecătoria de ocol și să dovedéscă că, în adevĕr, acea vită, care o posedă contrariŭ formalităților cerute de acéstă lege, este proprietatea luĭ, și atuncĭ judecătorul de ocol dă o carte de judecată prin care legitiméză proprietatea și primarul restitue vita celuĭ în drept.

D-lor, nu maĭ insist asupra detaliilor.

Noĭ ne-am preocupat ca să atragem atențiunea acestuĭ înalt corp asupra unuĭ delict care este fórte vătămător pentru populațiunea rurală și am căutat să găsim, dacă s'ar putea, un miḑloc special și eficace ca țĕranul să pótă fi stăpân pe vita luĭ la bătătura și munca luĭ, și în același timp să pótă prinde și el maĭ multă dragoste pentru ca să facă lângă casa luĭ acéstă bogăție, care este primordială pentru orĭ-ce populațiune agricolă.

Cred că D-vóstre vețĭ bine-voi a admite în principiŭ acéstă propunere care este semnată de 9 D-nĭ senatorĭ, și vețĭ proceda a o studia conform regulamentuluĭ. (Aplause).

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Conform regulamentuluĭ pun la vot luarea în considerațiune a propunereĭ desvoltată de D. Dr. Garoflide.

— Senatul a luat în considerațiune propunerea.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Acum urméză să alegem o comisiune de cincĭ membri carĭ să transforme propunerea în proiect de lege.

Voițĭ să se alégă acum comisiunea?

Vocĭ: Dupe votarea rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ. (Aprobărĭ generale).

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Se amână, dar, alegerea comisiuneĭ, și acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

Vĕ rog să procedațĭ la votarea din noŭ a indigenatuluĭ D-luĭ Carol Varo, al căruĭ vot a rĕmas nul în ședința precedentă.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	54
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	47
Bile negre	7

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ Carol Varo.

Maĭ avem votarea din noŭ a recunóscereĭ D-luĭ Iosef Reuțki, al căruĭ vot a fost nul.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	37
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	27
Bile negre	10

Votul e iarășĭ nul și se va repeta în ședința viitóre.

Acum, D-lor, avem un al treilea vot rĕmas nul în ședința trecută al D-luĭ Eduard Iosefi, din Craiova.

— Se procede la vot.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	44
Bile negre	3

Senatul a adoptat indigenatul.

— *D. raportor, Gr. Tocilescu*, dă citire următoruluĭ proiect de rĕspuns la Discursul Tronuluĭ:

Sire,

Cu un sentiment de vie și nemărginită bucurie Senatul a ascultat cuvintele rostite de către Majestatea Vóstră cu ocasiunea deschidereĭ sesiuneĭ sale anuale. El se simte fericit a reînoui expresiunea întreguluĭ sĕŭ devotament către Augusta Persónă și către Dinastia Majestățeĭ Vóstre.

Nascerea tênĕruluĭ Principe Carol a fost o sĕrbătóre pentru întréga națiune. Acésta vede în tênĕra mlădiță, rĕsădită și crescută pe pămêntul Românieĭ, o legătură și maĭ strînsă între Țéră și Dinastie, o asigurare și maĭ temeĭnică a viitoruluĭ eĭ.

Sire,

Situațiunea politică a Românieĭ capĕtă din ḑi în ḑi o maĭ mare tărie. Ea inspiră stimă Europeĭ, încredere și respect Puterilor. Acéstă situațiune nu se datoresce de cât uneĭ constante politice înțelepte și cumpĕtate, dictată de adevĕratele interese permanente ale Națiuneĭ. Numaĭ grație uneĭ asemenea politice de pace și de ordine, precum și lealitățeĭ cu care guvernul practică respectul legăturilor internaționale, România întreține cu tóte Puterile raporturĭ amicale și pe deplin satisfăcĕtóre.

Incredințarea dată de Majestatea Vóstră, că și anul acesta liniștea Europeĭ este asigurată, a fost priimită de Senat cu adâncă mulțumire.

Sub aripele păceĭ rodnice, tênĕrul Stat român putea-va decĭ, fără șovăire, să ducă maĭ departe munca sa de transformare și

să'şi desvolte în tóte direcţiunile forţele de viaţă.

Proiectele de legĭ ce, din lipsă de timp, aŭ rĕmas nevotate în sesiunea trecută, ca şi cele ce se anunţă acum prin Mesagiŭ, vor forma din parte-ne obiectul unor studiĭ conscienţióse, unor deliberaţiunĭ mature şi luminate. Aceste proiecte, prefăcute în legĭ, aŭ menirea: unele a îndrepta defectele şi neajunsurile constatate de practică şi experienţă, altele a da satisfacere nevoilor mereŭ crescênde ale vieţeĭ nóstre de Stat modern.

Temelia organisăreĭ sănĕtóse a unuĭ Stat fiind financele sale, şi acestea factorul principal în realisarea orĭ-căruĭ pregres, Senatul constată şi de astă dată cu deplină bucurie buna stare a financelor ţĕreĭ, creditul eĭ bine şi solid întemeiat, efectele direcţiuneĭ cinstite, regulate şi prevĕdĕtóre, practicată de partidul conservator în administraţiunea banilor publicĭ.

Mulţumită numaĭ acesteĭ direcţiunĭ, mulţumită reformeĭ sistemuluĭ nostru monetar şi consolidăreĭ valuteĭ la timpul priincios, téra a fost ferită de perturbaţiunile provocate aiurea, de crisa arginttuluĭ şi de alte cause.

Senatul va cerceta, cu tótă atenţiunea ce merită, proiectele de legĭ relative la întregirea reformeĭ sistemuluĭ şi organisăreĭ nóstre financiare.

Sire,

La fie-ce ḑi sarcina sa; la fia-ce sarcină ora sa! Senatul încălḑit prin îndemnurile ce 'ĭ adreséză Alesul Naţiuneĭ, şi luminat prin pildele mărețe de patriotism şi de abnegaţiune ale Luĭ, îşĭ reia activitatea sa cu o nouă rĕvnă şi energie, avĕnd temeĭnică încredinţare, că opera legislativă la care se îndeletnicesce, nu va rĕmâne fără folos pentru ţéră, nicĭ fără onóre pentru dânsul.

Să trăiască Majestatea Vóstră, Sire!

Să trăiască Majestatea Sa Regina!

Să trăiască AA. LL. RR. Principele şi Principesa Românieĭ.

Raportor, *Gr. G. Tocilescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza, (suindu-se la tribună): D-lor senatorĭ, Mesagiul regal de deschiderea Corpurilor legiuitóre, ne vorbesce de un singur fapt, care ne înveselesce pe toţĭ până în fundul inimeĭ în tótă sinceritatea şi în tótă unanimitatea. Rĕspunsul la Mesagiŭ, iarăşĭ într'un singur punt, exprimă cugetarea şi sentimentele tutulor.

Inţelegeţĭ că este vorba de nascerea Principeluĭ Carol, considerată de ţéra întrégă ca o bine-cuvêntare cerescă. Ea dă Dinastieĭ corp real şi pipăit.

Noĭ, liberaliĭ, ne bucurăm maĭ mult de cât orĭ şi cine de acésta, fiind-că maĭ mult de cât orĭ şi cine noĭ am contribuit la ridicarea Statuluĭ român şi la fondarea Dinastieĭ.

D. Gr. Lerescu: Nu numaĭ D-vóstre, tótă ţéra.

D. Dim. Sturdza: Liberaliĭ aŭ împins ţéra spre mişcarea de regenerare şi de consolidare a Statuluĭ român. A liberalilor este partea cea maĭ mare, aprópe cotropitóre, în acéstă lucrare. Noĭ, liberaliĭ, am lucrat cu Regele, atuncĭ când sosise momente de grea cumpănă, atuncĭ când s'a format şi s'a întemeiat Regatul român. De atuncĭ noĭ cunóscem pe Rege şi în rĕsboiŭ şi în pace şi în victoriile Naţiuneĭ şi în întemeiarea Statuluĭ şi în emanciparea politică şi economică a Românieĭ. De atuncĭ 'l cunóscem când naţionalisam căile nóstre ferate şi creditul ţĕreĭ, de atuncĭ când luptam cu succes pentru a apăra drepturile şi interesele ţĕreĭ.

Nu de aḑĭ, nicĭ de ierĭ datéză ideea şi dorinţa stabilităţeĭ Tronuluĭ. Acéstă dorinţă a fost rostită din ânteiul moment, în care am sdrobit lanţurile carĭ ne ţineaŭ pe toţĭ încătuşaţĭ din ânteiul moment în care ni s'a dat libertatea de a vorbi şi de a făptui.

Insemnate şi roditóre aŭ fost cuvintele *Lorduluĭ Clarendon* din 8 Martie 1856, în congresul de la Paris, când a ḑis: *este util şi convenabil a lua în seriósă consideraţiune dorinţele poporuluĭ, şi este tot-d'a-una bine a ţine sémă de dênsele.*

Din acea ḑi în care s'aŭ rostit aceste cuvinte, am început noĭ să trăim traiŭ noŭ; de aceea şi astăḑĭ e bine să ne amintim aceste cuvinte, şi să le avem de povaţă; căcĭ e bine şi astăḑĭ a se lua în consideraţie dorinţele poporuluĭ şi a ţine sémă de dânsele; acésta e bine nu numaĭ peste tot locul, dar la noĭ maĭ ales, pentru că din acéstă sorginte, a glasuluĭ poporuluĭ şi a ţinereĭ în sémă a luĭ, a eşit Independenţa, Regatul şi Dinastia. Acésta e bine de adus aminte, maĭ ales în aceste momente când ne repurtăm la gândirea cum poporul român a înţeles stabilitatea Tronuluĭ şi menirea némuluĭ românesc.

Aci voiŭ deschide cartea nóstră de aur şi vom vedea cu toţiĭ de ce ceream noĭ o Dinastie şi ce Dinastie anume ceream.

In divanul ad hoc din Iaşi, se ḑicea: »*Principatele aŭ sete de* legalitate, *de* sta»bilitate, *de* demnitate naţională. *Ele cer* »*ca* să trăiască din propria lor viaţă. *Ele* »*nu pot să ajungă la acest ţel de cât* re»venind la vechiul principiŭ al ereditä»ţeĭ tronuluĭ, *şi* punênd în capul lor un »principe, ales dintr'una din dinastiile »domnitóre în Europa, *afară de acele ale* »*statelor vecine, spre a nu motiva înrîu*»*rirĭ străine*«.

»Iar aci în Bucurescĭ, tot în Divanul »ad hoc, se hotăra, că *Românii voiesc a* »*ridica* la gurile Dunăreĭ *un edificiŭ* po»litic şi naţional puternic, *care să asi*»*gure linişte a completă a Orientuluĭ*«.

Nicĭ o dată aspiraţiunea unuĭ popor nu a fost exprimată maĭ clar, maĭ neted, maĭ demn şi într'un limbagiŭ tot de o dată maĭ politic.

Românii când s'aŭ rostit ast-fel în 1856 nu voiaŭ să maĭ pótă veni un orator să maĭ ḑică ceea ce a ḑis atuncĭ *Mihail Kogălniceanu:* »fie care pagină din analele nóstre »s'o stoarcem şi va curge sânge şi lacrămĭ«.

Româniĭ se săturase de regimul fanariot şi de regimul Regulamentuluĭ organic, caracterisate, tot pe atuncĭ, de Kogălniceanu ast-fel: »*eram călcaţĭ de tóte neamurile,* »*îngenuchiaţĭ în slăbiciune, atacaţĭ de* »*cangrena corupţiuneĭ, înglodaţĭ în gu*»*noiul abusurilor*«.

Româniĭ voiaŭ să pună capĕt aceleĭ stărĭ miserabile, în care 'ĭ asvêrlise mulţĭ anĭ de nenorocire. Eĭ aspiraŭ să devină ûn factor util în organismul statelor europene, un factor puternic şi real în organisarea Orientuluĭ. Eĭ simţeaŭ că de aci depinde existenţa lor.

Acestor aspiraţiunĭ şi dorinţe le dădea un corp nemuritorul geniŭ al neamuluĭ românesc, *Ion Brătianu,* când ḑicea în Divanul ad hoc din Bucurescĭ: »*Româniĭ vor* »*astăḑĭ cu tărie să aĭbă în capul nouluĭ* »*Stat un membru dintr'o familie domni*»*tóre în Europa apusană. Româniĭ ce*»*rênd un conducĕtor din acele Dinastiĭ,* »*daŭ chezăşie Europeĭ că sunt hotărîţĭ să* »*méargă în cea maĭ deplină ordine pe* »*drumul ce însăşĭ urméză, drumul pro*»*gresuluĭ, al civilisaţieĭ. Nicĭ pentru noĭ* »*acest principe nu este d'o maĭ mică* »*chezăşie în privinţa Europeĭ. Solidari*»*tatea ce există între dinastiile euro*»*pene, o să le facă a se interesa la exis*»*tenţa nóstră naţională maĭ d'a dreptul* »*şi maĭ cu dinadinsul, şi ast-fel garanţia* »*tractatelor o să fie rezemată, întărită de* »*garanţia intereselor în parte, a maĭ* »*multor dinastiĭ puternice*«.

Iată cuvintele pentru carĭ noĭ cu toţiĭ am salutat nascerea Principeluĭ Carol, ca o dovadă nouă că a tot puternicul Dumneḑeŭ ocrotesce România. Rare orĭ s'a născut un Principe în împregiurărĭ ca acestea, carĭ fac să planeze asupra luĭ bine-cuvêntările unuĭ popor întreg.

Mesagiul regal ne ḑice că pacea Europeĭ este asigurată şi că puterile cele marĭ sunt nestrămutat decise a păstra lumeĭ nepreţuitele bine facerĭ ale păceĭ. Acest lucru ne bucură pe toţĭ.

Când, însă, în rĕspunsul Senatuluĭ se asigură Suveranul că în miḑlocul păceĭ suntem înţelepţĭ şi cumpăniţĭ; că în miḑlocul păceĭ raporturile nóstre cu cele-alte state se întreţin perfect prin corectitudinea nóstră, acésta este maĭ mult de cât o banalitate, căcĭ se înţelege de la sine. Atâta ar maĭ rĕmânea, ca în miḑlocul păceĭ generale să fim noĭ neînţelepţĭ, necumpăniţĭ, necorecţĭ!

Şi totuşĭ aşa este, din nenorocire!

Dacă este vorba să judecăm lucrurile cum se petrec la noĭ, cu tóte bine-facerile nepreţuite ale păceĭ, uşor ne vom convinge că nu s'a lucrat de guvern cu înţelepciune, cu cumpănélă, cu corectitudine; că guvernul nu a avut tot-d'a-una drept povaţă dinaintea sa »interesele permanente ale naţiuneĭ.«

De aceea e bine să ne întrebăm şi să examinăm: fost'a guvernul conservator înţelept?

Ințelepciunea politică cere prevedere: dacă guvernul a fost înțelept, a fost și prevĕḑĕtor.

Voiŭ examina, deci, amânduoĕ aceste puncte.

Aci bucuria nóstră are să se întunece, căcĭ este un sentiment general rĕspândit în țérā, nu numaĭ printre noĭ liberaliĭ, dar și printre conservatoriĭ sincerĭ, că trebile guvernuluĭ nu staŭ bine, nu staŭ așa cum ar trebui să stea.

D. Gr. Lerescu: Noĭ vedem că stăm prea bine. (Ilaritate).

D. D. Sturdza: Credém că dupe lupta pe care onor. și venerabilul meŭ coleg a susținut'o în contra mea cu ocasiunea legeĭ clerului și legeĭ învĕțămêntuluĭ primar, credém că, dupe acea luptă, s'a făcut pace între noĭ, dar se vede că 'mĭ ține ura neîmpăcată, fiind-că am apărat dreptul bisericeĭ și șcóla în contra vrăjmașilor și distrugĕtorilor lor. Venerabilul meŭ coleg Lerescu este maĭ bĕtrân de cât mine. Și eŭ sunt bĕtrân, dar D-sa, se vede, vrea să mĕ urmărésсă până la sfêrșitul nostru.

Eŭ credém maĭ ales că astăḑĭ când începe a se face lumină asupra tendințelor și apucăturilor acelor legĭ, voiŭ fi scutit de provocărĭ și de întreruperĭ inutile.

D. Gr. Lerescu: Dacă ne atacațĭ.

D. D. Sturdza: Cum să nu vĕ atac când venițĭ și stricațĭ rostul țĕreĭ?

D. Gr. Lerescu: Clerul?

D. D. Sturdza: Se înțelege, clerul și maĭ mult de cât clerul.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog, D-lor, nu întrerupețĭ.

D. D. Sturdza: D. Lerescu este un întrerupĕtor constant al meŭ, constant dar venerat de mine. (Ilaritate).

Guvernul maĭ ântêiŭ se laudă cu financele. E natural ca el să se laude pe sineșĭ; însă laudele carĭ i le aduce raportorul sĕŭ nu pot să acopere realitatea lucrurilor.

Continuŭ guvernul revine asupra disparițiuneĭ agiuluĭ și 'șĭ dă laude în acéstă privire. Eŭ ḑic și aci, bine face guvernul. Insă ar face și maĭ bine, ca maĭ înainte de a se lăuda pe sineșĭ, să dea lauda luĭ Dumneḑeŭ, care el a făcut să dispară agiul, dând țĕreĭ, dupe multe recolte rele, un an rodnic și mănos; se maĭ cuvenea ca, înainte de a se lăuda pe sineșĭ, să ḑică un cuvênt de mulțumire puterilor celor marĭ, dețĭnĕtórea păceĭ și a resboiuluĭ, că s'aŭ hotărît să facă să dispară neînțelegerile dintre dênsele și să asigure pe față pacea lumeĭ.

Ișĭ putea guvernul aduce aminte de evenimentul, cu ocasiunea căruia nelinișteа anilor anteriorĭ a dispărut, și să fie maĭ modest: anume suirea pe tron a împĕratuluĭ Wilhelm II, care a dat doveḑĭ de mare înțelepciune, arătându-se lumeĭ ca păstrător al păceĭ, urmaș vrednic al mareluĭ sĕŭ bunic. Acésta a încălḑit lumea și a dat peste tot locul un noŭ avênt munceĭ și comercіuluĭ.

La noĭ agiul s'a născut din treĭ împregiurărĭ: prin resbelul de la 1878, prin neliniștea Europeĭ și prin relele recolte succesive. Dovadă că agiul nu a dispărut prin mĕsurile guvernuluĭ e că el a dispărut înainte ca aceste mĕsurĭ să fie luate. Din Ianuarie până în Iunie 1888, agiul a oscilat între 17,49⁰/₀ și 15,65⁰/₀. Cum s'a arătat în Iulie recolta abundentă, el a căḑut în acea lună la 7.70 la sută, și în Septembre el nu maĭ era de cât de 1.85 la sută, scăḑênd până a dispărut. Acéstă scădere a agiuluĭ s'a arătat peste tot locul și nu a fost numaĭ la noĭ.

Legile guvernuluĭ nu s'aŭ votat de cât maĭ târḑiŭ, dupe disparițiunea agiuluĭ: legea pentru retragerea biletelor hipotecare în 22 Decembre 1888, legea pentru împrumutul de 32 milióne și jumĕtate în 20 Ianuarie 1889, legea pentru înființarea sistemuluĭ monetar de aur în 17 Martie 1890.

Numaĭ atuncĭ guvernul ar putea să se laude, că el și numaĭ el a făcut să dispară agiul, când mĕsurile luate de el ar fi fost anterióre disparițiuneĭ agiuluĭ, când guvernul ar avea o politică monetară óre-care, când ar fi arătat că are aci prevedere și înțelepciune.

Insă ce fel de politică monetară e aceea care ajunge la ridicolul, ca în locul agiuluĭ de aur să se nască agiul de argint, în plină pace și prosperitate și în scăderea prețuluĭ argintuluĭ pe piețele lumeĭ? Acésta e de sigur o anomalie care nu s'a întêmplat în nicĭ o țéră unde cestiunea monetară e bine regulată. Politica monetară a conservatorilor e ca și politica sa în tóte cele-alte cestiunĭ, politică pe apucate, politică de efect momentan, politică fără căpătâiŭ solid.

Chiar legile, așa ḑise menite a face să dispară agiul, aŭ fost și vor fi aspru criticate din punctul de vedere al uneĭ bune administrațiunĭ a financelor.

Stingerea celor 25.751.190 leĭ de bilete hipotecare se efectua dupe legea din 7 Martie 1886, în 27 de anĭ, de la 1886 până la 1912, cu o anuitate miḑlocie de 1.143.973 leĭ și o plată totală de 30.987.268 leĭ.

Legea din 1889 stinge biletele hipotecare în 44 de anĭ, de la 1889 până la 1933, cu o anuitate miḑlocie de 1.575.873 leĭ, și o plată totală de leĭ 69.338.402. Legea conservatóre are decĭ, în defavorul eĭ 21 anĭ, un plus la anuitate de 431.900 leĭ pe 23 de anĭ și de 1.575.873 leĭ pe 21 de anĭ, și o plată totală în plus de 38.351.134 leĭ. A pretinde că acéstă operațiune e favorabilă este a preface negru în alb.

E de vĕḑut și de examinat fórte mult, dacă aceste mĕsurĭ ale guvernuluĭ conservator ne aŭ pus la adăpost de un noŭ agiŭ și de o nouă crisă monetară. Vom vedea acésta când vom intra în timpurĭ grele. Atuncĭ vom avea a judeca dacă mĕsura guvernuluĭ e bună și solidă, și témă 'mĭ e că atuncĭ, când împrumuturile vor înceta a se face, și agiul va reapărea. Căcĭ ușor e să nu aĭ agiŭ când plătescĭ anuitățile în străinĕtate cu împrumuturĭ continuŭ repetate în fiecare an.

Guvernul ḑice, însă, că financele sunt bune pentru că se menține o situațiune favorabilă budgetară. Pune înainte excedentele budgetare, incasările peste evaluărĭ, budgetul 1894—1895, completamente echilibrat.

Guvernul, trebue să mărturisesc, e modest în expresiunile sale. Să'mĭ dea voe, însă, onorabilul raportor să ḑic că D-sa a dat o notă cu mult prea accentuată. Fără îndoială, D. Tocilescu e meșter în scris, dar, e cert, rostul cifrelor nu prea 'l cunoasce. Nu ne a dat D-sa dovadă despre acésta în anul trecut cu ocasiunea desbatereĭ legeĭ învĕțămêntuluĭ profesional? Maĭ ḑilele trecute, onorabilul raportor și coleg al meŭ atât aci în Senat, cât și la Academie, m'a dus la muzĕŭ și 'mĭ a arătat acolo pe masă o mulțime de bucățĭ micĭ de marmură, pe carĭ se vedeaŭ óre-carĭ semne, rĕmășițĭ de litere. Era vederat că aveam d'naintea nóstră fărâmiturile uneĭ plăcĭ de marmură cu o inscripțiune pe ea. Nu rĕmâne îndoială că inscripțiunea trebuia să fie fórte interesantă. Eŭ mĕ miram cum va putea, D. Tocilescu, din acele micĭ bucățĭ, să isbutéscă să reconstruiască inscripțiunea. Eŭ mĕ declaram incapabil de a isbuti; dar eram tot-o dată convins că, de sigur, D. Tocilescu, va isbuti, dupe cum a isbutit a citi și alte inscripțiunĭ.

De ce aveam acéstă convicțiune? Pentru că sciŭ că onorabilul D. Tocilescu e un archeolog consumat. Tot atât de convins sunt, însă, că în partea financelor e slab; dintr'o causă fórte simplă: că nu s'a ocupat de dênsele. De aceea, de câte orĭ se bagă în cifre, de atâtea orĭ exagerézā lucrurile; și rĕŭ face, pentru că talentul sĕŭ e destul de mare ca să nu 'l micșoreze fără nevoe și fără utilitate.

Așa și acum a făcut asertiunile pe carĭ le cred cam îndrăsnețe.

Imĭ voiŭ permite să examinez d'a rêndul, și în scurt, treĭ puncte financiare: datoria publică, anuitățile datorieĭ publice și budgetele. Vețĭ vedea că alt-fel staŭ lucrurile de cum crede D. Tocilescu.

Aci sunt silit, orĭ-cât s'ar supĕra uniĭ din D-vóstre, să fac o comparațiune între situațiunea liberală și situațiunea conservatóre; ast-fel vom avea d'naintea nóstră oglinda amêndurora situațiunĭ, pentru ca țéra să judece bine și să aprecieze încă maĭ bine.

Incep cu datoria publică.

Iată situațiunea liberalilor:

La 1 Ianuarie 1876 datoria publică era de 563.166.749 leĭ, la 1 Ianuarie 1888 de 789.553.437 leĭ. Constatăm decĭ, în 12 anĭ, un spor de 226.386.688 leĭ în total, saŭ de 18.865.557 leĭ pe an. In aceștĭ 12 anĭ s'aŭ stins, s'aŭ convertit 97.420.086 leĭ, adică 8.118.341 leĭ pe an.

Să așeḑĕm și situațiunea conservatóre.

La 1 Aprilie 1888 datoria publică era de 789.553.437 leĭ, la 1 Aprilie 1893 de 1.077.519.125 leĭ. In 5 anĭ un spor de 287.965.688 în total saŭ de 57.757.322 leĭ pe an. In aceștĭ 5 anĭ s'aŭ stins și convertit 287.945.840 leĭ, adică 57.589.168 leĭ pe an.

In 12 anĭ, un spor de capital de 226$^1/_3$ milióne, și în cincĭ anĭ un spor de 288 mi-

lióne, cu stingerĭ şi convertirĭ în 12 anĭ de $97^1/_2$ milióne, în 5 anĭ de 288 milióne.

Cred că orĭ-cine póte uşor judeca în care parte este maĭ favorabilă situaţiunea datorieĭ publice.

Să venim acum la anuităţĭ.

Anuităţile datorieĭ publice, eraŭ în 1876 de 58.633.993 leĭ, în 1887 — 1888 de 51.320.408 leĭ. Diferenţa în minus e de 7.313.585 leĭ. Stingerile şi convertirile purtaŭ 14.030.076 leĭ. Prin urmare, diferenţa în plus e de 6.716.340 leĭ; pe an de 559.695 leĭ.

Anuităţile datorieĭ publice în 1893—94 eraŭ de 62.399.144 leĭ, în 1887—88 de 51.320.408 leĭ. Diferenţa în plus e de 11.078.736 leĭ, la carĭ se adaog anuităţile stingerilor şi împrumuturilor de 5.633.829 leĭ, ceea ce face un total în plus de 16.712.565 leĭ; pe an de 2.785.427 leĭ.

In 12 anĭ un spor de anuităţĭ de $6^3/_4$ milióne în total saŭ $^1/_2$ milion pe an; în 5 anĭ, un spor de $13^3/_4$ milióne în total, pe an $2^3/_4$ milióne.

Iată şi aci o deosebire nefavorabilă conservatorilor, departe fórte de situaţiunea înfrumuseţată a onorabiluluĭ raportor.

Al treilea punct de examinat e budgetul.

Budgetul 1875 se suia la 98.812.586 leĭ, budgetul 1888—89 la 181.066.324 leĭ. Diferenţa în plus e de 82.254.738 leĭ, în total eraŭ de 6.327.287 leĭ pe an.

Budgetul 1893-94 se suie la 224.427.500 leĭ, budgetul 1888—89 la 181.066.324 leĭ. Diferenţa în plus e de 43.361.176 leĭ în total saŭ de 8.672.235 leĭ pe an.

La liberalĭ un spor budgetar pe an de $6^1/_3$ milióne, la conservatorĭ de $8^1/_2$ milióne; adică un spor la aceştĭ din urmă de peste 2 milióne pe an.

Şi aci diferinţa nu e în favórea conservatorilor.

Cred că aceste cifre numaĭ prevedere şi înţelepciune în ale financelor nu vĕdesc.

Că lucrurile staŭ ast-fel, avem dovadă în dificultăţile financiare ale guvernuluĭ. El a fost nevoit să revină de la tipul împrumutuluĭ de 4% la tipul de 5%. Statul, care 'şi a ameliorat posiţiunea financelor şi a credituluĭ sĕŭ, şi a scădut procentele dobênḑilor sale, dacă stă bine nu se reîntórce la procentele maĭ urcate de maĭ înainte, ci menţine pe cele scăḑute. Guvernul conservator nu iese din impasul în care se află, şi anume: orĭ a fost o neprevedere când a făcut împrumuturile pe tipul de 4%, orĭ se afla într'o stare maĭ rea când revine la tipul împrumuturilor de 5%. Eŭ cred că guvernul s'a aflat în amênduoĕ aceste casurĭ.

Domnilor senatorĭ,

Inainte de 1876, tot conservatoriĭ aŭ fost la putere şi aţĭ înnămolit carul financelor Statuluĭ. Atuncĭ noĭ liberaliĭ am venit şi cu tot resbelul, cu tóte dificultăţile carĭ aŭ urmat resbeluluĭ, noĭ am scos carul din nămol. Astăḑĭ iar 'l aţĭ nămolit şi tot noĭ o să venim să 'l scótem din nămol. Şi vedeţĭ încă ceva, aşa este sórta ómenilor; atuncĭ tot eŭ am răfuit pe conservatorĭ cu cifre, şi acum tot eŭ o să vĕ răfuesc; astăḑĭ s'a făcut începutul răfueleĭ, voiŭ face şi restul pe deplin, rugând, firesce, pe onorabilul şi venerabilul meŭ coleg Lerescu să nu se supere, căcĭ e nevinovat de acéstă rea stare.

De la situaţiunea financiară să'mĭ daţĭ voe să păşesc la situaţiunea economică. Şi aci voiŭ fi nevoit să fac un mic istoric. Istoria este tot-d'a-una o bună călăuză, căcĭ ea ne aduce aminte timpurile şi faptele trecute. Póte să fie neplăcută acéstă aducere aminte unora, dar este fórte folositóre, pentru că numaĭ cu istoria în mână se póte înţelege presentul şi se pot judeca propunerile pentru viitor.

Am să încep situaţiunea nóstră economică cu tratatul de comerciŭ din 1875.

Tratatul din 1875 a fost rĕŭ priimit de ţéră, şi s'a dovedit că nu a fost priincios pentru desvoltarea nóstră economică. Cu tóte acestea şi astăḑĭ conservatoriĭ îl consideră ca un punct luminos al faptelor lor.

Vedeţĭ, aci se manifestă defectul principal al conservatorilor. Tratatele de comerciŭ se fac, cum ḑice latinul, *do des*, daŭ ca să'mĭ daĭ, daŭ şi eŭ ca să priimesc ce-va în schimb. In tratatul din 1875 dăm prea din cale afară mult, şi priimeam prea din cale afară puţin. Acest tratat era o aservire economică, a fost considerat ast-fel de întrégа ţéră, în cap cu ceĭ maĭ însemnaţĭ bărbaţĭ politicĭ aĭ eĭ, şi ca atare s'a şi dovedit. El conţinea ast-fel o contraḑicere mare a desvoltăreĭ nóstre, pe care conservatoriĭ n'aŭ înţeles'o nicĭ o dată şi, anume că, pe când noĭ tindém la independinţa politică a ţĕreĭ, o aserveam prin acel tractat economicesce. Acéstă contradicţiune s'a vĕdit din capul loculuĭ şi cu ḑi ce mergea devenea maĭ mare, şi a crescut până ce deveni o flagrantă nedreptăţire. Inainte cu mult de a ajunge la termenul eĭ, ne plângém, dar în zadar, de procedeurĭ nedrepte contrare chiar glăsuireĭ tratatuluĭ. Amintesc acestea, pentru că e bine să ne reînprospătăm tot-d'a-una memoria cu faptele din trecut. Sciŭ că conservatoriĭ nu prea iubesc istoria, pentru că ea nu'ĭ cruţă.

Când a expirat tractatul de comerciŭ cu Austro-Ungaria din 1875 era partidul liberal la putere. Partidul liberal a dat el cel ântêiŭ un avênt puternic desvoltăreĭ nóstre economice, precum tot el a dat ântêiul şi cel maĭ puternic avênt şi desvoltăreĭ nóstre politice; acésta era fórte natural, căcĭ el era deplin convins, că independenţa nóstră politică nu póte exista fără independenţa economică; că independenţa economică este strîns legată de cea politică, şi că amênduoĕ trebue să fie o realitate pentru ca tóte interesele naţionale să fie pe deplin satisfăcute.

De aceea liberaliĭ aŭ ḑis la 1886: desvoltarea economică în tóte direcţiunile; desvoltarea economică nu va să ḑică însă să fim *iloţiĭ* altora, vasaliĭ economicĭ aĭ altora. Era vorba, maĭ ales, să nu plătim lucrurile înḑecit de cât ele fac, să nu îmbogăţim pe alţiĭ sĕrăcindu-ne pe noĭ. Era vorba maĭ presus de tóte să împingem pe popor la muncă rodnică ca să 'şi încordeze el tóte puterile în tóte direcţiunile vieţeĭ.

Şi pe acéstă cale aŭ făcut iarăşĭ liberaliĭ un pas decisiv,—rescumpĕrarea resouluĭ celuĭ mare al căilor ferate,—rĕscumpĕrare efectuată în condiţiunile cele maĭ briliante de »do ut des«. Imĭ aduc aminte de văicărelile conservatorilor de atuncĭ, de judecata lor întunecată asupra acesteĭ rĕscumpĕrărĭ, de calculele lor ridicule, dar maĭ presus de tóte de neîncrederea lor în naţiune. Eĭ strigaŭ atuncĭ în gura mare, vaĭ de căile ferate în mâinĭ de Românĭ, aceştia sunt incapabilĭ să conducă o întreprindere atât de mare, o administraţiune atât de complicată, în care se cere atâta muncă şi cunoscinţĭ şi luare aminte de tot momentul. Atuncĭ conservatoriĭ s'aŭ despărţit cu durere de străiniĭ carĭ exploataŭ instrumentul cel maĭ puternic al desvoltăreĭ nóstre economice. Şi urma urmelor a dovedit, cum are să pótă românul să conducă drumurile de fer, cum are să le administreze dacă se vor duce toţĭ aceĭ străinĭ carĭ eraŭ aci şi carĭ ne sugeaŭ până la mĕduvă viéţă nóstră economică; că din capul loculuĭ şi imediat Româniĭ aŭ fost înḑecit şi însutit maĭ capabilĭ de cât străiniĭ conservatorilor în conducerea administraţiuneĭ, clădireĭ şi desvoltăreĭ membreĭ economice a căilor ferate. Dar aşa aŭ fost atuncĭ ca şi tot-d'a-una, aşa sunt şi astăḑĭ conservatoriĭ. La vêntul de afară se plécă şi nu se maĭ ridică.

Dor! Liberaliĭ se deosibesc de conservatorĭ într'un lucru, că eĭ aŭ avut şi aŭ o încredere nemărginită în puterea vitală a ţĕreĭ, pe când teoria şi practica conservatóre este tot-d'a-una neîncredere şi sfială.

Liberaliĭ în 1886 aŭ făcut tariful autonom. S'a ḑis că acel tarif era un tarif de luptă. Firesce că el era tarif de luptă, căcĭ când ceĭ marĭ voiaŭ să ne cotropéscă economicesce, noĭ trebuia să ne luptăm pentru a fi stăpâniĭ noştrĭ. Conservatoriĭ voiaŭ să stăm cu braţele încrucişate şi să nu ne luptăm? Eĭ nu ne înţelegeaŭ atuncĭ, precum nu înţeleg nicĭ astăḑĭ, că precum am purtat lupta politică ca să devenim independenţĭ ca Stat, asemenea trebue să luptăm şi pe terenul economic ca să trăim o viéţă proprie, ca să ne desvoltăm puterile şi să devenim şi noĭ avuţĭ toţĭ, iar nu numaĭ boeriĭ. Lupta pe tĕrĕmul tratatelor de comerciŭ constă în acésta: ca statele carĭ încheiă asemenea tratate cu noĭ, să nu ne maĭ trateze pe picior de exploatare, şi să priiméscă şi pentru noĭ principiul; că numaĭ o ţéră bogată e şi o ţéră care cumpĕră, şi că o ţéră care este exploatată economicesce din afară, curênd ajunge a sĕracĭ şi a fi necapabilă de a cumpĕra; să priiméscă o dată francamente realitatea noueĭ nóstre situaţiunĭ, că am eşit din viéţa orientală, din situaţiunea vasală, din epoca vestită a fanarioţilor şi a regulamentuluĭ organic; să se convingă că ast-fel numaĭ póte fi traiŭ bun şi folositor pentru noĭ şi pentru ele, când ne respectăm mutualmente interesele nóstre. Liberaliĭ aŭ credut tot-d'a-una, şi cred şi astăḑĭ că, independenţa economică, independenţa politică şi inde-

pendența națională formézā un mănunchiŭ întreg, din care nicĭ o vergea nu trebue ruptă; căcĭ, dacă se rupe una, se slăbesce întreg mănunchiul. Pentru noĭ independența nu e o simplă etichetă, o simplă decorațiune, ci o realitate pe care poporul trebue să o pipăe la fie-care pas.

Tariful din 1886 a produs duoĕ resultate. Pentru prima óră am stabilit în deplină independență un tarif autonom basat pe interesele nóstre propriĭ, căcĭ cel de la 1875 a fost un tarif impus de convențiune, discutată și ticluită, prin urmare, tótă, în sute de numere, numaĭ în favórea Statuluĭ cu care tratam și în defavórea intereselor nóstre sacrificate.

Tariful din 1886 a fost cel ântêiŭ act de independență economică a nóstră, și nu numaĭ că 'l am făcut, dar 'l am și aplicat, și a produs resultate imediat, căcĭ cu respectarea luĭ s'aŭ încheiat cincĭ convențiunĭ de comerciŭ: cu Elveția, Anglia și Rusia în 1886, cu Germania și Turcia în 1887. Tóte statele acestea, ca și acelea cu carĭ nu încheiasem convențiunĭ, aŭ recunoscut tariful autonom, voința nóstră de Stat independent; maĭ mult de cât atâta: Germania, înainte de a se ajunge la inspirarea convențiuneĭ sale, a consimțit la o revisuire a tarifuluĭ convențional cu ea, acordându-ne avantage considerabile, din carĭ cel principal a fost că ni s'a dat înouite puterĭ pentru a susține lupta nóstră de independență economică.

Tariful din 1886 și convențiunile carĭ aŭ urmat luĭ a maĭ avut un alt semn al independențeĭ nóstre politice: ele aŭ dat nascere *clauseĭ națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitate*. Acésta era nu numaĭ pentru noĭ, ci în viéța economică dintre popóre o inovațiune. Pentru prima dată noĭ am pus'o într'un tratat de comerciŭ. In urmă acest principiŭ a fost adoptat și recunoscut de toțĭ ca util și adevĕrat și a fost fórte rodnic; căcĭ, dacă vom examina bine, dintr'ênsul s'aŭ născut și desvoltat și tractatele comerciale recente ale puterilor din centrul Europeĭ. Efectele aŭ fost visibile, și dacă vețĭ studia situațiunile nóstre comerciale, publicate de ministerul de finance...

D. ministru de externe conversézā în particular atât de tare, în cât aud ce vorbesce de la acéstă tribună. Dacă D. ministru de externe doresce să converseze, vĕ rog, D-le președinte, suspendațĭ ședința. Voiŭ urma cu discuțiunea dupe ce D-sa va fi terminat conversațiunea sa privată.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Tocmaĭ despre ceea ce spunețĭ vorbeam.

D. D. A. Sturdza: Eŭ vreaŭ să fiŭ ascultat, maĭ ales de banca ministerială. Este o datorie a miniștrilor să mĕ asculte. Nicĭ întrerupere, nicĭ nesocotință din partea bănceĭ ministeriale nu admit.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: V'am ascultat.

D. D. A. Sturdza: Atuncĭ nu vorbițĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Imĭ inspirațĭ reflecțiunĭ.

D. D. A. Sturdza: S'aŭ vĕdut și s'aŭ simțit efectele salutare ale aceste politicĭ a liberalilor. Cum spuneam, când vețĭ examina datele din publicațiunile ministeruluĭ de finance, vețĭ vedea că, din momentul ce acel tarif s'a pus în aplicațiune, din momentul ce s'aŭ făcut acele convențiunĭ pe principiile ce le am desvoltat, din momentul acela aŭ început a se lega relațiunĭ comeriale puternice cu țĕrile cu carĭ eram interesațĭ să avem relațiunĭ directe, fără intermediare, cu țĕrile cărora noĭ avem interes să le vindem direct cerealele nóstre, în schimbul mărfurilor lor. Aŭ sporit în mod extraordinar relațiunile nóstre comerciale cu Anglia, cu Belgia, cu Olanda, cu Italia, cu Germania. Maĭ ales cu Germania și cu Anglia aŭ sporit relațiunile nóstre într'un mod fórte satisfăcĕtor, ceea ce dovedesce că tariful din 1886 și convențiunile din 1886 și 1887 aveaŭ o basă solidă și ast-fel resbelul vamal cu Austro-Ungaria ne a profitat noĕ și a fost numaĭ în paguba Austro-Ungarieĭ, care nu voia să ne trateze pe un picior de egalitate perfectă.

Ast-fel aŭ căpĕtat conservatoriĭ situațiunea economică când aŭ venit la putere, ameliorată și prin tarif, și prin convențiunĭ, și prin folósele produse, și ce se produc încă. Nu a putut să abandoneze guvernul conservator pe deplin acéstă situațiune, dupe cum multe lucrurĭ, în contra cărora aŭ strigat, n'aŭ putut să le abandoneze, fiind silițĭ să deschidă ochiĭ maĭ bine și să vadă că ele eraŭ făcute în interesul țĕreĭ. Aŭ trebuit conservatoriĭ să urmeze pe calea deschisă de noĭ, liberaliĭ. Dar, precum fac în tóte lucrurile, nu aŭ intrat francamente pe calea deschisă. Conservatoriĭ aŭ rĕmas cu un picior și jumĕtate în obiceiurile și tradițiunile orientale. Eĭ fac ca Efendi de la Constantinopole. Când se schimbă un Efendi, cel care vine nu se pune la masa predecesoruluĭ sĕŭ, ci ia masa de la feréstră și o pune la ușă, și când al duoilea Efendi e înlocuit, acesta ia masa de la ușă și o pune în miḑlocul odăeĭ, căcĭ socotesce o necinste și o înjosire ca să urmeze drumul cel bun pe care altul 'l a tras. Așa și D-vóstre; obiceiurĭ de educațiune. Nu vĕ lasă inima orientală să facețĭ binele cum trebue, facețĭ pe jumĕtate și atuncĭ o scrântițĭ și vețĭ vedea cum ațĭ scrântit'o și în afacerile economice.

Conservatoriĭ se laudă că sunt plinĭ de ideĭ. Era pe la 1856 o scrisóre tipărită în Bucurescĭ, intitulată: têrgul cu ideĭ saŭ iarmarocul Cișmegiuluĭ. Acum a eșit têrgul cu ideĭ și iarmarocul cu ideĭ al conservatorilor. Facețĭ, cum ḑice un proverb german, pe uniĭ ómenĭ carĭ, de mulțĭ copacĭ, nu vĕd pădurea. Și conservatoriĭ de multe ideĭ, nu maĭ vĕd și nu maĭ pricep interesele cele maĭ vitale ale națiuneĭ și ale țĕreĭ.

Ceea ce aŭ conservatoriĭ constant d'inaintea ochilor lor, este aservirea țĕreĭ. Pe acéstă cale eĭ nu rătăcesc nicĭ o dată.

Conservatoriĭ aŭ abandonat tariful din 1886 și aŭ făcut tariful din 1891; acest tarif s'a făcut ca să se ușureze fără convențiune posițiunea Austro-Ungarieĭ, care suferă singură de tariful vamal, și acésta fără ca să îmbunătățițĭ întru cât-va posițiunea nóstră.

Așĭ fi înțeles să se încheiă cu imperiul austro-ungar un tratat și pe basa *do ut des*, dar noĭ am dat, prin tariful din 1891, Austro-Ungarieĭ avantagiĭ fără să căpĕtăm nimic, dovadă despre acésta este că tariful din 1891 a făcut să înceteze resbelul vamal. Și dupe punerea în aplicare a tarifuluĭ din 1891, tóte importurile Austro-Ungarieĭ aŭ crescut în mod fórte simțitor.

Dar se presintă tariful din 1891 tocmaĭ atuncĭ când trebuia să regulăm relațiunile nóstre comerciale, căcĭ la 1891 încetase și la noĭ, ca și în tótă Europa, tóte tratatele comerciale. Puterile marĭ, națiunile cele marĭ și bogate se încercaŭ să găséscă o soluțiune chiar pentru dênsele în noua situațiune ce se creea pentru toțĭ. Atuncĭ s'aŭ deschis de către Germania tratative cu Statele Europeĭ centrale, cu Austro-Ungaria, cu Italia, cu Elveția, cu Belgia. Tratativele se basaŭ pe o idee mare și luminósă, și anume pe aceea ca Statele, carĭ aŭ aceleașĭ interese saŭ carĭ pot să lege interesele lor cu ale altora, să se unéscă într'o comună înțelegere pentru a nu se jigni unele pe altele cu tarife de resbel și a nu ridica, spre paguba tutulor, în miḑlocul Europeĭ culte, zidurĭ chinezescĭ economice unele în contra altora, pe când este cu putință de a trăi fie-care în mod folositor înțelegêndu-se uniĭ cu alțiĭ, respectându-se mutualmente și pe têrêmul economic.

Era cu atât maĭ mare interes pentru noĭ să încercăm dacă nu putem lega interesele nóstre de aceste marĭ interese ale Europeĭ centrale, cu cât tocmaĭ în casul de față Germania, conducĕtórea acestor convorbirĭ, era în capul apărăreĭ intereselor agricole, atât de rĕŭ lovite de concurența atlantică. Era natural că Germania considera că e necesar să se ajungă la o înțelegere între Statele Europene, ca să nu sufere tóte concurența Americeĭ, a Indiilor, a Australieĭ și chiar a Rusieĭ. Propunerile ce ni s'aŭ făcut atuncĭ de Germania aŭ fost respinse, și am ḑis: nu încheiăm convențiunĭ, căcĭ voim să experimentăm tariful autonom; dupe ce 'l vom experimenta, vom vedea ce vom face.

De la tariful din 1891 până astăḑĭ la 1893 avem aprópe duoĭ anĭ și jumĕtate. Nu sciŭ dacă într'un timp de 2 anĭ și jumĕtate se póte experimenta un tarif.

Dar să vedem ce s'a petrecut maĭ departe: Germania a împins tratativele eĭ și a isbutit a încheia tratate comerciale cu Austro-Ungaria, cu Italia, Belgia și Svițera. Noĭ am rĕmas afară. Rĕmânênd noĭ în afară, Germania a fost silită să ne aplice la cerealele nóstre tarifele sale cele urcate, carĭ se aplicaŭ tutulor statelor carĭ nu aveaŭ convențiunĭ cu dênsa. Atuncĭ s'a trezit guvernul conservator din visul sĕŭ de ideĭ prin răcnetul țĕreĭ, atinsă în interesele eĭ cele maĭ vitale. Germania, tot-d'a-una însuflețită de amiciție sinceră pentru Statul român, a conces, fără nicĭ o concesiune din parte-ne, a ne trata ca pe națiunea cea

maĭ favorisată, şi a ne acorda tarifele sale reduse. Aci e greşéla capitală. In loc să intrăm în tratative cu Germania şi cele-alte State centrale, atuncĭ când ele umblaŭ dupe noĭ ca să lărgéscă cercul intereselor comune, noĭ am refusat, şi când am început a simţi efectele refusuluĭ, am început noĭ să umblăm dupe Germania. E evident că rolurile aŭ fost intervertite în defavorul nostru, şi situaţiunea nóstră în nouile tratative îngreuiată în mod extraordinar. Situaţiunea era atât de grea în cât guvernul a vorbit aci în Senat despre putinţa unuĭ resbel vamal cu Germania.

Cunóscem tratatul de comerciŭ cu Germania. El se discută în Reichstagul german. Ni se acordă cu drept de reciprocitate tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate. Am anticipat aci puţin şi trebue să mĕ reîntorc să 'mĭ reiaŭ firul.

Dupe ce guvernul conservator a pus în aplicare tariful din 1891, pentru a începe bine şi solid, a început cu Serbia, cu care avem puţine relaţiunĭ comerciale. Pe urmă aŭ urmat tractatele cu Francia, Italia, Englitera.

Acum se anunţă în Mesagiŭ că se vor face reducerĭ nouĭ la tariful din 1891. La tractatul cu Germania s'aŭ făcut reducerĭ de taxe, şi dacă aceste reducerĭ vor fi inserate în tariful autonom, atuncĭ tóte Statele cu carĭ nu avem convenţiunĭ, şi în special Austro-Ungaria, aŭ să profite de acele reducerĭ, fără ca noĭ să căpĕtăm un echivalent, acel *»do ut des«*, fără de care un tratat de comerciŭ póte deveni o asuprire pentru o parte şi o exploatare pentru cea-altă.

Iată politica economică a guvernuluĭ. Să vedem însă maĭ departe cum merge apărarea intereselor ţĕreĭ.

Tractatul cu Germania, care va veni în curênd în desbaterea Cameref deputaţilor şi a Senatuluĭ, e basat în partea luĭ tarifară pe principiul reciprocităţeĭ. Dăm avantagiĭ şi ni se daŭ avantagiĭ. Aci nu am nimic de observat, căcĭ este greŭ a cântări până în cele maĭ micĭ amĕnunte, pentru a ḑice aşa, dram cu dram, avantagiile reciproce. E încă maĭ greŭ, când îţĭ lipsesce, precum noĕ, opsiţiuneĭ, tóte miḑlócele de a cumpăni, iar maĭ ales acele cifre carĭ adesea supĕră atât de mult pe conservatorĭ.

Când va veni tractatul în Senat, vom încerca, pe cât ne va fi cu putinţă, să aducem lumină în desbaterile ce vor urma, ca să vedem în ce mĕsură există reciprocitatea.

Noĭ avem cu Germania marĭ interese economice şi cu Germania 'ţĭ este şi drag să tratezĭ, fiind-că, de când suntem independenţĭ, Germania nicĭ o dată nu ne-a adus aminte că a fost un timp în care nu eram independenţĭ, nicĭ o dată nu ne-a călcat în picióre, nicĭ o dată nu a nesocotit interesele nóstre.

Germania a tratat cu noĭ pe un picior de egalitate sinceră şi nu ne-a frecat pe la nas Capitulaţiunile, precum a făcut, de exemplu, Francia, dupe ce independenţa nóstră a fost proclamată şi recunoscută de tótă lumea. Germania nicĭ o dată nu s'a supĕrat când noĭ am apărat interesele nóstre, fie politice, fie economice. Maĭ ales a recunoscut interesele nóstre şi le-a ajutat în favórea nóstră în marea cestiune a rĕscumpĕrăreĭ căilor ferate. In acéstă cestiune Germania a avut în mânele sale un miḑloc fórte puternic de a apăsa asupra nóstră şi în partea economică şi în partea politică în timp de aprópe un secol, căcĭ eraŭ companiĭ germane carĭ posedaŭ drumurile nóstre de fer şi nu avea Germania de cât să facă din fie-care reclamaţiune a companieĭ o cestiune politică, ca să ne apese într'un mod cumplit. In loc să caute a menţine acele companiĭ, a ajutat, din contră, să scăpăm de dênsele şi să luăm noĭ în mânile nóstre drumurile de fer. Maĭ avem încă un alt avantagiŭ cu Germania. Ea este cea d'ânteiŭ putere a constelaţiuneĭ politice europene care, sub numele de tripla alianţă, a luat asupră'şi marea şi frumósa şi nobila misiune de a menţine pacea europénă neclintită, misiune care a fost îndeplinită cu un succes netăgăduit în timp de un pătrar de secol. Pentru noĭ maĭ ales acéstă pace a fost un bine imens, căcĭ nu am avut a suferi de învălmăşelile ce aduc rĕsbóiele. Aceste tóte trag negreşit mult la cumpĕnă.

S'a făcut tractatul cu Germania. In principiŭ nu am nimic de ḑis.

Dar nu pot să trec cu vederea art. 12, articol de care Germania nu avea cea maĭ mică trebuinţă şi de care nu este legat nicĭ un interes german.

Când aţi venit în primăvéra trecută cu legea maximuluĭ la Cameră, aţĭ avut o reprobare generală a întregeĭ ţĕrĭ, de la Dorohoiŭ la Severin şi de la Carpaţĭ la Dunăre. In faţa acesteĭ reprobărĭ aţĭ trebuit să daţĭ înapoĭ.

Apoĭ bine aţĭ făcut de aţĭ pus acel articol 2 din legea maximuluĭ, reprobat de tótă ţéra, abandonat de D-vóstre în faţa ţĕreĭ; bine aţĭ făcut de a pune acest articol într'o convenţiune cu o putere străină, care nu avea cel maĭ mic interes la acel articol 2 ? O asemenea procedare eŭ o numesc o perfidie politică. Şi aci se póte ḑice de guvernul conservator: lupul 'şĭ schimbă pĕrul, dar năravul ba.

D-lor ! Voiŭ desvolta acéstă cestiune maĭ pe larg şi în tóte consecinţele eĭ când vom discuta convenţiunea comercială. Astăḑĭ am voit să vĕ amintesc acest lucru, numaĭ pentru ca să vĕ dovedesc că numaĭ prevedere politică şi înţeléptă nu a condus pe guvern în apărarea intereselor nóstre economice.

A treia cestiune, asupra căreea 'mĭ am propus să vorbesc astăḑĭ, este cestiunea existenţeĭ nóstre naţionale.

Să vedem dacă în cestiunea acésta a fost guvernul prevĕḑĕtor şi înţelept. Să vedem dacă în acéstă cestiune a făptuit aşa cum trebuia să făptuiască guvernul Regatuluĭ român independent. Să vedem dacă s'a simţit că guvernul conservator deţine în mânele sale interesele existenţeĭ nóstre naţionale.

Eŭ cred, şi cu mine fórte mulţĭ, şi chiar fórte mulţĭ dintre conservatorĭ cred, că în acéstă cestiune guvernul s'a şters cu desĕvîrşire, n'a existat, ba chiar a şovăit în partea în care nu trebuia să se plece.

D. Gr. Lerescu: Acésta nu o putem ḑice, vedem că lucrurile merg bine.

D. D. A. Sturdza: Tăria Regatuluĭ român are duoĕ base.

Antêia este că pământul Românieĭ este compact locuit de românĭ. In Regat suntem o gintă neamestecată, presărată numaĭ pe icĭ, colea cu ómenĭ de alt neam, precum acésta se vede în tóte ţĕrile. Privind acéstă situaţiune, eŭ bine-cuvintez tractatul de Berlin din 1878, căcĭ el ne-a pus în posiţiune, pe de o parte să nu maĭ facem distincţiunĭ de religiune în Statul român, iar pe de alta să punem teritoriul nostru la adăpost de a intra în mânĭ străine şi ostile. Din tractatul de Berlin a eşit revisuirea articolului 7 din Constituţiune, articol păstrător ţăreĭ Regatuluĭ, asigurător a neamuluĭ românesc. De aceea trebue să 'l păzim pe acest articol 7 ca ochiĭ din cap.

A duoa basă, pe care se rézemă tăria nóstră, este că, afară de graniţele ţĕreĭ, Regatul este încongiurat de românĭ. Acésta este un mare lucru.

Dacă noĭ luăm numĕrul tutulor românilor, eĭ represintă aprópe 12 milióne. Sunt 6 milióne şi maĭ bine în Regat, aprópe 6 milióne în afară de Regat. In Basarabia este un milion şi ceva, în Bucovina o jumĕtate milion, în Ungaria 3 milióne, în Peninsula Balcanică 1 milion.

Că Regatul nostru este încongiurat astfel de românĭ este de un mare preţ, maĭ ânteiŭ pentru Regat; căcĭ nu apasă rase cu totul opuse noĕ în mod nemiḑlocit asupra nóstră, şi se temperéză întru cât-va pornirile în contra nóstră a raselor opuse noĕ. In al duoilea rênd, temperându-se aceste pornirĭ, românii în afară de Regat se închiagă maĭ tare; iar cu cât aceştia vor fi maĭ consistenţĭ, şi Regatul e maĭ asigurat, căcĭ nimenĭ nu 'l va putea ataca. Cu alte cuvinte, pentru Regat de acolo vine pericol, unde viéţa naţională a românilor din afară de Regat e pusă în cestiune.

Lucrul este lesne de înţeles. Inchipuiţi-vĕ că milionul din Basarabia s'ar rusifica, că $^1/_2$ milion din Bucovina s'ar poloniza, că 3 milióne din Ungaria s'ar magherisa, că milionul din Peninsula Balcanică s'ar grecisa, saŭ s'ar slavisa, şi că ar rĕmâne românĭ numaĭ cele 6 milióne din Regat; óre atuncĭ, atuncĭ, ce ar fi pentru Regat ? Slăbire saŭ întărire ? Nimenĭ nu va putea rĕspunde întărire, ci va ḑice slăbire.

Este dar de un interes capital pentru noĭ, ca să nu se piardă nicĭ un român. Nu suntem destuĭ la numĕr pentru ca să lăsăm să se piardă verĭ unul dintre noĭ.

Pentru a ajunge la acest scop, fără îndoială trebue să lucrăm şi într'acest sens. Cum să se vădéscă că lucrăm în acest sens? Eŭ cred că orĭ ce indiferenţă este culpabilă. Şi maĭ culpabil lucru este când uniĭ surîd când se vorbesce de aceste adevĕrurĭ. Ceĭ indiferenţĭ şi ceĭ ce surîd sunt

ómenĭ desbrăcaţĭ de orĭ ce simţimênt naţional şi de orĭ ce simţimênt de independinţă în afacerile Statuluĭ.

Dacă este de mare preţ pentru regatul Româniel, că sunt românĭ de giur împregiur în afară din regat, acésta este de mare preţ şi pentru Statele vecine noĕ, unde aceştĭ românĭ locuesc. Cu cât aceste State ţin la independenţa şi la existenţa lor, cu atâta le e maĭ necesară românimea ce eĭ posedă.

Ḑic acésta despre Ungaria, despre care voiŭ vorbi îndată maĭ pe larg ; dar ḑic acésta şi pentru Bulgaria şi pentru Serbia. Tóte ţĕrile acestea sunt interesate ca să nu apese asupra românilor, ci să 'ĭ menagieze, pentru că noĭ nu suntem nicĭ nu putem deveni o naţiune cotropitóre : ântêiŭ, pentru că acéstă pornire ne lipsesce cu totul istoricesce, al duoilea pentru că scim să ne mĕsurăm şi în putere şi în fapte, şi al treilea pentru că suntem deşteptĭ, cumpĕtaţĭ şi cumpĕniţĭ.

Ceva maĭ mult ; statele vecine ce am numit aŭ chiar un interes de românĭ, căcĭ românul peste tot locul, orĭ unde se află, este un element de cultură, un element al independenţeĭ, şi acésta de maĭ mare însemnătate este în miḑlocul dificultăţilor şi frământărilor cestiuneĭ orientale.

Insă şi Statele marĭ europene aŭ un interes capital la existenţa şi a regatuluĭ român şi a neamuluĭ românesc, şi în acésta stă importanţa politică a regatuluĭ român în Europa.

Că aŭ interes puterile cele marĭ la existenţa regatuluĭ român, nicĭ că este nevoe să dovedesc. Oare nu ele ne aŭ dat ajutor la formaţiunea, la închiăgarea acestuĭ regat? Că puterile cele marĭ aŭ interes la existenţa neamuluĭ românesc, acésta trebue să reiasă şi va reeşi din ce în ce maĭ mult ; ântâiŭ, pentru că neamul românesc este mic la numĕr şi, prin urmare, nu póte constitui pentru nimenĭ un pericol ; al duoilea, pentru că, cu tóte că suntem puţinĭ la numĕr, suntem tenacĭ şi resistenţĭ ; al treilea, pentru că suntem deşteptĭ şi puterile aŭ nevoie de ómenĭ deşteptĭ în posiţiunea în care noĭ ne aflăm, şi al patrulea, pentru că suntem cumpĕniţĭ la fapte, şi e de nevoie, în transformarea Orientuluĭ European. de cumpănĕlă mare. Tenacitatea, puterea de resistenţă, cumpĕnĕlă le avem noĭ, Româniĭ, maĭ ales pentru că suntem căliţĭ prin nenorocirĭ. Maĭ scim să aşteptăm fără a da înapoĭ, fără a ne impacienta. De aceea scim să cumpĕnim împregĭurările. De aceea am profitat tot-d'a-una de împregĭurărĭ şi nu neam dădat la desordine, din carĭ, pentru noĭ, siguranţă într'un viitor temeinic nu póte eşi.

Să'şĭ închipuiască cine-va un moment că, în colţişorul de pământ care e ocupat de regatul român şi de neamul românesc, nu ar exista aceştia, — nicĭ regatul, nicĭ neamul,— óre nu ar lipsi punctul cel maĭ stabil şi maĭ luminos în descurcarea cestiuneĭ orientale? Nu ar fi ridicată pedica care opresce ciocnirile cele maĭ caotice ?

S'a ḑis de mult de bărbaţiĭ de Stat, cugetându-se la situaţiunea Europeĭ, că, dacă nu ar exista imperiul austro-ungar, ar trebui să fie inventat. Eŭ cred că cu mult maĭ multă dreptate s'ar putea ḑice că: *dacă nu ar exista România, ea ar trebui să fie inventată.*

Din norocire, România există ; dar trebue să o păstrăm şi să o asigurăm.

Eĭ bine, lucratu-s'a de către guvern cum trebuia să se lucreze în împregĭurările de faţă? Ce direcţiune a dat guvernul?

Dacă am voi să vorbim de Macedonenĭ, nu avem de cât să ne aducem aminte de cestiunea Musicu, de cestiunea Zappa, ca să vedem că direcţiunea e anti-naţională. Chiar în aceste momente nu avem de cât a lua ḑiarul *Peninsula Balcanică* şi vom vedea cum se trâmbiţéză acéstă direcţiune din plinĭ plămânĭ. Prin o acţiune într'adevĕr bizantină se căsnesce guvernul să convingă că macedoneniĭ românĭ trebue să se supună grecilor, căcĭ acésta este ultima raţiune pentru dênşiĭ.

Să vedem însă cum stăm cu româniĭ din Ungaria.

Acolo s'a încins o luptă mare şi o mare duşmănie între duoĕ popóre, carĭ de alt-fel aŭ interese politice identice, şi a căror existenţă eŭ o cred strîns legată.

Când ne întrebăm cum s'a încins acéstă luptă şi din care parte s'a deschis ea, constatăm că causa adevĕrată nu este alta de cât că maghiariĭ, fiind deţinĕtoriĭ de fapt aĭ putereĭ de Stat, voesc să maghiariseze pe românĭ, adică să 'ĭ desnaţionaliseze, să 'ĭ desfiinţeze.

Nu de la românĭ a început lupta, nu româniĭ se încăpăţânéză în ea, şi nu româniĭ doresc s'o urmeze.

Şi acéstă luptă e cu atât maĭ înfiorătóre, cu cât aceĭ carĭ aŭ provocat'o nu se sfiesc s'o ducă chiar *ad absurdum*. Oare nu este absurd faptul ca, atuncĭ când câţĭ-va cetăţenĭ fac o publicaţiune care se crede a fi rea, chiar de trădătóre de ţéră, şi când guvernul 'ĭ duce d'inaintea justiţieĭ, fie acésta şi un simulacru de justiţie, şi justiţia 'ĭ condamnă la inchisóre, fie chiar să fie deţinuţĭ într'o închisóre ca acea vestită de la Spielberg, fie chiar să fie maltrataţĭ cum a fost Silvio Pellico, nu este absurd ca atuncĭ să maĭ ridicĭ populaţiunea inconscientă, ca altora, carĭ n'aŭ fost condamnaţĭ, să li se dărîme casele, să li se nimicéscă avutul, să'ĭ siléscă să iasă din localitatea unde s'aŭ aşeḑat şi să pribegéscă aiurea? Nu e absurd ca, pe când ceĭ condamnaţĭ politicesce fără a fi făcut verĭ un act de nesupunere, gem în închisorĭ, maltrataţĭ ca în veacul de miḑloc ; ceĭ carĭ dărîmă casele celor nevinovaţĭ şi le nimicesce avutul şi liniştita petrecere, aceia să şédă nesupĕraţĭ, ba să fie chiar lăudaţĭ de fapta lor barbară ? Acésta nu e absurditate politică ?

Unde brutalitatea şi inichitatea dominéză atât de straşnic, acolo dominéză nu bunul simţ, ci absurditatea. Dar absurditatea nu are nicĭ o dată victoria, şi am convingerea că şi în Ungaria nu va putea dura.

Eŭ cred că e bine, că e necesar, pentru noĭ şi pentru maghiarĭ, pentru noĭ şi pentru Europa, pentru noĭ înşine din regat, să examinăm un moment însuşĭ nodul acesteĭ lupte, pe care o numesc absurdă şi vătĕmătóre. Pentru noĭ e lucru cu atât maĭ necesar, cu cât trebue să cunóscem clar situaţiunea, ca să scim ce avem de făcut.

Nu vĕ veţĭ impacienta dacă voiŭ înşira câte-va cifre : dar fără de dênsele nu putem înţelege cestiunea de care vĕ întreţin, şi cu dênsele în mână lumină se face cu prisos.

Intregul regat al Ungarieĭ are 322.304 kilom. pătr. şi o populaţiune de 17.349.398 locuitorĭ, carĭ se împart, dupe statisticele ungurescĭ oficiale, în 7.426.730 maghiarĭ şi 9.922.668 nemaghiarĭ. Nemaghiariĭ se împart iarăşĭ în 2.591.905 românĭ şi 7.330.763 neromânĭ. Chiar scoţênd pe românĭ afară, tot nemaghiariĭ se cumpănesc cu maghiariĭ în duoĕ părţĭ egale: iar româniĭ trag în cumpĕnă de sporesc numĕrul nemaghiarilor. Datele statistice oficiale ale guvernuluĭ unguresc sunt părtinitóre maghiarilor. Pentru a convinge pe orĭ-cine despre acésta, voiŭ aminti numaĭ că, dupe aceste date, populaţiunea maghiară a sporit de la 1850 până la 1890, în timp de 40 anĭ, cu 36.74 procente, iar populaţiunea nemaghiară, în acelaşĭ timp, numaĭ cu 6,23 procente: Româniĭ chiar se arată a fi scăḑut de la 2.648.000 la 2.591.905. Cu tóte acestea, eŭ m'am servit, ca în arătarea mea să fiŭ în favorul maghiarilor, de cifrele lor.

Relaţiunea oficială este dar următórea : *patru ḑecimĭ de maghiarĭ şi şése ḑecimĭ de nemaghiarĭ.* Intre aceştia *româniĭ sunt înscrişĭ cu o ḑecime şi jumĕtate.*

Dacă veţĭ lua o chartă a Ungarieĭ în mânĭ, veţĭ vedea îndată că maghiariĭ sunt aşeḑaţĭ spre Apus, la Vest, începênd de la frontiera cu Austria propriŭ ḑisă, şi că româniĭ sunt aşeḑaţĭ spre rĕsărit, la Ost, lângă Regatul Românieĭ.

La Nord şi la Sud maghiariĭ se lovesc în Ungaria, sus de rutenĭ şi slovacĭ, 2 milióne, jos de sêrbĭ şi de croaţĭ, alte 2 milióne. Impărţiţĭ, dar maĭ ales printre românĭ, sunt 2 milióne de germanĭ.

Acesta este tabloul etnic al Ungarieĭ.

Să examinăm cum staŭ româniĭ.

Româniĭ locuesc, maĭ des şi maĭ rar, în cele 26 comitate ale Ungarieĭ de la Ost, dupe statistica ungurévscă, precum am arătat, în numĕr de peste 2 şi jumĕtate milióne, în realitate în numĕr de 3 milióne. In datele statistice ce voiŭ înşira şi de aci înainte, mĕ ţin de statistica oficială.

Dintre aceste 26 comitate rĕsăritene, 3 comitate sunt săcuescĭ, situate în Transilvania : Haromsek, Ciuc şi Odorheiŭ ; şi alte 3 comitate, situate la frontiera Ungarieĭ şi a Transilvanieĭ : Ugocia, Cianad şi Bichiş, populaţiunea română e în inferioritate.

Cele 26 comitate de la rĕsăritul Ungarieĭ represintă 126.359 kilometri pătraţĭ şi 5.788.579 locuitorĭ, adică ca întindere maĭ mult de a treia parte a Ungarieĭ, şi ca populaţiune drept a treia parte. Locuitoriĭ acestor 26 comitate se împart ast-fel în privirea naţională : 1.827.691 maghiarĭ şi 3.960.888 nemaghiarĭ ; maghiariĭ staŭ decĭ

31,57%, nicĭ o treime, în fața a 68,43%, aprópe treĭ pătrimĭ nemaghiarĭ. Dintre nemaghiarĭ sunt 2.575.900 românĭ și 1.384.988 neromânĭ; ceĭ d'ânteiŭ numĕrând dar 44.49 %, adică aprópe jumĕtate din întréga populațiune, ceĭ de al duoilea 23,94 %, adică o pătrime.

Dacă restrîngem cercul și scótem afară cele 3 comitate mărginașe dintre Ungaria și Transilvania și cele 3 comitate săcuescĭ ale Transilvanieĭ, și rĕmânem numaĭ cu 20 comitate, situațiunea se schimbă încă maĭ mult în defavórea maghiarilor.

Atuncĭ constatăm, pe o întindere de 108.725 kilometri pătrațĭ, drept o treime a teritoriuluĭ Ungarieĭ, 4.969.916 locuitorĭ. Dintre aceștia 1.201.959 sunt maghiarĭ, adică 24,19 %, o pătrime numaĭ, și treĭ pătrimĭ depline, 75,83 %, sunt nemaghiarĭ, 3.767.957. Nemaghiariĭ se împart în 2.521.620 românĭ și 1.246.337 neromânĭ: aceștia numĕrând peste o pătrime, 25,09%, — eĭ singurĭ superiorĭ maghiarilor, iar româniĭ peste jumĕtate— 50,74%, îndouit numĕrul maghiarilor.

Iată situațiunea de fapt, care explică lupta ce s'a încins peste Carpațĭ, și care, fie amintit în trécĕt, nu datéză numaĭ de astăḑĭ. Nicĭ a treia parte a populațiuneĭ întregeĭ Ungariĭ vrea să desființeze ființa celor-alte covêrșitóre treĭ părțĭ. Nicĭ a patra parte a populațiuneĭ a o treime din întinderea regatuluĭ ungar vrea să desființeze cele-alte treĭ pătrimĭ, din carĭ duoĕ pătrimĭ sunt românĭ. Iată lupta. Unde e dreptatea? Unde e înțelepciunea? Unde e putința? Orĭ-ce om cu minte sănĕtósă și bun simț póte da rĕspuns.

Dacă româniĭ din Ungaria ar tăcea și s'ar supune, ce ar dovedi acésta? Că eĭ sunt slabĭ, moĭ și fără viéță. Dar acest rĕŭ nu s'ar rĕsfrînge și asupra nóstră, celor din regat? Nu ne ar socoti maghiariĭ maĭ ânteiŭ, și maĭ târḑiŭ și alțiĭ, că și noĭ suntem, aci în regat, slabĭ, moĭ și fără viéță? Și acésta n'ar da nascere chiar în noĭ la o lipsă de încredere; căcĭ nu va fi de glumă, când treĭ milióne de românĭ, jumĕtatea populațiuneĭ de astăḑĭ a regatuluĭ, va fi maghiarisată, adică va dispărea ca populațiune românéscă. Și când ne va lipsi de încredere în trăinicia nóstră, cine póte rĕspunde de viitorul nostru? Nu este atuncĭ pusă în cestiune siguránța și existența regatuluĭ român însușĭ?

Eŭ cred că nimenĭ nu póte nega acésta, și nu este nicĭ de cum lipsă de tact politic, când noĭ, liberaliĭ, venim și spunem în mod franc, leal și amical, cum stă situațiunea; căcĭ este o datorie a o clasifica, ca să scim fie-care încotro trebue să apucăm, ca să nu maĭ fie între noĭ hărțuelĭ și în acéstă privință.

Putem noĭ sta indiferențĭ, lucrurile stând ast-fel precum le am descris? Și dacă suntem indiferențĭ, linia de purtare este pasivitatea, căcĭ din indiferență nasce pasivitatea. Bine este să fim pasivĭ? Eŭ cred că nu. Dar se nasce întrebarea: să ne amestecăm în trebile altor state: să intervenim? Eŭ ḑic iarășĭ nu. Atuncĭ ce este de făcut, căcĭ vețĭ conveni cu toțiĭ că ceva este de făcut? Și acel ceva ce este de făcut trebue să fie indicat de guvern, căcĭ guvernul representă Statul român în tótă a luĭ ființă. Prin urmare, el are să dea directiva în cestiunĭ de existență națională.

Eŭ cred că rolul guvernuluĭ era natural și simplu, și este încă acum natural și simplu.

Fără a ne compara cu Statele cele marĭ, fără a ne compara bărbațiĭ noștriĭ de Stat cu bărbațiĭ popórelor conducĕtóre, dar 'mĭ permit să ḑic că guvernul nostru a trebuit să facă ceea ce principele Bismarck a făcut în congresul de la Berlin, unde se ciocneaŭ interese fórte marĭ. Principele Bismarck a ḑis: eŭ am fost samsarul onorabil în acéstă încurcătură. Să se fi făcut și guvernul nostru și să se facă și astăḑĭ samsarul onorabil în acéstă mult necesară împăcĭuire dintre maghiariĭ și româniĭ din Ungaria; dar samsarul onorabil al uneĭ împăcĭuirĭ drepte și leale, ale căreia țel să nu fie să îngenucheze pe românĭ maghiarilor, ci să aducă pe maghiarĭ la convincțiune că e bine și convenabil, cum ḑicea lordul Clarendon, să ascultăm dorințele poporuluĭ, să fim dreptĭ cu poporul și să fim lealĭ cu poporul.

Să aducem maghiarilor aminte că tótă cestiunea orientală s'a născut din acest lucru, că turciĭ n'aŭ dat ascultare poporuluĭ.

Când de pe bulevardurĭ 'țĭ îndreptĭ la Viena pașiĭ spre reședința împĕrătéscă, trecĭ printr'o pórtă simplă, dar imposantă, clădită de Francisc I și pe care stă scris cu litere marĭ: »*Justitia regnorum fundamentum*«. Adesea orĭ am trecut prin acea pórtă, și adesea am stat d'naintea eĭ, și am citit și recitit acea inscripție. Și tot-d'a-una 'mĭ aŭ mers cuvintele ce staŭ sus pe pórtă până în fundul inimeĭ, și gândeam în mine: fericită țéră în care și cetățeniĭ și guvernul pot citi în fie-care ḑi aceste cuvinte înțelepte, ce le sunt readuse în memorie prin chiar suveranul care stă sus, și de sus se uită la omenirea care mult aștéptă de la el; dar de când s'a despărțit Ungaria de Austria, *justitia regnorum fundamentum* a rĕmas la Viena, n'a trecut Leita. Trebue ca noĭ, amicĭ sincerĭ, să 'l cuvêntăm sus și tare în tóte ḑilele, nu numaĭ în interesul nostru propriŭ, ci maĭ ales în interesul maghiarilor.

Nu trebue să ne temem să vorbim de cestiunea Românilor din Ungaria, nu trebue să ne temem, pentru că dacă ne am teme și am tăcea în Parlamentul român, ce ar maĭ însemna România? N'ar maĭ însemna nimic, ar fi o țéră aservită; am fi schimbat relațiunile de vasalitate cu Turcia în relațiunĭ de vasalitate cu Ungaria. (Aplause). Acésta nu se póte. Pentru aceea a luptat poporul român? Pentru aceea 'ĭ-a dat Dumneḑeŭ bărbațĭ vrednicĭ și înțelepțĭ, carĭ să'l conducă la independență în timp așa de scurt, ca din o vasalitate să cădem în altă vasalitate?

Avem interese permanente, așa cum o spune D. Tocilescu în rĕspuns; acele interese permanente sunt însă maĭ marĭ de cât interesele financiare, acelea sunt interesele existențeĭ neamuluĭ românesc. (Aplause) Aceste interese trebuesc să fie apărate, căcĭ orĭ ele vor fi apărate și vom trăi, orĭ nu vor fi apărate și vom peri. Și când vorbesc de peire, vorbesc de acest regat; căcĭ trebue să vĕ băgațĭ bine în minte, că nu póte exista acest regat fără să existe și ceĭ-alțĭ Românĭ. Când Româniĭ carĭ trăesc în afară de regat vor fi desființațĭ și sdrobițĭ, va suna și ceasul nostru fórte curênd. (Aplause).

Să vedem, dar, fost'a guvernul la înălțimea situațiuneĭ? Dat'a el aci directiva?

Româniĭ din Ungaria aŭ desĕvîrșit un mare act. Eĭ aŭ mers și aŭ presentat împĕratuluĭ-rege, la Viena, o plângere asupra nedreptăților carĭ li se fac de către concetățeniĭ lor maghiarĭ. De acéstă plângere, numită memorand, trebuiaŭ maghiariĭ să se bucure, căcĭ în lupta cea crâncenă care s'a încins între dênșiĭ și Românĭ, acéstă plângere era firul care ținea legate aceste duoĕ popóre, un fir care nu trebuia în nicĭ un mod să fie rupt.

Memorandul este o plângere, dar tot de o dată un act de lealitate a poporuluĭ român din Ungaria către suveranul sĕŭ. Când s'aŭ vĕḑut nepăstuițĭ, eĭ aŭ ḑis: unde să alergăm? Unde să ne plângem? Și aŭ ḑis toțĭ: la suveran. Vĕ aducețĭ aminte de cuvintele lorduluĭ Clarendon, care ḑicea de noĭ, pe atuncĭ necunoscuțĭ și părăsițĭ de toțĭ: e bine să se țină sémă de dorințele unuĭ popor. Dacă ḑicea acésta un străin de un popor pe care nu 'l cunoscea, cum să nu fie și bine și indicat ca un popor să depună la piciórele suveranuluĭ sĕŭ plângerile sale, dorințele sale. Maghiariĭ însă nu aŭ judecat lucrurile ast-fel; eĭ aŭ prins pe româniĭ ceĭ cu memorandul, 'ĭ aŭ judecat boerĭ marĭ, 'ĭ aŭ pus în temniță. Guvernul nostru însă, în timpul când româniĭ se frământaŭ dacă să dea saŭ nu acel memorand, guvernul era în partea aceleĭ minorităţĭ care sfătuia să nu dea memorandul și să aștepte milă de la maghiarĭ. Astăḑĭ trebue să se recunóscă că acest memorand dovedesce o mare prevedere politică, o mare cumpĕnélă politică. Prin el maĭ ânteiŭ s'a resuflat către suveran inima plină de durere a unuĭ popor care geme sub nedreptățĭ strigătóre la cer. Prin acel memorand s'a făcut cunoscut lumeĭ întregĭ, că în miḑlocul Europeĭ culte trăesce un popor care asupresce și nedreptățesce pe alt popor. Și ațĭ vĕḑut că lumea întrégă 'șĭ a dat verdictul ḑicênd: nu se póte. Și acest verdict a fost un ajutor, căcĭ a alinat durerea. Dar guvernul român bine a făcut că a afișat și pe față și pe ascuns simpatiile sale pentru aceia carĭ aŭ voit să împedice memorandul?

Ce a maĭ făcut partidul guvernuluĭ?

Maĭ deunăḑi a venit aci un maghiar de posițiune în țéra luĭ, nu numaĭ membru în parlament, dar președintele societăților de cultură maghiară, avênd de scop maghiarisarea poporuluĭ nemaghiar din Ungaria. Se scie că aceste societățĭ dispun de miḑlóce bănescĭ fórte însemnate. D. Horvath a fost trimis la Bucurescĭ ca să trateze cestiunea

maghiarisăreĭ românilor din ungaria. In Bucurescĭ el a fost priimit de partidul guvernuluĭ ca un frate, dus din dejunurĭ în prânḑurĭ, şi lăudat prin ḑiarele conservatóre şi maĭ ales prin acelea cu color curat guvernamental, saŭ, maĭ accentuat vorbind, ministerial. Ḑiarele şi ceĭ din partidul guvernuluĭ aŭ tratat cu D. Horvath, în loc să'l trimită la Sibiŭ, căcĭ nu noĭ aci avem să conducem interesele Românilor. Românii din Ungaria aŭ eĭ acolo conducĕtorii lor. Ḑiarele guvernamentale şi ministeriale aŭ continuat, chiar dupe reîntórcerea D-luĭ Horvath la Buda-Pesta, a ridica osanale în lauda graţiosităţeĭ sale. Şi ce a spus aci D. Horvath? Citiţi scrisórea sa, şi veţi vedea cât acest sol din Buda-Pesta a fost de dosnic şi de prefăcut, doar ne-ar putea atrage pe toţi, şi pe ceĭ afară din guvern, în mrejele sale. Şi cu tóte acestea, D. Horvath este bun şi frumos; să feréscă Dumneḑeŭ să te atingĭ de el, că îndată te ia la răfuială ḑiarul *Ţéra*, orĭ ḑiarul *Timpul* saŭ coḑile şi codiţele lor. Dar cu bieţii românĭ supĕraţĭ şi amărîţĭ, să ne păzim de dênşiĭ ca de ciumă, ca nu cum-va să ne compromitem la Buda-Pesta.

Dar ḑic un lucru: nu place guvernuluĭ cum cugetăm noĭ despre aceste lucrurĭ, să ne ḑică cum crede el că e bine să cugetăm. 'L întreb: carĭ sunt ideile sale? Are guvernul o idee saŭ nu are, saŭ se află el frămêntat şi în acéstă privire de ideĭ carĭ se ciocnesc unele pe altele? Este el unit în acéstă cestiune, ca să se uite cu sânge rece cum se desfiinţéză treĭ milióne de românĭ, saŭ nu scie ce să facă, ce să gândéscă, ce să simţéscă? Este guvernul hotărît să ḑică: maghiarii sunt stăpânĭ în ţéra lor, românii să se închine şi să îngenuchiă, căcĭ noĭ în regat nu avem nicĭ un interesa a'ĭ apăra? Saŭ este el hotărît ca *Timpul*, să bată toba, să trécă Carpaţii şi să ia Transilvania. E de observat că *Timpul* nu stă singur. Maĭ avem ḑiarul *Iridenta română*, cu D. Bonifacio Florescu în cap, acoperit firesce dupe obiceiŭ în fanarul cel noŭ, cu un gaz fórte transparent pe faţă.

Sciŭ că, în rĕspunsul guvernuluĭ, are să se vorbéscă de *Scrinciobul*, de expulsaţiĭ din 1885 şi de banchetul de la Iaşĭ, doĭ caĭ de bătălie bĕtrânĭ, fórte cunoscuţĭ şi bunĭ de preumblat din când în când prin publicul naiv. Voiŭ anticipa decĭ introducerea acestor caĭ bĕtrânĭ, şi voiŭ aduce aminte cele întêmplate cu puţine cuvinte.

La inaugurarea statueĭ luĭ Ştefan cel Mare, D. Petre Grădişteanu, la un prânz oficial, presidat de M. S. Regele, a vorbit de pietre scumpe picate din Coróna luĭ Ştefan cel Mare şi ura ca să le punem curênd la locul lor. Un asemenea discurs, ţinut d'inaintea Regeluĭ, da acestuia nu coloritul uneĭ opiniunĭ singuratice, ci a unuĭ program de guvern, acceptat de Rege. El conţinea ideea uneĭ desmembrărĭ a unuĭ Stat vecin. Când s'a reclamat din Viena în contra uneĭ asemenea politicĭ din parte-ne, nu eram datorĭ să dăm explicaţiunĭ france şi leale? Acésta era cu atât maĭ uşor că partidul liberal nicĭ o dată nu a avut înscris pe programul sĕŭ luarea Transilvanieĭ, saŭ a Bucovineĭ, saŭ a Basarabieĭ. Nicĭ un act serios nu se póte produce nicĭ direct, nicĭ indirect; şi nicĭ o dată un jurnal umoristic de partid nu póte fi produs drept o dovadă politică.

In cât privesce expulsiunile din 1885, toţĭ trebue să recunóscem că libertatea preseĭ nu implică proclamaţiunĭ incendiare de rĕscólă în ţĕrile vecine. Câţĭ-va tinerĭ românĭ din Ungaria aŭ tipărit în Bucurescĭ proclamaţiunĭ de rĕscólă şi le-aŭ trimis în Ungaria, rĕspândite în urmă şi în Bucurescĭ. Guvernul din Buda-Pesta a arestat în Ungaria multă lume din aceĭ carĭ primise prin postă acea proclamaţiune, iar guvernul de aci a expulsat pe aceĭ carĭ depăşise limitele permisuluĭ. Nimic maĭ natural. Ómenii de desordine nu pot fi toleraţĭ la noĭ în ţéră, căcĭ nu putem pune în pericol existenţa regatuluĭ nostru pentru opiniunea isolată a unor persóne fără mĕsură şi fără rĕspundere. In cestiunea românilor din Ungaria guvernul nu scie ce vrea. Pe de o parte ar vrea ceva, pe de alta nu ar vrea nimic. Să 'şĭ strice popularitatea dacă maĭ are, nu 'ĭ vine la socotélă. Să 'şĭ piardă amiciţia nobililor maghiarĭ, greŭ 'ĭ vine. Dar acest din urmă simţimênt trage maĭ mult la cumpĕnă şi iată de ce românii de dincolo de Carpaţĭ, când vorbesc de maghiarii carĭ se pórtă cu eĭ nu ca concetăţenĭ, ci ca stăpânĭ, ḑic: boerii noştri. Minunată ḑicĕtóre. De fapt boer cu boer se potrivesce, boer cu boer îşĭ dă mâna, boer cu boer se înţelege. (Ilaritate). Boer cu ţĕran, e prea sus unul şi prea jos altul. De aceea cestiunea naţională este un ce de dispreţuit. De aceea la Liga culturală e un ce de rîs. De aceea maĭ deunăḑĭ guvernul speriase pe membriĭ Ligeĭ cu cercetărĭ poliţienescĭ şi cu desfiinţarea. Se temeaŭ chiar membriĭ Ligeĭ ca boerii noştri să nu 'ĭ trateze pe eĭ cum boerii românilor din Ungaria 'ĭ tratéză pe aceştia.

Mĕ aştept ca guvernul să ne arate o notă straşnică trimisă la Viena; dar nu este vorba de scripte, çi este vorba de fapte, iar fapte nu există. Ce vedem este numaĭ şovăire şi şovăire vine din nepricepere.

Datoria partiduluĭ naţional-liberal, care stă în miḑlocul poporuluĭ românesc şi e sânge din sângele luĭ, este să caute să clarifice o situaţiune atât de dificilă şi de întunecată. Datoria unuĭ bărbat de Stat, a unuĭ bărbat care se ocupă de afacerile publice, este tocmaĭ să clarifice situaţiunile întunecate şi încurcate. Dacă e să ne dosim în faţa uneĭ cestiunĭ dificile, atuncĭ nu merităm de a fi consideraţĭ ca bărbaţĭ serioşĭ. A vota numaĭ indigenate, cum facem aprópe în tóte ḑilele, saŭ a pune bilă albă la fie-care lege fără a o studia şi a o critica, acésta e fără înduoială fórte uşor. Nicĭ bărbaţilor maĭ tinerĭ nu le póte plăcea acéstă preumblare continuă, —la urnă sus şi de la urnă jos,—adesea sub aspră priveghiare. Bărbaţilor maĭ bĕtrânĭ, ajunşĭ la o vêrstă maĭ înaintată, se cuvine însă de sigur să stea în faţa naţiuneĭ, să îĭ spună tótă inima, tot cugetul lor.

Dacă am luat cuvêntul în cestiunea cea mare şi însemnată a existenţeĭ regatuluĭ român, a existenţeĭ neamuluĭ românesc, nu 'mĭ ar fi fost permis să vorbesc dacă nu aşĭ fi cugetat şi maĭ departe: e ceva de făcut, şi ce e de făcut?

Trebue să căutăm să vedem clar ce e de făcut. Firesce că deslegarea acesteĭ cestiunĭ, a certeĭ dintre maghiarĭ şi românii din Ungaria, e grea, dar de aceea suntem aci ca să ne facem datoria.

Voiŭ vorbi numaĭ în trécĕt despre cererea autonomieĭ Transilvanieĭ, adică a ideeĭ de a se despărţi Transilvania de Ungaria. Dacă pot bine să 'mĭ daŭ sémă, acéstă cerere românii din Ungaria aŭ înscris'o în programele lor de la 1848 încóce, maĭ mult pentru că eĭ cred că acéstă formulă este pentru dênşiĭ o garanţie în contra tendinţelor de maghiarisare. Singurul şi unicul scop al mişcăreĭ românescĭ de peste Carpaţĭ este numaĭ să nu fie maghiarisaţĭ, să rĕmână românĭ. Şi 'mĭ închipuesc că dacă eĭ ar afla acéstă garanţie în altele, unirea Transilvanieĭ cu Ungaria nu va forma o dificultate de împăciuire dintre maghiarĭ şi românĭ. Aşa 'mĭ închipuesc eŭ, pentru că am vĕḑut în bărbaţii de dincolo, nu de astăḑĭ, ci de mult, o aşa pricepere, cumpĕnélă, pĕtrundere politică în cât eĭ vor sci tot-d'a-una deosebi ceea ce e cu putinţă şi inutil de ceea ce e cu neputinţă şi util.

Eŭ vorbesc ast-fel fiind-că am avut fericirea de a cunósce fórte de aprópe pe mulţĭ din conducĕtorii românilor din Ungaria, am avut prietenie de aprópe cu doĭ din bărbaţii ceĭ maĭ însemnaţĭ dintre eĭ, cu repausatul mitropolit Baron Şaguna şi cu răpausatul George Bariţiu, a căruĭ carte, »Istoria Transilvanieĭ«, nu o pot îndestul recomanda spre citire, spre meditare, spre învĕţămênt.

Care e esenţa, care e sucul tutulor cerinţelor Românilor din Ungaria? Cerinţele lor se concentréză în puţine şi simple cuvinte: *aplicarea sinceră şi leală a uneĭ legĭ existente fundamentale a regatuluĭ Ungarieĭ, a legeĭ naţionalităţilor*, astăḑĭ ḑilnic călcată în picióre în privinţa Românilor.

Respectarea legeĭ naţionalităţilor trage dupe sine *egala îndreptăţire a Românilor cu concetăţenii lor maghiarĭ*. Românii din Ungaria ḑic fraţilor lor maghiarĭ: am fost sute de anĭ obagiĭ voştri, sute de anĭ am muncit pentru voĭ, sute de anĭ ne am luptat în crâncene bătăliĭ pentru regatul unguresc; maĭ mult de cât atât; am dat regatuluĭ Ungarieĭ pe ceĭ maĭ marĭ eroĭ aĭ Ungarieĭ, pe Ioan Huniadi, pe Mateiŭ Corvin şi pe alţĭ bărbaţĭ marĭ, ieşiţĭ din sânge românesc, şi suntem în drept, astăḑĭ, când nu maĭ suntem obagĭ, ci ómenĭ liberĭ ca şi voĭ, să cerem să nu fim amărîţĭ, umiliţĭ, nedreptăţiţĭ în ţéra nóstră, în ţéra vóstră.

De aceea e drept şi echitabil că românii din Ungaria cer *încetarea tutulor legilor excepţionale*, rĕmăşiţe din timpul aşa numituluĭ absolutism austriac, carĭ se aplică

şi astăḑî nu tutulor cetăţenilor Ungarieĭ, ci numaĭ în contra românilor.

In Ungaria există *o lege electorală*, în Transilvania altă lege electorală; în Ungaria există o *lege de presă*, în Transilvania alta.

Pe când maghiariĭ ḑic: una să fie Transilvania cu Ungaria ca stat, pentru a apăsa pe Români, eĭ despart Transilvania de Ungaria. Acésta este o absurditate, o nedreptate.

Românii din Ungaria maĭ ḑic: dacă maghiariĭ vor să facă *grădinĭ de copiĭ*, în care copii de 3 şi 4 anĭ aĭ maghiarilor să învețe să vorbéscă bine limba maghiară, să le facă; dar să nu se răpéscă părinţilor românĭ copii de 3 şi de 4 anĭ, ca să 'ĭ siléscă să uite limba lor maternă şi să adopteze limba maghiară. (Aplause).

Acésta e o barbarie asiatică, nedemnă de un popor européna. E drept ca să înceteze.

Oare, maĭ departe, românii din Ungaria nu sunt în drept să céră *ca persecuţiunile să înceteze în contra românilor?* In regatul constituţional al Ungarieĭ, cu tóte libertăţile parlamentare, nu póte un român să se ducă la regele şi împĕratul sĕŭ să 'ĭ dea o petiţiune, şi tipărirea uneĭ asemenea petiţiunĭ se pune sub acusare de înaltă trădare. Dacă ar fi avut Ungaria pedépsa cu mórte pentru înaltă trădare, póte că 'ĭ ar fi şi spânḑurat pe ceĭ cu memorandul.

Vine în fine cererea: *respectul individualităţeĭ bisericeĭ şi a şcóleĭ române*. Citiţĭ desbaterile din parlamentul Ungarieĭ, şi veţĭ gândi că vĕ aflaţĭ în Siberia. Ţelul este să desfiinţeze şcólile românescĭ, plătite nu de guvernul regal al Ungarieĭ, ci numaĭ de punga românilor.

Eŭ cred că dacă maghiariĭ s'ar decide a respecta cu sinceritate legea naţionalităţilor, a desfiinţa legile excepţionale din timpul absolutismuluĭ, a se respecta pe sineşĭ, respectând pe altul, atuncĭ românii s'ar mulţumi.

D. N. Lămotescu: Sunt 5 ore, cerem prelungirea şedinţeĭ.

D. D. A. Sturdza: Sunteţĭ prea grăbit...

D. N. Lămotescu: Dar, din contră, n'am cerut de cât prelungirea şedinţeĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, conform ultimuluĭ aliniat al art. 16 din regulament, trebue să consult Senatul dacă voesce să prelungéscă şedinţa.

»Art. 16 la aliniatul din urmă ḑice: şedinţele se închid la 5 ore, afară când $^2/_3$ din membriĭ presenţĭ cer prelungirea şedinţeĭ».

Vocĭ: Să prelungim şedinţa.

— Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ, şi se priimesce.

D. D. A. Sturdza: Când tóte acestea s'ar pune în evidenţă şi s'ar discuta cu guvernul Ungarieĭ carĭ 'l socotesc compus din bărbaţĭ eminenţĭ şi patrioţĭ, şi cu cumpânĕlă, cum eĭ să nu vadă că există un rĕŭ, rĕŭ pentru eĭ, rĕŭ pentru noĭ, rĕŭ care e bine să nu existe?

Ḑicĕnd tóte acestea, luminând cestiunea ajungĕnd la deslegarea pacînică a certeĭ ce sfâşie regatul Ungarieĭ şi aduce nelinişte şi în Regatul nostru, cred că contribuim la împăcăciune. Aceĭ ce cred că prin sfiélă şi tăcere se pot strecura, greşesc; căcĭ tăcĕnd, numaĭ glasul acelor carĭ cred că pot chinui pe românĭ va fi auḑit, şi e de temut că nu dupe mult timp vom plânge asupra ruinelor românescĭ din ţéra ungurésca, şi greŭ vom rĕsufla atuncĭ aci, în Regat.

Trebue maĭ ales ca noĭ să ḑicem cuvĕntul nostru, pentru ca împăcarea dintre românĭ şi maghiarĭ să nu fie numaĭ un simulacru de împăcăre, şi noĭ să fim instrumentul care ducem pe românĭ la căsăpia maghiară.

Trebue, maĭ înainte de tóte, să fie în demersurile nóstre lealitate, sinceritate, să nu tindem a amăgi pentru a face o pospăială, precum de exemplu s'a încercat D. Horwath. Am citit tóte câte a scris, şi nu 'mĭ aŭ făcut impresiunea că sunt dictate de sentimente sincere. Clar şi lămurit să scie maghiariĭ, că pe românĭ nu 'ĭ póte maghiarisa, nicĭ direct, nicĭ indirect, nicĭ prin brutalitate, nicĭ prin amăgirĭ.

Cum, D-lor? Maghiariĭ aspiră, ca atuncĭ, când eĭ ar fi verĭ-o dată în pericol, noĭ aceştĭ din România să sărim în ajutorul lor, dupe cum ne dicteză mintea sănătósă şi politica sănătósă? Căcĭ dacă statul ungar, în care locuesc românĭ, e atacat, cum să nu sărim să apĕrăm şi pe maghiarĭ şi pe românĭ? Dar cum am putea sări în ajutor când maghiariĭ busdugănesc pe românĭ, strivesc pe românĭ, şi caută să desfiinţeze poporul românesc? Să facem ca maghiariĭ să înţelégă o dată, că dacă eĭ voesc astăḑĭ desfiinţarea poporuluĭ român, mâine eĭ însă vor fi desfiinţaţĭ de alţiĭ! Acest lucru trebue să 'l înţelégă şi cetăţeniĭ şi Parlamentul şi guvernul.

In scurt, e un interes capital, fiind-că e un interes de existenţă a regatuluĭ, ca românii din Ungaria să nu fie maghiarisaţĭ. Nu trece în mintea nimĕnuĭ din Regat, să cucerésca Transilvania, pentru că uneĭ asemenea întreprinderĭ lipsesc puterile, pentru că o asemenea întreprindere, de ar fi cu putinţă, ar trage dupe sine distrugerea Austro-Ungarieĭ; pentru că acéstă distrugere ar fi defavorabilă românilor, şi ar aduce dupe sine o perturbaţiune generală în Europa.

Voiŭ maĭ vorbi câte-va cuvinte despre aşa ḑisa »iridentă«, pentru că cred că este bine să elucidăm, cu ocasiunea de astăḑĭ, tóte cestiunile.

Dupe mine «iridenta română» este o născocire a inamicilor némuluĭ nostru; iar aceĭ fórte puţinĭ, ce se ţin de ea sunt, saŭ vĕnduţĭ, saŭ fórte nepricepuţĭ şi proştĭ.

Se înţelegea o dată iredenta italiană, nimenĭ nu o maĭ înţelege astăḑĭ. Orĭ-ce lucru nu are basă bine-cuvĕntată, bine aşeḑată, nu are importanţă reală, póte fi causa a unor încurcăturĭ momentane, nu trage însă în cumpănă.

Pentru ce avea importanţă iredenta italiană? Pentru că în Italia locuesce un popor de 40 milióne, care era peticit prin state artificiale create de bunul plac al unor împregĭurărĭ externe, iar nu de simţimĕntul italienilor. Aceştia gemeaŭ sub apăsarea acésta artificială, anti-naţională, eĭ carĭ aspiraŭ nu de astăḑĭ, nu de erĭ, eĭ de la Dante şi înainte de Dante, la unitatea naţională şi se uĭtaŭ nu la micul Turin fără importanţă, ci la Roma eternă, de duoĕ mileniĭ capitala Italieĭ. Era vorba că italieniĭ peticiţĭ, stăteaŭ umiliţĭ d'inaintea celor-alte naţiunĭ, fără posiţiune în mersul lumeĭ, eĭ carĭ de duoĕ orĭ dăduse lumină lumeĭ întregĭ. Aspiraţiunea acésta care trăgea dupe sine unirea cu Italia a Veneţieĭ şi a Lombardieĭ supuse atuncĭ dominaţiuneĭ austriace, nu atrăgea dupe sine desfiinţarea imperiuluĭ austriac. Ba am vĕḑut că dupe unirea Veneţieĭ şi a Lombardieĭ cu Italia, dupe ce regatul Italieĭ s'a format cu capitala la Roma, posiţiunea Austro-Ungarieĭ în Europa s'a întărit, s'a înălţat.

Alta însă este situaţiunea la noĭ. Care este scopul creaţiuneĭ artificiale a uneĭ iridente române? Să luăm Transilvania. Putem să luăm Transilvania? De sigur că nu, căcĭ nu avem puterea necesară. Dar chiar dacă am voi să luăm Transilvania, şi am avea o putere destul de respectabilă, pentru ca acéstă întreprindere să nu pice în ridicol, încă nu ar trebui să ne asvĕrlim în asemenea încurcătură, pentru că ea ar atrage necesarmente dupe sine, dacă ar reuşi, distrugerea imperiuluĭ austriac. Distrugerea imperiuluĭ austriac nu ar fi însă o cestiune locală, ci o cestiune europénă de o colosală însemnătate, de care maĭ repede s'ar sparge capul nostru, celor micĭ, de cât capul celor marĭ; şi pe când noĭ am merge să luăm Transilvania, sfĕrşitul socoteleĭ ar fi că ne ar înghiţi alţiĭ pe noĭ.

Existenţa monarchieĭ austro-ungare este o necesitate europeană de ântêiul ordin, întocmaĭ aşa precum este şi existenţa Statuluĭ român. Nu póte nicĭ monarchia austro-ungară să lucreze în contra existenţeĭ Statuluĭ român, nicĭ Regatul român în contra existenţeĭ monarchieĭ austro-ungare.

Iată temeĭnicia politică a situaţiuneĭ de la rĕsăritul Europeĭ, şi iată de ce tóte tendinţele iridentiste sunt numaĭ nişte tendinţe bolnăviciose şi nepricepute, saŭ criminale; iată de ce din norocire aceste tendinţĭ nu prind şi nu aŭ o importanţă politică.

Ceea ce e important, este ca nicĭ un român cu mintea teafără, cu consciinţă clară de datoriile sale către patrie şi neam, să nu se lase a fi amăgit un singur moment de cursele ce se întind némuluĭ românesc întreg, şi Regatuluĭ român în particular, prin jucăria »iridenteĭ«.

Aşĭ avea încă multe de ḑis, însă trebue să las locul şi altora să vorbéscă.

Este cert, că dacă examinăm în fondul lor numaĭ aceste treĭ cestiunĭ, despre carĭ am vorbit, pot să ḑic că ţéra este îngrijată; fórte îngrijată, fiind-că ea vede din ḑi ce merge maĭ clar, că nu există fir conducĕtor în politica guvernuluĭ, ci că uniciĭ motorĭ aĭ acţiunilor luĭ sunt numaĭ a tot puternicia sa, bunul plac personal, intrigile şi cabalele

necontenite carĭ 'l sfâşie, favoritismul care 'l bântue, arbitrarul şi nedreptatea carĭ 'ĭ formézā atmosfera ce resuflă, regimul culiselor şi lipsa de ideĭ sănĕtóse.....

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Maĭ sunt înjurăturĭ?

D. D. A. Sturdza: Vĕ rog să fiţĭ cuviincios.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Să fiţĭ D-vóstră cuviincios.

D. D. A. Sturdza: Incă o dată, să fiţĭ cuviincios.

Uĭtaţi-vĕ în însăşĭ viéţa politică a D-vóstre şi aduceţi-vĕ aminte că de la 22 Maiŭ 1888, de când aţĭ luat puterea, până la 28 Decembre 1891, aţĭ trecut prin opt frământărĭ ministeriale, carĭ aŭ strălucit la lumina ḑileĭ în tótă întunecimea lor fiorósă; de la 28 Decembre 1891 până astăḑĭ, în duoĭ anĭ, aceste frământărĭ nu v'aŭ părăsit, ci le moşteniţĭ ca o bólă rea în întunecime, în cât a devenit un scandal public, care slăbesce ţéra în năuntru şi în afară.

Aţĭ ḑis în programul D-vóstre, că aţĭ venit la guvern »ca să împedicaţĭ disoluţiunea ce ameninţa Statul român«, adică pentru a guverna maĭ bine de cât predecesoriĭ D-vóstre, şi prima cerinţă care v'a lipsit a fost stabilitatea, căcĭ stabilitate nu aţĭ avut, stabilitate nu aveţĭ, stabilitate nu puteţĭ avea.

Este fórte adevĕrat ceea ce ḑicea la 1889 D. Vernescu, care a avut ocasiunea să vĕ cunóscă maĭ de aprópe şi să observe maĭ în amĕnunte fierbătul casanuluĭ conservator. Iată ce ḑicea D. Vernescu:

»Din aceste frământărĭ, de carĭ se plânge chiar Mesagiul Tronuluĭ, şi a căror causă primordială e ambiţiunea unora, şetea de putere, venalitatea orĭ interesul personal al altora, ce va dobêndi naţiunea? Nimic, absolut nimic! Căcĭ neonestitatea politică a unora, poftele nemĕsurate ale altora, intriga, denigrarea bărbaţilor celor maĭ marcanţĭ aĭ partideĭ, nu sunt de natură a da verĭ-o aureolă, nicĭ vor putea da unuĭ minister împestriţat autoritatea morală pentru organisarea Statuluĭ şi conducerea regulată a afacerilor publice«.

Ceea ce v'a spus D. Vernescu fostul D-vóstră coleg la 1889, este şi astăḑĭ adevĕrat, ba încă este adevĕrat cu vêrf. Astăḑĭ staţĭ şi maĭ rĕŭ; pentru că este în natura lucrurilor că orĭ-ce rĕŭ se înrĕutăţeşte cu timpul.

Când v'am spus adineaorĭ aceste adevĕrurĭ, aţĭ ḑis că sunt necuviincios. Eŭ n'am venit aci să vĕ fac complimente, am venit să'mĭ împlinesc datoria înaintea ţĕreĭ, ca un bărbat vechiŭ al ţĕreĭ, ca un bărbat care am lucrat la ridicarĭ Statuluĭ român împreună şi alăturea cu aceĭ marĭ bărbaţĭ aĭ némuluĭ nostru, carĭ aŭ fost adevĕraţiĭ şi singuri ĭfondatorĭ aĭ Statuluĭ român modern, şi a căror mórte prematură o vom deplânge cât vom trăi, şi mĕ dóre inima când vĕd şi când prevĕd urmările nemernicieĭ D-vóstre.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acest cuvênt este neparlamentar.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Vi se va plăti cu dobêndă.

D. D. A. Sturdza: Puteţĭ face ce voiţĭ. Eŭ 'mĭ am făcut datoria, care stă maĭ presus de voinţa D-vóstră.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, fiind-că a terminat D. Sturdza şi ora este înaintată, ridic şedinţa.

— Şedinţă publică Lunĭ, 29 Noembre la ora 2 p. m.

No. 11

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 29 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: I. Cernătescu (Dr.), Fotin C., Marocneanu T. şi Millo P., secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 31 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Filipescu C. G., Rafael T., Stoianovicĭ A., Stroiescu I., Tatos T. I., Teohari I. A., Urdăreanu C., Văcărescu C. T., Vidraşcu G. C.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Burada M. (Dr.), Ciolac Garabet, Ciolac I., Cincu Ant., Dornescu T., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Popescu C. D., Poni P., Sassu P. V., Sĕulescu G., Sebastian C. G., Simionescu Rîmniceanu D., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culianu N.

— *D. secretar, (Dr.) Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

I. D. senator, Rafael T., se rógă a 'i se scusa absenţa de aḑĭ.

II. D. Urdăreanu cere 2 ḑile congediŭ.

— Se acord.

III. Se acordă 5 ḑile congediŭ D-luĭ senator Vidraşcu C.

IV. Se trimit la comisiunea de indigenate suplicele D-lor: Ion Iovan şi Lazăr Eftimiu carĭ se rógă a li se recunósce calitatea de cetăţenĭ românĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, la finele şedinţeĭ trecute, onor. D. Dim. Sturdza s'a servit de un cuvênt neparlamentar pe care 'l am desaprobat atuncĭ şi sunt încredinţat că şi D-sa îl a regretat în urmă.

Cu acéstă ocasiune, mĕ simt dator a pune în vederea Senatuluĭ, că preşedintele D-vóstre nu póte primi coborârea nivelului discuţiunilor în acest Parlament, nicĭ atingerea prestigiuluĭ regimuluĭ represintativ şi demnităţeĭ Senatuluĭ, prin întrebuinţarea unor cuvinte carĭ nu se pot rosti într'un Parlament.

Rog, dar, pe toţĭ D-niĭ oratorĭ carĭ vor lua cuvêntul în aceste desbaterĭ, să binevoiască a fi fórte atenţĭ în alegerea expresiunilor ce vor rosti; căcĭ precum am avut onóre a vĕ ḑice, cu ocasiunea alegereĭ biurouluĭ Senatuluĭ, critica cea maĭ aspră chiar, se póte împăca cu urbanitatea formeĭ.

Respectând pe adversariĭ D-vóstre politicĭ, vĕ respectaţĭ pe D-vóstre înşi-vĕ şi Senatul din care aveţĭ onóre a face parte. (Aprobărĭ).

De aceea, vĕ rog a fi scrupuloşĭ păzitorĭ aĭ prescripţiunilor regulamentuluĭ nostru, în discuţiunile ce vor urma. (Aplause).

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem continuarea discuţiuneĭ asupra Rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ.

D. ministru de externe are cuvêntul.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, voiŭ începe prin a mulţumi D-luĭ preşedinte al acestuĭ Inalt corp pentru amintirea ce a făcut tutulor de a menţine aceste marĭ şi însemnate discuţiunĭ în nisce sfere maĭ senine, în carĭ urbanitatea cuvintelor să nu excludă tăria convicţiunilor.

De altmintrelea, acéstă invitare, acéstă mică lecţiune care ne-o dă D. preşedinte tutulor, şi acelora carĭ aŭ vorbit, şi acelora carĭ aŭ să vorbéscă, cred, că pentru un moment, dacă s'a adresat către ceĭ carĭ aŭ să vorbéscă, este inutilă; nicĭ unul de pe băncile D-vóstre, nicĭ unul de pe banca acésta (arată banca ministerială) nu va întrebuinţa cuvintele, maĭ mult de cât violente, pe carĭ le-a întrebuinţat alaltăierĭ un om îmbĕtrânit în luptele politice, de atâtea orĭ fost ministru, de atâtea orĭ senator, D. Dim. Sturdza. Şi dacă este pentru D. Sturdza, apoĭ, fără vina D-luĭ preşedinte, o recunosc, admoniţiunea D-séle a sosit cam târḑiŭ, şi nu putea să soséscă de cât târḑiŭ, căcĭ, de sigur, şi D. preşedinte, ca şi noĭ toţĭ am fost surprinşĭ că aceste cuvinte aŭ căḑut din nişte buze atât de experimentate şi de la un om care a avut de atâtea orĭ ocasiunea, în timp de 30 anĭ, să vorbéscă în Adunările ţĕreĭ şi să învêţe cum se vorbesce într'o Adunare, nu numaĭ de represintanţĭ aĭ naţiuneĭ, dar îndrăsnesc a ḑice, de ómenĭ bine crescuţĭ, cum presupun că suntem cu toţiĭ.

Acésta 'mĭ aduce aminte cuvintele unuĭ împĕrat roman a căruĭ statuă fusese lovită cu o piatră, şi care, purtând mâna la frunte, a ḑis curtezanilor carĭ cereaŭ pedepsirea şi rĕsbunarea: »Nu m'am simţit atins« !

Cuvêntul de *»nemernic«*, cu care D. Sturdza a onorat banca ministerială, ne-a lăsat recĭ, şi vom ḑice şi noĭ cu toţiĭ: *Nu ne-am simţit atinşĭ !* (Aplause).

Vocĭ: Fórte bine, aşa este.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor, să trecem acum la discursul important, şi prin posiţiunea trecută a celuĭ care 'l a pronunţat, şi maĭ cu sémă prin posiţiunea viitóre;—căcĭ nu trebue să luăm omuluĭ nicĭ iluziile, nicĭ speranţele carĭ 'l légănă până în séra vieţeĭ,—să revin dar la acest discurs de duoĕ orĭ important, prin posiţiunea actuală a D-luĭ Sturdza de şef al unuĭ mare partid, care a guvernat ţéra, şi prin posiţiunea, póte viitóre, de şef al unuĭ cabinet din acelaşi partid.

De ce să nu începem cu punctele asupra cărora suntem de acord? Sunt aşa de puţine, în cât le vom răfui iute; sunt puţine, dar sunt importante.

Declaraţiunea de amor şi devotament către Dinastie, declaraţiune, care, presupun că D. Sturdza a făcut'o în numele partiduluĭ sĕŭ întreg, declaraţiunea acésta a găsit un rĕsunet în inimele nóstre, căcĭ aceléşĭ simţimente le împărtăşim şi aceléşĭ convingerĭ le avem. Să ne bucurăm dar de bucuria D-luĭ Sturdza, şi D. Sturdza să se bucure de bucuria nóstră. Este lucru aşa de rar în cât trebue să ne fericim cu toţiĭ, că Principesa moştenitóre a dat nascere unuĭ fiŭ, primul principe născut pe pămêntul Românieĭ, şi că ceea ce aŭ visat, ceea ce aŭ dorit predecesoriĭ noştri, fără distincţiune de partid, onor. D-le Sturdza, astăḑĭ s'a împlinit. Un vlăstar a eşit din vechia tulpină a Hohenzollernilor şi acel vlăstar 'şĭ a întins fragetele sale rădăcinĭ pe pămêntul Românieĭ. Să îndreptăm cu toţiĭ rugăciunĭ către Cer ca rădăcina să se întăréscă şi să se înfigă din ce în ce maĭ adânc, şi ca destinele aceste ţĕrĭ, legate de destinele nobileĭ Dinastiĭ, să nu fie nicĭ o dată despărţite prin nenorocirea sórteĭ şi fatalitatea împregiurărilor. (Aplause). S'o spunem cu toţiĭ, şi acesta să fie glasul unanim al ţĕreĭ chiămate să bine-cuvinteze nobilul légăn.

Dar, D-lor, aci, din nenorocire, se sfârşesce armonia între mine şi D. Sturdza; de aci trebue să încépă resunetul discordieĭ; de la primul moment nu maĭ suntem de aceeaşĭ părere şi sunt silit să încep să rĕspund la lungul şi nedreptul rechisitoriŭ pe care 'l a făcut D-sa nu numaĭ în contra guvernuluĭ actual ci în contra partiduluĭ conservator întreg chiar. D. Sturdza are un obiceiŭ, obiceiŭ, dupe mine, fórte rĕŭ şi care prelungesce, în mod cu totul zadarnic, discuţiunile nóstre. D-luĭ, necontenit, amestecă faptele presentuluĭ, carĭ aparţin criticeĭ, cu faptele unuĭ trecut, carĭ aparţin istorieĭ.

Este aşa de lesne, aşa de comod, a lua un guvern cu actele şi cu faptele sale, a'l cerceta, a'l scotoci, a'l sgudui, a'l înjura, chiar, dacă uniĭ ómenĭ găsesc în ast-fel de exerciţiĭ o uşurare a durerilor lor intime. S'ar putea lăsa însă în pace cenuşa celor carĭ nu maĭ sunt. De ce să revenim necontenit la istorie pentru ca să facem aci duoĕ cursurĭ contradictoriĭ de istorie carĭ nu pot să aibă nicĭ o conclusiune?! Istoria aparţine catedrelor, istoria aparţine viitorimeĭ, istoria nu se póte alcătui de ómeniĭ carĭ sunt în luptă şi de ómeniĭ carĭ nu pot s'o povestéscă de cât dupe interesele şi patimele lor actuale. Este un rol deosebit, D-le Sturdza, pe care D-ta 'l confunḑĭ necontenit: acel care scrie istorie nu este acel care o face, şi noĭ suntem ómeniĭ carĭ facem istoria ţĕreĭ românescĭ în momentele acestea; căcĭ D-ta o facĭ şi eŭ o fac, şi trebue să lăsăm pe alţiĭ maĭ recĭ, maĭ nepărtinitorĭ să o judece, dând la fie-care partea ce 'i se cuvine. (Aplause).

Aţĭ ḑis că partidul liberal trebue să se

bucure singur de ceea ce face fericirea, nu a partiduluĭ conservator, — căcĭ nu vreaŭ să mĕ pun şi eŭ pe un teren strîmt ca al D-tale, — dar a naţiuneĭ întregĭ; căcĭ când susţineţĭ că numaĭ partidul liberal a contribuit la aceste fapte marĭ, al căror încoronament fericit îl avem astăḍĭ prin nascerea Principeluĭ moştenitor, când spuneţĭ acésta, spuneţĭ un ce inexact; formulaţĭ judecată pătimaşe , inexactă, căcĭ sciţĭ fórte bine, că partidul conservator a contribuit şi a contribuit, dacă nu într'o mĕsură superióră, dar cel puţin egală la realisarea acestor fapte carĭ fac bucuria tutulor. De ce să maĭ scuturăm cenuşa morţilor? De ce să maĭ luăm istoria celor 40 anĭ din urmă la care maĭ toţĭ am fost martorĭ, saŭ chiar actorĭ. De ce să maĭ spunem că în Divanul *ad hoc*, în Constituantă, în tóte cele-alte Adunărĭ marĭ, carĭ aŭ pus basele regimuluĭ nostru, partidul conservator a fost, în majoritate, saŭ cel puţin câte o dată, într'o minoritate, aşa de cumpĕnitóre, în cât fără dênsul nu s'ar fi putut face nimic.

Divanurile *ad hoc* vĕ aduceţĭ aminte că aŭ fost compuse din conservatorĭ în mare parte şi nu putea să fie altmintrelea cu legea restrânsă sub care aŭ fost convocate, şi nu eraŭ aceĭ bărbaţĭ patrioţĭ numaĭ conservatorĭ, ci eraŭ chiar privilegiaţĭ de aceĭa carĭ D-vóstră numiţĭ aḍĭ boerĭ şi reacţionarĭ; în Divanul *ad hoc* din Valahia eraŭ duoĭ Domnĭ, principele Ştirbeiŭ şi Bibescu, carĭ, cu cea maĭ mare desinteresare, aŭ depus pretenţiunile lor personale,—bune saŭ rele,—pe altarul intereselor naţionale. Şi D-ta chiar, D-le Sturdza, nu sciŭ dacă făceaĭ parte din divanurile ad hoc ; dar dacă aĭ făcut parte pe băncile drepteĭ eraĭ să şeḍĭ, căcĭ boer şi dreptaş vĕ am cunoscut până la anul mântuireĭ 1871, şi nu suntem aşa departe de atuncĭ. Eram şi eŭ pe băncile oposiţiuneĭ împreună cu D-vóstră.

D. Dimitrie Sturdza: Nu.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Când redactam împreună amendamente în contra D-luĭ Brătianu din ministerul 1867 şi 1868, atuncĭ eŭ iscăleam amendamentele D-vóstră şi D-ta gustaĭ discursurile mele. Lucrurile s'aŭ schimbat de atuncĭ. (Aplause).

De atuncĭ te aĭ schimbat, eştĭ liber să o facĭ. Dar pentru numele luĭ Dumneḍeŭ, nu maĭ blestema, nu maĭ pângări un trecut care este patrimoniul naţiuneĭ întregĭ şi la care şi D-ta aĭ luat o parte care te onorează.

Una din acusaţiunile nedrepte carĭ le aruncaţĭ necontenit în contra partiduluĭ conservator, este şi acésta, că partidul conservator este inemicul libertăţilor publice. Acésta s'a dovedit că este aşa de ridicol în cât, de la un timp încóce, chiar D-vóstră aţĭ început să părăsiţĭ asemenea acusaţiune nedréptă. Şi avem doveḍĭ pipăite şi ḍilnice că libertăţile publice n'aŭ fost nicĭ o dată maĭ respectate de cât sub guvernele conservatóre, pe când guvernele liberale aŭ creḍut că trebue să se dispenseze de a le respecta, căcĭ avênd *eticheta* nu le maĭ trebuia şi marfa, pe când noĭ am voit să dăm poporuluĭ marfă adevĕrată, fiind-că nu era pe prăvălia nóstră o etichetă atrăgĕtóre. Nu numaĭ la noĭ, dar şi aiurea este aşa lumea învĕţată: când se dă unuĭ popor cuvêntul *eticheta*, ilusiunea, ce 'ĭ maĭ trebue alt-ceva... ómeniĭ se vor mângâia în vecĭ cu ilusiunĭ şi etichete, este un adevĕr învechit. Dacă guvernul conservator ar voi să fie un guvern autoritar şi energic, nu ar fi nimic maĭ practic de cât a lua titlul de liberal; aşa se întêmplă nu numaĭ la noĭ, dar şi în alte ţĕrĭ; nu daŭ exemple ca să nu se supere nimenĭ.

A duoa acusaţiune, tot aşa de nedréptă, ce aduceţĭ partiduluĭ conservator, este că acest partid, este, — nu ḍiceţĭ tocmaĭ *anti-naţional*, căcĭ ar fi ceva monstruos, şi ce am fi dacă nu am fi Românĭ? Ce viitor, ce sórtă am avea afară din marginile ţĕreĭ nóstre şi de organisaţiunea Statuluĭ român pe care, în mare parte, noĭ 'l-am făcut;—ḍiceţĭ că acest partid nu are încredere în vitalitatea poporuluĭ român, că nu 'l socotesce destul de matur pentru óre-carĭ instituţiunĭ şi aspiraţiunĭ, şi că partidul liberal a luat tot-d'a-una iniţiativa acelor lucrurĭ, carĭ aŭ dovedit încrederea în capacitatea, în inteligenţa şi vigórea acestuĭ popor. Acusaţiunea este nedréptă, D-le Sturdza, şi exemplele carĭ le aduceţĭ se întorc în contra D-vóstră. Aşa, tot-d'a-una veniţĭ necontenit cu cestiunea rĕscumpĕrăreĭ drumurilor de fer, cu care vĕ lăudaţĭ. D-vóstră ḍiceţĭ că aţĭ luat din mâna străinilor administraţia şi exploatarea acestor drumurĭ de fer şi aţĭ avut îndrăsnéla fericită să o încredinţaţĭ capacităţeĭ impiegaţilor românĭ, şi că încercarea a isbutit pe deplin.

D-lor, acésta este un ce exact în sine; nu contestez că D-vóstre aţĭ votat acéstă lege, nu contestez că nu am avut nicĭ unul să ne căim de dênsa, căcĭ impiegaţiĭ românĭ aŭ dovedit, dupe câte-va pipăirĭ, multă onestitate, multă destoĭnicie şi inteligenţă; dar nu pricep ca să vĕ lăudaţĭ cu un asemenea lucru, căcĭ nu 'l aţĭ făcut din bună-voinţă, ci pur şi simplu v'a fost impus.

D. Dimitrie Sturdza: Nu este adevĕrat, nu este adevĕrat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari : Este fórte adevĕrat. Să nu vorbescĭ cu mine despre acésta; am avut dosarele acesteĭ afacerĭ în mână treĭ anĭ, sub ministerul D-luĭ Catargi din care făceam parte. Noĭ pregătiserăm acéstă rĕscumpĕrare, póte în condiţiunĭ maĭ bune de cât ale D-vóstră (căcĭ ca afacere financiară, a fost *mediocră*, iar nu *strălucită*, cum vĕ lăudaţĭ). Prin urmare, cunóscem cestiunea şi o cunósce ţéra, o cunósce Europa. Ce creḍĭ! Numaĭ discursurile D-tale se aud în lume? Dór nu cunóscem desbaterile din Camera prusiană, declaraţiile principeluĭ Bismark, intervenţia, presiunea sa energică? Noĭ am resistat! Şi pentru ce? Nu că lucrul în sine nu era folositor şi acţionarilor germanĭ şi Statuluĭ român! Dar trăgea dupe sine o operaţiune de 300 milióne şi maĭ bine, care se cerea de la noĭ, şi s'ar fi făcut în anul 1876 şi 1877, adică în plin resbel sêrbo-turc şi chiar turco-rus.

Era să fie a duoa catastrofă Strusberg, care era să fie maĭ rea de cât cea d'ânteiŭ; şi noĭ am preferit să ne retragem, de cât să facem acéstă rĕscumpĕrare în condiţiunile în carĭ se găsea Europa atuncĭ; am lăsat D-vóstre gloria ca să o faceţĭ în condiţiunĭ maĭ bune, şi chiar dacă nu a fost o afacere strălucită, dar cel puţin s'a făcut în timpurĭ de pace şi linişte. Noĭ, dar, am înlăturat o catastrofă maĭ mult; iată un prim merit care trebue, prin urmare, să 'l ştergem de la catastifele D-vóstre naţionale şi patriotice.

Ce aţĭ maĭ făcut pe urmă? Aţĭ luat Regia tutunurilor de la străinĭ şi aţĭ dat'o în administraţia Românilor. Aci îmĭ veţĭ permite a ḍice că iar nu e adevĕrat, dupe stilul D-tale. Dar nu vĕ aduceţĭ aminte că eraţĭ ministru chiar D-vóstră şi aţĭ venit cu un proiect de prelungire al concesiuneĭ monopoluluĭ pe un şir de anĭ, că v'aţĭ luptat cu Camera care nu a voit să 'l priméscă şi că, Camera v'a impus voinţa eĭ şi numaĭ noĭ oposiţia, cu D. Vernescu în cap, ajutaţĭ în adevĕr şi de o parte din liberalĭ cu D. Buescu v'am silit să resiliaţĭ concesiunea străină şi să înfiinţaţĭ regia Statuluĭ. Ştergeţĭ dar şi acest al duoilea titlu de glorie pe care pe nedrept vi 'l aţĭ însuşit.

Aureolele D-vóstră sunt ceva cam silite, maĭ mult de cât strălucite. Cât pentru acusarea necontenit asvêrlită partiduluĭ nostru, că nu are încredere în vitalitatea neamuluĭ românesc, póte să vĕ dea doveḍĭ contrariĭ arătând ce a făcut guvernul conservator. Sechestrarea linieĭ Lemberg-Cernăuţĭ-Iaşĭ nu a fost siluită; a fost din contră intervenţiune contrarie ca să nu se îndeplinéscă. Eĭ bine, acésta n'a împedicat pe guvernul actual să ia acea linie din mânile companieĭ austriace şi să o dea administraţieĭ drumurilor de fer ale nóstre. Iată ceva care se aséménă cu faptul care 'l aţĭ făcut D-vóstră pentru linia Strusberg, cu acéstă deosebire că, departe de a asculta îndemnul uneĭ puterĭ străine, am luat acéstă linie din mâna străinilor din propria nóstră iniţiativă şi cu tótă împotrivirea chiar a câtor-va liberalĭ, carĭ avéŭ póte interes să nu se facă lucru. Să vorbesc de alte fapte de asemenea natură, să vorbesc de marina comercială română care, fără sgomot mult şi fără sacrificiĭ marĭ, se înfiinţéză cu încetul de D. ministru de finance, pe când D-vóstră o înfiinţaserăţĭ fórte frumos pe hârtie.

D-lor, vedeţĭ că nu este vina mea dacă D. Sturdza mĕ silesce necontenit să vorbesc de lucrurĭ trezite; nu este vina mea dacă trebue să aduc la bara Senatuluĭ ómeniĭ şi faptele trecutuluĭ.

Să intrăm acum, D-lor, *in medias res*, cum ḍice latinul, şi să vorbesc de cestiunile nóstre din anul de graţie 1893, iar nu de ceea ce a făcut partidul conservator acum 20 anĭ şi partidul liberal acum 10 anĭ. Să vin dar la ceea ce este fórte actual, la nemulţumirea absolută a D-luĭ Sturdza în contra guvernuluĭ care stă pe acéstă bancă. Acéstă nemulţumire nu m'a surprins câtuşĭ de puţin, căcĭ nu mĕ aşteptam nicĭ la indulgenţă, nicĭ cel puţin la dreptate din partea D-luĭ Sturdza; dar este un lucru la care

nu mě aşteptam şi care m'a surprins fórte mult şi a surprins ţéra întrégă.

D. Sturdza a ḑis că este nemulţumit de guvern, şi prima învinuire ce ne face este nestabilitatea nóstră.

Eŭ credém că vina cea maĭ mare a acestuĭ guvern faţă de D. Sturdza ar fi tocmaĭ stabilitatea acestuĭ guvern, tocmaĭ fiind-că stăm de cincĭ anĭ şi jumětate la putere, ţinem cam mult la carantină poftele acelora carĭ doresc să ne înlocuiască.

Dar D-sa ne acusă de nestabilitate. De acésta am putea să ne plângem noĭ şi sunt cel d'ânteiŭ a mărturisi că partidul conservator din nenorocire n'a avut de la început acea vedere clară a situaţiuneĭ, acea disciplină, acea credinţă într'un om şi un program, care face partidul tare şi munca spornică. Dar, D-lor, acéstă stare de lucrurĭ s'a îndreptat şi cred că de duoĭ anĭ nu s'a vě-ḑut un exemplu de stabilitate aşa de remarcabil. Nu consistă stabilitatea întru a fi un singur preşedinte de consiliŭ în capul ministeruluĭ, cum a fost D. I. Brătianu aprópe 12 anĭ, schimbându-se la treĭ şi şése lunĭ deţinětoriĭ portofoliilor ministeriale. Stabilitatea nóstră consistă ca un portofoliŭ să fie maĭ mult timp în mâna aceluiaşi titular, căcĭ numaĭ aşa póte să fie legătură în ideĭ, statornicie în funcţiunĭ şi folos pentru ţéră.

Când preşedintele consiliuluĭ este acelaşĭ şi schimbă pe miniştri la fie-care moment dupe poftele unuia saŭ rugăciunile altuia, şi când miniştriĭ staŭ în termen mediŭ de treĭ la şése lunĭ la minister, acésta este o stabilitate aparentă, iar nu reală, în dauna intereselor permanente ale ţéreĭ.

Când sub D. Brătianu un deputat făcea un grupuleţ de 5 saŭ 10 deputaţĭ, numaĭ de cât 'i se lua frica şi 'l făcea ministru; când altul avea o soţie ambiţiósă care vrea ca negreşit bărbatul eĭ să devină ministru, venea omul la şeful cabinetuluĭ, îĭ spunea că nu maĭ are traiŭ cu nevasta în casă; D. Brătianu, om bun, îndată îl făcea ministru (ilaritate, aplause)... nu este acésta, D-lor, stabilitatea ministerială, pe care o cer interesele ţéreĭ?! Maĭ ânteiŭ, D. Sturdza a vorbit de opt combinaţiunĭ ministeriale sub conservatorĭ în aniĭ aceştia din urmă, adică aprópe şése anĭ. De unde le a luat? D-luĭ vede înduoit. Scim cu toţiĭ că am avut patru preşedinţĭ de consiliŭ, şi, dupe mine, e mult, e prea mult. Dar în cele din urmă, acela care a fost maĭ mult în capul ministeruluĭ conservator—era şi natural—e şeful partiduluĭ sěŭ, D. Lascar Catargi, care a fost în duoě rěndurĭ preşedinte al consiliuluĭ. Dar D-vóstre în 12 anĭ de ḑile aţĭ avut şépte prefacerĭ totale de minister. Evident că afară de scurtul minister al D-luĭ Manolache Kostache şi al D-luĭ Brătianu, de la 1876 până la 1888 era tot acelaşĭ om de stat care eşia pe o uşă şi intra pe cea-altă tot ca prim-ministru, însă cu alt rěnd de întovărăşitorĭ.

Dar care a fost stabilitatea în aceştĭ 12 anĭ în cele-alte ministere? La interne aŭ fost 17 miniştri, la afacerile străine 12, la culte şi instrucţiune publică 14, la ministerul de finance 20 — se vede că de aceea mergéŭ financele aşa de minunat—la justiţie aŭ fost 18 miniştri, la lucrărĭ publice 12, la ministerul de rěsboiŭ 13 — numěr fatal, unul a sfěrşit la închisóre — şi la ministerul domeniilor, care s'a înfiinţat târḑiŭ, 5. Va să ḑică 111 atribuţiunĭ de portofoliŭ!! Iată stabilitatea guvernuluĭ D-vóstre. Şi aci puneţĭ în comparaţiune nestabilitatea nóstră relativă, pe care sunt cel d'ânteiŭ să o recunosc şi să o deplâng, de şi este minimă în faţă cu a regimuluĭ liberal. Sciŭ că dacă s'ar asculta câţĭ-va din prieteniĭ noştri nerăbdătorĭ, negreşit că nestabilitatea miniştrilor conservatorĭ ar fi maĭ mare şi atuncĭ aţĭ putea să ne comparaţĭ cu D-vóstre şi probabil administraţia nóstră ar deveni tot aşa de rea ca a D-vóstre. Dar până astăḑĭ şi în punctul acesta avantagiul rěmâne în partea partiduluĭ conservator.

Nu vě place ministerul nostru în general? Nu vě place administraţia? Nu vě place politica financiară şi economică a nóstră? Ce probe şi argumente aduceţĭ? Aţĭ venit aci cu o grămadă de micĭ hârtióre, cu cifre meşteşugite ca să ne demonstraţĭ că în cutare an se împrumută atât, atât în cutare altul, că e cutare proporţiune şi cutare miḑlocie maĭ favorabilă, saŭ maĭ defavorabilă financelor conservatóre, de cât ale D-vóstre. Tóte acestea sunt lucrurĭ micĭ—nu ḑic că sunt fără nicĭ o importanţă — dar în sfěrşit nu aŭ acea importanţă colosală ce voiţĭ să daţĭ cestiunilor ce aduceţĭ în discuţiune. Nu vě veţĭ aştepta, onor. D. Sturdza, să 'mĭ daŭ ostenélă să refac socotelile şi statisticele D-vóstră, ânteiŭ că nu am timp, şi póte nicĭ competinţă specială. Dar fiţĭ liniştit, nu veţĭ perde pentru a aştepta; e D. ministru de finance aci, tot aşa de tare şi mult maĭ tare chiar de cât D-vóstră în socotelĭ; va purta, sper, cu succes lupta în contra hârtiórelor D-tale, şi vě va arěta că cifrele carĭ ni le daţĭ ca adevěrate, că tot ce aţĭ spus Senatuluĭ, e incomplet şi neexact, de şi póte cine-va să se jóce lesne cu cifrele. Îĭ las D-sale acéstă sarcină, pe care o va îndeplini mult maĭ bine de cât mine. Ceea ce ţin însă să vě spun, e că acest mod de a combate administraţia unuĭ guvern şi a judeca situaţiunea financiară a uneĭ ţěrĭ, e cât se póte de nepotrivit şi de—să nu ḑic un cuvênt despre care să aibă drept să 'mĭ facă observaţiune D. preşedinte, dar nu găsesc altul—cam copilăresc.

(D. D. Sturdza întrerupe).

Vě cer ertare dacă găsiţĭ că cuvêntul acesta e ceva familiar, de şi sunt departe de cuvêntul de nemernic al D-vóstră. Apoĭ, ast-fel se privesce, ast-fel se judecă o situaţiune financiară? Trebue, D-lor, să lărgim desbaterile, să ne ridicăm privirile, să îmbrăţişăm lucrurile de maĭ sus şi maĭ departe.

O situaţiune financiară e próstă în o ţéră unde e agiul, unde pentru a cumpěra un napoleon trebue să daĭ 30 leĭ, unde budgetul se încheiă cu deficit, unde credit nu se maĭ găsesce; e próstă când nu se plătesc cupónele, saŭ dacă se plătesc târḑiŭ, saŭ se plătesc pe jumětate, unde miniştriĭ se svârcolesc pentru a găsi nouĭ forme de imposite, pentru a echilibra budgetele, fără să isbutéscă, şi sleind cu tóte astea cele din urmă miḑlóce ale contribuabililor.

Acésta se numesce o situaţiune próstă financiară. Apoĭ ast-fel este situaţiunea Românieĭ? De sigur nu o credeţĭ. N'am trebuinţă chiar să vě desmint pentru Senat! Dar o fac pentru străinětatea care ne ascultă, pentru creditul şi onórea ţěreĭ.

Da!

Este onórea acesteĭ ţěrĭ ca să stea aşa de bine în miḑlocul Europeĭ sdruncinate, în miḑlocul uneĭ crize ne maĭ pomenite până astăḑĭ, în care puterĭ numaĭ ca Francia, Anglia şi Germania de prima importanţă financiară, de o bogăţie şi de o putere de producţiune nesfěrşită, sunt singurele carĭ maĭ ţin piept şi pot să lupte cu dificultăţĭ din ḑi în ḑi maĭ marĭ. Dupe aceste treĭ ţěrĭ, România stă, pot ḑice, în primul rang în creditul şi stima financiarilor din Europa. (Aplause).

Şi de acestea, în loc să ne felicităm şi să ne mândrim cu toţiĭ, să veniţĭ D-vóstră să vorbiţĭ, cum aţĭ făcut, ca şi când am fi în ajunul bancruteĭ! Căutaţĭ nişte catastife vechĭ, fórte bănuite, ca să ne arătaţĭ că stăm într'o situaţiune rea şi jurnalele D-vóstre îndrăsnesc a ḑice *disperată*. Cum? Disperată? Dar care creditor al Statuluĭ român bate la uşile vistierieĭ fără să fie plătit? Dar ce imposit noŭ s'a pus de 6 anĭ de ḑile?

Dar ne aţĭ acusat de un lucru ne maĭ auḑit: că avem agiŭ de argint, adică că argintul face primă asupra auruluĭ! Cum, când argintul a ajuns un metal depreciat, când proporţiunea între dênsul şi aur care era dupe valórea legală de 15 $^{1}/_{2}$ kilog. argint la un kilog. aur, a ajuns în valóre reală 28 kilog. argint la 1 kilog. aur, povestiţĭ că acest metal la noĭ este atât de rar şi preţios, în cât face primă asupra auruluĭ? Să nu trécă acéstă acusare peste limitele ţěreĭ acesteea, căcĭ tótă lumea specială o să rîdă de D-vóstră, iar alţiĭ o să ḑică: unde este ţéra acésta atât de fericită, unde aurul este atât de mult, în cât argintul face primă asupra luĭ? Este cel maĭ mare compliment pe care 'l aţĭ făcut administraţiuneĭ nóstre financiare în momentul de faţă.

Nu avem agiŭ, nu avem deficit, avem credit, avem excedente, şi de şése anĭ de ḑile un budget pe care ni 'l aţĭ lăsat cu 150 până la 160 milióne la cheltuelĭ, şi care s'a urcat la 200 de milióne, este echilibrat fără expediente, prin miḑlóce normale, fără să se adaoge o centimă la imposite, ba încă scăḑêndu-se impositele ca acela de 5$^{0}/_{0}$ asupra salariilor funcţionarilor şi acela asupra ţuiceĭ şi spirtuóselor. Aşa avem un budget perfect echilibrat, cheltuind 200 de milióne, cu nişte imposite din carĭ D-vóstre nu putéţĭ scóte maĭ mult de cât 160 milióne, şi carĭ dădeaŭ tot-d'a-una deficit.

Acésta ce arată? Arată ânteiŭ, orĭ ce aţĭ ḑice, că avem o bună şi cinstită administraţiune financiară; arată al duoilea prosperitatea crescêndă şi neîntreruptă a ţěreĭ, căcĭ de la cine nu are nimic, nu poţĭ să cerĭ nimic. Şi dacă în fie-care an se constată excedente, dacă n'am avut trebuinţă să aug-

mentăm impositele, dacă facem faţă la tóte cheltuelile, dacă plătim tóte poliţele trase de D-vóstre şi de noi în străinătate, dacă brăzdăm ţéra cu reţele de drumuri de fer, cu şosele, cu podul pe Dunăre, care a stat 5 ani în cartónele D-vóstre, este că înflorirea ţěreĭ este neasemănată, şi că nicĭ o dată nu a fost situaţiunea eĭ maĭ strălucită şi în afară ca şi înăuntru. (Aplause).

Comerciul exterior al ţěreĭ, care la 1875 era în total de 250 milióne pe an, care în periódа următóre a ajuns la o miḑlocie de 500 milióne, astăḑĭ este de 700 şi maĭ bine de milióne.

Eĭ, trebue să ne bucure şi acésta intrégа ţéră de sus până jos, şi 'mĭ pare rěŭ că situţiunea D-vóstră particulară, ca oposant intransigent, vě silesce să vě întristaţĭ de fericirea ţěreĭ şi singur să fiţĭ măhnit, pe când naţiunea întrégă póte să se bucure şi să se mândréscă de situaţiunea sa.

Asemenea lucrurĭ nu se obţin, D-lor, de cât, cum am ḑis, cu o administraţiune cinstită, scrupulósă, prevěḑětóre şi înţeléptă.

Onor. D. Sturdza care este om de sciinţă şi de tóte sciinţele—vedeţĭ că eŭ nu 'l tratez cum ne a tratat D-sa pe noĭ de *nemernicĭ*, am cea maĭ mare consideraţiune pentru capacitatea D-sale, când nu este întunecată de pasiunile carĭ orbesc şi pe ómeniĭ ceĭ maĭ luminaţĭ;—onor. D. Sturdza, ḑic, care este om de sciinţă, 'şĭ a uĭtat întru atât principiile elementare, în cât a cutezat să ḑică că dacă în acéstă ţéră era agiŭ în timpul guvernuluĭ D-lor, causa era că recolta a fost rea, că fusese rěsboiŭ. Eŭ sciŭ că rěsboiul încetase de mult şi că era linişte în Europa.

Eĭ, onor. D-le Sturdza, nu sciţĭ că cestiunea agiuluĭ este o simplă cestiune de *sistem monetar*? Nu sciţĭ că nicĭ recoltele rele, nicĭ ameninţările de rěsboiŭ nu pot să aibă o înrîurire cel puţin precumpěnitóre asupra unuĭ fapt de asemenea natură? Se póte întêmpla ca o ţéră să aibă situaţiunea cea maĭ strălucită, recoltele cele maĭ bogate, excedentul chiar al exportuluĭ asupra importuluĭ, să fie ţéra cea maĭ prosperă, cea maĭ puternică din lume, şi cu tóte acestea să aibă agiŭ, când vrea agiŭ. Dovadă despre acésta ne o daŭ Statele-Unite din America.

'Mi se pare că acolo de la 1862 până astăḑĭ n'a maĭ fost nicĭ un rěsboiŭ. America este ţéra cea maĭ bogată şi puternică din lume, pot să ḑic chiar că este singura ţéră care, pe lângă un pămênt încă noŭ cu o agricultură întinsă, are şi o industrie înaintată, este una din puţinele ţěrĭ care în fie care, an exportă maĭ mult de cât importă, cu alte cuvinte o ţéră în condiţiunĭ excepţionale, o ţéră care nu are nicĭ cheltuelĭ de rěsboiŭ, nicĭ ameninţărĭ din partea vecinilor, în fine care nicĭ în trecut, nicĭ în present nu cred că 'i s'a putut găsi perechia.

Eĭ bine, acest stat a avut crisă de argint şi putea să aibă şi *agiŭ* dacă continua cu politica sa monetară greşită, fiind-că pe fie-care ḑi plecaŭ corăbiĭ carĭ duceaŭ în Europa aurul american. A trebuit să vină un preşedinte înţelept ca Cleveland, care să ḑică: »destul«, şi cu modul acesta să opréscă ivirea agiuluĭ şi să schimbe nişte procedărĭ financiare, carĭ chiar acolo aŭ produs catastrofe, şi duceaŭ într'o prăpastie sigură pe orĭ care alt stat.

Şi pentru ce acésta? Fiind-că se dăduse unuĭ metal o valóre fictivă valóreĭ sale reale. In America se produsese acest efect prin o combinaţiune specială, cum era cumpěrarea de către stat de câte-va milióne de onces argint pe fie-care lună, iar la noĭ prin baterea nelimitată de către guvern a uneĭ monete de un metal depreciat, a argintuluĭ; căcĭ raportul legal al auruluĭ saŭ argintuluĭ este de 1—15 şi raportul real de 1—28 adică, că 1 kilog. de aur cumpěră numaĭ $15\frac{1}{2}$ kilog. argint, pe când în realitate dupe cursul adevěrat cu 1 kilog. de aur se puteaŭ cumpěra 28 kilog. de argint. Cum voiţĭ dar, bătênd monetă de argint cu titlu liberatoriŭ dintr'un metal depreciat, cum voiţĭ ca să nu fie agiŭ? Şi ca aurul să nu facă primă pe piaţă? Astăḑĭ, mâine, când veţĭ voi să aveţĭ agiŭ veţĭ avea, n'aveţĭ de cât să deschideţĭ tarabe de monetă falsă, pe care nu pot s'o numesc alt-fel, şi pe care o aveţĭ la şoseaua Kiselef.

Doresc însă ca prin programul D-tale de guvern, în care vinĭ cu cestiunea Transilvanieĭ—vom vedea dacă te veĭ ţine de acésta—să nu vinĭ şi cu cestiunea agiuluĭ, să te mulţumescĭ cu Transilvania! (Ilaritate).

Te rugăm ca agiul cel puţin să 'l punĭ la dosarul erorilor trecute ale guvernuluĭ D-vóstre, căcĭ vi s'aŭ demonstrat aşa de bine folósele sistemuluĭ monetar al guvernuluĭ actual în cât aţĭ face probă de o încăpěţânare neertată, dacă aţĭ persista şi de acĭ înainte în rătăcirile D-vóstră din trecut.

Nu sciŭ dacă aĭ promis Transilvania, dar de sigur aĭ promis agiul prin discursul D-tale, şi acésta este o cestiune pentru care noĭ suntem cam nelinişţiţĭ şi vom face ce vom putea ca să nu ne aduceţĭ iarăşĭ epoca de argint (ilaritate) cu care aţĭ înlocuit în ţéra acésta epoca de aur. (Aplause).

Dupe părerea D-vóstră, politica economică a partiduluĭ conservator este tot aşa de detestabilă ca şi politica financiară! Intr'un punct suntem învoiţĭ, că politica economică a nóstră trebue pusă pe aceeaşĭ linie cu politica financiară.

Dar vom maĭ avea ocasiunea să ne răfuim asupra acesteĭ cestiunĭ, vom avea ocasiunea să cercetăm tratatul de comerciŭ care n'am avut onóre să 'l aduc încă, dar pe care 'l am încheiat cu Germania, şi atuncĭ vom rěspunde la tóte obiecţiunile pe carĭ aveţĭ să le faceţĭ în contra acestor tratate, şi, cu acéstă ocasie, ne vom cerceta politica nóstră din trecut, — fiind-că cu D-vóstră trebue tot-d'a-una să reîncepem istoricul epocelor trecute, lucrurilor învechite, — dar nu ne vom da îndărăt.

Pentru moment am onóre să rěspund pentru a ḑecea óră incriminărilor ce le faceţĭ politiceĭ economice a guvernuluĭ conservator încă de la 1875 şi până acum.

D-vóstre aţĭ revenit cu convenţia austro-română din 1875, pe care de altmintrelea D-vóstre aţĭ ratificat'o, noĭ numaĭ am tratat'o şi am încheiat'o.

Convenţiunea acésta póte să aibă defecte, partea eĭ economică póte fi maĭ slabă, dar sciţĭ că ea avea o imensă importanţă politică atuncĭ când a fost încheiată. Ţéra era vasală, ţéra expusă aplicăreĭ riguróse a articolelor din tratatul din Paris care ḑicea că tratatele comerciale încheiate de Turcia cu statele din Europa legaŭ şi pe Principatele-Unite. In asemenea condiţiĭ era de o importanţă fără sémĕn de a căpěta de la un mare imperiŭ, ca Austria, recunóscerea independinţeĭ nóstre economice şi pentru prima óră s'a sfărâmat lanţul sclavieĭ economice, care ca altele 'l am purtat atâta vreme. (Aplause).

Acest resultat admirabil a fost dobêndit prin o convenţiune, care şi din punctul de vedere economic nu a fost aşa de rea dupe cum aţĭ presintat'o; în orĭ-ce cas nu putea să fie maĭ rea de cât convenţiunea pe care imediat imperiul austro-ungar ar fi încheiat'o cu Turcia pentru noĭ şi fără noĭ, şi pe care vrênd ne vrênd am fi priimit'o cum am fost siliţĭ să priimim şi altele. De altminterĭ nu suntem vinovaţĭ dacă acéstă convenţie n'a fost cu totul aplicată. 'Mi se pare că lucrurile s'aŭ întêmplat în timpul ministeruluĭ D-vóstră şi, prin urmare, nu puteţĭ să ne faceţĭ rěspunḑětorĭ de incidentul despre care ne vorbiţĭ. Cu tóte acestea, acéstă convenţiune şi tóte tratatele carĭ aŭ urmat'o aŭ avut efecte economice bine-făcětóre. Astfel cifra totală a importaţiuneĭ şi exportaţiuneĭ, comerciul general al ţěreĭ, care n'a întrecut, până în 1875, 250 de milióne pe an, s'a urcat şi s'a menţinut necontenit de atuncĭ la cincĭ sute şi maĭ bine de milióne.

Dar, D-lor, am alte argumente contra D-vóstre. Să ḑicem că acéstă convenţiune era rea, greşită din punctul de vedere economic, de şi ómeniĭ carĭ aŭ discutat'o atuncĭ eraŭ fórte însemnaţĭ şi fórte patrioţĭ, ca repausaţiĭ: Gh. Costaforu şi V. Boerescu, pe atuncĭ ministru al afacerilor străine, persónă pe care aţĭ priimit'o cu braţele deschise în partidul D-vóstre când a voit să intre; dar să priimim, pentru un moment, criticele D-vóstre cele maĭ exagerate. Dacă acea convenţiune era aşa de rea, de ce aţĭ încheiat şi D-vóstre imediat asemenea convenţiune pe aceleaşĭ base cu maĭ tóte cele-alte state. Imĭ veţĭ rěspude póte că nu voiaţĭ să daţĭ Austro-Ungarieĭ monopolul comerciuluĭ român şi că o dată convenţiunea făcută aţĭ fost nevoiţĭ să o întindeţĭ la tóte celealte puterĭ. Rěspunsul este bun şi mě mulţumesc cu dênsul. Dar v'am pus în maĭ multe rêndurĭ o altă întrebare, la care nu aţĭ rěspuns şi nu veţĭ rěspunde. De ce tóte convenţiunile pe carĭ le aţĭ încheiat cu statele străine, dupe modelul convenţiuneĭ cu Austro-Ungaria, nu le aţĭ încheiat numaĭ până la 1886, pentru ca atuncĭ să puteţĭ recăpěta deplina libertate economică a ţěreĭ în contra tutulor?

Aţĭ fost provocaţĭ de atâtea orĭ să spuneţĭ de ce le aţĭ încheiat până la 1891 şi 1892? De ce aţĭ prelungit cu 5 anĭ acéstă

servitute economică a ţĕreĭ, asupra căreea gemeaţĭ. De ce? Nu 'mĭ rĕspundeţĭ, şi nu'mĭ veţĭ rĕspunde nicĭ o dată.

A! Vĕ lăudaţĭ cu tariful autonom din 1886. Acel tarif autonom era lesne să 'l faceţĭ în condiţiunile cele maĭ riguróse, şi avea defecte grave pe carĭ noĭ le am îndreptat; dar puteaţĭ să 'l faceţĭ ast-fel, pentru cuvêntul că nu era să se aplice. 'L-aţĭ aplicat la o singură ţéră, la Austro-Ungaria; dar chiar la Austro-Ungaria nu s'a aplicat, fiind-că aţĭ închis o uşă şi aţĭ lăsat deschise treĭ. Produsele austro-ungare intraŭ la noĭ pe treĭ porţĭ diferite, Olanda, Germania şi Elveţia, şi a trebuit ca noĭ, reacţionariĭ, carĭ, ḑiceţĭ că nu ne gândim la interesele ţĕreĭ, să venim la 1889, şi D. Germani, împreună cu mine, am poprit naturalisarea mărfurilor austriace în Elveţia. D-vóstre aţĭ permis acéstă naturalisare, cu tóte că tratatul cu Elveţia vĕ da mijlóce să o împedicaţĭ. Am făcut maĭ mult. In tratatul cu Olanda încheiat tot de D-vóstre era un text precis şi favorabil acestor naturalisărĭ. Am obţinut de la buna-voinţă şi amiciţia a Olandeĭ o interpretare care ne a permis să suprimăm acéstă naturalisare şi în Olanda. Actele diplomatice în acéstă cestiune s'aŭ publicat.

Rĕsboiul D-vóstre vamal, început cu atâta trufie în 1886, n'a lovit nicĭ o ţéră din Europa, şi n'a lovit complet nicĭ pe Austro-Ungaria de cât la 1889 şi 1890, în ajunul nouluĭ tarif. Şi sciţĭ care a fost resultatul acesteĭ politice economice de care vĕ lăudaţĭ? Să vĕ arăt eŭ cu cifre, căcĭ D-vóstră, atât de iubitor de micĭ cifre şi micĭ statistice, nicĭ o dată nu le aduceţĭ când vĕ jeneză în ceva. In ajunul încetăreĭ convenţiuneĭ comerciale, comerciul nostru cu Austro-Ungaria era cel următor: Austro-Ungaria importa în 1885 la noĭ mărfurĭ, pentru 120.000.000, şi România exporta în Austro-Ungaria marfă pentru 83.000.000. Incepe rĕsboiul vamal. Necontenit scade şi importul Austro-Ungarieĭ la noĭ şi exportul nostru în Austro-Ungaria, dar în ce proporţiune? Importul Austro-Ungarieĭ scade de la 120.000.000 la 52.000.000, ceea ce face 40%, iar exportul nostru în Austro-Ungaria scade de la 83.000.000 la 8.900.000, adică la a ḑecea parte din ce era în acéstă luptă; în cele din urmă, tot noĭ am fost maĭ sguduiţĭ. Şi când prin o mĕsură din cele maĭ înţelepte, prin tariful autonom din 1891, am aplicat tutulor ţĕrilor acelaşi tratament şi am făcut să înceteze rĕsboiul vamal, ce s'a întêmplat? N'am încă cifrele pe anul 1892, care este un an normal; în anul 1891, în care jumĕtate numaĭ, adică semestrul al duoilea, este sub regimul vamal cu egalitate de tratament, comerciul Austro-Ungarieĭ s'a ridicat de la 50.000.000 la 71.000.000, iar comerciul nostru trece de la 8.000.000 la 23.195.000.

Iată efectele mĕsurilor înţelepte ce le am luat, şi când vĕ voiŭ aduce cifrele din 1892, va fi încă maĭ isbitor înţeleptul mod cu care am condus noĭ politica economică a ţĕreĭ. Aţĭ vorbit de tratatul cu Germania şi aţĭ lăudat Germania de buna-voinţă ce a arătat pentru noĭ. Iată un punt în care sunt de acord cu D. Sturdza. Când am tratat cu Germania, am vĕḑut cea maĭ mare dorinţă din partea acesteĭ puterĭ marĭ de a ajunge la o înţelegere cu noĭ şi o perfectă egalitate în modul de a trata. Tratatul pe care 'l am încheiat este pe basa uneĭ complete reciprocităţĭ. Germania nu ne a cerut sacrificiĭ pe carĭ nu putem să le facem, a înţeles situaţiunea nóstră economică. Acest tratat, dupe mine, este aşa de folositor, în cât, chiar din partea D-luĭ Sturdza, a găsit o jumĕtate de aprobare; aţĭ fost toţĭ martorĭ ierĭ şi trebue să sciţĭ că D. Sturdza este sever cu miniştriĭ conservatorĭ. Negreşit că D-luĭ a găsit numaĭ de cât ceva de criticat. Se putea altmintrelĭ! Voiŭ rĕspunde când se va trata cestiunea în sine la critica care a trebuit să o asvêrle, şi vĕ voiŭ demonstra că tratatul este avantagios ţĕreĭ, şi facă Cerul să fie priimit de Reichstagul german cum va fi de Adunările Românieĭ, de votul căror, de altmintrelea, nu mĕ înduoiesc. Fac şi eŭ acéstă déptă mărturisire: imperiul german ne-a arĕtat necontenită bună-voinţă; acéstă bună-voinţă nu datéză de aḑĭ; ea datéză de mult, încă de la 1871, când scie D. Sturdza, căcĭ era ministru, s'a făcut la sala Slătineanu guvernuluĭ şi poporuluĭ german, de câţĭ-va descreeraţĭ, o insultă gratuită, care, între alte ţĕrĭ şi în alte împregiurărĭ, ar fi putut avea necalculabile consecinţe.

Dar guvernul german, atuncĭ, cu tóte că a tot puternic, a trecut cu vederea actul necuviincios al unor inconscienţĭ, şi toleranţa, slăbiciunea neînţelésă a unuĭ guvern, care expunea ţéra la cele maĭ marĭ pericole, de care existenţa sa a fost ameninţată de la începutul seculuĭ până astăḑĭ! Nu sciŭ pentru ce motiv.

Tot ast-fel voiŭ aminti şi purtarea Germanieĭ cu convenţiunea consulară care n'a fost cerută de Germania, ci maĭ mult oferită de guvernul liberal. Când guvernul imperial s'a convins că asemenea convenţie ridicase opinia publică din ţéră, Germania n'a insistat şi a priimit retragerea eĭ.

Prin urmare, nu pot de cât să aduc cel maĭ neinteresat şi cel maĭ deplin omagiŭ, împreună cu D. Sturdza, amiciţieĭ constante de care guvernul german a dat tot-d'auna probe guvernuluĭ şi poporuluĭ român. Şi sper că acest tratat de comerciŭ, care 'l vom încheia, va fi o nouă garanţie că aceleşi bune relaţiunĭ vor continua în viitor.

De aceea, D-lor, de la cestiunea atitudineĭ imperiuluĭ german, a căruĭ bună-voinţă către noĭ a fost, în unele împregiurărĭ, pusă la o crudă încercare, voiŭ trece prin o clină fórte firéscă la politica externă, de care am să mĕ ocup cu D. Dim. Sturdza împreună, dacă veţĭ avea bunătatea să 'mĭ acordaţĭ 5 minute de repaus.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Suspend şedinţa pentru 5 minute.

— Şedinţa se suspendă.

— La redeschiderea şedinţeĭ, D. preşedinte acordă cuvêntul D-luĭ ministru de externe spre a continua.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor, ne am despărţit asupra cestiuneĭ politice exterióre.

D. Sturdza aducea erĭ un omagiŭ meritat imperiuluĭ german care de 25 de anĭ —ḑicea D-sa—menţine pacea Europeĭ prin acea legătură, criticată de uniĭ, sprijinită de alţiĭ, şi care a împărţit Europa în duoĕ marĭ tabere: cea maĭ vechiă, cunoscută sub numele de *intreita alianţă*, şi formaţiunea cea maĭ recentă sub aceea de *înţelegerea franco-rusă*. Amênduoĕ proclamă intenţiile lor pacifice.

D-sa în tótă acţiunea sa de om politic şi ca ministru în guvernul D-luĭ Ion Brătianu, şi ca oposant, atât în presă cât şi în Parlament, a recomandat tot-d'a-una—trebue să o recunosc—guvernuluĭ român de a se apropia cât maĭ mult de acéstă *Ligă a păceĭ*, care purta singură acest nume în mod oficial până maĭ de unăḑi, când altă Ligă, tot aşa da înfricoşată prin puterile eĭ militare, s'a pus iarăşĭ sub acéstă invocaţiune, care se numesce *pacea Europeĭ*. Aşa dar, că D. Sturdza a povăţuit tot-d'a-una pe românĭ să se apropie cât maĭ mult de întreita alianţă, este un fapt constant şi public. Inţelegeţĭ cât de mare a fost mirarea mea când, cunoscênd acéstă politică a D-luĭ Sturdza —pentru care 'ĭ fac dreptatea a mărturisi că nu a ascuns'o nicĭ o dată—am vĕḑut că nu numaĭ ridică cestiunea românilor din Transilvania, dar încă o tratéză în modul cum a tratat'o.

Inainte de a veni la acest punct dureros şi important al politiceĭ nóstre exterióre, să 'mĭ permită D. Sturdza să 'l întreb dacă D-sa a uĭtat că Austro-Ungaria este un membru important al *întreiteĭ alianţe* şi cum conciliază D-sa aplecarea sa politică către *întreita alianţă* cu noua sa atitudine în cestiunea Transilvanieĭ, care de altmintrelea, o mărturisesc, nu póte lăsa nepăsătóre orĭ ce inimă românéscă? Dar acéstă cestiune este una din acelea carĭ nu trebue atinsă, ca o rană viue, de cât cu cea maĭ mare grijă, cu cea maĭ mare prudenţă şi maĭ cu sémă cu un spirit senin, desbrăcat de patimĭ, cu o inimă sinceră şi în afară de orĭ-ce vedere lăturalnică şi de orĭ-ce intenţiunĭ ascunse.

Este o greşélă, este un pericol de a face din acéstă cestiune mare un obiect de agitaţiune zadarnică, este o crimă de a face dintr'ênsa o armă politică. (Aplause prelungite).

D. V. A. Urechiă: D-le preşedinte, cer cuvêntul la articolul respectiv.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Inainte de a vedea dacă acéstă cestiune a fost tratată de D. Sturdza aşa cum s'ar fi căḑut să o trateze cine-va, chiar fiind din opoziţie, voiŭ face apel la toţĭ româniĭ, ca încă o dată să bine-voiască a nu atinge asemenea punt dureros de cât cu cea maĭ mare grijă şi maĭ cu sémă a depărta ideea fatală, că din cestiunea românilor de dincolo de Carpaţĭ trebue să se facă o armă de partid în luptele nóstre interióre. (Aplause).

Şi înainte de a rĕspunde şi a cerceta pro-

punerile ce a făcut D. Sturdza, voiŭ pune cuvêntarea mea sub invocarea nu a luĭ Dumnedeŭ, dar al unuĭ sânt care nu póte să 'l renege partidul liberal, al mareluĭ sĕŭ patron Ión Brătianu, bărbat ilustru, omul care a condus 12 anĭ destinele acesteĭ țĕrĭ. Să vedem dacă D. Sturdza urméză politica aceluia care a fost șeful sĕŭ, și maĭ cu sémă dacă urmédă aceeașĭ politică pe băncile oposițiuneĭ, care era a sa pe banca ministeruluĭ de externe.

Acéstă cestiune a fost pusă în Parlament în alte împregiurărĭ, în timpul D-lor, și când vina guvernuluĭ era mult maĭ vĕdită de cât învinuirea ce ni se face noĕ astădĭ și care nu se rézimă pe nimic. Iată ce dicea D. Ión Brătianu, rĕspundênd la faimosul discurs al D-luĭ Kogălniceanu, care, cu ocasiunéa expulsăreĭ de atuncĭ a șése românĭ transilvănenĭ, a ridicat, póte în mod cam pripit, întréga cestiune transilvăneană.

D. Kogălniceanu a tratat cestiunea în lung și în larg și cu talentul sĕŭ, de care nu numaĭ eŭ, dar chiar D. Sturdza este fórte departe, a indicat tóte greutățile din acéstă îngrijitóre problemă. Vĕ voiŭ arĕta că D. Sturdza 'șĭ a apropiat chiar câte-va frase uĭtate. (Aplause).

Iată, însă, cum începea D. Ión Brătianu când a fost interpelat de D. Kogălniceanu în privința expulsărilor:

„D-lor, pe lângă cele-alte cuvinte ce avém ca să mĕ aștept la amânarea și chiar la înlăturarea acesteĭ interpelărĭ, este și acela, că D. Kogălniceanu scie fórte bine că, dacă D-sa ca deputat, și maĭ cu sémă ca deputat din oposiție, póte să vorbéscă despre tóte și în modul cum 'ĭ ar plăcea, *nu tot in aceeașĭ posițiune comodă mĕ aflu și eŭ ca ministru.*"

Prin urmare, sub invocarea acestor înțelepte cuvinte voiŭ căuta să vorbesc de cestiunea pe care a pus'o cu atâta îndrăsnélă juvenilă onor. D. Sturdza, și la care eŭ sunt silit să rĕspund în mod așa, în cât să nu măhnesc niște ómenĭ carĭ luptă pentru naționalitatea lor, nicĭ să stric relațiunile țĕreĭ cu niște puterĭ amice și să compromit situațiunea ce ocupă astădĭ Regatul Românieĭ în stima cabinetelor europene, ca un element de pace, de ordine, iar nu un element turburător care să fie gata a agita fără timp o cestiune durerósă, periculósă; ceea ce ar fi nu numaĭ în paguba nóstră, dar și în paguba acelora pentru carĭ am agitat'o în mod inoportun, fățarnic și neleal. (Aplause).

Voiŭ întreba, maĭ ântêiŭ, dacă povețele pe carĭ ni le dă D. Sturdza, pe carĭ le a dat de la tribună în cestiunea acésta, saŭ demersurile pe carĭ ne împinge să le facem, sunt conforme cu purtarea D-sale la guvern în decurs de 12 anĭ, cât a ținut frânele acesteĭ țĕrĭ, și în care timp a avut în maĭ multe rêndurĭ portofoliul acestuĭ minister de externe?

Voiŭ întreba, al duoilea, dacă aceste povețĭ sunt conforme cu dreptul internațional și cu raporturile ce trebue să existe de la un stat neatêrnat la un alt stat neatêrnat; și vedețĭ că nu dic de la un stat mare la altul mic, căcĭ eŭ mĕ pun numaĭ pe têrâmul dreptuluĭ și corectitudineĭ internaționale, nicĭ chiar pe acela al prudențeĭ diplomatice?

Voiŭ întreba, în al treilea rênd, dacă aceste consiliĭ D-sa le va urma, le va aplica și le va pune în practică, când va fi la guvern, când va sta pe acéstă bancă, căcĭ locul meŭ este la disposițiunea D-sale, în asemenea cas?

Și în al patrulea rênd, voiŭ întreba daca aceste consiliĭ sunt folositóre neamuluĭ românesc și dacă aŭ să producă un efect, pe care cred că 'l doresce D. Sturdza, și pe care 'l dorim și noĭ cu toțiĭ, saŭ efecte cu totul contrariĭ și vătĕmătóre?

Acestea sunt patru cestiunĭ pe carĭ voiŭ avea onórea de a le discuta cu D-vóstră, și cer de la Senat o ascultare și o fórte mare bună-voință, și în acelașĭ timp 'l rog să scuse lipsele și defectele neapĕrate în posițiunea grea, în care mĕ pune onor. D. Sturdza cu sciință și presciință.

Ântêiŭ, cum se desemnéză în cestiunea Transilvanieĭ activitatea guvernuluĭ liberal-național? D. Sturdza a pus la începutul cuvêntăreĭ sale duoĕ axiome, carĭ de altmintrelea nu le a inventat, căcĭ se găsesc ad-litteram în discursul D-luĭ Kogălniceanu, ținut în Cameră, cu ocasiunea expulsăreĭ a 6 românĭ de dincolo, expulsărĭ făcute de guvernul D-lor: Brătianu-Sturdza la Septembre 1885. Atuncĭ, cu acea ocasiune, s'a deșteptat cestiunea Transilvanieĭ în Parlamentul acesta în mod acut și violent, prin faptul că acel guvern — nu ca al nostru — prin expulsările făcute de la sine, cu deplină consciință, a provocat el însușĭ cestiunea. Alt-fel se presintă astădĭ situațiunea; noĭ nu provocăm acéstă cestiune, noĭ scim cât este de gingașă și de seriósă; noĭ nu am făcut nicĭ un fapt care să îndreptățéscă pe D. Sturdza a ne lua de piept, spre a ne scutura în cestiunea Transilvanieĭ. D. Sturdza a provocat atuncĭ acéstă cestiune și D-sa cred că este primul responsabil, fiind-că am informațiunĭ sigure că Ioan Brătianu a resistat la început la aceste expulsărĭ, și numaĭ D. Sturdza a insistat pentru ca ele să se facă. Așa dar, D-sa a provocat atuncĭ furtuna; D-sa a adus înaintea Camerelor române acéstă cestiune și vom vedea cum a rĕspuns oposițiunea și cum aŭ tratat D-lor atuncĭ aceste aspirațiunĭ ale românilor de dincolo de Carpațĭ. Și atuncĭ, D-lor, se vorbea de persecuțiunĭ, și atuncĭ se începuse Liga culturală în Ungaria pentru așa disa maghiarizare — dacă se póte — a românilor din Transilvania, și atuncĭ acéstă ligă culturală din Ungaria, avusese rĕsunet la noĭ, maĭ cu sémă între aceĭ românĭ transilvănenĭ carĭ trecuse în țéră la noĭ, și carĭ firesce simțiaŭ maĭ cu durere nevoile fraților lor rĕmașĭ dincolo de Carpațĭ.

Dar, încă o dată, posițiunea este deosebită; noĭ nu facem nimic ca să provocăm aceste periculóse desbaterĭ, pe când D-lor aŭ luat inițiativa în cestiune, și prin mĕsurĭ violente îndreptate tocmaĭ contra transilvănenilor aŭ sfêrșit atuncĭ cérta.

Cu tóte acestea, fiind-că cine-va nu alege terenul de luptă și fiind-că trebue să 'l priméscă de la adversar, cu tótă corectitudinea nóstră, o dată atrașĭ pe acest teren ardĕtor, trebue să primim lupta și să rĕspundem la întrebărĭ.

Onor. D. Sturdza începe cu statisticĭ și cu cifre; este obiceiul D-sale; ne spune câțĭ românĭ sunt peste Carpațĭ, câțĭ în Basarabia, câțĭ peste Balcanĭ, câțĭ în Banat și câțĭ în Bucovina. Aceste tóte le sciam și nu avem de cât să deschidem o carte de geografie bine făcută și orĭ cine din noĭ póte să spune numĕrul aproximativ al românilor din alte țĕrĭ, bine înțeles afară de româniĭ de peste Balcanĭ, căcĭ acolo statisticele sunt cam primitive.

D. Sturdza înainte de tóte așédă o teorie împrumutată din discursul D-luĭ Kogălniceanu, adică că naționalitatea română se compune din elemente: Elementul național din năuntru, compact dice D-sa, adică locuitoriĭ Regatuluĭ român, și elementul încongiurător românesc, supus unor state vecine carĭ alimentéză necontenit regatul român, prin nouĭ roiurĭ de colonĭ, carĭ vin aci se umple golurile carĭ se fac în populația nóstră și să mențină de vécurĭ caracterul sĕŭ curat românesc. Apoĭ D. Sturdza dice că grija unuĭ guvern trebue să fie de a menține compactă, ferită de orĭ-ce desnaționalisare, populațiunea românéscă din interiorul Regatuluĭ.

Dar D-luĭ adaogă că grija principală a guvernuluĭ d'aci este să împedice desnaționalisarea elementelor românescĭ carĭ încongióră România, din părțile acelea carĭ nu fac parte din Regatul român; acéstă misiune estea grea, fórte grea, o va recunósce D-sa, și teoria e cam îndrăsnéță pentru un om de stat de vêrsta și competința D-luĭ Sturdza.

Dar eŭ, care tot-d'a-una am gândit că în orĭ-ce probleme dificile ce se propun unuĭ guvern, oposanțiĭ aŭ prima datorie de a nu procede numaĭ prin invitărĭ și prin îndemnărĭ, dar și prin exemple, eŭ voiŭ căuta să vĕd care a fost grija partiduluĭ și ministeruluĭ, din care a făcut parte D. Sturdza, față de aceste duoĕ însușirĭ, față de aceste duoĕ misiunĭ pe carĭ le are, dupe D-luĭ, orĭ-ce guvern român, și anume când a fost D-sa la putere cum a lucrat și pentru una și pentru cea-altă, și pentru cea lesne de tot, adică aceea de a veghia aci, în limitele Regatuluĭ român, în puterea legilor, autorităteĭ și drepturilor nóstre suverane necontestate de nimenĭ, la apărarea naționalitățeĭ nóstre, și cum a îndeplinit pe cea-altă, mult maĭ periculósă, mult maĭ grea, adică de a trece Carpațiĭ astădĭ, mâine Prutul, poimâine Balcaniĭ, pentru a veghia pretutindenea asupra naționalitățeĭ române. D-luĭ se mulțumesce astădĭ de o cam dată de a trece Carpațiĭ. Insă o dată principiul intervențiuneĭ admis, acéstă intervențiune trebue să fie permanentă și generală, căcĭ eŭ nu pot să pricep alt-ceva. Resultatul va fi, dar, intervenirea permanentă a Statuluĭ român în afacerile interióre ale unor state

independente, nu voiŭ să dic puternice, fiind-că mĕ pun numaĭ pe terenul dreptuluĭ.

Trebue să încep ântêiŭ prin partea istorică, adică prin trecutul partiduluĭ liberal la putere, în aceste duoĕ direcțiunĭ. Sunt duoĕ fapte însemnate în ministerul Ión Brătianu, din care făcea parte și D. Sturdza, carĭ aŭ rĕspuns la aceste duoĕ preocupărĭ, carĭ trebue să le aĭbă orĭ-care guvern român. Antêia parte a fost revizuirea Constituțiuneĭ în 1879, și a duoa parte aŭ fost incidentele carĭ s'aŭ întêmplat în 2, 3 rêndurĭ în privința agitațiunilor saŭ luptelor de peste Carpațĭ între elementul român și cel maghiar.

Eĭ bine, carĭ ne sunt precedentele? Antêiul fapt culminant a fost încercarea de naturalisare a israeliților pe basa categoriilor, al duoilea expulsarea transilvănenilor.

In ântêia parte a cestiuneĭ nu ațĭ fost dar prea străluciți, cu tóte că misiunea era fórte lesne.

D. Sturdza ne a acusat, trebue dar să vorbesc și eŭ.

Sciți că în acest popor compact român este amestecat un element de duoĕ orĭ străin, destul de însemnat, care ne dă îngrijirĭ în privința naționalitățeĭ nóstre. E fórte lesne de la tribună să ne numițĭ compacțĭ; suntem compacțĭ ca românĭ, dar trebue să scim că printre noĭ este un numĕr de străinĭ însemnat și că israeliții formézǎ, în poporul nostru, un element atât de numeros, în cât póte da seriόse îngrijirĭ. Eĭ bine, s'a presintat cestiunea israelită la noĭ în 1879 și atuncĭ, D-lor, eram mult maĭ tarĭ, mult maĭ liberĭ pentru a resolva cum dorim, de cât în cestiunĭ ca a Transilvanieĭ, a Basarabieĭ, a Bucovineĭ, fiid-că eram la noĭ, în limitele nóstre, pe pămêntul nostru, suveranĭ pe noĭ, suveranĭ pe legile nóstre, suveranĭ pe presentul, pe viitorul acesteĭ națiunĭ. (Aplause).

Eĭ bine, ce ațĭ făcut atuncĭ?

Ațĭ venit în 1879 cu propunerea de împămêntenire a israeliților în masă pe categoriĭ, și acésta avea o însemnătate fórte mare, și nu sciŭ dacă s'ar fi priimit atuncĭ propunerile D-vóstre, dacă acest pămênt romănesc 'l ațĭ fi păstrat românilor, cum era prima D-vóstre datorie! Inainte de a vĕ gândi la româniĭ de peste Carpațĭ, la româniĭ de peste-Balcanĭ, la româniĭ de peste Prut, trebuia să vĕ gândițĭ la româniĭ din interiorul Regatuluĭ român, și ațĭ avut atuncĭ ocasiune frumósă să apărațĭ interesele permanente ale acesteĭ naționalitățĭ și s'o ferițĭ de invasiunea unuĭ element cu atât maĭ periculos, cu cât nu vine cu forță și cu violență, ci se înfiltrézǎ pe ascuns și cu încetul. Eĭ bine, atuncĭ care era propunerea guvernuluĭ din care făcea parte D. Sturdza? Era propunerea celor 4 categoriĭ, despre carĭ am onórea să vĕ daŭ citire a unuĭ raport al D-luĭ Sturdza din Berlin, din 8 Iulie 1879, căcĭ D. Sturdza a negociat cestiunea în persónă.

Iată minimum cerut de puterĭ:

»Prin aplicarea art. 7 sunt priimițĭ a se bucura îndată de drepturile civile și politice istraeliții carĭ sunt născuțĭ și crescuțĭ în România;

»aŭ indeplinit obligațiile legeĭ militare și aŭ slujit sub drapel;

»aŭ obținut în România diploma de bacalaureat, saŭ cincĭ clase gimnasiale;

»aŭ făcut donațiunĭ Statuluĭ, saŭ stabilimentelor publice;

«aŭ publicat opere în limba românéscă; posedă stabilimente importante de comerciŭ și industrie«.

Iată categoriile propuse! Eŭ întreb: cine rĕmânea afară din cadrul lor? (Aplause).

Eŭ cred că nu sunt îndrăsneț afirmând că, dacă acéstă lege se priimea, nicĭ un israelit n'ar fi rĕmas neînpămêntenit în țéra românéscă (aplause), și acésta încă de la 1879; acum suntem la 1893; nu sciŭ cine ar ședea pe aceste băncĭ, dăcă legea D-vóstre pe categoriĭ s'ar fi admis. (Aplause). D-vóstră, D-le Sturdza, erațĭ cel maĭ înflăcărat sprijinitor al acestor 4, 5, 6, 7, 8 categoriĭ, dacă vrețĭ, și carĭ ar fi coprins încetul cu încetul pe toțĭ ceĭ născuțĭ și crescuțĭ în România, de orĭ-ce religiune ar fi fost eĭ. Voițĭ dovedĭ!? Minoritatea Camereĭ de atuncĭ, din care noĭ, reacționariĭ, făceam parte, noĭ aceștia, carĭ nu ne îngrijim de naționalitatea română, noĭ vecĭnic inimicĭ aĭ poporuluĭ român, noĭ născuțĭ ca să facem să dispară acéstă naționalitate din valea Dunăreĭ și de pe creștetele Carpaților, am luptat și am reușit și v'am silit să priimițĭ redacțiunea actuală, adică naturalizarea individuală. (Aplause prelungite). Cum am reușit? Pentru că printr'o dispozițiune fericită din Constituțiune trebuia 2 treimĭ, și n'ațĭ găsit 2 treimĭ de *românĭ* carĭ să consimtă la actul de sinucidere care 'l propuneațĭ țĕreĭ acesteea (aplause); dar dacă v'ar fi trebuit numaĭ majoritate, nu sciŭ dĕŭ ce s'ar fi întêmplat, orĭ, la dreptul vorbind, sciŭ fórte bine. Cade guvernul atuncĭ și vine alt guvern, din care D-ta tot făceaĭ parte, căcĭ atuncĭ D. Sturdza făcea parte din tóte guvernele, și din cele carĭ voiaŭ să se aliăze cu Turcia contra Rusieĭ și din cele carĭ se aliaŭ cu Rusia contra Turcieĭ pentru a 'ĭ face resbelul, și din cele carĭ priimiaŭ naturalisarea israeliților cu duiumul, și din cele carĭ, silite de Constituantă, stăruiaŭ pentru împămêntenirea individuală. (Aplause). In acest de al duoilea guvern, ministrul de atuncĭ, D. V. Boerescu, se încércă să revină, căcĭ era silit de voturile Adunăreĭ, și plécă singur în străinătate ca să încerce să ne scótă din nomolul în care, cu atâta ușurință, ne vârâse D. Sturdza. Iată fragmente din corespondența sa. Intr'o scrisóre din 18 August, Boerescu spune că a vĕdut pe Waddington, ministrul afacerilor străine al Franciеĭ:

»Am vĕdut pe Waddington; a conferit »cu Salisbury și cu Bismarck și conclusiu- »nea este că nu este cu putință să se prii- »méscă alt sistem de cât cel cu categoriile.« (Aplause).

Intr'altă scrisóre, din 29 August, raportézǎ o întrevedere cu D. Waddington. «Ne-am înțeles, dice D. Waddington, cu D. Sturdza asupra categoriilor. Este greŭ acum de a părăsi sistemul».

«Dar, rĕspunde imediat D. Boerescu, D. Sturdza face parte din guvernul nostru, are același program ca al nostru, aceleașĭ opiniunĭ. De sigur, la Berlin, a putut să promită categoriile; era sistemul fostuluĭ guvern din care făcea parte, și atuncĭ acest sistem n'a putut să isbutéscă, cu tóte că guvernul precedent 'l a încercat cu lealitate».

Eĭ bine, D-lor, greŭ putea să crédă bărbațiĭ de stat aĭ Europeĭ că în guvernul nostru era o așa de mare schimbare, când D. Sturdza făcea parte și din guvernul care făgăduise categoriile și din guvernul care retrăgea făgăduiala. (Aplause prelungite).

Iată altă conversație între comitele Andrassy și D. Vasile Boerescu: «Tóte bune, îmĭ replică comitele, dar categoriile aŭ fost priimite de D. Sturdza. Iată ce 'mĭ se scrie din Berlin, Paris și Londra. De ce nu vĕ țineți de angagiament?»

«D-le comite, încercă să rĕspundă bietul Boerescu, D. Sturdza era trimis pentru rĕscumpărarea căilor ferate», vedețĭ că D-luĭ făcea de tóte (ilaritate, aplause prelungite) «n'a vorbit de cât în mod incidental de cestiunea ovreiască; dacă a vorbit de categoriĭ, pricina a fost că era sistemul guvernuluĭ precedent, din care făcea de asemenea parte».

Scițĭ, din guvernul care a încercat în mod leal să facă să triumfe sistemul categoriilor. Și adevĕrat era! Făceam parte din Constituantă și 'mĭ aduc aminte de ademenirile și de presiunile carĭ s'aŭ încercat asupra deputaților ca să priiméscă categoriile.

Iată cum apărațĭ țéra în limitele ce ni le aŭ dat tractatele și ni le a păstrat Dumnedeŭ între Carpațĭ, Prut și Dunăre. Iată cum apărațĭ naționalitatea română! (Aplause prelungite).

Care nume se găsesce tot-d'a-una în acéstă cestiune? Sturdza, Boerescu, Brătianu. Aceștĭ duoĭ din urmă se schimb: când susțin categoriile, ca să se împace cu puterile, când le combat, ca să se împace cu țéra; dar D. Sturdza este maĭ cerbicos în urele și afecțiunile sale, și D-luĭ a făgăduit categoriile ca cum țéra românéscă era moșia D-sale și putea să o înstrăineze dupe plac. (Aplause).

Iată liberalul, iată respectuosul voințeĭ poporuluĭ, iată acela care ne tratézǎ, la fiecare moment, de reacționarĭ și inamicĭ aĭ naționalitățeĭ române! (Aplause). Se duce singur și se angagiază fără să se gândéscă că dacă era o cestiune care putea să pună foc de la Dorohoiŭ până la Severin, era cestiunea israelită. D-luĭ dă categoriile ca și cum ar fi dat un tratat de mărcĭ de fabrică, saŭ o convențiune de postă și telegraf, dispune de naționalitatea românéscă ca de un ce fără preț. (Aplause).

Eĭ bine, este ciudat lucru că același om care, cu inima ușóră, ca să nu dicem un cuvênt maĭ greŭ, apĕră, cum vedețĭ, naționalitatea română chiar în hotarele modeste date de voința luĭ D-deŭ și de împregiurările istorieĭ, adĭ, apucat de un zel sacru, vrea să trécă, cum am dis, Carpațiĭ și Balcaniĭ, ca să apere naționalitatea română orĭ unde este în pe-

ricol și contra vrăsmașilor sĕĭ adevĕrațĭ saŭ închipuițĭ.

Multe cerĭ de la alțiĭ, D-le Sturdza, cu puțin te mulțumescĭ de la D-ta. Mult te aĭ schimbat când eraĭ pe aceste băncĭ, și puțin te cunoscĭ când eștĭ pe băncile opozițiuneĭ. De aceea am ḑis că aĭ micșorat o mare cestiune națională, reducênd'o la proporțiunile uneĭ certe de partid. Ațĭ voit să jucațĭ o festă guvernuluĭ și nimic maĭ mult. Este trist să fiŭ silit să vĕ o spun, dar nu este alt-ceva în capul D-vóstră. Atât a eșit din marile căpăținĭ carĭ sunteți în fruntea partiduluĭ liberal. Iată cum ațĭ adus în discuțiunea Senatuluĭ și a Cameref, în discuțiunea Europeĭ, cestiunile cele maĭ gingașe și cele maĭ durerose pentru noĭ.

Să venim acum și la acéstă cestiune a Transilvanieĭ. Dar dênsa de astăḑĭ a început? V'ațĭ ilustrat printr'ênsa când erațĭ la guvern. Aci voiŭ fi maĭ indulgent cu D-vóstră. Cu cât v'am condamnat în cestiunea israelită, cu severitate și fără circumstanțe ușurătóre, cu atât voiŭ scuza, voiŭ pricepe, până la un punct óre-care, politica D-vóstră în cestiunea Transilvanieĭ, când erațĭ la minister. Insă să 'mĭ permitețĭ să pricep maĭ puțin acéstă politică când sunteți în opozițiune. Dar ce? Și în afacerea acésta, încă o dată, ațĭ împins prudența și represiunea prea departe, căcĭ tot-d'a-una împingețĭ lucrurile prea departe. In oposiție sunteți prea îndrăsnețĭ, la putere prea temĕtorĭ, tot-d'a-una pasionațĭ; maĭ mult ascultațĭ de interesul și de furia momentuluĭ de cât de marile principiĭ ale dreptățeĭ și ale indulgențeĭ generale, care ne fac blânḑĭ cu ómeniĭ și cumpĕtațĭ cu împregĭurările. Atuncĭ erațĭ ministru, aveațĭ portofoliŭ, vĕ aflațĭ bine, erațĭ de apróре nuoĕ anĭ la putere, doriațĭ să maĭ statĭ și găsețĭ fórte supĕrătorĭ pe aceĭ carĭ veneaŭ să vĕ turbure liniștea și să vĕ arunce în cale cestiunĭ internaționale și periculóse. Atuncĭ nu 'ĭ ațĭ tratat cu blândețea care am avut'o noĭ față cu dênșiĭ, de și amenințațĭ câte o dată chiar să rĕspundem față cu puterile vecine cu carĭ avem relațiunĭ corecte și amicale, ca Austro-Ungaria, de aceste agitațiunĭ prea fără mĕsură, manifestațiunĭ prea violente.

Eĭ bine, apróре e cămașa, dar maĭ apróре pielea! Noĭ avem maĭ cu sémă rĕspunderea siguranțeĭ demnitățeĭ Statuluĭ românesc; înainte de tóte liniștea și datoriile internaționale ale Regatuluĭ românesc. Ne supĕră câte o dată aceste manifestațiunĭ și D-ḑeŭ scie că nu ni le-ațĭ crutat; v'ațĭ servit de entusiasmul natural al tinereței, și în loc de a o conduce și modera, ațĭ ațâțat'o și ațĭ împins'o.

In loc ca bĕtrâniĭ să tempereze pe tinerĭ, am ajuns, în țéră la noĭ, ca studențiĭ să fie maĭ înțelepțĭ de cât șefiĭ încăruntițĭ în lupte politice. (Aplause).

Dacă ne supĕram și noĭ și intram cu sila în adunările D-vóstre și le risipeam? Dacă luam câțĭ-va din ceĭ maĭ turbulențĭ și 'ĭ alungam peste graniță? Ce strigăte ar fi fost de la un cap al țĕreĭ la cel-alt!

Cu tóte acestea putem ḑice că manifestările din timpul D-vóstre eraŭ mult maĭ puțin întinse și maĭ puțin neliniștitóre de cât în timpul nostru, fiind-că de și póte proclamațiunile carĭ s'aŭ făcut atuncĭ eraŭ fórte violente, dar sciațĭ că se reduceŭ la nimic, că eraŭ opera a duoĭ băiețĭ, tinerĭ studențĭ, Ocășanu și Secășanu și ceĭ-alțĭ, pe carĭ 'ĭ ațĭ expulsat împreună, eraŭ culpabilĭ numaĭ pentru că le aŭ pus la postă. Dovadă că pe acest motiv ațĭ revocat maĭ îndată expulsarea luĭ Droc și Corneanu. Cât despre Ciurcu, tatăl și fiul, ațĭ voit să vĕ rĕsbunațĭ, nu de irredentismul lor pretins, ci de necazurile carĭ vi le făcea *l'Indépendance Roumaine*, foaie de oposiție, redactată într'o limbă cunoscută în afară.

Ațĭ expulsat peste fruntarie pe acestĭ ómenĭ carĭ, cu manifestațiunile lor neoportune, vĕ turburaŭ în întocmirile D-vóstre politice de pe atuncĭ, fórte bine chibzuite, póte. Ațĭ fost interpelațĭ în acéstă cestiune și, lucru ciudat, D. Kogălniceanu vorbea apróре cum vorbesce aḑĭ D. Studza, cu maĭ mult talent și maĭ multă autoritate, iar D. Ion Brătianu rĕspundea, îndrăsnesc să adaog, apróре cum rĕspund eŭ astăḑĭ, cu maĭ puțin talent și de sigur cu maĭ puțină autoritate de cât dênsul, dar cu un sentiment egal că 'mĭ îndeplinesc datoria de român și de ministru, că apăr interesele seriόse ale țĕreĭ și că o împedic să alunece pe un povêrniș fără margine, să intre într'o politică plină de pericole și de obscuritate, în care scim de unde plecăm, dar nu scim unde ajungem.

Iată, D-lor, ce ḑicea I. Brătianu:

»Am ḑis tot-d'a-una românilor de peste Carpațĭ...

Ascultă, D-le Sturdza, aceste cuvinte, *d'outre tombe*, de dincolo de mormênt, carĭ, pentru D-vóstră cel puțin, trebuesc să aĭbă autoritate mare. Eŭ cred că sunt înțelepte.

»Am ḑis în tot-d'a-una românilor de peste Carpațĭ: să nu voițĭ ca D-vóstre să dațĭ direcțiune politiceĭ nóstre. Noĭ carĭ ne cunóscem țéra, carĭ, din generațiĭ în generațiĭ am luptat ca să aducem acéstă țéră unde este, să ne lăsațĭ în pace să ne regulăm noĭ politica nóstră, căcĭ noĭ nu venim să vĕ dăm lecțiune D-vóstre, *nu ne amestecăm în luptele carĭ le avețĭ în contra ungurilor* și sașilor, și numaĭ atuncĭ ațĭ avea dreptate să vĕ amestecațĭ în afacerile nóstre, dacă ne am amesteca și noĭ în luptele D-vóstre.

Și maĭ departe:

»Onorabilul D. Kogălniceanu ne spunea despre membriĭ Academieĭ române carĭ sunt de dincolo de Carpațĭ: In adevĕr, a venit la mine D. Babeș și alțĭ membri de dincolo aĭ Academieĭ române și 'mĭ-aŭ pus cestiunea acésta: Ce facĭ cu noĭ? Eŭ le am rĕspuns: când un om d'abia 'șĭ cultivă grădina luĭ, ar fi un *neghiob* să mérgă să cultive și grădina vecinuluĭ sĕŭ. Atuncĭ D. Babeș și toțĭ ceĭ-alțĭ 'mĭ-aŭ ḑis că am dreptate, și dorința tutulor românilor este ca cu toțiĭ să lucrăm pentru desvoltarea și prosperitatea Românieĭ.

Va să ḑică, înduoită neintervenire și dintr'o parte și din cea-altă, cum ḑicea Ion Brătianu. De abia 'mĭ cultiv eŭ grădina mea și n'am să mĕ amestec în grădina altuia, căcĭ precum sunteți voĭ necompetințĭ a cunósce nevoile nóstre, legăturile nóstre, puterile nóstre, așa și noĭ nu cunóscem intențiunile vóstre, miḑlócele vóstre de luptă, puterile vóstre.

Nu scițĭ ce trebue să facem, nu scițĭ ce putem face; asemenea și noĭ am fi cutezătorĭ dacă ne am amesteca în luptele vóstre de peste Carpațĭ și v'am ḑice,—cum ḑicea D. Sturdza erĭ,—cutare pretențiune a vóstră e bună și cutare e rea și exagerată.

Acésta ațĭ putea să o facețĭ, D-le Sturdza, când guvernul ungar de o parte și populațiunea română din Transilvania de cea-altă v'ar fi luat drept arbitru în certurile lor.

Ast-fel rĕspundea D. I. Brătianu, și D. Sturdza, care era alăturĭ pe bancă cu D. Brătianu, ce făcea? D-sa era așa de convins de ce ḑicea șeful sĕŭ în acéstă cestiune, în cât 'ĭ da un sprijin ca tot-d'auna cam exagerat și cam violent. D. Sturdza nu avea sângele rece al luĭ Brătianu ca să discute acéstă cestiune cum a discutat'o dênsul și să arate cu simpatie, dar fără preget, ce póte și ce nu póte Regatul independent al Românieĭ să facă în cestiunea Transilvanieĭ. D. Sturdza își perdea cumpĕtul de câte orĭ i se vorbia de acéstă cestiune, atât de pasionat era în contra fraților transilvănenĭ, carĭ 'l supĕraŭ în liniștea sa ministerială.

Iată o scenă violentă care s'a petrecut la Senat și pentru care voiŭ avea de martor pe unul din onor. noștri colegĭ care astăḑĭ stă pe băncile opozițiuneĭ; e D. Mârzescu. D-sa a voit să interpeleze guvernul în cestiunea expulsărilor.

Credețĭ că 'i s'a permis să 'șĭ desvolte interpelarea? Nu. Credețĭ că 'i s'a permis să o citéscă? Nu. Credețĭ că 'ĭ s'a permis, cel puțin, să se urce la tribună? Nu. D. Sturdza, ministru, om bĕtrân, cu mâna luĭ îl a luat de piept și 'l a dat jos de la tribună.

D. G. Mârzescu: Nu este adevĕrat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D. Mârzescu de astăḑĭ, ḑice: »nu este adevĕrat.« Dar iată ce ḑicea D. Mârzescu de atuncĭ, — am *Monitorul*,—nu te aĭ gândit la acésta. (Ilaritate, aplause).

Iată ce citesc în *Monitor*:

D. Mârzescu: »Dar ațĭ vĕḑut cum D. ministru de culte și instrucțiune a venit și s'a suit la tribună,—tribună unde fie-care trebue să fie respectat în exercițiul dreptuluĭ sĕŭ sacru,—și 'mĭ a ḑis mie: *Dă-te jos!* Și D-vóstră, D-le președinte, care trebue să luațĭ apĕrarea minorităţeĭ în contra majorităţeĭ...« Aci s'a încheiat. Sguduit de președinte, întrerupt de ministru și de majoritate, D. Mârzescu n'a maĭ putut să vorbéscă și s'a trecut la ordinea ḑileĭ, adică la altă cestiune. (Ilaritate, aplause).

Sciŭ că acum inimiciĭ de altă dată sunt împăcațĭ, se șterg urile și memoria urilor și atacurilor, dar ceea ce nu se póte sterge, e istoria acesteĭ țĕrĭ care, din norocire, e scrisă în colónele *Monitoruluĭ* și desminte desmințirile D-vóstră.

Vețĭ putea, dupe ce v'ațĭ urît, să vĕ iu-

biţi, dupe ce v'aţi atacat în modul cum se scie, să vě stimaţi; ceea ce nu veţi putea însă să ştergeţi din paginele istoriei nóstre şi din colónele *Monitorului* e urma inscrisa a acestor violente lupte şi a acestor insulte reciproce. Şi nu numai atât. (D. G. Mârzescu întrerupe).

Nu mě provoca, D-le Mârzescu, căci am aci o colecţiune unde scandalul Sturdza-Mârzescu a umplut mai tóte colónele foilor de pe atunci, dar nu face să perdem timpul să le citesc. Am aci tóte foile de atunci, intre cari şi *Naţiunea*, ḑiarul D-vóstre, în care se vorbesce de scandalul de la Senat, că D. Sturdza v'a luat de piept şi v'a dat jos de la tribună.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul ca să rectific partea istorică a D-lui Lahovari.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: La rêndul meŭ voiŭ rectifica rectificarea D-vóstră, dar acum să trecem la lucruri mai seriόse. (Intreruperi). Este şedinţa de la 22 Ianuarie 1886, este tocmai interpelarea ce ai încercat să faci asupra expulsărei transilvanenilor. Iat'o:

»Contra anti-constituţionalului, ilegalului, anti-naţionalului decret ministerial relativ la expulsarea a 6 românì», inutil să continuŭ; fie-care recunósce stilul D-vóstră. Eĭ, ce mai ḑici! Mai desminţi acum?

N'a avut timp D. Mârzescu să sfêrşéscă şi D. Sturdza 'l ia de piept, şi de acolo un lung scandal care se sfêrşesce prin expulsarea D-lui Mârzescu de la tribună şi prin trecerea la ordinea ḑilei.

D. Mârzescu, care a uitat acestea, să ne permită să ni le aducem aminte în interesul istoriei.

Iată politica guvernului de atunci, politică desvoltată de şeful partidului şi al guvernului, prin explicaţiuni fórte netede pe cari le a dat în Senat şi în Cameră, cu obicinuita'i dibăcie. Iată politica susţinută de D. Dim. Sturdza, nu cu argumente, căci nici era în stare să vorbéscă, atât era de aprins, ci cu mintea, cu sufletul, cu aprobare pasionată şi în cele din urmă chiar cu pumnul. (Risete). Acum ni se recomandă o altă politică, o politică de intervenţiune. D. Sturdza, ne ḑice: guvernul nu póte să fie nepăsător la ceea ce se petrece în Transilvania; guvernul nu póte să fie nepăsător la excesurile cari le pretinde că le face guvernul maghiar; acolo, — ḑice D. Sturdza, — se petrec lucruri brutale şi grozave, acolo se bag ómenii în închisori şi tot lor li se strică casele de către o mulţime sělbatică şi violentă; acésta nu se petrece în nici un stat din lume, ḑice D-sa. S'a cam petrecut şi la noi 'mi se pare; sciŭ în timpul guvernului Sturdza, că unii conservatori aŭ fost puşi în închisori, de şi tot ei aŭ fost bătuţi şi sângeraţi de o mulţime sělbatică, dar în sfêrşit, un fapt nu scuză pe cel-alt.

Nu putem sci până la ce punct tóte acele lucruri sunt adevěrate şi eŭ cred că cel puţin violenţele de stradă nu pot să se petrécă nici cu permisiunea, nici chiar cu îngăduirea guvernului de la Buda-Pesta. Pot să o afirm şi sunt sigur de acésta.

Nu trebue să exagerăm nimic; scim fórte bine că autorităţile locale aŭ căutat să împiedice faptele, póte nu cu destulă energie, şi a urmărit şi pe făptuitori.

Acesta este, însă, un incident iritant asupra căruia este inutil să insistăm. Este vorba numai, în trăsuri generale, de sistemul guvernului unguresc de a căuta să desnaţionaliseze pe românii din Transilvania.

Eĭ, să ḑicem că aşa sunt faptele, să le recunóscem, să le deplângem. Ce vrea D. Sturdza de la noi, ce vrea de la mine ca ministru de externe al Regatului român.

D. Sturdza ḑice: să nu fiţi nepăsători. Eŭ cred că acésta este cestiune de sentiment personal, iar nu de atitudine politică. Este evident că nici un Român nu póte să fie nepăsător pentru ómenii de neamul lui, chiar de supuşi străini, in contra cărora se încércă, dupe spusa D-lui Sturdza, aceste persecuţiuni cu scop de desnaţionalisare.

Ce cere însă D. Sturdza, nu de la om, ci de la ministru? Cere intervenţiunea? Cere ca eŭ să trimit la Viena, la comitele Kalnoky pe representantul nostru ca să facă aceste propuneri pe cari le a rostit D-sa de la tribuna? D-lui mai ântêiŭ, şi cu de la sine putere, renunţă a cere însuşi autonomia Transilvaniei.

Dar la rêndul meŭ, când e vorba de amestec, il întreb: cine 'ţi dă D-tale, stat strain, autorisaţiune să intri în cercetarea diferitelor puncte din programul revendicărilor transilvănene?

Ce suntem noi ca să putem ḑice chiar românilor de dincolo: cutare lucru din program, autonomia nu o priimim; cereţi respectarea legei naţionalităţilor, cereţi respectarea legei şcólelor, saŭ cereţi libertatea presei, lege electorală, egală, desfiinţarea grădinilor de copii, încetarea persecuţiunilor. Fórte înţelept, póte, dar cu ce drept?

Capii mişcărilor transilvănene vor putea rěspunde şi D-lui Sturdza şi mie, când aşi greşi să alunec pe acelaşi povârniş: Dar de ce vě amestecaţi, cine vě dă dreptul să forfecaţi, să censuraţi programul nostru?

D-lor, sunt duoě partide în Transilvania: unul moderat, care se mulţumesce, póte, cu minimum de revendicări pe cari le a spus D. Sturdza, altul mai înaintat şi mai numeros, cred, nu se mulţumesce cu mai puţin de cât cu autonomia principatului. Tot aşa precum şi în Ungaria sunt duoě partide: unul care se mulţumesce cu dualismul actual, altul care vrea despărţirea statului ungar de Austria şi uniunea personală.

Eĭ bine, acestea sunt fapte interióre ale unui stat suveran, şi când am interveni noi, ca guvern, pentru prima óră am vedea un guvern străin amestecându-se în luptele de partid din altă ţéră şi ḑicênd: cutare revendicări le priimesc, cutare nu.

Intervenţiunea dar nu póte avea loc, căci ea póte să nu fie priimită nici chiar de aceia pentru cari am intervenit. Dar să presupunem că noi am convins pe toţi transilvănenii în acéstă privinţă, să presupunem că D. Sturdza a avut darul să 'i convingă a se mulţumi cu minimul acesta de program al D-lui; eĭ bine, în asemenea cas, pe ce cale voiţi să le propunem? Pe calea intervenţiunei? Pe calea directă de a redacta aceste cereri, de a le încredinţa trimisului nostru la Viena, rugându'l să presinte comitelui Kalnoky acest program minimum al revendecărilor transilvănene?

D. Sturdza ḑice: feréscă D-ḑeŭ, nu vreaŭ pe cale de intervenţiune. Dar ce vrea?

A inventat D-sa ceva, a inventat *samsarlicul onorabil*.

Acest cuvênt se traduce în limba ordinară prin intervenţiune fórte onorabilă, póte, dar nici corectă, nici înţeléptă; căci în cestiunea intervenţiunei nu ajunge să fii onorabil, să fii patriotic, să fii insuflat de cele mai nobile aspiraţiuni, ci trebue să fii şi cu mintea întrégă, şi cu capul sănětos.

Sciţi ce ḑicea D. Ion Brătianu pentru un om care ar fi făcut politica pe care o propuneţi D-vóstră astăḑi?

Ḑicea că locul sěŭ ar trebui să fie într'o casă de sănětate, iar nu pe banca de ministru. (Ilaritate).

Va să ḑică, *samsarlîc onorabil*, cuvênt pe care 'l aţi luat de la principele de Bismarck. Dar mai ântêiŭ, principele de Bismarck era principele de Bismarck; avea îndărătul lui un imperiŭ cu o populaţiune de aprópe 40 milióne locuitori şi o armată care era cea d'ântêiŭ din lume; al duoilea, principele de Bismarck nu a făcut ceea ce 'mi recomanḑi D-ta să fac ca ministru de externe al României; el a fost *samsar onorabil* între duoě puteri neatârnate, între Rusia şi Turcia, între Englitera şi Rusia şi între tóte puterile cari, la Congresul din Berlin, voiaŭ să reguleze cestiunea Orientului şi destinatele Europei.

Dar principele de Bismarck, ori cât de Bismarck era, el care era ministrul unui imperiŭ ca Germania şi avea îndărătul sěŭ o armată necomparabilă, dacă ar fi intervenit, nu între duoě ţěri neatârnate, dar între supuşii naţionali ai unei ţěri şi între guvernele lor legale, trebuia din duoě lucruri unu: ori intervenirea să 'i fie priimită, ori a duoa ḑi să declare rěsboiŭ; nu cunosc o a treia cale!

Dacă eŭ aşi trimite pe representantul meŭ la Viena, la comitele Kalnoky şi ii aşi ḑice: destul cu sistemul persecuţiunilor maghiare în contra fraţilor transilvăneni, iată minimul pretenţiunilor lor pe cari eŭ le sprijin ca ministru al ţěrei românesci, şi dacă propunerile mele n'ar fi priimite, — cum nu cred că ar avea veri-o şansă, — ce 'mi rěmâne de făcut?

Rěsboiŭ saŭ scuse! Rěsboiŭ nu sunt în stare să fac, scuse nu am obiceiŭ! (Aplause prelungite).

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Poţi să rěmâni şi caraghios. (Ilaritate).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Asta e pe d'asupra. (Ilaritate).

Prin urmare, am demonstrat că aceste demersuri ar fi incorecte din punct de vedere internaţional şi, de şi le susţineţi D-vóstră acum când sunteţi în oposiţie, ele sunt cu totul contrarii la tot ce aţi făcut când eraţi la putere.

Imi mai rěmâne, nu să dovedesc, dar să afirm, şi voiŭ fi creḑut de tótă lumea şi chiar de D-vóstră, că dacă veĭ veni la putere, nu veĭ face ceea ce ne îndemni pe noi astăḑi ca să facem.

Dacă ieĭ angagiament în fața Senatuluĭ s'o facĭ, locul meŭ este al D-tale, poftim de şeḑĭ pe el! (Sensație în sală).

Şi dacă veĭ face aceste propunerĭ şi 'țĭ se va refusa — cine scie în ce termenĭ! dar să fim pe pace că nu le veĭ face — ce 'țĭ va rĕmâne D-tale de făcut?

De sigur nu rĕsboiul, căcĭ omul care ar vrea să declare rĕsboiŭ în ast-fel de condițiunĭ, ar merita, cum ḑicea Ioan Brătianu, să fie dus într'o casă de sănĕtate, iar nu pe banca ministerială. (Aplause).

Nu vĕ va rĕmâne de cât ceea ce ațĭ făcut de maĭ multe orĭ şi ceea ce se numesce *scuse!*

Şi iarăşĭ, vĕ voiŭ aduce aminte cuvintele luĭ I. Bratianu, cuvinte carĭ se potrivesc de minune cu ceea ce facĭ D-ta astăḑĭ. Este neprețuit I. Brătianu în acéstă cestiune, avem un tesaur. Acum ceea ce n'aĭ facut şi nu veĭ face ca guvern, mĕ întreb: aveai dreptul şi era ințelept din partea D-tale s'o cerĭ să se facă când eştĭ în opoziţiune? Acésta este cea din urmă întrebare! Ca un deputat tênĕr, un om fără trecut, fără să fi exercitat puterea şi fără speranță cel puțin d'a o exercita puțin într'un viitor fórte apropiat, să vină la tribună şi să vorbéscă de aceste marĭ cestiunĭ, carĭ, orĭ-cum, mişcă când sunt sincer expuse; orĭ-ce inimă românéscă pricepe acest lucru; aşĭ fi silit cu părere de rĕŭ să 'ĭ distrug ilusiunile, dar să'ĭ respectez sentimentele; însă un om ca D. Sturdza, un om aşa de hirşit în afacerile publice, un om cu un trecut intreg şi fórte discutabil în asemenea cestiunĭ, cu spiritul rĕcit şi póte cam sbârcit (ilaritate), de tóte compromisurile uneĭ lungĭ şi sdruncinate viețĭ politice, să vină cu sânge rece să facă nişte propunerĭ pe carĭ scie că ministrul actual nu le póte primi şi pe carĭ D-luĭ, ministrul de mâine, le va pune la dosarul uĭtăreĭ!? Pentru ce? Dar chiar să ḑicem că a inflăcărat aşa de mult Adunarea, că ne a mişcat în asemenea grad, că cestiunea fiind mare, nobilă, patriotică, să uĭtăm trecutul D-luĭ şi să dobêndéscă aprobarea majorităţeĭ, atuncĭ fórte bine, cum am maĭ ḑis'o încă odată, îĭ ḑic: locul meŭ este al D-tale. Poftim; ce va face a duoa ḑi? Nu va face nicĭ resbel, nicĭ intervențiune, nicĭ samsarlic cinstit saŭ necinstit, va face scuse şi va ḑice: cu ertăciune! D-sa se expune la una ca asta, eŭ nu mĕ expun; căcĭ de când am avut onórea să fiŭ în capul acestuĭ minister aŭ fost cestiunĭ grave, periculóse, arḑĕtóre, despre carĭ s'a vorbit, şi am sciut să le împac cu onóre pentru acéstă țéră. (Aplause).

Căcĭ noĭ cunoscênd până unde ne ajută puterile, nicĭ odată n'am depăşit limitele regulelor de bună cuviință şi de bună ințelegere între statele neatârnate şi amice; şi dacă nicĭ odată n'am lăsat din drepturile țĕreĭ cu o linie măcar—şi vom avea probe să vĕ dăm până unde am mers cu acéstă apĕrare (aplause) — totuşĭ am respectat tot-d'a-una drepturile celor-alțĭ. Ast-fel dacă s'aŭ întêmplat conflicte cu cele maĭ marĭ puterĭ chiar, dênsele aŭ fost silite să recunóscă că am fost în dreptul nostru şi să nu céră de la noĭ ceea ce nu eraŭ intemeiațĭ să pretindă. (Aplause).

Un stat mic, dar tare prin consciința drepturilor sale, hotărît nicĭ a le părăsi, nicĭ a le depăşi, câştigă respectul puterilor celor maĭ marĭ. Insă violența, exagerațiunea şi nedreptatea sunt un exces la statele cele marĭ şi o nebunie demnă de dispreț la cele slabe. Când însă într'o dréptă cestiune, când prerogativele şi interesele țĕreĭ vor fi amenințate, atuncĭ le vom apĕra până la ultima nóstră centimă, şi până la ultima nóstră picătură de sânge; până atuncĭ însă să ne punem în posițiune leală, corectă, din punctul de vedere al relațiunilor internaționale cu vecinii noştri fie marĭ, fie micĭ. Dar, cum ḑicea I. Brătianu, s'aŭ gasit bărbațĭ de stat aĭ unor state fórte marĭ carĭ 'şĭ aŭ permis în oposiție ceea ce face D. Sturdza. »Dar, ḑice I. Brătianu, se scie ce valóre aŭ atacurile ce aduce cine-va când este în oposiție şi dacă cutare (aci citéză câte-va nume, cam inexact, le voiŭ trece) a atacat, pe rând fie-care câte o putere, în mod maĭ mult saŭ maĭ puțin violent, dupe ce a venit la minister a ḑis: cu ertăciune!« (Ilaritate).

Eŭ nu voiŭ să ḑic cu ertăciune, guvernul conservator n'a ḑis nicĭ odată cu ertăciune! (Aplause).

D-lor, dar acésta va să ḑică că în acéstă cestiune nu ne interesăm, suntem absoluțĭ nepăsătorĭ? Evident că nu. Dar ce acțiune oficială putem să avem care nu s'ar sfêrşi orĭ cu un eşec, orĭ cu umilință? Ceva maĭ mult, dacă acéstă acțiune ar avea loc, cel maĭ mare rĕŭ ce 'l putem face transilvănenilor ar fi acesta.

Pricep ca ómenii de stat aĭ Ungarieĭ încetul cu încetul să sĕ convingă eĭ înşişĭ că ar fi bine să schimbe politica fată cu naționalitățile nemaghiare, ne provocațĭ, ne silițĭ de nimenĭ; trebue să avem încredere în ințelepciunea şi dreptatea omenéscă; de ce să nu credem că maĭ curând saŭ maĭ târḑiŭ, acéstă dreptate, acéstă ințelepciune vor lumina şi pe ómenii de stat aĭ Ungarieĭ, pe ḑiariştiĭ, pe oratoriĭ lor, că pasiunile se vor risipi, urele se vor îmblânḑi şi póte că se vor lua mĕsurĭ pentru a se îndulci legile şi a împăca vrăjmăşiile? Insă, D-lor, ceea ce s'ar putea face pe acéstă cale, fițĭ sigurĭ că pe calea stângace care ne o indică D. Sturdza nu s'ar face de loc.

S'a găsit un om mare de stat în Englitera şi un mare partid, partidul liberal, care de altminterea nu are nicĭ o asemănare cu D-vóstră, carĭ de la dânşiĭ aŭ propus îndreptarea uneĭ seculare nedreptățĭ, autonomia Irlandeĭ. Eĭ bine, ce credețĭ? Dacă ar fi îndrăsnit o putere străină să se amestece în cestiune şi să céră de la un partid englez o soluțiune cât de moderată, cât de dréptă, atuncĭ n'ar maĭ fi fost nicĭ Thory, nicĭ Wighy, n'ar fi fost de cât englezĭ, toțĭ gata să apere demnitatea națiuneĭ şi a statuluĭ lor. In România, dacă o putere străină ar interveni în o cestiune interióră, credețĭ că ar maĭ fi drépta saŭ stânga, liberalĭ saŭ conservatorĭ —fac excepțiune pentru câțĭ-va fanaticĭ— am fi toțĭ româniĭ gata să ne apĕrăm până la ultima picătură de sânge drepturile nóstre suverane. (Aplause).

D-lor, am dovedit dar că acéstă intervențiune departe de a fi folositóre, ar fi păgubitóre pentru transilvăneni, ar da îndarăt, nu sciŭ cu câțĭ anĭ, soluțiunea ce doresc româniĭ de dincolo şi ar ridica în contra lor tótă înverşunarea şi tótă furia unuĭ neam mândru, pe care nu 'l putem presupune maĭ puțin conscient şi maĭ puțin gelos de suveranitatea luĭ, de cum am fi şi noĭ.

Acțiunea acésta ar fi rea, ar fi nefolositóre, pagubitóre chiar.

Şi când D. Kogălniceanu ḑicea: »dacă lucrurile merg aşa, națiunea românéscă de peste Carpațĭ va peri«. D. Bratianu, cu o mare încredere în viitorul acesteĭ națiunĭ, îĭ rĕpundea:

»Dar D-ta, D-le Kogălnicene, aĭ ḑis o »frasă care nu numaĭ nu'mĭ a plăcut, dar »o găsesc şi periculósă şi de aceea voiŭ să o »rectific: când elementul român va peri în »Transilvania, va peri şi România! Eŭ, »D-lor, ḑic: că nu va peri nicĭ în Transil- »vania, nicĭ în România, nicĭ o dată«.

Şi avea dreptate D. Brătianu. Opera care nu s'a putut savêrşi în atâtea secole de barbarie şi întuneric, opera de a strivi şi înăbuşi acest neam, nu se póte săvêrşi în secolul nostru de progres, de lumină şi dreptate. Fară şcóle, fără tribune, fără presă, fără instituțiunĭ libere, acest neam a luptat şi nu a perit, când dincolo de Carpațĭ eraŭ nisce iobagĭ, când dincóce de Carpațĭ trăiaŭ sub despotismul caprițios al unor stăpânĭ de o ḑi, numițĭ şi revocațĭ de o putere absolut orientală.

Şi acum cu atâtea miḑlóce de luptă şi de apĕrare în secolul nostru, voițĭ ca acest neam să péră? Nu, D-lor, el va trăi, va lupta, va birui, căcĭ în sufletul sĕŭ oțelit veghiază instinctul uneĭ nobile originĭ şi uneĭ nobile menirĭ. Şi nu are trebuință pentru acésta nicĭ de demersurile mele incorecte, dacă aşĭ fi destul de imprudent ca să le fac, nicĭ de prietenia târḑie, meşteşugită şi nesinceră a şefuluĭ actual al partiduluĭ liberal.

D-lor aŭ căutat ca o popularitate cam veştejită să o facă să înflorescă, udând'o cu aceste lacrimĭ prefăcute; aŭ căutat sub frumosul pavilion al uneĭ nobile cause să ascundă marfa D-lor politică, destul de rĕŭ cunoscută în acéstă țéră. Dar nu vor isbuti, ci vor rĕmâne cu dânsa. Cât pentru mine, sunt sigur că 'mĭ am făcut datoria şi voiŭ primi aprobarea Senatuluĭ. (Aplause prelungite).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, sunt 5 ore. Consult Senatul dacă voesce să maĭ prelungim şedința.

Vocĭ: Pe mâine.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ ridic şedința.

— Şedința se ridică la orele 5 p. m., anunțându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, la orele 2 p. m.

No. 12

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 30 NOEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, C. Fotin, Th. Lerescu şi Millo P., secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 89 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 25 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Ciolac Ión, Filipescu G., Stoianovicĭ A., Stroiescu Ion, Tatos T. I., Teoharì I. Al., Urdăreanu C., Văcărescu T., Vidraşcu C.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Ciolac G., Cincu A., Dornescu T., Gussi N., Christescu N. (Dr.) Popescu C. D., Poni P., Sassu V., Stătescu E., Sturza M. Gr., Tatos Christea, Vernescu G., Vlădescu Mateiŭ, Culianu N.

— *D. secretar, Th. Lerescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă congediŭ de 5 ḑile D-luĭ I. Ciolac.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ suplica D-luĭ Ilie Benescu, care se rogă a i se acorda o pensie viageră.

— Se trimite la comisiunea de indigenate, suplica maĭ multor locuitorĭ din comuna Buzesci, judeţul Teleorman, carĭ protestéză în contra cerereĭ de împământenire a D-luĭ Efta Tanasovicĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, în urma încetăreĭ din viéţă a D-luĭ Miltiade Theodosiadi, declar vacant colegiul al II-lea de Argeş.

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem continuarea desbaterilor asupra rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ.

D. Mârzescu are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: Domnilor senatorĭ, dacă colegiul I de Iaşĭ, oraş care pórtă şi titlul de a duoa Capitală a Românieĭ, m'ar fi trimes aci să fac literatură cu D. Tocilescu, de sigur că aşĭ fi cel d'ântêiŭ care m'aşĭ grăbi să 'ĭ pun o cunună de dafin şi de mărgăritare pe cap. Dar nu m'aŭ trimis alegătoriĭ aci ca să fac literatură. Alegĕtoriĭ m'aŭ trimis ca să controlez actele guvernuluĭ, şi, în consecinţă, când se discută rĕspunsul la Mesagiul Tronuluĭ, datorĭ suntem să spunem Majestăţeĭ Sale Regeluĭ că situaţiunea ţĕreĭ, ast-fel cum este arătată prin Mesagiul de deschidere al Corpurilor legiuitóre nu este oglinda fidelă a realităţeĭ lucrurilor.

Spre a mĕ achita de acéstă datorie maĭ ântêiŭ să înlătur o cestiune gravă care a adus'o în desbatere D. ministru de externe, într'un mod cu totul intempestiv. Voiŭ ḑice, decĭ, şi eŭ câte-va cuvinte despre *cestiunea israilită.*

D. Al. Lahovari, ministru de externe, rĕspunḑênd D-luĭ E. A. Sturdza, s'a încercat ca să 'l arate înaintea ţĕreĭ ca pe un om, care, în cestiunile cele marĭ naţionale, n'a sciut ca să le apere; dar a uĭtat că alăturĭ cu dênsul are pe colegul sĕŭ de la domeniĭ, pe D. P. Carp, care, în cestiunea israelită, s'a despărţit de toţĭ conservatoriĭ, până şi de amicul sĕŭ intim, de D. Titu Liviŭ Maiorescu. Şi dacă a fost un creştin în ţéra acésta şi un represintant al ţĕreĭ care a lucrat şi luptat mult şi fórte mult în acéstă cestiune, póte că am fost eŭ; şi decĭ, când facem istorie, cred că se cuvine să fim drepţĭ şi să dăm fie-căruia ceea ce se cuvine.

In comisiunea de iniţiativă parlamentară, alésă în 1879 de camera de revisuire, care a formulat maĭ ântêiŭ disposiţiunile constituţionale destinate de a înlocui art. 7 din Constituţiune, a figurat şi D. Carp alăturĭ de mine, de Nicolae Fleva, Chiţu George, Dimitrie Giani, Emil Costinescu, Nicorescu, Agaricĭ, etc. D. Carp a fost singur de părerea sa în cestiunea israilită, şi iată care a fost părerea sa.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Nu 'mĭ am schimbat'o.

D. Gh. Mârzescu: Sciŭ, dar nu vedĭ că tocmaĭ pentru acésta te desaprobă colegul D-tale de la externe, te face că nu eştĭ patriot, că nu eştĭ naţional; dute decĭ de 'ţĭ reguléză secotelile cu dênsul şi nu cu mine; eŭ te arĕt înaintea ţĕreĭ ceea ce aĭ fost în comisiunea de iniţiativă parlamentară din 1879, în cestiunea israelită.

Din 11 membri carĭ compuneaŭ comisiunea parlamentară, D. P. Carp, a depus o propunere în următórea coprindere.

Eŭ am fost raportorul comisiuneĭ de iniţiativă parlamentară în cestiunea israelită, ales de unanimitatea comisiuneĭ, şi iată ce ḑicém în raportul meŭ din 23 Iunie 1879:

Din unspre-ḑece membri ce compun comisiunea D-vóstre, D. P. P. Carp a depus o propunere în următórea coprindere:

1) In virtutea art. 129 din Constituţiune, se suprimă, pur şi simplu, aliniatul art. 7 din Constituţiune, care începe cu cuvintele: «numaĭ străinĭ».

2) In codul nostru civil, se introduc următórele modificărĭ:

Art 8 şi 9 se suprim, şi se înlocuesc cu art. 16, la care se adaogă următórele:

Asemenea vor fi dispensaţĭ de stagiŭ evreiĭ carĭ, născuţĭ în ţĕră, nu se vor fi bucurat de verĭ-o protecţie străină;

3) In legea comunală se introduce un noŭ articol, în următorul coprins:

Israiliţiĭ pămêntenĭ vor putea exercita drepturile comunale fără a fi obţinut împămêntenirea cea mare.

Prin israeliţĭ pămêntenĭ, se înţelege aceĭ carĭ, născuţĭ şi crescuţĭ în ţĕră în curs de duoĕ generaţiunĭ, nu s'aŭ bucurat nicĭ o dată de verĭ o protecţiune străină.

4) In privinţa drepturturilor civile, pentru străinĭ, se menţine legea din 19 August 1864.

Acéstă propunere desvelită de autor în sânul comisiuneĭ, a fost susţinută prin consideraţiunĭ de politică externă, dar ea a fost respinsă de unanimitatea tutulor celor-alţĭ membri din comisiune.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Fórte bine.

D. G. Mârzescu: Art. 7 din Constituţiune a fost revisuit ast-fel cum 'l-aŭ propus liberaliĭ-moderaţĭ din întréga Moldovă.

Să 'mĭ daţĭ voe, fiind-că D. Lahovari, ierĭ, dupe banca ministerială, a voit să se arate că este un om atât de considerabil în ţéră, atât de mare, în cât a ţinut în mâinile sale soluţiunea cestiuneĭ israelite. Când facem istoria ar fi bine să ne cunóscem fie-care rolul ce 'l am jucat, şi să nu ne mândrim, căcĭ o vechiă ḑicĕtóre românéscă, ḑice: »Pe cine se înalţă, D-ḑeŭ îl smeresce.«

Soluţiunea cestiuneĭ israelite se datoresce, în cea maĭ mare parte, liberalilor-moderaţĭ din Moldova.

Vĕ cer voe ca să citesc cele petrecute în Iaşĭ şi în Moldova, înainte de a se întruni Camerile de revisuire din 1879.

Proiectul acesta de lege, votat de Adunările de revisuire, conţine ideile esenţiale exprimate şi susţinute de liberaliĭ-moderaţĭ din Moldova în profesiunea lor de credinţă. Iată ce citim în ḑiarul *Steaua Românieĭ*, organ care represintă ideile liberalilor-moderaţĭ, No. 88, din 22 Aprilie 1879:

D. Grigore Cobâlcescu, profesor de sciinţele naturale la universitatea din Iaşĭ, urcându-se la tribună, a declarat că discursul D-luĭ Mârzescu este conform în totul cu resoluţiunea luată de întreg comitetul liberalilor-moderaţĭ carĭ, cincĭ ḑile de-a-rêndul, aŭ discutat cestiunea israelită, şi numaĭ dupe o matură deliberare, declară D. Cobâlcescu, comitetul liberalilor-moderaţĭ a luat resoluţiunea exprimată de D. Mârzescu în discursul sĕŭ şi care se póte resuma în aceste ideĭ:

Ştergerea prohibiţiuneĭ din Constituţiune, că numaĭ străiniĭ de rit creştin pot să fie împămênteniţĭ.

D-lor, a fost o idee fundamentală, o idee mare care ne a deosebit pe noĭ, membriĭ din comisiunea de iniţiativă parlamentară, de D. P. Carp în acéstă cestiune. D. Carp voia să facă din legea de naturalisare o lege ordinară, vrea să se suprime, pur şi simplu, art. 7 din Constituţiune şi legea de naturalisare să fie o lege ordinară ca să pótă fi schimbată de camerile ordinare; noĭ liberaliĭ de tóte nuanţele nicĭ în ruptul capuluĭ nu voiam de una ca acésta, şi iată principiile formulate de liberaliĭ-moderaţĭ,

principiï admise apoï de Camera de revisuire. Citez textul :

Legea şi formele de naturalisare să facă parte integrantă din Constituţiune.

Impământenirea se va da individual şi prin anume proiect de lege acelor străinï carï vor intruni condiţiunile şi formele de naturalisare ce se vor prescrie prin Constituţiune.

Dreptul de a cumpĕra imobile în România nu 'l póte avea de cât aceï străinï carï se vor bucura de plenitudinea drepturilor civile şi politice.

Din discursurile rostite de D-niï: Nicu Gane şi Jacob Negrutzi în intrunirea electorală din sala primărieï de Iaşĭ, apare în mod evident că şi comitetul conservatorilor-liberalï, din vechia capitală a Moldoveï, a fost adoptat, tot acest sistem de revisuire a art. 7 din Constituţiune.

Grupul fracţiuneï, aşa numite libere şi independente, opinase şi el tot pentru acest sistem.

Moldova, deci, întrégă era unanimă în acéstă cestiune.

Iată istoricul celor petrecute în Iaşĭ şi în Moldova.

Se fac alegerile generale şi noï liberaliï-moderaţĭ, precum şi maï toţĭ ceï-alţĭ mandatarï din Moldova, ne alegem profesând aceste principiï.

Am venit aci în Bucurescï şi aci în Capitală maï toţĭ moldoveniï din Cameră, dimpreună numaï cu noĕ representanţĭ de dincóce de Milcov, dupe maï multe discuţiunï şi întrunirï particulare am convenit şi am iscălit un angagĭament de onóre.

Acest angagĭament de onóre 'l am luat dupe ce guvernul, nemulţumit de lucrarea şi de proiectul de lege eşit din comisiunea de iniţiativă parlamentară, a fost presintat proiectul sĕŭ de lege care a fost dat, în sînul Adunăreï legislative, loc la o viue şi violentă discuţiune cum póte nu s'a maï pomenit în acéstă ţéră.

Oposiţiunea din Cameră, ferm decisă de a paralisa orï-ce manoperă ce ar fi avut de resultat triumful proiectuluï guvernuluï, iscăli o declarare în următórea coprindere :

Subscrişiï cer ca, în acéstă gravă cestiune a revisuireï art. 7 din Constituţiune, votul să se facă pe faţă. In cas de refus, declarăm că votăm contra luăreï în considerare a proiectuluï guvernuluï.

Acest angagĭament de onóre a fost încredinţat în mâna colegulu̇ï nostru, amiculuï meŭ D. N. Blaramberg...

D. Dim. Ştirbeiŭ : In ce an s'a petrecut ?

D. G. Mârzescu: In anul 1879; guvernul, faţă cu acéstă imposantă minoritate din Cameră, compusă din 50 deputaţĭ moldovenï şi 9 deputaţĭ muntenï, din ce motive şi dupe al cuï îndemn, nu este locul să le spunem aci, a fost nevoit de a intra în transacţiune cu oposiţiunea.

Dupe o desbatere de maï multe ḑile urmată în sînul comisiuneï mixte, compusă din deputaţiï guvernamentalï şi represintanţiï oposiţiuneï, aleşĭ într'o şedinţă ţinută la D. deputat Urzică, la carï desbaterï întreg consiliul de miniştri a luat o parte activă, s'a votat cu óre-carï modificărï, proiectul ast-fel precum a fost elaborat de comisiunea din iniţiativă parlamentară.

Iată cum am fost înzestraţĭ cu disposiţiunile constituţionale, carï aŭ înlocuit art. 7 din Constituţiune.

Cum vedeţĭ, rolul care 'l a jucat D. Al. Lahovari în cestiunea acésta, este fórte mic, fórte neînsemnat; şi dacă are cine-va verïun merit în cestiunea israelită, acel merit este al minorităţeï moldovenilor, dupe cum aŭ declarat'o în plin Senat duoï membri autorisaţĭ aï partiduluï conservator, repausatul Manolache Kostache şi Ión Strat. Ambiï aŭ adus omagiile lor represintanţilor din Parlament.

Iată propriile cuvinte ale raportuluï *Iancu Strat:* »Cred ca o datorie de recunoscinţă spre a aduce în public omagiile mele oposiţiuneï din Camera de jos, care, prin fermitatea atitudineï sale şi prin tenacitatea cu care a resistat tutulor influenţilor şi tutulor tentaţiunilor de carï a fost învăluită, a sciut să ne dea acest proiect.«

Nu citez maï departe, ci trec la cuvintele rostite de D. *Manolache Kostache,* capul autorisat pe atuncï al conservatorilor. »M'am unit a priimi acest proiect încă şi pentru un alt motiv,—şi acésta este consolaţiunea mea cea mare în starea de slăbiciune a instituţiunilor nóstre constituţionale,—este că mica minoritate din Cameră, însă care a fost destul de suficientă spre a ţine pe guvern în respect, — a avut curagiul de a resista la tóte miḑlócele de presiune, şi că în cele din urmă acea minoritate a convins pe guvern că, soluţiunea presintată de ea este patriotică şi conform cu tratatul de la Berlin, şi, prin urmare, resultatul obţinut, fiind un triumf parlamentar, felicit pe Cameră de ceea ce a făcut.« (Aplause).

Iată istoria cea adevĕrată.

D. Lahovari a fost un atom în cestiunea israelită, a fost dintre aceï nuoĕ muntenï carï aŭ iscălit alăturï cu deputaţiï moldovenï, căcï pe noï moldoveniï maï mult.... (Intreruperï).

Apoï, în adevĕr, acest mare partid conservator cu care vĕ făliţĭ astăḑĭ, maï nimic nu era atuncï, vĕ putea numĕra cine-va pe degete.

D. general V. Costa-Foru : In Parlament.

D. G. Mârzescu : Şi afără din Parlament; şi dacă nu ar fi fost liberalï ca Dimitrie Brătianu, Fleva, Mârzescu, Petre Grădişteanu, Vernescu, etc., (Ilaritate), mult timp ar maï fi oftat conservatoriï dupe putere.

D-lor, suntem mulţĭ dintre noï încă tinerï, nu aşa de bĕtrânï; avem să ne maï întâlnim şi vĕ voiŭ întreba, când nu veţĭ fi la putere, cu câţĭ partisanï aţĭ maï rĕmas.

Aveţĭ, dupe cum a ḑis odinióră Manolache Kostache, traista cu grăunţe în mână şi v'aţĭ format pe fie-care ḑi partisanï. (Sgomot).

Puteţĭ protesta, dar adevĕrul real acesta este. Aceste ḑise în cestiunea israelită, în interes istoric, o las acum la o parte, căcï acéstă cestiune are să maï vină pe tapet, nu póte rĕmâne art. 7 din Constituţiune ast-fel cum este astăḑĭ.

D. general V. Costa-Foru : Are să rĕmână.

D. G. Mârzescu : Şi decĭ vom avea ocasiune de a discuta din noŭ cestiunea israelită. Astăḑĭ să ne mărginim a rĕspunde Coróneï la Mesagiul de deschiderea Corpurilor legiuitóre.

Onor. D. Tocilescu, profesor distins de la facultatea de filosofie din Bucurescï, un talent în momentul de faţă, surnumerar în partidul conservator (ilaritate), a căutat să înlăture tóte cestiunile carï ar da loc la discuţiunï viuï în sînul Parlamentuluï, şi astfel, în proiectul sĕŭ de rĕspuns, iată cum se exprimă în ceea ce privesce proiectele de legĭ menţionate prin Mesagiŭ : *Proiectele de legĭ ce, din lipsă de timp, aŭ rĕmas nevotate în sesiunea trecută, ca şi cele ce se anunţă acum prin Mesagiŭ, vor forma, din parte-ne, obiectul unor studiï consciinciose, unor deliberaţiunï mature şi luminate. Aceste proiecte, prefăcute în legĭ, aŭ menirea: unele a îndrepta defectele şi neajunsurile constatate de practică şi experienţă, altele a da satisfacere nevoilor mereŭ crescênde ale vieţeï nóstre de Stat modern.*

Iată, D-lor, un adevĕr banal; căcï orĭ-ce proiect de lege 'şĭ propune saŭ să îndrepteze, să perfecţioneze o lege existentă, saŭ să îndestuleze nouï nevoï. Observaţĭ, însă, că nu ne ḑice un cuvênt măcar asupra administraţiuneï acesteï ţĕrï. Şi tocmaï administraţiunea acesteï ţĕrï lasă mult, şi fórte mult de dorit; favoritismul şi nepotismul a ajuns sub guvernul actual la culmea scandaluluï din epoca omnipotenţeï papale.

O voce : Nu este exact.

D. G. Mârzescu : Da, din epoca omnipotenţeï papale care 'şĭ acoperea de favorurï şi de onorurï pe tóte rudele şi bastarḑiï sĕï. Avem o lege de înaintare în administraţiune. Ia să întrebăm: pe cine avem în capul deosebitelor judeţe, pe cine avem în capul deosebitelor plăşĭ? Dacă am lua anuarul ministeruluï de interne, nu sciŭ, ḑĕŭ, dacă o a patra parte din sub-prefecţĭ sunt titraţĭ. Avem duoĕ universităţĭ: în Iaşĭ şi în Bucurescï; ce devine nomolul acela de studenţĭ carï 'şĭ termin cu succes studiile? Cum sunt îmbrăţişaţĭ?

Sciŭ că protegĭaţiï miniştrilor şi a conservatorilor influenţĭ dobândesc favorurile; miniştriï nu cercetéză dacă candidatul la funcţiunea Statuluï a terminat studiile, ci e de ajuns să se presinte ca protegĭatul cutăruia şi îndată e pus în slujbă; are capacitate, saŭ nu are capacitate? E destoinic saŭ nu pentru acea slujbă, acésta e altă cestiune. Când ḑic conservatoriï influenţĭ, înţeleg şi pe aşa ḑişiï junimiştĭ influenţĭ.

(D. Lerescu întrerupe).

D-le Lerescu, scandalul care s'a petrecut la Bêrlad unde am vĕḑut pe capul judeţuluï şi pe preşedintele tribunaluluï, justiţia ţĕreï punêndu-se faţă în faţă cu administraţiunea în acéstă alegere, 'mï e de ajuns acest fapt ca să arăt şi armonia care domnesce în rên-

durile miniştrilor şi omogenitatea de principiĭ şi dragostea reală ce o aŭ uniĭ pentru alţiĭ!!

Guvernul conservator în compunerea luĭ actuală are treĭ speciĭ de partisanĭ carĭ îl susţin: amicĭ carĭ iubesc guvernul, amicĭ carĭ urăsc guvernul şi amicĭ carĭ detestă guvernul.

Iată cele treĭ marĭ categoriĭ de partisanĭ carĭ susţin guvernul.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Aţĭ uitat a patra categorie: *adversariĭ nedibacĭ.*

D. G. Mârzescu: D. Carp e om inteligent şi de spirit, scie să întrerupă câte o dată cu mult gust; de astă dată însă vedeţĭ, singur D-luĭ se minunéză cum a putut să mĕ întrerupă; eŭ unul nu 'ĭ am înţeles întreruperea.

Póte că ancheta trimisă de ministrul de interne în înţelegere cu ministrul de justiţie să arate că membriĭ tribunaluluĭ şi cu parchetul nu s'aŭ amestecat în acéstă alegere; nu e însă maĭ puţin adevĕrat pentru cine se duce la Bêrlad să cerceteze de aprópe, 'i se va da pe faţă realul adevĕr. Şi eŭ, D-lor, cunosc faptele fórte bine. Sciţĭ de ce? Pentru că tênĕrul Iamandi e unul din studenţiĭ meĭ distinşĭ, şi totuşĭ 'l am desaprobat că abia 'şĭ a trecut tesa de licenţă şi 'şĭ a pus candidatura la Bêrlad.

'I am ḑis: »Lasă să te cunóscă maĭ ântêiŭ lumea; de ce punĭ în posiţiune delicată şi pe tatăl D-tale; căcĭ mărturisesce, dacă eştĭ sincer cu mine, că nu 'ţĭ aĭ fi pus candidatura dacă tatăl D-tale nu ar fi fost prefect«.

Aşa e, îmĭ rĕspunde.

Va să ḑică, te susţine administraţiunea.

Cum, nu e un adevĕrat scandal, nu este o adevĕrată bătae de joc a regimuluĭ constituţional, şi o scădere în prestigiul de care trebue să se bucure magistratura ţĕreĭ ca să veḑĭ pe tribunalul unuĭ judeţ, care nu e de colórea Lascar Catargi, ci aparţine la elementul cărpesc, adică la elementul junimist, că vine în luptă făţişe cu administraţiunea, susţinênd candidatura tênĕruluĭ Romalo, cumnatul D-luĭ Petru P. Carp?

Când privesc acest scandal am dreptul să ḑic că nepotismul şi favoritismul jócă un mare rol, şi aşĭ putea să citez multe nume, dar *nomina odiosa sunt*. E de ajuns să citez faptul acesta ca să arăt sistemul de guvernĕmênt şi în ce situaţiune se găsesce ţéra.

Avem în multe judeţe vechiturĭ, ómenĭ nedestoinicĭ în capul plăşilor, numaĭ pentru că interesul electoral reclamă presenţa acestor ómenĭ în funcţiunile administrative.

Onor. D. Carp a ḑis o dată de D. Lascar Catargi, că venirea sa la minister însemnéză un pas îndărăt. D. Catargi voesce să nu dea desminţire D-luĭ Carp, căcĭ ast-fel cum e înjghiăbată astăḑĭ administraţiunea sa, în adevĕr dovedesce că acéstă administraţiune nu e cu un pas, dar cu ḑece paşĭ îndărăt.

Nimic nu ne spune despre administraţiunea ţĕreĭ onor. D. raportor. D-sa om cult, om de litere, umblă să ne adórmă cu frasele sale pompóse, pline de eleganţă, dar cum am ḑis, nu pot să 'i pun pe cap cununa de dafin şi de mărgăritar, căcĭ dacă »*La fie-ce ḑi sarcina sa, la fie-care sarcină ora sa*« tot cu frase pot să 'ĭ rsĕpund şi să 'l completez ḑicêndu'ĭ: Fie-care guvern cu noul sĕŭ partisan, cu noul sĕŭ protegiat.

Sá trecem de la departamentul de interne la cel de culte şi instrucţiune publică.

Cum credeţĭ că e administraţiunea aci? Regret că nu e aci D. Ionescu.

O voce: E aci.

D. G. Mârzescu: A desorganisat universităţile şi facultăţile, a luat pe ceĭ maĭ bunĭ, distinşĭ şi capabilĭ profesorĭ şi 'ĭ a făcut inspectorĭ şcolarĭ, lăsând catedrele să fie ocupate cu profesorĭ suplinitorĭ. Intrebarea e: Suplinitoriĭ valoréză cât valoréză profesoriĭ titularĭ? Am vorbit cu uniĭ din aceştĭ D-nĭ inspectorĭ; recunosc că sunt ómenĭ distinşĭ, învĕţaţĭ în tótă puterea cuvêntuluĭ: D-niĭ: Istrati, Vêrgolicĭ, Vlădescu, Găvanescu, acum de curênd D. Laurian, toţĭ aceştia profesorĭ excelenţĭ 'ĭ a luat de la catedrele lor şi 'ĭ a făcut inspectorĭ.

Vorbind o dată cu D-niĭ: Vlădescu, Găvănescu, 'ĭ am întrebat ce le devin catedrele? Acestea sunt catedre de universitate.

Aĭ dreptate, 'mĭ aŭ rĕspuns, dar e necesitate ca şi inspecţiunile şcolare să se facă în mod consciincios şi de ómenĭ specialĭ în diversele materiĭ.

Da, dar de ce să vĕ ia de la locurile D-vóstre, căpĕtate prin concurs, şi să desorganiseze universităţile. Nu insist, căcĭ inconvenientele acestuĭ sistem sar în ochĭ fie-căruia dintre noĭ.

In privinţa concursurilor D. Ionescu are un curios sistem.

Publică concursurĭ cu termene fórte lungĭ pentru că aşa profesoriĭ suplinitorĭ pe carĭ 'ĭ a numit să o ducă anĭ întregĭ într'o suplinire.

S'a întêmplat un scandal într'un concurs la catedra de economie politică de la universitatea din Iaşĭ.

D. ministru a casat concursul. Eĭ bine, sciţĭ pentru când 'l a publicat din nuoŭ? Peste un an de ḑile! Pentru ce? Iată, D-lor, iarăşĭ o greşită şi arbitrară administraţiune.

D-lor, de câţĭ-va anĭ auḑim cu toţiĭ pe uniĭ miniştri lăudându-se, ḑicênd: Noĭ suntem ómeniĭ progresuluĭ, noĭ suntem ómenĭ de ideĭ. Ca să vĕ dovedesc înţelepcĭunea proverbuluĭ românesc: *că la lauda mare să te ducĭ în tot-d'a-una cu sacul mic*, vin la un tênĕr ministru, om capabil, tênĕr distins, elegant, vin la ministrul justiţieĭ, care, ca ministru, 'mĭ a dovedit, juridicesce vorbind, că este un om sterp, nu produce nicĭ o reformă seriósă, demnă de guvernul ce se laudă că are ideĭ.

Prin Mesagiul de deschiderea Corpurilor legiuitóre din sesiunea trecută iată ce promitea D. ministru de justiţie că va presinta Camerilor:

»*Pe lângă reformele administrative se simte trebuinţa uneĭ îmbunĕtăţirĭ a legeĭ judecătoriilor de ocóle, care va pune acéstă instituţiune, şi ca funcţionare şi ca competinţă, maĭ la îndemâna populaţiuneĭ rurale. Terminând cu acéstă lege, reorganisarea magistratureĭ, va fi timpul să supunem la un noŭ studiŭ părţile dovedite defectuóse din codicile nóstre civile şi criminale*«.

Iată scris negru pe alb.

Eĭ, întreb: Adus'a ceva în sesiunea trecută D. ministru de justiţie? Din 86 legĭ votate de Senat în sesiunea trecută, are şi D. ministru de justiţie duoĕ legĭ votate, şi anume: 1-iŭ legea relativă la modificarea art. 3, 4 şi 5 din procedura penală, şi al 2-lea legea relativă la modificarea art. 123, 124 şi 125 din codul penal.

Nu scim ce ne va aduce de acum înainte; iată, însă, prin Mesagiul din anul acesta ce promite că ne va aduce:

»*Ministrul justiţieĭ vĕ va presinta legea modificătóre a cărţeĭ a treia din codul de comerciŭ, legea de organisare a ministeruluĭ şi legea de expropriaţiune pentru causă de utilitate publică*«.

Observaţĭ, vĕ rog:

Anul trecut ne a spus că are să vină cu proiecte, prin carĭ să revisuéscă părţile defectuóse ale codiceluĭ civil.

Dacă este verĭ-un codice care are necesitate de a fi revisuit, fără nicĭ o umbră de îndouială este codul civil, care este defectuos nu numaĭ din punctul de vedere al principiilor, dar conţine şi o mulţime de erorĭ grosiere pe carĭ nimenĭ nu le póte îndrepta de cât numaĭ puterea legiuitóre.

Nimic nu ne a adus, în ce privesce codicele civil.

Am agitat cestiunea revisuireĭ codiceluĭ civil, nu o dată, dar de maĭ multe orĭ, atât în sinul Camereĭ legislative, pe când mĕ găseam deputat, cât şi în sînul acestuĭ matur Corp, în timpul guvernuluĭ liberal a luĭ Ion Brătianu, cerênd neîncetat revisuirea coduluĭ civil. Şi lucru curios, ca să nu ḑic de mirare, toţĭ miniştriĭ de justiţie: şi D. Chiţu, şi D. Stătescu, şi D. Nacu aŭ declarat formal: are dreptate Mârzescu, trebue să se revisuéscă codul civil; D. Chiţu a promis chiar că va veni să céră un credit la Cameră, pentru a face acéstă revisuire, dar nimenĭ n'a făcut acéstă revisuire.

D. Gr. Lerescu: O să se facă.

D. G. Mârzescu: D. Gr. Lerescu ḑice că o să se facă. D-luĭ crede că revisuirea coduluĭ civil e un lucru tot aşa de lesne ca şi cum ar lua o cafea în bufet. (Ilaritate). Eĭ, D-le Lerescu, se cer multe cunoscinţe pentru ca să se facă acéstă revisuire.

D. Gr. Lerescu: Să daĭ concursul D-ta.

D. G. Mârzescu: Aveţĭ prea multe capacităţĭ în partidul conservator, pentru ca să maĭ aveţĭ nevoe şi de slabele mele luminĭ.

Şi, D-lor, dacă mĕ preocupă acéstă revisuire şi acéstă îndreptare a defectelor din codul nostru civil, acéstă preocupare o am şi din punctul de vedere al conservăreĭ avereĭ minorilor. Minoriĭ sunt astăḑĭ în mare parte sacrificaţĭ, şi când ḑic minoriĭ înţeleg în acelaşĭ timp şi pe interḑişĭ.

Avem în ţéră duoĕ celebre interdicţiunĭ: aci avem pe principesa Brâncoveanu şi în Moldova pe Muţă Balş. Cum s'a administrat

averea Brâncoveanului, nu sciŭ. Cestiunea nu mai are astăḑi nici un interes, căci principesa a murit și moștenitorii aŭ intrat în drepturile lor. Dacă în timpul interdicțiunei, averea nu a fost bine administrată, eredii aŭ, dupe lege, o acțiune în desdaunare.

Cum se administréză în present averea lui Muță Balș? Nu sciŭ. Îmi place să cred că se administréză conform legei tutelare, căci nu numai ministerul public este însărcinat să aibă supraveghiarea asupra averei interḑișilor și minorilor, dar și tribunalele sunt rĕspunḑĕtóre pentru ori-ce nelegală încuviințare a nelegalelor hotărîri ale consiliilor de familie. Tóte aceste grave cestiuni fac parte din administrația justiției, al cărei cap este D. Marghiloman. Ce a făcut D-lui în acéstă privință, D-lui care este șeful ministerului public?

Nu de astăḑi, nici de ieri, dar de un îndelungat timp am venit și am probat de la înălțimea tribunei legiuitóre că averea minorilor în multe casuri este, nu ḑic rĕŭ administrată, dar risipită în așa grad că, minorii când ajung la majoritate își găsesc dacă nu tótă averea pierdută, dar mai tótă averea. Din ce causă? Din defectele legei tutelare? Recunosc că sunt defecte și averea mobiliară a minorilor nu e de loc protegiată, dupe cum este averea imobiliară; dar, în cele mai multe casuri, nu atât din causa defectelor legei tutelare, ci din causă că ministerul public și tribunalele nu 'și exercită puterea, controlul pe care îl acordă legea.

Ce a făcut în tóte aceste grave cestiuni ministrul de justiție? Cunosc o mulțime de tutele, cunosc o mulțime de administrațiuni legale asupra averei minorilor, în cari bunurile copiilor aŭ fost risipite, numai din causă că legea nu a fost aplicată și cu sânțenie păzită. Scie ministrul de justiție ceva din aceste câte 'i le spun?

Ca să fii ministru de justiție și să nu faci alt-ceva de cât să iscălesci decretele de numire saŭ de permutare a cutărui saŭ cutărui magistrat, înțelegeți fórte bine că este un rol prea neînsemnat pentru un ministru care pretinde că are idei și cunoscinți.

Un ministru de justiție are o datorie și un rol mult mai înalt. El este acela care prin posițiunea ce ocupă și dupe legile organice, relative la magistratură, e dator să vină și să deștepte representațiunea națională, pentru ca să facă cuvenitele îndreptări a defectelor legilor în ființă, și un ministru de justiție, care nu vine să amelioreze legile dovedite de practică că sunt defectuóse, dupe mine este un ministru sterp.

La ministerul de resbel de asemenea, D-lor, nu sciŭ ce se petrece. Sciŭ un lucru, că o mare nemulțumire domnesce în armată.

In privința ministerului de resbel însă care are și sabie și pușcă și tun, trebue să vorbéscă cine-va cu multă sfială. (Ilaritate).

O nemulțumire mare există din causa modului dupe care se fac înaintările în armată.

'Mi s'a spus că în înaintările cari le face D-sa în armată, favoritismul și nepotismul jócă un mare rol și că aprigul ministru de resbel la nisce înaintări de generali a avut chiar un eșec la Majestatea Sa Regele; căci Majestatea Sa n'a voit să 'i înainteze pe coloneli pe cari 'i a presintat D-sa.

Intr'o discuțiune de rĕspuns la Mesagiul Tronului, trebue ca Representațiunea națională să desveléscă, să arate tóte acestea. A veni Representațiunea națională și a ḑice: *„Bine te am găsit Măria Ta“*, și să facă numai frase góle, seci, fraze sforăitóre la adresa miniștrilor, înțelegeți că ar fi curat o zădarnică formalitate.

Pentru ce atâta solemnitate la deschiderea Corpurilor legiuitóre? Pentru ce atâta pompă și solemnitate în discuțiunea pe care o facem asupra discursului de Rĕspuns la Mesagiul Tronului, dacă n'am avea dreptul și datoria de a semnala tóte relele de cari suferă Statul și a atrage tótă seriósa atențiune a Capului Statului asupra lor.

Sosesc, D-lor, acum la — și am păstrat'o într'adins la urmă — la cestiunea fraților noștri din Transilvania.

Mai multe voci: A, a!

D. G. Mârzescu: Dintre toți senatorii ași înțelege pe cei mai tineri ca să sburde, dar să sburde și cei mai bĕtrâni, ca D. Gr. Lerescu... (Ilaritate).

Fie-care națiune are un ideal la care tintesce; și noi ca națiune română avem un ideal, și acel ideal este ca să vedem grupați pe toți românii la un loc.

Iată care este idealul nostru, ideal depărtat, dar îl avem; căci el face parte din carnea și ósele nóstre; acest ideal este încorporat în întréga nóstră ființă, și de acest ideal nici o dată nu s'a lepădat, nici póte a se lepăda Regatul român.

V'ași întreba: Pentru ce am înființat noi Academia română, unde priimim pe frații noștri români din Transilvania ca membri? Pentru ce, dacă nu pentru ca să hrănim, să întreținem acest foc sacru, idealul național român?

Când Statul român a fost proclamat independent, și când Regele s'a presentat în sînul Academiei, n'aŭ fost frații noștri, românii din Transilvania, Babeș, Barit, cari aŭ priimit pe Rege cu memorabilile aceste cuvinte: *Te felicităm pe Tine, Rege, care ai dat* **Patriei române** *independența ce perduse*?

Când vedem noi în statul vecin că sunt persecutați, că sunt tratați cu sĕlbătăcie frații noștri, noi cari suntem frații lor, să stăm cu mâinele încrucișate, să nu ḑicem nimic, ar fi o rușine națională. (Aplause).

Precum în viéța privată, când cine-va este bogat și puternic și nu întinde mâna de ajutor fratelui sĕŭ care este în miserie, noi criticăm, noi tratăm pe un asemenea om că este fără inimă, că are inimă de piatră; tot așa ar trebui să ḑicem în privința idealului nostru național, căci ce am mai fi noi, ce am mai însemna noi, ca Regat român, ca națiune română când ne am mărgini a privi cu indiferență tóte sĕlbătăciile comise asupra fraților noștri din Austro-Ungaria? Ce trebue să ni se ḑică, și cum trebue să ne judece străinii, vĕḑĕndu-ne nepăsĕtori la miseriile de tot soiul ce se fac fraților noștri, tocmai într'un secol ḑis *al naționalităților*.

Onórea națională reclamă ca să luăm apărarea fraților noștri asupriți. (Aplause).

A venit D. D. A. Sturdza, voce autorisată în marea familie liberală, și în privința fraților noștri români din Transilvania a întrebat pe guvern: Care vĕ este linia de conduită? Ce credeți și ce gândiți să faceți în apărarea lor? Și D. ministru de externe 'i a ḑis: 'Ți este ușor D-le ca să faci acéstă întrebare, căci ești simplu representant al țĕrei, n'ai nici o rĕspundere; dar noi suntem guvern, și, prin urmare, trebue să 'mi cumpĕnesc fie-care cuvênt care ese din gura mea.

Așa este, dar nu uita un lucru: Că ești guvernul țĕrei, guvernul națiunei române, și față cu străinĕtatea trebue să ai sentimentele pe cari le are națiunea întrégă. Nimeni nu 'ți spune să scoți sabia din técă, căci ar fi o nebunie. Ai citat vorbele lui I. Brătianu, ale lui Kogâlniceanu, dar și I. Brătianu și Kogâlniceanu eraŭ cunoscuți în Transilvania că sunt dominați de simțiminte naționale, și în tóte ocasiunile aŭ apărat cestiunea naționalităței române. (Aplause).

Onor. D. Lahovari, ca să ocoléscă rĕspunsul ce trebuia să 'l dea la întrebările puse de D. Sturdza, a creḑut cu cale să istoriséscă o scenă petrecută între D. Sturdza, ministru de externe din timpul lui I. Brătianu, și între mine care am luat apărarea fraților români din Transilvania.

Ei, D-le Lahovari, eŭ nu m'am schimbat de loc; ceea ce am fost sub I. Brătianu în acéstă cestiune, sunt și aḑi.

Și, lucru curios, D. Lahovari a fost ḑis că odinióră D. Sturdza a lucrat alături cu D-sa; dar și eŭ am lucrat alături cu D. Lahovari; și tocmai în acéstă cestiune a românilor din Transilvania D. Lahovari mĕ aproba din tóte puterile, mĕ ridica în înaltul Cerului; am avut distinsa onóre de a prânḑi la D-sa în mai multe rânduri; o identitate de vederi există între noi în acéstă cestiune; ei! dar acum s'a schimbat boerul, nu e cum 'l sciți. (Ilaritate).

Acum D. Lahovari ne ḑice: Trebue să cumpănesc cuvintele; dar cine ḑice să nu le cumpânesci? Nu uita însă un lucru: Ca guvern trebue să ai o politică națională, căci represinți națiunea, și națiunea nu este mórtă; ea este viue, și simțimintele națiunei trebue să le exprimi tu când șeḑi pe acele bănci, și din moment ce nu 'ți dă mâna să exprimi simțimintele națiunei, atunci înlături dupe acea bancă. (Aplause).

D-lor, în cestiunea expulsărei a câți-va români din Transilvania, în adevĕr, a fost o scenă violentă între D. Sturdza și între mine, simplu senator atunci ca și acum.

Inainte de a veni la acéstă scenă, am să vĕ povestesc ceva în care voiŭ face apel la memoria D-lui prim-ministru, Lascar Catargi.

Intre D. Sturdza și între mine a existat intime legături odinióră, legături pe cari D.

L. Catargi le scie, când a fost alăturĭ cu noĭ în comitetul pe care 'l am format în Moldova, pentru a aduce Dinastia străină pe teritoriul român. D. Sturdza, P. Mavrogheni, eŭ, Dimitrie Cozadini, L. Catargi, Niculae Rosnovanu, V. Pogor, am format cel d'ântêiŭ comitet în Moldova.

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: A fost alt comitet maĭ bĕtrân de cât acesta.

D. G. Mârzescu: Eŭ sciŭ că la 1865 s'a format în Moldova un comitet, alt comitet maĭ bĕtrân nu cunosc; sciŭ numaĭ că aŭ fost voturile divanuluĭ ad hoc.

A fost o legătură fórte intimă între D. Sturdza şi între mine. Maĭ târḑiŭ cestiunile politice ne aŭ desbinat precum v'aŭ desbinat şi pe D-vóstră.

Óre dacă ar sci bĕtrânul Lascar Catargi ce ḑicea D. Carp în contra D-sale, ce ḑicea D. Al. Lahovari în contra D-sale pe când eraŭ în desbinare, óre nu s'ar minuna lumea când iĭ vede astăḑĭ stând alăturĭ unul cu altul? Să nu credețĭ însă că voiŭ veni eŭ astăḑĭ şi le voiŭ spune de la înălțimea acesteĭ tribune.

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Nu mĕ supără pe mine, putețĭ să le spunețĭ.

D. G. Mârzescu: 'I ațĭ ertat; sunteți bun creştin; aĭ ertat şi pe D. Lahovari şi pe D. Carp, şi ca un vultur bĕtrân 'ĭ aĭ luat sub aripele D-tale. Dacă D-ta 'ĭ aĭ ertat, pentru ce nu ne ertĭ şi pe noĭ, pentru ce D. Lahovari se scandaliséză că eŭ m'am împăcat cu D. Sturdza?

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Am constatat faptul.

D. G. Mârzescu: Aĭ constatat faptul, dar în nararea D-tale n'aĭ fost exact, căcĭ aĭ ḑis că D. Sturdza m'a îmbrâncit de la tribună, când adevĕrul este că D. Sturdza a venit aci şi 'mĭ a ḑis: Dă-te jos. (Sgomot, ilaritate).

A trecut veselia? Intre D-vóstre nu s'aŭ petrecut şi nu se petrec scene violente de loc? Intre mine şi D. Sturdza s'a petrecut, când eram adversarĭ, pe când 'ĭ am pus mult sânge rĕŭ, precum şi D-sa mie, în timp ce D-vóstre astăḑĭ când sunteți la guvern...

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Te înşelĭ.

D. G. Mârzescu: Lasă că mâine, poimâine, am să vĕd cum îțĭ schimbĭ puişoriĭ carĭ îĭ aĭ astăḑĭ pe lângă D-ta.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Puişorĭ cam bĕtrânĭ din norocire.

D. G. Mârzescu: Decĭ, cu scena acésta, petrecută între D. Sturdza şi mine, ce aĭ voit D-ta să probezĭ? Aĭ căutat să găsescĭ o uşă piăzişe pentru ca să scapĭ şi să nu rĕspunḑĭ la cestiunea acésta a prigonirilor şi sĕlbătăciilor comise asupra fraților noştri din Transilvania.

Dar D. Sturdza te a strîns de aprópe cu uşa. Te a întrebat în ceea ce privesce pe frații noştri din Transilvania, fața cu sĕlbăticiile şi schingiuirile ce dênşiĭ sufer, ce aĭ de gând să facĭ? Şi în acéstă privință nu poțĭ ḑice că națiunea română întrégă, fără deosebire de culóre politică, nu protestéză contra acestor acte sĕlbatice şi barbare. Ca guvern trebue să fiĭ expresiunea simțimintelor națiuneĭ, şi numaĭ aşa poțĭ sta pe băncile acelea!

Apoĭ dacă într'o cestiune aşa de mare, într'o cestiune națională, D-vóstre vețĭ şedea cu brațele încrucişate, ce am maĭ însemna noĭ ca Regat, ca Stat independent? Cum? Titlul acesta de Regat să însemneze mormîntul idealuluĭ nostru de gintă latină?

Cum? In tóte şcólele nóstre nu încorporăm, nu infiltrăm în inima tinerilor generațiunĭ principiul acesta mare de naționalitate, ca toțĭ româniĭ în viitor să formeze un singur Stat?

Ar fi, decĭ, culmea ruineĭ nóstre naționale ca să nu luăm apărarea fraților noştri carĭ sunt în suferință. (Aplause).

D. G. Lerescu: Pe cale diplomatică.

D. G. Mârzescu: D-le prim-ministru! De ce nu maĭ facețĭ încă un minister, care să aibă misiunea de a rĕspunde prin întrerupęrĭ pe d'asupra celor-alțĭ miniştri. D. Lerescu ar fi un fórte bun şi minunat ministru cu asemenea atribuțiunĭ. (Ilaritate).

D-lor, am terminat cu aceste reflexiunĭ, şi vĕ declar că nu voiŭ vota rĕspunsul la Discursul Tronuluĭ, fiind-că guvernul nu 'mĭ inspiră cea maĭ mică încredere, atât în administrațiunea internă a țĕreĭ, cât şi în apărarea intereselor nóstre naționale.

Am declarat de la început şi declar şi acum, că nu sunt trimis aci de oraşul cel maĭ principal al Românieĭ dupe Capitala Bucurescĭ ca să fac frase pompóse, ci sunt trimis aci pentru a exercita un control serios asupra actelor guvernuluĭ, şi, exercitând acest control, am dobêndit convingerea că guvernul dupe faptele sale nu merită încrederea țĕreĭ, şi, nemeritând acéstă încredere, nu 'ĭ pot vota rĕspunsul la Discursul Tronuluĭ. Am ḑis.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, înainte de a acorda cuvêntul oratoruluĭ ce urméză, am nevoe să cer asentimentul D-vóstre în fața atentatuluĭ odios săvîrşit în camera francesă. Cred că este de datoria Senatuluĭ român a aduce expresiunea sa de condoleanță şi a regretelor sale.

Vocĭ: Fórte bine.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Rog dar Senatul să autoriseze biuroul a telegrafia în acest sens preşedinteluĭ Camereĭ francese.

—Senatul, în unanimitate, aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum D. ministru de finance are cuvêntul.

D. ministru de finance, M. Germani: Onor. D. preopinent, D. Mârzescu, n'a atins câtuşĭ de puțin cestiunea financiară a țĕreĭ nóstre, prin urmare eŭ n'am să rĕspund D-sale. Eŭ m'am creḑut, însă, dator să rĕspund onor. D. Sturdza, căcĭ împreună cu mine toțĭ ațĭ auḑit, alaltă-ierĭ, criticele ce a adus D-sa, şeful partiduluĭ liberal, situațiuneĭ financelor nóstre, permitețĭ-mĭ dar a vĕ da óre-carĭ explicațiunĭ.

Onor. D. Sturdza a ḑis: Financele țĕreĭ aŭ fost conduse de conservatorĭ fără prevedere şi fără înțelepcĭune.

D-lor, voiŭ avea onóre să combat argumentele onor. D-luĭ Sturdza, şi voiŭ avea onóre, maĭ ales, a aduce óre-carĭ rectificărĭ la câte-va cifre pe carĭ D-sa lea pus înaintea Senatuluĭ, şi carĭ cifre nu sunt absolut exacte. D-lor senatorĭ, D. Sturdza, intrând în cercetarea situațiuneĭ financelor nóstre, a început maĭ ântêiŭ a ne vorbi de cestiunea agiuluĭ. Credeam că cestiunea acésta este epuisată, şi m'a surprins vĕḑênd că D-sa a adus'o din noŭ în discuțiune. D-sa 'mĭ a ḑis următorul lucru: că a dispărut agiul, n'avețĭ nicĭ un merit la acésta; agiul a dispărut fiind-că a venit o recoltă bună în urma maĭ multor recolte rele, şi că acesta este singurul motiv care a făcut ca să dispară agiul. Eĭ bine, D-lor, eŭ cred că acéstă afirmațiune nu este exactă, ântêiŭ, pentru că n'a venit o recoltă bună în 1888, în urma unor recolte rele continue; aŭ fost recolte bune şi înainte, aŭ fost multe recolte bune; şi să ne permită onor. D. Sturdza a 'ĭ spune că şi noĭ suntem întru cât-va agricultorĭ, că am căutat şi căutăm micele nóstre proprietățĭ şi scim când aŭ fost recolte bune şi când aŭ fost rele. Eĭ bine, eŭ sciŭ un lucru, că numaĭ în anul 1884 saŭ 1885 a fost o recoltă rea, dar că în colo, în aniĭ 1883, 1886 şi 1887 aŭ fost recolte bune şi prețurĭ bune, şi cu tóte acestea agiul nu numaĭ că n'a dispărut atuncĭ, dar continua a cresce, şi a crescut mereŭ înainte.

D-lor, dați-mĭ voe în puține cuvinte să vĕ spun carĭ cred eŭ că sunt causele carĭ aŭ făcut să dispară agiul, înainte de mĕsurile luate pentru acésta cu consolidarea valuteĭ nóstre. Indată ce am venit la guvern la 1888, am contractat împrumutul care era absolut indispensabil, căcĭ angagiamentele luate de guvernul liberal băteaŭ la uşă; am regulat situațiunea guvernuluĭ cu Banca națională, încetând cu compturile curente şi cu orĭ ce relațiunĭ cu Banca, carĭ aveaŭ de efect de a provoca o circulațiune nefundată a biletelor de bancă.

Am luat a duoa mĕsură ca, casa de depunerĭ, care se găsea împrumutată de la Banca națională cu 7 milióne leĭ în contra legeĭ şi a statutelor, fapt care forța pe bancă să facă o emisiune de 7 milióne bilete, în afară de statutele sale, să plătéscă acéstă datorie către Banca națională.

In al treilea rênd, publicul speculant vĕḑênd hotărîrea guvernuluĭ de a lua tóte mĕsurile pentru disparițiunea agiuluĭ, negreşit că a încetat cu orĭ ce speculațiunĭ şi s'a creat un curent în direcțiunea disparițiuneĭ agiuluĭ; aşa că, de şi la Ianuarie 1888 era 17 la sută, la Iulie a scăḑut la 13 la sută şi în primăvara anuluĭ 1889 a dispărut cu desĕvêrşire, când am realisat împrumutul cu care am operat retragerea biletelor hipotecare.

Iată causele determinante carĭ aŭ făcut să scadă agiul şi, prin urmare, nu fără nicĭ o mĕsură a guvernuluĭ a dispărut agiul definitiv, ci pentru că, pe lângă tóte cele-alte mĕsurĭ pe carĭ le a luat, a îndeplinit şi o altă mĕsură maĭ importantă de cât tóte: retragerea biletelor hipotecare, carĭ aveaŭ o circulațiune nefondată. (Aplause).

O dată dispărând agiul, în urma retrage-

reĭ biletelor hipotecare, avênd chiar la spatele nostru o recoltă bună, care recunosc că a contribuit întru cât-va la scăderea agiuluĭ,—fiind-că disparițiunea definitivă a avut loc în urma retragereĭ biletelor hipotecare—trebuia noĭ să stăm pe loc și să nu procedăm maĭ departe?

Ar fi fost o greșélă imensă, pentru că chiar dacă ar fi fost așa, cum ḑice onor. D. Sturdza, că disparițiunea agiuluĭ a fost resultatul uneĭ recolte bune dupe maĭ multe recolte rele, vě întreb:

Ce s'ar fi întêmplat dacă ar fi venit o recoltă rea dupe recolta cea bună? Trebuia să expunem iarășĭ ţéra la acel flagel—cum s'a ḑis de atâtea orĭ—la acel rěŭ fatal recunoscut de tótă lumea?

Nu, ci o dată obținută disparițiunea agiuluĭ, datoria nóstră era—și ne am împlinit'o—ca să luăm měsurĭ pentru consolidarea valuteĭ nóstre, měsurĭ pe carĭ le am luat, și bine am făcut. (Aplause).

D-lor, recolte bune aŭ fost și în anul 1882 și în 1883 și în 1886 și în 1887, și cu tóte acestea sciţĭ cu toţiĭ că agiul crescea și crescea necontenit.

Eĭ bine, dupe ce am luat tóte měsurile necesare pentru a consolida valuta nóstră, iată că de treĭ anĭ de ḑile s'a aplicat monometalismul de aur, de treĭ anĭ Banca îșĭ plătesce biletele sale în aur și am scăpat cu toţiĭ, atât guvernul cât și publicul în genere, de imensele pagube carĭ resultaŭ din faptul agiuluĭ și din faptul fluctuațiunilor sale, pe carĭ nimenĭ nu le putea prevedea.

Eĭ bine, D-lor, în loc ca D. Sturdza să ne facă acusațiunĭ în acéstă privință, era mult maĭ bine, mult maĭ drept, să se felicite, împreună cu noĭ, că am putut să scăpăm de agiŭ, acum când experiența e făcută că argintul, ca representant al valuteĭ, este definitiv condamnat chiar în ţéra luĭ.

Ar trebui să ne felicităm cu toţiĭ că noĭ ne am găsit într'o situațiune consolidată și nu am avut să suportăm nicĭ un fel de sdruncinare în momentul când multe state, póte maĭ tarĭ de cât noĭ, din causa acesteĭ condamnărĭ a argintuluĭ, din causa acesteĭ crise a argintuluĭ, sciţĭ bine la ce aŭ fost expuse: La agiŭ! Unele state maĭ micĭ și maĭ slabe, la un agiŭ de 40, 50, 60 la sută, altele maĭ tarĭ, maĭ puternice și maĭ avute de unde nu avéŭ agiŭ, aŭ ajuns la un agiŭ de 13, 14, 15 și 16 la sută, și la noĭ vě desfid să spuneţĭ dacă aţĭ simţit ceva din tótă acéstă crisă a argintuluĭ, dacă aţĭ perdut ceva, dacă aţĭ avut vre-o greutate?

Nimic, nimic absolut, D-lor! (Aplause).

Prin urmare, nu acusațiunĭ trebue să ne aducă D. Sturdza, nu să ne conteste orĭ-ce merit pentru că am luat měsurile ce trebuia să le luăm, ci să se felicite împreună cu noĭ că ţéra nóstră a fost apărată de orĭ-ce pagubă în nisce momente fórte grele, din carĭ nu aŭ putut scăpa state mult maĭ marĭ și mult maĭ tarĭ de cât noĭ. (Aplause).

D-lor, ce să maĭ ḑic? Dacă stam în situațiunea în care eram de bimetalism de aur și argint; bimetalism care în ţéra nóstră, o sciţĭ cu toţiĭ fórte bine, se reducea în definitiv la un monometalism de fapt al argintuluĭ, dacă în momentul când Anglia a luat měsurĭ în contra argintuluĭ din Indiĭ, în momentul când America, silită de měsurile luate de Anglia, a precipitat, prin hotărîrea luată de președintele Statelor-Unite, convocarea congresuluĭ și a cerut să înceteze imediat cu cumpěrările de argint, dacă în momentul acesta noĭ eram în stare de acum 5, 6 anĭ, cu casele bănceĭ pline de argint și cu biletele de bancă plătite în argint, vě gândiţĭ D-vóstre în ce stare putém să fim?

Era să avem un agiŭ nu de 15, 20 la sută, dar de 40, 50, 60 la sută, fără să maĭ scim cum să echilibrăm un budget, pentru că numaĭ sciam ce o să plătim ca agiŭ la anuitățile datorieĭ publice, plătibile în aur.

Vě las să judecaţĭ acum, dacă merit reproșurile ce 'mi se aduc aci, pentru că am consolidat valuta nóstră. (Aplause).

D-lor, onor. D. Sturdza a maĭ criticat și împrumuturile carĭ le am făcut noĭ pentru retragerea biletelor hipotecare.

D-sa ne a ḑis: Era făcut un arangiament cu Banca Națională, ca biletele hipotecare să fie plătibile în 27 de anĭ; în virtutea acestuĭ angagiament Statul nu plătea în termen miḑlociŭ, în timp de 27 anĭ, de cât 1 milion 100 de miĭ pe an Bănceĭ naționale. D-vóstre, ḑice D-sa, aţĭ făcut un împrumut pe timp de 44 anĭ și plătiţĭ pe an 1 milion 500 de miĭ și câte-va ḑecimĭ de miĭ leĭ.

Cifrele sunt exacte, recunosc acésta, precum recunosc tot o dată că pentru imediata retragere a biletelor hipotecare, lucru pe care noĭ 'l am creḑut absolut necesar pentru ca să pótă dispare agiul vre-odată, Statul a făcut un sacrificiŭ; dar să vedem, óre acest sacrificiŭ n'a fost el compensat prin nimic? Eŭ cred că acest sacrificiŭ a fost pe deplin și cu prisos compensat. Iată ce onor. D. Sturdza n'a bine-voit să ne spună, și eŭ cred că D-sa, în criticele sale ca adversar, ar trebui tot-d'a-una să aducă, maĭ ales în discuțiunile acestuĭ matur Corp, un spirit de dreptate și echitate. (Aplause).

D-lor, apoĭ dacă am făcut un sacrificiŭ pentru ca să retragem biletele hipotecare, nu vě gândiţĭ D-vóstre la cifra agiuluĭ care era înscrisă în budget? Uitat'a onor. D. Strudza, că în budgetul de la 1888, pe care 'l am priimit de la guvernul liberal, exista o cifră de 8 milióne pentru agiŭ? (Ilaritate). Eĭ bine, numaĭ pentru 5 anĭ de ḑile trecuţĭ, dacă am fi plătit agiul de 8 milióne pe an, deja am realisat o economie de 40 milióne, fără a maĭ vorbi de sacrificiile și de pagubele pe carĭ le am fi avut de aci înainte.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Și Statul și publicul.

D. ministru de finance, M. Germani: Da, afară de pagubele Statuluĭ, ar fi și ale publiculuĭ; de cât aci eŭ am voit să mě ţin strîns în discuțiunea intereselor absolut budgetare, pentru că onor. D. Sturdza ne a făcut acusațiunea: Aveţĭ să plătiţĭ 1.100.000 leĭ pe an, în timp de 27 de anĭ, și v'aţĭ angagiat să plătiţĭ un milion în timp de 44 de anĭ. Acusațiunea nu este fundată, căcĭ dacă ţineţĭ sémă de economia care s'a făcut în 5 anĭ, de pagubele și prejudiciile carĭ eraŭ să apese budgetul în viitor, compensațiunea este fórte îndestulătóre și fórte profitabilă.

Numaĭ vorbesc, D-lor, de angagiamentul Statuluĭ, ca biletele hipotecare să le plătéscă în 5 anĭ de ḑile de la emisiunea lor, carĭ aŭ expirat la 1881, când s'a preînouit angagiamentul încă pentru 4 anĭ până la 1885, și atuncĭ încă aŭ creḑut că trebue să maĭ ia încă un termen de 27 și nu sciŭ câţĭ anĭ. Eĭ bine, D-lor, angagiamentul acela luat de ţéră, de a retrage biletele hipotecare în timp de 4 și 8 anĭ, nu valora el nimic? Angagiamentul cu atât maĭ mult trebuia împlinit, cu cât circulațiunea de bilete hipotecare, cărora s'a substituit biletele de bancă, căcĭ Banca le a retras, apăsa rěŭ asupra têrguluĭ și era o causă principală pentru menținerea și chiar crescerea agiuluĭ. (Aplause).

D-lor, onor. D. Sturdza ne a maĭ spus un lucru: O, D-lor, n'a revenit agiul; este adevěrat că n'a revenit, dar dacă n'a revenit agiul, faptul este că D-vóstre faceţĭ continuŭ împrumuturĭ și de aceea n'a revenit agiul. Eĭ bine, D-lor, să mě erte onor. D. Sturdza; nicĭ acéstă afirmațiune a D-sale nu e exactă și când adaogă: Ia să vedem când va veni ḑiua — și eŭ adaog: Ḑiua fericită—în care să nu maĭ facem împrumuturĭ, nu va reveni agiul? Eĭ bine, și acéstă temere a D-sale nu este fundată, pentru că și în timpul D-lor, și sub guvernul liberal, s'aŭ făcut împrumuturĭ, și în 1887, onor. D-le Sturdza, s'aŭ făcut împrumuturĭ pentru 50 de milióne leĭ, și s'a făcut prin acel împrumut în cea maĭ mare parte compensațiune cu anuitățile ce aveam de plătit în străinětate; cu tóte acestea, nu numaĭ că n'a dispărut agiul, ci din contră a crescut.

D-lor, din momentul ce budgetele vor fi bine echilibrate, din momentul ce sumele, carĭ se realiséză prin împrumut, nu se vor cheltui de cât pentru lucrărĭ extraordinare și utile, din momentul când sumele împrumutuluĭ nu vor servi pentru a acoperi *deficite budgetare*, din momentul ce budgetele vor fi realisate fără deficite și, să sperăm, și cu excedente, din momentul acela vě încredinţez, D-le Sturdza, că nu va reveni agiul. Dacă, pe lângă acestea, circulațiunea Bănceĭ naționale se va ţine în limite regulate, conform cu statutele, nu se va schimba sistemul nostru monetar, fiţĭ sigur că agiul nu revine, chiar când vor înceta împrumuturile pentru lucrările extraordinare; dacă însă se va schimba sistemul monetar, atuncĭ îmĭ declin rěspunderea și nu maĭ pot garanta nimic.

D-lor, am să adaog un mic lucru, că sub guvernul liberal, când se făceaŭ împrumuturĭ și se făcea compensațiune cu plățile ratelor saŭ anuităților în străinětate, nu se ţinea compt de agiŭ, nicĭ la anuitățile plătite nu se adăoga suma agiuluĭ, nicĭ la produsul împrumutuluĭ nu se adăoga partea aferentă agiuluĭ. Eĭ bine, eŭ practica acésta n'o pot aproba! Nu voiŭ să fac o critică, dar trebue să recunósceţĭ că cu modul acesta una din sarcinele budgetare dispare și nu se vede,

se sustrage şi controlului Corpurilor legiuitóre. Se făcea un împrumut de 10, 20 milióne, se plăteaŭ cu acel împrumut anuităţile în străinĕtate; agiul presupun că era 5, 10; la plata cupónelor nu se adăoga agiul şi la produsul împrumutului nu se ţinea compt de agiŭ; operaţiunea acésta eŭ n'am continuat'o; am plătit anuităţile, am încărcat cu agiŭ la cheltuelile budgetare, şi la suma cu care m'am împrumutat am adăogat suma agiului ca produs al împrumutului.

D-lor, onor. D. Sturdza maĭ 'mĭ a adus o critică, aceea că n'am politică monetară, pentru că dacă a dispărut agiul aurului, avem agiul argintului.

D-lor, vĕ mărturisesc, cu cea maĭ mare sinceritate, că am fost surprins să aud un om cu cunoscinţe ca onor. D. Sturdza, care nu atinge o cestiune de cât bine studiată, să ne ḑică noĕ că avem agiul argintului.

Eĭ bine, eŭ cred că vorba acésta, când se va auḑi în străinĕtate, o să aĭbă un rĕsunet colosal. Unde este ţéra aceea fericită, vor ḑice toţĭ ómeniĭ de finance din străinĕtate; unde există agiŭ asupra argintuluĭ, acel metal depreciat în tóte ţĕrile, şi chiar în ţéra clasică a argintuluĭ, în America? Dar ia să vedem—suntem în Senat—şi aci sunt de părere cu D. Sturdza, suntem ómenĭ în vêrstă, să discutăm cu linisce, să ne respectăm uniĭ pe alţiĭ dacă se póte. Agiul asupra argintuluĭ! E ceva. O afirmaţiune a unuĭ om de talia D-luĭ Sturdza trebue să fie ceva.

E ceva, D-lor, este adevĕrat. In timpul strîngereĭ recolteĭ, în timpul muncilor agricole, în timpul transportuluĭ marilor şi micilor agricultorĭ a produselor lor pe la schelele Dunăreĭ spre vênḑare, în adevĕr, s'a simţit o mică lipsă de monetă divisionară, pe icĭ, pe colo, negreşit; mărturisească, s'a făcut apel la mine, la ministerul de finance, la Banca naţională, şi a fost un moment când nu am putut satisface tóte cererile.

D. G. Mârzescu: A fost mare lipsă.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu mare, ci mică, însă nu s'a putut satisface; dar s'a plătit la óre-carĭ sume de leĭ 500, 1.000, 10.000, 20.000, fie 100.000 leĭ, să admitem peste tot la 300.000 leĭ, o primă de $^1/_4$, de $^1/_2$ la $^0/_0$, pentru a se obţine suma de argint divisionară. Acésta spuneţĭ D-vóstră că este agiŭ? Aceste cuvinte să nu le maĭ spuneţĭ, D-le Sturdza, căcĭ nu este agiŭ; vĕ voiŭ spune eŭ ce este agiŭ.

D-lor, îmĭ aduc aminte, îmĭ permiteţĭ să fac o mică digresiune, cam prin ţĕrile maĭ depărtate. Dupe resbelul din 1870, sciţĭ cu toţiĭ că în Francia s'a decretat cursul forţat, şi banca Franciei a fost scutită de a plăti biletele sale, fie în aur, fie în argint.

Eĭ bine, cel maĭ mic bilet al bănceĭ Franciei era de 50 leĭ; cum să se plătéscă micele sume lucrătorilor, la micele transacţiunĭ? Imediat a duoa ḑi, a treia ḑi, s'a simţit o mare jenă, fiind-că banĭ eraŭ, dar lipsea moneta divisionară, cu ce plăti pe lucrătorĭ, maĭ ales în centrele industriale; atuncĭ guvernul Franciei a cerut Corpurilor legiuitóre, carĭ aŭ autorisat pe Banca naţională să emită cupure, adică bilete de 20 şi 5 leĭ. O dată aceste cupure emise şi lansate în circulaţiune s'a produs faptul următor: că într'un moment dat nu s'a găsit biletele de 20 şi 5 leĭ în anume localităţĭ, maĭ ales în centrele industriale, pentru plata lucrătorilor, şi alerga bietul şef de atelier în piéţă şi cu bilete de 500 şi 1000 leĭ, plătea 1 la mie, 2 la mie, nu sciŭ cât, pentru a schimba bilete marĭ în bilete micĭ! Acésta însemnéză agiŭ? Cu acésta aţĭ conchis că era în Francia, vis-à-vis de bilete, un agiŭ? Dar să ḑicem că este aşa, că a fost o primă la argint în ţéră la noĭ. Ia să vedem la ce s'a ridicat?

In consciinţă, D-lor, D-vóstre toţĭ carĭ sunteţĭ aci, toţĭ agricultoriĭ carĭ aveţĭ relaţiunĭ cu pieţile Brăileĭ, Galaţuluĭ, cu porturile ţĕreĭ, ce credeţĭ că s'a plătit primă saŭ agiŭ la argint, cum ḑice D. Sturdza, în tótă campania de la Iulie şi până astăḑĭ? Fiind-că astăḑĭ vĕ afirm că nu maĭ este nicĭ o primă asupra argintuluĭ. Avem şi la ministerul de finance şi la bancă destul argint şi satisfacem tóte cererile. De la Iulie până astăḑĭ, cât credeţĭ că s'a plătit ca primă asupra argintuluĭ? 1.000 leĭ, 2.000 leĭ, 5.000 leĭ, 10.000 leĭ?

Eĭ bine, o primă plătită asupra uneĭ speciĭ de monetă, de care a fost nevoe într'o localitate óre-care, la un moment dat, care s'a urcat pentru tótă ţéra, în timp de 5—6 lunĭ, la 5.000 orĭ 10.000 leĭ, veniţĭ D-vóstre şi o puneţĭ în comparaţiune cu agiul auruluĭ pentru care numaĭ Statul plătea 8—10 milióne pe an, şi publicul încă 20—30 milióne? (Aplause). Se póte discuta serios o asemenea cestiune? Dar 'mĭ se va ḑice: D-le ministru de finance, eştĭ vinovat că rĕul a existat un moment; am plătit un franc agiŭ şi eştĭ responsabil. Dar ce trebuia să fac? Când am transformat 25 milióne argint în aur ca să pot consolida valuta nóstră, am fost fórte prudent pentru că 30 milióne existaŭ în lăḑile Bănceĭ naţionale de maĭ multĭ anĭ, şi eram autorisat să cred că acéstă sumă este un prisos care trebue transformat. Cu tóte acestea eŭ am fost fórte prudent şi nu am transformat decât 25 milióne. De atuncĭ sunt 3 anĭ. In fie-care an se adunaŭ la casele Statuluĭ 3—4 milióne argint în timpul erneĭ, dupe închiderea exportaţiuneĭ. Nu era acesta un argument tare, că moneda divisionară este suficientă în ţéră? Şi cu sistemul nostru de monometalism, aur, nu ne este permis să procedăm cu uşurinţă la baterea moneteĭ de argint.

Acésta póte să fie bine în sistemul celalt, în sistemul bimetalismuluĭ saŭ în sistemul monometalismuluĭ de argint, de fapt, dar nu în sistemul nostru de astăḑĭ.

Eĭ bine, D-lor, s'aŭ înmulţit relaţiunile, nevoile cele micĭ, s'a îmbogăţit ţéra, tranzacţiunile cele micĭ sunt maĭ multe, şi de aceea s'a produs acest fenomen că s'a plătit pentru argint o primă. Trebuia ca imediat, fără lege şi fără autorisarea Corpurilor legiuitóre să bat moneta de argint? Acésta nu sunt în drept să o fac, şi nu puteam să convoc Corpurile legiuitóre pentru câte-va miĭ de leĭ plătite ca primă pentru argint. Dar vĕ plângeţĭ D-vóstre că avem nevoe de argint? Dar nu aveţĭ de cât să cumpĕraţĭ argint, căcĭ este oferit pe tóte pieţile Europeĭ cu un entusiasm fără marginĭ.

D-lor, dacă în adevĕr voiŭ constata că e o reală lipsă de monetă divisionară, vom veni înaintea D-vóstre şi vom cere autorisarea să batem 2, 3 până la 4 milióne de monedă divisionară, pentru satisfacerea nevoilor transacţiunilor micĭ, şi vom cumpĕra argint, nu cum 'l am vêndut eŭ, cu 165 leĭ kilogramul, dar cu 115 leĭ kilogramul, onor. D-le Sturdza. (Aplause).

Şi pe D-vóstre, carĭ ne acusaţĭ pe noĭ de neprevedere şi de lipsă de înţelepciune, vĕ întreb: Neprevedere a fost la noĭ, când în 1890 am profitat de ocasiune şi am vêndut argintul cu 165 leĭ kilogramul? Şi am vêndut ast-fel fiind-că vedeam tendinţa argintuluĭ de a fi decapitat. Nu a fost neprevedere.

Şi acum dacă avem nevoe de câte-va milióne de argint îl vom cumpĕra cu 115 leĭ, şi ast-fel vom recăpăta şi paguba suferită, şi vom câştiga şi o sumă importantă. Dar D-vóstre, carĭ aţĭ cumpĕrat argint în aniĭ 1880, 1881, 1882, 1883 şi 1884, carĭ aţĭ cumpĕrat în acea epocă 101.000 kilograme argint, sciţĭ cu ce preţ 'l aţĭ cumpĕrat, D-le Sturdza? Să vĕ spun eŭ. Sa audă tótă ţéra, pentru că e bine atuncĭ când se fac critice severe să se scie pe ce sunt fundate. D-lor, s'a cumpĕrat în aceştĭ 4 anĭ 101.000 kilograme argint cu 191 leĭ kilogramul de argint, miḑlocie, constând în total leĭ 19.400.000. (Aplause).

Eĭ bine, D-lor, eŭ, care acest argint cumpĕrat cu 191 leĭ kilogramul, 'l am vêndut cu 165, am fost neprevĕḑĕtor, când astăḑĭ a scăḑut la 115 leĭ, şi D-vóstre carĭ aţĭ cumpĕrat acel argint cu 191 leĭ kilogramul nu aţĭ fost neprevĕḑĕtorĭ, ci prevĕḑĕtorĭ şi cu multă înţelepciune. Aci să bine-voiască criticiĭ noştri a'mĭ spune unde e dreptatea, unde prevederea şi înţelepciunea? Să nu 'mĭ se ḑică, D-lor, că în 1881 până la 1884 nu se scia sórta argintuluĭ, căcĭ nu e exact. Sórta argintuluĭ e cunoscută de la 1873 de când Belgia, ţéră clasică a libertăţeĭ de a bate monetă, a oprit libera batere a moneteĭ în monetăria sa. Şi sciţĭ bine pentru ce a oprit.

D. D. Sturdza: Expunerĭ fantastice.

D. ministru de finance, M. Germani: Cercetaţĭ şi veţĭ vedea dacă sunt expunerĭ fantastice.

(D. D. Sturdza întrerupe din noŭ).

Regret că nu vĕ aud căcĭ v'aşĭ rĕspunde şi aşĭ fi fórte respectuos în rĕspunsul meŭ, la întreruperile D-vóstră; nu aşĭ urma exemplul D-vóstră.

In Belgia e cunoscută o personalitate, un om fórte important care s'a îmbogăţit cu traficul acesta. El cumpĕra argint în Londra şi venea de bătea, la monetăria Belgieĭ, monete de 5 leĭ, şi când guvernul a prins de veste a oprit baterea liberă de monetă. Depreciarea argintuluĭ era un fapt de care nu se îndoiesce nimenĭ, şi cu tóte acestea s'a cumpĕrat în aniĭ 1881 până la 1884,

101.000 kgr. argint cu 191 leĭ, și 'l am vêndut în 1890 cu 165 leĭ.

Astădĭ este 115 leĭ. Când vețĭ veni la putere, dacă vețĭ schimba sistemul monetar, vețĭ cumpĕra argintul mult maĭ eftin de cât 'l am vêndut eŭ, și vețĭ realisa un mare beneficiŭ?

D-lor, de și s'a făcut critică, eŭ însă nu fac critică; eŭ constat numaĭ faptul. Când s'a cumpĕrat acel argint, chiar cu 191 leĭ kgr., fiind-că prețul argintuluĭ în raport cu aurul dupe proporțiunea din uniunea monetară latină e de 220 saŭ 219 leĭ și nu sciŭ câte centime, ca monetă legală, negreșit că s'a realisat un beneficiŭ. Eĭ bine, acel beneficiŭ guvernul liberal 'l a trecut în resursele budgetare ordinare. Nu critic faptul.

Budgetul în acea epocă se făcea maĭ puțin ... nu voiŭ să întrebuințez nicĭ un cuvênt care póte fi ofensător, dar era epoca așa în cât printre resursele budgetare, se strecuraŭ și óre-carĭ resurse carĭ nu eraŭ normale și eraŭ resurse extraordinare, și nu trebuiaŭ să figureze ca resurse budgetare. Nu mĕ apăr nicĭ pe mine, póte că și eŭ dacă așĭ fi fost atuncĭ ministru așĭ fi făcut tot ast-fel, și nicĭ nu fac critică. Dar cred că nu e bine când se realiséză beneficiĭ din batere de monetă divisionară, acele beneficiĭ să se trécă ca resurse budgetare ordinare.

Dacă voiŭ bate monetă divisionară, eŭ voiŭ da altă destinațiune beneficiuluĭ care se va realisa, pe care cred că o vețĭ aproba și D-vóstre.

D-le Sturdza, avem o politică monetară, am spus'o, și care e monometalismul de aur. Ţinem la ea și credem că nimenĭ de acĭ în colo nu o va putea modifica. Precum a ḑis președintele Statelor-Unite, D. Cleweland, când a înaintat Camereĭ mesagiul pentru încetarea cumpĕrărilor de argint, voim să avem o representare a valóreĭ, adică o monetă care să fie priimită în tóte țĕrile. Și scițĭ bine că numaĭ aurul e priimit în tóte țĕrile, și numaĭ aurul constitue în mod definitiv astădĭ fără îndoială moneta internațională. D-lor, o acusațiune fórte gravă este cea următóre:

»Guvernul se găsesce într'o situațiune financiară rea, pentru că a fost nevoit să procédă la împrumuturĭ de la tipul de 4%, pe care 'l inaugurase tot el, la tipul de 5%«.

D-lor, este adevĕrat că în 1892, când am fost nevoit să contractez împrumutul pentru plata lucrărilor extraordinare, situațiunea renteĭ nóstre de 4% era maĭ puțin avantagiósă de cât cea de 5%; și atuncĭ 'mĭ am ḑis: Ce trebue să fac eŭ? Trebue să sacrific interesele materiale ale țĕreĭ pentru un motiv de amor propriŭ de a continua să emit renta 4%, saŭ ca un om serios trebue să mĕ uĭt la banul Statuluĭ și să 'l apăr cu orĭ-ce miḑloc, și făcênd calcule am vĕḑut că dacă făceam emisiunea 4% trebuia să plătesc maĭ mult pe an 108 miĭ leĭ, ceea ce în 44 de anĭ făcea peste 4 milióne; și atuncĭ n'am esitat să mĕ expun la critica al căreĭ obiect sunt astădĭ, fiind-că 'mĭ am ḑis:

»Maĭ bine să te critice lumea, să te condamne chiar, dar să aperĭ paraua țĕreĭ cu orĭ-ce miḑloc«, și așa am emis împrumutul cu 5%. (Aplause).

Dar ia să vedem dacă în adevĕr din faptul financelor nóstre rele provine acéstă schimbare.

Eĭ bine, o afirm de la început că nu; și am fost surprins când am vĕḑut că s'a afirmat contrariul.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Eŭ nu. (Ilaritate).

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor, causele pentru carĭ nu s'aŭ maĭ putut emite renta cu 4 la sută, sunt cu totul independente de situațiunea nóstră financiară.

D-vóstre scițĭ câte pagube a suferit publicul capitalist in ultimiĭ anĭ, atât în America-de-Sud cât și în Europa, și anume în Portugalia, în Grecia, așa în cât a fost cam desgustat de împrumuturile exotice și a devenit maĭ sfiicios, lucru fórte natural, de unde s'a provocat nu numaĭ diferența între renta nóstră de 4 la sută și cea de 5 la sută, dar chiar o mică scădere, scădere pentru care trebue să ne felicităm că la noĭ a fost de fórte puțină importanță, față cu alte țĕrĭ. In adevĕr, să nu vĕ prindă mirarea dacă vĕ voiŭ spune că renta altor state mult maĭ tarĭ de cât noĭ a suferit scăderĭ mult maĭ importante. Uitați-vĕ la Italia — nu vĕ maĭ vorbesc de Grecia, căcĭ acolo este complicată cestiunea cu agiul, cu neplata cupónelor, cu jumĕtate falimentul—. Italia, D-lor, contestațĭ verĭ-unul din D-vóstre că este un stat mare cu resurse multe? Negreșit că nu.

Eĭ bine, cunóscețĭ D-vóstre faptul că renta de 5 la sută a Italieĭ de la 96 a scăḑut la 79? Renta nóstră de la 97 nicĭ o dată n'a scăḑut de cât la 94; a fost un moment 93 și astădĭ este pe cale de îndreptare și constat cu fericire că renta nóstră 4 la sută astădĭ în Paris se cotéză 83, pe când renta 5 la sută italiană a fost 79 și abia Sâmbătă, grație considerațiuneĭ și încredereĭ pe care opinia publică capitalistă o are în D. Crispi, acum când D-sa a fost însărcinat cu formarea cabinetuluĭ italian, acéstă rentă s'a suit la 83.

Astădĭ renta italiană 5 la sută este 83, pe când renta română 5 la sută este 95!

Apoĭ bine, din causa situațiuneĭ nóstre rele am suferit acea mică scădere în renta nóstră?

Orĭ-ce om de bună credință, care vrea să judece lucrurile cu echitate, trebue să recunóscă că nu situațiunea nóstră financiară póte să fie causa acesteĭ micĭ scăderĭ.

De altminterĭ cum? Avem noĭ deficit? Avem noĭ greutățĭ? N'am plătit noĭ cupónele? N'am făcut noĭ față angagiamentelor nóstre?

De 3 anĭ de ḑile avem excedente importante. Nu credețĭ? Sciŭ că onor. D. Sturdza crede că sunt falsificator de scripte; sciŭ că a venit un amic personal și politic al D-sale la minister.

D. D. Sturdza: Falsificărĭ sub D-vóstră?

D. ministru de finance, M. Germani: Da.

D. D. Sturdza: Nu. Nu am creḑut nicĭ o dată că falsificațĭ scriptele.

D. ministru de finance, M. Germani: Atuncĭ ertați-mĕ. Sciŭ însă că un amic al D-vóstră a venit la ministerul de finance și s'a adresat directoruluĭ comptabilitățeĭ generale, acum un an, când eŭ am arătat în Mesagiŭ că sunt excedente budgetare, și 'l a întrebat de unde am luat eŭ cifrele acelea de excedente. Directorul a rĕmas uimit, el a rĕspuns: Dar de unde să le ia? Le a luat de acĭ, din scriptele comptabilitățeĭ generale, din faptele petrecute, din incasările reale efectuate și din cheltuelile făcute.

N'a creḑut!

Să crédă acel amic al D-luĭ Sturdza — și rog pe D. Sturdza să nu crédă că 'ĭ atribuiŭ D-sale demersurile acesteĭ persóne — că eŭ nu sunt în stare să falsific în Mesagiile regale cifre carĭ nu sunt reale, adică carĭ nu sunt basate pe incasărĭ definitive, pe plățĭ făcute, pe scriptele în ființă ale comptabilitățeĭ Statuluĭ.

Afirm — și afirm în mod categoric — că excedente avem. Situațiunea nóstră financiară este bună, incasările se fac cu înlesnire; maĭ ales—și acesta este barometrul uneĭ stărĭ prospere—maĭ ales impositele indirecte, nu numaĭ că rĕspund evaluărilor făcute, dar daŭ prisos peste aceste evaluărĭ.

Eŭ vĕ mărturisesc în tótă sinceritatea, că astă-vară când am fost nevoit să iaŭ concediŭ o lună de ḑile, ca în tot-d'a-una, și când am aflat la băĭ că a isbucnit cholera în țéra nóstră, sciind cât de rele sunt prețurile productelor, 'mĭ am ḑis: Dómne! Ce va fi cu incasările în țĕră la mine!

Când m'am întors acĭ, de unde m'așĭ fi felicitat dacă așĭ fi găsit incasărĭ chiar cu 5 saŭ 10 la sută maĭ jos de cât evaluările, am rĕmas surprins când am vĕḑut că incasările nu numaĭ că aŭ fost egale cu evaluările, dar le întrecuse cu mult.

Imĭ fac eŭ o laudă din acésta? Am susținut eŭ verĭ-o dată că eŭ sunt acel mare financiar care am făcut minunea acésta?

Nu, D-lor, n'am cerut și nu voesc să 'mi se atribue nicĭ un merit, lăsați-mĕ în modestia mea, dar lăsați-mĕ ca cel puțin să mĕ felicit când vĕd că țéra e prosperă! (Aplause).

D-lor, este o cestiune care trebue să ne intereseze pe toțĭ maĭ mult de cât orĭ-care alta, este cestiunea datorieĭ publice, pe care onor. D. Sturdza a atins'o în criticele D-sale; toțĭ ațĭ auḑit, prin urmare, sunt dator — și acĭ să mĕ erte onor. D. Sturdza—ca să rectific óre-carĭ cifre.

D-lor, D. Sturdza a luat ca punct de plecare anul 1876 și v'a ḑis D-vóstre: La 1876 datoria publică era de 531 milióne și anuitatea în acel an era de 57 milióne; la 1888, datoria publică era de 789 milióne și anuitatea de 51 milióne; la 31 Martie 1893 datoria publică era de 1.075 milióne—acĭ nu este exactă cifra, căcĭ este numaĭ 1.032 milióne și anuitatea era de 61 milióne 7 sute

și atâtea de miĭ;—decĭ, de la 1876 până la 1888, datoria publică a crescut cu 258 de milióne și anuitatea a fost redusă de la 57 milióne la 51 milióne. Vedețĭ că guvernul liberal de la 1876 până la 1888 a adăogat numaĭ cu 258 milióne datoria publică și că anuitatea acesteĭ datoriĭ s'a redus de la 57 milióne la 51 milióne; negreșit, resultat fórte frumos la care m'așĭ înclina eŭ cel d'ântêiŭ, dacă ar fi exact. Apoĭ D-sa ḑice: De la 1888 până la 31 Martie 1893, D-vóstre ațĭ crescut datoria publică cu 280 milióne—care nu este exact, ci numaĭ cu 243 milióne a crescut—și anuitatea ațĭ ridicat'o de la 51 milióne la 62 milióne; adică cu 11 milióne maĭ mult pentru 4 saŭ 5 anĭ de ḑile, ceea ce face 2 și 3 sferturĭ milióne pe an. Acésta este cifra pe care a indicat'o D-sa; o iaŭ așa.

Ia să vedem, D-lor, este exact acésta? Nu este exactă cifra de 531 milióne; onor. D. Sturdza a luat'o dintr'o situațiune publicată tocmaĭ în anul 1885 unde se stabilea datoria publică pe anul 1876 și unde se stabilesce că datoria publică este de 531 milióne, iar anuitatea datorieĭ publice de 57 milióne.

Dar scițĭ ce este înscris în acéstă datorie publică? Este înscrisă datoria de 55.000.000 ca capital al obligațiunilor rurale și 14 milióne 400 de miĭ anuitatea obligațiunilor rurale. Or, D-lor, ce caută bonurile rurale în datoria publică? Este acésta o datorie propriŭ ḑisă a Statuluĭ? Nimenĭ nu póte să susțină acésta. Este o regulare a raporturilor între locuitorĭ și proprietarĭ, este plata pământuluĭ pe care locuitoriĭ 'l aŭ priimit de la proprietarĭ; nu a priimit Statul nicĭ un ban în schimbul acesteĭ datoriĭ, nu a avut să plătéscă nicĭ un ban, nu s'a plătit acéstă datorie nicĭ în sarcina budgetuluĭ, nicĭ în sarcina Statuluĭ, ci s'a plătit de locuitoriĭ carĭ aŭ luat pământ. Eĭ bine, la 1885 s'a creḑut de nevoe a se pune în datoria publică acéstă sumă care nicĭ o dată nu a figurat în budgetul Statuluĭ.

Am budgetul pe anul 1878, 'l am ales într'adins pe acela, pentru că la 1878 era guvernul liberal la putere, pentru că la 1878 nu se stinsese încă obligațiunile rurale. Iată ce vĕd la datoria publică:

Imprumutul Stern. . .	2.130.224 62
» Openheim.	3.163.260 10
Stingerea obligațiunilor judecătorescĭ.	1.000 —
Imprumutul domenial .	8.000.000 —
» cu rentă 5%	2.280.000 —
Procentele caseĭ de depunerĭ	748.900 —
Anuitatea pentru construcțiunĭ	1.895.699 85
Procentele căilor ferate	22.466.775 82
Procente la împrumutul provisoriŭ	2.263.382 62

SECȚIA II

Tot ca datorie publică

Rente dupe testamentul repausatuluĭ Th. Gadela .	555 57
Subvențiĭ și rente către casa monastireĭ Sf. Spiridon din Iașĭ	30.741 10
Embaticul bisericeĭ Stejarul	370 37
Renta municipalitățeĭ Ismail	2.170 78
Procentele D-neĭ Maria Christescu și institutuluĭ Elisabeta	623 10
Recompense, pensiunĭ, ajutóre viagere și indemnisațiunĭ	2.702.583 85
Tótă anuitatea datorieĭ publice	45.686.294 88

Și venițĭ, onor. D-le Sturdza, cu situațiunea D-vóstră de la 1885 și constituițĭ o anuitate a datorieĭ publice de la 1876 de 57.000.000, și presentațĭ la 1878 un budget în care anunțațĭ că totala datorie publică figuréză numaĭ cu 45.000.000.

Eĭ bine, este acesta un mod drept de a judeca și a presenta cestiunea? Fac apel la echitatea D-vóstră. Bine, cum la 1876 anuitatea datorieĭ publice, era de 57 milióne, și la 1878, s'a redus la 45 milióne? Carĭ sunt datoriile imense carĭ le ațĭ plătit de la 1876 până la 1878 ca să reducețĭ anuitatea cu 12 milióne? Lucrul e lesne de înțeles; ceea ce nu era în sarcina Statuluĭ, datoria obligațiunilor rurale la 1885 s'a pus în spinarea anuluĭ 1876 ca să fie datoria publică maĭ mare și ca să trécă stinsă în 1895, pentru motive carĭ póte 'șĭ aveaŭ cuvintele lor atuncĭ. (Aplause).

Nu ḑic ba, dacă eram ministru de finance atuncĭ,—vedețĭ ce mărturisire fac— póte și eŭ făceam tot așa.

Dar nu venițĭ acum să ne facețĭ noĕ imputărĭ și să ne ḑicețĭ: Ațĭ avut datorie 531 milióne la 1876, căcĭ datoria bonurilor rurale nu avețĭ dreptul să o punețĭ în sarcina Statuluĭ, fiind-că ea a fost administrată purureа de un comitet special separat, și țéra a cerut'o să nu se amestece cu fondurile Statuluĭ, pentru acésta fac apel la toțĭ D-niĭ proprietarĭ carĭ sunt aci.

Apoĭ, vedețĭ D-vóstră, anuitatea obligațiunilor rurale era mare și era cestiunea să dovedim că a scăḑut anuitatea datorieĭ publice. Eĭ bine, nu ațĭ scăḑut'o, nu este exact.

D-lor, scăḑênd din cele 531 milióne, 55 milióne obligațiunĭ rurale, ce nu pot fi în sarcina Statuluĭ, rĕmâne la 1876 datorie publică 476 milióne; scăḑênd din anuitatea de 57 milióne, 14 milióne 400 miĭ leĭ anuitatea la obligațiunile rurale, care nu póte avea amestec cu Statul și nicĭ nu póte susține acésta nimenĭ, căcĭ nu figuréză în budgetul Statuluĭ, rĕmâne anuitatea de 42 milióne 668 miĭ leĭ; de la acéstă cifră trebue să facem comparațiune, și să facem critică uniĭ altora. Dar fără a face critică, să discutăm carĭ aŭ făcut maĭ rĕŭ, și dacă nu cum-va și uniĭ și alțiĭ aŭ făcut rĕŭ.

Vedețĭ cum pun întrebarea; vedețĭ că spiritul cu care discut astăḑĭ este cu totul în afară de orĭ-ce parti pris, nu voiŭ să acus pe nimenĭ, voiŭ să discut cu liniște, cum se cuvine în acest Parlament, în acest matur Corp.

D-lor, la 1888, 31 Martie, găsim datorie publică 789 milióne, decĭ găsim de la 476 milióne un adaos de 313 milióne, acest adaos onor. D. Sturdza 'l a împărțit în 12 anĭ; eŭ însă nu cred că este drept, pentru că împrumuturile cu rentă aŭ început în 1881, decĭ împărțirea trebue să se facă în 7 anĭ, și în 7 anĭ împărțită acéstă cifră de 313 milióne ne dă o cifră anuală de împrumutat de 45 milióne.

Ce am făcut noĭ? De la 789 milióne din 31 Martie 1888, la 31 Martie 1893 ne înfățișăm cu o datorie de 1.032.500.000 adică un adaos de 243 milióne.

Eĭ bine putețĭ să ne imputațĭ noĕ 243 milióne întregĭ? Apoĭ nu scițĭ D-vóstră că pentru a face conversiunea împrumutuluĭ de 6% în 4% a trebuit să adăogăm la capital 43 milióne, pentru care n'am luat un gologan din casele nóstre, fiind-că mĕ așteptam la criticele D-vóstre, și am făcut conversiunea în modul cel maĭ perfect, așa cum susține Paul Leroy-Beaulieu, numaĭ un lucru n'am putut obține, să menține și capitalul egal. Am menționat termenul stingereĭ datorieĭ, fiind-că am citit și eŭ *Les conversions bâtardes* de Paul Leroy-Beaulieu și el nu s'a sfiit să acuse guvernele carĭ aŭ făcut convențiunea obligațiunilor sexenale cu prelungirea termenuluĭ. Ast-fel a converti un împrumut care se stinge peste 6 anĭ și să 'l prelungescĭ pe 76 anĭ, a[illegible] este scădere de dobêndă, ci este u[illegible] mut anticipat, o asemenea conv[illegible] condemnată de toțĭ economiștiĭ [illegible] am putut însă obține să rĕmânem în cifra capitaluluĭ, căcĭ creditul nostru nu era destul de [illegible]tare; am obținut însă o econo[illegible] împrumutul se stinge în acel[illegible] 37 milióne maĭ puțin, de cât [illegible] plătim dacă nu converteam. (A[illegible]

Să iasă acela care să discute [illegible] Nu se póte discuta, căcĭ cifrele sunt fatale. (Aplause).

Așa dar, dacă scădem 43 milióne din 243 milióne, rĕmân 200 milióne împărțite în 5 anĭ, ne dă o sumă anuală de împrumut de 40.000.000, adică maĭ puțin de cât cifra anuală a D-vóstre de împrumut care ațĭ vĕḑut că este de 45.000.000. Ne maĭ acusă D. Sturdza că nu trăim de cât din împrumuturĭ și că am făcut maĭ multe datoriĭ de cât D-lor. Apoĭ din faptul nostru am făcut maĭ multe împrumuturĭ? Și ni se póte imputa numaĭ noĕ, că a trebuit să facem împrumuturĭ? Ce eram să facem dacă am găsit, venind la putere, începute de D-vóstre lucrărĭ pentru apĕrarea țĕreĭ?

Bine făceam dacă nu le continuam, dacă nu executam podul peste Dunăre votat de D-vóstre? Nu revendicăm nicĭ un merit pentru aceste lucrărĭ, recunóscem că bine ațĭ făcut când ațĭ început a da desvoltare materială și morală acesteĭ țĕrĭ, dar lăsaține și pe noĭ să continuăm opera D-vóstre, maĭ cu sémă când o continuăm cu un órecare succes mititel pe icĭ pe colea. (Aplause).

Onor. D. Sturdza a maĭ ḑis că anuitatea datorieĭ publice era de 57 milióne în 1876; nu este exact, căcĭ scăḑênd 14 milióne

400.000, anuitatea obligațiuneĭ rurale, vedețĭ că rĕmân numaĭ 42 milióne.

Și, apoĭ, afirmațĭ D-vóstră că la 1888 anuitatea era de 51 milióne; nu era de 51, era de 54 milióne; situațiunile sunt fată, nu avețĭ de cât a le controla. Dar D-vóstră uĭtațĭ cu totul agiul plătit. Omisiunea acésta nu sciŭ dacă o facețĭ din eróre saŭ din intențiune; nu îmĭ vine să cred că un om de capacitatea D-vóstră să pótă face o asemenea eróre și de aceea cred că ațĭ făcut acéstă omisiune cu intențiune, ațĭ omis cifra de 8 milióne a agiuluĭ, cifră care figuréză în budgetul votat de Cameră.

Aveațĭ óre dreptate să ștergețĭ acéstă cifră din sarcina datorieĭ publice, din budgetul Statuluĭ? Dar pentru ce se plătea acel agiŭ? Se plătea pentru plata anuităților care se făcea în străinĕtate.

Dar unde trebue să fie trecută acea cifră de milióne? Neapĕrat că nu putea fi trecută de cât în sarcina datorieĭ publice, în budgetul ministeruluĭ de finance. Eĭ bine, atuncĭ se schimbă cestiunea, și atuncĭ vedețĭ D-vóstră că, adăogând la 54 de milióne 8 milióne agiul, anuitatea datorieĭ publice cresce la 62 de milióne, tocmaĭ cu 20 de milióne, adică cu 1.600.000 pe an; și dacă s'ar fi continuat cu sistemul bimetalismuluĭ, nimenĭ nu putea să scie la ce se putea urca sarcina agiuluĭ; căcĭ cele 8 milióne ale agiuluĭ s'aŭ calculat pe 15 la sută, și dacă s'ar fi urcat agiul la 20 saŭ 25, atuncĭ negreșit s'ar fi augmentat cu mult maĭ mult.

Să vedem ce am făcut noĭ de la 1888? Am găsit anuitatea datorieĭ publice la 62.700.000; și pe lângă suma acésta a trebuit să facem împrumuturĭ pentru a continua lucrările începute pentru desvoltarea materială a țĕreĭ; cu tóte acestea, în budgetul curent pentru datoria publică figuréză o anuitate de 61.700.000 leĭ, adică maĭ puțin de cât chiar în anul 1888 și 1889.

Iată, D-lor, cum este situațiunea financiară a țĕreĭ, iar nu așa cum a presentat'o D. Sturdza, și în privința acésta putețĭ face un control cât de sever.

D-lor, maĭ am o parte pentru a rĕspunde la criticile D-luĭ Sturdza și voiŭ termina acéstă apĕrare, negreșit, puțin plăcută, relativă la conducerea financelor țĕreĭ din partea nóstră; acéstă parte este cestiunea adaoselor budgetare. Onor. D. Sturdza ne spunea că în timpul nostru aŭ crescut budgetele în mod nemăsurat; căcĭ de la 1876 când budgetul cheltuelilor se urca la 98 saŭ 100 de milióne, în timp de 12 anĭ, sub guvernul liberal, budgetul Statuluĭ a crescut numaĭ la 160 milióne, adică cu 5 milióne pe an, în vreme ce de la 1888 și până la 1894, cu budgetul care 'l presentăm anul acesta, a crescut de la 160 de milióne la 202 milióne, că în timp de 6 anĭ, sub guvernul conservator, a crescut cu 42 și maĭ bine de milióne, adică cu 7 milióne pe fie-care an.

Fórte exact ca cifre; dar acest progres al cresцereĭ budgetuluĭ, și acest calcul este acela care trebue să 'l facă un om de Stat? Eŭ cred că nu; pentru că trebue să vedem proporția cât vine la sută, iar nu numaĭ la anĭ; căcĭ la un budget de 100 de milióne, care a ajuns în 12 anĭ la 160 milióne nu este aceeașĭ proporție la sută cu un budget de 160 de milióne, care în 6 anĭ a ajuns la 202 milióne. In adevĕr, de la 1876—1888, adică în 12 anĭ, sporul represintă 60%, pe când de la 1888—1894, adică în 6 anĭ, sporul nu este de cât de 25%, și decĭ în 12 anĭ el ar fi de 50%; prin urmare, și acest argument al D-vóstră, dupe stabilirea cifrelor D-vóstră nu este fondat; căcĭ este inadmisibil ca să facețĭ acéstă comparațiune ce ațĭ făcut între un budget maĭ mic și unul maĭ mare.

Dar nu voiŭ să mĕ opresc la un lucru care n'are o importanță mare; că budgetul D-vóstre a crescut cu 5 milióne pe an, că al nostru a crescut cu maĭ mult; dar ce însemnéză acésta, dacă a crescut budgetul, onor. domn; să vedem dacă s'a făcut cu acéstă crescere verĭ-o risipă, dacă cheltuelile sunt ele rele, inutile, sunt ele de lux, saŭ nu? Ast-fel trebue să ne punem cestiunea. Apoĭ cheltuelile acestea aŭ fost acordate de țĕră, și de Corpurile legĭuitóre, aŭ fost judecate de utile și de necesariĭ; și negreșit că D-vóstre, opozițiunea, nu putețĭ să le priimițĭ de bune, nicĭ noĭ n'avem pretențiunea acésta; dar țĕra prin representanțiĭ sĕĭ legalĭ a recunoscut că aceste cheltuelĭ sunt bune și utile pentru desvoltarea țĕreĭ!

Să vedem acum dacă noĭ am acoperit aceste cheltuelĭ cu împrumuturĭ? Nu. Saldat'am noĭ budgetele cu deficite? Nu. Am venit noĭ să vĕ cerem imposite nouĭ? Nu. Ce am făcut noĭ? Am degrevat impositul țuiceĭ care era de 4 banĭ la grad, și am pus o taxă pe hectar, și de acésta se felicită tótă populațiunea rurală care nu are de cât pămênt de prunărie; am redus taxa la alcool de la 8 banĭ la 5 banĭ, care a făcut să prospereze atât industria acésta, și în același timp și Statul să încaseze maĭ mult. Am desființat și impositul de 5 la sută al funcționarilor.

Eĭ, ce voițĭ să maĭ facem? Nu voițĭ să 'mĭ recunóscețĭ nicĭ un merit, priimesc acésta; dar critica! Dar să ne dicețĭ că nu am avut prevederĭ, să ne dicețĭ că financele nóstre sunt rele pentru că a scădut cursul renteĭ nóstre cu 1 saŭ 2 la sută, când cursul renteĭ italiene a scădut cu 15 la sută, când chiar cursul renteĭ austro-ungare a scădut cu 2 saŭ 3 la sută, acésta cred că este nedrept și un lucru care nu merită să se ocupe acest Parlament, fiind-că eraŭ destule alte cestiunĭ de discutat.

D-lor, s'aŭ adăogat budgetele la cheltuelĭ pentru că a fost necesitate, însă tóte adaosele s'aŭ acoperit prin resurse ordinare, fără nouĭ imposite, și chiar cu degrevărĭ de imposite, lucru pe care 'l ațĭ constatat D-vóstre singurĭ.

Nu este posibil, însă, ca în crescerea veniturilor, care este așa de mare, să recunóscem că prosperitatea țĕreĭ a crescut și ea în mod simțitor, lucru de care ar trebui să ne felicitĕm și să recunóscem în același timp că necesitéză și cheltuelĭ.

D-lor, termin cu duoĕ cuvinte în privința amenințărilor ce a credut D. Sturdza că ne póte adresa de la înălțimea tribuneĭ Senatuluĭ, și anume: »Eŭ v'am răfuit socotelile în 1876, eŭ am să vĕ răfuesc socotelile când vețĭ cădea.«

Eĭ bine, noĭ am lucrat cu consciință și cu sfințenie și nu am avut nimic alt în vedere de cât interesele Statuluĭ; nu am lucrat pe ascuns, am lucrat la lumina dileĭ; tóte faptele nóstre în materie financiară sunt cunoscute tutulor și onor. D. Sturdza nu are nevoe să aștepte căderea nóstră pentru ca să ne pótă controla, fiind-că nu ar avea de cât să vină—nu D-sa căcĭ e prea sus — dar un trimis al D-sale ca să controleze tóte scriptele ministeruluĭ de finance, căcĭ ministerul de finance n'are nimic de ascuns.

Prin urmare, îl rog să crédă cu nu mĕ tem de nimic și nu am de ce să mĕ tem, pentru că nu am făcut nimic necorect; nicĭ un abus, nicĭ o desordine, precum avea aerul D-sa să dică când spunea aceste cuvinte: »Eŭ am să vĕ răfuesc socotelile D-vóstre.«

Eĭ bine, încă odată, nu mĕ tem fiind-că am încredere în țĕră, cu tóte amenințările D-sale. (Aplause prelungite).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Dupe ordinea înscriereĭ, este rĕndul D-luĭ Șendrea; însă, ora fiind înaintată, consult Senatul dacă vrea să prelungéscă ședința până la ora 6.

Vocĭ: Să se prelungéscă.

— Se pune la vot prelungirea ședințeĭ până la ora 6, și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Suspend ședința pentru 5 minute.

— Ședința se suspendă.

— La redeschiderea ședințeĭ, D. ministru de justiție comunică Mesagiile regale cu proiectele de legĭ pentru acordarea împămĕntenireĭ cu dispensă de stagiŭ D-lor: Costache Lupușaru, Iosef Teslaru și Ioan Moldoveanu.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Șendrea are cuvêntul.

D. St. Șendrea: D-lor senatorĭ, nu voiŭ rĕspunde la cifrele arătate de onor. D. ministru de finance, cestiunea financelor se resolvă tot-d'a-una prin fapte maĭ mult de cât prin discursurĭ ministeriale, dar voiŭ dice numaĭ un lucru.

La 1888, când D. ministru de finance a luat portofoliul aceluĭ departament, dicea că a moștenit de la liberalĭ o situațiune înflorităre în materie de finance. Am luat act cu toțiĭ atuncĭ de acea declarațiune a D-sale. Intelegețĭ, D-lor, că atuncĭ când este vorba de administrațiunea financelor trecutuluĭ, vorbele D-luĭ Germani sunt obligatóre și pentru D-vóstre și maĭ ales pentru D-luĭ. De și recunosc moderațiunea discursuluĭ D-sale, găsesc însă ceva injust într'un punct, când D-sa maĭ adineaorĭ reproșa guvernuluĭ liberal că la 1881, 1882 și 1883, a cumpĕrat argintul cu 190 leĭ kilogramul. D. Germani pe atuncĭ era censor la Banca națională și cu mâna D-sale s'a făcut acea cumpĕrare.

D. ministru de finance, M. Germani: Feréscă Dumnedeŭ, contestez acésta, guvernul direct a cumpĕrat.

D. St. Şendrea: Acésta s'a făcut la 1881 şi D-vóstră la 1888 aţi declarat că situaţiunea financiară, lăsată de partidul liberal, a fost înfloritóre, şi nici o dată n'aţi dis că s'a plătit argintul pe piaţă mai scump de cât era...

D. ministru de finance, M. Germani: Nu am dis cum spuneţi D-vóstră; am dis numai că s'a cumpĕrat argint în 1881. Eŭ nu am atacat pe nimeni, şi vĕ rog să nu 'mi puneţi în gură cuvinte pe cari nu le am dis.

D. St. Şendrea: Dacă aţi face atenţiune mai de aprópe la ceea ce am spus, aţi vedea că este aşa cum spun eŭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Nici nu am protestat, nici nu am dis acésta.

D. St. Şendrea: Atunci dar resultă că nu s'a făcut nimic neregulat şi incorect.

D. ministru de finance, M. Germani: Eŭ am cerut şi cer de la D-vóstră, D-le Şendrea, să nu 'mi atribuiţi cuvinte pe cari nu le am dis.

D. St. Şendrea: Eŭ nu vĕ fac D-vóstră imputări cu acésta, ci relevez ceea ce s'a dis; dar D-vóstră nu sunteţi în drept a face reproşuri că s'a cumpĕrat argintul prea scump la 1881, pentru că atunci astfel era preţul luĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Era mai eftin când 'l am vêndut.

D. St. Şendrea. D-lor, când se fac reproşuri partidului liberal, eŭ sunt în drept să arăt faptele aşa cum sunt. Constat numai că, din spusele D-vóstră însuşi resultă că nu sunteţi în drept a face reproşuri administraţiuneĭ financelor de către partidul liberal. Inţelegeţi prea bine că nu pe terenul acesta vreaŭ să discut înaintea D-vóstre; am vrut numai să fac o simplă observaţiune şi nimic mai mult, şi recunosc că D. Germani, în faţa acesteĭ observaţiuni, este cam nervos de a se supĕra.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu am fost nervos, dar nu am vrut să vĕ las a'mi pune în gură cuvinte pe cari nu le am dis.

D. St. Şendrea: Trec mai departe şi las acéstă cestiune altor persóne cu mai multă competinţă a o discuta.

D-lor, este interesant de observat ceea ce s'a pus în Mesagiŭ şi ceea ce face preocupaţiunea generală. Cestiunile retrospective pot să aibă o importanţă, dar nu aŭ o importanţă aşa ca să uĭtăm totul, să discutăm despre trecut, şi să uĭtăm presentul.

Când D. ministru de externe, ierĭ, se punea pe acest teren şi când, dupe obiceiul D-sale, venea să facă proces guvernuluĭ şi partidului liberal, D-sa făcea ceea ce face tot-d'a-una: punea maĭ mult pasiune de cât discernămênt, acusa şi incrimina fapte şi persóne cari constitue, în istoria ţĕreĭ, paginile cele mai însemnate şi cele maĭ glorióse.

Onor. D. ministru de externe, vorbind despre evenimentul, despre care a amintit şi D. Sturdza, dicea că acel eveniment nu este, cum afirma D. Sturdza, opera maĭ mult a unor ómeni, ci este opera tutulor. D. ministru imputa D-luĭ Sturdza că D-sa invócă fapte de la Divanul ad hoc şi chiar lucrurĭ de acelea carĭ ar fi fost bine să nu se maĭ redeştepte; căcĭ istoria care se face de ómenĭ carĭ sunt în luptă politică, acea istorie este greşită, se face din spirit de partid.

Dar când D-vóstre veniţi adĭ şi afirmaţi cum că Dinastia ţĕreĭ este opera maĭ mult a partiduluĭ conservator de cât a partiduluĭ liberal, uĭtaţi lucrurĭ carĭ le are tótă lumea în memorie, şi veniţi să schimbaţi drepturile respective şi să tăgăduiţi meritele acelor carĭ aŭ făcut sacrificiĭ, pentru carĭ România nu are destule cuvinte de a fi mulţumitóre. Diceţi că Dinastia este, în cea maĭ mare parte, opera D-vóstre. Lucrul acesta nu este exact. La 1859, în Adunarea naţională din Bucurescĭ, eraŭ candidaţi la Domnie aceĭ principĭ conservatorĭ, carĭ fuseseră în Divanul *ad hoc*, pentru Dinastia străină; şi a trebuit să vină Brătianu şi Rosetti în fruntea poporuluĭ bucurescean să silésca ca Domnia să nu fie a acelor carĭ pregătise banchetul, ci ca dorinţa ţĕreĭ să fie o realitate şi ambiţiunile private să înceteze; şi în diua de 24 Ianuarie să alégă pe acela care represinta *Unirea* Principatelor, şi care, când se alesese Domn în Moldova, iscălise că la prima ocasiune va abdica pentru Dinastia străină, potrivit dorinţelor solemne manifestate de divanurile *ad hoc.* Vodă-Cuza în Moldova era candidatul partiduluĭ liberal, acésta o scie tótă lumea; dar pe lângă Vodă-Cuza maĭ eraŭ candidaţi aĭ partiduluĭ conservator, principiĭ Sturdza, şi 'mi se pare şi onor. D. Catargi...

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: In vremea aceea nu eraŭ numaĭ liberalĭ şi conservatorĭ, toţĭ eram românĭ în cestiunile naţionale.

D. St. Şendrea: Faptele sunt clare şi istoria nu póte fi schimbată dupe interese de partid; istoria spune cuĭ se cuvine acéstă idee, cine a stăruit pentru triumful eĭ şi cuĭ se cuvine meritul.

D-lor, acéstă mică rectificare am voit să fac la cele afirmate de onor. D. ministru de externe; căcĭ se vede că D-sa saŭ că nu era în ţéră atuncĭ, saŭ că spiritul sĕŭ de partid îl face să nu vadă aceste lucrurĭ, carĭ sunt clare pentru tótă lumea şi pe carĭ istoria nu póte să le conteste.

Acum, D-lor, dacă este aşa, şi dacă Dinastia astădĭ este întărită printr'un noŭ Moştenitor, născut pe pămêntul Românieĭ, este evident că acésta este un ce care bucură şi pe Majestatea Sa şi pe tótă lumea, dar póte nu este întocmaĭ bine exprimat în Mesagiŭ.

D-lor, eŭ am considerat tot-d'a-una Mesagiul ca un act al miniştrilor, nu ca un act al Córóneĭ, căcĭ este iscălit de toţĭ miniştriĭ; de aceea 'mĭ am permis, une-orĭ, observaţiunĭ asupra Mesagiuluĭ, şi când acum în Mesagiŭ începeţĭ a spune că nascerea Principeluĭ este cel maĭ mare act care 'l-a avut România de verĭ-o 15 anĭ încóce, şi că Regele nicĭ o dată nu s'a simţit maĭ fericit ca în acéstă ocasiune, să'mĭ permiteţĭ a spune că atuncĭ când s'a proclamat *Independenţa*, când s'a pus pe capul Majestăţeĭ Sale *Coróna de oţel*, a fost un eveniment care a făcut să salte şi inima Majestăţeĭ Sale şi inima partiduluĭ liberal care să găsea atuncĭ la cârmă, este un eveniment care strălucesce maĭ mult de cât-orĭ ce în istoria nóstră.

Apoĭ, D-lor, când dupe 4 secole de suferinţe şi umilirĭ ne am ridicat, şi când duoĕ ţĕrĭ aŭ un Tron, şi pe acest Tron există o *Dinastie* alésă de Naţiune, şi când s'a proclamat *Regalitatea*, acésta este primul ideal realisat al Românieĭ, şi primul şi principalul ideal nu póte să fie uĭtat şi pus în al duoilea rĕnd.

Aşa dar, făcĕnd acéstă mică rectificare în Mesagiŭ, şi restabilind cestiunea pe adevĕratul teren, vin iarăşĭ la un punct care asemenea este prevĕdut în Mesagiŭ şi despre care avem să ne ocupăm cu toţiĭ.

In aliniatul 4 din Mesagiŭ, se dice: »Puteţĭ dar fără altă preocupare urmări şi desăvêrşi opera de reforme cu care v'a însărcinat acum 2 anĭ încrederea Naţiuneĭ şi pe care cu atât succes aţĭ realisat'o în parte în sesiunile precedente.«

Se înţelege, D-lor, cum că acésă afirmaţiune, făcĕndu-se înaintea ţĕreĭ şi a nóstră, trebue să venim să arătăm Majestăţeĭ Sale, până la ce punct tóte aceste lucrurĭ s'aŭ întêmplat, ce reformă, ce progres s'a făcut, ce bine şi mulţumire se datoresce guvernuluĭ, şi care este póte şi partea reversă a medalieĭ.

Suntem dar în drept a veni şi întreba acest lucru. Şi cu atât maĭ mult suntem în drept, fiind-că D-vóstre când aţĭ venit pe acele băncĭ şi aţĭ proclamat că sunteţĭ expresiunea cea maĭ înaltă a concentrăreĭ conservatóre, nu v'aţĭ mulţumit, dupe vechiul obiceiŭ, de a declara că persónele D-vóstre garantéză de ceea ce veţĭ face. D-vóstre v'aţĭ conformat cu *Era nouă*, aţĭ venit cu program de reforme.

In Mesagiŭ spuneţĭ că în parte acele reforme le aţĭ realisat şi că veţĭ căuta să realisaţĭ şi restul. Este dar de datoria nóstră şi în interesul ţĕreĭ ca să venim să vedem dacă într'adevĕr v'aţĭ ţinut de program saŭ, dupe cum a dis în alte împregĭurărĭ un D. ministru, nu sunteţĭ un pas înapoĭ. Trebue dar să examinăm acest lucru ca să vadă şi ţéra dacă póte să continue încrederea în D-vóstre, cu atât maĭ mult că am fost impresionaţĭ cu toţiĭ de ceea ce se şoptea pe banca ministerială şi în sînul majorităţeĭ, că suntem în crisă ministerială, că barca conservatóre a luat apă şi în curĕnd are să se afunde.

Care maĭ este programul D-vóstre? Nu maĭ vorbesc de programul D-vóstre din oposiţiune, fiind-că acela a ajuns o hârtie fără valóre pe care 'l aţĭ asvârlit cine scie unde, şi aţĭ spus că nu maĭ voiţĭ să sciţĭ de dênsul, că v'a luat gura pe dinainte când aţĭ proclamat, dar că nu v'a fost adevĕrata cugetare.

Las acest program la o parte, precum şi programul din 1888 în care se vorbea de bresle, de cantóne, de majorat la ţĕranĭ, căpitănate şi alte lucrurĭ pe carĭ le aţĭ asvêrlit în pulberea uĭtăreĭ şi carĭ nu vor rĕ-

mâne de cât ca o curiositate a concepțiuneĭ conservatóre și vin la programul din 1891 pe care 'l ațĭ dat ca o trufanda alegĕtorilor.

In programul D-vóstre din 1891 ațĭ declarat că principala preocupațiune a D-vóstre va fi îmbunĕtățirea administrațiuneĭ, și D. L. Catargi ḑicea că liberaliĭ aŭ lăsat o mulțime de păcătoșiĭ, conservatoriĭ sunt chiămațĭ să le îndrepteze.

Prin urmare, să vedem ce îndreptărĭ ațĭ făcut D-vóstre la acele păcătoșiĭ!

In ceea ce privesce reformele D-vóstre administrative, ațĭ declarat că voițĭ descentralisarea, îmbunĕtățirea administrațiuneĭ și altele.

In ordinul intelectual legislativ, ațĭ venit cu o primă lege care este chintesența inteligențeĭ conservatóre, cu legea asupra slugilor! A venit partidul conservator să *regulariséscă* acéstă cestiune care ațĭ vĕḑut toțĭ ce valorează în practică? Ce să maĭ spun despre ceea ce a resultat din asemenea legĭ? O scițĭ cu toțiĭ. Acestea póte să facă obiectul maĭ mult al uneĭ glume de cât al uneĭ critice; căcĭ nimenĭ nu ne vom pierde vremea de a critica asemenea lege, care póte să fi venit din o bună îngrijire, dar care a fost neaptă de a aduce o îmbunătățire seriósă. Nu am să fac critică pe acéstă temă, căcĭ nu e la înălțimea cestiuneĭ.

Dar ceea ce vĕ caracteriséză pe D-vóstre, ceea ce e o contraḑicere flagrantă cu pro[illegible] fișate, sunt cele-alte legĭ carĭ le a[illegible] carĭ sunt: ântêiŭ, dublarea de o at[illegible] numĕruluĭ sub-prefecților și mărirea lefur[illegible] prefecților. Eraŭ sub-prefecțĭ de [illegible] fecțiĭ aveaŭ lefurĭ bune, fiind-că [illegible] aŭ [illegible] candidațĭ pentru prefecturĭ.

[illegible], D-lor, se vede că onor. minis[illegible] plătit o datorie de consciință. [illegible] sub-prefecțiĭ se vede că avusese un rol care merita recunoscință, și acéstă recunoscință nu se putea plăti atl-fel de cât prin mărirea lefurilor unora și înduoirea numĕruluĭ altora. Acésta e a duoa mare reformă conservatóre, care nicĭ nu era în program.

Este o a treia reformă care, de și a trecut prin Senat ea însă se află la ușa Camereĭ. In programul D-vóstre de la 1891 promitețĭ că avețĭ să reformațĭ administrațiunea, dând o administrațiune model, și că o să aducețĭ o lege de descentralisare care ḑicețĭ că e cerută și de Constituțiune. Care e acea faimósă lege de descentralisare? Nu e alta de cât legea consiliilor județiéne pe care ațĭ adus'o aci și pe care, D-niĭ: Panu și Mârzescu, aŭ criticat'o cu atâta succes. Acea lege nu însemnéză descentralisare, ci însemnéză omnipotența absolută dată în mâna prefecților, cu desființarea comitetelor permanente, carĭ orĭ cât de incomplete și incapabile ar fi une-orĭ, dar exprimă un principiŭ, că administrațiunea locală trebue să se facă prin ómenĭ localĭ, iar nu prin agențĭ aĭ guvernuluĭ, despre carĭ vom vorbi în curênd.

Acéstă faĭmósă lege, cu atribuțiunĭ de felul acesta, carĭ nu le am vĕḑut în nicĭ o țéră organisată din lume, a trecut prin Senat și stă la Camerĕ, și în Mesagiŭ învitațĭ Corpurile legiuitóre a o vota.

Maĭ e un alt punct care 'l vĕd în program și anume: ne ḑicețĭ că pentru ca legile și regulamentele să se execute, e indispensabilă o gendarmerie rurală.

Fórte bine, nu sunt în principiŭ contra acesteĭ ideĭ. Recunosc că e o nevoie ca să existe o gendarmerie rurală; căcĭ dacă în orașe e o poliție organisată, în sate însă, nu e nimic. Ințeleg să fie o gendarmerie rurală, dar ațĭ făcut'o pe hârtie, căcĭ din causa lipseĭ de fondurĭ, cu tótă starea financiară briliantă a D-vóstre, ațĭ ajurnat aplicarea legeĭ gendarmerieĭ până la Septembre, acum o ajurnațĭ la Ianuarie, și de aci până la tómnă!

Ce să maĭ vorbesc de cele-alte legĭ? O parte din ele aŭ fost îndestul discutate și în părțile lor defectóse criticate, precum e legea cleruluĭ, etc.

Nu voiŭ vorbi de acestea nimic, căcĭ am început a vorbi de administrațiune.

Și în partea administrativă, D-lor, unde onor. guvern propunea și făgăduia lucrurĭ marĭ și unde ministrul de interne promitea că va face să înceteze greșelile trecutuluĭ, să vedem ce a făcut în realitate, și daca în urma reformelor marĭ pe carĭ le a așternut pe hârtie, a pus în armonie practica cu vorba și promisiunea.

In ceea ce privesce administrațiunea țĕreĭ, D-vóstre scițĭ maĭ bine de cât mine că în o țéră ca a nóstră nimic nu e maĭ esențial, maĭ reclamat cu urgență de cât o bună și regulată administrațiune, și că suspinăm de mult timp dupe acésta. In imparțialitatea mea nu las în afară de critică, până la un punct, nicĭ chiar pe guvernul liberal; dar cel puțin guvernul liberal a recunoscut că îmbunĕtățirea administrațiuneĭ e o operă fórte grea. Dar când D-vóstre venițĭ și promitețĭ ca să facețĭ îmbunĕtățirĭ seriόse, fundamentale, să ne permitețĭ să fim maĭ exigențĭ. Cum se practică acest lucru atât de esențial de către onor. guvern? De 20 de anĭ s'aŭ făcut îmbunĕtățirĭ în personal și în retribuțiunĭ în tóte departamentele; guvernul conservator a promis că va aduce asemenea îmbunĕtățirĭ și în administrațiune, și cu tóte acestea, dacă e un departament care are cea maĭ mare nevoie de îmbunĕtățirĭ, maĭ ales în personal, e departamentul de interne.

Un amic al meŭ 'mĭ spunea maĭ de unăḑi, când D. Catargi era absent, că D. Carp s'a speriat,—D-luĭ se sperie repede și ușor,— când a ținut loc de ministru de interne, de ceea ce a vĕḑut în administrațiunea țĕreĭ, și de atuncĭ 'șĭ a pus în gând să céră îmbunĕtățirĭ. Am auḑit toțĭ din jurnale că era în minister céртă mare pentru prefecțĭ.

Căcĭ, D-lor, e un ideal în administrațiunea uneĭ țĕrĭ, cum este un ideal politic și național; și dacă D-vóstre ațĭ avut, verĭ o dată, verĭ un ideal, acela nu s'a ridicat maĭ sus de ordinea privată; neînțelegerile între D-vóstre aŭ fost fiind că fie-care din grupurile coalisate, carĭ sunt la guvern, voia să aibă cât maĭ mulțĭ din partisaniĭ sĕĭ în capul districtelor. Acéstă cestiune provocase crisa ministerială și nicĭ de cum verĭ un mod diferit de a vedea în cestiunile economice saŭ naționale.

Supĕrarea membrilor majoritățeĭ vine tot de acolo; maĭ toțĭ se plâng de prefecțĭ; sciŭ bine că acéstă supărare nu e tot-d'a-una desinteresată; că fórte mulțĭ sunt măhnițĭ fiind că nu sunt învitațĭ eĭ la prefecturĭ, totuși însă, cred că, în cele maĭ multe casurĭ, plângerile sunt întemeiate.

Eĭ bine, când lucrurile staŭ ast-fel, să 'mĭ permitețĭ ca, pe lângă lumina de gaz și electricitatea pe care D. Tocilescu o aprinde și tămâia pe care o arde înaintea ministeruluĭ, să examinăm puțin faptele.

Prefecțiĭ D-vóstre sunt de duoĕ categoriĭ: saŭ bĕtrânĭ veteranĭ aĭ administrațiuneĭ de la 1875 și 1876 saŭ tinerĭ cu desăvêrșire impropriĭ pentru acest post.

In adevĕr, recunosc calamitatea care urmăresce pe guvern.

D-vóstre nu sunteți omogenĭ, sunteți treĭ grupurĭ carĭ v'ațĭ coalisat pentru a guverna, și coalițiunile la guvern sunt tot-d'a-una fatale. Orĭ de câte orĭ este céртă în minister, acéstă céртă este pentru punerea în funcțiune a partisanilor unora saŭ altora.

Eĭ bine, D-lor, când D-vóstre, carĭ ațĭ promis o administrațiune bună, venițĭ cu asemenea categoriĭ de ómenĭ la prefecturĭ, din carĭ fórte mulțĭ aŭ titlurile lor, în cartea de dare în judecată a ministeruluĭ de la 1876, cum putețĭ să vĕ închipuițĭ că lumea póte să tacă, să nu reclame și chiar să proteste?

Nu vĕ pare óre straniŭ, D-lor senatorĭ, să vedețĭ cum că se ridică contra unuĭ prefect o protestare, că se trimite un inspector administrativ ca să cerceteze faptele; inspectorul găsesce plângerile întemeiate, și dupe aceea prefectul, în loc să fie revocat, este înălțat?! Găsițĭ că acest fel de a administra este conform cu interesele țĕreĭ? Apoĭ dacă nu vĕ putem cere o administrațiune basată pe interesele țĕreĭ, măcar să o facețĭ pe un interes de partid bine înțeles, iar nu astfel pentru a căpătui numaĭ pe partisaniĭ D-vóstre, căcĭ atuncĭ vĕ întreb: până când acest pas înapoĭ despre care vorbea altădată D. Carp?

Dacă fac astă critică, nu vreaŭ să se crédă că facem acésta din spirit de oposiție și de partid, pentru că orĭ cât ar fi critica în natura regimuluĭ parlamentar, și orĭ cât de largă ar fi misiunea oposanților, dar și critica are marginile eĭ; căcĭ acel care vorbesce trebue să aibă consciința lucrurilor carĭ le spune, și când afirmă lucrurĭ contrariĭ realitățeĭ este o pagubă pentru el însușĭ și pentru aceĭ carĭ 'l ascultă.

Să trec însă, la realitate și prin un exemplu saŭ duoĕ, să probez ceea ce afirm.

Să încep cu nordul Moldoveĭ.

In Dorohoiŭ avețĭ ca prefect un tênĕr, care póte să fie bun, dar ce s'a întêmplat? Consiliul județién s'a pus în grevă și nu voesce să 'l priimescă, și bietul prefect, nenorocit, găsindu-se acolo ca într'o țéră străi-

nă, nu scie ce să facă: să se adreseze la deputații și senatorii guvernamentali ca să 'l introducă, nu póte; căci D-lor voesc ca administrația să fie în mâna D-lor; să céră de la guvern puteri extraordinare, nu 'i le acordă, așa în cât, în fapt, nu 'i administrație.

In adevĕr, D-vóstre ați avut ântêiŭ la Dorohoiŭ o administrațiune, așa ḑisă catargistă, cu D. Holban.

Dar vĕ aduceți aminte din ḑiare ce s'a petrecut și ce s'a ḑis de acéstă administrațiune.

D. Holban a fost înlocuit de un administrator junimist, în timpul căruia se introdusese, nu sciŭ de cine, un sistem ce nu s'a maĭ vĕḑut în România până atuncĭ. Am citit de maĭ multe orĭ că în America indiviḑiĭ presupușĭ culpabilĭ eraŭ *linșațĭ de popor*. La Dorohoiŭ asemenea indivịḑĭ aŭ fost *linșațĭ de autorităţĭ*, inspirate, se ḑice, de uniĭ deputațĭ saŭ senatorĭ.

Acésta dovedesce că aceĭ chiămațĭ în capul județelor de D-vóstre nu sunt capabilĭ să 'șĭ îndeplinéscă rolul la care iĭ chiămațĭ.

Să vin la un oraș unde lucrurile aŭ ajuns la un grad superlativ de desordine. Ceea ce se întêmplă acum în Iașĭ, nu s'a întêmplat de când cunosc acest oraș.

Administrațiunea comunală și județiană sunt într'o destrăbălare și desordine complete.

La comună nu este ḑi să nu se petrécă certe. Primarul, astă-vară, a părăsit orașul și nu se sciea dacă este la Paris saŭ la Bucurescĭ; verĭ-o patru lunĭ de ḑile nu s'a sciut unde este. Ajutórele de primar cât pe aci eraŭ să ajungă la discuțiunĭ de fapt, din care causă cu toțiĭ aŭ demisionat.

Situațiunea dar este acésta: primarul afară din oraș, ajutórele demisionațĭ.

Anarchie completă!

In acest hal, cu toțiĭ credeam că consiliul comunal va fi disolvat.

Eĭ bine, nu. El este menținut și el, pe fie-care ḑi, produce nemulțumirĭ.

Și cel fel de mulțumirĭ?

Pâinea se plătesce aḑĭ în Iașĭ, când vagonul de grâŭ costă 1.000 leĭ, tot așa cum se plătea atuncĭ când vagonul era 2.000 leĭ.

Dar las la o parte acésta.

Onor. D. Catargi a fost cu drept cuvênt scandalisat când a vĕḑut modul neregulat cu care se cheltuesc baniĭ județuluĭ.

In acéstă privință s'a întêmplat anul acésta ceea ce nicĭ o dată nu s'a întêmplat: D. ministru de finance a pus sechestru și pecețĭ pe lada județuluĭ și a comitetuluĭ permanent, și numaĭ dupe duoĕ lunĭ, cu câte-va ḑile înainte de deschiderea Camerilor, D-sa s'a îndurat să ridice pecețile.

Ceva și maĭ mult: președintele comitetuluĭ permanent are léfă, are o diurnă maĭ mare de cât léfa, are și bursă pentru fiul sĕŭ; tot așa și directorul prefectureĭ.

Ințelegețĭ D-vóstre decĭ, că, în o asemenea stare de lucrurĭ, nemulțumirile nu pot de cât să créscă.

Aceste lucrurĭ, însă, se petrec nu numaĭ la Iașĭ; ele se petrec tot așa la Tecuciŭ, la Focșanĭ, la Bêrlad, etc.; dar nu voiŭ să prelungesc aceste discuțiunĭ și să intru în amănunte, despre carĭ am a vorbi maĭ pe larg pe cale de interpelare.

Din tóte acestea resultă că blamul pe care D-vóstre 'l ațĭ adus partiduluĭ care a guvernat 12 anĭ, că acel blam n'a fost cu desĕvêrșire just, și când D-vóstre ațĭ luat angagiament că avețĭ să facețĭ maĭ bine, nu ațĭ ținut acel angagiament și ațĭ făcut maĭ rĕŭ.

Dacă concentrarea conservatóre nu se póte recomanda înaintea țĕreĭ nicĭ cu legile făcute, nicĭ cu administrațiunea pe care o face, se póte lăuda cu justiția?

D-lor, a existat astă-vară o polemică prin ḑiare,— să nu credețĭ că mĕ pun pe terenul ḑiarelor, căcĭ în Parlament trebue să vorbim cu maĭ multă circumspecțiune și cu maĭ multă reservă, — s'a acusat ministerul adinterim al justițieĭ că ar fi obținut de la Rege, prin surprindere, grațiarea unuĭ excroc, nu susțin acésta aci, căcĭ ar trebui să întind discuțiunea prea departe, întreb însă: este bine, este moral ca grația Majestățeĭ Sale, acest privilegiŭ pe care Constituțiunea 'l dă Capuluĭ Statuluĭ de a rectifica erorile judecătorescĭ, să cadă asupra unor excrocĭ carĭ fusese și ușor condamnațĭ? Și când fac acéstă întrebare, fac solidar pe întreg guvernul care, în solicitudinea sa, nu s'a gândit de cât la grațiarea celor rĕĭ. Prin urmare, când administrațĭ, cel puțin dacă nu putețĭ îndrepta relele, nu facețĭ lucrurĭ de acelea carĭ moralmente descuragiază pe ómeniĭ oneștĭ și sunt o încuragiare pentru ceĭ rĕĭ. Eŭ nu consider în aceste grațiărĭ ceea ce s'a vorbit; presupun că aŭ fost cerute regulat și că s'a acordat regulat, de și sciŭ că acésta nu este tocmaĭ exact; dar vĕ întreb pe D-vóstre: aceste grațiărĭ se daŭ celor carĭ fură banĭ publicĭ? Ast-fel de exemplu dațĭ D-vóstre de sus? Să 'mĭ permitețĭ dar a vĕ critica asupra acestuĭ punct și a vĕ arăta că nu stațĭ pe banca ministerială cu o aureolă, ast-fel cum ḑice rĕspunsul la Mesagiŭ; acea aureolă este mult maĭ palidă și incorectitudinele administrațiuneĭ D-vóstre sunt cu desĕvêrșire transparente.

Să venim acum la o altă ordine de ideĭ și să lăsăm și administrațiunea și justiția la o parte. Nu vreaŭ să ḑic nimic, de și în țĕră s'a vorbit mult despre programele D-luĭ ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, dar un singur lucru voiŭ releva numaĭ.

Când am discutat aci legea instrucțiuneĭ publice, am făcut D-luĭ Take Ionescu un reproș, 'ĭ am ḑis că în legea D-sale vorbea numaĭ de sexul bărbătesc și nu vorbea nimic de cel femeesc, de și astăḑĭ în tóte țĕrile și fetele aŭ drept la o instrucțiune egală ca băețiĭ. D-sa a recunoscut acest lucru, dar se vede că a voit în programe să ia revanșa acesteĭ mĕsurĭ și a dat un program la fete, prevĕḑĕnd într'ênsul însărcinărĭ cu desĕvêrșire incompatibile cu femeea, a prescris și exercițiĭ militare la femeĭ! Nu sciam, D-lor, că noĭ aveam scopul de a creea amazóne în România și a imita pe regele african al Dahomeyuluĭ! Se póte că acésta s'a făcut din eróre, însă acéstă eróre arată cu câtă ușurință se lucréză programele!

D-lor, vin acum la ministrul de rĕsbel. Aci am ceva maĭ important, dacă ceea ce am ḑis relativ la ministrul cultelor nu este tocmaĭ important.

Să mĕ iertațĭ dacă vĕ spun că, în tesă generală, sunt fórte nemulțumit de administrațiunea resbeluluĭ; fără să fac reproș nimĕnuĭ, acésta o spun de 7, 8 anĭ că sunt lucrurĭ neregulate în administratia resbeluluĭ, și am citit ḑilele acestea un ordin de ḑi al unuĭ general care pare nemulțumit de acéstă administrație.

Să lăsăm acésta și să relevez ceva care incumbă D-luĭ ministru de resbel. Anul trecut, onor. D. Bonachi, ocupându-se de pușca Manlicher calibru $6\,^1/_2$ întreba: avețĭ praful necesar pentru puscile de acest calibru?

D. ministru de resbel a rĕspuns: nu 'l am, dar îl voiŭ avea. Atuncĭ nu se comandase de cât 2.000 puscĭ; acum s'aŭ comandat 60.000 saŭ 100.000, cifra exactă nu o sciŭ; voiŭ întreba dar pe D. ministru de resbel are praful care convine acestuĭ calibru? Scițĭ că acel praf nu este.

Pușca Manlicher în Austria și în alte țĕrĭ are calibru 8 și praful de la acéstă pușcă nu se póte întrebuința pentru calibru $6\,^1/_2$, căcĭ dupe câte-va loviturĭ ar face explosie. Când acest lucru nu este cont[illegible] meni, când acest lucru est[illegible] trebuia óre ca pe lângă cel[illegible] maĭ comandațĭ încă 100.0[illegible] de cât puscĭ fără praful [illegible] este un lucru destul de serios ca să facă preocupațiunea țĕreĭ în genere și preocupațiunea onor. D. ministru de resbel în special.

Despre cele-alte lucrurĭ ce să vĕ maĭ vorbesc?

D-lor, am vĕḑut cu ochiĭ meĭ [illegible] cămintea soldaților este ast-fel în cât nu este cu putință să susțină o campanie de iarnă...

D. general G. Tamara: Cer cuvêntul.

D. St. Șendrea: Să vĕ spun un cas, și atuncĭ onor. D. general Tamara va fi la largul sĕŭ.

D. general G. Tamara: Nicĭ o dată oștirea n'a fost maĭ bine îmbrăcată de cât aḑĭ.

D. St. Șendrea: Scim ce valoréză asemenea declarațiunĭ. Mareșalul Lebeuf a ḑis în ajunul declarațiuneĭ resbeluluĭ franco-german: nu lipsesce soldaților nicĭ măcar o ghiatră, nicĭ un bumb, și scițĭ că catastrofa de la Sedan a desmințit acele vorbe oficiale. Nu venițĭ dar cu asemenea declarațiunĭ.

D. C. Lămotescu: In resbelul din 1877, aŭ lipsit soldaților noștri cojócele și mulțĭ aŭ murit de frig și de oftică.

D. St. Șendrea: Să vĕ spun un fapt. Astăiarnă m'am întroenit în omăt cu vagon cu tot lângă Tecuciŭ și am stat 24 ore; țĕranĭ nu se găseaŭ; s'a adus armata ca să lucreze; scițĭ cum eraŭ îmbrăcațĭ soldațiĭ? Cu nisce mantale subțirĭ ca fóia de hârtie, în cât a fost imposibil ca soldațiĭ să pótă resista la frig o oră, și aŭ fost nevoițĭ a părăsi lucrul și a ne lăsa pe noĭ tot în omĕt până a duoa ḑi.

D. general G. Tamara: Acele mantale sunt restul concesiuneĭ D-luĭ V. Alcaz.

D. St. Şendrea: Eŭ cer ca absurile să se înfrîneze, orĭ-cine le ar fi comis. O rept şi ḑic dar că mantalele eraŭ ast-fel în cât soldaţiĭ nu era cu putinţă să resiste un ceas măcar; că eleviĭ de la şcóla militară 'ĭ am vĕḑut asemenea rebegiţĭ de frig avênd mantale de aceeaşĭ calitate.

Acésta e bine să se spună într'o discuţiune publică, pentru ca să scim cu toţiĭ cum staŭ lucrurile. Dar nu fac personal acusaţiune D-luĭ ministru actual; căcĭ nu pretind că D-luĭ e culpabil de acésta, póte să fie din trecut; însă când este ceva rĕŭ, D-vóstre carĭ aţĭ luat misiunea de a îndrepta rĕul acela, sunteţĭ datorĭ să 'l îndreptaţĭ, iar nu să faceţĭ istorie. Ţéra se încovóie sub sarcina banilor pe carĭ îĭ dă pentru armată, şi decĭ este în drept să întrebe ce se face cu aceĭ banĭ? Prin urmare, veniţĭ numaĭ cu frase şi acusărĭ de partid, căcĭ în faţa armateĭ nu există partidă şi toţĭ trebue să avem aceeaşĭ dorinţă.

D. Dim. Sturdza: Şi maĭ ales impiegaţiĭ militarĭ ar trebui să fie maĭ modeştĭ.

D. general G. Tamara: Sunt maĭ modest de cât D-ta. Nu am făcut pe nimenĭ *nemernic!*

D. St. Şendrea: Cestiunele militare se tratéză cu sânge rece, trebue dar ca şi aceste cestiunĭ să le discutăm cu sânge rece.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: 'Mĭ se pare că a sunat 6 ore.

Vocĭ: Să se continue. (Sgomot).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Voiţĭ să continuaţĭ D-le Şendrea?

D. St. Şendrea: D-lor, am voit să vorbesc şi despre aceste lucrurĭ, fiind-că eŭ nu le găsesc secundare, ci din contră de mare importanţă, şi tot aşa de importante ca şi discuţiunile teoretice şi retrospective şi am voit să le arăt înaintea guvernuluĭ şi a ţĕreĭ ca să se scie cum staŭ lucrurile şi în acéstă ramură administrativă.

Trec acum la alte lucrurĭ şi alte cestiunĭ, despre carĭ se vorbesce în rĕspunsul la discursul Tronuluĭ.

Mesagiul a abordat într'un paragraf una din cestiunile capitale carĭ intereséză ţéra.

Iată ce ḑice un paragraf din Mesagiŭ:

»Experienţa făcută cu noul tarif vamal, şi trebuinţa de a asigura produselor nóstre agricole, pieţele cele marĭ de consumaţiune ale Europeĭ ne impune o modificare parţială a acestuĭ tarif, modificare, însă, care nu va atinge întru nimic protecţia industrieĭ naţionale.

»Studiând convenţia încheiată de guvernul Meŭ cu imperiul german, şi care va fi supusă deliberărilor D-vóstre, vĕ veţĭ convinge că am isbutit să lărgim debuşeurile producţiuneĭ nóstre agricole, fără a ştirbi câtuşĭ de puţin protecţia pe care tariful autonom o acordă industrieĭ nóstre».

Tot despre acest punct al tarifuluĭ în programul de la 1891, D-vóstre ḑiceţĭ: »Tariful care 'l am înfiinţat la 1891 îl vom experimenta *un timp îndelungat*« şi apăs asupra acestuĭ cuvênt din urmă: »*un timp îndelungat*« şi dupe acéstă experienţă vom face îmbunătăţirĭ pentru prosperarea industrieĭ nóstre naţionale. Nu a trecut însă un an şi acel timp îndelungat de experienţă a venit la capăt. In Mesagiŭ, în prima parte, ne anunţaţĭ că aveţĭ să reformaţĭ tariful şi în a duoa parte ne spuneţĭ că s'a încheiat cu imperiul german o convenţiune comercială.

D-lor, dacă politica generală a unuĭ stat intereséză pe lumea cultă, apoĭ politica economică, interesele materiale ale statuluĭ sunt acelea carĭ dominéză astăḑĭ lumea întregă, şi statul a le căruĭ interese materiale merg bine este sigur de a trăi, iar statul ale căruĭ interese materiale merg rĕŭ, merge spre ruină. Prin urmare, daţi-mĭ voe să vĕ întreb: aveţĭ D-vóstre o politică economică saŭ nu?

Când la 1891 s'a presintat tariful D-vóstre, era pe acea bancă onor. D. Catargi şi ministru de finance era onor. D. Vernescu, şi am întrebat atuncĭ pe guvern: pentru ce schimbă cu desăvêrşire tariful autonom de la 1886, şi pentru ce vine cu un tarif aşa de scăḑut; căcĭ tariful de la 1891 este de treĭ orĭ maĭ scăḑut de cât al Franciei şi de duoĕ orĭ maĭ scăḑut de cât al Germanieĭ? 'Mĭ s'a rĕspuns că guvernul a adoptat o politică economică, care consistă în a nu face convenţiunĭ comerciale. Acestea sunt textualele cuvinte ale D-luĭ raportor, N. Popovicĭ, şi ale D-luĭ Vernescu, ministru de finance; noĭ nu avem să facem convenţiunĭ comerciale şi de aceea nu venim cu un tarif prea urcat pe care să fim siliţĭ prin convenţiunĭ să 'l scădem, venim cu un tarif cât se póte de jos, considerând numaĭ interesele generale ale ţĕreĭ.

D. Vernescu 'mĭ a rĕspuns aceste cuvinte şi D. L. Catargi, care era ministru de interne, le a aprobat. Şi chiar D-vóstre în programul de la 1891 nu pomeniţĭ că aveţĭ să faceţĭ convenţiunĭ, şi spuneţĭ că un timp îndelungat aveţĭ să experimentaţĭ tariful autonom. Va să ḑică aţĭ luat un angagiament în faţa ţĕreĭ, pe care vĕd că nu aveţĭ să 'l ţineţĭ.

Cu D-vóstre însă cine-va nu póte fi riguros asupra promisiunilor. Aţĭ promis că veţĭ lua *apanagiile*, că veţĭ desfiinţa *fortificaţiunile* şi altele! Şi nu v'aţĭ ţinut de nimic. Prin urmare, nu pot fi exigent cu D-vóstre, şi nu vĕ pretind numaĭ de cât de a avea logică în politică. Dar cel puţin în acéstă cestiune vitală trebuia să fiţĭ cât se póte de logicĭ; trebuia să căutaţĭ să nu expuneţĭ lumea la pagube, şi să nu aruncaţĭ interesele ţĕreĭ în sbuciumărĭ de asemenea natură.

D-vóstre la 1891 aţĭ blamat tariful de la 1886; aţĭ ḑis că acel tarif este exagerat; admit şi eŭ acésta, am făcut şi eŭ parte din acea comisiune a tarifuluĭ care avea de preşedinte pe D. Kogălniceanu, şi recunosc că am pus unele obiecte maĭ ridicate tocmaĭ pentru ca să ajungem la o convenţiune. Dar D-vóstre să veniţĭ la 1891 să scădeţĭ acel tarif şi să spuneţĭ că acea scădere o faceţĭ ca să evitaţĭ convenţiunile; şi dupe aceea într'o bună diminéţă, dupe ce aţĭ luat acest angagiament, să faceţĭ contrariul, la acésta nu mĕ aşteptam.

Aţĭ făcut contra celor ce aţĭ promis cu cestiunea apanagiilor şi fortificaţiunilor, dar în acéstă materie economică nu o puteaţĭ face, fiind-că avéţĭ în spatele D-vóstre o mare culpă şi o grea rĕspundere, avéţĭ convenţiunea cu Austria de la 1876 pe care o încheiaserăţĭ cu inima uşóră în dispreţul opiniuneĭ publice, causând ţĕreĭ, în curs de 10 anĭ, cele maĭ colosale pagube şi atrăgându-vĕ reprobarea generală. Dar D-vóstre, dupe cum sunt şi reacţionariĭ din alte ţĕrĭ, n'aţĭ învĕţat nimic şi n'aţĭ uĭtat nimic; faceţĭ şi acum tot ce aţĭ făcut la 76, cu deosebire că astăḑĭ le refaceţĭ sub o altă formă, şi cu experienţa care nu arată pe faţă evidenţa lor crudă!

D-lor, aţĭ făcut un tarif general pentru tótă lumea; ce însemnéză atuncĭ convenţiunile ce faceţĭ şi ce aţĭ făcut? Ḑicéţĭ că s'a recunoscut tariful autonom prin convenţiunile ce aţĭ făcut cu Francia, Elveţia, ş. c. l.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: N'am consolidat nimic.

D. St. Şendrea: Dar astăḑĭ veniţĭ cu o convenţiune care nu este recunóscerea tarifuluĭ! Sunt în astă convenţiune o mulţime de articole carĭ sunt mult maĭ scăḑute, şi altele carĭ es din autonomia cerinţelor intereselor ţĕreĭ.

Şi, D-lor, nu faceţĭ numaĭ atât, dar veniţĭ acum şi cu alte inovaţiunĭ; aţĭ pus în convenţiunea cu Germania un articol care nu vi s'a cerut, art. 12, în care se ḑice că tot ce se va produce în viitor în oraşe saŭ sate va trebui să sufere taxa de acciz.

Până astăḑĭ tóte aceste fabricate eraŭ scutite de orĭ ce taxă.

In primăvara trecută aţĭ venit cu o lege la Cameră, prin care propunéţĭ *maximul* taxelor comunale, şi tot o dată maĭ propunéţĭ şi alt-ceva: ḑiceaţĭ că tóte industriile nóstre carĭ aŭ fost create de la 1886, şi carĭ, dupe legea găsită eraŭ în drept ca să nu plătéscă nicĭ o taxă, dând în consumaţiune produsele lor, avéŭ să fie lovite de acĭ înainte de taxe. Ce însemna acésta?

Insemna că o mare parte din aceştĭ industriaşĭ trebuia să dea faliment! Şi că toţĭ aceĭ industriaşĭ micĭ, carĭ s'aŭ născut în urma lupteĭ vamale cu Austro-Ungaria, aŭ să se ruineze, aŭ să piară!

Şi vĕ aduceţĭ aminte de protestele tutulor comercianţilor din ţéră, de protestele venite din partea tutulor industrialilor noştri, industrialĭ carĭ începuse sub auspiciile guvernuluĭ liberal, şi carĭ pentru acésta aŭ vărsat capitalurile lor, că cu toţiĭ aŭ protestat la Cameră. Atuncĭ guvernul a fost silit să dea înapoĭ.

Dar, D-lor, e trist să vedeţĭ că dupe aceea s'a întrebuinţat de guvernul actual o politică specială, ca să revină asupra acelor taxe nedrepte şi s'a căutat, dupe ce a eşit pe uşă, să intre pe feréstră! S'a retras momentan acel art. 2, dar s'a venit cu convenţiunea cu Germania şi s'a pus acest lucru în art. 12 Şi acest lucru 'l aţĭ cerut D-vóstre nu 'l a

pretins Germania; şi acest lucru 'l aţi făcut pentru Austro-Ungaria; aţi început tratativele cu Austro-Ungaria şi aţi vĕdut că ea cere numaĭ de cât să aĭbă în convenţiune o disposiţie ca aceea pe care ţéra o respinsese deja; atuncĭ, pentru a salva aparenţa, v'aţi adresat la Germania şi aţĭ cerut ca acea disposiţiune să fie pusă în convenţiunea cu ea şi Germania a consimţit, căcĭ pe ea nicĭ o vatămă şi nicĭ o profită şi ast-fel, sub auspiciile aceleĭ convenţiunĭ, care nu se pot amenda, voiţĭ să puneţi în corpul ţéreĭ o spadă care nu putea fi priimită d'a dreptul de ţéră, şi aşa să vĕ puneţi la adăpost de orĭ-ce rĕspundere.

Dar acésta însemnéză óre că guvernul a avut respect pentru interesele permanente ale ţéreĭ, că a avut respect pentru programul ce însuşĭ 'l a publicat înaintea alegerilor?

Liberaliĭ aŭ luptat pentru independenţa economică; D-vóstră aţi făcut óre tot aşa?

Onor. D. Lahovari, rĕspundĕnd erĭ D-luĭ Sturdza, dicea: Eŭ n'am obiceiul d'a veni să fac scuse. Apoĭ sciţĭ pentru ce a fost conflictul cu Austro-Ungaria? A fost fiind-că ea era supărată, fiind-că vedea că şi în cestiunea Dunăreĭ şi în cestiunea economică liberaliĭ apărau interesele ţéreĭ.

Aduceţi-vĕ aminte de incidentul provocat prin acel pasagiŭ din Mesagiŭ în care se dicea »sub pretext de epizootie s'a închis graniţa«.

Dacă s'a ameninţat atuncĭ cu ruperea chiar a relaţiunilor cu Austro-Ungaria, causa a fost zelul cu care guvernul a voit să apere interesele ţéreĭ.

D-vóstre nu faceţĭ scuse, însă nu le faceţĭ fiind-că nicĭ nu apăraţĭ interesele economice ale ţéreĭ, dupe cum le aŭ apărat alţiĭ.

D-lor, n'am să dic nimic despre textul convenţiuneĭ cu Germania; am vorbit numaĭ de art. 12 din acea convenţiune, fiind-că D-vóstre şi în program şi în Mesagiŭ aţi atins cestiunea autonomieĭ nóstre economice.

Să 'mĭ permiteţĭ acum a veni la o altă ordine de ideĭ care este importantă şi asupra căreea trebue iarăşi să vorbesc.

Onor. D. Lahovari în discursul sĕŭ de erĭ a fost fórte aspru şi în ton şi în termenĭ contra D-luĭ Sturdza. Dacă în cestiunĭ iritante de partid am înţeles óre cum un limbagiŭ de multe orĭ violent, apoĭ în cestiunĭ naţionale, unde inima fie-căruĭ român trebue să tresară, nu înţeleg reproşurĭ şi nicĭ acusărĭ. D-vóstre aţi evocat umbra repausatuluĭ Ión Brătianu şi la adăpostul acesteĭ umbre aţĭ voit să loviţĭ în D. Sturdza, dicând cum că ceea ce a dis Ión Brătianu diceţĭ şi D-vóstre, şi ceea ce a dis el este tocmaĭ contrariŭ celor ce dice D. Sturdza.

Apoĭ uitaţĭ D-vóstre că la 1885 eraŭ situaţiunea şi lucrurile cu desăvêrşire alt-fel de cum sunt astădĭ? La 1885 când s'a tratat în Cameră cestiunea Transilvanieĭ, nu se întêmplase încă nicĭ legea şcólelor de copiĭ destinată la desnaţionalisarea românilor, nicĭ cestiunea *memoriuluĭ*, nicĭ persecuţiunile începute asupra aceluĭ *memoriŭ*, nicĭ arestările, nicĭ torturile carĭ le citesc prin jurnale că se întêmplă în acele aresturĭ ale Ungarieĭ. Atuncĭ nu avusese loc nicĭ vandalismul de la Turda şi de la Arad, şi în acel timp era póte natural ca I. Brătianu să dică: »Despre ce voiţĭ să vorbim, căcĭ cestiunea Transilvanieĭ astădĭ se reduce la manifestările unor tinerĭ carĭ nu pot să fie de cât desaprobaţĭ.«

Astădĭ nu maĭ este situaţiunea ast-fel; astădĭ D-vóstre nu puteţĭ să rĕspundeţĭ în termeniĭ cu carĭ s'a rĕspuns atuncĭ; astădĭ este altă situaţiune şi acesteĭ nouĭ situaţiunĭ trebue să vĕ conformaţĭ, şi pe basa eĭ trebue să vorbiţĭ.

D. Sturdza nu v'a cerut să interveniţĭ nicĭ pe cale diplomatică, nicĭ cu armele, căcĭ înţelegeţĭ că, dacă v'ar fi cerut maĭ ales acéstă din urmă parte, s'ar fi expus chiar la ridicol. Dar D-vóstre v'a convenit să presupuneţĭ şi să 'ĭ atribuiţĭ acéstă intenţiune D-luĭ Sturdza, pe când trebuia să trataţĭ cestiunea ca un ministru român, în vinele căruia curge sânge românesc.

Dar D-vóstre nu aţĭ tratat ast-fel acéstă cestiune şi, ocolind'o, aţĭ arătat că D. Sturdza, în cestiunea ovreilor, a fost rĕŭ patriot; în loc de Transilvania aţĭ vorbit de evenimentul reformeĭ de la 1879 şi aţĭ spus că D. Sturdza, în cestiunea ovreilor, admisese categoriĭ la împămêntenire şi 'l aţĭ denunţat ţéreĭ ca trădător!

Onorabilul meŭ amic, D. Mârzescu, v'a rĕspuns fórte bine: Cum puteţĭ întrebuinţa aceste acuvinte şi aceştĭ termenĭ!?

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-vóstră le întrebuinţaţĭ; sunteţĭ inconscient; n'am dis eŭ acésta.

D. St. Şendrea: Lăsaţĭ obiceiul rĕŭ de a te exprima cu asemenea cuvinte. Aduţĭ aminte că eştĭ ministru.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nu permit de a'mĭ pune în gură cuvinte carĭ nu le-am spus.

D. D. Sturdza. D-ta eştĭ cazacul Senatuluĭ? D-le preşedinte, D. ministru de externe este controlatorul Senatuluĭ?

D. vice-preşedinte. Vĕ rog nu întrerupeţĭ.

D. St. Şendrea. Inţeleg, D-le ministru, ca să rectificĭ cuvintele mele, dar nu înţeleg să întrebuinţezĭ asemenea expresiunĭ. N'aĭ maĭ învĕţat cum se vorbesce în Parlament? Tot nu'ţĭ laşĭ obiceiul?

Eŭ nu sunt ţinut să reproduc ad-litteram propriile D-tale expresiunĭ, ci să reproduc înţelesul pe care ele 'l aŭ avut.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Aşa înţeleg, dar nu să 'mĭ atribuiţĭ mie cuvintele pe carĭ D-vóstră le pronunţaţĭ singur.

D. St. Şendrea: Aţĭ dis că D. Sturdza a admis împămêntenirea evreilor pe categoriĭ şi că dacă s'ar fi admis ideea D-luĭ Sturdza, n'ar maĭ fi pe acea bancă miniştri românĭ.

Apoĭ dacă aţĭ dis acésta, eŭ sunt inconscient? Eŭ sunt acela care arunc acusarea de trădător al ţéreĭ, orĭ D-ta care aĭ dis'o?

Apoĭ dacă este aşa, D. Mârzescu v'a spus, că D. Carp cerea în acelaşĭ timp nu împămêntenirea pe categoriĭ, dar împămêntenirea în masă a tutulor evreilor! Dacă D-vóstră staţĭ astădĭ alăturĭ cu D. Carp şi nu 'l consideraţĭ nepatriot, atuncĭ cum faceţĭ aceste reproşurĭ D-luĭ Sturdza?

Nu D. Sturdza a fost însărcinat atuncĭ să trateze faţă cu puterile cestiunea evreilor, şi apoĭ cestiunea evreilor, fiind o cestiune internă, fie-care putem avea ideile nóstre.

Prin urmare, nu maĭ faceţĭ reproşurĭ D-luĭ Sturdza, când aveţĭ alăturĭ pe D. Carp.

D-vóstră, în loc de a rĕspunde în cestiunea Transilvanieĭ, aţĭ rĕspuns aruncând acusărĭ peste acusărĭ la adresa D-luĭ Sturdza.

In cestiunea Transilvanieĭ, D. Sturdza a vorbit ca român, şi a spus un lucru care nu putea supĕra pe nimenĭ.

D. Sturdza nu a dis să interveniţĭ pe cale diplomatică saŭ să faceţĭ rĕsboiŭ, dupe cum D-vóstră 'l acusaţĭ. D-sa a dis că noĭ, aci la Dunăre, suntem un Stat care avem o naţionalitate, şi carĭ suntem încongiuraţĭ de naţionalĭ de aĭ noştri. Datoria nóstră este să ne silim pe calea culturală, ca naţionaliĭ noştri să nu fie desnaţionalisaţĭ. Noĭ trebue să 'ĭ ajutăm cu simpatiile nóstre în lupta lor contra desnaţionalisăreĭ; concursul nostru nu trebue să fie de partea acelora carĭ 'şi aŭ luat tristul rol de a fi persecutoriĭ românilor. Acéstă a dis D. Sturdza.

Şi tot-d'a-una Statul român a lucrat în acest fel.

Noĭ, când a fost vorba de naţionalitatea nóstră, n'am esitat de a ne îndepărta de la o ţéră de la care, o spun aci, fără ca istoria să mĕ contradică, am priimit direct saŭ indirect, atâtea bine-facerĭ în trecut.

D-vóstră sciţĭ că, dacă este un stat în Europa care a sguduit şi precipitat spre ruină imperiul otoman, — ruină care ne a făcut ca împreună cu tóte popórele din Peninsula Balcanică, să scăpăm de subt robia cea maĭ crudă, — acel stat nu a fost altul de cât Rusia. In curs de un secol şi jumĕtate armatele ruse aŭ trecut pe aci, prin ţéra nóstră, şi ele aŭ făcut un serviciŭ causeĭ creştine, serviciŭ de care am profitat şi noĭ.

Impĕrătésa Ecaterina şi împĕraţiĭ Paul II, Alexandru I, Nicolae Pavlovicĭ şi Alexandru II combătĕnd semiluna, aŭ făcut serviciĭ creştinilor şi noĕ, lucru care este scris în istorie. Cu tóte acestea noĭ, când am vĕdut că acea putere care ne a făcut bine, ne ameninţă naţionalitatea nóstră, cu toţiĭ neam retras şi am dis: nu maĭ putem să 'ţĭ fim amicĭ, ba chiar îţĭ suntem inamicĭ, căcĭ vedem în tine nu pe protectorul de altă-dată, ci puterea care ne ameninţă existenţa, şi nu ne a criticat nimenĭ pentru acésta, de şi guvernul rusesc însă s'a supĕrat când a vĕdut că româniĭ, ba încă şi bulgariĭ, iaŭ o posiţiune independentă şi de multe orĭ chiar ostilă Rusieĭ.

Istoria ne arată că tot-d'a-una unguriĭ aŭ avut faţă de românĭ disposiţiunĭ rele; nu eĭ sunt carĭ aŭ sguduit semiluna, ci dupe ce aŭ fost bătuţĭ în bătălia de la Mohacĭ, a trebuit o coaliţiune europeană dupe 150 de anĭ ca să'ĭ scape din servitutea turcilor. Noĭ nu datorim în trecut nimic Austro-Unga-

rieî, ba încă ea a combătut în secolul trecut naționalitățile din peninsula Balcanică, și chiar amiciția lor către Mihaiŭ-Viteazul a fost fatală și armatele austro-ungare maî în tot-d'a-una aŭ fost învinse de turcî. Ast-fel dar, precum am spus, astăḑî noî punem față cu o putere mare ca Rusia naționalitatea și conservarea naționalităţeî nóstre maî presus de orî-ce, dar nu putem face acéstă față cu ungurii, căcî am fi tratațî de nebunî, dacă nu cere acest lucru. Cum? Este cu putință ca D-vóstre să cerețî de la acéstă țéră baniî și sângele, saŭ ca să susținețî pe aceî carî persecută națiunea nóstră? Și când nu s'a făcut acésta în trecut, D-vóstre voițî să o inovațî astăḑî? De aceea noî venim să punem cestiunea pe teren și să ḑicem că, fiecare națiune are dreptul la existență și acest drept este maî presus de orî-ce. Să nu spunețî cum ațî ḑis D-luî Sturdza, că aiurăm și că trebue să ne ducem într'o casă de nebunî? Găsesc că acesta nu este frumos.

Onor. D. Lahovari ḑicea că naționalitatea română n'a fost periclitată, atuncî când ea nu avea școle și era în barbarie, și că astăḑî este apěrată îndestul, și româniî de peste fruntariî nu aŭ nevoie de apěrarea nóstră. Acésta este o eróre, căcî în timpiî de barbarie desnaționalisarea se face maî anevoe.

Desnaționalisarea se face prin limbă și prin școle, și acésta este maî primejdiósă as[illegible] prin miḑlócele școleî, limbeî și [illegible] începe în mod sistematic desna[illegible], ceea ce în timpiî primitivî nu [illegible] ce. Ast-fel astăḑî primejdia este [illegible] și români[illegible] adevěrațî trebue să se [illegible] D. Sturdza în vinele căruia curge [illegible] română[illegible], D-sa aî căruî părinți [illegible]iî aŭ apěrat acest pămênt strě[illegible]utorisat maî mult ca orî-cine de [illegible] inima adevěrat de român, și de [illegible] concursul nostru să nu 'l dăm [illegible]s acelor carî periclitéză România. Acésta și nimic maî mult. Apoî prin acésta am avut noî intențiunea de a face o festă D-luî ministru de externe? Dar dacă credețî că se fac feste în cestiunile naționale atât maî rěŭ pentru D-vóstre; acésta se face cuîva care nu o simte, dar celuî care simte nu se póte face.

D-lor, nu voesc să maî discut cele-alte aserțiunî și acusațiunî ale D-luî ministru de externe, D-sa în discursul sěŭ a ḑis: D-vóstre, liberaliî, avețî un trecut care nu vě recomandă; sub un pavilion frumos, al cestiuneî transilvănenilor, voițî să ascundețî o marfă care este urîtă, și acéstă marfă nu o vețî putea trece. Dacă este vorba de apreciărî, apoî acele apreciărî să le facem și noî cu documente. D-vóstre ațî adus un document din ministerul de externe cu care ațî voit să lovițî pe D. Sturdza; ce ațî ḑice însă când așî aduce și eŭ un document ca să arăt că administrațiunea D-vóstre și a partiduluî conservator este o marfă urîtă? Când voiŭ aduce un document care este în actele de la 1876 ale comisiuneî de acusare... (A! A! Mirărî).

Este așa de compromitětor pentru D. Lahovari în cât nu voiŭ să iaŭ sarcina să 'l maî relevez aci și să arăt cum v'ațî purtat ca ministru de justiție. Nu suntețî autorisațî a rěscoli în ministerul de externe și a acusa pe D. Sturdza, înainte de a vě gândi la actul acesta care vě acusă pe D-vóstră și care nu are perechiă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Trebuia să mergețî la Casațiune dacă avea̧țî curagiul.

D. St. Șendrea: Nu mě punețî în posițiune a citi Senatuluî; nu voiŭ să citesc acele depeșî care le ațî schimbat cu prefectul Iacovache pentru numirea magistraților. Prefer să tac de cât să vě combat pe asemenea těrâm.

D-lor, temperamentul meŭ este curios, el e contrariŭ cu al D-luî ministru de externe, nu voiŭ să mě cert cu nimënî și din nenorocire D-sa mě împinge să mě cert....

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vě întreb, de ce nu ațî mers la Casațiune cu acéstă acusațiune neadevěrată?!

D. Dim. Sturdza: V'am iertat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: N'ațî îndrăsnit să mergețî la Casațiune.

D. Dim. Sturdza: Țéra v'a iertat.

D. St. Șendrea: Atuncî trebuia ca pe Dim. Brătianu și ceî-alțî din comisiune să 'î declarațî de falsificatorî! Acésta nu ațî făcut'o; rěmân dar fapte adevěrate cele de carî vě vorbesc.

Să le aruncăm, însă, în pulberea uităreî, căcî redeșteptându-le nu vom face un bine țéreî; aceste incriminărî sunt de rěŭ gust.

Eŭ voiŭ da o lecțiune D-luî ministru de externe asupra acestuî punct.

Dacă 'mî lipsesce altă superioritate asupra D-sale, am însă superioritatea tactuluî și reserveî pe care o recomand D-sale. Am ḑis.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vom veni să citim actul de acusațiune al D-luî Blaramberg.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneî publice, Take Ionescu: D-lor senatorî, nu voiŭ abusa de răbdarea D-vóstre de cât câte-va minute.

D. Șendrea a început ca D. Sturdza, și a finit tot ca D. Sturdza, și dar a umplut discursul cu o revisită pentru fie-care ministru cam în ordinea în care stăm pe acéstă bancă, și ne a dat fie-căruia părticica nóstră.

D. Șendrea de la început, a voit să ne arate cum era să fie restul discursuluî sěŭ, și cât temeiŭ putem pune pe informațiunile și afirmațiunile sale, și de aceea a citit în Mesagiul Tronuluî, ceea ce nu există, și s'a plâns că noî am exagerat evenimentul nasccreî Principeluî Carol, ḑicênd că este cel maî însemnat eveniment ce s'a întêmplat în ceî 15 anî din urmă. Citițî Mesagiul, și dacă vețî găsi ceva care se potrivesce, cu tótă indulgența pentru greutatea pricepereî care ar avea-o cine-va, atuncî vě mărturisesc că nu maî am nimic de ḑis. Nu este nimic în Mesagiŭ despre aceste lucrurî; nu se face nicî o comparațiune între acest eveniment și cele-alte evenimente din istoria nóstră contimporană; din potrivă, nu se vorbesce de cât de acest eveniment.

Restul discursuluî D-luî Șendrea, sémănă cu începutul, așa de exemplu: D. Șendrea spunea că, atuncî când a sosit de la Iașî la Bucurescî, credea că eram în deplină criză ministerială. Este un proverb românesc care spune: flămîndul codri visézǎ. De aceea, cred că D-sa dorea să fie criză, dar că D-sa avea verî-un temeiŭ ca să o crédă, este alt-ceva; eŭ nu 'î cunosc temeîul. D-luî spunea că noî ne certăm între noî. Ar putea D-sa să vină la consiliŭ de miniștri să stea cu noî și să vadă că nu ne certăm. Acéstă societate ne ar fi agreabilă, dar ne temem că afacerile Statuluî ar pierde. Pot să asigur, însă, pe D. Șendrea, că aŭ fost vremurî în carî s'aŭ certat miniștri, dar acele vremurî nu s'aŭ petrecut sub partidul conservator.

Se maî plângea D. Șendrea, că noî nu ne am îndeplinit programa. Îmî vine sě surîd când aud acésta. Am aci Mesagiile de deschidere ale partiduluî liberal, vreme de 12 anî; vě rog să le căutațî, unul câte unul, și vețî găsi făgăduelî pentru unele reforme pe carî D-lor nicî o dată nu le aŭ făcut, dar pe carî noî conservatoriî le am făcut deja, saŭ le am propus acum, saŭ nicî noî nu le am studiat încă, cum este reforma coduluî civil. In acele 16 Mesagiî nu vețî găsi, însă, nimic alt-ceva de cât făgăduelî: reforma magistratureî, reforma instrucțiuneî, sórta cleruluî mirén, etc., etc., în cât îțî vine să te întrebî la sfêrșit, dacă nu eraŭ numaî frase pompóse carî să ascundă golul de ideî ale aceluia care le combina. Nu așa am lucrat noî.

D. Șendrea nu 'șî dă séma de ce este un program politic. D-sa ḑice: ațî promis reforma administrativă. Eî bine, am făcut'o saŭ nu? Și D-sa ne spune ațî făcut'o, dar rěŭ. Evident! Căcî nicî o dată noî nu am promis că o vom face așa în cât să placă D-luî Șendrea!

Ațî promis, ḑice D-sa, că vețî avea o administrație bună. Neapěrat. Dar acésta nu este o cestiune de program. D. Șendrea nu înțelege ce este program, adică o distinctivă între partide. Administrația bună nu se póte deosebi, căcî așî dori să ni se arate verî-un program care să promită o alt-fel de administrațiune de cât bună, și ca să dovedéscă D-sa și în fapt că administrațiunea este rea, ḑice: ațî înduoit numěrul prefecților, și ațî făcut rěŭ. 'Mî se pare că acésta s'a discutat și în Senat, și în Cameră, și că e de prisos să revenim. Ațî promis, maî ḑice D-sa, gendarmeria, dar numaî pe hârtie. D-sa crede că era să iasă căpitaniî, coloneliî înaintea sa ca să vadă că s'a aplicat gendarmeria? Nu, D-lor; s'aŭ deschis credite, se instruesc ómeniî, căcî nu pot fi trimișî de la început fără să facă puțină școlă.

D-sa apoî a început cu micî poveștî, ca să arate că administrația nu este bună. Ḑicea că uniî deputațî și senatorî din majoritate sunt nemulțumițî cu o mulțime de prefecțî, pentru că... sunt, saŭ bětrânî, saŭ tinerî. Acésta este adevěrat; prefecții noștri sunt, saŭ

bĕtrânĭ, saŭ tinerĭ. Nu este o descoperire a D-luĭ Şendrea acest lucru, şi cred că nu póte să fie alt-fel de cât, saŭ bĕtrânĭ, saŭ tinerĭ. (Ilaritate). Bĕtrâniĭ, dupe D. Şendrea, aŭ cusurul că sunt prea vechĭ, tineriĭ că sunt neexperimentaţĭ, nu sciŭ cum ar putea să facă D. ministru de interne ca să placă D-luĭ Şendrea?

D. Şendrea a maĭ istorisit alte poveştĭ de club: că la Dorohoiŭ s'a pus în grevă consiliul judeţian, că la Iaşĭ D. Pogor a fugit astă-vară, şi a terminat ḑicênd că consiliul comunal de la Iaşĭ nu maĭ lucréză. Dovadă însă că lucréză regulat, este că chiar maĭ erĭ am priimit o adresă prin care cere ca ministerul instrucţiuneĭ publice să închiriăze o casă.

La alt judeţ, adaogă D. Şendrea, lucrurile sunt şi maĭ grave, dar nu ne a spus numele aceluĭ judeţ, fiind-că nu există.

A trecut apoĭ la ministerul instrucţiuneĭ publice. Aci duoĕ critice s'aŭ făcut astăḑĭ. Maĭ ântêiŭ D. Mârzescu, care a spus că am desorganisat universităţile, fiind-că am luat pe profesoriĭ ceĭ maĭ bunĭ şi 'ĭ am făcut inspectorĭ şcolarĭ. Mulţumesc D-luĭ Mârzescu că a recunoscut că am luat pe profesoriĭ ceĭ maĭ bunĭ şi 'ĭ am făcut inspectorĭ, şi sunt fericit că nu am luat pe ceĭ proştĭ, fiind-că eŭ cred că atuncĭ când pun pe un profesor să inspecteze pe un altul, acela care inspectéză trebue să fie maĭ bun.

Iaŭ act de declaraţiunea D-luĭ Mârzescu, şi 'ĭ mulţumesc de lealitatea cu care a apreciat purtarea mea.

Vin acum la D. Şendrea. D-sa este profesor, se intereséză de educaţiunea femenină.

Vĕ aduceţĭ aminte cum m'a frecat anul trecut, că n'am dat un rol maĭ mare fetelor, şi astăḑĭ mĕ acusă că eŭ fac să dispară farmecul fetelor, obligându-le să facă exerciţiĭ militare (Ilaritate). Rog însă pe D. Şendrea să se liniştéscă, căcĭ exerciţiile militare nu sunt în program. D-sa a citit un articol fantesist de jurnal, şi s'a inspirat de acolo; îl rog însă să crédă că nu s'a pus la fete exerciţiile militare, şi rivalitatea între mine şi Behanzin, regele Dahomeiuluĭ, — vedeţĭ că D. Şendrea scie şi istoria contimporană,—este o invenţiune a fecundeĭ D-sale imaginaţiunĭ. D. Şendrea a vorbit şi de ministerul de resbel. D-sa scie că pulberea nóstră de puşcă nu este bună pentru puşca calibrul 6 şi jumĕtate m. m. şi că este bună pentru calibrul 8 m. m.; D. Şendrea este profesor de drept, se póte ca D. Şendrea să se pricépă tot atât de bine în cestiunĭ de balistică, eŭ însă unul declar că sunt profan în acéstă materie, şi prefer avisul colegului meŭ de la resbel. Când D. I. Lahovari şi comitetul consultativ de artilerie spune că are maĭ multe felurĭ de pulbere de puşcă şi că n'are de cât *l'embarras du choix*, când puşca nóstră este recunoscută cea maĭ bună, înţelegeţĭ fórte bine că profeţiile balistice ale D-luĭ Şendrea....

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Cabalistice. (Ilaritate).

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Nu se vor realisa, şi dacă praful nostru de puşcă nu este bun îl vom da fetelor carĭ fac exerciţiĭ militare dupe programele mele. (Ilaritate).

D. Şendrea a trecut la ministerul justiţieĭ, şi vorbind de graţierĭ, nu a cutezat, recunosc, să aducă aci casul campanieĭ celeĭ maĭ *miserabile*, repet cuvêntul celeĭ maĭ miserabile, ce se póte înscena în contra unuĭ om; campanie însă care m'a lăsat cu desăvêrşire rece, fiind-că pipăindu-mĕ am simţit că alunecă noroiul pe mine cum alunecă orĭ-ce murdărie pe o bară de oţel. Dar D. Şendrea critică că M. S. Regele graţiază dupe avisul ministruluĭ justiţieĭ pe criminalĭ. D. Şendrea a descoperit graţiărea inocenţilor. (Ilaritate).

Eŭ sciam că graţiărea este o ertare pentru ceĭ condamnaţĭ şi că graţiărea pentru inocenţĭ nu există, există pentru eĭ alt-ceva: reabilitarea. Dacă D. Şendrea voesce să restrîngă prerogativele M. S. Regeluĭ în privinţa graţiăreĭ şi să o impedice de a cădea asupra vinovaţilor, atuncĭ să céră suprimarea eĭ, căcĭ ómeniĭ de trébă n'aŭ nevoe de ea; dar maĭ trebue să propună şi revisuirea Constituţiuneĭ. D. Şendrea a avut aerul să ḑică că sunt delicte pentru carĭ nu se póte graţia. Am auḑit că un D. deputat a cerut dosarul în Cameră; când se va discuta acest lucru, voiŭ aduce lista delictelor, absolut de aceeaşĭ natură, şi sunt maĭ mult de 100 carĭ aŭ fost graţiate de liberalĭ în timp de 12 anĭ.

Ne a maĭ vorbit D. Şendrea de tariful autonom, şi a luat convenţiunea cu Germania de a capu. D. Sturdza a fost maĭ cu minte, căcĭ a spus că 'şĭ reservă să o vadă maĭ ântêiŭ. D. Şendrea, cum nu are obiceiŭ să citéscă, cum nu a citit nicĭ programul, nicĭ Mesagiul, D-sa scie că nu va citi convenţiunea nicĭ o dată, şi, prin urmare, a putut să o discute cu anticipaţie.

Noĭ nu facem aşa, noĭ vom aştepta să vină momentul discuţiuneĭ ca să arătăm că nicĭ perfidie politică nu am făcut, cum ḑicea D. Sturdza, nicĭ la spatele uneĭ marĭ puterĭ nu ne am pus ca să strivim autonomia ţĕreĭ şi nu am prăpădit industria naţională, cum pretinde D. Şendrea.

E regretabil însă că D. Şendrea nu scie ce va să ḑică a consolida un tarif. D-sa crede că convenţiunile cu Francia, Anglia, Italia pe carĭ le a votat, aŭ consolidat tariful nostru, şi crede că în convenţiunea cu Germania se face alt ceva. D-sa se înşélă; nu s'a consolidat nimic până acum; se va consolida în tratatul cu Germania. Şi regret că D. Şendrea în acéstă incintă a votat alt ceva de cât ceea ce credea. Prima consolidare de tarif e în tratatul cu Germania, şi cum ḑicea că consolidările sunt bune, mĕ aştept ca D-sa, sciind acum ce e o consolidare şi fiind şi partisan al lor, să voteze alăturĭ cu noĭ.

A maĭ vorbit de ceva D. Şendrea; vĕd că D. Sturdza a plecat şi regret, fiind că vream să audă cuvintele ce voiŭ rosti.

D. Şendrea spune că D. Lahovari nu a priceput pe D. Sturdza; că nu 'ĭ a cerut D. Sturdza D-luĭ Lahovari să intervină la guvernul maghiar ca să facă să înceteze persecuţiunile românilor din Ungaria, ci 'ĭ a cerut cu totul alt-ceva.

Ce 'ĭ a cerut? 'I a cerut să vorbéscă ca un ministru român.

'Mĭ se pare că D. Lahovari a vorbit fórte bine şi ca ministru şi ca ministru român; dar, în sfârşit, de aceea ne strîngem în Senat ca să ne dăm plăcerea de a pune pe ómenĭ să vorbéscă?

D. Sturdza a vorbit duoĕ césurĭ aci de cestiunea transilvană, numaĭ ca să audă cum parastisesce D. Lahovari.

Rog pe onor. Senat să mĕ ierte dacă 'l voiŭ întreţine câte-va minute cu o anecdotă; dar spusele D-luĭ Şendrea 'mĭ aduc aminte de un client care avea plăcerea să audă dinainte pe advocatul sĕŭ cum are să vorbéscă.

S'a dus la reposatul Costa-Foru şi 'ĭ a spus: am un proces, un proces fórte uşor şi daŭ 300 de lire, şi iată 'ţĭ 'ĭ pun pe masă, şi a adaogat: iar acum te rog să vorbescĭ, să parastoseştĭ ca la curte; vréŭ să vĕd ce aĭ să spuĭ la curte, şi daca 'mĭ va plăcea veĭ lua lirele.

Vĕ puteţĭ închipui rĕspunsul D-luĭ Costa-Foru.

Tot ast-fel a voit şi D. Sturdza să pună pe D. Lahovari să parastiséscă în cestiunea Transivanieĭ, ca să vadă cum vorbesce? Saŭ a voit să'l drégă D. Lahovari la cifre şi să 'ĭ arate că 6 milióne de românĭ în România, 3 milióne în Ungaria, 1 milion în Macedonia, 1 milion în Basarabia face 11 milióne, iar nu 12 milióne cum a spus D-sa? Orĭ a voit să ne arate că scie cum că Ungurii sunt la Apus, româniĭ la Rĕsărit, slovaciĭ la Nord şi croaţiĭ la Sud? Saŭ a voit să ne spue că a învĕţat în cărţĭ, că in 26 comitate de ale Ungarieĭ se găsesc românĭ?

Apoĭ suntem noĭ aci în Senat ca să ne supunem la examen cum se face cu aceĭ tinerĭ carĭ vor să ia o diplomă de bacalaureat? Pentru acésta avem comisiunĭ speciale; dacă D. Sturdza voesce să ia o diplomă de bacalaureat, n'are de cât să se presinte, şi 'ĭ promit imparţialitate de la examinatorĭ. (Ilaritate).

Prin urmare, nu este adevĕrat că a vorbit D. Sturdza pentru plăcerea de a auḑi pe D. Lahovari perorând. Când şeful unuĭ partid în o cestiune delicată ca acésta, se pune în scenă, şi cere guvernuluĭ, nu D-luĭ Lahovari, ci guvernuluĭ să 'şĭ spună cuvêntul sĕŭ, e că se aştéptă la o acţiune guvernamentală, este că propune o acţiune guvernamentală.

La acest lucru a rĕspuns D. Lahovari şi a rĕspuns ast-fel în cât nu se póte replica.

Dar D. Şendrea ne spune că nu noĭ n'am înţeles pe D. Sturdza; că D-sa nu ne a cerut să intervenim, şi că nicĭ nu putea să ne céră asemenea lucru.

D. Şendrea recunósce că D. I. Brătianu avea dreptate când ḑicea că avem destul să

ne ocupăm de grădina nóstră, fără a ne amesteca în grădina altuia, etc.

Alt ceva, ne spune D. Şendrea, a cerut D. Sturdza şi nu 'l aţĭ priceput.

Eŭ aşĭ vrea, maĭ înainte de tóte, să ne lămuréscă D. Sturdza, 'l a priceput D. Şendrea?

Acesta este punctul capital.

D. Şendrea ne spune că D. Sturdza a ḑis: că în complicaţiunile Europeĭ, carĭ s'ar putea ivi, atuncĭ când statele Europeĭ ar fi împărţite, România nu se póte găsi în grupul în care s'ar afla Austro-Ungaria, din pricina relelor tratamente pe carĭ maghiarii le aplică fraţilor noştri din Ungaria.

Acésta e cestiunea ? Regret că D. Sturdza nu e aci să ne lămuréscă, căcĭ dacă acésta e cestiunea, atuncĭ voiŭ avea de constatat că D. Sturdza 'şĭ a schimbat cu desăvêrşire politica sa, politică pe care, nu maĭ departe de cât acum treĭ anĭ, a exprimat'o în *Revista Nuoă*, sub iscălitura sa în termenĭ aşa de viuĭ, în cât declara pe orĭ-cine avea altă politică drept neghiob şi aprópe drept trădător de patrie.

D. Sturdza a putut să se schimbe, dar nu 'ĭ e permis să pună pe D. Şendrea să 'ĭ tălmăcéscă gândul, şi când un şef de partid, care a propověduit în atâtea rênduri politica sa externă de la tribună, care 'şĭ a făcut dintr'ênsa singura armă politică şi aprópe singurul merit, vrea să spună ţĕreĭ că 'şĭ a schimbat părerea, e dator să vorbéscă singur ca să scim cu cine avem a face.

Şi atuncĭ daca D. Sturdza menţine tălmăcirea D-luĭ Şendrea, noĭ 'ĭ vom spune altceva: îĭ vom spune că nu e momentul să ne ocupăm, noĭ guvernul, de acésta şi că nu e tréba nóstră să facem ceea ce face D. Sturdza mereŭ, ca să spunem acum ce are să facă Statul român în momentul de complicaţiunĭ pe carĭ am dori să nu le vedem sosind nicĭ o dată.

Iată ceea ce am de rĕspuns D-luĭ Sturdza; îĭ maĭ rĕspund un lucru, şi cu acésta încheiŭ.

D. Sturdza a insistat asupra importanţeĭ elementuluĭ român din afară de Regat, pentru existenţa românismuluĭ în lume. Dar a uĭtat D-sa alt ceva; a uĭtat că este tot atât de adevĕrat, ba încă de o mie de orĭ maĭ adevĕrat, că pe lângă existenţa românismuluĭ pretutindenĭ e ceva maĭ esenţial, este conservarea, întărirea şi propăşirea Regatuluĭ român. Căcĭ dacă e incontestabil faptul că maĭ sunt alte 5 milióne de românĭ de cât noĭ dă o splendóre maĭ mare némuluĭ nostru; e de netăgăduit că dacă n'ar exista Regatul Românieĭ, nu ar maĭ putea fi vorba de causa şi interesele românismuluĭ nicăerĭ. (Aplause).

Şi eŭ cred că atuncĭ când partidele politice, maĭ bine să ḑicem ţéra întrégă, căcĭ în acéstă cestiune nu vor fi partide politice, când ţéra întrégă va fi pusă în gréua şi tot-d'a-una nenorocita necesitate de a 'şĭ alege rolul sĕŭ într'un conflict, înainte de tóte se va gândi care e interesul permanent al conservăreĭ, intăririĭ şi propăşireĭ Regatuluĭ român. (Aplause).

Şi în acest sens, D-lor, D. Lahovari şi tótă acţiunea partiduluĭ conservator slujesce causeĭ românescĭ. Lucrând cu muncă cinstită, inteligentă şi desinteresată la propăşirea acestuĭ Stat, la înălţarea luĭ, la crearea uneĭ civilisaţiunĭ românescĭ, a uneĭ culturĭ românescĭ; noĭ aducem causeĭ românescĭ, în general, un nepreţuit avantagiŭ, căcĭ dăm cuvênt orĭ căruĭ român, orĭ de unde ar fi el, să scie pentru ce e mândru de a fi român, şi, prin urmare, să 'şĭ păstreze fiinţa de român în vecĭĭ vecilor. Am ḑis. (Aplause prelungite).

D. vice-preşedinte : Ridic şedinţa.

— Şedinţă publică mâĭne la ora 2 dupe amiaḑĭ.

— Şedinţa se ridică la orele 7.

No. 13

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 1 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: I. Cernătescu (Dr.), Fotin C., Em. Flondor şi Petre Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 93 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 21 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Ciolac I., Stoianovicĭ A., Tatos T. I., Teohari I. A., Văcărescu T., Vidraşcu G.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Bonachi M. Gr., Ciolac G., Cincú Ant., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Poni P., Sassu V., Stătescu Eug., Stroescu I., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm în ordinea ḑileĭ, D. ministru de resbel are cuvêntul.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari : D-lor senatorĭ, de treĭ anĭ de când am onóre să ocup funcţiunea de ministru de resbel, nu am avut până acum să suport nicĭ un atac direct în Corpurile legiuitóre, nicĭ asupra moduluĭ cum administrez ministerul de resbel, nicĭ asupra purtăreĭ mele, în genere, relativ la comandamentul armateĭ.

Am vĕḑut multe atacurĭ din partea uneĭ părţĭ din presă şi fiind-că sciam fórte bine că pofta se ascundea la spatele acestor atacurĭ, de când şi pentru ce aŭ început, le am dispreţuit vĕḑênd, maĭ ales, că maĭ multe ḑiare aŭ rĕspuns în mod îndestulător la tóte calomniile ce 'mi se aruncaŭ.

Pentru prima óră acum 'mi s'a deschis ocasiunea de a vorbi în Corpurile legiuitóre, despre administraţiunea mea şi despre diferitele cestiunĭ carĭ aŭ fost aduse în presă şi purtate în adunările publice, de partidul din oposiţie şi la care fusesem nevoit a opune dispreţul.

D-lor, voiŭ încerca să aduc în rĕspunsul meŭ tótă moderaţiunea ce comportă situaţiunea mea de ministru de resbel, care trebue să fie cât se póte de puţin politică.

Nu va fi, însă, vina mea dacă voiŭ fi silit să fac óre-carĭ micĭ comparaţiunĭ şi câte-va destăinuirĭ, chiar dacă ar fi supărătóre pentru administraţiunea precedentă.

Vĕ rog, D-lor, să recunósceţĭ cu noĭ că de 6 anĭ de ḑile, de la 1888, de când s'a schimbat administraţiunea resbeluluĭ, atât din partea ministruluĭ de resbel, cât şi a oficierilor în general, s'a păstrat discreţiune absolută asupra faptelor predecesorilor meĭ şi chiar s'a încercat a se asvêrli, óre cum, un vĕl asupra greşelilor ce s'aŭ putut comite, greşelĭ fórte grave şi din carĭ fórte puţine aŭ eşit la lumină.

Cu tóte atacurile la carĭ am fost supus, rĕspunḑênd aḑĭ, voiŭ limita apărarea mea la punctele pe carĭ le aŭ adus în discuţiune onor. D. Şendrea, căcĭ nu vreaŭ să fac prea multe destăinuirĭ.

Ierĭ, când D. Sturdza, apostrofând pe D. intendent general al armateĭ, ḑicea ca să fie maĭ modest că este funcţionar al ministeruluĭ de resbel, 'mĭ am adus aminte de timpul când tot D-sa lua de piept pe D. Mârzescu şi 'l oprea să vorbéscă într'o cestiune de altă ordine.

D. G. Mârzescu : Nu este adevĕrat.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Aducêndu-mĭ acésta aminte, îmĭ ḑiceam: nu cum-va împiedicarea ce pune D. Dim. Sturdza, a nu lăsa să vorbéscă D. Tamara, provine din temerea ca D. Tamara, care a fost şi în administraţia trecută a resbeluluĭ, care a *vĕḑut multe* şi *scie multe,* să nu vorbéscă şi să spună tot ce scie ? (Aplause).

Cât pentru cele ce D-sa a vĕḑut acum, îl autoris să vorbéscă, şi maĭ mult chiar, îl iaŭ pe D-sa ca martor, ca auxiliar în arătările carĭ voiŭ avea onóre să le fac.

Să iaŭ acusaţiunile pe rênd.

Ântêia acusaţiune care 'mi s'a adus, este că sunt nemulţumirĭ în armată din causa înăintărilor.

D-lor, noĭ avem o lege de înaintare fórte precisă. Este adevĕrat că acéstă lege a trecut prin maĭ multe vicisitudinĭ sub guvernul liberal. Aşa, de exemplu, la 1877 legea prescria să nu se trécă de la gradul de căpitan la gradul de maior de cât în urma trecereĭ unuĭ examen de capacitate, alegerea fiind dar norma exclusivă a înaintăreĭ în gradele superióre.

La 1880 a venit, însă, un ministru de resbel din partidul liberal şi a propus modificarea acesteĭ legĭ şi a făcut ca înaintările la gradul de maior să se facă: pe jumĕtate la vechime şi pe jumĕtate la alegere. Indată, însă, ce s'a trecut hopul politic care a necesitat acéstă modificare, s'a revenit la vechia mĕsură, care era cea dréptă, la înaintările numaĭ prin alegere pentru gradele superióre. Şi legea din 1883, propusă de alt ministru liberal, a venit de a readus lucrurile în starea lor normală.

Când exista asemenea precedente din partea D-vóstre, aceea de a schimba o lege pentru o anume persónă politică, ce să vĕ spun nume, îl aveţĭ toţĭ pe buze, este o îndrăsnélă ca să veniţĭ să ne acusaţĭ că facem nepotism şi înaintărĭ greşite în armată, îndrăsnéla vĕ va apare şi maĭ mare când vĕ voiŭ arĕta cum era procedura înainte şi cum este aḑĭ în urma modificărilor ce le am introdus în regulament. Legea cere ca un oficier să fie pus pe tabloul de înaintare, să fie propus de şeful sĕŭ, recomandat de inspector, iar consiliul de inspectorĭ dă avisul sĕŭ, şi ministrul este în drept să facă tabloul, pur şi simplu, cum îl povăţuesce mintea şi consciinţa sa, şi cum crede că este maĭ bine în interesul armateĭ. D-niĭ miniştri precedenţĭ aĭ guvernuluĭ liberal usaŭ de acéstă facultate în mod fórte larg; avisul inspectorilor era ilusoriŭ; se petrecea în conversaţiunĭ verbale şi nicĭ o urmă despre acel avis nu rĕmânea în dosare. Exista numaĭ recomandaţiunile individuale ale inspectorilor carĭ coprindeaŭ maĭ toţĭ oficieriĭ din armată, şi ministrul alcătuia, în arbitrariul cel maĭ complet, tabloul de înaintare. De aci multe inconveniente, multe reclamaţiunĭ juste, în mare parte, o mulţime de neajunsurĭ nepomenite.

Intre altele, cel maĭ cunoscut era că tabloul coprindea, că admişiĭ vor fi înaintaţĭ la alegere un numĕr cu mult, cu fórte mult maĭ mare de cât acela al vacanţelor, şi pentru ce? Pentru ca să satisfacă, în aparenţă, multe ambiţiunĭ. Insă nefiind locurĭ vacante rĕmâneŭ maĭ mulţĭ anĭ pe tabloŭ neînaintaţĭ, cu simpla mângêiare că aŭ fost puşĭ pe tabloŭ. Acéstă mângêiare se schimba adesea în necaz, căcĭ în anul următor vedeaŭ pe alţiĭ puşĭ în capul tablouluĭ şi eĭ coborîţĭ maĭ jos, vecĭnic neînaintaţĭ.

Aceste procedărĭ regretabile le am suprimat şi am înfiinţat dosare de procese-verbale ca să se constate, în mod cert, avisul inspectorilor care acum nu este trecĕtor fără a lăsa nicĭ o urmă; avisul inspectorilor este consemnat dar în dosar special, iscălit de unanimitatea inspectorilor generalĭ. Vĕ rog să examinaţĭ aceste dosare şi veţĭ vedea, în colóna unde este decisiunea ministruluĭ, că se ḑice: »Se aprobă« de sus până jos; vĕ voiŭ semnala micile modificărĭ carĭ 'mi le am permis în virtutea dreptuluĭ care mi'l dă legea, carĭ sunt prea puţin numeróse şi tóte sunt în favórea vechimeĭ oficierilor, şi spre a îmblânḑi severitatea mĕsureĭ de a'ĭ şterge de pe tabloul de înaintare la vechime.

Iată cum fac nepotismu! Rog pe D. Şendrea să observe dosarele şi va vedea cum se procedéză.

S'a stabilit prin decisiunile consiliuluĭ de inspectorĭ, prin procese-verbale norma definitivă care să se urmeze de acum încolo şi nu se maĭ pune pe tabloŭ 20 de nume când nu sunt de cât 5, 6 vacanţe, căcĭ acésta este absolut ridicol şi în dauna disciplineĭ; nu maĭ se pun la códă oficierĭ carĭ aŭ rĕmas în capul tablouluĭ în anul precedent, căcĭ atuncĭ se produceaŭ intrigile, favorurile, carĭ putéŭ apăsa asupra decisiuneĭ definitive a ministruluĭ; dacă un oficier stă pe tabloŭ duoĭ, treĭ saŭ patru anĭ de ḑile fără a fi înaintat, se întêmplă să cadă într'o vină, saŭ să nu fie bine apreciat de un şef noŭ, el nu se maĭ propunea pentru noul tabloŭ, şi rĕmânea măhnit pentru tótă viéţa. Am curmat tóte acestea; noĭ am decis că nu vom pune pe tabloŭ de cât numĕrul de oficierĭ de fie-care grad, egal cu numĕrul

probabil de vacanțe care există; un asemenea tabloŭ este serios, căcĭ se póte epuisa într'un an; dar dacă rĕmâne maĭ mulțĭ oficierĭ neînaintațĭ dupe un tabloŭ, ce se face cu dênșiĭ în tabloul viitor? Dupe lege pot fi absolut eliminațĭ de pe tabloul cel noŭ. Noĭ, însă, am hotărât principiul ca să figureze în capul tabloului celuĭ noŭ, și numaĭ dacă demerită, în urma uneĭ grave greșelĭ, se șterg dupe tabloŭ, însă dupe avisul conform și precis al inspectorilor generalĭ.

Dar în privința examenuluĭ pentru a dobêndi gradul de maior sciţĭ ce era regulamentul precedent: lăsa cea maĭ completă latitudine bunuluĭ plac al comisiuneĭ de examen, și, prin urmare, tutulor influențelor! Se făceaŭ compositiunĭ scrise fără ca numele candidaților să fie secret și partea principală a examenuluĭ da puterea în interogațiĭ orale între patru ochĭ, așa în cât candidatul rĕmânea nedomirit asupra sciințeĭ sale; adesea el credea că a rĕspuns bine, căcĭ comisiunea nu putea să 'ĭ spună pe față că nu a sciut a rĕspunde, fiind nevoită a întrebuința menagiamente față cu căpitaniĭ, ómenĭ în vêrstă.

Regulamentul cel noŭ a înlăturat tóte aceste inconveniente; s'a decis ca tóte cestiunile de examen propuse trebue să se trateze înscris în mod original de candidațĭ, și s'a determinat regulĭ precise fórte amĕnunțite spre a asigura sinceritatea notelor. Tesele se coteză înainte de a se cunósce numele autoruluĭ și procedeurile prescrise sunt ast-fel, în cât este peste putință unuĭ membru al comisiuneĭ de a sci care candidat a scris cutare saŭ cutare compositiune. Cu acéstă nouă procedare am înlăturat, de duoĭ anĭ de ḑile de când se urmézǎ, orĭ ce reclamațiune în contra comisiuneĭ de examen, reclamațiunĭ carĭ eraŭ ne numĕrate înainte, și tot atât de numeróse ca și intervențiunile. Nu maĭ póte ḑice acum candidatul că nu este pus pe tabloŭ, cu tóte că a sciut; acum există compositiunile scrise pe carĭ candidatul nu póte să le nege, acestea daŭ nota comparativă ce merită fiecare. Reclamațiunile nechibzuite, cât și intervențiunile carĭ puteaŭ, maĭ mult saŭ puțin, să influențeze asupra membrilor comisiuneĭ, sunt definitiv suprimate. Iată procedarea nóstră, D-lor, care asigură imparțialitatea cea maĭ absolută la momentul cel maĭ grav al cariereĭ oficierilor, acela când trece de la gradul de căpitan la gradul de maior, grad care le deschide cariera definitiv.

Iată nepotismul nostru! (Aplause).

Acum să vĕ arăt cât de calomniat am fost și cât de urîcióse sunt bârfelile ce constat cu regret că saŭ adresat prin ḑiare de către uniĭ membri aĭ partiduluĭ liberal, carĭ, fără a se teme că comit o mare inichitate, le aŭ adus înaintea adunărilor publice spre a înegri fără scrupul și pe nedrept pe acela care are periculósa onóre a conduce armata.

Eĭ bine, vĕ voiŭ arăta ce modificărĭ am făcut eŭ tablourilor inspectorilor generalĭ, și cum am usat eŭ de dreptul ce 'mi 'l acordă legea. Privițĭ tablourile; nu am schimbat din ceĭ propușĭ la alegere, așa în cât nicĭ un pretins favorit nu a putut să se strecóre; neînsemnatele modificărĭ ce am făcut, aŭ fost numaĭ în favórea vechimeĭ.

Să examinăm tabloul din anul 1891 și 1892: nu am admis eliminarea la înaintare la vechime a duoĭ oficierĭ inferiorĭ, căcĭ acésta fiind o pedépsă gravă, am creḑut că era bine a fi indulgent față cu vinile lor, carĭ nu păreaŭ așa grave.

Iată, prin urmare, un fapt care a venit în favórea oficierilor pe carĭ se ḑice că 'ĭ am asuprit.

Am adăogat la înaintare un locotenet care figura pe tabloul din anul trecut și care se omisese de a se pune pe tabloul noŭ, eliminarea sa părêndu'mi-se nedréptă.

Asemenea am adăogat patru oficierĭ superiorĭ din carĭ 'mĭ pare că duoĭ figuraŭ pe tabloul trecut și duoĭ eraŭ fórte vechĭ.

Aceia carĭ figuraŭ pe tabloul trecut și nu se înaintaŭ din causa lipseĭ de vacanță, nu era just să nu fie trecuțĭ pe tabloul noŭ, maĭ ales că de acum înainte s'a admis principiul, că aceia carĭ sunt pe tabloul unuĭ an să fie pușĭ în capul tabloului anuluĭ viitor, dacă nu aŭ fost înaintațĭ în cursul anuluĭ; ceĭ pușĭ pe tabloŭ în considerația vechimeĭ lor meritaŭ acésta, și am creḑut că este bine a da și óre care considerațiune vechimeĭ.

Iată pentru infanterie.

In cavalerie asemenea nu am admis eliminarea la înaintarea la vechime a câtor-va locotenențĭ și s'aŭ adăogat treĭ locotenențĭ carĭ figuraŭ pe tabloul anuluĭ trecut și se ștersese fără motiv; s'a adăogat și un vechiŭ oficier superior spre a se ține sémă și aci de vechime.

In artilerie asemenea modificarea nu s'a întins de cât la 3 nume de oficierĭ, a căror vechime și valóre 'ĭ impuneaŭ, maĭ ales, că în vederea creațiuneĭ nouilor regimente de artilerie, numĕrul de vacanțe ce se avusese în vedere crescuse în urma hotărîreĭ nouluĭ budget.

D-lor, acesta era tabloul pe 1891—1892, și dacă a fost supus la aceste micĭ modificărĭ pe carĭ vi le am citit, a fost, maĭ cu sémă, pentru că era primul tabloŭ făcut dupe principiĭ nouĭ.

Tabloul pe 1892—1893 coprinde maĭ puține modificărĭ, însă s'a limitat numĕrul maiorilor de infanterie propușĭ, neschimbându-se însă nimic în rêndul propunerilor, acésta din causa miculuĭ numĕr de vacanțe ce aveam; n'am admis ștergerea de înaintare la vechime a duoĭ locotenențĭ, a căror vină nu era în raport cu acéstă pedépsă, și asemenea nu am admis ștergerea dupe tabloul anuluĭ precedent a duoĭ oficierĭ superiorĭ carĭ, dupe mine, nu demeritase întru atât.

In cavalerie nu am admis eliminarea la înaintarea la vechime a câtor-va oficierĭ superiorĭ, carĭ eraŭ propușĭ pentru ștergerea la vechime și pentru care pedépsa era prea mare, și am adăogat treĭ oficierĭ inferiorĭ, toțĭ propușĭ de șefiĭ lor, și un oficier superior a căruĭ vechime și propunere era admisibilă la artilerie; s'a adăogat un maior fórte vechiŭ, tot pentru a da vechimeĭ o mică primă de încuragiare.

Prin urmare, D-lor, la un numĕr de 500—600 înăintărĭ, iată la ce s'a limitat acțiunea ministruluĭ.

Dosarele sunt aci; pe tóte colónele iscălite de inspectoriĭ generalĭ se vede »aprobat« de ministru.

Dupe aceste doveḑĭ atât de probante, sper în dreptatea D-luĭ Șendrea, să recunóscă singur că a fost indus în eróre când a afirmat că oficieriĭ aŭ fost înaintațĭ fără să figureze pe tabloŭ; va recunósce că am avut o completă ințelegere cu unanimitatea inspectorilor generalĭ. Va recunósce D. Șendrea că am stabilit o regulă fórte bună și justă în procedările adoptate pentru formarea tablourilor, așa în cât reclamațiunile în contra înaintărilor s'aŭ micșorat din ce în ce, și pot ḑice că aŭ dispărut cu totul în ceea ce privesce înaintările de la căpitan la maior.

Să nu credețĭ însă, D-lor, că vom putea face verĭ-o înaintare fără să se dea loc la óre-carĭ nemulțumirĭ din partea acelora carĭ nu vor figura pe tabloŭ, căcĭ fie-care se crede apt a deveni repede ceea ce doresce să fie. Dar acesta e un motiv ca noĭ să luăm de bune tóte aceste reclamațiunĭ interesate dar nu interesante, și să facem din ele un act de acusare în contra ministruluĭ de resbel, căruia trebue să 'ĭ dațĭ tótă autoritatea de care are nevoie, pentru a conduce un personal așa de numeros a căreĭ desciplină e prima condițiune de a exista?

V'așĭ ruga dar să potolițĭ bârfelile din adunările publice, fiind-că nu se cade ca un ministru care are acte atât de doveditóre despre modul corect cum administréză înaintările în armată, să fie târât la bara publiculuĭ inconscient ca un om care 'șĭ calcă datoriile și face nepotismu!

Și acésta când? Când D-vóstre avețĭ la activul trecutuluĭ D-vóstre suprimărĭ de legĭ și lipsa completă a orĭ-căruĭ avis serios și precis al inspectorilor generalĭ, ceea ce dovedesce că înaintările se făceaŭ atuncĭ fără nicĭ o regulă!

Să vĕ spun, însă, pentru ce o óre-care presă m'a atacat anul trecut într'un mod îndrăsneț: Eraŭ furniturile ministeruluĭ de resbel la spate. Agențiĭ, samsarĭ rĕŭ nărăvițĭ din trecut, voiaŭ să majoreze prețiurile; se asiguraseră că eŭ nu le voiŭ da comanda armelor în dauna companieĭ care lăsase prețiurile la licitație cu milióne maĭ jos; nădăjduiaŭ să mĕ dobóre prin calomniĭ nerușinate, și până când nu s'a iscălit într'un mod definitiv contractele și nu s'aŭ tăiat ast-fel definitiv speranțele, am fost atacat de acea presă. (Aplause).

Să trec acum, D-lor, la îmbrăcămintea armateĭ, în privința căreea D. Șendrea a susținut că vĕḑênd la Tecuciŭ nisce soldațĭ carĭ lucraŭ la zăpadă îmbrăcațĭ cu mantale rupte, a dedus că armata întrégă nu are îmbrăcăminte. D. Șendrea trebue să cunóscă po-

vestea aceia, unde se spune că un călător care se pretindea observator, trecênd într'o ţéră străină, a întâlnit la graniţă o femee blondă şi din acésta 'şi a făcut convingerea că tóte femeile din ţéra aceea erau blonde.

Eĭ bine, D-lor, tot aşa şi D. Şendrea, găsind la o corvódă de zăpadă soldaţi îmbrăcaţi cu mantale de corvódă, conchide de aci că armata nu este îmbrăcată.

Dar avem cifre şi magasiĭ; putea fórte lesne D. Şendrea să'şi procure aceste cifre şi să céră chiar a visita magasiile, şi atuncĭ s'ar fi convins şi ar fi vĕdut că îmbrăcămintea armateĭ este asigurată de când guvernul conservator a dobêndit creditul de 10 milióne pentru echiparea armateĭ, care s'a votat de Corpurile legiuitóre în 1889.

Şi sciţi, D-lor, care a fost necesitatea acestuĭ credit? In timp de 12 anĭ, în budgetele partiduluĭ liberal, se fixa cifra necesară echipamentuluĭ dupe tariful reglementar care determina costul îmbrăcămintei şi orĭ căreĭ muniţiunĭ; cifra se calcula dupe efective in basa aceluĭ tarif, şi se trecea în budget astfel: La echipament atâtea milióne, şi în urmă de desubt, se trecea: La economiĭ un milion, şi aşa în timp de 10 anĭ s'aŭ trecut la economiĭ 10 milióne. Eĭ bine, aceste 10 milióne am fost nevoiţi să le votăm noĭ ca să putem îmbrăca armata lăsată desbrăcată de partidul liberal. (Aplause).

Şi acum când am luat în mână în mod aşa energic acéstă cestiune, când am găsit o singură companie pentru confecţionarea haĭnelor, şi am fost nevoit să creăm patru spre a doborâ marea câtime de material ce avem, pretindeţĭ că armata nu este îmbrăcată?!

Iată, D-lor, adevĕrul!

Nu era armata îmbrăcată, şi póte să maĭ fie postav din acela sdrenţuit al fabriceĭ Alcaz, pentru care plătém 9 leĭ metrul, pe când nu valora nicĭ 5 leĭ. (Ilaritate).

D. Alcaz avea monopol şi suprimând acel monopol am realizat, într'un singur an, peste un milion economie asupra plăţeĭ pe care o plătém fabriceĭ Alcaz; am putut astfel să dobêndim un mare supliment de postav cu care putem îmbrăca şi efectivele nouĭ create acum de noĭ, şi carĭ nu eraŭ prevĕdute încă când s'a cerut creditul de 10 milióne. Graţie acesteĭ economiĭ, armata nu va rĕmâne neîmbrăcată chiar mărită cum am crescut'o noĭ.

D. Alcaz a făcut, în câţĭ-va anĭ, o stare de 10 milióne. Vĕ întreb: care este industria aşa de remunerătóre în cât să se póte câştiga, în mod cinstit, o stare de 10 milióne în câţĭ-va anĭ? D-lor, tóte aceste milióne aŭ fost făcute dupe spinarea armateĭ nóstre. (Aplause).

Dar nu era numaĭ preţul care era exorbitant, în cestiunea postavuluĭ Alcaz, era şi calitatea próstă, căcĭ postavul, chiar cel ser, —daţi'mĭ voie aci să intru într'o cestiune technică,—pentru ca să 'şĭ păstreze culórea trebuia să 'i se dea o bae de indigo destul de lungă; acea baie nu exista în postavurile Alcaz, şi sciţĭ cât valora acea baie? 1 leŭ de metru! Asupra a sute de miĭ de metri puteţĭ calcula ce beneficiŭ ilicit se dobêndea.

Desfiinţênd acest monopol al fabriceĭ Alcaz noĭ nu am lovit de loc în fabricele române.

Astădĭ fabrica Wolf, fostă Alcaz, fabrica de la Azuga aŭ priimit cea maĭ mare parte din comanda de postav, pe care 'l face acum bun şi eftin şi nu maĭ există în armată acel postav verdiŭ pe care 'l a vĕdut D. Şendrea la soldaţiĭ de la Tecuciŭ; acel postav era un rest din postavul fabriceĭ Alcaz.

Acum, D-lor, ce cifre maĭ voiţĭ în acéstă privinţă?

Tóte economiile realizate din postav le am băgat tot în postavul de care armata avea nevoie.

Dar numaĭ acésta am fost siliţĭ să facem?

Am fost siliţĭ să completăm tot echipamentul soldaţilor, găsit de noĭ în stare fórte mediocră; am avut încă sarcina înfiinţăreĭ nouluĭ sistem al cartuşiereĭ datorit nouluĭ armament; am completat întregul harnaşament, şi crede D. Şendrea că póte printr'o singură afirmare ca să denatureze faptele şi să contesteze tablourile de situaţiunĭ, carĭ sunt la disposiţiunea D-sale şi a orĭ-căruĭ membru al Parlamentuluĭ orĭ când vor voi.

Cred că nu este nevoe să insist maĭ mult asupra acesteĭ acusaţiunĭ.

Am contractat la ministerul de resbel un obiceiŭ care nu exista până acum: acela de a nu se cumpĕra nimic fără licitaţiune; tot-d'a-una ne am adresat la concurenţă. Să nu vĕ miraţĭ dar, D-lor, că am excitat multe necazurĭ şi că avem să îndurăm multe atacurĭ.

Unul din cele maĭ persistente şi care a avut ecoŭ până şi în reichstagul german, a fost acela al armamentuluĭ cetăţeĭ Bucurescĭ. D. Grusson era contractantul obicĭnuit al ministeruluĭ de resbel. El a obţinut tóte contractele sale fără licitaţie, fără studiĭ, şi regret că sunt silit s'o spun, nu există în dosarele ministeruluĭ de resbel nicĭ o slovă, nicĭ o linie, nicĭ un proces-verbal al verĭ unuĭ oficier român, a verĭ uneĭ comisiunĭ care să fi constatat că aceste comendĭ trebuiaŭ făcute, ci s'a contractat din cabinet direct, fără studiĭ, fără să se scie nicĭ ce valorézá, nicĭ ca calitate, nicĭ ca preţ!

D. Gr. Lerescu: Audiţĭ, D-lor? (Ilaritate).

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Acésta s'a făcut, D-lor, şi D. Grusson era aşa de sigur că are să aĭbă comanda cea mare a armamentuluĭ Bucurescilor în cât se instalase pe un picior imens, făcuse cheltuelĭ enorme şi 'ĭ las rĕspunderea aserţiuneĭ pe care a făcut'o unuĭ oficier trimis în misiune pentru a constata materialul pe care 'l dădea, căruia 'ĭ a declarat că avea promisiunea formală a unuĭ ministru liberal, şi acela nu era ministru de resbel de la acea epocă, *că orĭ-ce s'ar întêmpla, comanda armamentuluĭ Bucurescilor o va avea*; îĭ las rĕspunderea acesteĭ declaraţiunĭ; póte să nu fie adevĕrată, dar ceea ce este adevĕrat este că a făcut clădirĭ şi construcţiunĭ pentru acest scop, ca şi când ar fi fost sigur, şi cheltuelile aŭ fost aşa de marĭ în cât neobţinênd comanda a fost silit să trécă casa întrégă uneĭ case maĭ puternice din Germania, caseĭ Krup! Acesta este adevĕrul. Cum ar fi putut casa Grusson să facă asemenea cheltuelĭ dacă persóna ce îĭ făcuse făgăduiala nu era din cele maĭ autorisate ale partiduluĭ liberal? Dar s'a intêmplat o schimbare de guvern şi a venit un ministru care face nepotism în armată, care inaintéză oficieriĭ dupe placul luĭ, de şi sunt iscăliţĭ toţĭ oficieriĭ inspectorĭ generalĭ pe tablourile de înaintărĭ, pentru a consfinţi aceste înaintărĭ, şi acest ministru nu a voit a'ĭ crede pe cuvênt în privinţa uneĭ asemenea comande însemnate, a credut că este bine ca noĭ să facem programul armamentuluĭ pe care trebue să ni 'l dea şi să arătăm noĭ ce vrem şi pe ce preţ putem să îl dobândim! Din causa acestor vederĭ necunoscute, neaplicate încă la ministerul de resbel şi acum *Gazeta de Colonia* nu încetéză de a ne asvêrli atacurĭ, dicênd că am trădat interesele române, dând la altă casă de cât caselor germane; tóte acestea sunt bune de trecut în gazetele carĭ apăr interesele lor locale, dar noĭ nu avem să ne ocupăm de ele ci de interesele armateĭ nóstre, de interesele nóstre şi de baniĭ pe carĭ 'ĭ dăm! Ast-fel, D-lor, iată ridicat puţin vĕlul care acoperă trecutul, şi 'mi se pare că a fost cam imprudent D. Şendrea silindu-mĕ să aduc acestea înaintea Senatuluĭ; eŭ de treĭ anĭ am tăcut, de treĭ anĭ nu am deschis aceste dosare ale ministeruluĭ pentru a le aduce în Camere şi acum un an, când 'mi se anunţase atacurĭ adusesem un dosar fórte însemnat, acela al întrebuinţăreĭ celor 30 de milióne votate de Adunărĭ pentru apĕrarea ţĕreĭ în carĭ se póte vedea că s'aŭ cumpĕrat şi scufiĭ de spitale cu rentă de aur. (Aplause). Era maĭ bine, cred, să nu mĕ provocaţĭ!

Acum, D-lor, sĕ trecem la ultima cestiune ridicată de D. Şendrea. D. Şendrea a pretins, lucru straniŭ, că avem arme dar nu avem pulbere. Pentru onórea sciinţeĭ oficierilor noştri cred că acel care a dat D-luĭ Şendrea aceste renseignemente nu este un oficier, ci o fi póte unul din ceĭ interesaţĭ ca să ne trécă marfa lor fără examen şi fără control, căcĭ altmintrelea nu este cu putinţă ca un oficier român să fi spus asemenea inexactităţĭ; dar se póte încă ca D. Şendrea să nu fi înţeles ce 'ĭ s'a spus, şi 'ĭ voiŭ da explicaţiunĭ.

D-sa a pretins: ântêiŭ, că s'a încercat arma de calibrul mic 6 $^1/_2$ m. m. cu pulberea fără fum pentru calibru maĭ mare. D-lor, este aşa de greşită acéstă aserţiune în cât pentru orĭ-ce om care scie ce este o armă nicĭ nu ar putea fi enunţată. Când cine-va presintă o armă, dupe ce a fixat calibrul, trebue să determine imediat iuţéla iniţială care trebue să o posédă glonţul; acesta este, spre exemplu, de atâţĭ metri pe secundă pentru calibrul 6$^1/_2$ şi de atâţĭ metri pe secundă pentru calibru 8; nicĭ o experienţă de poligon nu se póte face dacă nu se întrebuinţéză pulberea necesară, spre a se avea aceste vi-

teze, nu se pot verifica nicĭ trajectoriile, nicĭ înălțimile, nicĭ bătaia armeĭ.

Armele carĭ ni s'aŭ presentat, ni s'aŭ presentat în condițiunĭ balistice complete, dându-se tóte detaliile construcțiuneĭ și necesitățile carĭ trebue să le împlinéscă pulberea fără fum. In acelașĭ timp am început studiul pulberilor fără fum, ce ni s'aŭ oferit în mare numĕr. Confecționarea acestor pulberĭ nu maĭ este un secret absolut; fabricațiunea lor este cunoscută. S'a studiat dar arma propusă cu pulbere care dădea iuțéla necesară pentru calibrul nostru maĭ mic de cât tóte cele întrebuințate până acum, și s'a constatat că iuțelile se pot dobêndi cu maĭ multe pulbere, carĭ sunt la disposiția nóstră.

Rĕmânea acum a alege printre acestea, carĭ sunt acelea carĭ ne vor da presiunile cele maĭ micĭ și se vor păstra maĭ bine.

Aceste cestiunĭ de calitate sunt fórte îngrijitóre și trebue să ne gândim bine și să nu luăm o hotărîre definitivă, de cât dupe lungĭ și bune experiențe.

Afară de acéstă cestiune de calitate trebue prevĕḑut ca fabricațiunea să fie făcută la noĭ în țéră; nu putem să rĕmânem tributarĭ străinătățeĭ pentru acéstă unéltă indispensabilă armamentuluĭ, și de aceea se studiază cestiunea din aceste duoĕ puncte de vedere: Arma fiind dată și cunoscênd condițiunile ce trebue să îndeplinéscă pulberile, să alegem pe cea maĭ bună, pe care să o putem fabrica la noĭ. Am comandat armele și cartușele, și am plăcerea să vĕ anunț că lucrările asupra pulberilor, a distinșilor noștri oficierĭ, aŭ ajuns la resultate fórte bune; am pulberĭ fără fum carĭ convin armeĭ nóstre fabricate în străinătate, în Belgia și Austria, în condițiunĭ fórte bune, și nu am de cât să fac comanda; dar avem alte duoĕ pulberĭ fără fum, inventate de duoĭ oficierĭ românĭ, și asupra acestora pórtă experiențele nóstre, căcĭ voim să le fabricăm la noĭ. (Aplause).

Fără a prejudeca lucrul, putem ḑice că avem un început de execuțiune; am comandat machinĭ în străinătate și aŭ să ne sosécă, și sper că vom putea fabrica, în maĭ marĭ câtimĭ, pulberĭ, carĭ aŭ dat resultate fórte bune, superióre celor din străinătate.

Așa dar, D-le Șendrea, nu ne zori; dacă vom avea nevoe imediată ne vom adresa străinătățeĭ, și ne va trebui puțin timp ca să încărcăm cartușele nóstre; dar nu este zor să dăm furnitura cuĭ-va; avem vreme; lăsațĭ să urmăm experiențele nóstre pe un picĭor din ce în ce maĭ mare și să avem la noĭ fabricațiunea de pulbere fără fum care să fie românéscă și fabricată în România.

Este dar inexact a ḑice că avem arme fără pulbere; ea este determinată și tótă cestiunea este de a face acéstă fabricațiune la noĭ în țéră, și pentru acésta ne trebue puțin timp. Cred că ar fi inutil ca să maĭ ostenesc onor. Senat cu întinderea acestor rĕspunsurĭ, carĭ sper că și onor. D. Șendrea le va crede suficiente și satisfăcĕtóre. (Aplause).

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, nu am să vĕ răpesc timpul. Cestiunile puse la ordinea ḑileĭ, prin Mesagiul Regal, precum și de rĕspunsul făcut acestuĭ Mesagiŭ, aŭ fost tratate în tótă întinderea lor. Cred însă, că sunt câte-va puncte carĭ nu aŭ fost destul de complet tratate și de aceea m'am hotărât a lua cuvêntul. Am citit, D-lor senatorĭ, și am recitit atât Mesagiul Regal, cât și rĕspunsul ce onor. Senat face acestuĭ Mesagiŭ cu tótă atențiunea ce merită. Prima impresiune ce 'mĭ aŭ lăsat aceste duoĕ documente a fost că, în anul acesta, discuțiunea are să fie mult maĭ liniștită, și cu mult maĭ obiectivă, de óre-ce, dupe cum spune Mesagiul și repetă rĕspunsul Senatuluĭ, țéra înótă în fericirĭ și bucuriĭ nespuse.

Nu este ramură de activitate care să nu fie înfloritóre, asigură Mesagiul regal, confirmă la rêndul sĕŭ rĕspunsul Senatuluĭ. Atmosfera politică, socială, economică, financiară s'a limpeḑit în așa grad în țéra nóstră în cât numaĭ există nicĭ o urmă de îngrijire saŭ de nemulțumire. Mesagiul și rĕspunsul din partea Senatuluĭ se întrec în felicitărĭ. Pĕcat că nu se află în limba nóstră nisce superlative carĭ să zugrăvéscă și maĭ expresiv starea de fericire și de bucurie în care se află țéra. In politica externă cele maĭ cordiale relațiunĭ cu tóte puterile; în finance excedente peste excedente, prisos peste prisos; în administrație cea maĭ perfectă regulă și corectitudine. Ce țéră fericită 'mĭ-am ḑis.

Dacă acéstă stare este adevĕrată, iată un guvern fericit, iată o țéră fericită. Arătați'mĭ dacă există o țéră în Europa care să fie în starea în care se află România. In tóte țĕrile: în Englitera, Francia, Germania, Italia și Austria vedem crize politice, economice, sociale, cestiunĭ grave la ordinea ḑileĭ în desbatere, așa în cât corpurile legiuitóre și suveraniĭ nu pot ḑice că sunt la perfectă fericire, și tot-d'a-una fac să iasă înaintea representațiuneĭ naționale părțile slabe. La noĭ, însă, am rĕmas încremenit când am vĕḑut că nu este nicĭ o parte slabă de sus până jos, fericirea fericilor, pace, liniște și concordie. Iată de ce am ḑis, citind Mesagiul și rĕspunsul: de rêndul acesta avem să fim în perfectă liniște. Guvern tare, și cum să nu fie tare, dacă a adus țéra în așa stare de fericire, în duoĭ anĭ de muncă?

Țéra prea mulțumită, decĭ guvernul are să rĕspundă oposițiuneĭ cu fruntea senină. Ne am amăgit, căcĭ nu a trecut mult și de unde noĭ ne așteptam ca banca ministerială să vorbéscă ca un guvern tare, din contra, a vorbit ca cel maĭ slab guvern, a coborât cestiunile cele maĭ importante la cel maĭ de jos nivel al discuțiuneĭ parlamentare.

In loc să discutăm calm, cu tótă sinceritatea ce merită cestiunile acestea marĭ, ne înhățăm uniĭ pe alțiĭ, rĕsfoim decument cu document, ne facem delatorĭ, oferind un spectacol particular în desbaterile parlamentare.

Dar 'mĭ se va rĕspunde: D-vóstre sunteți de vină, oposiția.

Dacă suntem aci cred că nu trebue să ne închidem gura. Și ce oposiție? Un mănuchiŭ de ómenĭ. Când aveți o majoritate atât de compactă, și când faptele carĭ ies din Mesagiŭ arată că totul respiră a fericire, de ce să vĕ supĕrați, să vĕ perdeți șirul și cumpĕtarea care tot-d'a-una e bine să e aibă un guvern tare. Ce am făcut noĭ ca să provocăm acusărĭ atât de aspre și de nepotrivite cu situațiunea bănceĭ ministeriale?

Ce cestiunĭ am adus în desbaterĭ, carĭ ar merita reproșurile și acusațiunile triviale ce ni s'aŭ făcut?

Cel d'ântêiŭ care a luat cuvêntul a fost D. Dim. Sturdza. A venit D-sa cu verĭ-o cestiune rĕsvrătitóre?

A venit, din contra, cu cestiunĭ carĭ sunt la ordinea ḑileĭ, și pe carĭ, ca senator și representant al întreguluĭ partid liberal, a găsit de cuviință să le expună.

A venit cu cestiunea românilor din Transilvania.

Eĭ, și de ce v'a supărat așa? Nu cum-va credeți că acéstă cestie datéză de ierĭ, că cum a ḑis D. ministru de externe, am inventat'o noĭ, acum câțĭ-va anĭ? Noĭ am inventat cestiunea Transilvanie prin faptul că s'aŭ expulsat câțĭ-va românĭ? Serios este acésta?

Dați'mĭ voe să vĕ spun că sunteți cu desăvêrșire străinĭ de cestiunea Transilvanieĭ.

Cestiunea acésta există de nu se ține minte.

Nu am inventat'o noĭ și nu aveam nevoie să o inventăm; a născut'o împregĭurările și modul de viețuire politică națională, socială și economică a românilor de dincolo de Carpațĭ.

Noĭ n'am făcut de cât să desfășurăm faptele, să le expunem înaintea Senatuluĭ și a țĕreĭ.

Ce crimă am făcut că am adus înaintea Senatuluĭ acéstă cestiune?

Ce are în sine cestiunea acésta care să îndreptățéscă pe D. ministru de externe ca să ḑică: nu vĕ atingeți de o cestiune așa de arḑĕtóre?

Ațĭ făcut apel la noĭ toțĭ ca să lăsăm la o parte acéstă cestiune. Aveți aerul de a ne da sfaturĭ, cum trebue să procedăm în punerea cestiunilor.

La vêrsta nóstră nu puteți să ne maĭ dațĭ sfaturĭ; noĭ am cărunțit în luptă, ne-am făcut o educațiune politică, socială, economică, am luptat pe terenul ideilor și nu avem nevoe ca D-vóstre să ne faceți pe dascălul, să ne ḑiceți că nu trebue să ne amestecăm în asemenea cestiunĭ.

Cestiunea românilor de dincolo de Carpațĭ este vechiă; procesul dintre dênșiĭ și asupritoriĭ lor datéză de mult, fórte de mult. In cât despre noĭ, ceĭ de astăḑĭ, o cunóscem de când ne aflam pe băncile școleĭ, și nu am făcut de cât să cunóscem din ce în ce maĭ complet.

A ne spune astăḑĭ ca să nu ne ocupăm de acéstă cestiune este a ne cere să renegăm întreg trecutul nostru, să renunțăm la convingerile nóstre cele maĭ adâncĭ, să renunțăm la orĭ-ce demnitate de ómenĭ și de românĭ. Scițĭ că una ca acésta nu se póte. Cum voițĭ, D-le ministru de externe, ca să nu ne ocupăm, să nu ne atingem de acéstă cestiune

ardĕtóre, cum o numițĭ D-vóstră? Cum voițĭ ca să ne păstrăm tótă liniștea, să îndurăm în tăcere cele se se petrec dincolo de munțĭ? Puteți óre cere de la noĭ să stăm nepĕsătorĭ când o populațiune de 3 milióne românĭ îndură cele maĭ amare suferințe, când este amenințată în existența sa națională, în familia sa, în biserica și șcóla sa, în tot ce are maĭ scump?

Și apoĭ, D-le ministru, de ce v'ațĭ ridicat cu atâta furie contra nóstră, când D. Sturdza a pus cestiunea românilor din Transilvania și Ungaria, în modul cel maĭ firesc, cel maĭ liniștit și cel maĭ neofensiv din tóte punctele de vedere? D. Sturdza s'a mărginit a vĕ arăta cum stă cestiunea românilor, cum a lucrat românii de dincolo, ce aŭ reclamat eĭ, și a întrebat pe guvernul român care este modul sĕŭ de a vedea în acéstă cestiune.

Ce? Adică guvernul român nu trebue să aĭbă modul luĭ de a vedea în acéstă cestiune?

Credețĭ că în starea în care a ajuns cestiunea Transilvanieĭ atât în țéră, cât și în Europa, va fi permis guvernuluĭ român să ḑică: Nu mĕ privesce, nu mĕ amestec?

Scițĭ, ca și mine, saŭ dacă nu o scițĭ, o vețĭ învĕța, că un asemenea guvern nu ar maĭ putea sta în capul afacerilor țĕreĭ. Punețĭ urechia și ascultațĭ, pipăițĭ pulsul țĕreĭ și vĕ vețĭ convinge că poporul român nu se póte desinteresa de starea românilor de peste Carpațĭ.

Ațĭ creḑut, însă, că vorbițĭ ca om politic; eŭ nu vĕ fac o crimă din acésta, maĭ cu sémă că nu sunt chiămat eŭ să ve dictez rĕspunsul; dar dacă nu'mĭ permit să vĕ dictez eŭ rĕspunsul, cred că nicĭ banca ministerială nu póte să ne dea noĕ asemenea sfaturĭ. Noĭ în tot-d'a-una ne am interesat și ne interesăm de cestiunile privitóre la naționalitatea nóstră și când nu ne am maĭ interesa, acésta ar dovedi că nu maĭ suntem demnĭ de a purta [illegible]ul de ómenĭ politicĭ, de partid național-liberal. Nu putem și nu ne este ertat, D-le ministru, să nu ne interesăm de starea românilor.

D-vóstră, însă, ne ațĭ făcut criminalĭ pentru acésta.

Criminalĭ?! Dar, D-le ministru, trebue să fițĭ maĭ mult de cât mine în curent cu deosebitele cestiunĭ, carĭ aŭ óre care analogie cu cestiunea românilor.

De sigur că ațĭ citit nu numaĭ viéța, dar și operile conteluĭ Cavour. Eŭ am asistat în Camera italiană, tocmaĭ când se trataŭ cestiunĭ de felul acesta și urmărém cu mult interes ședințele parlamentuluĭ de la Turin; eĭ bine, nu 'mĭ s'a întêmplat să aud nicĭ o dată, nu de la un deputat, dar nicĭ de la nemuritorul și marele om de stat al Italieĭ verĭ o umbră de îndouială în privința drepturilor și datoriilor ce aŭ italienii de a se ocupa de sórta fraților lor asuprițĭ pe atuncĭ de regĭ și ducĭ străinĭ cu inima și cu sângele de poporul italian.

Turinul era, pe atuncĭ, locul unde își dăduse întâlnire tóte ilustrațiunile din diferitele părțĭ ale Italieĭ, unde se adăposteaŭ toțĭ persecutațiĭ, toțĭ amenințațiĭ de a fi decapitațĭ, saŭ încarcerațĭ pentru că 'șĭ iubeaŭ patria.

Și noĕ ne facețĭ imputarea de criminalĭ pentru că am adus înaintea Senatuluĭ cestiunea românilor din Transilvania și Ungaria? Cu alte cuvinte voițĭ să fim nepăsătorĭ, voițĭ să ḑicem: »Piară românii din Transilvania, noĭ să trăim?

Una ca acésta nu se póte.

Ne dóre și ne pasă ca românĭ și ca ómenĭ, și când întréga Europă civilisată se ocupă de acéstă mare cestiune națională, ar fi o rușine pentru némul românesc, ca noĭ, în Parlamentul român, să tăcem. (Aplause).

Ațĭ făcut o imputare D-luĭ Sturdza, ḑicênd: Curios, D. Sturdza, partisan al tripleĭ alianțe, pune cestiunea transilvăneană pe tapet; cum se împacă aceste duoĕ lucrurĭ? Dar, D-le ministru, ce are aface una cu alta?

Suntem chiămațĭ noĭ să ne ocupăm de tripla alianță aci? De ce schimbațĭ cestiunea?

Și ce, gândițĭ că, dacă ațĭ pus cestiunea acésta înainte, ne ațĭ înfricoșat?

Și ce, gândițĭ că, dacă ațĭ pus cestiunea acésta înainte, ne ațĭ înfricoșat așa în cât să ḑicem: Nu maĭ deschidem gura?

Credețĭ óre că se găsesc între bărbații politicĭ aĭ tripleĭ alianțe ómenĭ carĭ să crédă că un popor tênĕr, ca poporul român, nu trebue să se intereseze de sórta fraților luĭ din alte țĕrĭ și să caute, pe cât póte, a le îndulci suferințele ce îndur?

Oare dacă tripla alianță v'ar propune să intrațĭ cu dênsa în legăturĭ politice, cu condițiunea însă ca România să se desintereseze de sórta românilor din Austro-Ungaria și aĭurea, D-vóstre, guvern român, ațĭ consimți la una ca acésta? Credețĭ că România ar aproba un asemenea tractat?

Așĭ dori să 'mĭ se arate un român care ar putea să subscrie un asemenea lucru!

Credețĭ că dacă am presupune că s'ar găsi un guvern și un Parlament care ar aproba acésta, téra ar priimi?

Nu, D-lor! Dacă noĭ în Parlament representăm țéra, apoĭ să nu uĭtăm că nu noĭ suntem întréga țéră, și, prin urmare, să ne iasă din gând că noĭ, votând ceva în acest sens, am putea tîri dupe noĭ întréga țéră.

Fițĭ încredințațĭ că țéra cu nicĭ un preț nu va putea încuviința ca, sub pretext de alianță, să sacrificăm interesele némuluĭ nostru. Nicĭ o dată românii nu vor putea fi alăturĭ cu dușmanii némuluĭ lor.

Rĕŭ ațĭ făcut dar, D-le ministru de externe, de ațĭ introdus tripla alianță în acéstă cestiune, și ațĭ greșit chĭar politicesce, procedând dupe cum ațĭ procedat.

D. Sturdza v'a expus numaĭ cestiunea Transilvanieĭ și v'a rugat să dațĭ un rĕspuns asupra acesteĭ cestiunĭ. D-vóstră însă, în loc să rĕspundețĭ la cestiune, ațĭ făcut un rechizitor în contra D-luĭ Sturdza, afirmând că D-sa a voit să vêndă țéra la evreĭ, că a fost pentru indigenarea evreilor pe categoriĭ și că a dispus de țéră ca de moșia D-sale.

Eĭ bine, D-lor, vĕ întreb: Acum în o cestiune atât gravă, asupra căreea sunt ațintite privirile tutulor românilor, se rĕspunde în modul acesta, ḑicênd D-luĭ Sturdza: Te ocupĭ de cestiunea Transilvanieĭ, tu, care aĭ voit să daĭ țéra la evreĭ?

Cu totul altele ar fi trebuit să fie cuvintele și forma cu care D-vóstră să venițĭ a rĕspunde într'o cestiune atât de importantă. Ațĭ preferit forma comună, trivială; acusărĭ neîntemeiate; n'ațĭ câștigat cu acésta.

Nu este de ajuns ca să aruncațĭ o afirmare atât de nesocotită pentru ca lumea să vĕ crédă.

Fie-care avem trecutul nostru în politică și fie-care putem rĕspunde cu fapte. Dacă este vorba de cestiunea israelită, noĭ aceștia, carĭ avem obiceiul de a vĕ arăta părerile și pe calea publicitățeĭ, putem să vĕ aducem sume de broșurĭ și de articole, din carĭ se va vedea că nu numaĭ nu am căutat să dăm țéra la evreĭ, dar că din contra am căutat resolvarea cestiuneĭ în interesul némuluĭ românesc. Și acésta pe atuncĭ când D-vóstre nicĭ nu vĕ gândéțĭ la dênsa. Și cu tóte luptele nóstre în cestiunea israelită, totuși îndrăsnițĭ să ne acusațĭ că am căutat să dăm țéra evreilor!

Sunt convins că în consciința D-vóstre nu credețĭ acésta și atuncĭ mĕ întreb: De ce întrebuințațĭ în discuțiune argumente pe carĭ singurĭ nu le credețĭ?

Iată de ce, D-lor, ḑiseiŭ că îmĭ pare rĕŭ că cestiunile s'aŭ coborît, nu s'aŭ ținut la înălțimea lor. Când oratarii oposițieĭ vorbesc cu desăvêrșire obiectiv, guvernul trebue să pună în discuțiune gravitatea ce comportă asemenea discuțiune și să se înlăture acea cértă care mie îmĭ displace cu desăvêrșire, și care face ca cestiunile să pérdă din importanța și farmecul lor.

Am constatat cu plăcere, și sunt fericit s'o spun înaintea Senatuluĭ, că D. ministru de finance a făcut excepție; și D-luĭ a fost atacat, cu tóte acestea onor. D. Germani a sciut să 'șĭ apere financele fără a ne adresa absolut nicĭ un cuvênt necuviincios; și a câștigat și D-luĭ individual și cestiunea.

D-vóstre, carĭ ațĭ avut norocul ca în 2 anĭ de ḑile să vĕrsațĭ atâta fericire, fițĭ maĭ calmĭ, căcĭ tot-d'a-una ceĭ maĭ tarĭ sunt maĭ calmĭ de cât ceĭ maĭ slabĭ; pentru ceĭ tarĭ faptele vorbesc și D-vóstre prin Mesagiŭ ne arătațĭ că faptele vorbesc pentru D-vóstre.

Trec maĭ departe, D-lor.

Ațĭ declarat, onor. D-le ministru, și vĕ cred pe cuvênt, că avețĭ raporturĭ amicale cu tóte puterile europene. Ne place să auḑim lucrul acesta, de cât nu sciŭ dacă aceste raporturĭ amicale sunt în adevĕr cu tóte puterile europene. Negreșit că oficial nu putețĭ declara; dar noĭ, ca oposițiune, putem vorbi. Nu sciŭ în ce consistă amicia ce avețĭ cu tóte puterile și care ațĭ câștigat'o pe tótă linia; sciŭ însă că o putere vecină și anume Ungaria nu face de cât să ne dea vecĭnic motive de măhnire și supărare. Ațĭ întrebat, D-le ministru, că dacă am fi noĭ la guvern tot aceleași vederĭ am avea ca acele rostite de D. Sturdza; vĕ declar că

vom avea absolut aceleaşĭ vederĭ, căcĭ n'avem obiceiul să spunem într'un fel şi să facem alt-fel.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Vĕ declar că n'aţĭ face-o.

D. P. S. Aurelian. D-le Carp, eŭ sciŭ că D-ta eştĭ prooroc, că între alte calităţĭ aĭ şi pe aceea de a prooroci; dar să 'mĭ fie permis a declara că în acéstă cestiune am face maĭ mult de cât facĭ D-ta.

Dacă este vorba de a dobêndi puterea cu condiţiunĭ carĭ nu ne convin, noĭ nu avem nicĭ o grabă d'a veni la putere; prin urmare, n'am primi puterea de cât în condiţiunile în carĭ ne ar conveni, dar nu cu orĭ ce preţ.

D-lor, ni s'a ḑis şi ni se ḑice mereŭ: De ce vĕ amestecaţĭ în cestiunea transilvană? Eŭ întreb: Este óre permis cuĭva să maĭ pună cestiunea acésta? Cum? Aţĭ uĭtat aşa de curênd că suntem românĭ de un sânge cu cele 3 milióne carĭ sufer, şi ale căror suferinţe merg crescênd pe fie-care ḑi? Nu vedeţĭ óre că guvernul şi poporul maghiar 'şĭ aŭ dat cuvêntul de ordine ca să extermineze tot ce este românesc în Transilvania şi în Ungaria? Nu citiţĭ óre desbaterile parlamentuluĭ maghiar şi nu vedeţĭ că miniştriĭ se întrec carĭ maĭ de carĭ să ia mĕsurĭ pentru a lovi în tóte aşeḑămintele naţionale românescĭ? Nu sciţĭ óre că guvern şi asociaţiunĭ maghiare caută să desnaţionaliseze pe românĭ, luând copii şi ducêndu-ĭ în şcolĭ şi azilurĭ unde numaĭ românesce nu se învaţă? Nu vedeţĭ, nu auḑiţĭ óre că se urmăresce desfiinţarea naţionalităţeĭ române în şcóla şi biserica română? Nu citiţĭ óre că chĭar presa maghiară s'a scandalisat de mulţimea proceselor de presă intentate ḑiariştilor românĭ? N'aţĭ citit óre că curg procesele de presă şi procesele politice şi că toţĭ românii sunt condamnaţĭ şi aruncaţĭ în carcere, în temniţe, ca cea de la Seghedin, unde sunt trataţĭ ca ceĭ maĭ marĭ criminalĭ? Când lucrurile acestea se petrec, ungurii uĭtă că era un timp când eĭ citeaŭ cu pasiune cartea suferinţelor luĭ Silvio Pelico, ale aceluĭ mare patriot italian care a descris în pagine sângeróse suferinţele sale în închisorile austriace. Când aţĭ vedea ceea ce se petrece la Cluj, ceea ce se petrece în închisorile de la Seghedin, veţĭ ḑice că acestea întrec suferinţele luĭ Silvio Pelico. Faţă cu acéstă stare de suferinţă, cum putem dar sta indiferenţĭ? Ne dóre amar, şi de aceea reclamăm ca ómenĭ, ca oposiţiune, dacă nu ca guvern.

A nu reclama, a nu protesta înaintea lumeĭ civilisate este cu neputinţă; tăcerea, faţă cu suferinţele şi torturile fraţilor noştri de peste Carpaţĭ, ar fi o adevĕrată crimă şi ne ar atrage meritatul dispreţ al întregeĭ Europĭ. Când noĭ am voi să tăcem, nu va tăcea Europa, şi dacă n'am lua noĭ în mână cestiunea, ar lua-o Europa. D-le ministru, maĭ înainte de a se trata cestiunea în Parlamentul român, întréga presă europénă, şi chiar americană, a vorbit de dênsa. In timpul de civilisaţiune în care trăim, cestiunĭ ca aceea a românilor transilvănenĭ nu se pot înlătura, şi dacă am fi aşa de denaturaţĭ în cât să stăm indiferenţĭ, alţiĭ vor lua cestiunea în mână. Dacă vom tăcea noĭ, nu va tăcea Europa civilisată. Vĕ aduceţĭ aminte cum marele Gladstone protesta în contra maltratărilor ce sufereaŭ bulgariĭ?

Cum voiţĭ să tăcem noĭ? Să uĭtăm totul? Să presupunem că a dispărut din noĭ vocea sângeluĭ, dar sentinentul de gratitudine nu este nimic? Boeriĭ vechĭ vĕ pot da o lecţiune în acéstă privinţă; sub regimul lor a venit Lazăr spre a începe lupta crâncenă contra fanarioţilor, carĭ ne luase limba din şcolĭ şi biserică, ne falsificase istoria. Când luĭ Lazăr 'ĭ aţĭ ridicat, 'ĭ am ridicat cu toţiĭ o statue aci, în faţa Academieĭ, am făcut un act mare, am spus ceva înaintea Europeĭ şi înaintea ţĕreĭ. Putem óre uĭta că de acolo din Transilvania ne a venit lumina, ne aŭ venit dascăliĭ carĭ să ne reconstitue istoria neamuluĭ nostru, să ne dea limba cultă cu alfabetul eĭ latin, desbrăcând'o de atâtea străinismurĭ? Uĭtat'aţĭ că eĭ aŭ luptat maĭ cu putere contra acelora carĭ ne treceaŭ de sclavĭ? Uĭtat'aţĭ óre pe nemuritoriĭ ardelenĭ carĭ ne aŭ scos din întuneric şi ne aŭ îndreptat pe marea cale a românismuluĭ, pe care fanarioţiĭ şi alţĭ străinĭ îl năbuşiseră cu totul?

Când ómeniĭ aceştia aŭ fost dascăliĭ noştri, povĕţuitoriĭ noştri, acum când descendenţiĭ lor gem sub jugul apĕsăreĭ, să stăm nepĕsătorĭ? Nu maĭ insist asupra acestuĭ punct; D. Sturdza a vorbit în mod strălucit şi a vorbit în numele nostru a tuturor din partidul liberal.

De aceea, D-le ministru, nu maĭ vĕ perdeţĭ timpul sfătuindu-ne ca să nu ne atingem de durerósa cestiune a românilor din Transilvania şi Ungaria; căcĭ acésta este cu neputinţă pentru orĭ-ce om, în ale căruia vine se află sânge românesc şi în a căruĭ inimă maĭ bate încă acel înalt simţimênt al solidarităţeĭ care légă pe toţĭ Româniĭ, orĭ unde s'ar afla eĭ. Noĭ ne vom ocupa de cestiunea Românilor, dupe cum se ocupă astăḑĭ tótă presa europeană, şi póte şi tóte cabinetele europene. Cestiunĭ ca acestea nu se pot pune sub obroc, sub pretext de adâncă politică. Politica de felul acesta înjosesce neamurile şi atrage dupe dênsa dispreţul lumeĭ civilisate. Nu dar noĭ liberaliĭ vom urma o asemenea politică; nu noĭ vom sta nepĕsătorĭ faţă cu suferinţele atâtor milióne de românĭ. Avem destul tact şi destulă consciinţă despre interesele Regatuluĭ român pentru a nu le compromite prin atitudinea nóstră faţă cu cestiunea românilor din Transilvania. Fiţĭ siguri că trecutul mareluĭ nostru partid ne va servi de călĕuză şi de astă-dată, ca în tóte cele-alte ocasiunĭ când aŭ fost în joc marile cestiunĭ naţionale. N'am compromis interesele Românieĭ de la 1848 până astăḑĭ; am ţinut pept duşmanilor din lăuntru şi din afară; vom ţine şi pe viitor, urmând cu aceeaşĭ înţelepţiune şi acelaşĭ patriotism.

Incă câte-va cuvinte asupra cestiuneĭ Românilor şi voiŭ termina.

D. ministru de externe a avut aerul să ne declare de inconsecinţĭ, citând cuvintele luĭ Ion Brătianu, pe care ar trebui să'l lăsaţĭ în tăcerea mormêntuluĭ, cel puţin încă câţĭ-va anĭ.

Nu aţĭ înţeles nicĭ-o-dată pe marele român, pe marele patriot Ion Brătianu; norocire că 'l a înţeles tótă românimea, atât din Regat cât şi afară din Regat. Cutreeraţĭ ţĕrile locuite de românĭ şi vĕ veţĭ convinge că dintre toţĭ ómeniĭ noştri politicĭ, numele cel maĭ popular, cel maĭ iubit este numele luĭ Ion Brătianu. Nu atribuiţĭ dar, D-le ministru, mareluĭ patriot, intenţiune de a sta indiferent, d'a nu se preocupa de starea românilor. Cuvintele pe carĭ le reproduceţĭ astăḑĭ ca să loviţĭ în noĭ, aţĭ uĭtat când, cum, şi în ce împregĭurărĭ aŭ fost ḑise.

Ceea ce putem rĕspunde noĭ, urmaşiĭ şi prieteniĭ luĭ, e că altele eraŭ vremurile atuncĭ şi altele sunt acum; alta era situaţiunea atuncĭ şi alta este astăḑĭ.

Dacă Ion Brătianu trăia astăḑĭ, fiţĭ sigur că era de mult în fruntea nóstră pentru a protesta în contra maltratărilor şi persecuţiunilor fraţilor noştri de dincolo.

Ion Brătianu îşĭ cunoscea prea mult ţéra, îĭ cunoscea prea de aprópe aspiraţiunile şi căderile sale pentru a nu'ĭ compromite interesele. Nu era om care, sub pretext de înaltă politică, să înlăture saŭ să ocoléscă cestiunile cele marĭ naţionale, când el credea că este oportun de a le pune la ivélă. Şi cu tóte acestea, apărând cu tótă căldura cestiunile naţionale, a sciut să păstreze relaţiĭ amicale cu tóte puterile.

Trecem la cestiunea economică, iată ce ḑice Mesagiul regal:

Experienţa făcută cu noul tarif vamal şi *trebuinţa d'a asigura produselor nóstre agricole pieţele cele marĭ de consumaţiune ale Europeĭ* ne impune o modificare parţială a acestuĭ tarif, modificare însă, care nu va atinge *întru nimic protecţia industrieĭ naţionale.*

Iată, D-lor, un aliniat al Adreseĭ care ne prevestesce că guvernul are să aducă tariful autonom spre modificare.

Ceea ce ne spune noĕ Mesagiul nu este lucru noŭ; noĭ scim că de anul trecut se lucréză la modificarea tarifuluĭ, şi de anul trecut era însărcinată o comisiune care să se ocupe de acest tarif; prin urmare, vedeţĭ că ni se aduce prea târḑiŭ vestea că se modifică tariful.

Dar pentru ce se modifică tariful autonom? Mesagiul ḑice: Experienţa făcută cu noul tarif vamal.

D-lor, la anul 1886, când ţéra s'a scăpat de faimósa coventiune comercială, încheiată de guvernul conservator cu Austro-Ungaria, guvernul liberal a început o nouă şi naţională politică economică şi în special vamală. S'a alcătuit tariful autonom din 1886 şi s'a modificat radical convenţiunile comerciale ce aveam cu Anglia, Germania şi alte ţĕrĭ. Era în planul nostru ca dupe expirarea tutulor convenţiunilor, adică la 1891, să aplicăm integral sistemul nostru de economie vamală. Că a fost bună saŭ rea politica

nóstră vamală, ţéra o scie, şi chiar întréga Europă. Se pare însă că politica nóstră n'a fost rea de óre-ce şi conservatorii aŭ aplicat-o până la 1891.

De la 1888 până la 1891, aţi urmat, aţi aplicat tariful din 1886. Aţi făcut dar experienţă cu politica nóstră vamală patru anĭ de ḑile. De unde până aci luaserăţĭ de bun tariful nostru şi spunéţĭ fără rezervă că bine a procedat guvernul liberal, de o dată, la 1891, modificaţĭ radical tariful nostru din 1886, şi faceţĭ faimosul tarif din 1891 prin care aţĭ sacrificat sumă de interese economice ale ţ̧ěreĭ. Să cercetăm dacă cel puţin aţĭ respectat opera D-vóstre de la 1891. Maĭ ântêiŭ, acel tarif de la 1866 pe care 'l atacaţĭ a fost taxat de un tarif de luptă.

Nu a fost absolut nicĭ o intenţiune în guvernul şi partidul liberal ca să lupte cu cine-va.

Am alcătuit acel tarif, conform cu interesele economice ale ţěreĭ; am căutat ca să ocrotim cât se putea industria naţională fără a compromite interesele agriculturei. Dovadă că acest tarif n'a fost un tarif de resbel este că 'l am aplicat şi noĭ, 'l aţĭ aplicat şi D-vóstre până la 1891 atât integral, cât şi temporal prin disposiţiunile introduse în conventiunile ce aveam cu Anglia, Germania, Rusia, Elveţia şi Turcia. O singură putere, Austro-Ungaria, 'l a taxat de tarif de resbel, şi acésta pentru că nu convenea scopurilor urmărite de politica vamală a monarchieĭ vecine.

D. A. Villner: Şi D. Carp 'l a votat.

D. P. S. Aurelian: Aţĭ ḑis că noĭ am făcut acest tarif ca să luptăm în contra Austrieĭ. Maĭ ântêiŭ este neexact; protestez că nicĭ unul din noĭ nu am avut acéstă intenţiune.

Am făcut tariful autonom ca să apărăm interesele nóstre. Ḑiceţĭ acum că am făcut rěŭ; dar dacă am făcut rěŭ, pentru ce 'l aţĭ ţinut patru anĭ de ḑile; pentru ce dacă politica nóstră vamală era contrariă intereselor economice ale ţěreĭ nu aţĭ renunţat la dênsa, pe dată ce aţĭ venit la putere?

Dacă tariful nostru din 1886 era rěŭ, vătěmător, pentru ce nu 'l aţĭ desfiinţat pe dată ce vi s'a dat puterea? Pentru ce aţĭ continuat a 'l aplica şi a 'l proclama ca un bun tarif? Nu înţelegeţĭ că dacă tarif de luptă era, acéstă luptă ar fi fost îndreptată contra Europeĭ întregĭ?

Nu eream aşa de nesocotiţĭ, aşa de necunoscětorĭ de interesele nóstre economice şi politice în cât să declarăm luptă Europeĭ. In tóte actele nóstre am căutat să apărăm interesele naţionale; n'am provocat pe nimenĭ, n'am căutat cértă nimenuĭ. Noĭ suntem ómenĭ fórte cumpětaţĭ, fórte potolitĭ; nu ne ambalăm aşa lesne ca să declarăm resbel lumeĭ, nicĭ să căutăm să împăcăm marile puterĭ ale Europeĭ când acestea se sfădesc între dênsele. Dacă se ḑice că a fost luptă contra cuĭ-va, lupta nu noĭ am declarat'o. Guvernul liberal s'a mărginit a alcătui un tarif corespunḑětor cu nevoile ţěreĭ; dar fiind-că de la promulgarea aceluĭ tarif până la expirarea convenţiilor comerciale maĭ eraŭ cincĭ anĭ, noĭ am căutat să modificăm acele convenţiunĭ şi să le acomodăm pe cât se póte cu noua nóstră politică vamală. Incercarea nóstră a reuşit şi am avut fericirea să ne înţelegem prietenesce, fără a vătěma interesele cuĭ-va, dar apărênd pe ale nóstre, Anglia, Germania, Elveţia, Rusia şi alte ţěrĭ aŭ bine-voit a priimi propunerile nóstre.* Singură Austro-Ungaria n'a priimit noua nóstră întocmire economică.

Vina nóstră este? Puteţĭ ḑice că am aplicat un singur moment Austrieĭ un alt tratament de cât acela pe care 'l am aplicat lumeĭ întregĭ? Atuncĭ s'ar numi luptă când am fi aplicat faţă cu Austro-Ungaria un regim vamal altul de cât ce am aplicat Europeĭ. Din contra, Austro-Ungaria, putere mare, a început lupta în contra nóstră, căcĭ in loc să ne aplice tariful eĭ general produsele nóstre aŭ fost scóse afară din legile ordinare, li s'aŭ aplicat supra-taxe extraordinare carĭ aŭ făcut imposibilă intrarea lor în Austro-Ungaria.

De aceea am fost fórte surprins când am auḑit pe D. ministru de externe ḑicênd cu voce resunătóre: Din resbelul vamal ce aţĭ declarat Austrieĭ, noĭ româniĭ am eşit învinşĭ. Pěcat că vě cunósceţĭ aşa de puţin ţéra, şi în special mişcarea eĭ economică şi vamală! Noĭ învinşĭ? Dar unde aţĭ găsit acésta, în ce documente, în ce fapte? Spuneţĭ.

Noĭ nu ne vom ocupa de acésta, de cine a eşit victorios şi de cine a eşit învins; vom rěfui cestiunea acésta cu cifre când vom discuta tariful, căcĭ asemenea cuvinte nu se arunc în ochiĭ unuĭ popor, unuĭ partid, fără ca să li se dea rěspunsul ce merită.

Cu tóte acestea, vě cer voe ca, în trécăt, să arăt dacă în realitate am fost învinşĭ, dupe cum pretinde D. ministru de externe. Pentru a dovedi că am fost învinşĭ, ar trebui să ne arătaţĭ că, pe cât timp s'a aplicat tariful de la 1886, interesele nóstre aŭ suferit, că am exportat maĭ puţin, că preţurile aŭ scăḑut, într'un cuvênt, că afacerile nóstre comerciale aŭ mers maĭ rěŭ.

Acésta nu o puteţĭ dovedi, de óre-ce nu s'a întêmplat.

Noĭ am aplicat tariful la 1886, 1887 — 1888 când 'l aţĭ luat D-vóstre în mână, şi aşa de rěŭ era tariful nostru în cât aţĭ mers până în 1891 cu el.

Iată cifre, nu le citesc în detaliŭ fiind-că nu vě este plăcut să auḑiţĭ cifre; ele spun că de la 1886, de când ḑiceţĭ că am intrat în luptă şi până la 1891, exportul a mers sporind.

In 1885, în ajunul începereĭ aplicăreĭ tarifuluĭ, am avut un export de 245 milióne; în 1886 am exportat peste 255 milióne; în 1887, peste 265 milióne; în 1888 peste 256 milióne; în 1889 peste 274 milióne; în 1890 peste 274 milióne. Cu alte cuvinte, sub regimul vamal inaugurat de noĭ la 1886, exportul nostru a mers crescênd treptat. Insemnéză óre acéstă sporire a exportaţiuneĭ că am fost învinşĭ?

Veţĭ obiecta póte că sporirea exportuluĭ se datoresce desvoltăreĭ agriculturei. Negreşit că şi acésta cotribuesce; dar în ceĭ câţiva anĭ nu a fost mare deosebire între suprafeţele cultivate.

Pe altă parte nu numaĭ că am exportat maĭ mult, dar am vêndut şi cu preţurĭ bune, cu mult maĭ bune de cât astăḑĭ când preţul grâuluĭ a căḑut la preţul de 8 leĭ ectolitrul saŭ 56 leĭ chila muntenéscă.

Că aŭ fost preţurĭ bune, şi fac apel acĭ la o autoritate în privinţa acésta, la preşedintele Senatuluĭ, care este unul din ceĭ maĭ marĭ exportatorĭ din România, să spună D-sa, a vêndut cu preţ scăḑut în 1886, 1887, 1888, până la 1891?

D. ministru de finance, M. Germani: Nu este adevěrat.

D. P. S. Aurelian: Ce nu este adevěrat? Tăgăduiţĭ că în trecut preţurile aŭ fost maĭ urcate de cât astăḑĭ? Apoĭ vor protesta faptele, vor protesta agricultoriĭ.

Nu atribuiŭ tarifuluĭ scăderea preţuluĭ; spun numaĭ că exportul a mers crescênd, aşa în cât nu am fost învinşĭ, şi rěŭ aţĭ întrebuinţat cuvêntul acesta, fiind-că nimenĭ nu vě va crede în Europa, ba din contra vě va spune că v'aţĭ hasardat când aţĭ declarat că învinşiĭ suntem noĭ.

Dacă este vorba de învinşĭ, eŭ nu ḑic că Austria a fost învinsă, căcĭ este un stat prea mare faţă de noĭ ca să pótă fi învinsă; dar de sigur că dacă este cine-va care a suferit din acest regim vamal, este Austro-Ungaria, şi dacă nu mě credeţĭ, duceţi-vě la Viena, la Pesta, şi veţĭ vedea că aŭ dispărut o mulţime de fabricĭ carĭ eraŭ creeate numaĭ pentru România.

Maĭ mult, dacă în acéstă privinţă cuvintele mele sunt fără autoritate şi prea slabe ca să vě convingă, póte să vě convingă o autoritate maĭ mare. Pentru acésta citiţĭ,—şi de sigur că aţĭ citit,—şedinţele parlamentuluĭ german, unde veţĭ vedea părerile comisiuneĭ care a cercetat noua convenţiune cu care voiţĭ să ne hărăziţĭ de rêndul acesta; cu acéstă ocasiune, bărbaţĭ distinşĭ aŭ recunoscut meritele partiduluĭ liberal şi a le poporulu român.

Sunt sigur, însă, că D-vóstre v'aţĭ încredinţat de acest lucru, însă aţĭ întrebuinţat acele cuvinte numaĭ ca să căpătaţĭ aplausele Senatuluĭ, şi le-aţĭ căpătat pentru că am notat, că atuncĭ când aţĭ pronunţat cuvêntul că am fost învinşĭ, Senatul v'a aplaudat.

Mesagiul ḑice că se modifică tariful pentru că experienţa a dovedit cum că trebue modificat

Care experienţă? Tariful acesta 'l aţĭ pus în aplicaţie în Iunie 1891, şi nu sciŭ dacă a avut un an de existenţă seriósă.

Cine făcuse acest tarif? Nu maĭ era tariful guvernuluĭ liberal pe care, bine, rěŭ, 'l aţĭ aplicat 4 anĭ, ci punêndu-vě pe lucru D-vóstre cu D. Carp aţĭ lucrat un noŭ tarif, faimosul tarif de la 1891.

Când aţĭ presintat Camerilor tariful D-vóstre, spunéţĭ că dupe o lungă experienţă, dupe cercetărĭ aměnunţite, aţĭ ajuns la convingerea că tariful din 1886 nu maĭ este bun şi oferéţĭ ţěreĭ tariful de la 1891.

Am căutat atuncĭ să întroduc modificărĭ; D. Vernescu era ministru de finance și sciŭ că se grăbea așa de mult ca să termine, în cât eŭ care avém o mulțime de amendamente n'am putut să desvoltez nicĭ unul, căcĭ, mi s'a închis gura și m'am mulțumit atuncĭ să depun vraful de amendamente pe biuroul Senatuluĭ.

Eĭ bine, ce fel de alcătuire de tarif este acesta, când abia 'l faceți; nu apucațĭ să 'l punețĭ bine în aplicare și spunețĭ cum că experiența a dovedit că este rĕŭ?

D-vóstre o scițĭ maĭ bine de cât mine, în ce țéră și în ce ramură de activitate un an de ḑile póte fi luat ca normă de experiență? Cum s'a pus în gura Capuluĭ Statuluĭ aceste cuvinte: că un an de experiență a arătat nevoia modificăreĭ tarifuluĭ?

Şi de ce acéstă modificare?

Pentru ca să se asigure producțiuneĭ nóstre piețe marĭ de consumațiune.

Dar carĭ piețe sunt în joc, carĭ piețe vrețĭ să ne le asigurațĭ?

Există verĭ o piață care până acum v'a refusat productele?

Unde sunt constatările oficiale în acéstă privință, unde e dovada că din causă că ni s'aŭ refusat productele, venițĭ să cerețĭ modificărea tarifuluĭ?

V'a cerut óre piețele unde am vîndut cerealele nóstre de la 1886 până astăḑĭ ca să schimbațĭ tariful? De sigur că nu. Şi chiar dacă s'a găsit verĭ o putere ca să vĕ céră acésta, trebuia óre ca numaĭ de cât să vĕ supărațĭ?

Dar óre v'a cerut țéra acésta? Ațĭ făcut D-vóstre verĭ o anchetă în acéstă privință, prima lucrare ce trebue să se facă când e vorba de modificarea tarifelor?

Nu. D-vóstre nu ațĭ consultat nicĭ chiar camerile de comerciŭ, de și legea vĕ spune, că orĭ de câte orĭ e vorba de modificărĭ vamale, trebue să se consulte camerile de comerciŭ. Eĭ bine, până acolo s'a mers în nesocotința legilor că nicĭ camerilor de comerciŭ nu le ațĭ consultat, și maĭ venițĭ să ne spunețĭ că numaĭ experiența a dovedit necesitatea modificăreĭ tarifuluĭ vamal!

D-vóstră avețĭ un singur talent, acela că scițĭ tot-d'a-una să vĕ îmbrăcațĭ cu forme carĭ sunt la ordinea ḑileĭ: Bate vêntul a democrație, o dată vĕ prefacețĭ că sunteți democrațĭ; ațĭ creḑut că bate un vêntișor de socialism în țéră, v'ațĭ făcut socialiștĭ, socialiștĭ de stat. (Ilaritate).

Punețĭ pe de asupra haine nouĭ, haine de modă, dar pe de desubt tot păstrațĭ veșmintele tradiționale.

Să determinase în țéră un curent, curentul autonomieĭ vamale; acestuĭ curent, de și aceeași era și convingerea nóstră, a trebuit să ne supunem și noĭ; D-vóstre ațĭ dat peste acest curent și ațĭ repetat și D-vóstră: autonomia vamală este pe placul Românilor, aĭ să le dăm și noĭ.

De cânt, din nenorocire, este autonomie vamală și autonomie vamală. Ațĭ ḑis și ațĭ declarat în Parlament și în întrunirĭ publice; D. Lahovari a declarat într'o întrunire publică la Ploescĭ și unde ațĭ ḑis pe tóte tonurile că sunteți pentru tariful autonom și țéra v'a creḑut. Acum nu ḑicețĭ țĕreĭ că ațĭ renunțat la tariful autonom, căcĭ vĕ vine greŭ, dar ḑicețĭ că 'l modificațĭ și vom vedea în ce consistă modificarea. Eŭ sunt convins că tariful autonom pe care 'l vețĭ presenta va desființa, în mare parte, tariful autonom de astăḑĭ, pe care de abia 'l ațĭ pus în aplicare. Acésta este o adevĕrată nenorocire. Dupe ce ațĭ sfâșiat tariful autonom liberal din 1886, dupe ce ațĭ votat tariful schilodit din 1891, acum venițĭ prin convențiunea ce ațĭ încheat cu Germania, ațĭ consolidat cam 150 articole și ațĭ scăḑut taxele la 23 articole. Ca ultimă sfâșiere maĭ propunețĭ modificarea tarifuluĭ din 1891. Eŭ sunt încredințat că modificările ce vețĭ propune vor fi în mare parte acelea ce le-ațĭ întrodus în convențiunea cu Germania, plus scăderea altor taxe cerute póte de Austro-Ungaria.

Avețĭ să ajungețĭ cu tarificarea acésta autonomă ca să schimbațĭ taxele și să ne reîntórcețĭ la taxele vamale de la 1874 și tot tarif autonom vețĭ ḑice că avem. Dacă vețĭ avea pĕcatul să încheiațĭ convențiunea comercială cu Austria, atuncĭ s'a dus de tot tariful autonom; unele articole aŭ să fie scutite, altele consolidate, 20 saŭ 30 scăḑute și așa puțin câte puțin să ne preparăm de un regim vamal care să nu maĭ sămene în nimic cu cel de la 1886, dar D-vóstre tot o să 'ĭ ḑicețĭ tarif. Eŭ vĕ fórte mulțumesc de un asemenea tarif vamal îmbrăcat numaĭ în haină de tarif autonom.

Țin să protestez înaintea Senatuluĭ și a țĕreĭ contra acestuĭ nenorocit sistem care, păstrând numele de tarif autonom, ne conduce iarăși la nenorocitul regim convențional cu care vețĭ descuragea orĭ-ce întreprindere industrială.

Trec acum la partea Mesagiuluĭ privitóre la încheiarea convențiuneĭ comerciale cu Germania. Iată ce ḑice Mesagiul regal:

»Studiind convențiunea încheiată de guvernul Meŭ cu imperiul german și care va fi supusă deliberăreĭ D-vóstre, vĕ vețĭ convinge că am isbutit să lărgim debușeurile producțiuniĭ nóstre agricole, fără a știrbi câtuși de puțin protecția pe care tariful autonom o acordă industrieĭ nóstre.«

Şi aci un alt succes. Imĭ aduc aminte că anul trecut tot-d'a-una mergĕțĭ din succes în succes; încheiam o convențiune cu Anglia, succes; cu Francia și maĭ mare succes, de cât ne a cam dat prin piele cu Francia, căcĭ se făgăduise să ni se scaḑă taxele francese asupra porumbuluĭ, și le aŭ lăsat tot aceleașĭ; cu Elveția succes; cu Germania succes și maĭ isbutit. Dómne Dumneḑeule, câtă muncă v'ațĭ dat ca să isbutițĭ atâta! De aceea vedețĭ că D. Lahovari ḑicea maĭ alaltăierĭ: Fac omagiŭ Germanieĭ și rog pe Dumneḑeŭ — póte că ómeniĭ nu 'l maĭ ascultă — să facă ca Reichstagul german să priiméscă acea convențiune.

Multă trecere avețĭ pentru ca să fițĭ silițĭ să facețĭ acéstă supremă invocațiune către bunul Dumneḑeŭ. Vĕ este témă, D-le ministru, că Parlamentul german nu va vota convențiunea ce ațĭ încheiat; adică credețĭ saŭ vĕ facețĭ că credețĭ cum că convențiunea ce ațĭ isbutit să încheiațĭ cu Germania este atât de bună pentru noĭ și atât de rea pentru Germania, în cât vĕ este témă ca Parlamentul german să nu o respingă. Acéstă témă vĕ face să alergațĭ la ajutorul celuĭ Prea Inalt.

Serios este acésta, D-le ministru?

Nu voiŭ discuta de astă-dată convențiunea cu Germania; voiŭ aștepta să vină la ordinea ḑileĭ. Mĕ voiŭ mărgini la câte-va considerațiunĭ pentru a vĕ arĕta că era de prisos să maĭ alergațĭ la Dumneḑeŭ și să fițĭ pe pace că guvernul german nu s'a lăsat a fi amăgit de D-vóstre.

In sesiunea trecută ne ațĭ adus, și noĭ am votat *tambour batant* convențiunile: cu Anglia, cu Francia, cu Italia și cu Elveția. Imĭ aduc aminte că în secțiunea din care avém onóre a face parte în anul trecut, am declarat, când am vĕḑut convențiunea cu Anglia: Iată un succes, și așĭ dori ca același succes să 'l avețĭ cu tóte puterile.

Era un succes că cea maĭ mare putere comercială a globuluĭ, Anglia, care face afacerĭ de 20 miliarde anual, vine și priimesce tariful nostru autonom, așa cum este încheiată convențiunea pe acéstă bază. Vĕ felicităm că o putere mare vine și consacră politica autonomă a guvernuluĭ român, priimind tariful autonom și legislațiunea sa vamală actuală cu singura condițiune ca în casul când vom face verĭ o modificare în favórea alteĭ puterĭ, să profite și dênsa de înlesnirile acordate. Aŭ venit Francia, Italia, Elveția, și a încheiat cu noĭ convențiunĭ pe aceeașĭ basă. Mĕ bucuram, vĕ mărturisesc, în buna mea credință și în necunoscința mea de tertipurile politicescĭ; îmĭ ḑicém: Patru puterĭ aŭ aprobat politica vamală autonomă. Ce să vedem însă? Acum încheiațĭ convențiunea cu Germania pe alte base și o motivațĭ pe asigurarea piețelor comerciale germane. Vom vedea ce însemnéză acésta.

Atuncĭ când ațĭ încheiat convențiunĭ cu cele 4 puterĭ, ațĭ promis că tariful autonom va fi respectat. D. general Manu era președinte al consiliuluĭ, și la votare ne a spus: Fițĭ convinșĭ, nu vĕ îngrijițĭ, tariful autonom va fi aplicat cu franchetă maĭ mulțĭ anĭ de a rêndul. Nu s'a experimentat câțĭ-va anĭ de a rêndul. Pe cât timp a fost vorba de alegerĭ, 'l ațĭ menținut; dupe alegerĭ 'l ațĭ abandonat.

Dar nu v'ațĭ mărginit numaĭ la modificarea tarifuluĭ, ci într'un mod, ertați-mĭ să ḑic clandestin, ațĭ întrodus în tractatul cu Germania o dispositiune care lovesce fățiș atât în demnitatea cât și în interesele nóstre. Voesc să vorbesc de art. 12 al convențiuneĭ încheiate cu Germania.

Nu sciŭ ce este acest art. 12? Este reîmprospătarea art. 2 propus în legea maximuluĭ taxelor comunale. In anul trecut, guvernul a găsit de cuviință să înscrie un art. 2 în acea lege care dispune ca pe viitor productele industriilor carĭ sunt așeḑate în interiorul orașelor să fie supuse la taxe de

acciz echivalente cu productele industrilor carĭ vin de afară. Acest nenorocit articol a stârnit multe nemulţumirĭ; toţĭ meseriaşiĭ, toţĭ industriaşiĭ carĭ dupe vremĭ s'aŭ aşeḑat în têrgurĭ şi têrguleţe aŭ protestat.

Nu aţĭ uĭtat, D-lor miniştri, că ţéra a uĭtat şi maĭ puţin câtă nemulţumire a produs art. 2 din legea maximuluĭ. Vĕ aduceţĭ aminte cum a protestat întrégа ţéră, şi cu tóte acestea vedem cu cea maĭ adâncă părere de rĕŭ că ceea ce nu aţĭ putut face chiar cu majorităţile din Cameră, căutaţĭ să faceţĭ prin intervenţiunea străină. Pe acéstă cale nu numaĭ că ne veţĭ ruina industria, dar, ceea ce este şi maĭ grav, ne umiliţĭ înaintea Europeĭ.

Preocupaţĭ cu totul de alte consideraţiunĭ, aţĭ uĭtat că în ţéra nóstră care de abia debutéză în materie de industrie, ómeniĭ aŭ căutat să se aşeḑe cât se póte în oraşe cu fabricele lor. Productele acestor fabricĭ nu aŭ fost impuse la nicĭ o taxă, şi acésta a angageat pe mulţĭ fabricanţĭ, capitalişti, meseriaşĭ, ca la adăpostul acesteĭ ocrotirĭ să 'şĭ stabilésсă fabricele în oraşe şi să pótă lupta cu óre-care succes contra înaintateĭ industriĭ străine.

Străiniĭ, şi maĭ ales Austro-Ungaria, n'a vĕḑut nicĭ odată cu ochĭ bunĭ acéstă ocrotire, şi de aceea aŭ căutat pe tóte căile să impună şi productele fabricelor şi meseriilor din oraşe la aceleaşĭ taxe de acciz, la carĭ sunt supuse productele carĭ le întroduc în oraşe. De rêndul acesta, graţie complicităţeĭ D-vóstre, se pare că străiniĭ aŭ reuşit să ne smulgă şi acéstă ultimă ocrotire a munceĭ oraşelor nóstre.

In anul trecut, faţă cu protestarea întregeĭ ţĕrĭ, guvernul silit chiar de majorităţile sale, a retras acel articol 2 din legea maximuluĭ.

Eĭ bine, noĭ ne socoteam scăpaţĭ de acest articol, însă iată că ne vine din afară acel articol pe care D-vóstră, Corpurile legiuitóre, 'l aţĭ respins; vine acum şi vi se impune pe cale internaţională. Ne am întrebat: Cine a cerut, cine a stăruit ca acest articol 12 să fie întrodus în convenţiunea cu Germania? Vedem că Germania nu are un interes direct în acésta. Din nenorocire, cele petrecute şi vorbite în parlamentul german, cu ocasiunea discuţiuneĭ tractatuluĭ cu România, ne a încredinţat că nu Germania a cerut acel articol, ci guvernul nostru 'l ar fi propus prin delegaţiĭ sĕĭ la Berlin. Despre acésta aŭ tratat tóte ḑiarele germane carĭ aŭ reprodus discuţiile din Reichstag. La Berlin se afirmă dar că guvernul român a propus art. 12, adică acel articol care lovesce tóte fabricele şi meseriile din oraşe. Aşĭ dori ca banca ministerială să desmintă cele scrise în ḑiarele germane.

Cu tóte cele scrise şi vorbite, atât presa oficiósă cât şi guvernul nostru aŭ păstrat cea maĭ adâncă tăcere, cu privire la modul cum s'a întrodus articolul 12 în convenţiunea cu Germania. Până la proba contrarie, rĕmâne dar stabilit că guvernul român a propus şi a stăruit să se întroducă articolul 12 în convenţiunea cu Germania.

Chiar dacă acest articol ar fi fost cerut de Germania, noĭ nu aveam să ne formalizăm, de óre-ce Germania caută să 'şĭ ocrotéscă interesele sale. La Berlin însă s'a spus pe tóte tonurile: Acest articol nu este de nicĭ un folos pentru Germania, şi adoptarea sa va indispune pe românĭ contra Germanieĭ. Apoĭ, dacă aşa este, întreb banca ministerială: In favorul cuĭ aţĭ stăruit pentru ca acel articol să se întroducă în convenţiunea cu Germania? Nu o spuneţĭ D-vóstre; o vom spune noĭ carĭ am combătut din rĕsputerĭ articolul 2 din legea maximuluĭ, adică articolul 12 din convenţiunea cu Germania; aţĭ lucrat în favorul Austro-Ungarieĭ; acesteĭ puterĭ aţĭ închinat, aţĭ jertfit fabricele şi meseriile din oraşele nóstre.

Imĭ aduc aminte că orĭ de câte orĭ s'a tratat cu Austro-Ungaria pentru încheiare de convenţiunĭ comerciale, delegaţiĭ sĕĭ aŭ cerut cu stăruinţă acel articol 12.

Citiţĭ protocólele de la Viena şi veţĭ vedea că delegaţiunile austro-ungare aŭ cerut să întroducem art. 12 şi le am rĕspuns în tot-d'a-una că nu putem pe cale internaţională să ne atingem de legislaţiunea internă a Statuluĭ român.

Mĕ veţĭ întreba însă ce are să folosésсă Austria?

Evident că are să folosésсă fiind-că maĭ tóte fabricatele vizate de acest nenorocit art. 12 sunt fabricate carĭ ne vin maĭ cu sémă din Austria şi prin acésta li se crează o ocrotire.

Aşa că Austro-Ungaria, fără să 'şĭ fi dat nicĭ o ostenélă, aşteptând liniştită la Viena şi la Pesta, 'i s'a făcut concesiunĭ; acésta vĕ voiŭ dovedi-o la timp cu cifre. Germania dacă va fi câştigat ceva, cel puţin a luptat că 'şĭ a apărat interesele eĭ, pe câtă vreme Austro-Ungaria astăḑĭ nicĭ nu maĭ are nevoe să încheiă convenţiune, fiind-că D-vóstre aţĭ dat deja ce a cerut cu atâta stăruinţă. Dacă prin tariful din 1891 aţĭ făcut să se înduoiască importul Austro-Ungarieĭ, cu întroducerea art. 12 Austro-Ungaria va ajunge ca şi maĭ înainte, ca să importe la noĭ maĭ mult de cât orĭ care altă ţéră.

Dar ceea ce mĕ îngrijesce maĭ mult şi mĕ măhnesce, în privinţa politiceĭ D-vóstre economice, este că nu aveţĭ nicĭ un program, nicĭ o stabilitate. Fabricanţiĭ şi meseriaşiĭ nu maĭ sunt sigurĭ pe ḑiua de mâine. Nu trece anul şi D-vóstre schimbaţĭ tariful, aşa că nenorociţiĭ capitaliştĭ şi industriaşĭ sunt *sur le qui vive*. De când vĕ aflaţĭ la putere aţĭ dus'o într'o schimbare de tarife; aşa că pe nesimţite vom ajunge într'o stare şi maĭ împovărătóre pentru economia naţională de cât aceea creată prin convenţiunea de la 1874.

V'aşĭ ruga să'mĭ arĕtaţĭ un singur stat unde politica vamală să fie aşa maltratată cum o maltrataţĭ D-vóstre?

Nu există. Arĕtaţi-ne în trecutul nostru, al liberalilor, pe carĭ ne acusaţĭ că am compromis totul, arĕtaţi-ne un tratat încheiat sub noĭ cu care să se fi întrodus dispositiunea acésta din art. 12.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Cum nu?

D. P. S. Aurelian: Dispositiune cum este formată de D-vóstre în art. 12 nu veţĭ găsi în tratatele nóstre încheiate dupe 1886.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Este în tratatul cu Germania. Ba este ceva maĭ mult, este maximum.

D. P. S. Aurelian: Vĕ spun categoric că nu există o asemenea dispositiune. Dar ca să vĕ fac pe plac, admit pentru moment ipoteza că este aşa; apoĭ este un cuvênt că dacă am făcut noĭ o greşală trebuia să o repetaţĭ şi D-vóstre? Experienţa trecutuluĭ nu trebuea să vĕ servéscă la ceva?

Incheiŭ, D-lor senatorĭ, şi vĕ rog să scusaţĭ lungimea cuvêntăreĭ mele. Am creḑut că în privinţa cestiuneĭ economice să ḑic câte-va cuvinte, să arĕt adânca mea părere de rĕŭ şi să mĕ îngrijesc de modul cum este condusă politica nóstră economică şi de viitorul ce aşteptă industria nóstră.

Sunt măhnit că nu numaĭ aţĭ sacrificat cu o uşurinţă neertată şi cu o lipsă de socotinţă neexplicabilă interesele nóstre economice, economia nóstră tarifară, dar, ceea ce este maĭ grav, aţĭ făcut să se impună de străinĭ articolul acela 12 care nu numaĭ va lovi în industriile nóstre, dar isbesce făţiş în demnitatea nóstră de Stat independent. Acésta nu vĕ o pot erta şi sunt încredinţat că nicĭ ţéra nu vĕ va erta-o. Aţĭ mers prea departe; aţĭ alunecat pe un pripor în fundul căruia nu vĕd de cât compromiterea celor maĭ de căpetenie interese economice ale ţĕreĭ precum şi lovirea demnităţiĭ nóstre politice. (Aplause).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor, de sigur că D. Carp va lua cuvêntul şi va rĕspunde pe larg şi cu mare competinţă tutulor cestiunilor puse de D. Aurelian.

Eŭ numaĭ o singură întrebare 'mĭ am pus, ascultând discursul interesant al D-luĭ Aurelian: ce o să maĭ discutăm când se va cerceta în Senat convenţiunea comercială cu Germania, căcĭ 'mĭ se pare că D-luĭ a vorbit de acésta nu numaĭ în trăsurĭ generale, cum avea dreptul să o facă cu ocasiunea rĕspunsuluĭ la Adresă, dar s'a coborît în nisce amĕnunţimĭ carĭ dacă ne am fi pus pe acelaş teren am fi ajuns să nu maĭ lăsăm nimic de spus la timpul oportun. Nu 'l vom urma pe acest teren şi vom suferi verĭ o duoĕ, treĭ sĕptĕmânĭ până se va aduce convenţiunea înaintea Senatuluĭ. Atuncĭ voiŭ rĕspunde la imputările, fórte nefundate ce ni s'aŭ făcut.

Astăḑĭ eŭ voiŭ numaĭ să rĕspund într'o mică cestiune personală. Onor. D. Aurelian 'mĭ a pus în gură nisce cuvinte şi nisce ideĭ carĭ nu le am expus câtuşĭ de puţin.

D-lor, de ce să mĕ mir că D-lor schimbă istoria de ḑece şi duoĕ-ḑecĭ de anĭ, când istoria de alaltăerĭ o schimbă cu atât curagiŭ, ca să nu ḑic un alt-fel de cuvênt. Este o ḑi de când am avut onórea să vorbesc în Senat într'o cestiune din cele maĭ

grele, din cele maĭ gingașe și chiar periculóse.

Și D. Aurelian, dupe 24 de ore, schimbă cu totul și înțelesul cuvintelor carĭ le am rostit și 'mĭ face o lungă acusare pe basa nu a acelor ce am spus, dar pe ceea ce 'ĭ place D-luĭ să 'mĭ pună în gură. A voit să demonstreze, în mod fórte lung, că am recomandat ca principiŭ nepăsarea în cestiunea Transilvanieĭ, și 'mĭ a ḑis că am dat acest consiliŭ țĕreĭ. Era inutil să daŭ asemenea consiliĭ, căcĭ sunt sigur că nu s'ar fi urmat. Am ḑis un lucru numaĭ: preocuparea țĕreĭ e legitimă; o agitațiune politică și maĭ cu sémă parlamentară e imprudentă, și o agitațiune în sensul de a face din acéstă cestiune o armă de partide e criminală. Iată dar gradațiunea care am pus'o și peste care D-luĭ a sărit.

D. Aurelian, cu acea moderațiune de formă care nu ascunde îndestul violența fonduluĭ și cu o bonomie cam perfidă, ḑice că am spus în fața tutulor românilor că a ne interesa de cestiunea Transilvanieĭ e un fapt criminal și nebun. Vedețĭ cu câtă bună credință, opiniunile și expresiunile mele aŭ fost denaturate.

Prin urmare, bine-voițĭ a'mĭ permite, cu tótă nerăbdarea nelegitimă a coleguluĭ meŭ de la domeniĭ, să fac acéstă rectificare.

Maĭ are încă un obiceiŭ D. Aurelian: D-sa care, o recunosc, pune multă moderațiune în formă, are obiceiŭ să audă lucrurile neplăcute când se rostesc fórte rar de noĭ la adresa D-lor și să nu le audă când se rostesc de D-lor. D-luĭ are duoĕ urechĭ, una astupată, pentru prieteniĭ D-sale, și una fórte ascuțită pentru ceea ce plécă de la noĭ.

Nu a auḑit de la D. Sturdza nicĭ cuvêntul de *vêndare*, nicĭ de *nemernic* ce îl asculta cu urechia cea rea; dar de la mine a auḑit insulte la adresa D-luĭ Sturdza pe carĭ sunteți martorĭ că nu le am pronunțat.

Dacă 'mĭ așĭ fi permis să ḑic un cuvênt neparlamentar, D. președinte, de sigur, îl ar fi semnalat.

Dar, D-lor, ce să fac actelor istorice? Nu putém eŭ, pentru a nu supĕra pe D. Aurelian, cu tótă dorința ce am de a'ĭ face plăcere, să nu aduc în apărarea nóstră nisce acte autentice.

Diferința între noĭ și D-vóstre este acésta: că D-vóstre ne ațĭ adus calificațiunĭ fără acte, și noĭ v'am adus acte fără calificațiunĭ, lăsând ca consciința Senatuluĭ și țéra să le califice cum merită.

Termin, D-lor, repetând că am mult respect și multă stimă pentru D. Aurelian și 'mĭ place chiar modul cum D-sa discută, într'o formă fórte corectă, însă D-sa a fost profesor și 'ĭ a rĕmas din acest trecut obiceiul de a face mercuriale și tot-d'a-una mĕ alege pe mine drept obiect al acestor mercuriale.

Imĭ pare rĕŭ din suflet și mĕ vețĭ crede că sunt școlar prea bĕtrân ca să maĭ iaŭ lecțiunĭ astăḑĭ de la cineva. (Aplause).

D. G. Panu: D-lor senatorĭ, vĕ mărturisesc că de astă dată am urmărit cu un interes fórte mare desbaterile dintre D-vóstre. Ḑic, dintre D-vóstre, fiind că a fost un adevĕrat duel, saŭ un adevĕrat turnoi între partidul conservator și cel liberal.

Acest duel s'a preparat cu cea maĭ mare iscusință; guvernul a căutat să 'șĭ ia tóte precauțiunile înainte de a se scoborâ în arenă. Intre cele maĭ elementare precauțiunĭ, sunt: a da cât se póte maĭ puțină priză adversaruluĭ, să fiĭ cât se póte maĭ acoperit. Acest lucru 'l a făcut guvernul preparând Mesagiul. Mesagiul, pe lângă că este o bucată politică, este, în acelașĭ timp, și o bucată diplomatică duelistică. In adevĕr, citițĭ Mesagiul și vețĭ vedea câtă abilitate a pus guvernul în acest scop. Ca un bun luptător și duelist de prima ordine, ce trebuia să facă? Să 'șĭ descopere complet partea unde, dupe regulele stabilite de arbitru, nu e permis adversaruluĭ a lovi, saŭ unde nu 'ĭ dă mâna adversaruluĭ de a da loviturĭ, și din contră unde scia că adversarul are să caute să lovéscă cu violență, acolo să se acopere, să presinte cât maĭ puțin volum, să nu 'șĭ desfășure nicĭ o dată pieptul. Și așa a făcut.

De exemplu: guvernul scia că este o regulă superióră de tactică politică nu numaĭ de a nu ḑice rĕŭ, dar chiar de a ḑice cel maĭ mult bine despre cestiunea nascereĭ Fiuluĭ Moștenitoruluĭ, despre Dinastie și despre Rege. De aceea el, în acéstă cestie, s'a descoperit complet; el s'a întins în larg și în lat cu o vĕdită neîngrijire de pericol. El maĭ scia că adversaruluĭ îĭ este oprit de a da loviturĭ violente în cestia convențieĭ cu Germania, de aceea și aci nu 'șĭ prea menagiază ființa. Să poftească, 'șĭ a ḑis guvernul in petto, D-niĭ liberalĭ să atace dacă le dă mâna. Și nu aŭ atacat liberaliĭ.

Când, însă, a fost ca să se presinte în arenă cu proiectele de legĭ și cu actele luĭ propriĭ, atuncĭ guvernul a căutat să se facă cât se póte de mititel și să presinte cât se póte maĭ puțină suprafață la lovitura dușmanuluĭ. Și ca să concretisez voiŭ lua pe rĕnd fie-care minister.

Anteiŭ, D. ministru al instrucțieĭ anunță: am să fac reforma învĕțămĕntuluĭ secundar și superior. Atât și nimic maĭ mult, și acésta într'o frasă care aprópe face códă unuĭ proiect de lege anunțat de ministrul de interne. Eĭ, ce suprafață poțĭ să daĭ adversaruluĭ când anunțĭ, pur și simplu, că aĭ să facĭ reforma învĕțămĕntuluĭ secundar și superior? Tótă lumea o să ḑică: »minunat« sciind că este nevoie de acéstă reformă. Dar cum o să fie acéstă reformă? Nu se scie, pentru că D. ministru nu maĭ spune nimic.

Al duoilea, D. ministru al lucrărilor publice, ḑice: »am să vin cu o lege care să stabiléscă responsabilitatea antreprenorilor față cu muncitoriĭ.« Dar cum va fi acéstă responsabilitate, în ce limite va fi ea, nu ne spune nimic. Nu lasă măcar a se înțelege în ce sens, ceea ce este esențialul.

Poțĭ óre să facĭ o învinuire ministruluĭ de lucrărĭ publice numaĭ pentru faptul că presintă o ast-fel de lege, când nu scĭĭ în ce spirit ea are să fie începută? Evident că nu. D. Olănescu este dar acoperit față cu adversarul, întocmaĭ cum adineaorĭ am vĕḑut că și D. Take Ionescu se acoperise.

Acésta nimenĭ nu o póte ḑice.

Trec maĭ departe.

D. ministru de interne se vede că va presinta modificarea legeĭ electorale comunale. Minunat. Dar în ce sens? In ce spirit? Mister. Pas de apucă pe D. Catargi la răfuit pentru că voesce a modifica legea electorală!...

Chiar D. ministru de finance, care pare că s'a descoperit maĭ mult, chiar D-sa a întrebuințat aceeașĭ tactică. D. ministru de finance a avut abilitatea ca acolo unde este tare, cum e de exemplu cestiunea echilibrăreĭ budgetuluĭ fără imposite, saŭ a excedentelor carĭ se constat în anul acesta peste prevederile budgetare, numaĭ acolo să se descopere fără nicĭ o teamă, de aceea D-sa s'a întins cu complezență în Mesagiŭ asupra acestor puncte în lungĭ și lăudăróse periόde; în cestiunea reformeĭ bazeĭ impozituluĭ licențelor iarășĭ nu s'a prea jenat, de vreme ce are de gând să maĭ micșoreze taxa fixă cea maĭ nedreaptă, și să ridice cea proporțională, cea maĭ dreaptă. Când vorbesce, însă, de patente, D-sa trece repede asupra acesteĭ reforme, căcĭ dânsa presintă dificultățĭ mult maĭ marĭ și are o bază cu totul arbitrară.

Va să ḑică, terenul e ales în mod admirabil față de adversarĭ.

Să vedem acum ce fac adversariĭ la rândul lor. Adversariĭ, evident, că și eĭ se păzesc de a ataca părțile tarĭ.

In adevĕr, ce fac adversariĭ, adică opozițiunea, când este vorba de nascerea Principeluĭ Carol? Guvernul anunțând'o arată bucurie. Opoziția nu se mulțumesce cu bucurie, ci ea exaltéză! La uniĭ este o mare bucurie, la ceĭ-l'alțĭ adevĕrat delir!

Cum vedețĭ, acĭ este un noŭ gen de luptă, este o cóncurență, o emulație, o luptă în care se întrec și uniĭ și alțiĭ. Se dă lupta, dar o luptă de întrecere, o luptă în care fie-care voesce să se arate maĭ intusiasmat și în maĭ delirantă bucurie! (Ilaritate, aplause).

Ce face oposiția liberală în cestiunea convențieĭ cu Germania; un alt teren fórte priincios pentru guvern?

D. Aurelian a cam greșit în acéstă cestiune cuvêntul de ordine. Cu tóte acestea, D. Sturdza, șeful partiduluĭ, îl dase. D-sa, în mod direct, a aprobat asemenea convenție. Evident, de vreme ce era vorba de o convenție cu Germania. Și acĭ onor. D. Sturdza a căutat să întindă o cursă guvernuluĭ și în special D-luĭ ministru de externe. D-sa a făcut în termenĭ călduroșĭ elogiul Germanieĭ, a buneĭ-voințe ce tot-d'auna acéstă putere ne-a arĕtat, a păceĭ europene pe care ea o garantéză, etc. Spunĕnd acestea onor. șef al liberalilor avea aerul de a provoca pe guvern și a'ĭ ḑice: »să te vĕd ce aĭ să facĭ, să te vĕd dacă aĭ să aĭ curagiul să mĕ lovescĭ acĭ.«

Adversarul, D. ministru de externe, ca să 'l dărâme, ca să repurteze și aci o victo-

rie, a trebuit să caute a 'l concura, a 'l întrece în laudele aduse Germaniei, căcî dupe regulile duelului politic numai acestea trebuiaŭ să fie armele de luptă! Victoriosul trebuia să fie acela care era maî cald intusiasmat pentru Germania.

A reuşit să 'l învingă pe D. Sturdza? Acésta nu pot s'o afirm. (Ilaritate). Atât numaî pot spune că amânduoî aŭ fost la înălţimea situaţiuneî. (Ilaritate).

Până aci lucrurile aŭ mers cât se póte de admirabil. Adversariî guvernuluî, însă, fertilî în tot-d'a-una în expediente, îşî aŭ ḑis: bine, ne daî tu guvern în Mesagiŭ o bucată parlamentară duelistică, dar noî nu suntem atât de proştî să ne mărginim aci; noî scim să lărgim arena acestuî turnoi, şi maî mult încă, noî scim să te atacăm şi pe alte terenurî. Ḑis şi făcut. Iată decî oposiţia liberală atrăgênd pe guvern pe alt teren, pe terenul trecutuluî, unde controversa nu are sfêrşit, unde controlul este maî greŭ şi unde atacurile se pot da mult maî uşor.

Odată schimbat terenul, oposiţiunea liberală s'a simţit maî la largul eî, şi cu atât maî la largul eî cu cât epoca alésă pentru discuţie e maî îndepărtată. Lupta, duelul a început. Să amintesc reprisele cele maî principale şi loviturile cele maî însemnate:

— Ce aţî făcut voî în acéstă ţéră de la Divanurile ad hoc încoa? atacă oposiţiunea liberală.

— Noî am fost la divanurile ad hoc, nu voî — paréză lovitura guvernul. (Ilaritate).

Un mic parentes. Trebue să recunosc că faptul că se ia ca punct de plecare al acesteî lupte eroice divanurile ad hoc constitue deja un progres. Până acum discuţiunea între cele duoě partide lua ca dată 1848; acum s'a început de la divanurile ad hoc, un pas înainte! Să sperăm că cu timpul, încetul cu încetul, vom ajunge în discuţia Mesagiuluî la tratatul de la 1856 şi la urma urmeî va trebui să intrăm şi în era constituţională 1866. (Aplause).

D-lor, duelurile sunt tot-d'a-una interesante, maî ales când nu e nicî un pericol de mórte, maî ales când scim dinainte că nimenî nu are să rĕmână nicî mort, nicî rănit. Prin urmare, a asista la un duel când, o repet, sciî că n'are să fie nicî un pericol, este o adevĕrată plăcere.

Dar o să'mî ḑicețî: Cum, simple duelurî inofensive sunt acestea, când ele iaŭ acéstă formă violentă, când taberile se ciocnesc cu furie, când tóte pasiunile sunt puse în joc? Da, D-lor, cu tótă aparenţa crudă, cu tóte că cavaleriî par înarmaţî până în dinţî, totuşî ciocnirea, dacă este condusă strategic şi cu iscusinţă, póte să rĕmână destul de inofensivă. Acest lucru este cunoscut în istoria micilor republice ale Italieî în veacul al 16-lea. A fost în patria luî Machiavel şi Montecuculi ciocnirî între duoě partide ale aceleeaşî republice, în carî s'a întêmplat să móră numaî un soldat saŭ duoî, şi aceia... de năduşélă.

Prin urmare, pot fi duoě tabere politice carî să se lovéscă, şi cu atâta iscusinţă, în ceea ce privesce sentimentul de conservaţiune, în cât publicul să se amuseze, şi ele la urmă să iasă fórte sănĕtóse, lupta să nu aîbă nicî un resultat practic. Efectul acesta 'mi 'l aŭ făcut desbaterile din Senat.

Eŭ, D-lor, mĕ hotărîsem la început să fac un lucru, mĕ apucasem ca să notez de câte orî fie-care parte va face *mouche* şi *touché*. Şi trebue să constat că guvernul dar şi liberaliî aŭ priimit fórte multe loviturî; *touché* era şi dintr'o parte şi dintr'alta. (Ilaritate). Dar cine a rĕmas victorios? Nu sunt destul de competent spre a'mî da hotărîrea. Ceea ce sciŭ este că loviturile aŭ fost aşa de numeróse şi de o parte şi de alta, în cât la urmă am renunţat de a le maî numĕra.

D-lor, să 'mî daţî voe să ilustrez cu câte-va exemple observaţia mea şi să pun în relief câte-va loviturî din acest turnoi măreţ, despre care sunt sigur că nu va vorbi posteritatea. Cel ântêiŭ care începe, D. Sturdza, şeful partiduluî liberal, atacatorul, dă în cestiunea economică o bună lovitură. »Aţî făcut, ḑice el conservatorilor, convenţiunea de la 1875 cu Austro-Ungaria«, va să ḑică *touché*, la care D. ministru de externe riposteză: »Da, am făcut'o, dar voî aţî ratificat'o«, iar *touché*; apoî o pausă. (Ilaritate).

Primul luptător atacă din noŭ: »Da, dar noî am făcut tariful autonom de la 1886 ca să apĕrăm industria ţĕreî»; iar *touché*, la care combatantul guvernuluî replică: »Aşa »este, dacă aţî voit cu tariful de la 1 886 să »apĕraţî industria naţională, de ce 'l aţî făcut »inutil, încheiând cu Germania o convenţie »comercială până la 1891?« Din noŭ *touché*. (Ilaritate). D. Al. Lahovari, dupe acéstă *pausă* strălucită, se retrage. D. D. Sturdza neobosit provócă pe un alt adversar, pe D. Germani. Acesta intră în arenă.

Iată duoî luptătorî eminenţî pe terenul de luptă al financelor. In timpul guvernuluî liberal, al nostru, ḑice D. Sturdza, am făcut împrumuturî de 250 milióne... Pardon, ceva maî mult, rectifică D. Germani. Deficit n'am avut, afirmă D. Sturdza. Ba aţî avut, întêmpină D. Germani. Anuitatea era atât sub guvernul liberal, ḑice D. Sturdza. Imediat D. Germani riposteză cu o nouă rectificare. Lupta este strînsă, adversariî sunt încleştaţî, loviturile sunt micî, dar numeróse. In învălmăşéla lupteî se întêmplă ceva, cele opt milióne de agiŭ anual se rĕtăcesc, li se perde urma. (Ilaritate, aplause). Dar într'un suprem atac, D. Germani cată să 'şî restabiléscă situaţiunea şi în sfêrşit găsesce şi agiul; şi nu numaî că 'l găsesce, dar îî găsesce şi locul luî, ceea ce era încă maî important.

Eî bine, D-lor, în cestiunea libertăţilor Statuluî român s'a dat o serie de loviturî carî aŭ fost parate cu multă abilitate de campioniî guvernuluî. Noî am înfiinţat Statul român, noî am dat tóte libertăţile, atacă liberaliî. Dar noî unde eram? Ripostă conservatoriî. Eraţî şi voî, e drept, dar eraţî în minoritate, rĕspund liberaliî. Fórte bine, dar fără noî, minoritatea, aţî fi putut D-vóstre face asemenea lucrurî? Replică conservatoriî. Şi aşa a mers discuţiunea pe tóte terenurile în tóte cestiile, până la sfêrşit, şi s'a cheltuit cu ea o mulţime de timp şi de forţă intelectuală. In adevĕr, s'a arĕtat de o parte şi de alta o măestrie pentru apĕrarea intereselor fie-căruî partid. De cât, eŭ mĕ întreb: Acésta este óre discuţiunea rĕspunsuluî la Mesagiŭ? Óre aşa ar trebui să fie? In aceste schimbărî brilante de loviturî trebue să consiste lupta între partide, ele nu pot găsi óre un teren de luptă, de emulaţie, maî larg şi maî fecund?

Constituţiunea ḑice că la deschiderea Corpurilor legiuitóre se va face de guvern o descriere a *stăreî ţĕreî*. Acésta este originea Mesagiuluî şi a rĕspunsuluî la Mesagiŭ la noî.

Apoî, drept vorbind, aşa trebue să se înţelégă acéstă prescripţie constituţională, cum se înţelege de guvern? Şi póte cineva afirma că Mesagiul de faţă, banal şi superficial ca tóte, póte să fie luat un moment drept *descrierea stăreî ţĕreî?* Evident că nu. De asemenea aŭ fost fórte interesante discuţiunile urmate, s'aŭ cheltuit mult talent şi cunoscinţe, dar pentru cine credeţî că aŭ fost interesante? Pentru tótă lumea? Nu. Pe cine ele intereséză? In general ne intereséză pe noî, pătura superficială, noî politicianiî, noî cancanieriî politicî carî urmărim pe fie-care om politic în mişcările luî, carî căutăm să ne rĕsturnăm uniî pe alţiî. Dar interesul ce punem noî în ast-fel de discuţiî nu însémnă de loc că ele aŭ o însemnătate reală generală. Nu sunt óre salóne în carî un mic cancan intereséză o societate întrégă, inteligentă şi cultă? Cancanul este însă tot cancan. Aşî putea ḑice că şi Parlamentul în acéstă privinţă este un mare salon cu cancanurile şi intrigele luî. Dar întreb, afară, în ţéră, óre tot ast-fel se intereséză lumea? Vĕ mărturisesc că fórte puţinî. Cine se maî gândesce la divanul ad hoc, la convenţiunea comercială din 1875? Acestea sunt lucrurî trecute. Cine se maî gândesce la greşelile partiduluî conservator dinainte? Vorbesc de marea mulţime. Aprópe nu ne maî gândim nicî noî chiar la greşelile partiduluî liberal, la carî este maî natural să ne gândim, fiind maî recente.

Eŭ aşî crede un lucru, că trebue să menţinem rĕspunsul la Mesagiul regal — chiar dacă el nu ar fi în Constituţiune—însă să 'î dăm acea amplóre de vederî şi de discuţiune care să intereseze întréga ţéră, nu numaî pe noî. Şi sciţî de ce aşî menţine Mesagiul şi discuţiunea luî? Maî ântêiŭ, pentru ca guvernele să aîbă datoria o dată pe an să facă o largă dare de sémă asupra stăreî generale a ţĕreî, nu în frase banale şi bombaste. Al duoilea, fiind că cred că pentru Parlament este o necesitate ca să fie în fie-care an câteva şedinţe, în carî să se abordeze probleme generale şi să se discute părerile fundamentale ale partidelor privitóre la unele cestiunî socialo-economice. De altmintrelea este şi o necesitate pentru ca să nu cadă în lenevie spiritul de generalisare, de observaţiî, de ansamblu, absolut trebuitor parlamentelor moderne. In cursul

sesiunilor, diferite legĭ speciale ne deprind spiritul a vedea lucrurile izolat, unilateral; din acéstă pricină de multe orĭ ne scapă legătura care ţine ca un lanţ deosebite interese sociale şi economice.

Apoĭ maĭ este alt ceva, avem pretenţiunea că nu numaĭ facem politică, dar facem şi sciinţă politică, noĭ dăm viéţă sciinţeĭ de stat, nevoia de a sintetiza acésta se impune. Dupe cum s'a simţit în tóte ramurele de cunoscinţe trebuinţa de sintetizare, din care aŭ eşit încercările de sociologie şi de biologie, tot asemenea, şi maĭ mult póte, în sciinţele de stat şi în practica parlamentară vederile generale de ansamblu sunt absolut necesare. Fiind aşa, discuţiunea la Mesagiŭ ar fi, dupe mine, întêlnirea care 'şi ar da partidele să arăte vederile lor largĭ în present şi viitor, modul lor de a privi cestiunile marĭ sociale şi economice, remediile la relele sociale, direcţia activităţeĭ lor. Mesagiul să nu fie, cum am ḑis, o înşirare de frase banale şi diplomatice, ci descrierea viue, crudă a situaţieĭ, arĕtarea marelor lipsurĭ legislative, tendinţa generală a guvernuluĭ.

Oposiţia să vină şi ea la acest rendez-vous, cu programa eĭ, să arate soluţiile eĭ, să completeze descrierea situaţiuneĭ ţĕreĭ, să 'şi spună aspiraţiunile eĭ, să arate ce gândesce în cestia marilor probleme socialo-economice, care trebue să fie preocupaţia capitală a ómenilor politicĭ; atuncĭ discuţiunea ar interesa nu numaĭ pe noĭ, dar ţéra întrégă, păturele adâncĭ sociale. Desbaterile la Mesagiŭ ar fi consultaţia solemnă a nevoilor ţĕreĭ, ar fi congresul parlamentar al poporuluĭ. Discuţiunile ar fi largĭ şi fructuóse. Dar îmĭ veţĭ ḑice: Ce voescĭ maĭ mult? Óre în desbaterile actuale nu s'a tratat cestiunea economică,—tractatul de comerciŭ cu Germania — şi cestia financiară? Da, s'aŭ tratat asemenea cestiunĭ şi cu mare talent de D-niĭ: Sturdza şi Aurelian de o parte, şi de D-niĭ miniştri de externe şi de finance de cea altă,—de cât terenul a fost micşorat.

D-lor, în cestiunile economice, tratatele de comerciŭ sunt, ca să ḑic aşa, incidente. Cestiunea economică nu este de la popor numaĭ la popor, ci de la popor în popor. Acésta preocupă acum pe tótă lumea, cum să tratezĭ cestiunile economice în interiorul ţĕreĭ, cum să te ocupĭ de sórta cutăreĭ categoriĭ de muncitorĭ şi de producĕtorĭ, carĭ sunt relele, ce miḑlóce de îndreptare, etc.; partea acésta a rĕmas nediscutată. Ba ceea ce e maĭ mult, îndată ce nu te ocupĭ de cestia economică interióră, de regularea raporturilor între diferite păturĭ sociale, atuncĭ forţamente, când încheĭ tratate economice cu alte state, riscĭ de a sacrifica interesele claselor negligeate şi a nu te gândi de cât la acelea ale uneĭ clase. Acesta e caracterul tutulor convenţiilor nóstre, judecate din punctul de vedere a deosebitelor categoriĭ de muncitorĭ din ţéră.

Cestiunea financiară a fost tot ast-fel tratată. D. Germani a fost în adevĕr victorios când a arĕtat că deficit nu avem, împrumuturĭ nu am făcut peste forţele nóstre, imposite nu am pus. D-sa avea aerul de a ḑice: Ce voiţĭ maĭ mult? Puteţĭ să 'mĭ cereţĭ ceva maĭ mult? Óre cestiunea financiară numaĭ în acésta constă? Da, e mare lucru, este de o bună administraţie ca să facĭ budgetul echilibrat, este de o bună administraţie să nu aĭ deficite. Insă maĭ este o cestiune. Care este basa budgetuluĭ tĕŭ echilibrat şi fără deficit? Cu ce îţĭ alimentezĭ budgetul cu care te lauḑĭ? Cu imposite. Apoĭ, nu vedeţĭ că cestiunea budgetuluĭ se reduce la o cestiune de imposite? Cestiunea impositelor este decĭ cestiunea importantă, capitală. Acésta este cestiunea de fond, cele-alte sunt de suprafaţă, de administraţiune. Evident că, pentru o ţéră, lipsa de deficit, echilibrarea budgetuluĭ sunt lucrurĭ preţióse. Pentru un guvern saŭ un stat, care nu îşĭ are echilibrul budgetar, este o calamitate; dar nu urméză de aci că, dacă o ţéră are budgetul echilibrat, apoĭ este idealul şi că un ministru de finance nu maĭ are nimic de făcut. De exemplu, Rusia nu este o ţéră care stă rĕŭ financiarmente, are budgetul echilibrat aprópe, şi cu tóte acestea urméză că impositele şi cestiunea financiară este deja tranşată? Urméză decĭ ca noĭ să ne mulţumim numaĭ cu atât şi să întrebăm pe un ministru: Nu aĭ deficit? Nu am. Nu aĭ pus imposit? Nu am pus. Atuncĭ culcă-te pe lauriĭ tĕĭ! A pune imposite este o cestiune pe care nu poţĭ să o resolvezĭ tot-d'a-una prin un *nu*. Depinde ce fel de imposite, pe cine se punĭ imposite şi pentru ce. Dar a te ocupa de impositele trecute, de basa, de aşeḑarea, de repartiţiunea lor, este o datorie chiar când ele îţĭ sunt suficiente. Iată cum aşĭ înţelege, D-lor, o desbatere la Mesagiul Corónei.

Acum, fiind-că am avut onórea să vĕ spun acestea, vin la alte câte-va consideraţiunĭ.

D-lor, este un lucru care póte nu s'a întêmplat şi în alţĭ anĭ cu aceeaşĭ tărie ca anul acesta. Un fapt însemnat s'a degageat din discuţia urmată, un fapt de o mare însemnătate, cu atât maĭ mult cu cât din partea oposiţieĭ liberale a vorbit însuşĭ şeful partiduluĭ. Am constatat un acord perfect între cele duoĕ partide în duoĕ cestiunĭ: Devotamentul nemărginit către Rege, şi simpatia oficială sus declarată pentru Germania şi pentru tot ce vine de la acel mare imperiŭ. Vedeţĭ, nu voesc să exagerez, nu s'a vorbit de alianţa cu Germania, dar s'a vorbit de Germania în termenĭ aşa de aleşĭ, în cât cestiunea pentru mine este limpeḑită.

Să ating acum amênduoĕ aceste cestiunĭ asupra cărora liberaliĭ şi conservatoriĭ sunt de acord.

Am vĕḑut că ambele partide aŭ arătat o veselie imensă pentru nascerea Prinţuluĭ Carol.

Eŭ mĕ întreb: Óre acésta să fie causa entusiasmuluĭ mare pe care îl arată amênduoĕ partidele? Daţĭ'mĭ voe, D-lor, să mĕ înduoesc, (ilaritate) şi iată pentru ce: maĭ ânteiŭ Dinastia este deja întemeiată. Când un Rege are moştenitor, mi se pare că Dinastia există, şi când un Rege care nu este încă bĕtrân are un moştenitor tênăr, Dinastia este asigurată pentru vr'o 40 de anĭ.

Bucuria acésta pentru nascerea Prinţuluĭ Carol să fie óre bucuria impersonală a omuluĭ prevĕḑĕtor, care se gândesce peste 70 anĭ? Eŭ nu cred. Acesteĭ bucuriĭ sgomotóse trebue să 'ĭ căutăm un motiv maĭ apropiat, un mobil maĭ practic de cât veselia platonică că s'a născut un Principe care póte are să domnéscă peste 40 de anĭ. Dupe mine sciţĭ ce ea însemnéză? Iată: şi un partid şi cel-alt recunosc incontestabil domnia monarchică a Regeluĭ Carol şi îl pun cu desăvêrşire în afară de discuţiunea lor. Dacă se bucură de nascerea Prinţuluĭ Carol, este că respectă şi pun sus pe Regele Carol, şi dacă se face atâta cas şi entusiasm pentru Dinastie, este faptul fórte considerabil că Regele Carol a eşit din discuţiunea celor duoĕ partide, şi unul şi cel-alt îl recunosc de asupra. Acest fapt recunoscut şi declarat de o dată de ambele partide, este, o repet, însemnat; căcĭ până acum acest lucru era intermitent, partidul care era la guvern îl recunoscea, partidul care era în oposiţiune nu îl recunoscea. (Ilaritate).

Minunat. Este bine ca Regele să fie d'asupra partidelor, însă cu o condiţiune, ca partidele să fie destul de tarĭ pentru ca şi ele să aĭbă tăria lor intrinsecă în dênsele, şi să pótă opune la orĭ-ce eventualitate o forţă de resistenţă chiar Regeluĭ.

In Englitera cine maĭ discută că regina este d'asupra partidelor? Dar în Anglia, şi partidele sunt tarĭ. Este o garanţie tăria partidelor. Dacă la noĭ o dată cu faptul de a pune pe Rege d'asupra partidelor, s'ar maĭ realisa şi cel-alt, cu privire la organisarea de partide puternice, regimul parlamentar ar da şi la noĭ tóte fructele şi nu ar presenta nicĭ unul din inconvenientele cunoscute de noĭ toţĭ. Acésta încă nu e, acéstă lacună este singurul punct negru în acéstă aparentă stabilitate a echilibruluĭ constituţional. Din causă că la noĭ partidele nu sunt tarĭ, ca să mĕ folosesc de o expresiune a D-luĭ Carp, Regele a învins maĭ mult partidele, de cât le a convins. (Ilaritate). Şi dacă ele îl pun de asupra discuţiilor şi certelor lor, este maĭ mult fiind-că aŭ frică şi nevoe de El. Din causa acesteĭ situaţiĭ, şi óméniĭ noştri de stat 'şĭ aŭ atras reproşul de mlădietate şi de linguşire. Chiar eŭ singur credeam în mod prea absolut că óméniĭ politicĭ, carĭ se aruncă pe calea acésta, sunt numaĭ nisce francĭ linguşitorĭ, nisce francĭ gudurătorĭ, fără să aĭbă nicĭ o altă preocupare cu caracter maĭ obiectiv; nu eram tocmaĭ drept, complet drept. Trebuia să ţin sémă de lipsa de resistenţă a partidelor, a opinieĭ publice care ne încunjóră.

Când ne uităm împregĭur şi nu vedem vre o putere de resistenţă óre-care pe care să ne punem piciorul, şi odată rezemaţĭ pe dênsa să putem vorbi verde şi drept înaintea Şefuluĭ Statuluĭ, evident că acésta ne micşoréză fără voe curagiul şi independenţa personală. Dacă óméniĭ noştri de stat aŭ fost cam linguşitorĭ la timp, acésta se datoresce în mare parte şi lipseĭ uneĭ opiniunĭ publice resistente, care să pótă în adevĕr să ţină pe un om sus şi mândru, când acel om se încu-

ietéză să ia o atitudine energică și când se otărasce să se devoteze intereselor marĭ le țěreĭ. De aceea, pentru stabilirea echilibruluĭ constituțional ar trebui întărite partidele cât se póte maĭ mult, și pentru acésta o reformă și o lărgire a pătureĭ electorale sunt absolut necesare.

Dar aveți să mě întrebațĭ: Fórte bine, ne ĭ spus până acum ce gândesc de Rege și egalitate cele duoě partide; dar democrația e gândesce ea? D-lor, nu eŭ mě voiŭ înumeta de a vorbi în numele democrațieĭ ıtregĭ; eŭ vorbesc în numele meŭ și a neĭ micĭ părțĭ din democrație. Democrația óstră, cu reserva de maĭ sus, ca și aceea in Germania, din Anglia și din Belgia nu ıce o cestiune sine qua non din cestiunea egalitățeĭ. Nu regalitatea saŭ resturnarea ĭ ne preocupă; aceste cestiunĭ sunt puse e un rang secundar pentru noĭ; cestiunile conomice, sociale sunt preocuparea nóstră rincipală. Sunt convins că regalitatea perect echilibrată cu partide puternice, nu ste un obstacol pentru reformele de asenenea natură. In Anglia se fac reforme, și ând partidul liberal de acolo se va democratiza complet, se vor putea realisa tóte narile îmbunătățirĭ sociale fără ca regina aŭ regele să se opună, să se pótă opune. Același lucru la noĭ, chiar în momentul de ață; multe învinuirĭ s'aŭ făcut Regeluĭ Carol, până acum însă nu am audit formulată ceea că el se opune la proiectele democraice ale miniștrilor.

Acéstă acusare nu s'a formulat nicĭ o lată de cele duoě partide carĭ aŭ guvernat éra. Nicĭ un fost ministru nu a venit, chiar n furia concediăreĭ luĭ, să dică: »Am voit ă fac cutare reformă și Regele s'a opus«. Când însă se va constata, tăinui, acest lucru, ă Regele se opune reformelor democratice, tuncĭ natural că El va deveni o piedică entru democrație. Până acum partidele, ele ingure, sunt așa de departe de democrație, n cât va trebui ânteiŭ să se democratiseze lênsele și pe urmă să ne gândim la Rege.

A duoa cestiune, asupra căreea a fost acord între cele duoě partide, a fost cestiunea relativă la relațiile și legăturile nóstre u Germania. Acesta e iarăși un fapt fórte nsemnat. Acel ansemblu de laude unanime, pe care 'l ațĭ audit la adresa Germanieĭ din partea tutulor, însémnă consacrarea uneĭ politice exterióre în o anume direcție. Și aicĭ věd o schimbare. Germania u a fost tot-d'a-una așa iubită și lăudată, i acésta chiar dupe ce prin victoriile sale trălucite a căpětat ânteiul rang militar în Europa. Numaĭ de pe la 1880 Germanieĭ se rată acéstă iubire ânteiŭ de liberaliĭ carĭ eraŭ la putere; partidul conservator însă n mare parte se opune de a intra în astel de curent, el resistă maĭ cu energie până la 1888, când vine și el la putere. De la acéstă dată conversiunea partiduluĭ conservator este un fapt îndeplinit, cum fusese aceea a liberalilor la 1880. Ómeniĭ crescuțĭ n Francia, cu simpatiile cele pronunțate rancese, ómeniĭ cunoscuțĭ pentru înclinarea lor la o politică favorabilă Rusieĭ, astădĭ nu aŭ destulă laudă pentru Germania, și urméză curentul politiceĭ germane.

Care e explicațiunea? Că Germania e statul cel maĭ puternic din Europa? Că Germania represintă tripla alianță? Dar acum de curênd există, dacă nu o dublă alianță contrară, cel puțin dubla înțelegere între Rusia și Francia care represintă o forță tot așa de mare. Dar nu în tăria numaĭ a Germanieĭ saŭ a tripleĭ alianțe trebue să căutăm explicația politiceĭ care domnesce astădĭ în sferele guvernamentale, ci explicația să o căutăm maĭ cu sémă în autoritatea și prestigiul Regeluĭ Carol.

Eĭ, D-lor, s'ar părea că explicațiunea acésta nu e tocmaĭ fundamentală.

Eróre. Eŭ cred că e fundamentală, este psichologică. Regele Carol exercitéză atâta ascendent asupra consilierilor Sěĭ, în cât și aceștia, fără voe chiar, se lasă a fi târîțĭ în spre ceea ce eĭ presupun că constitue simpatia maĭ mult saŭ maĭ puțin secretă a Șefuluĭ Statuluĭ. Trebue să adaog, D-lor, că acéstă politică nu e justificată numaĭ prin prestigiul personal al Regeluĭ, ea nu găsesce, o recunosc, o largă explicație în împregiurările actuale politice, precum și în situația excepțional de superióră a Germanieĭ. In tot casul mě întreb: Influența acésta a Germanieĭ este bună saŭ rea? Simpatia pentru Germania este fundată saŭ nu? Maĭ ânteiŭ noĭ democrațiĭ, când e vorba de simpatie, avem simpatiĭ pentru tóte țěrile unde mișcarea democratică e puternică. Avem aceeași simpatie pentru Germania ca și pentru Francia, ca și pentru Anglia. In ceea ce privesce casul special al Germanieĭ, spunem că influența unuĭ stat așa de cult, instruit și laborios nu póte să fie desastruósă. A! Dacă ar fi vorba de o altă putere care nu este maĭ democratică, nicĭ cultă, influența eĭ ar fi periculósă, dar influența Germanieĭ nu putem dice că este periculósă, în tot casul nu este dăunătóre. Maĭ mult, în Germania este o mișcare de ideĭ care póte satisface în același timp tóte aspirațiile; așa pentru D-vóstre autoritarismul cancelaruluĭ Caprivi póte vě convine, pentru noĭ mișcarea democratică de acolo ne entusiasméză.

Prin urmare, dacă ar fi vorba numaĭ de o influență platonică, dacă ar fi vorba chiar de o înrîurire literară, sciințifică, chiar comercială și industrială, nu ne am plânge. Merg maĭ departe, o influență politică moderată a aceluĭ imperiŭ încă nu ar fi ceva rěŭ. Acésta s'ar explica prin influența irezistibilă a uneĭ puterĭ marĭ asupra uneĭ țěrĭ micĭ. Dar aicĭ ar trebui să se oprescă efectul necesităților ineluctabile, și să nu se împingă maĭ departe.

Nu trebue trecută měsura însă, și îmĭ pare că ațĭ trecut'o saŭ o trecețĭ. O dovadă este felul ditirambic cum ațĭ vorbit de Germania. Ațĭ făcut în aceste desbaterĭ, de comun acord, din Germania o țéră bună, mărinimósă, *neinteresată*, care nu ne a cerut, nu ne a pretins nicĭ odată nimic, ci ceea ce 'l am acordat a fost din inițiativa nóstră, fără să voéscă; ațĭ lăsat a se crede că avantagiile ce 'ĭ le am acordat, 'ĭ le am impus cu deasila. Duelul între cele duoě partide a fost în acéstă privință, care din duoĭ va ridica maĭ sus Germania. Așa onor. D. D. Sturdza, aprobând în principiŭ convenția cu Germania, vede însă că în ea este órecare art. 12 care nu 'ĭ convine. Deja declarase de la început că nicĭ odată Germania nu a cerut nimic Românieĭ. Ce să facă așa dar cu acest art. 12 care nu 'ĭ convenea? D-sa cu o mare abilitate a dis: »Este în adevěr art. 12; dar acésta nu a cerut'o »Germania; voĭ 'ĭ 'l-ațĭ dat, fără să 'l céră.«

D. ministru de externe nu putea să remână maĭ pe jos. »Așa este, declară el, nicĭ »odată Germania nu ne a cerut nimic; tot»d'a-una s'a arětat desinteresată.« Minunat. Dar cum se explică faptul că, cu puțin maĭ înainte, tot D-sa vorbind de rěscumpěrarea drumurilor de fer Strusberg de liberalĭ, dise: »Nu vě maĭ lăudațĭ cu acéstă rěscum»pěrare. Nu ațĭ făcut'o de voe, *ea v'a fost »impusă.«* De cine a fost impusă? De Germania. Va să dică câte odată Germania nu este desinteresată, ea nu numaĭ cere, dar chiar și impune!

Eĭ bine, D-lor, eŭ nu cred tóte aceste laude și declarațiĭ de desinteresare. Nu 'mĭ pot închipui, economicesce vorbind, ca Germania să nu céră nimic; este a duce prea departe laudele, este a trece měsura. Ceva maĭ mult, nu'mĭ pot închipui un guvern român, fie liberal fie conservator, care să ofere Germanieĭ ceva costisitor pentru România fără ca aceea să céră; prin urmare, chiar dacă am recunósce óre-carĭ adevěrurĭ că Germania este nobilă și maĭ puțin pretențiósă de cât cum s'aŭ arětat alte puterĭ vis-à-vis de noĭ, când aŭ fost în situația Germanieĭ, lucru ce e posibil, totuși nu trebue să cădem în neverisimil; tocmaĭ ca să facețĭ tabloul maĭ aprópe de adevěr, trebue să 'ĭ lăsațĭ óre-carĭ umbre și să dațĭ a înțelege că din când în când Germania ne cere câte-ceva. Așa corectat tabloul, maĭ merge.

Dar este cestia mult maĭ gravă a politiceĭ nóstre legată de a Germanieĭ. Aicĭ să ne înțelegem. Eŭ sunt dintre aceia carĭ cred că am putea fi dispensațĭ, și fără pericol, de a ne lega de politica aventurósă a vre-uneĭ puterĭ marĭ. Dar fiind-că n'am fost nicĭ odată la guvern și nu sciŭ ce fel de presiunĭ se exercită în sferele politice internaționale, admit că este fórte greŭ de a nu face o politică óre-care pentru un popor mic, admit că trebue fără de voe să intrăm în sfera de acțiune a uneea din puterĭ. Acésta politică altminterea nu este nouă.

D-lor, țéra nóstră a urmat tot-d'a-una politica acésta, politica omuluĭ slab, de a se lipi când de o putere, când de alta, tot-d'a-una însă de puterea care era maĭ tare, saŭ părea maĭ tare.

Și noĭ în acest moment nu facem alt-ceva. Germania, maĭ ales în tripla alianță, fiind adĭ una din puterile cele maĭ tarĭ, evident că ne am alăturat de dênsa, și o dată admis că nu putem sta de o parte, că trebue să facem o politică óre-care, nu fac nicĭ o în-

vinuire în ceea ce privesce puterea a căreĭ influență suportăm.

Nu, D-lor, căcĭ am fi putut cădea maĭ rĕŭ, și am fi putut face o politică maĭ periculósă. Și, dupe mine, o singură putere este maĭ cu sémă pentru noĭ periculósă, nu o maĭ numesc, căcĭ cu toțiĭ o sciți; tóte cele-alte puterĭ sunt acomodante.

Prin urmare, în loc să cădem maĭ rĕŭ, cum era un curent, avem adĭ legăturĭ politice cu un stat, cu Germania, care în definitiv presintă și óre-carĭ avantage. Cu o altă putere póte am fi avut numaĭ desavantage.

De cât un lucru, politica acésta, care a fost și a strămoșilor noștri, dupe cum spunea odată D. L. Catargi, primul ministru, nu este lipsită de pericole, și de pericole fórte marĭ.

Experiența trecutuluĭ ne dovedesce că nu am fost tot-d'a-una indemnĭ și că am lăsat cu ea o parte din trupul nostru. Am fost în trecut când cu Austria, când cu Rusia, când cu Turcia și din balotagiul acestuĭ fel de politică am eșit, când cu Bucovina perdută, când cu Basarabia.

Va să dică, o asemenea politică nu ne duce tot-d'a-una la resultate bune și sigure. Ba câte odată însășĭ puterea căreea îĭ arĕtăm prietenie ne mutiléză. Exemplu: Rusia în 1878.

Fiind așa, și așa este, admit acéstă politică însă numaĭ ca o fatalitate a momentuluĭ, ca un expedient trecĕtor, ca ceva inluctabil, dar nicĭ decum ca ceva permanent și definitiv. Idealul uneĭ politice naționale nu póte fi acesta. A te atașa politicesce de un stat mare, care face politica pe care 'ĭ o dictéză interesele luĭ, este fórte aleatoriŭ. Dacă acesteĭ legăturĭ cauțĭ să 'ĭ păstrezĭ caracterul natural, adică acela al precarităţeĭ și a expedientuluĭ, ea presintă cât se póte de puține pericole. Dar dacă, intrat în asemenea curent, lucrezĭ cum ar fi ceva permanent și definitiv, atuncĭ ea nu póte fi scusabilă. Iată de ce să nu ne harzadăm a merge prea departe, în cât la un moment dat să ne descoperim și să suferim consecințele politiceĭ germane. Iată de ce să nu perdem din vedere că ceea ce e nestabil și trecĕtor, nu póte fi luat drept stabil și permanent și că evenimentele sunt maĭ tarĭ de cât combinațiile momentuluĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, ora fiind 5, consult Senatul dacă voesce să prelungim ședința.

— Senatul admite prelungirea ședințeĭ.

D. G. Panu: D-lor, îmĭ vețĭ dice: Care îțĭ este soluția pentru a eși din acest impas? Pentru actualitate nu am o soluție, dar pentru viitor da, cel puțin se póte lucra în acest scop.

D-lor, fie-care partid și fie-care țéră are în genere duoĕ programe saŭ are un ideal pe care 'l urmăresce și un program de lucru, un program practic pe care 'l aplică. Acest lucru se impune și în politica nóstră exterióră. Eĭ bine, D-lor, nu s'ar putea, pe lângă politica practică de necesitățĭ ale vieţeĭ, să începem a ne gândi puțin și la o politică a viitoruluĭ, adică o politică ast-fel ca atuncĭ, când va veni momentul, să scăpăm și noĭ odată de protectoratul acesta fataĭ și indispensabil al uneĭ puterĭ, saŭ alta? Eŭ cred că da, și dacă prevederea este una din datoriile ómenilor de stat, nu e cestie, nu e teren unde prevederea să nu se impună, unde viitorul să ne preocupe cu maĭ multă forță pe noĭ toțĭ, căcĭ este în joc existența nóstră ca popor, ca rasă. D-lor, s'ar putea de pe acum a se lucra pentru viitor. Pentru acest scop ar trebui să începem a avea legăturĭ maĭ de aprópe, maĭ strînse, cu micile state (aplause) și acésta nu numaĭ cu cele balcanice, dar cu tóte din Orient: cu Serbia, Bulgaria, Grecia, Turcia chiar. A fost o greșélă, nu dic din partea nóstră, póte a fost din partea eĭ, că relațiunile diplomatice dintre România și Grecia aŭ fost rupte, căcĭ era bine ca aceste duoĕ țĕrĭ micĭ să găsescă un midloc de înțelegere, pentru că Grecia, dacă este maĭ mică de cât noĭ, nu urméză să ne însușim procedeurile celor marĭ, procedeurĭ de carĭ suferim așa de mult la rêndul nostru.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Avețĭ dreptate, dar nu le am rupt noĭ.

D. G. Panu: Sciŭ că nu, dar în sfêrșit, aicĭ și numaĭ aicĭ ar fi începutul uneĭ politice care încetul cu încetul ar putea lua consistență și am ajunge ast-fel ca, la un moment dat, dacă nu să putem fi scutițĭ de amestecul fără voe în fluctuațiile puterilor marĭ, dar cel puțin să ne creăm un adăpost, să formăm o barieră cot la cot, alăturĭ uniĭ cu alțiĭ, toțĭ ceĭ puținĭ carĭ împreună devenim și noĭ mulțĭ. Și să nu 'mĭ se spună că printre micele popóre din Orient sunt unele de rasă slavonă, saŭ chiar de altă rasă. Tóte aceste popóre aspiră a avea o viéță independentă, de sine stătătóre. Avem exemplul Bulgarieĭ, care, o dată emancipată, mulțĭ se așteptaŭ să o vadă a fi un instrument al Rusieĭ; însă cum ar fi cu putință ca Bulgaria să vrea să fie sclava Rusieĭ și să renunțe la independența eĭ! Prin urmare, pe acest teren, ar fi de făcut ceva.

Apoĭ, D-lor, dacă este vorba pe acest teren ca să facem o apropiere cu popóre micĭ străine, apoĭ maĭ rĕmâne îndoială când este vorba de româniĭ, nu numaĭ din Transilvania dar și din cele-alte părțĭ, că trebue nu numaĭ să ne gândim în mod politicesc și diplomatic la eĭ, cum ne gândim la sêrbĭ, bulgarĭ și grecĭ, dar și cu inimă, căcĭ sunt frațiĭ noștri, este identitate de origină și de interese!... (Aplause).

Vedețĭ, este fatală situațiunea nóstră, și cestiunea românilor din afară ni se impune ca o cestie de viéță și de mórte. D-lor, să nu ne gândim că de vreme ce româniĭ de dincolo sunt încorporațĭ în imperiul austro-ungar, apoĭ nu este nimic de făcut în privința uneĭ unirĭ saŭ uneĭ apropierĭ de acțiune și de interese. D. D. Sturdza, căruia îĭ fac omagiile mele că a expus cu atâta claritate și talent cestiunea națională și al căruĭ curagiŭ politic, fiind-că este șeful unuĭ partid care mâine póte va veni la guvern, dovedesce în adevĕr mare franchețĕ, s'a înșelat saŭ nu îĭ convenea în situațiunea D-sale să vorbéscă altmintrelea, când dicea că, dacă Austro-Ungaria n'ar exista, ar trebui inventată; adică óre cum îĭ dădea o viéță eternă sub forma actuală.

Eĭ bine, D-lor, tocmaĭ forma și situațiunea Austro-Ungarieĭ ne încurageză pe noĭ, nu de a umbla cu cucerirĭ imediate, dar de a hrăni acéstă idee, de a face totul în marginele puțințeĭ să nu o părăsim.

Austro-Ungaria va trebui să se modifice, și din dualism, va fi trialism, quatralism, etc., saŭ nu va fi, acésta este fatal. Acesta este adevĕrul. Austro-Ungaria este o expresie politică schimbătóre. Orĭ va deveni o confederațiune în care statele să fie autonome, saŭ va dispărea dând nascere la un numĕr de state independente, carĭ se vor clasa dupe rase și interese în diferitele marĭ grupărĭ europene. Nu póte din 40 de milióne suflete, ca 16 milióne ungurĭ și austriacĭ să cârmuéscă arbitrar 24 de milióne de alte naționalitățĭ; le a putut guverna în trecut, le va guverna încă cât va timp, dar definitiv acéstă situațiune nu va putea dura. Prin urmare, când ne ocupăm de frațiĭ noștri, nu ne ocupăm ca de nisce sclavĭ pe vecie aĭ ungurilor, saŭ ca de un element perdut pentru noĭ prin forța de cohesiune a agregatuluĭ politic în care sunt înglobațĭ; ne ocupăm ca de un popor care face parte din o aglomerație politică fórte șubredă, care mâine póte căpĕta autonomia, iar poĭmâne póte dispune de sórta luĭ dupe afinitatea naturală.

Viitorul ne légă fatal de frațiĭ noștri, fie eĭ ca făcĕnd parte dintr'o cofederație de state austro-ungare, fie ca popor unit cu noĭ.

In tot casul, trebue să privim viitorul cu încredere și să lucrăm pentru el, căcĭ va fi un mare bine pentru noĭ, când Austro-Ungaria se va transforma; căcĭ sunt maĭ mult de cât sigur că statele autonome din acea cofederație ne vor da un ajutor ca să ținem pept colosuluĭ de la Nord, saŭ din Occident. Și acestea le vorbesc și pentru ungurĭ. In adevĕr, când cestiunea românilor va fi tranșată, nu sciŭ ce antagonism va maĭ putea fi între noĭ româniĭ și ungurĭ; eĭ aŭ acelașĭ interes, sunt în același pericol în care suntem și noĭ; în viitor putem găsi, o dată resolvată cestiunea fraților noștri, în ungurĭ, alăturĭ cu sêrbĭ, bulgarĭ și grecĭ, un bulevard în contra apetiturilor puterilor celor marĭ. Iată cum vĕd eŭ lucrurile. Cestiunea românilor din imperiul Austro-Ungar nu e numaĭ o cestie națională, este o cestie de viitóre politică exterióră, singura garantătóre a existențeĭ nóstre. Acéstă politică nu va maĭ presenta pericole speciale noĕ, unuĭ mic popor.

Acéstă politică, pe lângă că este inofensivă, n'are nicĭ un pericol.

Dacă este vorba ca noĭ, óameniĭ de stat, să ne gândim, să prevedem, ce pote să fie maĭ mare de cât acéstă cestiune? Și în ce cestiune póte cine-va munci cu desinteresare pentru 100 de anĭ maĭ târdiŭ cu merit și satisfacere de cât în acéstă cestiune? In tóte cele-alte cestiunĭ lucrăm pentru interesele nóstre imediate, pentru că este politica de

partid. De ce nu ne lăsaţi să facem o politică ideală, nu utopică, dar o politică care va da resultate în viitor?

D-lor, pentru ori-ce acţiune este nevoe de o fază preparatóre.

Cum s'a făcut unirea Germaniei?

Făcutu-s'a de adi până mâine pe calea sabiei prusiane a principelui Bismarck? Nu; ea a fost de mult preparată pe calea literară, pe calea poesiei, pe calea patriotismului ideal, dacă nu utopic; căci era în adevĕr un vis a gândi la unitatea Germaniei tocmai pe când Bonaparte o ţinea sub piciorul lui. Dacă nu ar fi fost acea fază preparatorie, probabil că, chiar dacă unitatea Germaniei se făcea pe calea armelor, totuşi bucăţelele cari o compun n'ar fi avut de la început acea cohesiune care o cimentéză, literatura şi ardĕtorul patriotism din faza preparatorie. De ce să nu facem şi noi acésta, şi de ce, făcênd acésta, ne trataţi cu ironie că voim să luăm Transilvania? A face ironie este uşor, dar pe socotéla cui o faci, şi pe comptul cui o faci? O faci pe socotéla nóstră şi în comptul altora.

Să 'mi dea voe D. ministru de externe, pentru care am deosebită consideraţiune, să 'i spun că în acéstă cestiune putea să vorbéscă, ca ministru român, cu o mai mare elevaţiune de gândire şi cu un curagiŭ şi îndrăsnélă mai mare. 'Mi se pare că a fost timid. D-sa a dis: Eŭ sunt ministru şi, prin urmare, trebue să fiŭ reservat, dar sub reservă trebue să se védă ceea ce gândesc. Şi, D-le ministru de externe, observam că v'aţi servit de I. Brătianu şi de cuvintele lui ca să combateţi pe D. Sturdza. Acest spirit fórte fin, I. Brătianu, nu hazarda nimic în contra ideilor naţionale fără ca să vină imediat cu alte fraze ca să îndulcéscă ceea ce 'i se părea că fusese prea tranşant. Aşa aţi citat un pasagiŭ în care combătea ideea de a ne amesteca în afacerile celor de peste munţi, dar el avea grijă de a adăoga imediat: »D-le »Kogălniceanu, eşti în oposiţiune şi poţi »vorbi; de ce mĕ silesci să vorbesc eŭ, care »sunt la guvern?« Sentimentele ministrului Brătianu aici sunt transparente. Ei bine, nuanţa acésta, 'mi se pare că a scăpat D-lui ministru de externe. Dacă D-sa ţinea sémă de acestea, ar fi împăcat şi diplomaţia şi sentimentele ţĕrei, ne ar fi măgulit şi pe noi, şi ar fi dat o consacrare dupe banca ministerială sentimentului naţional, fără nici un pericol. Nu trebue să vĕ gândiţi numai la unguri, ci şi la români; şi să nu vĕ închipuiţi că pe unguri îi veţi convinge că gândiţi altmintrelea de cât noi. Ori cât de nefavorabile declaraţii veţi face în contra causei naţionale, credeţi că ungurii aŭ să vĕ crédă? Este imposibil să vĕ crédă, v'ar face o injurie cu acésta. Cum să crédă ungurii că un ministru român nu voesce a se interesa de sórta altor români? Cum să crédă acésta, mai ales ungurii, cei mai înfocaţi şoviniştii? Iată ce 'mi am permis să vorbesc în acéstă cestiune.

Acum, D-lor, sfĕrşesc cu câte-va cuvinte. Trebue să viu şi la o mică cestiune a guvernului.

D-lor, D. Sturdza v'a spus că situaţia D-vóstre nu e stabilă de loc şi a avut mare dreptate; sunteţi un tot fără cohesiune moleculară, ci un simplu conglomerat. D. ministru de externe s'a supĕrat şi a dis: Nu este tréba D-vóstră, acésta ne privesce pe noi, dacă suntem uniţi saŭ nu. Eŭ cred însă că ne privesce şi pe noi, pentru că sunteţi acolo pe banca ministerială ca să conduceţi afacerile ţĕrei, prin urmare, am dreptul să discut situaţia D-vóstre. D-lor, să nu credeţi că eŭ voesc un guvern tare, nu, ci un guvern unit, şi acésta este o deosebire; poţi să fii fórte tare şi poţi cădea a duoa di, dacă tăria nu se rézămă pe ceva omogen, şi poţi să nu fii de o tărie colosală, însă unit, şi să stai la guvern.

Ei bine, dar veţi dice: De ce te ocupi de acestea? Am rĕspuns deja, dar să mai adaog câte-va cuvinte. Ântêiŭ eŭ, ca representant al Parlamentului, voesc să sciŭ ce valóre să daŭ proiectelor pe cari le anunţaţi.

Al duoilea, nu mĕ interesez numai pentru D-vóstre, D-lor, dar şi pentru partidul liberal, care are să vĕ ia locul. Eŭ, mărturisesc, aşi voi ca D-vóstre să nu fiţi prea tari, dar uniţi, şi sciţi pentru ce? Pentru că atunci aţi face posiţiunea partidului liberal mai grea, şi atunci partidul liberal ar trebui să 'şi dea ostenélă ca să ia cu asalt banca ministerială. Acésta 'mi ar plăcea.

Fasele prin cari a trecut partidul liberal sunt aşa în cât trebue să se retrampeze şi să se purifice într'o luptă înverşunată şi să câştige cu victorie şi cu strălucire puterea din noŭ. Prin faptul că D-vóstre nu presintaţi destută cohesiune şi destulă forţă de resistenţă, faceţi ca partidul liberal să sosécă cu braţele sub subţióră şi să vină să ia puterea fără ca să se oţeléscă în luptă, fără ca să aibă nevoe de a desvolta şi susţine un program pentru a căpĕta favórea ţĕrei. Venirea pur şi simplu a liberalilor la putere nu ar fi un bine nici chiar pentru ei. Acéstă părere nu este numai a mea, este şi a mai multor liberali. Ar fi alt-ceva când liberalii ar lua puterea în urma unei campanii laborióse. In acest cas ei ar fi nevoiţi a desfăşura un program, a lua angagiamente în faţa ţĕrei. Venind liberalii în asemenea condiţiuni, ei nu ar mai repeta greşélile din trecut şi póte ar da o impulsiune puternică democraţiei şi ideilor democratice. Deosebirea între cele duoĕ partide s'ar face póte mai vĕdită. Graţie, însă, lipsei de înţelegere între D-vóstre, liberalii pot lua şi mâine puterea fără angagiamente, fără program, fără să se fi retrampat în forţele vii ale ţĕrei. Şi în aceste condiţiuni evident că va fi o desilusiune!

Cine învinge uşor, nu are merit şi nu scie să preţuéscă lucrul câştigat. Mĕ tem că din causa neînţelegerilor dintre D-vóstre, să nu lipsiţi pe liberali de singura fasă prin care e necesar să trécă pentru a merita să ia din noŭ puterea. Dar veţi dice: suntem uniţi. Da, pe banca ministerială sunteţi uniţi, dar în majoritate, nu. Şi pe banca ministerială e natural să fiţi uniţi, de vreme ce cu toţii sunteţi ameninţaţi în casul unei crise, dăr nu şi în majoritate, fiind-că sunt numai 8 locuri de miniştri, (ilaritate), şi pentru a împăca tóte ambiţiunile ar trebui cel puţin încă şése. D. ministru de externe critica pe Ion Brătianu că prea schimba miniştrii. Apoi aceea a fost supapa de siguranţă, şi de aceea a stat la putere 12 ani. Din causă că nu schimbaţi miniştrii ca liberalii, există o crisă latentă în permanenţă, crisă care póte isbucni ori când. Acésta este marea nemulţumire, de acésta aveţi să muriţi. Mai deunădi vorbeam cu un membru marcant din majoritate care deplângea starea acésta de lucruri şi pe urmă adăoga: »dar la urma urmei şi miniştrii sunt prea încăpĕţînaţi; de ce nu se sacrifică unii dintre ei în interesul partidului, cedând şi altora locurile?« (Ilaritate).

Situaţia D-vóstre e anormălă, căci nu sunteţi siguri pe diua de mâine. Astădi tari, mâine cădụţi. Este alt-ceva un guvern a cărui majoritate se uséză în cursul celor 4 ani, se macină, şi alt-ceva este un guvern cu o majoritate care se desagregéză într'un minut, cădênd un bloc într'o parte şi un bloc în cea-altă parte. Măcinarea, usarea sunt naturale; o legislatură se începe cu o majoritate de 60—70 glasuri. In anul ântêiŭ aveţi 60 membri de majoritate, în anul al duoilea rĕmân 40—50 şi dacă póte trece anul al treilea, (ilaritate), apoi o duce până la capĕt. Căci, D-lor, în parlamentarism anul al treilea este cel mai pericolos. (Ilaritate). Acela este capul furtunelor; un guvern care trece capul furtunelor, adică anul al treilea, anul al patrulea îl are sigur, căci se apropie alte alegeri, (ilaritate), şi fie-care redevine iarăşi disciplinat şi devotat.

Ei bine, D-vóstre aveţi astădi o majoritate de 60—70 voturi şi mâine puteţi să o perdeţi în mod brusc; junimiştii separându-se de conservatori, saŭ aceştia de junimişti. De aceea daţi'mi voe ca să nu prea pun mare speranţă în program, care, de altmintreli, nu e aşa bogat, şi să dic: Cine va trăi, va vedea. Iată, D-lor senatori, motivele pentru cari nerepresintând Mesagiul nici vederile mele, nici felul măcar de vedere al meŭ, natural că nu pot să votez pentru rĕspunsul la Adresa Tronului.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatori, D. Panu dicea adineaori că ironia e uşóră. Era nedrept pentru sine însuşi. Ironia în mod grosolan, da, D-le Panu, este la îndemâna ori-cărui om necult; dar ironia ast-fel cum o mânuiţi D-vóstră nu este uşóră, şi vĕ fac complimentele mele asupra discursului D-vóstră.

E drept că era numai ironie, şi că în luptele nóstre parlamentare nu are să ne ajute în nimic la deslegarea cestiunilor în desbatere, dar face tot-d'a-una plăcere de a asculta de la un om de spirit chiar nimicuri, când ele sunt presintate în modul cum le presintă D. Panu. Dar, D-lor, e un sîmbure de adevĕr în ironia D-lui Panu la adresa partidelor.

Este adevĕrat cum că progresul în realitatea lui nu este resultatul luptelor la cari ne dădem între noi, nu este resultatul due-

lurilor de carĭ vorbia D. Panu, ci e resultatul munceĭ generale a poporuluĭ care se face tot-d'a-una în dosul nostru, de multe orĭ fără voința nóstră, dar care, în ultimă instanță, are tot-d'a-una o înrîurire hotărâtóre față cu partidele din țéră; și dovadă despre acésta, D-le Panu, e că cu tóte luptele nóstre, dacă suntem dreptĭ, trebue să recunóscem o continuitate în politica acesteĭ țĕrĭ, și deosebirile reale și istorice ale acțiuneĭ drepteĭ și stângeĭ vor fi fórte micĭ față cu judecata seriósă a istorieĭ, care va recunósce că amênduoĕ aŭ voit acelașĭ lucru, și că amênduoĕ, rênd pe rênd, cu tóte acusațiunile lor, aŭ adus la vreme oportună piatra lor la edificarea acestuĭ Stat.

Că nu avem partide organisate ca în Anglia, cine nu o scie? Și dacă nu aĭ sciut'o din ḑiua ântêiŭ când aĭ intrat în viéța politică, a cuĭ este vina de cât a D-tale? Și de aceea ațĭ îndreptat ironia chiar la adresa D-vóstră, și ațĭ recunoscut nu fără amărăciune, că ațĭ greșit, că nu ațĭ ințeles cu o oră maĭ 'nainte adevĕrurile carĭ le rostițĭ astăḑĭ.

Dar, D-lor, cu tóte acestea să 'mĭ fie permis a continua acest duel, și să 'mĭ fie permis a'l continua nu pentru satisfacerea copilăréscă de a vedea cine e maĭ tare în argumente, nu pentru a ne întrece în o luptă oratorică în care fie-care pune în evidență și stiméză și spiritul și talentul sĕŭ, dar pentru că ceea ce vĕ pare D-vóstră, D-le Panu, un duel fără valóre, în realitate, cu tóte aparențele de ură, nu este de cât o emulațiune între amênduoĕ partidele și, dacă ne combatem, ne combatem pentru că credem că fie-care póte să facă maĭ bine de cât cel-alt; dar nu ne combatem,—cel puțin nu ar trebui să ne combatem, și eŭ unul nu am dat nicĭ o dată acest exemplu,—pentru că credem că adversariĭ sunt periculoșĭ și că eĭ trebue scoșĭ din circulațiune în viéța politică a acesteĭ țĕrĭ.

Dacă am luat cuvêntul, este pentru că este bine să vorbim nu numaĭ de trecut, nu numaĭ de present, dar să ne dăm séma și de ce ne póte aduce viitorul, și atuncĭ, față cu enunciațiunile unuĭ șef de partid care ne amenință, — amenințare ce pe mine nu mĕ sperie,—că în curênd are să vină la putere, este firesc să ne întrebăm : o dată venit la putere ce are să facă el? Și este firesc iarășĭ să ne întrebăm : dacă pe têrâmul lupteĭ de emulațiunĭ, dacă el din ceea ce ḑice astăḑĭ, din ceea ce a făcut ierĭ, ne dă garanție că mâine va face maĭ bine de cât noĭ, și va face să nu fim regretațĭ, nu pentru că noĭ am făcut rele, dar pentru că el a făcut maĭ bine. Și atuncĭ, urmând exemplul veneţienilor carĭ tot-d'a-una începéŭ prin a studia caracterul ómenilor de stat cu carĭ eraŭ în tratărĭ, mĕ întreb: óre, făcênd analisa D-luĭ Sturdza, la ce resultate am ajunge noĭ în cât privesce siguranța aceluĭ viitor care are să fie, așa ḑice el, în curênd în mâinile sale.

D. Sturdza, un om căruntit în lupte, un om ale căruĭ merite, de sigur, nu eŭ le voiŭ contesta, n'a fost în politică nicĭ o dată de sine stătător; a fost tot-d'a-una amicul cuĭ-va, și de aceea vedețĭ inconsecințe în purtările luĭ politice.

D-sa a fost amicul luĭ Mavrogheni, a fost amicul luĭ Panu, a fost amicul luĭ Hurmuzache, a fost amicul luĭ Ioan Ghica, și în ultimiĭ timpĭ, a fost amicul luĭ Ion Brătianu, și ce amic? Nu amic cu libertate de vederĭ și cu neatârnare de părerĭ, dar amic infocat, care ḑicea: amicul meŭ a ḑis acésta, este adevĕrul, și nu numaĭ că este adevĕrul, dar este singurul adevĕr, și orĭ-cine s'ar găsi să ḑică contrariul este inemic al acesteĭ țĕrĭ. (Aplause). De aceea, D-lor, ațĭ vĕḑut epoce în carĭ D. Sturdza era adversarul cel maĭ înverșunat al luĭ Ión Brătianu, pentru că atuncĭ era amic al luĭ Ión Ghica, care era în rivalitate cu Ión Brătianu.

Dar astăḑĭ sórta a decis alt-fel; astăḑĭ D. Sturdza numaĭ are posibilitatea de a avea, ca planetele, lumina reflectată, ci D-sa trebue să aĭbă propria sa lumină. D-sa este șef și, prin urmare, trebue să ne dăm séma;—D-luĭ astăḑĭ numaĭ este amicul cuĭ-va, ci este amicul sĕŭ propriŭ, șeful partiduluĭ liberal,—să ne dăm séma la ce trebue să ne așteptăm din partea D-sale.

Antêiŭ, D-lor, trebue să ne așteptăm la un lucru inerent temperamentuluĭ D-sale ; trebue să ne așteptăm la o animositate și la o inverșunare în luptele politice, cu care nu suntem noĭ româniĭ, blânḑĭ din fire, deprinșĭ. Și acésta, atât din causa propriuluĭ luĭ temperament, cât și din causa temperamentuluĭ acelora pe carĭ el îĭ conduce.

Căcĭ de, D-lor, când ne am deprins a urma pe cine-va, când nu maĭ avem posibilitatea de a urma pe cine-va care e maĭ presus de noĭ, urmăm pe cine-va care e maĭ pre jos de noĭ. (Aplause).

Și, de exemplu, când a aruncat D. Sturdza, de la înălțimea acesteĭ tribune, cuvêntul de *nemernic*, credețĭ că 'ĭ-am imputat'o D-sale? Nu, D-lor. 'Mĭ am explicat lucrul în modul următor : D. Sturdza nu vrea să 'l întrécă nimenĭ în partidul sĕŭ, și sciind că are un partisan, pe D. Epurescu, teribil în apostrofă, a ḑis: eŭ trebue să fiŭ și maĭ teribil. (Aplause).

Și atuncĭ s'a dus acasă, s'a așeḑat la biuroul sĕŭ, și cu spirit liniștit, cu acea furie *blândă*, cum o numesce Saint-Simon, a scris cuvêntul de *nemernic* și în mod nevinovat, credem, a venit și 'l a rostit înaintea D-vóstre de la acéstă tribună.

A maĭ represintat violența acésta și alt-ceva. Juvenal, ḑicea : »indignatio facit versus» ; pentru D. Sturdza indignația face injuria, și scițĭ pentru ce ? Pentru că Juvenal represinta un ideal, pe când D. Sturdza represintă ambițiunea și apetiturĭ nesatisfăcute.

Dar ce vĕ oferă D-sa ?

Ne oferă, dupe mine, un lucru care mĕ îngrijesce.

Când un om de stat, de competința și cunoscința D-luĭ Sturdza, vine și, de la înălțimele acesteĭ tribune, declară că agiul a fost resultatul uneĭ bune saŭ rele recolte, îmĭ pun întrebarea : ce va să ḑică acésta ? Óre D-luĭ să nu scie cum că alterarea valuteĭ nu are întru nimic aface cu o bună saŭ rea recoltă ? Óre D-luĭ să nu scie cum că lucrul acesta nu se întêmplă din causa ceruluĭ clement saŭ aspru, ci se întêmplă din causa nedibācieĭ și neinteligențeĭ guvernanților ?

Alterarea valuteĭ tot-d'a-una a fost resultatul uneĭ rele politice financiare a guvernelor. Nu este exemplu în tótă istoria economică care să probeze contrariul. Luațĭ antichitatea cea maĭ depărtată și tot-d'a-una vețĭ vedea că alterarea valuteĭ a fost resultatul uneĭ rele politice economice a guvernelor. In antichitate, când nu era hârtie, alterarea valuteĭ se făcea prin monetă calpă. Și ca să vedețĭ acésta, studiațĭ istoria numismaticeĭ.

D. Sturdza, care este numismatic, n'are de cât să vadă că guvernele, când eraŭ strânse în chingĭ și nu avéŭ banĭ, procedaŭ imediat la alterarea valuteĭ și veneaŭ cu monetă falsă. Aḑĭ, noĭ avem bilete de bancă, guvernele procedéḑă la alterarea valuteĭ pe alte căĭ, dar tot pentru că eĭ aŭ vrut, tot pentru că politica lor financiară 'ĭ a condus acolo. Și atuncĭ mĕ întrebam : D-lor carĭ sciŭ acésta, óre nu vor să justifice reînviarea agiuluĭ, atuncĭ când vor reveni la putere și să nu o pună pe socotéla nedibācieĭ partiduluĭ de la guvern, ci s'o pună pe socotéla ceruluĭ, care, față cu noĭ, a fost clement, dar față cu dênșiĭ a fost aspru ? Și mĕ maĭ întrebam încă : cum nu recunosc D-lor meritele nóstre, căcĭ ne aŭ acusat că nu avem prevederĭ, că nu scim de astăḑĭ până mâine ce facem? Apoĭ, D-lor, în politica generală a acesteĭ țĕrĭ, dacă a fost un ce maĭ cu prevedere, tocmaĭ sub punctul de vedere al existențeĭ nóstre naționale, a fost regularea cu o oră maĭ înainte a acesteĭ cestiunĭ.

Bine, D-lor, tótă lumea vorbesce astăḑĭ de pace ; de o parte avem tripla alianță, de altă parte, nu vreaŭ să ḑic alianța, dar amiciția franco-rusă. Și uniĭ și alțiĭ, însă, în realitate ce fac ? Pretutindenĭ se tórnă tunurĭ, pretutindenĭ se cumpĕră caĭ, pretutindenĭ se ascut săbiĭ și baionete, și nicĭ o dată Europa n'a oferit ca astăḑĭ spetacolul unuĭ continent ce e în ajunul uneĭ teribile încăerărĭ. Că se va amâna pe mâine conflictul, că téma acésta, pe care o are tótă lumea, póte să facă ca el să vină cu o oră maĭ târḑiŭ, toțĭ o dorim și toțĭ o scim ; dar cine póte fixa ora ? Și atuncĭ închipuiți-vĕ D-vóstre, în miḑlocul uneĭ încăerărĭ europene, România cu un agiŭ de 40 la sută, cu budgete nestatornice, cu resurse sleite și în imposibilitate de a face față la cheltuelile unuĭ resbel ? Și credețĭ că aceĭ carĭ aŭ restabilit valuta, carĭ ne pun în posibilitate de a face onóre menireĭ nóstre, sunt ómenĭ fără prevederĭ, că aceia nu 'șĭ daŭ sémă că în cestiunea valuteĭ nu este numaĭ o cestiune monetară, dar că este și o cestiune de apărare națională tot atât de puternică, ba încă și maĭ puternică póte de cât fortificațiunile pe carĭ le clădim în giurul Bucurescilor ?

Va să ḑică, dacă ne oferițĭ contrariul ca

viitor, nu voiŭ contribui întru nimic, nicĭ chiar pe calea indicată de D. Panu, ca să se apropie ora venireĭ D-luĭ Sturdza la putere. (Ilaritate).

Apoĭ în cestiunea economică, D. Sturdza ne întrébă: Ce prevederĭ ațĭ avut D-vóstre în cestiunea economică? Tocmaĭ în cestiunea economică se póte proba că am avut prevederĭ juste și că am realisat prevederile nóstre. Dacă vom lua istoria luptelor nóstre economice, de când cu încheiarea primeĭ convențiunĭ sub ministerul D-luĭ Catargi și vom ajunge la ḑiua de astăḑĭ, când încheiăm convențiunĭ cu tóte puterile noĭ, susținem că de la 1875, până astăḑĭ, n'a fost de cât o acțiune unică atât a partiduluĭ liberal, cât și a partiduluĭ conservator, care ne a adus la situațiunea de neatârnare deplină economică în care ne găsim astăḑĭ; că am avut noĭ rara fericire, ca noĭ conservatoriĭ, să inaugurăm era neatârnăreĭ nóstre economice și maĭ rara fericire încă ca tot noĭ să o consolidăm și să punem ultima pétră la edificiul neatârnăreĭ nóstre economice; acésta este póte o cestiune de noroc, dar norocul nu ajută de cât pe aceia carĭ sciŭ să se foloséscă de împregiurărĭ, carĭ sciŭ, în fie-care moment, să facă ce se cuvine ca norocul să ardă asupra lor.

D-lor, să luăm un exemplu: luațĭ o țéră óre-care, o țéră încă vasală, o țéră fără industrie, o țéră care începe abia primiĭ pașĭ aĭ existențeĭ sale naționale, și întrebațĭ, sub punctul de vedere al neatârnăreĭ economice, care este primul pas care trebue să 'l facă țéra? Nu póte să fie altul de cât acela de a dobêndi maĭ ântêiŭ dreptul ce nu 'l are încă, de a trata cu alte țerĭ cestiunile economice pe un picior de egalitate.

Și când partidul conservator a venit și a obținut acest drept, când partidul conservator, de și eram vasalĭ, de și ni se impunea de Europa tratatele cu Turcia, a obținut ca să încheiă convențiune comercială, el a pus prima pétră la neatârnarea nóstră economică.

Să mergem maĭ departe. O dată acésta făcută, trebuia noĭ să inaugurăm acest drept prin o luptă imediată cu tóte puterile saŭ era maĭ ântêiŭ de studiat carĭ sunt nevoile, carĭ sunt posibilitățile uneĭ activitățĭ economice? Este evident că da, și în asteptare trebuia să căutăm, cu orĭ-ce preț, pacea economică. Aceea s'a făcut și de roșiĭ și de albĭ. Și când D. Lahovari imputa partiduluĭ roșiu cum că a făcut un tarif autonom, dar că nu 'l a aplicat nicĭ o dată, nu 'l acus de acésta, pentru că nu am acusat pe nimenĭ de imposibilitățĭ. Nu 'l acus, decĭ, de acésta, îĭ acus de alt ceva: că neputênd să o facă 'șĭ aŭ dat aparența că o fac; că neputênd a se pune în luptă 'șĭ aŭ dat aerul că se pun în luptă, 'șĭ aŭ dat un tarif autonom care nu 'l a aplicat absolut la nimenĭ, de cât la Austro-Ungaria.

D. Aurelian ḑicea: Ațĭ aplicat tariful nostru: îl rog să spună când și cum 'l am aplicat? Fată cu Francia nu 'l am aplicat, nicĭ D-lor nu 'l aŭ aplicat; fată cu Italia nu'l am aplicat, nu 'l aŭ aplicat nicĭ D-lor; față cu Germania, nu 'l am aplicat noĭ, nicĭ D-lor; față cu Rusia și Turcia nu 'l am aplicat noĭ, nicĭ D-lor; cum s'a aplicat dar acest tarif autonom și de cine? Și cum se póte susține, în plin Parlament, că un tarif autonom neaplicat a putut să dea róde pe têrâmul economic?

Nu, D-lor, de géba protestă D. Aurelian. Tariful autonom al D-sale nu a avut de cât o simplă semnificațiune, aceea a unuĭ tarif de resbel în contra Austrieĭ, nimic maĭ mult, nimic maĭ puțin.

Dar, D-lor, noĭ când am venit la putere, noĭ ceĭ nemernicĭ, noĭ ceĭ fără prevederĭ, ne am ḑis: Dar perióda acésta de tarife dăunătóre, perióda acésta de pretins tarif autonom, care nu se aplică la nimenĭ, are să se mântue la 1891, și atuncĭ ce se face? Cestiunea se impune și trebuia deslegată, și am deslegat'o în modul următor: Am făcut un tarif care pe de o parte dă industrieĭ nóstre născênde protecția necesară, nu pentru a crea monopolurĭ, dar pentru a putea concura cu producția străină, și care pe de altă parte era atât de cumpătat în cât permitea de a'l oferi ca basă de tratare tutulor, fără a intra în luptă cu nicĭ o putere. Acest tarif trebue să obțină consacrațiunea întregeĭ Europĭ; căcĭ, dupe cum neatârnarea politică nu este o adevĕrată neatârnare, când nu este recunoscută de cele-alte puterĭ europene, tot asemenea neatârnarea economică nu este neatârnare, când nimenĭ în Europa nu vrea să scie de dênsa.

Eĭ bine, nu voiŭ intra în amĕnunte, căcĭ vom reveni cu ocasiunea tratatuluĭ cu Germania; dar putem ḑice că industria existentă și industria, care póte să se nască în mod serios la noĭ în țéră, găsesce în tariful nostru autonom tótă protecțiunea necesară; că în acest punct, absolut nu am făcut nicĭ o concesie nicĭ uneĭ puterĭ, și că cu tóte acestea avem convențiĭ încheiate cu tóte puterile europene și nu fac excepțiune nicĭ de Austria. Avem decĭ neatârnare economică nu aparentă dar reală, și noĭ, carĭ la 1875 am pus prima pétră a neatârnăreĭ nóstre economice, astăḑĭ punem cheia de boltă a acestuĭ edificiŭ, în care sper că va trăi și va prospera activitatea nóstră industrială.

Unde vede D Sturdza în tóte acestea lipsa de prevederĭ? Unde vede D. Sturdza în tóte acestea părăsirea intereselor?

D. Germani, dupe ce cu atâta talent și claritate a expus situațiunea financiară, și dupe ce la amenințarea D-luĭ Sturdza, căcĭ D-sa procedéză cu amenințărĭ, cum că ne a răfuit la 1876 și tot el are să ne răfuiască și acum — cum vedețĭ un răfuitor general—D. Germani, dupe expunerea luĭ, s'a uĭtat la dênsul și a făcut acéstă mișcare de mâinĭ. Nu am prea înțeles care era adevĕratul sens al acesteĭ mișcărĭ, era ea un semn de comiserațiune față cu adversarul luĭ, orĭ voia D. Germani să ne invóce pe toțĭ și chiar pe D-sa ca martorĭ a neobositeĭ și rodniceĭ sale activitățĭ? Nu o sciŭ; dar imitez mișcarea și vețĭ judeca ce sens trebue să 'ĭ dațĭ.

D-lor, de la cestiunea acésta economică să trec la altă cestiune tot atât de importantă, de nu maĭ importantă.

D. Sturdza, șeful partiduluĭ liberal, a adus la bara acesteĭ Adunărĭ cestiunea arḑĕtóre a Transilvanieĭ, și cuvintele D-sale, în parte neînțelese, aŭ fost explicate rênd pe rênd de D. Mârzescu și de D. Șendrea.

D. Mârzescu ne a vorbit de idealul românilor și ḑicea că fie-care om de stat trebue să aĭbă un ideal, acela să vadă pe toțĭ româniĭ unițĭ, fără să ne spună, dar așa se înțelege, unițĭ sub punctul de vedere politic, căcĭ sub punctul de vedere etnologic, cred că nu are nicĭ o îndoială că suntem unițĭ.

Va să ḑică, idealul fie-căruĭ om de stat român trebue să fie unirea politică a tutulor românilor.

Acésta îmĭ reamintesce o conversațiune pe care am avut'o, pe când eram ministru de externe, cu D. Hitrowo, ministrul Rusieĭ. Intr'o ḑi a venit D. Hitrowo la mine, și ceea ce este strașnic este că absolut cu aceleașĭ cuvinte, pe carĭ le a întrebuințat D. Mârzescu, 'mĭ-a pus înainte idealul ce ar trebui să aĭbă fie-care om de stat din România. Și 'mĭ a ḑis: D-le Carp, idealul unuĭ ministru de externe trebue sa fie unirea tutulor românilor. Inutil să vĕ relatez rĕspunsul pe care 'ĭ 'l-am dat, dar coincidența acésta 'mĭ se pare fórte stranie.

D. G. Mârzescu: Nicĭ o dată n'am vorbit politică cu D. Hitrowo.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Dar nicĭ nu v'am acusat de acésta, D-le Mârzescu. (Ilaritate). Scițĭ că Molière ḑice: *On fait de la prose sans le savoir.* (Ilaritate).

D. Șendrea, tot comentând părerile D-luĭ Sturdza, ḑicea că noĭ în conflagrațiunea viitóre europeană trebue să facem din cestiunea Transilvanieĭ singura călĕuză a atitudineĭ nóstre politice, și, dupe cum vor fi satisfăcuțĭ orĭ nesatisfăcuțĭ frațiĭ noștri de dincolo de Carpațĭ, dupe acéstă singură călĕuză trebue să determinăm noĭ acțiunea nóstră politică, fără să se întrebe, dacă româniĭ numaĭ dincolo de Carpațĭ aŭ frațĭ, și dacă nu sunt óre românĭ și dincolo de Prut?

Și dacă singura călĕuză a politiceĭ nóstre internaționale trebue să fie pasurile fraților noștri de dincolo de Carpațĭ și de dincolo de Prut, fac o ipotesă permisă, în casul uneĭ conflagrațiunĭ intre imperiul rus și imperiul austro-ungar, cărora dintre frațĭ avem să le dăm preferință? Fraților românĭ, tot atât de românĭ, și nu numaĭ că sunt românĭ, dar sunt și moldovenĭ, D-le Mârzescu, de dincolo de Prut, orĭ fraților românĭ de dincolo de Carpațĭ? Căcĭ nu interesele acesteĭ țĕrĭ, nu aspirațiunile nóstre la întărirea Regatuluĭ Românieĭ, nu de acestea, dupe D-lor, trebue să fim conduși, ci ceea ce are să ne conducă este cestiunea de a sci dacă sunt împăcațĭ româniĭ de dincolo de Carpațĭ, dacă sunt împăcațĭ româniĭ de dincolo de Prut. Și de româniĭ de aci, de vor fi saŭ nu împăcațĭ, e indiferent, pentru că aci nu avem nevoe nicĭ de a face frase sforăitóre, nu avem nevoe de a crede că suntem

marĭ patrioţĭ, pentru că vorbim de neatârnarea acesteĭ ţěrĭ; dar avem nevoe să ne facem popularĭ când vorbim de fraţiĭ asupriţĭ de dincolo, fără să vorbim însă şi de partea cea-altă. Va să ḑică un prim lucru care dovedesce nesiguranţa viitoruluĭ pe care il represintă D. Sturdza.

Dacă ar fi, D-lor, aşa numita neutralitate posibilă, încă aşĭ inţelege cestiunea; dar convingerea mea e că, in miḑlocul conflagraţiuneĭ viitóre, neutralitatea nóstră nu e posibilă.

Va să ḑică, speranţa neutralitățeĭ lăsaţĭ-o; dar dacă neutralitatea nu e posibilă, atuncĭ prevederea cea maĭ elementară va face ca la vreme să căutaţĭ un sprijin, un rézăm unde-va. Nu am părerĭ concepute; voiţĭ alipirea cu tripla alianţă? Poftim. Voiţĭ alipirea cu alianţa franco-rusă? Poftim; alegeţĭ.

D. G. Mârzescu: La timpul oportun.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: La timpul oportun nu se face nimic. Dacă credeţĭ că aceia carĭ servesc astăḑĭ de exemplu istorieĭ întregĭ viitóre, dacă gândiţĭ că Cavur şi Bismarck aŭ lăsat la timpul oportun de a se pregăti şi nu aŭ pregătit cu ḑecimĭ de anĭ ceea ce aŭ făcut eĭ, vě înşelaţĭ. (Aplause).

Lucrul acesta se pregătesce de maĭ 'nainte, şi de aceea vě ḑic: Voiţĭ una, alegeţĭ-o; voiţĭ pe cea-altă, alegeţĭ-o; dar o politica care se pretinde politica de prevedere şi nu alege nicĭ pe una, nicĭ pe cea-altă, pentru D-ḑeŭ, de ce sunteţĭ aşa de copiĭ; cum credeţĭ că un asemenea lucru e posibil? Şi, prin urmare, nu veniţĭ să ne daţĭ sfaturĭ ce duc la absurd. Dacă voiţĭ ca guvernul să se pronunţe, atuncĭ indicaţi'ĭ pe faţă o linie de purtare şi vom avea a ne pronunţa.

Dar din tóte vorbele D-vóstre, din tóte sfaturile D-vóstre, nu am putut culege o singură idee, un singur miḑloc ce ar putea veni în ajutorul uneĭ acţiunĭ seriόse. Frase góle şi asalt de popularitate pe spinarea ţěreĭ. Şi de aceea, când 'mĭ am permis a întrerupe pe D. Aurelian, că D-luĭ o dată la putere nu va face ceea ce ne cere să facem, nu era o rară proorocie, era o afirmaţiune dată în cunoscinţă de causă şi basată pe sciinţa ce am, de modul cum Ión Brătianu a înţeles politica externă a ţěreĭ sale. Ión Brătianu, D-le Mârzescu, nu lăsa totul la hazardul timpuluĭ oportun.

Va să ḑică, D-lor, pe těrâmul economic D. Sturdza, şeful partiduluĭ liberal, ne promite o politică periculósă; pe těrâmul politiceĭ externe D-luĭ ne dă sfaturĭ pe carĭ nu le putem urma, pe carĭ nu le póte nicĭ D-luĭ urma şi pe carĭ cutez a ḑice, fără témă de a fi desminţit de împregĭurărĭ, nicĭ un guvern român nu le póte urma.

Dar fraţiĭ de dincolo?

Să nu gândiţĭ că vreaŭ să ocolesc cestiunea, să nu gândiţĭ că vreaŭ să mě arăt ca un individ care cu cea maĭ rece nepăsare se uită la suferinţele românilor de peste Carpaţĭ; evident că nu, dar prima întrebare care 'mi se pune este: Deslegarea acesteĭ cestiunĭ stă în mânile nóstre, saŭ stă în mânile lor? Convingerea mea intimă este că nu stă în mânile nóstre, că stă în mânile lor, şi dacă este aşa, de ce voiţĭ să deşteptaţĭ intr'ênşiĭ speranţe de un ajutor care nu le póte fi de nicĭ o valóre, căcĭ deşteptând într'ênşiĭ aceste speranţe, poţĭ amâna un lucru fără care nu pot nicĭ unguriĭ, nicĭ româniĭ să ducă un traiŭ bun.

Cestiunea Transilvanieĭ are rădăcinele eĭ în tradiţiunĭ istorice, pentru că, să nu uitam, cum că raporturile dintre românĭ şi ungurĭ eraŭ în timpurile trecute raporturĭ de la cuceritor la cucerit şi că secole întregĭ fie-care ungur se credea de o rasă superióră românilor.

Credeţĭ D-vóstre că acest lucru, care a prins rădăcinĭ în creerul unuĭ popor de atâtea sute de anĭ, se póte şterge aşa de uşor?

Dar una din dificultăţile soluţiuneĭ acesteĭ cestiunĭ nu este atât în spiritul de neîmpăcare al românilor şi a guvernuluĭ ungar, cât este tocmaĭ în aceste tradiţiunĭ istorice, carĭ aŭ creat şovinismul unguresc şi carĭ iĭ împedică încă de a înţelege că rolul lor astăḑĭ nu póte să fie rolul de cuceritor faţă cu cuceriţĭ, ci rolul de primus inter pares. Acésta este óre posibil? Eŭ cred că da. Cred că forţamente are să vină o vreme unde maghiariĭ vor înţelege că pe cale de şovinism nu pot să ajungă la nicĭ un resultat, şi garanţie despre acésta nu o am în frasele góle de aci, nu o am în plimbările ce se fac de studenţĭ la Buzĕŭ şi aiurea, nicĭ în discursurile D-luĭ Sturdza, nicĭ chiar în aşa ḑisa intervenţiune a D-luĭ ministru de externe, ci o am în mândria pe care o are fie-care român, orĭ-unde s'ar afla el, de sângele şi limba luĭ. (Aplause).

Şi când unguriĭ vor vedea că nu se póte ajunge la nicĭ un resultat cu şovinismul, atuncĭ fatalmente— şi sunt semne destul de caracteristice carĭ mě fac să cred că aŭ inceput să vadă lucrul acesta — atuncĭ ḑic, când vor vedea că pe cale de desnaţionalisare nu pot ajunge la nicĭ un resultat, îşĭ vor pune întrebarea: Ce este maĭ bine să facem din românĭ, bunĭ cetaţenĭ aĭ acestuĭ stat, saŭ rĕĭ cetaţenĭ.

D. G. Sefendache: Dar nu ḑiceaŭ până acum.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Dacă nu ḑiceaŭ până acum şi o ḑic astaḑĭ, fiţĭ siguri că nu noĭ am contribuit.

D. G. Sefendache: Dupe D-vóstre n'ar fi ḑis nicĭ o dată.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Când îşĭ vor pune întrebarea dacă este maĭ bine să aibă bunĭ orĭ rĕĭ cetăţenĭ, atuncĭ de sigur că cestiunea este deslegată şi că vor da satisfacţiune revendicărilor legitime — căcĭ nu tóte sunt legitime — ale românilor, cu atât maĭ mult, cu cât precum în miḑlocul urelor celor maĭ înverşunate, precum în dosul luptelor aprinse politice la noĭ, se ascunde o muncă comună, tot aşa în dosul acesteĭ lupte aprinse dintre maghiarĭ şi româniĭ de dincolo se ascunde instinctul comun că aceleaşi interese iĭ unesc, că acelaşi pericol iĭ ameninţă şi pe uniĭ şi pe alţiĭ, şi ca la ora pericoluluĭ sunt obligaţĭ a fi uniţĭ, şi ca atuncĭ abia vor fi suficiente forţele tutulor, unite la un loc, ca să iasă triumfatorĭ. Şi atuncĭ când lupta comună, şi cunoscênd ambele némurĭ, cutez a ḑice eroismuluĭ comun, iĭ vor duce la isbândă, atuncĭ se vor şterge tradiţiunile din trecut de cuceritorĭ şi cuceriţĭ, atuncĭ vor fi cu toţiĭ, şi românĭ şi maghiarĭ, supuşĭ credincioşĭ aĭ aceluiaşĭ imperiŭ, aĭ aceleeaşĭ legĭ.

In aşteptarea acésta, eŭ cred ca orĭ-ce pas necugetat, orĭ-ce acţiune din partea nóstră, care ar face să se presupuna cum că noĭ, în loc să lasam lucrurile la mersul lor firesc şi să aşteptam desvelirea normală a acestuĭ proces, noĭ voim să 'ĭ dăm o soluţiune grabnică; eŭ cred că în loc să ducă la soluţiune, noĭ nu vom face de cât să o împedicam saŭ să o întârḑiăm.

De aceea D-vóstre lăsaţĭ cestiunea Transilvanieĭ. V'am arătat că ea nu póte fi călĕuza politiceĭ nóstre. Inainte de tóte avem interesele nóstre de apărat şi ele reclam o veghiăre şi o muncă atât de încordată, în cât nu avem vreme să ne ocupăm cu alţiĭ.

Ca românĭ urăm fraţilor de peste munţĭ dobêndirea de drepturĭ maĭ largĭ, dar soluţiunea cestiuneĭ sta în înţelepciunea şi în patriotismul lor, maĭ mult de cât în frasele góle pe carĭ le am putea rosti, dupe cum am ḑis, fie pe uliţe, fie de la înalţimea acesteĭ tribune. (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se primesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ de rĕspuns la Mesagiul Tronuluĭ, şi se primesce.

— Şedinţa se ridică la orele 6 p. m., anunţându-se cea viitóre pentru mâine, 2 Decembre.

No. 15

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 3 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niï: Dr. I. Cernătescu, Em. Flondor, T. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 96 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 18 D-nĭ senatorĭ, şi anume :

Bolnavĭ :

D-niĭ : Ciolac I., Stoianovicĭ A., Tatos T. I., Vidraşcu C. D.

In congediŭ :

D. Sofian N.

Fără arătare de motive :

D-niĭ : Bonachi M. Gregoriadi, Calimach Papadopolu Ar., Ciolac Garabet, Cincu Ant., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Stătescu Eug., Stroiescu I., Sturdza M. Gr., Sturdza A. D., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă 10 ḑile congediŭ D-luĭ senator Vidraşcu.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ suplica funcţionarilor judeţianĭ şi comunalĭ din judeţele Gorj şi Dolj, carĭ se rógă a se vota o lege pentru regularea drepturilor lor la pensiune.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : D-lor senatorĭ, am onóre a comunica Senatuluĭ rĕspunsul ce Majestatea Sa Regele a dat adreseĭ acestuĭ înalt corp :

» *Domnule preşedinte,*
» *Domnilor senatorĭ,*

» Sunt tot-d'a-una fericit când priimesc » din partea Senatuluĭ expresiunea senti- » mentelor sale de dragoste şi de credinţă. » Astăḑĭ însă maĭ mult de cât orĭ când, » inima Mea este plină de bucurie vĕḑênd » iubirea cu care representanţiĭ naţiuneĭ în- » congióră Familia Mea, care, prin noul » vlăstar sădit pe acest pămênt, 'Şĭ a întărit » şi maĭ temeĭnic legăturile Sale cu scumpa » nóstră Românie. Dacă acest fericit eveni- » ment se póte privi de generaţia actuală ca » o rĕsplată a lungilor sale stăruinţĭ întru » conservarea opereĭ naţionale, el se presintă » pentru generaţiile viitóre ca o chezăşie » plină de speranţe.

» Legile însemnate, ce se vor supune des- » baterilor Senatuluĭ, deschid şi în sesiunea » acésta un câmp întins activităţeĭ D-vóstre. » Sunt convins că, însufleţiţĭ de dorinţa bi- » neluĭ obştesc, veţĭ da guvernuluĭ Meŭ un » sprijin înţelept pentru a duce maĭ departe » opera începută, adică : îmbunĕtăţirea le- » gislaţiuneĭ şi desvoltarea forţelor produc- » tive ale ţĕreĭ.

»Plin de încredere în patriotismul în- »cercat al Senatuluĭ nu mĕ înduoiesc că el »va lucra cu rêvnă şi bărbăţie la împlinirea »acesteĭ înalte misiunĭ. Cât pentru Mine, »condus fiind numaĭ de simţimêntul dato- »rieĭ, singura mea ţintă, ca şi singura mea »dorinţă, este de a aşeḑa Statul român pe »temeliĭ neclintite, carĭ să asigure viitorul »sĕŭ.

»Vĕ mulţumesc, D-lor senatorĭ, din tot »sufletul, în numele Regineĭ şi al Meŭ, »precum şi în numele Principeluĭ Mošteni- »tor şi al Principeseĭ Maria, pentru căldu- »rósele urărĭ ce Ni le aduceţĭ; ele Ne sunt »scumpe şi găsesc în inimile Nóstre un a- »dânc rĕsunet de recunoscinţă«. (Aplause).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum, D-lor, voiŭ avea onóre a comunica Senatuluĭ rĕspunsul preşedinteluĭ cameréĭ francese, la telegrama ce 'ĭ am adresat în numele Senatuluĭ în urma odiosuluĭ atentat pe care 'l cunósceţĭ cu toţiĭ.

Iată telegrama ce am priimit:

Excelenţeĭ sale principeluĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedintele Senatuluĭ Româ- nieĭ.

»Camera francesă ne avênd şedinţă ierĭ, »numaĭ astăḑĭ am putut să'ĭ comunic de- »peşa D-vóstră, pe care a salutat-o cu căl- »durόse aplause.

»Ea 'mĭ a făcut onórea să mĕ însărcineze »a mulţumi excelenţeĭ vóstre, a o ruga să »fie, pe lângă Senatul român, interpretul »viueĭ recunoscinţe ce 'ĭ inspiră expresiunea »simpatieĭ sale.

Charles Dupuy.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: La ordinea ḑileĭ avem alegerea comisiuneĭ ad hoc, care să transforme în proiect de lege propunerea D-luĭ Dr. Garoflide, conform art. 98, comisiunea se va compune din 5 membri, între carĭ propunĕtorul face parte de drept.

Decĭ D-vóstre veţĭ vota alegerea numaĭ a 4 membri.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	53
Majoritate regulamentară .	32

Aŭ întrunit:

D. G. Sĕulescu	52	voturĭ
» I. Plesnilă	49	»
» Gr. Lerescu	49	»
» D. Berea	49	»

Prin urmare, D-lor d'impreună cu D. Dr. Garoflide, autorul propunereĭ, vor face parte din comisiunea însărcinată a transforma în proiect de lege propunerea D-luĭ Dr. Garoflide.

Acum, D-lor, vĕ rog să păşim la votarea din noŭ a recunósceréĭ calităţeĭ de cetăţen român a D-luĭ Iosef Reutzky, care în duoĕ şedinţe consecutive n'a întrunit majoritatea regulamentară.

Astăḑĭ se voteză pentru a treia óră.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	39
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	36
Bile negre	3

Senatul a adoptat legea recunóscereĭ D-luĭ Reutzky.

Acum la ordinea ḑileĭ avem proiectul de lege pentru alienaţĭ.

— *D. Gr. Buicliu, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţi, ales de D-vóstre pentru cercetarea proiectuluĭ de lege asupra alienaţilor, şi compus :
Pentru secţia I D. I. Ianov;
» » II » Dr. M. Burada;
» » III P. S. S. Episcopul de Argeş;
» » V D. Dr. Garoflide, şi subscrisul pentru secţiunea IV, care, întrunindu-se în maĭ multe rêndurĭ, sub preşedinţa P. S. S. Episcopuluĭ de Argeş, a studiat şi luat în deliberare acest proiect, pe care 'l a adoptat cu óre-carĭ modificărĭ, însăcinându-mĕ, ca raportor, de a aduce în cunoscinţa D-vóstre resultatul deliberărilor sale.

Spre îndeplinirea acesteĭ misiunĭ am onóre a vĕ expune cele ce urméză :

Domnilor senatorĭ,

Starea nenorocită în care sunt puşĭ ceĭ loviţĭ de o bólă care atinge creeriĭ reclamă o solicitudine specială a legiuitoruluĭ, atât pentru a oferi acestor nenorociţĭ miḑlócele de vindecare, cât şi pentru a 'ĭ pune în neputinţă de a turbura liniscea publică.

Până acum nu avem o lege care să prevadă înfiinţarea de ospiciĭ de alienaţĭ, şi care să determine condiţiile în carĭ cine-va póte fi lipsit de libertate din causă de bólă mintală. Sórta alienaţilor depinde astăḑĭ de un regulament administrativ din 1864, forte imperfect, şi care, nefiind sprijinit pe o lege, e contestat în privinţa forţeĭ luĭ obligatorie.

Proiectul de lege, presintat de guvern, îndeplinesce, dar, o importantă lacună din legislaţiunea nóstră; el se împarte în cincĭ secţiunĭ:

Secţiunea I, intitulată: *despre ospiciile de alienaţĭ şi despre supraveghiarea lor.* Proiectul de lege recunósce duoĕ felurĭ de stabilimente destinate la căutarea alienaţilor: *ospiciile de alienaţĭ,* carĭ aparţin judeţelor, comunelor şi aşeḑămintelor publice, şi *casele de sănĕtate private.* Aceste din urmă nu pot fi înfiinţate de cât cu autorisaţiunea ministruluĭ, care e ţinut de a se încredinţa de moralitatea persónelor carĭ cer o asemenea autorisaţiune, precum şi de suficienţa miḑlócelor pentru întreţinerea stabilimentuluĭ în condiţiile necesare de salubritate şi igienă. Direcţiunea sanitară a uneĭ case

de sănĕtate private, ca şi aceea a ospiciilor publice, este încredinţată unuĭ doctor în medicină, responsabil faţă de autorităţile administrative şi judecătorescĭ, cu deosebire că numirea personaluluĭ medical în stabilimentele publice se face prin decret regal, în urma unuĭ concurs, mĕsurĭ ce nu sunt aplicabile la medicii caselor de sănĕtate private. Modificarea adusă de comitetul delegaţilor la art. 3 din proiectul de lege, prin adăogirea unuĭ aliniat, are de scop de a precisa acéstă deosebire.

Pentru a controla regimul interior al ospiciilor publice şi private, precum şi pentru a cerceta formalităţile în puterea cărora o persónă a fost condusă şi e reţinută într'un stabiliment de alienaţĭ, proiectul de lege (art. 6) înmulţesce, pe cât se póte, numĕrul celor carĭ aŭ drept de a supraveghia ospiciile publice şi casele de sănĕtate. Acest drept se dă prefectuluĭ, mediculuĭ primar de judeţ, procuroruluĭ general şi procuroruluĭ de tribunal, fie-căruia în circumscripţia sa, şi, în fine, unuĭ medic-inspector al serviciuluĭ de alienaţĭ, numit de ministrul de interne (art. 7).

Comitetul de delegaţĭ, credênd că inspecţiile în aceste stabilimente nu pot fi nicĭ o dată prea numeróse, a adăogat, în art. 6, cuvintele *cel puţin*, acolo unde se indică numĕrul de inspecţiĭ ce fie-care funcţionar e obligat a face în cursul unuĭ an, făcênd ast-fel un minimum din numĕrul inspecţiilor impuse. Comitetul delegaţilor a maĭ modificat art. 6, ştergênd cuvintele : *iar în cele dece oraşe marĭ de primar cu medicul primar al oraşuluĭ;* acésta, însă, nu s'a făcut pentru a se tăgădui primaruluĭ dreptul de inspecţie în ospiciile de alienaţĭ, ci pentru că s'a găsit de prisos de a se enumĕra între funcţionariĭ cărora se dă dreptul de inspecţie şi pe primarul local, care are acest drept dupe legea comunală.

Controlul şi priveghiarea, dupe art. 4, se îndind încă şi asupra acelor alienaţĭ carĭ sunt isolaţĭ şi îngrijiţĭ in domiciliĭ private, mĕsură din cele maĭ salutare, menită a împedica numeróse abusurĭ.

Secţiunea II, *despre admisiunea în stabilimente de alienaţĭ*, este una din părţile cele maĭ importante ale acestuĭ proiect de lege.

O lege privitóre pe alienaţĭ pune în presenţă duoĕ interese distincte : pe de o parte interesul linişteĭ publice, care póte fi turburată prin starea bolnavuluĭ, şi pe de altă parte interesul libertăţeĭ individuale, care póte fi ameninţată prin o detenţiune arbitrară. A garanta liniscea publică şi a împiedica abusul ce se póte face de dreptul de sechestrare, iată problema ce proiectul de lege a avut a resolva. Fără a intra în amĕnuntele formalităţilor, carĭ fac obiectul secţiuneĭ II din acéstă lege, mĕ voiŭ mărgini a indica că, dacă dreptul de a lua mĕsurĭ contra unuĭ alienat este lăsat putereĭ administrative, mĕsurile luate sunt supuse controluluĭ imediat al putereĭ judecătorescĭ. Ast-fel, prefectul nu póte ordona trimiterea cuĭ-va într'un ospiciŭ de cât în mod provisoriŭ şi dupe ce, prin duoĭ medicĭ, a constatat alienaţiunea mintală. El va da imediat avis familieĭ şi procuroruluĭ, trimiţênd acestuia actele şi dovedile carĭ 'l aŭ determinat a lua mĕsura provisorie de isolare a bolnavuluĭ. Procurorul, fără cea maĭ mică întârdiare, înfiinţéză o comisiune de duoĭ medicĭ, carĭ examinéză starea persóneĭ isolate, şi numaĭ dupe avisul acesteĭ comisiunĭ el încuviinţéză internarea bolnavuluĭ.

Cât timp duréză internarea, bolnavul este supus la observaţiunĭ cât de dese din partea mediculuĭ din ospiciŭ, carĭ observaţiunĭ se trec într'un registru deschis pentru toţĭ aceĭ carĭ aŭ dreptul de a controla şi inspecta ospiciile de alienaţĭ. Nu maĭ puţine formalităţĭ se cer şi pentru internarea bolnavilor aduşĭ de familiile lor, procurorul avênd a fi încunosciinţat despre orĭ ce admisiune se face în verĭ un ospiciŭ public saŭ casă de sănĕtate.

Comitetul delegaţilor a găsit că aceste formalităţĭ sunt singurile mĕsurĭ ce se pot lua pentru a concilia interesul linişteĭ publice cu acel al libertăţeĭ individuale, şi dacă a făcut óre-carĭ micĭ modificărĭ la unele articole, acestea nu aŭ alt scop de cât de a precisa maĭ bine înţelesul lor.

Secţiunea III, *despre veniturile şi cheltuelile serviciuluĭ de alienaţĭ*, indică midlócele din carĭ se formézǎ fondurile ospiciilor publice.

Afară de donaţiunĭ, aceste fondurĭ se alimentéză din subvenţiunile anuale acordate de Stat, judeţe şi comune, precum şi din plata de întreţinere a bolnavilor carĭ nu sunt lipsiţĭ de midlóce.

Art. 30 din acéstă secţiune, modificat în redacţiunea sa, prevede aşedarea preveniţilor şi condamnaţilor alienaţĭ în ospiciile publice, însă în secţiunĭ cu totul separate de ceĭ-alţĭ internaţĭ.

Secţiunea IV, intitulată: *disposiţiunĭ aplicabile persónelor aşedate în ospiciŭ*, coprinde mĕsurĭ de conservare a avereĭ celor internaţĭ.

Dacă în ospiciile de alienaţĭ nu s'ar admite de cât persóne carĭ aŭ fost puse sub interdicţie în urma uneĭ procedurĭ urmărite înaintea instanţelor judecătorescĭ, disposiţiile coduluĭ civil ar fi suficiente.

Un interdis, are tot-d'a-una pentru îngrijirea avereĭ luĭ, un tutor, ale căruĭ puterĭ sunt determinate prin lege, şi a căruĭ administraţiune este supusă controluluĭ familieĭ şi al tribunaluluĭ. Dar adesea-orĭ şi liniştea publică şi interesul bolnavuluĭ cer ca acesta să fie internat înainte de a se începe contra luĭ procedura îndelungată a interdicţieĭ. Une-orĭ aceĭ carĭ singurĭ aŭ calitate de a cere interdicţia nu voesc să o facă, fie dintr'un sentiment de delicateţă, fie, câte o dată, din motive maĭ puţin laudabile.

Ce devine averea celor internaţĭ cât timp eĭ sunt isolaţĭ şi îndepărtaţĭ de la interesele lor ? Codul civil e mut în acéstă privinţă, iar practica dilnică a închipuit o soluţiune, care nu e scutită de grave incoveniente. Se obţine, înainte de internare, de la bolnav o procuraţiune pe numele cuĭ-va, care face tot felul de acte pe séma internatuluĭ.

Proiectul de lege ce ne ocupă pune capăt acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, dând un administrator provisoriŭ orĭ-căreĭ persóne internată într'un ospiciŭ saŭ casă de sănĕtate (art. 33), neatârnat de orĭ-ce procedură de interdicţie şi fără ca acéstă numire să fie subordonată condiţiuneĭ cerute de art. 443 din c. c. de a se supune pe bolnav la un interogator, de vreme ce, în constatările făcute pentru internare, judecătorul găsesce elemente suficiente de convingere despre starea internatuluĭ. Administratorul numit face acte de conservare şi de pură administraţiune când singur, când cu avisul consiliuluĭ de familie saŭ al tribunaluluĭ; dupe distincţiunile stabilite de art. 36, el e dator a da sémă tribunaluluĭ de gestiunea sa, la expirarea semestruluĭ, dupe aşedarea alienatuluĭ în stabiliment.

Proiectul guvernuluĭ denumesce pe cel însărcinat cu gestiunea provisorie a internatuluĭ *administrator judiciar, administrator provisoriŭ, tutor* saŭ *curator*, fără distincţiune. Comitetul delegaţilor a adoptat, în tótă acéstă secţiune, denumirea uniformă de *administrator provisoriŭ*, care e şi termenul consacrat de codul civil în o materie analogă (art. 443); tot-d'o-dată a amendat art. 35, pentru a da ministeruluĭ public dreptul de a provoca numirea unuĭ administrator provisoriŭ nu numaĭ când internatul nu are rude, dar şi atuncĭ când rudele se abţin de a face verĭ o cerere.

Secţiunea V, *despre penalităţĭ şi disposiţiunĭ generale*, are de scop de a apăra pe internaţĭ de relele tratamente la carĭ pot fi expuşĭ tocmaĭ din partea celor carĭ aŭ datoria de a se îngriji de sănĕtatea lor. Cât pentru atentate contra libertăţeĭ individuale, prin reţinerea internatuluĭ peste termenul de vindecare, art. 43 şi 44 prevĕd pedepse speciale contra medicilor-directorĭ, fără ca aceştia să fie scutiţĭ de penalităţile prevĕdute de codul penal pentru aceĭ carĭ se fac culpabilĭ de sechestraţiune de persóne.

Incheiând raportul meŭ, am onóre, D-lor senatorĭ, a vĕ supune textul proiectuluĭ de lege presintat de guvern, însoţit de modificările ce comitetul de delegaţĭ a credut necesar a întroduce în el.

Raportor, *G. M. Buicliu.*

PROIECT DE LEGE

ASUPRA ALIENATILOR

PROIECTUL GUVERNULUÏ

SECŢIUNEA I

Despre ospiciile de alienaţĭ şi despre supraveghiarea lor

Art. 1. Stabilimentele destinate la căutarea alienaţilor sunt de duoĕ felurĭ: ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate private.

Locaşurile de monachĭ şi monache nu sunt considerate ca stabilimente autorisate a priimi alienaţĭ.

Art. 2. Ospiciile de alienaţĭ pot priimi şi epilepticĭ şi idioţĭ, până când se vor creia asile şi coloniĭ destinate la adăpostirea acestor categoriĭ de bolnavĭ.

Art. 3. Orĭ-cine voesce a deschide şi a dirige un stabiliment privat de alienaţĭ trebue să obţină maĭ întêiŭ autorisaţiunea ministerului de interne, care o va acorda numaĭ persónelor presentând garanţiĭ suficiente de moralitate.

Acéstă autorisaţiune se va acorda dacă localul este salubru, dacă are o întindere suficientă, dacă se póte păstra într'ênsul separaţiunea de sexe şi dacă serviciul medical şi regimul interior sunt bine organisate.

Regulamentele interióre ale tutulor ospiciilor de alienaţĭ sunt supuse aprobăreĭ ministruluĭ de interne.

Art. 4. Nicĭ un individ nu póte fi isolat şi căutat în domiciliul sĕŭ propriŭ saŭ în acela al verĭ-uneia din rudele sale, dacă starea sa de alienaţiune mintală n'a fost prealabil constatată prin duoĭ doctorĭ în medicină. Certificatul acestora, împreună cu o declaraţiune scrisă, se va adresa de persóna în domiciliul căreia se află bolnavul, către procurorul tribunaluluĭ din judeţul respectiv. In cas când s'ar dovedi că bolnavul nu este de ajuns îngrijit, saŭ este maltratat saŭ părăsit, procurorul are dreptul să ordone transferarea sa într'un ospiciŭ de alienaţĭ saŭ într'o casă de sănĕtate, şi decisiunea acésta se va lua în faţa tutoreluĭ saŭ a persóneĭ chemată a îngriji pe alienat.

Art. 5. Orĭ-ce ospiciŭ de alienaţĭ, fie sub administraţiunea unor eforĭ saŭ epitropĭ particularĭ, fie dintre acelea administrate de judeţ saŭ de comună, este pus sub direcţiunea unuĭ medic, care va fi responsabil în faţa autorităţilor de buna ţinută a ospiciuluĭ şi de păstrarea regulamentelor sale.

Medicul primar al ospiciuluĭ va fi secondat de unul saŭ maĭ mulţĭ medicĭ ajutorĭ, dupe importanţa ospiciuluĭ şi numĕrul alienaţilor.

Medicul primar şi mediciĭ-ajutorĭ sunt recomandaţĭ ministruluĭ de interne dupe un concurs public şi numiţĭ prin decret regal. Medicul primar va locui în ospiciŭ saŭ în apropierea luĭ.

Art. 6. Ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate sunt supuse supravegherei directe a guvernuluĭ şi a autorităţilor locale. Ele sunt inspectate de duoĕ orĭ pe an de prefectul judeţuluĭ în care

MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DELEGAŢILOR SENATULUĬ

Admis.

Locaşurile de monachĭ şi monache nu maĭ pot fi autorisate a priimi alienaţĭ.

Admis.

Art. 3. Orĭ-cine voesce a deschide şi a dirige *o casă de sănĕtate* privată trebue să obţină maĭ ântêiŭ autorisaţiunea ministeruluĭ de interne, care o va acorda numaĭ persónelor presentând garanţiĭ suficiente de moralitate.

Admis.

Direcţiunea medicală a acestor case va aparţine tot-d'a-una unuĭ doctor în medicină, care va fi responsabil de buna ţinută a caseĭ şi de păzirea regulamentelor.

Admis.

Art. 5. Orĭ-ce ospiciŭ public de alienaţĭ, *administrat fie de eforiĭ saŭ epitropiĭ, fie de judeţe saŭ comune*, este pus sub direcţiunea unuĭ medic, care va fi responsabil în faţa autorităţilor de bună ţinută a ospiciuluĭ şi de păstrarea regulamentelor sale.

Medicul primar al ospiciuluĭ va fi secondat de unul saŭ maĭ mulţĭ medicĭ ajutorĭ, dupe importanţa ospiciuluĭ şi numĕrul alienaţilor.

Medicul primar şi mediciĭ-ajutorĭ sunt recomandaţĭ ministruluĭ de interne dupe un concurs public şi numiţĭ prin decret regal. Medicul primar va locui în ospiciŭ saŭ în apropierea luĭ.

Art. 6. Ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate sunt supuse supravegherei directe a guvernuluĭ şi a autorităţilor locale. Ele sunt inspectate cel puţin de duoĕ orĭ pe an de prefectul ju-

PROIECTUL GUVERNULUÏ

se află ospiciul, împreună cu medicul primar al județuluĭ, iar în cele 10 orașe marĭ de primar cu medicul primar al orașuluĭ; o dată pe trimestru de procurorul general al curțeĭ de apel din circumscripțiunea respectivă; o dată pe lună de procurorul tribunaluluĭ local, și de câte orĭ se va crede de trebuință de un doctor în medicină, delegat de ministrul de interne, cu titlul de inspector al serviciuluĭ de alienațĭ.

Atribuțiunile acestor funcționarĭ sunt: a controla regimul interior al ospiciilor publice și private, a cerceta formalitățile și actele pe basa cărora o persónă a fost isolată în ospiciŭ și dacă este oportun ca isolarea sa să fie menținută, a priimi reclamațiunile ce li s'ar adresa fie de către persónele așeḑate în ospiciŭ, fie de către altele străine.

Art. 7. Medicul inspector este numit de ministrul de interne, pe basa titlurilor ce presintă, în urma recomandațiuneĭ consiliuluĭ sanitar superior, pe cât este posibil dintre profesoriĭ facultăților de medicină și mediciĭ primarĭ de spitale avênd o vechime de cel puțin 10 anĭ în acéstă funcțiune.

SECȚIUNEA II

Despre admisiunea în stabilimentele de alienațĭ

Art. 8. Casurile de admisiune în ospiciile de alienațĭ sunt de duoĕ felurĭ: voluntare și ordonate de autoritatea publică.

Art. 9. Eforia saŭ epitropia, sub administrația căreia se află un ospiciŭ de alienațĭ, saŭ medicul nu pot admite o persónă atinsă de alienațiune mintală dacă nu i se vor presenta următórele acte și piese:

a) O cerere în care sĕ se arate profesiunea, etatea și domiciliul atât al persóneĭ care subscrie cererea, cât și al aceleia care cată să fie așeḑată, precum și gradul de rudenie între aceste duoĕ persóne. Acéstă cerere va fi maĭ 'nainte visată de primarul comuneĭ saŭ de poliția urbeĭ unde ea domiciliază. Dacă petiționarul este tutore al persóneĭ alienate, el cată să presinte o copie a actuluĭ de interdicțiune și a decisiuneĭ consiliuluĭ de familie;

b) Un certificat medical visat de procurorul tribunaluluĭ localitățeĭ unde domiciliază alienatul, saŭ al aceluia unde se află ospiciul, și subscris de duoĭ medicĭ.

In acest act se vor descrie, pe cât se póte, simptomele mintale și corporale ale bóleĭ, causele eĭ, timpul de când duréză, mersul ce 'l a avut și motivele din carĭ resultă necesitatea ca persóna să fie isolată într'un ospiciŭ de alienațĭ. Acest certificat nu póte avea o dată maĭ vechiă ca treĭ-ḑecĭ ḑile.

Mediciĭ semnatarĭ aĭ certificatuluĭ medical cată să nu fie nicĭ rude cu persóna isolată, nicĭ cu aceea care cere așeḑarea eĭ, nicĭ medicĭ aĭ ospiciuluĭ unde se va așeḑa bolnavul.

In cas de urgență un simplu certificat este de ajuns, însă el se va completa, în primele treĭ ḑile dupe așeḑare, printr'un alt act în regulă;

c) Orĭ-ce act prin care se constată identitatea persóneĭ așeḑată. Dacă în momentul așeḑăreĭ petiționarul nu posedă aceste acte, el cată să le completeze în prima sĕptĕmână dupe ce persóna a fost așeḑată.

Art. 10. Medicul este obligat a trimite, în primele treĭ ḑile dupe așeḑarea persóneĭ, copie a petițiuneĭ și actuluĭ medical procuroruluĭ tribunaluluĭ județuluĭ unde se află ospiciul și procuroruluĭ și prefectuluĭ județuluĭ unde domiciliază persóna așeḑată.

Art. 11. In fie-care ospiciŭ există un registru special cu semnătura mediculuĭ-inspector de ospiciĭ. In acest registru medicul va înscrie:

a) Tóte actele arătate în art. 9;

b) Observațiunile ce el și ajutoriĭ sĕĭ aŭ făcut asupra persóneĭ așeḑate. Aceste observațiunĭ se fac în fie-care sĕptĕmână în cursul primeĭ lunĭ și la o lună o dată în tot cursul ședereĭ ulterióre a alienatuluĭ în ospiciŭ;

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAȚILOR SENATULUÏ

dețuluĭ în care se află ospiciul, împreună cu medicul primar al județuluĭ; o dată pe trimestru de procurorul general al curțeĭ de apel din circumscripțiunea respectivă; o dată pe lună de procurorul tribunaluluĭ local, și de câte orĭ se va crede de trebuință de un doctor în medicină, delegat de ministrul de interne, cu titlul de inspector al serviciuluĭ de alienațĭ.

Atribuțiunile acestor funcționarĭ sunt: a controla regimul interior al ospiciilor publice și private, a cerceta formalitățile și actele pe basa cărora o persónă a fost isolată în ospiciŭ și dacă este oportun ca isolarea sa să fie menținută, a priimi reclamațiunile ce li s'ar adresa fie de către persónele așeḑate în ospiciŭ, fie de către altele străine.

(Art. 7) Admis.

(Secțiunea II) Admis.

Art. 8. Admisiunea în ospiciile de alienațĭ se face dupe cererĭ particulare saŭ dupe ordinul autorităților publice.

Art. 9. Nicĭ o persónă atinsă de alienațiune mintală nu va putea fi priimită în verĭ-un ospiciŭ public saŭ în verĭ-o casă de sănĕtate de cât în puterea următórelor acte:

(Art. 9 a, b) Admise.

Art. 11. In fie-care ospiciŭ saŭ casă de sănĕtate există un registru special cu semnătura mediculuĭ-inspector de ospiciĭ. In acest registru medicul va înscrie:

(Art. 11 a, b) Admise.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

c) Data eşireï persóneï din ospiciŭ saŭ data morţeï şi causele eï.

Acest registru se póte examina numaï de persónele carï aŭ dreptul a supraveghia ospiciul.

Art. 12. Nicï o persónă aşeḑată în ospiciŭ, dupe formalităţile prescrise, nu póte fi reţiuută dacă medicul ospiciuluï declară că este vindecată.

Medicul va însciinţa despre acésta pe familia individuluï saŭ pe tutorele luï, pe primarul comuneï, pe procurorul tribunaluluï din judăţul de unde a venit bolnavul şi pe procurorul tribunaluluï unde se află ospiciul.

Art. 13. Persóna aşeḑată în ospiciŭ, chiar dacă nu este vindecată, nu póte fi reţinută dacă ea este reclamată de tutorele saŭ curatorele eï, de persóna care a cerut aşeḑarea eï, de consiliul de familie prin un delegat din partea luï.

Dacă însă medicul declară că punerea în libertate a aceleï persóne este periculósă eï însăşï şi familieï sale, saŭ vătĕmătóre securităţeï şi ordineï publice, saŭ recunósce că petiţionarul nu póte procura alimente şi un tratament cuviincios, va amâna permisiunea de eşire până va avisa pe procurorul localităţeï, saŭ pe prefectul de poliţie al urbeï, saŭ pe prefectul judeţuluï unde domiciliază alieuatul. Dacă procurorul saŭ prefectul nu vor rĕspunde, în termen de 15 ḑile, că acea persónă trebue să fie menţinută în ospiciŭ, buletinul de eşire se va semna imediat.

Art. 14. In primele duoĕ ḑile dupe eşirea bolnavuluï din ospiciŭ, medicul însciinţéză despre acésta pe autorităţile cărora li se notificase aşeḑarea luï conform art. 10, arătând şi motivele pentru carï persóna a fost congediată.

Art. 15. In oraşele marï, prefectul de poliţie póte ordona aşeḑarea provisorie într'un local destinat pentru acésta a orï-căreï persóne interḑise saŭ nu, care, prin stareă sa de alienaţiune mintală constatată printr'un proces-verbal, compromite ordinea publică saŭ este periculósă eï însăşï.

Art. 16. In fie-care oraş mare există o secţiune separată, fie într'o casă de sănĕtate privată, fie într'un spital general, destinată a primi provisoriŭ asemenea alienaţï.

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

(Art. 11 c) – 16:) Admise.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

Art. 17. In oraşele micï şi în comunele rurale primariï pot lua mĕsurile cuvenite în contra unuï alienat periculos, cu condiţiune ca, în 24 de ore, să facă cunoscut prefectuluï de judeţ, care se va pronunţa imediat să fie transferat în reşedinţa judeţuluï.

Art. 18. Prefectul de poliţie, saŭ prefectul de judeţ care a ordonat transferarea unuï alienat într'unul din localurile separate, va înainta imediat procuroruluï procesele-verbale şi certificatele medicale asupra stăreï mintale a persóneï isolate.

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

Art. 17. In oraşele micï şi în comunele rurale primariï pot lua mĕsurile cuvenite în contra unuï alienat periculos, cu condiţiune ca, în 24 de ore, să facă cunoscut prefectuluï de judeţ, care va ordona imediat să fie transferat în reşedinţa judeţuluï.

Art. 18. Prefectul de poliţie care a ordonat internarea provisorie a cuï-va, saŭ prefectul de judeţ care a ordonat transferarea unuï alienat într'unul din localurile separate, va înainta imediat procuroruluï procesele-verbale şi certificatele medicale asupra stăreï mintale a persóneï isolate.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

Art. 19. O comisiune medicală de cel puţin duoï medicï se va ordona de procuror spre a examina pe persóna isolată provisoriŭ şi a raporta conform art. 9. Raportul, viḑat de procuror, se va înainta prefectuluï, care va avisa la aşeḑarea bolnavuluï într'un ospiciŭ de alienaţï. El va înainta direcţiuneï saŭ administraţiuneï ospiciuluï procesele-verbale, certificatele şi actele medicale şi autorisaţiunea procuroruluï de aşeḑarea bolnavuluï.

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

(Art. 19:) Admis.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

Art. 20. Prefectul care a ordonat aşeḑarea unuï alienat într'un ospiciŭ, va notifica imediat acésta familieï saŭ curatoruluï sĕŭ, saŭ, dacă alienatul este din altă localitate, pe primarul comuneï, ca acesta, la rêndul sĕŭ, să înscinţeze familia.

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

Art. 20. Prefectul care a ordonat aşeḑarea unuï alienat într'un ospiciŭ, va notifica imediat acésta familieï saŭ tutoruluï sĕŭ, saŭ, dacă alienatul este din attă localitate, primaruluï comuneï, ca acesta, la rêndul sĕŭ, să înscinţeze familia.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

Art. 21. Dispoziţiunile prescrise în art. 12, 13 şi 14, privitóre la eşirea alienaţilor vindecaţï saŭ reclamaţï, se aplică şi persónelor a căror aşeḑare a fost ordonată de autorităţile publice.

SECŢIUNEA III

Veniturile şi cheltuelile serviciuluï de alienaţi

Art. 22. Ospiciile de alienaţï sunt întreţinute din maï multe fondurï:

a) Din veniturile fondurilor lor propriï, constituite prin donaţiunï;

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

(Art. 21 – 22 a):) Admise.

PROIECTUL GUVERNULUÏ

b) Din subvenţiunea anuală acordată de Stat;

c) Din subvenţiunile datorite de autorităţile judeţiane saŭ comunale, pe basa unor învoelĭ încheiate între acestea şi eforia saŭ epitropia de care depinde ospiciul;

d) Din plăţile de întreţinere ale bolnavilor particularĭ, internaţĭ pe socotéla lor.

Art. 23. Sumele de subvenţiune acordate de Stat sunt mărite saŭ micşorate în proporţiune cu numĕrul boluavilor trataţĭ în ospiciŭ şi fixate de ministrul de interne. Sumele subvenţiunilor acordate de judeţ, prin anume încheerĭ între acesta şi administraţiunea ospiciuluĭ, vor fi asemenea supuse aprobăreĭ ministruluĭ. Plata făcută de particularĭ, tutore saŭ familie, se va determina de eforia de care depinde ospiciul, conform unuĭ regulament aprobat de ministru.

Art. 24. Prefectul poliţieĭ saŭ al judeţuluĭ care trămite un alienat la ospiciŭ va indica, pe lângă actele arătate la art, 19, că întreţinerea persóneĭ trămisă este în sarcina judeţuluĭ.

Art. 25. Prefectul va percepe de la familia bolnavuluĭ saŭ, în cas de indigenţă, de la comuna unde aparţine alienatul, conform art. 104 din legea comunală, plata de întreţinere, dispsnsând pe administraţiunea ospiciuluĭ de a corespunde direct cu familia bolnavuluĭ saŭ cu primarul comuneĭ.

Art. 26. In cas de aşeḑărĭ voluntare conform art. 9, tutorele saŭ familia varsă în casa administraţiuneĭ ospiciuluĭ, în ḑiua aşeḑăreĭ alienatuluĭ, plata trimestrială saŭ anuală, şi se obligă, în cererea sa scrisă, că va continua cu plata cât timp va sta persóna în ospiciŭ.

Art. 27. Cheltuelile ocasionate cu întroţinerea alienaţilor în ospiciŭ, ca nutriment, locuinţă, spălat, tratament medical rufărie, îmbrăcăminte, încălţăminte, precum şi onorariile şi apuntamentele personaluluĭ medical şi administrativ, sunt fixate de administraţiunea espiciuluĭ şi supuse aprobăreĭ ministruluĭ de interne.

Art. 28. Veniturile şi cheltuelile ospiciilor de alienaţĭ formézâ un budget cu totul separat de budgetul general al eforieĭ saŭ epitropieĭ care 'l administrézâ. Acestea n'aŭ dreptul, în nicĭ un cas, de a afecta excedentele veniturilor ospiciuluĭ la alte trebuinţe de cât acelea ale alienaţilor.

Art. 29. Spesele de întreţinere a persónelor presupuse alienate şi isolate provisoriŭ în localurĭ speciale, până la faceraa formalităţilor necesare la admisiunea lor regulată în ospiciŭ, şi acelea ale inculpaţilor-alienaţĭ de delicte şi de crime şi aşeḑaţĭ în ospiciŭ dupe cererea procuroruluĭ general, onorariile medicilor experţĭ şi ale mediculuĭ inspector sunt în sarcina Statuluĭ.

Art. 30. Persónele prevenite pentru delicte şi crime saŭ condamnate la pedepse infamante saŭ corecţionale, carĭ aŭ fost constatate, dupe o expertisă medicală, că sunt atinse de alienaţiune mintală saŭ de epilepsie, fie în timpul instrucţiuneĭ judiciare, fie în timpul reclusiuneĭ, vor fi conduse de poliţie, pe basa ordinuluĭ procuroruluĭ, şi aşeḑate într'un ospiciŭ de alienaţĭ până la vindecaraa lor saŭ până la expirarea pedepseĭ.

O secţiune specială, şi separată de cele-alte secţiunĭ, se va crea în duoĕ din cele maĭ marĭ ospiciĭ din ţéră, destinată la isolarea alienaţilor criminalĭ.

Art. 31. Expertisa medico-legală asupra inculpatuluĭ presupus alienat se póte face în depoul provisoriŭ, dependinte de prefectura poliţieĭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ; iar în cele-alte oraşe într'un local separat din spitalul public, fie chiar în ospiciul de alienaţĭ, dupe ce se vor lua tóte mĕsurile severe de supraveghere pentru isolarea lor.

Art. 32. Când se cere eşirea din asil a alienatuluĭ criminal aşeḑat conform art. 30, medicul cată să declare dacă el este vindecat şi dacă recidiva este posibilă. Dupe avisul mediculuĭ, procurorul póte ordona eşirea bolnavuluĭ. Eşirea însă este condiţională şi revocabilă. Dupe primele semne de recidivă, reinternarea alienatuluĭ în ospiciŭ se va face imediat.

MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ

(Art. 22 *b)*–Art. 25) Admise.

Art. 26. In cas de aşeḑărĭ din iniţiativa privată conform art. 9, tutorele saŭ familia varsă în casa administraţiuneĭ ospiciuluĭ, în ḑiua aşeḑăreĭ alienatuluĭ, plata trimestrială saŭ anuală, şi se obligă, în cererea sa scrisă, că va continua cu plata cât timp va sta persóna în ospiciŭ.

(Art. 27–29) Admise.

Art. 30. Preveniţiĭ şi condamnaţiĭ la închisóre de orĭ-ce natură carĭ, dupe o expertisă medicală, s'ar constata că sunt atinşĭ de alienaţiune mintală saŭ de epilepsie, vor fi aşeḑaţĭ, pe basa ordinuluĭ procuroruluĭ, într'un ospiciŭ de alienaţĭ până la vindecarea lor saŭ până la expirarea pedepseĭ.

(Art. 30 al. 2–Art. 32) Admise.

PROIECTUL GUVERNULUĪ	MODIFICĂRILE COMITETULUĪ DELEGAŢILOR SENATULUĪ
SECŢIUNEA IV **Dispoşiţiunī aplicabile persónelor aşeḑate în ospiciŭ**
Art. 33. Orī-ce persónă aşeḑată într'un ospiciŭ de alienaţī, conform dispoşiţiunilor de maī sus, cată să fie preveḑută de un curator saŭ administrator provisoriŭ, care va gira afacerile până la însănătoşirea sa.	Art. 33. Orī ce persónă aşeḑată într'un ospiciŭ de alienaţī, conform dispoşiţiunilor de maī sus, cată să fie preveḑută de un administrator provisoriŭ, care va gira afacerile până la însănĕtoşirea sa.
Art. 34. Pentru persónele carī aŭ fost aşeḑate fără ca maī înainte să fie interḑise, conform art 435 din codul civil, se va procede, de către tribunalul judeţuluī unde domiciliază acele persóne, la numirea unuī administrator, dupe recomandaţiunea consiliuluī de familie a persóneī alienate. El póte fi soţul persóneī alienate, saŭ părintele, saŭ fiul, saŭ o rudă, saŭ chiar o persónă străină, care va fi responsabilă de buna gestiune a avereī mobiliare saŭ imobiliare a persóneī isolate.	Admis.
Art. 35. In cas când persóna isolată este fără familie, saŭ când tribunalul nu găsesce destule garanţiī morale şi materiale în persóna recunoscută de consiliul de familie, el are dreptul a numi un administrator judiciar.	Art. 35. Numirea administratoruluī provisoriŭ va fi provocată de ministerul public când persóna isolată nu are rude, saŭ când rudele nu fac nicī o cerere.
Art. 36. Administratorul judeciar, ca şi curatornl saŭ tutorul, face orī ce act pentru conservarea avereī alienatuluī, percepe sumele datorite, achită datoriile, priimesce saŭ respinge succesiunile saŭ donaţiunile dupe ce va lua avisul consiliuluī de familie saŭ al tribunaluluī, face plăţile necesare în casa administraţiuneī ospiciuluī unde se află aşeḑat alienatul, şi în nicī un cas nu póte vinde imobilele alienatuluī fără autorisaţiunea tribunalulu, care va statua, în camera de consiliŭ, dacă acéstă mĕsură este în interesul însănătoşireī persóneī bolnave.	Art. 36. Administratorul provisoriŭ face orī ce act pentru conservarea avereī alienatuluī, percepe sumele datorite, achită datoriile, priimesce saŭ respinge succesiunile saŭ donaţiunile dupe ce va lua avisul consiliuluī de familie saŭ al tribunaluluī, face plăţile necesare în casa administraţiuneī ospiciuluī unde se află aşeḑat alienatul, şi în nicī un cas nu póte vinde imobilele alienatuluī fără autorisaţiunea tribunaluluī, care va statua, în camera de consiliŭ, dacă acéstă mĕsură este în interesul însănĕtoşireī persóneī bolnave.
Art. 37 Tutorele, curatorele saŭ administratorul judiciar va presinta tribunaluluī, la expirarea semestruluī, dupe aşeḑarea alienatuluī în stabiliment, o dare de sémă despre gestiunea sa şi situaţiunea financiară a persóneī alienate.	Art. 37. Administratòrul provisoriŭ va presinta tribunaluluī, la expirarea semestruluī, dupe aşeḑarea alienatuluī în stabiliment, o dare de sémă despre gestiunea sa şi situaţinnea financiară a persóneī alienate.
Art. 38. Dacă persóna alienată este un comerciant saŭ asociată cu o altă persónă într'o afacere comercială şi industrială, tribunalul póte, dupe cererea soţieī sale saŭ a persóneī asociate, să autorise pe acésta cu afacerile sociale. El va fi dator însă, să presinte, la expirarea semestruluī, o dare de sémă despre situaţia financiară a asociaţiuneī.	Admis.
Art. 39. Consiliul de familie saŭ ascendenţiī şi descendenţiī alienatuluī pot procede, dupe aşeḑarea luī în ospiciŭ, la formalităţile necesare pentru punerea sa sub interdicţiune şi pentru numirea unuī curator saŭ tutore legal.	Art. 39. Rudele internatuluī, dupe distincţiunile stabilite în art. 436 şi următoriī din codul civil, pot, dupe internare, procede la formalităţile necesare pentru punerea sub interdicţiune a rudeī lor şi pentru numirea unuī tutore.
Art. 40. Funcţiunile curatoreluī provisoriŭ şi ale administratoruluī judiciar încetéză de fapt îndată ce persóna căutată a părăsit ospiciul vindecată şi când, dupe un congediŭ provisoriŭ acordat de medicul ospiciuluī, persóna n'a fost reintegrată.	Art. 40. Funcţiunile administratoruluī provisoriŭ încetéză de fapt îndată ce persóna căutată a părăsit ospiciul vindecată şi când, dupe un congediŭ provisoriŭ acordat de medicul ospiciuluī, persóna n'a fost reintegrată.
Art. 41. Medicul primar al ospiciuluī póte acorda, când va crede de cuviinţă, sub titlu de încercare, alienatuluī un congediŭ de 15 ḑile. Dacă congediul întrece acest timp, el va fi dator a însciinţa administraţiunea superióră de unde depinde ospiciul şi pe prefectul de poliţie saŭ pe prefectul de judeţ.
Art. 42. Alienatul care s'a evadat dintr'un ospiciŭ public, póte fi readus în primele 20 ḑile dupe evasiune. Dacă a trecut maī mult, formalităţile prescrise în secţiunea II, despre admisiunea alienaţilor în ospiciŭ, cată să fie împlinite din noŭ.	Admise.
SECŢIUNEA V **Despre penalităţi şi dispoşiţiī generale**
Art. 43. Medicul-director al unuī stabiliment de alienaţī public saŭ privat, va fi admonestat saŭ suspendat provisoriŭ din funcţiunea sa, dacă va reţine în stabiliment o persónă vindecată, saŭ dacă va refusa de a libera o persónă aşeḑată, când prefectul saŭ procurorul o ordonă, saŭ când verī-una din persónele arătate în Art. 15 o va cere.

PROIECTUL GUVERNULUÏ	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢILOR SENATULUÏ
Art. 44. Contravenţiunile la articolele din secţiunea II, comise de medicul-director al unuï ospiciŭ public saŭ al verĭ-uneĭ case de sănĕtate private, sunt pedepsite cu o amendă de la 50—1.000 leĭ.	Admis.
Art. 45. Orĭ ce persónă impiegată într'un stabiliment public saŭ privat şi orĭ ce supraveghiător saŭ infirmier, saŭ ataşat pe lângă un alienat, care a devenit culpabil cu sciinţă de lovirĭ şi rănirĭ comise asupra unuï alienat, va fi pedepsit conform art. 238 din cadul penal.	Art. 45. Orĭ-ce persónă impiegată într'un stabiliment public saŭ privat şi orĭ-ce supraveghiător saŭ infirmier, saŭ ataşat pe lângă un alienat, care a devenit culpabil cu sciinţă de lovirĭ şi rănirĭ comise asupra unuï alienat, va fi pedepsit conform art. 238 şi următoriĭ din codul penal.
Art. 46. Orĭ ce persónă culpabilă de un atentat la pudóre, comis cu saŭ fără violenţă asupra unuï alienat de sex bărbătesc saŭ femeesc, se va pedepsi cu reclusiunea.	Admise.
Art. 47. Se acordă ministruluï de interne un timp de un an, de la promulgarea acesteĭ legĭ, pentru a elabora regulamentele privitóre la îndatoririle diferitelor funcţiunĭ create prin presenta lege, la modul de recrutare al porsonaluluï medical şi administrativ al ospiciilor, la învoelile încheiate între comune, consiliĭ judeţiane şi particularĭ cu epitropia saŭ eforia carĭ aŭ sub administraţiunea lor ospiciĭ de alienaţĭ şi la organisarea interióră a acestor stabilimente.	
Ministru de interne, L. CATARGI.	Raportor, *G. M. Buicliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

D. raportor, G. Buicliu: D-lor, înainte de a da lectură fie-căruï articol al proiectuluï de lege, sunt ţinut să atrag atenţiunea D-vóstre că comisiunea a fost silită să întroducă şi alte modificărĭ de cât acelea carĭ se menţionéză în raport.

Acest proiect de lege stă de mult în Senat, şi în acest interval aŭ intervenit câte-va legĭ, carĭ sunt într'o legătură óre-care cu legea de faţă şi carĭ aŭ necesitat modificarea unor articole pe carĭ nu le atinsese pe atuncĭ comisiunea.

Aceste legĭ sunt: legea sanitară, care e deja promulgată, şi legea comunală şi judeţénă, carĭ sunt încă în lucru la Cameră.

Prin urmare, la fie-care articol unde comisiunea a credut că trebue să facă modificărĭ, altele de cât acelea carĭ sunt indicate în raport, voiŭ avea onórea să le semnalez D-vóstre, şi, dupe ce vĕ voiŭ citi textul modificat în raport, voiŭ citi şi textul asupra căruia a convenit comisiunea. Modificările de altmintrelea sunt de puţină importanţă.

D. C. Urdăreanu: Legea comunală şi judeţénă nu sunt încă votate de Cameră.

D. raportor, G. Buicliu: Legea acésta vine pentru prima-óră la Senat, ea nu e votată de Cameră.

Iată, D-lor, art. 1:

Despre ospiciile de alienaţĭ şi despre supraveghiărea lor

Art. 1. Stabilimentele destinate la căutarea alienaţilor sunt de duoĕ felurĭ: ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate private.

Locaşurile de monachĭ şi monache nu sunt considerate ca stabilimente autorisate a priimi alienaţĭ.

Aliniatul al 2-lea a fost modificat de comitetul delegaţilor precum urméză:

»*Locaşurile de monachĭ şi monache nu maĭ pot fi autorisate a priimi alienaţĭ.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea e deschisă asupra art. 1.

D. Dr. Teodorescu are cuvêntul.

D. Dr. Florea Teodorescu: D-lor senatorĭ, atât în proiectul guvernuluï, cât şi în proiectul elaborat de comitetul delegaţilor, denumirea care se dă diferitelor stabilimente, carĭ sunt destinate a adăposti pe ceĭ atinşĭ de alienaţiune mintală, mi se pare că nu este tocmaĭ bine potrivită. In proiect se dice:

Art. 1. Stabilimentele destinate la căutarea alienaţilor sunt de duoĕ felurĭ: ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate private.

Denumirea acésta de *case de sănĕtate* se dă de obiceiŭ la acele stabilimente carĭ sunt destinate a căuta orĭ-ce fel de maladiĭ, fie interne, fie chirurgicale. Acelea însă destinate pentru alienaţĭ nu cred că pot intra în acéstă denumire, fiind-că s'ar face o confusiune care a existat până acum.

Sunt case de sănĕtate în diferite oraşe ale ţĕreĭ, cum este şi în Bucurescĭ, carĭ priimesc bolnaviĭ atinşĭ şi de alienaţiune mintală, însă acestea forméză o divisiune a parte.

De aceea 'mĭ am permis să formulez următorul *amendament:*

Amendament

Propun ca la art. I rêndul al 2-lea să se înlocuéscă cuvintele: »*ospiciile de alienaţĭ şi casele de sănĕtate private,*« prin »*ospicille publice şi ospiciile private de alienaţĭ.*«

Dr. Fl. Teodorescu.

Acest amendament îl propun de la început, fiind că în lege se stabilesce de la început acéstă divisiune.

In tótă legea figuréză acest nume, de *casă de sănĕtate*, şi de aceea eŭ propun schimbarea acesteĭ denumirĭ, dacă onor. Senat va priimi amendamentul meŭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, maĭ înainte sunt dator d'a întreba dacă amendamentul D-luĭ Dr. Fl. Teodorescu este susţinut de cincĭ, conform regulamentuluĭ.

— Amendamentul fiind susţinut, D. preşedinte acordă cuvêntul D-luĭ Negre.

D. C. Negre: D-lor senatorĭ, pe mine ceea ce m'a frapat în proiectul acesta de lege este maĭ cu sémă modificarea comitetuluĭ delegaţilor, căcĭ proiectul de lege dice:

»*Locaşurile de monachĭ şi monache nu sunt considerate ca stabilimente autorisate a priimi alienaţĭ.*« — Şi modificarea comitetelor delegaţilor dice: că aceste locaşurĭ »*nu maĭ pot fi autorisate a priimi alienaţĭ.*«

Iată dar, un punct asupra căruia cred de datoria mea să atrag atenţiunea onor. Senat. D-vóstre sciţĭ că averile monastirescĭ aŭ fost date în numĕr fórte mare pentru bine-facerĭ, pentru spitale şi şcolĭ şi maĭ cu sémă pentru institute de infirmĭ.

Aceste institute, în ţéra nóstră, pentru noĭ bine credincioşiĭ sunt fórte mult legate de religiune, şi de aceea pot dice că cea maĭ mare parte din monastirile, unde se găsesc icóne făcĕtóre de minunĭ, priimesc bolnavĭ pentru însănĕtoşire; acésta este credinţa poporuluĭ, acésta este şi credinţa mea, bună saŭ rea, nu este bine ca ea să fie ridicată, şi nu sciŭ dacă sciinţa póte să îndrepteze credinţa ce are omul. Eŭ cunosc maĭ multe instituţiunĭ de natura acésta pe la monastirĭ, şi am vĕdut cu ochiĭ meĭ că aŭ venit ómenĭ bolnavĭ la călugărĭ, cum este la monastirea Adam şi alte multe, şi carĭ s'aŭ însănĕtoşit.

Cred dar că, dacă se pot organisa asemenea instituţiunĭ private, osebit de ale Statuluĭ şi comunelor, de ce nu s'ar putea lăsa facultatea acésta şi monastirilor de monachĭ şi monache carĭ sunt sub scutul şi controlul guvernuluĭ? Prin urmare, eŭ aşĭ ruga pe guvern şi pe D-vóstre ca aceste instituţiunĭ din monastirĭ carĭ există, carĭ aŭ fost

înființate de maî înainte, și carî astădî funcționéză sub administrația guvernuluî, să nu se desființeze; din contra să li se dea midlóce maî multe ca să pótă prospera, ca să pótă găsi acolo bolnavii o căutare medicală, așa cum este la monastirea Adam, unde este și un doctor special. Cu acésta n'am slăbi nicî credința care o are poporul în religiune, și am îndeplini și voința testatorilor carî aŭ lăsat acele legaturî pentru bine-facerî.

Pentru aceste cuvinte dar, D-lor, eŭ sunt pentru ca localurile de monachî și monache să pótă continua și în viitor a avea aședăminte de infirmî.

D. Dr. Florea Teodorescu: D-lor senatorî, maladiile mintale sunt și ele recunoscute ca tóte bólele carî afectă corpul omenesc, și pentru căutarea lor trebue să se facă un tratament special ca și pentru cele-alte bóle. Prin urmare, a se permite a se interna bolnavî pe la monastirî, cum a fost până acum, înțelegețî D-vóstre că aceî ómenî se vor lăsa a fi tratațî numaî pe cale morală, dacă mě pot exprima așa, iar nicî de cum dupe o sistemă medicală stabilită. Dupe legea de față, orî-ce local, orî-ce stabiliment unde sunt aședațî bolnavî de bóle mintale, trebue să aibă medicî specialî, căcî este sciut că acești medicî formézâ o specialitate deosebită, și că nu orî-ce medic póte căuta asemenea maladiî; și maî ales că acéstă ramură, acéstă specialitate nu este mult cultivată, nu este mult întinsă; și de aceea nu se pot lăsa asemenea maladiî în căutarea deosebitelor monastirî unde nu sunt medicî specialî. Nu voiŭ să dic acésta și de unele monastirî, cum este monastirea Némțu, unde este un serviciŭ regulat, stabilit de mult, și care funcționéză dupe tóte regulele ce aŭ tóte asemenea aședăminte din țéră.

De aceea, D-lor, eŭ cred că nu este bine să se admită o asemenea părere, și vě rog să mențineți redacțiunea comitetuluî delegaților.

D. președinte al consiliuluî, L. Catargi: D-lor, D. Negre confundă credința ce aŭ uniî bolnavî, de a merge pe la monastirî, cu ospiciile carî sunt organisate pentru a se căuta bolnavii cu doctorî în mod sistematic. Am avut în Moldova pe lângă unele monastirî asemenea aședăminte, dar în acele monastirî s'a stabilit un serviciŭ medical și s'a aședat bolnavii afară din ograda monastireî în alte odăî unde să fie căutațî cum trebue. Ast-fel de aședământ am avut la Golia și la monastirea Némțuluî, unde s'a organisat un aședământ sistematic cu doctorî și farmacie. Ce aŭ să facă bolnavii în o monastire, unde nu ar avea doctor, farmacie și case pentru acest scop? Căcî casele de alienațî trebue să fie zidite și puse în stare anume ca să priimescă alienațî.

D. N. Negre: Eŭ am vorbit de monastirea Adam.

D. președinte al consiliuluî, L. Catargi: Dați-mî voe; și monastirea Adam se găsesce tot în acele condițiunî rele.

Trebuesc dar organisate aceste case în condițiunî ca să pótă priimi și căuta pe bolnavî, și vě puteți închipui că noî nu putem face 100 de case în țéră.

Când se găsesc în țéră asemenea case bine organisate, nimenî nu le desființéză; așa este biserica Madona Dudu din Craiova, care are un ospiciŭ bine organisat în care priimesce bolnavî alienațî; eî bine, guvernul departe de a desființa acea casă, îî va da subvențiune pentru întreținere, precum dă 750.000 leî pe an eforieî spitalelor civile din Bucurescî și spitalelor sf. Spiridon din Iașî.

Vedețî dar că noî nu căutăm să desființăm aceste case, din contră cu legea de astădî căutăm a preveni nenorocirile ce se întêmplă pe fie-care di din causă că ómenii bolnavî umblă pe drumurî neavênd unde să 'î aședăm, și ajung de se spânzură saŭ se ucid uniî pe alțiî. Cu legea acésta noî nu facem de cât să adunăm dupe drumurî bolnavii și să'î căutăm sistematic dupe regulele sciințeî medicale. Dar, D-lor, dacă vrea cine-va să se ducă la monastire să se róge, nimenî nu 'l opresce.

In tóte dilele vedem ómenii bolnavî umblând pe strade și nu avem un stabiliment unde să'î ducem; mulțî din eî póte că ar fi putut fi scăpațî cu ajutorul medical, dacă am fi avut un ospiciŭ unde să'î stabilim. De aceea, D-lor, avem mare nevoe de acéstă lege și vě rog să o votațî așa cum am propus'o noî.

D. N. Negre: Să nu micșorațî însă numěrul caselor.

D. președinte al consiliuluî, L. Catargi: Noî nu micșorăm numěrul, dar, încă o dată, voim ca atuncî când există o casă, un ospiciŭ, el să fie bine organisat și în condițiunî de a putea vindeca pe bolnavî. D-vóstră vorbițî de monastirea Adam, însă acea monastire nu are nicî clădire regulată, nicî farmacie, nicî nimic și de aceea pe bolnavii de la Adam am fost nevoițî să'î ducem la Golia.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Așî dori să ne înțelegem bine asupra amendamentuluî D-luî senator Teodorescu Florea.

D-sa se opune la ideea că un alienat să pótă fi priimit într'o casă de sănětate destinată și la curarisirea altor bóle.

Socotesc că ideea nu este bună și iată pentru ce.

Sunt localitățî carî nu posedă case de alienațî; dacă în acele localitățî ar exista *case de sănătate*, pentru ce s'ar împedica internarea alienaților într'ênsele?

Tot asemenea, chiar în centrurile, unde avem ospiciurî publice de alienațî, aceste ospiciurî nu pot presenta condițiunile de confort la carî sunt deprinșî ómenii bogațî. Pentru alienații din păturile sociale, obicînuite cu bunul traiŭ, sunt tocmaî instalate în străinětate case de sănětate oferind tóte înlesnirile.

Pentru ce am suprima posibilitatea asta de a da, pe loc, nenorociților demențî alinare la suferințele lor fără a'î înstrăina de traiul lor obicînuit.

Ideea D-luî Teodorescu Florea așî admite-o, însă numaî cu o condițiune: să introducem și în legea nóstră un articol similar cu acela din legea francesă de la 1838 de la care, maî mult saŭ maî puțin, este inspirată legea pe care o presentăm astădî.

Acea lege prevede formal ca casele de sănětate propriŭ dise, adică casele reservate și curarisireî altor bóle să fie autorisate de a priimi și bolnavii alienațî, întru cât ele ar avea o secțiune specială pentru acești bolnavî, deosebită de restul bolnavilor, și întru cât pentru aceste secțiunî speciale s'ar supune tuturor obligațiunilor și prescripțiunilor din presenta lege.

Cu acest compliment putem șterge titulatura pe care am dat'o în art. 1; dar dacă nu se admite acest compliment, ajungem la o adevěrată daună pentru nenorociții infirmî.

Nu sciŭ dacă D. Dr. Florea Teodorescu m'a urmărit. Socotesc că ideea D-sale cu ideea mea nu se póte concilia de cât dacă ne înțelegem asupra consecințelor.

Noî nu ne preocupăm de cât de un lucru: să facem cât maî multe înlesnirî pentru curarisirea bólelor mintale.

Nu se va ajunge la acest resultat, admițêndu-se fără alt comentariŭ amendamentul.

Așa este, D-le Teodorescu?

D. Dr. Florea Teodorescu: Voiŭ rěspunde îndată.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Acestea sunt observațiunile pe carî le avém de făcut.

D. Dr. Florea Teodorescu: D-lor senatorî, eŭ am cerut adineórî, și am arătat că este bine să se dea o numire generică acestor fel de stabilimente și cred că este bine să nu se priiméscă în mod definitiv saŭ pentru un timp maî lung bolnavî atinșî de maladiî mintale în spitale unde se tratéză maladiî interne saŭ chirurgicale, etc., pentru că, dupe cum spunea D. prim ministru adineórî,—și lucrul este cunoscut de tótă lumea,—astădî ospiciile unde se caută bolnavii de maladiî mintale în tótă Europa aŭ o organisațiune cu totul alta de cât spitalele generale.

Prin urmare, dacă bolnavii alienațî s'ar pune într'un spital general, eî ar fi lipsițî,—cu tóte că vor găsi căutare medicală acolo,—de tóte bine-facerile stabilite astădî în Europa pentru asemenea bóle.

D. ministru de justiție crede că este bine să se așede bolnavii de felul acesta în spitalele ordinare, și acésta pentru cuvêntul că ce se vor face acești bolnavî acolo unde nu sunt spitale speciale?

Este pus însă în lege un articol care dă satisfacțiune aceste necesitățî, art. 16, care dice:

Art. 16. In fie-care oraș mare există o secțiune separată, fie într'o casă de sănětate privată, fie într'un spital general, destinată a priimi provisoriŭ asemenea alienațî.

Maî la vale apoî se specifică tóte regulele dupe carî se internéză un bolnav alienat în ospiciile de alienațî.

Dupe cum am arătat dar, cred că nu este bine să se țină un bolnav alienat într'un

spital general, pentru că se lipsesc de binefacerile pe carĭ le a stabilit sciința astădĭ pentru căutarea lor.

Așa fiind, acești bolnavĭ, fie chiar din comunele rurale, nu numaĭ din comunele urbane, este stabilit prin lege că eĭ se trimit de îndată la centru; se țin însă undeva, chiar în comuna de unde este bolnavul, până când se raportéză prefectuluĭ și pe urmă se aduce la reședința județuluĭ, și prefectul face formalitățile necesare pentru ca să 'l interneze în ospiciul de alienațĭ din acea localitate.

Prin urmare, nu este nicĭ o nevoe ca să punem în lege acéstă dispositiune ca să se priimescă în spitalele generale alienațiĭ; acésta ar fi în dauna lor.

Rĕmâne dar ca la spitalele generale din orașele marĭ să se facă câte o secțiune specială, cum este de exemplu Casa de sănĕtate a D-ruluĭ Șuțu, în care să se pótă priimi în mod provisoriŭ bolnaviĭ alienațĭ. Același lucru se face în tóte spitalele generale unde și astădĭ se priimesc pentru o dĭ saŭ duoĕ bolnaviĭ alienațĭ, și apoĭ neapĕrat se îndreptéză acolo unde este destinațiunea lor, la ospiciul care trebue să le redea sănĕtatea, căutându'ĭ sistematic.

Așa dar vĕ rog, și rog și pe D. ministru de justiție să bine-voéscă să lase proiectul așa precum este redactat, să admită *amendamentul* meŭ în privința denumireĭ generale; iar ideea pe care a exprimat'o D. ministru al justițieĭ este pentru admisibilitatea alienaților la care rĕspunseiŭ și arătaiŭ că nu este bine să se așeḑe în mod definitiv bolnaviĭ în spitalele generale.

D. raportor, G. Buicliu: D-lor senatorĭ, cred că anticipăm asupra altor dispositiunĭ ale legeĭ, dacă ne ocupăm de condițiunile caselor în carĭ trebue să punem pe ómeniĭ atinșĭ de alienațiune mintală, căcĭ amendamentul care se propune de către D. Dr. Teodorescu privesce numaĭ la denumirea stabilimentelor menționate în art. 1.

In proiectul guvernuluĭ care a fost admis în tocmaĭ și de comitetul delegaților se ḑice: »stabilimentele destinate la căutarea alienaților sunt de duoĕ felurĭ: »ospiciile de alienațĭ și casele de sănĕtate private«.

Ceea ce nemulțumesce pe D. senator nu este împărțirea care se face în duoĕ categoriĭ de case, ci denumirea de »case de sănĕtate« carĭ se dă la casele de alienațĭ, instituite din inițiativa privată. Acésta este cestiunea.

In proiectul de lege s'a întrebuințat expresiunea de »case de sănĕtate« *(maisons de santé)* pentru că acésta este o denumire obicĭnuită și admisă, atât la noĭ, cât și la francesĭ de la carĭ am luat'o pentru ospiciile private de nebunĭ.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Ca să nu se ḑică că 'ĭ a pus în case de nebunĭ.

D. raportor, G. Buicliu: Este dupe cum se ḑice un euphemism, adică un termen indulcit pentru un lucru fórte amar în sine.

E evident că am putea numi aceste stabilimente și alt-fel, dar nu vĕd necesitatea pe a ne îndepărta de la o denumire care a trecut în limbagiul nostru și pe care legea nu face de cât a o consacra.

D. Dr. Teodorescu voesce ca aceste case să se numéscă »Ospiciĭ private de alienațĭ« în opositiune cu »Ospiciĭ publice de alienațĭ« pentru a se reserva expresiunea de case de sănĕtate, la acele case ce se vor institui din inițiativă privată pentru orĭ ce specie de bolnavĭ. Dacă se admite acéstă schimbare de denumire, atuncĭ trebue să fie bine înțeles ca în aceste case de sănĕtate nu se vor priimi nicĭ o dată ómenĭ atinșĭ de alienațiune mintală.

Tot la art. 1, s'a maĭ făcut o obiecțiune, în altă ordine de ideĭ de onor. D. senator Negre, D-sa cere supresiunea alin. II, în scop ca locașurile de monachĭ și monache să rĕmână autorisate ca și în trecut de a priimi alienațĭ.

D-lor, acéstă propunere este incompatibilă cu legea de față. Cât timp ceĭ atinșĭ de alienațiune mintală eraŭ, așa ḑicênd, lăsațĭ aprópe la sórta întêmplăreĭ, orĭ ce ajutor se oferea acestora nu putea de cât să fie bine priimit. Dar astădĭ când Statul, județele și comunele aŭ să facă sacrificiĭ pentru a crea stabilimente speciale, în scop de a da acestor nenorocițĭ tótă îngrijirea și tot ajutorul sciințeĭ moderne, și în scop de a apăra societatea de turburările ce eĭ pot causa, nu maĭ este nicĭ o rațiune să cerem de la monastirĭ sacrificiile ce le făceaŭ pănă acum, și nicĭ să îngăduim ca un numĕr de bolnavĭ de acéstă specie să fie rezlețațĭ prin locașurĭ unde nu sunt posibile nicĭ îngrijirea nicĭ supraveghiarea ce se impune prin legea de față. Cât pentru aceea că dispositiunea alin. II ar atinge sentimentul religios al poporuluĭ, să'mĭ dea voe onor. D. Negre să'ĭ amintesc că comitetul delegaților a fost președat de un înalt prelat, P. S. S. Episcopul de Argeș, cu care am discutat și modificat acest articol în redacțiunea sa, fără ca să ne facă verĭ-o obiecțiune din punctul de vedere în care se pune D-sa.

D. L. Paciurea: D-lor, n'am să spun de cât puține cuvinte pentru a combate amendamentul D-luĭ Dr. Teodorescu; găsesc că art. 1, cum este conceput, este fórte bun și motivele carĭ mĕ fac să'l susțin sunt următórele:

Dacă vom schimba titlul acestor stabilimente o să isvorască duoĕ rele și duoĕ neajunsurĭ: ântêiŭ, cele semnalate de D. raportor, că vom pune pecetia pe o *Casă de sănĕtate* care va fi în paguba lor; mulțĭ se vor feri a pune rudele lor în asemenea case, fiind-că sunt cunoscute de case de nebunĭ. Al duoilea, aceste case, dacă s'ar priimi amendamentul, ar fi numaĭ speciale pentru nebunĭ; dar în multe localitățĭ asemenea case nu se vor fonda fiind-că bólele mintale sunt rarĭ și vor avea puțină clientelă; ast-fel fórte puținĭ vor depune capitalurĭ pentru asemenea case și vom micșora miḑlocul de căutare medicală a acestor bóle.

Stabilimentele pentru alienațĭ împuținându-se, acești biețĭ bolnavĭ nu vor găsi adăpost nicăerĭ, și le vețĭ crea un neajuns. Găsesc maĭ bună ideea care s'a propus că »Casele de sănĕtate«, în carĭ se tratéză diferite bóle, să pótă priimi și nebunĭ, însă cu condițiune ca să aibă o secțiune specială care să îndeplinéscă tóte trebuințele și formalitățile prevĕḑute de lege pentru alienațĭ, adică tóte mĕsurile carĭ daŭ o garanție specială că nu se póte abusa de nimenĭ ca să se atace libertatea personală și să se secfestreze uu individ. Prin urmare, cred că e bine să lăsăm articolul așa cum este redactat, căcĭ îl găsesc mult maĭ bun de cât cu amendamentul ce se propune.

D. Dr. Florea Teodorescu: Cer cuvêntul.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-le Teodorescu, iată ce ḑice art. 30 din regulament: »Nimenĭ, afară de miniștri, nu póte vorbi maĭ mult de duoĕ orĭ asupra aceleeașĭ cestiunĭ fără voia Senatuluĭ, constatată și anunțată de președinte«.

Prin urmare, fiind-că ațĭ vorbit deja de duoĕ orĭ, trebue să consult Senatul dacă vĕ maĭ acordă cuvêntul.

— Se consultă Senatul dacă voesce a maĭ acorda cuvêntul D-luĭ Dr. Florea Teodorescu, și se constată minoritate.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Prin urmare, nu vĕ maĭ pot acorda cuvêntul.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Dr. Teodorescu și se respinge.

— Se pune la vot art. 1, ast-fel cum e redactat de comisiune și se priimesce.

— Se citesce art. 2.

Art. 2. Ospiciile de alienațĭ pot priimi și epilepticĭ și idioțĭ, până când se vor crea asile și coloniĭ destinate la adăpostirea acestor categoriĭ de bolnavĭ.

D. P. Poni: Cer cuvêntul pentru o explicațiune. Numaĭ Ospiciile de alienațĭ pot priimi idioțĭ și epilepticĭ, orĭ și Casele de sănĕtate private?

D. raportor, G. Buicliu: Neapărat și Casele de sănĕtate.

D. P. Poni: Acésta nu resultă din redacțiune, și atuncĭ întreb: care este rațiunea care a făcut pe comitetul de delegațĭ să interḑică Caselor de sănĕtate private de a priimi pe idioțĭ și epilepticĭ?

D. raportor, G. Buicliu: Ospiciul de alienațĭ este întrebuințat în acest articol într'un sens generic și coprinde și pe cele private, și nu e nicĭ un motiv de a nu priimi și în aceste case pe idioțĭ și epilepticĭ tot cu aceeașĭ formalitate.

D. P. Poni: Să se adaoge.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Nu e maĭ simplu să se ḑică că stabilimentele de la art 1 pot priimi și epilepticĭ și idioțĭ?

Vocĭ: Așa, așa, fórte bine.

D. raportor, G. Buicliu: Comitetul de delegațĭ priimesce acéstă modificare.

— Se pune la vot modificarea cerută și se priimesce.

— Se pune la vot art. 2 cu modificarea cerută și se priimesce.

— Se citesce art. 3 cum s'a modificat de comitet, și, punêndu-se la vot, se priimesce fără discuțiune.

— Se citesce art. 4 din proiect.

D. Dr. Florea Teodorescu : D-lor, mi se pare că este un cuvênt în acest articol care nu ar exprima tocmaĭ bine ideea pe care a avut'o autorul acestuĭ proiect de lege. Se dice aci : *»In cas când s'ar dovedi că bolnavul nu este de ajuns îngrijit, saŭ este maltratat, etc.«*

A *dovedi* este un lucru care are trebuință de a fi stabilit, și cred că cuvêntul de *constatat* este maĭ nemerit de cât *dovedit*.

Vocĭ : Este acelașĭ lucru.

— Se pune la vot art 4, și se priimesce.

— Se citesce art. 5 modificat de comitet.

— *D. N. Culianu*, vice-președinte, ocupă fotoliul președinţial.

D. vice-președinte, N. Culianu : D. Dr. Fl. Teodorescu are cuvêntul asupra articoluluĭ 5.

D. Dr. Florea Teodorescu : In acest articol 5 se pune obligaţiunea pentru medicul primar de a locui în interiorul ospiciuluĭ de alienaţĭ.

La alte autorităţĭ nu este obligaţiunea acésta; la eforia spitalelor numaĭ mediciĭ secundarĭ sunt obligaţĭ să locuéscă în spital. Medicul primar să fie dator să locuéscă în apropiăre de spital, iar nu în interiorul spitaluluĭ.

D. Em. Flondor : Să dicem saŭ în apropiere.

D. Dr. Florea Teodorescu: Atuncĭ beneficiază de acéstă elasticitate și medicul secundar. Ar trebui să punem în acord acéstă lege și cu legea sanitară și cu regulamentul administraţieĭ de spitale.

Eŭ propun dar următorul amendament :

»Medicul primar va locui în apropiăre de ospiciŭ, iar mediciĭ ajutóre în interiorul ospiciuluĭ«.

D. P. Poni : In aliniatul ultim al acestuĭ articol se dice că medicul primar și ajutórele sunt recomandaţĭ ministruluĭ de interne, dupe un concurs public și numiţĭ prin decret regal.

In legea sanitară s'a stabilit regulele dupe carĭ să se facă concursurile, fie pentru mediciĭ eforiilor, fie aĭ judeţelor și comunelor. Mĕ întreb, pentru ce să nu se pună și în legea pentru alienaţĭ aceleașĭ regulĭ pentru ţinerea concursurilor pentru mediciĭ de la ospiciile pentru alienaţĭ?

Așa de exemplu în legea sanitară se prevede din cine are să fie compus juriul care are să examineze mediciĭ primarĭ de la spitalele eforiilor și cele-alte?

Aceste regulĭ nu s'ar aplica la ospiciile de alienaţĭ, dacă ar fi să se admită redacţiunea acestuĭ articol. Eŭ cred că nu ar fi bine să se deroge pentru ospiciile acestea de la regulele generale stabilite în legea sanitară, în privinţa ţinereĭ concursurilor.

De aceea eŭ propun un amendament în sensul ca să se adaoge următórele cuvinte :

»Mediciĭ primarĭ și mediciĭ ajutóre sunt recomandaţĭ ministruluĭ de interne dupe un concurs ţinut conform regulelor stabilite în legea sanitară generală«.

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi: D-lor, în privinţa numireĭ medicilor primarĭ și ajutórelor la casele de alienaţĭ se va urma tot dupe aceleașĭ regule ca și pentru eforiĭ, ast-fel cum se prevede în legea sanitară. Fiind-că însă prin legea de faţă se permite a se înfiinţa case particulare, aceste disposiţiunĭ din ultimul aliniat se rapórtă la aceea că și la aceste case mediciĭ să fie numiţĭ dupe legea sanitară. Să nu crédă cineva că, fiind-că a creat un ast-fel de ospiciŭ póte să aducă acolo orĭ ce medic, fie el saŭ nu special.

De altminterĭ *amendamentul* D-luĭ Poni e chiar în acest sens, și eŭ nu mĕ opun de a se admite.

D. L. Paciurea : D-lor, înţeleg îngrijirea D-luĭ Poni și văd că D. prim-ministru a rĕspuns în de ajuns și categoric la temerile D-luĭ Poni.

D. prim ministru a declarat — și ast-fel cred că resultă și din spiritul legeĭ—că tóte regulele prevĕdute în legea sanitară pentru concursurĭ se aplică și la ospiciĭ de alienaţĭ. Insă D. prim ministru adaogă că dacă s'a făcut menţiune aci în acest articol de numirea medicilor prin ministerul de interne e pentru că a prevĕdut casul unde ar fi vorba de o casă de sănĕtate particulară.

Or, în acest articol 5 tocmaĭ acésta lipsesce. Nu se vorbesce de cât de ospiciĭ publice; prin urmare, observaţiunea D-luĭ prim ministru o reţin pentru casul unde va fi vorba și de un ospiciŭ particular; observaţiunea D-sale nu e un rĕspuns topic la art. 5. Art. 5 dice : (citesce)

Prin urmare, e bine înţeles și Senatul ia act că chiar în *casele de sănĕtate private* carĭ vor priimi alienaţĭ, numirea medicilor va fi făcută de minister în urma concursuluĭ depus.

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi : Eŭ priimesc atât *amendamentul* D-luĭ Poni cât și al D-luĭ Dr. Florea Teodorescu.

D. raportor, Gr. Buicliu : Comitetul delegaţilor a admis amênduoĕ *amendamentele*.

Iată amendamentul D-luĭ Poni :

Amendament

In loc de un concurs public să se dică »dupe un concurs ţinut dupe regulele prevĕdute în legea sanitară«.

Poni.

Iată și amendamentul D-luĭ Dr. Fl. Teodorescu :

Amendament

Propun ca la rêndul 3 alin. III, din art. 5, să se dică ast-fel : *Medicul primar va locui în apropiere de ospiciŭ, iar mediciĭ ajutorĭ în interiorul ospiciuluĭ.*

Dr. F. Teodorescu.

Vocĭ : La vot.

— Se pune la vot *amendamentul* D-luĭ Dr. Teodorescu, și se admite.

— Se pune la vot *amendamentul* D-luĭ P. Poni, și se admite.

—*D. raportor, Gr. Buicliu*, dă citire art. 6, cum s'a modificat de comitetul delegaţilor :

Art. 6. Ospiciile de alienaţĭ și casele de sănĕtate sunt supuse supravegherеĭ directe a guvenuluĭ și a autorităţilor locale. Ele sunt inspectate cel puţin de duoĕ orĭ pe an de prefectul judeţuluĭ în care se află ospiciul, împreună cu medicul primar al judeţuluĭ; o dată pe trimestru de procurorul general al curţeĭ de apel din circumscripţiunea respectivă; o dată pe lună de procurorul trabunaluluĭ local, și de câte orĭ se va crede de trebuinţă de un doctor în medicină, delegat de ministrul de interne, cu titlul de inspector al serviciuluĭ de alienaţĭ.

»Atribuţiunile acestor funcţionarĭ sunt : a controla regimul interior al ospiciilor publice și private, a cerceta formalităţile și actele pe basa cărora o persónă a fost isolată în ospiciŭ și dacă este oportun ca isolarea sa să fie menţinută, a priimi reclamaţiunile ce li s'ar adresa fie de către persónele aședate în ospiciŭ, fie de către altele străine«.

D. A. Villner: Cer cuvêntul.

D. raportor, G. Buicliu: Acest articol e unul din articolele modificate de comitetul delegaţilor pentru a 'l pune în concordanţă cu legea sanitară.

D. A. Villner: D-lor, din complexul acestuĭ proiect reese pentru mine că stabilimentele acestea dupe ce se divid în duoĕ categoriĭ, adică în instituţiunĭ publice și private, apoĭ instituţiunile publice aŭ încă o subdivisiune, acelea pe carĭ le pot înfiinţa judeţele, comunele urbane și epitropiile.

Eĭ bine, când vorbiţĭ de inspectarea acestor case, vorbiţĭ numaĭ de acele înfiinţate de judeţ și de comunele urbane ?...

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Se vorbesce în genere de tóte și chiar de cele private.

D. raportor, G. Buicliu : Art. 6 începe ast-fel :

Art. 6. *Ospiciile de alienaţĭ și casele de sănĕtate* sunt supuse supraveghiăreĭ directe a guvernuluĭ și autorităţilor locale.

In aceste duoĕ denumirĭ se coprind tóte speciele de case.

— Se pune la vot art. 6, și se priimesce cum s'a redactat de comitet.

—Se citesce art. 7, în coprinderea următóre :

Art. 7. Medicul inspector este numit de ministrul de interne pe basa titlurilor ce presintă, în urma recomandaţiuneĭ consiliuluĭ sanitar superior, pe cât este posibil dintre profesoriĭ facultăţilor de medicină și mediciĭ primarĭ de spitale avênd o vechime de cel puţin 10 anĭ în acéstă funcţiune.

D. raportor, G. Buicliu: D-lor, acest articol era admis de comisiune, însă în urmă a fost silită să 'l suprime pentru motivul că votându-se legea sanitară, acolo se creaŭ inspectoriĭ sanitarĭ, și, prin urmare, era de prisos să se maĭ creeze asemenea inspectorĭ pentru casele de alienaţĭ.

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Legea de astădĭ era făcută înaintea legeĭ sanitare și de aceea prevĕdusem acest articol; acum însă este inutil.

— Se pune la vot suprimarea art. 7 și se priimesce.

— Art. 8 devenit 7 se priimesce fără discuţiune.

— Se citesce art 9, devenit art. 8, cu mo-

dificarea alin. 1 facută de comitetul delegaţilor :

Art. 9. Nicĭ o persónă atinsă de alienaţiune mintală nu va putea fi priimită în verĭ-un ospiciŭ public saŭ în verĭ-o casă de sănĕtate de cât în puterea următórele acte :

a) O cerere în care să se arate profesiunea, etatea şi domiciliul atât al persóneĭ care subscrie cererea, cât şi al aceleia care cată să fie aşeḑată, precum şi gradul de rudenie între aceste duoĕ persóne. Acéstă cerere va fi maĭ înainte vizată de primarul comuneĭ saŭ de poliţia urbeĭ unde ea domiciliază. Dacă petiţionarul este tutor al persóneĭ alienate, el cată să presinte o copie a actuluĭ de interdicţiune şi a decisiuneĭ consiliuluĭ de familie ;

b) Un certificat medical vizat de procurorul tribunaluluĭ localităţeĭ unde domiciliază alienatul, saŭ al aceluia unde se află ospiciul şi subscris de duoĭ medicĭ.

In acest act se vor descrie, pe cât se póte, simptomele mintale şi corporale ale bóleĭ, causele eĭ, timpul de când durézǎ, mersul ce 'l a avut şi motivele din carĭ resultă necesitatea ca persóna să fie isolată într'un ospiciŭ de alienaţĭ. Acest certificat nu póte avea o dată maĭ vechiă ca treĭ-ḑecĭ de ḑile.

Mediciĭ semnatarĭ aĭ certificatuluĭ medical cată să nu fie nicĭ rude cu persóna isolată, nicĭ cu aceia carĭ cere aşeḑarea eĭ, nicĭ medicĭ aĭ ospiciuluĭ unde se va aşeḑa bolnavul.

In cas de urgenţă un simplu certificat este de ajuns, însă el se va completa, în primele treĭ ḑile, dupe aşeḑare prin un alt act în regulă ;

c) Orĭ-ce act prin care se constată identitatea persóneĭ aşeḑată. Dacă în momentul aşeḑăreĭ, petiţionarul nu posedă aceste acte, el cată să le completeze în prima sĕptĕmână dupe ce persóna a fost aşeḑată.

D. L. Paciurea : D-lor senatorĭ, am o singură observaţiune a face în privinţa acestuĭ articol, şi observaţiile mele se refer la ultimele liniĭ ale paragrafuluĭ *b* din acest articol, care ḑice urmĕtórele :

In cas de urgenţă un simplu certificat este de ajuns, însă el se va completa, în primele treĭ ḑile, dupe aşeḑarea prin un alt act în regulă.

D-lor, în principiŭ, acéstă disposiţiune este fórte bună.

In practică însă D-vóstre scițĭ fórte bine la câte neajunsurĭ a dat loc în Francia o asemenea dispositie. Neajunsurile aŭ fost atât de numeróse, efectele aŭ fost atât de rele, în cât chiar astăḑĭ legiştiĭ se svêrcolesc acolo ca să revină asupra acestuĭ paragraf din lege, care prevede ca de urgenţă să se facă un act în virtutea căruia să se vêre un om în ospiciŭ de alienaţĭ.

Din acéstă mĕsură a isvorît numeróse rele, cu tótă obligaţiunea ca dupe treĭ ḑile să se facă un act în regulă ; căcĭ nu e maĭ puţin adevĕrat că în aceste treĭ ḑile un om póte fi tratat ca nebun fără ca să fie în realitate, şi cum toţiĭ scim că e destul ca cine-va să fie internat treĭ ḑile, pentru ca să nu maĭ pótă pe urmă eşi om cu minte.

Nu sciŭ până la ce grad este bine să se menţină acéstă disposiţiune ; cred însă că este bine ca şi pentru casurile de urgenţă să se menţină regula generală, adică să se facă în linisce şi în tótă regula actele necesariĭ internăreĭ unuĭ om într'un ospiciŭ.

Cu atât maĭ mult ḑic acésta, cu cât articolul nu face nicĭ o deosebire între casurile de internarea unuĭ individ, făcute de rude, şi între cererile făcute de autorităţĭ. Şi D-vóstre scițĭ că, de multe orĭ, pot fi şi rele motive carĭ împing pe rude să facă cererea de internare. De aceea eŭ cred că ar fi o garanţie maĭ mare când cererea de internare ar fi făcută numaĭ de autorităţĭ, căcĭ autorităţile se presupun că n'ar putea ceda unor mobilurĭ interesate.

Aşĭ dori dar să vĕd acéstă grabă ştérsă şi articolul nostru să nu conţină disposiţiunea din acest paragraf. La inconvenientele carĭ ni se obiectéză, adică, că ce se face în casurĭ de urgenţă, se póte rĕspunde, maĭ ântêiŭ, ca să se facă ceea ce se face şi astăḑĭ, şi al duoilea că un nebun se póte ţine şi potoli treĭ ḑile până să se facă actele, aşa în cât nu este atâta urgenţă de a 'l interna de o dată într'un ospiciŭ de nebunĭ, fără formalităţile prealabile. De ce să nu se maĭ aştepte treĭ ḑile pentru îndeplinirea tutulor formalităţilor prevĕḑute, ba încă cu puţină răbdare şi bună-voinţă, cu toţiĭ putem să liniştim pe un nebun în treĭ ḑile, şi, prin urmare, nu vĕd care ar fi necesitatea de a ne expune ca şi la noĭ în ţéră să avem neajunsurile carĭ resultă din legea de la 1838 în Francia, carĭ neajunsurĭ s'aŭ constatat şi se deploréză şi astăḑĭ de toţĭ jurisconsulţiĭ din Francia, şi nu se póte reveni căcĭ aşa este legea, s'a făcut o rutină cu ea. Noĭ însă carĭ facem astăḑĭ legea de ce să nu înlăturăm de la început aceste neajunsurĭ ?

Acésta a fost observaţiunea mea şi dacă guvernul împărtăşesce vederea mea, care este cu totul prevĕḑĕtóre pentru aceştĭ nenorociţĭ, cer ca să se suprime acest aliniat.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : Aşĭ ruga pe D. senator Paciurea să redacteze un amendament, căcĭ eŭ vĕd că este în ideea D-sale ceva, şi eŭ înţeleg că, în cas de urgenţă, chiar certificatul unuĭ singur medic să fie provisoriŭ şi să nu dureze de cât treĭ ḑile; dar a lăsa un nebun furios în libertate este un pericol public saŭ pentru familia luĭ, şi nu înţeleg ca în acest cas să nu se facă intervenţiunea totală a uneĭ autorităţĭ administrative saŭ judecătorescĭ, a poliţieĭ, primaruluĭ, procuroruluĭ, etc. Are dreptate D. Paciurea că s'aŭ comis abusurĭ grave, precum unele rude să secfestreze imediat pe cine-va cu un singur certificat medical, dar trebue să redactaţĭ ceva...

D. L. Paciurea: Acéstă redacţiune este numaĭ suprimarea.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : Nu este vorba de a se suprima, ci numaĭ când autoritatea publică crede că este urgenţă. Să presupunem un străin,— avem un cas recent în Bucurescĭ,—comite pe stradă un scandal de natură a da temerĭ că repetarea scandaluluĭ să ia proporţiunĭ neliniştitóre pentru public ; înainte de a 'i se constata statul civil şi de a 'i se face formalităţile prevĕḑute la art. 9, este de necesitate să 'l pótă provisoriŭ interna, şi acesta este casul pe care 'l vizează aliniatul final de la litera *b*.

D. Em. Flondor : Este prevĕḑut la art. 15.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : Nu este suficient ce este la art. 15; acolo este altă cestiune.

D. L. Paciurea : D. preşedinte a autorisat schimbul acesta de vederĭ pentru a suprima discursurile.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : Da, este o convorbire pentru a ne lumina uniĭ pe alţiĭ.

D. L. Paciurea : Ideea care mĕ speriase pe mine este tocmaĭ ca aceste internărĭ să fie numaĭ provisoriĭ, să nu se abuseze de acéstă facultate.

Negreşit sunt casurĭ de nebuniĭ violente, şi este urgent de a 'ĭ potoli şi a pune la adăpost societatea de nebuniile lor ; însă nu este maĭ puţin adevĕrat că acolo miḑlócele sunt greŭ de luat legal, căcĭ o dată internat acel om rĕmâne o pată asupra luĭ şi o pată nu numaĭ, cum să spun, platonică, dar pentru uniĭ este şi o pată originală care rĕmâne, adică : dupe ce se internéză, póte provisoriŭ pentru câte-va ḑile saŭ o lună un individ, de şi se constată că n'a fost nebun, tot rĕmâne o pată asupra luĭ. Orĭ când 'i se póte ḑice de uniĭ aceluĭ om nenorocit :

»Dar scițĭ că a fost şi în casa de nebunĭ; el a eşit de acolo fiind că a avut protecţiune, şi se găsesc rude carĭ să vină să céră interdicţiunea». Sunt dar consecinţe grave şi rĕmâne la înţelepcĭunea D-vóstre să găsiţĭ verĭ un miḑloc ca să suprimăm aceste consecinţe rele.

Aşa dar în casurĭ de asemenea natură, când în 24 ore nu se pot completa formele, să împedicăm cel puţin ca să se secfestreze cine-va de rude saŭ alţiĭ, şi să dăm acest drept numaĭ autorităţeĭ procuroruluĭ saŭ să dăm la o autoritate judecătorescă maĭ înaltă.

Acea autoritate să fie în drept să pună pe un nebun de urgenţă sub pază în cât să nu pótă pricinui o nenorocire. Să evităm de a'l pune numaĭ de cât la casa de alienaţĭ.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman : D-lor, ceea ce cere D. Paciurea este imposibil şi se isbesce cu practica curentă de aḑĭ.

Să vĕ spun cum se petrec lucrurile aḑĭ.

Când se ivesce un cas de nebunie neliniscitóre pentru public, îndată administraţiunea pune mâna pe nenorocit şi se încunosciinţéză parchetul; parchetul commite treĭ medicĭ pentru 'l examina. Dar până la acésta, poliţia îl pune sub pază, şi până când să se adune aceĭ medicĭ trec nu numaĭ ceasurĭ, trec ḑile, şi ast-fel se întêmplă că acel nenorocit se găsesce secfestrat fără nicĭ un fel de îngrijire pe care o comportă starea luĭ mintală. Este mult maĭ uman ca asupra unuĭ certificat, dat de un medic, bolnavul să fie admis în o casă de sănĕtate saŭ ospiciŭ, şi timpul necesar pentru regularea posiţiu-

neĭ luĭ să 'l petrécă acolo de cât la arestul uneĭ secţiunĭ poliţienescĭ, saŭ la arestul comunal părăsit şi fără ajutor.

Iată la ce spirit rĕspunde aliniatul b de sub art. 9.

Nu voim însă ca acéstă inlesnire dată autorităţeĭ să fie o unéltă de asuprire în mâna particularilor; nu voim ca dreptul dat autorităţeĭ, de a interna chiar şi pe duoĕ ḑile pe un particular, în basa unuĭ certificat medical să fie dat şi uneĭ rude care póte, prin un miḑloc óre-care, obţine un certificat de complesenţă.

Nu avem de cât să intercalăm aceste cuvinte, redactând ast-fel acest aliniat : »în cas de urgenţă *recunoscută de autoritatea* publică, *saŭ asupra cerereĭ uneĭ autorităţĭ publice* se póte admite internarea cu un simplu certificat«.

D. L. Paciurea : Ar trebui să facem o distincţiune între cererea făcută de autoritate şi cererea făcută de rude.

Dacă bine-voiţĭ a 'mĭ permite 5 minute să formulez un amendament.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : Cred că se póte ḑice : »In cas de urgenţă şi *dupe cererea autorităţeĭ publice*, un simplu certificat este de ajuns, etc.«

D. raportor, G. Buicliu : D-lor Senatorĭ, observaţiunea făcută de D. Paciurea este, de sigur, întemeiată. Nu este, în adevĕr, o lege maĭ delicată şi al căreĭ abus să fie maĭ periculos de cât o lege care pune în joc libertatea personală ; de aceea şi acest proiect de lege a căutat să iea tóte mĕsurile posibile pentru ca, sub pretext de bólă, să nu se răpéscă libertatea cuĭ-va. Garanţia cea maĭ puternică pentru libertatea individuală nu s'a putut găsi de cât în controlul ce se face asupra acţiuneĭ administrative de către puterea judecătoréscă. Dacă prefecţiĭ şi poliţaiĭ, în scop de a apara linişteа publică, pot provoca internare unuĭ bolnav, procurorul şi judecătorul aŭ obligaţiune de a controla şi causa şi formele aceleĭ internărĭ.

Art. 9, devenit art. 8, indică formalităţile şi arată numerósele acte ce trebue să se încheie înainte de a se proceda la conducerea cuĭ-va într'un ospiciŭ de alienaţĭ saŭ într'o casă de sănĕtate, acte şi formalităţĭ carĭ aŭ menirea de a da convingerea că bóla este o realitate iar nu un pretext.

Aceste preliminărĭ însă carĭ se încheie la domiciliul bolnavuluĭ nu se pot îndeplini de cât într'un timp óre-care. A trebuit dar să prevedem şi casul maĭ rar, dar care se póte întêmpla, ca lasarea în libertate a bolnavuluĭ, până la întocmirea actelor cerute de lege, să nu fie fără pericol pentru linişcea publică. In asemenea cas legea permite ca internarea să se facă pe basa unuĭ simplu certificat, dar cu reserva de a se îndeplini tóte cele-alte acte în termenul cel maĭ scurt, treĭ ḑile dupe aşeḑare.

Acéstă mĕsură excepţională, nu e, de sigur, scutită de posibilitate de abus. Dar abusul nu e de temut din partea autorităţilor, cât din partea familieĭ bolnavuluĭ.

Prin firea lucrurilor chiar, autorităţile nu vor avea a recurge la acéstă mĕsură excepţională, de cât în contra unuĭ bolnav care, departe de casă şi de familia sa, într'o localitate unde nu e cunoscut, dă semne de alienaţiune până la gradul de a pune în primedie linişteа saŭ viaţa altora, prin acte şi scene carĭ nu pot rĕmâne necunoscute.

Abusul din partea agenţilor publicĭ, care de sigur nu va rĕmâne neurmărit şi nepedepsit, nu va pune în joc de cât libertatea individuluĭ. Nu tot ast-fel ar fi când facultatea de a interna pe cine-va cu scutirea formalităţilor legale s'ar acorda şi la alţiĭ de cât la agenţiĭ publicĭ.

Cererile de internare ce vin din partea membrilor uneĭ familiĭ sunt adesea orĭ complicate cu interese grave de avere, şi isolarea fără raţiune bine-cuvêntată a cuiva pe termen cât de scurt, póte crea prejudiţiĭ ireparabile pentru uniĭ şi folóse nelegiuite pentru alţiĭ. Afară de acésta, membriĭ uneĭ familiĭ, carĭ cunosc pe pretinsul bolnav, carĭ trăesc în apropiere cu dênsul, nu pot să fie surprinşĭ, precum pot fi agenţiĭ publicĭ, prin semnele de nebun ce ar da cine-va pentru că se aĭbă scusa că timpul e prea scurt spre a se procura de la domiciliul bolnavuluĭ actele cerute de lege. Eĭ, în orĭ-ce cas, aŭ tot timpul să încheie acele acte.

De aceea noĭ credem că este bine ca excepţiunea prevĕḑută în casul de urgenţă să fie reservată numaĭ autorităţeĭ publice şi dar comisiunea propune următórea redacţiune pentru al. *b* din art. 9 devenit art. 8, adăogând cuvintele : »*De acéstă excepţiune nu va putea usa de cât numaĭ autoritatea publică.*«

D. L. Paciurea : D-lor, sunt fórte mulţumit de redactarea cea nuoĕ; s'a admis părerea mea şi cred că este bună ; dar aşĭ voi să maĭ fac o întrebare atât comitetuluĭ delegaţilor cât şi guvernuluĭ, pe care 'l rog să 'mĭ dea desluşire.

Paragraful 1-iŭ, ḑice: »O cerere în care să se arate profesiunea, etatea şi domiciliul atât al persóneĭ care subscrie cererea, cât şi al aceleia care cată să fie aşeḑată, precum şi gradul de rudenie între aceste duoĕ persóne s. c. l. Póte însă să nu aĭbă acel om rude, póte să fie un străin care n'are aci rude, ce se va face în asemenea cas ?

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman : In sensul autorisăreĭ intră şi aceştia; acesta cred că e spiritul legĭuitoruluĭ.

D. P. Poni : Eŭ am să vorbesc pentru aliniatul *c*. Prin acest aliniat se distruge tot ce s'a ḑis înainte, căcĭ acolo familia póte să 'l interneze chiar dacă lipsesc actele. Aliniatul acesta ḑice :

c) »Orĭ-ce act prin care se constată identitatea persóneĭ aşeḑată. Dacă în momentul aşeḑăreĭ petiţionarul nu posedă aceste acte, el cată să le completeze în prima sĕptĕmână dupe ce persóna a fost aşeḑată«.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Daţi'mĭ voe să vorbesc de cele duoĕ observaţiunĭ făcute de D-niĭ Poni şi Paciurea.

Observaţia D-luĭ Paciurea este dréptă : când s'a tradus textul frances s'a omis aceea ce se raporta la persónele carĭ nu sunt în legăturĭ de rudenie cu alienatul.

In textul frances se adaogă : »şi în lipsă de rudenie *se va indica natura relaţiunilor* carĭ unesc pe cel care face cererea cu bolnavul«.

A avut dreptate D. Paciurea să atragă atenţiunea nóstră, căcĭ s'ar fi putut raţiona în modul următor : Dacă legĭuitorul român, copiând un text dintr'o legislaţie străină, suprimă dintr'ênsul o menţiune privitóre la alţiĭ de cât rudele, prin acésta el a voit să limiteze numaĭ la rude facultatea de a cere o internare.

Acésta n'a fost intenţiunea nóstră.

Urméză că dupe explicările D-luĭ raportor şi acelea ale guvernuluĭ, este bine înţeles că acéstă facultate se întinde asupra tutulor : amicĭ, cunoscuţĭ saŭ rude cu bolnavul.

D. Poni iarăşĭ are dreptate, căcĭ aci este o eróre gramaticală; ar trebui să se ḑică : »orĭ-ce acte (la plural) carĭ« să constate identitatea în loc de »orĭ-ce act« aşa cum este în aliniatul *b*.

Se póte, decĭ, evita orĭ-ce neînţelegere punêndu-se pluralul încă de la începutul articoluluĭ.

D. vice-preşedinte, N. Culianu : Cu modificarea comitetuluĭ delegaţilor, şi cu explicaţiunile date de D. ministru de justiţie, se pune la vot art. 9 devenit 8.

Senatul a priimit art. 8.

Vocĭ : Sunt 5 ore.

D. vice-preşedinte, N. Culianu : Orele fiind 5, conform regulamentuluĭ, ridic şedinţa.

Şedinţă publică mâine.

—Şedinţa e ridicată la ora 5 p. m.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 16

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 4 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luï G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niï: Dr. I. Cernătescu, Th. Lerescu şi P. Millo, secretarï aï biurouluï.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţï 99 D-nï senatorï.

— Nu rĕspund la apelul nominal 15 D-nï senatorï, şi anume:

Bolnavï:

D-niï: Calimach Papadopolu Ar., Sofian N., Stoianovicï Al., Tatos T. I., Vidraşcu C. D.

Nemotivaţi:

D-niï: Bonache M. Gr., Ciolac Garabet, Ciolac I., Cincu Ant.., Economu N., Sassu P. V., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar Dr. Cernătescu* dă citire sumaruluï şedinţeï precedente, care se aprobă.

— D. senator Ar. Papadopolu Calimach cere un congediŭ de 8 ḑile.

— D. senator Sofian N. 20 ḑile.

— Se acordă succesiv ambele congediï.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorï, intrăm în ordinea ḑileï. Avem la ordinea ḑileï continuarea discuţiuneï pe articole a legeï asupra alienaţilor.

— *D. raportor Buicliu* dă citire art. 10, devenit 9, care se priimesce fără discuţiune.

— Se citesce art. 11 devenit 10, cu modificarea făcută de comitetul delegaţilor prin care le a pus în concordanţă cu noua lege sanitară, şi care sună ast-fel:

Art. 10. In fie-care ospiciŭ saŭ casă de sănĕtate există un registru special cu semnătura directoruluï general al serviciuluï sanitar şi al procuroruluï tribunaluluï respectiv. In acest registru medicul să înscrie:

a) Tóte actele arătate în art. 8;

b) Observaţiunile, etc.

— Se pune la vot art. 10, ast-fel modificat şi se priimesce.

— Se priimesc succesiv fără discuţiune art. 12, devenit art. 11, şi urmĕtórele până la 21 inclusiv.

— Se citesce art. 23 devenit 22.

D. preşedinte al consiliuluï, L. Catargi: Vĕ rog să adăogaţï cuvintele: *saŭ »de comune«* dupe cuvintele: »sumele subvenţiuneï acordate de judeţe«.

— Se admite.

— Se pune la vot art. 23 devenit 22 ast-fel modificat, şi se priimesce.

— Se citesce art. 24 devenit 23, şi, punêndu-se la vot, se priimesce.

— Se citesce art. 25 devenit 24.

D. raportor, Gr. Buicliu: Comitetul delegaţilor propune a se şterge cuvintele: *»conform art. 104 din legea comunală«* fiind-că nu maï corespunde cu legea actuală.

— Senatul admite.

— Se pune la vot art. 25 devenit 24 ast-fel modificat, şi se priimesce.

— Se citesce art. 26 devenit 25, şi, punêndu-se la vot, se priimesce.

— Se citesc art. 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, devenite 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 şi 35, şi punêndu-se la vot succesiv, se priimesc fără discuţiune.

— Se citesce art. 37 devenit 36.

Art. 36. Administratorul provisoriŭ va presinta tribunaluluï, la expirarea semestruluï, dupe aşeḑarea alienatuluï în stabiliment, o dare de sémă despre gestiunea sa şi situaţiunea financiară a persóneï alienate.

D. L. Paciurea: Aci cred că ar trebui să se ḑică: *»la expirarea fie-căruï semestru«* căcï alt-fel nu prea e clar.

D. raportor, Gr. Buicliu: E dator să dea socotélă la fie-care 6 lunï. Acesta este înţelesul.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneï publice, Take Ionescu: Se póte ḑice: *la expirarea fie-căruï semestru.*

— Se pune la vot art. 37 devenit 36 cu adăogirea cuvintelor *fie-căruï semestru*, şi se priimesce.

— Art. 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 şi 46 devenite art. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 şi 45 se priimesc succesiv fără discuţiune.

— Se dă citire art. 47 devenit 46:

Art. 47. Se acordă ministeruluï de interne un timp de un an, de la promulgarea acesteï legï, pentru a numi personalul de supraveghiare al serviciuluï de alienaţï şi a elabora regulamentele privitóre la îndatoririle diferitelor funcţiunï create prin presenta lege, la modul de recrutare al personaluluï medical şi administrativ al ospiciilor, la învoelile încheiate între comune, consiliï judeţiane şi particularï cu epitropia saŭ eforia carï aŭ sub administraţiunea lor ospiciï de alienaţï şi la organisarea interióră a acestor stabilimente.

D. raportor, Gr. Buicliu: D-lor, de la acest articol s'a şters şi cu asentimentul guvernuluï următórele cuvinte:

»A numi personalul de supraveghiare al serviciuluï de alienaţi.«

— Se pune la vot art. 47 devenit 46 cu acéstă modificare aprobată de guvern, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este:

Votanţï	67
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	63
Bile negre	4

— *D. ministru al cultelor şi instrucţiuneï publlce, Take Ionescu,* comunică Mesagiul regal, în alăturare cu proiectul de lege relativ la recunóscerea societăţeï de bine-facere *»Regina Elisabeta«* din Bucurescï ca persónă juridică.

— Se trimite la secţiunï.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, de óre-ce ordinea ḑileï este epuisată, vĕ rog să trecem în secţiunï pentru a lua în cercetare proiectul de lege relativ la înfiinţarea *băncei agricole.* Tot o dată, de óre-ce Lunï avem S-tu Nicolae şi mâine este Duminecă, şi maï mulţï D-nï senatorï de peste Milcov doresc a avea o ḑi maï mult de vacanţă, voiŭ anunţa cu învoirea D-vóstre şedinţă publică pentru Joï, 9 curent.

— Şedinţa se ridică la orele 4 dupe amiaḑï.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 9 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niï: I. Cernătescu (Dr.), Fotin C., T. Lerescu şi Petre Millo, secretarï aï biurouluï.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţï 85 D-nï senatorï.

— Nu rĕspund la apelul nominal 29 D-nï senatorï, şi anume:

Bolnavï:

D-niï: Alexiu C., Christescu T., Costa-Foru V. (general), Cincu Ant., Diamndi I, St. Georges G., Simionescu Rîmniceanu D., Tatos Hr., Vidraşcu C. D., Villner A.

In congediŭ:

D. Sofian N.

Nemotivaţi:

D-niï: Chircu T., Ciolac Garabet, Dornescu T., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Poni P., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Şendrea St., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos T. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar C. Fotin* dă citire sumaruluï şedinţeï precedente, care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărï:

I. D. senator Cincu Anton, fiind bolnav, cere un congediŭ nelimitat, saŭ în cas contrariŭ se rógă a 'i se primi demisiunea.

— Senatul acordă congediŭ până la finele sesiuneï.

II. Se trimete la comisia de petiţiunï suplica D-neï Zoe Amza Jianu, care se rógă a 'i se acorda o pensiune viageră.

III. D. senator D. Simionescu cere un congediŭ de 6 ḑile.

IV. D. I. Diamandi, 8 ḑile.

V. D. general Costa-Foru, 4 ḑile.

VI. D. Chr. Tatos, 3 ḑile.

VII. St. Georges, 3 ḑile.

— Se acordă succesiv sus menţionatele congediĭ.

VIII. D. C. Alexiŭ se rógă a ’i se scusa absenţa de astăḑĭ.

— Se ia act.

IX. D. Al. Villner cere un congediŭ până la însănătoşire.

— Se acordă un congediŭ de 10 ḑile.

X. D. M. I. Munteanu se rógă a ’i se recunósce calitatea de cetăţén român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

D. C. Urdăreanu: D-le preşedinte, vĕ rog să comunicaţĭ D-luĭ ministru de justiţie cererea ce am onóre a o face, de a ’mi se da dosarul No. 129 din 1893 al judecătorieĭ de Ocol din Turnu-Severin, avênd a ’ĭ adresa o interpelare.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va comunica D-luĭ ministru de justiţie cererea D-vóstră.

— *D. ministru de resbel, J. Lahovari,* comunică Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de legĭ:

a) Prin care se autoriză D. ministru de finance de a nu maĭ urmări pensiunea D-luĭ colonel Holban pentru ne plata de arendă.

— Se trimite la secţiunĭ.

b) Prin care se recunósce calitatea de cetăţén român D-lor: Dimitrie Pupa, Al. Deladecima, Ernest Bally, Mateĭ Succin, Ión Papa Anastasiu şi Dimitrie Scelescu.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum, D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem discuţiunea raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege pentru modificările făcute regulamentuluĭ Senatuluĭ de către comisiunea alésă de D-vóstre în acest scop.

— *D. raportor Al. Orĕscu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de revisuire a regulamentuluĭ Senatuluĭ:

Domnilor senatorĭ,

Regulamentul Senatuluĭ, astăḑĭ în vigóre, dupe o practică de maĭ mulţĭ anĭ, a dovedit că coprinde lacune şi dispoziţiunĭ obscure şi contraḑicĕtóre; iar multe disposiţiunĭ indispensabile s’aŭ omis cu totul dintr’ênsul, avêndu-se atuncĭ în vedere maĭ mult punerea acestuĭ regulament în acord cu Constituţiunea, care se modificase în maĭ multe din disposiţiunile sale.

Orĭ cum ar fi, încă din primele şedinţe ale sesiuneĭ anuluĭ 1888—1889, inconvenientele acestea s’aŭ observat de către biuroul ce era chemat a’l aplica, ceea ce a şi decis pe un însemnat numĕr de senatorĭ ca să facă o propunere de revisuire.

Acea propunere, conform articoluluĭ adiţional care indică procedura ce trebue a se urma în asemenea casurĭ, dupe ce a fost aprobată de Senat, s’a trămis în cercetarea uneĭ comisiunĭ speciale care, dupe ce s’a constituit, încă din prima sa şedinţă a însărcinat pe D. senator Millo, unul din membriĭ aceleĭ comisiunĭ, ca să revisuiască tóte articolele regulamentuluĭ şi să presinte comisiuneĭ o lucrare care să serve de basă şi de punct de plecare la discuţiunile comisiuneĭ

De acéstă însărcinare D. Millo s’a achitat pe deplin încă din acel an, şi comisiunea, adunându-se în maĭ multe şedinţe, a şi ajuns la un capĕt; însă lucrarea sa nu a putut fi adusă în desbaterea Senatuluĭ, căcĭ el a fost disolvat la 11 Decembre anul încetat.

Aceeaşĭ necesitate de revisuire simţindu-se şi de către Senatul actual, acesta, în şedinţa sa din 7 Martie anul curent, a şi adoptat o nouă propunere de revisuire şi a numit comisarĭ pe D-niĭ senatorĭ: Teodosiadi Miltiade, Paciurea Leonida, Millo Petre, Diamandi Ion şi pe subsemnatul, carĭ, întrunindu-ne, am luat din noŭ în cercetare fie-care articol în parte, împreună cu modificările făcute, precum şi disposiţiunile cele nouĭ ce s’aŭ introdus; iar în şedinţele din 18 şi 19 ale luneĭ curente am primit, în unanimitatea membrilor presenţĭ, proiectul de modificărĭ, care se presintă astăḑĭ în desbaterea onor. Senat.

Domnilor senatorĭ,

Subsemnatul, care a avut onórea să fie însărcinat de comisiune ca să vĕ raporteze acéstă lucrare, este convins că, prin lumina ce se va face din desbaterĭ, opera comisiuneĭ D-vóstre se va completa, de óre-ce regulamentul unuĭ Corp legĭuitor fiind busola dupe care se dirig desbaterile sale, cu toţiĭ, fără preocupaţiune de opiniunĭ politice, avem interesul ca desbaterile să fie conduse dupe o normă certă şi preşedinteluĭ nostru să i se uşureze gréua posiţiune ce i se face, ca, în lipsă de un text clar, să fie silit să recurgă la jurisprudenţă şi interpretărĭ.

Raportor, AL. ORĔSCU.

REGULAMENTUL INTERIOR AL SENATULUI

Regulamentul în vigóre

CAP. I

Despre biuroul provisoriŭ şi verificarea titlurilor

Art. 1. Atât în casul de alegere generală, cât şi în acel de reînouire pe jumětate a Senatuluĭ, cel maĭ în vêrstă dintre senatorĭ ocupă scaunul preşedenţieĭ. Preşedintele chiamă patru din ceĭ maĭ tinerĭ senatorĭ spre a'l asista ca secretarĭ.

Art. 2. Dupe citirea Mesagiuluĭ regal de deschidere, biuroul provisoriŭ procede, prin tragere la sorţĭ, la împărţirea Senatuluĭ în patru secţiunĭ verificatóre.

Secţiunea I şi III se compune din senatoriĭ a câte 8 judeţe, a II-a şi a IV-a din senatoriĭ a câte 7 judeţe. Universităţile aparţin la judeţele respective; iar representanţiĭ de drept aĭ bisericeĭ la judeţele unde 'şĭ aŭ scaunul. Aceste secţiunĭ proced imediat la lucrarea verificăreĭ titlurilor senatorilor aleşĭ.

Art. 3. Secţiunea I verifică titlurile senatorilor din secţiunea II, şi aşa maĭ departe; secţiunea IV verifică titlurile senatorilor din secţiunea I.

Art. 4. La deschiderea fie-căreĭ sesiunĭ, biuroul sesiuneĭ precedente îndeplinesce datoriele de biuroŭ provisoriŭ până la numirea celuĭ definitiv.

Art. 5. Dosarele complete ale alegerilor, precum şi alte acte justificative, se distribue de către preşedintele provisoriŭ secţiunilor saŭ comisiuneĭ de verificare.

Fie-care din ele este datóre a chema d'inaintea sa pe senatoriĭ aleşĭ, la cas de protestare, cât şi pe persónele tânguitóre, dacă ele ar fi presinte; şi, dupe ce ascultă întêmpinările şi ia tóte lămuririle, apoĭ 'şĭ face raportul către Senat.

Pentru alegerile necontestate şi în carĭ nu s'aŭ găsit lipsă de formalităţĭ, secţiunile saŭ comisiunea se mărginesc a le valida şi a raporta că sunt conforme cu legea.

La alegerile contestate saŭ lipsite de formalităţile cerute

Modificările comisiuneĭ

CAP. I

Despre biuroul provisoriŭ şi verificarea titlurilor

Art. 1. Dupe deschiderea sesiuneĭ Corpurilor legiuitóre prin Mesagiŭ regal, senatoriĭ se întrunesc în sala şedinţelor Senatuluĭ.

Dupe alegerea generală saŭ preînouirea pe jumětate a membrilor Senatuluĭ, cel maĭ în vêrstă dintre senatoriĭ presenţĭ ocupă scaunul preşedenţieĭ, ca preşedinte provisoriŭ.

Preşedintele provisoriŭ invită pe patru din ceĭ maĭ tinerĭ senatorĭ spre a îndeplini funcţiunile de secretarĭ provisoriĭ.

Biuroul provisoriŭ funcţionéză până la alegerea membrilor biurouluĭ definitiv. Dacă în acest interval preşedintele provisoriŭ declară că nu maĭ póte continua îndeplinirea acesteĭ funcţiunĭ, saŭ dacă prin o altă împregiurare este absinte de la şedinţe la ora hotărîtă pentru deschiderea eĭ, el este înlocuit prin alt membru al Senatuluĭ ce 'l urméză dupe vêrstă. Asemenea se urméză şi pentru secretarĭ.

Art. 2. Preşedintele provisoriŭ însărcinéză pe unul din secretarĭ a face apelul nominal al senatorilor aleşĭ din noŭ dupe lista publicată în *Monitorul oficial*. Imediat dupe acésta biuroul provisoriŭ, punênd într'o urnă numele tutulor judeţelor, scrise fie-care pe câte un buletin, le împarte în patru secţiunĭ. Secţiunea I şi II se compune de senatoriĭ a câte 8 judeţe trase succesiv din urnă, şi secţiunile III şi IV din senatoriĭ a câte 7 judeţe.

Senatoriĭ aleşĭ de Universităţĭ fac parte din secţiunile în carĭ figuréză judeţele Ilfov şi Iaşĭ, şi membriĭ representanţĭ de drept aĭ bisericeĭ naţionale fac parte din secţiunile în carĭ figuréză judeţele unde 'şĭ aŭ scaunul.

Fie-care secţiune se constitue separat, alegêndu'şĭ câte un preşedinte, duoĭ secretarĭ şi unul saŭ maĭ mulţĭ raportorĭ, dupe trebuinţă, pentru a supune Senatuluĭ resultatul lucrărilor sale.

(Art. 3, Art. 4) Nemodificate.

Art. 5. Preşedintele provisoriŭ comunică secţiunilor dosarele complete ale alegerilor, precum şi tóte contestaţiunile ce s'ar primi.

Pentru alegerile necontestate şi în carĭ secţiunea verificatóre nu va găsi lipsă de formalităţĭ, ea se mărginesce a le valida şi a raporta Senatuluĭ că alegerile sunt făcute conform cu legea electorală.

Pentru alegerile contestate saŭ în carĭ se vor găsi lipsă de formalităţĭ, secţiunea saŭ comisiunea de verificare este datóre a intra în desvoltarea împregiurărilor, a chema înaintea sa pe senatoriĭ aleşĭ şi pe persónele tânguitóre, dacă ar fi presinte, şi, dupe ce ascultă tóte întêmpinările şi

Regulamentul în vigóre

de lege, secţiunile saŭ comisiunea sunt datóre a intra în desvĕlirea împregiurărilor, dându'şĭ părerea motivată asupra validităţeĭ saŭ nevalidităţeĭ fie-căreĭ alegerĭ.

Art. 6. Pentru alegerile necontestate în secţiunĭ saŭ comisiune, preşedintele întrébă maĭ ântêiŭ pe Senat dacă nu cere nimenĭ cuvêntul în contra validităţeĭ acelor alegerĭ.

La cas când nu se înfăţişéză verĭ-o contestaţiune, preşedintele proclamă pe senatorul ales.

Asupra conclusiunilor raportuluĭ secţiunilor saŭ comisiuneĭ relative la alegerile contestate în sînul lor, Senatul se pronunţă prin vot secret cu majoritate de $^2/_3$ din numĕrul membrilor presenţĭ.

Când o alegere necontestată în secţiunĭ saŭ comisiune se va contesta în sînul Senatuluĭ, pentru ca acea contestaţie să se pótă discuta şi a se vota, trebue o propunere subscrisă de cincĭ membri, asupra căreia Senatul se pronunţă iarăşĭ prin vot secret cu majoritate de $^2/_3$ din numĕrul membrilor presenţĭ, afară de casul când Senatul va decide a numi o anchetă parlamentară, în care cas va fi destul majoritatea absolută.

Senatorul contestat nu póte fi respins de cât cu o majoritate de $^2/_3$ din numĕrul voturilor exprimate.

Art. 7. La alegerea generală saŭ la reînouirea pe jumĕtate a Senatuluĭ, prevĕḑută de art. 78 din Constituţiune, îndată ce numĕrul senatorilor verificaţĭ ar compune împreună cu aceĭ vechĭ $^2/_3$, Senatul se declară constituit şi apoĭ păşesce înainte cu verificarea.

Articol noŭ.

Articol noŭ.

Modificările comisiuneĭ

ia tóte lămuririle, face raportul sĕŭ către Senat, dându'şĭ părerea motivată.

Indată ce raporturile celor patru secţiunĭ verificatóre vor fi depuse tóte la biuroŭ, Senatul intră în cercetarea lor, începênd cu raportul secţiuneĭ IV.

Alegerile contestate de majoritatea secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ verificatóre se cercetéză de Senat dupe terminarea cercetăreĭ alegerilor necontestate.

Art. 6. Pentru alegerile necontestate în secţiune saŭ comisiune, preşedintele întrébă maĭ ântêiŭ dacă nu cere nimenĭ cuvêntul în contra validăreĭ.

Dacă nu se presintă nicĭ o contestaţiune în Senat, preşedintele proclamă pe senatorul ales.

Când se face o contestaţiune în Senat asupra uneĭ alegerĭ necontestate de majoritatea secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ verificatóre, pentru ca o asemenea contestaţiune să pótă fi discutată de către Senat şi pusă la vot, trebue să fie făcută în scris şi subsemnată de cincĭ senatorĭ.

Dacă raportul secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ verificatóre, saŭ contestaţiunea presintată în Senat de către cincĭ senatorĭ, conchide la invalidarea uneĭ alegerĭ, orĭ cum s'ar pune votul, fie pentru admitere, fie pentru respingere, dacă numĕrul voturilor, însemnând invalidarea alegereĭ, nu întrunesce majoritatea de duoĕ treimĭ din numĕrul votanţilor, senatorul este admis.

Dacă raportul secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ verificatóre, saŭ contestaţiunea presintată de cincĭ senatorĭ, conchide la numirea uneĭ anchete parlamentare, o asemenea propunere este admisă dacă întrunesce majoritatea absolută din numĕrul votanţilor.

Comisiunea de anchetă parlamentară va trebui să 'şĭ presinte raportul în termenul ce i se va fixa de către Senat de o-dată cu numirea eĭ; şi conclusiunile acestuĭ raport, dacă vor fi pentru invalidarea alegereĭ, nu vor putea fi admise de către Senat de cât cu majoritate de duoĕ treimĭ din numĕrul votanţilor.

Art. 7. La alegerea generală, precum şi la reînouirea pe jumĕtate a Senatuluĭ, prevĕḑută de art. 78 din Constituţiune, îndată ce numĕrul senatorilor proclamaţĭ ar compune împreună cu ceĭ vechĭ $^2/_3$, Senatul se declară constituit şi continuă numaĭ cu verificarea.

O-dată Senatul constituit în modul arătat la articolul precedent, senatoriĭ, a căror alegere s'a contestat saŭ s'a amânat, nu maĭ pot lua parte la vot.

Raporturile secţiunilor asupra alegerilor contestate se vor înscrie la ordinea ḑileĭ a Senatuluĭ cel mult în 48 ore de la depunerea lor la biuroŭ.

Art. 8. Demisiunea dată de un senator ales, maĭ înainte de a i se fi verificat titlurile, se consideră ca neavenită şi nu scutesce pe secţiunea saŭ comisiunea de verificare de îndatorirea de a procede la verificarea titlurilor alesuluĭ.

Art. 9. Demisiunea unuĭ senator verificat se adreséză preşedinteluĭ, care o supune la cunoscinţa Senatuluĭ în acea şedinţă saŭ la şedinţa următóre cel maĭ târḑiŭ.

Votul se face prin scrutin secret şi cu majoritate absolută

CAP. II

Despre biuroul definitiv şi atribuţiunile sale

Art. 8. Senatul fiind constituit, păşesce la alegerea biurouluĭ definitiv.

Art. 9. Biuroul Senatuluĭ se compune dintr'un preşedinte, patru vice-preşedinţĭ, opt secretarĭ şi patru chestorĭ.

Toţĭ membriĭ biurouluĭ se aleg cu scrutin secret şi cu majoritate absolută a voturilor, începêndu-se cu alegerea succesivă a preşedinteluĭ, a vice-preşedinţilor, a secretarilor şi în urmă a chestorilor.

CAP. II

Despre biuroul definitiv şi atribuţiunile sale

Art. 10. Dupe ce Senatul s'a declarat constituit conform art. 7, el nu păşesce la alegerea biurouluĭ definitiv de cât dupe ce a terminat tóte operaţiunile verificărilor.

Art. 11. Biuroul Senatuluĭ se compune dintr'un preşedinte, din patru vice-preşedinţĭ, din opt secretarĭ şi din patru chestorĭ.

Preşedintele va fi asistat pe rênd la biuroŭ în fie-care şedinţă de câte patru secretarĭ. Unul din aceştia, desemnat de preşedinte, va contrasemna tóte hârtiile biurouluĭ din acea şedinţă.

Regulamentul în vigóre

Dacă la ântêia votare nu s'a dobêndit majoritate abso-
ută, se va face a duoa votare, când majoritatea relativă
ste de ajuns. In cas de egalitate de voturĭ, se va face ba-
otaţie între ceĭ cu voturĭ maĭ multe şi egale.
Resultatul balotaţieĭ fiind iar paritate, se va decide prin
orţĭ.

Art. 10. Biuroul ales este pentru tóte sesiunile unuĭ an.

Art. 11. Senatul fiind aşa constituit în tóte părţile sale,
oreşedintele încunosciinţézā despre acésta pe D. preşedinte
l Adunăreĭ deputaţilor şi pe D. preşedinte al consiliuluĭ
le miniştri.

Art. 12. Atribuţiunile preşedinteluĭ sunt: de a păstra
ênduiala în Senat, de a priveghia asupra stricteĭ păzirĭ a
egulamentuluĭ, de a ţine rêndul între senatorii ce aŭ cerut
uvêntul, de a pune cestiunile, de a face cunoscut resulta-
ul voturilor, decisiunile Senatuluĭ şi de a vorbi în numele
i conform voinţeĭ Senatuluĭ.

Preşedintele are dreptul a interveni în desbaterĭ spre a
echema pe orator la cestiune, saŭ spre a apăra regula-
mentul, saŭ spre a reduce pe orator în marginile discu-
ţiuneĭ.

Când preşedintele va lipsi, saŭ va fi împedicat, saŭ va
voi a lua parte la discuţiune, el va fi înlocuit de unul din
vice-preşedinţĭ.

Preşedintele saŭ vice-preşedintele care va lua cuvêntul
într'o discuţiune nu maĭ póte ocupa fotoliul în cursul a-
celeĭ discuţiunĭ.

Art. 13. Atribuţiunile secretarilor sunt: de a priveghia,
sub direcţiunea preşedinteluĭ, redacţiunea proceselor-ver-
bale, de a face apel nominal, de a înscrie pe rênd pe sena-
torii ce aŭ cerut cuvêntul, de a da citire proiectelor de legĭ,
amendamentelor şi alte asemenea comunicărĭ, de a însuma
voturile; într'un cuvênt, de a îndeplini tot ce privesce biu-
roul.

Art. 14. Preşedintele însărcinézā pe unul saŭ duoĭ dintre
secretarĭ înadins cu priveghiarea publicăreĭ proceselor-ver-
bale şi a tipăririlor trebuitóre Senatuluĭ.

Art. 15. Preşedintele şi secretariĭ votézā tot-d'a-una ceĭ
de pe urmă.

CAP. III

Despre ţinerea şedinţelor

Art. 16. Senatoriĭ se întrunesc în sala Senatuluĭ. Preşe-
dintele deschide şedinţele; el vestesce închiderea şedinţelor
publice, în urma încuviinţăreĭ Adunăreĭ; arată la sfêrşitul
fie-căreia din ele, dupe ce consultă Senatul, ḑiua şedinţeĭ
viitóre publice saŭ de secţiunĭ; regulézā şi anunţă ordinea
ḑileĭ care se afişézā în sală. Ordinea ḑileĭ se trămite îndată
şi regulat pentru fie-care şedinţă la preşedintele consiliuluĭ
de miniştri.

Ordinea ḑileĭ, o-dată statornicită, nu se póte schimba de
cât cu primirea miniştrilor.

Inceputul şedinţelor este hotărît pentru ora unu dupe
amiaḑĭ; rĕmânênd deplină facultate Senatuluĭ a hotărî alte
ore maĭ de diminéţă saŭ maĭ târḑiŭ, dupe trebuinţa ce va
avea. Ministerul va trebui a fi înscĭinţat din vreme de o a-
semenea schimbare a oreĭ.

Modificările comisiuneĭ

Toţĭ membriĭ biurouluĭ se aleg cu scrutin secret şi cu
majoritate absolută a voturilor, începêndu-se ântêiŭ cu ale-
gerea preşedinteluĭ, şi urmându-se cu acea a vice-preşedin-
ţilor, a secretarilor şi apoĭ a chestorilor.

Dacă la ântêia votare nu s'a dobêndit majoritate abso-
lută, se va face a duoa votare, când majoritatea relativă
este de ajuns. In cas de paritate de voturĭ între duoĭ can-
didaţĭ, se va hotărî prin sorţĭ; iar dacă vor fi maĭ mulţĭ can-
didaţĭ, se face balotaţie între ceĭ cu voturĭ maĭ multe saŭ
egale.

Resultatul balotaţieĭ fiind iar paritate, se va decide prin
sorţĭ.

Disposiţiunile aliniatelor 3 şi 4 de maĭ sus se aplică şi
la orĭ-ce altă alegere făcută cu scrutin secret.

Art. 12. Biuroul este ales pentru tóte sesiunile unuĭ an,
afară de o vacanţă ivită în cursul sesiuneĭ.

Art. 11 devenit 13. Nemodificat.

Art. 14. Atribuţiunile preşedinteluĭ sunt: de a păstra
rênduiala în Senat, de a priveghia asupra stricteĭ păzirĭ a
regulamentuluĭ, de a ţine rêndul între senatorii carĭ aŭ ce-
rut cuvêntul, de a pune cestiunile, de a face cunoscut resul-
tatul voturilor, decisiunile Senatuluĭ şi de a vorbi în nu-
mele şi conform voinţeĭ Senatuluĭ.

Preşedintele are dreptul să intervină în desbaterĭ, fie spre
a rechema pe orator la cestiune, fie spre a apăra regula-
mentul, fie spre a aduce pe orator în marginile discuţiuneĭ.

Preşedintele când va lipsi, saŭ orĭ când va crede de cu-
viinţă, póte delega pe unul din vice-preşedinţĭ spre a'l
înlocui.

Preşedintele saŭ vice-preşedintele care va lua cuvêntul
într'o discuţiune nu maĭ póte ocupa fotoliul în cursul ace-
leĭ discuţiunĭ de cât dupe ce discuţiunea asupra aceleĭ ces-
tiunĭ s'a terminat.

Art. 15. Atribuţiunile secretarilor sunt: de a priveghia,
sub direcţiunea preşedinteluĭ, redacţiunea proceselor-ver-
bale, de a face apel nominal, de a înscrie pe rênd pe senato-
riĭ carĭ aŭ cerut cuvêntul, de a da citire proiectelor de legĭ,
amendamentelor şi orĭ-ce alte comunicărĭ, de a însuma vo-
turile; într'un cuvênt, de a îndeplini tot ce privesce biuroul.

Art. 14 şi 15 devenind art. 16 şi 17. Nemodificate.

CAP. III

Despre ţinerea şedinţelor

Art. 18. Senatoriĭ se întrunesc în sala Senatuluĭ. Senato-
rul care vine în sală va cere însuşĭ constatarea presenţeĭ
sale în lista apeluluĭ nominal, ţinută de un amploiat al can-
celarieĭ.

Preşedintele deschide şedinţa; el vestesce închiderea şe-
dinţeĭ publice, în urma încuviinţăreĭ Senatuluĭ; el arată la
finele fie-căreĭ şedinţe, dupe ce consultă Senatul, ḑiua
viitóreĭ şedinţe publice saŭ de secţiunĭ; el regulézā şi anunţă
ordinea ḑileĭ pentru şedinţele publice şi pentru secţiunĭ.

Ordinea ḑileĭ se trămite îndată şi regulat preşedinteluĭ
consiliuluĭ de miniştri de o-dată cu încunosciinţarea despre
ḑiua şedinţeĭ viitóre.

Ordinea ḑileĭ, o-dată stabilită, nu póte fi nicĭ schimbată,
nicĭ intervertită, de cât cu primirea miniştrilor.

Inceputul şedinţelor este hotărît pentru orele duoĕ dupe

Regulamentul în vigóre

Şedinţele se închid la 5 ore, afară când $^2/_3$ din membriĭ presenţĭ cer prelungirea şedinţeĭ.

Art. 17. La deschiderea fie-căreĭ şedinţe se face apel nominal de toţĭ membriĭ Senatuluĭ dupe ordinea alfabetică.

Senatorul care nu va rĕspunde la apelul nominal va fi considerat ca absinte şi va perde diurna pentru acea şedinţă; el póte însă lua parte la discuţiune şi votare.

Art. 18. Pentru deschiderea uneĭ şedinţe Senatul trebue să fie în completul prevĕḑut prin aliniatul III al art. 45 din Constituţiune, adică jumĕtate plus unul din numĕrul membrilor înscrişĭ în apelul nominal.

Art. 19. La nicĭ un cas şedinţele nu vor continua fără un minimum de 32 senatorĭ; însă, pentru cestiunile carĭ nu aŭ figurat la ordinea ḑileĭ, majoritatea absolută, adică completul prevĕḑut la art. 18, este tot-d'a-una necesar.

Art. 20. Fie-care şedinţă începe prin citirea sumaruluĭ şedinţeĭ precedente.

Dupe încuviinţarea acestuĭ sumar şi dupe hotărîrea Senatuluĭ asupra reclamărilor ce se vor fi ivit în privirea procesuluĭ-verbal in extenso, publicat în *Monitorul oficial*, unul din secretarĭ aduce la cunoscinţa Senatuluĭ, în resumat, petiţiunile şi diferitele comunicărĭ primite de biuroŭ.

Art. 21. In urma acestora, discuţiunea începe asupra obiectelor ce sunt la ordinea ḑileĭ.

Art. 22. Nicĭ un senator nu póte vorbi de cât dupe ce a cerut cuvêntul de la preşedinte în ḑiua discuţiuneĭ la care voesce a participa şi în şedinţă publică. Voia de a vorbi se dă dupe rêndul înscrierilor saŭ al cererilor, observându-se de normă a se da tot-d'a-una cuvêntul unuia *pentru* şi altuia *contra*.

Art. 23. Este învoit fie-căruĭ senator a schimba cu un altul rêndul sĕŭ de a vorbi.

Art. 24. Miniştriĭ nu sunt supuşĭ la rêndul înscrierilor; prin urmare, vor dobêndi cuvêntul de câte orĭ 'l vor cere, fără însă a putea întrerupe pe orator.

Presenţa cel puţin a unuĭ ministru este necesară la desbaterile Senatuluĭ.

Art. 25. Citirea Mesagiilor şi comunicările guvernuluĭ aŭ tot-d'a-una prioritate în privinţa ordineĭ ḑileĭ; neputêndu-se însă întrerupe o discuţiune începută saŭ un vot fără încuviinţarea Senatuluĭ.

Modificările comisiuneĭ

amiaḑĭ; rĕmânênd deplină facultate Senatuluĭ de a hotărî alte ore maĭ de diminéţă saŭ maĭ târḑiŭ.

Guvernul va fi încunosciinţat din vreme despre o asemenea schimbare a oreĭ.

Şedinţele se închid la 6 ore séra, afară când duoĕ treimĭ din membriĭ presenţĭ vor cere prelungirea şedinţeĭ pentru terminarea şi votarea obiectuluĭ în discuţiune.

Senatul póte hotărî cu majoritate absolută de a ţine şedinţă publică şi séra în aceeaşĭ ḑi, fixând tot o-dată şi ordinea ḑileĭ pentru o asemenea şedinţă, precum şi ora când va avea a începe.

Art. 19. La ora fixată pentru deschiderea şedinţeĭ preşedintele face cunoscut Senatuluĭ numĕrul senatorilor presenţĭ, dupe ce unul din secretarĭ a citit numele celor absenţĭ.

Lista apeluluĭ nominal se subsemnéză de către preşedinte şi de către un secretar.

Senatorul care nu a rĕspuns la apelul nominal va perde indemnisaţiunea pentru acea şedinţă; el póte însă lua parte la discuţiune şi la vot.

Dupe proclamarea numĕruluĭ senatorilor presenţĭ, înainte de citirea sumaruluĭ, saŭ când în cursul şedinţeĭ, dupe vre-un scrutin, Senatul nu se maĭ află în numĕrul cerut de art. 21 de maĭ jos spre a putea continua şedinţa, ḑece senatorĭ pot cere facerea apeluluĭ nominal şi preşedintele şi de la sine póte face acésta, spre a se constata numele senatorilor absenţĭ. Numele acestora se publică în procesul-verbal al şedinţeĭ.

Art. 18 devenit 20. Nemodificat.

Art. 19 devenit 21. Nemodificat.

Art. 20 devenit 22. Nemodificat.

Art. 21 devenit 23. Nemodificat.

Art. 24. Nicĭ un senator nu póte vorbi de cât dupe ce a cerut şi a obţinut învoirea de la preşedinte. Senatoriĭ carĭ voesc a lua cuvêntul în vre-o discuţiune pot a se înscri la biuroŭ din ḑiua în care s'a distribuit raportul.

Senatorul care cere a fi înscris spre a vorbi va declara dacă vorbesce pentru saŭ contra. Asemenea vor face şi senatoriĭ carĭ cer cuvêntul în cursul discuţiuneĭ.

Preşedintele acordă cuvêntul dupe rêndul înscrierilor saŭ a cererilor, avênd de normă a da cuvêntul unuia contra şi altuia pentru.

Art. 23 devenit 25. Nemodificat.

Art. 26. Miniştriĭ nu sunt supuşĭ la rêndul înscrierilor; prin urmare, vor dobêndi cuvêntul de câte orĭ 'l vor cere, fără însă a putea întrerupe pe orator.

Miniştrii iaŭ parte la desbaterea orĭ-căreĭ legĭ, chiar de n'ar fi membri aĭ Senatuluĭ.

Presenţa cel puţin a unuĭ ministru este necesară la desbaterile Senatuluĭ.

Art. 25 devenit 27. Nemodificat.

Regulamentul în vigóre

Art. 26. Senatorul care vorbesce nu póte a se adresa de cât către preşedinte, către miniştri saŭ către Adunare. Oratorii pot vorbi de pe tribună saŭ de la locul lor, însă stând în picióre.

Raporturile comisiunilor şi comitetelor, expunerile de motive şi proiectele de legĭ se citesc numaĭ de pe tribună.

Art. 28. Nimenĭ nu póte fi întrerupt când vorbesce, afară dacă se atinge de un apel la păzirea regulamentuluĭ. Acest apel se face către preşedinte, care va aprecia.

Art. 29. Preşedintele singur are dreptul să recheme la cestiune pe un orator.

Dacă vre-un orator, dupe ce a fost rechemat la cestiune de duoĕ orĭ în acelaşĭ discurs, tot urméză a se depărta de dênsa, preşedintele 'ĭ ridică provisoriŭ cuvêntul şi consultă Senatul dacă trebue să opréscă pe acel orator de a maĭ vorbi asupra cestiuneĭ în acea şedinţă.

Art. 27. Orĭ-ce imputare defăimătóre este oprită în discuţiune.

La ântêia abatere, preşedintele rechiamă pe orator la ordine. La a duoa 'ĭ adreséză o observare personală, care se şi înscrie în procesul-verbal. La a treia abatere, preşedintele 'ĭ ridică provisoriŭ cuvêntul şi consultă Senatul dacă trebue să opréscă pe orator de a maĭ vorbi în tot cursul aceleĭ discuţiunĭ. Acéstă interdicţiune se înscrie în procesul-verbal.

Art. 30. Nimenĭ, afară de miniştri, nu póte vorbi maĭ mult de duoĕ orĭ asupra aceleiaşĭ cestiunĭ fără voia Senatuluĭ, constatată şi enunţată de preşedinte.

Este însă tot-d'a-una liber a vorbi pentru păzirea regulamentuluĭ, pentru o cestiune personală, saŭ pentru a da o explicaţiune despre rĕul înţeles al cuvintelor sale; în aceste casurĭ, însă, fie-care senator póte lua numaĭ o-dată cuvêntul.

Pentru o cestiune personală nu póte cine-va lua cuvêntul de cât dupe votarea asupra obiectuluĭ în cestiune.

Art. 31. Reclamaţiunile de ordine de ḑi, de prioritate şi de apel la păzirea regulamentuluĭ, aŭ preferinţă asupra cestiuneĭ principale şi suspend discuţiunea fără a se întrerupe oratorul care vorbesce.

Art. 32. Cestiunea prealabilă, adică cestiunea de se primesce saŭ nu proiectul în discuţiune; cestiunea de amânare, adică de a se amâna discuţiunea pentru o altă ḑi hotărîtă saŭ nehotărîtă, şi amendamentele se pun la votare înaintea propunereĭ principale; iar sub-amendamentele înaintea amendamentelor.

Art. 33. Dacă ḑece membri aĭ Senatuluĭ cer închiderea discuţiuneĭ, preşedintele consultă Adunarea, care hotărasce dupe ce a ascultat pe un singur orator contra închidereĭ discuţiuneĭ şi pe altul pentru.

Art. 34. Înainte de a se închide discuţiunea, preşedintele întrébă Senatul dacă este destul de lămurit asupra cestiuneĭ; la cas de înduoială, discuţiunea urméză.

Art. 35. Preşedintele, de la sine saŭ dupe cererea a *ḑece* membri, conform art. 39 din Constituţiune, póte constitui Senatul în comitet secret, în care cas ordonă deşertarea tribunelor publice.

Nicĭ un vot însă nu se póte da de cât în şedinţă publică.

Modificările comisiuneĭ

Art. 26 devenit 28. Nemodificat.

Art. 29. Nimenĭ nu póte fi întrerupt când vorbesce, afară dacă se atinge de un apel la păzirea regulamentuluĭ. Acest apel se face către preşedinte, care va aprecia.

Art. 30. Preşedintele singur are dreptul să recheme la cestiune pe un orator.

Dacă vre-un orator, dupe ce a fost rechemat la cestiune de duoĕ orĭ în acelaşĭ discurs, tot urméză a se depărta de dênsa, preşedintele 'ĭ ridică provisoriŭ cuvêntul şi consultă Senatul dacă trebuesce să opréscă pe acel orator de a maĭ vorbi asupra cestiuneĭ în acea şedinţă.

Art. 31. Orĭ-ce imputare defăimătóre este oprită în discuţiune.

La ântêia abatere, preşedintele rechiamă pe orator la ordine. La a duoa 'ĭ adreséză o observare personală. La a treia abatere, preşedintele 'ĭ ridică provisoriŭ cuvêntul şi consultă Senatul, care se pronunţă prin sculare şi şedere şi fără discuţiune, dacă trebuesce să opréscă pe orator de a maĭ vorbi în cursul aceleĭ discuţiunĭ.

Tóte aceste incidente se vor înscri în procesul-verbal al şedinţeĭ.

Art. 32. Nimenĭ, afară de miniştri, nu póte lua cuvêntul maĭ mult de duoĕ orĭ în aceeaşĭ cestiune de cât cu învoirea Senatuluĭ, constatată şi enunţată de preşedinte.

Este însă tot-d'a-una liber de a vorbi pentru păzirea regulamentuluĭ, pentru o cestiune personală, şi pentru a da explicaţiunĭ asupra rĕuluĭ înţeles al cuvintelor sale; în aceste casurĭ, însă, nimenĭ nu póte vorbi de cât numaĭ o-dată.

Pentru o cestiune personală nu se póte acorda cuvêntul de cât dupe votarea asupra obiectuluĭ în cursul discuţiuneĭ căreia s'a numit saŭ s'a indicat persóna aceluia care reclamă a vorbi.

Art. 33. Cererile de ordine de ḑi, de prioritate, cestiunea prealabilă, adică cestiunea de se primesce saŭ nu proiectul în discuţiune,—cestiunea de amânare, adică cestiunea de a se amâna desbaterea pentru o altă ḑi hotărîtă saŭ nehotărîtă, aŭ preferinţă asupra cestiuneĭ principale.

Art. 34. Cestiunile de apel la păzirea regulamentuluĭ aŭ preferinţă asupra cestiuneĭ principale şi suspend discuţiunea, fără însă a întrerupe pe oratorul care vorbesce.

Preşedintele decide dupe ce a ascultat cestiunile ridicate.

Art. 35. Când se cere închiderea discuţiuneĭ, şi acéstă cerere este susţinută de ḑece senatorĭ, preşedintele consultă Senatul, care decide dupe ce s'a ascultat un singur orator contra închidereĭ discuţiuneĭ şi pe un altul pentru.

Art. 36. Dacă într'o cestiune în discuţiune nu este nimenĭ înscris spre a vorbi, preşedintele întrébă dacă nu cere nimenĭ cuvêntul; dacă, dupe acéstă întrebare, nimenĭ nu cere cuvêntul, preşedintele pune la vot închiderea discuţiuneĭ.

Dupe votarea închidereĭ discuţiuneĭ nu se maĭ póte acorda cuvêntul nimĕnuĭ de cât asupra moduluĭ de punerea votuluĭ.

Art. 37. Preşedintele, de la sine saŭ dupe cererea a ḑece membri, conform art. 39 din Constituţiune, póte constitui Senatul în comitet secret; în acest cas ordonă deşertarea tribunelor publice. Senatul decide apoĭ, cu majoritate absolută, dacă acea discuţiune se póte continua în şedinţă publică asupra aceluiaşĭ obiect.

Preşedintele póte asemenea, în unele casurĭ, de la sine saŭ dupe cererea guvernuluĭ, să constitue Senatul în secţiunĭ

Regulamentul în vigóre

Art. 36. Dacă Senatul devine turburător şi dacă preşedintele nu póte restabili liniştea, el anunţă că va suspenda şedinţa.

Dacă liniştea nu se restabilesce, preşedintele suspendă şedinţa pentru o jumĕtate de oră.

Acest timp expirat, şedinţa reîncepe de drept.

Dacă totuşi turburarea urméză, preşedintele ridică şedinţa şi o amână pe ḑiua următóre.

CAP. IV

Despre presintarea proiectelor de legĭ

Art. 37. Mesagiile regescĭ se vor citi în şedinţă publică; ele nu pot fi supuse la nicĭ o discuţiune, la nicĭ un vot, afară numaĭ dacă vor coprinde vre-o propunere care ar trebui a fi votată.

Dupe citirea Mesagiilor pentru închiderea sesiunilor, saŭ disoluţiunea Senatuluĭ, preşedintele va ridica şedinţa îndată.

CAP. V

Despre împărţirea Senatuluĭ în secţiunĭ şi comisiunĭ

Art. 38. Senatul, o-dată constituit şi biuroul definitiv format, procede la împărţirea sa, prin tragere la sorţĭ, în *cincĭ* secţiunĭ, carĭ se reînouesc în fie-care an.

Fie-care secţiune numesce cu majoritate absolută pe preşedinţiĭ şi secretariĭ lor.

Art. 39. Senatul, dupe împărţirea luĭ în secţiunĭ, păşesce la compunerea, prin tragere la sorţĭ, a duoĕ comisiunĭ de câte *şépte* membri: una pentru verificarea titlurilor senatorilor nouĭ aleşĭ, şi alta pentru indigenate, carĭ se reînouesc în fie-care an.

Art. 40. Senatul alege prin scrutin o comisiune, compusă de *şépte* membri, pentru cercetarea petiţiunilor pentru tóte sesiunile anuluĭ.

Art. 41. Comisiunile speciale, precum : acele de anchetă parlamentară, acele financiare, saŭ pentru orĭ-ce alte lucrărĭ ale Senatuluĭ, se aleg prin bilete scrise. Numĕrul membrilor comisiunilor speciale se hotărasce de Senat; el nu va putea fi maĭ mic de treĭ membri.

Art. 42. Indată dupe alegerea uneĭ comisiunĭ, preşedintele Senatuluĭ saŭ unul din vice-preşedinţĭ o convócă spre a se constitui sub preşedinţa sa provisorie.

Art. 43. Atât împărţirea Senatuluĭ în secţiunĭ, cât şi alegerea a orĭ-căreĭ comisiunĭ speciale prin scrutin saŭ tragere la sorţĭ, se face în şedinţă publică.

Art. 44. In ḑilele în carĭ nu sunt şedinţe publice, dupe constatarea de către biuroŭ a celor absenţĭ, senatoriĭ se retrag în secţiunile lor respective.

Art. 45. Fie-care proiect de lege se trămite în desbaterea tutulor secţiunilor.

Articol noŭ.

Modificările comisiuneĭ

unite, spre a lua cunoscinţă de explicările miniştrilor asupra proiectelor de legĭ saŭ spre a asculta împărtăşirĭ de acte.

Desbaterea însă a proiectelor de legĭ şi admiterea saŭ amendarea lor nu se póte face de cât de fie-care secţiune în parte, care numesce şi delegaţĭ.

Afară de casul prevĕḑut la aliniatul I al art. 37, nicĭ un vot, orĭ-care ar fi obiectul în discuţiune, nu se póte da de cât în şedinţă publică.

Art. 36 devine 38. Nemodificat.

CAP. IV

Despre presintarea proiectelor de legĭ

Art. 39. Mesagiile regescĭ se vor citi în şedinţă publică; ele nu pot fi supuse la nicĭ o discuţiune, la nicĭ un vot, afară numaĭ dacă vor coprinde vre-o propunere care ar trebui a fi votată.

Dupe citirea Mesagiuluĭ pentru închiderea sesiuneĭ, saŭ pentru disolvarea Senatuluĭ, preşedintele va ridica şedinţa îndată.

CAP. V

Despre împărţirea Senatuluĭ în secţiunĭ şi comisiunĭ

Art. 40. Senatul, o-dată constituit şi biuroul definitiv format, procede la împărţirea sa, prin tragere la sorţĭ, în cincĭ secţiunĭ, carĭ se reînouesc în fie-care an.

Fie-care secţiune numesce, cu majoritate absolută din numĕrul membrilor carĭ o compun, un preşedinte, un vice-preşedinte şi duoĭ secretarĭ.

Art. 41. Senatul, dupe împărţirea luĭ în secţiunĭ, păşesce la compunerea, prin tragere la sorţĭ, a duoĕ comisiunĭ de câte şépte membri: una pentru verificarea titlurilor senatorilor nouĭ aleşĭ, şi alta pentru indigenate; ele se reînouesc în fie-care an.

Art. 42. Senatul alege prin scrutin o comisiune, compusă de şépte membri, pentru cercetarea petiţiunilor adresate în cursul tutulor sesiunilor unuĭ an.

Art. 43. Comisiunile speciale, precum: acele de anchetă parlamentară, ce Senatul ar voi să facă în veri-una din ramurile administraţiuneĭ publice, acele financiare, saŭ pentru orĭ-ce alte lucrărĭ ale Senatuluĭ, se aleg prin bilete scrise. Numĕrul membrilor comisiunilor speciale se hotărasce de Senat; el nu va putea fi maĭ mic de treĭ membri.

Art. 42 devenit 44. Nemodificat.

Art. 43 devenit 45. Nemodificat.

Art. 46. In ḑilele în carĭ nu sunt şedinţe publice, dupe constatarea prin apel nominal de către biuroŭ a celor absenţĭ, senatoriĭ se retrag în secţiunile lor respective. Pentru acéstă operaţiune presenţa miniştrilor nu e necesară.

Art. 47. Fie-care proiect de lege, dupe ce se va tipări împreună cu expunerea sa de motive, se trămite de preşedinte în desbaterea tutulor secţiunilor saŭ comisiunilor speciale.

Art. 48. Senatul póte trămite, în unele casurĭ, în cercetarea uneĭ comisiunĭ speciale, compusă din 7 membri, aleşĭ cu scrutin secret, unele proiecte de o întindere maĭ mare.

Regulamentul în vigóre

Art. 46. Fie-care secţiune discută în osebĭ proiectele de legĭ ce 'ĭ sunt trămise de Senat; discuţiunea nu se va deschide înainte de 24 ore de la distribuţiune. Fie-care membru al secţiuneĭ póte propune amendamente la proiectul de lege ce se discută.

Art. 47. Când discuţiunea e terminată, fie-care secţiune încheiă procesul-verbal în care se coprinde socotinţa majorităţeĭ şi a minorităţeĭ.

Art. 48. Dupe acésta, fie-care secţiune numesce, cu majoritate absolută, un delegat din sînul eĭ. Delegaţiĭ tutulor secţiunilor alcătuesc comitetul însărcinat a lua din noŭ în desbatere proiectul şi a face raportul definitiv către Senat.

Indată dupe numirea delegaţilor tutulor secţiunilor, preşedintele Senatuluĭ saŭ unul din vice-preşedinţĭ 'ĭ convócă spre a se constitui în comitet sub preşedinţa sa provisorie.

Art. 49. Acest comitet numesce un raportor din sînul sěŭ.

Art. 50. Raportul comitetuluĭ delegaţilor secţiunilor saŭ al comisiunilor coprinde, afară de analisa deliberaţiunilor secţiunilor saŭ comisiunilor, opiniunea motivată a majorităţeĭ şi a minorităţeĭ comisiuneĭ.

Art. 51. Raportul va fi tipărit şi împărţit la toţĭ senatoriĭ cel puţin treĭ ḑile înaintea discuţiuneĭ în şedinţă publică, afară de casurile când Senatul va decide altmintrelea.

Art. 52. Fie-care membru al Senatuluĭ póte asista, fără să aibă glas deliberativ nicĭ consultativ, la discuţiunile secţiunilor şi ale comisiunilor din carĭ nu face parte.

Art. 53. Secţiunile şi comisiunile pot chema, spre a'ĭ consulta la lucrărĭ şi a le cere lămurirĭ, pe miniştri. Ele pot chema încă şi alte persóne afară din Senat al căror concurs le póte fi folositor.

Art. 54. Comunicările între secţiunĭ şi ministere se vor face numaĭ prin preşedintele Senatuluĭ.

Art. 55. Secţiunile şi comisiunile sunt datóre, pentru ordinea lucrărilor lor, să se conforme cu ordinea ḑileĭ hotărîtă de Senat.

Art. 56. Pentru ca o secţiune să pótă a se constitui şi a

Modificările comisiuneĭ

Art. 49. Fie-care secţiune saŭ comisiune discută în deosebĭ proiectele de legĭ saŭ propunerile ce 'ĭ sunt trămise de preşedintele Senatuluĭ.

Discuţiunea nu se va deschide în secţiunĭ saŭ comisiune de cât dupe 24 ore de la distribuirea proiectuluĭ imprimat, afară de casurile de urgenţă cerută de guvern saŭ de ḑece senatorĭ în şedinţă publică şi aprobată de Senat.

Desbaterile în secţiunĭ şi comisiunĭ se urméză dupe modul prescris pentru discuţiunea publică. Fie-care membru al secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ póte presinta amendamente la proiectul de lege ce se discută.

Proiectele de legĭ, pentru aprobarea unuĭ tractat saŭ uneĭ convenţiunĭ cu o Putere străină, se tipăresc d'impreună cu actele a cărora aprobare este cerută, şi se discută de secţiunĭ fără a se putea propune amendamente la articolele actuluĭ trămis spre aprobare.

Resoluţiunea secţiunilor va fi pentru primire saŭ respingere.

Art. 47 devenit 50. Nemodificat.

Art. 48 devenit 51. Nemodificat.

Art. 49 devenit 52. Nemodificat.

Art. 50 devenit 53. Nemodificat.

Art. 54. Depunerea raportuluĭ comitetuluĭ delegaţilor secţiunilor saŭ comisiunilor se comunică Senatuluĭ, de către preşedinte, în şedinţă publică. El va fi tipărit şi distribuit tutulor senatorilor şi nu va putea fi pus la ordinea ḑileĭ pentru a fi discutat de cât dupe 24 ore de la distribuţiune.

In casurile urgente, Senatul, dupe cererea guvernuluĭ saŭ a ḑece senatorĭ, póte hotărî discutarea imediat a unuĭ raport fără a se maĭ tipări.

Raporturile comisiuneĭ care verifică titlurile senatorilor aleşĭ din noŭ se discută fără a fi tipărite, afară de casul când Senatul ar decide tipărirea.

Art. 52 devenit 55. Nemodificat.

Art. 53 devenit 56, adaus cuvintele „şi comitetul delegaţilor“.

Art. 57. Comunicările între secţiunĭ, comisiunĭ, comitetul delegaţilor şi guvern, se vor face numaĭ prin preşedintele Senatuluĭ.

Pentru comisiunile carĭ, cu învoirea Senatuluĭ, vor lucra în intervalul sesiunilor, preşedintele póte delega acest drept preşedinteluĭ comisiuneĭ, încunosciinţând despre acésta pe preşedintele consiliuluĭ de miniştri.

Art. 58. Secţiunile, comisiunile şi comitetul delegaţilor sunt datóre, pentru ordinea lucrărilor lor, să se conforme cu ordinea ḑileĭ hotărîtă de Senat şi comunicată de preşedinte prin osebite circulărĭ.

Art. 59. Pentru ca o secţiune să pótă lucra trebue să în-

Regulamentul în vigóre

intra în lucrare, trebue să întrunéscă cel puţin o treime din numĕrul membrilor ce o compun; iar comisiunile speciale majoritatea absolută.

Art. 57. Actele comunicate Senatuluĭ se depun pe biuroŭ saŭ se adreséză preşedinteluĭ.

Senatul póte cere tipărirea lor, dacă o crede trebuitóre.

Preşedintele Senatuluĭ trămite la secţiunĭ, comitete şi comisiunĭ, tóte actele relative la obiectele ce trebue să fie discutate de dênsele.

Aceste acte sunt depuse la archivă de raportorĭ, dupe votul Senatuluĭ.

Art. 58. Autoriĭ unuĭ amendament aŭ dreptul de a asista cu glas consultativ la şedinţele secţiunilor saŭ ale comisiunilor însărcinate cu examinarea luĭ, dacă nu fac parte din acele secţiunĭ saŭ comisiunĭ.

Art. 59. Comisiunile însărcinate de a examina codice saŭ legĭ de o mare întindere şi altele, pot, şi dupe închiderea sesiuneĭ, a'şĭ urma lucrările cu autorisaţiunea Senatuluĭ, încunosciinţându-se şi guvernul despre acésta.

Art. 60. Prescripţiunile acestuĭ regulament sunt îndatoritóre şi pentru secţiunĭ şi comisiunĭ, în cât privesce ordinea şi poliţia şedinţelor lor.

CAP. VI

Despre discutarea şi votarea proiectelor de legĭ, propunerilor şi altele

Art. 61. In şedinţa hotărîtă prin ordinea ḑileĭ pentru discutarea unuĭ proiect de lege, uneĭ propunerĭ, etc., preşedintele deschide discuţiunea.

Discuţiunea se împarte în duoĕ: 1) Asupra proiectuluĭ în total; 2) Asupra fie-căruĭ articol în parte.

Art. 62. Maĭ înainte de a închide discuţiunea generală asupra proiectuluĭ în total, preşedintele consultă Senatul.

Dacă se va cere a se vorbi contra închidereĭ, se va da cuvêntul numaĭ la un singur orator.

Senatul hotărasce prin sculare şi şedere.

La cas de îndouială, dupe duoĕ încercărĭ, discuţiunea urméză.

Art. 63. Urgenţa asupra uneĭ propunerĭ saŭ a unuĭ proiect de lege nu se póte cere de cât de guvern saŭ de 10 membri aĭ Senatuluĭ.

Art. 64. Cererea de urgenţă nu póte avea alt efect de cât de a da propunereĭ saŭ proiectuluĭ de lege, pentru care se cere urgenţa, prioritatea asupra altor propunerĭ şi proiecte.

Dacă urgenţa se admite, secţiunile sunt invitate a lua în desbatere fără amânare propunerea saŭ proiectul şi se determină de Senat ḑiua discuţiuneĭ, care nu se póte fixa maĭ curênd de cât a treia ḑi dupe ḑiua în care s'a cerut urgenţa.

Art. 65. Propunerile, altele de cât cele coprinse în cap. VII, pentru a putea fi citite în Adunarea generală trebue a fi susţinute de 7 membri.

Biuroul le clasifică şi le dă citire în Senat, dupe rêndul

Modificările comisiuneĭ

trunéscă cel puţin o treime din numĕrul membrilor ce o compun; iar comisiunile speciale şi comitetul delegaţilor majoritatea absolută. Constatarea se va face printr'un apel nominal subsemnat de preşedintele şi de secretarul secţiuneĭ, comisiuneĭ saŭ al comitetuluĭ delegaţilor, care se va ataşa la dosarul primuluĭ proiect de lege ce secţiunea a luat în desbatere.

Când una saŭ duoĕ secţiunĭ nu s'ar aduna în numĕrul fixat prin acest articol, dupe duoĕ încunosciinţărĭ făcute de preşedintele Senatuluĭ către membriĭ acelor secţiunĭ, majoritatea delegaţilor póte da curs proiectuluĭ de lege pentru care aŭ fost delegaţĭ. Raportorul va face menţiune în raportul sĕŭ de acest incident.

Art. 60. Actele comunicate Senatuluĭ se depun pe biuroŭ saŭ se adreséză preşedinteluĭ.

Senatul póte cere tipărirea lor, dacă o crede trebuitóre.

Preşedintele Senatuluĭ trămite la secţiunĭ, la comitete şi la comisiunĭ, tóte actele relative la obiectele ce trebue să fie discutate de dênsele.

Aceste acte, îndată dupe votul Senatuluĭ, sunt depuse la archivă.

Art. 61. Când autoriĭ unuĭ amendament saŭ aĭ uneĭ propunerĭ nu fac parte din secţiunile saŭ comisiunea la care aŭ fost trămise, eĭ aŭ dreptul să asiste cu glas consultativ la şedinţele acelor secţiunĭ saŭ comisiunĭ.

Art. 59 devenit 62. Nemodificat.

Art. 63. Prescripţiunile acestuĭ regulament sunt îndatoritóre şi pentru secţiunĭ, comisiunĭ şi comitetul delegaţilor, în cât privesce ordinea lucrărilor şĭ poliţia şedinţelor sale.

CAP. VI

Despre discutarea şi votarea proiectelor de legĭ, propunerilor şi altele

Art. 64. In şedinţa hotărîtă prin ordinea ḑileĭ, preşedintele invită raportorul spre a citi raportul şi proiectul de lege saŭ propunerea a căreia discuţiune este hotărîtă a se face în acea ḑi.

In lipsa raportoruluĭ, preşedintele invită un alt membru al comitetuluĭ delegaţilor de secţiunĭ saŭ al comisiuneĭ, saŭ unul din secretariĭ biurouluĭ să 'l înlocuiască.

Discuţiunea se împarte în duoĕ: 1) Asupra proiectuluĭ de lege în total; 2) Asupra fie-căruĭ articol în parte.

Art. 65. Maĭ înainte de a se închide discuţiunea generală asupra proiectuluĭ în total, preşedintele consultă Senatul.

Dacă se va cere a se vorbi pentru saŭ contra închidereĭ, se va da cuvêntul numaĭ la câte un singur orator.

Senatul hotărasce prin sculare şi şedere.

La cas de îndouială, dupe duoĕ încercărĭ, preşedintele pune la vot cu bile închiderea discuţiuneĭ.

Art. 63 devenit 66. Nemodificat.

Art. 67. Cererea de urgenţă are de efect de a da propunereĭ saŭ proiectuluĭ de lege, pentru care s'a cerut urgenţa, prioritatea asupra altor propunerĭ şi proiecte.

Dacă majoritatea Senatuluĭ, prin votul ce emite, încuviinţéză urgenţa, atuncĭ secţiunile sunt invitate a lua în desbatere fără amânare propunerea saŭ proiectul, şi se determină de Senat ḑiua discuţiuneĭ.

Art. 68. Orĭ-ce propunere ce nu ar avea obiectul de a fi convertită în proiect de lege nu póte fi presintată Senatuluĭ de cât subsemnată de 7 senatorĭ. Asemenea propunere se trămite fără discuţiune în cercetarea secţiunilor.

Regulamentul în vigóre

la care s'a înscris, apoĭ se trămit la secţiunĭ fără discuţiunĭ prealabile.

Autorul propunereĭ are drept a asista cu glas consultativ la lucrarea secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ care cercetéză propunerea sa.

Nicĭ o propunere, nicĭ un amendament, nu se póte iscăli de un numĕr maĭ mare de cât acel cerut de regulament.

Art. 66. In cursul discuţiuneĭ, în şedinţă publică, orĭ-ce senator póte propune amendamente saŭ sub-amendamente la proiectul de lege saŭ la conclusiunile ce se discută. Amendamentul saŭ sub-amendamentul trebue a fi depus la biuroŭ, şi nu se pune în discuţiune de cât numaĭ dacă, dupe o citire şi desvoltare din partea autoruluĭ, s'ar sprijini de cincĭ senatorĭ.

Art. 67. Dacă amendamentul se sprijină de cincĭ senatorĭ, Senatul 'l póte trămite la comitetul delegaţilor de secţiunĭ, saŭ la comisiunea respectivă, care îndată se retrage în camera conferinţelor spre a 'l discuta şi supune Senatuluĭ opiniunea sa în aceeaşĭ şedinţă, de se va putea.

Art. 68. Raportul citit şi discuţiunea generală finită, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiune a proiectuluĭ de lege.

Art. 69. Dacă Senatul a luat în consideraţiune acel proiect, se începe discuţiunea exclusiv asupra fie-căruĭ articol în parte şi asupra amendamentelor ce 'l privesc.

Art. 70. Dacă Senatul n'a luat în consideraţiune acel proiect, atuncĭ nu maĭ trece la discuţiunea articolelor în parte, şi proiectul rĕmâne respins.

Art. 71. Dupe sĕvîrşirea discuţiuneĭ, articol dupe articol, dacă n'a urmat nicĭ o modificare în acel proiect, atuncĭ se póte pune la vot în întregimea luĭ în aceeaşĭ ḑi.

Art. 72. Dacă unele din amendamente sunt încuviinţate şi unele din articolele proiectuluĭ respinse, atuncĭ votarea asupra întreguluĭ proiect se face într'altă ḑi, dupe o nouă desbatere generală, fără a se maĭ putea face verĭ-un noŭ amendament.

1) Intre aceste duoĕ şedinţe va trebui să trécă cel puţin o ḑi.

2) La cas însă când guvernul va adera la tóte modificările şi amendamentele introduse de Senat, votarea întreguluĭ proiect de lege se va putea face în aceeaşĭ ḑi.

Art. 73. Orĭ-ce proiect de lege propus de guvern póte fi retras de dênsul în cursul discuţiuneĭ şi chiar în momentul de a se procede la vot.

Modificările comisiuneĭ

Biuroul nu va da curs propunerilor carĭ vor avea un numĕr de subsemnăturĭ maĭ mare de cât cel prevĕḑut de acest articol.

Admise nemodificate.

Art. 69. In cursul discuţiuneĭ, orĭ-ce senator póte propune amendamente, sub-amendamente saŭ articole adiţionale la proiectul de lege saŭ la conclusiunile ce se discută.

Amendamentele, sub-amendamentele saŭ articolele adiţionale trebue să fie redactate în scris, subscrise şi depuse la biuroŭ, şi nu se pun în discuţiune de cât numaĭ dacă, dupe o citire şi desvoltare din partea autoruluĭ, s'ar sprijini de cincĭ senatorĭ.

La proiectele de lege pentru aprobarea unuĭ tractat saŭ a uneĭ convenţiunĭ cu verĭ-o putere străină nu se pot propune nicĭ amendamente, nicĭ sub amendamente, nicĭ articole adiţionale.

Votul se va pune numaĭ pentru primire saŭ respingere.

Art. 70. Dacă amendamentul se sprijină de cincĭ senatorĭ, Senatul 'l póte trămite la comitetul delegaţilor de secţiunĭ, saŭ la comisiunea respectivă, care îndată se retrage în camera conferinţelor spre a'l discuta şi supune Senatuluĭ opiniunea sa în aceeaşĭ şedinţă.

Comitetul delegaţilor saŭ comisiunea deliberéză, orĭ-care ar fi numĕrul membrilor presinţĭ.

Votarea amendamentelor saŭ sub-amendamentelor se face dupe ordinea în care aŭ fost depuse la biuroŭ.

Amendamentele se pun la vot înaintea propunereĭ principale, iar sub-amendamentele înaintea amendamentelor.

Art. 71. Raportul citit şi discuţiunea generală terminată, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiune a proiectuluĭ de lege saŭ propunereĭ.

Art. 72. Dacă Senatul a luat în consideraţiune acel proiect de lege saŭ propunere, se începe discuţiunea exclusiv asupra fie-căruia articol în parte şi asupra amendamentelor ce le privesc.

Art. 73. Dacă Senatul n'a luat în consideraţiune acel proiect de lege saŭ propunere, atuncĭ nu maĭ trece la discuţiunea articolelor în parte şi proiectul rĕmâne respins.

Când un proiect de lege se compune numaĭ dintr'un singur articol, dupe ce se ia în consideraţiune, se procede imediat la votarea luĭ prin bile.

Discuţiunea unuĭ proiect de lege nu se póte întrerupe spre a se aduce în desbatere o altă cestiune, fără un vot al Senatuluĭ.

Art. 71 devenit 74. Nemodificat.

Art. 72 devenit 75. Nemodificat.

Art. 76. Orĭ-ce proiect de lege propus de guvern póte fi retras de dênsul în cursul discuţiuneĭ şi chiar în momentul de a se procede la vot.

Proiectele de legĭ din iniţiativă parlamentară, asupra cărora va fi urmat discuţiune, nu se pot retrage de cât cu consimţimêntul Senatuluĭ.

Autorul uneĭ propunerĭ însă póte s'o retragă chiar când discuţiunea este deschisă; dacă însă un alt membru al Senatuluĭ 'şi-o însuşesce, atuncĭ discuţiunea urméză.

Regulamentul în vigóre

Articol noŭ.

Articol noŭ.

Articol noŭ.

Art. 74. Fie-care senator are dreptul de a cere de la autorităţĭ, prin biuroul Senatuluĭ, care, de va găsi de cuviinţă în unele casurĭ, póte consulta Senatul, tóte sciinţele ce 'ĭ-ar trebui despre orĭ-ce ramură a administraţiuneĭ publice; iar actul de sciinţa dată va rĕmânea în archiva Senatuluĭ.

Art. 75. Interpelările ce un membru al Senatuluĭ ar voi să facă, în virtutea art. 49 din Constituţiune, se anunţă în şedinţă publică prin viŭ graiŭ şi precisându-se sujetul lor.

Ministerul dă rĕspunsul sĕŭ îndată, saŭ 'l amână cel mult în treĭ ḑile.

Biuroul, în cas de amânare, comunică ministeruluĭ interpelarea înscrisă, depusă la biuroŭ de interpelant.

La ḑiua fixată de minister spre a rĕspunde, se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister, şi în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ saŭ orĭ-căruĭ alt membru al Senatuluĭ, preşedintele consultă Senatul pentru închiderea incidentuluĭ.

Orĭ-ce moţiune s'ar presinta în urma interpelăreĭ, Senatul o póte discuta îndată, saŭ o va trămite la secţiunĭ, dupe cum Senatul va decide.

Dacă la ḑiua fixată de minister interpelantul nu 'şĭ desvoltă interpelarea din absenţă saŭ alte cause, ea se consideră ca neavenită, avênd interpelantul facultatea de a o reînoui.

Art. 76. Propunerea pentru numirea uneĭ anchete parlamentare, în orĭ-ce cas, va trebui să fie iscălită de şépte

Modificările comisiuneĭ

Art. 77. Proiectele de legĭ rĕmase pendinte dintr'o sesiune precedentă, şi asupra cărora s'aŭ pronunţat numaĭ parte din secţiunĭ, se trămit din noŭ în discuţiunea tutulor secţiunilor la sesiunea care urmézá.

Art. 78. Proiectele de legĭ asupra cărora s'aŭ pronunţat tóte secţiunile alegênd şi delegaţĭ, dar carĭ nu s'aŭ întrunit ca să numéscă un raportor, nu se maĭ întorc la secţiunĭ; delegaţiĭ sunt convocaţĭ la sesiunea care urmézá, spre a delibera şi a numi un raportor. Aceste disposiţiunĭ nu se aplică când Senatul se reînouesce pe jumĕtate saŭ când începe o nouă legislatură.

Art. 79. O listă de proiectele de legĭ şi propunerĭ rĕmase la ordinea ḑileĭ din sesiunea precedentă, saŭ aflate în desbaterea secţiunilor, se comunică guvernuluĭ la începutul fie-căreĭ sesiunĭ, spre a lua cunoscinţă de ele şi a arăta pe carĭ din acestea le menţine şi pe carĭ le retrage, precum şi ordinea în care crede maĭ oportun să fie ele discutate de secţiunĭ.

Art. 80. Fie-care senator are dreptul de a cere de la autorităţĭ, prin biuroul Senatuluĭ, sciinţele şi actele relative la orĭ-ce ramură din administraţiunea publică.

O asemenea cerere, dupe ce se va fi făcut, se depune pe biuroŭ în scris de senatorul care a făcut cererea.

Actele primite se comunică senatoruluĭ care le-a cerut; ele, dupe ce se va fi luat cunoscinţă de dênsele, se înapoiesc autorităţilor prin ministerul respectiv.

Art. 81. Interpelările ce un membru al Senatuluĭ ar voi să facă, în virtutea art. 49 din Constituţiune, se anunţă în şedinţă publică prin viŭ graiŭ şi precisându-se subiectul lor.

Ministerul dă rĕspunsul saŭ îndată saŭ 'l amână cel mult în 3 ḑile.

Când rĕspunsul se amână, biuroul comunică ministeruluĭ conţinutul interpelăreĭ depusă în scris la biuroŭ de interpelant.

La ḑiua fixată spre a rĕspunde, se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister, şi în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ, preşedintele consultă Senatul pentru închiderea incidentuluĭ.

Dacă în ḑiua fixată pentru desvoltarea interpelăreĭ se află în discuţiune un proiect de lege, interpelarea se va desvolta dupe terminarea votăreĭ aceluĭ proiect de lege.

Moţiunea nemotivată de trecerea la ordinea ḑileĭ, când se propune, are tot-d'a-una prioritate la vot asupra moţiuneĭ de ordine de ḑi motivată. Ea trebue să fie scrisă şi subscrisă de cincĭ membri aĭ Senatuluĭ şi depusă la biuroŭ.

Moţiunea motivată de trecere la ordinea ḑileĭ, presintată în urma interpelăreĭ, trebue să fie scrisă şi depusă la biuroŭ. Ea se trămite la secţiunĭ, afară dacă guvernul va cere a se discuta şi vota imediat.

Când s'a votat moţiunea nemotivată de trecerea la ordinea ḑileĭ, se consideră ca respinsă orĭ-ce altă moţiune.

Când, în urma uneĭ interpelărĭ, s'ar propune una saŭ maĭ multe moţiunĭ motivate şi s'ar trămite de Senat în examinarea secţiunilor, acestea sunt datóre a se pronunţa în termenul fixat de Senat.

Moţiunile motivate, revenite de la secţiunĭ, se pun la vot în ordinea în care s'aŭ depus pe biuroŭ raporturile delegaţilor.

Dacă în ḑiua fixată interpelantul nu 'şĭ desvoltă interpelarea, fie din causă de absenţă, fie din alte cause, ea se consideră ca neavenită şi se scóte de la ordinea ḑileĭ, rĕmânênd însă interpelantuluĭ facultatea de a o reînoui.

O interpelare asupra căreia Senatul a luat o resoluţiune, nu se maĭ póte reînoui în aceeaşĭ sesiune de către alt senator.

Art. 82. Propunerea pentru numirea uneĭ anchete parlamentare în vre-una din ramurile administrative va trebui

Regulamentul în vigóre

membri ; dupe acésta se va trămite fără discuţiune în cercetarea secţiunilor.

Senatul hotărasce asupra raportuluï ce i se face.

Numĕrul membrilor uneï anchete se hotărasce îndată dupe acésta.

Art. 77. Propunerea ce ar avea de scop a pune în acusaţiune pe miniştri, în virtutea art. 101 din Constituţiune, se va face în scris, motivată şi susţinută de ḑece membri. Acéstă propunere de acusare se va pune la ordinea ḑileï peste cincï ḑile de la presintarea eï; dacă Senatul nu trece la ordinea ḑileï, ea se trămite în studiul uneï comisiunï de informaţiunï prealabile, urmându-se întru tóte dupe art. 15 şi cele următóre din legea asupra responsabilităţeï ministeriale.

Senatul se pronunţă asupra raportuluï ce i se face în modul prevĕḑut la art. 101 din Constituţiune.

Art. 78. Pentru susţinerea uneï asemenea acusaţiunï, conform aliniatuluï al patrulea din sus menţionatul articol al Constituţiuneï, Senatul va numi o comisiune compusă de cincï membri aleşi cu scrutin secret.

Art. 79. Voturile Senatuluï se daŭ, dupe art. 46 din Constituţiune, prin sculare şi şedere, prin bile, prin viŭ graiŭ saŭ prin scrutin secret.

Alegerea membrilor biurouluï şi a orï-căreï comisiunï se face tot-d'a-una prin bilete scrise.

Votul prin bile se face asupra tutulor cestiunilor supuse deliberaţiuneï şi decisiuneï Senatuluï, afară de articolele din proiectele de legï carï se pun la vot în parte şi carï se votéză prin sculare şi şedere.

Când însă, şi în acest din urmă cas, ḑece senatorï cer votul secret, se va vota prin bile.

Art. 80. Votarea prin bile se face în modul următor: un secretar face apelul nominal şi preşedintele dă fie-căruï senator câte duoĕ bile, din carï una albă şi alta négră. Senatorul depune în urna aşeḑată pe tribună bila care exprimă dorinţa sa, şi aruncă într'o altă urnă, pusă pe o masă deosebită, bila de care n'a făcut întrebuinţare. Bila albă exprimă aprobaţiunea, cea négră desaprobaţiunea. Amênduoĕ urnele sunt acoperite.

Dupe depunerea bilelor, secretarul aruncă bilele din urna scrutinuluï într'un paneraş, le numĕră şi separă bilele albe de cele negre.

Art. 81. La votul prin sculare şi şedere, preşedintele invită pe senatoriï ce sunt *„pentru"* a se scula şi pe aceï ce sunt *„contra"* a şedea. Preşedintele declară resultatul votăreï, care se póte repeta până la a treia óră.

Dacă dupe a treia încercare tot urméză înduoială, atuncï votarea se face prin bile.

Art. 82. La votarea prin bilete, acele albe nu se pun în numĕrul voturilor şi majoritatea cerută este numaï jumĕtate plus unul din biletele scrise. Asemenea nu intră în numĕrul votanţilor nicï aceï carï se abţin de la vot.

Art. 83. Resultatul votăreï prin bile se însemnéză în scris de un secretar şi se proclamă de către preşedinte *).

Art. 84. Voturile prin bilete se însémnă de către secre-

*) Resultatul scrutinuluï:
Numĕrul votanţilor . . . . N
Majoritatea cerută . . . . N
Bile albe . . . . N
Bile negre . . . . N
Abţinuţï . . . . N
Senatul încuviinţéză saŭ nu.

Modificările comisiuneï

să fie semnată de şépte membri; atuncï ea se trămite fără discuţiune în cercetarea secţiunilor.

Senatul hotărasce asupra raportuluï ce i se face.

Numĕrul membrilor uneï anchete se hotărasce îndată dupe acésta.

Art. 83. Propunerea ce ar avea de scop a pune în acusaţiune pe miniştri, în virtutea art. 101 din Constituţiune, se va face în scris şi va fi motivată şi susţinută de ḑece membri. Acéstă propunere de acusare se va pune la ordinea ḑileï peste cincï ḑile de la presintarea eï; dacă Senatul nu trece la ordinea ḑileï, ea se trămite în studiul uneï comisiunï de informaţiunï prealabile, urmându-se întru tóte dupe art. 15 şi cele următóre din legea asupra responsabilităţeï ministeriale.

Senatul se pronunţă asupra raportuluï ce i se face în modul prevĕḑut de art. 101 din Constituţiune.

Art. 78 devenit 84. Nemodificat.

Art. 85. Voturile Senatuluï se daŭ, dupe art. 46 din Constituţiune, prin sculare şi şedere, prin viŭ graiŭ şi prin scrutin secret, adică prin bile saŭ prin bilete scrise.

Alegerea membrilor biurouluï şi a orï-căreï comisiunï şi delegaţiunï se face tot-d'a-una prin bilete scrise.

Votul prin bile se face asupra tutulor cestiunilor supuse deliberaţiuneï şi decisiuneï Senatuluï, afară de luarea în consideraţie şi de articoliï din proiectele de legï, carï se pun la vot în parte şi carï se votéză prin sculare şi şedere.

Conclusiunile asupra rapórtelor comisiuneï de petiţiunï se votéză asemenea prin sculare şi şedere.

Când însă, şi în aceste din urmă casurï, ḑece senatorï cer votul secret, se va vota prin bile.

Art. 86. Votarea prin bile se face în modul următor: un secretar face apelul nominal şi preşedintele, saŭ un secretar delegat de preşedinte, dă fie-căruï senator câte duoĕ bile, din carï una albă şi alta négră. Senatorul depune în urna albă bila care exprimă dorinţa sa, şi aruncă în cea-altă urnă a duoa bilă.

Bila albă exprimă aprobaţiunea, cea négră desaprobaţiunea. Amênduoĕ urnele sunt acoperite.

Dupe depunerea bilelor, secretariï din drépta preşedinteluï rĕstórnă bilele din urna scrutinuluï într'un paneraş, separă bilele albe de cele negre, le numĕră; secretariï din stânga proced în acelaşï mod la despuiarea urneï de control.

Numĕrul bilelor este calculat de secretarï.

Preşedintele proclamă votul.

Art. 87. La votul prin sculare şi şedere, preşedintele invită pe senatoriï ce sunt *„pentru"* a se scula şi pe ceï ce sunt *„contra"* a şedea.

Preşedintele declară resultatul votăreï, care se póte repeta a duoa óră. Dacă dupe a duoa încercare biuroul declară că urméză înduoială, atuncï votarea se face prin bile.

Art. 88. La votarea prin bilete, acele albe nu se pun în numĕrul voturilor exprimate şi majoritatea cerută este numaï jumĕtate plus unul din biletele scrise.

Asemenea nu intră în numĕrul votanţilor nicï aceï carï se abţin de la vot.

Art. 83 devenit 89. Nemodificat.

Art. 84 devenit 90. Nemodificat.

Regulamentul în vigóre

tarĭ pe tabloul *ad hoc* şi se subscrie de către preşedinte şi secretarĭ.

Art. 85. Votul prin viŭ graiŭ se face numaĭ dupe cererea a 15 senatorĭ şi în modul următor:

Unul din secretarĭ dă citire apeluluĭ nominal. Fie-care senator declară, la rêndul sĕŭ, verbal, dacă e *pentru* saŭ *contra* proiectuluĭ orĭ propunereĭ în discuţiune.

Art. 86. Preşedintele şi secretariĭ sunt însărcinaţĭ cu adunarea voturilor.

Preşedintele anunţă resultatul.

Articol noŭ.

Art. 87. Votul prin bile, pentru proiecte de legĭ în total saŭ pentru Adresă, atuncĭ este valabil când întrunesce majoritatea absolută, adică jumĕtate plus unul din numĕrul senatorilor prevĕḑuţĭ la art. 18, spre a forma completul Senatuluĭ.

Dacá numĕrul votanţilor nu împlinesce acéstă majoritate, preşedintele declară că scrutinul este fără resultat, şi votarea se face din noŭ la începutul şedinţeĭ viitóre.

Când este paritate de voturĭ, Senatul a respins.

In tot casul, proiectele de legĭ şi resoluţiunile Senatuluĭ nu vor fi valabile dacă nu vor întruni cel puţin majoritatea de 32 voturĭ.

Art. 88. Resultatul deliberăreĭ Senatuluĭ, adică încheiarea, se proclamă de către preşedinte prin următórele cuvinte:

„*Senatul încuviinţéză*“ saŭ „*Senatul nu încuviinţéză*“.

Art. 89. Proiectele de legĭ votate se trec într'o condică specială, şnuruită şi legalisată de biuroŭ pe fie-care fóie. Aceste proiecte se subscriŭ de preşedinte şi secretarĭ şi se înaintéză guvernuluĭ.

CAP. VII

Despre exerciţiul dreptuluĭ de iniţiativă

Art. 90. Orĭ-ce propunere provenită din iniţiativa unuĭ senator, susceptibilă de a fi convertită în proiect de lege, va trebui să fie susţinută de şépte membri.

Art. 91. Asemenea propunere se citesce în treĭ şedinţe publice succesive.

Dupe a treia citire discuţiunea se deschide şi autorul propunereĭ este ţinut a o desvolta.

Dacă Senatul, dupe discuţiunea urmată, primesce propunerea în consideraţiune, ea se trămite uneĭ comisiunĭ *ad hoc* compusă din cincĭ membri, din care autorul propunereĭ face tot-d'a-una parte.

Acéstă comisiune o redige în proiect de lege, care, dupe o simplă citire în şedinţă publică, se trămite în cercetarea secţiunilor.

Guvernuluĭ se comunică copie de pe asemenea proiect.

Modificările comisiuneĭ

Art. 85 devenit 91. Nemodificat.

Art. 86 devenit 92. Nemodificat.

Art. 93. Atât cererea pentru votul prin bile, cât şi acea pentru votul prin viŭ graiŭ, când se cere, trebue să fie depusă la biuroŭ şi subscrisă de numĕrul membrilor carĭ o propun.

Când se presintă duoĕ propunerĭ: una care cere votul prin bile şi alta care cere votul prin viŭ graiŭ, majoritatea Senatuluĭ hotărasce, prin sculare şi şedere, modul votăreĭ, şi, la cas de îndoială, prin bile.

Dacă una din cele duoĕ propunerĭ s'a votat, cea-altă nu se maĭ pune la vot.

Art. 94. Votul prin bile, pentru proiecte de legĭ în total saŭ pentru Adresă, atuncĭ este valabil când întrunesce majoritatea absolută, adică jumĕtate plus unul din numĕrul senatorilor prevĕḑuţĭ la art. 21, spre a forma completul Senatuluĭ.

Dacă numĕrul votanţilor nu împlinesce acéstă majoritate, preşedintele declară că scrutinul este fără resultat, şi votarea se face din noŭ la începutul şedinţeĭ viitóre.

Paritatea de voturĭ însemnéză respingerea.

In totul casul, proiectele de legĭ şi resoluţiunile Senatuluĭ nu vor fi valabile dacă nu vor întruni cel puţin majoritatea de 32 voturĭ pentru primire saŭ 32 voturĭ pentru respingere. Acéstă majoritate se numesce majoritate regulamentară.

In casurile în carĭ se cere ca votul să întrunéscă o majoritate de duoĕ treimĭ, numĕrul votanţilor, pentru saŭ contra, nu va putea fi maĭ mic de 32 voturĭ.

Art. 95. Resultatul deliberăreĭ Senatuluĭ, adică încheiarea, se proclamă de către preşedinte prin următórele cuvinte:

„Senatul a aprobat“ saŭ „Senatul nu a aprobat“.

Un proiect de lege saŭ o propunere respinsă de Senat nu se maĭ póte aduce în desbaterea sa în aceeaşĭ sesiune.

Art. 89 devenit 96. Nemodificat.

CAP. VII

Despre exerciţiul dreptuluĭ de iniţiativă

Art. 97. Orĭ-ce propunere de proiect de lege, provenită din iniţiativa unuĭ senator, va trebui să fie susţinută de şépte membri.

Propunerea trebue să fie formulată în scris, divisată în articole de lege şi însoţită de o expunere de motive.

Art. 98. Asemenea propunere se trămite de îndată în cercetarea secţiunilor fără discuţiune prealabilă.

Indată ce o asemenea propunere s'a trămis la secţiunĭ, se comunică guvernuluĭ copie de pe dênsa.

Secţiunile, în urma deliberărilor ce vor avea loc, numesc, conform regulamentuluĭ, delegaţĭ.

Comitetul delegaţilor este dator a o aduce cu raport în desbaterea Senatuluĭ, urmându-se procedura cerută pentru orĭ-ce proiect de lege în genere.

Dacă o propunere este respinsă, atuncĭ ea nu se maĭ póte reînnoui în aceeaşĭ sesiune.

Tot aşa se va urma şi cu propunerile carĭ nu sunt susceptibile a fi transformate în proiecte de legĭ.

Regulamentul în vigóre

CAP. VIII

Despre inviolabilitatea membrilor Senatului

Art. 92. Membrii Corpurilor legiuitóre neputênd fi arestaţi saŭ urmăriţi, în materie de represiune, dupe art. 52 din Constituţiune, când o cerere de autorisaţiune pentru a se urmări judecătoresce un senator este făcută de către guvern, preşedintele comunică acéstă cerere Senatului, mărginindu-se a arăta obiectul pârei, şi trămite de îndată cererea la secţiuni spre a se examina dacă este motiv de a se încuviinţa urmărirea.

Senatul se pronunţă asupra raportului ce i se face.

Când un senator este arestat în intervalul sesiunilor, guvernul comunică dosarul preşedintelui Senatului în ḑiua deschiderei sale.

Senatul hotărasce, în modul prevěḑut la art. 92, dacă arestarea trebue a înceta saŭ a se menţine în timpul sesiunei.

CAP. IX

Despre petiţiuni

Art. 93. Ori-ce persónă, colectivitate saŭ corp constituit precum: consilii judeţiane, consilii comunale, etc., aŭ dreptul de a adresa petiţiuni Senatului.

Art. 94. Petiţiunile saŭ alte hârtii ce ar coprinde expresiuni necuviinciose nu se vor primi de biuroul Senatului.

In cestiuni pure judiciare, petiţiunile nu sunt primite.

Art. 95. Petiţiunile, dupe ce se vor comunica în extract Senatului în şedinţă publică, dupe rêndul intrărei lor, se vor trămite fără nici o discuţiune la comisiunea de petiţiuni, care, o-dată pe săptămână, va presinta raportul sěŭ, arătându'şi părerea şi propunênd conclusiunile sale. Senatul hotărasce asupra tutulor petiţiunilor menţionate în raport.

Modificările comisiunei

CAP. VIII

Despre inviolabilitatea membrilor Senatului

Art. 92 devenit 99. Nemodificat.

CAP. IX

Despre petiţiuni

Art. 100. Ori-ce persónă, colectivitate saŭ corp constituit, precum: consilii judeţiane, consilii comunale, etc., aŭ dreptul de a adresa petiţiuni Senatului.

Preşedintele, dupe aprecierea sa, póte cere în unele casuri ca semnăturile dintr'o petiţiune să fie legalisate.

Art. 94 devenit 101. Nemodificat.

Art. 102. Petiţiunile, dupe ce se vor comunica în extract Senatului în şedinţă publică, dupe rêndul intrărei lor, se vor trămite fără nici o discuţiune la comisiunea de petiţiuni, care, o-dată pe sĕptĕmână, va presinta raportul sěŭ, arătându'şi părerea şi propunênd conclusiunile sale. Senatul se pronunţă prin vot asupra tutulor petiţiunilor menţionate în raport.

Miniştrii vor face cunoscut Senatului, cel mai târḑiŭ la sesiunea ce urméză, ce urmare aŭ dat acelor petiţiuni cari li s'aŭ recomandat în urma unui vot al Senatului.

CAP. X (noŭ)

Despre proiectele de legi înapoiate de Adunarea deputaţilor

Articole noui.

Art. 103. Când un proiect de lege amendat de Adunarea deputaţilor se înapoiază Senatului, preşedintele înaintéză acel proiect în desbaterea secţiunilor.

Desbaterea se face numai asupra modificărilor aduse proiectului de lege.

Art. 104. Raportul comitetului delegaţilor asupra modificărilor, depus pe biuroŭ, se înscrie la ordinea ḑilei.

Preşedintele nu deschide discuţiunea în ḑiua hotărîtă prin ordinea ḑilei de cât numai asupra articolelor amendate, cari singure se supun deliberărei şi votului Senatului.

Art. 105. Hotărîrea Senatului va coprinde următórea formulă :

„Senatul a primit proiectul de lege amendat", saŭ „Senatul n'a primit proiectul de lege amendat".

Art. 106. Preşedintele aduce îndată la cunoscinţa guvernului, prin preşedintele consiliului de miniştri, hotărîrea Senatului.

Art. 107. Când Senatul nu ar admite amendamentele Adunărei deputaţilor, proiectul se va considera ca respins şi nu se mai póte aduce în desbaterea Senatului în aceeaşi sesiune.

Regulamentul în vigóre

CAP. X

Despre recompense naţionale, ajutóre viagere saŭ pensiunĭ şi indigenate

Art. 96. Orĭ-ce cerere de recompensă naţională, provenită din iniţiativa guvernuluĭ saŭ a uneia din Adunărĭ, dupe ce se va citi în şedinţă publică, se va trămite în examinarea secţiunilor.

Asemenea recompense nu se pot primi de Senat de cât cu $^2/_3$ a voturilor exprimate.

Art. 97. Proiectele de legĭ şi cererile de indigenat, dupe ce se vor anunţa Senatuluĭ, se vor trămite fără discuţiune la comisiunea de indigenat, care, o-dată pe sĕptĕmână, va presinta raportul sĕŭ, dându'şĭ opiniunea şi propunênd conclusiunile sale, ţinênd sémă de vechimea cererilor.

Votul pentru cererile de indigenat cu dispensă de stagiŭ nu se póte face de cât cu majoritate de $^2/_3$ a voturilor exprimate.

Votul pentru recunóscerea calităţeĭ de cetăţén român a orĭ-căruĭ român din orĭ-ce Stat, conform art. 9 din Constituţiune, precum şi naturalisarea acelor ce aŭ îndeplinit stagiul de ḑece anĭ, se va face prin simplă majoritate a voturilor exprimate, avênd tot-d'a-una precădere.

CAP. XI

Despre redacţiunea, discuţiunea şi votarea Adreseĭ

Art. 98. Proiectul Adreseĭ, menit a rĕspunde la discursul Tronuluĭ, se va redacta de o comisiune specială, compusă de cincĭ membri aleşĭ de către Senat.

Art. 99. Proiectul de Adresă, dupe ce se va citi în comitet secret, se va tipări şi împărţi.

Art. 100. Discuţiunea proiectuluĭ de Adresă se face în şedinţă publică, treĭ ḑile cel puţin dupe distribuire. Ea se urmézá dupe modul prescris pentru proiectele de legĭ în genere.

Art. 101. Adresa se va presinta Regeluĭ prin o deputaţiune de 10 membri aĭ Senatuluĭ, traşĭ la sorţĭ în şedinţă publică.

Preşedintele Senatuluĭ şi biuroul fac parte din deputaţiune.

Preşedintele dă citire Adreseĭ.

Tot asemenea se va urma şi cu deputaţiunile de felicitărĭ.

CAP. XII

Despre procesele-verbale şi publicaţiunile desbaterilor Senatuluĭ

Art. 102. Redacţiunea proceselor-verbale ale Senatuluĭ este pusă sub direcţiunea preşedinteluĭ Senatuluĭ şi încredinţată redactorilor şi stenografilor oficialĭ.

Discursurile se comunică oratorilor, dupe a lor cerere, spre a le revedea şi a le rectifica înainte de a se publica în *Monitorul oficial.*

Modificările comisiuneĭ

CAP. XI

Despre recompense naţionale, ajutóre viagere saŭ pensiunĭ şi indigenate

Art. 108. Orĭ-ce cerere de recompensă naţională, de ajutóre viagere şi pensiune sub orĭ-ce denumire, provenită din iniţiativa guvernuluĭ, a unuĭ saŭ maĭ mulţĭ membri din Parlament, dupe ce se va citi în şedinţă publică, se va trămite în examinarea secţiunilor.

Asemenea cererĭ nu se pot primi de Senat de cât cu duoĕ treimĭ a voturilor exprimate.

Art. 109. Proiectele de legĭ de indigenat presintate de guvern, precum şi cererile de recunóscerea calităţeĭ de cetăţén român, adresate d'a-dreptul către preşedinte, se vor trămite, dupe ce se vor comunica Senatuluĭ, fără discuţiune, la comisiunea de indigenat, care, o-dată pe sĕptĕmână, va presinta raportul sĕŭ, dându-şĭ opiniunea şi propunênd conclusiunile sale.

Comisiunea va ţine sémă de vechimea cererilor.

Votul pentru cererile de indigenat cu dispensă de stagiŭ nu se póte face de cât cu majoritate de duoĕ treimĭ a voturilor exprimate.

Dacă resultatul votuluĭ de duoĕ treimĭ cerut de art. 108 şi 109 nu întrunesce 32 voturĭ pentru primire saŭ 32 pentru respingere, votarea se va face din noŭ la începutul şedinţeĭ viitóre.

Dacă şi dupe acéstă a duoa încercare votul este tot fără resultat, votarea proiectuluĭ se amână pentru sesiunea viitóre.

Art. 110. Votul pentru recunóscerea calităţeĭ de cetăţén român a orĭ-căruĭ român din orĭ-ce Stat, conform art. 9 din Constituţiune, precum şi naturalisarea acelor ce aŭ îndeplinit stagiul de ḑece anĭ, se va face prin simplă majoritate a voturilor exprimate, avênd tot-d'a-una precădere.

Proiectele de legĭ de recunóscerea calităţeĭ de român se vor lua în discuţiune de Senat dupe vechime şi dupe rêndul înregistrăreĭ lor.

CAP. XII

Despre redacţiunea, discuţiunea şi votarea Adreseĭ

Art. 98 devenit 111. Nemodificat.

Art. 99 devenit 112. Nemodificat.

Art. 100 devenit 113. Nemodificat.

Art. 114. Adresa se va presinta Regeluĭ prin o deputaţiune de 20 membri aĭ Senatuluĭ, traşĭ la sorţĭ în şedinţă publică.

Preşedintele Senatuluĭ, biuroul şi raportorul proiectuluĭ de Adresă fac parte din deputaţiune.

Preşedintele dă citire Adreseĭ.

Tot asemenea se va urma şi cu deputaţiunile de felicitărĭ.

CAP. XIII

Despre procesele-verbale şi publicaţiunile desbaterilor Senatuluĭ

Art. 115. Redacţia proceselor-verbale ale Senatuluĭ este pusă sub direcţiunea preşedinteluĭ Senatuluĭ şi încredinţată redactorilor şi stenografilor oficialĭ.

Discursurile se comunică oratorilor, dupe a lor cerere, spre a le revedea şi a le rectifica înainte de a se publica în *Monitorul oficial.*

Regulamentul în vigóre	Modificările comisiuneĭ
	Când un discurs comunicat unuĭ orator spre a fi revĕdut, nu a fost înapoiat în termen de treĭ dile cel mult, atuncĭ redactoriĭ, d'impreună cu stenografiĭ oficialĭ, dupe ordinele preşedinteluĭ, vor publica acest discurs dupe notele ce le aŭ.
Art. 103. Pentru fie-care şedinţă a Senatuluĭ se redige un îndoit proces-verbal, adică un *sumariŭ* dând sémă pe scurt de tóte lucrările şedinţeĭ, şi altul *in extenso* coprindênd în întregimea lor desbaterile urmate. Procesul-verbal *sumariŭ*, îndată ce s'a aprobat de Senat, se subscrie de secretarul care 'ĭ-a dat citire şi se depune la archivă.	Art. 103 devenit 116. Nemodificat.
Art. 104. Procesele-verbale *in extenso* se vor publica în întregimea lor în *Monitorul oficial*, împreună cu lista nominală a senatorilor presenţĭ şi absenţĭ, cât se va putea maĭ neîntârdiat.	Art. 104 devenit 117. Nemodificat.
CAP. XIII Despre congediĭ şi absenţe	CAP. XIV Despre congediĭ şi absenţe
Art. 105. Nicĭ un senator nu póte lipsi de la şedinţele Senatuluĭ fără un congediŭ dat de Senat.	Art. 105 devenit 118. Nemodificat.
Art. 106. Orĭ-ce membru al Senatuluĭ care lipsesce 12 şedinţe publice de-a-rêndul, fără a'şĭ fi justificat absenţa, se consideră demisionat. Un asemenea cas se supune de preşedinte Senatuluĭ, care se pronunţă. Pentru senatoriĭ carĭ s'ar afla peste hotar, aceste 12 şedinţe se vor numĕra de la primirea încunosciinţăreĭ ce li se va face.	Art. 106 devenit 119. Nemodificat.
Art. 107. La finitul fie-căreĭ lunĭ biuroul publică prin *Monitorul oficial* absenţele senatorilor, cu motivele ce 'ĭ-aŭ nevoit a se absenta.	Art. 107 devenit 120. Nemodificat.
CAP. XIV Despre poliţia interióră a Senatuluĭ	CAP. XV Despre poliţia interióră a Senatuluĭ
Art. 108. Poliţia Senatuluĭ şi a încăperilor luĭ este exercitată de către preşedinte.	Art. 108 devenit 121. Nemodificat.
Art. 109. Nimenĭ, afară de membriĭ Senatuluĭ, de miniştriĭ şi de deputaţĭ, nu póte, sub nicĭ un cuvênt, a se introduce în sala şedinţelor. Este oprit de a intra în sala Senatuluĭ înarmat. Puterea armată va putea pururea fi chemată de către preşedinte. Biletele de intrare pentru tribuna publică şi acea a diariştilor se daŭ de chestorĭ; tribuna oficială este în disposiţiunea ministerului afacerilor străine şi de Stat.	Art. 122. Nimenĭ, afară de membriĭ Senatuluĭ, miniştriĭ şi deputaţiĭ, nu póte, sub nicĭ un cuvênt, a se introduce în sala şedinţelor. Este oprit de a intra în sala Senatuluĭ înarmat. Puterea armată va putea pururea fi chemată de către preşedinte. Biletele de intrare pentru tribuna publică, tribuna oficială şi acea a diariştilor sunt la disposiţiunea preşedinteluĭ Senatuluĭ şi se daŭ de chestorĭ; tribuna diplomatică este în disposiţiunea ministerului afacerilor străine şi de Stat.
Art. 110. Pentru redactoriĭ şi stenografiĭ oficialĭ sunt locurĭ reservate în apropiere de tribună.	Art. 110 devenit 123. Nemodificat.
Art. 111. Orĭ-ce persónă din public care nu va avea o purtare cuviinciósă, saŭ va întrerupe tăcerea recomandată publiculuĭ, saŭ va da semne de aprobaţiune saŭ desaprobaţiune, saŭ va turbura linişţea, orĭ în ce chip, se va scóte afară din tribună dupe ordinul preşedinteluĭ. La cas când preşedintele va socoti de trebuinţă, el va putea ordona chiar arestarea diseĭ persóne şi ducerea eĭ sub escortă înaintea autorităţeĭ competinte. Disposiţiunile capitoluluĭ de faţă se vor tipări şi afişa pe uşile Senatuluĭ.	Art. 111 devenit 124. Nemodificat.
	CAP. XVI (noŭ) Insemnele senatorilor
Articol noŭ.	Art. 125. Senatoriĭ vor avea un semn distinctiv al calităţeĭ lor de representant al naţiuneĭ, cu dreptul de a 'l purta în tot timpul durateĭ mandatuluĭ lor. O comisiune alésă, compusă de 4 senatorĭ, sub preşedinţa preşedinteluĭ, va fixa natura şi forma acesteĭ distincţiunĭ.

Regulamentul în vigóre

CAP. XV

Despre administraţiunea interióră

Art. 112. Administraţiunea interióră a Senatuluĭ este în atribuţiunea preşedintelui.

Toţĭ impiegaţiĭ sunt numiţĭ de preşedinte cu consultarea biurouluĭ; tot în acest mod pot fi depărtaţĭ.

Art. 113. Preşedintele reguléză prin hotărîrĭ speciale organisarea tutulor servicielor.

Art. 114. Biuroul, în înţelegere cu chestoriĭ, întocmesce budgetul annal pentru cheltuelile Senatuluĭ, care se supune la aprobarea sa.

Art. 115. Chestoriĭ sunt însărcinaţĭ cu cheltuelile atingĕtóre de personalul şi materialul Senatuluĭ, în urma hotărîrilor preşedintelui, cum şi cu plata diurnelor D-lor senatori; eĭ primesc fondurile trebuitóre din creditul alocat în budgetul ministerului financelor pentru cheltuelile Senatuluĭ.

Art. 116. La finitul fie-căreĭ lunĭ o comisiune specială, compusă din delegaţiĭ aleşĭ de secţiunĭ, cercetéză socotelile chestureĭ Senatuluĭ, şi trămite, prin raport către preşedinte, resultatul cu documentele trebuitóre spre deslușire.

Acest raport se supune la aprobarea Senatuluĭ.

Art. 117. Preşedintele póte delega chestorilor parte din puterile sale administrative.

Art. 118. Duoĭ directorĭ, luaţĭ afară din Senat, sunt însărcinaţĭ atât cu revisuirea şi corectarea notelor stenografilor şi a proceselor-verbale, cât şi cu tótă lucrarea cancelarieĭ.

Directorul însărcinat cu redactarea proceselor-verbale va îngriji a se tipări aşa în cât să pótă fi cunoscute publiculuĭ chiar a treia ḑi, de se va putea.

Art. 119. Biblioteca este încredinţată chestureĭ.

Nicĭ o carte saŭ document nu se va libera verĭ-unuĭ senator fără chitanţă din parte-ĭ.

Art. 120. In intervalul sesiunilor, directorul cancelarieĭ îngrijesce a se trămite, la domiciliul fie-căruĭ senator, *Monitorul oficial* şi buletinul legilor.

Art. 121. Un şef de uşierĭ şi uşieriĭ trebuincioşĭ sunt ataşaţĭ Senatuluĭ pentru trebuinţele luĭ.

Aceştia se numesc de preşedinte d'impreună cu biuroul.

CAP. XVI

Despre guarda armată a Senatuluĭ

Art. 122. Guarda Senatuluĭ şi postul de gendarmĭ călăreţĭ sunt sub ordinele preşedintelui.

ARTICOL ADIŢIONAL

Orĭ când ḑece membri vor socoti că este trebuinţă a se modifica regulamentul Senatuluĭ, vor face o propunere subsemnată de dênşiĭ. Acéstă propunere se va citi în treĭ şedinţe publice succesive.

Dupe aceste treĭ citirĭ, dacă Senatul, prin majoritate de duoĕ treimĭ, va lua propunerea în consideraţiune, o va trămite la o comisiune specială.

Modificările comisiuneĭ

CAP. XVII

Despre administraţiunea interióră

Art. 126. Administraţiunea superióră a Senatuluĭ este în atribuţiunea preşedintelui.

Toţĭ impiegaţiĭ sunt numiţĭ de preşedinte cu consultarea biurouluĭ; tot în acest mod pot fi depărtaţĭ.

Art. 113 devenit 127. Nemodificat.

Art. 128. Preşedintele, în înţelegere cu biuroul, întocmesce budgetul anual pentru cheltuelile Senatuluĭ, care se supune la aprobarea sa.

Art. 129. Unul din chestorĭ, desemnat de preşedinte, este însărcinat cu cheltuelile atingĕtóre de personalul şi materialul Senatuluĭ. El primesce fondurile trebuitóre din creditul votat de Senat pentru trebuinţele Senatuluĭ.

Sumele încuviinţate de Senat se trec în budgetul sĕŭ special şi se comunică de către preşedinte ministerului de finance spre a le înscri în budgetul general al Statuluĭ.

Art. 130. La finele fie-căreĭ lunĭ o comisiune specială, compusă din delegaţiĭ aleşĭ de secţiunĭ, cercetéză socotelile chestureĭ Senatuluĭ, şi trămite, prin raport către preşedinte, resultatul cu documentele trebuitóre spre justificare.

Acest raport se supune la aprobarea Senatuluĭ.

Membriĭ biurouluĭ nu pot face parte din comisiunea de socotelĭ.

Art. 117 devenit 131. Nemodificat.

Art. 118 devenit 132. Nemodificat.

Art. 133. Biblioteca este pusă sub priveghiarea unuĭ chestor desemnat de preşedinte.

Nicĭ o carte saŭ document nu se va libera unuĭ senator fără chitanţă din parte-ĭ şi cu îndatorire a o înapoia cel mult în termen de 8 ḑile.

Art. 120 devenit 134. Nemodificat.

Art. 135. Un şef de uşierĭ cu uşieriĭ trebuincioşĭ sunt în serviciul Senatuluĭ pentru trebuinţele sale.

Aceştia se numesc de preşedinte d'impreună cu biuroul.

CAP. XVIII

Despre guarda armată a Senatuluĭ

Art. 122 devenit 136. Nemodificat.

ARTICOL ADIŢIONAL

Orĭ când ḑece membri vor socoti că este trebuinţă a se modifica regulamentul Senatuluĭ, eĭ vor face o propunere subsemnată de dênşiĭ. Acéstă propunere se va citi în treĭ şedinţe publice succesive.

Dupe aceste treĭ citirĭ, dacă Senatul, prin majoritate de duoĕ treimĭ, va lua propunerea în consideraţiune, o va trămite la o comisiune specială.

ANEXĂ LA REGULAMENTUL SENATULUI

PENTRU

APLICAREA ART. 78 DIN CONSTITUŢIUNE

Regulamentul în vigóre

ART. I

Art. 78 din Constituţiune, dupe care membriĭ Senatuluĭ se aleg pe opt anĭ şi se reînouesc pe jumĕtate la fie-care patru anĭ, prin tragere la sorţĭ, ast-fel ca eliminarea să fie repărţită pe tóte judeţele, se va pune în aplicaţiune conform regulilor stipulate în acéstă anexă.

ART. II

Tragerea la sorţĭ pentru desemnarea senatorilor carĭ vor avea să fie eliminaţĭ se va face în cursul celeĭ a patra sesiunĭ ordinare din fie-care legislatură de opt anĭ.

ART. III

Reînouirea a jumĕtate din membriĭ Senatuluĭ se va face, pentru judeţele carĭ sunt represintate de câte patru senatorĭ, prin eliminarea a câte un senator din fie-care colegiŭ al fie-căruĭ judeţ.

Pentru judeţele represintate de câte treĭ senatorĭ, reînouirea se va face prin eliminarea a câte treĭ senatorĭ din câte duoĕ judeţe, dupe rêndul înscriereĭ pe lista alăturată la Constituţiune.

Pentru judeţele Ilfov care dă şépte şi Iaşiĭ cincĭ senatorĭ, reînouirea se va face prin eliminarea a şése senatorĭ de la ambele judeţe.

Modalitatea eliminăreĭ prin tragerea la sorţĭ se determină precum urméză:

Pentru judeţele: Bacăŭ, Botoşanĭ, Brăila, Buzĕŭ, Covurluiŭ, Dâmboviţa, Dolj, Mehedinţĭ, Neamţu, Prahova, Putna, Romanaţĭ, Teleorman, Tutova, ce daŭ câte 4 senatorĭ, se vor pune într'o urnă 56 bilete, pe carĭ va fi scris numele judeţuluĭ, al colegiuluĭ şi al senatoruluĭ; tóte aceste bilete se vor trage din urnă pe rênd; cel ântêiŭ bilet eşit pentru fie-care judeţ şi colegiŭ va desemna pe senatorul care se va elimina.

Pentru judeţele: Argeş, Dorohoiŭ, Fălciŭ, Gorj, Ialomiţa, Muscel, Olt, Roman, Râmnicu-Sărat, Suceava, Tecuciŭ, Vasluiŭ, Vâlcea şi Vlaşca, carĭ daŭ câte treĭ senatorĭ, se vor trage la sorţĭ maĭ ântêiŭ acele judeţe, punêndu-se în urnă câte duoĕ bilete cu numele judeţuluĭ, dupe rêndul cum sunt înscrise pe lista alăturată la Constituţiune; cel ântêiŭ bilet eşit va arăta judeţul din care se vor elimina câte duoĭ senatorĭ, şi cel al duoilea bilet judeţul din care se va elimina numaĭ câte un senator. Dupe aceia se vor pune în urnă pentru fie-care din acele duoĕ judeţe, dupe ordinea eşireĭ lor la sorţĭ, câte treĭ bilete pe carĭ va fi scris numele a câte unul din senatoriĭ de la acel judeţ şi colegiul ce represintă; cele duoĕ d'ântêiŭ bilete eşite vor desemna numele a duoĭ senatorĭ de eliminat; apoĭ se vor pune în urnă iarăşĭ treĭ bilete, asemenea pentru senatoriĭ din al duoilea judeţ, şi cel ântêiŭ bilet eşit va desemna pe senatorul de eliminat din acel judeţ, urmându-se tot ast-fel în privirea tutulor judeţelor sus menţionate, carĭ daŭ numaĭ câte treĭ senatorĭ.

Pentru judeţele Ilfov şi Iaşĭ se vor trage la sorţĭ iarăşĭ maĭ ântêiŭ judeţele, şi cel ântêiŭ eşit, de va fi Ilfovul, se vor elimina patru din senatoriĭ luĭ, şi de la Iaşĭ duoĭ; iar

Modificările comisiuneĭ

(Art. I–II:) Nemodificate.

(Art. III:) Pentru judeţele Ilfov care dă şépte şi Iaşiĭ care dă cinc senatorĭ, reînouirea se va face prin eliminarea a şése senatorĭ de la ambele judeţe.

Regulamentul în vigóre

de va fi eșit ântêiŭ Iași, se vor elimina din senatoriĭ luĭ treĭ și de la Ilfov treĭ. Apoĭ se vor pune în urnă bilete cu numele fie-căruĭ senator și al colegiuluĭ de care este ales pentru fie-care din aceste județe dupe rêndul eșireĭ lor la sorțĭ, și cele ântêiŭ bilete eșite în numĕrul specificat maĭ sus pentru fie-care din ambele județe vor desemna pe senatoriĭ de eliminat.

Pentru colegiurile universitare se vor pune în urnă duoĕ bilete: pe unul va fi scris universitatea de Bucurescĭ, și pe altul universitatea de Iașĭ; cel ântêiŭ bilet eșit va desemna colegiul al căruĭ senator se elimineză.

ART. IV

Biletele se vor pune în urnă rulate și se vor trage din ea de către președintele Senatuluĭ; iar în lipsă de vice-președintele ce 'l înlocuesce, asistat de duoĭ scrutatorĭ trașĭ la sorțĭ dintre senatoriĭ presențĭ; duoĭ din secretariĭ biurouluĭ vor ține listele scrutinuluĭ.

Biuroul Senatuluĭ va comunica în urmă guvernuluĭ listă de numele senatorilor eșițĭ la sorțĭ și colegiurile de carĭ aŭ fost aleșĭ.

ART. V

Senatoriĭ eșițĭ la sorțĭ continuă a funcționa până la împlinirea de patru anĭ de la alegerea lor.

ART. VI

Senatoriĭ aleșĭ din noŭ în locul celor eșițĭ la sorțĭ intră în funcțiune la cea d'ântêiŭ sesiune ordinară saŭ extraordinară a Senatuluĭ din al 5-lea an al legislatureĭ.

Eĭ vor lua parte, conform regulamentuluĭ Senatuluĭ, împreună cu senatoriĭ vechĭ, la verificarea acelor alegerĭ și la judecarea contestațiunilor ce ar fi asupra alegerilor.

Modificările comisiuneĭ

ART. IV

Biletele se vor pune în urnă rulate și se vor trage din ea de către președintele Senatuluĭ; iar, în lipsa acestuia, de vice-președintele ce'l înlocuesce, asistat de duoĭ scrutatorĭ trașĭ la sorțĭ dintre senatoriĭ presențĭ; duoĭ din secretariĭ biurouluĭ vor ține listele scrutinuluĭ.

(Art. IV al. 2, Art. V, Art. VI) Nemodificate.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se citesce art. 1, 2, 5, 6 și 7 până la art. 17 inclusiv, și punêndu-se la vot se priimesc succesiv cum s'aŭ modificat de comisiunea Senatuluĭ.

— Se dă citire art. 16 devenit 18, cum s'a redactat de comisiune:

CAP. III

Despre ținerea ședințelor

Art. 18. Senatoriĭ se întrunesc în sala Senatuluĭ. Senatorul care vine în sală va cere el însușĭ constatarea presențeĭ sale în lista apeluluĭ nominal ținută de un amploiat al cancelarieĭ.

Președintele deschide ședința; el vestesce închiderea ședințeĭ publice în urma încuviințăreĭ Senatuluĭ; el arată la finele fie-căreĭ ședințe, dupe ce consultă Senatul, ḑiua viitóreĭ ședințe publice saŭ de secțiunĭ; el reguléză și anunță ordinea ḑileĭ pentru ședințele publice și pentru secțiunĭ.

Ordinea ḑileĭ se trimite îndată și regulat președinteluĭ consiliuluĭ de ministri de 'o dată cu încunosciințarea despre ḑiua ședințeĭ viitóre.

Ordinea ḑileĭ, o dată stabilită, nu póte fi nicĭ schimbată, nicĭ intervetită, de cât cu priimirea ministrilor.

Inceputul ședințelor este hotărît pentru orele duoĕ dupe amiadă; rĕmnênd deplină facultate Senatuluĭ de a hotărî alte ore maĭ de diminéță saŭ maĭ târḑiŭ.

Guvernul va fi încunosciințat din vreme despre o asemenea schimbare a oreĭ.

Ședințele se închid la 6 ore séra, afară când duoĕ treimĭ din membriĭ presențĭ vor cere prelungirea ședințeĭ pentru terminarea și votarea obiectuluĭ în discuțiune.

Senatul póte hotărî cu majoritate absolută de a ține ședință publică și séra în aceeașĭ ḑi, fixând tot o dată și ordinea ḑileĭ pentru o asemenea ședință, precum și ora când va avea a începe.

D. raportor, A. Orĕscu: Schimbarea ce s'a făcut aci, este că, pe când în regulamentul vechiŭ se ḑice că, ședințele se deschid la ora 1 și se închid la orele 5, în regulamentul cel noŭ se ḑice, că ședințele se deschid la orele 2 și se închid la orele 6.

D. Gr. Lerescu: Ședințele să se închidă tot la orele 5.

D. raportor, A. Orĕscu: Facețĭ amendament.

D. G. Mârzescu: Așĭ ruga să nu se modifice regulamentul în privința acestuĭ articol. Să lăsăm tot oră 5, căcĭ Senatul, daca voesce, n'are de cât să prelungéscă ședința. Noĭ n'avem de lucru atât cât Camera deputaților. Camera maĭ are și budgetele și póte să țină maĭ multe ore ședință.

D. raportor, A. Orĕscu: S'a pus închiderea ședințelor la orele 6 fiind-că se deschid acum la orele 2 iar nu la 1 dupe cum e în regulamentul actual.

D. G. Mârzescu: Eŭ propun un *amendament* ca să nu se modifice art. respectiv din regulamentul în vigóre.

— *Amendamentul* D-luĭ Mârzescu fiind susținut de 5 D-nĭ senator, comitetul delegaților trece a se consulta asupra luĭ.

D. raportor, A. Orĕscu: D-lor, din 5 embri carĭ compune comisiunea, nu sunt esențĭ de cât 2, prin urmare, nu se póte ua nicĭ o decisiune.

D. Lămotescu: D-le președinte, vĕ rog să amânăm discuțiunea asupra regulamentuluĭ, de óre-ce abia astăḑĭ ni s'a distribuit raportul precum și regulamentul, așa că n'am avut timpul suficient a 'l studia.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Cestiunile de amânare, avênd precădere, pun la vot propunerea D-luĭ Lămotescu de a se amâna discuția regulamentuluĭ pe mâine.

— Se pune la vot amânarea și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ procedăm la indigenate.

— *D. P. S. Aurelian, raportor*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, sub președința Inalt Prea Sânțituluĭ Mitropolit Primat, întrunindu-se în majoritate în ḑiua de 1 Decembre a. c., a luat în cercetare proiectul de lege, înaintat Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.963 din 24 Noembre a. c., prin care în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ *Gh. O. Basarabeanu*, din comuna urbană Brăila, județul Brăila, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

In urma desbaterilor urmate și avênd în vedere actele din dosarul ce însoțesce acest proiect de lege, comisiunea, în unanimitate, a credut că trebue să amendeze acest proiect de lege în sensul de a se recunósce D-luĭ Gh. O. Basarabeanu calitatea de cetățén român în virtutea art. 9 din Constituțiune.

Opiniunea comisiuneĭ de indigenate se baséză pe următórele motive:

D. *Gh. O. Basarabeanu*, de religiune arménă, este născut în anul 1849 în orașul Focșanĭ, din părințĭ născuțĭ și stabilițĭ în téră de maĭ multe generațiunĭ, fără să fi fost supus nicĭ D-sa, nicĭ părințiĭ sĕĭ la verĭ o protecțiune străină, așa că la epoca când s'a determinat prin convențiunea de la Paris din 7/19 August 1858, conform voturilor Divanurilor ad hoc din Moldova, drepturile politice ale tutulor locuitorilor acesteĭ țĕrĭ, de rit creștin, părințiĭ sĕĭ, ca și toțĭ armeniĭ nesupușĭ verĭ uneĭ potențe străine, aŭ fost declarațĭ cetățenĭ românĭ.

Iată chiar și textul art. 46, alin. V din convențiunea de la Paris: »*Moldoveniĭ și Valachiĭ de orĭ ce rit creștin se vor bucura de o potrivă de drepturile politice. Exercitarea acestor drepturĭ se va putea întinde și la cele alte culturĭ prin dispozițiunĭ legislative*«.

Textul acestuĭ articol din convențiunea de la Paris este identic cu proiectul Divanuluĭ ad hoc din Moldova, susținut din tóte puterile de bărbațĭ însemnațĭ ca mariĭ patrioțĭ Costachi Negri, Mihail Kogălniceanu, etc., care proiect sună ast-fel: »*Ca toțĭ pământeniĭ de orĭ ce religie creștină să se bucure de tóte drepturile politice ca și toțĭ pământeniĭ de legea ortodoxă*«.

In ce privesce armeniĭ, iată cum se exprimă nemuritorul Costachi Negri:

»Armeniĭ, uniĭ din pământeniĭ prevĕḑuțĭ în proiect, sunt de maĭ multe veacurĭ pe pământul românesc. Strălucitul Domn, întru pomenirea neamuluĭ nostru, Alexandru cel Bun îĭ priimesce în Moldova unde o mare parte din eĭ pribegise, părăsindu-șĭ țéra lor din pricina năvălirilor străine și a pricinelor religióse. Inteleptul Domn îĭ așéḑă în Suceava, capitala sa, le dă ocrotire și îĭ liniștesce despre schismele religióse ce urmaŭ pe atuncea în rĕsărit, le ridică biserică și nu 'ĭ deosibesce de toțĭ ceĭ alțĭ numeroșĭ supușĭ aĭ luĭ. Liniștițĭ, industrioșĭ, pacĭnicĭ, eĭ daŭ negoțuluĭ o mare și necunoscută până atuncea impulsie și se ocupă până în ḑilele nóstre tot cu acea cuminție, tot cu acea probitate numaĭ de negoț, a căruia desvelire prin dênșiĭ a adus marĭ și netăgăduite folóse țĕreĭ«. (V. supl. Bul. Div. ad hoc No. 12).

D. Gh. O. Basarabeanu, în necunoscință de cele petrecute în sinul *Divanuluĭ ad hoc* și de drepturile câștigate în basa acesteĭ convențiunĭ internaționale, recunoscută de întréga Românie, face la 1872 o declarațiune primărieĭ orașuluĭ Focșanĭ (în falsa credință că părintele sĕŭ ar fi fost supus austro-ungar), prin care declarațiune, în basa art. 8 din codul civil reclamă cetățenia română. Declarațiunea acésta era însă, tardivă, căcĭ D-sa se înșelase asupra epoceĭ nascereĭ sale, dupe un testament al tatăluĭ sĕŭ din anul 1861, care constată etatea sa în mod eronat, dupe cum acéstă eróre reese până la evidență din condica de stare civilă ținută la biserica arménă din Focșanĭ, și care astăḑĭ se găsesce la oficiul stăreĭ civile din urbea Focșanĭ (v. actul în dosarul causeĭ).

Din certificatele cu No. 2.099, 1.973 și 713, liberate de vice-consulul austro-ungar, se constată că, atât părințiĭ sĕĭ, cât și dênsul n'aŭ aparținut nicĭ o dată protecțiuneĭ austro-ungare.

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, realitatea faptelor și situațiunea juridică a D-luĭ Gh. O. Basarabeanu fiind certă și nesupusă până în present verĭ-uneĭ controverse juridice, D-sa s'a bucurat de posesiunea de cetățén român, exercitând, de la ajungerea sa la majoritate și până astăḑĭ, tóte drepturile civile și politice inherente calitățeĭ de cetățén român.

In fața acestor fapte, și avênd în vedere tóte actele din dosar, comisiunea de indigenate, neputênd șterge trecutul D-luĭ Gh. O. Basarabeanu, găsesce just și juridic de a i se recunósce calitatea de cetățén român și în consecință vĕ rógă să bine-voițĭ a vota următorul:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constiuțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Gheorghe O. Basarabeanu, domiciliat în comuna urbană Brăila, județul Brăila.

Raportor, *P. S. Aurelian.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune și se priimesce.

—Se citesce articolul unic, și punêndu-se la vot se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	48
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	9

— Senatul a adoptat proiectul de lege.

D. secretar, Dr. Cernătescu, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-s[e] în ḑiua de 7 Maiŭ 1893, în majoritate d[e] 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P[.] Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Dr. Flore[a] Theodorescu, D. C. Popescu și Gr. Capșa, [a] luat în cercetare proiectul de lege, votat ș[i] adoptat de Adunarea deputaților în ședinț[a] de la 16 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 68[.] de la 27 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a s[e] recunósce calitatea de cetățén român D-lu[ĭ] Dumitru Eremia, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiun[e] arendaș-agricultor, domiciliat în comuna Măicănesci, județul Râmnicu-Sărat.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bacifalu (Săceleĭ), ținutul Transilvanieĭ, la 8 Maiŭ 1844, din părințiĭ Eremia Eremia și Maria, și la 16 aceeașĭ lună și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că a emigrat de la protecția austro-ungară, actul de emigrare No. 50.415 din 1891, liberat de ministerul de interne ungar din Buda-Pesta;

Că este stabilit în comuna Măicănesci, județul Râmnicu Sărat, de peste 15 anĭ.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Dumitru Eremia, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capșa.*

L E G E

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Dumitru Eremia, domiciliat în comuna Măicănesci, județul Râmnicu-Sărat.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 16 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *duoĕ* voturĭ, contra a *nuoĕ*.

Președinte, G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino
Discuțiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune și se priimesce.

—Art. unic se priimesce fără discuțiune.

—Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	36
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	31
Bile negre	5

Votul e nul, și rĕmâne a se vota din nuoŭ în ședința viitóre.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* (în lipsa D-luĭ raportor), dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 16 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: D. C. Popescu, Gr. Capșa și G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 23 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 812 de la 6 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda calitatea de cetățén român D-luĭ Aristid D. Pulopulo, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Giurgiu.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Giurgiu, județul Vlașca, la 15 Februarie 1858, din părințiĭ Dimitrie Pulopulo și Dusaleta, și la 26 aceeași lună și an s'a botezat în religia ortodoxă, la biserica Sf. Nicolae din Giurgiu;

Că la 1882 tatăl sĕŭ a încetat din viață în Giurgiu, unde se ocupa cu comerciul și pe care 'l a continuat suplicantele;

Că se bucură de bună conduită.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Aristid D. Pulopulo, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine voițĭ a'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capșa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Aristid D. Pulopulo, din comuna Giurgiu, județul Vlașca, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 23 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *treĭ* voturĭ, contra a *treĭ-spre-ḑece.*

Președinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune și se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

Resultatul votuluĭ este nul, de óre ce n'a întrunit numĕrul regulamentar.

Ne maĭ fiind dar în numĕr, ridic ședința. Mâine ședință publică.

Maĭ inainte însă de deschiderea ședințeĭ, rog pe membriĭ secțiuneĭ a V a se întruni în secție spre a termina cercetarea legeĭ privitóre la înființarea uneĭ *băncĭ agricole.*

— Ședința se ridică la orele 4 dupe amiaḑĭ, anunțându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 10 Decembre.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 10 DECEMBRE 1893

— Președința D-luĭ președinte G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, Dr. I. Cernătescu și T. Lerescu, secretarĭ aĭ birouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2 fiind presențĭ 86 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 28 D-nĭ senatorĭ și anume:

Bolnavĭ

D-niĭ: Cristescu T., Costa-Foru V. (general), Cincu Ant., Diamandi I., St. Georges G., Rușavețianu N., Simionescu Rimniceanu D., Sofian N., Tatos Hr., Tatos T. I., Vidrașcu C. D., Villner A., Ianov I.

Fără arătare de motive:

D-niĭ: Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Hristescu Gr. Dr., Poni P., Șendrea St., Stătescu Eug., Stirbeiŭ B. D., Sturdza M. Gr., Sturdza A. D., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Marocneanu T.

—*D. secretar Th. Lerescu* dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă următórele congediĭ:

D-luĭ senator Ianov congediŭ de 5 ḑile.

D-luĭ senator Rușavețeanu de 4 ḑile;

D-luĭ senator Th. I. Tatos de 15 ḑile.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

a) Petițiunea d-luĭ Teodosie Terocomo prin care cere recunóscerea calitățeĭ de român, alăturând maĭ multe acte;

—Se trimite la comisiunea de indigenate.

b) Adresa cameréĭ de comerciŭ din Galațĭ prin care înaintéză decisiunea aceleĭ camere relativ la proiectul de modificare al legeĭ licenților.

— Se trimite la comitetul delegaților.

c) Petițiunea maĭ multor locuitorĭ din comuna Găvănescĭ, județul Buzĕŭ, prin care cer a li se reduce prețul cu care aŭ cumpărat loturile dupe acea moșie.

— Se trimite la comisiunea de petițiunĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm acum în ordinea ḑileĭ. Avem la ordinea ḑileĭ votarea a duoĕ proiecte de legĭ, unul privitor la recunóscerea calitățeĭ de cetățean român D-luĭ D. Eremia și altul la naturalisarea D-luĭ Ar. Pulopulo, ale căror voturĭ aŭ rĕmas nule în ședința trecută.

— Se procede la votarea cu bile a recunóscereĭ D-luĭ Dim. Eremia din jud. Râmnicu-Sărat.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	54
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	52
Bile negre	2

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Eremia.

Acum pășim la al duoilea vot relativ la naturalisarea D-luĭ Pulopulo Aristide din Giurgiu.

— Se procede la vot cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	51
Majoritate de $^2/_3$	34
Bile albe	36
Bile negre	15

Senatul a adoptat proiectul de lege.

D-lor, conform regulăreĭ ordineĭ ḑileĭ din ședința de erĭ, vĕ rog să trecem în secțiunĭ. Avem în secțiunĭ proiectul de lege relativ la *banca agricolă*, care nu este încă terminat în secțiunea V-a, precum și alte micĭ proiecte de legĭ pentru cele-alte secțiunĭ.

Peste o oră vĕ rog să reintrăm în ședință publică, spre a continua discuțiunea regulamentuluĭ Senatuluĭ. (Aprobărĭ).

Suspend dar ședința publică pentru o oră.

— Ședința se suspendă la ora 3 p. m., și D-niĭ Senatorĭ trec în secțiunĭ.

— La redeschiderea ședințeĭ ora fiind înaintată, D. președinte anunță ședința viitóre pentru a duoa ḑi.

— Ședința e ridicată la órele 5 p. m.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

No. 17

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 11 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niï: T. Lerescu şi P. Millo, secretarï aï biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţï 96 D-nï senatorï.

— Nu rĕspund la apelul nominal 27 D-nï senatorï, şi anume:

Bolnavï:

D-niï: Christescu T., Costaforu V. (general), Cincu Ant., Diamandi I., St. Georges G., Ruşavetianu N., Simionescu Rîmniceanu D., Sofian N., Tatos Hr., Tatos T. I., Vidraşcu C. D., Villner A., Ianov I.

In congediŭ:

D. Sturdza M. Gr.

Nemotivaţï:

P. S. S. Episcopul de Roman, D-niï: Alexiu C., Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Poni P., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

— *D. secretar, T. Lerescu,* dă citire sumaruluï şedinţeï precedente, care se aprobă.

— Se acordă un congediŭ de 6 ḑile D-luï senator Gr. M. Sturdza.

— Se fac următórele comunicărï:

a) Petiţiunea D-luï Iosifescu, prin care cere a 'i se da pământul ce 'i se cuvine ca fost militar.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunï.

b) Adresa Cameraï de comerciŭ din Galaţï, prin care arată modificările ce ar trebui introduse în proiectul de tractat de comerciŭ între România şi Germania.

— Se trimite comitetuluï de delegaţï.

— *D. ministru al lucrărilor publice* depune Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege relativ la reorganisarea ministeruluï lucrărilor publice.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorï, la ordinea ḑileï avem continuarea discuţiuneï pe articole a proiectuluï de revisuire a regulamentuluï Senatuluï.

— *D. raportor, Al. Orĕscu,* dă citire art. 18 cum s'a redactat de comisiune.

Despre ţinerea şedinţelor

»*Art. 18.* Senatoriï se întrunesc în sala Senatuluï. Senatorul care vine în sală va cere însuşï constatarea presenţeï sale în lista apeluluï nominal, ţinută de un amploiat al cancelarieï.

»Preşedintele deschide şedinţa; el vestesce închiderea şedinţeï publice, în urma încuviinţăreï Senatuluï; el arată la finele fie-căreï şedinţe, dupe ce consultă Senatul, ḑiua viitóreï şedinţe publice saŭ de secţiunï; el regulézá şi anunţă ordinea ḑileï pentru şedinţele publice şi pentru secţiunï.

»Ordinea ḑileï se trimite îndată şi regulat, preşedinteluï consiliuluï de miniştri, de o dată cu încunosciinţarea despre ḑiua şedinţeï viitóre.

»Ordinea ḑileï, o dată stabilită, nu póte fi nicï schimbată, nicï intervertită de cât cu priimirea ministrilor.

»Inceputul şedinţelor este hotărît pentru orele duoĕ dupe amiaḑi, rĕmânênd deplină facultate Senatuluï de a hotărî alte ore maï de diminéţă saŭ maï târḑiŭ.

»Guvernul va fi încunosciinţat din vreme despre o asemenea schimbare a oreï.

»Şedinţele se închid la 6 ore séra, afară când duoĕ treimï din membriï presenţï vor cere prelungirea şedinţeï pentru terminarea şi votarea obiectuluï în discuţiune.

»Senatul póte hotărî cu majoritate absolută de a ţine şedinţă publică şi séra în aceeaşï ḑi, fixând tot o dată şi ordinea ḑileï pentru o asemenea şedinţă, precum şi ora când va avea a începe.«

D. preşedinte, G. Gr. Gantacuzino: Discuţiunea e deschisă asupra art. 18. D. Sefendache are cuvêntul.

D. G. Sefendache: D-lor senatorï, articolul acesta devenit art. 18 este în mare parte identic cu articolul vechiŭ 16. Am fi sperat ca articolul acesta să aibă nisce disposiţiunï maï precise, maï clare, fiind-că D-vóstre toţï aţï constatat că, dacă a fost verï-un articol care a avut favórea să fie maï des menţionat înaintea onor. Senat, a fost acest articol; căcï, iată D-lor, ce se ḑice într'ênsul:

»Preşedintele deschide şedinţa; el vestesce închiderea şedinţeï publice, în urma încuviinţăreï Senatuluï; el arată la finele fie-căreï şedinţe, dupe ce consultă Senatul, ḑiua viitóreï şedinţe publice saŭ de secţiunï; el regulézá şi anunţă ordinea ḑileï pentru şedinţele publice şi pentru secţiunï.«

Maï aprópe în acelaşï mod se exprimă şi art. 16. Este dar precis că D. preşedinte la finele fie-căreï şedinţe anunţă şedinţa viitóre şi ordinea ḑileï. Inconvenientul cel mare care s'a simţit până acum a fost acesta că, D. preşedinte în adevĕr a consultat Senatul şi a ridicat şedinţa, însă maï nicï o dată nu s'a vĕḑut ca, în acelaşï timp, D. preşedinte să anunţe şi lucrările carï sunt la ordinea ḑileï pentru ḑiua viitóre. De aci a resultat că onor. Senat, maï în fie-care ḑi, n'a avut cunosciinţă de proiectele carï eraŭ să vină în discuţiune. (Aprobărï). E adevĕrat că se va ḑice: dar Senatul nu a lucrat în secţiunï şi nu a studiat acolo tóte proiectele? Da, dar din 7, 8 proiecte carï aŭ trecut prin secţiunï, de maï mult timp, Senatul nu scie care are să fie acel proiect care are să se discute în ḑiua următóre, în cât în tot-d'a-una trebue să venim, de témă de a nu fi surprinşï, să ne informăm şi să vedem ce o să fie la ordinea ḑileï.

Eï bine, aceï senatorï carï aŭ lucrat în secţiunï şi carï 'şï aŭ făcut notele lor, nu pot să vină în tóte ḑilele cu un maldăr de note pentru tóte proiectele. De aceea eŭ cred că ar fi bine să se preciseze în articolul acesta, în mod maï clar ca, atuncï când se ridică şedinţa, să se anunţe tot-d'o-dată şi aceea ce va fi la ordinea ḑileï, în şedinţa viitóre. Cu atât maï mult, D-lor, avem trebuinţă de acésta, căcï sciţï cum se fac legile la noï; noï nu avem consiliŭ de stat ca în Franţa, consiliŭ legislativ ca în Englitera saŭ în alte state, care să elaboreze proiectele în mod liniştit şi bine chibzuit, ca să iasă chiar de la acele comisiunï legislative destul de complete şi bine cumpĕnite, în cât să rĕmână prea puţin de făcut în Parlament. La noï proiectele în mare parte sunt ast-fel pregătite că, maï tot-d'a-una daŭ loc la multe discuţiunï, şi mulţï putem mărturisi, nu prea mergem tot-d'a-una în secţiunï, în cât când vin proiectele în şedinţă publică nu suntem destul de pregătiţï pentru a le discuta.

De aceea pentru a maï remedia acest lucru şi a ni se da timpul necesar ca să venim maï pregătiţï pentru discuţiunile publice, cred că este bine să se prevadă maï lămurit în acest art. 18, ca preşedintele, când anunţă şedinţa viitóre, să bine-voiască să ne spună şi ce proiecte vor fi puse la ordinea ḑileï.

Maï vĕd că la finele acestuï articol se face o modificare pentru care doresc o explicare.

Iată ce ḑice articolul modificat de comisiune:

»Şedinţele se închid la 6 ore séra, afară când duoĕ treimï din membriï presenţï vor cere prelungirea şedinţeï pentru terminarea şi votarea obiectuluï în discuţiune.

Senatul póte hotărî, cu majoritate absolută, de a ţine şedinţă publică şi séra în aceeaşï ḑi, fixând tot-d'o-dată şi ordinea ḑileï, pentru o asemenea şedinţă precum şi ora când va avea a începe.«

Eŭ aşï vrea, şi întreb pe onor. D. raportor, pentru ce a făcut D-sa acéstă distincţiune? Dacă a hotărît ca pentru un proiect în discuţiune Senatul să pótă prelungi desbaterile şi dupe 6 ore cu majoritate de 2 treimï, de ce pentru încuviinţarea uneï şedinţe de séră să se céră numaï majoritate absolută? De ce acéstă distincţiune? Aşï înţelege din contră ca, prelungirea şedinţeï să se adopte cu majoritate absolută; pentru că proiectul fiind la ordinea ḑileï, tótă lumea îl cunósce, pe când dacă la finele uneï şedinţe, ne pomenim cu un numĕr de D-nï senatorï propun de o dată o şedinţă de nópte; ar putea fi o surprindere atât pentru senatoriï carï aŭ plecat, cât şi pentru public, şi s'ar discuta póte nisce proiecte importante carï nu aŭ figurat de loc la ordinea ḑileï.

Rog dar pe D. raportor să priiméscă ca amendament a nu se face nicï o deosebire de vot între prelungirea şedinţeï şi încuviinţarea şedinţeï de nópte, căcï cestiunea este gravă şi póte da nascere la multe inconveniente.

D. raportor, Al. Orĕscu: Dorinţa D-luï senator Sefendache este îndeplinită, căcï iată ce ḑice art. 18 în aliniatul 2:

»Preşedintele deschide şedinţa; el vestesce închiderea şedinţeï publice, în urma încuviinţăreï Senatuluï; el arată la finele fie-căreï şedinţe, dupe ce consultă Senatul, ḑiua viitóreï şedinţe publice saŭ de secţiunï; el reguléză şi anunţă ordinea ḑileï pentru şedinţele publice şi pentru secţiunï.«

D. G. Sefendache: Să se ḑică: *în acelaşi timp*, în trecut nu s'a urmat ast-fel.

D. raportor, Al. Orĕscu: Indată ce este ḑis lămurit în articol, nu sciŭ ce aşï putea ḑice maï mult; regulamentul obligă pe preşedinte să anunţe ce va fi în şedinţa viitóre.

D. G. Sefendache: Orï-care ar fi redacţiunea articoluluï să fie maï explicit şi categoric.

D. raportor, Al. Orĕscu: Dacă vreï să adaogï şi alte expresiunï este alt-ceva; comisiunea însă a creḑut că este suficient şi prea suficient ceea ce s'a ḑis, şi n'ar fi de cât un pleonasm adăogându-se alt-ceva.

In ceea ce privesce cele duoĕ treimï, carï să decidă prelungirea şedinţeï peste orele 5, acésta a fost prevĕḑut şi în regulamentul cel vechiŭ, care ḑice la art. 16:

»Şedinţele se închid la 5 ore, afară când două treimï din membriï presenţï cer prelungirea şedinţeï.«

Aci nu are nimic să ḑică D. Sefendache. Cât pentru şedinţele de nópte, acestea intră în rêndul şedinţelor ordinare şi de aceea comisiunea a redactat următorul aliniat:

»Senatul póte hotărî cu majoritate absolută de a ţine şedinţă publică, şi séra în aceeaşi ḑi, fixând tot-d'o-dată şi ordinea ḑileï pentru o asemenea şedinţă, precum şi ora când va avea a începe.«

Dacă voesce D. Sefendache să facă alt-fel, nu are de cât să propună un amendament, şi atuncï Senatul va hotărî.

D. G. Mârzescu: D-lor, în ceea ce privesce ora, ca să ḑic aşa legală, de deschiderea şedinţelor, aşï ruga pe Senat să binevoiască a lăsa ora unu.

D. G. Sefendache: Nu e vorba de ora unu.

D. raportor, Al. Orĕscu: Are dreptate D. Mârzescu.

D. G. Mârzescu: Tocmaï în acest articol se tratează şi de ora deschidereï şi închidereï şedinţelor. Să luăm lucrurile cum sunt în realitate. Când se ḑice că se deschide la ora unu, de regulă generală se deschide la duoĕ. Eŭ sunt senator de 10 anï, şi sciŭ că nu s'a deschis Senatul nicï o dată maï înainte de 2 $^1/_2$ spre 3, rare orï s'a deschis la orele 2 precis. Dacă vom pune în regulament orele duoĕ, avem să începem şedinţa la treï. De aceea eŭ ḑic să se menţină ora unu dupe vechiul regulament.

In ceea ce privesce prelungirea şedinţeï, eŭ sunt, — să mĕ ierte stimatul meŭ confrate,—pentru duoĕ treimï, şi când e vorba de prelungirea şedinţeï...

Vocï: Cu duoĕ treimï.

D. G. Mârzescu: Pentru prelungirea şedinţeï, ḑicețï cu toţiï ca să fie duoĕ treimï.

D. G. Filipescu: Pentru şedinţa de nópte.

D. G. Mârzescu: Precum pentru prelungirea şedinţeï se cere duoĕ treimï, de asemenea şi pentru şedinţa de nópte să se céră tot duoĕ treimï. Nu vĕd pentru ce se face deosebirea acésta; este maï grav lucru o şedinţă de nópte, de cât prelungirea uneï şedinţe; căcï, când Senatul hotărăsce o şedinţă de nópte, acea şedinţă póte dura până în diminéţa ḑileï viitóre, şi póte că maï mulţï senatorï nicï nu sciŭ că se ţine acea şedinţă. Eŭ am asistat la o şedinţă de nópte care a durat până în diminéţa ḑileï viitóre şi s'a terminat pe la 3, 4 nóptea. Prin urmare, Senatul când ia o asemenea hotărîre să o ia cu o garanţie, pentru ca ţéra să vadă că a fost duoĕ treimï care a opinat pentru acea şedinţă de nópte; iar nu majoritatea simplă a Senatuluï. Eŭ găsesc, — dacă D. Sefendache a susţinut acésta,— că sunt întemeiate observaţiunile D-sale, şi v'aşï ruga să se rostéscă în acéstă privinţă comisiunea respectivă.

Să nu se uïte, D-lor, un lucru: că nicï un articol din regulamentul Senatuluï nu 'l putem modifica de cât cu duoĕ treimï, şi la fie-care articol care se citesce şi la care se propune o modificare, suntem în drept să vedem dacă sunt duoĕ treimï. De aceea, rog pe onor. comisiune să bine-voéscă să se rostéscă atât asupra oreï ţinereï şedinţelor, cât şi asupra numĕruluï cu carï să se pótă încuviinţa şedinţele de nópte, dacă trebue duoĕ treimï, saŭ dacă e suficient numaï majoritatea absolută.

D. G. Sefendache: D-lor, propun un amendament în sensul acesta, ca în ambele casurï să se céră *duoĕ treimï*.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor, în privinţa observaţiuneï făcute de D. Sefendache că, ordinea ḑileï trebue să fie anunţată, regulamentul este aşa de precis în cât nu maï trebue să insist. Dacă voesce a avea informaţiunï cu o ḑi, duoĕ, înainte, nu are de cât să se adreseze la biuroŭ, care îl va satisface tot-d'a-una. Tabloul cu ordinea ḑileï este tot-d'a-una afişat şi biuroul nicï o dată nu s'a abătut de la acéstă regulă.

D. Mârzescu a propus ca şedinţele să încépă la ora 1 şi să se termine la 5, fiind-că dupe regulament trebue 4 ore de lucru. Comisiunea a modificat orele şi a pus deschiderea şedinţeï la orele 2 şi închiderea la 6 ore séra. La acéstă modificare, comisiunea a avut în vedere că exista şi Camera, care începe lucrările maï de vreme, şi, pentru ca ministrul să pótă asista maï cu înlesnire şi la Senat, s'a pus ca şedinţa să încépă aci la orele 2, pentru ca parte din miniştri, carï nu maï aŭ trébă la Cameră, să pótă să vină la Senat. Nimic însă nu împedică pe Senat să ridice şedinţa înainte de 6 când n'are de lucru, însă este fórte normal când şedinţa începe la orele 2 să se termine la 6; iar prelungirea şedinţeï să se încuviinţeze cu duoĕ treimï. D. Mârzescu însă voesce ca şi pentru şedinţele de nópte să se céră votul cu duoĕ treimï; acésta însă ar fi exorbitant, căcï o nouă şedinţă este o dovadă a dorinţeï majorităţeï de a lucra, şi ea nu póte fi oprită de minoritate de a lucra.

Nu vorbesc, D-lor, din punctul de vedere al cutăreï perióde de guvern, acésta va fi şi când un alt partid va veni la putere. Este interesul general ca minoritatea să nu împedice pe majoritate de a lucra.

Este drept ca să se céră duoĕ treimï pentru ca dupe orele 6 şedinţa să mérgă înainte; dar pentru şedinţa, fie de séră, fie de Duminică saŭ ḑi de sĕrbătóre, majoritatea absolută e suficientă, pentru că minoritatea plecând, se póte întêmpla ca parte din majoritate să rĕmână în acel cas în minoritate.

Prin urmare, aşï ruga pe onor. Senat să bine-voiască a primi redacţiunea comisiuneï, redacţiune făcută cu spirit de imparţialitate şi de dreptate, pentru înlesnirea lucrărilor Senatuluï, fără a se gândi la timpurile presente, trecute saŭ viitóre. (Aprobărï).

D. G. Sefendache: Am un amendament la *art. 18*:

»Atât pentru prelungirea înainte a şedinţeï cât şi pentru şedinţa de nópte, este necesar *a se vota prin duoĕ treimï*.«

Vĕ rog să 'mï daţï voe ca să desvolt amendamentul.

D-lor senatorï, asupra dispoziţiuneï din proiectul de regulament, s'a făcut observaţiune: ântêiŭ că nu era bine precisat ca, preşedintele Senatuluï să anunţe atât ridicarea şedinţeï cât şi ordinea ḑileï pentru şedinţa viitóre. Am ḑis că acéstă disposiţiune era şi în regulamentul vechiŭ, şi cu tóte acestea eŭ singur sunt acela care am cerut de verï-o treï, patru orï să se explice şi să se declare dacă din redacţia art. 16 al vechiuluï regulament, resultă că Senatul trebue să fie încunosciinţat cu o ḑi înainte asupra lucrărilor ce aŭ să urmeze în acea ḑi. Dovadă că articolul regulamentuluï nu e destul de lămurit este, că chiar acest regulament s'a pus în discuţiune de duoĕ ḑile, şi fie-care din noï nu avém cunoscinţă de el şi nu sciam de cu séră că are să vină în discuţiune a doua ḑi. Dacă se anunţa atuncï când se ridica şedinţa şi lucrarea care trebuia să se facă a duoa ḑi, atuncï nu ar maï fi fost necesar să cerem amânarea proiectuluï, pentru că atuncï fie-care era să scie de cu séră ce are să discute a duoa ḑi.

Dar dacă D-vóstre, D-lor senatorï, credeţï că ast-fel cum se exprimă art. 18 e suficient, cum a ḑis D. ministru de resbel, pe mine mĕ satisface; însă să fie bine înţeles că ast-fel prevede articolul acesta ca, preşedintele când ridică şedinţa să anunţe şi ordinea ḑileï pentru şedinţa următóre.

Acum în privinţa prelungireï şedinţelor şi şedinţele de nópte, eŭ cred că ar face bine onor. Senat să încuviinţeze ca în ambele aceste casurï să se céră *majoritate de duoĕ treimï*.

Distincţiunea ce s'a pus în regulament nu are nicï o raţiune.

D. Mârzescu a spus, şi înţelegeţï fie-care din D-vóstră că, pentru o şedinţă începută maï toţï am fost aci şi putém să scim ce are să urmeze dacă s'ar maï prelungi şedinţa, căcï cunoscém materia care era în discuţiune.

Nu este tot aşa cu o şedinţă improvisată de nópte. Dacă aţï admite ca o majoritate simplă a senatorilor, carï aŭ maï rĕmas pe

finele uneĭ ședințe, să decidă ținerea uneĭ lte ședințe nóptea, fără ca să se fi sciut de eĭ-alțĭ senatorĭ, nicĭ despre acésta, nicĭ desre proiectele ce aŭ să se discute și să se oteze, înțelegețĭ că acesta e un lucru mult naĭ grav și trebue o maĭ mare garanție.

De aceea cred că în ambele casurĭ, ca o naĭ mare garanție, e necesar să fie decisiuea luată cu majoritate de $^2/_3$.

Acésta nu e o cestiune guvernamentală icĭ de partid, ci e curat o cestiune de cum ŭ să fie dirigiate lucrările onor. Senat în iitor.

De aceea vĕ rog să primițĭ amendamenul meŭ.

— Se constată că amendamentele D-lor Sefendache și Mârzescu sunt susținute de 5 D-niĭ senatorĭ.

— Comisiunea se consultă asupra acestor amendamente.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor senatorĭ, comitetul delegaților, de și e compus din 5 membri, însă unul, precum scițĭ, fostul nostru coleg Theodosiade, nu maĭ este, a încetat din viață.

Din ceĭ 4 carĭ aŭ rĕmas sunt presențĭ numaĭ 2. Dacă voițĭ să vĕ spun opiniunea acestor duoĭ asupra amendamentelor D-lor Mârzescu și Sefendache.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul în cestiune de regulament.

D. raportor, Al. Orĕscu: Acestĭ duoĭ sunt de părerĭ deosebite. Voițĭ să ascultațĭ părerile lor?

Vocĭ: Da, da.

D. raportor, Al. Orĕscu: Amendamentul D-luĭ Mârzescu, prin care se cere restabilirea orelor de ședințe de la 1 până la 5 p. m., dupe cum se prevedea până acum, este primit de mine. D. Millo însă susține redacțiunea comisiuneĭ, adică ca orele de ședință să fie de la 2 la 6 p. m.

In privința amendamentuluĭ D-luĭ Sefendache, D. Millo susține să rĕmână redacțiunea comisiuneĭ. Părerea mea însă este că, dacă se cere *duoĕ treimĭ pentru prelungirea ședințeĭ*, apoĭ e natural ca să se céră *duoĕ treimĭ și pentru ședințele de nópte*. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, de óre-ce D-niĭ membri aĭ comisiuneĭ nu sunt în majoritate pentru a se putea pronunța asupra acestor amendamente, vom lăsa acest articol în suspensiune și vom păși înainte.

Indată ce comisiunea se va întruni îĭ vom supune amendamentele propuse și vĕ vom comunica resultatul deliberărilor eĭ.

Așa s'a procedat tot-d'a-una; acésta este o jurisprudență constantă pe care a urmat'o biuroul D-vóstră tot-d'a-una în asemenea casurĭ; căcĭ, nu se póte ca Senatul să rĕmână în nelucrare pentru că lipsesc uniĭ din delegațĭ. (Aprobărĭ).

Propun decĭ suspendarea discuțiuneĭ asupra acestuĭ articol și rog pe D. raportor să dea citire articoluluĭ următor.

— Senatul aprobă.

— *D. raportor, Al. Orĕscu*, citesce art. 19 cum s'a redactat de comisiune, și Senatul îl aprobă.

— Art. 20, 21, 22 și 23 din regulament rĕmân nemodificate.

— *D. raportor, Al. Orĕscu*, citesce art. 24 modificat de comisiune:

»Art. 24. Nicĭ un senator nu póte vorbi de cât dupe ce a cerut și a obținut învoirea de la președinte. Senatoriĭ carĭ voesc a lua cuvêntul în verĭ-o discuțiune pot a se înscrie la biuroŭ din ḑiua în care s'a distribuit raportul.

»Senatorul care cere a fi înscris spre a vorbi, va declara dacă vorbesce pentru saŭ contra. Asemenea vor face și senatoriĭ carĭ cer cuvêntul în cursul discuțiuneĭ.

»Președintele acordă cuvêntul dupe rêndul înscrierilor saŭ a cererilor, avênd de normă a da cuvêntul unuia contra și altuia pentru.«

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Mârzescu are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: D-lor, socotesc că modificarea pe care a făcut'o comisiunea în privința acésta nu este norocită.

Comisiunea a ḑis: »*Senatorul care cere a fi înscris spre a vorbi, va declara dacă vorbesce pentru saŭ contra*«. Dar sunt casurĭ de acelea, unde un orator vorbesce asupra cestiuneĭ, fără ca să se rostéscă *pentru* saŭ *contra*; căcĭ, sunt părțĭ într'un proiect de lege pe care oratorul le aprobă și sunt părțĭ pe carĭ le desaprobă; și D-vóstre, nu putețĭ sili pe oratorul care se înscrie să declare din capul loculuĭ dacă va vorbi *pentru* saŭ *contra*; este destul că el se înscrie, și când vine discuțiunea publică, dupe ce vorbesce cel d'ântêiŭ orator înscris, de exemplu *pentru*, când este ca președintele să dea cuvêntul celuĭ de al douilea înscris, îl întrébă: vrețĭ să vorbițĭ pentru saŭ contra? și dacă ḑice oratorul că are să vorbéscă tot în sensul primuluĭ orator, D. președinte ḑice: daŭ cuvêntul unuia care vorbesce contra. Dar de ce voițĭ ca președintele să siléscă un orator care se înscrie, să declare cu o ḑi maĭ înainte în mod solemn la biuroŭ că are să vorbéscă *pentru* saŭ *contra*? Și iată, D-lor, pentru ce fac obiecțiunea acésta. Póte că, în urma discuțiuneĭ și a luminilor aduse de alțĭ oratorĭ, senatorul înscris *contra* să se lumineze și să vorbéscă cel puțin asupra uneĭ părțĭ din proiect *pentru*. De ce voițĭ să 'ĭ ridicațĭ libertatea cugetăreĭ? Și la ce maĭ servă discuțiunile? Sunt, de exemplu, proiecte de legĭ relative la tractatele internaționale, și eŭ póte că am de făcut óre-carĭ reflexiunĭ asupra lor, fără ca să le fiŭ ostil; D-ta însă mĕ silescĭ ca eŭ, când m'am înscris în ḑiua distribuireĭ raportuluĭ, să declar la biuroŭ că am să vorbesc *pentru* saŭ *contra*. Dar eŭ ca să votez pentru saŭ contra aștept maĭ ântêiŭ nisce explicațiunĭ, și în urma acelor explicațiunĭ saŭ a reflexiunilor mele înaintea onor. Senat, dacă se va ține compt de acele reflexiunĭ, póte să votez *pentru* saŭ *contra*. De aceea, de ce mĕ silițĭ ca să prejudec cestiunea și să mĕ pronunț *contra* saŭ *pentru* unuĭ proiect întreg, încă de la înscrierea mea la biuroŭ, și înainte de a auḑi opiniunile și explicațiunile ce se daŭ în Senat.

D-vóstre ațĭ pus aci în al douilea aliniat al art. 24:

»Senatorul care cere a fi înscris spre a vorbi va declara dacă vorbesce *pentru* saŭ *contra*. Asemenea vor face și senatoriĭ carĭ cer cuvêntul în cursul discuțiuneĭ«.

Nu am trebuință să fac asemenea declarațiunĭ, e destul să mĕ înscriŭ că am să vorbesc asupra proiectuluĭ de lege. De aceea v'așĭ ruga ca acest aliniat să dispară și să lăsațĭ art. 22 cum există în regulamentul în vigóre.

D. raportor, Al. Orĕscu: Ceea ce cerețĭ D-vóstre este îndeplinit prin modificarea articoluluĭ; căcĭ, iată ce se ḑice în art. 22 pe care voițĭ să 'l mențineți:

»Art. 22. Nicĭ un senator nu póte vorbi de cât dupe ce a cerut cuvêntul de la președinte, în ḑiua discuțiuneĭ la care voesce a participa și în ședință publică. Voia de a vorbi se dă dupe rêndul înscrierilor saŭ al cererilor, observându-se de normă a se da tot-d'a-una cuvêntul unuia *pentru* și altuia *contra*«.

Va să ḑică președintele trebue să scie cine are să vorbéscă *pentru* și cine are să vorbéscă *contra*. Dar de unde póte să scie acésta dacă oratoriĭ nu o vor declara? In modificarea ce am introdus am făcut acéstă disposițiune maĭ limpede. Ce supĕră pe orator să spună: am să vorbesc pentru saŭ contra?

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Neapĕrat, asupra luăreĭ în considerațiune a unuĭ proiect trebue să se scie cine vorbesce *pentru* saŭ *contra*.

D. G. Mârzescu: Eŭ cer menținerea articoluluĭ primitiv din regulament.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, socotesc că o să ne punem lesne de acord asupra acestuĭ articol, și am să fac apel la D. Mârzescu ca să nu maĭ presinte un amendament.

In definitiv, care a fost tradițiunea în Parlamentul nostru, tradițiune care s'a respectat până în discuțiunile cele maĭ arḑĕtóre?

Tradițiunea a fost de a se menține rêndul de vorbă alternativ, celor carĭ vorbesc pentru și celor carĭ sunt contra.

Excepțiune se face numaĭ pentru ceĭ carĭ aŭ de făcut o declarație saŭ o reservă.

Dificultățĭ nu aŭ fost asupra acestuĭ punct. El este de altmintrelĭ formulat în regulamentul Senatuluĭ.

Aḑĭ codificându-se din noŭ acéstă regulă se adaogă la dênsa o disposițiune bună; și când n'ar fi de cât pentru acéstă disposițiune, este bine să votăm noul articol. Nu se ḑicea în articolul vechiŭ momentul când începe dreptul de înscriere la cuvênt, și de multe orĭ aŭ fost conflicte.

De câte orĭ se apropie un proiect de lege saŭ o discuțiune politică maĭ importantă, deputațiĭ saŭ senatoriĭ se înscriŭ cu 2, 3, chiar 10 ḑile înainte. Lista se ține oficios de un secretar; ea este supusă modificărilor, erorilor, perdereĭ chiar. Dar lista acésta chiar nu are nicĭ o valóre, și de multe orĭ

s'a discutat dacă înscrierile ast-fel luate pot suprima dreptul la cuvênt al celor carĭ îl cer în momentul chiar când se citesce raportul și se începe discuția.

Controversa acésta nu se va maĭ produce. Noul articol al regulamentuluĭ fixéză momentul de la care începe dreptul de a cere cuvêntul și de când se póte ține o listă în regulă, ca să nu fie surprindere. In acéstă privință, dar, redacțiunea art. 24 al comisiuneĭ este maĭ bună de cât art. 22.

Rĕmâne punctul care superă pe D. Mârzescu: obligațiunea de a declara.

Trec la al duoilea punct: obligațiunea, saŭ maĭ bine ḑis, recomandația de a se declara d'inainte în ce sens fie-care orator are să vorbéscă.

Bine-voițĭ a observa că acéstă declarațiune nu are de cât un singur scop, acela de a permite președinteluĭ dirigiarea desbaterilor și de a se sci d'inainte rêndul de vorbă al fie-căruia, dar nicĭ de cum nu are de scop a impune o solemnitate care, dacă nu s'ar observa, ar atrage dupe dênsa lipsa dreptuluĭ de a vorbi.

Acésta cred că a înțeles comisiunea; acesta e înțelesul ce 'ĭ dăm noĭ.

Ast-fel fiind sensul, rog pe D. Mârzescu să 'șĭ retragă amendamentul.

D. G. Mârzescu: D-lor, tocmaĭ cuvêntarea D-luĭ ministru al justițieĭ mĕ întăresce în convingerea mea, de a propune menținerea art. 22.

D. președinte, în ḑiua ședințeĭ publice, când se va discuta acel proiect de lege și va da cuvêntul oratorilor, are să facă întrebarea primuluĭ orator, care este înscris: »cum vorbițĭ D-le, *pentru* saŭ *contra*?« Dar ca să mĕ silescĭ pe mine maĭ înainte ca să declar cum am să vorbesc: *pentru* saŭ *contra*, este cu totul inutil; căcĭ, cum am ḑis, póte că eŭ din desbaterĭ să mĕ luminez și să fiŭ pentru proiectul de lege, de și la început am ḑis că am să fiŭ contra.

Nu mĕ silițĭ dar pe mine de la început ca să declar cum am să vorbesc.

Vedețĭ cum este conceput noul articol din regulament. Se cere în mod imperativ ca senatorul să declare dacă vorbesce *pentru* saŭ *contra*, ast-fel ca să se scie oratoriĭ carĭ vorbesc *pentru* saŭ *contra*, și apoĭ să se înceapă lupta.

Nicĭ într'un parlament, îmĭ spune D. Aurelian, nu este acéstă prescripțiune, ca oratoriĭ să fie obligațĭ ca să spună d'inainte dacă vorbesc *contra* saŭ *pentru*. Cer, decĭ, a se menține art. 22 din regulament.

— Se consultă dacă sunt 5 D-nĭ senatorĭ carĭ susțin *amendamentul* D-luĭ Mârzescu, și se constată că sunt.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Se suspendă votarea art. 24 până la întrunirea comisiuneĭ.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Dupe explicațiunile D-luĭ Mârzescu, sunt pornit a aborda în sensul D-sale; ar fi păcat ca regulamentul să nu aibă tesaure de indulgență pentru ceĭ carĭ iaŭ cuvêntul fără să scie ce aŭ să ḑică, și pentru ceĭ carĭ încep *contra* și termină *pentru*. (*Risete*).

— Art. 23 rĕmâne nemodificat.

— Se pune la vot art. 26, cum s'a redactat de comisiune, și se priimesce.

— Art. 29 și 30 ale comisiuneĭ se priimesc fără discuțiune.

— Se citesce art. 31, cum s'a modificat de comisiune:

»Art. 31. Orĭ-ce imputare defăĭmătóre este oprită în discuțiune.

»La ântêia abatere, președintele rechiamă pe orator la ordine. La a duoa îĭ adreséză o observare personală. La a treia abatere, președintele îĭ ridică provisoriŭ cuvêntul și consultă Senatul, care pronunță prin sculare și ședere și fără discuțiune, dacă trebue să oprescă pe orator de a maĭ vorbi în cursul aceleĭ discuțiunĭ.

»Tóte aceste incidente se vor înscrie în procesul-verbal al ședințeĭ.«

D. G. Mârzescu: D-lor, articolul cel vechiŭ al regulamentuluĭ ḑice că președintele consultă Senatul dacă trebue să oprescă pe orator de a maĭ vorbi; dar articolul modificat determină cum consultă, și nu lasă nicĭ o discuțiune în acéstă privință. Iată ce ḑice articolul modificat: »*La a treia abatere președintele îĭ ridică provisoriŭ cuvêntul, și consultă Senatul, care se pronunță prin sculare și ședere, și fără discuțiune, dacă trebuesce să oprescă pe orator, de a maĭ vorbi în cursul aceleĭ discuțiunĭ.*» Nu vedețĭ D-vóstră că prin acéstă dispozițiune, un nenorocit membru al opozițiuneĭ cade victima omnipotențeĭ majorităţeĭ? Nu vi se pare un lucru fórte grav ca să se ridice cuvêntul unuĭ senator *fără discuțiune*?

D. C. I. Budișteanu: Facețĭ confusiune, este un alt text.

D. G. Mârzescu: Confusiune există la D-vóstră, D-le Budișteanu.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Sunt duoĕ texte deosebite.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Și noĭ avem textul citit de D. Mârzescu.

D. G. Mârzescu: Vedețĭ, este tot-d'a-una lucru grav, a se lua cuvêntul unuĭ orator, maĭ ales aci în Senat, unde suntem într'o vêrstă înaintată. Se póte întêmpla ca un orator, în căldura discursuluĭ sĕŭ, să ḑică și cuvinte maĭ tarĭ; dar trebue o garanție maĭ mare când e vorba de a lua cuvêntul oratoruluĭ.

Cum póte președintele de la sine, fără a permite nicĭ o discuțiune, să ridice cuvêntul unuĭ orator?

Pentru aceste cuvinte, D-lor, este bine să lăsăm articolul așa cum este în regulamentul de astăḑĭ, să nu determinăm procedarea în acest sens; căcĭ ar fi prin modificarea acésta o tiranie a majorităţeĭ și a biurouluĭ, și în contra acesteĭ tiraniĭ mĕ lupt și mĕ ridic din tóte puterile mele!

De aceea, D-lor, vĕ rog să lăsațĭ dispozițiunea din regulamentul de astăḑĭ.

Astăḑĭ sunteți majoritate, voițĭ să punețĭ călușul în gura minorităţeĭ; dar mâine putețĭ fi minoritate, și atuncĭ când un orator al D-vóstră, în căldura discursuluĭ sĕŭ ar întrebuința cuvinte maĭ tarĭ, majoritatea care are să fie liberală are să aplice în contra D-vóstre acéstă tirană dispozițiune! Căcĭ majoritățile, D-lor, maĭ tot-d'a-una sunt cam tirane, și de aceea trebue să ne luăm garanțiĭ în contra lor.

In asemenea casurĭ se póte consulta Senatul, dar nu în sensul cum s'a făcut modificarea, »*fără discuțiune*»; căcĭ se póte întêmpla să fie o puternică minoritate, și e greŭ lucru ca *fără discuțiune*, și numaĭ prin sculare și ședere, președintele să constate că există majoritate pentru a se ridica cuvêntul oratoruluĭ.

D-lor, eŭ regret că venerabilul nostru liberal, care este și raportor, s'a lăsat a fi ademenit de spiritul majorităţeĭ conservatóre, dupe proverbul care ḑice: »spune'mĭ cu cine trăescĭ ca să 'țĭ spun cine ești.«

D-sa care a figurat în comitet cu mulțĭ conservatorĭ, a fost ademenit de spiritul tiranic al majorităţeĭ, și 'l rog să revină asupra acestuĭ articol.

D. raportor, Al. Orĕscu: Voițĭ să se ḑică *fără discuțiune*, saŭ țineţĭ să fie discuțiune?

D. G. Mârzescu: Să fie discuțiune.

D. raportor, Al. Orĕscu: Acum la acésta să mĕ ierte D. Mârzescu, eŭ am fost, sunt și voiŭ fi tot liberal, și orĭ cât voiŭ fi în contact cu conservatoriĭ, în lucrările Senatuluĭ, voiŭ fi tot liberal. Indată însă ce D. Mârzescu pretinde ca să se urmeze discuțiunea, în casul de care este vorba, atuncĭ președintele trebue să părăséscă fotoliul sĕŭ, căcĭ nu maĭ póte fi președinte, nu maĭ póte conduce desbaterile.

D. G. Mârzescu: Președintele trebue să fie imparțial.

D. raportor, Al. Orĕscu: O dată un președinte ales, va să ḑică că s'a ales tot ce este maĭ imparțial.

Când dar președintele a făcut observare unuĭ orator care întrebuințéză expresiunĭ neparlamentare și atacurĭ personale, și acesta continuă aceeașĭ cale greșită, președintele e silit să'ĭ facă observare a duoa óră; iar la a treia óră consultă Senatul, care se pronunță, fără discuțiune, dacă trebue a se ridica cuvêntul aceluĭ orator abătut de la regulile discuțiunilor.

Ce voițĭ să facă președintele în asemenea cas? Și eŭ am presidat, și am avut senatorĭ carĭ 'mĭ scoteaŭ sufletul, și nu 'mĭ s'a întêmplat ca Senatul să 'mĭ ḑică: rĕŭ aĭ făcut de aĭ chiămat pe orator la ordine și 'ĭ-aĭ ridicat cuvêntul. Alt-fel nu maĭ puteam presida.

Puteţĭ dar să cerețĭ să se ștérgă cuvintele *fără discuțiune*, dar nu este de nicĭ un folos acéstă ștergere, căcĭ în acel moment discuțiunea nu'șĭ póte avea locul.

D. G. Mârzescu: Eŭ cer să se lase articolul așa cum este în regulamentul care ne conduce astăḑĭ.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D. Mârzescu 'mĭ se pare că vrea să inducă în erore pe D. raportor, să 'l pună óre-cum în ambara că nu este liberal; dar noĭ am rugat pe D. Orĕscu ca să fie în comitet, tocmaĭ ca să nu se ḑică că se face un regulament de partid.

Regulamentul este o cestiune de ordine și de demnitate; căcĭ este bine ca în Adu-

nări să se oprescă defăimările; și acesta este chiar spiritul acestuĭ articol, care prevede ca într'un asemenea cas să se retragă cuvêntul oratoruluĭ dupe ântêia, a duoa și a treia observare.

Voițĭ D-vóstră ca să se încuĭbeze o discuțiune defăimătóre, fără a avea nicĭ o ordine în Parlament? Voițĭ D-vóstră să nu lăsațĭ poliția buneĭ cuviințe în Senat președinteluĭ?

Vĕ rog, D-lor, să nu cădețĭ în cursa D-luĭ Mârzescu; acésta este o dispozițiune ce urméză a fi pentru buna cuviință în desbaterile Senatuluĭ. Lăsațĭ acest articol așa cum s'a redactat, și care prevede ca la a treia abatere, care o face un senator, să 'i se pótă lua cuvêntul, consultându-se Senatul fără altă discuțiune.

Că acésta se va vota îndată prin sculare și ședere, evident și resultă din natura lucrurilor, căcĭ când se ivesce un asemenea cas de chiămare repetată la ordine, este destul a se consulta Senatul prin sculare și ședere.

Alt-fel președintele n'ar maĭ putea presida. Votul, dar, prin sculare și ședere este maĭ ântêiŭ un procedeŭ maĭ repede; apoĭ nu se póte admite ca în casul de care vorbim să se discute și să se pună la vot cu bile, dacă vorbe defăimătóre sunt saŭ nu. Acesta este dreptul președinteluĭ, care consultă Senatul fără altă discuțiune.

D. G. Mârzescu: D-lor, maĭ ales vĕ rog să credețĭ, că nu fac nicĭ o teorie malițiósă la adresa nimĕnuĭ.

Am să iaŭ o ipotesă, închipuițĭ-vĕ că, un D. ministru face un fapt pe care morala 'l desaprobă, și care fapt nu este prevĕḑut în textul codiceluĭ penal: eŭ fac un resbel de mórte aceluĭ ministru care este susținut de o puternică majoritate.

Când eŭ din minoritate atac pe acel ministru, președintele Adunăreĭ care este expresiunea majorităței, (căcĭ dacă nu ar fi acéstă expresiune nu ar fi pe acel fotoliŭ), înțelege, prevede, presupune că are să se stârnéscă o furtună, un uragan cumplit, și că minoritatea are să atace cu putere pe acel ministru, pentru cutare fapt și în cutare cestiune și, prin urmare, caută a pune o stavilă aceleĭ furtunĭ și o pedică discuțiunilor.

D-lor, mare dar trebue să aĭbă un președinte de un Corp legiuitor: *nepărtinirea*. Acésta este podóba care înfrumusețéḑă fața candidă a unuĭ președinte, și până acum de actualul D. președinte al Senatuluĭ nu avem a ne plânge. (Aprobărĭ).

Vocĭ: Da, da.

D. G. Mârzescu: Dar acest regulament al Senatuluĭ nu'l facem pentru astăḑĭ, ci îl facem și pentru viitor. Și când se va întêmpla să avem miniștri sburdalnicĭ... (Ilaritate).

Da, D-lor, să luăm ómeniĭ cum sunt. Și miniștriĭ sunt ómenĭ și, prin urmare, uniĭ din eĭ sunt maĭ sburdalnicĭ de cât alțiĭ. Sunt miniștri, carĭ când un membru al opozițieĭ vorbesce, el alérgă pe banca ministerială de colo până colo, ca un leŭ într'o colivie. (Ilaritate).

Eĭ bine, opozițiunea atacă pe unul din acești miniștri și 'l atacă, cum dese orĭ se întêmplă, în înțelegere cu mulțĭ membri din majoritate, carĭ ḑic: »făcênd parte din majoritate noĭ nu'l putem ataca, dar la vot suntem alăturĭ cu voĭ.«

Acel membru din minoritate vine și atacă pe acel ministru și expune faptele.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: In mod cuviincios.

D. G. Mârzescu: De sigur, în mod cuviincios. Herșcu Bocceagiu ḑicea: »*sunt cherțĭ și cherțĭ*«. Tot asemenea este *cuviință* și *cuviință*, sunt *fapte rele* și *fapte rele*, *fapte imorale* și *fapte imorale* și expunerea lor chiar póte să fie neplăcută.

Vine, prin urmare, acel senator, expune faptele, și căldura aceea cu care face acéstă expunere, se întêmplă de întărâtă rĕŭ pe ministru, care vine de la banca ministerială și cere să nu se lase oratorul să maĭ vorbéscă; sunt miniștri în carĭ fierbe sângele.

(D. Gr. Lerescu întrerupe).

D. G. Mârzescu: Nu vorbesc de D. Lerescu, în D-luĭ fierbe sângele ca într'un tênĕr de 21 anĭ, dar nu'l ajută puterile. (Ilaritate).

Eĭ bine, mĕ chiamă președintele o dată la ordine, mĕ chiamă a duoa óră. Dar póte că nu maĭ am pe acel președinte nepărtinitor în fața mea; el vrea să scape situațiunea ministruluĭ, și este de datoria sa s'o scape, căcĭ trebue să existe o solidaritate între președinte și banca ministerială.

Pentru a fi chiămat însă a treia óră la ordine, și să 'mĭ se ia cuvêntul, vechiul regulament ḑice că, trebue să se consulte Senatul. Dar consultarea acésta a Senatuluĭ póte da loc la o viue discuțiune, chiar a membrilor din majoritate, și vĕ pot cita casurĭ în acéstă privință, când un conservator din majoritate a luat apĕrarea senatoruluĭ din opozițiune. Când vom da arma acésta în mâna D-luĭ președinte, îndată o să ne citéscă regulamentul: »consultă Senatul care se pronunță prin sculare și ședere și *fără discuțiune*, dacă trebue să oprescă pe orator de a maĭ vorbi«.

Eĭ bine, D-lor, pentru mine acésta este o tiranie; căcĭ nu puteți lipsi pe Senat ca să discute, și ast-fel cum este modificat articolul, punețĭ călușul în gura senatorilor.

De aceea, D-lor, eŭ socotesc că este maĭ înțelept să lăsațĭ articolul ast-fel cum este în regulamentul vechiŭ, și să rĕmână la majoritatea Senatuluĭ să discute, dacă bine saŭ rĕŭ s'a făcut, că s'a ridicat cuvêntul unuĭ orator. De ce să vĕ lipsițĭ de acest drept? De ce singurĭ, D-vóstre, să vĕ punețĭ călușul în gură? Drept este? Frumos este?

Vĕ rog, dar încă o dată, să lăsațĭ art. 29 din regulament nemodificat, ast-fel cum este.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: D-le președinte, pentru ca să scim dacă facem o discuțiune utilă, care să aĭbă efect imediat saŭ nu, așĭ dori să sciŭ dacă amendamentul D-luĭ Mârzescu este susținut de 5 membri, și în casul afirmativ va trebui și acesta să se suspende.

D. G. Mârzescu: O să se suspende întreg regulamentul, căcĭ eŭ am să propun amendamente la tóte articolele.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Frumósă declarațiune din partea unuĭ om serios.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Acésta arată valórea amendamentelor.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Eŭ cred că tot-d'a-una facețĭ, D-le Mârzescu, amendamente seriose.

D. G. Mârzescu: Eŭ cred că acesta este fórte serios.

— Amendamentul D-luĭ Mârzescu, fiind subscris de 5 D-nĭ senatorĭ, se suspendă fiind comisiunea descompletată.

—*D. raportor, Al. Orĕscu*, citesce și Senatul aprobă succesiv fără discuțiune art. 32, 33, 34, 35, 36 și 37 cum s'aŭ modificat de comisiune.

—Art. 36 devenit 38 rĕmâne nemodificat.

— Art. 37 devenit 39 și art. 38 devenit art. 40 se pun la vot succesiv, și se priimesc cum s'aŭ redactat de comisiunea Senatuluĭ.

—Se citesce art. 39 devenit art. 41:

»Art. 41. Senatul, dupe împărțirea luĭ în secțiunĭ, pășesce la compunerea, prin tragere la sorțĭ, a duoĕ comisiunĭ de câte şépte membriĭ: una pentru verificarea titlurilor senatorilor nouĭ aleșĭ și alta pentru indigenate; ele se reînouesc în fie-care an.«

D. A. Nedelcovicĭ: Așĭ cere modificarea acestuĭ articol. Încă pe la 1886, 1887 se simția nevoe de revisuirea și modificarea regulamentuluĭ interior al Senatuluĭ. Dupe cum ni se arată astăḑĭ prin expunerea de motive, regulamentul vechiŭ conține o mulțime de lacune. Apoĭ, dacă nevoe se simte de modificarea unor articole din acest regulament, eŭ cred că și art. 39 devenit 41 are nevoe să fie revisuit, maĭ cu sémă în ceea ce privesce *comisiunea de indigenate*, care se compune din 7 membriĭ trașĭ la sorțĭ. De mult s'a observat defectul acesteĭ disposițiunĭ și s'a simțit nevoia de a se modifica acest articol, și susțin și eŭ modificarea luĭ, basat pe experiența ce am făcut, luând parte în maĭ multe sesiunĭ ca membru în acéstă comisiune. Atât în legislatura acésta, cât și în altele, eŭ am vĕḑut că prin tragere la sorțĭ, s'aŭ pus în comisiune tocmaĭ persóne din acelea carĭ, fie din causă de bólă, fie din alte cause, nu aŭ putut veni la ședințele comisiuneĭ, așa că nu s'a putut întruni comisiunea, și mulțĭ așteptă de anĭ întregĭ, ca să 'șĭ védă posițiunea lor regulată.

Propun dar un amendament la acest articol, ca membriĭ comisiuneĭ să fie *aleșĭ*, iar nu trașĭ la sorțĭ; și nu vĕd nicĭ o rațiune ca regulamentul Senatuluĭ să difere în acéstă privință de al Camereĭ deputaților.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Facețĭ amendamentul.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, este mult maĭ mare garanție tragerea la sorțĭ de cât alegerea aceleĭ comisiunĭ; fiind-că majoritatea tot-d'a-una va alege membriĭ din majoritate, în vreme ce tragerea la sorțĭ este mult maĭ imparțială.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Nu este în regulamentul Senatuluĭ nicĭ o

mĕsură ca să facă pe un membru ales, care nu ia parte la lucrările comisiuneĭ, să 'şĭ pérdă mandatul şi să fie înlocuit?

Acésta ar îndrepta inconvenientul semnalat de D. Nedelcovicĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunile sunt compuse din 7 membriĭ, şi tot-d'a-una se găsesc presinţĭ cel puţin 5 ca să lucreze; nicĭ o dată nu se întêmplă lipsă ca să se împedice lucrările.

— Ne fiind 5 D-nĭ senatorĭ carĭ să susţină amendamentul D-luĭ Nedelcovicĭ, se înlătură.

— Se pune la vot art. 41, şi se priimesce.

— Art. 43, 46, 47 şi 48 se priimesc fără discuţiune, cum s'aŭ redactat de comisiune.

— *D. raportor, Al. Orĕscu,* citesce art. 46 devenit art. 49:

»Art. 49. Fie-care secţiune saŭ comisiune discută în deosebĭ proiectele de legĭ saŭ propunerile ce 'ĭ sunt trimise de preşedintele Senatuluĭ.

»Discuţiunea nu se va deschide în secţiunĭ saŭ comisiune de cât dupe 24 ore de la distribuirea proiectuluĭ imprimat, afară de casurile de urgenţă cerută de guvern saŭ de ḑece senatorĭ, în şedinţă publică şi aprobată de Senat.

»Desbaterile în secţiunĭ şi comisiunĭ se urmédă dupe modul prescris pentru discuţiunea publică. Fie-care membru al secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ póte presinta amendamente la proiectul de lege ce se discută.

»Proiectele de legĭ, pentru aprobrea unuĭ tractat saŭ uneĭ convenţiunĭ cu o putere străină, se tipăresc d'impreună cu actele a căror aprobare este cerută, şi se discută de secţiunĭ fără a se putea propune amendamente la articolele actuluĭ trămis spre aprobare.

»Resoluţiunea secţiunilor va fi pentru priimire saŭ respingere.«

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Mârzescu are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: D-lor, să 'mĭ dea voie maĭ ânteiŭ D. ministru al justiţieĭ să fac apel la D-sa, ca să mĕ îndrepteze dacă voiŭ comite verĭ-o eresie juridică, în cele ce voiŭ expune.

La ultimul aliniat al art. 49 cer suprimarea următórelor cuvinte: *fără a se putea propune amendamente la articolele actuluĭ trimes spre aprobare;* şi înlocuirea lor cu cuvintele: *ca orĭ-ce proiect de lege.*

Cu alte cuvinte, ultimul aliniat să fie redactat în modul următor:

»Proiectele de legĭ, pentru aprobarea unuĭ tractat saŭ uneĭ convenţiunĭ cu o putere străină, se tipăresc d'impreună cu actele a căror aprobare este cerută, şi se discută de secţiunĭ ca orĭ-ce proiect de lege.

Iată, D-le preşedinte şi D-lor senatorĭ, ce mĕ îndrituesce pe mine să cer acéstă modificare. Dreptul de a propune amendamente şi sub amendamente la tóte proiectele de legĭ, ce ni se aduc de către guvern saŭ din niţiativă parlamentară, 'l avem de prin Constituţiune. Constituţiunea în art. 48 prevede dreptul acesta.

Eĭ, iată că vine guvernul cu un proiect de lege prin care cere aprobarea cutăruĭ tratat internaţional şi în acel tratat internaţional sunt strecurate póte, principiĭ anticonstituţionale, carĭ pot să violeze legea fundamentală a ţĕreĭ; atuncĭ cum să nu aibă dreptul representaţiunea naţională să propună amendamente, să facă observaţiunile sale?

Iată ce s'a întêmplat sub guvernul liberal, la ministerul de externe fiind D. Vasile Boerescu ministru.

Rog pe D. preşedinte al Senatuluĭ să bine-voiască a mĕ asculta în acéstă privinţă, căcĭ şi D-sa e om de legĭ.

Se face atuncĭ convenţiunea comercială cu Italia, se aduce proiectul de lege spre aprobarea Corpurilor legiuitóre, şi D. ministru de externe Vasile Boerescu, cu care mĕ găseam în termenĭ fórte bunĭ, face apel la mine ca să studiăz cestiunea acésta, şi să fiŭ chiar raportor. Mĕ alege ca delegat, secţiunea din care făceam parte în Cameră, comitetul delegaţilor se întrunesce şi mĕ alege şi el *raportor.*

In studiul care 'l am făcut asupra acestuĭ tratat internaţional constat o enormitate.

In ce consistă acea enormitate?

In tóte convenţiunile comerciale, căcĭ maĭ tóte aŭ aceeaşĭ redacţiune, aceleaşĭ disposiţiunĭ, există următórea disposiţiune, că consuliĭ carĭ în acelaşĭ timp fac şi comerciŭ, cum bună óră consulul italian de aci, care în acelaşĭ timp e şi comerciant, în cas de a face faliment este şi el expus la constrângere corporală ca toţĭ ceĭ-alţĭ falıţĭ?

Şi în convenţiunile internaţionale în genere există clausa acésta, că consuliĭ carĭ în acelaşĭ timp fac comerciŭ sunt expuşĭ, în cas de faliment, la constrângere corporală.

Am făcut atuncĭ un studiŭ comparativ, (căcĭ am în biblioteca mea maĭ tóte convenţiunile cu statele străine), şi cu mirare am vĕḑut că în tratatul acela cu Italia, acéstă clausă nu există; de unde resultă că comerciantul care in acelaşĭ timp este şi consul italian, în cas de faliment, ar fi avut privilegiul acesta pe care ceĭ-alţĭ comercianţĭ nu 'l aŭ.

M'am dus atuncĭ la D. Boerescu şi 'ĭ am ḑis: scumpul meŭ amic, aĭ făcut o enormitate! In convenţiunea cu Italia al căreĭ raportor sunt, am vĕḑut că D-ta nu aĭ prevĕḑut ipotesa cum că consulul care e şi comerciant, să fie supus legilor ordinare, ca orĭ-ce comerciant.

Miniştriĭ de externe, fiind-că vorbesc tot cu capetele cele marĭ, aŭ obiceiŭ să trateze aceste cestiunĭ fără multă atenţiune, sciind că în genere clausele unor asemenea tratate sunt tipicurĭ, ce se reproduc în maĭ tóte aceste acte internaţionale şi nu 'ĭ venea să crédă ministruluĭ Boerescu că s'a putut strecura o asemenea eróre.

Eŭ am insistat şi 'ĭ am ḑis să studiăze cestiunea şi să constate însuşĭ lacuna din acel tratat.

A duoa ḑi de diminéţă, vine la mine D. Boerescu şi 'mĭ ḑice: aĭ dreptate, chiar acum am fost la ministru Tornielli, şi a recunoscut că este o eróre de copist, şi m'am înţeles cu dênsul ca prin un *articol adiţional* să prevedem şi acéstă clausă.

Dacă voiţĭ să vĕ încredinţaţĭ despre acest fapt, vĕ rog să suspendaţĭ şedinţa ca să vĕ aduc *Monitórele* din 1881 unde e publicat raportul meŭ, şi unde e trecut că comitetul delegaţilor, satisfăcut de declaraţiunile ministruluĭ de externe, e mulţumit şi votéză tratatul de comerciŭ.

Inţelegeţĭ D-vóstre că dacă noĭ prin acest regulament ne am lepăda de dreptul acesta de a propune amendamente, de a face reflexiunile nóstre, nu ar fi cu putinţă o rectificare ca aceea ce s'a întêmplat în 1881. Eŭ sciŭ că la un tratat internaţional vine textul aceluĭ tratat, şi pe urmă proiectul de lege într'un articol care ḑice: că se aprobă tractatul internaţional între cutare şi cutare stat; dar nu sunt lipsite prin acésta Corpurile legiuitóre de dreptul de a lua textul aceluĭ tratat internaţional şi a examina clausele luĭ, şi a vedea dacă acel tratat internaţional nu conţine principiĭ carĭ sunt în ostilitate făţişe cu principiile nóstre din Constituţiune.

In asemenea cas noĭ suntem în drept a indica unele modificărĭ, pentru ca în cas de respingere să se scie pentru care motiv s'a respins acel tractat.

Eĭ bine, dacă ar fi fost atuncĭ în regulament acest aliniat ast-fel, precum îl propune comisiunea de astăḑĭ prin presentul proiectul, eŭ nu aşĭ fi avut dreptul să propun acel amendament, acel *articol adiţional,* pe care ministru de externe, Boerescu, 'mĭ a declarat că îl priimesce, în înţelegere cu cea-altă parte contractantă.

Iată pentru ce ḑic ca să nu ne desbrăcăm noĭ înşi-ne de acest drept pe care îl ţinem de la Constituţiune; căcĭ Constituţiunea aşa ne spune la art. 48 al eĭ.

Iată, D-lor, cuvêntul pentru care eŭ vĕ rog să modificaţĭ art. 49, aşa dupe cum îl propun prin amendamentul meŭ.

Acest art. 49, relativ la secţiunĭ şi comisiunĭ, este legat cu art. 69 care tratéză despre discuţiunile în şedinţă publică şi, care iarăşĭ aduce o restricţiune identică la dreptul senatorilor de a discuta şi propune modificărĭ la tratate.

Cred că chiar comisiunea nóstră va priimi modificarea pe care am onóre a o propune.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, ceea ce propune D. Mârzescu este o imposibilitate radicală, care nu are nicĭ un precedent în nicĭ un regulament al verĭ-unuĭ parlament din lume, şi care nu are nicĭ măcar autoritatea unuĭ precedent în România; căcĭ însuşĭ precedentul pretins, pe care 'l a povestit D-sa, nu este un precedent parlamentar.

Şi vĕ voiŭ dovedi imediat.

Când un proiect de lege este presintat Camerilor, el nu póte deveni lege de cât trecênd prin dubla cercetare a Cameret şi Senatuluĭ. In cursul acesteĭ cercetărĭ, Camera şi Senatul amendéză, reforméză, mă-

resce, scurtéză, şi legea definitivă, care se promulgă, este *un acord* stabilit între Corpurile legiuitóre şi minister.

Tot asemenea este óre cu un tratat de comerciŭ?

Apoi un tratat nu maĭ este un acord între o Cameră şi guvernul eĭ, ci acordul între duoĕ guverne carĭ sunt considerate că aŭ mandat tacit de la parlamentele respective.

Cu cât cestiunea este o cestiune maĭ mult de interes economic, cu atât tratativele sunt maĭ lungĭ, maĭ spinóse, maĭ supuse fluctuaţiunilor.

Vĭ se va supune în curênd tratatul de comerciŭ cu Germania; socotiţĭ óre că tratatul cu Germania este improvisat de ierĭ orĭ de alaltăerĭ? De 15 lunĭ se trateză şi aşa se petrece cu verĭ-ce instrument internaţional.

Când, dupe negociaţiunĭ atât de lungĭ şi de dificile, un acord s'a stabilit, rĕmâne de consultat Corpurile legiuitóre dacă ratifică de ce aŭ făcut mandatariĭ lor, negociatoriĭ tratatuluĭ.

In ce sens se face consultarea?

Corpurile legiuitóre critică, examinéză, *aprobă* saŭ *respinge*. Nimic alt.

Este straniŭ a se pretinde că Corpurile legiuitóre maĭ aŭ şi dreptul de a *schimba textul* pe cale de amendament.

Dar schimbarea acésta cine o duce la cunoscinţa celeĭ-alte părţĭ contractante, ca să se vadă de ce o priimesce? Trecut'a prin capul cuĭ-va acea negociaţiune de la parlament la parlament?

Verĭ-ce amendament întrodus de Parlamentul nostru, cată să aibă ca contra-parte dreptul şi pentru parlamentul ţĕreĭ contractante să facă replicele luĭ. Unde se opresce acésta?

Dreptul public pune un guvern faţă cu un alt guvern; el nu admite un parlament faţă cu alt parlament.

Acestea sunt principiĭ clare carĭ nu s'aŭ controversat verĭ-o dată şi carĭ sunt de tradiţiune constantă în ţéra nóstră.

Maĭ ḑicea D. Mârzescu: »nu am făcut'o noĭ?« Nu aţĭ făcut'o, D-le Mârzescu, pentru că nu aţĭ schimbat tratatul, nu 'l aţĭ amendat, nu aţĭ adăogat o *iotă* la dênsul.

D. G. Mârzescu: *Articol adiţional*.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Daţĭ'mĭ voe. Ce aţĭ făcut, D-le Mârzescu, este lucrul următor: raportor vigilent, aţĭ descoperit o lacună însemnată în tratatul ce se studia. Pe dată aţĭ vestit pe ministrul respectiv care, la rêndul luĭ, a alergat la plenipotenţiarul ţĕreĭ celeĭ-alte ca împreună să găsescă soluţiunea. Ambiĭ miniştri aŭ pus lacuna pe séma uneĭ erorĭ de copist şi aŭ reparat'o printr'un protocol.

Notaţĭ bine că povestesc dupe ḑisele D-luĭ Mârzescu, căcĭ personal nu sciŭ nimic.

Protocolul acesta s'a consfinţit prin declaraţiile ce a făcut D. Mârzescu cu raportul sĕŭ şi Senatul a luat act.

Apoĭ tocmaĭ acéstă versiune nu indică ea clar că tratatul nu *s'a amendat*, că nimic din textul luĭ nu s'a modificat de Camere?

Când D. Mârzescu a invocat precedente, nu mĕ aşteptam la precedente carĭ tocmaĭ infirmă sistemul D-sale. Lucrul s'a îndreptat prin schimb de note între guvern şi guvern; dar D-vóstră, D-le Mârzescu, nu aţĭ modificat tratatul şi era imposibil să'l modificaţĭ, căcĭ ar fi fost respingerea luĭ.

Prin urmare, D-niĭ meĭ, cred că în regulamentarea unuĭ uz constant al Corpurilor legiuitóre ale Românieĭ, nu veţĭ vedea nicĭ o surprindere, nicĭ o rupere cu tradiţiunile, nicĭ o inovaţiune.

Este absolut cert că, fie Senatul, fie Camera, când vor descoperi o lacună saŭ o omisiune, saŭ o mĕsură rea într'un tratat, vor respinge tratatul, saŭ îl vor amâna lăsând ca ministru să trateze din noŭ. Un tratat nu este numaĭ al Românieĭ saŭ numaĭ al celeĭ-alte ţĕrĭ; este un tratat comun pe care una singură din părţĭ nu'l póte modifica.

Iată ce înţeles se dă articoluluĭ regulamentuluĭ. Nu avéţĭ nevoe, D-le Mârzescu, să faceţĭ apel la nomofilaxul guvernuluĭ—cum îl numea D. Kogălniceanu, — nu aveţĭ de cât să faceţĭ apel la bunul simţ ca să priimiţĭ sistemul care s'a propus de comisiune.

D. G. Mârzescu: D-lor, D. ministru de justiţie ḑice că nu se póte modifica un tratat internaţional încheiat între guvernul român şi un guvern străin. De exemplu are să ni se aducă convenţiunea cu Germania; închipuiţi-vĕ că în acea convenţiune ar fi principiĭ usurpătóre principiilor Constituţiuneĭ nóstre.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Respingeţĭ tratatul pur şi simplu.

D. G. Mârzescu: Saŭ ar fi nisce omisiunĭ precum vĕ probez cu convenţiunea cu Italia, şi 'mĭ pare rĕŭ că nu am în mână acum desbaterile de atuncĭ ca să vedeţĭ cum D. ministru de externe a venit şi a declarat în comitetul delegaţilor erórea, şi eŭ am pus în raportul meŭ, precum *Monitorul oficial* vĕ dovedesce.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: *In raport, nu în textul* convenţiuneĭ.

D. G. Mârzescu: Dar cine vĕ spune că avem să luăm articol cu articol din un tratat şi să'l modificăm. Eŭ nu ḑic acésta; dar nu mĕ poţĭ desbrăca pe mine de dreptul de a exprima ideile mele şi a arăta lacune saŭ contraḑicerĭ flagrante ce ar exista în o convenţiune. Şi a propune *articole adiţionale*, şi vĕ dovedesc că s'a întêmplat casul acesta şi s'a priimit un *art. adiţional* de ministru de externe al nostru şi de ministru de externe al statuluĭ celuĭ-alt; dar dupe a cuĭ observaţiune? Dupe observaţiunea făcută de representaţiunea naţională; n'am avut nevoie să resping acel tratat din causă că aŭ primit ambele guverne acel *art. adiţional*. Dacă nu 'l ar fi priimit, credeţĭ óre că eram atât de nătărăŭ ca să fiŭ raportor în convenţiunea aceea cu Italia, fără acest *art. adiţional?!*

Ce propun eŭ? Propun ca şi proiectele de lege relative la tratatele pe carĭ le încheiăm cu guvernele străine să se discute, cum se discută orĭ-ce proiect de lege.

D. ministru al justiţieĭ ia cestiunea într'o cóstă. D-sa ḑice: ceea ce propune D. Mârzescu este o imposibilitate, nu s'a vĕḑut în nicĭ o ţéră din lume. Apoĭ ce propun eŭ D-le ministru al justiţieĭ? De ce 'mĭ puneţĭ în gură lucrurĭ carĭ nu 'mĭ aŭ trecut prin minte? Ce am propus eŭ?

Eŭ am propus să nu ne desbrăcăm de un drept care ni'l dă Constituţiunea. Constituţiunea 'mĭ dă dreptul prin art. 48 ca proiectele de legĭ să le amendez şi să le sub amendez, şi D-vóstre printr'un articol din regulamentul Senatuluĭ ne lipsiţĭ de acest drept.

In contra acesteĭ redacţiunĭ m'am redicat eŭ; dar dacă voiţĭ să o faceţĭ, faceţi-o, sunteţĭ majoritate. Datoria mea este însă ca să atrag atenţiunea Senatuluĭ în acéstă privinţă.

Sciŭ, D-le ministru al justiţieĭ, că nu Camerile încheiă şi iscălesc tratatele internaţionale ci guvernele, dar guvernele pot câte o dată să facă concesiunĭ carĭ să fie fatale ţĕreĭ. Noĭ avem un art. 7 din Constituţiune, unde se ḑice că o lege ulterióră va determina modul cum străiniĭ vor domicilia în România. Maĭ avem un articol în Constituţiune care ne ḑice că proprietăţile rurale nu pot fi dobândite de cât de românĭ şi naturalisaţĭ românĭ. Apoĭ, nu sciĭ D-ta câte greutăţĭ întêmpină guvernele nóstre în privinţa acésta? O sciĭ maĭ bine de cât mine; şi când ar cuteza un ministru să pună într'un tratat internaţional încheiat cu Austria saŭ cu Germania, că supuşiĭ austriacĭ şi germanĭ vor putea domicilia în comunele rurale şi să dobândéscă proprietăţĭ rurale, nu aĭ să'mĭ daĭ voe să critic acéstă dispositiune?

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Da.

D. G. Mârzescu: Apoĭ vedeţĭ că am dreptate? Şi atuncĭ aĭ să'mĭ daĭ voe să cer ştergerea aceluĭ articol din tratat, şi rĕmâne ca D-ta să te înţelegĭ cu guvernul aceleĭ ţĕrĭ şi să te gândescĭ maĭ bine la legile fundamentale şi la principiile de ordine publică din ţéra acésta.

Pentru ce 'mĭ punĭ în gura mea lucrurĭ carĭ nu am ḑis, căcĭ iată ce am ḑis: am ḑis că un proiect de lege relativ la un tratat internaţional să am dreptul să'l discut dupe cum discut orĭ ce proiect de lege.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Şi să'l amendeḑĭ aĭ ḑis.

D. G. Mârzescu: Nu mĕ lua *ad literam*.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: A! Vorbă cu duoĕ înţelesurĭ.

D. G. Mârzescu: Nu propun ca art. cutare şi cutare din tratatul internaţional să fie alt-fel redactat şi să'l modific eŭ, ci menţin dreptul ca să arăt guvernuluĭ că cutare articol din acel tratat violéză cutare dispositiune din Constituţiune, şi că are cutare lacună păgubitóre ţĕreĭ; iar guvernele contractante să se înţelégă între dênsele.

Mĕ poţĭ lipsi de dreptul acesta? Nu. Atuncĭ de ce punĭ în regulamentul Senatuluĭ că n'am dreptul să propun amendamente, orĭ un articol adiţional?

De aceea eŭ cer ca şi tratatele internaţionale să se discute de către representaţiunea naţională, cum se discută orĭ-ce proiect de lege.

Am ḑis.

D. G. Sefendache: D-lor, eŭ cred că ar fi fost maĭ bine să se păstreze articolul vechiŭ din regulament. Nu este bine ca un regulament saŭ o lege să prevadă orĭ-ce mişcare, orĭ-ce pas face Senatul. In articolul vechiŭ nu se prevedea nimic, şi toţĭ sciaŭ că tratatele internaţionale nu se puteaŭ amenda. Cum s'a modificat însă articolul, la prima vedere se pare că libertatea de discuţiune are să fie atinsă.

Era dar maĭ bine să nu se pună nimic căcĭ iată ce se póte întêmpla: se póte ca şi miniştriĭ să fie de acord, dupe observaţiunile ce se vor fi urmat în Parlament, să se modifice un tratat într'un punct óre-care.

Eĭ bine, cum este art. 49 redactat nu se póte modifica nimic. Toţĭ sciŭ că tratatele ce se fac saŭ rĕmân prin ele însuşĭ perfecte, saŭ se fac de multe orĭ protocóle şi articole adiţionale.

Cum e redactat însă articolul din regulament s'ar crede că nu se maĭ pot face protocóle şi articole adiţionale. Apoĭ un tratat se póte amâna pentru ca miniştriĭ să se înţelégă asupra verĭ-unuĭ punct, şi să vadă nu se va putea ajunge la o înţelegere óre-care cu guvernul statuluĭ cu care s'a încheiat tractatul?

Dar cine va provoca asemenea înţelegere, dacă nu Parlamentul, representaţiunea ţĕreĭ?

Prin noul articol din regulament însă răpiţĭ acest drept al Senatuluĭ, precum şi posibilitatea guvernuluĭ de a reveni asupra unuĭ punct óre-care şi a împlini o lacună prin un articol adiţional.

De aceea eŭ cred că era maĭ bine să nu se prevadă nimic în regulament, de óre-ce este cunoscut cum se urméză cu votarea tractatelor.

Cred dar că s'ar putea împăca lucrul, dacă ar rĕmâne redacţiunea regulamentuluĭ actual.

D. L. Paciurea: D-lor, comisiunea pentru modificarea regulamentuluĭ nu a făcut alt de cât a pune în el ceea ce este în mintea omuluĭ, şi ceea ce se obicĭnuesce în diplomaţia şi parlamentele tutulor ţĕrilor; nu a făcut alt de cât a explica, a ridica orĭ-ce nedomerire şi orĭ-ce neînţelegere ar putea a se ivi în privinţa modificăreĭ ver-unuĭ articol dintr'un tratat. Sciţĭ fórte bine cum se petrec lucrurile, se tratéză între guverne, şi se ajunge la un înţeles, acésta e tréba D-lor; dar despre protocólele despre carĭ ne vorbea D. Sefendache, ele se fac la desbaterile acelea dintre guverne şi plenipotenţiariĭ lor.

D. G. Sefendache: Dar sunt alăturate pe lângă tratat.

D. L. Paciurea: Da, ele se fac în desbaterĭ, şi îndată ce s'a ajuns la cedarea avantagielor reciproce, se pun semnăturile şi se aduc înaintea Camerilor, aşa se practică până acum; Camerile aŭ voia să discute de sus până jos, să *priiméscă* saŭ *să respingă* tratatul în total, iar nu să 'l modifice.

D-lor, este şi o cestiune de înaltă cuviinţă: sunt duoĕ state carĭ aŭ pus semnătura lor, şi în asemenea cas nu trebue schimbată o iotă; Camerile ambelor părţĭ, sunt libere să priiméscă saŭ să respingă; sunt libere chiar să discute şi să spună că cutare articol nu este folositor, nu este bun, însă prin acésta se înţelege că nu se póte priimi tratatul şi guvernul póte să 'l retragă şi să spună guvernuluĭ cu care tratase, că Parlamentul meŭ respinge şi, prin urmare, eŭ nu pot să 'l aplic; şi atuncĭ evident că se vor face alte tratative pentru a se putea ajunge la un comun acord; dar noĭ Parlamentul nu putem sta la têrguială la un articol saŭ la maĭ multe; nu putem de cât a discuta şi a priimi tratatul în total saŭ a 'l respinge. Prin urmare, noĭ nu am pus în regulament de cât expresiunea unuĭ lucru care de obiceiŭ se practică la noĭ şi în alte state.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. cestor al Senatuluĭ ne anunţă că nu maĭ suntem în numĕr, prin urmare, voiŭ ridica şedinţa.

— Şedinţa se ridică la 4 ore şi jumĕtate, şi se anunţă cea viitóre pentru Lunĭ 13 Decembre.

No. 18

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 13 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Em. Flondor, Th. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 81 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rěspund la apelul nominal 33 D-nĭ senatorĭ şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Cristescu T., Cincu Ant., Diamandi ., Rafael T., Simionescu Râmniceanu D., Sofian N., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vally A., Vericeanu N. C., Vidraşcu C. D., Ianov I.

Fără arătare de motive:

D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Burada M. Dr., Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu N., Poni P., Sassu P. V., Sĕulescu G., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Stroiescu I., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti Christofi, Culianu N.

— *D. secretar, Th. Lerescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se comunică cererea D-luĭ D. Sturdza de a 'ĭ se acorda un congediŭ de 2 ḑile, şi a D-luĭ Rafael de a 'ĭ se scusa absenţa de aḑĭ.

— Se ia act.

— Se acordă succesiv D-lor senatorĭ: A. Vally şi Vericeanu câte un cogediŭ de 3 ḑile.

— Se comunică cererile D-lor: Dumitru Triandafil, Dumitru Th. Toma, Sterie D. Tare şi Valeriŭ Roşculeţ, carĭ rógă Senatul a le recunósce calitatea de cetăţenĭ românĭ.

— Se trimit la comisiunea de indigenat.

— *D. ministru de resbel, J. Lahovari,* comunică Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ pentru împămêntenirea D-lor: Anton Varsaghi, Ión Gavrilescu, Frederic Gustav, Eduard Fabini, Vasile Niculescu, Gustav Staar, Andreiŭ Oneanu şi Gheorghe Papone.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. C. Urdăreanu: Fac o întrebare D-luĭ ministru de justiţie, dacă cunósce scandalul care s'a întêmplat între magistraţiĭ tribunaluluĭ Vâlcea, scandal de natură a jicni prestigiul magistratureĭ, şi dacă are cunoscinţă, ce mĕsurĭ a luat?

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Faceţĭ interpelarea înscris spre a se comunica guvernuluĭ.

Acum, D-lor, intrăm în ordinea ḑileĭ. Avem continuarea discuţiuneĭ pe articole a regulamentuluĭ Senatuluĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: La art. 18 D. Mârzescu a propus următorul amendament: *»ca şedinţa să se deschidă la ora 1 p. m. şi să se ridice la ora 5 p. m.«*

— Acest amendament s'a priimit de comitet.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Mârzescu, şi se priimesce.

D. raportor, Al. Orĕscu: Iată acum şi amendamentul D-luĭ Sefendache: *»Prelungirea şedinţelor, precum şi şedinţele de nópte, să se voteze cu duoĕ treimĭ«.*

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Sefendache şi neputêndu-se constata majoritatea nicĭ pentru, nicĭ contra amendamentuluĭ, se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	24
Bile negre	33

Senatul a respins amendamentul D-luĭ Sefendache.

— Se pune la vot art. 18 cu modificarea introdusă prin amendamentul D-luĭ Mârzescu, şi se priimesce.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, la art. 22 devenit art. 24, s'a propus un amendament de D. Mârzescu, prin care propune să rĕmână tot articolul vechiŭ.

Comisiunea a respins acest amendament, şi vĕ rógă să priimiţĭ articolul ast-fel cum s'a modificat.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Mârzescu şi se respinge.

— Se pune la vot art. 22 devenit 24 cum s'a redactat de comisie şi se priimesce.

— Se pune la vot şi se priimesce art. 26 al comisiuneĭ.

—Art. 29 şi 30 se priimesc fără discuţiune cum sunt modificate de comisiune.

— Se citesce art. 31 cum s'a modificat de comisiune:

»Art. 31. Orĭ-ce imputare defăimătóre este oprită în discuţiune.

»La ântêia abatere preşedintele rechiamă pe orator la ordine. La a duoa 'ĭ adresézá o observare personală. La a treia abatere preşedintele 'ĭ ridică provisoriŭ cuvêntul şi consultă Senatul, care se pronunţă prin sculare şi şedere şi fără discuţiune, dacă trebuesce să oprésca pe orator de a maĭ vorbi în cursul aceleĭ discuţiunĭ.

»Tóte aceste incidente se vor înscrie în procesul-verbal al şedinţeĭ«.

D. raportor, Al. Orĕscu: D. Mârzescu propune aci un amendament spre a se şterge cuvintele: »care se pronunţă prin sculare şi şedere şi *fără discuţiune*«.

Articolul cred că e bine redactat, căcĭ dacă dupe ce a consultat preşedintele Senatul, va începe din noŭ discuţiunea, acésta ar fi un atac pentru preşedinte şi o imposibilitate de a menţine ordinea discuţiunilor. Prin urmare, comisiunea a respins amendamentul D-luĭ Mârzescu.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Mârzescu, şi se respinge.

— Se pune la vot art. 31 ast-fel cum e redactat de comisiune, şi se priimesce.

— Se citesce art. 46 devenit 49.

Art. 49. Fie-care secţiune saŭ comisiune discută în deosebĭ proiectele de legĭ, saŭ propunerile ce 'ĭ sunt trimise de preşedintele Senatuluĭ.

Discuţiunea nu se va deschide în secţiunĭ saŭ comisiune de cât dupe 24 ore de la distribuirea proiectuluĭ imprimat, afară de casurile de urgenţă cerută de guvern, saŭ de ḑece senatorĭ în şedinţă publică şi aprobată de Senat.

Desbaterile în secţiunĭ şi comisiunĭ se urméză dupe modul prescris pentru discuţiunea publică. Fie-care membru al secţiuneĭ saŭ comisiuneĭ póte presenta amendamente la proiectul de lege ce se discută.

Proiectele de legĭ, pentru aprobarea unuĭ tractat saŭ uneĭ convenţiunĭ cu o putere străină, se tipăresc d'impreună cu actele a căror aprobare este cerută, şi se discută de secţiunĭ fără a se putea propune amendamente la articolele actuluĭ trimis spre aprobare.

Resoluţiunea secţiunilor va fi pentru priimire saŭ respingere.

D. raportor, Al. Orĕscu: Aci D. Mârzescu a propus un amendament, prin care cere suprimarea ultimelor cuvinte din aliniatul al IV-lea al art. 49 şi anume, a cuvintelor: *»fără a se putea propune amendamente la articolele actuluĭ trimis spre aprobare,«* şi înlocuirea lor cu cuvintele: *»ca orĭ-ce proiect de lege«.*

— Se consultă comisiunea regulamentuluĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, amendamentul propus de D. Mârzescu a fost respins de comisiune în majoritate de duoĭ, iar eŭ am fost în minoritate *pentru amendament.* Şi am fost pentru amendament în urma explicaţiunilor carĭ le a dat D. Mârzescu, în cestiunea tractatuluĭ cu Italia, unde s'aŭ făcut modificărĭ chiar în tractat prin un *articol adiţional*, prin care s'a rectificat o eróre recunoscută de ambele părţĭ.

Dacă nu se făcea acea rectificare, s'ar fi putut întêmpla ca un consul italian, fiind şi comerciant, să facă bancrută, fără a fi supus legeĭ ca ceĭ-alţĭ comercianţĭ.

Ministrul de atuncĭ a recunoscut erórea şi s'a priimit rectificarea propusă de D. Mârzescu ca raportor. Prin urmare, eŭ sunt pentru acest amendament propus aḑĭ de D. Mârzescu.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Mârzescu, şi se respinge.

— Se pune la vot art. 49 al comisiuneĭ, şi se priimesce.

— Se dă citire art. 47 devenit 50, nemodificat:

»Art. 47. Când discuţiunea e terminată, fie-care secţiune încheiă procesul-verbal în care se coprinde socotinţa majorităţeĭ şi a minorităţeĭ.«

D. I. Sebastian: D-lor, să'mĭ daţĭ voie să aduc la cunoscinţa D-vóstre o observaţiune care am putut'o face în practica parlamentară a secţiunilor. Se aduce un proiect de lege în discuţiunea secţiunilor, şi art. 47 devenit 50 care rĕmâne ne modificat e dupĕ

cum s'ar părea fórte clar, în cât secţiunile trebue să discute fie-care proiect de lege şi să consemneze într'un proces-verbal opiniunea majorităţeĭ şi a minorităţeĭ, şi cu majoritate absolută să numéscă un delegat care în unire cu delegaţiĭ secţiunilor celor-alte să transforme în proiect de lege deliberaţiunea şi coordonarea lucrărilor secţiunilor.

Am observat, însă, un lucru, că de multe orĭ în secţiunĭ, în loc să se facă o discuţiune care să fie în folosinţa proiectelor de legĭ şi să se judece în cunoscinţă de causă asupra lor, secţiunile abdică la dreptul acesta de a discuta şi numaĭ de cât se ḑice: pentru maĭ multă înlesnire să numim un delegat, şi delegatul nostru se va îrtruni cu delegaţiĭ ceĭ-alţĭ şi va face ce va crede de cuviinţă.

Dar óre acésta e îndeplinirea mandatuluĭ nostru?

Abdicarea acestuĭ drept în folosul uneĭ singure persóne, monopilisarea facultăţeĭ de a'şĭ manifesta opiniile de către un delegat al secţiunilor?

De şi dispositiunile art. 47 sunt clare, dar usul care se face în secţiunĭ e contra acestor dispositiunĭ, şi de aceea ar fi bine ca să introducem aci un remediŭ şi să obligăm pe fie-care secţiune să discute şi să încheiă proces-verbal...

O voce: Acésta e în regulament.

D. Sebastian: Dar dacă nu se practică!

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Se practică, dar ce censură propunĭ D-ta în secţiunĭ?

D. Sebastian: Nu e vorba de censură, e vorba de o mĕsură practică.

Iată dispositiunile art. 47.

»Art. 47. Când discuţiunea e terminată, fie-care secţiune încheiă procesul-verbal în care se coprinde socotinţa majorităţeĭ şi a minorităţeĭ.

Se póte adăoga la acest art. o singură clausă: ca nicĭ o dată să nu se delege unul din membriĭ secţiunilor ca să scutéscă pe secţiunĭ de a discuta, ci să discute maĭ ânteiŭ secţiunile proiectele în sânul lor, articol cu articol, şi numaĭ atuncĭ discuţiunea să se considere ca terminată când opiniunea majorităţeĭ şi a minorităţeĭ se va consemna într'un proces-verbal şi apoĭ se va procede la numirea unuĭ delegat.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, acest articol este destul de limpede, el coprinde în tocmaĭ ideia D-luĭ senator Sebastian, căcĭ articolul ḑice: »Când discuţiunea este terminată, fie-care secţiune încheiă procesul-verbal în care se coprinde socotinţa majorităţeĭ şi a minorităţeĭ.«

Va să ḑică în secţiunĭ urméḑă o discuţiune care, fiind terminată, se încheiă despre acésta proces-verbal în care se coprinde socotinţa majorităţeĭ şi a minorităţeĭ. D. Sebastian spune că se întêmplă, în unele secţiunĭ, de se numesce delegat fără a se face discuţiune. Eŭ mărturisesc că s'a întêmplat acest lucru, dar când? Atuncĭ când toţĭ membriĭ aŭ cunoscut proiectul de o mică importanţă, 'şĭ aŭ format lesne opiniunea şi aŭ manifestat'o alegênd şi un delegat. Dar când s'ar ivi un protest saŭ opiniĭ contrariĭ, neapărat că s'ar urma discuţiunĭ maĭ întinse. Aşa fiind, cred că articolul este destul de explicit şi numaĭ este nevoe de nicĭ un amedament.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, iată amendamentul propus de D. Sebastian la art. 50 devenit 53:

»Propun ca la finele art. 47 devenit 50 să se adaoge că secţiunile nu vor putea numi delegaţĭ de cât dupe încheiarea unuĭ proces-verbal în care să se cunóscă opiniunea înscrisă a majorităţeĭ şi a minorităţeĭ.«

— Ne fiind 5 D-nĭ senatorĭ carĭ să 'l susţină, acest amendament se înlătură.

— Se pune la vot art. 47 devenit 50, şi se priimesce.

— Art. 48, 49 şi 50 rĕmân nemodificate.

— Art. 54, modificat, se priimesce.

— Art. 52, vechiŭ, rĕmâne nemodificat.

— Art 53 devenit 56 se admite cu modificarea comisiuneĭ.

— Se pun la vot succesiv fără discuţiune art. 57, 58, 59, 60, 61 până la 62 devenit 65 carĭ se priimesc cum s'aŭ modificat de comisiune.

D. C. Urdăreanu: O simplă lămurire aşĭ vrea să bine-voiască a 'mĭ da onor. D. raportor:

Discuţiunea generală a proiectelor se face dupe ce se citesce în total proiectul de lege; ar fi bine ca să se scie că nu se póte închide discuţiunea generală de cât dupe ce în total se citesce proiectul de lege.

D. raportor, Al. Orĕscu: Este în us, şi în regulament, este ḑis curat.

— Se pune la vot art. 62 devenit 65, şi se priimesce.

— Art. 63 devenit 66 rĕmâne ne modificat.

— Se citesce art. 64 devenit 67, şi punêndu-se la vot se priimesce cum s'a modificat de comisiune.

— Se citesce art. 65 devenit 68.

D. C. Urdăreanu: Care este raţiunea ca să se ḑică că dacă o propunere are maĭ mult de 7 iscăliturĭ să nu 'ĭ se dea curs?

Cred că este eróre; trebuie să se ḑică dacă are maĭ puţine iscăliturĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: Acéstă dispositiune este pusă într'adins şi este fórte liberală, pentru că mergênd din senatorĭ în senatorĭ şi rugându'ĭ să subscrie o propunere se fac presiunĭ şi se prejudecă cestiunea, şi regulamentul nu permite acésta, tocmaĭ pentru libertatea discuţiuneĭ şi a cugetăreĭ fie-căruĭ senator.

Şi regulamentul vechiŭ şi cel modificat este aşa, şi vĕ rog să 'l menţineţĭ.

— Se pune la vot art. 65 devenit 68, şi se priimesce cu modificarea comisiuneĭ.

—*D. raportor, Al. Orĕscu*, citesce art. 66 devenit art. 69 cu modificarea comisiuneĭ:

Art. 69. »In cursul discuţiuneĭ, orĭ-ce senator póte propune amendamente, sub-amendamente saŭ articole adiţionale la proiectul de lege saŭ la conclusiunile ce se discută.

»Amendamentele, sub-amendamentele saŭ articolele adiţionale trebue să fie redactate în scris, subscrise şi depuse la biuroŭ, şi nu se pun în discuţiune de loc numaĭ dacă, dupe o citire şi desvoltare din partea autoruluĭ, s'ar sprijini de cincĭ senatorĭ.

»La proiectele de legĭ pentru aprobarea unuĭ tractat saŭ a uneĭ convenţiunĭ cu verĭ o putere străină nu se pot propune nicĭ amendamente, nicĭ sub-amendamente, nicĭ articole adiţionale.

»Votul se va pune numaĭ pentru priimire, saŭ respingere.«

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Sefendache are cuvêntul asupra art. 69.

D. Sefendache: D-lor, când dispositiunile prevĕḑute în acest articol s'aŭ tratat cu ocasiunea discuţiunilor în secţiunĭ, încă de alaltă-erĭ făcusem atent pe onor. Senat că nu e bine ca tótă activitatea, tot mersul şi orĭ ce mişcare a Senatuluĭ să fie prevĕḑută de regulament, în cât să nu se pótă face nimic fără să fie totul prevĕḑut. De multe orĭ, însă, cine voesce să prevadă prea mult şi să probeze prea mult, nicĭ nu prevede, nicĭ nu probéză în destul. Am ḑis că ar fi fost bine să se ştérgă din acest articol dispositiunile acestea carĭ se cer, că la tractate să nu se facă amendamente şi sub-amendamente. Şi ḑiceam acésta, se înţelege de sine, că orĭ de câte orĭ s'aŭ făcut convenţiunĭ orĭ tractate, nicĭ o dată în Senat şi în Cameră, nu a pretins cine-va ca să facă *amendamente* şi *sub-amendamente* pe carĭ să le înscrie îndată în acele tractate, ci numaĭ să le indice guvernuluĭ pentru ca el, în înţelegere cu guvernul contractant, să modifice tractatul în unele puncte.

Prin urmare, pentru ce, când nicĭ o necesitate nu a predominat, să veniţĭ acum să prevedeţĭ acéstă restricţiune a dreptuluĭ Corpurilor legiuitóre? Iată ce ḑiceţĭ D-vóstre în aliniatul ultim al acestuĭ articol: Că votul se va face *pentru respingere saŭ priimire*. Aţĭ prevĕḑut tot? Nu. Pentru ce? Pentru că se póte întêmpla asupra unuĭ tractat saŭ convenţie care se discută înaintea D-vóstre să nu se céră de îndată respingerea saŭ admiterea, ci să se céră un termen dilatoriŭ adică *să se amâne* votarea tractatuluĭ până când va veni o modificare care se cere de Senat, şi se va vedea dacă şi partea cea altă, în adevĕr, are să o priimescă saŭ nu. Eĭ bine, în modul cum e redactat acest articol, nu puteţĭ cere un termen dilatoriŭ saŭ amânarea pentru că sunteţĭ strînşĭ de dispositiunea aliniatuluĭ final al acestuĭ articol, că votarea se face »saŭ pentru priimire saŭ pentru respingerea tractatuluĭ«. Eĭ bine, póte să fie votarea şi pentru amânare şi pentru altă dispositiune.

D. Mârzescu v'a citat un cas când, în urma observaţiuneĭ sale ca raportor, s'a introdus prin amânare şi bună înţelegere între guvernele respective, un *articol adiţional* care împlinea o lacună a tractatuluĭ italo-român.

De ce voiţĭ să vĕ restrângeţĭ dreptul D-vóstre şi posibilitatea de a se face o asemenea rectificare în un alt cas?

D-vóstre sciţĭ că sunt usurile diplomatice pe carĭ Parlamentul le a respectat tot-d'auna şi nu era necesitate a se prevedea în regulamentul nostru asemenea restricţiunĭ.

sunt dispositiunĭ ale dreptuluĭ ginţilor carĭ nu sunt codificate, şi cu tóte acestea se urméză dupe ele. Propun, dar, un amendament ca să se ştérgă şi partea din urmă a articolului acesta, ca inutilă, căcĭ se înţelege de la sine că Senatul va vota, în cele din urmă, pentru priimirea saŭ respingerea unuĭ tractat.

D. C. Urdăreanu: D-lor, într'adevĕr, ca impresiune generală, D. Sefendache are dreptate; îmĭ pare rĕŭ, însă, că nu sunt de acord în tóte cu D-sa.

Art. 49, care s'a votat deja, dice că la convenţiunĭ nu se póte propune amendamente în secţiunĭ. Ce face art. 69? Reediéză aceeaşĭ idee pentru şedinţa publică. Când ministrul de externe aduce o convenţiune ea este deja semnată de puterea străină cu care tratéză; e un lucru desbătut şi cumpĕnit şi nu se póte modifica voinţa putereĭ cu care tratezĭ prin un amendament al Parlamentuluĭ. Art. 69 fiind, dar, o repetiţiune a principiuluĭ pus în art. 49, care a fost deja votat, eŭ cred că trebue să 'l votăm şi pe acesta ca o consecinţă fatală.

D. Gr. Buicliu: D-lor, la art. 69, unde se reguléză modul cum se pune votul în şedinţă publică, există o excepţiune întru cât privesce tractatele şi convenţiunile internaţionale; pentru aceste acte, dice articolul: votul nu va putea fi pus de cât *pentru priimire saŭ respingere*.

S'a ridicat discuţiunea atuncĭ când a fost vorba de articolul 49 privitor la discuţiunea acelor acte în secţiunĭ, şi uniĭ aŭ propus ca libertatea ce are Senatul de a discuta, de a putea pune amendamente şi sub-amendamente să fie menţinută şi pentru actele acelea carĭ se încheiă cu alte puterĭ, şi Senatul a respins acele propunerĭ cu multă drepiate şi pentru raţiunĭ fórte puternice. Noĭ, în genere, suntem ţinuţĭ a face legĭ carĭ sunt venite saŭ din partea guvernuluĭ saŭ din iniţiativa parlamentară; aceste legĭ sunt opera nóstră deplină. Avem dreptul să aducem la ele amendamente şi sub-amendamente; când este vorba, însă, de tractate, de convenţiunĭ, de acte internaţionale nu avem noĭ aceeaşĭ acţiune, nu suntem chemaţĭ noĭ de a face acele acte internaţionale, ci suntem chemaţĭ de a face numaĭ ceea ce se usitéză, de a le aproba saŭ de a le desaproba; şi lucrul acesta este corect şi chiar constituţional, căcĭ încheiările unor asemenea acte nu aparţin de cât putereĭ executive.

Dacă, dar, lucrul este aşa, excepţiunea de a nu se putea pune la asemenea acte amendamente şi sub-amendamente trebue absolut să se trécă şi în acest articol 69, care vorbesce de discuţiunea lor în şedinţă publică, precum s'a trecut şi în articolul 49 care privesce discuţiunea lor în secţiunĭ.

D. Sefendache a făcut observaţia că textul acestuĭ articol este restrictiv şi că face rĕŭ că prevede numaĭ duoĕ hipotese: aceea de *admitere saŭ respingere*, căcĭ, adaogă D-sa, nu este vorba de a pune amendamente saŭ sub-amendamente, dar că s'ar putea ajunge la *o amânare*.

Eŭ cred, însă, că acest text trebue menţinut tocmaĭ pentru că el exclude acéstă posibilitate de amânare; un tractat, o convenţiune şi orĭ ce act cu străiniĭ, se încheiă de puterea executivă care nu aştéptă de cât aprobarea saŭ desaprobarea nóstră, şi o amânare nu ar fi alt de cât o respingere indirectă.

Pentru asemenea acte internaţionale votul, însă, trebue să fie pus pe faţă în mod lămurit.

Se póte întêmpla, însă, o altă ipotesă, şi asupra căreea a făcut alusiune D. raportor, că o eróre se póte strecura într'un asemenea act, o eróre materială, bine înţeles, şi că pentru acésta ar fi loc de a se face o îndreptare, fără a se respinge tractatul. Dar nu printr'o *amânare*, care ar echivala cu *respingerea*, se póte face acea rectificare! Şi iată cum: s'ar putea deştepta atenţiunea ministruluĭ asupra eroreĭ înainte de a se vota, şi nimic nu va împedica în acest cas pe ministru, dacă va găsi de cuviinţă, să provóce cestiunea şi să suspende votarea pentru a se îndrepta erórea şi pe urmă să venim noĭ la votarea aceluĭ tractat.

Pentru aceste cuvinte, dar, cred că excepţiunea pentru votarea tractatelor pusă în articolul acesta 69 este logică, şi că propunerea ce ni se face pentru a suprima acéstă excepţiune, este maĭ ântêiŭ contrarie cu ceea ce am votat la art. 49 pentru discuţiunea unor asemenea acte în secţiunĭ, şi este contrarie şi principiilor şi usurilor internaţionale şi procedeurilor parlamentare. Prin urmare, sunt pentru art. 69 aşa cum este redactat.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Suspend şedinţa pentru 5 minute.

— La redeschiderea şedinţeĭ, D. preşedinte acordă cuvêntul D-luĭ raportor.

D. raportor, Al. Orescu: D-lor, iată amendamentul propus de maĭ mulţĭ D-nĭ senatorĭ la ultimul alineat al art. 69.

Alineatul comisiuneĭ este ast-fel redactat:

»Votul se va pune numaĭ pentru priimire saŭ respingere«.

Amendamentul propus este ast-fel redactat:

»Votul se va pune pentru *amânare*, pentru priimire saŭ respingere«.

D. Toma Marocneanu: D-lor senatorĭ, mie 'mi se pare că textele regulamentuluĭ se conciliéză între ele de minune, şi iată cum:

In art. 33 vedem o regulă generală care stabilesce modul introducereĭ uneĭ legĭ fără excepţiune, pe când în art. 69 vedem o excepţiune la regula generală. Dar fie-care dispoziţiune din lege se explică şi se aplică dupe intenţiunea ce a avut legiuitorul la confecţionarea sa.

Art. 33 din regulamentul nostru, dice:

»Art. 33. Cererile de ordine de di, de prioritate, cestiunea prealabilă, adică cestiunea de se priimesce saŭ nu proiectul în discuţiune, *cestiunea de amânare*, adică cestiunea de a se amâna desbaterea pentru altă di hotărîtă saŭ nehotărîtă, aŭ preferinţă asupra cestiuneĭ principale«.

Acum, dacă art. 33 îl considerăm ca basă, ca regulă generală, urméză să considerăm că acest art. 69 nu ese din previsiunile art. 33, că, adică la punerea în discuţiune a uneĭ legĭ orĭ care, fie şi aceia a unuĭ tractat, art. 69 este considerat că intră în previsiunile art. 33 şi merge de acord cu dênsul. De aceea, cred că este de prisos să se maĭ adaoge la art. 69 verĭ o modificare în privinţa amânăreĭ uneĭ legĭ, dacă Senatul priimesce astădĭ acest articol 69 cu condiţiunea că trebue să ţină sémă şi de previsiunile carĭ le-a avut Senatul la confecţionarea articoluluĭ 33 din regulament.

Amendamentul propus, dar, îl consider de prisos.

D. L. Paciurea: D-lor, găsesc că facem rĕŭ a introduce acéstă mică schimbare în art. 69, şi iată pentru ce:

Art. 33, precum a remarcat'o fórte bine colegul nostru, D. Marocneanu, prevede că în orĭ-ce discuţiune a nóstră, *cestiunea de amânare* este posibilă în orĭ-ce cas, ca *cestiune prealabilă*. Chiar în casul de a se discuta în Senat un proiect de lege privitor la un tractat, acéstă cestiune se póte pune la începutul discuţiuneĭ, adică înainte de a intra Senatul în discuţiune şi înainte de a se pune la vot.

Când, însă, presupuneţĭ, de exemplu, lucrul următor: că Senatul a discutat în discuţiune generală un proiect de tractat şi 'l a votat de sus până jos şi pe urmă, dupe închiderea discuţiuneĭ, vine cestiunea votuluĭ, atuncĭ, cu acest articol 69 uniĭ membri aĭ Senatuluĭ ar putea dice: D-lor, eŭ am dreptul dupe art. 69 să propun cererea de *amânare*, şi conform cu acest articol propun să se amâne votarea proiectuluĭ de tractat; ast-fel, dar, dacă s'ar găsi o majoritate saŭ numaĭ câţĭ-va carĭ să susţină părerea acestuĭ D. senator, trebue să se pună la vot *cestiunea de amânare*. In asemenea împregiurare găsesc că este un lucru maĭ mult de cât ciudat şi fără precedent în analele diplomatice şi parlamentare, ca dupe discutarea unuĭ tractat întreg de un corp legiuitor şi în momentul procedăriĭ la vot să se pună *cestiunea de amânare*, şi gândesc că n'a fost acésta intenţiunea nicĭ chiar a propunĕtoruluĭ amendamentuluĭ.

Dacă, însă, ar fi numaĭ să se propună amânarea la începutul discuţiuneĭ, nu aveţĭ nevoe de nicĭ o modificare a articoluluĭ 69 ast-fel cum este conceput în proiect, fiindcă acest principiŭ există în art. 33 ast-fel cum este modificat.

Ceva maĭ mult, admiţênd propunerea ast-fel cum este făcută, ne punem în contradicţiune flagrantă cu art. 49 pe care 'l am votat şi prin care se dice că în secţiunĭ nu se face nicĭ o cestiune nicĭ de amânare, nicĭ de modificare a articolelor unuĭ tractat, ci trebue priimit saŭ respins acel tractat ast-fel cum se presintă.

In desbaterea secţiunilor cred că se face o lucrare seriósă, căcĭ acolo se desbate, în adevĕr, un tractat cu o putere străină cu tótă libertatea şi minuţiositatea. Dar dacă nu daţĭ secţiunilor acest drept de a amenda

tractatul, cum voiţi să 'l daţi Senatului în discuţiunea pe articole în şedinţă publică.

Prin urmare, eŭ găsesc că noi am face un lucru neregulat, incorect, primind acest amendament, şi chiar dacă vreţi să puneţi acest amendament cu ori-ce preţ, nu 'l puneţi ast-fel, căci daţi voe unui membru al Senatului să céră amânarea dupe discutarea şi votarea chiar în secţii a tractatului, ceea ce nu se póte admite.

Pentru numele lui Dumnedeŭ, să nu facem un lucru care să nu aibă nici un fel de şir, de corectitudine, să nu facem un lucru care contradice alte dispositiuni deja admise ale regulamentului nostru.

Prin urmare, vě rog să respingeţi amendamendul şi să rěmână articolul 69 ast-fel cum este redactat de comisiune, fiind fórte clar, şi să rěmână, bine înţeles, că la începutul discuţiunei ca *cestiune prealabilă* se póte cere *amânarea* unui proiect de tractat încheiat între duoĕ state. Acésta este o regulă generală; prin urmare, nu mai este de dorit şi de cerut nimic alt-ceva.

Sunt, dar, pentru respingerea amendamentului.

D. Em. Flondor: D-lor senatori, sunt unul din cei cari aŭ semnat amendamentul care s'a propus şi care prevede, între altele, ca dreptul Senatului să fie un drept nu tocmai pus la dispositiunea puterei executive într'un mod absolut, ci să fie un drept care să autorise pe fie-care membru al Senatului ca, ori când va crede că este necesar de a cere amânare, să o pótă cere.

D-lor, atât D. Marocneanu, cât şi D. Paciurea fac o confusiune în ceea ce privesce invocarea art. 33 şi art. 49.

D. Marocneanu, dice: din momentul ce am votat art. 33 unde se prevede că în general, pentru tóte proiectele de legi cari se aduc în discuţiune, se póte cere amânarea, şi ca consecinţă acel art. 33 se póte aplica şi pentru tractate, aşa în cât nu mai este nevoe ca în art. 69 să se pună cuvêntul de »*amânare*, respingere saŭ admitere«.

Aci, repet, este confusiunea, şi iată de ce: Să vedem sub ce capitol este pus art. 69? El este pus sub capitolul întitulat: »*Despre discutarea şi votarea proiectelor de legi, etc*«. Art. 49 este sub capitolul privitor la discutarea în secţiuni, şi art. 33 sub capitolul privitor la *ţinerea şedinţelor*. Presupuneţi că o şedinţă este deschisă şi, dupe regulament, sunt anunţate deja proiectele la ordinea dilei. Dar póte să fie un proiect de lege *urgent* şi atunci vine biuroul şi, în înţelegere cu guvernul, cere Senatului să se amâne unele proiecte cari sunt în discuţiune ca să se voteze în urma proiectului cerut de urgenţă şi care póte fi relativ la un tractat. Aci nu se póte aplica art. 33 şi să se mai céră amânarea.

Art. 69, pe care 'l discutăm adi, prevede convenţiunile cari le putem avea cu ţĕrile strěine şi se face o excepţiune, prevĕdută în al. 2, care dice că nu se póte propune la convenţiuni saŭ tractate nici *amendamente*, nici art. adiţionale...

D. C. Urdăreanu: De ce?

D. Em. Flondor: Iată de ce, fiind-că asupra unei convenţiuni trebue concursul a duoĕ părţi, şi nu se póte modifica fără consimţimêntul ambelor părţi; de aceea s'a pus aliniatul acesta ca să nu se facă de Parlament nici o modificare. Insă, în ceea ce privesce dreptul Parlamentului de a discuta saŭ amâna votarea unui tractat, acésta nu se póte contesta.

Guvernul vine să céră ratificarea acelei convenţiuni de Parlament; dacă Parlamentul dice că nu 'l póte admite, atunci proiectul de lege se respinge. Acéstă respingere, însă, s'ar putea evita dacă s'ar admite propunerea de amânare pentru o chibzuire ulterióră asupra unei modificări posibile.

D. Marocneanu spune: din momentul ce avem art. 33, unde se prevĕd excepţiuni, ca cestiunea prealabilă de amânare, nu mai e trebuinţă să se prevadă şi aci. Apoi D-sa scie principiul că, dacă se prevede excepţiunea în art. 69, nu se mai póte aplica art. 33. Eŭ dic că e bună dispositiunea amendamentului nostru, fiind că la art. 33 se dice cu totul alt-ceva.

D-vóstre puteţi vota, dar eŭ nu voiŭ vota acest articol pentru că nu voiesc să fiŭ subordonat...

D. T. Marocneanu: Ai voe să respingi un tractat; de ce vorbesci de subordonare?

D. Em. Flondor: Da, poţi să respingi, dar alt ceva este respingerea şi alt ceva amânarea.

De ce să nu dic: te rog, D-le ministru, să amâni acest proiect de lege ca să ne mai consultăm şi să scim cum să votăm.

D. C. Urdăreanu: Să consultaţi pe alegĕtori?

D. Em. Flondor: Să se voteze cu consimţimêntul fie-căruia.

D. Paciurea: Alegĕtorii să 'ţi spună cum să votezi?

D. Em. Flondor: Da, alegĕtorii cari ne aŭ trimis aci ne cer socotélă. De aceia eŭ am propus dreptul de amânare spre a se putea face o ameliorare prin înţelegerea părţilor contractante.

D-vóstre prevedeţi în ultimul aliniat al art. 69 dispositiunea de a *admite saŭ respinge* un tractat. Poţi fórte bine admite saŭ respinge; dar când voeşci să respingi atunci miniştrii pot face o cestiune de încredere. Alt ceva e când fac o propunere *de amânare*, fiind că înţeleg ca cea-altă parte contractantă să mai amelioreze convenţiunea. E mai bine, cu alte cuvinte, a fi mai acomodanţi şi a înlesni înţelegerea cu puterile străine pentru interesele ţĕrii.

Iată de ce sunt de ideiă că cuvêntul de *amânare* este un cuvênt la locul sĕŭ în acest art. 69, ca să pótă ori când Senatul să vadă dacă e în interesul ţĕrei a se admite saŭ nu amânarea unei convenţiuni.

Eŭ, prin urmare, sunt pentru admiterea acestui *amendament*.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, amendamentul a fost cercetat de comisiune şi duoi membri: D. Millo şi eŭ 'l am priimit, iar D. Paciurea 'l a socotit de prisos.

— Se pune la vot amendamentul D-lui Sefendache.

Voci: Cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se pune la vot amendamentul cu bile.

— D-nii senatori proced la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votului:

Votanţi 36
Bile albe. 19
Bile negre 17

Votul e nul, îl vom reînoui în şedinţa viitóre.

Voci: Şedinţa pe mâine.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Eŭ cred, D-lor, că am putea să continuăm lucrarea. Până la orele 5 mai avem încă o jumĕtate de oră. (Aprobări).

— *D. raportor, Al. Orĕscu*, dă citire art. 67 devenit 70 cum s'a modificat de comisiune:

»Art. 70. Dacă amendamentul se sprijină de cinci senatori, Senatul îl póte trimite la comitetul delegaţilor de secţiuni saŭ la comisiunea respectivă, care îndată se retrage în camera conferinţelor spre a'l discuta şi supune Senatului opiniunea sa în aceeaşi şedinţă.

»Comitetul delegaţilor saŭ comisiunea delibereză *ori care ar fi numĕrul membrilor presenţi*.

»Votarea amendamentelor saŭ sub-amendamentelor se face dupe ordinea în care aŭ fost depuse la biuroŭ.

»Amendamentele se pun la vot înaintea propunerei principale, iar sub-amendamentele înaintea amendamentelor.«

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Negre are cuvêntul asupra art. 70.

D. N. Negre: D-lor, aşi dori să atrag atenţiunea D-vóstre asupra punctului acesta: »Comitetul delegaţilor saŭ comisiunea delibereză *ori care ar fi numĕrul membrilor presenţi*.« D-vóstre sciţi că comitetul delegaţilor în Senat nu póte să fie de cât în numĕr de cinci; când dici: »*ori care ar fi numĕrul membrilor presenţi*« vrea să dică că dacă ar fi numai unul saŭ chiar duoi s'ar discuta amendamentele şi schimba legea.

Eŭ cred că ar trebui cel puţin trei membri presenţi, căci altmintrelea s'ar da loc la neajunsuri, şi s'ar putea dice: »majoritatea comitetului delegaţilor«, când n'aŭ fost presenţi de cât unul saŭ duoi.

Eŭ propun, dar, următorul amendament:

»Comitetul delegaţilor saŭ comisiunea delibereză *fiind presenţi cel puţin majoritatea comisiunei*.«

D. raportor, Al. Orĕscu: Nu cred că e nevoe să mai faceţi amendament; D-vóstre aveţi dreptate în sensul acesta că tot-d'auna s'a deliberat cel puţin cu trei membri presenţi. Prin urmare, voiŭ rectifica în sensul acesta, fără să mai fie amendament, căci şi noi am înţeles tot ast-fel, ca să fie trei membri presenţi când delibereză.

D. N. Negre: A! Nu; eŭ cer să se dică: *majoritatea* comisiunei va decide. Iată sensul amendamentului meŭ.

— Amendamentul D-lui Negre, de şi e

susținut de 5 D-nĭ senatorĭ, votarea luĭ precum și a articoluluĭ se amână, comitetul delegaților nefiind în numĕr.

— Art. 71 și 72 se priimesc fără discuție.

— Se citesce art. 73, modificat de comisiune:

„Art. 73. Dacă Senatul n'a luat în considerațiune acel proiect de lege saŭ propunere, atuncĭ nu maĭ trece la discuțiunea articolelor în parte, și proiectul rĕmâne respins.

„Când un proiect de lege se compune numaĭ dintr'un singur articol, dupĕ ce se ia în considerațiune, se procede imediat la votarea luĭ prin bile.

„Discuțiunea unuĭ proiect de lege nu se póte întrerupe spre a se aduce în desbatere o altă cestiune fără un vot al Senatuluĭ."

D. Ienescu: Așĭ dori ca aliniatul prim de la art. 73 să se suprime ca inutil pentru că dacă un proiect de lege se pune în desbaterea Senatuluĭ și se ia în considerație, numaĭ atuncĭ se procede la discuțiunea pe articole, iar dacă nu se ia în considerație, este natural că nu maĭ încape discuție asupra articolelor.

Cât pentru cele alte duoĕ aliniate ar putea să figureze ca aliniate la art. 72.

D. raportor, Al. Orĕscu: Ar avea dreptate D. Ienescu în aparență, însă atuncĭ când se respinge luarea în considerație a unuĭ proiect de lege, trebue să declare președintele ceva, și acésta nu o póte face de cât în virtutea regulamentuluĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Bine-voițĭ, D-le Ienescu, a depune amendamentul înscris la biuroŭ.

— D. Ienescu formuléză amendamentul.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-or, se suspendă discuțiunea asupra amendamentuluĭ D-luĭ Ienescu nefiind comitetul delegaților în numĕr.

— *D. raportor, Al. Orĕscu,* dă citire art. 74, 75 carĭ rĕmân nemodificate.

— Se priimesc succesiv și fără discuțiune: art. 76, 77, 78 și 79, cum s'aŭ redactat de comisiune.

D. Gh. Sefendache: Cer cuvêntul in cestiune de regulament.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Avețĭ cuvêntul.

D. Gh. Sefendache: D-le președinte, fiind-că acum intrăm într'o materie nouĕ, asupra interpelărilor, și fiind-că vedețĭ că pe băncile Senatuluĭ nu prea sunt destuĭ membri, v'așĭ ruga să bine-voițĭ a amâna ședința pe mâĭne.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, de óre ce ora este înaintată, ridic ședința.

— Ședință publică mâĭne la orele 2 p. m.

DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

IMPRIMERIA STATULUI

No. 19

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 14 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Em. Flondor, T. Marocneanu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 84 D-niĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 30 D-niĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Christescu T., Cincu Ant., Diamandi I., Simionescu, Râmniceanu D., Sofian N., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vally Angel, Vericeanu N. C., Vidraşcu C. D., Ianov I., Fotin G. Constantin.

In congediŭ:

D. Sturdza M. Gr.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Alexescu G., Alexiu C., Atanasiu I., Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu N., Poni P., Sassu P. V., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Stroiescu I., Tatos Hr., Vlădescu M. (general), Zerlenti Chr., Culianu N.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ sedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă congediŭ de 6 ḍile D-luĭ C. Fotin.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ suplica maĭ multor locuitorĭ din comuna Ghimpeţeni, judeţul Teleorman carĭ se rógă a se scóte în vîndare loturile rĕmase nevîndute de pe moşia Statuluĭ Slobozesci-Barza.

— Se trimite la comisia de indigenate suplica D-luĭ Ion Petrişor, care se rógă a 'i se recunósce calitatea de cetăţĕn român.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḍileĭ. La ordinea ḍileĭ avem continuarea discuţiuneĭ pe articole a regulamentuluĭ Senatuluĭ.

D. Em. Flondor: D-lor senatorĭ, dupe cum cunósceţĭ, ierĭ ne am oprit cu discuţiunea la art. 69 din regulamentul nostru. Acest articol, şi anume ultimul sĕŭ aliniat, care prevede că votul tractatelor saŭ convenţiunilor cu alte state nu póte fi dat de cât *pentru priimire saŭ respingere*, a dat loc la o discuţiune atât pentru, cât şi contra. Acéstă discuţiune s'a făcut asupra amendamentuluĭ propus ca la acest aliniat să se intercaleze şi cuvintele că votul póte fi dat şi *pentru amânarea* votăreĭ uneĭ convenţiunĭ.

D. C. Urdăreanu: S'a închis discuţiunea asupra acestuĭ amendament.

D. Em. Flondor: Amendamentul eŭ 'l am propus şi dupe regulament propunĕtorul are dreptul să şi'l retragă. Eŭ voesc să vĕ comunic că'mĭ retrag amendamentul pentru a propune un altul.

D. G. Sefendache: Eŭ am propus acest amendament. Reclam paternitatea luĭ. (Ilaritate).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, discuţiunea asupra amendamentuluĭ propus la acest articol s'a închis în şedinţa de ierĭ, nimenĭ nu maĭ póte vorbi asupra luĭ.

Vocĭ: Aşa este.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dar de óre-ce discuţiunea asupra art. 69 nu este închisă, ci ea este închisă numaĭ asupra amendamentuluĭ, D-vóstră puteţĭ propune un noŭ amendament.

D. Em. Flondor: D-lor senatorĭ, am un amendament noŭ al căruĭ conţinut este că în privinţa votăreĭ tractatelor *să se suprime cu totul ultimul aliniat al art. 69* care ḍice: *votul se va pune numaĭ pentru priimire saŭ respingere.«*

Acéstă frasă urmézá să se excludă din acest articol de óre-ce, dupe cum sciţĭ, în discuţiunea care s'a urmat ierĭ, era cestiunea de a se sci dacă convenţiunile saŭ tractatele pe carĭ le facem cu puterile cele-alte ar putea să se amâne atuncĭ când Senatul ar voi cu consimţimêntul miniştrilor. Dar în discuţiunea care s'a urmat asupra amendamentuluĭ propus nu se prevedea acest aliniat şi astăḍĭ, dupe înţelegerea pe care am avut'o cu colegiĭ noştri, am subsemnat şi eŭ un alt *amendament* care are conţinutul pe care 'l am spus şi care are de scop de a împăca atât disposiţiunile articoluluĭ 69, cât şi pe ale articoluluĭ 33 întru cât cestiunea de amânare era prevĕḍută în articolul 33.

Eŭ aşĭ ruga pe D. ministru să binevoiască a declara dacă se unesce cu acest amendament, căcĭ mie 'mĭ se pare că acest amendament elucidéză cu desĕvârşire cestiunea şi nu se maĭ póte obiecta verĭ-o autonomie între numitele articole.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor, din discuţiunea care s'a urmat ierĭ s'a vĕḍut că a fost óre care mică confusiune în spiritul uneĭ părţĭ din onor. Senat asupra înţelegereĭ ce se putea da ultimuluĭ aliniat al art. 69, căcĭ s'a creḍut de uniĭ că prin acest aliniat se suprimă ideia de amânare asupra proiectelor de legĭ carĭ se presintă onor. Senat pentru ratificarea unor convenţiunĭ. Acésta, însă, nu există, şi art. 33 prevede că cestiunea de amânare are precădere în discuţiunea orĭ căreĭ legĭ.

Prin urmare, aşa fiind, este bine înţeles că la orĭ ce proiect de lege, fie ó lege generală, fie pentru aprobarea uneĭ convenţiunĭ, se póte propune amânarea ca *cestiune prealabilă* înaintea discuţiuneĭ proiectuluĭ, şi se înţelege de sine că în discuţiunea pentru amânare se pot da tóte argumentele pe carĭ le comportă tótă propunerea acésta; aşa că cestiunea de amânare fiind o dată tranşată se reintră în discuţiunea generală. Acolo este adevĕrat că art. 69 prevede că nu se pot propune amendamente; sub-amendamente, saŭ articole adiţionale la o convenţiune. Acest principiŭ general este recunoscut şi de regulamentul frances, şi acolo este un articol care prevede acésta, şi printr'o frasă complimentară, ḍice că votul nu se póte pune de cât pentru *priimire saŭ respingere.*

Acésta confirmă excluderea propunereĭ orĭ căruĭ amendament. Dar fiind-că póte din înduoiala unor D-nĭ senatorĭ,—între carĭ şi D. Flondor, — se putea vedea că prin acéstă frasă se suprimă, pentru legea convenţiunilor, disposiţiunea art. 33, relativă la propunerea de amânare ca cestiune *prealabilă*; D. Flondor a cerut suprimarea acestuĭ din urmă aliniat al art. 69.

Vĕ rog, dar, să bine-voiţĭ a respinge amendamentul de ierĭ şi a vota, dacă voiţĭ, pe acesta care înlătură orĭ ce bănuială.

D. L. Paciurea: Am avut onórea ierĭ de a combate amendamentul propus de D. Sefendache şi subscris şi de D. Flondor; astăḍĭ vĕd că dupe 24 ore de reflexiune D. Flondor revine la maĭ bune sentimente şi acolo unde ne acusa pe noĭ de confusiune, recunósce că noĭ aveam dreptate. In adevĕr, astfel cum era conceput articolul, acel amendament ar fi făcut o mare confusiune în regulament; sunt de părerea D-luĭ ministru de resbel că cestiunea prevĕḍută şi tranşată prin art. 33, şi era inutil de a reveni asupra acesteĭ cestiunĭ în art. 69, căcĭ art. 69 astfel cum este conceput este fórte în conformitate cu art. 33 şi nu jicnesce în nimic principiile puse într'însul. Dacă, însă, Senatul voesce, fiind-că s'a început discuţiunea asupra unuĭ punct puţin lămurit, să suprime aliniatul din urmă, liber este să o facă, dar nu vĕd nicĭ o necesitate de a se adăoga saŭ a se şterge o iotă din art. 69. Eŭ menţin acest articol cum este redactat căcĭ este fórte logic.

D. G. Sefendache: D-lor, se vede că suntem, ca să ḍic aşa, un *interegn;* se vede că regulamentul în vigóre este în agonie, are să dispară şi să fie înlocuit cu altul; şi aḍĭ fiind-că nu avem nicĭ regulamentul vechiŭ, nicĭ pe cel noŭ, putem face multe lucrurĭ chiar afară din regulament! Ceea ce se face aḍĭ arată că óre cum Senatul n'are regulament, de vreme ce cea d'ântêiŭ lucrare a Senatuluĭ la deschiderea şedinţeĭ de aḍĭ era a procede la vot asupra unuĭ amendament care nu întrunise majoritate. In loc să procedăm, însă, la vot ne pomenim că parte din D-niĭ senatorĭ carĭ aŭ iscălit acel amendament, 'şĭ retrag iscăliturile! Dar ce suntem în timpul regulamentuluĭ organic, orĭ în timpul luĭ Caragea, când se obicĭnuia a se retrage iscăliturile?!

Noĭ scim că dupe ce s'a închis discuţiunea asupra unuĭ amendament şi s'a pus la vot nu se maĭ pot retrage iscăliturile.

In ceea ce se atinge de mine, amendamentul care este propus aḍĭ este în favórea opiniunilor mele. Constat, însă, că procedura nu este regulamentară şi se face un rĕŭ precedent.

Senatul aḍĭ nu póte să facă alt-ceva de

cât să voteze din noŭ amendamentul meŭ de ierĭ, fără a se maĭ face discuţiune.

De óre ce suntem ajunşĭ la art. 80 şi amendamentul acela este relativ la art. 69, acum numaĭ se póte veni cu un noŭ amendament saŭ sub-amendament şi a se redeschide discuţiunea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Onor. D. Sefendache a voit să facă spirit în socotéla regulamentuluĭ nostru, însă numaĭ cestiune de regulament nu a tratat. Am onóre să spun D-luĭ Sefendache că biuroul este în regulament, şi nicĭ o dată nu va permite preşedintele D-vóstre să jóce cu regulamentul. (Aplause.)

Acum să vedeţĭ cum s'a procedat: când s'a discutat acel art. 69, s'a propus un amendament; comisiunea, însă, nu era în numĕr şi se aştepta până să vină D. Paciurea. Acel amendament punêndu-se la vot n'a întrunit majoritatea regulamentară şi am ḑis de atuncĭ că articolul acela se suspendă; nu s'a închis, prin urmare, discuţiunea asupra luĭ, nu s'a pus nicĭ la vot acel articol. Dovadă despre acésta este că nu puteam pune la vot un articol a căruĭ sórtă era necunoscută, de óre-ce era să fie modificat prin amendament.

Ca să nu se pérdă timpul Senatuluĭ din causa aceluĭ articol, am ḑis că vom merge înainte cu discuţiunea celor alte articole, reservând acel articol 69 să se discute în şedinţa viitóre. Astă-ḑĭ nu s'a pus în discuţiune de loc acel amendament de ierĭ de óre-ce fiind votul nul urma să fie din noŭ pus la vot. Insă articolul 69 fiind ne votat era în drept orĭ-ce D. senator să propună suprimarea unuĭ aliniat din acel articol.

Aşa, dar, discuţiunea care s'a urmat aḑĭ a fost asupra nouluĭ amendament al D-luĭ Flondor; iar dacă D. Flondor a ḑis că 'şĭ retrage amendamentul de ierĭ, am avut onórea a 'ĭ spune că nu póte face acésta de óre-ce Senatul este sesisat de dênsul. Discuţiunea nu este închisă asupra articoluluĭ 69; decĭ dupe ce veţĭ hotărî asupra amendamentuluĭ propus ierĭ de D. Sefendache, şi dacă nu se va priimi acel amendament, el va face parte din articol, iar dacă se va respinge, va veni rândul amendamentuluĭ D-luĭ Flondor, şi în urmă voiŭ pune la vot articolul împreună cu amendamentul votat.

Vedeţĭ, dar, că biuroul este fórte în regulă, şi rĕŭ a făcut D. Sefendache dacă a ḑis că biuroul se jócă cu regulamentul. (Aplause).

D. G. Sefendache: In urma acestor explicaţiunĭ sunt satisfăcut.

Eŭ am ḑis că nu trebue să procedem ast-fel la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum discuţiunea este închisă. Vom procede la votarea amendamentuluĭ de ierĭ, al căruĭ vot a rĕmas nul. Iată acel amendament:

»Votul se va pune pentru *amânare*, pentru priimire saŭ pentru respingere.«

Votul de ierĭ a fost nul, precum am avut onóre să vĕ spun, fiind 19 pentru şi 17 contra.

Voiŭ pune din noŭ acel amendament la vot, şi dacă se va respinge, atuncĭ voiŭ pune la vot amendamentul D-luĭ Flondor.

—Se pune la vot cu bile amendamentul D-luĭ Sefendache.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	55
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	15
Bile negre	40

Senatul a respins amendamentul.

Acum rog pe comisiune să se pronunţe asupra celuĭ de al duoilea amendament al D-luĭ Flondor.

— Comisiunea deliberéză.

D. raportor, Al. Orĕscu: Amendamentul D-luĭ Flondor propune suprimarea ultimuluĭ aliniat de la art. 69 care este: »*votul se va pune numaĭ pentru priimire saŭ respingere.*«

Comisiunea în majoritate de duoĭ membri e pentru acest amendament, adică eŭ şi D. Millo *pentru*, iar D. Paciurea e *contra*.

Cuvintele carĭ le dă D. Paciurea sunt, că e de prisos să se suprime aliniatul acesta, de vreme ce art. 33 prevede casul de amânare ca cestiune prealabilă, şi în privinţa votăreĭ convenţiunilor este cunoscut şi admis principiul de a se vota pentru admitere saŭ respingere în total.

D. Marocneanu în discursul D-sale de ierĭ a explicat că art. 33 se aplică şi în privinţa convenţiunilor ca pentru orĭ-ce altă lege.

D. ministru de asemenea priimesce şi D-sa acéstă suprimare a ultimuluĭ aliniat al art. 69; prin urmare, sunt de părerea D-luĭ ministru ca să se priiméscă acest amendament, rămânênd în vigóre art. 33 pentru legĭ şi pentru convenţiunĭ.

— Se pune la vot cu bile acest amendament:

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	53
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	48
Bile negre	5

Senatul a adoptat amendamentul.

— Se pune la vot art. 69 împreună cu amendamentul, şi se priimesce.

—*D. ministru al domeniilor, P. P. Carp*, dă citire Mesagiilor regale cu următórele proiecte de legĭ:

I. Proiectul de lege votat de Cameră pentru scutirea D-luĭ Ilie Hagi Sandu Dudea de plata sumeĭ de leĭ 3.803 banĭ 13 ce datoresce din delicte silvice Statuluĭ.

II. Idem, relativ la modificarea art. 1 din legea pentru vênḑarea de loturĭ pentru facerea de case particulare pe lângă băile Statuluĭ.

III. Idem, relativ la autorisarea ministeruluĭ domeniilor de a da în întreprindere prin licitaţiune publică, saŭ pe cale de concesiune exploatarea staţiunilor balneare ale Statuluĭ;

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se vor trimite la secţiunĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor senatorĭ, la art. 70, aliniatul al duoilea, D. Negre a propus *amendamentul* următor:

»*Comitetul delegaţilor saŭ comisiunea deliberéză faţă fiind cel puţin majoritatea membrilor de care este compus*».

Motivele D-luĭ Negre sunt că, dupe redacţiunea articoluluĭ, ar resulta că comitetul delegaţilor saŭ comisiunea ar putea delibera şi numaĭ cu un membru present şi ḑice D-sa: ce fel de deliberare ar fi aceea?

D. Paciurea şi D. Millo din comisiune ḑic ca să nu se modifice aliniatul, căcĭ de vreme ce se ḑice că *orĭ care ar fi numĕrul membrilor* se înţelege de sine că vor fi cel puţin duoĭ şi aceia vor delibera, şi în casul când ar fi duoĭ, chiar dacă unul ar fi *pentru* şi cel-alt *contra*, rĕmâne ca Senatul să hotărască prin votul sĕŭ de care opiniune va fi. Eŭ sunt *pentru amendament*, dar comisiunea în majoritate a fost contra.

— Se constată că sunt cincĭ D-nĭ senatorĭ carĭ susţin amendamentul.

— Se pune la vot prin ridicare de mâinĭ amendamentul D-luĭ N. Negre, şi votul fiind înduoios, se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	19
Bile negre	24

Votul este nul şi se va reînoui la şedinţa viitóre.

Acum trecem la articolele următóre.

— Art. 71 şi 72 se admit fără discuţiune cum aŭ fost redactate de comisiune.

— Se citesce art. 73 al comisiuneĭ:

»Art. 73. Dacă Senatul n'a luat în consideraţiune acel proiect de lege saŭ propunere, atuncĭ nu maĭ trece la discuţiunea articolelor în parte şi proiectul rĕmâne respins.

»Când un proiect de lege se compune numaĭ dintr'un singur articol, dupe ce se ia în consideraţiune, se procede imediat la votarea luĭ prin bile.

»Discuţiunea unuĭ proiect de lege nu se póte întrerupe spre a se aduce în desbatere o altă cestiune fără un vot al Senatuluĭ«.

D. raportor, Al. Orĕscu: D-lor, la acest articol avem un amendament propus de D. C. Ienescu în coprinderea următóre:

»*Propun ca aliniatele 2 şi 3 de la art. 73 să se suprime şi să se pună la articolul 72*«.

Comitetul de delegaţĭ a respins acest amendament.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, amendamentul, făcut la art. 73 de D. Ienescu, spune:

»*Cer suprimarea alin. 2 şi 3 de la articolul 73 şi să se pună ca aliniate la articolul 72*«.

Pun decĭ la vot acest amendament.

— Se pune la vot, şi se respinge.

— Se pune la vot art. 73 ast-fel cum e redactat de comisiune, și se priimesce.

— Se citesc articolele 71 și 72 devenite 74 și 75, și rĕmân nemodificate.

—Art. 76 se admite cum s'a modificat de comisiune.

— Senatul aprobă articolele nouĭ ale comisiuneĭ: 77, 78 și 79.

Art. 74 devenit 80 este admis cu modificarea comisiuneĭ

— Se citesce art. 81 cum s'a redactat de comisiune:

Art. 81. »Interpelările ce un membru al Senatuluĭ ar voi să facă, în virtutea art. 49 din Constituțiune, se anunță în ședință publică prin viuĭ graiŭ și precisându-se subiectul lor.

»Ministrul dă rĕspunsul saŭ îndată saŭ îl amână cel mult în 3 ḑile.

»Când rĕspunsul se amână, biuroul comunică ministruluĭ conținutul interpelăreĭ depusă în seris la biuroŭ de interpelant.

»La ḑiua fixată spre a rĕspunde se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister, și în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ, președintele consultă Senatul pentru închiderea incidentuluĭ.

»Dacă în ḑiua fixată pentru desvoltarea interpelăreĭ se află în discuțiune un proiect de lege, interpelarea se va desvolta dupe terminarea votăreĭ aceluĭ proiect de lege.

»Moțiunea nemotivată de trecerea la ordinea ḑileĭ, când se propune, are tot-d'a-una prioritate la vot asupra moțiuneĭ de ordine de ḑi motivată. Ea trbue să fie scrisă și sub-scrisă de cincĭ membri aĭ Senatuluĭ și depusă la biuroŭ.

»Moțiunea motivată de trecere la ordinea ḑileĭ, presintată în urma interpelăreĭ, trebue să fie scrisă și depusă la biuroŭ. Ea se trimite la secțiunĭ, afară dacă guvernul va cere a se discuta și vota imediat.

»Când s'a votat moțiunea nemotivată de trecerea la ordinea ḑileĭ se consideră ca respinsă orĭ-ce altă moțiune.

»Când, în urma uneĭ interpelărĭ, s'ar propune una saŭ maĭ multe moțiunĭ motivate și s'ar trimite de Senat în examinarea secțiunilor, acestea sunt datóre a se pronunța în termenul fixat de Senat.

»Moțiunile motivate, revenite de la secțiunĭ, se pun la vot în ordinea în care s'aŭ depus pe biuroŭ raporturile delegaților.

»Dacă in ḑiua fixată interpelantul nu 'șĭ desvoltă interpelarea, fie din causă de absență, fie din alte cause, ea se consideră ca neavenită și se scóte de la ordinea ḑileĭ, rĕmânênd, însă, interpelantuluĭ facultatea de a o reînoui.

»O interpelare asupra căreea Sentul a luat o resoluțiune, nu se maĭ póte reînoui în aceeașĭ sesiune de către alt senator«.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, dreptul de interpelare este un drept fórte important și articolul vechiŭ 75, care are acum să dispară, garanta în termenĭ fórte clarĭ acest mare drept.

Iată, D-lor, ce ḑice art. 75 din vechiul regulament al Senatuluĭ:

Art. 75. Interpelările ce un membru al Senatuluĭ ar voi să facă, în virtutea art. 49 din Constituțiune, se anunță în ședință publică prin viuĭ graiŭ și precisându-se sujetul lor.

»Ministerul dă rĕspunsul sĕŭ îndată saŭ îl amână cel mult în treĭ ḑile.

»Biuroul, în cas de amânare, comunică ministeruluĭ interpelarea înscrisă depusă la biuroŭ de interpelant.

»La ḑiua fixată de minister spre a rĕspunde, se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister și în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ *saŭ orĭ-căruĭ alt membru al Senatuluĭ*, președintele consultă Senatul pentru închiderea incidentuluĭ.

»Orĭ-ce moțiune s'ar presinta în urma interpelăreĭ, Senatul o póte discuta îndată, saŭ o va trimite la secțiunĭ, dupe cum Senatul va decide.

»Dacă la ḑiua fixată de minister interpelantul nu 'șĭ desvoltă interpelarea din absență saŭ alte cause, ea se consideră ca neavenită, avênd interpelantul facultatea de a o reînoui«.

Prin urmare, vedețĭ că din art. 81 cel noŭ a dispărut acel mare drept pe care 'l avea orĭ-care senator ca să intervină în discuțiunea orĭ-căreĭ interpelărĭ.

Dupe noul regulament, în urma desvoltăreĭ interpelăreĭ și rĕspunsul ministruluĭ, discuțiunea se închide, așa că dreptul acela mare de a interveni orĭ-care senator a dispărut.

Dupe ce face să dispară dreptul acesta, noul art. 81 maĭ ḑice: *Dacă în ḑiua fixată pentru desvoltarea interpelăreĭ se află in discuțiune un proiect de lege, interpelarea se va desvolta dupe terminarea votăreĭ aceluĭ proiect de lege*«.

Vedețĭ D-vóstre că cu modul acesta s'ar putea amâna interpelările la infinit, căcĭ închipuiți-vĕ că astăḑĭ un domn senator face o interpelare și se învoesce cu D. ministru respectiv să o desvolte poimâine, și că în ḑiua aceea se află în discțiune un lung proiect de lege saŭ revisuirea codiceluĭ penal, de exemplu, care ar putea să țină o sesiune întrégă, așa în cât interpelatorul are să aștepte până se va sfîrși acea lege, și nu 'șĭ va vedea realisat acest drept sacru pe care i 'l dă Constituțiunea.

In articolul regulamentuluĭ de până acum nu era acésta, ci eraŭ treĭ ḑile reservate guvernuluĭ pentru a se putea desvolta interpelarea, și la ḑiua fixată, dupe acele treĭ ḑile, era în drept interpelatorul să 'șĭ desvolte interpelarea, și guvernul era dator să rĕspundă. Cu modul acesta scia și Senatul și publicul când are să se desvolte interpelarea.

De aceea, dar, eŭ cred că ar fi bine, nu ḑic să suprimațĭ în totul acéstă dispositiune, căcĭ a'șĭ pretinde póte prea mult, ci să facem o transacțiune, să lăsațĭ și D-vóstre ceva și să ḑicețĭ că interpelarea se va putea amâna dupe terminarea legeĭ *dacă interpelatorul va consimțĭ*.

D. Gr. Lerescu: Dar dacă nu va consimțĭ.

D. G. Sefendache: Atuncĭ are să 'șĭ desvolte interpelarea; căcĭ eŭ cred că așa cum este redactat articolul acesta, el este o atingere a dreptuluĭ de interpelare, și, prin urmare, o atingere a Constituțiuneĭ, și cu alte cuvinte nu voițĭ să facețĭ o modificare de îmbunĕtățire a regulamentuluĭ Senatuluĭ, ci voițĭ să reînviațĭ Regulamentul organic!

De aceia eŭ cred că este bine să priimițĭ, cum am ḑis, nu ștergerea totală a acesteĭ dispositiunĭ, dar să se ḑică numaĭ atât: »Interpelarea se va putea amâna dupe terminarea legeĭ în discuțiune, *dacă interpelantul va consimțĭ*«.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor, onor. D. Sefendache, ca să susțină părerea D-sale, a venit până la absurd; a pus înainte o presupunere: că póte exista un proiect de lege a căreĭ discuțiune să țină o sesiune întrégă!

Cred, dar, că un argument, basat pe o asemenea presupunere, nu póte avea nicĭ o valóre. Dispozițiunea acésta a regulamentuluĭ a voit să înțelégă ca să nu se întrerupă discuțiunea uneĭ legĭ, a uneĭ lucrărĭ urgente cerută de împregiurărĭ și care ar putea fi o lucrare mult maĭ seriósă de cât o interpelare. Dreptul, dar, al interpelăreĭ este fórte bine determinat și asigurat prin art. 81; și dacă se încércă a se aduce o îmbunĕtățire, este pentru a opri pe aceia carĭ, usând de dreptul de interpelare, ar voi să împedice, în mod piezișĭ, lucrările importante ale Senatuluĭ. Comisiunea, dar, nu a voit să aducă nicĭ o atingere acestuĭ drept al interpelăreĭ asupra părțeĭ: ca să nu intervie în discuțiunea interpelăreĭ și alțĭ senatorĭ...

D. G. Sefendache: Să fie cum a fost până acum.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Tot lucrul este bine să fie în mod cumpĕtat și serios. Dacă un senator a făcut o interpelare, este presupus că el a scrutat, în mod suficient, cestiunea. Apoĭ nu este bine ca cestiunile de interpelărĭ să se tranforme în discuțiunĭ nesfêrșite, carĭ să împedice lucrările Senatuluĭ.

Apoĭ, D-lor, Senatul este liber să nu închidă incidentul, și atuncĭ pot să vorbéscă 2, 3, 4 oratorĭ, cățĭ vor voi; dispositiunea cea nouă ḑice numaĭ atât: dupe ce a făcut desvoltarea interpelăreĭ, dupe ce a priimit rĕspunsul, să pótă avea încă o dată cuvêntul, și apoĭ *să se consulte Senatul asupra închidereĭ incidentuluĭ*, și dacă Senatul nu încuviințéză, se dă cuvêntul și altor oratorĭ. Prin urmare, nu este o inovațiune care ar putea să facă să credețĭ că se aduce cea maĭ mică restricțiune dreptuluĭ de interpelare.

D. C. Urdăreanu: D-lor, în urma celor explicate de D. ministru de resbel, de și să 'mĭ permită a 'ĭ o spune, că facerea regulamentuluĭ Senatuluĭ este o operă exclusivă a Senatuluĭ...

O voce: D. ministru de resbel este senator.

D. C. Urdăreanu: Bine, și ca senator

póte să ia și D-sa cuvêntul în cestiunea regulamentuluĭ.

D-sa ne a explicat că modificarea din acest art. 81 nu atinge, nu voesce să limiteze dreptul de interpelare recunoscut de Constituțiune, că acest drept rĕmâne în picióre, și că acéstă dispozițiune a modificăreĭ adusă nu a avut alt în vedere de cât ca pe aceia carĭ ar voi să useze de acest drept în scop de a împedica lucrările Senatuluĭ.

Așĭ fi credut că nu trebuia să fie călăuzițĭ de acest spirit aceĭ D-nĭ carĭ aŭ făcut acéstă modificare, căcĭ nicĭ o dată nu se va găsi leac pentru ca să se tempereze aceia carĭ vor să mérgă pe căĭ piezișe.

Ceea ce trebuia să prevadă regulamentul era principiul eminamente constituțional al exercițiuluĭ dreptuluĭ de interpelare, și nu sunt de acord, saŭ sunt puțin de acord cu D. ministru, care dice că acel care a atacat să aĭbă dreptul și de replică; da, să aĭbă acest drept, dar nu numaĭ el, ci orĭ și care alt membru al Senatuluĭ, pentru că nu pot înțelege motivele pe carĭ vĕ fundațĭ D-vóstre ca să susținețĭ că, dupe ce un interpelator își desvoltă interpelarea, dupe ce rĕspunde ministrul și interpelatorul replică, un alt senator să nu se pótă amesteca în discuțiune.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Póte cu învoirea Senatuluĭ.

D. C. Urdăreanu: Redacțiunea articoluluĭ ar părea că nu 'ĭ dă voe, pentru că în articolul regulamentuluĭ vechiŭ se prevede expres cum că pot interveni și alțĭ membri, și din moment ce din noul regulament se șterge acéstă dispoziție, s'ar înțelege că nu pot interveni alțiĭ.

In al duoilea rênd, găsesc la finele articoluluĭ un aliniat în care se dice că o interpelare asupra căreia Senatul a luat o resoluțiune, nu se maĭ póte reînoui în aceeașĭ sesiune de către alt senator.

Acésta este o inovație, și așĭ dori să aud pe D. raportor explicând motivul pentru care s'a introdus acéstă inovație.

O cestiune, D-lor, se póte trata din maĭ multe puncte de vedere, și dacă astădĭ, de exemplu, s'a făcut o interpelare de un senator óre-care, dintr'un punct de vedere al cestiuneĭ, pentru ce n'ar putea un alt senator în aceeașĭ sesiune să trateze acéstă cestiune sub formă de interpelare din alt punct de vedere?

Aci 'mi se pare că este o adevĕrată știrbire a dreptuluĭ de interpelare.

Incă o dată, dar, dacă s'a făcut o interpelare asupra căreia s'a luat o resoluțiune fără să se maĭ permită și altuĭ senator a interveni,—fiind-că acésta depinde de împregĭurarea dacă interpelatorul este membru din majoritate, — pentru ce senatorul care ar avea luminĭ nouĭ de dat în cestiune n'ar putea să repete interpelarea?

De aceea, dar, așĭ fi de părere ca disposițiunea finală din art. 81 să fie suprimată, adică acea disposițiune care opresce pe un senator să maĭ facă în aceeașĭ sesiune o interpelare care s'a desvoltat o dată, afară numaĭ dacă D. raportor mĕ va convinge prin luminile ce va bine-voi a'mĭ da, că acest aliniat are un alt înțeles.

D. raportor, Al. Orĕscu: D. senator Urdăreanu îmĭ cere explicațiĭ pentru ce anume s'a pus acest ultim aliniat la art. 81, dupe care o interpelare, o dată desvoltată, nu maĭ póte fi adusă în discuțiune în aceeașĭ sesiune.

Acéstă disposițiune este fórte naturală. Maĭ ânteiŭ, o dată ce o interpelare asupra unuĭ obiect determinat s'a făcut, s'a desvoltat, ministrul a rĕspuns și s'a făcut replica din partea interpelatoruluĭ, dupe tóte acestea se cere de către președinte închiderea incidentuluĭ; dacă Senatul nu priimesce închiderea incidentuluĭ, atuncĭ orĭ-ce senator póte lua cuvêntul și continua discuțiunea.

Eĭ bine, dupe ce s'a făcut tóte aceste lucrărĭ, a veni a duoa di și a maĭ reînoui aceeașĭ interpelare, acésta ar fi o adevĕrată perdere de timp, o lucrare zadarnică.

Pentru a împedica ca un asemenea lucru să se întêmple, s'a pus la acest articol aliniatul de care e vorba.

D. C. Urdăreanu: Pentru-că D-vóstră considerațĭ interpelarea ca un atac zadarnic, ca o perdere de timp.

D. raportor, Al. Orĕscu: N'am dis acésta.

D. C. Urdăreanu: Dacă credețĭ că interpelarea este un fel de pedică care se pune desbaterilor, atuncĭ póte că avețĭ dreptate.

D. raportor, Al. Orĕscu: Nicĭ acésta n'am dis.

D. C. Urdăreanu: Interpelarea este un drept al nostru, al parlamentarilor, prin urmare, nu trebue considerată ca un ce zadarnic. In cele maĭ multe casurĭ, interpelările se fac pentru apĕrarea marelor interese ale țĕreĭ. Prin urmare, explicațiunea ce 'mĭ ațĭ dat nu mĕ satisface de loc.

Dupe ce nu lăsațĭ pe un senator să intervină în desbaterea uneĭ interpelărĭ, apoĭ nicĭ nu 'l lăsațĭ ca să maĭ aducă din noŭ aceeașĭ interpelare, dintr'un punct de vedere deosebit; căcĭ trebue să scițĭ că o cestiune ce face obiectul uneĭ interpelărĭ póte fi tratată din diferite puncte de vedere.

Eĭ bine, acésta e o pedică care se pune mersuluĭ legislatureĭ, o știrbire a dreptuluĭ de interpelare ce ne este garantat de Constituțiune.

De aceea sunt de părere ca să se suprime disposițiunea finală din art. 81.

D. raportor, Al. Orĕscu: Imĭ pare rĕŭ că D. Urdăreanu îmĭ restălmăcesce cuvintele mele.

N'am dis că interpelarea este o pedică și că nu trebue făcută.

Am recunoscut orĭ-căruĭ senator depline puterĭ, precum Constituțiunea la art. 49 prevede, de a face interpelărĭ, de a le desvolta și a nu se închide discuțiunea asupra lor de cât dupe ce președintele consultă Senatul. Dar să vinĭ a duoa saŭ a treia di cu aceeașĭ cestiune și să facĭ o nouĕ interpelare asupra aceluiașĭ subiect, acésta dic că este un lucru de prisos.

De aceea, ca să nu se facă un asemenea abus și să rĕmână sacru și neatins art. 49 din Constituțiune, am pus acéstă disposițiune.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Discuțiunea se închide.

— Se constată succesiv că sunt cincĭ D-nĭ senatorĭ carĭ susțin cele 2 amendamente.

— Se consultă comisiunea asupra amendamentelor.

D. raportor, Al. Orĕscu: La art. 81 s'aŭ propus de D. Sefendache duoĕ amendamente. Primul este ca să se mențină ceea ce este în regulamentul în vigóre: ca dupe rĕspunsul dat de minister, și în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ să se dică: *»saŭ a orĭ-căruĭ alt membru al Senatuluĭ«*. Experiența, însă, a dovedit că s'a făcut abus de acest cuvênt din regulamentul vechiŭ; ast-fel, dupe ce vorbea interpelantul, venea un altul și dicea că regulamentul dă voie să vorbéscă orĭ-cuĭ altul și se repetaŭ și delungeaŭ discuțiunĭ inutile. Noĭ am prevĕdut în art. 81 ca dupe replica interpelatoruluĭ, președintele să consulte Senatul și dacă incidentul nu este închis, orĭ-care senator póte cere să vorbéscă.

D. Em. Flondor: Să fim tot-d'a-una sub tutelă?

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunea a respins acest amendament.

Pentru cel d'al duoilea amendament care cere să se adaoge cuvintele: *»dacă interpelatorul consimte«* ca să se amâne interpelarea până ce se va termina votarea proiectuluĭ în discuțiune, D. Sefendache a dat un motiv, că póte un proiect de lege să țină 6 lunĭ. Acesta nu este un argument; póte să fie o lege scurtă, dar urgentă și importantă.

D. Em. Flondor: Póte ca fie-care ministru să vină cu un proiect de lege și interpelarea să nu se pótă desvolta.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Dupe cel d'ânteiŭ proiect.

D. Em. Flondor: Acum îl comentezĭ, dar în urmă veĭ vedea cum se va aplica.

D. raportor, Al. Orĕscu: Se înțelege că nu o să vină proiecte carĭ să țină lunĭ întregĭ.

D. Em. Flondor: Vine un proiect de diminéță, se cere urgență și ține o lună.

D. raportor, Al. Orĕscu: Dacă în dium fixată pentru interpelare se află deja în discuțiune un proiect de lege, atuncĭ interpelatorul trebue să aștepte până se va termina proiectul de lege care nu întrerupe nicĭ nu suprimă dreptul de interpelare. Sunt, de exemplu, câte-va articole de votat, de ce interpelatorul să nu fie condescendent ca să aștepte până se va termina proiectul?

D. Em. Flondor: Cer cuvêntul.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: S'a închis discuțiunea. D. raportor v'a spus care este părerea comisiuneĭ. Acum este un amendament al D-luĭ Urdăreanu, care dice: *»Propun ca să se suprime ultimul aliniat al art. 81«*.

Sunt 5 senatorĭ carĭ susțin acest amendament?

— Se constată că sunt.

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunea a respins acest amendament.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum voiŭ pune la vot fie-care din aceste amendamente pe rênd. Maĭ ânteiŭ pun la vot amendamentul D-luĭ Sefendache, care cere să se restabiléscă în art. 81 cuvintele: »*saŭ orĭ care alt membru al Senatuluĭ*«.

— Se pune la vot prin sculare, şi şedere şi votul fiind înduoios se procede la vot prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	36
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	12
Bile negre	24

Votul este nul şi îl vom reînoui în şedinţa viitóre:

Acum avem amendamentul al duoilea al D-luĭ Sefendache, care cere să se adaoge cuvintele la art. 81, alin. 5: »*dacă interpelatorul consimte*«.

—Punêndu-se la vot acest amendament este respins.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Al treilea amendament este al D-luĭ Urdăreanu: *Propun a se suprima ultimul aliniat al art. 81.*

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Urdăreanu, şi se respinge.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, votul asupra art. 81 rĕmâne în suspensiune fiind-că unul din amendamente n'a întrunit majoritatea regulamentară.

— Se pune la vot art. 82, 83, 85 şi 86, şi se priimesc fără discuţiune cum s'aŭ redactat de comisiune.

— Se citesce art. 87 cum s'a modificat de comisiune:

Art. 87. La votul prin sculare şi şedere preşedintele invită pe senatoriĭ ce sunt *pentru* a se scula şi pe ceĭ ce sunt *contra* a şedea

Preşedintele declară resultatul votăreĭ care se póte repeta a duoa óră. Dacă dupe a duoa încercare biuroul declară că urméză înduoială, atuncĭ votarea se face prin bile.

D. C. Urdăreanu: D-lor, am lăsat să trécă art. 85 fiind-că am vĕḑut că se repetă şi la art. 87 modul de votare.

Eŭ nu am vĕḑut nicĭ o dată acest mod de votare *prin scalare şi şedere;* am vĕḑut că se face *prin ridicare de mânĭ.* De ce să nu punem termenul care represintă faptul material? Să punem votul *prin ridicare de mânĭ.* Prin a se scula, se înţelege a ne scula în picióre, şi a şedea e a rĕmânea jos pe fotoliŭ aci.

Eŭ socotesc că e bine să consacrăm termeniĭ faptuluĭ care 'l represintă. (Sgomot).

Maĭ e încă ceva: se ḑice că *urnele să fie acoperite.* Până acum n'am vĕḑut de loc urmându-se ast-fel.

Dispoziţiunile acestea sunt făcute ca să se execute, şi ar fi maĭ bine să se suprime de cât să nu se aplice.

Eŭ vĕ rog să puneţĭ ca votul să se facă prin *ridicare de mânĭ,* saŭ fiind-că se votéză un noŭ regulament să se execute votul »prin sculare şi şedere« ast-fel cum se înţelege în limba românéscă. De altmintrelea acésta e o cestiune de aplicaţiune şi rĕmâne la apreciarea D-luĭ preşedinte.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: De óre-ce nu se propune nicĭ un amendament, pun la vot art. 87.

— Se pune la vot art. 87, şi se priimesce cum s'a redactat de comisiune.

— Se citesce art. 82, devenit 88, care se priimesce fără discuţiune.

— Art. 83, devenit 89, 84 devenit 90, 85 devenit 91, 86 devenit 92, rĕmân nemodificate.

—*D. raportor, Al. Orĕscu,* dă citire art. 93 cum s'a redactat de comisiune.

Art. 93. »Atât cererea pentru votul prin bile, cât şi aceia pentru votul prin viuĭ graiŭ, când se cere, trebue să fie depusă la biuroŭ şi subscrisă de numĕrul membrilor carĭ o propun.

»Când se presintă duoĕ propunerĭ: una care cere votul prin bile şi alta care cere votul prin viuĭ graiŭ, majoritatea Senatuluĭ hotărasce, prin sculare şi şedere, modul votăreĭ, şi, la cas de înduoială, prin bile.

»Dacă una din cele duoĕ propunerĭ s'a votat, cea-altă nu se maĭ pune la vot.«

D. C. Urdăreanu: Formalitatea acésta exagerată din art. 93 nu concordă cu modul nostru de votare care e mult maĭ lesne. De ce nu lăsaţĭ cum e în regulamentul în vigóre, căcĭ cred că e de prisos şi prea îngreuitor să se facă o cerere înscris în iutéla cu care se pun la vot cestiunile; şi se póte întêmpla ca o propunere bună să nu fie votată fiind-că nu a avut timp când să se scrie şi subscrie.

Eŭ aşĭ fi de părere să se suprime acéstă parte de cerere înscris. Are aerul unuĭ formalism deplasat şi îngreunător.

D. raportor, Al. Orĕscu: D. Urdăreanu are dreptate; e o eróre aci şi se va rectifica.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: In aplicaţiunea practică, adesea orĭ, când se cere votul prin bile, D. preşedinte întrébă dacă sunt 10 senatorĭ carĭ susţin propunerea acésta, şi aceia carĭ susţin ridică mâna, şi preşedintele 'ĭ numĕră şi constată. Prin noua redacţiune, însă, să prevede că cererea votuluĭ prin bile să fie făcută înscris, pentru ca să rĕmână la biuroŭ acea cerere. In realitate, însă, se va urma tot ca până acum, adică preşedintele va constata din vedere dacă sunt 10 D-nĭ senatorĭ carĭ cer votul secret prin bile, rĕmânênd a se depune maĭ în urmă acea propunere scrisă şi subscrisă la biuroŭ. Se va face cu acésta cum se face şi cu amendamentele: preşedintele întrébă dacă sunt 5 senatorĭ carĭ susţin amendamentul, şi dacă se constată că sunt, se pune amendamentul la vot, de şi prin regulament se cere ca să fie iscălit de 5 senatorĭ.

Nu vĕd ce dificultate e în acésta.

Eŭ, ca senator, 'mi s'a părut indiferent şi una şi alta; cred că nicĭ nu e cas de discuţiune.

D. C. Urdăreanu: In urma explicaţiunilor date de raportor că am avut dreptate la observaţiunile ce am făcut şi că redacţiunea e greşită,—ceea ce mĕ face a crede că va fi aşa cum am creḑut eŭ,—nu maĭ am nimic de ḑis şi sunt satisfăcut.

D. raportor, Al. Orĕscu: Art. 93 pentru care D. Urdăreanu a cerut desluşirĭ, póte să dea loc la óre carĭ neînţelegerĭ, căcĭ se póte crede că atât cererea pentru votul cu bile, cât şi aceea pentru votul pe faţă prin viuĭ graiŭ, trebue să fie depusă la biuroŭ şi subscrisă de numĕrul membrilor carĭ e prevĕḑut în regulament.

Dar acéstă neînţelegere nu póte avea loc, de óre-ce aliniatul al duoilea spune că acéstă dispoziţiune nu se ia de cât atuncĭ când sunt duoĕ propunerĭ. Când este o singură cerere, atuncĭ se înţelege că nu maĭ este nevoe ca propunerea să maĭ fie scrisă, subscrisă şi depusă la biuroŭ, şi ea se va admite ca şi până acum.

Şi acéstă dispoziţiune, luată pentru casul când se presintă duoĕ propunerĭ, este un progres faţă de ceea ce era până acum, când era de ajuns ca 10 senatorĭ să ceară votul prin bile şi majoritatea să se supună.

Acest art. 93, însă, prevede că majoritatea Senatuluĭ să decidă felul votuluĭ.

Cu tóte acestea, pentru ca articolul să nu dea loc la nicĭ o confusiune şi ca să fie maĭ clar, comisiunea a admis intervertirea aliniatelor luĭ în următorul mod:

Art. 93. »Când se presintă duoĕ propunerĭ: una care cere votul prin bile şi alta care cere votul prin viuĭ graiŭ, majoritatea Senatuluĭ hotărasce, prin sculare şi şedere, modul votăreĭ, şi, la cas de înduoială, prin bile.

»Atât cererea pentru votul prin bile, cât şi acea pentru votul prin graiŭ, când se cere, trebue să fie depusă la biuroŭ şi subscrisă de numĕrul membrilor carĭ o propun.

»Dacă una din cele duoĕ propunerĭ s'a votat, cea-altă nu se maĭ pune la vot«.

D. C. Ienescu: Fiind de prisos cuvintele: »*când se cere*«, din aliniatul 1, cer suprimarea lor.

— Se aprobă suprimarea.

— Se pune la vot art. 93, aşa cum 'l a intervetit comisiunea şi cu ştergerea cuvintelor dina liniatul devenit aliniatul II: »*când se cere*«, şi Senatul priimesce acest articol ast-fel modificat.

— Se citesce art. 94.

Maĭ multe vocĭ: Sunt 5 ore.

D. C. Urdăreanu: Cer cuvêntul.

D. L. Paciurea: Cer şi eŭ cuvêntul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, aŭ sunat 5 ore; voiţĭ să prelungim şedinţa?

Maĭ multe vocĭ: Nu, nu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ, dar, lăsăm continuarea discuţiuneĭ pentru şedinţa viitóre de mâîne la 2 ore p. m.

—Şedinţa e ridicată la 5 ore şi se anunţă cea viitóre pentru a duoa ḑi, 15 Decembre.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 15 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: I. Cernătescu (Dr.), Flondor Em. şi Petre Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 84 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 30 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Christescu T., Cincu Ant., Diamandi I., Eliad Hr., Sofian N., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Vally Anghel, Fotin G. C.

In congediŭ:

D. Sturdza M. Gr.

Nemotivaţĭ :

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Alexescu G., Alexiu C., Bălăceanu C., Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Poni P., Sassu P. V., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G., Vidraşcu C. D., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Culianu N.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

—Se comunică cererile D-lor senatorĭ, D. Sturdza şi Hristache Eliad, de a li se scusa absenţele din şedinţa de adĭ, fiind bolnavĭ.

—Se ia act.

—Se acordă un congediŭ de 3 ḑile D-luĭ senator Christea Tatos.

—Se fac următórele comunicărĭ:

a) Petiţiunea D-luĭ Pamfiliŭ Juraşcu, prin care rógă Senatul a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, alăturând şi maĭ multe acte.

—Se trimite la comisiunea de indigenat.

b) Adresa D-luĭ ministru de justiţie prin care cere Senatuluĭ ca, conform Constituţiuneĭ, să dea autorisare pentru ca D. senator Economu să pótă fi citat la instrucţiune, saŭ înaintea tribunaluluĭ, pentru faptul că ar fi ultragiat pe şeful găreĭ Piatra-Olt, alăturând şi procesul-verbal constătător al acestuĭ delict.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, vom urma în acéstă cestiune conform regulamentuluĭ nostru. Iată ce ḑice art. 92 din regulament :

CAP. VIII

Despre inviolabilitatea membrilor Senatuluĭ

»Art. 92. Membriĭ Corpurilor legiuitóre neputênd fi arestaţĭ saŭ urmărițĭ, în materie de represiune, dupe art. 52 din Constituţiune, când o cerere de autorisaţiune pentru a se urmări judecătoresce un senator este făcută de către guvern, preşedintele comunică acéstă cerere Senatuluĭ, mărginindu-se a arăta obiectul pîreĭ, şi trimite de îndată cererea la secţiunĭ, spre a se examina dacă este motiv de a se încuviinţa urmărirea.

»Senatul se pronunţă asupra raportuluĭ ce 'ĭ se face.

»Când un senator este arestat în intervalul sesiunilor, guvernul comunică dosarul preşedintelui Senatuluĭ în ḑiua deschidereĭ sale.

»Senatul hotărasce, în modul prevĕḑut la art. 92, dacă arestarea trebue a înceta, saŭ a se menţine în timpul sesiuneĭ.«

Prin urmare, vom trimite acéstă cerere la secţiunĭ, secţiunile vor numi delegaţĭ, iar delegaţiĭ vor alege raportor, care va citi raportul în Senat şi Senatul va hotărî ce este de făcut.

— *D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, T. Ionescu,* dă citire Mesagiuluĭ regal, prin care se aduce în desbaterea Senatuluĭ proiectul de lege prin care Statul este autorisat a priimi de la comunitatea monastireĭ Cocoş, din judeţul Tulcea, moşia Lozova.

— Se trimite proiectul la secţiunĭ.

D. Al. Villner: D-le preşedinte, am să vĕ adresez o rugăminte pe care am făcut'o în toţĭ aniĭ, spre a interveni D-vóstră la guvern ca să ni se trimită şi noĕ senatorilor câte un exemplar din proiectul de budget general al Statuluĭ, căcĭ de şi nu discutăm noĭ budgetul în Senat, dar putem, pe cale de interpelare, să cerem óre-carĭ îmbunătăţirĭ în serviciile publice, căcĭ astăḑĭ se discută la Cameră budgetele unde póte am avea maĭ multe propunerĭ de făcut şi din lipsă că nu avem budgetul nu putem face acéstă discuţiune pentru a cere îmbunĕtăţirile ce credem necesare.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-le Villner, biuroul a şi intervenit pe lângă biuroul Camereĭ ca să ne trimită proiectele de budget şi 'mĭ s'aŭ trimis 3, carĭ s'aŭ şi împărţit, şi când vor veni şi cele-alte se vor distribui.

Acum, D-lor senatorĭ, vom procede la 2 voturĭ carĭ aŭ rĕmas nule în şedinţa trecută. Primul vot este al amendamentuluĭ D-luĭ Negre, la art. 70 aliniatul al duoilea din proiectul de regulament al Senatuluĭ.

Comisiunea cere ca delegaţiĭ să delibereze, fiind chiar în minoritate, şi D. Negre propune ca delegaţiĭ să fie în majoritate. S'a pus la vot erĭ şi n'a întrunit majoritatea regulamentară; prin urmare, pun la vot din noŭ acest amendament.

— Se pune la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritatea regulamentară .	32
Bile albe	24
Bile negre	33

Prin urmare, amendamentul s'a respins.

— Se pune la vot art. 70 ast-fel cum e redactat de comisiune, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum vom pune la vot al duoilea amendament care nu a întrunit majoritatea regulamentară în şedinţa trecută. Acesta este amendamentul D-luĭ Sefendache, care se referă la art. 81, care ḑice:

»La ḑiua fixată spre a respunde, se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister şi în urma întâmpinăreĭ interpelantuluĭ, preşedintele consultă Senatul pentru închiderea incidentuluĭ«.

D. Sefendache a cerut ca dupe cuvintele: »*şi în urma întâmpinăreĭ interpelantuluĭ*« să se adaoge: »*saŭ orĭ-căruĭ alt membru al Senatuluĭ*«, cum a fost în regulamentul în vigóre. Acest amendament pus la vot erĭ a întrunit 12 bile albe pentru şi 24 bile negre contra, decĭ votul a fost nul şi acest vot trebue reînouit.

— Se pune la vot cu bile acest amendament.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	20
Bile negre	24

Prin urmare, votul este iaraşĭ nul, şi 'l vom repeta în şedinţa viitóre,

— *D. ministru al justiţieĭ* dă citire Mesagiilor regale cu următórele proiecte de legĭ:

I. Proiectul de lege relativ la cedarea de către Stat în proprietatea judeţuluĭ Roman a loculuĭ cu grădina pe care a fost clădită fosta casă a proprietăţeĭ moşieĭ Saboani.

II. Proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Giurgiu de a ceda judeţuluĭ Vlaşca locul ales de administraţia resbeluluĭ, spre a servi la construirea casarmelor regimentuluĭ 10 de călăraşĭ, din acel judeţ.

III. Idem, prin care comuna Bucuresci este autorisată să cedeze fără plată »*societăţeĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român*« un loc, proprietatea comuneĭ, spre a servi la construirea unuĭ local pentru grădină de copiĭ.

IV Idem, prin care comuna urbană Hârşova din judeţul Constanţa e autorisată să cedeze fără plată, direcţiuneĭ regieĭ monopolurilor Statuluĭ, un loc proprietatea comuneĭ.

V Idem, relativ la autorisarea comunelor rurale Têrgu-Suliţa şi Para-Chioi din judeţele Botoşani şi Constanţa şi a comuneĭ urbane Babadag din judeţul Tulcea, de a ceda, în mod gratuit, Statuluĭ terenurile aprobate de consiliile acelor comune prin încheiările de la 17 Iulie 1892 şi de la 20 Ianuarie 1893, spre a servi pentru construirea de spitale rurale.

VI Idem, prin care Statul e autorisat a priimi din partea comunităţeĭ monastireĭ Cocoş din judeţul Tulcea moşia Lozova.

— Se trimit la secţiunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Continuăm votarea regulamentuluĭ.

— Se dă citire art. 87 devenit 94 şi 88 devenit 95, carĭ se votéză fără discuţiune.

— Art. 89 devenit 96 rĕmâne nemodificat.

— Se dă citire cap. VII art. 90 devenit art. 97, care se priimesce fără discuţiune.

— *D. raportor* dă citire art. 91 devenit 98 cum s'a modificat de comisiune:

Art. 98. »Asemenea propunere se trimite de îndată în cercetarea secţiunilor fără discuţiune prealabilă.

»Indată ce o asemenea propunere s'a trimis la secţiunĭ, se comunică guvernuluĭ copie dupe dênsa.

»Secţiunile, în urma deliberărilor ce vor avea loc, numesc, conform regulamentuluĭ, delegaţĭ.

»Comitetul delegaţilor este dator a o aduce cu raport în desbaterea Senatuluĭ, urmându-se procedura cerută pentru orĭ-ce proiect de lege în genere.

»Dacă o propunere este respinsă, atuncĭ ea nu se maĭ póte reînoui în aceeaşĭ sesiune.

»Tot aşa se va urma şi cu propunerile carĭ nu sunt susceptibile a fi transformate în proiecte de legĭ«.

D. C. Urdăreanu: Am cerut cuvêntul maĭ mult să rog pe D. raportor să bine-voiască a explica ce înţelege prin finele acestuĭ articol, şi a nume:

»Tot aşa se va urma şi cu propunerile carĭ nu sunt susceptibile a fi transformate în proiecte de legĭ« ?

D. raportor, Al. Orĕscu: Sunt duoĕ felurĭ de propunerĭ: unele susceptibile de a fi transformate în proiecte de lege, şi altele carĭ nu sunt, şi ast-fel pentru unele şi pentru altele procedura e aceiaşĭ.

— Se pune la vot art. 98, şi se priimesce.

Art. 92 devenit 99 rĕmâne nemodificat.

— Se dă citire art. 100, cap. IX.

CAP. IX

Despre petiţiunĭ

Art. 100. Orĭ-ce persónă, colectivitate saŭ corp constituit, precum: consiliĭ judeţiane, consiliĭ comunale, etc., aŭ dreptul de a adresa petiţiunĭ Senatuluĭ.

Preşedintele, dupe apreciarea sa, póte cere în unele casurĭ ca semnăturile dintr'o petiţiune să fie legalisate.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, într'un mod timid 'mĭ-aşĭ permite să fac o observaţiune asupra acestuĭ articol, şi să crédă D. preşedinte, pentru că e vorba aci de preşedintele Senatuluĭ, că neapărat noĭ nu ne referim la persóna D-sale, căcĭ când ar fi despre D-sa, neapărat că nu ar trebui un asemenea regulament. Nu aşĭ voi să arăt tóte calităţile D-luĭ preşedinte ca să nu suscitez gelosia pe alte băncĭ.

E vorba aci de fotoliul preşedinţial al Senatuluĭ. Iată, în genere, D-lor, ce ḑice acest articol.

Despre petiţiunĭ

»Art. 100. Orĭ-ce persónă, colectivitate saŭ corp constituit, precum: consiliĭ judeţiane, consiliĭ comunale, etc., aŭ dreptul de a adresa petiţiunĭ Senatuluĭ.

»Preşedintele, dupe apreciarea sa, póte cere în unele casurĭ ca semnăturile dintr'o petiţiune să fie legalisate«.

Eĭ bine, D-lor, nu credeţĭ D-vóstre că se póte întêmpla casurĭ ca dreptul de petiţiune să fie jicnit prin acéstă disposiţiune? S'ar putea întêmpla să fie un preşedinte care să dică: Iscăliturile din petiţiunea cutare, de şi sunt cunoscute, aşĭ vrea să fie legalisate.

S'ar putea însă ca petiţiunea să trateze despre un obiect care este deja în desbaterea Senatuluĭ, şi ca ceĭ interesaţĭ să caute a împedica o lovire a intereselor, etc. Eĭ bine, ce se póte întêmpla ? Se póte întêmpla ca tocmaĭ când ceĭ interesaţĭ aŭ reclamat, conform Constituţiuneĭ, la Senat, preşedintele să vină să ḑică că multe din iscăliturĭ trebuesc să fie legalisate.

Prin acésta, pe lângă că se impune petiţionarilor o pierdere de timp zadarnică, dar li se impune în acelaşĭ timp şi cheltuelĭ, pe când Constituţiunea prevede că petiţiunile ce se daŭ Senatuluĭ vor fi scutite de orĭ ce plată.

In acelaşĭ timp se póte ca prin cererea ca petiţiunea să fie legalisată, să se zădărnicéscă cu desĕvîrşire dreptul de petiţionare, căcĭ până să fie petiţiunea readusă legalisată, se póte întêmpla ca cestiunea, contra căreea cetăţeniĭ aŭ reclamat, să se fi tratat deja de Senat.

Nu maĭ propun amendament, căcĭ am vĕḑut sórta amendamentelor, dar aşĭ crede cu tóte acestea că ar fi bine ca onor. comisiune să bine-voiască a şterge acest aliniat, pentru că 'mĭ se pare că este contrar Constituţiuneĭ, şi póte da loc, orĭ când ar vrea biuroul, la multe abuzurĭ, şi ast-fel fiind se jicnesce prin acésta dreptul de petiţionare.

Propun decĭ ca să se suprime acest aliniat din urmă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, iată amendamentul propus de D. Sefendache: *Cer menţinerea articoluluĭ din vechiul regulament.*

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunea, D-lor, a priimit acest *amendament.*

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Sefendache şi se priimesce.

— Se pune la vot art. 93 devenit 100, aşa cum este în vechiul regulament, şi se priimesce.

— Art. 101 rĕmâne nemodificat.

— *D. raportor, Al. Orĕscu,* citesce art. 102 cum s'a redactat de comisiune:

Art. 102. »Petiţiunile, dupe ce se vor comunica în extract Senatuluĭ în şedinţă publică, dupe rêndul intrăreĭ lor, se vor trimite fără nicĭ o discuţiune la comisiunea de petiţiunĭ, care, o dată pe sĕptĕmână, va presinta raportul sĕŭ, arătându-şĭ părerea şi propunênd conclusiunile sale. Senatul se pronunţă prin vot asupra tutulor petiţiunilor menţionate în raport.

»Ministriĭ vor face cunoscut Senatuluĭ, cel maĭ târḑiŭ, la sesiunea ce urméză, ce urmare aŭ dat acelor petiţiunĭ carĭ li s'aŭ recomandat în urma unuĭ vot al Senatuluĭ.«

D. G. Sefendache: D-lor, fiind-că în timpul discuţiuneĭ acestuĭ regulament 'mĭ am permis să presint maĭ multe amendamente şi s'ar fi creḑut că acésta este din partea mea un sistem general de a critica...

Vocĭ: Nu! Nu!

D. G. Sefendache: De aceea, când vĕd astăḑĭ una din disposiţiunile cele maĭ bune mĕ asociăz şi eŭ cu comisiunea la art. 102. Până acum petiţiunile carĭ se dădeaŭ la Senat, treceaŭ la comisiunea de petiţiunĭ şi se făcea un raport pentru a se recomanda guvernuluĭ, dar rĕmâneaŭ acolo înfundate; acum, prin articolul acesta, se impune D-lor ministri obligaţiunea ca să facă cunoscut Senatuluĭ cel maĭ târḑiŭ la sesiunea ce urméză, ce urmare aŭ dat acelor petiţiunĭ carĭ li s'aŭ recomandat în urma unuĭ vot al Senatuluĭ. In faţa, dar, a uneĭ disposiţiunĭ aşa de bună eŭ nu fac de cât să mulţumesc comisiuneĭ de disposiţiunea acésta. (Aplause).

— Se pune la vot art. 102 cum s'a redactat de comisiune, şi se priimesce.

—*D. raportor, Al. Orĕscu,* citesce succesiv art. 103 până la 107 inclusiv cu *articolele nouĭ* ale comisiuneĭ în coprinderea următóre:

CAP. X (noŭ)

Despre proiectele de legĭ înapoiate de Adunarea deputaţilor

Art. 103. »Când un proiect de lege amendat de Adunarea deputaţilor se înapoiază Senatuluĭ, preşedintele înaintéză acel proiect în desbaterea secţiunilor.

»Desbaterea se face numaĭ asupra modificărilor aduse proiectuluĭ de lege.

Art. 104. »Raportul comitetuluĭ delegaţilor asupra modificărilor, depus pe biuroŭ, se înscrie la ordinea ḑileĭ.

»Preşedintele nu deschide discuţiunea în ḑiua hotărîtă prin ordinea ḑileĭ de cât numaĭ asupra articolelor amendate, carĭ singure se supun deliberăreĭ şi votuluĭ Senatuluĭ.

Art. 105. »Hotărîrea Senatuluĭ va coprinde următórea formulă:

»Senatul a priimit proiectul de lege amendat«, saŭ »Senatul n'a priimit proiectul de lege amendat«.

Art. 106. »Preşedintele aduce îndată la cunoscinţa guvernuluĭ, prin preşedintele consiliuluĭ de ministri, hotărîrea Senatuluĭ.

Art. 107. »Când Senatul nu ar admite amendamentele Adunăreĭ deputaţilor, proiectul se va considera ca respins şi nu se maĭ póte aduce în desbaterea Senatuluĭ în aceeaşĭ sesiune.

— Se pun la vot succesiv, şi se priimesc de Senat fără discuţiune.

— Se citesce art. 108, 109, 110, 114, 115 şi punêndu-se la vot succesiv se priimesc cum s'aŭ redactat de comisiune, iar celealte articole rĕmân nemodificate ca în vechiul regulament.

— *D. raportor, Al. Orĕscu,* citesce art. 125 ca *art. noŭ* al comisiuneĭ:

CAP. XVI (noŭ)

Insemnele senatorilor

Art. 125. »Senatoriĭ vor avea un semn distinctiv al calităţeĭ lor de representant al naţiuneĭ, cu dreptul de a 'l purta în tot timpul durateĭ mandatuluĭ lor.

»O comisiune alésă, compusă de 4 senatorĭ, sub preşedinţa preşedinteluĭ, va fixa natura şi forma acesteĭ distincţiunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Urdăreanu are cuvêntul asupra art. 125.

D. C. Urdăreanu: D-lor, acésta este o disposiţiune nouĕ şi aşĭ dori să sciŭ la ce necesitate rĕspunde înfiinţarea acestor semne distinctive ale calităţeĭ de senator?

D. Al. Orĕscu, raportor: Lucru este fórte simplu. Aci în senat toţĭ uşieriĭ cunosc pe fie-care senator, dar când merg la

Cameră saŭ la alte autorităţĭ, uşieriĭ nu 'ĭ cunosc. Este o copie dupe regulamentul frances.

D. C. Urdăreanu: Dacă numaĭ acésta este necesitatea care v'a inspirat ca să puneţĭ în regulament acéstă disposiţiune nouĕ, o găsesc că este cu desăvêrşire desbrăcată de orĭ ce valóre seriósă, şi am putea rĕmâne fără să avem un asemenea semn distinctiv.

D. ministru al justiţiei, Al. Marghiloman: Este vorba de o medalie pe care senatorul e liber s'o pórte saŭ nu.

D. C. Urdăreanu: Tóte autorităţile, toţĭ demnitariĭ publicĭ, afară de militarĭ, nu aŭ nicĭ un semn exterior.

Opiniunea mea este acésta: cred că suntem cunoscuţĭ destul şi nu este trebuinţă de nicĭ un semn pentru ca să ne maĭ facem cunoscuţĭ.

D. P. S. Aurelian: Mie 'mĭ se pare că nu e nevoe de multă insistenţă asupra acestuĭ punct. Suntem prea maturĭ ca să putem discuta dacă e bine saŭ nu să purtăm o tinichea pe pept. Nu e bine să crédă lumea că noĭ discutăm dacă trebue să ne cunóscă lumea saŭ nu. Asemenea semne le pórtă numaĭ agenţiĭ poliţieĭ secrete.

D. L. Paciurea: Şi procuroriĭ aŭ semne distinctive.

D. P. S. Aurelian: Bine, procuroriĭ aŭ, dar noĭ ce calitate şi necesitate avem ca să purtăm aceste insemne distinctive.

D. Orĕscu a ḑis ca să ne cunóscă la Cameră uşieriĭ. Eĭ bine, 'mĭ se pare că pe toţĭ ne cunósce. V'aşĭ ruga, pentru demnitatea nóstră, să nu punem aceste insemne.

D. ministru al justiţiei, Al. Marghiloman: D-niĭ meĭ, 'mĭ se pare ciudată discuţiunea care se face asupra unuĭ lucru aşa de simplu. In ţĕrile cele maĭ democratice, membriĭ Senatuluĭ şi aĭ Camereĭ deputaţilor aŭ un semn deosebit, prin care 'şĭ pot stabili imediat calitatea lor când sunt faţă cu persóne carĭ nu o cunósce.

D-vóstre sciţĭ că nicĭ un parlament din Occident nu împinge democraţia maĭ departe de cât Camera francesă şi cu tóte acestea deputaţiĭ francesĭ aŭ medaliile lor distinctive.

De ce? Fiind-că sunt certe circumstanţe în carĭ se acordă deputaţilor şi senatorilor óre-carĭ prerogative, de exemplu: intrarea lor în certe localurĭ, admisia lor de drept la unele ceremoniĭ, accesul de drept al deputaţilor la Senat şi a senatorilor la Cameră; este bine, maĭ cu sémă la începutul uneĭ legislaturĭ, să existe aceste semne distinctive, când nouiĭ aleşĭ nu sunt cunoscuţĭ.

Tot asemenea, în casurile de tumult în public, de atrupamente, este bine ca membriĭ Parlamentuluĭ să 'şĭ pótă imediat stabili cualitatea lor.

Dar maĭ este bine şi din alt punct de vedere: e că se pun deputaţiĭ şi senatoriĭ la adăpostul usurpaţiunilor, căcĭ nu vĕ puteţĭ închipui cât de des se întêmplă ca escroci să ia în public cualitatea de deputaţĭ saŭ senatorĭ, fără de a fi un miḑloc de a 'ĭ prinde asupra faptuluĭ.

De altmintrelea nicĭ n'a intrat în mintea cuĭva ca aceste medaliĭ să fie un semn distinctiv aparent care să se pórte pe costum; este o medalie care se va purta în busunar şi nu se va exhiba de cât la nevoiă.

Prin urmare, nu facem *des hochets de vanité* cum pretindea D. Aurelian, ci este o simplă precauţiune pentru recunóscerea calităţeĭ de deputat şi senator la prima requisiţiune.

D. C. Urdăreanu: D. ministru de justiţie ne spunea că va fi o medalie care se va purta în busunar.

Atuncĭ ce semn distinctiv este acesta? Dacă D-vóstră credeţĭ că acest semn distinctiv e necesar pentru a se ridica prestigiul Senatuluĭ şi pentru a inspira în public respect saŭ stimă, faceţi'l; eŭ însă sunt contra, căcĭ 'mĭ se pare o jucărie.

D. L. Paciurea: D-lor, dacă acest semn ar fi numaĭ o jucărie, cum ḑice D. Aurelian şi Urdăreanu, negreşit că ar fi fórte rĕŭ şi eŭ însu'mĭ v'aşĭ ruga să votaţĭ în contra şi să daţĭ vot de blam comisiuneĭ care a întrodus acest articol; însă nu e cestiune nicĭ de jucărie, nicĭ de *fanduxélă*, (ilaritate), este o cestiune mult maĭ seriósă de cât o crede D-luĭ. Şi nu este vorba aci nicĭ de democraţie, nicĭ de *furlandisélă*, căcĭ în ţĕrile cele maĭ democratice deputaţiĭ şi senatorĭ aŭ asemenea semne distinctive; dar se póte ivi, nu numaĭ exemplul care ne a dat D. raportor, că un asemenea semn ne póte servi la intrarea nóstră în Camera suroră de la Mitropolie; acest exemplu ne este indiferent, pentru că acolo ne cunosc uşieriĭ maĭ pe toţĭ. Dar se pot ivi şi alte casurĭ cum s'a întêmplat în Francia, la Paris, de s'a arestat pe stradă un membru al parlamentuluĭ. D-lor, semnul acesta distinctiv a fost prevĕḑut de comisiune pentru casurĭ de învălmăşélă, de oprire de circulaţiune, şi într'un asemenea cas neplăcut forţa publică, autoritatea trebue să fie pusă în posiţiune de a cunósce îndată şi a avea respectul cuvenit pentru representantul ţĕreĭ.

Se ḑice că carta de senator este destul semn; dar în acéstă cartă nu este nicĭ numele, şi nu este nicĭ o semnătură pusă pe dênsa.

D. C. Urdăreanu: Este numele.

D. L. Paciurea: Nu este numele.

Este o simplă carte tipărită, unde se ḑice: *cartă de senator*. O asemenea cartă se póte face la orĭ care tipografie.

—(D. Urdăreanu arată o cartă).

Nu este acéstă cartă de senator; acéstă cartă este pentru drumul de fer, pentru libera circulaţie a senatoruluĭ pe căile nóstre ferate.

Vedeţĭ, dar, că este bine a avea un asemenea semn distinctiv pentru împregiurările de carĭ v'am vorbit. Acest semn nu se va purta la teatru, la cafeŭ saŭ la plimbare; el se va păstra în portofoliŭ şi se va usa de dênsul pentru ca să fie scutit un representant al ţĕreĭ de orĭ-ce incovenient neplăcut care s'ar putea întêmpla la un moment dat.

Prin urmare, nu póte fi vorba aci nicĭ de democraţie nicĭ, de seniorie saŭ feudalitate; căcĭ în ţĕrile cele maĭ democratice, unde sunt în parlament membri şi cu bluză, aŭ asemenea semne distinctive.

D. raportor, Al. Orĕscu: D. Urdăreanu care a ridicat acest incident la acest articul, s'a speriat credênd că o să fie obligat să pórte un asemenea semn la gât saŭ la piept. Să fie liniştit; un asemenea semn se va păstra nu se va purta.

Acum să vin la exemplul care 'l am adus, că uşieriĭ de la Cameră nu cunosc pe toţĭ senatoriĭ, şi că cu un asemenea semn nu ar putea întêmpina dificultate la intrare. Dar să vĕ aduc un exemplu maĭ frapant: trecĭ pe piaţa teatruluĭ, unde se întêmplă să fie o bătae, o învălmăşală şi vin gendarmiĭ şi te înhaţă fără să te cunóscă?

D. C. Ienescu: Cum te înhaţă?

D. raportor, Al. Orĕscu: Eĭ, D-le Ienescu, când eram student la Berlin avémun semn de student, şi orĭ-ce s'ar fi întêmplat pe stradă nu putea să pună pe mine mâna autoritatea, căcĭ scoteam îndată carta de student, şi dacă aşĭ fi contravenit la ceva, autoritatea se adresa la facultatea pe care o frecuentam.

Dacă, dar, un student s'a găsit bine să aibă un semn, pentru ce un senator nu ar avea unul pentru a putea fi recunoscut în orĭ-ce împregiurare?

Acest semn, iarăşĭ repet, nu se va purta la gât saŭ la piept, el va fi păstrat în busunar, apoĭ nu este obligatoriŭ; dacă D. Urdăreanu va voi a 'l avea, 'l va avea.

D. C. Urdăreanu: Ce fel de semn va fi; va fi o placă?

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunea are să hotărască felul şi forma. D-lor, nu trebue să ne alarmăm pentru un lucru aşa de simplu, şi care se practică în ţĕrile cele maĭ democratice. Bine-voiţĭ, dar, a vota articolul căcĭ nu este nicĭ un pericol.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Urdăreanu voesce să propună la acest articol un amendament?

D. C. Urdăreanu: Da, D-le preşedinte; prin amendamentul meŭ cer suprimarea art. 125.

—Se consultă comisiunea asupra amendamentuluĭ.

D. raportor, Al. Orĕscu: Comisiunea respinge amendamentul.

— D. preşedinte pune la vot amendamentul D-luĭ Urdăreanu, şi se respinge.

— Se pune apoĭ la vot art. 125, şi se priimeşte.

—Se votéză şi se priimesc succesiv şi fără discuţiune art. 126, până la articolul adiţional inclusiv.

— Se votéză asemenea şi se aprobă art. I' II, III, IV, V şi VI din anexa la regulamentul Senatuluĭ pentru explicarea art. 78 din constituţiune.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, votarea pe articole a regulamentuluĭ Senatuluĭ s'a terminat, afară de votarea unuĭ singur amendament al D-luĭ Sefendache care a remas nul şi care urméză a se repeta mâine. Prin urmare, mâine, dupe votarea acestuĭ amendament, vom vota regulamentul în total.

Ordinea ḑileĭ fiind epuisată, ridică şedinţa Şedinţă publică mâine la 2 ore p. m.

— Şedinţa se ridică la orele $4^1/_2$; se anunţă cea viitóre pentru a duoa ḑi, 16 Decembre.

No. 20

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 16 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, preşedinte, asistat de D-niĭ: G. Beldiman, Em. Flondor, Th. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 27 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Christescu T., Cincu Ant., Diamandi I., Rafael T., Rucăreanu M., Sofian N., Tatos Hr., Tatos T. I., Vally Anghel, Fotin G. C.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Alexescu G., Alexiu C., Bălăceanu C., Chircu T., Dornescu T., Economu N., Christescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Săndulescu-Nenoveanu I., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general). Zerlendi L. Chr.

— *D. secretar, Beldiman,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— D-niĭ senatorĭ: Gr. Buicliu şi Rafael cer a li se scusa absenţa din acéstă şedinţă.

— Se ia act.

— D. senator A. Vally cere un congediŭ de 2 ḑile.

— Se acordă.

— Se cere un congediŭ de 5 ḑile de D. senator Rucăreanu.

— Se acordă congediul.

— Se comunică petiţiunea D-luĭ I. I. Median prin care rógă Senatul a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, alăturând maĭ multe acte.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, un amendament al D-luĭ Sefendache pe care 'l a propus în una din şedinţele din urmă, nu a întrunit majoritatea regulamentară, de şi s'a pus la vot în duoĕ şedinţe consecutive.

Acest amendament e privitor la art. 81 din regulamentul Senatuluĭ, care tratéḑă despre dreptul de interpelare.

Aliniatul al III-lea de sub art. 81 din noul regulament glăsuesce ast-fel:

»La ḑiua fixată spre a rĕspunde, se dă maĭ ânteiŭ cuvêntul senatoruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul dat de minister şi în urma întêmpinăreĭ interpelantuluĭ, preşedintele consultă Senatul pentru închiderea discuţiuneĭ.«

Vechiul regulament ḑicea: »In urma întâmpinăreĭ interpelantuluĭ *saŭ orĭ-căruĭ alt membru al Senatuluĭ.*«

D. Sefendache a cerut să se menţină acéstă disposiţiune a vechiuluĭ regulament.

Punêndu-se la vot amendamentul D-sale, în duoĕ şedinţe consecutive, el nu a întrunit majoritatea regulamentară,

Pun, dar, la vot pentru a treia óră acest amendament.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	67
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	35

Prin urmare, Senatul a respins amendamentul.

— Se pune la vot art. 81 ast-fel cum 'l a redactat comisiunea, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de *regulament al Senatuluĭ* în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	69
Majoritate absolută	35
Bile albe	45
Bile negre	24

Senatul a adoptat regulamentul revisuit al Senatuluĭ.

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem interpelarea D-luĭ senator Urdăreanu, adresată D-luĭ ministru al justiţieĭ, relativ la scandalul ce a avut loc la tribunalul Vâlcea între preşedinte şi judecător.

D. C. Urdăreanu: D-lor senatorĭ, am întrebat pe D. ministru al justiţieĭ, dacă are cunoscinţă de scandalul întêmplat între magistraţiĭ tribunaluluĭ Vâlcea, şi în acelaşĭ timp 'l am întrebat să spună ce mĕsurĭ a luat. Prin urmare, nu e numaĭ de cât o interpelare, ci maĭ mult o întrebare.

Rĕmâne, dar, ca D-sa să 'mĭ rĕspundă, şi dupe rĕspunsul D-sale, voiŭ vedea dacă trebue să fac interpelare saŭ nu.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Regret că nu am fost aci în ḑiua când D. Urdăreanu a făcut întrebarea D-sale, 'l aşĭ fi putut asigura imediat.

Indată ce 'mi s'a adus la cunoscinţă conflictul care a avut loc între magistraţiĭ de la Vâlcea, şi care este fórte jicnitor mersuluĭ regulat al tribunaluluĭ, am rugat pe primul preşedinte al curţeĭ din Craiova să facă o anchetă. Nu am însărcinat pe procurorul general, fiind-că era în joc un magistrat inamovibil.

Aştept resultatul acesteĭ anchete, şi voiŭ vedea ce mĕsurĭ va trebui să iaŭ contra magistraţilor amovibilĭ, şi ce mĕsurĭ va trebui să ia curtea în privinţa celor carĭ sunt inamovibilĭ.

D. C. Urdăreanu: Voiŭ aştepta ca să vĕd ce mĕsurĭ se ia, în definitiv de D. ministru al justiţieĭ, în privinţa acestuĭ conflict de la Vâlcea. Dacă D-sa va lua tóte mĕsurile carĭ vor trebui să le ia, nu voiŭ avea nimic de ḑis.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Chiar în acest moment va putea să ia cunoscinţă D. Urdăreanu de o corespondenţă în acéstă afacere; dacă voiesce, sunt la disposiţiunea D-sale.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Prin urmare, incidentul este închis.

D-lor, la ordinea ḑileĭ avem indigenate.

—*D. raportor, T. Marocneanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţia Inalt P. S. S. Ghenadie, Mitropolit Primat, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu şi subsemnatul, carĭ, luând în cercetare petiţiunea registrată la No. 975 de la 9 Martie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Vlaţiu Laurenţiu, român din Ardeal, de religiune greco-catolică, sub-oficier în regimentul 2 de geniŭ, domiciliat în Focşanĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Obreja, archidiocesa Albeĭ-Iulieĭ, ţinutul Ardealuluĭ, la 10 Octombre 1868, din părinţiĭ Nicolae Vlaţiu, preot greco-catolic şi Maria, şi s'a botezat în religia greco-catolică;

Că este de origină română din moşĭ strămoşĭ;

Că este sergent în armata română, regimentul 2 de geniŭ, reangagiat de la 21 Martie 1892, pe 2 anĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Vlaţiu Laurenţiu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Vlaţiu Laurenţiu, român din Ardeal, sergent în armata română, regimentul 2 de geniŭ, domiciliat în Focşanĭ.

Raportor, *T. Marocneanu.*

D. preşedinte: Discuţiunea este deschisă.

— Necerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Art. unic se priimesce fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ.

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	43
Bile negre	4

— Senatul a adoptat proiectul de recunóscere.

— *D. T. Marocneanu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 21 Martie 1891, în majoritate de 6 membri, sub preşedinţia D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: D. A. Laurian, C. Ienescu, A. Nedelcovicĭ, M. Isvoranu şi subsemnatul, aŭ luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 467 de la 12 Februarie 1891, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Costi Marcu Fleaşcă, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, domiciliat în oraşul Iaşĭ, judeţul Iaşĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Monastir (Bitolia), ţinutul Macedonieĭ, la 10 Maiŭ 1848, din părinţĭ românĭ-macedonenĭ ortodocşĭ Marcu Fleaşcă şi Trandafila, dupe cum se constată din actul subscris de 5 martorĭ şi legalisat de trib. Iaşĭ la No. 589 de la 9 Martie 1890.

Că se bucură de bună conduită în societate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presinţĭ, a admis cererea D-luĭ Costi Marcu Fleaşcă, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul numit raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţen român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Costi Marcu Fleaşcă, român din Macedonia, domiciliat în oraşul Iaşĭ, judeţul Iaşĭ.

Raportor, *Dr. Garoflide.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	43
Bile negre	4

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Fleaşcă.

Acum, conform votuluĭ onor. Senat, vom vota o împământenire cu dispensă de stagiŭ.

— *D. raportor, G. Sefendache,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Anton Cincu, Gr. Capşa şi G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.011 de la 17 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea D-luĭ doctor Henry Iurim, de profesiune doctor în medicină, domiciliat în Botoşanĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că a adresat cererea s'a de naturalisare D-luĭ ministru de justiţie la 22 Octombre 1879, care s'a înregistrat la No. 19.838;

Că nu a fost supus nicĭ uneĭ protecţiunĭ străine;

Că funcţionéză ca medic de plasă în judeţul Botoşanĭ de la Octombre 1873, unde se află şi actualmente;

Că în timpul epidemiilor din 1874 şi 1878 a căutat şi a vaccinat în mod gratuit pe soldaţiĭ din garnisona Botoşanĭ;

Că în timpul campanieĭ din 1877—1878 a căutat ca medic la spital în mod gratuit şi soldaţĭ românĭ, rănitĭ şi prisonierĭ turcĭ;

Că a făcut serviciul militar ca medic cu gradul de locotenent în guarda civică;

Că se bucură de bună conduită;

Că a obţinut diploma de doctor în medicină de la universitatea din Viena, obţinênd dreptul de liberă practică a medicineĭ în ţéră de la consiliul medical superior, încă din 1870;

Că s'a căsătorit în Botoşanĭ, unde posedă şi proprietate.

Pe lângă acestea, avênd în vedere şi o petiţiune a celor maĭ distinşĭ bărbaţĭ din oraşele Botoşanĭ şi Dorohoiŭ, toţĭ cetăţenĭ şi alegĕtorĭ în colegiul I şi II, prin care 'şĭ exprimă dorinţa de a se vota împământenirea suplicantuluĭ ca o recompensă de serviciile aduse judeţuluĭ şi ţĕreĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ doctor Henry Iurim, că unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § I, lit. *a* din Constituţiune, avênd stagiul împlinit de 10 anĭ, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *G. Sefendache.*

L E G E

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II lit. *a* din Constiutuţiune, se acordă D-luĭ doctor Henry Iurim, din comuna Botoşanĭ, judeţul Botoşanĭ, împământenirea, avênd stagiul împlinit.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḍecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *duoĕ-ḍecĭ* şi *duoĕ*.

Preşedinte, **G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. raportor, G. Sefendache: D-lor, am să daŭ o explicaţiune. Acéstă împământenire a venit de la Camera deputaţilor, unde în virtutea actelor s'a dat un vot prin care se acordă acéstă împământenire. Când a venit dosarul acesteĭ împământenirĭ la Senat, noĭ cercetând actele, n'am găsit actul de botez şi actul de nascere. (Ilaritate). Ne găsind aceste acte carĭ neapĕrat trebuiaŭ să fie aduse aci, pe de altă parte vĕḍênd că D. Iurim este cunoscut în tótă Moldova, că în adevĕr a făcut serviciĭ în timpul resbeluluĭ şi alte serviciĭ carĭ sunt spuse în raport, ne-am ḍis că s'ar putea acorda şi acésta fără acel act. In urmă am aflat de la representantul de la Botoşanĭ, D. Bobeica, că în adevĕr, D. Iurim este israelit.

Cu tóte acestea, fiind-că în Constituţiune nu se face diferenţă de religiune, comisiunea a fost de opiniune să 'ĭ acorde împământenirea, avênd stagiul împlinit.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
» negre	25

Senatul a adoptat proiectul de lege.

D. Al. Orĕscu: Are duoĕ treimĭ?

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Are stagiul împlinit, şi regulamentul cere 2 treimĭ pentru aceĭ carĭ nu aŭ stagiul împlinit.

D. Al. Orĕscu: Fórte bine, dar acesta nu are stagiul împlinit dupe cum cere legea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultă din dosar că cererea este făcută la 1879, are, dar, 15 anĭ de la cerere.

Prin urmare, vedeţĭ că stagiul este împlinit.

D. Al. Orĕscu: Nu e destul, dacă nu a avut efect cererea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: In orĭ ce cas asemenea cestiune trebuia ridicată la început, când s'a discutat acéstă împământenire, dar nu dupe ce s'a proclamat votul.

D. C. Ienescu: D-lor senatorĭ, cred că în ceea ce privesce indigenatele şi recunóscerile ar fi bine să se ia de normă ca ceĭ maĭ vechĭ să se voteze, şi de preferinţă româniĭ. Eŭ vĕd că se voteză ómenĭ despre carĭ cea maĭ mare parte dintre noĭ sunt în înduoială. Mi s'a întêmplat să vĕd pe listă un sătean stabilit într'o comună rurală, din judeţul nostru Prahova, care a dăruit 1000 leĭ pentru o şcólă dintr'o comună rurală, Teşila, şi care aşteptă de 3 anĭ să fie votat. V'aşĭ ruga, dar, să se facă parte şi acestuĭ nenorocit.

Vĕd că trebue, ca să fie votat, să 'l sprijine cine-va, şi atuncĭ îl sprijin eŭ, şi vĕ rog să bine-voiţĭ să votaţĭ şi pe acest sătean venit din Ardeal, în comuna Teşila.

—*D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de

3 membri, sub preşedinţa D-luï colonel P. Tufelcik, fiind presenţi D-niï: G. Sefendache, D. C. Popescu, Dr. Florea Teodorescu, A. Cincu şi Gr. Capşa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 25 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 810 de la 6 Martie 1893, prin care în virtutea art. 7, § 2, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Efta Tanasievitz, de religiune ortodoxă, de profesiune agricultor, domiciliat în comuna Mavrodin, judeţul Teleorman.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

1. Extract al stăreĭ civile, legalisat şi de ministerul afacerilor străine, din care se probéză că este născut în comuna Malenţa, ţinutul Austro-Ungarieĭ, la anul 1821, din părinţĭ pravoslavnicĭ şi botezat în biserica ortodoxă Sf. Nicolae, în ḑiua de 4 Iulie 1821;

2. Act de emigrare al ministeruluĭ de interne austro-ungar No. 77.982 din 1887, legalisat şi de ministerul afacerilor străine al Românieĭ la No. 144 din 1888, că este liber de a emigra în România cu consórta D-sale Barbara, lepădându-se de tóte obligaţiunile către statul unguresc;

3. Certificatul comuneĭ Mavrodin, din judeţul Teleorman, constatator că D. Tanasievitz, fiind venit ca administrator al aceleĭ proprietăţĭ de sunt 20 anĭ, a adus o mare îmbunătăţire sistematică atât în cultura pământuluĭ cu metode necunoscute prin acea localitate, cât şi cu rasa vitelor, avênd tamazlîc de vite;

4. Certificatul perceptoruluĭ circumscripţieĭ No. 16 din judeţul Teleorman, probător că a plătit şi plătesce tóte dările către Stat, judeţ şi comună;

5. Un act sub-scris de şépte proprietarĭ şi arendaşi din localitate, că de când a venit la proprietatea Mavrodin, a adus marĭ îmbunătăţirĭ agricultureĭ, avênd peste 100 locuitorĭ românĭ în serviciul moşieĭ angajaţĭ în permanenţă;

6. Un alt act subscris de şépte comercianţĭ, proprietarĭ din oraşul Alexandria, judeţul Teleorman, din care reese că de la venirea D-luĭ Tanasievitz ca administrator la moşia Mavrodin, a avut cea maĭ frumósă conduită în societate, şi nu cunosc să fi fost dat judecăţeĭ pentru verĭ o culpă:

7. Un brevet pentru medalia de aur ce a obţinut în anul 1882 de la juriul concursurilor de agricultură, din judeţul Teleorman;

8. Un alt brevet pentru medalia de aur ce 'ĭ-a conferit în anul 1883, No. 1.062, ministerul agricultureĭ, comerciuluĭ şi domeniilor.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea D-vóstre de indigenate, în majoritatea membrilor presenţi, a admis cererea D-luĭ Efta Tanasievitz, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a vota următórea lege.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Efta Tanasievitz, din comuna Mavrodin, judeţul Teleorman, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 25 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *cincĭ*.

Preşedinte, **G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, în urma acestuĭ raport, a venit pe biuroul Senatuluĭ un protest contra acesteĭ împământenirĭ; şi comisiunea de indigenat printr'un proces-verbal, subscris de preşedintele sĕŭ I. P. S. S. Mitropolitul Primat, a hotărît ca acest protest să se citéscă în plină şedinţă a Senatuluĭ.

Rog, dar, pe D. Capşa să bine-voiască a da cetire acestuĭ protest.

—D. raportor citesce protestul din localitate prin care maĭ mulţĭ locuitorĭ rógă Senatul să nu voteze indigenatul D-luĭ Efta Tanasievitz din comuna Mavrodin.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ de indigenat, şi se priimesce.

— Se procede apoĭ la votarea legeĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	23
Bile negre	21

Votul este nul şi se va repeta în şedinţa viitóre.

— *D. raportor, Th. Marocneanu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Ioan Ciolac, colonel I. Pĕucescu, Thoma Marocneanu şi P. S. Aurelian, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 199 de la 13 Decembre 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dr. Valeriŭ Rosculeţ, de religiune ortodoxă, de profesiune doctor în medicină, domiciliat în Stănisesci, judeţul Tecuciŭ.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în comuna Isvórele, judeţul Prahova, în 13 Martie 1866, din părinţiĭ Ioan V. Rosculeţ şi Ecaterina;

Că Ioan V. Rosculeţ, locuitor în Satu-Lung, comitatul Braşovuluĭ, soţ legitim al D-neĭ Ecaterina, născută Grigore Panait din Isvóre, este de naţiune română;

Că la 18 Ianuarie 1864 Ioan Rosculeţ, tatăl suplicantuluĭ, s'a căsătorit în comuna Isvórele, judeţul Prahova, cu D-na Ecaterina Gr. Panait;

Că este medic al circumscripţiuneĭ IV, judeţul Tecuciŭ, cu reşedinţa în comuna Stănisesci, judeţul Tecuciŭ, unde se bucură de bună conduită;

Că la 12 August 1893 s'a căsătorit la primăria comuneĭ Stănisesci, judeţul Tecuciŭ, cu D-ra Eufrosina, fiica D-luĭ senator Aristid Papadopulo Kalimach, proprietar din acea comună.

In faţa acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Dr. Valeriu Rosculeţ, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dr. Valeriŭ Rosculeţ, medic al circumscripţiuneĭ IV, judeţul Tecuciŭ, domiciliat în comuna Stănisesci, judeţul Tecuciŭ.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	41
Bile negre	1

Senatul a adoptat recunóscerea.

—*D. raportor, Ioan C. Ciolac*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 10 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, colonel I. Pĕucescu, P. S. Aurelian şi Ioan Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinta de la 3 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 426 de la 11 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Sigmund Stefan Dobrovski, român din Bucovina, de religiune romano-catolică, de profesiune agricultor, domiciliat în Botoşanĭ.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în Suceava, ţinutul Bucovineĭ, la 10 Iunie 1851, din părinţiĭ Stefan Dobrovski şi Filipina, şi s'a botezat în religia romano-catolică;

Că tatăl suplicantuluĭ a fost de naţionalitate română;

Că este agricultor în judeţul Botoşanĭ;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România, dupe ce a satisfăcut pe deplin obligaţiunile sale militare;

Că la 1884, Septembre 2, s'a căsătorit la primăria comuneĭ Botoşanĭ, judeţul Botoşanĭ

Că din acéstă căsătorie are trei copii, anume: Victor, Stefan și Elisa, născuți, crescuți și botezați în religia creștină.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-lui Sigmund Stefan Dobrovski, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiți a'i recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se acordă calitatea de cetățén român D-lui Sigmund Stefan Dobrovski, român din Bucovina, domiciliat în Botoșani.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑeci* și *opt* voturi, contra a *trei-spre-ḑece.*

Președinte, **General G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *Lenș-Slătineanu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimeni cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Fiind un singur articol. se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votului:

Votanți	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	44
Bile negre	1

—Senatul a adoptat recunóscerea D-lui Dobrovski.

—*D. G. Ienescu* (pentru D. raportor Dr. Christescu) dă citire următorului raport și proiect de lege:

Domnilor senatori,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 12 Februarie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-lui colonel P. Tufelcik, fiind presenți D-nii: Gr. Capșa, Dimitrie C. Popescu și Dr. Christescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 371 de la 12 Ianuarie 1893, adresată Senatului, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-lui George Radu Munteanu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune croitor, domiciliat în comuna Teșila, județul Prahova.

Examinând actele aflate în dosarul acestei cereri a constatat:

Că este născut în comuna Satu-Lung, ținutul Transilvaniei, la 5 Aprilie 1839, din părinții Radu Munteanu și Paraschiva, și la 13 ale acelelași luni și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că este de profesiune croitor, stabilit în comuna Teșila, județul Prabova, de la 1863, unde s'a căsătorit, fiind și proprietar;

Că de când să află stabilit în comuna Teșila, a învěțat meseria de croitorie pe mai mulți tineri români pământeni, ast-fel că a devenit fórte folositor desvoltărei acelei comune, din cari causă acea comună 'și-a făcut un renume în județ prin producțiunea dimiilor, abalelor, mintenelor și tutulor țesěturilor de lână ce produce;

Că n'a fost supus nici unei protecțiuni străine;

Că se bucură de bună conduită;

Că a contribuit cu 1.000 lei la clădirea unui local de șcólă din comuna Teșila, județul Prahova;

Că la 1874 s'a supus legei de recrutare a armatei române, dar a fost dispensat de serviciul activ, avênd trecută etatea de 30 de ani.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-lui George Radu Munteanu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiți a 'i recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-lui George Radu Munteanu, român din Transilvania, domiciliat în comuna Teșila, județul Prahova.

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimeni cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot legea prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votului:

Votanți	37
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	37

Senatul a adoptat proiectul de lege pentru recunóscerea D-lui G. R. Munteanu.

—*D. ministru al justiției* dă citire Mesagiului regal prin care ministrul domeniilor cedéză pe séma ministerului cultelor o porțiune de pămênt din moșia Statului Oslobeni, pentru a servi la o șcólă.

— Se trimite la secții.

— *D. secretar, Marocneanu*, dă citire următorului raport și proiect de lege:

Domnilor senatori,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-lui Colonel P. Tufelcik, fiind presenți D-nii: Gr. Capșa, Anton Cincu și G. Sefendache, aŭ luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberațiune cu Mesagiul regal No. 959 de la 15 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-lui Ricard Franassovics, de religiune romano-catolică, de profesiune inspector al serviciului de transport pe apă al regiei monopolurilor Statului, domiciliat în comuna T.-Severin, județul Mehedinți.

Examinând actele aflate în dosarul acestei cereri, a constatat:

Că este născut în comuna Constantinopol, la 26 August 1844, din părinții Francisc Franassovics și Francisca, și la 6 Aprilie 1845, a fost botezat în religia romano-catolică;

Că este proprietar în T.-Severin al unui imobil;

Că este căsătorit și are 3 copii, născuți în T.-Severin și botezați în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită, fiind stabilit în T.-Severin de 12 ani;

Că s'a lepădat de protecția statului sêrb, spre a emigra în România;

Că posedă ordinul *Coróna României* în gradul de oficier, ordinul rusesc *S-ta Ana* cl. III, ordinul sêrbesc *Takova* în gradul de oficier, și ordinul austriac *Meritul* cu crucea de aur;

Că se află în serviciul Statului român, angageat cu contract, de la 1 August 1890, în calitate de inspector al serviciului de transporturi pe apă.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-lui Ricard Franassovics, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiți a'i acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *G. Sefendache.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-lui Ricard Franassovics, din comuna T. Severin, județul Mehedinți, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiției, *Al. Marghiloman.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

D. C. Urdăreanu: D-lor, pe lângă cele spuse în raport, să 'mi permiteți să adaog duoě cuvinte. D. Franassovics este inspector general al marinei nóstre comerciale, este cel mai puternic auxiliar al D-lui Gr. Manu, directorul regiei nóstre, și a adus servicii eminente și țěrei și comerciului nostru. D-sa a avut ideia să vêndă sarea nóstră în Serbia. D-sa este stabilit în Severin, unde are avere și este de familie mare din Serbia. Fratele sěŭ a fost ministru în Serbia, și el s'a devotat cu desěvêrșire țěrei nóstre, și de aceea, vě rog să 'i votați naturalisarea română.

— Ne mai cerênd nimeni cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votului:

Votanți	34
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	34

Senatul a adoptat cu unanimitate naturalisarea.

D-lor, ordinea ḑilei fiind epuisată, ridic ședința.

Ședință publică mâine la orele 2 p. m.

—Ședința se ridică la orele 4 și jumětate, dupe amiaḑi, anunțându-se cea viitóre pentru a duoa di, 17 Decembre.

No. 21

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 17 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: G. Beldiman, Dr. I. Cernătescu, Th. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 94 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 20 D-nĭ senatorĭ şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Christescu T., Cincu Ant., Rafael T., Rucăreanu M., Sofian N., Stroiescu I., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vally A., Fotin G. C.

Fără arătare de motive:

D-niĭ: Alexescu G., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de cererea D-luĭ senator Rafael de a 'ĭ se scusa absenţa de astădĭ, precum şi a D-luĭ senator I. Stroiescu de a i se acorda 2 dile congediŭ.

— Se acordă congediŭ.

— Se trimit la comisiunea de indigenate suplicele D-lor: I. Vonică şi I. Chidu, carĭ se rógă a li se recunósce calitatea de cetăţenĭ românĭ.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ, cererea ómenilor de serviciŭ din diferite ministere, de a li se îmbunĕtăţĭ sórta.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, intrăm în ordinea dileĭ.

La ordinea dileĭ avem votarea din noŭ a naturalisăreĭ cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Hefta Atanasievicĭ, din Teleorman, rĕmas aul în şedinţa de erĭ.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	69
Majoritate de duoĕ treimĭ	46
Bile albe	51
Bile negre	18

Prin urmare, Senatul a adoptat naturalisarea.

— *D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 2 Martie 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, G. Sefendache, D. C. Popescu şi Dr. Florea Theodoroscu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 14 Ianuarie 1893 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 236 de la 27 Ianuarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ C. C. Steriu, român din Transilvania, de profesiune bancher, domiciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul aceste cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Braşov, ţinutul Transilvanieĭ, la 13 Aprilie 1861, din părinţiĭ Constantin Steriu şi Maria, şi la 30 ale aceleeaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia greco-orientală la biserica S-tu Nicolae din Braşov;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România;

Că, cu ocasia asentăreĭ generale de la 9 Martie 1883 din Braşov, ce s'a ţinut, a fost declarat ca inapt pentru tot-d'a-una şi a fost şters din listele de contróle, satisfăcênd prin acésta obligaţiunile sale militare, fiind obligat ca să plătéscă taxa de scutire pentru serviciul militar;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ C. C. Steriu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ C. C. Steriu, român din Transilvania, domiciliat în oraşul Bucurescĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 14 Ianuarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* şi *opt* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	46
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, C. I. Bălăceanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 10 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolit Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, Colonel I. Pĕucescu şi Ion Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Martie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.373 de la 7 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ George M. Barbu, de religiune ortodoxă, domiciliat în Bêrlad.

Examinând actele aflate în dosar a constatat:

Că este născut în oraşul Bêrlad la 13 Iulie 1853 din părinţiĭ Ión Barbu şi Despina şi la 25 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia ortodoxă la biserica cu hramul Sf. Ierarch Nicolae din Bêrlad;

Că nu este supus austro-ungar, negăsindu-se înscris între supuşiĭ austro-ungarĭ din Bêrlad;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ George M. Barbu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Const. I. Bălăceanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ George M. Barbu, domiciliat în comuna Bêrlad, judeţul Tutova.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Martie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* voturĭ, contra a *dece.*

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S .A .D) Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	46
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	45
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea de recunóscere.

—*D. raportor, P. Tufelcik,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 6 Februarie 1893, în majoritate de 6 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, D. C. Popescu, G. Sefendache, Dr. Christescu şi Dr. Florea Theoderescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat

de Adunarea deputaților în ședința de la 19 Decembre 1892, și adus în deliberarea Senatului cu Mesagiul regal No. . . . , prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda calitatea de cetățén român D-luĭ George G. Verona, de religiune romano-catolică, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Galați, județul Covurluiŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Brăila la 6 Septembre 1868, din părințiĭ Giuseppe G. Verona și Giulette, și s'a botezat în religia romano-catolică;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că a obținut diploma de la șcóla comercială din Dresda la 17 Martie 1887;

Că la Maiŭ 1887 a fost înrolat ca voluntar pe 6 lunĭ în regimentul 3 de artilerie, unde a făcut serviciul militar, ca orĭ-care cetățén român;

Că D. Giuseppe G. Verona, tatăl suplicantuluĭ, este naturalisat de Corpurile legiuitóre și legea promulgată în *Monitorul oficial* No. . . . din 1886, prin decretul regal No. 41 de la 11 Ianuarie 1886.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presințĭ, a admis cererea D-luĭ George G. Verona, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor:

Raportor, *P. Tufelcik.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ George G. Verona, din comuna Galați, județul Covurluiŭ, împământenirea cu dipensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților, în ședința de la 19 Decembre 1892, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* voturĭ, contra a *patru-spre-ḑece.*

Președinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. A. Șaabner-Tuduri.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideratiune, și se priimesce.

—Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	43
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	42
Bile negre	1

Senatul a adoptat împământenirea D-luĭ Verona.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* în locul D-luĭ raportor D. C. Popescu, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege;

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Decembre 1892, în unanimitate de 7 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu, G. Sefendache, Dimitrie C. Popescu, Gr. Capșa și Anton Cincu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 81 de la 27 ale luneĭ Noembre 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Stroe I. Belloiu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune militar, domiciliat în comuna Focșanĭ, jugețul Putna.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Cernetu la 4 August 1871, din părințiĭ Ión și Paraschiva Belloiu și la 12 aceeașĭ lună și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că se află în armata română ca sergent în reg. 2 de geniŭ din Focșanĭ;

Că tatăl suplicantuluĭ, în ședința de la 22 Martie 1892, 'ĭ s'a recunoscut calitatea de cetățén român de Adunarea deputaților.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitate, a admis cererea D-luĭ Stroe I. Belloiu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Stroe I. Belloiu, român din Transilvania, domiciliat în orașul Focșanĭ.

Raportor, *D. C. Popescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideratiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	4

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. raportor, C. Ienescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 6 Maiŭ 1892, în numĕr de 5 membrĭ, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: D. A. Laurian, M. Isvoranu, Dr. Garoflide și C. Ienescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 744 de la 1 Maiŭ 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Panait Manuelescu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune profesor, domiciliat în orașul Ploescĭ, județul Prahova.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Hora, provincia Tracia, Macedonia, la 5 Aprilie 1847, fiind venit în țéră împreună cu părințiĭ seĭ, ca copil, în etate de 4 anĭ;

Că la 22 Noembre 1867 a obțiunut diploma de bacalaureat cu No. 10, de la universitatea din Bucurescĭ;

Că la 17 Iulie 1869 a fost numit profesor cu titlul provisoriŭ la catedra de limba latină la liceul Sf. Petru și Pavel din Ploescĭ, iar la 13 Iunie 1877 a fost numit definitiv la aceeașĭ catedră unde funcționéză și aḑĭ îndeplinindu'șĭ datoriile cu distincțiune;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că la 28 Iunie 1885 s'a căsătorit, la primăria Ploescĭ, cu D-șóra Adelaida R. Ghiboldan.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Panait Manuelescu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Panait Manuelescu, român din Macedonia, domiciliat în orașul Ploescĭ.

Raportor, *C. Ienescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideratiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul vătuluĭ:

Votanțĭ	39
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	7

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Panait Manuelescu.

— *D. secretar, Marocneanu,* pentru D. raportor Dr. Garoflide, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Martie 1892, în numĕr de 4 membri, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.117 din 4 Noembre 1888, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Gustav Iulius Vandori, de religiune evanghelică, de

profesiune farmacist, domiciliat în capitala Bucurescĭ, judeṭul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că D. Gustav Iulius Vandori s'a născut în comuna Mediaş, la 26 Septembre 1861, din părinţiĭ Frantz Vandori şi Rosalia, şi la 6 Octombre acelaşi an, s'a botezat în religia evanghelică, de preotul aceleĭ bisericĭ, dupe cum se constată din extrasul botezaţilor bisericeĭ evanghelice din acea comună;

Avênd în vedere certificatul No. 11.817 din 18 Aprilie 1888, liberat de primăria comuneĭ Bucurescĭ, din care se constată că D. Vandori, licenţiat în farmacie, se bucură de o bună conduită în societate şi de o onestitate recunoscută, şi că se află în ţéră de maĭ bine de 10 anĭ;

Avênd în vedere actul de emigrare cu No. 77.791 din 30 Noembre 1887, liberat de ministrul de interne ungar, din care se constată că D. Gustav Vandori s'a lepădat de protecţia austro-ungară, spre a emigra în România;

Avênd în vedere *Monitorul oficial* No. 36 din 17 Maiŭ 1886, pag. 647, din care se constată că D. Gustav Vandori a depus cu succes examenul de licenţă în farmacie, de la universitatea din Bucurescĭ, obţinênd dreptul de liberă practică a farmacieĭ în ţéră;

Avênd în vedere adresa cu No. 11.374 din 4 Noembre 1889, a ministeruluĭ de justiţie, prin care arată că D. G. I. Vandori a fost autorisat a emigra în România dupe ce a satisfăcut obligaţiunile militare;

Pentru aceste motive, comisiunea de indigenate, în unanimitate, a admis cererea D-luĭ Gustav I. Vandori, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7 din Constituţiune, pentru care, prin subscrisul numit raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a adopta şi D-vóstre proiectul de lege următor, cu dispensă de stagiŭ.

Raportor, *Dr. Garoflide.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Gustav Iulius Vandori, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, *Al. Marghiloman.*

D. preşedinte, G. Gr. Catacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	39
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	35
Bile negre	4

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. secretar, Marocneanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ Colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu şi G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 816 de la 6 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ August Crainic, român din Transilvania, de religiune ortodoxă, de profesiune profesor, domiciliat în comuna Slatina, judeţul Olt.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Urisiul, ţinutul Transilvanieĭ, la 22 August 1856, din părinţiĭ românĭ Simion şi Maria Crainic, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară, spre a emigra în România, actul de emigrare de la 8 Iulie 1883, liberat de ministerul de interne din Buda-Pesta;

Că este stabilit în Slatina de la 1884, de când ocupă funcţiunea de director şi profesor la gimnasiul real din Slatina, unde se bucură de bună conduită;

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ August Crainic, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Gr. Capşa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunóse calitatea de cetăţén român D-luĭ August Crainic, român din Transilvania, domiciliat în Slatina.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *cincĭ*.

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tudurі.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Se citesce art. unic.

—Se pune la vot, şi se priimesce.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45

Senatul a adoptat în unanimitate legea de recunóscere.

— *D. doctor Cernătescu, secretar,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 23 Maiŭ 1892, în numĕr de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: C. Ienescu, doctor Garoflide, M. Isvoranu şi D. A. Laurian, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 500 de la 28 Martie 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, de cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae I. Ţigoiu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în oraşul Brăila, judeţul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Purcăreni, ţinutul Transilvanieĭ, la 10 Aprilie 1858, din părinţiĭ Ion Ţigoiu şi Maria, şi la 14 aceeaşi lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară, dupe cum se constată din declaraţiunea legalisată de judecătoria ocoluluĭ II din Brăila la No. 2.798 de la 10 Martie 1892;

Că se bucură de bună conduită în societate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae I. Ţigoiu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul, numit raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae I. Ţigoiu, român din Transilvania, domiciliat în oraşul Brăila.

Raportor, *Dr. Garoflide.*

— D. preşedinte declară discuţiunea generală deschisă, şi ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	35
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	34
Bile negre	1

Senatul a adoptat.

— D-lor, acum avem să maĭ votăm încă un indigenat pentru că vĕd că Senatul a început a se descompleta. E indigenatul D-luĭ G. Eiven.

— *D. Marocneanu, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritaet

de 4 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţî D-niî: colonel I. Pĕucescu, Thoma Marocneanu şi P. S. Aurelian, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluî cu Mesagiul regal No. 1.811 de la 7 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luî George Eiven, de religiune evangelică, de profesiune farmacist, domiciliat în Iaşî.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în comuna Rosnov, comitatul Braşovuluî, la 18 Decembre 1858, din părinţiî George Eiven şi Juliana, şi la 2 Ianuarie 1859 s'a botezat în religia evangelică;

Că s'a lepădat de protecţia austro-maghiară spre a emigra în România;

Că se bucură de bună conduită;

Că a urmat şcóla de farmacie din Bucurescî la 1879;

Că la 26 Maiŭ 1884 a obţinut diploma No. 361 de la universitatea din Bucurescî pentru licenţa în farmacie.

In faţa acestor constatărî, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţî, a admis cererea D-luî George Eiven, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin subscrisul raportor, vĕ rógă să bine-voiţî a 'î acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luî George Eiven, farmacist din comuna Iaşî, judeţul Iaşî, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-decî* voturî, contra a *opt*.

Preşedinte, General G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenî cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluî:

Votanţî	33
Majoritate de duoĕ treimî	32
Bile albe	32
Bile negre	1

Senatul a adoptat indigenatul.

Acum ridic şedinţa.

Şedinţă publică mâîne la ora 2 p. m.

— Şedinţa se ridică la orele 4 şi jum. p. m., anunţându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 18 Decembre.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 18 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luî preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niî: G. Beldiman, Em. Flondor, Th. Lerescu şi Petre Millo, secretarî aî biurouluî.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţî 97 D-nî senatorî.

— Nu rĕspund la apelul nominal 17 D-nî senatorî, şi anume:

Bolnavî:

I. P. S. S. Mitropolitul primat; D-niî: Berea D., Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Rucăreanu M., Sofian N., Stroiescu I., Tatos T. I., Fotin G. C.

Nemotivaţî:

D-niî: Diamandi I., Economu N., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluî şedinţeî precedente, care se aprobă.

— Se comunică cererea D-luî senator, Berea, de a 'i se acorda un congediŭ de 2 ḑile.

— Se ia act.

— Se comunică petiţiunea maî multor proprietarî din judeţul Teleorman prin care rógă Senatul a nu vota împămêntenirea D-luî Efta Tanasievicî.

— Se trece la ordinea ḑileî, fiind deja votat indigenatul.

—*D. ministru de finance, M. Germani,* comunică Mesagiul Regal în alăturare cu proiectul de lege pentru modificarea unor dispositiunî din tarifa generală a dreptuluî de vamă, stabilit prin legea de la 25 Iunie 1891.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorî, tariful fiind în strînsă legătură cu tratatul de comerciŭ încheiat cu Germania, am onóre a ruga pe onor. Senat să bine-voiască a 'l lua de urgenţă în desbatere, şi pentru acésta a trece imediat în secţiunî pentru a 'l discuta.

Vocî: Da, da.

— Se pune la vot urgenţa cerută, şi se priimesce.

—*D. ministru de finance, M. Germani,* maî comunică Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege pentru acordarea unuî ajutor viager de 60 leî pe lună luî Teodor Dobre, fost sergent de oraş în Capitală.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorî, ne avênd nimic la ordinea ḑileî, vĕ rog să bine-voiţî a trece în secţiunî, unde maî multe proiecte de legî depuse de guvern în şedinţele trecute aştéptă deliberarea D-vóstre. Inainte de tóte, vĕ rog să bine-voiţî a discuta proiectul de lege depus acum de D. ministru de finance şi asupra căruia aţî votat urgenţa.

Dupe secţiunî vom redeschide şedinţă publică.

— Şedinţa se suspendă.

— La redeschidere, D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, ocupă fotoliul preşedinţial.

D. L. Paciurea: D-le preşedinte, o să începem şedinţa cu discutarea modificăreî tarifuluî vamal, care este o cestiune importantă şi lungă de desbătut şi póte să avem nevoie de o prelungire a şedinţeî; prin urmare, rog pe onor. Senat să bine-voiască a încuviinţa o şedinţă de nópte pentru ca să putem isprăvi cu acel tarif chiar în astă séră.

D. G. Sefendache: D-le preşedinte, 'mî se pare că cestiunea propusă de onor. senator este intempestivă.

Acum nu sunt nicî 4 ore şi conform regulamentuluî la 5 ore se va putea vota prelungirea şedinţeî saŭ suspendarea pentru a se ţine şedinţă de nópte. Prin urmare, eŭ aşî propune să continuăm acum şedinţa şi la 5 ore vom vedea ce avem să facem.

D. I. Ianov: D-lor senatorî, cum sciţî fórte bine, sunt 5 minute de când am eşit din secţiunî, unde am avut în desbatere proiectul de tarif vamal, care neapĕrat trebue să fie votat înainte de Crăciun, căcî unele din articolele sale sunt în legătură cu convenţiunea comercială încheiată cu Germania, şi ne fiind înaintea nóstră până la Crăciun de cât 3 ḑile şi acea convenţiune, dupe cum este prevĕḑut într'ênsa, trebuind să fie pusă în aplicare la 1 Ianuarie, va trebui, până la acea dată, să fie neapĕrat votată de Corpurile legiuitóre. De aceea, dar, eŭ cred că propunerea făcută de onor. D. Paciurea este fórte bună şi justă, căcî scim cu toţiî că dacă nu vom lucra şi diséră şi poimâîne....

Maî multe vocî: Mâîne, mâîne.

D. I. Ianov: Poimâîne saŭ mâîne, nu vom putea isprăvi pentru a putea face faţă angagiamentuluî luat prin subscrierea unuî tractat.

Este fórte natural ceea ce a propus D. Paciurea şi rog şi eŭ pe onor. Senat să bine-voiască a încuviinţa ceea ce a cerut D-sa; pentru acésta nu este nevoe, cum a ḑis D. Sefendache, să ajungem la 5 ore ca apoî să se prelungéscă şedinţa, căcî de abia s'aŭ numit delegaţiî şi, prin urmare, nu este posibil ca într'un sfert de oră să vină raportorul cu raportul înaintea Senatuluî şi să pótă rĕspunde la ceea ce 'i se va obiecta.

Prin urmare, este neapărat că să aîbă duoĕ, treî ore înaintea luî. Şedinţa de séră este o şedinţă unde se va putea face discuţiunea pe larg asupra acestuî proiect de lege.

Vĕ rog să luaţî în consideraţiune propunerea D-luî Paciurea, şi să votaţî ca diséră la 9 ore să avem şedinţă publică. (Aprobărî).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Ne maî cerênd nimenî cuvêntul, voiŭ pune la vot propunerea D-luî Paciurea.

Iată ce ḑice regulamentul Senatuluî:

„Senatul póte hotărî cu majoritate absolută de a ţine şedinţă publică şi séra, în aceeaşî ḑi, fixând tot o dată şi ordinea ḑileî

pentru o asemenea şedinţă, precum şi ora când va avea a începe.«

Conform cu acest articol al nouluĭ regulament, sunt dator să pun la vot propunerea D-luĭ Paciurea pentru a ţine şedinţă diséră.

D. N. Negre: Ce lucrare avem la biuroŭ ca să declarăm şedinţă de nópte, căcĭ nu vĕd nicĭ un raport. Voiam să ḑic că era prematură şi părerea D-luĭ Paciurea şi discursul D-luĭ Ianov.

Să avem raportul şi nu vom lăsa să trécă ne votat tariful peste ora fixată.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Propunerea D-luĭ Paciurea a fost clară. D-luĭ a spus că la ordinea ḑileĭ se va pune raportul tarifuluĭ vamal. De óre-ce secţiunile abia aŭ numit delegaţĭ şi raportul n'a putut fi alcătuit, nu se póte pune în discuţiune acest raport până diséră când va fi gata. Dacă Senatul hotărasce ca să discutăm acest proiect urgent, vom ţine şedinţă diséră şi le vom pune la ordinea ḑileĭ. Propunerea D-luĭ Paciurea consistă tocmaĭ în acésta. Ridicăm, dar, şedinţa acum şi hotărîm ora în care va începe discuţiunea tarifuluĭ autonom diséră.

Pentru ca Senatul să nu rĕmână în deliberare dupe meḑul nopţeĭ, este bine ca să se încépă şedinţa la 8 ore diséră.

Vocĭ: La 8.

Alte vocĭ: La 9.

D. P. S. Aurelian: D-lor, s'ar părea că este o mistificare aci; o să avem şedinţă la 8 ore séra; dar ce să facem? Să ascultăm un raport care nu ni s'a împărţit. Dar când pentru legĭ ordinare, carĭ n'aŭ mare însemnătate, se face hatârul de a sĕ tipări raportul şi a se distribui senatorilor, cum se póte ca în o cestiune aşa de însemnată, ca tariful autonom, să venim să ascultăm un raport netipărit, fără să vedem maĭ lămurit care este părerea secţiunilor! Va să ḑică, se derógă de la cele maĭ elementare prescripţiunĭ ale regulamentuluĭ.

Dacă este grabă pentru guvern, nu este vina nóstră, n'am provocat noĭ întârḑiarea; dar dacă este conform cu prestigiul Senatuluĭ şi conform cu importanţa cestiuneĭ, acéstă procedare, o va judeca şi Senatul şi publicul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Precum am avut onóre a rĕspunde D-luĭ Negre, vĕ rĕspund şi D-vóstră, D-le Aurelian: Diséră va fi la ordinea ḑileĭ legea modificăreĭ tarifuluĭ vamal.

Iată ce ḑice art. 54 din regulamentul nostru:

Art. 54. »Depunerea raportuluĭ comitetuluĭ delegaţilor secţiunilor saŭ comisiunilor se comunică Senatuluĭ, de către preşedinte, în şedinţă publică. El va fi tipărit şi distribuit tutulor senatorilor şi nu va putea fi pus la ordinea ḑileĭ pentru a fi discutat de cât dupe 24 ore de la distribuţiune.«

»In casurile urgente, Senatul, dupe cererea guvernuluĭ saŭ a ḑece senatorĭ, póte *hotărî discutarea imediat a unuĭ raport fără a se maĭ tipări.*«

— Vedeţĭ, dar, D-lor, că regulamentul este formal şi suntem în regulament, când Senatul decide a nu se maĭ tipări un raport. Aşa, dar, conform art. 54 voiŭ pune la vot propunerea D-luĭ Paciurea, care consistă în a se ţine şedinţă de nópte, începênd la 8 ore, când se va discuta tariful vamal, înainte de a se tipări raportul.

Vocĭ: La orele 8.

— Se pune la vot propunerea, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Prin urmare, ridic şedinţa şi vom avea şedinţă publică, astă séră la orele 8, fiind la ordinea ḑileĭ tariful vamal.

— Şedinţa se ridică la orele 5 p. m., anunţêndu-se şedinţă pentru séra la 8 ore.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 18 DECEMBRE 1893

SÉRA

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Em. Flondor şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 9 séra, fiind presenţĭ 78 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 36 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat. D-niĭ: Berea D., Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Rucăreanu M., Sofian N., Stroiescu I., Tatos T. I., Fotin G. C.

Nemotivaţĭ:

P. S. S. Episcopul de Râmnic, P. S. S., Episcopul de Roman; D-niĭ: Alexescu G., Bălăceanu C., Daniilescu C., Diamandi I., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Lerescu Gr., Negre N., Popescu C. D., Rosetti Sc., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Teodorescu Fl. (Dr.), Urechiă A. V., Văcărescu C. T., Vally Anghel, Vernescu G., Villner A., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Brăiloiŭ C. Ant., Blanfort A.

— *D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, la ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ delegaţilor relativ la proiectul de lege pentru modificarea unor articole din tariful general al vămilor.

— *D. raportor, Gr. Tocilescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege modificător unor dispoziţiunĭ din tarifa generală a drepturilor de vamă stabilită prin legea de la 25 Iunie 1891, are un înduoit scop dupe cum se póte vedea din lămurita expunere de motive ce însoţesce proiectul.

Primul scop este de a reduce unele taxe fiscale în interesul comerciuluĭ nostru exterior, ca şi al agricultureĭ şi industrieĭ naţionale; al duoilea, de a umple câteva lacune constatate în aplicaţiunea tarifeĭ generale şi de a îndrepta óre-carĭ defectuosităţĭ.

Art. 1 care constitue economia întrégă a proiectuluĭ, enumeră cele 108 articole din tarifă, cărora li se aduce modificărĭ.

Aceste schimbărĭ se pot clasifica în patru grupe, şi anume:

Prima coprinde: *reducţiunĭ de taxe pentru tóte obiectele conţinute în 19 articole*, şi anume: 193, 202, 234, 245, 249, 250, 256, 260, 321, 322, 328, 381, 414, 415, 434, 492, 497, 558, 561.

A duoa: *scăderĭ parţiale de taxe numaĭ pentru câte-va din mărfurile coprinse in alte 11 articole*, şi anume: 237, 293, 320, 326, 355, 364, 380, 439, 475, 562 şi 576.

A treia: *sporirĭ de taxe* la art. 177, 326, 327 şi 402 şi prohibiţiunĭ la art. 507 şi 509, în fine

A patra grupă compusă din 73 de articole, cărora nu li se modifică de cât redacţiunea.

Daţi-mĭ voe, D-lor senatorĭ, a justifica prin câte-va cuvinte reducerile de taxe ce se propun.

Unele sunt motivate de faptul că actualele taxe nu numaĭ că împovărézá pe consumator, dar chiar sunt o sarcină, şi decĭ o piedică pentru unele din industriile nóstre.

Ast-fel sunt reducerile ce se fac la; 1⁰ pieĭ fine (art. 234), 2⁰ şi 3⁰ curele de piele şi curele de *in* saŭ *bumbac* pentru transmisiunĭ (din art. 237 şi din art. 293) şi 4⁰ şi 5⁰ *la diferitele lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutapercă* (art. 249 şi 250), tóte aceste obiecte carĭ nu se fabrică câtuşĭ de puţin în ţéră, nicĭ este probabil încă pentru multă vreme a se fabrica la noĭ, de şi sunt indispensabile industrieĭ indigene. Reducerea taxelor lor de import vine, dar, în folosul industriaşuluĭ român.

De asemenea sunt şi acele diminuărĭ propuse pentru o sémă de materiĭ ce nu se pot produce în ţéră de o calitate şi într'o cantitate îndestulătóre, de şi, ca şi cele de maĭ sus, ne sunt atât de trebuincióse. Ast-fel:

1⁰ *Lacurile şi verniurile* (art. 193);

2⁰ *Blănile neconfecţionate* (art. 245);

3⁰ *Ceaprazăriile de lână* (art. 260);

4⁰ Uneltele, aparatele şi machinele de lemn (din art. 380) şi, în fine,

5⁰ *Colónele, tuburile* şi *alte asemenea piese de tuciŭ* întrebuinţate la construcţiunĭ de case şi podurĭ, la vagóne şi machinĭ (din art. 475).

Reducerea taxelor de intrare a acestor obiecte va fi de un mare folos pentru industriile indigene, carĭ aŭ nevoe simţitóre de atarĭ fabricate.

Alte scăderĭ de taxe sunt dictate de interesul agricultureĭ nóstre, întru cât ele represintă numaĭ nisce uşurărĭ prin carĭ se compensézá folósele însemnate ce se asigură comerciuluĭ nostru de export prin convenţiunea cu Germania.

Cele maĭ multe din aceste scăderĭ sunt făcute asupra unor articole pentru carĭ, încă din capul loculuĭ, din causa evaluaţiunilor, nu tot-d'a-una în destul de exacte ce s'aŭ luat de basă la alcătuirea actualeĭ tarife generale, s'aŭ fixat taxe în cât-va exagerate. Moderarea lor, decĭ, se impune de la sine, independent chiar de orĭ-ce alte consideraţiunĭ.

Sunt, în fine, şi câte-va scăderĭ reclamate numaĭ de nevoia de a face să dispară óre-carĭ disproporţiunĭ la unele taxe faţă nu numaĭ cu felul produselor pentru care ele sunt fixate, ci şi faţă cu produsele coprinse în alte articole corelative din aceeaşĭ categorie de mărfurĭ.

Ast-fel sunt scăderile făcute pentru următórele fabricate: 1) ţeseturile şi ceaprazăria de bumbac amestecat până la 20% cu alte textile comune (din art. 320 şi 322). Taxele acestora sunt prea marĭ în raport cu acele prescrise pentru ţesĕturile şi ceaprazăria de la art. 293—295, 299 şi 260. 2) pânzeturile atât gróse, cât şi uşóre, precum şi ceaprazăria de in saŭ de cânepă, amestecate până la 20% cu alte textile comune (din art. 326 şi art. 328).

Drepturile de import ale acestora întrec cu mult pe cele fixate la art. 293—295, 299 şi 260 pentru acelaşĭ fel de pânzeturĭ de in pur saŭ de cânepă pură, cum şi pentru ceaprazăria de aţă şi cea de lână. 3) bijuteria de imitaţiune comună (art. 434), adică micele obiecte de gătélă carĭ se consum maĭ ales de poporul de la ţéră, pentru care dreptul de 10 leĭ la kilogram ca taxă, puramente fiscală, este cu desĕvêrşire exagerată, şi, în fine, 4) merceria fabricată numaĭ cu materiĭ comune afară de periile ordinare (din art. 561) a căreea taxă se reduce cu 50 banĭ la kilogram, spre a nu întrece pe aceia de la art. 561 unde se coprinde aceeaşĭ serie de obiecte, când sunt împodobite cu materiĭ preţióse.

Acestea sunt, D-lor senatorĭ, diferitele reducerĭ propuse prin proiectul de faţă.

Proporţiile lor variază, în cea maĭ mare parte, între 10 şi 50% din actualele drepturĭ, iar totalitatea importaţiuneĭ din tóte statele, a mărfurilor pentru carĭ deminuările sunt propuse, se ridică, în cifră miĝlocie, la verĭ-o $3^1/_2$ milióne de kilograme pe an, represintând o valóre complessivă de verĭ-o 44 milióne leĭ. Peutru aceste mărfurĭ drepturile de import, percepute dupe actuala tarifă, de abia depăşesc suma de 3 milióne leĭ pe an. Cât despre însemnătatea diferenţeĭ în minus dintre acéstă sumă şi aceea a drepturilor ce s'ar petrece în viitor pentru o egală cantitate din acele mărfurĭ, dar dupe nouile taxe, tótă perderea ce ar resulta pentru fisc n'ar putea întrece, în tot casul, cifra de verĭ-o 600.000 leĭ; diferenţa ce va merge din ce în ce descrescênd cu treptata sporire, în mod firesc, a importaţiunilor de articole, cărora li se reduc taxele. La calcularea acestor cifre s'a avut în vedere datele statistice ale comerciuluĭ nostru exterior de la 1 Iulie 1891 până la 30 Iunie 1893.

Trecem acum la sporirile de taxe. Ele sunt în numĕr de 4; treĭ sunt reclamate de necesitatea de a se pune în armonie taxele prea scăĝute ale unor articole în comparaţiune cu taxele de la alţĭ articolĭ cuprinĝênd mărfurĭ de aceeaşĭ catigorie; iar cea de a patra şi anume: aceea pentru ciment (art. 402) are de scop a ocroti maĭ bine fabricarea în ţéră a acestuĭ produs, taxele cimentuluĭ se ridic de la 75 banĭ la 1 leŭ 50 la 100 de kilograme.

Cât despre îndreptările aduse în textul diferitelor articole din tarif şi în notele lor explicative, ele se pot vedea cu de amănuntul atât din expunerea de motive, cât şi din tabela comparativă ce o însoţesce.

Prin art. 2 din proiect se adaogă la tabloul pentru exportaţie al tarifeĭ: lemnăria de nuc, fie brută, fie fasonată, isbindu-se la export cu taxa de 2 şi de 3 leĭ suta de kilograme, în scopul, firesce, de a se împedica pe viitor eşirea din ţéră a acestuĭ produs atât de indispensabil industriilor din ţéră.

In fine, art. 3 şi 4 aduce pe de o parte o simţitóre îmbunătăţire actualelor disposiţiunĭ privitóre la daralele (darale) ce trebuesc scăĝute din greutatea brută a mărfurilor, iar pe de alta, prescriŭ normele ce urméză a se păstra în calcularea drepturilor de perceput asupra mărfurilor tarifate pe greutate; graţie acesteĭ disposiţiunĭ, vămuirea mărfurilor se va putea săvêrşi în tótă celeritatea şi scrupulositatea atât de necesară intereselor fiscului, ca şi ale comerciuluĭ.

Domnilor Senatorĭ,

Acésta este în trăsurĭ generale economia întreguluĭ proiect de faţă. El corespunde uneĭ necesităţĭ reale; are menirea de a pune nisce temeliĭ maĭ sigure şi maĭ raţionale: desvoltarea industrieĭ indigene, a deschide debuşeurĭ cât maĭ întinse producţiuneĭ nóstre agricole, a uşura comerciul şi pe consumatorĭ, a înlesni relaţiunile comerciale cu strĕinătatea,a asigura, în fine, ţĕreĭ o sănĕtósă propăşire pe terenul activităţeĭ economice.

De aceea, în numele comitetuluĭ de delegaţĭ, compus din D-niĭ: Nicolescu Dorobanţu, Emanuel Flondor, C. I. Budişteanu, Ianov şi sub-semnatul raportor, am onóre a vĕ ruga să bine-voiţĭ a adopta următorul proiect de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Decembre curent şi admis în unanimitate de secţiunile D-vóstre.

Raportor, *Gr. G. Tocilescu.*

LEGE

pentru

MODIFICAREA UNOR DISPOSIŢIUNI

din

TARIFA GENERALA A DREPTURILOR DE VAMA

stabilită prin legea de la 25 Iunie 1891

Art. I. — Articoliĭ 8, 26, 27, 28, 30, 78, 90, 91, 177, 193, 202, 232, 233, 234, 237, 238, 245, 249, 250, 254, 255, 256, 259, 260, 261, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 286, 287, 293, 295, 296, 298, 299, 300, 301, 305, 306, 309, 310, 313, 314, 315, 317, 318, 320, 321, 322, 323, 324, 326, 327, 328, 329, 330, 336, 337, 338, 339, 340, 355, 358, 361, 362, 364, 370, 371, 380, 381, 402, 409, 413, 414, 415, 416, 434, 439, 449, 456, 474, 475, 477, 479, 481, 487, 490, 492, 493, 496, 497, 499, 502, 503, 504, 505, 507, 509, 558, 560, 561, 562 şi 576 din tabloul pentru importaţiune al tarifeĭ generale, stabilită prin legea de la 25 Iunie 1891, se modifică, în ceea-ce privesce textul lor, taxele de import şi notele explicative, înlocuindu-se cu articoliĭ înscrişĭ în Anexa I a legeĭ de faţă.

Art. II. — In tabloul pentru exportaţiune al actualeĭ tarife generale se adaogă posiţiunile coprinse în Anexa II de pe lângă acéstă lege.

Art. III.—Disposiţiunile relative la tare, din tabloul pentru importaţiune al aceleeaşĭ tarife generale, prescrise pentru mărfurile de la articoliĭ 141, 143, 146, 147, 148, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 247, 259, 260, 261, 265, 270, 281, 282, 283, 297, 298, 299, 300, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 321, 322, 324, 325, 327, 328, 330, 331, 380, 381, 418, 419, 420, 438, 439, 440, 451, 456, 464, 554, 559 şi 560, se modifică şi se înlocuesc cu disposiţiunile prevĕĝute în Anexa III a presenteĭ legĭ.

Art. IV.—In calcularea drepturilor de perceput asupra tutulor mărfurilor tarifate pe greutate, se vor păstra normele următóre:

a) Pentru mărfurile coprinse în articoliĭ unde nu se prevede nicĭ o tară, se va lua de bază greutatea lor brută;

b) Pentru orĭ-ce marfă coprinsă în vre-unul din articoliĭ unde sunt prevĕĝute anumite tare, se va lua de bază greutatea eĭ curată, care se va alege, însă tot-d'a-una prin o simplă scădere a tareĭ respective din greutatea brută a mărfeĭ;

c) Numaĭ pentru mărfurile coprinse în aceĭ articolĭ, în privinţa cărora tarifa prescrie taxarea pe netto real, se va lua de bază reala lor greutate curată, care se va alege prin cântărirea obiectelor cu saŭ fără ambalagiul lor interior, dupe cum se specifică sub rubrica tarelor, dar tot-d'a-una despărţite de ambalagiul lor exterior.

Art. V.—Sunt şi rĕmân abrogate tóte disposiţiunile contrariĭ prescripţiunilor din presenta lege, care va intra în vigóre cu începere de la 20 Decembre 1893/1 Ianuarie 1894.

ANEXE LA LEGEA PENTRU MODIFICAREA UNOR DISPOSIŢIĬ DIN TARIFA GENERALĂ

ANEXA I

ARTICOLII DIN TABLOUL PENTRU IMPORTAŢIE

LA CARĬ SE MODIFICĂ

TEXTUL, TAXELE DE IMPORT ŞI NOTELE EXPLICATIVE

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
	Din categoria I		
8	Berbecĭ, oĭ, ţapĭ, capre, mieĭ şi iedĭ.	Capul	2,–
	Art. 8. — Se vor considera ca mieĭ şi iedĭ numaĭ animalele cântărind maĭ puţin de 8 kilograme. Când berbeciĭ, oile, cum şi cele-l'alte vite străine, ce scutite de drepturĭ se introduc spre a păşuna în România, nu se vor înapoia în străinătate în termenele acordate pentru acésta, proprietariĭ lor saŭ garanţiĭ acestora vor fi obligaţĭ a plăti numaĭ drepturile de import respective pentru tóte vitele rĕmase în ţĕră, exceptându-se însă acelea ce s'ar constata în regulă că aŭ murit în timpul păşunăreĭ, pentru carĭ numiţiĭ vor fi dispensaţĭ de plata acelor drepturĭ.		
	Din categoria II		
26	Peşte nedenumit:		
	a) próspĕt, sărat saŭ uscat . . .	100 k.	5,–
	b) afumat (afară de somon şi de păstrăvĭ).	»	10,–
	Art. 26 *b*.—Somonul afumat şi păstrăviĭ afumaţĭ se vor trata ca conserve alimentare de peşte şi vor plăti dreptul fixat de art. 92.		
27	Morun, nisetru, cegă, chefal, crap, şalăŭ şi somn:		
	a) próspeţĭ, săraţĭ saŭ uscaţĭ. . .	»	10,–
	b) afumaţĭ.	»	10,–
28	Ţîrĭ, *stock-fisch* şi haringĭ	»	8,–
	Art. 28.—Numaĭ haringiĭ afumaţĭ saŭ în saramură sunt coprinşĭ aci; iar haringiĭ în unt-de-lemn, saŭ preparaţĭ în orĭ-ce alt mod, se vor trata ca conserve alimentare de peşte şi vor plăti dreptul fixat de art. 92.		
30	Sardele în butóie	»	8,–
	Art. 30.—Aci se coprinde numaĭ sardelele în saramură; cele în unt-de-lemn urmează regimul conservelor alimentare de peşte şi vor plăti dreptul fixat de art. 92.		
	Din categoria V		
78	Roşcove, smochine în păpuşĭ şi stafide negre, marĭ saŭ micĭ, ordinare.	»	2,50
	Art. 78.—Aci se coprind tot felul de smochine afară de cele în cutiĭ, carĭ urmează regimul art. 80.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
	Din categoria VI		
90	Spirtóse distilate de tot felul, în orĭ-ce fel de vase, afară de buteliĭ, urcióre şi recipiente de tinichea.	100 k.	100,–
91	Spirtóse distilate de tot felul, în buteliĭ, în urcióre saŭ în recipiente de tinichea	»	120,–
	Art. 90 şi 91.—Aci se coprind: rachiurĭ de bucate, de prune, de vin, de cireşe şi de alte fructe; alcoolurĭ, cognac, rom, *tafia, arack*, esenţă de *punch*, licuorurĭ şi alte spirtóse, îndulcite saŭ nu, precum şi tóte esenţele spirtóse (esenţa de oţet ş. a.)		
	Din categoria X		
177	Alcool amilic *(Kartoffelfüselöl)*; alcool metilic *(esprit pyroxylique, Holzgeist, Xylit)* şi orĭ-ce alte alcoolurĭ	»	120,–
	Din categoria XI		
193	Lacurĭ licuide saŭ în tăbliţe *(Lack-dye, Lack-Lack)*; verniurĭ *(vernis, Firnisse)* şi uleiurĭ sicative de tot felul	»	35,–
202	Creióne compuse, negre saŭ colorate, îmbrăcate saŭ nu în lemn de orĭ-ce fel	»	40,–
	Art. 202.—Aci se coprind: creiónele îmbrăcate în orĭ-ce fel de lemn; creiónele neîmbrăcate modelate în formă *(moulés)* pentru port-creióne *(porte-mines)*; creiónele pentru pictură, ḑise *pastelurĭ*, şi altele asemenea.		
	Din categoria XIV		
232	Orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite marĭ, cu saŭ fără căpăţînă. . .	»	100,–
	Art. 232. — Aci se coprind: pieĭ de orĭ-ce fel pentru tălpĭ; pieĭ ḑise «tovalurĭ»; teletinurĭ *(vachettes)*; iufturĭ de boŭ, de vacă saŭ de cal, netede, cadrilate orĭ creţe, chiar văpsite şi lustruite; pieĭ ḑise »blancurĭ« chiar văpsite şi cu lac; în general, orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite marĭ.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în lei
233	Orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite micĭ, cu saŭ fără căpățînă, afară de cele prevĕḑute la articolul următor.	100 k.	120,—
	Art. 233.—Aci se coprind pieile tăbăcite ordinare, precum: meșinĭ de óie, inclusiv cele lucrate în piatră acră, chiar văpsite și lustruite saŭ cu lac; piele de vițel ḑisă «vacs», iuft de vițel, piele de porc, piele ḑisă «ghems», piele de capră ḑisă «saftian» și alte pieĭ marochinate, — tóte aceste pieĭ simplu înegrite, dar nicĭ văpsite, nicĭ lustruite, nicĭ cu lac; în general, orĭ-ce alte asemenea pieĭ necoprinse în art. 234.		
234	Pieĭ tăbăcite fine, precum: piele de căprióră ḑisă „castor" și alte pieĭ căpriorite; piele de ied *(chevreau) glacée*, lustruită orĭ aurită; piele de mânușĭ; piele de vițel *glacée*, lustruită saŭ cu lac; piele mirositóre ḑisă „piele de Rusia"; pergament și velin; pieĭ gofrate; — tóte aceste pieĭ văpsite saŭ nu; precum și pieile marochinate văpsite; în general, orĭ-ce alte asemenea pieĭ fine, văpsite, lustruite saŭ cu lac și chiar aurite saŭ argintate . .	»	150,—
237*a*	Obiecte diverse de piele, altele de cât cele aparținênd articoluluĭ 238, chiar combinate cu alte materiĭ, afară de baga, fildeș, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale prețióse, mătase, catifea și pietre fine saŭ semi-fine.	»	200,—
	Art. 237 *a*. — Aci se coprinde: Curelăria de tot felul, precum: curele (afară de cele pentru transmisiunĭ), centuróne pentru săbiĭ (afară de cele din fire metalice), cingĕtorĭ (afară de cele căptușite cu stofe de mătase și bogat ornate pentru dame), bufletărie pentru echipamentul militar, în general, sacĭ pentru scolarĭ (ghiosdane), sacĭ pentru soldațĭ (ranițe), cartușiere, tocurĭ pentru arme, pungĭ pentru praf de pușcă și pentru alice, — tóte acestea din orĭ-ce fel de piele, cu saŭ fără accesoriile lor metalice. Bice și biciusce (afară de cele cu mânere de fildeș, de baga, de sidef, de metale prețióse). Giamantane (valise) tarĭ saŭ moĭ și cutiĭ pentru pălăriĭ, întregĭ de piele saŭ de carton îmbrăcate cu piele; sacĭ pentru voiaj, de mână saŭ de gât, negarnisițĭ cu necesariĭ de toaletă saŭ de lucru (aceștĭ sacĭ fie întregĭ de piele, fie de tapiserie și numaĭ montațĭ cu piele); ploscĭ pentru drum și pentru vênătóre, de sticlă saŭ de metal, îmbrăcate cu piele. Pălăriĭ, șepcĭ și coafiure militare, în a cărora confecționare pielea constitue materialul principal. In general, orĭ-ce obiecte în carĭ pielea constitue materialul principal al fabricațiuneĭ lor și carĭ nu aparțin la alte articole.		
237 *b*	Curele, plate saŭ rotunde, pentru transmisiunĭ, avênd cele douĕ căpătâie împreunate saŭ nu . .	100 k.	120,—
238	Obiecte din pieĭ fine (acelea coprinse în art. 234) combinate cu orĭ-ce fel de materiĭ, afară de țesĕturile și împletiturile conținênd peste 20 % mătase în greutate și afară de chihlibar, baga, fildeș, sidef, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale prețióse, pietre fine saŭ semi-fine	»	220,—
	Art. 238.—Aci se coprind: port-monede, port-carte de visită, portofoliurĭ, tabachere, port-tabacurĭ, port-țigărĭ și țigarete, sacĭ de voiaj, gíante de mână, necesariĭ de lucru saŭ de toaletă, tocurĭ (cutiĭ) de tot felul, cingĕtorĭ pentru dame și orĭ-ce alte obiecte în carĭ pielea coprinsă la art. 234 constitue materialul principal. Obiectele menționate în acest articol combinate cu țesĕturĭ saŭ împletiturĭ conținênd peste 20 % mătase în greutate, orĭ cu chihlibar, baga, fildeș, sidef, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale prețióse, pietre fine saŭ semi-fine, urméză regimul articoluluĭ 560. Instrumentele de oțel carĭ ar garnisi unele din obiectele enumerate la acest articol (precum instrumentele de chirurgie conținute în truse, fórfecile conținute în tocurĭ și altele asemenea) se vor putea despărți de truse saŭ tocurĭ și taxa separat, după felul lor, dacă importatoriĭ vor cere acésta.		
245	Pieĭ cu blană (altele de cât cele enumerate la art. 231) pregătite saŭ nu, dar nicĭ croite, nicĭ cusute.	»	100,—
	Din categoria XV		
249	Orĭ-ce fel de lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutapercă necombinate cu alte materiĭ	»	40,—
	Art. 249.—Aci se coprind: tăblițe și bastóne de cauciuc pentru curățirea hârtieĭ; fire de cauciuc neîmbrăcate; plăcĭ și grătare pentru ștersul tălpilor; tuburĭ (mațe); galoșĭ necăptușițĭ și, în general, orĭ-ce alte obiecte și lucrărĭ numaĭ din cauciuc saŭ din gutapercă, necombinate cu alte materiĭ. Instrumentele de chirurgie fabricate din cauciuc urméză regimul prescris de acest articol.		
250	Orĭ-ce fel de lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutapercă combinate cu alte materiĭ	»	80,—
	Art. 250.—Aci se coprind: fire de cauciuc îmbrăcate cu alte materiĭ; țesĕturĭ din asemenea fire, precum stofe, șireturĭ, bretele, jaretiere, chingĭ, bandage și alte asemenea; obiecte de îmbrăcăminte și de încălțăminte, precum mantale, șepcĭ, galoșĭ și, în general, orĭ-ce lucrărĭ de cauciuc și de gutapercă combinate cu alte materiĭ (afară de obiectele făcênd parte din mercerie).		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
	Din categoria XVI		
254	Ţesēturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de 700 grame saŭ maĭ mult pe metru pătrat. . .	100 k.	100,—
255	Ţesēturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de la 500 până la 700 grame pe metru pătrat. .	»	120,—
256	Ţēsēturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de 500 grame saŭ maĭ puţin pe metru pătrat. . .	»	135,—
259	Articole de bonetărie din lână, simplu încheiate iar nu cusute.	»	250,—
	Art. 259.—Aci se coprind: ciorapĭ, flanele *(maillots)*, jilete, ismene, mănuşĭ, manşete, bonete, capuşóne, scurteĭcĭ, ghetre, botine pentru copiĭ, băsmăluţe *(fichus)*, plase pentru mobile şi orĭ-ce alte obiecte împletite din lână, simplu încheiate iar nu cusute, necombinate saŭ combinate (chiar prin cusătură) cu alte materiĭ, precum nasturĭ, panglice (chiar de mătase) şi alte asemenea accesoriĭ, întru cât vor fi indispensabile pentru întrebuinţarea obiectuluĭ.		
260	Ceaprăzărie şi panglicărie de lână, albă saŭ văpsită	»	160,—
	Art. 260. — Aci se coprind: ciucurĭ *(franges, effilés)*, galóne, găitane şi şnururĭ, şireturĭ, nasturĭ şi orĭ-ce alte articole de ceaprăzărie de lână.		
261	Dantele, tulurĭ şi broderiĭ, de lână.	1 kilo	4,20
	Art. 261. — Dantelele, tulurile şi broderiile din lână amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ textile, —afară de mătase şi afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urmézǎ tot regimul acestuĭ articol când acele alte textile, cu carĭ lâna este amestecată, nu trec peste 20 % în greutate. Când însă acele alte textile ar trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru dantelele, tulurile şi broderiile din acea materie—conţinută în întrégа ţesĕtură mixtă—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Dantelele, tulurile şi broderiile de lână conţinênd şi mătase în orĭ-câtă proporţiune,—însă fără fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — urmézǎ regimul art. 312. Cele din lână amestecată şi cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—însă fără mătase, — urmézǎ regimul articoluluĭ 315 bis. Cele din lână amestecată cu mătase şi — tot de odată—cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmézǎ regimul articoluluĭ 308.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
276	Ţesēturĭ şi stofe împletite de bumbac pur, neînălbite, nevăpsite, neapretate, nefasonate	100 k.	50,—
	Art. 276. — Aci se coprind: pânza de bumbac neînălbită, ḑisă *»americă«*; flancul de bumbac neînălbit; imitaţiunea de pânză de cânepă şi altele asemenea; precum şi fitilurile ţesute, neînălbite.		
277	Ţesēturĭ şi stofe împletite de bumbac pur, albe saŭ văpsite într'o singură colóre prin orĭ-ce fel de procedeŭ, însă numaĭ în urma ţesutuluĭ saŭ împletituluĭ lor, apretate saŭ nu, fasonate saŭ nu, afară de cele uşóre şi de catifelele de bumbac pur	»	45,—
	Art. 277. — Aci se coprind: pânza de bumbac albită; madapolam; calicot; percal şi basmale de percal; drilurĭ de bumbac; picheturĭ fără pluş şi învelitorĭ din aceste picheturĭ, necusute; pânzărie de masă şi de toaletă; învelitorĭ de bumbac, fără cusăturĭ; tifonurĭ; canava de bumbac; chembrică şi orĭ-ce alte ţesēturĭ orĭ stofe împletite de bumbac pur, albite saŭ văpsite într'o singură colóre în urma ţesutuluĭ saŭ împletituluĭ lor. Tot aci se vor taxa fitilurile de bumbac ţesute, înălbite saŭ văpsite; cele împletite aparţin articoluluĭ 282.		
278	Ţesēturĭ şi stofe împletite de bumbac pur, ţesute saŭ împletite din fire văpsite într'una saŭ maĭ multe colorĭ; ţesēturĭ şi stofe împletite de bumbac pur, tipărite; catifele de bumbac pur	»	60,—
	Art. 278. — Aci se coprind: ţesētura ḑisă »de arniciŭ«, ţesētura ḑisă *»pantalonic«* saŭ *»hosenzeug«*, oxfordul de bumbac şi altele asemenea, ţesute din fire văpsite într'una saŭ maĭ multe colorĭ; ţesēturile ḑise *»biber«*; citurĭ şi cretóne; stambe; basmale, eşarpe şi boccele, imprimate, netivite; picheturĭ, ripsurĭ şi alte asemenea ţesēturĭ, tipărite; catifele *façon-soie* ḑise *»velvets«*, precum şi orĭ-ce alte catifele de bumbac.		
279	Barhent, calmuk şi orĭ-ce alte ţesēturĭ din fire văpsite într'una saŭ maĭ multe colorĭ, fabricate cu rĕmăşiţe de bumbac, nouĭ saŭ vechĭ, şi conţinênd în bătătură cel mult 12 fire pe un centimetru pătrat	»	200,—
	Art. 279. — Când ţesēturile de la acest articol vor conţine în bătătura lor peste 12 fire pe un centimetru pătrat, ele vor urma regimul articoluluĭ 278.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în lei
280	Stofe ușóre de bumbac pur, țesute orĭ împletite, simple, brodate saŭ broșate, neînălbite, albe, văpsite saŭ tipărite, afară de tulurĭ și de dantele . . . . Art. 280. — Aci se coprind tóte stofele ușóre de bumbac pur, țesute orĭ împletite, precum: gaze și tarlatanurĭ; batistă și linon de bumbac, precum și basmale din aceste țesĕturĭ, netivite; testemele; tulpanurĭ; muselină; basmale și perdele de tulpan.	100 k.	160,—
281	Articole de bonetărie din bumbac pur, simplu încheiate iar nu cusute. . . . . Art. 281.—Aci se coprind: ciorapĭ, flanele *(maillots)*, jilete, ismene, mănușĭ, manșete, scufe, bonete, capușóne, scurteĭcĭ, ghetre, botine pentru copiĭ, băsmăluțe, rezilurĭ pentru dame, plase pentru mobile și orĭ-ce alte obiecte împletite din bumbac pur, simplu încheiate iar nu cusute, necombinate saŭ combinate (chiar prin cusătură) cu alte materiĭ, precum nasturĭ, panglice (chiar de mătase) și alte asemenea accesoriĭ, întru cât acestea vor fi indispensabile pentru întrebuințarea obiectuluĭ.	»	120,—
282	Ceaprăzărie (pasmantărie) și panglicărie de bumbac pur . . . . Art. 282.—Aci se coprind: găitane și șnururĭ, șireturĭ, fitilurĭ împletite, galóne, ciucurĭ, nasturĭ și altele asemenea. Ceaprăzăria de bumbac amestecat cu fire de metale comune, neaurite nicĭ argintate, aparține tot acestuĭ articol.	»	120,—
283	Dantele, tulurĭ și broderiĭ, de bumbac Art. 283.—Broderiile, dantelele și tulurile, țesute din bumbac, dar brodate cu ață, saŭ avênd aplicațiunĭ de dantelă de ață, nu aparțin acestuĭ articol, ci urméză regimul articoluluĭ 300. Dantelele, tulurile și broderiile țesute din bumbac amestecat cu orĭ-ce alte materiĭ textile,—afară de mătase și afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urméză tot regimul articoluluĭ 283 când acele alte textile, cu carĭ bumbacul este amestecat, nu trec peste 20 % în greutate. Când însă acele alte textile ar trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru dantelele, tulurile și broderiile din acea materie—conținută în întréga țesĕtură mixtă—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Cele din bumbac amestecat și cu mătase în orĭ-câtă proporțiune,—însă fără fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urméză regimul articoluluĭ 312. Cele din bumbac amestecat și cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—însă fără mătase,—urméză regimul articoluluĭ 315 bis. Cele din bumbac amestecat cu mătase și—tot-de-odată—cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urméză regimul articoluluĭ 308.	»	200,—

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în lei
286	Pânză de jută neînălbită conținênd în urḑéla și bătătura eĭ un total de cel mult 18 fire pe un centimetru pătrat, precum și sacĭ confecționațĭ din asemenea pânză . Art. 286. — Aci se coprind pânzeturĭ de jută pentru împachetat, pentru sacĭ, pentru saltele, pentru învelitorĭ de cereale și alte asemenea întrebuințărĭ, întru cât vor fi neînălbite (chiar cu vĕrgĭ saŭ cadrilaturĭ) și întru cât vor conține, în urḑéla și bătătura lor, un total de cel mult 18 fire pe un centimetru pătrat. Fie-care fir dublu, din urḑélă saŭ bătătură, se va socoti drept două deosebite fire. Pânzeturile neînălbite carĭ conțin, în urḑéla și bătătura lor, un total de peste 18 fire pe un centimetru pătrat, precum și saciĭ confecționațĭ din asemenea pânzeturĭ, urméză regimul art. 287.	100 k.	5,—
287	Țesĕturĭ de jută altele de cât pânza coprinsă în art. 286, precum și țesĕturĭ de abaca, de aloës, de phormium-tenax și de alte asemenea textile vegetale,—tóte acestea neînălbite, înălbite, văpsite, imprimate saŭ țesute în colorĭ. Art. 287.—Aci se coprind: țesĕturĭ pentru perdele și pentru mobile; învelitorĭ de mese; preșurĭ și covóre (altele decât cele coprinse în art. 332), fie cu metru, fie în bucățĭ; chingĭ țesute, precum și alte asemenea țesĕturĭ de jută saŭ de alte diferite textile vegetale. Țesĕturile de acest fel amestecate cu orĭ-ce alte materiĭ textile,—afară de mătase și de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urmează tot regimul acestuĭ articol când acele alte textile, cu carĭ sunt amestecate, nu trec peste 20% în greutate. Când însă acele alte textile ar trece peste 20% în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru țesĕturile din acea materie—conținută în întréga țesĕtură mixtă—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Cele amestecate și cu mătase urmează regimul art. 309 saŭ acela al art. 329, după proporțiile în carĭ conțin mătasea; iar cele amestecate și cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, însă fără mătase, urmează regimul art. 313.	»	40,—
293*a*	Pânze de cânepă saŭ de in altele de cât țesĕturile de la articoliĭ 294 și 296, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ țesute în colorĭ și avênd o greutate de 400 grame saŭ maĭ mult pe metru pătrat . Art. 293 *a*.—Tot aci intră și canavaoa de cânepă saŭ de in, întru cât se va presenta în condițiunile prevĕḑute de acest articol. De asemenea, urméză acelașĭ regim și saciĭ, precum și învelitorile de pânză grósă pentru acoperitul mărfurilor, vagónelor, ș. a.	»	70,—

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
293 b	Curele, plate saŭ rotunde, pentru transmisiunĭ, avênd cele două căpătâie împreunate saŭ nu; tuburĭ pentru conducte; găleţĭ pentru pompierĭ; — tóte acestea de cânepă, de in saŭ de bumbac. .	100 k.	35,—
295	Pânze de in saŭ de cânepă altele de cât ţesĕturile de la articoliĭ 294 şi 296, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ ţesute în colorĭ şi avênd o greutate maĭ mică de 400 grame pe metru pătrat	»	85,—
296	Pânză de in de orĭ-ce fel imprimată, precum şi basmale de in cu desemnurĭ imprimate; pânzărie de masă şi de toaletă, de orĭ-ce fel, neînălbită, înălbită, văpsită, ţesută în colorĭ, imprimată . . .	»	200,—
	Art. 296.—Basmalele şi pânzăria de masă, tivite saŭ alt-fel cusute, urmézā regimul confecţiunilor prevĕḑute la art. 339.		
298	Articole de bonetărie din aţă, simplu încheiate iar nu cusute .	»	380,—
	Art. 298.—Aci se coprind: ciorapĭ, flanele, ismene, mănuşĭ, scufe, băsmăluţe, bonete, rezilurĭ pentru dame, manşete, plase pentru mobile şi orĭ-ce alte obiecte împletite din aţă, simplu încheiate iar nu cusute, necombinate saŭ combinate (chiar prin cusătură) cu alte materiĭ, precum nasturĭ, panglice (chiar de mătase) şi alte asemenea accesoriĭ, întru cât acestea vor fi indispensabile pentru întrebuinţarea obiectuluĭ.		
299	Ceaprăzărie şi panglicărie de aţă, neînălbită, înălbită saŭ colorată.	»	160,—
	Art. 299.—Aci se coprind: găitane, şnururĭ, şireturĭ, galóne, ciucurĭ, nasturĭ şi altele asemenea.		
300	Dantele, tulurĭ şi broderiĭ, de aţă.	1 kilo	5,60
	Art. 300.—Dantelele, tulurile şi broderiile ţesute din aţă amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ textile, —afară de mătase şi afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urmézā tot regimul acestuĭ articol chiar când acele alte textile, cu carĭ aţa este amestecată, trec peste 20 % în greutate. Cele din aţă amestecată şi cu mătase în orĭ câtă proporţiune,—însă fără fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—urmézā regimul articoluluĭ 312. Cele din aţă amestecată şi cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—însă fără mătase,—urmézā regimul articoluluĭ 315 bis. Cele din aţă amestecată cu mătase şi—tot de o dată—cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmézā regimul art. 308.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
301	Pluşurĭ de phormium-tenax saŭ de alte textile vegetale (din cele coprinse în art. 287)	100 k.	80,—
305	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de mătase pură saŭ amestecată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate . .	»	800,—
306	Articole de bonetărie din mătase pură saŭ amestecată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — simplu încheiate iar nu cusute .	»	960,—
309	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de mătase amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ textile, afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate . . .	»	640,—
	Art. 309.—Ţesĕturile şi stofele împletite de mătase amestecată cu alte materiĭ şi—tot de o dată—cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, în orĭ-câtă proporţiune, urmează regimul articoluluĭ 305.		
310	Articole de bonetărie din mătase amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ,—afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — simplu încheiate iar nu cusute	»	640,—
	Art. 310. — Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 310 şi întru cât se vor presenta în condiţiunile determinate prin nota sus ḑisuluĭ art. 259. Bonetăria de mătase amestecată cu alte materiĭ şi—tot de odată—cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, în orĭ-câtă proporţiune, urmează regimul articoluluĭ 306.		
313	Ţesĕturĭ şi stofe împletite din alte textile de cât mătasea, amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate.	»	600,—
314	Articole de bonetărie din alte textile de cât mătasea, amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate,—simplu încheiate iar nu cusute	»	600,—

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi	Taxe de import în leĭ
315	Ceaprazărie (pasmantărie) de alte materiĭ textile de cât mătasea, amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate . . . . Art. 313—315.—Ţesĕturile mixte de la art. 313, bonetăria mixtă de la art. 314 şi ceaprăzăria mixtă de la art. 315, urmează regimul respectiv al acestor treĭ articolĭ chiar când conţin în amestecătură şi puţină mătase, adică până la 20 % în greutate. Când însă mătasea conţinută în amestecătură ar trece peste 20 % în greutate, atuncĭ se va aplica: taxa de la art. 305, pentru ţesĕturĭ şi stofe împletite; taxa de la art. 306, pentru bonetărie; taxa de la art. 307, pentru ceaprăzărie.	100 k.	640,—
315 bis	Dantele, tulurĭ şi broderiĭ din alte textile de cât mătasea, amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate. . . . . Art. 315 bis. — Dantelele, tulurile şi broderiile mixte de la acest articol când conţin şi mătase, în orĭ-câtă proporţiune, urmézĕ regimul articoluluĭ 308.	»	800,—
317	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de lână amestecată cu mătase până la 20 % în greutate . . . . Art. 317.—Ţesĕturile şi stofele împletite de lână amestecată cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 309.	»	300,—
318	Articole de bonetărie din lână amestecată cu mătase până la 20 % în greutate, — simplu încheiate iar nu cusute . . . . Art. 318. — Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 318 şi întru cât se vor presenta în condiţiunile determinate prin nota sus ḑisuluĭ art. 259. Bonetăria de lână amestecată cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 310.	»	300,—
320	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile textile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate:		
	§ 1. Cele de felul ţesĕturilor şi stofelor împletite de la articoliĭ 276, 277 şi 278.	»	70,—
	§ 2. Cele de felul ţesĕturilor şi stofelor împletite de la art. 280 . . Art. 320. — Când una din materiile ce intră în amestecătura acestor ţesĕturĭ saŭ stofe împletite trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru ţesĕturile din acea materie—conţinută în amestecătură—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Ţesĕturile şi stofele împletite din bumbac amestecat cu mătase urmează regimul articoluluĭ 309 saŭ acela al articoluluĭ 323, după proporţia în care intră mătasea; cele amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate urmează regimul articoluluĭ 313.	100 k.	120,—
321	Articole de bonetărie din bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate, — simplu încheiate iar nu cusute . . . . Art. 321. — Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 321 şi întru cât se vor presenta în condiţiunile determinate prin nota sus ḑisuluĭ art. 259. Când una din materiile ce intră în amestecătura acesteĭ bonetăriĭ trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru bonetăria din acea materie—conţinută în amestecătură—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Bonetăria de bumbac amestecat cu mătase urmează regimul articoluluĭ 310 saŭ acela al articoluluĭ 324, după proporţia în care intră mătasea; cea amestecată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate urmează regimul articoluluĭ 314.	»	140,—
322	Ceaprăzărie (pasmantărie) de bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate. . . . . Art. 322. — Când una din materiile ce intră în amestecătura acesteĭ ceaprăzăriĭ trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru ceaprăzăria din acea materie—conţinută în amestecătură—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Ceaprăzăria de bumbac amestecat cu mătase urméză regimul articoluluĭ 311 saŭ acela al articoluluĭ 325, după proporţia în care intră mătasea; cea amestecată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmează regimul articoluluĭ 315.	»	150,—

Art.	DESEMNAREA MARFURILOR	Unităţi	Taxe de import în leĭ
323	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de bumbac amestecat cu mătase până la 20 % în greutate.	100 k.	240,—
	Art. 323. — Ţesĕturile şi stofele împletite de bumbac amestecat cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 309.		
324	Articole de bonetărie din bumbac amestecat cu mătase până la 20 % în greutate, — simplu încheiate iar nu cusute	»	240,—
	Art. 324. — Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 324 şi întru cât se vor presenta în condiţiunile determinate prin nota sus ḑisuluĭ art. 259. Bonetăria de bumbac amestecat cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 310.		
326	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de in saŭ de cânepă amestecate cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate:		
	§ 1. Cele de felul pânzeturilor de la art. 293 *a*	»	70,—
	§ 2. Cele de felul drilurilor de la art. 294	»	85,—
	§ 3. Cele de felul pânzeturilor de la art. 295	»	85,—
	§ 4. Cele de felul pânzeturilor de la art. 296	»	200,—
	§ 5. Cele de felul ţesĕturilor de la art. 297	1 kilo	5,60
	Art. 326. — Când una din materiile textile conţinute în amestecătura acestor ţesĕturĭ va trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru ţesĕturile din acea materie — conţinută în întrega ţesĕtură mixtă — care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Ţesĕturile de in saŭ de cânepă amestecate cu mătase urmează regimul articoluluĭ 309 saŭ acela al articoluluĭ 329, după proporţia în care intră mătesea; cele de in saŭ de cânepă amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmează regimul articoluluĭ 313.		
327	Articole de bonetărie din in saŭ din cânepă amestecate cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate	100 k.	380,—
	Art. 327. — Când una din materiile textile conţinute în amestecătura acesteĭ bonetăriĭ va trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru bonetăria din acea materie — conţinută în întrega amestecătură — care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Bonetăria de in saŭ de cânepă amestecate cu mătase urmează regimul articoluluĭ 310 saŭ acela al articoluluĭ 330, după proporţia în care intră mătasea; cea de in saŭ de cânepă amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmează regimul articoluluĭ 314.		
328	Ceaprăzărie (pasmantărie) de in saŭ de cânepă amestecate cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate . .	»	160,—
	Art. 328. — Când una din materiile textile conţinute în amestecătura acesteĭ ceaprăzăriĭ va trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru ceaprăzăria din acea materie — conţinută în întrega amestecătură — care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Ceaprăzăria (pasmanteria) de in saŭ de cânepă amestecate cu mătase urmează regimul articoluluĭ 311 saŭ acela al articoluluĭ 331, după proporţia în care intră mătasea; cea de in saŭ de cânepă amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urmează regimul articoluluĭ 315.		
329	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de in saŭ de cânepă amestecate cu mătase până la 20 % în greutate . . .	»	240,—
	Art. 329. — Ţesĕturile şi stofele împletite de in saŭ de cânepă amestecate cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 309.		
330	Articole de bonetărie din in saŭ din cânepă amestecate cu mătase până la 20 % în greutate, — simplu încheiate iar nu cusute	»	400,—
	Art. 330. — Bonetăria de in saŭ de cânepă amestecate cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urmează regimul articoluluĭ 310.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
336	Confecţiunĭ din stofe de lână . .	100 k.	Taxa întreită a ţesĕtureĭ saŭ a stofeĭ împletite, din care este confecţionat obiectul.
337	Confecţiunĭ din stofe de bumbac .	»	Taxa încincită a ţesĕtureĭ saŭ a stófeĭ împletite, din care este confecţionat obiectul.
338	Confecţiunĭ din stofe de jută, de abaca, de phormium-tenax, de aloës şi de alte textile vegetale .	»	(idem)
339	Confecţiunĭ din stofe de in saŭ de cânepă	»	(idem)
340	Confecţiunĭ din stofe de mătase .	»	Taxa întreită a ţesĕtureĭ saŭ a stofeĭ împletite, din care este confecţionat obiectul.
	Art. 336—340.—Stofa, ţesută saŭ împletită, ce se va lua de basă în taxaţiunea confecţiunilor va fi aceea care formează partea esterióră (faţa) a obiectuluĭ confecţionat. Dantelele, broderiile, tulurile, panglicele, ceaprăzăria, etc., cu carĭ vor fi garnisite unele confecţiunĭ, se vor taxa împreună cu acestea. Confecţiunile lucrate din diferite stofe se vor supune la taxa întreită saŭ încincită a aceleĭ stofe—conţinută în obiectul confecţionat—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarifă. Obiectele numaĭ croite urmează tot regimul confecţiunilor, după felul lor. Articolele de bonetărie, precum şi covórele, perdelele, pledurile, învelitorile, basmalele şi altele ce se vor presenta cu ciucurĭ *(franges)* de orĭ-ce fel, formaţĭ prin prelungirea a chiar aceloraşĭ fire din carĭ acele obiecte vor fi împletite saŭ ţesute, nu se vor trata—pentru acésta—ca confecţiunĭ: ele aparţin, după felul lor, la articoliĭ respectivĭ în carĭ se coprind diferitele felurĭ de bonetăriĭ şi de ţesĕturĭ.		
	Din categoria XVII		
355 *a*	Abajururĭ; apărătorĭ (chiar montate pe lemne comune, simplu vernisate saŭ date cu lac); port-buchete; sacĭ de bonbóne; gulere, mânicuţe şi plastróne de hârtie, chiar acoperite pe faţă orĭ pe dos cu ţesĕturĭ de bumbac saŭ de in; tuburĭ pentru ţigarete; florĭ şi frunze;—tóte aceste obiecte colorate saŭ nu	»	100,—
355 *b*	Orĭ-ce alte lucrărĭ de hârtie nedesemnate la articoliĭ 354 şi 355*a*.	»	250,—

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
358	Obiecte de *papier-maché*, de *carton-pierre* saŭ de orĭ-ce alt-fel de carton, lustruite saŭ nu, date cu lac saŭ nu, combinate saŭ nu cu lemn, cu sticlă, cu pânză, cu piele (afară de cea fină coprinsă în art. 234), cu metale comune chiar aurite saŭ argintate, cu hârtie de orĭ-ce fel chiar tipărită şi aurită saŭ argintată	100 k.	250,—
	Art. 358.—Aci se coprind: caiete de şcólă, carnete şi registre, de tot felul, legate orĭ numaĭ cartonate; blocurĭ pentru notiţe; albumurĭ; buvardurĭ; mape; cutiĭ şi orĭ-ce alte obiecte de carton ce se vor presenta în condiţiunile arătate de textul acestuĭ articol. Obiectele de felul celor coprinse aci, când se presintă combinate cu alte materiĭ decât cele enumerate în textul acestuĭ articol, aparţin categorieĭ XXV şi se vor taxa, după felul lor, la art. 561 saŭ la art. 562 *a*.		
361	Cărţĭ de citit şi, în general, orĭ-ce fel de publicaţiunĭ în limbĭ străine, precum şi opere de musică tipărite, litografiate saŭ gravate în orĭ-care mod, — tóte acestea broşate orĭ nu	»	Scutite
362	Cărţĭ de citit şi, în general, orĭ-ce fel de publicaţiunĭ în limbĭ străine, precum şi opere de musică tipărite, litografiate saŭ gravate în orĭ-care mod,—tóte acestea cartonate saŭ legate	»	50,—
364*a*	Imagine religióse (icóne), precum şi fotografiĭ, gravurĭ, fotogravurĭ, eliotipiĭ, litografiĭ, cromolitografiĭ, oleografiĭ şi, în general, orĭ-ce fel de stampe representând portrete, bătăliĭ saŭ alte subiecte din istoria străină, de o lucrare fără valóre artistică, imprimate într'una saŭ maĭ multe colorĭ, prin orĭ-ce fel de procedeŭ, pe hârtie, pe pânză saŭ pe orĭ-ce alte materiĭ.	»	Proibite

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
364b	Litografiĭ, cromolitografiĭ şi oleografiĭ, altele decât imaginele religióse (icóne) şi altele decât acelea representând subiecte din istoria străină coprinse în art. 364*a*, imprimate pe hârtie saŭ pe pânză de orĭ-ce fel	100 k.	60,—
	Art. 364 *b*. — Aci se coprind asemenea—întru cât se vor presenta în condiţiunile prevĕḑute prin textul acestuĭ articol — şi foile de hârtie ḑise *diaphanies*, imprimate cu imaginĭ saŭ cu alte desemnurĭ în colorĭ, unse cu substanţe grase spre a deveni transparente, acoperite cu gelatină saŭ cu lac alcoolic şi destinate a fi lipite pe geamurĭ.		
364 c	Fotografiĭ, gravurĭ, fotogravurĭ, eliotipiĭ şi, în general, orĭ-ce alte stampe (afară de cele prevĕḑute la articoliĭ 364*a* şi 364*b*) imprimate, prin orĭ-ce fel de procedeŭ, pe hârtie, pe pânză saŭ pe alte asemenea materiĭ comune,—tóte acestea fie în foĭ separate, încadrate saŭ nu, fie adunate în volume broşate, cartonate saŭ legate, dar necombinate cu materiĭ preţióse	»	200,—
	Din categoria XVIII		
370	Dóge de stejar	»	1,—
	Art. 370.—Dógele din orĭ-ce alt-fel de lemne urmézâ regimul articoluluĭ 368.		
371	Buţĭ şi butóie de stejar saŭ de frasin.	»	4,—
	Art. 371.—Buţile şi butóiele din orĭ-ce alt-fel de lemne urmézâ, după felul lor, regimul articoluluĭ 376 saŭ acela al articoluluĭ 380. Aceĭ carĭ vor voi să introducă în ţéră vase góle, pentru exportul de vinurĭ indigene, vor putea să depună la intrarea vaselor în ţéră taxa de import, care li se va restitui când vor dovedi că aŭ exportat acele vase pline cu vinurĭ indigene.		
380a	Mobile, scule de menaj şi alte obiecte de lemn, lustruite, polite, date cu lac, văpsite, vernisate, chiar combinate cu metale comune (acestea însă nicĭ aurite, nicĭ argintate), cu piele ordinară, cu trestie, cu paie, cu papură, cu sticlă saŭ cu marmoră, tapiţate		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ	Taxe de import în leĭ
	saŭ nu, îmbrăcate saŭ nu, dar nesculptate, nemarchetate, neîncrustate, neaurite, neargintate; parchete marchetate; cuie de lemn pentru cismarĭ	100 k.	60,—
	Art. 380 *a*. — Pe lângă obiectele menţionate la art. 376 carĭ se vor presenta lustruite, políte, vernisate, văpsite, date cu lac saŭ combinate cu materiĭ comune, aci se coprind şi alte diferite obiecte mărunte destinate la diferite usurĭ, precum: canale pentru buţĭ şi butóie, instrumente de bucătărie, tocurĭ *(étuis)*, pahare, tăvĭ, tăviţe şi alte lucrărĭ de strungărie, rame şi cornişe chiar gipsate şi bronzate pentru încadrărĭ, storurĭ montate pentru ferestre, somiere cu resorturĭ şi alte asemenea obiecte de lemn neprevĕḑute la un alt articol din tarifă. Tot aci intră şi mobilele de lemn încovoiat *(courbé)*, lustruite saŭ nu. Marmorele şi oglinḑile, cu carĭ sunt ornate unele mobile, se vor taxa împreună cu mobilele din carĭ fac parte, afară numaĭ dacă importatoriĭ vor cere să fie taxate separat, după felul lor, orĭ de câte orĭ acele marmore şi oglinḑĭ se vor putea despărţi cu înlesnire.		
380b	Unelte, instrumente, aparate şi maşine, de lemn, lustruite saŭ nu, polite saŭ nu, date cu lac saŭ nu, văpsite saŭ nu, vernisate saŭ nu, combinate saŭ nu cu metale comune orĭ cu alte materiĭ comune şi servind la exerciţiul uneĭ meseriĭ.	»	30,—
	Art. 380 *b*. — Aci se coprind: mese şi aparate pentru têmplărie şi pentru strungărie, fóle de lemn pentru fierarĭ, tocile pentru ascuţitorĭ, rĕsbóie pentru ţesut, aparate pentru tors *(rouets)*, darace şi alte aparate pentru scărmănatul şi pieptĕnatul materiilor textile, manechine pentru croitorĭ, mânere de lemn pentru unelte, rîndele fără lamă şi, în general, orĭ-ce alte asemenea unelte şi aparate carĭ prin felul lor nu aparţin articoluluĭ 376. Ḑecimalele de lemn, precum şi metriĭ de lemn, urmézâ de asemenea regimul articoluluĭ 380 *b*.		
381	Lucrărĭ fine de strungar şi de împletitor de coşurĭ *(de vannier)*; foĭ pentru placagiŭ în marchetărie; mobile şi lucrărĭ de lemn sculptate, marchetate, incrustate, aurite saŭ argintate, tapiţate saŭ		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în lei
	nu, îmbrăcate saŭ nu și, în general, orĭ-ce lucrărĭ și obiecte de lemn nedesemnate la articoliĭ precedențĭ, chiar combinate cu alte materiĭ, afară de fildeș, de baga, de sidef, de metale prețióse, de pietre fine saŭ semi-fine	100 k.	50,—
	Art. 381.—Micile obiecte de ebenisterie și de strungărie, precum mobile mărunte, etajere, jardiniere, cofreturĭ, cutiĭ și altele asemenea, jocurĭ, códe de umbrele și de umbreluțe, bastóne, mânere de cuțite, mânere de periĭ, códe de bice, etc., de lemn fin, nu sunt supuse la drepturile fixate de acest articol, ci aparțin categorieĭ XXV, după felul lor, adică: cele cu incrustațiunĭ saŭ alte ornamente de fildeș, de baga, de sidef, de metale prețióse, precum și obiectele de lac de China, urméză regimul articoluluĭ 561; iar cele carĭ vor fi simple, orĭ combinate numaĭ cu materiĭ comune, urméză regimul articoluluĭ 562*a*,—după cum se prevede în notele acelor duoĕ articole. Mobilele propriŭ ḑise, precum paturĭ, canapele, foteluri, scaune, mese, dulapurĭ, etc. (altele decât mobilele mărunte aparținênd articoluluĭ 561) se vor taxa la art. 381, chiar când vor fi încrustate saŭ alt-fel ornamentate cu fildeș, cu baga, cu sidef, orĭ cu metale prețióse. Mobilele de trestiĭ exotice, precum și ornamentele din lemn ḑis *Xylogenit*, urméză regimul acestuĭ articol.		
	Din categoria XX		
402	Ciment de orĭ-ce fel și plăcĭ de ciment pentru pardosit	»	1,50
409	Porcelan de tot felul, alb saŭ văpsit în una saŭ maĭ multe colorĭ, imprimat saŭ nu, aurit saŭ nu, argintat saŭ nu, simplu orĭ cu desemnurĭ saŭ ornamente în relief.	»	25,—
	Art. 409.—Aci se coprind obiectele de porcelan de felul celor enumerate maĭ sus în nota de la art. 408 și, în general, orĭ-ce alte obiecte de porcelan carĭ se vor presinta în condițiunile indicate de textul acestuĭ articol. Nasturiĭ și butoriĭ de porcelan, inclusiv ceĭ pentru soneriĭ electrice, aparțin acestuĭ articol.		
413	Geamurĭ și sticlă plată de orĭ-ce dimensiunĭ, depolite, colorate, cu desemnurĭ, zugrăvite, gravate, tăiate *(bisautées)*	»	24,
	Art. 413.—Geamurile compuse din maĭ multe bucățĭ împreunate, colorate și chiar cu picturĭ *(vitraux, Butzenscheiben)*, urméză regimul acestuĭ articol.		
414	Oglinḑĭ la carĭ nicĭ una din cele duoĕ dimensiunĭ nu trece peste 30 centimetri	»	40,—
415	Oglinḑĭ la carĭ ambele dimensiunĭ saŭ numaĭ una din ele trece peste 30 centimetri	100 k.	50,—
	Art. 414 și 415.—Oglinḑile încadrate în lemn de orĭ-ce fel, în metale comune, în carton saŭ în alte materiĭ comune, vor plăti, după dimensiunile lor, drepturile fixate la articoliĭ 414 saŭ 415. Oglinḑile carĭ nu formézĭ decât un accesoriŭ al altuĭ obiect, precum sunt cele adăogate la portrete, la necesariĭ, la dulapurĭ saŭ la alte obiecte, plătesc taxa aferentă la obiectul de care depind, după natura acestuia.		
416	Buteliĭ ordinare de sticlă, fie în colóre naturală, fie albă, fie colorată în masă, cu saŭ fără inscripțiunĭ din turnătură, dar nedepolite, negravate, nesculptate, neornamentate, netăiate, nezugrăvite, neaurite, neargintate, necombinate cu alte materiĭ . .	»	2,—
	Art. 416.—Aci se coprind buteliile obicĭnuite, de felul celor carĭ se întrebuințéză pentru conservarea vinurilor, a bereĭ și a apelor minerale, inclusiv clondirele și damigenele chiar îmbrăcate în ramurĭ saŭ scórțe flexibile. Urméză acelaș regim și recipientele pentru limonade și ape gazóse, întru cât se vor presinta în condițiunile prevĕḑute de textul acestuĭ articol.		
	Din categoria XXI		
434	Bijuterie de imitațiune comună .	1 kilo	5,—
	Art. 434.—Aci se coprind tóte obiectele de gătélă, precum cerceĭ, broșe, inele, brățărĭ, ace pentru cap, salbe și alte asemenea, de bronz, de alamă, de *maillechort*, de tombac și alte aliagiurĭ, de o lucrare comună, neaurite nicĭ argintate, ornate saŭ nu cu sticle colorate, cu paste saŭ alte composițiunĭ imitând într'un mod grosolan materiĭ prețióse; bijuteria ḑisă »de Bohemia« și altele. Urméză regimul acestuĭ articol și bijuteria ordinară fabricată la Neapole și în alte localitățĭ din sudul Italieĭ, precum: cerceĭ, broșe, brățărĭ, colane și alte asemenea, din rămășițe de mărgean, din conchiliĭ, din lavă, și legate cu diferite aliagiurĭ (afară de aur și de argint).		
439	Pendule și cutiĭ cu musică montate pe orĭ-ce fel de lemn, fie simplu, fie sculptat, fie văpsit, fie aurit saŭ argintat, însă nemarchetat, neincrustat, nicĭ combinat cu sidef, cu fildeș, cu baga saŭ cu metale prețióse; pendule și		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi	Taxe de import in leĭ
	cutiĭ cu musică aşeḑate în tablourĭ, cu saŭ fără mişcărĭ mecanice	1 kilo	1,50
	Art. 439.—Pe lângă pendulele şi cutiile cu musică în tocurĭ de lemn, aci se coprind şi acelea în tocurĭ de *papier-maché* saŭ *carton-pierre* imitând lemnul; metronomele şi alte obiecte de acest fel puse în mişcare printr'un mecanism de orologerie; maşinele pentru lampe *»carcel«* şi pentru lampe *»moderateur«*. Cutiile cu musică combinate cu obiecte carĭ, presintate in parte, ar fi pasibile de un drept superior celuĭ fixat aci (albumurĭ, bonboniere, ş. a.) sunt supuse drepturilor aferente la obiectele la carĭ sunt adaptate, după fel. Când tocurile pendulelor saŭ cutiilor cu musică se vor presenta despărţite de mecanismele lor, cele d'ântêiŭ (cutiile) se vor taxa la art. 384, iar cele de al duoilea (mecanismele) se vor taxa aci. Cutiile cu musică mărunte, carĭ servesc ca jucăriĭ pentru copiĭ, nu sunt coprinse în acest articol: ele urméză regimul jucăriilor stabilit de art. 558 şi plătesc dreptul aferent acolo.		
439 bis	Pendule ḑise *„de la Forêt Noire“*, cu mecanismul fixat în plăcĭ *(montants)* de lemn, şi pendule de sistem american, atât unele cât şi altele în tocurĭ, fie de lemn chiar văpsit, lustruit saŭ sculptat, fie de tinichea, de alamă saŭ de alte metale comune, chiar văpsite, polite saŭ nichelate, — tóte aceste pendule necombinate cu sidef, fildeş, baga, metale preţióse, pietre fine saŭ semifine	»	0,75
	Art. 439 bis.—In acest articol sunt coprinse—ca pendule de sistem american—pendulele de o lucrare ordinară, al cărora mecanism se află fixat între platine (plăcĭ) de metal perforate *(platines métalliques à claire-voie, Gitterplatinen)*, inclusiv pendulele la carĭ pendulul este înlocuit cu un *balancier*.		
449	Obiecte de aramă, de alamă saŭ de bronz, ciselate, vernisate, lăcuite, nichelate, chiar aurite saŭ argintate, combinate saŭ nu cu alte materiĭ, afară de fildeş, de baga, de sidef, de *jais* adevĕrat, de chihlibar, de mătase, de metale preţióse, de pietre fine saŭ semifine .	100 k.	200,—
	Art. 449.—Aci se coprind: candelabre, policandre, felinare de trăsurĭ, lămpĭ, girandole, garniturĭ de biuroŭ, ornamente de mobile, cadrurĭ, cutiĭ, cutiuţe şi alte obiecte mărunte de pus pe masă şi pe etagere; vase, statuĭ, statuete, baso-reliefurĭ, busturĭ, medalióne, ş. a. Tot aci intră şi obiectele de aramă, de alamă saŭ de bronz prevĕḑute la articolele precedente, când se vor presenta ciselate, vernisate, lăcuite, nichelate, aurite saŭ argintate. Obiectele de bronz de aluminium urméză de asemenea regimul acestuĭ articol. Când obiectele coprinse în acest articol se vor presenta combinate cu materiĭ comune pasibile, dacă s'ar presenta singure, de un drept inferior celuĭ prevĕḑut la acest articol, precum sunt soclurile de marmoră şi altele asemenea, importatoriĭ aŭ facultatea, întru cât despărţirea e posibilă, de a cere ca ele să fie taxate separat după felul lor. Obiectele de aramă, de alamă saŭ de bronz, combinate cu baga, fildeş, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat saŭ mătase, aparţin categorieĭ XXV; iar cele combinate cu metale preţióse aparţin, după felul lor, articolilor de orfevrerie saŭ de bijuterie.		
456	Obiecte de pakfong saŭ de alte aliagiurĭ albe, aurite saŭ nu, argintate saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune	»	200,—
	Art. 456.—Bijuteria de pakfong urméză regimul art. 433. Obiectele de la acest articol combinate cu baga, fildeş, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat saŭ mătase, aparţin categorieĭ XXV. Cele combinate cu metale preţióse aparţin, după felul lor, articolilor de orfevrerie saŭ de bijuterie.		
474	Pânză de fier, négră, văpsită, dată cu smólă saŭ cu alte materiĭ . .	»	20,
	Art. 474.—Aci se coprind: pânza pentru strecurat nisip, pentru ciururĭ, pentru site saŭ pentru alte întrebuinţărĭ.		
475	Obiecte de tuciŭ brut, simplu turnate, pilite saŭ nu, cătrănite saŭ nu, date cu minium saŭ nu:		
	§ 1. Plăcĭ de tuciŭ; piese de tuciŭ întrebuinţate la construirea caselor şi a podurilor; colóne şi tuburĭ; róte şi osiĭ pentru vagóne; fusurĭ gróse pentru maşine . . .	»	3,—
	§ 2. Sobe comune de tuciŭ; cazane şi ceaune; grătare şi orĭ-ce alte asemenea obiecte	»	5,—

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi	Taxe de import în lei
477	Obiecte de tuciŭ, ciselate, vernisate, bronzate, nichelate, argintate saŭ aurite,—tóte aceste obiecte polite saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune	100 k.	35,—
	Art. 477.—Aci se coprind: policandre, candelabre, sfeşnice, lampe, călimărĭ, garniturĭ de biuroŭ, garniturĭ de sobe, obiecte de fantasie, ornamente pentru diferite întrebuinţărĭ şi orĭ-ce alte obiecte de tuciŭ ce se vor presenta în condiţiunile textuluĭ acestuĭ articol. Obiectele de la acest articol combinate cu baga, fildeş, chihlibar, sidef, *jais* adevĕrat saŭ mătase aparţin categorieĭ XXV. Cele combinate cu metale preţióse, alt-fel de cât printr'o simplă aurire saŭ argintare, aparţin articolilor de orfevrerie.		
479	Pirόne şi cuie de fier negru; cuie de sîrmă de orĭ-ce mărime; cuie de şindrilă, ţinte, cuie de potcóve şi niturĭ	»	6,—
	Art. 479.—Aci se coprind şi ştifturĭ pentru cisme, ţinte cu florĭ saŭ crestate, cuie pentru oglindĭ, galeriĭ, etc. Cârligele pentru pescuit urméză, de asemenea, regimul acestuĭ articol.		
481	Fusurĭ şi osiĭ de trăsurĭ şi de vagóne; ţevĭ şi urlóie (olane) de fier, chiar cătrănite; ancore şi lanţurĭ de orĭ-ce grosime	»	5,—
487	Obiecte de fer saŭ de oţel, simple, numaĭ pilite, nespoite, nesmălţuite, nevăpsite, nicĭ polite . . .	»	30,—
	Art. 487.—Aci se coprind: garniturĭ pentru sobe (cleştĭ, lopeţĭ, vătraie şi altele); balamale *(charnières)* şi alte garniturĭ, chiar imprimate în relief *(estampées)*, pentru uşĭ şi ferestre; zăvóre, bróşte, încuietorĭ de uşĭ şi de ferestre, lacăte ordinare şi orĭ-ce alte obiecte de fier saŭ de oţel carĭ se vor presenta în condiţiunile textuluĭ acestuĭ articol şi carĭ nu vor fi prevĕdute în special la alte articole din tarifă.		
490	Obiecte de tinichea şi de tablă de fier, văpsite, vernisate, lăcuite, ornate cu picturĭ şi chiar aurite saŭ argintate, combinate saŭ nu cu alte materiĭ, afară de baga, fildeş, sidef şi metale preţióse. .	»	80,—
	Art. 490.—Aci se coprind: tăvĭ şi tăviţe, cutiĭ de zahăr, de cafea, de ceaĭ, de cofeturĭ saŭ pentru alte întrebuinţărĭ, maşine pentru măcinat cafea, lampe şi sfeşnice, tabacherĭ, port-chibriturĭ, florĭ şi cunune, precum şi tóte obiectele de la articolul precedent carĭ se vor presenta în condiţiunile articoluluĭ de faţă.		
492	Obiecte de fier şi de oţel, polite, date cu lac, nichelate, bronzate, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune; condeie metalice de scris, afară de condeiele de aur, de argint saŭ de platină; bijuterie de oţel .	100 k.	60,—
	Art. 492.—Aci se coprind: ace de cusut de orĭ-ce mărime, inclusiv cele pentru maşinĭ de cusut; nasturĭ de oţel; lanţurĭ şi cheiţe de ceasórnice; sigiliurĭ; garniturĭ pentru ochelarĭ şi pentru *pince-nez*; buscurĭ (tăbliţe) pentru corsete; garniturĭ (monturĭ şi fermoarurĭ) pentru pungĭ şi săculeţe; zăbale; scărĭ de şea; pintenĭ; catarame; paftale *(agrafes)*; ţinte de oţel; patine şi orĭ-ce alte obiecte de fer saŭ de oţel de felul celor prevĕdute în textul acestuĭ articol. Obiectele coprinse în acéstă posiţiune, când se vor presinta aurite saŭ argintate, vor plăti — pe lângă drepturile prevĕdute la acest articol— o suprataxă de 50% din aceste drepturĭ.		
493	Obiecte de sîrmă şi obiecte de pânză de fier saŭ de oţel, simple, spoite saŭ nu, văpsite saŭ nu, polite saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune, dar nicĭ aurite nicĭ argintate	»	55,—
	Art. 493.—Aci se coprind: ace cu gămălie, copcĭ, ace pentru pĕr, catarame pentru haine, cârlige de împletit, undiţe, coliviĭ, curse pentru şórecĭ, coşurĭ, coşuleţe şi altele. Obiectele coprinse în acéstă posiţiune, când se vor presinta aurite saŭ argintate, vor plăti—pe lângă drepturile prevĕdute la acest articol—o suprataxă de 50% din aceste drepturĭ.		
496	Cuţitărie de fier şi cuţitărie de oţel, montate pe lemn (simplu saŭ îmbrăcat cu piele), pe fier, pe alamă, pe os saŭ pe corn:		
	§ 1. Cuţitărie de fer, polit saŭ nu, şi cuţitărie de oţel nepolit . . .	»	50,—
	§ 2. Cuţitărie de oţel polit . . .	»	100,—
497a	Cuţitărie de fier saŭ de oţel, montată pe alte materiĭ de cât cele prevĕdute la art. 496, afară de aur şi de argint	»	150,—
497b	Fórfecĭ de orĭ-ce fel, afară de cele prevĕdute în nota articoluluĭ 488.	»	60,—
499	Arme diverse, altele de cât cele de foc, precum: săbiĭ, spade, baionete, florete şi altele, combinate saŭ nu cu orĭ-ce fel de materiĭ comune .	»	80,—
	Art. 499.—Armele de la acest articol ornate saŭ alt-fel combinate cu metale preţióse, saŭ cu alte materiĭ preţióse, urméză regimul articoluluĭ 561. Cele aurite saŭ argintate vor plăti, pe lângă drepturile prevĕdute la acest articol, o suprataxă de 50% din aceste drepturĭ.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în leï
502	Maşine, părţĭ şi accesoriĭ de maşine, de tuciŭ, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe. .	100 k.	6,—
503	Maşine, părţĭ şi accesoriĭ de maşine, de fier şi de oţel, afară de cele prevĕḑute la art. 504, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe.	»	12,—
	Art. 502 şi 503.— Maşinele compuse din fer şi din tuciŭ plătesc drepturile fixate pentru maşinele de fer. Maşinele de tuciŭ şi maşinele de fer, în a cărora construcţiune intră, ca accesoriĭ, piese de alamă, precum lagăre, bucele, cuie şi alte asemenea, nu sunt supuse pentru aceste bucăţĭ la plata vre-uneĭ taxe suplimentare. Pentru maşinele de tuciŭ şi pentru acelea de fer combinate cu lemn, când părţile de lemn nu se pot despărţi spre a fi taxate separat, se percep după fel, asupra întregeĭ greutăţĭ a maşineĭ, drepturile fixate la art. 502 şi 503. Maşinele de tocat carne şi cele de frecat văpsele urméză regimul art. 503.		
504	Maşine de tot felul, cu aburĭ, cu electricitate saŭ cu gaz; maşine agricole şi industriale, precum şi accesoriile lor saŭ bucăţile din carĭ sunt formate, când sunt importate singure;—tóte aceste maşine, accesoriĭ şi piese, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe.	»	Scutite
	Art. 504.—Sunt considerate ca maşine agricole: plugurile de tot felul, grapele, tăvălugele, maşinele de secerat, de semănat, de cosit, de bătut porumbul, de curăţit grăunţele, de treerat, vênturătorile şi altele. Aci se coprind şi maşinele de cusut.		
505	Maşine şi aparate fabricate din alte metale decât fonta, fierul şi oţelul, saŭ în a cărora construcţiune predomină alte metale comune decât fonta, fierul şi oţelul; părţĭ şi accesoriĭ de asemenea maşine; —tóte aceste maşine, accesoriĭ şi părţĭ, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe . .	»	50,—
	Art. 505. — Aci se coprind şi clopoţeiĭ pentru soneriĭ electrice, precum şi lămpile electrice.		
507a	Monete de aur neavênd curs legal în România	»	Scutite
507b	Monete de argint neavênd curs legal în România	»	Proibite

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități	Taxe de import în leï
509	Monete de aramă saŭ de bronz neavênd curs legal în România . .	100 k.	Proibite
	Din categoria XXV		
558	Jucăriĭ de lemn, de hârtie, de carton, de piele, de cauciuc, de sticlă, de faianţă, de porcelan, de metale comune şi orĭ-ce alte asemenea jucăriĭ, inclusiv cele mecanice, afară de acelea în a cărora compoziţiune intră fildeş, baga, sidef, metale preţióse, spumă de mare, *jais* adevĕrat saŭ chihlibar. . .	»	40,—
	Art. 558. — Taxa prevĕḑută la acest articol se aplică şi la velocipedele micĭ pentru copiĭ, la caiĭ mecanicĭ şi la trăsurile micĭ pentru preumblat copiiĭ, tapiţate saŭ nu. Urméză de asemenea regimul acestuĭ articol păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ carĭ,—saŭ în îmbrăcămintea lor, saŭ în garnitura lor, orĭ de-odată în ambele acestea,—conţin mătase până la 10% inclusiv din greutatea îmbrăcămintei şi garnitureĭ lor (fie că acéstă materie textilă s'ar presinta ca porţiune de mătase pură—sub orĭ-ce formă, fie că ea s'ar presinta ca fire intrând în ţesăturĭ mixte). Păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ coprinse în acest articol şi în a cărora composiţiune intră, într'o proporţiune orĭ-cât de mică, fildeş, baga, sidef, spumă de mare, chihlibar, *jais* adevĕrat, metale preţióse, pietre fine saŭ semi-fine, aparţin articoluluĭ 561. Păpuşile şi jucăriile întregĭ de aur orĭ de argint, saŭ în a cărora composiţiune aurul orĭ argintul intră pentru cea maĭ mare parte, urméză—după felul lor — regimul bijuterieĭ de aur saŭ de argint.		
560	Obiecte de piele fină, de stofe de mătase saŭ de catifea, ornate cu chihlibar, cu baga, cu sidef, cu fildeş, cu *jais* adevĕrat, cu spumă de mare, cu metale preţióse, cu pietre fine orĭ semi-fine, saŭ numaĭ de piele fină, de stofă de mătase saŭ de catifea combinate între dênsele	1 kilo	10,—
	Art. 560.—Aci se coprind: port-moneurĭ, port-carte de visită, portofoliurĭ, port-tabacurĭ, pungĭ de tutun, port-ţigărĭ saŭ ţigarete, sacĭ de drum saŭ de mână, necesariĭ de lucru saŭ de toaletă, bonboniere, buvardurĭ, cingĕtorĭ pentru dame şi orĭ-ce alte obiecte ce s'ar presenta în condiţiunile prevĕḑute de textul acestuĭ articol. Obiectele de piele fină combinate cu ţesĕturĭ saŭ stofe împletite conţinênd maĭ puţin de 20% mătase se vor taxa după art. 238, afară numaĭ dacă vor fi ornate cu vre-una din materiile preţióse enumerate în art. 560, în care cas li se va aplica şi lor regimul acestuĭ articol.		

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi	Taxe de import în leĭ
561	Obiecte de lemn, de trestie, de paie, de papură, de hârtie, de carton, de *papier-maché*, de *carton-pierre*, de bronz, de oţel, de sticlă, de porcelan, de faianţă, ornate saŭ altfel combinate cu chihlibar, cu baga, cu sidef, cu fildeş, cu *jais* adevĕrat, cu spumă de mare, cu piele fină, cu stofe de mătase, cu catifea, cu metale preţióse, cu pietre fine saŭ semi-fine. Obiecte de lac de China	1 kilo	3,50
	Art. 561.—Aci se coprind: mobile mărunte, etajere, jardiniere, cofreturĭ, cutiĭ, jocurĭ, mătăniĭ, periĭ; mânere de periĭ, códe de umbrele şi de umbreluţe, de bice şi de biciuscĭ; mânere de cuţite; buvardurĭ; bastóne; obiecte pentru garniturĭ de biurourĭ, de mese saŭ de etajere; obiecte mărunte împletite din diferite vegetale, precum port-ţigărĭ, port-ţigarete, coşurĭ şi coşuleţe pentru diferite întrebuinţărĭ, bonboniere şi alte asemenea obiecte, ornate saŭ combinate cu chihlibar, baga, sidef, fildeş, *jais* adevĕrat, spumă de mare, piele fină, stofe de mătase, catifea, metale preţióse şi pietre fine saŭ semi-fine. Obiectele de lac de China, fie simple, fie ornate cu baga, sidef, fildeş saŭ cu alte materiĭ, aparţin tóte la acest articol. Aparţin de asemenea la acest articol păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ carĭ,—saŭ în îmbrăcămintea lor, saŭ în garnitura lor, orĭ de-odată în ambele acestea,—conţin mătase peste 10 % din greutatea îmbrăcămintei şi garnitureĭ lor (fie că acéstă materie textilă s'ar presenta ca porţiune de mătase pură — sub orĭ-ce formă, fie că ea s'ar presenta ca fire intrând în ţesĕturĭ mixte),—tóte aceste păpuşĭ şi jucăriĭ combinate saŭ nu cu chihlibar, cu baga, cu sidef, cu fildeş, cu *jais* adevĕrat, cu spumă de mare, cu piele fină, cu metale preţióse, cu pietre fine saŭ semi-fine, afară de acelea fabricate în tótă întregimea lor din aur orĭ din argint, saŭ în a cărora composiţiune aurul orĭ argintul intră pentru cea maĭ mare parte.		
562a	Obiecte diverse de mercerie (afară de pensule, bidinele şi periĭ) în a cărora composiţiune nu intră de cât materiĭ comune	1 kilo	3,50
	Art. 562 a.—Prin materiĭ comune se înţeleg orĭ-ce alte materiĭ afară de chihlibar, baga, sidef, fildeş, spumă de mare, *jais* adevĕrat, piele fină, stofe de mătase (inclusiv catifea), metale preţióse şi pietre fine saŭ semi-fine. Ast-fel, se coprind aci: pieptenĭ, nasturĭ, cuţite de tăiat hârtia, cofreturĭ, cutiĭ, mânere, códe de umbrele şi de umbreluţe, códe de bice şi de biciuscĭ, bastóne, albumurĭ (altele de cât cele coprinse la art. 358, 559 şi 561) şi, în general, tóte obiectele de felul celor coprinse la art. 559, 560 şi 561, de lemn, de corozo, de os, de corn, de imitaţie de baga, de celuloid, de metale comune, fie simple, fie combinate cu alte materiĭ comune.		
562 b	Pensule, bidinele şi periĭ ordinare, montate pe lemn, fabricate din fibre vegetale, din pĕr de porc, din pĕr de vacă, din pĕr de cal şi alte asemenea materiĭ.	100 k.	400,—
562 c	Pensule, bidinele şi periĭ, montate pe os, pe corn, pe metale comune saŭ pe alte materiĭ comune . .	»	400,—
576 a	Acordeóne, armonice şi aristóne .	bucata	1,—
576 b	Instrumente de musică nedenumite.	»	4,—
576 c	Părţi şi accesoriĭ de orĭ-ce instrumente musicale	1 kilo	15,—

ANEXA II

ARTICOLII ADĂOGAŢI IN TABLOUL PENTRU EXPORTAŢIE

Art.	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi	Taxe de export în leĭ	TARE
	Din categoria XVIII			
Ex 368	Trunchiurĭ de nuc şi orĭ-ce altă lemnărie de nuc pentru construcţiune şi pentru lucru, afară de cea tăiată în foĭ pentru placagiŭ.	100 k.	2,—	Brutto.
Ex 376	Lucrărĭ comune din lemn de nuc, numaĭ cioplite saŭ date la rindea, dar nelustruite, nedate cu lac, nicĭ combinate cu alte materiĭ.	»	3,—	Brutto.

ANEXA III

ARTICOLII DIN TABLOUL PENTRU IMPORTAȚIE

LA CARÏ SE MODIFICĂ

DISPOSITIUNILE RELATIVE LA TARE

TARE de scădut la % din greutatea brută a mărfurilor	ARTICOLII DIN TARIFA GENERALĂ
20 pentru lădĭ și butóie 10 » coșurĭ 5 » baloturĭ	Art. 141 și 143: *preparațiunĭ farmaceutice; vinurĭ medicinale.*
15 pentru lădĭ și butóie 5 » coșurĭ	Art. 146, 147 și 148: *parfumerie.*
20 pentru lădĭ și butóie 10 » coșurĭ 5 » baloturĭ	Art. 237*a*, 237*b*, 238, 240, 241, 242, 243 și 244: *lucrărĭ de piele.* Art. 247: *lucrărĭ de blană.* Art. 259, 260 și 261: *bonetărie, ceaprăzărie, dantele, de lână.* Art. 265 și 270: *bonetărie, ceaprăzărie, de pĕr.* Art. 281, 282 și 283: *bonetărie, ceaprăzărie, dantele, de bumbac pur.* Art. 297, 298, 299 și 300: *țesĕturĭ ușóre, bonetărie, ceaprăzărie, dantele, de in și de cânepă.* Art. 306, 307 și 308: *bonetărie, ceaprăzărie, dantele, de mătase pură.* Art. 310, 311 și 312: *bonetărie, ceaprăzărie, dantele, de mătase amestecată cu alte materiĭ.* Art. 314, 315 și 315 bis: *bonetărie, ceaprăzărie, dantele, din alte materiĭ textile de cât mătasea, amestecate cu fire metalice.* Art. 316: *ceaprăzărie de aur saŭ de argint.* Art. 318 și 319: *bonetărie, ceaprăzărie, de lână amestecată cu mătase până la 20 %.* Art. 321 și 322: *bonetărie, ceaprăzărie, de bumbac amestecat cu alte textile până la 20 %.* Art. 324 și 325: *bonetărie, ceaprăzărie, de bumbac amestecat cu mătase până la 20 %.* Art. 327 și 328: *bonetărie, ceaprăzărie, de in și cânepă amestecate cu alte textile până la 20 %.* Art. 330 și 331: *bonetărie, ceaprăzărie, de in și cânepă amestecate cu mătase până la 20 %.*
20 pentru lădĭ și butóie 10 » jumĕtățĭ de lădĭ 5 » baloturĭ	Art. 380*a*, 380*b* și 381: *mobile, scule de menaj, unelte și alte lucrărĭ, de lemn.*
30 pentru lădĭ și butóie 10 » coșurĭ	Art. 418, 419 și 420: *obiecte de sticlă.*
20 pentru lădĭ și butóie 10 » coșurĭ 5 » baloturĭ	Art. 438, 439, 439 bis și 440: *pendule.* Art. 451, 456 și 464: *obiecte de cositor, de pakfong, de zinc.*
Netto real.—Cutiile, casetele saŭ tocurile se vor taxa deosebit la articoliĭ respectivĭ din tarifă.	Art. 554: *obiecte de chihlibar.*
Netto real. — Foile de carton saŭ de hârtie și cutiile de carton în carĭ vin invelite se vor cântări și taxa împreună cu obiectele; iar casetele saŭ tocurile din alte materiĭ se vor taxa deosebit la articoliĭ respectivĭ din tarifă.	Art. 559 și 560: *mercerie fină.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. Dim. Sturdza: Cer cuvêntul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-lor senatorĭ, Parlamentul român este pus, înaintea sêrbătorilor, în faţa a duoĕ legĭ fórte importante: modificarea tarifuluĭ general al vămilor şi conventiunea de comerciŭ cu Germania.

Ceea ce 'mĭ pare rĕŭ în aceste desbaterĭ, este iuţéla cu care se insistă ca să le închidem, pentru a dice aşa, chiar înainte de a fi deschise. De abia uniĭ dintre noĭ aŭ avut timpul să studiăze aceste duoĕ legĭ importante; şi e sigur că sunt mulţĭ, ceĭ maĭ mulţĭ, carĭ nicĭ aŭ avut timpul material să le citéscă, în scurtul timp de o sĕptĕmână de când ni s'aŭ pus imprimatele în mână. Erĭ s'a desbătut tariful în Cameră; astădĭ se desbate aci în Senat. Nu am avut nimenĭ cunoscinţă de raportul presintat în Camera deputaţilor şi puţinĭ aŭ putut audi raportul succint al D-luĭ Tocilescu, citit cu vocea suferindă.

Pentru mine unul asemenea pertractărĭ cu iuţéla fulgeruluĭ a uneĭ legĭ importante în Parlament, nu pot de cât să o numesc saŭ o surprindere, saŭ o impunere. Orĭ care din amênduoĕ ar fi, este indiferent, dar ţin să relevez acésta ca să scie în ţéră sub ce condiţiunĭ se votéză astădĭ legile în Parlamentul român.

Se cere modificarea tarifuluĭ din 1891, şi anume a 108 articole din 575, adică a uneĭ a cincea parte a tarifuluĭ.

Nu am putut să fac o socotélă exactă; dar cred că nu mĕ înşel dacă dic că aceste 108 articole coprind aprópe 80 la sută din importul nostru.

Voiŭ examina una câte una modificările ce se propun.

Ca să ne dăm compt dacă modificările ce să propun a se face tarifuluĭ sunt bune, sunt justificate, voiŭ arunca o scurtă privire retrospectivă asupra politiceĭ nóstre comerciale.

Noĭ am avut treĭ rîndurĭ de tarife, dupe cum am avut treĭ rîndurĭ de convenţiĭ comerciale: Tariful din 1875 cu convenţiile legate de dênsul, tariful din 1886 cu conventiunile luĭ, şi în urmă tariful din 1891 cu conventiunile luĭ.

Tariful din 1875 a fost consecinţa legeĭ vămilor din 15 (27) Iunie 1874; era hotărât prin acea lege ca tariful să se pună în lucrare la 1 Ianuarie 1875. Ne putênd fi terminată lucrarea tarifuluĭ la acel termen, s'a prelungit punerea luĭ în lucrare până la 1 Iulie. Inainte de 1 Iulie s'a cerut o nouă prelungire, fiind-că, dupe cum dicea expunerea de motive ministerială, tariful era incomplet: unele articole fiind prea ridicate, altele prea scădute, şi altele chiar omise.

Cam acelaşi lucru se dice şi astădĭ, când ni se cer modificările, asupra cărora suntem chiămaţĭ a da votul nostru.

La 1875, pe când se discuta în Parlament prelungirea aplicăreĭ tarifuluĭ vamal, se subscria la Viena, în 10 Iunie 1875, conventiunea cu Austro-Ungaria. La finele luĭ Iunie acea convenţiune s'a votat de Cameră în treĭ şedinţe publice şi de Senat într'o şedinţă publică.

Astădĭ se cere ca să votăm duoĕ legĭ: modificările tarifuluĭ şi conventiunea cu Germania în duoĕ şedinţe publice pentru Camera deputaţilor, şi în duoĕ şedinţe publice pentru Senat.

Pentru fie-care lege se admite numaĭ câte o şedinţă în fie-care din Corpurile legiuĭtóre.

Şi în acésta este o asemĕnare de situaţiune, firesce, adăogându-se iuţéla, resultat al progresuluĭ timpuluĭ.

Atuncĭ la 1875 se punea înainte situaţiunea politică şi situaţiunea economică.

Despre partea politică nu voiŭ vorbi adĭ, mĕ voiŭ restrînge în discuţiunea situaţiuneĭ economice.

In 1875 partea economică este caracterisată prin raportorul de atuncĭ Ión Strat. Să'mĭ daţĭ, însă, voie să vĕ citesc chiar cuvintele séle: »Pe tĕrâmul economic principiul admis de marea majoritate a tutulor ómenilor de sciinţă şi competenţĭ în materie, ca cel maĭ salutar pentru desvoltarea comerciuluĭ şi a industrieĭ, prin urmare, şi pentru crescerea avuţieĭ publice a unuĭ stat, este principiul liberuluĭ schimb:« Ultimul cuvênt al sciinţeĭ, în materie de comerciŭ şi industrie, este liberul schimb. Dacă cu o protecţiune tarifală de 20% industriile nóstre nu pot lupta cu concurenţa străină, atuncĭ va fi dovedit că acele industriĭ sunt artificiale, adică că ele nu găsesc în acéstă ţéră condiţiunile necesariĭ pentru o producţiune normală şi că este a împovora în zadar pe consumatorĭ cu o taxă adiţională în favórea lor.«

Tariful din 1875, ca 'şi convenţiunile carĭ aŭ urmat, nu aŭ fost resultatul ideeĭ predominante în Europa pe acele timpurĭ, a ideelor liberuluĭ schimb.

Dupe încheiarea tractatuluĭ s'a promulgat şi tariful vamal, în 16 Martie 1876. Acel tarif are 806 articole.

In art. 9 al convenţiuneĭ din 1875 cu Austro-Ungaria, se dicea: »obiectele şi productele de provenință saŭ de manufactură austriacă saŭ ungară, carĭ nu sunt enumerate în tarifele A saŭ B, vor fi supuse, la intrarea lor în România, la plata unuĭ drept unic de importaţiune de 7% din valórea lor la locul de origină şi fixat, conform art. 12 şi 17 din conventiunea de faţă.... se înţelege că drepturile ad valorem vor fi înlocuite prin o comună înţelegere, îndată şi pe atât, pe cât se va putea prin drepturĭ specifice achitabile pe greutate şi calculabile iarăşĭ pe basa de 7%«. In art. 9 al protocoluluĭ final se stipula, că îndată dupe ratificarea conventiuneĭ se va întruni o comisiune vamală mixtă care va fi însărcinată a completa tariful convenţional pentru drepturile de importaţiune şi de exportaţiune pe greutate.

Conform acestor stipulaţiunĭ ale conventiuneĭ s'a întrunit o comisiune tarifară la Viena care, în 52 de şedinţĭ, de la 26 August 1876 şi până la 19 Ianuarie 1877, aŭ alcătuit tariful vamal convenţional de 711 articole. Acest tarif a fost tariful care în realitate s'a aplicat. Tariful din 16 Martie 1876 a rĕmas numaĭ de nume şi pe hârtie.

Voiŭ citi ceea ce dice un economist german despre acest tarif convenţional: »Taxele vamale de import ale tarifuluĭ convenţional român din 1875 sunt taxe fiscale. Acest tarif nu are o direcţiune protecţionistă«.

Am găsit de nevoie ca să expun în Senat aceste lucrurĭ ca să ne reamintim atât origina tarifuluĭ convenţional din 1875, cât şi caracterul luĭ. El nu era un tarif protecţionist, ci un tarif curat fiscal, organisat pe tĕrâmul ideelor liberuluĭ schimb.

Dupe tariful din 1875 a venit acel din 1886. Acesta e primul tarif autonom al ţĕreĭ. Il numesc ântêiul tarif autonom pentru că el era primul tarif, în care interesele nóstre economice şi comerciale eraŭ judecate de noĭ înşine şi eraŭ hotărîte dupe propria nóstră convenință. Amintesc acésta fiind-că tariful convenţional din 1875 a fost organisat în vederea conveninţelor Austro-Ungarieĭ, iar nu în vederea conveninţelor nóstre. Cine vrea să se convingă despre acésta, nu are de cât să citéscă volumul autografiiat al conferinţelor ţinute la Viena în 1876 şi 1877, şi se va convinge uşor despre trista realitate de atuncĭ.

Voiŭ maĭ aduce încă o dovadă, şi anume ce a dis un bărbat care a jucat un rol important în politica economică a Austro-Ungarieĭ, despre tariful din 1875, în comparaţiune cu tariful din 1886.

Era şi lucru natural ca tariful din 1886 să fie cel d'ântêiŭ tarif autonom pentru că el s'a înjghiăbat dupe ce rescumpĕrasem independenţa nóstră, dupe ce am fost puşĭ în posiţiune a face, ca independenţa să fie o realitate în tóte direcţiunile, atât în direcţiunea diplomatică şi politică, cât şi în direcţiunea economică.

Tariful din 1886 a iritat fórte mult pe Austro-Ungaria, pentru că se cerea ca noĭ să modificăm în 1886 tariful vamal, tot pe normele stabilite în tariful convenţional din 1875, şi noĭ credeam că acésta este imposibil.

Matlekovicz, în cartea sa »despre politica vamală a Austro-Ungarieĭ şi a Germanieĭ«, dice, despre tendinţa nóstră de a face un tarif autonom, următórele:

»Monarchia austro-ungară a sprijinit tendinţele tinĕruluĭ Stat al Românieĭ, de a se îndruma spre o independenţă completă şi a întrat în 1875 în tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ. Acest tratat îşĭ trage origina maĭ ales din motive politice. Dupe ce România a fost recunoscută ca independentă de tóte statele europene, dupe ce din principat s'a înălţat la Regat, atuncĭ 'ĭ a fost uşor a nu 'şĭ maĭ aduce aminte de mărinimia Austro-Ungarieĭ, a distruge cu semeţie la expirarea tratatuluĭ de comerciŭ din 1875 relaţiunile sale amicale cu Austro-Ungaria şi opune acesteia cererĭ neacceptabile.

Un deputat al parlamentuluĭ german, D.

Hammacher, vorbind tot despre acest tarif, în desbaterile urmate în ultimele dile la Berlin, dicea: »In 1886 delegaţiĭ austriacĭ întrebuinţaŭ receta: *eŭ sunt mare, tu eştĭ mic, sic volo, sic jubeo.* Eĭ aŭ mers atât de departe în cât aŭ cerut de la guvernul român a aboli monopolul cărţilor de joc şi al chibriturilor, saŭ a se aprovisiona din Austria cu materialele necesare acestuĭ monopol.«

Am citat pe Matlecovitcz şi cele ce s'aŭ dis în privinţa relaţiunilor nóstre cu Austro-Ungaria din 1886, fiind-că în realitate aşa sta lucrurile atuncĭ. Noĭ fusesem în trecut supuşĭ unuĭ protectorat şi economic şi politic. Eram eşiţĭ la 1886 de sub protectoratul politic şi dorém să eşim şi de sub cel economic. Din afară, însă, se cerea din unele părţĭ să rĕmânem sub protectoratul economic. Se cerea să crescem sub aripele vulturuluĭ din afară. Noĭ ne uĭtam la vulturul nostru din lăuntru, şi ne credeam destul de viguroşĭ şi de agerĭ ca să crescem, să ne desvoltăm şi să ne întărim sub aripele vulturuluĭ românesc. In acésta a constat diferentul dintre noĭ şi Austro-Ungaria. Acésta e semnificarea tarifuluĭ autonom din 1886.

In privinţa acésta, cum am citat pe Ion Strat, care caracterisa tariful din 1875, să vĕ citez cum D. Aurelian caracteriséză tariful din 1886, ca raportor al Senatuluĭ, în şedinţa din 15 Maiŭ 1886. Am făcut un resumat din cuvêntarea D-sale, ca să ne reamintim cu toţiĭ situaţiunea. Cuvintele D-luĭ Aurelian aŭ o autoritate deosebită, fiind-că D-sa a luat parte la tóte comisiunile tarifare, începênd cu anul 1875 şi până maĭ deunădi.

Iată ce dicea atuncĭ D. Aurelian:

»România a avut odinióră un regim vamal autonom, a încheiat şi tratate de comerciŭ, însă cu timpul 'i s'a răpit aceste drepturĭ şi în cele din urmă a fost silită să trăiască sub regimul vamal adoptat între Pórta otomană şi cele-alte puterĭ europene. Prin încheiarea convenţiuneĭ de comerciŭ cu Austro-Ungaria s'a credut a se face cea d'ânteiŭ ştirbitură în acéstă nedreptate ce ne era impusă. Am dis şi repet: ne a costat mult acésta. Dar în tot casul să recunóscem, ne a servit de şcólă; ne a învĕţat cum să tratăm de acĭ înainte cestiile economice în general şi pe cele vamale în special. In anul 1876 s'a promulgat un tarif general, însă n'a fost nicĭ o dată aplicat, de óre-ce s'aŭ încheiat treptat convenţiĭ comerciale cu diferite state, iar cele cu carĭ n'aveam convenţiunĭ declarară că sunt dispuse a trata cu noĭ; aŭ beneficiat şi dênsele de regimul convenţional în virtutea legeĭ din 1878. Acest regim trebue să ia o dată sfîrşit. Legea din Martie 1885 (urcarea taxelor cu 50%) a pus capĕt aceste situaţiunĭ şi tariful vamal general se aplică de atuncĭ tutulor mărfurilor carĭ provin din ţĕrile carĭ nu aŭ cu noĭ convenţiunĭ comerciale... Acest tarif inaugureză un noŭ sistem în economia nóstră naţională. El nu va fi o ficţiune, ci regulatorul nostru în direcţiunea ce voim a da activităţeĭ nóstre şi întru cât acésta stă în legătură cu cele-alte ţĕrĭ«.

Şi D. Aurelian sfĕrşia ast-fel:

»Dupe cum partidul liberal a reuşit să dobêndéscă independenţa politică, tot asemenea a isbutit a dobêndi şi emanciparea economică. Rolul de satelit economic nu se maĭ potrivesce cu noua situaţiune politică a Statuluĭ român.«

Resultatul care 'l a dat acest tarif 'l aşĭ resuma în următórele cifre: La 1876 exportul nostru total era de 141.081.100 leĭ; spre Austro-Ungaria mergea din acest export 73.790.878, adică 52%. La 1881 exportul nostru total a fost de 206.518.317 leĭ; din acest export mergea spre Austro-Ungaria 72.131.702 leĭ, adică 51%. Peste jumĕtate din exportul nostru era înainte de 1881 spre Austro-Ungaria.

Dacă împărţim timpul de la 1880 până la 1892 dupe cele treĭ tarife în treĭ periόde şi vom compara midlociile acestor periόde, vom vedea bine şi clar întrégа situaţiune. Aceste treĭ periόde sunt, ceĭ şése anĭ de la 1880 la 1885, ceĭ cincĭ anĭ de la 1886 la 1890, şi ceĭ duoĭ anĭ 1891 şi 1892.

In *prima* periόdă, midlocia anuală a exportuluĭ nostru total, era de 1.569.049 tone în valóre de 220.483.569 leĭ; spre Austro-Ungaria mergeaŭ 458.582 tone (29,22%), în valóre de 75.908.348 leĭ (34,42%); spre Anglia, Belgia, Elveţia, Francia, Germania, Italia, Olanda 895.992 tone (57,10%), în valóre de 112.698.087 leĭ (51,22%). In a *duoa* periόdă midlocia anuală a exportuluĭ nostru total era de 1.983.987 tone în valóre de 265.637.615 leĭ; spre Austro-Ungaria mergeaŭ numaĭ 102.431 tone (5,16%), în valóre de 19.044.717 leĭ (7,16%), spre cele şépte state 1.712.520 tone (86,32%), în valóre de 222.190.356 leĭ (83,33%). Scăderea exportuluĭ spre Austro-Ungaria şi sporirea luĭ spre cele şépte state apusene e resultatul tarifuluĭ 1886. In a *treia* periόdă midlocia anuală a exportuluĭ nostru total a fost de 2.006.953 tone, în valóre de 280.023.070 leĭ; spre Austro-Ungaria mergeaŭ 153.421 tone (7,67%), în valóre de 27.380.595 leĭ (9,77%), spre cele şépte state 1.727.357 tone (86,32%), în valóre de 233.586.468 leĭ (83,42%). Pe când exportul total spre Austro-Ungaria şi cele şépte state numite în totalitatea luĭ aŭ crescut în fie-care period; a fost de 86% în ânteiul period, de 91% în al duoilea şi de $93\frac{1}{2}$% în al treilea; exportul spre Austro-Ungaria a scădut,— de la 29% în primul period, la 5% în al duoilea period şi la $7\frac{1}{2}$% în al treilea; iar exportul spre cele şépte state,—Anglia, Belgia, Elveţia, Francia, Germania, Italia şi Olanda a sporit de la 57% în ânteiul period, la 86%, în cele-alte duoĕ periόde.

Citez aceste cifre pentru că din ele reese, în mod clar, că Austro-Ungaria maĭ 'nainte era intermediara comerciuluĭ nostru cu statele apusene, şi că de când a venit tariful 1886 am fost puşĭ în imediată şi midlocită relaţiune cu acele state apusene carĭ sunt consumătóre de grâne. Acésta este negreşit un câştig, pentru că beneficiul pe care 'l lua maĭ 'nainte Austro-Ungaria ca intermediară, fie revine acum noĕ, punêndu-ne direct în relaţiunĭ cu statele acelea cu carĭ avem comerciŭ direct.

Este cert că de la 1886 comerciul nostru de export s'a mărit, — maĭ cu sémă cu Anglia şi Belgia,—într'un mod fórte simţitor, iar în lăuntrul ţĕreĭ, resultatul a fost avêntul luat de industria naţională.

S'a afirmat adese orĭ că tariful din 1886 a fost ilusoriŭ. Acésta este cu desăvêrşire neexact, şi e dis saŭ din necunoscinţă de causă, saŭ din spirit de contradicţiune. Eŭ cred, însă, că în loc de a combate, numaĭ pentru a combate, ar fi mult maĭ bine să vedem care era situaţiunea de atuncĭ pentru ca să ne orientăm în viitor cum trebue să urmăm.

Chiar dacă ar fi fost aplicat tariful nostru autonom din 1886 numaĭ Austro-Ungarieĭ, totuşĭ, cum am spus'o, era un câştig, pentru că luând cifra din 1881, care este cam de jumĕtate din exportul nostru spre Austro-Ungaria, şi alăturând'o pe lângă cifra midlocie a exportuluĭ din 1891 şi 1892 constatăm că astădĭ, dacă exportul spre Austro-Ungaria a scădut la $7\frac{1}{2}$%, exportul spre cele şépte state apusene a crescut la 86%.

In tot casul industria nóstră a crescut şi exportul nostru nu a scădut, cu tóte că graniţele nóstre eraŭ închise din partea Austro-Ungarieĭ.

Nu este exact că tariful nostru nu a fost aplicat, pentru că în afară de verĭ-o 100 articole carĭ se prevedeaŭ în convenţiile ce aveam cu cele alte state, articolele cele alte eraŭ sub puterea tarifuluĭ recunoscut de către chiar statele ce aveaŭ convenţiunĭ cu noĭ, ba chiar de Austro-Ungaria, căcĭ ea a urmat să exporteze la noĭ în timpul de la 1886 încóce pentru multe milióne pe an, dupe cum am arătat, supunêndu-se drepturilor vamale ale tarifelor nóstre generale.

Dar maĭ este alt ceva: chiar în tariful convenţional din 1886 s'aŭ crescut taxele vamale cu înduoit şi întreit de cât acelea ce eraŭ în 1875.

Statele cu carĭ noĭ am încheiat convenţiunĭ de comerciŭ aŭ trebuit să ţină compt de tariful nostru din 1886. Tariful de la 1875 a fost pus la o parte şi a rĕmas tariful din 1886 care, în tóte casurile, era cu mult maĭ ridicat de cât cel din 1875.

Ast-fel stă cu tariful din 1886.

Venim acum la tariful din 1891. Să 'mĭ daţĭ voe să vĕ citez şi aci câte va cuvinte carĭ caracterisă acel tractat.

D. Vernescu, ministru de finance pe atuncĭ, dicea în expunerea de motive care însoţea tariful general: »La 28 Iunie (10 Iulie) 1891 expiră convenţiunile comerciale ale Românieĭ. Se impune — saŭ să ne legăm prin alte convenţiunĭ cu puterile străine,— saŭ să avem o tarifă generală aplicabilă tutulor. Guvernul român, fără a prejudeca cestiunea de a se sci dacă trebue a se încheia saŭ nu convenţiunĭ, a preparat o tarifă generală a drepturilor de vamă uşor

aplicabilă tutulor statelor. »*Tarifa* ce presintă guvernul *este aplicabilă tutulor statelor*, și de aceea este combinată ast-fel *ca să nu conțină taxe exagerate nicĭ chiar pentru articolele pentru carĭ guvernul a credut necesar a încuragia industria națională*«.

D. Carp, în raportul sĕŭ către ministrul de finance, ḑicea: »Prima preocupațiune a nóstră a fost să ne ferim de sisteme absolute, să nu producem o lucrare exclusiv protecționistă, exclusiv liber schimbistă«; saŭ în vorbirea sa din Cameră adaoga: »Resum: noĭ avênd în vedere neîncheiarea de convențiunĭ a trebuit să facem un tarif autonom care să țină socotélă de începutul industriilor la noĭ, și de aci încolo a trebuit să încheiăm taxele așa ca să nu fie prea apăsătóre pentru consumatorĭ, nicĭ să dea ocasiune puterilor, cărora avem să aplicăm acest tarif, să se plângă«.

Raportorul Camereĭ, D. Djuvara, se exprima și D-sa ast-fel:

»Tariful nostru este un tarif minimal, nu numaĭ pentru că nicĭ o taxă din el nu se póte știrbi fără a pune în primejdie situațiunea economică a producĕtorilor românĭ, dar maĭ ales pentru că am declarat cu toțiĭ că nu 'l vom maĭ coborî, și că, prin urmare, acest tarif va rĕmâne cel maĭ scăḑut tarif pe care țéra nóstră își propune să 'l aïbă«. Iar D. Popovicĭ, raportorul Senatuluĭ, ḑicea:

»Comitetul delegaților crede că ar fi în interesul țĕreĭ nóstre ca să nu maĭ încheiăm tratate de comerciŭ, prin carĭ să se angagiăze unele articole cu taxe convenționale rĕmânênd ast-fel cu desăvêrșire stăpânĭ pe tarifa nóstră autonomă.«

Precum vedețĭ, tariful din 1886 se părea autorilor tarifuluĭ din 1891 un tarif prea protecționist, prea urcat, și de aceea 'l a modificat și a făcut un tarif care să fie, dupe cum se exprima D. Vernescu, aplicabil tutulor statelor și să nu conțină taxe exagerate nicĭ pentru similarele produselor industrieĭ naționale, ci taxe potrivite.

Venim acum la situațiunea actuală.

Se aduce tariful acesta d'inaintea Senatuluĭ cu 108 articole carĭ trebue schimbate. In aceste 108 articole sunt coprinse și cele 26 articole cu scutirile acordate Germanieĭ, și alte 45 orĭ 50 articole consolidate cu Germania, în cât sunt verĭ-o 71 de articole din 108 carĭ sunt conținute în convențiunea cu Germania.

D. ministru de finance, M. Germani: Sunt maĭ mult de 71 de articole consolidate.

D. D. A. Sturdza: Sciŭ că în tratatul cu Germania sunt maĭ mult de 71 articole consolidate, 'mi se pare 174; ceea ce am vrut să ḑic este că din aceste 174 sunt verĭ-o 50 coprinse în aceste modificărĭ de tarif.

D. ministru de finance, M. Germani: In tarif aci sunt numaĭ atâtea; așa este.

D. D. A. Sturdza: Aceste 108 articole, carĭ compun modificările cerute la tariful vamal, coprind 110 posițiunĭ înscrise în tariful actual; aceste 110 posițiunĭ devin în modificările ce se propun 130 posițiunĭ.

Din 108 articole 26 sunt, precum am ḑis, coprinse în articolele scăḑute din convențiunea cu Germania, precum și verĭ-o 50 articole din cele 174 consolidate cu Germania.

Așa, dar, aprópe 75 articole sunt coprinse în tariful cu Germania, rĕmânênd, prin urmare, numaĭ verĭ-o 30 articole, carĭ nu sunt coprinse în tariful cu Germania.

Aci pun ântêia mea întrebare: De ce cu aceste articole concedate Germanieĭ și carĭ formézǎ duoĕ treimĭ aprópe din articolele ce sunt a se modifica se întroduc în tariful nostru general?

S'a ḑis astăḑĭ, și chiar de către unul din vice-președințiĭ noștri, că trebue să se țină astăḑĭ ședință de nópte ca să se voteze legea acéstă modificătóre a tarifuluĭ vamal și că trebue chiar mâine, Duminecă, să ținem o ședință publică ca să se voteze și convențiunea comercială cu Germania; și acésta pentru că ḑiua de 1 Ianuarie, stil noŭ, e fixată pentru punerea în aplicare a convențiuneĭ cu Germania.

Dar mĕ întreb: atuncĭ n'ar fi fost maĭ practic, ba chiar nu era maĭ cuviincios ca maĭ ântêiŭ să se voteze convențiunea cu Germania și să lăsăm pe urmă ca să se vadă dacă este nevoe ca să se facă modificărĭ în tarif saŭ nu. Atuncĭ s'ar fi evitat precipitarea regretabilă a discuțieĭ de astăḑĭ. Ințeleg fórte bine necesitatea termenuluĭ de 1 Ianuarie pentru amênduoĕ guvernele.

E displăcut a ținea convențiunĭ încheiate în suspenso; dar acésta trage dupe sine obligațiunea de a le aduce în discuția parlamentară cât maĭ în grabă dupe încheiarea lor. Acésta a și făcut guvernul german; al nostru a lăsat să ajungem până în ultima ḑi.

In loc să fi venit la timp, chiar îndată dupe deschiderea sesiuneĭ, ne silesce acum să votăm cu iuțéla fulgeruluĭ. Posibilitate era căcĭ convențiunea a fost semnată în 21 Octombre anul curent.

Se putea vota convențiunea cu maturitate și în urmă rĕmânea să vedem, tot cu maturitate, dacă este nevoe a se modifica tariful.

Modificarea tarifuluĭ ce ni se propune are un mare inconvenient, tocmaĭ pentru că este amestecat cu convențiunea germană. Fie-care din D-vóstre cred că 'șĭ a dat séma despre acésta. Noĭ, ca să încheiăm cu Germania un tratat de comerciŭ, a trebuit să facem Germanieĭ concesiunĭ, ca și Germania să ne dea compensațiunĭ. Am dat Germanieĭ 26 articole scăḑute; 'ĭ am consolidat alte 174 articole, pentru ca Germania să ne facă concesiunĭ în privința importuluĭ nostru de grâne în Germania. Astăḑĭ, în proiectul de lege care e în discuțiune, noĭ venim, și cele 26 articole scăḑute și rectificările făcute la verĭ-o 50 de articole din cele consolidate cu Germania, le înscriem în tariful general ast-fel cum aŭ eșit din negociările cu Germania; și ast-fel le dăm tutulor statelor cu carĭ nu avem convențiunĭ și, prin urmare, le dăm acestora fără compensațiunĭ.

Dacă acele articole nu s'ar înscrie în tariful general, ele ne ar putea servi, precum ne aŭ servit în fața Germanieĭ, ne ar putea servi în tratativele de convențiunĭ cu statele cu carĭ nu avem încă convențiunĭ; ele ar rĕmânea ca obiecte de oferit pentru compensațiunĭ. S'a făcut, însă, invers de ceea ce trebuia să se facă. Acésta are aerul ca și cum noĭ am pregătit un tarif general scăḑut pentru ca să 'l dăm peșcheș statelor cu carĭ nu avem convențiunĭ.

Aci este un ce, care este ascuns, fiind că nimenĭ nu póte înțelege, ce stă de desubtul acestuĭ lucru neexplicabil.

Ințeleg de ce tratativele pentru încheiarea uneĭ convențiunĭ de comerciŭ s'aŭ ținut secrete de ceĭ carĭ aŭ lucrat la acea convențiune. Ințeleg acésta căcĭ se trata de interesele nóstre în fața intereselor străine, și nu poțĭ să arăți adversarilor tóte intențiunile pe față. Dar când cestiunea vine dinaintea Parlamentuluĭ, acolea trebue să vedem clar și nu maĭ póte fi secret.

Eŭ nu am aprobat politica vamală care a avut de resultat tratatele încheiate deja pe simpla clausă a națiuneĭ celeĭ maĭ favorizate. Acum vedem urmările. Căcĭ ce se întêmplă cu acele state? Tóte acele state beneficiază astăḑĭ, fără compensațiunĭ pentru noĭ, de reducerile pe carĭ le dăm Germanieĭ pentru compensațiunĭ. Dar avem Austro-Ungaria cu care interesele nóstre se ciocnesc din causă că și Ungaria este o țéră agricolă ca și noĭ. Dacă Austro-Ungaria va încheia cu noĭ un tratat pe basa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, óre atuncĭ ca și pentru casul când n'ar încheia nicĭ un tratat, nu'ĭ acordăm gratis acele beneficiĭ, pentru carĭ Germania ne a dat avantagiĭ? Unde e acel »do est des« indispensabil? Scim că Austria ne a făcut multe neajunsurĭ pentru vitele nóstre; așĭ voi să sciŭ cum stă acéstă cestiune astăḑĭ, tot ca la 1886? Dacă stă tot așa, lucrul nu stă favorabil pentru noĭ.

Se vorbesce prin ḑiare că guvernul a încheiat, în ḑilele din urmă, o convențiune de comerciŭ și cu Austro-Ungaria. Dacă s'a încheiat acea convențiune, nu ar fi fost convenabil să o avem și pe ea dinaintea nóstră, ca să îmbrățișăm întréga situațiune ce se creéză prin actele internaționale și prin modificarea tarifuluĭ general al vămilor.

Acestea sunt primele obiecțiunĭ carĭ 'mĭ permit să le fac.

Vin acum la expunerea de motive și la amĕnuntele acesteĭ legĭ.

La pagina 6 a expunereĭ, se ḑice:

»Prin cel d'ântêiŭ articol al proiectuluĭ, care și constitue partea esențială a întregeĭ legĭ, se enumĕră cele 108 posițiunĭ din tabloul pentru importație al tarifeĭ generale, carĭ se modifică. Din punctul de vedere al feluluĭ deosibitelor modificărĭ ce li se aduc, cele 108 articole se repartesc în cincĭ grupe.«

Prima grupă e de 30 articole, carĭ se împart în 5 categoriĭ.

Prima categorie, de 5 articole, coprinde »reducerĭ trebuinciόse, întru cât se dovedesce că réspectivele taxe actuale apasă prea mult și fără nicĭ un folos chiar asupra industriașuluĭ nostru, căruia s'a voit a 'ĭ se da, de altmintrelĭ, tótă protecțiunea cuvenită.« Așa ne ḑice expunerea de motive ministe-

ială, într'un limbagiŭ cam împleticit, înorit şi greŭ de înţeles.

Dar să vedeţi ce se coprinde în acest umĕrul 1 al acestor 5 articole: peile fine, ăpriorite, glacèes, lustruite, lăcuite, mirotóre, gofrate, văpsite şi chiar aurite şi arintate. De sigur că aceste peĭ nu sunt in obiectele menite a da protecţiunea cuenită industriaşilor noştri saŭ care apasă ără folos asupra lor.

Vine un al duoilea grup iar de 5 articole. ìxpunerea ḑice aci:

»Alăturĭ cu diminuările de drepturĭ vaiale pentru lucrărĭ pe carĭ ţéra nóstră ână acum nicĭ măcar nu s'a încercat să le ıbriceze, de şi se simte atâta nevoie de ênsele, putem adăoga şi pe acelea propuse entru alte câte-va materiĭ şi obiecte ce noĭ u le putem produce de o calitate şi într'o ıntitate satisfăcĕtóre, cu tóte că şi dênsele ınt tot atât de necesare diferitelor inustriĭ indigene ca şi fabricatele enumerate ıa sus.«

In acéstă grupă, cu o explicaţiune tot atât e înflorită şi întunecată ca şi cea d'ânteiŭ, coprind, între altele, la numĕrul 3: cĭuuriĭ, galónele, găitanele, şnururile, şiretuile etc., adică întréga ceprăzărie.

Óre ceprăzăria este un lucru care nu se óte face în ţéră? Eŭ cred că da; tot atât e bine şi tot atât de eftin.

Al treilea grup e de 6 articole, la carĭ se ropun »scăderĭ ce ni le reclamă numaĭ neesitatea d'a sĕ pune capĕt la óre-carĭ disroporţiunĭ ce presintă unele taxe, atât faţă u conţinutul articolelor, pentru carĭ ele ınt stabilite, cât şi faţă cu conţinutul artiolelor pentru carĭ ele sunt stabilite, cât faţă cu conţinutul altor articole corelave.« Voiŭ reveni îndată maĭ pe larg asura acestuĭ grup care cere explicărĭ maĭ mĕnunte.

Al *patrulea* grup coprinde 10 articole cu scăderĭ impuse în interesul de a protege şi gricultura ţěreĭ prin óre-carĭ compensaunĭ cu care trebue să rĕsplătim însemnaele avantagiĭ ce se acordă şi se garantéză ıtr'un chip aşa de temeinic producĕtorilor oştri agricolĭ şi stipulate în tractatul noscu cu Germania.«

Al *cincilea* grup, în fine, de 4 articole se ġă de al patrulea, prin »scăderĭ, nevoiţĭ admite, pe lângă înlesnirile de maĭ sus, şi uşurare a taxelor de aḑĭ şi pentru unele biecte ce în parte se pot fabrica şi la noĭ ı ţéră.«

Resultatul examinăreĭ acestor 30 articole, mpărţite în cincĭ grupurĭ, este, că din grul *ânteiŭ* tus cincĭ articole represintă educerĭ făcute în tractatul cu Germania; in grupul al *duoilea* de asemenea cele incĭ articole carĭ 'l formézä; din grupul al *atrulea* de asemenea tus ḑece articole; din rupul al *cincilea* de asemenea tus patru rticolele, iar din grupul al *treilea* de şése rticole, un singur articol intră în reducerile tarifare făcute Germanieĭ, şi numaĭ cincĭ rticole rĕmân în afară de aceste scăderĭ.

Aşa, dar, din 30 de articole, carĭ coprind axe scăḑute, 25 se scad pentru că sunt scăḑute în tariful convenţional german şi numaĭ 5 din alte cause. Cu tóte aceste, expunerea de motive ministerială, ne asigură că numaĭ 14 articole din cele 30 coprind articole din convenţiunea cu Germania.

De ce acéstă inexactitate?

De ce acéstă contraḑicere cu realitatea?

D. ministru de externe, în expunerea sa de motive la tractatul cu Germania, la pagina 111, expune situaţiunea reală. De ce D. ministru de finance nu se pune pe acelaşi tĕrâm al realităţeĭ şi caută să ne ametéscă cu frase împleticite şi obscure? Iată ce ḑice ministrul de externe: »Sacrificiile, pe carĭ la rĕndul nostru le am făcut asupra unor articole din tariful vamal actual nu pot avea însemnătatea avantagiilor obţinute de noĭ; reducerile de taxe admise în tariful nostru autonom nu constitue o perdere însemnată pentru noĭ; acele reducerĭ daŭ 26 articole«.

Iată adevĕrul. Din ânteia categorie de 30 articole, saŭ maĭ exact 31 articole, 25 articole, saŭ maĭ exact 26 articole, sunt scăderĭ acordate Germanieĭ, carĭ se înscriŭ în tariful general pentru a scădea aceste articole în mod general şi definitiv. Restul de 5 articole sunt singurele adevĕrate scăderĭ ce se cer.

Acum să examinăm cele 6 articole din al treilea grup ce am menţionat.

Numĕrul 2 prevede ceprăzăria de bumbac scăḑută la taxe şi în convenţiunea cu Germania; cele-alte articole sunt scăḑute sub diferite cuvinte. Unele ţesăturile de la numĕrul 1, pânzeturile gróse de la numĕrul 3 şi ceprăzăria de la numĕrul 4 şi merceria ordinară de la numĕrul 6, se dotéză tóte cu taxe maĭ micĭ, sub cuvênt că trebue puse în raport cu alte articole carĭ sunt maĭ scăḑute. Numĕrul 5, însĕ, care coprinde bijuteria de imitaţiune comună, dupe ce a fost legată cu Germania prin o taxă de 10 leĭ, se scade la jumătate, la taxa de 5 leĭ.

Veţĭ vedea că aceste scăderĭ nu sunt aşa de neînsemnate, precum pare a fi, şi vĕ voiŭ lămuri acésta examinând fie-care din aceste 26 de articole, dupe taxele ce se proiectéză acum în comparaţiune cu taxele din tarifele 1886 şi 1891, şi cu taxele din propunerea austro-ungară din 1885.

Iată cum stă acéstă comparaţiune:

Art. 193: Lacurĭ, verniurĭ şi uleurĭ sicative — propunerile austro-ungare 40 $^1/_4$ leĭ, tariful 1886—60 leĭ, tariful 1891—50 leĭ, convenţiunea cu Germania —35 leĭ.

Art. 234: Peĭ tăbăcite fine — 70 leĭ— 180 leĭ — 240 leĭ — 150 leĭ.

Art. 237 b: Curele plate saŭ rotunde de pele—32 la 40 leĭ— 200 leĭ — 200— 120 leĭ.

Art. 245: Peĭ cu blană — 15 la 16 leĭ — 200 leĭ — 160 leĭ — 100 leĭ.

Art. 249: lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutaperca necombinate — 51 $^3/_4$ leĭ — 80 leĭ — 70 leĭ — 40 leĭ.

Art. 250: Lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutaperca combinate: 103 $^1/_2$ leĭ—120 leĭ— 100 leĭ — 80 leĭ.

Art. 256: Ţesăturĭ de ştofă împletite cu lână — de la 5 la 58 leĭ — 250 leĭ — 150 leĭ—135 leĭ.

Art. 260: Ceprăzăria şi panglicăria de lână — 90 leĭ — 300 leĭ — 200 leĭ — 160 leĭ.

Art. 293 b: Curele de transmisiune de cânepă, de in saŭ de bumbac, — fără propunerĭ din partea Austro-Ungarieĭ,—75 leĭ în tariful 1886—70 leĭ, în tariful 1891— 35 leĭ în convenţiunea cu Germania.

Art. 321: Bonetăria de bumbac — 80 leĭ — 200 leĭ — 160 leĭ — 140 leĭ.

Art. 322: Ceprăzăria de bumbac — 80 leĭ — 200 leĭ — 200 leĭ — 150 leĭ.

Art. 355: Abagiururĭ, apărătorĭ, etc.—20 leĭ — 300 leĭ — 250 leĭ — 100 leĭ.

Art. 364 b: Litografiĭ, cromolitografiĭ, etc. — scutit — 200 leĭ — 200 leĭ — 60 leĭ.

Art. 380 b: Unelte de lemn — 9 leĭ — 60 leĭ — 60 leĭ — 30 leĭ.

Art. 381: Lucrărĭ fine de strungar — 50 leĭ — 150 leĭ — 60 leĭ — 50 leĭ.

Art. 414: Oglinḑĭ sub 30 centimetri — fără propunerĭ din partea Austro-Ungarieĭ— 40 leĭ — 48 leĭ — 40 leĭ.

Art. 415: Oglinḑĭ deasupra 30 centimetri, — fără propunerĭ, — 80 leĭ—64 leĭ — 50 leĭ.

Art. 439 bis: Pendule de la Forêt Noire— fără propunerĭ — 1 $^1/_2$ leĭ — 1 $^1/_2$ leĭ — $^3/_4$ leĭ.

Art. 475: Obiecte de tuciŭ — scutit — 5 leĭ — 5 leĭ — despărţit în 2 cu 5 şi cu 3 leĭ.

Art. 492: Obiecte de fer şi de oţel fine: — 7 % — 200 leĭ — 160 leĭ — 60 leĭ.

Art. 496: Cuţitărie de fer şi oţel montate pe lemn, fer, alamă, os, corn: — 20 leĭ — 35 leĭ — 50 leĭ — despărţit în duoĕ cu 50 leĭ şi cu 100 leĭ.

Art. 497: Cuţitărie de fer şi oţel montată pe alte materiĭ—100 leĭ — 150 leĭ— 200 leĭ — despărţit în duoĕ cu 150 leĭ şi 60 leĭ.

Art. 558: jucăriĭ de lemn, etc. — 30 la 60 leĭ — 100 leĭ — 55 leĭ — 40 leĭ.

Art. 561: Obiecte de lemn, de trestie, etc. — 7 % — 800 leĭ — 700 leĭ — 350 leĭ.

Art. 576 a: Acordeoare — 5 % — 50 leĭ — 4 leĭ — 1 leŭ.

Voiŭ maĭ ḑice câte-va cuvinte despre cele cincĭ articole scăḑute în afară de convenţiunea cu Germania şi de art. 8 din tarif.

Art. 320: Ţesăturĭ de bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase, etc. prevĕḑute în tariful 1891 cu 120 leĭ, se desparte în 2. O parte rĕmâne cu taxa tarifuluĭ; altă parte se scade la 70 leĭ, precum se ḑice, pentru că art. 276 e taxat cu 50 leĭ, art. 277 cu 45 leĭ, şi art. 278 cu 60 leĭ.

Art. 326: Ţesăturĭ de in saŭ de cânepă amestecate, etc., — taxat în 1891 cu 160 leĭ se desparte în 5 posiţiunĭ: una cu 200 leĭ, alta cu 560 leĭ; dar duoĕ, şi probabil cele maĭ usitate, cu 70 leĭ şi 85 leĭ.

Art. 328: Ceaprazărie de in saŭ de cânepă, cu 300 leĭ în 1886, cu 200 leĭ în 1891, cu 160 leĭ scăḑută acum.

Art. 434: Bijuteria de imitaţiune co-

mună—cu 12 leĭ în 1886, 10 leĭ în 1891—5 leĭ scădută acum.

Art. 562: Mercerie comună: cu 3 leĭ în 1886, 4 leĭ în 1891 şi 3 1/2 leĭ scădut acum.

Rĕmâne art. 8 care cu Germania nu are absolut nicĭ un fel de relaţiune.

Art. 8 privesce: berbecĭ, oĭ, capre, mieĭ şi iedĭ. Despre dênsul dice ministrul în expunerea de motive la pag. 11 următórele: »Nota adăogită temperéză în cât-va numaĭ asprimea excesivă a unor penalităţĭ prevĕdute în art. 249 şi 252 din legea vămilor, *cu privire la vitele străine ce se aduc spre a păsciuna la noĭ în ţéră*«.

Este învederat că modificarea acésta de la art. 8 privesce numaĭ şi numaĭ pe Austro-Ungaria.

Dar va întreba cine-va: Dar D-ta nu aĭ acorda Austro-Ungarieĭ aceste favorurĭ? Se póte, dar întreb: de ce să le acordăm noĭ în tariful general şi nu prin convenţiune pentru a vedea ce compensaţiune ni se dă noĕ în schimb.

D-lor, din tóte acestea reese că din 110 posiţiunĭ ale tarifuluĭ vamal din 1891, făcêndu-se 130 posiţiunĭ, s'aŭ dat maĭ ântêiŭ Germanieĭ 78 posiţiunĭ, din carĭ 27 scădute, 51 consolidate. Rĕmân 52 posiţiunĭ din carĭ se scad 7 făcute în afară de convenţiunea cu Germania. Rĕmân 45 posiţiunĭ, din carĭ 7 s'aŭ sporit şi 3 s'aŭ proibit. Rĕmân, în definitiv, 35 pentru carĭ nu merită să se facă atâta vuet.

Vedeţi din tóte aceste că, în cât ne privesce pe noĭ, pe partidul liberal, nu putem vota modificările tarifuluĭ general. Nu le vom vota, pentru că tariful general din 1891 era un tarif minimum, dupe cum spunea însuşĭ D. Giuvara în raportul sĕŭ, şi că nu există nicĭ o causă bine-cuvêntată care să motiveze o scădere în tariful general a posiţiunilor minimum din 1891.

Nu vom vota pentru legea presintată pentru că, dacă am scădea astădĭ taxele tarifuluĭ din 1891, am perde beneficiul compensaţiunilor în tratativele nóstre cu cele-alte state şi pentru că, dacă am înscrie în tariful general scăderile ce am acordat Germanieĭ cu compensaţiunĭ din partea eĭ, în mod fatal, acordăm aceste scăderĭ tutulor celor-alte state cu carĭ nu avem convenţiune fără nicĭ o compensaţiune din partea lor.

Nu vom vota aceste modificărĭ cerute pentru că ele ţin ascunsă o situaţiune de fapt pe care noĭ nu o cunóscem, şi anume importantele relaţiunĭ comerciale cu Austro-Ungaria. Am dori să vedem cum aŭ fost regulate acestea pentru ca să putem judeca şi aprecia şi pe dênsele şi modificările ce se propun tarifuluĭ din 1891; căcĭ alt-fel, precum am maĭ dis, dăm compensaţiunĭ Austro-Ungarieĭ fără nicĭ un fel de avantagiŭ pentru noĭ. Cel puţin astădĭ avantagiile aceste nu sunt vădite.

Ast-fel cum se presintă astădĭ dinaintea nóstră acéstă lege modificătóre a taxelor vamale, ea este maĭ mult o lege care caută de interesele străine de cât de interesele nóstre.

Din tóte aceste puncte de vedere acéstă lege nu póte fi numită o lege bună şi folositóre.

Iată pentru ce eŭ şi amiciĭ meĭ vom vota în contra acestuĭ proiect de lege.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatorĭ, permiteţi'mĭ maĭ ântêiŭ a felicita pe D. Sturdza de moderaţiunea cu care a vorbit astădĭ. (Ilaritate).

D. D. Sturdza: Nu am nevoe de felicitările nimĕnuĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-le Sturdza, când inima mea simte nevoe de o manifestaţiune óre-care, ea nu se întrébă dacă place saŭ nu place cuĭ-va; ea urméză impulsiuneĭ sale firescĭ, şi nicĭ nu m'am întrebat dacă aveţĭ saŭ nu nevoe.

D. D. Sturdza: De aceea am ţinut să vĕ spun ceea ce am şi eŭ în inima mea, că nu am nevoe de felicitările nimĕnuĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Dar eŭ nu vorbesc numaĭ pentru D-vóstră ci şi pentru Senat. Cred că Senatul mĕ va îngădui şi va găsi firesc, póte, dacă în numele luĭ vĕ felicit de moderaţiunea cu care aţĭ vorbit astădĭ. (Aplause).

Nu sciŭ căruĭ ânger tutelar trebue să datorim acéstă moderaţiune; dar orĭ-care va fi acel ânger tutelar, noĭ suntem recunoscĕtorĭ că s'a introdus în desbaterile Corpurilor legiuitóre acea gândire liniştită care singură póte să producă, prin discuţiunea rece, un resultat serios, pentru că singură face posibilă convingerea.

Inţelegeţĭ fórte bine că orĭ câtă dreptate ar avea cine-va, dacă mĕ insultă eŭ nu staŭ la vorbă cu dênsul; dar dacă, în mod moderat, în mod liniştit caută să predomine opiniunea luĭ, póte că atuncĭ de şi de opiniune contrarie, póte să staŭ la vorbă şi póte că aşĭ primi chiar părerea luĭ.

Dar fiind-că aci nu este vorba între D. Sturdza şi D. Carp, ci este vorba de a ne spune cu toţiĭ părerea nóstră faţă de Senat, care are să hotărască cine are dreptate şi cine nu are, îmĭ este, de o cam dată, indiferent de nevoile carĭ póte să le aïbă saŭ să nu le aïbă D. Sturdza.

Dar D. Sturdza nu a fost numaĭ moderat; D-sa a fost şi instructiv. De exemplu: dacă D-sa nu ne ar fi citat cuvintele D-luĭ Strat, noĭ nu am fi sciut că a fost o epocă în Europa în care ideele liber-schimbiste eraŭ la ordinea dileĭ, nu am fi cunoscut nicĭ înrĭurirea luĭ Michel Chevellier, nicĭ aceea a luĭ Cobden şi a luĭ Napoleon III asupra ideelor din vremea de pe atuncĭ.

Dar, D-lor, în cestiunea de faţă, ce reese din acésta? Mie 'mĭ se pare că nu reese absolut nimic.

Tot asemenea nu reese nimic din numerósele date statistice pe carĭ le a invocat şi le a adus înaintea D-vóstre D. Sturdza; căcĭ datele statistice nu aŭ valóre de cât atuncĭ când tragĭ consecinţe dintr'ênsele. Dacă m'aşĭ mărgini eŭ, de exemplu, a spune că D. Sturdza a vorbit un cias, că în ciasul acela a rostit atâtea cuvinte pe minut, şi că acele atâtea cuvinte pe minut represint atâta şi atâta cheltuială de forţă pulmonară, fără ca să tragă consecinţe firescĭ, carĭ n'ar putea să nască de cât din întrebarea: dacă acéstă vorbire de un cias, dacă acéstă perdere de timp evaluată în banĭ şi în centime, cum veţĭ voi D-vóstre, a produs un resultat óre-care, tótă statistica acésta n'are valóre.

Eĭ bine, să căutăm să ne dăm séma dacă acéstă statistică are valóre saŭ nu are; dar ţin să constat, înainte de a intra în amĕnuntele rĕspunsuluĭ pe care 'l datoresc D-luĭ Sturdza, fără nicĭ un spirit de intrigă fiţĭ încredinţaţĭ, o mică divergenţă între D-sa şi locotenenţiĭ D-sale. Vĕ aduceţĭ aminte că deunădĭ, D. Aurelian susţinea că tariful de la 1886 nu era un tarif de resbel, ci un tarif menit a se aplica tutulor ţĕrilor; şi astădĭ, dacă 'l am înţeles bine, reese din cuvintele D-luĭ Sturdza că, în adevĕr tariful de la 1886 era un tarif de resbel, adică un tarif fără viitor; căcĭ nu cunosc resbel din lume care să nu ajungă la pace, nu cunosc resbel pe lume care să menţină în perpetuŭ starea de luptă între ambiĭ adversarĭ....

D. P. S. Aurelian: N'a dis D. Sturdza, D-le ministru, că a fost un tarif de resbel la 1886, saŭ nu 'l am audit eŭ cel puţin.

D. D. Sturdza: Vĕ pot dovedi că n'am dis acestea cu notele stenografice.

D. P. S. Aurelian: Cer cuvêntul.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D. Sturdza a dis următórele cuvinte: că tariful de la 1886 era, înainte de tóte, îndreptat în contra Austrieĭ.

D. D. Sturdza: Nicĭ acésta n'am dis'o.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Şi v'a citat cuvintele luĭ Motlecovitz; şi v'a arătat, D-lor senatorĭ, dacă memoria nu mĕ trădéză, cum Austria a căutat în tot-d'a-una să ne ia de sus, şi cum noĭ am trebuit să ne punem în luptă cu dênşiĭ şi, se înţelege, să eşim învingĕtorĭ din acéstă luptă cu armele făurite de partidul naţional-liberal. Aşa a fost D-lor senatorĭ?

Maĭ multe vocĭ: Da, da.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Puteam eŭ conchide că tariful de la 1886 era un tarif de resbel? Da saŭ ba? Inţelegeţĭ că asupra acestuĭ punct nu póte fi nicĭ o diverginţă de opiniunĭ.

Dar, D-lor, dupe ce a înşirat aceste date statistice din carĭ n'a tras absolut nicĭ o conclusiune, D. Sturdza vine şi ne pune câte-va întrebărĭ din carĭ una maĭ principală, şi ca să nu fiŭ taxat că reproduc fals cuvintele D-sale, am însemnat ceea ce a dis D-luĭ. D-luĭ a dis: că de ce n'am venit d'ântêiŭ cu tratatul cu Germania, şi dupe tratatul cu Germania să venim cu modificarea tarifuluĭ autonom; căcĭ, de altmintrelĭ noĭ acordăm şi altor puterĭ concesiunile carĭ le acordăm Germanieĭ. Intr'un cuvênt D. Sturdza ar primi, şi dupe declaraţiunea făcută de la acéstă tribună...

D. D. Sturdza: Vĕ rog, D-le ministru, nu spuneţĭ lucrurĭ carĭ nu le am dis.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor, dupe cuvintele rostite de D. Sturdza, cu ocasiunea Adreseĭ, de la înălţimea acesteĭ tribune, D-luĭ ar fi dispus să acordăm Ger-

ıaniei folósele carĭ se acordă în tariful auonom, şi n'ar voi ca aceste folóse să se aorde şi uneĭ alte ţĕrĭ.

Aci este un ce serios, şi aci este o proundă deosebire între modul de vedere al)-luĭ Sturdza şi al nostru. In ce constă céstă deosebire de vedere? Pe larg am exus'o în Camera deputaţilor, permiteţi'mĭ să ıxpun şi aci.

Când am început noĭ, găsindu-ne faţă cu ıchiderea pieţelor Germaniei privitóre la xportul cerealelor nóstre, şi când a trebuit ă meditâm ideea uneĭ înţelegerĭ cu Gerıania, ne am pus întrebarea: înţelegerea césta cu Germania să fie unilaterală, rĕnânênd ca în urmă să facem altor ţĕrĭ alte oncesiunĭ conform cu interesele industriale le acelor ţĕrĭ, saŭ trebue să studiăm tariul nostru autonom, să vedem carĭ sunt oncesiunile posibile, şi acele concesiunĭ poibile cu ocasiunea tratăreĭ cu Germania să e introducem în tariful autonom, lăsând ıosibilitatea altor ţĕrĭ şi facultatea de a beneicia de dênsele, şi ne am hotărît,—contrariŭ ıăreref D-luĭ Sturdza,—la acest din urmă ıroceđeŭ.

Pentru ce am făcut acésta? Pentru un ıotiv fórte simplu. Dacă ne am fi apucat ıoĭ să facem reducerĭ în tariful nostru ıumaĭ pe calea convenţională faţă cu Gerıania, ce s'ar fi întêmplat? Orĭ s'ar fi înêmplat că ne am fi închis posibilitatea de ı încheia convenţiunĭ, orĭ ar fi trebuit ca ıltor puterĭ să le facem şi alte concesiunĭ, ıfară de concesiunile carĭ le facem Germaıieĭ, acésta este clar.

In afară de concesiunile carĭ le am făcut ɜermanieĭ, nu credem că maĭ putem face ılte concesiunĭ, alte reducerĭ în tariful auonom, alte ştirbirĭ a drepturilor vamale ːarĭ le am înfiinţat în tariful autonom; aːuncĭ, de îndată ce nu avem alte concesiunĭ le cât acelea carĭ le am făcut noĭ faţă cu ɜermania, orĭ ar fi trebuit noĭ să ne punem ın stare de resbel cu cele-alte puterĭ carĭ ıu aŭ convenţiunĭ cu noĭ, saŭ să procedăm ːum am procedat.

Dar îmĭ veţĭ đice: atuncĭ nu înţelegeţĭ că D-vóstră în schimbul concesiunilor carĭ le daţĭ de exemplu Austrieĭ în urma tratatuluĭ cu Germania nu aţĭ obţine nimic de la Austria? Acésta este o eróre căcĭ nu e, D-lor, numaĭ tariful autonom ast-fel cum e astăđĭ; importanţa era pentru Austria de a sci dacă noĭ avem să usăm saŭ nu de art. 2 al tarifuluĭ nostru autonom; căcĭ de îndată ce scie că avem armă puternică de a putea, la nevoe, urca tariful nostru, ar putea să 'şĭ pună întrebarea, dacă nu e maĭ bine pentru comerciul eĭ,—cu tóte că se folosesce ea de tariful autonom concedat Germanieĭ,—să vină să încheiă şi ea convenţie cu noĭ. Acésta este atât de adevĕrat, D-lor senatorĭ, în cât de şi Austria, îndată ce veţĭ vota tariful autonom cu concesiunile făcute Germanieĭ, beneficiază de aceste concesiunĭ, cu tóte acestea ea imediat a venit şi a voit să facă cu noĭ un tratat basat, pur şi simplu, pe tariful nostru autonom cu clausa ţĕreĭ celeĭ maĭ favorisate, în cât, fără a face nicĭ o concesiune alta de cât acea care am făcut'o Germanieĭ, noĭ am pus pe Austria în necesitate de a veni şi încheia şi ea o convenţie cu noĭ care nu 'ĭ dă eĭ nicĭ o concesiune maĭ mare de cât aceia care o dă Germanieĭ, dar care în schimb, ne dă noĕ concesiunĭ în contra, cărora noĭ nu dăm absolut nimic.....

D. P. S. Aurelian: Ce ne dă Austria în schimb?

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Tesa decĭ, că îndată ce noĭ am procede pe cale de tarif autonom, şi îndată ce Austria beneficiază de concesiunĭ cu Germania, nu maĭ are nevoe de a trata cu noĭ, şi, prin urmare, nu maĭ are nevoe a maĭ face nicĭ o altă concesiune, e desminţită de fapte.

Austria a avut interes şi interesul 'ĭ a impus a sta la vorbă cu noĭ; căcĭ nicĭ un stat nu póte expune exportul luĭ la o situaţiune care, în 24 ore, póte să fie modificată cu totul în dauna comerciuluĭ eĭ. La acésta s'a gândit Austria. Şi Austro-Ungaria fără nicĭ o concesiune din partea nóstră alta, de cât aceia care am concedat'o Germanieĭ, a încheiat o convenţie care este iscălită deja pe basa clauseĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, care, fără ca să facem noĭ o altă concesiune, de cât aceea care am făcut Germanieĭ, ne dă noĕ concesiunĭ şi concesiunĭ seriόse, pe carĭ le veţĭ discuta când va veni convenţia cu Austro-Ungaria.

Prin urmare, acesta e un fapt care rĕstórnă cu desĕvêrşire teoria D-luĭ Sturdza şi care vĕ arată că am fost fórte cuminţĭ că n'am voit să încheiăm tarif convenţional cu Germania, care, pe de altă parte, ne ar fi pus în necesitatea de a face concesiunĭ Austrieĭ când ar fi venit ea să încheiă o convenţiune cu noĭ, concesiunĭ pe carĭ vĕ mărturisesc că nu vĕd unde şi la ce articole am putea noĭ să le facem.

Eĭ, acum, îndată ce este aşa, să ne întrebăm dacă concesiunile acestea, pe carĭ D. Sturdza le ar priimi dacă s'ar înfăţişa numaĭ ca tarif convenţional cu Germania, dar nu le priimesce când se înfăţişéză ca tarif autonom, să vedem dacă aceste concesiunĭ slăbesc întru ceva acţiunea tarifuluĭ nostru autonom, al căruĭ ţel era de a acorda, în mod moderat dar eficace, protecţiunea necesară industrieĭ nóstre?

Până a nu intra în amĕnuntele diferitelor posiţiunĭ, permiteţi'mĭ a vĕ arăta situaţiunea generală creiată de către partidul naţional-liberal, şi dacă posiţiunea pe care o creiăm noĭ astăđĭ este maĭ bună de cât posiţiunea creiată de partidul naţional-liberal, cu politica luĭ de la 1886, cred că partidul naţional-liberal va conveni atuncĭ cum că noĭ n'am demeritat,—nu vreaŭ să întrebuinţez vorbe marĭ şi să đic că n'am demeritat de ţéră,—dar n'am demeritat chiar de politica D-lor. Un mic tabloŭ statistic, D-lor, şi fac şi eŭ statistică.

Tariful autonom de la 1886, despre care noĭ susţinem că D-vóstre nu 'l aţĭ aplicat nicĭ o dată şi pe carĭ nu 'l am aplicat nicĭ noĭ şi despre care D-vóstre susţineţĭ că 'l aţĭ aplicat şi a dat róde fórte frumóse pentru avêntul industrieĭ nóstre, cu ce ne întêmpinaţĭ D-vóstre când susţineţĭ că 'l aţĭ aplicat? D-vóstre ne điceţĭ: este drept că am făcut convenţiune cu Germania şi cu alte ţĕrĭ; am avut un tarif convenţional care ştirbea fórte mult tariful nostru autonom; dar am avut prevederea în tariful nostru convenţional de a reserva óre-carĭ articole şi acésta în scop de a protegia industria nóstră. Fórte bine. Să đicem că aşa este. S'ar putea discuta şi acest punct, fiind-că cestiunea certificatelor de origină este mult maĭ importantă de cât voiţĭ D-vóstre să conveniţĭ. Dar mĕ pun pe tĕrâmul D-vóstre, şi mĕ întreb: noĭ, fie în tariful nostru autonom de la 1891, fie în tariful redus de astăđĭ, noĭ mergem maĭ departe de cât D-vóstre saŭ am dat înđărăt?

Şi dacă mergem maĭ departe, atuncĭ va fi probă evidentă că noĭ am făcut maĭ mult de cât D-vóstre, şi că ceea ce aţĭ sciut D-vóstre să scăpaţĭ din tariful general de la 1886 noĭ 'l am scăpat cu mult maĭ presus de cât D-vóstre.

Imĭ veţĭ da voe să fac o mică paralelă. Cifrele reduse carĭ le voiŭ cita sunt tot la articolele reservate în convenţiunile cu Germania şi cele-alte puterĭ; tóte cifrele urcate carĭ le arĕt eŭ sunt acelea carĭ sunt consolidate saŭ cu desĕvêrşire neatinse prin reducerile carĭ le introducem în tariful nostru autonom.

Iată cifrele tarifuluĭ nostru comparativ cu ale D-vóstre:

Zahăr rafinat	la noĭ	35,	la D-vóstre	25
Zahăr brut	»	25,	»	12
Bere	»	50,	»	15
Spirtuóse	»	100,	»	35
Lumîn. de stearină	»	40,	»	35
Săpun	»	30,	»	15
Hârtie	»	35,	»	25
Hârtie de lux	»	80,	»	50
Ţesăturĭ de lână	»	80,	»	30
Postavurĭ	»	120,	»	58
Bonetărie	»	250,	»	80
Pâslă	»	75,	»	25

Ţesăturĭ de bumbac la noĭ 50, 60 şi 160, la D-vóstre 25, 35 şi 80

Ţesăturĭ amestecate cu mĕtase la noĭ 300 şi 320, la D-vóstre 135 şi 180

Mantele pentru dame la noĭ 405 şi 900, la D-vóstre 200 şi 300

Pielăriĭ la noĭ 100 şi 150, la D-vóstre 60 şi 70

Lucrărĭ de cismărie la noĭ 160, 200 şi 460, la D-vóstre 80 şi 90

Lucrărĭ de lemn	la noĭ	40,	la D-vóstre	5
Lânele de menagiŭ	»	60,	»	25
Mobile fine	»	50,	»	25
Periĭ comune	»	400,	»	60

Acésta e lista întrégă.

Mĕ scuzaţĭ, D-lor senatorĭ, că v'am obosit într'o materie atât de aridă, care mĕ obligă să mĕ ocup cu o mulţime de amĕnunţimĭ, dar în cestiunea acésta amĕnunţimele fac dovadă; căcĭ înţelegeţĭ prea bine, e fórte uşor, dar absolut fórte uşor de a acuza pe adversar şi a đice: aţĭ compromis industria naţională, aţĭ făcut reducerĭ, aţĭ plecat capul înaintea Germanieĭ, orĭ aţĭ plecat capul înaintea Austrieĭ.

Mie îmĭ pare că cuvintele acestea sunt

exercițiĭ de școlar; dacă așĭ da unuĭ școlar să 'mĭ facă un exercițiŭ despre cutare saŭ cutare teorie, evident că așa are să procedeze, și acésta dintr'un cuvênt fórte simplu, pentru că școlarul nu a avut încă posibilitatea de a studia în tóte amĕnuntele eĭ, esențele unuĭ fapt, și neputênd face acésta, atuncĭ se aruncă pe têrâmul, fórte lesnicios, al fraseologieĭ generale, precum sunt ómenĭ de aĭ noștri carĭ, neputênd sci în ce un guvern făptuesce bine saŭ rĕŭ, se pun tot-d'a-una pe têrâmul libertăților constituționale, de alegerĭ, și ne țin în fie-care an același discurs cu un numĕr de ideĭ carĭ le cunóscețĭ, ca să ne ḑică că e fórte frumos să avem libertățĭ constituționale. Acésta o scim, și că ne acuzăm uniĭ pe alțiĭ, că noĭ am acuzat pe liberaliĭ-naționalĭ că nu le a aplicat, și eĭ ne acuză pe noĭ că nu le am aplicat; acesta e un lucru tellement ravaché în cât pentru nimenĭ nu póte să isvorască un învĕțămênt în multiplele și grelele cestiunĭ carĭ constituesc ceea ce se numesce gospodăria unuĭ Stat modern.

Dacă decĭ, lăsăm frasele generale și góle, vedem că atuncĭ când se lăudaŭ D-lor că la 1886 D-lor, — e drept, — aŭ sacrificat cea maĭ mare parte din tariful autonom, dar că aŭ rezervat óre-carĭ lucrurĭ, eŭ cu articolele carĭ vi le am citit vĕ daŭ proba că D-lor aŭ voit să rezerve, să protegĭuéscă,—țin sémă de intențiunĭ,—dar nu dă îndestulare cerințelor producțiuneĭ nóstre, și dovadă de acésta e că noĭ am creḑut să mergem maĭ departe de cât D-lor, dar noĭ am obținut și consacrarea tutulor puterilor pentru acest mers înainte în protegiarea producțiunilor nóstre. (Aplause).

Fața cu aceste cifre, cred că este inutil de a maĭ discuta cestiunea dacă D-lor aŭ făcut maĭ mult și maĭ bine de cât noĭ. Eŭ nu așĭ vrea să o discut, cu atât maĭ mult cu cât sunt, — nu vreaŭ să ḑic moderat,— dar nu am un temperament așa de iute în cât să cer în fie-care moment, de la fie-care om, îndeplinirea idealuluĭ meŭ, și dacă nu 'mĭ acordă acésta să 'l tratez de nemernic! (Aplause.)

Eŭ, D-lor, cred că D-lor aŭ făcut tot ce aŭ putut face atuncĭ, și dacă nu aŭ putut face maĭ mult, nu acuz nicĭ inteligența lor, nicĭ bunele lor intențiunĭ; dar atuncĭ nu se putea maĭ mult; astăḑĭ se póte maĭ mult și noĭ am făcut maĭ mult. Dar de acolo să veniți D-vóstre și să ne acuzațĭ cum că noĭ distrugem opera D-vóstre, atuncĭ când probăm că noĭ am făcut ca opera D-vóstre să facă un pas înainte, când voițĭ să ne probațĭ cum că ceea ce ațĭ obținut D-vóstre atuncĭ, noĭ astăḑĭ am părăsit; să 'mĭ dațĭ voe cu o statistică alta de cât a D-luĭ Sturdza, cu statistica resultatelor obținute, să vĕ arăt că am mers mult maĭ departe de cât nu ațĭ mers D-vóstre atuncĭ, nu pentru că nu ațĭ voit, dar pentru că nu ațĭ putut,— fiind date împregĭurărilor de atuncĭ,—să mergețĭ maĭ departe.

In politică nimic nu vĕ autorisă a afirma că opera de astăḑĭ este opera definitivă, nimic nu vĕ ḑice că mâĭne saŭ poimâĭne când adversariĭ noștri ne vor înlocui pe aceste băncĭ, — fiind împregĭurările maĭ favorabile de cât cele de astăḑĭ,— nu vor face un pas și maĭ înainte, și nu vor obține resultate și maĭ marĭ de cât cele de astăḑĭ. Dar, D-lor, pentru că noĭ în cutare saŭ în cutare moment am obținut un resultat óre-care, este de o nedreptate istorică absolută, de a nu ține sémă de opintelile și silințele acelora carĭ aŭ pregătit erĭ în succesele de astăḑĭ. Puteți fi siguri că nu este numaĭ suma munceĭ nóstre, ci și a generațiunilor precedente carĭ ne aŭ pus in posibilitate de a face pasul înainte, pe care nu 'l am fi făcut dacă eĭ, la rêndul lor, fața cu trecutul lor nu ar fi făcut un pas înainte. (Aplause).

Dar acum, dupe ce v'am probat că opera D-vóstre necompletă cum era, și necompletă fără voia D-vóstre, nu a periclitat în mâĭnile nóstre; dupe ce am arătat că am completat acéstă operă și că, de și nu am atins idealul pe care 'l ațĭ visat D-vóstre, însă am făcut ca țéra acésta să 'l apropie maĭ mult de dênsul, să vedem în tariful de astăḑĭ carĭ sunt concesiunile ce le facem?

D-lor, regret, dar sunt silit să mĕ repet. Aceeașĭ cestiune se presintă în Cameră, aceeașĭ cestiune se presintă în Senat, și fiind obligat prin natura departamentuluĭ în al căruĭ cap am onóre a fi de a mĕ rosti, ca ministru al comerciuluĭ, și într'un corp și într'altul, să mĕ ertațĭ dacă mĕ repet și dacă spun același lucru, care 'l am rostit în Cameră și în Senat. Dar chiar pentru deferența ce am fața de Senat, trebue să mĕ repet, căcĭ nu se cuvine ca un ministru să vĕ trimită la *Monitorul oficial* și să vĕ ḑică: citițĭ ce am rĕspuns în Cameră asupra aceșteĭ cestiunĭ.

D-lor, dacă lăsăm la o parte o sumă de articole fără valóre industrială la noĭ, cum sunt jucăriile de copiĭ, cum sunt caucĭucurile, oglinḑele, orologeria de la forêt noire, cum sunt óre-carĭ gulere de hârtie și altele, nu sunt de cât 4, 5 obiecte însemnate, în carĭ noĭ am făcut concesiunĭ; și între acestea sunt câte-va unde concesiunile nóstre nu le am făcut pentru că ni le a cerut Germania, dar le am făcut pentru că, chiar dacă nu am fi avut o convențe cu Germania, interesele industriale ale aceșteĭ țĕrĭ ni le cerea să le facem; și acésta a justificat, până la óre-care punct, și teoria pusă înainte de guvern, fórte justă dupe mine, că modificările pe carĭ le cerem nu sunt numaĭ rezultatul unor concesiunĭ carĭ face posibilă o convențiune cu Germania, dar sunt și resultatul uneĭ experimentărĭ a tarifuluĭ nostru general.

Să vĕ daŭ un exemplu: noĭ suntem obligațĭ, dacă nu voim să închidem fabricele de ciment pe carĭ le avem în țéră, suntem obligațĭ să le dăm o protecțiune maĭ mare de cât le a acordat tariful autonom. Și aci, să nu ne acuzațĭ pe noĭ carĭ am prelucrat și am prezintat acest tarif autonom, cum că lucrarea am făcut'o în necunoscință de causă, pentru că, la ciment, noĭ am prĕvĕḑut taxele carĭ ni se cer astăḑĭ, dar Camera, din inițiativa eĭ, nu în contra voințeĭ, dar în contra păreređ guvernuluĭ, a redus taxa acésta la 75, periclitând ast-fel acéstă industrie; înscriind, dar, acum din noŭ acéstă taxă, noĭ nu facem de cât restabilim tariful de la 1891.

Dar atuncĭ, conform cu experiența făcută, se ivea următórea întrebare: este evident că noĭ, protegiând fabricațiunea cimentuluĭ, lovim pe constructorĭ, pe consumatorĭ, și atuncĭ se nasce întrebarea: dacă nu găsim o concesiune echivalentă pentru dênșiĭ carĭ, permițênd a 'ĭ apăsa întru cât privesce cimentul, ne ar permite a 'ĭ ușura în privința altor obiecte pe carĭ nu le găsim în țéră la noĭ. Și așa a venit, în mod firesc, în afară de orĭ-ce tratărĭ cu Germania, că noĭ am făcut concesiunĭ importante asupra tuciuluĭ și asupra feruluĭ de construcție; și nu cred că este cine-va care să susțină că aceste materiĭ se pot fabrica la noĭ, saŭ că este speranță să se fabrice în curênd.

Tot asemenea un alt lucru, care pare important, este concesiunile carĭ le facem asupra pielărieĭ.

Noĭ pelăriile fine nu le putem produce, și dovadă că nu le putem produce este că cismariĭ, acele industriĭ carĭ se ocup cu confecțiunea materieĭ tăbăcite, aŭ venit și aŭ reclamat, ḑicênd: Bine, D-lor, D-vóstre susținețĭ că protegeațĭ o industrie care nu există la noĭ, însă lovițĭ o industrie care există; sub cuvênt că D-vóstre voițĭ să se facă piele de gantz în țéră la noĭ, piele de chevreau, lucrurĭ carĭ nu se pot face, D-vóstre ne punețĭ noĕ, cismarilor, obligațiunea de a plăti scump o materie primă care nu se fabrică la noĭ și care lovesce, prin urmare, în industria nóstră.

Iată, decĭ, încă un articol din cele importante chiar carĭ aŭ convențiune orĭ fără convențiune cu Germania.

In urma experiențeĭ făcute, ar fi trebuit să se ia, rênd pe rênd, tóte articolele, și vĕ rog s'o facețĭ și să ne arătațĭ care este reducerea care lovesce, fie o industrie existentă la noĭ,—merg maĭ departe,—fie o industrie posibilă. Maĭ multă concesiune nu pot să vĕ fac de cât a vĕ ḑice să ne arătațĭ că am lovit nu numaĭ verĭ-o industrie existentă, dar chiar verĭ una posibilă și atuncĭ voiŭ sta la vorbă cu D-vóstre și voiŭ ḑice că am făcut un rĕŭ.

D-lor, sunt și țesăturile, și în acéstă privință am istorisit în camera de jos ceea ce 'mĭ s'a întêmplat, și permitețĭ-mĭ să vĕ istorisesc și aci. A venit la mine proprietarul fabriceĭ de la Azuga, și fiind că noĭ am ḑis că țesăturile, postavurile, carĭ cântăresc maĭ jos de 500 grame la metrul pătrat, se consideră ca fine și am făcut o scădere de la 150 la 135 leĭ la suta de kilograme asupra lor, a venit și a căutat să probeze că eŭ am ucis industria de la Azuga. Lucrul era interesant, era grav căcĭ eŭ, ministrul industrieĭ, nu aveam nicĭ o cunoscință de acéstă crimă pe care așĭ fi comis'o! Am trebuit, decĭ, să probez că dacă nu avem cunoscință de crima comisă, este că crima nu a existat nicĭ o dată, și să fac un calcul asupra pagubeĭ pricinuite; și făcênd calculele am constatat, împreună cu D-sa, că redu-

cerea de 15 leï la suta de kilograme, ast-fel cum este prevĕḑut în tariful autonom a căruï aprobare v'o cer, produce o reducere de 4 centime la metrul curent, și atuncï 'l am întrebat: bine, D-le, cum poțï susține D-ta că pentru că metrul curent, pe care D-ta îl vinḑï acum, de exemplu, cu 5 leï, aï să 'l vinḑï cu 5 leï fără 4 centime, cum poțï susține că 'țï am ucis industria?

Sciți care a fost resultatul?

Că proprietarul de la Azuga 'mï a rĕspuns: avețï dreptate, D-le ministru, acésta nu mĕ póte atinge mult și 'șï a luat mostrele cu carï vrea să mĕ convingă și pălăria luï și s'a întors la fabricațiunea luï. Acésta este uciderea industrieï române cu concesiunea pe care o facem noï asupra postavuluï.

Am recunoscut și o recunosc și aci că din tóte reducerile tarifuluï autonom singura reducere, dar absolut singura, care ar putea să fie criticată de aceï carï nu priimesc noul tarif, ar fi nu reducerea directă, dar modificarea textuluï, pe care am făcut'o la articolul relativ la mobile, prin care mobilele fine *îmbrăcate* trec la altă posițiune și plătesc ast-fel indirect o taxă redusă. Acésta este o concesiune minimă, dar recunosc că este póte în defavorul industrieï nóstre; însĕ și acolo scutirea este atât de minimă în cât nu cred că se póte susține că se atinge în mod simțitor producțiunea țĕreï; și dovadă despre acésta o am într'un fapt caracteristic care s'a întêmplat ḑilele acestea; reducerile carï le propun sunt cunoscute de aprópe 6 sĕptĕmânï; aŭ fost discutate și în parlamentul Germanieï, aŭ fost publicate și la noï, încât industriașiï, carï se intereséză maï mult de cât deputațiï și senatoriï de amĕnuntele aceste cestiunï, sciŭ fórte bine la ce se expun; eï, cu tóte acestea, nu maï departe de cât acum 8, 9 ḑile a venit marea casă de mobile din Veneția, Testolini, care, cu tóte reducerile de carï vĕ vorbesc, a venit la mine și a cerut protecțiunea legeï industrieï, pentru înființarea uneï fabrice de mobile, carï sunt singure atinse prin reducerea care o facem. Ce vĕ dovedesce acésta? Vĕ dovedesce că reducerea este atât de nesimțitóre, că taxele actuale apără atât de tare producțiunea internă, față cu producțiunea străină, în cât le vine la îndemână, ca, în loc să introducă marfă fabricată acolo, să vină să înființeze nouï fabrice aci.

Acestea sunt, póte prea pe larg, amĕnunte la carï ne obligă principalele reducerï pe carï le facem în tariful nostru.

Și acum mĕ întreb: carï sunt folósele carï le obținem noï în schimbul acestora? Le voiŭ expune în trécĕt, căcï aŭ să revină pe larg, cu ocasia convențieï cu Germania. Tóte sacrificiile carï le facem noï se reduc la reducerea de taxe fiscale la 600.000 leï, cifră fixată în mod matematic de D. ministru de finance și de externe pe care eŭ am contestat'o și o contest din punct de vedere economic, căcï reducerea de taxe sporesce consumațiunea și are să fie compensată prin înmulțirea mărfurilor carï aŭ să intre în țéră și ast-fel are să fie o pagubă de cel mult 400.000 leï, cum o evaluez ca ministru de comerciŭ. Ce câștigăm în schimbul acesteï reducerï asupra importuluï nostru în Germania? Câștigăm o reducere de taxe de 3.200.000, și este fórte ușor de făcut calculul asupra unuï export de aprópe 40.000.000; n'avețï de cât a lua media de prețurï a grâuluï, orzuluï și porumbuluï pe piața Anvers, și luând diferența de taxe de 1—50, adică 1—82 la chintalul metric care face 182 de vagon, D-vóstre ajungețï la o reducere de aprópe treï milióne. Comerciul străin câștigă aprópe 400.000; noï câștigăm treï milióne. Maï adaog că câștigul se măresce și prin avantagiile ce ni le va da Austria, în cât, față cu perderea de 400.000 leï, noï vom constata un câștig de peste 4 milióne.

Acum întreb: este óre acésta o operațiune rea? Eŭ cel d'ântêiŭ așï ḑice: este o operațiune rea dacă câștigul bănesc ar fi compensat cu slăbirea munceï nóstre economice în năuntrul țĕreï. Acésta, însĕ, nu e precum cred că v'am probat.

Susțin cum că reducerea tarifuluï nostru autonom este o reducere cumpĕtată, o reducere folositóre pentru acéstă țéră; folositóre pentru că ea ușuréză posițiunea agricultorilor fără a îngreuia industria nóstră; folositóre pentru că la tariful nostru autonom, ast-fel cum 'l am făcut noï, avem adesiunea întregeï Europe și nu maï suntem expușï a intra într'un resbel vamal.

Este fórte ușor a vorbi de voința sa, de neatârnarea sa; dar voința, neatârnarea cer 2 lucrurï. Voința, ca să aïbă valóre, trebue să aï posibilitatea a o impune. Neatârnarea, ca să aïbă valóre, trebue să fie recunoscută de tótă lumea. Dar ce fel de voință este aceia care nu poțï să o impunï nimenuï? Ce fel de neatârnare este aceia care este contestată de tótă lumea? Acésta este voința și neatârnarea acelor carï trăiesc numaï în norï, carï nu vor să scie absolut nimic de cea-altă lume. Cel care are o ast-fel de voință și neatârnare, ḑice: eŭ am voința mea, eŭ am neatârnarea nóstră. Acésta póte să fie bună pentru un fanfaron isolat, dar țĕrile seriόse nu pot face ast-fel de fanfaronade; țĕrile seriόse trebue să fie tot-d'a-una cumpĕtate; ele trebue să'șï dea sémă de ce e posibil și ce nu e posibil, și numaï când îșï daŭ sémă de posibilitate, atuncï, dacă nu tóte, dar o parte din aspirațiunile lor pot fi realisate, căcï alt-fel aspirațiunile rĕmân aspirațiunï și realitatea vine și dovedesce că ceia ce era bazat numaï pe aspirațiunï nu este de cât o amară decepțiune. (Aplause prelungite).

Vocï: Inchiderea discuțiuneï.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneï, și se priimesce.

— Se pune la vot luarea în considerațiune a legeï, și se priimesce.

— *D. raportor* citesce art. I, II, III, IV și V ale legeï prin care se modifică unele disposițiunï din tarifa generală a drepturilor de vamă.

— Senatul aprobă succesiv articolele sus menționate precum și anexele.

— Se pune la vot legea în total cu anexele.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluï este cel următor:

Votanțï	71
Abținuțï	1
Majoritatea absolută	36
Bile albe	60
Bile negre	10

Senatul a adoptat legea tarifuluï vamal. (Aplause).

Acum, D-lor, ridic ședința. Vom avea ședință Lunï, la 20 ale curenteï. V'așï ruga, însĕ, să ne întrunim maï de vreme, la ora 1.

— Ședința se ridică la ora 11 și jumĕtate nóptea, și se anunță ședința viitóre pentru Lunï, 20 Decembre, la ora 2 p. m.

IMPRIMERIA STATULUI, DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

No. 22

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

EDINȚA DE LA 20 DECEMBRE 1893

Preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, pre-
dinte, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu,
n. Flondor, C. Fotin şi P. Millo, secretarĭ
biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind
ezenţĭ 101 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 13 D-nĭ
natorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Berea D., Buicliu M. Gr., Cincu
t., Rucăreanu M., Sofian N., Tatos T. I.,
ancfort A.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Pĕucescu I. (colonel), Sasu P. V.,
itescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G.,
ădescu M. (general).

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire
marului şedinţeĭ precedenţe, care se a-
obă.

—Se comunică cererea D-luĭ Senator Gr.
Buicliu, de a 'i se scuza absenţele pe carĭ
evoit să le facă din cauză de bólă.

—Se ia act.

—Se acordă D-luĭ senator Al. Blancfort
congediŭ de 6 ḑile.

—*D. ministru de externe, Al. Lahovari,*
nunică Mesagiile regale în alăturare cu
nătórele proiecte de legĭ:

a) Pentru naturalizarea D-lor: Vilhem
mpel şi Rudolf N. Reinicher.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

b) Proiectul de lege pentru aprobarea
tatuluĭ de comerciŭ, încheiat între Ro-
nia şi imperiul german.

D. ministru de externe, Al. Lahovari:
lor senatorĭ, fiind-că acest tratat pórtă
a de 1 Ianuarie st. n., adică chiar de as-
, şi, prin urmare, ar trebui ratificat cât
i din vreme, rog pe onor. Senat, care 'ĭ
nósce deja dispoziţiunile din discuţiunile
s'aŭ făcut în Cameră şi în presă, să bine
ască să trécă imediat în secţiunĭ, să 'l
cute şi să 'l pună chiar astăḑĭ la ordinea
ileĭ. (Aprobărĭ).

Vocĭ: Da, da, de urgenţă.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte şi D-lor
atorĭ, cred că un tratat de comerciŭ,
heiat între Statul nostru şi cele-alte
te, reclamă un studiŭ amĕnunţit, fiind-
un tratat de comerciŭ sulevă şi multe
tiunĭ de drept.

Noĭ când am modificat art. 7 din Consti-
tiune, am prevĕḑut în penultimul aliniat
art. 7 o dispoziţiune prin care se ḑice că
ege specială va determina modul în care
săiniĭ vor putea să 'şĭ stabilescă domiciliul
România. Maĭ avem § V din urmă al art.
7, care prohibă ca străiniĭ să pótă dobêndi imobile rurale.

Maĭ este încă o altă cestiune. In Germania, de când s'a modificat legislaţiunea asupra naturalizaţiuneĭ, sunt *duoĕ specii de naturalizaţiunĭ:* naturalizaţiunea cea mare, care conferă şi drepturĭ politice, şi este şi o naturalizare mică, dupe care este suficient ca un străin să se ducă în o comună din Germania, să se stabilescă acolo, şi îndată să fie declarat de cetăţén....

O voce: Acésta nu este cestiune de urgenţă.

D. G. Mârzescu: Aud o voce care ḑice că nu este cestiune de urgenţă. Tocmaĭ aceste cestiunĭ trebue ca ţéra să le audă; când se încheiă o convenţiune comercială, trebue să discute în cunoscinţă de cauză. Pe mine nu m'aŭ trimis alegĕtoriĭ să fiŭ o marionetă pe care flautul D-luĭ ministru de externe să o facă să jóce cum va voi; pe mine m'aŭ trimis ca fiinţă cugetătóre şi cuvêntătóre, şi, prin urmare, trebue să discut în cunoscinţă de cauză. Cum voiţĭ să discutăm în deplină cunoscinţă de cauză, când D. ministru de externe ne spune că tratatul pórtă data de 1 Ianuarie, şi ratificările trebue să fie numaĭ de cât făcute; prin urmare, trebue să trecem iute în secţiunĭ, şi cu marş forţat să votăm.

D-lor, aduceţi-vĕ aminte de alte timpurĭ, când era alt guvern şi când vĕ ridicaţĭ şi ḑiceaţĭ că nu se respectă libertatea discuţiuneĭ. De aceea, D-lor, cum voiţĭ ca noĭ, senatoriĭ, să putem discuta în deplină cunoscinţă de cauză, când D. ministru ḑice: v'am adus tratatul, treceţĭ iute în secţiunĭ, şi mi se pare că chiar raportul este făcut, căcĭ avem un raportor perpetuŭ, inamovibil, în tóte cestiunile.

Cel puţin, să dăm ţěreĭ pilda că suntem un Senat matur, care discutăm în deplină cunoscinţă de cauză cestiunile cele marĭ.

De aceea, să 'mĭ daţĭ voe, fiindcă eŭ nu sunt aşa de inteligent ca D. Paciurea, n'am experienţa D-luĭ Paciurea...

D. L. Paciurea: Mare modestie din partea D-tale!

D. G. Mârzescu: Mĕ pun în comparaţiune cu D-vóstră, şi pot să fiŭ cât de modest.

De aceea mĕ ridic în contra acesteĭ cererĭ de urgenţă. D. ministru putea fórte bine să fi adus acéstă convenţiune cu mult maĭ înainte. Aţĭ vĕḑut că în parlamentul Germanieĭ s'a discutat 3 sĕptĕmânĭ, convenţiunea a fost trimisă în diferite comisiunĭ, conform regulamentuluĭ interior al cameręĭ Germanieĭ, şi nimenĭ n'a cerut urgenţa care o cere aḑĭ D. ministru de externe.

Dacă voiţĭ să fim o reprezentaţiune naţională seriósă, să votăm în cunoscinţă de cauză; altmintrelea este un dispreţ, care 'l aruncăm chiar asupra Parlamentuluĭ, căcĭ când ni se cere să votăm în cestiunĭ de asemenea natură cu repeziciunea fulgeruluĭ, este a ni se cere să votăm cu ochiĭ închişĭ fără să maĭ discutăm.

Acéstă abdicare la mandatul nostru nu o putem face, şi de aceea mĕ ridic în contra acesteĭ cererĭ de urgenţă.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, observările D-luĭ Mârzescu pot să fie întemeiate...

D. P. S. Aurelian: Cer cuvêntul.

D. Gr. M. Sturdza: Observările D-luĭ Mârzescu pot să fie întemeiate, şi să ne aducă la discutarea convenţiuneĭ, să propunem chiar şi amendamente în acel sens, pentru ca să îndreptăm ceea ce póte fi greşit în acest tratat; însă dacă acésta este dorinţa D-sale, putem să o îndestulăm, ţinênd şi o şedinţă de nópte. Dacă cestiunea este acésta, dacă voiţĭ numaĭ să împedicaţĭ de a se ţine guvernul nostru de ceea ce a încheiat cu Germania, ca să nu pótă intra convenţia în lucrare de la 1 Ianuarie, atuncĭ se schimbă cestiunea; noĭ nu voim să facem guvernuluĭ acéstă poziţiune grea, ne suferită faţă cu Germania. (Aplause).

Nicĭ de cum, nu avem nicĭ un cuvênt să o facem; opoziţiunea póte să o facă, dar noĭ nu.

Prin urmare, aduceţĭ tóte argumentele D-vóstre să le discutăm cât pe larg veţĭ voi, să adoptăm pe cele bune, să respingem pe cele greşite, şi să votăm acel proiect de convenţiune. (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: Renunţ la cuvênt şi mĕ asociăz cu cele ḑise de D. Mârzescu.

—Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot *urgenţa,* şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, prin urmare, conform votuluĭ Senatuluĭ, vom trece în secţiunĭ pentru studiarea aceşteĭ convenţiunĭ.

Suspend şedinţa, şi vom redeschide-o dupe ce secţiunile vor termina lucrarea lor.

— Şedinţa e suspendată şi D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ.

— Şedinţa se redeschide la orele 4 p. m.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, raportul comitetuluĭ delegaţilor asupra convenţiuneĭ de comerciŭ cu Germania este depus pe biuroul Senatuluĭ. Conform art. 54 din regulament, consult Senatul dacă voesce să ia imediat în discuţiune acest proiect de lege, fără ca raportul să fie tipărit. (Aprobărĭ).

Vocĭ: Da, da.

— Se pune la vot propunerea de a se discuta imediat convenţiunea cu Germania fără a se tipări raportul, şi Senatul încuviinţéză.

— *D. raportor, Gr. Tocilescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege al convenţiuneĭ:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ compus din D-niĭ: general Tamara pentru secţia I, Em Flondor pentru secţia II, P. Millo pentru secţia III şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 20 Decembre 1893, aŭ luat în desbatere proiectul de lege relativ la ratificarea tratatuluĭ de comerciŭ,

de vamă şi de navigaţiune încheiat la $^{9}/_{21}$ Octombre 1893 între România şi imperiul german, proiect de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Decembre 1893 şi adus în Senat de către D. ministru de externe cu Mesagiul regal No. 4.314 din 1893. Comitetul ca şi secţiunile aŭ admis în totul acest proiect, făcêndu-mĭ onórea a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Tratatul de comerciŭ în cestiune este rezultatul negociărilor ce guvernul nostru s'a angagiat să facă cu imperiul german, prin declaraţiunea semnată la Bucurescĭ în 19 Iunie (1 Iulie) 1892.

Cunósceţĭ împregĭurările ce aŭ reclamat acéstă declaraţiune:

Cu începere de la $^{1}/_{13}$ Februarie 1892, în urma decĭ a expirăreĭ convenţiuneĭ nóstre comerciale cu Germania şi a încetăreĭ, prin urmare, şi a efectelor tarifuluĭ vamal convenţional stabilit între noĭ şi statele străine, imperiul german, prin tratatele sale de comerciŭ cu Austro-Ungaria şi Italia, şi prin arangeamentul cu Statele-Unite, a scăḑut tariful sĕŭ vamal pentru maĭ multe articole ce intereséză comerciul nostru exterior, între acestea figuréză maĭ cu sémă speciile principale de cereale; ast-fel prin acel tarif s'a acordat statelor maĭ sus numite precum şi tutulor statelor, carĭ se bucură în Germania de clauza naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, reducerile următóre:

Pentru grâŭ reducere de la 5 mărcĭ la 3.50 mărcĭ la quintal;

Pentru secară reducere de la 5 mărcĭ la 3.50 mărcĭ, la quintal;

Pentru ovĕz reducere de la 4 mărcĭ la 2.80 mărcĭ la quintal;

Pentru orz, reducere de la 2.25 mărcĭ la 2 mărcĭ la quintal;

Pentru maltz, reducere de la 4 mărcĭ la 3.60 mărcĭ la quintal;

Pentru porumb, reducere de la 2 mărcĭ la 1.60 mărcĭ la quintal.

Din momentul ce prin expirarea tarifuluĭ convenţional cu Germania la 28 Iunie (10 Iulie) 1891, relaţiunile nóstre economice cu acest stat aŭ continuat pe temeiul tarifuluĭ vamal stabilit prin legea din 25 Iunie 1891, România nu póte beneficia de tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate; ea 'şĭ vedea comerciul exterior lipsit de siguranţa fixităţeĭ şi expus la un tratament diferenţial fórte împovărător; cea d'ântêiŭ piaţă de desfacere pentru cerealele sale, aprópe i se închidea, şi acésta tocmaĭ într'un timp când comerciul de cereale stagna în porturile sale, iar preţurile recoltelor scădeaŭ din ce în ce maĭ mult. Maĭ cu sémă în Moldova de sus, care exportéză o mare parte a productelor sale în Germania de Nord, se resimţea de atare situaţiune.

Este încă un titlu al guvernuluĭ actual la recunoscinţa ţĕreĭ, invoiala provizorie din Iulie 1892, prin care Germania a acordat cerealelor nóstre de o cam dată în mod gratuit, tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, cu condiţiune însĕ ca şi România, la rêndul sĕŭ, să acorde avantagiĭ echivalente pentru produsele germane. Eacă un an şi jumĕtate, D-lor senatorĭ, de când beneficiăm de nisce favorurĭ, acordate noĕ cu atâta bună-voinţă de imperiul german, favorurĭ, ce pe alte state, ca bunăóră Austro-Ungaria, a trebuit să le coste sacrificiĭ însemnate. Incheiarea dar a unuĭ tratat definitiv comercial şi de navigaţiune cu Germania se impunea de la sine; nicĭ putea fi maĭ mult întârḑiat.

Să arătăm acum în scurt spiritul cu care el a fost negociat, şi folósele învederate ce el crează relaţiunilor nóstre comerciale cu străinĕtatea.

Simpla comparaţiune a luĭ cu convenţiunea comercială şi de navigaţie semnată la Berlin în 14 Noembre 1877, ca şi cu cea suplimentară din 17 Februarie 1887, ne învederéză cât de mult şi de repede s'a îmbunătăţit situaţiunea politică şi economică a Statuluĭ român.

Prin tratatul din 1893, Germania pune România pe un picior perfectamente egal cu cele-alte state ale Europeĭ centrale şi apusene, cu carĭ ea a încheiat în timpiĭ din urmă asemenea tratate. Ea îĭ acordă nu numaĭ tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, dar îĭ consolidéză taxele speciale învoite cu Austro-Ungaria pentru productele similare cu ale Românieĭ; este regimul vamal cel maĭ avantagios, pe lângă că e stabil, ce se putea abţine.

In schimbul folóselor ce imperiul german ne recunósce, concesiunile ce 'ĭ acordăm asupra taxelor din tariful nostru vamal sunt aprópe neînsemnate; maĭ ântêiŭ cea maĭ mare parte din articolele cu taxă redusă nu sunt din acelea rezervate ezclusiv industrieĭ române, cel puţin specialităţile asupra cărora s'a admis reducerea. Tóte taxele înscrise de tariful nostru vamal cu scop protector pentru industriile în fiinţă ca şi pentru cele carĭ există o maĭ apropiată posibilitate a se înfiinţa sunt neatinse; ele aŭ fost confirmate în special prin tariful C anexat la tratat.

Dar nu numaĭ avantagiĭ tarifare prezintă tratatul din 1893 cu Germania.

Studiul comparativ al dispoziţiunilor sale privitor la exerciţiul comerciuluĭ şi industrieĭ, la schimbul mărfurilor, la serviciul militar, etc., cu cele corespunḑĕtóre din convenţiunea din 1877, dovedesce că s'a ţinut maĭ bine sémă de caracterul propriŭ al legislaţiuneĭ şi administraţiuneĭ ţĕreĭ nóstre, şi că ele conţin stipulaţiunĭ maĭ avantagiósă comerciuluĭ stabil al ţĕreĭ.

Ast-fel, convenţiunea comercială din 1877 admitea completa libertate pentru supuşiĭ străinĭ de a se aşeḑa în *orĭ ce parte a teritoriuluĭ român*, întocmaĭ ca şi naţionaliĭ. Noul tratat rezervéză expres guvernuluĭ român controlul administrativ în privinţa aşeḑăreĭ străinilor în comunele rurale în genere şi în comunele rurale şi urbane din Dobrogea în particular; de asemenea în privinţa profesiunilor de farmacişti, curtierĭ de comerciŭ şi agenţĭ de schimb, colportorĭ şi a profesiunilor ambulante în genere, a debitelor de tutun şi a debitelor de bĕuturĭ î comunele rurale. Tot ast-fel se rezerv dreptul de a autoriza aşeḑarea şi a control funcţionarea societăţilor comerciale, industriale şi financiare străine.

Art. 3 din tratat precizéză marginile î carĭ se póte exercita însărcinarea călĕtorilor de comerciŭ, interḑicêndu-li-se dreptu de a se pune direct în raport cu consumatori particularĭ carĭ nu exercită nicĭ comerciŭ nicĭ industrie cu felul de marfă oferită

Nu maĭ puţin însemnată este distincţiune din art. 6 şi 7 al nouluĭ tratat, restrîngên beneficiul tratamentuluĭ naţiuneĭ celeĭ ma favorizate numaĭ la *produsele soluluĭ şi industrieĭ germane*, pe când stipulaţiunil corespondinte din convenţia din 1877 (art. coroborat cu art. 8), conferea acest avantagiŭ comercial *tutulor produselor* de provenință din Germania. Sciţĭ efectele rel pentru fisc şi pentru politica economică ţĕreĭ ce a decurs din asemenea stipulaţiunĭ

Art. 11 precizéză condiţiunile scutire condiţionale de taxe, ceea ce nu se făcea î art. 12 al vecheĭ convenţiunĭ. Art. 4 oblig eventual atât pe supuşiĭ românĭ în Germania, cât şi pe supuşiĭ germanĭ în România fie proprietarĭ şi arendaşĭ, fie numaĭ chiriaş de imobile, la prestaţiunĭ şi rechiziţiunĭ militare întocmaĭ ca ceĭ-alţĭ pămêntenĭ.

Nu maĭ puţin nemerite şi avantagiós sunt dispoziţiunile privitóre la plata taxelo interióre pentru mărfurile străine, căcĭ convenţia din 1877 nu menţiona dreptul Statuluĭ de a percepc taxe de consumaţiune d la articolele (bere şi spirtuóse) fabricate în ţéră saŭ importate din străinĕtate; ba chia stabilea un maximum pe cale convenţională limitând facultatea comunelor de a percep taxe de acciz numaĭ la articolele şi la taxel fixate prin legile în vigóre în momentu sub-scrieriĭ aceleĭ convenţiunĭ. Ast-fel or ce libertate de acţiune în privinţa taxelo comunale ne a fost ridicată pe tot timpul durateĭ aceleĭ convenţiunĭ. Noul tratat prin art. 12, admite nişte restricţiunĭ necesare siguranţeĭ ambelor părţĭ contractante; el recunósce prin alin. 1 principiul egalităţe de taxe pentru obiectele de aceeaşĭ natură fie obiecte indigene produse în năuntrul comuneĭ saŭ afară de raza comuneĭ, fie obiecte străine, naturalizate însă prin plata taxelor de vamă; prin alin. 2 el consacră principiul scutireĭ de taxe de acciz pentru obiectele a căror similare nu se fabrică în ţéră, saŭ dacă se fabrică, sunt scutite de asemenea taxe; prin alin. 3, în fine se recunóse comunelor nóstre facultatea de a taxa la acciz câte-va seriĭ de articole ḑise de consumaţie, cu condiţiune însă ca acele taxe să nu alcătuiască o taxă diferenţială asupra articolelor străine.

Dispoziţiunile în fine atingĕtóre de navigaţiune sunt în noul tratat maĭ clare, maĭ bine precizate; unele cu folos modificate; prin ele se precizéză că guvernul român póte percepe taxă în porturile nóstre pentru lucrările de îmbunătăţire şi de întreţinere a acelor porturĭ, precum şi dreptul adiţional de jumĕtate la sută la mărfurile ce

importă în ţéră pe apă. Ce este maĭ mult, mpaniile străine sunt oprite de a *dobêndi* renurĭ în porturile nóstre pentru biurou-le şi magazinele lor, recunoscêndu-li-se a simplu drept de închiriare, vremelnic şi ecĕtor, pe când prin convenţiunile ante-óre li se recunoscuse dreptul de a *dobêndi* e *vecĭ* asemeneá terenurĭ.

* * *

In rezumat, D-lor senatorĭ, prin tratatul e comerciŭ de vamă şi de navigaţiune în-ieiat între România şi imperiul german, uvernul fără să fi provocat represaliĭ eco-omice cu verĭ unul din statele străine, cu arĭ întreţine relaţiunĭ comerciale normale, btine pe de o parte siguranţa necesară ex-portuluĭ român în special în Germania, pro-curându-ĭ în acelaşĭ timp însemnate avan-tagiĭ tarifare şi tot-d'o-dată face să se con-sacre normele tarifuluĭ nostru vamal actual, care dă putinţa industriilor nóstre de a se desvolta liniştit în marele cerc de activitate al traficuluĭ nostru interior.

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, consideraţi-unile pe carĭ s'a bazat comitetul, condus şi luminat şi de expunerea de motive ce pe larg o face D. ministru al afacerilor străine cu o-caziunea introducereĭ în desbaterile nóstre a acestuĭ tratat, vĕ rog, să vine-voiţĭ a vota următórea lege:

Raportor, *Gr. Tocilescu.*

LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorizat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute tratatul de comerciŭ, de vamă şi de navigaţiune încheiat la 9/21 Octombre 1893, între România şi imperiul german.

Copie şi traducţiune autentică de pe ḑisul tratat se vor anexa la prezenta lege.

Acéstă lege, d'impreună cu tratatul la dènsa anexat, s'a votat de Adunarea depu-taţilor, în şedinţa de la 18 Decembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑecĭ* şi *cincĭ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, general G. Manu.
Secretar, *A. Simu.*
(L. S. A. D.)

TRACTAT

DE COMERCIU, DE VAMA ŞI DE NAVIGAŢIUNE

INCHEIAT LA 9/21 OCTOMBRE 1893

INTRE

ROMANIA ŞI IMPERIUL GERMAN

(TEXTUL ORIGINAL)

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE d'une part, et SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'ALLEMAGNE, ROI DE PRUSSE, au nom de l'Empire Allemand d'autre part, désirant développer les relations commerciales entre la Roumanie et l'Allemagne par la conclusion d'un nouveau traité de commerce, de douane et de navigation, sont entrés en négociations à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir :

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE :

Monsieur Grégoire J. Ghika, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse,

et

SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'ALLEMAGNE, ROI DE PRUSSE :

Monsieur Adolphe Baron Marschall de Bieberstein, Son Conseiller Intime Actuel, Secrétaire d'Etat du Département des Affaires Etrangères,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs respectifs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

ARTICLE I

Il y aura pleine liberté de commerce et de navigation entre les deux Pays; les ressortissants des Parties contractantes ne seront pas soumis à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes et autres lieux du Pays respectif, soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que ce soit, autres ni plus élevés que ceux qui seront perçus sur les nationaux; les privilèges, immunités et autres faveurs dont jouiraient en matière de commerce et d'industrie les ressortissants de l'une des Parties contractantes, seront communs à ceux de l'autre.

Les dispositions précédentes ne sont pas applicables aux pharmaciens, aux courtiers de commerce et agents de change, aux colporteurs et autres personnes qui professent une industrie ambulante; ces industriels jouiront du même traitement que les ressortissants, exerçant la même profession, de l'Etat le plus favorisé.

ARTICLE II

Pour ce qui concerne le droit d'acquérir, de posséder ou d'aliéner toute espèce de propriété mobilière ou immobilière, les Allemands en Roumanie et les Roumains en Allemagne jouiront des droits des sujets de l'Etat le plus favorisé, sans être assujettis à des taxes, impôts ou charges, sous quelque dénomination que ce soit, autres ou plus élevés que ceux qui sont ou seront établis sur les nationaux.

Ils pourront de même exporter librement le produit de la vente de leur propriété et leurs biens en général, sans être tenus à payer des droits autres ou plus élevés que ceux que les nationaux auraient à acquitter en pareille circonstance.

(TRADUCŢIUNE)

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI de o parte, şi MAIESTATEA SA IMPĔRATUL GERMANIEI, REGE AL PRUSIEI, în numele Imperiuluĭ German de altă parte, dorind a desvolta relaţiunile comerciale dintre România şi Germania prin încheierea unuĭ noŭ tractat de comerciŭ, de vamă şi de navigaţiune, aŭ intrat în acest scop în negociărĭ şi aŭ numit ca Plenipotenţiarĭ aĭ Lor, adică:

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI,

pe Domnul Grigorie I. Ghika, Trămisul Sĕŭ Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar pe lângă Maiestatea Sa Impĕratul Germanieĭ, Rege al Prusieĭ;

şi

MAIESTATEA SA IMPĔRATUL GERMANIEI, REGE AL PRUSIEI,

pe Domnul Adolf Baron Marschall de Bieberstein, Consilierul Sĕŭ Intim Actual, Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine,

carĭ, dupe ce 'şi-aŭ comunicat deplinele lor împuternicirĭ respective, găsite în bună şi cuvenită formă, s'aŭ învoit asupra articolelor următóre:

ARTICOLUL I

Va fi deplină libertate de comerciŭ şi de navigaţiune între cele douĕ Ţĕrĭ; supuşiĭ Părţilor contractante nu vor fi obligaţĭ pentru comerciul şi industria lor în porturĭ, oraşe şi alte locurĭ ale Ţĕreĭ respective, fie că s'ar stabili acolo, fie că ar resida acolo numaĭ timporar, la drepturĭ, taxe, imposite saŭ patente, sub orĭ-ce denumire ar fi, altele, nicĭ maĭ ridicate, de cât acelea carĭ se vor percepe de la naţionalĭ; privilegiile, imunităţile şi alte favorurĭ de carĭ s'ar folosi, în materie de comerciŭ şi de industrie, supuşiĭ uneia dintre Părţile contractante, vor fi comune supuşilor celeĭ-l-alte Părţĭ.

Disposiţiunile precedente nu sunt aplicabile farmaciştilor, curtierilor de comerciŭ şi agenţilor de schimb, colportorilor şi celor-l-alte persóne carĭ profeséză uă industrie ambulantă; aceştĭ industrialĭ se vor bucura de acelaşĭ tratament ca şi supuşiĭ Statuluĭ celuĭ maĭ favorisat carĭ exercitéză aceeaşĭ profesiune.

ARTICOLUL II

In ceea-ce privesce dreptul de a dobândi, de a poseda saŭ de a înstrăina orĭ-ce fel de proprietate mobiliară saŭ imobiliară, Germaniĭ în România şi Româniĭ în Germania se vor folosi de drepturile supuşilor Statuluĭ celuĭ maĭ favorisat, fără să fie îndatoraţĭ la taxe, imposite saŭ sarcinĭ, sub orĭ-ce denumire ar fi, altele saŭ maĭ ridicate de cât acelea carĭ sunt saŭ vor fi stabilite asupra naţionalilor.

Eĭ vor putea, de asemenea, să exporteze liber produsul vîndĕreĭ proprietăţeĭ lor şi al bunurilor lor în genere, fără să fie obligaţĭ să plătéscă drepturĭ altele saŭ maĭ ridicate de cât acelea pe carĭ naţionaliĭ le-ar plăti în aceeaşĭ împrejurare.

ARTICLE III

Les négociants, fabricants et autres industriels qui prouvent, par l'exhibition d'une carte de légitimation industrielle délivrée par les autorités de leur Pays, que dans l'Etat où ils ont leur domicile, ils sont autorisés à exercer leur commerce ou industrie et qu'ils acquittent les taxes et impôts légaux, auront le droit personnellement, ou par des voyageurs à leur service, de faire des achats dans les territoires de l'autre Partie contractante, chez des négociants ou dans les locaux de vente publics ou chez les personnes qui produisent ces marchandises. Ils pourront aussi prendre des commandes; même sur échantillons, chez les négociants ou autres personnes dans l'exploitation industrielle desquels les marchandises du genre offert trouvent leur emploi. Ni dans un cas ni dans l'autre, ils ne seront astreints à acquitter pour cela une taxe spéciale.

Les industriels (voyageurs de commerce) munis d'une carte de légitimation industrielle ont le droit d'avoir avec eux des échantillons mais non des marchandises.

Les cartes de légitimation industrielle devront être établies conformément au modèle de l'annexe A.

Les Parties contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation, ainsi que des dispositions auxquelles les voyageurs doivent se conformer dans l'exercice de leur commerce.

Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables aux industries ambulantes, non plus qu'au colportage et à la recherche des commandes chez des personnes n'exerçant ni commerce ni industrie.

Les objets passibles d'un droit de douane qui seront importés comme échantillons par les voyageurs de commerce seront, de part et d'autre, admis en franchise de droits d'entrée et de sortie, à la condition que ces objets, sans avoir été vendus, soient réexportés dans un délai fixé à l'avance, et que l'identité des objets importés et réexportés ne soit pas douteuse.

La réexportation des échantillons devra être garantie dans les deux pays à l'entrée, soit par le dépôt du montant des droits de douane respectifs, soit par cautionnement.

Les ressortissants de l'une des Parties contractantes se rendant aux foires ou marchés sur les territoires de l'autre, à l'effet d'y exercer leur commerce ou d'y débiter leurs produits, seront réciproquement traités comme les nationaux et ne seront pas soumis à des taxes plus élevées que celles perçues de ces derniers.

ARTICLE IV

Les ressortissants de chacune des deux Parties contractantes seront exempts sur le territoire de l'autre, de tout service militaire et de toute prestation militaire, ainsi que de toutes réquisitions extraordinaires qui seraient établies par suite de circonstances exceptionnelles.

Sont toutefois exceptées les charges qui sont attachées à la possession à titre quelconque d'un bien-fonds, ainsi que les prestations et les réquisitions militaires

ARTICOLUL III

Neguţătorii, fabricanţii şi alţi industriali, carĭ probéză, prin arătarea uneĭ cărţĭ de legitimaţie industrială liberată de către autorităţile Ţĕreĭ lor, că în Statul în care îşĭ aŭ domiciliul, sunt autorisaţi a exercita comerciul saŭ industria lor şi că achită taxele şi impositele legale, vor avea dreptul, eĭ în persónă saŭ prin călĕtorĭ în serviciul lor, să facă cumpĕrăturĭ pe teritoriile celeĭ-l-alte Părţĭ contractante, de la neguţătorĭ saŭ în localurile de vîndĕrĭ publice saŭ de la persónele carĭ produc acele mărfurĭ. Eĭ vor putea asemenea să ia comande, chiar dupe mostre, de la neguţătoriĭ saŭ alte persóne în a cărora exploatare industrială mărfurile de felul celor oferite îşĭ aŭ întrebuinţarea. Nicĭ într'un cas nicĭ într'altul, eĭ nu vor fi îndatoraţĭ să achite pentru acésta o taxă specială.

Industrialiĭ (călĕtoriĭ de comerciŭ) prevĕḑuţĭ cu o cartă de legitimaţie industrială aŭ dreptul să aĭbă cu dênşiĭ mostre iar nu mărfurĭ.

Cărţile de legitimaţie industrială vor trebui stabilite conform cu modelul din anexa A.

Părţile contractante îşĭ vor face reciproc cunoscute autorităţile însărcinate cu liberarea cărţilor de legitimaţie, precum şi disposiţiunile cărora călĕtoriĭ trebue să se conformeze în exerciţiul comerciuluĭ lor.

Disposiţiile de maĭ sus nu sunt aplicabile industriilor ambulante, nicĭ colportagiuluĭ şi luăreĭ de comande de la persóne carĭ nu exercitéză nicĭ comerciŭ nicĭ industrie.

Obiectele supuse la un drept de vamă, carĭ vor fi importate ca mostre de către călĕtoriĭ de comerciŭ vor fi, de o parte şi de alta, admise în scutire de drepturĭ de intrare şi de eşire, cu condiţie ca aceste obiecte, dacă n'aŭ fost vîndute, să fie reexportate într'un termen fixat de maĭ înainte, şi ca identitatea obiectelor importate şi reexportate să nu fie înduoiósă.

Reexportarea mostrelor va trebui garantată în cele duoĕ ţĕrĭ la intrare, fie prin depunerea sumeĭ drepturilor de vamă respective, fie prin cauţiune.

Supuşiĭ uneia dintre Părţile contractante carĭ merg pe teritoriile celeĭ-alte Părţĭ, spre a'şĭ exercita comerciul lor saŭ spre a'şĭ vinde produsele lor la bâlciurĭ saŭ la têrgurĭ, vor fi reciproc trataţĭ ca şi naţionaliĭ şi nu vor fi supuşĭ la taxe maĭ ridicate de cât acelea ce se percep de la aceştia.

ARTICOLUL IV

Supuşiĭ fie-căreia din cele două Părţĭ contractante vor fi scutiţĭ pe teritoriul celeĭ-l-alte de orĭ-ce serviciŭ militar şi de orĭ-ce prestaţiune militară, precum şi de orĭ-ce rechisiţiunĭ extraordinare carĭ ar fi stabilite în urma unor împrejurărĭ excepţionale.

Se exceptéză, totuşĭ, sarcinile carĭ sunt legate cu posesiunea, sub orĭ-ce titlu ar fi, a unuĭ imobil, precum şi prestaţiunile şi rechisiţiunile militare la carĭ toţĭ naţionaliĭ

auxquelles tous les nationaux peuvent être appelés à se soumettre comme propriétaires, fermiers ou locataires d'immeubles.

Ils seront dispensés également de toute fonction officielle obligatoire, judiciaire, administrative ou municipale quelconque.

ARTICLE V

Les Parties contractantes s'engagent à n'entraver nullement le commerce réciproque des deux Pays par des prohibitions à l'importation, à l'exportation ou au transit qui ne soient appliquées en même temps à toutes les autres nations, ou du moins à toutes celles qui se trouveraient dans les mêmes circonstances.

Toutefois, dans des circonstances exceptionnelles, l'importation, l'exportation et le transit des provisions de guerre pourront être défendus sans égard à la disposition précédente.

ARTICLE VI

Quant au montant, à la garantie et à la perception des droits d'importation et d'exportation ainsi que par rapport au transit, à la réexportation, à l'entreposage, aux droits locaux et aux formalités douanières, chacune des deux Parties contractantes s'engage à faire profiter l'autre de toute faveur, de tout privilège ou abaissement dans les tarifs, à l'importation ou à l'exportation des produits du sol et de l'industrie des deux Pays, que l'une d'elles pourrait avoir accordé à une tierce Puissance. Aussi toute faveur ou immunité concédée plus tard à une tierce Puissance, sera étendue immédiatement sans condition et par ce fait même aux produits du sol et de l'industrie de l'autre Partie contractante.

Les dispositions qui précèdent ne s'appliquent point :

1) aux faveurs actuellement accordées ou qui pourraient être accordées ultérieurement à d'autres Etats limitrophes pour faciliter le trafic local d'une zone frontière s'étendant jusqu'à dix kilomètres de largeur, et

2) aux obligations imposées à l'une des deux Parties contractantes par les engagements d'une union douanière déjà contractée ou qui pourrait l'être à l'avenir.

ARTICLE VII

Les produits du sol et de l'industrie de la Roumanie qui seront importés en Allemagne et les produits du sol et de l'industrie de l'Allemagne qui seront importés en Roumanie, destinés soit à la consommation, soit à l'entreposage, soit à la réexportation ou au transit, seront soumis au même traitement et ne seront passibles de droits ni plus élevés ni autres que les produits de la nation la plus favorisée sous ces rapports.

D'ailleurs les produits du sol et de l'industrie de la Roumanie, énumérés dans l'annexe B, jointe au présent traité, à leur importation en Allemagne et les produits du sol et de l'industrie de l'Allemagne, énumérés dans l'annexe C, jointe au présent

pot fi chiemaţĭ a se supune ca proprietarĭ, arendaşĭ saŭ chiriaşĭ de imobile.

Eĭ vor fi scutiţĭ asemenea de orĭ-ce funcţiune oficială obligatorie, fie judecătoréscă, fie administrativă, fie municipală.

ARTICOLUL V

Părţile contractante se légă a nu împedica nicĭ de cum comerciul reciproc al celor duoĕ Ţĕrĭ prin prohibiţiunĭ la import, la export saŭ la transit carĭ să nu fie aplicate în acelaşĭ timp tutulor celor-alte naţiunĭ, saŭ cel puţin tutulor acelora carĭ s'ar afla în aceleaşĭ împregĭurărĭ.

Totuşĭ, în împrejurărĭ excepţionale, importul, exportul şi transitul provisiunilor de resbel vor putea să fie oprite, fără a se ţine sémă de disposiţiunea precedentă.

ARTICOLUL VI

In ceea-ce privesce suma, garanţia şi perceperea drepturilor de import şi de export precum şi în ceea-ce privesce transitul, reexportarea, intrepositarea, drepturile locale şi formalităţile vamale, fie-care dintre cele duoĕ Părţĭ contractante se obligă a face pe cea-l-altă să profite la importarea saŭ la exportarea produselor pămêntuluĭ saŭ ale industrieĭ celor duoĕ Ţĕrĭ, de orĭ-ce favóre, de orĭ-ce privilegiŭ saŭ scădere de tarife, pe carĭ una dintr'ênsele le-ar fi acordat uneĭ a treia Puterĭ. De asemenea orĭ-ce favóre saŭ imunitate concedată maĭ târḑiŭ uneĭ a treia Puterĭ, va fi întinsă imediat, fără condiţie şi prin acésta însăşĭ, la produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ celeĭ-alte Părţĭ contractante.

Disposiţiunile ce precedă nu se aplică:

1) Favorurilor acordate astăḑĭ saŭ carĭ ar putea să fie acordate maĭ târḑiŭ altor State mărginaşe pentru a înlesni traficul local al uneĭ zone de fruntarie de o întindere până la 10 kilometri în lăţime, şi

2) Obligaţiunilor impuse uneia din cele duoĕ Părţĭ contractante prin îndatoririle resultând dintr'o uniune vamală contractată de maĭ nainte saŭ care ar putea să fie contractată în viitor.

ARTICOLUL VII

Produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Românieĭ, carĭ vor fi importate în Germania, şi produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Germanieĭ, carĭ vor fi importate în România, destinate fie pentru consumaţiune, fie pentru intrepositare, fie pentru reexportare saŭ pentru transit, vor fi supuse la acelaşĭ tratament şi nu vor fi impuse la drepturĭ, nicĭ maĭ marĭ nicĭ altele, de cât produsele naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate în aceste privinţe.

De altmintrelea, produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Românieĭ enumĕrate în anexa B, alăturată la presentul tractat, la importaţia lor în Germania, şi produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Germanieĭ enumĕrate în anexa C, alăturată la pre-

traité, à leur importation en Roumanie, ne seront assujettis à des droits d'entrée autres, ni plus élevés que ceux consolidés par les dites annexes.

ARTICLE VIII

A l'exportation vers la Roumanie il ne sera perçu en Allemagne, et à l'exportation vers l'Allemagne il ne sera perçu en Roumanie, d'autres ni de plus hauts droits de sortie qu'à l'exportation des mêmes objets vers le pays le plus favorisé à cet égard. De même, toute autre faveur accordée par l'une des Parties contractantes à une tierce Puissance à l'égard de l'exportation sera immédiatement et sans condition étendue à l'autre.

ARTICLE IX

Les marchandises de toute nature venant de l'un des deux territoires ou y allant, seront réciproquement exemptes dans l'autre de tout droit de transit, soit qu'elles transitent directement, soit que, pendant le transit, elles doivent être déchargées, déposées et rechargées.

ARTICLE X

Des certificats d'origine pourront être exigés par chacune des Parties contractantes pour le cas où elle aurait établi des droits différentiels d'après l'origine des marchandises.

ARTICLE XI

Seront admis et exportés de part et d'autre en franchise de tout droit les objets suivants, à la condition que l'identité des objets exportés et réimportés soit hors de doute :

a) toutes les marchandises (à l'exception des aliments) qui, sortant du commerce libre du territoire d'une des deux Parties contractantes, seront expédiées aux foires et marchés sur le territoire de l'autre, ou qui, sans cette destination, seront transportées sur le territoire de l'autre Partie contractante pour y être déposées dans les entrepôts ou magasins de douane, à condition que toutes ces marchandises soient réexportées dans un délai arrêté à l'avance ;

b) les objets destinés à être réparés, pourvu que leur nature essentielle et leur dénomination commerciale restent les mêmes et sans que des parties neuves essentielles soumises à un droit d'entrée y soient ajoutées;

c) les futailles vides, les sacs d'emballage, etc., qui sont importés du territoire de l'une des Parties contractantes pour être réexportés remplis d'huiles, de blés et d'autres produits du même genre achetés dans le territoire de l'autre ou qui sont réimportés après avoir été exportés remplis.

sentul tractat, la importaţia lor în România, nu vor fi supuse la drepturĭ de intrare altele, nicĭ maĭ ridicate de cât acelea consolidate prin ḑisele anexe.

ARTICOLUL VIII

La exportaţia pentru România nu se va percepe în Germania, şi la exportaţia pentru Germania nu se va percepe în România, drepturĭ de eşire altele nicĭ maĭ marĭ de cât la exportaţia aceloraşĭ obiecte pentru ţéra cea maĭ favorisată în acéstă privinţă. De asemenea, orĭ-ce altă favóre acordată de către una din Părţile contractante uneĭ a treia Puterĭ în privinţa exportaţieĭ, va fi imediat şi fără condiţiune întinsă la cea-l-altă.

ARTICOLUL IX

Mărfurile de orĭ-ce natură ce vin din unul dintre cele duoĕ teritoriĭ saŭ carĭ merg acolo, vor fi reciproc scutite în cel-alt de orĭ-ce drept de transit, fie că ele transitéză direct, fie că în cursul transituluĭ ele trebuiesc să fie descărcate, depositate şi reîncărcate.

ARTICOLUL X

Certificate de origină se vor putea cere de către fie-care dintre Părţile contractante în casul când dênsa ar fi stabilit drepturĭ diferenţiale după origina mărfurilor.

ARTICOLUL XI

Vor fi admise şi exportate, de o parte şi de alta, cu scutire de orĭ-ce drept, obiectele următóre, cu condiţiune ca identitatea obiectelor exportate şi reimportate să nu fie înduoiósă:

a) Tóte mărfurile (afară de alimente) carĭ, eşind din comerciul liber de pe teritoriul uneia dintre cele două Părţĭ contractante, vor fi expediate la bâlciurĭ şi têrgurĭ pe teritoriul celeĭ-alte, saŭ carĭ, şi fără acéstă destinaţiune, vor fi transportate pe teritoriul celeĭ-l-alte Părţĭ contractante spre a fi depuse acolo în intrepositele saŭ magasinele vamale, cu condiţiune ca tóte aceste mărfurĭ să fie reexportate într'un termen hotărît de maĭ înainte;

b) Obiectele destinate a fi reparate, cu condiţiune ca natura lor esenţială şi denumirea lor comercială să rĕmână aceleaşĭ şi fără ca părţĭ nouĭ esenţiale, supuse la un drept de intrare, să li se fi adăogat;

c) Butóiele góle, saciĭ pentru ambalagiŭ, etc., ce se importéză din teritoriul uneia dintre Părţile contractante spre a fi reexportaţĭ plinĭ cu uleiurĭ, grâne şi alte produse de acelaşĭ fel cumpĕrate de pe teritoriul celeĭ-l-alte saŭ carĭ se reimportéză după ce aŭ fost exportaţĭ plinĭ.

ARTICLE XII

Si, sur le territoire de l'une des deux Parties contractantes, dans le pays entier ou dans une circonscription restreinte, un droit interne est prélevé, soit pour le compte de l'Etat, soit pour celui d'une commune ou d'une corporation, sur la production, la fabrication ou la consommation d'un article, le même article, qui serait introduit du territoire de l'autre Partie contractante, ne pourra, dans ce pays ou dans cette circonscription, être grevé que d'un droit égal, et non d'un droit plus élevé ni plus onéreux.

Il ne pourra être prélevé de taxes quelconques dans le cas où les articles de même nature ne sont pas produits ou fabriqués dans ce pays ou dans cette circonscription, ou tout en y étant produits ou fabriqués, n'y sont pas frappés des mêmes taxes.

Cependant, par exception, il pourra être prélevé, dans les villes ou autres circonscriptions restreintes, des droits d'accise sur la consommation des boissons et comestibles, des fourrages, des matières combustibles, même devant servir à l'éclairage, des savons, ainsi que des matériaux de construction (à l'exception des poutres, colonnes, tuyaux, plaques et autres pièces semblables en fer ou en fonte), même quand ces articles ne seraient pas produits ou fabriqués dans le rayon où le droit d'accise est perçu, pourvu toujours que les catégories d'articles susmentionnés de production ou de fabrication indigène soient, à leur mise en consommation ou à leur introduction dans le rayon d'accise, frappés des mêmes droits d'accise que les produits étrangers.

Les produits du sol et de l'industrie de l'un des Pays importés dans le territoire de l'autre et destinés à l'entreposage ou au transit, ne seront soumis à aucun droit interne.

ARTICLE XIII

Les navires allemands et leurs cargaisons seront traités en Roumanie et les navires roumains et leurs cargaisons seront traités en Allemagne absolument sur le pied des navires nationaux et de leurs cargaisons quel que soit le point de départ des navires ou leur destination, et quelle que soit l'origine des cargaisons et leur destination.

Tout privilège et toute franchise accordé à cet égard à une tierce Puissance par une des Parties contractantes sera accordé à l'instant même, et sans condition, à l'autre.

Toutefois il est fait exception aux dispositions précédentes en ce qui concerne les avantages particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou dans l'autre pays.

ARTICLE XIV

La nationalité des bâtiments sera admise, de part et d'autre, d'après les lois et règlements particuliers à chaque Pays, au moyen des titres et patentes délivrés aux capitaines, patrons ou bateliers par les autorités compétentes.

ARTICOLUL XII

Dacă, pe teritoriul uneia dintre cele două Părţi contractante, în ţéra întrégă saŭ într'o circumscripţie restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporaţiunĭ, asupra producţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ articol, acelaşĭ articol, ce s'ar introduce din teritoriul celeĭ-l-alte Părţĭ contractante, nu va putea să fie impus, în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, de cât la un drept egal, iar nu la un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceeaşĭ natură nu sunt produse saŭ fabricate în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, saŭ chiar când fiind produse orĭ fabricate acolo, ele nu sunt lovite cu aceleaşĭ taxe

Cu tóte acestea, prin excepţiune, se va putea percepe, în oraşe saŭ alte circumscripţiunĭ restrînse, drepturĭ de accis asupra consumaţiuneĭ bĕuturilor şi comestibilelor, nutreţurilor, materiilor combustibile, chiar destinate la luminat, a săpunurilor, precum şi a materialelor de construcţiune (afară de grindĭ, colóne, tuburĭ, plăcĭ şi alte asemenea piese de fer saŭ de fontă), chiar când aceste articole nu s'ar produce saŭ nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de accis se percepe, cu condiţiune însă ca categoriile de articole sus menţionate, de producţiune saŭ de fabricaţiune indigenă, la punerea lor în consumaţiune saŭ la introducerea lor în raza de accis, să fie lovite cu aceleaşĭ drepturĭ ca şi produsele străine.

Produsele pământuluĭ şi ale industrieĭ uneia dintre Ţĕrĭ, importate în teritoriul celeĭ-alte şi destinate pentru intrepositare saŭ pentru transit, nu vor fi supuse la nicĭ un drept interior.

ARTICOLUL XIII

Năvile germane şi încărcămintea lor vor fi tratate în România şi năvile române şi încărcămintea lor vor fi tratate în Germania întocmaĭ ca şi năvile naţionale şi ca încărcămintea lor, orĭ-care ar fi punctul de plecare al năvilor saŭ destinaţiunea lor, şi orĭ-care ar fi origina încărcămintelor şi destinaţiunea acestora.

Orĭ-ce privilegiŭ şi orĭ-ce scutire acordate în acéstă privinţă uneĭ a treia Puterĭ de către una din Părţile contractante, va fi acordată de îndată şi fără condiţiune celeĭ-l-alte.

Totuşĭ, se face excepţiune la disposiţiile precedente în ceea-ce concernă avantagiile particulare al cărora obiect sunt saŭ vor fi produsele pescuireĭ naţionale în una saŭ în cea-l-altă ţéră.

ARTICOLUL XIV

Naţionalitatea năvilor va fi admisă, de o parte şi de alta, dupe legile şi regulamentele particulare ale fie-căreĭ Ţĕrĭ, prin mijlocirea titlurilor şi patentelor liberate căpitanilor, patronilor saŭ corăbierilor de către autorităţile competente.

ARTICLE XV

Les navires allemands entrant dans un port de Roumanie et réciproquement les navires roumains entrant dans un port d'Allemagne qui n'y viendraient que compléter leur chargement ou décharger une partie de leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et règlements des Pays respectifs, conserver à leur bord la partie de leur cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même Pays, soit d'un autre, et la réexporter sans être astreints à payer, pour cette dernière partie de leur cargaison, aucun droit sauf ceux de surveillance, lesquels d'ailleurs ne pourront être perçus qu'au taux fixé pour la navigation nationale.

ARTICLE XVI

Seront complétement affranchis des droits de tonnage et d'expédition dans les ports de chacun des deux Pays:

1) les navires qui, entrés sur lest de quelque lieu que ce soit, en repartiront sur lest;

2) les navires qui, passant d'un port de l'un des deux Pays dans un ou plusieurs ports du même Pays, justifieront avoir acquitté déjà ces droits dans un autre port du même Pays;

3) les navires qui, entrés avec un chargement dans un port, soit volontairement, soit en relâche forcée, en sortiront sans avoir fait aucune opération de commerce.

En cas de relâche forcée, ne seront pas considérés comme opérations de commerce: le débarquement et le rechargement des marchandises pour la réparation du navire, le transbordement sur un autre navire en cas d'innavigabilité du premier, les dépenses nécessaires au ravitaillement des équipages et la vente des marchandises avariées, lorsque l'administration des douanes en aura donné l'autorisation.

ARTICLE XVII

En cas d'échouement ou de naufrage d'un navire de l'une des Parties contractantes sur les côtes de l'autre, ce navire y jouira, tant pour le bâtiment que pour la cargaison, des faveurs et immunités que la législation de chacun des Pays respectifs accorde à ses propres navires en pareille circonstance. Il sera prêté toute aide et assistance au capitaine et à l'équipage, tant pour leurs personnes que pour le navire et sa cargaison. Les opérations relatives au sauvetage auront lieu conformément aux lois du Pays. Toutefois les consuls ou agents consulaires respectifs seront admis à surveiller les opérations relatives à la réparation ou au ravitaillement, ou à la vente, s'il y a lieu, des navires échoués ou naufragés à la côte. Tout ce qui aura été sauvé du navire et de la cargaison, ou le produit de ces objets, s'ils ont été vendus, sera restitué aux propriétaires ou à leurs ayants-cause, et il ne sera payé de frais de sauvetage plus forts que ceux auxquels les nationaux seraient assujettis en pareils cas.

Les Parties contractantes conviennent, en outre, que les marchandises sauvées ne seront sujettes au paiement d'aucun droit de douane, à moins qu'on ne les destine à la consommation intérieure.

ARTICOLUL XV

Năvile germane intrând într'un port al Românieĭ şi, reciproc, năvile române intrând într'un port al Germanieĭ, carĭ nu vin de cât ca să 'şĭ completeze încărcămêntul saŭ să descarce o parte din încărcămêntul lor, vor putea, conformându-se totuşĭ legilor şi regulamentelor Ţĕrilor respective, să conserve pe bordul lor partea din încărcămênt care ar fi destinată unuĭ alt port, fie al aceleiaşĭ Ţĕrĭ, fie al alteia, şi să o reexporteze fără să fie ţinute a plăti pentru acéstă din urmă parte a încărcămêntuluĭ lor nicĭ un drept, afară de acelea de supraveghiare, carĭ de altmintrelea nu se vór putea percepe de cât după taxa fixată pentru navigaţiunea naţională.

ARTICOLUL XVI

Vor fi cu totul scutite de drepturile de tonagiŭ şi de expediţie în porturile fie-căreia dintre cele duoĕ Ţĕrĭ:

1) Năvile carĭ, intrate cu savură din orĭ-ce loc ar fi, vor pleca din acele porturĭ tot cu savură;

2) Năvile carĭ, trecênd dintr'un port al uneia dintre cele duoĕ Ţĕrĭ într'unul saŭ maĭ multe porturĭ ale aceleiaşĭ Ţĕrĭ, vor proba că aŭ achitat aceste drepturĭ într'un alt port al aceleiaşĭ Ţĕrĭ;

3) Năvile carĭ, intrate cu un încărcămênt într'un port, fie de voie, fie prin oprire silită, vor eşi dintr'ênsul fără să fi făcut verĭ-o operaţiune de comerciŭ.

In cas de oprire silită, nu se vor considera ca operaţiunĭ de comerciŭ: descărcarea şi reîncărcarea mărfurilor pentru reparaţiunea naveĭ, transbordarea pe o altă navă în cas de neputinţă pentru cea d'ântêiŭ de a naviga, cheltuelile necesare pentru alimentarea echipagelor şi vîndarea mărfurilor avariate, când administraţia vămilor va fi dat autorisarea.

ARTICOLUL XVII

In cas de înămolire saŭ de naufragiŭ a uneĭ năvĭ a uneia dintre Părţile contractante pe cóstele celeĭ-l-alte, acéstă navă se va folosi acolo, atât pentru vas cât şi pentru încărcămênt, de favorurile şi imunităţile pe carĭ legislaţiunea fie-căreia dintre Ţĕrile respective le acordă propriilor sale năvĭ în asemenea împrejurare. Se va da tot ajutorul şi asistenţa căpitanuluĭ şi echipagiuluĭ, atât pentru persónele lor cât şi pentru navă şi încărcămêntul eĭ. Operaţiunile privitóre la scăpare se vor face conform legilor Ţĕreĭ. Totuşĭ consuliĭ saŭ agenţiĭ consularĭ respectivĭ vor fi admişĭ să supravegheze operaţiunile relative la repararea saŭ la aprovisionarea cu de ale mâncăreĭ, saŭ la vîndarea, dacă va fi trebuinţă, a năvilor înămolite saŭ naufragiate pe cóstă. Tot ce se va fi scăpat din navă şi din încărcămênt, saŭ produsul acestor obiecte, dacă aŭ fost vîndute, va fi restituit proprietarilor saŭ representanţilor lor, şi nu se va plăti cheltuelĭ de scăpare maĭ marĭ de cât acelea la carĭ naţionaliĭ ar fi supuşĭ în asemenea casurĭ.

Părţile contractante se învoesc, deosebit de acésta, ca mărfurile scăpate să nu fie supuse la plata nicĭ unuĭ drept de vamă, afară numaĭ dacă ele nu sunt destinate pentru consumaţia interióră.

ARTICLE XVIII

Les navires et marchandises allemands en Roumanie et les navires et marchandises roumains en Allemagne jouiront, quant aux taxes et à tous les autres droits similaires perçus à titre rémunératoire dans les ports, bassins, docks, rades et havres des Pays contractants, et sous tous les autres rapports, du même traitement que les navires et marchandises nationaux et ceux appartenant à la nation la plus favorisée.

ARTICLE XIX

Le présent traité s'étend aussi aux pays ou territoires unis, actuellement ou à l'avenir, par une union douanière à l'une des Parties contractantes.

ARTICLE XX

Le présent traité entrera en vigueur le 1er Janvier 1894 et restera exécutoire jusqu'au 31 Décembre 1903.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant l'échéance de ce dernier terme, son intention de faire cesser les effets du traité, celui-ci continuera à être obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Les deux Parties contractantes se réservent le droit d'introduire plus tard et d'un commun accord dans ce traité des modifications qui seraient jugées conformes à son esprit et à ses principes et dont l'opportunité serait démontrée par l'expérience.

ARTICLE XXI

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Berlin aussitôt que possible.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et y ont apposé le sceau de leurs armes.

Fait à Berlin en double exemplaire le 21 Octobre 1893.

GR. J. GHIKA. Bon de MARSCHALL.

(L. S.) (L. S.)

ARTICOLUL XVIII

Năvile şi mărfurile germane în România şi năvile şi mărfurile române în Germania se vor folosi, în privinţa taxelor şi a celor-l-alte drepturĭ similare percepute cu titlu remuneratoriŭ în porturile, basinurile, dockurile, radele şi limanurile Ţĕrilor contractante, şi sub tóte cele-l-alte raporturĭ, de acelaşĭ tratament ca şi năvile şi mărfurile naţionale şi acele aparţinênd naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

ARTICOLUL XIX

Presentul tractat se întinde şi la ţĕrile saŭ teritoriile unite, acum saŭ în viitor, printr'o uniune vamală, cu una dintre Părţile contractante.

ARTICOLUL XX

Presentul tractat va intra în vigóre la 1-iŭ Ianuarie 1894 şi va rĕmâne executoriŭ până la 31 Decembre 1903.

In casul când nicĭ una dintre Părţile contractante nu ar fi notificat cu duoĕ-spre-ḑece lunĭ înainte de scadenţa acestuĭ din urmă termen, intenţiunea sa de a face să înceteze efectele tractatuluĭ, acesta va continua să fie obligatoriŭ până la expirarea unuĭ an din ḑiua în care una saŭ cea-l-altă dintre Părţile contractante îl va fi denunţat.

Cele duoĕ Părţĭ contractante îşĭ reservéză dreptul de a introduce maĭ târḑiŭ şi prin comună învoială în acest tractat modificărĭ ce s'ar crede conforme cu spiritul şi cu principiile sale şi a căror oportunitate ar fi demonstrată de experienţă.

ARTICOLUL XXI

Presentul tractat va fi ratificat şi ratificările vor fi schimbate la Berlin cât maĭ curênd cu putinţă.

Drept credinţă Plenipotenţiariĭ respectivĭ 'l-aŭ semnat şi aŭ pus pe dênsul sigiliul armelor lor.

Făcut la Berlin, în înduoit exemplar, în 21 Octombre 1893.

GR. I. GHIKA.
(L. S.)

B^ON de MARSCHALL.
(L. S)

(Urmédă anexele).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, discuţiunea generală asupra proiectului de convenţiune este deschisă.

D. Dimitrie Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-lor senatorĭ, în patru ḑile, duoĕ în Cameră, şi duoĕ în Senat, se vor vota duoĕ legĭ importante: modificarea legeĭ tarifuluĭ vamal şi convenţiunea cu Germania; ambele aceste legĭ destinate a avea o mare influinţă asupra desvoltăreĭ economice a ţĕreĭ.

Repet ceea ce am ḑis cu ocaziunea modificăreĭ tarifuluĭ vamal: ar fi fost de dorit, ca ambele aceste legĭ să se voteze dupe o discuţiune largă, amĕnunţită, matură; dupe o discuţiune, în care toţĭ bărbaţiĭ carĭ se ocup de afacerile ţĕreĭ să 'şĭ pótă ḑice cuvêntul lor. Asemenea legĭ nu se pot vota de cât la lumina uneĭ cercetărĭ şi discuţiunĭ profunde şi libere. Mulţĭ dintre noĭ de abia aŭ putut să dea o aruncătură de ochiŭ asupra acestor legĭ. Alţiĭ nu aŭ putut ajunge a 'şĭ spune părerea lor. Voiŭ aminti pe D. Aurelian, unul din ceĭ maĭ competinţĭ în acéstă materie, care a cerut erĭ cuvêntul, şi căruia nu i s'a acordat câte-va momente ca să 'şĭ spună părerea sa. Discuţiunea s'a închis fără vreme, şi ast-fel modificările tarifuluĭ vamal s'aŭ votat în întunerec şi de silă.

S'a votat şi în 1875 convenţiunea comercială cu Austro-Ungaria, tot cu óre care grabă; dar s'a lăsat discuţiuneĭ ceva maĭ mult timp, căcĭ ea a ţinut patru ḑile întregĭ în Parlament. Astăḑĭ acest interval s'a înjumĕtăţit, cu tóte că experienţa ne a dovedit că nu am avut prea mult a ne lăuda de graba cu care s'a votat în 1875 convenţiunea. Nu facem bine de urmăm exemplul dat atuncĭ, şi de 'l maĭ exagerăm, scurtăm încă maĭ mult discuţiunea.

La 1875 s'aŭ invocat umbrele marilor domnĭ, şi la adăpostul acelor umbre a devenit convenţiunea lege.

Acésta se întêmpla, în adevĕr, înaintea proclamăreĭ independenţeĭ nóstre. Pe atuncĭ lucrul tot maĭ era de înţeles, că acele invocărĭ să fi atras maĭ iute votarea legilor, căcĭ independenţa era încă o dorinţă şi nu devenise un fapt îndeplinit. Astăḑĭ însă nu maĭ staŭ lucrurile ast-fel: suntem independinţĭ de un deceniŭ şi jumĕtate.

Atuncĭ era o scuză, şi scuza aceea o exprima onoratul ministru al domeniilor actual prin următórele cuvinte: »Suntem în ajunul de a sĕvêrşi actul cel maĭ important care s'a făcut la noĭ de la Unire şi de la fundarea Dinastieĭ. Suntem în ajun de a sĕvêrşi neatârnarea nóstră economică«.

Toţĭ miniştriĭ carĭ aŭ vorbit atuncĭ, afară de unul despre care voiŭ aminti maĭ târḑiŭ, aŭ invocat geniurile naţiuneĭ şi cu geniurile timpurilor glorióse din trecut s'aŭ acoperit relele ce conţinea acea convenţiune.

Dar cu tóte acestea s'aŭ ridicat bărbaţĭ însemnaţĭ, dintre ceĭ maĭ însemnaţĭ de pe la 1875 şi aŭ căutat să lumineze conţinutul aceleĭ convenţiunĭ şi să lumineze consciinţa mandatarilor ţĕreĭ, ca să nu o voteze.

D'ântêiŭ a cuvêntat Manolache Kostake. El a ḑis: »Se spune tare şi cu cuvinte pompóse, că dupe 300 anĭ abia acum facem acte de autonomie. Apoĭ act de autonomie facem noĭ, când lăsăm să intervină o putere străină într'o materie care e supusă legislaţiuneĭ ţĕreĭ? ...Voiţĭ astăḑĭ să ne introduceţĭ o legislaţiune care nu este a ţĕreĭ, ci impusă prin tratate. ...Nicĭ o dată nu 'mĭ a trecut prin gând ca acéstă soluţiune să ne vină prin o putere străină«.

Era vorba de pe atuncĭ tot de cestiunea taxelor interne comunale, despre carĭ este vorba şi astăḑĭ. Atuncĭ, ca şi acum, acéstă cestiune era judecată în acelaşĭ mod de bărbaţiĭ de încredere aĭ naţiuneĭ.

Tot atuncĭ a vorbit şi Mihail Kogălniceanu care a ḑis următórele cuvinte vrednice de a fi astăḑĭ reamintite:

»...Deja în secţiune am cerut ca acéstă convenţiune, care a căḑut între noĭ ca o bombă, acum la finele sesiuneĭ, să se amâne până la sesiunea ordinară de tómnă.... S'a subscris la 10 (22) Iunie şi astăḑĭ în 27 Iunie, va să ḑică dupe 17 ḑile, acéstă convenţiune de abia sosită de la Viena, ni se cere ca să o şi votăm! Dar în 17 ḑile nimenĭ în ţéră nu a putut nicĭ să o vadă măcar. Comercianţiĭ şi industriaşiĭ noştri nu o cunosc, şi chiar Corpurile legiuitóre, Camera şi Senatul, aŭ avut de abia timpul de a o citi în grabă«.

Şi urméză maĭ departe în cestiunea uneĭ călcărĭ de lege de atuncĭ ca şi de acum: »....Iată ce ḑice art. 21 al legeĭ camerilor de comerciŭ — Ele sunt maĭ cu sémă consultate de guvern asupra schimbărilor proiectate în legislaţiunea comercială, asupra tarifelor vămilor, etc.—Dacă onoratul minister va binevoi să 'mĭ spună, că pe lângă proiectul de lege al guvernuluĭ sunt date şi avizurile camerilor de comerciŭ, şi dacă aceste avizurĭ sunt în favórea aceste convenţiunĭ, atuncĭ trec peste tóte convicţiunile mele... Tristă sórtă ar fi pentru acéstă ţéră, dacă în naţiunea nóstră nu s'ar găsi ómenĭ în stare să se rostéscă măcar în privinţa intereselor lor materiale, adică unde dóre pe fie-care maĭ mult«...

Şi despre taxele comunale a cuvêntat atuncĭ Kogălniceanu în cuvinte elocinte. El a ḑis: »Îĭ maĭ dăm Austro-Ungarieĭ renunţarea la dreptul nostru de a legifera în materie de maximum a dărilor municipale: nu maĭ avem dreptul să votăm nimic maĭ mult peste maximul taxelor comunale astăḑĭ in fiinţă. Dacă acéstă convenţiune era subscrisă, noĭ alaltă-ierĭ nu putém să votăm sporul cerut de municipalitatea din Bacăŭ spre a'şĭ îndrepta financele sale... Ce devine acea autonomie mare aşa de cântată şi acea suveranitate aşa de trâmbiţată, când printr'o convenţiune încheiată cu o putere străină ne mărginim de a maĭ legifera în materie de dărĭ comunale«.

Kogălniceanu încheia în 1875 ast-fel:

».... Europa nu ne a deslipit de protectoratul politic al Rusieĭ pentru ca să trecem sub protectoratul economic al Austrieĭ. Fiţĭ Românĭ! Urmaţĭ o cale politică românéscă! Aceea de a nu tolera nicĭ o ingerinţă exclusivă, aceea de a nu favoriza pe nimen în mod exclusiv de cât pe sine însuşĭ şi interesele nóstre propriĭ.....Nu sunt din principiŭ în contra uneĭ convenţiunĭ cu monarchia austriacă..... Trecutul ne va servi de lecţiunĭ pentru viitor? O dată acéstă convenţiune, care şi ea este o lege vamală, subscrisă, vom maĭ putea reveni asupră'ĭ, vom maĭ putea-o modifica? Negreşit nu! Vom răbda dar 10 anĭ tóte greşélele eĭ şi sunt multe, sunt şi funeste! *Şi decĭ, dupe 10 anĭ de aplicaţiune a aceste convenţiunĭ nu sciŭ de vom maĭ putea îndrepta tóte relele eĭ consecinţĭ. Eŭ mĕ tem că va fi prea târḑiŭ.*«

Diferinţa dintre 1875 şi 1893 este că atuncĭ bomba a picat la finele sesiuneĭ, şi acum vine la începutul sesiuneĭ.

Maĭ era o diferenţă. Atuncĭ nu eram ţéră independentă: astăḑĭ însĕ in plină independinţă politică votăm o dependinţă economică. Voiŭ arăta maĭ târḑiŭ în ce consistă acéstă dependinţă economică.

Dar nu numaĭ Manolache Kostache şi Kogălniceanu aŭ vorbit în contra convenţieĭ. A ridicat glasul în contra eĭ şi Ion Brătianu.

Imĭ daţĭ voie să amintesc cuvintele luĭ Ion Brătianu cu maĭ mare autoritate de cât le amintea maĭ alaltăerĭ banca ministerială. Când citām *noĭ* cuvintele şi poveţele bărbatuluĭ, care a avut o influenţă atât de decizivă asupra mersuluĭ ţĕreĭ în timp de o jumĕtate de secol, *noĭ* îl citām cu acel respect ce trebue să avem pentru dênsul, pe când dincolo (pe banca ministerială) s'a vorbit de dênsul cu o ironie meşteşugită şi desbrăcată de bun simţ.

Se va citi în ţéră şi se va judeca de naţiune modul cum se tratéză bărbaţiĭ ceĭ marĭ aĭ neamuluĭ nostru de către miniştriĭ actualĭ.

Iată ce ḑicea Ion Brătianu:

»D. Strat a fost consciincios, a avut pudoarea pe care trebue s'o aibă un om de stat, a ḑis că instrumentul este rĕŭ şi a venit să pledeze, cu circumstanţe atenuante în favórea acestuĭ rĕŭ instrument, numaĭ consideraţiunĭ politice.«

Maĭ departe Ion Brătianu ajunge şi el de se lovesce de taxele comunale, precum ne lovim şi noĭ astăḑĭ de dênsele. Guvernul din 1875 ca şi cel de astăḑĭ are logica luĭ sub acelaşĭ conducĕtor, dar şi naţiunea îşĭ are logica eĭ. Brătianu ḑicea atuncĭ:

»Va să ḑică, Austria, avênd în mâna sa oraşele, adică comerciul şi industria, ne lasă noĕ ţarinele ca să le arām şi să producem spre a alimenta comerciul şi industria străină. Dacă veţĭ lua şi veţĭ face socotéla *accizelor*, veţĭ vedea că Austro-Ungaria avea cel maĭ mare interes a le coborî, fiind că accizele o loveaŭ fórte mult şi ast-fel a găsit miḑlocul de a scăpa de ele. Era bine de a intra şi noĭ în dreptul ginţilor, dar nu ḑiceţĭ că Austria a făcut sacrificiĭ, fiind-că ea astăḑĭ plătesce maĭ mult de cât va plăti dupe ce se va face acéstă convenţiune.«

Dar să audă miniştriĭ şi majoritatea lor

um termina 1875 Ion Brătianu discursul sĕŭ :

»Domnii ceĭ marĭ nu se gândeaŭ de cât numaĭ să asigure naționalitatea română. Eĭ sciaŭ că românii, ca să 'șĭ apere naționalitatea lor și să o desvolte, aveaŭ trebuință de ore-carĭ condițiunĭ, pe carĭ căutaŭ a le impune chiar musulmanilor. Atuncĭ, când tóte naționalitățile puteaŭ să facă comerciŭ în téra românéscă, aceĭ musulmanĭ, carĭ înconjuraŭ Viena și făceaŭ să tremure tot Occidentul de eĭ, nu puteaŭ să vină să facă comerciŭ în România de cât în termen hotărît, și să se întórcă la eĭ în țéră. Iată ce aŭ făcut aceĭ domnĭ românĭ. Eĭ sciaŭ și pe câmpul de bătae și pe tĕrâmul tratatelor să apere țéra. Și când națiunea era în pericol, ei sciaŭ să facă chiar sacrificiĭ politice, carĭ însĕ puneaŭ la adăpost națiunea și eraŭ pentru dênsa condițiunĭ de traiŭ și de desvoltare. Acele sacrificiĭ aŭ făcut de ne am păstrat până astăḑĭ ca națiune, avĕnd o existență a nóstră proprie.«

Eŭ cred că mult am putea învĕța cu toțiĭ, dacă ne am reaminti maĭ adesea cele petrecute.

De aceea, dupe ce am amintit sfaturile luĭ Manolache Kostache, ale luĭ Mihail Kogălniceanu și ale luĭ Ión Brătianu; voiŭ aminti, spre vecĭnică memorie declarațiunea amenințătóre a primuluĭ ministru de atuncĭ, declarațiunea D-luĭ Catargiu, declarațiune fórte caracteristică :

»Noĭ dobêndim o convențiune folositóre țĕreĭ....... Iaŭ D-niĭ din opozițiune asupră-le, că dacă se va vota propunerea de amânare, pe carĭ noĭ o considerăm ca o respingere a convențiuneĭ, iaŭ D-lor asupră-le, că mâine nu va trata Turcia pentru noĭ, când Austro-Ungaria va fi ofensată prin ne hotărea acesteĭ convențiunĭ astăḑĭ?... De nu veți vota convențiunea, drepturile nóstre de țéră autonomă sunt în pericol. Și nu sciŭ dacă Austria și cele-alte puterĭ nu vor încheia asemenea tratate cu Pórta pe socotéla nóstră.... Se ḑice că s'a oprit de a se pune taxe comunale peste legea maximuluĭ. Apoĭ este articol anume în convențiune, că tóte legile nóstre se mențin neatinse.«

Sub presiunea acesteĭ amenințărĭ s'a votat în 1875 convențiunea.

Și atuncĭ ca și acum se maĭ ḑicea acelora, carĭ discutaŭ cu seriositate și consciință convențiunea : destule vorbe de la ómenĭ ne pricepuțĭ și ne sciutorĭ! N'am vorbit noĭ ceĭ pricepuțĭ și sciutorĭ! Acésta e restul, căcĭ numaĭ ceĭ de viță și isteți staŭ pe banca ministerială, sciŭ și hotărăsc! Ceĭ-alțĭ trebue să asculte și să voteze.

In acéstă privire voiŭ cita pe un istoric român, bărbat de mare pricepere și de multe cunoscințe, care în adâncĭ bătrânețe a scris o carte, care ar trebui să fie în mânile fie-căruĭ român, pentru că e un adevĕrat vade mecum al trebilor românescĭ.

Istoricul e Gheorghe Barițiu, și cartea e »Istoria Transilvanieĭ«.

Iată ce ḑice G. Barițiu :

»In ceĭ 10 anĭ aĭ sistemeĭ absolutistice și centraliste se guverna și administra de a dreptul din Viena prin guvernatorĭ numițĭ de monarh, nu pe viață ci pe timp nesciut, prin legĭ absolutistice, prin decrete și ordonanțe, carĭ puteaŭ să fie în tot momentul modificate, retrase, anulate, dupe cum ar fi cerut saŭ împregiurările interne ale țĕreĭ, saŭ situațiunea generală a monarhieĭ, orĭ și constelațiunea politică europénă cunoscută de aprópe numaĭ guvernuluĭ central și la prea puține familiĭ din oligarhia superióră feudală saŭ așa numita oligarhie, care în aceĭ 10 anĭ împinsese fórte departe reacțiunea în contra drepturilor politice și civile proclamate în 1848. Ce e drept, *oligarhiĭ nu maĭ denegaŭ popórelor tocmaĭ tóte drepturile omenescĭ ; eĭ însĕ pretindeaŭ cu tărie, că tótă activitatea celor-alte clase de locuitorĭ să stea nemijlocit sub tutoratul lor*, din cauză că, precum susțineaŭ dênșiĭ, *acele clase de locuitorĭ nu ar fi astăḑĭ și nu vor fi nicĭ o dată capabile de a se conduce ele pe sineșĭ*. Pentru ca tênĕrul monarch să nu apuce a cunósce dorințele popórelor, fie fost acelea juste saŭ exagerate, orĭ și absurde, orĭ ce corp legislativ a fost casat, orĭ ce alte adunărĭ închise cu gendarmĭ, presa ferecată în cercurĭ de oțel, încercările de a ajunge la tron cu petițiunĭ de natură politică, amenințate ca crime cu închisóre grea.«

Póte că vor veni timpurile acelea de apoĭ și la noĭ. Pe acea cale suntem îndrumațĭ de oligarhia nóstră și 'mĭ aduc aminte de aceste scrise de Barițiu pentru că,...

D. Gr. Lerescu: Cazanie.

D. D. A. Sturdza: Așa e, cazanie politică și economică. Gândeam că venerabilul meŭ coleg, D. Gr. Lerescu, mĕ va fi ertat din sĕptĕmâna trecută.

In adevĕr, ar trebui, ca cazaniile să fie citite în biserică. De când ațĭ stricat biserica, trebue să audim cazaniile în Senat ; de aceea avețĭ puțină răbdare. Chiar dacă n'ațĭ voi însĕ să avețĭ răbdare, trebue să o avețĭ ca să ascultațĭ cazania, care sunt hotărît să o țin, dupe dreptul meŭ și datoria mea.

Numaĭ așeḑămêntul oligarchic de care vorbea Barițiu nu se prea potrivea nicĭ în Austria ; iar la noĭ nu se potrivesce de loc.

Să vĕ daŭ un exemplu :

Un bărbat al eliteĭ sociale, fórte urcat pe tréptă, ḑicea la 1875 următórele : »Ațĭ vorbit de făină și ațĭ ḑis : vedețĭ făina ungară intră liberă la noĭ și este maĭ eftină de cât a nóstră. Chiar așa să fie unde este rĕul? Vindem grânele scump și mâncăm făină eftină. De ce voițĭ în interesul uneĭ industriĭ nedesvoltate încă, ca aceea a morilor, de ce voițĭ să împedicațĭ întrega populațiune de a găsi un nutriment eftin, când în nicĭ o țéră din lume nu vețĭ vedea că se protege o industrie prin mĕsurĭ ce scumpesc pâinea. In verĭ ce țéră din lume și în tot-d'a-una se fac protecțiunĭ asupra obiectelor de consumațiune, dar nu asupra acelor obiecte de prima necesitate.

»Și ar fi un crud tratat de comerciŭ, care sub cuvênt de a protege morile, vine și impune obiectul cel maĭ necesar, adică pâinea celuĭ sărac.... Și cât pentru morĭ, nu mĕ interesez de sórța lor, din cauză că întreprindĕtoriĭ lor nu 'șĭ aŭ dat ostenéla ca să producă eftin ca ceĭ din străinĕtate. Voesc să producă marfă rea și scumpă, și să fie protegiată. Noĭ acordăm protecțiune numaĭ acolo, unde vedem că, cu tóte ostenelile, concurența nu este posibilă«.

Așa vorbea bărbatul din elita socială la 1875. Practica, adică munca poporuluĭ pe care bărbatul eliteĭ sociale nu o cunoscea, a venit și a rostogolit înțelepciunea luĭ cea înaltă, căcĭ pe când la 1872 făina de grâŭ se importa în țéră pentru o valóre de 5.871.175 și se exporta pentru o valóre de 10.795.456; la 1892 se importa numaĭ pentru o valóre de 1.471 leĭ și se exporta pentru o valóre de 17.313.282 leĭ.

Acestea le amintesc numaĭ, ca să vĕ convingețĭ, că cestiunĭ importante, că cestiunĭ carĭ privesc țéra, e bine să fie liber și amĕnunt și consciincios discutate, ca să nu trécă opiniunĭ ca bunioară aceea despre făina de grâŭ și morile din țéră. Numaĭ fiind bine studiate și lămurite, legile devin bune și mulțumitóre, căcĭ ast-fel ele se amendează, adică se îmbunătățesc, și toțĭ le înțeleg maĭ bine. Maĭ ales o convențiune comercială reclamă totă atențiunea și tot studiul nostru.

Nu e bine să ne luăm dupe ceĭ din elita socială, carĭ ḑiceaŭ în 1875 : »In așteptare, pericolul nu e mare. Nu cunosc un singur exemplu în istorie, care să ne arate că în ḑece anĭ s'ar sdruncina starea economică a uneĭ țĕrĭ așa de profund, în cât să nu maĭ fie miḑloc de îndreptare«.

De asemenea experimente in anima vili ar fi de dorit să fim ferițĭ în viitor.

Cu acéstă ocaziune voiŭ face câte va rectificărĭ la cele ḑise de pe banca ministerială cu ocaziunea discuțiuneĭ din Cameră și Senat a tarifuluĭ vamal și a convențiuneĭ comerciale.

Ântêia rectificare privesce pe ministrul de finance. D. ministru de finance ḑicea maĭ deunăḑĭ că nu este exact ceea ce spunĕm despre recoltele rele din timpul guvernuluĭ liberal, despre recolta abundentă din timpul guvernuluĭ conservator, și cita ca dovadă aniĭ 1882, 1883, 1886 și 1887. Eŭ am aci o însemnare trasă dupe tabelele guvernuluĭ.

Exportul în țéră al materiilor făinóse și a derivatelor lor (categoria III) precum și a fructelor, legumelor și alte produse vegetale (categoria IV) a fost în ceĭ 13 anĭ de la 1880 la 1892, în tone, următorul :

1880..	1.177.000	din totalul export de	1.324.000
1881..	1.414.000	» » »	1.556.000
1882..	1.657.000	» » »	1.809.000
1883..	1.400.000	» » »	1.603.000
1884..	1.127.000	» » »	1.323.000
1885..	1.586.000	» » »	1.797.000
1886..	1.533.000	» » »	1.704.000
1887..	1.688.000	» » »	1.805.000
1888..	1.822.000	» » »	1.951.000
1889..	2.113 000	» » »	2.236.000
1890..	2.084.000	» » »	2.220.000
1891..	1.920.000	» » »	2.054.000
1892..	1.845.000	» » »	1.959.000

Miḑlocia acestor 13 anĭ e de 1.796.000 tone pe an pentru cele duoĕ categoriĭ menționate. In ceĭ opt anĭ aĭ guvernuluĭ liberal, de la 1880 la 1887, toțĭ aniĭ sunt sub a-

céstă miḑlocie. In ceĭ cincĭ anĭ aĭ guvernuluĭ conservator toţĭ aniĭ sunt deasupra acesteĭ miḑlociĭ. Ceĭ maĭ bunĭ anĭ din aniĭ de sub guvernul liberal, adică aniĭ 1882 şi 1887 nu ajung la miḑlocie; iar ceĭ maĭ rĕĭ, anĭ de sub conservatorĭ întrec miḑlocia.

A duoa rectificare privesce aserţiunea, că guvernul liberal nu a aplicat tariful general din 1886.

Am aci o publicaţiune oficială a ministeruluĭ de finance, din 1885, elaborată pentru tratativele cu încheierea uneĭ convenţiunĭ comerciale urmate pentru Austro-Ungaria, şi am luat media anilor 1883, 1884, 1885, atât ca cantitate cât şi în valóre.

Media de import a anilor 1883, 1884 şi 1885, aniĭ premergĕtorĭ tarifuluĭ din 1886, a fost de 579.829.544 în cantităţĭ şi de 307.810.867 în valorĭ. Din acest total al importuluĭ aŭ fost legate prin convenţiunĭ 274.296.950 în cantităţĭ şi 210.601.236 în valorĭ adică 68,37 la sută, şi anume :

Cantităţĭ	Valorĭ	
203.715.317	157.137.720	legate cu Germ.
5.490.527	2.210.377	» » Italia
2.466.506	1.447.706	» » Belgia
57.896.135	41.356.218	» » Anglia
14.726.465	8.601.236	» » Rusia

Aŭ rĕmas dar, în afară de convenţiunĭ, supuse tarifuluĭ general 305.532.594 în cantităţĭ şi 97.209.631 în valorĭ; adică 31,63 la sută.

Dacă luăm cifrele carĭ s'aŭ legat astăḑĭ cu Germania, vedem că articolele scăḑute reprezintă pentru anul 1891, suma de 59.446.921 leĭ, articolele consolidate 244.275.242 leĭ, adică în total 303.722.163 leĭ, ceea ce face 69 $^1/_2$ $^0/_0$ din totalul valoreĭ importuluĭ de 436.682.685 leĭ.

Tratatul cu Germania de astăḑĭ creează dar aceeaşĭ situaţiune, ca tratatele încheiate în 1886 cu Germania, Italia, Belgia, Anglia şi Rusia; dar poziţiunea la începutul tratativelor era acum încomparabil maĭ avantagiósă de cât atuncĭ.

O *a treia* rectificare e necesară.

S'a ḑis că tariful din 1886 nu s'a aplicat, fiind-că se naturalizaŭ mărfurile Austro-Ungarieĭ în Olanda şi Elveţia, şi intraŭ la noĭ ca mărfurĭ elveţiane şi olandeze. Faptul din urmă e necontestabil: dar de acolo că unde mărfurĭ austro-ungare intraŭ la noĭ ca mărfurĭ elveţiane şi olandeze, de acolo nu rezultă că tariful din 1886 nu a fost aplicat. Maĭ ântêiŭ nu tóte mărfurile austro-ungare intraŭ ca mărfurĭ elveţiane şi olandeze, căcĭ importul direct austro-ungar în România a oscilat în toţĭ aniĭ de la 1886 la 1890 între 93 $^1/_2$ milióne, şi 52 $^3/_4$ milióne, care a fost supus tarifuluĭ general. Dacă însă faptul amintit e necontestabil acésta se datoresce tratatuluĭ cu Austro-Ungaria din 1875, care la art. 13 hotărasce cestiunea certificatelor de origine; iar acest articol a trebuit să servéscă de normă la tóte cele-alte tratate. Dealtmintrelea cestiunea certificatelor de origine este fórte grea de resolvat. Despre ea s'a vorbit mult chiar în ḑilele trecute în parlamentul german în discuţiunea ce a urmat asupra punctuluĭ de a se sci, dacă grânele rusescĭ se introduc în Germania naturalizându-se în România.

Trec, D-lor, la cifre ca să vĕ arăt că, dacă în adevĕr mărfurile austro-ungare aŭ intrat la noĭ prin Elveţia şi Olanda, cu tóte acestea cantităţile nu sunt atât de considerabile, am avut şi noĭ compensaţiunĭ; şi în fine, de când acea naturalizare a încetat şi tariful vamal din 1891 cu taxele maĭ reduse a fost aplicat, comerciul de import al Austro-Ungarieĭ în România a crescut în mod simţitor.

Imporlul nostru din Austro-Ungaria, Olanda şi Elveţia a fost în cele treĭ periόde următorul :

Aniĭ	Tone		Valorĭ	
	Austro-Ungaria	Olanda, Elveţia	Austro-Ungaria	Olanda, Elveţia
1880	209.855	22	126.401.465	38.054
1881	256.902	142	134.963.201	1.221.418
1882	233.796	169	134.514.529	1.412.093
1883	278.369	469	153.972.506	2.643.287
1884	289.760	313	129.867.296	2.373.385
1885	270.679	877	120.683.924	4.394.384
Miḑlocia	256.560	331	133.400.487	2.013.786
1886	221.819	1.544	93.518.187	3.430.619
1887	95.881	4.004	53.455.220	17.719.875
1888	99.499	2.246	50.858.862	22.173.741
1889	118.269	2.575	49.376.518	25.236.367
1890	136.596	2.322	52.716.386	15.603.770
Miḑlocia	134.418	2.537	59.985.034	16.830.873
1891	170.726	1.876	71.037.576	10.635.404
1892	135.353	1.968	89.355.657	7.756.512
	153.039	1.921	80.196.616	9.200.957

Dar n'am profitat noĭ nimic ?

Exportul nostru spre Austro-Ungaria, Olanda şi Elveţia a fost în aceiaşĭ anĭ :

Aniĭ	Tone		Valorĭ	
	Austro-Ungaria	Olanda, Elveţia	Austro-Ungaria	Olanda, Elveţia
1880	422.804	16.525	82.958.681	2.033.916
1881	431.534	12.243	72.131.702	1.446.352
1882	468.865	43.580	74.706.217	5.336.674
1883	432.107	38.079	71.478.385	4.713.731
1884	423.002	32.165	70.391.981	4.142.703
1885	573.091	25.505	83.783.118	2.968.479
Miḑlocia	458.582	28.019	75.908.348	3.440.409
1886	195.199	44.080	34.677.718	5.576.636
1887	72.831	31.969	21.229.038	3.985.195
1888	50.016	75.157	13.545.164	8.692.437
1889	124.004	78.870	16.858.784	8.370.596
1890	70.108	8.275	8.912.889	1.965.722
Miḑlocia	102.431	47.670	19.044.717	5.651.517
1891	127.709	31.819	23.195.104	4.619.563
1892	179.133	14.937	31.566.087	2.360.344
	153.421	23.377	27.380.595	3.489.953

Adunaţĭ miḑlociile şi veţĭ vedea, dacă observaţiunea de care s'a făcut atâta vuet are în adevĕr o însemnătate. In ântêiul period miḑlocia importuluĭ în România a Austro-Ungarieĭ, Olandeĭ şi Elveţieĭ la un loc reprezintă o valóre de 135.414.273 leĭ, în al duoilea 76.815.907 leĭ, în al treilea 89.397.573 leĭ. Dar nu trebue să uĭtăm că în al treilea period importul Austro-Ungarieĭ a sporit cu 20.211.582 leĭ, pe când importul Olandeĭ şi al Elveţieĭ a scăḑut cu 7.629.916 leĭ din ceea ce era miḑlocia celor cincĭ anĭ aĭ tarifuluĭ din 1886.

A *patra* rectificare pe care sunt nevoi să o fac este privitóre la avantagiile cel marĭ, ce avem din diferinţa dintre tax pentru importul de grâne de 3 şi jumĕtat mărcĭ şi aceea de 5 mărcĭ.

Se ḑice : grânele nóstre la importul lo în Germania plătesc în puterea convenţiu neĭ 3 şi jumĕtate mărcĭ în loc de 5 mărc câştigăm decĭ 1 şi jumĕtate marcă la sut de kilograme, ceea ce însuméză câte-va mi lióne pe an.

La prima ochire s'ar părea că aşa este dar trebue să examinăm lucrul maĭ de a própe şi să nu ne grăbim a trage concluzi unĭ înainte de a examina. Socotéla ce o pu blică ministrul în expunerea sa de motive la pagina 111, nu e atât de exactă pe că s'ar crede, fiind-că că ea prezintă numaĭ un din paginele registruluĭ. Ministrul uĭtă c pe cea-altă pagină trebue să aşeḑăm diferin ţele ce rezultă între taxele tarifuluĭ de impor din 1891 şi taxele scăḑute prin convenţiun şi să comparăm sumele ce câştigăm noĭ, sumele ce câştigă Germaniĭ, pentru ca dăm un verdict hotărîtor, în care parte tra ge balanţa la greŭ.

Dar cesţiunea nu stă aci, ci cu totu aiurea.

In parlamentul german s'a discutat c ocaziunea tratatuluĭ de comerciŭ dintre no şi Germania cestiunea comerciuluĭ în gene ral. La acea discuţiune aŭ luat parte băr baţiĭ ceĭ maĭ competinţĭ în acéstă materi

Ântêiŭ s'a vorbit asupra cestiuneĭ de a s sci cine plătesce taxele, producĕtorul sa consumatorul. S'a recunoscut de toţĭ că a tuncĭ când sunt recoltele bune în ţéra d import, ţéra care exportă aceea plătesce ta xele; şi atuncĭ când sunt recoltele rele î ţéra de import consumatoriĭ acesteĭ ţĕrĭ pó rtă taxa cerealelor. Aniĭ intermediarĭ se îm parţ: asemenea fluctuaţiunĭ produc recoltel bune saŭ rele ale producĕtorilor.

D. I. Colibăşanu: Tot producĕtoriĭ pă gubesc, căcĭ eĭ vînd maĭ eftin.

D. D. Sturdza: Când exportăm într' ţéră unde e o recoltă bună, plătim noĭ taxele, maĭ ales când şi recolta nóstră e abundentă; iar când exportăm într'o ţér unde recolta e rea plătesce acea ţéră taxele maĭ ales când şi recolta nóstră a fost slabă

De aci rezultă că deosebirea dintre tre mărcĭ şi jumĕtate şi cincĭ mărcĭ, nu ne pri vesce tot-d'a-una şi tot-d'a-una pe deplin pe noĭ. Nu e decĭ cu totul exact a ḑice, că câştigăm o marcă şi jumĕtate la cerealele nóstre în tótă duraţa celor ḑece anĭ aĭ Convenţiuneĭ nóstre.

In parlamentul german a maĭ fost încă o discuţiune fórte importantă asupra comerciuluĭ grânelor în genere, şi a vorbit maĭ ales cu o autoritate recunoscută de toţĭ baronul de Stumm-Halberg, unul din ceĭ

ai mari industriaşi ai Germaniei şi tot-o-dată unul din cei mai competinţi băr-ţi în ale industriei şi comerciului.

Iată ce a spus baronul Stumm-Halberg: Nu trebue să uitam că cea mai mare parte grânelor românesci nu vine în Germania rcându-se Dunărea în sus, ci scoborându-Dunărea în jos la Galaţi şi luând direc-unea spre Marea Nordică. Asupra acestui unct nu póte să existe cea mai mică în-uoială. Cum înfluinţéză aceste grâne pe iaţa europénă şi pe cea germană? Cele mai multe expediţiuni de grâne din Galaţi nu e duc la destinaţiuni d'inainte hotărîte. celaşi lucru se întêmplă şi la transportu-ile grânelor americane, atât din New-York ât şi din Argentina. Tóte aceste expediţi-ni sunt trimise în canalul la Manche, la rdin. In canal se întâlnesc o colosală ca-ime de corăbii, cu destinaţiuni la porturile ermane, olandeze, belgiane şi englizesci. mportul de grâû al Angliei reprezintă 30 milióne de kintale metrice. Se face în canal manipulare din cele mai simple pentru a cóte din cele 30 milióne de kintale metri-e acele 1.200.000 de kintale metrice de grâû românesc ce se importă până acum în Germania, şi a le trimite în Anglia, şi a di-ige spre Germania aceeaşi cătime de grâû americănesc, ce era destinat pentru Anglia. Nici asupra acestui lucru nu póte să existe umbră de îndouială. Cea mai mare parte a grânelor românesci merg astădi în Anglia şi numai o parte neînsemnată vine în Ger-mania. Chiar dacă schimbarea de destinaţi-une ar trage dupe sine óre-cari spese, a-ceste nu pot fi de cât minime şi în cazuri excepţionale, ast-fel că în cele mai multe cazuri grâul românesc póte lua locul celui americănesc fără nici un fel de cheltueli.«

In scurt; când România e împedicată a trimite un milion de kintale în Germaia, în canalul la Manche acest milion se în-dreptéză spre Anglia, iar milionul de kin-tale din America destinate pentru Anglia se trimite în locu-i în Germania. Ast-fel fiind, cestiunea, unde vom trimite grânele nóstre, dacă în Germania s'ar pune taxe mai ridicate, îşi are însemnătatea ei; dar nu trebue exagerată, căci tot-d'a-una vom găsi unde să plasăm grânele.

Mai greû e pentru Germania de a afla, unde să exporteze 140 milióne de mărfuri, când nu le ar esporta spre România. A-césta iarăşi a fost recunoscută de toţi orato-rii din parlamentul Germaniei.

Ministrul de comerciû, baronul de Ber-lepsch, a arătat cu tabelele statistice în mâ-nă, cum importul Germaniei în România a sporit de la 7 şi jumêtate milióne lei în 1871 la 139 milióne lei în 1892, şi cum el va fi între 150 până la 160 milióne lei în 1893, în cât importul Germaniei în Ro-mânia întrece astădi pe acela al Angliei cu 20 milióne. Ministrul adăoga, că Germania exporta deja în 1891 în opt state în fie-care mai mult de 100 milióne mărci, şi că în statele cari 'şi iaû rêndul dupe aceste opt, România ia locul ântêiû, iar în anul 1893, trece în grupul statelor principale de export.

O a *cincea* rectificare ţin iar a face şi a-nume la aserţiunea că tariful vamal din 1886 a fost un tarif de resbel.

D. ministru al domeniilor a citat mai multe poziţiuni ale tarifului din 1886 în comparaţiune cu poziţiuni ale tarifului din 1891, şi a arătat că cele mai de căpetenie obiecte de import din tariful de la 1891, sunt supuse la taxe mai urcate de cât acele la cari eraû supuse în tariful din 1886. Apoi dacă tariful din 1886 era un tarif de resbel, atunci fără îndouială că şi acela din 1891 era un tarif de resbel per excellen-tiam, de vreme ce poziţiunile lui sunt mai urcate. Ministrul de externe al Germaniei, baronul Marschall de Bieberstein, însê a dis în parlament: »Că e o eróre a crede că ta-riful vamal din 1891 era un tarif de res-bel, şi că dacă există vre-un tarif vamal, care nu merită acest nume, acesta e de si-gur tariful român din 1891.« De aci re-zultă însê în mod logic, că nici tariful din 1886 nu putea fi un tarif de resbel, de vreme ce D. Carp a căutat să dovedéscă, că era mai scădut de cât acel din 1891.

Tariful vamal din 1886 în adevĕr nu era un tarif de resbel, ci era un tarif, şi pentru România primul tarif, bazat pe in-teresele vitale bine cumpĕnite ale comer-ciului, industriei şi producţiunei nóstre. A fost tariful din 1886, cum am dis eri, ân-têiul tarif, în care am căutat să apărăm in-teresele nóstre proprii, pe cât ne am pri-ceput mai bine.

Dar ca să luminăm încă mai bine, cum stă în adevĕr cestiunea acésta, adică, cum aû stat lucrurile atunci şi cum staû astădi, voiû cita cuvintele unui bărbat, căruia nu i se póte contesta autoritatea; voiû cita în-suşi cuvintele baronului Marschall de Bie-berstein rostite în parlamentul german.

Iată acele cuvinte: »La ântêiul tratat cu România 1877, Germania nu avea taxe pe cereale; scutirea de taxe pe cereale era chiar consolidată în faţa Austro-Ungariei. In anul 1886 la al duoilea tratat, Germa-nia avea o taxă pe cereale de 3 mărci. A-cum taxa Germaniei e de 5 mărci. Nu e natural, ca şi România să 'şi ridice taxele?

»Am mai fost încă o dată în asemenea si-tuaţiune, şi anume în 1886, când România 'şi a creat un tarif protecţionist. Atunci Austro-Ungaria a refuzat să încheiă un tratat cu România pe baza noului tarif. Germania a mers o altă cale. Germania a încheiat o convenţiune cu România şi în parte ne am supus taxelor urcate ale tari-fului. Ori-cine se póte convinge, cum s'aû desvoltat de atunci relaţiunile comerciale dintre Austro-Ungaria şi România. Dacă s'ar respinge acest tratat, la 1 Ianuarie am ridica în contra României taxa la 5 mărci. Nu rĕmâne îndouială, acésta ar jigni mult România, căci ea ar trebui să găsécă alte ţĕri de export, şi ar căpĕta póte un preţ mai mic pe alte pieţe. Dar şi pentru Germania acésta ar semnifica a perde pen-tru exportul ei piaţa română, şi cine scie cât de grea este lupta de concurenţă va cugeta mult înainte de a perde o piaţă de peste 100 milióne«.

Mai am de făcut o *ultimă* rectificare, saû mai bine, a aminti deosebirea de vederi ce există între mine şi D. ministru al dome-niilor în privirea influinţei, ce trebue să aibă tariful vamal asupra negociărilor unei con-venţiuni comerciale.

D. ministru a dis că taxele scădute ale convenţiunei cu Germania trebue întrupate în tariful general, pentru ca tóte statele cari nu aû convenţiune cu noi să scie, că de aci în colo nu mai capĕtă alt nimic de cât clauza naţiunei celei mai favorizate.

Deosebirea de vederi consistă în aceea, că eû am dis cum că pentru a putea face o convenţiune comercială priincióső, trebue să ai în mână un tarif aşa întocmit, în cât să ai de unde scădea fără jignire de interese, pentru a căpĕta echivalente. O convenţiune comercială e o negustorie: dacă dici ul-timul cuvênt de la început, concluziunea e mai puţin favorabilă, de cât atunci când ai margine îndestulătóre, până la cari să poţi scădea în cursul negociărilor.

Aşa se judecă lucrul peste tot locul; numai ministrul de domenii al nostru are alte idei în acéstă privire.

Iată ce dice ministrul de externe al Ger-maniei: »Reforma vamală cea mare a Ger-maniei din 1879 consistă în acésta, că s'a creeat prin tarife un factor de compensaţiuni la care se putea renunţa în faţa acelor state, cari daû echivalente, şi pe cari le pu-teai menţine în contra altor state, cari pun îngreunĕri comerciului Germaniei.«

Majorarea taxelor cu 50 % amintită de ministrul domeniilor e o pură iluziune. O asemenea majorare ar fi în tot cazul decla-rarea cea mai energică a resbelului vamal şi ori-ce guvern se va feri a lua o aseme-nea mĕsură extremă. Chiar statele cu cari nu avem convenţiuni vor fi puse la adă-postul acestei mĕsuri extreme, ca şi statele cari aû convenţiuni cu clauza naţiunei celei mai favorizate, dar care se póte denunţa în fie-care an şi nu prezintă, prin urmare, nici o stabilitate pentru comerciû. Şi în acéstă privire D. ministru era în eróre. Conven-ţiunile încheiate cu Anglia, Francia, Italia, Elveţia în 1892 se bat în capete cu con-venţiunea cu Germania, care e astădi în discuţiune.

O voce: A sunat ora 5.

D. D. Sturdza: D-le preşedinte, aşi dori să vĕ fac atent, că am ajuns aci la o sec-ţiune óre-care a cuvêntărei mele. Dacă Se-natul doresce ca să prelungéscă şedinţa, atunci să urmez înainte.

Voci: Da, da, să se prelungéscă.

D. D. Sturdza: Dacă este vorba să se suspende şedinţa peste o $^1/_2$ de oră, mai bine ar fi să urmez în şedinţa de nópte ce se va ţine de sigur.

Voci: Continuaţi.

— Se pune la vot prelungirea şedinţei şi se încuviinţéză.

D. D. Sturdza: D-le preşedinte, dupe ce am terminat cu óre-carĭ rectificărĭ ce aveam de făcut, voiŭ intra în materie.

Pentru ca să se voteze convenţiunea cu Germania, pentru ca ea să ni se impună maĭ ales noĕ, membrilor partiduluĭ liberal naţional, se pune înainte *tripla alianţă*.

La 1875 ni se arătaŭ umbrele luĭ Ştefan cel Mare şi ale luĭ Mihaiŭ Viteazul, astădĭ se pune înainte tripla alianţă.

Sunt momente în viaţa popórelor în carĭ este o datorie a vorbi în mod franc, leal şi clar, şi a spune cum staŭ lucrurile. Cred că timpul de faţă, unde duplicitatea este la ordinea ḑileĭ, este unul din acele momente.

Voiŭ căuta să 'mĭ îndeplinesc datoria. Nu sunt multe sĕptĕmânĭ, de când eŭ cu amiciĭ meĭ eram taxaţĭ de partiḑanĭ înfocaţĭ aĭ tripleĭ alianţe. Astădĭ însĕ lucrurile s'aŭ schimbat. De când cu discursul meŭ, cu ocaziunea desbatereĭ Adreseĭ, noĭ am devenit inamicĭ aĭ tripleĭ alianţe. Eŭ personal nu am devenit încă cu totul franco-rus, dar în tot cazul rus; nu m'am închinat încă la madama Juliette Adam din Paris, dar m'am prosternat dinaintea umbreĭ luĭ Aksacoff. Aşa ḑic adversariĭ, cărora cuvêntul meŭ nu e prea comod, şi carĭ cred că pot să se jóce cu mine de-a mingia.

Chiar dacă n'aşĭ fi în viaţă, ar fi cam greŭ să mĕ facă să ḑic ceea ce nu am ḑis; căcĭ ar rĕmâne ceea ce am scris drept dovadă; dar fiind încă în viaţă, rectificarea este uşóră de tot şi mĕ mir cum de adversariĭ meĭ nu s'aŭ gândit la acésta.

Voiŭ trata decĭ acéstă cestiune, cu atât maĭ mult cu cât ea este legată cu convenţiunea de comerciŭ astădĭ în discuţiune. Şi pe urmă am socotit tot-d'a-una că este o datorie să nu mĕ joc cu treburile ţĕreĭ, ci să le iaŭ în serios şi să caut a mĕ lumina pe mine şi a lumina pe alţiĭ. Nicĭ o dată însĕ nu m'am încercat a impune voinţa mea; tot-d'a-una am căutat să *conving*, nicĭ o dată să *înving*. Invingerile trebuie să le păstrăm numaĭ pentru vrăjmaşiĭ ţĕreĭ, faţă de carĭ cu toţiĭ trebuie să fim uniţĭ. Când suntem în faţa concetăţenilor, datoria nóstră este a 'ĭ lumina, a le forma convicţiunĭ clare, limpeḑĭ, ca, avêndu-le, atuncĭ să pótă alege în cunoscinţă de cauză, nu cu uşurinţă, fără a 'şĭ da sémă de ceea ce fac saŭ urmând unuĭ joc de cuvinte care seamănă a spirit.

Ast-fel de joc de cuvinte este când se ḑice: iată, alegeţĭ ce vĕ place, alb orĭ negru. Alegerea trebuie să fie făcută tot-d'a-una cu matură chibzuială, bazată pe interesele reale şi permanente ale naţiuneĭ. Eŭ cred că cetăţeniĭ trebuie deprinşĭ să făptuéscă dupe convicţiunĭ, iar nicĭ o dată în contra convicţiunilor lor; eĭ trebuie deprinşĭ să făptuéscă fără témă şi să nu se clatene dinaintea pumnuluĭ ce se arată în zare. Când va sosi óra sacrificiilor celor marĭ pentru ţéră, dacă nu vom fi deprinşĭ dinainte a avea convicţiunea ţĕreĭ şi voinţa ţĕreĭ, ci vom fi deprinşĭ a ne da dupe pĕr, nu vom face nicĭ sacrificiile ce ni se cer.

In urma marilor resbele de la a doua jumĕtate a seculuiuĭ nostru, s'aŭ format în Europa state nouĭ, s'a schimbat faţa internă şi externă a statelor europene, s'aŭ făcut formaţiunĭ nouĭ, nu dupe voinţa diplomaţieĭ saŭ dupe voinţa suveranilor, ci dupe nevoile şi voinţele popórelor.

Aceste marĭ schimbărĭ aŭ tras dupe sine, ca o consecinţă logică, alianţa intimă a treĭ marĭ imperiĭ din centrul Europeĭ: a Germanieĭ, a Italieĭ şi a Austro-Ungarieĭ; alianţă care are de scop consolidarea păceĭ europene pe baza *statuluĭ quo* actual.

Óre acest *statu quo*, pe care cele treĭ marĭ imperiĭ sunt hotărîte a 'l susţine şi pe care 'l susţin de duoĕ deceniĭ, óre acel statu quo nu ne convine el noĕ? Óre o schimbare a acestuĭ *statu quo* n'ar fi pentru noĭ o mare nenorocire? Óre nu sub scutul acestuĭ *statu quo* am crescut, am devenit şi noĭ o putere care are situaţiunea eĭ în lumea politică a Europeĭ? Óre înaintea *tripleĭ alianţe* nu se făceaŭ în orientul european schimbărĭ fără voia popórelor orientale? Nu se făceaŭ acele schimbărĭ chiar în contra vointeĭ lor? Óre astădĭ, graţie menţinereĭ statuluĭ quo şi a păceĭ resultând dintr'ênsa acele schimbărĭ în contra voinţeĭ popórelor se maĭ pot face? Óre astădĭ, graţie aceluĭ statu quo, vocea nóstră în afacerile orientale nu are ea o mare greutate? E cert că numaĭ din ḑiua în care s'a încheiat tripla alianţă, putem şi noĭ să ḑicem cuvêntul nostru în afacerile orientale, putem fi siguri că nu se póte face nimic fără ca să fim şi noĭ ascultaţĭ, şi fără ca cuvêntul nostru să tragă la cumpĕnă. E cert că numaĭ de la tripla alianţă încóce se póte ḑice despre orientul Europeĭ, că el aparţine popórelor sale, şi că în acest orient noĭ ocupăm ântêiul loc.

Iată pentru ce noĭ şi conducĕtoriĭ noştri, iar maĭ ales acela care ne a învĕţat carte politică, nemuritorul Ión Brătianu, am fost şi suntem pentru tripla alianţă. Ea este o mare siguranţă pentru România, pentru existenţa, independenţa şi durata tutulor statelor din orientul european.

Maĭ sunt şi alte cauze carĭ fac din noĭ amicĭ aĭ tripleĭ alianţe. Când ne uităm şi vedem, că aceste treĭ marĭ imperiĭ compun o putere de 120 milióne locuitorĭ, înaintaţĭ în cultura omenireĭ şi căliţĭ într'ênsa; când ne uităm şi vedem că aceste treĭ marĭ imperiĭ reprezintă organisme de stat vechĭ şi solide, şi că maĭ ales duoĕ dintr'ênsele aŭ fost conduse în desvoltarea şi aşeḑămêntul lor de geniurĭ incomparabile ca Cavour şi Bismark; când ne uităm şi vedem că în capul acestor treĭ imperiĭ stă ţéra, care are astădĭ cea maĭ puternică organizare politică şi socială din lume, susţinută de o cultură care a pătruns tóte păturile poporuluĭ şi de o armată înjghebată precum nu a maĭ fost alta din timpul Romanilor, conscientă de misiunea eĭ de la soldat până la generalisim; când privim spre acéstă forţă colosală morală şi materială întrunită, şi acésta pentru a sprijini statu quo existent; óre acésta nu este cea maĭ mare siguranţă pentru România? Şi póte cine-va să nu doréscă ca acéstă alianţă să fie cât se póte de durabilă? Ca să ne păstreze şi siguranţa nóstră şi pacea atât de dorită de toţĭ.

Maĭ sunt însă şi alte cauze speciale pentru noĭ româniĭ carĭ trebue să ne conducă. Ne bucurăm că vedem în capul tripleĭ alianţe, ca conducĕtor, acea putere care ne-a fost tot-d'a-una priinciósă, care ne a fost tot-d'a-una amic sincer, leal şi încercat.

Germania ne a scos din dificultatea tratatuluĭ din Berlin. Atuncĭ evreiĭ rĕspândiţĭ prin tótă lumea, nereprezentând un organism de stat şi fără de organizaţiune politică, interesaŭ maĭ mult Europa de cât România. Am fost ajutaţĭ de puternicul sprijin al Germanieĭ ca să eşim din acéstă dificultate.

Am maĭ fost ajutaţĭ de Germania ca să rĕscumpĕrăm căile ferate şi să căpĕtăm în mânile nóstre propriĭ cel maĭ puternic midloc de desvoltare economică, ce'l posedă naţiunile moderne şi care, dacă ar fi rĕmas în mâinĭ străine, ar fi împedicat tot mersul nostru, ca Stat şi ca naţiune, în cestiunile economice ca şi în acele politice. Acéstă rĕscumpĕrare nu ni s'a impus, precum pretindea maĭ alaltăerĭ D. ministru de externe, în necunoscinţa totală a împregiurărilor carĭ aŭ urmat. Am rĕscumpĕrat căile ferate prin tratative libere, cu mare folos nu maĭ fiind-că le am luat în mâna nóstră, dar tot o dată pentru ca operaţiunea financiară a fost cea maĭ splendidă ce am făcut.

Maĭ departe, tot Germania ne a ajutat să păstrăm drepturile nóstre asupra Dunăreĭ intacte. Tot ea ne a ajutat să stabilim o politică naţională, independentă, conformă cu interesele nóstre propriĭ. Tot ea ne a ajutat să aşeḑăm o politică economică pe baze solide şi priinciόse.

In tóte acestea am fost ajutaţĭ de Germania în mod eficace, fără ca să ni se impună ceva, fără ca să ni se céră rĕsplătire.

Pentru acésta menţinerea relaţiunilor nóstre de strînsă amicie cu Germania trebue să fie punctul de rézăm al întregeĭ nóstre politicĭ; căcĭ alte ţĕrĭ, de pildă Francia, care o dată ne a ajutat şi ea, a uĭtat de acele timpurĭ şi a mers cu înverşunarea în contra nóstră până a ne aminti, în plină independinţă a Statuluĭ român, că va cere aplicarea la noĭ a capitulaţiunilor încheiate de ea cu Pórta.

Trebue să dorim cu toţiĭ ca să se menţină acéstă atitudine de strînsă amicie între cele treĭ marĭ imperiĭ ale Europeĭ centrale, fiind-că în tripla alianţă aflăm un mare sprijin al desvoltăreĭ nóstre ulterióre.

Tocmaĭ pentru că doresc acésta, doresc ca să nu se producă nicĭ cel maĭ mic conflict între interesele nóstre şi interesele tripleĭ alianţe, între interesele nóstre şi interesele Germanieĭ. De aceea este o datorie ca asemenea conflicte să fie evitate, şi acela care are în mâna sa de a le evita este guvernul, care reprezintă ţéra în afară.

De aceea cred că datoria guvernuluĭ este maĭ ântêiŭ să aibă convicţiunĭ, nu convicţiunĭ singuratice ale membrilor carĭ compun guvernul, ci convicţiunĭ ale guvernuluĭ ca

uvern și pe urmă să caute ca convicțiunile uĭ, ale guvernuluĭ, să devină convicțiunile óstre ale tutulor. Nu e bine, ca fie-care nembru al guvernuluĭ, să o ia dupe bunul ĕŭ plac și să vină fie-care în sensul sĕŭ să e dică, ca de petrecere, ca la loterie: legețĭ numĕrul, fie-care căutând să trécă umĕrul lotuluĭ pe care 'l vrea el.

De aceea nu e bine ceea ce să face cu onvenția cu Germania, să se voteze fără tudiŭ, cu iuțéla fulgeruluĭ, cu impunere.

Guvernul trebuia să presinte Parlamenului nostru convențiunea cu Germania în celași moment în care s'a presintat Parlaentuluĭ german, pe la finele luĭ Noembre. tuncĭ aveam tot timpul a o studia și în amera deputaților și în Senat. Convențiua, însă, a fost depusă în Camera deputațir e abia o sĕptĕmână.

Cu puține dile înainte, un membru al uvernuluĭ a dis adresându-se representanlor țĕreĭ: »nu am păreri concepute; voițĭ ipirea cu tripla alianță? Poftim. Voițĭ ipirea cu alianța franco-rusă? Poftim.« ı 'șĭ da séma ministrul că aci nu e vorba — poftim! Alțiĭ aŭ vrut să fie prudențĭ și ŭ arătat aplecațĭ spre politica așa disă a inelor libere.

In tot casul, guvernul, ca guvern, nu 'șĭ-a părerea, nu 'șĭ-a exprimat opiniunea sa; ŭ cred că nicĭ nu póte să'șĭ o dea, fiind-că el nu e bine dumirit.

Dicéțĭ chiar, uniĭ din ministri: »o polică care se pretinde politică de prevedere nu alege nicĭ pe una nicĭ pe alta, nu e sibilă«; și ca să dovedéscă d'inaintea naneĭ că eĭ nu aŭ o politică de prevedere, logaŭ: »dacă voițĭ ca guvernul să se pronțe, atuncĭ indicațiĭ pe față o linie de tare și vom avea a ne pronunța«.

Pentru ca alianțele să se alégă trebue parat terenul; pentru ca alianțele să se gă trebue ceĭ de la guvern să aĭbă contiunĭ, și cetățeniĭ iarășĭ să aĭbă convicțiunĭ; ĭ, în fine, națiunea are a decide iar nu enĭ singuraticĭ. Maĭ ales când e vorba de tiunĭ economice, trebue să căutăm să ne m în cele maĭ bune condițiunĭ pentru eresele nóstre. Dacă ne aflăm în asemeconditiunĭ, e natural, că nu avem nic de ascuns, și că suntem la larnostru. Atuncĭ de ce iuțélă și secret, ce impunere și acoperire? De ce să nu tăm clar și limpede, cu sînge rece și cu iență avantagiile, ca fie-care să le înțe, ca maĭ ales să le înțelégă cel care e interesat de cât toțĭ, téra întrégă.

Fiind amic al tripleĭ aliante, așĭ fi doși cred că acésta era indicat de intereo nóstre economice, chiar fără a fi amicĭ tripleĭ aliante«, ca guvernul român să re în tratative pentru încheiarea uneĭ vențiunĭ comerciale cu Germania în moatul oportun, și acel moment a fost când mania a deschis tratativele pentru îniarea de convențiunĭ comerciale cu Au-Ungaria, cu Italia, cu Belgia și cu Elia, adică pe la începutul anuluĭ 1891. acel timp s'aŭ făcut, de către guvernul man, întrebărĭ reiterate guvernuluĭ nostru, dacă nu vrea și el să ia parte la acele tratative. Pe atuncĭ guvernul pregătea tariful general din 1891 care s'a promulgat la 25 Iunie 1891; plin de tăria aceluĭ tarif, el a rĕspuns că nu póte intra în tratative, pentru că decisiunea sa este să încerce tariful cel noŭ în timp de 5 anĭ spre a putea face convențiunĭ comerciale în plină cunoscință de causă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: 'Mĭ permitețĭ să vĕ întrerup?

D. D. Sturdza: Vĕ rog să nu mĕ întrerupețĭ; vețĭ respunde la rândul D-vóstră. Nu admit întrerupere din partea bănceĭ ministeriale.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nu am audit bine.

D. D. Sturdza: Dacă nu ațĭ audit bine, vĕ repet ceea ce am dis.

Am dis că guvernul german, când a intrat în tratative cu Austro-Ungaria, cu Italia, cu Belgia și cu Elveția, s'a adresat și la guvernul român, ca să 'l invite să ia parte la tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ. Acésta era în ântêia jumĕtate a anuluĭ 1891, pe când era în discuțiune și s'a votat noul tarif general al vămilor.

Ministrul atuncĭ a respuns că nu póte intra în tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ, fiind-că decisiunea luĭ era de a experimenta în timp de cincĭ anĭ noul tarif.

Eŭ cred că acest respuns a fost o mare greșélă, și economică, și politică. Germania ținea atuncĭ fórte mult să aducă o înțelegere economică a statelor Europeĭ centrale, îngrijite de starea lor economică precară și de lupta cu țĕrile translantice.

Germania a isbutit la finele anuluĭ 1891 să încheiă tratate de comerciŭ nu numaĭ cu Austro-Ungaria și Italia, cu carĭ avea alianțe politice, ci și cu Belgia și Elveția, duoĕ state industriale și comerciale de prima ordine. Era natural că Germania dorea să lățéscă și să întăréscă aceste relațiunĭ, trăgêndu-ne și pe noĭ în cercul economic ce se creea. Elveția și Belgia aŭ căpătat, cu acéstă ocasiune, avantagiĭ însemnate din aceste tratative, și e cert că și noĭ am fi căpătat, intrând atuncĭ în negociărĭ, avantagiĭ cu mult maĭ marĭ de cât acele ce am căpătat astădĭ.

Dar mĕ vețĭ întreba: ce avantagiĭ am fi putut căpĕta maĭ marĭ de cât 3 $^1/_2$ mărcĭ pentru grânele nóstre? Respund: am fi putut căpata avantagiĭ maĭ marĭ. netrebuind să acordăm atêtea scăderĭ la taxele de import. Și acésta pentru că situațiunea nóstră, față cu Germania, era maĭ bună.

Vĕ aducețĭ aminte că, în Martie 1891, Germania, în urma convențiunilor comerciale de la finele anuluĭ 1891, aplicase tutulor statelor, carĭ nu aveaŭ convențiunĭ cu dânsa, taxa tarifuluĭ eĭ general de 5 mărcĭ pe 100 kilograme de grâŭ.

D. Aurelian a întrebat pe guvern atuncĭ ce are de gând să facă? Guvernul nu a dat respuns clar și categoric, și nicĭ nu 'l putea da, căcĭ posițiunea luĭ era grea și rea. Când Germania 'i a făcut la începutul anuluĭ 1891 propunerea să intre în tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ, atuncĭ Germania umbla dupe noĭ; acum, dupe aplicarea tarifuluĭ eĭ general la grânele românescĭ, noĭ alergăm dupe Germania. Situațiunea favorabilă din-ainte de câte-va lunĭ, se schimbase în situațiune defavorabilă.

Este sciut că într'o afacere negutătorescă, acela care alérgă dupe negustor, acela plătesce câstigul acestuia.

Dar, în sfêrșit, o dată greșala făcută nu s'a putut reveni; aŭ trebuit urmate tratativele ca să se ajungă la resultatul de a nu vedea grânele taxate maĭ sus de cât grânele celor-alte state.

Nu voiŭ examina diferitele articole tarifare din convențiune. Sunt înscrișĭ dupe mine D-niĭ: Poni și Aurelian, carĭ, dacă 'ĭ vețĭ lasa să vorbéscă, vor desvolta maĭ pe larg diferitele disposițiunĭ ale tarifuluĭ.

Dacă nu 'ĭ vețĭ lăsa să vorbéscă, vețĭ dovedi și de astă dată, D-vóstre majoritatea, că sunțețĭ hotărițĭ să votațĭ cu ochiĭ închișĭ.

Voiŭ vorbi numaĭ asupra duoĕ articole carĭ sunt fórte defavorabile țĕreĭ și carĭ așĭ fi dorit să nu fie înscrise în acest tratat de comerciŭ.

Primul articol, despre care voesc să vorbesc, este articolul din urmă al protocoluluĭ anexat la tratat. El sună ast-fel: »Va fi permis companiilor de navigațiune și proprietarilor de vapóre germane, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport, *de a închiria* în raza porturilor, pentru biurourile, atelierele și magasinele lor, chiar terenurĭ carĭ aparțin Statuluĭ, și drept ŭn preț convenabil, când Statul nu ar avea trebuință de dênsele pentru alte întrebuințărĭ. Rĕmâne înțeles că disele magasine vor fi considerate ca întreposite îndată ce ele vor rĕspunde exigențelor legale«.

Acest articol dă dreptul guvernuluĭ german ca să închirieze lócurĭ pe teritoriul nostru pentru debarcadere și să stabiléscă acolo întreposite.

D. ministru de externe, în expunerea sa de motive, dice că este o împuținare a drepturilor, óre-cum câștigate, ce aveaŭ alte state în privința acésta. Iată însușĭ cuvintele D-sale: »Prin adnotațiunea din protocolul final, la articolul 13—18 din tratat, *s'a mărginit facultatea companiilor străine de a dobêndi terenurĭ* în porturile nóstre pentru biurourile și magasinele lor. Pe viitor acele companiĭ, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport între porturile nóstre și cele străine, *vor putea numaĭ să închirieze asemenea terenurĭ* în raza porturilor nóstre. Cât pentru mențiunea ce se face că Statul însușĭ, acolo unde dênsul este proprietarul locurilor din port, ia angagiamentul de a închiria locurĭ pentru destinația sus disă; *angagiamentul, dupe cum se vede din text*, **este numaĭ eventual**«.

D. ministru ne spune că angagiamentul luat de Statul român prin protocolul final anexat la tratat, este numaĭ un angagiament eventual. Ceea ce stă în tratat este un angagiament real; acésta este cert. Nu s'a semnat acest articol numaĭ pentru ca să

fie o literă négră maĭ mult pe o hârtie albă. Acest articol este un angagiament real şi obligatoriŭ.

Dar în cât privesce cestiunea drepturilor ce aveaŭ statele străine de a dobêndi terenurĭ în porturile nóstre şi de a stabili pe dênsele întreposite, să 'mĭ permită onor. D. ministru a 'ĭ spune că statele străine nu aveaŭ şi nu puteaŭ avea asemenea drepturĭ.

Nu am avut noĭ cu Turcia tratatele nóstre cele vechĭ? In urma acestor tratate nu ne aŭ răpit Turcia unul câte unul multe din drepturile nóstre suverane? Recunoscut'am de legitime acele răpirĭ? In timpul umilireĭ şi degradăreĭ naţionale şi puterile europene aŭ nesocotit şi călcat în piciόre drepturile nóstre de Stat suveran. Oare pentru acésta, aceste nesocotirĭ şi călcărĭ aŭ fost legitime şi aŭ constituit drepturĭ câştigate? Nu aŭ trebuit şi Turcia şi cele-alte puterĭ, una câte una, să abandoneze aceste răpirĭ nedrepte? Şi când independinţa nóstră a fost proclamată de noĭ, nu aŭ părăsit şi puterile tóte acele pretenţiunĭ?

Dar 'mĭ se va ḑice: acest drept a fost prevêḑut în tratatul cu Austria-Ungaria din 1875. Aşa e; s'a prevêḑut acel drept în acel tratat, pentru că atuncĭ la 1875 timpurile eraŭ aşa că nu se putea poate evita lucrul acesta. Astă-ḑĭ, însă, când lucrurile s'aŭ schimbat, să venim noĭ să consfinţim ceea ce cu sila numaĭ am priimit atuncĭ? Pe acéstă cale mergênd înainte, gândiţi-vĕ unde putem ajunge.

Sciŭ că are să 'mĭ se spună că acest drept era înscris şi în tratatele de la 1876, tratate încheiate cu Germania, Rusia şi Belgia. Maĭ ânteiŭ tratatele din 1876 nu sunt alt ceva de cât consecinţa tratatuluĭ din 1875. Pe urmă, ceea ce am ḑis despre tratatul de la 1875, o ḑic şi despre tratatele acestea. — Clause răsuflate dupe proclamarea şi recunóscerea independinţeĭ Statuluĭ român. In fine, uită D. ministru o altă împregiurare capitală.

Dupe ce tratatul din 1875 a expirat, aŭ început negociărĭ cu Austro-Ungaria pentru încheiarea unuĭ noŭ tratat de comerciŭ. In primele propunerĭ austro-ungare, ce s'aŭ făcut pe la 1885, se afla, în adevĕr, un articol fórte sucit şi răsucit care vorbea de debarcadare şi de întreposite. Când s'aŭ discutat însă textul convenţiuneĭ, din primul moment, acest articol a dispărut şi nu a maĭ reapărut în urmă. Oare aceea ce câştigasem în negociările din 1885, 1886 şi 1887 faţă cu Austro-Ungaria, s'a perdut în negociările cu Germania din 1893? căcĭ fie-care din noĭ e, cred, convins că acéstă disposiţiune a protocoluluĭ final intereséză, în primul loc, pe Austro-Ungaria şi fórte puţin pe Germania.

Cred că acest acticol este fórte pernicios pentru comerciul nostru. Austro-Ungaria are cel maĭ mare interes la exploatarea Dunăreĭ, nu numaĭ prin comerciul sĕŭ propriŭ, dar şi prin compania sa cea mare de navigaţiune, şi maĭ ales acum când se vorbesce că Ungaria vrea să înfiinţeze şi ea o companie de navigaţiune curat unguréscă. Austro-Ungaria va stabili de-alungul teritoriuluĭ nostru, şi pe acest teritoriŭ însuşĭ debarcadere stabile ale eĭ, magaziĭ de întreposite, şi atuncĭ întreb: cum va maĭ aparţine în realitate noĕ malul nostru al Dunăreĭ? Şi când vom reclama noĭ acelaşĭ drept la Buda-Pesta; uşor, fie-care din noĭ, îşĭ póte închipui rĕspunsul ce 'l vom căpăta. Dar chiar favorabil de ar fi, ne vom isbi acolo de o situaţiune de fapt neînlăturabilă.

Trebue să fim cu multă atenţiune ca să nu se creeze precedente. In trecut precedentele nu aveaŭ importanţă. Se spunea că nu eram independenţĭ, şi celuĭ care nu era independent 'ĭ se *râpea* dreptul. Astăḑĭ când suntem recunoscuţĭ independenţĭ asemenea lucrurĭ pot să aĭbă consecinţĭ grave şi trebue înlăturate din capul loculuĭ.

Sciŭ că 'mĭ se va obiecta că legea vamală, care e tot aceea de la 1874, ḑice că antreposite se pot face de orĭ ce particular. Dar dacă împregiurările din 1874 făceaŭ de am făcut legea vamală cu acéstă disposiţiune, nu este óre de datoria nóstră ca să o schimbăm dupe timpul în care trăim, dupe drepturile şi interesele maĭ bine stabilite de astăḑĭ? Să schimbăm acea disposiţiune din legea vămilor şi să nu maĭ dăm voia acésta particularilor. Am schimbat tariful vamal în favórea străinilor şi să nu schimbăm legea vămilor în favórea nóstră? Óre navigaţiuneĭ pe Dunăre nu căutăm să 'ĭ dăm o direcţiune naţională, o direcţiune în interesul nostru?

Dupe ce am cheltuit milióne cu porturile nóstre, cu docurile nóstre din porturile Galaţĭ şi Brăila, dupe ce vom maĭ cheltui alte milióne, cu porturile, cu magăziile şi cu docurile ce se vor face la Constanţa şi aĭurea, să ne găsim de o dată în faţa întrepositelor creeate de state străine pe teritoriul nostru? Nu ar fi acésta o anomalie? Nu ar fi acésta o retrogradare?

Fie-care din noĭ scie că negoţul de grâne nu e încă organisat la noĭ. Fie care din noĭ scie că acest negoţ este în mâna unor intermediatorĭ secundarĭ carĭ sunt o plagă a comerciuluĭ nostru? Cum? Putem să lăsăm, ca aceştĭ intermediatorĭ să devină stăpânĭ aĭ comerciuluĭ prin creeare de întreposite! E vederat că legea vămeĭ trebue schimbată, şi protocolul tratatuluĭ cu Germania va fi grea piedică întru acésta?

Articolul din legea vamală era pentru timpurĭ în care România nu'şĭ luase încă sborul uneĭ desvoltărĭ puternice politice şi economice; pentru timpurĭ în care negoţul nostru nu tindea a se pune pe piciór de independenţă, cum dorim să ne maĭ desvoltăm economicesce pe viitor?

De aceea socotesc acest articol fórte dăunător pentru noĭ.

Maĭ dăunător, însă, este articolul 12.

Articolul 12 din convenţie este reintroducerea articoluluĭ 2 din legea maximuluĭ, articol care a fost respins de Corpurile legiuitóre în primăvara acestuĭ an.

Să 'mĭ daţĭ voie a vĕ citi art. 2 din legea maximuluĭ ast-fel cum se propusese de guvern şi precum a fost respins de Camere şi de ţéră. Iată'l: — »Taxele de accis saŭ de consumaţiune se vor percepe atât asupra obiectelor introduse de afară, cât şi asupra celor produse, fabricate, preparate saŭ recoltate în interiorul comuneĭ.

»Nu se va admite nicĭ o deosebire de taxare între articolele provenind din străinătate şi acele similare produse în ţéră.«

Primul punct de observat este, că disposiţiunea acestuĭ articol este o cestiune de legislaţiune internă, şi Camerile 'l aŭ respins şi aŭ votat o lege în care acest articol a fost schimbat. Nu s'a admis să se lege unele de altele şi să se confunde unele cu altele taxele de accis ce se percep la intrarea în comune şi taxele de consumaţiune ce se percep în lăuntrul comunelor. Bine este ca o cestiune de legislaţiune internă să fie regulată prin un tratat internaţional? Regulat este acest lucru? Nu cred şi nimenĭ nu o póte susţine. Nicĭ guvernul, în forul consciinţeĭ luĭ, nu susţine acésta.

Când a avut guvernul ideea articoluluĭ 2 din legea maximuluĭ, bună saŭ rea, nu avem să judecăm acésta în momentul de faţă, şi când a vrut să propună prin lege amestecul de care am vorbit, acéstă idee a fost respinsă de ţéră; dacă guvernul voia cu tóte acestea să revină cu acésta, nu avea de cât să vină din noŭ cu o lege internă, iar nu să impună ideea sa prin strĕinĕtate. Făcênd astfel, simţimêntele nóstre, cenvicţiunile nóstre privitóre la independinţa nóstră, se găsesc jicnite, căcĭ nu cred că este bine să impunem ţĕreĭ un lucru displăcut eĭ prin un tratat, maĭ ales prin un tratat cu Germania cu care am trebui să trăim în tot-d'a-una în strânse legăturĭ de amicie.

Dar ceva maĭ mult: Germania este astăḑĭ un stat eşit din fasa statelor agricole şi intrat în fasa statelor industriale. In Germania numaĭ a treia parte din populaţie se ocupă astăḑĭ cu agricultura, şi cele-alte duoĕ treimĭ cu industria şi comerciul. In acéstă situaţiune de fapt, articolul 12 nu póte interesa Germania, ci numaĭ o altă ţéră, care, în parte presintă multă asemănare economică cu noĭ. Acest stat, aţĭ înţeles cu toţiĭ, este Austro-Ungaria.

Ca să vĕ dovedesc că este aşa, să 'mĭ daţĭ voe să vĕ citez iar pe D. Matlekovicĭ, şi ceea ce scrie D-sa despre cestiunile acciselor nóstre în cartea sa. »Politica vamală a *Austro-Ungarieĭ* de la 1850 până în present.«

D. Matlekovicĭ a ocupat o posiţiune fórte însemnată în guvernul unguresc, ca sub-secretar de stat. D-sa a scris duoĕ cărţĭ fórte însemnate, cu mult talent, cu multă erudiţiune pentru apĕrarea intereselor austriace şi maĭ cu sémă a celor ungare. Mulţĭ dintre noĭ ar citi cu mult profit acele cărţĭ ale D-luĭ Matlekovicĭ, pentru că interesele carĭ conduc politica economică a Ungarieĭ se potrivesc fórte mult cu interesele carĭ trebue să conducă politica nóstră economică.

Iată ce ḑice D. Matlekovicĭ: »Comerciul cu România a aflat, pe lângă alte multe piedicĭ, una principală, în accise. Comunele din România impuneaŭ, dupe bună voia lor, mărfurile strĕine cu un drept de consumaţiune

e care 'l percepeaŭ la intrare în comună. n urma protestărilor energice a streinătă-ţeĭ s'a isbutit, cu multă dificultate, a îm-rejmui acéstă apucătură a comunelor. Cu ite acestea aŭ rĕmas încă destule cause de lângerĭ. Tratativele convenţiuneĭ se tră-ănaŭ peste mĕsură din causa cestiuneĭ ac-selor.... S'a regulat, în fine, în tratat şi estiunea acciselor comunale....

»Dările de consumaţiune comunale sunt, aturalmente, o afacere atât de interióră în it desfiinţarea lor nu póte intra în cercul tereĭ statuluĭ care încheiă o convenţiune u alt stat, maĭ ales când o asemenea des-nţare nu se póte obţine de cât prin o re-procitate perfectă, adică când şi cea-altă arte contractantă renunţă la dreptul de a fiinţa dărĭ de consumaţiune comunale. In area actuală, însă, a sistemuluĭ de imposite, rile comunale sunt absolut necesare, şi de eea ele şi există în cele maĭ multe state ropene. Cu tóte aceste nu e ḑis că nu tre-e înfrînate abusurile eventuale, maĭ ales nd e vorba de un stat care întrebuinţéză cisele pentru a scorni dificultăţĭ. Din a-st punct de privire s'aŭ redactat articolele şi 22, recunoscêndu-se în protocolul fi-l starea de lucrurĭ astăḑĭ existentă şi ho-rându-se că principiul anunţat nu atinge epturile comunelor, de a impune la intra-a în comună cu un drept de accis órĭ-carĭ iecte, chiar când nu aŭ similare în Româ-a«.

De atuncĭ, din anul 1877 şi până astăḑĭ, e ideele în Austro-Ungaria nu s'aŭ schim-t? Vom vedea acésta maĭ târḑiŭ. Dar e cert abandonând pretenţiile sale un moment, ustro-Ungaria a putut reveni la dênsele tr'un moment de slăbiciune al nostru.

S'a ḑis, pentru a apăra acest articol, duoĕ crurĭ, şi anume: că acest art. 12 se află în te tratatele internaţionale, precum şi în le încheiate de Germania cu alte ţĕrĭ, şi acest art. 12 se află şi în tratatele cele chĭ ale nóstre, atât acele încheiate la 1875, t şi în cele încheiate în urmă.

De aci se trage conclusiunea: fiind-că a-st articol se găsesce în tóte tratatele in-rnaţionale, şi fiind-că el se găsesce şi în atatele nóstre acum expirate, trebue să'l scriem şi în tratatul de faţă. Acéstă lo-că, însă, e numaĭ aparentă şi nu se póţe mite. Articolul 12 póte fi înscris în tra-tele internaţionale; dar acésta nu e un lu pentru dênsul, ca să fie obligator şi ntru noĭ, căcĭ în multe, posiţiunea şi inte-sele nóstre, difer de acele ale altor state. e asemenea, dacă articolul 12 se găsesce scris în tratatele nóstre încheiate în 1875, 377 şi maĭ târḑiŭ, acésta nu creează un recedent de la care nu maĭ putem reveni. e póte fórte bine ca starea de lucrurĭ de uncĭ, şi aşa este, ne a silit să trecem peste ênsul numaĭ pentru a încheia, atuncĭ când se contesta dreptul, un tratat de comer-ŭ, şi că astăḑĭ să se fi schimbat situaţiunea să nu maĭ fim siliţĭ a suferi o asemenea npunere în contra intereselor nóstre, o a-emenea imixtiune în legislaţiunea nóstră interióră. Alta era starea ţĕreĭ atuncĭ, alta e astăḑĭ? Saŭ şi acésta s'ar nega.

Să'mĭ daţĭ dar voie să explic, din acest du-blu punct de privire, art. 12 din tratatul cu Germania.

Tratatele de comerciŭ, încheiate de Ger-mania cu alte state, conţin treĭ rîndurĭ de texte în privinţă acésta.

Textul cel maĭ larg este acel înscris în *Tratatul dintre Germania şi Austro-Ungaria.*

Acel text glăsuesce ast-fel la art. 9 al tratatuluĭ: »Drepturĭ interne percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe în viitor pe teritoriul uneia din părţile contractante, fie pe comptul Statuluĭ saŭ pe comptu comunelor saŭ corporaţiunilor asupra producţiuneĭ, fa-bricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ produs, nu vor putea, sub nicĭ un pretext, să lovéscă produsele celeĭ-alte părţĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene«.

Acesta este articolul cel maĭ larg conce-put şi ale căreĭ disposiţiunĭ sunt adoptate în tóte tratatele internaţionale moderne, şi acésta este şi natural.

Dacă o dată duoĕ state s'aŭ învoit asupra unor taxe vamale, nu este drept ca să se maĭ pună asupra obiectelor supuse acelor taxe încă alte taxe diferenţiale neprevĕḑute, ne-fixate. Acésta ar desfiinţa, fără îndoială, al-cătuirea făcută.

In tocmaĭ ca acest art. 9 din tratatul dintre Germania şi Austro-Ungaria este şi art. 4 al tratatuluĭ dintre Germania şi Bel-gia, însă cu o excepţiune. Textul art. 9, pe care vi 'l-am citit este ântéiul aliniat al articoluluĭ 4. La acest aliniat s'a adăo-gat un al duoilea aliniat, care glăsuesce ast-fel: »Este bine înţeles că acest articol nu vizéză drepturile de intrare. Afară de acésta, Germania consimte ca ḑisul articol să nu fie aplicat la drepturile de accise percepute în Belgia asupra vinurilor şi zahă-ruluĭ brut, întru cât aceste mărfurĭ sunt scutite de drepturĭ de intrare«.

In tratatul cu Austro-Ungaria nu era nicĭ o excepţiune. In tratatul cu Belgia s'a pus o excepţiune, o clausă deosebită pe care o reclamaŭ interesele speciale, situaţiunea specială a Belgieĭ.

Acéstă situaţiune specială o recunósce şi guvernul german. In expunerea de motive care însoţesce textul tratatuluĭ germano-belgian, se ḑice textual: »S'aŭ făcut pentru Belgia 2 excepţiunĭ privitóre la principiul ca articolelele importate să nu pótă fi im-puse cu alte dărĭ maĭ marĭ pe lângă taxele vamale. Acésta era, pentru guvernul regal belgian, o necesitate neînlăturabilă pentru a putea încheia tratatul, *fiind că legislaţi-unea dărilor privitóre la acele articole se reazimă pe acéstă basă*«.

Dupe cum a luat Germania în considera-ţiune legislaţiunea actuală a Belgieĭ când a făcut tratatul, de ce nu s'a putut lua în consideraţiune şi legislaţiunea nóstră? De ce acéstă diferinţă între noĭ şi Belgia? Nu suntem şi unul şi altul State independente? Dacă legislaţiunea Belgieĭ formézä o basă care a creat »o necesitate neînlăturabilă pentru a putea încheia tratatul de comer-ciŭ«, de ce legislaţiunea nóstră nu presintă aceeaşi necesitate respectabilă?

E cert că e usitat şi e natural şi e logic ca tratatele internaţionale să respecteze legislaţiunea internă şi să nu schimbe legile interióre. Pentru cestiunile de dărĭ acésta e un ce indiscutabil.

Tratatul Germanieĭ cu Elveţia formézä al duoilea rînd de text. Textul articoluluĭ 8 al *tratatuluĭ de comerciŭ dintre Germania şi Elveţia* diferă de textele menţionate ale tratatelor Germanieĭ cu Austro-Ungaria şi cu Belgia. Iată textul art. 8 al tratatuluĭ germano-elveţian.

»Drepturĭ interne, percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe în viitor într'una din părţile contractante, fie în socoteala statu-luĭ saŭ pe socotéla cantónelor, ţĕrilor, co-munelor saŭ corporaţiunilor asupra produc-ţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ u-nuĭ product, nu vor putea, sub nicĭ un pre-text, să lovească produsele celeĭ-alte părţĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene.

»Nicĭ una din părţile contractante nu va impune la intrare obiecte ce nu sunt pro-duse în propriul sĕŭ teritoriŭ şi *carĭ sunt coprinse în tarifele anexate la presentul tratat* cu drepturĭ nouĭ saŭ maĭ urcate, sub pretext de dărĭ interne.

»Dacă una din părţile contractante găsesce util a pune o nouă dare internă saŭ *un drept de accis saŭ* un supliment de dare pe un obiect de producţiune saŭ de fabricaţiune internă *coprins în presentul tratat*, se va putea impune obiectul similar strĕin cu aceeaşi taxă saŭ suplement de taxă.

»Produse carĭ formézä *monopolurĭ* de stat a uneia din părţile contractante, pre-cum şi obiecte carĭ servesc la producţiunea de asemenea mărfurĭ de monopol pot fi supuse la intrarea lor la taxă hotărîtă pen-tru a asigura monopolul, chiar în casul când produsele saŭ obiectele similare in-terne nu sunt supuse la o asemenea taxă.

»Părţile contractante îşi reservézä dreptul de a *impune la intrare cu o taxă, în a-fară de taxa vamală ce va fi de plătit, acele producte pentru a căror fabri-care se întrebuinţézä alcool;* acéstă taxă va fi egală cu drepturile fiscale interne asupra alcooluluĭ întrebuinţat, păzindu-se principiul de la alin. 1 al acestuĭ articol«.

Principiile conţinute în acest articol sunt principiile generale pe carĭ le am vĕḑut reproduse în textele tratatelor Germanieĭ cu Austro-Ungaria şi cu Belgia. Insă în tratatul germano-elveţian se face o excep-ţiune diferită de aceea a tratatuluĭ ger-mano-belgian, şi care se leagă de situaţiu-nea specială a Elveţieĭ. Obiectele nesupuse la dărĭ interne »sunt coprinse în tarifele anexate la tratat«. Se restrânge, decĭ, nu-mĕrul acestor obiecte; nu se daŭ prin tra-tat tóte obiectele. Afară de acésta se maĭ face încă o excepţiune privitóre »monopo-lurile de stat« şi la »obiectele carĭ servesc la producţiunea de asemenea mărfurĭ de

monopol«. Se maĭ reguléză și taxele privitóre la produsele, la a cărora fabricare se întrebuințéză alcoolul.

Intreb și aci: dacă legislațiunea și interesele Elveției aŭ impus tratatuluĭ cu Germania excepțiunĭ de la regula generală; de ce legislațiunea și interesele nóstre se socotesc maĭ puțin respectabile?

Convențiunea de comerciŭ dintre Germania și Spania este identică în aliniatele sale 1, 2, și 3 cu aceleașĭ aliniate din convențiunea germano-elvețiană.

Venim la tratatul de comerciŭ dintre *Germania și Italia* care forméză un al treilea rînd de text. Articolul 9 și 10 al acestuĭ tratat glăsuesce precum urméză:

Articolul 9. »In privința drepturilor vamale de import și de export, a garantăreĭ și a percepereĭ lor, precum și în privința transituluĭ, a depositelor vamale, a taxelor locale, a formalităților vamale, a tratamentuluĭ și a expedițiuneĭ vamale, *apoĭ în privința drepturilor interne de consumațiune și a taxelor de accis de orĭ ce fel*, fiecare din cele duoĕ părțĭ contractante se obligă a face să profite cea altă de orĭ ce favóre, de orĭ ce prestigiŭ și de orĭ ce scădere a tarifelor pe carĭ una din ele le-ar acorda uneĭ a treia puterĭ.

Asemenea orĭ ce favóre saŭ scutire, ce se va concede maĭ târḑiŭ uneĭ a treia puterĭ, se va întinde imediat fără condiție și prin însușĭ faptul celeĭ alte părțĭ contractante«.

Art. 10 e identic cu art. 9 din tratatul dintre Germania și Austro-Ungaria.

Art. 7 din *convențiunea de comerciŭ dintre Germania și Serbia* se ține de textul convențiuneĭ germano-italiane, și glăsuesce ast-fel:

»In privința drepturilor vamale de import și de esport, a garantăreĭ și percepereĭ lor, — în privința depositelor vamale, taxelor accesoriĭ și formalităților vamale, — apoĭ în privința impositelor interne de consumație și a taxelor de accis de orĭ-ce fel, fiecare din amânduoĕ părțile contractante se obligă a acorda celeĭ-alte orĭ-ce favóre, orĭ-ce privilegiŭ și orĭ-ce scădere în tarife, pe carĭ una din ele le-ar concede uneĭ a treia puterĭ.

»Asemenea orĭ-ce favóre saŭ scutire ce se va concede maĭ târḑiŭ uneĭ a treia puterĭ, se va acorda imediat fără condiție și prin însușĭ faptul celeĭ-alte părțĭ contractante.«

Dacă comparațĭ textul articoluluĭ 7 al tratatuluĭ germano-sêrbesc cu textul articoluluĭ 12 al tratatuluĭ germano-românesc, vețĭ constata, de la prima ochire chiar, că România e maĭ rĕŭ tratată de cât Serbia. In Serbia clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate forméză regula și pentru dările interne de accis și de consumațiune; în România din contra stă obligațiunea de a înființa în orașe dărĭ de consumațiune interne astăḑĭ neexistente. De am avea textul germano-sêrbesc, nu am fi obligațĭ la nimic, fiind-că tratatele de comerciŭ ce avem astăḑĭ nu amintesc niciĭ unul despre dările de consumațiune interne, și, prin urmare, nu ne impun nimic în acéstă privire.

Dacă s'ar fi adoptat textul tratatuluĭ germano-sêrbesc, am fi rĕmas completamente liberĭ, cum suntem și aḑĭ în privința taxelor comunale. Ce s'a făcut, însă? S'a redus articolul din vechile nóstre tratate și nu numaĭ atâta, ci ni s'a înrĕutățit situațiunea.

Când s'ar fi stipulat numaĭ ca obiectele indigene ca și cele străine, să fie lovite cu aceleașĭ drepturĭ la intrarea în raza de accis, nu era nimic de ḑis, căcĭ ce intră în oraș va fi indigen saŭ străin, să plătéscă egal: dar se ḑice expres și »*la punerea lor în consumațiune*«; adică ne silesce pe noĭ ca, afară de ceea ce se percepe la accis, să punem un drept de consumațiune în oraș, care astăḑĭ nu există de cât numaĭ, 'mĭ se pare, pentru bĕuturĭ spirtuóse.

Iată diferența între noĭ și tratatul Serbieĭ. Intreb: de ce și pentru noĭ nu s'a adoptat un asemenea text ca acel germano-sêrbesc? Dacă Austria ar fi avut pretențiunĭ altele la rêndul lor, am fi discutat dacă putem să i le acordăm orĭ nu.

In tot casul, rĕŭ face guvernul să vină cu un tratat care conține reproducerea art. 2 din legea maximuluĭ, respins de țéră și de Parlament.

Dar se va ḑice: este adevĕrat că Serbia a fost așa tratată de către Germania; dar tot atât de adevĕrat este că Austro-Ungaria a tratat cu totul alt-fel pe Serbia în tratatul de comerciŭ încheiat cu acest Stat.

Să examinăm și punctul acesta.

In adevĕr, tratatul dintre Serbia și Austro-Ungaria nu glăsuesce așa cum glăsuesce tratatul dintre Serbia și Germania. Austro-Ungaria a impus Serbieĭ un tratament inferior, care se potrivesce mult cu art. 12 de care e vorba acum. Inferioritatea nóstră consistă în aceea, că pe când Germania a respectat legislațiunea existentă a Belgieĭ, art. 12 nu respectéză legislațiunea existentă a Românieĭ. Și că Austro-Ungaria stă din dosul acestuĭ articol, este evident chiar pentru aceĭ carĭ 'l susțin.

Iată ce se ḑice în art. 10 al tratatuluĭ dintre *Serbia și Austro-Ungaria.*

»Drepturĭ interne, percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe pe viitor, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe comptul comunelor saŭ corporațiunilor, asupra producțiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ articol pe teritoriul uneia din părțile contractante, nu vor putea, sub niciĭ un pretext, să lovéscă produsele celeĭ-alte părțĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene«.

Acest articol conține principiile generale cunoscute. Protocolul final conține părțile rele.

Protocol final la art. 10, ḑice:

»Mărfurile importate în Serbia nu pot fi impuse sub niciĭ un cuvênt la drepturĭ fiscale saŭ comunale altele de cât cele următóre: drepturile vamale, taxele vamale accesoriĭ prevĕḑute prin tratat (art. 11), impositul din »Obrt« și taxele de consumație, admisibile numaĭ pentru obiectele prevĕḑute în dispozițiunile ce urméză.

»Obiectele de consumație, asupra cărora se pot percepe la import taxe de consumație fiscale saŭ comunale, sunt următórele: bĕuturĭ și comestibile, furajurile, combustibilele și materiile pentru luminat, materiale de construcție. Nu se vor percepe în Serbia taxe de consumație asupra altor mărfurĭ ne coprinse în categoriile precedente. Cu tóte acestea, dacă articolele menționate ar fi produse în Serbia, ele vor fi lovite de taxe interne echivalente.

»In orașe saŭ în alte circumscripțiunĭ restrînse, se pot percepe taxe de consumație comunale asupra mărfurilor de proveninṭă străină din categoriile menționate, dacă mărfurile similare, introduse din alte părțĭ ale țĕreĭ, precum și mărfurile similare produse în raionul unde dreptul de accis este stabilit, sunt supuse la aceleașĭ taxe«.

Se vede clar și lămurit, că România, în loc să fie tratată dupe glăsuirea art. 7 al tratatuluĭ germano-sêrbesc, a fost maltratată aprópe, dupe glăsuirea protocoluluĭ final al tratatuluĭ dintre Austro-Ungaria și Serbia. Deosebirea este că nu ni se impune un maximum.

Dar voiŭ fi întrebat: Serbia avênd cu Germania un tratat pe basa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, nu dă ea Germanieĭ drepturile carĭ sunt în tratatul cu Austria? Se póte. Nu intru în examinarea acestuĭ lucru. Dar să admitem că așa ar fi, óre noĭ suntem în împregiurările, póte dificile, în carĭ se află Serbia în față cu Austro-Ungaria? Serbia a încheiat cu Germania un tratat pe un picior maĭ larg, maĭ politic. De ce noĭ să nu încheiăm un tratat sub aceleașĭ condițiunĭ? De ce óre să supunem legislațiunea nóstră internă fără nicĭ o excepțiune?

Dacă din acest art. 12 s'ar fi suprimat numaĭ cuvintele »saŭ pentru consumațiune«, totul ar fi fost în regulă. De ce nu s'aŭ suprimat aceste patru cuvinte? De ce nu am făcut să înțelégă guvernul german un lucru atât de simplu, cum e situațiunea nóstră? De ce? Că nu ne am dat ostenélă și că nu am voit.

Dupe ce am arătat cum stăm cu tratatele Germanieĭ cu alte țĕrĭ, vin la situațiunea nóstră proprie, ca să vedem dacă tratatele nóstre cele vechĭ sunt în acéstă privire maĭ bune, orĭ maĭ rele de cât presentul tratat, dacă prin acésta ni se creeză o posițiune egală, inferióră orĭ superióră, și dacă am fi putut isbuti la o redacțiune bună a art. 12, care să nu jignéscă nicĭ legislațiunea nóstră internă, nicĭ interesele nóstre.

Tratatul dintre România și Austro-Ungaria din 1875 fixéză acéstă cestiune în art. 21 și 22 și în protocolul final la art. 21 și 22.

Textele sunt următórele:

Art. 21. »Dacă una din cele duoĕ înalte părțĭ contractante crede necesar a stabili saŭ a face să se stabiléscă de către autoritățile municipale și altele, un drept noŭ saŭ un supliment al dreptuluĭ de accis saŭ de consumațiune asupra unuĭ articol de pro-

uctiune saŭ de fabricațiune națională, prevědut prin convențiunea de față, articolul milar străin va putea fi imediat grevat la nportațiune de un drept egal.

»Prin urmare, mărfurile din teritoriul neia din cele duoĕ înalte părțī contractante u vor fi pasibile la intrarea lor în teritoul celeĭ alte de nicĭ un drept de accis saŭ e consumațiune, sub orĭ ce numire ar fi, acă mărfurile de aceiașĭ natură nu sunt icĭ produse, nicĭ fabricate în acéstă ultiă țéră.

»*Art. 22.* Mărfurile de orĭ ce natură oriinale din Austro-Ungaria și importate în omânia, și mărfurile de orĭ ce natură oriinale din România și importate în Austrongaria, nu vor putea fi supuse nicĭ de auorităție Statuluĭ, nicĭ de administrațiunile unicipale saŭ altele, la drepturĭ óre-carĭ e accis saŭ de consumațiune superióră aceora carĭ grevéză saŭ ar greva mărfurile siilare de producțiune națională.

»*Protocolul final, art. 21 și 22.* Dispoiunile acestor articole nu ating întru niic drepturile comunelor de a pune taxe upra bĕuturilor și lichidelor, comestibile-, combustibilelor, furagiilor și materialer la intrarea lor în comună, chiar când este articole nu ar avea similare în Roânia.

»Cu tóte acestea, aceste drepturĭ nu vor tea fi superióre taxelor celor maĭ ridicate evĕdute de legile române astădĭ în vigóre. aximul drepturilor despre care este vorba acest cas, este regulat prin legile roâne. (Urméză enumĕrarea a 10 legĭ)«.

Precum vedețĭ, principiile generale ale ratatuluĭ din 1875 sunt aceleașĭ carĭ sunt scrise în tóte tratatele. Insă, ca în multe ratate internaționale, se fac óre carĭ exepțiunĭ cerute prin sistemul nostru de impoe. Aduc aci aminte ce a spus despre acesta atlekovicĭ, și anume: că în situațiunea acală acest sistem e greŭ de schimbat. In traul din 1875 eraŭ prevĕdute duoĕ lucrurĭ: taxele nóstre nu vor putea fi maĭ urcate cât maximile fixate prin legile speciale, aume enumĕrate, și că nu ni se impunea a creea taxe interne de consumațiune rĭ să echivaleze taxele de accis prelevate intrarea în zona uneĭ comune.

Deosebirea dintre convențiunea din 1875 actuala, constă în acésta: că ântêia predea taxe de accis pentru obiecte enumete în lege, egale pentru obiectele strĕine indigene, și că acele taxe nu puteaŭ înece un maximum fixat, nu prin convenune, ci prin legĭ anterióre convențiuneĭ; când a duoa hotăresce taxe de accis ale pentru mărfurile strĕine și cele roâne, dar impune tot o dată a se schimba gislațiunea dărilor comunale în modul cum fixéză convențiunea.

Din care parte e inferioritatea 'mĭ se pare econtestat. Avem un sistem de dărĭ comuale. Să dicem că sunt rele, și că trebue să himbăm sistemul. Trebue să ni se impună oul sistem prin strĕinătate? E admisibil noĭ să nu 'l discutăm în Parlament? E admisibil ca el să ni să impună fără să ne spunem părerile nóstre?

Cel puțin tratatul de Berlin a fost un tratat al tutulor puterilor europene! Stăm maĭ jos de cât înaintea tratatuluĭ de Berlin?

Dar se va dice: aceste articole nu le ațĭ priimit și D-vóstre liberaliĭ? Nu sunt ele înscrise în tratatul din 1877 cu Germania?

In parte lucrurile staŭ așa, dar nu completamente. In aceste întrebărĭ e aședată numaĭ o parte din adevĕr.

Art. 13, 14 și 15 din tratatul cu Germania sunt identice cu art. 21 și 22 din convențiune cu Austro-Ungaria din 1875 și cu art. 21 și 22 din protocolul luĭ final.

Iată glăsuirea acestor articole:

Art. 13. »Dacă una din cele duoĕ înalte puterĭ contratante va judeca necesar de a stabili saŭ a face să se stabilescă, de către autoritățile municipale saŭ de altele, un noŭ drept de accise saŭ de consumațiune saŭ un suplement al unuia din aceste drepturĭ, asupra unuĭ articol de producțiune saŭ de fabricațiune națională prevĕdut prin convențiunea de față, articolul similar străin va putea fi imediat supus la importare unuĭ drept egal.

»In consecință, mărfurile importate din teritoriul uneia din cele duoĕ înalte părțĭ contractante, nu vor fi pasibile, la intrarea pe teritoriul celeĭ-alte, de nicĭ un drept de accise saŭ de consumațiune, sub orĭ-ce denumire ar fi, dacă mărfurile de aceeașĭ natură nu sunt nicĭ produse, nicĭ fabricate în acéstă din urmă țéră.

»Art. 14. Mărfurile de orĭ-ce natură originală din Germania și importate în România, și mărfurile de orĭ-ce natură originală din România și importate în Germania, nu vor putea fi supuse nicĭ de autoritățile Statuluĭ, nicĭ de administrațiunile municipale saŭ altele la óre care drepturĭ de accise saŭ de consumațiune superióre celor carĭ apasă saŭ vor apăsa mărfurile similare ale producțiuneĭ naționale.

»Art. 15. Dispozițiunile articolelor 13 și 14 nu vor afecta în nimic dreptul legal al comunelor de a supune la taxe vamale saŭ accise bĕuturile și lichidele, comestibilele, combustibilele, furagiile și materialele, la intrarea lor în comună, chiar când aceste articole n'ar avea similare în țéra respectivă. Cu tóte acestea, în România, aceste drepturĭ nu pot fi superióre taxelor respective celor maĭ ridicate, prevĕdute prin legile române actualmente în vigóre.«

Legislațiunea țĕreĭ era atuncĭ legată de tratatul cu Austro-Ungaria. Consolidasem taxele de accis comunale.

Trebue, însă, să reamintesc că tóte convențiunile carĭ s'aŭ făcut în urma convențiuneĭ de 1875 aŭ fost o consecință logică și neînlăturabilă a acesteĭ convențiunĭ și trebuia să conțină, și a și conținut cele maĭ esențiale dispozițiunĭ ale aceleĭ prime convențiunĭ.

Dar lucrul nu s'a mărginit numaĭ în convențiunile încheiate dupe norma celeĭ de la 1875. Ca în tóte, și în acéstă materie, am făcut un pas înainte.

Dupe ce convențiunea nóstră cu Austro-Ungaria a expirat, s'aŭ început negociărĭ cu guvernul austro-ungar pentru încheiarea uneĭ nouĭ convențiunĭ. Aceste negociațiunĭ aŭ durat timp îndelungat.

Aŭ urmat atuncĭ treĭ rêndurĭ de conferințĭ: un rênd la Bucurescĭ în Maiŭ 1886, alt rênd la Viena la începutul anuluĭ 1887, și un al treilea rênd tot la Viena în Martie 1887.

Primele conferințe, ținute în Bucurescĭ, aŭ durat de la 1 până la 7 Maiŭ 1886 și sunt consemnate în 7 protocóle.

In aceste conferințĭ atât guvernul austro-ungar, cât și guvernul român aŭ propus fie-care câte un text de tratat de comerciŭ.

Dispozițiunile articoluluĭ 12 din tratatul actual germano-român să află în articolul 17 al propunereĭ austro-ungare și în articolul 9 al propunereĭ române.

Articolul 17 al propunereĭ austro-ungare glăsuesce ast-fel:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ înalte părțĭ contratante, în țéra întrégă saŭ într'o circumscripțiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporațiunĭ, asupra producțiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ articol, același articol, care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte părțĭ contratante, nu va putea să fie impus în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceeașĭ natură nu sunt produse saŭ nu sunt lovite cu aceleașĭ taxe în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune.

»*Cu tóte acestea, prin excepțiune, se va putea percepe, în óre-carĭ orașe saŭ circumscripțiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumațiuneĭ bĕuturilor și comestibililor, nutrețelor, combustibililor și materiilor de luminat, precum și materialelor de construcțiune, chiar când aceste articole nu s'ar produce în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condițiune, însă, că articolele sus menționate de producțiune indigenă, să fie lovite,* la intrarea lor în raza de accis, *cu aceleașĭ drepturĭ de accise ca și produsele străine.*

»*Aceste drepturĭ, însă, nu pot fi superióre taxelor enumerate în anexa C.*«

Vedețĭ cu toțiĭ că chiar propunerea Austro-Ungarieĭ nu conținea dispozițiunea finală a articoluluĭ 12: impunerea taxelor de consumațiune în interiorul comunelor.

Singura încercare, făcută în Maiŭ 1886 de către guvernul austro-ungar, a fost aceea de a limita accisele la un maximum, pretențiune pe care aŭ abandonat'o în negociările ce aŭ urmat.

Propunerea română din 1886 conținea numaĭ aliniatele 1 și 3 din propunerea austro-ungară.

Cum aŭ urmat deliberările cursul lor se

constată prin procesul-verbal No. 5 din 1886. Iată ce citim acolo:

»Asupra observațiuneĭ D-lor delegațĭ austro-ungarĭ, D-niĭ delegațĭ românĭ consimțesc a conserva în textul articoluluĭ 9 din proiectul român, aliniatul 2 din articolul 21 al convențiuneĭ actuale. Se învoesc, însă, amênduoĕ părțile, că dupe cuvêntul *comestibile*, să se adaoge, între parantese, cuvintele *substanțe alimentare*.

»D-niĭ delegațĭ imperialĭ și regalĭ propun a se redacta aliniatul 2 al articoluluĭ 17 din proiectul austro-ungar precum urméză: »nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceiașĭ natură nu sunt produse saŭ, *fiind chiar produse*, nu ar fi lovite de aceleașĭ taxe în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune.

»Priimit.

»La aliniatul 3 al acestuĭ articol, D-niĭ delegațĭ austro-ungarĭ propun de a stabili *un maximum* pentru drepturile de accis, și *iaŭ ad referendum refusul D-lor delegațĭ românĭ*, pentru a sci dacă eĭ trebue să maĭ insiste în acéstă privire.«

Așa dar, despre impunerea taxelor de consumațiune din interiorul comunelor nicĭ nu a fost vorba, iar maximul propus de delegațiĭ austro-ungarĭ a fost respins de delegațiĭ românĭ. Delegațiĭ austro-ungarĭ aŭ luat refusul ad referendum, dar nu aŭ maĭ revenit cu pretențiunile lor.

In Ianuarie 1887 aŭ urmat alte negociărĭ la Viena.

Aceste conferințe aŭ durat de la 6 până la 10 Ianuarie și aŭ fost consemnate în 5 procese-verbale.

Protocólele aŭ fost semnate de mine, ca representant al guvernuluĭ român, de Marchisul Bacquehem ca representant al guvernuluĭ austriac și de Comtele Szeczeny ca representant al guvernuluĭ ungar.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: In ce an e protocolul acela?

D. D. Sturdza: In 1887. Am protocólele originale dinaintea mea, tipărite în tipografia împĕrătéscă din Viena.

Dispozițiunea articoluluĭ 12 din tratatul germano-român se află în articolul 14.

Iată textul articoluluĭ adoptat ast-fel în ședința a 2-a a acelor conferințe și consemnat în procesul-verbal din 7 Ianuarie 1887:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ înalte părțĭ contractante, în țéra întrégă saŭ într'o circumscripțiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporațiunĭ, asupra producțiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ articol, același articol, care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte părțĭ contractante, nu va putea să fie impus, în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune, de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceiașĭ natură nu sunt produse saŭ, *fiind chiar produse*, nu ar fi lovite cu aceleașĭ taxe în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune.

»*Cu tóte acestea, prin excepțiune, se va putea percepe, în óre-care orașe saŭ circumscripțiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumațiuneĭ bĕuturilor și comestibililor (substanțe alimentare), nutrețelor, combustibililor și materiilor de luminat, precum și materialelor de construcțiune, chiar când aceste articole nu s'ar produce în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condițiune, însă, că articolele sus menționate, de producțiune indigenă, să fie lovite*, **la introducerea lor în raza de accis**, *cu aceleașĭ drepturĭ de accis ca și produsele strĕine.*«

Acest articol 14 a rĕmas intact, precum vi 'l am citit acum și în negociările din Martie 1887, carĭ aŭ avut loc tot în Viena.

Alăturațĭ lângă aceste texte textul articoluluĭ 12 de care e vorba, și vĕ vețĭ convinge că la 1887 guvernul austro-ungar redactase dispozițiunile luĭ ast-fel cum eraŭ acceptabile de noĭ. Nu era vorba de a ne impune taxe de consumațiune interne carĭ să egalizeze taxele de accis de la intrare în zona comunală.

Citesc articolul 12 actual pentru ca să vedețĭ deosebirea:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ părțĭ contractante, în țéra întrégă saŭ într'o circumscripțiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporațiunĭ, asupra producțiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ articol, același articol, dacă s'ar introduce din teritoriul celor-alte părțĭ contractante, nu va putea să fie impus în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe, în casul când articolele de aceeașĭ natură nu sunt produse saŭ fabricate în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune, saŭ chiar, când fiind produse saŭ fabricate acolo, ele nu ar fi lovite cu aceleașĭ taxe.

»*Cu tóte acestea, prin excepțiune, se va putea percepe, în orașe saŭ alte circumcripțiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumațiuneĭ bĕuturilor și comestibililor, nutrețurilor, materiilor combustibile, chiar destinate la luminat, a săpunurilor, precum și a materialelor de construcțiune (cu excepție de grindĭ, colóne, tuburĭ, plăcĭ și alte asemenea piese de fer saŭ de fontă), chiar când aceste articole nu s'ar produce saŭ nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condițiune, însă, ca categoriile de articole, sus menționate, de producțiune saŭ de fabricațiune indigenă*, **la punerea lor în consumațiune saŭ la introducerea în raza de accis**, *să fie lovite cu aceleașĭ drepturĭ ca și produsele strĕine.*

»Produsele pămêntuluĭ și ale industrieĭ uneia dintre părțĭ, importate în teritoriul celeĭ-alte și destinate pentru întreposit saŭ pentru transit, nu vor fi supuse nicĭ unuĭ drept interior«.

Guvernul liberal nu s'a putut ajunge în negociările urmate cu Austro-Ungaria pentru un tratat de comerciŭ, din causa vitelor.

Dar guvernul liberal a încheiat în 1886 un tratat de comerciŭ cu Elveția; art. 2 al aceluĭ tractat e redactat în același sens precum glăsuesce tratatul dintre Germania cu Serbia și cu Italia, adică fără impunerea taxelor de consumațiune internă și cu clausa tratamentuluĭ națiuneĭ celeĭ maĭ favorizate.

Iată art. 2 din convenția elveto-română:

»Dacă pe teritoriul uneia din cele duoĕ înalte părțĭ contractante, în tótă țéra saŭ într'o circumscripțiune restrânsă, se percepe, fie pe séma Statuluĭ, fie pe séma comuneĭ, o taxă interióră asupra producțiuneĭ a fabricațiuneĭ saŭ a consumațiuneĭ unuĭ articol, același articol care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte înalte părțĭ contractante nu va putea, în acea țéră saŭ în acea circumscripțiune, să fie supus la o taxă egală cu aceea care se percepe asupra productelor națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.«

Cred că din tóte câte am expus aci, vĕ vețĭ fi convins singurĭ: ântêiŭ, că art. 12 din tratatul încheiat cu Germania este defavorabil noĕ, pentru că prin el se atinge legislațiunea nóstră internă; al duoilea, că tóte articolele din tratatele ce Germania a încheiat de la 1891 încóce cu alte țĕrĭ sunt maĭ favorabile în privința acestuĭ punct de cât articolul nostru; al treilea, că numaĭ cu un singur tratat îl putem asemăna: cu tratatul încheiat de Austro-Ungaria cu Serbia; și al patrulea că Austro-Ungaria cedase asupra acestuĭ punct cerințelor nóstre.

Fără a lipsi de deferință pentru regatul sârbesc saŭ pentru principatul Bulgarieĭ, eŭ tot-d'a-una am credut că posițiunea Româniеĭ în Europa este o posițiune maĭ înaltă și maĭ tare.

Ușor puteți dar înțelege, D-lor, de ce ne va fi noĕ, naționalĭ-liberalĭ, cu neputință a vota pentru tratatul de comerciŭ dintre România cu Germania. Intreb: de ce nu s'a făcut un tratat care să nu conțină nicĭ art. 9, acela cu întrepositele, nicĭ art. 12 acela cu amestecul în legislațiunea nóstră internă?

Orĭ suntem Stat independent, orĭ nu. Dacă suntem Stat independent, cer ca aceiașĭ considerațiune, de care s'a bucurat Belgia în fața Germanieĭ când 'i s'a făcut excepțiunile privitóre la óre carĭ articole speciale, de aceiașĭ considerațiune să ne bucurăm și noĭ și să ni se facă și noĕ acele excepțiunĭ reclamate de legislațiunea și de interesele nóstre.

In casul de față cer acésta cu atât maĭ mult cu cât statul cel maĭ interesat a căpăta art. 12 ast-fel precum a fost stipulat de guvernul nostru cu Germania, și anume: Austro-Ungaria, priimise dispozițiunile luĭ ast-fel cum ne conveneaŭ noĕ.

Așĭ maĭ avea încă un punct de atins, acela al camerilor de comerciŭ.

Art. 19 din legea din 10 Maiŭ 1886 dice expres:

»*Ministerul de comerciŭ și de industrie* va consulta *camerile de comerciŭ asupra convențiunilor de comerciŭ*«.

Aceiașĭ dispositiune o prevede și art. 26 la numĕrul 11 din regulamentul acesteĭ legĭ din 1887.

Nu vĕd de ce guvernul, și chiar noĭ, ne am deprinde să înfrîngem, să călcăm o lege existentă clară, o lege existentă care este în folosul țěreĭ. De ce să ne deprindem a nu consulta pe concetățeniĭ noștri asupra intereselor celor maĭ vitale ale țěreĭ?

De ce să înlăturăm camerile de comerciŭ în dorințele și sfaturile lor, căcĭ ele sunt în ântêia linie chiămate a 'șĭ dice opinia când este vorba de a încheia un tratat de comerciŭ, saŭ de a face un tarif vamal?

Ast-fel fiind, cu tótă dorința ce așĭ avea de a vota un tratat de comerciŭ cu Germania, care ne ar lega cu acest puternic imperiŭ prin legăminte economice, basa uneĭ amicițiĭ sincere și durabile; cu tóte că așĭ dori acésta, maĭ ales că recunosc că Germania, dintre tóte statele cele marĭ, ne-a fost prietenul cel maĭ desinteresat și maĭ prielnic: — voiŭ vota în contra, pentru că nu pot admite ca un imperiŭ, orĭ cât de mare ar fi și orĭ cât de bine voitor, să ne pună într'o posițiune inferióră situațiuneĭ pe care noĭ ne-am format'o prin propriile nóstre forțe, prin marĭ sacrificiĭ și marĭ suferințe, prin victoriile armateĭ nóstre și prin conducerea înțeléptă și pricepută a treburilor nóstre în timp de maĭ multe deceniĭ. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, s'a depus la biuroŭ o propunere în sensul următor: »propunem ședință de séră pentru continuarea desbaterilor«. De óre-ce ora este înaintată așĭ ruga Senatul să încuviințeze ședința de nópte, și dacă voesce acésta, nu de la 8 ore cum am avut alaltăierĭ, ci de la 9 ore.

Vocĭ: Ședință la 9 ore.

— Se pune la vot propunerea de a se ține ședință de nópte, și Senatul aprobă.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Ridic dar ședința, și conform votuluĭ D-vóstre, ne vom întruni diséră la 9 ore.

ERRATUM

In discursul D-luĭ Al. Lahovari, ministru afacerilor străine, din ședința Adunăreĭ deputaților de la 18 Decembre 1893, publicat în desbaterile Camereĭ cu No. 22 din 1 Ianuarie 1894, paginele 385—394, strecurêndu-se duoĕ erorĭ importante, adică:

Art. 693 în loc de *Art. 6 § 3* și

Negutătorĭ în loc de *negociatorĭ*,

se rectifică printr'acésta.

Erórea consistând în inserțiunea numĕruluĭ de 693 în loc de *art. 6, § 3*, s'a produs la pagina 389 în colónele 2 și 3, precum și la pagina 390 în colóna 1 și încă la pagina 392 colóna 2.—Iar erórea în întrebuințarea cuvêntuluĭ de negutătorĭ în loc de *negociatorĭ* s'a produs la pagina 392 în colónele 1 și 2.

No. 22

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 20 DECEMBRE 1893

Președința D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, președinte, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Em. Flondor, C. Fotin și P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 101 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 13 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Berea D., Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Rucăreanu M., Sofian N., Tatos T. I., Blancfort A.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Pĕucescu I. (colonel), Sassu P. V., Stătescu Eug., Știrbeiŭ B. D., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedențe, care se aprobă.

—Se comunică cererea D-luĭ senator Gr. M. Buicliu, de a 'ĭ se scuza absențele pe carĭ e nevoit să le facă din cauză de bólă.

— Se ia act.

—Se acordă D-luĭ senator Al. Blancfort un congediŭ de 6 ḑile.

—*D. ministru de externe, Al. Lahovari*, comunică Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de legĭ:

a) Pentru naturalizarea D-lor: Vilhelm Humpel și Rudolf N. Reinicher.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

b) Proiectul de lege pentru aprobarea tratatuluĭ de comerciŭ, încheiat între România și imperiul german.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, fiind-că acest tratat pórtă data de 1 Ianuarie st. n., adică chiar de astăḑĭ, și, prin urmare, ar trebui ratificat cât maĭ din vreme, rog pe onor. Senat, care 'ĭ cunósce deja dispozițiunile din discuțiunile ce s'aŭ făcut în Cameră și în presă, să bine voiască să trécă imediat în secțiunĭ, să 'l discute și să 'l pună chiar astăḑĭ la ordinea ḑileĭ. (Aprobărĭ).

Vocĭ: Da, da, de urgență.

D. G. Mârzescu: D-le președinte și D-lor senatorĭ, cred că un tratat de comerciŭ, încheiat între Statul nostru și cele-alte state, reclamă un studiŭ amĕnunțit, fiind-că un tratat de comerciŭ suleva și multe cestiunĭ de drept.

Noĭ când am modificat art. 7 din Constituțiune, am prevĕḑut în penultimul aliniat al art. 7 o dispozițiune prin care se ḑice că o lege specială va determina modul în care străiniĭ vor putea să 'șĭ stabiléscă domiciliul în România. Maĭ avem § V din urmă al art. 7, care prohibă ca străiniĭ să pótă dobêndi imobile rurale.

Maĭ este încă o altă cestiune. In Germania, de când s'a modificat legislațiunea asupra naturalizațiuneĭ, sunt *duoĕ speciĭ de naturalizațiunĭ*: naturalizațiunea cea mare, care conferă și drepturĭ politice, și este și o naturalizare mică, dupe care este suficient ca un străin să se ducă în o comună din Germania, să se stabiléscă acolo, și îndată să fie declarat de cetățén...

O voce: Acésta nu este cestiune de urgență.

D. G. Mârzescu: Aud o voce care ḑice că nu este cestiune de urgență. Tocmaĭ aceste cestiunĭ trebue ca țéra să le audă; când se încheiă o convențiune comercială, trebue să discute în cunoscință de cauză. Pe mine nu m'aŭ trimis alegĕtoriĭ să fiŭ o marionetă pe care flautul D-luĭ ministru de externe să o facă să jóce cum va voi; pe mine m'aŭ trimis ca ființă cugetătóre și cuvêntătóre, și, prin urmare, trebue să discut în cunoscință de cauză. Cum voițĭ să discutăm în deplină cunoscință de cauză, când D. ministru de externe ne spune că tratatul pórtă data de 1 Ianuarie, și ratificările trebue să fie numaĭ de cât făcute; prin urmare, trebue să trecem iute în secțiunĭ, și cu marș forțat să votăm.

D-lor, aduceți-vĕ aminte de alte timpurĭ, când era alt guvern și când vĕ ridicațĭ și ḑiceațĭ că nu se respectă libertatea discuțiuneĭ. De aceea, D-lor, cum voițĭ ca noĭ, senatoriĭ, să putem discuta în deplină cunoscință de cauză, când D. ministru ḑice: v'am adus tratatul, trecețĭ iute în secțiunĭ, și mi se pare că chiar raportul este făcut, căcĭ avem un raportor perpetuŭ, inamovibil, în tóte cestiunile.

Cel puțin, să dăm țĕreĭ pilda că suntem un Senat matur, care discutăm în deplină cunoscință de cauză cestiunile cele marĭ.

De aceea, să 'mĭ dațĭ voe, fiindcă eŭ nu sunt așa de inteligent ca D. Paciurea, n'am experiența D-luĭ Paciurea...

D. L. Paciurea: Mare modestie din partea D-tale!

D. G. Mârzescu: Mĕ pun în comparațiune cu D-vóstră, și pot să fiŭ cât de modest.

De aceea mĕ ridic în contra acesteĭ cererĭ de urgență. D. ministru putea fórte bine să fi adus acéstă convențiune cu mult maĭ înainte. Ațĭ vĕḑut că în parlamentul Germanieĭ s'a discutat 3 sĕptĕmânĭ, convențiunea a fost trimisă în diferite comisiunĭ, conform regulamentuluĭ interior al camereĭ Germanieĭ, și nimenĭ n'a cerut urgența care o cere aḑĭ D. ministru de externe.

Dacă voițĭ să fim o reprezentațiune națională seriósă, să votăm în cunoscință de cauză; altmintrelea este un dispreț, care 'l aruncăm chiar asupra Parlamentuluĭ, căcĭ când ni se cere să votăm în cestiunĭ de asemenea natură cu repeziciunea fulgeruluĭ, este a ni se cere să votăm cu ochiĭ închișĭ fără să maĭ discutăm.

Acéstă abdicare la mandatul nostru nu o putem face, și de aceea mĕ ridic în contra acesteĭ cererĭ de urgență.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, observările D-luĭ Mârzescu pot să fie întemeiate...

D. P. S. Aurelian: Cer cuvêntul.

D. Gr. M. Sturdza: Observările D-luĭ Mârzescu pot să fie întemeiate, și să ne aducă la discutarea convențiuneĭ, să propunem chiar și amendamente în acel sens, pentru ca să îndreptăm ceea ce póte fi greșit în acest tratat; însă dacă acésta este dorința D-sale, putem să o îndestulăm, ținênd și o ședință de nópte. Dacă cestiunea este acésta, dacă voițĭ numaĭ să împedicațĭ de a se ține guvernul nostru de ceea ce a încheiat cu Germania, ca să nu pótă intra convenția în lucrare de la 1 Ianuarie, atuncĭ se schimbă cestiunea; noĭ nu voim să facem guvernuluĭ acéstă pozițiune grea, nesuferită, față cu Germania. (Aplause).

Nicĭ de cum, nu avem nicĭ un cuvênt să o facem; opozițiunea póte să o facă, dar noĭ nu.

Prin urmare, aducețĭ tóte argumentele D-vóstre să le discutăm cât pe larg vețĭ voi, să adoptăm pe cele bune, să respingem pe cele greșite, și să votăm acel proiect de convențiune. (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: Renunț la cuvênt și mĕ asociăz cu cele ḑise de D. Mârzescu.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ, și se priimesce.

— Se pune la vot *urgența*, și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, prin urmare, conform votuluĭ Senatuluĭ, vom trece în secțiunĭ pentru studiarea acesteĭ convențiunĭ.

Suspend ședința, și vom redeschide-o dupe ce secțiunile vor termina lucrarea lor.

— Ședința se suspendă și D-niĭ senatorĭ trec în secțiunĭ.

— Ședința se redeschide la orele 4 p. m.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, raportul comitetuluĭ delegaților asupra convențiuneĭ de comerciŭ cu Germania este

depus pe biuroul Senatuluĭ. Conform articolului 54 din regulament, consult Senatul dacă voesce să ia imediat în discuţiune acest proiect de lege, fără ca raportul să fie tipărit. (Aprobărĭ).

Vocĭ : Da, da.

— Se pune la vot propunerea de a se discuta imediat convenţiunea cu Germania fără a se tipări raportul, şi Senatul încuviinţéză.

— *D. raportor, Gr. Tocilescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege al convenţiuneĭ :

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ compus din D-niĭ: general Tamara pentru secţia I, Em. Flondor pentru secţia II, P. Millo pentru secţia III şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 20 Decembre 1893, aŭ luat în desbatere proiectul de lege relativ la ratificarea tratatuluĭ de comerciŭ de vamă şi de navigaţiune încheiat la $^{9}/_{21}$ Octombre 1893 între România şi imperiul german, proiect de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Decembre 1893 şi adus în Senat de către D. ministru de externe cu Mesagiul regal No. 4.314 din 1893. Comitetul ca şi secţiunile aŭ admis în totul acest proiect, făcêndu-mĭ onórea a mě numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Tratatul de comerciŭ în cestiune este rezultatul negociărilor ce guvernul nostru s'a angagiat să facă cu imperiul german, prin declaraţiunea semnată la Bucurescĭ în 19 Iunie (1 Iulie) 1892.

Cunósceţĭ împregiurările ce aŭ reclamat acéstă declaraţiune :

Cu începere de la $^{1}/_{13}$ Februarie 1892, în urma decĭ a expirăreĭ convenţiuneĭ nóstre comerciale cu Germania şi a încetăreĭ, prin urmare, şi a efectelor tarifuluĭ vamal convenţional stabilit între noĭ şi statele străine, imperiul german, prin tratatele sale de comerciŭ cu Austro-Ungaria şi Italia, şi prin arangeamentul cu Statele-Unite, a scăḑut tariful sěŭ vamal pentru maĭ multe articole ce interesézā comerciul nostru exterior, între acestea figurézā maĭ cu sémă speciile principale de cereale ; ast-fel prin acel tarif s'a acordat statelor maĭ sus numite precum şi tutulor statelor, carĭ se bucură în Germania de clauza naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, reducerile următóre :

Pentru grâŭ reducere de la 5 mărcĭ la 3.50 mărcĭ la quintal;

Pentru secară reducere de la 5 mărcĭ la 3.50 mărcĭ, la quintal ;

Pentru ověz reducere de la 4 mărcĭ la 2.80 mărcĭ la quintal;

Pentru orz, reducere de la 2.25 mărcĭ la 2 mărcĭ la quintal;

Pentru maltz, reducere de la 4 mărcĭ la 3.60 mărcĭ la quintal;

Pentru porumb, reducere de la 2 mărcĭ la 1.60 mărcĭ la quintal.

Din momentul ce prin expirarea tarifuluĭ convenţional cu Germania la 28 Iunie (10 Iulie) 1891, relaţiunile nóstre economice cu acest stat aŭ continuat pe temeiul tarifuluĭ vamal stabilit prin legea din 25 Iunie 1891, România nu póte beneficia de tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate; ea 'şĭ vedea comerciul exterior lipsit de siguranţa fixităţeĭ şi expus la un tratament diferenţial fórte împovărător; cea d'ânteiŭ piaţă de desfacere pentru cerealele sale, aprópe i se închidea, şi acésta tocmaĭ într'un timp când comerciul de cereale stagna în porturile sale, iar preţurile recoltelor scădeaŭ din ce în ce maĭ mult. Maĭ cu sémă în Moldova de sus, care exportézā o mare parte a productelor sale în Germania de Nord, se resimţea de atare situaţiune.

Este încă un titlu al guvernuluĭ actual la recunoscinţa ţěreĭ, învoiala provizorie din Iulie 1892, prin care Germania a acordat cerealelor nóstre de o cam dată în mod gratuit, tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, cu condiţiune însĕ ca şi România, la rêndul sěŭ, să acorde avantagiĭ echivalente pentru produsele germane. Eacă un an şi jumĕtate, D-lor senatorĭ, de când beneficiăm de nisce favorurĭ, acordate noŭ cu atâta bună-voinţă de imperiul german, favorurĭ, ce pe alte state, ca bunăóră Austro-Ungaria, a trebuit să le coste sacrificiĭ însemnate. Incheiarea dar a unuĭ tratat definitiv comercial şi de navigaţiune cu Germania se impunea de la sine; nicĭ putea fi maĭ mult întârḑiat.

Să arătăm acum în scurt spiritul cu care el a fost negociat, şi folósele învederate ce el crează relaţiunilor nóstre comerciale cu străinĕtatea.

Simpla comparaţiune a luĭ cu convenţiunea comercială şi de navigaţie semnată la Berlin în 14 Noembre 1877, ca şi cu cea suplimentară din 17 Februarie 1887, ne învederézā cât de mult şi de repede s'a îmbunătăţit situaţiunea politică şi economică a Statuluĭ român.

Prin tratatul din 1893, Germania pune România pe un picior perfectamente egal cu cele-alte state ale Europeĭ centrale şi apusene, cu carĭ ea a încheiat în timpiĭ din urmă asemenea tratate. Ea îĭ acordă nu numaĭ tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, dar îĭ consolidézā taxele speciale învoite cu Austro-Ungaria pentru productele similare cu ale Românieĭ; este regimul vamal cel maĭ avantagios, pe lângă că e stabil, ce se putea abţine.

In schimbul folóselor ce imperiul german ne recunósce, concesiunile ce 'ĭ acordăm asupra taxelor din tariful nostru vamal sunt aprópe neînsemnate; maĭ ânteiŭ cea maĭ mare parte din articolele cu taxă redusă nu sunt din acelea rezervate ezclusiv industrieĭ române, cel puţin specialităţile asupra cărora s'a admis reducerea. Tóte taxele înscrise de tariful nostru vamal cu scop protector pentru industriile în fiinţă ca şi pentru cele carĭ există o maĭ apropiată posibilitate a se înfiinţa sunt neatinse; ele aŭ fost confirmate în special prin tariful C anexat la tratat.

Dar nu numaĭ avantagiĭ tarifare prezintă tratatul din 1893 cu Germania.

Studiul comparativ al dispoziţiunilor sale privitor la exerciţiul comerciuluĭ şi industrieĭ, la schimbul mărfurilor, la serviciul militar, etc., cu cele corespunḑĕtóre din convenţiunea din 1877, dovedesce că s'a ţinut maĭ bine sémă de caracterul propriŭ al legislaţiuneĭ şi administraţiuneĭ ţěreĭ nóstre, şi că ele conţin stipulaţiunĭ maĭ avantagiósă comerciuluĭ stabil al ţěreĭ.

Ast-fel, convenţiunea comercială din 1877 admitea completa libertate pentru supuşiĭ străinĭ de a se aşeḑa în *orĭ ce parte a teritoriuluĭ român*, întocmaĭ ca şi naţionaliĭ. Noul tratat rezervézā expres guvernuluĭ român controlul administrativ în privinţa aşeḑăreĭ străinilor în comunele rurale în genere şi în comunele rurale şi urbane din Dobrogea în particular; de asemenea în privinţa profesiunilor de farmacişĭ, curtierĭ de comerciŭ şi agenţĭ de schimb, colportorĭ şi a profesiunilor ambulante în genere, a debitelor de tutun şi a debitelor de bĕuturĭ în comunele rurale. Tot ast-fel se rezervă dreptul de a autoriza aşeḑarea şi a controla funcţionarea societăţilor comerciale, industriale şi financiare străine.

Art. 3 din tratat precizézā marginile în carĭ se póte exercita însărcinarea călĕtorilor de comerciŭ, interḑicêndu-li-se dreptul de a se pune direct în raport cu consumatoriĭ particularĭ carĭ nu exercită nicĭ comerciŭ, nicĭ industrie cu felul de marfă oferită.

Nu maĭ puţin însemnată este distincţiunea din art. 6 şi 7 al nouluĭ tratat, restringênd beneficiul tratamentuluĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate numaĭ la *produsele soluluĭ şi industrieĭ germane*, pe când stipulaţiunile corespondinte din convenţia din 1877 (art. 6 coroborat cu art. 8), conferea acest avantagiŭ comercial *tutulor produselor* de proveninţă din Germania. Sciţĭ efectele rele pentru fisc şi pentru politica economică a ţěreĭ ce a decurs din asemenea stipulaţiunĭ.

Art. 11 precizézā condiţiunile scutireĭ condiţionale de taxe, ceea ce nu se făcea în art. 12 al vecheĭ convenţiunĭ. Art. 4 obligă eventual atât pe supuşiĭ românĭ în Germania, cât şi pe supuşiĭ germanĭ în România, fie proprietarĭ şi arendaşĭ, fie numaĭ chiriaşĭ de imobile, la prestaţiunĭ şi rechiziţiunĭ militare întocmaĭ ca ceĭ-alţĭ pămĕntenĭ.

Nu maĭ puţin nemerite şi avantagióse sunt dispoziţiunile privitóre la plata taxelor interióre pentru mărfurile străine, căcĭ convenţia din 1877 nu menţiona dreptul Statuluĭ de a percepe taxe de consumaţiune de la articolele (bere şi spirtuóse) fabricate în ţéră saŭ importate din străinĕtate; ba chiar stabilea un maximum pe cale convenţională, limitând facultatea comunelor de a percepe taxe de acciz numaĭ la articolele şi la taxele fixate prin legile în vigóre în momentul sub-scrieriĭ aceleĭ convenţiunĭ. Ast-fel orĭ ce libertate de acţiune în privinţa taxelor comunale ne a fost ridicată pe tot timpul durateĭ aceleĭ convenţiunĭ. Noul tratat prin art. 12, admite nişte restricţiunĭ necesare siguranţeĭ ambelor părţĭ contractante; el

recunósce prin alin. 1 principiul egalităţeĭ de taxe pentru obiectele de aceeaşĭ natură, fie obiecte indigene produse în năuntrul comuneĭ saŭ afară de raza comuneĭ, fie obiecte străine, naturalizate însă prin plata taxelor de vamă; prin alin. 2 el consacră principiul scutireĭ de taxe de acciz pentru obiectele a căror similare nu se fabrică în ţéră, saŭ dacă se fabrică, sunt scutite de asemenea taxe; prin alin. 3, în fine se recunóse comunelor nóstre facultatea de a taxa la acciz câte-va seriĭ de articole ḑise de consumaţie, cu condiţiune însă ca acele taxe să nu alcătuiască o taxă diferenţială asupra articolelor străine.

Dispoziţiunile în fine atingĕtóre de navigaţiune sunt în noul tratat maĭ clare, maĭ bine precizate; unele cu folos modificate; prin ele se precizéză că guvernul român póte percepe taxă în porturile nóstre pentru lucrările de îmbunătăţire şi de întreţinere a acelor porturĭ, precum şi dreptul adiţional de jumĕtate la sută la mărfurile ce se importă în ţéră pe apă. Ce este maĭ mult, companiile străine sunt oprite de a *dobêndi* terenurĭ în porturile nóstre pentru biurourile şi magazinele lor, recunoscêndu-li-se un simplu drept de închiriare, vremelnic şi trecĕtor, pe când prin convenţiunile anteriόre li se recunoscuse dreptul de a *dobêndi* de *vecĭ* asemenea terenurĭ.

* * *

In rezumat, D-lor senatorĭ, prin tratatul de comerciŭ de vamă şi de navigaţiune încheiat între România şi imperiul german, guvernul fără să fi provocat represaliĭ economice cu verĭ unul din statele străine, cu carĭ întreţine relaţiunĭ comerciale normale, obţine pe de o parte siguranţa necesară exportuluĭ român în special în Germania, procurându-ĭ în acelaşi timp însemnate avantagiĭ tarifare şi tot-d'o-dată face să se consacre normele tarifuluĭ nostru vamal actual, care dă putinţa industriilor nóstre de a se desvolta liniştit în marele cerc de activitate al traficuluĭ nostru interior.

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, consideraţiunile pe carĭ s'a bazat comitetul, condus şi luminat şi de expunerea de motive ce pe larg o face D. ministru al afacerilor străine cu ocaziunea introducereĭ în desbaterile nóstre a acestuĭ tratat, vĕ rog, să vine-voiţĭ a vota următórea lege:

Raportor, *Gr. Tocilescu.*

LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorizat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute tratatul de comerciŭ, de vamă şi de navigaţiune încheiat la 9/21 Octombre 1893, între România şi imperiul german.

Copie şi traducţiune autentică de pe ḑisul tratat se vor anexa la prezenta lege.

Acéstă lege, d'impreună cu tratatul la dênsa anexat, s'a votat de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 18 Decembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑecĭ* şi *cincĭ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, **general G. Manu.**

Secretar, *A. Simu.*

(L. S. A. D.)

TRACTAT

DE COMERCIU, DE VAMA ŞI DE NAVIGAŢIUNE

INCHEIAT LA $^{9}/_{21}$ OCTOMBRE 1893

INTRE

ROMANIA ŞI IMPERIUL GERMAN

(TEXTUL ORIGINAL)

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE d'une part, et SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'ALLEMAGNE, ROI DE PRUSSE, au nom de l'Empire Allemand d'autre part, désirant développer les relations commerciales entre la Roumanie et l'Allemagne par la conclusion d'un nouveau traité de commerce, de douane et de navigation, sont entrés en négociations à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir :

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE :

Monsieur Grégoire J. Ghika, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté l'Empereur d'Allemagne, Roi de Prusse,

et

SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'ALLEMAGNE, ROI DE PRUSSE :

Monsieur Adolphe Baron Marschall de Bieberstein, Son Conseiller Intime Actuel, Secrétaire d'Etat du Département des Affaires Etrangères,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs respectifs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

ARTICLE I

Il y aura pleine liberté de commerce et de navigation entre les deux Pays; les ressortissants des Parties contractantes ne seront pas soumis à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes et autres lieux du Pays respectif, soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que ce soit, autres ni plus élevés que ceux qui seront perçus sur les nationaux; les privilèges, immunités et autres faveurs dont jouiraient en matière de commerce et d'industrie les ressortissants de l'une des Parties contractantes, seront communs à ceux de l'autre.

Les dispositions précédentes ne sont pas applicables aux pharmaciens, aux courtiers de commerce et agents de change, aux colporteurs et autres personnes qui professent une industrie ambulante; ces industriels jouiront du même traitement que les ressortissants, exerçant la même profession, de l'Etat le plus favorisé.

ARTICLE II

Pour ce qui concerne le droit d'acquérir, de posséder ou d'aliéner toute espèce de propriété mobilière ou immobilière, les Allemands en Roumanie et les Roumains en Allemagne jouiront des droits des sujets de l'Etat le plus favorisé, sans être assujettis à des taxes, impôts ou charges, sous quelque dénomination que ce soit, autres ou plus élevés que ceux qui sont ou seront établis sur les nationaux.

Ils pourront de même exporter librement le produit de la vente de leur propriété et leurs biens en général, sans être tenus à payer des droits autres ou plus élevés que ceux que les nationaux auraient à acquitter en pareille circonstance.

(TRADUCŢIUNE)

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI de o parte, şi MAIESTATEA SA IMPĔRATUL GERMANIEI, REGE AL PRUSIEI, în numele Imperiuluĭ German de altă parte, dorind a desvolta relaţiunile comerciale dintre România şi Germania prin încheierea unuĭ noŭ tractat de comerciŭ, de vamă şi de navigaţiune, aŭ intrat în acest scop în negociărĭ şi aŭ numit ca Plenipotenţiarĭ aĭ Lor, adică:

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI,

pe Domnul Grigorie I. Ghika, Trămisul Sĕŭ Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar pe lângă Maiestatea Sa Impĕratul Germanieĭ, Rege al Prusieĭ;

şi

MAIESTATEA SA IMPĔRATUL GERMANIEI, REGE AL PRUSIEI,

pe Domnul Adolf Baron Marschall de Bieberstein, Consilierul Sĕŭ Intim Actual, Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine,

carĭ, dupe ce 'şĭ-aŭ comunicat deplinele lor împuternicirĭ respective, găsite în bună şi cuvenită formă, s'aŭ învoit asupra articolelor următóre:

ARTICOLUL I

Va fi deplină libertate de comerciŭ şi de navigaţiune între cele douĕ Ţĕrĭ; supuşiĭ Părţilor contractante nu vor fi obligaţĭ pentru comerciul şi industria lor în porturĭ, oraşe şi alte locurĭ ale Ţĕreĭ respective, fie că s'ar stabili acolo, fie că ar resida acolo numaĭ timporar, la drepturĭ, taxe, imposite saŭ patente, sub orĭ-ce denumire ar fi, altele, nicĭ maĭ ridicate, de cât acelea carĭ se vor percepe de la naţionalĭ; privilegiile, imunităţile şi alte favorurĭ de carĭ s'ar folosi, în materie de comerciŭ şi de industrie, supuşiĭ uneia dintre Părţile contractante, vor fi comune supuşilor celeĭ-l-alte Părţĭ.

Disposiţiunile precedente nu sunt aplicabile farmaciştilor, curtierilor de comerciŭ şi agenţilor de schimb, colportorilor şi celor-l-alte persóne carĭ profeséză uă industrie ambulantă; aceştĭ industrialĭ se vor bucura de acelaşĭ tratament ca şi supuşiĭ Statuluĭ celuĭ maĭ favorisat carĭ exercitéză aceeaşĭ profesiune.

ARTICOLUL II

In ceea-ce privesce dreptul de a dobândi, de a poseda saŭ de a înstrăina orĭ-ce fel de proprietate mobiliară saŭ imobiliară, Germaniĭ în România şi Româniĭ în Germania se vor folosi de drepturile supuşilor Statuluĭ celuĭ maĭ favorisat, fără să fie îndatoraţĭ la taxe, imposite saŭ sarcinĭ, sub orĭ-ce denumire ar fi, altele saŭ maĭ ridicate de cât acelea carĭ sunt saŭ vor fi stabilite asupra naţionalilor.

Eĭ vor putea, de asemenea, să exporteze liber produsul vînděreĭ proprietăţeĭ lor şi al bunurilor lor în genere, fără să fie obligaţĭ să plătéscă drepturĭ altele saŭ maĭ ridicate de cât acelea pe carĭ naţionaliĭ le-ar plăti în aceeaşĭ împrejurare.

ARTICLE III

Les négociants, fabricants et autres industriels qui prouvent, par l'exhibition d'une carte de légitimation industrielle délivrée par les autorités de leur Pays, que dans l'Etat où ils ont leur domicile, ils sont autorisés à exercer leur commerce ou industrie et qu'ils acquittent les taxes et impôts légaux, auront le droit personnellement, ou par des voyageurs à leur service, de faire des achats dans les territoires de l'autre Partie contractante, chez des négociants ou dans les locaux de vente publics ou chez les personnes qui produisent ces marchandises. Ils pourront aussi prendre des commandes, même sur échantillons, chez les négociants ou autres personnes dans l'exploitation industrielle desquels les marchandises du genre offert trouvent leur emploi. Ni dans un cas ni dans l'autre, ils ne seront astreints à acquitter pour cela une taxe spéciale.

Les industriels (voyageurs de commerce) munis d'une carte de légitimation industrielle ont le droit d'avoir avec eux des échantillons mais non des marchandises.

Les cartes de légitimation industrielle devront être établies conformément au modèle de l'annexe A.

Les Parties contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation, ainsi que des dispositions auxquelles les voyageurs doivent se conformer dans l'exercice de leur commerce.

Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables aux industries ambulantes, non plus qu'au colportage et à la recherche des commandes chez des personnes n'exerçant ni commerce ni industrie.

Les objets passibles d'un droit de douane qui seront importés comme échantillons par les voyageurs de commerce seront, de part et d'autre, admis en franchise de droits d'entrée et de sortie, à la condition que ces objets, sans avoir été vendus, soient réexportés dans un délai fixé à l'avance, et que l'identité des objets importés et réexportés ne soit pas douteuse.

La réexportation des échantillons devra être garantie dans les deux pays à l'entrée, soit par le dépôt du montant des droits de douane respectifs, soit par cautionnement.

Les ressortissants de l'une des Parties contractantes se rendant aux foires ou marchés sur les territoires de l'autre, à l'effet d'y exercer leur commerce ou d'y débiter leurs produits, seront réciproquement traités comme les nationaux et ne seront pas soumis à des taxes plus élevées que celles perçues de ces derniers.

ARTICLE IV

Les ressortissants de chacune des deux Parties contractantes seront exempts sur le territoire de l'autre, de tout service militaire et de toute prestation militaire, ainsi que de toutes réquisitions extraordinaires qui seraient établies par suite de circonstances exceptionnelles.

Sont toutefois exceptées les charges qui sont attachées à la possession à titre quelconque d'un bien-fonds, ainsi que les prestations et les réquisitions militaires

ARTICOLUL III

Neguţătorii, fabricanţii şi alţi industriali, carĭ probéză, prin arătarea uneĭ cărţĭ de legitimaţie industrială liberată de către autorităţile Ţěreĭ lor, că în Statul în care îşi aŭ domiciliul, sunt autorisaţĭ a exercita comerciul saŭ industria lor şi că achită taxele şi impositele legale, vor avea dreptul, eĭ în persónă saŭ prin călětorĭ în serviciul lor, să facă cumpěrăturĭ pe teritoriile celeĭ-l-alte Părţĭ contractante, de la neguţătorĭ saŭ în localurile de vîn̦děrĭ publice saŭ de la persónele carĭ produc acele mărfurĭ. Eĭ vor putea asemenea să ia comande, chiar dupe mostre, de la neguţătorii saŭ alte persóne în a cărora exploatare industrială mărfurile de felul celor oferite îşi aŭ întrebuinţarea. Nicĭ într'un cas nicĭ într'altul, eĭ nu vor fi îndatoraţĭ să achite pentru acésta o taxă specială.

Industrialiĭ (călětoriĭ de comerciŭ) prevěd̦uţĭ cu o cartă de legitimaţie industrială aŭ dreptul să aĭbă cu dênşiĭ mostre iar nu mărfurĭ.

Cărţile de legitimaţie industrială vor trebui stabilite conform cu modelul din anexa A.

Părţile contractante îşĭ vor face reciproc cunoscute autorităţile însărcinate cu liberarea cărţilor de legitimaţie, precum şi disposiţiunile cărora călětoriĭ trebue să se conformeze în exerciţiul comerciuluĭ lor.

Disposiţiile de maĭ sus nu sunt aplicabile industriilor ambulante, nicĭ colportagiuluĭ şi luăreĭ de comande de la persóne carĭ nu exercitéză nicĭ comerciŭ nicĭ industrie.

Obiectele supuse la un drept de vamă, carĭ vor fi importate ca mostre de către călětoriĭ de comerciŭ vor fi, de o parte şi de alta, admise în scutire de drepturĭ de intrare şi de eşire, cu condiţie ca aceste obiecte, dacă n'aŭ fost vîndute, să fie reexportate într'un termen fixat de maĭ înainte, şi ca identitatea obiectelor importate şi reexportate să nu fie înduoiósă.

Reexportarea mostrelor va trebui garantată în cele duoĕ ţěrĭ la intrare, fie prin depunerea sumeĭ drepturilor de vamă respective, fie prin cauţiune.

Supuşiĭ uneia dintre Părţile contractante carĭ merg pe teritoriile celeĭ-alte Părţĭ, spre a'şĭ exercita comerciul lor saŭ spre a'şĭ vinde produsele lor la bâlciurĭ saŭ la tèrgurĭ, vor fi reciproc trataţĭ ca şi naţionaliĭ şi nu vor fi supuşĭ la taxe maĭ ridicate de cât acelea ce se percep de la aceştia.

ARTICOLUL IV

Supuşiĭ fie-căreia din cele douĕ Părţĭ contractante vor fi scutiţĭ pe teritoriul celeĭ-l-alte de orĭ-ce serviciŭ militar şi de orĭ-ce prestaţiune militară, precum şi de orĭ-ce rechisiţiunĭ extraordinare carĭ ar fi stabilite în urma unor împrejurărĭ excepţionale.

Se exceptéză, totuşĭ, sarcinile carĭ sunt legate cu posesiunea, sub orĭ-ce titlu ar fi, a unuĭ imobil, precum şi prestaţiunile şi rechisiţiunile militare la carĭ toţĭ naţionaliĭ

auxquelles tous les nationaux peuvent être appelés à se soumettre comme propriétaires, fermiers ou locataires d'immeubles.

Ils seront dispensés également de toute fonction officielle obligatoire, judiciaire, administrative ou municipale quelconque.

ARTICLE V

Les Parties contractantes s'engagent à n'entraver nullement le commerce réciproque des deux Pays par des prohibitions à l'importation, à l'exportation ou au transit qui ne soient appliquées en même temps à toutes les autres nations, ou du moins à toutes celles qui se trouveraient dans les mêmes circonstances.

Toutefois, dans des circonstances exceptionnelles, l'importation, l'exportation et le transit des provisions de guerre pourront être défendus sans égard à la disposition précédente.

ARTICLE VI

Quant au montant, à la garantie et à la perception des droits d'importation et d'exportation ainsi que par rapport au transit, à la réexportation, à l'entreposage, aux droits locaux et aux formalités douanières, chacune des deux Parties contractantes s'engage à faire profiter l'autre de toute faveur, de tout privilège ou abaissement dans les tarifs, à l'importation ou à l'exportation des produits du sol et de l'industrie des deux Pays, que l'une d'elles pourrait avoir accordé à une tierce Puissance. Aussi toute faveur ou immunité concédée plus tard à une tierce Puissance, sera étendue immédiatement sans condition et par ce fait même aux produits du sol et de l'industrie de l'autre Partie contractante.

Les dispositions qui précèdent ne s'appliquent point :

1) aux faveurs actuellement accordées ou qui pourraient être accordées ultérieurement à d'autres Etats limitrophes pour faciliter le trafic local d'une zone frontière s'étendant jusqu'à dix kilomètres de largeur, et

2) aux obligations imposées à l'une des deux Parties contractantes par les engagements d'une union douanière déjà contractée ou qui pourrait l'être à l'avenir.

ARTICLE VII

Les produits du sol et de l'industrie de la Roumanie qui seront importés en Allemagne et les produits du sol et de l'industrie de l'Allemagne qui seront importés en Roumanie, destinés soit à la consommation, soit à l'entreposage, soit à la réexportation ou au transit, seront soumis au même traitement et ne seront passibles de droits ni plus élevés ni autres que les produits de la nation la plus favorisée sous ces rapports.

D'ailleurs les produits du sol et de l'industrie de la Roumanie, énumérés dans l'annexe B, jointe au présent traité, à leur importation en Allemagne et les produits du sol et de l'industrie de l'Allemagne, énumérés dans l'annexe C, jointe au présent

pot fi chiemaţi a se supune ca proprietari, arendaşi saŭ chiriaşi de imobile.

Eĭ vor fi scutiţi asemenea de orĭ-ce funcţiune oficială obligatorie, fie judecătorescă, fie administrativă, fie municipală.

ARTICOLUL V

Părţile contractante se légă a nu împedica nicĭ de cum comerciul reciproc al celor duoĕ Ţĕrĭ prin prohibiţiunĭ la import, la export saŭ la transit carĭ să nu fie aplicate în acelaşi timp tutulor celor-alte naţiunĭ, saŭ cel puţin tutulor acelora carĭ s'ar afla în aceleaşi împregĭurărĭ.

Totuşi, în împrejurărĭ excepţionale, importul, exportul şi transitul provisiunilor de resbel vor putea să fie oprite, fără a se ţine sémă de disposiţiunea precedentă.

ARTICOLUL VI

In ceea-ce privesce suma, garanţia şi perceperea drepturilor de import şi de export precum şi în ceea-ce privesce transitul, reexportarea, intrepositarea, drepturile locale şi formalităţile vamale, fie-care dintre cele duoĕ Părţi contractante se obligă a face pe cea-l-altă să profite la importarea saŭ la exportarea produselor pămêntuluĭ saŭ ale industrieĭ celor duoĕ Ţĕrĭ, de orĭ-ce favóre, de orĭ-ce privilegiŭ saŭ scădere de tarife, pe carĭ una dintr'ênsele le-ar fi acordat uneĭ a treia Puterĭ. De asemenea orĭ-ce favóre saŭ imunitate concedată maĭ târḑiŭ uneĭ a treia Puterĭ, va fi întinsă imediat, fără condiţie şi prin acésta însăşi, la produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ celeĭ-alte Părţĭ contractante.

Disposiţiunile ce precedă nu se aplică:

1) Favorurilor acordate astăḑĭ saŭ carĭ ar putea să fie acordate maĭ târḑiŭ altor State mărginaşe pentru a înlesni traficul local al uneĭ zone de fruntarie de o întindere până la 10 kilometri în lăţime, şi

2) Obligaţiunilor impuse uneia din cele duoĕ Părţĭ contractante prin îndatoririle resultând dintr'o uniune vamală contractată de maĭ nainte saŭ care ar putea să fie contractată în viitor.

ARTICOLUL VII

Produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Românieĭ, carĭ vor fi importate în Germania, şi produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Germanieĭ, carĭ vor fi importate în România, destinate fie pentru consumaţiune, fie pentru intrepositare, fie pentru reexportare saŭ pentru transit, vor fi supuse la acelaşi tratament şi nu vor fi impuse la drepturĭ, nicĭ maĭ marĭ nicĭ altele, de cât produsele naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate în aceste privinţe.

De altmintrelea, produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Românieĭ enumĕrate în anexa B, alăturată la presentul tractat, la importaţia lor în Germania, şi produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ Germanieĭ enumĕrate în anexa C, alăturată la pre-

traité, à leur importation en Roumanie, ne seront assujettis à des droits d'entrée autres, ni plus élevés que ceux consolidés par les dites annexes.

ARTICLE VIII

A l'exportation vers la Roumanie il ne sera perçu en Allemagne, et à l'exportation vers l'Allemagne il ne sera perçu en Roumanie, d'autres ni de plus hauts droits de sortie qu'à l'exportation des mêmes objets vers le pays le plus favorisé à cet égard. De même, toute autre faveur accordée par l'une des Parties contractantes à une tierce Puissance à l'égard de l'exportation sera immédiatement et sans condition étendue à l'autre.

ARTICLE IX

Les marchandises de toute nature venant de l'un des deux territoires ou y allant, seront réciproquement exemptes dans l'autre de tout droit de transit, soit qu'elles transitent directement, soit que, pendant le transit, elles doivent être déchargées, déposées et rechargées.

ARTICLE X

Des certificats d'origine pourront être exigés par chacune des Parties contractantes pour le cas où elle aurait établi des droits différentiels d'après l'origine des marchandises.

ARTICLE XI

Seront admis et exportés de part et d'autre en franchise de tout droit les objets suivants, à la condition que l'identité des objets exportés et réimportés soit hors de doute :

a) toutes les marchandises (à l'exception des aliments) qui, sortant du commerce libre du territoire d'une des deux Parties contractantes, seront expédiées aux foires et marchés sur le territoire de l'autre, ou qui, sans cette destination, seront transportées sur le territoire de l'autre Partie contractante pour y être déposées dans les entrepôts ou magasins de douane, à condition que toutes ces marchandises soient réexportées dans un délai arrêté à l'avance ;

b) les objets destinés à être réparés, pourvu que leur nature essentielle et leur dénomination commerciale restent les mêmes et sans que des parties neuves essentielles soumises à un droit d'entrée y soient ajoutées;

c) les futailles vides, les sacs d'emballage, etc., qui sont importés du territoire de l'une des Parties contractantes pour être réexportés remplis d'huiles, de blés et d'autres produits du même genre achetés dans le territoire de l'autre ou qui sont réimportés après avoir été exportés remplis.

sentul tractat, la importaţia lor în România, nu vor fi supuse la drepturĭ de intrare altele nicĭ maĭ ridicate de cât acelea consolidate prin ḑisele anexe.

ARTICOLUL VIII

La exportaţia pentru România nu se va percepe în Germania, şi la exportaţia pentru Germania nu se va percepe în România, drepturĭ de eşire altele nicĭ maĭ marĭ de cât la exportaţia aceloraşĭ obiecte pentru ţéra cea maĭ favorisată în acéstă privinţă. De asemenea, orĭ-ce altă favóre acordată de către una din Părţile contractante uneĭ a treia Puterĭ în privinţa exportaţieĭ, va fi imediat şi fără condiţiune întinsă la cea-l-altă.

ARTICOLUL IX

Mărfurile de orĭ-ce natură ce vin din unul dintre cele duoë teritoriĭ saŭ carĭ merg acolo, vor fi reciproc scutite în cel-alt de orĭ-ce drept de transit, fie că ele transitéză direct, fie că în cursul transituluĭ ele trebuiesc să fie descărcate, depositate şi reîncărcate.

ARTICOLUL X

Certificate de origină se vor putea cere de către fie-care dintre Părţile contractante în casul când dênsa ar fi stabilit drepturĭ diferenţiale după origina mărfurilor

ARTICOLUL XI

Vor fi admise şi exportate, de o parte şi de alta, cu scutire de orĭ-ce drept, obiectele următóre, cu condiţiune ca identitatea obiectelor exportate şi reimportate să nu fie înduoiósă:

a) Tóte mărfurile (afară de alimente) carĭ, eşind din comerciul liber de pe teritoriul uneia dintre cele doue Părţĭ contractante, vor fi expediate la bâlciurĭ şi têrgurĭ pe teritoriul celeĭ-alte, saŭ carĭ, şi fără acéstă destinaţiune, vor fi transportate pe teritoriul celeĭ-l-alte Părţĭ contractante spre a fi depuse acolo în intrepositele saŭ magasinele vamale, cu condiţiune ca tóte aceste mărfurĭ să fie reexportate într'un termen hotărît de maĭ înainte;

b) Obiectele destinate a fi reparate, cu condiţiune ca natura lor esenţială şi denumirea lor comercială să rĕmână aceleaşĭ şi fără ca părţĭ nouĭ esenţiale, supuse la un drept de intrare, să li se fi adăogat;

c) Butóiele góle, saciĭ pentru ambalagiŭ, etc., ce se importéză din teritoriul uneia dintre Părţile contractante spre a fi reexportaţĭ plinĭ cu uleiurĭ, grâne şi alte produse de acelaşĭ fel cumpĕrate de pe teritoriul celeĭ-l-alte saŭ carĭ se reimportéză dupe ce aŭ fost exportaţĭ plinĭ.

ARTICLE XII

Si, sur le territoire de l'une des deux Parties contractantes, dans le pays entier ou dans une circonscription restreinte, un droit interne est prélevé, soit pour le compte de l'Etat, soit pour celui d'une commune ou d'une corporation, sur la production, la fabrication ou la consommation d'un article, le même article, qui serait introduit du territoire de l'autre Partie contractante, ne pourra, dans ce pays ou dans cette circonscription, être grevé que d'un droit égal, et non d'un droit plus élevé ni plus onéreux.

Il ne pourra être prélevé de taxes quelconques dans le cas où les articles de même nature ne sont pas produits ou fabriqués dans ce pays ou dans cette circonscription, ou tout en y étant produits ou fabriqués, n'y sont pas frappés des mêmes taxes.

Cependant, par exception, il pourra être prélevé, dans les villes ou autres circonscriptions restreintes, des droits d'accise sur la consommation des boissons et comestibles, des fourrages, des matières combustibles, même devant servir à l'éclairage, des savons, ainsi que des matériaux de construction (à l'exception des poutres, colonnes, tuyaux, plaques et autres pièces semblables en fer ou en fonte), même quand ces articles ne seraient pas produits ou fabriqués dans le rayon où le droit d'accise est perçu, pourvu toujours que les catégories d'articles susmentionnés de production ou de fabrication indigène soient, à leur mise en consommation ou à leur introduction dans le rayon d'accise, frappés des mêmes droits d'accise que les produits étrangers.

Les produits du sol et de l'industrie de l'un des Pays importés dans le territoire de l'autre et destinés à l'entreposage ou au transit, ne seront soumis à aucun droit interne.

ARTICLE XIII

Les navires allemands et leurs cargaisons seront traités en Roumanie et les navires roumains et leurs cargaisons seront traités en Allemagne absolument sur le pied des navires nationaux et de leurs cargaisons quel que soit le point de départ des navires ou leur destination, et quelle que soit l'origine des cargaisons et leur destination.

Tout privilège et toute franchise accordé à cet égard à une tierce Puissance par une des Parties contractantes sera accordé à l'instant même, et sans condition, à l'autre.

Toutefois il est fait exception aux dispositions précédentes en ce qui concerne les avantages particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou dans l'autre pays.

ARTICLE XIV

La nationalité des bâtiments sera admise, de part et d'autre, d'après les lois et règlements particuliers à chaque Pays, au moyen des titres et patentes délivrés aux capitaines, patrons ou bateliers par les autorités compétentes.

ARTICOLUL XII

Dacă, pe teritoriul uneia dintre cele două Părţĭ contractante, în ţéră întrégă saŭ într'o circumscripţie restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporaţiunĭ, asupra producţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ articol, acelaşĭ articol, ce s'ar introduce din teritoriul celeĭ-l-alte Părţĭ contractante, nu va putea să fie impus, în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, de cât la un drept egal, iar nu la un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceeaşĭ natură nu sunt produse saŭ fabricate în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, saŭ chiar când fiind produse orĭ fabricate acolo, ele nu sunt lovite cu aceleaşĭ taxe

Cu tóte acestea, prin excepţiune, se va putea percepe, în oraşe saŭ alte circumscripţiunĭ restrînse, drepturĭ de accis asupra consumaţiuneĭ bĕuturilor şi comestibilelor, nutreţurilor, materiilor combustibile, chiar destinate la luminat, a săpunurilor, precum şi a materialelor de construcţiune (afară de grindĭ, colóne, tuburĭ, plăcĭ şi alte asemenea piese de fer saŭ de fontă), chiar când aceste articole nu s'ar produce saŭ nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de accis se percepe, cu condiţiune însă ca categoriile de articole sus menţionate, de producţiune saŭ de fabricaţiune indigenă, la punerea lor în consumaţiune saŭ la introducerea lor în raza de accis, să fie lovite cu aceleaşĭ drepturĭ ca şi produsele străine.

Produsele pământuluĭ şi ale industrieĭ uneia dintre Ţĕrĭ, importate în teritoriul celeĭ-alte şi destinate pentru intrepositare saŭ pentru transit, nu vor fi supuse la nicĭ un drept interior.

ARTICOLUL XIII

Năvile germane şi încărcămintea lor vor fi tratate în România şi năvile române şi încărcămintea lor vor fi tratate în Germania întocmaĭ ca şi năvile naţionale şi ca încărcămintea lor, orĭ-care ar fi punctul de plecare al năvilor saŭ destinaţiunea lor, şi orĭ-care ar fi origina încărcămintelor şi destinaţiunea acestora.

Orĭ-ce privilegiŭ şi orĭ-ce scutire acordate în acéstă privinţă uneĭ a treia Puterĭ de către una din Părţile contractante, va fi acordată de îndată şi fără condiţiune celeĭ-l-alte.

Totuşĭ, se face excepţiune la disposiţiile precedente în ceea-ce concernă avantagiile particulare al cărora obiect sunt saŭ vor fi produsele pescuireĭ naţionale în una saŭ în cea-l-altă ţéră.

ARTICOLUL XIV

Naţionalitatea năvilor va fi admisă, de o parte şi de alta, dupe legile şi regulamentele particulare ale fie-căreĭ Ţĕrĭ, prin mijlocirea titlurilor şi patentelor liberate căpitanilor, patronilor saŭ corăbierilor de către autorităţile competente.

ARTICLE XV

Les navires allemands entrant dans un port de Roumanie et réciproquement les navires roumains entrant dans un port d'Allemagne qui n'y viendraient que compléter leur chargement ou décharger une partie de leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et règlements des Pays respectifs, conserver à leur bord la partie de leur cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même Pays, soit d'un autre, et la réexporter sans être astreints à payer, pour cette dernière partie de leur cargaison, aucun droit sauf ceux de surveillance, lesquels d'ailleurs ne pourront être perçus qu'au taux fixé pour la navigation nationale.

ARTICLE XVI

Seront complétement affranchis des droits de tonnage et d'expédition dans les ports de chacun des deux Pays:

1) les navires qui, entrés sur lest de quelque lieu que ce soit, en repartiront sur lest;

2) les navires qui, passant d'un port de l'un des deux Pays dans un ou plusieurs ports du même Pays, justifieront avoir acquitté déjà ces droits dans un autre port du même Pays;

3) les navires qui, entrés avec un chargement dans un port, soit volontairement, soit en relâche forcée, en sortiront sans avoir fait aucune opération de commerce.

En cas de relâche forcée, ne seront pas considérés comme opérations de commerce: le débarquement et le rechargement des marchandises pour la réparation du navire, le transbordement sur un autre navire en cas d'innavigabilité du premier, les dépenses nécessaires au ravitaillement des équipages et la vente des marchandises avariées, lorsque l'administration des douanes en aura donné l'autorisation.

ARTICLE XVII

En cas d'échouement ou de naufrage d'un navire de l'une des Parties contractantes sur les côtes de l'autre, ce navire y jouira, tant pour le bâtiment que pour la cargaison, des faveurs et immunités que la législation de chacun des Pays respectifs accorde à ses propres navires en pareille circonstance. Il sera prêté toute aide et assistance au capitaine et à l'équipage, tant pour leurs personnes que pour le navire et sa cargaison. Les opérations relatives au sauvetage auront lieu conformément aux lois du Pays. Toutefois les consuls ou agents consulaires respectifs seront admis à surveiller les opérations relatives à la réparation ou au ravitaillement, ou à la vente, s'il y a lieu, des navires échoués ou naufragés à la côte. Tout ce qui aura été sauvé du navire et de la cargaison, ou le produit de ces objets, s'ils ont été vendus, sera restitué aux propriétaires ou à leurs ayants-cause, et il ne sera payé de frais de sauvetage plus forts que ceux auxquels les nationaux seraient assujettis en pareils cas.

Les Parties contractantes conviennent, en outre, que les marchandises sauvées ne seront sujettes au paiement d'aucun droit de douane, à moins qu'on ne les destine à la consommation intérieure.

ARTICOLUL XV

Năvile germane intrând într'un port al României şi, reciproc, năvile române intrând într'un port al Germaniei, carĭ nu vin de cât ca să 'şĭ completeze încărcămêntul saŭ să descarce o parte din încărcămêntul lor, vor putea, conformându-se totuşĭ legilor şi regulamentelor Ţērilor respective, ,să conserve pe bordul lor partea din încărcămênt care ar fi destinată unuĭ alt port fie al aceleiaşĭ Ţērĭ, fie al alteia, şi să o reexporteze fără să fie ţinute a plăti pentru acéstă din urmă parte a încărcămêntuluĭ lor nicĭ un drept, afară de acelea de supraveghiare, carĭ de altmintrelea nu se vor putea percepe de cât dupĕ taxa fixată pentru navigaţiunea naţională.

ARTICOLUL XVI

Vor fi cu totul scutite de drepturile de tonagiŭ şi de expediţie în porturile fie-căreia dintre cele duoĕ Ţērĭ :

1) Năvile carĭ, intrate cu savură din orĭ-ce loc ar fi, vor pleca din acele porturĭ tot cu savură;

2) Năvile carĭ, trecênd dintr'un port al uneia dintre cele duoĕ Ţērĭ într'unul saŭ maĭ multe porturĭ ale aceleiaşĭ Ţērĭ, vor proba că aŭ achitat aceste drepturĭ într'un alt port al aceleiaşĭ Ţērĭ ;

3) Năvile carĭ, intrate cu un încărcămênt într'un port, fie de voie, fie prin oprire silită, vor eşi dintr'ênsul fără să fi făcut verĭ-o operaţiune de comerciŭ.

In cas de oprire silită, nu se vor considera ca operaţiunĭ de comerciŭ : descărcarea şi reîncărcarea mărfurilor pentru reparaţiunea naveĭ, transbordarea pe o altă navă în cas de neputinţă pentru cea d'ântêiŭ de a naviga, cheltuelile necesare pentru alimentarea echipagelor şi vîndarea mărfurilor avariate, când administraţia vămilor va fi dat autorisarea.

ARTICOLUL XVII

In cas de înămolire saŭ de naufragiŭ a uneĭ năvĭ a uneia dintre Părţile contractante pe cóstele celeĭ-l-alte, acéstă navă se va folosi acolo, atât pentru vas cât şi pentru încărcămênt, de favorurile şi imunităţile pe carĭ legislaţiunea fie-căreia dintre Ţērile respective le acordă propriilor sale năvĭ în asemenea împrejurare. Se va da tot ajutorul şi asistenţa căpitanuluĭ şi echipagiuluĭ, atât pentru persónele lor cât şi pentru navă şi încărcămêntul eĭ. Operaţiunile privitóre la scăpare se vor face conform legilor Ţēreĭ. Totuşĭ consuliĭ saŭ agenţiĭ consularĭ respectivĭ vor fi admişĭ să supravegheze operaţiunile relative la repararea saŭ la aprovisionarea cu de ale mâncăreĭ, saŭ la vîndarea, dacă va fi trebuinţă, a năvilor înămolite saŭ naufragiate pe cóstă. Tot ce se va fi scăpat din navă şi din încărcămênt, saŭ produsul acestor obiecte, dacă aŭ fost vîndute, va fi restituit proprietarilor saŭ representanţilor lor, şi nu se va plăti cheltuelĭ de scăpare maĭ marĭ de cât acelea la carĭ naţionaliĭ ar fi supuşĭ în asemenea casurĭ.

Părţile contractante se învoesc, deosebit de acésta, ca mărfurile scăpate să nu fie supuse la plata nicĭ unuĭ drept de vamă, afară numaĭ dacă ele nu sunt destinate pentru consumaţia interióră.

ARTICLE XVIII

Les navires et marchandises allemands en Roumanie et les navires et marchandises roumains en Allemagne jouiront, quant aux taxes et à tous les autres droits similaires perçus à titre rémunératoire dans les ports, bassins, docks, rades et havres des Pays contractants, et sous tous les autres rapports, du même traitement que les navires et marchandises nationaux et ceux appartenant à la nation la plus favorisée.

ARTICLE XIX

Le présent traité s'étend aussi aux pays ou territoires unis, actuellement ou à l'avenir, par une union douanière à l'une des Parties contractantes.

ARTICLE XX

Le présent traité entrera en vigueur le 1er Janvier 1894 et restera exécutoire jusqu'au 31 Décembre 1903.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié, douze mois avant l'échéance de ce dernier terme, son intention de faire cesser les effets du traité, celui-ci continuera à être obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Les deux Parties contractantes se réservent le droit d'introduire plus tard et d'un commun accord dans ce traité des modifications qui seraient jugées conformes à son esprit et à ses principes et dont l'opportunité serait démontrée par l'expérience.

ARTICLE XXI

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Berlin aussitôt que possible.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et y ont apposé le sceau de leurs armes.

Fait à Berlin en double exemplaire le 21 Octobre 1893.

GR. J. GHIKA.
(L. S.)

Bon de MARSCHALL.
(L. S.)

ARTICOLUL XVIII

Nävile şi mărfurile germane în România şi nävile şi mărfurile române în Germania se vor folosi, în privinţa taxelor şi a celor-l-alte drepturĭ similare percepute cu titlu remuneratoriŭ în porturile, basinurile, dockurile, radele şi limanurile Ţĕrilor contractante, şi sub tóte cele-l-alte raporturĭ, de acelaşĭ tratament ca şi nävile şi mărfurile naţionale şi acele aparţinênd naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

ARTICOLUL XIX

Presentul tractat se întinde şi la ţĕrile saŭ teritoriile unite, acum saŭ în viitor, printr'o uniune vamală, cu una dintre Părţile contractante.

ARTICOLUL XX

Presentul tractat va intra în vigóre la 1-iŭ Ianuarie 1894 şi va rĕmâne executoriŭ până la 31 Decembre 1903.

In casul când nicĭ una dintre Părţile contractante nu ar fi notificat cu duoĕ-spre-ḑece lunĭ înainte de scadenţa acestuĭ din urmă termen, intenţiunea sa de a face să înceteze efectele tractatuluĭ, acesta va continua să fie obligatoriŭ până la expirarea unuĭ an din ḑiua în care una saŭ cea-l-altă dintre Părţile contractante îl va fi denunţat.

Cele duoĕ Părţĭ contractante îşĭ reservéză dreptul de a introduce maĭ târḑiŭ şi prin comună învoială în acest tractat modificărĭ ce s'ar crede conforme cu spiritul şi cu principiile sale şi a căror oportunitate ar fi demonstrată de experienţă.

ARTICOLUL XXI

Presentul tractat va fi ratificat şi ratificările vor fi schimbate la Berlin cât maĭ curênd cu putinţă.

Drept credinţă Plenipotenţiariĭ respectivĭ 'l-aŭ semnat şi aŭ pus pe dênsul sigiliul armelor lor.

Făcut la Berlin, în înduoit exemplar, în 21 Octombre 1893.

GR. I. GHIKA. (L. S.)

Bon de MARSCHALL. (L. S)

ANNEXE A

(Modèle)

CARTE DE LÉGITIMATION

POUR

VOYAGEURS DE COMMERCE

Pour l'année .... *No. de la carte* ....

(Armoiries)

Valable pour la Roumanie, l'Empire Allemand et le Luxembourg

PORTEUR :

(Prénom et nom de famille)

Fait à .... *le (jour, mois, année)*

(Sceau) (Autorité compétente)

Signature

Il est certifié que le porteur de la présente carte
possède un (désignation de la fabrique ou du commerce), à .... , sous la raison ....
est employé, comme voyageur de commerce, dans la maison ....
à .... qui y possède un (désignation de la fabrique ou du commerce).

Le porteur de la présente carte désirant rechercher des commandes et faire des achats pour le compte de sa maison, ainsi que $\frac{\text{de la maison suivante}}{\text{des maisons suivantes}}$ (désignation de la fabrique ou du commerce), à . . . . , il est certifié, en outre, que $\frac{\text{la dite maison est tenue}}{\text{les dites maisons sont tenues}}$ d'acquitter dans ce pays-ci les impôts légaux pour l'exercice de $\frac{\text{son}}{\text{leur}}$ commerce (industrie).

SIGNALEMENT DU PORTEUR:

Age : ....

Taille : ....

Cheveux : ....

Signes particuliers : ....

Signature :

....

AVIS

Le porteur de la présente carte ne pourra rechercher des commandes ou faire des achats autrement qu'en voyageant et pour le compte $\frac{\text{de la maisons susmentionnée}}{\text{des maisons susmentionnées}}$. Il pourra avoir avec lui des échantillons, mais point de marchandises. Il se conformera, d'ailleurs, aux dispositions en vigueur dans chaque Etat.

Nota.—Là où le modèle ci-dessus contient un double texte, le formulaire à employer pour l'expédition des cartes présentera l'espace nécessaire pour y insérer l'un ou l'autre des textes, suivant les circonstances du cas particulier.

ANEXA A

(Model)

CARTE DE LEGITIMAȚIE

PENTRU

CĂLĔTORII DE COMERCIU

Pentru anul.................................. *No. cărței*..............

(Armele ţĕreĭ)

Valabil pentru România, Imperiul German şi pentru Luxemburg

PURTĂTORUL:

(Prenumele şi numele de familie)

Făcut la .... *în (ḑiua, luna, anul)*

(Sigiliul) (Autoritatea competentă)

Semnătura

Se certifică că purtătorul presenteĭ cărţĭ

{ posedă un (arătarea fabriceĭ saŭ comerciuluĭ), în .... sub firma ....

{ este întrebuinţat ca călĕtor comercial al caseĭ .... din.................care posedă acolo un (arătarea fabriceĭ saŭ a comerciuluĭ).

Purtătorul presenteĭ cărţĭ dorind să caute comande şi să facă cumpĕrăturĭ pe comptul caseĭ sale, precum şi $\frac{\text{a caseĭ următóre}}{\text{al caselor următóre}}$ (arătarea fabriceĭ saŭ a comerciuluĭ) din . . . . . , se maĭ certifică că $\frac{\text{ḑisa casă este obligată}}{\text{ḑisele case sunt obligate}}$ să achite în acéstă ţéră impositele legale pentru exerciţiul comerciuluĭ (industrieĭ) $\frac{\text{sĕŭ}}{\text{lor}}$.

SEMNALMENTELE PURTĂTORULUĬ:

Etatea: ....

Talia: ....

Pĕrul: ....

Semne particulare: ....

Semnătura:

....

AVIS

Purtătorul presenteĭ cărţĭ nu va putea căuta comande saŭ să facă cumpĕrăturĭ alt-fel de cât călĕtorind pentru comptul $\frac{\text{caseĭ sus arătate}}{\text{caselor sus arătate}}$. Dênsul va putea avea cu sine mostre, dar nicĭ de cum mărfurĭ. Dênsul se va conforma, de altmintrelea, disposiţiunilor în vigóre în fie-care Stat.

Notă.—Acolo unde modelul de maĭ sus conţine un induoit text, formularul de întrebuinţat pentru expediţia cărţilor va avea spaţiul necesar spre a se inscrie unul saŭ cel-alt text, dupe impregiurările casuluĭ particular ce se va presinta.

ANNEXE B

DROITS A L'ENTRÉE EN ALLEMAGNE

No. du tarif allemand	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en marks
ex 1 a	Oreillons provenant de tanneries, ainsi que morceaux de cuir usés et vieux et autres déchets de cuir ne pouvant être utilisés que comme matière première de fabrication.	100 kgr.	Exempts
» » b	Son; germes de malt; os de tout genre	» »	Exempts
ex 5 m	Tartre, brut et purifié	» »	Exempt
» » »	Lie de vin, sèche et en pâte	» »	Exempte
ex 8	Lin et chanvre, bruts, rouis, teillés ou peignés; étoupe et autres déchets des dites matières	» »	Exempts
ex 9	Céréales et autres produits agricoles:		
» a	Froment	» »	3,50
» b α	Seigle.	» »	3,50
» » β	Avoine	» »	2,80
» » γ	Sarrasin.	» »	2,—
» » δ	Légumes secs.	» »	1,50
» » ε	Autres céréales non spécialement dénommées	» »	1,—
» c	Orge	» »	2,—
ex 9 d α	Colza, navette, oeillette et autres graines oléagineuses non dénommées.	» »	2,—
» » » β	Graine de lin.	» »	Exempte
» » e	Maïs	» »	1,60
» » f	Malt (Orge maltée)	» »	3,60
» g	Anis, coriandre, fenouil et cumin	» »	3,—
ex » h	Raisin frais de table	» »	4,—
	Raisin frais de table importé par la poste en colis d'un poids brut de 5 kilogrammes et au dessous	» »	Exempt
	Autre raisin frais:		
	Autre raisin frais (raisin de vendanges), pressuré dans des tonneaux ou dans des vagons-réservoirs, même ayant subi un commencement de fermentation, la masse pressurée comprenant outre le jus toutes les parties du fruit, c'est-à-dire aussi les râbles, les pépins et les peaux . . .	» »	4,—
» » k	Légumes potagers frais; pommes de terre; fruits frais non dénommés, à l'exception du raisin et des fruits du midi.	» »	Exempts
11 ex a	Crins de chevaux, bruts, peignés, bouillis, teints, même frisés, filés	» »	Exempts

ANEXA B

DREPTURI LA INTRAREA IN GERMANIA

No. tarifuluĭ german	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ in mărcĭ
Ex 1 a	Rădeturĭ de pieĭ provenind din tăbăcăriĭ, precum şi bucăţĭ de piele tăbăcită întrebuinţate şi vechĭ, şi alte rĕmăşiţe de piele tăbăcită neputênd fi utilizate de cât ca materie primă pentru fabricaţie	100 kgr.	Scutite
» » b	Tărîţe; germenĭ de malţ; óse de orĭ-ce fel	» »	Scutite
Ex 5 m	Tartru, brut şi purificat	» »	Scutit
» » »	Drojdiĭ de vin, uscate saŭ în pastă	» »	Scutite
Ex 8	In şi cânepă, brute, topite, meliţate saŭ pieptĕnate; câlţĭ şi alte rĕmăşiţe din ḑisele materiĭ	» »	Scutite
Ex 9	Cereale şi alte produse agricole :		
» a	Grâŭ	» »	3,50
» b α	Secară	» »	3,50
» » β	Ovĕz	» »	2,80
» » γ	Grâŭ negru	» »	2,—
» » δ	Legume uscate	» »	1,50
» » ε	Alte cereale nedenumite în special	» »	1,—
» c	Orz	» »	2,—
Ex 9 d α	Rapiţă, navetă, mac şi alte seminţe uleióse nedenumite	» »	2,—
» » » β	Sĕmînţă de in	» »	Scutită
» » e	Porumb.	» »	1,60
» » f	Malţ (orz malţat)	» »	3,60
» g	Anason, coriandru, mărar şi chimen	» »	3,—
Ex » h	Strugurĭ próspeţĭ de mâncare	» »	4,—
	Strugurĭ próspeţĭ de mâncare importaţĭ prin postă în colete de o greutate brută de 5 kilograme şi maĭ puţin	» »	Scutiţĭ
	Alţĭ strugurĭ próspeţĭ :		
	Alţĭ strugurĭ próspeţĭ (strugurĭ de mustit), tescuiţĭ în butóie saŭ în vagóne-reservoriĭ, chiar dacă aŭ început să fierbă, masa tescuită coprinḑênd pe lângă must şi tóte părţile fructuluĭ, adică şi códele, seminţele şi cojile	» »	4,—
» » k	Legume próspete; cartofĭ; fructe próspete nedenumite, afară de strugurĭ şi de fructele meridionale	» »	Scutite
11 ex a	Pĕr de cal, brut, pieptĕnat, fiert, văpsit, chiar încreţit, rĕsucit	» »	Scutit

No. du tarif allemand	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en marks
	Soies de porc et de sanglier; plumes à lit brutes	100 kgr.	Exemptes
11 ex f	Plumes à lit, nettoyées et apprêtées	» »	Exemptes
12 a	Peaux grandes et petites, brutes (vertes, salées, passées à la chaux, sèches) pour tannage, même dépouillées de leur poil	» »	Exemptes
» b	Peaux (Felle) pour fourrures	» »	Exemptes
13 ex a	Rognures de corne, griffes et sabots (Klauen), os (comme matière à tailler) bruts	» »	Exempts
13 b	Ecorce à tan, moulue ou non	» »	Exempte
» c	Bois de construction et pour usages industriels:		
1	Brut ou simplement coupé en travers, à la hache ou à la scie, ou dégrossi, avec ou sans écorce; douves en chêne pour futailles.	» » ou mètre cube	0,20 1,20
2	Bois fendu dans le sens de la longueur, ou préparé autrement que par un dégrossissage à la hache, ou débité en morceaux; douves pour futailles ne rentrant pas sous le No. 1; osier pour vannerie et bois pour cercles, non pelés; moyeux, jantes et rais de roues	100 kgr. ou mètre cube	0,30 1,80
3	Bois scié dans le sens de la longueur; planches non rabotées; bois d'équarrissage scié et autres ouvrages sciés ou découpés	100 kgr. ou mètre cube	0,80 4,80
» ex d	Corne en feuillets et os bruts simplement débités en plaques	100 kgr.	1,50
» » e	Parties de parquets non assemblées à la colle, non passées au mordant	» »	5,—
25 ex e	Vin et moût de raisin:		
1	En futailles:		
	Vin et moût de raisin	» »	20,—
	Vin rouge et moût de vin rouge pour le coupage sous contrôle	» »	10,—
	Vin pour la fabrication du cognac sous contrôle . . .	» »	10,—
» » g 1	Extrait liquide de viande et tablettes de bouillon . . .	» »	20,—
	Viande de porc, de boucherie, fraîche, et viande préparée, excepté le lard frais ou préparé	» »	17,—
	Viande de boucherie, fraîche, à l'exception de la viande de porc	» »	15,—
25 ex g 3	Volaille de toute sorte, non vivante	» »	12,—

No. tarifuluĭ german	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unitățĭ asupra căròra sunt impuse drepturile	Drepturĭ in mărcĭ
	Pĕr de porc și de mistreț; fulgĭ bruțĭ	100 kgr.	Scutițĭ
11 ex f	Fulgĭ curățițĭ și apretațĭ	» »	Scutițĭ
12 a	Pieĭ marĭ și micĭ, brute (crude, sărate, văruite, uscate) pentru tăbăcit, chiar curățite de pĕr	» »	Scutite
12 b	Pieĭ cu blană (Felle)	» »	Scutite
13 ex a	Rădĕturĭ de córne, unghiĭ și copite despicate (Bisulee-Klauen), óse (ca materie de tăiat) brute	» »	Scutite
13 b	Scórță pentru tăbăcărie, măcinată saŭ nu	» »	Scutită
» c	Lemne de construcțiune și pentru întrebuințărĭ industriale:		
1	Brute saŭ numaĭ tăiate în curmeziș, cu toporul saŭ cu herĕstrăul, saŭ cioplite, cu saŭ fără scórță; dóge de stejar pentru butóie	» » / saŭ metru cub	0,20 / 1,20
2	Lemne spintecate în sensul lungimeĭ, saŭ preparate altfel decât numaĭ prin cioplire cu toporul, saŭ debitate în bucățĭ; dóge pentru butóie altele de cât cele de sub No. 1; răchită pentru coșurĭ și lemne de cercurĭ, necojite; butucĭ, obedĭ și spițe de róte	100 kgr. / saŭ metru cub	0,30 / 1,80
3	Lemne tăiate cu herĕstrăul în sensul lungimeĭ; scândurĭ nedate la rindea; lemne tăiate cu muchĭ și altă lemnărie tăiată saŭ altfel lucrată cu herĕstrăul	100 kgr. / saŭ metru cub	0,80 / 4,80
» ex d	Córne în plăcĭ și óse brute simplu debitate în plăcĭ	100 kgr.	1,50
» » e	Părțĭ de parchete neîncleite, nelustruite	» »	5,—
25 ex e	Vin și must de strugurĭ:		
1	In butóie:		
	Vin și must de strugurĭ	» »	20,—
	Vin roșu și must de vin roșu pentru amestecare (coupage) sub control	» »	10,—
	Vin pentru fabricația cognĭaculuĭ sub control	» »	10,—
» » g 1	Extract licuid de carne și tăblițe de bulion	» »	20,—
	Carne de porc, de măcelărie, próspĕtă, și carne preparată, afară de slănina próspĕtă saŭ preparată	» »	17,—
	Carne de măcelărie, próspĕtă, afară de carnea de porc	» »	15,—
25 ex g 3	Pasĕrĭ de curte de orĭ-ce fel, omorîte	» »	12,—

No. du tarif allemand	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en marks
25 ex p 1	Cornichons conservés dans du vinaigre ou en saumure (dits cornichons de Znaim), avec addition d'épices du No. 25 i, ou encore avec petite addition d'autres légumes, en tonneaux, cruches, pots, bocaux en verre, etc.	100 kgr.	4,—
» » » 2	Fruits, semences, baies, feuilles, fleurs, champignons, légumes potagers, séchés, torréfiés, pulvérisés, simplement cuits ou salés, tous ces produits en tant qu'ils ne sont pas compris sous d'autres numéros du tarif. . . .	» »	4,—
	Jus de fruits et de baies, cuits sans sucre et servant d'aliments.	» »	4,—
	Noix sèches	» »	3,—
» q 2	Produits de la meunerie provenant de céréales et de légumes secs, soit: grains égrugés ou mondés, orge mondée, semoule, gruau, farine; articles communs de boulangerie	» »	7,30
26 ex l	Suif de boeuf et de mouton	» »	2,—
» » m	Cire minérale épurée.	» »	10,—
ex 28	Pelleterie (ouvrages de pelletier):		
» » ex b	Pelisses en peau de mouton, non recouvertes à l'endroit.	» »	6,—
	Peaux d'angora ou de mouton, blanchies et teintes, mais non doublées	» »	6,—
30 a	Cocons de soie; soie grège ou filée; bourre de soie, peignée, filée ou retorse; toutes les dites soies non teintes; déchets de soie même teinte	» »	Exempts
37 ex a	Animaux vivants et produits animaux, non dénommés dans d'autres numéros du tarif.	» »	Exempts
» b	Oeufs de volaille	» »	2,—
ex 39	Bestiaux:		
» b	Taureaux et vaches	par tête	9,—
» c	Boeufs	» »	25,50
» d	Bouvillons, taurillons et génisses (Jungvieh), au-dessous de deux ans et demi	» »	5,—
» e	Veaux de moins de six semaines	» »	3,—
» f	Porcs	» »	5,—
» g	Cochons de lait de moins de dix kilogrammes	» »	1,—
» h	Moutons, brebis et béliers (Schafvieh)	» »	1,—
» i	Agneaux.	» »	0,50
41 a	Laine, brute, teinte, moulue.	100 kgr.	Exempte
	Poils, bruts, peignés, bouillis, teints, même frisés . . .	» »	Exempts

No. tarifuluĭ german	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unitățĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în mărcĭ
25 ex p 1	Castravețĭ micĭ conservațĭ în oțet saŭ în saramură (numițĭ castravețĭ de Znaim), cu adaus de aromate de la No. 25 i, şi chiar cu un mic adaus de alte legume, în butóie, borcane de pămênt, óle, borcane de sticlă, etc.	100 kgr.	4,—
» » » 2	Fructe, semințe, bóbe, foĭ (frunze), florĭ, ciupercĭ, legume, uscate, prăjite, pulverisate, numaĭ fierte saŭ sărate, tóte aceste producte întru cât nu sunt coprinse în alte articole ale tarifuluĭ	» »	4,—
	Zémă de fructe şi de bóbe, fierte fără zahăr şi servind ca alimente	» »	4,—
	Nucĭ uscate	» »	3,—
» » q 2	Producte de morărie provenind din cereale şi legume uscate, adică: grăunțe râjnite saŭ curățate, orz descojit, griş, crupe, făină; articole comune de brutărie . . .	» »	7,30
26 ex 1	Seŭ de boŭ şi de óie	» »	2,—
» » m	Céră minerală curățită	» »	10,—
Ex 28	Blănărie (lucrărĭ de blănar):		
» » ex b	Cojóce de pieĭ de óie, neîmbrăcate pe față	» »	6,—
	Pieĭ de angora şi de óie, înălbite şi văpsite, dar necăptuşite.	» »	6,—
30 a	Gogoşĭ de mătase; mătase crudă saŭ tórsă; câlțĭ de mătase, pieptěnațĭ, torşĭ saŭ rěsucițĭ; tóte aceste mătăsurĭ nevăpsite; rĕmăşițe de mătase chiar văpsită . . .	» »	Scutite
37 ex a	Animale viĭ şi produse animale, nedenumite la alte articole ale tarifuluĭ	» »	Scutite
» b	Ouĕ de paserĭ	» »	2,—
Ex 39	Vite:		
» b	Taurĭ şi vacĭ.	Capul	9,—
» c	Boĭ.	»	25,50
» d	Juncĭ, taurĭ tinerĭ şi junice (Jungvieh), maĭ micĭ de duoĭ anĭ şi jumĕtate	»	5,—
» e	Vițeĭ maĭ micĭ de şése sĕptĕmânĭ	»	3,—
» f	Porcĭ	»	5,—
» g	Purceĭ de maĭ puțin de ḑece kilograme	»	1,—
» h	Oĭ şi berbecĭ (Schafvieh)	»	1,—
» i	Mieĭ	»	0,50
41 a	Lână, brută, văpsită, măcinată	100 kgr.	Scutită
	Pĕrurĭ, brute, pieptĕnate, fierte, văpsite, chiar încrețite .	» »	Scutite

ANNEXE C

DROITS À L'ENTRÉE EN ROUMANIE

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
Ex 50	Fécules autres que celles dénommées ci-dessous	100 kgr.	4,—
	Note.—La fécule de pommes de terre est également comprise ici.		
54	Amidon	» »	40,—
	Note.—Y compris la dextrine.		
60	Houblon.	» »	25,—
66	Sucre raffiné, en pains, en morceaux ou pilé; sucre candi .	» »	35,—
Ex 70	Chicorée.	» »	80,—
85	Vinaigres de vin ou de bois aromatisés ou non, en fûts .	» »	16,—
86	Vinaigres de vin ou de bois aromatisés ou non, en bouteilles	» »	35,—
90	Spiritueux distillés de toutes sortes, en toutes sortes de vases, excepté en bouteilles, en cruchons et en récipients de fer-blanc	» »	100,—
91	Spiritueux distillés de toutes sortes, en bouteilles, en cruchons ou en récipients de fer-blanc	» »	120,—
	Note ad 90 et 91.—Ici sont compris: les eaux de vie de grains, de prunes, de vin, de cerises et d'autres fruits ; les alcools, le cognac, le rhum, le tafia, l'arack, l'essence de punch, les liqueurs et autres spiritueux, sucrés ou non; ainsi que toutes les essences spiritueuses (l'essence de vinaigre et autres).		
106	Chocolat et succédanés de chocolat, en tablettes ou en poudre	» »	16,—
107	Bonbons, sirops, jus d'oranges et autres jus de fruits nondénommés	» »	160,—
	Note.—Y compris aussi: le chocolat en bonbons (pralines, à la crême et autres); le chocolat en tablettes (napolitain, mexicain, etc.) ou en petits bâtons; les bonbons dits »anglais« (drops); nougats; bonbons à la gomme; les pâtes de guimauve, de jujube, de réglisse, etc. Appartiennent aussi au même article: les jus de fruits (ananas, groseilles, citrons, grenades et autres) purs ou mélangés de sucre, ainsi que les limonades gazeuses. Les jus de fruits mélangés d'alcool suivent le régime prescrit à l'art. 91.		

ANEXA C

DREPTURI LA INTRAREA IN ROMANIA

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (francĭ)
Ex 50	Fecule altele de cât cele denumite maĭ jos . . . . *Notă.* — Tot aci se coprinde şi fecula de cartofĭ.	100 kgr.	4,—
54	Scrobélă albă (amidon) . . . . *Notă.* — Aci se coprinde şi dextrina.	» »	40,—
60	Hameiŭ	» »	25,—
66	Zahăr rafinat, în căpăţînĭ, în bucăţĭ saŭ pisat; zahăr candel	» »	35,—
Ex 70	Cicóre	» »	80,—
85	Oţeturĭ de vin saŭ de lemn, aromatisate saŭ nu, în butóie.	» »	16,—
86	Oţeturĭ de vin saŭ de lemn, aromatisate saŭ nu, în buteliĭ.	» »	35,—
90	Spirtóse distilate de tot felul, în orĭ-ce fel de vase, afară de buteliĭ, urcióre şi recipiente de tinichea	» »	100,—
91	Spirtóse distilate de tot felul, în buteliĭ, în urcióre saŭ în recipiente de tinichea . . . . *Notă la art. 90 şi 91.*—Aci se coprind: rachiurĭ de bucate, de prune, de vin, de cireşe şi de alte fructe; alcoolurĭ, cognac, rom, *tafia*, *arack*, esenţă de *punch*, licorurĭ şi alte spirtóse, îndulcite saŭ nu, precum şi tóte esenţele spirtóse (esenţa de oţet şi altele).	» »	120,—
106	Ciocolată şi surogate de ciocolată, în table saŭ în praf .	» »	16,—
107	Cofeturĭ, siropurĭ, zémă de portocale şi alte zemurĭ de fructe nedenumite . . . . *Notă.*—Aci se coprinde şi ciocolata în cofeturĭ (praline, cu cremă şi altele); ciocolata în tablete (*napolitain*, *mexicain*, etc.) saŭ în bastóne micĭ; cofeturĭ ḑise »englezescĭ« *(drops)*; *nougat*; cofeturĭ de gumă; paste de *guimauve*, de *jujube*, de reglisă şi altele. Tot aci aparţin: zemurile de fructe (ananas, cócăze, lămâĭ, rodiĭ şi altele), pure saŭ amestecate cu zahăr, precum şi limonadele gazóse. Zemurile de fructe amestecate cu alcool urméză regimul prescris de art. 91.	» »	160,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
117	Huile de rose	1 kgr.	80,—
118	Huile d'amandes amères	» »	7,50
119	Huile d'oranges, de citrons et d'oranges amères	» »	4,—
	Note.—Sont aussi comprises dans cet article: les essences de différentes variétés d'oranges et de citrons, telles que cédrats, bergamotes et autres; l'essence de fleurs d'oranger dite »huile néroli«.		
120	Huiles volatiles non-dénommées	» »	2,50
	Note.—Ici sont comprises les huiles essentielles ou essences, telles que: huiles essentielles d'absinthe, d'anis, d'angélique; de badiane, de cassia-lignea, de serpolet (cimbru), de coriandre, de girofle, de cumin, de feuilles de laurier, de menthe, de gingembre, de lavande et de lavandule, de macis, de majoran, d'anet, de mélisse, de mirbane, de violettes, de camomille, de moutarde, de romarin, de canelle, d'estragon, de valériane, de wintergreen, etc.		
140	Sulfate et valérianate de quinine	» »	Exempts
	Note.—Y compris aussi les différentes préparations de la quinine.		
141	Toutes préparations pharmaceutiques ou médicaments composés non-dénommés, ainsi que les préparations médicinales en poudre, pilules, dragées, pastilles, élixirs, sirops, onguents, huiles, savons, emplâtres et, en général, sous toutes formes, liquides ou solides, à l'exception des vins médicinaux et des sels pour bains.	» »	2,—
	Note.—Sont compris ici: les extraits, les teintures, les gommes, les résines, les baumes factices, les alcaloïdes végétaux et toutes autres préparations pharmaceutiques non tarifées spécialement. Sont compris également ici les objets de pansement, la bière condensée, les bonbons de malt, le sucre de lait, le Frantzbrantwein et autres.		
145	Eaux minérales naturelles ou artificielles, gazeuses ou non, en toutes sortes de récipients	100 kgr.	2,40
146	Eau de Cologne et toutes sortes d'eaux odoriférantes, alcooliques ou non, telles qu'eaux dentifrices, parfums solides ou liquides pour mouchoirs et, en général, toutes sortes d'eaux de toilette; vinaigres parfumés	» »	100,—
147	Savons parfumés, liquides, en poudre, en pâtes ou en pains.	» »	180,—
152	Acide sulfurique (vitriol)	» »	Exempt

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
117	Uleiŭ de trandafir	1 kgr.	80,—
118	Uleiŭ de migdale amare	» »	7,50
119	Uleiŭ de portocale, de lămâĭ şi de neramze	» »	4,—
	Notă.—Aci se coprind şi esenţele de diferite varietăţĭ de portocale şi de lămâĭ, precum: chitră, bergamotă şi altele; esenţa de florĭ de portocale ḑisă »uleiŭ neroli«.		
120	Uleiurĭ volatile nedenumite	» »	2,50
	Notă.—Aci se coprind uleiurile esenţiale saŭ esenţe, precum: de absint, de anason, de angelică, de badian, de *cassia-lignea*, de cimbru, de coriandru, de cuişóre, de cumin, de foĭ de dafin, de ismă, de ienupere, de lavandă şi de lavandulă, de măciş, de majoran, de mărar, de melisă, de mirban, de micşunele, de muşeţel, de muştar, de rosmarin, de scorţişóră, de tarhon, de valeriană, de *winter-green* şi de altele.		
140	Sulfat şi valerianat de chinină	» »	Scutite
	Notă.—Tot aci se coprind şi diferitele preparaţiunĭ ale chinineĭ.		
141	Orĭ-ce preparaţiunĭ farmaceutice saŭ medicamente compuse nedenumite, precum şi preparaţiunĭ medicinale în prafurĭ, hapurĭ, dragee, pastile, elixirurĭ, siropurĭ, alifiĭ, uleiurĭ, săpunurĭ, plasture şi, în general, sub orĭ-ce formă, lichide saŭ solide, afară de vinurile medicinale şi de sărurile pentru băĭ	» »	2,—
	Notă.—Aci se coprind: extractele, tincturile, gomele, reşinele, balsamurile factice, alcaloidele vegetale şi orĭ-ce alte preparaţiunĭ farmaceutice neprevĕḑute în mod special în tarif. Tot aci se coprind şi obiectele de pansament, berea condensată, bombónele de maltz, zahărul de lapte, *Frantzbrantwein* şi altele.		
145	Ape minerale naturale saŭ artificiale, gazóse saŭ nu, în orĭ-ce fel de vase	100 kgr.	2,40
146	Apă de Colonia şi orĭ-ce alte ape mirositóre, spirtóse saŭ nu, precum: ape de dinţĭ, parfumurĭ solide saŭ lichide pentru batiste şi, în general, orĭ-ce ape de toaletă; oţeturĭ parfumate	» »	100,—
147	Săpunurĭ parfumate, licuide, în praf, în paste saŭ în calâpurĭ	» »	180,—
152	Acid sulfuric (vitriol).	» »	Scutit

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
153	Sulfate de fer (vitriol vert, couperose verte, calaïcan) . .	100 kgr.	Exempt
157	Salpêtre; sulfure d'arsenic (réalgar et orpiment); acétate de fer (bouillon noir, Eisenbeize)	» »	Exempts
159	Sulfate de cuivre (vitriol bleu)	» »	Exempt
160	Soude caustique; carbonate et bicarbonate de soude; azotate de soude (nitre cubique, nitre du Chili, Natronsalpeter); acétate de soude (essigsaures Natron); silicate de soude (Wasserglas); borate de soude; sulfite et hyposulfite de soude; hypochlorate de soude (eau de Javelle); sulfure de sodium	» »	Exempts
161	Sulfate de soude (sel de Glauber)	» »	Exempt
Ex 162	Acide tartrique (Weinsteinsäure)	» »	16,—
164	Potasse caustique; carbonate et bicarbonate de potasse (kohlensaures et doppeltkohlensaures Kali); sulfate de potasse (sel de Duobus, Duplicatsalz); azotate de potasse; iodure de potassium et bromure de potassium; chromate et bichromate de potasse (chromsaures et doppeltchromsaures Kali), rouge et jaune; bitartrate de potasse; bioxalate de potasse (sel d'oseille); cyanure de potassium (Cyankalium); ferrocyanate de potasse, jaune ou rouge; arséniate de potasse (arsensaures Kali) . . .	» »	Exempts
166	Oxyde de zinc (blanc de zinc, blanc de neige, Zinkweiss); oxyde de plomb (minium, Mennige, litarge, Bleiglätte); céruse (carbonate de plomb, Bleiweiss); oxyde de fer (colcotar, Engelroth); chromate de plomb (jaune de chrome, Chromgelb); cinabre (sulfure de mercure, vermillon, chinovar, Zinnober)	» »	Exempts
170	Acide phénique, liquide ou cristallisé	» »	Exempt
176	Ether et glycérine	» »	Exempts
178	Produits chimiques non-dénommés	» »	Exempts
179	Produits chimiques non-dénommés, dérivés du pétrole ou de la houille	» »	Exempts
188	Bleu de Prusse; outremer, naturel ou artificiel; stil de grain (Schüttgelb)	» »	Exempts
189	Cendres bleues et vertes (couleurs pulvérisées)	» »	Exemptes
192	Boules de bleu et bleu en papier pour le blanchissage du linge	» »	20,—
193	Laques en tablettes ou liquides (Lack-dye, Lack-Lack); vernis (Firnisse) et huiles siccatives de toutes sortes .	» »	35,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
153	Sulfat de fer *(vitriol vert, couperose verte,* calaican) . . .	100 kgr.	Scutit
157	Silitră *(salpêtre);* sulfur de arsenic *(réalgar* şi *orpiment);* acetat de fer *(bouillon noir, Eisenbeize)*	» »	Scutite
159	Sulfat de cupru *(vitriol bleu,* piatră vênĕtă)	» »	Scutit
160	Sodă caustică; carbonat şi bicarbonat de sodă; azotat de sodă *(nitre cubique, nitre du Chili, Natronsalpeter);* acetat de sodă *(essigsaures Natron);* silicat de sodă *(Wasserglas);* borat de sodă; sulfit şi iposulfit de sodă; ipoclorat de sodă (apă de *Javelle)*; sulfur de sodiŭ . .	» »	Scutite
161	Sulfat de sodă (sarea luĭ Glauber).	» »	Scutit
Ex 162	Acid tartric *(Weinsteinsaure)*	» »	16,—
164	Potasă caustică; carbonat şi bicarbonat de potasă *(Kohlensaures* şi *doppeltkohlensaures Kali)*; sulfat de potasă *(sel de Duobus, Duplicatsaltz);* azotat de potasă; iodur de potasiŭ şi bromur de potasiŭ; chromat şi bichromat de potasă *(chromsaures* şi *doppeltchromsaures Kali)*, roşu şi galben; bitartrat de potasă; bioxalat de potasă (sare de măcriş); cianur de potasiŭ *(Cyankalium);* ferocianat de potasă, galben saŭ roşu; arseniat de potasă *(arsensaures Kali)*	» »	Scutite
166	Oxid de zinc *(blanc de zinc, blanc de neige, Zinkweiss);* oxid de plumb *(minium, Mennige, litarge, Bleiglätte);* cerusă (carbonat de plumb, *Bleiweiss);* oxid de fer *(colcotar, Engelroth);* cromat de plumb *(jaune de chrome, Chromgelb);* cinabru (sulfur de mercuriŭ, *vermillon,* chinovar, *Zinnober)*	» »	Scutite
170	Acid fenic, lichid saŭ cristalisat	» »	Scutit
176	Eter şi glicerină	» »	Scutite
178	Producte chimice nedenumite	» »	Scutite
179	Producte chimice nedenumite, derivate din păcură saŭ din cărbunĭ de pământ	» »	Scutite
188	Albastru de Prusia; ultramarin natural saŭ artificial; *stil de grain (Schüttgelb)*.	» »	Scutite
189	Colorĭ în praf, albastre şi verḑĭ	» »	Scutite
192	Scrobélă albastră şi hârtie de sinélă	» »	20,—
193	Lacurĭ lichide saŭ în tăbliţe *(Lack-dye, Lack-Lack);* verniurĭ *(vernis, Firnisse)* şi uleiurĭ sicative de tot felul.	» »	35,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
195	Encre grasse pour imprimerie	100 kgr.	20,—
198	Couleurs dérivées du goudron (aniline, fuchsine et autres). *Note.*—Ici est comprise aussi l'alizarine.	» »	60,—
200	Couleurs préparées, liquides ou solides, en poudre, en tablettes, en vessies, en tubes d'étain, en coquilles, en flacons ou en boîtes, avec ou sans leurs accessoires . .	» »	55,—
201	Crayons simples (sans gaîne en bois), noirs ou de couleur. *Note.*—Ces droits s'appliquent seulement aux crayons simplement coupés en morceaux anguleux, tels que : les crayons de sanguine et autres semblables. Les crayons, même sans gaîne en bois, mais moulés et arrondis (rotunjite) appartiennent à l'art. suivant.	» »	30,—
202	Crayons composés, noirs ou de couleur, avec ou sans gaîne en bois de toutes sortes . . . . *Note.*—Sont compris ici : les crayons avec gaîne en toute sorte de bois; les crayons sans gaîne moulés pour porte-mines; les crayons pour peintres, dits »pastels«, et autres sembables.	» »	40,—
214	Ouvrages en cire pure, blanche ou jaune . . . . *Note.*—Ici sont compris : les cierges, les figures, les fleurs, les fruits et toutes autres préparations de cire pure ou mélangée avec d'autres matières, à l'exception de la cérésine et de la paraffine. Les ouvrages en cire mélangée de paraffine ou de cérésine suivent le régime de l'art. 393.	» »	250,—
232	Toutes sortes de peaux tannées de grand bétail, avec ou sans tête. . . . . *Note.*—Sont compris ici : cuirs de toutes sortes pour semelles; cuirs dits »tovals«; vachettes (teletinurĭ); »youfts« de boeuf, de vache ou de cheval, lisses, quadrillés ou à grains, même teints et vernis (lustruite); cuirs dits »blanks« même teints et laqués (cu lac); en général, toutes sortes de cuirs de grand bétail.	» »	100,—
233	Toutes sortes de peaux tannées de petit bétail, avec ou sans tête, à l'exception de celles prévues à l'article suivant . *Note.*—Sont compris ici les cuirs ordinaires, tels que : cuirs de mouton mégis (meșinĭ de óie), y compris ceux préparés à l'alun, même teints et vernis ou laqués (lustruite sau cu lac); cuir de veau dit »vax«, »youft« de veau, cuir de porc, cuir dit »ghems«, cuir de chèvre dit »saftian« et autres cuirs maroquinés,—tous ces cuirs simplement noircis, mais ni teints, ni vernis, ni laqués (nicĭ lustruite, nicĭ cu lac); en général, tous autres semblables cuirs n'appartenant pas à l'art. 234.	» »	120,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
195	Cernélă grasă pentru imprimat	100 kgr.	20,—
198	Colorĭ derivate din păcură de cărbunĭ (anilină, fucsină şi altele). . . . . *Notă.*—Aci se coprinde şi alizarina.	» »	60,—
200	Colorĭ preparate, licuide saŭ solide, în praf, în tăbliţe, în bĕşicĭ, în tuburĭ de cositor, în cojĭ de scoicĭ, în flacóne saŭ în cutiĭ, cu saŭ fără accesoriile lor	» »	55,—
201	Creióne simple (fără lemn), negre saŭ colorate. . . . . *Notă.*—Aceste drepturĭ se aplică numaĭ la creiónele simplu tăiate în bucăţĭ nerotunjite, precum sunt: creiónele de sanguină şi altele asemenea. Creiónele, chiar neîmbrăcate în lemn, dar făcute în formă *(moulés)* şi rotunjite aparţin articoluluĭ următor.	» »	30,—
202	Creióne compuse, negre saŭ colorate, îmbrăcate saŭ nu în lemn de orĭ-ce fel . . . . *Notă.*— Aci se coprind: creiónele îmbrăcate în orĭ-ce fel de lemn; creiónele neîmbrăcate modelate în formă *(moulés)* pentru port-creióne *(port-mines)*; creiónele pentru pictură, ḑise *pastelurĭ*, şi altele asemenea.	» »	40,—
214	Lucrărĭ de céră curată, albă saŭ galbenă . . . . . . *Notă.*—Aci se coprind: lumînărĭ, făcliĭ, figurĭ, florĭ, fructe şi orĭ-ce alte preparaţiunĭ de céră curată saŭ amestecată cu alte materiĭ, afară de ceresină şi parafină. Lucrările de céră amestecată cu parafină saŭ cu ceresină urméză regimul art. 393.	» »	250,—
232	Orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite marĭ, cu saŭ fără căpăţină . . . . *Notă.*—Aci se coprind: pieĭ de orĭ-ce fel pentru tălpĭ; pieĭ ḑise »tovalurĭ«; teletinurĭ *(vachettes)*; iufturĭ de boŭ, de vacă saŭ de cal, netede, cadrilate orĭ creţe, chiar văpsite şi lustruite; pieĭ ḑise »blancurĭ« chiar văpsite şi cu lac; în general, orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite marĭ.	» »	100,—
233	Orĭ-ce fel de pieĭ tăbăcite de vite micĭ, cu saŭ fără căpăţină, afară de cele prevĕḑute la articolul următor . . . *Notă.* — Aci se coprind pieile tăbăcite ordinare, precum: meşinĭ de óie, inclusiv cele lucrate în piatră acră, chiar văpsite şi lustruite saŭ cu lac; piele de viţel ḑisă »vax«, iuft de viţel, piele de porc, piele ḑisă »ghems«, piele de capră ḑisă »saftian« şi alte pieĭ marochinate, — tóte aceste pieĭ simplu înegrite, dar nicĭ văpsite, nicĭ lustruite, nicĭ cu lac; în general, orĭ-ce alte asemenea pieĭ necoprinse în art. 234.	» »	120,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
234	Cuirs fins, tels que: peau de daim dite »castor« et autres peaux chamoisées; peau de chevreau glacée, vernie (lustruită) ou mordorée; peau de gants; peau de veau glacée, vernie ou laquée (lustruită saŭ cu lac); cuir odorant dit »cuir de Russie«; parchemin et vélin; peaux gaufrées; — toutes ces peaux teintes ou non; ainsi que les peaux maroquinées teintes; en général, toutes autres peaux fines semblables, teintes, vernies ou laquées (lustruite sau cu lac) et même dorées ou argentées . . .	100 kgr.	150,—
236	Harnais et selles de toutes sortes, ainsi que leurs accessoires, c'est-à-dire: brides, licous et sangles en cuir. .	» »	160,—
	Note.—Les selles en bois non recouvertes suivent le régime prescrit pour les objets et ouvrages en bois.		
237 a	Objets divers en cuir, autres que ceux appartenant à l'article 238, même combinés avec d'autres matières, à l'exception de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre, de l'ambre, du jais véritable, de l'écume de mer, des métaux précieux, de la soie, du velours et des pierres fines ou demi-fines.	» »	200,—
	Note. — Sont compris ici: La bourrellerie de toutes sortes, telle que: courroies (à l'exception de celles pour transmissions), ceinturons pour sabres (à l'exception des ceinturons en fils métalliques), les ceintures (à l'exception des ceintures doublées de soie et richement ornées pour dames), la buffleterie pour équipement militaire, en général, les sacs pour écoliers (ghiosdane), les hâvresacs, les cartouchières, les étuis pour armes, les sacs pour poudre et plomb, — tous ces articles en toutes sortes de cuirs, avec ou sans leurs accessoires métalliques. Les fouets et les cravaches (excepté ceux à poignées d'ivoire, d'écaille, de nacre, de métaux précieux). Les valises en cuir dur ou mou et les boîtes à chapeaux, entièrement en cuir ou en carton recouvert de cuir; les sacs de voyage à porter en bandoulière ou à la main, non garnis avec des nécessaires de toilette ou à ouvrage (ces sacs soit entièrement en cuir, soit en tapisserie et seulement montés en cuir); gourdes de voyage et de chasse, en verre ou en métal, recouvertes de cuir. Les chapeaux, les casquettes et les coiffures militaires dans la fabrication desquels le cuir constitue l'élément principal. En général, tous objets dans la fabrication desquels le cuir constitue l'élément principal et qui n'appartiennent pas à d'autres articles.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
234	Pieĭ tăbăcite fine, precum: piele de căprióră disă »castor« şi alte pieĭ căpriorite; piele de ied *(chevreau) glacée,* lustruită orĭ aurită; piele de mănuşĭ; piele de viţel *glacée,* lustruită saŭ cu lac; piele mirositóre disă »piele de Rusia«; pergament şi velin; pieĭ gofrate; — tóte aceste pieĭ văpsite saŭ nu; precum şi pieile marochinate văpsite; în general, orĭ-ce alte asemenea pieĭ fine, văpsite, lustruite saŭ cu lac şi chiar aurite saŭ argintate	100 kgr.	150,—
236	Hamurĭ şi şele de tot felul, precum şi accesoriile lor, adică: frêne, căpestre şi chingĭ de piele	» »	160,—
	Notă.— Şelele de lemn neîmbrăcate (ţesturĭ saŭ *carcasses)* urméză regimul prescris pentru obiecte şi lucrărĭ de lemn.		
237 a	Obiecte diverse de piele, altele de cât cele aparţinênd articoluluĭ 238, chiar combinate cu alte materiĭ, afară de baga, fildeş, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale preţióse, mătase, catifea şi pietre fine saŭ semi-fine	» »	200,—
	Notă.—Aci se coprinde: Curelăria de tot felul, precum: curele (afară de cele pentru transmisiunĭ), centuróne pentru săbiĭ (afară de cele din fire metalice), cingĕtorĭ (afară de cele căptuşite cu stofe de mătase şi bogat ornate pentru dame), bufletărie pentru echipamentul militar, în general, sacĭ pentru şcolarĭ (ghiozdane), sacĭ pentru soldaţĭ (raniţe), cartuşiere, tocurĭ pentru arme, pungĭ pentru praf de puşcă şi pentru alice, — tóte acestea din orĭ-ce fel de piele, cu saŭ fără accesoriile lor metalice. Bice şi biciuşce (afară de cele cu mânere de fildeş, de baga, de sidef, de metale preţióse). Giamantanele (valise) tarĭ saŭ moĭ şi cutiĭ pentru pălăriĭ, întregĭ de piele saŭ de carton îmbrăcate cu piele; sacĭ pentru voiagiŭ, de mână saŭ de gât, negarnisiţĭ cu necesariĭ de toaletă saŭ de lucru (aceştĭ sacĭ fie întregĭ de piele, fie de tapiserie şi numaĭ montaţĭ cu piele); ploscĭ pentru drum şi pentru vênătóre, de sticlă saŭ de metal, îmbrăcate cu piele. Pălăriĭ, şepcĭ şi coafiure militare în a cărora confecţionare pielea constitue materialul principal. In general, orĭ-ce obiecte în carĭ pielea constitue materialul principal al fabricaţiuneĭ lor şi carĭ nu aparţin la alte articole.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
237b	Courroies sans fin, plates ou rondes, pour transmissions, ayant les deux bouts réunis ou non	100 kgr.	120,—
238	Objets en cuirs fins (ceux compris dans l'art. 234), combinés avec toutes sortes de matières, à l'exception des tissus et tricots contenant plus de 20% de soie en poids et à l'exception de l'ambre, de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre, du jais véritable, de l'écume de mer, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines	» »	220,—
	Note.—Ici sont compris : les porte-monnaie, les porte-cartes de visite, les portefeuilles, les tabatières, les boîtes à tabac, les porte-cigares et cigarettes, les sacs de voyage, les sacs à main, les nécessaires de toilette ou à ouvrage, les boîtes de toutes sortes, les ceintures pour dames et tous autres objets dans lesquels les cuirs compris à l'art. 234 constituent l'élément principal. Les objets mentionnés dans cet article combinés avec des tissus ou tricots contenant plus de 20% de soie en poids, ou avec de l'ambre, de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre, du jais véritable, de l'écume de mer, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines, suivent le régime de l'art. 560. Les instruments en acier qui pourraient garnir les objets énumérés dans cet article (tels que les instruments de chirurgie contenus dans des trousses, les ciseaux en étuis et autres semblabes) pourront être séparés des trousses ou étuis et taxés à part, suivant leur espèce, si les importateurs en font la demande.		
239	Objets divers de voyage, de campement et de chasse, en toile cirée ou non, même combinés avec le bois, le cuir ou les métaux communs	» »	100,—
	Note.—Sont compris ici : les coffres et malles de voyage en bois recouverts de toile, garnis ou non de cuir ; les sacs de voyage en toile cirée ou autre toile, garnis ou non de cuir ; les tentes, les meubles de campement (tels que : lits, chaises et autres pareils objets portatifs, en bois et en rameaux ou écorces flexibles, combinés avec de la toile, du cuir ou des métaux communs) ; les gourdes de voyage ou de chasse, en verre ou en métal, recouvertes de ficelle ou de paille ; les paniers à provisions de voyage en plantes ou écorces flexibles, garnis de cuir et contenant les nécessaires pour le service de table (dans la fabrication desquels cependant n'entrent que les métaux communs, l'os ou le verre). Les mêmes paniers, lorsqu'ils contiennent des nécessaires pour le service de table composés d'autres matériaux que ceux ici énumérés, appartiennent aux articles de mercerie.		
240	Gants de peau, de toutes sortes, à l'exception des gants pour militaires	1 kgr.	12,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
237b	Curele, plate saŭ rotunde, pentru transmisiunĭ, avênd cele duoĕ căpătâie împreunate saŭ nu.	100 kgr.	120, —
238	Obiecte din pieĭ fine (acelea coprinse în art. 234), combinate cu orĭ-ce fel de materiĭ, afară de țesĕturile și împletiturile conținênd peste 20 $^0/_0$ mătase în greutate și afară de chihlibar, baga, fildeș, sidef, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale prețióse, pietre fine saŭ semi-fine. . . . . *Notă.*—Aci se coprind: port-monede, port-carte de visită, portofoliurĭ, tabachere, port-tabacurĭ, port-țigărĭ și țigarete, sacĭ de voiagiŭ, geante de mână, necesariĭ de lucru saŭ de toaletă, tocurĭ (cutiĭ) de tot felul, cingĕtorĭ pentru dame și orĭ-ce alte obiecte în carĭ pielea coprinsă la art. 234 constitue materialul principal. Obiectele menționate în acest articol combinate cu țesĕturĭ saŭ împletiturĭ conținênd peste 20 $^0/_0$ mătase în greutate, orĭ cu chihlibar, baga, fildeș, sidef, *jais* adevĕrat, spumă de mare, metale prețióse, pietre fine saŭ semi-fine, urmézá regimul articoluluĭ 560. Instrumentele de oțel carĭ ar garnisi unele din obiectele enumerate la acest articol (precum instrumentele de chirurgie conținute în truse, fórfecile conținute în tocurĭ și altele asemenea) se vor putea despărți de truse saŭ tocurĭ și taxa separat, după felul lor, dacă importatoriĭ vor cere acésta.	" "	220, —
239	Obiecte diverse de călĕtorie, de campament și de vênătóre, din pânză ceruită saŭ nu, chiar combinate cu lemn, cu piele saŭ cu metale comune . . . . *Notă.*—Aci se coprind: cuferile de călĕtorie *(coffres, malles)* de lemn îmbrăcate cu pânză, garnisite saŭ nu cu piele; saciĭ de drum de mușama saŭ de altă pânză, garnisițĭ saŭ nu cu piele; corturĭ, mobile de campament (precum: paturĭ, scaune și alte asemenea obiecte portative, de lemn și de ramurĭ saŭ scórțe flexibile, combinate cu pânză, cu piele saŭ cu metale comune); ploscele de drum saŭ de vênătóre, de sticlă saŭ de metal, îmbrăcate în sfóră saŭ în paie; coșurile de drum din plante saŭ scórțe flexibile, garnisite cu piele și conținênd cele trebuinciose pentru masă (aceste necesariĭ însă nu din alte materiale de cât metale comune, os saŭ sticlă). Aceleași coșurĭ, conținênd cele trebuinciose pentru masă din alte materiale de cât cele enumerate aci, aparțin articolelor de mercerie.	" "	100, —
240	Mănușĭ de piele, de tot felul, afară de cele militărescĭ .	1 kgr.	12, —

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
241	Gants de peau pour militaires; gants de peau fourrés ou doublés; gants et plastrons pour l'escrime; vestes et pantalons en cuir, même doublés; objets de literie en cuir	1 kgr.	4,—
242	Chaussures, entièrement confectionnées ou seulement taillées (croite), de »youft« quadrillé, à grains ou lisse (glatt); de cuir dit »toval« et »tovălaş« (bittling) à grains, quadrillé ou lisse; de cuir dit »teletin«; de veau dit »vax«; de »saftian«; de maroquin et de »spalt« (peau refendue).	100 kgr.	400,-
243	Chaussures de toutes autres peaux, excepté celles prévues à l'art. 242, entièrement confectionnées ou seulement taillées (croite)	» »	500,—
	Note ad 242 et 243.—Les chaussures dites claquées (cu bizeţurĭ), c'est-à-dire confectionnées avec diverses sortes de cuirs, seront soumises aux droits que comportera le cuir qui prédomine, c'est-à-dire celui qui est employé en plus grande quantité. Les sandales (opincile) suivent le régime des chaussures.		
244	Chaussures en toutes sortes d'étoffes, brodées ou non . .	» »	500,—
245	Peaux fourrées (autres que celles mentionnées à l'art. 231) préparées ou non, mais ni taillées (nicĭ croite), ni cousues	» »	100,—
246	Ouvrages en fourrures de toutes sortes, taillés, confectionnés, mais non combinés avec d'autres matières . . .	» »	360,—
	Note.—Sont compris ici: les bonnets (căciulĭ) non doublés d'autres matières, les couvertures non doublées, les boas, les pièces de fourrure formées de plusieurs morceaux cousus ensemble; les fourrures cousues, faufilées (însăilate) ou seulement taillées, destinées à servir de doublure ou de garniture à toutes sortes d'objets d'habillement ou de parure et, en général, tous autres ouvrages exclusivement en fourrure, non combinés avec d'autres matières.		
247	Ouvrages en fourrures de toutes sortes, taillés ou confectionnés, combinés avec d'autres matières	» »	800,—
	Note.—Sont compris ici: les manteaux, les pelisses, les paletots, les casaques, les vestes en peau de mouton pour paysans (cojóce), les bonnets (căciulĭ), les manchons, les cols, les pélerines, les bottes et autres pareils ouvrages, en toutes sortes d'étoffes ou de peaux, garnis de fourrures.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
241	Mănuşĭ de piele militărescĭ; mănuşĭ de piele îmblănite saŭ căptuşite; mănuşĭ şi plastróne pentru scrimă; pieptare şi pantalonĭ de piele chiar căptuşiţĭ; obiecte de piele pentru aşternut.	1 kgr.	4,—
242	Incălţăminte, pe deplin confecţionată saŭ numaĭ croită, din piele de iuft cadrilat, creţ saŭ neted *(glatt)*; de toval şi tovălaş *(bittling)* creţ, cadrilat saŭ neted; de teletin; de vax; de saftian; de marochin şi de *spalt* (piele despicată)	100 kgr.	400,—
243	Incălţăminte din orĭ-ce alte pieĭ, afară de cele prevĕḑute la art. 242, pe deplin confecţionată saŭ numaĭ croită .	» »	500,—
	Notă la art. 242 şi 243. — Incălţămintea ḑisă »cu bizeţurĭ«, adică lucrată din diferite felurĭ de pieĭ, se va supune la drepturile ce se vor cuveni dupe felul pieleĭ predominante, adică al aceleia care e întrebuinţată în maĭ mare cantitate. Opincile urmézā regimul încălţămintei.		
244	Incălţăminte din orĭ-ce fel de stofe, brodată saŭ nu . .	» »	500,—
245	Pieĭ cu blană (altele de cât cele enumerate la art. 231) pregătite saŭ nu, dar nicĭ croite, nicĭ cusute	» »	100,—
246	Lucrărĭ de blană de orĭ-ce fel, croite, confecţionate, dar necombinate cu alte materiale	» »	360,—
	Notă.—Aci se coprind: căciulĭ necăptuşite cu alte materiĭ, invelitorĭ necăptuşite, boale, bucăţĭ de pieĭ cu blană formate din maĭ multe petice cusute împreună; pieĭ cu blană cusute, însăilate orĭ numaĭ croite, destinate a servi de căptuşélă saŭ de garnitură la orĭ-ce fel de obiecte de îmbrăcăminte şi de gătélă şi, în general, orĭ-ce alte lucrărĭ numaĭ de blană, necombinate cu alte materiĭ.		
247	Lucrărĭ de blană de orĭ-ce fel combinate cu alte materiĭ, croite saŭ confecţionate	» »	800,—
	Notă.—Aci se coprind: mantale, şube, paltóne, scurteicĭ, cojóce, căciulĭ, manşóne, gulere, iacale, cisme şi alte asemenea lucrărĭ, de orĭ-ce fel de stofă saŭ de piele, îmblănite.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
249	Toutes sortes d'ouvrages en caoutchouc ou en gutta-percha non combinés avec d'autres matières . . . . . *Note.*—Dans cet article sont compris : le caoutchouc en tablettes ou en bâtons pour nettoyage ; les fils de caoutchouc non recouverts ; les plaques et grilles pour essuyer les pieds ; les tubes ; les galoches non doublées et, en général, tous autres objets et ouvrages fabriqués exclusivement de caoutchouc ou de gutta-percha, non combinés avec d'autres matières. Les instruments de chirurgie en caoutchouć suivent le régime prescrit par cet article.	100 kgr.	40,—
250	Toutes sortes d'ouvrages en caoutchouc ou en gutta-percha combinés avec d'autres matières . . . . . . *Note.*—Sont compris ici : les fils de caoutchouc recouverts d'autres matières ; les tissus fabriqués de pareils fils, tels que : étoffes, cordons, bretelles, jarretières, sangles, bandages et autres semblables ; objets d'habillement et chaussures, tels que : manteaux, casquettes, galoches et, en général, tous ouvrages en caoutchouc et en gutta-percha combinés avec d'autres matières (à l'exception des objets appartenant à la mercerie).	» »	80,—
253	Fils de laine de toutes sortes, teints	» »	100,—
254	Tissus et étoffes tricotées de laine du poids de 700 grammes ou plus le mètre carré	» »	100,—
255	Tissus et étoffes tricotées de laine du poids de 500 jusqu'à 700 grammes le mètre carré.	» »	120,—
256	Tissus et étoffes tricotées de laine du poids de 500 grammes ou moins le mètre carré.	» »	135,—
259	Articles de bonneterie de laine simplement reliés mais non cousus. . . . . *Note.*—Sont compris ici : les bas et chaussettes, les maillots (flanele), les gilets, les caleçons, les gants, les manchettes, les bonnets, les capuchons, les casaques (scurteicĭ), les guêtres, les bottines pour enfants, les fichus, les filets pour meubles et tous autres objets en laine tricotés, simplement reliés mais non cousus, non combinés ou combinés (même au moyen de couture) avec d'autres matières, telles que boutons, rubans (même en soie) et autres accessoires semblables, en tant qu'ils seront indispensables à l'emploi de l'objet.	» »	250,—
260	Passementerie et rubanerie de laine, blanche ou teinte . *Note.*—Sont compris ici : les franges et les effilés (ciucurĭ), les galons, les cordonnets et ganses (găitane, şnururĭ), les lacets (şireturĭ), les boutons et tous autres articles de passementerie de lainè.	» »	160,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leí (francĭ)
249	Orĭ-ce fel de lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutapercă necombinate cu alte materiĭ . . . . *Notă.*—Aci se coprind: tăbliţe şi bastóne de cauciuc pentru curăţirea hârtieĭ; fire de cauciuc neîmbrăcate; plăcĭ şi grătare pentru ştersul tălpilor; tuburĭ (maţe); galoşĭ necăptuşiţĭ şi, în general, orĭ-ce alte obiecte şi lucrărĭ numaĭ din cauciuc saŭ din gutapercă, necombinate cu alte materiĭ. Instrumentele de chirurgie fabricate din cauciuc urméză regimul prescris de acest articol.	100 kgr.	40,—
250	Orĭ-ce fel de lucrărĭ de cauciuc saŭ de gutapercă combinate cu alte materiĭ . . . . *Notă.*—Aci se coprind: fire de cauciuc îmbrăcate cu alte materiĭ; ţesĕturĭ din asemenea fire, precum: stofe, şireturĭ, bretele, jaretiere, chingĭ, bandage şi alte asemenea; obiecte de îmbrăcăminte şi de încălţăminte, precum: mantale, şepcĭ, galoşĭ şi, în general, orĭ-ce lucrărĭ de cauciuc şi de gutapercă, combinate cu alte materiĭ (afară de obiectele făcĕnd parte din mercerie).	» »	80,
253	Torturĭ (fire) de lână de orĭ-ce fel, văpsite	» »	100,—
254	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de 700 grame saŭ maĭ mult pe metru pătrat	» »	100,—
255	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de la 500 până la 700 grame pe metru pătrat	» »	120,—
256	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de lână, de o greutate de 500 grame saŭ maĭ puţin pe metru pătrat	» »	135,—
259	Articole de bonetărie din lână, simplu încheiate iar nu cusute . . . . *Notă.*—Aci se coprind: ciorapĭ, flanele *(maillots)*, jilete, ismene, mănuşĭ, manşete, bonete, capuşóne, scurteicĭ, ghetre, botine pentru copiĭ, băsmăluţe *(fichus)*, plase pentru mobile şi orĭ-ce alte obiecte împletite din lână, simplu încheiate iar nu cusute, necombinate saŭ combinate (chiar prin cusătură) cu alte materiĭ, precum nasturĭ, panglice (chiar de mătase) şi alte asemenea accesoriĭ, întru cât vor fi indispensabile pentru întrebuinţarea obiectuluĭ.	» »	250,—
260	Ceaprăzărie şi panglicărie de lână, albă saŭ văpsită . . *Notă.*—Aci se coprind: ciucurĭ *(franges, éffilés)*, galóne, găitane şi şnururĭ, şireturĭ, nasturĭ şi orĭ-ce alte articole de ceaprăzărie de lână.	» »	160,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
262	Tapis de laine pure . . . . *Note.* — Sont compris ici principalement les tapis d'Orient dits »turcs«.—Les tapis usuels (obicĭnuite), dont la trame est en lin ou en chanvre, appartiennent à l'art. 332.	100 kgr.	80,—
266	Feutre épais, ordinaire, non teint ou teint en une seule couleur . . . . *Note.* — Ici sont compris aussi les manchons de feutre pour chapeaux, de toutes qualités, non façonnés et sans forme définie.	» »	75,—
267	Ouvrages en feutre épais, ordinaire, non teint ou teint en une seule couleur . . . . *Note.*—Parmi d'autres objets, sont également compris ici: les chapeaux dits »pour paysans« (ţĕrănescĭ), les chapeaux pour soldats, les semelles en feutre, les chaussons sans semelle de cuir, les filtres en feutre, les bourres de feutre pour armes et autres.	» »	150,—
268	Feutre pour tapis, de toutes couleurs, imprimé ou non, au mètre ou à la pièce	» »	90,—
269	Feutre de toutes couleurs, demi-fin ou fin	» »	150,—
270	Ouvrages en feutre, de toutes couleurs, demi-fin ou fin . *Note.*—Sont compris ici: les chaussons dont la semelle seulement est en cuir, mais sans aucune garniture en cuir, et principalement les chapeaux de feutre non montés, ou même montés, à l'exception des chapeaux pour paysans et de ceux pour soldats (qui appartiennent à l'art. 267) et à l'exception des chapeaux garnis pour dames (qui appartiennent à l'art. 557). Les chapeaux à moitié fabriqués, c'est-à-dire seulement façonnés mais non montés, appartiennent à cet article.	» »	600,—
277	Tissus et étoffes tricotées de coton pur, blancs ou teints en une seule couleur par n'importe quel procédé, mais seulement après leur tissage ou leur tricotage, apprêtés ou non, façonnés ou non, à l'exception des tissus légers et du velours de coton pur . . . . *Note.*—Sont compris ici: la toile de coton blanchie; le madapolam; le calicot; la percale et les mouchoirs en percale; les coutils en coton; les piqués non pelucheux et les couvertures de piqué non cousues; la toile pour lingerie de table et de toilette; les couvertures en coton, sans coutures; les mousselines apprêtées (tifonurĭ); le canevas de coton; la toile dite »kembrica« et tous autres tissus pareils ou étoffes tricotées en coton pur, blanchis ou teints en une seule couleur après leur tissage ou leur tricotage. Seront également taxées ici les mèches de coton tissées, blanchies ou teintes; celles tricotées appartiennent à l'art. 282.	» »	45,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
262	Covóre de lână curată . . . . *Notă.*—Aci se coprind în special covórele de Orient ḍise »turcesci«. Covórele obicînuite, a căròr urzélă este de in saŭ de cânepă, aparţin la art. 332.	100 kgr.	80,—
266	Pâslă grósă, ordinară, nevăpsită saŭ văpsită într'o singură colóre . . . . *Notă.*—Aci se coprind şi manşónele de pâslă pentru pălăriĭ, de orĭ-ce calitate, nefasonate şi fără o formă definită.	" "	75,—
267	Lucrărĭ de pâslă grósă, ordinară, nevăpsită saŭ văpsită într'o singură colóre . . . . *Notă.*—Aci se coprind, între altele, şi pălăriile ḍise »ţĕrăneşcĭ«, pălăriile pentru soldaţĭ, tălpile de pâslă, şoşoniĭ fără tălpĭ de piele, filtrurile de pâslă pentru strecurat, burele de pâslă pentru arme şi altele.	" "	150,—
268	Pâslă pentru covóre, de orĭ-ce colóre, tipărită saŭ nu, cu metru saŭ în bucăţĭ	" "	90,—
269	Pâslă de orĭ-ce colóre, semi-fină saŭ fină	" "	150,—
270	Lucrărĭ de pâslă, semi-fină saŭ fină, de orĭ-ce colóre . . *Notă.*—Aci se coprind: şoşoniĭ numaĭ cu tălpile de piele, însă fără vre-o garnitură de piele, şi principalmente pălăriile de pâslă nemontate, saŭ chiar montate, afară de cele ţĕrănescĭ şi de cele pentru soldaţĭ (carĭ aparţin la art. 267) şi afară de cele garnisite pentru dame (carĭ aparţin la art. 557). Pălăriile pe jumĕtate fabricate, adică numaĭ fasonate dar nemontate, aparţin acestuĭ articol.	" "	600,—
277	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de bumbac pur, albe saŭ văpsite într'o singură colóre prin orĭ-ce fel de procedeŭ, însă numaĭ în urma ţesutuluĭ saŭ împletituluĭ lor, apretate saŭ nu, fasonate saŭ nu, afară de cele uşóre şi de catifelele de bumbac pur . . . . *Notă.*—Aci se coprind: pânza de bumbac albită; madapolam; calicot; percal şi basmale de percal; drilurĭ de bumbac; pichetur̆ fără pluş şi învelitorĭ din aceste picheturĭ, necusute; pânzărie de masă şi de toaletă; învelitorĭ de bumbac, fără cusăturĭ; tifonurĭ; canava de bumbac; chembrică şi orĭ-ce alte ţesĕturĭ orĭ stofe împletite de bumbac pur, albite saŭ văpsite într'o singură colóre în urma ţesutuluĭ saŭ împletituluĭ lor. Tot aci se vor taxa fitilurile de bumbac ţesute, înălbite saŭ văpsite; cele împletite aparţin articoluluĭ 282.	" "	45,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
278	Tissus et étoffes tricotées de coton pur, tissés ou tricotés de fils teints en une seule ou plusieurs couleurs; tissus et étoffes tricotées de coton pur, imprimés; velours de coton pur	100 kgr.	60,—
	Note.—Sont compris ici: le tissu dit »de arniciu«, le tissu dit »pantalonic« ou »hosenzeug«, l'oxford en coton et autres semblables, tissés de fils teints en une seule ou plusieurs couleurs; les tissus dits »biber«, les indiennes et cretonnes, les toiles de coton imprimées (stambe), les mouchoirs imprimés (basmale), les écharpes et les couvertures (boccele) imprimées, non ourlées; piqués, reps et autres tissus pareils, imprimés; les velours façon-soie dits »velvets«, ainsi que tous autres velours en coton.		
279	Tissus dits »Barchent«, »Calmouk« et tous autres tissus fabriqués avec des déchets de fils de coton ou avec du coton provenant de vieux tissus	» »	200,—
280	Etoffes légères de coton pur, tissées ou tricotées, simples, brodées ou brochées, écrues, blanchies, teintes ou imprimées, à l'exception des tulles et des dentelles . . .	» »	160,—
	Note.—Ici sont comprises toutes les étoffes légères de coton pur, tissées ou tricotées, telles que: les gazes et les tarlatanes; la batiste et le linon de coton, ainsi que les mouchoirs en ces derniers tissus, non ourlés; les fichus dits »testemele«; la mousseline; les mousselines (tulpanurĭ); les mouchoirs et les rideaux en mousseline (tulpan).		
281	Articles de bonneterie de coton pur, simplement reliés mais non cousus	» »	120,—
	Note.—Sont compris ici: les bas et chaussettes, les maillots (flanele), les gilets, les caleçons, les gants, les manchettes, les bonnets, les capuchons, les casaques (scurteicĭ), les guêtres, les bottines pour enfants, les fichus, les filets pour meubles et tous autres objets tricotés en coton pur, simplement reliés mais non cousus, non combinés ou combinés (même au moyen de couture) avec d'autres matières, telles que boutons, rubans (même en soie) et autres accessoires semblables, en tant qu'ils seront indispensables à l'emploi de l'objet.		
282	Passementerie et rubanerie de coton pur	» »	120,—
	Note.—Ici sont compris: les cordonnets et ganses, les lacets, les mèches tricotées, les galons, les franges et les effilés (ciucurĭ), les boutons et autres semblables. La passementerie de coton mélangé avec des fils métalliques non dorés, non argentés, appartient à cet article.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
278	Țesĕturĭ și stofe împletite de bumbac pur, țesute saŭ împletite din fire văpsite într'una saŭ maĭ multe colorĭ; țesĕturĭ și stofe împletite de bumbac pur, tipărite; catifele de bumbac pur . . . . *Notă.* — Aci se coprind: țesĕtura ḑisă »de arniciŭ«, țesĕtura ḑisă »*pantalonic*« saŭ »*hosenzeug*«, oxfordul de bumbac și altele asemenea, țesute din fire văpsite într'una saŭ maĭ multe colorĭ; țesĕturile ḑise »*biber*«, citurĭ și cretóne, stambe, basmale, eșarpe și boccele, imprimate, netivite; pichetură, ripsurĭ și alte asemenea țesĕturĭ, tipărite; catifele *façon-soie* ḑise »*velvets*«, precum și orĭ-ce alte catifele de bumbac.	100 kgr.	60,—
279	Țesĕturĭ ḑise »barchent«, »calmuk« și orĭ-ce alte țesĕturĭ fabricate cu rĕmășițe din fire de bumbac saŭ cu bumbac scos din vechiturĭ	» »	200,—
280	Stofe ușóre de bumbac pur, țesute orĭ împletite, simple, brodate saŭ broșate, neînălbite, albe, văpsite saŭ tipărite, afară de tulurĭ și de dantele . . . . *Notă.*—Aci se coprind tóte stofele ușóre de bumbac pur, țesute orĭ împletite, precum: gaze și tarlatanurĭ; batistă și linon de bumbac, precum și basmale din aceste țesĕturĭ, netivite; testemele; muselină; tulpanurĭ; basmale și perdele de tulpan.	» »	160,—
281	Articole de bonetărie din bumbac pur, simplu încheiate iar nu cusute. . . . . *Notă.*— Aci se coprind: ciorapĭ, flanele *(maillots)*, jilete, ismene, mănușĭ, manșete, scufe, bonete, capușóne, scurteicĭ, ghetre, botine pentru copiĭ, băsmăluțe, plase pentru mobile și orĭ-ce alte obiecte împletite din bumbac pur, simplu încheiate iar nu cusute, necombinate saŭ combinate (chiar prin cusătură) cu alte materiĭ, precum nasturĭ, panglice (chiar de mătase) și alte asemenea accesoriĭ, întru cât acestea vor fi indispensabile pentru întrebuințarea obiectuluĭ.	» »	120,—
282	Ceaprăzărie (pasmantărie) și panglicărie de bumbac pur. *Notă.*—Aci se coprind: găitane și șnururĭ, șireturĭ, fitilurĭ împletite, galóne, ciucurĭ, nasturĭ și altele asemenea. Ceaprăzăria de bumbac amestecat cu fire de metale comune, neaurite, nicĭ argintate, aparține tot acestuĭ articol.	» »	120,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
289	Fils de lin et de chanvre, écrus, blanchis ou teints . . .	100 kgr.	14,—
291	Ficelle de chanvre, de lin, de tilleul, de jute, d'abacca, de phormium-tenax, d'aloès et d'autres textiles végétaux, écrue, blanchie, teinte ou goudronnée, d'une grosseur jusqu'à 7$^{mm.}$ inclusivement; licous, bridons et sangles; filets de pêche petits et grands (plăşĭ, nǎvóde) et autres pareils réseaux	» »	72,—
	Note. — Ici est comprise aussi la ficelle d'asbeste. La ficelle spéciale destinée aux machines à moissonner et à lier les gerbes est exempte de droits.		
292	Cordes (frânghiĭ) de chanvre, de lin, de jute, d'abacca, de phormium-tenax, d'aloès, de tilleul, ou d'autres textiles végétaux, telles que: câbles, cordes, grosses cordes (funiĭ), cordes pour attelage dites »opritorĭ, stréngurĭ«, etc.,—toutes ces cordes d'une grosseur de plus de 7$^{mm.}$, écrues, blanchies, teintes ou goudronnées.	» »	45,—
	Note. — Ici entrent aussi les cordes d'asbeste.		
293a	Toiles de chanvre ou de lin autres que les tissus appartenant aux articles 294 et 296, écrues, blanchies, teintes ou tissées en couleurs et pesant 400 grammes ou plus au mètre carré	» »	70,—
	Note.—Ici est compris aussi le canevas en chanvre ou en lin, en tant qu'il se présentera dans les conditions prévues par cet article. Suivent le même régime les sacs, ainsi que les bâches de grosse toile pour couvrir les marchandises, les vagons etc.		
293b	Courroies sans fin, plates ou rondes, pour transmissions, ayant les deux bouts réunis ou non; tuyaux pour conduits; seaux pour pompiers;—tous ces objets en chanvre, en lin ou en coton.	» »	35,—
294	Coutils de toutes sortes, écrus, blanchis, teints ou tissés en couleurs	» »	85,—
295	Toiles de lin ou de chanvre autres que les tissus appartenant aux articles 294 et 296, écrues, blanchies, teintes ou tissées en couleurs et pesant moins de 400 grammes au mètre carré	» »	85,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
289	Torturĭ (fire) de in şi de cânepă, neînălbite, înălbite saŭ văpsite	100 kgr.	14,—
291	Sfóră de cânepă, de in, de teiŭ, de jută, de abaca, de phormium-tenax, de aloës şi de alte textile vegetale, neînălbită, înălbită, văpsită saŭ cătrănită, de o grosime până la 7mm. inclusiv ; căpestre, gurĭ de ham şi chingĭ; plăşĭ, năvóde şi alte asemenea reţele	» »	72,—
	Notă. — Aci intră şi sfóra de asbest (amiant). Sfóra specială destinată maşinelor de secerat şi de legat snopiĭ este scutită de drepturĭ.		
292	Frânghiĭ de cânepă, de in, de jută, de abaca, de phormium-tenax, de aloës, de teiŭ, saŭ de alte textile vegetale, precum: otgóne, frânghiĭ, funiĭ, opritorĭ, ştrengurĭ, ş. a., — tóte acestea de o grosime de la 7mm. în sus, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ cătrănite	» »	45,—
	Notă.—Aci intră şi frânghieria de asbest (amiant).		
293a	Pânze de cânepă saŭ de in altele de cât ţesĕturile de la articoliĭ 294 şi 296, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ ţesute în colorĭ şi avênd o greutate de 400 grame saŭ maĭ mult pe metru pătrat	» »	70,—
	Notă. — Tot aci intră şi canavaua de cânepă saŭ de in, întru cât se va presinta în condiţiunile prevĕdute de acest articol. De asemenea urméză acelaş regim şi saciĭ, precum şi învelitorile de pânză grósă pentru acoperitul mărfurilor, vagónelor ş. a.		
293b	Curele, plate saŭ rotunde, pentru transmisiunĭ, avênd cele duoĕ căpĕtâie împreunate saŭ nu ; tuburĭ pentru conducte; găleţĭ pentru pompierĭ ; — tóte acestea de cânepă, de in saŭ de bumbac	» »	35,—
294	Drilurĭ *(coutils)* de orĭ-ce fel, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ ţesute în colorĭ.	» »	85,—
295	Pânze de in saŭ de cânepă altele de cât ţesĕturile de la articoliĭ 294 şi 296, neînălbite, înălbite, văpsite saŭ ţesute în colorĭ şi avênd o greutate maĭ mică de 400 grame pe metru pătrat	» »	85,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
296	Toile de lin de toute sorte imprimée, de même que les mouchoirs de lin avec dessins imprimés; toile pour linge de table et de toilette, de toutes sortes, écrue, blanchie, teinte, tissée en couleurs, imprimée . . . . *Note.*—Les mouchoirs et la toile pour linge de table, ourlés ou autrement cousus, suivent le régime des confections prévues à l'art. 339.	100 kgr.	200,—
309	Tissus et étoffes tricotées de soie mélangée avec toutes autres matières textiles, à l'exception des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés . . *Note.*—Les tissus et étoffes tricotées de soie mélangée avec d'autres matières et en même temps avec des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés, dans n'importe quelle proportion, suivent le régime de l'art. 305.	» »	640,—
310	Articles de bonneterie de soie mélangée avec toutes autres matières,—à l'exception des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés,—simplement reliés, mais non cousus. . . . . *Note.*—Ici sont compris les divers objets de bonneterie énumérés dans la note de l'art. 259, en tant qu'ils seront tricotés des matières textiles désignées à l'art. 310 et en tant qu'ils se présenteront dans les conditions déterminées par la note du susdit art. 259. La bonneterie de soie mélangée avec d'autres matières et en même temps avec des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés, dans n'importe quelle proportion, suit le régime de l'art. 306.	» »	640,—
311	Passementerie et rubanerie de soie mélangée avec d'autres matières textiles, à l'exception des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés . . . . . *Note.*—La passementerie et la rubanerie de soie mélangée avec d'autres matières et en même temps avec des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés, suivent le régime de l'art. 307.	» »	720,—
317	Tissus et étoffes tricotées de laine mélangée avec de la soie jusqu'à 20% en poids . . . . *Note.*—Les tissus et étoffes tricotées de laine mélangée avec plus de 20% de soie, en poids, suivent le régime de l'art. 309.	» »	300,

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
296	Pânză de in de orĭ-ce fel imprimată, precum şi basmale de in cu desemnurĭ imprimate; pânzărie de masă şi de toaletă, de orĭ-ce fel, neînălbită, înălbită, văpsită, ţesută în colorĭ, imprimată . . . . *Notă.*—Basmalele şi pânzăria de masă, tivite saŭ alt-fel cusute, urméză regimul confecţiunilor prevĕdute la art. 339.	100 kgr.	200,—
309	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de mătase amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ textile, afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate . . . . . . *Notă.*—Ţesĕturile şi stofele împletite de mătase amestecată cu alte materiĭ şi tot de o-dată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, în orĭ-câtă proporţiune, urméză regimul articoluluĭ 305.	" "	640,—
310	Articole de bonetărie din mătase amestecată cu orĭ-ce alte materiĭ,—afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — simplu încheiate, iar nu cusute . . . . *Notă.* — Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 310 şi întru cât se vor presenta în condiţiunile determinate prin nota sus ḑisuluĭ art. 259. Bonetăria de mătase amestecată cu alte materiĭ şi tot de o-dată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, în orĭ-câtă proporţiune, urméză regimul articoluluĭ 306.	" "	640,—
311	Ceaprăzărie (pasmanterie) şi panglicărie de mătase amestecată cu alte materiĭ textile, afară de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate . . . *Notă.* — Ceaprăzăria (pasmanteria) şi panglicăria de mătase amestecată cu alte materiĭ şi tot de o-dată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, urméză regimul articoluluĭ 307.	" "	720,—
317	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de lână amestecată cu mătase până la 20 $^0/_0$ în greutate . . . . *Notă.* — Ţesĕturile şi stofele împletite de lână amestecată cu maĭ mult de 20 $^0/_0$ mătase, în greutate, urméză regimul articoluluĭ 309.	" "	300,—

4

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
318	Articles de bonneterie de laine mélangée avec de la soie jusqu'à 20 % en poids, simplement reliés mais non cousus. *Note.*—Ici sont compris les divers objets de bonneterie énumérés dans la note de l'art. 259, en tant qu'ils seront tricotés des matières textiles désignées à l'art. 318 et en tant qu'ils se présenteront dans les conditions déterminées par la note du susdit art. 259. La bonneterie de laine mélangée avec plus de 20 % de soie, en poids, suit le régime de l'art. 310.	100 kgr.	300,—
319	Passementerie et rubanerie de laine mélangée de soie jusqu'à 20% en poids . . . . *Note.*—La passementerie et la rubanerie de laine mélangée avec plus de 20% de soie, en poids, suivent le régime de l'art. 311.	» »	320, -
320	Tissus et étoffes tricotées de coton mélangé avec d'autres textiles à l'exception de la soie, des fils en or, en argent, ou en métaux communs dorés ou argentés, — chacune des matières textiles mélangées ne dépassant pas 20% en poids . . . . *Note.*—Quand une des matières qui entrent dans le mélange de ces tissus ou étoffes tricotées dépasse 20% en poids, on appliquera la taxe prévue pour les tissus de la matière du mélange la plus imposée par le tarif. Les tissus et les étoffes tricotées de coton mélangé avec de la soie suivent le régime de l'art. 309 ou celui de l'art. 323, suivant la proportion dans laquelle la soie y entre; ceux qui sont mélangés avec des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés suivent le régime de l'art. 313.	» »	120,—
321	Articles de bonneterie de coton mélangé avec d'autres textiles à l'exception de la soie, des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés,—chacune des matières mélangées ne dépassant pas 20 % en poids,—ces articles simplement reliés mais non cousus. *Note.*–Ici sont compris les divers objets de bonneterie énumérés dans la note de l'art. 259, en tant qu'ils seront tricotés des matières textiles désignées à l'art. 321 et en tant qu'ils se présenteront dans les conditions déterminées par la note du susdit art. 259. Quand une des matières qui entrent dans le mélange de cette bonneterie dépasse 20% en poids, on appliquera la taxe prévue pour la bonneterie de la matière du mélange la plus imposée par le tarif. La bonneterie de coton mélangé avec de la soie suit le régime de l'art. 310 ou celui de l'art. 324, suivant la proportion dans laquelle la soie y entre; celle qui est mélangée avec des fils en or, en argent, ou en métaux communs dorés ou argentés suit le régime de l'art. 314.	» »	140,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
318	Articole de bonetărie din lână amestecată cu mătase până la 20 % în greutate, simplu încheiate iar nu cusute. . *Notă.*—Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articolului 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 318 și întru cât se vor presinta în condițiunile determinate prin nota sus ḑisului art. 259. Bonetăria de lână amestecată cu mai mult de 20 % mătase, în greutate, urméză regimul articolului 310.	100 kgr.	300,—
319	Ceaprăzărie și panglicărie de lână amestecată cu mătase până la 20 % în greutate . . . . *Notă.*—Ceaprăzăria și panglicăria de lână amestecată cu mai mult de 20 % mătase, în greutate, urméză regimul articolului 311.	" "	320,—
320	Țesĕturi și stofe împletite de bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase și de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite ori argintate,—materiile textile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate . . . . *Notă.*—Când una din materiile ce intră în amestecătura acestor țesĕturi saŭ stofe împletite trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru țesĕturile din acea materie—conținută în amestecătură — care se va găsi că este cea mai impusă prin tarif. Țesĕturile și stofele împletite de bumbac amestecat cu mătase urméză regimul articolului 309 saŭ acela al articolului 323, dupe proporția în care intră mătasea; cele amestecate cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite ori argintate urméză regimul articolului 313.	" "	120,—
321	Articole de bonetărie din bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase și de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite ori argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate,—simplu încheiate iar nu cusute . . . . *Notă.*—Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articolului 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 321 și întru cât se vor presinta în condițiunile determinate prin nota sus ḑisului articol 259. Când una din materiile ce intră în amestecătura acestei bonetării trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕḑută pentru bonetăria din acea materie—conținută în amestecătură—care se va găsi că este cea mai impusă prin tarif. Bonetăria de bumbac amestecat cu mătase urméză regimul articolului 310 saŭ acela al articolului 324, dupe proporțiunea în care intră mătasea; cea amestecată cu fire de aur, de argint, saŭ de metale comune aurite ori argintate urméză regimul articolului 314.	" "	140,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
322	Passementerie de coton mélangé avec d'autres textiles à l'exception de la soie, des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés,—chacune des matières mélangées ne dépassant pas 20% en poids. . .	100 kgr.	150,—
	Note.—Quand une des matières qui entrent dans le mélange de cette passementerie dépasse 20% en poids, on appliquera la taxe prévue pour la passementerie de la matière du mélange la plus imposée par le tarif. La passementerie de coton mélangé avec de la soie suit le régime de l'art. 311 ou celui de l'art. 325, suivant la proportion dans laquelle la soie y entre; celle qui est mélangée avec des fils en or, en argent ou en métaux communs dorés ou argentés suit le régime de l'art. 315.		
323	Tissus et étoffes tricotées de coton mélangé avec de la soie jusqu'à 20% en poids	» »	240,—
	Note.—Les tissus et les étoffes tricotées de coton mélangé avec plus de 20% de soie, en poids, suivent le régime de l'art. 309.		
324	Articles de bonneterie de coton mélangé avec de la soie jusqu'à 20% en poids, simplement reliés mais non cousus	» »	240,—
	Note.—Ici sont compris les divers objets de bonneterie énumérés dans la note de l'art. 259, en tant qu'ils seront tricotés des matières textiles désignées à l'art. 324 et en tant qu'ils se présenteront dans les conditions déterminées par la note du susdit art. 259. La bonneterie de coton mélangé avec plus de 20% de soie, en poids, suit le régime de l'art. 310.		
325	Passementerie de coton mélangé avec de la soie jusqu'à 20% en poids	» »	280,—
	Note.—La passementerie de coton mélangé avec plus de 20% de soie, en poids, suit le régime de l'art. 311.		
336	Confections d'étoffes en laine.	» »	Taxe triple du tissu ou de l'étoffe tricotée, dont l'objet est confectionné.
337	Confections d'étoffes en coton	» »	Taxe quintuple du tissu, ou de l'étoffe tricotée, dont l'objet est confectionné.
338	Confections d'étoffes en jute, en abacca, en phormium-tenax, en aloès et en d'autres textiles végétaux . . .	» »	
339	Confections d'étoffes en lin ou en chanvre	» »	

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
322	Ceaprăzărie (pasmanterie) de bumbac amestecat cu alte textile afară de mătase şi de fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate, — materiile amestecate netrecênd fie-care peste 20 % în greutate. . .	100 kgr.	150,—
	Notă.—Când una din materiile ce intră în amestecătura acesteĭ ceaprăzăriĭ trece peste 20 % în greutate, se va aplica taxa prevĕdută pentru ceaprăzăria din acea materie—conţinută în amestecătură—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarif. Ceaprăzăria de bumbac amestecat cu mătase urméză regimul articoluluĭ 311 saŭ acela al articoluluĭ 325, dupe proporţia în care intră mătasea; cea amestecată cu fire de aur, de argint saŭ de metale comune aurite orĭ argintate urméză regimul articoluluĭ 315.		
323	Ţesĕturĭ şi stofe împletite de bumbac amestecat cu mătase până la 20 % în greutate	» »	240,—
	Notă.—Ţesĕturile şi stofele împletite de bumbac amestecat cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urméză regimul articoluluĭ 309.		
324	Articole de bonetărie din bumbac amestecat cu mătase până la 20 % în greutate, simplu încheiate iar nu cusute	» »	240,—
	Notă.—Aci se coprind diferitele obiecte de bonetărie enumerate în nota articoluluĭ 259, întru cât vor fi împletite din materiile textile desemnate la art. 324 şi întru cât se vor presinta în condiţiunile determinate prin nota sus disuluĭ art. 259. Bonetăria de bumbac amestecat cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urméză regimul articoluluĭ 310.		
325	Ceaprăzărie (pasmanterie) de bumbac amestecat cu mătase până la 20 % în greutate	» »	280,—
	Notă.—Ceaprăzăria de bumbac amestecat cu maĭ mult de 20 % mătase, în greutate, urméză regimul articoluluĭ 311.		
336	Confecţiunĭ din stofe de lână	» »	Taxa întreită a ţesĕtureĭ saŭ a stofeĭ împletite din care este confecţionat obiectul.
337	Confecţiunĭ din stofe de bumbac	» »	Taxa încincită a ţesĕtureĭ saŭ a stofeĭ împletite din care este confecţionat obiectul.
338	Confecţiunĭ din stofe de jută, de abaca, de phormium-tenax, de aloës şi de alte textile vegetale	» »	
339	Confecţiunĭ din stofe de in saŭ de cânepă	» »	

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
340	Confections d'étoffes en soie . . . . *Note ad 336—340.*—L'étoffe, tissée ou tricotée, qui sera prise pour base dans la taxation des confections sera celle qui forme la partie extérieure (l'endroit) de l'objet confectionné. Les dentelles, les broderies, les tulles, les rubans, la passementerie, etc., dont seront garnies certaines confections, seront taxées avec celles-ci. Les confections faites de différentes étoffes seront soumises à la taxe triple ou quintuple de l'étoffe la plus imposée par le tarif. Les objets seulement taillés suivent également le régime des confections, d'après leur espèce. Les articles de bonneterie, ainsi que les tapis, les rideaux, les plaids, les couvertures, les fichus et autres qui se présenteront avec des franges de toute sorte, formées par la continuation des fils mêmes dont ces objets seront tricotés ou tissés, ne seront pas traités—à cause de cela—comme confections; ils appartiennent—selon leur genre—aux articles respectifs où sont compris les différentes sortes de bonneteries et de tissus.	100 kgr.	Taxe triple du tissu ou de l'étoffe tricotée, dont l'objet est confectionné.
Ex 344	Papier de paille ou de bois pour emballage	» »	18,—
345	Papier à écrire, papier à imprimer et pour affiches, lissé ou non, à l'exception de celui prévu à l'art. 348 . . . *Note.* — Ici est compris également le papier en bandes pour télégraphe.	» »	35,—
348	Papier de luxe de toute sorte, tel que: papier à initiales, à monogrammes, à emblèmes ou avec toutes sortes d'arabesques et d'ornements, soit en relief, soit imprimés en toutes couleurs et même dorés, argentés ou bronzés; papier velouté, dentelé, gaufré ou découpé à l'emporte-pièce; papier en feuilles ou en petits morceaux (bordures, coins et autres) pour ouvrages de papeterie et pour cartonnages; papier collé sur soie; papier parchemin de toutes sortes; papier dit »de Chine«, papier dit »de Hollande«; canevas de papier	» »	80,—
349	Papier de tenture, de toutes sortes et qualités	» »	35,—
351	Carton goudronné; carton recouvert d'asphalte pour le doublage des navires, pour la toiture des maisons et autres usages; carton imitant l'ardoise; carton d'asbeste.	» »	30,—
352	Carton tout à fait ordinaire, en une ou plusieurs feuilles, non lissé.	» »	18,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
340	Confecţiunĭ din stofe de mătase	100 kgr.	Taxa întreită a ţesĕtureĭ saŭ a stofeĭ împletite din care este confecţionat obiectul.
	Notă la art. 336—340. — Stofa, ţesută saŭ împletită, ce se va lua de basă în taxaţiunea confecţiunilor va fi aceea care formézā partea exteriórā (faţa) a obiectuluĭ confecţionat. Dantelele, broderiile, tulurile, panglicele, ceaprăzăria, etc., cu carĭ vor fi garnisite unele confecţiunĭ, se vor taxa împreună cu acestea. Confecţiunile lucrate din diferite stofe se vor supune la taxa întreită saŭ încincită a aceleĭ stofe—conţinută în obiectul confecţionat—care se va găsi că este cea maĭ impusă prin tarif. Obiectele numaĭ croite urmézā tot regimul confecţiunilor, dupe felul lor. Articolele de bonetărie, precum şi covórele, perdelele, pledurile, învelitorile, basmalele şi altele ce se vor presinta cu ciucurĭ *(franges)* de orĭ-ce fel, formaţĭ prin prelungirea a chiar acelorași fire din carĭ acele obiecte vor fi împletite saŭ ţesute, nu se vor trata—pentru acésta — ca confecţiunĭ: ele aparţin, dupe felul lor, la articoliĭ respectivĭ în carĭ se coprind diferitele felurĭ de bonetăriĭ şi de ţesĕturĭ.		
Ex 344	Hârtie de paie saŭ de lemn pentru împachetat	» »	18,—
345	Hârtie de scris, de imprimat şi de afişe, lustruită saŭ nu, afară de aceea de la art. 348	» »	35,—
	Notă.—Aci se coprinde şi hârtia în bande pentru telegraf.		
348	Hârtie de lux de orĭ-ce fel, precum: hârtie cu iniţiale, cu monograme, cu embleme saŭ cu orĭ-ce fel de arabescurĭ şi ornamente, fie acestea imprimate în relief, fie tipărite în orĭ-ce colóre şi chiar aurite, argintate saŭ bronzate; hârtie catifelată, dantelată, gofrată saŭ cu tăiăturĭ *(découpé à l'emporte-pièce)*; hârtie în foĭ saŭ în bucăţĭ micĭ (bordurĭ, colţurĭ şi altele) pentru lucrărĭ de hârtie şi pentru cartonagiurĭ; hârtie lipită pe mătase; hârtie pergament de orĭ-ce fel; hârtie disă »de China«, hârtie disă »de Olanda«; canava de hârtie . .	» »	80,—
349	Hârtie de tapetat păreţiĭ, de orĭ-ce fel şi calitate	» »	35,—
351	Carton cătrănit; carton cu asfalt pentru căptuşitul vaselor plutitóre, pentru acoperişul clădirilor şi pentru alte întrebuinţărĭ; carton imitând ardesia; carton de asbest.	» »	30,—
352	Carton cu totul ordinar, din una saŭ maĭ multe foĭ, nelustruit	» »	18,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
354	Enveloppes, sacs ou poches en papier; tubes; cahiers, carnets et registres brochés, avec ou sans impressions; étiquettes, comptes, factures, lettres de change, lettres de voiture, cartes de visite imprimées ou non, cartes d'adresses, menus, calendriers pour muraille même collés sur carton, calendriers dits »américains«, patrons pour la coupe des vêtements et de la lingerie, modèles de broderies et autres semblables, lithographiés, gravés ou imprimés, même en couleurs, mais sans dorure ni argenture;—tous ces ouvrages confectionnés de toutes sortes de papiers appartenant aux articles 344, 345, 346 et 347	100 kgr.	300,—
355a	Abat-jours; éventails (même montés sur bois communs, simplement vernis ou laqués); porte-bouquets; sacs à bonbons; faux-cols, manchettes et devants de chemise en papier, même avec l'endroit ou l'envers recouverts de tissus de coton ou de lin; tubes pour cigarettes; fleurs et feuilles;—tous ces objets colorés ou non . . .	» »	100,—
355b	Tous autres ouvrages en papier non désignés aux articles 354 et 355a	» »	250,—
361	Livres de lecture et, en général, toutes sortes de publications en langues étrangères, ainsi que oeuvres musicales imprimées, lithographiées ou gravées de toute manière, —tous ceux-ci brochés ou non	» »	Exempts
362	Livres de lecture et, en général, toutes sortes de publications en langues étrangères, ainsi que oeuvres musicales imprimées, lithographiées ou gravées de toute manière, —tous ceux-ci cartonnées ou reliés	» »	50,—
364b	Lithographies, chromolithographies et oléographies, autres que les images religieuses (icóne) et autres que celles représentant des sujets de l'histoire étrangère comprises dans l'art. 364ª, imprimées sur papiers ou sur toiles de toutes sortes . . . . *Note.*—Ici sont comprises aussi—en tant qu'elles se présenteront dans les conditions désignées par le texte de cet article—les feuilles de papier dites »diaphanies«, imprimées avec des images ou autres dessins en couleurs, rendues transparentes par des substances grasses, recouvertes de gélatine ou de vernis alcoolique, et destinées à être collées sur les vitres.	» »	60,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
354	Plicurĭ, sacĭ saŭ pungĭ de hârtie; tuburĭ; caiete, carnete, şi registre broşate, cu saŭ fără tipăriturĭ; etichete, conturĭ, facturĭ, poliţe, scrisorĭ de cărat, bilete de visită imprimate saŭ nu, bilete de adrese, bilete de bucate, calendare de perete chiar lipite pe carton, calendare ḑise »americane«, tipare pentru croirea vestmintelor şi albiturilor, modele de broderiĭ şi alte asemenea, litografiate, gravate saŭ tipărite, chiar în colorĭ, însă neaurite nicĭ argintate;—tóte acestea confecţionate din orĭ-ce fel de hârtie de la art. 344, 345, 346 şi 347 . .	100 kgr.	300,—
355a	Abajururĭ; apărătorĭ (chiar montate pe lemne comune, simplu vernisate saŭ date cu lac); port-buchete; sacĭ de bonbóne; gulere, mânicuţe şi plastróne de hârtie, chiar acoperite pe faţă orĭ pe dos cu ţesēturĭ de bumbac saŭ de in; tuburĭ pentru ţigarete; florĭ şi frunze;—tóte aceste obiecte colorate saŭ nu	» »	100,—
355b	Orĭ-ce alte lucrărĭ de hârtie nedesemnate la articoliĭ 354 şi 355 a.	» »	250,—
361	Cărţĭ de citit şi, în general, orĭ-ce fel de publicaţiunĭ în limbĭ străine, precum şi opere de musică tipărite, litografiate saŭ gravate în orĭ-care mod, — tóte acestea broşate orĭ nu	» »	Scutite
362	Cărţĭ de citit şi, în general, orĭ-ce fel de publicaţiunĭ în limbĭ străine, precum şi opere de musică tipărite, litografiate saŭ gravate în orĭ-care mod,—tóte acestea cartonate saŭ legate	» »	50,—
364b	Litografiĭ, chromolitografiĭ şi oleografiĭ, altele de cât imaginele religióse (icóne) şi altele de cât acelea represintând subiecte din istoria străină coprinse în art. 364 a, imprimate pe hârtie saŭ pe pânză de orĭ-ce fel . . .	» »	60,—
	Notă.—Aci se coprind asemenea — întru cât se vor presinta în condiţiunile prevĕḑute prin textul acestuĭ articol — şi foile de hârtie ḑise »*diaphanies*«, imprimate cu imaginĭ saŭ cu alte desemnurĭ în colorĭ, unse cu substanţe grase spre a deveni transparente, acoperite cu gelatină saŭ cu lac alcoolic şi destinate a fi lipite pe giamurĭ.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
379	Feuilles de bois pour placage; parquets non marquetés, soit en panneaux composés de plusieurs morceaux, soit en frises séparées. Liège ouvré, tel que: plaques; feuilles; semelles simples ou combinées avec d'autres matières communes; bouchons même combinés avec des matières communes; chapeaux en liège non montés et autres objets semblables	100 kgr.	40,—
	Note. — Les chapeaux en liège montés appartiennent à l'art. 342.		
380a	Meubles, ustensiles de ménage et autres objets en bois, passés au mordant (lustruite), polis, laqués (date cu lac), peints, vernis, même combinés avec des métaux communs (ceux-ci toutefois ni dorés ni argentés), avec du cuir ordinaire, du jonc, de la paille, du roseau, avec du verre ou du marbre, tapissés ou non, recouverts ou non, mais non sculptés, non marquetés, non incrustés, non dorés, non argentés; parquets marquetés; clous de bois pour bottiers	» »	60,—
	Note.— En dehors des objets mentionnés à l'art. 376 qui se présenteront passés au mordant, polis, vernis, peints, laqués ou combinés avec des matières communes, ici sont compris aussi autres divers menus objets destinés à différents usages, tels que: les robinets pour tonneaux et barils, les ustensiles de cuisine, les étuis, les gobelets, les plateaux et autres ouvrages de tourneur, les cadres et corniches même plâtrés et bronzés pour encadrements, les stores montés pour fenêtres, les sommiers à ressorts et autres objets semblables non prévus dans un autre article du tarif. Les meubles en bois courbé, passés au mordant ou non, entrent également dans cet article. Les marbres et les glaces, dont sont ornés certains meubles, seront taxés avec les meubles dont ils font partie, excepté lorsque les importateurs demanderont à ce qu'ils soient taxés à part, d'après leur espèce, toutes les fois que ces marbres et glaces pourront être facilement séparés.		
380b	Outils, instruments, appareils et machines, en bois, passés au mordant ou non, laqués ou non, peints ou non, vernis ou non, combinés ou non avec des métaux communs ou d'autres matières communes et servant à l'exercice d'un métier quelconque	» »	30,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
379	Foï de lemn pentru placagiŭ; parchete nemarchetate, fie în tăbliï întocmite din maï multe bucăţĭ, fie în bucăţĭ separate (*frises*). Plută lucrată, precum: plăcĭ; foĭ; tălpĭ simple saŭ combinate cu alte materiĭ comune; dopurĭ chiar combinate cu materiale comune; pălăriĭ de plută nemontate şi alte asemenea obiecte	100 kgr.	40,—
	Notă.—Pălăriile de plută montate aparţin la art. 342.		
380a	Mobile, scule de menagiŭ şi alte obiecte de lemn, lustruite, polite, date cu lac, văpsite, vernisate, chiar combinate cu metale comune (acestea însă nicĭ aurite, nicĭ argintate), cu piele ordinară, cu trestie, cu paie, cu papură, cu sticlă saŭ cu marmoră, tapiţate saŭ nu, îmbrăcate saŭ nu, dar nesculptate, nemarchetate, neincrustate, neaurite, neargintate; parchete marchetate; cuie de lemn pentru cismarĭ.	» »	60,—
	Notă.— Pe lângă obiectele menţionate la art. 376 carĭ se vor presinta lustruite, polite, vernisate, văpsite, date cu lac saŭ combinate cu materiĭ comune, aci se coprind şi alte diferite obiecte mĕrunte destinate la diferite usurĭ, precum: canale pentru buţĭ şi butóie, instrumente de bucătărie, tocurĭ *(étuis)*, pahare, tăvĭ, tăviţe şi alte lucrărĭ de strungărie, rame şi cornişe chiar gipsate şi bronzate pentru incadrărĭ, storurĭ montate pentru ferestre, somiere cu resorturĭ şi alte asemenea obiecte de lemn neprevĕḑute la un alt articol din tarifă. Tot aci intră şi mobilele de lemn încovoiat *(courbé)*, lustruite saŭ nu. Marmorele şi oglinḑile, cu carĭ sunt ornate unele mobile, se vor taxa împreună cu mobilele din carĭ fac parte, afară numaĭ dacă importatoriĭ vor cere să fie taxate separat, dupe felul lor, orĭ de câte orĭ acele marmore şi oglinḑĭ se vor putea despărţi cu înlesnire.		
380b	Unelte, instrumente, aparate şi maşine, de lemn, lustruite saŭ nu, date cu lac saŭ nu, văpsite saŭ nu, vernisate saŭ nu, combinate saŭ nu cu metale comune orĭ cu alte materiĭ comune şi servind la exerciţiul uneĭ meseriĭ	» »	30,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note. — Ici sont compris: les tables et appareils pour menuisiers et tourneurs, les soufflets de bois pour forgerons, les appareils pour rémouleurs (tocile), les métiers à tisser, les rouets, les cardes (darace) et autres appareils pour le cardage et le peignage des matières textiles, les mannequins pour tailleurs, les manches en bois pour outils, les rabots sans lame et, en général, tous autres outils et appareils semblables qui par leur espèce n'appartiennent pas à l'art. 376. Les bascules en bois, ainsi que les mètres en bois, suivent aussi le régime de l'art. 380 b.		
381	Ouvrages fins de tourneur et de vannier; feuilles pour placages en marqueterie; meubles et ouvrages en bois sculptés, marquetés, incrustés, dorés ou argentés, tapissés ou non, recouverts ou non et, en général, tous ouvrages et objets en bois non désignés aux articles précédents, même combinés avec d'autres matières, à l'exception de l'ivoire, de l'écaille, de la nacre, des métaux précieux, de pierres fines ou demi-fines	100 kgr.	50,—
	Note. — Les menus objets d'ébénisterie et de tourneur, tels que les menus meubles, les étagères, les jardinières, les coffrets, les étuis et autres semblables, les jeux, les manches à parapluies et à parasols, les cannes (bastóne), les manches à couteaux, les montures pour brosses, les manches à fouets, etc., en bois fin, ne sont pas soumis aux droits fixés par cet article et ils appartiennent à la XXVème catégorie, d'après leur espèce, à savoir: ceux avec des incrustations ou autres ornements en ivoire, en écaille, en nacre, en métaux précieux, de même que les objets en laque de Chine, suivent le régime de l'art. 561; tandis que ceux qui seront simples, ou combinés seulement avec des matières communes, suivent le régime de l'art. 562, ainsi qu'il est prévu dans les notes de ces deux articles. Les meubles proprement dits, tels que lits, canapés, fauteuils, chaises, tables, armoires, etc. (autres que les menus meubles appartenant à l'art. 561) seront taxés d'après l'art. 381, même lorsqu'ils seront incrustés ou autrement ornementés avec de l'ivoire, de l'écaille, de la nacre ou des métaux précieux. Les meubles en jonc exotique, ainsi que les ornements en bois dit »Xylogénit«, suivent le régime de cet article.		
407	Poterie commune de terre ou de grès, avec ou sans émail, ainsi que les objets de l'article précédent (406) émaillés.	» »	15,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
	Notă.—Aci se coprind: mese şi aparate pentru têmplărie şi pentru strungărie, fóle de lemn pentru ferarĭ, tocile pentru ascuţitorĭ, rĕsbóie pentru ţesut, aparate pentru tors *(rouets)*, darace şi alte aparate pentru scărmănatul şi pieptĕnatul materiilor textile, manechine pentru croitorĭ, mânere de lemn pentru unelte, rindele fără lamă şi, în general, orĭ-ce alte asemenea unelte şi aparate carĭ prin felul lor nu aparţin articoluluĭ 376. Ḑecimalele de lemn, precum şi metriĭ de lemn, urméză de asemenea regimul articoluluĭ 380 *b*.		
381	Lucrărĭ fine de strungar şi de împletitor de coşurĭ *(de vannier)*; foĭ pentru placagiŭ în marchetărie; mobile şi lucrărĭ de lemn sculptate, marchetate, incrustate, aurite saŭ argintate, tapiţate saŭ nu, îmbrăcate saŭ nu şi, în general, orĭ-ce lucrărĭ şi obiecte de lemn nedesemnate la articoliĭ precedenţĭ, chiar combinate cu alte materiĭ, afară de fildeş, de baga, de sidef, de metale preţióse, de pietre fine saŭ semi-fine	100 kgr.	50,—
	Notă.—Micile obiecte de ebenisterie şi de strungărie, precum mobile mĕrunte, etagere, jardiniere, cofreturĭ, cutiĭ şi altele asemenea, jocurĭ, códe de umbrele şi de umbreluţe, bastóne, mânere de cuţite, mânere de periĭ, códe de bice, etc., de lemn fin, nu sunt supuse la drepturile fixate de acest articol, ci aparţin categorieĭ XXV, dupe felul lor, adică: cele cu incrustaţiunĭ saŭ alte ornamente de fildeş, de baga, de sidef, de metale preţióse, precum şi obiectele de lac de China, urméză regimul articoluluĭ 561; iar cele carĭ vor fi simple, orĭ combinate numaĭ cu materiĭ comune, urméză regimul articoluluĭ 562,—dupe cum se prevede în notele acelor duoĕ articole. Mobilele propriŭ ḑise, precum paturĭ, canapele, fotelurĭ, scaune, mese, dulapurĭ, etc. (altele de cât mobilele mĕrunte aparţinĕnd articoluluĭ 561) se vor taxa la art. 381, chiar când vor fi incrustate saŭ alt-fel ornamentate cu fildeş, cu baga, cu sidef orĭ cu metale preţióse. Mobilele de trestiĭ exotice, precum şi ornamentele din lemn ḑis *Xylogenit*, urméză regimul acestuĭ articol.		
407	Olărie comună de pămênt saŭ de gresie, cu saŭ fără smalţ, precum şi materialele de la articolul precedent (406) smălţuite	» »	15,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note.—Ici sont compris divers ustensiles de ménage, tels que: pots à eau, marmites (óle), cruchons, bocaux, casseroles, poêlons, cuvettes, soupières, terrines, grandes cruches et, en général, tous autres vases de terre; creusets (y compris ceux de graphite) et tous les objets de ce genre servant aux arts et aux métiers; alcarazas ou vases poreux pour raffraîchir l'eau; poêles et cheminées en terre cuite émaillés ou non, ainsi que les ornements en terre cuite émaillés ou non. Les objets prévus á cet article, fabriqués de terre ou de grès combinés avec du fer ou du bois commun, et les pots avec couvertures ou autres accessoires en métaux communs, ainsi que les pipes en terre rouge, simples ou ornées de reliefs, argentées ou non, dorées ou non, appartiennent à l'art. 408.		
408	Faïence de toute sorte, blanche ou colorée en une ou plusieurs couleurs, imprimée ou non, dorée ou non, argentée ou non, simple ou avec des dessins ou ornements en relief.	100 kgr.	15,—
	Note.—Sont compris ici tous les objets en faïence pour service de table, tels que: assiettes, soupières, pots à eau et autres, ainsi que tous ustensiles pour ménage; isolateurs pour télégraphes; vases pour éléments galvaniques; vases pour pharmacies et pour laboratoires en général; poêles, carreaux, filtres et autres;—tous ces objets combinés ou non avec des matières communes. Les pipes en terre rouge, simples ou ornées de reliefs, même dorées ou argentées, appartiennent à cet article.		
409	Porcelaine de toute sorte, blanche ou colorée en une ou plusieurs couleurs, imprimée ou non, dorée ou non, argentée ou non, simple ou avec des dessins ou ornements en relief.	» »	25,—
	Note.—Sont compris ici les objets en porcelaine de l'espèce de ceux sus énumérés dans la note de l'article 408 et, en général, tous autres objets en porcelaine qui se présenteront dans les conditions indiquées par le texte du présent article. Les boutons en porcelaine, y compris ceux pour sonneries électriques, appartiennent à cet article.		
410	Objets de fantaisie en terre cuite, en porcelaine, en biscuit, en faïence, tels que: vases, statuettes, figurines, garnitures de bureau, bougeoirs, lampes et autres semblables,—tous ces objets simples ou décorés de peintures, de dorures, de bronze, de bois sculpté ou marqueté. .	» »	120,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
	Notă.—Aci se coprind ustensile diverse de menagiŭ, precum: cane, óle, urcióre, borcane, cratiţĭ, tigăĭ, lighene, gávane, străchinĭ, chiupurĭ şi, în genere, orĭ-ce alte vase de pămênt; creuzeturĭ (inclusiv cele de grafit) şi tóte obiectele de asemenea natură servind la arte şi la meşteşugurĭ; alcarazas saŭ vase poróse pentru rĕcitul apeĭ; sobe şi cămine de pămênt ars smălţuite saŭ nu, precum şi ornamente de pămênt ars smălţuite saŭ nu. Obiectele de la acest articol, lucrate din pămênt saŭ din gres în unire cu fer saŭ cu lemn comun, şi vasele cu capace saŭ cu alte accesoriĭ de metale comune, precum şi lulelele de pămênt roşu, simple saŭ ornate cu reliefurĭ, argintate saŭ nu, aurite saŭ nu, aparţin la art. 408.		
408	Faianţă de tot felul, albă saŭ văpsită în una saŭ maĭ multe colorĭ, imprimată saŭ nu, aurită saŭ nu, argintată saŭ nu, simplă saŭ cu desemnurĭ saŭ ornamente în relief	100 kgr.	15,—
	Notă.—Aci se coprind tóte obiectele de faianţă pentru masă, precum: talere, castróne, cane şi altele, precum şi orĭ-ce ustensile pentru menagiŭ; isolatoriĭ pentru telegraf; vase pentru elemente galvanice; vase pentru spiţerie şi pentru laboratoriĭ în genere; sobe, plăcĭ pentru pardosit (*carreaux*), vase de strecurat apa (filtre) şi altele;—tóte acestea combinate saŭ nu cu materiĭ comune. Lulelele de pămênt roşu, simple saŭ ornate cu reliefurĭ, fie chiar aurite orĭ argintate, aparţin acestuĭ articol.		
409	Porcelan de tot felul, alb saŭ văpsit în una saŭ maĭ multe colorĭ, imprimat saŭ nu, aurit saŭ nu, argintat saŭ nu, simplu orĭ cu desemnurĭ saŭ ornamente în relief. . .	» »	25,—
	Notă.—Aci se coprind obiectele de porcelan de felul celor enumerate maĭ sus în nota de la art. 408 şi, în general, orĭ-ce alte obiecte de porcelan carĭ se vor presinta în condiţiunile indicate de textul acestuĭ articol. Nasturiĭ şi butoniĭ de porcelan, inclusiv ceĭ pentru soneriĭ electrice, aparţin acestuĭ articol.		
410	Obiecte de fantasie de teracotă, de porcelan, de biscuit, de faianţă, precum: vase, statuete, figurine, garniturĭ de biuroŭ, sfeşnice, lampe şi alte asemenea,—tóte acestea simple saŭ decorate cu picturĭ, cu auriturĭ, cu bronz, cu lemne sculptate saŭ marchetate	» »	120,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
Ex 413	Vitres composées de plusieurs morceaux assemblés, colorés et même avec peintures (vitraux, Butzenscheiben) .	100 kgr.	24,—
414	Miroirs dont aucune des deux dimensions ne dépasse 30 centimètres	» »	40,—
415	Miroirs dont les deux dimensions ou seulement l'une d'elles dépassent 30 centimètres	» »	50,—
	Note ad 414 et 415.—Les miroirs encadrés de bois de toutes sortes, de métaux communs, de carton ou d'autres matières communes, paieront, suivant leurs dimensions, les droits fixés aux articles 414 ou 415. Les miroirs qui ne forment que l'accessoire d'un autre objet, tels que les miroirs appliqués aux portraits, aux nécessaires, aux armoires ou à d'autres objets, paient la taxe afférente à l'objet dont ils dépendent, suivant l'espèce de ce dernier.		
417	Objets de verre en couleur naturelle (verdâtre, verte ou jaunâtre), soufflés, coulés, pressés, mais non dépolis, non gravés, non sculptés, non ornementés, non taillés, non peints, non dorés, non argentés, ni combinés avec d'autres matières.	» »	30,—
	Note.—Sont compris ici : les bocaux, les carafes, les verres, les tasses, les soucoupes, les salières, les brocs (ibrice), les cuvettes, les réservoirs pour lampes et tous autres objets de l'espèce de ceux prévus à cet article.		
418	Objets de verre entièrement blanc ou coloré dans la masse, soufflés, coulés, pressés, mais non dépolis, non gravés, non sculptés, non ornementés, non taillés, non peints, non dorés, non argentés, ni combinés avec d'autres matières	» »	60,—
	Note.—En dehors des objets prévus dans la note de l'article précédent qui se présenteront en verre blanc ou coloré en masse, ici sont compris : les verres de lampes, les globes, les abat-jours, les bols à confiture (chisele), les fausses perles (mărgele), les boutons, les bagues, les bracelets, les divers objets employés dans les laboratoires et les pharmacies, ainsi que tous autres objets en verre de l'espèce de ceux prévus par cet article. Le polissage (șlefuiala) de l'embouchure (gura) des verres et des carafes n'est pas considéré comme taille.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în leĭ (francĭ)
Ex 413	Geamurĭ compuse din maĭ multe bucăţĭ împreunate, colorate şi chiar cu picturĭ (vitraux, Butzenscheiben) .	100 kgr.	24,—
414	Oglindĭ la carĭ nicĭ una din cele duoë dimensiunĭ nu trece peste 30 centimetri	» »	40,—
415	Oglindĭ la carĭ ambele dimensiunĭ saŭ numaĭ una din ele trece peste 30 centimetri.	» »	50,—
	Notă la art. 414 şi 415.—Oglindile încadrate în lemn de orĭ-ce fel, în metale comune, în carton saŭ în alte materiĭ comune. vor plăti, dupe dimensiunile lor, drepturile fixate la articoliĭ 414 saŭ 415. Oglindile carĭ nu formézǎ de cât un accesoriŭ al altuĭ obiect, precum sunt cele adăugate la portrete, la necesariĭ, la dulapurĭ saŭ la alte obiecte, plătesc taxa aferentă la obiectul de care depind, dupe natura acestuia.		
417	Obiecte de sticlă în colóre naturală (verdue, verde saŭ gălbue), suflate, turnate, presate, dar nedepolite, negravate, nesculptate, neornamentate, netăiate, nezugrăvite, neaurite, neargintate, nicĭ combinate cu alte materiĭ .	» »	30,—
	Notă.—Aci se coprind: borcane, carafe, pahare, cescĭ, farfurióre, solniţe, ibrice, lighene, reservoriĭ pentru lămpĭ şi orĭ-ce alte obiecte de felul celor prevĕdute de acest articol.		
418	Obiecte de sticlă albă de tot saŭ colorată în masă, suflate, turnate, presate, dar nedepolite, negravate, nesculptate, neornamentate, netăiate, nezugrăvite, neaurite, neargintate, nicĭ combinate cu alte materiĭ . . .	» »	60,—
	Notă.—Pe lângă obiectele prevĕdute la nota articoluluĭ precedent, carĭ vor fi de sticlă albă saŭ colorată în masă, aci se coprind: cilindrele de lămpĭ, globurĭ, abajure, chisele de dulcéţă, mărgele, nasturĭ, inele, brăţărĭ, diferite obiecte întrebuinţate în laboratoriĭ şi în farmaciĭ, precum şi orĭ-ce alte obiecte de sticlă de felul celor prevĕdute de acest articol. Şlefuiala la gura paharelor şi carafelor nu se consideră ca tăietură.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
419	Objets de verre de toute couleur, dépolis, gravés, sculptés, ornés, taillés, peints, dorés, argentés, combinés ou non avec d'autres matières communes. *Note.*—Outre les objets prévus dans les deux articles précédents, ici sont compris également: les pendeloques, les étoiles et autres ornements de lustres ou de candélabres; les imitations de pierres fines, ainsi que le corail et le jais faux; les verres de montres; les verres pour l'optique; les lampes montées sur métaux communs, non dorés, non argentés, et tous autres objets de verre qui se présenteraient dans les conditions indiquées par le texte de cet article.	100 kgr.	50,—
422	Or battu en feuilles pour la dorure	1 kgr.	Exempt
425	Orfèvrerie d'or, de platine et de vermeil	» »	30,—
426	Bijouterie d'or ou de platine, avec ou sans pierres fines .	» »	100,—
433	Bijouterie en imitation fine et bijouterie d'aluminium . . *Note.*—Cet article comprend seulement la bijouterie en doublé et la bijouterie en métaux communs dorés ou argentés, finement travaillée, ornée ou non avec strass ou avec imitations de pierres fines. Pour la bijouterie d'aluminium il ne sera pas fait de distinction si elle est ou non montée ou autrement combinée avec de l'argent.	» »	16,—
434	Bijouterie en imitation commune. . . . . *Note.*—Sont compris ici tous les objets de parure, tels que: boucles d'oreilles, broches, bagues, bracelets, épingles à cheveux, colliers de médailles et autres semblables, en bronze, en laiton, en maillechort, en tombac et autres alliages, d'un travail commun, non dorés ni argentés, garnis ou non de verres colorés, de pâtes ou autres compositions imitant d'une façon grossière les matières précieuses; la bijouterie dite »de Bohème«, etc.—Suit également le régime de cet article la bijouterie ordinaire fabriquée à Naples et dans d'autres localités du sud de l'Italie, telle que: boucles d'oreilles, broches, bracelets, colliers et autres semblables, en déchets de corail, en coquillages, en lave, et montés sur différents alliages (à l'exception de l'or et de l'argent).	» »	10,—
435	Perles, paillettes (fluturĭ), clinquant et fils en laiton dits »betélă«, dorés ou argentés	» »	1,—
439bis	Pendules dites de la Forêt Noire, avec montants en bois portant le mécanisme, et pendules à système américain, les unes et les autres dans des cages, soit en bois même peint, passé au mordant ou sculpté, soit en fer blanc,		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unitățĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
419	Obiecte de sticlă de orĭ-ce colóre, depolite, gravate, sculptate, ornamentate, tăiate, zugrăvite, aurite, argintate, combinate orĭ nu cu alte materiĭ comune	100 kgr.	50,—
	Notă. — Aci se coprind, pe lângă obiectele prevĕḑute la cele duoĕ articole precedente, şi: ciucuriĭ, steluţele şi alte ornamente de policandre saŭ de candelabre; imitaţiunĭ de pietre fine, precum şi mărgean şi *jais* fals; sticle de ceasórnice; sticle de optică; lampe montate pe metale comune, neaurite, neargintate, şi orĭ-ce alte obiecte de sticlă ce ar veni în condiţiunile indicate în textul acestuĭ articol.		
422	Aur bătut în foĭ pentru poleială	1 kgr.	Scutit
425	Orfevrerie de aur, de platină şi de *vermeil* (argint poleit).	» »	30,—
426	Bijuterie de aur saŭ de platină, cu saŭ fără pietre fine .	» »	100,—
433	Bijuterie de imitaţie fină şi bijuterie de aluminium. . . .	» »	16,—
	Notă. — Acest articol coprinde numaĭ bijuteria de *doublé* şi bijuteria de metale comune aurite saŭ argintate lucrată fin, ornată saŭ nu cu stras saŭ cu imitaţiunĭ de pietre scumpe. Pentru bijuteria de aluminium nu se face nicĭ o distincţiune dacă este saŭ nu montată saŭ alt-fel combinată cu argint.		
434	Bijuterie de imitaţiune comună	» »	10,—
	Notă.—Aci se coprind tóte obiectele de gătélă, precum: cerceĭ, broşe, inele, brăţărĭ, ace pentru cap, salbe şi alte asemenea, de bronz, de alamă, de *maillechort*, de tombac şi alte aliagiurĭ, de o lucrare comună, neaurite nicĭ argintate, ornate saŭ nu cu sticle colorate, cu paste saŭ alte composiţiunĭ imitând într'un mod grosolan materiĭ preţióse; bijuteria ḑisă »de Bohemia« şi altele.— Urméză regimul acestuĭ articol şi bijuteria ordinară fabricată la Neapole şi în alte localităţĭ din sudul Italieĭ, precum: cerceĭ, broşe, brăţărĭ, colane şi alte asemenea, din rĕmăşiţe de mărgean, din conchiliĭ, din lavă, şi legate cu diferite aliagiurĭ (afară de aur şi de argint).		
435	Mărgele, fluturĭ, şic şi betélă de alamă, aurite saŭ argintate (poleite)	» »	1,—
439 bis	Pendule ḑise *»de la Forêt Noire»*, cu mecanismul fixat în plăcĭ (*montants*) de lemn, şi pendule de sistem american, atât unele cât şi altele în tocurĭ, fie de lemn chiar văpsit, lustruit saŭ sculptat, fie de tinichea, de alamă saŭ		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	en laiton ou en autres métaux communs, même peints, polis ou nickelés,—toutes ces pendules non combinées avec de la nacre, de l'ivoire, de l'écaille, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines	1 kgr.	0,75
	Note.—Sont comprises ici, comme pendules à système américain, les pendules d'un travail commun, dont le mécanisme se trouve entre des platines métalliques à claire-voie (Gitterplatinen), y compris les pendules dans lesquelles le pendule est remplacé par un balancier.		
444	Câbles de toutes sortes pour conduits électriques. . . .	100 kgr.	2,—
445	Objets en fil de cuivre ou de laiton, polis ou non, étamés ou non, peints ou non, combinés ou non avec d'autres matières communes, mais ni dorés, ni argentés. Toile en fils de cuivre ou de laiton.	» »	65,—
	Note.—Ici sont compris: les épingles, les agrafes, les petits crochets (copcĭ), les boucles pour vêtements, les crochets à tricoter, les anneaux (belciuge), les pointes, les petits clous, les cages, les petits paniers et autres objets en fil de cuivre ou de laiton qui se présenteront dans les conditions du texte de cet article.		
446	Chaudronnerie de toute sorte et ustensiles de ménage, en cuivre, en laiton ou en bronze	» »	125,—
	Note.—Ici sont compris: chaudrons, casseroles (tingirĭ), poêles, petites chaudières pour les besoins du ménage et autres vases; ustensiles de cuivre, de laiton ou de bronze pour le ménage. Les calottes (căciule) de cuivre ou de laiton suivent le régime de cet article.		
447	Vases et appareils pour usines, pour bateaux, pour machines à vapeur, pour raffineries, distilleries, teintureries et autres industries; réservoirs, cuves, tonneaux, chaudières, tubes, coussinets (lagăre) et boîtes de moyeu (bucele)	» »	50,—
448	Objets de cuivre, de laiton ou de bronze, coulés ou tournés, et objets en feuilles de cuivre ou de laiton,—tous ceux-ci peints ou non, polis ou non (lustruite saŭ nu), combinés ou non avec d'autres matières communes, mais ni ciselés, ni vernis, ni nickelés, ni argentés, ni dorés	» »	150,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
	de alte metale comune, chiar văpsite, polite saŭ nichelate, — tóte aceste pendule necombinate cu sidef, fildeş, baga, metale preţióse, pietre fine saŭ semi-fine.	1 kgr.	0,75
	Notă.— In acest articol sunt coprinse—ca pendule de sistem american — pendulele de o lucrare ordinară, al cărora mecanism se află fixat între platine (plăcĭ) de metal perforate *(platines métalliques à claire-voie, Gitterplatinen)*, inclusiv pendulele la carĭ pendulul este înlocuit cu un *balancier*.		
444	Cablurĭ de orĭ-ce fel pentru conducte electrice.	100 kgr.	2,—
445	Obiecte de sîrmă de aramă saŭ de alamă, polite saŭ nu, spoite saŭ nu, văpsite saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiale comune, dar nicĭ aurite, nicĭ argintate. Pânză de aramă saŭ de alamă	» »	65,—
	Notă. — Aci se coprind: ace cu gămălie, spilcĭ, copcĭ, catarame pentru haĭne, cârlige pentru împletit, belciuge, droturĭ, niturĭ, ţinte, coliviĭ, coşuleţe şi alte obiecte de sîrmă de aramă saŭ de alamă ce se vor presinta în condiţiunile textuluĭ articoluluĭ.		
446	Căldărărie de tot felul şi ustensile de menagiŭ, de aramă, de alamă saŭ de bronz	» »	125,—
	Notă. — Aci se coprind: căldărĭ, tingirĭ, tigăĭ, cazane micĭ pentru trebuinţele casnice şi alte vase; ustensile de aramă, de alamă saŭ de bronz pentru menagiŭ. Urméză regimul acestuĭ articol şi căciulele de aramă saŭ de alamă.		
447	Vase şi aparate pentru uzine, pentru batele, pentru maşinĭ cu aburĭ, pentru rafineriĭ, distileriĭ, boiangeriĭ şi alte industriĭ; reservoriĭ, tocitorĭ, zăcĕtorĭ, cazane, tuburĭ, lagăre şi bucele.	» »	50,—
448	Obiecte de aramă, de alamă saŭ de bronz, turnate saŭ date la strung, şi obiecte de foĭ de aramă saŭ de alamă, — tóte acestea văpsite saŭ nu, polite saŭ nu (lustruite saŭ nu), combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune, dar nicĭ ciselate, nicĭ vernisate, nicĭ nichelate, nicĭ argintate, nicĭ aurite.	» »	150,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note.—Ici sont compris: les lits, les lustres, les lampes, les devants de cheminées, les paravents pour cheminées, les galeries pour les poêles et les fenêtres, les portes grandes et petites pour poêles, les plateaux de toutes dimensions, les chandeliers, les cloches d'église, les clochettes pour bétail, les grelots, les fers à repasser, les moules pour la cuisine, les roulettes pour meubles, les poignées pour portes, pour fenêtres et pour portières de voitures, les serrures, les cadenas, les vis, les platines (șildurĭ) pour clefs, les ornements pour bourreliers et carrossiers, les rosaces, les embrasses, les cadres, les cachets, les clous de fer à tête de cuivre, les agrafes, les capsules pour chaussures, les poids, les outils pour divers métiers, surtout ceux pour relieurs, et, en général, tous objets de cuivre, de laiton ou de bronze qui se présenteront dans les conditions indiquées par le texte du présent article.		
449	Objets de cuivre, de laiton ou de bronze, ciselés, vernis, laqués, nickelés, même dorés ou argentés, combinés ou non avec d'autres matières, à l'exception de l'ivoire, de l'écaille, de la nacre, du jais véritable, de l'ambre, de la soie, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines	100 kgr.	200,—
	Note.— Ici sont compris: les candélabres, les lustres, les lanternes de voiture, les lampes, les girandoles, les garnitures de bureau, les ornements pour meubles, les cadres, les boîtes, les coffrets et autres menus objets de table et d'étagère; les vases, les statues, les statuettes, les bas-reliefs, les bustes, les médaillons, etc. Les objets de cuivre, de laiton ou de bronze, prévus aux articles précédents, appartiennent à cet article, quand ils se présenteront ciselés, vernis, laqués, nickelés, dorés ou argentés. Les objets en bronze d'aluminium suivent également le régime de cet article. Quand les objets compris dans cet article se présenteront combinés avec des matières communes, passibles, si elles se présentaient seules, d'un droit inférieur à celui prévu par le présent article, telles que socles de marbre et autres semblables, les importateurs ont la faculté, en tant que la séparation est possible, de demander qu'elles soient taxés à part, d'après leur espèce. Les objets de cuivre, de laiton ou de bronze combinés avec de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre, de l'ambre, du jais véritable ou de la soie, appartiennent à la catégorie XXV; ceux qui sont combinés avec des métaux précieux appartiennent, suivant leur espèce, aux articles d'orfévrerie ou de bijouterie.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
	Notă. — Aci se coprind: paturi, policandre, lămpi, cămine şi paravanuri de cămine, galerii de sobe şi de ferestre, uşi şi uscióre pentru sobe, tave şi tăviţe, sfeşnice, clopote de biserică, clopote de vite, clopoţei, fiére de călcat, forme de bucătărie, rotiţe pentru mobile, mânere (clanţe) pentru uşi, pentru ferestre şi pentru uşi de trăsuri, bróşte, lacăte, şurupuri, şilduri pentru chei, ornamente pentru curelari şi caretaşi, rosete, bracere, cadruri, sigilii, cuie de fer cu capul de alamă, agrafe, capse pentru încălţăminte, mĕsuri de greutate, unelte pentru diferite meserii, mai cu sémă cele pentru legători de cărţi şi, în general, ori-ce obiecte de aramă, de alamă saŭ de bronz ce se vor presinta în condiţiunile indicate în textul articolului de faţă.		
449	Obiecte de aramă, de alamă saŭ de bronz, ciselate, vernisate, lăcuite, nichelate, chiar aurite saŭ argintate, combinate saŭ nu cu alte materii, afară de fildeş, de baga, de sidef, de *jais* adevĕrat, de chihlibar, de mătase, de metale preţióse, de pietre fine saŭ semi-fine	100 kgr.	200,—
	Notă. — Aci se coprind: candelabre, policandre, felinare de trăsuri, lămpi, girandole, garnituri de biuroŭ, ornamente de mobile, cadruri, cutii, cutiuţe şi alte obiecte mĕrunte de pus pe masă şi pe etagere; vase, statui, statuete, baso-reliefuri, busturi, medalióne, ş. a. Tot aci intră şi obiectele de aramă, de alamă saŭ de bronz prevĕḑute la articolele precedente, când se vor presinta ciselate, vernisate, lăcuite, nichelate, aurite saŭ argintate. Obiectele de bronz de aluminium urmézǎ de asemenea regimul acestui articol. Când obiectele coprinse în acest articol se vor presinta combinate cu materii comune pasibile, dacă s'ar presinta singure, de un drept inferior celui prevĕḑut la acest articol, precum sunt soclurile de marmoră şi altele asemenea, importatorii aŭ facultatea, întru cât despărţirea e posibilă, de a cere ca ele să fie taxate separat, dupe felul lor. Obiectele de aramă, de alamă saŭ de bronz combinate cu baga, fildeş, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat saŭ mătase, aparţin categoriei XXV; iar cele combinate cu metale preţióse aparţin, dupe felul lor, articolelor de orfevrerie saŭ de bijuterie.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
456	Objets en packfong ou en autres alliages blancs, dorés ou non, argentés ou non, combinés ou non avec d'autres matières communes	100 kgr.	200,—
	Note.—La bijouterie en packfong suit le régime de l'art. 433. Les objets compris dans cet article, combinés avec de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre, de l'ambre, du jais véritable ou de la soie, appartiennent à la catégorie XXV. Ceux qui sont combinés avec des mètaux précieux appartiennent, selon leur espèce, aux articles d'orfévrerie ou de bijouterie.		
464	Objets et ouvrages en zinc de toutes qualités, peints ou non, vernis ou non, même avec reliefs ou autrement ornementés, combinés ou non avec des matières communes, mais ni dorés, ni argentés	» »	80,—
	Note. — Les objets en zinc, s'ils sont dorés ou argentés, paient — en dehors du droit fixé par cet article — une surtaxe de 50 % de ce droit.		
467	Rails en fer ou en acier, de toutes formes, et changements de voie	» »	Exempts
468	Fer en bandes pour roues, pour cercles et autres usages .	» »	Exempt
469	Feuilles en fer laminées	» »	2,—
470	Fer laminé en formes spéciales	» »	3,—
	Note. — Ici est compris le fer en forme de T, de double T, d'U, de V, de Z et autres, c'est-à-dire : T I ⊔ L Z ▬ ◠ O ◇		
471	Fer blanc et fer en feuilles (tôle) étamé, cuivré, recouvert de zinc ou de plomb, ou simplement poli (lustruit) . .	» »	4,—
472	Feuilles et plaques en acier, poli ou non	» »	8,—
473	Fil d'acier ou de fer, noir, poli, étamé, cuivré, recouvert de zinc ou de plomb	» »	5,—
	Note.—Ici sont compris: le fil pour instruments de musique; le fil recouvert de coton ou de soie; le fil pour les lignes télégraphiques; les câbles en fils de fer ou de cuivre avec leurs armatures en fer; le fil tressé ou avec des piquants (ţepĭ) pour clôtures; les câbles pour transmissions.		
474	Toile de fer, noire, peinte, enduite de poix ou d'autres matières	» »	20,—
	Note.—Ici sont compris : la toile pour tamiser le sable, pour crible, pour tamis autres usages.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţi asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
456	Obiectele de pakfong saŭ de alte aliagiurĭ albe, aurite saŭ nu, argintate saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune	100 kgr.	200,—
	Notă. — Bijuteria de pakfong urmézǎ regimul articoluluĭ 433. Obiectele de la acest articol combinate cu baga, fildeş, sidef, chihlibar, *jais* adevĕrat saŭ mătase, aparţin categorieĭ XXV. Cele combinate cu metale preţióse aparţin, dupe felul lor, articolelor de orfevrerie saŭ de bijuterie.		
464	Obiecte şi lucrărĭ de zinc de orĭ-ce calitate, văpsite saŭ nu, vernisate saŭ nu, chiar ornamentate cu reliefurĭ saŭ în alt mod, combinate saŭ nu cu materiĭ comune, însă nicĭ aurite, nicĭ argintate	» »	80,—
	Notă. — Obiectele de zinc aurite saŭ argintate plătesc, pe lângă dreptul fixat de acest articol, o supratáxă de 50 % din acest drept.		
467	Raliurĭ de fer saŭ de oţel, de orĭ-ce formă, şi schimbătorĭ de cale	» »	Scutite
468	Fer în şine pentru róte, pentru legatul buţilor şi pentru alte întrebuinţărĭ	» »	Scutit
469	Table de fer laminate.	» »	2,—
470	Fierărie laminată în forme speciale	» »	3,—
	Notă. — Aci se coprinde ferul în formă de T, de dublu T, de U, de V, de Z şi altele, adică : T I ⊔ L Z ○ ◊		
471	Tinichea şi fer în table spoit, arămuit, zincuit saŭ îmbrăcat în plumb, saŭ numaĭ polit (lustruit).	» »	4,—
472	Table şi plăcĭ de oţel, polit saŭ nu	» »	8,—
473	Sîrmă de oţel saŭ de fer, negru, polit, cositorit, arămuit, zincuit saŭ îmbrăcat cu plumb.	» »	5,—
	Notă. — Aci se coprind: sîrma pentru instrumente musicale; sîrma învelită în bumbac saŭ în mătase; sîrma pentru liniĭ telegrafice; cablurĭ de sîrmă de fer saŭ de aramă cu armăturele lor de fer; sîrma împletită saŭ cu ţepĭ pentru îngrădit; otgóne pentru transmisiunĭ.		
474	Pânză de fer, négră, văpsită, dată cu smólă saŭ cu alte materiĭ	» »	20,—
	Notă. — Aci se coprind : pânza pentru strecurat nisip, pentru ciururĭ, pentru site saŭ pentru alte întrebuinţărĭ.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
475	Objets en fonte brute, simplement coulés, limés ou non, goudronnés ou non, peints au minium ou non, à savoir:		
	§ I. Plaques en fonte; pièces en fonte employées à la construction des maisons et des ponts; colonnes et tuyaux; roues et essieux pour vagons; gros arbres pour machines	100 kgr.	3,—
	§ II. Poêles communs en fonte; chaudières et marmites (ceaóne); grilles et tous autres objets semblables . . .	» »	5,—
476	Objets en fonte, polis, émaillés, ornementés par coulage ou tournés	» »	10,—
	Note. — Ici sont compris: vases de cuisine, ustensiles de ménage, fers à repasser, poêles, appareils d'éclairage, fontaines, grillages, balances et poids et tous autres objets en fonte qui se présenteront dans les conditions du texte de cet article.		
477	Objets en fonte, ciselés, vernis (vernisate), bronzés, nickelés, argentés ou dorés,—tous ces objets polis ou non, combinés ou non avec d'autres matières communes . . .	» »	35,—
	Note.—Ici sont compris: lustres, candélabres, chandeliers, lampes, encriers, garnitures de bureau, garnitures de poêles, objets de fantaisie, ornements en fonte pour divers usages et tous autres objets en fonte qui se présenteront dans les conditions du texte de cet article. Les objets appartenant à cet article, combinés avec l'écaille, l'ivoire, l'ambre, la nacre, le jais véritable ou la soie, appartiennent à la catégorie XXV. Ceux qui sont combinés avec des métaux précieux, autrement que par une simple dorure ou argenture, appartiennent aux articles d'orfévrerie.		
478	Grosse ferronnerie.	» »	6,—
	Note. — Ici sont compris: la grosse ferronnerie pour constructions de maisons et de ponts; la ferronnerie pour vagons, voitures et chariots; les éclisses, les liens pour changements de rails et autres, — tout cela non tourné, non poli, non limé.		
479	Boulons et clous en fer noir; clous en fer étiré, de toutes grandeurs; clous à bardeaux (cuie de şindrilă), pointes, clous pour fers à cheval et chevilles en fer (niturĭ) . .	» »	6,—
	Note. — Ici sont compris aussi les clous pour les bottes, les pointes à fleurs ou à crêtes, les clous pour poser les glaces, les galeries, etc.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
475	Obiecte de tuciŭ brut, simplu turnate, pilite saŭ nu, cătrănite saŭ nu, date cu minium saŭ nu :		
	§ I. Plăcĭ de tuciŭ; piese de tuciŭ întrebuinţate la construirea caselor şi a podurilor; colóne şi tuburĭ; róte şi osiĭ pentru vagóne; fusurĭ gróse pentru maşinĭ. . .	100 kgr.	3,—
	§ II. Sobe comune de tuciŭ; cazane şi ceaune; grătare şi orĭ-ce alte asemenea obiecte	» »	5,—
476	Obiecte de tuciŭ, polite, smălţuite, ornamentate din turnătură orĭ date la strung	» »	10,—
	Notă.—Aci se coprind: vase de cuhnie, ustensile de menagiŭ, maşinĭ de călcat, sobe, aparate de iluminat, fântânĭ, grilajurĭ, balanţe şi greutăţĭ de mĕsură şi orĭ-ce alte obiecte de tuciŭ ce se vor presinta în condiţiunile textuluĭ articoluluĭ.		
477	Obiecte de tuciŭ, ciselate, vernisate, bronzate, nichelate, argintate saŭ aurite, — tóte aceste obiecte polite saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune	» »	35,—
	Notă.—Aci se coprind: policandre, candelabre, sfeşnice, lampe, călimărĭ, garniturĭ de biuroŭ, garniturĭ de sobe, obiecte de fantasie, ornamente pentru diferite întrebuinţărĭ şi orĭ-ce alte obiecte de tuciŭ ce se vor presinta în condiţiunile textuluĭ acestuĭ articol. Obiectele de la acest articol, combinate cu baga, fildeş, chihlibar, sidef, *jais* adevĕrat saŭ mătase, aparţin categorieĭ XXV. Cele combinate cu metale preţióse, alt-fel de cât printr'o simplă aurire saŭ argintare, aparţin articolelor de orfevrerie.		
478	Ferărie grósă *(ferronnerie)*	» »	6,—
	Notă.—Aci se coprind: ferăria grósă pentru clădirĭ de case, pentru construcţiunĭ de podurĭ; ferărie pentru vagóne, trăsurĭ şi care; eclise, legăturĭ pentru schimbarea raliurilor şi altele, — tóte acestea nedate la strung, nepolite, nepilite.		
479	Pirónе şi cuie de fer negru; cuie de sîrmă, de orĭ-ce mărime; cuie de şindrilă, ţinte, cuie de potcóve şi niturĭ.	» »	6,—
	Notă.—Aci se coprind şi ştifturĭ pentru cisme, ţinte cu florĭ saŭ crestate, cuie pentru oglindĭ, galeriĭ, etc.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
480	Vis et écrous en fer ou en acier, de toutes grandeurs . .	100 kgr.	6,—
481	Arbres de couche et essieux de voitures et de vagons; tubes et conduits en fer, même goudronnés; ancres et chaînes de toutes grosseurs	» »	5,—
487	Objets en fer ou en acier, simples, seulement limés, non étamés, non émaillés, non peints, ni polis	» »	30,—
	Note. — Ici sont compris: les garnitures pour poêles (pincettes, pelles, tisonniers et autres); les charnières et autres garnitures, même estampées, pour portes et fenêtres; les verrous, les serrures, les fermetures pour portes et fenêtres, les cadenas ordinaires et tous autres objets de fer ou d'acier qui se présenteront dans les conditions du texte de cet article et qui ne seront pas spécialement prévus dans d'autres articles du tarif.		
488	Objets en fer ou en acier, étamés, émaillés, peints, vernis, mais non polis	» »	30,—
	Note.—Ici sont compris: les serrures pour portes et tiroirs, les cadenas, les clefs pour voitures dites »françaises«, les tourne-vis, les tournebroches mécaniques, les mors, les étriers, les éperons, les compas de fer communs, les chandeliers en fer ou en acier, les mouchettes, les anneaux, les guimbardes (*drînguri*), les boucles pour bourreliers, les moules en fer pour fondre les balles, les tire-bourres pour baguettes de fusil, les tire-bouchons, les crochets pour tirer les bottes, les ciseaux pour jardiniers, pour ferblantiers, pour tondre les brebis, les clochettes pour le bétail, les étrilles et tous autres objets de fer ou d'acier qui se présenteront dans les conditions du texte du présent article.		
489	Objets en fer-blanc et en tôle étamée, recouverte de zinc (galvanisée) ou cuivrée, non peints, non vernis, combinés ou non avec du bois	» »	60,—
	Note. — Ici sont compris: les vases de toutes sortes pour l'usage domestique, pelles, cuillers, bols, gobelets, passoires, râpes, petits baquets, seaux, entonnoirs, arrosoirs, réfrigérants, baignoires et appareils pour douches, mesures de capacité, chandeliers, lampes, lanternes, plateaux, gamelles, bidons, moules pour la cuisine et tous autres objets de l'espèce de ceux indiqués dans le texte de cet article.		
490	Objets en fer-blanc et en tôle, peints, vernis, laqués, ornés de peintures et même dorés ou argentés, combinés ou non avec d'autres matières, à l'exception de l'écaille, de l'ivoire, de la nacre et des métaux précieux . . .	» »	80,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unitățĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
480	Șurupurĭ și piulițe (mutelcĭ) de fer saŭ de oțel, de orĭ-ce mărime	100 kgr.	6,—
481	Fusurĭ și osiĭ de trăsurĭ și de vagóne; țevĭ și urlóie (olane) de fer, chiar cătrănite; ancore și lanțurĭ de orĭ-ce grosime	" "	5,—
487	Obiecte de fer saŭ de oțel, simple, numaĭ pilite, nespoite, nesmălțuite, nevăpsite, nicĭ polite. . . . . *Notă.*—Acĭ se coprind: garniturĭ pentru sobe (cleștĭ, lopețĭ, vătraie ș. a.); balamale *(charnières)* și alte garniturĭ, chiar imprimate în relief *(estampées)*, pentru ușĭ și ferestre; zăvóre, bróște, încuietorĭ de ușĭ și de ferestre, lacăte ordinare și orĭ-ce alte obiecte de fer saŭ de oțel carĭ se vor presinta în condițiunile textuluĭ acestuĭ articol și carĭ nu vor fi prevĕḑute în special la alte articole din tarifă.	" "	30,—
488	Obiecte de fer saŭ de oțel, spoite, smălțuite, văpsite, vernisate, dar nepolite . . . . *Notă.*—Acĭ se coprind: bróște pentru ușĭ și sertare, lacăte, cheĭ de trăsurĭ ḑise »franțuzescĭ«, mașine de șurupurĭ (șurupelnițe), frigărĭ mecanice, zăbale, scărĭ de șea, pintenĭ, compasurĭ de fer comune, sfeșnice de fer saŭ de oțel, mucărĭ, inele, drîngurĭ, catarame de curelarĭ, forme de fer pentru turnat glónțe, racurĭ pentru vergele de pușcă, racurĭ de scos dopurile, cârlige de tras cismele, fórfecĭ pentru grădinarĭ, pentru tinichigiĭ, pentru tuns oile, clopote de vite, țesale și orĭ-ce alte obiecte de fer saŭ de oțel carĭ se vor presinta în condițiunile textuluĭ articoluluĭ de față.	" "	30,—
489	Obiecte de tinichea și de tablă de fer cositorită, zincuită (galvanisată) orĭ arămuită, nevăpsite, nevernisate, combinate orĭ nu cu lemn . . . . *Notă.*—Acĭ se coprind: vase de tot felul pentru usul casnic, fărașe, lingurĭ, căușe, pahare, strecurătorĭ, răḑĕtorĭ, ciubărașe, gălețĭ, pâlniĭ, stropitorĭ, recitorĭ, băĭ și aparate pentru dușe, mĕsurĭ de capacitate, sfeșnice, lampe, felinare, tăvĭ și tăvițe, gamele, bidóne, forme pentru bucătărie și orĭ-ce alte obiecte de felul celor indicate în textul articoluluĭ.	" "	60,—
490	Obiecte de tinichea și de tablă de fer, văpsite, vernisate, lăcuite, ornate cu picturĭ și chiar aurite saŭ argintate, combinate saŭ nu cu alte materiĭ, afară de baga, fildeș, sidef și metale prețióse	" "	80,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note. — Ici sont compris: les plateaux, les boîtes à sucre, à café, à thé, à bonbons ou pour autres usages, les moulins à café, les lampes et les chandeliers, les tabatières, les porte-allumettes, les fleurs et couronnes, ainsi que tous les objets de l'article précédent qui se présenteront dans les conditions prévues par le présent article.		
491	Objets en tôle émaillés	100 kgr.	100,—
	Note.—Ici sont compris: les vases de cuisine, les cuvettes, les brocs, les seaux, les gamelles (sefertaşe), les pots à eau et autres objets en tôle émaillés.		
492	Objets en fer et en acier, polis, laqués, nickelés, bronzés, combinés ou non avec d'autres matières communes; plumes métalliques à écrire, à l'exception des plumes en or, en argent ou en platine; bijouteries d'acier . .	» »	60,—
	Note. — Ici sont compris: les aiguilles à coudre de toute grandeur, y compris celles pour machines à coudre; les boutons d'acier; les chaînes et clefs de montre; les cachets; les garnitures pour lunettes et pour pince-nez; les buscs (tăbliţe) pour corsets; les garnitures (montures et fermoirs) pour porte-monnaie et pour petits sacs; les mors; les étriers; les éperons; les boucles; les agrafes (paftale); les pointes d'acier; les patins et tous autres objets de fer ou d'acier de l'espèce de ceux prévus dans le texte de cet article.		
493	Objets en fil et objets en toile de fer ou d'acier, simples, étamés ou non, peints ou non, polis ou non, combinés ou non avec d'autres matières communes, mais ni dorés ni argentés	» »	55,—
	Note. — Ici sont compris: les épingles, les agrafes, les épingles à cheveux, les boucles pour vêtements, les crochets à tricoter, les hameçons, les cages, les souricières, les grands et petits paniers, etc.		
494	Outils agricoles, avec ou sans manche	» »	exempts
	Note. — Sont considérés comme instruments agricoles seulement ceux qui servent uniquement à l'agriculture et qui sont: les socs pour charrues, les faux, les faucilles et les houes.		
495	Tous autres outils et instruments en fer ou en acier, avec ou sans manche de bois	» »	16,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
	Notă.—Aci se coprind: tăvĭ şi tăviţe, cutiĭ de zahăr, de cafea, de ceaiŭ, de cofeturĭ saŭ pentru alte întrebuinţărĭ, maşine pentru măcinat cafea, lampe şi sfeşnice, tabacherĭ, port-chibriturĭ, florĭ şi cunune, precum şi tóte obiectele de la articolul precedent carĭ se vor presinta în condiţiunile articoluluĭ de faţă.		
491	Obiecte de tablă de fer smălţuite	100 kgr.	100,—
	Notă.—Aci se coprind: vase de bucătărie, lighene, ibrice, gălețĭ, sefertaşe, cane şi orĭ-ce alte obiecte de tablă de fer smălţuite.		
492	Obiecte de fer şi de oţel, polite, date cu lac, nichelate, bronzate, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune; condeie metalice de scris, afară de condeiele de aur, de argint saŭ de platină; bijuterie de oţel	» »	60,—
	Notă.—Aci se coprind: ace de cusut de orĭ-ce mărime, inclusiv cele pentru maşinĭ de cusut; nasturĭ de oţel; lanţurĭ şi cheiţe de ceasórnice; sigiliurĭ; garniturĭ pentru ochelarĭ şi pentru *pince-nez*; buscurĭ (tăbliţe) pentru corsete; garniturĭ (monturĭ şi fermoarurĭ) pentru pungĭ şi săculeţe; zăbale; scărĭ de şea; pintenĭ; catarame; paftale *(agrafes)*; ţinte de oţel; patine şi orĭ-ce alte obiecte de fer saŭ de oţel de felul celor prevĕḑute în textul acestuĭ articol.		
493	Obiecte de sîrmă şi obiecte de pânză de fer saŭ de oţel, simple, spoite saŭ nu, văpsite saŭ nu, polite saŭ nu, combinate saŭ nu cu alte materiĭ comune, dar nicĭ aurite, nicĭ argintate	» »	55,—
	Notă.—Aci se coprind: ace cu gămălie, copcĭ, ace pentru pĕr, catarame pentru haine, cârlige de împletit, undiţe, coliviĭ, curse pentru şórecĭ, coşurĭ, coşuleţe, ş. a.		
494	Unelte agricole, cu saŭ fără mânere.	» »	Scutite
	Notă.—Sunt considerate ca unelte agricole numaĭ acelea carĭ servesc exclusiv agricultureĭ, şi carĭ sunt: fiarele de plug, cósele, secerile şi sapele.		
495	Orĭ-ce alte unelte şi instrumente de fer saŭ de oţel, cu saŭ fără mânere de lemn.	» »	16,—

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note. — Ici sont compris: les doloires, les haches de charpentiers, les scies, lès gouges, les tenailles, les rabots, les truelles, les pelles, les bêches, les pics, les haches, les couperets, les fourches, les étaux, les enclumes et, en général, toutes sortes d'outils qui servent à l'exercice d'un métier, tels que la menuiserie, la maçonnerie, la tonnellerie, etc.		
496	Coutellerie en fer et coutellerie en acier, montées sur bois—simple ou recouvert de cuir,—sur fer, sur cuivre, sur os ou sur corne:		
	§ I. Coutellerie en fer poli ou non et coutellerie en acier non poli.	100 kgr.	50,—
	§ II. Coutellerie en acier poli	» »	100,—
497a	Coutellerie en fer ou en acier, montée sur d'autres matières que celles prévues à l'art. 496 et à l'exception de l'or et de l'argent	» »	150,—
497b	Ciseaux de toutes sortes, à l'exception de ceux prévus dans la note de l'art. 488	» »	60,—
498	Instruments de chirurgie	» »	80,—
502	Machines, parties et accessoires de machines, en fonte, même goudronnées, peintes au minium ou avec d'autres substances	» »	6,—
503	Machines, parties et accessoires de machines, en fer et en acier, à l'exception de celles prévues à l'art. 504, même goudronnées, peintes au minium ou avec d'autres substances	» »	12,—
	Note ad 502 et 503.—Les machines composées de fer et de fonte paient les droits fixés pour les machines en fer. Les machines en fonte et les machines en fer, dans la construction desquelles entrent, comme accessoires, des pièces en laiton, telles que coussinets (lagăre), boîtes de moyeu (bucele), clous et autres pareils, ne sont pas soumises pour ces pièces au paiement d'un droit supplémentaire. Pour les machines en fonte et pour celles en fer combinées avec du bois, lorsque les parties en bois ne peuvent pas être séparées pour être taxées à part, il est perçu suivant l'espèce, sur le poids total de la machine, les droits fixés aux art. 502 et 503. Les machines à hacher la viande et à malaxer les couleurs suivent le régime de l'art. 503.		
504	Machines de toutes sortes, à vapeur, à l'électricité ou à gaz; machines agricoles et industrielles, ainsi que leurs accessoires ou les pièces dont elles sont formées, quand		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
	Notă.—Aci se coprind: teslele, bardele, ferăstraiele, daltele, cleștele de scos cuie, rîndelele, mistriile, lopeţile, casmalele, tîrnăcópele, topórele, satîrele, furcile, minghinelele, nicovalele și, în genere, orĭ-ce scule servind la exercițiul uneĭ meserii, precum têmplărie, zidărie, dogărie, ș. a.		
496	Cuţitărie de fer şi cuţitărie de oţel, montate pe lemn — simplu saŭ îmbrăcat cu piele, — pe fer, pe alamă, pe os saŭ pe corn:		
	§ I. Cuţitărie de fer, polit saŭ nu, şi cuţitărie de oţel nepolit	100 kgr.	50,—
	§ II. Cuţitărie de oţel polit	" "	100,—
497a	Cuţitărie de fer saŭ de oţel, montată pe alte materiĭ de cât cele prevĕdute la art. 496, afară de aur şi de argint	" "	150,—
497b	Fórfecĭ de orĭ-ce fel, afară de cele prevĕdute în nota articoluluĭ 488	" "	60,—
498	Instrumente de chirurgie	" "	80,—
502	Maşinĭ, părţĭ şi accesoriĭ de maşinĭ, de tuciŭ, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe.	" "	6,—
503	Maşinĭ, părţĭ şi accesoriĭ de maşinĭ, de fer şi de oţel, afară de cele prevĕdute la art. 504, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe.	" "	12,—
	Notă la art. 502 și 503. — Mașinele compuse din fer și din tuciŭ plătesc drepturile fixate pentru mașinele de fer. Mașinele de tuciŭ și mașinele de fer, în a cărora construcțiune intră, ca accesoriĭ, piese de alamă, precum lagăre, bucele, cuie și alte asemenea, nu sunt supuse pentru aceste bucățĭ la plata verĭ-uneĭ taxe suplimentare. Pentru mașinele de tuciŭ și pentru acelea de fer combinate cu lemn, când părțile de lemn nu se pot despărți spre a fi taxate separat, se percep dupe fel, asupra întregeĭ greutățĭ a mașineĭ, drepturile fixate la art. 502 și 503. Mașinele de tocat carne și cele de frecat vĕpsele urmézá regimul art. 503.		
504	Maşinĭ de tot felul, cu aburĭ, cu electricitate saŭ cu gaz; maşine agricole şi industriale, precum şi accesoriile lor saŭ bucăţile din carĭ sunt formate, când sunt impor-		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	ils sont importés seuls,—toutes ces machines, accessoires et pièces, même goudronnées, peintes au minium ou avec d'autres substances	100 kgr.	exempts
	Note. — Sont considérées comme machines agricoles : les charrues de toute sorte, les herses, les rouleaux, les machines à moissonner, à semer, à faucher, à battre le maïs, à nettoyer les grains, les trieurs, les tarares et autres. Ici sont comprises aussi les machines à coudre.		
505	Machines et appareils faits d'autres métaux que la fonte, le fer et l'acier, ou dans la construction desquels prédominent des métaux communs autres que la fonte, le fer et l'acier; parties et accessoires de pareilles machines; — toutes ces machines, accessoires et parties, même goudronnées, peintes au minium ou avec d'autres substances	» »	50,—
	Note. — Ici sont compris aussi les timbres (clopoței) pour sonneries électriques et les lampes électriques.		
558	Jouets en bois, en papier, en carton, en cuir, en caoutchouc, en verre, en faïence, en porcelaine, en métaux communs, et tous autres jouets semblables, y compris les jouets mécaniques, à l'exception de ceux dans la composition desquels entrent de l'ivoire, de l'écaille, de la nacre, des métaux précieux, de l'écume de mer, du jais véritable ou de l'ambre	» »	40,—
	Note.—La taxe prévue à cet article s'applique aussi aux petits vélocipèdes pour enfants, aux chevaux mécaniques et aux petites voitures pour promener les enfants, tapissées ou non. Suivent également le régime de cet article les poupées et les autres jouets qui, ou dans leur habillement, ou dans leur garniture, ou dans ces deux à la fois, contiennent de la soie (soit comme partie d'une forme quelconque en soie pure, soit comme fils entrant dans des tissus mixtes) jusqu'à 10 $^0/_0$ inclusivement du poids de leur habillement et de leur garniture. Les poupées et les autres jouets compris dans cet article et dans la composition desquels entrent, dans une proportion aussi petite que ce soit, de l'ivoire, de l'écaille, de la nacre, de l'écume de mer, de l'ambre, du jais véritable, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines, appartiennent à l'article 561. Les poupées et les jouets entièrement en or ou en argent, ou dans la composition desquels l'or ou l'argent entre pour la plus grande partie, suivent, d'après leur espèce, le régime de la bijouterie d'or ou d'argent.		

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
	tate singure, — tóte aceste maşinĭ, accesoriĭ şi piese, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe.	100 kgr.	Scutite
	Notă.—Sunt considerate ca maşine agricole: plugurile de tot felul, grapele, tăvălugele, maşinele de secerat, de semĕnat, de cosit, de bătut porumbul, de curăţit grăunţele, de treerat, vînturătorile şi altele. Aci se coprind şi maşinele de cusut.		
505	Maşinĭ şi aparate fabricate din alte metale de cât fonta, ferul şi oţelul, saŭ în a cărora construcţiune predomină alte metale comune de cât fonta, ferul şi oţelul; părţĭ şi accesoriĭ de asemenea maşine; — tóte aceste maşinĭ, accesoriĭ şi părţĭ, chiar cătrănite, date cu minium saŭ cu alte substanţe	» »	50,—
	Notă.—Aci se coprind şi clopoţeiĭ pentru soneriĭ electrice precum şi lămpile electrice.		
558	Jucăriĭ de lemn, de hârtie, de carton, de piele, de cauciuc, de sticlă, de faianţă, de porcelan, de metale comune, şi orĭ-ce alte asemenea jucăriĭ, inclusiv cele mecanice, afară de acelea în a cărora composiţiune intră fildeş, baga, sidef, metale preţióse, spumă de mare, *jais* adevĕrat saŭ chihlibar	» »	40,—
	Notă.—Taxa prevĕdută la acest articol se aplică şi la velocipedele micĭ pentru copiĭ, la caiĭ mecanicĭ şi la trăsurile micĭ pentru preumblat copiiĭ, tapiţate saŭ nu. Urméză de asemenea regimul acestuĭ articol păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ carĭ, saŭ în îmbrăcămintea lor, saŭ în garnitura lor, orĭ de o-dată în ambele acestea, conţin mătase până la 10°/₀ inclusiv din greutatea îmbrăcămintei şi garnitureĭ lor (fie că acéstă materie textilă s'ar presenta ca porţiune de mătase pură—sub orĭ-ce formă, fie că ea s'ar presinta ca fire intrând în ţesĕturĭ mixte). Păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ coprinse în acest articol şi în a cărora composiţiune intră, în o proporţie orĭ cât de mică, fildeş, baga, sidef, spumă de mare, chihlibar, *jais* adevĕrat, metale preţióse, pietre fine saŭ semi-fine, aparţin articoluluĭ 561. Păpuşile şi jucăriile întregĭ de aur orĭ de argint, saŭ în a cărora composiţiune aurul orĭ argintul intră pentru cea maĭ mare parte, urméză, dupe felul lor, regimul bijuterieĭ de aur saŭ de argint.		

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
564	Objets en bois, en roseau, en paille, en jonc, en papier, en carton, en papier-mâché, en carton-pierre, en bronze, en acier, en verre, en porcelaine, en faïence, ornés ou autrement combinés avec l'ambre, l'écaille, la nacre, l'ivoire, le jais véritable, l'écume de mer, le cuir fin, avec des étoffes de soie, du velours, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines. Objets en laque de Chine.	100 kgr.	350,—
	Note. — Ici sont compris: les menus meubles, étagères, jardinières, coffrets, boîtes, jeux, chapelets, brosses; manches de brosses, de parapluies et d'ombrelles, de fouets et de cravaches; manches de couteaux, buvards, cannes; objets pour garnitures de bureau, de tables ou d'étagères; objets menus tressés avec divers végétaux, tels que porte-cigares, porte-cigarettes, paniers grands et petits pour différents usages, bonbonnières et autres objets semblables, ornés ou combinés avec de l'ambre, de l'écaille, de la nacre, de l'ivoire, du jais véritable, de l'écume de mer, du cuir fin, des étoffes de soie, du velours, des métaux précieux et des pierres fines ou demi-fines. Les objets en laque de Chine, soit simples, soit ornés d'écaille, de nacre, d'ivoire ou d'autres matières, appartiennent tous à cet article. Appartiennent également à cet article les poupées et les autres jouets qui, ou dans leur habillement, ou dans leur garniture, ou dans ces deux à la fois, contiennent de la soie (soit comme partie d'une forme quelconque en soie pure, soit comme fils entrant dans des tissus mixtes) pour plus de 10% du poids de leur habillement et de leur garniture,—tous ces jouets et poupées combinés ou non avec de l'ambre, de l'écaille, de la nacre, de l'ivoire, du jais véritable, de l'écume de mer, du cuir fin, des métaux précieux, des pierres fines ou demi-fines, à l'exception de ceux fabriqués entièrement en or ou en argent, ou dans la composition desquels l'or ou l'argent entre pour la plus grande partie.		
Ex 562	Pinceaux et brosses ordinaires, montés sur bois, en fibres végétales, en soies de porc, en poils de vache, en crins de cheval et autres matières semblables	» »	400,—
569	Instruments et appareils de calcul, d'observation et de précision	» »	exempts

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unităţĭ asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturĭ în leĭ (francĭ)
561	Obiecte de lemn, de trestie, de paie, de papură, de hârtie, de carton, de *papier-mâché*, de *carton-pierre*, de bronz, de oţel, de sticlă, de porcelan, de faianţă, ornate saŭ altfel combinate cu chihlibar, cu baga, cu sidef, cu fildeş, cu *jais* adevĕrat, cu spumă de mare, cu piele fină, cu stofe de mătase, cu catifea, cu metale preţióse, cu pietre fine saŭ semi-fine. Obiecte de lac de China . .	100 kgr.	350,—
	Notă.— Aci se coprind: mobile mĕrunte, etajere, jardiniere, cofreturĭ, cutiĭ, jocurĭ, mătăniĭ, periĭ; mânere de periĭ, códe de umbrele şi de umbreluţe, de bice şi de biciuşcĭ; mânere de cuţite, buvardurĭ, bastóne; obiecte pentru garniturĭ de biurourĭ, de mese saŭ de etajere; obiecte mĕrunte împletite din diferite vegetale, precum port-ţigărĭ, port-ţigarete, coşurĭ şi coşuleţe pentru diferite întrebuinţărĭ, bonboniere şi alte asemenea obiecte, ornate saŭ combinate cu chihlibar, baga, sidef, fildeş, *jais* adevĕrat, spumă de mare, piele fină, stofe de mătase, catifea, metale preţióse şi pietre fine saŭ semi-fine. Obiectele de lac de China, fie simple, fie ornate cu baga, sidef, fildeş saŭ cu alte materiĭ, aparţin tóte la acest articol. Aparţin de asemenea la acest articol păpuşile şi cele-l'alte jucăriĭ carĭ, saŭ în îmbrăcămintea lor, saŭ în garnitura lor, orĭ de o-dată în ambele acestea, conţin mătase peste 10$^0/_0$ din greutatea îmbrăcămintei şi garnitureĭ lor (fie că acéstă materie textilă s'ar presinta ca porţiune de mătase pură—sub orĭ-ce formă, fie că ea s'ar presinta ca fire intrând în ţesĕturĭ mixte), — tóte aceste păpuşĭ şi jucăriĭ combinate saŭ nu cu chihlibar, cu baga, cu sidef, cu fildeş, cu *jais* adevĕrat, cu spumă de mare, cu piele fină, cu metale preţióse, cu pietre fine saŭ semi-fine, afară de acelea fabricate în tótă întregimea lor din aur orĭ din argint, saŭ în a cărora composiţiune aurul orĭ argintul intră pentru cea maĭ mare parte.		
Ex 562	Pensule, bidinele şi periĭ ordinare, montate pe lemn, fabricate din fibre vegetale, din pĕr de porc, din pĕr de vacă, din pĕr de cal şi alte asemenea materiĭ	» »	400,—
569	Instrumente şi aparate de calcul, de observaţiune şi de precisiune	1 kilo	Scutite

Articles du tarif général roumain	DÉSIGNATION DES MARCHANDISES	Unités sur lesquelles portent les droits	Droits en lei (frcs)
	Note. — Ici sont compris: les instruments de mathématiques, tels que: graphomètres, téodolithes, niveaux, odomètres; les instruments d'optique, d'astronomie et de navigation, tels que: lunettes (ochiane), télescopes, microscopes, héliomètres, héliostats, loupes, machines pour photographie, boussoles, sextans et autres; les instruments de physique, tels que: thermomètres, baromètres, hygromètres, anémomètres, aréomètres, alcoolomètres; les appareils d'électricité et de magnétisme complets (y compris les appareils de télégraphie électrique); les instruments de pneumatique, de mécanique (dynamomètres et autres), de balistique, d'hydraulique (balances, hydrostats, siphons, etc.); instruments de minéralogie (goniomètres, nécessaires de minéralogie, etc.); les instruments de chimie pour laboratoires, etc., et, en général, tous les instruments et appareils qui peuvent être utiles aux travaux scientifiques. Les lunettes (ochelarii), bésicles, pince-nez et lorgnons, montés en métal, en os commun (corne) ou en nacre, les binocles et les lorgnettes de théâtre, les petites boussoles qu'on importe par douzaines, les règles (liniile), les compas, les tire-lignes, les équerres, les rapporteurs, les chaînes pour arpentage, les échelles de proportions, les planchettes, les règles divisées pour mesurer les vases ne sont pas soumis à cette tarification: ils suivent le régime des matières dont ils sont fabriqués.		
571	Pianinos et petites orgues à touches	la pièce	35,—
575bis	Accordéons, harmonicas et aristons	»	1,—

Articole din tariful general român	DESEMNAREA MĂRFURILOR	Unități asupra cărora sunt impuse drepturile	Drepturi în lei (franci)
	Notă. — Aci se coprind : instrumente de matematică, precum : grafometre, teodolite, nivelurĭ, odometre; instrumente de optică, de astronomie și de navigațiune, precum : ochiane, telescópe, microscópe, heliometre, heliostate, lupe, mașinĭ pentru fotografie, busole, sextante și altele; instrumente de fisică, precum: termometre, barometre, hygrometre, anemometre, areometre, alcoolometre; instrumente de electricitate și de magnetism complete (inclusiv aparate de telegrafie electrică); instrumente de pneumatică, de mecanică (dinamometre și altele), de balistică, de hydraulică (balanțe, idrostate, sifóne, ș. a.); instrumente de mineralogie (goniometre, necesariĭ de mineralogie, ș. a.); instrumente de chimie pentru laboratoriĭ, ș. a., și, în general, tóte instrumentele și aparatele carĭ pot fi utile lucrărilor sciințifice. Ochelariĭ, *besicles, pince-nez* și *lorgnons,* legațĭ în metal, în os comun (corn) saŭ în baga, binoclele și lorgnetele de teatru, busolele micĭ carĭ se importă cu duzina, liniile (riglele), compasurile, trăgĕtorile, echerele, raportorurile, lanțurile de mĕsurat, scările de proporțiune, planșetele, coturile de mĕsurat vasele, nu sunt supuse acesteĭ tarificațiunĭ; ele urmézà regimul materiilor din carĭ sunt lucrate.		
571	Pianine și orgĭ micĭ cu taste	Bucata	35,—
575 bis	Acordeóne, armonice și aristóne	»	1,—

(TEXTUL ORIGINAL)

PROTOCOLE FINAL

Au moment de procéder à la signature du traité de commerce, de douane et de navigation, conclu en date de ce jour à Berlin entre la Roumanie et l'Allemagne, les soussignés sont convenus de ce qui suit :

A L'ARTICLE Ier DU TRAITÉ

Il est entendu que, dans l'un et l'autre des deux Pays, les dispositions de l'alinéa Ier de l'article Ier ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et règlements spéciaux en matière de police et de sûreté publique, applicables à tous les étrangers.

En outre, le susdit alinéa ne touche en rien aux dispositions légales, actuellement en vigueur en Roumanie, qui réservent aux nationaux le droit d'acquérir des immeubles dans les communes rurales, et d'y débiter des boissons, ou qui régissent, sous des conditions spéciales, l'établissement des étrangers dans ces communes.

A L'ARTICLE IV

Il est entendu que les ressortissants allemands en Roumanie, comme locataires d'immeubles, jouiront de l'exemption du logement militaire, mais non des autres prestations et réquisitions militaires auxquelles les nationaux pourront être soumis dans cette même qualité.

A L'ARTICLE VII

A L'ANNEXE B

à 25 e 1

Ne seront admis comme vins de coupage au droit réduit de 10 marks les 100 kgr. bruts, que les vins rouges naturels et les moûts de vin rouge contenant au moins, en volume, 12 % d'alcool, — ou bien, s'il s'agit de moût, son équivalent de glucose — et contenant, en outre, à la température de 100 degrés du thermomètre centigrade, au moins 28 grammes d'extrait sec pour chaque litre de liquide, en tant que les dits vins et moûts sont effectivement employés pour le coupage sous contrôle, dont les normes seront fixées par le Conseil Fédéral de l'Empire Allemand.

(TRADUCŢIUNE)

PROTOCOL FINAL

In momentul de a proceda la semnarea tractatuluĭ de comerciŭ, de vamă şi de navigaţiune, încheiat cu data de astădĭ la Berlin între România şi Germania, subsemnaţiĭ aŭ convenit despre cele ce urméză :

LA ARTICOLUL I-iŭ DIN TRACTAT

Este înţeles că într'una saŭ în cea-l-altă dintre cele două Ţĕrí, disposiţiunile aliniatuluĭ I-iŭ al articoluluĭ I-iŭ nu derogă în nimic de la legile, ordonanţele şi regulamentele speciale în materie de poliţie şi de siguranţă publică, aplicabile tutulor străinilor.

Afară de acésta, sus disul aliniat nu atinge întru nimic disposiţiunile legale, astădĭ în vigóre în România, carĭ reservéză naţionalilor dreptul de a dobêndi imobile în comunele rurale şi de a vinde acolo bĕuturĭ, saŭ carĭ guvernéză, sub condiţiunĭ speciale, aşedarea străinilor în aceste comune.

LA ARTICOLUL IV

Este înţeles că supuşiĭ germanĭ în România, ca locatarĭ de imobile, se vor bucura de scutirea de cuartirul militar, nu însă de cele-l-alte prestaţiunĭ şi rechisiţiunĭ militare la carĭ naţionaliĭ vor putea fi supuşĭ în însăşĭ acéstă calitate.

LA ARTICOLUL VII

LA ANEXA B

La 25 e 1

Nu se vor admite ca vinurĭ pentru amestecăturĭ *(vins de coupage)*, cu dreptul redus de 10 mărcĭ suta de kilo brute, de cât vinurile roşiĭ naturale şi musturile de vin roşu conţinênd cel puţin în volum 12 % alcool, — saŭ, dacă e vorba de must, echivalentul luĭ în glucosă — şi conţinênd, deosebit de acésta, la temperatura de 100 grade a termometruluĭ centigrad, cel puţin 28 grame de extract sec pentru fie-care litru de lichid, întru cât disele vinurĭ şi musturĭ se întrebuinţéză efectiv pentru amestecătura sub control, dupe normele ce se vor fixa de către Consiliul Federal al Imperiuluĭ German.

Est considéré comme coupage, le mélange du vin blanc avec des vins ou du moût de la qualité ci-dessus indiquée et d'une quantité n'excédant pas 60 % de toute la mixture, ainsi que le mélange du vin rouge avec de tels vins ou moûts d'une quantité n'excédant pas 33 $^{1}/_{3}$ % de toute la mixture.

à 25 q 2

Il est entendu que les produits de la meunerie seront fabriqués de céréales d'origine roumaine.

A L'ARTICLE XVIII

Aucun droit spécial, quel qu'il soit, ne sera prélevé sur les marchandises allemandes importées en Roumanie par voie d'eau qui, après avoir acquitté les droits d'entrée, ne seront assujetties à aucun droit additionnel.

Toutefois les taxes établies dans le seul but d'améliorer les ports et de favoriser l'exécution de certains travaux publics, destinés à faciliter le chargement ou le déchargement des marchandises peuvent être perçues, à titre de droit additionnel spécial, tant sur les bâtiments que sur les marchandises dans les conditions des lois et règlements spéciaux publiés à ce sujet.

Les marchandises entrant en Roumanie par voie de terre resteront exemptes de tout droit additionnel.

AUX ARTICLES XIII—XVIII

Il sera permis aux Compagnies de navigation et aux propriétaires de bateaux allemands, faisant un service régulier de transport, de louer dans le rayon des ports, pour leurs bureaux, ateliers et magasins, des terrains, même appartenant à l'Etat et contre un prix convenable, lorsqu'il n'en aura pas besoin pour d'autres usages. Il reste entendu que les dits magasins seront considérés comme entrepôts dès qu'ils répondront aux exigences légales.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires soussignés ont dressé le présent Protocole, qui sera considéré comme approuvé et sanctionné par les Gouvernements respectifs, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de l'échange des ratifications du traité auquel il se rapporte, et y ont apposé leurs signatures.

Fait à Berlin, le 21 Octobre 1893.

GR. J. GHIKA.
(L. S.)

B^ON de MARSCHALL.
(L. S.)

Se consideră ca amestecătură *(coupage)* amestecul vinuluĭ alb cu vinurĭ saŭ cu must de calitatea arătată maĭ sus şi cu o cantitate care nu trece peste 60 % din tótă amestecătura, precum şi amestecul vinuluĭ roşu cu ast-fel de vinurĭ saŭ musturĭ într'o cantitate care nu trece peste 33 $^1/_3$ % din tótă amestecătura.

La 25 q 2

Este înţeles că produsele morăricĭ vor fi fabricate din cereale de origină română.

LA ARTICOLUL XVIII

Nicĭ un drept special, orĭ-care ar fi, nu se va percepe de la mărfurile germane importate în România pe apă carĭ, dupe ce vor fi achitat drepturile de intrare, nu vor fi supuse la nicĭ un alt drept adiţional.

Cu tóte acestea, taxele stabilite în unicul scop de a îmbunătăţi porturile şi de a favorisa executarea óre-căror lucrărĭ publice, destinate ca să înlesnéscă încărcarea saŭ descărcarea mărfurilor, pot fi percepute, cu titlu de drept adiţional special, atât asupra bastimentelor cât şi asupra mărfurilor, în condiţiunile legilor şi regulamentelor speciale publicate în acéstă privinţă.

Mărfurile carĭ intră în România pe uscat vor rĕmâne scutite de orĭ-ce drept adiţional.

LA ARTICOLELE XIII—XVIII

Va fi permis Companiilor de navigaţiune şi proprietarilor de vapóre germane, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport, de a închiria în raza porturilor, pentru biurourile, atelierele şi magasinele lor, chiar terenurĭ carĭ aparţin Statuluĭ şi drept un preţ convenabil, când Statul nu ar avea trebuinţă de dênsele pentru alte întrebuinţărĭ. Rĕmâne înţeles că ḑisele magasine vor fi considerate ca intreposite îndată ce ele vor rĕspunde exigenţelor legale.

Drept credinţă, Plenipotenţiariĭ subsemnaţĭ aŭ întocmit Protocolul de faţă, care va fi considerat ca aprobat şi sancţionat de către Guvernele respective, fără altă ratificare specială, prin singurul fapt al schimbuluĭ ratificărilor tractatuluĭ la care se referă, şi aŭ pus pe dênsul semnăturile lor.

Făcut la Berlin, în 21 Octombre 1893.

GR. I. GHIKA.
(L. S.)

B^{ON} de MARSCHALL.
(L. S.)

(TEXTUL ORIGINAL)

PROTOCOLE

Au moment de procéder à la signature du Traité de commerce conclu sous la date d'aujourd'hui entre la Roumanie et l'Allemagne, les soussignés, à ce dûment autorisés, conviennent que l'annotation suivante doit servir de règle dans l'application des articles 279 et 278 du tarif Roumain :

1) Seront taxés d'après l'article 279 les tissus de déchets de douze fils de trame par centimètre carré ou au-dessous;

2) Seront taxés d'après l'article 278 les tissus, même de déchets, au-dessus de douze fils de trame par centimètre carré;

3) Sera taxée toujours à l'article 278 toute étoffe imprimée même de douze fils par centimètre carré et au-dessous.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires soussignés ont dressé le présent Protocole, qui sera considéré comme approuvé et sanctionné par les Gouvernements respectifs, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de l'échange des ratifications du traité auquel il se rapporte, et y ont apposé leurs signatures.

Fait à Berlin, le 21 Octobre 1893.

GR. J. GHIKA. B^ON de MARSCHALL.

(TRADUCŢIUNE)

PROTOCOL

In momentul de a proceda la semnarea tractatului de comerciŭ încheiat cu data de astădĭ între România şi Germania, subsemnaţiĭ, în regulă autorisaţĭ pentru acésta, se învoesc că anotaţiunea următóre trebue să servéscă ca regulă în aplicarea articolelor 279 şi 278 din tariful român:

1) Vor fi taxate dupe articolul 279 ţesĕturile de rĕmăşiţe în douĕ-spre-dece fire de bătătură pe centimetrul pătrat saŭ maĭ puţin.

2) Vor fi taxate dupe articolul 278 ţesĕturile, chiar de rĕmăşiţe, în peste douĕ-spre-dece fire de bătătură pe centimetrul pătrat;

3) Va fi taxată tot dupe articolul 278 orĭ-ce stofă imprimată chiar în douĕ-spre-dece fire pe centimetrul pătrat saŭ maĭ jos.

Drept credinţă, Plenipotenţiariĭ subsemnaţĭ aŭ întocmit Protocolul de faţă, care va fi considerat ca aprobat şi sancţionat de către Guvernele respective, fără altă ratificare specială, numaĭ prin faptul schimbuluĭ ratificărilor tractatuluĭ la care se referă, şi aŭ pus pe dênsul semnăturile lor.

Făcut la Berlin, în 21 Octombre 1893.

GR. I. GHIKA.

Bon de MARSCHALL.

(TEXTUL ORIGINAL)

LE MINISTRE DE ROUMANIE A BERLIN, A SON EXCELLENCE M. LE BARON MARSCHALL DE BIEBERSTEIN, SECRÉTAIRE D'ETAT AU DÉPARTEMENT DES AFFAIRES ETRANGÈRES.

No. 798.

Berlin, $^{3}/_{15}$ Octobre 1893.

Monsieur le Baron,

Avant de procéder à la signature du traité de commerce négocié entre la Roumanie et l'Allemagne, j'ai pour devoir de prier le Gouvernement Impérial de prendre note de deux points que j'ai omis de signaler au cours des négociations.

Premièrement, — aux exceptions consignées dans le paragraphe 2 de l'article I, il y a lieu d'ajouter la réserve, pour les nationaux Roumains, de l'exercice de la profession de débitant de tabac, qui présuppose, aux termes de la loi du monopole des tabacs, la qualité de Roumain et la concession d'un brevet par l'autorité compétente;

Deuxièmement, — en ce qui concerne les annotations du Protocole final à l'article I, la loi d'organisation de la Dobroudja exige pour l'établissement des étrangers en un lieu quelconque du territoire Roumain de la rive droite du Danube l'autorisation préalable des organes supérieurs de l'Administration Royale.

En outre, me référant aux explications et déclarations échangées pendant les négociations, j'ai pour instruction de spécifier de nouveau, par rapport aux questions d'établissement, que, — les stipulations générales du traité visant seulement les personnes physiques et non les personnes morales, — il demeure entendu que, pour les sociétés commerciales, industrielles ou financières fondées sur le territoire de l'une des Parties contractantes, l'autorisation de leur établissement et le contrôle de leur fonctionnement sur le territoire de l'autre Partie restent réservés aux dispositions des lois respectives.

Il est également entendu à cet égard que le bénéfice de toute faveur qui serait concédée dans l'avenir par une des Parties contractantes à une tierce Puissance pourra être invoqué par l'autre Partie, sous condition de réciprocité.

Veuillez agréer, Monsieur le Baron, l'assurance de ma très-haute considération.

GR. J. GHIKA.

(TEXTUL ORIGINAL)

SON EXCELLENCE LE BARON MARSCHALL DE BIEBERSTEIN, SECRÉTAIRE D'ETAT AU DÉPARTEMENT IMPERIAL DES AFFAIRES ETRANGÈRES, A MONSIEUR GR. J. GHIKA, MINISTRE PLÉNIPOTENTIAIRE DE ROUMANIE A BERLIN.

$\frac{\text{II } 3325}{48881}$

Berlin, le 16 Octobre 1893.

Monsieur le Ministre,

En Vous acusant réception de la lettre que vous avez bien voulu m'adresser sous la date d'hier, concernant le traité de commerce négocié entre l'Allemagne et la Roumanie, je m'empresse de prendre acte, au nom de mon Gouvernement, des réserves contenues dans la dite lettre.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance réitérée de ma haute considération.

B^ON^ de MARSCHALL.

(TRADUCŢIUNE)

SCRISÓRE ADRESATĂ DE MINISTRUL ROMÂNIEI LA BERLIN CĂTRE EXCELENŢIA SA BARONUL MARSCHALL DE BIEBERSTEIN, SECRETAR DE STAT LA DEPARTAMENTUL AFACERILOR STRĂINE.

No. 798. Berlin, $^{3}/_{15}$ Octombre 1893.

Domnule Baron,

Inainte de a proceda la semnarea tractatuluĭ de comerciŭ negociat între România şi Germania, am datoria de a ruga pe Guvernul Imperial să ia notă de două puncte pe carĭ am omis de a le semnala în cursul negociărilor.

In ântêiul loc, — la excepţiunile consemnate în paragraful 2 al articoluluĭ I, se va adăuga reserva, pentru naţionaliĭ românĭ, a exerciţiuluĭ profesiuneĭ de vîndĕtor de tutun, care presupune, conform termenilor legeĭ monopoluluĭ tutunurilor, calitatea de Român şi concesiunea unuĭ brevet de către autoritatea competentă;

Al douilea, — în ceea-ce privesce anotaţiunile din Protocolul final la articolul I, legea de organisare a Dobrogeĭ cere, pentru aşeḑarea străinilor într'un loc óre-care al teritoriuluĭ român de pe malul drept al Dunăreĭ, autorisarea prealabilă a organelor superióre ale administraţiuneĭ Regale.

Afară de acestea, referindu-mĕ la explicările şi la declaraţiunile schimbate în timpul negociărilor, sum însărcinat a specifica din noŭ, în ceea-ce privesce cestiunile de stabilire, că — stipulaţiunile generale ale tractatuluĭ avênd în vedere numaĭ persónele fisice, iar nu pe cele morale, — rĕmâne înţeles că pentru societăţile comerciale, industriale saŭ financiare, fondate pe teritoriul uneia dintre Părţile contractante, autorisarea stabilireĭ lor şi controlul funcţionăreĭ lor pe teritoriul celeĭ-alte Părţĭ rĕmân reservate disposiţiunilor legilor respective.

Este asemenea înţeles în acéstă privinţă că beneficiul orĭ-căreĭ favorĭ, care ar fi concedată în viitor de către una dintre Părţile contractante uneĭ a treia Puterĭ, va putea să fie invocată de către cea-l-altă Parte, sub condiţiune de reciprocitate.

Bine-voiţĭ a priimi, Domnule Baron, asigurarea prea înalteĭ mele consideraţiunĭ.

GR. I. GHIKA.

(TRADUCŢIUNE)

EXCELENŢIA SA BARONUL MARSCHALL DE BIEBERSTEIN, SECRETAR DE STAT LA DEPARTAMENTUL IMPERIAL AL AFACERILOR STRĂINE, CĂTRE D. GR. I. GHIKA, MINISTRU PLENIPOTENŢIAR AL ROMÂNIEI.

II 3325 / 48881 Berlin, 16 Octombre 1893.

Domnule Ministru,

Rĕspunḑêndu-Vĕ de primirea scrisoreĭ ce aţĭ bine-voit a'mĭ adresa cu data de erĭ, cu privire la tractatul de comerciŭ negociat între Germania şi România, mĕ grăbesc să iaŭ act, în numele Guvernuluĭ meŭ, de reservele coprinse în ḑisa scrisóre.

Bine-voiţĭ a priimi, Domnule Ministru, asigurarea reînouită a înalteĭ mele consideraţiunĭ.

B^{ON} de MARSCHALL.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, discuţiunea generală asupra proiectului de convenţiune este deschisă.

D. Dimitrie Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-lor senatorĭ, în patru ḑile, duoĕ în Cameră, şi duoĕ în Senat, se vor vota duoĕ legĭ importante: modificarea legeĭ tarifuluĭ vamal şi convenţiunea cu Germania; ambele aceste legĭ destinate a avea o mare influinţă asupra desvoltăreĭ economice a ţĕreĭ.

Repet ceea ce am ḑis cu ocaziunea modificăreĭ tarifuluĭ vamal: ar fi fost de dorit, ca ambele aceste legĭ să se voteze dupe o discuţiune largă, amĕnunţită, matură; dupe o discuţiune, în care toţĭ bărbaţiĭ carĭ se ocup de afacerile ţĕreĭ să 'şĭ pótă ḑice cuvêntul lor. Asemenea legĭ nu se pot vota de cât la lumina uneĭ cercetărĭ şi discuţiunĭ profunde şi libere. Mulţĭ dintre noĭ de abia aŭ putut să dea o aruncătură de ochiŭ asupra acestor legĭ. Alţiĭ nu aŭ putut ajunge a 'şĭ spune părerea lor. Voiŭ aminti pe D. Aurelian, unul din ceĭ maĭ competinţĭ în acéstă materie, care a cerut erĭ cuvêntul, şi căruia nu i s'a acordat câte-va momente ca să 'şĭ spună părerea sa. Discuţiunea s'a închis fără vreme, şi ast-fel modificările tarifuluĭ vamal s'aŭ votat în întunerec şi de silă.

S'a votat şi în 1875 convenţiunea comercială cu Austro-Ungaria, tot cu óre care grabă; dar s'a lăsat discuţiuneĭ ceva maĭ mult timp, căcĭ ea a ţinut patru ḑile întregĭ în Parlament. Astăḑĭ acest interval s'a înjumĕtăţit, cu tóte că experienţa ne a dovedit că nu am avut prea mult a ne lăuda de graba cu care s'a votat în 1875 convenţiunea. Nu facem bine de urmăm exemplul dat atuncĭ, şi de 'l maĭ exagerăm, scurtăm încă maĭ mult discuţiunea.

La 1875 s'aŭ invocat umbrele marilor domnĭ, şi la adăpostul acelor umbre a devenit convenţiunea lege.

Acésta se întêmpla, în adevĕr, înaintea proclamăreĭ independenţeĭ nóstre. Pe atuncĭ lucrul tot maĭ era de înţeles, că acele invocărĭ să fi atras maĭ iute votarea legilor, căcĭ independenţa era încă o dorinţă şi nu devenise un fapt îndeplinit. Astăḑĭ însă nu maĭ staŭ lucrurile ast-fel: suntem independinţĭ de un deceniŭ şi jumĕtate.

Atuncĭ era o scuză, şi scuza aceea o exprima onoratul ministru al domeniilor actual prin următórele cuvinte: »Suntem în ajunul de a sĕvĕrşi actul cel maĭ important care s'a făcut la noĭ de la Unire şi de la fundarea Dinastieĭ. Suntem în ajun de a sĕvĕrşi neatârnarea nóstră economică«.

Toţĭ miniştriĭ carĭ aŭ vorbit atuncĭ, afară de unul despre care voiŭ aminti maĭ târḑiŭ, aŭ invocat geniurile naţiuneĭ şi cu geniurile timpurilor glorióse din trecut s'aŭ acoperit relele ce conţinea acea convenţiune.

Dar cu tóte acestea s'aŭ ridicat bărbaţĭ însemnaţĭ, dintre ceĭ maĭ însemnaţĭ de pe a 1875 şi aŭ căutat să lumineze conţinutul acelei convenţiunĭ şi să lumineze conciinţa mandatarilor ţĕreĭ, ca să nu o voteze.

D'ântêiŭ a cuvêntat Manolache Kostake. El a ḑis: »Se spune tare şi cu cuvinte pompóse, că dupe 300 anĭ abia acum facem acte de autonomie. Apoĭ act de autonomie facem noĭ, când lăsăm să intervină o putere străină într'o materie care e supusă legislaţiuneĭ ţĕreĭ? ...Voiţĭ astăḑĭ să ne introduceţĭ o legislaţiune care nu este a ţĕreĭ, ci impusă prin tratate. ...Nicĭ o dată nu 'mĭ a trecut prin gând ca acéstă soluţiune să ne vină prin o putere străină«.

Era vorba de pe atuncĭ tot de cestiunea taxelor interne comunale, despre carĭ este vorba şi astăḑĭ. Atuncĭ, ca şi acum, acéstă cestiune era judecată în acelaşĭ mod de bărbaţiĭ de încredere aĭ naţiuneĭ.

Tot atuncĭ a vorbit şi Mihail Kogălniceanu care a ḑis următórele cuvinte vrednice de a fi astăḑĭ reamintite:

»...Deja în secţiune am cerut ca acéstă convenţiune, care a căḑut între noĭ ca o bombă, acum la finele sesiuneĭ, să se amâne până la sesiunea ordinară de tómnă.... S'a subscris la 10 (22) Iunie şi astăḑĭ în 27 Iunie, va să ḑică dupe 17 ḑile, acéstă convenţiune, de abia sosită de la Viena, ni se cere ca să o şi votăm! Dar în 17 ḑile nimenĭ în ţéră nu a putut nicĭ să o vadă măcar. Comercianţiĭ şi industriaşiĭ noştri nu o cunosc, şi chiar Corpurile legiuitóre, Camera şi Senatul, aŭ avut de abia timpul de a o citi în grabă«.

Şi urméză maĭ departe în cestiunea uneĭ călcărĭ de lege de atuncĭ ca şi de acum: »....Iată ce ḑice art. 21 al legeĭ camerilor de comerciŭ — Ele sunt maĭ cu sémă consultate de guvern asupra schimbărilor proiectate în legislaţiunea comercială, asupra tarifelor vămilor, etc. — Dacă onoratul minister va binevoi să 'mĭ spună, că pe lângă proiectul de lege al guvernuluĭ sunt date şi avizurile camerilor de comerciŭ, şi dacă aceste avizurĭ sunt în favórea acesteĭ convenţiunĭ, atuncĭ trec peste tóte convicţiunile mele... Tristă sórtă ar fi pentru acéstă ţéră, dacă în naţiunea nóstră nu s'ar găsi ómenĭ în stare să se rostéscă măcar în privinţa intereselor lor materiale, adică unde dóre pe fie-care maĭ mult«...

Şi despre taxele comunale a cuvêntat atuncĭ Kogălniceanu în cuvinte elocinte. El a ḑis: »Îĭ maĭ dăm Austro-Ungarieĭ renunţarea la dreptul nostru de a legifera în materie de maximum a dărilor municipale: nu maĭ avem dreptul să votăm nimic maĭ mult peste maximul taxelor comunale astăḑĭ în fiinţă. Dacă acéstă convenţiune era subscrisă, noĭ alaltă-ierĭ nu putém să votăm sporul cerut de municipalitatea din Bacăŭ, spre a'şĭ îndrepta financele sale... Ce devine acea autonomie mare aşa de cântată şi acea suveranitate aşa de trâmbiţată, când printr'o convenţiune încheiată cu o putere străină ne mărginim de a maĭ legifera în materie de dărĭ comunale«.

Kogălniceanu încheia în 1875 ast-fel: ».... Europa nu ne a deslipit de protectoratul politic al Rusieĭ pentru ca să trecem sub protectoratul economic al Austrieĭ. Fiţĭ Românĭ! Urmaţĭ o cale politică r... néscă! Aceea de a nu tolera nicĭ o inge... exclusivă, aceea de a nu favoriza pe ni... în mod exclusiv de cât pe sine însuşĭ ş... teresele nóstre propriĭ.... Nu sunt din ... cipiŭ în contra uneĭ convenţiunĭ cu mo... chia austriacă..... Trecutul ne va serv... lecţiunĭ pentru viitor? O dată acéstă ... venţiune, care şi ea este o lege vamală, ... scrisă, vom maĭ putea reveni asupră'ĭ, ... maĭ putea-o modifica? Negreşit nu! ... răbda dar 10 anĭ tóte greşélele eĭ şi ... multe, sunt şi funeste! *Şi deci, dupe ... anĭ de aplicaţiune a acesteĭ convenţi... nu sciŭ de vom maĭ putea îndrepta ... relele eĭ consecinţe. Eŭ mĕ tem că ... prea târḑiŭ.*«

Diferinţa dintre 1875 şi 1893 este că... tuncĭ bomba a picat la finele sesiuneĭ, ... cum vine la începutul sesiuneĭ.

Maĭ era o diferenţă. Atuncĭ nu eram ... independentă: astăḑĭ însĕ în plină in... pendinţă politică votăm o dependinţă e... nomică. Voiŭ arăta maĭ târḑiŭ în ce c... sistă acéstă dependinţă economică.

Dar nu numaĭ Manolache Kostache ... Kogălniceanu aŭ vorbit în contra convenţ... A ridicat glasul în contra eĭ şi Ion Brătia...

Imĭ daţĭ voie să amintesc cuvintele ... Ion Brătianu cu maĭ mare autoritate de... le amintea maĭ alaltăerĭ banca ministeria... Când citâm *noĭ* cuvintele şi poveţele bărb... tuluĭ, care a avut o influenţă atât de de... zivă asupra mersuluĭ ţĕreĭ în timp de o j... mĕtate de secol, *noĭ* îl citâm cu acel resp... ce trebue să avem pentru dênsul, pe câ... dincolo (pe banca ministerială) s'a vorb... de dênsul cu o ironie meşteşugită şi de... brăcată de bun simţ.

Se va citi în ţéră şi se va judeca de n... ţiune modul cum se tratéză bărbaţiĭ ... marĭ aĭ neamuluĭ nostru de către minişt... actualĭ.

Iată ce ḑicea Ion Brătianu:

»D. Strat a fost consciincios, a avut p... doarea pe care trebue s'o aĭbă un om de sta... a ḑis că instrumentul este rĕŭ şi a venit ... pledeze, cu circumstanţe atenuante în f... vórea acestuĭ rĕŭ instrument, numaĭ cons... deraţiunĭ politice.«

Maĭ departe Ion Brătianu ajunge şi el ... se lovesce de taxele comunale, precum n... lovim şi noĭ astăḑĭ de dênsele. Guvernu... din 1875 ca şi cel de astăḑĭ are logica lu... sub acelaşĭ conducĕtor, dar şi naţiunea ... are logica eĭ. Brătianu ḑicea atuncĭ:

»Va să ḑică, Austria, avênd în mâna s... oraşele, adică comerciul şi industria, ne... lasă noĕ ţarinele ca să le arăm şi să producem spre a alimenta comerciul şi industria străină. Dacă veţĭ lua şi veţĭ face socotéla *accizelor*, veţĭ vedea că Austro-Ungaria avea cel maĭ mare interes a le coborî, fiind-că accizele o loveaŭ fórte mult şi ast-fel a găsit miḑlocul de a scăpa de ele. Era bine de a intra şi noĭ în dreptul ginţilor, dar nu ḑiceţĭ că Austria a făcut sacrificiĭ, fiind-că ea astăḑĭ plătesce maĭ mult de cât va plăti dupe ce se va face acéstă convenţiune.«

Dar să audă miniştriĭ şi majoritatea lor

[l]a termina 1875 Ion Brătianu discur-[s]ul sĕŭ :

»Domniĭ ceĭ marĭ nu se gândeaŭ de cât [n]umaĭ să asigure naționalitatea română. Eĭ [sci]aŭ că românii, ca să 'șĭ apere naționali-[tat]ea lor și să o desvolte, aveaŭ trebuință de [a]-carĭ condițiunĭ, pe carĭ căutaŭ a le im-[pun]e chiar musulmanilor. Atuncĭ, când tóte [naț]ionalitățile puteaŭ să facă comerciŭ în [ț]ara românéscă, aceĭ musulmanĭ, carĭ în-[con]giuraŭ Viena și făceaŭ să tremure tot [Oc]identul de eĭ, nu puteaŭ să vină să facă [com]erciŭ în România de cât în termen ho-[tărî]t, și să se întórcă la eĭ în țéră. Iată ce [aŭ] făcut aceĭ Domnĭ românĭ. Eĭ sciaŭ și pe [câm]pul de bătae și pe tĕrâmul tratatelor să [sca]re țéra. Și când națiunea era în pericol, [sc]iaŭ să facă chiar sacrificiĭ politice, carĭ [s]ĕ puneaŭ la adăpost națiunea și eraŭ [pen]tru dênsa condițiunĭ de traiŭ și de des-[vol]tare. Acele sacrificiĭ aŭ făcut de ne am [păs]trat până astădĭ ca națiune, avênd o [exi]stență a nóstră proprie.«

[E]ŭ cred că mult am putea învĕța cu toțiĭ, [dac]ă ne am reaminti maĭ adesea cele pe-[tre]cute.

[D]e aceea, dupe ce am amintit sfaturile [luĭ] Manolache Kostache, ale luĭ Mihail Ko-[găl]niceanu și ale luĭ Ión Brătianu; voiŭ [ami]nti, spre vecinică memorie, declarațiunea [ame]nințătóre a primuluĭ ministru de atuncĭ, [dec]larațiunea D-luĭ Catargi, declarațiune [for]te caracteristică :

»Noĭ dobêndim o convențiune folosi-[tóre] țĕreĭ...... Iaŭ D-niĭ din opozițiune [asu]pră-le, că dacă se va vota propunerea de [amâ]nare, pe carĭ noĭ o considerăm ca o res-[trân]gere a convențiuneĭ; iaŭ D-lor asupră-le, [dacă mâ]ine nu va trata Turcia pentru noĭ, [când] Austro-Ungaria va fi ofensată prin ne [vot]area acesteĭ convențiunĭ astădĭ?... De nu [se va] vota convențiunea, drepturile nóstre de [țéră] autonomă sunt în pericol. Și nu sciŭ [dac]ă Austria și cele-alte puterĭ nu vor în-[che]ia asemenea tratate cu Pórta pe soco-[teala] nóstră.... Se dice că s'a oprit de a se [pun]e taxe comunale peste legea maximuluĭ. [No]ĭ este articol anume în convențiune, că [to]e legile nóstre se mențin neatinse.«

[S]ub presiunea acesteĭ amenințărĭ s'a vo-[tat] în 1875 convențiunea.

[Ș]i atuncĭ ca și acum se maĭ dicea ace-[lor]a carĭ discutaŭ cu seriositate și cons-[tiin]ță convențiunea : destule vorbe de la [Câm]enĭ ne pricepuțĭ și ne sciutorĭ ! N'am [vor]bit noĭ ceĭ pricepuțĭ și sciutorĭ ! Acésta e [tit]ul, căcĭ numaĭ ceĭ de viță și isteți staŭ [pe] banca ministerială, sciŭ și hotărăsc ! [Cei]-alțĭ trebue să asculte și să voteze.

[I]n acéstă privire voiŭ cita pe un istoric [ro]mân, bărbat de mare pricepere și de multe [cun]oscințe, care în adâncĭ bătrânețe a scris [o c]arte, care ar trebui să fie în mânile [fie]căruĭ român, pentru că e un adevĕrat [oglind]e mecum al trebilor românescĭ.

[I]storicul e Gheorghe Barițiu, și cartea e [Is]toria Transilvanieĭ«.

[I]ată ce dice G. Barițiu :

»In ceĭ 10 anĭ aĭ sistemeĭ absolutistice [c]entraliste se guverna și administra de a dreptul din Viena prin guvernatorĭ numițĭ de monarch, nu pe viață, ci pe timp nesciut, prin legĭ absolutistice, prin decrete și ordonanțe, carĭ puteaŭ să fie în tot momentul modificate, retrase, anulate, dupe cum ar fi cerut saŭ împregiurările interne ale țĕreĭ, saŭ situațiunea generală a monarchieĭ, orĭ și constelațiunea politică európénă cunoscută de aprópe numaĭ guvernuluĭ central și la prea puține familiĭ din oligarchia superióră feudală saŭ așa numita oligarchie care în aceĭ 10 anĭ împinsese fórte departe reacțiunea în contra drepturilor politice și civile proclamate în 1848. Ce e drept, *oligarchiĭ nu maĭ denegaŭ popórelor tocmaĭ tóte drepturile omenescĭ ; eĭ însĕ pretindeaŭ cu tărie, că tótă activitatea celor-alte clase de locuitorĭ să stea nemidlocit sub tutoratul lor,* din causă că, precum susțineaŭ dênșiĭ, *acele clase de locuitorĭ nu ar fi astădĭ și nu vor fi nicĭ o dată capabile de a se conduce ele pe sineșĭ.* Pentru ca tênĕrul monarch să nu apuce a cunósce dorințele popórelor, fie fost acelea juste saŭ exagerate, orĭ și absurde, orĭ ce corp legislativ a fost casat, orĭ ce alte adunărĭ închise cu gendarmĭ, presa ferecată în cercurĭ de oțel, încercările de a ajunge la tron cu petițiunĭ de natură politică, amenințate ca crime cu închisóre grea.«

Póte că vor veni timpurile acelea de apoĭ și la noĭ. Pe acea cale suntem îndrumațĭ de oligarchia nóstră și 'mĭ aduc aminte de aceste scrise de Barițiu pentru că,...

D. Gr. Lerescu: Cazanie.

D. D. A. Sturdza: Așa e, cazanie politică și economică. Gândeam că venerabilul meŭ coleg, D. Gr. Lerescu, mĕ va fi ertat din sĕptĕmâna trecută.

In adevĕr, ar trebui, ca cazaniile să fie citite în biserică. De când ațĭ stricat biserica, trebue să audim cazaniile în Senat ; de aceea avețĭ puțină răbdare. Chiar dacă n'ațĭ voi însĕ să avețĭ răbdare, trebue să o avețĭ ca să ascultațĭ cazania, care sunt hotărît să o țin, dupe dreptul meŭ și datoria mea.

Numaĭ aședămêntul oligarchic de care vorbea Barițiu nu se prea potrivea nicĭ în Austria ; iar la noĭ nu se potrivesce de loc.

Să vĕ daŭ un exemplu :

Un bărbat al eliteĭ sociale, fórte urcat pe tréptă, dicea la 1875 următórele : »Ațĭ vorbit de făină și ațĭ dis : vedețĭ făina ungară intră liberă la noĭ și este maĭ eftină de cât a nóstră. Chiar așa să fie unde este rĕul ? Vindem grânele scump și mâncăm făină eftină. De ce voițĭ în interesul uneĭ industriĭ nedesvoltate încă, ca aceea a morilor, de ce voițĭ să împedicațĭ întréga populațiune de a găsi un nutriment eftin, când în nicĭ o țéră din lume nu vețĭ vedea că se protege o industrie prin mĕsurĭ ce scumpesc pâinea. In verĭ ce țéră din lume și în tot-d'a-una se fac protecțiunĭ asupra obiectelor de consumațiune, dar nu asupra acelor obiecte de prima necesitate.

» Și ar fi un crud tratat de comerciŭ care sub cuvênt de a protegia morile, vine și impune obiectul cel maĭ necesar, adică pâinea celuĭ sărac.... Și cât pentru morĭ, nu mĕ interesez de sórta lor din causă că întreprindĕtoriĭ lor nu 'șĭ aŭ dat ostenéla ca să producă eftin ca ceĭ din străinĕtate. Voesc să producă marfă rea și scumpă, și să fie protegiată. Noĭ acordăm protecțiune numaĭ acolo unde vedem că, cu tóte ostenelile, concurența nu este posibilă«.

Așa vorbea bărbatul din elita socială la 1875. Practica, adică munca poporuluĭ pe care bărbatul eliteĭ sociale nu o cunoscea, a venit și a rostogolit întelepciunea luĭ cea înaltă, căcĭ pe când la 1872 făina de grâŭ se importa în țéră pentru o valóre de 5.871.175 și se exporta pentru o valóre de 10.795.456; la 1892 se importa numaĭ pentru o valóre de 1.471 leĭ și se exporta pentru o valóre de 17.313 282 leĭ.

Acestea le amintesc numaĭ ca să vĕ convingețĭ, că cestiunĭ importante, că cestiunĭ carĭ privesc țéra, e bine să fie liber și amĕnunt și consciincios discutate, ca să nu trécă opiniunĭ ca bunioară aceea despre făina de grâŭ și morile din țéră. Numaĭ fiind bine studiate și lămurite legile devin bune și mulțumitóre, căcĭ ast-fel ele se amendează, adică se îmbunătățesc, și toțĭ le înțeleg maĭ bine. Maĭ ales o convențiune comercială reclamă totă atențiunea și tot studiul nostru.

Nu e bine să ne luăm dupe ceĭ din elita socială, carĭ diceaŭ în 1875 : »In așteptare pericolul nu e mare. Nu cunosc un singur exemplu în istorie, care să ne arate că în dece anĭ s'ar sdruncina starea economică a uneĭ țĕrĭ așa de profund, în cât să nu maĭ fie midloc de îndreptare«.

De asemenea experimente in anima vili ar fi de dorit să fim ferițĭ în viitor.

Cu acéstă ocaziune voiŭ face câte va rectificărĭ la cele dise de pe banca ministerială cu ocaziunea discuțiuneĭ din Cameră și Senat a tarifuluĭ vamal și a convențiuneĭ comerciale.

Ântêia rectificare privesce pe ministrul de finance. D. ministru de finance dicea maĭ deunădi că nu este exact ceea ce spuném despre recoltele rele din timpul guvernuluĭ liberal, despre recolta abundentă din timpul guvernuluĭ conservator, și cita ca dovadă aniĭ 1882, 1883, 1886 și 1887. Eŭ am aci o însemnare trasă dupe tabelele guvernuluĭ.

Exportul în țéră al materiilor făinóse și a derivatelor lor (categoria III) precum și a fructelor, legumelor și alte produse vegetale (categoria IV) a fost în ceĭ 13 anĭ de la 1880 la 1892, în tone, următorul :

1880..	1.177.000	din	totalul	export	de	1.324.000
1881..	1.414.000	»	»	»	»	1.556.000
1882..	1.657.000	»	»	»	»	1.809.000
1883..	1.400.000	»	»	»	»	1.603.0 0
1884..	1.127 000	»	»	»	»	1.323.000
1885..	1.586.000	»	»	»	»	1.797.000
1886..	1.533.000	»	»	»	»	1.704.000
1887..	1.688.000	»	»	»	»	1.805.000
1888..	1.822.000	»	»	»	»	1.951.000
1889..	2.113 000	»	»	»	»	2.236.000
1890..	2.084.000	»	»	»	»	2.220.000
1891..	1.920.000	»	»	»	»	2.054.000
1892..	1.845.000	»	»	»	»	1.939.000

Midlocia acestor 13 anĭ e de 1.796.000 tone pe an pentru cele duoĕ categoriĭ menționate. In ceĭ opt anĭ aĭ guvernuluĭ liberal de la 1880 la 1887, toțĭ aniĭ sunt sub a-

céstă miḑlocie. In ceĭ cincĭ anĭ aĭ guvernuluĭ conservator toțĭ aniĭ sunt deasupra acesteĭ miḑlociĭ. Ceĭ maĭ bunĭ anĭ din aniĭ de sub guvernul liberal, adică aniĭ 1882 și 1887 nu ajung la miḑlocie: iar ceĭ maĭ rĕĭ anĭ de sub conservatorĭ întrec miḑlocia.

A duoa rectificare privesce aserțiunea, că guvernul liberal n'a aplicat tariful general din 1886.

Am aci o publicațiune oficială a ministeruluĭ de finance din 1885, elaborată pentru tratativele cu încheiarea uneĭ convențiunĭ comerciale urmate pentru Austro-Ungaria, și am luat media anilor 1883, 1884, 1885, atât ca cantitate, cât și în valóre.

Media de import a anilor 1883, 1884 și 1885, aniĭ premergĕtorĭ tarifuluĭ din 1886, a fost de 579.829.544 în cantitățĭ și de 307.810.867 în valorĭ. Din acest total al importuluĭ aŭ fost legate prin convențiunĭ 274.296.950 în cantitățĭ și 210.601.236 în valorĭ adică 68,37 la sută, și anume:

Cantitățĭ	Valorĭ	
203.715.317	157.137.720	legate cu Germ.
5.490.527	2.210.377	» » Italia
2.466.506	1.447.706	» » Belgia
57.896.135	41.356.218	» » Anglia
14.726.465	8.601.236	» » Rusia

Aŭ rĕmas dar, în afară de convențiunĭ, supuse tarifuluĭ general 305.532.594 în cantitățĭ și 97.209.631 în valorĭ, adică 31,63 la sută.

Dacă luăm cifrele carĭ s'aŭ legat astăḑĭ cu Germania, vedem că articolele scăḑute reprezintă, pentru anul 1891, suma de 59.446.921 leĭ, articolele consolidate 244.275.242 leĭ, adică în total 303.722.163 leĭ, ceea ce face 69 $^1/_2$ $^0/_0$ din totalul valoreĭ importuluĭ de 436.682.685 leĭ.

Tratatul cu Germania de astăḑĭ creează dar aceeașĭ situațiune, ca tratatele încheiate în 1886 cu Germania, Italia, Belgia, Anglia și Rusia; dar pozițiunea la începutul tratativelor era acum incomparabil maĭ avantagiósă de cât atuncĭ.

O *a treia* rectificare e necesară.

S'a ḑis că tariful din 1886 nu s'a aplicat fiind-că se naturalizaŭ mărfurile Austro-Ungarieĭ în Olanda și Elveția, și intraŭ la noĭ ca mărfurĭ elvețiane și olandeze. Faptul din urmă e necontestabil; dar de acolo că unde mărfurĭ austro-ungare intraŭ la noĭ ca mărfurĭ elvețiane și olandeze, de acolo nu rezultă că tariful din 1886 nu a fost aplicat. Maĭ ânteiŭ nu tóte mărfurile austro-ungare intraŭ ca mărfurĭ elvețiane și olandeze, căcĭ importul direct austro-ungar în România a oscilat în toțĭ aniĭ de la 1886 la 1890 între 93 $^1/_2$ milióne, și 52 $^3/_4$ milióne, care a fost supus tarifuluĭ general. Dacă însă faptul amintit e necontestabil acésta se datoresce tratatuluĭ cu Austro-Ungaria din 1875, care la art. 13 hotărasce cestiunea certificatelor de origine; iar acest articol a trebuit să servéscă de normă la tóte cele-alte tratate. Dealtmintrelea cestiunea certificatelor de origine este fórte grea de resolvat. Despre ea s'a vorbit mult chiar în ḑilele trecute în parlamentul german în discuțiunea ce a urmat asupra punctuluĭ de a se sci dacă grânele rusescĭ se introduc în Germania naturalizându-se în România.

Trec, D-lor, la cifre ca să vĕ arăt că dacă în adevĕr mărfurile austro-ungare aŭ intrat la noĭ prin Elveția și Olanda, cu tóte acestea cantitățile nu sunt atât de considerabile, am avut și noĭ compensațiunĭ; și, în fine, de când acea naturalizare a încetat și tariful vamal din 1891 cu taxele maĭ reduse a fost aplicat, comerciul de import al Austro-Ungarieĭ în România a crescut în mod simțitor.

Imporlul nostru din Austro-Ungaria, Olanda și Elveția a fost în cele treĭ perióde următorul:

Aniĭ	Tone		Valorĭ	
	Austro-Ungaria	Olanda, Elveția	Austro-Ungaria	Olanda, Elveția
1880	209.855	22	126.401.465	38.054
1881	256.902	142	134.963.201	1.221.418
1882	233.796	169	134.514.529	1.412.093
1883	278.369	469	153.972.506	2.643.287
1884	289.760	313	129.867.296	2.373.385
1885	270.679	877	120.683 924	4.394.384
Miḑlocia	256.560	331	133.400.487	2.013.786
1886	221.819	1.544	93.518.187	3.430.619
1887	95.881	4.004	53.455.220	17.719.875
1888	99.499	2.246	50.858.862	22.173.741
1889	118.269	2.575	49.376.518	25.236.367
1890	136.596	2.322	52.716.386	15.603.770
Miḑlocia	134.418	2.537	59.985.034	16.830.873
1891	170.726	1.876	71.037.576	10.635.404
1892	135.353	1.968	89.355.657	7 756.512
	153.039	1.921	80.196.616	9.200.957

Dar n'am profitat noĭ nimic?

Exportul nostru spre Austro-Ungaria, Olanda și Elveția a fost în aceiașĭ anĭ:

Aniĭ	Tone		Valorĭ	
	Austro-Ungaria	Olanda, Elveția	Austro-Ungaria	Olanda, Elveția
1880	422.804	16.525	82.958.681	2.033.916
1881	431.534	12.243	72.131.702	1.446.352
1882	468.865	43.580	74.706.217	5.336.674
1883	432.107	38.079	71.478.385	4.713.731
1884	423.002	32.165	70.391.981	4.142.703
1885	573.091	25.505	83.783.118	2.968.479
Miḑlocia	458.582	28.019	75.908.348	3.440.409
1886	195.199	44.080	34.677.718	5.576.636
1887	72.831	31.969	21.229.038	3.985.195
1888	50.016	75.157	13.545.164	8.692.437
1889	124.004	78.870	16.858.784	8.370.596
1890	70.108	8.275	8.912.889	1 965.722
Miḑlocia	102.431	47.670	19.044.717	5.651.517
1891	127.709	31.819	23.195.104	4.619.563
1892	179.133	14.937	31.566.087	2.360 344
	153.421	23.377	27.380.595	3.489.953

Adunațĭ miḑlociile și vețĭ vedea, dacă observațiunea de care s'a făcut atâta vuet are în adevĕr o însemnătate. In ânteiul period miḑlocia importuluĭ în România a Austro-Ungarieĭ, Olandeĭ și Elvețieĭ la un loc reprezintă o valóre de 135.414.273 leĭ, în al duoilea 76.815.907 leĭ, în al treile 89.397.573 leĭ. Dar nu trebue să uităm c în al treilea period importul Austro-Unga rieĭ a sporit cu 20.211.582 leĭ, pe când im portul Olandeĭ și al Elvețieĭ a scăḑut c 7.629.916 leĭ din ceea ce era miḑlocia celo cincĭ anĭ aĭ tarifuluĭ din 1886.

A *patra* rectificare pe care sunt nevo să o fac este privitóre la avantagiile cel marĭ, ce avem din diferința dintre tax pentru importul de grâne de 3 și jumĕtat mărcĭ și aceea de 5 mărcĭ.

Se ḑice: grânele nóstre la importul lo în Germania plătesc în puterea convențiu neĭ 3 și jumĕtate mărcĭ în loc de 5 mărc câștigăm decĭ 1 și jumĕtate marcă la sut de kilograme, ceea ce însuméză câte-va mi lióne pe an.

La prima ochire s'ar părea că așa este dar trebue să examinăm lucrul maĭ de a própe și să nu ne grăbim a trage concluz unĭ înainte de a examina. Socotéla ce o pu blică ministrul în expunerea sa de motiv la pagina 111, nu e atât de exactă pe c s'ar crede, fiind-că ea prezintă numaĭ un din paginele registruluĭ. Ministrul uită c pe cea-altă pagină trebue să așeḑăm diferin țele ce rezultă între taxele tarifuluĭ de impor din 1891 și taxele scăḑute prin convențiune și să comparăm sumele ce câștigăm noĭ, c sumele ce câștigă Germaniĭ, pentru ca s dăm un verdict hotărîtor, în care parte tra ge balanța la greŭ.

Dar cestiunea nu stă aci, ci cu totu aiurea.

In parlamentul german s'a discutat c ocaziunea tratatuluĭ de comerciŭ dintre no și Germania cestiunea comerciuluĭ în gene ral. La acea discuțiune aŭ luat parte băr bațiĭ ceĭ maĭ competințĭ în acéstă materie

Ânteiŭ s'a vorbit asupra cestiuneĭ de a s sci cine plătesce taxele, producĕtorul sa consumatorul. S'a recunoscut de toțĭ că a tuncĭ când sunt recoltele bune în țéra d import, țéra care exportă aceea plătesce ta xele; și atuncĭ când sunt recoltele rele în țéra de import consumatoriĭ acesteĭ țĕrĭ pó rtă taxa cerealelor. Aniĭ intermediarĭ se îm part; asemenea fluctuațiunĭ produc recolte bune saŭ rele ale producĕtorilor.

D. I. Colibășanu: Tot producĕtoriĭ pă gubesc, căcĭ eĭ vînd maĭ eftin.

D. D. Sturdza: Când exportăm într'o țéră unde e o recoltă bună, plătim noĭ taxele, maĭ ales când și recolta nóstră e abundentă; iar când exportăm într'o țéră unde recolta e rea plătesce acea țéră taxele, maĭ ales când și recolta nóstră a fost slabă.

De aci rezultă că deosebirea dintre treĭ mărcĭ și jumĕtate și cincĭ mărcĭ, nu ne privesce tot-d'a-una și tot-d'a-una pe deplin pe noĭ. Nu e decĭ cu totul exact a ḑice, că câștigăm o marcă și jumĕtate la cerealele nóstre în tótă durata celor ḑece anĭ aĭ Convențiuneĭ nóstre.

In parlamentul german a maĭ fost încă o discuțiune fórte importantă asupra comerciuluĭ grânelor în genere, și a vorbit maĭ ales cu o autoritate recunoscută de toțĭ baronul de Stumm-Halberg, unul din ceĭ

...maï marï industriaşï aï Germanieï şi tot-...o-dată unul din ceï maï competinţï băr-...ţi în ale industrieï şi comerciuluï.

Iată ce a spus baronul Stumm-Halberg: Nu trebue să uĭtam că cea maï mare parte ...grânelor românescĭ nu vine în Germania ...rcându-se Dunărea în sus, ci scoborându-...e Dunărea în jos la Galaţĭ şi luând direc-...iunea spre Marea Nordică. Asupra acestuĭ ...unct nu póte să existe cea maĭ mică în-...uoială. Cum înfluinţéză aceste grâne pe ...iaţa europénă şi pe cea germană ? Cele maĭ ...ulte expediţiunĭ de grâne din Galaţĭ nu ...e duc la destinaţiunĭ d'inainte hotărîte. ...celaşĭ lucru se întêmplă şi la transportu-...ile grânelor americane, atât din New-York, ...ât şi din Argentina. Tóte aceste expediţi-...nĭ sunt trimise în canalul la Manche, la ...rdin. In canal se întâlnesc o colosală ca-...ime de corăbiĭ, cu destinaţiunĭ la porturile ...ermane, olandeze, belgiane şi englezescĭ. ...mportul de grâŭ al Anglieĭ reprezintă 30 ...milióne de kintale metrice. Se face în canal ... manipulare din cele maĭ simple pentru a ...óte din cele 30 milióne de kintale metri-...e acele 1.200.000 de kintale metrice de ...râŭ românesc ce se importă până acum în ...ermania, şi a le trimite în Anglia, şi a di-...ige spre Germania aceeaşĭ câtime de grâŭ ...mericănesc, ce era destinat pentru Anglia. ...icĭ asupra acestuĭ lucru nu póte să existe ... umbră de îndoială. Cea maĭ mare parte ... grânelor românescĭ merg astăḑĭ în Anglia ...i numaĭ o parte neînsemnată vine în Ger-...mania. Chiar dacă schimbarea de destinaţi-...ne ar trage dupe sine óre-carĭ spese, a-...este nu pot fi de cât minime şi în cazurĭ ...xcepţionale, ast-fel că în cele maĭ multe ...azurĭ grâul românesc póte lua locul celuĭ ...mericănesc fără nicĭ un fel de cheltuelĭ.«

In scurt, când România e împedicată a ...rimite un milion de kintale în Germaia, ...n canalul la Manche, acest milion se în-...reptéză spre Anglia, iar milionul de kin-...ale din America destinate pentru Anglia ...e trimite în locu-ĭ în Germania. Ast-fel ...iind, cestiunea, unde vom trimite grânele ...óstre, dacă în Germania s'ar pune taxe ...naĭ ridicate, îşĭ are însemnătatea eĭ; dar ...u trebue exagerată, căcĭ tot-d'a-una vom ...ăsi unde să plasăm grânele.

Maĭ greŭ e pentru Germania de a afla, ...nde să exporteze 140 milióne de mărfurĭ, ...ând nu le ar exporta spre România. A-...césta iarăşĭ a fost recunoscută de toţĭ orato-...riĭ din parlamentul Germanieĭ.

Ministrul de comerciŭ, baronul de Ber-...epsch, a arătat, cu tabelele statistice în mâ-...nă, cum importul Germanieĭ în România ...a sporit de la 7 şi jumĕtate milióne leĭ în 1871 la 139 milióne leĭ în 1892, şi cum ...el va fi între 150 până la 160 milióne leĭ în 1893, în cât importul Germanieĭ în România întrece astăḑĭ pe acela al Anglieĭ cu 20 milióne. Ministrul adăoga, că Germania exporta deja în 1891 în opt state în fie-care maĭ mult de 100 milióne mărcĭ, şi că în statele carĭ 'şĭ iaŭ rêndul dupe aceste opt, România ia locul ântêiŭ, iar în anul 1893 trece în grupul statelor principale de export.

O a *cincea* rectificare ţin iar a face şi anume la aserţiunea că tariful vamal din 1886 a fost un tarif de resbel.

D. ministru al domeniilor a citat maĭ multe poziţiunĭ ale tarifuluĭ din 1886 în comparaţiune cu poziţiunĭ ale tarifuluĭ din 1891, şi a arătat că cele maĭ de căpetenie obiecte de import din tariful de la 1891, sunt supuse la taxe maĭ urcate de cât acele la carĭ eraŭ supuse în tariful din 1886. Apoĭ dacă tariful din 1886 era un tarif de resbel, atuncĭ fără îndoială că şi acela din 1891 era un tarif de resbel per excellentiam, de vreme ce poziţiunile luĭ sunt maĭ urcate. Ministrul de externe al Germanieĭ, baronul Marschall de Bieberstein, însĕ a ḑis în parlament: »Că e o erore a crede că tariful vamal din 1891 era un tarif de resbel, şi că dacă există verĭ-un tarif vamal, care nu merită acest nume, acesta e de sigur tariful român din 1891.« De aci rezultă însĕ în mod logic, că nicĭ tariful din 1886 nu putea fi un tarif de resbel de vreme ce D. Carp a căutat să dovedéscă că era maĭ scăḑut de cât acel din 1891.

Tariful vamal din 1886 în adevĕr nu era un tarif de resbel, ci era un tarif, şi pentru România primul tarif, bazat pe interesele vitale bine cumpĕnite ale comerciuluĭ, industrieĭ şi producţiuneĭ nóstre. A fost tariful din 1886, cum am ḑis erĭ, ântêiul tarif, în care am căutat să apărăm interesele nóstre propriĭ, pe cât ne am priceput maĭ bine.

Dar ca să luminăm încă maĭ bine, cum stă în adevĕr cestiunea acésta, adică, cum aŭ stat lucrurile atuncĭ şi cum staŭ astăḑĭ, voiŭ cita cuvintele unuĭ bărbat, căruia nu i se póte contesta autoritatea; voiŭ cita însuşĭ cuvintele baronuluĭ Marschall de Bieberstein rostite în parlamentul german.

Iată acele cuvinte: »La ântêiul tratat cu România 1877, Germania nu avea taxe pe cereale; scutirea de taxe pe cereale era chiar consolidată în faţa Austro-Ungarieĭ. In anul 1886 la al duoilea tratat, Germania avea o taxă pe cereale de 3 mărcĭ. Acum taxa Germanieĭ e de 5 mărcĭ. Nu e natural ca şi România să 'şĭ ridice taxele ?

»Am maĭ fost încă o dată în asemenea situaţiune, şi anume în 1886, când România 'şĭ a creeat un tarif protecţionist. Atuncĭ Austro-Ungaria a refuzat să încheiă un tratat cu România pe baza nouluĭ tarif. Germania a mers o altă cale. Germania a încheiat o convenţiune cu România şi în parte ne am supus taxelor urcate ale tarifuluĭ. Orĭ-cine se póte convinge cum s'aŭ desvoltat de atuncĭ relaţiunile comerciale dintre Austro-Ungaria şi România. Dacă s'ar respinge acest tratat, la 1 Ianuarie am ridica în contra Românieĭ taxa la 5 mărcĭ. Nu rĕmâne îndoială, acésta ar jigni mult România, căcĭ ea ar trebui să găséscă alte ţĕrĭ de export, şi ar căpĕta póte un preţ maĭ mic pe alte pieţe. Dar şi pentru Germania acésta ar semnifica a perde pentru exportul eĭ piaţa română, şi cine scie cât de grea este lupta de concurenţă va cugeta mult înainte de a perde o piaţă de peste 100 milióne«.

Maĭ am de făcut o *ultimă* rectificare, saŭ maĭ bine, a aminti deosebirea de vederĭ ce există între mine şi D. ministru al domeniilor în privirea influenţeĭ ce trebue să aĭbă tariful vamal asupra negociărilor uneĭ convenţiunĭ comerciale.

D. ministru a ḑis că taxele scăḑute ale convenţiuneĭ cu Germania trebue întrupate în tariful general, pentru ca tóte statele carĭ nu aŭ convenţiune cu noĭ să scie, că de aci în colo nu maĭ capĕtă alt nimic de cât clauza naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate.

Deosebirea de vederĭ consistă în aceea, că eŭ am ḑis cum că pentru a putea face o convenţiune comercială priincĭósă, trebue să aĭ în mână un tarif aşa întocmit, în cât să aĭ de unde scădea fără jignire de interese, pentru a căpĕta echivalente. O convenţiune comercială e o negustorie: dacă ḑicĭ ultimul cuvênt de la început, concluziunea e maĭ puţin favorabilă de cât atuncĭ când aĭ margine îndestulătóre până la care să poţĭ scădea în cursul negociărilor.

Aşa se judecă lucrul peste tot locul; numaĭ ministrul de domeniĭ al nostru are alte ideĭ în acéstă privire.

Iată ce ḑice ministrul de externe al Germanieĭ: »Reforma vamală cea mare a Germanieĭ din 1879 consistă în acésta, că s'a creeat prin tarife un factor de compensaţiunĭ la care se putea renunţa în faţa acelor state carĭ daŭ echivalente, şi pe carĭ le puteaĭ menţine în contra altor state carĭ pun îngreunărĭ comerciuluĭ Germanieĭ.«

Majorarea taxelor cu 50 %, amintită de ministrul domeniilor, e o pură iluziune. O asemenea majorare ar fi în tot cazul declararea cea maĭ energică a resbeluluĭ vamal şi orĭ-ce guvern se va feri a lua o asemenea mĕsură extremă. Chiar statele cu carĭ nu avem convenţiunĭ vor fi puse la adăpostul acesteĭ mĕsurĭ extreme, ca şi statele carĭ aŭ convenţiunĭ cu clauza naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate, dar care se póte denunţa în fie-care an şi nu prezintă, prin urmare, nicĭ o stabilitate pentru comerciŭ. Şi în acéstă privire D. ministru era în erore. Convenţiunile încheiate cu Anglia, Francia, Italia, Elveţia în 1892 se bat în capete cu convenţiunea cu Germania care e astăḑĭ în discuţiune.

O voce: A sunat ora 5.

D. D. Sturdza: D-le preşedinte, aşĭ dori să vĕ fac atent, că am ajuns aci la o secţiune óre-care a cuvêntăreĭ mele. Dacă Senatul doresce ca să prelungéscă şedinţa, atuncĭ să urmez înainte.

Vocĭ: Da, da, să se prelungéscă.

D. D. Sturdza: Dacă este vorba să se suspende şedinţa peste o $^1/_2$ de oră, maĭ bine ar fi să urmez în şedinţa de nópte ce se va ţine de sigur.

Vocĭ: Continuaţĭ.

— Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ, şi se încuviinţéză.

D. D. Sturdza : D-le preşedinte, dupe ce am terminat cu óre-carĭ rectificărĭ ce aveam de făcut, voiŭ intra în materie.

Pentru ca să se voteze convenţiunea cu Germania, pentru ca ea să nĭ se impună maĭ ales noĕ, membrilor partiduluĭ liberal naţional, se pune inainte *tripla alianţă*.

La 1875 nĭ se arătaŭ umbrele luĭ Ştefan cel Mare şi ale luĭ Mihaiŭ Viteazul, astădĭ se pune înainte tripla alianţă.

Sunt momente în viaţa popórelor în carĭ este o datorie a vorbi în mod franc, leal şi clar, şi a spune cum staŭ lucrurile. Cred că timpul de faţă, unde duplicitatea este la ordinea dileĭ, este unul din acele momente.

Voiŭ căuta să 'mĭ îndeplinesc datoria. Nu sunt multe sĕptĕmânĭ, de când eŭ cu amiciĭ meĭ eram taxaţĭ de partidanĭ înfocaţĭ aĭ tripleĭ alianţe. Astădĭ însĕ lucrurile s'aŭ schimbat. De când cu discursul meŭ, cu ocaziunea desbatereĭ Adreseĭ, noĭ am devenit inamicĭ aĭ tripleĭ alianţe. Eŭ personal nu am devenit încă cu totul franco-rus, dar în tot cazul rus; nu m'am închinat încă la madama Juliette Adam din Paris, dar m'am prosternat dinaintea umbreĭ luĭ Aksacoff. Aşa dic adversariĭ, cărora cuvêntul meŭ nu e prea comod, şi carĭ cred că pot să se jóce cu mine de-a mingia.

Chiar dacă n'aşĭ fi în viaţă, ar fi cam greŭ să mĕ facă să dic ceea ce nu am dis; căcĭ ar rĕmêne ceea ce am scris drept dovadă ; dar fiind încă în viaţă, rectificarea este uşóră de tot şi mĕ mir cum de adversariĭ meĭ nu s'aŭ gândit la acésta.

Voiŭ trata decĭ acéstă cestiune, cu atât maĭ mult cu cât ea este legată cu convenţiunea de comerciŭ astădĭ în discuţiune. Şi pe urmă am socotit tot-d'a-una că este o datorie să nu mĕ joc cu treburile ţĕreĭ, ci să le iaŭ în serios şi să caut a mĕ lumina pe mine şi a lumina pe alţiĭ. Nicĭ o dată însĕ nu m'am încercat a impune voinţa mea ; tot-d'a-una am căutat să *conving*, nicĭ o dată să *înving*. Invingerile trebuie să le păstrăm numaĭ pentru vrăjmaşiĭ ţĕreĭ, faţă de carĭ cu toţiĭ trebuie să fim uniţĭ. Când suntem în faţa concetăţenilor, datoria nóstră este a 'ĭ lumina, a le forma convicţiunĭ clare, limpedĭ, ca, avêndu-le, atuncĭ să pótă alege în cunoscinţă de cauză, nu cu uşurinţă, fără a 'şĭ da sémă de ceea ce fac saŭ urmând unuĭ joc de cuvinte care seamănă a spirit.

Ast-fel de joc de cuvinte este când se dice : iată, alegeţĭ ce vĕ place, alb orĭ negru. Alegerea trebuie să fie făcută tot-d'a-una cu matură chibzuială, bazată pe interesele reale şi permanente ale naţiuneĭ. Eŭ cred că cetăţeniĭ trebuie deprinşĭ să făptuéscă dupe convicţiunĭ, iar nicĭ o dată în contra convicţiunilor lor ; eĭ trebuie deprinşĭ să făptuéscă fără témă şi să nu se clatene dinaintea pumnuluĭ ce se arată în zare. Când va sosi óra sacrificiilor celor marĭ pentru ţéră, dacă nu vom fi deprinşĭ dinainte a avea convicţiunea ţĕreĭ şi voinţa ţĕreĭ, ci vom fi deprinşĭ a ne da dupe pĕr, nu vom face nicĭ sacrificiile ce nĭ se cer.

In urma marilor resbele de la a duoa jumĕtate a secoluluĭ nostru, s'aŭ format în Europa state nouĭ, s'a schimbat faţa internă şi externă a statelor europene, s'aŭ făcut formaţiunĭ nouĭ, nu dupe voinţa diplomaţieĭ saŭ dupe voinţa suveranilor, ci dupe nevoile şi voinţele popórelor.

Aceste marĭ schimbărĭ aŭ tras dupe sine, ca o consecinţă logică, alianţa intimă a treĭ marĭ imperiĭ din centrul Europeĭ: a Germanieĭ, a Italieĭ şi a Austro-Ungarieĭ; alianţă care are de scop consolidarea păceĭ europene pe baza *statuluĭ quo* actual.

Óre acest *statu quo*, pe care cele treĭ marĭ imperiĭ sunt hotarîte a 'l susţine şi pe care 'l susţin de duoĕ deceniĭ, óre acel statu quo nu ne convine el noĕ? Óre o schimbare a acestuĭ *statu quo* n'ar fi pentru noĭ o mare nenorocire? Óre nu sub scutul acestuĭ *statu quo* am crescut, am devenit şi noĭ o putere care are situaţiunea eĭ în lumea politică a Europeĭ? Óre înaintea *tripleĭ alianţe* nu se făceaŭ în orientul european schimbărĭ fără voia popórelor orientale? Nu se făceaŭ acele schimbărĭ chiar în contra voinţeĭ lor? Óre astădĭ, graţie menţinereĭ statuluĭ quo şi a păceĭ resultând dintr'ênsa acele schimbărĭ în contra voinţeĭ popórelor se maĭ pot face? Óre astădĭ, graţie aceluĭ statu quo, vocea nóstră în afacerile orientale nu are ea o mare greutate? E cert că numaĭ din diua în care s'a încheiat tripla alianţă, putem şi noĭ să dicem cuvêntul nostru în afacerile orientale, putem fi sigurĭ că nu se póte face nimic fără ca să fim şi noĭ ascultaţĭ, şi fără ca cuvêntul nostru să tragă la cumpĕnă. E cert că numaĭ de la tripla alianţă încóce se póte dice despre orientul Europeĭ, că el aparţine popórelor sale, şi că în acest orient noĭ ocupăm ânteiul loc.

Iată pentru ce noĭ şi conducĕtoriĭ noştri, iar maĭ ales acela care ne a învĕţat carte politică, nemuritorul Ión Brătianu, am fost şi suntem pentru tripla alianţă. Ea este o mare siguranţă pentru România, pentru existenţa, independenţa şi durata tutulor statelor din orientul european.

Maĭ sunt şi alte cauze carĭ fac din noĭ amicĭ aĭ tripleĭ alianţe. Când ne uităm şi vedem, că aceste treĭ marĭ imperiĭ compun o putere de 120 milióne locuitorĭ, înaintaţĭ în cultura omenireĭ şi căliţĭ într'ênsa ; când ne uităm şi vedem că aceste treĭ marĭ imperiĭ reprezintă organisme de stat vechĭ şi solide, şi că maĭ ales duoĕ dintr'ênsele aŭ fost conduse în desvoltarea şi aşedămêntul lor de geniurĭ incomparabile ca Cavour şi Bismark ; când ne uităm şi vedem că în capul acestor treĭ imperiĭ stă ţéra, care are astădĭ cea maĭ puternică organizare politică şi socială din lume, susţinută de o cultură care a pătruns tóte păturile poporuluĭ şi de o armată înjghebată precum nu a maĭ fost alta din timpul Romanilor, conscientă de misiunea eĭ de la soldat până la generalisim ; când privim spre acéstă forţă colosală morală şi materială întrunită, şi acésta pentru a sprijini statu quo existent; óre acésta nu este cea maĭ mare siguranţă pentru România ? Şi póte cine-va să nu doréscă ca acéstă alianţă să fie cât se póte de durabilă? Ca să ne păstreze şi siguranţa nóstră şi pacea atât de dorită de toţĭ.

Maĭ sunt însă şi alte cauze speciale pentru noĭ româniĭ carĭ trebue să ne conducă. Ne bucurăm că vedem în capul tripleĭ alianţe, ca conducĕtor, acea putere care ne-a fost tot-d'a-una priinciósă, care ne a fost tot-d'a-una amic sincer, leal şi încercat.

Germania ne a scos din dificultatea tratatuluĭ din Berlin. Atuncĭ evreiĭ rĕspândiţĭ prin tótă lumea, nereprezentând un organism de stat şi fără de organizaţiune politică, interesaŭ maĭ mult Europa de cât România. Am fost ajutaţĭ de puternicul sprijin al Germanieĭ ca să eşim din acéstă dificultate.

Am maĭ fost ajutaţĭ de Germania ca să rĕscumpĕrăm căile ferate şi să căpĕtăm în mânile nóstre propriĭ cel maĭ puternic midloc de desvoltare economică, ce'l posedă naţiunile moderne şi care, dacă ar fi rĕmas în mâinĭ străine, ar fi împedicat tot mersul nostru, ca Stat şi ca naţiune, în cestiunile economice ca şi în acele politice. Acéstă rĕscumpĕrare nu nĭ s'a impus, precum pretindea maĭ alaltăerĭ D. ministru de externe, în necunoscinţa totală a împregiurărilor carĭ aŭ urmat. Am rĕscumpĕrat căile ferate prin tratative libere, cu mare folos nu numaĭ fiind-că le am luat în mâna nóstră, dar tot o dată pentru ca operaţiunea financiară a fost cea maĭ splendidă ce am făcut.

Maĭ departe, tot Germania ne a ajutat să păstrăm drepturile nóstre asupra Dunăreĭ intacte. Tot ea ne a ajutat să stabilim o politică naţională, independentă, conformă cu interesele nóstre propriĭ. Tot ea ne a ajutat să aşedăm o politică economică pe baze solide şi priinciose.

In tóte acestea am fost ajutaţĭ de Germania în mod eficace, fără ca să nĭ se impună ceva, fără ca să nĭ se céră rĕsplătire.

Pentru acésta menţinerea relaţiunilor nóstre de strînsă amicie cu Germania trebue să fie punctul de rĕzĕm al întregeĭ nóstre politicĭ; căcĭ alte ţĕrĭ, de pildă Francia, care o dată ne a ajutat şi ea, a uĭtat de acele timpurĭ şi a mers cu înverşunarea în contra nóstră până a ne aminti, în plină independinţă a Statuluĭ român, că va cere aplicarea la noĭ a capitulaţiunilor încheiate de ea cu Pórta.

Trebue să dorim cu toţiĭ ca să se menţină acéstă atitudine de strînsă amicie între cele treĭ marĭ imperiĭ ale Europeĭ centrale, fiind-că în tripla alianţă aflăm un mare sprijin al desvoltăreĭ nóstre ulterióre.

Tocmaĭ pentru că doresc acésta, doresc ca să nu se producă nicĭ cel maĭ mic conflict între interesele nóstre şi interesele tripleĭ alianţe, între interesele nóstre şi interesele Germanieĭ. De aceea este o datorie ca asemenea conflicte să fie evitate, şi acela care are în mâna sa de a le evita este guvernul, care reprezintă ţéra în afară.

De aceea cred că datoria guvernuluĭ este maĭ ânteiŭ să aĭbă convicţiunĭ, nu convicţiunĭ singuratice ale membrilor carĭ compun guvernul, ci convicţiunĭ ale guvernuluĭ ca

guvern şi pe urmă să caute ca convicţiunile luĭ, ale guvernuluĭ, să devină convicţiunile nóstre ale tutulor. Nu e bine, ca fie-care membru al guvernuluĭ, să o ia dupe bunul sĕŭ plac şi să vină fie-care în sensul sĕŭ să ne ḑică, ca de petrecere, ca la loterie: alegeţĭ numĕrul, fie-care căutând să trécă numĕrul lotuluĭ pe care 'l vrea el.

De aceea nu e bine ceea ce să face cu convenţia cu Germania, să se voteze fără studiŭ, cu iuţéla fulgeruluĭ, cu impunere.

Guvernul trebuia să presinte Parlamentuluĭ nostru convenţiunea cu Germania în acelaşĭ moment în care s'a presintat Parlamentuluĭ german, pe la finele luĭ Noembre. Atuncĭ aveam tot timpul a o studia şi în Camera deputaţilor şi în Senat. Convenţiunea, însă, a fost depusă în Camera deputaţilor e abia o sĕptĕmână.

Cu puţine ḑile înainte, un membru al guvernuluĭ a ḑis adresându-se representanţilor ţĕreĭ: »nu am păreri concepute; voiţĭ alipirea cu tripla alianţă? Poftim. Voiţĭ alipirea cu alianţa franco-rusă? Poftim.« Nu 'şĭ da séma ministrul că aci nu e vorba de — poftim! Alţiĭ aŭ vrut să fie prudenţĭ şi s'aŭ arătat aplecaţĭ spre politica aşa ḑisă a mânelor libere.

In tot casul, guvernul, ca guvern, nu 'şĭ-a ḑis părerea, nu 'şĭ-a exprimat opiniunea sa; şi eŭ cred că nicĭ nu póte să'şĭ o dea, fiind-că nicĭ el nu e bine dumirit.

Ḑicéţĭ chiar, uniĭ din ministri: »o politică care se pretinde politică de prevedere şi nu alege nicĭ pe una nicĭ pe alta, nu e posibilă«; şi ca să dovedéscă d'inaintea naţiuneĭ că eĭ nu aŭ o politică de prevedere, adăogaŭ: »dacă voiţĭ ca guvernul să se pronunţe, atuncĭ indicaţiĭ pe faţă o linie de purtare şi vom avea a ne pronunţa«.

Pentru ca alianţele să se alégă trebue preparat terenul; pentru ca alianţele să se alégă trebue ceĭ de la guvern să aibă convicţiunĭ, şi cetăţeniĭ iarăşĭ să aibă convicţiunĭ; căcĭ, în fine, naţiunea are a decide iar nu ómenĭ singuraticĭ. Maĭ ales când e vorba de cestiunĭ economice, trebue să căutăm să ne aflăm în cele maĭ bune condiţiunĭ pentru interesele nóstre. Dacă ne aflăm în asemenea condiţiunĭ, e natural, că nu avem nimic de ascuns, şi că suntem la largul nostru. Atuncĭ de ce iuţélă şi secret, de ce impunere şi acoperire? De ce să nu arătăm clar şi limpede, cu sînge rece şi cu pacienţă avantagiile, ca fie-care să le înţelégă, ca maĭ ales să le înţelégă cel care e maĭ interesat de cât toţĭ, ţéra întrégă.

Fiind amic al tripleĭ alianţe, aşĭ fi dorit, şi cred că acésta era indicat de interesele nóstre economice, chiar fără a fi amicĭ aĭ »tripleĭ alianţe«, ca guvernul român să intre în tratative pentru încheiarea uneĭ convenţiunĭ comerciale cu Germania în momentul oportun, şi acel moment a fost când Germania a deschis tratativele pentru încheiarea de convenţiunĭ comerciale cu Austro-Ungaria, cu Italia, cu Belgia şi cu Elveţia, adică pe la începutul anuluĭ 1891. Pe acel timp s'aŭ făcut, de către guvernul german, întrebărĭ reiterate guvernuluĭ nostru, dacă nu vrea şi el să ia parte la acele tratative. Pe atuncĭ guvernul pregătea tariful general din 1891 care s'a promulgat la 25 Iunie 1891; plin de tăria aceluĭ tarif, el a rĕspuns că nu póte intra în tratative, pentru că decisiunea sa este să încerce tariful cel noŭ în timp de 5 anĭ spre a putea face convenţiunĭ comerciale în plină cunoscinţă de causă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: 'Mĭ permiteţĭ să vĕ întrerup?

D. D. Sturdza: Vĕ rog să nu mĕ întrerupeţĭ; veţĭ respunde la rândul D-vóstră. Nu admit întrerupere din partea bănceĭ ministeriale.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nu am auḑit bine.

D. D. Sturdza: Dacă nu aţĭ auḑit bine, vĕ repet ceea ce am ḑis.

Am ḑis că guvernul german, când a intrat în tratative cu Austro-Ungaria, cu Italia, cu Belgia şi cu Elveţia, s'a adresat şi la guvernul român, ca să 'l invite să ia parte la tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ. Acésta era în ântêia jumĕtate a anuluĭ 1891, pe când era în discuţiune şi s'a votat noul tarif general al vămilor.

Ministrul atuncĭ a respuns că nu póte intra în tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ, fiind-că decisiunea luĭ era de a experimenta în timp de cincĭ anĭ noul tarif.

Eŭ cred că acest respuns a fost o mare greşélă, şi economică, şi politică. Germania ţinea atuncĭ fórte mult să aducă o înţelegere economică a statelor Europeĭ centrale, îngrijite de starea lor economică precară şi de lupta cu ţĕrile translantice.

Germania a isbutit la finele anuluĭ 1891 să încheiă tratate de comerciŭ nu numaĭ cu Austro-Ungaria şi Italia, cu carĭ avea alianţe politice, ci şi cu Belgia şi Elveţia, duoĕ state industriale şi comerciale de prima ordine. Era natural că Germania dorea să lăţéscă şi să întăréscă aceste relaţiunĭ, trăgêndu-ne şi pe noĭ în cercul economic ce se creea. Elveţia şi Belgia aŭ căpătat, cu acéstă ocasiune, avantagiĭ însemnate din aceste tratative, şi e cert că şi noĭ am fi căpătat, intrând atuncĭ în negociărĭ, avantagiĭ cu mult maĭ marĭ de cât acele ce am căpătat astăḑĭ.

Dar mĕ veţĭ întreba: ce avantagiĭ am fi putut căpĕta maĭ marĭ de cât 3 ½ mărcĭ pentru grânele nóstre? Respund: am fi putut căpata avantagiĭ maĭ marĭ, netrebuind să acordăm atêtea scăderĭ la taxele de import. Şi acésta pentru că situaţiunea nóstră, faţă cu Germania, era maĭ bună.

Vĕ aduceţĭ aminte că în Martie 1891, Germania, în urma convenţiunilor comerciale de la finele anuluĭ 1891, aplicase tutulor statelor, carĭ nu aveaŭ convenţiunĭ cu dânsa, taxa tarifuluĭ eĭ general de 5 mărcĭ pe 100 kilograme de grâŭ.

D. Aurelian a întrebat pe guvern atuncĭ ce are de gând să facă? Guvernul nu a dat respuns clar şi categoric, şi nicĭ nu 'l putea da, căcĭ posiţiunea luĭ era grea şi rea. Când Germania 'ĭ a făcut la începutul anuluĭ 1891 propunerea să intre în tratative pentru încheiarea unuĭ tratat de comerciŭ, atuncĭ Germania umbla dupe noĭ; acum, dupe aplicarea tarifuluĭ eĭ general la grânele românescĭ, noĭ alergăm dupe Germania. Situaţiunea favorabilă din-ainte de câte-va lunĭ, se schimbase în situaţiune defavorabilă.

Este sciut că într'o afacere neguţătoréscă, acela care alérgă dupe negustor, acela plătesce câstigul acestuia.

Dar, în sfêrşit, o dată greşala făcută nu s'a putut reveni; aŭ trebuit urmate tratativele ca să se ajungă la resultatul de a nu vedea grânele taxate maĭ sus de cât grânele celor-alte state.

Nu voiŭ examina diferitele articole tarifare din convenţiune. Sunt înscrişĭ dupe mine D-niĭ: Poni şi Aurelian, carĭ, dacă 'ĭ veţĭ lasa să vorbéscă, vor desvolta maĭ pe larg diferitele disposiţiunĭ ale tarifuluĭ.

Dacă nu 'ĭ veţĭ lăsa să vorbéscă, veţĭ dovedi şi de astă dată, D-vóstre majoritatea, că sunteţĭ hotărîţĭ să votaţĭ cu ochiĭ închişĭ.

Voiŭ vorbi numaĭ asupra duoĕ articole carĭ sunt fórte defavorabile ţĕreĭ şi carĭ aşĭ fi dorit să nu fie înscrise în acest tratat de comerciŭ.

Primul articol, despre care voesc să vorbesc, este articolul din urmă al protocoluluĭ anexat la tratat. El sună ast-fel: »Va fi permis companiilor de navigaţiune şi proprietarilor de vapóre germane, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport, *de a închiria* în raza porturilor, pentru biurourile, atelierele şi magasinele lor, chiar terenurĭ carĭ aparţin Statuluĭ, şi drept un preţ convenabil, când Statul nu ar avea trebuinţă de dênsele pentru alte întrebuinţărĭ. Rĕmâne înţeles că ḑisele magasine vor fi considerate ca întreposite îndată ce ele vor rĕspunde exigenţelor legale«.

Acest articol dă dreptul guvernuluĭ german ca să închirieze locurĭ pe teritoriul nostru pentru debarcadere şi să stabiléscă acolo întreposite.

D. ministru de externe, în expunerea sa de motive, ḑice că este o impuţinare a drepturilor, óre-cum câştigate, ce aveaŭ alte state în privinţa acésta. Iată însuşĭ cuvintele D-sale: »Prin adnotaţiunea din protocolul final, la articolul 13—18 din tratat, *s'a mărginit facultatea companiilor străine de a dobêndi terenurĭ* în porturile nóstre pentru biurourile şi magasinele lor. Pe viitor acele companiĭ, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport între porturile nóstre şi cele străine, *vor putea numaĭ să închirieze asemenea terenurĭ* în raza porturilor nóstre. Cât pentru menţiunea ce se face că Statul însuşĭ, acolo unde dênsul este proprietarul locurilor din port, ia angagiamentul de a închiria locurĭ pentru destinaţia sus ḑisă; *angagiamentul, dupe cum se vede din text*, este numaĭ eventual«.

D. ministru ne spune că angagiamentul luat de Statul român prin protocolul final anexat la tratat, este numaĭ un angagiament eventual. Ceea ce stă în tratat este un angagiament real; acésta este cert. Nu s'a semnat acest articol numaĭ pentru ca să

fie o literă négră maĭ mult pe o hârtie albă. Acest articol este un angagiament real și obligatoriŭ.

Dar în cât privesce cestiunea drepturilor ce aveaŭ statele străine de a dobêndi terenurĭ în porturile nóstre și de a stabili pe dênsele întreposite, să 'mĭ permită onor. D. ministru a 'ĭ spune că statele străine nu aveaŭ și nu puteaŭ avea asemenea drepturĭ.

Nu am avut noĭ cu Turcia tratatele nóstre cele vechĭ? In urma acestor tratate nu ne aŭ răpit Turcia unul câte unul multe din drepturile nóstre suverane? Recunoscut'am de legitime acele răpirĭ? In timpul umilireĭ și degradăreĭ naționale și puterile europene aŭ nesocotit și călcat in picióre drepturile nóstre de Stat suveran. Oare pentru acésta, aceste nesocotirĭ și călcărĭ aŭ fost legitime și aŭ constituit drepturĭ câștigate? Nu aŭ trebuit și Turcia și cele-alte puterĭ, una câte una, să abandoneze aceste răpirĭ nedrepte? Și când independința nóstră a fost proclamată de noĭ, nu aŭ părăsit și puterile tóte acele pretențiunĭ?

Dar 'mĭ se va ḑice: acest drept a fost prevĕḑut în tratatul cu Austria-Ungaria din 1875. Așa e; s'a prevĕḑut acel drept în acel tratat, pentru că atuncĭ la 1875 timpurile eraŭ așa că nu se putea poate evita lucrul acesta. Astă-ḑĭ, însă, când lucrurile s'aŭ schimbat, să venim noĭ să consfinţim ceea ce cu sila numaĭ am primit atuncĭ? Pe acéstă cale mergênd înainte, gândiți-vĕ unde putem ajunge.

Sciŭ că are să 'mi se spună că acest drept era înscris și în tratatele de la 1876, tratate încheiate cu Germania, Rusia și Belgia. Maĭ ânteiŭ tratatele din 1876 nu sunt alt ceva de cât consecința tratatuluĭ din 1875. Pe urmă, ceea ce am ḑis despre tratatul de la 1875, o ḑic și despre tratatele acestea. — Clause răsuflate dupe proclamarea și recunóscerea independințeĭ Statuluĭ român. In fine, uită D. ministru o altă împregiurare capitală.

Dupe ce tratatul din 1875 a expirat, aŭ început negociărĭ cu Austro-Ungaria pentru încheiarea unuĭ noŭ tratat de comerciŭ. In primele propunerĭ austro-ungare, ce s'aŭ făcut pe la 1885, se afla, în adevĕr, un articol fórte sucit și răsucit care vorbea de debarcadare și de întreposite. Când s'aŭ discutat însă textul convențiuneĭ, din primul moment, acest articol a dispărut și nu a maĭ reapărut în urmă. Oare aceea ce câștigasem în negociările din 1885, 1886 și 1887 față cu Austro-Ungaria, s'a perdut în negociările cu Germania din 1893? căcĭ fie-care din noĭ e, cred, convins că acéstă disposițiune a protocoluluĭ final interesézá, în primul loc, pe Austro-Ungaria și fórte puțin pe Germania.

Cred că acest acticol este fórte pernicĭos pentru comerciul nostru. Austro-Ungaria are cel maĭ mare interes la exploatarea Dunăreĭ, nu numaĭ prin comerciul sĕŭ propriŭ, dar și prin compania sa cea mare de navigațiune, și maĭ ales acum când se vorbesce că Ungaria vrea să înfiinţeze și ea o companie de navigațiune curat unguréscă. Austro-Ungaria va stabili de-alungul teritoriuluĭ nostru, și pe acest teritoriŭ însușĭ debarcadere stabile ale eĭ, magaziĭ de întreposite, și atuncĭ întreb: cum va maĭ aparține în realitate noĕ malul nostru al Dunăreĭ? Și când vom reclama noĭ acelașĭ drept la Buda-Pesta; ușor, fie-care din noĭ, îșĭ póte închipui rĕspunsul ce 'l vom căpăta. Dar chiar favorabil de ar fi, ne vom isbi acolo de o situațiune de fapt neînlăturabilă.

Trebue să fim cu multă atențiune ca să nu se creeze precedente. In trecut precedentele nu aveaŭ importanță. Se spunea că nu eram independențĭ, și celuĭ care nu era independent 'ĭ se *râpea* dreptul. Astăḑĭ când suntem recunoscuțĭ independențĭ asemenea lucrurĭ pot să aibă consecințĭ grave și trebue înlăturate din capul loculuĭ.

Sciŭ că 'mi se va obiecta că legea vamală, care e tot aceea de la 1874, ḑice că antreposite se pot face de orĭ ce particular. Dar dacă împregiurările din 1874 făceaŭ de am făcut legea vamală cu acéstă disposițiune, nu este óre de datoria nóstră ca să o schimbăm dupe timpul în care trăim, dupe drepturile și interesele maĭ bine stabilite de astăḑĭ? Să schimbăm acea disposițiune din legea vămilor și să nu maĭ dăm voia acésta particularilor. Am schimbat tariful vamal în favórea străinilor și să nu schimbăm legea vămilor în favórea nóstră? Óre navigațiuneĭ pe Dunăre nu căutăm să 'ĭ dăm o direcțiune națională, o direcțiune în interesul nostru?

Dupe ce am cheltuit milióne cu porturile nóstre, cu docurile nóstre din porturile Galațĭ și Brăila, dupe ce vom maĭ cheltui alte milióne, cu porturile, cu magăziile și cu docurile ce se vor face la Constanța și aĭurea, să ne găsim de o dată în fața întrepositelor creeate de state străine pe teritoriul nostru? Nu ar fi acésta o anomalie? Nu ar fi acésta o retrogradare?

Fie-care din noĭ scie că negoțul de grâne nu e încă organisat la noĭ. Fie care din noĭ scie că acest negoț este în mâna unor intermediatorĭ secundarĭ carĭ sunt o plagă a comerciuluĭ nostru? Cum? Putem să lăsăm, ca aceștĭ intermediatorĭ să devină stăpânĭ aĭ comerciuluĭ prin creeare de întreposite! E vederat că legea vămeĭ trebue schimbată, și protocolul tratatuluĭ cu Germania va fi grea piedică întru acésta?

Articolul din legea vamală era pentru timpurĭ în care România nu'șĭ luase încă sborul uneĭ desvoltărĭ puternice politice și economice; pentru timpurĭ în care negoțul nostru nu tindea a se pune pe picĭor de independență, cum dorim să ne maĭ desvoltăm economicesce pe viitor?

De aceea socotesc acest articol fórte dăunător pentru noĭ.

Maĭ dăunător, însă, este articolul 12.

Articolul 12 din convenție este reintroducerea articoluluĭ 2 din legea maximuluĭ, articol care a fost respins de Corpurile legiuitóre în primăvara acestuĭ an.

Să 'mĭ dațĭ voie a vĕ citi art. 2 din legea maximuluĭ ast-fel cum se propusese de guvern și precum a fost respins de Camere și de țéră. Iată'l: — »Taxele de accis saŭ de consumațiune se vor percepe atât asupra obiectelor introduse de afară, cât și asupra celor produse, fabricate, preparate saŭ recoltate în interiorul comuneĭ.

»Nu se va admite nicĭ o deosebire de taxare între articolele provenind din străinătate și acele similare produse în țéră.«

Primul punct de observat este, că disposițiunea acestuĭ articol este o cestiune de legislațiune internă, și Camerile 'l aŭ respins și aŭ votat o lege în care acest articol a fost schimbat. Nu s'a admis să se lege unele de altele și să se confunde unele cu altele taxele de accis ce se percep la intrarea în comune și taxele de consumațiune ce se percep în lăuntrul comunelor. Bine este ca o cestiune de legislațiune internă să fie regulată prin un tratat internațional? Regulat este acest lucru? Nu cred și nimenĭ nu o póte susține. Nicĭ guvernul, în forul consciințeĭ luĭ, nu susține acésta.

Când a avut guvernul ideea articoluluĭ 2 din legea maximuluĭ, bună saŭ rea, nu avem să judecăm acésta în momentul de față, și când a vrut să propună prin lege amestecul de care am vorbit, acéstă idee a fost respinsă de țéră; dacă guvernul voia cu tóte acestea să revină cu acésta, nu avea de cât să vină din noŭ cu o lege internă, iar nu să impună ideea sa prin strĕinĕtate. Făcênd astfel, simțimêntele nóstre, cenvicțiunile nóstre privitóre la independința nóstră, se găsesc jicnite, căcĭ nu cred că este bine să impunem țĕreĭ un lucru displăcut eĭ prin un tratat, maĭ ales prin un tratat cu Germania cu care am trebui să trăim în tot-d'a-una în strânse legăturĭ de amicie.

Dar ceva maĭ mult: Germania este astăḑĭ un stat eșit din fasa statelor agricole și intrat în fasa statelor industriale. In Germania numaĭ a treia parte din populație se ocupă astăḑĭ cu agricultura, și cele-alte duoĕ treimĭ cu industria și comerciul. In acéstă situațiune de fapt, articolul 12 nu póte interesa Germania, ci numaĭ o altă țéră, care, în parte presintă multă asemănare economică cu noĭ. Acest stat, ațĭ înțeles cu toțiĭ, este Austro-Ungaria.

Ca să vĕ dovedesc că este așa, să 'mĭ dațĭ voe să vĕ citez iar pe D. Matlekovicĭ, și ceea ce scrie D-sa despre cestiunile acciselor nóstre în cartea sa. »Politica vamală a *Austro-Ungarieĭ* de la 1850 până în present.«

D. Matlekovicĭ a ocupat o posițiune fórte însemnată în guvernul unguresc, ca sub-secretar de stat. D-sa a scris duoĕ cărțĭ fórte însemnate, cu mult talent, cu multă erudițiune pentru apĕrarea intereselor austriace și maĭ cu sémă a celor ungare. Mulțĭ dintre noĭ ar citi cu mult profit acele cărțĭ ale D-luĭ Matlekovicĭ, pentru că interesele carĭ conduc politica economică a Ungarieĭ se potrivesc fórte mult cu interesele carĭ trebue să conducă politica nóstră economică.

Iată ce ḑice D. Matlekovicĭ: »Comerciul cu România a aflat, pe lângă alte multe piedicĭ, una principală, în accise. Comunele din România impuneaŭ, dupe bună voia lor, mărfurile strĕine cu un drept de consumațiune

care 'l percepeaŭ la intrare în comună. urma protestărilor energice a streinătă-ĭ s'a isbutit, cu multă dificultate, a îm-rejmui acéstă apucătură a comunelor Cu te acestea aŭ rĕmas încă destule cause de ângerĭ. Tratativele convențiuneĭ se tră-inaŭ peste mĕsură din causa cestiuneĭ ac-selor.... S'a regulat, în fine, în tratat și estiunea acciselor comunale....

»Dările de consumațiune comunale sunt, aturalmente, o afacere atât de interióră în t desființarea lor nu póte intra în cercul utereĭ statuluĭ care încheiă o convențiune alt stat, maĭ ales când o asemenea des-ințare nu se póte obține de cât prin o re-procitate perfectă, adică când și cea-altă arte contractantă renunță la dreptul de a ființa dărĭ de consumațiune comunale. In tarea actuală, însă, a sistemuluĭ de imposite, ările comunale sunt absolut necesare, și de ceea ele și există în cele maĭ multe state uropene. Cu tóte aceste nu e ḑis că nu tre-ue înfrînate abusurile eventuale, maĭ ales ând e vorba de un stat care întrebuințéză ccisele pentru a scorni dificultățĭ. Din a-est punct de privire s'aŭ redactat articolele 1 și 22, recunoscêndu-se în protocolul fi-al starea de lucrurĭ astăḑĭ existentă și ho-ărându-se că principiul anunțat nu atinge repturile comunelor, de a impune la intra-ea în comună cu un drept de accis órĭ-carĭ biecte, chiar când nu aŭ similare în Romă-ia«.

De atuncĭ, din anul 1877 și până astăḑĭ, re ideele în Austro-Ungaria nu s'aŭ schim-at? Vom vedea acésta maĭ târḑiŭ. Dar e cert ă abandonând pretențiile sale un moment, Austro-Ungaria a putut reveni la dênsele ntr'un moment de slăbiciune al nostru.

S'a ḑis, pentru a apăra acest articol, duoĕ ucrurĭ, și anume: că acest art. 12 se află în tóte tratatele internaționale, precum și în cele încheiate de Germania cu alte țĕrĭ, și că acest art. 12 se află și în tratatele cele vechĭ ale nóstre, atât acele încheiate la 1875, cât și în cele încheiate în urmă.

De aci se trage conclusiunea: fiind-că a-cest articol se găsesce în tóte tratatele in-ternaționale, și fiind-că el se găsesce și în tratatele nóstre acum expirate, trebue să'l înscriem și în tratatul de față. Acéstă lo-gică, însă, e numaĭ aparentă și nu se póte admite. Articolul 12 póte fi înscris în tra-tatele internaționale; dar acésta nu e un titlu pentru dênsul, ca să fie obligator și pentru noĭ, căcĭ în multe, posițiunea și inte-resele nóstre, difer de acele ale altor state. De asemenea, dacă articolul 12 se găsesce înscris în tratatele nóstre încheiate în 1875, 1877 și maĭ târḑiŭ, acésta nu creează un precedent de la care nu maĭ putem reveni. Se póte fórte bine ca starea de lucrurĭ de atuncĭ, și așa este, ne a silit să trecem peste dênsul numaĭ pentru a încheia, atuncĭ când ni se contesta dreptul, un tratat de comer-ciŭ, și că astăḑĭ să se fi schimbat situațiunea și să nu maĭ fim silițĭ a suferi o asemenea impunere în contra intereselor nóstre, o a-semenea imixtiune în legislațiunea nóstră interióră. Alta era starea țĕreĭ atuncĭ, alta e astăḑĭ? Saŭ și acésta s'ar nega.

Să'mĭ dațĭ dar voie să explic, din acest du-blu punct de privire, art. 12 din tratatul cu Germania.

Tratatele de comerciŭ, încheiate de Ger-mania cu alte state, conțin treĭ rîndurĭ de texte în privință acésta.

Textul cel maĭ larg este acel înscris în *Tratatul dintre Germania și Austro-Ungaria.*

Acel text glăsuesce ast-fel la art. 9 al tratatuluĭ: »Drepturĭ interne percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe în viitor pe teritoriul uneia din părțile contractante, fie pe comptul Statuluĭ saŭ pe comptu comunelor saŭ corporațiunilor asupra producțiuneĭ, fa-bricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ produs, nu vor putea, sub nicĭ un pretext, să lovéscă produsele celeĭ-alte părțĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene«.

Acesta este articolul cel maĭ larg conce-put și ale căreĭ disposițiunĭ sunt adoptate în tóte tratatele internaționale moderne, și acésta este și natural.

Dacă o dată duoĕ state s'aŭ învoit asupra unor taxe vamale, nu este drept ca să se maĭ pună asupra obiectelor supuse acelor taxe încă alte taxe diferențiale neprevĕḑute, ne-fixate. Acésta ar desființa, fără îndoială, al-cătuirea făcută.

In tocmaĭ ca acest art. 9 din tratatul dintre Germania și Austro-Ungaria este și art. 4 al tratatuluĭ dintre Germania și Bel-gia, însă cu o excepțiune. Textul art. 9, pe care vi 'l-am citit este ânteiul aliniat al articoluluĭ 4. La acest aliniat s'a adăo-gat un al duoilea aliniat, care glăsuesce ast-fel: »Este bine înțeles că acest articol nu vizéză drepturile de intrare. Afară de acésta, Germania consimte ca ḑisul articol să nu fie aplicat la drepturile de accise percepute în Belgia asupra vinurilor și zahă-ruluĭ brut, întru cât aceste mărfurĭ sunt scutite de drepturĭ de intrare«.

In tratatul cu Austro-Ungaria nu era nicĭ o excepțiune. In tratatul cu Belgia s'a pus o excepțiune, o clausă deosebită pe care o reclamaŭ interesele speciale, situațiunea specială a Belgieĭ.

Acéstă situațiune specială o recunósce și guvernul german. In expunerea de motive care însoțesce textul tratatuluĭ germano-belgian, se ḑice textual: »S'aŭ făcut pentru Belgia 2 excepțiunĭ privitóre la principiul ca articolelele importate să nu pótă fi im-puse cu alte dărĭ maĭ marĭ pe lângă taxele vamale. Acésta era, pentru guvernul regal belgian, o necesitate neînlăturabilă pentru a putea încheia tratatul, *fiind că legislați-unea dărilor privitóre la acele articole se reazimă pe acéstă basă«.*

Dupe cum a luat Germania în considera-țiune legislațiunea actuală a Belgieĭ când a făcut tratatul, de ce nu s'a putut lua în considerațiune și legislațiunea nóstră? De ce acéstă diferință între noĭ și Belgia? Nu suntem și unul și altul State independente? Dacă legislațiunea Belgieĭ formézá o basă care a creat »o necesitate neînlăturabilă pentru a putea încheia tratatul de comer-ciŭ«, de ce legislațiunea nóstră nu presintă aceeașĭ necesitate respectabilă?

E cert că e usitat și e natural și e logic ca tratatele internaționale să respecteze legislațiunea internă și să nu schimbe legile interióre. Pentru cestiunile de dărĭ acésta e un ce indiscutabil.

Tratatul Germanieĭ cu Elveția formézá al duoilea rînd de text. Textul articoluluĭ 8 al *tratatuluĭ de comerciŭ dintre Germania și Elveția* diferă de textele menționate ale tratatelor Germanieĭ cu Austro-Ungaria și cu Belgia. Iată textul art. 8 al tratatuluĭ germano-elvețian.

»Drepturĭ interne, percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe în viitor într'una din părțile contractante, fie în socoteala statu-luĭ saŭ pe socotéla cantónelor, țĕrilor, co-munelor saŭ corporațiunilor asupra produc-țiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ u-nuĭ product, nu vor putea, sub nicĭ un pre-text, să lovească produsele celeĭ-alte părțĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene.

»Nicĭ una din părțile contractante nu va impune la intrare obiecte ce nu sunt pro-duse în propriul sĕŭ teritoriŭ și *carĭ sunt coprinse în tarifele anexate la presentul tratat* cu drepturĭ nouĭ saŭ maĭ urcate, sub pretext de dărĭ interne.

»Dacă una din părțile contractante găsesce util a pune o nouă dare internă saŭ *un drept de accis saŭ* un supliment de dare pe un obiect de producțiune saŭ de fabricațiune internă *coprins în presentul tratat,* se va putea impune obiectul similar strĕin cu aceeașĭ taxă saŭ suplement de taxă.

»Produse carĭ formézá *monopolurĭ* de stat a uneia din părțile contractante, pre-cum și obiecte carĭ servesc la producțiunea de asemenea mărfurĭ de monopol pot fi supuse la intrarea lor la taxă hotărîtă pen-tru a asigura monopolul, chiar în casul când produsele saŭ obiectele similare in-terne nu sunt supuse la o asemenea taxă.

»Părțile contractante îșĭ reservézá dreptul de a *impune la intrare cu o taxă, în a-fară de taxa vamală ce va fi de plătit, acele producte pentru a căror fabri-care se întrebuințézá alcool;* acéstă taxă va fi egală cu drepturile fiscale interne asupra alcooluluĭ întrebuințat, păzindu-se principiul de la alin. 1 al acestuĭ articol«.

Principiile conținute în acest articol sunt principiile generale pe carĭ le am vĕḑut reproduse în textele tratatelor Germanieĭ cu Austro-Ungaria și cu Belgia. Insă în tratatul germano-elvețian se face o excep-țiune diferită de aceea a tratatuluĭ ger-mano-belgian, și care se leagă de situațiu-nea specială a Elvețieĭ. Obiectele nesupuse la dărĭ interne »sunt coprinse în tarifele anexate la tratat«. Se restrânge, decĭ, nu-mĕrul acestor obiecte; nu se daŭ prin tra-tat tóte obiectele. Afară de acésta se maĭ face încă o excepțiune privitóre »monopo-lurile de stat« și la »obiectele carĭ servesc la producțiunea de asemenea mărfurĭ de

monopol«. Se maĭ reguléză şi taxele privitóre la produsele, la a cărora fabricare se întrebuinţéză alcoolul.

Intreb şi aci: dacă legislaţiunea şi interesele Elveţieĭ aŭ impus tratatuluĭ cu Germania excepţiunĭ de la regula generală; de ce legislaţiunea şi interesele nóstre se socotesc maĭ puţin respectabile?

Convenţiunea de comerciŭ dintre Germania şi Spania este identică în aliniatele sale 1, 2, şi 3 cu aceleaşĭ aliniate din convenţiunea germano-elveţiană.

Venim la tratatul de comerciŭ dintre *Germania şi Italia* care formézā un al treilea rînd de text. Articolul 9 şi 10 al acestuĭ tratat glăsuesce precum urméză:

Articolul 9. »In privinţa drepturilor vamale de import şi de export, a garantăreĭ şi a percepereĭ lor, precum şi în privinţa transituluĭ, a depositelor vamale, a taxelor locale, a formalităţilor vamale, a tratamentuluĭ şi a expediţiuneĭ vamale, *apoĭ în privinţa drepturilor interne de consumaţiune şi a taxelor de accis de orĭ ce fel*, fiecare din cele duoĕ părţĭ contractante se obligă a face să profite cea altă de orĭ ce favóre, de orĭ ce prestigiŭ şi de orĭ ce scădere a tarifelor pe carĭ una din ele le-ar acorda uneĭ a treia puterĭ.

Asemênea orĭ ce favóre saŭ scutire, ce se va concede maĭ târḑiŭ uneĭ a treia puterĭ, se va întinde imediat fără condiţie şi prin însuşĭ faptul celeĭ alte părţĭ contractante«.

Art. 10 e identic cu art. 9 din tratatul dintre Germania şi Austro-Ungaria.

Art. 7 din *convenţiunea de comerciŭ dintre Germania şi Serbia* se ţine de textul convenţiuneĭ germano-italiane, şi glăsuesce ast-fel:

»In privinţa drepturilor vamale de import şi de esport, a garantăreĭ şi percepereĭ lor, —în privinţa depositelor vamale, taxelor accesoriĭ şi formalităţilor vamale, — apoĭ în privinţa impositelor interne de consumaţie şi a taxelor de accis de orĭ-ce fel, fiecare din amânduoĕ părţile contractante se obligă a acorda celeĭ-alte orĭ-ce favóre, orĭ-ce privilegiŭ şi orĭ-ce scădere în tarife, pe carĭ una din ele le-ar concede uneĭ a treia puterĭ.

»Asemenea orĭ-ce favóre saŭ scutire ce se va concede maĭ târḑiŭ uneĭ a treia puterĭ, se va acorda imediat fără condiţie şi prin însuşĭ faptul celeĭ-alte părţĭ contractante.«

Dacă comparaţĭ textul articoluluĭ 7 al tratatuluĭ germano-sêrbesc cu textul articoluluĭ 12 al tratatuluĭ germano-românesc, veţĭ constata, de la prima ochire chiar, că România e maĭ rĕŭ tratată de cât Serbia. In Serbia clausa naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate formézā regula şi pentru dările interne de accis şi de consumaţiune; în România din contra stă obligaţiunea de a înfiinţa în oraşe dărĭ de consumaţiune interne astăḑĭ neexistente. De am avea textul germano-sêrbesc, nu am fi obligaţĭ la nimic, fiind-că tratatele de comerciŭ ce avem astăḑĭ nu amintesc nicĭ unul despre dările de consumaţiune interne, şi, prin urmare, nu ne impun nimic în acéstă privire.

Dacă s'ar fi adoptat textul tratatuluĭ germano-sêrbesc, am fi rĕmas completamente liberĭ, cum suntem şi aḑĭ în privinţa taxelor comunale. Ce s'a făcut, însă? S'a redus articolul din vechile nóstre tratate şi nu numaĭ atâta, ci ni s'a înrĕutăţit situaţiunea.

Când s'ar fi stipulat numaĭ ca obiectele indigene ca şi cele străine, să fie lovite cu aceleaşĭ drepturĭ la intrarea în raza de accis, nu era nimic de ḑis, căcĭ ce intră în oraş va fi indigen saŭ străin, să plătéscă egal: dar se ḑice expres şi *»la punerea lor în consumaţiune«*; adică ne silesce pe noĭ ca, afară de ceea ce se percepe la accis, să punem un drept de consumaţiune în oraş, care astăḑĭ nu există de cât numaĭ, 'mi se pare, pentru bĕuturĭ spirtuóse.

Iată diferenţa între noĭ şi tratatul Serbieĭ. Intreb: de ce şi pentru noĭ nu s'a adoptat un asemenea text ca acel germano-sêrbesc? Dacă Austria ar fi avut pretenţiunĭ altele la rêndul lor, am fi discutat dacă putem să i le acordăm orĭ nu.

In tot casul, rĕŭ face guvernul să vină cu un tratat care conţine reproducerea art. 2 din legea maximuluĭ, respins de ţéră şi de Parlament.

Dar se va ḑice: este adevĕrat că Serbia a fost aşa tratată de către Germania; dar tot atât de adevĕrat este că Austro-Ungaria a tratat cu totul alt-fel pe Serbia în tratatul de comerciŭ încheiat cu acest Stat.

Să examinăm şi punctul acesta.

In adevĕr, tratatul dintre Serbia şi Austro-Ungaria nu glăsuesce aşa cum glăsuesce tratatul dintre Serbia şi Germania. Austro-Ungaria a impus Serbieĭ un tratament inferior, care se potrivesce mult cu art. 12 de care e vorba acum. Inferioritatea nóstră consistă în aceea, că pe când Germania a respectat legislaţiunea existentă a Belgieĭ, art. 12 nu respectéză legislaţiunea existentă a Românieĭ. Şi că Austro-Ungaria stă din dosul acestuĭ articol, este evident chiar pentru aceĭ carĭ 'l susţin.

Iată ce se ḑice în art. 10 al tratatuluĭ dintre *Serbia şi Austro-Ungaria.*

»Drepturĭ interne, percepute astăḑĭ saŭ carĭ se vor percepe pe viitor, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe comptul comunelor saŭ corporaţiunilor, asupra producţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ articol pe teritoriul uneia din părţile contractante, nu vor putea, sub nicĭ un pretext, să lovéscă produsele celeĭ-alte părţĭ în mod maĭ urcat saŭ maĭ oneros de cât produsele similare indigene«.

Acest articol conţine principiile generale cunoscute. Protocolul final conţine părţile rele.

Protocol final la art. 10, ḑice:

»Mărfurile importate în Serbia nu pot fi impuse sub nicĭ un cuvênt la drepturĭ fiscale saŭ comunale altele de cât cele următóre: drepturile vamale, taxele vamale accesoriĭ prevĕḑute prin tratat (art. 11), impositul din »Obrt« şi taxele de consumaţie, admisibile numaĭ pentru obiectele prevĕḑute în dispositiunile ce urméză.

»Obiectele de consumaţie, asupra cărora se pot percepe la import taxe de consumaţie fiscale saŭ comunale, sunt următórele: bĕuturĭ şi comestibile, furajurile, combustibilele şi materiile pentru luminat, materiale de construcţie. Nu se vor percepe în Serbia taxe de consumaţie asupra altor mărfurĭ ne coprinse în categoriile precedente. Cu tóte acestea, dacă articolele menţionate ar fi produse în Serbia, ele vor fi lovite de taxe interne echivalente.

»In oraşe saŭ în alte circumscripţiunĭ restrînse, se pot percepe taxe de consumaţie comunale asupra mărfurilor de proveninţă străină din categoriile menţionate, dacă mărfurile similare, introduse din alte părţĭ ale ţĕreĭ, precum şi mărfurile similare produse în raionul unde dreptul de accis este stabilit, sunt supuse la aceleaşĭ taxe«.

Se vede clar şi lămurit, că România, în loc să fie tratată dupe glăsuirea art. 7 al tratatuluĭ germano-sêrbesc, a fost maltratată aprópe, dupe glăsuirea protocoluluĭ final al tratatuluĭ dintre Austro-Ungaria şi Serbia. Deosebirea este că nu ni se impune un maximum.

Dar voiŭ fi întrebat: Serbia avênd cu Germania un tratat pe basa naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, nu dă ea Germanieĭ drepturile carĭ sunt în tratatul cu Austria? Se póte. Nu intru în examinarea acestuĭ lucru. Dar să admitem că aşa ar fi, óre noĭ suntem în împregiurările, póte dificile, în carĭ se află Serbia în faţă cu Austro-Ungaria? Serbia a încheiat cu Germania un tratat pe un picior maĭ larg, maĭ politic. De ce noĭ să nu încheiăm un tratat sub aceleaşĭ condiţiunĭ? De ce óre să supunem legislaţiunea nóstră internă fără nicĭ o excepţiune?

Dacă din acest art. 12 s'ar fi suprimat numaĭ cuvintele **»saŭ pentru consumaţiune«**, totul ar fi fost în regulă. De ce nu s'aŭ suprimat aceste patru cuvinte? De ce nu am făcut să înţelégă guvernul german un lucru atât de simplu, cum e situaţiunea nóstră? De ce? Că nu ne am dat ostenélă şi că nu am voit.

Dupe ce am arătat cum stăm cu tratatele Germanieĭ cu alte ţĕrĭ, vin la situaţiunea nóstră proprie, ca să vedem dacă tratatele nóstre cele vechĭ sunt în acéstă privire maĭ bune, orĭ maĭ rele de cât presentul tratat, dacă prin acésta ni se creeză o posiţiune egală, inferióră orĭ superióră, şi dacă am fi putut isbuti la o redacţiune bună a art. 12, care să nu jignéscă nicĭ legislaţiunea nóstră internă, nicĭ interesele nóstre.

Tratatul dintre România şi Austro-Ungaria din 1875 fixéză acéstă cestiune în art. 21 şi 22 şi în protocolul final la art. 21 şi 22.

Textele sunt următórele:

Art. 21. »Dacă una din cele duoĕ înalte părţĭ contractante crede necesar a stabili saŭ a face să se stabiléscă de către autorităţile municipale şi altele, un drept noŭ saŭ un supliment al dreptuluĭ de accis saŭ de consumaţiune asupra unuĭ articol de pro-

ucțiune saŭ de fabricațiune națională, prevĕdut prin convențiunea de față, articolul imilar străin va putea fi imediat grevat la nportațiune de un drept egal.

»Prin urmare, mărfurile din teritoriul neia din cele duoĕ înalte părțĭ contractante u vor fi pasibile la intrarea lor în teritoul celeĭ alte de nicĭ un drept de accis saŭ e consumațiune, sub orĭ ce numire ar fi, acă mărfurile de aceiașĭ natură nu sunt cĭ produse, nicĭ fabricate în acéstă ultiă țéră.

»*Art. 22.* Mărfurile de orĭ ce natură orinale din Austro-Ungaria și importate în omânia, și mărfurile de orĭ ce natură orinale din România și importate în Austrongaria, nu vor putea fi supuse nicĭ de auritățile Statuluĭ, nicĭ de administrațiunile unicipale saŭ altele, la drepturĭ óre-carĭ accis saŭ de consumațiune superióră acea carĭ grevéză saŭ ar greva mărfurile silare de producțiune națională.

»*Protocolul final, art. 21 și 22.* Dispoiunile acestor articole nu ating întru nic drepturile comunelor de a pune taxe upra bĕuturilor și lichidelor, comestibile-, combustibilelor, furagiilor și materiale- la intrarea lor în comună, chiar când este articole nu ar avea similare în Ronia.

»Cu tóte acestea, aceste drepturĭ nu vor tea fi superióre taxelor celor maĭ ridicate evĕdute de legile române astădĭ în vigóre. ximul drepturilor despre care este vorba acest cas, este regulat prin legile rone. (Urméză enumĕrarea a 10 legĭ)«.

Precum vedețĭ, principiile generale ale tatuluĭ din 1875 sunt aceleașĭ carĭ sunt crise în tóte tratatele. Insă, ca în multe tate internaționale, se fac óre carĭ exțiunĭ cerute prin sistemul nostru de impo-. Aduc aci aminte ce a spus despre acesta tlekovicĭ, și anume: că în situațiunea aclă acest sistem e greŭ de schimbat. In trafl din 1875 eraŭ prevĕdute duoĕ lucrurĭ: taxele nóstre nu vor putea fi maĭ urcate cât maximile fixate prin legile speciale, ane enumĕrate, și că nu ni se impunea a creea taxe interne de consumațiune ĭ să echivaleze taxele de accis prelevate ntrarea în zona uneĭ comune.

Deosebirea dintre convențiunea din 1875 ctuala, constă în acésta: că ântéia preea taxe de accis pentru obiecte enumee în lege, egale pentru obiectele strĕine ndigene, și că acele taxe nu puteaŭ înce un maximum fixat, nu prin convenne, ci prin legĭ anterióre convențiuneĭ; când a duoa hotăresce taxe de accis le pentru mărfurile strĕine și cele rone, dar impune tot o dată a se schimba islațiunea dărilor comunale în modul cum xéză convențiunea.

Din care parte e inferioritatea 'mi se pare ontestat. Avem un sistem de dărĭ comue. Să dicem că sunt rele, și că trebue să imbăm sistemul. Trebue să ni se impună l sistem prin strĕinătate? E admisibil noĭ să nu 'l discutăm în Parlament? E admisibil ca el să ni să impună fără să ne spunem părerile nóstre?

Cel puțin tratatul de Berlin a fost un tratat al tutulor puterilor europene! Stăm maĭ jos de cât înaintea tratatuluĭ de Berlin?

Dar se va dice: aceste articole nu le ațĭ priimit și D-vóstre liberaliĭ? Nu sunt ele înscrise în tratatul din 1877 cu Germania?

In parte lucrurile staŭ așa, dar nu completamente. In aceste întrebărĭ e aședată numaĭ o parte din adevĕr.

Art. 13, 14 și 15 din tratatul cu Germania sunt identice cu art. 21 și 22 din convențiune cu Austro-Ungaria din 1875 și cu art. 21 și 22 din protocolul luĭ final.

Iată glăsuirea acestor articole:

Art. 13. »Dacă una din cele duoĕ înalte puterĭ contratante va judeca necesar de a stabili saŭ a face să se stabiléscă, de către autoritățile municipale saŭ de altele, un noŭ drept de accise saŭ de consumațiune saŭ un suplement al unuia din aceste drepturĭ, asupra unuĭ articol de producțiune saŭ de fabricațiune națională prevĕdut prin convențiunea de față, articolul similar străin va putea fi imediat supus la importare unuĭ drept egal.

»In consecință, mărfurile importate din teritoriul uneia din cele duoĕ înalte părțĭ contractante, nu vor fi pasibile, la intrarea pe teritoriul celeĭ-alte, de nicĭ un drept de accise saŭ de consumațiune, sub orĭ-ce denumire ar fi, dacă mărfurile de aceeașĭ natură nu sunt nicĭ produse, nicĭ fabricate în acéstă din urmă țéră.

»Art. 14. Mărfurile de orĭ-ce natură originală din Germania și importate în România, și mărfurile de orĭ-ce natură originală din România și importate în Germania, nu vor putea fi supuse nicĭ de autoritățile Statuluĭ, nicĭ de administrațiunile municipale saŭ altele la óre care drepturĭ de accise saŭ de consumațiune superióre celor carĭ apasă saŭ vor apăsa mărfurile similare ale producțiuneĭ naționale.

»Art. 15. Dispozițiunile articolelor 13 și 14 nu vor afecta în nimic dreptul legal al comunelor de a supune la taxe vamale saŭ accise bĕuturile și lichidele, comestibilele, combustibilele, furagiile și materialele, la intrarea lor în comună, chiar când aceste articole n'ar avea similare în țéra respectivă. Cu tóte acestea, în România, aceste drepturĭ nu pot fi superióre taxelor respective celor maĭ ridicate, prevĕdute prin legile române actualmente în vigóre.«

Legislațiunea țĕreĭ era atuncĭ legată de tratatul cu Austro-Ungaria. Consolidasem taxele de accis comunale.

Trebue, însă, să reamintesc că tóte convențiunile carĭ s'aŭ făcut în urma convențiuneĭ de 1875 aŭ fost o consecință logică și neînlăturabilă a acesteĭ convențiunĭ și trebuia să conțină, și a și conținut cele maĭ esențiale dispozițiunĭ ale aceleĭ prime convențiunĭ.

Dar lucrul nu s'a mărginit numaĭ în convențiunile încheiate dupe norma celeĭ de la 1875. Ca în tóte, și în acéstă materie, am făcut un pas înainte.

Dupe ce convențiunea nóstră cu Austro-Ungaria a expirat, s'aŭ început negociărĭ cu guvernul austro-ungar pentru încheiarea uneĭ nouĭ convențiunĭ. Aceste negociațiunĭ aŭ durat timp îndelungat.

Aŭ urmat atuncĭ treĭ rêndurĭ de conferințĭ: un rênd la Bucurescĭ în Maiŭ 1886, alt rênd la Viena la începutul anuluĭ 1887, și un al treilea rênd tot la Viena în Martie 1887.

Primele conferințe, ținute în Bucurescĭ, aŭ durat de la 1 până la 7 Maiŭ 1886 și sunt consemnate în 7 protocóle.

In aceste conferințĭ atât guvernul austro-ungar, cât și guvernul român aŭ propus fie-care câte un text de tratat de comerciŭ.

Dispozițiunile articoluluĭ 12 din tratatul actual germano-român să află în articolul 17 al propunereĭ austro-ungare și în articolul 9 al propunereĭ române.

Articolul 17 al propunereĭ austro-ungare glăsuesce ast-fel:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ înalte părțĭ contratante, în țéra întrégă saŭ într'o circumscripțiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporațiunĭ, asupra producțiuneĭ, fabricațiuneĭ saŭ consumațiuneĭ unuĭ articol, acelașĭ articol, care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte părțĭ contratante, nu va putea să fie impus în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceeașĭ natură nu sunt produse saŭ nu sunt lovite cu aceleașĭ taxe în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune.

»*Cu tóte acestea, prin excepțiune, se va putea percepe, în óre-carĭ orașe saŭ circumscripțiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumațiuneĭ bĕuturilor și comestibililor, nutrețelor, combustibililor și materiilor de luminat, precum și materialelor de construcțiune, chiar când aceste articole nu s'ar produce în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condițiune, însă, că articolele sus menționate de producțiune indigenă, să fie lovite,* **la intrarea lor în raza de accis,** *cu aceleașĭ drepturĭ de accise ca și produsele străine.*

»*Aceste drepturĭ, însă, nu pot fi superióre taxelor enumerate în anexa C.*«

Vedețĭ cu toțiĭ că chiar propunerea Austro-Ungarieĭ nu conținea dispozițiunea finală a articoluluĭ 12: impunerea taxelor de consumațiune în interiorul comunelor.

Singura încercare, făcută în Maiŭ 1886 de către guvernul austro-ungar, a fost aceea de a limita accisele la un maximum, pretențiune pe care aŭ abandonat'o în negociările ce aŭ urmat.

Propunerea română din 1886 conținea numaĭ aliniatele 1 și 3 din propunerea austro-ungară.

Cum aŭ urmat deliberările cursul lor se

constată prin procesul-verbal No. 5 din 1886. Iată ce citim acolo:

»Asupra observaţiuneĭ D-lor delegaţĭ austro-ungarĭ, D-niĭ delegaţĭ românĭ consimţesc a conserva în textul articoluluĭ 9 din proiectul român, aliniatul 2 din articolul 21 al convenţiuneĭ actuale. Se învoesc, însă, amênduoĕ părţile, că dupe cuvêntul *comestibile*, să se adaoge, între parantese, cuvintele *substanţe alimentare.*

»D-niĭ delegaţĭ imperialĭ şi regalĭ propun a se redacta aliniatul 2 al articoluluĭ 17 din proiectul austro-ungar precum urmézá: »nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceiaşĭ natură nu sunt produse saŭ, *fiind chiar produse*, nu ar fi lovite de aceleaşĭ taxe în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune.

»Priimit.

»La aliniatul 3 al acestuĭ articol, D-niĭ delegaţĭ austro-ungarĭ propun de a stabili *un maximum* pentru drepturile de accis, şi *iaŭ ad referendum refusul D-lor delegaţĭ românĭ*, pentru a sci dacă eĭ trebue să maĭ insiste în acéstă privire.«

Aşa dar, despre impunerea taxelor de consumaţiune din interiorul comunelor nicĭ nu a fost vorba, iar maximul propus de delegaţiĭ austro-ungarĭ a fost respins de delegaţiĭ românĭ. Delegaţiĭ austro-ungarĭ aŭ luat refusul ad referendum, dar nu aŭ maĭ revenit cu pretenţiunile lor.

In Ianuarie 1887 aŭ urmat alte negociărĭ la Viena.

Aceste conferinţe aŭ durat de la 6 până la 10 Ianuarie şi aŭ fost consemnate în 5 procese-verbale.

Protocólele aŭ fost semnate de mine, ca representant al guvernuluĭ român, de Marchisul Bacquehem ca representant al guvernuluĭ austriac şi de Comtele Szeczeny ca representant al guvernuluĭ ungar.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: In ce an e protocolul acela?

D. D. Sturdza: In 1887. Am protocólele originale dinaintea mea, tipărite în tipografia împĕrătéscă din Viena.

Disposiţiunea articoluluĭ 12 din tratatul germano-român se află în articolul 14.

Iată textul articoluluĭ adoptat ast-fel în şedinţa a 2-a a acelor conferinţe şi consemnat în procesul-verbal din 7 Ianuarie 1887:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ înalte părţĭ contractante, în ţéra întrégă saŭ într'o circumscripţiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporaţiunĭ, asupra producţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ articol, acelaşĭ articol, care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte părţĭ contractante, nu va putea să fie impus, în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe în casul când articolele de aceiaşĭ natură nu sunt produse saŭ, *fiind chiar produse*, nu ar fi lovite cu aceleaşĭ taxe în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune.

»*Cu tóte acestea, prin excepţiune, se va putea percepe, în óre-care oraşe saŭ circumscripţiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumaţiuneĭ bĕuturilor şi comestibililor (substanţe alimentare), nutreţelor, combustibililor şi materiilor de luminat, precum şi materialelor de construcţiune, chiar când aceste articole nu s'ar produce în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condiţiune, însă, că articolele sus menţionate, de producţiune indigenă, să fie lovite,* **la introducerea lor în raza de accis,** *cu aceleaşĭ drepturĭ de accis ca şi produsele strĕine.*«

Acest articol 14 a rĕmas intact, precum vi 'l am citit acum şi în negociările din Martie 1887, carĭ aŭ avut loc tot în Viena.

Alăturaţĭ lângă aceste texte textul articoluluĭ 12 de care e vorba, şi vĕ veţĭ convinge că la 1887 guvernul austro-ungar redactase disposiţiunile luĭ ast-fel cum eraŭ acceptabile de noĭ. Nu era vorba de a ne impune taxe de consumaţiune interne carĭ să egalizeze taxele de accis de la intrare în zona comunală.

Citesc articolul 12 actual pentru ca să vedeţĭ deosebirea:

»Dacă pe teritoriul uneia dintre cele duoĕ părţĭ contractante, în ţéra întrégă saŭ într'o circumscripţiune restrînsă, un drept interior se percepe, fie pe comptul Statuluĭ, fie pe acela al uneĭ comune saŭ al uneĭ corporaţiunĭ, asupra producţiuneĭ, fabricaţiuneĭ saŭ consumaţiuneĭ unuĭ articol, acelaşĭ articol, dacă s'ar introduce din teritoriul celor-alte părţĭ contractante, nu va putea să fie impus în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept maĭ mare, nicĭ maĭ oneros.

»Nu se vor putea percepe nicĭ un fel de taxe, în casul când articolele de aceeaşĭ natură nu sunt produse saŭ fabricate în acéstă ţéră saŭ în acéstă circumscripţiune, saŭ chiar, când fiind produse saŭ fabricate acolo, ele nu ar fi lovite cu aceleaşĭ taxe.

»*Cu tóte acestea, prin excepţiune, se va putea percepe, în oraşe saŭ alte circumscripţiunĭ restrînse, drepturĭ de accise* asupra consumaţiuneĭ bĕuturilor şi comestibililor, nutreţurilor, materiilor combustibile, chiar destinate la luminat, a săpunurilor, precum şi a materialelor de construcţiune (cu excepţie de grindĭ, colóne, tuburĭ, plăcĭ şi alte asemenea piese de fer saŭ de fontă), chiar când aceste articole nu s'ar produce saŭ nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de accise se percepe, *cu condiţiune, însă, ca categoriile de articole, sus menţionate, de producţiune saŭ de fabricaţiune indigenă,* la punerea lor în consumaţiune saŭ la introducerea în raza de accis, *să fie lovite cu aceleaşĭ drepturĭ ca şi produsele strĕine.*

»Produsele pămêntuluĭ şi ale industrieĭ uneia dintre părţĭ, importate în teritoriul celeĭ-alte şi destinate pentru întreposit saŭ pentru transit, nu vor fi supuse nicĭ unuĭ drept interior«.

Guvernul liberal nu s'a putut ajunge în negociările urmate cu Austro-Ungaria pentru un tratat de comerciŭ, din causa vitelor.

Dar guvernul liberal a încheiat în 1886 un tratat de comerciŭ cu Elveţia; art. 2 al aceluĭ tractat e redactat în acelaşĭ sens, precum glăsuesce tratatul dintre Germania cu Serbia şi cu Italia, adică fără impunerea taxelor de consumaţiune internă şi cu clausa tratamentuluĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate.

Iată art. 2 din convenţia elveto-română:

»Dacă pe teritoriul uneia din cele duoĕ înalte părţĭ contractante, în tótă ţéra orĭ într'o circumscripţiune restrânsă, se percepe, fie pe séma Statuluĭ, fie pe séma comuneĭ, o taxă interióră asupra producţiuneĭ, a fabricaţiuneĭ saŭ a consumaţiuneĭ unuĭ articol, acelaşĭ articol care s'ar introduce din teritoriul celeĭ-alte înalte părţĭ contractante nu va putea, în acea ţéră saŭ în acea circumscripţiune, să fie supus la o taxă egală cu aceea care se percepe asupra productelor naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.«

Cred că din tóte câte am expus aci, vĕ veţĭ fi convins singurĭ: ânteiŭ, că art. 12 din tratatul încheiat cu Germania este defavorabil noĕ, pentru că prin el se atinge legislaţiunea nóstră internă; al duoilea, că tóte articolele din tratatele ce Germania a încheiat de la 1891 încóce cu alte ţĕrĭ sunt maĭ favorabile în privinţa acestuĭ punct de cât articolul nostru; al treilea, că numaĭ cu un singur tratat îl putem asemăna: cu tratatul încheiat de Austro-Ungaria cu Serbia; şi al patrulea că Austro-Ungaria cedase asupra acestuĭ punct cerinţelor nóstre.

Fără a lipsi de deferinţă pentru regatul sârbesc saŭ pentru principatul Bulgarieĭ, eŭ tot-d'a-una am credut că posiţiunea Românieĭ în Europa este o posiţiune maĭ înaltă şi maĭ tare.

Uşor puteţĭ dar înţelege, D-lor, de ce ne va fi noĕ, naţionalĭ-liberalĭ, cu neputinţă a vota pentru tratatul de comerciŭ dintre România cu Germania. Intreb: de ce nu s'a făcut un tratat care să nu conţină nicĭ art. 9, acela cu întrepositele, nicĭ art. 12, acela cu amestecul în legislaţiunea nóstră internă?

Orĭ suntem Stat independent, orĭ nu. Dacă suntem Stat independent, cer ca aceiaşĭ consideraţiune, de care s'a bucurat Belgia în faţa Germanieĭ când 'i s'a făcut excepţiunile privitóre la óre carĭ articole speciale, de aceiaşĭ consideraţiune să ne bucurăm şi noĭ şi să ni se facă şi noĕ acele excepţiunĭ reclamate de legislaţiunea şi de interesele nóstre.

In casul de faţă cer acésta cu atât maĭ mult cu cât statul cel maĭ interesat a căpăta art. 12 ast-fel precum a fost stipulat de guvernul nostru cu Germania, şi anume: Austro-Ungaria, priimise disposiţiunile luĭ ast-fel cum ne conveneaŭ noĕ.

Aşĭ maĭ avea încă un punct de atins, acela al camerilor de comerciŭ.

Art. 19 din legea din 10 Maiŭ 1886 dice expres:

»*Ministerul de comerciŭ şi de industrie* va consulta *camerile de comerciŭ asupra convenţiunilor de comerciŭ*«.

Aceeaşi dispoziţiune o prevede şi art. 26 la numărul 11 din regulamentul acestei legi din 1887.

Nu văd de ce guvernul, şi chiar noi, ne am deprinde să înfrîngem, să călcăm o lege existentă clară, o lege existentă care este în folosul ţěrei. De ce să ne deprindem a nu consulta pe concetăţenii noştri asupra intereselor celor mai vitale ale ţěrei?

De ce să înlăturăm camerile de comerciŭ în dorinţele şi sfaturile lor, căci ele sunt în ântâia linie chiămate a 'şi dice opinia când este vorba de a încheia un tratat de comerciŭ, saŭ de a face un tarif vamal?

Ast-fel fiind, cu tótă dorinţa ce aşi avea de a vota un tratat de comerciŭ cu Germania, care ne ar lega cu acest puternic imperiŭ prin legăminte economice, basa unei amiciţii sincere şi durabile; cu tóte că aşi dori acésta, mai ales că recunosc că Germania, dintre tóte statele cele mari, ne-a fost prietenul cel mai desinteresat şi mai prielnic: — voiŭ vota în contra, pentru că nu pot admite ca un imperiŭ, orî cât de mare ar fi şi orî cât de bine voitor, să ne pună într'o posiţiune inferióră situaţiunei pe care noi ne-am format'o prin propriile nóstre forţe, prin mari sacrificii şi mari suferinţe, prin victoriile armatei nóstre şi prin conducerea înţeléptă şi pricepută a treburilor nóstre în timp de mai multe decenii. (Aplause).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, s'a depus la biuroŭ o propunere în sensul următor: »propunem şedinţă de séră pentru continuarea desbaterilor«. De óre-ce ora este înaintată aşi ruga Senatul să încuviinţeze şedinţa de nópte, şi dacă voesce acésta, nu de la 8 ore cum am avut alaltă-erî, ci de la 9 ore.

Voci: Şedinţă la 9 ore.

— Se pune la vot propunerea de a se ţine şedinţă de nópte, şi Senatul aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Ridic dar şedinţa, şi conform votuluî D-vóstre, ne vom întruni diséră la 9 ore.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 20 DECEMBRE 1893
SÉRA

Preşedinţa D-lui preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-nii: Em. Flondor, . Millo, C. Fotin şi Dr. I. Cernătescu, secretari ai biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 9 séra, fiind presenţi 82 D-ni senatori.

— Nu rěspund la apelul nominal 32 D-ni senatori, şi anume:

Bolnavi:

D-nii: Berea D., Buicliu M. Gr., Cincu ..nt., Rucăreanu M., Sofian N., Tatos T. I., Blancfort A.

Nemotivaţi:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, P. S. S. Episcopul de Râmnic, D-nii: Bălăceanu C., Blaramberg N., Cantacuzino C. Gr., Chircu T., Christescu T., Filipescu C. G., Manu Rodrig (căpitan), Pěucescu I., (colonel), Rosetti Sc., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Sturdza M. Gr., Teohari I. A., Urechiă A. V., Vernescu G., Villner A., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Blancfort A.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluî procesului-verbal al şedinţei precedente care se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, urmăm cu discuţiunea generală asupra tratatuluî de comerciŭ cu Germania.

D. ministru de externe are cuvêntul.

D. Al. Lahovari, ministru de externe: D-lor senatori, ora e cam neobicînuită pentru aşa de gravă şi importantă discuţiune.

Am cerut de la devotamentul D-vóstre să bine-voiţi a veni, dupe o şedinţă lungă şi laboriósă, şi astă-séră ca să luaţi locurile D-vóstre spre a hotărî cestiunea convenţiuneî de comerciŭ şi de navigaţiune pe care guvernul a încheiat'o cu Germania la 21 Octombre 1893, care a fost priimită cu o însemnată majoritate de către Camera deputaţilor şi care astă-ḑi este supusă votuluî şi hotărîreî D-vóstre suverane şi definitive.

Acest tratat de comerciŭ, pe care noi 'l am lucrat cu consciinţă, cu onestitate şi cu patriotism, orî ce ar ḑice onor. D. Sturdza, nu a fost nicî improvisat, căcî negociaţiunea a ţinut de la Iulie 1892 până la Octombre 1893, adică un an şi jumětate.

Acest tratat este supus D-vóstre. Deja în favórea luî avem votul Adunăreî, în favórea luî avem opiniunea tutulor ómenilor de bună credinţă carî 'l aŭ citit şi discutat. Avem ceva maî mult: avem mărturisirea silită a oposiţiuneî în primele momente carî sunt ale pornireî inimeî, iar nu ale resgândireî şi ale meşteşugireî minţeî, căcî membriî din oposiţie cunosc tratatul şi 'l aŭ studiat înaintea deschidereî sesiuneî.

Aţi auḑit aicî în Senat, cu ocasiunea discuţiuneî Adreseî, o aprobare pe jumětate, din partea unor adversarî aşa de înverşunaţi, cum trebue să constatăm că sunt D-lor, aşa de pasionaţi, aşa de nedrepţi.

Aceste mărturisirî făcute de D-lor în primele momente, cum că tratatul e destul de bun şi că coprinde şi dispoziţiunî folositóre pentru noi, este o laudă nepreţuită. Când dar avem o ast-fel de mărturisire din partea unor asemenea adversarî, atuncî criticile D-lor resgândite şi maî cu sémă atacurile D-lor pasionate, carî iaŭ formă de agitaţiune de stradă, nu se maî pricep câtuşî de puţin.

Raţiunea omuluî de stat, a omuluî de sciinţă, a omuluî de bună credinţă, a vorbit maî ântêiŭ, şi pe urmă a vorbit réua credinţă şi înverşunarea politicianuluî. Noi vom apela la spiritul D-lor de dreptate de acum câte-va sěptěmânî în contra pătimaşelor D-lor cuvinte de astăḑî.

Voiŭ începe, D-lor, printr'o scurtă privire retrospectivă asupra relaţiunilor nóstre comerciale şi cu ţěrile vecine şi cu tóte ţěrile din Europa, printr'un resumat istoric, care'l voiŭ face la rîndul meŭ, refăcênd tabelele şi cifrele şi conclusiunile onor. D. Sturdza.

Voiŭ căuta să fiŭ scurt. Trecutul e al trecutuluî, presentul trebue să ne intereseze şi viitorul să ne preocupe, numaî în sensul acesta: că trebue să facem maî bine în viitor de cât facem chiar în present, şi de sigur sper a vě dovedi că s'a făcut maî bine în present de cât verî-o dată în trecut, fără să arunc acusaţiunî retrospective acelor ómenî de stat carî, la timpul lor, aŭ lucrat pentru acéstă ţéră.

Sunt sigur că fie-care, fiind dată posiţiunea în care s'a aflat ţéra, ţinênd sémă de împregiurările maî mult saŭ maî puţin grele în carî se găsea, a obţinut tot ce s'a putut obţine, şi a încheiat o convenţiune, dacă nu perfectă, căcî cine se póte lăuda cu perfecţiunea? dar cea maî bună cu putinţă în condiţiunile de atuncî. Voiŭ fi creḑut de toţî ómeniî de bună credinţă, când voiŭ afirma că în 1875 s'a făcut tot ce s'a putut face maî bine, dar că în 1893 s'a făcut mult maî bine de cât în 1875.

Nu mě pun, D-lor, cu D. Sturdza la luptă dréptă pe cestiune de cifre şi de statistică; de sigur voiŭ fi înfundat de D-sa...

D-luî ne a citit o lungă statistică de importul şi de exportul nostru în Austro-Ungaria, comparându'l cu importul şi exportul nostru din Elveţia şi din Olanda, pe tone şi pe valorî şi acésta în treî periόde deosebite: de la 1880 la 1885, de la 1886 la 1890 şi de la 1891 la 1892.

Aceste cifre de altmintrelea le găsiţi în publicaţiunile statistice.

D-sa ne a făcut o serie de miḑlocii, de cifre comparate din cele maî variate şi cele maî complicate. Care este conclusia tutulor acestor minuţióse desvoltărî? Ce a încercat D-luî să probeze? Vě spun curat că maî nimenî nu 'l a înţeles. De ce? Pentru că D. Sturdza se îneacă în amĕnunţimî, de şi spune multe cifre, de şi este póte fórte exact în statisticele sale, carî de altmintrelea sunt lesne de cules, pentru orî-cine, din publicaţiunile oficiale. D-sa însă nu sintetiséză, nu ajunge la o conclusiune înţelésă pentru noi simpli muritorî.

Eŭ, care cunosc aceste cestiunî maî de aprópe, care m'am hârşit cu ele, nu am prea priceput ce rost aveaŭ acele comparaţiunî ale D-luî Sturdza între comerciul nostru cu Austria şi cel cu Olanda şi Elveţia. De altmintrelea comerciul nostru cu aceste duoě ţěrî din urmă este fórte neînsemnat.

D-vóstre aţi priceput ceva?

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Eŭ n'am priceput nimic. (Ilaritate).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Cred însă că Senatul va pricepe îndată ceea ce voiŭ încerca eŭ să explic că am înţeles din cifrele D-luî Sturdza.

D-sa a voit să ḑică că comerciul nostru, care era neînsemnat cu Olanda şi Elveţia,

s'a urcat de o dată în timpul când eram în resbel vamal cu Austria, și acum, când a încetat acel resbel vamal, comerciul cu aceste duoë țĕrĭ iarășĭ a scădut. Acésta însemnéză pur și simplu că comerciul nostru cu Elveția și Olanda era un comerciŭ factice și că comerciul important, comerciul firesc a fost în tóte timpurile maĭ mult cu Austro-Ungaria. Când punĭ un stăvilar uneĭ ape și 'ĭ împedicĭ cursul eĭ natural, ea dă pe de-lăturĭ. Așa și cu comerciul nostru cu Austria. Mărfurile austriace, pe carĭ nu le produceam și de carĭ nu ne puteam lipsi, împedicate prin resbelul vamal a veni d'a dreptul, apucaŭ calea piezișă, prin Olanda și Elveția; se naturalisaŭ acolo, plăteaŭ și drumul și vama și, încărcate de tóte aceste spese inutile, veneaŭ la noĭ, dar tot mărfurĭ austriace eraŭ, însă în paguba consumatorului și fără nicĭ un folos pentru industria națională. Acum începe onor. Senat și onor. meŭ coleg D. Carp să priceapă ce a voit să dică D. Sturdza. (Ilaritate).

Constatarea acésta însă ar merge în contra conclusiunilor D-luĭ Sturdza. Acésta ar învedera cât este de inutil, cât este de absurd un resbel vamal.

Nu 'l pot însă condamna în mod general; căcĭ are și el o parte bună și, cum se dice de cariera literatureĭ că conduce la tot, cu condițiune ca să eșĭ dintr'ênsa, așa și resbelul vamal conduce la un resultat bun, cu condițiune să 'l sfîrșescĭ și să ajungĭ la un tratat, la o învoire economică, să silescĭ prin resbel vamal pe adversar a 'țĭ face concesiunile raționale și drepte pe carĭ le póte face și pe carĭ póte nu le aĭ fi dobêndit fără acésta.

Maĭ ese și altă conclusiune din cifrele citate de D. Sturdza: este că acest resbel n'a eșit cu totul în favórea nóstră. In ajunul luĭ, la 1885, importația austriacă la noĭ era de 120.000.000. Ea cade, în adevĕr, la 1890, la 52.000.000. Dar exportația nóstră în Austro-Ungaria, care era de 83.000.000, în 1885, cade la 8.000.000 abia în 1890. Iată ce însemnéză cifrele D-luĭ Sturdza când scie cine-va să le citéscă.

Este dar dovedit: starea de resbel vamal, ca stare normală a uneĭ țĕrĭ, e o absurditate și un desastru economic. Trebue să facĭ resbel ca să ajungĭ la pace, dar nu trebue să iaĭ resbelul ca situațiune permanentă a relațiunilor a duoë state, fie în cestiunĭ politice, fie economice. Onor. D. Sturdza, nu sciŭ dacă a învĕțat multe, trebue să fi învĕțat în felul sĕŭ, și a învĕțat maĭ multe de când e în opozițiune, fiind-că are și mult timp, dar nu uĭtă nimic și maĭ cu sémă nu uĭtă nimic din imputările nedrepte și violente carĭ, ca om de partid, le a făcut unuĭ guvern.

In zadar, faptele se petrec în alt mod de cât a credut D-luĭ. In zadar, desastrele pe carĭ D-lor le aŭ anunțat nu se ivesc; în zadar, proorocirile D-lor priimesc de la timp desmințirĭ; în zadar, trec anĭ, deceniĭ, ura D-lor nu se potolesce, nu uĭtă nimic și nu iartă nimic, maĭ cu sémă succesul. (Aplause).

In 1875 am făcut o convențiune cu Austria. De sigur că nu era perfectă și nicĭ nu am avut pretențiunea să facem un lucru perfect, de și acea convențiune a fost tratată de ómenĭ ca Costaforu și Boerescu, ómenĭ pe carĭ nu numaĭ țéra întrégă 'ĭ a recunoscut ca patrioțĭ și capabilĭ, dar chiar partidul liberal le a făcut cele maĭ complete și absolute scuze de tóte relele de carĭ 'ĭ aŭ încărcat.

Dacă D-lor ar fi credut și ar fi susținut că Costaforu și Boerescu se greșiseră și făcuseră câte-va erorĭ economice, atuncĭ era natural, era lucru de înțeles să li se trécă cu vederea aceste micĭ erorĭ, și ca aceiașĭ ómenĭ, carĭ aŭ comis aceste greșelĭ economice, să fie maĭ târdiŭ lăudațĭ de aceĭ carĭ 'ĭ aŭ criticat, să fie priimițĭ chiar în sînul partiduluĭ liberal și tratațĭ ca ómenĭ marĭ și patrioțĭ. Acésta o pricep, contradicțiunea omenéscă nu ar fi mers așa de departe.

Dar așa s'aŭ petrecut lucrurile? Așa s'a purtat partidul D-vóstre față cu dênșiĭ. Cu ocasia convențiuneĭ comerciale din 1875, aceștĭ bărbațĭ aŭ fost acusațĭ ca trădătorĭ, ca vêndĕtorĭ aĭ țĕreĭ. S'a scris de diarul D-vóstre că dênșiĭ aŭ înfipt pumnalul în pântecele RomânieĬ și aŭ aruncat'o sângerândă la piciórele conteluĭ Andrassy. Maĭ târdiŭ s'aŭ schimbat lucrurile, și aceĭ ómenĭ carĭ 'ĭ ațĭ tratat de vêndătorĭ, de asasinĭ aĭ națiuneĭ, cu ocasiunea unuĭ tratat de comerciŭ, —cu defecte și calitățile luĭ, vom vedea ce resultate a produs — aceĭ ómenĭ îĭ priimițĭ în partidul D-vóstre, îĭ băgațĭ în minister, îĭ punețĭ în capul D-vóstre și, când mor, cernițĭ tóte felinarele din Bucurescĭ.

Apoĭ ce sunt aceste contradicerĭ fără margine și fără perdea? Cum? Find-că Boerescu a murit cu grijania liberală pe buze, totul s'a uĭtat? S'a schimbat totul? Și trădătorul de la 1875 a fost incomparabilul patriot de la 1883?

Aceste lucrurĭ le constat maĭ ântêiŭ cu óre-care mâhnire, pe urmă cu óre-care mângâiere.

E probabil că și de noĭ, pe carĭ ne acusațĭ de vêndĕtorĭ și de vênduțĭ, tot așa cugetațĭ! E probabil că nu maĭ multă valóre dațĭ singurĭ acusațiunilor și injuriilor D-vóstre, de cum le ațĭ dat când ațĭ acusat pe Costa-Foru și Boerescu de vênduțĭ și trădătorĭ, și când pe urmă le ațĭ făcut, la îngropăciune, un alaiŭ nepomenit, cel puțin luĭ Boerescu, și v'ațĭ întovărășit cu toțiĭ să'l conducețĭ la ultima sa locuință, rostind pe mormêntul luĭ discursurĭ de apoteosă, de pocăință așĭ dice eŭ, și înlocuind injuriile grosolane și nemeritate prin laudele cele maĭ hiperbolice și maĭ umflate.

E probabil că, dacă v'am face plăcerea să murim și să murim maĭ cu sémă sub guvernul D-vóstre, multe din insulte și acusațiunĭ s'ar schimba în laude făcute meritelor nóstre.

In orĭ-ce cas, nu maĭ mult Catargi, Carp, Lahovari aŭ vêndut țéra GermanieĬ în 1893, de cât aŭ vêndut'o AustrieĬ Costa-Foru și Boerescu în 1875.

Acestea sunt, D-lor, amintirĭ ca să arăt gradul de violență care 'l aducețĭ în discuțiunile D-vóstre, chiar pe lucrurĭ carĭ nu pot întărîta pasiunile, precum un tratat de comerciŭ. E un ce trist, care trebue să dea o rea opiniune străinilor de noĭ, și din nenorocire străiniĭ se ocupă de noĭ cu acéstă ocasiune. In cestiunĭ micĭ, interióre, nu se ocupă; dar când sunt cestiunĭ internaționale, carĭ interesézĕ Europa, atuncĭ desbaterile nóstre se citesc, și, pentru onórea țĕreĭ, ar trebui să ne arătăm cu toțiĭ ceva maĭ curățeĭ în fața lumeĭ civilisate.

Apoĭ, D-lor, ca să apĕr convențiunea din 1875, să vĕ refac cifrele D-luĭ Sturdza? Să intru în tóte aceste amĕnunțimĭ? Nu.

Eŭ voiŭ lua numaĭ faptele sumare, vêrfurile cestiuneĭ, și vĕ voiŭ proba că convențiunea din 1875 era lucrarea cea maĭ perfectă care se putea atuncĭ face.

Lucrurile nu trebuesc, în lumea nóstră contigentă să fie judecate în mod absolut, trebuesc judecate dupe timp și împregĭurărĭ și în momentul acela era cel maĭ bun tratat care se putea obține. Ca ministru de justiție și cel maĭ tênĕr din cabinetul de atuncĭ, am luat și eŭ o parte de respundere și nu o voiŭ declina nicĭ o dată. Mĕ laud până acum că am contribuit la convențiunea din 1875, fiind-că prin dênsa se câștiga duoë lucrurĭ: ântêiŭ, s'a pus prima piatră fundamentală a independențeĭ nóstre economice. Pe vremea aceea eram Stat vasal și tratatul de la Paris da dreptul TurcieĬ să încheiă pentru noĭ, fără noĭ, convențiunĭ comerciale, pe orĭ ce baze ar socoti cuviinciόse.

Era decĭ o crimă politică campania fără mĕsură ce în presă și în Parlament s'a petrecut atuncĭ. Căcĭ D. L. Catargi, cu minunatul sĕŭ simț practic, a resumat discuțiunea într'un cuvênt și în contra luĭ Ion Brătianu, și a luĭ Kogălniceanu și a luĭ Manolache Kostache, care atuncĭ era într'o periódă politică fórte rea, de care s'a căit cu lăcrămĭ în urmă, și scim ce făcuse pe Manolache Kostache să trécă într'o ast-fel de coalițiune în contra actelor și principiilor viețeĭ sale întregĭ. D. Catargi, dic, a resumat discuțiunea într'un cuvênt. A dis: *dacă respingețĭ acéstă convențiune, bună rea cum e, luațĭ D-vóstre rĕspunderea de ceea ce se va întêmpla în urmă!*

Eĭ, D-lor, noĭ judecăm lucrurile carĭ s'aŭ întêmplat. E fórte lesne! Convențiunea din 1875 s'a votat, a avut țéra destulă minte și destul patriotism să voteze, și de atuncĭ ațĭ anatemisat'o 10 anĭ dearêndul, cu tóte că partidul D-vóstre a ratificat'o maĭ ântêiŭ, al duoilea a copiat'o în tóte convențiunile cu cele-alte state, al treilea a înrĕutățit'o, și a prelungit'o încă pe 5 anĭ! Dar pe ce nu s'a întêmplat, se póte raționa cu siguranță? Ce s'ar fi întêmplat însă dacă s'ar fi găsit o Cameră destul de pătimașă saŭ ușurică care să se ia dupe declamațiunile acestor D-nĭ și să fi respins convențiunea?

A duoa di Austria, și dupe Austria Germania, și dupe Germania Francia, care nu a vrut să facă convențiune cu noĭ până nu am fost independențĭ, încheiaŭ convențiunĭ

a Turcia și se vedea atuncĭ dacă agricul-ura saŭ industria nóstră eraŭ să fie pro-egiate de Turcia, cum bine, rĕŭ aŭ fost pro-egiate de către bărbații noștri de stat! Va dică și umilință și pagubă! Acésta din punctul de vedere politic; dar ia să vorbim din punctul de vedere economic.

Ce industriĭ așa marĭ eraŭ atuncĭ în Ro-ânia? Saŭ chiar ce industriĭ așa probabile să ască și să se desvolte în 10 ani, în cât noĭ fi făcut un sacrificiŭ complet al agricul-tureĭ nóstre, ca să înființăm acele industriĭ, resupunênd că s'ar fi putut protegia? Nu a nicĭ una, saŭ fórte puține.

Al duoilea, sciți că de atuncĭ s'a pus de parte verĭ-o treĭ-decĭ de industriĭ pe carĭ a așeḑat o taxă mult maĭ ridicată, mult aĭ protegiuitóre de cât cele 7 la sută, ad lorem, carĭ ne eraŭ impuse dupe tra-tele Turcieĭ cu tóte statele, tratate pe carĭ urcia și astăḑĭ le are încă în ființă; al ilea, în fine, se dobêndea pentru agricul-ra nóstră nisce concesiunĭ insemnate: in-area liberă a cerealelor nóstre în Austria taxele destul de scăḑute chiar pentru vite, tratament favorabil, care cât timp a fost licat—evident că nu puteam noĭ în 1875 prevedem ce era să se petrécă sub D-vós-în 1884 — dar cât a fost aplicat, a fá-t bogăția Moldoveĭ de sus, și pentru acésta apel la toțĭ proprietariĭ din Moldova. probărĭ).

Pe lângă tóte acestea, mĕ voiŭ pune și eŭ terenul favorit al D-luĭ Sturdza, voiŭ ina-a câte-va cifre, însă pe scurt; nu voiŭ pĕra mult Senatul cu statistica.

Comerciul nostru total, import și export, la 1870 până la 1875, a fost în miḑlocie la 250 la 260 milióne; comerciul nostru al, de la 1875 până la 1885, adică până denunțarea convențiuneĭ, a fost în miḑ-ie de la 500 la 560 milióne.

Va să ḑică comerciul total al uneĭ țĕrĭ—l acésta, D-le Aurelian, D-ta care facĭ nomie politică și care aĭ inserat în jur-lul D-tale o frasă fórte nedréptă și ne-ctă — acésta se contéză, iar nu învechi-e teoriĭ ale balanțeĭ comerciale, comer-l total al uneĭ țĕrĭ; eĭ bine, comerciul al al țĕreĭ a trecut de la miḑlocia de 260 lióne la miḑlocia de 560 milióne, adică luoit.

D-vóstre sunteți ingrațĭ față cu convenția ésta, căcĭ de la 1876 până la 1886, în np de 10 anĭ din 12 de guvernămênt, e 'l ațĭ avut, cu acéstă convențiune, ațĭ it și printr'ênsa.

Eĭ bine, dacă convențiunea era așa de , așa de ruinătóre, țéra acésta ar fi mers înainte? Ar fi putut să sufere tóte impo-ele pe carĭ le ațĭ adăogat? V'ar fi permis mergețĭ de la un budget de 90 milióne un budget de 160 milióne?

Ar fi putut să vĕ plătéscă tóte împrumu-rile pe carĭ le ațĭ contractat?

Ar fi putut să susțină resbelul prin pro-iile sale miḑlóce, fără nicĭ o indemnitate, cu tóte acestea să mérgă înainte cu pro-ietatea și cu bogăția? Credețĭ că un sis-m rĕŭ vamal, un sistem economic stupid putea să producă asemenea resultate? Dacă o credețĭ, atuncĭ nu scițĭ duoĕ vorbe de eco-nomia politică, nu cunóscețĭ o iotă din is-toria popórelor; dacă nu o credețĭ și nu o spunețĭ, las consciința D-vóstre și consciința publică să vĕ judece! (Aplause).

D-lor aŭ făcut alte tratate comerciale pe tipicul convențiuneĭ de la 1875 și nu pot să nu recunóscă că la fie-care moment se lovesc de un articol votat de D-lor; dar ce ne ḑic D-lor? Era așa convențiunea de la 1875, a trebuit să o copiăm.

Pentru ce? Trebuia póte să dațĭ și Fran-cieĭ și Germanieĭ și celor-alte țĕrĭ tariful care 'l am dat noĭ, dar amĕnunțimile? Dar locurĭ în porturile Dunăreĭ? Dar art. 12? Puteațĭ să le schimbațĭ, căcĭ posițiunea țĕreĭ în 1881, când fáceațĭ cele-alte tratate, era alta, căcĭ țéra era independentă.

De și însă independențĭ, de și maĭ tarĭ, și puteațĭ fórte bine atuncĭ să schimbațĭ și tra-tatul, dacă nu vĕ convenea, și chiar tariful. Dar vețĭ ḑice că eram legațĭ cu Austria până la 1886 și că nu puteam să avem altă mĕ-sură față cu cele-alte state. Primesc și a-césta. Dar în cele din urmă, de ce nu ațĭ încheiat tratatul până la 1886, ci 'l ațĭ fá-cut până la 1891? De ce o convențiune, care o găseațĭ așa de rea, ațĭ prelungit'o cu 5 anĭ peste termenul eĭ?

Imĭ vețĭ rĕspunde că împregiurările aŭ fost așa, că nu puteațĭ face alt-fel. Vĕ voiŭ crede, dar băgațĭ de sémă că pentru acestĕ micĭ greșelĭ, pe carĭ eŭ cred că cu puțină tărie de caracter puteațĭ să le înlăturațĭ, nu v'am acusat, nicĭ de trădătorĭ, nicĭ de vên-ḑĕtorĭ, nicĭ am chiămat furia poporuluĭ și fulgerile ceruluĭ asupra capetelor D-vóstre.

Acésta este deosebirea între ómeniĭ civilisațĭ și între ómeniĭ carĭ fac politică *au couteau*, cu cuțitul, cum o facețĭ D-vóstre aprópe, căcĭ dacă nu ațĭ venit încă la cuțitul material, ațĭ venit la pumnalul moral, în modul cum dis-cutațĭ și tratațĭ pe adversariĭ D-vóstre. D-lor aŭ făcut convențiunea din 1877 și când noĭ în 1893 am voit să reluăm tratările cu Ger-mania, ne am isbit, înainte de tóte, de textele D-lor, de convențiunea D-lor, și Germania a cerut, și cu drept cuvênt, să luăm ca basă tra-tatul expirat. Guvernul imperial ne a ḑis a-tuncĭ: avem o convențiune, acéstă conven-țiune s'o discutăm, s'o ameliorăm, s'o îndrep-tăm, să vĕ dăm ceea ce nu v'am dat atuncĭ, să vĕ concedăm ceeace nu v'am concedat a-tuncĭ, dar acesta este textul pe care avem să discutăm; și nicĭ nu se putea altminterĭ. Dacă voiam să facem convențiune cu Ger-mania, trebuia să luăm de basă acest tratat iscălit de D-lor, pe care voiŭ arăta că 'l am îmbunătățit în treĭ părțĭ capitale, esențiale, afară de alte îmbunătățirĭ de detaliĭ, pe carĭ D-lor aŭ avut curagiul excesiv să le presinte ca greșelĭ, pe când fondul era opera D-lor, și tótă schimbarea consta în îmbunătățirea textelor pe carĭ le am moștenit de la D-lor.

Cea d'ântêiŭ întrebare care se pune ar fi acésta:

Fórte bine tóte acestea, dar cine v'a silit să facețĭ convențiunea de comerciŭ cu Ger-mania?

Pricep ca oposițiunea, pricep ca D. Aure-lian, ca D. Sturdza să'mĭ facă o asemenea întrebare. Cutezațĭ a susține că nu era nicĭ o trebuință de o convențiune comercială cu Germania? Dar o dată admis, și nu putețĭ face altmintrelea, că un tratat se impunea, trebue să țințețĭ sémă de un lucru: atuncĭ când fa-cem o convenție cu un stat ca Germania, nicĭ eŭ nu pot să impun absolut tot ce vreaŭ, cum nicĭ Germania chiar nu póte pretinde să facem același lucru pentru dênsa. Și fițĭ siguri, dacă așĭ fi făcut eŭ convențiunea dupe dorința mea, așĭ fi cerut intrarea liberă pen-tru tóte cerealele și productele nóstre și taxe întreite pentru produsele germane. Dar încă o dată, D-le Sturdza, trebue să ținem sémă că eram duoĭ în față, și că cel-alt stat avea și dênsul interesele luĭ de apărat.

Și cu tóte acestea, așa de mult a atârnat balanța în favórea nóstră, în cât ațĭ vĕḑut ce luptă crâncenă s'a petrecut la Reichsta-gul german asupra acesteĭ convențiunĭ.

Eĭ, D-le Sturdza, să credețĭ că toțĭ aceĭ ómenĭ din Reichstagul german carĭ aŭ dis-cutat cu multă violență — și asprimea este justificată, când e vorba de punga ómenilor — dar de altminterĭ, aŭ discutat'o cu maĭ multă cuviință de cât o discutațĭ D-vóstră aci, aveaŭ convingerea că agricultura germană face sa-crificiĭ prin acéstă convenție.

Cea maĭ bună mărturie, cel maĭ bun a-testat care se póte da convențiuneĭ iscălită de noĭ este extrema dificultate cu care a trecut, este presiunea enormă ce a trebuit să facă guvernul asupra partiduluĭ conser-vator din Germania, ca să trécă acéstă con-venție, și felicitările pe carĭ Majestatea Sa Impĕratul a adresat cancelaruluĭ Caprivi și secretaruluĭ de Stat Marschall a duoa ḑi dupe votarea convențiuneĭ.

Acestea probéză pentru orĭ-ce spirit drept că balanța era aplecată cu totul în favórea Românieĭ. (Aplause).

Și D. Sturdza se găsesce, lucru ciudat, amic și în relațiunĭ nu numaĭ politice dar și personale cu toțĭ agrariĭ germanĭ, inemicĭ născuțĭ aĭ exportuluĭ românesc în Germa-nia, lucréză cu dênșiĭ și cu gazetele lor și 'șĭ trec prietinesce, de la unul la altul, ar-gumentele contra convențiuneĭ.

Eĭ bine, D-lor, orĭ-ce ar putea face D. Sturdza ca să vĕ convingă, dar nu vĕ va face să credețĭ că interesele agricultureĭ ger-mane și cu interesele agricultureĭ române este unul și același lucru. Pe când intere-sul agricultureĭ române este să vêndă grâŭ în Germania, și prin concurență să facă să scadă prețul pâineĭ și, prin urmare, venitul fonciar din Germania, interesul întregeĭ no-bilimĭ germane, al agricultorilor marĭ ger-manĭ, este cu totul contrariŭ. Agricultoriĭ germanĭ aŭ interes să nu fie concurență străină, să piară comerciul de cereale ro-mâne, saŭ să se vêndă pe nimica pe piețele nóstre ca să pótă eĭ vinde produsele lor ri-dicate. Sunt dar duoĕ interese absolut contrariĭ.

Explicațĭ D-vóstre cum se găsesce atâta intimitate între D. Sturdza și agrariĭ din Ger-mania, intimitate de gazete, intimitate par-

lamentară, aceleaşĭ urĭ, aceleaşĭ amorurĭ. Eĭ, D-le Sturza! Dacă am fi atât de rĕutăcioşĭ ca D-vóstră, ce nume ar avea acéstă purtare, ce nume ar purta acéstă intimitate? Vĕ las, încă o dată, pe D-vóstră să apreciaţĭ acésta. Noĭ represintăm în Germania interesele ţĕreĭ românescĭ, şi agrariĭ germanĭ se cred, din punctul lor de vedere, fórte bunĭ patrioţĭ germanĭ; dar nu tot acelaşĭ nume vor purta Româniĭ carĭ aŭ făcut aceeaşĭ campanie ca şi dênşiĭ şi aŭ luptat din rĕsputerĭ ca să facă să cadă convenţiunea în România, cum aŭ luptat ceĭ-alţĭ ca să facă să cadă în Germania. Un deputat german a simţit'o şi iată ce a spus despre un prietin al D-luĭ Sturdza, despre Baronul de Hammerstein.

Iată un resumat:

D. Hammerstein propune un amendament în sinul comisiuneĭ. D. Dr. Liber crede că propunerea D-luĭ Hammerstein este făcută numaĭ ca să dea oposiţiuneĭ române argumente ca să se respingă convenţiunea în România — vedeţĭ că şi în Germania sunt ómenĭ carĭ vĕ pricep— D. Hammerstein îşĭ retrage propunerea şi ḑice că nu a făcut de cât să precizeze, sub o formă óre-care, opunerea sa în contra tratatuluĭ. Dupe ce D. Marschall declară că votarea tratatuluĭ cu România nu légă pe deputaţĭ în cestia tratatuluĭ cu Rusia, tratatul este priimit cu 12 voturĭ în contra 8. Iată tot.

Cum vi se pare acésta, D-lor?

Revin la fondul cestiuneĭ, fiind-că ne am cam depărtat. Pun întrebarea acésta; o pun majorităţeĭ, o pun oposiţiuneĭ; o pun ţĕreĭ, o pun proprietarilor, o pun agricultorilor, o pun muncitorilor, o pun chiar industriaşilor: este necesitate să se facă un tratat cu Germania saŭ nu?

Nu puteţĭ rĕspunde de cât da, nu numaĭ proprietariĭ, nu numaĭ arendaşiĭ carĭ aŭ interes să vêndă kila cu 9, 10 leĭ aprópe maĭ scump, căcĭ acésta este deosebire de vamă dupe tariful general, şi dupe tariful convenţional, dar chiar industriaşul care nu póte trăi şi să prospere de cât din punga agricultorilor (aplause); căcĭ, când nu va fi nimenĭ să 'ĭ cumpere bombónele şi ciocolata se duce industria, şi industria seriósă şi chiar industria acésta maĭ uşóră despre care faceţĭ atâta larmă!

D-lor ḑic acum: eĭ bine, nu se póte să nu facem tratat cu Germania? O ḑic acésta fiind-că tratatul s'a făcut. Să fi vĕḑut ce ar fi ḑis dacă nu s'ar fi încheiat tratat! Dovadă că D. Aurelian e cel care m'a interpelat ânteiŭ, când a creḑut duoĕ, treĭ lunĭ, că Germania ne va aplica tariful sĕŭ general, adică cu 5 mărcĭ la suta de kilograme care face 25 mărcĭ la kilă maĭ mult de 30 leĭ, cel care m'a interpelat a ḑis: ce facĭ, D-le ministru? nu te mişcă acea situaţiune? M'a mişcat aşa de bine în cât am încheiat o învoire provisorie cu Germania care, fără verĭ o compensaţie, ne a asigurat tariful minimum până în ḑiua de astăḑĭ, şi avantagiile carĭ ni le a dat noĕ Germania, Spanieĭ 'i le a refusat până când nu a subsemnat tratatul de comerciŭ. Vedeţĭ că nu am fost trataţĭ rĕŭ, cum ḑice D-luĭ, cum Austria, ḑic D-lor, trateză pe Serbia, ci am fost trataţĭ maĭ bine de cât mândra Spanie. A fost un incident în ḑiua când s'a dat arangiamentul provisoriŭ Românieĭ. A venit ambasadorul spaniol la minister în Berlin şi a presentat observaţiunĭ, plângêndu-se că Spania este maĭ rĕŭ tratată de cât România.

Cu tóte acestea nu 'i s'a dat Spanieĭ arangiamentul provisoriŭ de cât fórte târḑiŭ. Pentru onórea ţĕreĭ nóstre, să scițĭ, D-le Sturdza, că ţéra acésta, dupe meritele sale, dar şi puţin dupe atitudinea guvernuluĭ sĕŭ, este tratată cu multă deferinţă în străinĕtate; póte să'ţĭ pară rĕŭ de o cam dată, dar maĭ târḑiŭ te veĭ bucura chiar D-ta. (Aplause).

Nu puteam, D-lor, să nu facem tratat cu Germania, şi iată de ce: fiind-că cestiunea agricolă la noĭ, a vênḑereĭ productelor nóstre în afară, trece astăḑĭ printr'o crisă din ce în ce maĭ grea. Sunt duoĕ fapte carĭ concurăŭ la acésta: unul vine din forţa lucrurilor, adică concurenţa din ce în ce maĭ aspră a ţĕrilor de peste Ocean; şi să nu maĭ adăogăm la forţa lucrurilor şi prostia ómenilor, adică dacă ne luptăm pentru rahat, pentru bonbóne, ca să nu piară saŭ să nu piardă şi le sacrificăm exportul nostru de cereale, atuncĭ de sigur vom fi perduţĭ.

Sunt duoĕ fapte carĭ s'aŭ petrecut în lume şi carĭ trebue să ne pună pe gândurĭ: ânteiŭ e punerea în lucrare, câştigarea asupra natureĭ prin civilisaţiune a imensuluĭ teritoriŭ în republicele Americeĭ de Sud, maĭ cu seamă cea Argentină, în Australia, afară de nesfîrşita bogăţie a Statelor-Unite ale Americeĭ de Nord, care merge crescênd. De aci o concurenţă nemăsurată pe pieţele Europeĭ; şi aţĭ vĕḑut cum s'a întêmplat, că ivindu-se în America de Nord ceea ce s'a numit crisa argintuluĭ, recolta acesteĭ ţerĭ s'a vêndut iute şi pe nimic ca să adune aurul trebuincios, ast-fel că s'a declarat în Europa o scădere asupra preţuluĭ cerealelor de care suferim până astăḑĭ.

Al duoilea fapt este că protecţionismul începe a predomni în special în o ţéră, cum e Francia, care era o dată un însemnat têrg de desfacere pentru noĭ. Francia are privilegiul de a fi tot de o dată o ţéră agricolă care produce aprópe tot ce'ĭ trebuie, şi o ţéră care este în capul industrieĭ. Sunt condiţiunĭ excepţionale carĭ îĭ permit luxul uneĭ încercărĭ de protecţionism exagerat. Cu tóte acestea de pe acum se vede cum plătesce fórte scump acest sistem. Şi când vom avea vreme, vĕ voiŭ aduce statistica comerciuluĭ Francieĭ şi veţĭ vedea unde sistemul D-luĭ Meline este pe cale a duce acéstă puternică şi bogată ţéră. Însă resultatul pentru noĭ este că têrgurile nóstre vechĭ ni se închid unul cu unul. Ce ne maĭ rĕmâne, dar? Ce ne rĕmâne noĕ? Ne rĕmân alte ţĕrĭ: Belgia, Olanda, Elveţia, carĭ nu sunt protecţioniste în privinţa cerealelor şi maĭ ales Germania şi Anglia.

Din tóte aceste ţĕrĭ numaĭ aceste duoĕ sunt ţĕrĭ marĭ şi têrgurĭ de consumaţiune. Cele-alte treĭ sunt pe de o parte ţĕrĭ micĭ; al duoilea, sunt maĭ mult têrgurĭ de transit şi de transmisiune. Principalul consumator al grânelor nóstre este şi rĕmâne Englitera. Al duoilea, şi acesta fórte important, este Germania.

Olanda, Belgia, Elveţia aŭ o populaţiune prea mică, iar Austro-Ungaria este maĭ mult un concurent, căcĭ produce ca şi noĭ cereale şi vite.

Aşa dar Englitera şi Germania sunt adevĕraţiĭ consumatorĭ aĭ producĕtoruluĭ român şi aţĭ fi voit D-vóstre, pentru rahat orĭ ciocolată, să sacrificăm comerciul nostru cu ţĕrile consumătóre? Acésta o ḑiceţĭ, n'aţĭ fi făcut'o nicĭ chiar D-vóstre.

Luaţĭ tabelele statistice pe 1892 şi veţĭ vedea că Anglia este în capul exportuluĭ nostru cu 120 milióne, pe urmă vine Belgia cu 42 milióne şi apoĭ Germania cu 33 milióne; însă în cele treĭ, patru lunĭ în carĭ am avut un fel de resbel vamal cu Germania de o dată a căḑut exportul nostru în Belgia, fiind-că exportul nostru în Germania este un export serios de consumaţiune pe când în Belgia şi Olanda nu este de cât un export de comisionarĭ, maĭ mult de transmisiune, iar nu de consumaţiune. Şi acest adevĕr este aşa de mare în cât îl confirmă un om mult maĭ competent de cât mine, —acésta nu este mult—dar maĭ competent şi de cât D-niĭ Sturdza şi Aurelian este Baronul Marschall, secretarul de stat al afacerilor străine al imperiuluĭ german.

Iată ce ḑice D. Baron de Marschall în Reichstagul german: »Crescerea importăreĭ cerealelor românescĭ se datoresce faptuluĭ că acum în Germania se cer certificate de origină. De atuncĭ s'a făcut în statistică o schimbare completă. Pe când maĭ înainte se importaŭ din Olanda şi din Belgia sute de miĭ de kintale metrice, acum d'abia găsim de la 11 până la 20 miĭ kintale, pe când tóte cele-alte sunt clasificate ca cereale române, cum este şi în realitate«.

Vedeţĭ, D-lor, cum se constată că în aniĭ din urmă, noĭ şi America, şi ceva maĭ puţin Rusia, suntem cele treĭ carĭ hrăneam populaţiunea germană cu grâne.

D-lor, pe lângă cele ce ḑicea baronul Marschall, iată duoĕ statistice carĭ vin şi confirmă acele ḑise; trebue să vorbim de statistice carĭ ne învaţă ceva:

»Luând de basă informaţiunile statisticeĭ vamale germane (broşurile pe 1892 şi 1893) constatăm că în 1892 noĭ am importat în Germania pentru o cantitate de 2.663.000 kintale metrice (kintalul metric face 100 kilograme)«.

Iată ce trebuia constatat de noĭ. Acésta am arătat'o şi în expunerea de motive; adică vămile germane maĭ în mĕsură să dea cifrele exacte ale importuluĭ în Germania constată că a trecut aprópe 2.700.000 de kintale metrice cereale. Să luăm un preţ mijlociŭ de 20 de leĭ kintalul valóre pe têrgul german, face dar un import de o valóre de maĭ mult de 50 de milióne leĭ. Acésta este suma cerealelor române carĭ aŭ intrat în Germania dupe statistica Germanieĭ. Acum să luăm şi statistica nóstră şi să vedem

dacă ea confirmă saŭ infirmă datele aceste statistice germane.

Iată ce găsesc în statisca nóstră de la 1892. Exportația în Germania, valóre totală în leĭ 83 milióne și o fracțiune, iar exportația în Belgia este trecută 42.900.000 leĭ.

Dar cel puțin jumĕtate din acest export este aparent în Belgia, căcĭ adevĕratul consumator este tot Germania; luând dar cel puțin 20 milióne din acéstă cifră și trecêndu-le la importul Germanieĭ, vom numĕra în Germania ca un import de 53 milióne valóre, ceea ce corespunde aprópe cu cifrele arătate în statisticele imperiuluĭ german.

Putem dar noĭ să disprețuim o asemenea importațiune, și putem noĭ, pentru industriile interne ale orașelor, industriĭ de nimic, precum : apa gazósă saŭ limonada gazósă, saŭ ciocolată, saŭ cofeturile, saŭ manipulația spirtuluĭ pentru a'l boteza rom și cognac, căcĭ acestea sunt industriile interne; industriile serióse nu se fondéză în miqlocul capitalelor, pe calea Victorieĭ, să dăm cu piciorul la o exportațiune așa de însemnată a cerealelor nóstre, care ne aduce în țéră o valóre de peste 50 milióne pe an. Am să vĕ rĕspund la o observare: D-lor se laudă că aŭ făcut resbelul vamal și că aŭ eșit învingĕtorĭ; și aŭ maĭ spus că importațiunea din Austria a scăqut în urma acestuĭ resbel. Da, este adevĕrat acésta; importațiunea din Austria a scăqut de la 120 milióne la 50 milióne; dar și exportul nostru în Austria a scăqut de la 83 milióne la 8 milióne.

Acestea sunt cifre pe carĭ economiștiĭ nóstre politicĭ nu pot să le conteste; prin urmare, dupe statistice se vede că n'am eșit din acea luptă așa de învingĕtorĭ, așa de voinicĭ precum pretindețĭ D-vóstre.

Apoĭ, D-lor, lupta acésta vamală cu Austro-Ungaria s'a putut ține până la un punct óre-care, căcĭ ea, Austro-Ungaria, nu este o țéră propriŭ qis de consumațiune a cerealelor nóstre; este maĭ mult o țéră de transițiune; și ast-fel fiind, în loc să transportăm cerealele nóstre pe acolo, spre a le duce la tĕrgurile de consumațiune, putem să le aducem la Galațĭ saŭ la alt port pentru a le transporta pe Dunăre saŭ pe Mare, acolo unde se cer. Este și acésta, negreșit, o pagubă; ocolul este mare, cheltuelile de transport sunt împovărătóre, dar, în sfîrșit, se póte tolera, și nu este o ruină desĕvîrșită, cum s'ar întêmpla când s'ar închide o piață de consumațiune.

Se a maĭ spus onor. D. Sturdza că taxele vamale nu supĕră, căcĭ ele privesc pe consumator iar nu pe producĕtor. Este cunoscut, cum D-sa, că dacă recolta este bogată și nu se vinde, producĕtorul plătesce taxa de vamă, iar este din contra recolta próstă, acéstă taxă se plătesce de consumator, și dacă este mijlocie taxa se împarte între amênduoĭ. Nu sciŭ dacă acéstă proporție matematică în lucruri așa de variabile, ca prețurile, este fórte exactă. In orĭ ce cas, n'ar avea o aparență de seriositate de cât când o țéră care ar importa cereale n'ar avea a face de cât cu o singură țéră care ar exporta. Dar așa se petrec lucrurile? Dar noĭ suntem singuriĭ importatorĭ de grâne aĭ Germanieĭ? Dar sunt qece alte țĕrĭ cu clime, cu recolte, cu condițiune de producțiunĭ deosebite! Noĭ trebue să căutăm ca taxele asupra cerealelor nóstre să fie cât se póte de micĭ, orĭ cel puțin egale cu cele ce se impun altor țĕrĭ; trebue să nu perdem din vedere concurența acelor țĕrĭ; trebue să facem ca producțiunea de cereale a țĕreĭ nóstre să pótă lupta cu producțiunea altora și ca spese de producție, și ca calitate, și ca preț; cu America, de exemplu, care are asupra nóstră avantagiul unuĭ pămênt maĭ tĕnĕr, uneĭ circulațiunĭ maĭ perfecționate, și pe lângă acésta și avantagiul capitalelor maĭ eftine. Noĭ, singurul avantagiŭ care 'l avem asupra Americeĭ nu este de cât acela că suntem ceva maĭ aprópe; iar tóte cele-alte avantagiĭ le are, dupe cum am qis, America. Dar tóte acestea compun o cestiune fórte complicată, și trebue, în prima linie, silințele și munca proprie a cultivatorilor noștri, eftenirea capitalelor prin instituțiunĭ de credit, desvoltarea căilor de comunicațiune. Tóte acestea nu le póte face un tratat de comerciŭ. Tot ce póte face un tratat de comerciŭ este să obțină la vamă egalitate de tratament. Când pe lângă aceste de inferioritate s'ar adăoga și o deosebire la vamă de 10 leĭ la kilă între grâul american și cel român, pricepețĭ ce s'ar întêmpla!

Când dar noĭ am plăti maĭ mult la intrare de cât America, nu qece, dar un leŭ deosebire, cerealele nóstre n'ar maĭ putea trece; saŭ în ce condițiunĭ! Și atuncĭ cu n luptĭ nu numaĭ cu America, dar chiar cu alte țĕrĭ! Dar nicĭ un bob de grâŭ din România n'ar maĭ intra în Germania; și lucrul s'a și invederat. In timpul celor patru anĭ, când ni s'a aplicat tariful general german, Bulgaria se bucura de tariful convențional.

Eĭ bine, grânele bulgare maĭ próste aveaŭ în porturile nóstre o primă de 2 și 3 leĭ asupra cerealelor nóstre. Despre acésta fac apel la comercianțiĭ noștri, carĭ aŭ constatat lucrul în Brăila și Galațĭ.

Iată posițiunea ce aveam, și să nu creadă D-lor când combat...

D. P. S. Aurelian: D-vóstre ațĭ creat situațiunea acésta.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: A creat'o expirarea convențiuneĭ de la 1891, și până să redeschidem tratativele, a fost o stare provisorie; dar acéstă stare care trebuia să dureze duoĭ anĭ, și care ar fi fost mórte pentru producțiunea nóstră, a durat, grație guvernuluĭ, numaĭ duoĕ lunĭ! (Aplause).

Invoirea provisorie ne a scăpat.

Acum jucațĭ dintr'o altă córdă. De ce n'ațĭ intrat, qicețĭ, în uniunea vamală în 1891?

Pentru maĭ multe cuvinte: ântêiŭ, noĭ nu eram la guvern în 1891; al duoilea, nu s'a făcut nicĭ o propunere în acest sens. Nu sciŭ, și nu cred să se fi făcut D-luĭ Vernescu verĭ-o propunere; și al treilea, și cel maĭ bun argument, este că nu exista și nu a existat verĭ-o dată nicĭ o uniune vamală.

S'a făcut tratate între Elveția, Belgia, Italia, Austria și Germania, cum se face și cu noĭ astăqĭ, tratate în carĭ Germania a scăqut puțin taxele de cereale pentru Austro-Ungaria, și Austro-Ungaria a scăqut taxele industriale pentru Germania; cu alte cuvinte, concesiunĭ reciproce cum s'aŭ făcut în orĭ-ce tratate.

Prin urmare, nu a fost nicĭ o uniune vamală, nicĭ are să fie, și nicĭ nu cred că se póte.

Dar ce qicețĭ D-vóstre în timpul alegerilor din 1892?

Imĭ aduc aminte că ne ațĭ acusat pe nedrept cum că voim să intrăm în uniunea vamală, în zollverein, cum qicețĭ; pretutindenĭ, m'am întâlnit cu acest cuvênt, pretutindenĭ ne ațĭ acusat că voim să băgăm țéra în zollverein și acum ne învinuițĭ că n'am intrat în acel pretins zollverein?! Făcuserățĭ din acésta o gogoriță electorală.

Este, D-lor însă, o cestiune la care se póte rĕspunde fórte lesne: ce puteam să obținem noĭ dacă tratam la 1891 când Germania trata cu Elveția, Belgia, Austria și cu Italia? De cât ce am obținut astăqĭ?

Nimic maĭ mult de cât ceea ce am obținut acum; fiind-că ce putea să ne dea Germania maĭ mult de cât tratamentul ce 'l dedese celor-alte țĕrĭ agricole, ce ni'l a acordat astăqĭ pentru cerealele, pentru vitele și pentru o sumă óre-care de articole?

Va să qică tratamentul care 'l a dat Austrieĭ, Italieĭ, Belgieĭ și Elvețieĭ atuncĭ, ni'l dă noĕ acum și, decĭ, n'am făcut nicĭ o crimă, nicĭ o greșélă că n'am intrat atuncĭ în tratărĭ.

D-lor, sunt treĭ avantagiĭ carĭ le are tratatul actual asupra tratatuluĭ aprópe identic care, în conceputul sĕŭ, nu însă în tarifele sale, 'l aŭ alcătuit și subsemnat liberaliĭ în 1877 și 'l aŭ reînouit în 1887. Este ciudat lucru ca din partea acelora, carĭ aŭ iscălit acel tratat și cu ale căror ideĭ, texturĭ și frase, ne întâlnim la fie-care moment, să se facă un asemenea resbel de mórte unuĭ tratat care, în dispositiunile sale generale, sémănă cu tratatul din 1877, cu o deosebire mare, însă, că pretutindenea 'l am îmbunătățit, atât prin favorurile nouĭ, carĭ le am dobêndit pentru industrie și agricultură, cât și prin îndreptarea greșelilor strecurate în vechiul text.

Aceste avantagiĭ, aceste îmbunătățirĭ, sunt următórele:

Pentru producțiunea industrială, aceea care merită acest nume, am dat puțin; la agricultură am obținut mult și la art. 12, care este calul D-lor de bătae, am desființat o dispositiune în adevĕr atingĕtóre autonomieĭ nóstre, dar care se afla înscrisă în tratatul din 1877, aceea care fixa un maximum convențional pentru taxele comunale carĭ stipulaŭ că drepturile de acciz nu se pot spori peste sumele aflătóre în legile existente în 1877.

Am desrobit comunele nóstre de acéstă restricțiune.

Iată cele treĭ îmbunătățirĭ principale, și ne vom mira cum D. Sturdza a avut curagiul să compare art. 12 din convențiunea nóstră care tocmaĭ desființéză maximul convențional, consfințit prin art. 14, 15 și 16 din convențiunea D-lor, să'l compare cu tratatul din Austria și Serbia, care 'mi se

pare tocmaĭ menţine încă acest maximum!

Să vedem cele duoĕ d'ântêiŭ cestiunĭ: D-vóstre în 1877 aţĭ dat mult şi aţĭ obţinut puţin, saŭ maĭ bine nimic; noĭ am dat puţin şi am obţinut mult.

Iată ce am dat noĭ: am consolidat nisce taxe pentru industria germană, mult maĭ grele, mult maĭ ridicate de cât acelea carĭ eraŭ şi în tratatul de la 1875 şi în tratatul de la 1877 şi chiar în tratatul de la 1887, posterior faimosuluĭ D-vóstre tarif autonom cu care vĕ lăudaţĭ atâta în vorbă şi pe care în fapt 'l aţĭ aplicat aşa puţin.

Incă o dată vĕ atrag atenţiunea asupra acestuĭ punct şi vĕ voiŭ dovedi acestea cu cifre, pentru că noĭ nu avem obiceiul să ne înaintăm cu afirmărĭ fără dovedĭ, să asvêrlim acusărĭ vagĭ; vĕ voiŭ dovedi cu cifre precise, dic; şi onor. meŭ coleg de la Domeniĭ v'a dovedit chiar alaltă-erĭ că taxele actuale sunt sporite nu asupra convenţiuneĭ din 1875, nu asupra convenţiuneĭ din 1877, dar asupra convenţiuneĭ din 1887, posterióră tarifuluĭ autonom şi posteriórá faĭmóseĭ creaţiunĭ a industrieĭ române pe care D-lor aŭ specialitatea, darul de la Dumnedeŭ, s'o aducă la viéţă, pe când noĭ avem iarăşĭ acéstă specialitate, dată de la duhul rĕŭ, s'o omorîm; precum D-lor aŭ monopolul patriotismuluĭ şi noĭ darul de a fi inemiciĭ născuţĭ aĭ ţĕreĭ.

Iată convenţiunea D-vóstre de la 1887 cu tariful alăturat. Eraţĭ atuncĭ şi independenţĭ, eraţĭ şi omnipotenţĭ, cum dice D. Borănescu; aţĭ făcut convenţiunea la 1 Februarie 1887, reveneaţĭ de la Plevna, aveaţĭ şi Regatul, era expirată şi convenţiunea cu Austria, şi să nu diceţĭ că eraţĭ legaţĭ; convenţiunile comerciale nu ajunseseră la termen, dar maĭ tot tariful era legat de convenţia austriacă, şi în mare parte căduse cu dênsa; eraţĭ dar fórte liberĭ; acésta n'o scie tótă lumea, D-le Aurelian; D-vóstră însă o sciţĭ...

D. P. S. Aurelian: Dar cine nu scie acestea? Nu sunt secrete de stat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Se născuse şi acéstă Minervă care eşise înarmată din capul D-vóstră de Jupiter, tariful autonom, şi cu tóte acestea aţĭ făcut cu Germania în 1887 un tarif convenţional pe care 'l voiŭ compara cu tariful nostru din 1893; căcĭ, D-lor, trebue să intre o dată şi adevĕrul în capul românilor, căcĭ destul sunt hrăniţĭ cu minciuna şi cu calomnia.

Ce dice convenţiunea de la 1887?

Zahărul: 25 leĭ, 12 şi 6 leĭ; convenţiunea nóstră...

D. P. S. Aurelian: A spus'o D. Carp alaltă-séră.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: O maĭ spun a dată, căcĭ dacă se repetă neadevĕrul şi calomnia fără odihnă şi fără ostenealâ şi sub sute de forme, trebue fără trudă şi cu încăpăţânare să proclamăm şi adevĕrul; trebue să 'l audiţĭ de duoĕ orĭ cel puţin. Noĭ vorbim puţin; noĭ nu putem să mergem la rĕspântiĭ şi să tratăm în uliţă lucrurĭ carĭ nu trebuesc discutate de cât cu sânge rece de ómenĭ competinţĭ, cu cifre şi cu statistice, să facem judecătorĭ mulţimea nesciutóre.....

D. P. S. Aurelian: Aĭ fost în maĭ multe rĕspântiĭ de cât noĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Inteleg să vorbiţĭ poporuluĭ de libertate, de guvern rĕŭ, de abusurĭ de cutare persónă care ar fi bun de deputat saŭ de senator, dar să mergĭ să vorbescĭ poporuluĭ de tratate de comerciŭ, carĭ sunt cestiunĭ aşa de grele, aşa de gingaşe în cât adesea pun în îndoială pe ómenĭ albiţĭ în asemenea afacerĭ, acésta nu s'a vĕdut până astădĭ.

Am audit că se vorbesce în întrunirĭ publice de Constituţiune, de vot universal saŭ restrîns, de republică, despre monarchie, despre socialism, dar despre tratate de comerciŭ, despre tarifurĭ, despre balanţa comercială, nu! Acum când suntem la Senat cu ómenĭ carĭ înţeleg aceste cestiunĭ, carĭ cunosc valórea, înţeleg să discutăm continuŭ.

	Convenţia din 1887	Convenţia din 1893
ZAHĂR		
Zahăr rafinat în căpăţânĭ, bucăţĭ, etc.	25,—	35,—
Zahăr brut şi casonadă	12,—	25,—
Melase	6,—	20'—
BERE		
Bere în buteliĭ şi ulcióre	15,—	50,—
Bere în butóe	8 1/2 —	30,—
Spirtuóse de tot felul	35,—	în butóe 100 în sticlă 120
Luminărĭ de stearină şi spermanţet	35,—	40, |
Săpunurĭ de orĭ-ce fel, afară de cele parfumeriĭ	15,—	30,—
Hârtie ordinară, etc.	12,—	18,—
Hârtie de lux, etc.	50,—	80,—
Covóre de lână	30,—	80,—
Postavurĭ de tot felul şi alte ţesĕturĭ	58,—	100,— 120,— 150,—
Orĭ-ce fel de ţesĕturĭ de lână, afară de şalurĭ şi dantele, precum şi orĭ-ce articole de pasmanterie şi panglicărie	80.—	250,— 200,—
Articole de bonetărie de lână	80,—	250,—
Pâslă de orĭ-ce fel, semi-fină saŭ fină	25,—	600,—
Ţesеturĭ de bumbac ordinare neînălbite, nevăpsite	20,—	50.—
Idem, semi-fine, apretate, văpsite.	25,—	45,—
Idem, fine, imprimate, catifelate...	35,—	60,—
Idem, extra-fine, tul englezesc, etc.	80,—	160,—
Articole de pasmanterie şi panglicărie	70,—	120.—

Panglicăriĭ, cum dicea cu mult spirit D. Fleva; panglicăria D-lor cu 70, a nóstră cu 120. (Ilaritate).

	Convenţia din 1887	Convenţia din 1893
Articole de bonetărie de bumbac..	70,—	120,—
Stofe de lână amestecate numaĭ cu mătase, etc.	135,—	300.—
Ceaprăzărie şi panglicărie de lână amestecată cu alte materiĭ	180,—	320,—
Pieĭ tăbăcite ordinare, nedenumite	60,—	100,—
Pieĭ tăbăcite fine, etc.	70,—	240,—
Lucrărĭ de cismarie, de şelărie ...	80,—	200,—
Lucrărĭ de piele fină	90,—	220,—
Pieĭ cu blană de orĭ-ce fel	100,—	180,—
Lucrărĭ de cauciuc ordinare	40.—	70,—
Idem, fine	80,—	100,—
Lemne tăiate în foĭ pentru placagiŭ, etc,	5,—	40,—
Scule ordinare de menagiŭ	25,—	60,—
Scule fine de menagiŭ	9,—	60,—
Ceasórnice dise de »La forêt noire«	25,—	75,—
Lucrărĭ de lemn extra fine	50,—	60,—
Jucăriĭ pentru copiĭ	9,— 30,—	55,—
Cuie de sîrmă de orĭ ce mărime..	4,—	6,—
Obiecte de fer şi de oţel comune .	7,—	30,—
Obiecte de fer şi de oţel smălţuite .	15,—	30,—
Obiecte de fer şi de oţel semi-fine.	15,—	55,—
Machine întregĭ de fer şi oţel afară de cele scutite	9,50	12,—
Machine şi accesoriĭ de machine din metalurĭ comune afară de tuciŭ, fer şi oţel	20,—	50,—
Ape minerale	1,	2,40
Clavire şi pianine micĭ	Val. 5%	Bucata 100 35
Alte instrumente de musică	» 4%	» 4,—
Culorĭ preparate	50,—	55,—

Tóte cifrele sunt maĭ mult de cât sunt înduoite.

Iată că prin acéstă convenţiune, pe care nu numaĭ o discută, o critică cum aŭ dreptul, dar în contra căreea încércă să ridice pasiunile populare; vedeţĭ că industria română este protejată de 3, 4, 5 orĭ maĭ mult de cât în convenţia din 1887.

Sunt unele cifre carĭ merg fórte departe; ce luptă am avut pentru mantalele de dame, o specialitate a industrieĭ berlineze!

In convenţia de la 1887 ele sunt taxate la 200 până la 300 leĭ. Ni s'a oferit înduoirea acestor taxe; n'am priimit şi am menţinut principiul taxeĭ întreite a stofeĭ, ca asupra articolelor de confecţiune, ast-feĭ că taxa póte fi de 180, 300, 360, 900 până la 1.800 şi 2.400 suta de kilograme.

Pentru acésta tot comerciul Berlinuluĭ stăruia, şi noĭ am fost neclintiţĭ.

Aţĭ vĕdut ce sunt scăderile. Ele sunt apróре neînsemnate; le am dat ca să nu se dică că nu se dă nimic. D. Carp v'a explicat unele scăderĭ carĭ puteaŭ să pară maĭ grave; că articolele cele maĭ importante, adică postavurile fine care este singurul articol important care s'a concedat. Dar ântêiŭ, postavurile fine nu se fabrică maĭ de loc la noĭ; al duoilea, concesiunea a fost neînsemnată: 135 leĭ în loc de 150 la suta de kilograme. Ast-fel ar fi de ajuns ca producĕtoriĭ românĭ să fie siliţĭ să vêndă o centimă şi jumĕtate metrul maĭ eftin. Apoĭ dacă industria cade, findcă trebue să vêndă maĭ eftin cu o centimă şi jumĕtate metrul, acéstă industrie nu merită, nu trebue să trăiască. Ceva maĭ ciudat: scăderea pieilor fine, asupra cărora am făcut o concesiune, a fost cerută de însăşĭ cismariĭ din Bucurescĭ printr'o petiţiune, dicênd că sunt prea încărcate, şi că e bine, în interesul acesteĭ industriĭ, ca să fie maĭ jos.

Sciţĭ cine era iscălit în capul petiţiuneĭ? D. Aurelian, ceea ce D-luĭ ne cerea ca să facem ca scădere de la noĭ, şi pentru interesul muncitorilor noştri, noĭ am dat'o Germanieĭ ca compensaţiune. Nu se pot apăra, D-lor, maĭ bine interesele ţĕreĭ.

Acum, ce a obţinut D-lor pentru agricultura nóstră în convenţia din 1887, căcĭ tot de acéstă comparaţiune mĕ ţin. D-lor aŭ obţinut faimosul articol al tratamentuluĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Acest articol are un mare inconvenient când este singur. Nu dic că acest articol n'are locul luĭ în orĭ-ce tratat de comerciŭ, nu se póte tratat fără dênsul, dar în scris fără altă garanţie, fără tabel alăturat nu póte da nicĭ o siguranţă.

Dar noĭ ce am făcut? Noĭ nu am făcut greşéla acésta, căcĭ noĭ chiar din 1875 în convenţia, atât de criticată cu Austria, noĭ luasem cel puţin mĕsura de a garanta libera intrare a cerealelor pe tot acest timp.

Eĭ bine, acéstă garanţie nu se afla în tratatul D-vóstre cu Germania. Nu dic că aţĭ fi putut face maĭ bine, dar noĭ am fost într'o posiţiune maĭ fericită; în loc să ne mulţumim cu tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, am ajuns să obţinem nu numaĭ nisce taxe maĭ scădute de cât fostul tarif de 5 mărcĭ suta de kilo, dar încă am consolidat aceste taxe pe tot termenul de 10

anĭ. Prin urmare, nu numaĭ aceste taxe scăḑute, favorabile, ne sunt concedate ca tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, dar sunt inamovibile, şi nu se pot schimba fără voia nóstră chiar în timp de 10 anĭ. Acum, care este imensul avantagiŭ? Aţĭ vĕḑut că taxa naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate va să ḑică că naţiunea care o obţine are dreptul să nu taxeze maĭ mult produsele de cât a celor-alte ţĕrĭ, pe când acum, chiar dacă Germania ar schimba taxele sale faţă cu alte ţĕrĭ, faţă cu România ele rĕmân fixe şi nu se pot atinge pe 10 anĭ.

Este fórte superior ce s'a făcut la 1877, fiind-că nu se maĭ póte întêmpla ceea ce s'a întêmplat când Germania, schimbând tariful sĕŭ interior pe cereale, ne a urcat de la gratuitatea absolută până la 5 mărcĭ pe suta de kilograme, adică 25 mărcĭ pe kilo. Chiar dacă D-niĭ Hammerstein şi D-niĭ Limburgstiurm, toţĭ partisanĭ şi amicĭ aĭ D-luĭ Sturdza, ar veni în majoritate în Reichstagul german, şi toţĭ aceia carĭ acusă pe D. baron de Marschall cum ne acusă D. Sturdza pe noĭ, nu pot schimba aceste articole fără învoirea nóstră.

Ba se póte schimba, este un singur mijloc:

Când s'ar găsi D. Sturdza la minister, şi ca să facă plăcere D-luĭ Hammerstein şi consorţi, ar consimţi să renunţe la aceste taxe şi să 'ĭ se dea în schimb ciocalata, şi D-luĭ să dea, ca dréptă compensaţie, exportul grânelor nóstre. (Ilaritate).

Să vin acum, D-lor, la art. 12 din care D-lor aŭ făcut faimosul cal de bătaie în contra convenţieĭ.

Aşĭ dori însă să se suspende maĭ ântêiŭ şedinţa pentru 5 minute.

— Şedinţa se suspendă pentru 5 minute.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. ministru de externe are cuvêntul pentru a continua cuvêntarea D-sale.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D. Sturdza, dupe ce a atacat convenţiunea în general şi fără să aducă un argument convingĕtor prin care ar fi putut îndemna pe Senat să respingă acéstă convenţiune, a trecut la nisce critice amĕnunţite, critice de articole.

Un principiŭ, D-lor, predomnesce în ori-care convenţiune comercială, rĕspunde intereselor celor marĭ carĭ sunt în joc. Aceste interese sunt ordinar numaĭ duoĕ.

Dacă, de exemplu, un tratat de comerciŭ se încheiă între o ţéră maĭ mult industrială şi alta maĭ mult agricolă, ţéra industrială caută să obţină cele maĭ marĭ concesiunĭ pentru industriile ce produce, iar ţéra agricolă, în schimb, caută să obţină taxele cele maĭ scăḑute pentru cerealele sale. Când dar aceste duoĕ marĭ interese sunt în joc şi când, dupe lungĭ negociărĭ, a ajuns la învoire şi noĭ credem că am fost biruitorĭ, fiind-că Germania e o ţéră în care se petrece o evoluţiune economică şi din ce în ce maĭ mult devine o ţéră industrială, populaţiunea sa e aşa de numerósă, şi cu ori-ce preţ acea populaţiune trebue hrănită, s'a mulţumit chiar de neînsemnate concesiunĭ industriale, fiind-că în cele din urmă Germania dorea să aĭbă grânele nóstre în condiţiunĭ maĭ eftine; căcĭ, cum a ḑis fórte bine D. Caprivi, cancelarul Germanieĭ, trebue: orĭ să importăm grâne, orĭ să exportăm ómenĭ; trebue, va să ḑică, orĭ să păstrăm pe naţionaliĭ germanĭ în Germania, hrănindu 'ĭ, orĭ să 'ĭ lăsăm să se ducă să umple pustiurile Americeĭ şi ale Argentineĭ, argument care 'mi se pare convingĕtor, şi care, cu tótă opunerea partiduluĭ conservator pe care se rezema guvernul, a luat cu asalt votarea tratatuluĭ.

Şi încă o dată, D-lor, — de şi timpul scurt nu ne permite reflexiunĭ multe, — încă o dată, ce vedem în acele ţĕrĭ? Ce exemplu ni se dă de către ómeniĭ politicĭ de acolo?

Iată un guvern conservator, rezemat pe conservatorĭ, şi iată o cestiune în care conservatoriĭ sunt siliţĭ să fie în contra aceluĭ guvern, apărând interesele agrare ale comitenţilor lor.

Eĭ, în altă ţéră, când partidul care te susţine te lasă asupra uneĭ cestiunĭ, cel-alt partid, chiar dacă ar împărtăşi opiniunea guvernuluĭ asupra punctuluĭ în desbatere, n'ar lipsi să se unească cu vechiĭ prietenĭ spre a rĕsturna ministerul, fiind-că se uĭta maĭ mult la guvern de cât la convicţiunile lor.

Frumos spectacol ni se dá însă acolo. Partidul conservator, combătênd pe guvern şi inemiciĭ acestuĭ guvern susţinêndu'l fiind-că de astă dată opiniunea guvernuluĭ era în conformitate cu opiniunile şi convicţiunile lor. Ast-fel vedem liberalĭ, radicalĭ, socialiştĭ, centru, făcêndu-se solidarĭ cu guvernul şi scăpând situaţiunea politică în contra conservatorilor agrarĭ carĭ vreaŭ în acéstă cestiune să 'l rĕstórne.

Acolo orĭ-care ascultă de consciinţa şi de convicţiunile sale, şi când ele triumfá nu se uĭtă la cine e pe acele băncĭ şi cine le asigură succesul!

Iată ce exemplu ni se dă din acéstă mare şi înaintată ţéră. Prin urmare, am avut o posiţiune favorabilă —şi am obţinut concesiunĭ bune, şi dacă la noĭ ómeniĭ ar fi ca în cele-alte ţĕrĭ, oposiţiunea ar fi cea d'ântêiŭ,— căcĭ şi dênsa e compusă şi represintă pe proprietarĭ şi agricultorĭ şi cred că D-lor, în fundul inimeĭ, fórte bucuroşĭ de acest tratat, fórte satisfăcuţĭ, ar fi trebuit dar să ne ḑică: aţĭ avut un succes, îl recunóscem şi noĭ şi venim să vĕ dăm votul de astă dată.

Dar nu e aşa; şi cu cât succesul a fost maĭ mare şi maĭ folositor ţĕreĭ, cu atât furia politicianuluĭ a înăbuşit consciinţa deputatuluĭ şi chiar interesul proprietaruluĭ.

D-lor s'aŭ agăţat de un lucru de nimic, de art. 12, şi 'şĭ aŭ făcut calul de bătae, insinuând că noĭ trădăm ciocolata şi rahatul românesc austro-maghiarilor, şi am prăpădit ţéra, am omorît industria. In fine, suntem nisce trădătorĭ!

Nu va fi greŭ a dovedi ce însemnéză acest articol 12 şi cât de puţină însemnătate are în sine şi cât de obicĭnuit, cât de natural, cât de neînlăturabil este în orĭ-ce convenţiune.

Maĭ ântêiŭ să risipim tótă céta de pasiunĭ factice carĭ s'aŭ adunat împregĭurul acesteĭ redacţiunĭ absolut obicĭnuită şi de stil în tóte tratatele.

Maĭ ântêiŭ D-lor aŭ scornit că noĭ am fi insistat pentru acest articol. Acéstă frumósă invenţie nu este în fond de cât o jósă linguşire pentru guvernul german. Va să ḑică Germania nu cerea de la Românĭ acest act de trădare. V'aţĭ dus,—ni se ḑice, — cu art. 12 plocon să'l oferiţĭ Germanieĭ care nu'l vrea.

Prima obiecţiune. A doua obiecţiune: aţĭ violat voinţa ţĕreĭ; Camera, Senatul, la Aprilie şi sub presiunea poporuluĭ, v'a respins art. 2, şi acum art. 2 devenit art. 12, ne revine de la Berlin, şi voiţĭ să'l impuneţĭ ţĕreĭ pe cale indirectă.

Iată ce se scrie, ce se spune, ce se strigă în ḑiare, în Adunărĭ, în întrunirĭ publice.

Maĭ ântêiŭ, D-lor, vĕ asigur eŭ că mulţĭ din aceĭ carĭ ḑic aceste lucrurĭ, şi maĭ toţĭ aceĭ cari 'ĭ ascultă nu pricep un cuvênt nicĭ din art. 2, nicĭ din art. 12.

Din 500 de ómenĭ carĭ aplaudă pe aceştĭ D-nĭ, nu sunt treĭ carĭ să scie de ce este vorba în aceste articole. Aud numaĭ vorbind pe ómeniĭ carĭ s'aŭ învĕţat să'ĭ ia în serios, ca D. Sturdza, D. Fleva, tribunul poporuluĭ, şi alţiĭ, ḑicênd: »Articolul 12 este *trădare! Ruină! Imfamie!* Guvernul duce plocon la Berlin acest articol căcĭ Germaniĭ nu ni 'l aŭ cerut!

D-lor, că am discutat redacţiunea art.12, este adevĕrat, maĭ mult de cât se trebuia póte, stând la vorbă o lună saŭ duoĕ, neiscălind tratalul de cât la ultimul moment. Căcĭ ne am învoit cu greŭ asupra redacţiuneĭ definitive a acestuĭ articol 12. Va să ḑică, departe de a'l duce plocon la Berlin, am căutat să'l redactez chiar în sensul prejudecăţilor D-lor, pe carĭ nu le împărtăşim de loc, căcĭ vĕ voiŭ arĕta că acest articol conţine într'ênsul lucrurĭ absolut obicĭnuite şi inofensive.

Dar vĕ întreb: ce interes avea, D-lor, un Guvern român, ca chiar o fantesie populară să nu o susţină în faţa guvernuluĭ străin, când trata cu dênsul, în caz când ar fi putut isbuti fără a sacrifica interese maĭ marĭ. Ce? Voiam să 'mĭ creez de bună-voe dificultate cu D-vóstre, să mĕ acusaţĭ că am trădat ţéra, că am părăsit interesele eĭ, saŭ că am omorît industria naţională, lucru la care, de altminterĭ, mĕ aşteptam de la D-vóstre? Şi aceste tóte numaĭ pentru că nu voiam să dăm redacţiunea aceea care ar fi corespuns unor dorinţe chiar puţin drepte şi raţionale.

Prin urmare, D-lor, dacă am redactat articolul 12 ast-fel cum îl vedeţĭ, causa este că n'am putut face altminterĭ; lasă că în fundul cugetuluĭ meŭ îl cred fórte corect şi fórte nevătĕmător aşa cum este.

Dar, în cele din urmă, guvernul german nu numaĭ că 'l a cerut aşa, dar a făcut o condiţiune sine qua non dintr'ênsul, ḑicênd: »Nu pricep încăpăţânarea D-vóstre pentru

un articol fără de care nu s'a încheiat și nu se încheie nicĭ un tratat, fără de care eŭ nu pot să încheiŭ cu D-vóstre nimic; căcĭ am priimit să puneţĭ o taxă de 100, 1.000 și chiar 2.000 la unele articole; dar, o dată aceste taxe puse ca vamă, nu pricep ca la fie-care oraș să înfiinţaţĭ nu numaĭ taxe de accis, ceea ce priimesc, dar taxe diferenţiale, taxe de protecţie nu pricep și nu priimesc duoĕ vămĭ și duoĕ protecţiunĭ».

Eĭ bine, D-lor, vĕ închipuiţĭ mirarea mea când am vĕḑut, în câte-va jurnale germane, ḑicêndu-se că guvernul german nu a ţinut de loc la acest articol și guvernul românesc 'ĭ l-a oferit?

Dacă așĭ fi vĕḑut în *Voinţa Naţională* saŭ în alte jurnale din oposiţie acest lucru, vĕ mărturisesc că așĭ fi dat din umerĭ, dar când am vĕḑut că jurnalele străine fac acésta, când am vĕḑut că ele spun că baronul Marschall ar fi ḑis în parlament acest lucru, pe când eŭ, care tratasem cu baronul de Marschall lunĭ întregĭ, sciam cât a ţinut la acest articol și am la îndemâna D-vóstre tótă corespondenţa din minister, să credeţĭ că m'am mirat fórte mult și nu m'am putut opri de a nu întreba pe ministrul nostru de la Berlin, dacă în adevĕr baronul de Marschall a pronunţat aceste cuvinte.

Am aci rĕspunsul D-luĭ Ghika, ministrul nostru la Berlin, rĕspuns care este un ce maĭ sigur de cât protocolul D-luĭ Sturdza de la Ianuarie, pe care 'l am căutat în minister și nu 'l am găsit.

D. D. Sturdza: Protocolul există în minister.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: 'L am căutat și nu există. Vĕ rog să 'l căutaţĭ și D-vóstră, căcĭ vĕ pun archiva la disposiţiune și nu sciŭ cum ar putea să existe, când, la Octombre 1886, aţĭ publicat cartea verde, iar protocolul s'a făcut în Ianuarie 1887? De ce n'aţĭ așteptat să publicaţĭ cartea verde dupe 1887, pentru ca să puteţĭ da la lumină și acest protocol? Orĭ v'a fost rușine de dênsul?

D. D. Sturdza: D-le președinte, insultele carĭ ni se adreséză de la banca ministerială, ba că e rușine, ba că e rușinos, numaĭ parlamentare nu sunt.

D. ministrul de externe, Al. Lahovari: Nu v'am adresat nicĭ o insultă. N'aţĭ auḑit bine. Am ḑis că puteţĭ fórte bine să întârḑiaţĭ și să publicaţĭ protocolul D-vóstră în cartea verde, pentru ca ast-fel să 'l cunóștem și noĭ, să 'l cunóscă și ţéra, căcĭ în minister nu există, dacă poftiţĭ vĕ pun archiva la dispoţiune.

D. D. Sturdza: D-le Lahovari, eŭ îmĭ sciŭ archiva mea fórte bine și ceea ce ḑic și când ḑic, ḑic lucru care este și care există; cu atât maĭ rĕŭ, cu atât maĭ trist dacă nu le sciţĭ D-vóstră.

D. Al. Lahovari, ministru de externe: D-le președinte, eŭ nu am întrerupt pe D. Sturdza, în tótă lunga sa cuvêntare, în care cuvinte neplăcute și alusiunĭ rĕŭ-voitóre nu aŭ lipsit; îl rog și pe D-sa să păstreze aceeașĭ liniște, să nu mĕ întrerupă.

Eŭ afirm din partea mea că nu am găsit protocolul la minister, de și 'l am căutat fórte consciincios. Atât afirm și nimic maĭ mult. Nu avém nicĭ un interes să 'l ascund, fiind-că acest protocol nu însémnă nimic și nu ḑice nimic maĭ mult de cât articolul D-vóstre din 1886, redactat de D. Aurelian. Dar să revenim la cestie, D-vóstră aţĭ ḑis că eŭ așĭ fi oferit guvernuluĭ de la Berlin acest articol, și 'mĭ se pare că ast-fel de afirmărĭ sunt mult maĭ grave de cât ceea ce ḑic eŭ că nu am găsit protocolul D-tale în archiva ministeruluĭ, și, dacă trebue ca cine-va să fie rechiămat la ordine, apoĭ sunt aceĭ carĭ aŭ aruncat asemenea calomniĭ guvernuluĭ.

Iată ce ḑice telegrama D-luĭ Ghica, — o pun la dispoziţiunea D-luĭ Sturdza și D-luĭ Aurelian, carĭ s'aŭ făcut ecoul aceluĭ svon nedemn în revista sa economică — și a căror bună credinţă sper că a fost surprinsă, o pun la dispoziţiune împreună cu tot dosarul negociărilor.

Textul telegrameĭ, fiind în franţuzesce, vi 'l daŭ în românesce:

»Excelenţa sa afirmă că nicĭ o dată și nicăerĭ nu a ţinut limbagiul pe care óre-carĭ ḑiare 'ĭ 'l aŭ atribuit în privinţa art. 12 din tratatul nostru de comerciŭ.«

Nicĭ o dată și *nicăerĭ*, completă desminţire!

»Este de ajuns să consulte cine-va procesele-verbale oficiale ale Reichstaguluĭ și raportul comisiuneĭ. Excelenţa sa este mirată că maĭ multe foĭ românescĭ aŭ reprodus acéstă alegaţiune, a căreĭ falsitate este așa de lesne de dovedit, în scop de a provoca un curent de opiniune în contra tratatuluĭ.« (Aplause din partea Senatuluĭ).

»Adevĕrul este că guvernul imperial, cu tóte silinţele ce 'șĭ aŭ dat negociatoriĭ românĭ, a trebuit să facă din inserţiunea art. 12, în redacţiunea sa actuală, o condiţiune *sine qua non* a semnătureĭ tratatuluĭ.«

Voiţĭ ceva maĭ categoric?

»Fiind-că nu putea să renunţe la o clauză, care e de principiŭ constant în tóte tratatele de comerciŭ, acéstă clausă nu ne a fost oferită, dar a fost suferită de negociatoriĭ românĭ — este chiar cuvêntul *subie*. — Este mult încă din parte-le că prin stăruinţa lor aŭ smuls de la colegiĭ lor germanĭ o extensiune a listeĭ obicĭnuită a excepţiunilor.«

Iată cuvintele unuĭ om de importanţă și de probitatea politică a baronuluĭ Marschall, care este în capul ministeruluĭ de externe al imperiuluĭ german, și ale căruĭ cuvinte vor avea greutate pentru D-nu Sturdza, cred că s'a exprimat în termeniĭ ceĭ maĭ positivĭ.

Dar noĭ nu avém trebuinţă nicĭ chiar de acéstă mărturie, pentru a respinge asemenea neîntemeiată și nedemnă legendă de credinţă.

Altă legendă, că ţéra a respins la articolul 2 teoria care o punem noĭ în articolul 12. Acum venim în mod fi̇̀turalnic să obţinem, în Decembre, ceea ce nu am putut dobêndi în Aprilie. Iar un ce neexact. D. Carp, ca și mine, în înţelegere cu comitetul delegaţilor, am convenit să retragem partea a duoa a art. 2, fiind-că s'a ḑis: nu că suntem contra, nicĭ oposanţiĭ nu eraŭ contra atuncĭ. Dar s'a constatat că acest principiŭ n'are ce căuta într'o lege de imposite, este un principiŭ de tratat de comerciŭ, și D. Carp a spus fórte categoric că, în ast-fel de mod, consimte la retragere dar prevestesce că nu se póte încheia tratate de comerciŭ fără asemenea condiţiunĭ

»Guvernul acum, ca și înainte, aḑĭ ca și mâĭne, nu póte admite nicĭ o deosebire între marfa străină și cea română, atunc când cea străină a fost naturalisată la vamă acéstă deosebire nu o póte admite nicĭ un guvern din lume.«

Este ceva maĭ categoric, maĭ leal din partea guvernuluĭ? V'a prevestit că, dacă vom veni cu tratat de comerciŭ, veţĭ sc că acéstă clausă din § II al art. 2, va fi vĕ veţĭ întâlni negreșit cu dênsa. Și comitetul delegaţilor a hotărît în majoritate ca alin. 2, care prevedea că nu se póte face deosebire între produsele române și cele străine, să fie desfiinţat. *Acésta însemnéză că este de prisos în lege și nu dă dreptu la o interpretare a contrario.*

Iată propriile cuvinte ale raportoruluĭ, D I. Grădișteanu. Acum să tratăm cestiunea în sine, să vedem ce însemnéză acest articol și la carĭ consecinţĭ ajunge.

Inainte de a vĕ citi din tóte tratatele car îl coprind, înainte de a vĕ citi ceea ce D Aurelian a concedat în termenĭ apróp identicĭ în 1886 în tratările sale cu Austro-Ungaria și, dacă este ceva cam greóie redacţiunea art. nostru 12, este că am ţinut să copiăm apróp ad literam dupe art. 9 din propunerile D-luĭ Aurelian; înainte da de a vĕ cita precedente, exemple, ia să discutăm maĭ ântêiŭ cu bunul simţ, cu dreptatea cu raţiunea, căcĭ tot acésta este calea cea maĭ scurtă. Să vedem ce se coprinde în acest articol, și dacă póte un tratat de comerciŭ fi, fără acest articol. O ţéră face o conventiune de comerciŭ cu altă ţéră. Scopul convenţiuneĭ este de a stabili printr'un tarif fix o serie de taxe vamale, carĭ dupe o desbatere óre-care, dupe o negociaţiune lungă și grea, ajung la nisce cifre precise. Cutare ţéră admite producţiunile celeĭ-alte ţĕrĭ cu taxa cutare, așa în cât să pótă trage din acésta, saŭ un drept fiscal saŭ protege o industrie a sa naţională; dar orĭ ce convenţiune între naţiunĭ, ca și între particularĭ, este guvernată de acest principiŭ predomnitor: că trebue să fie de bună credinţă. Când dar eŭ 'ţĭ am concedat o cifră de vamă asupra unuĭ articol de import, fie de 200, fie de 2.000, fie de maĭ mult, când acéstă taxă a fost înfiinţată ca să protegeze o industrie indigenă, eĭ bine, marfa care a plătit taxa vamală, prin acésta este indigenată la rêndul eĭ, și nu maĭ póte fi supusă la un al duoilea drept protecţionist de altă dată nefix, variabil, arbitrar, dupe capriciul fie-căruĭ oraș, fie-căruĭ sat, fie-căruĭ

centru de consumațiune. 'Mi se pare că sunt înțeles de tótă lumea.

Protecțiunea vămeĭ este o protecțiune care e fixată la o cifră mare saŭ mică dar certă. O a duoa protecțiune, variind în infinit, care nu se scie, la Bucuresci de 5000, la Tîrgoviște 1000, acésta nicĭ o țéră din lume nu o admite. 'Mĭ vor ḑice D-niĭ din opozițiune: »apoĭ, atuncĭ robescĭ autonomia comunală, ne împedicĭ să punem taxe pe produsele carĭ sunt introduse în oraș«. Câtușĭ de puțin nu, dar cu o condițiune, ca aceste taxe, orĭ cât de marĭ ar fi, să nu fie de cât taxe fiscale, și să nu ascundă sub o formă, orĭ indirectă orĭ șirétă, o nouă protecțiune a industrieĭ. Protecțiunea care se cuvenea cutăreĭ industriĭ, ca să pótă lupta și birui, a fost calculată, stabilită, fie prin tariful autonom, fie prin tariful convențional; ea putea să fie discutată, mărită, dar o dată hotărită, nu voim o a duoa protecțiune indirectă saŭ ascunsă. Prin urmare, articolul străin, care a fost lovit de vamă, póte fi supus la accis la o nouă taxă, însă taxa să nu fie maĭ ridicată de cât articolul indigen, și al duoilea să nu fie o taxă de protecțiune, ci numaĭ fiscală. De acolo duoĕ principiĭ: ântêiŭ, nu se pot pune taxe maĭ ridicate la accis pe articolele străine, ca cele carĭ apasă articolele indigene, de exemplu lâna mea, ciocolata mea a plătit atâta taxă vamală la intrarea în țéră; la accis se póte pune orĭ ce altă taxă, însă cu condi-iune să nu fie diferențială, adică să nu lovéscă maĭ mult produsul străin de cât pro-lusul indigen.

Sunt în general duoĕ modurĭ prin carĭ axele pot fi diferențiale. Asta în tóte țĕrile.

La noĭ a vrut să se inventeze un al treiea; vom vorbi și de dênsul. Aceste modurĭ unt: ântêiŭ, cel direct, să impunĭ produsul u o taxă maĭ mare de cât produsul indigen; l duoilea, cel indirect să inpunĭ taxe de accis e mărfurĭ pe carĭ nu le producĭ în țéră. le exemplu: o țéră produce stofe de mă-ase, iĭ place să pună taxa de accis peste taxa e vamă, o póte, căcĭ, dacă va plăti mătasea trăină, va plăti și cea indigenă, și ast-fel e-alitatea nu se atinge. Dar dacă nu aĭ pro-uce mătase, și, dupe taxa care aĭ pus'o la amă, aĭ pune și o taxă la acciz, atuncĭ aĭ lovi arfa aceea străină cu duoĕ taxe vamale și ccisul ar deveni o a duoa vamă arbitrară nemărginită, pe când daca aĭ produce ceeașĭ marfă aĭ găsi un frêŭ în asemenea xațiunĭ prin necesitatea de a nu strivi sub nposite exagerate o marfă pe care o pro-ucĭ în interiorul țĕreĭ. Prin urmare, în aterie de accize, avem principiul egalită-ĭ, adică tóte articolele străine să plătéscă eleașĭ taxe ca cele indigene, și principiul milarităței, adică când nu produce țéra de nport cutare marfă să nu aĭbă dreptul, pe ngă vamă, să nu o isbéscă și cu o taxă de ciz, care nu ar apăsa de cât producțiunea răină. Aceste principiurĭ se găsesc în tóte atatele dintre tóte țĕrile din lume, și nu n de cât să vĕ citez tratatul între Elveția Austria, care 'mi se pare unul din cele aĭ bine redactate și maĭ recente, din 10 ecembre 1891.

Iată ce ḑice art. 6:

»Drepturile interne, de producțiune, de fabricațiune saŭ de consumațiune, carĭ se percep saŭ se vor percepe, fie în comptul statuluĭ, fie în comptul cantónelor, fie în comptul provinciilor, saŭ al administrațiunilor orășănescĭ, orĭ al corporațiunilor, nu vor putea lovi *sub nicĭ un cuvênt*, nicĭ cu o taxă maĭ grea, nicĭ într'un mod maĭ oneros, produsele similare originare din cea-altă țéră.«

»Nicĭ una din părțile contractante nu va putea lovi, sub pretext de o taxă internă, nicĭ cu drepturĭ maĭ ridicate, articolele carĭ nu vor fi produse în țéră chiar.«

Iată dar prevĕḑute cele duoĕ condițiunĭ sub carĭ este permisă taxa de accis pe un produs străin: similaritatea și egalitatea taxeĭ. Cât pentru excepțiunĭ, ele sunt maĭ restrînse de cât în art. nostru 12, fiind-că se mărginesce numaĭ la articolele de monopol.

Nu este aci Serbia care tratéză cu Austria, este Elveția, de și nu sciŭ de ce pretinde D. Sturdza că Serbia este o țéră așa de independentă; Elveția care este o țéră independentă, republicană priimesce, aceste duoĕ principiĭ: ântêiŭ, că nu se pot lovi de cât articolele similare și al duoilea, că nu se póte lovi orĭ ce articol străin de cât cu o taxă egală articoluluĭ indigen.

Să vĕ citesc acum tratatul între Spania și Francia.

»Guvernul spaniol garantéză art. 17; mărfurile de orĭ-ce natură, provenind din una din cele duoĕ țĕrĭ și importate în cea altă, nu vor putea fi supuse de cât la drepturĭ *de acciz saŭ de consumațiune* carĭ ar lovi și mărfurile *similare* de producțiune națională«. Prin art. 18 guvernul spaniol și guvernul frances îșĭ garantéză unul altuia ca provinciile departamentale, comunele, stabilimentele și corporațiunile, în nicĭ un cas nu vor supune la verĭ-un drept de acciz, de consumațiune saŭ o taxă, sub orĭ-ce numire ar fi, care ar fi maĭ ridicată pentru produsele uneea din țĕrĭ de cât pentru produsele indigene a celeĭ-alte; se póte ceva maĭ clar și maĭ coprinḑĕtor?

Va să ḑică, iarășĭ acelaș principiŭ, principiul similarităței și al egalităței de taxe. Dar este ceva maĭ mult aci; căcĭ nu vedem nicĭ o excepție. Este probabil că ambele țĕrĭ, producênd maĭ aceleașĭ lucrurĭ, sunt aprópe sigure că vor găsi similarele lor, fiind-că maĭ tóte produsele spaniole aŭ similarele lor în Francia și vice-versa.

De acésta nu s'a simțit trebuință să se facă excepțiunile pe carĭ le am cerut noĭ.

Noĭ avem ceva maĭ mult, — și aci atrag atențiunea D-vóstră,— noĭ am făcut excepțiune la principiul că nu se pot taxa de cât mărfurĭ ale căror similare se produc în țéra care le taxéză.

Aceste excepțiunĭ le am numĕrat în paragraful 3. Ele sunt fórte numerose și coprind maĭ tóte articolele carĭ fac obiectul drepturilor da acciz, precum bĕuturile, comestibilile, combustibilile, materialul de luminat, materialurile de construcțiune, nutrețurile, săpunurile, etc. Ast-fel, de și nu producem nicĭ cafea, nicĭ cărbunĭ, vom putea să punem taxe de acciz asupra acestor obiecte străine. Drepturile nóstre sub acest punct sunt mult maĭ întinse de cât în orĭ-ce alte tratate, cum constata și D. Marschall.

Iată, de altmintrelea, § 3 din art. 12. »Cu tóte acestea, prin excepțiune, se va percepe, în orașe saŭ circumscripțiunĭ restrînse, drepturĭ de accize asupra consumațiuneĭ bĕuturilor și comestibilelor, nutrețurilor, materiilor combustibile chiar destinate la luminat și a materialelor de construcțiune (cu excepțiune de piese de fer și fontă), chiar dacă aceste articole nu s'ar produce și nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de acciz se percepe, cu condițiune însă ca categoriile de articole sus menționate de producțiune saŭ de fabricațiune indigenă, la punerea lor în consumație saŭ la introducerea lor în raza de acciz, să fie lovite cu aceleașĭ drepturĭ ca și produsele străine?

Va să ḑică, în acest art. 12 sunt duoĕ principiurĭ: este principiul că articolele străine nu vor putea fi lovite de o taxă maĭ mare și este principiul că articolele carĭ n'aŭ similare nu pot fi taxate de loc.

Dar, la acest al duoilea principiŭ, am admis atâtea excepțiunĭ în cât aŭ rĕmas aprópe fără interes practic.

Va să ḑică noĭ am făcut ceva, am câștigat ceva care nu este în alte tratate. Am îmbunĕtățit și tratatul D-vóstre din 1877.

Onor. D. Sturdza vine și ne aduce aminte tratatul din 1877. In acest tratat, lucrat de D-vóstre, consimțit de D-vóstre, se găsesc tóte principiurile din art. 12. Iată art. 13, 14 și 15 carĭ conțin, în 3 articole, principiurile resumate de noĭ într'unul singur.

Eĭ bine, n'așĭ voi ca să ostenesc maĭ mult Senatul, la ceasul acesta înaintat, cu citirea lor. Vĕ voiŭ cita însă o singură clausă mult maĭ gravă pe care noĭ am desființat'o cu fórte multă greutate. Dupe ce stabilesce că, respectându-se egalitatea de taxe între produsele indigene și străine, și principiul a nu se taxa de cât produsele similare, comunele aŭ dreptul de a percepe taxe de acciz, adaug, și aci este fórte important.

»Cu tóte acestea *în România* (adică fără reciprocitate) aceste drepturĭ nu pot fi superióre taxelor respective celor maĭ ridicate, prevĕḑute prin legile în vigóre«.

Ce va să ḑică acésta? Acésta va să ḑică alt-ceva, este ceva mult maĭ tare; nu numaĭ că s'a adoptat principiul similarităței, cu puține excepțiunĭ, nu numaĭ că s'a adoptat principiul egalităței fără nicĭ o excepțiune, dar ceva maĭ mult...

D. Al. Villner: Acestea se găseaŭ și în convențiunea cu Austro-Ungaria.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Da, se găseaŭ în acea convențiune, și le ațĭ găsit așa de puțin însemnate în cât acésta nu v'a oprit să ratificațĭ convențiunea, să facețĭ pe tóte cele-alte pe acelașĭ tip, și să le prelungițĭ pe 5 anĭ. Cel puțin la 1886, la prelungire, când nu maĭ erațĭ legațĭ cu

convenția austriacă, de ce nu ați desființat paragraful?

Este admisibil egalitatea taxărei, este admisibil să nu se lovéscă produsele cari n'aŭ similare, dar a se lega cineva a nu urca taxa chiar asupra produselor séle proprii, acésta era o adevĕrată încălcare asupra autonomiei comunale, și acéstă dispozițiune se găsesce în acel articol 15 din convenția din 1877. El deci nu se póte compara cu dispozițiunea articolului din convențiunea presentă, și pe care D. Sturdza 'l combate fără nici un temeiŭ. (Aplause).

Și, D-lor, avem ceva mai mult, avem convențiunea D-lor care aŭ propus'o Austriei în 1886, când nu mai eraŭ legați cu nici un tratat față de acéstă putere.

Veți vedea că acéstă convențiune, afară de cuvintele »saŭ la punerea lor în consumațiune«, cuvinte cari voiŭ arăta ce însemnéză, este identică cu art. 12 din convențiunea nóstră, și vĕ voiŭ cita pagina din cartea verde publicată de ministrul liberal în 1886:

»Dacă pe teritoriul uneea din cele duoĕ părți contractante în țéra întrégă, saŭ într'o *circumscripție restrînsă* »iată circumscripția restrînsă care speria pe D. Porumbaru la Cameră, n'am sciut nici o dată pentru ce un drept interior se percepe fie pe comptul Statului, fie pe acela al unei comune saŭ al unei corporațiuni, asupra producțiunei fabricațiunei saŭ consumațiunei unui articol, același articol, dacă s'ar introduce din teritoriul acelei alte Inalte părți contractante nu va putea să fie impus în acéstă țéră saŭ în acéstă circumscripțiune de cât cu un drept egal, iar nu cu un drept mai mare saŭ mai oneros.

Vedeți că este vorba aci și de drepturi de consumațiune. Vedeți că art. D-lui Aurelian este cuvênt cu cuvênt, literă cu literă identic cu al nostru. De altmintrelea, fiind-că 'l am copiat, nu putea fi alt-fel.

Vom vedea cum veți împăca aceste texte ale D-vóstre, adică egalitatea absolută cu principiul D-vóstre cel noŭ inventat pentru trebuințele causei și pasiunile momentului, adică că articolele fabricate în interiorul comunei să pótă să fie privilegiate, să pótă fi scutite de ori ce taxe?

Când se dice că articole indigene *produse*, *fabricate* și consumate într'o circumcripțiune restrînsă, trebue să fie lovite de o taxă egală, iar nu inferióră saŭ mai puțin onerósă de cât cea impusă articolelor străine introduse în acéstă circumscripțiune, mai puteți susține că acele fabricate în interiorul comunei sunt sustrase acestei regule, că puteți să faceți indirect cea ce nu puteți să faceți direct?

Nu trebuia altă redacțiune, ajungea paragraful I al art. IX din proiectul D-lui Aurelian ca să fiți siliți saŭ să luați taxe de la tóte articolele străine, saŭ indigene, saŭ să nu luați de la nici unul.

Al duoilea paragraf din articolul 12 stabilesce, cum v'am arătat, regula similarităței, adică, că în principiŭ și afară de excepțiunile menționate la paragraful 3, un produs străin, al căruĭ similar nu se fabrică în țéră, nu póte fi supus la drepturile de acciz. Dar, fiind-că paragraful lipsesce în proiectul D-lui Aurelian, va să dică că regula nu se subînțelege, nu există? Câtuși de puțin; citiți al duoilea paragraf al proiectului D-lui Aurelian; el este în conformitate cu paragraful nostru al treilea și enumĕră mai aceleași excepțiuni la regula similarităței.

Prin urmare, cine dice excepțiune, presupune regulă; și nu numai atât, dar chiar frasa menționéză similaritatea.

Iată într'adevĕr ce dice articolul Aurelian la noi:

»Cu tóte acestea, **prin excepțiune**, se va putea percepe în orașe, saŭ alte circumscripțiuni restrînse, drepturi de acciz asupra consumațiunei bĕuturilor și comestibilelor, nutrețurilor, materiilor combustibile și de luminat, precum și a materialelor de construcțiune, (noi am adăogat și săpunurile), **chiar când aceste articole nu s'ar produce, saŭ nu s'ar fabrica în raza în care dreptul de accis se percepe**«.

Va să dică, pentru tóte cele-alte articole, în afară de aceste excepțiuni, afară de combustibile, bĕuturi și lichide, etc., nu se pot percepe drepturi când aceste articole nu se produc saŭ nu se fabricéză în țéră, când n'aŭ similare.

Vedeți dar că paragraful 2 al nostru este coprins în acest § 2 al D-lor, de și în mod indirect, dar fórte deslușit.

Dar ce mai dic D-lor?

Așa este, noi am admis că nu se pot lua de la articolele germane taxe mai mari de cât la articolele române; am admis asemenea scutirea de accize pentru acele articole străine cari nu se produc saŭ nu se fabricéză în țéră, afară de excepțiunea privitóre la bĕuturi, combustibile, etc. Dar noi am adăogat că aceste taxe vor fi egale și se vor percepe de la articolele de producțiune indigenă la intrarea lor în raza de accize și D-vóstre ați dis: La intrarea *saŭ la punerea lor în consumațiune*; iată cuvintele culpabile, iată ruina, distrugerea și mórtea industriei naționale dupe D-lor!

Să vedem. Ce dic D-lor? Prin faptul că ciocolata cutare se fabricéză la Buzĕŭ saŭ la Colintina, ea nu póte să intre în Bucuresci fără să plătéscă același drept ca ciocolata germană, dar și prin faptul că se fabricéză în Podul Mogoșóei saŭ în mahalaua cutare, ea să fie dispensată de dreptul de acciz.

Mai ântêiŭ, observ că protecțiunea acésta nu este națională, ci orășenéscă; nu este un rĕsboiŭ al productelor române în contra productelor germane, ci este un rĕsboiŭ al produselor bucurescene în contra produselor ploescene, buzoene, gălățene, etc.

Cum, D-lor? Liberalii primesc ca numai la intrarea în raza de acciz a fabricatelor, fie străine, fie indigene, să se taxeze; așa, de exemplu: vine la pórta Bucurescilor lumînări din Belgia și din Galați, aceeași taxă de acciz; producțiunea Galaților, dupe teoria liberalilor, nu se protegiază fiind-că D-lor admit că trebue să lupte cu producțiunea belgiană. Ce s'ar protegia însă? Producțiunea unor lumînări ce s'ar fabrica în Bucuresci; dar și acele lumînări îndată ce 'ș vor permite să iasă la Ploesci, ori la Buzĕŭ ori la Galați, plătesc aceeași taxă ca lumînările belgiene. Prin urmare: protecțiune ar fi cu două condițiuni, să se fabrice, și s se consume în Bucuresci!

Va să dică, pe de o parte, lumînarea gălățeană este lovită de aceeași taxă ca lumînarea belgiană și nu se protegiază de că lumînarea fabricată în raionul orașului Bucuresci, iar de altă parte lumînarea fabricată în raionul orașului Bucuresci nu se póte consuma de cât în Bucuresci, căci dacă ies afară din oraș, în Buzĕŭ ori în Galați, est lovită de aceeași taxă ca lumînarea belgiană

Asemenea, D-lor, spirtul german vine l porțile Bucurescilor și plătesce o taxă de acci: spirtul de la Colintina ori de la Bragadi ca și spirtul din tótă țéra, plătesce aceea taxă de acciz ca spirtul german. Va se dic pentru aceste taxe de acciz spirtul națion n'ar avea avantagiŭ asupra spirtului impor tat din Germania, de cât numai atunci căn s'ar înființa o velniță pe podul Mogoșóe (Ilaritate).

Ei bine, D-lor, ce resultă de aci? Resul că numai producțiunea locală este prot giată, și protegiată nu numai în contra pr ducțiunei străine, dar și în contra produ țiunei indigene din altă localitate; și duoilea, că chiar acéstă producțiune loca nu póte profita de acéstă scutire de taxe c cât consumându-se pe loc, pentru că, înda ce ese afară din raza orașului, este lovită taxa de acciz, la barierile tutulor celor-al orașe!

Frumos, minunat sistem economic!

Ei, sistemul acesta de economie politic nu ajunge la absurd? Căci nici o altă pia de cât piața Bucuresci nu póte să susțin asemenea industrii, de óre-ce în raionul l de consumațiune: Ploescii, Buzĕul saŭ Târ goviștea, nu póte să susțină o industrie c de neinsemnată?

Dar chiar Bucuresciul nu póte să susțin marele industrii, căci singură populațiune sa nu e suficientă pentru a susține o fabric de petrol, saŭ de postav, saŭ o fabrică chi de lumînări, dacă consumațiunea protegia ar trebui să se mărginéscă numai în ra Bucurescilor. O fabrică mare e silită să e porteze producțiunea sa în alte orașe, un se lovesce de aceleași taxe de acciz, ca producțiunea străină cu care se întâlnes acolo.

Alt-fel, dupe teoria D-vóstre, nu se v putea creea industrii de cât în Bucuresc și produsele acestei industrii nu se vor pu tea consuma de cât în raza Bucurescilo Admițêndu-se acésta, ar însemna să sacri ficăm tótă țéra și să aglomerăm tóte indus triile în Bucuresci, fiind-că aci este singur piață de consumațiune care să ne pótă d speranțe că acele industrii ar putea trăi.

Dar acésta nu mai e protecțiunea indus triei naționale în contra industriei străin

ci protecţiunea industrieĭ Bucurescene în contra industrieĭ din ţéra întrégă!

Acésta e o absurditate şi un pericol economic în acelaşi timp, căcĭ aţĭ aglomera în Capitală, şi nicĭ chiar afară din barieră, tóte industriile, tóte capitalurile, toţĭ muncitoriĭ industrialĭ.

Şi nu e numaĭ atât. Afirmaţiunea D-vóstre că industriile din Bucurescĭ ar fi în pericol, este inexactă. Pentru a restabili adevĕrul, vĕ voiŭ citi lista industriilor din Bucurescĭ şi veţĭ vedea că nicĭ una din ele nu este periclitată, pentru un singur cuvênt că nu se află maĭ nicĭ o industrie principală din acelea carĭ se fabrică în oraş, care să fi rĕmas scutită de taxa de consumaţiune, care echivaléză cu taxa de acciz; al duoilea, sunt multe carĭ, nefiind consolidate în tratatul cu Germania, s'ar putea, dacă o adevĕrată necesitate de protecţiune s'ar ivi, ridica pentru ele drepturile de vamă.

Prin urmare, explicaţiunea glumétă că de adĭ înainte tóte industriile, fie ele fabricate în oraş, fie în afară, vor fi supuse la taxa de acciz saŭ de consumaţiune, nu are nicĭ un sens; căcĭ lucrul se petrecea tot ast-fel şi până acum.

Prin faptul dar că industriile nóstre plătesc deja saŭ taxa de acciz saŭ taxa de consumaţiune, noĭ vom putea lovi cu aceleaşĭ taxe mărfurile germane similare, şi ast-fel nu va fi nicĭ un pericol nicĭ pentru fiscul comunelor, nicĭ pentru industriile acelea carĭ aŭ prosperat până acum în aceste condiţiunĭ, şi carĭ nu vĕd de ce s'ar cletina de astădĭ înainte.

Iată industriile carĭ plătesc o taxă de consumaţiune, de şi sunt produse *în oraş*: *vinurile de tot felul, tóte surogatele de vinurĭ, oţeturile de vinurĭ, de lemn saŭ orĭ ce alte producte, esénţele de oţet, bere de orĭ ce fel, tóte spirturile de la 60 până la 40 grade, ţuĭca până la 40 grade, făina de lux şi ordinară, surogatele de cĭocolată, uleiŭ de măsline şi alte uleiurĭ comestibile, benzina, unsorĭ minerale şi uleiurĭ vegetale necomestibile. Lumînărĭ de stearină, spermanţet şi parafină, petroleul rafinat şi uleiul de chist.*

Maĭ tóte industriile plătesc taxa, fie că fabricile sunt afară din Capitală saŭ oraşe, fie că sunt în Capitală, şi nu ar putea profita de bunătatea D-luĭ Aurelian.

Dar ne întreba, pentru ce nu se găsesce asemenea menţiune specială în alte tratate? Primo, acéstă idee este coprinsă când cineva citesce cu atenţiune. Al duoilea, pentru că n'a trecut prin capul nimenuĭ ca un articol care se produce, de exemplu la Colentina, să fie lovit de taxe de acciz, şi dacă se produce pe podul Mogoşóeĭ să nu plătéscă. In alte ţerĭ tóte articolele, orĭ unde ar fi produse, plătesc taxele echivalente, fie de acciz, fie de consumaţiune. La noĭ, în adevĕr, printr'o nedăţenie legislativă, sunt verĭ-o duoĕ, treĭ excepţiunĭ carĭ ar profita de favórea D-luĭ Aurelian. Dar în alte ţĕrĭ nu este nicĭ un exemplu; luaţĭ Francia şi citiţĭ decretul din 2 Februare 1870, care a fost reprodus în tóte legile posterióre. »In nicĭ un caz obiectele înscrise în tarif nu vor putea fi supuse la taxe diferite pe motivul că ar proveni din afară, orĭ că ar fi recoltate saŭ fabricate în năuntrul loculuĭ supus accizuluĭ«.

Iată teoria franceză, care este generală.

V'am arătat că acest art. se găsesce în tóte tratatele din lume, că este în fostele tratate, subscrise de noĭ, în tratatul propus de D. Aurelian în 1886; sunt, în adevĕr, câte-va articole carĭ nu sunt supuse la taxa de consumaţiune; vom vedea dacă aceste articole merită ca noĭ să aruncăm şi chiar să criticăm tratatul; ântêiŭ, maĭ tóte aceste articole, cum: paste făinóse, cărnurĭ conservate, nu sunt consolidate; prin urmare, dacă găsiţĭ că accizul nu le protegiază în destul, măriţĭ vama, pentru ele sunteţĭ liberĭ.

Articolele consolidate sunt cĭocolata, cofeturile, apa de colonia, cognacul şi romul, licorurile câte-va cu totul neînsemnate, în numĕr de 8 saŭ 9. Să vedem aceste treĭ articole: spirtul plătesce 6 leĭ la decalitru ca acciz, cognacul şi romul 10 leĭ la decalitru.

Va să dică spirtul din străinĕtate şi din tótă ţéra plătesce şése leĭ la decalitru. Insă romul şi cognacul plătesce 10 leĭ decalitru. Dar vină acest cognac şi rom din Germania saŭ din Ploescĭ şi Buzĕŭ tot 10 leĭ plătesce. Va să dică în ce se schimbă ceva. Dar iată, în Bucurescĭ introduc uniĭ spirt cu 6 leĭ decalitru şi, dupe ce 'l manipuléză ca să 'l facă rom saŭ cognac, nu sunt supuşĭ la suplimentul de 4 leĭ pe care 'l plătesc şi romurile germane dar şi cele din Buzĕŭ şi Ploescĭ vor câştiga diferinţa de la 6 la 10, va să dică 4 leĭ la decalitru, saŭ 40 banĭ la litru.

Aşa, dar, pentru a face să câştige pe aceĭ carĭ manipuléză spirtul şi fac un fel de rom, şi un fel de cognac, a 'ĭ face să câştige 40 banĭ la litru, şi nu în contra străinilor numaĭ, dar al fabricanţilor din Buzĕŭ, din Ploescĭ; pentru acésta aţĭ ridicat ţéra şi diceţĭ că am omorât industria naţională? Seriόse sunt aceste argumentărĭ?

Vedeţĭ că nu sunt multe articole: este cĭocolata, bonbónele, parfumurile; şi la acestea se plătesce ast-fel: cĭocolata ca cacao şi zahărul, cofeturile ca zahărul, şi migdalele saŭ fructele, apa de Colonia ca spirtul.

Dar între taxa de acciz pe produsul fabricat şi taxa pe materie, este, ca şi maĭ sus, o fórte mică deosebire de care profită manipulatorii din Bucurescĭ.

Dar acest mic profit se resfrânge nu numaĭ în contra Franciéĭ, Germanieĭ, Belgieĭ, ci şi în contra Buzĕuluĭ, Ploesciuluĭ, Galaţuluĭ. Va să dică revenim la evul de midloc.

Iată pentru ce D-lor aŭ credut că poporul din Bucurescĭ are să se rĕscóle pentru ca să plătéscă ceva maĭ scump romul, cognacul, apa de Colonia şi cĭocolata, articole de carĭ nu face mare uz, şi pe carĭ ar fi încântat să le întrebuinţeze în cas când ar fi maĭ eftine.

Poporul, care plătesce diferinţa acésta din punga luĭ, are să se revolte şi să ne dea şi pe noĭ şi pe D-vóstre afară şi să 'ĭ aducă pe aceştĭ D-nĭ pe aceste băncĭ în capul licoriştilor saŭ cofetarilor. Merită acésta atâta sgomot?

Tóte desvoltările de politică economică, de filosofie înaltă din partea unor ómenĭ ca D. Sturdza şi Aurelian, nu aŭ nicĭ o raţiune; ele pórtă pe un lucru neînsemnat. Cum se va face, însă, egalisarea? Este fórte lesne: saŭ se va pune taxa de consumaţiune pe rom şi pe cognac fabricat în năuntrul Bucurescĭuluĭ şi se va egalisa cu romul şi cognacul introdus nu numaĭ din Germania, dar şi din Buzĕŭ saŭ Ploescĭ, — şi este şi drept, — saŭ nu se va maĭ face acéstă deosebire la acciz şi romul şi cognacul vor plăti numaĭ ca spirtul.

Aşa şi pentru cĭocolată şi cofeturĭ. Căcĭ, cu ce drept s'ar putea face acéstă deosebire de imposite? Dupe locul de fabricaţiune? Acésta este în contra Constituţiuneĭ care stabilesce egalitate de taxe.

Va să dică ideea D-vóstre nu este bună, ântêiŭ fiind-că nu e dréptă, al doilea fiind-că n'are importanţă practică, al treilea fiind-că este în contra tutulor precedentelor şi tutulor tratatelor, al patrulea fiind-că dacă ar însemna ceva, ar avea singur resultat de a desfiinţa tóte industriile din oraşe, din provincie ca să se concentreze tóte în Bucurescĭ.

Să maĭ vorbesc, D-lor, de protocolul la art. 18?

Sciţĭ că libertatea de navigaţiune pe Dunăre este consfinţită de tratate solemne.

Acésta, însă, nu va să dică dreptul a se plimba cine-va în midlocul Dunăreĭ, ci să aĭ şi midlocul de a aborda, să aĭ magazin, ateliere, biurourĭ, etc.

Art. 23 din convenţiunea vechiă a D-vóstre iată ce dicea:

»Companiile de navigaţiune şi proprietariĭ de vase, făcênd un serviciŭ de transport pe Dunăre, vor putea lua *acquérir* la debarcaderile staţiunelor vaselor lor, terenurile necesare pentru instalarea de biurourĭ, ateliere şi deposite, şi le vor fi permis de a stabili magasine speciale carĭ vor fi considerate ca antreposite de îndată ce ele vor rĕspunde la tóte exigenţele legilor în vigóre în acéstă privinţă«.

Acĭ este un drept de a dobêndi terenurĭ pentru a stabili magaziile, atelierele şi biurourile.

Noĭ, în loc de a le acorda acest drept de a dobêndi terenurĭ, drept pe care 'l are şi Rusia şi Austria, noĭ dicem că pot *închiria pe un preţ convenabil* terenurĭ pentru magaziĭ, atelier, biurourĭ şi când Statul nu ar avea trebuinţă de dênsele pentru alte întrebuinţărĭ, şi D-vóstre diceţĭ că am dăruit Dunărea Germanieĭ! (Aplause)

Cât pentru dreptul de la antreposit, lasă că el se coprinde ad-literam în tratatul din 1877, dară art. 75 din legea vămilor dă, sub óre-carĭ condiţiĭ, acest drept orĭ cuĭ. Companie saŭ particular, străin saŭ român!

Gluma acésta întrece pe tóte cele-alte.

D-lor, acum că v'am explicat totul, nu voesc să vĕ obosesc maĭ mult şi, dupe cum a dis D. Carp, vorbind de tariful autonom, a-

daog şi eŭ că acéstă convenţiune asigură industria nóstră, fiind-că face ca tariful nostru autonom să fie recunoscut de Europa întrégă.

Dar veţi ḑice : ce nevoie avem să fie recunoscut de Europa? In principiŭ nu avem nicĭ o nevoie; dar, fiind-că în cestiunele comerciale nu escĭ numaĭ cumpĕrător, ci şi vîndĕtor, şi fiind-că avem interes să găsim debuşeurĭ pentru grânele nóstre, trebue să fim mulţumiţĭ că grânele nóstre sunt tratate pe un picĭor de egalitate cu grânele celor-alte ţĕrĭ, şi tot de odată se priimesce şi tariful protector industrieĭ nóstre. Ast-fel nu suntem isolaţĭ nicĭ ca vîndĕtorĭ, nicĭ ca cumpĕrătoriĭ. (Aplause).

D. Sturdza însĕ ne face o acusaţiune cam curiósă, ca să n'o calific maĭ aspru.

D-sa ne ḑice : nu vedeţĭ că aţĭ legat legislaţiunea interióră a ţĕreĭ, nu vedeţĭ că aţĭ ştirbit libertatea nóstră de a legifera în tariful nostru?

In mod serios s'a întrebuinţat argumentul acésta?

Apoĭ nu este tratat care să nu lege, care să nu restrîngă, până la óre-care punct, libertatea de a legifera asupra unor óre-carĭ materiĭ, şi să nu împuţineze dreptul autonomieĭ legislative. Apoĭ imperiul german nu 'şĭ-a legat legislaţiunea sa interióră faţă cu noĭ? Când a ḑis că nu va lua de cât treĭ mărcĭ şi jumĕtate la 100 kgr. grâŭ în loc de 5 saŭ maĭ mult, nu 'şĭ-a ştirbit autonomia legislativă faţă cu noĭ? Şi pe 10 aniĭ! Apoĭ ast-fel de argumente se aduc în contra uneĭ lucrărĭ serióse şi importante? Un tratat e o învoire între duoĕ puterĭ prin care fie-care renunţă într'o margine hotărîtă la dreptul ce are fie-care fără acest tratat să legifereze cum vrea asupra unor materiĭ.

Tot ast-fel un contract légă în ceva libertatea unuĭ particular.

Noĭ am renunţat la autonomia nóstră ca să maĭ ridicăm óre-carĭ taxe, şi Germania de asemenea a renunţat la autonomia sa ca să ridice taxele la articolele cerute de noĭ şi înscrise în tarif.

Vrea să să ḑică sacrificiŭ reciproc făcut de noĭ şi de Germania, şi nicĭ noĭ nu suntem maĭ înjosiţĭ de cât însuşĭ imperiul german.

Am tratat pe picĭor de perfectă egalitate, căcĭ, ca Stat neatârnat, nu avem aceeaşĭ putere ; dară avem acelaşĭ rang ca Germania, şi vĕ aducem un tratat în condiţiunĭ demne, şi cele maĭ avantagióse carĭ aŭ fost verĭ o dată obţinute de acéstă ţéră.

Noĭ priimim rĕspunderea luĭ, şi în faţa parlamentuluĭ, şi în faţa naţiuneĭ şi în faţa viitoruluĭ care ne va judeca, şi ne va judeca cu judecata limpede, rece, onestă, neinfluenţată de patimĭ rele, iar nu ca criticile D-vóstre neîntemeiate, nedrepte şi maĭ mult de cât pătimaşe carĭ ni le aţĭ adus. (Aplause prelungite).

Vocĭ : Inchiderea discuţiuneĭ.

D. P. S. Aurelian : D-le preşedinte, sunt înscris ca să vorbesc; cer cuvêntul.

Vocĭ : Inchiderea discuţiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Sunt ḑece D-nĭ senatorĭ carĭ cer închiderea discuţiuneĭ?

Nu sunt.

D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian : Vĕ mulţumesc, D-le preşedinte, că 'mĭ aţĭ dat cuvêntul la ora acésta.

De la 9 ore şi 20 minute până acum la 12, a ocupat tribuna numaĭ D. ministru, nu puteţĭ să ne învinuiţĭ pe noĭ oposiţia că v'am răpit timpul. Astă-ḑĭ abia a vorbit D. Sturdza, iar D. ministru ne a trecut de meḑul nopţeĭ. Dacă aţĭ fi avut maĭ multă răbdare, era convenabil să nu abusaţĭ de puterea nóstră fisică, ca la acéstă oră târḑie să ne somaţĭ a vorbi ; pe câtă vreme nu e pericol în casă puteaţĭ să amânaţĭ pe mâine discuţiunea. Cu tóte acestea eŭ mĕ execut, căcĭ ţin ca ţéra să scie în ce condiţiunĭ se tratéză o cestiune atât de importantă. E lucru nemaĭ pomenit până acum, ca un senator să fie silit să ia cuvêntul la o oră atât de înaintată. Eĭ bine, şi eŭ am să vĕ ţin treĭ ore.

D. Gr. Lerescu : Stăm şi şépte ore, nu eşti D-ta ţéra; ţéra nu e a D-tale.

D. P. S. Aurelian : Ţéra e a mea cum e şi a D-tale.

D-lor, D. ministru de externe a socotit de cuviinţă să 'şĭ încépă cuvêntarea sa cu o mustrare la adresa oposiţieĭ. Ne a spus că avem deprinderĭ rele,—ca să nu ḑic de rea crescere,— că asemenea deprinderĭ să le păstrăm cel puţin când sunt în discuţiunĭ cestiunĭ interne, cu alte cuvinte, că discutând legĭ de natură interióră, putem să ne ḑicem orĭ-ce vorbe necuviincióse, iar când sunt în discuţiune cestiunĭ de natura internaţională—a ḑis D-sa — să ne arătăm maĭ curăţeĭ.

Să fim maĭ curăţeĭ, ḑice D. ministru. Aşĭ dori să sciŭ cuĭ se adresează acéstă povaţă, noĕ saŭ D-sale.

Procesele-verbale ale Senatuluĭ sunt de faţă, stenografiĭ aŭ avut grija să înregistreze punct cu punct ce s'a ḑis aci ; voiŭ cita câte ce-va din ceea ce s'a ḑis ca să se judece dacă noĭ am merita câtuşĭ de puţin ca să ni se adreseze verĭ-o imputare despre modul cum am vorbit în Senat. Astăḑĭ a vorbit D. Sturdza ; vĕ rog a'mĭ spune dacă D-sa a rostit un singur cuvênt care să motiveze furia D-luĭ ministru de externe şi exortarea ce face ca să fim maĭ curăţeĭ când vorbim despre cestiunĭ internaţionale. Acum, dupe ce 'l am auḑit pe D-sa în timp de aprópe patru ore, putem afirma că, negreşit, D. ministru de externe putea să fie maĭ curăţel adresându-se oposiţiuneĭ. De unde până unde a găsit D. ministru că numaĭ noĭ trebuie să fim maĭ curăţeĭ, când tocmaĭ D-sa, dacă ar fi vorba de a fi maĭ curăţeĭ, ar trebui să dea exemplu, maĭ ales D-sa care e ministru. Căcĭ dacă unuĭ deputat saŭ unuĭ senator îĭ maĭ póte scăpa cuvinte óre-cum aspre, unuĭ ministru nu 'ĭ e permis acésta şi e dator să'şĭ domolésca temperamentul violent.

Ce am făcut, ce am ḑis noĭ ca să ni se spună în faţă cuvintele de calomnie, injuriĭ, insulte, asasinat? Oare dupe D-ta, D-le ministru, cuvinte curăţele sunt acestea? Uĭtarăţĭ aşa de curênd că chiar în acéstă séră aţĭ îndrăsnit să ne adresaţĭ frasa urmĕtóre :

Nu aţi venit încă la cuţitul material, dar aţi venit la pumnalul moral!

Intreb pe Senat, pe D. preşedinte, făcênd apel la memoria şi la dreptatea sa : ce cuvinte s'aŭ rostit de către oposiţie carĭ să justifice din partea unuĭ ministru cuvinte, pe cât de neîntemeiate, pe atât de necuviincĭóse ca acelea pe carĭ le a rostit D. ministru de externe ?

Cuţit material, pumnal moral, atâtea cuvinte rostite fără consciinţă şi fără demnitate, şi pe carĭ noĭ le înapoiăm cu dispreţ şi indignaţiune celuĭ care le a rostit. Şi când vorbiţĭ asemenea vorbe carĭ mânjesc locul ce ocupaţĭ, tot D-vóstră îndrăsniţĭ a ne recomanda să fim maĭ curăţeĭ? Orĭ cât vĕ veţĭ spăla, pata ce lasă asemenea vorbe nu se va şterge dupe faţa D-vóstră.

Vĕ rog, încă o dată, reţineţĭ-vĕ, D-le ministru, de a face lecţiunĭ, fiind-că nu le priimim şi le respingem cu indignare.

Aţĭ credut de cuviinţă să vorbiţĭ de *rĕspântiĭ* şi să lăsaţĭ a se înţelege că noĭ vorbim *maselor*, cum numiţĭ D-vóstră poporul. Dacă este vorba despre oratoria de rĕspântiĭ, apoĭ cer voie a vĕ aduce aminte că o cunósceţĭ maĭ bine de cât orĭ-care altul, că aţĭ practicat'o cu mult succes când vĕ aflaţĭ în oposiţiune, şi ca mod de vorbire o practicaţĭ şi astă-ḑĭ dupe banca ministerială. Noĭ nu v'am dat aci nicĭ un pretext; nu v'am dat nicĭ aiurea pentru ca să vĕ aruncaţĭ cu atâta furie în potriva nóstră şi să vĕ serviţĭ cu expresiunĭ pe carĭ chiar partizaniĭ D-vóstre ceĭ maĭ devotaţĭ nu pot de cât să le desaprobe.

Trec acum la cestiune.

Dintre numerósele cestiunĭ carĭ se agită din sînul Parlamentuluĭ nu cunosc alta maĭ importantă de cât cestiunea politiceĭ nóstre comerciale; ea are o importanţă nu numaĭ economică dar, în timpul de faţă maĭ cu sémă, are o importanţă politică, socială şi naţională. Unul din instrumentele politice cele maĭ formidabile, politica comercială, trebue întrebuinţat cu o extremă înţelepcĭune, căcĭ dupe cum ea inalţă un popor, tot asemenea 'l póte ruina.

Istoria este bogată în exemple de înălţare saŭ de ruinare pe cale economică, de ţĕrĭ cucerite, ruinate, infeudate pe acéstă cale.

Ca orĭ care alt popor cu un vechiŭ şi nobil trecut, noĭ am avut, dupe timpurĭ, alcătuirile nóstre în materie de politică comercială. Din nenorocire vitregimea timpurilor, înrîurirea străină, complicitatea fanariotă, care n'a avut altă ţintă de cât a face din România o fermă de exploatat, ne aŭ privat de bătrânésca nóstră alcătuire.

Europa nepăsătóre şi neprevĕḑĕtóre, nesocotise drepturile nóstre şi căutase a ne înjgheba economicesce cu Turcia ; ne contesta drepturile cele maĭ învederate, acelea de a încheia tratate de comerciŭ, de a bate mo-

netă, și altele. La 1848 națiunea română se ridică, între altele, și contra acestor încălcări a drepturilor nóstre economice. Nenorocire că, dupe câte-va lunĭ, cuceririle revoluțiuneĭ naționale eraŭ din noŭ nesocotite. Nu convenea străinilor de rasă și de inimă reînvierea Românieĭ; armatele suzerane și protectóre ne călcară țéra și, în unire cu dușmaniĭ din lăuntru, înăspriră regimul sub care trăiserăm; sfâșiară, cel puțin așa credură, opera revoluțiuneĭ. In zadar, însă, sêmênța aruncată de mariĭ patrioțĭ căḑuse în pămênt bun și mănos; treptat a încolțit și a dat ródele pe carĭ vi le înfățișéză România modernă.

Mariĭ noștri patrioțĭ, gonițĭ de străinĭ și de administrațiunea pământénă dupe pămêntul patrieĭ, înpânaseră Europa pledând pe tóte căile și prin tóte miḑlócele cauza Românieĭ. In plângerile lor nu a fost nicĭ o dată uĭtată călcarea autonomieĭ nóstre economice, nesocotirea dreptuluĭ nostru de a încheia tratate de comerciŭ și de a ne întocmi vămile dupe cum ne vor povățui interesele nóstre.

Marea Adunare națională a Divanuluĭ ad-hoc, a duoa memorabilă manifestare a națiuneĭ dupe 1848, nu uĭtă cestiunea economică în marile și importanțele sale desbaterĭ.

Dupe Unirea Principatelor, sub Domnia luĭ Cuza-Vodă, care, orĭ-ce s'ar ḑice, va ocupa o pagină măréță în istoria nóstră, Domnitorul protestă contra amesteculuĭ puterilor străine în cestiunile politiceĭ nóstre comerciale, și, ca semn de protestare, refuză să aplice taxele vamale așa cum ele fuseseră ticluite între Turcia și țările străine cu carĭ ea încheiase tratate de comerciŭ. Nu cred ca Puterile străine să fi făcut obiecțiunĭ contra dreptuluĭ nostru de a încheia tratate de comerciŭ într'un mod separat; ele, stăruind în a ne nega acest drept, aveaŭ maĭ mult în vedere interesele lor comerciale. In adevěr, cu Turcia se învoiaŭ este expeditiv în materie de tratate de comerciŭ; tótă economia sa vamală constând într'o taxă de 7 saŭ de 8 leĭ suta din valóre.

Iată, însă, că pe la 1874 începe a se vorbi despre încheiarea uneĭ convențiunĭ de comerciŭ cu Austro-Ungaria. Se atribuia monarchieĭ vecine dorința de a recunósce ceea ce se numea pe atuncĭ independența economică a Românieĭ. In 1875 guvernul conservator a și încheiat acea convențiune. Guvernul liberal, venit la putere dupe ce subsemnase convențiunea, nu putea face alt-fel de cât să o pună în aplicare.

Convențiunea comercială încheiată cu Austro-Ungaria este punctul de plecare al politiceĭ economice conservatóre. Conservatoriĭ n'aŭ încetat de a se făli cu acest act. Mereŭ vi se spune: suntem ceea ce eram la 1875; opera de astăḑĭ e o continuitate a celeĭ de la 1875. Să vedem acum întru cât faptele corespund cuvintelor.

Las la o parte convențiunea de la 1875. S'a vorbit mult de dênsa, și cred că reprobațiunea generală cu care a fost priimită a dovedit în destul că acel act internațional nu rěspundea cu interesele țěreĭ.

E de prisos, D-lor, a vě răpi timpul spre a dovedi din noŭ ce este acéstă convențiune de la 1875, și a vě arăta cât de scump a plătit țéra acéstă convențiune!

In zadar D. ministru de externe se încércă ca să dovedéscă, că în timpul acesta s'a mărit producțiunea țěreĭ. Vě voiŭ arăta eŭ, că daca s'a mărit productiunea țěreĭ, acésta nu se póte atribui convențiuneĭ de la 1875.

Ea nu era de cât o curată infeodare economică a țěreĭ, și când 'mi se spune că a fost cea d'ântêiŭ piatră fundamentală care s'a pus la independența economică a țěreĭ, nu pot să iaŭ în serios o asemenea declarațiune.

Independență economică?!

Dar dacă este vorba de independență cu orĭ-ce preț, apoĭ odinióră a fost vorba și ni s'a propus independența politică; am fost îmbiațĭ de o mare putere să ne declarăm republică independentă; dar patrioțiĭ noștri ceĭ bunĭ de atuncĭ nu aŭ priimit acéstă propunere care ascundea alt-ceva de cât independența nóstră. Nu trebuia ca, sub pretext de a face act de independență economică, să se compromită, dupe cum aŭ fost compromise cele maĭ însemnate interese ale țěreĭ. Independența nu se dobêndesce prin complesența interesată a uneĭ puterĭ, orĭ-care ar fi; ea se cuceresce când este contestată.

Oare, D-lor, acéstă țéră a fost ea robită ca să ne fălim atât de mult că imperiul austro-ungar a bine-voit a trata cu noĭ? Pentru prima óră trataŭ direct cu țéra Românéscă puterile străine?

Mariĭ noștri Domnĭ aŭ tratat la diferite epoce cu puterile cele maĭ marĭ; și dacă maĭ târḑiŭ nu s'a urmat tot ast-fel, causa este că țéra încăpuse pe mâinĭ străine carĭ nu se interesaŭ de cât a o exploata.

Uĭtațĭ óre că, în urma aceleĭ convenții din 1875, dispăruse maĭ orĭ-ce urmă de industrie în țéră? Uĭtațĭ că încetase până și marea industrie a făineĭ?

Falĭ era óre pentru noĭ să vedem că făina fabricată din grânele nóstre ni se aducea de la Pesta și de la Timișóra?!

Vě facețĭ că uĭtațĭ cum că sub regimul convențional de la 1875 dispăruseră maĭ tóte meseriile, odinióră înfloritóre în țéră, și că numaĭ de la expirarea aceleĭ convențiunĭ, în 1886, și grație întreguluĭ regim economic întemeiat de guvernul liberal, industria a luat un avênt care face admirațiunea tutulor, afară de a D-vóstre carĭ, în materie de industrie, věd cu mirare că ne citațĭ mereŭ fabricațiunea ciocolateĭ, a rahatuluĭ și a limonadeĭ!

Noĭ toțĭ scim, afară de D-vóstre, că țéra acésta a avut o sumă de meseriĭ constituite odinióră în bresle; că acele meseriĭ întêmpinaŭ maĭ tóte trebuințele locuitorilor; iar de la încheiarea convențiuneĭ cu Austria, maĭ tóte acele meseriĭ dispăruseră. Nu se maĭ auḑea de croitorĭ, cismarĭ, tăbăcarĭ și alțiĭ. Stăpâniĭ se ruinaseră, iar călfile și chiar meseriașiĭ începuseră a se angagia ca servitorĭ și ca lucrătorĭ pe la căile ferate.

Dupe tóte acestea, maĭ vě făliţĭ cu convenția de la 1875!? Maĭ spunețĭ că ea a fost piatra fundamentală a independențeĭ economice?! Să ne feréscă Dumneḑeŭ ca independența economică a Românieĭ să fie întemeiată și înălțată pe o temelie ca convențiunea D-vóstre de la 1875; o asemenea temelie ar periclita tot edificiul, 'l ar reduce în ruină.

Convenția de la 1875, D-lor, a făst combătută de ómeniĭ politicĭ dintre ceĭ maĭ însemnațĭ; ómenĭ iluștri și patrioțĭ, ale căror nume trebuesc respectate, iar nu citate de D. ministru cu aerul ironic. Ironia este ridicolă când se vorbesce de ómenĭ carĭ se numesc Brătianu, Kogălniceanu și Epureanu.

Când bărbațĭ de talia acestora aŭ combătut convențiunea D-vóstre de la 1875, fițĭ siguri că eĭ aŭ făcut'o în cunoscință de causă, convinșĭ că prin acea invoire internațională se aducea vătěmarea intereselor țěreĭ.

Eĭ aŭ fost rěsunetul țěreĭ întregĭ; și astăḑĭ când sunt în morênt și avețĭ busturile lor în Cameră și Senat trebue să vorbițĭ cu respect de fie-care dintre dênșiĭ. In zadar ne tot repetațĭ cuvêntul că noĭ am ratificat acea convențiune, căcĭ ce era să facem? D-vóstre facețĭ o convențiune cu imperiul vecin, și voițĭ ca guvernul liberal s'o respingă?

Apoĭ credețĭ D-vóstre că dacă votațĭ astăḑĭ acéstă convenție, noĭ am putea, venind la putere, s'o desființăm, să ne punem în rěsbel cu Germania?

Nu puteam să nu încheiăm convențiunĭ cu cele-alte puterĭ, maĭ ântêiŭ pentru că acésta nu convenea intereselor nóstre; al duoilea nu putém lăsa ca Austro-Ungaria să monopoliseze aprópe tot comerciul nostru de importațiune.

Am fost, dar, silițĭ de interesele țěreĭ, și politice și economice să încheiăm convențiunĭ și cu cele-alte țěrĭ, și pentru acésta nu puteam urma pe o altă bază de cât aceea pe care am moștenit'o de la D-vóstre.

Când a venit momentul, D-lor, să arătăm ceea ce dorim noĭ pentru interesele economice ale țěreĭ acesteia, am dat doveḑĭ pe care înșușĭ D-vóstre nu le ațĭ desaprobat. Nu ațĭ avut să vě plângețĭ la 1888, cum că v'am lăsat verĭ o moștenire economică de reprobat, căcĭ ațĭ urmat aceeașĭ politică economică la 1891, și dacă o urmațĭ și astăḑĭ, făcețĭ și maĭ bine. Dar, în fine, scie țéra ce am făcut noĭ.

Ațĭ venit D-vóstre la 1888 la putere, ațĭ găsit o situațiune economică care nu vě mulțumea; ce ațĭ făcut pentru îndreptarea eĭ?

Ațĭ avut 4 anĭ de ḑile să vě gândițĭ, ațĭ avut destulă vreme să cugetațĭ asupra uneĭ alcătuirĭ economice; eĭ, ce ațĭ făcut?

Ațĭ venit la 1891 cu un tarif autonom. Acest tarif, când a fost presentat Senatuluĭ și Cameręĭ, a fost considerat ca fiind basa politiceĭ economice pe care guvernu D-vóstre avea s'o urmeze în viitor. Atât este de adevărat lucrul acésta, în cât, puțin dupe aceia, pe basa aceluĭ tarif, ațĭ încheiat convențiunĭ

comerciale cu Anglia, cu Elveţia, cu Francia şi cu Italia. Sunt próspete în mintea fiecăruia din noi expunerile de motive ale D-luĭ ministru de externe. Când a venit în Senat cu acele convenţiunĭ, vĕ aduceţĭ aminte că, în tóte şi maĭ cu sémă în acelea cu Italia şi Anglia, se repetaŭ cuvintele acestea: »suntem fericiţĭ a constata că cutare putere a priimit tariful nostru autonom.« Şi lumea dicea cu drept cuvînt: »Iată un guvern care a găsit miḑlocul de a'şĭ confirma o politică economică autonomă; şi iată puterĭ marĭ carĭ deja 'şĭ-aŭ dat asentimentul lor la acéstă politică.

La întrebările pe carĭ le făceam miniştrilor adese orĭ în Parlament, tot-d'a-una 'mĭ s'a rĕspuns: nu aveţĭ grije, regimul autonom are să dureze, are să fie experimentat. Tot-d'a-una am fost legănaţĭ cu speranţa acésta şi mare ne a fost surprinderea când acum ne pomenim că acel lăudat regim autonom este înlocuit cu regimul convenţional.

D-vóstre, carĭ spuneaţĭ pe tóte tonurile că numaĭ voiţĭ să auḑiţĭ de regim convenţional, veniţĭ şi daţĭ ceĭ ântêiŭ exemplu, că nu maĭ ţineţĭ la regimul autonom; căcĭ ce alt este tratatul cu Germania de cât un tratat convenţional?

Iată consecinţa D-vóstre; pe când ne acusaţĭ că rĕŭ am procedat noĭ, pe când la 1891, veniţĭ şi ḑiceţĭ că aţĭ inaugurat un noŭ regim vamal autonom; când dupe aceea încheiaţĭ patru convenţiunĭ pe basa tarifuluĭ autonom din 1891, nu trece mult şi veniţĭ să schimbaţĭ sistemul, apucaţĭ pe calea convenţională.

Sciŭ fórte bine că nimenĭ nu póte acuza un guvern dacă în momente date renunţă la un sistem vamal care 'l a avut; în materie vamală nu este nimic imutabil, regimul vamal este un regim de oportunitate şi nu v'aşĭ acusa când aţĭ ḑice: s'aŭ schimbat împregiurările; dar carĭ sunt împregiurările?

Vedeţĭ dar că este între tóte adevĕrat ceea ce vĕ spuneam cu ocasiunea discuţiuneĭ Adreseĭ, că vĕ daţĭ dupe cum bate vêntul, neavênd nicĭ un sistem, nicĭ o convingere temeĭnică în materie de politică vamală. Când aţĭ vĕḑut că întrégа ţéră este autonomistă în cestiunea vamală, când aţĭ vĕḑut că tótă lumea cere tariful autonom, aţĭ făcut tariful din 1891, 'l aţĭ botezat autonom şi aţĭ promis că 'l veţĭ observa cu stricteţă, 'l veţĭ aplica tutulor ţĕrilor carĭ vĕ vor acorda tratamentul cel maĭ favorabil. Şi d'o dată, ca din senin ne pomenim că sfîşiaţĭ singurĭ acel tarif şi acel regim atât de lăudat. Şi ca să justificaţĭ că acel tarif, opera D-vóstre lăudată, nu maĭ rĕspunde nevoilor ţĕreĭ, propuneţĭ modificarea luĭ, însoţindu'l de o expunere de motive care coprinde cea maĭ aspră critică ce s'a putut face tarifuluĭ din 1891; pentru a vĕ convinge vĕ rog să citiţĭ expunerea de motive a tarifuluĭ pe care 'l aţĭ votat ierĭ. Eŭ aveam de gând să vĕ fac critica acesteĭ expunerĭ, însĕ aţĭ cerut închiderea discuţiuneĭ şi nu mi s'a acordat cuvêntul.

Expunerea D-luĭ ministru de finance arată că *la 1891 s'a căutat a se întocmi cu tarif autonom moderat care să pótă satisface în acelaşĭ timp şi cerinţele producĕtoruluĭ şi trebuinţele consumatoruluĭ şi nevoile fisculuĭ fără a se pricinui vre-o sdruncinare în relaţiunile comerciale cu străinĕtatea, ba chiar fără a jicni, aprópe întru nimic interesele economice ale statelor cu mult maĭ înaintate de cât noĭ pe terenul activităţeĭ industriale.*

Ministrul maĭ arată că resultatul aplicăreĭ acestuĭ tarif este din cele maĭ mulţumitóre, căcĭ a provocat avêntul industrieĭ nóstre, a sporit veniturile vamale, ba ceea ce este maĭ mult, că acel tarif din 1891 a fost primit integral, *fără să se fi clintit vre-una din basele sale,* de către puterĭ străine cu carĭ s'aŭ încheiat convenţiunĭ de comerciŭ.

Iată dar un tarif care, dupe D. ministru de finanţe, a împăcat tóte cerinţele atât interne cât şi externe, care a fost bine priimit înlăuntru şi în afară.

De o dată însă acelaşĭ ministru atât de încântat până aci de tariful sĕŭ, se grăbesce a adăoga; cu tóte bunătăţile luĭ, tariful din 1891 trebue modificat, căcĭ coprinde lipsurĭ şi *antinomiĭ carĭ vatămă cu desăvêrşire tocmaĭ acele interese ce din contra, s'a căutat a se favorisa maĭ mult.* Şi dupe ce ministrul de finance expune antinomiile D-sale pentru o parte a tarifuluĭ, crede că nu este de ajuns pentru a condamna tariful din 1891 şi maĭ adaogă:

Cât despre cea altă serie de antinomiĭ constatate în unele din disposiţiunile tarifuluĭ în vigóre, de şi maĭ puţine la numĕr, ele sunt în substanţă de o gravitate cu mult maĭ însemnată, căcĭ nu se limitéză a da loc numaĭ la incertitudinĭ şi confusiunĭ de felul celor semnalate maĭ sus, ci trag dupe sine o esenţială ştirbire a chiar principiilor pe carĭ se reazimă întréga clădire a tarifeĭ, paralizând ast-fel in bună parte tocmaĭ unele din efectele bine-făcĕtóre ce dênsa e menită să aibă.

Acelaşĭ ministru trateză unele dintre taxele tarifuluĭ de *exorbitante*, că, *independându-se cu totul de la spiritul întregeĭ tarife, sunt în flagrantă contradicţiune cu insuşĭ scopul ce s'a ţintit la alcătuirea luĭ şi a căror menţinere şi de aci înainte ar fi cu desĕvêrşire contrarie adevĕratelor nóstre interese.*

Astfel vorbesce D. ministru de finance despre tariful sĕŭ din 1891. Vedeţĭ dar, D-lor senatorĭ, ce logică strînsă, ce continuitate în vederĭ! La începutul expunereĭ de motive ministrul laudă tariful din 1891. Spune că a dat resultate admirabile, că a fost priimit ca bază a tractatelor de comerciŭ încheiate cu maĭ multe ţĕrĭ. Şi, cu câte-va rêndurĭ maĭ jos, aceeaşĭ expunere a D-luĭ ministru de finance, maltratează tariful din 1891, dupe cum aţĭ vĕḑut din citaţiunile ce am făcut. Vĕ las să judecaţĭ şi să vĕ rostiţĭ D-vóstre asupra acestuĭ noŭ soiŭ de logică, care consistă în a lăuda o lucrare la început, şi a o maltrata cu câte-va rîndurĭ maĭ jos. Inţelégă orĭ-cine ce normă politică vamală maĭ póte fi şi acésta, şi ce temeiŭ se maĭ póte pune pe lucrărĭ atât de importante pentru ţéră, când ele sunt maltratate cum nu se maĭ póte cu asprime de chiar autoriĭ lor.

Cu tóte acestea, D-lor senatorĭ, nu degeaba D. ministru de finance a căutat se vĕ înegréscă tariful sĕŭ din 1891; avea un scop, şi acest scop era de a vĕ cere modificarea acestuĭ tarif ca să pótă mulţumi cerinţele Germanieĭ, care nu s'a mulţumit pe tariful de la 1891, cum s'aŭ mulţumit Anglia, Francia, Italia, Elveţia, dar a cerut, a impus, ca să ḑic aşa, modificarea tarifuluĭ din 1891. Acesta este secretul acusărilor ce se aduc tarifuluĭ de la 1891. Căcĭ fără de acestea, cum aţĭ fi voit ca ministrul să vĕ ceară modificarea? Atât numaĭ că D. ministru nu 'şĭ a citit expunerea de motive, căcĭ de ar fi citit-o nu putea aci să laude tariful din 1891, aci să 'l condamne cu asprime. Acelaşĭ lucru nu póte fi tot-d'o-dată bun şi rĕŭ.

Din cele ce am avut onóre a vĕ expune cred că v'aţĭ convins că în întocmirile sale economice şi în special în alcătuirile de politică vamală, guvernul nu s'a povăţuit şi nu se povăţuesce dupe principiĭ; că n'a avut şi nu are programă economică vamală bine stabilită; că procedează dupe inspiraţiunile momentuluĭ, dupe cum bate vêntul, dupe presiunile ce se exercitéză asupra luĭ. Acéstă procedare nu ne va maĭ da nicĭ o garanţie, şi se póte întêmpla ca aceea-ce vi se propune să aprobaţĭ astăḑi să vi să propună să desaprobaţĭ peste câte-va lunĭ; probă învederată tariful din 1891 şi nestabilitatea învederată în politica sa vamală. Asemenea apucătăturĭ nu sunt de natură a ne întări economicesce, nicĭ de a însufla străinilor respect pentru opera nóstră economică.

Dupe acéstă digresiune să vin la subiectul meŭ. Ce a dat nascere tratatuluĭ dintre Germania şi România?

Ministrul de finance şi ministrul de externe ne arată motivele pentru carĭ s'a încheiat tratatul de comerciŭ cu Germania.

Iată cum motivează D. ministru de finance încheiărea unuĭ tratat de comerciŭ cu Germania, cu totul în alte condiţiunĭ de cât acelea în carĭ s'aŭ încheiat tratatele cu Anglia, Francia, Italia şi Elveţia. Dupe ce caută a justifica modificarea taxelor vamale din tariful de la 1891, pentru cuvêntul că sunt exorbitante, asupritóre, că înfăţişéză antinomiĭ, că vatĕmă pe consumatorĭ, ministrul maĭ adaogă:

»Alăturĭ însă cu necesitatea ce se simte de o asemenea îndreptare şi care de altminterelea,—independent de orĭ-ce altă consideraţiune—ar putea ea singură justifica revisuirea maĭ multor disposiţiunĭ din tarifa de la 1891, maĭ există încă o altă trebuinţă, a căreea satisfacere, de aşişderea, ne impune o parţială modificare a acesteĭ tarife: «

trebuința de a se maĭ ușura puțin câte-va din actualele taxe fiscale de import, dându-li-se o echilibrare maĭ potrivită cu cerințele de ądĭ ale comerciuluĭ nostru exterior, pentru ca ast-fel în schimbul unor micĭ înlesnirĭ pe carĭ însășĭ tarifa nóstră generală le ar prevedea, pe icĭ pe colo, în interesul numaĭ al acelor mărfurĭ străine ce într'adevĕr sunt de o fabricațiune superióră, producțiunea agricolă a țěreĭ să'șĭ pótă deschide debușeurĭ cât maĭ întinse și maĭ sigure.

»Și împregĭurărĭ cu totul neatârnate de väința nóstră aŭ făcut ca, în timpiĭ din urmă, să se resimtă cu o intensitate și maĭ viue trebuința uneĭ ast-fel de ușurărĭ, reclamată cu tot dinandinsul de interesele agricultureĭ naționale. Este vorba de acea stênjenire ce începuse a întêmpina desface-rea grânelor nóstre pe piețele atât de importante ale Germanieĭ, încă din primăvara anuluĭ trecut, de pe urma intrăreĭ acolo în vigóre, cu începere de la 1 Februarie 1892, ı unor fórte reduse taxe convenționale asu-ra importuluĭ cerealelor, dar de a căror avóre să nu pótă beneficia de cât numaĭ ıcele state carĭ vor voi să acorde la rându-e, óre-carĭ echivalente avantagiĭ pentru rodusele germane.

»Acéstă schimbare de regim vamal avênd resce de efect lăsarea productelor nóstre ub povara drepturilor din tarifa generală, u 20 și 30 la sută maĭ ridicate ca taxele con-enționale și decĭ punerea lor pe piețele mare-lĭ imperiŭ într'o situațiune de inferioritate are să nu le maĭ permită de a concura cu milarele lor de prin alte părțĭ, guvernul ęreĭ s'a credut negreșit dator de a căuta să ılăture chiar dintru început relelele ur-ărĭ ale uneĭ asemenea stărĭ de lucrurĭ, atât păgubitóre comerciuluĭ nostru de export.

»Se scie, de altmintrelea, cum am și is-ıtit a obține de la guvernul german con-siunea tratamentuluĭ convonțional, pen-u grânele române, pe basa uneĭ învoirĭ ovisoriĭ, încheiată încă de acum un an și ju-ĕtate, și cum apoĭ, în urma unor laborió-negociărĭ, s'a ajuns în fine la subscrie-a unuĭ tratat definitiv cu imperiul ger-ın, prin care ni se acordă pur și simplu icĭnuitul tratament al națiuneĭ celeĭ maĭ vorisate, ci ni se asigură într'un chip tornic atât taxele convenționale stipulate n ultimele tractate ale Germanieĭ cu stro-Ungaria și cu Italia cât și actualele e din tarifa sa generală, nu numaĭ pen-grâne, ci în general pentru tóte produ-e carĭ formézâ obiectul exportațiuneĭ tre; iar în schimbul unor asemenea a-ıtagiĭ reale, îndestul de însemnate pen-agricultura țěreĭ, guvernul român con-dézâ față cu Germania o parte din ac-lele taxe de import ale tarifeĭ nóstre ge-ale, obligându-se tot-d'o-dată și la o lerată scădere a câtor-va dintr'ênsele, se bine înțeles maĭ cu sémă printre ace-ce deja eraŭ recunoscute ca exagerate și ăror temperare, în tot casul, se im-ea decĭ de la sine.

Duoĕ sunt dar motivele de căpetenie carĭ explică și justifică oportunitatea uneĭ modificărĭ parțiale a tarifeĭ vamale de astă-ḑĭ, pe de o parte necesitatea de a 'i se aduce óre-carĭ îndreptărĭ dictate de experiență și avênd întreita menire de a scuti administrația vămilor de atâtea dificultățĭ, de a înlesni comerciul și pe consumatorĭ, de a o-croti și maĭ bine unele ramurĭ ale industrieĭ indigene; iar pe de altă parte, necesitatea de a se face óre-carĭ reducerĭ la unele din taxele eĭ fiscale, în interesul producțiuneĭ nóstre agricole, reducerĭ, de altmintrelea, la carĭ deja s'a consimțit prin tratatul încheiat cu Germania«.

Așa dar, motivul încheiăreĭ tratatuluĭ de comerciŭ cu Germania, deosebit în formă și fond de tratatele încheiate în anul trecut cu Anglia, Francia, Italia și Elveția, motivul este că de unde până la 1 Februarie 1892 grânele nóstre plăteaŭ o taxă de 3 mărcĭ 50 la 160 kil. când intraŭ în Germania, de la acea dată a fost supuse la o taxă de 5 mărcĭ. Că provisoriŭ, până la încheiărea unuĭ tratat, Germania a consimțit a ne taxa grânele tot cu 3 mărcĭ 50.

Eĭ bine, acésta va fi causa, dar dacă acésta este causa, D-lor, întreb un lucru: ațĭ făcut ceva ca să o înlăturațĭ, adică înainte de a expira tratatul de comerciŭ la 1891, D-vóstre v'ațĭ pregătit ca să vě arangiațĭ cu tóte cele-alte puterĭ? Cum ațĭ tratat cu Anglia, Francia, Belgia, Italia, cum nu v'ațĭ gândit și la Germania. Cine e vinovat în acéstă împregiurare, dacă nu D-vóstre ca ómenĭ neprevěḑětorĭ. Ațĭ aș-teptat ca să expire tratatul fără a face ceva. V'am făcut interpelare acĭ în Senat și v'am atras atențiunea asupra neajunsuluĭ la care ne expune Germania, impunênd grâul nostru cu 5 mărcĭ, tratându-ne cu o asprime vamală pe care nu o meritam.

D. Lahovari ḑicea ca să nu avem grije, că s'aŭ luat měsurĭ să se reducă taxa la 3 mărcĭ și jumătate. Să vedem acum întru cât Germania este vinovată de ceea ce imputațĭ D-vóstre în expunerea de motive; căcĭ atât ministrul de finance cât și ministrul de externe, fac pe Germania rĕspunḑĕtóre de inaugurarea acestuĭ sistem. Dar D-vóstre, carĭ sunteți așa de bravĭ în tóte, când Germania v'a pus taxa de 5 mărcĭ, ațĭ făcut vre-o mișcare?

Noĕ ne ḑicețĭ că am compromis interesele țěreĭ, declarând rĕsboiŭ vamal Austro-Ungarieĭ. Acésta nu am făcut nicĭ o dată; noĭ am alcătuit sistemul nostru vamal și am căutat ca să 'l aplicăm în interesul nostru național, dar dacă Austro-Ungaria a luat acésta ca rĕsboiŭ vamal, este alt-ceva. Dar dacă Germania v'a impus 5 mărcĭ, D-vóstre ce ațĭ făcut? Ațĭ luat vre-o měsură preventivă? Nu ațĭ luat nicĭ o měsură. Ațĭ declarat țěreĭ că vețĭ observa tariful autonom, că 'l vețĭ aplica tutulor puterilor de o potrivă; și n'ațĭ căutat a vě înțelege cu tóte. Ațĭ negligiat, saŭ ațĭ voit să negligiațĭ, tocmaĭ pe Germania, pentru ca la urmă să venițĭ a ne spune: Germania ne-a închis granițele, trebue să încheiăm un tractat așa cum 'l cere dênsa. Ațĭ uitat și interesele țěreĭ și dispozițiunile legeĭ vamale, căcĭ ținta D-vóstre era de a ajunge la tractatul de față. Anul trecut strigațĭ pe tóte tonurile că ațĭ avut marĭ succese cu încheiărea celor patru convențiunĭ; de rêndul acesta, fără nicĭ o rezervă, fără a vě gândi că sunt ómenĭ carĭ vě pot judeca, strigațĭ iarășĭ: am dobândit un mare succes cu Germania, *am dat puțin și ni s'a acordat mult.* Serios este acésta, Domnilor miniștri?!

Acest mare succes trebue să'l examinăm în ce consistă el. Ce ațĭ dobêndit așa mult în cât să ne spunețĭ mereŭ: marele succes!

D-lor, Germania în relațiunile eĭ comerciale cu România este cumpĕrătóre de cereale, și noĭ suntem cumpĕrătorĭ de obiecte manufacturale.

Germania nu ne cumpĕră grânele pentru dragostea de a cumpĕra de la noĭ, ci fiind că are nevoe. Căcĭ Germania din causa intemperielor, a multor împregĭurărĭ agricole, este departe de a putea întâmpina nevoile sale.

In toțĭ aniĭ Germania importă cătățimĭ însemnate de cereale și alte substanțe alimentare pentru sume fórte marĭ. Dupe ultimele date ce 'mĭ-am putut procura, Germania importă cereale, vite, pesce, ouĕ, grăsimĭ și vinurĭ pentru suma de 814 milióne mărcĭ saŭ 1 miliard 17 milióne leĭ. In acéstă sumă cerealele intră pentru suma de 387 milióne mărcĭ saŭ 484 milióne leĭ. Apoĭ când o țéră importă cereale pentru aprópe o jumĕtate de miliard, nu înțelegețĭ că dênsa are nevoe pentru hrana sa și că nu ne face noĕ o favóre specială cumpĕrându-ne grânele? De unde dar atâta favóre, atât succes pentru că grânele nóstre vor plăti 3 mărcĭ 50 la suta de kilograme? Uitațĭ că aceeașĭ taxă se acordase Bulgarieĭ și Statelor-Unite?

Aceeașĭ Germanie maĭ importă lână, lemne, pieĭ, in și cânepă, totul pentru suma dă 709 milióne mărcĭ saŭ 886 milióne leĭ. In acéstă sumă lâna figurézâ pentru 273 milióne mărcĭ saŭ 331 milióne leĭ. Nu înțelegețĭ că acestea sunt materiĭ prime trebuitóre industrieĭ germane, materiĭ de carĭ Germania nu se póte dispensa? Uitațĭ că Germania este o țéră agricolă și industrială: că pe an ce trece se accentuează din ce in ce maĭ mult sporirea populațiuneĭ industriale, și că ast-fel fiind ca tóte țěrile industriale, Germania trebue să ajungă a lăsa liberă intrarea cerealelor, căcĭ alt-fel populațiunea sa ar peri de fóme? Și cu tóte acestea Germania nu 'șĭ a schimbat maĭ de loc politica sa vamală, cum ațĭ făcut D-vóstre; ea a făcut scăderĭ neînsemnate și în cele maĭ multe tractate a consolidat taxele vechiuluĭ eĭ tarif.

Și cu tóte că este învederat că Germania are trebuință să importe cereale și alte producte agricole, totușĭ ceĭ carĭ țin să'șĭ atribue succese peste succese, tot afirmă că Germania, la rigóre, nu are trebuință de noĭ, că noĭ avem maĭ multă trebuință de dênsa.

Tot pe acéstă córdă ne-ațĭ cântat și când ațĭ încheiat convențiunea cu Austria în 1875. Atuncĭ, ca și astăḑĭ, tot România era

cea maĭ nevoiaşă, dupe D-vóstre, şi de aceea 'ı aţı sacrificat tóte interesele ca să o scóteţĭ din nevoe! Orĭ cum veţĭ întórce cuvintele, nu veţĭ putea convinge pe nimenĭ, afară de aceĭ carĭ se conving fără a citi şi fără a cugeta. Şi ceĭ maĭ puţinĭ în curent cu cestiunile de felul acesta, sciŭ că la urma urmelor Germania are maĭ mare trebuinţă de noĭ de cât avem noĭ de dênsa; acésta s'a recunoscut chiar de bărbaţiĭ politicĭ germanĭ. Şi lucrul este fórte firesc: ca ţéră industrială, Germania are trebuinţă să 'şĭ desfacă produsele industrieĭ sale; iar ca ţéră agricolă, care nu produce cât are nevoe, este silită să importe cu orĭ-ce preţ. Concurenţa este atât de mare în cât este o fericire ca Germania să 'şĭ asigure o piaţă ca România.

Cum voiţĭ ca Germania să renunţe la o piaţă ca a nóstră, când ea exportă la noĭ produse industriale pentru 140 milióne pe an?

Gândiţĭ D-vóstre că o ţéră care are interese industriale aşa de marĭ, are să dea cu piciorul aşa de lesne la dênsele? Atuncĭ maĭ domol cu succesele.

Pentru a trata cu Germania, situaţiunea era fórte uşóră; nu aveaţĭ nevoe să proclamaţĭ că v'aţĭ căsnit anĭ întregĭ ca să dobêndiţĭ ce aţĭ dobêndit.

Situaţiunea este aşa că Germania nu póte să caute pretexte de a abandona piaţa Românieĭ, fiind-că Germania este maĭ interesată de cât noĭ pentru a trăi în cele maĭ bune relaţiunĭ cu România. S'ar părea că nicĭ aveţĭ idee despre importanţa intereselor economice germane în România, de óre-ce ne tot spuneţĭ că a trebuit să învingeţĭ marĭ dificultăţĭ pentru ca să ajungeţĭ la tractatul de faţă.

Astăḑĭ Germania este cel d'ânteiŭ importator pe piaţa română, a întrecut pe Englitera şi pe Francia, şi când un Stat, prin inteligenţa sa, 'şĭ-a creat un debuşeŭ de 140 milióne, nu numaĭ că nu 'l nesocotesce, dar caută a păstra cu orĭ-ce preţ o piaţă atât de sigură şi importantă.

De ce dar voiţĭ să faceţĭ cestiune de succes colosal, când nimic nu militéză în favórea dificultăţilor ce arătaţĭ că aţĭ întêmpinat?

D-lor, un om de Stat care póte servi de model, prinţul de Bismarck, în 1879, într'un discurs celebru, vorbind de tratatele de comerciŭ, ḑicea:

»In cât despre calea tratatelor de comerciŭ, ea este, în unele împregiurărĭ, fórte favorabilă; atât numaĭ că orĭ şi când se încheiă un asemenea tratat, fie-cine se întrébă: *Cine este înşelat?* Care a fost amăgit? In general, unul dintre ceĭ duoĭ contractanţĭ a fost amăgit, şi acésta se cunósce numaĭ dupe trecere de câţĭ-va anĭ.«

Când D-vóstre ne tot spuneţĭ că aţĭ încheiat acest tratat cu greutate şi că aţĭ avut succes, atuncĭ cel înşelat e Germania? (Ilaritate).

D-lor, sunt cel d'ânteiŭ care am susţinut ca să ne creăm relaţiunĭ cât se póte maĭ multe cu tóte statele şi ar fi o copilărie să rupem relaţiunile ce avem deja, fără motive seriόse. Nu mergeţĭ însă până acolo în cât să trâmbiţaţĭ că ni s'aŭ făcut concesiunĭ aşa de marĭ, că am dat puţin şi ni s'a dat mult; lucrurile acestea se citesc la Berlin, şi acolo sunt ómenĭ maĭ pricepuţĭ de cât noĭ şi nu o vor lua în serios.

Să cercetăm puţin carĭ sunt favorile atât de marĭ ce ḑiceţĭ că vi s'a acordat de Germania.

Apoĭ ce aţĭ dobêndit? Aţĭ dobêndit taxe de import de 3 mărcĭ şi jumĕtate la suta de kgr. de grâŭ. Numiţĭ acésta o favóre? Apoĭ când Germania care are trebuinţă de grâŭ pentru consumaţiunea sa şi totuşĭ impune grâul nostru la o taxă în adevĕr exorbitantă de 3 mărcĭ şi jumĕtate pentru 100 de kilograme, găsiţĭ că cu acésta se face o favóre? Uitaţĭ orĭ nu sciţĭ că cu acéstă taxă însemnéză 22 de leĭ la chila muntenéscă, şi, dupe preţurile de astăḑĭ, 40—50 leĭ la sută din valóre? Apoĭ acésta este o taxă de favóre? Dar dacă ar fi aşa, cum să numim libera intrare a cerealelor care există în Englitera, Belgia şi Elveţia?

Dacă aţĭ fi fost ómenĭ carĭ să căutaţĭ a păzi cu stricteţă interesele ţereĭ, vĕ pot asigura că aţĭ fi putut dobêndi, ca şi Belgia şi Statele-Unite, taxe de 3 mărcĭ şi 50, fără să maĭ fi făcut tariful vamal din 1891 şi fără a maĭ face şi alte concesiunĭ.

Ce aţĭ maĭ dobêndit, D-lor? Treĭ mărcĭ şi 50 pentru secară, ceea ce represintă astăḑĭ 60 la sută asupra valóreĭ. Aţĭ maĭ dobêndit pentru ovĕz 2 mărcĭ 50, ceea ce face 60 la sută din valóre.

Ce aţĭ maĭ dobêndit? Pentru orz 2 mărcĭ 50, care dupe preţul de astăḑĭ este 50 saŭ 60 asupra valóreĭ.

Asupra rapiţeĭ aţĭ dobêndit 2 mărcĭ, adică 15 la sută din valóre; asupra porumbuluĭ 1 marcă 50 saŭ 18 la sută din valóre şi alte câte-va taxe carĭ ne interesézä cu mult maĭ puţin.

Dar 'mĭ veţĭ ḑice: nu puteam să dobêndim alte taxe maĭ reduse; fórte bine, dar atuncĭ nu trâmbiţaţĭ succesul; nu ne spuneţĭ că a trebuit să treceţĭ printr'o sumă de dificultăţĭ până a ajunge acĭ.

D. ministru de externe, faţă cu obiecţiunile ce i s'aŭ făcut, a esclamat din tóte puterile: unde voiţĭ să ne desfacem grânele dacă ni s'ar închide pieţele germane? Nu sciţĭ că Germania ne cumpĕră grâne pentru 70 milióne, de óre-ce şi grâul care trece în Belgia este cumpĕrat tot pentru Germania? Slabe argumente, D-le ministru. Apoĭ pe cine voiţĭ să faceţĭ să crédă că dacă Germania ne-ar închide cu desĕvêrşire graniţele sale, noĭ am rĕmâne cu grânele nevêndute? Ia să vedem ce ne spune statistica ministeruluĭ de finance despre exportul nostru de cereale şi alte câte-va produse agricole.

De pe la 1883 Germania ne cumpĕra grâne pentru 4 şi jum. milióne şi ne vinde obiecte de industrie pentru 43 milióne. In 1884 Germania ne-a cumpĕrat pentru 800 miĭ leĭ; în 1885, pentru aprópe 3 milióne; în 1886, pentru 2 milióne 600 miĭ leĭ; în 1887, pentru 8.763.636; în 1888, pentru 6.515.612 leĭ; în 1889, pentru 15 şi jum. milióne; în 1890, pentru 12 milióne 600 miĭ leĭ; în 1891, pentru 30 milióne, iar în 1892 pentru 33 milióne.

In aceiaşĭ anĭ Germania importa în România pentru 41 milióne, 43 milióne, 41 milióne, 23 milióne, 90 milióne, 83 milióne, 108 milióne, 109 milióne, 139 milióne şi în 1892 importa 113 milióne. Cum vedeţĭ în timp de 10 anĭ, Germania 'şĭ-a urcat importul în România de la 43 la 140 milióne; iar exportul nostru de la 4 milióne s'a urcat la 33 milióne. Nu nesocotesc acéstă cifră, însă voiŭ aduce aminte că în Belgia trimetem peste 42 milióne, pe când noĭ luăm mărfurĭ de la dênsa numaĭ pentru 20 milióne. Dar ni se spune că grânele trimise în Belgia trec maĭ tóte în Germania. Eŭ nu sciŭ ce devin; sciŭ ceea-ce spune statistica D-vóstre oficială.

Uitaţĭ în acelaşĭ timp că Englitera ne-a cumpĕrat în 1892 grâne pentru 184 milióne şi dênsa a importat la noĭ numaĭ pentru 84 milióne; că Italia ne-a luat pentru 20 milióne şi noĭ 'ĭ am cumpĕrat numaĭ pentru 6 milióne? Ce maĭ însemnéză dar gogoriţa că nu am avea unde să ne desfacem cerealele?

Eĭ, D-lor, tot aşa ne ameninţaţĭ, când am început campania aceea care ne-a făcut să rupem relaţiunile cu Austro-Ungaria; ne-aţĭ ameninţat că am omorît agricultura; că am omorît comerciul vitelor, pentru că se închisese graniţele Austro-Ungarieĭ cerealelor nóstre şi vitelor nóstre. Noĭ v'am dovedit că n'a fost aşa; că am găsit marĭ debuşeurĭ în alte părţĭ în Englitera, maĭ cu sémă în Italia, Belgia, şi chiar Germania. Să nu credeţĭ însă că 'mĭ este şi 'mĭ-a fost indiferent când s'a închide graniţele Germanieĭ cerealelor nóstre, saŭ când le-a închis monarchia vecină. Ce voiaţĭ însă să facem? Voiaţĭ ca să ne plecăm, să priimim tóte propunerile delegaţilor austro-ungarĭ, să ucidem industia nóstră pentru vecie, fără a asigura agricultureĭ nóstre verĭ un debuşeŭ important precum este acela al Anglieĭ? Am făcut tot ce s'a putut pentru a înlătura închiderea graniţeĭ; însă nu am mers până a sacrifica interese cu mult maĭ superióre.

Dar nu la taxele dobêndite de la Germania pentru cerealele nóstre s'a mărginit marele succes dobêndit de D. ministru de externe; D-sa ne-a vorbit şi de alte numeróse scutirĭ acordate de Germania pentru alte producte ce se pot exporta de la noĭ pentru Germania. Şi pentru a satisface curiositatea, maĭ ales a celor carĭ aŭ aplaudat succesele ministruluĭ, dar carĭ nu 'şĭ-aŭ dat ostenéla nicĭ să le citéscă, vĕ voiŭ înşira aci câte-va din articolele pentru carĭ, ḑice D. ministru, că cu marĭ greutăţĭ a dobêndit uşurărĭ de taxe, scutirĭ, şi lucru de mirare! Consolidarea acestor taxe pentru ḑece anĭ. D. ministru a reuşit ca răḑĕturile de pieĭ şi petice de pieĭ rĕmase pe la cismarĭ, drojdiile de vin, tărîţele, inul şi cânepa, strugurĭ próspeţĭ, strugurĭ de mustit chiar dacă aŭ început să fiarbă, legume próspete, pĕr de cal, de porc, fulgĭ, pieĭ, răḑĕturĭ de córne, gogoşĭ de mătase, pĕrurĭ brute, lână brută, tóte aceste însemnate articole de export

A reușit D. ministru să fie scutite de vamă. Audiți, D-lor senatori? Pe viitor, rădăturile de piei și córne, strugurii próspeți și mustiți, tóte verdețurile, fulgii, gogoșile, vor putea fi exportate la Berlin, fără să plătéscă veri-o taxă.

Noi recunóscem, și trebue să recunóscem cu toții, că marfa cea multă ce exportăm, este grâul.

Și să nu ne vorbiți că ați dobêndit favóre, fiind-că aŭ să fie scutite de taxe răsĕturile de piei și alte bagatele, din cari nu exportăm mai nimic.

Cum de ați consimțit, și ați lăsat să se crédă că luați drept o concesiune ce ni se face faptul că strugurii noștri, că verdețurile nóstre aŭ să fie scutite de taxe la introducerea lor în Germania!

Dar afară de articolele scutite de taxe, D. ministru ne mai spune că a dobêndit taxe favorabile și sigure și pentru alte obiecte cari s'ar putea exporta de la noi. Să vĕ citez câte-va și dintre aceste articole favorizate:

Zéma de fructe și de bóbe ferte fără zahăr va plăti 4 lei la $^0/_0$ kilograme.

Nucile uscate vor plăti	3 lei
Cojóce de piei de óie	6 »
Ouĕ de pasĕri	2 »
Carne de porc próspătă	17 »
Pasĕri de curte omorîte	12 »
Castraveți murați	4 »
Carne de boŭ próspătă	15 »
Legume uscate, ciuperci	4 »

Diferite lemne, de la 0,20 până la 4,80 ...ntru metru cub, saŭ suta de kilograme. Vin dupe localitate de la 10—20 lei pen... 100.

Boi de cap	25 lei 50.
Porci	5 » —
Miei	0 » 50
Făină 100 kilogr.	7 » 50

Nu mai înșir alte articole. Dupe acestea ...eți judeca despre favorurile acordate.

S'aŭ consolidat taxele pentru vite; dar ...em óre trece vitele prin Austro-Ungaria? ...ntreb pe ori ce om neprevenit și cunos...or: Ce importanță înfățișéză pentru noi ...ortul unor obiecte ca rĕdĕturile de córne ...iei, drojdiile de vin, strugurii próspeți, ...dețurile, fulgii, castraveții murați, ze...ile de fructe, pasĕrile și altele de felul ...ta? Când a fost însĕ vorba de un arti...însemnat pentru noi, precum este făina, ...acésta a fost taxată cu 9 lei suta de ki...ame, taxă mai mult de cât protectóre ...ru morăria germană. Așî dori să aflu ...le convine morarilor noștri să expor...în asemenea condițiuni, de óre-ce a...i taxă represintă, dupe împregiurări, ...i la 25 la 100 din valóre.

...m căutat să vĕd dacă ni s'a acordat vre ...xă de favóre pentru petroleul nostru, ...am aflat nimic. Nu sciŭ óre D-nii mi...i că exportul petroleului este o ces...e importantă pentru noi; cum de nu ...ocupat de dênsa și s'aŭ mulțumit cu ...ri pentru fulgi și pentru rădĕturi de ...e?

...să vĕ mai răpesc timpul și odihna însirându-vĕ la articole atât de neînsemnate. Mărturisesc, D-lor senatori, că ministrul nostru de externe este prea puțin exigent, de óre-ce ia drept succese consolidarea unor scutiri și unor taxe adesea mari. Dacă D-sa ia drept succes nisce asemenea bagatele, aș dori să sciŭ ce ar însemna nesuccesul pentru D-sa? In ce hal ar trebui să aducă politica vamală a țĕrei, pentru ca acésta să nu mai fie un succes pentru D-sa?

Dacă este cine-va care in adevĕr a dobêndit succes, acel cine-va este guvernul german, și cu drept cuvênt M. S. Impĕratul a felicitat pe contele Caprivi dupe ce s'a votat tratatul cu România. Germania a reușit nu numai să i se scadă taxele tarifului din 1891 pentru 26 articole, dar să și să i se consolideze taxele la 160 articole.

Deja tariful din 1891 era în mare parte un tarif moderat, și dovadă este că a fost priimit fără nici o modificare de Anglia, Francia, Italia și Elveția. Aceste țĕri aŭ să fie recunoscĕtóre Germaniei, căci și dênsele se vor bucura de tóte reducerile și consolidările făcute.

Să trecem acum mai departe, să cercetăm și alte succese ale D-lui ministru de externe.

D. Lahovari tot ca succes socotesce și faimosul articol 12 despre care ne-a vorbit duoĕ césuri, citind tóte convențiile din lume și încă, ca să 'și încheiă înalta și lunga sa cuvêntare, dicea:

»Tótă campania care ați făcut'o contra acestui articol, este ca să veniți la putere în cap cu rachierii și cofetarii.« Bieții rachieri și cofetari, ce aŭ ajuns ei ca să fie atât de disprețuiți de un ministru în Parlament! Dar ce v'aŭ făcut acești ómeni și mai cu sémă cei din Capitală, ca să 'i tratați atât de rĕŭ! Ce? Dacă avem încrederea rachierilor, a cofetarilor și a săpunarilor și altor meseriași și fabricanți din țéră, este un lucru de nesocotit?!

D-lor, prin articolul 12 din tratatul încheiat cu Germania, se introduce în mod indirect acea dispozițiune a articolului 2 din legea maximului, contra căruia s'a sculat în primă-vara trecută întréga țéră. Guvernul nereușind să facă a se vota acel articol, vine și ni 'l impune acum prin midlocirea Germaniei. Acésta nu numai că lovesce în interesele industriei nóstre, dar ceea ce este mai grav, se lovesce în demnitatea țĕrei, căci se dă loc iarăși la intervenirea străinilor în afacerile nóstre interióre.

D-lor, cunósceți toți că până astădi productele a o sumă de meserii și de fabricațiuni, produse în centrul orașelor, nu eraŭ supuse la nici o taxă. Din contră, producte analoge, fie străine, fie române, când se introduceaŭ în orașe plătéŭ o taxă de accis. Dupe cum vedeți productele fabricate în interiorul orașelor se bucuraŭ de o ocrotire specială. Acésta a contribuit în bună parte ca o sumă de industrii, de fabricațiuni să fie instalate în orașe. In primăvara trecută guvernul căută ca prin articolul 2 din legea maximului să supună la taxe și produsele fabricate, și meseriile din lăuntrul orașelor. Țéra, și în special Capitala a protestat, iar guvernul a fost silit să renunțe la acéstă vĕtămătóre dispozițiune. Iată însă că, gonit pe o ușă, el caută a intra pe alta; alérgă, ca să impunĕ țĕrei o dispozițiune atât de vĕtămătóre ca aceea a articolului 2, la o putere străină, la Germania. Prin art. 12 din tratatul de comerciŭ, încheiat cu Germania, se dispune ca pe viitor să nu se mai facă nici o deosebire între productele străine și acele fabricate în interiorul orașelor, că, daca spre exemplu, săpunul, lumînările vor fi supuse la un accis óre-care, același accis să se plătéscă și de către săpunul și lumînările fabricate în oraș.

D. ministru de externe a afirmat că o asemenea dispozițiune ar fi fost inserată și în tratatul încheiat de guvernul liberal cu Germania. Acésta este cu desăvêrșire neexact. S'a citit D-lui Lahovari textele tratatelor și însuși a putut să se convingă că afirmase ceva care nu există. Acésta însă nu mĕ oprește de a mĕ mira cum se póte ca un ministru de externe să nu cunóscă, și să se prefacă că nu cunósce dispozițiuni atât de clare? Cum de afirmă că noi am fi dat ceea ce D-sa dă cu atâta ușurință astădi?

Este adevĕrat că în tratările ce am avut cu delegații austro-ungari, aceștia aŭ stăruit ca să introducem o dispozițiune ca aceea ce s'a introdus prin art. 12 al tratatului cu Germania; dar delegații noștri aŭ refusat cu stăruință ori-ce concesiune în acéstă privință. Vĕ era reservat D-vóstre, D-lor de la guvern, ca să răpiți industriilor și meseriilor nóstre o ocrotire de care ele se bucură din vechime; vĕ era reservat D-vóstre ca dupe ce ați slăbit industria prin diferite mĕsuri, să 'i luați ocrotirea aceea care 'i permitea să se desvolteze și să progreseze. Producĕtorii și consumatorii sunt de o potrivă loviți, dar mai presus de toți este lovită țéra că 'i se impune, pe cale internațională, dispozițiuni respinse de dênsa.

Ori-cum veți îmbrobodi D-vóstre art. 12, el este și rĕmâne un articol vĕtămător intereselor fabricelor din orașele țĕrei.

Ați adus și texte spaniole, ați adus și alte tratate din lume, dar tóte acestea nu vor ajunge ca să întunece adevĕrul care este acesta, că o dată tratatul acesta publicat, fabricatele indigene din interiorul orașelor vor fi supuse la aceleași taxe la cari vor fi supuse și fabricatele străine.

Dar mai aveți un articol în acéstă convenție care inspiră cea mai mare grijă și pe care D. ministru de externe a avut aerul a 'l arunca în rĕspunderea nóstră.

Sub numele de clause diverse, în expunerea de motive, D. ministru de externe dice:

«Sub acest titlu înțelegem dispozițiunile coprinse în art. 19 privitóre la aplicarea reciprocă a stipulațiunilor din acest acord la teritoriile în legătură vamală cu una din părțile contractante: Intru cât ne privesce, acéstă dispozițiune este adi pentru noi numai teoretică.

Iată acum și ce dice art. 19: «Presentul

tratat se întinde la țările saŭ teritoriile unite, acum saŭ în viitor, print'o uniune vamală cu una din părțile contractante».

D-lor, să 'mi dați voe să fac o simplă întrebare: Ce, noĭ ne amuzăm să scrim în tratatele de comerciŭ principiĭ teoretice? Ce, când facem tratate de comerciŭ, noĭ facem și teorie?

Ce caută acéstă teorie în tratat?

Daca teorie este, teoria să o lăsăm în cărțĭ; teoriile nu sunt bune în tratatele comerciale, pentru că ceea ce numesce astăḑĭ D. ministru de externe teorie, mâine póte să devină aplicațiune. Și daca ar deveni aplicațiune întreb: cu a cuĭ voe face ministrul acest lucru? De ce nu pune cestiunea lămurit înaintea țéreĭ, ca ea să se pronunțe daca vrea saŭ nu să intre în asemenea combinațiunĭ de uniune vamală? Cácĭ aci este tótă gravitatea cestiuneĭ.

De ce, D-le ministru de externe, nu spunețĭ limpede și lămurit ce se înțelege prin acest articol, pentru ca țéra să se pótă rosti în cunoscință de causă?

D-lor, nu am să vě fac lecțiunĭ asupra uniunilor vamale.

In ultimiĭ timpĭ scițĭ că s'a vorbit fórte mult și se vorbesce și astăḑĭ despre ele. Ele sunt la ordinea ḑileĭ nu numaĭ în Europa, dar și în America. America lucrează de 10, 15 anĭ din rĕsputerĭ ca să facă să intre într'o uniune vamală tóte Statele Americeĭ de Sud și de Nord, pentru ca să pótă lupta cu succes în contra Europeĭ.

Eĭ bine, în aceeași direcțiune a început să se lucreze și în Europa.

Nu scițĭ óre cu câtă stăruință se lucrează pentru a se ajunge la o uniune vamală a țĕrilor din centrul Europeĭ? Nu cunóscețĭ cât preț pune Germania pe acéstă uniune?

Se maĭ vorbesce de uniunea vamală, de sindicatul țĕrilor latine Francia, Ispania și Italia. Sunt autorĭ germanĭ și publiciștĭ în Austria carĭ aŭ scris și uniĭ aŭ propus ca să se facă o uniune vamală care să se întindă și în țĕrile balcanice. A fost la Viena o exposițiune și un congres internațional și acolo s'a vorbit de intrarea Românieĭ într'o asemenea uniune. Ast-fel fiind lucrurile, putem pune teoriĭ ca acestea în tratat?

Vě închipuițĭ óre, D-le ministru, că Germania introducĕnd acest art. 12 în tratatul ce încheiă cu România, a voit să facă teorie, dupe cum pretindețĭ D-vóstre? Nu vedețĭ că este un angagiament formal ce luațĭ într'o cestiune din cele maĭ delicate?

Se vede, D-le ministru, că nu v'ațĭ dat sémă de gravitatea casuluĭ, de óre-ce ḑicețĭ în expunerea D-vóstre de motive:

»Cât despre eventualitatea aplicăreĭ tratatuluĭ de față și la o uniune vamală viitóre maĭ întinsă, ea, de și a fost înscrisă în tratat, este, însă, maĭ mult ca principiŭ general teoretic; căcĭ toțĭ ceĭ cunoscĕtorĭ în materie recunosc că dificultățile inherente uneĭ ast-fel de concesiunĭ între Germania și un alt mare stat, sunt așa de marĭ în practică în cât tratatul de față, ca și cele-alte ale Germanieĭ, vor expira maĭ înainte de realiarea eĭ«.

Va să ḑică, eventual, dispositiunea art. 19 ne impune să aplicăm acest tratat și la o uniune vamală viitóre maĭ întinsă. Și cine ne garanteză că o asemenea uniune vamală nu va deveni o realitațe, și în casul acesta ce devine teoria D-luĭ ministru? De unde scie D-sa că dificultățile ce există între Germania și alt stat mare, nu vor fi aplanate maĭ curĕnd de cât crede D-sa?

D-lor, este un proverb românesc care ḑice: să nu vě jucațĭ cu focul. Voiŭ ḑice și eŭ D-luĭ Lahovari: nu vě jucațĭ cu teoria; căcĭ jocul D-vóstre póte să coste fórte mult pe țeră. Noĭ nu suntem chiămațĭ să votăm teoriĭ, declarațiunĭ de principiŭ, ci articole positive. Nu venițĭ să introducețĭ iarăși indirect o dispositiune ca aceea a art. 19, care, în cas de aplicare, póte să aibă resultatele cele maĭ desastróse pentru interesele nu numaĭ economice, dar și sociale și politice ale Românieĭ.

La noĭ nicĭ nu se scie bine ce însemnéză uniune vamală proiectată și D-vóstre să o impunețĭ țéreĭ printr'un tractat, iar ca să nu ne speriațĭ, ḑicețĭ că este maĭ mult o cestiune teoretică; încă o dată, lăsați-ne cu teoriile și spuneți-ne ce voițĭ, ce înțelegețĭ, ce scop urmărițĭ când angagiațĭ țéra pe acéstă cale? Băgațĭ de sémă, D-le ministru, ca nu cu teoriile D-vóstră, cu prevederile D-vóstre, să nu aruncațĭ țéra în cine scie ce complicațiune.

Uniunea vamală a fost visul celebruluĭ economist List: el a secondat pe tóte tonurile ca Germania și Austro-Ungaria să mérgă unite spre a putea predomina în Orient. List a făcut școlă. In Germania, în Austria, în Ungaria ómeniĭ de mare valóre susțin acéstă uniune, așa în cât, tot dupe cunoscĕtorĭ, întemeiarea uneĭ puternice uniunĭ vamale cu Germania în frunte, este numaĭ o cestiune de timp.

Incă o dată, D-le ministru, lăsațĭ la o parte teoria și luațĭ sémă că ducețĭ țéra într'o direcțiune ale căreea urmărĭ nu se pot prevede.

Un alt punct asupra căruia 'mĭ voiŭ permite să atrag atențiunea D-vóstre, este dispositiunea din protocolul final privitor la articolele XIII—XVIII ale tratatuluĭ. Iată coprinderea acesteĭ dispositiunĭ:

»Va fi permis companiilor de navigațiune și proprietarilor de vapóre germane, carĭ fac un serviciŭ regulat de transport, de a închiria in raza porturilor, pentru biurourile, atelierile și magasinele lor, chiar terenurĭ carĭ aparțin Statuluĭ și drept un preț convenabil, când Statul nu ar avea trebuință de dênsele pentru alte întrebuințărĭ. Rĕmâne înțeles că ḑisele magasine vor fi considerate ca întreposite îndată ce ele vor rĕspunde exigențelor legale«.

Prin acéstă dispositiune atât de elastică și atât de nețărmurită, deschidețĭ calea strĕinilor ca să coloniseze industrial și economic tóte porturile Românieĭ. De abia ne maĭ scăpasem de greutățile ce am întâmpinat cu compania austriacă de navigațiune pe Dunăre, care, în cele din urmă, ajunsese să aibă pretențiunile cele maĭ exorbitante, să devină, în unele împregiurărĭ, stat în stat, și iată că deschidețĭ nouĭ perspective străinilor. Nu v'ațĭ dat sémă că o dată țĕrile străine așeḑate în porturile nóstre cu magasiĭ, ateliere, întreposite, ele vor pune o stavilă orĭ-căreĭ desvoltărĭ a navigațiuneĭ naționale. Uĭtasem, însă, că D-vóstre nu cam ținețĭ la Dunăre, de óre-ce, maĭ acum câți-va anĭ, un ministru conservator propunea să se părăséscă Dunărea ca cale de transport și să se concentreze tótă activitatea nóstră în căile ferate.

Cu tóte acestea, D. Lahovari, ca să 'și apere acésta nu află alte argumente de cât să atace opera liberalilor. D. ministru al domenilor a fost maĭ dibaciŭ; 'șĭ a apĕrat tariful vamal, 'șĭ a apĕrat politica vamală, dar a recunoscut că liberaliĭ aŭ făcut ce aŭ putut, și aŭ făcut mult. D. ministru de externe nu vrea acésta; ca să pótă apĕra aces faimos tratat, găsesce de cuviință să se năpustéscă asupra nóstră; caută să ne dovedéscă că D-lor aŭ taxe maĭ marĭ de cât le am avut noĭ în 1886. Uĭtă D. ministru de externe că noĭ am moștenit o situațiune dată, situațiunea economică de la 1876, și nu numaĭ n'am compromis nimic, dar am căutat să tragem din împregĭurărĭ cât maĭ multe folóse. Că aŭ unele taxe maĭ marĭ se póte, fiind-că aŭ moștenit o situațiune internă și externă favorabilă de la regimul liberal.

Vorba românuluĭ: dupe rĕzbel mulțĭ se arată vitejĭ. Așĭ fi vrut să vĕ vĕd ce ațĭ făcut D-vóstre dacă erațĭ chiămațĭ să faceți organizarea economică a țĕreĭ, să smulgeți de la străin aceea ce le acordaserățĭ cu atâta ușurință altă dată. Nu maĭ acuzațĭ, dar pe liberalĭ; acésta nu dovedesce de cât cĭuda ce vĕ inspiră faptul că partiduluĭ liberal 'ĭ a fost dat să așeḑe temeliile Statuluĭ român modern, să 'l ridice acolo unde 'l ațĭ găsit dupe duoĭ-spre-ḑece anĭ de completă neparticipare la afacerile Statului. Orĭ-ce vețĭ face și vețĭ ḑice, istoria nu o putețĭ falsifica, și istoria este tótă în favórea nóstră.

D. ministru de externe, ca cum ar fi dorit să ne asociăm la opera D-sale, ne citéză ca exemplu pe liberaliĭ germanĭ carĭ, în acéstă împregĭurare, s'aŭ unit cu guvernul și a votat tratatul cu România, pe când conservatoriĭ germanĭ aŭ votat contra tratatuluĭ.

Din punctul de vedere al intereselor germane, liberaliĭ germanĭ aŭ făcut operă patriotică votând tratatul cu România, căcĭ óre ce nu se respinge cu ușurință un tratat cu o țéră ca a nóstră unde Germania, în condițiunile de astăḑĭ, desface mărfurĭ peste 140 milióne leĭ. Fiind date favorile ce s'a maĭ acordat industrieĭ germane prin modificarea tarifuluĭ nostru vamal, negreșit că pe viitor industria germană se va folosi și maĭ mult de piețele române. Liberaliĭ germanĭ aŭ înțeles acésta și aŭ maĭ sciut că țara lor nu face absolut nicĭ un sacrificiŭ pentru România, de óre ce totul se reduce de a se trata cerealele nóstre precum sunt

tratate cerealele Bulgariei și ale Statelor-Unite.

Să fim alăturĭ cu D-vóstre! Și credețĭ óre că nu așĭ fi fost dacă ațĭ fi urmat o politică iconomică națională, dacă ațĭ fi avut un sistem cu șic în aceea ce ațĭ făcut și facețĭ?

Apoĭ cum dorițĭ să fim cu D-vóstre când jertfițĭ, fără niciĭ o mustrare de cuget, interesele naționale, intereselor străine? Cum să fim lângă D-vóstre când nu numaĭ că compromitețĭ interesele nóstre economice, dar reinaugurațĭ trecutul, alergênd la străinĭ pentru a impune țĕreĭ îndatorirĭ carĭ o umilesc și 'ĭ știrbesc suveranitatea? Ne ațĭ citit, D-le ministru de externe, o hârtie trimisă de la Berlin pentru a vĕ acoperi respunderea, că nu D-vóstre ațĭ fi stăruit pentru introducerea articoluluĭ 12 din tratat. Fórte bine; dar dacă este adevĕrat cum că Germania ar fi stăruit să se introducă acel articol, pentru ce nu avețĭ tăria să rezistațĭ? Voițĭ ca iarășĭ să apucăm pe nenorocita cale de a ceda celuĭ maĭ tare? Apoĭ nu vedețĭ cum țĕrĭ ca Elveția, ca Belgia țin piept celor maĭ puternice împĕrățiĭ? Nu v'am dat chiar noĭ exemplu când am rezistat fără șovăire tutulor pretențiunilor austro-ungare? Nu vĕ dă exemplu și principatul Bulgarieĭ care resistă cu atâta curagiŭ și energie amenințărilor ce'i s'aŭ făcut și 'i se fac de cel maĭ vast și puternic imperiŭ? Tóte acestea nu v'aŭ servit de lecțiune, și, pentru a ne arăta că v'ațĭ opus la inscrierea articoluluĭ 12, ne venițĭ cu o hârtie a ministruluĭ nostru de la Berlin, prin care vi se dă certificat de ministrul de externe, D. Marschall, cum că nu D-vóstre ațĭ stăruit pentru introducerea aceluĭ nenorocit articol. Apoĭ acesta argument se chiamă? Nu vedețĭ că printr'acésta v'ațĭ slăbit și maĭ mult?

Domnilor senatorĭ, așĭ fi dorit să studiez cu D-vóstre în mod maĭ amănunțit și maĭ documentar, tratatul cu Germania; așĭ fi dorit să studiez în detaliŭ modificările aduse tarifuluĭ din 1891 și să vĕ dovedesc cât de păgubitóre sunt multe din acele modificărĭ. Din nenorocire mĕ simt obosit, și nu mĕ aștept ca să aprobațĭ ca discuțiunea să se amâne pe mâine. De aceea țin a declara că întemeindu-mĕ pe argumentele ce am avut onóre a vĕ expune, nu pot vota pentru primirea acestuĭ tratat, pe care 'l privesc vătămător atât interesilor nóstre economice, cât și atingător suveranitățeĭ nóstre.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, să 'mĭ dațĭ voie ca, în câte-va minute, să rĕspund D-luĭ Aurelian.

Antêiŭ, constat cu plăcere că D-sa a încheiat prin a ne spune că, de și prin acest tratat se face un progres, totușĭ D-sa ține, pretinde că succesul nostru este ceva maĭ mic de cât pretindem noĭ, și că, prin urmare, se explică votul sĕŭ în contra acestuĭ tratat.

Eĭ bine, acéstă afirmare a D-luĭ Aurelian ne bucură. De la industria națională ruinată, de la interesele țĕreĭ trădate, să ajungĭ să nu discuțĭ de cât cât de mare este succesul guvernuluĭ; acésta de sigur este pentru noĭ un lucru neașteptat, și dacă D-lor de la început vorbiaŭ așa, este evident că nicĭ noĭ nu ne dam la multă elocință.

Dar înainte de a examina cuvêntarea D-luĭ Aurelian, sunt dator să protestez, să recus cu desĕvêrșire una din afirmațiunile D-sale:

Nu este exact că D. Lahovari a dispreţuit comerciul capitaleĭ, nu este exact că D-sa a insultat pe rachierĭ și cofetarĭ. A explica adevĕratele interese ale uneĭ industriĭ nu este a insulta pe ceĭ carĭ se îndeletnicesc cu acéstă industrie. Nu, nimic în contra acestor onorabilĭ industriașĭ nu a spus D. Lahovari; și sunt convins că încercarea D-luĭ Aurelian d'a ne strica cu aceste bresle, carĭ, în mare parte sunt partisaniĭ noștri, nu va reuși, căcĭ eĭ vor citi discursul D-luĭ ministru de externe, iar nu întortochiarea D-luĭ Aurelian.

Și o dată acéstă rectificare făcută, din tot discursul D-luĭ Aurelian nu sunt de cât patru posițiunĭ la carĭ voiŭ rĕspunde. D. Aurelian, ḑice: nu este exact că convenția de la 1875 ne-a dat independența economică, pentru că ațĭ cumpĕrat prea scump acéstă independență, pentru că prin convenția de la 1875 ațĭ omorît industria din țĕră.

Amênduoĕ afirmările sunt inexacte; orĭ-cum ar fi fost convenția din 1875, este evident că ea ne a dat independența economică, de óre-ce până atuncĭ nu tratam noĭ de noĭ, ci Turcia. De geaba D. Aurelian ne-a vorbit de vremurile când Petru Schiopul încheia tratate de comerciŭ. De la Petru Schiopul până la 1875 trecuse veacurĭ, și ce durea pe românĭ la 1875 era starea de atuncĭ, nu trecutul istoric. Nicĭ nu putețĭ spune că conservatoriĭ trebuiaŭ să aștepte independența politică și să nu caute a câștiga antêiŭ pe cea economică cu orĭ-ce preț, căcĭ la 1875 nimenĭ nu putea să scie când va veni independența politică, din contra, pe la 1874—1875, partidul liberal acusa pe partidul conservator că umblă să capete pe cale diplomatică independența Românieĭ, în schimbul Basarabieĭ de dat Rusieĭ și 'ĭ acusa de trădătorĭ. Și scițĭ ce lecție istoria a dat în urmă liberalilor.

Da, D-lor, s'a făcut aceste acusărĭ; citițĭ *Românul* de atuncĭ; este o pagină fórte interesantă, de și cam uĭtată din istoria nóstră!

Și nu este adevĕrat că convenția din 1875 a ucis industria. Póte că ea a întârḑiat nascerea uneĭ industrie la noĭ, dar că a ucis-o, de sigur nu.

Sciŭ că ațĭ făcut legendă. Acestea le am auḑit de 18 anĭ, și ca să pricep, m'am întrebat un lucru: care era regimul nostru vamal înainte de 1875? O taxă *ad valorem* de 7 %!

Eĭ bine, și dupe 1875, și prin convenție s'a menținut drepturĭ vamale carĭ tot cam 7 % făceaŭ.

Atuncĭ vĕ întreb: cum se póte ca, păstrând aceeașĭ taxă vamală, să omor o industrie existentă? Iată una din minunile carĭ s'aŭ trâmbițat 18 anĭ în acéstă țĕră, și pe care 'mĭ-a fost imposibil să o pricep.

Acésta este de sigur, D-lor, una din cele maĭ extraordinare legende din câte, verĭ-un cap omenesc, a făcut să intre în alte capete omenescĭ.

Că pe la 1875, 1877, 1878, o mulțime de meseriașĭ s'aŭ găsit în dificultate față de marfa străină, acésta nu o tăgăduesc; dar acésta nu se datoréză convențieĭ din 1875 care, încă o dată repet, n'a schimbat regimul nostru vamal. Și înainte și dupe 1875, o taxă de 7 % nu putea fi protectóre.

Altele sunt causele cădereĭ unora din meseriașiĭ noștri pe la acea epocă. Este că cam pe atuncĭ s'a început era drumuluĭ de fer, pe atuncĭ s'aŭ facilitat și eftinit enorm transporturile și ast-fel aŭ putut mărfurile din Austria să vină în România și să se vîndă eftin.

Se maĭ datoréză acest fenomen economic și faptuluĭ crescereĭ repeḑĭ pe la acea epocă a credituluĭ țĕreĭ, căcĭ cu acest credit, și numaĭ grație luĭ, aŭ putut cumpĕra neguștoriĭ marfă din străinătate și aŭ concurat pe micul industriaș.

Acesta este adevĕrul. La cause marĭ economice, iar nu convențiuneĭ din 1875 se datoréză căderea micilor industriașĭ. Iar dacă cu adevĕrat convenția de la 1875 era așa de rea, de ce ațĭ prelungit'o pe *cincĭ* anĭ până la 1891? De ce?

D. Aurelian a maĭ ḑis apoĭ: »ce succes este acesta al D-vóstre, când n'ațĭ obținut de cât consolidarea taxelor asupra rădăturilor de óse și a periilor de cal?« Și tot D-sa ne a spus că alt-ceva de exportat noĭ n'avem. Apoĭ dacă nu avem alt-ceva de exportat, de ce vĕ supĕrațĭ, D-le Aurelian? Ce era să cerem Germanieĭ? Pentru exportul oglinḑilor, machinelor, locomotivelor era să cerem taxe? Evident că nu; ci pentru cereale.

Dar D-vóstră ḑicețĭ că taxele pe cereale sunt prea marĭ. Apoĭ putea guvernul român să obțină alte taxe de cât cele obținute de Austria, de Italia, de Belgia, de Statele-Unite ale Americeĭ? Dar D-vóstră ḑicețĭ că acesta nu este un succes. Fórte bine, dar pentru succesul acesta se luptă Rusia de atâta timp și nu reușesce să 'l capete. Cum, dar, să nu se laude ministerul român că a obținut ceea ce n'a putut obține puternica Rusie?

D-nu Aurelian, aducênd argumentele carĭ nu sunt bune nicĭ pentru întrunirĭ publice, nicĭ chiar pentru o întrunire mică, pe culóre. (Ilaritate). Ḑice că Germania avea interes să trateze cu noĭ, căcĭ Germania are interes de grânele nóstre, și are interes să găséscă și debușeurĭ mărfurilor eĭ. Apoĭ orĭ de câte orĭ duoĕ ființe omenescĭ tratéză între ele, este că aŭ interes, alt-fel n'ar trata.

Eŭ am interes să 'țĭ vênd o casă, dar și D-ta aĭ interes să o cumperĭ.

Dupe D. Aurelian nu este așa; eŭ n'am nicĭ un interes; dar D-ta aĭ și interes să 'mĭ cumperĭ casa și interes să 'mĭ numerĭ paralele!!

Germania are interes de grânele nóstre; dar noĭ nu avem interes de mărfurile ger-

mane? Evident că da. Daca n'ar vrea nimenĭ să ne vîndă fer, machinĭ, ar fi bine? Apoĭ D. Aurelian a fost profesor de economie politică; ce ar ḑice D-sa când un elev 'ĭ ar spune la examen ceea ce susţine astăḑĭ D-sa? 'I ar da o bilă négră şi încă punctată.

Incă una a D-luĭ Aurelian: D-sa ḑice că art. 12 din convenţiunea cu Germania omóră industriile locale. De giaba a citit D. ministru de externe un dosar întreg şi a dovedit că acest principiŭ este general; de giaba a arătat că faimósele industriĭ de carĭ se vorbesce nu sunt de cât apa gazósă, apa de colonia şi parfumurile, şi că aceste lucrurĭ nu pot fi aşa de importante ca industrie naţională în cât să 'şĭ închipuiască cine-va că burgesia română din fabricarea lor trăiesce şi fără ele s'ar ruina!

Cuĭ se povestesc aceste lucrurĭ? Dar maĭ sunt conservele şi sosurile; pe acestea, însă, n'avem de cât să ridicăm taxa la vamă şi să le protegiăm!

Şi să le protegiăm, D-lor, adevĕrat cum se protege în lumea acésta; să protegiăm munca naţională contra munceĭ străine, dar nu munca unuĭ oraş contra altuia!

Să punem, dar, pe conserve, pe ardeiŭ, pe bame şi pe sosurĭ taxele pe carĭ le vrea partidul liberal ca să scăpăm industria naţională!

Dar D-luĭ Aurelian îĭ voiŭ rĕspunde tot cu D. Aurelian, de la Aurelian cetire de astă primăvéră.

Astă primăvéră, D. Aurelian intrase în campanie cu o altă idee, o idee incompatibilă cu ideea de aḑĭ şi adică că s'ar putea desvolta şi creea o industrie prin accise.

D-sa ḑicea adineaurĭ, că nu póte veni cu biblioteca la Senat; dar fiind că cred că o are acasă, aşĭ dori să caute să'mĭ arate şi mie autorul care susţine că se póte desvolta industriile prin creare de accise?

Apoĭ toţĭ se plâng că accisele împiedică desvoltarea industrieĭ, căcĭ împiedică libera circulaţiune a produselor, îngreuiază comerciul; căcĭ cumpĕrătorul are nevoie de un capital maĭ mare, fiind-că de şi el plătesce marfa maĭ târḑiŭ e silit să plătéscă accisul comptant. De aceea, D. Aurelian, descoperise alt-ceva acum noĕ lunĭ; şi dupe părerea D-luĭ Aurelian de astă séră, D. Aurelian de astă primăvéră este un mare trădător al intereselor industriale.

Sciţĭ ce a propus D-sa astă primăvéră? Să desfiinţăm accisele şi să punem în locul lor sistemul cameret de comerciŭ din Bucurescĭ, că adică, pe tóte obiectele acum supuse la accise să fie o taxă de consumaţiune care să se percépă la locul de producţiune, şi atuncĭ parfumurile, săpunurile, cosmeticurile, tóte eraŭ să plătéscă o taxă de consumaţiune la locul de producţiune chiar. Acésta o propunea astă primăvéră şi ridicase poporul pentru acésta, şi acum tot D-sa descoperă că industria se apără şi se desvoltă prin accise!!

Vĕ mărturisesc că mintea mea nu se póte sui la acéstă înălţime. Şi cred, pur şi simplu, că D. Aurelian nicĭ o dată nu a creḑut că industria se desvoltă cu accise. D-sa scie fórte bine că nu.

Eĭ, dar, astă primă-véră propunea taxa de consumaţiune fiind-că venise guvernul cu accise, şi acum propune accisele fiind-că vine guvernul cu art. 12.

Ni se maĭ ḑice de D. Aurelian că noĭ am avea de gând să intrăm într'o uniune vamală.

Eŭ nu am vĕḑut acésta nicăerĭ; articolul acesta este noŭ, şi póte de aceea corifeiĭ partiduluĭ liberal nu 'l aŭ priceput încă.

D. Aurelian citesce pe dos articolul; şi 'l rog maĭ ânteiŭ să se înţelégă cu D. Sturdza care ne acuză că n'am voit să intrăm în uniune vamală cu Germania şi Austria acum duoĭ anĭ!

Articolul nu spune nicăerĭ, dar nicăerĭ, că intrăm în verĭ-o uniune vamală cu cineva. Spune cu totul alt-ceva: că dacă Germania ar face uniune vamală cu cine-va, cu Danemarca de exemplu, acest tratat se va aplica şi aceleĭ ţĕrĭ, şi lucrul este firesc îndată ce între Germania şi acea ţéră nu maĭ sunt vămĭ, şi lucrul este excelent!

Dar orĭ-cum ar fi, ce să facem, ce ḑice D. Sturdza, saŭ ce vrea D. Aurelian?

Una din duoĕ: nu putem să intrăm în uniune şi să stăm afară dintr'ênsa.

D. Sturdza voesce să intrăm şi să ne lovéscă în cap; D. Aurelian să stăm afară ca să ne isbéscă D-sa; eĭ bine, noĭ nu putem să priimim acésta fiind-că nu suntem noĭ copilul cu duoĕ capete care se pune în spirt, ca să mĕ servesc de expresiunea unuĭ orator liberal!

Iată de ce cred că şi acéstă lungă şedinţă nu va fi slujit de cât la un lucru: ca să dovedească că orĭ de câte orĭ a fost în parlament o luptă, fie pe cestiune economică, fie pe cestiune naţională, fie cestiune de administraţiune, între D-lor şi noĭ, D-lor aŭ eşit tot-d'auna bătuţĭ. Constat lucrul; nu e vina mea.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se primesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: In baza art. 73 din noul regulament, voiŭ pune la vot cu bile proiectul de lege în total, fără a se maĭ da citire art. unic.

Acest art. 73 la aliniatul 20, ḑice:

„Când un proiect de lage se compune numaĭ dintr'un singur articol, dupe ce se ia în consideraţiune, se procede imediat la votarea luĭ prin bile."

Pun, dar, la vot legea împreună cu tratatul şi anexele.

— D-niĭ senatorĭ proced la votarea cu bile a proiectuluĭ de lege al tratatuluĭ cu Germania.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	64
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	63
Bile negre	1

Prin urmare, Senatul a adoptat legea tratatuluĭ cu Germania. (Aplause).

D-lor senatorĭ, m'am informat de la D. ministru de resbel că a sosit astă seară corpul repausatuluĭ general Cernat, care a fost mult timp vice-preşedinte al Senatuluĭ. Cu învoirea Senatuluĭ voiŭ trimite delegaţiune din partea biurouluĭ care să asiste la ceremonia înmormêntăreĭ. (Aprobărĭ).

Acum, D-lor, avem la biuroŭ o propunere pentru ca vacanţa Senatuluĭ să se ia până la 16 Ianuarie inclusiv, adică ca şedinţa nóstră viitóre să fie Lunĭ 17 Ianuarie.

Maĭ multe vocĭ: Prea bine.

— Se pune la vot propunerea, şi se primesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, înainte de a ne despărţi nu 'mĭ maĭ rĕmâne de cât a vĕ mulţumi pentru bine-voitorul concurs ce aţĭ dat biurouluĭ şi a vĕ ura sĕnătate şi sĕrbătorĭ fericite. (Aplause).

Maĭ multe vocĭ: Asemenea şi D-vóstră.

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Şi eŭ, în numele guvernuluĭ, mulţumesc Senatuluĭ şi biurouluĭ pentru activitatea ce a desvoltat şi le doresc sĕrbătorĭ fericite. (Aplause).

— Şedinţa se ridică la orele 1 şi jum. dupe miezul nopţiĭ, anunţându-se şedinţa viitóre pentru 17 Ianuarie 1894.

No. 23

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 17 IANUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, C. I. Budişteanu, asistat de D-niĭ: Em. Flondor, T. Marocneanu, Th. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 76 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 41 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Christescu T., Cincu Ant., Eliad Hr., Enescu C., Goilav Gr. T., Sofian N., Urdăreanu C., Vidraşcu C. D., Brăiloiu C. Ant., Ianov I.

Nemotivaţĭ:

P. S. S. Episcopul de Râmnic, D-niĭ: Alexiu C., Bălăceanu C., Burada M. Dr., Buzdugan V., Ciolac Garabet, Diamandi I., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Manoliu G., Poni P., Rosetti Sc., Ruşavetianu N., Şendrea St., Simionescu Rîmniceanu D., Stătescu Eug., Ştirbeiu B. D., Tatos Hr., Văcărescu C. T., Valy Anghel, Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general)., Zerlenti L. Chr., Cantacuzino Gr. G., Culianu N., Blancfort L., Plesnilă I.

— *D. secretar, Theodor Lerescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă succesiv următórele concediĭ:

D-luĭ senator Mihaiŭ Bonachi Gr. 3 ḑile;
» » Hristache Eliad 4 ḑile;
» » Manoliu 3 ḑile;
» » Sofian 20 ḑile;
» » Grigore Goilav 6 ḑile;
» » Enescu 5 ḑile:
» » Anton Brăiloiu 2 ḑile;
» » Urdăreanu 2 ḑile;
» » D. C. Vidraşcu 6 ḑile;
» » Ianov 3 ḑile:
» » Dr. Cristescu 8 ḑile şi
» » S. M. Buicliu până la 1 Februarie.

— Se dă citire următórelor comunicări:

a) Adresa D-luĭ ministru de interne prin care inaintează dosarul alegereĭ colegiuluĭ al II-lea de Argeş.

— Se trimite la comisiunea de verificare.

b) Petiţiunile D-lor: Sotir Niculescu, Ion Strâmbeanu şi Gheorghe Caramitru prin carĭ cer a li se recunoasce calitatea de cetăţenĭ românĭ.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

c) Petiţiunea maĭ multor locuitorĭ din cătunele Nicşenĭ, Teişoara şi Dorobanţu din judeţul Botoşanĭ prin care cer strămutarea şedinţeĭ primărieĭ din cătunul Nicşenĭ.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor senatorĭ, am deosebită părere de rĕŭ de a vĕ face cunoscută încetarea din viéţă a duoĭ din colegiĭ noştri, pe carĭ, ca şi mine, 'ĭ sciţĭ cât eraŭ ómenĭ de bine. Aceştia sunt: D. Berea, senator al colegiuluĭ II de Fălciŭ şi D. Ghiţă Săulescu, senator al colegiuluĭ II de Dolj, pe carĭ colegiĭ le declar vacante.

—*D. ministru de resbel, general J. Lahovari,* dă citire Mesagiilor regale, prin carĭ se aduce în desbaterea Senatuluĭ:

1. Proiectul de lege pentru modificarea unor articole din codul de justiţie militară;

— Se trimite la secţiunĭ.

2. Proiectele de legĭ relative la împământenirea D-lor:

Eduard Maier, Ión Bereclide şi Alexandru Verona;

— Se trimit la comisia de indigenate.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor, la ordinea ḑileĭ avem indigenate.

— *D. colonel P. Tufelcik,* (în locul D-luĭ raportor) citesce următorul raport şi proiect de lege:

Domnilar senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de patru membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Anton Cincu, Gr. Capşa şi G. Sefendache, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 1.056 de la 15 Martie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român d-luĭ George I. Negrescu recte Căciulescu, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceste cereri, a constatat:

Că este născut în comuna Turckeşu (Săcele), ţinutul Transilvanieĭ, la 22 Iulie 1857, din parinţi Ión Negru şi Stefana, şi la 3 August acelaşĭ an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară;

Că se bucură de bună conduită;

Că s'a supus obligaţiuneĭ legeĭ de recrutare, trăgênd sorţi în 1879, şi a fost exclus de serviciul militar că având frate mort sub drapel;

Că la 1 Maiŭ 1886 s'a căsătorit la primăria Bucurescĭ cu D-şóra Maria Iliescu;

Că la 16 Ianuarie 1883 a publicat în *Monitorul oficial* din acea ḑi, la pagina 3.663, că în loc de G. I. Negrescu se va subscrie G. N. Căciulescu.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ G. I. Negrescu recte Căciulescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să binevoiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ G. I. Negrescu recte Căciulescu, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, **D. C. Popescu**

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Fiind un singur articol, se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	37
Bile negre	1

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ G. I. Negrescu recte Căciulescu.

— *D. raportor, Tufelcik,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de 6 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik fiind presenţĭ D-niĭ: G. Sefendache, D. C. Popescu, A. Cincu, Dr. Florea Theodorescu şi Gr. Capşa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 13 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.555 de la 20 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Mateas Neuvirth, de religiune catolică, de profesiune comerciant, domiciliat în oraşul Craiova, judeţul Dolj.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Moravia (Austria), la 10 Septembre 1836, din părinţiĭ V. Neuvirth şi Ana, şi s'a botezat în religia catolică;

Că este stabilit în ţéră de la 1865;

Că se bucură de bună conduită;

Că a renunţat la protecţia Austro-Ungară;

Că are stabiliment mare de comerciŭ pentru industria în arta croitorieĭ;

Că prin decretul regal No. 2.324 din 10 Octombre 1887 'ĭ s'a conferit »Serviciul credincios« clasa I;

Că pentru capacitatea sa industrială a fost brevetat la expoziţia din Paris, Craiova, Iaşĭ şi Focşanĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Mateas Neuvirth, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin sub-

semnatul raportor, vě rógă să bine-voiţi a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *P. Tufelcik.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Mateas Neuvirth, din comuna Focşanĭ, judeţul Putna, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 13 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *unu.*

Preşedinte, G. Manu.
(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discutiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	34
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	29
Bile negre	5

Votul este nul.

Se va vota din noŭ în şedinţa viitóre.

— *D. Dr. Florea Theodorescu*, în locul D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisia de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 22 Ianuarie 1893, în majoritate de cincĭ membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Anton Cincu, Dr. Christescu şi Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 76 de la 26 Noembre 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, in virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Iuliu Blasianu, român din Transilvania, de religiune catolică, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna T.-Vestea, judeţul Dâmboviţa.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Turchiş, din Transilvania, la 2 Iunie 1859, din părinţiĭ Nicolae Blasianu Morarist şi Maria, şi la 23 aceeaşĭ lună s'a botezat în religia catolică;

Că la 12 Martie 1887 s'a căsătorit la primăria din Ploescĭ cu D-ra Ada Elisabeta Prior;

Că a fost în serviciul societăţeĭ pentru exploatarea petroleuluĭ de la 1 Septembre 1889 până la 15 Decembre 1891, în calitate de diriginte al instalaţiunilor de la Doicesci-Glodeni, făcêndu'şĭ bine serviciul;

Că a fost în serviciul caseĭ Vasile Georgiu şi fraţiĭ, fabricanţĭ de piele şi căvăfie din Ploescĭ, în timp de 3 anĭ, ca comptabil, făcêndu'şĭ serviciul bine;

Că a fost în serviciul caseĭ de comerciŭ a D-lor fraţĭ Bădulescu din Giurgiu în timp de un an, unde s'a purtat bine;

Că actualmente este comerciant şi proprietar în T.-Vestea; se bucură de conduită bună;

Că a făcut serviciul militar în Ungaria.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Iuliu Blasianu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din din Constituţiune, şi prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţón român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Iuliu Blasianu, român din Transilvania, domiciliat în oraşul T.-Vestea

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. vice-preşedinte: Discuţiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. vice-preşedinte: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	42
Majoritate absolută	33
Bile albe	37
Bile negre	5

Senatul a încuviinţat proiectul de recunóscere.

— *D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 7 Maiŭ 1893, în numĕr de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: D. C. Popescu, G. Sefendache şi Gr. Capşa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 13 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.553 de la 20 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Francisc I. Winkler, de religiune romano-catolică, de profesiune funcţionar, şef al comptabilităţeĭ căilor ferate române, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Catternden (Germania), la 30 Decembre 1844, din părinţiĭ Iohan Winkler şi Maria, şi la 1 Ianuarie 1845 s'a botezat în religia catolică;

Că a emigrat de la protecţiunea germană, certificatul No. 836 de la 13 Februarie 1882;

Că prin ordinul No. 270 de la 10 Septembre 1870, al direcţiuneĭ adminisrative a societăţeĭ căilor ferate române, a fost numit în serviciul de calculator la Galaţĭ;

Că la 13 Decembre 1880, prin ordinul No. 31.323, a fost numit de direcţiunea princiară a căilor ferate române ca şef a comptabilităţeĭ căilor ferate române;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Avênd în vedere că direcţia regală a căilor ferate române, pe lângă adresa No 9.480 de la 1 Aprilie 1882, a trimis cererea de naturalisare a D-luĭ Winkler D-lu ministru de justiţie, care cerere s'a înregistrat la No. 6.856 de la 9 Aprilie 1882;

Considerând că suplicantele are aḑĭ stagiul împlinit de 10 anĭ cerut de Constituţie.

Pentru aceste motive, comisiunea de indigenate a admis, în unanimitatea membrilor presenţĭ, cererea D-luĭ Francisc I. Winkler, că unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Francisc I. Winkler, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 13 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritatea de *patru-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ* şi *cincĭ.*

Preşedinte, G. Manu.
(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune şi se primesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	37
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	32
Bile negre	5

Senatul a adoptat legea

—*D. raportor, T. Marocneanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Thoma Marocneanu şi P. S. Aurelian, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 1.175 de la 12 Aprilie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune se cere a se recunósce calitataa de cetăţén român D-luĭ Vasile Bediţoiu, recte Bediţeanu român din Transilvania, de religiune greco

orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut la 9 Februarie 1867 în comuna Brașov, ținutul Transilvanieĭ, din părințiĭ Nicolae Bedițoiu și Paraschiva, și la 14 aceeașĭ lună și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România;

Că la 5 Decembre 1885 a tras la sorțĭ naintea consiliuluĭ de revisie al recrutăreĭ armateĭ române, dar a fost scutit de serviciul armateĭ fiind infirm;

Că este comerciant și se bucură de bună conduită.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Vasile Bedițoiu, recte Bedițeanu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să binevoițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Vasile Bedițoiu, recte Bedițeanu, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *T. Marocneanu.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Discuțiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Fiind un singur articol, se pune la vot prin bile proiectul de lege în total.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ 30
Majoritate regulamentară . 32
Bile albe 30

Votul este nul și se va procede la vot mâine din noŭ.

— *D. raportor, T. Marocneanu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, P. S. Aurelian și Toma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 421 de la 11 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Ioan Porubski, de religiune romano-catolică, de profesiune meseriaș cismar, domiciliat în orașul Slatina, județul Olt.

Examinând actele aflate în dosarul aceste̦ĭ cererĭ, a constatat:

Că Ioan Porubski e născut din părințĭ ungurĭ la anul 1840, în Austro-Ungaria, dar rĕmânênd orfan de părințĭ, încă din frageda'ĭ copilărie s'a stabilit în orașul Slatina, județul Olt din România, unde, învĕțând meseria cismărieĭ, de atuncĭ și până astăḑĭ a rĕmas în acest oraș, exercitându'șĭ meseria într'un mod onest. Ține în căsătorie o româncă care a dat nascere la 4 copiĭ, toțĭ botezațĭ în religiunea creștină ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că, în urma actuluĭ de emigrare No. 8290, aflat la dosar, numitul Ioan Porubski se demite din tóte obligațiunile către statul unguresc, ast-fel că nu are pentru el și urmașiĭ sĕĭ altă patrie de cât Regatul Românieĭ;

Că numitul a făcut cererea sa de naturalisare încă de la 1885, Aprilie 19, prin petiția înregistrată la No. 7.100, ast-fel că aḑĭ are aprópe și stagiul de 10 anĭ.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Ioan Porubski, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune și, prin subsemnatul, numit raportor, vĕ rógă să binevoițĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *T. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Ioan Porubski, din comuna Slatina, județul Olt, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *duoĕ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Președinte, **General G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *Lenș-Slătineanu.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot legea prin bile.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: D-lor senatorĭ, votul fiind nul, se va repeta în ședința viitóre.

Nu maĭ suntem în numĕr, și sunt nevoit să ridic ședința.

Pentru mâine vom avea indigenate și apoĭ vom lucra în secțiunĭ proiectele de legĭ carĭ sunt în studiŭ.

— Ședința se ridică la orele $4^1/_2$ p. m., anunțându-se cea viitóre pentru mâine, 18 Ianuarie.

No. 25

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 20 IANUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, Anton Brăiloiu, asistat de D-niĭ: Em. Flondor, Th. Lerescu, T. Marocneanu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 79 D-nĭ senatorĭ.

— Nu respund la apelul nominal 38 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Chircu T., Christescu T., Cincu Ant., Daniilescu C., Eliad Hr., Enescu C., Goilav Gr. T., Mârzescu G., Roseti Sc., Sofian N., Tatos Hr., Vidraşcu C. D., Fotin G. C.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Bălăceanu C., Buzdugan V., Ciolac Garabet, Diamandi I., Dornescu T., Economu N., Gussi N., Christescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eugeniu, Ştirbeiŭ B. D., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vally Anghel, Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A., Lămotescu N.

— *D. secretar, Theodor Lerescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se comunică petiţiunea D-luĭ I. Droc, prin care înaintéză un act pentru recunóscerea calităţeĭ sale de român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

D. Al. Villner: D-lor senatorĭ, comisiunea însărcinată de D-vóstre pentru a transforma în proiect de lege propunerea ce am avut onóre de a face încă din legislatura trecută, relativ la rĕscumpărarea embaticurilor şi propinaţiilor têrguşórelor carĭ sunt cu embatic, s'a întrunit, şi majoritatea comisiuneĭ a făcut raportul sĕŭ, prin care declină óre-cum competinţa comisiuneĭ; minoritatea încă a făcut şi ea raportul sĕŭ alăturând şi un *proiect de lege* în conformitate cu delegaţia ce D-vóstre 'ĭ aţĭ dat.

Daţi'mĭ voe să vĕ comunic opinia majorităţeĭ şi a minorităţeĭ cu proiectul de lege ce vĕ este deja cunoscut:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea ad hoc, alésă de Senat pentru a transforma în proiect de lege propunerea făcută din iniţiativă parlamentară, »*de a se rescumpĕra drepturile de emfiteosă (embatic) de către stăpânitoriĭ locurilor, şi propinaţiunile de către comună*« din têrgurile şi têrguşórele ce se află aşeḑate pe proprietăţĭ private, compusă din D-niĭ: M. C. Theodosiadi, Neron Lupaşcu, Al. Villner, I. Stroiescu şi subsemnatul, s'a întrunit în maĭ multe rêndurĭ sub preşedinţa D-luĭ M. C. Theodosiadi, şi a studiat cestiunea din tóte punctele de vedere, ajungênd la resultatul că, în starea instituţiunilor nóstre, remediul la neajunsurile de carĭ se plâng, atât têrgoveţiĭ cât şi proprietariĭ, nu se póte dobêndi pe cale legislativă, ci numaĭ pe cale de învoială între părţile interesate.

Inainte de a arăta motivele carĭ justifică acéstă conclusiune a comisiuneĭ alésă de D-vóstre, sunt dator, D-lor senatorĭ, de a vĕ pune în cunoscinţă că în sînul comisiuneĭ s'a ridicat şi discutat o cestiune de regulament, relativă la puterile comisiunilor ad hoc ce se aleg asupra uneĭ propunerĭ venită din iniţiativă parlamentară.

Ne-am pus întrebarea dacă comisiunea alésă, conform art. 91, pentru a redigia un proiect de lege în conformitate cu propunerea admisă, maĭ póte cerceta dacă nu e verĭ-o causă legală care să împedice facerea legeĭ propuse, precum, în casul de faţă, inconstituţionalitatea.

D. Villner, basându-se pe textul art. 91, a fost de părere că comisiunea alésă nu are acest drept, şi că ea este datóre, orĭ-care 'ĭ-ar fi părerea, să întocméscă un proiect de lege, căcĭ votul Senatuluĭ prin care se admite propunerea, dupe cele treĭ citirĭ, se consideră ca coprindênd implicit respingerea a orĭ-căreĭ obiecţiunĭ prealabile, chiar şi aceea a neconstituţionalităţeĭ legeĭ.

Majoritatea comisiuneĭ D-vóstre, din contra, a fost de părere că dreptul ce orĭ-ce comisiune are, de a îmbrăţişa şi discuta o cestiune în plenitudinea eĭ, nu póte fi mărginită, prin o interpretare rigurósă ce se face litereĭ regulamentuluĭ. Art. 91 prevede casul ce se întêmplă maĭ obicĭnuit, şi el nu conţine nicĭ o disposiţiune derogatóre de la dreptul comun, care, pentru ipotesele neprevĕḑute, să siléscă pe cine-va de a exprima o părere contrarie convingereĭ sale; de aceea majoritatea comisiuneĭ, în contra păreręĭ D-luĭ Villner, a creḑut că este în drept să se abţie de a face un proiect pentru o lege ce o crede inconstituţională, şi acésta cu atât maĭ mult cu cât votul de admiterea propunereĭ, dat de Senat, n'a fost precedat de o discuţiune care să fi tranşat admisibilitatea aceleĭ propunerĭ şi din punctul de vedere al constituţionalităţeĭ.

Pentru a justifica acum părerea majorităţeĭ comisiuneĭ D-vóstre, — căcĭ D. Villner a rĕmas de opinie deosebită, — e nevoie să amintim, în scurt, origina şi natura drepturilor de care e vorba, şi să arătăm starea actuală a legislaţiuneĭ nóstre faţă cu acele drepturĭ.

Raporturile carĭ légă pe locuitoriĭ din têrgurĭ şi têrguşóre către proprietarul loculuĭ pe care ele se găsesc aşeḑate, sunt stabilite pe alcătuirĭ de bună voe, timpurariĭ saŭ perpetue, care 'şĭ aŭ fundamentul lor în legile timpuluĭ, de pe când părţile aŭ dobêndit şi

asigurarea prin hrisóve Domnescĭ, că drepturile şi îndatoririle lor reciproce vor rĕmâne nestrămutate.

La adăpostul acestor legĭ şi hrisóve s'a creat în localităţĭ, odinióră lipsite de orĭ-ce centru de negoţ, maĭ ales dincolo de Milcov, un numĕr însemnat de têrguşóre, din carĭ unele aŭ devenit chiar oraşe, capitale de judeţe.

Alcătuirile ce aŭ dat nascere la aceste centrurĭ sunt tóte basate pe instituţiunea embaticuluĭ (emphyteusis), care împarte proprietatea pe duoĕ capete, ast-fel în cât unul rĕmâne stăpân al loculuĭ, iar cel-alt devine proprietar a tot ce sădesce saŭ zidesce pe acel loc. Proprietarul, care voia să înfiinţeze un têrguşor, oferea dar celor ce veneaŭ să se aşeḑe pe moşia sa locurĭ de casă cu besman, cu o plată anuală minimă; maĭ dădea pentru păsciunea vitelor o rază determinată în jurul raionuluĭ têrguluĭ, şi îşĭ reserva dreptul de a percepe taxe pe o sémă de obiecte de consumaţie. Hrisovul, care întăria aceste alcătuirĭ, determina tot de o-dată pentru fie-care têrguşor un numĕr de ḑile de iarmaróce micĭ şi marĭ, unde populaţiunea satelor din prejur putea să 'şĭ desfacă productele, în schimbul a tot ce era necesar pentru traiul lor.

Acéstă stare de lucrurĭ, care odinióră împăca interesul tutulor, a început să pară împovĕrătóre pentru uniĭ saŭ pentru alţiĭ, îndată ce s'a turburat echilibrul ce exista dupe legile vechĭ între drepturile şi obligaţiunile reciproce ale părţilor.

Acéstă turburare s'a simţit atuncĭ când s'a întreprins organisarea Românieĭ dupe forma Statelor moderne. Ast-fel, prin înălţarea tutulor aglomeraţiunilor la trépta de comune, têrgurile şi têrguşórele situate pe proprietăţile private s'aŭ vĕḑut supuse la înduoite taxe de accise pe obiecte de consumaţie, adică la o plată către comună, şi la alta către proprietarĭ. Acéstă înduoită sarcină s'a părut têrgoveţilor cu atât maĭ nedréptă, cu cât locuitoriĭ satelor aŭ fost scutiţĭ de ea, prin desfiinţarea monopoluluĭ de brutărie, măcelărie, bĕutură şi altele, ce proprietarĭ aveaŭ în sate înainte de legea rurală, rĕmânênd săteniĭ supuşĭ numaĭ la dările către Stat saŭ comună. Nu maĭ puţin pentru locurile lor de casă, têrgoveţiĭ s'aŭ creḑut nedreptăţiţĭ prin aceea că eĭ aŭ trebuit să continue a plăti embaticul către proprietarĭ, pe când săteniĭ aŭ devenit stăpânĭ deplinĭ pe îngrăditurile lor. Disposiţiunea coduluĭ civil (art. 1.415) care împedică pentru viitor înfiinţarea de embaticurĭ, a întărit pe têrgoveţĭ şi maĭ mult în ideea că plăţile la carĭ eĭ sunt supuşĭ sunt nedrepte. De aci s'a născut neînţelegerile dintre eĭ şi proprietarĭ, ajungênd ceĭ d'ântêiŭ a refusa prestaţiunile ce datoraŭ celor din urmă, iar aceştia a ameninţa pe ceĭ d'ântêiŭ cu rigorile legeĭ vechĭ, drept ce le dă în mod expres art. 1.415, dupe care locaţiunile ereditare (emfiteosă, embatic şi besman) astăḑĭ în fiinţă se păstréză şi se reguléză dupe legile sub carĭ s'aŭ născut.

Cu tóte acestea, nicĭ situaţiunea proprietarilor nu maĭ este aceea ce a fost maĭ înainte. Căcĭ dacă eĭ, pentru menţinerea drepturilor lor, se puteaŭ odinióră adresa, în puterea hrisóvelor, la instanţele administrative, de când s'a introdus în organisarea Statuluĭ modern principiul separaţiuneĭ puterilor, proprietariĭ nu maĭ aŭ miḑlocul de a împedica călcarea drepturilor lor alt-fel de cât cerênd reparaţiunĭ pe calea judecătoréscă, prin procese nesfêrşite şi, în orĭ-ce cas, ruinătóre.

Proprietariĭ şi têrgoveţiĭ carĭ 'şĭ-aŭ dat séma de acéstă stare de lucrurĭ păgubitóre şi pentru o parte şi pentru alta, aŭ venit la bună înţelegere între eĭ, şi ast-fel maĭ multe têrgurĭ s'aŭ rĕscumpĕrat pentru vecie de obligaţiunile lor către proprietarĭ; iar Camerile legiuitóre, la carĭ aŭ fost supuse alcătuirile încheiate în acest scop cu comunele respective, tot-d'a-una aŭ aprobat, şi fără cea maĭ mică dificultate, combinaţiunile financiare proiectate pentru realisarea acelor rĕscumpĕrărĭ.

Pe de altă parte, pentru têrgurile ce odinióră eraŭ proprietăţĭ private, iar astăḑĭ aŭ devenit proprietăţĭ ale Statuluĭ, diferitele legĭ pentru vînḑarea bunurilor Statuluĭ aŭ oferit tot-d'a-una têrgoveţilor posibilitatea de a se rĕscumpĕra de obligaţiunile lor din trecut sub óre-carĭ condiţiunĭ, fără însă a face acea rĕscumpĕrarea obligatorie.

Cestiunea stă dar astăḑĭ deschisă numaĭ pentru un numĕr relativ minim de têrgurĭ, unde proprietariĭ şi têrgoveţiĭ nu pot veni la o bună înţelegere pentru a 'şĭ regula singurĭ sórta lor.

In favórea acestora e făcută propunerea în Senat, propunere ce a maĭ fost făcută fără resultat şi în Cameră, în alte timpurĭ, şi care este sprijinită de numeróse petiţiunĭ din partea têrgoveţilor interesaţĭ în causă.

Argumentele ce se invócă pentru a cere regularea acestei cestiuni pe calea legislativă sunt:

Că nu e drept să nu se facă pentru têrgoveţi ceea ce s'aŭ făcut pentru săteni;

Că plata besmanului şi a taxelor către proprietari sunt monopoluri pe cari Constituţiunea le-a abrogat, şi

Că numai prin o omisiune a legiuitorului se menţin astădi têrgoveţii într'o situaţiune care nu mai este compatibilă nici cu legea civilă, nici cu principiile constituţionale.

Din expunerea ce am făcut reiese că nici unul din aceste argumente nu póte justifica amestecul puterei legiuitóre într'o cestiune care e cu desěvîrşire de ordină privată.

Dacă la 1864 s'a putut, prin o lege, regula raporturile clăcaşilor cu proprietarii, acésta s'a putut face fiind-că nu prin bună învoială, ci tot prin o lege se stabilise şi raporturile de mai 'nainte. Apoi se scie că acéstă reformă a fost făcută sub statut, adică înainte de a se îngrădi puterea legislativă printr'o Constituţiune.

Plăţile de besman şi accisele resultă din contracte liber încheiate între părţi, cari dupe instituţiunile timpului, dupe cum am vědut, aŭ convenit să împartă un drept de proprietate pe duoě capete. Aceste plăţi nu pot fi aseměnate cu monopolurile pe cari le desfiinţéză art. 12 din Constituţiune, care vorbesce numai de privilegiile, scutirile şi monopolurile *de clasă*. Desfiinţându-se împărţéla cetăţenilor în clase de sub regulamentul organic, s'a desfiinţat şi privilegiile acelor clase, toţi românii fiind declaraţi de o potrivă egali înaintea legei; dar prin acésta Constituţia n'a înţeles a aduce veri-o atingere proprietăţei, pe care, din contra, o apără din tóte puterile prin art. 19, care prevede că proprietatea de ori-ce natură, precum şi tóte creanţele asupra Statului, sunt sacre şi neviolabile.

Tocmai acéstă disposiţiune constituţională e o piedică pentru Camerile ordinare de a legifera în materia ce ne ocupă şi ast-fel se explică că, cu tótă dorinţa ce aŭ mai mulţi de a limpedi o situaţiune ce, în adevěr, are inconveniente, nu s'a putut găsi alt midloc de cât a lăsa pe părţi să 'şi reguleze singure interesele lor.

Pentru a veni în sprijinul têrgoveţilor, s'aŭ întrebat unii dacă n'ar fi loc de a se decreta o expropriare pentru causă de utilitate publică, cu despăgubiri, bine înţeles, ale proprietarilor.

Expropriaţiunea pentru utilitatea publică este, în adevěr, prevědută de Constituţie. Dar Constituţia nóstră, mai gelósă de cât altele pentru dreptul de proprietate, a avut îngrijirea de a defini ce se înţelege prin utilitate publică, mărginind'o numai la trei casuri, adică: comunicaţiune, salubritate publică şi lucrările de apărare ale ţerei, în cari de sigur nu póte intra casul têrgoveţilor embaticari.

Pentru aceste motive, comisiunea D-vóstre, în unanimitate, afară de D. Villner, care 'şi-a redactat părerea deosebit, conchide că nu este loc de a se formula un proiect de lege.

Raportor, G. M. BUIUCLIU.

Opiniunea D-lui senator Al. Villner, membru al comisiunei ad hoc pentru transformarea în proiect de lege a propunerei D-sale pentru rescumpěrarea dreptului de emfiteosă de către stăpânitorii locurilor şi propinaţiunile de către comună

Domnilor senatori,

Art. 33 din Constituţie consacră principiul că: »iniţiativa legilor este dată fiecăreea din cele trei ramuri ale puterei legislative«. Una din aceste ramuri, dupe art. 32, este şi Senatul. Modul cum trebue să 'şi exercite acest drept fie-care ramură se determină prin regulamentele lor speciale.

Regulamentul Senatului diferă de acela al Camerei întru atât, că în Cameră o propunere de proiect de lege, sprijinită de un numěr hotărît de deputaţi, se trimite de drept în cercetarea secţiilor şi 'şi urméză cursul ca ori-care proiect de lege presintat de guvern; în Senat acéstă iniţiativă este óre-cum mai restrînsă, căci propunětorii unei legi trebue să 'i dea citire în trei şedinţe consecutive, atât propunerei cât şi expunerei de motive, să se facă o discuţiune generală, să se voteze luarea în consideraţie a propunerei şi, dupe aceea, Senatul alege o comisiune ca să transforme în proiect de lege propunerea admisă.

De şi acéstă procedură are aparenţa unei îngreuiări, dacă nu împedicări, al exercitărei dreptului de iniţiativă, are însă şi avantagiul că Senatul, prin discuţia generală, este pus în posiţie a cunósce principiile legei ce se propune, a judeca de utilitatea ei, şi chiar de

cónstituţionalitatea eĭ. Guvernul póte să 'şĭ spună vederile sale, şi aceĭ din membriĭ Senatuluĭ carĭ nu ar împărtăşi în principiŭ o asemenea lege, saŭ ar crede-o inutilă saŭ inconstituţională, ar combate-o, şi majoritatea ar respinge-o saŭ ar primi-o; respingêndu-se, sórta uneĭ asemenea legĭ este hotărîtă şi Senatul descărcat de alte lucrărĭ; iar dacă majoritatea Senatuluĭ o primesce, atuncĭ, procedând la alegerea comisiuneĭ pentru a transforma propunerea în proiect de lege, Senatul a judecat şi hotărît că admite în principiŭ o asemenea lege, că recunósce şi utilitatea şi constituţionalitatea eĭ, şi cred—şi aşa trebue să fie—că membriĭ carĭ candidézăşi primesc să fie în comisia care să transforme propunerea în proiect de lege, sunt de vederile acelor carĭ 'ĭ-aŭ ales. Nicĭ se póte presupune alt-fel, căcĭ necombătênd propunerea în discuţia generală, când putea să 'şĭ arate opiniile lor, şi primind de a fi aleşĭ membri aĭ comisiuneĭ de transformare a propunereĭ în proiect de lege, în acea lucrare trebue să aducă luminile lor pentru a face un proiect de lege bun şi cât se póte maĭ bun, rĕmânênd ca Senatul, în discutarea aceleĭ legĭ, asupra baselor şi mecanismuluĭ eĭ, să introducă modificările ce ar crede că îmbunĕtăţesc maĭ mult legea.

In convingerea care am că Senatul împărtăşesce cu totul vederile mele în privinţa căieĭ care are a parcurge un proiect de lege din iniţiativa sa parlamentară; că aşa şi numaĭ aşa trebue să fie într'un Corp legislativ, care are şi consciinţa dreptuluĭ sĕŭ de iniţiativă, şi respectul uneĭ logicĭ seriόse care trebue să preside în lucrările sale, îmĭ permit a intra în materie, în discutarea unuĭ proiect de lege care ar tranşa o cestiune—de şi nu generală în înţelesul absolut al cuvêntuluĭ—de o mare importanţă, o cestiune de politică socială şi economică.

Acésta este legea pentru emanciparea têrgurilor situate pe moşiĭ particulare, prin rĕscumpĕrarea besmanuluĭ şi al propinaţiunilor ce proprietariĭ soluluĭ aŭ dreptul, dupe aşeḑările de până acum, a lua de la proprietariĭ besmanarĭ şi de la locuitoriĭ acelor têrgurĭ.

D-lor senatorĭ, majoritatea comisiuneĭ, făcênd istoricul înfiinţăreĭ unor asemenea têrgurĭ, a arătat situaţia actuală a raporturilor dintre proprietariĭ şi locuitoriĭ acelor têrgurĭ, a arătat chiar unele cause carĭ aŭ dat loc la înăsprirea relaţiilor dintre eĭ şi la nascerea a o mulţime de nemulţumirĭ, de reclamaţiĭ şi chiar de neorîndueli. Tóte acestea, însăşĭ majoritatea comisiuneĭ le consideră ca o justificare a utilităţeĭ uneĭ legĭ care ar tranşa cestiunea, dar se opresce la consideraţiunea că: »*în starea instituţiunilor nóstre, remediul la neajunsurile de carĭ se plâng, atât têrgoveţiĭ cât şi proprietariĭ, nu se póte dobêndi pe cale legislativă, ci numaĭ pe cale de învoială între părţile interesate.*«

Acéstă opinie a majorităţeĭ comisiuneĭ este basată pe disposiţiile art. 19 din Constituţie, carĭ consacră principiul că: *proprietatea de orĭ-ce natură este sacră şi neviolabilă*, şi comisiunea crede a vedea în o lege care ar desfiinţa raporturile de interese, astăḑĭ existente, între proprietariĭ şi locuitoriĭ acelor têrgurĭ, o violare *a proprietăţeĭ*, de şi schimbarea acelor raporturĭ s'ar face prin o dréptă plată de despăgubire.

Majoritatea comisiuneĭ v'a arătat că basa înfiinţăreĭ acelor têrgurĭ este contractul încheiat între proprietarul soluluĭ şi între locuitoriĭ ce se stabileaŭ acolo; că acest contract statornicia, în privinţa proprietăţeĭ, regimul emfiteotic, şi negreşit că, în vederea avantagiilor ce trăgeaŭ têrgoveţiĭ din comerciul ce puteaŭ face acolo la ḑilele de têrg şi iarmaróce (bêlciurĭ), şi proprietarul crea în favorul sĕŭ óre-carĭ monopolurĭ saŭ plată de accise pe unele articole de consumaţie, numite aceste drepturĭ sub denumirea generică de »propinaţiĭ.«

Aceste contracte, avênd duoĕ obiecte şi duoĕ cause deosebite, trebue să le cercetăm în deosebĭ şi să vedem dacă intervenţia Statuluĭ, prin o lege, ar aduce o violare a dreptuluĭ de proprietate, în înţelesul art. 19 din Constituţie.

Să luăm maĭ ântêiŭ în cercetare tocméla emfiteosieĭ, trecênd peste origina eĭ, tratată în legislaţiunile romane, şi peste evoluţiunile prin carĭ a trecut la deosebite epoce şi la deosebite popóre, carĭ nu maĭ póte presinta nicĭ un interes pentru noĭ, să vedem cum a fost anvisajată de legislaţiunea nóstră anteriόră actualuluĭ codice civil, care o proibesce, adică de codicele Calimah şi codicele Caragea, la care se referă şi noul codice civil în ce privesce emfiteosiile existente, şi cum este vĕḑută de jurisprudenţa nóstră modernă.

Emfiteosa (besmanul) este faptul că proprietarul unuĭ bun imobiliar cedéză o parte din proprietatea sa altuia, sub îndatorire ca acela să'ĭ plătéscă pe fie-care an o plată determinată şi cu clausa ca, dacă nu va plăti un interval de duoĭ saŭ treĭ anĭ, atuncĭ besmanarul pierde, în favórea proprietaruluĭ, şi locul cedat şi tóte clădirile şi sădirile făcute pe acel loc; dacă însă besmanarul plătesce regulat besmanul, nu póte să fie turburat în liniştita sa stăpânire.

Prin faptul cedărei acelei părţi de bun imobiliar — fie şi sub condiţia unei plăţi anuale—proprietarul a ştirbit dreptul sĕŭ de proprietar absolut, a renunţat la unele *drepturi reale* ce sunt inerente *dreptului de proprietar*; nu mai póte schimba nici destinaţia ei de cultură, nu póte să o prefacă în arătură, în sădiri; nici póte să o întrebuinţeze în propriul sĕŭ interes, nici póte să o vîndă altuia, nici póte să o constitue ipotecă; el nu are de cât dreptul de a primi plata besmanului; din contra, *proprietarul besmanar* póte să facă tóte acele acte de absolut proprietar fără să pótă fi împedicat, sub singura îndatorire de a plăti besmanul; de aceea în doctrină, *instituţia besmanului* este considerată ca o împărţire a dreptului de proprietate între primul proprietar şi proprietarul besmanar. [1]) Clausa că besmanarul perde dreptul sĕŭ dacă nu va plăti besmanul în periodul de duoi şi trei ani, precum şi tóte clădirile şi sădirile, nu este o condiţie resolutorie a tocmelei, este mai mult o clausă penală; de aceea, jurisprudenţa practicată în cea mai mare parte este că, pentru a obţine acest drept exorbitant, proprietarul trebue să pună în întârḑiere pe besmanar, şi judecata să se pronunţe în situaţia acésta, chiar dacă admite că este o controversă în drept, controversă pe care puterea judecătoréscă póte să o tranşeze; de ce s'ar socoti óre ca neconstituţională o lege care ar interveni ca să stingă pentru tot-d'a-una o controversă, şi care ar face să dispară o situaţie precară, o situaţie condamnată de dreptul civil modern, prin aceea că prohibéză de a se mai face nouĭ tocmeli besmanare; şi mai ales când legea s'ar face cu o dréptă despăgubire, care să asigure proprietarului regulata plată a besmanului prin capitalisarea lui, şi care ar asigura şi proprietarului besmanar liniştita stăpânire a proprietăţei sale, fără a mai fi ameninţat de clausa penală, şi aceea astăḑi desfiinţată? Dar încă, dacă s'ar anvisaja cestia din punctul de vedere economic, am vedea că limpeḑirea ei ar contribui într'un mod simţitor la prosperarea acelor târguri cari, ori cum, astăḑi se resimt de nesiguranţa dreptului de proprietar; este de ajuns, cred, să citez un singur cas, acela că societăţile de credit funciar urban refusă de a face împrumuturi asupra clădirilor, fie ele ori cât de solide şi producĕtóre de venit, şi cu drept cuvênt, pentru că nu aŭ siguranţa că o înţelegere să se facă între proprietari, că nu s'ar fi plătit regulat besmanul şi ast-fel să se pericliteze drepturile reale ale ipotecei.

Dacă instituţia besmanului póte suferi o discuţie din punctul de vedere de a se hotărî care din cei duoi proprietari are mai multe drepturi reale asupra aceleaşi proprietăţi, şi cari din acele drepturi aŭ preeminenţa, nu tot aşa este în privinţa celui d'al duoilea obiect al contractului, care reguléză cele-alte raporturi dintre proprietarii solului cu târgoveţii, cari creéză óre-cari monopoluri în favórea proprietarului, precum acelea de a avea singur brutării, măcelării, etc., etc., saŭ impune óre-cari plăţi de accise asupra unor articole de consumaţie. Acéstă cestiune fiind cu totul de ordine publică, intervenţia Statului nu póte fi contestată, şi o lege, care ar elucida aceste drepturi, nu ar putea fi nici bănuită de un inconstituţionalism; o asemenea lege, avênd la basa ei echitatea, care ar ţine sémă *de trecut*, şi ar compensa pe proprietar prin o justă despăgubire, nu ar putea fi privită de cât ca o lege de prevedere şi pentru înlăturarea a o mulţime de conflicte ce se pot ḑilnic nasce chiar şi din desvoltarea economică a ţerei şi organisarea ei politică.

Domnilor senatori,

Pe consideraţiunile ce am avut onóre a vĕ expune, am formulat alăturatul proiect de lege, care reguléză: *a)* constatarea drepturilor de despăgubit; *b)* judecarea contestaţiunilor ivite, şi *c)* modul de plată.

Rĕmâne la înţelepciunea D-vóstre să primiţi saŭ să modificaţi punctele de detaliŭ, spre a face o lege pe cât se póte mai bună şi mai lesne de aplicat.

AL. VILLNER.

---

[1]) Veḑi *Ortolan*, dreptul roman.

PROIECT DE LEGE

PENTRU

Rĕscumpĕrarea besmanuluĭ şi al drepturilor de propinaţie din tóte têrgurile

Art. 1. Tóte oraşele, têrgurile şi têrguşórele, saŭ părţile din ele, fie comune urbane saŭ rurale, aşeḑate pe proprietăţĭ particulare, ale aşeḑĕmintelor de bine-facerĭ saŭ ale Statuluĭ, sunt şi rĕmân deplin libere şi scutite de orĭ-ce dare către proprietate.

Art. 2. Tóte dările directe saŭ indirecte aşeḑate prin hrisóve, învoelĭ saŭ orĭ-ce acte şi usurĭ, şi carĭ se percep astăḑĭ de proprietariĭ acelor têrgurĭ, devin de plin drept veniturĭ comunale, fie aceste dărĭ aşeḑate asupra articolelor prevĕḑute de legea maximuluĭ taxelor comunale, în marginele acesteĭ legĭ saŭ maĭ urcate de cât ea prescrie, fie ele privitóre la alte articole neprevĕḑute de legea maximuluĭ.

Art. 3. Besmanul ce proprietariĭ de case plătesc astăḑĭ proprietaruluĭ pămêntuluĭ pe care sunt zidite, se va rĕscumpĕra de eĭ plătind către comună besmanul anual înmulţit cu 30 şi suma totală se va amortisa în termen de 20 anĭ, purtând o dobêndă de 5 % pe lângă plata amortismentuluĭ.

Art. 4. Proprietariĭ pămêntuluĭ, fie eĭ particularĭ, aşeḑĕminte de bine-facere şi alte persóne morale, fie Statul, vor fi despăgubiţĭ pentru veniturile enumerate la art. 2 şi 3 de maĭ sus, prin capitalisarea lor. Calculul acesteĭ capitalisărĭ se va face înmulţindu-se venitul anual cu 25.

Art. 5. Constatarea şi evaluarea veniturilor se va face prin comisiunĭ ad hoc, compuse în fie-care localitate din un delegat al proprietaruluĭ pămêntuluĭ, un delegat al consiliuluĭ comunal şi un delegat al consiliuluĭ general.

Art. 6. Procesul-verbal al comisiuneĭ ad hoc, iscălit de tóte părţile că sunt mulţumite, va servi de basă şi impunereĭ besmanarilor către comună şi înscriereĭ anuale în budgetul comuneĭ a anuităţeĭ cuvenită pentru rĕscumpĕrare. Acel proces-verbal, adeverit de tribunal, va servi şi proprietaruluĭ pămêntuluĭ de titlu pentru căpĕtarea obligaţiunilor de Stat, de care se va vorbi maĭ jos.

Art. 7. Pentru constatarea şi fixarea veniturilor ce aŭ astăḑĭ proprietariĭ, comisiunea ad hoc va recurge la orĭ-ce miḑlóce de investigaţiune. Acolo unde acele veniturĭ vor fi arendate cu contracte autentice saŭ recunoscute de comună, se vor lua de basă acele contracte.

Art. 8. Drepturile de servitute, relative la păsciune, luare de lemne din pădure, etc., pe carĭ têrgoveţiĭ le-ar avea asupra moşieĭ proprietaruluĭ pămêntuluĭ care nu face parte din raza têrguluĭ, se vor evalua de comisia ad hoc dupe preţurile din timpul constituireĭ servituţeĭ, preţurĭ carĭ servesc şi la calculul evaluăreĭ besmanuluĭ, şi se vor scădea din suma veniturilor ce urméză a se capitalisa, rĕmânênd proprietarul liber de acele servituţĭ.

Art. 9. Stabilimentele industriale saŭ pregătirile de asemenea stabilimente, pe carĭ besmanariĭ din oraşe le-ar avea făcute afară din raza lor, dar în vecinătate; viile, liveḑile şi alte clădirĭ economice şi plantaţiunĭ pe carĭ le-ar avea têrgoveţiĭ înfiinţate afară de raza têrgurilor,—tóte acestea, de vor fi înfiinţate pe base de învoelĭ timporare, vor rĕmânea în condiţiunile acelor învoelĭ; de vor fi însă înfiinţate pe vecĭ, ca şi casele din oraşe, se vor considera ca făcênd parte întregitóre din oraş şi se vor rĕscumpĕra conform legeĭ de faţă.

Art. 10. Besmanele înapoiate, carĭ sunt datoriĭ privilegiate ale besmanarilor, precum şi besmanul şi alte drepturĭ ale proprietaruluĭ cuvenite pe anul în care constatarea se face, vor fi coprinse în evaluările comisiuneĭ ad hoc.

Art. 11. Dreptul de adăpătóre existent se va păstra têrgoveţilor fără despăgubire.

Art. 12. Asemenea fără despăgubire rĕmân proprietate a comuneĭ locurile ocupate de biserică, şcólă şi cimitir.

Art. 13. Acolo unde, prin actul primitiv de învoire a înfiinţăreĭ têrguluĭ, proprietarul va fi destinat o anume cătime de loc, afară din raza luĭ, pentru verĭ-o trebuinţă comună, o va fi desemnat anume în situaţiunea eĭ, şi o va fi lăsat têrgoveţilor spre întrebuinţare fără nicĭ o redevanţă deosebită anuală, comisiunea ad hoc va lăsa acea porţiune de pămênt în deplina proprietate a têrgoveţilor, lăsând întreg dreptul de despăgubire a proprietaruluĭ.

Art. 14. Tóte încăloările ce besmanariĭ ar fi făcut pe terenul proprietaruluĭ peste coprinderea actuluĭ de besman, precum şi orĭ-ce usurpaţiunĭ neîntemeiate pe asemenea acte, rĕmân a se desbate de părţĭ pe cale judecătorescă, neputĕnd comisiunea ad hoc să se ocupe de cât de starea lucrurilor pe care o va găsi în fiinţă.

Art. 15. Tóte locurile din oraşe neocupate de besmanarĭ, nerevendicate de nimenĭ cu titlul puternic şi neîntrebuinţate la uz public cu forma legală, câte se vor găsi la aplicarea legeĭ, comisiunea le va înscri ca excluse de la dreptul de rĕscumpĕrare ca unele ce rĕmân, precum sunt drepte ale proprietaruluĭ.

Art. 16. La cas când tóte părţile nu s'ar mulţumi cu modul de constatare saŭ de evaluare a comisiuneĭ ad hoc, partea nemulţumită va cere să se rostéscă justiţia asupra casuluĭ.

Procedura în acéstă materie va fi sumară.

In asemenea cas, hotărîrea judecătorescă definitivă, investită cu formula executorie, va servi singură de basă lucrărilor de carĭ s'aŭ vorbit la art. 6.

Art. 17. Capitalul de despăgubire, cuvenit proprietaruluĭ pămĕntuluĭ dupe constatarea comisiuneĭ (art. 6), saŭ dupe hotărîrea judecătorescă (art. 16), din care se va opri de Stat duoĭ la sută pentru cheltuelile de administraţiune, confecţionare de bonurĭ etc., i se va rĕspunde în bonurĭ emise de Stat, carĭ vor purta numele de bonurĭ ale rĕscumpĕrăreĭ oraşelor şi vor fi emise în atâtea seriĭ pe câte vor fi comunele în carĭ rĕscumpĕrărĭ se vor fi făcut.

Aceste bonurĭ vor purta procente de 5 la sută, plătitóre în cupóne semestriale.

Plata bonurilor se va face prin tragere la sorţĭ ast-fel eşelonată, în cât datoria să fie stinsă şi bonurile tóte retrase în termen de 25 anĭ.

Tragerea la sorţĭ va avea loc o-dată pe an, în următórea ordine : *a)* în primiĭ anĭ se vor trage la sorţĭ bonurile eliberate particularilor ; *b)* în aniĭ următorĭ se vor trage bonurile aşedĕmintelor de bine-facere şi a altor persóne morale, şi *c)* în ultimiĭ anĭ se vor trage la sorţĭ bonurile Statuluĭ, carĭ nu se vor pune în circulaţiune de cât dupe plata celor-alte duoĕ categoriĭ.

Art. 18. O-dată cu punerea în lucrare a acesteĭ legĭ se va institui pe lângă ministerul de finance un biuroŭ special, care se va ocupa exclusivamente cu lucrările de rĕscumpĕrare a oraşelor.

Art. 19. Ministerul financelor, îndată dupe primirea titluluĭ de care se dice la art. 6, saŭ a hotărîreĭ definitive menţionată la art. 16 :

a) Va pregăti bonurile de despăgubire de care tratéză art. 17, confecţionându-le în bucăţĭ câte de 1.000, 500 şi 100 leĭ, purtând cupónele de procente de la începutul anuluĭ financiar următor;

b) Va elibera proprietaruluĭ acele bonurĭ, dacă va presinta certificatul tribunaluluĭ situaţiuneĭ imobiluluĭ din care drepturile rĕscumpĕrate făceaŭ parte, doveditor că nicĭ o sarcină nu apasă asupra aceluĭ imobil ;

c) Va consemna acele bonurĭ, dacă sarcină ar exista ;

d) Va debita pe comuna respectivă cu suma ce va trebui să consemneze peste tot pentru dreptul de rĕscumpĕrare, sporită acea sumă cu duoĭ la sută, cuvenită Statuluĭ pentru cheltuelĭ de administraţiune, confecţionare de bonurĭ, percepţie şi altele, şi va calcula anuitatea ce comuna va trebui să înscrie în budgetul sĕŭ până la stingerea datorieĭ ;

e) Va forma rolurile dupe carĭ comuna va fi indrituită a percepe de la besmanariĭ eliberaţĭ anuitatea datorită de fie-care pe basa acesteĭ legĭ, şi

f) Va însărcina pe serviciul de percepere a veniturilor Statuluĭ cu strîngerea acestor veniturĭ de la besmanarĭ pentru comună şi de la comună pentru casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ.

Art. 20. Se declară cheltuială obligatorie a comunelor interesate anuitatea datorită către Stat pentru rĕscumpĕrarea têrgurilor.

Ministrul financelor va comunica listă despre acele comune ministruluĭ de interne, spre a regula înscrierea lor din oficiŭ în budgetele comunale, când ar fi casul, dupe prescripţiunile legeĭ comunale.

Art. 21. La cas când anuităţile datorite de besmanarĭ dupe art. 3 din acéstă lege, unite cu veniturile constituite comuneĭ prin art. 2 pentru acéstă trebuinţă, nu ar fi suficiente pentru plata anuităţeĭ datorită de ea Statuluĭ dupe art. 19, comuna va fi în drept a ridica impositele oraşuluĭ rĕscumpĕrat la maximul dărilor comunale, a'ĭ impune nouĭ dărĭ

indirecte saŭ a ridica până la treĭ decimele adiţionale asupra contribuţiunilor directe către Stat.

Art. 22. Bonurile rĕscumpĕrăreĭ oraşelor vor fi primite ca garanţiĭ la tóte casele publice pe valórea lor nominală.

Art. 23. Un regulament de administraţiune publică va determina tóte amĕnuntele de aplicaţiune a aceste legĭ.

Art. 24. Legea de faţă se va pune în aplicare în prima ḑi a anuluĭ financiar care va urma promulgăreĭ eĭ.

Art. 25. Cu ocasiunea aplicăreĭ legeĭ de faţă, nu se vor atinge întru nimic drepturile câştigate şi relaţiunile stabilite prin legea rurală.

Art. 26. Tóte legile, regulamentele, hrisóvele şi orĭ-ce alte disposiţiunĭ în acéstă materie, contrariĭ legeĭ de faţă, sunt şi rĕmân abrogate.

Raportor, A. VILLNER.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Se va trimite în cercetarea secţiunilor.

—*D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu*, dă citire Mesagiilor regale, prin carĭ se înaintéză în desbaterea Senatuluĭ:

1. Proiectul de organisarea corpuluĭ technic al Statuluĭ.

2. Proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 60 leĭ pe lună văduveĭ maioruluĭ Busdugan.

— Se trimit la secţiunĭ.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu; Intrăm acum în ordinea ḑileĭ.

S'a depus la biuroŭ raportul relativ la vămĭ, care se va pune mâine la ordinea ḑileĭ.

Acum trecem la indigenate.

— *D. G. Sefendache* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 12 Februarie 1893, în majoritate de 6 membri, sub preşedinţia D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, G. Sefendache, D. C. Popescu, Dr. Christescu şi Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 494 de la 27 Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Naum Constantinescu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Iaşĭ, judeţul Iaşĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceşteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în vilaietul Monastir (Bitolia) din Macedonia, la 27 Maiŭ 1859, din părinţiĭ Constantin George şi Elena, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Naum Constantinescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Naum Constantinescu, român din Macedonia, domiciliat în Iaşĭ.

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesc.

— Se citesce art. unic şi, punĕndu-se la vot, se priimesce fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	36
Bile negre	2

Senatul a votat proiectul de lege.

— *D. secretar, G. Beldiman*, (în lipsa D-luĭ raportor, Capşa Gr.) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: G. Sefendache, A. Cincu, D. C. Popescu şi Gr. Capşa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 23 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 814 de la 6 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împămĕntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Alexandru Vrany, de religiune ortodoxă, de profesiune proprietar, domiciliat în comuna Putineiu, judeţul Teleorman.

Comisiunea D-vóstre de indigenate, luând în cercetare actele aflate la dosar, a constatat cele următóre:

Extractul de nascere al parochieĭ grecescĭ din Pesta;

Decretul locotenenţeĭ regale din Pesta pentru lepădarea de protecţia austro-ungară;

Certificatul percepţieĭ de plata impositelor;

Precum şi 3 atestate din partea proprietarilor din Teleorman că D. Al. Vrany se bucură de o bună reputaţiune şi că D-sa aduce folóse marĭ cultivând sistematic moşia Putineiu, din judeţul Teleorman;

D. Al. Vrany s'a stabilit în ţéră încă la 1849, şi în acest timp D-sa a căutat exploateze pămĕntul în mod sistematic dupe cele maĭ nouĭ aplicaţiunĭ ale sciinţ D-sa a introdus maşinile şi uneltele agric perfecţionate pe moşia D-sale, unde a fă adevĕrate sacrificiĭ pentru progresul mu ceĭ. Stăruinţele şi bunele exemple ale D- Vrany aŭ avut de resultat introducerea rĕspândirea uneltelor agricole perfecţiona nu numaĭ printre locuitoriĭ comuneĭ un D-sa locuesce, dar chiar prin comunele cine.

In faţa acestor acte constatând merit D-luĭ Al. Vrany, subsemnatul raportor v a vĕ ruga să bine-voiţĭ a vota următó lege.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § lit. *a* din Constituţiune, se acordă D Alexandru Vrany, din comuna Putin judeţul Teleorman, împămĕntenirea cu pensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea de taţilor în şedinţa de la 23 Februarie 18 şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑec şése* voturĭ, contra a *şépte*.

Preşedinte, **G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Simu*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloi Discuţiunea e deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se p la vot luarea în considerare, şi se priime

— Se procede la votarea legeĭ cu b

D. vice-preşedinte, Anton Brăilo D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	51
Majoritate de 2 treimĭ	34
Bile albe	47
Bile negre	4

— Senatul a adoptat legea de natura zare a D-luĭ Al. Vrany.

— *D. căpitan Rodrig Manu* dă citire portuluĭ şi proiectuluĭ de lege privitor recunóscerea de român a D-luĭ Dion Constantinescu:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se n ḑiua de 30 Aprilie 1893, în majoritate le 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu şi Gr. Capşa, luat în cercetare petiţiunea registrată la No. 833 de la 26 Februarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dionisie Constantinescu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Bobestiţa, ţinutul Macedonieĭ, la 1859, din părinţiĭ Constantin George şi Constantina şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Ca la 14 Noembre 1891 s'a căsătorit la oficerul stăreĭ civile din Bucurescĭ cu D-ra Maria Evanghelie Lazăr;

Că este comerciant de bĕuturĭ spirtóse Bucurescĭ;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Dionisie Constantinescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dionisie Constantinescu, român din Macedonia, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *Grigore Capşa.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectului şi se priimesce.

— Se procede la votarea legeĭ cu bile.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	34
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	33
Bile negre	1

Senatul a adoptat proiectul de recucere.

— *D. secretar Beldiman* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege privitor la împămêntenirea D-luĭ Alexandru Delladecima:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Ioan C. Ciolac, P. S. Aurelian şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Noembre 1893, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.160 de la 7 Decembre 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Alexandru Delladecima, de religiune ortodoxă, licenţiat în drept, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosar a constatat:

Că este născut în Bucurescĭ la 16 Iunie 1864, din părinţiĭ Panait Delladecima şi Despina;

Că la 20 Decembre 1888 a tras sorţĭ pentru armata română, dar a fost scutit de serviciul militar, fiind atins de o infirmitate;

Că nu este de loc trecut în registrele supuşilor străinĭ din Bucurescĭ;

Că se bucură de o bună conduită;

Că tatăl suplicantuluĭ era de un timp îndelungat stabilit în Bucurescĭ, unde a şi murit la 1868;

Că mama suplicantuluĭ era de naţionalitate română despre tatăl D-sale, anume slugerul Simeon Simonidi;

Că la 5 Iulie 1882 a trecut bacalaureatul la universitatea din Bucurescĭ;

Că la 15 Decembre 1887 a obţinut diploma de licenţiat in drept de la universitatea din Paris (Francia).

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Alexandru Delladecima, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

L E G E

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Alexandru Delladecima, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Noembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ şi treĭ* voturĭ, contra a *şépte*.

Preşedinte, General, G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Lenş-Slătineanu.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe pentru	47

Senatul a adoptat legea cu unanimitate.

— *D. secretar, Gh. Beldiman,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Colonel I. Pĕucescu, P. S. Aurelian, Ioan C. Ciolac şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.186 de la 9 Decembre 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda calitatea de cetăţén român, cu dispensă de stagiŭ, D-luĭ Ernest O. Ballif, de religiune catolică, de profesiune plutonier în regimentul 8 călăraşĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Paris, (ţinutul Franciei) la 7 August 1871, din părinţiĭ Octav Ballif şi Amelia născută Catalan, şi la 20 Aprilie 1872 s'a botezat în religia catolică la biserica catolică Saint-Pierre de Montrouge, din Paris;

Că tatăl suplicantuluĭ, Octav Ballif, este născut în comuna Oslobeni, plasa Piatra-Muntele, judeţul Neamţu, la 1842, şi domiciliat în comuna Ţibănesci, judeţul Vasluiŭ;

Că D. Octav Ballif la 1877 s'a stabilit în comuna Ţibănesci, judeţul Vasluiŭ, în calitate de administrator de moşie, având o conduită exemplară;

Că D. Octav Ballif n'a fost nicĭ o-dată supus frances;

Că la Decembre 1886, la concursul de agricultură şi industrie din judeţul Vasluiŭ, 'ĭ-a fost decernat D-luĭ Octav Ballif medalia de aur, pentru invenţiunea unuĭ teasc de vin, mult maĭ practic de cât cele existente;

Că la 1888 D. Octav Ballif, când s'a distribuit porumb locuitorilor în lipsă, a fost autorisat să ia parte în comisiunea de distribuţiune;

Că la 1883 D. Octav Ballif a fost autorisat să represinte pe D. prefect al judeţuluĭ Vasluiŭ la distribuţia premiilor elevilor şcóleĭ din Ţibănesci;

Că D. Octav Baliff a luat parte în comisiunea juraţilor în maĭ multe rêndurĭ;

Că D. Ernest O. Ballif, este absolvent al şcóleĭ de oficerĭ din Bucurescĭ, şi actualmente plutonier în regimentul 8 călăraşĭ, neputênd fi promovat sub-locotenent, de óre-ce nu are încă naturalisarea.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Ernest O. Ballif, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7 § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Ernest O. Ballif, plutonier în regimentul 8 călăraşĭ, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, *Al. Marghiloman.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Fiind un singur articol, se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41

Senatul a încuviinţat împămêntenirea D-luĭ Ernest O. Ballif.

— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 18 Aprilie 1892, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: D. A. Laurian, Dr. N. Garoflide şi subsemnatul, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.675 din 11 Maiŭ 1890, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Ivanciu R. Stoian, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în oraşul Brăila, judeţul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Brăila, judeţul Brăila, la 30 Ianuarie 1867, din părinţiĭ Radu Stoianovicĭ şi Vasilca, dupe cum se constată din extractul de nascere cu No. 48, liberat de primăria Brăila;

Că se bucură de bună conduită în societate, dupe cum se constată din certificatul primărieĭ Brăila No. 1.106 din 23 Februarie 1890;

Că în Brăila se ocupă cu profesiunile de antreprenor, grădinar şi săpunar;

Că la 16 Decembre 1889 s'a supus legeĭ de recrutare a armateĭ trăgĕnd sorţĭ, dar a fost dispensat de serviciul militar activ şi trecut în serviciul auxiliar, dupe cum se constată din certificatul cu No. 44 din 16 Decembre 1889;

Că n'a fost nicĭ o-dată supus la verĭ-o protecţiune străină, precum şi părinţiĭ sĕĭ;

Că tatăl sĕŭ, Radu Stoian Grădinaru, s'a căsătorit în Brăila la 13 Ianuarie 1857, în biserica S-tul Spiridon, cu D-eĭ Vasilca Iani Căruţaşu;

Că părinţiĭ sĕĭ aŭ murit în Brăila, tatăl la 1886, iar mama la 1880, unde s'aŭ şi înmormêntat;

Că D. Radu Stoian, tatăl suplicantuluĭ, a fost înscris între patentariĭ pămênteni din Brăila în anul 1857, când a venit şi s'a stabilit în acel oraş.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea a admis în unanimitate cererea D-luĭ Ivanciu R. Stoian, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi vine, prin subscrisul numit raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *A. Nedelcovicĭ*.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Ivanciu R. Stoian, din comuna Brăila, judeţul Brăila, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, *Th. Rosetti*.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege cu bile.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	34
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	2

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. Rodrig Manu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, P. S. Aurelian, Ioan C. Ciolac şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 676, de la 27 Februarie 1893, prin care în virtutea art. 7, § 2, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda calitatea de cetăţên român cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Andreĭ Katzaiti, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Bêrlad.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Jorăscĭ, plasa Prutu-Horincea, judeţul Covurluiŭ, în 26 Iunie 1848, din părinţiĭ Teodor şi Vasilichia Katzaiti;

Că este stabilit în Bêrlad de la 1867, unde se bucură de bună conduită, avênd profesiunea de comerciant de cereale;

Că mama sa a fost fiică de român pămêntean, fiica decedatuluĭ preot Nicolae Şelaru, din Jorăscĭ;

Că nu s'a bucurat nicĭ o-dată de verĭ-o protecţie străină;

Că nicĭ o-dată n'a fost înscris între supuşiĭ elenĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Andreĭ Katzaiti, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda calitatea de cetăţên român cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu*.

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Andreĭ Katzaiti, din comuna Bêrlad, judeţul Tutova, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ şi opt* voturĭ, contra a *cincĭ*.

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur*.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ, şi se priimesce.

— Fiind un singur articol se pune la vot proiectul în total cu bile.

— **D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu**: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	5

Senatul a adoptat legea de împămêntenire cu dispensă de stagiŭ.

— *D. A. Nedelcovicĭ* (în lipsa D-luĭ raportor Gr. Capşa) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în numĕr de 6 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: G. Sefendache, D. C. Popescu, A. Cincu, Dr. Florea Theodorescu şi Gr. Capşa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinta de la 10 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.556 de la 20 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ George Anagnostache, de religiune ortodoxă, de profesiune profesor la liceul Carol I din Craiova, domiciliat în oraşul Craiova.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Din actul legalisat de onor. minister de externe sub No. 1.559 din 2 Ianuarie 1889, resultă că D. G. Anagnostache s'a născut la anul 1848 în comuna Viţi de pe dealurile munteluĭ Pindu, districtul Ianina (Epir), fiind botezat în religiunea creştină-ortodoxă la biserica aceleĭ comune.

Dupe ce a absolvit facultatea de litere din Athena, D-sa a venit în ţéră la anul 1871 ca profesor de limba elenă; prin urmare, de óre-ce a priimit o funcţiune publică fără autorisare, a încetat de a maĭ fi supus grec (dupe legile grece), precum declară legaţiunea din Bucurescĭ a regatuluĭ Grecieĭ prin actu'ĭ din 2 Aprilie 1886, legalisat de ministerul afacerilor externe No. 1.559 din 20 Ianuarie 1889.

Numeróse certificate constată că D-sa a servit gratuit şi cu regularitate ca profesor de limba grécă de la 1 Noembre 1876 până la finele luĭ Iunie 1879 la liceul S-tu Sava, iar de la 1 Aprilie până la 1 Octombre 1886 la şcóla comercială din Bucurescĭ.

La 25 Aprilie 1876 a fost numit suplinitor la catedra de limba elenă la liceul din Botoşanĭ, apoĭ adus în aceeaşĭ calitate la şcóla de comerciŭ din Bucurescĭ (Septem-

bre 1876). La acéstă din urmă catedră, pe care a obținut'o prin concurs, a fost confirmat ca definitiv prin decretul No. 2.615 (13 Noembre 1880). Fiind-că însă catedrele de limba grécă s'aŭ suprimat de la șcólele comerciale, ca mĕsură generală, D-sa a fost numit suplinitor la gimnasiile din Bucurescĭ și, în cele din urmă, profesor titular, pentru acelașĭ studiŭ, în cursul superior al liceuluĭ Carol I din Craiova.

Certificatele No. 1.547 și 542 din 30 Noembre și 1 Decembre 1888 ale perceptorilor din Craiova constată că D-sa achită regulat dările către Stat și comună.

Pentru aceste motive și considerând pe D. G. Anagnostache ca folositor societățeĭ și învĕțământuluĭ în patria'ĭ adoptivă, în care s'a distins printr'o corectă purtare, comisiunea de indigenat vĕ rógă să bine-voițĭ a încuviința următórea lege.

Raportor, *Grigore Capșa.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ George Anagnostache, profesor titular la liceul din comuna Craiova, județul Dolj, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 10 Aprilie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ și unul* voturĭ, contra a *patru.*

Președinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deșliu.*

— D. vice-președinte, Anton Brăiloiu : Discuțiunea e deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu : Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	37
» negre	1

Senatul a adoptat legea.

— *D. P. Tufelcik, raportor,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 16 Aprilie 1893, în majoritate de patru membri, sub președinția D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Anton Vincu, Gr. Capșa și G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 23 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 809 de la 6 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Vechi Lucio, de religiune catolică, de profesiune capel-maister la regimentul 10 dorobanțĭ, domiciliat în Focșanĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Gadieri, provincia Guartella, regatul Italieĭ, la 13 Noembre 1852, din părințiĭ Vechio Domenio și Ana, și s'a botezat în religia romano-catolică;

Că la 22 Noembre 1884 a adresat cererea sa de naturalisare D-luĭ ministru de justiție;

Că se bucură de bună conduită;

Că prin talentul sĕŭ musical a format mulțĭ și bunĭ musicanțĭ;

Că nu s'a bucurat nicĭ o dată de verĭ o protecție străină de când se află stabilit în țéră, de la 1873.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Vechi Lucio, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Tufelcik.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Vechi Lucio, din comuna Focșanĭ, județul Putna, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 23 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de 63 voturĭ, contra a 2.

Președinte, General G. Manu.
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Discuțiunea este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerație, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	32
Majoritate regulamentară	32
Bile albe pentru	32

Senatul a adoptat în unanimitate naturalisarea D-luĭ Lucio Vechi.

— *D. colonel Petroni* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 12 Februarie 1893, în majoritate de șése memri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, G. Sefendache, D. C. Popescu, Dr. Christescu și Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 503 de la 27 Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Nicolae Constantinescu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Iașĭ, județul Iașĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în vilaetul Monastir (Bitolia) din Macedonia, la 3 Iulie 1861, din părințiĭ Constantin George Blismacu și Elena, românĭ din Macedonia, de religie ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită în societate.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae Constantinescu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățéan român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Nicolae Constantinescu, român din Macedonia, domiciliat în Iași.

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este cel următor:

Votanțĭ	27
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	25
Bile negre	2

Votul fiind nul se va repeta în ședința viitóre.

— *D. secretar, Em. Flondor,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 12 Februarie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, George Sefendache și Dr. Florea Theodorescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 18 Ianuarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 276 de la 1 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Nicolae Ruthofer, fiŭ de român naturalisat, de religiune ortodoxă, licențiat în drept de la universitatea din Bucurescĭ, domiciliat în comuna Bucurescĭ, județul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Curtea-de-Argeș, județul Argeș, la 19 Noembre 1868, din părințiĭ Dr. Fr. Ruthofer și Elena, născută Căpităneanu, fiică de român pământén, de religie ortodoxă, și s'a botezat în religia ortodoxă;

Că la Decembre 1890 s'a supus legeĭ de recrutare a armateĭ române, și a fost dispensat de serviciul activ ca unic fiŭ la mamă văduvă;

Că la 31 Decembre 1879 s'a promulgat în *Monitorul oficial* No. 10 din 13 Ianuarie 1880 legea, votată de Corpurile legiuitóre, prin care s'a acordat calitatea de cetățén român cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Dr. Fr. Ruthofer, tatăl suplicantuluĭ;

Că a crescut în România, unde 'şi-a făcut studiile la liceul S-tu Sava din Bucurescĭ, pe care 'l-a terminat la finele anuluĭ şcolar 1886—1887;

Că la 22 Octombre 1887 a obţinut de la universitatea din Bucurescĭ diploma de bacalaureat cu No. 1.625 din 1887;

Că la 8 Februarie 1891 a obţinut tot de la aceeaşĭ universitate diploma de licenţiat în drept cu No. 787 din 1891.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în unanimitatea membrilor presinţĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae Ruthofer, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. b din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda şi D-vóstre împământenirea cu dispensa de stagiŭ, votând proiectul de lege următor:

Raportor, *Dr. Florea Theodorescu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Nicolae Ruthofer, licenţiat în drept, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dipensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Ianuarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *patru.*

Preşedinte, general G. Manu.

(L.S.A.D) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este cel următor:

Votanţĭ	29
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	27
Bile negre	2

Votul fiind nul, se va repeta în şedinţa viitóre.

— *D. raportor, Grigore Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de patru membriĭ, fiind presenţĭ D-niĭ A. Cincu, G. Sefendache, Grigre Capşa şi D. C. Popescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 10 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.557 de la 20 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ *George Miteanu,* român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în în comuna Doftana, judeţul Bacăŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în oraşul Braşov, ţinutul Transilvanieĭ, la 4 Martie 1856, din părinţiĭ Nicolae Mitoc, alias Miteanu, şi Ana, şi la 10 ale aceleaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că la 3 Martie 1880 a tras sorţĭ pentru armata română în Bucurescĭ, dar a fost dispensat de serviciul militar fiind slab de constituţie;

Că se bucură de bună conduită;

Că este antreprenor cu contract pentru a aprovisiona cu cele necesare pe toţĭ lucrătoriĭ ocupaţĭ cu exploatarea pădureĭ şi fabriceĭ Nicolescu şi Miteanu, din comuna Doftana, judeţul Bacăŭ, pentru care are depus un capital de 50.000 leĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ George Miteanu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ George Miteanu, român din Transilvania, domiciliat în comuna Doftana, judeţul Bacăŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 10 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *patru.*

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Fiind un singur articol, se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este următorul:

Voturĭ exprimate	16
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	15
Bile negre	1

Prin urmare, votul este nul, şi se va repeta în şedinţa viitóre.

— *D. R. Manu,* (în locul D-luĭ raportor) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu şi G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 28 Noembre 1892, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.931 de la 9 Decembre 1892, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae Duma, fiŭ de român din Transilvania, de religiune ortodoxă, de profesiune doctor în medicină, domiciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bucurescĭ, la 2 Februarie 1863, din părinţiĭ Ilie Duma şi Stana, şi la 10 ale aceleaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia ortodoxă, actul original cu No. 4 din 1863 de la biserica S-tu Ión-Noŭ din Bucurescĭ, viḑat de oficerul stăreĭ civile;

Că a emigrat de la protecţia austro-ungară împreună cu tatăl săŭ Ilie Duma, actul de emigrare al ministerului de interne din Buda-Pesta No. 2.920 din 1881;

Că tatăl suplicantuluĭ la 1863 se afla stabilit în Bucurescĭ cu profesiunea de brutar, pe care o întreprindea în basa autorisaţiuneĭ ce avea de la autorităţile române;

Că a urmat şcólele primare şi liceul Sf. Sava din Bucurescĭ, unde a şi crescut;

Că la Octombre 1882 a obţinut diploma de bacalaureat cu No. 1.559, în urma examenuluĭ ce a depus la liceul Sf. Sava, din Bucurescĭ;

Că la 13 August 1891, în urma studiilor ce a făcut la universitatea din Paris, a obţinut diplomă de doctor în medicină cu No. 184 de la facultatea din Paris;

Că la 30 Noembre 1892, prin decretul regal No. 3.779, s'a trecut în corpul oficerilor de reservă cu gradul de medic de regiment clasa II, în urma stagiuluĭ ce a făcut în armata română ca medic de batalion, brevetul ministruluĭ de resbel No. 120 de la 2 Ianuarie 1893.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ doctor Nicolae Duma, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dr. Florea Theodorescu.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce D-luĭ Nicolae Duma din comuna Bucurescĭ, calitatea de cetăţén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 28 Noembre 1892 şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ nuoĕ* voturĭ, contra a *şése.*

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: Discuţiunea e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot şi se priimesce luarea în consideraţiune.

— Se votéză legea cu bile.

D. vice-preşedinte, Anton Brăiloiu: acest vot este nul, fiind numaĭ 16 votanţĭ şi fiind-că se constată prin aceste voturĭ nu maĭ suntem în numĕr, ridic şedinţa.

— Şedinţă publică mâine la 2 ore p. m.

— Şedinţa se ridică la orele 5 p. m., anunţându-se cea viitóre pe a duoa ḑi, 26 Ianuarie.

No. 26

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 21 IANUARIE 1894

Președința D-luĭ vice-președinte, Ion Ia-, asistat de D-niĭ: G. Beldiman, Em. ndor, Th. Lerescu și P. Millo, secretarĭ biuroului.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind sențĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 32 D-nĭ atorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Chircu T., Chris-u T., Cincu Ant., Daniilescu C., Enescu Goilav Gr. T., Roseti Sc., Sofian N., os T. I., Vidrașcu C. D., Fotin G. C.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Bălăceanu C., Buzdugan V., Ciolac abet, Diamandi I., Dornescu T., Economu Hristescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Șendrea Stătescu Eug., Știrbeiŭ B. D., Tatos Vernescu G., Vidrașcu G. C., Vlădescu (general)., Zerlenti L. Chr., Horbaski general), Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., ncfort A.

— *D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire arului ședințeĭ precedente, care se a-ă.

— Se comunică petițiunea D-luĭ locote-t în reformă, N. Mingard, prin care cere irea pensiuneĭ sale la suma de 220 leĭ.

— Se trimite la comisiunea de petițiunĭ.

. vice-președinte, I. Ianov: D-lor se-rĭ, din ședința precedentă aŭ rĕmss 4 rĭ nule asupra a 4 proiecte de legĭ pen-împământenire. Conform regulamentu-vom repeta aceste voturĭ, începĕnd cu rea din noŭ a proiectuluĭ de lege pen-recunóscerea cetățenieĭ D-luĭ Nicolae stantinescu, român din Macedonia.

— Se procede la vot cu bile.

. vice-președinte, I. Ianov: Resulta-votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	35
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	3

rin urmare, s'a admis legea recunósce-D-luĭ N. Constantinescu.

cum vom procede la a duoa votare a enatuluĭ D-luĭ Ruthofer al căruĭ vot a s nul în ședința de erĭ. Se cer duoĕ nĭ pentru dispensa de stagiŭ.

— Se procede la vot cu bile.

. vice-președinte, I. Ianov: Resulta-votuluĭ este:

Votanțĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	30
Bile negre	8

Votul este nul, și conform art. 109, ultimul aliniat din regulament, votarea se amână pentru sesiunea viitóre.

Acum procedăm la votarea din noŭ a recunóscereĭ calitățeĭ de cetățén român a D-luĭ G. Miteanu.

—D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. vice-președinte, I. Ianov: D-lor, resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	33
Bile albe	32
Bile negre	1

Senatul a adoptat peoiectul de lege.

Acum avem a repeta un ultim vot nul pentru recunóscerea calitățeĭ de cetățén D-luĭ N. Duma.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-președinte, I. Ianov: Acum D-lor dațĭ'mĭ voe să vĕ fac cunoscut resultatul votuluĭ.

Votanțĭ	64
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	59
Bile negre	5

Prin urmare, s'a admis legea de recunóscere. Acum procedem la verificarea titlurilor a duoĭ D-nĭ senatorĭ aleșĭ din noŭ. D. senator Capșa e rugat, ca raportor, să binevoiască a da citire raportuluĭ pentru verificarea acelor titlurĭ.

—*D. raportor, Gr. Capșa*, dă citire următoruluĭ raport.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre pentru verificarea titlurilor de senatorĭ nouĭ aleșĭ, întrunindu-se în ḑiua de 20 Ianuarie 1894, în majoritate, sub președinta D-luĭ C. I. Budișteanu, a cercetat dosarele alegerilor efectuate în ḑiua de 15 Ianuarie 1894 pentru alegerea a câte un senator al colegiuluĭ II de Gorj și I de Tutova. Din examinarea actelor găsite în dosare, comisiunea a constatat:

a) In ce privesce alegerea pentru un senator al colegiuluĭ II de Gorj, că din 141 voturĭ exprimate, anulându-se 4, fiind că purtaŭ semne oprite de lege, D. general Horbatski a întrunit 113 voturĭ, cel-alt candidat, D. N. Moscu, întrunind numaĭ 24 voturĭ. D. general Horbatski a întrunit, prin urmare, maĭ mult de cât majoritatea absolută cerută de lege și care, în casul de față, este de 69 voturĭ.

b) In ce privesce alegerea unuĭ senator al colegiuluĭ I de Tutova, comisiunea a constatat că din 73 voturĭ exprimate, anulânse duoĕ, D. Constantin Vrabie, singurul candidat, a întrunit unanimitatea voturilor exprimate, în numĕr de 71.

Ambele alegerĭ s'aŭ efectuat în regulă și conform legeĭ electorale.

Comisiunea validându-le dar pe amênduoĕ vĕ rógă prin subsemnatul, să încuviințațĭ, D-lor senatorĭ, a se proclama D. general Horbatski senator al colegiuluĭ II de Gorj, și D. Constantin Vrabie senator al colegiuluĭ I de Tutova.

Raportor, *Gr. Capșa.*

D. vice-președinte, I. Ianov: Discuțiunea generală este deschisă.

Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul proclam pe D. general Horbatski senator al colegiuluĭ II de Gorj, și pe D. colonel Vrabie senator al colegiuluĭ I de Tutova.

Acum, conform regulamentuluĭ, tragem la sorțĭ din carĭ secțiunĭ vor trebui să facă parte acești D-nĭ senatorĭ.

Aŭ eșit: D. colonel Vrabie, la secțiunea II, și D. general Horbatski, în secțiunea III.

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Așĭ ruga pe onor. Senat să bine-voiască a permite să se ia în desbatere maĭ ânteiŭ proiectul de lege relativ la ridicarea a 4 sucursale vamale la gradul de vămĭ principale.

E un proiect de lege adus la Senat din sesiunea trecută, fórte necesar pentru serviciul vămilor, căcĭ operațiunile în acele sucursale s'aŭ înmulțit și trebue și personalul adăogat, și cred că nu o să suleve marĭ discuțiunĭ. Proiectul de lege pentru *»împrumuturĭ pe amanet, muntele de pietate*, e un proiect de lege maĭ important și are să atragă dupe sine discuțiunĭ maĭ marĭ; de aceea așĭ ruga să se intervertéscă ordinea ḑileĭ și să se ia maĭ ânteiŭ în desbatere proiectul de lege pentru cele patru puncte vamale.

— Se pune la vot intervertirea ordineĭ ḑileĭ, și se priimesce.

—*D. raportor, P. Millo*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegațĭ compus din:

D. Ilie Niculescu-Dorobanțu pentru secția I;

D. G. Alexescu pentru secția II;

D. St. Borănescu pentru secția IV;

D. C. Daniilescu pentru secția V, și subsemnatul pentru secțiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 19 Ianuarie a. c.. în absența D-luĭ C. Daniilescu, delegatul secțiuneĭ V, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la ridicarea la rangul de vămĭ principale a patru din actualele sucursale vamale, (Posta și Oltenița, Dorna și Cara-Omer), proiect de lege votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 20 Maiŭ anul 1893, și adus în desbaterea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.989 din 24 Noembre 1893, comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, 'l a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Legea generală a vămilor, astăḑĭ în vigóre, stabilind, prin art. 23, numĕrul biurourilor vamale și al sucursalelor acestora, precum și localitățile unde ele se află așeḑate, a dispus, tot o dată, prin art. 24, ca înființarea din noŭ a unuĭ biuroŭ vamal să se facă pe cale legislativă.

Unele din sucursalele în ființă, prin desvoltarea traficuluĭ saŭ prin sporirea operațiunilor, aŭ dobêndit o îndestulă importanță spre a trebui să fie ridicate la rangul de biurourĭ vamale.

Se constată însă că unele din aceste sucursale, precum sunt acele: Posta din Bucurescĭ, Oltenița, Dorna și Cara-Omer, aŭ luat o desvoltare așa de mare, atât din punctul de privire al perceperilor, cât și din punctul de vedere al importanțeĭ ca trecĕtorĭ, în cât ridicarea lor la rangul de biurourĭ vamale se impune.

La sucursala de la Posta din Bucurescĭ, dupe statistica ținută, a atins anul 1892 cifra de un milion și, prin reducerea taxelor de transport, numĕrul coletelor ce se vămuesc aci s'a îndoit, ceea ce se prevede că va merge din ce în ce crescĕnd; sucursala Oltenița, de altă parte, a devenit unul din punctele principale pentru exportul cerealelor; iar șeful biurouluĭ vămeĭ Filaret, de care țin astăḑĭ aceste duoĕ sucursale atât de însemnate, nu maĭ póte exercita asupră-le un control suficient.

Sucursala Dorna, dependinte de biuroul vamal Cornul-Lunceĭ. Acéstă sucursală este cel maĭ important punct pentru transitul lemnărieĭ din Bucovina, care se transportă pe apele Bistrița și Siret, prin Galațĭ și Brăila, în străinĕtate.

Distanța de la acéstă sucursală la vama principală este de una sută kilometri, distanță care face ca inspecțiunile să fie maĭ mult fictive, de óre-ce drumurile în acele localitățĭ sunt impracticabile.

Sucursala Cara-Omer, dependinte de biuroul vamal din Constanța, se află la o distanță de peste 80 kilometri; este trecĕtórea cea maĭ frecuentată între Bulgaria și Dobrogea; pe aci se importă postavurile gróse pentru trebuința populațiuneĭ dobrogene. Veniturile acesteĭ sucursale iarășĭ cresc din an în an.

Un motiv iarășĭ puternic în favórea ridicăreĭ la rangul de biuroŭ principal a aceseĭ sucursale este și acela că, pe tótă întinderea frontiereĭ bulgare despre Dobroga, nu se află nicĭ o vamă principală, ci simple trecĕtorĭ dependinte de vămile Silistra-Nouă și Constanța.

Punĕnd dar aceste biurourĭ sub conducerea unuĭ șef de vamă, ele vor fi supraveghiate cu maĭ multă îngrijire și cu o maĭ mare autoritate de cât cum se află astăḑĭ sub conducerea a unuĭ impiegat inferior.

Biuroul vamal Gruia, al căruĭ venit descresce din an în an și este chiar o importanță cu totul secundară póte, fără inconvenient, să rĕmână ca sucursală a vămeĭ Severin.

Acestea sunt, D-lor senatorĭ, motivele carĭ fac a se cere Corpurilor legiuitóre ridicarea acestor sucursale la rangul de biurourĭ principale.

Mĕsura acésta nu atrage dupe sine altă cheltuială de cât numaĭ retribuțiunea a treĭ șefĭ de vamă, ce deja aŭ fost prevĕḑuțĭ prin budgetul exercițiuluĭ 1893—1894.

In fața celor ce avuseiŭ onóre a vĕ expune, vĕ rog să bine-voițĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *Petru Millo.*

LEGE

Art. 1. Se ridică la rangul de biurourĭ de vamă principale sucursalele Posta și Oltenița, dependinte de biuroul vamal Bucurescĭ; sucurala Dorna, dependinte de biuroul vamal Cornul-Lunceĭ, și sucursala Cara-Omer, dependinte de biuroul vamal Constanța.

Art. 2. Biuroul vamal de la Gruia rĕmâne ca sucursală dependinte de vama Severin.

Art. 3. Presenta lege se va pune în aplicare dupe 2 lunĭ de la promulgarea eĭ, conform art. 24 din legea generală a vămilor.

Acéstă lege s'a votut de Adunarea deputaților în ședința de la 20 Maiŭ 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *opt* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Președinte, G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. vice-președinte, I. Ianov: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

—Se dă citire art. 1, 2 și 3 carĭ se priimesc fără discuțiune.

—Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-președinte, I. Ianov: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	43
Bile albe	42
Bile negre	1

Senatul a admis proiectul de lege.

Acum, D-lor, trecem la discuțiunea proiectuluĭ de lege relativ la înființarea »munteluĭ de pietate«.

—*D. raportor, N. Lămotescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegațĭ compus din:

D. Dimitrie A. Laurian pentru secțiunea I;

D. Gr. Cerchez pentru secțiunea II;

» C. I. Budișteanu pentru secțiunea III;

» Gr. C. Cantacuzino pentru secțiunea IV, și subsemnatul pentru secțiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 28 Aprilie a c., a luat în desbatere proiectul de lege, relativ la înființarea uneĭ case de împrumut pe emanet, presentat Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 625 din 24 Februarie 1893; din procesele-verbale ale secțiunilor I, II, III și IV resultă că ele aŭ admis acest proiect ast-fel cum a fost propus de guvern, însă secțiunea V a amendat disposițiunile al. 2 de la art. 1; al. 1 de la art. 4; al. 1 de la art. 5; al. 1 de la art. 7; al. 3 de la art. 17, introducĕnd și un noŭ aliniat; al. 2 de la art. 21, suprimând aliniatul 3; art. 25, și la art. 39 s'a introdus un noŭ aliniat; aceste amendamente, susținute în comitet de subsemnatul, în calitate de delegat al secțiuneĭ, aŭ fost admise de întregul comitet, la carĭ a aderat și D. ministru de finance, care a asistaț la ședința comitetuluĭ, în urma cărora am 1 însărcinat ca raportor.

Domnilor senatorĭ,

Maĭ înainte de a vĕ da séma de scopu bine-facerile aceteĭ instituțiunĭ ce se p pune prin acest proiect de lege, mĕ s dator a vĕ da séma de modificările fă de comitet articolelor ce am avut onór vi le enuncia maĭ sus.

S'aŭ modificat disposițiunile al. 2 d art. 1, suprimându-se cuvintele: *»de la p mulgarea legeĭ de față«* și înlocuindu-se cuvintele: *»începĕtorĭ de la data conces neĭ«* pe motiv că concesiunea trebuind dată dupe promulgarea legeĭ, necesită timp, póte chiar îndelungat, pentru a se deplini formele de adjudecațiune asu concesionarilor, și ast-fel s'ar fi putut șt mult din termenul de 30 de anĭ, pentru se oferă concesiunea, creând o dificulta supra avantagiilor ce concesionarul le putea avea în vedere.

Prin articolul 4 din proiectul guvern se stipuléză, ca clădirile să fie terminate mult într'un an, fără însă a da facult concesionaruluĭ ca în intervalul de la a barea concesiuneĭ (fiind obligat a func imediat acéstă instituție), să pótă a 'șĭ cura, până la facerea localurilor loc închiriate; s'a admis dar acéstă disposiț ca claritate și s'a pus termenul de 2 pentru construcțiĭ, considerându-se c suficient acela de un an, dupe cum pre proiectul.

Art. 5 'i s'a admis redacția din pr cu adăogirea cuvintelor: *în stare b* fiind vorba de expirarea concesiuneĭ și darea imobilelor autorităților respectiv

La articolul 7 proiectul prevede term de un an pentru terminarea construct lor, și dacă concesionarul în acest int nu se execută, garanția depusă se con în profitul Statuluĭ; comitetul, la aces ticol, a pus termenul de duoĭ anĭ, în a acord cu disposițiunile de la art. 4.

Aliniatul al 3-lea de la art. 17 s'a m ficat, fixând procentele pe 10 anĭ urm aĭ celor 10 anĭ începĕtorĭ la 10 la sută cum în proiect 11, iar ceĭ din urmă 10 cu 9 la sută; acéstă modificare a fost b pe avantagiile și clientela ce póte av céstă instituțiune pe mĕsura trecere timp.

La finele aliniatuluĭ al 2-lea de la ar s'aŭ adăogat următórele cuvinte: *»șĭ orĭ-ce acte se va găsi suficiente de a nistrațiunea caseĭ de împrumut«*; a s'a prevĕḑut pentru a înlesni consta identitățeĭ atât aceluĭ ce voesce a se în muta, cât și a administrațiuneĭ acestor de împrumut, evitându-se óre-carĭ des mente ce s'ar crea dacă ar fi să rĕmână disposițiunile articoluluĭ ast-fel cum propus de guvern.

La art. 25 s'a adăogat cuvintele: *»a nistrațiunea aceseĭ case fiind obliga priimi reînouirea, conform art. 27«* céstă modificare s'a făcut pe motiv că

ıposițiunile textului de lege, cum este opus de guvern, lasă a se înțelege facul-.iv pentru administrațiune priimirea saŭ priimirea reînouireĭ contractuluĭ de împrumut; prin acéstă dar adăogire făcută comitet, administrațiunea se obligă a iimi reînouirea când se solicită de împru-ıtat.

La art. 39 s'a adăogat un noŭ aliniat ntru a se precisa, în mod hotărît, când și m administrațiunea acestor case se póte ıposeda de obiectele emanetate; legea tăa în acéstă privință, și la câte, póte, preidiții nu ar fi dat loc acéstă neprevedere a gei.

Aceste sunt, D-lor senatorĭ, modificările troduse în proiectul guvernuluĭ, și cred că crarea comitetuluĭ este bine-venită înatea D-vóstre pentru a putea fi aprobată.

Acum, când termin cu darea de sémă a crărilor nóstre, voiŭ căuta, în puține cuite, să vĕ arăt utilitatea și bine-facerile asteĭ instituțiunĭ.

Incă pe la jumĕtatea seculuĭ al XV, în ilia, Bernardin de Feltre a fost cel maĭ rig și neobosit propagator al acesteĭ instiținnĭ sub denumirea de munte de pietate. ițiativa s'a luat în Perouse în anul 1462 în Ovieta în 1464; a fost repede imitată de alte orașe din Italia; orașele flamande început și ele în cursul seculuĭ XVI.

Care, dar, a fost origina și ținta principală promotoruluĭ și organisatoruluĭ unor aseenea institute? Ea a fost, dupe cât se de, de a da serviciĭ reale ómenilor întreıintațĭ și în epoce când creditul era în a pruncie și împrumutătoriĭ particularĭ fără ilă spoliaŭ pe nevoiașiĭ carĭ aveaŭ recurs serviciile lor.

Ast-fel ideea acésta se respândi, și maĭ te țĕrile din Europa occidentală aŭ simțit ebuința de a crea asemenea instituțiunĭ pentru a combate usura la care eraŭ și sunt nevoite clasele sărace să alerge. Cu o dobêndă omenósă, la nevoile simțite de verĭce individ, aceste instituțiunĭ sunt obligate a le servi, și ast-fel asemenea stabilimente aŭ căpĕtat, cu drept cuvênt, denumirea de instituțiunĭ de bine-facere și de utilitate publică; căcĭ ce póte fi maĭ caritabil și uman de cât atuncĭ când săracul, lipsit de moment de orĭ-ce miḑloc, alérgă și găsesce ușurarea trebuințelor sale la o instituțiune de stat care 'l garantéză contra spoliațiuneĭ.

La noĭ, și în special în maĭ multe orașe principale, este cunoscut de toțĭ că pentru operațiunĭ de împrumuturĭ pe emanet se iaŭ ca dobênḑĭ sume colosale, atingênd o dobêndă care covêrșesce de multe orĭ capetele; ce spoliațiune maĭ mare de cât acésta? Și cu tóte acestea s'a trecut timpĭ îndelungațĭ, privind cu indiferență acéstă stare de lucrurĭ; a venit dar timpul ca, pe lângă multe alte legĭ bine-făcĕtóre ce se datoresc acestuĭ guvern, care de la venirea sa la cârma Statuluĭ nu a încetat un moment a ni le presinta spre aprobare, să vină și cu acésta care pune capĕt uneĭ stărĭ disperate de lucrurĭ.

Cestiunea acésta a înființăreĭ acesteĭ instituțiunĭ a preocupat pe guvern încă de la venirea sa la afacerile Statuluĭ, tratând cu ómenĭ specialĭ asupra moduluĭ de cum s'ar putea stabili și la noĭ. In anul 1891, D. Keun, fost ministru al Țĕrilor-de-Jos, a solicitat acordarea acestuĭ privilegiŭ pe termen de 50 de anĭ, obligându-se a înființa asemenea case de împrumut în orașele Bucurescĭ, Iașĭ și Galațĭ; propunerea însă a fost trimisă în studiul uneĭ comisiunĭ speciale, care a admis'o cu óre-carĭ modificărĭ.

Guvernul, atuncĭ, luând maĭ de aprópe și studiind cestiunea, a vĕḑut că nu este bine a se acorda concesiunea în modul propus de D. Keun, și că este maĭ preferabil să se alcătuiască un proiect tip, proiect care, dupe ce va avea aprobarea Corpurilor legĭuitóre și sancțiunea regală, să servéscă de basă pentru a provoca o concurență între doritoriĭ de a înființa și de a întreține cu capitalurile lor asemenea case de împrumut. Pe basa acestor ordine de ideĭ s'a alcătuit proiectul de lege ce vi se supune desbaterilor D-vóstre.

El se împarte în 5 capitole.

Capitolul I conține dispozițiunĭ generale, fixând basele dupe carĭ s'ar putea concede înființarea unor asemenea instituțiunĭ și ridicându-se dreptul orĭ-căruĭ alt particular de a maĭ întreține asemenea case de împrumut, afară de cele autorisate de guvern.

Capitolul II determină operațiunile de împrumut ale acestor instituțiunĭ. In principiŭ, tóte obiectele și efectele mobiliare pot fi priimite ca emanet; excepțiunile sunt prevĕḑute de art. 20.

Capitolul III se ocupă de retragerea emanetuluĭ și de reînouirea împrumutuluĭ.

Capitolul IV trateză vênḑarea obiectelor, care se va face sub controlul ministeruluĭ de finance și portăreiĭ tribunaluluĭ.

Și, în definitiv, capitolul V determină regulile ce urméză a se păstra în cas de perdere, distrugere saŭ furt al recepiselor liberate pentru obiectele depuse la casele de împrumut, precum și asupra oposițiunilor și revendicărilor ce s'ar putea face asupra obiectelor emanetate.

Acestea sunt în resumat, D-lor senatorĭ, dispozițiunile principale coprinse în proiectul de lege, și, pe basa celor ce am avut onóre a vĕ expune asupra imensuluĭ bine ce aduce o asemenea instituțiune și la noĭ, vĕ rog să bine-voițĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *N. Lămotescu.*

PROIECT DE LEGE

PENTRU

ÎNFIINŢARE DE CASE DE ÎMPRUMUT PE EMANETE

Proiectul guvernuluĭ	Modificările comitetuluĭ de delegaţĭ
CAP. I	
Diposiţiunĭ generale	
Art. 1. Guvernul este autorisat de a concede uneia saŭ maĭ multor societăţĭ dreptul de a înfiinţa şi de a întreţine cu capitalurile lor, în România, case de împrumut pe emanet.	Admis.
Acest drept se va acorda pentru un termen de 30 anĭ, începĕtorĭ de la promulgarea legeĭ de faţă.	Acest drept se va acorda pentru un termen de 30 anĭ, începĕtorĭ de la data concesiuneĭ.
Art. 2. In oraşele în carĭ se vor înfiinţa case de împrumut pe emanet, nu se va maĭ tolera nicĭ o altă asemenea casă, în afară de cele autorisate şi concedate de guvern.	Admise.
Art. 3. Casele de împrumut pe emanet vor fi datóre, în tótă durata concesiuneĭ, să fie în mĕsură de a satisface tóte cererile de împrumut pe emanet ce li se va face.	
In casul când societatea concesionară nu va fi în mĕsură de a satisface cererile de împrumut, dupe ce va fi pusă în întârḑiare printr'o simplă somaţiune, guvernul va avea dreptul de retrage concesiunea şi a o acorda uneĭ alte societăţĭ.	
Art. 4. Societatea concesionară este obligată de a'şĭ forma, în termen de un an cel mult de la acordarea concesiuneĭ, construcţiunĭ propriĭ, cu totul adaptate la instituţiunea ce se crează, şi al căror mobilier să corespundă scopuluĭ întreprindereĭ.	**Art. 4.** Societatea concesionară este obligată de a'şĭ forma, în termen de duoĭ anĭ cel mult de la acordarea concesiuneĭ, construcţiunĭ propriĭ, cu totul adaptate la instituţiunea ce se crează, şi al căror mobilier să corespundă scopuluĭ întreprindereĭ. Până la construirea localurilor, societatea este în drept a închiria localurĭ necesariĭ pentru începerea operaţiunilor.
Aceste construcţiunĭ vor fi în deplină proprietate a societăţeĭ concesionare şi vor trebui să rĕmână libere de orĭ-ce sarcină, neputĕndu-se nicĭ ipoteca, nicĭ vinde. Ele vor servi în primul rĕnd ca ipotecă specială şi ca garanţie pentru proprietariĭ obiectelor emanetate.	Admis.
Art. 5. La expirarea termenuluĭ concesiuneĭ, tóte clădirile, cu tot mobilierul, casele de fer şi magasinele ce se vor construi pentru trebuinţa operaţiunilpr caselor de împrumut pe emanet, vor rĕmânea în proprietatea comunelor respective, fără nicĭ o despăgubire.	**Art. 5.** La expirarea termenuluĭ concesiuneĭ, tóte clădirile, cu tot mobilierul, casele de fer şi magasinele ce se vor construi pentru trebuinţa operaţiunilor caselor de împrumut pe emanet, vor rĕmânea în proprietatea comunelor respective în stare bună şi fără nicĭ o despăgubire.
Tóte construcţiunile caselor de împrumut pe emanet vor fi supuse la plata impositelor către Stat, judeţ şi comună, în conformitate cu legile ţĕreĭ.	Admise.
Art. 6. O dată cu semnarea actuluĭ de concesiune, societatea va trebui să depună o garanţie la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie. Cuantumul acesteĭ garanţiĭ se va fixa de guvern, dupe importanţa oraşelor în carĭ se vor înfiinţa asemenea case.	
Garanţia va consta în numerar saŭ în efecte publice recunoscute de Stat, carĭ se vor priimi pe cursul ḑileĭ.	
Art. 7. Garanţia se va libera numaĭ dupe începerea operaţiunilor şi dupe terminarea construcţiunilor prevĕḑute de art. 4. Ea se va confisca în profitul Statuluĭ dacă operaţiunile nu vor începe în termen cel mult de un an de la acordarea concesiuneĭ, saŭ dacă în acelaşĭ termen nu se vor fi desĕvîrşit construcţiunile.	**Art. 7.** Garanţia se va libera numaĭ dupe începerea operaţiunilor şi dupe terminarea construcţiunilor prevĕḑute de art. 4. Ea se va confisca în profitul Statuluĭ dacă operaţiunile nu vor începe în termen cel mult de un an de la acordarea concesiuneĭ, saŭ dacă în termenul de duoĭ anĭ nu se vor fi desĕvîrşit construcţiunile.
In acelaşĭ timp guvernul va trebui să resilieze concesiunea, putĕnd să o acorde uneĭ alte societăţĭ.	Admis.

Proiectul guvernuluĭ | **Modificările comitetuluĭ de delegațĭ**

Resiliarea se va face în urma punereĭ în întârḑiare printr'o simplă somațiune

Art. 8. Societatea este în drept a'șĭ întocmi regulamente pentru organisațiunea interióră a caselor de împrumut pe emanet, pe basele stipulate în presenta lege.

Aceste regulamente, precum și comptabilitatea caselor de împrumut pe emanet, vor fi supuse aprobăreĭ ministruluĭ financelor.

Art. 9. Guvernul va priveghia funcționarea caselor de împrumut pe emanet, și va avea dreptul să facă a se inspecta tóte registrele și tóte actele societățeĭ, atât în administrațiunea centrală cât și în sucursale.

Controlul se va exercita prin funcționarĭ aĭ ministeruluĭ financelor, saŭ prin alte persóne anume delegate. Indemnitatea acestora se va plăti de societate, dupe un cuantum care se va stabili de dênsa în înțelegere cu ministerul financelor.

CAP. II

Despre operațiunile de împrumuturĭ

Art. 10. Obiectele ce se vor presinta spre a fi depuse emanet vor fi prealabil prețuite de taxatorĭ aĭ caselor de împrumut.

Art. 11. Imprumuturile se vor face pe obiecte și efecte mobiliare, carĭ se vor priimi ca emanet pentru a treia parte din valórea prețuită. Aurul, argintul, briliantele, diamantele, și, în fine, tóte metalele și pietrile prețióse, se vor priimi pentru jumĕtate din valórea cu care se vor prețui.

Minimul împrumutuluĭ este fixat la cincĭ leĭ.

Art. 12. Imprumuturile se vor face pe termen de șése lunĭ, cu facultatea pentru împrumutațĭ de a'șĭ degagia emanetul înainte de termen saŭ de a reînoui împrumutul la scadență.

Imprumutațiĭ maĭ aŭ facultatea de a cere vînḑarea obiecelor, o lună de la data emanetăreĭ lor.

Art. 13. Administrațiunea caselor de împrumut pe emanet este rĕspunḑĕtóre de perderea, sustracțiunea, deteriorarea saŭ incendiarea emanetelor. In cas numaĭ de furturĭ cu efracțiune saŭ de accidente extraordinare, în afară de orĭ ce prevedere, ea póte fi scutită de rĕspundere.

Ea trebuesce să ia tóte precauțiunile necesare pentru a putea fi apărată de rĕspundere și maĭ cu sémă să asigure contra incendiuluĭ emanetele pe carĭ le are în deposit.

Art. 14. Dacă obiectul emanetat s'a perdut și nu póte fi restituit proprietaruluĭ, administrațiunea îĭ va plăti prețul estimațiuneĭ, fixat la emanetare, cu un adaos de $25^0/_0$, sub titlul de indemnisație.

Art. 15. Dacă obiectul depus ca emanet s'a deteriorat, proprietarul luĭ va avea dreptul să 'l abandone administrațiuneĭ, în schimbul prețuluĭ de estimațiune fixat la depunerea luĭ. Va avea dreptul ca să 'l priiméscă și în starea în care se va găsi, în care cas administrațiunea îĭ va plăti, drept indemnitate, diferința între valórea actuală a emanetuluĭ și între aceea cu care a fost prețuit la emanetare.

Art. 16. Pentru orĭ ce obiect emanetat, administrațiunea va libera împrumutatuluĭ o recepisă.

Recepisa va fi la purtător; ea va conține un numĕr de ordine, specificarea emanetuluĭ, data, suma împrumutată, prețuirea făcută și scadența împrumutuluĭ.

Condițiunile împrumutuluĭ vor fi tipărite, sub formă de avis, în dosul recepiseĭ.

Art. 17. Procentele, ce administrațiunea va fi în drept a percepe, sunt următórele:

Un-spre-ḑece la sută, cel mult, pentru ceĭ d'ântêiŭ ḑece anĭ de la promulgarea legeĭ de față;

Modificările comitetuluĭ (art. 10–17): Admis.

Ḑece la sută, cel mult, pentru ceĭ alțĭ duoĕ-ḑecĭ anĭ.

Modificările comitetuluĭ: Ḑece la sută cel mult, pentru ḑece anĭ următorĭ; Nuoĕ la sută pentru ceĭ din urmă ḑece anĭ.

Art. 18. In sumele fixate prin articolul precedent se coprinde, atât dobênda banilor împrumutațĭ, cât și taxele de recepțiune, de prețuire, conservare, de asigurare și de vînḑare, precum și cheltuelile de administrațiune.

Nicĭ o altă taxă nu se va putea percepe de la împrumutațĭ de cât procentele fixate prin articolul precedent.

Modificările comitetuluĭ: Admise.

Proiectul guvernuluĭ	Modificările comitetuluĭ de delegațĭ
Art. 19. Procentele se vor plăti la scadența împrumuturilor, saŭ la retragerea obiectelor, când acésta are loc înainte de scadență. Fie-care fracțiune din o jumĕtate lună va da drept administrațiuneĭ a percepe dobênda pentru 15 ḑile. **Art. 20.** Nu se vor putea priimi ca emanet: *a)* Sculele lucrătorilor; *b)* Obiectele de echipament și de armament ale militarilor; *c)* Armele de foc; *d)* Efectele și obiectele purtând marca unuĭ stabiliment public; *e)* Efectele tăiate dar neconfecționate; *f)* Efectele și obiectele consacrate cultuluĭ religios; *g)* Efectele ude saŭ murdare; *h)* Obiectele de un volum prea mare. **Art. 21.** Administrațiunea caselor de împrumut este datóre de a se încredința de identitatea persónelor, înainte de a acorda verĭ-un împrumut.	Admise.
Identitatea se stabilesce în mod suficient prin presintarea unuĭ act autentic, pe care se află semnătura celuĭ ce se împrumută, viḑată saŭ legalisată de un funcționar public.	Identitatea se stabilesce în mod suficient prin presintarea unuĭ act autentic, pe care se află semnătura celuĭ ce se împrumută, viḑată saŭ legalisată de un funcțiorar public, și prin orĭ ce acte se va găsi suficiente de administrațiunea caseĭ de împrumut.
Dacă actul presintat va indica domiciliul depunĕtoruluĭ, proba póte să fie făcută prin miḑlocul unuĭ plic de scrisóre; purtând timbrul postal, saŭ prin orĭ-ce alt act avênd un caracter de autenticitate.	Suprimat.
Art. 22. Imprumutătoriĭ sunt obligațĭ să subscrie un act prin care se constată depunerea obiectelor la casele de împrumut. Comparațiunea acestor semnăturĭ cu aceea din actul produs ca judecare va servi administrațiuneĭ ca să se asigure de identitatea împrumutatuluĭ. **Art. 23.** Minoriĭ, femeile măritate și toțĭ aceĭ carĭ, dupe lege, nu aŭ capacitatea de a administra, nu pot fi admișĭ de a emaneta obiecte și efecte la casele de împrumut pe emanet, de cât dacă vor fi autorisațĭ de șeful familieĭ saŭ de tutorul lor. Se exceptă din acéstă regulă femeile măritate carĭ aŭ obținut separațiunea patrimoniuluĭ lor. CAP. III **Despre retragerea și despre reînouirea emanetuluĭ** **Art. 24.** La expirarea termenuluĭ stipulat prin actul de împrumut, saŭ înainte de acest termen, saŭ chiar dupe acest termen, dacă vînḑarea emanetuluĭ nu s'a efectuat încă, împrumutatul presintând recepisa și plătind datoria, atât capitalul cât și dobênḑile, se restitue emanetul în starea în care se afla la depositarea luĭ.	Admise.
Art. 25. Imprumutatul, care, în termenul stipulat, nu 'șĭ a retras emanetul și care va voi să evite vînḑarea luĭ, póte cere reînouirea împrumutuluĭ în aceleașĭ condițiunĭ și pentru un același termen. In acest scop va produce recepisa și va plăti procentele pentru termenul trecut.	**Art. 25.** Imprumutatul, care, în termenul stipulat, nu 'șĭ a retras emanetul și care va voi să evite vînḑarea luĭ, póte cere reînouirea împrumutuluĭ în aceleașĭ condițiunĭ și pentru un același termen. In acest scop va produce recepisa și va plăti procentele pentru termenul trecut, administrațiunea acesteĭ case fiind obligată a primi reînouirea corform art. 27.
Art. 26. Nu se va admite nicĭ o preînouire pentru obiectele emanetate carĭ se vor fi perdut saŭ deteriorat în magasine, și pentru carĭ administrațiunea este datóre a acorda despăgubirĭ conform ar 14 și 15 din legea de față. Imprumutatul care reînouesce contractul are dreptul de a cere să 'i se presinte emanetul. **Art. 27.** Un același împrumut se va putea reînoui fără limită, afară numaĭ în casul de deteriorare saŭ de stricăciune a emanetuluĭ. Pentru fie-care preînouire se liberéză împrumutatuluĭ o nouă recepisă în locul aceleĭ vechĭ. **Art. 28.** Pentru obiectele și efectele carĭ, prin natura lor, sunt susceptibile de a 'șĭ perde din valóre, administrațiunea caselor de împrumut va putea să procedeze, înainte de reînouirea împrumutuluĭ, la o nouă prețuire. In acest cas reînouirea se va face pe basa noueĭ prețuirĭ, și împrumutatul va fi dator a achita, pe lângă dobênḑile exigibile, și diferința capitaluluĭ împrumutat. **Art. 29.** Debitoriĭ caselor de împrumut pe emanet vor avea facultatea ca să plătéscă suma împrumutată și să libereze ema-	Admise.

Proiectul guvernuluĭ | Modificările comitetuluĭ de delegaţĭ

netul lor prin plăţĭ de acompturĭ, carĭ nu vor putea însă fi maĭ micĭ de *un leŭ*.

Aceste acompturĭ sunt producĕtóre de dobênḑĭ; depunĕtorul póte să useze de dênsele saŭ pentru liberarea emanetuluĭ, saŭ pentru reînouirea împrumuturilor.

Art. 30. Procentele ce se vor plăti de casele de împrumut la sumele plătite drept acompturĭ vor fi:

De 4% pe an, în ceĭ d'ântêiŭ ḑece anĭ;

De 3% pe an, în ceĭ-alţĭ duoĕ-ḑecĭ de anĭ.

Pentru termene maĭ scurte de 15 ḑile nu se va bonifica nicĭ un procent.

De asemenea nu se va bonifica nicĭ o dobêndă asupra excedentuluĭ eventual dintre suma plătită în acompturĭ şi suma datorită caselor de împrumut.

Art. 31. Vĕrsămintele de acompturĭ nu se vor primi de administraţiunea caselor de împrumut pe emanet, de cât întru cât depunĕtorul va fi dator verĭ-o sumă şi numaĭ până la concurenţa sumeĭ datorite.

Art. 32. Obiectele şi efectele emanetate, carĭ nu aŭ fost retrase saŭ ale căror acte de împrumuturĭ nu aŭ fost reînouite la scadenţă, se vor vinde de administraţiunea caselor de împrumut până la concurenţa sumeĭ datorită, bonificându-se împrumutaţilor excedentul ce ar resulta, şi fără a se putea recurge la dênşiĭ, în casul când produsul vînḑĕreĭ nu ar acoperi datoria.

Art. 33. Excedentul resultat din vînḑarea obiectelor emanetate se va depune la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie, la disposiţiunea celuĭ în drept; dacă nu se reclamă în termen de 5 anĭ de la data vînḑĕreĭ, el rĕmâne în folosul administraţiuneĭ caseĭ de împrumut pe emanet.

CAP. IV

Despre vînḑarea obiectelor emanetate

Art. 34. Vînḑarea obiectelor emanetate se va face prin licitaţiune publică, dupe cererea administraţiuneĭ caselor de împrumut, şi dupe o listă coprinḑênd emanetele carĭ nu aŭ fost retrase saŭ pentru carĭ nu s'aŭ reînouit la scadenţă actul de împrumut.

Lista emanetelor ce urméză a se pune în vînḑare se va comunica preşedinteluĭ tribunaluluĭ judeţuluĭ, care va autorisa, printr'o ordonanţă, vînḑarea.

Art. 35. In nicĭ un cas şi sub nicĭ un pretext nu se va putea vinde de administraţiunea caselor de împrumut alte obiecte de cât acelea carĭ aŭ fost emanetate în condiţiunile presenteĭ legĭ.

In acest scop, lista, înainte de a fi trimisă tribunaluluĭ judeţuluĭ, va trebui să fie controlată şi certificată de delegatul ministeruluĭ financelor.

Art. 36. Vînḑĕrile se vor anunţa cu cel puţin 15 ḑile înainte prin afişe publice, conţinênd indicaţiunea loculuĭ unde are a se efectua vînḑarea, ḑilele şi orele când vînḑarea va avea loc, natura efectelor puse în vînḑare, şi, in fine, condiţiunile adjudecaţiuneĭ.

Art. 37. Oposiţiunile făcute contra vînḑĕreĭ efectelor şi obiectelor emanetate nu împedică efectuarea vînḑĕreĭ administraţiunea urmând în tot casul a fi despăgubită de capitalul împrumutat şi de dobênḑile datorite. Oposanţiĭ vor putea însă să facă a li se constata drepturile asupra excedentuluĭ ce va rĕmâne din preţul net al vînḑĕreĭ, dupe completa achitare a sumelor datorite caselor de împrumut.

Art. 38. Administraţiunea caselor de împrumut pe emanet nu este îndatorată de a se încredinţa înainte de vînḑarea unuĭ emanet, pentru care nu s'a reînouit actul de împrumut, dacă împrumutatul a vĕrsat verĭ-un acompt asupra împrumutuluĭ efectuat. Depunĕtorul este dator să îngrijéscă spre a retrage emanetul saŭ să reînouiască împrumutul; dacă din negligenţa luĭ emanetul s'a vîndut, 'i se va bonifica excedentul resultat la vînḑare, dacă un asemenea excedent există, şi 'i se va restitui şi compturile vĕrsate împreună cu procentele cuvenite.

Admise.

Proiectul guvernului | Modificările comitetului de delegați

Art. 39. Vîndarea obiectelor emanetate se va face prin intermediul corpului portăreilor.

Admis.

In nici un cas administrațiunea caselor de împrumut nu va putea fi adjudecatară a obiectelor emanetate de cât dupe o a treia licitațiune și în marginele sumei ce are să priiméscă.

Taxele cuvenite acestora, precum și taxele de timbru și înregistrare cuvenite Statului, vor fi în sarcina adjudecatarilor.

Art. 40. Adjudecatarul este ținut a plăti imediat prețul total al adjudecațiunei și cheltuelile accesorii.

Cu tóte acestea administrațiunea póte să acorde adjudecatarilor un termen de plată, cu condițiune înaă ca aceștia să dea un acompt asupra totalului adjudecațiunei lor.

Emanetele adjudecate sunt păstrate de administrațiune până la completa achitare a prețului adjudecațiunei.

Art. 41. Obiectele adjudecate, pentru cari însă nu s'a plătit de cât un acompt, vor trebui să fie retrase cel mult în termen de 45 dile de la adjudecațiune. Dupe trecerea acestui termen, obiectele se vor pune din nou în vîndare, fără ca primul adjudecatar să pótă pretinde restituirea acomptului dat.

Produsul celei de a duoa adjudecațiuni, împreună și cu acomptul plătit de primul adjudecatar, vor servi la achitarea datoriei către casele de împrumut; excedentul, dacă va fi, se bonifică proprietarului emanetului în conformitate cu dispozițiunile legei de față.

Art. 42. Sumele prinse din vîndarea obiectelor emanetate se vor vĕrsa de corpul portăreilor caselor de împrumut pe emanet, dupe deducțiunea taxelor cuvenite lui și Statului.

Art. 43. Un proces-verbal, încheiat de portărei, va constata întréga operațiune a vîndĕrei și va indica prețul obținut pentru fie-care obiect în parte.

CAP. V

Despre oposițiuni

Art. 44. In cas de perdere, de distrugere saŭ de furt a recepiselor liberate de casele de împrumut pe emanet, împrumutații vor face o declarațiune saŭ oposițiune către administrațiune, care este ținută să o priiméscă și să o înscrie într'un registru special.

Declarațiunea va indica domiciliul oponentului și va fi legalisată de un agent polițienesc, care va certifica atât identitatea semnăturei, cât și exactitatea domiciliului declarat.

Art. 45. Dacă, în termen de un an de la facerea declarațiunei, nu se va fi presintat nici o altă persónă cu recepisa declarată perdută, distrusă saŭ furată, emanetul se va putea libera, contra unei chitanțe autentice, plătindu-se capitalul și procentele datorite.

In casul, însă, când în acest termen de un an se va presinta recepisa, ea se va reține de către administrațiunea caselor de împrumut, contra unei chitanțe. Administrațiunea va trebui să anunțe prin scrisóre recomandată pe oponent despre presintarea recepisei, arătându'i tot-d'o-dată numele și adresa presentatorului. Efectele oposițiunei vor rĕmâne suspendate până ce justiția se va pronunța între oponent și purtătorul recepisei.

Art. 46. Creditorii particulari ai împrumutaților pot forma opunere, prin intermediul corpului portăreilor, la liberarea emaneturilor depuse la casele de împrumut pe emanet.

Emaneturile se vor libera oponenților numai în basa unor decisiuni judecătoresci definitive, dupe plata capitalului și a procentelor datorite.

Art. 47. Obiectele furate saŭ perdute, depuse ca emanet, se vor putea revendica de proprietarii lor. Revendicarea se va face prin justiție, care nu va putea ordona liberarea obiectelor de cât plătindu-se capitalul împrumutat și procentele datorite.

Art. 48. Oposițiunile nu împedică preînouirea împrumuturilor; preînouirea se va putea face, fie de oponenți, fie de purtătorii recepiselor, fie de persónele cari revendică obiectele emanetate.

In cas de a se cere preînouirea unui împrumut, al căruia emanet se revendică de terții persóne, administrațiunea este

Admise.

Proiectul guvernuluĭ		Modificările comitetuluĭ de delegaţĭ
datóre a denunţa agenţilor poliţienescĭ pe persónele carĭ se vor presinta cu recepisele liberate de casele de împrumut pentru obiectele ce se revendică. **Art. 49.** Dacă împrumuturile, pentru carĭ s'aŭ produs oposiţiunĭ saŭ revendicărĭ, nu se vor preînoui la scadenţă, obiectele emanetate se vor putea vinde; în acest cas oponenţiĭ nu vor avea dreptul a reclama de cât excedentul resultat din vîndare, dupe deducţiunea capitaluluĭ datorit şi a procentelor cuvenite. **Art. 50.** Oposiţiunile se vor ridica cu îndeplinirea acelorașĭ formalitățĭ cu carĭ aŭ fost făcute. **Art. 51.** Oposiţiunea trebuesce, în tóte casurile, să enunţe numĕrul de ordine al recepiselor liberate, precum şi natura obiectelor depuse ca emanet. **Art. 52.** Autorităţile judecătorescĭ sunt în drept a cere de la administraţiunea caselor de împrumut pe emanet remiterea a orĭ-căruĭ obiect emanetat pentru care se va fi făcut oposiţiune saŭ revendicare. Dupe soluţiunea afacereĭ, obiectele se vór înapoia caselor de împrumut.	}	Admise.
Ministru financelor, M. GERMANI.		Raportor, *N. Lămotescu.*

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D-lor, discuţiunea generală asupra proiectuluĭ citit este deschisă. D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, acest proiect de lege, adus în desbaterea Senatuluĭ, este de o importanţă considerabilă. Să nu 'l luăm numaĭ ca o lege care are de scop de a ajuta pe aceĭ carĭ ar avea nevoie de a se împrumuta, dar trebue să 'l privim în tótă întregimea luĭ. Nu este vorba de o simplă casă de împrumutare, ci de o instituţiune de un ordin mult maĭ superior, de un ordin economic, social şi moral. Este o lege mult maĭ seriósă de cât ne am închipuĭ, care atinge interese de o gravitate mare. De aceea şi noĭ nu trebue să privim acest proiect ca o lege ordinară, bunióră dupe cum este aceea pe care aţĭ votat'o anul trecut, legea pentru servitorĭ, lege care, dupe câte am auḑit, are să fie readusă în desbaterea nóstră, de óre-ce aplicarea a dovedit că este defectuósă. O asemenea lege se póte modifica fără să atragă alte consecinţe de cât aceea că de la început a fost o lege rĕŭ întocmită. Nu este tot ast-fel cu legea asupra caselor de împrumut cu emanet. Prin acéstă lege se crează un monopol cu privilegiŭ pe timp de 30 de anĭ; se concesionéză capitaliştilor creditul săracilor şi nevoiaşilor pe un timp fórte îndelungat. Aşa fiind, orĭ ce greşélă s'ar face, trebue să o suferim 30 de anĭ, orĭ care ar fi neajunsurile ce ar decurge dintr'ênsa. Vroind să o modificăm maĭ târḑiŭ, ne am expune la procese din partea concesionarilor, la despăgubirĭ considerabile. A maĭ avut Statul român asemenea procese şi cu toţiĭ scim câte sacrificiĭ a trebuit să facem pentru a ne putea scăpa de concesionariĭ protegiaţĭ de guverne străine, protegeaţĭ carĭ, până ce aŭ dobêndit concesiunĭ, făceaŭ pe umiliţiĭ.

Preocuparea nóstră trebue să fie cu atât maĭ mare cu cât instituţiunĭ de felul acesta sunt cu desĕvêrşire necunoscute în ţéra nóstră, şi témă 'mĭ este ca sub aparinţe de a ajutora pe ceĭ săracĭ, pe aşa numita clientelă a cămătarilor, să nu avem un monopol periculos şi vătĕmător atât pentru sărăcime, cât şi pentru moravurile nóstre.

Şi tocmaĭ pentru că casele de împrumutat pe emanet, saŭ muntele de pietate dupe vechiul lor nume, sunt necunoscute la noĭ, îmĭ pare rĕŭ că atât D. ministru de finance, în expunerea de motive care însoţesce legea, cât şi raportorul secţiunilor Senatuluĭ, n'aŭ aflat de cuviinţă să ne lămuréscă, să ne deslușéscă asupra unor asemenea aşeḑăminte. Aşa că aceĭ carĭ nu sunt în curent cu cestiunile de felul acesta, cu greŭ îşĭ vor putea da sémă despre ce este un munte de pietate; care este origina şi scopul uneĭ asemenea instituţiunĭ, cum sunt organisate aceste stabilimente în ţĕrile civilisate. Atât ministrul cât şi raportorul se mărginesc a ne recomanda călduros legea şi a ne ruga ca, fără întârḑiare, să consimţim a da monopolul înfiinţăreĭ caselor de împrumut pe emanet pe mâna capitaliştilor, şi maĭ cu sémă a capitaliştilor străinĭ.

De aceea, D-lor senatorĭ, vĕ cer voe ca, în puţine cuvinte, să vĕ expun origina şi organisaţiunea munteluĭ de pietate, adică a caselor de împrumut pe emanet, pentru ca ast-fel să puteţĭ judeca dacă aceea ce vi se propune rĕspunde intereselor nóstre, nu numaĭ bănescĭ, dar iconomice-sociale şi morale.

Muntele de pietate, dupe cum a arătat în câte-va cuvinte şi D. raportor, este un aşeḑĕmânt de origină medievală, atuncĭ când creditul maĭ nu exista, când instituţiunĭ financiare de óre-care importanţă lipseaŭ cu desĕvîrşire.

Ceĭ carĭ aveaŭ nevoe de banĭ, marĭ şi micĭ, alergaŭ la bancherĭ, la ómenĭ a căror meserie era de a da banĭ în condiţiunĭ cât maĭ împovărătóre se putea. Pe timpul acela făceaŭ pe bancheriĭ, în general, pe împrumutătorĭ, maĭ cu sémă evreiĭ; acésta a fost o profesiune specială a lor; eĭ făceaŭ micile şi marile împrumuturĭ; împregiurările timpuluĭ contribuise ca aceste împrumuturĭ să se facă în condiţiunĭ aşa de oneróse în cât a înspăimântat lumea. Şi atuncĭ ómeniĭ filantropĭ, mişcaţĭ de sentimente de caritate şi filantropie, s'aŭ hotărît să scape sărăcimea de exploatarea cămătarilor, înfiinţând aşeḑĕminte de împrumutare propriĭ, formate de către asociaţiunĭ de ómenĭ de bună-voinţă şi de creştinĭ adevĕraţĭ. Căcĭ trebue să sciţĭ, că aceste aşeḑĕminte aŭ fost, la început, întemeiate pe basa caritățeĭ creştine. Muntele de pietate era atuncĭ o cestiune de caritate. Era vorba să se scape creştiniĭ de uzură şi camătă, şi pentru acésta filantropiĭ s'aŭ hotărît să dea eĭ banĭ săracilor.

La început muntele de pietate era un aşeḑĕmînt care făcea împrumuturĭ absolut gratuit, fără nicĭ o dobêndă.

Cel care voia să se împrumute nu avea de cât să depună un emanet, pe care 'l ridica când venea să plătéscă.

Mult timp aŭ funcţionat ast-fel aceste instituţiunĭ în o mulţime de oraşe din Italia: la Peruza, Mantova, Savona, Florenţa.

Biserica la început a condamnat orĭ-ce dobêndă la banĭ; dar pe urmă convingêndu-se că nu se póte impune gratuitatea, a cedat spirituluĭ timpuluĭ; n'a maĭ condamnat dobênda.

S'a admis că se pot înfiinţa şi munţĭ de pietate carĭ să împrumute cu dobêndă, însă numaĭ pentru acoperirea cheltuelilor pe carĭ aceste aşeḑĕminte eraŭ nevoite să le facă.

Cu trecerea timpuluĭ, cu progresul ideilor, s'aŭ desvoltat şi aceste aşeḑĕminte, şi organisaţiunile lor s'aŭ schimbat.

Astăḑĭ găsim aceste instituţiunĭ în cele maĭ multe state. In Italia se află o sumă de munţĭ de pietate, purtând tot numele cel vechiŭ; în Francia, în maĭ multe oraşe, avênd în frunte muntele de pietate din Paris; găsim asemenea munţĭ de pietate în Austria, în tótă Germania. Prin urmare, dar, vedem că în Europa există asemenea aşeḑĕminte, şi vor maĭ exista atât timp cât spiritul de caritate creştină va însufleţi omenirea. Orĭ cât progres s'ar face, sunt aşeḑĕminte carĭ vor resista, de óre-ce ele isvorăsc din cele maĭ nobile şi maĭ creştinescĭ sentimente; în

casul acesta sunt tóte așeḑămintele de bine-facere, între carĭ numĕrăm și casele de împrumut pe emanet, adică muntele de pietate.

Cu tóte că în timpiĭ modernĭ s'a modificat organisarea munților de pietate, cu tóte că li s'a schimbat și numele, totușĭ baza, temelia lor, este tot bine-facerea. Aceste așeḑăminte, cu tóte prefacerile, nu 'șĭ aŭ eșit din rostul lor primitiv; aŭ rĕmas case caritabile și n'aŭ devenit nicĭ o dată adevĕrate așeḑăminte de speculă financiară. Cum staŭ aceste așeḑăminte astăḑĭ la tóte popórele Europeĭ?

Să vĕ spun în câte-va cuvinte:

In Italia, ca și în Francia și Germania, ele sunt așeḑăminte de resort municipal și de stat, afară de excepțiunĭ. In nicĭ o parte a Europeĭ — la scința mea cel puțin — nu există verĭ-un munte de pietate care să aibă caracterul de întreprindere financiară.

Muntele de pietate, căcĭ de el este vorba, este un așeḑămînt cu desĕvĕrșire comunal; în tóte țĕrile, autoritățile comunale sunt în capul lor, comunele și guvernele le conduc și le controléză.

De la început și până astăḑĭ, muntele de pietate a fost privit ca un așeḑămînt de utilitate publică, și nicĭ o dată ca o întreprindere de speculă bănéscă. Aceste așeḑăminte n'aŭ fost înființate pentru a exploata mizeria, ci pentru a asista, în mod generos, și desinteresat, pe ceĭ săracĭ. Legea francesă dispune că nicĭ o casă de împrumut pe emanet nu se póte înființa de cât în favorul săracilor și cu autorisațiunea guvernuluĭ. In Francia, guvernul și autoritatea comunală presidéză la înființarea unor asemenea așeḑăminte și tot dênsele conduc administrațiunea lor.

Cu tot progresul ce a făcut creditul popular, cu tótă desvoltarea ce aŭ luat diferitele forme de asociațiunĭ de ajutor mutual, totușĭ, în Francia, nu s'a renunțat până astăḑĭ la conducerea de către autoritățile publice a caselor de împrumut pe emanet. Nicĭ unuĭ guvern, până astăḑĭ, nu 'ĭ a trecut prin minte ca să facă din aceste așeḑăminte umanitare nisce monopolurĭ de speculațiune bănéscă particulară. Și acésta este just, este creștinesc, este uman, căcĭ nu se póte și nu trebue să se pótă a se specula asupra mizerieĭ omenescĭ.

In tótă Francia nu se póte înființa un munte de pietate fără încuviințarea consiliuluĭ comunal respectiv. Administrațiunea este încredințată unuĭ consiliŭ și unuĭ director; consiliul este presidat de primar. Membriĭ consiliuluĭ sunt luațĭ dintre membriĭ consiliilor municipale, drintre administrațiunea așeḑămintelor de bine-facere, și dintre cetățeniĭ domiciliațĭ în comună și reputațĭ prin sentimentele lor de caritate. Funcțiunile lor sunt gratuite.

Muntele de pietate din Prais, dupe cum 'mĭ aduc aminte, este presidat de prefectul Seneĭ în numele ministruluĭ de interne, și este condus de 3 membri din consiliul municipal, 3 membri din consiliile de administrație ale așeḑămintelor de bine-facere, și 3 membri dintre orășeniĭ ceĭ maĭ cunoscuțĭ prin sentimentele lor creștinescĭ și morale. Va să ḑică, vedețĭ, D-lor, că președința consiliilor de administrație a munților de pietate în Francia este dată pe mâna primaruluĭ saŭ prefectuluĭ Seneĭ, asistat de membriĭ consiliuluĭ municipal, de aleșiĭ poporuluĭ, de administrația generală a așeḑămintelot de bine-facere, eminamente caritabile, de ómeniĭ ceĭ maĭ cunoscuțĭ prin sentimentele lor caritabile și filantropice, și guvernul francez pentru nimic n'a vrut să renunțe la privilegiul sĕŭ și să lase pe séma particularilor conducerea munților de pietate.

Dar să ḑicem că guvernul francez a trecut tot-d'a-una de un guvern inspirat de ideĭ filantropice și că împĕratul Napoleon și regiĭ Franceĭ s'aŭ inspirat de la Papa.

Să cercetăm cum stă cestiunea în Germania, stat protestant, eminamente creștin. Și în Germania funcționéză o sumă de case de împrumut pe emanet; maĭ în tóte orașele există câte un anume stabiliment.

In Prusia casele de împrumut pe emanet sunt înființate, ca și în Francia, în scop de a veni în ajutorul nevoiașilor, de a 'ĭ protege contra fraudeĭ și uzureĭ, dându-le banĭ pe emanet. Muntele de pietate și în Prusia este pus sub privighiarea municipalitățeĭ, care este garanta acesteĭ instituțiunĭ. Administrațiunea este încredințată unuĭ comitet compus din primar, ca președinte, și din patru membri numițĭ de consiliul municipal, din carĭ duoĭ sunt luațĭ chiar dintre consilieriĭ municipalĭ. In multe localitățĭ fondurile saŭ capitalul este procurat de către casele de economie locale. Administrațiunea interióră este compusă dintr'un casier, un controlor și comisarĭ carĭ daŭ garanțiĭ fixate de consiliul municipal și carĭ sunt respunḑĕtorĭ către oraș.

In Italia aceste așeḑaminte aŭ o organisațiune și un caracter, dacă se póte maĭ filantropic, maĭ caritabil. Asemenea și în Austria.

Iată dar state catolice și protestante, țĕrĭ înaintate în civilisațiunĭ, înzestrate cu cele maĭ perfecționate stabilimente de credite, dispunênd de capitalurĭ abundente, și cu tóte acestea aŭ păstrat vechiul caracter al munteluĭ de pietate, adică acela de a fi o instituțiune eminamente filantropică. Iată țĕrĭ carĭ puteaŭ să se adreseze capitalurilor private, și cu tóte acestea aŭ stăruit în a lăsa casele de împrumut pe emanet sub autoritatea Statuluĭ saŭ a consiliilor municipale.

Aceste așeḑăminte aŭ dotațiile lor. In Francia dotațiunea se compune din bunurĭ mobile și imobile, afectate fondațieĭ lor, și acelea ce li se vor lăsa prin testare; din beneficiile anuale, din subvențiunile ce li se acordă de stat, județ, comună, din banĭ și din împrumuturĭ. Când sunt excedente, acestea se varsă la casa ospiciilor.

Maĭ mult: particulariĭ le dotéză și dupe cum se lasă cutare sumă de banĭ pentru o școlă, pentru o biserică, pentru ospiciŭ, asemenea se lasă munteluĭ de pietate. Ast-fel, fie-care munte de pietate are o zestre proprie, o dotațiune a lor proprie. Decĭ, nu est[e] vorba de speculațiunĭ și operațiunĭ financiare, ci de o înzestrare eminamente caritabilă făcută de bunĭ creștinĭ și de filantropĭ. Până acolo reese spiritul creștines[c] și caritabil al acestor așeḑăminte, în cât, î[n] Francia, îndată ce se acoperă cheltuelile d[e] administrație ale munteluĭ de pietate, dac[ă] maĭ rĕmân prisóse, nu rĕmân pe séma caseĭ ci se varsă la casele de bine-facere: spitalurĭ, ospiciĭ. Așa, dar, nu este vorba de dobêndă, de dividende, de tantieme, ci de caritate, de filantropie, de umanitate.

Iată, în puține cuvinte, care este origina[...] munteluĭ de pietate și de ce principiĭ s'a inspirat și legislațiunea vechia și cea modernă.

In Francia, pe la 1851, s'a pus în cestiune vechia organisațiune; a fost mult[ă] discuțiune; s'aŭ ḑis multe atuncĭ și tot nu s'a renunțat la vechia organizațiune a munteluĭ de pietate. In Germania asemenea aŭ fost discuțiunĭ; economiștiĭ distinșĭ aŭ voit să prefacă tot, cu tóte acestea s'a păstrat caracterul primitiv al organisăreĭ și al administrațiuneĭ caselor de împrumut pe emanet; s'a lăsat ca să fie administrate de aleșiĭ poporuluĭ: de primar, de consiliul municipal și de enoriașĭ cunoscuțĭ în comună[...] S'a credut, cu drept cuvênt, că ómeniĭ aceștia, prin posițiunea lor, prin situațiunea lor sunt maĭ în stare ca să conducă un așeḑămînt care nu urmăresce de cât un scop eminamente filantropic.

Dupe ce am vĕḑut cum este organiza[t] muntele de pietate în Europa civilisată, s[ă] venim la proiectul ce ni se înfățișéză de către D. ministru de finance.

Dar înainte de a cerceta economia proiec[tu]luĭ prezintat de D. Germani, să daŭ o lă[...]murire: nu așĭ dori să se crédă că, făcân[d] pe scurt istoricul caselor de împrumut p[e] emanet din strĕinătate, așĭ propune ca no[ĭ] să copiem legea italiană, francesă saŭ germană. Nu, D-lor senatorĭ. Copiarea de leg[ĭ] străine este periculósă. Ceea ce susțin est[e] ca și noĭ să ne inspirăm de aceleașĭ principi[ĭ] de carĭ s'a inspirat lumea civilisată în organizațiunea acestor așeḑăminte de bine-facere. Legĭuirile lor să ne serve de conducĕtor, iar noĭ să localisăm dupe împregĭurăril[e] în carĭ se află țara nóstre. Nu așĭ dori ca l[a] adăpostul munteluĭ de pietate să ne pome[...]nim cu nisce adevĕrate case de speculațiune[...] căcĭ ar fi criminal ca să dăm în exploatar[e] nevoile și mizeria populațiuneĭ.

Să cercetăm acum economia proiectulu[ĭ] în discuțiune. Iată cum începe D. ministr[u] expunerea sa de motive:

Iată ce ḑice:

»Casele de împrumut pe emanet, cunoscute în general sub numele de munte d[e] pietate, aŭ de scop de a acorda, în óre car[ĭ] condițiunĭ, credit claselor sărace, cu o dobêndă relativ mică. Utilitatea lor este da[r] învederată, și de aceea ele și sunt considerate ca stabilimente de bine-facere și ca stabilimente de utilitate publică.

»Tóte țĕrile din Europa occidentală — a-

ţră de Anglia—se bucur, astăḍi de bine-facerile unor asemenea instituţiunĭ.«

D. ministru de finance de la început vě pune că muntele de pietate este un aşeḍĕmînt de bine-facere care are de scop să uşureze clasele sărace, să le împrumute cu dobêndă mică; că aceste aşeḍĕminte sunt recunoscute ca aşeḍĕminte de bine-facere şi utilitate publică.

Fórte corect şi conform cu adevĕrul, întru cât privesce caracterul caselor de împrumut pe emanet.

Dacă este aşa, D-lor, dacă D. ministru consideră casa de împrumut pe emanet ca un stabiliment de bine-facere şi de utilitate publică, reese acest caracter al instituţiuneĭ din coprinsul legeĭ? Căcĭ eŭ presupun că dacă a pus acest principiŭ, legea trebuie să fie o consecinţă a acestuĭ principiŭ.

Care este principiul? Că acéstă instituţiune este de utilitate publică, scopul eĭ este de a ajuta pe săracĭ. Care ar fi consecinţa logică? Ca tótă economia legeĭ, ca tótă administraţiunea, ca tóte operaţiunile, ca tot ce coprinde în aceste articole, să nu se abată o iotă de la principiul pus. Să vedem aşa este?

Cu mare părere de rĕŭ ḍic că D. ministru s'a mărginit a pune principiul, şi când a făcut legea, s'a abătut cu totul de la dênsul; şi, în loc de munte de pietate, ne trezim cu alt-ceva, care numaĭ munte de pietate nu se póte numi. Un coleg îmĭ suflă că ceea ce ni se înfăţişéză nu maĭ e munte de pietate, ci de impietate. Eŭ nu ḍic că ce se propune ar fi aşeḍĕminte de impietate, dar nu maĭ sunt aşeḍĕminte filantropice, nu maĭ sunt aşeḍĕminte caritabile. Din coprinsul legeĭ rezultă că sunt aşeḍĕminte eminamente de exploataţiune financiară.

Apoĭ acesta e principiul legeĭ? Vĕ întreb pe D-vóstre carĭ scițĭ ce sunt şi speculaţiunile financiare şi aşeḍĕmintele de bine-facere: merge speculaţiunea financiară cu caritatea la un loc? Eŭ nu ḍic că între financiarĭ nu se află ómenĭ caritabilĭ, dar eĭ, prin meseria lor, nu pot face alt-fel, căcĭ un stabiliment financiar este, înainte de tóte, un stabiliment de câştig.

Lucrul este natural, de óre-ce scopul financeĭ este de a câştiga banĭ, iar nu de a se ocupa de durerile sĕrmanilor, de nenorocirile văduvelor.

Oare Banca Naţională este ea chiamată a se ocupa de nenorocirile de prin mahalalele Bucuresciuluĭ? La dênsa poţĭ să te împrumuţĭ cu poliţă dacă aĭ credit. Iar dacă eştĭ sărac, nevoiaş, trebue să te ducĭ să baţĭ la alte uşĭ, cum de exemplu: la Eforie, la aşeḍĕmintele brâncovenescĭ, la primăria capitaleĭ, unde se împart ajutóre.

Tótă economia legeĭ stă în aceea de a se da în întreprindere privată înfiinţarea caselor de împrumut pe emanet. Cine este autorul primitiv al uneĭ asemenea ideĭ? Nu este D. ministru de finance? D-sa s'a inspirat de propunerile ce aŭ fost făcute de capitaliştĭ.

Cel d'ânteiŭ care a voit să se hărăzéscă cu muntele de pietate este D. Keun, fost ministru al Olandeĭ la Bucurescĭ. Acest domn este cunoscut în ministerele nóstre, de óre ce s'a maĭ înfăţişat şi cu alte propunerĭ. In anul 1891, D. Keun, cerea, nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin, de cât a 'ĭ se acorda dreptul să înfiinţeze case de împrumut pe emanet în Bucurescĭ, Iaşĭ şi Galaţĭ, adică în oraşele cele maĭ populate. Propunĕtorul cerea ca monopolul să privilegieze pe termen de 50 de anĭ. Acésta propunere, dupe cum v'o spune D. ministru, a fost trimisă în cercetarea uneĭ comisiunĭ speciale care 'şi a depus raportul fără întârḍiare, declarând că admite propunerea D-luĭ Keun.

In fond, ce propunea D. Keun? Să se dea monopolul înfiinţăreĭ caselor de împrumut pe emanet uneĭ companiĭ de capitaliştĭ; el, însă, cerea privilegiul numaĭ pentru cele treĭ oraşe marĭ. Acelaşĭ lucru propune şi D. ministru de finance, cu deosebire că în loc să se acorde concesiunea parţială, să se facă o lege generală, dupe care să se dea prin concurenţă capiliştilor înfiinţarea acestor poreclite case de bine-facere.

E o vechiă cunoscinţă pentru mine D. Keun. D-luĭ a bătut la multe uşĭ în timp de anĭ. Un alt diplomat a maĭ făcut propunerĭ analoge. Eŭ am stat cu D. Keun de vorbă şi 'ĭ am spus: D-le Keun, serios că vreĭ să ne propunĭ tréba asta? Da, D-le Aurelian, serios. Am căutat atuncĭ să mĕ daŭ la o parte, şi am lăsat pe bĕtrânul respectabil să înţelégă că n'a bătut la uşa adevĕrată, că noĭ nu suntem chiămaţĭ să dăm în antrepriză aşeḍĕmintele de caritate publică.

D-lor, expunerea de motive şi raportul ḍic: n'am priimit propunerea D-luĭ Keun; aţĭ modificat'o. Prea bine, dar dacă am modificat'o ast-fel, în cât nu v'aţĭ depărtat de la ceea ce propunea D. Keun? In adevĕr, ce ne ḍice alineatul 7 al expuneriĭ de motive?

»Studiându-se însă cestiunea şi maĭ de aprópe, guvernul crede că nu este bine a se acorda concesiunea în modul propus de D. Keun, şi că este maĭ preferabil ca să se întocméscă un proiect tip pentru înfiinţare de case de împrumut pe emanet, proiect care, dupe ce se va aproba de Adunările legiuitóre şi se va sancţiona de M. S. Regele, să *servéscă de basă pentru a provoca o concurenţă între doritoriĭ de a înfiinţa şi de a întreţine, cu capitalurile lor, asemenea case de împrumut*«.

Cu alte cuvinte, se va scóte în licitaţiune înfiinţarea acestor case, şi monopolul se va acorda celuĭ care va voi să ofere o dobêndă maĭ mică.

Intreb, faţă cu ḍisele D-luĭ ministru, dacă cuvintele sale maĭ represintă ele sentimentul de caritate evangelică şi sentimentul de bine-facere?

D-lor, mĕ ertaţĭ; dar aşĭ dori să 'mĭ se arate un singur exemplu, nu în alte ţĕrĭ depărtate, dar în Europa, din care facem şi noĭ parte, să 'mĭ se arate o singură ţéră unde înfiinţarea munţilor de pietate s'a dat prin concurenţă, prin licitaţiune publică. Caritatea la mezat, acésta nu s'a vĕḍut.

Eŭ nu sunt a tot sciutor; afirm că nu există; dar până la proba contrariă vĕ întreb şi pe D-vóstre, carĭ cred că v'aţĭ ocupat cu materia acésta: cunóscețĭ verĭ un loc în Europa unde s'a pus la concurenţă darea în antrepriză a aşeḍĕmintelor de bine-facere? Or muntele de pietate e aşeḍĕmînt de bine-facere, orĭ nu este? Este, ḍice D. ministru; e aşeḍĕmînt de utilitate publică şi de bine-facere, e aşeḍĕmînt caritabil.

Dacă aşeḍĕmînt caritabil este, dacă e destinat a ajuta pe nevoiaşĭ, pe săracĭ şi pe nenorociţiĭ carĭ sunt aḍĭ victima cameteĭ şi cămĕtarilor, eĭ bine, nu veniţĭ să propuneţĭ ca asemenea aşeḍĕminte să le dăm în întreprindere. In care ţéră dupe lume s'a dat caritatea creştină, sentimentele de înaltă filantropie, tot ce e maĭ înalt în morala creştinéscă, în concurenţă, în întreprindere? Căcĭ acésta e întreprindere, D-lor, nu încape vorbă, e lucru lămurit. Ministrul vĕ spune că nu face alt de cât să urmeze pe D. Keun, care a cerut d'a dreptul monopolul. D. Keun, ca un negustor cu minte, a ḍis: ce maĭ încape să mĕ pun pe mine la concurenţă? Daţĭ-mĭ mie antrepriza şi privilegiul pe 50 de anĭ. Guvernul ḍice nu; nu daŭ luĭ D. Keun, căcĭ póte să mĕ amăgéscă; să pun la licitaţiune, să pun la concurenţă, căcĭ acésta este litera şi spiritul legeĭ. Guvernul cere o lege tip, ca acea lege maĭ pe urmă să se aplice şi să serve de basă pentru stabilirea uneĭ concurenţe între doritoriĭ d'a înfiinţa asemenea case de împrumut. Incă o dată, D-lor, nu s'a înfiinţat în nicĭ o parte a lumeĭ verĭ-un munte-de-pietate prin concurenţă. Inţeleg concurenţă să se facă când dăm moşiile Statuluĭ în arendă; concurenţă să se facă când dăm în antrepriză drumurĭ de fer, şosele, etc., dar nu se pot pune la licitaţiunĭ aşeḍĕminte destinate pentru înlesnirea vĕduveĭ şi a sĕrmanuluĭ, pentru apărarea de camătă pe ceĭ lipsiţĭ de miḍlóce, pentru ajutorinţa muncitoruluĭ, miculuĭ meseriaş şi comerciant, în fine, a tutulor acelora carĭ, aflându-se în lipsă, vor să pună emanet ce bruma efecte aŭ ca să pótă priimi în schimb o mică sumă de banĭ. Căcĭ nu cred ca să fi trecut prin mintea D-luĭ ministru ca să permită acestor case să împrumute pe orĭ cine şi cu orĭ ce sumă; în asemenea cas aceste case vor fi cea maĭ teribilă plagă ce s'ar introduce în societatea română. E vorba, cum spune expunerea de motive, de clasele sărace, şi de la acestea nimenuĭ nu 'ĭ este permis să câştige. Nu se póte specula asupra săracieĭ, asupra mizerieĭ; de aceea aşeḍĕmintele destinate a le ajuta, a le alina suferinţele nu se pot da prin concurenţă. Cel care va lua monopolul va căuta să câştige cât maĭ mult, şi una ca acésta nu se póte să permitem, căcĭ am permite o faptă neumană.

Iată, D-lor, de ce ḍiceam de la început că acéstă nenorocită lege păcătuesce prin chiar principiile eĭ fundamentale.

Se maĭ ḍice, în expunerea de motive, că tóte ţĕrile din Europa occidentală se bucură de asemenea aşeḍĕminte. Scim acésta. Dar atuncĭ de ce nu imitaţĭ ţĕrile din Europa

occidentală? De ce nu ațĭ luat de tip legea francesă orĭ legea germană, căcĭ în Francia Germania și Austria s'a făcut o experiență maĭ mult de cât seculară a acestor așeḑăminte. Din nenorocire pentru D-vóstre, nu vețĭ găsi în acele țěrĭ că se dă prin concurență înființarea munteluĭ de pietate. Și lucrul este fórte natural: Cum voițĭ să se dea pe mâna capitaliștilor aceĭ nenorocițĭ carĭ fac cea maĭ mare clientelă munților de pietate? Nu scițĭ óre că la asemenea case de împrumut se grămădesc maĭ cu sémă ómenĭ săracĭ, carĭ 'șĭ duc efectele spre a priimi sumulițe modeste de tot. Spune D. raportor că aci în Bucurescĭ cămătariĭ daŭ cu 300 la sută dobêndă. Se póte, îl întreb însă: crede D-sa că aceĭ cămătarĭ priimesc emanet haine vechĭ, efecte de casă de ale săracilor. Alta este clientela care plătesce 200 și 300 la sută.

Dar v'ațĭ întrebat dacă acéstă dobêndă o plătesc věduvele și orfaniĭ? Iaŭ și milionariĭ în împrumut cu 200 la sută, milionariĭ în perspectivă, și pe aceștia nu'ĭ putețĭ scăpa cu muntele de pietate.

Săracimea este clientela munteluĭ de pietate, străiniĭ carĭ vin într'o țéră, studențiĭ fără miḑlóce, miciĭ meseriașĭ și comercianțiĭ, miciĭ funcționarĭ carĭ vin și se împrumută cu câte-va ḑecimĭ de leĭ, iar nu cu ḑecile și sutele de miĭ.

Am practicat cât-va timp, la 1859, la muntele de pietate din Paris, pe lângă unul din vechiĭ meĭ prietenĭ, care era administrator. Eram doritor să mě inițiez în organisațiunea munteluĭ de pietate. M'am înspăimântat în atât de ce am vĕḑut acolo în cât 'mĭ am ḑis: Dómne feresce țéra mea de o asemenea nenorocire!

De abia se facea ḑiuă și vedeaĭ pe nenorociții venid cu efecte de casă în spinare, cu hainele, cu micĭ giuvaericale, cu ceasórnice, cu tot ce aveaŭ prin casă, emanetaŭ aceste obiecte ca să întêmpine trebuințele urgente.

In afară de acéstă clientelă, se maĭ adreséză la muntele de pietate și ómenĭ și femeĭ stricate; dar în tot casul, clientela cea mare o constituesce săracimea, ómenĭ carĭ, în lipsă de credit personal, sunt nevoițĭ să pună emanet până și obiectele cele maĭ neapĕrate pentru întrebuințarea ḑilnică. Așa fiind, cum voițĭ ca asemenea stabilimente să fie concesionate unor speculanțĭ de banĭ carĭ în tóte operațiunile nu pot fi condușĭ de alt sentiment de cât de acela al câștiguluĭ?

Iată pentru ce, de la început și până astăḑĭ, muntele de pietate a fost considerat ca o instituțiune de bine-facere, și ca atare a fost și este administrat în consecință. Iată pentru ce asemenea așeḑěminte de bine-facere aŭ fost puse sub autoritatea supremă a statuluĭ saŭ a consiliilor comunale, căcĭ primarul e părintele orașuluĭ și e dator să se intereseze de săracĭ.

Imĭ pare rěŭ dar când vĕd că aliniatul I din expunerea de motive nu se póte împăca câtușĭ de puțin cu al. 7-lea, fiind-că unul ne spune că muntele de pietate este instituție caritabilă, și cel-alt ne spune ca să provocăm concurența între doritoriĭ de a înființa munțĭ de pietate.

Dacă legea ar fi votată așa cum este alcătuită, când va fi vorba să se aplice, cel d'ântêiŭ lucru ce se va face, va fi publicarea în *Monitor*, făcêndu-se apel la capitaliștĭ, fie dênșiĭ de orĭ unde și de orĭ-ce neam, ca să se presinte cu oferte pentru a concura la înființarea caselor de împrumut pe emanet în România. In ḑiua fixată pentru efectuarea concursuluĭ, vor fi vrafurĭ de oferte pe biuroul D-luĭ ministru de finance.

Dar cine va da ofertele acelea? Legea nu spune, și ce vě pasă? Oferte să fie. Legea dispune că ofertele vor fi date de doritoriĭ de a întreține cu capitalurile lor asemenea case; cu alte cuvinte, aceste oferte se vor face de capitaliștĭ?

Carĭ capitaliștĭ aŭ să vină să ofere ministruluĭ de finance pungile lor? Legea nu specifică; vrea să ḑică se póte presenta orĭ-cine, póte veni orĭ-ce consorțiŭ de capitaliștĭ: englezĭ, francezĭ, italienĭ, evreĭ, ministrul nu póte, dupe acestă lege, să refuse pe nimenĭ, căcĭ nu specifică ca să fie românĭ, orĭ străinĭ; ea cere ca să fie capitalist.

De sigur că ofertele, în mare parte, aŭ să fie internaționale, ale speculațiuneĭ internaționale, ale acelora carĭ dețin puterea financiară a Europeĭ, și cu osebire ale evreilor, carĭ sunt astăḑĭ cea maĭ mare putere financiară din Europa, Finanța internațională nu va lăsa să'ĭ scape din mână monopolul de a da cu împrumut în tóte orașele române pe timp de 30 anĭ. BancheriĭÂ străinĭ dispun de capitalurĭ colosale și este firesc să caute a le plasa orĭ-unde se înfățișéză ocasiunea. Este natural ca aceștĭ ómenĭ în loc să plaseze baniĭ în Anglia cu 2 la sută, saŭ în Francia cu 3 la sută, vor plasa de preferință în România unde li se dă 11 la sută, și acésta pe timp de 30 anĭ.

O dată concesiunea dobêndită, capitaliștiĭ străinĭ se vor grăbi se umple orașele și orășelele nóstre cu case de împrumut pe emanet. Și cum aceștĭ capitaliștĭ vor fi, negreșit, străinĭ, este firesc ca tot personalul lor să'l recruteze dintr'aĭ lor, dintre aceia carĭ fac și acum pe cămătariĭ în România.

Inchipuiți-vě, vě rog, un comptoar al munteluĭ de pietate de la Fălticenĭ, Dorohoiŭ saŭ orĭ-care alt oraș, vin în fie-care diminéță săracĭ pe carĭ voițĭ să 'ĭ ajutațĭ. Pe cine găsesc eĭ la comptoar? Găsesc pe representantul caseĭ, un om de afacerĭ, un om rece, un om de finance care nicĭ nu vrea să scie de săracĭ. Casa de bancă de la Londra, saŭ Dresda, saŭ Paris care 'l a trimis aci, nu 'l a trimis să facă caritate orĭ filantropie, 'l a trimis să capete cel puțin 11 la sută.

Nu póte fi vorba de blândețe, de omenie, de dragoste când muntele de pietate devine o afacere de speculațiune. Câștig și nimic maĭ mult.

Iată dar poporul sărac, ómenĭ fără miḑlóce, vĕduva ajunsă în mizerie silită să bate la ușa bancheruluĭ străin și să 'ĭ ducă, spre emanetare, ce obiecte are. Vě închipuițĭ cum vor fi priimițĭ aceștĭ nenorocițĭ de nisce ómenĭ carĭ n'aŭ nicĭ o legătură cu dênșiĭ, carĭ nu sunt de același neam, carĭ sunt străinĭ și n'aŭ alt scop de cât de a câștiga banĭ? Dar ne vețĭ obiecta póte că ațĭ luat mĕsurĭ de inspecțiune.

Dar ce să inspectațĭ? Are să mérgă cel maĭ bun inspector, D. Constantinescu, să vadă scriptele, dar inima, sentimentele, aspirațiunile póte să le vadă? Acelea sunt ascunse.

Să nu credețĭ, D-lor, că e o exagerație din partea mea. Acésta e economia proiectuluĭ. Se dă pe mânile capitaliștilor necunoscuțĭ și cosmopolițĭ caritatea publică română.

Vě las, D-lor, să judecațĭ D-vóstre ca românĭ și ca bunĭ creștinĭ dacă e bine ca, către sfêrșitul véculuĭ XIX, să dăm acest spectacol Europeĭ, spectacol pe care ea nu ni 'l a dat nicĭ o dată, adică că în România s'a pus la concurență caritatea publică, muntele de pietate, și se dă în întreprindere la licitație publică.

Să nu oferim, D-lor, acest spectacol Europeĭ, să nu o facem să crédă că am ajuns să călcăm în picióre noțiunile cele maĭ creștinescĭ. Și vě amăgițĭ amar când credețĭ că săraciĭ vě vor fi recunoscĕtorĭ pentru acéstă lege ast-fel cum o dă D. ministru de finance.

Da, vě vor fi recunoscĕtorĭ dacă le vețĭ da o lege bună, o lege creștinéscă. Dar cu legea acésta ast-fel cum e întocmită n'ațĭ face de cât să aruncațĭ germenul unuĭ pericol național și social.

Dar proiectul acesta dacă a avut în vedere să se dea în întreprindere și prin concurență liberă muntele de pietate, ajutorul ómenilor săracĭ, luat'a cel puțin o mĕsură, luat'a o garanție. Gânditu-v'ațĭ că alăturĭ cu capitalistul interesat să maĭ fie cine-va care să se preocupe de nevoile, de suferințele ómenilor săracĭ?

Luat'ațĭ verĭ-o garanție cel puțin ca să apěrațĭ pe ómeniĭ nevoiașĭ? Nu ațĭ luat nicĭ o garanție, căcĭ afară de bancherul interesat, legea nu maĭ prevede nimic; nicĭ un consiliŭ de administrație, nicĭ un control comunal; nimic de cât bancherul cu punga cu banĭ și comisariĭ luĭ expertĭ, carĭ vor prețui obiectele cum le va veni la socotélă.

Eĭ bine, o instituțiune de multe orĭ e garantată prin ceĭ carĭ o conduc. Când te ducĭ la un așeḑĕmînt financiar întrebĭ: și cine este în consiliul de administrație, cine sunt membriĭ? Dacă sunt ómenĭ cunoscuțĭ seriosĭ, cu credit, eĭ impun o garanție óre-care prin meritul lor, prin cunoscințele lor. Când legea însă nu spune nimic, nicĭ nu spune dacă o să fie un consiliŭ de administrație, ci spune numaĭ că vor fi numaĭ biourourĭ carĭ să împrumute, atuncĭ numaĭ aĭ nicĭ o garanție.

Nu putem dar să dăm prin concurență muntele de pietate pe mâna financeĭ? Acésta nu s'a făcut în nicĭ o parte a lumeĭ.

Pretutindenĭ în Europa aceste instituțiunĭ sunt puse sub controlul imediat al Statuluĭ, al municipalităților, și nicăerĭ nu este permis să se facă din muntele de pietate o instituțiune de câștig. In tótă lumea condițiunea fundamentală este că muntele de pie-

ate, să nu fie o instituţiune de câştig; iar)-vóstre faceţi cu totul contrariŭ, faceţi o astituţiune numaĭ de câştig, din moment ce aceţi din ea o întreprindere financiară.

Dar să analisăm lucrul şi din alt punct e vedere. D-vóstre diceţi că faceţi o operă e bine-facere. Dar óre găsiţi că e verĭ-o ine-facere mare, când cereţi dobêndă de 11 a sută în timpul de faţă?

O să 'mĭ rĕspundeţi: nu sciţi că sunt u-urarĭ? Sunt uzurarĭ, şi vor fi cu tot mun-ele de pietate; orĭ-ce veţi face, de uzurarĭ u veţi scăpa. Este o plagă de care numaĭ nălţarea morală a ómenilor, o civilisaţie cu adevĕrat creştinéscă ne va putea scăpa. U-zura este o bubă care a ros societatea vechiă, şi care róde şi societatea modernă. Dar cre-deţi óre că dobêndă de 11 la sută este ceva caritabil?

Eŭ v'aşĭ fi fost recunoscĕtor când aţi fi dis că daţi banii cu 5, cu 6 la sută. (D. ministru de externe suride).

Surideţi, D-le ministru? Vĕ voiŭ arăta că s'aŭ dat şi cu 2 la sută, în alte ţĕrĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Vom discuta cum s'a dat 2 la sută.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: In Francia e cu 12 la sută.

D. P. S. Aurelian: Sunt alte ţĕrĭ unde se dă cu 7 la sută.

Dar nu e cestiunea acésta. Fiind-că aţi bine-voit să 'mĭ faceţi distinsa onóre de a mĕ întrerupe o să vĕ rĕspund.

In Francia aţi dis că dobênda este de 12 la sută. Dar ce se face cu aceştĭ 12 la sută, în punga cuĭ intră, D-le ministru de externe?

Când se acoperă cheltuelile şi resultă beneficiŭ, acestea se varsă în casa aşedĕmin-telor de bine-facere; aşa că tot în folosul săracilor se face, şi nu se folosesce cine-va individual. Dar nu era cestiunea acésta, ces-tiunea era că din momentul când aşedĕmin-tele de bancă de astădĭ aŭ ajuns să dea banĭ şi negustorilor micĭ carĭ înfăţişéză garanţiĭ cu 4 la sută—s'a dat într'un moment şi cu 4 la sută—cu 5 la sută şi cu 6 la sută, apoĭ tocmaĭ pe săracĭ să 'ĭ puneţi să plătéscă 11? Tocmaĭ eĭ nevoiaşiĭ şi amărâţiĭ să plătéscă 11 la sută? Nu puteţi găsi cu inteligenţa D-vóstre şi cu înalta capacitate financiară o combinaţiune pentru ca să nu faceţi pe poporul sărac să dea 11 la sută?

Eŭ cred că se putea găsi, D-le ministru, o ast-fel de combinaţiune şi D-vóstră o veţi a-fla maĭ bine de cât mine. Cred că puteţi face combinaţiunĭ carĭ v'ar permite să ofe-riţi săracilor credit cu 6 saŭ cel mult cu 7 la sută. Şi dacă puteţi face acésta, pentru ce să cereţi 11 la sută? Ce fel de caritate este acésta? Ast-fel cum propuneţi lucrul este atrăgĕtor şi fórte plăcut pentru capi-talişti, fie eĭ din Bucurescĭ, din Iaşĭ, din Viena, saŭ din Berlin. Cum să nu alerge eĭ la acéstă concesiune pe 30 anĭ? Şi cu do-bênda de 11 la sută? Se vor grăbi să con-cureze, căcĭ nu se găsesce în tóte dilele şi peste tot locul o clientelă asigurată pen-tru 30 de anĭ şi cu dobêndă de 11 la sută.

Câţĭ nu s'ar mulţumi ca din munca lor să tragă asemenea folóse!

Noĭ ne expunem la tóte risicurile şi în-treb pe D-lor carĭ sunt agricultorĭ, câştigă 11 la sută şi maĭ cu sémă anul acesta? A-şedĕmintele comerciale, agricole şi indus-triale carĭ riscă, carĭ se expun şi carĭ duc în spinare tóte greutăţile ţĕreĭ, şi când câş-tigă 10 la sută sunt fórte fericite; ba sunt societăţĭ financiare carĭ se mulţumesc cu 6 la sută dividend. De aceea noĭ nu vom putea nicĭ o-dată să votăm cu consciinţa li-niştită acéstă lege; nu vom consimţi nicĭ o-dată ca să dăm în exploatare sărăcimea pe mâna capitaliştilor carĭ să le ia 11 la sută. Dacă voiţi, aprob muntele de pietate ast-fel cum este în Europa occidentală şi civilisată, dar nu cum ni se propune noĕ un munte de pietate transformat într'o societate de spe-culaţiune pe spinarea săracilor.

Nu voiŭ încheia fără să arĕt părerea mea de rĕŭ despre modul cum s'a înfăţişat a-céstă cestiune înaintea Senatuluĭ. Institu-ţiunea munteluĭ de pietate fiind necunos-cută în România, noĭ, în general, necunos-cênd cum sunt organisate asemenea aşedĕ-minte în ţĕrile străine, ce resultate aŭ dat, era de neapărată trebuinţă ca D. ministru de finance să fi însoţit proiectul de lege cu o expunere detailată a cestiuneĭ. Din neno-rocire, atât D-sa cât şi raportorul secţiuni-lor Senatuluĭ aŭ credut de cuviinţă să fie maĭ mult de cât sobri. Veţi obiecta póte că noĭ dascăliĭ suntem pretenţioşĭ şi pedanţĭ; că cerem prea mult. Nu cerem mult când este vorba despre un proiect de lege prin care se propune un monopol, prin care se angagează ţéra pe termen de 30 anĭ. Cum am maĭ dis, nu este vorba despre o lege or-dinară pe care o putem schimba dintr'o se-siune într'alta; ci este vorba despre un mo-nopol asupra credituluĭ săracilor şi nevoia-şilor carĭ se dă capitaliştilor pentru treĭ deceniĭ. Şi când este vorba despre o lege care angagează atâtea interese, care atinge atâtea puncte delicate, nu pot admite ca să ne pripim şi să votăm cu iuţéla aburuluĭ, fără să căutăm a ne da bine séma cu toţiĭ despre ceea ce este vorba. Să ne lămurim, să ne convingem despre modul cum sunt organisate aceste instituţiunĭ în ţĕrile civi-lisate, faţă cu cele ce ni se propun; şi dacă în cele din urmă majoritatea Senatuluĭ va afla de cuviinţă ca să voteze legea aşa cum este propusă, atuncĭ rĕspunderea o privesce; fie-care dintre D-vóstre va avea să 'şĭ dea séma înaintea ţĕreĭ şi alegĕtorilor, şi atuncĭ se va vedea dacă alegĕtoriĭ D-vóstre vor a-proba faptul să aţi consimţit să se dea mo-nopolul înfiinţăreĭ caselor de împrumut pe emanet, capitaliştilor, fie eĭ pămênteni, fie străinĭ; vom vedea dacă ţéra aprobă să se dea speculaţiuneĭ financiare exploatarea să-răcieĭ şi a mizerieĭ.

Eŭ nu mĕ împotrivesc ca să înfiinţaţi ase-menea case; însă să faceţi o încercare dupe sistema obicĭnuită în ţĕrile civilisate. Să nu uĭtăm că suntem la 1894, la finitul veacu-luĭ XIX; să cugetăm serios şi să nu venim cu uşurătate, să înfiinţăm şi să schimbăm în sens vătămător aşedĕminte vechĭ. Mun-tele de pietate este o instituţiune medievală, puţin modernisată.

Astădĭ maĭ nicĭ un om de stat, nicĭ un financiar distins, afară de filantropĭ, nu maĭ caută a înmulţi munţiĭ de pietate. Se res-pectéză trecutul, dar se caută a se da o altă formă credituluĭ popular, potrivit cu cerin-ţele timpuluĭ de faţă.

Lumea a făcut progrese în tóte ramurile de activitate. Creditul de astădĭ nu maĭ este creditul de acum sute de anĭ, nicĭ acela de acum 30 anĭ.

Cetăţénul nu maĭ este cel de atuncĭ, a-cum are dreptul de alegĕtor, 'ĭ am spus că este cetăţén liber, că are în gibernă basto-nul de mareşal. Dupe ce 'ĭ am spus tóte aces-tea, la urmă, când e vorba de credit, să 'l trimiţi să bată la uşa munteluĭ de pietate cu efecte de casă în spinare şi cu ceasorni-cul în mână ca să ia câţĭ-va leĭ, îl jicnescĭ în demnitatea luĭ. Alta era societatea de a-cum câte-va sute de anĭ, alta era organisa-ţia cleruluĭ, a nobilimeĭ, alte principiĭ, alte moravurĭ.

Odinióră sărăcimea, nevoiaşiĭ eraŭ umi-liţĭ, invocaŭ ajutorul; astădĭ aceştia fac ex-cepţiunea şi pe aceştia îĭ putem lăsa carită-ţeĭ şi filantropieĭ, pentru aceştia se pot în-fiinţa case de împrumut pe emanet.

Alăturĭ cu casele de împrumut pe ema-net, în timpul nostru s'aŭ înfiinţat în lumea civilisată aşedĕmintele de credit popular, unde societariĭ află credit în proporţiune cu situaţiunea lor. Este forma modernă, forma civilisată a credituluĭ, şi pe acésta trebue să căutaţi a o înrădăcina şi în România.

In acéstă direcţiune Germania, pe care putem să o imităm cu folos în multe insti-tuţiunĭ, posedă deja aşedĕminte de credit popular, credit pentru populaţiunea cea maĭ lipsită de midlóce, însă muncitóre. Incă de la 1839, Schulze-Delitzsch a luat iniţiativa pentru înfiinţarea acelor minunate societăţĭ cooperative de producţiune, de consumaţi-une şi de credit.

Intre acestea societăţile de credit aŭ pro-dus cele maĭ admirabile resultate. Fondate prin cotisaţiunĭ, adese-orĭ minime, între meseriaşĭ, comercianţĭ, funcţionarĭ şi alţĭ profesionalişti, casele de credit popular din Germania de unde la 1859 de abia eraŭ în numĕr de 80 cu 18.676 membri şi făcênd transacţiunĭ de 12.394.308 mărcĭ, în anul 1891, adică dupe 30 de anĭ, se află 1.076 de societăţĭ cu 514.524 membri, făcênd tran-sacţiunĭ pentru considerabila sumă de mărcĭ 1.561.610.530. In 1892 suma transacţiu-nilor efectuate s'a urcat la 2 miliarde de mărcĭ, adică 2 miliarde şi jumĕtate de leĭ. Aţĭ audit, D-lor, unde aŭ ajuns societăţile cooperative de credit din Germania, datorite iniţiativeĭ private, conduse de un om al că-ruĭ nume va rĕmâne nemuritor. Am uĭtat a vĕ spune că capitalul societarilor se urca la 143.958.536 mărcĭ, iar în 1893 se apropia de 200 milióne.

Societariĭ caselor cooperative de credit popular nu maĭ sunt nevoiţĭ astădĭ să 'şĭ maĭ emaneteze la muntele de pietate până şi efectele cele maĭ trebuincióse ale fami-

lieĭ. Ómeniĭ aceştia aŭ consciinţă de demnitatea lor de cetăţenĭ şi cautâ cu orĭ ce preţ să nu maĭ fie arătaţĭ cu degetul, pentru că 'şĭ duc lucrurile din casă la casele de împrumut.

Societăţile cooperative de credit se povăţuesc dupe cele maĭ stricte principiĭ de economie politică; cu tóte acestea ele ţin sémă în operaţiunile ce fac şi de calităţile morale ale individuluĭ.

. Aceste admirabile instituţiunĭ de credit popular nu împedică de a exista şi casele de împrumut pe emanet; acestea din urmă aŭ şi ele o clientelă proprie, care şi dênsa merită tótă solicitudinea. De aceea şi D-vóstre carĭ propuneţĭ înfiinţarea caselor de împrumut pe emanet nu uĭtaţĭ că merită o deosebită solicitudine societăţile de credit popular, şi acestea trebuesc încuragiate şi provocate de a se înmulţi în ţéra nóstră. Schultze-Delitsch se ocupa maĭ cu sémă de nevoile orăşanilor; lăsase la o parte, la început, pe cultivatorĭ, pe ţĕraniĭ săracĭ, nevoiaşĭ. Aceştia aşteptaŭ omul lor, omul care să le dea creditul atât de trebuincios. Populaţiunea rurală era şi dênsa exploatată de cămătarĭ în modul cel maĭ crud. Un om insuflat de cele maĭ înalte simţiminte creştine, Raiffeissen, adânc impresionat de mizeria şi exploatarea nedemnă a micilor agricultorĭ, hotărî să 'ĭ scape de camătă. Pentru acest sfîrşit el înfiinţă societăţĭ de credit, întemeiate pe creditul personal. Asociaţiunile dupe sistema Raiffeissen nu aŭ nicĭ un capital vĕrsat, nicĭ o cotizaţiune. Membriĭ asociaţiuneĭ se angagează în mod ilimitat a plăti solidar datoriile societăţeĭ. Societatea se împrumută cu cât se póte maĭ mică dobêndă şi dă cu împrumut asociaţilor cu o dobêndă iarăşĭ fórte redusă. Beneficiile asociaţiuneĭ constitue o rezervă, care sporesce şi maĭ mult creditul sĕŭ.

Asociaţiunile înfiinţate de Raiffeissen aŭ provocat cea maĭ mare simpatie în tótă Germania. Bĕtrânul împĕrat Vilhelm, precum şi nepotul sĕŭ, actualul împĕrat, le a venit în ajutor cu sume de banĭ din caseta lor privată. Tótă lumea creştină s'a întrecut în a sprijini aceste asociaţiunĭ şi rezultatele dobêndite aŭ fost din cele maĭ strălucite. Astăḑĭ funcţionéză în tótă Germania aprópe 3.000 de case organizate dupe sistema luĭ Raiffeissen.

Din cele ce am avut onóre a vĕ expune, cred că reese îndestul de lămurit că în lumea civilizată există duoĕ felurĭ de aşeḑĕminte de credit popular: Există muntele de pietate saŭ casă de împrumut pe emanet, întemeiată pe principiul de caritate şi filantropie şi fondate de autoritatea comunală saŭ de stat; al duoilea aşeḑĕminte de credit datorite iniţiativeĭ private şi alcătuite dupe norma dată de Schultze-Delitsch şi Raiffeissen. Vor maĭ fi şi altele; însă acestea aŭ dat rezultatele cele maĭ strălucite.

Noĭ Româniĭ nu avem de cât să imităm şi să localizăm aceea ce experienţa a dovedit că este bun şi salutar.

De rêndul acesta ni se propune să înfiinţăm case de împrumut pe emanet; fórte bine, să le înfiinţăm, însă să ne povăţuim în organizarea lor dupe modelul altor ţĕrĭ. Să dăm şi noĭ acestor aşeḑĕminte un caracter caritabil, filantropic, creştin. Şi fiţĭ sigurĭ că vom reuşi. Simţimintele de caritate creştină sunt ereditare în familia românéscă. Nu cred ca în alte ţĕrĭ să se fi înzestrat cu maĭ multă dărnicie aşeḑĕmintele de bine facerĭ de cât aŭ fost înzestrate la noĭ Eforia spitalelor civile,. aşeḑĕmintele brâncovenescĭ, cele ale sfântuluĭ Spiridon din Iaşĭ şi câte alte fondaţiunĭ caritabile. Sunt adânc încredinţat că şi astăḑĭ nu vor lipsi bine-făcĕtoriĭ când s'ar face apel la sentimentele lor filantropice. De aceea, D-le ministru, vĕ rog de a renunţa la ideea de a da în întreprindere casele de împrumut pe emanet. Sfătuiţi-vĕ, povăţuiţi-vĕ şi veniţĭ cu o propunere prin care să ne cereţĭ ca casele de împrumut pe emanet să fie înfiinţate ca aşeḑĕminte de stat, saŭ ca aşeḑĕminte comunale.

Gândiţi-vĕ, D-le ministru, dacă o parte din capitalul caseĭ nóstre de economie nu s'ar putea întrebuinţa pentru a credita bazele de împrumut pe emanet; acésta se face în Germania şi Italia; nu înţeleg de ce nu s'ar putea face şi la noĭ.

Să nu vĕ scape din vedere că pentru înfiinţarea acestor case nu v'ar trebui la început o sumă maĭ mare de duoĕ milióne; şi acésta pentru că nu se propune a înfiinţa case de băncĭ, ci numaĭ case de ajutor pentru ceĭ săracĭ şi nevoiaşĭ. Muntele de pietate nu are să împrumute de cât pe adevĕraţiĭ săracĭ şi nevoiaşĭ.

Chibzuiţĭ cum veţĭ afla de cuviinţă; în tot casul însă vĕ rog a ne cruţa de umilirea ţĕreĭ, dând în întreprinderea capitaliştilor aşeḑĕmintele nóstre de bine-facere şi de utilitate publică. Acésta ar fi o pată asupra ţĕreĭ, o ruşine naţională şi una ca acésta nu o urmăriţĭ, şi, prin urmare, sunt încredinţat că nu o veţĭ face.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Şedinţa se suspendă pentru 5 minute.

— La redeschiderea şedinţeĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, dupe o lungă şi destul de severă critică, pe care onor. D. Aurelian a făcut'o legeĭ caselor de împrumut pe pe emanet, care e în discuţiune, eŭ credeam că D-sa, negreşit, va sfêrşi printr'o propunere maĭ precisă, ḑicênd: iată care e ideea mea; iată cum puteţĭ înfiinţa asemenea institute, adică »munţĭ de pietate« carĭ să fie adevĕrate instituţiĭ de bine-facere, precum s'aŭ practicat în timpiĭ trecuţĭ şi cum şi aḑĭ, adaogă D-sa, se practică în unele ţĕrĭ din Occident. In loc de acésta, însă, D-luĭ ne a spus: luaţĭ legile din cele-alte ţĕrĭ, studiaţi-le, chiămaţĭ pe moştenitoriĭ, pe eforiĭ aceia carĭ administréză aşeḑĕmintele de bine-facere, pe succesoriĭ acelor bine-făcĕtorĭ carĭ aŭ înzestrat acele instituţiunĭ cu averĭ marĭ, cu carĭ se fac spitale, se cautâ bolnavĭ; chiămaţĭ şi pe primarĭ şi consultaţĭ pe tóte aceste persóne şi ḑiceţi-le: iată ce vrem să facem, daţi-ne şi ideea D-vóstre; şi de sigur că veţĭ ajunge atuncĭ la un rezultat bun. Eĭ, D-lor, eŭ vĕ mărturisesc că acest consiliŭ ce ne dă D. Aurelian, eŭ n'a găsit o idee practică. Ce putem cere de aceĭ administratorĭ aĭ aşeḑĕmintelor de bine facere? Eĭ administréză nisce averĭ lăsa prin testamente de carĭ beneficiază tótă s răcimea, toţĭ nevoiaşiĭ. Eĭ aŭ destule sarci şi ocupaţiunĭ cu acele aşeḑĕminte, şi voiţĭ 'ĭ maĭ chiămăm la nouĭ acte de bine-facer

Să chiămăm pe primarĭ ca să concure instituţiile marĭ de bine-facere?

D-lor, eŭ nu cred că acésta este misiu nea unuĭ guvern. Acésta este maĭ mult m siunea iniţiativeĭ private; acésta ar fi putut o facă fie-care cetăţén; ar fi putut să facă onor. D. Aurelian ca persónă privat cât şi eŭ, saŭ orĭ care altul; am fi putut ne pune noĭ în capul uneĭ asemenea id frumóse şi marĭ, şi să ḑicem: să ne dă mâna cu toţiĭ ca să ajutăm pe săracĭ, să adu cem cu toţiĭ obolul nostru şi pe urmă s dăm banĭ fără dobêndă, saŭ cu o dobênd până la o margine óre-care, saŭ cu dobênd maĭ mare mâine, poĭmâne, ca din prisos s ajutăm pe ceĭ-alţĭ săracĭ, cum face comun Parisuluĭ cu exploatarea »munteluĭ de pie tate.« Acésta însă nu cred că a fost şi est misiunea mea ca ministru.

D-lor, este incontestabil că există u rĕŭ, rĕul acela este camăta şi camăta ca nu ne atinge pe nicĭ unul din noĭ ca suntem aci, dar care atinge pe ceĭ sărac carĭ sunt exploataţĭ într'un mod neomeno Şi când vorbim de aceştĭ nenorociţĭ, ert ţi'mĭ cuvêntul, nu voesc să ating pe nimen constat numaĭ un fapt.

Dar 'mi se pare iarăşĭ cam ciudat ca s vorbim la noĭ de procente de 2 la sut D-vóstre sciţĭ ce procente se iaŭ de acel persóne — şi nu voesc să spun cuvinte gr le — de aceia carĭ fac operaţiunĭ de împru muturĭ pe emanete, pe haine vechĭ, pe mo bile vechĭ, pe bijuteriĭ, pentru carĭ iaŭ 5 60—80 la sută. E cunoscut de tótă lume că pentru un napoleon se plătesce 1 leŭ, p sĕptĕmână! Pentru o liră în trecut se plăte 2 sfanţĭ pe sĕptĕmână! Iată unde este rĕu care trebue îndreptat şi nu póte veni m nistrul de finance, nicĭ guvernul să ḑică: fa apel la caritatea publică pentru a 'l înlă tura, căcĭ nu aşa se póte înlătura. O dată rĕu constatat, era datoria nóstră să căutăm u miḑloc pentru a 'l înlătura. Miḑlocul ace am creḑut noĭ şi cred eŭ încă şi acum, n este de cât înfiinţarea uneĭ instituţiunĭ f nanciare care să fie menită să pună cap aceleĭ camete neomenóse, dând satisface unor trebuinţe ale nevoiaşilor şi mărginii du-se in beneficiile carĭ are să le realise din procentele ce are să ia şi carĭ nu pot maĭ mult de 11, 12 şi 15 la sută, în carĭ i tră tóte cheltuelile instituţieĭ.

D-lor, eŭ am convicţiunea că chiar c 15 şi 20 la sută dacă se va imprumuta să răcimea, totuşĭ va fi o mare bine-facere, a lăturĭ cu ceea ce se practică astăḑĭ, alătu cu exploatarea de care suferă astăḑĭ!

Că este o lege de concesiune. Negreşit acésta este un ce adevĕrat, şi nimenĭ n a fugit de critica acésta; este o lege de con

esiune, nu este o lege ordinară care să se ;ótă modifica de astădĭ până mâine; și dacă ne vom pune de acord, dacă am priimi prinipiul acesta care este înscris în lege, atuncĭ, ntru cât privesce detaliile, orĭ ce garanție vețĭ voi a lua, eŭ nu am nimic de lis, sunt gata să le discut la articole. Sunt ata să discut chiar cestiunea procentuluĭ, compunereĭ consiliuluĭ de administrație, i a mĕsurilor de garanție. De acésta nu fug; lar eŭ cred că este bine a se înființa o asenenea instituțiune care va fi de mare ajuor pentru sărăcime.

Că am numit în »expunerea de motive« acéstă instituțiune. . . Ce am ḑis? *Casă de împrumutare pe emanet;* am specialisat cred corect numirea, dar onor. D. Aurelian îmĭ face observarea, de ce nu am conservat numirea de *munte de pietate?* Acéstă numire însă nu este nicĭ în Germania, nicĭ în Austro-Ungaria; în Austria se numesce Versatzamt, adică unde se depun emanete. Așa am numit'o și eŭ, și se ințelege prea bine că acéstă instituțiune are de scop de a împrumuta pe emanet clasele sărace cu o dobêndă mică.

Vedețĭ dar, D-lor, că nu 'mĭ fac din acésta o laudă, că nu voesc iarăși a 'mĭ se recunósce verĭ-un merit financiar, și despre care onor. D. Aurelian a voit să facă alusiune prin o mică ironie.

D. colonel Petroni: D-le președinte, sunt cincĭ ore, bine-voițĭ consultațĭ Senatul pentru prelungirea ședințeĭ.

— Se consultă Senatul asupra prelungireĭ ședințeĭ, și se încuviințéză.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor, ḑiceam că a putea sărăcimea a se împrumuta pe emanet, cu o dobêndă relativ mică, este o bine-facere și o utilitate simțită. Este o bine-facere ca clasele sărace carĭ sunt silite să se împrumute cu 20, 30, 40 și 50 la sută, să fie scóse din ghiarele exploatatorilor de astădĭ! Asemenea stabilimente sunt considerate ca instituțiunĭ de bine-facere și de utilitate publică; utilitatea publică nu se póte contesta, și bine-facerea, că ele împrumută cu un interes mic, asemenea nu se póte contesta.

Recunosc și eŭ că în origina acesteĭ instituțiunĭ, a »munteluĭ de pietate«, a fost ânteiŭ ideea de caritate, și așa s'a practicat mult timp în unele țĕrĭ. Dar se vede că și aceia, carĭ la început aŭ avut spiritul de caritate așa de desvoltat, aŭ fost silițĭ de a împrumuta banĭ cu o dobêndă mică pentru acoperirea cheltuelilor; și nu s'aŭ mulțumit cu atât, în timpiĭ din urmă s'a practicat acéstă caritate pentru folosul asistențeĭ publice, ca o adevĕrată speculațiune, s'a practicat și se practică, cum se prevede și în presentul proiect de lege, se pune dobênda capitaluluĭ și cheltuelile, și numaĭ restul beneficiuluĭ merge la asistența publică.

S'a vorbit de comune. D-lor, credețĭ D-vóstre că este posibil ca, în starea actuală a comunelor nóstre, pot ele să fie autorisate de a administra o asemenea ramură? Eŭ m'așĭ teme să maĭ încurc comunele nóstre și cu acéstă ramură. Maĭ ânteiŭ le va trebui capitalul, va trebui să se împrumute; și dacă vom face socotéla dobêndilor și a cheltuelilor ce va necesita operațiunea, vețĭ fi fórte departe de a avea un procent maĭ mic pentru împrumuturĭ, de cât cel prevĕḑut în proiect.

D. Dim. Sturdza: Cer cuvêntul.

D. ministru de finance, M. Germani: Vedețĭ dar că nu s'ar putea face asemenea operațiunĭ de comune. Și așa fiind, D-lor, ce este de făcut? Să lăsăm să continue starea actuală? Cred că a venit momentul să venim în ajutorul și aceleĭ populațiunĭ care recunóscem cu toțiĭ că suferă. Ne am gândit mult să întreprindă Statul acéstă operațiune; dar nu am găsit nicăerĭ acest lucru; și în adevĕr acéstă instituțiune are un caracter maĭ mult saŭ maĭ puțin comercial. Recunosc acésta și la presentul proiect, căcĭ așa este compus, este o instituțiune comercială care tinde la beneficiul capitaluluĭ, la o remunerare maĭ mare de cât ne aduc rentele, plasările ipotecare și alte operațiunĭ; dar în acelașĭ timp vine în ajutorul nevoiașilor, reduce cu mult procentele ce plătesc astăḑĭ aceĭ carĭ aŭ nevoe de asemenea împrumuturĭ.

Ne ḑicea onor. D. Aurelian, că 11 la sută este mult. Bine-voiască a 'mĭ arăta dacă pentru asemenea împrumuturĭ s'aŭ dat banĭ cu 11 la sută?

Nĭ s'a ḑis: am fi înțeles să venițĭ să ne propunețĭ cu 4, 5, 6 la sută, dar cu 11 la sută?

Eĭ bine, cum o să vĕ propun să dăm banĭ cu 5, 6 la sută? Avem un exemplu. A fost nevoe de a se veni în ajutorul populațiuneĭ rurale, dupe convingerea mea mult maĭ interesantă de cât populațiunea aceea de care ne ocupăm prin acest proiect de lege, și cu maĭ multă dreptate de solicitudinea nóstră a tutulor. Eĭ bine, D-lor, a intervenit Statul cu întreg creditul luĭ, și cu tóte acestea carĭ sunt procentele carĭ s'aŭ fixat din prima ḑi la aceste împrumuturĭ? Scițĭ bine, onor. D-le Aurelian, că eraŭ de 10 la sută și maĭ mult ceva, pentru orĭ-ce întârḑiare se urcaŭ la 12 la sută.

Eĭ bine, cum ne cerețĭ noĕ să venim astăḑĭ pentru acéstă instituție să vĕ oferim banĭ cu 4, 5 la sută, când nu se putea face acésta acolo, unde a intervenit Statul cu tot creditul luĭ, credit pe care 'l a pus în serviciul claseĭ rurale?

Și pentru ce nu se póte să fixăm o dobêndă maĭ mică? Pentru că exploatarea, manipularea unor asemenea instituțiunĭ carĭ aŭ a face cu operațiunĭ micĭ, cu operațiunĭ de 40, 50 leĭ, este fórte costisitóre, și nu sciŭ dacă 3, 4 la sută procente ajung pentru cheltuelile de administrație. Atuncĭ chiar cu procentul de 11 la sută, la ce se reduc beneficiile acelea? Se reduc la 5, la 6 la sută.

Ne vorbițĭ că *Banca națională* dă cu 6 la sută.

Imĭ pare rĕŭ, onor. D-le Aurelian! Eŭ pe D-vóstră vĕ cunosc fórte competent în acéstă materie, și sciŭ bine că atuncĭ când ridicațĭ verĭ-o cestiune, o studiațĭ bine. Apoĭ se póte face comparație între procentele cu carĭ împrumută Banca națională, care are imense privilegiĭ de la Stat, și între procentele acesteĭ instituțiunĭ de care ne ocupăm astăḑĭ?

Să analisăm puțin și vețĭ vedea că procentele de 10, 11 la sută fixate prin acéstă lege nu sunt marĭ.

In adevĕr, Banca națională face scompt cu 6 la sută și pe efecte cu 7 la sută. Dar ce are Banca națională?

Banca națională are privilegiul emisiuneĭ biletelor de bancă, are privilegiul că biletele sale de bancă sunt primite la casele Statuluĭ drept banĭ, și maĭ are privilegiul imens de a emite bilete de duoĕ orĭ și jumĕtate maĭ mult de cât stocul sĕŭ metalic.

Decĭ, capitalul eĭ iĭ produce un procent, pentru că 'l are plasat în efecte de ale Statuluĭ, operațiunile eĭ iĭ maĭ produc iarășĭ procente și ajunge ast-fel la beneficiĭ carĭ s'ar trata în alte țĕrĭ ca uzurare.

Drept dovadă, n'avețĭ de cât să luațĭ situațiunea și compturile *Bănceĭ naționale*, și vețĭ vedea ce procente, ce dividende s'aŭ dat în raport cu capitalul, procente, dividende carĭ sunt fórte drepte, fórte legitime.

Prin urmare, nu cerețĭ pentru acéstă instituțiune, care n'are nicĭ o emisiune de bilete, nicĭ un alt privilegiŭ, să vĕ dea banĭ tot cu aceleașĭ procente cu carĭ dă astăḑĭ *Banca națională*, și carĭ procente recunosc că trebue să fie cele maĭ minimale în țéră, căcĭ acolo este basa, acolo la Bancă este, ca să ḑic așa, mĕsurătórea dobênḑilor carĭ trebuesc plătite. De aceea, când nĭ se propune ca pentru emanete să dăm banĭ cu 4 și cu 5 la sută, nu nĭ se póte propune de cât ca idee de a face acte de caritate, acte propriŭ ḑis de bine-facere, de asistența sărăcimeĭ. Eĭ bine, asemenea acte nu pot fi obiectul unuĭ proiect de lege propus de guvern Corpurilor legiuitóre; asemenea acte nu pot porni de cât din inițiativa privată, din întrunirea tutulor cetățenilor carĭ aŭ bună-voință de a contribui și a face asemenea societate particulară, pentru a ajuta clasele sărace.

D-lor, vorbițĭ de *băncile populare*. Eĭ bine, este unde-va un articol în acéstă lege care să prohibe înființarea băncilor populare? Dar D-vóstre nu scițĭ că băncile populare nu s'aŭ înființat de cât din inițiativă privată, și câtușĭ de puțin de guvern. Dar să vĕ daŭ un exemplu, ca să vedețĭ că ele n'aŭ fost împedicate în țéra nóstră.

Ducețĭ-vĕ în alte județe, dacă voițĭ, nu numaĭ în Capitală, și, pe cât îmĭ aduc aminte, onor. D-le Tufelcik, la Focșanĭ avețĭ o *casă de economie*, asemenea și în Galațĭ, în Râmnicu-Sărat, etc.; prin ce dar s'ar putea împedica de acéstă lege câtușĭ de puțin de a se înființa și *băncile populare?!*

D-lor, onor. D. Aurelian credea că ne face o obiecțiune fórte importantă în privința acestuĭ proiect de lege: n'ațĭ prevĕḑut, ḑicea D-sa, nicĭ măcar de cine o să se înființeze acéstă instituțiune, n'ațĭ pus nicĭ o restrîngere, n'ațĭ ḑis nimic; decĭ, orĭ-cine și orĭ de unde póte veni la concurență.

D-lor, când este vorba de instituțiunĭ private, când este vorba de instituțiunĭ de

banĭ, când faceṭĭ apel la capitalişṭĭ, credeṭĭ óre D-vóstre că este util, că este bine, ca să mărginiṭĭ şi să ḑiceṭĭ de exemplu, că nu pot veni de cât Englezĭ orĭ Francezĭ, orĭ Muscalĭ, orĭ Tătarĭ? Eŭ cred că nu se póte. De ce vě temeṭĭ aşa de mult?...

D. C. Urdăreanu: S'ar putea ḑice că nu pot concura de cât numaĭ Româniĭ, D-le ministru.

D. ministru de finance, M. Germani: De a ḑice: numaĭ Româniĭ, este póte a condamna instituṭiunea. Aşĭ face apel şi la onor. D. Aurelian în acéstă privinṭă. Apoĭ ce credeṭĭ D-vóstre, care instituṭiune are maĭ mare importanṭă în ṭéra acésta, instituṭiunea de care ne ocupăm, a *caselor de împrumut pe emanet* saŭ *Banca naṭională?* Eŭ nu 'mĭ aduc aminte să fi fost pusă verĭ-o restrîngere la subscrierea acṭiunilor *Băncei naṭionale;* ba maĭ mult ceva, era o singură restrîngere, că 4 acṭiunĭ nu se puteaŭ refuza şi orĭ-cine voia putea să subscrie 4 acṭiunĭ, şi avea garanṭie că va priimi 4 acṭiunĭ.

Dar libera lor circulaṭiune, trecerea lor din mână în mână, vênḑarea către străinĭ, fie Englez, Frances orĭ Evreŭ, puteaṭĭ óre să o opriṭĭ? Şi ce aṭĭ fi făcut când s'ar fi vêndut tóte acṭiunile la Evreĭ?...

D. P. S. Aurelian: Guvernatorul şi consiliul Băncei rĕmân acolo.

D. ministru de finance, M. Germani: Şi în acéstă lege o să fie prevĕḑut ceva. Voiṭĭ să introduceṭĭ în lege óre carĭ condiṭiunĭ de felul acesta? Le vom discuta, căcĭ în ceea ce privesce detaliile nu refus să discut cu D-vóstră, D-vóstră însă combateṭĭ legea în principiŭ, aṭĭ combătut sistemul....

D. P. S. Aurelian: Basele pe carĭ aṭĭ întocmit proiectul.

D. ministru de finance, M. Germani: D-vóstră combateṭĭ sistemul, fiind-că ḑiceṭĭ că muntele de pietate este o instituṭiune de caritate şi că noĭ voim să punem caritatea publică la concurenṭă, la licitaṭiune. Vě voiŭ da un exemplu — póte veṭĭ considera că nu este destul de serios pentru acest onor. Corp ceea ce voiŭ spune — dar ertaṭi-mĕ, óre nu cu licitaṭiune se vênd obiectele pe la balurĭ pentru caritatea publică? Vedeṭĭ, daṭĭ din cap, licitaṭiune se face şi se împinge la cheltuială în favórea săracilor. Dar aci aşa este? Nu, aci se pun la licitaṭiune condiṭiunile, pentru a obṭine prin concurenṭă condiṭiunile cele maĭ avantagióse, tocmaĭ în interesul acelora nevoiaşĭ pentru carĭ facem instituṭiunea. Óre acésta este a pune în concurenṭă caritatea publică? Mi se pare, onor. D-le Aurelian, că nu aveṭĭ dreptate când ḑiceṭĭ acésta, şi cred că nu este o greşélă din partea mea dacă nu am venit înaintea D-vóstră să vě spun: iată condiṭiunile, iată concesiunea şi dobênda pe care sper a o micşora prin concurenṭă. Am pus dar în licitaṭiune nu caritatea, ci condiṭiunile acesteĭ instituṭiunĭ pe carĭ eŭ o cred indispensabilă săracilor, pentru că nu aveṭĭ alt miḑloc de a veni în ajutorul acelora de carĭ ne ocupăm, de a 'ĭ scăpa de camătă, şi a 'ĭ face ca în loc de a plăti ca aḑĭ pentru 40 leĭ, 80 saŭ 100, să plătéscă pentru 40 leĭ, pentru un an, numaĭ leĭ 4 şi 40 banĭ.

Iată lucrurile în tótă simplitatea lor.

Cine o să inspecteze acéstă instituṭiune? Se póte inspecta de orĭ-cine, de primar, de inspectoriĭ financiarĭ dacă operaṭiunile se fac în condiṭiunile prescrise de lege şi D. Aurelian a citat pe D. Constantinescu care nu are ce căuta în discuṭiunea nóstră...

D. P. S. Aurelian: Este inspector financiar.

D. ministru de finance, M. Germani: Sciŭ că este inspector financiar şi un bun inspector, dar nu are ce căuta în discuṭia nóstră.

Pot să fie inspectate acele instituṭiunĭ de către agenṭiĭ ministeruluĭ de finance, saŭ de agenṭiĭ ministeruluĭ de interne, putem prevedea tóte detaliile în regulamentul legeĭ; voiṭĭ să prevedem şi aci?

Bine, nu am nimic de ḑis. Dar de ce aṭĭ luat cam în rîs, şi ne aṭĭ presintat un spectacol de la un oraş din Moldova, din Fălticenĭ, ḑicênd: o să mérgă la un canton unde o să găséscă un Evreŭ.

D. P. S. Aurelian: Nu e de rîs, e adevĕrat.

D. ministru de finance, M. Germani: Acéstă situaṭiune nu o vedeṭĭ astăḑĭ, nu există astăḑĭ?

D. P. S. Aurelian: Nu este priviligiată, atuncĭ o codificăm.

D. ministru de finance, M. Germani: In aceleaşi condiṭiunĭ în carĭ se practică aḑĭ. Vě rog, fac apel la D-vóstră. Credeṭĭ D-vóstră că există un exemplu de un împrumut de asemenea natură, care să coste 10 saŭ 11 la sută? Şi dacă 'mĭ veṭĭ ḑice că da, atuncĭ îmĭ plec capul.

D-lor, eŭ cred că v'am explicat, v'am dat lămuririle carĭ puteam să vi le daŭ în materia acésta. Am ḑis, onor. Senat, că în aceĭ 11 la sută procente prevĕḑute în acest proiect, sunt coprinse tóte cheltuelile de instalare in edificiĭ nouĭ, cheltuelile de conservare a obiectelor împrumutate, tóte cheltuelile de administraṭie, afară de cele de justiṭie, când ar fi cas ca societatea să fie nevoită a se adresa justiṭieĭ.

Acum, D-lor, eŭ încă o dată vě declar că acéstă lege nu este o lege în care să punem noĭ o insistenṭă şi să ḑicem Senatuluĭ că trebue să o voteze. Nu vreaŭ să întrebuinṭez un cuvênt mare, dar nu vĕd un altul, şi ḑic că nu este o lege din care să 'mĭ permit să fac o cestiune ministerială. Vorbesc numaĭ din convingere, că nu găsesc alt miḑloc, şi nu aşĭ dori ca să întârḑie înfiinṭarea unor asemenea instituṭiunĭ, şi eŭ cred că sunt mulṭ interesaṭĭ ca să nu se realiseze acéstă instituṭiune, care are să scadă procentele fórte mult în folosul sărăcimeĭ, care e nevoită a se împrumuta pe emanet.

Vě rog dar şi pe D-vóstre să cugetaṭĭ asupra acestuĭ punct. Tótă rĕspunderea este şi a mea şi a D-vóstre, dar, dacă admiteṭĭ sistemul, principiul legeĭ, în ceea ce privesc detaliile, în ceea ce privesce garanṭia, în ceea ce privesce consiliul de administraṭie, controlul, sunt gata să discut şi să priimesc de la D-vóstre orĭ ce idee bună şi salutară. Aşĭ merge maĭ departe: dacă aṭĭ crede în sinceritate că se pot exclude capitalurile străine din asemenea instituṭiunĭ, bine; dar eŭ nu cred. Prin urmare, v'aşi ruga să vě pronunṭaṭĭ asupra sistemuluĭ, şi pe urmă să intrăm în discuṭiunea pe articole şi să facem modificările ce se vor crede utile.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: V'aşĭ ruga fórte mult fiind-că maĭ avem numaĭ puṭine minute, să amânăm discuṭiunea şi să o lăsăm pe mâine.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Şedinṭa prelungită până la orele 6, sunt abia ... şi 20 minute.

Vocĭ: Până la 6 ore.

Alte vocĭ: Inchiderea discuṭiuneĭ.

D. Dim. Sturdza: Dacă Senatul e aşa de luminat în cât nu maĭ e admisibil să se prelungéscă şedinṭa, să se facă cum voesce, dar să se constate că cu tóte legile face ast-fel.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Aveṭĭ cuvêntul, D-le Sturdza.

D. Dim. Sturdza: D-lor, sunt aprópe ... ore şi jumĕtate; póte să trec peste o jumĕtate de oră de vorbă, şi Senatul e deja obosit.

Vocĭ: Veṭĭ continua mâine.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu avem, D-lor, nicĭ o grabă, şi nu avem câtuşĭ de puṭin intenṭiunea să forṭăm pe cine-va cu legea acésta; decĭ putem amâna pe mâine. (Aprobărĭ).

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Atuncĭ D-lor, se amână discuṭiunea, şi D. Sturdza va avea cuvêntul mâine asupra proiectuluĭ »împrumutuluĭ pe emanet.«

— Şedinṭa e ridicată, şi se va ṭine mâine la 2 ore p. m. şedinṭă publică.

No. 27

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 22 IANUARIE 1894

Președința D-luĭ vice-președinte, N. Cu-u, asistat de D-niĭ: P. Millo, Th. Lerescu, m. Flondor, secretarĭ aĭ biuroulu.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind sențĭ 85 D-nĭ senatorĭ.

— Nu respund la apelul nominal 30 D-nĭ atorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Chircu T., Christescu T., Cincu Ant., Goilav Gr. T., Roseti Sc., Sofian N., Tatos T. I., Vidrașcu G. C. Vidrașcu C. D., Fotin G. C., Marocneanu T.

Nemotivațĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Bălăceanu C., Buzdugan V., Ciolac Garabet, Diamandi I., Dornescu T., Economu N., Sassu F. V., Șendrea St., Stătescu Eug., Știrbeiŭ B. D., Tatos Hr., Vernescu G. Vlădescu M. (general), Horbaski A. (general), Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A.

—*D. secretar, Th. Lerescu,* dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă un congediŭ de 12 ḑile, D-luĭ senator Costin G. Vidrașcu.

— Se dă citire următórelor comunicărĭ:

a) Adresa președinteluĭ Camereĭ de comerciŭ din Iașĭ prin care se înainteză un raport relativ la modificarea legeĭ asupra bĕuturilor spirtuóse.

— Se trimite la comitetul delegaților.

b) Petițiunea D-luĭ Petre Sachelarie care rógă Senatul a 'ĭ recunósce calitatea sa de român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

D. raportor, Dr. Garoflid, dă citire raportuluĭ comisiuneĭ ad hoc însărcinată cu transformarea în proiect de lege a propunereĭ din inițiativă parlamentară pentru vênḑarea vitelor:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre, însărcinată cu transformarea în proiect de lege a propunereĭ relativă la vînḑarea vitelor, întrunindu-se în ḑiua de 20 Decembre 1893, sub președința D-luĭ Gr. Lerescu, în urma studiuluĭ ce a făcut, a găsit că, pentru motivele ce s'aŭ arătat în expunerea de motive, este loc a se redacta în proiect de lege acéstă propunere și a alcătuit proiectul de lege pe care am onóre a vi'l presinta în alăturare pe lângă acésta.

Raportor, Dr. N. GAROFLIDE.

PROIECT DE LEGE

PENTRU

VINḐAREA VITELOR

Art. 1. Vînḑarea vitelor, fie în têrgurĭ, fie orĭ în ce altă localitate, este supusă regulelor stabilite prin presenta lege.

Art. 2. Nimenĭ nu póte vinde o vită de cât dând cumpĕrătoruluĭ, ca titlu de proprietate, un bilet emanat de la autoritatea domiciliuluĭ vînḑĕtoruluĭ. Numaĭ acest bilet legitiméză posesia legală a uneĭ vite, și în consecință și măcelariĭ, la tăiere, sunt datorĭ a'l presinta autoritățeĭ însărcinată cu supraveghiarea abatoriuluĭ.

Art. 3. Aceste bilete se vor viḑa în momentul vînḑĕreĭ, în comunele urbane de către funcționarĭ designațĭ pentru acésta, iar în comunele rurale de către primar.

Art. 4. Biletele de vînḑare de vite se vor face, prin îngrijirea ministeruluĭ de interne, pe hârtie filigranată, coprinḑênd în transparență armele țĕreĭ și milesimul. Forma și conținutul lor se va determina prin regulamentul de aplicare al presenteĭ legĭ.

Aceste bilete, numerotate, se vor distribui comunelor prin prefectura județuluĭ și se vor păstra de funcționariĭ însărcinațĭ cu eliberarea lor; iar la finele anuluĭ biletele rĕmase neîntrebuințate se vor restitui prefectureĭ spre a se anula, saŭ a se viḑa valabile pentru anul viitor, conform regulamentuluĭ legeĭ.

Art. 5. Cererile pentru liberarea biletelor se vor face în scris de către ceĭ ce voesc a vinde, și se vor trece în registrele autorităților însărcinate cu eliberarea biletelor; ele vor coprinde specia și semnele viteĭ de vîndut.

Art. 6. Biletele pentru vînḑare de vite se vor subscri în comunele urbane de către agentul însărcinat; iar în comunele rurale de primar, contrasemnând și notarul; ele vor purta sigiliul comuneĭ aplicat cu îngrijire spre a fi descifrabil.

In bilet, pe lângă semnele viteĭ, se va trece neapărat numĕrul și data ce pórtă vechiul bilet al viteĭ ce se vinde, precum și comuna de unde el emană; iar când vita va fi din acele de prăsilă ale vînḑĕtoruluĭ, se va face mențiune despre acésta, notându-se, în ambele casurĭ, și numĕrul la care vita este trecută în registrul inventar, prevĕḑut de art. 10 din presenta lege.

Art. 7. In fie-care comună se va înființa un registru special pentru viḑa biletelor de

vîndĕrĭ de vite, în care se vor trece tóte biletele ce se elibereză pentru vîndĕrĭ, cum şi acele ce vor priimi numaĭ viḑa.

Funcţionariĭ însărcinaţĭ cu eliberarea şi vînḑarea biletelor, dupe trecerea în registrul de viḑe, vor face menţiune despre acéstă operaţiune pe bilet, semnând şi aplicând sigiliul şi notând anul, luna, ḑiua şi numĕrul la care s'a trecut biletul în registru.

Art. 8. Persónele, carĭ vor merge cu vite pentru vînḑare în localităţĭ unde nu sunt cunoscute, sunt datóre să justifice identitatea lor prin biletele de identitate liberate de autorităţile respective ale domiciliuluĭ lor, fără de care nu li se vor putea viḑa biletele de vînḑare de vite.

Art. 9. Biletele neviḑate de autoritatea comuneĭ în care a avut loc vînḑarea nu sunt valabile; pentru vitele aduse din străinĕtate, proprietariĭ sunt datorĭ a presinta actele emanate de la autoritatea unde s'a cumpĕrat vita, viḑat de perceptorul punctuluĭ vamal pe unde s'a introdus, precum şi recepisa de achitarea taxeĭ stabilită de lege la importul de vite.

Art. 10. In fie-care comună se va ţine un registru-inventar de tóte vitele ce posedă locuitoriĭ; acest inventar se va forma în fie-care an, în luna luĭ Ianuarie, sub rĕspunderea primaruluĭ.

Vitele vor fi trecute cu semnele lor naturale saŭ aplicate ce vor fi avênd, iar într'o colónă separată se vor înscri actele în virtutea cărora se legitimeză proprietatea.

Orĭ-ce prefacerĭ de vite în cursul anuluĭ se vor opera şi în registrul-inventar.

Art. 11. Orĭ-ce locuitor când, prin cumpĕrătóre, dar, saŭ alt-fel, a dobêndit o vită, este dator, în cincĭ ḑile de la introducerea eĭ în comună, a o declara autorităţeĭ însărcinată cu liberarea biletelor de vite, pentru a o înscrie în condica-inventar, conform cu actele ce i se vor presinta.

Biletul de cumpĕrătóre, viḑat dupe cum s'a arătat în art. 3, se va opri pentru conservare în archiva autorităţeĭ, pentru ca, pe basa luĭ, să se emită un noŭ bilet, dacă proprietarul va voi să vînḑă vita.

Provenienţa uneĭ vite prin prăsilă va fi suficient probată prin veciniĭ caseĭ proprietaruluĭ viteĭ, saŭ prin cercetările ce se vor face de însuşĭ primarul în comunele rurale şi în cele urbane de către ceĭ însărcinaţĭ cu eliberarea şi viḑa biletelor.

Art. 12. Autorităţile administrative din comunele urbane şi rurale vor veghia d'a nu se introduce vite fără actele de proprietate prevĕḑute în presenta lege.

Art. 13. Orĭ când şi în orĭ-ce ocasiune s'ar dovedi în posesiunea unuĭ locuitor o vită netrecută în registrul-inventar, dacă posesorul nu legitimeză stăpânirea licită, conform prescripţiunilor presenteĭ legĭ, vita va fi declarată de pripas şi se vor face publicaţiunile şi formalităţile ordonate de legea poliţieĭ rurale, dupe care vita se va vinde, dacă nu s'ar presinta proprietarul în termenul prevĕḑut de citata lege.

Art. 14. In cas de a se găsi în posesiunea cuiva o vită pentru a căreĭ proprietate o altă persónă dovedesce, dupe regulele stabilite prin presenta lege, că este a sa, vita se va remite adevĕratuluĭ proprietar; iar deţinĕtorul neregulat va fi supus judecăţeĭ competinte pentru fals saŭ furt de vite, dupe circumstanţe.

Art. 15. Orĭ-ce locuitor care, prin mórte, dispariţie, furt saŭ alt-fel, 'ĭ va fi perit vre-o o vită, este dator a încunosciinţa autorităţeĭ în termen de treĭ ḑile, care, pe de o parte, va face menţiune în registrul-inventar în dreptul numeluĭ proprietaruluĭ viteĭ; iar, pe de alta, va procede a face din oficiŭ publicaţiunĭ pentru aflarea viteĭ dispărute saŭ furate.

De asemenea, în cas de vînḑare, se va face menţiune în registrul-inventar în dreptul numeluĭ vînḑĕtoruluĭ.

Art. 16. In fie-care comună se va ţine, prin îngrijirea primaruluĭ, un registru în care se va trece dupe ordine tóte vitele de orĭ-ce specie, declarate furate, dispărute saŭ aduse de pripas, atât din comună, cât şi pentru acele din alte comune, carĭ i s'aŭ făcut cunoscut prin autorităţĭ saŭ d'a-dreptul de păgubaş.

Acest registru, a căruĭ formă se va stabili prin regulamentul asupra legeĭ, va conţine numele proprietaruluĭ viteĭ, saŭ al aducĕtoruluĭ eĭ în cas de pripas, semnele viteĭ, comuna de unde vita s'a publicat de furat, orĭ de pripas, şi o colónă de observaţiĭ în care se va trece, în cât privesce vitele furate saŭ dispărute, numĕrul raportuluĭ de publicaţiune, saŭ numĕrul intervenţiuneĭ de urmărire; iar pentru cele de pripas, numele persóneĭ căreea s'a încredinţat vita spre păstrare şi numĕrul cu data încheiăreĭ autorităţeĭ comunale privitóre la constatarea şi formalităţile relative la pripas, cum şi orĭ-ce alte observaţiunĭ de natură a da lămurirĭ asupra casuluĭ.

Acest registru este public şi orĭ-ce persónă póte să ia cunoscinţă de conţinutul sĕŭ.

Art. 17. Primariĭ, în comunele rurale, şi poliţaiĭ, în comunele urbane, sunt obligaţĭ a comunica imediat autorităţilor superióre despre orĭ-ce vite furate, dispărute şi pripăşite, arătând semnele lòr şi indicaţiunile din registrul-inventar.

Art. 18. Prefecturile judeţelor, pe basa unor asemenea raporturĭ, vor disposa a se face publicaţiunĭ şi adnotaţiunĭ în registrul special prevĕḑut de art. 16, la tóte comunele din judeţ, comunicând, în acelaşĭ timp, şi ministeruluĭ de interne.

Art. 19. Ministerul de interne, la 1 şi la 15 a fie-căreia lunĭ, va face a se insera în *Monitorul oficial* un tabloŭ special de tóte vitele furate, dispărute saŭ pripăşite în tóte comunele, cu arătarea semnelor lor şi indicaţiunile din registrul-inventar.

Acest tabloŭ se va afige în fie-care comună, la uşa cancelarieĭ, prin îngrijirea autorităţilor însărcinate cu acésta.

Art. 20. Prin îngrijirea ministeruluĭ de interne se va face şi publica, o-dată cu punerea în aplicaţie a acesteĭ legĭ, un tabloŭ general în care se va înscrie, în ordine numerică, judeţele, precum şi tóte comunele din fie-care judeţ.

In conformitate cu acest tabloŭ, fie-care comună va procura duoĕ fiare pentru însemnat vitele, unul pentru crupă şi altul pentru cornul vitelor, cu numĕrul de ordine al judeţuluĭ şi al comuneĭ.

La formarea primuluĭ inventar general, prevĕḑut de art. 10, se vor marca cu acest fier tóte vitele, adică cele cornute pe cornul drept, şi numaĭ în lipsă de corn pe crupă, iar cele-alte vite marĭ pe crupă; mânjiĭ şi viţeiĭ se vor înfiera de la etatea de 2 anĭ în sus.

Maĭ târḑiŭ, fie-care vită va rĕmâne cu fierul comuneĭ de origină şi dacă, prin învechire, semnul fieruluĭ ar deveni indescifrabil, se va aplica acela al comuneĭ unde se află vita alăturĭ cu cel vechiŭ.

Art. 21. Prefecţiĭ de judeţe şi sub-prefecţiĭ, cu ocasia inspecţiunilor ce sunt ţinuţĭ a face comunelor, se vor încredinţa pentru aplicarea disposiţiunilor presenteĭ legĭ şi vor cerceta dacă, printre vitele introduse în comună, sunt şi de acele cu semnele şi fierul arătate în foile de publicaţiunĭ imprimate şi, în cas afirmativ, vor avisa pentru a se pune în cunoscinţă proprietariĭ unor asemenea vite şi vor lua cuvenitele mĕsurĭ pentru urmărirea şi pedepsirea delicuenţilor. Sub-prefecţiĭ vor menţiona în actele de inspecţiunĭ resultatul cercetărilor lor în acéstă privinţă.

Art. 22. Aceĭ ce vor contraveni disposiţiunilor art. 2 şi 11 din presenta lege vor fi condamnaţĭ la o amendă de 5 leĭ în folosul caseĭ comunale, care se va pronunţa de primarul comuneĭ şi se va executa prin legea de urmărire; acéstă amendă póte fi pronunţată, independent de orĭ-ce altă pedépsă prevĕḑută de codul penal, în cas de constatare a verĭ-unuĭ delict.

Art. 23. Aceĭ ce vor introduce vite în comună fără actele de proprietate statornicite prin presenta lege, precum şi deţinĕtoriĭ unor asemenea vite, se vor considera ca contravenienţĭ şi, ca atarĭ, osebit de amenda prevĕḑută la art. 22, se vor pedepsi şi cu închisóre de la 5 până la 15 ḑile.

Dacă însă aducĕtorul saŭ deţinĕtorul unor asemenea vite vor justifica că vitele sunt cumpĕrate şi că, din diferite împregiurărĭ, nu póte presinta biletul de proprietate, se va putea acorda un termen maximum de 15 ḑile spre a aduce un certificat din partea autorităţeĭ care a vizat biletul cu care s'a cumpĕrat vita, şi acest certificat va servi ca act de proprietate pentru cumpĕrător, spre îndeplinirea formalităţilor ordonate de art. 11 al acesteĭ legĭ.

Art. 24. Orĭ-cine va altera fierul, saŭ semnele naturale orĭ aplicate, a uneĭ vite declarate de pripas, saŭ chiar maĭ înainte de a se fi declarat, în scopul de a nu se maĭ recunósce de către proprietarul eĭ, va fi pasibil de penalitatea prevĕḑută în art. 333 din codul penal.

Art. 25. Primariĭ, poliţaiĭ şi orĭ-carĭ alţĭ funcţionarĭ vor altera saŭ falsifica biletele de vite, saŭ vor înfiera cu fierul comuneĭ, orĭ vor înscrie în registrul-inventar vite, fără ca posesoriĭ lor să presinte actele cerute de presenta lege, se vor pedepsi ca falsificator, de la 2 lunĭ până la 2 anĭ închisóre şi cu interdicţia pe timp mărginit.

Art. 26. Funcţionariĭ, însărcinaţĭ cu viḑarea, eliberarea şi controlul biletelor, cu facerea inventaruluĭ şi operaţiunile în cursul anuluĭ, cu ţinerea registrelor, carĭ vor negligea îndatoririle impuse prin presenta lege, se vor pedepsi cu amendă de la 5 până la 100 leĭ.

Acéstă amendă se va putea ordona de prefectul judeţuluĭ şi se va executa conform legeĭ de urmărire, fără ca ceĭ culpabilĭ să fie scutiţĭ prin acésta de aplicarea legeĭ penale în cas de delict.

Art. 27. Orĭ-ce disposițiunĭ din legile, orĭ regulamentele anterióre presenteĭ legĭ, și contrariĭ acesteea, sunt și rĕmân abrogate.

Art. 28. Presenta lege se va pune în aplicare în termen de treĭ lunĭ de la promulgarea eĭ.

Gr. Lerescu, I. Plesnilă, N. Garoflide.

D. vice-președinte, N. Culianu: Se va trimite la secțiunĭ acest proiect de lege.

D. Urdăreanu: D-le președinte, vĕ rog să bine-voițĭ a interveni pe lângă ministerul justițieĭ ca să 'mĭ comunice rezultatul ancheteĭ făcută de președintele curțeĭ de apel din Craiova tribunaluluĭ Vâlcea, unde s'a petrecut un scandal. D. ministru de justiție 'mĭ a făgăduit că va numi o anchetă; sciŭ că s'a făcut acéstă anchetă și vreaŭ să 'mĭ se comunice constatările făcute.

D. vice-președinte, N. Culiano: Vĕ rog să depunețĭ înscris la biuroŭ cererea D-vóstre. Acum, D-lor, avem la ordinea ḑileĭ continuarea discuțiuneĭ asupra legeĭ pentru înființarea caselor de împrumut pe emanet, afară dacă D. ministiu al cultelor nu va avea de propus intervetirea ordineĭ ḑileĭ.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: D-le președinte, se póte continua cu discuțiunea acestuĭ proiect de lege, de și D. ministru de finance nu este prezinte. D-sa va veni îndată.

D. vice-președinte, N. Culianu: Atuncĭ D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: Așĭ dori, D-le președinte, să fie și D. ministru de finance de față, căcĭ D-sa este persóna autorizată de a asculta ceea ce voiŭ avea onóre a vĕ spune. Dacă, însă, D-vóstră vețĭ decide alt-fel, eŭ sunt gata să încep cuvêntarea mea.

D. vice-președinte, N. Culianu: Vom aștepta sosirea D-luĭ ministru de finance. Până atuncĭ vom lua în desbatere al duoilea proiect de lege înscris la ordinea ḑileĭ, care este relativ la recunóscerea societățeĭ »*Regina Elisabeta*« ca persónă juridică. Vĕ rog să procedăm la discutarea luĭ.

— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților compus din:

D. General I. Tamara pentru secția I;
» N. Culiano » » III;
» G. Filipescu » » IV;
» Al. Teohari » » V,

și subsemnatul pentru secțiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 20 Ianuarie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege relativ la recunóscerea societățeĭ de bine-facere »*Regina Elisabeta*«, din Bucurescĭ, ca persónă juridică, lege votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 25 Noembre anul 1893, și adus în Senat de D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice cu regescul Mesagiŭ No. 4.118 din 3 Decembre 1893 comitetul, ca și secțiunile, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Societatea acésta, se scie de noĭ toțĭ, că este deja înființată, aflându-se sub patronagiul și auspiciciile M. S. Regineĭ. Scopul acesteĭ societățĭ este de a veni în ajutorul săracilor, și maĭ cu osebire în ajutorul vĕduvelor bĕtrâne, infirme, incapabile de a 'șĭ procura singure existența, dupe cum se vede în statutele societățeĭ.

Acéstă societate, pe timpul resbeluluĭ 1877—1878, 'șĭ a întrebuințat capitalul de reservă, ce a avut, în căutarea răniților, ast-fel că de atuncĭ încóce, dênsa nu a putut și nu póte ajuta pe săracĭ de cât cu lemne ce se daŭ cu ocasiunea serbăreĭ Nascereĭ Domnuluĭ; căcĭ miḑlócele cu carĭ se alimentéză fondul sĕŭ sunt cotisațiunile de 20 leĭ anual a unuĭ numĕr aprópe de 60 membri, apoĭ din produsul balurilor cu tombolă ce se daŭ în fie-care an.

Vĕḑênd că numĕrul săracelor înscrise carĭ aŭ priimit și priimesc anual ajutóre este între 1.000—1.500, cu tóte că numĕrul acelora carĭ se presintă, în general, pentru a reclama ajutóre este mult maĭ însemnat,

Și pentru că societatea, al căruĭ scop este unul din cele maĭ umanitare, merită a fi sprijinul bine-voitorilor și a celor carĭ doresc a veni în ajutorul suferinḑilor, și pentru că se póte a se găsi persóne generóse, de sigur, carĭ ar voi să facă donațiunĭ societățeĭ, fapt ce s'ar realisa cu succes atuncĭ când acéstă societate ar fi recunoscută ca persónă juridică.

Vĕ rog, D-lor senatorĭ, ca în acest scop, să bine-voițĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *A. Nedelcovicĭ.*

LEGE

Art. unic. — Societatea de bine-facere »Regina Elisabeta« din Bucurescĭ se recunósce ca persónă juridică.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 25 Noembre 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *nouĕ* voturĭ, contra a *șépte*.

Președinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. vice-președinte, N. Culianu: Discuțiunea generală este deschisă.

D. Gh. Mârzescu: D-lor senatorĭ, votez acest proiect de lege; dar ast-fel precum este formulat acest proiect de lege este incomplet. Noĭ nu avem o lege generală relativă la persónele morale; prin urmare, eŭ cred că ar trebui să se ḑică acĭ: »Societatea de bine-facere »*Regina Elisabeta*« din Bucurescĭ se recunósce ca persónă juridică, *în drept de a funcționa dupe statutele eĭ*«. Căcĭ altmintrelea noĭ o recunóscem ca persónă juridică; dar acésta nu determină atribuțiunile eĭ, și o persónă juridică trebue să aĭbă un obiect și nisce atribuțiunĭ determinate în limitele cărora noĭ îĭ recunóscem personalitatea juridica. De aceea eŭ socot că trebue să facem cum am făcut în anul trecut când am votat recunóscerea de persónă morală a *Societățeĭ uniuneĭ femeilor române din Iașĭ*, unde s'a ḑis: »*în drept de a funcționa dupe statutele eĭ*«.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Eștĭ sigur?

D. Gh. Mârzescu: Cum vĕ vĕd cu ochiĭ. Acésta am avut de ḑis.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, de ordinar tóte legile acestea, carĭ aŭ recunoscut personalitatea juridică a uneĭ societățĭ, aŭ fost redactate, pur și simplu: »*se recunosc ca persóne juridice*«; și în tot-d'a una, bine-înțeles, s'aŭ pus la disposițiunea D-vóstre statutele societățeĭ.

Dacă D. Mârzescu voesce să vadă statu tele acesteĭ societățĭ »Elisabeta«, neapăra noĭ suntem datorĭ să 'i le aducem.

Dar, repet, textul obicĭnuit al acestor leg a fost tot-d'a-una acesta. Neapărat că nic o persónă juridică nu póte să funcționez de cât dupe statutele eĭ. Este o deosebire însă, între redacția acesteĭ legĭ și aceea pro pusă de D. Mârzescu.

Dacă se admite acéstă din urmă redacți și se pune în textul legeĭ cuvintele: »*auto risată a funcționa dupe statutele eĭ,*« a tuncĭ societatea aceea nu póte să maĭ modi fice statutele fără o nouă lege, ceea ce n ar duce fórte departe.

Eŭ cred că va veni un proiect de leg care va regula în general ființa societățil carĭ sunt persóne juridice și pentru ca trebue să se ia garanțiĭ cum pot să 'șĭ m difice statutele. Până atuncĭ cred că, in troducêndu-se formula: »*autorisată a fun ționa dupe statutele eĭ,*« s'ar trage cons cința că, dacă societatea s'ar modifica, trebui un noŭ proiect de lege; căcĭ în st tute sunt și disposițiunĭ esențiele, cum es scopul societățeĭ, care, modificându-se, transforma în altă societate, și sunt și di posițiunĭ secundare, de biuroŭ, cotisațiun etc., carĭ nu schimbă scopul societățeĭ. Da am pune acea formulă, ar trebui pentru tó modificările un proiect de lege.

Afirmă D. Mârzescu că pentru *Societ tea reuniuneĭ femeilor române* există lege acea formulă, și 'l cred cu atât m mult că D. Mârzescu cunósce pe autorul celuĭ proiect.

Dar tóte cele-alte, și aŭ fost multe, tó acele legĭ aŭ fost redactate, pur și simpl că *se recunósce ca persónă juridică.*

D. Gh. Mârzescu: D-lor, este o ḑicĕtóre românéscă, care ḑice: greşéla şi de la Baglat se întórce. Dacă până acum s'a votat recunóscerea de persóne morale a deosebitelor societăţĭ fără să se determine atribuţiunile lor, este un ce incomplet.

Ce este o *persóna morală?* Cine crează *persónele morale?* Legea. Dar legea care crează o *persónă morală*, fără să 'i determine atribuţiunile, crează o fiinţă necompletă, nedeterminată prin scopul şi atribuţiunile eĭ.

Onor. D. ministru de instrucţiune ḑice că şi acéstă societate »*Elisabeta*« are nisce statute. Bine dacă are statute; dar legiuitorul nu le a avut în vedere şi legea nu le menţionéză. Când legiuitorul ḑice: recunosc de persónă juridică cutare societate de binefacere, conform statutelor, acele statute nu se pot modifica de cât ast-fel cum glăsuesc articolele din acele statute; prin urmare, este cu neputinţă ca în statutele societăţeĭ de bine-facere »*Elisabeta*« să nu fie prevĕḑut un articol că statutele acestea nu se pot modifica de cât cu majoritate de duoĕ treimĭ saŭ cu cutare saŭ cutare condiţiune. Nu este trebuinţă pentru acésta să vină un proiect de lege la Cameră prin care să se permită modificarea cutăruĭ articol din statutele uneĭ societăţĭ de bine-facere.

Dar, încă o dată ḑic, că, când creiăm o persónă morală, trebue să spunem ce atribute are acea persónă morală. Ast-fel cum e proiectul acesta nu este nimic determinat. Trebue, prin urmare, neapĕrat ca să se însereze în acest proiect de lege aceste cuvinte: *în drept de a funcţiona dupe statutele eĭ*.

D-lor, în ceea ce privesce societatea reuniunea femeilor române, unde soţia mea este preşedintă de 20 anĭ, înţelegeţĭ prea bine că s'a adresat la mine ca să formulez proiectul de lege şi cererea la minister. 'L am formulat şi 'l am înfăţişat la minister acel proiect. D. Tudoriţă Rosetti era atuncĭ ministru de culte şi 'ĭ am pus în vedere D-luĭ ḑicêndu'ĭ: obicĭnuit iată cum se fac proiectele de lege relative la recunóscerea de persónă morală. Iată, dar, pentru ce am formulat acest proiect de lege pentru recunóscerea societăţeĭ reuniunea femeilor române, *în drept a funcţiona dupe statutele eĭ*.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Să punem acea frasă şi aci.

D. Gh. Mârzescu: Dacă D. ministru recunósce acésta.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Am o propunere de făcut, care sunt sigur că vĕ va conveni:

Să retragem de la ordinea ḑileĭ proiectul astăḑĭ, ca să vedem dacă în statute este prevĕḑut de a se modifica statutele.

D. Gh. Mârzescu: Fórte bine.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Vĕ rog, dar, D-le preşedinte, a pune la vot retragerea pentru câte-va ḑile a acestuĭ proiect de lege.

— Se pune la vot acéstă propunere, şi se priimesce.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Acum la ordinea ḑileĭ maĭ avem raportul comitetuluĭ de delegaţĭ, relativ la cererea D-luĭ ministru de justiţie pentru autorisarea de a se putea urmări pe cale de justiţie corecţională D. senator Economu.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: V'aşĭ ruga ca, nefiind D. ministru de justiţie presinte, să se amâne până va veni D-sa.

Vocĭ: S'a respins cererea de urmărire în secţiunĭ.

— *D. C. A. Mavrodin*, (în lipsa D-luĭ raportor Marocneanu) citesce următorul raport:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din:

D. N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» C. Mavrodin » » II;
» N. Negre » » IV;
» C. Daniilescu » » V, şi

subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 20 Ianuarie a. c., în absenţa D-luĭ C. Daniilescu, delegatul secţiuneĭ V, a luat în desbatere cererea D-luĭ ministru al justiţieĭ, făcută Senatuluĭ prin adresa No. 15.509 din 13 Decembre 1893, prin care solicită de la acest Corp autorisarea pentru a se putea urmări, pe cale de justiţie corecţională, D. senator N. Economu, representantul colegiuluĭ I de Dolj, şi acésta în virtutea art. 52 din Constituţiune.

Comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, a respins acéstă cerere de autorisaţiune, pe următórele consideraţiunĭ:

Din procesul-verbal, ataşat pe lângă adresa D-luĭ ministru al justiţieĭ, (singurul act dresat de un auxiliar al poliţieĭ judecătorescĭ, şi care auxiliar se vede a fi funcţionar la calea ferată) se constată o altercaţiune în vagon pe calea ferată în ḑiua de 6 Octombre 1893 între D. senator N. Economu şi şeful găreĭ Piatra-Olt, anume Vaia; faptul în sine, dacă chiar s'ar stabili de justiţie, nu se scie până la ce punct el ar constitui un ultragiŭ calificat delict de legea penală, saŭ numaĭ o simplă contravenţiune.

Independent de acestea, să vin, în puţine cuvinte, a vĕ arăta că nu cu uşurinţă cine-va póte trece, când este vorba de a da o asemenea autorisaţie, căcĭ, în adevĕr, exerciţiul mandatuluĭ de representant al naţiuneĭ nu este el óre maĭ presus de orĭ-ce alte drepturĭ ale celor-alţĭ agenţĭ şi representanţĭ aĭ forţeĭ publice? Evident că da; şi acésta reese neînduoios din precauţiunea ce a luat legiuitorul constituant de a nu putea fi representanţiĭ naţiuneĭ urmăriţĭ în timpul sesiunilor pentru verĭ-ce fapt penal, de cât cu învoirea Corpuluĭ legiuitor căruia aparţine.

In faţa acestora, şi în vedere că suveranitatea ce se lasă Corpurilor legiuitóre prin articolul 52 din Constituţiune este de a aprecia gravitatea casuluĭ şi a decide dacă cestiunea este de o aşa mare importanţă şi presintă caracterul uneĭ urgenţe ce, dupe circumstanţe s'ar impune, constitue un drept de care nu se póte usa în contra membrilor acestor Corpurĭ de cât cu cea maĭ mare scrupulositate;

Că fiind vorba de o urmărire pentru o simplă altercaţiune ce se pretinde a fi avut loc, acésta nu se presintă cu un caracter de o excepţională gravitate şi nicĭ nu se justifică graba pentru a se putea autorisa urmărirea colegului nostru, privând, în atare cas, colegiul I de Dolj de mandatarul sĕŭ, şi acésta póte pentru mult timp.

Pentru aceste consideraţiunĭ, ce conchid la respingerea autorisaţiuneĭ ce se cere, vĕ rog, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a o aproba.

Raportor, *T. Marocneanu*.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Cere cineva cuvêntul?

D. G. Sefendache: Cer eŭ cuvêntul.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Aveţĭ cuvêntul.

D. G. Sefendache: D-lor, din argumentele expuneriĭ de motive prin care se respinge cererea D-luĭ ministru de justiţie pentru a se urmări D. senator Economu ar resulta că, de óre-ce casul nu e aşa de grav în cât să intre în limitele penalităţeĭ, în acele limite carĭ ar da drept Senatuluĭ să se ocupe de acéstă cerere, conform art. 52 din Constituţiune, ne aşteptăm cu toţiĭ că are să se conchidă din contra, că ar trebui să se dea acéstă autorisare pentru ca colegul nostru să pótă, cu o oră maĭ înainte, respinge înaintea justiţieĭ acusarea ce 'i s'a adus.

Cestiunea acésta, pusă înaintea Senatuluĭ, aduce cu sine observaţiunea că nu trebue să se crédă că funcţionariĭ Statuluĭ, în tóte ramurile, sunt puşĭ la disposiţiunea nóstră; să nu avem pretenţiunea ca noĭ carĭ facem legile să fim ceĭ d'ântêiŭ carĭ să le violăm. Nu ḑic că acéstă observaţiune s'ar aplica coleguluĭ nostru, D. Economu, dar am creḑut util să nu se trécă cu vederea acéstă situaţiune.

Pe de altă parte, de asemenea, ar trebui ca şi funcţionariĭ drumuluĭ de fer să fie cu maĭ multă atenţiune şi condescendenţă cu voiageoriĭ în general şi să 'şĭ dea ostenéla să satisfacă serviciul într'o ordine maĭ bună şi consciincĭósă.

Aşa cred, că onor. Senat îmĭ permite să expun un inconvenient ce încércă voiageoriĭ carĭ merg nóptea în distanţe maĭ marĭ la Vêrcĭorova saŭ Iaşĭ; ar trebui să fie aşeḑaţĭ maĭ comod şi să nu fie necontenit incomodaţĭ de călătoriĭ carĭ merg şi descind la staţiunĭ maĭ apropiate; ar trebui puse la disposiţiunea călĕtorilor vagóne maĭ multe şi serviciul căilor ferate să nu întreţină vagóne pe séma serviciuluĭ căilor ferate. S'a vĕḑut călĕtorĭ strîmtoraţĭ în vagóne şi strînşĭ ca într'o strîmtă cutie, pe când pe de altă parte sunt vagóne pe carĭ se află scris: cupeŭ de serviciŭ, cupeŭ care este gol saŭ ocupat numaĭ de o persónă a serviciuluĭ saŭ de un amic şi cunoscut al personaluluĭ serviciuluĭ.

Acum revin la cestiune. Onor. comitet al Senatuluĭ, oprind mersul acţiuneĭ publice,

credeți óre că faceți un serviciŭ colegului nostru?

Ce ați ḑice D-vóstre când D. Economu ar ḑice: dar bine, eŭ așĭ fi dorit ca să fiŭ judecat și să nu stea d'asupra capuluĭ meŭ acéstă acusațiune, fiind că nu este bine ca representanțiĭ țěreĭ să se acopere tot-d'a-una în acțiunile lor de garanțiile Constituțiuneĭ.

Dacă, dar, conclusiunea comitetuluĭ nu póte satisface nicĭ pe D. Economu, cred că ar fi fost maĭ logic dacă s'ar fi adăogat aceste cuvinte: în cas, însă, când D. senator Economu ar vrea să mérgă înaintea justițieĭ, să fie liber să o facă, și justiția să ia acésta ca autorisațiune de urmărire din partea Senatuluĭ.

O voce: Cine 'l opresce? (Sgomot, întreruperĭ).

D. G. Sefendache: Intreruperile D-vóstre arată că sunteți departe de a cunósce cestiunea.

Afacerea acésta n'a venit dupe cererea D-luĭ Economu fiind că, să fițĭ siguri, D-lor senatorĭ, că D. Economu póte să se ducă înaintea justițieĭ, dar justiția este oprită, nu póte să judece, chiar cu voia inculpatuluĭ, de óre ce în Constituțiune, art. 52, ḑice: că nicĭ un represintant al națiuneĭ nu póte fi dat în judecată în timpul sesiuneĭ fără autorisarea Corpuluĭ legiuitor din care face parte.

Nu ațĭ avut, prin urmare, cuvêntul să credețĭ că e extraordinar ceea ce am spus; este extraordinar aceea ce pretindețĭ și ceea ce facețĭ D-vóstre.

D. Gh. Mârzescu: D-lor, v'așĭ ruga să amânațĭ discuțiunea acestuĭ raport pentru ca să fie de față și D. senator Economu și D. ministru al justițieĭ. Și iată pentru ce: prerogativele de carĭ se bucură un deputat saŭ un senator sunt nisce prerogative pe carĭ legiuitorul Constituanteĭ, pentru înalte considerante, le stabilesce în favórea represintanților țěreĭ.

Iată cum se exprimă art. 52 din Constituțiune:

»Nicĭ un membru al uneea saŭ celeĭ-alte Adunărĭ nu póte, în timpul sesiuneĭ, să fie nicĭ urmărit, nicĭ arestat în materie de represiune, de cât cu autorisarea Adunăreĭ din care face parte, afară de casul de vină vădită. Detențiunea saŭ urmărirea unuĭ membru al uneea saŭ celeĭ-alte Adunărĭ *este suspendată în tot timpul sesiuneĭ*, dacă Adunarea o cere.«

Se închide sesiunea Senatuluĭ, senatorul póte fi urmărit.

Cât funcționéză însă Senatul, senatorul nu póte fi urmărit.

Apoĭ dacă vina comisă de senatorul Economu e atât de mică în cât comitetul delegaților, în unanimitate, fără a 'șĭ da póte bine socotéla — vedețĭ, eŭ cumpănesc bine cuvintele întrebuințate de D. raportor — comitetul de delegațĭ dă un fel de blam ministruluĭ de justiție, căcĭ îĭ ḑice ministruluĭ: că prea se grăbesce. (Intreruperĭ).

Iată ce ḑice raportul:

»Fiind vorba de o urmărire pentru o simplă altercațiune ce se pretinde a fi avut loc, acésta nu se presintă cu un caracter de o excepțională gravitate *și nicĭ nu se justifică graba pentru a se putea autorisa urmărirea colegului nostru, etc.*».

Vedețĭ, D-lor, că a avut dreptate D. ministru al cultelor când a ḑis că rógă Senatul să nu ia în discuțiune acest raport până nu va fi de față și ministrul justițieĭ.

Apoĭ, D-lor, noĭ nu suntem arbitrul demnitățeĭ și onóreĭ colegului nostru D. Economu. Póte că D-sa are să vină să vě facă, cu ocasiunea acestuĭ raport, istoria cum s'a petrecut lucrul. Pentru ce noĭ am discuta acest raport fără să fie de față colegul nostru, și în acelașĭ timp și D. ministru al justițieĭ care e taxat de comitetul delegaților că *se grăbesce de a face asemenea cerere* d'inaintea Senatuluĭ,

Pentru aceste motive, v'așĭ ruga să amânațĭ discuțiunea acestuĭ raport. (Intreruperĭ).

Aci am fost pentru apărarea majorităteĭ, D-vóstre facețĭ cum voițĭ.

D. C. Mavrodin: D-lor senatorĭ, am fost ales de secțiunea II ca delegat în acéstă afacere, și raportor al delegaților a fost numit D. Marocneanu. D-sa lipsind 'ĭ am ținut eŭ locul, și ca unul ce am citit actele presintate de D. ministru al justițieĭ, mě găsesc în posițiune de a vě putea raconta faptele ast-fel cum s'aŭ petrecut.

Inainte de deschiderea sesiuneĭ, D. senator Economu, plecând cu trenul din Bucurescĭ la Craiova încă cu un domn, s'a suit într'un compartiment. Ajungênd la Piatra, un conductor de tren vine cu cincĭ pasagerĭ să 'ĭ introducă tot în acel compartiment; vrea să ḑică voia să instaleze în acel compartiment 7 persóne, când e sciut că acolo, dupe regulament, nu încap de cât șése. D. Economu dormea, și, deșteptându-se, 'ĭ spune să nu maĭ introducă încă acele cincĭ persóne, ci să le ducă în alt compartimnet. Conductorul rěspunde că n'are unde să 'ĭ ducă, și atuncĭ a chiămat pe un sub-șef ca să introducă cu forța pe acele cincĭ persóne.

In procesul-verbal se spune că D. Economu ar fi rěspuns atuncĭ cu óre-care cuvinte insultătóre, dar nu spune anume ce cuvinte.

La Craiova, un controlor al căilor ferate încheiă un proces-verbal, descriind numaĭ aceste fapte, dupe cum le am spus și eŭ, și arată că aŭ fost cincĭ persóne martorĭ, le numesce chiar, dar nu le a chiămat la procesul-verbal ca să le întrebe ce cuvinte a adresat D. senator Economu și dacă cuvintele acelea eraŭ în adevěr insultătóre.

Prin urmare, vedețĭ că nimic nu e dovedit, și chiar de ar fi ceva dovedit, faptul e atât de puțin important în cât secțiunile tóte, și comitetul delegaților, aŭ fost de idee că e maĭ bine să se respingă cererea de autorisare, ca să nu fim privațĭ în sesiunea acésta de presența D-luĭ Economu între noĭ, de óre-ce D-sa, fiind dat judecățeĭ, nu ar maĭ putea funcționa ca senator, și fiind-că póte termenul judecățeĭ să întârḑie până la finele sesiuneĭ, de aceea am credut de cuviință să nu se dea autorisarea de urmărire în contra D-luĭ Economu, pentru că nu e absolut nicĭ o probă.

De aceea, D-lor senatorĭ, vě rog să aprobațĭ opiniunea comitetuluĭ delegaților, de a nu se autoriza justiția ca să dea în judecată pe colegul nostru, D. Economu.

Acésta nu va să ḑică de loc a împiedica cursul justițieĭ, căcĭ dupe terminarea sesiuneĭ, D. procuror póte deschide fórte bine acțiune în contra D-luĭ Economu.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

Alte vocĭ: Contra închidereĭ.

Alte vocĭ: Senatul nu dă în judecată pe nimenĭ.

D. Gh. Mârzescu: Ce ḑice guvernul?

D. Gr. Lerescu: Guvernul suntem noĭ. (Mare ilaritate).

D. C. Urdăreanu: (Contra închidereĭ discuțiuneĭ). D-lor senatorĭ, vě rog să prelungițĭ discuțiunea câte-va minute pentru ca să lămurim o cestiune constituțională.

Art. 52 din Constituțiune ḑice că nicĭ un membru al Cameređ saŭ al Senatuluĭ nu póte să fie urmărit saŭ arestat în timpul când sesiunea este deschisă.

Acesta este textul Constituțiuneĭ.

De aceea socotesc că nu era de loc cazu ca D. ministru al justițieĭ să céră autori sarea pentru a se da în judecată un membr al Senatuluĭ pentru un fapt care s'a comi când nu era sesiunea deschisă și când ac țiunea justițieĭ putea să se deschidă în cont orĭ-cuĭ. D. ministru, însă, a venit cu o ce rere așa de desbrăcată de orĭ-ce probe î cât comitetul delegaților a fost nevoit să n aprobe darea în judecată.

Ințeleg să nu se aprobe autorisarea de se urmări un senator în timpul sesiune dar să nu se aprobe darea în judecată, a césta 'mi se pare o călcare a Constituție căcĭ prerogativa constituțională nu preve impunitatea membrilor Corpurilor legiu tóre, și ea 'șĭ are marginile eĭ.

Cestiunea, dupe cum vedețĭ, este fórte s riósă și vě rog să nu închidețĭ discuțiun fără lămurirea eĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuțiun și se priimesce.

— Se pune la vot amânarea discuțiun propusă de D. senator Mârzescu, și se re pinge.

— Se pun la vot conclusiunile rap tuluĭ comitetuluĭ de delegațĭ, și se priime

D. vice-președinte, N. Culianu: Acu D-lor, D. ministru de finance fiind presin putem continua discuțiunea asupra proiect luĭ de lege pentru înființarea »caselor împrumut pe amanet«.

D. Dimitrie Sturdza are cuvêntul.

Vocĭ: Suspendațĭ ședința.

D. vice-președinte, N. Culianu: Suspe ședința pentru câte-va minute.

— Ședința se suspendă.

— La redeschiderea ședințeĭ.

D. vice-președinte, N. Culianu: D. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, e minând de apróape proiectul care este în discuțiune, dimpreună cu expunerea

e motive, vom constata că există o contra-ctiune între amênduoĕ aceste acte.

Expunerea de motive ne ḑice că casele e împrumut cu amanet trebue să fie con-derate ca stabilimente de bine-facere și de tilitate publică. Că sunt stabilimente de ne-facere s'a negat erĭ întru cât-va de D. inistru de finance; dar ceea ce a afirmat n noŭ D. ministru în cuvêntarea sa este: i aceste case de împrumut sunt stabili-ente de utilitate publică.

Dacă ele sunt stabilimente de utilitate ublică, întreb: cum se póte ca ele să fie ate în exploatare privată? Căcĭ este un rincipiŭ care domnesce și predomnesce este tot locul, că stabilimentele de utili-ate publică nu pot fi exploatate de persóne rivate. 'Mi se vor pune, de sigur, înainte xemple din trecut; dar trecutul acela este nvins, este depărtat de noĭ, și aḑĭ, peste tot ocul, s'a admis principiul ca, acolo unde o stituțiune se declară de utilitate publică, a să fie administrată de Stat saŭ de auto-tățile comunale.

Este însă cert că, orĭ cum ne vom intórce, asele de împrumut pe amanet aŭ amên-uoĕ semnele caracteristice precisate în xpunerea de motive ministerială, adică: ele unt și institute de bine-facere și stabili-ente de utilitate publică. Ast-fel sunt con-derate aceste instituțiunĭ peste tot locul.

De ce, dacă acest lucru s'a recunoscut rin expunerea de motive, și, până la un re-care punct, chiar de D. ministru în uvêntarea sa, cel puțin în partea a duoa, e ce atuncĭ să nu se tragă și tóte conse-nțele, când e vorba de a legifera înființa-ea acestor institute?

D. ministru a încheiat cuvêntarea sa erĭ icênd că sunt mulțĭ carĭ sunt interesațĭ i nu se voteze acest proiect de lege; dar eŭ oiŭ întreba: óre nu sunt și alțiĭ carĭ sunt ică maĭ interesațĭ să se voteze? Dacă eŭ u votez pentru acest proiect, din care cauză u votez? Fiind-că așĭ dori să rĕmână o in-ituțiune de bine-facere și de utilitate pu-lică în tótă puterea cuvêntuluĭ; fiind-că u așĭ dori să creiăm și să organisăm prin ge o instituțiune care să dea pe ceĭ săracĭ i exploatarea celor bogațĭ, în exploatarea apitaliștilor. Ceĭ carĭ vor vota proiectul de ge, vor vota ca să se dea un privilegiŭ la re-carĭ capitaliștĭ ca din sărăcia săracilor din nevoia ómenilor celor maĭ nevoiașĭ să agă folóse personale pentru dênșiĭ.

D. ministru a pus erĭ întrebarea: care ste misiunea guvernuluĭ în cazul de față? ste misiunea guvernuluĭ să se presinte cu roiecte de legĭ pentru acte de caritate? D. inistru a ḑis: nu e misiunea guvernuluĭ césta. Eŭ cred că, în prima linie, misiunea uvernuluĭ este ca să facă proiecte de legĭ entru verĭ-ce trebuințe ale convietuireĭ menilor în societate, când se simte nevoia e a le regula pentru binele tutulor. Aceste egĭ însă trebue să fie bune, priincióse și ulțumitóre. In cazul de față special, când fiĭm de nevoie a veni în ajutorul celor să-acĭ, e natural ca guvernul să vină și cu roiecte de legĭ carĭ să organiseze caritatea publică. Acésta s'a făcut peste tot locul și în tóte timpurile; iar în timpurile moderne este unul din principalele obiecte ale acțiuneĭ guvernamentale. Luațĭ și citițĭ tóte cărțile de economie politică și de drept public, în verĭ-ce limbă vețĭ voi, și vețĭ vedea că cestiunea organisăreĭ carităţeĭ publice, a organisăreĭ ajutorințelor, carĭ trebue să dăm celor săracĭ, se consideră ca un obiect de cea maĭ mare importanță și a legislațiuneĭ, și a prevedereĭ ómenilor carĭ se ocupă de trebile publice.

Dar voițĭ D-vóstre exemple pentru acésta? Imĭ dațĭ voe să vĕ daŭ exemple? Nu unul, ci maĭ multe.

Avem ânteiŭ legislațiunea diferitelor țĕrĭ: legislațiunea francesă, legislațiunea germană, legislațiunea italiană. In Francia, în Germania, în Italia există legĭ speciale carĭ organiséză aceste institute de împrumut pe amanet saŭ munțĭ de pietate, și le organiséză în folosul carităţeĭ publice ca institute de bine-facere, și numaĭ ca atare, iar nu ca institute în carĭ folósele particulare să concureze cu caritatea.

S'a ḑis că în nicĭ o țéră din lume nu sunt institute de împrumut pe amanet administrate de stat saŭ ale statuluĭ. Să 'mĭ dea voe D. ministru să 'ĭ spun că este într'o eróre mare. In afară de institute administrate de comună și carĭ sunt covêrșitóre în tóte țĕrile, voiŭ cita, ca institute administrate astăḑĭ de stat, institutele de împrumut pe amanet din Berlin, din Veimar, din Eisenach, din Gotha, din Braunschweig; asemenea institutul de împrumut pe emanent, organisat de provincia Casel.

In ce consistă divergința dintre noĭ și D. ministru? Consistă în aceea: că noĭ ḑicem să organisăm aceste institute de împrumut pe emanet ast-fel cum sunt organisate în Europa civilisată. Dacă nu voim ca să fie organisate maĭ bine, dar să nu le organisăm maĭ rĕŭ, să nu le organisăm alt-fel de cum sunt astăḑĭ organisate peste tot locul, să nu fie organisate pe alt principiŭ de cât pe acela al carităţeĭ publice.

D. ministru vrea să dea acestor institute o organisare care nu este nicăerĭ, dupe cum voiŭ avea onóre să vĕ arăt îndată. Aci e divergința. Nu e divergință să fie orĭ să nu fie case pe amanet. Și noĭ ḑicem să fie; dar ḑicem: organisați-le dupe exemplele ce avem în cele-alte state, căcĭ acele exemple sunt bune, singurile bune; localisați-le aceste case de amanet pentru țéra nóstră.

Cum sunt organisate aceste case de către D. ministru? Care este principiul D-luĭ ministru?

Să dăm aceste case de amanet în exploatarea unor particularĭ. Acest lucru noĭ îl declarăm rĕŭ, pernicios pentru că un institut de utilitate publică nu póte să fie dat în exploatarea particularilor. In special, acest institut de împrumut pe amanet, care e destinat pentru clasele cele maĭ sărace, cele maĭ nevoiașe, cele maĭ nenorocite ale societăţeĭ, este rĕŭ să fie dat în exploatare ca o instituție financiară, ci trebue să fie condus, dupe cum D. Aurelian v'a expus erĭ fórte minunat și pe larg, ca o justiție de caritate eminamente creștinéscă. Adică câștigul trebue să fie exclus.

Acest lucru, D-lor, e atât de adevĕrat în cât vĕ voiŭ cita câte va case de împrumut pe amanet, ca să vedețĭ ce câștigurĭ neînsemnate se realiséză, câștigurĭ carĭ, când se realiséză, dupe legislațiunile a tutulor statelor, intră tot spre folosul săracilor în casele ospiciilor și altor institute de bine-facere.

Casa de împrumut pe amanet din Berlin a statuluĭ, care în anul 1890 a făcut împrumuturĭ de 4.832.801 mărcĭ, a avut un câștig net de 43.529 mărcĭ, adică de 1 la sută; casa din Hamburg cu afacerĭ de 1.281.931 mărcĭ, a avut un câștig de 27.646 mărcĭ, adică 2 la sută; aceea din Leipzig, cu afacerĭ de 2.151.293 mărcĭ, un câștig de 2.691 mărcĭ, adică $^1/_{10}$ procente; aceea din München, cu afacerĭ de 3.006.963 mărcĭ a avut un deficit de 1.829 mărcĭ.

Vedețĭ dar că nu s'aŭ creat aceste institute pentru câștig. Câștigul, în casele de împrumut pe amanet, a fost respins și de practică și de sciință peste tot locul. Dând aceste institute în mâna particularilor, iată rĕul cel mare care se nasce: se daŭ prin lege săraciĭ în exploatare financiară. Acest lucru e monstruos, nu se póte face. Orĭ care dintre noĭ trebue să reprobe faptul d'a se lua câștig dintr'un loc unde nu există nicĭ o avere; a crea câștigurĭ asupra sărăcimeĭ e reprobabil, nu numaĭ din punctul de privire al religiuneĭ, dar din puctul de privire al organisăreĭ societăţeĭ omenescĭ.

Și aci e diferința dintre noĭ și D. ministru; și așĭ ruga pe D. ministru să aibă bunătate să cugete asupra acestuĭ lucru ceva maĭ liber și maĭ profund, căcĭ se vede că a lăsat să alunece fără să vrea pe un povîrniș rĕŭ, și să nu persistăm într'o idee pe care, în adevĕr, cu cât o despicăm maĭ mult, cu atât devine maĭ de reprobat.

A ḑis iar D. ministru, că chiar 20 de procente de ar lua aceste case, încă ar fi un avantagiŭ în fața celor 300 de procente carĭ se iaŭ aḑĭ de cămătariĭ neomenoșĭ. Intre 300 și 20, fără înduoială că e preferabil 20. Nu e, însă, cestiunea de preferința unuĭ rĕŭ maĭ mic în fața unuĭ rĕŭ maĭ mare, ci e vorba să organisăm ast-fel aceste case ca să nu se ia dupe spatele bieților săracĭ și singura piele ce le rămâne. D. Aurelian a citat casurĭ, că sunt și bogațĭ carĭ se împrumută pe 100 și pe 50 la sută; acestea sunt însă excepțiunĭ în societate, și, în sfêrșit, nu putem noĭ să spunem, fiind că cutare milionar se împrumută cu 50—60%, ca să facem legĭ ca alțiĭ să nu se împrumute de cât cu 20%.

Noĭ am organisat instituțiunĭ de credit pentru proprietarĭ, pentru lumea care are cu ce trăi; am organisat asemenea instituțiunĭ ca să scădem dobênda, nu la un minimum pe care capitaliștiĭ 'l ar fixa, tot ca să aibă un câștig tot nemĕsurat ca maĭ înainte, ci la minimum cel maĭ mare posibil, la minimum creat prin concurență, la minimum resonabil. Și acum să venițĭ D-vóstre să creațĭ un institut pentru sărăcime, unde mini-

mum dobêndeï să se fixeze dupe dorința acelora carï vor să 'șï creeze câștigurï maï folositóre pentru capitalurile lor? Acésta óre nu e monstruositate? O imoralitate?

D. ministru în cuvêntarea sa de ierï nu a adus temeïurï ca să ne sgudue convicțiunea. D-sa a ḑis că așa este maï bine cum propune D-sa prin proiectul de lege. Dar acésta nu este de ajuns. Trebue să ne spună D. ministru de ce crede D-sa că este maï bine ast-fel cum ne propune și nu cum propunem noï. Noï avem sciința și practica în favórea nóstră; ministrul nicï una nicï alta.

D-lor, nu voiŭ vorbi cum aŭ fost organisate aceste instituțiunï la început, în veacul de miḑloc, cum 2 călugărï italienï aŭ înființat primele case de împrumut pe amanet. Voiŭ expune legislațiunile moderne.

Voiŭ cita maï ântêiŭ legea francesă din 1814, din 16 Pluviôse anul XII, iată ce ḑice acéstă lege:

Nicï o casă de împrumut pe amanet nu va putea fi stabilită, *de cât în profitul săracilor* și cu autorisarea guvernuluï.

Voiŭ maï cita legea francesă din 1851 Iunie 24, care ḑice următórele:

Art. 1. Munțiï de pietate saŭ case de împrumuturï pe amanet *vor fi instituite ca stabilimente de utilitate publică* și cu învoirea consiliilor municipale, prin decrete ale președinteluï republiceï, conform cu formele prescrise pentru asemenea stabilimente.

Art. 5. Munțiï de pietate *vor conserva în totul saŭ în parte*, și în limitele determinate prin decretul lor de înființare, *excedentele veniturilor pentru a formà saŭ a mări dotațiunea lor.*

Când dotațiunea va fi de ajuns pentru a acoperi cheltuelile generale și a **micșora dobênda până la** $5^0/_0$, *excedentele veniturilor se vor vĕrsa în casele ospiciilor saŭ altor stabilimente de bine-facerï* prin decisiunea prefectuluï dată asupra avisuluï consiliuluï municipal.

Vedețï că țelul acesteï instituțiunï, în Francia, este ca să ajungă a se da împrumuturï pe amanet cu o dobêndă de $5^0/_0$, și dacă aŭ fost unele instituțiunï din Francia carï aŭ ajuns până la $12^0/_0$, ele nu aŭ perdut din vedere țelul propus de a ajunge la o scădere a acesteï dobênḑï până la $5^0/_0$. Astăḑï procentele în Françia a acestor instituțiunï sunt de $7^0/_0$.

Maï departe, D-lor, pentru ca să coprindețï spiritul acestor stabilimente din Francia, să 'mï dațï voie să vĕ citesc avisul consiliuluï de stat din 1807, asupra cerereï făcută de orașul Caen pentru înființarea de un munte de pietate mixt, iată acea hotărîre:

Țelul înființăreï munților de pietate și *direcțiunea* ce este a li se da nu póte fi altul, de cât *a veni în ajutorul claseï celeï maï săracе a societățeï, a micșora dobênda împrumutuluï pe amanet, cu acésta însă, ca* **beneficiile ce ar resulta să formeze esclusivamente un beneficiŭ al ospiciilor de săracï**. Prin urmare, *nu se póte acorda dreptul de a înființa munțiï de pietate, de cât orașelor,* **unde casa municipală și aceea a ospiciilor saŭ una din ele, póte procura capitalul suficient pentru punerea lor în lucrare.** In nicï un cas nu e admisibil *de a recurge la calea acțiunilor, care ar chiăma străinï la participarea beneficiilor, și ar face, ca stabilimente carï nu trebue să aïbă în vedere de cât bine-facerea publică,* **să devină stabilimente pentru speculațiï private.** Prin urmare, *proiectul* de munte de pietate pentru orașul Caen, care e *basat pe o* **conlucrare de capitalurï adunate prin acțiunï și de capitalurï date de casa municipală și de aceea a ospiciilor,** *nu póte fi admis.*

Orașul Caen a voit să facă un munte de pietate basat pe o sistemă mixtă, și consiliul de stat a refusat, din motivele ce am citit.

Când s'a fondat muntele de pietate la Berlin, guvernul a îndemnat pe orașul Berlin să facă acéstă instituțiune. Orașul Berlin a refusat. Acésta era pe la anul 1833. El a refusat, pentru că între bărbațiï carï se ocupaŭ de trebile statuluï și ale societățeï, se născuse ideea că maï bine este să se gândéscă la alte instituțiunï de bine-facere maï reale, de cât la aceea a unuï munte de pietate, instituțiune care se considera a fi fost bună în timpiï trecuțï, când avuția, caritatea publică nu era încă organisată în stat. Atuncï guvernul, prin decretul regal de la 34 a venit și a fondat un munte de pietate cu un capital de 200.000 de talerï, care și astăḑï funcționéză.

Dar îmï vețï ḑice D-vóstre că sciința ḑice alt-fel; așï ruga să 'mï se arate un bărbat de al sciințeï care diferă în acéstă materie de opiniunea susținută de noï.

Voiŭ veni ântêiŭ cu *Rau*, vestitul economist german, părintele economiștilor din Germania, profesor în Heidelberg în al 5-lea și al 6-lea deceniŭ al acestuï secol, iată ce ḑice Rau.

Cerințele pentru instituirea uneï case de împrumut pe amanet sunt:

1) »*Institutul să stea sub direcțiunea și garanția autorităţeï municipale, a unuï stabiliment de bine-facere saŭ a statuluï.* Acestea numesc personalul. *Excedentele se daŭ pentru scopurï de bine-facere, saŭ pentru a micșora dobêndile.*

2) »*Capitalurile de fondațiune se daŭ saŭ de institute de bine-facerï, saŭ de comune, saŭ de persóne private, cu dobêndă.*«

Să maï vĕ citesc și pe un alt profesor renumit de economia politică, pe Kmès:

Iată ce ḑice Kmès:

»*Ca muntele de pietate să fie condus de autoritățile comunale, este conform cu principiile moderne, carï daŭ acestor autorităţï îngrijirea intereselor claselor sărace ale populațiunilor urbane maï ales.*

»*Este însă inadmisibil, ca în locul acțiuneï statuluï saŭ a comunelor, să se întroniseze pentru munțiï de pietate saŭ libera concurență* saŭ *activitatea privată privilegiată*, și acésta din aceeașï causă, pentru care trebue *respinsă ideea, ca aceste instituțiunï să devină o sorginte de veniturï comunale.*

»*Nu e vorba de a oferi celor săracï ceva maï puțin rĕŭ, de cât ceea ce există cu concurența liberă,* ci de a le da ceva în adevĕr bun, bine-făcĕtor, un ajutor real și neinteresat în nevoie. Din punctul de vedere general, *muntele de pietate trebue să fie al comuneï neinteresate,* pentru că el are de țel a fi o digă în contra sărăcireï complete a nevoiașilor din comune. Institute *de asemenea natură,* basate pe câștig asupra săracilor, *nu pot să fie de cât* rele și pericolóse, *pentru că* produc prosperarea unora pe sărăcirea maï departe a celor deja săracï.«

Cred că maï concluant și maï clar nu póte cine-va să vorbéscă. Și aceste scrise de Kmès nu concordă întocmaï cu acele ce v'a spus erï D. Aurelian.

Alt economist, profesorul Löning spune:

»*Munțiï de pietate* sunt case de împrumut pe amanet, *fundate de stat saŭ de comune,* a căror scop nu este a procura proprietaruluï lor folóse personale și particulare, ci a da ajutor în timpurï de nevoie persónelor din clase sărace ale poporuluï, pentru a le apăra de sărăcire desĕvêrșită.

«Ele sunt institute a căror *menire este —a preveni sărăcirea desĕvêrșită a persónelor sărace.*

»De aceea începuturile lor în Italia și în al 15-lea secol sunt legate de simțimintele religióse ale creștinilor pentru clasele sărace ale poporuluï.

»*Peste tot locul ele sunt institute ale comunelor saŭ ale statuluï.*«

Profesorul *Würzburger* ne spune: »munțiï de pietate sunt acele instituțiunï carï împrumută banï celor nevoiașï pe amanet de obiecte mișcătóre, *fără a avea în vedere câștigurï proprii,* precum fac împrumutătoriï particularï pe amanet.«

V'am adus câțï-va autorï germanï, pe carï 'ï am avut la îndemână. Să 'mï daţï voe să vĕ citez și un autor francez, pe *Richelot* din dicționarul de administrațiune a luï Block.

Iată ce ḑice Richelot:

»Munțiï de pietate sunt stabilimente de împrumut pe amanet. Acest fel de împrumut este în general interḑis particularilor. *Administrațiunea publică exercitéză în* *săși acéstă industrie, fără a se gândi la vre-un câștig și numaï în interesul împrumutătorilor, pe carï îï scapă ast-fel de plaga usureï.*

»*Cliențiï obicïnuițï aï acestor stabilimente sunt lucrătoriï, pe carï o crisă industrială saŭ o împregiurare nenorocită 'ï a lăsat fără lucru și carï aŭ nevoie imediat de banï pentru a cumpĕra pentru dênșiï și familiile lor pâinea necesară.* Cliențiï obicïnuițï saŭ fabricanțiï ceï micï, carï în timpurï de stagnațiune saŭ din causa falimentuluï unuï debitor, n'aŭ în casă numerariul necesar pentru a achita o poliță scadentă saŭ pentru a plăti lucrătoriï lor și cărora munțiï de pietate le vin în ajutor pe deposit de mărfurï, avêndo valóre reală dar realisabilă maï târḑiŭ. Cliențiï aceștia

abilimente maĭ sunt noguțătoriĭ ceĭ micĭ, rĭ nu aŭ credit la bancher și carĭ cu un ic capital sunt pușĭ în posițiune de a în-eprinde o afacere avantagiósă; muntele pietate îĭ dă ajutor pe câte-va juvaerurĭ familie. Cliențiĭ sunt călĕtoriĭ isolațĭ în-un oraș mare, carĭ în nevoĭ extreme mo-entane nu aŭ nicĭ rude, nicĭ amicĭ, cărora pot cere ajutor, sunt ómeniĭ de condiți-e onorabilă, carĭ într'o strîmtorare mo-entană extraordinară nu vreaŭ să'șĭ com-omită posițiunea și creditul, și carĭ află a-tor și eĭ în avansurĭ ce primesc de la mun-le de pietate, cu discrețiune.«

Vedețĭ dar, D-lor, că atât în practică legislațiune cât și în sciință, aceste case împrumuturĭ pe amanet nu sunt consi-rate de cât ca case de bine-facere, ca se pentru a ajutora pe ceĭ maĭ săracĭ și aĭ nevoiașĭ din societate. Așa fiind, toțĭ nt de acord a arăta că asemenea case tre-e să fie înființate de către stat saŭ de tre comune și nicĭ într'un cas de către rticularĭ pentru câștigurĭ, fie ele ceva aĭ sus, fie ceva maĭ jos calculate.

D. ministru de finance a ḑis erĭ că Statul ı póte să înființeze asemenea institute, că muna de asemenea nu póte, lăsând să se țelégă, fiind că comuna n'ar fi în stare administreze bine asemenea instituțiunĭ și te nicĭ n'ar avea de unde să ia baniĭ ebuincioșĭ.

Și când uniĭ din colegiĭ noștri aŭ propus cel puțin să se prevadă în lege ca numaĭ omâniĭ să dea capitalurile și să adminis-eze aceste case, atuncĭ D. ministru a rĕs-ıns că atuncĭ când s'ar da acest privile-ŭ numaĭ Românilor, lucrul ar însemna aceste instituțiunĭ nu s'ar maĭ putea în-nța.

Imĭ pare rĕŭ că am auḑit de la D. minis-u acéstă părere defavorabilă, asupra pute-ĭ vitale a țereĭ.

Apoĭ, D-le ministru, căile ferate cine le a cut: străiniĭ saŭ noĭ? La început, când ı eram încă pregătițĭ aŭ venit străiniĭ, dar ĭ de acele căĭ ferate. Pe urmă însă cine a dres, cine le a îmbunătățit, cine a clădit oui, cine le a scos din nomolul uneĭ ad-inistrațiunĭ detestabile ale companiilor răine. Cine? Străiniĭ saŭ noĭ? Bărbațiĭ oștri de finance și de technică?

Apoĭ aceĭ carĭ aŭ fost în stare să ia din âinile străinilor și să administreze așa de ne căile ferate, cu un ruaj atât de com-licat, óre eĭ să nu fie în stare să adminis-reze și să conducă și instituțiunĭ mult maĭ mple și maĭ puțin complicate, cum sunt unțiĭ de pietate?

Dar creditele fonciare cine le a înființat? Iu le am înființat noĭ, nu le am adminis-rat noĭ? Când s'a înființat creditele fon-iare eraŭ uniĭ, persóne de valóre, persóne órte importante, precum Manolache Kos-ache care nu aveaŭ încredere că noĭ Ro-âniĭ am putea înființa creditele fonciare, i D. Germani, care era în comisiunea Ca-tereĭ, a fost de opiniune contrarie și bine făcut, pentru că și creditele rurale și cele ırbane aŭ reușit și aŭ făcut și fac serviciĭ imense proprietarilor și creditului public. Putem ḑice că creditele fonciare aŭ stabilit creditul public al Regatuluĭ român.

Banca națională cine a făcut'o? Străiniĭ? Tot noĭ. Dar sunt uniĭ străinĭ carĭ aŭ acți-unĭ, vor fi. Dar câțĭ Românĭ și încă de aceĭ cu capitalurĭ micĭ 'șĭ aŭ pus încrederea în vitalitatea acesteĭ instituțiunĭ?!

Mie 'mi s'a întêmplat să vină la mine un împiegat mic, atuncĭ când Banca națională trecea prin o grea furtună, să mĕ consulte dacă să maĭ păstreze acțiunile bănceĭ ce avea, saŭ nu. M'am mirat când 'mĭ a spus acel om cu o stare mică, că 'șĭ a pus tot micul luĭ avut cu încredere în acéstă institu-țiune românéscă. Și când 'l am întrebat de ce 'țĭ aĭ pus tot avutul D-tale, la Bancă, când aĭ fi găsit să'l împărțescĭ în efecte ale Statuluĭ și ale creditelor fonciare; el mi-a ḑis: de așĭ fi avut și 2 milióne le așĭ fi pus la Banca națională, dar acum sunt îngrijit, căcĭ s'a ridicat o mare furtună în contra eĭ și nu sciŭ ce s'o întêmpla.

Eŭ 'ĭ am ḑis atuncĭ: aĭ tot încrederea aceea de la început și de acum înainte, și cred că de sfatul acesta nu a avut a se plânge, căcĭ furtuna a trecut, și Banca na-țională stă solidă și spre binele și folosul tutulor, și cine a făcut Banca națională? Străiniĭ? Noĭ ne am dus și am vĕḑut cum sunt asemenea institute în străinătate și fiind că Românul este priceput și isteț a fă-cut tot atât de bine, ca și în străinătate.

Eŭ nu sunt inimic al străinătățeĭ și al străinilor, și eŭ și mulțĭ Românĭ am învĕțat în străinătate și am căpătat de acolo lumina sciințeĭ. Eŭ și mulțĭ alțĭ dintre noĭ avem prietenĭ în străinătate, cărora mult le da-torim desvoltarea nóstră. Dar e străin și străin. Sunt străinĭ de carĭ avem datoria să ne ferim ca de ciumă. Acești străinĭ sunt lepădăturile acelea carĭ vin să sugă, să ex-ploateze, să sece, să strice țéra (aplause), aceste lepădăturĭ ale străinătățeĭ sunt rele și de ele să ne ferim, căcĭ ne strică morali-cesce și materialicesce și aduc în societatea nóstră o otravă, strică și tóte obiceiurile cele bune și introduc pe cele rele, dacă n'ar fi altul de cât acela al nesațiuluĭ de câștig și al câștiguluĭ neiertat imoral. Româniĭ s'aŭ cam tot ferit de asemenea câștigurĭ, aŭ fost póte uniĭ rĕĭ și între noĭ, fie în timpurile trecute, fie astăḑĭ, dar generalitatea do-resce să aibă un câștig onorabil. Acest lucru este fórte natural, căcĭ suntem un popor agricol, care iubim pămêntul, pe care 'l arăm și 'l semănăm și punem tótă nădejdea în Dumneḑeŭ că ne va da o recolă bună; iar aceĭ carĭ aŭ nădejde în Dumneḑeŭ se feresc de lucrurĭ rele, ca să nu 'ĭ lovéscă trăsnetul de sus, când vor face verĭ un neajuns al-tora aci jos.

Cine a înființat creditele agricole? Sta-tul, aduceți-vĕ aminte; creditele agricole eraŭ basate pe un sistem mixt al Statuluĭ, al județelor și al particularilor. Insă D. ministru a schimbat acest sistem și le a dat un ca-racter cu totul de stat. Cum să venim noĭ astăḑĭ cu o instituțiune maĭ delicată de cât creditele agricole, căcĭ privesce tocmaĭ să-răcimea cea maĭ nevoiașă, poporul de jos, și să o dăm noĭ în exploatarea capitaliștilor, a ómenilor celor maĭ durĭ în societate.

Acésta este în natura lucrurilor. Nu este de criticat. Nu poțĭ ḑice că pentru acésta un bancher este un om rĕŭ. Am cunoscut un bancher bogat, bărbat fórte onorabil și cu frica luĭ Dumneḑeŭ, om de tótă valórea morală, care făcea mult bine și bine cresti-nesc, nu în vilég, în orașul care se afla și cu care aveam legăturĭ de amiciție. El adesea 'mĭ ḑicea: bine facĭ de nu te aĭ gândit să te facĭ bancher, fiind-că fie-care bancher are într'ênsul o bucățică de hoție, suntem toțĭ hoțĭ. 'I am rĕspuns prea eștĭ aspru cu D-ta însuțĭ, căcĭ sciŭ că facĭ mult bine săracilor. Da, îmĭ replică el, dar eŭ am voit să mĕ fac artist și tatăl meŭ m'a silit să mĕ fac ban-cher, ca să mĕ îmbogățésc; m'am făcut ban-cher, dar 'mĭ a rĕmas fundamentul de ar-tist și numaĭ de aceea nu sunt hoț de codru.

Naturalmente, acela care face negustoria banilor și calculéză cel maĭ mic câștig este maĭ dur. Bancheriĭ ceĭ marĭ nu iaŭ 10 și 12 la sută, eĭ înșișĭ aŭ câștigul cel maĭ mare care adună beneficiile, calculând cele maĭ micĭ câștigurĭ și ne perḑêndu-le. Câști-gurĭ micĭ de la mulțĭ, de la fórte mulțĭ adună beneficiĭ marĭ. De aceea obiceiul ban-cherilor este să fie strînșĭ la mână și să nu scape nicĭ un câștig din mână. De aceea îĭ socot semeniĭ lor de ómenĭ maĭ asprĭ. Toc-maĭ lor să le dăm în mânĭ pe ceĭ săracĭ? Prin urmare, noĭ nu trebue să năsuim a da acéstă instituțiune filantropică și de utilitate publică în mâna celor asprĭ, celor maĭ asprĭ.

D. ministru a luat ierĭ pe D. Aurelian cam pe ușure, când acesta a făcut propune-rea să se consulte ceĭ carĭ staŭ în capul stabilimentelor de bine-facere. Eŭ cred că este maĭ bine să se consulte aceștia carĭ sunt ḑilnic în contact cu nevoile săracilor și pot să cunóscă maĭ bine mizeriile ome-nescĭ, de cât capitaliștiĭ și bancheriĭ carĭ umblă dupe câștigurĭ.

Dar să vedem, D-lor, maĭ departe, óre ce sume așa de considerabile trebue acestor case ca să nu se pótă ele înființa din acéstă causă. Vețĭ vedea, din cifrele carĭ le voiŭ cita, că nicăerĭ aceste institute nu dispun și nu aŭ nevoie de nisce sume așa de colosale. Dacă ar fi așa, ar trebui să domnéscă o mizerie ne pomenită în lume; există mizerie, dar mi-zeria este maĭ mult saŭ maĭ puțin isolată în cercurĭ restrînse.

Citez cifre din aniĭ 1889—1890:

In Italia, împrumuturile totale ale mun-teluĭ de piețate se suiaŭ la 44.534.000 leĭ pentru o populațiune de 30.347.000, va să ḑică 1 ½ leĭ pe cap de locuitorĭ.

In Belgia: împrumuturile 11.280.000 pentru o populațiune de 6.136.000, adică 2 leĭ pe cap.

In Francia împrumuturile sunt de leĭ 58.549.765 pentru o populațiune de 38.343.000, iarășĭ 1 ½ leĭ pe cap.

In Olanda împrumuturile sunt de leĭ 31.104.900 pentru o populațiune de 4.622.000, ceea face 7 pe cap, cred că lu-

crul acesta trebue să provină din causa aglomerațiunei locuitorilor în orașe, care e în Olanda mai mare de cât aiurea.

In Spania 7.624.820 pentru o populație de 17.248.000.

In Germania pentru o populație de 49.428.000 cam la 20.000.000.

In Austro-Ungaria cu 43.233.000 locuitori, 57 milióne.

In total casele de economii în Europa aŭ făcut în 1890 împrumuturi de 229 milióne de lei. Dacă s'ar pune și la noi maximum de 1 franc pe cap, ar trebui 6.000.000 franci maximum; dar la noi sunt orașele fără asemenea nevoi saŭ cari ușor se contopesc în acéstă privire cu orașele mai mari. Eŭ cred că cu 2 milióne saŭ maximum 3 milióne am isbuti să înființăm asemenea case de economii. Când s'ar mulțumi Statul saŭ comunele să ia atât cât costă capitalurile împrumutate, adică cum stă astădi 5 % și să mai ia ceva pe d'asupra pentru cheltuelile de administrație, am fi creat ceva moral, bun, util. Cred că procentele s'ar putea reduce mult mai jos de 10 la sută, când prin o bună administrație și prin donațiuni s'ar forma un fond propriŭ al acestor case.

Dar ceea ce më miră și më întristézá mai mult, este fundamentul pe care expunerea de motive atât a ministrului, cât și aceea a comitetului de delegați, ridică munții de pietate.

Noi venim și discutăm basele. Dicem: institute de bine-facere, de utilitate publică, institute pentru săraci, pentru a veni în ajutorul ușurărei săracilor. Noi discutăm aceste principii, dar expunerea de motive ministerială și a raportorului ne vorbesce de propunerea D-lui Keun ca basă. Din propunerea D-lui Keun a eșit muntele de pietate.

Propunerea D-lui Keun s'a trimis la o comisiune specială unde nu s'a studiat cestiunea munților de pietate în sine, ci propunerea D-lui Keun, adică a unui om, care cerea să aibă privilegiŭ a exploata pe săracii întregului Regat român în timp de 50 de ani. Ce a făcut comisiunea? A generalisat propunerea Keun. Astădi nu suntem în fața privilegiatului Keun, ci a unor privilegiați necunoscuți, a se crea de acum înainte.

Să examinăm cine este D. Keun ca să ne dăm sémă cine vor fi necunoscuții. D. Keun e un bëtrân venerabil, dar un bëtrân Perot. Ce e un Perot? Peroții sunt acei locuitori din Constantinopol, cari veniți din tóte părțile lumei, din Englitera din Francia, din Germania, din Austro-Ungaria, din Italia, s'aŭ adunat în capitala Turciei, ca să trăiască și să câștige pe spatele Turcilor și a imperiului turcesc. Dacă am dis că bancherii sunt ómeni aprigi la câștig, apoi Peroții îi întrec, căci unde e vorba de câștig, Perotul pune inima și consciința în podul casei și acolo în unghiul cel mai neumblat de Dumnedeŭ și de ómeni.

Este cunoscut casul acela vestit al unui Engles, Churchill, care a scăpat de un faliment iminent, ducêndu-se la vênat de prepelițe și trăgênd într'un copil de turc în loc să tragă în prepelițe. Rănind greŭ pe copil, s'aŭ adunat Turcii, s'aŭ năvălit asupra ghiaurului și 'l aŭ înhățat, 'l aŭ bătut, 'l aŭ întemnițat și era să 'l judece și să 'l condamne cine scie la ce pedépsă, când a intrat la midloc Lord Ponsonby, ambasadorul Angliei. Sfêrșitul a fost că Churchill a fost decorat cu Nișan Sftihar în briliante, dăruit cu 40.000 lire, și hărăzit cu privilegiul unui diar în limba francesă care a format bogăția copiilor lui, îndestul de numeroși. Dar vizirul care a închis pe Churchill a fost dat afară cu mare urgie și trimis surghiun la Angora, în midlocul Asiei-Mici.

Iată Perotul.

Familia Keun e fórte numerósă, Perotă, familie fórte renumită în Orient. Se dice chiar că nu e oraș mai însemnat în Orient unde să nu fie câte unul saŭ duoi membri ai acestei familii. Imi aduc aminte, sunt mulți ani de atunci, era în Persia un Keun, consul al Olandei. El își închipuise că trebue să facă un tratat de comerciŭ între România și Persia pentru a'și consolida posițiunea sa. Eram tocmai ministru al afacerilor exteriόre când acest domn venise cu un tractat gata de subscris. 'I am spus că noi, dacă vom face un tractat cu Persia, îl vom face noi înșine, fără a ne servi de un supus străin. El 'mi a exclamat atunci: ce më fac eŭ cu tótă ostenéla ce 'mi am dat și cu care credeam că 'mi voiŭ îmbunëtăți o posițiune în Persia?

Tot Orientul e coprins de familia Keun care e vestită și adi în Constantinopole, unde veți vedea că ei sunt ómeni amestecați în tóte afacerile.

D. Keun de la noi, ca mulți alți străini, 'și a închipuit că țéra nóstră e Egiptul, Constantinopole, Smirna, Teheran și că pot și pe noi să ne trateze cum tratéză pe Turci, pe Egipțieni, pe Persiani

Propuneri de case de împrumut pe amanet a priimit D. Aurelian când am priimit și eŭ, când eram în serviciŭ, nu numai de la D. Keun, ci și de la altul. Voiŭ spune numele, căci atunci, când acești străini fără căpëtâiŭ nu se sfiesc să céră să exploateze țéra nóstră în mod neomenos, nu văd de ce sa më sfiesc să le fac cunoscute și numele lor? Acest fel de cavalerism pe spatele țërei nu 'l înțeleg. Dar eŭ vë declar că cavaler nu sunt; cavalerii aŭ fost în vécul de midloc; eŭ sunt român și am de datorie să apër interesele țërei mele.

D. Keun al nostru, din secretar al principelui Știrbeiŭ, s'a făcut consul al Olandei și a ajuns primul ministru olandez în România. Cel-alt era marchisul de l'Aubépine Sully, din o familie fórte bună francesă, dar scăpătată, ajuns la noi agent diplomatic al principatului de Monaco. Sosind pe pământul făgăduinței, căci și noi suntem aședați în Orient, marchisul a căutat midlocul d'a'și putea crea o mică stare și a venit cu un dosar fórte mare, conținênd propuneri pentru un munte de pietate.

Manuscrisul 'l am păstrat ca monument, dar nici eŭ nici D. Aurelian nu am discutat nici un minut măcar aceste proiecte de exploatare sistematică a sărăcimei, fie de către un capitalist bogat ca D. Keun, fie de către un nobil scăpătat ca marchizul.

Ceea ce 'mi a părut încă mai rëŭ de cât acésta, a fost că s'a luat propunerea D-lui Keun de basă a unui proiect de lege așa de important, și că comitetul de delegați al Senatului a pus și vêrf acelei propuneri Keun; căci unde era în propunerea Keun o favóre, comitetul delegaților a acordat duoë favoruri.

D. ministru a pus în proiectul de lege ca să se numere acei 30 de ani *de la promulgarea legei*, și comitetul delegaților a venit și a fixat începerea celor 30 ani de la *data concesiunei*. Fórte minunată iscodélă, D-lor, dar fórte rëŭ ca și a duoa favóre privitóre la prelungirea termenului ridicărei clădirilor.

Iată cum sunt motivate aceste duoë favoruri:

»Concesiunea trebuind a fi dată dupe promulgarea legei, *necesită un timp, póte chiar îndelungat*, pentru a *se îndeplini formele de adjudecațiune asupra concesionarilor, și ast-fel* s'ar fi putut știrbi mult *din termenul de 30 de ani* pentru cât se oferă concesiunea, creând o dificultate asupra avantagiilor ce concesionarul le ar putea avea in vedere«. Și mai departe »Proiectul guvernului stipuléză *ca clădirile să fie terminate cel mult într'un an* fără însă a da facultatea concesionarului ca, în intervalul de la aprobarea concesiunei (fiind obligat a funcționa imediat acéstă instituție), să pótă a'și procura, până la facerea localurilor, localuri închiriate *s'a admis, dar, acéstă disposițiune* ca claritate, *și s'a pus termenul de* 2 ani *pentru construcții*, considerându-se ca insuficient acela de un an, *dupe cum prevede proiectul.*«

Nu admirați cu mine duioșia cu care raportorul comitetului de delegați își dă ostenélă să îndepărteze greutățile, neajunsurile supărările ce ar putea întêmpina bieții capitaliști, cari capătă micul și neînsemnatul și frumosul privilegiŭ, de a exploata sărăcimea?

Când nu văd motivarea acésta, nu numai nu bănuesc de rëi pe acei, cari nu votéză concesiunea, ci examinez cu lupa cea mare să văd de ce sunt unii așa de iute la vot.

Nu pot să daŭ în exploatare o concesiune al cărei scop este exploatarea săracilor.

Mai departe, a treia favóre e depusă la art. 5. Expunerea comitetului delegaților dice:

»Articolului 5 'i s'a admis redacția din proiect cu adăogirea cuvintelor *»în stare bună«*, fiind *vorba* de expirarea concesiunei și de predarea imobilelor autorităților respective.«

Pentru că e vorba de predarea imobilelor către autoritățile Statului saŭ a comunelor la expirarea concesiunei, de aceea s'a adăogit termenul vag și insuficient de *stare bună*.

Maĭ departe iată cum se motivéză favó-
a a patra:

„La articolul 7 proiectul prevede *termel de un an* pentru terminarea construcnilor, şi dacă concesionarul în acest inrval nu se execută, garanţia depusă se nfiscă în profitul Statuluĭ; comitetul la est articol a pus termenul de duoĭ anĭ, a fi de acord cu disposiţiunile de la t. 4“.

Se póte citi unde-va o logică maĭ strînsă maĭ plină de simţiminte înalte, umanire şi morale, tóte în favórea exploatatorir săracimeĭ? I se dă termen de duoĭ anĭ ca să fie în largul luĭ acela care va veni să ploateze sărăcimea. Dar articolul 7 e în însuşĭ nostim de tot. El stipuléză, că garanţia se va libera, dupe începerea operaţiunilor şi terminarea construcţiunilor“.

Acéstă instituţiune menită, cum e orgaisată prin proiect, să sărăcéscă sărăcimea, ia, cum ḑice proverbul, ḑece peĭ de pe o e; acéstă instituţiune, despre care se ḑice art. 3, în mod de tot vag, „ca să fie în măsură de a satisface tóte cererile de împrumut pe amanet ce li se face“, nu 'şĭ să garanţia, în timpul durateĭ concesiuneĭ, mânile guvernuluĭ, ci o ia înapoĭ, ca să pótă aplica proverbul popular: prinde bul, scóte'ĭ ochiĭ.

Dar maĭ este un alt articol încă şi maĭ minat, articolul 8.

Iată ce ḑice acest articol:

„Societatea este în drept a 'şĭ întocmi gulamente pentru organizarea interióră a selor de împrumut pe amanet, pe bazele ipulate prin presenta lege.“

Regulamentarea legeĭ dată în mâna uneĭ cietăţĭ particulare, al căreĭ ţel şi acţiune te exploatarea sărăcimeĭ! Nu e acésta o ouă monstruositate, dar care arată spiritul re domină legea şi de care ea este insuflată?

Principiile organisăreĭ interióre a Bănceĭ aţionale şi a creditelor fonciare sunt depuse statutele lor. Banca naţională şi credile fonciare sunt priveghiate de către cosarĭ specialĭ aĭ guvernuluĭ. La casele penu săracĭ totul este suprimat. Exploatatoriĭ aibă câmp liber a usa şi a abusa de săcime.

Dar tot atât de minunat ca şi articolul 8 şi articolul 9, care hotărasce, „*că controul ministeruluĭ de finance se póte exerta* nu numaĭ *prin funcţianariĭ minisrulŭĭ*, ci şi prin alte persóne anume degate.“ Carĭ sunt acele persóne? Şi aci ministru a fost fórte nedrept cu D. Aurean de 'l a luat aşa peste picior, şi s'a rmalisat că a pronunţat numele D-luĭ nspector financiar Constantinescu. D. Aulian 'l a numit pentru ca să citeze pe n inspector, care se bucură de cel maĭ un renume, de om drept şi aspru, conscint de datoria sa.

In legea franceză stă că inspectoriĭ fianciarĭ controléză casele de economie. 'am avut noĭ dreptate să ne mirăm că ocul acestor inspectorĭ îl iaŭ alte persóne. ci e vorba de controlul guvernuluĭ; acésta u se póte face şi de ministerul de finance şi de cel de interne, şi de cel de justiţie, căcĭ unde sunt mulţĭ controlişti nu se controléză nimic. Este natural şi logic ca controlul să fie al unuĭ singur minister, şi bine e să fie al ministeruluĭ de finance. Dară să punem persóne private să controleze! Acésta e o enormitate.

Aşĭ ruga pe D. ministru să crédă că nicĭ de cum nu pun la suspiciune persóna D-sale, căcĭ dacă 'l aşĭ bănui întru câtva, 'ĭ aşĭ spune-o fără sfială dupe obiceĭ. D-sa va trimite tot d'auna pe inspectorul guvernuluĭ să controleze. Dar alt ministru póte veni, care, în virtutea acesteĭ legĭ, va numi de controlorĭ la aceste case tocmaĭ ómenĭ carĭ sunt amestecaţĭ în treburile acestor case. Acésta bate la ochĭ orĭ şi cuĭ, că nu e lucru curat, şi de aceea ḑic că spiritul, în care legea a fost făcută, nu e bun, nu e inspirat de durere de inimă pentru săracĭ, ci de tragere de inimă pentru capitaliştiĭ privilegiaţĭ să despóe pe săracĭ.

Unul din amiciĭ meĭ din Moldova, 'mĭ aduce aminte de o instituţiune care s'a creeat acolo în timpul luĭ Vodă Grigorie Ghica de către străinĭ, carĭ tot aşa aŭ venit să céră cu mare pompă încrederea ţĕreĭ, de banca Moldoveĭ. Banca Moldoveĭ devenise o cestiune naţională. Cine era pentru D. Byland, era patriot, cine era contra, era inamic al proprietarilor, al desvoltăreĭ avuţieĭ naţionale. 'I s'a dat luĭ Byland concesiunea cu privilegiĭ. Ce s'a ales în urmă de acea bancă, a cumpĕrat cămile, ca să facă comerciŭ în Africa, şi a dat faliment. Acela care venise să administreze acea casă, nu'mĭ aduc aminte numele, dar sciŭ că era un om mărunt de talie, blond, cu favorite, un gentelman de prima calitate, priimit în tóte salónele şi care 'şĭ da aere de principe. Când s'a descoperit istoria cu cămilele, a rupt'o de fugă şi banca a dispărut.

Reamintesc aceste întêmplărĭ, ca să nu ne punem tótă speranţa în străinĭ, să ne înegrim pe noĭ. Să avem maĭ multă încredere în noĭ înşine, căcĭ orĭ cum am fi, tot maĭ bine scim noĭ rostul ţĕreĭ. Adesea, fórte des străiniĭ trimit la noĭ lepădăturile lor, pe când la noĭ găsim ómenĭ carĭ se pot pune alăturĭ cu ceĭ maĭ bunĭ dintre străinĭ. Noĭ trăim aci, avem averea şi familia aci. ne e ruşine de noĭ şi ne e milă de copii noştri, carĭ tot aci aŭ să trăiască. Să vĕ aduceţĭ aminte cu frică şi cu cutremur de năvălirea lepădăturilor străine, care a fost asupra nóstră în domnia luĭ Cuza Vodă, din timpul când a venit Godillot cu recomandaţie de la Napoleon al III-lea, Lemaitre, Libricht, acea vestită lepădătură a lepădăturelor, care ajunsese la noĭ să fie inspector general al poştelor şi telegrafelor, ajunsese chiar să fie cel maĭ puternic om din ţéră. Am o scrisóre originală a consuluĭ francez Tillios, de pe acele timpurĭ, în care acesta recomanda pe Libricht la un bărbat important din Francia, ḑicênd că 'ĭ recomandă pe cel maĭ puternic om din România, maĭ puternic chiar de cât toţĭ miniştriĭ. Şi acel Libricht era un kelner de la Ostende, cules acolo în otel de un bĕtrân boier Razu, din Moldova.

D-lor, să avem maĭ multă încredere în puterea nóstră de a îndestula noĭ înşine ţéra cu instituţiunĭ folositóre. Nu suntem nicĭ maĭ proştĭ, nicĭ maĭ neînvĕţaţĭ, nicĭ maĭ rĕĭ de cât străiniĭ; să nu ne gândim cum să aşeḑăm maĭ bine pe aceia carĭ ne speculéză, ci cum vom aşeḑa maĭ bine pe aceĭ carĭ sunt nevoiaşĭ.

E vorba de munţiĭ de pietate, şi ni se ḑice: „cum vor putea să facă comunele, munţĭ de pietate? De unde să ia banĭ?“

Dar voiŭ întreba şi eŭ; „de unde iaŭ banĭ pentru ca să facă lux ne maĭ pomenit cu lumina electrică, pe bulevarde şi pe plimbările şoseleĭ, de acolo să ia banĭ pentru înfiinţarea munţilor de pietate; să înfiinţeze aceste case şi să lase la o parte luxul. In oraşele marĭ din străinătate unde astăḑĭ e electricitate, acolo sunt organisate în mod temeinic şi de mult timp aceste instituţiunĭ pentru ajutorarea săracilor, şi altele pe deasupra. Apoĭ, la noĭ maĭ ânteiŭ să vină oraşele marĭ ca Bucurescĭ, Craiova, Iaşĭ, etc., să organiseze instituţiile pentru săracĭ, să organiseze caritatea publică şi pe urmă să facă lumină electrică de care numaĭ ceĭ bogaţĭ se pot bucura, iar săracilor nu le folosesce la nimic.

D-lor, când a vorbit D. Aurelian, de Schultzen-Dielitsch şi de Reiffeisen carĭ aŭ creat instituţiunĭ de credit pentru clasele nevoiaşe ale poporuluĭ, D. ministru ḑicea că cine împiedică iniţiativa privată, ca să înfiinţeze asemenea instituţiunĭ. D-sa ḑicea: n'are de cât să le înfiinţeze iniţiativa privată?

Apoĭ, nu e aşa; Cum? Pentru ca să adunăm capitaliştiĭ carĭ să exploateze pe săracĭ, ne dăm ostenéla; şi să nu ne dăm ostenéla să formăm acele instituţiĭ, carĭ să vină în ajutorul claselor sărace? De ce? Şi de ce să nu dea impulsiunea guvernul? Căcĭ luĭ îĭ aparţine maĭ cu sémă ca să dea impulsiunea? Să adun capitaliştiĭ ca să 'ĭ asvârl asupra sărăcimeĭ! Să nu mĕ ostenesc să fondez credite pentru ceĭ săracĭ.

In Germania, unde mersul statuluĭ şi al societăţeĭ e atât de bine organisat, unde sunt universităţĭ cu profesorĭ mulţĭ, unde se învaţă carte multă, filosofie, theologie şi economie politică, şi unde ideile despre caritatea publică sunt de mult fórte rĕspândite; acolo e fórte uşor să vină un Schultzer-Dielitsch şi un Reiffeisen, să imagineze instituţiunĭ ca acelea pe carĭ le-aŭ creat; dar la noĭ unde suntem coprinşĭ de tóte nevoile ţĕreĭ, aci e guvernul căruia 'ĭ incumbă maĭ mult sarcina de a da impulsiunea.

In tot casul, dacă ne ostenim de a crea instituţiunĭ financiare, cu atât maĭ mult încă trebue să ne ostenim, să creăm instituţiunĭ filantropice.

Căcĭ vedeţĭ, s'a ḑis de D. Aurelian că la noĭ caritatea publică e desvoltată, dar afară de spitale, ce facem noĭ pentru sărăcime? In Englitera, este un impozit special care 'l plătesc ceĭ bogaţĭ ca să vină în ajutorul celor sĕracĭ, un impozit de stat. In tóte sta-

tele culte, există imposite comunale, speciale pentru ajutorința sărăcimeĭ. Există pretutindenĭ o organisare admirabilă, pentru ca, cât omenesce se póte, să se dea ajutor eficace și constant celor săracĭ, fără a'ĭ jupui.

Cum să se organiseze și la noĭ acest ajutor ce trebue dat săracilor?

Să se organiseze tot așa cum este și aiurea. Multe exemple am luat din Francia, să luăm și pe acesta și să căutăm ca ceea ce s'a făcut în Francia în acéstă privință, să facem și noĭ, să facem lucrul dupe rostul nostru și maĭ bine. Și acésta n'ar fi de loc greŭ. Ce se cere pentru acésta?

Se cere ca administrația, adică guvernul, să pótă aprecia dacă munțiĭ de pietate carĭ sunt a se institui aŭ viabilitate saŭ nu, adică să vadă dacă ele presintă destule garanțiĭ de reușită, atât pentru present cât și pentru viitor.

Prin urmare, în lege trebue fixat acest lucru, anume, cum să se ia mĕsurile necesariĭ pentru ca aceste case să pótă da garanțiĭ seriόse de viabilitate.

In ce ar putea consista aceste mĕsurĭ?

Iată: să se scie, maĭ ântĕiŭ, carĭ sunt veniturile acestor case, ce bunurĭ aŭ orĭ pot avea, ce subvențiunĭ pot căpata, cum sunt organisate, ce budget aŭ, cine le administrézĕ și, în sfêrșit, care este populațiunea săracă ce are nevoie de ajutor.

Tóte acestea sunt noțiunĭ pe carĭ guvernul trebue să le aïbă, pentru a se putea pronunța asupra viabilitățeĭ unor asemenea case.

Pe lângă acésta, este sciut că unul din isvórele de câștig al acestor case este vêndarea și evaluarea obiectelor pe carĭ le depun ca amanet ceĭ împrumutațĭ. Dacă casa este instituită ca o adevĕrată casă de binefacere, pentru a veni în mod real în ajutorul celor săracĭ, atuncĭ evaluarea se va face în mod cât se póte de dréptă și casa nu se va bucura a cumpĕra amanetul pe un preț ridicol. Dacă însă asemenea case nu se institue de cât cu scopul de a se exploata sărăcimea, atuncĭ evaluarea obiectelor amanetate se va face cât se póte maĭ jos de adevĕrata lor valóre, și ast-fel, acestea vor realisa câștigurĭ marĭ, atuncĭ când vênd aceste obiecte.

Pentru a se evita o asemenea exploatare, trebue luate mĕsurĭ cât se póte de seriόse, relativ la administrațiunea acestor case. Personalul administrativ trebue să fie numit de guvern saŭ de prefect.

Consiliul de administrație trebue să fie format așa cum există în Francia: să aïbă pe primar în frunte, și să fie compus din membriĭ consiliuluĭ comunal, din administratoriĭ stabilimentelor de caritate și din cetățeniĭ onorabilĭ și cunoscuțĭ în societate. Priveghiărea trebue făcută de inspectoriĭ financiarĭ.

Pe lângă aceste mĕsurĭ, trebue a se pune o limită împrumuturilor, trebue a se fixa un minimum și un maximum, pentru ca să nu vină să céră împrumuturĭ ómenĭ bogațĭ, pentru ca să jóce cărțĭ saŭ să facă berbanteriĭ. (Aplause).

In aceste privințe, în Francia sunt orașe unde casele de pietate împrumută până la 500 leĭ, la Angers se dă numaĭ până la 40 leĭ.

Pentru a organisa și noĭ în mod cât se póte de serios, nisce asemenea case de împrumuturĭ pentru săracĭ, eŭ iată ce așĭ propune, D-le ministru de finance: In urma obiecțiunilor pe carĭ noĭ le am făcut, D. Aurelian și cu mine, obiecțiunĭ fórte întemeiate, eŭ așĭ propune să se prelungéscă, nu discuțiunea, ci să se prelungéscă luarea în considerațiune a legeĭ, pentru ca în interval de câte-va ḑile, comitetul de delegațĭ să se întrunéscă din noŭ, spre a se pronunța asupra propunerilor nóstre, și la aceste întrunirĭ ne oferim să luăm și noĭ parte, pentru ca, discutând cu toțiĭ cu sânge rece și fără pasiune, să ajungem a face o lege de care să fie mulțumit și guvernul și noĭ. Și cred că se póte în ast-fel de mod pune lucrul la cale, cu atât maĭ mult că D. ministru a spus că nu face cestiune ministerială din acest proiect de lege.

Sciŭ că D. ministru are majoritatea și că ar putea să voteze proiectul de lege așa cum 'l a presentat; dar cred că este bine să nu se bizue tot-d'a-una pe majoritate, ci să cugete și la ce este bine și priincios pentru scopul ce urmăresce.

Din tóte câte am spus D. Aurelian și cu mine, și în practică și în sciință, proiectul de lege nu are dreptate. Nu învinovĕțesc pentru acésta pe D. ministru, căcĭ e probabil că nu a făcut D-sa proiectul de lege, și că acel ce 'l a făcut nu a fost bine inspirat, când 'l a așternut.

Am ḑis.

Vocĭ: E ora înaintată, pe Lunĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: D-le președinte, eŭ singur aveam intențiune să rog pe onor. Senat să amâne pentru Lunĭ discuțiunea acésta, ca eŭ să rĕspund; și nu era nevoe ca nimenĭ să ḑică: până la terminarea D-luĭ Sturdza, saŭ maĭ departe; căcĭ era de prisos, de óre-ce eŭ vroiam ca Senatul să amâne continuarea discuțiuneĭ.

Acum, dacă și Senatul crede că este util să reluăm în discuțiune în comitet acest proiect și dacă onor. D. Sturdza și D. Aurelian voesc, să se întórcă acest proiect încă o-dată la comitetul delegaților ca să 'l discutăm împreună și să 'ĭ dăm o formă maĭ perfectă, maĭ bună, căcĭ și eŭ nu difer de opiniunea D-lor. (Aplause). In ceea ce privesce ținta nu difer.

D. M. Gr. Bonachi: De ce nu trăim tot d'a-una așa?

D. ministru de finance, M. Germani Onor. D-le Bonachi, vĕ rog să nu 'mĭ daț lecțiunĭ, vĕ rog fórte mult acésta; eŭ sun și vorbesc cum cred că trebue să fiŭ și s vorbesc în fie-care cestiune, directiva n' priimesc de cât de la rĕspunderea și de l consciința mea. (Aplause).

Așa dar, D-lor, priimesc amânarea, fiin că vĕ repet încă o-dată, că ținta, scopul c urmărim cu toțiĭ este același. Ca mijlóc însă iertați-mĕ dacă putem diferi; le vom dis cuta și pe unele și pe altele și vom căuta dacă este cu putință să ne înțelegem; ia dacă nu ne vom înțelege, vom rĕmâne fie-care cu convicțiunile sale; dar credeți-mĕ că ale mele sunt sincere și țintesc la același scop ca și D-vóstre. (Aplause).

Așa dar, dacă crede nemerit Senatul, s rugăm pe D. președinte să convóce comitetul delegaților pentru Lunĭ, la o oră...

D. P. S. Aurelian: Când vețĭ vrea, D-le ministru, ne punem la dispoziția D-vóstră.

O voce: In ședință publică.

D. ministru de finance, M. Germani Orĭ vom accepta același mod, orĭ nu, vom vedea; dar cred că este maĭ bine să discutăm în comitetul delegaților, înainte de a discuta în ședință publică. Ast-fel este maĭ bine ca Lunĭ la 2 ore, dacă priimițĭ, să se convóc comitetul delegaților și să bine-voiască s vină și D-niĭ preopinențĭ acolo, ca să discutăm ca ómeniĭ carĭ voim să se facă lucrul bine. Incă o dată repet, nu este cestiune din partea mea nicĭ de mare pripire, nicĭ de *entêtement*, nicĭ de amor propriŭ, nicĭ grija de cestiune ministerială.

Un lucru încă să 'mĭ dațĭ voie să vĕ spun, căcĭ n'așĭ vrea să rĕmână asupra mea cestiunea D-luĭ Keun. Nu eŭ am priimit propunerea D-luĭ Keun, nu eŭ am numit comisiunea care a lucrat acest proiect de lege; eŭ am găsit acéstă lucrare în ministerul de finance împreună cu o altă propunere de care se face mențiune aci, și nu 'mĭ era permis să nu menționez acésta în expunerea de motive adresată Senatuluĭ.

D. vice-președinte, N. Culianu: Sĕ pune la vot propunerea D-luĭ ministru de finance ca Lunĭ, la 2 ore p. m. să se reia, în discuțiunea comitetuluĭ delegaților, acest proiect.

Senatul a încuviințat.

— Ședința se ridică, anunțându-se cea viitóre Lunĭ, la 24 Ianuarie.

No. 28

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 24 IANUARIE 1894

Președința D-luĭ vice-președinte, Anton Brăiloiu, asistat de D-niĭ: P. Millo, Th. Lecu și Dr. I. Cernătescu, secretarĭ aĭ biuroului.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presenți 71 D-nĭ senatorĭ.

— Nu răspund la apelul nominal 45 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Chircu T., Cincu I., Dornescu T., St. Georges G., Goilav T., Lupașcu Neron, Rafael T., Rosetti Sc., Sebastian C. G., Simionescu Râmniceanu D., ...ian N., Tatos T. I., Tătăranu I., Vericeanu N. C., Vidrașcu G. C., Fotin G. C.

Nemotivațĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat; D-niĭ: A...u C., Atanasiu I., Burada M. (Dr.), Ca...ach Papadopolu Ar., Ciolac Garabet, Eco...nu N., Gussi N., Locusteanu N. R., Poni ...Rușavețianu N., Sassu P. V., Șendreă St., ...escu Eug., Știrbeiŭ B. D., Stroescu I., ...os Hr., Teohari I., Văcărescu C. T., Ver...cu G., Vlădescu M. (general)., Zerlenti Chr., Meculescu I. I. (Dr.), Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., Culianu N., Blancfort Marocneanu T.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire ...aruluĭ ședințeĭ precedente, care se a...ă.

— Se comunică telegrama D-luĭ senator ...el, prin care cere scuzarea absențeĭ sale ședința de astăḑĭ.

— Se ia act.

— Se acordă succesiv congediĭ următori... D-nĭ senatorĭ:

D-luĭ Neron Lupașcu, 7 ḑile.
» Dornescu, 6 »
» Sebastian, 3 »
» Simionescu, 7 »
» Vericeanu, 3 »
» Saint-Georges, 6 »
» Grigorie Goilav, 3 »
» Tătăranu, 3 »

D. ministru de externe, Al. Lahovari, dă citire Mesagiuluĭ regal, prin care se ...e din noŭ în desbaterea Senatuluĭ proiectul de lege relativ la reorganisarea ministeruluĭ afacerilor străine votat de Senat și amendat de Adunarea deputaților.

...poĭ adaogă:

D-lor senatorĭ, fiind-că acest proiect de ...a fost amendat în prea puține puncte ...ameră și fiind-că budgetul nu se póte ...nicĭ chiar de comisiune, fără ca acest ...ct de lege să devină definitiv, așĭ ruga ...or. Senat să bine-voiască să 'l ia de ...ță în secțiunĭ.

— Se pune la vot *urgența,* și se priimesce.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari,* dă citire Mesagiilor prin carĭ se aduc în desbaterea Senatuluĭ următórele proiecte de legĭ:

I. Relativ la acordarea împământenireĭ D-luĭ Mihale Hagi Marin.

II. Idem cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Ventzer Stasse.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

III. Proiectul relativ la aprobarea convențiuneĭ comerciale, încheiate la 9 (21) Decembre între România și Austro-Ungaria.

— Se trimite la secțiunĭ.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Intrăm în ordinea ḑileĭ. Avem maĭ ânteiŭ raportul comitetuluĭ delegaților, relativ la proiectul de lege, prin care comuna Bucurescĭ este autorisată a ceda, fără plată, *»Societățeĭ pentru învĕțătura poporuluĭ român«* un loc pentru clădire.

— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegațĭ compus din:

D. general G. Tamara pentru secția I;
» V. A Urechiă » » III;
» St. Borănescu » » IV;
» general Costaforu » » V,

și subsemnatul pentru secțiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 21 Ianuarie a. c., în absența D-luĭ delegat al secțiuneĭ III, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ Bucurescĭ să cedeze, fără plată, societățeĭ pentru învĕțătura poporuluĭ român, un loc, proprietate a comuneĭ, spre a 'ĭ servi la construirea unuĭ local pentru o grădină de copiĭ. Acéstă lege a fost votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 26 Noembre 1893, și adus în desbaterea Senatuluĭ de D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice cu Mesagiul regal No. 4.095 din 1 Decembre 1893. Comitetul de delegațĭ, ca și secțiunile D-vóstre, a admis acest proiect de lege pe următórele considerațiunĭ:

Consiliul comunal al Capitaleĭ, vĕḑĕnd cererea ce face *societatea pentru învĕțătura poporuluĭ român,* de a 'ĭ se ceda, fără plată, unul din locurile libere ale comuneĭ pentru a servi la construirea localuluĭ necesar pentru o grădină de copiĭ, și considerând scopul folositor ce urmăresce acea societate, prin încheiarea sa din ședința de la 18 Ianuarie 1893, a decis a se ceda fără plată locul solicitat, situat în strada 11 Februarie, colț cu stradele Segmentul și Eroul, avĕnd o suprafață de 1.352 metri pătrațĭ, și evaluat de serviciul technic al comuneĭ la suma de 8.112 leĭ.

Comitetul, apreciând utilitatea pentru care se cedéză acel loc, și în vedere că societatea acésta este recunoscută prin lege de persónă morală, a admis acest proiect de lege, rugându-vĕ să bine-voițĭ a 'ĭ da și a D-vóstre aprobare.

Raportor, *A. Nedelcovicĭ.*

LEGE

Art. unic. — Comuna Bucurescĭ este autorisată a ceda, fără plată, »societățeĭ pentru învĕțătura poporuluĭ român«, un loc, proprietate a comuneĭ, situat în strada 11 Februarie, colț cu stradele Segmentul și Eroul, avĕnd o suprafață de 1.352 metri pătrațĭ și evaluat de serviciul technic al primărieĭ la suma de 8.112 leĭ, spre a servi la construirea unuĭ local necesar pentru o grădină de copiĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 26 Noembre 1893, și s'a adoptat cu unanimitate de *șése-ḑecĭ* voturĭ.

Președinte, **general G. Manu.**

(L.S.A.D.) Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: D-lor, resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42

Senatul a adoptat peoiectul de lege în unanimitate.

Acum avem la ordinea ḑileĭ raportul comitetuluĭ de delegațĭ, prin care se autorisă ministerul domeniilor a da în întreprindere, prin licitațiune publică, exploatațiunea stațiunilor balneare.

— *D. raportor, C. Al. Cotescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ compus din:

D. Rodrig Manu pentru secțiunea I;
» I. Tătăranu » » II;
» Dr. I. Cernătescu » » IV;
» Dr. Garofiide » » V,

și subsemnatul pentru secțiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 21 Ianuarie a. c., în absența D-lor delegațĭ aĭ secțiunilor VI și V, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ domeniilor de a da în întreprindere, prin licitațiune publică saŭ pe cale de concesiune, exploatarea stațiunilor balneare ale Statuluĭ, lege votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 27 Noembre 1893, și adusă în desbaterea Senatuluĭ de D. ministru al domeniilor cu Mesagiul regal No. 4.242 din 11 Decembre 1893. Comitetul delegaților, ca și secțiunile, 'l a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Singurul stabiliment balnear al Statuluĭ ce se află astăḑĭ dat în întreprindere este Lacul-Sărat, și acesta pe termen de 10 anĭ și cu arendă anuală de 40.000 leĭ, la care se adaogă și micĭ obligațiunĭ din partea an-

treprenorilor de a face óre-carĭ instalațiunĭ pentru funcționarea băilor și cu dreptul de a percepe taxele fixate prin caetul de sarcine.

In repețite orĭ diferite persóne ce dispun de capitalurĭ suficiente aŭ făcut ministeruluĭ domeniilor propunerĭ de a se da în întreprindere stabilimentul de băĭ pe un termen maĭ mare de 10 anĭ, cu obligațiune de a face, în termenul fixat de minister, tóte construcțiunile necesare pentru instalarea și funcționarea unuĭ stabiliment balnear de primul rang.

Eficacitatea băilor de la Lacul-Sărat, asupra diferitelor bóle, este destul de cunoscuta atât în țĕră, cât și în străinĕtate ; însă, cu tóte acestea, acéstă stațiune balneară nu corespunde pe deplin trebuințelor suferinḑilor, necesitând multe îmbunătățirĭ carĭ ar costa pe Stat apróре suma de 3.000.000 leĭ; însă, dacă exploatarea acestor băĭ se va da în întreprindere pe un termen maĭ mare de 10 anĭ și cu condițiunea ce se va fixa de minister și apoĭ, la expirarea contractuluĭ saŭ concesiuneĭ, tóte construcțiunile și instalațiunile rĕmânĕnd în plină proprietate a Statuluĭ, ar presinta un imens avantagiŭ.

Motivele acestea aŭ determinat pe guvern ca să vină înaintea Corpurilor legĭuitóre cu acest proiect de lege, cu care ocasiune se cere și autorisarea, ca acéstă dispozițiune, în privința stațiuneĭ balneare Lacul-Sărat, să se pótă aplica și stațiunilor balneare Călimănesci și Govora din județul Vâlcea.

Comitetul, în fața celor ce avuseiŭ onóre a vĕ relata, a admis acest proiect de lege și vĕ rógă să bine-voițĭ a da și aprobarea D-vóstre.

Raportor, *C. Al. Cotescu.*

L E G E

Art. 1. Se autorisă ministerul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ și domeniilor să dea în întreprindere, prin licitațiune publică, exploatarea stațiunilor balneare ale Statuluĭ la persóne saŭ societățĭ carĭ vor justifica că dispun de capitalurĭ suficiente pentru instalarea și exploatarea unor asemenea stațiunĭ de băĭ.

Art. 2. In cas când licitațiunea nu va da resultate satisfăcĕtóre, consiliul de ministri este în drept a autorisa pe minsterul domeniilor să acorde exploatarea acestor stațiunĭ balneare pe cale de concesiune, cu autorisarea Corpurilor legĭuitóre.

Art. 3. Termenul de exploatare, prin licitațiune saŭ pe cale de concesiune, precum și cele-alte condițiunĭ, se vor fixa de minister, pe basele proiectelor de lucrărĭ ce se vor executa de antreprenor saŭ concesionar, în raport cu valórea instalațiunilor și construcțiunilor și cu timpul necesar amortisăreĭ.

Art. 4. Antreprenorul saŭ concesionarul va face, cu cheltuiala sa, într'un termen fixat de minister și conform cu planurile aprobate, tóte construcțiile necesare pentru instalarea și funcționarea uneĭ stațiunĭ balneare de ântêiul rang, adică: stabiliment de băĭ, hotelurĭ, casino, localurĭ de distracțiune, luminatul cu electricitate și instalațiunile necesare, rețele de căĭ ferate pentru legarea gărilor celor maĭ apropiate cu stațiunile de băĭ și întreținerea parcurilor și grădinelor.

Art. 5. Tóte construcțiunile și instalațiunile de orĭ-ce natură, făcute de antreprenor saŭ concesionar, vor rĕmânea, la expirarea contractuluĭ saŭ concesiuneĭ, în absoluta proprietate a Statuluĭ, în stare bună și fără nicĭ un drept de despăgubire.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 26 Noembre anul 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *unu* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ* și *nuoă.*

Președinte, **general G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerație a proiectuluĭ, și se priimesce.

— Se citesce art. I.

D. I. Urdăreanu: D-lor senatorĭ, am să fac o întrebare și o propunere D-luĭ ministru al domeniilor, în ce privesce art. 1.

Iată ce ḑice acest articol :

Art. 1. »Se autorisă ministerul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ și domeniilor să dea în întreprindere, prin licitațiune publică, exploatarea stațiunilor balneare ale Statuluĭ la persóne saŭ societățĭ carĭ vor justifica că dispun de capitalurĭ suficiente pentru instalarea și exploatarea unor asemenea stațiunĭ de băĭ«.

Cum să justifice că aŭ capitalurĭ suficiente ? Ele se vor justifica, de sigurĭ, către D. ministru al domeniilor, însă cum, D-le ministru ? In ce mod ? Acésta v'așĭ ruga să 'mĭ spunețĭ.

Pe de altă parte, nu credețĭ D-vóstră că ar fi bine ca întreprinderea exploatăreĭ băilor să se dea la persóne saŭ societățĭ române, iar nu la străinĭ ?

De câtă va vreme este un curent patriotic d'a se duce lumea în țĕră la băĭ, iar nu în străinĕtate, și când s'ar pomeni visitatoriĭ românĭ acolo între străinĭ, fie eĭ Nemțĭ, orĭ Polonezĭ, orĭ Ungurĭ, s'ar părea că sunt la alte băĭ, în țĕră străină. De aceea cred, dacă și D. ministru e de părere, a se acorda exploatarea băilor nóstre la persóne și societățĭ române. Maĭ rog pe D. ministru să bine-voiască a ne spune cum înțelege D-sa justificarea capitalurilor, fiind că pentru mine asta e ceva confuz.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, este fórte bine să avem acea gelosie națională acolo unde se póte aplica ; dar când se cer capitalurĭ carĭ se suie până la 3 milióne, dupe cum se arată în raport, numaĭ pentru stațiunea balneară de la Lacul-Sărat, și dacă noĭ Româniĭ nu dispunem de atâtea capitalurĭ, nu înțeleg de ce am respinge capitalurile străine ca să putem realisa acele îmbunătățirĭ atât de necesariĭ.

D. C. Urdăreanu: Avem milionarĭ în țĕră.

D. Gr. M. Sturdza: N'aŭ de cât să [...] aceĭ milionarĭ la licitațiune, și dacă vor [...] maĭ eftin vor lua eĭ întreprinderea ; da[...] putem noĭ să excludem capitalurile str[...] când ele se presintă în condițiunĭ favora[...]

D. ministru al domeniilor, P. P. C[...] D-lor senatorĭ, cuvĕntul *»justifica«* [...] art. 1, se explică prin textul art. 4. Ce [...] acest articol ?

Art. 4. »Antreprenorul saŭ concesi[...]rul va face, cu chieltuiala sa, într'un [...]men fixat de minister și conform cu [...]nurile aprobate, tóte construcțiile nece[...] pentru instalarea și funcționarea uneĭ [...]țiunĭ balneare de ântêiul rang, adică : [...]biliment de băĭ, hotelurĭ, casino, loc[...] de distracțiune, luminatul cu electricit[...] instalațiunile necesare, rețele de căĭ f[...] pentru legarea gărilor celor maĭ aprop[...] cu stațiunile de băĭ și întreținerea parc[...]lor și grădinelor.

Prin urmare, conform cu art. 4, mi[...]terul domeniilor are să stabiléscă un [...]vis și are să ḑică : vreaŭ un otel așa, v[...] instalație de electricitate așa, vreaŭ o [...]țea de drum de fer saŭ tramway, tót[...]cestea dupe devisul ministeruluĭ, și c[...] vor veni la licitațiune concesionariĭ a[...] depună o garanție, saŭ dacă s'a constit[...] societate aŭ să probeze că capitalul în[...] necesar, la realisarea devisuluĭ, este [...]semnat conform cu codul nostru de come[...] Prin urmare, cuvĕntul *»justifica«* se exp[...] în de ajuns, 'mi se pare, prin art. 4.

Acum D. Urdăreanu cere ca societățil[...] fie române. Maĭ ântêiŭ, că societățĭ stră[...] nu pot să fie de la sine chiar prin co[...] nostru de comerciŭ, fiind-că îndată ce [...] am recunoscut o societate, *eo ipso* ea de[...] societate română. In aceste societățĭ po[...] fie și străinĭ, însă, în consiliul de admi[...]trațiune, majoritatea trebue să fie pămâ[...]tenĭ.

Dar, dacă mĕ întrebațĭ de capitalurĭ, s[...] obligat să vĕ spun un adevĕr cunoscut [...] toțĭ: că capitalul n'are naționalitate.

Napoleonul care îl aducĭ de la Paris, [...] să fie frances la Paris, dar devine româ[...] Bucurescĭ, devine rus la Petersburg, chi[...]zesc când se duce la Peking.

In fapt, sunt astăḑĭ deja duoĕ societățĭ [...] aŭ făcut propunerĭ ministeruluĭ, și de ac[...] am luat îndrăsneala să vin cu acest pro[...] de lege. N'așĭ fi venit alt-fel cu un pro[...] în aer, un soiŭ de utopie, și numaĭ c[...] m'am convins că sunt cererĭ din partea [...] multor societățĭ române carĭ vor să vină [...] licitațiune pentru acéstă întreprindere, [...] puțin pentru Lacul-Sărat, m'am hot[...] să'l aduc înaintea Corpurilor legĭuitóre.

Prin urmare, societățile sunt române [...] la sine; capitalul nu are nevoe de națio[...]litate. Prin urmare, vĕ rog să lăsațĭ tex[...] ast-fel cum e.

D. C. Urdăreanu: Credeam că D. minis[...] are să mĕ lămurésă maĭ mult în ceea [...] privesce justificarea capitaluluĭ.

D-sa spune că acésta se referă la art[...] și art. 4 completéză și dă un sens real [...] 1. D-vóstră în art. 1 vĕ preocupațĭ de a[...]

n întreprindere, când se presintă cererea, i art. 4 presupune cu desĕvĕrşire alt-ceva: ă se pot presenta antreprenorii să facă tabilimente de băi, hoteluri etc., cari pot considerate cu un preţ. Dar când? Când e va lua în întreprindere.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: 'am înţeles nimic ce vroiţi să spuneţi.

D. C. Urdăreanu: Nicĭ eŭ n'am înţeles ə aţi spus D-vóstră.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: ŭ mĕ însărcinez, ca în mod fórte politicos, i vĕ daŭ tóte explicaţiunile, dar şi D-vóstră i 'mi le daţi.

D. C. Urdăreanu: Şi eŭ am vorbit fórte politicos; dar eŭ nu mĕ ocup de persóna)-tale; eŭ mĕ ocup de bolnaviĭ de pe la băĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: sciŭ acésta.

D. C. Urdăreanu: Art. 1 ḑice că se ocupă e darea în întreprindere la particulari a ilor când vor justifica că dispun de capiluri suficiente. Când? Acésta are loc în'un moment care nu póte fi acelaşi cu omentul care e prevĕḑut în art. 4.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: celaşi.

D. C. Urdăreanu: Nicĭ de cum. Sunt rise în acelaşi moment pe hârtie, dar în pt nu, fiind-că, când va subscrie darea în treprindere, nu va subscrie şi pe aceea re trebue să dea lucrările. De aceea ar fi st bine ca D. ministru să dea explicaţiunĭ.

D. Al. Orĕscu: Voiŭ vorbi asupra art. 4, care onor. preopinent nu 'l a înţeles. Iată m îl înţeleg eŭ, atât dupe textul art. 4, t şi dupe explicaţiunile ministruluĭ.

Are să se facă licitaţie şi să pună obliganiĭ că are să se facă cutare otel care costă it, cutare parc, salǎ de concert, cari fiee costă atât; prin urmare, se va sci, la faea licitaţiuneĭ, suma totală a lucrărilor, atuncĭ când acésta se va sci, este legea e arată ce garanţie se pune înainte de a epe licitaţia.

Prin urmare, nu e nicĭ o confusiune, cum e D. Urdăreanu. Indată ce lucrurile se ciséză cu valórea lor, şi până a nu se face taţie, se ḑice: atât are să coste cutare şi are lucrare, şi cel ce concuréză scie ata şi este obligat a pune 5 % ca garanşi pe urmă 10 % când 'i se dă contrac-. Nu sciŭ ce confusiune maĭ póte fi aci.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: e Orĕscu, acésta numaĭ în cas când e o sónă; dar, când e o societate pe acţiunĭ, bue să probeze cum că a subscris întrecapital deja când a iscălit contractul cu nistrul. Va să ḑică, în acelaşi moment d iscălesce contractul, capitalul e asigurat.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatori, în iere n'am avut pornire să aprob darea întreprindere a stabilimentelor, cari înşéză óre-care caracter de utilitate pucă, la societăţi particulare. Am creḑut şi d şi acum că e óre-care incompatibilitate re conducerea stabilimentelor de utilie publică şi exploatarea prin întreprine privată.

Cu tóte acestea sunt exemple şi în alte părţĭ de stabilimente balneare date în întreprindere. Cum s'aŭ dat însă în întreprindere aceste stabilimente balneare? Sunt băile de la Mehadia carĭ aŭ început să fie arendate de guvernul austro-ungar, dupe ce aŭ fost înzestrate, în mod considerabil, de însuşĭ guvernul. Aŭ fost exploatate şi de stat, şi dupe o îndelungă experienţă şi dupe ce s'a putut dovedi cam cât raportéză aceste băĭ, atuncĭ cel puţin a avut guvernul o normă de licitaţie. Pentru că, în adevĕr, D-lor, când vrea cine-va să 'şĭ dea o moşie în arendă, trebue să facă maĭ ânteiŭ o estimaţiune amĕnunţită. Cine dă moşia în arendă, fără să cunóscă resursele şi capacitatea eĭ de desvoltare şi producţiune, se expune să ia pe jumĕtate arenda de cât merită. Şi aci în ţéră avem exemple de particularĭ carĭ 'şĭ aŭ arendat moşiile pe jumĕtate maĭ puţin de cât fac, din causă că nu cunosceaŭ valórea productivă a acelor moşiĭ. Tot aşa o să se întêmple şi cu darea acésta in întreprindere a exploatăreĭ băilor.

Ce, dăm în întreprindere un isvor şi câte-va barace? Noĭ avem Lacul-Sărat căruia până acum, chiar întreprinḑĕtorul de astăḑĭ încă nu 'ĭ cunósce pe deplin resursele şi desvoltarea la care póte să ajungă, căcĭ Lacul-Sărat nu e înzestrat de cât, în mod primitiv, şi noĭ singurĭ nu ne putem da sémă de ce póte să devină acéstă minunată staţiune balneară peste 20, 30 anĭ.

Dupe ce normă are să se conducă D. ministru al domeniilor, când este vorba de arendarea Laculuĭ-Sărat? Unde are să se opréscă preţul arendeĭ, la 50, la 60 miĭ de leĭ pe an?

Să luăm, de asemenea, Călimănesciĭ, Govora, carĭ sunt maĭ cunoscute; ele abia aŭ început să funcţioneze şi vrem să le dăm acum în arendă, fără să scim ce ar putea produce.

Eŭ nu m'aşĭ împotrivi la arendarea băilor, atuncĭ când le am înzestra cu tot necesarul, atuncĭ, în sfêrşit, când am putea să ne dăm séma de ce ar putea să raporte. De ce să lăsăm pe séma societăţilor particulare, fie de Românĭ, fie de străinĭ, şi mult maĭ rĕŭ de străinĭ, ca să clădéscă ele stabilimentele balneare şi să tragă profitul în viitor? De ce să nu le clădim noĭ, să le înzestrăm şi să le exploatăm noĭ, şi pe urmă, dupe ce vom cunósce veniturile ce ele ar putea da, să le arendăm în cunoscinţă de causă.

Faptul acesta, de a se da de acum în exploatare la particularĭ izvórele apelor nóstre minerale, 'mi se pare o greşélă şi o pripire nejustificată.

Eŭ aşĭ fi creḑut să se urmeze norma băilor Slănic din Moldova, căcĭ până acum, spiridonia din Iaşĭ, 'mi se pare că le exploatéză în regie; nu ḑic că exploatarea în regie este cea maĭ bună, dar spiridonia din Iaşĭ, dacă ar fi să 'şĭ arendeze băile mâine poimâne, ea póte să aibă o miḑlocie de veniturĭ pentru a sci preţul cu care să le arendeze.

Dar noĭ ce normă putem avea când vom arenda băile Lacul-Sărat, Govora, etc., când ele sunt la început de tot?

Pentru ce pripirea acésta?

De ce D. ministru al domeniilor nu binevoiesce maĭ bine să prezinte o cerere de credit, întemeiată pe studiĭ serióse, ca Statul să înzestreze aceste băĭ şi pe urmă, când vom vedea ce vor produce aceste izvóre binefăcĕtóre, dupe ce le vom înzestra cu tóte instalaţiile necesare, să le dăm în arendă?

Dupe cum am găsit de cuviinţă să exploatăm sarea, tutunul, până şi chibriturile, pe carĭ le am făcut monopol al Statuluĭ, şi cred că nu avem să regretăm acésta, căcĭ de unde întreprinderea privată ne da pentru tutun 8 milióne, 'mi se pare că acum am trecut de 26 milióne, tot aşa să facem şi cu băile. Dacă am fi lăsat tutunul, sarea, chibriturile în mâna particularilor, astăḑĭ Statul ar fi păgubit atâtea milióne anual.

Se schimbă însă lucrul dacă astăḑĭ aţĭ vrea să vĕ debarasaţĭ de tutun, etc., şi să 'l daţĭ în întreprindere, cu tóte că eŭ aşĭ combate acésta. Acum însă am avea cel puţin posibilitatea, dupe o exploatare continuă de un numĕr de anĭ, să scim că monopolul tutunuluĭ póte fi susceptibil de a da până la un venit de 30 milióne pe an.

Iată un punct de plecare serios de la care guvernul ar putea purcede când ar vrea să arendeze monopolul tutunuluĭ.

Dar pentru băĭ, ce normă avem?

Absolut nicĭ una.

Negreşit că nu vocea mea are să schimbe părerea D-luĭ ministru al domeniilor, dar am creḑut că 'mĭ fac datoria spunênd că nu este bine să ne pripim, să dăm în întreprindere particulară izvórele nóstre balneare cele maĭ însemnate, ci să căutăm ca noĭ, carĭ am cheltuit atâtea banĭ şi pentru casarme şi pentru spitale şi pentru tot-felul de stabilimente publice, să facem şi pentru băĭ aceleaşĭ sacrificiĭ.

Şi pentru acésta cred că va fi o înţelegere între guvern şi între aşeḑĕmintele spitalicescĭ din ţéră, ca şi aceste din urmă să contribue la înălţarea acestor băĭ.

De aceea, D-le ministru, 'mi se pare că acest proect de lege nu este studiat; este o lucrare pripită, căcĭ mi se pare imposibil să daĭ în arendă băile fără să sciĭ maĭ ânteiŭ ce venit ar putea da.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, comparaţiunea făcută de D. Aurelian, între moşiĭ şi staţiunile balneare, nu se póte priimi, şi iată pentru ce: venitul de la moşiĭ vine de la pămêntul care este de faţă, iar la staţiunile balneare vine de la visitatoriĭ lor, şi numĕrul visitatorilor depinde nu numaĭ de eficacitatea apelor, ci şi de instalaţiunile carĭ sunt acolo. Cum vrea să ia D-luĭ de normă o staţiune balneară lipsită de orĭ-ce instalaţiunĭ, pentru ca pe acel temeiŭ să pótă sci cu ce preţ să o dea?!

Nu se póte admite. Acésta am vrut ânteiŭ s'o arĕt. Al duoilea, propunerea D-séle ca să facem noĭ, Statul, acele staţiunĭ balneare şi să ne maĭ împrumutăm pentru acéstă cu milióne este iar, dupe socotinţa mea, o idee greşită. In adevĕr, cu regimul D-luĭ Brătianu D-luĭ a fost fórte curagios în împrumuturĭ şi ne a pus în spinare 1.500.000.000 leĭ datorie.

D. P. S. Aurelian: Cer cuvêntul, D-le preşedinte.

D. Gr. M. Sturdza: S'a usat şi s'a abusat de curagiul de a face în tot-d'a-una împrumuturĭ pentru tot felul de construcţiunĭ şi de binale. Eĭ bine, D-lor, eŭ sunt contra acestuĭ sistem.

D. P. S. Aurelian: Dar aţĭ votat pentru.

D. Gr. M. Sturdza: Am reprobat acest sistem cu 18 anĭ în urmă de la ântêia dată, când m'am suit la acéstă tribună, dupe ce am fost retras din viaţa politică verĭ-o 10 anĭ, şi reprob şi astăḑĭ acest sistem.

Pe urmă trebue să maĭ ia în privire D. Aurelian că aşeḑĕmintele de acéstă natură, căutate în regie de Stat, sunt tot-d'a-una dăunătóre pentru Stat şi nu aduc tótă mulţumirea cerută pentru visitatorĭ, căcĭ nu le pasă la funcţionarĭ ca numĕrul visitatorilor să fie mare; nu îngrijesc ca aceĭ carĭ aŭ interes să atragă lume maĭ multă pentru a putea beneficia ceva.

In fine, maĭ este un alt argument fórte puternic ca să priimim acest proiect de lege: este că tóte acele instalaţiunĭ balneare rĕmân, la expirarea contractuluĭ, ale ţĕriĭ şi atuncĭ se pot da în arendă, avênd în vedere numĕrul visitatorilor şi veniturile constatate, fiind că aŭ instalaţiunĭ acele băĭ.

Aceste observaţiunĭ am avut să le fac la cele ḑise de D. Aurelian în acéstă cestiune.

D. D. Popescu: D-lor senatorĭ, cestiunea în sine este fórte însemnată şi trebue să intereseze pe aceĭ carĭ se ocupă cu rezolvarea eĭ. Este incontestabil că în ţéra nóstră avem multe ape bune, avem o adevĕrată bogăţie în acéstă privinţă şi că ele, fiind regulate bine, pot să fie de un mare folos pentru ţéră, pot să atragă şi pe străinĭ aci pentru căutarea sănĕtăţiĭ, pot să oprescă capitalurile în ţéră, în tot casul pot să aducă marĭ folóse ţĕriĭ nóstre.

In ce mod s'ar putea regula o asemenea cestiune?

Se emit duoĕ ideĭ: Să ia Statul în sarcina luĭ regularea uneĭ asemenea cestiunĭ, adică Statul să îngrijéscă de aceste băĭ, să facă instalaţiunile cuvenite şi să le administreze el saŭ să dea în regie administrarea acestor băĭ.

Se emite şi altă idee care 'mĭ se pare cea maĭ bună şi care este trecută şi în proiectul de lege adus înaintea D-vóstre: că Statul nu póte să facă asemenea întreprinderĭ şi că este maĭ bine să dea afacerea în mânile particularilor, în mânile societăţilor şi capitaliştilor carĭ să se ocupe de acest lucru, să facă o speculaţiune, în termenul general al cuvêntuluĭ, şi să aducă folos real în ceea ce privesce buna organisare a acestor băĭ.

D-lor, Statul nu póte să fie întreprinḑĕtor. Am vĕḑut ce a făcut Statul în privinţa băilor; ne am convins despre acésta; nicĭ la Lacul-Sărat, nicĭ la Călimănescĭ, nicĭ la Govora, nicĭ la Slănicul din Moldova lucrul nu este regulat, şi nu se produc folósele carĭ ar trebui să se producă din aceste băĭ. Statul a cheltuit sume de banĭ şi póte să maĭ cheltuiască, şi vizitatoriĭ acestor băĭ nu sunt mulţumiţĭ. Statul nu este în posiţiune ca să administreze aceste băĭ. Din punctul acesta de vedere, nu trebue să 'i le dăm în sarcina luĭ; să vină capitaliştiĭ carĭ aŭ interese angageate ca să administreze cât maĭ bine aceste băĭ şi atuncĭ tótă lumea va fi mulţumită.

Nu ḑic ca Statul să nu se amestece; are şi el amestecul sĕŭ regulat prin legea de faţă; aşa are amestecul sĕŭ în ceea ce privesce captarea apelor; să facă tóte lucrările necesare în acéstă privinţă ca să nu se piardă din forţa apelor; pe de altă parte Statul are obligaţiune ca să arate şi să dea direcţiune în ceea ce privesce instalările carĭ se vor face la diferite băĭ; de aceea s'a pus în proiect acel articol 4, instalaţiunile şi construcţiunile carĭ se vor face la diferitele băĭ; de aceea este acel art. care spune că licitaţiunea să se facă pe basa devíselor şi planurilor carĭ se pregătesc la ministerul domeniilor şi ministerul domeniilor póte să facă mult. El se va adresa la ómenĭ competinţĭ, va căuta ce instalaţiunĭ maĭ cuviinciόse pot să se facă, va pune stabilimentele balneare pe un picior cât se póte de măreţ şi practic, şi atuncĭ vor veni capitaliştiĭ, şi în vederea acelor instalaţiunĭ şi construcţiunĭ vor depune capitalurile şi vor pune tot interesul ca să facă o lucrare seriósă şi folositóre, sciind că cu cât acele instalaţiunĭ şi stabilimente vor fi maĭ bine făcute, cu atât vor atrage maĭ mulţĭ visitatorĭ şi vor da un profit maĭ bun.

De aceea eŭ cred că legea ce se propune este bună; că Statul se va putea asigura de buna instalaţiune, şi atuncĭ companiile seriόse vor avea maĭ mult interes, se vor ocupa de apele nóstre minerale şi ţéra va trage folóse marĭ din asemenea lege, dacă va fi aplicată şi dacă antreprenoriĭ serioşĭ vor pune mâna la acéstă lucrare importantă.

D. P. S. Aurelian: Eŭ voiam să fac o rectificare. D. senator Grigorie Sturdza îmĭ pune în gură şi în minte ceea ce eŭ n'am cugetat şi n'am ḑis; eŭ n'am confundat moşia cu băile; nu 'mĭ aţĭ dat destulă atenţiune la ceea ce am ḑis; eŭ am dat un exemplu, am ḑis: că un proprietar de moşiĭ, ca să pótă sci ce arendă trebue să ia, este dator să studieze şi să experimenteze exploatarea moşieĭ, şi dupe experienţa făcută să calculeze arenda cuvenită când o va da în exploatare la alţiĭ.

N'am făcut nicĭ o erezie.

In cât pentru aducerea aminte a D-luĭ I. Brătianu, v'am rugat de atâtea orĭ, când aveţĭ să faceţĭ acusaţiune regimuluĭ D-luĭ Brătianu, să faceţĭ aci în Parlament, arătând fapte şi noĭ ne vom apăra şi vom rĕspunde.

In ce privesce cestiunea împrumuturilor efectuate sub guvernul D-luĭ I. Brătianu pentru datoria ţĕreĭ cu drumurĭ de fer şi maĭ multe instituţiunĭ folositóre, nu sciŭ dacă principele Sturdza a votat acele împrumuturĭ; dar sciŭ că D. ministru al domeniilor le a votat. Aşa şi când am luat banĭ ca să facem fortificaţiile a votat D. ministru al domeniilor, şi pentru alte construcţiunĭ a votat asemenea; prin urmare, pentru
baniĭ aceia carĭ s'aŭ luat pentru căĭ ferate
construcţiunĭ folositóre nu trebue să ne co
damnaţĭ, căcĭ aŭ fost luaţĭ pentru utilit
publică. Căile ferate cu ce era să le face
şi cât ar fi perdut ţéra dacă maĭ întârḑi
cu facerea lor? Principele Sturdza spune
am făcut datoriĭ de un miliard şi jumĕta
Dar rectificând maĭ ântêiŭ cifra dator
publice, care nu e cum spune onor. preo
nent de 1 $^1/_2$ miliard, eŭ întreb:
Oare numaĭ noĭ liberaliĭ am făcut a
datorie?
Şi, încă o dată, nu era óre necesitate ca,
maĭ neîntârḑiat, să construim drumurĭ
fer, docurĭ şi alte asemenea lucrărĭ de u
litate publică?
Tóte s'aŭ făcut pentru folosul ţĕreĭ,
trebuia să le facem; prin urmare, nu e
nemerit să ne faceţĭ acusaţiunĭ de felul
cesta, şi când sunt interese generale în j
cred că nu merită nicĭ o imputare guvern
acela care se împrumută ca să facă l
crurĭ folositóre; şi dovadă că este aşa, e
că lucrările acelea de utilitate publică, î
cepute de guvernul liberal, aŭ fost con
nuate şi de guvernul de astăḑĭ, de şi în o
siţiune ḑicea că nu va maĭ face fortificaţiu
etc. Eĭ bine, s'a dovedit în urmă, că ac
acusaţiunĭ şi angageamente eraŭ un miḑ
de a face oposiţiune, căcĭ şi guvernul
astăḑĭ nu a putut face de cât ceea ce a
cut şi guvernul liberal. Acéstă rectifica
am avut de făcut.

D. ministru al domeniilor, P. P. Car
D-lor senatorĭ, v'aşĭ ruga, cu ocasiunea
cestuĭ proiect, care nu are nimic a face
luptele nóstre de partid, să'mĭ permiteţĭ,
interesul lucruluĭ însuşĭ, a vĕ propune am
narea discuţiuneĭ acesteea d'intre princip
Sturdza şi D. Aurelian.

D. M. Gr. Sturdza: Am să rĕspund
mĕ ertaţĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Car
Póte că se va găsi ocasiune maĭ fericită şi
moment maĭ oportun pentru acest lucru.
Ca să revin la legea în sine, D. Aureli
pornesce de la o premisă falsă. D-luĭ cre
cum că avem băĭ şi că nu ne maĭ rĕmâ
de cât să scim dacă e bine să le arend
astăḑĭ pe un preţ de....., saŭ să aştept
până le vom maĭ îmbunĕtăţi, ca să put
lua un preţ maĭ folositor pentru Stat. P
misa e falsă; nu e cestiunea de acésta; e
cestiunea de a crea băĭ, şi atuncĭ nasce
trebarea, fórte bine pusă şi lucidată de
Popescu: ce este maĭ bine, saŭ cu putin
să o facă Statul saŭ să facem apel la ca
talurile private? Acésta se discută din d
puncte de vedere; ântêiŭ, cum a expli
D. Popescu: dacă să o facă particulariĭ s
Statul; şi al duoilea, un punct care 'l p
înainte: dacă e Statul în putinţă să o fa
chiar dacă s'ar pronunţa cine-va în acé
alternativă pentru părerea că e maĭ bine
o facă Statul, eŭ, alăturĭ cu D. Popescu,
că e bine să o facă particulariĭ. Statul e
absolut în imposibilitate de a o face; şi
nu credeţĭ că o ḑic acésta pentru că mĕ t
de a împovăra pe Stat.
D. Aurelian scie fórte bine şi a amin

[d]ineorî cum că eŭ, în opoşiţiune cu D. [Br]ătianu şi cu financiariĭ D-vóstre, am ḑis: [ţe]ra acésta nu póte înainta de cât dacă face [ap]el la capitalurî numeróse. Prin urmare, [tr]ebue să facă împrumuturĭ, şi fie-care îm[pr]umut se traduce printr'o anuitate şi, prin [ur]mare, trebue să creaţi resurse nouĭ. A[cé]sta a fost tot-d'a-una tesa mea, faţă cu [to]te guvernele. Şi dovadă că am avut drep[ta]te, e că tóte partidele, nu atuncĭ când [su]nt în oposiţie, fiind că în oposiţiune vor [s'] aibă tóte lucrările fără parale, dovadă, [.], este că tóte partidele aŭ făcut împru[mu]turĭ. Şi credeţi, D-lor, că Era acésta nu [e] închisă şi nu va fi închisă de cât atuncĭ [câ]nd se va putea proba că avem măcar ju[mé]tate din instalările şi din utilagiul de [ca]re are nevoe ţéra acésta ca să fie prosperă. Dar acum, admiţênd teoria acésta, ce este [pr]udent? Nu e óre prudent d'a face o sis[te]mă, de a spune: iată lucrurile pe carĭ [nu] le póte face de cât Statul şi acolo înţeleg [să] se facă împrumuturĭ; iată însă lucru[ril]e pe carĭ le pot face şi particulariĭ, şi a[co]lĭ nu e prudent d'a ḑice: impositele să [le p]unem numaĭ pentru lucrările pe carĭ le [póte] face Statul, şi tóte cele-alte lucrărĭ să [le f]acă iniţiativa privată?

[D]ar orĭ unde iniţiativa privată, cu o spe[ran]ţă legitimă, póte să intervină, eŭ ḑic că e [pru]dent ca şi Statul să ḑică: eŭ miḑlócele [ac]e le las pentru alte lucrărĭ şi aci las să [inte]rvină iniţiativa privată. Apoĭ, D-le Au[reli]an, D-ta aĭ fost la domeniĭ, decĭ mê a[dr]esez la un om care nu numaĭ că scie ce [e] la domeniĭ, dar care póte să 'şĭ dea séma [mai] mult de cât alţiĭ de ceea ce ar trebui [să] e la domeniĭ.

[D]. P. S. Aurelian: N'am fost la domeniĭ, [dar] asta nu face nimic, am fost numaĭ loc-[ţiito]r.

[D.] ministru al domeniilor, P. P. Carp: [Or]ĭ ce cas eŭ admit că vê daţi séma. Eŭ ['mĭ] daŭ bine séma de acésta şi dacă mê veţĭ [între]ba de sunt satisfăcut cu ceea ce e aḑí [la d]omeniĭ, şi dacă ceea ce e aḑí la domeniĭ [răs]punde cu ce ar trebui să fie, eŭ vê de[clar] cel d'ântêiŭ că nu. Pentru ca ministe[rul d]omeniilor să producă, are nevoe de re[surs]e extraordinare, de verĭ o 20 milióne. [Bu]dgetul luĭ, care e aḑí de 5 milióne, tre[bue] să se urce cel puţin la verĭ o 8 milióne, [şi] maĭ atuncĭ veţĭ avea ceva serios; dar [ace]a pentru lucrurile pe carĭ numaĭ Sta[tul p]óte să le facă, iar nu iniţiativa privată. [Aşa] aĭ în administraţiunea pădurilor sunt [ba]ne de cheltuit, ca să le punem în bună [stare].

[In] ḑilele din urmă m'am ocupat cu ces[tiunea] pescăriilor; numaĭ la pescăriĭ, dacă [voi]ţĭ să avetĭ ceva serios, trebue să cheltuiţĭ [sume] destul de însemnate. Aşa că pescăriile [care aḑ]ĭ vê daŭ numaĭ câte-va sute de miĭ [de leĭ], dupe un calcul nu nebunatic, nu [optim]ist, ci fórte moderat, ar trebui să dea [acestu]ĭ Stat un venit de cel puţin 3—4 mi[lióne]. Dar pentru acésta vê trebue dragaje, [deschi]derĭ de canale, utilajul complet al [pescă]rieĭ, sumă şi sumă de lucrărĭ, pe carĭ [numaĭ] Statul póte să le facă într'un mod serios cu capitalurile sale. De aceea, când e vorba de împrumuturĭ, şi avem să facem împrumuturĭ, căcĭ ţéra nóstră nu póte merge înainte până nu vom ajunge la un miliard şi jumêtate, şi avem să ajugem acolo, n'avem să o facem noĭ, dar succesoriĭ noştri şi iarăşĭ noĭ; dar peste 10—12 anĭ vom ajunge la un miliard şi jumêtate datorie, şi nu e nimic de speriat, căcĭ astăḑĭ suportăm fórte bine datoria de astăḑĭ de un miliard, fără să punem nouĭ imposite.

A făcut Statul multe cheltuelĭ—ca să venim la băĭ—dar ce resultat a dat? Aprópe nul. Nu acuz pe ceĭ carĭ aŭ fost în capul administraţiuneĭ, eĭ 'şĭ aŭ făcut datoria, dar n'aŭ ajuns la nicĭ un resultat, pentru că Statul nu póte, în asemenea întreprinderĭ, să aducă supraveghiărea ḑilnică pe care o aduce particularul îmboldit de interesul luĭ.

D. Aurelian scie că ordinele ministruluĭ se duc la inspectorĭ, inspectorul le dă sub-inspectoruluĭ, sub-inspectorul la econom, în fine o serie de ordine de sus în jos şi rêspunsurĭ de jos în sus, şi tréba nu se face.

Dar când vine iniţiativa privată, care este interesată, care nu are alt-ceva de făcut de cât să vadă cum se face lucrul, atuncĭ este alt-ceva.

D. Aurelian ne cita exemple din străinêtate; eŭ cred că D-sa nu are dreptate. Dacă casul de la Mehadia este aşa, şi dacă D-sa afirmă, presupun că este aşa, dar atuncĭ casul acela este cu totul isolat.

In genere nu Statul are întreprinderea staţiunilor balneare.

Dar exemplul cu Carlsbad care este cea maĭ bună staţiune balneară, nu numaĭ din Austria, dar póte din lumea întrégă, a fost pusă în starea în care se află de capitalurĭ private. Credeţĭ D-vóstre că cu instalaţiunile ce avem astăḑĭ, băile nóstre pot să atragă un public internaţional? Credeţĭ că la Slănic, cu tóte cheltuelile făcute de spiridonia din Iaşĭ, are să vină un public internaţional?

Evident că nu.

Dar eŭ presupun că Statul n'ar lua nicĭ un ban în timp de 30—40 anĭ din exploatarea apelor minerale din ţéră; apoĭ nu e folos pentru Stat când va instala aceste băĭ în condiţiunĭ aşa, în cât să vină şi străiniĭ pe lângă publicul nostru; şi pe lângă calităţile terapeutice ale băilor nóstre, să nu aibă mâncare próstă şi locuinţă umedă, ci să 'şĭ găsescă tot confortul necesar.

Credeţĭ D-vóstre că, dacă Statul ar fi dispus de miḑlóce să facă tot ce trebue, fără ca iniţiativa privată să intervină, n'aşĭ fi ḑis bine? dar nu póte Statul să facă ceea ce trebue să facă, şi ceea ce se póte face din iniţiativă privată.

Dacă aşĭ fi creḑut că băile nóstre, carĭ încă nu sunt înfiinţate cum trebue să fie, că ar putea să fie înfiinţate maĭ bine sub administraţiunea Statuluĭ, de cât sub îmboldirea iniţiativeĭ private, iarăşĭ aşĭ fi ḑis bine.

De aceea, D-lor, eŭ v'aşĭ ruga să priimiţĭ acest proiect de lege; să facem acéstă încercare; am vêḑut ce a făcut Statul până acum; şi fac apel la D-vóstre, dacă ceea ce a făcut Statul a fost bine, şi dacă este vre o speranţă de îndreptare, eŭ ca ministru al domeniilor vê pot spune că avem puţin de sperat; prin urmare, încă o dată vê rog, lăsaţĭ iniţiativeĭ private să facă acéstă experienţă, şi dacă experienţa va dovedi că acéstă încercare, în contra aşteptăreĭ nóstre, a fost zadarnică, şi că a dat roade nefolositóre, atuncĭ ne putem întórce la propunerea D-luĭ Aurelian.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot art. 1, şi se priimesce.

— Se dă citire articolelor 2 şi 3, carĭ punêndu-se la vot succesiv se priimesc.

— D. raportor dă citire art. 4.

Art. 4. Antreprenorul saŭ concesionarul va face cu cheltuiala sa, într'un termen fixat de minister şi conform cu planurile aprobate, tóte construcţiile necesare pentru instalarea şi funcţionarea uneĭ staţiunĭ balneare de ântêiul rang, adică: stabiliment de băĭ, hotelurĭ, casino, localurĭ de distracţiune, luminatul cu electricitate şi instalaţiunile necesare, rêţele de căĭ ferate pentru legarea gărilor celor maĭ apropiate cu staţiunile de băĭ şi întreţinerea parcurilor şi grădinelor.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D. Dr. Garoflide are cuvêntul.

D. Dr. Garoflide: D-lor senatorĭ, articolul acesta 4, care se ocupă despre ceea ce trebue să facă antreprenoriĭ la staţiunile balneare, mi se pare că este incomplet. Nu sciŭ de ce se vede acéstă lacună, nu sciŭ motivul pentru care s'a eliminat o lucrare principală.

In adevêr, D-lor, sunt necesariĭ la stabilimente de băĭ: hotele, grădinĭ, căĭ de comunicaţie, şi tóte câte se enunciă în acest articol; tóte aceste lucrurĭ sunt folositóre, absolut necesariĭ şi chiar indispensabile, dar între acestea în prima categorie cred că este şi cestiunea *captăreĭ apelor*, în mod sistematic.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Nu are a face întru nimic aci cestiunea captăreĭ apelor; ea rêmâne la secţiunea ministeruluĭ domeniilor.

D. Dr. Garoflide: Captarea apelor cine o va face?

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: O face Statul.

D. Dr. Garoflide: Pentru acésta am ḑis de la început că nu cunosc motivele pentru carĭ nu se prevede aci şi acéstă lucrare.

Dacă ea rêmâne la ministerul domeniilor, sunt convins că aşa este maĭ bine, fiind-că se vor face lucrărĭ prealabile seriόse.

Acum, D-lor, maĭ este încă o cestiune care 'mĭ permit a o releva. La stabilimentele nóstre balneare, chiar dupe legea serviciuluĭ sanitar, se prevede ca săraciĭ să pótă profita de băile nóstre fără cost, saŭ cu un cost mic.

In genere sunt pe la asemenea instituţiunĭ spitale pentru săracĭ, pentru civilĭ şi maĭ cu sémă pentru militarĭ; şi la noĭ se scie că ministerul de resbel se interesézâ de sănêtatea trupelor, şi că în fie-care an

se trimit pe la staţiunile nóstre balneare bolnaviĭ militarĭ ca să fie căutaţĭ. Aceĭ ómenĭ, în starea în care ne aflăm cu instituţiunile nóstre de băĭ, trăesc cum pot, prin casărmĭ saŭ prin case particulare. Cred dar că nu ar fi o greşélă ca, între clădirile ce antreprenorul are să facă, să fie obligat a face şi spital pentru ómenĭ bolnavĭ săracĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Acésta s'ar putea face pe o altă cale. Este evident că spitalele sunt în afară de acéstă lege, ele se clădesc de Stat, şi pentru acésta se pot face orĭ când propunerĭ. Spitale există în unele localităţĭ de băĭ, în altele aŭ să se clădéscă.

La Lacul-Sărat avem un mic spital.

Cât pentru ómeniĭ săracĭ, cărora voim să le dăm băĭ eftine, acésta se póte prevedea prin contracte, şi astăḑĭ D. Basarabescu este obligat în sensul acesta prin contract.

D. Dr. Garoflide: Acestea am avut de relevat, şi, dupe explicările date de D. ministru, sunt pe deplin satisfăcut.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 4, şi se priimesce.

— Se dă citire art. 5, şi ne cerênd nimenea cuvêntul, se pune la vot, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este următorul;

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	4

Prin urmare, Senatul a încuviinţat legea.

D-lor senatorĭ, s'a depus pe biuroŭ raportul pentru alegerea unuĭ senator la colegiul II de Romanaţĭ.

— *D. D. Vidraşcu, raportor,* dă citire următoruluĭ raport al comisiuneĭ pentru verificarea titlurilor.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre de verificare, întrunindu-se în majoritate, în ḑiua de 20 Ianuarie 1894, sub preşedinţia D-luĭ C. I. Budişteanu, a cercetat dosarul alegereĭ efectuată în ḑiua de 15 Ianuarie corent, pentru alegerea unuĭ senator al colegiuluĭ II de Romanaţĭ.

Din examinarea actelor găsite la dosar se constată: că aŭ luat parte la vot 233 votanţĭ; că s'aŭ anulat 6 buletine şi că din 227 voturĭ valabil exprimate, D. Constantin M. Chintescu a întrunit 118 voturĭ, iar D. Dimitrie Giani numaĭ 109. In procesul-verbal de constatarea acestor operaţiunĭ însă constatându-se că în urnă s'a găsit un buletin maĭ mult de cât numĕrul alegĕtorilor înscrişĭ pe listele de votare, adică 233 în loc de 232, s'aŭ ivit în sînul comisiuneĭ duoĕ părerĭ asupra validităţeĭ acesteĭ alegerĭ:

Prima opiniune a D-lor: N. Blaramberg şi C. Colibăşanu, carĭ pentru motiv că în urnă s'a găsit un buletin maĭ mult de cât numĕrul votanţilor înscrişĭ pe listele ţinute de secretarĭ, alegerea le pare suspectă, şi cred că este loc a se invalida.

A duoa opiniune a D-lor C. I. Budişteanu şi Gr. Capşa, carĭ, pentru motivele arătate în procesul-verbal al alegereĭ şi din care reese că, controlându-se numĕrul de plicurĭ găsite în urnă cu cele rĕmase neîntrebuinţate, a reeşit numĕrul de plicurĭ carĭ s'aŭ stampilat, conform legeĭ, înaintea începereĭ operaţiuneĭ votăreĭ, dupe numĕrul alegĕtorilor înscrişĭ în listele electorale, fapt care face să se înlăture orĭ-ce idee de rea suspiciune din partea orĭ-cuĭ.

Afară de acestea, admiţêndu-se că biuroul ar fi putut anula acel vot, D. Chintescu încă ar fi avut un numĕr de 117 voturĭ, adică 6 voturĭ maĭ mult de cât majoritatea cerută de lege;

Pentru aceste motive, D-niĭ: Budişteanu şi Capşa aŭ fost de opiniune că nu sunt temeiurĭ pentru a se invalida alegerea.

Fiind însă ast-fel paritate de voturĭ în comisiune, ea 'şĭ a amânat lucrarea sa până va veni în Senat un alt membru al eĭ.

Astăḑĭ, 24 Ianuarie, comisiunea întrunindu-se din noŭ şi luând parte la lucrarea eĭ şi subsemnatul, am fost de opiniunea D-lor Budişteanu şi Capşa, şi ast-fel majoritatea comisiuneĭ vĕ rógă a valida alegerea D-luĭ Const. M. Chintescu ca senator al colegiuluĭ II de Romanaţĭ; minoritatea menţinêndu'şĭ opiniunea de invalidare.

Raportor, *D. C. Vidraşcu.*

D. Urdăreanu: Puneţĭ la vot propunerea cea maĭ depărtată; opiniunea minorităţeĭ.

Vocĭ: Conclusia majorităţeĭ.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Pun la vot conclusiunile majorităţeĭ comisiuneĭ, care e pentru validare.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	1

Senatul a adoptat conclusiunile majorităţeĭ din raport, prin urmare, proclam senator al colegiuluĭ II de Romanaţĭ pe D. Chintescu.

— Se procede la tragerea la sorţĭ a secţiuneĭ din care va face parte, şi se declară că D. senator Chintescu va face parte din secţiunea IV.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Acum maĭ avem la ordinea ḑileĭ proiectul de lege prin care comuna urbană Hârşova, din judeţul Constanţa, este autorisată a ceda un loc pentru depositul de sare.

— *D. M. Isvoranu, raportor,* dă cititire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din:

D. Gr. Lerescu	pentru secţiunea		I;
» I. Tătăranu	»	»	II;
» M. Rucărénu	»	»	III;
» General Costa-Foru	»	»	V;

şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 21 Ianuarie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Hârşova, din judeţul Constanţa, de a ceda, fără plată, direcţiuneĭ regieĭ monopolurilor Statuluĭ, un loc, proprietatea comuneĭ, pentru a construi pe dênsul o magasie pentru deposit de sare, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre 1893, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 4.094 din 1 Decembre, 1893. Comitetul, ca şi secţiunile a admis în unanimitate acest proiect de lege numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul, avênd în vedere că cedarea acestuĭ teren, care are o întindere de 2[illegible] metri lungime şi 10 metri lăţime, a fost aprobată şi de consiliul comunal al acesteĭ comune în şedinţa de la 23 Iulie, 1892;

Considerând că pe acest teren urméză a se clădi o magasie care va servi de deposit de sare pentru regia monopolurilor Statuluĭ;

Avênd în vedere că, prin înfiinţarea unuĭ asemenea deposit, se dă un noŭ avênt comerciuluĭ local, aducênd şi o mare înlesnire atât populaţiuneĭ din oraş, cât şi celeĭ din comunele rurale lăturalnice.

Afară de acestea, acest teren sterp (viran) nu este de nicĭ un folos comuneĭ.

Pe aceste consideraţiunĭ, comitetul, admiţênd expusul proiect de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ da şi a D-vóstre aprobare.

Raportor, *M. Isvoranu.*

LEGE

Art. unic.— Comuna urbană Hârşova, din judeţul Constanţa, este autorisată a ceda, în mod gratuit, direcţieĭ regieĭ monopolurilor Statuluĭ, un loc viran, situat pe malul Dunăreĭ, în drépta grădineĭ publice, în întindere de 20 metri lungime şi 1[illegible] metri lăţime, pe care să se construiască o magasie pentru deposit de sare.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre anul 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *opt* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare a proiectuluĭ şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total prin bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	36
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

—*D. Dr. Fl. Theodorescu,* în lipsa D-lu[illegible]

aportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Gr. Lerescu pentru secţiunea I;
» Dimitrie Popescu » » II;
» Dr. Meculescu » » III;
»Dr. Florea Theodorescu» » V,

subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 21 Iauuarie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege relativ la scutirea D-luĭ Ilie Hagi Sandu Dudea, din Têrgovişte, de plata sumeĭ de leĭ 3.803, banĭ 13, cu procentele legale de la 20 August 1866, rest ce maĭ datoréză Statuluĭ din delicte silvice, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Noembre 1893, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor cu Mesagiul regal No. 4.263 din 13 Decembre 1893. Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

D. Ilie Hagi Sandu Dudea, din Têrgoviste, prin o petiţie a sa din anul 1884, a solicitat de la onor. Cameră să facă a fi ertat de procente la suma ce maĭ datoresce Statuluĭ, pe sentinţe judecătorescĭ pentru delict silvic. Acea petiţiune a fost recomandată guvernuluĭ ca, examinând afacerea şi găsind justă cererea ce se face printr'ênsa, să întocméscă un proiect de lege.

Asupra acesteĭ cestiunĭ se daŭ următórele lămurirĭ:

In anul 1851 Hagi Sandu Dudea, din urbea Têrgovişte, fiind arendaş al uneĭ morĭ pe moşia Statuluĭ Lucieni, din judeţul Dâmboviţa, a tăiat în mod ilicit un numĕr de 159 arborĭ de cherestea din pădurea de pe acea moşie, carĭ, prin actele de constatare încheiate pe cale administrativă la 1 August 1859, aŭ fost evaluaţĭ cu suma de leĭ vechĭ 19.759.

Urmărindu-se numitul la plata acesteĭ sume prin aplicarea legeĭ de urmărire, dupe cum se usita pe atuncĭ, şi nevoind a rĕspunde banii, i s'a intentat proces la tribunalul de Dâmboviţa, care însă, prin sentinţa sub No. 74 din 9 Decembre 1866, 'l-a achitat de pretenţiunile Statuluĭ, dând acestuia dreptul de apel.

Apelul făcut contra sus ḑiseĭ sentinţe fiind judecat de către curtea de apel, secţia ... din Bucurescĭ, acésta a pronunţat asemenea decisiunea de achitare sub No. 136 din 1867.

In contra acesteĭ decisiunĭ Statul făcênd recurs, Inalta curte de casaţiune şi justiţie, prin decisiunea eĭ sub No. 205 din 1871, a casat-o şi a trimis procesul a fi judecat din nou de către curtea apelativă din Focşanĭ.

La Octombre 1876, înfăţişându-se procesul la acea curte, în lipsa D-luĭ Ilie Hagi Sandu Dudea, fiul şi moştenitorul luĭ Sandu Dudea, care se afla deja încetat din viéţă, curtea din Focşanĭ, secţia II, prin decisiunea eĭ cu No. 159 din acea ḑi, admiţênd apelul Statuluĭ, a reformat sentinţa tribunaluluĭ Dâmboviţa No. 74 din 1866, şi a condamnat pe Ilie Sandu Dudea, succesorul defunctuluĭ Sandu Dudea, a plăti Statuluĭ suma de 19.759 leĭ vechĭ, cu procentul legal de la 20 August 1866, data cereréĭ în judecată, şi până la numĕrare, plus 150 leĭ spese de instanţă, reservând părţeĭ intimate dreptul de oposiţie în termenul prevĕḑut de lege.

Acéstă decisiune, rĕmânênd definitivă, a fost învestită cu titlul executoriŭ sub No. 3.464 din 23 Maiŭ 1877, şi s'a pus în executare împlinindu-se de la D. Ilie Hagi Sandu Dudea până în presinte sumele următóre:

Capete leĭ	3.514 99
Procente leĭ	5.737 25
Total . . .	9.252 24

Ast-fel dar se constată că numitul debitor a rĕspuns până acum Statuluĭ, în comptul datorieĭ de leĭ vechĭ 19.759,—saŭ leĭ nouĭ 7.318, banĭ 12, pentru care se urmăresce încă,— suma totală de leĭ 9.252, banĭ 24, capete şi procente, maĭ datorind din capete suma de leĭ 3.803, banĭ 13, plus procente la acéstă sumă de la 20 August 1866 până la achitare.

In vederea expuselor de maĭ sus şi ţinêndu-se sémă că, cu sumele deja incasate de la debitorul în cestiune, Statul este satisfăcut cu prisos în pretenţiunile sale, şi ast-fel este echitabil ca reclamantul să fie apărat de restul datorieĭ cu procentele eĭ, în acest scop s'a întocmit acest proiect de lege, pentru autorisarea guvernuluĭ de a suprima din veniturile Statuluĭ suma de maĭ sus.

Vĕ rog, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a'ĭ da şi aprobarea D-vóstre.

Raportor, *St. Borănescu.*

LEGE

Pentru scutirea D-luĭ Ilie Hagi Sandu Dudea, din Têrgovişte, de plata sumeĭ de leĭ 3.803, banĭ 13, cu procente legale de la 20 August 1866, rest ce maĭ datoresce Statuluĭ dupe sentinţe judecătorescĭ, pentru delicte silvice.

Art. 1. D. Ilie Hagi Sandu Dudea, din Têrgovişte, se scutesce de plata sumeĭ de leĭ 3.803, banĭ 13, cu procentele legale de la 20 August 1866, rest ce maĭ datoresce Statuluĭ dupe sentinţe judecătorescĭ pentru delict silvic, comis în pădurea Lucieni, din judeţul Dâmboviţa, de către decedatul sĕŭ părinte, Hagi Sandu Dudea, în anul 1851.

Art. 2. Guvernul este autorisat a suprima dintre veniturile Statuluĭ acéstă sumă.

Acéstă lege s'a votat de Adunare deputaţilor în şedinţa de la 30 Noembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *şése.*

Preşedinte, **general G. Manu.**

Secretar, *C. Miclescu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală e deschisă.

D. C. Urdăreanu: Nu sciŭ dacă de la 1866 până acum s'a urmărit ceva din suma datorită şi, dacă în cas de se va fi urmărit, 'i se va restitui ceva debitoruluĭ.

Aci se spune că se scutesce de suma datorită la 1866, adică 3.803 leĭ şi.....

D. Dr. Fl. Theodorescu: Acesta este un rest.

D. C. Urdăreanu: Da, dar legea ḑice că la suma datorită la 1866, cu procente. Prin urmare, cum, nu s'a încasat nicĭ o sumă? Aşĭ dori să sciŭ dacă s'a urmărit conform legeĭ şi acum se scutesce în mod retroactiv de acea sumă?

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Statul nu póte să facă transacţiune pentru sume ne incasate din causa datoriilor. Dacă vine să se scadă din scriptele casieriei, e că nu e incasat. Indată ce a încasat, se înţelege că a trecut la veniturile Statuluĭ şi s'a trimis la ministerul financelor.

Suma de 3.800 leĭ, cu procente legale de la 1866, nu e incasată.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se dă citire art. 1, 2, 3 şi 4, carĭ se priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	36
Bile albe.	36

Senatul a adoptat în unanimitate proiectul de lege.

Ne maĭ fiind nimic la ordinea ḑileĭ, ridic şedinţa şi anunţ cea viitóre pentru mâine.

Vĕ rog însă, D-lor Senatorĭ, ca acum să bine-voiţĭ a trece în secţiunĭ pentru a studia proiectul de lege relativ la reorganizarea ministeruluĭ de externe, amendat de Cameră, şi asupra căruia aţĭ votat urgenţa.

— Şedinţa se ridică la ora $4^1/_2$ p. m., anunţându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 25 Ianuarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 25 IANUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, C. I. Budişteanu, asistat de D-niĭ: C. Fotin, P. Millo, Th. Lerescu şi Dr. I. Cernătescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 77 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 39 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Chircu T., Cincu Ant., Dornescu T., St. Georges G., Goilav Gr. T., Lupaşcu Neron, Rosetti Sc., Sebastian C. G., Simionescu Rămniceanu D., Sofian N., Tatos T. I., Tătăranu I., Teohari I. A., Vidraşcu G. C.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexiu C., Burada M. (Dr.) Calimac-Papadopolu Ar., Ciolac Garabet, Economu N., Eliad Hr., Gussi N., Poni P., Ruşavețianu N., Sassu P. V., Şendrea St., Stăĭescu Eug., Ştirbeĭŭ B. D., Stroiescu I., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Văcărescu C. T., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Meculescu I. I. (Dr.), Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A.

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

—Se acordă un congediŭ de 5 ḑile D-luĭ senator Teohari.

D. C. Urdăreanu : Am cerut cuvêntul ca să rog pe D. ministru al justiţieĭ, să 'mĭ dea un tabloŭ de tóte procesele carĭ s'aŭ judecat de judecătoriile comunale şi carĭ aŭ venit în apel la judecătoriile de ocóle pe anul 1892—1893; cer numaĭ numĕrul acest[illegible] procese, nu şi obiectul lor.

Rog pe onor. biuroŭ al Senatuluĭ să bi[illegible] voiască a interveni pe lângă D. ministru justiţieĭ să 'mĭ dea acest tabloŭ, de c[illegible] voiŭ avea nevoie când va veni în discu[illegible] Senatuluĭ legea organisăreĭ judecătorii[illegible] de ocóle.

D. vice-preşedinte, C. I. Budiştean[illegible] Bine-voiţĭ a depune cererea înscris la biur[illegible]

Acum avem la ordinea ḑileĭ proiectul [illegible] lege pentru rĕscumpĕrarea têrguluĭ Săve[illegible]

— *D. raportor, Gh. Manoliu,* dă cit[illegible] următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Secţiunile Senatuluĭ, luând în cercetare proiectul de lege adus prin Mesagiul regal No. 97 din 13 Ianuarie 1894, de către D. preşedinte al consiliuluĭ de miniştri şi ministru de interne, prin care proiect de lege se aprobă convenţiunea votată de consiliul comuneĭ Săveni şi comitetul permanent al judeţuluĭ Dorohoiŭ, pentru rescumpĕrarea têrguluĭ Săveni, în preţ de 225.000 leĭ, de la proprietarul aceluĭ têrg, D. Constantin Corjescu, pentru considerantele din expunerea de motive, 'l-aŭ admis tóte în unanimitate, alegând de delegaţĭ: secţiunea I pe D. Anton Brăiloiu, secţiunea II pe D. Em. Flondor, secţiunea IV pe D. Alex. Stoianovicĭ, secţiunea V pe D. general V. Costa-Foru, iar secţiunea III pe subsemnatul.

Comitetul de delegaţĭ, în ḑiua de 22 Ianuarie, constituindu-se sub preşedinţa D-luĭ Anton Brăiloiu, şi studiând din noŭ, cu multă luare aminte, dosarul cestiuneĭ şi expunerea de motive care însoţesce acest proiect de lege, s'a convins că consiliul comuneĭ Săveni, în urma tratativelor avute cu D. Constantin Corjescu, proprietarul acestuĭ têrg, ambele părţĭ contractante aŭ convenit de cele ce urméză:

1) D. Constantin Corjescu vinde de vecĭ comuneĭ Săveni drepturile sale de proprietate atât asupra têrguluĭ Săveni, în întindere de 106 fălcĭ, 67 prăjinĭ, cât şi asupra imaşuluĭ de pe moşia sa Săveni, în întindere de 192 fălcĭ, 54 prăjinĭ, 6 stânjinĭ, precum şi ratoşul aflat în têrg şi tóte locurile libere, reservându'şĭ vînḑĕtorul numaĭ: *a)* casa proprietăţeĭ cu atenansele, ograda şi grădina, sporindu-se locul ce se găsesce astăḑĭ până la 8 fălcĭ, avênd duoĕ drumurĭ de intrare de pe vatra têrguluĭ; *b)* casa moreĭ de vaporĭ de pe malul Başeuluĭ, cu tot locul eĭ de 26 prăjinĭ, pe care se găsesce astăḑĭ, avênd lungimea tot malul Başeuluĭ până în apă, iar lăţimea până în şanţurile têrgoveţilor;

2) Proprietarul vînḑĕtor cedéză de asemenea comuneĭ Săveni tóte drepturile sale de taxe şi orĭ-ce veniturĭ percepe de la têrg şi carĭ, dupe calculele făcute, se urcă la suma de peste 20.000 leĭ, fără ca vînḑĕtorul să maĭ pótă în viitor percepe verĭ-o taxă;

3) Preţul aceşteĭ rescumpĕrărĭ este de 225.000 leĭ, privind pe vînḑĕtor plata taxelor de timbru şi înregistrare, atât pentru preţul vînḑĕreĭ, cât şi pentru împrumutul ce se va contracta la casa de depunerĭ în scopul plăţeĭ acestuĭ preţ;

4) Ambele părţĭ aŭ convenit că vînḑarea proprietăţeĭ va rĕmâne fără nicĭ un efect dacă nu se va obţine aprobarea legală până la 23 Aprilie 1894, până când proprietarul vînḑĕtor îşĭ păstréză tóte drepturile sale.

Faţă de acéstă convenţiune încheiată între comuna Săveni şi proprietarul têrguluĭ Săveni, şi considerând, pe de o parte, importanţa ce are acest têrg în timpul de faţă; iar, pe de alta, că terenul din vatra têrguluĭ, fiind parte neocupat, represintă o imensă valóre, căcĭ vînḑêndu-se în loturĭ, va contribui la sporirea populaţiuneĭ şi prosperarea têrguluĭ;

Considerând că consiliul comuneĭ Săveni, prin decisiunea luată în şedinţa din 12 Martie 1893, a aprobat atât condiţiunile cât şi preţul vînḑĕreĭ, hotărînd în acelaşĭ timp a se contracta de la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ un împrumut de 225.000 leĭ, pentru amortisarea căruia să se înscrie în budgetul comuneĭ venitul taxelor ce se vor înfiinţa;

Considerând că comitetul permanent al judeţuluĭ Dorohoiŭ, dupe legea judeţiană avênd îndatorirea de a examina cestiunĭ de asemenea natură, în urma studiuluĭ ce a făcut, avênd în vedere veniturile proprietăţeĭ ce se cedéză têrgoveţilor, precum şi valórea

razeĭ terenuluĭ têrguluĭ d'impreună cu acel al imaşuluĭ, găsind că rescumpĕrarea este avantagiósă din tóte punctele de vedere, a dat aprobarea sa de a se încheia transacţiunea de faţă între comuna Săveni şi proprietarul têrguluĭ;

Considerând că consiliul comunal de Săveni, prin încheiarea No. 55 din şedinţa de la 3 Decembre 1893, a votat, pentru acoperirea anuităţilor împrumutuluĭ ce se va face pentru rĕscumpĕrarea têrguluĭ, taxe în limitele legeĭ maximuluĭ;

Considerând că consiliul de miniştri, prin jurnalul No. 3 din 3 Ianuarie 1894, aprobând acéstă transacţiune, conform prescripţiunilor legeĭ judeţiane, spre a 'şĭ avea acéstă convenţiune tăria eĭ legală şi a produce tóte efectele sale, atât între părţile contractante cât şi faţă de ceĭ de al treilea, urméză să fie aprobată şi de Corpurile legislative.

Pentru aceste motive, comitetul de delegaţi, admiţĕnd în unanimitate proiectul de lege relativ la convenţiunea de rescumpĕrarea têrguluĭ Săveni, vĕ rógă, prin subsemnatul ales raportor, ca să bine-voiţĭ a vota proiectul de lege presintat de D. preşedinte al consiliuluĭ de miniştri şi ministru de interne prin Mesagiul regal No. 97, şi care proiect de lege sună ast-fel.

Raportor, GH. MANOLIU.

PROIECT DE LEGE

Art. I. — Se aprobă convenţiunea votată de consiliul comuneĭ Săveni, din judeţul Dorohoiŭ, în şedinţa de la 12 Martie 1893, a se încheia între acea comună şi D. C. Corjescu, proprietarul têrguluĭ Săveni, pentru rescumpĕrarea acestuĭ têrg pe séma comuneĭ.

Art. II. — Se autorisă comuna Săveni a contracta un împrumut de 225.000 leĭ de la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie, cu procentele ce împrumută acea casă, amortisabil în 15 anĭ, pentru plata preţuluĭ acesteĭ rescumpĕrărĭ.

Ministru de interne, L. CATARGI.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune a vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Art. 1 se priimesce fără discuţiune.

— Se citesce art. 2, şi punêndu-se la vot e priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Reultatul votuluĭ:

Votanţĭ	46
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	5

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire rmătoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ comus din:

D. Gr. Cerkez pentru secţiunea I;
» Em. Flondor » » II;
» Gr. Capşa » » III;
» General Costaforu » V, şi

ıbsemnatul pentru secţiunea IV, întrunin-u-se în ḑiua de 22 Ianuarie a. c., a luat ı desbatere proiectul de lege relativ la auorisarea Statuluĭ, a priimi din partea comuităţeĭ monastireĭ Cocoş, din judeţul Tulea, moşia Lozova, în întindere de 416 hecare pămênt arabil, precum şi renunţarea iseĭ monastirĭ la pretenţiunile eĭ asupra elor 800 hectare de pădure, carĭ sunt în litigiŭ între Stat şi acéstă monastire, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre 1893, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, cu Mesagiul regal No. . . . . din . . . . . 1893; comitetul, ca şi secţiunile, a admis în unanimitate acéstă lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Comunitatea monastireĭ Cocoş, din judeţul Tulcea, astăḑĭ în proces cu Statul pentru 800 hectare pădure ce încongióră acea monastire, propune, printr'un proces-verbal încheiat de obştea aceleĭ monastirĭ la 10 Ianuarie 1892, să cedeze Statuluĭ pămêntul ce formézá obiectul litigiuluĭ, precum şi moşia Lozova, în întindere de 416 hectare, carĭ pămênturĭ, dupe estimaţia făcută de şeful silvic al circumscripţieĭ Tulcea, valorézá în total leĭ 174.511, banĭ 27, în schimbul următórelor avantagiĭ:

1) Statul să se oblige a plăti creditorilor comunităţeĭ aceleĭ monastirĭ suma de 30.000 leĭ datorită de comunitate;

2) Ministerul cultelor şi instrucţiuneĭ publice să întreţină din budgetul sĕŭ monastirea dupe un anume stat, întocmaĭ ca şi cele-alte monastirĭ din ţéră întreţinute de Stat;

3) Din cele 800 hectare pădure, ce formézá obiectul litigiuluĭ, comunitatea să'şĭ reserve o întindere de 100 hectare lângă împrejmuirea monastireĭ despre drumul ce duce la Isaccea.

In faţa acestor propunerĭ, guvernul, pentru ca să lămurésca situaţiunea acesteĭ comunităţĭ religióse faţă cu Statul, prin trecerea eĭ între monastirile întreţinute de Stat, acceptă propunerea cu următórele condiţiunĭ:

1) Comunitatea monastireĭ Cocoş să cedeze Statuluĭ moşia Lozova, în întindere de 416 hectare pămênt arabil, şi să renunţe la pretenţiunile sale asupra a 800 hectare pădure, din care comunitatea să 'şĭ reserve o întindere de 100 hectare lângă împrejmuirea monastireĭ, despre partea drumuluĭ ce duce la Isaccea;

2) Statul să se oblige a plăti leĭ 30.000 ce comunitatea acesteĭ monastirĭ datoresce la diferite persóne, pe viitor rĕmânênd ca monastirea să nu maĭ pótă contrata datoriĭ, ca una ce perde calitatea de persónă juridică;

3) Cu începere de la 1 Aprilie 1893, ministerul cultelor şi instrucţiuneĭ publice să întreţină din budgetul sĕŭ monastirea Cocoş, întocmaĭ ca şi cele-alte monastirĭ din ţéră întreţinute de Stat.

Pentru plata sus citateĭ datoriĭ să se deschidă, pe séma ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice, un credit extraordinar de leĭ 30.000, care se va acoperi din fondul prevĕḑut în budgetul general al Statuluĭ pe exerciţiul 1894—1895.

In cât privesce întreţinea monastireĭ pe anul 1893—1894, cheltuelile necesare sunt deja prevĕḑute în budgetul acestuĭ exerciţiŭ.

Comitetul, găsind acéstă transacţiune din tóte punctele de privire avantagiósă pentru

Stat, vĕ rógă, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a 'ĭ da aprobarea D-vóstre, bine-voind a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *I. Flesnilă.*

L E G E

Art. 1. — Statul este autorisat a priimi din partea comunităţeĭ monastireĭ Cocoş, din judeţul Tulcea, moşia Lozova, în întindere de 416 hectare pămĕnt arabil, precum şi renunţarea ḑiseĭ monastirĭ la pretenţiunile eĭ asupra celor 800 hectare, carĭ sunt în litigiŭ între Stat şi acea monastire.

Art. 2. Din aceste 800 hectare pădure, comunitatea monastireĭ îşĭ va reserva o întindere de 100 hectare împregiurul monastireĭ despre partea drumuluĭ ce duce la Isaccea.

Art. 3. In schimb Statul se obligă:

1) A plăti creditorilor comunităţeĭ monastireĭ Cocoş suma de leĭ 30.000, pe viitor rĕmânênd ca monastirea să nu maĭ pótă contracta datoriĭ, ca una ce pierde calitatea de persónă juridică;

2) A întreţine, cu începere de la 1 Aprilie 1893, monastirea Cocoş, din judeţul Tulcea, din budgetul ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice, întocmaĭ ca celealte monastirĭ din ţéră întreţinute de Stat;

Art. 4. Pentru plata datoriilor monastireĭ Cocoş se va deschide, pe séma ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice, un credit extraordinar de leĭ 30.000 din fondul prevĕḑut în budgetul general al Statuluĭ pe exerciţiul 1894—1895, pentru deschidere de credite suplimentare şi extra-ordinare.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de 64 voturĭ, contra a 1.

Preşedinte, general **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se citesce pe rênd art. 1, 2, 3 şi 4, şi se priimesc.

—Se procede la votarea legeĭ în total cu bile.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor, resultatul votuluĭ este cel următor:

Votanţĭ	35
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

— *D. raportor C. Cotescu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor compus din:

D. G. Colibăşeanu pentru secţiunea I;
» Tatos Hristea » » II;
» Neron Lupaşcu » » IV;
» Dr. Garoflide » » V,

şi subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 22 Ianuarie 1894, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la modificarea art. 1 din legea de la 15 Maiŭ 1890, pentru vînḑarea de loturĭ la Călimănescĭ, Căciulata, Lacul-Sărat şi Govora, proiect de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Noembre 1893, şi adus în desbaterea Senatuluĭ de D. ministru al domeniilor cu Mesagiul regal No. 4.243 din 11 Decembre 1893; comitetul ca şi secţiunile D-vóstre, 'l a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Prin legea din 15 Maiŭ 1890, ministerul domeniilor este autorisat a vinde din moşia Călimănesci, din domeniul Brăila, şi din moşia Cernele, în vecinĕtatea stabilimentelor balneare ale Statuluĭ, loturĭ de o întindere de 1.250 m. p. fie-care, în scopul de a se construi case particulare.

De la punerea în aplicare a legeĭ şi până astăḑĭ s'aŭ vîndut un numĕr de 60 loturĭ.

Solicitările ce se fac la minister pentru vînḑarea de asemenea loturĭ dă mĕsura a crede că sunt mulţĭ carĭ ar dori să construiască case de locuinţă pe lângă stabilimentele balneare ale Statuluĭ, dar se obiectéză că întinderea loturilor este prea mică pentru a putea clădi locuinţe maĭ încăpĕtóre şi propriĭ uneĭ staţiunĭ.

Guvernul, găsind justă obiecţiunea amatorilor de construcţiunĭ, propune modificarea art. 1 din citata lege, care tinde ca vînḑarea să se pótă face şi pentru maĭ multe loturĭ de o dată, către una şi aceeaşĭ persónă, şi, ca consecinţă, adjudecaţiunea acestor loturĭ să se pótă face în mod indiviḑibil.

Legea actuală presintă multe incoveniente în acéstă privinţă, şi cu modificarea ce se cere art. 1, cumpĕrătorul póte construi o singură clădire, care să corespunḑă cu cerinţele ce se impun unor asemenea construcţiunĭ.

Pentru aceste consideraţiunĭ ce avuseiŭ onóre a vi le arăta, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *C. Al. Cotescu.*

L E G E

pentru modificarea art. 1 din legea vînḑĕreĭ în loturĭ pentru facere de case particulare pe lângă băile Statuluĭ

Art. unic. — Ministerul domeniilor este autorisat a vinde din moşia Călimănescĭ, din domeniul Brăila, şi din moşia Cernelele, în vecinĕtatea stabilimentelor balneare ale Statuluĭ, loturĭ de o întindere de 1.250 m. p. fie-care.

In cas de trebuinţă, şi în folosul unor instalaţiunĭ maĭ spaţióse, guvernul póte scóte în vînḑare maĭ multe loturĭ de o dată formând un singur corp.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Noembre anul 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *ḑece.*

Preşedinte, general **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *I. Lenş-Slătineanu.*

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	32
Bile albe	32

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, T. Rafael,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor, compus din:

D-niĭ N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» Gr. Capşa » » III;
» St. Georges G. » » IV;
» General Costa-Foru » » V,

şi subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 22 Ianuarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la cedarea de către Stat în proprietatea judeţuluĭ Roman, a loculuĭ cu grădina pe care a fost clădită fosta casă a proprietăţeĭ moşieĭ Săbăóni, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre 1893, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 4.089 din 1 Decembre 1893. Comitetul ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Cu ocasiunea fixăreĭ nouilor circumscripţiunĭ administrative dupe legea de organisare a administraţiuneĭ exterióre, s'a prevĕḑut ca plasa Moldova, din judeţul Roman, să aïbă reşedinţa în comuna Săbăóni.

In acéstă comună Statul avĕnd o casă a proprietăţeĭ, s'a intervenit, dupe miḑlocirea D-luĭ prefect al judeţuluĭ, la ministerul domeniilor, de a ceda gratuit judeţuluĭ, spre a se instala în ea cancelaria noueĭ sub-prefecturĭ, şi acel departament, aprobând acéstă cerere, a şi dat ordin şefuluĭ ocoluluĭ silvic respectiv ca să facă predarea cu inventariŭ în regulă, dupe care judeţul făcêndu'ĭ óre-carĭ reparaţiunĭ, cheltuind o sumă de 984 leĭ, casa în cestiune a ars.

In urmă, D. prefect al judeţuluĭ intervenind la ministerul domeniilor de a ceda judeţuluĭ suma de 3.750 leĭ, cuvenită Statuluĭ din asigurarea aceleĭ case la societatea »Naţionala«, acel departament a rĕspuns că nu póte admite propunerea, de óre-ce, când a cedat acea casă, a înţeles a ceda numaĭ folosinţa eĭ, dar nu şi dreptul de proprietate pe care nu 'l póte înstrăina de cât printr'o anume lege.

Consiliul judeţuluĭ Roman, în şedinţa de la 28 Octombre 1892, deliberând asupra acestuĭ cas, şi avĕnd în vedere că pentru construcţiunea unuĭ local de sub-prefectură în comuna Săbăóni, s'a prevĕḑut în budgetul ḑecimelor pe anul financiar 1893—1894 o

umă de 10.000 leĭ, dar că județul nu póte ispune de locul caseĭ cedate fără să aĭbă reptul de proprietate; iar de altă parte onstruirea localuluĭ sub-prefectureĭ se imune imperios prin faptul că, în sus ḑisa omună nu se găsesce nicĭ o casă proprie entru asemenea trebuință, a votat a se interveni la guvern de a se ceda gratuit în roprietatea județuluĭ locul caseĭ în cesune.

Comunicând acest vot al consiliuluĭ D-luĭ inistru al domeniilor spre a dispune de le de cuviință, s'a priimit din parte'ĭ, că erenul despre care este vorba, nu se póte eda fără de un proiect de lege. Acesta dar ste proiectul de lege care reguléză cedarea e către Stat în proprietatea județuluĭ Roman a acestuĭ teren.

Vě rog, dar, pe aceste considerațiunĭ ce useiŭ onóre a vi le arăta, să bine-voițĭ a aprobarea D-vóstre următóreĭ legĭ.

Raportor, *T. Rafael.*

LEGE

Art. unic — Statul este autorisat a ceda atuit în proprietatea județuluĭ Roman cul cu grădină al fosteĭ case a proprietățeĭ oșieĭ Săbăóni din acel județ, prevěḑut în anul de situație ridicat de inginerul județuluĭ, că are o suprafață de 21 hectare, 35 iĭ și 7 metri pătrațĭ, spre a servi pentru nstruirea unuĭ local de sub-prefectură.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputților în ședința de la 26 Noembre 1893, s'a adoptat cu unanimitate de *șése-ḑecĭ duoě* voturĭ.

Președinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-președinte, C. I Budișteanu: scuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune vot luarea în considerațiune, și se priiesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: sultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	32
Bile albe	32

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

— *D. raportor I. C. Ciolac* dă citire nătoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, coms din:

D. N. Sibiceanu pentru secțiunea I;
» M. Rucăreanu » » III;
» Al. Stoianovicĭ » » IV;
» General Costa-Foru » » V,

și subsemnatul pentru secțiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 22 Ianuarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comunelor rurale Tĕrgu-Sulița și Cara-Chioi, din județul Botoșanĭ și Constanța, și a comuneĭ urbane Babadag, din județul Tulcea, de a ceda în mod gratuit Statuluĭ terenurile aprobate de consiliile acelor comune prin încheiările de la 17 Iulie 1892 și 20 Ianuarie 1893, spre a servi pentru construcțiunea de spitale rurale, lege votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 30 Noembre 1893, și adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 4.148 din 4 Decembre 1893. Comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

In temeiul legeĭ sancționată prin înaltul decret regal No. 2.203, publicat în *Monitorul oficial* No. 46 din 1892, urmând ca Statul să înființeze 15 spitale rurale în județele în carĭ nu există încă asemenea așeḑăminte, și în localitățile alese de consiliile județiane respective, guvernul a instituit o comisiune specială pentru a hotărĭ terenurile necesare în localitățile alese, pe carĭ să se cládéscă acele localurĭ de spitale.

Acéstă comisiune îndeplinind însărcinarea ce i s'a dat în județele Botoșanĭ, Constanța și Tulcea, unde urméză a se construi câte un spital rural, adică: în județul Botoșanĭ, la comuna Târgu-Sulița; în județul Constanța, la comuna Para-Chioi, și în județul Tulcea, la comuna Babadag, consiliile acestor comune, prin încheiărilor No. 21, No. 1 și No. 35, luate în ședințele de la 17 Iulie 1892, 20 Ianuarie 1893 și 17 Iulie 1892, aŭ decis ca, în scopul sus arătat, să cedeze gratuit Statuluĭ următórele terenurĭ alese de acea comisiune, carĭ sunt proprietățĭ ale acelor comune, și anume:

Comuna rurală Tĕrgu-Sulița: terenul care este situat în partea despre Nord a Tĕrgușoruluĭ, în lungul șoseleĭ, cu începere de la barieră, hotarul moșieĭ Dragșanĭ, și în lățime de 150 metri;

Comuna rurală Para-Chioi: terenul mărginit spre Rĕsărit cu drumul numit Saziolu; spre Apus, la o distanță ca 150 metri, se află șoséua care conduce la Ostrov; la Sud cu via luĭ Chirea Tudor și la Nord cu locurile altor locuitorĭ;

Comuna urbană Babadag: terenul situat în partea despre Sud-Est a orașuluĭ, în lungul șoseleĭ vecino-comunale Babadag-Enișala, pe partea stângă a acesteĭ șosele, lângă barieră, în lungime de 160 metri și în lățime de 170 metri.

In considerațiunea tutulor acestora, vĕ rog să bine-voițĭ a vota următórea lege.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic. — Comunele rurale Tĕrgu-Sulița din județul Botoșanĭ și Para-Chioi din județul Constanța, precum și comuna urbană Babadag, din județul Tulcea, sunt autorisate să cedeze în mod gratuit Statuluĭ, spre a servi la construirea de spitale rurale, terenurile, proprietățĭ ale acelor comune, ce aŭ fost alese de comisiunea instituită în acest scop de ministerul de interne, și aprobate de consiliile comunale respective prin încheiările de la 17 Iulie 1892, în ce privesce comunele Tĕrgu-Sulița și Babadag, și de la 20 Ianuarie 1893, în ce privesce comuna Para-Chioi.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 30 Noembre anul 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭḑecĭ* și *nuoĕ* voturĭ, contra a *unul*.

Președinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.) Secretar, *C. Miclescu.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Discuțiunea generală e deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Articolul unic se priimesce fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	34
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	34

— Senatul a încuviințat legea în unanimitate.

— *D. secretar Beldiman*, pentru D. raportor Plesnilă, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din:

D. C. Colibășeanu pentru secția I;
» I. Tătăranu » » II;
» V. A. Urechiă » » III;
» Simionescu Râmniceanu » V, și subsemnatul pentru secția IV, întrunindu-se în ḑiua de 22 Ianuarie a. c., în absența D-luĭ delegat al secțieĭ III, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la cedarea de către ministerul agriculturei, industrieĭ, comerciuluĭ și domeniilor, pe séma ministeruluĭ cultelor și instrucțiuneĭ publice, a

uneĭ porţiunĭ din moşia Statuluĭ Oşlobeni, împreună cu casa ce se află pe acel loc, spre a servi pentru instalarea uneĭ a treia şcolĭ în comuna Bodesci-Precista, din judeţul Neamţu, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Decembre 1893, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice cu Mesagiul regal No. . . . . din 1893, comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul, admiţĕnd în totul expunerea de motive ce însoţesce acest proiect de lege, care dice că:

»Cu ocasia vîndereĭ în loturĭ micĭ a moşieĭ Oşlobeni, din judeţul Neamţu, s'a oprit pe »séma Statuluĭ un loc pe care sunt construite nisce case carĭ ar putea servi pentru o a »treia şcólă primară în comuna Bodesci-Precista, cătuna Oşlobeni, judeţul Neamţu.

»Avĕnd în vedere interesul ce este de a se înfiinţa disa şcólă, din causa depărtăreĭ că»tuneĭ Oşlobeni de comuna Bodesci-Precista, şi considerând că acele case ar îndeplini tóte »condiţiunile cerute pentru un bun local de şcólă, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota alăturatul »proiect de lege, prin care se cedéză acestuĭ minister locul în cestiune, împreună cu »casa ce se află pe el, spre a servi pentru şcólă».

Vĕ rógă, dar, să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următóreĭ legĭ.

Raportor, I. PLESNILĂ.

LEGE

Art. unic.— Ministerul agriculturei, industrieĭ, comerciuluĭ şi domenielor este autorisat să cedeze ministeruluĭ de culte şi instrucţiune publică parchetul reservat la vinderea în loturĭ micĭ a moşieĭ Oşlobeni, judeţul Neamţu, ca, împreună cu casa ce se află pe el, să servéscă pentru instalarea uneĭ a treia şcóle în comuna Bodesci-Precista, cătuna Oşlobeni, judeţul Neamţu.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Decembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* şi *nouĕ* voturĭ, contra a *unul*.

Preşedinte, G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ 33
Bile albe. 33

Senatul a adoptat legea cu unanimitate.

— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Rodrig Manu pentru secţiunea I;
» C. I. Budişteanu » » III;
» I. Ciolac » » IV;
» General Costa-Foru » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în diua de 22 Ianuarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Giurgiu de a ceda în mod gratuit judeţulul Vlaşca locul ales de administraţia rĕsboiuluĭ, spre a servi la construirea casarmeĭ regimentuluĭ No. 10 de călăraşĭ din acel judeţ. Acéstă lege a fost votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Noembre 1893 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 4.090 din 1 Decembre 1893; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatori,

Consiliul comunal al urbeĭ Giurgiu, în ședința de la 15 Februarie 1893, deliberând csupra cereri adresată primăriei de către comitetul permanent al județuluĭ Vlașca, pentru sa acea comună să cedeze gratuit județuluĭ un loc, ales de administrația rĕsboiuluĭ, pe care să se clădéscă casarma regimentuluĭ 10 de călărașĭ din localitate; avênd în vedere că, construindu-se acea casarmă în raionul orașuluĭ pe acel loc, statul-major al regimentuluĭ 'șĭ va avea reședința în acel oraș, ast-fel că orășeniĭ ar profita de vîndarea deosebitelor articole de consumație necesare regimentuluĭ, și că dacă s'ar maĭ întârḑia construirea aceleĭ casărmĭ, regimentul póte s'ar muta în alt oraș, prin votul emis în sus ḑisa ședință, consiliul a decis să cedeze gratuit județuluĭ Vlașca terenul, ales de administrația rĕsboiuluĭ, în întindere de duoĕ hectare, 6.717 metri pătrațĭ, care este proprietate a aceleĭ comune, spre a servi la clădirea pe el a localuluĭ casarmeĭ regimentuluĭ 10 de călărașĭ din localitate.

In fața acestor considerațiunĭ vĕ rog să bine-voițĭ a da aprobarea D-vóstre următóreĭ legĭ.

Raportor, A. NEDELCOVICI.

LEGE

Art. unic. — Comuna urbană Giurgiu este autorisată a ceda în mod gratuit județuluĭ Vlașca locul, proprietate a aceleĭ comune, în întindere de duoĕ hectare, 6.717 metri pătrațĭ, ales de administrația rĕsboiuluĭ, spre a servi la construirea casărmeĭ regimentuluĭ 10 de călărașĭ din localitate.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 26 Noembre 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *treĭ* voturĭ, contra a *unul*.

Președinte, G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: ...iscuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune ... vot luarea în considerațiune, și se priiesce.

— Se procede la votarea legeĭ în total ...in bile:

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: ...-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

D-lor senatorĭ, ordinea ḑileĭ este ter...inată. Imĭ permit să vĕ adresez rugăciu...a următóre: este un D. căpitan în ar...ata activă care este bolnav pe mórte și ...re nu are recunoscută încă calitatea de ...tățén român. Bine-voițĭ a mĕ autorisa să ...punem la ordinea ḑileĭ, și să procedăm ...dată la discuțiune. (Aprobărĭ generale).

— Se pune la vot acéstă propunere, și se ...iimesce.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu; ...a dar, cu învoirea D-vóstre, se va da ci...e raportuluĭ.

— *D. secretar Beldiman* dă citire ra...rtuluĭ și proiectuluĭ relativ la recunósce...a de cetățén român a D-luĭ căpitan Dimitrie ...ja.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 18 Ianuarie 1894, în majoritate de 5 membri, sub președința Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: Colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu, Ioan C. Ciolac și Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 2 Martie 1893, și adus în deliberea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 866 de la 10 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Dimitrie Ruja, român din Banat, de religiune greco-orientală, de profesiune căpitan în armata română, domiciliat în Galațĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceste... cererĭ a constatat:

Că este nascut în comuna Prigor la 26 Octombre 1854 din părințiĭ Ilie Ruja și Oprița; de naționalitate românĭ, și s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România (actul de emigrare liberat de ministerul de interne ungar No. 13.084 de la 6 Martie 1886);

Că este căsătorit cu o româncă;

Că se bucură de bună conduită;

Că prin înaltul decret regal No. 2.695 de la 14 Decembre 1883, în urma raportuluĭ D-luĭ I. C. Brătianu, atuncĭ ministru de resbel, a fost priimit în armata română cu gradul de locotenent în regimentul 6 de linie, cu vechimea în acest grad de la 19 Aprilie 1880, când a fost avansat în armata austro-ungară.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ căpitan Dimitrie Ruja, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ căpitan din armata română Dimitrie Ruja, român din Banat.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 2 Martie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *cincĭ* voturĭ, contra a *patru.*

Președinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ, și se priimesce.

— Se procede apoĭ la votarea legeĭ cu bile.

D. vice-preşedinte C. I. Budişteanu: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	31
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	28
Bile negre	3

Ne întrunind majoritatea regulamentară, se declară votul nul, rĕmânênd a se vota din noŭ în şedinţa viitóre.

—Ne maĭ fiind alt-ceva la ordinea ḑileĭ D. vice-preşedinte ridică şedinţa la orele 4 $^{1}/_{4}$, anunţând cea viitóre pentru a duoa ḑi, Mercurĭ, 26 Ianuarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 26 IANUARIE 1894

Preşedinţia D-luĭ vice-preşedinte Ion Ianov, asistat de D-niĭ: P. Millo, G. Beldiman şi Dr. I. Cernătescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 81 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 35 D-nĭ senatorĭ şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Cincu Ant. Dornescu T., St. Georges G., Lerescu Gr., Lupaşcu Neron., Rosetti Sc., Sebastian C. G., Simionescu-Râmniceanu D., Sofian N., Tatos T. I., Tătăranu I., Teohari I. A., Vidraşcu G. C.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul primat, D-niĭ: Alexiu C., Burada M. (Dr.), Calimach-Papadopulo Ar., Ciolac Garabet, Eliad Hr., Filipescu C. G., Poni P., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Stroescu I., Vernescu G., Vlădescu M. (General), Zerlenti L. Chr., Meculescu I. I. (Dr.), Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., Culiano N., Blancfort A.

— *D. secretar Dr. Cernătescu* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă congediŭ de 2 ḑile D-luĭ senator Gr. Lerescu.

— *D. ministru de finance M. Germani* dă citire următórelor Mesagiĭ regale în alăturare cu proiectele de lege:

I. Prin care se acordă o pensiune viageră de 80 leĭ lunar D-neĭ M. Gr. Mandru;

II. Idem, D-neĭ Sevasta Gr. Varta;

III. Idem, D-neĭ Teodoru Spiroiu Ghermănescu.

— Se trimit la secţiunĭ.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D. Bonachi are cuvêntul.

D. M. Gregoriade-Bonachi: D-lor senatorĭ, am cerut cuvêntul pentru a aduce la cunoscinţa bănceĭ ministeriale un fapt întêmplat ierĭ. D-lor, ierĭ a fost arestat, ca dezertor din armată tênărul N. Mantu, fiul fostuluĭ ajutor de primar din comuna Galaţĭ. Acest tênĕr s'a prezentat în ḑiua de 12 Ianuarie curent la comisiunea de recrutare din Galaţĭ, unde, plătind suma de 200 leĭ cerută de lege, 'i s'a acordat amânarea pentru un an.

Eĭ bine, cu tóte că el îşĭ avea ast-fel regulată posiţiunea luĭ militară, ierĭ a fost arestat ca dezertor.

Iată cum s'a întêmplat lucrul: Ierĭ a venit un comisar la şcóla de pictură, unde acest tênĕr arată un talent imens, şi 'ĭ-a ḑis sĕ se presinte imediat la secţiunea a 6-a poliţienéscă comisaruluĭ Lesviodax. Tênĕrul plecă îndată şi, ajuns la secţie, 'i se spune că este arestat. In adevĕr, el a fost la moment închis într'o cameră murdară, împreună cu făcĕtoriĭ de rele, unde a stat, de ierĭ de la ora 12, până astăḑĭ la 12 nemâncat, şi unde nicĭ n'a putut cel puţin să dórmă din causa diferitelor insecte. Pe lângă acésta, diferiţiĭ agenţĭ aĭ secţiuneĭ, îĭ cereaŭ mereŭ banĭ, aşa că tênĕrul 'şĭ-a cheltuit şi toţĭ baniĭ ce 'ĭ avea asupră'ĭ.

Astăḑĭ acest tênĕr a fost scos din acéstă închisóre şi dus la biuroul de recrutare unde înfăţişarea tênĕruluĭ şi declaraţiile luĭ aŭ convins pe căpitan care, pe cuvêntul de onóre, dat de tênĕr, 'ĭ-a dat libertatea pênă va afla din Galaţĭ adevĕrul asupra posiţiuneĭ sale militare.

Asemenea fapte, înţelegeţĭ, D-lor miniştri, sunt fórte displăcute şi nu înţeleg cum se póte ca, fiind autorităţĭ constituite acolo la Galaţĭ, să fie urmărit acest tênĕr ca dezertor, şi arestat imediat, când el nu a fost prins pe drumurĭ fără nicĭ un căpătâĭ, ci găsit la şcóla de pictură, unde tênĕrul Mantu face nişte briliante studiĭ; cum se póte, ḑic, ca aceste autorităţĭ să nu comunice celor în drept, de la 12 Ianuarie şi până acum, posiţiunea acestuĭ tênĕr.

Se ḑice necontenit că se curăţă administraţia de tot ce este rĕŭ; dar eŭ vĕd că nu se maĭ sfêrşesce cu acéstă curăţire şi administraţia continuă a rĕmâne tot ce era.

Ca să vedeţĭ ce va să ḑică o adevĕrată administraţie şi cum trebuie să fie ea, să vĕ daŭ un exemplu:

Eŭ 'mĭ am făcut studiile în Berlin; primind o telegramă că tatăl meŭ este bolnav şi trebuind să plec, m'am dus să 'mĭ iaŭ un pasport; neputêndu-se, însă, să 'mi se dea pasportul în aceeaşĭ ḑi, din cauza formalităţilor ce trebuiaŭ să se îndeplinéscă, eŭ am fost nevoit să las pasportul şi să plec fără el.

Intorcêndu-mĕ în Berlin, dupe 19 anĭ, am tras la un otel aprópe de gară unde aveam trébă şi n'aŭ trecut la miḑloc 15 minute din momentul când 'mi s'a cerut numele de ómeniĭ din otel, că dupe 15 minute s'a presintat la mine, fórte politicos, un comisar de poliţie, întrebându-mĕ dacă eŭ sunt omul cutare, şi apoĭ 'mĭ a ḑis: scuzaţi-mĕ, am venit la D-vóstră să rectific un lucru: aţĭ părăsit Berlinul acum 19 anĭ, şi n'aţĭ ridicat un pasport ce aţĭ cerut şi nicĭ n'aţĭ arătat unde v'aţĭ dus. Să ne spuneţĭ dac[ă] există un stat unde, dupe 19 anĭ, să vĕ pó[tă] găsi o persónă în asemenea împregĭurărĭ cu atâta înlesnire. Este fórte trist că la n[oĭ] în ţéră n'am făcut ceva ca să ajungem la [o] regulă óre-care şi să nu se întêmple ca u[n] tată să audă mâĭne că fiul sĕŭ este arest[at] în zadar.

Eĭ bine, la 14 ale curenteĭ, tênĕrul d[e] care v'am vorbit 'şĭ a făcut datoria plătin[d] 200 leĭ pentru amânare şi astăḑĭ, la 2[6], dupe 12 ḑile, este arestat, cum v'am spus, î[n] modul cel maĭ supărător. Eŭ n'am adus a[]cest fapt la cunoscinţa bănceĭ ministerial[e] de cât pentru a o ruga să ia mĕsurĭ ca p[e] viitor să nu se maĭ întêmple asemenea fapt[e], căcĭ fie-care putem avea copiĭ, şi n'am vre[a] să ni se întêmple asemenea cazurĭ fórte ne[]plăcute.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-le preşedinte, de sigur că D. ministru d[e] resbel, dacă ar fi fost aci, ar fi rĕspuns l[a] interpelarea D-luĭ Bonachi; iar dacă n'ar [fi] fost în mĕsură să rĕspundă imediat, ar fi ce[]rut cele treĭ ḑile regulamentare ca să i[a] informaţiunile necesare. Noĭ nu putem, îns[ă], rĕspunde, ne fiind de loc în cunoscinţa ca[]zuluĭ arătat; dar vom prevesti pe D. minis[]tru de resbel, care va lua tóte sciinţele şi v[a] rĕspunde, dând D-luĭ senator Bonachi tót[e] explicările şi rectificările pe carĭ le va d[a] vĕdi din informaţiunile ce va avea.

Noĭ nu putem da un rĕspuns improvisa[t].

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D-le Bo[]nachi, vĕ rog a depune cererea D-vóstră î[n] scris pentru a se comunica D-luĭ ministr[u] de resbel.

D. M. Gr. Bonachi: N'am făcut nicĭ in[]terpelare, nicĭ n'am vorbit cu spirit de os[]tilitate; dar cred că fac un serviciŭ guver[]nuluĭ aducêndu'ĭ acest fapt la cunoscinţ[ă] pentru ca să ia mĕsurĭ ca să existe în a[]devĕr o regulă ca cine-va, când 'şĭ a înde[]plinit cele prevĕḑute de lege, să nu fie în[]tru nimic supărat. Este lucru fórte neplă[]cut ca uniĭ din D-vóstre să vĕ pomeni[ţĭ] mâĭne că fiul D-vóstre este arestat ca ori[]ce vagabond; căcĭ nu póte fi vorba de de[]sertare pentru un tênĕr înscris în şcólă, [] când acel tênĕr 'şĭ a făcut actele luĭ în tót[ă] regula şi a plătit taxa cuvenită.

De aceea, termin spunêndu-vĕ, încă o dat[ă] că nu este vorba de interpelare, şi că eŭ a[m] creḑut că fac un bine bănceĭ ministerial[e] arătându'ĭ acest fapt displăcut ca să ia mĕ[]surĭ să nu se maĭ repete.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor, nu este înduoială că intenţiunil[e] D-luĭ Gregoriade-Bonachi sunt fórte bune; dar D-sa trebuia să aştepte ca ministru[l] competinte să fie aci pentru a 'ĭ da o ex[]plicaţiune óre-care, saŭ imediat saŭ dupe c[e] ar lua maĭ ântêiŭ informaţiunile necesare. Noĭ nu putem desluşi lucrul nicĭ astăḑĭ, nic[ĭ] mâĭne; tot ce putem face este să transmi[]tem D-luĭ ministru de resbel cele spuse d[e] D. Bonachi, şi ministrul de resbel va cerceta şi va rĕspunde D-luĭ Bonachi, dupe cum va avea informaţiunĭ, saŭ că lucrurile nu s'aŭ petrecut aşa, saŭ, dacă s'aŭ petre-

ꞏut ast-fel, că va lua mĕsurĭ contra acelor funcţionarĭ carĭ 'şĭ aŭ călcat datoria.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Trecem aꞏum la ordinea ḑileĭ.

Maĭ ântêiŭ avem un vot rĕmas nul din ꞏedinţa de erĭ asupra indigenatuluĭ D-luĭ Dimitrie Rujea pe carĭ 'l vom vota din noŭ.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Resultaꞏul votuluĭ:

Votanţĭ	50
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	5

Senatul a adoptat recunóscerea cetăţenieĭ D-luĭ Dim. Rujea.

D-lor, la ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ de delegaţĭ, relativ la proiectul de lege pentru reorganisarea ministeruluĭ de externe, care s'a votat de Senat, şi mergênd în desbaterea Camereĭ 'i s'a făcut óre-carĭ modificărĭ.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect cu amendamentele introduse de Camera deputaţilor în proiectul de reorganisare al ministeruluĭ afacerilor străine.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. C. Colibăşeanu pentru secţiunea I;
» Th. Lerescu » » II;
» C. I. Budişteanu » » III;
» Dr. I. Cernătescu » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 25 Ianuarie anul curent, a luat în desbatere modificările aduse de Adunarea deputaţilor proiectuluĭ de lege relativ la organisarea ministeruluĭ afacerilor străine, votat de Senat în şedinţa de la 26 Februarie anul 1893. Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate modificările introduse de Cameră, şi carĭ sunt: La art. 33 s'a înlocuit cuvêntul *»finele«* anuluĭ prin acela de *»începutul«* anuluĭ. La finele art. 37 s'aŭ adăogat: *»iar dacă nu ar isbuti la acest examen, dênşiĭ încetéză de a servi ca copiştĭ supra»numerarĭ«*; la art. 38 s'a introdus un noŭ aliniat în coprinderea următóre: *»Pentru »postul de şef al divisiuneĭ comptabilităţeĭ aceste diplome nu se cer«*.

La art. 43 s'a adăugat un noŭ aliniat în coprinderea următóre: *»Limba şi literatura română«*. La finele art. 44 s'aŭ adăugat: *»iar dacă aceştĭ ataşaţĭ neretribuiţĭ nu vor reuşi la primul examen ce se va ţine, dênşiĭ nu vor maĭ putea servi în acéstă calitate«*. La art. 46 s'a redus termenul de 3 anĭ *la 2 anĭ*. La art. 50, la aliniatul al 2-lea, s'aŭ adăugat: *»saŭ o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre«*. La art. 51 s'a adăugat un noŭ aliniat în coprinderea următóre: *»Consuliĭ se pot recruta la trebuinţă şi dintre persóne carĭ, avênd »diplomele prevĕḑute la art. 42, saŭ o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre, ar »fi avênd şi un stagiŭ de 6 lunĭ în altă administraţiune a Statuluĭ«*. Art. 62 s'a modificat redactându-se ast-fel: *»Retragerea este voluntară prin demisiune. Ea se pronunţă din oficiŭ »pentru şefiĭ misiunilor diplomatice, când aceştia aŭ împlinit vêrsta de 70 anĭ.*

»Ea se póte pronunţa pentru ceĭ-alţĭ funcţionarĭ când aŭ atins vêrsta de 60 anĭ, saŭ »chiar maĭ 'nainte dacă eĭ aŭ împlinit 30 anĭ în serviciul Statuluĭ«. La art. 65 s'aŭ adăogat la finele aliniatuluĭ al 2-lea: *»şi alte fapte grave«*. La art. 67, sub rubrica *»serviciul consular«*, s'aŭ adăugat: *»vice-consuliĭ, cu 600 leĭ retribuţiune fie-care«*. La art. 69 s'a suprimat aliniatul care ḑice:

»Secretariĭ de legaţiune actualĭ 'şĭ vor păstra gradul şi titlul lor«.

La art. 75, pentru Legaţiunea din Athena, s'aŭ suprimat leĭ 200 din cheltuelile de representaţie; la art. 79 s'aŭ adăugat cuvintele: *»şi consuliĭ generalĭ de la Budapesta şi Sofia«*. Art. 83 s'a suprimat; el conţinea disposiţiunile următóre:

»Sumele reţinerilor operate asupra tratamentelor, în virtutea pedepselor disciplinare, »sunt distribuite la finele anuluĭ între funcţionariĭ maĭ diligenţĭ.

Prin suprimarea art. 83, art. 84 a devenit 83; art. 85 a devenit 84 şi s'a modificat, adăugându-se la finele aliniatuluĭ 1 următórele: *»eĭ nu pot, însă, fi înaintaţĭ de cât »în condiţiunile stabilite prin legea de faţă«*. S'a adaus un noŭ aliniat în coprinderea următóre:

»Asemenea miniştriĭ plenipotenţiarĭ, astăḑĭ în funcţiune, 'şĭ păstréză gradul şi retribu»ţiunea lor«. Art. 86 devine art. 85, şi s'a adăugat un articol noŭ, art. 86, în redacţia următóre: *»Acéstă lege se va pune în aplicare la 1 Aprilie 1894«*.

Acestea sunt, D-lor senatorĭ, tóte modificările ce s'aŭ introdus de Adunarea deputaţilor în acest proiect de lege.

Motivele carĭ aŭ determinat pe comitetul delegaţilor de a admite aceste modificărĭ sunt că fie-care, examinate în parte, presintă o maĭ mare claritate în proiect, pentru a nu se da loc la o aspră interpretare în aplicaţiune, şi prin introducerea nouilor aliniate se

acordă o maĭ justă consfinţire a drepturilor câştigate de aceĭ ce servesc în ministerul de externe.

Pe aceste considerante vĕ rog să bine-voițĭ a vota modificările introduse de Cameră în acest proiect de lege, pentru a se îndestra ministerul de externe cu o lege de organisare atât de necesară pentru stabilirea drepturilor şi îndatoririlor guvernuluĭ, cum şi a personaluluĭ întrebuinţat în acest minister.

Raportor, I. E. IANOV.

LEGE

PENTRU

REORGANISAREA MINISTERULUI AFACERILOR STRAINE

TITLUL I

Organisaţiune generală.—Atribuţiunĭ

CAPIT. I

Disposiţiunĭ generale

Art. 1.—Serviciul general al ministeruluĭ afacerilor străine coprinde:

1° Administraţiunea centrală;

2° Serviciul diplomatic;

3° Serviciul consular.

Aceste serviciurĭ sunt puse sub autoritatea ministruluĭ afacerilor străine, care exercită direcţiunea superióră şi controlul relaţiunilor internaţionale.

Art. 2. — Ministrul afacerilor străine are în atribuţiunile sale exclusive: negociarea şi interpretarea tractatelor şi convenţiunilor de orĭ-ce natură cu Statele străine, precum şi raporturile Românieĭ cu cele-alte State.

El exercită, conform legeĭ din 14 Iunie 1886 pentru organisarea flotileĭ şi a serviciuluĭ porturilor, direcţiunea şi controlul asupra poliţieĭ în porturĭ, în domeniile fluviale şi maritime. Comandantul flotileĭ atârnă, în acéstă privinţă, direct de ministerul afacerilor străine.

In calitate de Cancelar al Ordinelor, ministrul afacerilor străine are administraţiunea lor, precum şi aceea a medalieĭ »Serviciul Credincios« şi lucréză direct cu Regele, Marele-Maestru al Ordinelor.

CAPIT. II

Administraţiunea centrală

Art. 3.—Ministrul afacerilor străine este asistat de un secretar general.

Tóte piesele, scrisorile şi documentele emanând de la minister sunt semnate de către ministru saŭ, în numele sĕŭ şi în virtutea uneĭ delegaţiunĭ, de către secretarul general, care semnéză de asemenea actele corespondenţeĭ ḑilnice pentru ministru, când acesta este absinte saŭ împedicat.

Secretarul general distribue şi supraveghiază lucrările diferitelor serviciurĭ ale departamentuluĭ. Şefiĭ de serviciŭ îĭ remit, afară de caşurĭ de urgenţă, tóte afacerile tratate în biurourile lor respective. El le supune ministruluĭ cu observaţiunile sale, dacă e loc.

In cas de absenţă saŭ împedicare a secretaruluĭ general, el este înlocuit prin acela dintre directoriĭ de serviciŭ pe care 'l alege ministrul.

Art. 4.—Ministru póte delega secretaruluĭ general şi şefilor de serviciŭ orĭ-care alta din atribuţiunile sale, afară de instrucţiunile şi lucrările politice, precum şi alte acte ce sunt exclusiv de competinţa ministerială.

Art. 5. — Şefiĭ de serviciŭ conduc şi supraveghiază ramurile de serviciŭ ce le sunt încredinţate; eĭ sunt responsabilĭ de lucrările funcţionarilor puşĭ sub ordinele lor.

Art. 6.—Administraţiunea centrală a ministeruluĭ afacerilor străine coprinde, pe lângă secretariatul general şi cabinetul ministruluĭ, următórele serviciurĭ principale:

1) Divisiunea personaluluĭ, protocoluluĭ şi secretariatul Ordinelor;

2) Direcţiunea afacerilor politice şi a contencioşuluĭ;

3) Direcţiunea afacerilor comerciale şi consulare;

4) Divisiunea fondurilor şi a comptabilităţeĭ;

5) Serviciul archivelor.

Cabinetul ministrului

Art. 7.—Atribuţiunile cabinetului sunt: primirea şi deschiderea corespondenţeĭ, corespondenţa particulară a ministruluĭ; cererĭ de audienţă la ministru; cifrarea şi descifrarea; afacerĭ de natură confidenţială carĭ nu intră în atribuţiunile celor-alte serviciurĭ; revista preseĭ pentru ministru; alcătuirea şi paza cifruluĭ; cercetărĭ saŭ studiĭ proprii a înlesni lucrarea ministruluĭ; afacerĭ pe carĭ ministrul şi le reservă.

Biuroul înregistrăreĭ şi expediţiuneĭ, precum şi serviciul traducţiunilor, relevă direct de secretariatul general.

Divisiunea personaluluĭ, protocoluluĭ şi secretariatuluĭ Ordinelor

Art. 8. — Divisiunea personaluluĭ, protocoluluĭ şi secretariatuluĭ Ordinelor are în atribuţiunile sale: lucrările privitóre la organisarea ministeruluĭ şi a serviciilor dependinte; numirile şi promoţiunile personaluluĭ administraţiuneĭ centrale şi serviciuluĭ diplomatic şi consular; congediurĭ, desemnarea interimarilor, fixarea tratamentelor şi alocaţiunilor diverse; numirea membrilor comisiunilor. Anuarul ministeruluĭ.

Ceremonialul, protocolul Regeluĭ şi al ministruluĭ afacerilor străine; audienţe, privilegiĭ şi scutirĭ diplomatice carĭ n'aŭ caracter contencios. Prepararea şi expediţiunea scrisorilor de notificărĭ, de acreditare şi de rechiămare. Expediţiunea tractatelor, convenţiunilor, declaraţiunilor şi arangiamentelor, a ratificărilor şi decretelor pentru publicarea acestor acte; împuternicirĭ, comisiunĭ şi patente; paspórte diplomatice. Admiterea şi recunóscerea consulilor străinĭ.

Ţinerea registrelor generale şi particulare ale Ordinelor naţionale şi a medalieĭ »Serviciul Credincios«; observarea şi executarea statutelor decoraţiunilor. Autorisările pentru portul decoraţiunilor străine; examinarea cererilor; rapórte la Rege şi decretele relative. Anuarul decoraţiunilor.

Biblioteca ministeruluĭ.

Direcţiunea afacerilor politice şi a contenciosuluĭ

Art. 9. — Direcţiunea afacerilor politice şi a contenciosuluĭ are în atribuţiunile sale: corespondenţa şi lucrările politice şi de contencios, cestiunile de drept public internaţional, de drept maritim; poliţia în porturĭ, domeniile fluviale şi maritime; poliţia asupra marineĭ de comerciŭ; aprobarea şi revisuirea regulamentelor privitóre la aceste materiĭ; observarea şi supraveghiarea lor; lucrările privitóre la dreptul de arborare a pavilionuluĭ român pe vasele marineĭ de comerciŭ; instrucţiunĭ pentru delegatul român relativ la lucrările comisiuneĭ europene a Dunăreĭ şi comisiuneĭ mixte a Prutuluĭ; afacerile contencióse carĭ, cu acest titlu, trebuesc examinate dupe disposiţiunile actelor diplomatice şi acelea carĭ resultă din reclamaţiunile străinilor contra guvernuluĭ român şi ale românilor fie contra guvernelor străine, fie contra departamentuluĭ afacerilor străine. Actele internaţionale şi cestiunile privitóre la fruntariĭ, delimitarea ţereĭ, hotare, etc.; tractatele de extradiţiune şi cestiunile carĭ se légă de dênsele. Repatrierile cerute pe cale diplomatică, etc. Actele internaţionale relative la ajutórele de dat militarilor răniţĭ în rĕsboiŭ, neutralisarea spitalelor şi ambulanţelor militare, corespondenţa şi lucrările privitóre la juridicţiunea consulară şi tribunalele mixte. Comisiunĭ permanente şi accidentale privitóre la ţĕrile străine.

Direcţiunea afacerilor comerciale şi consulare

Art. 10.— Direcţiunea afacerilor comerciale şi consulare are în atribuţiunile sale: Tractate de comerciŭ şi de navigaţiune. Convenţiunĭ pentru protecţiunea proprietăţeĭ industriale, literare şi artistice. Convenţiunĭ monetare. Negocierile şi corespondenţa relativă la aplicarea acestor tractate şi convenţiunĭ, şi, în general, la cestiunile carĭ interesézā comerciul român în ţĕrile străine saŭ comerciul străin în România.

Convenţiunĭ consulare. Arangiamente relative la drumurile de fer, la comunicaţiunĭ postale şi telegrafice, la pescuit, etc. Convenţiunĭ sanitare, corespondenţa relativă la aplicarea acestor acte internaţionale. Afacerĭ de administraţiune consulară. Serviciŭ meteorologic. Aplicaţiunea legeĭ militare române naţionalilor aflaţĭ în străinĕtate. Fixarea circumscripţiilor consulare.

Afacerĭ de stare civilă, de succesiunĭ, de împlinirĭ saŭ incasărĭ de banĭ; convenţiunĭ privitóre la starea civilă şi la succesiunĭ; acte notariale şi alte acte de cancelarie; controlul gestiuneĭ depositelor făcute în cancelariile diplomatice şi consulare; notificarea actelor judiciare; stabilirea şi aplicarea tarifuluĭ taxelor consulare, statistica taxelor percepute; puterile agenţilor consularĭ neretribuiţĭ. Legalisărĭ şi vize.

Comisiunĭ rogatoriĭ internaţionale, corespondenţa privitóre la naturalisărĭ în străinĕtate; dispense de căsătoriĭ, etc.; repatriarea administrativă a celor în lipsă; informaţiunĭ; cererĭ de piese; afacerĭ diverse.

Divisiunea fondurilor şi a comptabilităţeĭ

Art. 11. — Divisiunea fondurilor şi a comptabilităţeĭ are în atribuţiunile sale: redactarea budgetuluĭ general al ministeruluĭ; ţinerea registrelor cerute de lege şi regulamente şi a registrelor auxiliare pentru regula comptabilităţeĭ; statele de serviciŭ ale personaluluĭ administraţiuneĭ centrale şi ale serviciilor dependinte; lichidarea cheltueli-

lor de material; a cheltuelilor secrete, conform instrucţiunilor personale ale ministrului; a cheltuelilor de serviciŭ, a indemnităţilor de transport, a cheltuelilor de curier, de imprimat, etc.; mobilierul ministeruluĭ şi al misiunilor în străinĕtate; regularea ordonanţărilor şi aviselor de plată; perceperea drepturilor de cancelarie în ţéră şi incasărĭ provisoriĭ; centralisarea veniturilor efectuate în străinĕtate; inventarul mobilieruluĭ şi al materialuluĭ ministeruluĭ şi al misiunilor; avansurĭ făcute agenţilor comptabilĭ aĭ misiunilor; justificarea lor; comptabilitatea fondurilor de repatriare şi ajutóre; corespondenţa cu înalta curte de compturĭ privitóre la comptabilitate. Lichidarea pensiunilor Ordinuluĭ »Stéua Românieĭ«.

Imprimatele şi materialul ministeruluĭ.

Serviciul archivelor

Art. 12. — Atribuţiunile serviciuluĭ archivelor sunt: paza şi conservarea corespondenţelor, actelor şi documentelor; clasarea corespondenţeĭ politice şi consulare; conservarea colecţiuneĭ *Monitoruluĭ oficial* şi a buletinelor legilor şi regulamentelor. Redactarea tablelor chronologice şi analitice şi a inventarelor archivelor, a notiţelor şi memoriilor istorice pentru serviciile ministeruluĭ; cercetărĭ pentru orĭ-ce serviciŭ public saŭ privat relative la evenimente politice.

Executarea regulamentuluĭ archivelor în administraţiunea centrală, în legaţiunĭ şi consulate; instrucţiunĭ şi corespondenţa relative.

Paza şi conservarea planurilor şi documentelor relative la fruntariile Regatuluĭ, a colecţiunilor şi a cărţilor geografice pentru usul departamentuluĭ; alcătuirea cartelor şi redactarea notiţelor geografice pentru diferitele serviciĭ ale ministeruluĭ.

Priimirea, restituirea, colaţionarea şi suprimarea de dosare şi archive; procese-verbale pentru aceste operaţiunĭ.

Art. 13.—Corespondenţa confidenţială între departamentul afacerilor străine şi agenţiĭ sĕĭ; raporturile, memoriurile şi alte documente adresate de aceştĭ din urmă, în calitatea lor oficială, sunt proprietatea Statuluĭ şi se depun în archiva generală a ministeruluĭ.

CAPIT. III

Serviciul diplomatic şi consular

Art. 14. — Ţera este representată în străinĕtate prin trămişĭ diplomaticĭ şi agenţĭ consularĭ.

Art. 15. — România întreţine ḑece misiunĭ diplomatice permanente în următórele capitale:

Athena.
Belgrad.
Berlin.
Bruxelles.
Constantinopole.
Londra.
Paris.
Roma.
St. Petersburg.
Viena.

Trămişiĭ diplomaticĭ în aceste capitale pot fi însărcinaţĭ să represinte ţéra şi pe lângă alte State.

In asemenea cas, un secretar de legaţiune va putea fi detaşat şi resida în capitala Statuluĭ unde şeful misiuneĭ nu are reşedinţa permanentă.

Art. 16.—Oficiurile consulare se împart, dupe modul de recrutare al titularilor lor, în:

1) Consulate de carieră, aĭ căror titularĭ sunt recrutaţĭ dupe regulele prescrise prin presenta lege şi retribuiţĭ asupra budgetuluĭ.

2) Consulate onorifice, aĭ căror titularĭ sunt recrutaţĭ printre persóne locale şi carĭ nu sunt retribuiţĭ.

Art. 17.—Titlul şi rangul trămişilor diplomaticĭ şi agenţilor consularĭ se fixéză, potrivit usurilor internaţionale, prin decret regal dat asupra avisuluĭ consiliuluĭ de ministri.

In ţerile unde nu există o legaţiune, consuliĭ generalĭ pot primi şi titlul de agenţĭ politicĭ saŭ însărcinaţĭ cu afacerĭ.

Art. 18. — Sunt instituite de o cam dată oficiĭ consulare de 1-a categorie la următórele puncte:

Budapesta.
Cernăuţĭ.
Constantinopole.
Ismail.
Monastir (Bitolia).
Odessa.
Rusciuk.
Salonic.
Sofia.

Art. 19.—Guvernul este autorisat a spori până la duoĕ-spre-ḑece numĕrul acestor consulate, dacă interesele comerciuluĭ ar reclama acésta.

Art. 20. — Infiinţarea saŭ suprimarea consulatelor de a duoa categorie se face prin decret regal.

Art. 21. — In ţerile în carĭ se află o legaţiune română, consulatele de diferite grade sunt puse sub autoritatea capuluĭ misiuneĭ diplomatice.

Art. 22.—Intinderea teritorială în care se exercitéză juridicţiunea şi competinţa fie-căruĭ oficiŭ se stabilesce prin decisiune ministerială.

Atribuţiunile agenţilor diplomaticĭ şi consularĭ

Art. 23.—Afară de atribuţiunile lor politice şi administrative, agenţiĭ diplomaticĭ şi consularĭ aŭ calitatea de oficerĭ aĭ stăreĭ civile, observând dispoşiţiunile coduluĭ civil de la cartea I-a (despre persóne). Eĭ exercită funcţiunile de judecătorĭ în

materie civilă şi comercială pentru neînţelegerile ce se ivesc între Români, şi funcţiunile de notarĭ şi depositarĭ, conform disposiţiunilor legilor ţĕreĭ. Indeplinesc, în limitele usurilor şi convenţiunilor diplomatice, tóte actele conservatoriĭ, în cas de absenţă saŭ de deces al unuĭ român în străinĕtate. Legaliséză, percepĕnd taxele legale, actele şi documentele destinate a fi produse în România. Liberéză pasporturĭ, conformându-se regulamentelor asupra materieĭ, patente de sănĕtate, acte de viéţă, protege şi asistă pe naţionaliĭ lor pentru afacerĭ de interes privat.

Agenţiĭ consularĭ românĭ, stabiliţĭ în porturile străine, aŭ dreptul de poliţie şi de inspecţiune asupra navelor şi ómenilor de echipagiŭ şi execută, în ceea ce'ĭ privesce, disposiţiunile din codul de comerciŭ, despre comerciul maritim şi despre navigaţiune (cartea II).

Juridicţiunea civilă şi criminală a consulilor se exercită conform drepturilor resultând din dreptul ginţilor, din stipulaţiunile convenţionale saŭ din usul consacrat.

In materie civilă şi comercială, consulul, asistat de duoĭ asesorĭ aleşĭ dintre conaţionaliĭ notabilĭ, judecă tóte contestaţiunile între românĭ. Apelurile contra sentinţelor consulare sunt făcute înaintea curţeĭ de apel din Bucurescĭ.

In materie criminală şi de simplă poliţie (crime, delicte saŭ contravenţiunĭ) se urméză ast-fel:

In materie de simplă contravenţiune, consulul judecă singur şi fără apel; în materie de delict, consulul judecă asistat de duoĭ asesorĭ, cu reserva dreptuluĭ de apel la curtea din Bucurescĭ. In materie de crimă, consulul este însărcinat cu instrucţiunea şi prevenitul este trămis, cu procedura şi piesele de convincţiune, la parchetul procuroruluĭ general pe lângă curtea din Bucurescĭ.

Apelul contra tutulor acestor acte se va face în termenul prevĕḑut de legile ţĕreĭ.

Aceste termene vor fi sporite cu duoĕ lunĭ când actele emană de la consulate aşeḑate în ţĕrile limitrofe, şi cu şése lunĭ când emană de la consulate aşeḑate în tóte cele-alte ţĕrĭ.

Art. 24. — Secretariĭ, ataşaţiĭ şi cancelariĭ pot exercita, prin delegaţiune, tot saŭ parte din atribuţiunile prevĕḑute în articolul precedent.

Art. 25. — Agenţiĭ consularĭ de categoria 2-a, carĭ, conform art. 16, ar fi recrutaţĭ printre străinĭ, nu pot avea de cât atribuţiunĭ administrative şi comerciale.

Art. 26. — Taxele de cancelarie ce se percep conform tarifuluĭ consular, şi despre carĭ se va ţine o comptabilitate potrivit legilor şi regulamentelor, se vor vĕrsa, la finele fie-căruĭ trimestru, în casa Statuluĭ.

TITLUL II

Despre personal

CAPIT. IV

Despre organisaţiunea personaluluĭ în genere

Art. 27. — Agenţiĭ şi funcţionariĭ ministeruluĭ afacerilor străine se împart, dupe modul lor de recrutare şi dupe serviciul din care fac parte, în treĭ categoriĭ:

1º Personalul administraţiuneĭ centrale;
2º Personalul diplomatic, şi
3º Personalul consular.

Art. 28. — Personalul administraţiuneĭ centrale coprinde, afară de secretarul general şi de şeful cabinetuluĭ ministruluĭ:

1º Directorĭ de serviciŭ;
2º Şefĭ de divisiune saŭ sub-directorĭ;
3º Şefĭ de serviciŭ;
4º Şefĭ de biuroŭ;
5º Sub-şefĭ de biuroŭ;
6º Redactorĭ;
7º Caligrafĭ;
8º Copiştĭ, şi
9º Interpreţĭ.

Art. 29. — Personalul serviciuluĭ diplomatic coprinde: 1º Miniştriĭ plenipotenţiarĭ cl. I şi II; 2º Secretariĭ de legaţiune cl. I, cl. II, cl. III, şi 3º Ataşaţiĭ de legaţiune.

Art. 30. — Titulariĭ misiunilor diplomatice aŭ gradul de miniştri plenipotenţiarĭ. Clasa fie-căruia se va determina prin decretul regal de numire, independent de reşedinţă.

Nimenĭ nu va putea fi numit de cât ministru plenipotenţiar de clasa II. Numaĭ aceĭ carĭ aŭ îndeplinit în ţéră funcţiunea de miniştri secretarĭ de Stat vor putea fi numiţĭ d'a dreptul ministri de clasa I. Dupe cincĭ anĭ de stagiŭ un ministru plenipotenţiar clasa II póte fi înaintat la rangul de ministru clasa I.

Art. 31. — Personalul consulatelor se compune din: 1º Consulĭ generalĭ; 2º Consulĭ; 3º Viceconsulĭ, şi 4º Agenţĭ consularĭ.

Art. 32. — Cancelarĭ, dragomanĭ şi interpreţĭ pot fi ataşaţĭ pe lângă diferitele oficiĭ consulare şi diplomatice.

Judecătorĭ asesorĭ, recrutaţĭ printre actualiĭ saŭ foştiĭ magistraţĭ, pot fi asemenea ataşaţĭ pe lângă consulatele unde se va simţi trebuinţă.

Art. 33. — Repartisarea personaluluĭ inferior între misiunĭ se va face prin decret regal, la *începutul* anuluĭ, dupe trebuinţele serviciuluĭ.

CAPIT. V

Despre admisibilitate şi înaintare

Secţia I. — Condiţiuni generale

Art. 34. — Afară de casurile prevědute în legea de faţă, nimenĭ nu póte fi admis în serviciul ministeruluĭ afacerilor străine:

1⁰ Dacă nu este român, bucurându-se de tóte drepturile civile şi politice;

2⁰ Dacă nu are vêrsta de 21 anĭ saŭ dacă e maĭ mare de 30;

3⁰ Dacă nu a satisfăcut obligaţiunilor legeĭ de recrutare.

Art. 35. — Inainte de a fi instalat, orĭ-ce funcţionar al ministeruluĭ afacerilor străine trebue să depună următorul jurămênt:

»Jur credinţă Regeluĭ, supunere Constituţiuneĭ şi legilor poporuluĭ român. Jur de a păstra cu sfinţenie secretul lucrărilor şi îndatoririlor ce mi se vor încredinţa în serviciul ministeruluĭ afacerilor străine.«

Pentru străinĭ formula jurămêntuluĭ este următórea:

»Jur de a îndeplini cu sfinţenie şi conform legilor române funcţiunile ce mi s'aŭ încredinţat«, iar pentru consuliĭ onorarĭ se va maĭ adăuga: »şi de a contribui din tóte puterile mele la tot ce póte favorisa comerciul român.«

Secţia II. — Recrutarea personaluluĭ administraţiuneĭ centrale

Art. 36. — Nimenĭ nu póte fi numit copist în administraţiunea centrală dacă nu posedă o diplomă de bacalaureat, din ţéră orĭ din străinětate, recunoscută conform legeĭ instrucţiuneĭ publice, şi dacă nu a satisfăcut unuĭ examen de admitere.

Pentru tineriĭ carĭ optéză pentru cariera consulară şi aceia destinaţĭ serviciuluĭ comptabilităţeĭ, diploma de bacalaureat póte fi înlocuită prin o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre.

Art. 37. — Candidaţiĭ carĭ întrunesc condiţiunile cerute la articolul precedent pot fi autorisaţĭ să lucreze în biurourile administraţiuneĭ centrale, în calitate de copiştĭ supranumerarĭ, neretribuiţĭ, până la cea d'ântêiŭ sesiune a examenuluĭ de admitere; *iar dacă n'ar isbuti la acest examen, dênşiĭ încetéză de a servi ca copiştĭ supranumerarĭ.*

Art. 38. — Nimenĭ nu póte fi înaintat la un grad superior în administraţiunea centrală dacă, pe lângă cele-alte condiţiunĭ de admisibilitate şi înaintare stabilite prin presenta lege şi prin regulamente, nu va avea în gradul imediat inferior un stagiŭ efectiv care, pentru diferitele grade, se fixéză în modul următor:

1⁰ Pentru gradul de redactor, 2 anĭ în postul de copist;

2⁰ Pentru gradul de sub-şef de biuroŭ, 3 anĭ în acel de redactor;

3⁰ Pentru gradul de şef de biuroŭ, 2 anĭ în acel de sub-şef de biuroŭ;

4⁰ Pentru gradul de şef de divisiune saŭ sub-director şi pentru gradul de şef de serviciŭ, 3 anĭ în acel de şef de biuroŭ şi una din diplomele indicate la art. 42;

Pentru postul de şef al divisiuneĭ comptabilităţeĭ aceste diplome nu se cer.

5⁰ Pentru gradul de director de serviciŭ, 4 anĭ în gradul de sub-director saŭ şef de divisiune.

Art. 39. — Doctoriĭ saŭ licenţiaţiĭ în drept saŭ în litere pot fi numiţĭ d'a dreptul în gradul de redactor saŭ în cel de sub-şef de biuroŭ.

Art. 40. — Secretarul general, delegatul în comisiunea europeană a Dunăreĭ şi şeful cabinetuluĭ ministruluĭ pot fi recrutaţĭ în afară de personalul ministeruluĭ şi scutiţĭ de condiţiunile de vêrstă, de diplomă şi de stagiŭ, stipulate în articolele precedente.

Secţia III. — Recrutarea personaluluĭ diplomatic

Art. 41. — Afară de şefiĭ misiunilor diplomatice, carĭ pot fi recrutaţĭ şi în afară de personalul ministeruluĭ şi, în acest cas, scutiţĭ de condiţiunile de vêrstă şi de diplomă prevědute maĭ jos, nimenĭ nu póte fi admis în serviciul diplomatic de cât în condiţiunile determinate prin articolele următóre.

Art. 42. — Nimenĭ nu póte obţine gradul de ataşat de legaţiune dacă, pe lângă condiţiunile generale de admisibilitate prevědute în presenta lege şi prin regulamentele pentru aplicarea eĭ, nu va poseda o diplomă de doctor saŭ licenţiat în drept saŭ în litere, din ţéră saŭ din străinětate, recunoscută conform legeĭ instrucţiuneĭ publice, şi dacă nu va fi satisfăcut unuĭ examen înaintea uneĭ comisiunĭ sub preşedinţa ministruluĭ.

Art. 43. — Materiile asupra cărora va avea loc examenul sunt:

1⁰ Organisaţiunea constituţională, judiciară, administrativă şi financiară a Românieĭ şi a principalelor State străine;

2⁰ Principiĭ generale de drept internaţional public şi privat;

3⁰ Elemente de drept civil, de drept comercial şi de drept maritim;

4⁰ Istoria tractatelor de la 1648 încoace;

5⁰ Geografia politică şi comercială, statistica comercială, agricolă şi industrială;

6⁰ Elemente de economie politică;

7⁰ *Limba şi literatura română;*

8⁰ Limba francesă.

Art. 44. — Candidaţiĭ carĭ ar întruni condiţiunile de admisibilitate şi poseda diplomele cerute la articolul 42, pot fi autorisaţĭ să lucreze în admi-

nistraţia centrală, în legaţiunĭ saŭ consulate, în calitate de ataşaţĭ supranumerarĭ (neretribuiţĭ) până la trecerea examenuluĭ; *iar dacă aceştĭ ataşaţĭ neretribuiţĭ nu vor reuşi la primul examen ce se va ţine, dênşiĭ nu vor maĭ putea servi în acéstă calitate.*

Art. 45. — Nimenĭ nu póte fi înaintat şi obţine gradul de secretar de legaţiune cl. III dacă nu are un stagiŭ de 2 anĭ în calitate de ataşat şi dacă nu a satisfăcut unuĭ examen de clasare asupra următórelor materiĭ :

1° Dreptul internaţional public şi privat;

2° Istoria diplomatică ;

3° Geografia comercială ;

4° Legislaţiunea vamală a Românieĭ şi a celor-alte ţêrĭ;

5° Stilul şi protocolul diplomatic.

Art. 46.—Nimenĭ nu póte fi înaintat la gradul de secretar de legaţiune clasa II, dacă nu are un stagiŭ *de duoĭ anĭ* în gradul de secretar de legaţiune clasa III.

Art. 47.—Nimenĭ nu póte fi înaintat la gradul de secretar de legaţiune cl. I dacă nu are un stagiŭ de 4 anĭ în gradul de secretar de legaţiune cl. II.

Art. 48. — Secretariĭ de legaţiune cl. I, consuliĭ generalĭ şi directoriĭ de serviciŭ, dupe 5 anĭ de serviciŭ în acest grad, pot obţine titlul de consilierĭ de legaţiune.

Art. 49. — Secretarul general al ministeruluĭ afacerilor străine, dupe cincĭ anĭ de stagiŭ efectiv în acéstă funcţiune, póte primi gradul şi retribuţiunea de ministru plenipotenţiar cl. II, iar şefiĭ misiunilor diplomatice chemaţĭ la funcţiunea de secretar general 'şĭ păstrézâ gradul şi retribuţiunea, dacă aŭ 3 anĭ de stagiŭ în gradul de ministru plenipotenţiar.

Pentru ceĭ-alţĭ funcţionarĭ din serviciul diplomatic se va aplica disposiţiunile art. 58.

Secţia IV. — Recrutarea personaluluĭ consular

Art. 50. – Cancelariĭ se vor recruta dintre subşefiĭ de biuroŭ din administraţiunea centrală carĭ aŭ un stagiŭ efectiv de duoĭ anĭ în gradul lor, saŭ dintre redactoriĭ carĭ aŭ un stagiŭ de şése anĭ.

Pentru redactoriĭ carĭ posedă una din diplomele de studiŭ cerute la art. 42, *saŭ o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre,* acest stagiŭ se reduce la treĭ anĭ.

Art. 51.—Consuliĭ se vor recruta dintre foştiĭ consulĭ saŭ cancelarĭ carĭ aŭ un stagiŭ efectiv de şése anĭ în gradul lor.

Pentru cancelariĭ carĭ posedă una din diplomele specificate la art. 42, saŭ o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre, acest stagiŭ se reduce la treĭ anĭ.

Consuliĭ se pot recruta la trebuinţă şi dintre persóne carĭ, avênd diplomele prevĕdute la art. 42, saŭ o diplomă echivalentă a uneĭ şcóle speciale superióre, ar fi avênd şi un stagiŭ de şése anĭ în altă administraţiune a Statuluĭ.

Art. 52. — Afară de consulul general de la Sofia, care, fiind şi agent diplomatic, póte fi recrutat în afară de personalul ministeruluĭ, şi, în acest cas, scutit de condiţiunile de vêrstă, de diplomă şi de stagiŭ, prevĕdute maĭ sus, ceĭ-alţĭ consulĭ generalĭ se vor recruta printre consuliĭ carĭ aŭ un stagiŭ de 4 anĭ în gradul lor.

Art. 53. — Dragomaniĭ, interpreţiĭ şi ceĭ-alţĭ impiegaţĭ auxiliarĭ aĭ misiunilor pot fi scutiţĭ de orĭ-ce condiţiune de admisibilitate.

CAPIT. VI

Despre grade şi asimilare

Art. 54.—Gradul este legat de funcţiune. El se conferă prin decret regal în condiţiunile stipulate prin presenta lege şi prin regulamente. El se pierde prin eşirea din cadre.

Art. 55.—In ceea ce privesce ierarchia şi dreptul de înaintare, funcţionariĭ administraţiuneĭ centrale, serviciuluĭ diplomatic şi serviciuluĭ consular sunt asimilaţĭ între dênşiĭ, dupe echivalenţa de grade, în modul următor :

1° Secretarul general al ministeruluĭ, cu miniştriĭ plenipotenţiarĭ cl. II;

2° Directoriĭ de serviciŭ şi consuliĭ generalĭ, cu secretariĭ de legaţiune cl. I;

3° Sub-directoriĭ saŭ şefiĭ de divisiune, şeful archivelor şi consuliĭ, cu secretariĭ de legaţiune cl. II;

4° Şefiĭ de biuroŭ şi cancelariĭ, cu secretariĭ de legaţiune cl. III;

5° Sub-şefiĭ de biuroŭ, cu ataşaţiĭ.

Art. 56. — Funcţionariĭ administraţiuneĭ centrale şi aceĭ din serviciul consular pot fi chemaţĭ şi înaintaţĭ în serviciul diplomatic, în gradele echivalente, dupe asimilarea făcută la articolul precedent, dacă îndeplinesc condiţiunile cerute pentru admisibilitatea şi înaintarea în cariera diplomatică.

Art. 57. — Funcţionariĭ administraţiuneĭ centrale pot de asemenea trece în serviciul consular, şi vice-versa, în funcţiunile corespondente graduluĭ lor saŭ în cele imediat superióre dacă îndeplinesc condiţiunile cerute pentru admisibilitate şi înaintare în acest din urmă serviciŭ.

Art. 58. — Agenţiĭ şi funcţionariĭ serviciuluĭ diplomatic pot fi de asemenea chemaţĭ să îndeplinéscă funcţiunile corespondente graduluĭ lor, în administraţiunea centrală, serviciul consular saŭ alte serviciĭ dependinte de minister, păstrându'şĭ gradul, retribuţiunea şi dreptul de înaintare în clasa lor.

CAPIT. VII

Despre diferitele posiţiunĭ ale personaluluĭ şi despre disciplină

Art. 59. — Posiţiunile diverse ale funcţionarilor ministeruluĭ afacerilor străine sunt: activitatea, disponibilitatea şi retragerea.

Art. 60. — Activitatea coprinde pe agenţiĭ şi funcţionariĭ carĭ ocupă un post saŭ o funcţiune determinată prin budget.

Art. 61. — Agenţiĭ şi funcţionariĭ ministeruluĭ afacerilor străine pot fi puşĭ în disponibilitate, însă fără tratament, pe un timp egal cu acela al serviciuluĭ lor efectiv.

Disponibilitatea nu póte dura maĭ mult de treĭ anĭ.

Art. 62.—*Retragerea este voluntară prin demisiune.*

Ea se pronunţă din oficiŭ pentru şefiĭ misiunilor diplomatice, când aceştia aŭ împlinit vêrsta de 70 anĭ.

Ea se póte pronunţa pentru ceĭ-alţĭ funcţionarĭ când aŭ atins vêrsta de 60 anĭ, saŭ chiar maĭ 'nainte, dacă eĭ aŭ împlinit 30 anĭ în serviciul Statuluĭ.

Art. 63. — Eşirea din cadre are loc:

1⁰ Prin expirarea termenuluĭ de disponibilitate, dacă funcţionarul nu a fost rechiămat;

2⁰ Prin demisiune;

3⁰ Prin retragere;

4⁰ Prin revocare saŭ destituire.

Art. 64. — Pedepsele ce se pot aplica funcţionarilor dupe gravitatea faptelor sunt: avertismentul simplu, mustrarea, reţinerea a $1/2$ tratamentuluĭ până la 4 lunĭ, suspendarea pe 6 lunĭ fără tratament, revocarea saŭ destituirea.

Cele d'ântêiŭ patru pedepse se fac prin decisiune ministerială, iar revocarea şi destituirea prin decret regal.

Art. 65.—Revocarea saŭ destituirea nu se póte pronunţa de cât dupe ce se va lua avisul uneĭ comisiunĭ de anchetă numită de ministru dintre funcţionariĭ ministeruluĭ, egalĭ saŭ superiorĭ inculpatuluĭ, şi pentru următórele fapte:

Abus de încredere şi divulgare de secrete; conduită nedemnă; imoralitate probată prin fapte dovedite saŭ prin o sentinţă judecătorésca de condamnare; părăsirea postuluĭ fără a fi predat serviciul în regulă *şi alte fapte grave.*

Art. 66. — Funcţionariĭ ministeruluĭ afacerilor străine nu pot ocupa nicĭ un alt post saŭ funcţiune retribuită de Stat, orĭ de altă administraţiune publică saŭ privată, fără autorisaţiunea formală a ministruluĭ. Acéstă autorisaţiune este necesară chiar în casurile autorisate de legea cumuluieĭ.

TITLUL III

Cadre şi tratamente

Art. 67. — Retribuţiunea de grad a personaluluĭ, din care urméză a se face reţinerile pentru pensiunĭ, se fixéză prin tabloul următor:

GRADUL SAU FUNCŢIUNEA	Retribuţiunea pe lună pentru fie-care
Administraţiunea centrală	
Secretarul general	1.000
Delegatul in comisia europénă a Dunăreĭ	1.000
Directoriĭ de serviciŭ	800
Sub-directoriĭ saŭ şefiĭ de divisiune	600
Şeful de cabinet şi şeful archivelor	500
Şefiĭ de biuroŭ	400
Sub-şefiĭ de biuroŭ	300
Redactoriĭ	200
Caligrafiĭ	250
Copiştiĭ	150
Serviciul diplomatic	
Miniştriĭ plenipotenţiarĭ cl. I	1.500
Miniştriĭ plenipotenţiarĭ cl. II	1.200
Secretariĭ de legaţiune cl. I	800
Secretariĭ de legaţiune cl. II şi secretarul-interpret la legaţiunea din Constantinopole	600
Secretariĭ de legaţiune cl. III	400
Ataşaţiĭ de legaţiune	300
Serviciul consular	
Consulul general (agent diplomatic) la Sofia	1.000
Consuliĭ generalĭ	800
Consuliĭ	600
Vice-consuliĭ	*600*
Cancelariĭ	400

Art. 68. — Cadrele personaluluĭ superior al administraţiuneĭ centrale se fixéză şi se imparte între diferitele serviciurĭ precum urméză:

Cabinetul ministruluĭ se compune din: 1 şef de cabinet, 1 ajutor (şef saŭ sub-şef de biuroŭ);

Secretariatul general: 1 secretar general, 1 şef de biuroŭ, 2 ajutóre (sub-şefĭ de biuroŭ saŭ redactorĭ);

Divisiunea personaluluĭ, protocoluluĭ şi a secretariatuluĭ Ordinelor: 1 şef de divisiune, 1 şef de biuroŭ, 1 ajutor (sub-şef de biuroŭ saŭ redactor);

Direcţiunea afacerilor politice şi a contenciosuluĭ: 1 director, 2 sub-directorĭ, 3 şefĭ de biuroŭ, 3 ajutóre (sub-şefĭ de biuroŭ saŭ redactorĭ);

Direcţiunea afacerilor comerciale şi consulare: 1 director, 2 sub-directorĭ, 4 şefĭ de biuroŭ, 4 ajutóre (sub-şefĭ de biuroŭ saŭ redactorĭ);

Divisiunea fondurilor şi a comptabilităţeĭ: 1 şef de divisiune, 1 şef de biuroŭ, 1 ajutor (sub-şef de biuroŭ saŭ redactor);

Serviciul archivelor: 1 şef de serviciŭ, 1 ajutor (şef saŭ sub-şef de biuroŭ).

Art. 69. — Numĕrul maximum al secretarilor în serviciul legaţiunilor se fixéză la 21, şi anume:

8 secretarĭ de legaţiune cl. I;

7 secretarĭ de legaţiune cl. II;

6 secretarĭ de legaţiune cl. III.

Art. 70.—Numĕrul ajutórelor prevĕḑut la art. 68 este un maximum care se va înfiinţa treptat, dupe trebuinţele serviciuluĭ.

Art. 71.—Numĕrul ataşaţilor retribuiţĭ, cance-

larilor, redactorilor, copiştilor, dragomanilor şi interpreţilor rĕmâne a se determina prin legea budgetară anuală.

Art. 72. — Cadrele şi retribuţiunea celor-alţĭ impiegaţĭ auxiliarĭ şi ale personaluluĭ de serviciŭ se vor fixa prin decret regal.

Retribuţiunea dragomanilor şi interpreţilor se fixézā la maximum 500 şi la minimum 200 leĭ pe lună.

Art. 73. — Directoriĭ de serviciŭ, secretariĭ de legaţiune cl. I şi consuliĭ generalĭ, cărora li se conferă titlul de consilier de legaţiune, în conformitate cu art. 48, primesc un spor de 200 leĭ pe lună la retribuţiunea de grad.

Art. 74.—Independent de retribuţiunea de grad, fixată prin articolul 67, agenţiĭ diplomaticĭ şi consularĭ aŭ dreptul la indemnităţĭ de chirie, de reşedinţă, de drum, de misiune şi de instalare, fixate prin regulamente.

Art. 75. — Cheltuelile de representaţiune cuvenite şefilor misiunilor diplomatice, secretaruluĭ general şi delegatuluĭ în comisiunea europénă a Dunăreĭ, precum şi indemnităţile de reşedinţă pentru secretariĭ de legaţiune cl. I, consuliĭ generalĭ, consuliĭ şi secretarul-interpret al legaţiuneĭ din Constantinopole, se fixézā, dupe reşedinţe, în modul următor:

REŞEDINŢA	Şefiĭ de misiune, etc.	Secretariĭ cl. I consuliĭ gener. consuliĭ, etc.
Legaţiunĭ		
Athena	*1.000*	100
Belgrad	1.000	100
Berlin	3.000	200
Bruxelles	1.500	150
Constantinopole	3.000	200
Londra	3.000	300
Paris	3.000	200
Roma	2.500	150
St.-Petersburg	3.000	400
Viena	3.000	200
Consulate		
Buda-Pesta	1.000	—
Cernăuţĭ	—	200
Constantinopole	—	300
Ismail	—	200
Monastir	—	200
Odessa	—	300
Rusciuk	—	200
Salonic	—	200
Sofia	1.000	—
Secretarul general	300	—
Delegatul în comisiunea europénă	500	—
Secretarul-interpret (Constantinopole)	—	400

Aceste cheltuelĭ sunt afectate posturilor. Ele nu se pot atribui titularilor de cât conform regulelor stabilite prin presenta lege şi prin regulamente. Ele încetézā când aceştia sunt chemaţĭ la un alt serviciŭ. Prin budget nu se pot crea altele, nicĭ spori cele în fiinţă.

Art. 76.—Şefiĭ misiunilor diplomatice sunt obligaţĭ a ceda 5 %, din cheltuelile de representaţiune afectate postuluĭ lor, secretarilor de legaţiune carĭ nu locuesc în localul legaţiuneĭ.

In cas când sunt maĭ mulţĭ secretarĭ, acéstă alocaţiune se împarte în mod egal între dênşiĭ.

Art. 77.—Dreptul la tratamentul integral alocat unuĭ post curge, în profitul titularuluĭ, din ḑiua instalăreĭ sale, dacă postul e vacant, şi din a duoa ḑi dupe intrarea sa în serviciŭ în casul contrariŭ.

Art. 78. — Funcţionariĭ administraţiuneĭ centrale pot obţine congediĭ saŭ prelungirĭ de congediŭ până la 40 ḑile în cursul unuĭ an; ceĭ-alţĭ agenţĭ şi funcţionarĭ până la 60 ḑile.

Şefiĭ misiunilor diplomatice nu pot obţine congediŭ peste 15 ḑile de cât cu încuviinţarea Regeluĭ.

Art. 79. — Funcţionariĭ carĭ cer şi obţin congediurĭ peste termenele fixate la alin. I, articolul precedent, perd $^1/_2$ din tratamentul de grad, afară de congediurile pentru bólă constatată.

Şefiĭ misiunilor diplomatice *şi consuliĭ generalĭ de la Budapesta şi Sofia* perd din cheltuelile de representaţiune: $^1/_3$ pe lună când congediul trece peste 15 ḑile; $^1/_2$ când congediul trece peste 60 ḑile într'un an; în fine, eĭ nu aŭ nicĭ un drept la aceste cheltuelĭ când congediul trece peste treĭ lunĭ într'un an.

Art. 80. — Funcţionariĭ de orĭ-ce grad şi categorie carĭ cer şi obţin congediĭ saŭ prelungirĭ de congediĭ peste 6 lunĭ într'un an, sunt puşĭ în disponibilitate şi perd dreptul la orĭ-ce tratament.

Art. 81. — Agenţiĭ şi funcţionariĭ carĭ se absentézā de la post fără autorisaţiune saŭ carĭ depăşesc termenul permisiuneĭ saŭ al congediuluĭ ce li s'a acordat, perd dreptul la orĭ-ce tratament, fără prejudiciŭ de alte pedepse disciplinare.

Art. 82.—Drepturile interimarilor la reţinerile operate în virtutea articolelor precedente se vor determina prin anume regulament.

TITLUL IV

Disposiţiunĭ finale şi transitoriĭ

Art. 83.—Regulamente speciale vor desvolta şi completa disposiţiunile legeĭ de faţă şi vor determina punerea eĭ în aplicare.

Art. 84.—Funcţionariĭ aflaţĭ în serviciŭ în momentul promulgăreĭ legeĭ de faţă sunt scutiţĭ, pentru posturile ce ocupă, de condiţiunile de stagiŭ şi de diplomă fixate prin presenta lege; *eĭ nu pot, însă, fi înaintaţĭ de cât în condiţiunile stabilite prin legea de faţă.*

Asemenea miniştriĭ plenipotenţiarĭ, astăḑĭ în funcţiune, 'şĭ păstrézā gradul şi retribuţiunea lor.

Art. 85.—Legile din 16 Martie 1873, 13 Maiŭ 1877 şi 12 Februarie 1879, relative la organisarea ministeruluĭ afacerilor străine, cu modificările ce li s'aŭ adus în urmă prin legile de la 28 Februarie 1877, 9 Februarie 1878, 1 Maiŭ 1882 şi 26 Iunie 1885; legea din 16 Februarie 1880 pentru înfiinţarea legaţiuneĭ din Bruxelles, precum şi orĭ-ce alte disposiţiunĭ contrariĭ legeĭ de faţă, sunt şi rĕmân abrogate.

Art. 86. — *Acéstă lege se va pune în aplicare la 1 Aprilie 1894.*

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 15 Ianuarie anul 1894 şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *unu* voturĭ, contra *şése-spre-ḑece.*

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, şi se priimesce:

— *D. raportor* citesce modificările introduse de Adunarea deputaţilor la art. 33, 37, 38, 43, 44, 46, 50, 51, 62, 65, 67, 69, 75, şi 79, carĭ se pun la vot succesiv şi se priimesc de Senat ast-fel cum s'aŭ votat de Camera deputaţilor.

— Se pune la vot suprimarea art. 83 votată de Cameră, şi se admite de Senat.

—Prin urmare, art. 84 a devenit art. 83 şi art. 85 a devenit 84.

— Adaosul şi modificarea introdusă de Cameră în art. 84 se priimesce de Senat.

— Art. 86 a devenit art. 85, şi s'a admis.

—Art. 9 şi final 86, introdus de Cameră, s'a admis şi de Senat.

— Se pune la vot în total legea cu amendamentele introduse de Cameră.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D-lor, daţi'mĭ voe a vĕ comunica resultatul votuluĭ.

Votanţĭ	46
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	2

Proiectul, dar, de reorganisare al ministeruluĭ de externe, cu amendamentele, este admis de Senat.

Acum, D-lor, ne avênd alte lucrărĭ la ordinea ḑileĭ, vom lua în discuţiune indigenate.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte, v'aşĭ ruga, şi cred că şi guvernul aderă la propunerea mea, ca să se ia în discuţiune proiectul de indigenat al D-luĭ Humpel care a stabilit în Iaşĭ cel d'ântâiŭ liceŭ de domnişóre.

Cred că onor. Senat permite....

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Vom începe cu un altul acum până se va aduce din cancelarie dosarul indigenatuluĭ D-luĭ Humpel.

— *D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege, relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Paul Spreer:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Anton Cincu şi G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 957 de la 15 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Paul Spreer, de religiune evangelică, de profesiune farmacist, domiciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Sibiu, ţinutul Transilvanieĭ, la 15 August 1868, din părinţiĭ Alexandru Spreer şi Roza, şi la 30 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia evangelică;

Că se bucură de bună conduită;

Că a cerut emigrarea de la protecţia germană spre a emigra în România;

Că a urmat liceul Carol I din Craiova, pe care 'l a terminat la 1886;

Că la 1 Decembre 1887 a obţinut diploma de bacalaureat No. 1.635 de la Universitatea din Bucurescĭ;

Că la 20 Maiŭ 1892 a obţinut diploma de licenţiat în farmacie No. 878 de la Universitatea din Bucurescĭ, unde a urmat;

Că a obţinut dreptul de liberă practică a farmacieĭ in ţéră (*Monitorul oficial* No. 15 de la 19 Aprilie 1892).

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Paul Spreer, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor:

Raportor, *Grigore Capşa.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Paul Spreer, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, **Al. Marghiloman.**

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se p[r]imesce.

— Se pune la vot cu bile legea in to[tal].

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Resul[ta]tul votuluĭ:

Votanţĭ	37
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	5

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ P[aul] Spreer.

— *D. raportor, G. Sefendache,* dă [ci]tire următoruluĭ raport şi proiect de le[ge]:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu[-se] în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majorit[ate] de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colo[nel] P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Cap[şa], Anton Cincu şi G. Sefendache, a luat [în] cercetare petiţiunea registrată la No. 1.[...] de la 6 Aprilie 1893, adresată Senatu[luĭ], prin care, în virtutea art. 9 din Consti[tu]ţiune, se cere a se recunósce calitatea [de] cetăţén român D-luĭ Leon (Leopold) Ald[an], român din Banat, de religiune greco-ori[en]tală, de profesiune funcţionar la aşeḑăm[in]tele brâncovenescĭ, domiciliat în com[una] Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul ac[es]teĭ cererĭ, a constatat;

Că este născut în comuna Fabricul ([Ti]mişóra), ţinutul Banatuluĭ, la 27 Octom[bre] 1854, din părinţiĭ Eftimie Aldan şi Ni[...] şi la 30 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în [re]ligia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-u[n]gară, fiind venit în ţéră de la 1875;

Că se bucură de bună conduită;

Că la 27 Ianuarie 1883 s'a căsătorit [la] oficiul stăreĭ civile din Bucurescĭ, circu[m]scripţia IV, cu D-şóra Ecaterina N. Ce[...]rescu, fiică de preot român pământén;

Că are treĭ copiĭ născuţĭ în Bucuresc[ĭ], botezaţĭ în religia ortodoxă.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, [în] unanimitatea membrilor presenţĭ, a adm[is] cererea D-luĭ Leon (Leopold) Aldan, ca un[ul] ce întrunesce condiţiunile prescrise de a[rt.] 9 din Constituţiune, şi, prin subsemna[tul] raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunós[ce] calitatea de cetăţén român, votând proi[ec]tul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Leon (Leopold) Aldam, român din Banat, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *G. Sefendache.*

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	40
Bile negre	1

Prin urmare, Senatul a încuviințat recunóscerea calitățeĭ de cetățén român D-luĭ Leon Aldan, român din Banat.

— *D. Gr. Capşa* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre de indigenate, întrunindu-se în majoritate, în ḑiua de 1 Decembre anul 1893, a luat în cercetare cererea D-luĭ Dimitrie Ioanid, român din Macedonia, pentru a 'i se recunósce calitatea de cetățén român, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaților în şedința de la 5 Maiŭ 1893, şi adusă în Senat de D. ministru de justiție cu Mesagiul regal No. 2.027 din 18 Maiŭ 1893.

Din actele aflate la dosar resultă că:

D. Dimitrie Ioanid s'a născut în anul 1835, în comuna Macrinu (arondismentul Zagora) din Epir, din părințiĭ românĭ Ión şi Maria, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că a venit în țară încă de la 1853, unde a rĕmas pentru tot-d'a-una;

Că nu a fost nicĭ o dată supus grec, dupe cum se certifică de consulatul grecesc din Bucurescĭ. prin certificatul No. 522 din1891;

Că se bucură de o bună reputațiune în societate, dupe cum arată primăria comuneĭ urbane Pitescĭ, unde D. Dimitrie Ioanid este stabilit.

Comisiunea, față cu aceste constatărĭ, a admis recunóscerea calitățeĭ de cetețén român a D-luĭ Dimitrie Ioanid, şi vĕ rógă să bine-voițĭ a vota următórea lege.

Raportor, *T. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Dimitrie Ioanid, român din Macedonia, domiciliat în oraşul Pitescĭ, județul Argeş.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în şedința de la 5 Maiŭ 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ contra a *patru.*

Preşedinte, General G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	48
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	3

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Dim. Iónid din Pitescĭ.

—*D. Gr. Capşa* (pentru D. raportor Th. Marocneanu) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 18 Ianuarie 1894, în majoritate de 5 membri, sub preşedința Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu, Ioan C. Ciolac şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaților în şedința de la 11 Decembre 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.311 de la 18 Decembre 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Wilhelm Humpel, de religiune romano-catolică, de profesiune profesor de musică, domiciliat în Iaşĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Gratz, la 19 Septembre 1831, din părințiĭ Iosef Humpel şi Francisca, şi tot în aceeaşĭ ḑi a fost botezat în religia romano-catolică;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România, actul cu No. 28.228 de la 24 Noembre 1892, tradus de ministrul de externe la No. 99 de la 19 Ianuarie 1893;

Că la 15 Iunie 1869 s'a căsătorit în Braşov, la biserica S-tul Nicolae, cu D-şóra Emilia Ioan Maiorescu;

Că se află stabilit în Iaşĭ de la 1872, unde, împreună cu soția D-sale, a înființat un institut liceal de domnişóre, contribuind la desvoltarea instrucțiuneĭ în genere şi cultura musicală în special, care o predă singur, făcênd şi maĭ multe composițiunĭ naționale.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Wilhelm Humpel, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Wilhelm Humpel, din comuna Iaşĭ, județul Iaşĭ, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în şedința de la 11 Decembre 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ şi treĭ* voturĭ contra a *şépte.*

Preşedinte, General G. Manu..

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Discuțiunea generală este deschisă.

D. Al. Orĕscu: D-lor, să 'mĭ dațĭ voe să ḑic câte-va cuvinte în favorul acesteĭ naturalisărĭ. Pe lângă calitățile arătate în raport, Humpel, de şi e de religiune romano-catolică, însă e căsătorit cu sora D-luĭ Maiorescu, care e de religiune română ortodoxă. Pe lângă acestea, am să adaog că cunosc eŭ însumĭ acest institut de domnişóre din Iaşĭ, înființat de D. Humpel, ca avênd cea maĭ bună reputațiune, fiind că dómna, care e o savantă şi o adevĕrată mamă, îngrijesce de acest institut cu sentimente morale, religióse şi naționale. Vĕ rog, dar, să binevoițĭ a vota pentru naturalisarea D-luĭ Humpel, căcĭ a fondat un institut folositor, cu atât maĭ mult că există şi alt institut tot de domnişóre care e sprijinit cu marĭ fondurĭ de catolicĭ, căruia îĭ face o puternică concurență. Noĭ nu putem de cât să 'ĭ dăm D-luĭ Humpel o recompensă votând acéstă naturalisare.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D-lor, resultatul votuluĭ este.

Votanțĭ	47
Bile albe	47

Senatul a adoptat legea de naturalisare a D-luĭ W. Humpel în unanimitate.

D-lor, ridic şedința, şi vĕ rog să trecem în secțiunĭ, unde avem de discutat tratatul de comerciŭ cu Austro-Ungaria.

— Şedința se ridică la orele 4 p. m.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINȚA DE LA 27 IANUARIE 1894

Preşedința D-luĭ vice-preşedinte, Ion Ianov, asistat de D-niĭ: P. Millo, C. Fotin, Dr. I. Cernătescu şi G. Beldiman secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 33 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ Atănasiu I., Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Dornescu T., St. Georges G., Lerescu

Gr., Lupaşcu Neron., Rosetti Sc., Sebastian C. G., Simionescu Rimniceanu D., Sofian N., Tatos T. I., Teohari I. A., Vidraşcu G. C., Plesnilă I.

Nemotivaţĭ :

I. P. S. S. Mitropolitul Primat., D-niĭ: Burada M. (Dr), Calimach Papadopolu Ar., Cerchez Gr., Ciolac Garabet., Economu N., Hristescu Gr. (Dr), Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Sturdza M. Gr., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Vrabie C., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A.

— *D. Secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se apropă.

— Se citesc următórele comunicărĭ :

I. D. senator I. Plesnilă cere un congediŭ de 16 ḑile.

II. D. Sebastian 3 ḑile.

III. D. I. Atanasiu 2 ḑile.

— Se acordă succesiv congediile.

— *D. ministru de resbel* comunică Mesagiul regal în alăturare cu următórele proiecte de legĭ :

I. Proiectul de lege prin care se acordă împămêntenirea D-luĭ Arnold Czeides.

II. Idem D-luĭ Leonida Nicolae.

III. » » Ernest Schil.

IV. » » Davitari, şi

V. » » Pahon Ion.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D-lor, ne avênd la ordinea ḑileĭ de cât indigenate, trecem în secţiunĭ unde avem maĭ multe proiecte de legĭ.

Ridic şedinţa, mâine şedinţă publică.

— Şedinţa se ridică la orele 2 şi jumĕtate dupe amiaḑĭ.

No. 29

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 28 IANUARIE 1894

—

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, Anton Brăiloiu, asistat de D-niĭ: P. Millo, C. Fotin, Beldiman şi Dr. I. Cernătescu, secretarĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 28 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Dorescu T., St. Georges G., Lupaşcu Neron, ...setti Sc., Sebastian C. G., Simionescu ...mniceanu D., Sofian N., Tatos T. I., Teo...ri I. A., Vidraşcu G. C., Plesnilă I.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Burada M. Dr., Calimach Papa...ulo Ar., Ciolac Garabet, Economu N., ...ristescu Gr. Dr., Sassu P. V., Şendrea St., ...tescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G., ...idescu M. (general), Zerlenti L. Chr., ...abie C., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumarului şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

1. D. M. Pişca se rógă a 'i se recunósce ...itatea de cetăţén român;

2. D. Vasile Horia Hâncu se rógă a 'i se ...unósce calitatea de cetăţén român.

— Se trimit la comisia de indigenate.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor, ...ordinea ḑileĭ avem indigenate.

— *D. secretar, dr. Cernătescu*, dă citire ...nătoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se ...ḑiua de 26 Noembre 1893, în majoritate ...4 membri, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel ...Pĕucescu, Petre S. Aurelian, Const. I. ...áceanu şi Th. Marocneanu, a luat în ...cetare proiectul de lege, votat şi adoptat ...Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 8 ...iŭ 1893, şi adus în deliberarea Senatu...cu Mesagiul regal No. 2.024 de la 18 ...iŭ 1893, prin care, în virtutea art. 7, § ...lit. *b* din Constituţiune, se cere a se a...da împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ ...luĭ Francisc Pohl fiul, de religiune ro...no-catolică, de profesiune doctor în me...ină, domiciliat în oraşul Craiova.

Examinând actele aflate în dosarul aces... cererĭ, a constatat:

Că este născut în Craiava, la 1865, din ...rinţiĭ Francisc Pohl, român prin natura...re;

Că se bucură de bună conduită în socie...le;

Că n'a fost supus la nicĭ o protecţie străină;

Că tatăl sĕŭ, farmacistul Francisc Pohl, a fost naturalisat de Corpurile legiuitóre la 1884, şi legea s'a promulgat în *Monitorul oficial* No. 232 de la 25 Ianuarie 1884;

Că la 10 Octombre 1883 a obţinut diploma de bacalaureat la Universitatea din Bucurescĭ;

Că la 28 Iunie 1891 a fost priimit în armata română ca medic de batalion;

Că la 24 Martie 1890 a obţinut dreptul de liberă practică a medicineĭ în ţéră, cu diploma de doctor în medicină de la Universitatea din Viena (*Monitorul oficial* No. 1 de la 1 Aprilie 1890).

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Francisc Pohl, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *T. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Francisc Pohl, doctor în medicină, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 8 Maiŭ 1893, şi s'a adoptat cu unanimitate de *şése-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ.

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	36
Bile negre	7

Prin urmare, Senatul a adoptat indigenatul.

—*D. raportor, P. S. Aurelian*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Ianuarie 1894, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu, P. S. Aurelian şi Ioan C. Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.671 de la 28 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § I, lit. *b* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea, avênd stagiul împlinit, D-luĭ Carol Konya, de religiune evangelică, de profesiune farmacist, domiciliat în Iaşĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceste cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Braşov la 1832 din părinţiĭ George Konya şi Rebeca, de religiune evangelică, de naţionalitate ungară, şi la 25 Noembre 1832 s'a botezat în religia evangelică;

Că se află în ţéră de la 1848, unde a practicat farmacia;

Că este proprietar al uneĭ farmaciĭ din Iaşĭ;

Că se bucură de bună conduită;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară (actul de emigrare liberat de ministerul de interne ungar din Buda, No. 9.983 de la 18 Maiŭ 1869);

Că a adresat cererea sa de naturalisare la 20 Noembre 1875 prin petiţiunea înregistrată la No. 1.536, ast-fel că aḑĭ are împlinit şi stagiul de 10 anĭ cerut de Constituţiune.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Carol Konya, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § I, lit. *b* din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vine a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea, avênd stagiul împlinit, şi votând proiectul de lege următor.

Raportor, *P. S. Aurelian.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § I, lit. *b* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Carol Konya, din comuna Iaşĭ, judeţul Iaşĭ, împămêntenirea, avênd împlinit stagiul cerut de lege.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ*.

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerând nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatuluĭ votuluĭ:

Votanţĭ	51
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	13

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 26 Noembre 1893, în numĕr de

4 membri, fiind presenţi D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Toma Marocneanu, Petre S. Aurelian şi Constantin I. Bălăceanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.012 de la 17 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dimitrie G. Ducopulo, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant de cereale, domiciliat în oraşul Slatina, judeţul Olt.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Denţic, ţinutul Macedonia, din părinţiĭ Georgie Zducu şi Maria, românĭ adevĕraţĭ din Macedonia, şi s'a botezat în religia ortădoxă, dupe cum se constată din certificatul subscris de maĭ mulţĭ locuitorĭ de la locul nascereĭ, tradus din limba grécă şi legalisat de ministerul de externe la No. 22.841, de la 22 Ianuarie 1889;

Că se bucură de bună conduită în societate, ocupându-se cu comerciul de cereale;

Că nu s'a bucurat nicĭ o dată de verĭ-o protecţie străină.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţi, a admis cererea D-luĭ Dimitrie G. Ducopulo, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Const. I. Bălăceanu.*

LEGE

Art. unic.—Se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Dimitrie G. Ducopulo, român din Macedonia, conform art. 9 din Constituţiune.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nouĕ* voturĭ, contra a *patru.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

D. V. A. Urechiă: Am luat încredinţare de la persóne carĭ cunosc că în adevĕr D. Ducopulo, nu numaĭ că e din Macedonia, dar este român şi născut din părinţĭ românĭ; prin urmare, susţin a i se recunósce calitatea de cetăţén român.

D. S. Borănescu: Cerusem cuvêntul ca să spun şi eŭ acésta; dar pe câtă vreme D. Urechiă a luat şi D-sa aceste informaţiunĭ, susţin şi eŭ acéstă recunóscere de cetăţenie română D-luĭ Dim. Ducopulo.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	40
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea de recunóscere D-luĭ Dimitrie Ducopulo.

—*D. General Costaforu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 6 Februarie, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 539 de la 19 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Anton Margaritopolu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Galaţi.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în Sera, ţinutul Macedonia, la 1858, din părinţĭ ortodoxĭ românĭ macedonenĭ;

Că este proprietar de moşie în judeţul Vasluiŭ;

Că s'a căsătorit în ţéră, avênd 4 copiĭ;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţi, a admis cererea D-luĭ Anton Margaritopolu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Anton Margaritopolu, român din Macedonia.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 6 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *patru.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

D. V. A. Urechiă: D-lor, cer o informaţiune de la onor. raportor al comisiuneĭ asupra acestuĭ indigenat. In raport se spune că e născut din părinţĭ românĭ, dar cu ce dovedesce acésta? In dosar vĕd o mărturisire dată de la Tecuciŭ de către macedoneniĭ de acolo; nu vĕd, însă, nicĭ un act de autorităţile însărcinate de a elibera asemenea acte. De ordinar consuliĭ românĭ din Salonic şi Bitolia sunt carĭ daŭ asemenea acte, şi un asemenea act vĕd că nu vi-l presintă. De alt-fel, eŭ nu am nimic contra acestuĭ D. Margaritopolu, căcĭ ast-fel se numesce, iar nu Mărgărit; nu mĕ opun la votarea recunóscereĭ sale, dar cer să se amâne până va aduce un act de la unul din consulatele nóstre, că în adevĕr e născut din părinţiĭ românĭ.

D. general V. Costa-Foru: D-lor senatorĭ, să 'mĭ daţĭ voe să vĕ daŭ óre-carĭ explicaţiunĭ asupra acestuĭ român macedonean: D-sa e născut în Macedonia, din părinţĭ românĭ, şi e fórte de mult timp în România; locuesce în Giurgiu unde e însurat şi are şi copiĭ, şi e cunoscut ca un om fórte cum se cade. Camera deja a votat recunóscerea sa ca cetăţén român cu 72 de voturi.

Vĕ rog, dar, să nu admiteţĭ cererea de amânare, şi să bine-voiţĭ a vota recunóscerea acestuĭ român.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: P[...] la vot cererea de amânare.

—S'a priimit. (Sgomot).

O voce: Puneţĭ din noŭ la vot; nu e m[a]joritate.

Vocĭ: S'a votat. (Sgomot).

D. R. Manu: Nu s'a votat; cerem vo[t] cu bile; puneţĭ din noŭ la vot.

Vocĭ: S'a votat amânarea.

— *D. raportor, Dr. Garoflide,* dă ci[tire] următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, compusă [...] D-niĭ: A. Nedelcovicĭ, D. A. Laurian, C. [...]nescu şi subsemnatul, sub preşedinţa D-[...] colonel Panait Tufelcik, întrunindu-se [în] ḑiua de 27 Martie a. c., a luat în desbat[ere] actele relative la cererea de naturalisa[re] făcută de *Berman G. Ilutză* şi care, [prin] Mesagiul regal No. 362 din 5 Februa[rie] 1890, a fost adusă în Senat de D. minis[trul] de justiţie.

Examinând actele aflate la dosarul [mi]nisteruluĭ de justiţie, a constatat că:

Este născut în Iaşi în anul 1863, [din] părinţiĭ George şi Raţa Ilutză, toţĭ evreĭ [de] religiune mosaică; că Berman G. Ilutză [nu] a fost supus nicĭ uneĭ protecţiunĭ străi[ne] dupe cum dovedesc certificatele consulate[lor] Rusieĭ, Austro-Ungarieĭ, Germanieĭ, Fr[an]cieĭ şi Grecieĭ, reşedinte în oraşul Iaşĭ;

Că la 1888, luna Aprilie, a obţinut ti[tlul] de licenţiat în farmacie de la facultatea [din] Bucurescĭ;

Că făcêndu'şĭ datoria de militar ac[tiv] obţinênd gradul de caporal în compani[a] duoa sanitară, a fost trecut în reserva [ar]mateĭ, în virtutea art. 58 din legea de [re]crutare, din anul 1882;

Că în urma obţinereĭ titluluĭ de licen[ţiat] în farmacie, 'i s'a şi dat dreptul de lib[eră] practică, fapt dovedit prin *Monitorul ofic[ial]* No. 260 din 1888;

Că părinţiĭ sĕĭ sunt născuţĭ în ţéră [în] anul 1832 în oraşul Iaşĭ;

Şi, în definitiv, certificatul din partea
| multor cetăţenĭ Iăşenĭ de buna luĭ con-
:tă.
Comisiunea, în faţa acestora, apreciind
ele, a admis cererea numituluĭ Berman
Ilutză de a fi împământenit, conform dis-
iţiunilor art. 7, § II, lit. b din Constitu-
ie, şi vĕ rógă să bine-voiţĭ a vota ur-
torul proiect de lege.
Raportor, *Dr. Garoflide.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 7, § II, lit. b
Constituţiune, se acordă D-luĭ Berman
Ilutză, din comuna Iaşĭ, judeţul Iaşĭ, îm-
ăntenirea cu dispensă de stagiŭ.
Ministru justiţieĭ, *Th. Rosetti.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu-
ea generală este deschisă.
— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune
ot luarea în consideraţiune, şi se prii-
ce.
— Se pune la vot cu bile proiectul de
în total.
. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resul-
l votuluĭ:

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35
Bile negre	7

enatul a adoptat indigenatul.
— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ,* dă citire
torului raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

omisiunea de indigenate, întrunindu-se
ua de 18 Aprilie 1892, în majoritate
membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel
ıfelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: D. A. Lau-
Dr. Garoflid şi subsemnatul, a luat în
tare proiectul de lege, adus în delibe-
Senatuluĭ cu Mesagiul regal No.
) de la 31 Martie 1890, prin care, în
tea art. 7, § II, lit. b din Constituţiune
ere a se acorda împământenirea cu
nsă de stagiŭ D-luĭ Grigore M. Gro-
, de religiune ortodoxă, de profesiune
rciant şi proprietar, domiciliat în ora-
iurgiu, judeţul Vlaşca.
misiunea, examinând actele aflate în
ul acesteĭ cererĭ, a constatat:
D. Grigore M. Grozovicĭ este de ori-
bulgar, născut în ţéră din părinţĭ
în ţéră din mica copilărie, unde s'a
it;
ênd în vedere certificatul cu No. 369
7 August 1879, liberat de oficiul
civile din oraşul Giurgiu, din care
nstată că D. Grigore M. Grozovicĭ este
t în oraşul Giurgiu la 20 Maiŭ 1848,
4 Iunie 1848 s'a botezat în religia or-
ă la biserica Sânta Adormire din
iu;
ênd în vedere certificatul cu No.
din 1889, liberat de primăria Giurgiu,
re se constată că D. Grigore M. Gro-
a fost născut în Giurgiu, unde erau
ţĭ părinţiĭ sĕĭ, şi că de la 1868 până
astăḑĭ s'a ocupat cu comerciul, în care in-
terval nu numaĭ că s'a purtat fórte onest
în tóte întreprinderile comerciale, dar a
dat cele maĭ marĭ dovedĭ de un bun cetă-
ţén, ast-fel că n'a lăsat nimic de dorit, bu-
curându-se de bună conduită în societate;

Avênd în vedere dovada subscrisă de
maĭ multĭ cetăţenĭ din Giurgiu şi legalisată
de primăria oraşuluĭ Giurgiu la No. 1.750
din 1890, din care se constată că D. Ma-
nole Grozovicĭ, tatăl D-luĭ Grigore M. Gro-
zovicĭ, este venit în oraşul Giurgiu încă de
mic copil, devenind proprietar de imobile,
pe carĭ le a lăsat copiilor sĕĭ, şi n'a fost
nicĭ o dată supus verĭ-uneĭ protecţiunĭ
străine; asemenea nicĭ D. Grigore M. Gro-
zovicĭ nu s'a bucurat nicĭ o dată de verĭ o
protecţiune străină; acésta o atestă şi pri-
măria oraşuluĭ Giurgiu prin legalisarea
pusă în josul atestaţiuneĭ dată de maĭ multĭ
cetăţenĭ localĭ;

Avênd în vedere că D. Grigore M. Gro-
zovicĭ are un frate, Dr. Calistrat M. Gro-
zovicĭ, căruia 'ĭ s'a acordat împământenirea
de acest onor. Senat în şedinţa de la 5 Fe-
bruarie 1890, dupe cum se constată din
desbaterile Senatuluĭ No. 32 din 8 Februa-
rie 1890, pag. 227.

Pentru aceste considerante, comisiunea,
în unanimitatea membrilor presenţĭ, a ad-
mis sus ḑisul proiect de lege, şi prin sub-
semnatul numit raportor, vine a vĕ ruga
să bine-voiţĭ a vota şi D-vóstre proiectul de
lege următor.

Raportor, *A. Nedelcovicĭ.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II,
lit. b din Constituţiune, se acordă D-luĭ
Grigore M. Grozovicĭ, din comuna Giurgiu,
judeţul Vlaşca, împământenirea cu dispensă
de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, *Th. Rosetti.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu-
ţiunea generală este dechisă.

— Ne luând nimenĭ cuvêntul, se pune
la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se
priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile
şi resultatul scrutinuluĭ se declară nul.

— *D. raportor, G. Sefendache,* dă citire
următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate
de patru membri, sub preşedinţa D-luĭ co-
lonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: An-
ton Cincu, Gr. Capşa şi G. Sefendache, a
luat în cercetare proiectul de lege, adus în
deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal
No. 958 de la 15 Martie 1893, prin care,
în virtutea art. 7 § II lit. b din Constitu-
ţiune, se cere a se acorda împământenirea
cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Virgiliŭ Bur-
ghard, de religiune romano-catolică, de pro-
fesiune funcţionar la C. F. R., domiciliat în
Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aces-
teĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bucurescĭ, la
25 Decembre 1864, din părinţiĭ Maximilian
Burghard şi Maria, şi la 15 Ianuarie 1865
s'a botezat în religia romano-catolică;

Că tatăl suplicantuluĭ a fost naturalisat
de Corpurile legiuitóre, şi legea s'a promul-
gat în *Monitorul oficial* No. 195 de la 4
Decembre 1887, pag. 4.496, prin decretul
regal No. 2.735 de la 30 Noembre 1887;

Că s'a supus legeĭ de recrutare, trăgênd
sorţĭ pentru armata română în anul 1885,
Decembre, dar a fost dispensat ca unic fiŭ
la tată bĕtrân şi infirm;

Că s'a lepădat de protecţiunea austro-
ungară încă de la 1887, Martie 4, făcênd
declaraţiune la ministerul de externe al
Românieĭ;

Că se bucură de bună conduită;

Că 'şĭ a făcut studiile în ţéră, gimnasiul
şi şcóla comercială, şi apoĭ la 15 Octombre
1881 a intrat ca elev în şcóla de aspiranţĭ
a C. F. R., devenind actualmente impiegat
de mişcare cl. I.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în
unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis
cererea D-luĭ Virgiliŭ Burghard, ca unul ce
întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7,
§ II, lit. b din Constituţiune, şi vine, prin
subsemnatul raportor, a vĕ ruga să bine-
voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă
de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *G. Sefendache*

PROIECT DE LEGE

Art. unic — In virtutea art. 7, § II, lit.
b din Constituţiune, se acordă D-luĭ Virgiliŭ
Burghard, din comuna Bucurescĭ, judeţul
Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministrul justiţieĭ, *A. Marghiloman.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu-
ţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune
la vot luarea în consideraţiune, şi se pri-
imesce.

— Fiind un singur articol, se pune la vot
cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Rezul-
tatul votuluĭ este:

Votanţĭ	48
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	3

Senatul a adoptat împământenirea D-luĭ
Burghard.

— *D. St. Borănescu* dă citire următo-
ruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majori-
tate de patru membri, sub preşedinţa Inalt
P. S. S. Mitropolit Primat Ghenadie, fiind
presenţĭ D-niĭ: Ioan C. Ciolac, colonel I.
Pĕucescu şi Constantin I. Bălăceanu, a luat
în cercetare proiectul de lege, votat şi adop-
tat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de

la 5 Maiŭ 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 2.028 de la 18 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Damian Dimitriu, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în oraşul Têrgovişte, judeţul Dâmboviţa.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Castoria, din Macedonia, la 1838, din părinţĭ românĭ şi botezat în religia ortodoxă, şi s'a stabilit în Têrgovişte încă de la 1850, dupe cum atestă treĭ cetăţenĭ din Têrgovişte prin certificatul legalisat de primăria Têrgovişte la No. 609 de la 19 Februarie 1886;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că la 12 Februarie 1872 s'a căsătorit la primăria urbeĭ Têrgovişte, cu D-şóra Frusina Bădulescu, româncă pământénă din Têrgovişte;

Că la 13 Septembre 1859 a obţinut de la ministerul de finance patenta clasa III, avênd dreptul a face comerciŭ ca orĭ-ce pĕmêntén.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Damian Dimitriu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Damian Dimitriu, Român din Macedonia, domiciliat în oraşul Têrgovişte, judeţul Dâmboviţa.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Maiŭ 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *treĭ* voturĭ, contra a *şépte.*

Preşedinte, general G. Manu.

Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	2

— Senatul a adoptat recunóscerea cetăţenieĭ D-luĭ Damian Dimitriu.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, P. S. Aurelian, Ión C. Ciolac şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.814 de la 7 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae P. Niculescu, Român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune industriaş şi fabricant, domiciliat în comuna Doftana, judeţul Bacăŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Braşov la 16 Ianuarie 1846, din părinţiĭ de naţionalitate română, Nicolae Niculescu alias Peligrad şi Ecaterina, şi tot în acea ḑi s'a botezat în religia orientală;

Că la 11 August 1875, prin înaltul decret No. 1.360, a fost admis în corpul technic al Statuluĭ român cu gradul de conductor clasa I, servind până la 1 Ianuarie 1879, când a demisionat, şi la 24 Martie 1880 s'a repriimit în corpul technic cu gradul de inginer ordinar clasa III, şi a fost numit în postul de inginer-ajutor de secţiune la studiul linieĭ Bucurescĭ-Cernavoda, de unde a demisionat la 1 Iulie 1880, în tot timpul servind cu zel şi activitate;

Că a fost însărcinat de ministerul domeniilor a lucra în comisiunea pentru amenagiarea pădurilor Statuluĭ Vadurile şi Tarcăŭ, din judeţul Neamţu, lucrând la ridicarea planurilor acestor pădurĭ în timp de 11 lunĭ, din carĭ 4 lunĭ în lucrărĭ pe faţa pământuluĭ şi 7 lunĭ în lucrărĭ de cabinet;

Că a fost ales membru într'o comisiune de 3 ingenerĭ, delegaţĭ de ministerul domeniilor ca să facă un studiŭ comparativ între pădurile Bucovineĭ şi ale Moldoveĭ din basenul Bistriţa;

Că este mare comerciant şi fabricant;

Că are duoĕ proprietăţĭ în oraşul Piatra-Neamţu;

Că se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae P. Niculescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul numit raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Nicolae P. Niculescu, Român din Transilvania, domiciliat în comuna Doftana, judeţul Bacăŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 30 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *unu* voturĭ, contra a *patru.*

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu ţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pu la vot luarea în consideraţiune, şi se pri mesce.

— Se pune la vot proiectul de lege total prin bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resu tatul votuluĭ:

Votanţĭ	40
Bile albe	39
Bile negre	1

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ P. Niculescu.

—*D. secretar, G. Beldiman,* dă citire u mătoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu în ḑiua de 27 Noembre 1892, în majorit de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ co P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. C Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu Dimitrie C. Popescu, a luat în cercetare ţiţiunea înregistrată la No. 56 de la 25 luneĭ Noembre 1891, adresată Senatul prin care, în virtutea art. 9 din Consti ţiune se cere a se recunósce calitatea de ţăţén Român D-luĭ Constantin C. Panţu, mân din Transilvania, de religiune gre orientală, de profesiune comerciant, do ciliat în comuna Brăila, judeţul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul cesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut la 20 Februarie 1847, comuna Turcheşiu, ţinutul Transilvanie la 28 aceeaşĭ lună s'a botezat în reli greco-orientală;

Că a emigrat de la protecţia austro- gară, dupe cum se constată din actul emigrare cu No. 34.701 din 1891, libe de ministerul de interne austro-ungar;

Că se bucură de bună conduită, exe tând de maĭ mulţĭ anĭ comerciul de băcă în Brăila.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea unanimitatea membrilor presenţĭ, a ad cererea D-luĭ Constantin C. Panţu, ca unu întrunesce condiţiunile prescrise de ar din Constituţiune, şi vine, prin subsemna raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ recun calitatea de cetăţén român, votând pro tul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din C stituţiune, se recunósce calitatea de cetă român D-luĭ Constantin C. Panţu, Ro din Transilvania, comerciant, domicilia Brăila,

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Dis ţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pun vot luarea în consideraţiune, şi se priime

—Se pune la vot cu bile proiectul de l în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Votul e ...l, şi rĕmâne a se repeta în şedinţa vii...re.

— D. secretar, G. Beldiman, dă citire ...mătorului raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se ḑiua de 16 Aprilie 1893, în majoritate ...patru membri, sub preşedinţa D-luĭ colo...l P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Anton ...ncu, Gr. Capşa şi D. C. Popescu, a luat ...cercetare petiţiunea registrată la No. 338 ... la 11 Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, ...in care, în virtutea art. 9 din Constitu...une, se cere a se recunósce calitatea de ...ţĕn român D-luĭ Theodor Ţepeneanu, ...e religiune greco-orientală, de profesiune ...ncţionar la C. F. R., domiciliat în Bucu...escĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aces...ĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Iertof, ţinutul ...anatuluĭ, la 7 Septembre 1858, din pă...nţiĭ Pavel Ţepeneanu şi Maria şi la 10 ...ceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia ...reco-orientală;

Că la 1882 s'a căsătorit la primăria ur...eĭ Slatina, cu D-şóra Ortanţa Gr. Theodo...escu, din care căsătorie are şi duoĭ copiĭ, ...lena şi George, născuţĭ în ţéră şi botezaţĭ ... religia ortodoxă;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară;

Că a intrat în serviciul C. F. R. de la ...0 August 1885, unde se află şi actualmente ...a impiegat definitiv clasa IV;

Că se bucură de bună conduită în socie...ate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în ...nanimitatea membrilor presenţĭ, a admis ...cererea D-luĭ Theodor Ţepeneanu, ca unul ...e întrunesce condiţiunile prescrise de art. ... din Constituţiune, şi, prin subsemnatul ...aportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ, a 'ĭ recu...nósce calitatea de cetăţén român, votând ...proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Cons...tituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén ...român D-luĭ Theodor Ţepeneanu, Român ...din Banat, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *Grigore Capşa.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu...ţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor senatorĭ, votul este nul, şi se va repeta din noŭ în şedinţa viitóre.

Senatul ne mai fiind în numĕr, ridic şe...dinţa, anunţând cea viitóre pentru mâine 28 Ianuarie, la orele 2 p. m.

— Şedinţa se ridică la orele 4 $^1/_2$ p. m.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 29 IANUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, N. Culianu, asistat de D-niĭ: P. Millo, G. Beldiman şi Dr. I. Cernătescu, secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 29 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buicliu M. Gr., Cincu Ant., Dornescu T., St. Georges G., Lupaşcu Neron., Rosetti Sc., Sebastian C. G., Simionescu-Râmniceanu D., Sofian N., Tatos T. I., Teohari I. A., Vidraşcu G. C., Plesnilă I.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Burada M. (Dr.), Calimach-Papadopulo Ar., Ciolac Garabet, Ciolac I., Economu N., Filipescu C. G., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Vernescu G., Vlădescu M. (General), Vrabie C., Zerlenti L. Chr., Cantacuzino Gr. G., Blancfort A.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente.

D. general Costa-Foru: D-lor senatorĭ, erĭ, cu ocasiunea votăreĭ recunóscereĭ de cetăţén român a unuĭ macedonén, D. Urechiă a combătut acéstă recunóscere, ḑicênd că nu este român din Macedonia, şi a cerut amânarea până când petiţionarul va presinta acte de la consulatul nostru din Macedonia, cum că este în adevĕr român de acolo.

Acéstă cerere a D-luĭ Urechiă s'a admis, de şi, permiteţi-mĭ, D-le preşedinte, să adaog, nu a întrunit majoritatea regulamentară.

Tot D. Urechiă, însă, ceruse cuvêntul maĭ înainte pentru a combate recunóscerea unuĭ alt român din Macedonia, însă maĭ mulţĭ colegĭ de aĭ noştri, intervenind pe lângă D-sa şi spunêndu-ĭ că 'l cunósce, D-luĭ a renunţat de a maĭ combate acéstă recunóscere.

Venind, însă, rêndul celuĭ d'al duoilea macedonén, D. Anton Margaritopolu, care e din Giurgiŭ şi pe care 'l cunosc, D-sa a cerut amânarea votăreĭ pentru motivul pe care am avut onóre a 'l arăta la început. Şi acéstă cerere s'a admis.

Voesc să relevez nedreptatea ce s'a făcut faţă de acest român din Macedonia. Acest macedonén avea o sentinţă a tribunaluluĭ, un act autentic, prin care se proba calitatea luĭ de român din Macedonia şi cu tóte acestea s'a amânat votarea recunóscereĭ luĭ; pe când cel-alt macedonén, care nu avea alt act constătăter al origineĭ sale de cât o simplă declaraţie din partea unor persóne, ce ḑiceaŭ că 'l cunósce, a fost recunoscut ca român.

Rog pe onor. biuroŭ să bine-voiască a lua notă de acéstă parţialitate.

— Se pune la vot sumarul şedinţeĭ precedente, şi se aprobă.

D. G. Mârzescu: Dar cum rĕmâne majoritatea faţă de D. general Costaforu? (Ilaritate).

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Acum D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem votarea din noŭ a maĭ multor indigenate, asupra cărora votul s'a declarat nul în şedinţa trecută.

Vom începe cu votarea din noŭ a indigenatuluĭ D-luĭ Grozovicĭ.

— Se procede la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	37
Bile negre	4

Senatul a adoptat indigenatul D-luĭ Gr. M. Grozovicĭ din Giurgiu.

Acum procedăm la votarea din noŭ a recunóscereĭ calităţeĭ de cetăţén român a D-luĭ C. Pauţu, român din Transilvania.

— Se pune la vot cu bile.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	51
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	50
Bile negre	1

Senatul a adoptat proiectul de lege pentru recunóscerea D-luĭ C. Panţu.

Acum procedăm la al III-lea vot nul al recunóscereĭ D-luĭ Teodor Ţepeneag, român din Banat.

— Se procede la votarea cu bile.

D. vice-preşedinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	32
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	—

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Teodor Ţepeneag.

— *D. secretar, Beldiman,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor Senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Martie 1892, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 132 de la 5 Decembre 1890, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ *Hariton Ghianţu*, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune pictor, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinênd actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Resnov, ţinutul Transilvanieĭ, la 1 Maiŭ 1858, din părinţiĭ Dumitru şi Zamfira Ghianţu, şi la 12 aceeaşĭ lună s'a botezat în religia greco-o-

riențală, dupe cum se constată din extractul liberat de parochia bisericeĭ din acea comună;

Că dupe ce a urmat în Brașov școla reală, a trecut în România, unde s'a ocupat cu studiul pictureĭ și sculptureĭ, către care simțea o puternică pornire firéscă;

Că deja s'a produs prin câte-va lucrărĭ carĭ ĭ-aŭ atras considerațiunea și sprijinul iubitorilor de artă;

Că se bucură de bună conduită în societate, dupe cum se constată din certificatul cu No. 3.826 de la 27 Ianuarie 1889, liberat de primăria Capitaleĭ;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România, dupe cum se constată din actul cu No. 12.246 de la 10 Noembre 1887, liberat de consulatul austro-ungar din Bucurescĭ.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitate, a admis cererea D-luĭ Hariton Ghianțu, ca unul cn întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune și, prin subsemnatul, numit raportor, vine a vĕ ruga să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Hariton Ghianțu, român din Transilvania, de profesiune pictor, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *D. Aug. Laurian.*

D. vice-președinte, N. Culianu: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne luând nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, și se priimesce.

— Se procede la votarea în total cu bile.

D. vice-președinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	53
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	53

Senatul a adoptat în unanimitate recunóscerea D-luĭ Hariton Ghianțu.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 12 Februarie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președinta D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, D. C. Popescu și Dr. Christescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 271 de la 18 ale luneĭ Decembre 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Ilie Ioanide, Român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune farmacist, domiciliat în comuna Craiova, județul Dolj.

Examinând actele aflate în dosarul acestĕĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bitolia, ținutul Macedonia, la 14 Iulie 1855, din părințiĭ Ianache Ioanide și Zaharia, și s'a botezat în religia ortodoxă;

Că s'a căsătorit la primăria comuneĭ Liveḑile, plasa Ocolu, județul Dolj, la 26 Noembre 1892, cu D-na Domnica Alecu Ghelmegeanu;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că a făcut practica în farmaciile eforieĭ spitalelor civile din Bucurescĭ;

Că la 23 Martie 1889 a obținut diploma de licențiat în farmacie cu No. 654 de la universitatea din Bucurescĭ;

Că a obținut dreptul de libera practică a farmacieĭ în țéră;

Că la 16 Septembre 1892 a fost numit în postul de asistent la farmacia centrală a epitropieĭ generale, a ospitalelor și ospiciilor caseĭ Sf. Spiridon din Iașĭ;

Că este frate cu Xenofont Ioanide, căruia la 5 Maiŭ 1890 'ĭ ațĭ recunoscut calitatea de cetățén român.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Ilie Ioanide, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Ilie Ioanide, român din Macedonia, licențiat în farmacie.

Raportor, *Dr. Christescu.*

D. vice-președinte, N. Culianu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. vice-președinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	39
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	1

Prin urmare, s'a admis recunóscerea D-luĭ Ilie Ioanid.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 4 membriĭ, sub președința I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: colonel I. Păucescu, Constantin I. Bălăceanu și Ioan C. Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.959 de la 24 Noembre 1893, prin care în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda calitatea de cetățén român, cu dispensă de stagiŭ, D-luĭ Iorgu Herdan, fiŭ de român naturalisat, de religiune ortodoxă, de profesiune giuvaergiu, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acestĕĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bucurescĭ la 16 Noembre 1868, din părințiĭ David Herdan și Ioana, și la 21, aceeași lună, s'a botezat în religia ortodoxă, la biserica Iancu luĭ din Bucurecĭ;

Că a absolvit clasa IV primară la școla No. 2 de băețĭ din Bucurescĭ, la 16 Iulie 1882;

Că se bucură de bună conduită în societate.

Că la 2 Ianuarie 1891 a tras sorțĭ, conform legeĭ de recrutare a armateĭ române și a fost dispensat de serviciul militar ca nedesvoltat dupe duoĕ amânărĭ, și avênd infirmitate conjunctivistă;

Că D. Herdan David, tatăl suplicantuluĭ, a fost naturalisat de Corpurile legiuitóre prin legea promulgată cu Decretul regal No. 240 de la 27 Ianuarie 1893, publicat în *Monitorul oficial* No. 242 de la 2 Februarie 1893.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Iorgu Herdan, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ, a 'ĭ acorda înpămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *C. Bălăceanu*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Iorgu Herdan, din comuna Bucurescĭ, județul Ilfov, înpămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justițieĭ, *Al. Marghiloman.*

D. vice-președinte, N. Culianu: Discuțiunea generală este deschisă.

D. Al. Orĕscu: D-lor senatorĭ, din citirea raportuluĭ nu se vede de cât că acest D-nu este israilit; acésta chiar, dupe cât vĕd, este preocuparea tutulor.

Să 'mĭ permitețĭ, însă, a vĕ da óre-carĭ explicațiunĭ. Este adevĕrat că tênĕrul Iorgu Herdan este fiul giuvaergiuluĭ Herdan, cunoscut de toțĭ ca israilit; însă Herdan bătrênul a dobêndit deja naturalisarea; deosebit de acésta, s'a căsătorit cu o romăncă botezându-șĭ toțĭ copii în religiunea ortodoxă. Așa fiind, D-lor, întru cât tatăl tênĕruluĭ Iorgu Herdan este naturalisat Român; întru cât muma sa este Româncă și copii sunt botezațĭ în religiunea ortodoxă, nu cred să maĭ fie înduoială pentru a 'ĭ se acorda înpămêntenirea.

— Se pune la vot luarea în considerație a legeĭ, și se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-președinte, N. Culianu: Resultatul votuluĭ este următorul:

Voturĭ exprimate	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	2

Prin urmare, Senatul a adoptat naturalisarea ca cetățén român D-luĭ Iorgu Herdan.

D. Gr. Lerescu: D-le președinte, Camera deputaților a luat vacanță până Joĭ exclusiv, fiind Mercurĭ sĕrbătóre; prin urmare, eŭ cred că ar fi bine ca și noĭ să luăm vacanță tot până Joĭ.

D. vice-președinte, N. Culianu: D-lor senatorĭ, în adevĕr 'mi s'a comunicat de la Cameră că s'a luat vacanță până Joĭ exclusiv; pun la vot propunerea D-luĭ Lerescu.

— Se pune la vot, și se priimesce.

D. vice-președinte, N. Culianu: D. Vally este rugat a da citire raportuluĭ comisiuneĭ de socotelĭ a Senatuluĭ.

D. N. Negri: D-le președinte, nu este de față nicĭ un ministru și, prin urmare, Senatul nu póte lucra.

O voce: Este o afacere particulară a Senatuluĭ.

D. vice-președinte, N. Culianu: Ne fiind de față nicĭ un ministru, suspend ședința pentru 5 minute.

— Ședința este suspendată.

— La redeschiderea ședințeĭ.

— *D. raportor, Anghel Vally*, dă citire raportuluĭ comisiuneĭ de socotelĭ, relativ la socotelile chestureĭ Senatuluĭ:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre de socotelĭ, întrunindu-se în ḑiua de 28 Ianuarie 1894, în majoritate, sub președința D-luĭ P. Tufelcik, a cercetat cheltuelile făcute de chestura Senatuluĭ, în ce privesce paragraful de material, pe timpul de la 15 Noembre 1892 până la 15 Noembre 1893, iar în ce privesce paragraful diurnelor D-lor senatorĭ, pe timpul de la 15 Noembre 1892, până la 20 Maiŭ 1893, data închidereĭ sesiuneĭ trecute.

I

In ce privesce paragraful de material, comisiunea a constatat cele ce urméză:

La incasărĭ

a) Pe timpul de la 15 Noembre 1892 — 31 Martie 1893, suma de leĭ	6.498 42
b) Pe timpul de la 1 Aprilie 1893 — 15 Noembre 1893, suma de leĭ	13.000 —
Incasările totale	19.498 42

La rĕspunderĭ

a) Pe timpul de la 15 Noembre 1892 — 31 Martie 1893, suma de leĭ	5.611 13	
b) Pe timpul de la 1 Aprilie 1893 — 15 Noembre 1893, suma de leĭ	13.556 52	
Totalul cheltuelilor		19.167 65
Rĕmân saldo în casa chestureĭ la 15 Noembre 1393 leĭ		330 77

II

In ce privesce paragraful diurnelor, D-lor senatorĭ, comisiunea, din bilanțele înaintate de chestură, a constatat:

La încasărĭ

a) Pe timpul de la 15 Noembre 1892 — 31 Martie 1893 leĭ 349.975.

b) Pe timpul de la 1 Aprilie 1893 — 15 Noembre 1893 leĭ	120.500 —
Totalul încasărilor	470.475

Urmaŭ a se rĕspunde D-lor senatorĭ dupe statele de presență, însă:

a) Pe timpul de la 15 Noembre 1892—31 Martie 1893 leĭ	349.975
b) Pe timpul de la 1 Aprilie 1893 — 15 Noembre 1893 leĭ	120.500 —
Total leĭ	470.475 —

adică tocmaĭ cât s'a incasat de la ministerul financelor în comptul paragrafuluĭ de diurne, pe intervalul de timp de la 15 Noembre 1892, până la 15 Noembre 1893.

Examinând condica de diurne, comisiunea a constatat, că din trecut se maĭ găsesce în casa questureĭ suma de 425 leĭ; urméză a se plăti la maĭ mulțĭ D-nĭ senatorĭ carĭ nu s'aŭ presintat încă pentru a'șĭ priimi sumele la carĭ aŭ drept, însă:

D. Paul A. Nae din sesiunea	1887—88	leĭ 125—
» Emandi N. (colonel) »	1890—91	» 50—
» Goilav Chr. G. »	1890—91	» 100—
» Șórec C. »	1890—91	» 75—
» Culcer D. (doctor) »	1891—92	» 75—
	Total	425—

Tóte cheltuelile comisiunea le a găsit în regulă făcute cu acte justificative. Condica de diurne asemenea regulat ținută și dupe apelurile nominale de presență.

Comisiunea D-vóstre a aprobat, dar, tóte aceste socotelĭ, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă a descărca pe D. chestor, Ștefan Borănescu, de gestiunea sa pe timpul de la 15 Noembre 1892, până la 15 Noembre 1893, în ce privesce paragraful de material; și pe timpul de la 15 Noembre 1892, până la 20 Maiŭ 1893, în ce privesce paragraful diurnelor.

Raportor, *A. Vally.*

D. vice-președinte, N. Culianu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot, și se priimesc conclusiile raportuluĭ.

— *D. raportor, Dr. Cernătescu*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, P. S. Aurelian și Ioan C. Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.958 de la 24 Noembre 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda calitatea de cetățén român, cu dispensă de stagiŭ, D-luĭ Aurel H. Ernescu, fiŭ de român naturalisat, de religiune ortodoxă, student la facultatea de drept, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceșteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Bucurescĭ la 28 Martie 1870, din părințiĭ David Herdan și Ana, și la 4 Aprilie 1870 s'a botezat în religia ortodoxă la biserica Popa-Rusu din Bucurescĭ;

Că a urmat clasa IV primară la școla No. 2 din Bucurescĭ la 1882;

Că a absolvit șépte clase la liceul Mateiŭ Basarab din Bucurescĭ;

Că la 20 Septembre 1891 a obținut diploma de bacalaureat cu No. 3.300 de la Universitatea din Bucurescĭ.

Că este student al facultățeĭ de drept din Bucurescĭ și a trecut primul examen de licență;

Că a servit în regimentul 6 de dorobanțĭ Mihaiŭ Viteazul de la 24 Octombre 1891 până la 3 Noembre 1892 ca soldat voluntar bacalaureat, și în tot timpul serviciuluĭ a a avut o bună purtare;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că la 27 Ianuarie 1893, prin decretul regal No. 240, publicat în *Monitorul oficial* No. 242 de la 2 Februarie 1893, s'a promulgat legea votată de Corpurile legiuitóre, prin care, D. David Herdan, tatăl suplicantuluĭ, a fost naturalisat cu dispensă de stagiŭ;

Că prin publicația făcută prin *Monitorul oficial* No. 157 de la 17 Octombre 1891, a declarat că se va numi Aurel H. Ernescu, în loc de Aureliu Herdan.

In faț acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Aurel H. Ernescu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7 § II, lit. *b* din Constituțiune, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acerda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *C. Bălăceanu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II lit. *b* din Consituțiune, se acordă D-luĭ Aurel H. Ernescu, din comuna Bucurescĭ, județul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justițieĭ, A. Marghiloman.

D. Vice-președinte: Discuțiunea este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerație, și se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege cu bile.

D. vice-președinte, N. Culianu: D-lor, votul este nul și se va repeta în ședința viitóre.

Ne maĭ fiind în numĕr, ridic ședința. Ședința viitóre, conform votuluĭ D-vóstre, va fi Joĭ, 3 Februarie, avênd următórea ordine de ḑi:

1) Raportul comitetuluĭ delegaților de secțiunĭ relativ la proiectul de lege pentru modificarea art. 3 din legea de la 23 Maiŭ 1892, pentru înființarea și exploatarea instalațiunilor telefonice.

2) Idem relativ la taxele telefonice și abonamente la convorbirile interurbane.

3) Idem, prin care se acordă un ajutor viager de 60 leĭ pe lună D-luĭ Teodor Dobre, fost sergent-major în corpul sergenților de oraș.

— Ședința e ridicată la orele 5 p. m., anunțându-se cea viitóre pe Joĭ, 3 Februarie.

RECTIFICARE

—

In ședința Senatuluĭ de la 25 Ianuar publicată în *Monitorul* de la 30, pe pagi 404, colóna I, strecurându-se ó eróre, se citéscă :

»*Art. 86 final*, întrodus de Came s'a admis și de Senat.«

No. 31

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

DINȚA DE LA 4 FEBRUARIE 1894

'reședința D-luĭ președinte, G. Gr. Can-
uzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, Dr. Ion
nătescu și Theodor Lerescu, secretarĭ aĭ
:oului.

– Ședința se deschide la orele 2, fiind
sențĭ 82 D-nĭ senatorĭ.

– Nu rĕspund la apelul nominal 34
ĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

)-niĭ: Bonachi Mihail Gregoriadi, Bus-
an V., Ciolac I., Cincu Ant., Filipescu
:., Manoliu G., Manu Rodrig, Roseti
Rușaveteanu N., Sefendache G., Sofian
Tatos T. I., Teohari I. A., Vidrașcu G.
Brăiloiu C. A., Blancfort A., Flondor
Em.

In congediŭ:

). Șendrea St.

Nemotivațĭ:

)-niĭ: Alexiu C., Bălăceanu C., Chircu
Christescu T., Ciolac Garabet, Economu
Hristescu Gr. (Dr.), Lupașcu Neron, Ni-
scu Ilie Dorobanțu, Sebastian C. G.,
escu Eug., Știrbeiŭ B. D., Tatos Hr.,
nescu G., Vlădescu M. (General), Zer-
ti L. Chr.

–*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire
arului ședințeĭ precedente, care se a-
bă.

– Se citesc următórele comunicărĭ:

– D. Rodrig Manu cere un congediŭ de
le.

– D. I. Ciolac 8 ḑile.

– Se acordă succesiv.

). **președinte, G. Gr. Cantacuzino**: In-
n în ordinea ḑileĭ.

a ordinea ḑileĭ avem un vot rĕmas nul
edința trecută, relativ la pensiunea D-luĭ
)obre.

– Se procede la vot.

). **președinte, G. Gr. Cantacuzino**: Re-
atul votuluĭ:

Votanțĭ	50
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	48
Bile negre	2

ienatul a adoptat.

)-lor senatorĭ, acum intrăm în ordinea
ĭ. La ordinea ḑileĭ avem interpelarea
uĭ senator Dimitrie Sturdza, adresată
uĭ președinte al consiliuluĭ, asupra de-
iuneĭ maĭ multor oficierĭ din armată.

). Dimitrie Sturdza are cuvêntul.

). **Dim. Sturdza**: D-le președinte, eŭ
adresat interpelarea D-luĭ președinte al
consiliuluĭ. Nu 'l vĕd însă față. Póte că este ocupat aiurea. Sunt gata să 'l aștept. Pot desvolta interpelarea mea saŭ astăḑĭ, saŭ mâine, numaĭ D. președinte al consiliuluĭ, căruia am avut onórea a'ĭ adresa interpelarea, să fie față.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor senatorĭ, o interpelare, fie adresată președinteluĭ consiliuluĭ, fie adresată unuĭ ministru, este adresată întreguluĭ cabinet.

Cabinetul este solidar și este gata a rĕspunde, fie prin glasul unuia din noĭ, fie prin președintele consiliuluĭ, care va sosi curênd. Rog dar pe D. Sturdza să 'șĭ desvolte interpelarea, căcĭ D. Lascar Catargi va veni de la Cameră în câte-va minute.

D. Dim. Sturdza: Voiŭ aștepta venirea D-luĭ președinte al consiliuluĭ, căcĭ D-sale îĭ este adresată interpelarea.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-le Sturdza, în regimul nostru constituțional, precum scițĭ, există solidaritatea ministerială și D. ministru de resbel vĕ declară că este gata a rĕspunde la interpelarea D-vóstră, și maĭ mult încă, v'a asigurat că și D. președinte al consiliuluĭ va sosi în curênd, de óre-ce în momentul acesta este ocupat la Cameră. Cred dar, că D-vóstră fórte bine puteți desvolta interpelarea, căcĭ D. prim-ministru va veni, și apoĭ, în virtutea solidarităței ministeriale, D. ministru de resbel este în drept a vĕ rĕspunde. De aceea, eŭ cred că ar fi bine ca să bine-voițĭ a o desvolta acum.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, îmĭ vețĭ da voe să susțin ceea ce s'a obicĭnuit tot-d'a-una în Parlamentul nostru, și ceea ce nu s'a schimbat încă: ca interpelarea adresată către D. prim-ministru să rĕmână adresată D-sale. Eŭ nu sunt impacient ca să nu aștept venirea D-luĭ prim-ministru, și cred că ar fi și o lipsă de deferență către D. prim-ministru, ca să nu pótă auḑi de cât jumĕtate din interpelare, și pe de altă parte, chiar banca ministerială nu póte să siléscă pe un senator ca să încépă interpelarea adresată șefuluĭ cabinetuluĭ, pentru ca numaĭ de la jumĕtate saŭ de la sfêrșitul eĭ să fie ascultată de șeful cabinetuluĭ. Eŭ voiŭ aștepta dar până când D. prim-ministru va bine-voi să vină aci, și nu mĕ impacientez dacă D-sa este ocupat la Cameră; dar nu voiŭ desvolta interpelarea mea de cât numaĭ fiind față D-sa.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Dacă D. Sturdza nu voesce a 'șĭ desvolta acum interpelarea D-sale, pentru a nu împedica lucrările Senatuluĭ, vom păși la altă cestiune.

D. Gr. M. Sturdza: Cer cuvântul în cestiune de regulament.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, eŭ nu înțeleg să împedic lucrările Senatuluĭ.

D. Gr. M. Sturdza, (în cestie de regulament): In regulament este ḑis: »Ministerul dă rspunsul sĕŭ îndată saŭ cel mult în treĭ ḑile, și nu este ḑis că cutare saŭ cutare ministru este dator să rĕspundă. Prin urmare, D. Sturdza póte să 'șĭ desvolte interpelarea.

D. G. Mârzescu, (în cestiune de regulament): D. Dim. Sturdza, când a anunțat erĭ interpelarea sa, D. ministru al lucrărilor publice se găsea pe banca ministerială și a declarat că ministerul va rĕspunde îndată, dar că rógă pe D. Sturdza să bine-voiască a aștepta sosirea D-luĭ prim ministru, ca D-sa să fie față la desvoltarea interpelăreĭ, și Senatul a încuviințat acésta. Așa este votul Senatuluĭ și, prin urmare, eŭ cer să se respecte votul Senatuluĭ.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, T. Ionescu: D-lor senatorĭ, este incontestabil că, dupe tóte regulele parlamentare, ar trebui ca D. Sturdza să 'șĭ desvolte imediat interpelarea, căcĭ, dacă la interpelarea adresată erĭ D-luĭ prim ministru, D. ministru al lucrărilor publice a acceptat ca ea să se discute imediat, vedețĭ că a renunțat printr'acésta la dreptul de a rĕspunde peste cele 3 ḑile regulamentare. Astăḑĭ cabinetul însciințat de acéstă interpelare este gata să rĕspundă.

Fiind-că însă vĕd că D. Sturdza nu voesce să desvolte interpelarea în absența D-luĭ președinte al consiliuluĭ, și fiind-că 'mĭ daŭ séma de care ar fi resultatul practic al amânăreĭ interpelăreĭ că D. Sturdza ar anunța-o de a duoa óră, și am auḑi-o peste patru ḑile, și cum suntem plinĭ de o legitimă curiositate de a auḑi pe D. Dim. Sturdza în acéstă interpelare, rog pe majoritate să priiméscă a suspenda ședința pentru câte-va minute, saŭ a trece la alte lucrărĭ, până ce va veni D. președinte al consiliuluĭ.

D. Dim. Sturdza: In materie de regulĭ parlamentare, nu am nevoe să fiŭ instruit de D. ministru de culte.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, T. Ionescu: Și maĭ puțin eŭ de D-vóstră, D-le Sturdza.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Vom aștepta sosirea D-luĭ președinte al consiliuluĭ; până atuncĭ suspend ședința.

— Ședința se suspendă.

— La redeschiderea ședințeĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. prim-ministru sosind, D. Dim. Sturdza are cuvêntul spre a'șĭ desvolta interpelarea.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, în ḑilele acestea din urmă s'a întêmplat un fapt care a umplut țéra, pe noĭ pe toțĭ, de o legitimă întristare și de o viue îngrijire. Cu toțiĭ vĕ dațĭ séma de ceea ce voesc să vorbesc: despre demisiunea unuĭ numĕr însemnat de oficierĭ din armată.

De ce suntem întristațĭ și îngrijațĭ în fața acestuĭ fapt? Maĭ ânteiŭ, pentru că vedem și pipăim, că consistența și tăria armateĭ sunt sguduite, căcĭ sare la ochĭ, că nu afacerĭ personale, momentane, individuale, sunt causa acestor demisiunĭ, ci alte motive, cause maĭ marĭ și maĭ seriόse le-aŭ produs. Al duoilea, suntem întristațĭ și îngrijațĭ, pentru că sus nu vedem și în acéstă privință de cât orbire, neîngrijire și neprevedere.

In fața acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, care nu se póte contesta de nicĭ un om serios, de nicĭ un observator consciincios, ne între-

băm noï, se întrébă ţéra: sub asemenea auspicii are să mérgă armata în foc, când ea va fi chiămată pentru apărarea şi susţinerea independenţeï şi a existenţeï ţereï? Şi până ce va sosi acel moment al sacrificiilor marï, ne întrebăm noï şi se întrébă ţéra: óre mergênd ast-fel din orbire în neîngrijire şi din neîngrijire în nepricepere, în ce stare se va afla armata atuncï când vor suna trâmbiţele ca să se arunce în resbel?

In faţa acesteï stărï de lucrurï îngrijitóre şi anormale, ne amintim de o împregiurare gravă care din timpul resbeluluï pentru independenţă, atuncï când armata nóstră se găsea încăerată în lupta cea decisivă din giurul Plevneï, de acea tristă împregiurare, pe care soldaţiï aŭ numit'o măcelul din valea sângeluï, măcel provenind iarăşï din neprevedere şi nepricepere.

Noï şi ţéra ne întrebăm: aşa să mergem înainte? In prăpastia deschisă, trebue numaï de cât să fim asvêrliţï şi să ne asvêrlim cu toţiï?

De lunï de ḑile se vede în armată o mare nemulţumire, cred că şi orbiï o puteaŭ vedea cu ochiï minţiï, şi surḑiï o puteaŭ auḑi cu urechea inimeï.

Antêiŭ s'a manifestat nemulţumirea în casurï isolate, prin demisiunï succesive, dar numeróse, de oficierï valoroşï, de oficierï bunï, de oficierï stimaţï şi de armată şi de restul ţereï, de oficierï în tótă vigórea vieţeï.

Aceste demisiunï succesive şi numeróse eraŭ ca un fel de avertisment care trebuia să facă atenţï pe toţï ceï chiămaţï a se ocupa de armată, că există un rĕŭ, care cere un remediŭ grabnic.

De acéstă nemulţumire trebuia să 'şï dea compt aceï carï sunt puşï să îngrijéscă de armată. Eï trebuiaŭ să cerceteze causele carï aŭ produs aceste demisiunï neobicïnuite. Eï trebuiaŭ să vadă cum ar trebui îndreptat rĕul, ca să nu devină rĕul încă maï rĕŭ. Ar fi trebuit ca, maï ales aceï, cărora li s'a încredinţat administrarea şi îngrijirea armateï, a aceleï marï instituţiunï care deţine în mânile eï apărarea şi viitorul ţereï, să fie atenţï la cel maï mic neajuns dăunător consistenţeï şi închiăgăreï acesteï instituţiunï, pentru ca rele, uşor de îndreptat la început, să nu devină rele, greŭ de reparat maï în urmă.

Nimic nu s'a vĕḑut însă mişcând acolo, unde trebuia să se miscе. Aŭ stat impasibilï şi ministrul de resbel şi preşedintele consiliuluï de miniştri şi ministerul întreg. Este decï firesc lucru că întreg cabinetul pórtă solidaritatea acesteï situaţiunï, şi, pentru că are solidaritatea eï, de aceea interpelarea mea nu a putut să fie adresată D-luï ministru de resbel, ci a trebuit să o îndreptez către preşedintele consiliuluï de miniştri. Acéstă interpelare e o afacere, care privesce pe întreg guvernul.

In loc ca aceste demisiunï isolate, dar numeróse şi neobicïnuite, să fi pus pe minister în posiţiune d'a cerceta lucrurile de aprópe, şi de a 'şï da séma de causele lor şi de remediile necesare, *în 22 Ianuarie*, cu ocasiunea interpelăreï din Cameră a amiculuï meŭ Constantin Stoicescu, *D-nul ministru de resbel a tratat pe militariï carï rênd pe rênd eşiaŭ din armată, pentru că şederea lor în armată nu maï era de suferit, 'ï a tratat pe aceştï militarï de* băcanï.

M'am mirat fórte mult când am vĕḑut pe un ministru de resbel, general în armată, tratând pe militarï, pe camaraḑiï sĕï de armă, de băcanï. Chiar dacă voia să arate nemulţumirile sale faţă de aceştï militarï, cred că putea să găséscă alt termen, potrivit cu posiţiunea sa de cetăţian, de militar, de general, de ministru.

Oare neonorabil este a fi cine-va băcan? Oare posiţiunea de băcan nu e tot atât de onorabilă ca a fie-căruia din noï toţï? Oare posiţiunea unuï băcan din Bucurescï e ea maï puţin onorabilă de cât a D-luï ministru, proprietar mare de moşiï? Oare a auḑit D-nul ministru unde-va că băcaniï sunt ómenï reprobaţï în societatea românéscă? Saŭ chiar aïurea?

Duoĕ lucrurï aŭ reeşit din acéstă vorbire a D-luï ministru. Ântêiŭ, că a insultat o clasă întrégă de cetăţenï onorabilï, asupra cărora nimenï până astăḑï nu s'a gândit să le arunce ver-un ponos. Al duoilea, a luat numele acesteï clase, ponegrit de D-sa, şi 'l a aruncat ca o batjocură în capul militarilor, în capul armateï. Ḑic în capul armateï, căcï un militar care a eşit din armată, fără să se fi făcut vinovat de ceva, militarul acela tot trebue să fie stimat şi onorat de noï toţï, pentru că eşirea din armată nu 'l a făcut neonorabil, nicï ca militar, nicï ca cetăţian. Ba din contra, un militar, care ese din armată, trebue să aibă în societatea nóstră, precum are în tóte ţĕrile civilisate şi regulate, o posiţiune aleasă şi respectată, pentru că o parte din viaţa luï a purtat onórea d'a fi tot-d'a-una gata să 'şï jertféscă viaţa pentru patrie.

Aşa dar, D-lor, din capul loculuï D-nul ministru de resbel nu s'a arătat ca militar când a agăţat de numele de militar o expresiune, care în gura D-sale era o expresiune de batjocură. D. general Lahovari nu avea drept să facă acésta, şi rĕŭ, fórte rĕŭ a făcut de nu 'şï a cumpĕnit cuvintele nicï în faţa militarilor, nicï în faţa cetăţenilor.

Orï cum însă să fie, nemulţumirile despre carï D. ministru nu 'şï a dat séma cât eraŭ de marï atuncï când aŭ început a se manifesta în mod isolat, dar pentru că, făcute de arbitrarul ministerial nu maï era de suferit, acele nemulţumirï astăḑï aŭ isbucnit şi staŭ astăḑï în vederea tutulor.

Orï-ce se va face — şi nu mĕ preocup de ceea-ce se va face — aceste demisiunï numeróse sunt un semn rĕŭ pentru administraţiunea ministeruluï de resbel. Este un semn şi maï rĕŭ pentru administraţiunea generală a cabinetuluï întreg, că ministerul n'a sciut împedica o asemenea întêmplare.

Dar D. ministru de resbel luând lucrurile pe uşure, va ḑice dupe obiceiŭ póte astăḑï, precum a ḑis la 22 Ianuarie: atât maï bine, mĕ scap şi de băcaniï aceştia, acum pot rĕsufla liniştit! (Ilaritate).

Póte să fie aşa. Miniştriï scapă de băcan[ï] dar eŭ întreb: ţéra ce face? Armata c[e] face? Căcï pentru ţéră şi armată nu e vorb[a] de băcanï, nicï de băcănie.

Toţï suntem îngrijaţï şi măhniţï de fapt[ul] care s'a întêmplat, fiind că vedem sdrunc[i]nată una din marele instituţiunï ale ţĕr[eï] acea instituţiune spre care ţéra îşï îndre[p]téză ochiï cu drag şi cu încredere, acea in[stituţiune] prin a căreea virtute şi devotame[nt] România s'a rădicat şi a devenit indepe[n]dentă şi Regat, a luat în lumea europénă [o] posiţiune importantă şi respectată. Sunte[m] îngrijaţï, căcï şi străinĕtatea şi ţéra conside[ră] armata ca expresiunea ḑilnică şi viue a put[e]reï şi a vitalităţeï poporuluï român.

Acéstă stare de lucrurï datéză nu de as[tă]ḑï, nu de erï. Ea îşï are începuturile di[n] acel moment, din care s'a înfrânt legea [şi] ordinea în armată.

D'ântêiŭ s'a înfrânt încetul cu în[cetul]. Pe urmă, însă, tot maï mult, fără sfială şi cu îndrăsnélă, până ce s'a întroni[t] sat şi în armată *regimul bunuluï plac*, a cel regim urîcios care caracteriséză tóte fap[tele] acestuï guvern reacţionar.

Inceputul s'a făcut atuncï când D. m[i]nistru Lahovari, chiămat să fie ministru [de] resbel, nu s'a mulţumit cu acéstă posiţiun[e] onoratóre şi plină de rĕspundere, ci a cer[ut] ca, în afară de lege, în contra legeï şi afa[ră] din rênd, să fie promovat la rangul de ge[]neral. Ântêia înfrângere îndrăsnéţă a leg[ii] şi a obiceiurilor militare stabilite a fost a[]césta. Ea pórtă şi un sigiliŭ propriŭ, ca s[ă] se vadă bine, că mĕsura e afară de regul[ă]: decretul de numire nu e semnat de minis[]trul de resbel, ci de preşedintele consi[]liuluï.

Dupe acésta s'a făcut o lege ad hoc unor[a] şi numaï pentru a depărta din armată p[e] aceï oficierï carï aŭ mers în foc în resbelu[l] acela pe care Regele, în inscripţiunea di[n] palatul Peleşuluï, 'l a numit *resbelul pentr[u] independenţă*. Dar s'a făcut o lege ad ho[c] în contra acelor militarï pe carï noï tot-d'a[]una ar trebui să 'ï respectăm.

Ast-fel D. general Lahovari, promovat ge[]neral afară din lege şi în contra legeï, a gă[]sit cu cale, că acela care a avut dinainte[a] Plevneï comanda armateï române sub ord[i]nile superióre ale M. S. Regeluï, ca acel ge[]neral să fie scos afară din armată, cu tóte c[ă] şi vêrsta şi puterile luï îï permiteaŭ de a ma[ï] servi în acea armată, care 'l iubea şi 'l res[]pecta. Un general în posiţiunea generaluluï Cernat ar fi fost respectat peste tot locul.

O voce: Cestiune de detaliŭ.

D. Dim. Sturdza: Va fi un detaliŭ pentr[u] D. întrerupĕtor; dar pentru orï-ce om c[u] bun simţ este un detaliŭ aşa de mare încâ[t] devine un fapt important, căcï anunţă d[e] pe atuncï ce s'a întêmplat acum, căcï anun[ţă] că s'a întronisat şi la ministerul de resbe[l] nesocotinţa, nelegalitatea, bunul plac [şi] dispreţul serviciuluï adus de oficieriï meri[]tuoşï aï armateï.

Lucrurile nu s'aŭ oprit însă aci, ci a[ŭ] mers maï departe.

Dupe ce militariï maï bĕtrânï, valoroşï ş[i]

tuoşi aŭ fost aruncaţi din armată, atuncĭ vit rêndul altor maĭ tinerĭ, a venit ul băcanilor D-luĭ ministru de resbel, a retras şi aceştia din armată. Şi, dupe ce st ast-fel asvêrliţi pe strade oficierĭ va- ĭ din armată, s'a adus lovitură şi scó- nóstre militare. Lovitura s'a adus când onvins şi lumea militară că posiţiunea mată nu maĭ e sigură. Atuncĭ părinţiĭ ŭ maĭ voit să trimită pe fiĭ lor în ar- , iar tinerii sdravenĭ de caracter nu raŭ atraşĭ să intre în armată. De aceea nevoit ministrul de resbel să scadă dinile de intrare în şcólele militare, să fie înlăturaţĭ, alungaţĭ din şcólele re ceĭ maĭ bunĭ tinerĭ, ceĭ maĭ agerĭ, aĭ capabilĭ. Nicĭ că 'ĭ păsa ministruluĭ dea nivelul oficierilor.

la acéstă stare de lucrurĭ nu s'a adus reme un remediŭ, cine e vinovat? Cine tat orbire şi nepricepere? Şi aci nu pot 'mĭ aduc aminte cât de aspru a fost eşedinte al Senatuluĭ — a căruĭ auto- o recunóscem cu toţiĭ — când D. pre- te al Senatuluĭ, iar maĭ ales banca mi- rială s'aŭ formalisat de cuvêntul care spus maĭ deunăḑĭ, *de nemernicie.*

ptul care ne preocupă astăḑĭ e ne maĭ nit în analele militare ale ţĕreĭ nós- ĭ în analele militare ale altor ţĕrĭ. De- bil fapt, dar e consecinţa logică a ar- riuluĭ. Când arbitrariul se pune într'o nistraţiune, când arbitrariul se pune uvern, nimenĭ nu scie unde merge: nicĭ care useză de arbitrariŭ, nicĭ acela suferă arbitrariul.

nd privesc spre aceste demisiunĭ carĭ dat ḑilele acestea de o mulţime însem- de oficierĭ, mĕ înfiorez când gândesc trebuit să sufere aceştĭ bărbaţĭ ca să fie să 'şĭ rupă ţelul vieţeĭ lor, posiţiunea societate şi între concetăţeniĭ lor.

ât era de nesciutor D. ministru de res- le ceea ce se petrecea, că sunt acum ḑece ḑile când ḑicea D-sa în Cameră: de unde a eşit acest basmu al demi- lor? A eşit din dificultatea care am la priimirea demisiuneĭ câtor-va ofi- Din tot basmul nimic nu este exact«.

nd am resfoit dosarele ministeruluĭ de l, acelea carĭ, când se cer în Parlament, usă, saŭ se oferă trunchiate, am vedea uncĭ când aŭ început a curge demisiu- izolate, nu câţi-va oficierĭ 'şĭ-aŭ dat siunea, ci mulţĭ; acésta trebuia să facă pe D. ministru, că eraŭ cauşe marĭ şi cuvêntate la miḑloc. Trebuiaŭ aceste să 'l facă să înţelégă că nu maĭ póte cu arbitrariul înainte, că trebue prescă în fără de legile sale, ca să pedice urmările faptelor sale nesocotite. ĭ întreb: vedea D. ministru, saŭ nu ? Dacă vedea şi nu se oprea, e vino- dacă nu vedea şi mergea înainte, a- ĭ e şi maĭ vinovat.

aĭ întreb: dacă acela care nu are pre- re ca să vadă un fapt de o natură aşa ravă care se petrece în armată, ce pre- re póte să aibă în a pregăti armata, ru ca atuncĭ, când va suna ora, să fie în stare a apăra şi a asigura existenţa patrieĭ. Sub o asemenea conducere, armata va fi dusă nu la victorie, ci la căsăpie.

A domnit şi a predomnit în ministerul de resbel şi în întreg guvernul o neînţelegere vĕdită a lucrurilor, a domnit şi predomnit o nepăsare vĕdită şi o inerţie culpabilă. Orĭ-cum s'ar întórce D. ministru de resbel şi guvernul, orĭ-ce vot le va da Senatul, acesta are să fie simţul ţĕreĭ întregĭ. Ţéra îşĭ ḑice: ce fel de guvern este acesta, care 'şĭ închide ochiĭ, care 'şĭ astupă urechile, pentru a nomoli fără de legĭ peste fără de legĭ, şi nu se gândesce a reintra maĭ curênd în lege şi în legalitate? Căcĭ e un ce cert: acolo, unde într'un corp constituit al Statuluĭ nu domineză legea, ordinea şi bunul simţ, desordinea vine de la şefiĭ, de la aceia carĭ trebue să fie exemplu observăreĭ legilor şi a ordineĭ.

Aţĭ căpătat în mână o armată care fusese în resbel, care s'a condus pe câmpul de resbel cu vitejie, care a dovedit acolo, în Valea sângeluĭ, virtuţĭ militare excepţionale, care prin vitejia şi virtuţile sale militare a dat ţĕreĭ independinţa, Regatul, stima lumeĭ şi consciinţa ţĕreĭ de sine.

D. general Tamara: Şi care era pregătită tot de partidul conservator.

D. Dim. Sturdza: Rog pe D. general să aĭbă bunĕtate să nu mĕ întrerupă tocmaĭ D-sa. (Intreruperĭ).

D. general Tamara: Faceţĭ istoria pe socotéla armateĭ. (Intreruperĭ).

D. Dim. Sturdza: Istoria ţĕreĭ acesteea nu are să o facă D. general Tamara şi nicĭ nu e capabil să o facă. (Sgomot, întreruperĭ).

D. general Tamara: Eŭ nu am să fac istoria ţĕreĭ, dar afirm un adevĕr pe care nu 'l puteţĭ contesta. (Sgomot).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog, D-le general, nu maĭ întrerupeţĭ.

D. Dim. Sturdza: Dacă puteţĭ să faceţĭ istoria ţĕreĭ maĭ bine de cât mine, e cel puţin contestabil. (Sgomot, întreruperĭ).

Aceste întreruperĭ nesocotite ale D-luĭ senator Tamara arată în mod palpabil ce rênduială este în capul acelora carĭ pretind astăḑĭ că sunt în stare să ţină rênduiala în armată.

De ce nu este ordinea în armată? Fiind-că se găsesc generalĭ, carĭ, ca senatorĭ, cred de cuviinţă să întrerupă vocea unuĭ senator liber şi independent, care vrea să expună durerile ţĕreĭ şi ale armateĭ. (Aplause, sgomot, întreruperĭ).

Chiar impacienţa D-luĭ general Tamara dovedesce întru cât e capabil să fie general. (Ilaritate, sgomot, întreruperĭ).

Un general trebue să fie maĭ răbdător.

D. general Tamara: Faceţĭ istoriă neadevĕrată.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, cedez cuvêntul D-luĭ general, şi voiŭ relua cuvêntul în urmă.

D. A. Orĕscu: Vorbiţĭ, D-le general! (Ilaritate, sgomot).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog, D-le general, să nu maĭ întrerupeţĭ.

Continuaţĭ, D-le Sturdza.

D. Dim. Sturdza: Vĕ rog, D-le preşedinte, să bine-voiţĭ a mĕ apăra de ardórea D-luĭ controlor general, saŭ general controlor Tamara.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog, continuaţĭ, D-le Sturdza.

D. Dim. Sturdza: Voiŭ continua, D-le preşedinte, dar maĭ ânteiŭ daţĭ'mĭ voie să mĕ uĭt în faţa D-luĭ general Tamara, ca să 'ĭ vĕd în faţă şi în ochĭ, dacă are cu ce să se înalţe la posiţiunea de istoriograf al armateĭ române.

Ḑiceam guvernuluĭ: aţĭ căpătat o armată care fusese în resbel, care s'a purtat în resbel cu vitejie, arătând acolo virtuţĭ militare excepţionale, carĭ aŭ ridicat ţéra sus, fórte sus, saŭ va contesta acésta din noŭ D. Tamara?

Cred, D-le preşedinte, că nu era aci nicĭ un cuvênt care să jignéscă armata. Din contră, toţĭ afară de D. general Tamara, trebue la aceste ḑise ale mele să fie alăturĭ cu mine. Dar D. general Tamara când 'şĭ a ridicat vocea să mĕ întrerupă, m'a făcut să presupun şi să vĕd chiar, cât de puţin înţelege D-sa cuvintele mele, fapt care de altmintrelea îl caracteriséză bine pe D-sa.

D. general Tamara: Cer cuvêntul în cestiune personală.

D. Dim. Sturdza: Aţĭ căpătat o armată care a fost condusă în resbel de Rege ca comandant suprem al armatelor aliate ruso-române, şi în una din circumstanţele militare cele maĭ însemnate ale secoluluĭ nostru, la asediul şi la luarea Plevneĭ.

Aţĭ căpătat o armată despre care marele duce Nicolae în ḑiua de 29 Noembre 1877, o ḑi dupe luarea Plevneĭ, în ordinul sĕŭ de ḑi adresat »către soldaţiĭ valoroşĭ aĭ armatelor ruse şi române«, ḑicea următórele cuvinte:

»Vĕ mulţumesc, eroĭ!

»Vĕ mulţumesc pentru tot ce aţĭ desĕvêrşit până acum. Continuaţĭ ast-fel şi de aci înainte şi inimicul nu va uĭta nicĭ o dată teribilul vostru Ura!«

Aţĭ căpĕtat o armată despre care marele duce Vladimir, un alt comandant al armateĭ rusescĭ, într'o scrisóre adresată M. S. Regeluĭ în 1 Decembre 1877 ḑicea: »*Plevna a picat sub glónţele unite ale armateĭ imperiale şi ale tinereĭ* **armate române, care în acest resbel 'şĭ-a dobêndit deplina eĭ maturitate**«.

— Alt atestat al mareluĭ duce Nicolae, despre valórea armateĭ române, pórtă data din 12 Decembre 1877. Marele duce ḑice:

»Resultatele strălucite carĭ aŭ fost obţinute la Plevna sunt datorite în mare parte cooperaţiuneĭ vitejescĭ a armateĭ române, precum şi impulsiuneĭ ce trupele aliate primiaŭ de la comandantul lor imediat, al căruĭ curagiŭ, devotament şi datorie de soldat făceaŭ admiraţiunea tutulor. Am fost fericit de a putea aprecia, cu acéstă ocasiune, calităţile eminente, carĭ disting pe Alteţa Vóstră (e vorba de Regele nostru) şi brava armată română. Voiŭ păstra despre dênsele o aducere aminte adâncă şi neştérsă«.

Aţĭ căpătat o armată care 'şĭ dobên-

dise, în foc și prin victoriĭ strălucite, deplina eĭ maturitate.

Ațĭ căpătat o armată pentru care țéra în tot timpul a făcut sacrificiĭ din tótă inima și din tot sufletul și cu drag. Și când D. general Tamara mě întrerupea adineaorĭ dicênd: cine a făcut armata? Și pretinde că conservatoriĭ sunt carĭ aŭ făcut acéstă armată; vě întreb: cine face politică cu armata? Eŭ, saŭ D-ta? Cine e insuflat de simtiminte maĭ de ordine? Eŭ, orĭ D-ta?

Vedețĭ, cine face politică? Eŭ, orĭ D-sa? Eŭ am constatat starea armateĭ când a eșit din bătălia de la Plevna. Nu m'am ocupat de timpurile d'inainte de Plevna. Am arătat isbândele la carĭ a fost condusă de comandanțiĭ eĭ, de comandantul suprem al eĭ. Am amintit că de aceea noĭ facem cu toțiĭ cu bucurie, cu iubire și cu încredere sacrificiile pe carĭ armata le reclamă, pentru că ea represintă asigurarea posițiuneĭ nóstre actuale, asigurarea viitoruluĭ, asigurarea existențeĭ Românieĭ și a Dinastieĭ nóstre.

Care era datoria guvernuluĭ? Să desvolte aceste calităţĭ ale armateĭ, să le întăréscă. Să caute dacă există rele, să le înlăture. De aceea, în definitiv, există un minister de resbel.

Trebuia să lucreze guvernul ca să înalțe armata tot maĭ sus și încă maĭ sus, să facă ca posițiunea de militar să nu devină o posițiune de »băcan«, ci să fie o posițiune a bărbaților celor maĭ onorațĭ din țéră, o posițiune care să fie râvnită de tóte celealte posițiunĭ. Ast-fel toțĭ fiĭ noștri ar fi căutat să mérgă în armată, dar nu să fugă de ea ceĭ din armată, cât și ceĭ ce ar trebui să intre în armată.

'Mĭ aduc aminte că cu câțĭ-va anĭ maĭ nainte, vorbiam cu unul din ceĭ ântêiŭ învěțațĭ aĭ Germanieĭ, cu unul din bărbațiĭ carĭ aŭ organisat universitatea din Strasburg, și 'l făceam atent că corpul universitar din Germania nu maĭ numěră acea mulțime de bărbațĭ iluștri carĭ îĭ avea în deceniile anterióre.

El 'mĭ a rěspuns: da, așa este, nu maĭ intră atât de mulțĭ tinerĭ în corpul învěțaților. Și la întrebarea mea, de ce? El 'mĭ a rěspuns: bărbațiĭ de mare talent și de mare valóre și capacitate intră în cea maĭ mare parte în armată. De ce? Pentru că astăḑĭ în Germania posițiunea militarilor este cea maĭ asigurată, cea maĭ înaltă, cea maĭ considerată, cea maĭ în vedere.

Acest lucru nu 'l a priceput D. ministru de resbel, și D-sa nu 'l simțesce nicĭ astăḑĭ. De 'l ar fi simțit și de 'l ar simți, s'ar fi mișcat și s'ar mișca, ca relele și neajunsurile să fie înlăturate, iar nu să 'ĭ califice pe militarĭ cu o numire aspră, să 'ĭ califice de »băcanĭ«. Ar fi trebuit să se gândéscă, ca mâine alțiĭ să nu 'l califice pe D-sa cu acest epitet, dacă acest epitet represintă în adevěr o calitate reprobabilă în societate, de și eŭ cred cu totul din contra.

Vedețĭ! Din tóte câte am expus reese acum clar, de ce ministrul de resbel de la armată a ajuns la *băcănie.* De sigur că acest lucru ar trebui pe D. ministru de resbel să 'l cutremure, dacă are cea maĭ mică consciință de rěspundere înaintea armateĭ și a țěreĭ.

Pe mine însă, prea puțin mě intereséză persóna D-sale. Ceea ce mě intereséză este ce devine acéstă țéră, ale căreĭ instituțiunĭ, una câte una, se junghiă, se děrîmă. Nimic nu se maĭ respectă. Ațĭ děrîmat biserica, scóla ațĭ nesocotit'o. Din justiție facețĭ instrument. Administrația nu maĭ există. Și acum v'ațĭ apucat și de capul armateĭ! Măcar acest lucru să 'l fi ținut întreg, neprihănit, ne sguduit!

Drept să vě spun, că n'am prea creḑut în atavism; dar de o bucată de vreme de când věd cele ce se petrec în țéră, am început a crede că teoria atavismuluĭ e adevěrată. Filoxera cea vechiă, care a ros neamul românesc câteva secole, a apărut din noŭ și s'a asvêrlit asupra neamuluĭ românesc ca să 'l distrugă. Acéstă filoxeră morală se întinde și e gata să ne cotropéscă, precum cea-altă a distrus viile nóstre.

Ațĭ înlăturat din armată maĭ ântêiŭ legea, ațĭ înlăturat și ațĭ anihilat în urmă din armată pe capul armateĭ. Cum a înlăturat ministrul legea, am spus'o, când a început a se înainta pe sineșĭ în contra legeĭ. Vě voiŭ spune cum a înlăturat pe Rege. D. ministru de resbel a ḑis într'o ședință a Senatuluĭ, de la începutul sesiuneĭ nóstre actuale, că noĭ, oposițiunea, am atacat și posițiunea sa de ministru și purtarea D-sale relativă la comandamentul armateĭ. D-sa era saŭ este comandantul armateĭ? Dar de unde a luat'o acésta? Art. 93 din Constituțiune ḑice: »*Regele e capul putereĭ armate*«. Ce va să ḑică acésta? Alta nu, de cât că Regele are comandamentul armateĭ. Așa s'a considerat tot-d'a-una lucrul. Aŭ fost miniștri de resbel și civilĭ și nicĭ unul nu a avut și nicĭ a putut avea pretențiunea de a comanda armata. Aŭ fost miniștri de resbel civilĭ nu o dată, ci de maĭ multe orĭ, nu numaĭ la noĭ ci și în Francia și în alte țěrĭ. Nicĭ unul n'a pretins că sunt comandanțiĭ armateĭ. Cum 'șĭ a arogat D. ministru Lahovari și titlul acesta, că are comandamentul armateĭ?! Comandamentul armateĭ îl are Regele. Dar când cine-va face asemenea confusiunĭ, óre din ele nu ese necesarmente desordinea, căcĭ nimenĭ nu maĭ scie cum să stea la locul sěŭ, și unul se împinge în locul altuia. De ce are regimentul un steag? Pentru ca toțĭ soldațiĭ să se uite la steagul acela și să stea grămadă. De ce are regimentul un colonel? Pentru ca toțĭ să asculte de cuvêntul coloneluluĭ. De ce are armata generalĭ? Pentru ca fie-care general sa fie la locul luĭ și fie-care să comande în locul acela în care este pus. De ce are întréga armată de comandant suprem pe Rege? Pentru că el e suprema expresiune a suveranitățeĭ țěreĭ, și pentru ca armata să aibă o unitate de acțiune, care trece peste capetele miniștrilor, pentru că trebue să fie temeinică, durabilă. Dar dacă unul vrea să se amestice în treburile celuĭ-alt, ese desordinea, și când unul vrea să comande într'un fel și altul în alt-fel, iarăși ese desordine.

Ast-fel s'a urmat de când D. general Lahovari este în capul armateĭ. In locul lege și al Șefuluĭ legal al armateĭ s'a așeḑat p dênsul și bunul sěŭ plac. Sus voia să dom néscă arbitrariul, jos cerea slugărnicia.

Iată de unde provine desordinea. Armat nu maĭ este astăḑĭ considerată ca un așeḑě mênt mare politic al țěreĭ, care trebue s fie în fie-care moment gata pentru a apăr țéra, pentru a susține independența și posi țiunea Regatuluĭ.

Armata astăḑĭ e considerată ca un in strument pentru a înăbuși prin violent vocea cetățenilor. Armata e astăḑĭ pentr ca să se pótă ḑice cetățenilor: vě impușc dacă îndrăsnițĭ să ridicațĭ glasul. Acest lu cru însă nu póte conduce la bune resultat Asemenea situațiunĭ n'aŭ condus nicĭ î alte țěrĭ la bune resultate.

Ast-fel stând lucrurile, orĭ-ce milita sdravăn și independent de caracter a fos dat în lăturĭ, a fost considerat ca un băca și trimis la băcănie. Ast-fel s'a compromi armata. Ast-fel s'a sguduit sórta militarilo

Cuĭ îĭ cerĭ ca, într'un moment dat, să ' dea viéța sa pentru patrie, aceluia trebu maĭ ântêiŭ să 'ĭ asigurĭ un traiŭ liniștit mulțumitor, nebêntuit de bunul plac și d nedreptate. Cuĭ îĭ cerĭ ca, la un momen dat, să 'șĭ sacrifice viéța pentru un țel înal pe acela trebuie să 'l considerĭ ca pe u bărbat sus pus; pe acela trebue să 'l cresc și să 'l tratezĭ ca pe un bărbat de caracter de convicțiunĭ, pe acela nu trebue să 'l fac om mlădios și slugarnic, gata să se înjoséso d'naintea orĭ și cuĭ și în tot momentul. Cu îĭ cerĭ viéța trebue să fiĭ drept cu el, căcĭ cerĭ lucrul cel maĭ mare care 'l póte d un om.

Faptul care s'a petrecut este fórte în tristător; dar pentru că este întristător și n îngrijesce pe toțĭ, de aceea nu putem să n ridicăm glasul nostru ca să se scie cuĭ în cumbă rěspunderea, și ca să se îndreptez rěul.

Rěspunderea este a acelora carĭ n'a sciut să țină la înălțimea eĭ *dreptatea* *armată.*

Rěspunderea este a acelora carĭ aŭ in trodus abitrarul în armată și prin acésta a stricat ordinea din armată.

Armata stă în giurul țěreĭ și al Corón pentru a le asigura pe amênduoě, și în pac și în resbel, și să le fie amênduorora tărie prestigiŭ.

Când ațĭ mers însă cu arbitrarul și ne prevederea D-vóstre până a face din valo roșĭ soldațĭ niște băcanĭ, cum ațĭ ḑis, de l sine se înțelege că nu puteațĭ să corespun dețĭ scopuluĭ înalt care aveațĭ de datorie c să 'l urmărițĭ.

Putețĭ tăgădui, dar tótă lumea scie ce fost când cu numirea generalilor în anu trecut. Se ḑicea peste tot locul atuncĭ: *Vod vrea și Hâncu ba.* Apoĭ când Șeful suprem a armateĭ ḑice da, și Hânciĭ ḑic ba, unde est rênduiala? De atuncĭ țéra a ḑis: *Hânciĭ s*

dispară, căcĭ Hâncií distrug întréga nóstră organisare.

Cincĭ-ḑecĭ de anĭ aŭ lucrat bărbațĭ aĭ țěreĭ, bărbațĭ de ântêia ordine, să întemeiăze Statul acesta pe temeliĭ tarĭ și puternice. D-vóstre venițĭ cu inima ușórá și nepricepută să 'l distrugețĭ. Facețĭ legĭ și militare și civile carĭ să nu aĭbă alt țel, de cât ca ele să vě dea ciomagul în mână, ca să împedicațĭ libera desvoltare a neamuluĭ românesc.

Voițĭ ca tótă țéra să fie reacționară! Cel puțin facețĭ legĭ bune, legĭ folositóre, iar nu legĭ carĭ să aĭbă de unic țel: ciomagul în mâna D-vóstre.

Cu legea cleruluĭ ațĭ distrus biserica ca să facețĭ din preoțĭ slugile vóstre. Ațĭ distrus scóla, ca să facețĭ din corpul profesoral slugile vóstre. Voițĭ acum să distrugețĭ armata ca să facețĭ din oficierĭ slugile vóstre; dar nicĭ clerul, nicĭ profesoriĭ, nicĭ armata nu sunt slugile D-lor Lahovari. Toțĭ sunt funcționarĭ aĭ țěreĭ. Datoria lor nu este către familia lahovaréscă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Acestea sunt impertinențe. (Sgomot).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Vorbițĭ în cestiune. (Sgomot, întreruperĭ.)

D. Dim. Sturdza: Calmați-vě, D-lor miniștri, întreb pe D. prim-ministru — *dacă nu crede D-sa că a sosit timpul de a pune capět sistemuluĭ sěŭ de guverněmênt, care a ajuns să desorganiseze și armata țěreĭ.*

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor senatorĭ, ațĭ věḑut la începutul ședințeĭ ce dificultățĭ a făcut D. Sturdza ca să ia cuvêntul în lipsa D-luĭ prim-ministru, și ne am întrebat: pentru ce de la un vechiŭ parlamentar atâta lipsă de convenință parlamentară; cabinetul fiind solidar, orĭ care ministru póte rěspunde la orĭ care interpelare. Acum însă, dupe ce 'l am auḑit, ve am explicat puțin faptul.

D-sa nu a adresat onor. D. președinte al consiliuluĭ de cât enunciul interpelăreĭ sale, iar desvoltarea eĭ a fost maĭ mult un rěspuns la discursul pe care 'l am făcut în Cameră cu ocasiunea interpelăreĭ D-luĭ Stoicescu, care interpelare nu a fost de cât un rěspuns la rěspunsul ce am dat în Senat D-luĭ Șendrea; așa în cât din rěspuns în rěspuns, nu o să ne maĭ oprim nicĭ o dată. D. Sturdza crede póte că D. președinte al consiliuluĭ de miniștri nu o să rěspundă la cuvintele pe carĭ le am ḑis eŭ, și ast-fel va rěmâne fără rěspuns; dar și D. președinte al consiliuluĭ, și eŭ, și fie-care din noĭ suntem aci și va rěspunde asupra punctelor ce ne privesc. D. Sturdza printre diferitele interpretărĭ ce a dat cu o bună credință, pe care o vețĭ aprecia, cuvintelor mele, a ales unul pe care 'l a repetat de atâtea orĭ în discursul D-sale. D-sa s'a legat de un cuvênt al meŭ din rěspunsul ce am dat D-luĭ Stoicescu, și a făcut din acest cuvênt tótă basa lucrurilor displăcute pe carĭ dorea să 'mi le adreseze. Apoĭ, D-lor senatorĭ, cred că D-vóstre toțĭ, saŭ maĭ toțĭ ațĭ citit fórte bine cuvêntarea mea din Cameră, și mě mir cum D. Sturdza s'a pus în posițiune ca să fie rěŭ judecat, vĕḑênd că strâmbéză în mod așa vědit interpretarea cuvintelor mele, schimbându-le înțelesul, care resultă de altfel chiar din text.

Apoĭ așa am ḑis eŭ, cum spunĭ D-ta, D-le Sturdza? Tratat'am eŭ pe cine-va de băcan, și, chiar întrebuințând acest calificativ, 'ĭ am dat eŭ óre înțelesul rěŭ al cuvêntuluĭ? Este óre bine ca un vechiŭ parlamentar să vorbéscă o oră asupra uneĭ legăturĭ de cuvinte, denaturând adevěratul înțeles al fraseĭ, și acésta în mod displăcut, numaĭ ca să facă să crédă pe ceĭ carĭ nu aŭ citit discursul meŭ că așĭ fi ḑis un cuvênt insultător la adresa oficierilor de reservă! Apoĭ tocmaĭ de asemenea fapt urît m'am plâns. M'am plâns că militariĭ din armată, dupe ce aŭ părăsit armata de bună voe, saŭ póte de nevoe, chiar de a doua ḑi aŭ devenit — urmând instigațiuneĭ urîciόse pornite de la D-vóstre — insultătoriĭ șefilor lor!

Am ḑis că o asemenea purtare nu este demnă de o carieră care trebue să lase sentimente nobile și frumóse până la mórte în inima celor carĭ aŭ urmat'o! Din aceste sentimente cel maĭ înalt este respectul șefilor sěĭ, chiar dacă ar fi avut să se plângă de dênșiĭ! Și de aceea am ḑis: »Aceĭ, carĭ insultă pe foștiĭ lor șefĭ, dovedesc că ar fi putut fi orĭ-ce: băcanĭ, cârciumarĭ, dar militarĭ nu!« Este dar inexact că am atacat pe oficieriĭ de reservă, onórea și podóba armateĭ, carĭ nu sunt solidarĭ cu aceĭ carĭ s'aŭ făcut pamfletarĭ.

Prin urmare, acestea fiind adevěratele mele cuvinte, nu se cuvinea ca D-vóstră, avênd a vorbi într'o cestiune așa de gravă ca aceea de aḑĭ, să venițĭ să le trunchiațĭ și să le schimbațĭ; ele aŭ fost pronunțate în sensul acesta, care este adevěrat și pe care 'l mențin în întregul luĭ. Acela care își uĭtă sentimentul luĭ de militar bun, până într'atât în cât să vină să insulte pe șefiĭ luĭ de erĭ, acela merită a 'ĭ se ḑice că nu maĭ póte fi militar, și că nu a avut nicĭ o dată inimă de soldat; acésta este adevěrat și o menținl (Aplause).

Acum, D-lor, onor. D. Sturdza în interpelarea ce ne a adresat a vorbit de arbitrariŭ în armată, a vorbit de înfrângerea ordineĭ, de părtinirĭ, fără să aducă nicĭ cel maĭ neînsemnat exemplu, nicĭ o umbră de probă în acéstă privință. D-sa s'a legat de legea posițiuneĭ oficierilor, acéstă lege pe care D-vóstre, liberaliĭ, ațĭ adus'o de 6 orĭ înaintea Adunărilor, dupe ce cu o mână imprudentă v'ațĭ apucat să stricațĭ legea copiată dupe cea francesă și cu care francesiĭ trăesc de la 1832! Dupe ce ațĭ stricat acea lege la 1877, v'ațĭ frămêntat 12 anĭ de ḑile ca să o punețĭ în picióre! Noĭ am restabilit la 1891 legea, adevěratele principiĭ, și nu cum ațĭ ḑis pentru interese personale; din contra, am lărgit atribuțiunile comandanților direcțĭ aĭ armateĭ, și dovadă e că de treĭ anĭ de ḑile n'ațĭ putut să 'mĭ aducețĭ nicĭ un exemplu care să arate că s'ar fi făcut verĭ o persecuțiune asupra verĭ unuĭ oficier cu acéstă lege și că cine-va a fost lovit pentru alt-ceva de cât greșelĭ militare! Acéstă lege am adus'o și ațĭ votat'o cu toțiĭ, discutând'o timp îndelungat, întorcênd'o în tóte sensurile. Îmĭ facețĭ un reproș, acela d'a fi pus în retragere câțĭ-va oficierĭ generalĭ; aceștia împliniaŭ serviciul îndelungat de 40 anĭ, care le da dreptul la retragere, avênd ca pensiune solda întrégă; acéstă měsură relativă la pensiune a fost făcută tot de noĭ în același timp cu modificarea legeĭ posițiuneĭ oficierilor. Dar asemenea punerĭ la retragere nu se petrec de cât la noĭ în țéră? Nu se întêmplă óre și în cele-alte armate cu oficieriĭ ceĭ bětrânĭ, încărunțițĭ în serviciŭ, să se pună în retragere cu tóte onorurile cuvenite? Noĭ am dat ca pensiune solda întrégă și marele cordon al Steleĭ României oficieruluĭ general care a comandat în campanie. Și D-vóstră socotițĭ că acestea aŭ nemulțumit armata. Ațĭ auḑit verĭ o dată verĭ un cuvênt de nemulțumire în contra acestor měsurĭ?

De acestea ne învinuițĭ D-vóstră? Apoĭ armata trebue să stea pe loc? Generaliĭ nouĭ nu trebue óre să iasă la lumină, să comande armata în împregiurărĭ deosebite? Pot ceĭ bětrânĭ să fie marĭ generalĭ, și să se fi arětat marĭ în diferite împregiurărĭ; e însă de trebuință să vină și ceĭ tinerĭ, carĭ să aĭbă alte cunoscințe pe carĭ ceĭ-alțĭ nu le aŭ putut dobêndi în epoca în care trăiaŭ. Armata nu s'a nemulțumit de acésta, și alegațiunile D-vóstră, în acéstă privință, n'aŭ să inspire mare interes. Acéstă acusațiune, pe care 'mĭ o repetațĭ de treĭ anĭ de ḑile, trebue să ascundă însă ceva; îmĭ aduc aminte că acești bărbațĭ pușĭ la retragere nu aŭ fost toțĭ numaĭ militarĭ, ci pe uniĭ 'ĭ ațĭ avut în Adunările D-vóstră de pe atuncĭ, aŭ fost ómenĭ politicĭ, ast-fel în cât nu 'ĭ apărațĭ din punctul de vedere militar, ci din punctul de vedere politic. Ăsta e adevěrul!

Vocĭ: Prea bine! (Aplause).

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Acum, D-lor, s'a pretins că s'a produs un șir de retragerĭ isolate în armată și că eŭ n'am băgat de sémă că acesta era un simptom rěŭ; oficieriĭ retrăgêndu-se din armată, prin acésta arătaŭ că sunt nemulțumirĭ latente carĭ maĭ curênd s'aŭ maĭ târḑiŭ aveaŭ să se manifeste în mod maĭ general. Am avut onóre să arĕt în Cameră tabloul tutulor retragerilor provenite din atingerea limiteĭ de vêrstă, saŭ din demisiunĭ, și am dovedit dupe statisticele ce avem, că cele maĭ numeróse retragerĭ aŭ avut loc în urma legeĭ pensiunilor militare fórte favorabilă ce s'a făcut sub guvernul conservator; acéstă lege a dat marĭ avantagiĭ oficierilor pentru pensiunĭ, și acésta neapěrat a provocat o mică mișcare de retragerĭ printre oficieriĭ ajunșĭ aprópe la limita vêrsteĭ, și carĭ s'aŭ grăbit a beneficia de nouile disposițiunĭ.

Noĭ, D-lor, am dat demnilor oficierĭ retrașĭ și pensiunĭ cuviinciόse posițieĭ lor, și onorurĭ, și nu 'ĭ tratăm de băcanĭ, D-le Sturdza. Examinând statistica, găsim că atât demisiunile cât și retragerile sunt în numěr cu totul normal; v'așĭ întreba ce ar deveni înaintările în armată dacă n'ar fi perderĭ prin de-

misiunĭ, retragerĭ, prin mórte? D-lor, în cursul anuluĭ 1893 am avut numaĭ 41 de perderĭ prin demisiune şi retragerĭ, iar din şcólele nóstre militare es pe fie-care an 120-130 oficierĭ. Unde 'şĭ ar găsi dar locul dacă nu s'ar produce perderĭ în mod normal?

Când am venit eŭ la minister, am găsit 460 de vacanţe de oficierĭ, şi cu tóte că s'aŭ înfiinţat numeróse unităţĭ nouĭ pe carĭ corpurile legiuitóre aŭ bine voit a ni le acorda, totuşĭ am ajuns să reduc vacanţele la 160.

Dacă vě spun acésta este ca să rěspund la ordinea de ideĭ adusă în desbaterĭ de D. Sturdza, aceea a recrutăreĭ oficierilor noştri.

De şi m'am explicat în destul în Cameră asupra acestuĭ punct, sunt nevoit a reveni, fiind-că onor. D. Sturdza a pretins că şcólele nóstre militare sunt deşertate şi că a trebuit să reducem condiţiunile de admisibilitate în şcólă ca să putem avea eleviĭ.

Numeroşiĭ candidaţĭ, carĭ s'aŭ presintat şi anul acesta pentru şcólele militare, sciŭ ceĭ d'ântêiŭ că acéstă afirmaţiune este absolut inexactă şi voiŭ explica şi în acéstă înaltă Adunare cum lucrul s'a produs.

D-lor, în tot-d'a-una regulamentul şcólelor militare a prevědut condiţiunĭ de admisibilitate, între carĭ acelea de vêrstă şi de clase gimnasiale, pentru ca în şcóla militară cursurile să fie o urmare logică a studiilor şi cunoscinţelor dobêndite în liceŭ. Aceste condiţiunĭ eraŭ de exemplu pentru clasa I să aibă vêrsta de 14—16 anĭ şi 3 clase gimnasiale. Aceste condiţiunĭ sunt o garanţie că eleviĭ, carĭ se presintă pentru a intra în şcóla militară, aŭ urmat liceul în mod normal şi pot continua studiile maĭ departe. Eĭ bine, din ḑiua în care se publică în *Monitorul oficial* condiţiunile de admisibilitate, încep a sosi la minister cererĭ de dispense pentru condiţiile de vêrstă şi de clase. Am hotărît dar în anul acesta să taiŭ rěul şi să curm cu sistemul trecut de dispense. Am voit ca aceia carĭ sunt în condiţiunile exacte ale regulamentuluĭ să beneficiăze ceĭ d'ântêiŭ de locurile vacante. Ast-fel am respins orĭ ce cerere de dispensă şi am avut 70 asemenea candidaţĭ carĭ aŭ fost priimiţĭ maĭ toţĭ. Pentru a umplea cele-alte vacanţe, n'am voit a da dispense individuale, ci o dispensă generală scăḑênd cu o tréptă, pentru toţĭ, condiţiile de vêrstă şi de clasă.

Acéstă měsură nepărtinitóre, dréptă, ne a dat 200 candidaţĭ pentru puţinele locurĭ ce maĭ aveam! Am rupt dar cu un sistem de dispense personale carĭ puteaŭ fi părtinitóre, şi D-vóstră veniţĭ să'mĭ reproşaţĭ! De asemenea natură sunt invinuirile ce'mĭ faceţĭ D-vóstră! Dar fiind că vorbim de şcólă, vě voiŭ arăta ce însemnată reformă am adus tocmaĭ în modul de recrutare al oficierilor din diferite arme.

Intr'adevěr, există o plângere vechiă: aceeaşĭ şcólă militară producea oficieriĭ de tóte armele; resultatul acesteĭ stărĭ de lucrurĭ era ca ceĭ clasificaţĭ ântêiŭ alegeaŭ armele speciale, pe când restul tablouluĭ trecea în cele-alte arme; se vede clar inconvenientul acestuĭ sistem care s'a urmat dê la creaţiunea şcóleĭ militare.

Acest rěŭ 'l am înlătural acum; am despărţit şcólele speciale de şcóla de oficierĭ şi în acéstă din urmă, selecţiunea între oficieriĭ de infanterie şi cavalerie se face dupe aptitudinĭ speciale, trimiţênd în ambele arme eleviĭ clasaţĭ între ceĭ d'ântêiŭ.

Vedeţĭ că onor. D. Sturdza m'a scos din subiectul propriŭ al interpelăreĭ, dar am fost invinuit, şi vě rog să'mĭ ertaţĭ acéstă digresiune. Apoĭ onor. D. interpelator, ne putênd să aducă înaintea D-vóstre nicĭ o imputaţie seriósă de vre o ilegalitate comisă, s'a încercat să facă cu mine o cestiune personală vorbind de gradul ce am dobêndit; totuşĭ n'a putut să citeze nicĭ un articol de lege prin care să dovedéscă afirmarea D-sale că înaintarea mea a fost ilegală. Am prea multă demnitate şi simţimînt al datorieĭ ca să fi priimit în favorul meŭ un act ilegal. Acusaţiunea ce'mĭ aduce nu merită a fi luată în consideraţie de mine, şi ḑic numaĭ atât pentru deferenţa care trebue s'o aduc vêrsteĭ D-sale, căcĭ în alte împregiurărĭ aşĭ fi fost maĭ aspru în rěspunsul ce trebue să daŭ uneĭ asemenea josnice învinuirĭ. (Aplause).

Aţĭ ḑis că ne aţĭ dat o armată cu care aţĭ făcut campania de la 1877.

Toţĭ am făcut acea campanie, n'a stat nimenĭ la o parte; a mers atuncĭ tótă tinerimea conservatóre, care acum este în rêndurile majorităţeĭ; cu toţiĭ dar am participat la acea campanie, şi 'mĭ pare bine că cu acésta ocasiune s'aŭ citat cuvintele mareluĭ Duce care ne lăuda şi ḑicea: că succesul este datorit în parte operaţiunilor armateĭ române! Cine a fost şeful operaţiunilor la cuartierul general al armateĭ române? Eŭ am fost onor., D-le Sturdza; şi sunt bucuros că aţĭ memorat acésta pentru ca să pot o dată respinge cum merită insinuările carĭ le produceţĭ în contra mea, şi pe carĭ le am despreţuit tot-d'a-una! D-vóstră vě plângeţĭ că am tratat rěŭ pe oficieriĭ carĭ insultă pe şefiĭ lor! Noĭ ne am ridicat maĭ sus şi nu am rěspuns defăimărilor. Am acoperit pe şefiĭ noştri cu sciinţa nóstră, cu rěspunderea, cu onórea nóstră, fără a desvălui greşélele altora! Am tăcut şi voiŭ tăcea tot-d'a-una, căcĭ sunt unele lucrurĭ carĭ nu trebue spuse, pentru că atuncĭ, când se spun, aŭ aerul d'a fi o acusaţiune saŭ o laudă personală.

Ceea ce trebue să sciţĭ şi D-vóstră şi ţéra este că eŭ am fost, la cuartierul general, şeful operaţiunilor din prima până la ultima ḑi a aceleĭ campaniĭ, şi că am fost înaintat la gradul de locotenent-colonel a doua ḑi dupe căderea Plevneĭ, dupe un raport special al D-luĭ I. Brătianu, atuncĭ ministru de resbel, pentru marĭ serviciĭ aduse armateĭ! (Aplause).

Şi de aceea vě sfătuesc să nu mě atacaţĭ, căcĭ tot din D-vóstră s'aŭ găsit să ne sfătuiască să mergem în munţĭ şi să lăsăm ţéra fără apărare, pe când noĭ aceştia, militarĭ în serviciŭ, şi tinerĭ conservatorĭ afară din serviciul militar, carĭ aŭ luat arma de soldat, fără a se uĭta care partid politic este putere, am mers cu toţiĭ spre a da ţěreĭ ne târnarea eĭ!

Şi veniţĭ să ne insultaţĭ pentru acést Nu pot fi cuvinte de dispreţ de asvêr asupra uneĭ acusaţiunĭ nedemne! (Aplau prelungite).

Acum, D-lor, să venim la cestiune. S petrecut un fapt nenorocit: maĭ mulţĭ tin oficierĭ de cavalerie aŭ dat demisiunea; ne întrebăm pentru ce? Pentru duoĕ pr texte: cel d'ântêiŭ este că se trec în arn lor oficierĭ din alte arme.

Acelaşĭ incident s'a întêmplat şi sub g vernul D-vóstre la 1884; şi atuncĭ s'a pr dus o mişcare, care de sigur ar fi fost m justificată de cât acum, dacă o asemene faptă ar putea fi verĭ-o dată justificată! A tuncĭ se mutase în arma cavaleriei oficie carĭ într'adevěr n'aveaŭ de cât calitatea oficierĭ de artilerie, pe când aḑĭ s'aŭ muta numaĭ oficieriĭ de stat-major, carĭ trebu dupe lege să facă serviciŭ în tóte armele

D-vóstre, în loc să luaţĭ rěul de apróp în loc să vě speriaţĭ de acél început de neltire, nu voiŭ ḑice »pronunciament«—c vêntul este prea urît pentru armata r mână —în loc să luaţĭ měsurĭ în contra neĭ agitaţiunĭ care se producea printr'o în ţelegere comună, D-vóstre aţĭ acoperit pri tăcere, şi aţĭ lăsat nepedepsită acea gra infracţiune la disciplină. Lipsa de curagi a guvernanţilor de atuncĭ ne aduce di noŭ acea cestiune dupe 10 anĭ, şi noĭ sun tem siliţĭ a îndrepta rěul care s'a făcut D-vóstre prin nepricepere, saŭ nesocotin nu voiŭ să ḑic *nemernicie*... (Aplause pr lungite).

Apoĭ dacă la 1884, am dovadă scrisă, s produs un fapt absolut identic cu cel d astăḑĭ, şi când constat că nu aţĭ făcut n mic atuncĭ, şi aţĭ lăsat să se crédă de ac oficierĭ că pot în impunitate să facă întru nirĭ, că pot să 'şĭ dea demisiunile colectiv saŭ concertate, am dreptul a vě ḑice că v'a lipsit calităţile unor ómenĭ de Stat.... (A plause).

In acéstă împregĭurare, D-lor, eŭ n m'am gândit la greutatea ce va cădea asupra mea din causa měsurilor de execuţiun ce sunt silit să iaŭ; guvernul nu s'a oprit cum v'aţĭ oprit póte D-vóstre, la consideraţiunile de persóne, carĭ amăgite asupra causeĭ rěuluĭ, ar putea deveni vrăşmaşe; noĭ nu am vědut de cât primejdia în care se afla armata, şi căutam a îndrepta rěul, nu pentru folosul nostru, ci pentru folosul armateĭ, pentru viitorul ţěreĭ! (Aplause).

D-vóstre ne acusaţĭ că am nemulţumit pe oficieriĭ de cavalerie, fiind că s'aŭ trecut câţĭ-va oficierĭ de stat-major în arma lor. Dar legea ne obligă de a trimite pe aceşt oficierĭ în diferite arme, eĭ sunt viitoriĭ conducĕtorĭ aĭ armateĭ, şi, prin urmare, eĭ trebue să cunóscă de apróре tóte armele, lucrul acesta este elementar. In anul acesta s'a presentat la examenul, pentru gradul de maior în cavalerie, un numĕr fórte mic de căpitanĭ de cavalerie, aşa în cât n'aŭ reuşit de cât duoĭ: unul elev distins al şcólelor

militare, și altul, oficier de front excelent; 'ĭ am înaintat pe amênduoĭ; dar maĭ aveam locurĭ vacante, am profitat dar de împregĭurarea că tinerii oficierĭ de cavalerie nu aveaŭ încă aniĭ ceruțĭ de lege, pentru a da examen și a ocupa aceste vacanțe, spre a pune câțĭ-va oficierĭ din statul-major a le ține locul provisoriŭ, și cu modul acesta, pe de o parte oficieriĭ de stat-major să 'șĭ îndeplinéscă stagiul ce trebue să 'l facă prin tóte armele, iar pe de alta, să câștige timp căpitaniĭ de cavalerie ca să pótă da examen de maior.

Iată pretextul atât de exploatat, care a servit spre a amăgi, atâțĭ tinerĭ oficierĭ, și a le impune aceste manifestațiunĭ atât de desprețuite de armata întrégă!

Dar se ḑice că a maĭ fost și o altă nemulțumire. S'a pretins că oficieriĭ aveaŭ a se plânge de un oficier general, care era prea aspru cu dênșiĭ. In privința acésta, vĕ întreb, D-lor, pe D-vóstre și țéra întrégă: Dacă cheltuesce acéstă țéră 41 milióne pe an pentru armată, dacă a cheltuit alte milióne pentru a face întărirĭ, apoĭ permis este ca aceste cheltuelĭ însemnate să fie zădărnicite prin réua voință în serviciŭ a câtor-va oficierĭ? Aceștia, din nenorocire, trag dupe dênșiĭ pe alțiĭ maĭ bunĭ, carĭ se ademenesc de îndemnurile lor rele.

Dar óre ce ar maĭ valora armata, când noĭ am permite ca oficieriĭ tinerĭ să judece, că cutare general este prea aspru și prea exigent în serviciŭ? A fi a resturna orĭ-ce principiŭ de ordine, fără de care nu există armată. Nu este permis unuĭ oficier tênăr să se plângă de rigórea în serviciŭ a oficierului general ce 'l comandă, și toțĭ suntem interesațĭ ca oficieriĭ să 'șĭ facă datoria.

Dar, D-lor, dacă ațĭ cunósce tóte plângerile atribuite oficierilor, ațĭ fi vĕḑut cât de copilărescĭ sunt în unele puncte.

S'aŭ plâns uniĭ de rigórea inspectoruluĭ general, fără însă să arăte că acest oficier nu era în vină; alțiĭ se plâng de óre-carĭ reprimande fără să arăte că acele reprimande eraŭ nedrepte, se pretinde însă că eraŭ prea aspre! D-lor, acésta nu trebue să fie de ajuns ca să se facă o mișcare în armată, mișcare menită a compromite încrederea țĕreĭ în ea! Dar aveaŭ calea legală, care le este deschisă orĭ-când; puteaŭ să se plângă pe cale ierarchică, și puteaŭ să ducă plângerea lor chiar până la Majestatea Sa Regele; atuncĭ dacă asemenea reclamațiunĭ se repetaŭ și se găseaŭ fondate, acel oficier, orĭ-care ar fi fost el, se înlătura saŭ se pedepsea.

Iată calea regulată și legală pe care trebuia să mérgă aceĭ oficierĭ; dar vorbele, șóptele, insinuările, amenințările, nu pot fi admise ca bune nicĭ de noĭ, nicĭ de D-ta, D-le Sturdza! Comitețĭ o faptă rea când proclamațĭ aci în Senat că asuprim și cerem slugărnicia oficierilor în armată! Slugărnicia?!

D-lor, acésta póte să o céră acel care a auḑit adesea acest cuvênt la urechile sale, dar nu un oficier; nu póte să o céră ministrul de resbel care este și el oficier, care nu a fost nicĭ-o-dată slugarnic și care are sentimentul adevĕrat de datoria oficieruluĭ. (Aplause).

Desfid pe orĭ-cine, fie militar, fie civil, să arate un fapt al meŭ în timp de 3 anĭ, că așĭ fi cerut verĭ-unuĭ oficier un serviciŭ politic, saŭ că 'ĭ așĭ fi făcut verĭ-un reproș asupra purtăreĭ luĭ din alt punct de vedere, de cât cel militar. (Aplause).

D-lor, în miḑlocul acestuĭ scandal, întristat de aceste fapte, am priimit protestărĭ de iubire din partea multora din acești oficierĭ, carĭ doreaŭ să cred că nu în contra mea era îndreptată acéstă urîtă manifestație.

Le mulțumesc! Nu 'mĭ trebue iubirea acelora carĭ își calcă datoria, sunt mândru însă de iubirea acelora carĭ aŭ rĕmas sub drapel neclintițĭ în datoria lor. (Aplause).

D-lor din oposiție, în asemenea împregĭurărĭ vĕ rog să fițĭ maĭ puțin imprudențĭ în cuvinte.

Noĭ ne am aflat în fața uneĭ dificultățĭ moștenite de la D-vóstre, din 1884, și ceeace nu ațĭ făcut D-vóstre atuncĭ, trebue să facem noĭ aḑĭ cu sânge rece, cu cumpĕtare; să aducem pe toțĭ la respectul disciplineĭ, și vĕ anunț, D-lor, că tóte mĕsurile de rigóre, pe carĭ le reclamă consciința D-vóstre și a nóstră, interesele marĭ ale țĕreĭ, vor fi luate, și toțĭ vor intra în ordine. Ceĭ ce nu vor intra în ordine, vor eși din armată, chiar dacă în urmă vom fi expușĭ la insultele pe carĭ le provócă adepțiĭ D-luĭ Sturdza.

Da, D-vóstre, prin ḑiarele D-vóstre politice venițĭ și excitațĭ tóte insubordonanțele și tóte revoltele; acum vĕ vedem îndemnând pe toțĭ acești oficierĭ să 'șĭ mențină demisiile, și mergețĭ și maĭ departe: le făgăduițĭ ceea ce nu puteți face, să 'ĭ readucețĭ în armată, să le plătițĭ prețul insubordonanțeĭ lor, le făgăduițĭ lucru iarăși pe care nu 'l vețĭ putea face, să le dațĭ înapoĭ baniĭ pe carĭ, negreșit, nu 'ĭ vor lua, pe timpul cât sunt afară din armată.

Ast-fel respectațĭ D-vóstre onórea armateĭ! (Aplause). Ast-fel respectațĭ chiar pe aceĭ nenorocițĭ oficierĭ, pe carĭ iĭ plâng din tot sufletul meŭ, căcĭ aceĭ carĭ aŭ căḑut în asemenea amăgire sunt de plâns! Cine sunt însă de blamat, sunt instigatoriĭ lor, (aplause), sunt aceĭ carĭ profită de verĭ-care ocasie spre a ațîța ura și duce ast-fel la peire victimele lor!

Dar, D-lor, România nu maĭ este așa slabă ca să pótă fi sdruncinată prin asemenea incidente! 100 de oficierĭ este scump lucru, dar nu este de ajuns pentru a putea desorganisa armata nóstră! (Aplause).

Avem miĭ de oficierĭ, tóte golurile vor fi umplute și vom merge înainte cu credința în viitorul acesteĭ țĕrĭ. (Aplause prelungite).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Conform art. 98 din regulament, dupe rĕspunsul dat de D. ministru, are cuvêntul interpelatorul.

D. Dim. Sturdza are decĭ cuvêntul ca să rĕspundă D-luĭ ministru de resbel.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, voiŭ fi scurt în rĕspuncul care 'l voiŭ face D-luĭ ministru de resbel. Voiŭ fi scurt pentru că vĕd că D-sa a luat lucrul dintr'un punct de vedere curat personal, și lipsa de rĕspuns a D-luĭ președinte al consiliuluĭ arată că guvernul nu a vrut saŭ a evitat să se pună pe terenul cel adevĕrat, pe care am așeḑat cestiunea.

Eŭ nu am venit să citez nume, am constatat numaĭ un fapt grav. Din dilema în care s'a pus D. ministru de resbel, nu póte eși. Chiar învinovățirea care 'mĭ o face mie și amicilor meĭ din partidul național-liberal dovedesce acésta.

Dacă noĭ am fost instigatoriĭ demisiunilor acestor oficierĭ, dupe cum ḑice D. ministru de resbel, apoĭ atuncĭ ce fel de ministru este D-sa? Cum ține D-sa armata în mână, când noĭ civiliĭ suntem în stare ca să 'ĭ sguduim armata până în temeliile sale?

Rĕŭ argument! Slabă apărare! Dacă însă noĭ nu suntem instigatoriĭ, dupe cum așa și este, dacă noĭ n'am sciut despre aceste demisiunĭ tot atât de puțin precum nu a sciut nicĭ D-luĭ; atuncĭ în ce posițiune se află D. ministru? Mĕ întreb: maĭ este ministru de resbel?

D. ministru de resbel, voind să se apere, și neputênd să se apere de rĕspunderea ce 'l apasă, a maĭ ḑis o altă enormitate. Așa se încurcă omul ușor, nesocotit și inconscient de ce face!

Iată acea enormitate:

A ḑis ministrul de resbel că aceste demisiunĭ sunt resultatul demisiunilor din 1884. Apoĭ de la 1884 până astăḑĭ sunt 10 anĭ de ḑile, de la venirea conservatorilor la putere sunt șése anĭ de ḑile; de la venirea la ministrul de resbel a generaluluĭ Lahovari sunt treĭ anĭ. Nu 'șĭ dă óre D. general sieșĭ și partiduluĭ căruĭ aparține cel maĭ mare testimoniŭ de incapacitate, când ne ḑice că în acest interval de șése anĭ, saŭ de treĭ anĭ, nu aŭ fost in stare să îndrepteze un rĕŭ pe care 'l aŭ găsit în armată? Cum nu vede că, ne putênd a îndrepta rĕul în 6 anĭ de ḑile, se declară pe sineșĭ și pe aĭ sĕĭ incapabilĭ? La 1884 ce s'a întêmplat? Aŭ fost duoĭ oficierĭ mutațĭ din arma artilerieĭ în arma cavalerieĭ. Asupra acestuĭ lucru D. Petre Grădișteanu a interpelat pe ministru. Ce a urmat? S'a constatat că legea era incompletă, neprecisă, dând loc la interpretărĭ diferite, și s'a remediat rĕul. Nu aŭ urmat în timpul guvernuluĭ liberal demisiunĭ numeróse ca acum, pentru că guvernuluĭ liberal nu 'ĭ a trecut nicĭ odată prin gând să facă din oficierĭ băcanĭ! Eŭ n'am căutat ca să vĕd: schimbatu-s'a saŭ nu legea.

Dar aducênd aminte de cele duoĕ demisiunĭ din 1884, D. ministru de resbel nu vede óre că nu scapă de gravitatea faptuluĭ actual, care 'l apasă, care 'l turtesce.

Greutatea faptuluĭ acesta este că maĭ bine de 100 de oficierĭ s'aŭ hotărît să se retragă din armată. Dacă acest lucru se pare D-luĭ general Lahovari un mic incident— D-sa 'l a calificat tot astăḑĭ în cuvêntarea D-sale *de scandal*— vedețĭ, acésta dovedesce absolutamente că în capul D-sale este un amestic și o confusiune de ideĭ, care fără îndoială nu se póte pune în acord cu le-

gile, cu ordinea și cu disciplina armateĭ. Ațĭ audit cum D-sa a spus că a fost comandantul armateĭ la Plevna.......

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Așa am spus? Eŭ am dis: *șef de operațiune*, dar șef de operațiune este comandant?

D. Dim. Sturdza: Ațĭ dis șeful operațiunilor la Plevna. Fórte bine.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Acesta a fost titlul meŭ oficial; citițĭ în *Monitorul oficial*.

D. Dim. Sturdza: Eŭ am citit fórte de aprópe istoría resbeluluĭ, și în scrierile nóstre și în scrierile străine, și în corespondențe oficiale, și în *Monitorul oficial*. Nicăerĭ nu v'am vědut desemnat cu titlul de »șeful operațiunilor militare de la Plevna«. Am citit tóte ordinele de di românescĭ și rusescĭ ale marilor comandanțĭ, ale Regeluĭ nostru, ale împěratuluĭ Alexandru, ale marilor Ducĭ, nu am vědut numele D-vóstră. Din contra, nume citat cu onóre și alăturea de comandanțiĭ rușĭ, este acela al generaluluĭ Cernat; numele Iacob Lahovari nicĭ nu este amintit în conrespondențele principale.

Nu spun că n'a putut să facă serviciĭ, dar în capul comandamentuluĭ nu a fost, acésta e sigur. Și nu e bine, ca astădĭ, ca să se disculpe de grele acusărĭ, să vină să ne dică ce nu este, că a fost »șeful operațiunilor militare« și că D-luĭ a condus armata la Plevna.

Ca om, care mě ocup cu istoria țěreĭ, voiŭ pune aci nu numaĭ un semn de întrebare, ci dece; și fără înduoială nimenĭ nu mě va împedica, dacă D-deŭ îmĭ va da viéță, ca, cercetând din noŭ actele, să dovedesc ceea ce am dis în mod necontestabil.

Dar astădĭ nu este vorba de cine a comandat la Plevna, ci este vorba de un rěŭ mare, produs în armată de réua eĭ administrație de către generalul Lahovari.

Nu se desărcinéză de rěspundere nicĭ cu demisiunile din 1884, de vor fi fost, nicĭ cu comanda de la Plevna, care n'a fost. Cestiunea este acésta: dacă aŭ fost liberaliĭ vinovațĭ și dacă din rěul de la 1884 s'a produs rěul de la 1894, dupe dece anĭ; óre nu reiese clar că D. general Lahovari și aĭ sěĭ este maĭ vinovat de cât liberaliĭ, căcĭ în timp de 6 anĭ aŭ dormit somn ușor pentru D-lor, dar stricăcios pentru armată? Nu este óre maĭ vinovat D-sa, care, de când este la ministerul de resbel, n'a sciut să îndrepte rěul de la 1884, pe care 'l cunósce dupe cum ne a spus?

Din acéstă dilemă nu póte să iasă.

Orĭ cât de vinovațĭ să fie alțiĭ, vinovăția sa e cu vêrf, căcĭ în contra ilegalităților și arbitrarul sěŭ se ridică oficieriĭ armateĭ.

Ca să termin discuțiunea, prin care am voit să deștept consciința miniștrilor, asupra situațiuneĭ triste care o fac țěreĭ și armateĭ, am onóre a depune pe biuroul Senatuluĭ următórea moțiune:

»Senatul nemulțumit de rěspunsul guvernuluĭ, dat asupra interpelăreĭ D-luĭ senator Dimitrie Sturdza, declară *că este timp să înceteze sistemul de guvernămênt, care pune în pericol până și puterea de apărare a țěreĭ«.*

Dimitrie Sturdza, P. S. Aurelian, Villner, G. Mârzescu, P. Poni, Th. Dornescu, N. B. Lăcusteanu.

D. Gr. Lerescu: Bine, la dosar, (ilaritate). Senatul nu o priimesce.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, dacă D. Sturdza s'ar fi ocupat numaĭ de cestiunea militară, de sigur că n'ar maĭ fi nimic de rěspuns. D. Sturdza, însă, atât prin redacțiunea moțiuneĭ sale, cât și în întregul seŭ discurs, a voit să lege acest incident de un întreg sistem de guvernămênt, afirmând, aci în Senat, că politica guvernuluĭ a distrus rênd pe rênd tóte instituțiunile țěreĭ, dintre carĭ a numěrat pe cele de la temelie: școla, biserica și armata.

Și ast-fel a acusat guvernul nostru că a transformat scóla într'o instituțiune de slugărnicie a profesorilor către guvern; că a transformat biserica în...... a dis un cuvênt pe care nu 'mĭ permit să 'l repet de supunere órbă către guvern, și că voind să facă același lucru în armată s'a isbit de resistență și a provocat demisiunile oficierilor.

Prin aceste cuvinte D. Sturdza a voit să vě facă să credețĭ că suflă un vênt de desorganisare asupra Statuluĭ nostru și că acest vênt îl represintă guvernul. Cutezătóre afirmare! Cred, D-lor, că nu este nimenĭ printre D-vóstre care să nu aibă consciința liniștită că Statul român nu este în nicĭ un pericol de desorganisare. Nu voiŭ tăgădui însă că, dacă suflă un vênt rěŭ, dacă se face o încercare de desorganisare din partea cuiva, acésta o face D. Sturdza prin politica sa, iar nu guvernul. (Aplause).

In adevěr, este ceva caracteristic, este ceva noŭ în modul de a face oposițiune al D-luĭ Sturdza. Cel d'ânteiŭ lucru noŭ este că, până acum, cu tóte luptele nóstre violente de partid, de câte orĭ era vorba de a se face o acusațiune prea exagerată; de câte orĭ era vorba de a se profita de o mișcare prea nepotrivită cu interesele superióre ale Statuluĭ; de câte orĭ era vorba de a se asvêrli un partid în o campanie cu desěvêrșire necuviinciósă și neadmisibilă, de atâtea orĭ partidul avea cuviința și tactul de a pune pe ómenĭ de a duoa ordine de a îndeplini acéstă rea misiune, și reserva pe capul partiduluĭ pentru alte ocasiunĭ ca atuncĭ, când va ajunge la putere, să ajungă curat și să'ĭ fie ușor să nu plătéscă diferitele polițe și pătate și necurate, trase de aĭ sěĭ în vreme de oposiție. (Aplause).

Acésta este modificarea care a introdus'o D. Sturdza în moravurile nóstre. Pentru prima óră omul care este șef de partid, care mâine póte să vină la putere ca să pună în practică cele ce a dis în oposițiune, s'a pus în capul tutulor mișcărilor, carĭ pot să facă rěŭ guvernuluĭ, orĭ cât de exagerate, orĭ cât de primejdióse ar fi ele pentru însășĭ temelia Statuluĭ, și ast-fel ațĭ vědut pe D. Sturdza când cu legea cleruluĭ că a venit aci în Senat, și vědênd că cu tactica sa nu a putut reuși să pună în desacord banca prelaților cu guvernul, cu tot trecutul sěŭ de fost ministru de culte, cu tótă vêrsta sa a ținut un limbagiŭ ne maĭ pomenit, și a învinovățit guvernul că rěstórnă credința și îngenuchiă biserica, și o îngenuchiă cu complicitatea episcopilor!

Resultatul a fost că peste duoě lunĭ de dile, când téra 'șĭ a ales un mitropolit, ciraciĭ D-luĭ Sturdza 'l aŭ înjurat sěptěmânĭ întregĭ, 'l aŭ insultat cu cea din urmă trivialitate. Și când D. Sturdza vorbesce de desconsiderare la basa bisericeĭ naționale, atuncĭ întreb: pentru ce a tolerat ca în jurnalul sěŭ să se insulte personal și trivial capul bisericeĭ, acela care a fost colegul sěŭ în cercetările sale istorice?

D. Sturdza a spus că s'aŭ transformat profesoriĭ în organe ale guvernuluĭ, că s'a atacat școla la temelie.

Scițĭ când s'a atacat școla la temelie? Când 'șĭ a permis acest precedent ne maĭ pomenit în analele parlamentare, ca dupe ce D-sa, aci în Senat, a atacat duoě dile d'a rêndul corpul didactic, dupe ce 'l a zugrăvit așa cum credea D-sa în consciința sa, dar și cam exagerat, de téma câtor-va votarĭ și a câtor-va partisanĭ impaciențĭ, 'șĭ a înghițit cuvintele, și drept *mea culpa* s'a dus într'un banchet la Galațĭ și a toastat cu acela care fusese expresia cea maĭ vie a acelor profesorĭ, în contra cărora luptase când era la guvern. Și vě mirațĭ D-vóstre de simptomele cele nesănětóse când un șef de partid se cobóră la un asemenea rol, destinat numaĭ ómenilor de a treia și a patra categorie? Și vě mirațĭ că se slăbesce autoritatea, că prind curagiŭ acele pornirĭ nesănětóse, acele apetiturĭ carĭ nu se pot nicĭ o dată satisface, fiind-că sunt maĭ vaste de cât meritele lor, acele nemulțumirĭ trecětóre carĭ nu se póte să nu se producă orĭ de câte orĭ se pune în mișcare o reformă în organismul Statuluĭ? Vě mirațĭ D-vóstre că acele pornirĭ, acele aspirațiunĭ să cuteze să 'șĭ arate fruntea, să întrebuințeze un limbagiŭ violent, când vede pe un bětrân că se îmbracă cu cele din urmă insulte și cele maĭ jóse și destrăbălate pornirĭ?

Dar astădĭ, D-lor, astădĭ, ia să presupunem că D. Sturdza, dintr'o convingere adâncă, crede că un fapt dureros s'a produs în armată, și nu 'ĭ daŭ dreptul să crédă că D-luĭ suferă de acest fapt maĭ mult de cât noĭ, și că faptul acesta dureros ar avea D-luĭ convingerea că ar fi iscat dintr'o greșélă a nóstră. Care ar fi fost datoria D-luĭ Sturdza? Ce ar fi trebuit pe D-sa să 'l isbéscă dintre cele duoě fapte, carĭ dice că s'aŭ ivit: dintre měsurile nedrepte luate de noĭ, și dintre faptul protestăreĭ oficierilor, fapt nenorocit, care în nicĭ un stat nu s'a maĭ întêmplat?

Care este faptul maĭ grav pentru viitorul țěreĭ, pentru binele acesteĭ patriĭ comune, care nu este apanagiul D-luĭ Sturdza, orĭ cât ar vrea D-sa?

D. Sturdza, în loc să vadă gravitatea lucruluĭ în mișcarea oficierilor, în loc să tacă până va înceta acest incident, și să ne critice în urmă dupe ce va vedea ce disposi-

ţiunĭ se vor lua de noĭ, D-sa de aci, de la tribună, a făcut imediat interpelare, şi în Cameră a însărcinat pe un tribun, pe D. Fleva, care orĭ-ce s'ar dice, era maĭ în rolul sĕŭ, a venit, dic, aci şi fără talent, fără inimă, cu un glas care nu se potrivesce cu înălţimea cestiuneĭ, şi într'un stil prea mic pentru o asemenea ocasiune, a venit prin atitudinea sa să sprijine un jurnal de scandal, care, în mod criminal, — şi cuvêntul criminal nu e prea mult, — scria invitare la revoltă, o invitare pe care, vĕ mărturisesc, că nu o vom găsi nicĭ în ţĕrile unde se fac pronunciamente militare: *» daca guvernul actual ar priimi aceste demisiunĭ şi ar desorganisa ast-fel cavaleria, n'ar putea de cât să cadă, şi orĭ care guvern ar veni în locul luĭ, nu póte face alt-fel de cât a 'ĭ reprimi pe oficierĭ în armată, printr'o lege specială, şi a le considera vechimea.*

Cu alte cuvinte, şeful partiduluĭ liberal, care n'a desminţit pe acest jurnal, dupe ce ĭ a atras atenţiunea colegului de la resbel, şeful partiduluĭ liberal, in numele partiduluĭ liberal, pentru a da câte-va momente de necaz unuĭ guvern, nu se dă în lăturĭ de a face apel la revolta militară, de a spune că disciplina în România n'are nicĭ o sancţiune; că pentru orĭ-ce ar face un corp de oficierĭ nu există nicĭ o pedépsă, pentru că guvernele se schimb, şi cine nu scie că guvernele se schimb în statele cu regim parlamentar! Şi că guvernul care are să vină o să 'ĭ restabilescă, cu alte cuvinte, dă un premiŭ de încuragiare la revoltă.

Vocĭ: Prea bine.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Vĕ întreb: în ce ţeră, în ce partid politic, în ce vremurĭ aţĭ maĭ vĕdut, pe un şef de partid încăruntit, ţiĕnd un asemenea limbagiŭ? Unde aţĭ maĭ găsit un om, care, cu 8, 9 sĕptĕmânĭ în urmă, aprins de un patriotism juvenil pentru vêrsta sa, ne arată cu degetul graniţele carĭ ar trebui lărgite, ne arată milióne de românĭ carĭ suferă în alte ţĕrĭ, şi care, dupe aceste 8, 9 sĕptĕmânĭ, vine şi sapă acea instituţiune a armateĭ, fără de care tóte dorinţele sale sunt irealisabile. Entusiasmul D-luĭ Sturdza adĭ se vede de toţĭ că nu a fost de cât o făţarnică şi o miserabilă.... comedie!

Dar a fost în discursul sĕŭ ceva şi maĭ grav, care nu sciŭ dacă a atras, precum trebuia, indignarea tutulor: D. Sturdza nu a încuragiat numaĭ revolta oficierilor pentru neînaintărĭ saŭ înaintărĭ nedrepte, ci făcêndu-se ecoul încriminărilor nedrepte asupra incapacităţeĭ şefilor, a încetăţienit în acéstă ţĕră acel fel de legende carĭ aŭ adus, la 1870, ruina armateĭ franceseǃ D. Sturdza, atâţĭ anĭ dupe resbel, a venit să ne spună, că dacă la valea Sângeluĭ a curs atâta sânge românesc, acésta a fost din neprevederea comandantuluĭ. D-sa face întocmaĭ ca acel nenorocit soldat din *Debâcle* a luĭ Zola, şi care dicea la fie-ce moment: *les chefs sont bêtes, les chefs nous trahissent.* D. Sturdza, cel d'ânteiŭ, a cutezat să ridice acéstă doctrină: că oficierĭ şi soldaţiĭ aŭ să judece dacă şefiĭ sunt capabilĭ orĭ nu, şi dacă trebue să mérgă în resbel dupe cum îĭ conduc şefiĭ saŭ nu.

Acésta e culmea!!

Şi a făcut-o, fiind-că 'şĭ a închipuit că póte să lege pretinsa greşélă de numele aceluia care era şeful operaţiunilor militare, şef pe care 'l ignoră când e vorba de succesele de la Plevna, şi pe care şi 'l aduce aminte când e vorba să reconstruiască o legendă miserabilă! Acesta 'ĭ a fost scopul când ne a spus că din neprevedere s'a transformat o vâlcea din Bulgaria într'o vale de sânge românesc. Zola îşĭ ghicise eroul!

Cum se chiamă acéstă purtare, acéstă abdicare de la tot ce are omul maĭ sânt, dragostea de ţĕră? Cum se chiamă aberaţiunea mintală de a dori până într'atâta puterea pe care înţeleg să o dorescă ceĭ carĭ nu aŭ gustat-o, dar pe care nu înţeleg să o dorească atât ceĭ carĭ aŭ gustat-o, şi cu atât maĭ puţin s'o preţuiască maĭ presus de interesele cele maĭ primordiale ale ţĕreĭ, fără de carĭ nicĭ un progres nu e cu putinţă?

Care e, D-lor, cel maĭ însemnat patrimoniŭ al unuĭ Stat mic ca al nostru, care e pus d'a curmezişul atâtor ambiţiunĭ rivale carĭ sfîşie Europa? Duoĕ lucrurĭ: o politică naţională sigură şi hotărîtă, şi o armata care să o susţină.

Pe amânduoĕ, în spaţiŭ de duoĕ lunĭ, D. Sturdza a căutat să le sdruncine din temelie, să le dobóre la pămênt. (Aplause).

Acum duoĕ lunĭ s'a pus să culégă, fără consciinţă, nemulţumirile firescĭ ale ţĕreĭ pentru suferinţele uneĭ părţĭ din România, şi a venit în Parlament cu acéstă cestiune, unde scia că n'are nicĭ o soluţiune de propus, şi că nu puteaŭ de cât să aţâţe şi maĭ mult nemulţumirea unora şi să îndârjéscă persecuţiunea altora.

D. Sturdza a căutat printr'acésta să sgudue, — şi D-deŭ a voit să nu reuşéscă, — acea politică de ordine a acesteĭ ţĕrĭ, politică fără de care România n'ar putea să existe, fiind-că n'ar avea raţiunea să existe! (Aplause). Şi astădĭ, ca să complinéscă opera D-sale de rĕsturnare din temelie a Statuluĭ român, se agaţă de mişcarea militară şi caută să o scompteze în folosul sĕŭ. Atâta de întunecat a fost D. Sturdza în cât nicĭ n'a înţeles cele ce 'ĭ a spus D. ministru de resbel relativ la faptul identic din 1884. Şi atuncĭ aŭ dimisionat oficierĭ pentru trecere de oficierĭ din altă armă în cavalerie. Deosebirea este că D-lor nu aŭ sciut să facă să se respecte disciplina şi rĕul a crescut. Eĭ bine, D. Sturdza, în loc să caute să explice greşéla D-lor de la 1884, d'a nu pedepsi pe demisionarĭ, a început adĭ să facă mea culpa asupra mutărilor de oficierĭ în cavalerie, şi a legitimat óre-cum indisciplina de la 1884.

Şi adĭ, D-sa, caută, cu autoritatea D-sale de şef de partid, să le promită că 'ĭ va rĕsplăti pentru nedisciplina lor, şi cu modul acesta caută să sgudue a duoa temelie a Statuluĭ român, armata română!! Şi tóte acestea, D-lor, ca să ajungă la putere!! Apoĭ mică este ambiţiunea D-luĭ Sturdza dacă se mulţumesce să ajungă la putere într'un Stat, care va fi dispreţuit fiind-că nu va maĭ avea nicĭ politică şi nicĭ spadă cu care să 'şĭ pótă apăra interesele luĭ! (Aplause).

Noĭ protestăm în contra acesteĭ politicĭ. Pe câtă vreme încrederea ţĕreĭ şi încrederea D-vóstre ne va da greaua sarcină să facem faţă la greutăţile carĭ, de sigur, nu cu inima uşóra le privim, noĭ vom face ast-fel ca să păstrăm pentru D. Sturdza şi partidul sĕŭ un Stat şi o armată a căreĭ basă socială este disciplina tutulor, a tutulor: şi a profesorilor, şi a militarilor şi a tutulor factorilor Statuluĭ, fiind-că în nedisciplină nu este progres, şi cu nedisciplină n'ar trece multă vreme ca să se spulbere acest edificiŭ la care D. Sturdza, cu lacrămĭ făţarnice, ne spune că aŭ lucrat duoĕ generaţiunĭ! (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, maĭ sunt înscrişĭ D-niĭ: Văcărescu, Principele Sturdza şi I. P. S. S. Mitropolitul Primat.

Art. 81 al regulamentuluĭ, dice: că în urma rĕspunsuluĭ dat de interpelator, preşedintele este dator să consulte Senatul dacă voesce să continue saŭ să închidă discuţiunea.

D G. Mârzescu: Cer cuvêntul în cestiune de regulament.

D. Gr. Lerescu: Ce 'l maĭ cerĭ de giaba?

D. G. Mârzescu: Am cerut maĭ ânteiŭ cuvêntul ca să displac D-luĭ Lerescu. (Ilaritate).

D-lor, este o moţiune depusă pe biuroul Senatuluĭ.

O voce: Sunt duoĕ.

D. G. Mârzescu: Se póte. Eŭ cunosc până acum numaĭ una. Iată, D-lor, ce dice alineatul 7 de sub art. 81 din regulament: *»Moţiunea motivată de trecere la ordinea dileĭ,*(şi moţiunea D-luĭ interpelator, Sturdza, este motivată), *presintată in urma interpelăreĭ, trebue să fie scrisă şi depusă la biuroŭ.*

Ea se trimite la secţiunĭ, afară dacă guvernul va cere a se discuta şi vota imediat.

Iată dar alternativa care o are Senatul:

Orĭ să trimită moţiunea îndată la secţiunĭ, orĭ guvernul e dator să céră discutarea şi priimirea saŭ respingerea moţiuneĭ.

Cer, prin urmare, aplicarea strictă a acestuĭ aliniat din regulament.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, maĭ ânteiŭ daŭ citire celor duoĕ moţiunĭ carĭ s'aŭ depus la biuroŭ, şi pe urmă voiŭ rĕspunde D-luĭ Mârzescu.

Iată maĭ ânteiŭ prima moţiune depusă de D. Sturdza şi de minoritate:

Senatul,

» Nemulţumit de rĕspunsul guvernuluĭ, dat asupra interpelăreĭ D-luĭ senator Dimitrie Sturdza,

Declară:

că este timp să înceteze sistemul de gu-

vernămênt care pune în pericol până şi puterea de apărare a ţereĭ.

Dim. Sturdza, P. S. Aurelian, Villner, G. Mârzescu, P. Poni, Th. Dornescu, N. B. Lăcusteanu.

Iată şi a duoa moţiune, aceea a majorităţeĭ:

Senatul, mulţumit de rĕspunsul ministeruluĭ asupra interpelăreĭ D-luĭ Sturdza, şi sigur fiind că guvernul va sci a face să se respecte disciplina în armată, trece la ordinea dileĭ.

General Horbaţky, C. I. Budişteanu, C. Petroni, G. Alexescu, C. Vrabie, Th. Văcărescu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, sunt dator, maĭ ântêiŭ, a întreba pe guvern dacă voesce să se discute îndată moţiunile acestea saŭ dacă nu, le trimit la secţiunĭ?

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Rog pe D-niĭ senatorĭ ca să discute îndată. (Aprobărĭ).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Voiţĭ să se discute îndată; prin urmare, conform regulamentuluĭ, pun în discuţiune acéstă moţiune.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul pentru moţiunea motivată.

D. Th. Văcărescu: Cer cuvêntul contra.

D. Gr. M. Sturdza: D-le preşedinte, am cerut cuvêntul maĭ dinainte.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-vóstră aţĭ cerut cuvêntul la interpelare, dar acum discutăm moţiunea; dacă voiţĭ să vorbiţĭ în privinţa eĭ, vĕ înscriŭ.

D. Gr. M. Sturdza: Da.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Maĭ ântêiŭ e înscris D. Mârzescu. D-sa are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: D-lor senatorĭ, Representaţiunea naţională are supremul control asupra tutulor actelor administraţiuneĭ publice. In virtutea acestuĭ control s'a făcut o interpelare. Acéstă interpelare e provocată de faptul grav al demisionăreĭ unuĭ mare numĕr de oficierĭ, — cum nu s'a maĭ pomenit în acéstă ţéră,—(D. Mârzescu face o pausă, vĕdênd pe D. preşedinte că conversa cu D. ministru de externe şi cu un domn senator).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Poftiţĭ, continuaţĭ.

D. G. Mârzescu: Am tăcut şi v'am lăsat ca să terminaţĭ, căcĭ póte să mĕ abat de la cestiune şi D-vóstre dupe regulament aveţĭ dreptul să mĕ chiămaţĭ la cestiune. (Ilaritate).

Noĭ, ca Representaţiune naţională, avem în faţa nóstră duoĭ *marĭ culpabilĭ.*

Unul din aceştĭ marĭ culpabilĭ e demisiunea oficierilor, şi merită, în interesul disciplineĭ armateĭ, stricta aplicare a legilor. Cel-alt mare culpabil, şi dupe mine şi *maĭ mare culpabil*, e ministrul de resbel, sub administraţiunea căruia s'a produs acest fapt grav, ne maĭ pomenit în România!

Ce facem noĭ cu acest ministru de resbel, cu acest mare culpabil?

Representaţiunea naţională, în marea desordine produsă în disciplina militară, nu póte abdica dreptul sĕŭ de suprem control.

Ea are dreptul şi datoria ca să cerceteze carĭ sunt motivele, carĭ sunt nedreptăţile comise în armată carĭ să fi silit pe un mare numĕr de oficierĭ să'şĭ sfărame cariera, dându'şĭ demisiunea din armată?

D. ministru de resbel vine înaintea nóstră, şi punêndu'şĭ mâna în şold, ne dice: Inainte de tóte trebue ca disciplina să domnéscă în armată; acela care simte ca militar, care are consciinţă de datoria sa ca militar, acela nu póte de cât să deplângă, să desaprobe şi să pedepséscă purtarea oficierilor.

La limbagiul de militar al ministruluĭ de resbel, îĭ vom rĕspunde cu datoria ce şi noĭ avem ca mandatarĭ aĭ ţereĭ.

Şi decĭ, întocmaĭ ca şi ministrul de resbel, punêndu-ne mâna in şold, datorĭ suntem să'ĭ dicem:

Dă-ne voe, D-le ministru, ca şi noĭ, representanţĭ aĭ ţereĭ, carĭ avem consciinţă de datoria nóstră când examinăm causele demisiuneĭ oficierilor, să vĕ controlăm faptele şi să te întrebăm: Cum şi în ce mod administrezĭ armata pentru ca să producĭ nisce fapte peste mĕsură de grave carĭ sdruncină disciplina în armată, o deconsideră şi o desorganiséză?

Dreptatea înainte de tóte; într'un Stat civilisat dreptatea priméză totul.

Şi în acéstă privinţă, fiind-că am audit pe têněrul ministru de culte care 'şĭ ia în tóte ocasiunele rolul de a apăra pe guvern, ca şi cum ar fi fost luat în minister cu acéstă specială misiune, ca şi cum 'ĭ s'ar fi pus condiţiune: »*te luăm în minister ca vecĭnic să ocărăscĭ în drépta şi în stânga pe adversariĭ guvernuluĭ şi să înalţĭ la cer banca ministerială.* (Ilaritate, aplause). Acest rol nu e demn de talentul pe care ţĭ'l a dat D-deŭ.

D. ministru al cultelor, pe care 'l vĕd atât de pios de când se găsesce la culte, cred că scie celebra şi nemuritórea maximă: *periat mundus, sed justitia fiat*, piară lumea, dar dreptate să se facă.

Majoritatea acestuĭ Senat conservator voesce ca să sacrifice pe oficieriĭ demisionaţĭ?

Voesce ca să'ĭ trimétă în criminal, să 'ĭ degrade, să le aplice pedépsa cea maĭ crudă?

Facă-o, dar întreb atuncĭ: ce facem cu ministrul de resbel sub administraţiunea căruia s'a produs faptul acesta grav? (Aplause).

D-lor, noĭ aci controlăm administraţiunea publică, controlăm aci pe capul unuĭ mare şi important serviciŭ public.

Ce fel de ministru eştĭ D-ta, care te pretindĭ că aĭ consciinţă de disciplina militară, când sub D-ta se produc fapte de o extremă gravitate?

Când disciplina, sub administraţiunea D-tale, slăbesce în aşa grad, dupe mine numaĭ aĭ ce căuta, nicĭ meriţĭ să maĭ staĭ pe acea bancă.

Póte să te apere bătrânul, D. Lerescu, braţ la braţ cu junele Take Ionescu, ministru cultelor, dar aĭ dovedit nedestoinicie ca administrator în armată, şi 'mĭ este de ajuns mie, representaţiune naţională, un asemenea fapt, pentru ca să dic: cheltuim milióne,—singur aĭ mărturisit că cheltuim peste 41 milióne,—făcênd şi alte sacrificiĭ pentru acéstă instituţiune.

Apoĭ dacă cheltuim atâtea milióne, dacă facem atâtea sacrificiĭ, óre o facem pentru ca să avem în fruntea armateĭ ómenĭ carĭ prin arbitrariul şi nedestoinicia lor să producă o asemenea desordine?

Iată pentru ce am înţeles aprobând din tot sufletul pe D. Sturdza când a adresat acéstă interpelare capuluĭ cabinetuluĭ, D-luĭ Lascar Catargi. D-sa, ca preşedinte al consiliuluĭ este maĭ direct rĕspundĕtor, fiind-că D-sa este acela care v'a luat pe toţĭ sub aripele sale.

Natural şi logic este ca să fie pus în causă preşedintele consiliuluĭ de ministri, căcĭ fără de sprijinul sĕŭ n'aĭ putea D-ta, D-le general Lahovari, să aducĭ acéstă perturbare în armată, şi, prin urmare, în Statul român. Cu drept cuvênt, interpelarea adresându-se către protectorele ministruluĭ de resbel, îl întrébă: dacă nu e timpul să se pună capăt acesteĭ nenorocite administraţiĭ?

D-lor senatorĭ, faptul demisionăreĭ este grav. Puteţĭ D-vóstre să aplaudaţĭ, puteţĭ da certificat la mâna ministruluĭ de resbel că are încrederea D-vóstre, că administréză bine şi cu dreptate, şi că are să fie, prin capacitatea şi iscusinţa sa, restabilită disciplina în armată. Nu este, însă, maĭ puţin adevĕrat că faptul care s'a produs nu'l puteţĭ şterge, şi acest fapt 'şĭ va avea consecinţele sale.

D-vóstre nu puteţĭ, cu ochiĭ închişĭ, să sdrobiţĭ cariera a o mulţime de tinerĭ, fără ca în acelaşĭ timp să dovediţĭ că sunteţĭ animaţĭ de acelaşĭ spirit de dreptate faţă cu amênduoĭ culpabiliĭ.

Avem,—cum am dis,—*duoĭ culpabilĭ* în faţa nóstră, în privinţa unuia, şi póte cel maĭ puţin vinovat, sunteţĭ aspri peste mĕsură, dar în privinţa celuĭ-alt ce faceţĭ?

Acesta este cel maĭ mare culpabil,—dupe mine,—căcĭ dacă nu s'ar fi administrat ministerul de resbel ast-fel cum s'a administrat, desordinea nu se întâmpla.

Insăşĭ D. ministru de resbel, în rĕspunsul ce a dat D-luĭ Sturdza, a dis şi a mărturisit că s'aŭ luat câţĭ-va oficierĭ de la o armă şi s'aŭ pus în altă armă, fapt, nu *tocmaĭ* normal, dupe chiar spusa D-sale.

Va să dică, însă'şĭ D-sa recunósce că strămutarea oficierilor dintr'o armă în alta nu este un fapt normal, ci anormal. Eĭ, atuncĭ de ce aĭ făcut'o D-le ministru?...

D. minisuru de resbel, J. Lahovari: Fiind-că este legal.

D. G. Mârzescu: D. ministru de resbel dice că este legal. Dar, D-le ministru, legal este ca pe un oficier care a dat concurs şi a fost clasificat la códă, D-ta să 'l trecĭ în altă armă numaĭ pentru ca să'ĭ găsescĭ o portiţă de înaintare?

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Aşa s'a făcut?!

D. G. Mârzescu: Cam așa; nu vĕ fie cu supĕrare. La afirmare rĕspund cu afirmare.

De aceea, D-lor senatorĭ, trebue ca noĭ toțĭ, și maĭ cu sémă de datoria D-vóstre a majoritățeĭ este ca să vedețĭ clar în acéstă afacere, să vedețĭ unde este adevĕrata origină a rĕuluĭ, care este causa care a provocat acest scandal social, acéstă înfrângere a disciplineĭ militare. Avețĭ chiar un articol în regulamentul D-vóstre care vĕ îndrituesce să numițĭ *anchetă parlamentară*. Apoĭ dacă când se prezintă o tânguire contra unuĭ prefect, când se întêmplă că un judecător s'a bătut cu un altul în camera de chibzuire, se numesce anchetă, pentru ce, noĭ Parlament, care exercităm supremul control, — noĭ ceĭ d'ântêiŭ suntem datorĭ să dăm pildă în lume că am lucrat cu dreptate și nepărtinire, — pentru ce D-vóstre, majoritatea, nu v'ațĭ duce la ministerul de resbel și ațĭ face o anchetă în acéstă privință? Și atuncĭ vețĭ vedea că acest ministru trufaș, care se glorifică cu faptele sale de pe câmpul de bătaie, nu póte să se glorifice tot așa și cu faptele sale de pe câmpul administrăreĭ ministeruluĭ sĕŭ, unde departe a fost de a lucra cu inteligență, cu prevedere și cu spirit de dreptate.

Iată, onor. D. senatorĭ, considerantele pentru carĭ susțin din tóte puterile mele moțiunea presentată de D. Dimitrie A. Sturdza, care moțiune, constatând în mod energic desordinea în armată și nedreptatea din ministerul de resbel, invită pe capul cabinetuluĭ a face să înceteze prompt și imediat sistemul acesta nenorocit de guvernămênt. (Aplause).

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, pentru a vĕ da o dovadă cât de mult trebue respectată și păzită disciplina militară, vĕ voiŭ cita un exemplu recent din Englitera, dintr'o țéră unde nu înfloresce militarismul, pentru că are fericirea să fie înconjurată de mare.

Eĭ bine, cunóscețĭ cu toțiĭ ce nenorocire s'a întêmplat marineĭ engleze.

Manevra cu cuirasatele cele maĭ marĭ ale Engliterei, o flotă măréță în apele Tunisieĭ. Amiralul care comanda acea flotă, de pe cuirasata luĭ, a dat un ordin, și cum distanțele eraŭ prea micĭ, cuirasata pe care o comanda a priimit o lovitură în cóstă, s'a deschis și s'a cufundat cu maĭ bine de o mie de ómenĭ, din care ceĭ maĭ mulțĭ aŭ pierit.

Ce aŭ făcut englezii față cu acéstă nenorocire?

Ce a făcut maĭ cu sémă presa? Ce a făcut Parlamentul? Ce a făcut publicul în genere? Toțĭ aŭ tăcut. Țéra întrégă a fost în doliŭ, dar a tăcut.

Scițĭ, D-lor, ce a ḑis despre acéstă împregĭurare Sarcey, unul din criticiĭ ceĭ maĭ cu spirit din Francia și cu maĭ bun simț?

A ḑis lucrul următor:

Noĭ nu prea iubim pe Englezĭ, nicĭ eĭ nu prea ne aŭ la stomac pe noĭ, însă, din când în când suntem silițĭ să 'ĭ admirăm.

Admirațĭ tăcerea eroică a o mie de ómenĭ carĭ se scufundă în adâncimele măreĭ cu cuirasata aceea; să admirăm rezerva și tăcerea preseĭ, a parlamentuluĭ și a publiculuĭ întreg englez; pe când la noĭ în Francia, dacă s'ar fi întêmplat un asemenea lucru, nu s'ar fi căutat alt de cât rĕsturnarea ministeruluĭ; jurnalele ar fi calomniat tótă administrația și pe toțĭ șefiĭ; ar fi fost o adevĕrată anarchie în ideĭ. De aceea, ḑice Sarcey: trebue să admirăm pe englezĭ, de și nu ĭĭ iubim, cum nicĭ eĭ nu prea ne iubesc pe noĭ. V'am dat, D-lor, acest exemplu ca să vĕ arăt, că orĭ cât de gravă este acéstă împregĭurare, noĭ, maĭ presus de tóte, trebue să ne gândim, că disciplina armateĭ este cel d'ântêiŭ lucru la care trebue să ținem și să nu facem dintr'o asemenea cestiune o ocasiune de rĕsturnat ministerul, de atacat generaliĭ, ministrul de resbel, etc., etc., căcĭ greșim. Eŭ am luat cuvêntul numaĭ ca să fac acest avertisment, dupe ideea mea, că nu trebue să ne slujim de acéstă nenorocire care s'a întêmplat, pentru a descompune maĭ mult spiritul oficierilor și a împinge pe maĭ mulțĭ la acea rătăcire, ci din contra să'ĭ lăsăm să'șĭ vină în consciință, pentru ca uniĭ să revină și alțiĭ să nu maĭ ia din noŭ acest drum.

Când ḑicețĭ cuvêntul de *pronunciament* vĕ îngrozițĭ de un cuvênt așa de grav, însă scițĭ ce facețĭ acum? Dacă fără a merge așa de departe, cum o cere D. Dimitrie Sturdza, fără a rĕsturna întregul guvern, ne-am mărgini numaĭ la ceea ce cere D. Mârzescu, adică dacă ațĭ rĕsturna pe ministrul de resbel, ce ar fi acésta alta de cât un »pronunciament«! Căcĭ ce însemnéză cuvêntul »pronunciament«?

»*Pronunciament*« va să ḑică o înțelegere a unuĭ *grup de militarĭ* pentru a rĕsturna guvernul în totul saŭ în parte.

De aceea, maĭ bine reservați-vĕ focul și argumentele pentru altă ocasiune, dar nu pentru aceea care compromite numele armateĭ nóstre, și să punem în joc singurĭ arma cea maĭ puternică a Românilor pentru apărarea lor, căcĭ orĭ și ce s'ar ḑice, armata este și rĕmâne afirmarea cea maĭ viue și maĭ puternică a naționalitățeĭ. Așa dar, să nu ne atingem de ea. (Aplause).

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi: D-lor senatorĭ, ațĭ ascultat pe D. D. Sturdza și pe D. Mârzescu, ațĭ ascultat și duoĭ miniștri, pe D. general Lahovari și pe D. Ionescu, și ațĭ vĕḑut că din tóte câte aŭ spus D. Sturdza și D. Mârzescu nu reese nicĭ un fapt pe care să'l fi citat și susținut cu temeiŭ. D-lor vorbesc și aruncă acusărĭ vagĭ, fără să citeze nicĭ un fapt positiv.

D. Mârzescu, mergênd maĭ departe, cere și anchetă parlamentară, pentru nimic alt de cât pentru ca să mențină și să ațâțe agitațiunea în cestiunea acésta.

D-lor, de ierĭ, de cum am fost interpelat la Cameră, am cerut să rĕspund îndată, și dacă ierĭ n'am putut veni aci, causa este că eram ocupat acolo, și dacă astăḑĭ n'am putut veni la 2 ore, causa este că a fost și astăḑĭ continuarea discuțiuneĭ în cestiunea acésta la Cameră.

Scopul iuterpelărilor, însă, n'a fost nicĭ acolo, nicĭ aci de cât agitațiune, pentru ca să pótă pescui în apă turbure. (Aplause).

D. G. Mârzescu: Ca dreptate să se facă.

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi: D. Mârzescu și D. Sturdza, ḑic: »*dreptate*.« Eĭ bine, D-lor, ce dreptate să se facă unor oficierĭ carĭ, eĭ în corpore, 'șĭ-aŭ dat demisiunea?! 'I a alungat cine-va? Nu.

D. Mârzescu acuză de ce ministrul de resbel a numit în arma cavaleriei pe uniĭ oficierĭ de la statul major și din alte arme? Causa pentru care ministrul de resbel a numit în arma cavaleriei, este că din toțĭ căpitaniĭ din cavalerie, carĭ aŭ dat examen, numaĭ duoĭ aŭ reușit, și pe aceia 'ĭ a avansat maiorĭ. Aŭ maĭ rĕmas șépte locurĭ vacante, și a trebuit să ia de la statul major ca să împlinéscă locurile vacante.

Dar acésta va să ḑică că a închis cariera oficierilor de cavalerie? Nicĭ de cum; căcĭ oficieriĭ carĭ vor reuși la examenele viitóre vor fi înaintațĭ, iar aceia de la statul major aŭ să fie rechiămațĭ la statul major.

Vedețĭ dar că nu este nicĭ un fapt nelegal, nicĭ o causă seriósă care să se discute aci; este o țesătură de intrigĭ și agitațiunĭ ca să putețĭ veni D-vóstre maĭ degrabă la putere! (Aplause). Acésta este ținta discursurilor și acusațiilor D-vóstre, căcĭ nu ne ațĭ citat fapte.

Eŭ, ca președinte al consiliuluĭ, și ca om care, la vêrsta mea, nu voiŭ să mĕ îmbrac cu nimic nedrept, am așteptat și aci și dincolo la Cameră, să vĕd ce anume fapte și probe aducețĭ, și am vĕḑut că nu aducețĭ absolut nicĭ un fapt positiv, nicĭ nu ne arĕtațĭ verĭ o ilegalitate făcută, ci mereŭ spunețĭ lucrurĭ din aer!

Spunețĭ, atât aci, cât și în Cameră: rĕŭ în administrațiune; rĕŭ la culte și instrucțiune; rĕŭ în armată; rĕŭ, în fine, în tóte ministerele, fără a spune fapte anume. Și acésta pentru ce? Pentru că nu ațĭ găsit nimic a ne spune.

D. G. Mârzescu: De bine demisionéză oficieriĭ?

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi: Aceĭ nenorocițĭ oficierĭ sunt jertfa intrigilor!

D. G. Mârzescu: Ale cuĭ?

D. președinte al consiliuluĭ, L. Catargi 'Țĭ voiŭ spune eŭ.

Ia interpelarea făcută la Cameră de unul din partizaniĭ D-vóstre; citesce procesele-verbale și veĭ vedea cum s'a agitat acéstă cestiune.

Așa dar, D-lor senatorĭ, vĕ rog acum să judecațĭ în cunoscință de causă. D-lor aŭ arătat ce aŭ putut și aci și în Cameră; noĭ am spus ceea ce am avut de spus. D-vóstre cugetațĭ și vedețĭ cine are dreptate; sunteți judecătorĭ; noĭ nu voim să ședem la putere cu orĭ ce preț. (Aplause).

Dacă credețĭ că în acéstă cestiune este o umbră de bănuială în contra guvernuluĭ, dațĭ votul D-vóstre, noĭ ne vom duce și vor veni D-lor, ca să instaleze la locul lor pe oficieriĭ demisionațĭ.

In ceea ce privesce ancheta parlamentară, cerută de D. Mârzescu, așĭ priimi-o cu

dragă inimă dacă n'ar fi în cestiune, armata; dar în împregiurarea acésta nu o pot primi, fiind-că am merge din agitațiune în agitațiune. D-vóstre vě vine ușor să agitați și apoi să vě dați dupe ușe, pe când aceĭ nenorociți sufer! Am rugat la Cameră, vě rog și pe D-vóstre să interveniți, să sfătuiți pe aceĭ tineri să 'și retragă demisiunile. Până acum n'avem de cât 20 de demisiuni priimite la minister, cele-alte sunt póte pe la șefiĭ de corp; este încă timpul ca toți cari sunt buni patrioți, și familiile să sfătuiască pe aceĭ tineri oficieri să 'și retragă demisiunile. Voind însă să facă manifestațiuni și agitațiuni, vom fi siliți, nu numaĭ ale priimi demisiunile, dar pe aceia carĭ vor trece peste měsură, să 'ĭ pedepsim chiar.

N'am să crut pe nimenĭ carĭ ar voi să facă turburări în țéra acésta. (Aplause). Sunt rěspundětor de liniscea țěreĭ și nu voiŭ cruța pe turburătorĭ. (Aplause prelungite).

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

—Se consultă Senatul dacă sunt 10 senatorĭ carĭ cer închiderea discuțiuneĭ, și se constată că sunt.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ, și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: La biuroŭ sunt depuse duoě moțiuni pe carĭ le am citit.

Art. 85, aliniatul 3 din regulament sună ast-fel:

»Votul prin bile se face asupra tutulor cestiunilor supuse deliberațiuneĭ și decisiuneĭ Senatuluĭ, afară de luarea în considerație și de articolele din proiectele de legĭ, carĭ se pun la vot în parte și carĭ se votéză prin sculare și ședere«.

Prin urmare, conform regulamentuluĭ, sunt dator să pun aceste moțiunĭ la vot cu bile.

Voiŭ pune maĭ ântéiŭ la vot moțiunea D-luĭ Sturdza, ca cea maĭ depărtată; cine este pentru moțiunea D-luĭ Sturdza va pune bila albă în urna albă, cine este contra, bila négră la urna albă.

— Se procede la vot.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: Eŭ mě abțin.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanți 68 și o abținere a D-luĭ general J. Lahovari.

Voturĭ exprimate	68
Majoritatea absolută	35
Bile albe	13
Bile negre	55

Prin urmare, Senatul a respins moțiunea D-luĭ Dim. Sturdza. (Aplause).

Acum se pune la vot, tot cu bile, a duoa moțiune, care sună ast-fel:

»*Senatul, mulțumit de rěspunsul ministruluĭ asupra interpelăreĭ D-luĭ Sturdza, și sigur fiind că guvernul va sci a face să se respecte disciplina în armată, trece la ordinea ḑileĭ*«.

— D-niĭ senatorĭ proced la votarea acesteĭ moțiunĭ cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	58
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	54
Bile negre	4

Senatul a adoptat moțiunea a duoa.

—*D. ministru al justiției, Al. Marghiloman*, dă citire Mesagiuluĭ regal, relativ la proiectul de lege pentru judecătoriile de ocóle votat de Cameră.

— Se trimite la secțiunĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, orele fiind înaintate voiŭ ridica ședința, și cestiunea personală a D-luĭ general Tamara cu D. Sturdza, se va pune la ordinea ḑileĭ pentru mâine.

— Ședința se ridică la orele 5 și jumětate, anunțându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 5 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 5 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, Dr. I. Cernătescu și T. Lerescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rěspund la apelul nominal 29 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Bonachi Mihail Grigoriadi, Buzdugan V., Ciolac I., Cincu Ant., Filipescu C. G., Manoliu G., Manu Rodrig, Rosetti Sc., Rușavețianu N., Sebastian C. G., Șendrea St., Sofian N., Vrabie C., Brăiloiu C. A., Ianov I., Blancfort A., Flondor G. Em.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Chircu T., Ciolac Garabet, Economu N., Stătescu Eug., Știrbeiŭ B. D., Stroiescu I., Tatos T. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente, care se aprobă.

— Se citesce următórele comunicărĭ:

I. D. senator Vrabie se rógă a 'ĭ se scuza absența de adĭ.

— Se ia act.

II. D. Isidor P. Bodocan se rógă a 'ĭ se recunósce calitatea de cetățén român.

III. D-niĭ: G. Dimitriade și Ene Mihail se rógă de asemenea a li se recunósce calitatea de cetățenĭ românĭ.

— Se trimit la comisia de indigenate.

IV. Maĭ mulțĭ locuitorĭ din comuna Dănésca, județul Olt, se rógă a se modifica art. 104 din regulamentul pentru aplicarea legeĭ clerului.

V. Maĭ mulțĭ locuitorĭ din comunele Rastu, Piscu, Ghidiciŭ și Băilesci, județul Dolj, protestéză contra měsurilor luate de comisiunea însărcinată cu studiarea punctuluĭ Rastu din acel județ.

VI. Maĭ mulțĭ locuitorĭ din comuna Alimănesci, județul Olt, se rógă a se modifica art. 104 din regulamentul pentru aplicarea legeĭ cleruluĭ.

VII. Maĭ mulțĭ locuitorĭ din comuna Cabesci, județul Tutova, se rógă a se forma 2 parochiĭ în acea comună.

— Se trimit la comisiunea de petițiunĭ.

— *D. ministru de resbel, general J. Lahovari*, depune Mesagiile regale, în alăturare cu proiectele de legĭ, prin carĭ se acordă împământenirea D-lor: Gheorghe Hofner, Gheorghe Barotzi și Carol Sax.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, în urma discuțiuneĭ de ierĭ asupra interpelăreĭ D-luĭ senator D. Sturdza, D. general Tamara a cerut cuvêntul în cestiune personală. De óre-ce ierĭ ora era înaintată, nu 'ĭ s'a putut acorda cuvêntul, rěmânênd ca astăḑĭ D-sa să'șĭ desvolte cestiunea personală.

D. general Tamara are dar cuvêntul.

D. general G. Tamara: D-le președinte și D-lor senatorĭ, dacă astăḑĭ ar fi legĭ importante la ordinea ḑileĭ, așĭ renunța la o cestiune personală.

Dacă insist însă asupra eĭ, este că nu o dată, ci de maĭ multe orĭ, onor. D. Sturdza, 'mĭ a aruncat cuvinte, ca să nu ḑic alt-fel, rěutăcióse.

Recunosc vina mea că 'l am întrerupt pe când vorbea, dar de ce 'l am întrerupt, și ce efect așa mare 'ĭ a făcut D-sale întreruperile mele? 'L am întrerupt ca să'ĭ arăt curatul adevěr, adevěr pe care nicĭ D-sa nu póte să'l conteste, nicĭ istoriciĭ carĭ sciŭ să facă istorie imparțială.

De unde vine supěrarea D-sale în contra mea, de când datéză ea? Ea datéză de acum duoĭ anĭ când, cu ocasiunea rěspunsuluĭ la Mesagiŭ, D-sa susținea că partidul conservator a aprovisionat pentru oștire prea multe efecte, și că eraŭ așa de multe în cât le a mâncat moliile, și fiind ast-fel stricate, D-lor, a trebuit să le vîndă cu toba la licitație.

Eĭ bine, orĭ câtă paciență 'mĭ ar recomanda onor. D. Sturdza, puteam eŭ, în calitatea mea îndoită de intendent-general și de senator, să tac?

Ce a fost întreruperea mea de acum duoĭ anĭ?

'I am spus: onor. D-le Sturdza, nu este exact ceea ce motivațĭ; căciulile nu s'aŭ vîndut la licitație, pentru că eraŭ róse de moliĭ, saŭ pentru că eraŭ prea multe; dar voiațĭ cu orĭ-ce preț să adunațĭ acte de acusare contra partiduluĭ conservator care pregătise organisarea armateĭ, pe care ațĭ dus'o la resbel în 1877 și care a sciut să 'șĭ facă datoria.

Ce fel? 'Mĭ se póte spune că o armată se

improviséză? Eĭ bine, dacă aţĭ avut şi acest dar, spuneţĭ-o; eŭ nu sciŭ că o armată se póte improviza; ceea ce sciŭ este că ea era organisată...

D. P. S. Aurelian: Cu mine aveţĭ cestiunea personală de mĕ fixaţĭ aşa mult?

D. general G. Tamara: V'am supĕrat? Nu ţin să vĕ supĕr câtuşĭ de puţin. (D. Aurelian părăsesce sala). Aşĭ fi dorit să stea D. Dim. Sturdza aci, căcĭ am să spun multe, fiind provocat de D-sa.

Care era dar vina mea? Că am spus că efectele carĭ eraŭ aprovisionate, eraŭ resultatul uneĭ prevederĭ a partiduluĭ de atuncĭ, a guvernuluĭ conservator, care se ocupa de organisarea armateĭ, ca s'o înzestreze cu tot ce 'ĭ trebue pentru a face faţă la un moment dat?

Vine apoĭ discuţiunea rĕspunsuluĭ la Mesagiŭ, în tómna trecută. Pe când onor. nostru coleg, D. Şendrea, afirma că armata astăḑĭ este desbrăcată, că a vĕḑut soldaţiĭ în haine sdrenţuite, iarăşĭ n'am putut să rabd; 'l am întrerupt şi 'ĭ am spus că armata nicĭ o dată n'a fost maĭ bine îmbrăcată ca astăḑĭ, şi acésta voiŭ dovedi-o maĭ târḑiŭ.

Vin la întreruperea de ierĭ care a supărat prea mult pe D. Sturdza.

D-sa nu pierde ocasiunea de câte orĭ ia cuvêntul, de câte orĭ adreséză o interpelare, fie în discuţiune de legĭ, fie în orĭ-ce împregiurărĭ, nu uĭtă să nu vorbéscă de regalitate, de independenţă, de armată, par'că tóte acestea sunt opera D-sale.

Eĭ bine, ierĭ ce am făcut? Când a fost vorba de armată, şi când D-sa spunea că D-lor singurĭ sunt carĭ aŭ organisat-o, 'ĭ am rĕspuns prin o întrerupere.

»Armata care a făcut resbelul aţĭ găsit'o organisată; n'aţĭ improvisat'o D-vóstre«. Şi aţĭ auḑit cu toţiĭ ce cuvinte maliţióse 'mĭ-a adresat onor. D. Sturdza, şi cred că aţĭ putut judeca care dintre noĭ duoĭ a avut dreptate.

Acum, cu permisiunea D-vóstre, voiŭ căuta să justific complet ceea ce am susţinut, ca să puteţĭ judeca între mine şi D. Sturdza, care din duoĭ are dreptate; şi ca să puteţĭ judeca în cunoscinţă, să 'mĭ permiteţĭ să vĕ aduc aminte cuvintele carĭ 'mi le a adresat ierĭ D. Sturdza. Era vorba de virtutea milităréscă, D-sa a ḑis: »virtute pe care la mine nu o vede, şi că eŭ nicĭ nu pot înţelege cuvintele D-sale, şi că acésta este un fapt care mĕ caracterisă, şi că întreruperile mele arată disciplina care trebue să fie în oştire.« Auḑiţĭ! Dacă era cas de disciplină când vreĭ să susţinĭ în Parlament un adevĕr prin o întrerupere destul de cuviinciósă.

Dar să vin la cestiune; să vĕ probez, D-lor, senatorĭ, că am avut dreptate să ḑic că armata care a făcut resbelul, este opera guvernuluĭ conservator, şi că am dreptul să susţin şi aḑĭ, că organisarea armateĭ este întărită iarăşĭ de partidul conservator.

Ce a făcut partidul conservator de la 1871 până la 1876 pentru armată?

Maĭ ânteiŭ a organisat armata teritorială, *dorobanţiĭ şi călăraşiĭ* în regimente, aceştia sunt *curcaniĭ* cu carĭ ne fălim. Tot guvernul conservator a sporit efectivul şcóleĭ de fiĭ de militarĭ, de la 120 la 160 elevĭ. Vedeţĭ prevedere, căcĭ de unde se ia oficierĭ dacă nu sporescĭ numĕrul elevilor? A adăogat în acelaşĭ timp o deosebită şcólă, sub numirea de »Şcólă de infanterie şi cavalerie« cu un efectiv de 60 elevĭ, care aḑĭ este şcóla de oficierĭ. A adăogat o şcólă specială pentru oficierĭ de cavalerie.

Dar nu era destul atât. Eraŭ sub-oficierĭ cu óre-carĭ instrucţiunĭ carĭ puteaŭ să fie bunĭ şi folositorĭ, oficierĭ pentru armată, şi guvernul de atuncĭ a organisat o şcólă anume pentru dênşiĭ, *şcólă de sub-oficierĭ*, care de atuncĭ până aḑĭ ne dă un contingent însemnat de oficierĭ bunĭ pentru oştire.

Dar cine s'a interesat maĭ mult de nevoile oficierilor? Tot la 1872 era guvernul conservator care a sporit soldele tutulor oficierilor, adăogând şi accesoriile de soldă pentru toţĭ oficieriĭ superiorĭ şi pentru ceĭ din armata teritorială carĭ nu aveaŭ; s'a maĭ îmbunĕtăţit soldele la 1880, îmbunĕtăţirĭ puţine; dar adevĕratul spor de soldă este cel de la 1872.

Atuncĭ s'a îngrijit şi de bunul traiŭ al soldaţilor, căcĭ s'a sporit raţia soldaţilor cu 5 banĭ pe ḑi, s'a îngrijit şi de raţia caluluĭ, a sporit-o cu 5 banĭ pe ḑi. A aprovisionat armata cu efecte de mic echipament, de îmbrăcăminte, mare echipament şi tot ce 'ĭ trebue şi, probă că a fost aprovisionată, este referatul ministeruluĭ de resbel de la 1876 care se vede publicat în *Monitorul oficial* 120, din 3 Iunie 1876, subscris de colonel Slăniceanu, către consiliul de miniştri, acel faĭmos referat care spune că oştirea e aprovisionată pentru 12 anĭ. Prin urmare, s'a afirmat oficial la 1876 că armata era aprovisionată.

Iată ce ḑice acel referat în privinţa îmbrăcămintei:

»Tóte trupele armateĭ, permanente şi teritoriale, aŭ efecte de îmbrăcăminte complecte; fie-care om din armata permanentă avênd câte duoĕ saŭ treĭ garniturĭ de fie-care efecte precum se prevede în reglement«.

Nu mĕ voiŭ osteni să vĕ citesc maĭ multe aliniate din acest referat, căcĭ din tot acest referat care era făcut în scop de a servi ca act de acusaţiune în contra ministeruluĭ conservator, nu resultă de cât un brevet de bună organisare şi de prevedere, care se dă regretatuluĭ şi neuĭtatuluĭ general Florescu, organisatorul armateĭ nóstre, care 'şĭ a sacrificat viaţa întrégă pentru binele oştireĭ.

Am susţinut că armata nicĭ o dată nu a fost maĭ bine echipată ca aştă-ḑĭ.

Eĭ bine, dupe ce v'am spus ce s'a făcut pentru armata de la 1871—1876 vĕ rog să 'mĭ permiteţĭ a vĕ spune cât am putut culege în scurtul timp ce am avut de aséră până acum, şi ce s'a făcut de la 1888 în cóce.

Iată, D-lor, îmbunĕtăţirile carĭ s'aŭ realisat: s'a înfiinţat serviciul de subsistenţă în armată, de care, până la 1888, era cu desĕvîrşire lipsită, şi orĭ-care din D-vóstre scie şi simte că serviciul de subsistenţă în armată este viaţa armatelor.

Eĭ bine, acest serviciŭ nu a existat la 1888. S'a fabricat trăsurĭ de subsistenţă, s'a construit manutanţă, deposite de subsistenţă. Tóte acestea carĭ aŭ costat aprópe 2 milióne jumĕtate, s'aŭ făcut din economiile carĭ aŭ resultat de la hrană, nicĭ un ban nu s'a cerut credit pentru înfiinţarea lor.

Pentru instrucţia trupelor, în 5 anĭ de ḑile, s'a alocat un milion şi jumĕtate maĭ mult de cât se alocase în ceĭ din urmă 5 anĭ.

Efectivul armateĭ permanente, de la 1887 până la 1893, a sporit cu peste 300 oficierĭ, peste 60 de elevĭ din şcóle, şi trupa permanentă cu 10.000 de ómenĭ şi peste 2.000 caĭ; iar corpurile de trupă carĭ s'aŭ adăogat sunt: 17 batalióne permanente prin fusionarea regimentelor de linie cu dorobanţiĭ; s'a adăogat un regiment de roşiorĭ, — şi, vĕ rog să notaţĭ bine, cine s'a ocupat maĭ mult de arma cavaleriei; — s'aŭ transformat 4 regimente de călăraşi, din regimentele cu schimbul, în regimente permanente; cu alte cuvinte, de unde n'avém de cât treĭ regimente de cavalerie permanentă până la 1887, avem aḑĭ 8 regimente, aprópe numĕrul întreit. S'aŭ adăogat duoĕ regimente artilerie de cetate, 4 regimente artilerie de câmp, sporindu-se ast-feĭ în artilerie numĕrul companiilor cu 14 şi al bateriilor cu 20; iar bateriile carĭ făceaŭ serviciul de pompierĭ s'aŭ transformat în 21 de secţiunĭ de pompierĭ. S'aŭ adăogat: 6 companiĭ de administraţiune şi de subsistenţă; o şcólă superióră de resbel pentru a scóte oficierĭ bunĭ de stat-major; o divisiune preparatóre pe lângă şcóla specială de artilerie şi geniŭ; o şcólă de administraţie pentru a ne da oficierĭ bunĭ comptabilĭ; o şcólă pentru guarḑiĭ de artilerie şi geniŭ, carĭ sciţĭ cât sunt de trebuincioşĭ în serviciul geniuluĭ şi al artileriei pentru deposite, comptabilitate şi altele; o şcólă a cadrelor flotileĭ. Dar e destul atâta? Eĭ bine, tot acestuĭ guvern 'ĭ a fost dat să se ocupe şi de sórta oficierilor carĭ părăseŭ rêndurile armateĭ. S'a făcut o lege de pensiunĭ, care prevedea pensiunĭ maĭ cuviinciose şi maĭ în raport cu exigenţele vieţeĭ unuĭ oficier, care la bĕtrâneţe părăsesce rêndurile armateĭ. S'a modificat legea posiţiuneĭ oficierilor, în sensul d'a reîntineri cadrele oştireĭ, lucru care s'a făcut şi se face în tóte armatele cele marĭ.

Iată dar de ce am susţinut că armata care a făcut resbel era organisată şi înzestrată cu de tóte de partitul conservator; că armata aḑĭ are o organisaţie cu mult maĭ solidă şi e înzestrată cu tot ce 'ĭ trebuesce, fie cu echipament, fie cu muniţiunĭ de resbel. Acum cred că am dovedit îndestul afirmaţiunile mele prin întreruperile ce am făcut în câte-va rêndurĭ D-luĭ Sturdza, pentru carĭ 'mĭ am atras asupra mea atâta rĕutate.

Dar să vedeţĭ ce aŭ făcut şi D-lor de la 1876 până dupe resbel. Când aŭ venit la 1876 nu aŭ găsit maĭ bine de făcut de cât să reducă şcóla oficierilor de cavalerie.

Şi onor. D. Sturdza, care în orĭ-ce ocasiune nu încetéză d'a spune că noĭ am sdro-

bit biserica din temelie, eĭ bine, D-lor aŭ redus până și preoțiĭ regimentelor!

D-lor carĭ spun că țin la disciplina armateĭ, de și pe atuncĭ n'aveam închisorĭ militare, aŭ redus singura companie de disciplină ce aveam, unde se trimeteaŭ soldațiĭ nărăvașĭ pentru a fi corigiațĭ.

Și fiind-că găseŭ că magasiile armateĭ eraŭ prea mult încărcate de aprovisionărĭ, n'aŭ găsit nimic maĭ bun de făcut de cât să reducă din budget primele ḑilnice de îmbrăcăminte pentru ómeniĭ lipsă până la efectiv, carĭ servea pentru îmbrăcămintea de reservă.

Dar nu este destul atâța. Ca să vadă armata și maĭ bine desbrăcată, prin proiectul de budget pe 1877, a redus alocațiunea de la capitolul îmbrăcămintei la jumĕtate, și ca să nu aibă cine să confecționeze îmbrăcămintea, a redus compania lucrătorilor de administrație, și pentru că avea prea mult dor de regimentele de infanterie, carĭ pe atuncĭ eraŭ de duoĕ batalióne, le a redus efectivul la 700 de ómenĭ de regiment, care, de altmintrelea, nu s'a putut realisa pentru că a venit mobilisarea.

D. G. Mârzescu: Unde eraĭ, D-le Tamara, D-ta pe atuncĭ? (Ilaritate).

D. general G. Tamara: Eram în armată și mĕ bucuram de încrederea completă a șefuluĭ D-tale, D. Ion Brătianu.

D. G. Mârzescu: Atuncĭ de ce nu 'l aĭ deșteptat ca să nu facă așa?

D. general G. Tamara: Vĕ voiŭ spune ca să vĕ plac: Dacă Ion Brătianu era om mare, cu puține excepțiunĭ, însă, el era încongiurat de piticĭ! D-ta, D-le Sturdza.

O voce: Lipsesce D. Sturdza.

D. general G. Tamara: Se vede că D-ta, D-le Mârzescu, îĭ țiĭ locul.

D. G. Mârzescu: In cestiunĭ personale nu represint pe nimenĭ.

D. general G. Tamara: Intreruperea D-tale nu mĕ va descuragia ca să spun tot ce am pe suflet; am fost provocat de D. Sturdza și de duoĭ anĭ am suferit înțepăturile D-sale.

D. G. Mârzescu: Cel de sus te va judeca. (Ilaritate).

D. general G. Tamara: Revin, D-lor, la cestiune.

Pe la 1876 s'aŭ cheltuit sume marĭ pentru construirea unuĭ arsenal la Têrgovisce; se instalase mașinele, și când trebuia să încépă a funcționa, a căḑut partidul conservator și nu a găsit ceva maĭ bun de făcut guvernul liberal, de cât a le închide, pentru ca să cheltuiască apoĭ maĭ multe milióne, să facă arsenal la Bucurescĭ.

Dar cum se ocupaŭ ministri liberalĭ de posițiunea oficierilor? Ce dragĭ le eraŭ oficieriĭ!... Legea posițiuneĭ oficierilor dinainte îĭ opreaŭ de a dispune dupe bunul plac de sórta oficierilor. Aŭ făcut dar un proiect de lege asupra posițiuneĭ oficierilor care, dacă nu aŭ avut efect, e că a venit resbelul, prin care schimba neactivitatea și o înlocuia cu retragerea funcțiuneĭ de către ministru saŭ închisórea dată de ministru. Ast-fel voiaŭ D-lor să asigure posițiunea oficierilor în armată!

Dar *legea de înaintare* prin câte faze a trecut? A avut loc chiar o lege pentru câte-va înaintărĭ personale!

Să vin acum, pentru că sunt provocat, să ridic numaĭ un singur colțuleț al vĕluluĭ care acoperă călcările de lege ale trecutuluĭ. Nu am să vĕ întrețin cu multe, căcĭ sunt multe, voiŭ vorbi numaĭ de întrebuințarea unuĭ credit de 30 milióne, votat în 1887, pentru armament și lucrărĭ de apărarea neutralitățeĭ.

Eĭ bine, D-lor, când vĕ voiŭ spune câte-va lucrărĭ, fie-care din D-vóstre vețĭ putea să judecațĭ câtă călcare de lege vădită e în întrebuințarea acestuĭ credit. Numaĭ o parte, póte nicĭ jumĕtate, s'a întrebuințat pentru armament și lucrărĭ de apĕrarea neutralitățeĭ țĕreĭ; ast-fel era titlu creditu1uĭ.

Restul cum s'a întrebuințat? Dacă D. Sturdza ar fi de față, 'l așĭ întreba pe D-sa, mare financiar: nu a vĕḑut numaĭ că calcă, dar că spulberă cu desĕvêrșire legea de comptabilitate generală, când a iscălit jurnalele în consiliul de miniștri pentru virimentele de fondurĭ ce s'aŭ făcut din acest credit!!

D. G. Mârzescu: Acésta este cestiune de curte de compturĭ.

D. general G. Tamara: E cestiune de curte de compturĭ? Se póte, D-le Mârzescu, dar e și vorba de cum aŭ administrat D-lor armata.

Din acest credit de 30 milióne, D-sa a mers până acolo că a luat o parte și a trecut'o la articolele ordinare din budget pentru creearea de personal, pentru solde; o parte a întrebuințat'o în rufărie, în papucĭ și halate de spital!

Nu vĕ voiŭ spune de călcare de lege de comptabilitate, în ceea ce privesce licitațiunile, căcĭ licitațiunile nu eraŭ la modă pe timpul acela, maĭ nu se scia cum și când trebue să se țină licitație. Eraŭ maĭ mult comendĭ directe! Dar să vĕ spun numaĭ cum s'a procedat la o singură aprovisionare: tot din acest credit s'a găsit cu cale să se cumpere și încălțăminte pentru ómenĭ în loc de tunurĭ și cupole.

Se face un referat, și țin să vĕ spun acésta pentru că am avut neplăcerea să fiŭ însărcinat să examinez acéstă lucrare; se face referat la consiliul de miniștri de urgență, — urgența de cisme, — și consiliul de miniștri aprobă contractul a 96.000 perechĭ cisme cu leĭ 12 și 50 banĭ perechia, neconfecționată. Nicĭ o dată în oștire nu s'a cumpĕrat maĭ scump de cât 9 până la 10 leĭ perechia.

Nu s'a ținut nicĭ o licitație; nu s'a presintat de cât o singură ofertă, și scițĭ cu toțiĭ că sunt destuĭ fabricanțĭ de tăbăcărie în țéră. Cu tóte acestea nu s'a cerut oferta nicĭ unuĭ tăbăcar. S'a luat una singură care era a unuĭ pânzar! (Ilaritate).

Jurnalul se încheiă și subscrie de consiliul de miniștri și în aceeașĭ ḑi se dă și contractul!

Ce s'a întêmplat?

Nu mult dupe ce contractul s'a dat, ministrul de atuncĭ a plecat în congediŭ; a venit *ad interim* la resbel D. I. Brătianu.

Țin să vĕ spun acésta ca să vedețĭ cât de mult suferea acel mare om când vedea petrecându-se asemenea lucrurĭ!

Pe atuncĭ eŭ eram controlor general al armateĭ și D. Brătianu, imediat ce a venit la resbel, m'a chiămat la D-sa și 'l am vĕḑut fórte amărît; căcĭ ce se întêmplase? A duoa ḑi dupe iscălirea jurnaluluĭ consiliuluĭ de miniștri, venise o mulțime de fabricanțĭ tăbăcarĭ la D. I. Brătianu și 'ĭ spusese: »Cum ațĭ dat contractul fără licitație unuĭ pânzar, când scițĭ fórte bine că în țéră la noĭ avem destule fabricĭ de tăbăcărie unde am închis atâtea capitalurĭ!«

Acest fapt 'l a atins fórte mult pe D. I. Brătianu și chiămându-mĕ la D-sa 'mĭ a ḑis: »Te rog examinéză dosarul acesteĭ aprovisionărĭ și relatéză'mĭ cât maĭ curênd cele petrecute, căcĭ sunt amărât și plec la Florica«.

Eŭ examinez actele și 'ĭ scriŭ la Florica.

Când vine D. Brătianu în Bucurescĭ 'mĭ ḑice:

Vĕd că este un abus la miḑloc; să resiliăm contractul. M'am opus la resiliarea contractuluĭ, de și vedeam un abus, pentru că ne expuneam la daune interese.

D. Brătianu a ascultat consiliul meŭ și atuncĭ m'a însărcinat să tratez cu furnisorul ca să vĕd dacă nu pot scăpa măcar jumĕtate din cantitatea cismelor contractate cu acel furnisor. 'Mĭ am dat tóte silințele și am reușit.

Acesta a fost unul din punctele de acusare ale fostuluĭ ministru de resbel de atuncĭ; dar acel fost ministru de resbel era autorisat prin jurnalul consiliuluĭ de miniștri, și acel jurnal este subscris de D. Sturdza.

Eĭ bine, D-lor, scițĭ cu toțiĭ că la 1876 când a fost dat în judecată ministerul conservator, se găseŭ miniștri carĭ eraŭ lăsațĭ la o parte, și cu tóte acestea aceĭ miniștri aŭ cerut onórea de a fi alăturĭ cu colegiĭ lor înaintea justițieĭ. N'am vĕḑut acelașĭ cavalerism din partea D-luĭ Dim. Sturdza de a se pune alăturĭ cu D. Alexandru Angelescu la bara justițieĭ, pentru a justifica cum și pentru ce a autorisat să se dea, fără nicĭ un fel de licitație, în contra legeĭ de comptabilitate, un contract de 1.200.000 leĭ. (Aplause).

Ce fel! D-sa, mare financiar, nu a vĕḑut acolo nimic, n'a simțit nimic?

Nu pot să cred acésta.

Nu împing maĭ departe aceste destăinuirĭ, credeți-mĕ, fórte neplăcute pentru mine, dar am fost provocat, și nu am ridicat de cât un colț al vĕluluĭ ce acoperă călcările de legĭ ale D-lor; călcărĭ de legĭ făcute și aprobate de D. Sturdza, prin procesele-verbale ce a subscris în consiliul de miniștri.

In ceea ce privesce modesta mea persónă, nu întreţin despre ea pe onor. Senat, și nu 'l întreţin pentru că am consciința curată că 'mĭ am împlinit tot-d'a-una datoria mea cu credință, cu cinste și cu supunere, fără să mĕ uit verĭ o dată cine este la guvern.

Toțĭ șefiĭ meĭ nu a avut nicĭ o dată ocasiunea să 'mĭ impute ceva, și în special regretatul Ioan Brătianu 'mĭ a acordat com-

pleta sa încredere, ca și șefiĭ meĭ anteriorĭ, ca și șefiĭ meĭ de astădĭ.

Nu reclam de la onor. D. Sturdza să aĭbă aceeașĭ idee de mine; dar ceea ce 'l rog, pentru demnitatea acestuĭ mare Corp, să 'șĭ cumpănéscă cuvintele carĭ le adreséză unuĭ mandatar al țéreĭ, carĭ stă alăturĭ pe acelașĭ scaun cu D-sa.

Și ceea ce 'l rog și maĭ mult, este să lase armata în afară de luptele politice; căcĭ armata, precum am dis și altă dată, nu este nicĭ a liberalilor, nicĭ a conservatorilor, ea este a țéreĭ întregĭ. (Aplause).

Și dacă D-sa crede că este bine, ca șef de partid ce este, să vină aci, în plin parlament, *să ridice drapelul indisciplineĭ*, fie'ĭ de bine, noĭ simțim durere, dar nu 'l vom urma. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Incidentul este închis.

Trecem la ordinea dileĭ.

La ordinea dileĭ avem raportul comitetuluĭ de delegațĭ prin care se acordă o pensiune viageră de 60 leĭ pe lună D-neĭ Domnica D. Burdulescu.

— *D. raportor, colonel C. Petroni*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, întrunindu-se în diua de 28 Ianuarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 60 leĭ pe lună, văduveĭ Domnica D. Burdulescu, reversibilă asupra minorilor sĕĭ copiĭ până la majoritate, lege votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 20 Maiŭ 1893, și adusă în desbaterile Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.076 din 30 Noembre 1893. Comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, afară de secțiunea III, care a fost pentru respingere, în urma cărora m'a însărcinat ca raportor.

Domnilor senatorĭ,

Văduva Domnica, soția repausatuluĭ D. Burdulescu, din comuna Rovinari, județul Gorj, are șépte copiĭ micĭ și absolut nicĭ un mijloc de existență materială.

Soțul sĕŭ, decedatul D. Burdulescu, servise la Stat 9 anĭ, 5 lunĭ și o di, ca copist, registrator și ajutor de sub-prefectură, dupe cum se constată prin certificatul înalteĭ Curțĭ de compturĭ No. 5.613 din 21 Septembre 1890, și osebit alte funcțiunĭ la serviciul portăreilor județuluĭ și perceptor fiscal timp de peste 10 anĭ, dupe cum se constată din actele ce posedă, și carĭ se află la dosar.

Din tóte acestea resultă că decedatul D. Burdulescu a servit la Stat și la diferite instituțiunĭ maĭ mult de 20 anĭ; însă aniĭ servițĭ la Stat pentru carĭ ar putea reclama dreptul de pensiune nu sunt de cât 9 și 5 lunĭ, carĭ nu daŭ dreptul la nicĭ o pensiune dupe legea actuală.

In fața acestora, pentru a nu pune în nenorocire și a expune o așa de numerósă familie la o fatală miserie, vĕ rog, D-lor senatorĭ, să bine-voițĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, *C. Petroni.*

LEGE

Art. I.—Se acordă văduveĭ Domnica D. Burdulescu o pensiune viageră de 60 leĭ pe lună, reversibilă asupra minorilor sĕĭ copiĭ până la majoritate.

Art. II.—Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Agunarea deputaților în ședința de la 20 Maiŭ 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* și *nouĕ* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Președinte, **G. Manu.**
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiuea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

—Art. 1 și 2 se priimesc succesiv fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	42
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	40
Bile negre	2

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. ministru de resbel, general J. Lahovari*, dă citire Mesagiilor regale în alăturare cu:

1) Proiectele de lege relative la autorisarea județuluĭ Covurluiŭ a ceda în plină proprietate tot locul și localul tribunaluluĭ spre a servi la clădirea unuĭ palat de justiție;

2) Autorisarea comuneĭ urbane Galațĭ a ceda societățeĭ gălățene *»Caritatea«* un teren.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Se vor tipări și împărți la secțiunĭ.

—*D. colonel Petroni*, în locul D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 14 Decembre 1893, în numĕr de 5 membri, sub președința I. P. S. S. Mitropolitul Primat, a luat în cercetare actele relative la recunóscerea calitățeĭ de cetățén român a D-luĭ Ión Nicolau, român din Macedenia, domiciliat actualmente în comuna Mălăesci, plasa Podgoria, județul Prahova, și avênd în vedere Mesagiul regal No. 277 din 1 Februarie 1893, la care se atașéză proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 18 Ianuarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén numituluĭ.

Examinând actele, a constatat:

Că este născut în comuna Mălăesci, plasa Podgoria, județul Prahova, din părințĭ români-macedonenĭ;

Că se bucură de o bună conduită și a făcut o șcólă care a donat'o comuneĭ;

Că 'șĭ plătesce tóte dările către Stat, județ și comună;

Că în anul 1877 s'a căsătorit în comuna Mălăesci cu o româncă, cu care are maĭ mulțĭ copiĭ, toțĭ botezațĭ în religia ortodoxă.

In fața acestor, comisiunea, admițând cererea D-luĭ Ión Nicolau, vĕ rógă, prin subsemnatul raportor, să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiect de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Ión Nicolau, român-macedonean, din comuna Mălăesci, plasa Podgoria, județul Prahova.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 18 Ianuarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-decĭ* și *șépte* voturĭ, contra a *patru*.

Președinte, **G. Manu.**
(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege in total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	36
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea de recunóscere.

—*D. P. Tufelcik*, în lipsa D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Anton Cincu, Gr. Capșa și G. Sefendache, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 20 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 813 de la 6 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ *Benigno Giulini*, de religiune romano-catolică, de profesiune inginer, domiciliat în Bucuresci.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Pescara, provincia Abruzza citerióre, regatul Italieĭ, la 8 Ianuarie 1863, din părințĭ italienĭ Luigi Giulini și Giulia, și s'a botezat în religia romano-catolică;

Că s'a lepădat de protecţiunea italiană;
Că se bucură de bună conduită;

Că este inginer la primăria Capitaleĭ de la 1886, unde funcţionéză şi aḑĭ, fiind însărcinat cu lucrările cele maĭ importante;

Că a fost în serviciul arsenaluluĭ armateĭ române de la 15 Octombre 1885 până la 5 Februarie 1886, unde 'şi-a îndeplinit serviciul cu exactitate cu zel, executându-le bine orĭ-ce lucrărĭ 'i s'aŭ comfiat.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Benigno Giulini, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţi a'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capşa.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Benigno Giulini, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑecĭ* şi *unu* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ 35
Majoritate de duoĕ treimĭ . 32
Bile albe 33
Bile negre 2

Senatul a adoptat legea de naturalisare a D-luĭ Benigno Giulini.

— *D. Ştefan Borănescu* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea de cetăţén român a D-luĭ George Bediţeanu.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 30 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Dr. Florea Teodorescu, Dr. Christescu şi Gr. Capşa, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 1.117 de la 22 Martie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ George Bediţeanu, român din Transilvania, de religiune greco-orientală, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Braşov, ţinutul Transilvanieĭ, la 23 Octombre 1857, din părinţiĭ Nicolae Badiţoiu, alias Bediţeanu, şi Paraschiva, şi la 28 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că a emigrat de la protecţia austro-ungară, actul No. 18.102 din 1891, liberat de ministerul de interne din Buda-Pesta;

Că este comerciant de coloniale în Bucurescĭ, bucurêndu-se de bună conduită în societate;

Că la 6 Februarie 1892 s'a căsătorit la oficerul stăreĭ civile din Bucurescĭ cu D-ra Paraschiva Iliescu, şi s'a cununat la biserica S-ta Treime din urbea Câmpina, judeţul Prahova, în religia ortodoxă, din care căsătorie are şi un copil botezat în religia ortodoxă.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ George Bediţeanu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ George Bediţeanu, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ,

Raportor, *Grigore Capşa.*

D. St. Borănescu: D-lor, acest înalt corp a votat recunóscerea frateluĭ acestuĭ D. Bediţeanu, tot român din Transilvania şi comerciant de coloniale, şi care se bncură de reputaţiunea cea maĭ bună.

Cred, dar, că veţĭ bine-voi de a'l priimi şi pe acest D. Bediţeanu ca cetăţén român.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ, şi se priimesce.

— Se procede la votarea proiectuluĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, votul este nul, şi 'l vom reînoui în şedinţa viitore.

Vĕ comunic că raportul asupra convenţiuneĭ de comerţ cu Austro-Ungaria s'a depus la biuroŭ. Trebue a se fixa ḑiua discuţiuneĭ eĭ. Dupe regulamentul nostru acéstă discuţiune ar putea începe peste 24 ore. Insă de óre-ce proiectul de lege este fórte important, am hotărât, în înţelegere cu D. ministru de externe, ca să fixăm ḑiua de Mercurĭ, 9 Februarie, pentru punerea la ordinea ḑileĭ a convenţiuneĭ comerciale cu Austro-Ungaria.

Acum, Senatul ne maĭ fiind în numĕr, ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la orele 4 şi jumĕtate p. m., anunţându-se cea viitóre pentru Lunĭ, 7 Februarie.

No. 33

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

EDINȚA DE LA 9 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Can-
:uzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, C. Fo-
ı, Th. Marocneanu și Dr. I. Cernătescu,
:retarĭ aĭ biuroului.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind
ezențĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 28
nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Bonachi Mihail Gregoriadi, Ciolac I., Cincu Ant., Diamandi I., Dornescu T., Enescu C., St. Georges G., Sofian N., Ianov I., Blancfort A.

In congediŭ:

D. Șendrea St.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Bălăceanu C., Burada M. (Dr.), Buzdugan V., Chintescu C., Ciolac Garabet, Gussi N., Meculescu I. I. (Dr.), Rosetti Sc., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Știrbeiŭ B. D., Tatos T. I., Vernescu G., Vidrașcu G. C., Vlădescu M. (General), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente, care se aprobă.

—Se acordă un congediŭ de 4 ḑile D-luĭ senator Saint Georges.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, am onóre să adresez o *interpelare.*

»Interpelez pe D. președinte al consiliuluĭ de miniștri, dacă D-sa crede că armata este înzestrată cu o armă de rĕsboiŭ, când ea posedă o pușcă pentru care nu are încă pulbere«.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va comunica guvernuluĭ.

Acum, D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ de delegațĭ, relativ la proiectul de lege pentru convențiunea comercială încheiată între România și monarchia Austro-Ungară.

—*D. raportor, G. Gr. Tocilescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege, pentru convențiunea comercială cu Austro-Ungaria:

Domnilor senatorĭ,

Numit raportor de către comitetul de delegațĭ aĭ secțiunilor D-vóstre, pentru cercetarea proiectuluĭ de lege relativ la ratificarea convențiuneĭ de comerciŭ, încheiată la $^{9}/_{21}$ Decembre 1893 între România și monarchia Austro-Ungară;

Subscrisul are onóre a aduce la cunoscința D-vóstre că, atât secțiunile, cât și comitetul delegaților, aŭ primit în unanimitate proiectul ast-fel precum este presintat de guvern, pentru motivele și considerațiunile următóre:

I

Când, acum 19 anĭ, România încheia cu Austro-Ungaria convențiunea de comerciŭ și de navigațiune din 22 Iunie 1875, se sĕvîrșea un act din cele maĭ însemnate din punctul de vedere politic și economic: se consacra autonomia țĕreĭ, se asigura exercițiul în viitor a acesteĭ autonomiĭ, se așternea temelia pentru desvoltarea intereselor nóstre economice.

In adevĕr, nu maĭ departe de cât în 1873, Sublima Pórtă denegase, pe cale diplomatică, dreptul Statuluĭ român de a tracta *direct* cu Puterile străine, de a încheia verĭ-un act cu caracter internațional, considerând exercițiul din parte-ne al acestuĭ drept de suveranitate, ca o infracțiune la condițiunile autonomieĭ române.

O asemenea denegare era neîntemeiată în drept, era în contradicție cu faptele. Inainte, ca și dupe capitulațiunile cu Sublima Pórtă, țĕrile române încheiaseră tractate și convențiunĭ cu maĭ mulțĭ Suveranĭ aĭ Europeĭ, cu aceĭ aĭ Ungarieĭ, Polonieĭ, Germanieĭ, Anglieĭ, Rusieĭ, etc.; în secolul trecut, ca și în următorul, ele 'șĭ făcuseră singure tarifele vamale ce le conveneaŭ maĭ bine, cu o taxă de import maĭ mare de cât cele prevĕḑute în tractatele comerciale ale Turcieĭ cu Puterile străine; chiar în 1866 România publicase un tarif vamal autonom. Cestiunea era acum ca exercițiul acestuĭ drept să fie consacrat printr'un act internațional; tarifele nóstre vamale să fie recunoscute în mod oficial măcar de unul din Statele cele marĭ cu noĭ învecinate.

De aci interesul politic al tratativelor stăruitóre în curs de maĭ bine de duoĭ anĭ ale guvernuluĭ român cu al monarchieĭ Austro-Ungare, pentru a ajunge la încheiarea uneĭ convențiunĭ comerciale, independent de interesele generale ale comerciuluĭ nostru exterior.

Protestările Porțeĭ fură urmate de protestările guvernuluĭ nostru; și, în acest conflict diplomatic, cele treĭ imperiĭ de la Nord, îmbrățișând causa română, rĕspunseră Sublimeĭ Porțĭ, în Octombre 1874, că »ele se cred în drept de a încheia cu România convențiunĭ *directe* și *speciale* de vamă, de transit și de comerciŭ«.

Ast-fel, în anul 1875, România isbutesce de a 'șĭ regula singură d'a-dreptul cu monarchia Austro-Ungară relațiunile sale economice și comerciale pe basa celeĭ maĭ perfecte reciprocitățĭ și egalitățĭ. Duoĭ anĭ dupe aceea avea să urmeze convențiunea cu Germania; în 1880 cea cu Marea Britanie, și așa maĭ departe.

II

Nu cred, D-lor senatorĭ, a eși din cestiune, arătând în puține cuvinte economia generală a convențiuneĭ austro-ungare din 1875, principiile politiceĭ vamale ce aŭ presidat la

alcătuirea eĭ, şi starea comerciuluĭ nostru cu monarchia vecină sub regimul de ḑece anĭ al acesteĭ convenţiunĭ.

Este cunoscut că marea cestiune, care divide pe teoreticianĭ şi pe guverne în privinţa schimburilor internaţionale, este aceea de a se sci: dacă aceste schimburĭ trebuesc lăsate pe deplin libere, scutite de orĭ-ce taxe, saŭ dacă trebuesc regulate prin óre-carĭ mĕsurĭ administrative saŭ fiscale; cu alte cuvinte, dacă trebue să admitem principiul liberuluĭ-schimb, formulat prin devisa generală şi absolută: »*Laissez faire, laissez passer*« saŭ dacă trebue să îmbrăţişăm o politică economică cu totul prohibitivă, *protecţionistă*, în scop de »a creea saŭ de a protege industria naţională«, ferind'o, prin tarife vamale ridicate saŭ prin prohibiţiune, de pericolele concurenţeĭ.

Când guvernul român a început negocierile sale cu cel austro-ungar, în vederea încheiăreĭ uneĭ convenţiunĭ comerciale, politica vamală şi comercială a monarchieĭ austro-ungare avea o situaţiune intermediară între cele duoĕ sisteme de maĭ sus; ea atinsese deja în 1868, prin încheiarea tractatuluĭ vamal şi comercial cu Germania, punctul culminant al sistemuluĭ de liber-schimb, şi era acum pe cale de a se apropia de sistemul protecţionist, susţinut de un curent puternic în presă şi în Parlament.

La noĭ situaţiunea era aprópe aceeaşĭ: se admitea principiul liberuluĭ-schimb ca ultimul cuvènt al sciinţeĭ în materie de comerciŭ şi de industrie, dar în aplicarea luĭ se cerea a se ţine sémă de ideile economice carĭ tindeaŭ la incuragiarea unor industriĭ naţionale.

Acésta explică sistemul vamal adoptat de părţile contractante în cele treĭ tarife anexate la convenţiune: *a)* o tarifă (lit. A) stipuléză libertatea vamală pentru importul în România al lemnuluĭ, feruluĭ, oţeluluĭ, maşinelor, instrumentelor, obiectelor de artă, materielor colorate şi productelor chimice, carĭ tóte până aci fuseseră supuse la vamă de $7\frac{1}{2}$ la $^0/_0$; *b)* o tarifă, lit. B, introduce, pentru 16 categoriĭ de producte specifice austro-ungare, o serie de taxe între 20 şi 25 la sută »ad valorem«, taxe carĭ, pentru zahăr, spirtuóse, luminărĭ şi săpunurĭ, eraŭ de duoĕ orĭ maĭ ridicate de cât fusese până atuncĭ, iar pentru sticlă, céră, articole de piele şi de hârtie destul de ridicate; acésta în scop de a ocroti producţiunile simile fabricate în România; în fine *c)* dupe tarifa C: sarea, tutunul, făina, vinul, spirtuósele, petroleul brut şi rafinat, etc., precum şi lâna, eraŭ scutite la eşire din România. Pentru tóte cele-alte mărfurĭ destinate exportuluĭ pentru România, şi carĭ nu figuraŭ în tarifele A şi B, se prevedea o vamă de $7^0/_0$, care, cu spese, se ridica la $8{,}05^0/_0$.

Austro-Ungaria acorda Românieĭ scutirea de vamă pentru importul cerealelor, iar pentru vite reducerea taxelor pe jumĕtate.

Nu voiŭ aminti aci tóte criticele ce s'aŭ adus acesteĭ convenţiunĭ de către minoritate, atât în Camerile nóstre legĭuitóre cât şi în Parlamentul austriac; ele sunt maĭ mult de domeniul istoric, de şi n'aŭ perdut cu totul, pe cât se pare, interesul actualităţeĭ. La Viena se susţinea că exportul articolelor austro-ungare în ţéra nóstră este maĭ puţin facilitat de cât importul articolelor române în Austro-Ungaria; că, prin urmare, România capĕtă prin convenţiune nisce avantagiĭ cu mult maĭ marĭ de cât le capĕtă Austro-Ungaria; la Bucurescĭ, din contra, amestecându-se şi patima politică, se afirma că Austro-Ungaria 'şĭ-a asigurat »conchista economică a Românieĭ«; se acusa guvernul şi partidul conservator de vînḑĕtorĭ aĭ patrieĭ; ḑiarele oposiţiuneĭ se îmbrăcaŭ în doliŭ, iar minoritatea demisiona din Parlamentul ţĕreĭ.

Cifrele, carĭ sunt maĭ elocuente de cât discursurile cele maĭ meşteşugite, aŭ venit să arate până la ce punct eraŭ întemeiate părerile unora şi altora.

Iacă, dupe datele oficiuluĭ nostru statistic, care a fost importul şi exportul Românieĭ cu Austro-Ungaria în cursul celor ḑece anĭ cât a durat convenţiunea:

	Importul austro-ungar:	Exportul român în Austro-Ungaria
Anul 1875	40.2 milióne leĭ,	38.7 milióne leĭ.
» 1876	78.9 » »	76.8 » »
» 1877	179.8 » »	90.1 » »
» 1878	168.1 » »	67.3 » »
» 1879	124.8 » »	68.9 » »
» 1880	126.4 » »	93.0 » »
» 1881	135.0 » »	72.1 » »
» 1882	134.5 » »	74.7 » »
» 1883	154.0 » »	71.5 » »
» 1884	130.0 » »	70.4 » »
» 1885	120.7 » »	83.8 » »

Din comparaţiunea acestor cifre se dovedesce în chip lămurit ce desvoltare aŭ căpĕtat relaţiunile nóstre comerciale cu Statul vecin: unde în anul 1875 importul austro-ungar era de 40.206.069 leĭ, iar exportul român în Austro-Ungaria de 38.735.496 leĭ, în anul următor de o-dată se înduoesc; în 1877 importul atinge cifra de aprópe 180 milióne; iar exportul osciléză în periodul de 10 anĭ între 70 şi 90 de milióne.

România exportă în Austro-Ungaria:

	Porumb		Grâŭ		Petrol
In 1875:	2.9	milióne leĭ	11.7	milióne leĭ	0.5
» 1876:	11.8	» »	14.1	» »	2.0
» 1877:	24.9	» »	14.8	» »	2.3
» 1885:	27.2	» »	21.9	» »	1.9

Exportul unuĭ singur articol: *animalele viĭ*, a descrescut, dupe cum se vede din următórele cifre:

Aniĭ		
1875	11.8	milióne leĭ
1876	24.9	» »
1877	23.6	» »
1878	12.1	» »
1879	15.8	» »
1880	10.1	» »
1881	15.2	» »
1882	9.6	» »
1883	10.3	» »
1884	7.5	» »
1885	3.7	» »

O asemenea scădere a exportuluĭ vitelor, de la aprópe 25 milióne leĭ în 1876, la 3.700.000 în 1885, în specie a vitelor cornute de la 3.511.110 leĭ în 1881 la 18.120 leĭ în 1882, îşĭ găsesce explicarea, dupe cum se scie, în mĕsurile prohibitive luate de guvernul austro-ungar în timpul durateĭ convenţiuneĭ pentru téma de bóle epizootice.

Iacă cum presintă lucrurile, în privinţa acésta, un membru al parlamentuluĭ austriac şi academician, D. Al. von Matlekovits [1]:

»La finele anuluĭ 1870 Germania făcênd din noŭ dificultăţĭ comerciuluĭ liber cu animalele viĭ, maĭ ales cu vitele cornute din Austro-Ungaria, şi justificând atarĭ dificultăţĭ cu arătarea pericoluluĭ amenințător al importaţiuneĭ bólelor epizootice, guvernul Austro-Ungarieĭ a mărginit din noŭ comerciul liber cu animalele viĭ din Rusia şi România; ba de la 1882 încóce a închis cu totul fruntariile acestor ţĕrĭ pentru vitele cornute; de asemenea şi importul oilor şi porcilor 'l-a închis adesea-orĭ cu totul saŭ numaĭ în parte. Acésta a provocat, firesce, reclamaţiunĭ din partea guvernuluĭ român; a înăsprit disposiţiunile în parlamentul Bucureştean şi în opiniunea publică a populaţiuneĭ române; în aceste procedeurĭ Româniĭ nu voiaŭ să vadă alt-ceva de cât vexaţiunĭ şicanătóre ale ministeruluĭ unguresc înclinat către agrarism, şi exprimaŭ părerea că se profită pur şi simplu de redacţiunea obscură a convenţiuneĭ comerciale pentru a ridica în chip artificial preţul producţiunilor agricole unguresci prin excluderea arbitrară a vitelor românescĭ. Româniĭ, la rêndul lor, de óre-ce reclamaţiunile ce făcuseră rĕmăsese fără succes, tratară la vămuire cu fórte mare asprime, şi adesea chiar contra spirituluĭ tractatuluĭ, provenienţele Monarchieĭ austro-ungare, cu deosebire pe cele din Ungaria; şi chiar dacă nedreptăţile întêmplate fură reparate de către guvernul român în urma reclamaţiunilor primite, totuşĭ se iviră în relaţiunile reciproce aşa fel de neregularităţĭ ce nu puteaŭ să le suporte legăturile strînse ale ţĕrilor învecinate«.

In asemenea împregiurărĭ, carĭ creaseră o stare inegală în raporturile nóstre comerciale cu imperiul austro-ungar, nu este de mirare dacă în Iunie 1885 ambele părţĭ contractante denunţară bucuros convenţiunea.

---

1) Die Zollpolitik der Oesterreichisch Ungarischen Monarchie seit 1868, Leipzig, 1891, p. 114.

Tratativele începute în duoĕ rênduri pentru încheiarea uneĭ nouĭ convenţiunĭ nu duseră la nicĭ un resultat; nicĭ măcar un simplu modus vivendi nu se încheiă până la facerea unuĭ tractat; la 1 Iunie stil noŭ 1886 convenţiunea expiră; imediat intră în vigóre noul tarif autonom (Iunie 1886), care introducea un regim cu totul protecţionist. Austro-Ungaria, la rêndul eĭ, dispune ca tóte mărfurile de provenienţă românéscă să fie supuse la intrare, pe lângă taxele vamale fixate în tariful general, încă la un supliment de 30%; se interḍise cu totul intrarea şi transitul tutulor plantelor, transitul porcilor, oilor, caprelor şi mieilor; în scurt, se încinse un rĕsboiŭ vamal în tótă forma, cu resultate desastruóse pentru ambele State, precum se póte vedea din următórele cifre statistice ce reproducem dupe statistica oficială a Românieĭ:

	Importul austro-ungar	Exportul român
Anul 1885	120.7 milióne leĭ,	83.8 milióne leĭ.
» 1886	93.5 » »	34.7 » »
» 1887	53.4 » »	21.2 » »
» 1888	50.8 » »	13.5 » »
» 1889	49.3 » »	16.8 » »
» 1890	52.8 » »	8.9 » »

Iar dupe datele statisticeĭ oficiale ale Austro-Ungarieĭ [1]):

	Importul austro-ungar	Exportul român
Anul 1885	39.2 milióne fiorinĭ,	40.0 milióne fiorinĭ
» 1886	34.4 » »	10.1 » »
» 1887	23.7 » »	4.3 » »
» 1888	25.7 » »	2.8 » »
» 1889	24.9 » »	2.9 » »

Ast-fel numaĭ între aniĭ 1885 şi 1887 importul austriac în România scade cu 39.5% dupe statistica austriacă, cu 55.8% dupe statistica română; iar exportul Românieĭ în Austro-Ungaria se micşoréză tot între aniĭ aceea: cu 89.3% dupe statistica austriacă şi cu 74.4% dupe cea românéscă.

Dacă ţinem sémă şi de împregĭurarea că mărfurile austriace aŭ găsit miḍlocul până maĭ deunăḍi ca să intre în România prin naturalisaţiunea lor în Germania, Elveţia şi Hollanda [2]), nu rĕmâne înduoială că relaţiunile nóstre comerciale cu Monarchia vecină s'aŭ redus cu mult maĭ simţitor de cât ale Austro-Ungarieĭ cu România. Dar aplicarea nouluĭ tarif vamal din 1891 de către România, ca şi aplicarea tarifuluĭ general fără supra-taxe de către Austro-Ungaria, a avut de resultat o grabnică îmbunătăţire a relaţiunilor comerciale dintre ambele State, maĭ cu sémă a comerciuluĭ român, care 'şĭ-a luat din noŭ un avênt însemnat, dupe cum se vede iarăşĭ din cifrele statistice:

	Importul austro-ungar	Exportul român
Anul 1890 . . .	52.7 milióne leĭ,	8.9 milióne leĭ,
» 1891 . . .	71.0 » »	23.2 » »
» 1892 . . .	89.3 » »	31.6 » »

Faţă de asemenea situaţiune, în dorinţa de a face să înceteze orĭ-ce daune reciproce, şi ţinênd sémă de interesele nóstre de export şi de transit, precum şi de protecţiunea industrieĭ naţionale, guvernul nostru a încheiat presentul tractat de la $^{9}/_{21}$ Decembre 1893, asupra economieĭ căruia şi avantagielor ce el presintă pentru România îmĭ rĕmâne acum ca să vorbesc.

---

[1]) Dr. Jos. Grunzel. Die Handelsbeziehungen Oesterreich-Ungarns zu den Balkanlaendern, Wien 1892. La d. Matlekovits, op. cit., p. 116, importul austro-ungar se arată a fi: în 1885 . . . 32.2 milióne fiorinĭ.
» 1886 . . . 20.5 » »
» 1887 . . . 16.6 » »

[2]) Dr. Grunzel, op. cit., p. 66, preţuesce la 10 milióne fiorinĭ valórea mărfurilor austriace importate ast-fel în România.

III

Dupe cum se póte vedea şi din expunerea de motive clară şi amĕnunţită ce însoţesce proiectul de lege în cestiune, tractatul cu Austro-Ungaria se baséză pe principiul deja admis în tractatele nóstre cu Anglia, Elveţia, Italia şi Francia: clausa *naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate* din ambele părţĭ, aplicată la import, export şi transit; tariful vamal actual se menţine şi se confirmă prin convenţiunea de faţă, aşa în cât nu se póte ḑice că ocrotirea acordată prin acel tarif industriilor existente, saŭ celor ce se pot înfiinţa, ar încerca verĭ-o jignire prin acéstă convenţiune; nicĭ o concesiune tarifară nu obţine Austro-Ungaria, de óre-ce dênsa beneficiază deja de taxele tarifuluĭ nostru general din 1891. Din contra, productele nóstre exportate în imperiul austro-ungar fiind până acum supuse tarifuluĭ general austriac, nu începe a li se aplica tariful convenţional ce Austria are cu Germania, Italia, Elveţia, Belgia, etc. de cât numaĭ cu intrarea în vigóre a presentuluĭ tractat. Unele din acele producte capĕtă printr'acésta o reducere de taxă destul de simţitóre.

Ast-fel, ca să dăm câte-va exemple:

		Tariful convenţional austro-ungar		Tariful general austro-ungar	
		Floriniĭ	Kreutz.	Floriniĭ	Kreitz.
Boiĭ	bucata	12	75	15	—
Malaciĭ, junciĭ şi junicele	»	2	50	3	—
Porciĭ	»	1	50	3	—
Pescele uscat, sărat şi afumat	100 kgr.	3	—	5	—
Cârnaţi şi salamul	»	16	—	20	—
Oţetul în butóie	»	4	—	5	—
Legumele uscate	»	2	—	5	—
Legumele nedenumite	»	0	50	1	50

Afară de acésta, conservele alimentare, cărnurile próspete, uscate, afumate saŭ sărate, lâna spălată în stabilimente industriale saŭ nu, orĭ de loc nespălată, pieile, ósele şi alte producte animale, sunt admise cu óre-carĭ precauţiunĭ în Austro-Ungaria, — pe când până acum ele eraŭ maĭ tóte în mod absolut prohibite, atât pentru import, cât şi pentru transit. Chiar în cas de pestă bovină în România, poprirea intrăreĭ saŭ transituluĭ acestor producte nu va putea fi de aci înainte de cât limitată saŭ timporară, pe când până acum era generală şi permanentă.

Se maĭ notéză că, faţă de România şi vice-versa, nu se vor putea aplica, la importaţiune, exportaţiune saŭ transit, (afară, se înţelege, când e vorba de provisiunĭ de rĕsboiŭ) prohibiţiunĭ altele de cât cele carĭ sunt aplicate tutulor celor-alte State, saŭ cel puţin acelor State carĭ s'ar găsi în împregiurărĭ analoge; prin urmare, Austro-Ungaria nu maĭ consideră în materie veterinară, România ca un focar maĭ mult saŭ maĭ puţin latent, dar permanent de epizootie, ci se obligă a ţine sémă de starea sanitară a vitelor nóstre. Cel puţin pentru vitele micĭ, ea declară că »porciĭ şi oile de origină română nu vor fi supuşĭ, în timpul durateĭ acestuĭ tractat, la nicĭ un alt tratament de cât acela care resultă din aplicarea *justă* şi *normală* a disposiţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a vitelor în România«.

Guvernul român, la rêndul sĕŭ, îşĭ reservă dreptul de a aplica, în privinţa importuluĭ vitelor, mĕsurile prevĕḑute în legea sa veterinară.

Cum bine-voiţĭ a vedea, D-lor senatorĭ, cestiunea importuluĭ în Austro-Ungaria a vitelor române nu este numaĭ o cestiune de cuantum de taxe vamale, ci avem a face aci cu un întreg sistem sanitaro-economic. Şi este de sperat că experienţa ce se va face în cursul durateĭ acesteĭ convenţiunĭ va încredinţa şi maĭ temeĭnic pe guvernul monarchieĭ vecine de dorinţa leală a guvernuluĭ român de a oferi Austro-Ungarieĭ tóte garanţiile posibile în asemenea materie, şi fiind constant faptul că legislaţiunea şi organisaţiunea veterinară a RomânieĭI nu cedéză în nimic legislaţiuneĭ şi organisaţiuneĭ Statelor celor maĭ înaintate, Austro-Ungaria va tracta cu România, din punctul de vedere veterinar, pe acelaşĭ picior

ca şi cu Statele Europeĭ centrale şi occidentale. Atuncĭ ţara nóstră îşĭ va asigura condiţiunĭ stabile pentru comerciul vitelor sale.

Cât despre *cereale*, taxele de intrare rĕmân tot aceleaşĭ, de óre-ce nu e diferinţă în acésta între tariful general şi cel convenţional al Austro-Ungarieĭ.

Dar comparate aceste taxe cu cele din tariful diferenţial din Maiŭ 1886, aplicabil până în 1891 mărfurilor române, reese o scădere destul de simţitóre în avantagiul producţiunilor nóstre agricole.

Ast-fel:

		Tarif diferenţial austro-ungar		Tarif general austro-ungar		Tarif convenţional austro-ungar	
		Leĭ	B.	Leĭ	B.	Leĭ	B.
Porumb	100 kilog.	2	50	1	25	—	Idem
Grâŭ	» »	7	50	3	75	—	»
Orz	» »	7	50	1	87	—	»
Ovĕz	» »	7	50	1	87	—	»
Meiŭ	» »	1	25	1	25	—	»
Secară	» »	7	50	3	75	—	»
Hrişcă	» »	7	50	1	25	—	»
Făină de grâŭ	» »	—	—	9	37	—	»

Acordarea intrăreĭ libere de taxe a cerealelor nóstre în Austro-Ungaria, aşa cum o avusesem ca ţéră limitrofă sub regimul convenţiuneĭ din 1875, nu s'a putut, pe cât se vede, obţine. Politica comercială a Austro-Ungarieĭ nu maĭ este astăḑĭ aceeaşĭ ca acum 19 anĭ; ea a luat un caracter strict protecţionist; tot ast-fel şi politica nóstră, ca şi a maĭ tutulor Statelor europene.

Monarchia vecină vedea, în 1886, în acéstă scutire de taxe »nu numaĭ un mare pericol pentru condiţiunile eĭ agricole, pericol care ar întrece cu mult avantagiile unuĭ tractat cu România, — dar dênsa ar fi ţinută, în virtutea uneĭ legĭ interióre din 1868, să acorde intrarea liberă în tótă ţéra a productelor agricole chiar din ţĕrĭ, ca Statele-Unite şi Rusia, carĭ nu aŭ tractat cu dênsa, dar carĭ totuşĭ importă productele lor agricole cu scutire prin porturile-libere: Triest şi Fiume« [1]).—Acum când maĭ tóte Statele occidentale aŭ pus taxe grele pe cereale, în scop de a încuragia producţia agricolă la dênsele, Austro-Ungaria nu putea să vaḑă lucrurile alt-fel. Şi apoĭ, în definitiv, condiţiunile în carĭ se admiteaŭ odinióră cerealele în cele maĭ multe ţĕrĭ din Occident fiind schimbate, nu e de sperat ca grânele nóstre să obţină pe pieţele austro-ungare preţurĭ aşa de urcate, chiar în casul când ar fi acolo primite fără plata verĭ-uneĭ taxe vamale. Căcĭ nu trebue să uităm că Austro-Ungaria este ea însăşĭ o ţéră în acelaşĭ timp producĕtóre şi exportătóre de grâne; cât timp Statele occidentale nu pusese taxe urcate pe aceste producte, vecina monarchie putea să exporte maĭ cu avantagiĭ grânele propriĭ ale sale, iar grânele ce cumpĕra de la noĭ serveaŭ pentru consumaţiunea internă, saŭ, amestecate cu cele austro-ungare, produceaŭ o făină maĭ bună şi maĭ eftină, devenind un articol însemnat de export. Tot aşa se făcea şi cu porumbul faţă de industria spirtuóselor. Astăḑĭ însă exportul de grâne austro-ungar în ţĕrile apusene micşorându-se, cerealele nóstre n'ar putea resista concurenţeĭ, de cât prin eftinătatea lor. Acéstă eftinătate a determinat şi determină încă calea grânelor nóstre către Austro-Ungaria. Dar o piaţă sigură de desfacere pentru productele nóstre agricole ne-o presentă acele ţĕrĭ în carĭ predomină regimul manufacturar, ca Anglia şi Belgia, în carĭ cerealele se bucură de intrare liberă. De aceea comerciul nostru de export cu grâne se face maĭ cu sémă cu Anglia, şi într'o proporţie ceva maĭ mică cu Belgia, Francia, Germania, Elveţia şi Italia.

Dupe aceste desvoltărĭ, nu cred că maĭ este trebuinţă, D-lor senatorĭ, a intra în analisa celor-alte stipulaţiunĭ coprinse în tractat. Expunerea de motive a D-luĭ ministru este destul de clară şi precisă; tóte principiile generale admise în dreptul internaţional în ma-

[1]) Cartea verde din 1886, p. 124 şi 129.

terie comercială, sunt conţinute în tractatul nostru; ca o consecinţă a *clausei naţiunei celei maĭ favorisate*, se prevede că orĭ-ce favóre, privilegiĭ saŭ scădere de taxe ce una din părţile contractante a acordat saŭ va acorda în urmă uneĭ alte Puterĭ, vor fi imediat şi în profitul celeĭ-alte părţĭ contractante. Printr'un articol adiţional se regulamentéză comerciul de fruntariĭ, căruia i se face multe înlesnirĭ şi scutirĭ de taxe vamale şi de timbre; în fine, art. VIII reservă fie-căreĭ părţĭ contractante facultatea de a denunţa convenţiunea de comerciŭ la orĭ-ce epocă, numaĭ printr'un simplu avertisment făcut cu duoĕ-spre-ḑece lunĭ înainte.

Domnilor senatorĭ,

România fiind încongiurată pe maĭ tótă fruntaria eĭ despre uscat de monarchia Austro-Ungară, a existat de veacurĭ între dênsele cele maĭ strînse relaţiunĭ comerciale.

Aceste relaţiunĭ 'şĭ-aŭ găsit o normă în convenţiunea încheiată cu puternicul Stat vecin în 22 Iunie 1875; acéstă convenţiune a fost numită cu drept cuvênt »simbolul exerciţiuluĭ suveranităţiĭ nóstre«, pentru că prin ea s'a făcut pasul decisiv spre realisarea neatîrnăriĭ politice şi economice a RomânieĬ.

Maĭ multe cause aŭ împedicat reînnoirea acesteĭ convenţiunĭ în 1886; un rĕsboiŭ vamal în tótă forma de retorsiune şi represaliĭ a urmat în paguba amêndorora State.

Astăḑĭ, prin noua convenţiune ce sunteţĭ chemaţĭ a ratifica, se înódă iarăşĭ legăturile seculare între regatul RomânieĬ şi puternica monarchie; şi acésta nu póte fi de cât tot pentru binele şi prosperitatea RomânieĬ, care în maĭ puţin de 40 anĭ 'şĭ-aŭ înmulţit de patru-spre-ḑece orĭ maĭ mult valórea comerciuluĭ sĕŭ; 'şĭ-a creat o posiţiune stabilă în concertul european, şi tinde, prin înţelepciunea şi spiritul de ordine ce domină politica sa, să merite stima şi încrederea EuropeĬ.

Pentru aceste motive, comitetul de delegaţĭ vine, prin subscrisul, a vĕ ruga să aprobaţĭ tractatul de comerciŭ şi de vamă cu monarchia Austro-Ungară, votând următorul proiect de lege.

Raportor, GR. G. TOCILESCU.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorisat a ratifica, şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute Convenţiunea de comerciŭ încheiată la $^{9}/_{21}$ Decembre 1893 între România şi Monarchia Austro-Ungară.

Copie şi traducţiune autentice de pe ḑisa Convenţiune se vor anexa la presenta lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

CONVENŢIUNE DE COMERCIU INCHEIATĂ LA 9|21 DECEM

(TEXTUL ORIGINAL)

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE et SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'AUTRICHE, ROI DE BOHÊME, etc., et ROI APOSTOLIQUE DE HONGRIE, animés d'un égal désir de favoriser le développement des relations commerciales entre Leurs Etats, ont résolu de conclure, à cet effet, une Convention, et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires:

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE:

le Sieur Alexandre N. Lahovari, Grand'Croix de Son Ordre de la Couronne de Roumanie, etc., etc., Son Ministre Secrétaire d'Etat au Département des Affaires Etrangères;

SA MAJESTÉ L'EMPEREUR D'AUTRICHE, ROI DE BOHÊME, etc., et ROI APOSTOLIQUE DE HONGRIE:

le Sieur Agénor Comte Goluchowski, Son Chambellan, Chevalier de I-ère classe de l'Ordre Impérial de la Couronne de Fer, Commandeur avec plaque de l'Ordre Impérial de François-Joseph, etc., etc., Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Roumanie,

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus de ce qui suit:

ARTICLE I

Les ressortissants, les bâtiments et les marchandises, produits du sol et de l'industrie de chacune des Parties contractantes jouiront, dans les territoires de l'autre, des privilèges, immunités ou avantages quelconques accordés à la nation la plus favorisée.

Il est entendu, toutefois, que la stipulation qui précède ne déroge en rien aux lois, ordonnances et règlements spéciaux en matière de commerce, d'industrie, de police et de sûreté générale en vigueur dans les territoires des Parties contractantes et applicables à tous les étrangers en général.

BRE 1893 INTRE ROMÂNIA ŞI MONARCHIA AUSTRO-UNGARĂ

(TRADUCŢIUNE)

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI şi MAIESTATEA SA IMPĔRATUL AUSTRIEI, REGE AL BOEMIEI, etc., şi REGE APOSTOLIC AL UNGARIEI, animaţĭ de o egală dorinţă de a favorisa desvoltarea relaţiunilor comerciale între Statele Lor, aŭ hotărît a încheia, pentru acest scop, o Convenţiune, şi aŭ numit ca împuterniciţĭ aĭ Lor:

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI:

pe Domnul Alexandru N. Lahovari, Mare-Cruce al Ordinuluĭ Sĕŭ Coróna Românieĭ, etc. etc., Ministrul Sĕŭ Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine;

MAIESTATEA SA IMPĔRATUL AUSTRIEI, REGE AL BOEMIEI etc., şi REGE APOSTOLIC AL UNGARIEI:

pe Domnul Agenor Comite Goluchowski, Şambelanul Sĕŭ, Cavaler de I-a clasă al Ordinuluĭ Imperial Coróna de Fer, Comandor cu placă al Ordinuluĭ Imperial Francisc-Iosif, etc., etc., Trimisul Sĕŭ Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar pe lângă Maiestatea Sa Regele Românieĭ,

Carĭ, dupe ce 'şĭ aŭ comunicat deplinele lor împuterniciri respective, aflate în bună şi cuvenită formă, aŭ convenit de ce urmézá:

ARTICOLUL I

Supuşiĭ, vasele şi mărfurile, produse ale soluluĭ şi ale industrieĭ ale fie-căreĭ din Părţile contractante se vor bucura, pe teritoriul celeĭ-alte, de orĭ-ce privilegiĭ, imunităţĭ saŭ avantagiĭ acordate naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Totuşĭ, rĕmâne stabilit că, stipulaţiunea de maĭ sus nu va deroga întru nimic legilor, ordonanţelor şi regulamentelor speciale în materie de comerciŭ, industrie, poliţie şi siguranţă generală în vigóre pe teritoriele Părţilor contractante şi aplicabile tutulor străinilor în genere.

ARTICLE II

Tous les objets, produits du sol ou de l'industrie de la Roumanie, qui seront importés dans la Monarchie Austro-Hongroise, et tous les objets, produits du sol ou de l'industrie de la Monarchie Austro-Hongroise, qui seront importés en Roumanie, destinés, soit à la consommation, soit à la mise en entrepôt, soit à la réexportation, soit au transit, seront soumis, pendant la durée de la présente Convention, au traitement accordé à la nation la plus favorisée et, en particulier, ne seront passibles de droits ni plus élevés, ni autres que ceux qui frappent les produits ou les marchandises de la nation la plus favorisée.

A l'exportation pour la Roumanie il ne sera pas perçu dans la Monarchie Austro-Hongroise, et à l'exportation pour la Monarchie Austro-Hongroise il ne sera pas perçu en Roumanie, des droits de sortie autres, ni plus élevés, qu'à l'exportation des mêmes objets pour le pays le plus favorisé à cet égard.

Chacune des Parties contractantes s'engage donc à faire profiter l'autre, immédiatement, de toute faveur, de tous privilèges ou abaissements de droits qu'elle a déjà accordés ou pourrait accorder par la suite, sous les rapports mentionnés, à une tierce Puissance.

Les marchandises de toute nature provenant des territoires de l'une des Parties contractantes ou y allant, seront exemptes dans les territoires de l'autre de tout droit de transit. Le traitement de la nation la plus favorisée est réciproquement garanti à chacune des Parties contractantes pour tout ce qui concerne le transit.

ARTICLE III

Les Parties contractantes s'engagent à n'entraver nullement le commerce réciproque de leurs pays par des prohibitions à l'importation, à l'exportation ou au transit qui ne soient appliquées en même temps à toutes les autres nations, ou du moins à toutes celles qui se trouveraient dans les mêmes circonstances.

Toutefois, dans des circonstances exceptionnelles, l'importation, l'ex-

ARTICOLUL II

Tóte obiectele, produse ale solului saŭ ale industrieĭ din România, carĭ vor fi importate în Monarchia Austro-Ungară, şi tóte obiectele, produse ale solului saŭ ale industrieĭ Monarchieĭ Austro-Ungare, carĭ se vor importa în România, destinate fie consumaţiuneĭ, fie intrepositâreĭ, fie reexportâreĭ, fie transituluĭ, vor fi supuse, pe timpul duratei presenteĭ Convenţiunĭ, tratamentuluĭ acordat naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate şi, în special, nu vor fi pasibile de drepturĭ nicĭ maĭ ridicate, nicĭ altele de cât cele impuse produselor saŭ mărfurilor naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

La exportare în România nu se vor percepe în Monarchia Austro-Ungară, şi la exportarea în Monarchia Austro-Ungară nu se vor percepe în România, drepturĭ de eşire altele, nicĭ maĭ ridicate, de cât la exportarea acelorașĭ obiecte pentru ţéra cea maĭ favorisată sub acest raport.

Fie-care din Părţile contractante se obligă decĭ a face să profite pe pe cea-altă, imediat, de orĭ-ce favóre, de tóte privilegiile saŭ scăderile de drepturĭ pe carĭ deja le-a acordat saŭ ar putea să le acorde în urmă, în privinţele menţionate, uneĭ a treia Puterĭ.

Mărfurile de orĭ-ce fel provenind de pe teritoriele uneea din Părţile contractante saŭ mergênd acolo, vor fi scutite pe teritoriul celeĭ-alte de orĭ-ce drept de transit. Tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate e garantat reciproc fie-căreia din părţile contractante pentru tot ce privesce transitul.

ARTICOLUL III

Părţile contractante se obligă a nu împedica întru nimic comerciul reciproc al ţerilor lor prin prohibiţiunĭ la import, la export, saŭ la transit, carĭ să nu fie aplicate în acelaş timp tutulor celor-alte naţiunĭ, saŭ cel puţin celor carĭ s'ar găsi în aceleaşĭ condiţiunĭ.

Totuşĭ, în împregiurărĭ excepţionale, importul, exportul şi transitul

portation et le transit des provisions de guerre pourront être défendus sans égard à la disposition précédente.

ARTICLE IV

Les négociants, fabricants et autres industriels qui prouvent, par l'exhibition d'une carte de légitimation industrielle délivrée par les autorités de leur pays, que, dans l'Etat où ils ont leur domicile, ils sont autorisés à exercer leur commerce ou industrie et qu'ils acquittent les taxes et les impôts légaux, auront le droit, personnellement ou par des voyageurs à leur service, de faire des achats dans les territoires de l'autre Partie contractante, chez les négociants ou dans les locaux de vente publique, ou chez les personnes qui produisent ces marchandises. Ils pourront aussi prendre des commandes, même sur échantillons, chez les négociants ou autres personnes dans l'exploitation industrielle desquelles les marchandises du genre offert trouvent leur emploi. Ni dans un cas, ni dans l'autre, ils ne seront astreints à acquitter pour cela une taxe spéciale.

Les industriels (voyageurs de commerce), munis d'une carte de légitimation industrielle, ont le droit d'avoir avec eux des échantillons, mais non des marchandises.

Les cartes de légitimation industrielle devront être délivrées conformément au modèle ci-annexé.

Les Parties contractantes se feront réciproquement connaître quelles autorités sont compétentes pour délivrer les cartes de légitimation industrielle, et quelles prescriptions doivent être observées par les titulaires de ces cartes, pour l'exercice de leur profession.

Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables aux industries ambulantes, non plus qu'au colportage et à la recherche de commandes chez des personnes n'exerçant ni commerce ni industrie.

En ce qui concerne les formalités quelconques auxquelles les voyageurs de commerce sont ou seront soumis dans les territoires des Parties contractantes, les Roumains dans la Monarchie Austro-Hongroise et les Autrichiens et les Hongrois en Roumanie jouiront du traitement de la nation la plus favorisée.

provisiunilor de resbel vor putea fi oprite fără a se ţine sémă de disposiţia precedentă.

ARTICOLUL IV

Comercianţiĭ, fabricanţiĭ şi alţĭ industrialĭ carĭ vor proba, prin presintarea uneĭ cărţĭ de legitimaţie industrială liberată de autorităţile ţěreĭ lor, că în Statul în care 'şĭ aŭ domiciliul, sunt autorisaţĭ să exercite comerciul saŭ industria lor şi că plătesc taxele şi impositele legale, vor avea dreptul, personal saŭ prin călětorĭ în serviciul lor, a face cumpěrărĭ pe teritoriul celeĭ-alte Părţĭ contractante, la neguţătorĭ saŭ localurĭ de vîndĕrĭ publice, saŭ la persónele ce produc aceste mărfurĭ. Vor maĭ putea priimi şi comendĭ, chiar pe mostre, la neguţătoriĭ saŭ alte persóne în a căror exploatare industrială găsesc întrebuinţare mărfurile de felul oferit. Nicĭ într'un cas, nicĭ în altul, eĭ nu vor putea fi constrînşĭ a achita pentru acésta o taxă specială.

Industrialiĭ (călětoriĭ de comerciŭ), prevěduţĭ cu o cartă de legitimaţiune industrială, aŭ dreptul a avea cu dênşiĭ mostre, dar nu mărfurĭ.

Cărţile de legitimaţie industrială urméză a fi liberate conform modeluluĭ aci anexat.

Părţile contractante îşĭ vor face reciproc cunoscute carĭ sunt autorităţile competinte pentru a elibera cărţile de legitimaţiune industrială, şi ce prescripţiunĭ se vor observa de către titulariĭ acestor cărţĭ, pentru exercitarea profesiuneĭ lor.

Disposiţiunile de maĭ sus nu sunt aplicabile industriilor ambulante, nicĭ colportagiuluĭ şi căutăreĭ de comande la persóne neexercitând nicĭ comerciŭ, nicĭ industrie.

In ceea ce privesce formalităţile la carĭ sunt saŭ vor fi supuşĭ călětoriĭ de comerciŭ pe teritoriile Părţilor contractante, Româniĭ în Monarchia Austro-Ungară şi Austriaciĭ şi Unguriĭ în România se vor bucura de tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

ARTICLE V

Les objets passibles d'un droit d'entrée, qui servent d'échantillons et qui sont importés en Roumanie par des fabricants, des marchands ou des voyageurs de commerce autrichiens ou hongrois et dans la Monarchie Austro-Hongroise par des fabricants, des marchands ou des voyageurs de commerce roumains, seront, de part et d'autre, admis en franchise temporaire, moyennant les formalités de douane nécessaires pour en assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt. Ces formalités s'accompliront selon les lois ou règlements qui sont ou seront édictés dans les pays respectifs.

ARTICLE VI

Les ressortissants de chacune des Parties contractantes seront exempts, dans les territoires de l'autre, de tout service ou impôt militaire et de toutes réquisitions extraordinaires qui seraient établies par suite de circonstances exceptionnelles.

Sont toutefois exceptées les charges qui sont attachées à la possession d'un bien-fonds, ainsi que les prestations et réquisitions militaires auxquelles tous les nationaux peuvent être appelés à se soumettre comme propriétaires, fermiers ou locataires d'immeubles.

ARTICLE VII

La présente Convention s'étend aussi aux Pays ou territoires unis, actuellement ou à l'avenir, par une union douanière à l'une des Parties contractantes.

ARTICLE VIII

Les Parties contractantes se réservent respectivement la faculté de dénoncer à toute époque la présente Convention, moyennant un avertissement de douze mois à l'avance.

ARTICOLUL V

Obiectele pasibile de un drept de intrare, ce servă ca mostre şi sunt importate în România de către fabricanţiĭ, neguţătoriĭ saŭ călĕtoriĭ de comerciŭ austriacĭ saŭ ungurĭ şi în Monarchia Austro-Ungară de către fabricanţiĭ, neguţătoriĭ saŭ călĕtoriĭ de comerciŭ românĭ, vor fi de o parte şi de alta, admise timporar, cu scutire de taxă, prin îndeplinirea formalităţilor vamale necesare pentru asigurarea reexportaţiuneĭ saŭ reintegrăreĭ în intreposit. Aceste formalităţĭ se vor îndeplini conform legilor saŭ regulamentelor carĭ sunt saŭ vor fi edictate în ţĕrile respective.

ARTICOLUL VI

Supuşiĭ fie-căreea din Părţile contractante vor fi scutiţĭ, pe teritoriul celeĭ-alte, de orĭ-ce serviciŭ saŭ imposit militar şi de orĭ-ce rechisiţiune extraordinară carĭ ar putea fi stabilite în urma unor împregiurărĭ excepţionale.

Totuşĭ sunt exceptate sarcinele ce sunt ataşate la posesiunea unuĭ bun imobil, precum şi prestaţiunile şi rechisiţiunile militare la carĭ toţĭ naţionaliĭ pot fi chemaţĭ a se supune ca proprietarĭ, arendaşĭ saŭ locatarĭ de imobile.

ARTICOLUL VII

Presenta Convenţiune se întinde şi la Ţĕrile saŭ teritoriile unite, actualmente saŭ pe viitor, printr'o uniune vamală cu una din Părţile contractante.

ARTICOLUL VIII

Părţile contractante 'şĭ reservă respectiv facultatea de a denunţa la orĭ-ce epocă presenta convenţiune, printr'un avertisment făcut cu duoĕspre-ḑece lunĭ înainte.

ARTICLE IX

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Bucarest le plus tôt possible.

Elle entrera en vigueur à partir du jour de l'échange des ratifications.

En foi de quoi les Plénipotentiaires l'ont signée et l'ont revêtue de leurs cachets respectifs.

Fait en double expédition à Bucarest le neuf (vingt-et-un) Décembre, mil huit cent quatre-vingt-treize.

AL. LAHOVARI. GOLUCHOWSKI.

(L. S.) (L. S.)

ARTICOLUL IX

Presenta Convențiune va fi ratificată și ratificațiunile se vor schimba la Bucurescĭ în timpul cel maĭ scurt.

Ea va intra în vigóre din diua schimbăreĭ ratificațiunilor.

Drept care Plenipotențiariĭ aŭ semnat'o investind'o cu sigiliile lor respective.

Făcut în dublu exemplar la Bucurescĭ, la nouĕ (douĕ-deci și unu) Decembre, anul una mie opt sute nouĕ-decĭ și treĭ.

AL. LAHOVARI. GOLUCHOWSKI.
(L. S.) (L. S.)

ANNEXE

(Modèle)

CARTE DE LÉGITIMATION

POUR

VOYAGEURS DE COMMERCE

Pour l'année.................... *No. de la carte*..............

(Armoiries)

Valable dans la Monarchie Austro-Hongroise et en Roumanie

PORTEUR :

(Prénom et nom de famille)

Fait à.. *le (jour, mois, année)*

(Sceau) (Autorité compétente)

Signature

Il est certifié que le porteur de la présente carte

possède un (désignation de la fabrique ou du commerce), à ...., sous la raison ....

est employé, comme voyageur de commerce, dans la maison ....
à .... qui y possède un (désignation de la fabrique ou du commerce).

Le porteur de la présente carte désirant rechercher des commandes et faire des achats pour le compte de sa maison, ainsi que $\frac{\text{de la maison suivante}}{\text{des maisons suivantes}}$ (désignation de la fabrique ou du commerce), à . . . . , il est certifié, en outre, que $\frac{\text{la dite maison est tenue}}{\text{les dites maisons sont tenues}}$ d'acquitter dans ce pays-ci les impôts légaux pour l'exercice de $\frac{\text{son}}{\text{leur}}$ commerce (industrie).

SIGNALEMENT DU PORTEUR:

Age :..

Taille : ....

Cheveux : ....

Signes particuliers : ....

Signature :

....

AVIS

Le porteur de la présente carte ne pourra rechercher des commandes ou faire des achats autrement qu'en voyageant et pour le compte $\frac{\text{de la maison susmentionnée}}{\text{des maisons susmentionnées}}$. Il pourra avoir avec lui des échantillons, mais point de marchandises. Il se conformera, d'ailleurs, aux dispositions en vigueur dans chaque État.

Nota.—Là où le modèle ci-dessus contient un double texte, le formulaire à employer pour l'expédition des cartes présentera l'espace nécessaire pour y insérer l'un ou l'autre des textes, suivant les circonstances du cas particulier.

ANEXĂ

(Model)

CARTA DE LEGITIMAȚIE

PENTRU

CĂLĔTORII DE COMERCIU

Pentru anul............................ *No. cărței* ....

(Armele țěreĭ)

Valabilă în Monarchia Austro-Ungară și în România

PURTĂTOR:

(Pronumele și numele de familie)

Făcută la .... *(ḑiua, luna, anul)*

(Sigiliul) (Autoritatea competentă)

Semnătura

Se certifică că purtătorul presenteĭ carte
posedă o (arătarea fabriceĭ saŭ comerciului), la .... sub
firma ....
este impiegat, ca călětor de comerciŭ, al
caseĭ ....
din .... care posedă acolo o (desemnarea fabriceĭ saŭ comerciuluĭ).

Purtătorul presenteĭ carte, dorind a căuta comande și a face cumpěrărĭ pe séma caseĭ sale, precum și $\frac{\text{a caseĭ următóre*}}{\text{a caselor următóre}}$ (arătarea fabriceĭ saŭ a comerciuluĭ) din . . . . , se certifică, pe lângă acésta, că $\frac{\text{ḑisa casă este ținută}}{\text{ḑisele case sunt ținute}}$ să achite în acéstă țéră impositele legale pentru exercitarea comerciuluĭ (industrieĭ) $\frac{\text{séŭ}}{\text{lor}}$.

SEMNALMENTELE PURTĂTORULUĬ:

Etatea: ....
Talia: ....
Pěrul: ....
Semne particulare: ....

Semnătura:

....

AVIS

Purtătorul presenteĭ carte nu va putea căuta comande saŭ face cumpěrărĭ alt-fel de cât călětorind pe séma $\frac{\text{caseĭ sus menționate}}{\text{caselor sus menționate}}$. El va putea avea cu dênsul mostre, dar nicĭ de cum mărfurĭ. El se va conforma, de altmintrelea, dispozițiunilor în vigóre în fie-care Stat.

Notă.—Acolo unde modelul de maĭ sus conține un induoit text, formularul de întrebuințat pentru expedițiunea cărților va presenta spațiul necesar pentru a coprinde și un text și cel-alt, dupe diferitele împregiurărĭ.

(TEXTUL ORIGINAL)

ARTICLE ADDITIONNEL

à la Convention de commerce conclue le 9/21 Décembre 1893, entre la Roumanie et la Monarchie Austro-Hongroise.

Pour donner au trafic des districts limitrophes les facilités exigées par les besoins courants des habitants les Hautes Parties contractantes sont convenues de l'article additionnel qui suit:

1. Resteront libres de tout droit de douane et de timbre relatif aux opérations douanières à l'importation et à l'exportation, par la frontière commune:

a) toute quantité de marchandises pour laquelle la somme totale des droits à prélever n'atteint pas le chiffre de deux kreuzer ou de cinq centimes;

b) l'herbe pour la nourriture du bétail, le foin, la paille, la fane, la mousse pour emballage et calfatage; les fourrages, roseaux ordinaires, les plantes vivantes en tant qu'elles sont admises à la libre circulation par les règlements internationaux en vigueur; les céréales en gerbes ou en épis, les plantes légumineuses le chanvre et le lin non teillés;

c) les ruches avec abeilles vivantes;

d) le sang animal;

e) le lait, frais et caillé (Topfen);

f) les cendres végétales et de houilles, lessivées, les vinasses, les lavures, la drêche, le marc, les balayures, les tessons d'objets en pierre ou en argile, les lavures d'or et d'argent, le limon;

g) pour les besoins courants de chaque famille domiciliée près de la frontière et sous réserve des contrôles destinés à prévenir des abus:

le pain et la farine jusqu'à concurrence de 10 kilogrammes inclusivement,
les pommes de terre jusqu'à concurrence de 50 kilogrammes inclusivement,
le son jusqu'à concurrence de 50 kilogrammes inclusivement,
les oeufs de toute sorte jusqu'à concurrence de 60 pièces,
le fromage jusqu'à concurrence de 2 kilogrammes inclusivement,
le beurre frais jusqu'à concurrence de 2 kilogrammes inclusivement.

(TRADUCŢIUNE)

ARTICOL ADIŢIONAL

la Convenţiunea comercială încheiată la 9/21 Decembre 1893 între România şi Monarchia Austro-Ungară

Pentru a da traficului districtelor limitrofe înlesnirile reclamate de nevoile curente ale locuitorilor Înaltele Părţi contractante aŭ convenit asupra articolului adiţional ce urméză:

1. Vor fi libere de orĭ-ce drept de vamă şi de timbru, cu privire la operaţiunile vamale la importaţiune şi la exportaţiune prin fruntaria comună:

a) orĭ-ce cantitate de mărfurĭ, pentru carĭ suma totală a drepturilor de perceput nu atinge cifra de duoĭ creiţarĭ saŭ cincĭ centime;

b) iarbă pentru nutreţul vitelor, fênul, paele, frunzişul, muschiul pentru ambalagiŭ şi calfatagiu; furagiurile, trestiile ordinare, plantele viĭ, întru cât libera lor circulaţie este admisă prin regulamentele internaţionale în vigóre; cerealele în spicurĭ, plantele leguminóse, cânepa şi inul nemeliţat;

c) stupurile cu albine viĭ;

d) sângele animal;

e) laptele próspĕt şi închegat (Topfen);

f) cenuşele vegetale şi de cărbunĭ, spălate; drojdiele de vinurĭ, orz şi fructe, gunóele, fărămăturile obiectelor de piatră şi argil; rĕmăşiţele de la spălatul auruluĭ şi argintuluĭ, nămolul;

g) pentru nevoile curente ale fie-căreĭ familiĭ domiciliată lângă fruntarie, şi sub reserva controluluĭ destinat a preveni abusurile:

pânea şi făina până la concurenţa de 10 kilograme inclusiv,
cartofiĭ până la concurenţa de 50 kilograme inclusiv,
tĕrâţele până la concurenţa de 50 kilograme inclusiv,
oule de tot soiul până la concurenţa de 60 bucăţĭ,
brânza până la concurenţa de 2 kilograme inclusiv,
untul próspĕt până la concurenţa de 2 kilograme inclusiv.

2. Seront également exempts des droits d'importation et d'exportation, et pourront passer la frontière même en dehors des routes douanières : les bêtes de labour, les instruments agricoles, le mobilier et les effets que les paysans domiciliés aux extrêmes frontières importeront ou exporteront par la ligne douanière pour leurs travaux agricoles, ou par suite de changement de domicile.

3. Les produits du sol provenant de parties de propriétés qui se trouveraient séparées par la frontière des fermes ou maisons d'habitation pourront être transportés dans ces fermes ou maisons d'habitation en franchise de tout droit d'entrée ou de sortie.

4. Toutefois, les faveurs accordées aux N°s 1, 2 et 3 sont limitées aux habitants et aux produits d'une zone, le long de la frontière, qui ne s'étend pas au delà de 10 kilomètres de la frontière.

5. Sera admis en franchise temporaire des droits d'entrée et de sortie, conformément aux ordonnances douanières, et avec l'obligation de le faire retourner : le bétail conduit d'un territoire à l'autre au pacage ou à l'hivernage. Pourront de même être reconduits en franchise douanière les produits du bétail conduit au pâturage ou à l'hivernage, tels que: le lait, le beurre, le fromage, la laine, les animaux mis bas dans l'intervalle, mais toujours en quantité proportionnée au nombre du bétail et à la durée effective du pâturage. La franchise des droits de douane s'applique également aux effets et au mobilier des paysans ou pasteurs qui accompagnent les bestiaux.

Il est entendu que pour les bêtes qui ne retournent pas, excepté celles qui seraient mortes pendant le pacage, on paiera, au retour des troupeaux, les droits d'importation respectifs.

6. Les stipulations des N°s 2, 3 et 5 ne dérogent pas au droit de chacune de Parties contractantes de prendre les mesures qu'elle juge nécessaires pour des raisons de police vétérinaire et pour exercer le contrôle douanier.

7. Les Parties contractantes s'entendront sur les mesures à observer afin de pouvoir accorder, dans des cas particuliers, pour certaines localités où on le jugera nécessaire, le libre passage, en dehors des routes douanières, des objets affranchis de droits en Roumanie et dans la Monarchie Austro-Hongroise, tant à l'entrée qu'à la sortie.

8. Sont exempts de droits de douane à l'entrée et à la sortie dans la circulation par les frontières communes:

a) les effets des voyageurs, bateliers, charretiers et ouvriers, tels que: linge, vêtements, ustensiles de voyage, outils et instruments, destinés à leur propre usage et dans une quantité correspondante aux circonstances.

b) les voitures servant effectivement au transport des personnes et des

2. Vor fi de asemenea scutite de drepturĭ la importațiune și la exportațiune și vor putea trece fruntaria chiar în afară de căile vamale: vitele pentru arat, instrumentele agricole, mobilierul și efectele pe carĭ țeranii domiciliațĭ la extremitatea fruntarielor le vor importa saŭ exporta prin linia vamală pentru lucrările lor agricole saŭ în urma uneĭ schimbărĭ de domiciliŭ.

3. Produsele soluluĭ provenind din părțile de proprietățĭ separate prin fruntarie, al gospodărielor și locuințelor, vor putea fi transportate în aceste gospodării saŭ locuințe în scutire de orĭ-ce drept de intrare saŭ de eșire.

4. Totuși, înlesnirile acordate la No. 1, 2, 3, sunt limitate locuitorilor și produselor uneĭ zone, de-alungul fruntarieĭ, care nu va trece peste 10 kilometri de la linia fruntarieĭ.

5. Se va admite în scutire provisorie de drepturĭ la intrare și la eșire, conform regulamentelor vamale, și cu obligațiunea reînapoiereĭ: vitele duse dupe un teritoriŭ pe cel-alt, pentru pășunat saŭ ernat. Asemenea vor putea fi readuse în scutire vamală produsele vitelor duse la pășunat saŭ ernat, precum: untul, brânza, lâna, animalele născute în acest interval, dar în tot-d'a-una în cantitate proporțională numěruluĭ vitelor și durateĭ efective a pășunatuluĭ. Scutirea drepturilor vamale se aplică egalmente efectelor și mobilieruluĭ țeranilor saŭ păstorilor carĭ însoțesc vitele.

Rěmâne stabilit că, pentru vitele neînapoiate, afară de cele mórte în cursul pășunatuluĭ, se va plăti la reîntórcerea turmelor, drepturile de importațiune respective.

6. Stipulațiunile numerelor 2, 3 și 5 nu derógă de la dreptul fie-căreia din Părțile contractante de a lua měsurile ce va crede necesare pentru motive de poliție veterinară și pentru exercitarea controluluĭ vamal.

7. Părțile contractante se vor înțelege asupra měsurilor de observat pentru a putea acorda, în casurĭ particulare, pentru anumite localitățĭ unde se va crede necesar, libera trecere, în afară de căile vamale, al obiectelor scutite de drepturĭ în România și în Monarchia Austro-Ungară, atât la intrare cât și la eșire.

8. Sunt scutite de drepturĭ vamale la intrarea și eșirea în circulațiune prin fruntariile comune:

a) efectele călětorilor, luntrașilor, căruțașilor și muncitorilor, precum: rufărie, haine, ustensile de călětorie, unelte și instrumente, destinate proprieĭ lor întrebuințărĭ și într'o cantitate corespundětóre împregiurărilor.

b) trăsurile servind efectiv la transportul persónelor și al mărfurilor, căru-

marchandises, les charrettes, les paniers et appareils similaires pour le transport, tous ces objets déjà employés, usagés, non destinés à la vente et servant pour le transport ou l'emballage des effets ou marchandises; les bêtes de somme et de trait, les embarcations avec inventaire régulier. Pour assurer la réexportation de voitures et autres véhicules neufs, des bêtes de somme et de trait, le dépôt d'une caution pourra être exigé conformément aux lois des pays respectifs.

c) les provisions des navires, tant pour le navire que pour le personnel effectif de l'équipage et pour les voyageurs se trouvant à bord, le tout sous contrôle douanier. Il est entendu que les articles qui forment l'objet d'un monopole d'Etat ne seront admis que dans les conditions prévues par les lois et sous contrôle des organes compétents.

Le présent article additionnel aura la même force, valeur et durée que la Convention de commerce en date de ce jour.

Fait en double expédition, à Bucarest, le neuf (vingt-et-un) Décembre, mil huit cent quatre-vingt-treize.

AL. LAHOVARI.
(L. S.)

GOLUCHOWSKI.
(L. S.)

ţele, coşurile şi aparatele similare pentru transport; tóte aceste obiecte deja întrebuinţate, usate, nedestinate vindĕreĭ şi servind pentru transportarea saŭ împachetarea efectelor saŭ mărfurilor; vitele de trăsură şi povară, imbarcaţiunile cu inventar regulat. Pentru asigurarea reexportaţiuneĭ trăsurilor şi altor vehicule nouĭ, al vitelor de trăsură şi povară, se va putea cere depunerea uneĭ cauţiunĭ, conform legilor ţĕrilor respective.

c) provisiunile vaselor, atât cele pentru vas, cât şi pentru personalul efectiv al echipagiuluĭ şi pentru călĕtoriĭ aflătorĭ pe bord, totul sub controlul vamal. Rĕmâne stabilit că articolele formând obiectul unuĭ monopol al Statuluĭ nu se vor admite de cât în condiţiunile prevĕḑute de lege şi sub controlul organelor competente.

Presentul articol adiţional va avea aceeaşĭ tărie, valóre şi durată ca şi Convenţiunea comercială cu data de astăḑĭ.

Făcut în dublă expediţie la Bucurescĭ, la nuoĕ (duoĕ-ḑecĭ şi unu) Decembre, una mie opt sute nuoĕ-ḑecĭ şi treĭ.

AL. LAHOVARI.
(L. S.)

GOLUCHOWSKI.
(L. S.)

(TEXTUL ORIGINAL)

PROTOCOLE FINAL

Au moment de procéder à la signature de la Convention de commerce, conclue à la date de ce jour, entre la Roumanie et la Monarchie Austro-Hongroise, les Plénipotentiaires soussignés ont fait les déclarations suivantes qui formeront partie intégrante de la Convention même:

I. Les dispositions de l'article 2 de la présente Convention de commerce ne dérogent point:

a) aux faveurs qui sont acordées à d'autres Etats limitrophes pour faciliter le commerce de frontière;

b) aux obligations imposées à l'une des Parties contractantes par des engagements d'une union douanière, contractée déjà, ou qui pourrait être contractée à l'avenir.

II. Sont autorisés dans la Monarchie Austro-Hongroise l'entrée et le transit des conserves alimentaires en boîtes hermétiquement fermées.

Les viandes fraîches et les viandes séchées, fumées ou salées, transportées en droiture dans des wagons mis sous plombs, seront admises au transit à travers la Monarchie Austro-Hongroise par toutes les voies ferrées servant au trafic direct aus conditions suivantes:

a) Ces wagons devront être construits de manière à ce qu'il ne soit pas nécessaire d'ouvrir les compartiments qui contiennent la viande fraîche ou la viande séchée, fumée ou salée, pour renouveler, s'il y a lieu, la matière réfrigérante pendant le passage sur les territoires autrichiens ou hongrois.

b) Il devra être attesté que le pays destinataire permet l'importation.

c) Si, malgré cette autorisation, l'envoi était refusé à la frontière du pays destinataire, il sera traité selon les règlements de police sanitaire autrichiens ou hongrois en vigueur.

(TRADUCŢIUNE)

PROTOCOL FINAL

In momentul de a proceda la semnătura Convenţiuneĭ de comerciŭ, încheiată cu data de astădĭ, între România şi Monarchia Austro-Ungară, Imputerniciţiĭ subsemnaţi aŭ făcut următórele declaraţiunĭ carĭ vor forma parte integrantă din însăşĭ Convenţiunea:

I. Dispoziţiunile articoluluĭ 2 al presenteĭ Convenţiunĭ de comerciŭ nu derógă la:

a) favorurile carĭ sunt acordate altor State limitrofe pentru înlesnirea comerciuluĭ de fruntarie;

b) obligaţiunile impuse uneia din Părţile contractante prin angagiamente de uniune vamală, deja contractate, saŭ carĭ ar putea fi contractate pe viitor.

II. Sunt autorisate în Monarchia Austro-Ungară importul şi transitul conservelor alimentare în cutiĭ ermetic închise.

Cărnurile próspete şi cărnurile uscate, afumate saŭ sărate, transportate de a dreptul în vagóne plumbuite, vor fi admise să transiteze prin Monarchia Austro-Ungară pe tóte căile ferate servind traficuluĭ direct în condiţiunile următóre:

a) Aceste vagóne vor fi ast-fel construite ca să nu maĭ fie necesar a deschide compartimentele carĭ conţin carnea próspětă saŭ carnea uscată, afumată orĭ sărată, pentru a se reînoui, dacă trebue, materia refrigerentă în timpul trecereĭ pe teritoriul austriac saŭ unguresc.

b) Va trebui să existe atestaţiunea ţěreĭ destinatare cum că primesce importul.

c) Dacă, în potriva aceşteĭ autorisaţiunĭ, transportul va fi refusat la fruntaria ţěreĭ destinatare, va fi tratat conform regulamentelor în vigóre de poliţie sanitară austriace saŭ ungurescĭ.

Dans le cas où la peste bovine se déclarerait en Roumanie, le transit de viandes fraîches et des viandes séchées, fumées ou salées, pourra être limité ou défendu temporairement.

III. 1° La laine lavée dans des établissements industriels, et emballée dans des sacs clos, les boyaux séchés ou salés, en caisses ou en barils clos, le suif fondu, le lait cuit ou caillé, la caillebotte seront admis dans la Monarchie Austro-Hongroise à l'entrée et au transit, sans être accompagnés de certificats de santé.

Toutefois, l'entrée et le transit de ces articles pourront être restreints à certaines stations d'entrée spécialement désignées à cet effet et qui feront l'objet de notes à échanger entre les Parties contractantes au moment de la signature de la Convention.

2° La laine non lavée dans des établissements industriels ou pas du tout lavée, pourvu qu'elle soit emballée dans des sacs clos, les os, les cornes et les ongles secs, ainsi que les peaux entièrement séches, les poils de bêtes bovines et caprines, et la soie de porc seront admis dans la Monarchie Austro-Hongroise, à l'entrée et au transit par les stations d'entrée dont il est fait mention au point premier, aux conditions suivantes:

a) Ces envois doivent être accompagnés d'un certificat qui sera produit au passage de la frontière, attestant que les objets sus-indiqués proviennent d'une contrée exempte de toute maladie contagieuse d'animaux dans un rayon de 30 kilomètres.

b) Si, lors de l'inspection à la frontière, des peaux, des os et des cornes secs destinés à l'importation ou au transit, une seule pièce est trouvée en état frais, tout le transport doit être refoulé.

L'entrée et le transit des objets mentionnés sous 2 pourront être limités ou prohibés temporairement, dans le cas où la peste bovine se déclarerait en Roumanie.

Le présent Protocole, qui sera considéré comme approuvé et sanctionné par les Parties contractantes, sans autre ratification spéciale, par le seul fait de l'échange des ratifications de la Convention à laquelle il se rapporte, a été dressé, en double expédition, à Bucarest, le $^{9}/_{21}$ Décembre 1893.

AL. LAHOVARI. GOLUCHOWSKI.

(L. S.) (L. S.)

In casul când pesta bovină s'ar declara în România, transitul cărnurilor próspete şi al cărnurilor uscate, afumate saŭ sărate, se va putea limita saŭ interdice în mod temporar.

III. 1) Lâna spălată în stabilimente industriale şi ambalată în sacĭ închişĭ, maţele uscate saŭ sărate, închise în lădĭ saŭ butóe, seul topit, laptele fert saŭ covăsit şi cel închegat, vor fi admise la import şi la transit în Monarchia Austro-Ungară, fără a fi însoţite de certificate sanitare.

Totuşĭ importul şi transitul acestor articole se va putea restrînge la un număr de staţiunĭ vamale specialmente desemnate pentru acest scop, şi care vor forma obiectul uneĭ note ce se va schimba între Părţile contractate în momentul semnătureĭ Convenţiuneĭ.

2) Lâna nespălată în stabilimente industriale saŭ nespălată de loc, întru cât va fi ambalată în sacĭ închişĭ, ósele, córnele şi copitele uscate, precum şi pieile de tot uscate, pĕrul de boŭ, capră şi de porc, se vor admite la import şi la transit în Monarchia Austro-Ungară, prin staţiunile de intrare menţionate la primul punct, în următórele condiţiunĭ:

a) Aceste transporturĭ vor fi însoţite de un certificat, care se va presenta la trecerea peste frontieră, atestând că obiectele sus arătate provin dintr'o localitate neatinsă de orĭ-ce bólă contagiósă de vite într'o zonă de 30 kilometri.

b) Dacă, în momentul inspecţiuneĭ la fruntarie al pieilor, óselor şi córnelor uscate destinate importaţiuneĭ saŭ transituluĭ, o singură bucată s'ar găsi în stare próspĕtă, întreg transportul va fi respins.

Importul şi transitul obiectelor menţionate la 2 va putea fi limitat saŭ prohibit pe un timp mărginit, în casurile când pesta bovina s'ar declara în România.

Presentul protocol, care se va considera ca aprobat şi sancţionat de către Părţile contractante, fără altă ratificare specială, prin singurul fapt al schimbuluĭ ratificărilor Convenţiuneĭ la care se raportă, a fost făcut în dublu exemplar la Bucurescĭ, la nuoĕ (duoĕ-d̦ecĭ şi unu) Decembre, una mie opt sute nuoĕ-d̦ecĭ şi treĭ.

AL. LAHOVARI. (L. S.)

GOLUCHOWSKI. (L. S.)

LE MINISTRE D'AUTRICHE-HONGRIE À BUCAREST, À SON EXCELLENCE MONSIEUR AL. N. LAHOVARI, MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES.

No. 4.787. $^{21}/_{9}$ Décembre 1893.

Monsieur le Ministre,

Afin d'écarter tout équivoque qui pourrait surgir à l'avenir au sujet du traitement à appliquer aux porcs et moutons d'origine roumaine à leur entrée en Autriche et en Hongrie, je suis chargé de faire à Votre Excellence la déclaration suivante :

«Tout en maintenant le principe que le régime de la nation la plus favorisée, «établi dans le traité de commerce entre la Monarchie Austro-Hongroise et la «Roumanie, conclu à la date de ce jour, ne s'applique pas aux questions de «police vétérinaire, lesquelles ne peuvent être réglées que par une Convention spé«ciale, nous n'hésitons pas à déclarer que les porcs et les moutons d'origine rou«maine ne seront soumis pendant la durée de ce traité à aucun autre traitement «que celui qui résulte de l'application juste et normale des dispositions vétéri«naires autrichiennes et hongroises suivant l'état sanitaire des animaux en «Roumanie».

En priant Votre Excellence de prendre acte de cette déclaration et de m'en accuser réception, je saisis cette occasion, Monsieur le Ministre, de Vous renouveler l'assurance de ma haute considération.

GOLUCHOWSKI.

MINISTRUL AUSTRO-UNGARIEI DIN BUCURESCI, CĂTRE EXCELENŢA SA D. AL. N. LAHOVARI, MINISTRU AL AFACERILOR STRĂINE.

No. 4.787. $^{21}/_{9}$ Decembre 1893.

Domnule Ministru,

Pentru a înlătura pe viitor orĭ-ce echivocitate care ar putea să se ivéscă în privinţa tratamentuluĭ ce urméză a se aplica porcilor şi oilor de origină română la intrarea lor în Austria şi în Ungaria, sunt însărcinat a face Excelenţeĭ Vóstre următórea declaraţiune :

»Menţinênd principiul că regimul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, stabilit în »tractatul de comerciŭ dintre Monarchia Austro-Ungară şi România, încheiat »astădĭ, nu se aplică cestiunilor de poliţie veterinară carĭ nu pot fi regulate »de cât printr'o convenţiune specială, nu esităm de a declara că porciĭ şi »oile de origină română nu vor fi supuşĭ, cât timp va dura acest tractat, la »nicĭ un alt tratament de cât acela ce resultă din aplicaţiunea dréptă şi normală »a disposiţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a anima- »lelor în România.«

Rugând pe Excelenţa Vóstră a lua act de acéstă declaraţiune şi a'mĭ rĕspunde de primire, profit de ocasiune, D-le ministru, pentru a Vĕ reînoi asigurarea înalteĭ mele consideraţiunĭ.

GOLUCHOWSKI.

LE MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES, À SON EXCELLENCE MONSIEUR LE COMTE GOLUCHOWSKI, MINISTRE D'AUTRICHE-HONGRIE À BUCAREST.

No. 23.948. $^{9}/_{21}$ Décembre 1893.

Monsieur le Comte,

J'ai reçu la note de Votre Excellence, en date d'aujourd'hui, par laquelle, afin d'écarter toute équivoque qui pourrait surgir à l'avenir au sujet du traitement à appliquer aux porcs et moutons d'origine roumaine à leur entrée en Autriche et en Hongrie, Vous avez été chargé par Votre Gouvernement de me faire la déclaration suivante :

«Tout en maintenant le principe que le régime de la nation la plus favorisée, «établi dans le traité de commerce entre la Monarchie Austro-Hongroise et la «Roumanie conclu à la date de ce jour, ne s'applique pas aux questions de po«lice vétérinaire lesquelles ne peuvent être réglées que par une Convention spé«ciale, nous n'hésitons pas à déclarer que les porcs et moutons d'origine roumaine «ne seront soumis pendant la durée de ce traité à aucun autre traitement que «celui qui résulte de l'application juste et normale des dispositions vétérinaires «autrichiennes et hongroises suivant l'état sanitaire des animaux en Roumanie».

En prenant acte, au nom du Gouvernement Royal, de la déclaration contenue dans la note précitée de Votre Excellence, j'ai l'honneur de Vous en accuser réception et je saisis cette occasion de Vous renouveler, Monsieur le Comte, les assurrances de mes sentiments de haute considération.

AL. LAHOVARI.

(TRADUCŢIUNE)

MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE, CĂTRE EXCELENŢA SA D. COMITE GOLUCHOWSKI, MINISTRUL AUSTRO-UNGARIEI DIN BUCURESCI.

No. 23.948.

9/21 Decembre 1893.

Domnule Comite,

Am primit nota Excelenţieĭ Vóstre, cu data de astădĭ, prin care, pentru a înlătura orĭ-ce echivocitate care ar putea să se ivéscă pe viitor în privinţa tratamentuluĭ de aplicat porcilor şi oilor de origină română la intrarea lor în Austria şi în Ungaria, aţĭ fost însărcinat de către guvernul D-vóstre de a'mĭ face declaraţiunea următóre:

»Menţinênd principiul că regimul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, stabilit prin »tractatul de comerciŭ între Monarchia Austro-Ungară şi România, încheiat »astădĭ, nu se aplică cestiunilor de poliţie veterinară carĭ nu pot fi regulate de »cât printr'o convenţiune specială, nu esităm a declara că porciĭ şi oile de ori»gină română nu vor fi supuşĭ, în timpul durateĭ acestuĭ tractat, la nicĭ un alt »tratament de cât acela care resultă din aplicaţiunea dréptă şi normală a dis»posiţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a animalelor în »România«.

Luând act, în numele Guvernuluĭ Regal, de declaraţiunea conţinută în precitata notă a Excelenţeĭ Vóstre, am onórea a Vĕ acusa recepţiune despre dênsa şi profit de acéstă ocasiune pentru a Vĕ reînoui, D-le Comite, asigurările sentimentelor mele de înaltă consideraţiune.

AL. LAHOVARI.

LE MINISTRE D'AUTRICHE-HONGRIE À BUCAREST, À SON EXCELLENCE MONSIEUR AL. N. LAHOVARI, MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES.

No. 4.840.

Note Austro-Hongroise

En exécution des stipulations contenues au point III du Protocole final, annexé à la Convention de commerce signée à la date de ce jour, le soussigné a l'honneur de communiquer à Son Excellence Monsieur Lahovari que les stations-frontière par lesquelles seront autorisés l'entrée et le transit des produits bruts d'animaux mentionnés dans le susdit point III sont les suivantes:

Sur le territoire autrichien: Itzkany, Nowosielitza, Kornolouncze et Synoutz; sur le territoire hongrois: Tölgyes, Csik-Gymes, Sosmező, Ó-Sancz, Prédeal, Törcsvar, Vöröstorony, Vulkan et Orsova.

Si la nécessité se présentait d'apporter des modifications à la liste des stations précitées, avis préalablement en sera donné à temps au Gouvernement Royal de Roumanie.

Le soussigné saisit cette occasion pour réitérer à Son Excellence l'assurance de sa haute considération.

Bucarest, le $^{21}/_{9}$ Décembre 1893.

GOLUCHOWSKI.

MINISTRUL AUSTRO-UNGARIEI LA BUCURESCI, CĂTRE EXCELENŢA SA D. AL. N. LAHOVARI, MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE.

No. 4.840.

Nota Austro-Ungară,

Spre executarea stipulaţiunilor coprinse la punctul III al protocolului final, anexat la Convenţiunea comercială semnată pe data de astădĭ, subsemnatul are onóre a comunica Excelenţeĭ Sale D-luĭ Lahovari că staţiunile de fruntarie prin carĭ vor fi autorisate importul şi transitul produselor animale brute, menţionate în sus disul punct III, sunt următórele:

Pe teritoriul austriac: Itzkany, Nowosielitza, Kornolouncze şi Synoutz; pe teritoriul unguresc: Tölgyes, Csik-Gimes, Sosmezö, Ó-Sancz, Predeal, Töresvar, Vöröstorony, Vulkan şi Orsova.

Dacă s'ar ivi necesitatea a se aduce modificărĭ la lista staţiunilor precitate, se va avisa la timp în mod prealabil Guvernul Regal al Românieĭ.

Subsemnatul profită şi de acéstă ocasiune pentru a reînoui Excelenţeĭ Sale asigurarea înalteĭ sale consideraţiunĭ.

Bucurescĭ, la $^{21}/_{9}$ Decembre 1893.

GOLUCHOWSKI.

LE MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES, À SON EXCELLENCE MONSIEUR LE COMTE GOLUCHOWSKI, MINISTRE D'AUTRICHE-HONGRIE À BUCAREST.

No. 23.499. $^{9}/_{21}$ Décembre 1893.

Monsieur le Comte,

J'ai l'honneur d'accuser réception à Votre Excellence de sa note No. 4.840, par laquelle Elle me communique les noms des stations-frontière par où seront autorisés l'entrée et le transit des produits bruts d'animaux mentionnés au point III du Protocole final annexé à la Convention de commerce que nous avons signée aujourd'hui, le $^{9}/_{21}$ Décembre, conformément aux stipulations contenues au susdit point III.

Je prends donc acte de Votre déclaration quant aux stations-frontière suivantes: sur le territoire autrichien, Itzkany, Nowosielitza, Kornolounze et Synoutz; sur le territoire hongrois, Tölgyes, Csik-Gymés, Sosmezö, O.-Sáncz, Prédeal, Töresvár, Vöröstorony, Vulkan et Orsova, correspondant aux points frontière roumains: Itzkani (Burdujenĭ), Noua-Sulița, Cornu-Lunceĭ et Sinĕuțĭ; Prisacani, Palanca, Oituz, Bratocea, Predeal, Giuvala, Rîu-Vadului, Buliga et Verciorova.

Je prends en même temps note de la nécessité d'un avis préalable que le Gouvernement Impérial et Royal s'engage à donner au Gouvernement Roumain, dans le cas où il devrait apporter des modifications à la liste des stations précitées

Veuillez, etc.

AL. LAHOVARI.

MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE, CĂTRE EXCELENŢA SA D. COMITE GOLUCHOWSKI, MINISTRUL AUSTRO-UNGARIEI LA BUCURESCI.

No. 23.499. $^{9}/_{21}$ Decembre 1893.

Domnule Comite,

Am onóre a rĕspunde E. V. de primirea noteĭ sale No. 4.840, prin care îmĭ comunică numele staţiunilor de fruntarie prin carĭ va fi autorisat importul şi transitul productelor brute de animale menţionate la punctul III al protocoluluĭ final anexat la Convenţiunea comercială pe care am semnat'o astăḑĭ, $^{9}/_{21}$ Decembre, conform stipulaţiunilor coprinse în sus ḑisul punct III.

Am luat decĭ act de declaraţiunea D-vóstră în ceea ce privesce următórele staţiunĭ de fruntarie: pe teritoriul austriac, Iţcanĭ, Novoseliţa, Cornu-Lunceĭ şi Sinouţi; pe teritoriul unguresc, Tölgyes, Csik-Gymes, Sosmezö, O-Sancz, Predeal, Törcsvar, Vöröstorony, Vulkan şi Orsova, corespunḑĕtóre punctelor fruntarie române: Itzkani (Burdujenĭ), Noua-Suliţa, Cornu-Lunceĭ şi Sinĕuţĭ; Prisacani, Palanca, Oituz, Bratocea, Predeal, Giuvala, Rîu-Vaduluĭ, Buliga şi Vêrciorova.

In acelaşĭ timp iaŭ act de necesitatea unuĭ avis prealabil, pe care guvernul Imperial şi Regal se obligă a 'l da guvernuluĭ român, în casul când ar urma să aducă modificărĭ la lista staţiunilor precitate.

Bine-voiţĭ, etc.

AL. LAHOVARI.

Pentru conformitate:

Ministrul afacerilor străine,

AL. LAHOVARI.

EXPUNERE DE MOTIVE

România, prin faptul aşeḑăreĭ sale geografice în vecinătatea imediată, şi pe o lungime considerabilă de teritoriŭ, cu Monarchia Austro-Ungară, a întreţinut tot-d'a-una strînse relaţiunĭ de comerciŭ cu acest Stat.

Sub raportul economic, cu tótă identitatea de producţiunĭ, România, pe lângă furnisarea de materiĭ brute la întréga Monarchie vecină, maĭ expediază în Austro-Ungaria însemnate cantităţĭ de producte, cum: porumb, grâŭ, petrol brut şi rafinat şi animale viĭ, pentru trebuinţele populaţiunilor din vecinătatea fruntarieĭ sale de Nord-Vest, primind în schimb de la Statul vecin o mare parte din productele bogateĭ sale industriĭ. In fine, condiţiunile economice ale ambelor State le îndémnă către un schimb al producţiuneĭ reciproce de cereale şi vite în genere.

Aceste relaţiunĭ comerciale aŭ existat între ambele State din timpurile cele maĭ vechĭ, de multe orĭ regulate prin înţelegerĭ speciale între dênsele, la urmă însă regulate prin tractatele încheiate între Sublima Pórtă şi Austro-Ungaria, tractate aplicate în fapt şi noă din causa situaţiuneĭ nóstre politice în care ne găseam pe atuncĭ.

Pentru prima óră, în anul 1875, România reuşi de a'şĭ regula singură de-a-dreptul cu Monarchia vecină relaţiunile eĭ economice şi comerciale.

Acéstă convenţiune, încheiată la 22 Iunie 1875, pe o durată de ḑece anĭ, avea într'adevĕr atuncĭ o importanţă politică incontestabilă, de óre-ce pentru prima óră dobêndeam posibilitatea de a exercita un drept pe care întréga Europă ni 'l contesta.

Sub regimul acesteĭ convenţiunĭ, comerciul nostru general cu Austro-Ungaria era următorul:

ANII	VALORI IN LEI	
	Importul Austro-Ungar	Exportul Român
1875 . . .	40.206.069	38.735.496
1876 . . .	78.885.051	76.790.878
1877 . . .	179.782.782	90.134.238
1878 . . .	168.043.027	67.273.674
1879 . . .	124.754.860	68.856.820
1880 . . .	126.401.465	82.958.681
1881 . . .	134.963.201	72.131.702
1882 . . .	134.514.529	74.706.217
1883 . . .	153.972.506	71.478.385
1884 . . .	129.867.296	70.391.981
1885 . . .	120.683.924	83.783.118

Comerciul nostru cu Austro-Ungaria pe anul 1886 (import 93.518.187 şi export 34.677.718) nu ne póte servi de basă la nicĭ o comparaţiune, de óre-ce acest an este cu totul anormal, fiind-că a fost supus la un îndoit regim: cel convenţional şi cel prevĕdut prin tariful autonom din 1886.

Intru cât privesce productele principale din exportul nostru în Austro-Ungaria, el se resumă ast-fel:

ANII	VALORI IN LEI			
	Porumbul	Grâul	Petrolul brut şi rafinat	Animale viĭ
1875 . . .	2.873.579	11.693.196	471.348	11.825.729
1876 . . .	11.772.814	14.041.535	1.956.207	24.843.142
1877 . . .	24.861.487	14.776.029	2.311.167	23.640.614
1878 . . .	18.395.632	15.597.016	1.185.460	12.033.527
1879 . . .	14.871.946	17.834.111	787.682	15.734.746
1880 . . .	20.807.556	23.521.136	2.265.884	10.109.295
1881 . . .	24.490.225	15.929.153	1.576.654	15.231.229
1882 . . .	20.381.505	22.720.208	1.598.763	9.598.735
1883 . . .	15.229.084	22.503.134	1.657.092	10.315.085
1884 . . .	16.986.788	21.272.790	2.064.537	7.454.868
1885 . . .	27.191.634	21.880.973	1.887.967	3.703.499

Şi la principalele producte din exportul nostru, adică: porumbul, grâul, petrolul brut şi rafinat şi animale viĭ pe anul 1886, trebue să facem aceeaşĭ observaţiune de maĭ sus.

In timpul durateĭ acesteĭ Convenţiunĭ, téma de bóle epizootice contagióse aŭ obligat pe tóte Statele din Occidentul Europeĭ să închidă din ce în ce maĭ ermetic fruntariele lor pentru vitele străine. Maĭ tóte Statele încheiară convenţiunĭ veterinare în scopul de a maĭ îndulci acéstă stare de lucrurĭ. Cu tóte sacrificiile şi îndatoririle luate de State, între carĭ asemenea convenţiunĭ veterinare aŭ fost contractate, totuşĭ nu s'a putut da o siguranţă desĕvîrşită a permanenţeĭ exportuluĭ de vite. Convenţiunile veterinare încheiate la Decembre 1891 între Austro-Ungaria şi Germania, şi la 9 August 1892 între Austro-Ungaria şi Serbia, sunt o dovadă de acésta.

Mĕsurile luate de Austro-Ungaria în timpul durateĭ Convenţiuneĭ de la 1875, pentru a înlătura propagarea bólelor de vite, a creat o stare inegală în raporturile nóstre comerciale cu dênsa.

Totuşĭ, dacă în urma acestor mĕsurĭ exportul nostru de vite s'a redus din ce în ce maĭ mult, exportul nostru total în Austro-Ungaria n'a făcut de cât să crescă, aşa că în anul din urmă al Convenţiuneĭ el atinsese cifra de 83 milióne.

Inainte de expirarea Convenţieĭ din 1875, Guvernul regal, în vederea protegiăreĭ industrieĭ naţionale născênde, înfiinţase prin tariful autonom din 1886 Maiŭ 17/29, taxe protectóre carĭ s'aŭ aplicat, în special, productelor ţĕrilor cu carĭ nu aveam încă convenţiunĭ de comerciŭ.

Din causa, dar, a mĕsurilor luate de Austro-Ungaria spre a înlătura propagarea bólelor epizootice pe de o parte, cum şi din causa hotărîreĭ GuvernuluĭRegal de a protege diferitele ramurĭ de industrie naţională prin taxe protectóre create prin tariful autonom din

1886, la expirarea Convenţiunei (adică la 1 Iunie st. n. 1886), cu tótă dorinţa ambelor State de a regula şi de aci înainte, pe cale convenţională, relaţiunile lor comerciale şi economice, nu s'a putut ajunge la un resultat satisfăcĕtor.

Tratativele începute, în duoĕ rênduri, pentru încheiarea uneĭ nouĭ convenţiunĭ nu isbutiră, şi ast-fel se născu o stare de lucrurĭ dăunătóre ambelor State.

Din cifrele de maĭ jos se póte vedea starea comerciuluĭ nostru cu Austro-Ungaria, atât în timpul resboiuluĭ vamal şi sub regimul tarifuluĭ autonom din 1886, cât şi în urmă dupe aplicarea nouluĭ tarif vamal 1891, care ne-a servit de basă pentru convenţiunile ce am încheiat până acum cu cea maĭ mare parte din Statele europene:

ANII	VALORI IN LEI	
	IMPORTUL AUSTRO-UNGAR	EXPORTUL ROMÂN
1887 . . .	53.455.220	21.229.030
1888 . . .	50.858.862	13.545.164
1889 . . .	49.376.578	16.858.784
1890 . . .	52.716.386	8.912.889
1891, sem. I	34.259.090	4.592.220
1891, sem. II	36.768.486	18.602.884
1892 . . .	89.355.657	31.566.087

Acelaşi lucru 'l observăm şi pentru exportul principalelor nóstre producte: porumbul, grâul, petrolul rafinat şi brut şi animalele viĭ, pe aceeaşi periódă:

ANII	VALORI IN LEI			
	Porumbul	Grâul	Petrolul brut şi rafinat	Animale viĭ
1887. . . .	2.222.613	83.320	1.513.345	2.110.379
1888. . . .	823.592	228.633	1.685.013	1.672.496
1889. . . .	2.784.541	3.657.856	1.751.160	1.520.647
1890. . . .	2.362.124	2.285.221	1.056.080	883.283
1891 sem. I	303.984	27.194	654.129	379.411
1891 » II	796.423	10.651.564	1.054.989	1.666.760
1892	3.254.162	14.470.877	1.825.717	1.373.290

Din aceste tabele observăm dar duoĕ lucrurĭ:

1) In timpul rĕsboiuluĭ vamal, scăderea comerciuluĭ de import austro-ungar de la 120 milióne la 52 milióne şi aceea a exportuluĭ român de la 83 milióne la 8 milióne, şi

2) De la încetarea rĕsboiuluĭ vamal urcarea treptată a comerciuluĭ de import austro-ungar de la 52 milióne la 89 milióne şi a comerciuluĭ de export român de la 8 milióne la 31 milióne. Prin urmare, vedem că efectele rĕsboiuluĭ vamal aŭ fost desastruóse pentru ambele State. Insă de la încetarea luĭ, şi prin simplul fapt că ambele ţĕrĭ 'şĭ-aŭ aplicat tariful lor general fără supra-taxe, comerciul a luat din noŭ un avênt însemnat. Observăm însă că avantagiul acesteĭ schimbărĭ este cu totul în favórea comerciuluĭ român, căcĭ proporţia de la 52 milióne la 89 milióne, cu cât a crescut comerciul Austro-Ungar, este mult maĭ mică de cât aceea de la 8 milióne, la 31 milióne cu cât a crescut comerciul român.

In faţa uneĭ asemenea situaţiunĭ, Guvernul Regal a socotit că, fără a se abandona regimul protecţiuneĭ industrieĭ naţionale, ce ţéra 'şĭ-a dat prin tariful din 1891, se putea negocia cu Monarchia vecină spre a face să înceteze, pe cât cu putinţă, daunele reciproce.

Prin tractatul semnat în Bucurescĭ la $^{9}/_{21}$ Decembre 1893, ce am onórea de a vĕ supune astăḑĭ, s'a făcut abstracţiune de acele exigenţe ce eraŭ ireductibile dintr'o parte şi din cea-altă.

Presentul tractat conţine tóte principiile generale admise în dreptul internaţional în materie comercială, abandonând natural detaliurile legilor interióre ale celor duoĕ ţĕrĭ.

Afară de cestiunea comerciuluĭ de fruntariĭ, care, prin posiţiunea reciprocă a celor duoĕ State, cerea o reglementare specială, s'a admis principiul din tractatele nóstre cu Anglia, Elveţia, Italia şi Francia.

In principiŭ, cele duoĕ State 'şĭ acordă unul altuia clausa naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, fără nicĭ o modificare convenţională a tarifelor lor respective.

De aci resultă, în fapt, că România nu acordă Austro-Ungarieĭ nicĭ o concesiune tarifară; căcĭ, nefiind în România duoĕ tarife vamale, Austro-Ungaria se bucură deja la noĭ, în virtutea tarifuluĭ general din 1891, de taxele nóstre actuale.

Noĭ însă până la actuala Convenţiune nu ne bucuram în Austro-Ungaria de cât de tariful sĕŭ general, iar nu de tariful convenţional ce resultă pentru Statele ca Germania, Italia, Elveţia şi Belgia cu carĭ Austro-Ungaria are încheiate convenţiunĭ. Prin convenţiunea de faţă ni se va aplica de aci înainte tariful convenţional. Este adevĕrat că, pentru unele din productele nóstre, ca cerealele, situaţiunea nu va fi schimbată, taxele din ambele tarife fiind aceleaşĭ. Insă sunt diferite alte articole importante ale comerciuluĭ nostru carĭ vor beneficia de diferinţa ce există între tariful general, ce ni se aplica până acum, şi tariful convenţional ce ni se va aplica prin încheiarea presenteĭ Convenţiunĭ. Resultatul îl vom studia la analisa diferitelor disposiţiunĭ coprinse în Convenţiune.

Din causa vecinătăţeĭ imediate a teritorielor celor duoĕ Părţĭ contractante, s'a admis printr'un Protocol anexat câte-va înlesnirĭ ce de regulă se acordă între ţĕrĭ limitrofe locuitorilor dupe fruntaria comună. Asemenea stipulaţiunĭ le găsim în tractatele de comerciŭ şi protocólele lor dintre Germania şi Austro-Ungaria (Decembre 1891), Italia şi Austro-Ungaria (Decembre 1891) Elveţia şi Austro-Ungaria (Decembre 1891). Din parte-ne aceste înlesnirĭ folositóre ambelor părţĭ aŭ fost reduse la minimul posibil.

De şi amênduoĕ Guvernele 'şĭ-aŭ reservat, în privinţa importuluĭ vitelor, dreptul de a aplica mĕsurile veterinare prevĕḑute prin legile lor interne, totuşĭ prin Protocolul final, precum şi din notele preschimbate, veţĭ constata că s'aŭ acordat Românieĭ óre-carĭ înlesnirĭ pentru introducerea şi transitul conservelor alimentare, cărnurilor próspete, uscate, afumate şi sărate, lâneĭ şi produselor de animale. Maĭ important este faptul ce resultă din notele preschimbate între ambele Guverne, adică că Monarchia Austro-Ungară, voind a facilita intrarea pe teritoriile sale a vitelor micĭ, declară că porciĭ şi oile de origină română nu vor fi supuşĭ, în timpul durateĭ acestuĭ tractat, la nicĭ un alt tratament de cât acela care

resultă din aplicarea *justă* şi *normală* a dispoziţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a vitelor în România.

In fine, prin tractatul de faţă se primesce şi se consacră normele economice esenţiale pe carĭ Guvernul Regal le-a avut în vedere la întocmirea tarifuluĭ vamal actual. Ast-fel, tóte taxele înscrise în acest tarif cu scop protector pentru industriile în fiinţă şi acelea ce—fiind dată abundenţa de materie primă — se pot înfiinţa în România, aŭ fost menţinute şi confirmate prin acéstă Convenţiune.

In analisa stipulaţiunilor coprinse în tractatul de comerciŭ cu Monarchia Austro-Ungară deosebim :

1) Dispoziţiile privitóre la exerciţiul comerciuluĭ şi industrieĭ ;
2) Dispoziţiile privitóre la schimbul mărfurilor;
3) Dispoziţiile privitóre la serviciul militar, cuartirurĭ, prestaţiunĭ şi rechisiţiunĭ ;
4) Clause diverse.

---

1) Dispoziţiĭ privitóre la exerciţiul comerciuluĭ şi industrieĭ

Stipulaţiunile ce se referă la acéstă materie sunt coprinse în articolele I şi IV din Convenţiune.

Prin articolul I se stabilesce principiul deplineĭ libertăţĭ a comerciuluĭ şi industrieĭ între cele duoĕ ţĕrĭ, precum şi bucurarea supuşilor acestor duoĕ ţĕrĭ de privilegiele, imunităţile şi avantagiele acordate naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Acéstă stipulaţiune nu derogă în nimic legilor, ordonanţelor şi regulamentelor speciale în materie de comerciŭ, industriă, de poliţie şi siguranţă generală în vigóre pe teritoriele Părţilor contractante, şi carĭ sunt aplicabile tutulor străinilor în general.

Prin urmare, tóte legile şi regulamentele carĭ limitéză unele ramurĭ ale comerciuluĭ saŭ industrieĭ, reservând dreptul de exercitare al lor numaĭ naţionalilor, se vor aplica şi supuşilor austro-ungarĭ ca şi celor-alţĭ supuşĭ străinĭ în ţéră.

Cu privire la exerciţiul comerciuluĭ şi industrieĭ, articolul IV prescrie condiţiunile sub carĭ neguţătoriĭ, fabricanţiĭ şi alţĭ industrialĭ aĭ uneia din Părţile contractante sunt autorisaţĭ să exerciteze comerciul saŭ industria lor pe teritoriul celeĭ-alte, indicându-se asemenea şi marginele în carĭ se póte exercita însărcinarea călĕtorilor de comerciŭ, fie că eĭ lucréză pe séma caseĭ lor, fie că represintă una saŭ maĭ multe case. (Acéstă stipulaţiune o găsim în tractatul nostru cu Elveţia din 19 Februarie 1893, art. 3).

Ḑisul articol maĭ coprinde formalităţile ce dênşiĭ trebue să îndeplinéscă, oprindu-le, în exerciţiul însărcinăreĭ lor, de a se pune direct în raport cu consumatoriĭ particularĭ carĭ nu exercită nicĭ un fel de comerciŭ saŭ industrie, saŭ cu aceĭ carĭ exercită un comerciŭ saŭ industrie ce nu este de felul mărfeĭ lor. (Veḑĭ anexa).

Dispoziţiile de maĭ sus nu se aplică industrielor ambulante saŭ colportagiuluĭ, carĭ rĕmân sub regimul legilor respective ale ambelor ţĕrĭ.

In privinţa formalităţilor la carĭ sunt supuşĭ, pe teritoriele Părţilor contractante, călĕtoriĭ de comerciŭ se vor bucura de tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

2) Disposiţiĭ privitóre la schimbul mărfurilor

Art. II, III şi V din Convenţiune, Articolul adiţional, în punctele II şi III, Protocolul final şi notele ce însoţesc Convenţiunea coprind stipulaţiunile ce se referă la acéstă materie.

Prin art. II din Convenţie se stipuléză că articolele uneia din Părţile contractante, importate pe teritoriul celeĭ-alte şi destinate saŭ la consumaţiune, saŭ la punerea în intreposite, saŭ la reexportaţiune, saŭ, în fine, la transit, vor fi supuse, în tot timpul durateĭ acesteĭ Convenţiĭ, *la tratamentul acordat naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate*, şi nu vor plăti alte drepturĭ, nicĭ drepturĭ maĭ marĭ de cât acelea cu carĭ se impune productele saŭ mărfurile naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Cum am ḑis maĭ sus, prin acéstă stipulaţiune obţinem pentru productele nóstre exportate în Monarchia Austro-Ungară aplicarea tarifuluĭ eĭ convenţional, adică acel care resultă din convenţiile încheiate de Austro-Ungaria cu Germania, Italia, Belgia, etc.

In virtutea acestuĭ tarif, câte-va posiţiunĭ ale articolelor nóstre de export se îmbunătăţesc simţitor, de exemplu: *legumele uscate* vor plăti, de acum înainte, pentru 100 kilograme numaĭ 2 fiorinĭ în loc de 5 fiorinĭ, cum plăteaŭ până acum dupe tariful general; *legumele nedenumite* 50 kreiţarĭ în loc de 1 fiorin, 50 creiţarĭ; *cârnaţiĭ* şi *salamul* 16 fiorinĭ în loc de 20; *peştele uscat, sărat şi afumat* 3 fiorinĭ în loc de 5; *oţetul în butóie* 4 fiorinĭ în loc de 5; *boiĭ*, de cap, 12 fiorinĭ 75 creiţarĭ, în loc de 15 fiorinĭ; *malaciĭ, junciĭ* şi *junicele* 2 fiorinĭ, 50 creiţarĭ, în loc de 3 fiorinĭ; *porciĭ* 1 fiorin, 50 creiţarĭ, în loc de 3 fiorinĭ, şi câte-va alte articole de mică importanţă, etc.

Tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate se aplică şi la taxele de exportaţiune a productelor uneia din Părţile contractante pe teritoriul celeĭ-alte.

Părţile contractante se angagiază asemenea de a face să profite imediat pe cea-alta de orĭ-ce favóre, privilegiŭ saŭ scădere de taxe ce a acordat, saŭ va acorda în urmă uneĭ alte Puterĭ.

Pentru transit, care este scutit de orĭ-ce drept vamal, se garantéză reciproc de Părţile contractante tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Convenţiunea maĭ stipuléză (art. III) că comerciul reciproc nu se va împedica de loc de Părţile contractante prin prohibiţiunĭ la importaţiune, exportaţiune saŭ transit, carĭ să nu fie aplicate tutulor celor-alte State, saŭ cel puţin acelor State carĭ s'ar găsi în aceleaşĭ circumstanţe.

Bine înţeles că, în circumstanţe excepţionale, atât importaţiunea, exportaţiunea saŭ transitul provisiunilor de resbel vor putea fi oprite fără a se ţine sémă de stipulaţiunea de maĭ sus.

Din acéstă redacţiune se vede că situaţiunea Românieĭ se amelioréză în acest sens, căcĭ, în loc de a fi considerată ca până acum de către Austro-Ungaria ca o ţéră contaminată într'un mod perpetuŭ şi general, contra căreia nu i s'ar putea aplica nicĭ chiar distincţiunile legilor interióre ce Monarchia vecină are în acéstă privinţă, acum, în urma încheiăreĭ presenteĭ Convenţiunĭ, se vor lua în consideraţiune împregĭurările şi starea sanitară a vitelor de origină română. Se înţelege, dar, că ambele ţěrĭ 'şĭ reservă dreptul de a aplica, în interesul preservaţiuneĭ contra epizootieĭ, legile lor veterinare interne.

Protocolul final, anexat la Convenţiunea de comerciŭ, coprinde în puncturile sale II şi III condiţiunile sub carĭ conservele alimentare, cărnurile próspete, uscate, afumate saŭ sărate, lâna spălată în stabilimente industriale saŭ nu, orĭ de loc nespălată, pieile, ósele şi alte producte animale, sunt admise în Monarchia Austro-Ungară. De şi aceste precauţiunĭ

aŭ drept scop de a împedica propagarea bólelor epizootice carĭ se pot introduce prin asemenea materiĭ, totuşĭ ele sunt un progres asupra stăreĭ actuale de lucrurĭ în care cele maĭ multe, putem ḑice chiar maĭ tóte, din aceste materiĭ eraŭ poprite într'un mod absolut şi discreţionar, fie pentru import, fie pentru transit.

In casul când pesta bovină s'ar ivi în România, intrarea şi transitul acestor materiĭ pot fi limitate saŭ poprite într'un mod timporar. Chiar aci poprirea nu este de cât limitată saŭ timporară, iar nu generală şi permanentă.

Prin urmare, avantagiele ce resultă pentru noĭ din stipulaţiunile de maĭ sus sunt destul de marĭ, căcĭ, graţie lor, comerciul nostru de export de carne próspĕtă saŭ în conserve şi de produse de animale póte câştiga un noŭ şi mare debuşeŭ în Germania, Elveţia şi alte ţĕrĭ.

De asemenea din notele preschimbate avem asigurarea că comerciul nostru de vite micĭ: porcĭ şi oĭ, va relua de acum înainte o mare desvoltare.

In fine, art. V din Convenţiune prevede admisiunea timporară cu scutire de taxă şi cu condiţiune de reexportare saŭ reintegrare în deposit a obiectelor ce servă neguţătorilor şi călĕtorilor de comerciŭ ca mostre.

Articol adiţional. Spre a da traficuluĭ districtelor limitrofe facilităţile cerute pentru trebuinţele curente ale locuitorilor, Convenţiunea este însoţită de un Articol adiţional care se ocupă, în special, cu maĭ multe obiecte enumerate în cele şépte aliniate din punctul I şi în punctele II şi III, carĭ, la importul şi exportul lor, vor fi scutite de taxe vamale şi de timbru.

Aceste favorurĭ nu se acordă de cât locuitorilor şi productelor uneĭ zone de 10 kilometri în tot lungul fruntarieĭ comune.

Vitele conduse pe teritoriul uneia din Părţile contractante, pentru păscut şi iernat, produsele acestor vite în óre-carĭ cantităţĭ, precum şi efectele şi mobilierul ómenilor ce însoţesc aceste vite, sunt asemenea scutite de taxe de intrare şi de eşire sub condiţiunile prevĕḑute la punctul V.

Aceste admisiunĭ timporare sub scutire de taxe nu derógă în nimic la dreptul ce are fie-care din Părţile contractante de a lua mĕsurile ce va crede necesariĭ pentru motive de poliţie veterinară şi pentru exercitarea controluluĭ vamal (punctul VI).

Libera trecere a articolelor maĭ sus menţionate nu se póte face de cât prin drumurile vamale, cu tóte acestea Părţile contractante, în casurĭ particulare, pentru unele localităţĭ unde se va cere trebuinţa, se vor putea înţelege asupra mĕsurilor de observat spre a se acorda trecerea ḑiselor articole şi prin alte drumurĭ (punctul VII).

Maĭ multe alte articole enumerate la aliniatele punctuluĭ VIII se vor bucura asemenea de scutirea de taxe la intrare şi eşire, îndeplinindu-se condiţiunile prevĕḑute din ḑisul punct. Se face o reservă însă pentru articolele carĭ formézǎ obiectul unuĭ monopol de Stat, şi carĭ nu vor fi admise de cât în condiţiunile prevĕḑute de legĭ şi sub controlul organelor competente.

Prin înlesnirile prevĕḑute în acest Articol adiţional nu se are de loc în vedere înfiinţarea unuĭ comerciŭ local, ci numaĭ posibilitatea pentru locuitoriĭ domiciliaţĭ în apropiarea fruntarieĭ comune (o zonă de 10 kilometri) de a se aprovisiona în anume cantităţĭ cu necesariile de hrană pentru dênşiĭ şi vitele lor, într'o parte saŭ alta a fruntarieĭ, fără a maĭ fi supuşĭ la plata de taxe vamale. Cu alte cuvinte, stipulaţiunile articoluluĭ adiţional xeclud înfiinţarea în vecinătatea linieĭ de fruntariĭ a unuĭ comerciŭ cu mărfurĭ scutite de vamă.

3) Disposiţiĭ privitóre la serviciul militar, cuartirurĭ, prestaţiunĭ, rechisiţiunĭ, etc.

Stipulaţiunea privitóre la aceste materiĭ se coprinde în art. VI din Convenţiune.
In România şi în Austro-Ungaria nedatorindu-se de cât de naţionalĭ serviciul şi im-
ositul militar, precum şi orĭ-ce alte rechisiţiunĭ extraordinare ce s'ar stabili în urma unor
ircumstanţe excepţionale, este natural ca supuşiĭ uneia din Părţile contractante să fie scu-
iţĭ pe teritoriul celeĭ-alte de aceste obligaţiunĭ cu totul personale. Numaĭ sarcinele legate
e posesiunea unuĭ imobil, precum şi prestaţiunile şi rechisiţiunile militare la carĭ toţĭ na-
ionaliĭ pot fi chemaţi a se supune în calitate de proprietarĭ, arendaşĭ saŭ chiriaşĭ de imo-
ile, se aplică şi supuşilor străinĭ ce se găsesc în asemenea condiţiunĭ.

---

4) Clause diverse

Articolul VII stipuléză că presenta Convenţiune se întinde şi la ţerile saŭ teritoriile unite
tual saŭ în viitor printr'o uniune vamală cu una din Părţile contractante.
O stipulaţiune identică găsim în tractatul nostru cu Germania din $^{9}/_{21}$ Octombre
393 (art. XIX) şi în tractatele încheiate de Austro-Ungaria cu Germania din 6 Decembre
391 (art. XXIII), cu Italia din 6 Decembre 1891 (art. XXVII), cu Belgia din 6 Decembre
391 (art. IX) şi cu Elveţia din 10 Decembre 1891 (art. XIV).
Intru cât ne privesce, acéstă disposiţiune, aprópe de stil în tóte tractatele, este astădĭ
ntru noĭ numaĭ teoretică. In legea vamală austro-ungară se găsesce principatul de Lich-
nstein (în virtutea art. 27 din tractatul de uniune vamală încheiat la 3 Decembre 1876).
Protocolul final, în punctul I, stipuléză că disposiţiunile coprinse în art. II din presenta
nvenţiune nu derógă:

a) Favorurilor ce sunt acordate altor State limitrofe pentru a facilita comerciul de
ntariĭ. (Convenţia Austro-Ungarieĭ cu Elveţia din 1891, art. I, § 1. Tractatul nostru cu
rmania din 1893, art. VI);

b) Obligaţiunilor impuse uneia din Părţile contractante prin angagiamentele uneĭ
iunĭ vamale deja contractată, saŭ care s'ar putea contracta în viitor.
(Tractatul Austro-Ungarieĭ cu Elveţia din 1891, art. XIV. Tractatul Românieĭ cu
rmania din 1893, art. VI, aliniatele 1 şi 2).

Termenul pentru care e încheiată Convenţiunea. — Prin presentul tractat (art. VIII)
bele Părţĭ contractante 'şĭ reservă respectiv facultatea de a 'l denunţa, la orĭ ce epocă,
maĭ printr'un simplu avertisment făcut cu doue-spre-dece lunĭ înainte.
Amêndoue Guvernele 'şĭ păstréză decĭ tótă libertatea. Indată ce presentul tractat nu
da ródele la carĭ ne aşteptăm, vom fi dar liberĭ de a'l denunţa orĭ când vom voi.
ntrarea în vigóre a presentuluĭ tractat va începe din diua schimbăreĭ ratificărilor carĭ
avea loc în Bucurescĭ.

Pentru tóte aceste considerante, vĕ rog a aproba tractatul de comerciŭ şi de vamă
Monarchia Austro-Ungară, votând alăturatul proiect de lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. C. Mavrodin: D-lor senatorĭ, fac parte din clasa plugarilor; cred că e bine ca, atuncĭ când se ivesc cestiunĭ carĭ interesézǎ de aprópe pe plugarĭ, să ia şi din partea nóstră cine-va cuvêntul, să se audă şi vocea nóstră.

Noĭ, plugariĭ, suntem ceĭ maĭ numeroşĭ în ţéra acésta, căcĭ din 5 milióne de locuitorĭ, mi se pare că suntem peste 4 milióne plugarĭ, iar tóte cele-alte profesiunĭ şi clase din ţéră nu ajung nicĭ la cifra de un milion. Prin urmare, noĭ suntem majoritatea în acéstă ţéră; vocea nóstră trebue să fie ascultată şi chiar cu autoritate.

D-lor senatorĭ, noĭ plugariĭ nu ne prea ocupăm nicĭ cu arta de a vorbi, nicĭ cu condeiul; ne ocupăm maĭ mult cu plugul, şi, prin urmare, nu avem talentul d'a ne exprima într'un mod oratoric. De aceea vĕ rog, ca D-vóstre să fiţĭ indulgenţĭ cu mine pentru cele ce am onóre a vĕ spune.

Ca mandatar al ţĕreĭ, am studiat şi eŭ convenţia ce onor. nostru guvern a încheiat la 9 Decembre cu guvernul Austro-Ungar, şi am vĕḑut că acéstă convenţiune stabilesce următórea stare de lucrurĭ: adică, noĭ dam Austro-Ungarieĭ tariful nostru general vamal pe care îl avem astăḑĭ, şi Austro-Ungaria ne dă noĕ în schimb tariful sĕŭ convenţional.

Anterior acesteĭ convenţiunĭ, noĭ ne bucuram de tariful sĕŭ general, care era maĭ defavorabil de cât tariful convenţional. Astăḑĭ, ea ne acordă tariful convenţional.

Am cercetat acest tarif şi am vĕḑut că pentru noĭ plugariĭ, ni se dă óre-carĭ beneficiĭ, şi aceste beneficiĭ sunt: Din protocolul semnat de D. Conte Goluchowski, se vede că Austro-Ungaria promite ca pe viitor să aplice în mod just şi normal legea veterinară în ceea-ce privesce exportul nostru în Austro-Ungaria numaĭ a oilor şi porcilor noştri.

Aşa dar, din acéstă convenţiune resultă că pe viitor vom avea intrarea óre-cum a porcilor şi oilor nóstre în Austro-Ungaria. Acesta este un folos pentru agricultorĭ, şi cred că este bine să votăm acéstă convenţiune.

Sciŭ că în trecut se exportaŭ mulţĭ porcĭ în Austro-Ungaria din unele părţĭ ale ţĕreĭ, cum este Oltenia, şi cred că acum fiind productele eftine, se vor cresce maĭ mulţĭ porcĭ ca în trecut, şi se vor exporta şi maĭ mulţĭ porcĭ ca în trecut.

In ceea ce privesce oile, de şi se promite să se lase intrarea lor în Austro-Ungaria, dupe câte sciŭ, nu se prea exportaŭ în Austria, nicĭ chiar înaintea resbeluluĭ vamal.

Era obiceiul, şi este încă, că mocaniĭ din Transilvania vin uniĭ primă-véra, alţiĭ véra, cu oĭ în România şi in Dobrogea, uniĭ ca să vereze, alţiĭ ca să ierneze, fiind-că îĭ costă maĭ ieftin, şi pe urmă se întorc în Transilvania.

Acesta cred însă că nu e un export.

Convenţiunea maĭ presintă şi alte avantagiĭ, ast-fel: pentru legumele uscate, legumele nedenumite, salam, cârnaţĭ, peşte uscat, dar acestea nu le producem noĭ plugariĭ şi nicĭ nu prea le exportăm. Singurul folos real pe care 'l va trage ţéra, şi maĭ ales agricultura din acéstă convenţiune comercială, este exportul porcilor, şi de aceea sunt de părere ca noĭ toţĭ plugariĭ să primim acéstă convenţiune.

D-lor, profit de acéstă ocasiune ca să arăt starea în care se află aḑĭ agricultura nóstră şi remediile carĭ cred eŭ că ar trebui întrebuinţate, ca să aducem o ameliorare la starea actuală, din treĭ cause şi anume: prea multa producţiune, pletora de producţiune din causa sistemuluĭ protecţionist menţinut încă de maĭ multe ţĕrĭ consumatóre, şi din causa criseĭ monetare care există astăḑĭ în omenire, aŭ scăḑut fórte mult preţurile cerealelor, aşa cum nu a fost nicĭ o dată. Aşa în cât cu preţul luat pe dênsele nu putem acoperi nicĭ cheltuelile, nicĭ munca făcută ca să producă, şi, prin urmare, pământul astăḑĭ nu maĭ rentézǎ nimic. Aşa dar agricultura nóstră se află într'o stare rea, nenorocită, şi trebue să ne gândim la remediurile carĭ sunt de adus spre a schimba acéstă stare. La noĭ în ţéră e obicĭnuit ca maĭ tóte moşiile să fie arendate.

Prima lovitură a criseĭ actuale aŭ priimit'o arendaşiĭ, căcĭ eĭ din causa scăderiĭ preţuluĭ şi munca care a fost fórte scumpă, aŭ fost nevoiţĭ să vîndă productele pe nimic, ca să întêmpine cheltuelile de exploatare. Uniĭ arendaşĭ aŭ întrebuinţat tot capitalul care 'l-aŭ avut, iar parte din eĭ s'aŭ împrumutat ca să plătéscă arenḑile, aşa în cât pe viitor sunt aprópe sleiţĭ şi nu aŭ capitalul suficient ca să mérgă înainte. Şi dovadă de acésta sunt seriile de falimente carĭ aŭ început, continuă şi carĭ se ḑice că vor maĭ continua.

Arendaşiĭ sunt prăpădiţĭ; la primăvéră, nu aŭ cu ce plăti arenda de St. Gheorghe, ast-fel în cât vor fi nevoiţĭ să consimtă la o resiliere a contractuluĭ de arendă, şi dacă lucrurile vor continua ast-fel, lovitura o vor priimi şi proprietariĭ moşiilor.

Dacă suposăm că acéstă stare de lucrurĭ, adică abundenţa de producţiune, crisa monetară şi sistemul protecţionist, va continua încă duoĭ, treĭ anĭ de ḑile, nenorocirea în care s'ar afla agricultura nóstră şi ţéra nóstră, pentru că am observat că dacă agricultura merge rĕŭ totul merge rĕŭ, nenorocirea, ḑic, ar fi destul de mare.

Şi dupe câte aud nu avem speranţă de îndreptare a acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, pentru că se ḑice că sunt pe Continent atâtea stockurĭ de cereale, în cât ar putea sufisa chiar pentru duoĭ anĭ viitorĭ, cu o recoltă miḑlocie.

Cu depositele carĭ le avem de cereale ar putea urma duoĭ anĭ de lipsă, ast-fel că speranţa de îndreptare nu o vĕd, maĭ ales suposând că vor continua duoĭ saŭ treĭ anĭ de abundenţă.

Şi eŭ cred că acéstă stare de lucrurĭ nu se va putea schimba de cât saŭ când se va face un mare export saŭ când se va împuţina producţiunea, şi producţiunea se va împuţina când se va cultiva maĭ puţi[…] ca plugariĭ să înţelégă acest fapt, v[…] să trécă câţĭ-va anĭ. Credinţa mea e[…] va trebui să maĭ trécă cât va tim[…] când să se mântue acéstă stare de l[…]

Vedeţĭ dar rĕul de care e bântui[…] cultura nóstră.

Eŭ m'am gândit la remediurile ce[…] bui să le întrebuinţăm ca să vede[…] putem scóte ţéra din nevoia actuală[…] ceste remediurĭ sunt următórele: […] uneĭ *Băncĭ agricole*, cât maĭ curên[…] dupe cum sciţĭ comercianţiĭ aŭ *Ban[…] ţională* pentru a găsi capitalurile […] proprietariĭ marĭ aŭ *Creditul fonc[…] ral şi Creditul urban*, unde pot gă[…] talurĭ. Numaĭ plugariĭ şi maĭ ales a[…] nu găsesc capitalurĭ nicăerĭ. S'aŭ v[…] rendaşĭ cu magasiile pline de pro[…] carĭ nu găseaŭ banĭ. De aceea cr[…] nevoe să se înfiinţeze *Banca agr[…]* felicit pe D. ministru de finance c[…] iniţiativa creăreĭ *Băncei agricole*, […] şi votat de Cameră, şi doresc ca şi D[…] să o votaţĭ cât maĭ curênd.

Al duoilea, cred că ar fi bine ca D[…] tru al lucrărilor publice să scadă ta[…] căile ferate, pentru transportul cer[…] pe timpul cât va dura acéstă crisă, c[…] că deja tarifele acestea într'o ţéră c[…] tră sunt cam marĭ.

Al treilea, cred că ar fi nemer[…] construiască maĭ multe căĭ ferate[…] nóstră ca să avem miḑlóce de tr[…] lesnicióse, căcĭ s'a observat că intr[…] litate unde se fac liniĭ ferate, loc[…] aceea progresézǎ şi sunt multe l[…] carĭ nu aŭ drumurĭ de fer şi suferă[…] ales cum preţul cerealelor astăḑĭ e[…] noĭ plătim, în proporţiune, fórte m[…] tru transportul cerealelor la port[…] plătim scump carĕle carĭ duc m[…] gară şi drumurile de fer ca să se d[…] marfă la porturĭ.

De aceea cel puţin trebue scăḑu[…] fele drumurilor de fer, până trec[…] crisă.

Cred că D. ministru al lucrărilor[…] şi Corpurile legiuitóre vor vota o le[…] care să se înfiinţeze drumurĭ de fer[…] teres local, carĭ costă puţin şi car[…] fie chiar trase de caĭ, tramwaiurĭ, […] aduce multe folóse ţĕreĭ. (Intrerupe[…]

Deosebit cred că ar fi fórte neme[…] înfiinţeze dockurĭ la staţiunile dru[…] de fer maĭ importante, pentru că s'[…] dit véra trecută că dockurile din G[…] Brăila aŭ fost nu numaĭ nesuficie[…] ca o picătură de apă într'un pahar; […] că asta-véră ajunsese chiria magas[…] un preţ la care nu a ajuns nicĭ o da[…]

Ţéra nóstră produce fórte mult […] ceea ne trebuesc şi miḑlóce maĭ le[…] pentru desfacerea acestor produse; […] buesc dockurĭ maĭ multe şi încă ace[…] kurĭ să nu se facă numaĭ la Brăila[…] laţĭ, pentru că în viitor nu numaĭ […] Galaţiĭ vor fi singurele puncte de e[…] rea mărfurilor nóstre, ci vom face e[…] cerealelor şi pe drumurile de fer […]

tanța, așa în cât eŭ cred că ar fi ne-
t să se construiască dockurĭ la gările
maĭ importante ale țěreĭ, cum ar fi Bu-
ști, Iașĭ, Botoșanĭ, etc., și la Constanța.
n alt mijloc util cu care credem că am
a trece crisa acésta, este căutarea de-
urilor pentru exportarea vitelor nóstre
ute.
lor, în viitor vom fi siliți să cultivăm
puțin pămênt ca astăḑĭ, așa că o să ne
nă pămênt nemuncit, pe care va tre-
ă 'l întrebuințăm la crescerea vitelor,
ă numĕrul vitelor la noĭ în țéră se va
lți fórte mult. Așa fiind, cred că ar fi
erit ca de pe acum să ne îngrijim pen-
ásirea debușeurilor necesare exportu-
e vite.
copilăria mea, mi se spunea de părinți,
exportaŭ fórte multe vite cornute și oĭ
rcia; astăḑĭ aud că nu se maĭ exportă
c în Turcia. Ei bine, cred că ar fi bine
eschidem debușeŭ vitelor nóstre în
ia.
emenea, D-lor, până în anul trecut a-
un debușeŭ pentru vitele nóstre în
și crescuse fórte mult exportul nostru
te în anii din urmă. Ei bine, anul tre-
uvernul italian a pus o taxă, dacă nu
asel, de 45 leĭ la capul de boŭ, iar pen-
apul de vacă s'a scăḑut taxa la cincĭ
ĭ, așa că anul trecut nu s'a maĭ ex-
t nicĭ un boŭ pentru Italia, ci numaĭ

cest fapt 'mi s'a spus de D. Monti, un
negustor de vite din Galați.
fi asemenea, D-lor, de dorit să se des-
debușeurĭ vitelor nóstre și în Austro-
ria, cum a fost în trecut.
i inainte, D-lor, noĭ exportam în Aus-
Ungaria vite pentru maĭ mult de 20 mi-
; ei bine, pe viitor când crescerea vi-
în țéră la noĭ se va spori, dacă vom
debușeurĭ în Austro-Ungaria, cred că
rtul nostru se va îndouĭ și întreĭ.
a 9 Decembre 1893 s'a încheiat pre-
a convențiune cu Austro-Ungaria, și
s'a încheiat acéstă convențiune, avém
góre tariful nostru general, maĭ mare
t cel de astăḑĭ, căcĭ dupe câte-va ḑile
încheiarea presenteĭ convențiunĭ, la
ecembre, Corpurile legiuitóre aŭ scăḑut
ul general la aprópe 70 articole.

ministru de externe, Al. Lahovari: a 70, la 29 articole.

C. Mavrodin: La 29 articole. Va să
noĭ, chiar dupe încheiărea convențiu-
am avantagiat pe Austro-Ungaria la 29
ole.
i bine, de óre-ce astăḑĭ nimenĭ nu dă
să ia nimic în schimb, cred că ar fi
t ca și Austro-Ungaria să ne dea ceva,
fi de dorit ca în schimbul avantagiilor
noĭ 'i-am acordat pe terenul industrial,
e acorde și ea intrarea liberă a vitelor
re pe teritoriul eĭ.
n *protocolul* de la 9 Decembre, semnat
omitele Goluchowschi, se vede că pe
or legile și regulamentele sanitare se
aplica în mod just numaĭ în ceea ce pri-
e porciĭ și oile, pe când pentru vitele
cornute lasă să se ințelégă că nu se vor a-
plica. D. Goluchowschi făgăduesce că aceste
legĭ și regulamente sanitare se vor întinde
și asupra vitelor cornute, numaĭ când se va
încheia o convențiune veterinară suplimen-
tară.

Eĭ bine, ar fi de dorit ca să se încheiă a-
céstă convențiune veterinară cât maĭ cu-
rênd, acum maĭ ales când am acordat avan-
tagiĭ Austro-Ungarieĭ la 29 articole.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: N'am acordat nicĭ un avantagiŭ Austro-Un-
gariei. N'am încheiat cu Austro-Ungaria o
convențiune tarifară. Acele 29 articole fac
parte din tariful nostru general, și de redu-
cerile ce s'aŭ facut asupra lor profită tóte
țĕrile cu carĭ am încheiat convențiunĭ.

D. C. Mavrodin: Profită însă și Austro-
Ungaria.

D-lor, eŭ merg însă maĭ departe și ḑic
că ar trebui chiar să maĭ acordam Austrieĭ,
în special, concesiunĭ la unele industriĭ,
numaĭ ca ea să ne acorde in schimb expor-
tul vitelor nóstre cornute.

Și iata de ce ḑic acésta:

Dupe cum v'am arătat, pe viitor vom fi
nevoiți să cultivam maĭ multe vite de cât am
cultivat până acum, și, prin urmare, ne tre-
bue ca, cu orĭ-ce preț, noĭ să capatam de-
bușeurĭ pentru vitele nóstre cornute. De
aceea cred că dacă va fi de nevoie, noĭ să
maĭ reducem și alte câte-va articole din ta-
riful nostru general, și fițĭ siguri, D-lor, că
cu aceste micĭ sacrificiĭ ce am maĭ face, asi-
gurând exportul vitelor nóstre în Austro-
Ungaria va profita întreaga țéră, vor profita
4.000.000 de plugarĭ, din carĭ țéra e com-
pusă.

Ḑiceam că la o nevoe sunt de idee să scă-
dem tariful nostru vamal la unele articole
pentru ca acésta să profite la peste 4 mili-
óne de locuitorĭ și agricultorĭ, căcĭ dacă am
pune într'o cumpăna cele 4 milióne de lo-
cuitorĭ agricultorĭ și în altă cumpănă micile
industriĭ pe carĭ le-am sacrifica, cred că ar fi
maĭ mult în folosul țĕreĭ, adică al majorită-
țeĭ țĕreĭ, formate de ceĭ 4 milióne agricul-
torĭ.

D-lor, am vrut să 'mĭ daŭ și eŭ compt
dacă industriile nóstre naționale aŭ adus
ceva marĭ folóse țĕreĭ, am studiat importa-
țiunea nóstră de la 1886 până astăḑĭ și am
vĕḑut că în loc ca importul industriilor stră-
ine să descréscă în România, din contra aŭ
crescut și aprópe s'aŭ induoit. Ast-fel la 1886
noĭ importam în țĕră obiecte în valóre de
296 milióne leĭ și în cantitate 571 de miĭ
de tone. Sciți D-vóstre că la 1886 a înce-
put rĕsboiul vamal cu tóte țĕrile și maĭ ales
cu Austro-Ungaria, când s'a pus tariful va-
mal ridicat, și atuncĭ a început a se protege
industriile nóstre naționale și de atuncĭ—am
tabloul aci—în loc ca importul să descréscă,
el a crescut atât în cantitate cât și în sumă
și a ajuns de la peste 500 miĭ de tone la
peste 700 miĭ și la valóre de la 296 milióne
la 436 milióne, adică importul aprópe s'a
dublat. Cu alte cuvinte, industria nóstră na-
țională n'a adus tocmaĭ multe folóse țĕreĭ

D. ministru de externe, Al. Lahovari: S'aŭ importat și materiĭ prime.

D. C. Mavrodin: Tare puține materiĭ
prime s'aŭ importat.

Ast-fel folósele pe carĭ le-a adus indus-
tria nu sunt tocmaĭ marĭ pentru ca noĭ să
nu putem sacrifica ceva dintr'ênsa, ca să
putem obține exportul vitelor nóstre.

Apoĭ, am vrut să 'mĭ daŭ și eŭ compt de
cine sunt industriașiĭ, am luat de la minis-
terul de comerciŭ tabloul statistic al indus-
trieĭ naționale și am vĕḑut că sunt în tótă
țéra industriĭ marĭ 120 și am căutat să vĕd
cine sunt acești industriașĭ și am vĕḑut la
pagina ânteiŭ... (Citesce).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Permiteți'mĭ, D-le Mavrodin, o observațiu-
ne; v'ațĭ înșelat, căcĭ n'ațĭ luat cifrele im-
portațiuneĭ, ațĭ luat cifrele reunite ale im-
portațiuneĭ și exportațiuneĭ.

D. C. Mavrodin: Să caut, póte să mĕ fi
înșelat.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: La 1891 sunt 436 și 380 la 1892. Acestea
sunt cifrele pe carĭ le ațĭ spus.

D. C. Mavrodin: Acestea sunt?

Am vrut sa vĕd, ḑic, cine sunt aceĭ fa-
bricanțĭ din țéră și am gasit câte-va nume
de fabricanțĭ românĭ, iar ceĭ maĭ mulțĭ stră-
inĭ. La fie-care pagină am gásit un nume
românesc și 3, 4 nume străine.

Așa dar, dacă vom pune noĭ în cumpănă
interesele a 4 milióne plugarĭ cu interesele
a câtor-va fabricanțĭ carĭ vor perde din scă-
derea tarifuluĭ, cred că balanța ar înclina
spre cumpĕna plugarilor, și ca ar trebui să
facem orĭ ce sacrificiŭ ca să putem căpĕta
exportul vitelor nóstre cornute și în Austro-
Ungaria.

In discuțiunea urmată în secțiunĭ s'a ḑis
că s'a opus la încheiarea convențiuneĭ ve-
terinare faptul că Austro-Ungaria voesce ca
prin acea convențiune să se prevada ca ve-
terinariĭ Austro-Ungarĭ să vină în țéră la
noĭ să inspecteze vitele nóstre; acelașĭ drept
ni s'ar da și noĕ. Se ḑice că acéstă conven-
țiune cu asemenea clausă ar fi rĕŭ privită
de țéra nóstră. Cred că nu trebue să facem
prea mult amor propriŭ național, în cât să
vedem în acest fapt un ce desonorant pen-
tru noĭ; căcĭ în obiceiul comerciuluĭ este ca
să se cerceteze marfa care se cumpĕră chiar
a casă la vînḑĕtor. Afară de acésta, aseme-
nea convențiune este încheiată între Austro-
Ungaria cu Germania, Elveția și Belgia și
nicĭ una din aceste națiunĭ nu se simt jic-
nite în patriotismul lor, când mediciĭ vete-
rinarĭ austriacĭ vin să visiteze vitele lor.

Cred dar că am putea trece peste acest
scrupul, și am putea încheia o convențiune
veterinară din care am folosi toțĭ.

Se maĭ ḑice încă că, dacă am încheia o a-
semenea convențiune, totușĭ n'am folosi de
dênsa, căcĭ nu avem vite suficiente să ex-
portăm.

D-lor, am avut un exemplu în resbelul
trecut, când din causa rechisițiunilor și din
causa epizootieĭ din Rusia se stinsese vitele
nóstre cornute, și nu a trecut nicĭ duoĭ, treĭ
anĭ și am vĕḑut vitele puse la loc. Cred că

unde este iarbă și nutreț, vitele vor cresce și în viitor vom putea exporta un numĕr îndouit și întreit, și ast-fel plugariĭ vor folosi din duoĕ părțĭ: din vîndarea cerealelor și din vîndarea vitelor.

Așa dar, termin și dic, fiind-că convențiunea acésta cu Austro-Ungaria ne aduce un folos real, prin exportul porcilor și oilor, să o votăm; dar în același timp rugăm pe onor. guvern să caute tóte midlócele să ne protégă pe noĭ plugariĭ ca să putem trece prin acéstă crisă nevătĕmațĭ, și maĭ ales să se deschidă cât maĭ multe debușeurĭ pentru cerealele și vitele nóstre.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, când s'a adus aci în Senat, la finele anuluĭ 1892, prima convențiune comercială de către guvernul actual, aceea cu Anglia, atuncĭ D. Aurelian a întrebat pe guvern: »care este politica economică a guvernuluĭ și dacă guvernul înțelege, că convențiunea cu Anglia va fi proto-tipul convențiilor ce sunt a se încheia cu alte state.«

Atuncĭ guvernul nu a rĕspuns la acéstă întrebare, ci a dis: că Senatul să se mulțuméscă pentru un moment cu convențiunea cu Anglia, cu care ne légă interese însemnate și cât pentru rest, cum dice Românul: vĕdĕnd și făcĕnd. D. Aurelian, nemulțumindu-se cu acest rĕspuns evasiv, a constatat un lucru: că saŭ guvernul nu are o politică comercială bine definită, saŭ că guvernul are o politică comercială, pe care o ține secret, și care nu vrea încă să o divulge.

Astădĭ lucrarea guvernuluĭ este desĕvĕrșită. Ea stă d'naintea nóstră, și putem să o judecăm cu toțiĭ.

Fasele, prin carĭ a trecut lucrarea guvernuluĭ, sunt următórele: — Revisiunea tarifuluĭ din 1891, — tratatele cu clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate simplă cu Anglia, Italia, Francia și Elveția, — Revisiunea tarifuluĭ de la finele anuluĭ 1893,— Convenția cu Germania de atuncĭ, — și în fine convențiunea cu Austro-Ungaria, care este astădĭ în desbaterea Senatuluĭ.

Dupe cum vĕ aduceți aminte, *tariful de la 1891 a fost votat, pentru ca să putem întreține relațiunĭ comerciale cu cele-alte state* fără tractate.

Acésta a fost declarațiunea guvernuluĭ. Acésta a fost declarațiunea făcută de raportoriĭ din Cameră și din Senat. Acésta a fost declarațiunea care s'a făcut și de către aceia, carĭ aŭ lucrat la facerea aceluĭ tarif.

De aceea, tariful din 1891 este în multe articole maĭ scădut de cât tariful din 1886.

Imĭ vețĭ da voe, D-lor, să vĕ arăt că revisiunea tarifuluĭ din 1891 nu a fost atât de favorabilă noĕ, pe cât a fost de favorabilă pentru alte țĕrĭ, și în special pentru Austro-Ungaria.

Datele nóstre comerciale datéză de la 1850; însă numaĭ de la 1880, datele nóstre comerciale conțin valorile și cantitățĭ.

Să examinăm perióda anterióră anuluĭ 1880 și o împărțim în patru perióde. Ântêia periódă de 8 anĭ, de la 1850 la 1859, represintă un comerciŭ de import și export sub 100 milióne. Perióda a duoa de 8 anĭ de la 1860 la 1867, represintă un comerciŭ general sub 200 milióne. Perióda a treia de la 1868 la 1875 de 6 anĭ, represintă un comerciŭ de import și export sub 300 milióne. Perióda a patra de 4 anĭ, de la 1876 până la 1879, represintă un comerciŭ general sub 400 milióne.

Iată cum se așédă în acest cadru importul și exportul Românieĭ.

In I-ul period, unde exportul și importul la un loc daŭ midlocie anuale de $71\frac{1}{2}$ milióne, partea importuluĭ e de 40,76%, a exportuluĭ de 59,24%.

In al II-lea period, unde importul și exportul la un loc daŭ o midlocie anuală de 187 milióne, partea importuluĭ e de 37,13%, a exportuluĭ 62,87%.

In al III-lea period de comerciŭ general, midlociul anual de 264 milióne, partea importuluĭ e de 38,16%, a exportuluĭ de 61,84%.

In al IV-lea period de un comerciŭ general, midlociŭ anual de $473\frac{1}{2}$ milióne, partea importuluĭ e de 56,04%, a exportuluĭ de 43,96%.

Acéstă proporțiune s'a schimbat de la 1891 încóce în defavórea nóstră.

De la 1880 încóce împărțim timpul în treĭ perióde. Periodul de 6 anĭ, 1880—1885; perióda de 5 anĭ, 1886—1890; perióda celor duoĭ anĭ din urmă 1891 și 1892.

In 1-a periódă avem un import și un export de peste 500 milióne cu o midlocie anuală de 507 milióne, partea importuluĭ și a exportuluĭ e de 56,55% la 43,45%; aprópe cum era în perióda anterióră, amêndouĕ perióde aparținĕnd regimuluĭ convențiuneĭ din 1875. In perióda a II-a de la 1886 la 1890 cu un comerciŭ general de 600 milióne, proporțiunea e de 55,43% import și de 44,57% export. In acest period al tarifuluĭ din 1886 arată un spor vederat în favórea exportuluĭ nostru. In perióda III-a de un comerciŭ anual midlociŭ de $668\frac{3}{4}$ milióne, avem proporțiune de 69,79% pentru import și de 30,21% pentru export. Aceste cifre dovedesc că politica comercială din 1891 a avantagiat importul în detrimentul exportuluĭ.

Același lucru se va constata dacă considerăm în locul valorilor cantitățile. In primul period importul și exportul anual e de 2 milióne tone în midlocie, în al duoilea period de $2\frac{1}{2}$ milióne tone; în al treilea de $2\frac{3}{4}$ milióne tone. In primul period midlocia anuală a importuluĭ e de 476.164 tone, a exportuluĭ e de 1.569.049 tone, adică pentru import 23,8% și pentru export 76,2%. In al duoilea period midlocia anuală a importuluĭ e de 495.705 tone, a exportuluĭ e de 1.983.987 tone, adică pentru import 19,99% și pentru export 80,01%. In al treilea period midlocia anuală a importuluĭ e de 677.987 tone, a exportuluĭ e de 2.006.953 tone, adică pentru import 25,25% și pentru export 74,75%.

Dacă examinăm maĭ departe crescerea importuluĭ și al exportuĭ de la primul period 1880—85 la al duoilea 1886—90, și de la al duoilea 1886—90 la al tre[ilea] 1890—91, vom constata iarășĭ că poli[tica] comercială a guvernuluĭ nu a fost noroc[oasă].

La valórea importuluĭ între midlocia [a]nuală de 287.063.066 leĭ a ântêiuluĭ pe[riod] și midlocia anuală de 330.488.317 leĭ a [pe]rioduluĭ al duoilea, este un spor de 15,1[%]; la valórea *exportuluĭ* între midlocia anu[ală] de 220.483.569 leĭ a ântêiuluĭ period [și] midlocia anuală de 265.637.615 leĭ a p[eri]oduluĭ al duoilea, este un spor de 20,4[%]. A crescut exportul nostru maĭ mult de [cât] importul. Tot ast-fel staŭ lucrurile c[ând] comparăm cantitățile. Intre midlocia anu[ală] de import a primuluĭ period de 476.1[64] tone și midlocia anuală a perioduluĭ al d[uo]ilea de 495.705 tone, este un spor de 4,1[%], pe când între midlocia anuală de export [a] perioduluĭ ântêiŭ de 1.569.049 tone și mi[d]locia perioduluĭ al duoilea de 1.983.9[87] tone, este un spor de 26,4%,

Acesta este resultatul politiceĭ vam[ale] din 1886.

Să vedem care e resultatul politiceĭ v[a]male din 1891.

La valórea *importuluĭ* între midlocia [a]nuală a perioduluĭ al duoilea de 330.458.3[17] leĭ și midlocia anuală a perioduluĭ al trei[lea] de 408.714.990 leĭ, sporul e de 19,1%, *cu 4% maĭ mult de cât în perióda 188[6]*. La valórea *exportuluĭ* între midlocia an[u]ală a perioduluĭ al duoilea de 265.637.6[15] leĭ și midlocia anuală a parioduluĭ al trei[lea] de 280.023.070 leĭ, sporul e de 5,4%, [cu] *15% maĭ puțin de cât în perióda 188[6]*. Sporul la import e maĭ înainte, sporul [la] export e maĭ înapoĭ. Când comparăm ca[n]titățile, resultatul e același. Intre midloc[ia] anuală de *import* de 495.705 tone, a pe[ri]oduluĭ al duoilea, și midlocia anuală [de] 677.987 tone a perioduluĭ al treilea, spor[ul] e de 36,9%, *adică cu 32,8% maĭ mult [de] cât în periodul 1886*. Intre midlocia an[u]ală de *export* de 1.983.987 tone, a peri[o]duluĭ al duoilea, și 2.006.953 tone a per[i]oduluĭ al treilea, sporul e numaĭ de 1,2%, *adică cu 25,2% maĭ puțin de cât în pe[riodul] riodul 1886*.

Cred, că dovedĭ maĭ sdrobitóre nu e ne[voie] voiă să se producă, pentru a dovedi că gu[ver]nul nu a nemerit'o cu tariful din 1891.

D-le președinte, ași dori ca D. ministr[u] de externe să înceteze cu conversațiunil[e] particulare, fiind-că D-sa vorbesce așa d[e] tare, în cât fie-care cuvênt al D-sale vine până aci și sunt împedicat a vorbi. Saŭ dacă credețĭ, sunt gata a aștepta până ce D ministru va termina.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vĕ ascult cu multă atențiune.

D. Dim. Sturdza: Nu cer să 'mĭ dațĭ atențiune, dar cer să nu fiŭ întrerupt de o conversațiune cu voce așa de tare, în cât mĕ întrerupe în vorbirea mea.

D-lor senatorĭ, am credut de datoria mea să vĕ expun maĭ pe larg resultatele politiceĭ nóstre vamale, pentru ca să vĕ dovedesc cât trebue să fim de atențĭ, când este vorba de a vota o convențiune comercială.

Onor. D. raportor își bazéză tótă argu-

No. 34

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 10 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte Anton Brăiloiu, asistat de D-niĭ: Th. Lerescu, P. Millo, Dr. I. Cernătescu şi T. Marocneanu, secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 28 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Ciolac I., Cincu Ant., Diamandi I. Enescu C., St. Georges G., Rosetti Sc., Soban N., Vidraşcu G. C., Ianov I., Blancfort A.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Bonachi Mihail Gregoriadi, Buiuliu M. Gr., Buzdugan V., Ciolac Garabet, Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr), Lupaşcu Neron, Meculescu I. I. (Dr), Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Cantacuzino, Gr. G.

— *D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ suplica D-neĭ Elena Ionescu, care se rógă a i se acorda un mic ajutor viager.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, astăḑĭ la Galaţĭ este alegerea de deputat al colegiuluĭ I de Covurluiŭ şi am priimit următórea telegramă de la D-niĭ: C. Malaxa şi P. Sechiari, delegaţiĭ D-luĭ Dim. Ghica, candidat în acéstă alegere. Iată coprinsul telegrameĭ:

Telegrama D-lor P. Sechiari şi C. Malaxa din Galaţĭ

»Ingerinţele administraţiuneĭ sunt făţişe şi ameninţătóre. Alegĕtoriĭ din judeţ sechestraţĭ şi baricadaţĭ de toţĭ sub-prefecţiĭ şi funcţionariĭ. Prefectul în persónă cutreeră mahalalele şi chiamă în cabinetul prefectureĭ pe alegĕtorĭ, intimidând pe uniĭ şi oprind pe alţiĭ a veni la vot. Am protestat Majestăţeĭ Sale Regeluĭ. Rugăm, denunţaţĭ ţĕreĭ violentarea consciinţeĭ alegĕtorilor şi parodiarea alegereĭ.«

Comunic pur şi simplu acéstă stare de lucrurĭ, care de alt-fel este fórte cunoscută de un şir de anĭ, nu maĭ este bine să se scie şi astăḑĭ cum se fac alegerile.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari*, depune Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de legĭ:

a) Pentru recunóscerea ca persónă morală şi juridică a societăţeĭ sciinţifice şi literare din Iaşĭ.

— Se trimite la secţiunĭ.

b) Pentru împământenirea D-lor: Constantin Steriu, Vasile Alexe Stănescu, Belco Alfred, Grigore Coroşevschi, Carol Storch, Emil Leibchitz, Anton Raoul şi Victor Stocher.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem continuarea discuţiuneĭ asupra convenţiuneĭ comerciale încheiată între monarchia austro-ungară şi România.

D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-lor senatorĭ, înainte de a urma cu cuvêntarea mea, daţi-mĭ voe, D-lor senatorĭ, să rĕspund la o observaţie ce onor. D. raportor al proiectuluĭ de lege, astăḑĭ în discuţiune, 'mĭ a făcut'o ierĭ dupe ridicarea şedinţeĭ.

D-sa 'mĭ a ḑis: »De ce m'aĭ acuzat că am citat pe Matlekovits? Ce? Numaĭ D-ta poţĭ cita pe Matlekovits?«

Avea dreptate onor. D. Tocilescu; dar D-sa nu m'a înţeles.

Nu am acuzat de loc pe D. Tocilescu că a citat pe Matlekovits; dar ceea ce 'mĭ a părut straniŭ este că onor. D. Tocilescu a citat pe Matlekovits, nu pentru ca să arate punctul de privire austro-ungar în cestiunea tractatuluĭ de comerciŭ cu România, ci pentru ca să ne convingă cu Matlekovits în mână, că dreptate are Austro-Ungaria când lovesce interesele nóstre.

Veţĭ înţelege cât de nemerită este acéstă a mea observaţie, când vĕ voiŭ cita şi eŭ câte-va pasagiĭ din Matlekovits. Cel ântêiŭ îl aflu tot pe pagina 116, pe care D. Tocilescu citea pasagiul incorporat în raportul sĕŭ. Câte-va pagine maĭ înainte, aflu iar un pasagiŭ fórte remarcabil, care arată clar, că a scris Matlekovits cartea sa din punctul de vedere curat al intereselor austro-ungare, pe carĭ el le apără cu mare dibăcie, cu multă sciinţă şi cu mult patriotism. Dar punctul de vedere al intereselor austro-ungare nu este egal cu punctul de vedere al intereselor nóstre.

D. Tocilescu citéză un pasagiŭ din Matlekovits, pentru ca să dovedéscă că bine a făcut Austro-Ungaria, şi dreptate a avut când 'şĭ a închis graniţele sale despre România pentru vite.

Dar ceva maĭ înainte, tot pe acea pagină, stă următorul pasagiŭ care denotă posiţiunea pe care D. Matlekovits o ocupă în acéstă discuţiune.

Acest pasagiŭ este strîns legat cu pasagiul citat de onor. D. Tocilescu, dar pe care D-sa 'l a trecut cu vederea cu tóte că era un pasagiŭ demn de a fi citat; şi anume iată ce ḑice, dupe ce maĭ ântêiŭ arată că convenţiunea de la 1875 a fost făcută cu ajutorul, firesce, al Austro-Ungarieĭ.

Matlekowits ne spune că convenţia austro-română din 1875 s'a încheiat numaĭ prin marea bună-voinţă a Austro-Ungarieĭ, care ast-fel a ajutat România întru a face un pas bun spre recunóscerea autonomieĭ eĭ şi adaogă următórele cuvinte, demne de a atrage cugetarea orĭ şi căruia dintre noĭ, iar maĭ ales a unuĭ istoric: »*Dupe ce România a devenit Regat era un lucru uşor de a uĭta mărinimia Austro-Ungarieĭ.*« Matlekowits, amicul de astăḑĭ al D-luĭ Tocilescu, declară că convenţiunea din 1875, o datorim *mărinimieĭ Austro-Ungarieĭ*, şi mustră purtarea nóstră de ţéră nerecunoscĕtóre. Apoĭ continuă Matlekowits ast-fel: »România a dĕrîmat, la expirarea convenţiuneĭ comerciale din 1875, relaţiunile de amicală vecinătate şi a formulat cererĭ, carĭ eraŭ inacceptabile pentru Austro-Ungaria, chiar cu pericolul de a întrerupe relaţiunile comerciale.« Le a examinat D. Tocilescu aceste cererĭ, şi examinat'a cererile Austro-Ungarieĭ, pentru ca apoĭ să aprobe pasagiul prin care Matlekowits apără mĕsurile veterinare luate de Austro-Ungaria în contra nóstră?

Vom examina noĭ, în cursul discuţiuneĭ, cererile nóstre de la 1886, de vreme ce D. Tocilescu nu a făcut acésta, ca să vedem dacă ele eraŭ neacceptabile pentru Austro-Ungaria şi dacă ele eraŭ absolut necesare pentru interesele nóstre. Am vrut numaĭ ca să citez dupe pagina 116 a cărţeĭ luĭ Matlekowits, pasagiul adevĕrat caracteristic, acela care denotă intenţiunile şi posiţiunea guvernuluĭ austro-ungar de atuncĭ, pentru a vĕ convinge că dacă voia să citeze D. Tocilescu pe acest autor, avea ce cita, pentru a ne deschide şi ochiĭ noştri, şi a se lumina şi pe D-sa.

Dar eŭ aşĭ fi dorit fórte mult ca onor. D. Tocilescu să fi citit câte-va paginĭ înainte de pagina 116. La pagina 16, de exemplul ar fi vĕḑut cum Matlekowits apără interesele unguresci în contra celor austriacescĭ, şi de acolo ar fi putut lua povaţă, cum trebue noĭ să ne apărăm interesele nóstre. Şi iată ce ḑice acolo Matlekowits: »Ungaria să se despartă de Austria în privirea vamală şi să facă un teritoriŭ vamal propriŭ. *Ungaria să'şĭ stabiléscă tariful eĭ vamal în totul, dupe propriile sale interese, fiind-că are interese economice, vamale şi comerciale, diferite de acelea ale Austrieĭ.* Anume, într'un stat agricol ca Ungaria nu se va putea desvolta verĭ-o industrie óre-care, fiind-că fie care industrie tênĕră va fi sugrumată chiar de la începutul eĭ, prin puternica industrie austriacă vecină, neîmpedicată de fruntariĭ vamale. Orĭ-ce sistem de protecţiune aplicat pe un teritoriŭ vamal comun austro-ungar, nu póte avea de resultat de cât desvoltarea industrieĭ austriace, care chiar acum se face în dauna industrieĭ unguresci. *Ast-fel un interes de protecţionism comun austro-ungar, nu ar face de cât să apese greŭ pe consumatoriĭ Ungarieĭ fără a avea în perspectivă stabilirea uneĭ industriĭ unguresci.*

Apoĭ dacă aceste lucrurĭ sunt adevĕrate pentru Ungaria, cu cât maĭ mult sunt adevĕrate pentru noĭ. E adevĕrat că trebue să căutăm a ne apăra interesele nóstre în

contra intereselor opuse ale Austrieï şi Ungarieï reunite.

Maï departe, la pagina 39, D. Matlekovits dice: *de ce importanţă este pentru o ţéră agricolă, ca Ungaria, exportul vitelor, nu trebue să maï amintesc pe larg.*

De ce nu a citit D. Tocilescu aceste rînduri? Oare dacă exportul este important pentru Ungaria, el să nu fie pentru noï? Acésta ar fi o teorie în tot casul absurdă. Când pentru exportul vitelor ni se închid granițele Austro-Ungarieï, óre bun lucru s'a făcut pentru noï, şi când prin tractatul actual acele granițe se închid maï ermetic de cât înainte şi se închid încă, punêndu-ne şi noï semnătura nóstră proprie, *că drept şi legitim e*, întreb: cum póte susţine cine-va că tractatul ce e astădi în discuţiune ne e favorabil?

Maï departe, la pagina 43, Matlekovits dice, vorbind despre tractatul ce se încheiă între Austro-Ungaria şi Germania:

»*Un tractat în care nu e asigurat importul liber al grânelor, al făineï şi al lemnuluï de construcţiune, un tractat în care nu se menţine pentru vin şi vite măcar starea actuală a lucrurilor, un tractat în care tariful vamal al Austro-Ungarieï se reduce chiar sub tariful din 1868, un tractat în care nu se concedă Austro-Ungarieï nicï acele puţine reducerï ce le cere, un asemenea tractat nu se póte încheia nicï într'un fel de cas.*«

Dacă Matlekovits dice acésta pentru un tractat care s'ar încheia pentru Ungaria, de ce nu a examinat D. raportor dacă aceste cuvinte nu se aplică tot cu atâta dreptate şi pentru România.

Despre comerciul grânelor, iarăşi D. Tocilescu ar fi putut citi în Matlekovits următórele: »*dacă comerciul unguresc de grâne nu vrea să 'şi piardă importanţa sa*, trebue ca el să atragă, în cercul activităţeï sale grânele românescï şi rusescï.« De ce nu a citit D. raportor aceste cuvinte demne de tótă atenţiunea? Ce reese din aceste cuvinte ale savantuluï şi patriotuluï ungur? Aceste: când noï exportăm în Austro-Ungaria o cătime maï mare de grâne şi perdem o cătime corespondentă de export de grâne în Anglia şi Belgia, cu acésta facem numaï şi numaï afacerile Ungarieï, care câştigă pe spatele nostru câştigul intermediaruluï, fie de comerciŭ, fie de fabricaţiune, când se transformă grâul în făină.

Aşi fi dorit ca D. raportor să fi citit din scândură în scândură pe Matlekovits şi maï cu sémă la pagina 59 unde desvoltă teoria tratamentuluï naţiuneï celeï maï favorisate, cu clausa limitativă, ca să ne fi făcut un raport pe séma intereselor românescï, iar nu a celor austro-ungare.

Am voit să produc dinaintea D-vóstre tóte acestea, ca să vedeţi că nu fără causă critic raportul onoratuluï D. Tocilescu; că nu fără causă *'l am rugat tot-d'a-una şi 'l rog şi adi*, să se ţină de toga luï Traian *şi să nu se agaţe cu atâta tenacitate de anterie şi de işlice.*

Tractatul care este adi în discuţiunea nóstră dă următórele avantagiï pentru Austro-Ungaria:

Întêiŭ îï scade şi 'ï consolidéză, fără cea maï mică reciprocitate pentru noï, treï pătrimï din totalul valóreï importuluï în România.

Nu voiŭ cita de cât numaï câte-va articole, ca să vê convingeţï încă maï mult de ceea ce am dis, că miniştriï românï aŭ cărat la Berlin interesele austro-ugare, abandonând pe cele române cu desêvêrşire.

Veţï vedea din cele următóre unele articole în carï numaï şi numaï interesele austro-ungare aŭ fost apărate, fiind-că importul austro-ungar în România covêrşesce mult pe cel german.

Din cele 25 articole scădute în tractatul cu Germania voiŭ cita numaï cincï carï însuméză în importul austro-ungar 3 milióne 464.099. Aceste articole sunt următórele: *lacurile, oleiurile siccative*, etc., importul Germanieï 47.624 leï, acel austro-ungar 268.334 leï; *curele de cânepă, in*, etc., 87.900 leï şi 291.351 leï; *litografiï*, etc., 271.360 leï şi 287.280 leï; *instrumente de lemn*, etc., 442.974 leï şi 1.059.894 leï; *obiecte fine de strungar* 532.872 leï şi 1.757.240 leï.

Cele cincï articole, reduse prin modificarea tarifuluï general, însuméză pentru Germania un import de 301.408; pentru Austro-Ungaria un import induoit de 610.900 leï.

Intre cele 151 articole consolidate, voiŭ cita numaï următórele: Legumele uscate etc. 6.171 leï, importul Germanieï; 79.061 leï, importul Austro-Ungarieï; Hameiul 5.040 leï şi 93.872 leï; Zahărul rafinat 561.399 leï şi 5.019.071 leï; Unt de migdale amare 871 leï şi 1.965 leï; Preparaţiï farmaceutice nedenumite 90.306 leï şi 221.705 leï; Ape minerale 19.710 leï şi 1.039.170 leï; Acid sulfuric 72.656 leï şi 289.468 leï; Sodă caustică etc. 221.067 leï şi 488.754 leï; Sulfat de cupru 1.283 leï şi 4.785 leï; Sulfat de sodă 3.750 leï şi 44.874 leï; Acid tartric etc. 35.324 leï şi 137.580 leï; Amoniac caustic 12.957 leï şi 18.147 leï; Oxid de zinc etc., 1.006.248 leï şi 1,117.364 leï; Producte himice nedenumite 106.500 leï şi 152.239 leï; Albastru de Prusia 43.548 leï şi 531.532 leï; Color în praf albastru şi verde 12.771 leï şi 32.501 leï; Scrobélă albastră 3.767 leï şi 31.413 leï; colorurï preparate 161.609 leï şi 166.019 leï; Hamurï şi şele 9.264 leï şi 26.148 leï; Mănuşï de pele 92.039 leï şi 320.084 leï; Mănuşï de militarï 92.039 leï şi 320.084 leï; Cismărie (3 art.) 81.597 leï şi 2.872.632 leï; Blănărie, etc. 4.606 leï şi 26.648 leï; Ţesăturï de lână (2 art.) 1.603.191 leï şi 4.218.982 leï; Covóre de lână 7.660 leï şi 10.690 leï; pâsle, etc. (2 art.) 8.351 leï şi 276.294 leï; Frânghiï de cânepă etc. 21.250 leï şi 87.797 leï; Drilurï 98.418 leï şi 242.616 leï; pânză de in imprimată 231.705 leï şi 305.675 leï; Ţesăturï de bumbac amestecate 6.525 leï şi 9.810 leï; Confecţiunï de bumbac 335.560 leï şi 674.980 leï; Confecţiunï de pită etc. 732 leï şi 4.1 leï; Confecţiunï de in saŭ cânepă 304.9 leï şi 367.465 leï; Hârtie de împachet 32.342 leï şi 105.499 leï; Hârtie de scris imprimat 91.382 leï şi 987.098 leï; Cart cătrănit 12.063 leï şi 50.593 leï; Cart ordinar 144.307 leï şi 269.644 leï; Că de citit (2 art.) 277.545 leï şi 465.908 l Foï de lemn 28.030 leï şi 106.762 le Olărie comună 17.920 leï şi 32.096 le Porcelan 302.742 leï şi 1.030.269 le Sticlăriï (3 art.) 336.600 leï şi 1.045.7 leï; Bijuterie (2 art.) 219.531 leï şi 485.8 leï; Mărgele etc. 33.260 leï şi 139.940 le Cablurï, 5.552 leï şi 30.426 leï; Căldărar arămărie (3 art.) 502.940 leï şi 782.1 leï; Obiecte de zinc 264.975 leï şi 356.9 leï; Obiecte de fontă, etc. 144.228 leï 438.190 leï; Obiecte de tablă de fer sma ţuite 19.004 leï şi 33.904 leï; Instrumen de chirurgie 7.860 leï şi 11.020 leï; Machi de tuciu 77.932 leï şi 119.794 leï; Machi din alte metale 47.952 leï şi 92.298 le Obiecte diverse de mercerie comu 166.390 leï importul Germanieï şi 239.17 leï importul Austro-Ungarieï.

Al duoilea. Tractatul este în avantagi Austro-Ungarieï, pentru că conţine, pent ea, nouï avantagiï, şi Românieï, în schim nu 'ï dă nimic. Intre avantagiile cele nou peste acele tarifare, este insemnatul tra de fruntariï, care privesce în total pe Au tro-Ungaria, iar nu pe noï. Voiŭ reveni as pra acestuï punct când voiŭ examin maï de apróре protocolul final şi articol adiţional. Alt avantagiŭ este, că cereale şi petrolul rêmân cu taxele tarifuluï gene ral, care nicï măcar nu sunt consolidate.

Aci, iar D. Tocilescu, şi 'mï pare rêŭ c nu pot să o trec cu vederea, dice din noŭ monstruositate la pagina 6 a raportuluï sê Iată cum se exprima D-sa: »Astădi impor tul de grâne austro-ungar în ţările apusen micşorându-se, cerealele nóstre n'ar pute resista concurenţeï de cât prin eftinatate lor. Acéstă eftinătate a determinat şi deter mină încă calea grânelor nóstre către Au stro-Ungaria«. Straniŭ lucru este să susţin cine-va, că *resultă pentru noï un spor d concurenţă, când acéstă concurenţă se v micşora, şi că din micşorarea concurenţeï răsare, inevitabil, eftinătatea grânelor* Am citit şi recitit acéstă teorie, expusă c atâta naivitate de onoratul domn Tocilescu dar e peste mêsură de greŭ să o înţeleg atât e ea de absurdă.

Preţul cerealelor nu se stabilesce de comerciul unuï singur stat, şi în tot casul nu să póte stabili de Austro-Ungaria, care nu 'l deţine în mânile eï. In Anglia se concentréză comerciul cerealelor şi acolo, dupe starea recoltelor din lumea întrégă, se forméza preţurile carï dominéză tóte pieţele de cereale.

Ast-fel stând lucrurile, nimenï nu 'şï póte închipui cum, micşorându-se exportul de cereale al Austro-Ungarieï, cerealele nóstre nu vor putea exista de cât prin eftinătatea lor. Eftinătatea se decide pe piaţa Londreï iar nu pe piaţa din Viena saŭ Pesta, şi noï

vem un dublu avantagiŭ de a nu perde ŭ micșora relațiunile directe cu piața Lonreĭ: ântêiŭ pentru că piața Londreĭ e maĭ are și aceea a Buda-Pesteĭ restrînsă și lolă, și al duoilea pentru că în Londra luăm direct cu cel care are nevoie, pe cât esta e numaĭ un intermediar care ne rupe n beneficiul nostru, căcĭ și el tot la Lona vinde.

Dar întregul raport resuflă numaĭ de saisfacerea intereselor Austro-Ungarieĭ. Imĭ re rĕŭ că córda intereselor nóstre este cu sĕvêrșire uĭtată în acest raport.

Dar el pórtă reflexul expunereĭ de motive inisteriale și a însășĭ convențiuneĭ în disțiune, și acésta este unica luĭ scuză.

N'am căpătat măcar, precum v'am expus ĭ, nicĭ acele micĭ reducerĭ pentru comerul de fruntariĭ pentru cerealele nóstre, de noĭ dăm Austro-Ungarieĭ însemnate antagiĭ pentru comerciul de fruntariĭ. Coerciul vitelor e lovit printr'o declarație de ferioritate care nu exista până acum, iar ausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate nu e nitată în favórea nóstră, ci e limitată în ntra nóstră. Vedeți, dar, că din tóte părțile éstă convențiune e defavorabilă țêreĭ nóre.

Dar ni se va ḑice că ni se acordă óre-carĭ antagiĭ prin protocolul final. Il vom examina și pe acela, ca să vedem cum staŭ lucrile.

Inainte, însă, de a păși la acéstă cercetare, ți îngădui ca să vĕ spun causele pentru rĭ nu ne am putut înțelege cu Austrongaria pentru o nouă convențiune comerlă dupe expirarea celeĭ din 1875.

Incercările de a aduce o înțelegere între mênduoĕ statele s'aŭ manifestat prin treĭ ndurĭ de conferințĭ, — din Bucurescĭ în iŭ 1886, — din Viena în Ianuarie 1887, din Bucurescĭ în Martie 1887.

De ce negociările din Maiŭ 1886 nu aŭ ușit?

In a 5-a ședință a primeĭ conferințe din icurescĭ din 23 Aprilie (5 Maiŭ) 1886, legațiĭ românĭ aŭ presentat lista producilor, pentru carĭ România cerea saŭ intrarea liberă, saŭ reducerea de taxe la intrarea r în Austro-Ungaria. Intrarea liberă se rea pentru: cereale, făinurĭ, legume făiose, semințe oleaginóse, vite, rămășițĭ de oducte animale, peĭ brute, lânurĭ, pesce, trol brut și rafinat. Reducerĭ de taxe se reaŭ pentru: vinurĭ și cărnurĭ próspete.

In ședința a 6-a din 24 Aprilie (6 Maiŭ), legațiĭ românĭ aŭ făcut o declarațiune forală, privitóre la posițiunea guvernuluĭ roân în acele negociărĭ, în care e fórte bine racterisată situațiunea.

Iată acea declarațiune:

»Excelența sa, baronul Mayr, a pus cesunea următóre: In casul cu totul ipotetic, care Austro-Ungaria ar acorda Româeĭ tóte cererile sale, România ar admite ı, în textul tractatuluĭ, clausa națiuneĭ leĭ maĭ favorisate?

»Noĭ nu am putut rĕspunde atuncĭ în od categoric, fiind-că cestiunea ni se prenta în termenĭ prea generalĭ, și că ne lipsea încă unul din elementele esențiale ale discuțiuneĭ: formularea avantagiilor cerute de România. S'ar fi putut stabili atuncĭ, în formă și în cuvinte, o aparență de înțelegere, care n'ar fi existat în ideĭ și în fond.

»Cestiunea s'a pus din noŭ. Suntem în mĕsură a rĕspunde precum urméză:

»*România acordă și revendică, în materie vamală, tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate sub condițiunea îndeplinireĭ următórelor reserve:*

»*Sub reserva avantagiilor ce noĭ cerem pentru productele a cărora listă am presintat'o în ședința trecută.*

»*Sub reserva a unor articole, anume specificate în tabelele anexate la Convențiunile încheiate cu Germania și cu alte state, articole carĭ intereséză industria nóstră*, și pentru carĭ aceste țêrĭ, de la punerea în vigóre a acestor convențiunĭ nu aŭ tras nicĭ un profit saŭ un profit neînsemnător.

»*Sub reserva discuțiuneĭ, în privirea cuantumuluĭ taxelor, a tutulor articolelor, a cărora înscriere în tariful convențional e cerută de Austro-Ungaria.*

»*Sub reserva supresiuneĭ, în textul ce se va redacta, a ori-ce restricțiunĭ relative la concesiunile carĭ s'aŭ acordat saŭ se vor acorda țêrilor limitrofe.*«

Maĭ departe, în ședința a 7-a din 25 Aprilie (6 Maiŭ) 1886, delegațiĭ românĭ aŭ maĭ făcut următórea declarațiune:

»Delegațiĭ austro-ungarĭ ne aŭ cerut să spunem de ce am exclus din proiectul nostru articolul 30 din convențiunea din 1875, care figuréză în proiectul austro-ungar ca articol 20. Noĭ am rĕspuns că credem că înscrierea acestuĭ articol în viitorul tractat e inutil, fiind-că noĭ nu avem de gând să stipulăm o valóre specială pentru comerciul nostru în calitate de Stat limitrof.

»Tratamentul ce noĭ cerem pentru productele enumerate în lista presintată de noĭ delegaților austro-ungarĭ, constitue echivalentul concesiunilor ce noĭ putem acorda în schimb productelor austro-ungare la intrarea lor în România.

»In consecință, tratamentul ce este a se acorda acestor producte trebue să figureze în însușĭ corpul tractatuluĭ, întocmaĭ precum și tratamentul ce este a se acorda la óreș-care producte austro-ungare va figura și el în corpul tractatuluĭ: unul sub tabela B, cel-alt sub tabela A.

»Presupunênd, însă, că ne ar fi cu putință a ne depărta de principiul reciprocitățeĭ de tratament, nu am putea priimi, în tot casul, ca regimul special, acordat de Austro-Ungaria unor producte românescĭ, să fie calificat de facilitate acordată comerciuluĭ de fruntariĭ.

»In adevĕr, în acest cas, *concesiunile ce ni le face Austro-Ungaria nu ar representa pentru noĭ echivalentul concesiunilor ce noĭ îĭ acordăm;* căcĭ pe de o parte *produsele române ar intra pe teritoriul monarchieĭ, grație toleranțeĭ acordată noĕ de Austro-Ungaria,* pe când pe de altă parte, *produsele Austro-Ungarieĭ ar intra în România în virtutea unuĭ drept, dat eĭ prin tractat.*

»Am avut onórea de a expune aceste considerațiunĭ D-lor delegațĭ aĭ Austro-Ungarieĭ în ședințele din 5 și 6 Maiŭ, ca modul nostru de a vedea, conform cu instrucțiunile date de guvernul nostru.

»Delegațiĭ austro-ungarĭ aŭ observat că dacă acest mod de a vedea ar fi definitiv, ar fi inutil de a urma negociările, căcĭ lor le ar fi imposibil de a priimi cererea nóstră.

»Delegațiĭ românĭ aŭ adăogat atuncĭ: că eĭ iaŭ act de declarațiunea delegaților austro-ungarĭ, și că eĭ vor supune situațiunea la apreciarea guvernuluĭ regal.

»Astăḑĭ avem onórea a repeta D-lor delegațĭ austro-ungarĭ, că menținem integralmente cererea nóstră privitóre la înscrierea produselor nóstre libere saŭ scăḑute la import în Austro-Ungaria, în însușĭ tractatul, și anume a cerealelor și a vitelor nóstre, și că ast-fel rĕmânem interprețiĭ fidelĭ aĭ decisiuneĭ guvernuluĭ nostru.»

Cred că punctul de vedere reciproc e în destul de bine caracterizat prin aceste declarațiunĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: De atuncĭ s'a maĭ lăsat mult.

D. Dim. Sturdza: Nu s'a lăsat nimic, și de aceea în primăvéra anuluĭ 1887, a urmat ruptura definitivă a tratativelor, nu s'a schimbat în urmă posițiunea cu o iotă de ceea ce era atuncĭ.

D. ministru e în eróre. Dar D. ministru care trebue să 'șĭ apere tractatul, îl va apăra la vreme și să îngăduiască ca să vorbesc. Am maĭ ḑis, dacă vrea să vorbéscă chiar acum, n'are de cât să exprime acéstă dorință, și 'ĭ cedez imediat cuvêntul, reservându'mĭ firesce dreptul de a 'mĭ încheia cuvêntarea în urma D-sale; dar îl rog să se lase de rĕul obiceiŭ de a întrerupe continuŭ pe oratorĭ. Să fie maĭ răbdător, căcĭ și noĭ multe răbdăm.

D. ministru maĭ are încă un obiceiŭ rĕŭ, pe care doresc, înainte de a păși înainte, să 'l cam răfuesc.

Eŭ îĭ ḑic D-luĭ ministru că cutare lucru e rĕŭ și D-sa rĕspunde: Așa este, rĕŭ este, dar nu 'l aĭ propus chiar D-ta în cutare ocasiune? Oare crede D. ministru că un lucru rĕŭ propus de mine, se face bun pentru că 'l propune D-sa? Oare crede D. ministru, că rolul D-sale în guvern se reduce la o simplă cértă personală dintre mine și D-sa? Oare nu avem amânduoĭ datoria de a ne îndrepta în fața țêreĭ erorile și de a nu propune de cât ce este bun pentru țéră?

A aminti greșéla altora pentru a'șĭ acoperi propria sa eróre este a recunósce că eștĭ greșit, și a greși de duoĕ orĭ.

Indată ce D. ministru ne presintă un act al guvernuluĭ pe care noĭ îl criticăm, ne ḑice: Și voĭ 'l ațĭ făcut. Póte 'l am făcut saŭ póte nu 'l am făcut, e indiferent; dar acésta nu e un mod de guvernare, și se înșélă guvernul dacă crede un asemenea mod de guvernare convenabil, și să pótă mulțumi țéra.

Vin acum la protocolul final. Se ḑice că acel protocol conține favorurĭ reciproce.

Să vedem dacă e așa.

Incep cu art. 1 care glăsuesce ast-fel: »Dispositiunile art. 2 al presenteĭ convențiunĭ de comerciŭ nu derógă; *a)* la favorurile, carĭ sunt acordate altor state limitrofe pentru înlesnirea comerciuluĭ de fruntariĭ; *b)* la obligațiunile impuse uneia din părțile contractante prin angagiamente de uniune vamală, deja contractate, saŭ carĭ ar putea fi contractate pe viitor.«

Art. 2 al convențiuneĭ conține clausa națiuneĭ celeĭ favorizate, acordată fie-căreĭ părțĭ contractante fără nicĭ o restricțiune.

Bine ar fi fost, ca în art. 1 al protocoluluĭ final, pe lângă literile A şi B, care sunt numaĭ în favorul Austro-Ungarieĭ, să se fi adăogat şi o literă C în favórea nóstră, măcar de ar fi cuprins numaĭ o dispositiune prin care s'ar fi şters ponosul articoluluĭ 12 din convențiunea cu Germania.

Dar ar fi fost a cere prea mult de la D. ministru de externe. In acéstă convențiune tóte favorurile trebuiaŭ să fie în favórea Austro-Ungarieĭ, iar noĕ să nu ne rĕmână nicĭ fărămiturile ce pică de la masa bogatuluĭ.

Dar pare că mĕ vĕd întrerupt de onor. D. Tocilescu: stăĭ, D-le, uĭtĭ favorurile cele marĭ acordate prin art. 2 şi 3 al protocoluluĭ final!

Să citim ântêiŭ art. 2. Iată cuprinderea luĭ:

»Sunt autorizate în monarchia austro-ungară importul şi transitul conservelor alimentare în cutiĭ ermetic închise.«

Aci este o favóre certă, dar o favóre in spe, nu actuală; o favóre care va deveni reală, când se vor fabrica la noĭ asemenea conserve alimentare în cutiĭ ermetic închise.

Paragrafuluĭ 1 al art. 2, urméză paragraful 2:

» *Cărnurile próspete şi cărnurile uscate, afumate sau sărate*, transportate de-a dreptul în vagóne plumbuite, *vor fi admise* să transiteze *prin monarchia austro-ungară*, pe tóte căile ferate servind traficuluĭ direct în condițiunile următóre.«

Observațĭ bine, D-lor, că aci deja clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorizate capĕtă în defavórea nóstră treĭ loviturĭ. Acéstă clausă, prin acest aliniat, se limitéză în defavórea nóstră: 1) importul în Austro-Ungaria a cărnurilor próspete şi uscate, afumate saŭ sărate este oprit cu tóte că Austro-Ungaria póte introduce ale eĭ în România fără nicĭ o condițiune; 2) transitul cărnurilor nóstre prin Austro-Ungaria este admis numaĭ în vagóne plumbuite, şi 3) numaĭ pe căile ferate servind traficuluĭ direct cu alte țĕrĭ.

Dar nu e destul atât. Acestor treĭ restricțiunĭ urméză încă alte treĭ; şi în virtutea acestor şése restricțiunĭ, transitul acordat devine o ilusiune, dupe care ar trebui să fie condamnat D. ministru să alerge în tótă viéța sa.

Este de observat, spre maĭ bună lămurire, că limitarea acéstă straşnică a importuluĭ şi a transituluĭ cărnurilor nóstre în Austro-Ungaria, este specială convențiuneĭ nóstre şi nu se află în alte convențiunĭ.

Iată acum condițiunile maĭ departe ale transituluĭ, fixate în treĭ paragrafe.

Paragraful *A* sună ast-fel: »Aceste vagóne (plumbuite) vor fi ast-fel construite, ca să nu maĭ fie necesar a deschide compartimentele carĭ conțin carnea próspătă saŭ carnea uscată, afumată orĭ sărată, pentru a se reînuoi, dacă trebue, materia refrigerentă în timpul trecereĭ pe teritoriul austriac saŭ unguresc«.

Nu sciŭ, dar presupun că, dacă ar exista astăḑi vagóne refrigerente ast-fel construite, în cât să nu fie nevoe de a se reînuoi materia refrigerentă în timpul transituluĭ prin Austro-Ungaria, nu s'ar fi redactat acest articol cu o aşa de mare precisiune.

In tot casul însă e un lucru bine stabilit prin acest aliniat A, *că noĭ înşine declarăm* cărnurile nóstre *de tot felul ca* ciumate. Acest aliniat echivaléză cu un afiş, lipit de noĭ înşine în tóte țĕrile, in care afiş am înscris cu litere marĭ,—*ferițĭ-vĕ, ómenĭ bunĭ, de cărnurile din România, căcĭ ele sunt ciumate.* Căcĭ, D-lor, dacă Austro-Ungaria, să feresce de aceste cărnurĭ şi ia în contra lor mĕsurĭ atât de straşnice, cum voițĭ ca alte țĕrĭ maĭ depărtate să se apropie de aceste cărnurĭ? Aceste țĕrĭ vor ḑice: scie Austro-Ungaria ce face, România este o țĕră ciumată, să ne ferim de ea.

Iată favorurile grase ce ni se acordă!

Dar 'mĭ-e destul atât.

Aliniatul B înscrie o altă restricțiune a transituluĭ şi maĭ sdravĕnă. S'a temut ministrul nostru de externe, că, cu tóte cele patru restricțiunĭ anterióre, tot să exportăm cărnurile nóstre, şi a adăogat: » *Va trebui să existe atestațiunea țĕreĭ destinatóre, cum că priimesce importul.*«

Vrea să ḑică numaĭ dupe ce întreg comerciul nostru de cărnurĭ va fi organisat în țĕrile dincolo de Austro-Ungaria, şi organisat temeĭnic, ca fie-care transport să fie declarat de priimit, numaĭ atuncĭ Austro-Ungaria admite transitul.

Ast-fel se înțelege reciprocitatea şi clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, proclamată prin convențiune.

Să vĕ citez art. 3 din convențiune, ca să constatațĭ ce derisiune este acéstă convențiune. Articolul 3 glăsuesce ast-fel: »*Părțile contractante se obligă a nu împedica întru nimic comerciul reciproc al țĕrilor lor prin prohibițiunĭ la import, la export saŭ la transit*, care să nu fie aplicat în acelaşi timpt tutulor celor-alte națiunĭ.« Şi în casul de fațä nicĭ măcar codița acestuĭ articol nu se putea invoca: »saŭ cel puțin a națiunilor carĭ s'ar găsi în aceleaşĭ condițiunĭ.«

Dar nicĭ atâta nu s'a găsit că e suficient, şi s'a maĭ adăogat un paragraf C, care sună ast-fel, scurt şi coprinḑĕtor: »*Dacă în potriva acesteĭ autorisațiunĭ, transportul va fi refusat la fruntaria țĕreĭ destinătóre, va fi tractat conform regulamentelor »în vigóre de poliție sanitară austriacă »saŭ unguréscă.*«

Aci intră în vigóre regulile acelea d... dréptă şi normală aplicațiune a legilor ...terinare austro-ungare. Legile prescriŭ ...derea fără despăgubire.

Vĕ rog să maĭ exportăm cărnurĭ p... pete saŭ cărnurĭ uscate, afumate saŭ săr... unde-va. Să examinăm însă, dacă măcar restricțiunĭ rigide, care este comerciul ...stru de cărnurĭ próspete, afumate şi de ... nățărie, vom afla că în 1891 exportul ... nurilor próspete a fost de 191.769 leĭ, al cărnurilor afumate, etc. de 32.395 leĭ, total 224.164 leĭ, adică 8 miimĭ la sută exportuluĭ nostru; iar în 1892 de 63.7... leĭ şi de 71.016 leĭ, în total de 134.7... leĭ, adică 5 miimĭ la sută a exportuluĭ ...stru. O sumă infimă, în contra căreea ... tot s'a găsit de cuviință să se ia mĕs... draconiane de exterminare.

Dar maĭ este şi alt-ceva încă: Unde ducea acest export de cărnurĭ? Aprópe ...clusiv în Elveția. In anul 1892 din exp...tul total de 224.000 leĭ cărnurĭ próspet... afumate, s'a dus în Elveția pentru 138.0... Austria, însă, fiind limitrofă cu Elveția ... căutat să pună stavilă şi acestuĭ comerciŭ nostru.

D. Tocilescu tace despre tóte acest... nu vorbesce nimic în raportul sĕŭ; pare ... nu ar exista.

Vin la articolul 3 al protocoluluĭ final.

Voiŭ cita din acest articol numaĭ un s...gur paragraf: »Dacă în momentul insp...țiuneĭ la fruntarie al peilor, óselor şi cór...lor uscate, destinate importațiuneĭ saŭ tra...situluĭ, *o singură bucată s'ar găsi în sta... próspătă, întreg transportul va fi respin...*

Eŭ gândesc că este destul să vĕ semn...lez aceste céte-va puncte din protocolul ...nal, ca să vedețĭ că de ce fel sunt favor...rile ce ni s'aŭ dat, şi întru cât ele nu su... egale cu zero, ba chiar sub zero.

Faptul sdrobitor, însă, care reese din tó... aceste, este că s'a publicat în tótă lume... sub propria nóstră semnătură că vite... cărnurile, lâna şi rĕmăşițele animale ce R...mânia exportă sunt ciumate, şi lumea tó... să se feréscă de dênsele. Acest lucru 'l a... iscălit noĭ cu propria nóstră mână. Ace... fapt dovedesce cu ce inferioritate îngrozitó... am fost tratațĭ de Austro-Ungaria, şi în ... inferioritate înfiorătóre apărem în fața ce...lor-alte state.

Să nu uĭtăm că în tot timpul anteric... aceste convențiunĭ, în care Austro-Ungar... striga urbi et orbi, că se feresce de Romă...nia ca de o țĕră care nu se póte şi nu s... scie păzi de epizootie, noĭ am desvoltat u... comerciŭ îndestul de însemnat de vite c... Italia. Şi Italia se feresce de epizootie, şi e... are legĭ veterinare ca tóte țĕrile apusene şi nu s'a făcut de noĭ. Dacă Italia ar fi fos... convinsă că la noĭ epizootia este permanent... ca în Rusia, şi Italia s'ar fi ferit de noĭ. Din contra, Italia nu s'a ferit şi comerciul nostru de vite cu dênsa a continuat.

Acésta este o dovadă pipăită, că nu meritam de a fi tratațĭ cu acéstă mare severitate cu care ne tratéză tratatul de față.

Acum am ajuns la cestiunea vitelor, pe

re fórte bine a caracterizat'o D. Mavrodin o cestiune fórte importantă pentru agriltura nóstră. Dacă o ţéră ar fi redusă ca exporteze numaĭ un fel de produse, acea ·ă s'ar găsi fatalminte într'o situaţiune mare inferioritate în desvoltarea bogăĭ eĭ; iar pe pieţele de comerciŭ ale lumeĭ n'ar avea nicĭ o însemnătate.

O ţéră agricolă, care ar fi expusă să exrteze numaĭ grâne, negreşit că ar fi într'o uaţiune rea; căcĭ întréga producţiune ricolă trebue să facă obiectul comerciuluĭ pentru ca să pótă prospera. Comerciul inelor e strîns legat cu acel al vitelor.

Intr'un punct numaĭ difer de D. Mavro-: Eŭ cred că în tóte trebue să producem ĭ mult şi maĭ bine, şi vite şi grâne, ca să tem exporta cât maĭ mult din tóte; căcĭ cât vom produce maĭ mult, cu atât vom tiga maĭ mult. Dacă am admite la teza trariă, că trebue să producem maĭ pu-, atuncĭ am ajunge la teza D-luĭ Tocicu că, pentru ca să câştigăm, produsele stre trebue să se eftinéscă. Nicĭ cu una, ĭ cu alta nu s'ar împăca agricultoriĭ.

De la negociările din 1886 vin la aceea 1887.

Onor. ministru de externe, prin impanţa sa de a dovedi că noĭ, liberaliĭ, am rat rĕŭ şi că rĕul care 'l am făcut noĭ îl toriză şi pe D-sa să lucreze şi maĭ rĕŭ; acusă că noĭ am tratat alt-fel la 1887 cât la 1886.

Să vedem dacă acésta este exact.

Iată instrucţiunile carĭ s'aŭ dat la 1887 egaţilor noştri la deschiderea conferinor vamale din Bucurescĭ. Ele pórtă data 13/25 Martie 1887. Iată ce ele ḑic:

»Incheiarea unuĭ tractat de comerciŭ în-România şi Austro-Ungaria stă în strînsă ătură cu încheiarea între aceleaşi state ineĭ convenţiunĭ veterinare. *România,* ă cu concesiunile tarifare ce e dispusă să ă Austro-Ungarieĭ, nu crede a găsi desă avantagiĭ în tratamentul ce 'ĭ acordă stro-Ungaria, *şi doresce a obţine* **o dréptă mpensaţiune a sacrificiilor sale** *printr'o nvenţiune veterinară, care să garanteze trarea vitelor din România în imperiul cin.* **Pentru acest motiv,** *tractatul de merciŭ* **nu se póte încheia,** *dacă înţerea nu se face tot odată şi asupra spoziţiunilor de înscris în convenţiunea terinară».*

In aceste cuvinte se arată causa pentru re nu ne-am putut învoi cu Austro-Unria asupra tractatuluĭ de comerciŭ, şi ntru care a isbucnit aşa numitul resbel mal între amênduoĕ ţĕrile.

Guvernul liberal lega convenţiunea verinară de convenţiunea comercială; gurnul austriac nu voia convenţiunea veterinară şi punea pentru amênduoĕ convenunile condiţiunĭ imposibile.

Aceste tratative din 1887 sunt relatate rte pe larg în rapórtele speciale ale unuia in delegaţiĭ noştri, ale D-luĭ Grigorie Ghica, ctualmente ministru Românieĭ la Berlin. ată ce D. Grigore Ghica ḑice, între altele, n raporturile sale.

Antêiŭ, iată ce ḑice D. Grigorie Ghica despre spiritul care conducea pe atuncĭ pe guvernul austro-ungar:

»Dupe declaraţiunile E. Sale Comiteluĭ Szechény, date în afară de şedinţele oficiale, spiritul general care a condus pe guvernul imperial şi regal, ideea sa conducĕtóre a fost *de a menagia o transiţiune între prohibiţiunea absolută a trecutuluĭ şi regimul ce ar putea fi stabilit în 1891.* Ceĭ patru anĭ aĭ durateĭ convenţiuneĭ vor servi de anĭ de experienţă pentru amênduoĕ părţile. Este de sperat că experienţa va fi favorabilă Românieĭ şi că va fi posibil atuncĭ de a trata cu dênsa, din punctul de vedere veterinar pe acelaşi piciŏr ca şi cu statele Europeĭ centrale saŭ occidentale. Dar o transiţiune este indispensabilă; o asemenea transiţiune ar resulta din o convenţiune care s'ar apropia de aceea dintre Austro-Ungaria şi Serbia. *Propunerile însă ce se fac Românieĭ de către Austro-Ungaria conţin cel puţin duoĕ condiţiunĭ fórte restrictive, carĭ nu sunt conţinute în convenţiunea veterinară austro-sêrbă».*

D-lor, dacă în anul 1887 — sunt de atuncĭ 6 anĭ — comitele Szechény cerea 4 anĭ de ḑile pentru a se face acéstă experienţă, astăḑĭ în loc de 4, noĭ avem 6, şi convenţiunea de faţă ne pune sub un regim maĭ aspru de cât eram atuncĭ la 1887. Cel puţin, la 1886 graniţele eraŭ închise de către Austro-Ungaria singură sub viuile nóstre proteste. Astăḑĭ subscriem noĭ înşine căderea nóstră.

Nu sciŭ cum staŭ lucrurile astăḑĭ, dar cred că trebue să stea, în privinţa veterinară, cu mult maĭ bine de cât în 1887. Să 'mĭ daţĭ voie să vĕ enumĕr legile şi regulamentele nóstre în vigóre în 1887:

Din 1874 avem: legile pentru clădirea a cincĭ localurĭ de carantină despre Rusia, pentru constituirea fonduluĭ epizootic de despăgubire şi pentru serviciul sanitar, precum şi regulamentul de poliţie veterinară. Din 1882, avem legea de poliţie sanitară veterinară. Din 1884, avem regulamentele pentru consiliul superior de epizootie, pentru formarea zoneĭ preventive în contra pesteĭ-bovine şi înfiinţarea unuĭ cadastru de vite marĭ cornute în acea zonă, pentru certificatele de provenienţă a vitelor, pentru comisiunea veterinară, pentru punctele de observaţiune, pentru serviciul inspectorilor veterinarĭ, pentru mediciĭ veterinarĭ de judeţe, pentru mediciĭ veterinarĭ din comunele urbane, pentru transportul animalelor şi produselor brute pe calea ferată, pentru exportul vitelor pe apă.

Se va ḑice póte, spre a da numaĭ de cât dreptate Austro-Ungarieĭ, dar acestea tóte eraŭ numaĭ broşurĭ tipărite. Eŭ din practica de atuncĭ sciŭ că nu eraŭ numaĭ litere negre tipărite pe hârtie albă, ci că se şi exercita poliţia veterinară cu multă severitate şi cu mult succes în ţéră.

Nu uĭtaţĭ că afară de legĭ şi regulamente, afară de corpul veterinar în fiinţă, am maĭ înfiinţat institutul bacteriologic, un fond epizootic, care la 1887 era de 1 şi jumĕtate milióne leĭ depus la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ, şi că budgetul anual de cheltuelĭ a poliţieĭ veterinare se urca la 1887 la 414.680 leĭ.

In tot casul, Austro-Ungaria póte pretinde de la noĭ ce vrea; ceea ce monstruos este, să susţinem noĭ propria nóstră cădere. In raportul onor. D. raportor se ḑice însă: »Fiind constant faptul că legislaţiunea şi organisaţiunea veterinară a Românieĭ nu cedéză în nimic legislaţiuneĭ şi organisaţiuneĭ statelor celor maĭ înaintate; Austro-Ungaria va trata cu România, din punctul de vedere veterinar, pe acelaşi picior ca şi cu statele Europeĭ centrale şi occidentale.«

Iată mângâierea ce ne dă pentru viitor D. Tocilescu.

Realitatea însă este alta. Dacă la 1887 se cerea numaĭ un stagiŭ de 4 anĭ, aḑĭ dupe ce a trecut 6 anĭ, ni se ḑice, şi noĭ priimim, că n'a sosit încă timpul, şi că trebue să aşteptăm un timp indefinit.

Maĭ departe iată ce ḑice raportul D-luĭ Grigorie Ghica:

»In aparenţă, delegaţiĭ Austro-Ungarieĭ eraŭ fundaţĭ a ḑice, că proiectul român omisese unele disposiţiunĭ tipice şi steriotipe, în materie de convenţiunĭ veterinare, precum obligaţiunea certificatelor şi visita sanitară, că aceste disposiţiunĭ nu numaĭ se află în tóte actele internaţionale, dar în tóte legislaţiunile, că ele sunt expres înscrise în legile speciale ale Românieĭ precum şi în acele ale Austro-Ungarieĭ, nu numaĭ pentru vitele străine, ci şi pentru vitele indigene, transportate dintr'o localitate în alta; şi că a scóte aceste disposiţiunĭ din convenţiunea ce este a se încheia ar fi maĭ ântêiŭ a deroga dreptuluĭ internaţional şi legilor interne, şi apoĭ a crea în Austro-Ungaria, vitelor de importaţiune române, o situaţiune superióră vitelor sale propriĭ. Acéstă argumentaţiune perfectă, din punctul de vedere academic, nu împedică însă pe guvernul român a păşi în acéstă materie cu cea maĭ mare circumspecţiune, în urma experienţeĭ făcute. El nu póte perde din vedere, *nicĭ nu póte uita interpretaţiunile arbitrare, vexaţiunile, abusurile de putere* **suferite de comerciul român de vite, fără ca reclamaţiunile particulare saŭ protestările oficiale să fi fost luate verĭ o dată în consideraţiune.«**

D. Grigorie Ghica este cunoscut ca un impiegat fórte exact, fórte bun, şi care nu cruţă nicĭ o ostenélă pentru a studia cestiunile carĭ îĭ sunt încredinţate.

Dar maĭ departe iată ce ḑice D. Grigore Ghica:

»Se póte justifica o precauţiune suplimentară, în cas de epizootie, o mĕsură maĭ riguróśă atuncĭ de cât în timp normal. Dar condiţiunea visiteĭ, în timp normal, nu implică ea, din partea ţĕreĭ de import, de nu o meĭienţă, cel puţin o îndouială asupra declaraţiuneĭ ţĕreĭ de origine, o îndouială asupra exactitudineĭ, veracităţeĭ documentelor liberate de autorităţile sale veterinare? *Atuncĭ însă nu e legitimă o îndoială*

reciprocă? Care ar fi garanţia ce s'ar oferi ţěreĭ de export în contra erorilor, ce ar putea fi comise de organele veterinare, adese-orĭ subalterne, a ţěreĭ de import, erorĭ de natură a sdruncina, a împedica comerciul, a micşora saŭ a desfiinţa chiar avantagiile ce convenţiunea este tocmaĭ chiămată a asigura? In afară de şedinţă, delegaţiĭ veterinarĭ austriacĭ şi chiar represintanţiĭ ministeruluĭ I. şi R. al afacerilor străine, aŭ recunoscut că temerile nóstre provin din »şicanele« trecutuluĭ şi aŭ ţinut să constate că aceste »şicane« nu s'aŭ produs pe fruntariile austriace. In şedinţă, delegaţiĭ ungurĭ aŭ rĕmas muţĭ în acéstă privire, saŭ s'aŭ mărginit a indica că s'ar putea da instrucţiunĭ veterinarilor însărcinaţĭ cu visitarea vitelor. *Asupra cestiuneĭ garanţieĭ de oferit Românieĭ, represintanţiĭ ministeruluĭ I. şi R. al afacerilor străine aŭ declarat* că eĭ nu vĕd altă garanţie, de cât buna credinţă mutuală, care e ipotesa primordială, basa fundamentală a contractelor internaţionale. Eĭ aŭ dat a înţelege, că dacă România doresce să 'i se dea o garanţie, e tréba eĭ de a pregăti şi de a presinta formula. Ast-fel dificultatea subsistă întrégă. Nu e de sperat, că se va putea exclude din textul convenţiuneĭ dreptul de visită cu consecinţele eĭ; *dar ar fi fórte periculos a admite acest drept de visită fără o garanţie,* şi e fórte greŭ de a găsi şi de a formula o garanţie, care să fie tot de o dată acceptabilă şi eficace.«

Iată causa pentru care nu s'a putut încheia nicĭ în 1886, nicĭ în 1887, nicĭ în 1888, o convenţie comercială dintre Austro-Ungaria şi România.

Imĭ aduc aminte că atuncĭ, în 1887, s'a propus la Viena din partea nóstră că, fără a examina maĭ departe purtarea veterinarilor austro-ungarĭ la închiderea graniţelor despre vite, noĭ să avem dreptul, ca paralel cu mĕsura închidereĭ graniţelor, să majorăm importurile Austro-Ungarieĭ la noĭ cu 50 %; căcĭ se ḑicea: nu e drept ca o parte sa aibă un avantagiŭ neschimbat şi cea-altă parte să rĕmână cu nimic.

Acéstă propunere nu a fost priimită de Austro-Ungaria, pentru că, firesce, ea cunoscea maĭ bine de cât toţĭ procedeurile din trecut.

D. Grigorie Ghica maĭ caracteriséză în modul următor tratativele carĭ aŭ urmat în 1887:

»Dacă România ar consimţi să consolideze disposiţiunile legilor sale interióre prin convenţiunea sa veterinară cu Austro-Ungaria; óre nu ar avea dreptul de a cere, sub titlu de reciprocitate, ca legile şi regulamentele veterinare austro-ungare să nu fie modificate într'un sens agravant în tot timpul durateĭ convenţiuneĭ ce este a se încheia? *S'ar putea fórte bine, ca, sub titlul de lege saŭ regulament intern, să se adopte în Austro-Ungaria o mĕsură care de fapt ar fi îndreptată exclusivamente în contra comerciuluĭ român, făcênd ast-fel ilusoriĭ tóte uşurările, ce convenţiunea are tocmaĭ de scop de a asigura.«*

In convenţiunea de faţă nicĭ acest mic lucru nu s'a făcut: să se consolideze legile actuale şi regulamentele veterinare actuale ale Austro-Ungarieĭ. Imperiul vecin este liber, fără a călca tractatul, să înăspréscă legile şi regulamentele sale veterinare. Şi cine ne garantéză că nu va face acésta? D. ministru de externe şi D. raportor, apărătoriĭ intereselor Austro-Ungarieĭ?

D. ministru şi D. raportor nu 'şĭ aduc D-lor aminte, cum ministrul Baross, pentru a înăspri taxele vamale de import, acorda pe ascuns refacţiĭ de transport pentru produsele interne? Nu 'şĭ aduc aminte de acel scandal mare internaţional, când guvernul german a dovedit cu acte autentice reaua credinţă a guvernuluĭ ungurese?

Atuncĭ Germania a luat mĕsurĭ pentru ca refacerile, carĭ se făceaŭ pentru a paralisa efectul taxelor vamale, să înceteze.

Noĭ stăm astăḑĭ desarmaţĭ în faţa Austro-Ungarieĭ, care în contra nóstră e în drept să aplice mĕsurile cele maĭ draconiane, fără limită şi fără mĕsură.

Vin acum la singurul obiect, care, cum spunea D. Mavrodin ierĭ, ne aduce un avantagiŭ şi în vederea căruia D-sa ar da chiar şi convenţiunea. Să vedem dacă acest avantagiŭ există. Ântêiŭ să nu uitaţĭ că acest avantagiŭ, dacă avantagiŭ e, se dă prin o declaraţiune şi nu e coprinsă în corpul tractatuluĭ. Se va ḑice: e tot una. Eŭ rĕspund: de ar fi tot una, de ce a ţinut să o dea prin o notă şi să nu o coprindă în tractat?

Dar iată acea declaraţiune:

»Menţinênd principiul, că *regimul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate,* stabilit prin convenţiunea de comerciŭ încheiată astăḑĭ, *nu se aplică cestiunilor de poliţie veterinară,* carĭ nu pot fi regulate de cât printr'o convenţiune specială; nu esităm a declara, că *porciĭ şi oile de origină română nu vor fi supuşi, cât timp va dura acest tractat, la nicĭ un alt tratament, de cât acela ce resultă din* aplicaţiunea dréptă şi normală a disposiţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a animalelor în România.«

Vedeţĭ că fie care cuvînt e cântărit şi cumpănit în contra nóstră. Maĭ ântêiŭ e declarat *de principiŭ,* că tóte vitele nóstre sunt excluse, şi acésta *nu conform, ci în contra clauseĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.* S'ar fi putut spune că ni se aplică pentru porcĭ şi oĭ tratamentul care resultă din aplicaţiunea dréptă şi normală a legilor austro-ungare. S'a găsit însă că şi cu acest normativ, lăsat la bunul plac al Austro-Ungarieĭ, tot ar maĭ putea intra porcĭ şi oĭ, şi s'a maĭ adăogat: *»dupe starea sanitară din România«.* Adică: să scĭĭ tu Românie, că ciumată eştĭ şi pentru porcĭ şi oĭ, şi că le voiŭ deschide graniţele dupe convenienţele mele.

Să vedem acum şi aci ce spune D. Grigorie Ghica în raportul sĕŭ:

»Rĕmâne să examinăm regimul porcilor, şi aci intervine clausa care constitue cea maĭ gravă din tóte restricţiunile ce se impun comerciuluĭ român.

»Pentru porcĭ, ca şi pentru vite se cer ca certificatele de origină şi de sănĕtate, visita la fruntariĭ să fie obligatorie. Animalele infectate, animalele suspecte vor fi respinse. Va fi de ajuns, pentru a exclude la import un cârd întreg, ca o bólă contagiósă să fi fost constatată saŭ bănuită pentru un singur animal din cârd. Un cârd întreg de animale va putea fi respins în urma une inexactităţĭ insuficient explicate în certificatul de origină şi de sănĕtate presintat la fruntariĭ; şi un cârd întreg de animale póte fi tăiat, fără despăgubire, chiar dupe ce a trecut fruntariile; dacă dupe ḑece ḑile s declară o bólă.

»Obiecţiunile delegaţiuneĭ române e următórea: Nu e conform cu dreptul public precum e contra principiilor dreptuluĭ privat, de a introduce într'un contract dintre duoĕ părţĭ o stipulaţiune, care o face variabilă, aleatorie... Dacă trecem din domeniul consideraţiunilor teoretice pentru a intra pe tĕrâmul intereselor practice, in convenientele sunt încă maĭ evidente. România caută, prin convenţiunea veterinară a asigura condiţiunĭ stabile pentru comerciul sĕŭ de vite de tot-felul; ea oferă în schimb şi prin tarifele sale convenţionale avantagiĭ stabile comerciuluĭ austro-ungar. *Dacă ar fi nesiguranţă în privirea avantagiilor date Românieĭ pentru comerciu de vite şi fixitate în privirea avantagiilor tarifare date Austro-Ungarieĭ, contractu nu ar fi nicĭ egal, nicĭ echitabil«.*

Mĕ mir, cum D. ministru a pus la o part cu inimă uşóră tóte aceste poveţe, dat la 1887.

Astăḑĭ ce disposiţiunĭ conţine tractatu supus deliberărilor nóstre, la care nu s'a putea aplica cuvintele D-luĭ Grigorie Ghica.

D. Grigorie Ghica maĭ ḑice încă următórele: »*Proiectul austro-ungar proced întreg dintr'o idee persistentă,* că România trebue să fie ţinută, cel puţin patru anĭ încă (1887, 1888, 1889, 1890), în observaţiune, *pentru a nu ḑice în suspiciune, şi că, înainte de a o admite pentru un regim maĭ larg, acest timp e necesar ca o periódă de transiţie şi de experienţă.* Punêndu-se pe basa acesteĭ ideĭ preconcepute, guvernul imperial şi regal a găsit că proiectul român e completament insuficient«.

Nu s'aŭ trecut patru anĭ, ci şése anĭ, toţ desĕvîrşiţĭ aprópe întregĭ, sub blajina oblăduire a guvernuluĭ conservator. Óre sub guvernul acesta, siguranţele veterinare ce putem da sunt maĭ insuficiente de cât eraŭ în 1887? Eŭ nu o cred, şi asupra acestuĭ punct aşĭ lua apărarea guvernuluĭ.

In fine, raportul D-luĭ Grigorie Ghica, termină cu aceste cuvinte: »Dacă România a căreĭ legislaţiune şi administraţiune veterinare sunt în totul egale celor din statele cele maĭ bine organisate, ar priimi actualmente o convenţiune, prin care ea ar recunósce implicitamente, că poliţia sa sanitară-veterinară nu merită o intrégă încredere, ea 'şĭ ar crea singură o situaţiune de inferioritate, ea 'şĭ ar complica

'și ar **compromite situațiunea** *pentru ua în care ea ar fi chiămată a trata cu te State saŭ chiar numaĭ a reînoui a- ngiamentele sale cu Austro-Ungaria*".

Conventiunea de astădĭ a făcut ceea ce Grigorie Ghika sfătuia să nu facem. Ast- l ea ne pune într'o situațiune de inferio- ate în fața Austro-Ungarieĭ și a tutulor lor-alte țĕrĭ, și ne complică și situațiunea tóre. Acéstă convențiune ne pune la *index* privința vitelor, maĭ rĕŭ de cât pe Ru-, căcĭ cel puțin Rusia n'a pus semnătura pe un act, prin care să se declare ciu- ată.

Din tóte punctele de vedere, ce am avut óre a să expun, ce se dovedesce?

Se dovedesce în guvern o lipsă de siste- ă și o necontenită șovăire. Se dovedesce ŭ că guvernul n'are ideĭ clarificate în ces- unĭ de comerciŭ, saŭ că se conduce când un curent puternic spre drépta, când de t curent puternic spre stânga, împigênd rabia comercială a Românieĭ de tóte stân- le.

A făcut un tarif noŭ maĭ scădut, ca să u maĭ facă tractate. Ast-fel a credut că ulțumesce și pe țéră și pe tótă străinĕtatea.

Dupe acésta a abandonat acéstă cale, și a cheiat convențiunĭ fără tarif, cu clausa ațiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, nelimitată entru amênduoĕ părțile contractante.

In urmă a abandonat și acest sistem, a odificat tariful autonom, ca să satisfacă pe ermania deschis, pe Austro-Ungaria pe riș.

Astădĭ ne înfățișézā un tractat fără tarif, clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, li- itată în mod energic până la proibițiune defavórea nóstră.

Iată labirintul, prin întorsăturile căruia m ajuns să desființăm interesele nóstre, să clădim interesele altora.

Așĭ dori să mi se arate o singură conven- une, astădĭ în vigóre unde-va, care să fie tât de satisfăcĕtóre pentru una din părțĭ și tât de rea și lovitóre pentru cea-altă parte.

Și ca să ne mângâe, iată ce ne maĭ dice noratul domn Tocilescu la pagina 5 a ra- ortuluĭ sĕŭ: "*Guvernul român, la rên- lul sĕŭ își reservă dreptul de a aplica n privința importuluĭ vitelor mĕsurile revĕdute în legea sa veterinară*".

Atât maĭ rĕmânea ca să maĭ abolim și le- ile nóstre veterinare în favorul unuĭ stat are ne declară pe noĭ de ciumațĭ. Este ciu- lat lucru cum o maltratare vederată și o uare în rîs a uneĭ țĕrĭ întregĭ, se explică a și cum ar fi o mare și extremă favóre.

Importul vitelor austro-ungare la noĭ! Atât maĭ rĕmâne ca să 'ĭ dăm un avênt nare, pentru a avea marele drept de a- plica fără temere și fără pedică legile nóstre veterinare.

D. Cr. Tocilescu: Dar noĭ n'avem nevoie d'a introduce vite din Austro-Ungaria?

D. Dim. Sturdza: Póte aŭ nevoie aceĭ carĭ trăesc în vĕzduh, în anteree și ișlice.

Imĭ pare rĕŭ de asemenea expresiunĭ puse într'un raport către Senatul romănesc, într'o cestiune atât de importantă.

Nota dominantă într'un tractat de comer- ciŭ trebue să fie pentru noĭ apărarea inte- reselor nóstre.

O convențiune care nu ne apără intere- sele nóstre, ci le sacrifică este o convențiune care nu póte fi în avantagiul țĕreĭ.

Dar ast-fel merge acest guvern în tóte ale țĕreĭ.

Când am dis maĭ deunădi, că interesele cele maĭ vitale ale Regatuluĭ român cer ca guvernul român să expună la Buda-Pesta în mod amical, că nedreptele, nelegalele și as- prele mĕsurĭ de maghiarisarea Românilor din Regatul Ungarieĭ sunt dăunătóre pen- tru ambele regate, căcĭ neliniștesc popó- rele ambelor țĕrĭ, produc în Ungaria ne- mulțumirĭ și în România slăbire; atuncĭ s'a dis că asemenea ideĭ sunt o nebunie, o ne- socotință, căcĭ se făcea un act de interven- țiune în afacerile unuĭ alt stat. Interven- țiune! Convorbirĭ și consfătuirĭ amicale, în scop de a clarifica, de a îmbunătăți, de a li- niști o situațiune întunecată și plină de pe- ricole! S'a strigat: nu vrem să intervenim.

Dar nu e óre intervențiune a iscodi și a întrebuința midlóce iertate și ne iertate, di- recte și indirecte, ascunse și fățise, pentru a apăsa din tóte puterile asupra Românilor din Ungaria, ca să se supună maghiarisăreĭ? Neintervențiune lângă Maghiarĭ în favórea Românilor! Intervențiune lângă Românĭ în favórea Maghiarilor. Favóre să fie! Maĭ la îndemână a o da celor de alt neam!

Asemenea se întêmplă și cu acest tractat de comerciŭ.

El este făcut și ticluit în vederea intere- selor Austro-Ungarieĭ și în apăsarea intere- selor Românieĭ.

Tractatul de la 1875 avea cel puțin o scuză, căcĭ era ântêiul tractat internațional; dar astădĭ nicĭ acéstă scuză nu se póte invoca.

Pentru aceste cuvinte, voiŭ vota în contra convențiuneĭ.

D. vice-președinte, C. Brăiloiŭ: D. mi- nistru al domeniilor are cuvêntul.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Să 'mĭ dațĭ voe maĭ ântêiŭ, D-lor senatorĭ, a depune la biuroŭ Mesagiul regal, relativ la proiectul de lege, prin care comuna Ga- lațĭ este autorisată de a renunța la unele sume ce are să maĭ ia din taxele căruțașilor.

D. vice-președinte, C. Brăiloiu: Se va trimite la secțiunĭ acest proiect de lege.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatorĭ, până a nu rĕspunde D-luĭ Sturdza, cred că vețĭ găsi firesc să ating în câte-va cuvinte și cele dise de D. Mavrodin din carĭ unele aveaŭ temeiŭ, altele nu.

D. Mavrodin a început prin o plângere în calitatea sa de plugar.

In acéstă privință, mĕ simt pe un picior de absolută egalitate cu D. Mavrodin, căcĭ și eŭ mĕ fălesc de a fi plugar, iar nu alt- ceva, și plugar practic, așa că tot cu aceeașĭ autoritate și competință pot vorbi și eŭ de agricultură.

Plângerile D-luĭ Mavrodin în calitatea sa de agricultor sunt exagerate. Dacă ne uităm, nu la situațiunea pieței de astădĭ, dar la starea agricolă în genere, adică dacă luăm o succesiune de anĭ, putem dice, fără témă de a fi contradișĭ, că de apróре 7, 8 anĭ în- cóce, adică începênd de la 1887 până as- tădĭ, agricultura nóstră a făcut progrese e- norme, atât de enorme în cât fac apel la fie-care din D-niĭ senatorĭ să spună dacă în districtele D-lor nu avem pentru fie-care district 14, 15 ómenĭ cel puțin carĭ cu 8 anĭ înapoĭ nu aveaŭ absolut nimic și carĭ astădĭ din faptul agricultureĭ sunt milionarĭ. Mĕ rog să mĕ desmințițĭ dacă spun un lucru neexact.

Eĭ, când față cu acest resultat ne lovim de un an care în adevĕr nu e bun, începem a declara cum că întrégă nóstră agricultură este periclitată, cum că acest isvor de bo- găție, care singur dupe D. Mavrodin alimen- téză resursele nóstre, este pe cale de a seca, înțelegețĭ prea bine că acésta este o exage- rațiune contradisă de fapte.

Eŭ sunt convins că, precum în trecut, nu dupe un an, dar dupe o periódă întrégă de anĭ în care agricultura nóstră în adevĕr a sufe- rit, totușĭ ea a înflorit pe urmă cu maĭ mare tărie; sunt convins, dic, că vom învinge și acum, și precum atuncĭ agricultura nóstră a mers înainte, tot așa va merge și de aci înainte.

Tot ast-fel, D-lor, trebue să mĕ înscriŭ în fals contra diselor D-luĭ Mavrodin că a- gricultura a produs și o crisă bănéscă în țéră, făcĕnd alusiune la câte-va falimente.

Dacă un singur faliment denotă o stare neprosperă în țéră, atuncĭ nu există stare prosperă în lume, căcĭ pretutindenĭ vețĭ găsi la un moment dat câte un faliment.

D. C. Mavrodin: O să maĭ urmeze.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Vom vorbi atuncĭ. De o cam dată nu cunosc de cât falimentul D-luĭ Leon Manoach, care a dat faliment, nu din causă că era în ra- porturĭ cu agricultura, ci din causa unor speculațiĭ de pădurĭ unde nu se pricepea;

In cât privesce pe D. Zerlenti, D-sa nu a depus faliment ci lichidéză, și aci greută- țile nu provin din causa agriculturеĭ nóstre, ci din causa stăreĭ destul de anevoióse a fi- nancelor grecescĭ, care 'l a făcut pe D. Zer- lenti să păgubéscă 2 saŭ 3 milióne.

Cât pentru D. Mercuș, fiind amestecat în afacerĭ cu D. Zerlenti, negreșit că a trebuit să sufere și el de nevoile D-luĭ Zerlenti.

Apoĭ pentru acésta, D-vóstre aruncațĭ spaima în piață, D-le Mavrodin, și dicețĭ că agricultura, isvorul de bogăție, este secat și că falimentele provin din causa acésta?

Eŭ cred că acésta este o exagerațiune evidentă și m'am credut dator a readuce lu- crurile la adevĕrata lor valóre.

Dar, D. Mavrodin trece maĭ departe și dice: D-lor, noĭ de o bucată de vreme sun- tem coprinșĭ de o bólă óre-care, și bóla a- ceea este că în loc să ne uităm la ceea ce avem, umblăm dupe lucrurĭ pe carĭ nu le avem încă și pe carĭ cu anevoe le vom avea, și din causa acésta, sacrificăm o agricultură reală pentru o industrie imaginară; și chiar dacă nu ar fi imaginară, dice D-sa, iată lista industriașilor noștri și vețĭ vedea că din 10 treĭ sunt Românĭ și 7 străinĭ; prin urmare,

chiar în casul uneĭ înflorirĭ și maĭ marĭ nu se póte ḑice că munca națională profită, ci străinul care, în loc să fabrice la Viena și să aducă marfa luĭ produsă acolo, vine și o fabrică în țéră tot spre profitul luĭ.

Și de aceea, ḑice D-luĭ, înainte de tóte trebue să căutăm să creăm debușeurĭ și trebue să facem și convențiunĭ veterinare, pentru ca să putem exporta vitele nóstre în străinĕtate.

D-lor, cestiunea acésta este complexă, și, cu ocasiunea rĕspunsuluĭ care 'l daŭ D-luĭ Mavrodin, se înțelege că daŭ tot odată și un rĕspuns la o parte din cele rostite de D. Sturdza.

D-lor, este drept că nu e bine să sacrificăm agricultura reală pentru o industrie imaginară, dar este tot atât de drept că o țéră care este numaĭ agricolă nu póte să propășéscă, și cuvintele luĭ Liszt, marele economist, care a ḑis că „țĕrile carĭ nu exportéză de cât produse agricole încep prin exportul produselor agricole și termină prin exportul populațiuneĭ lor, sunt fórte exacte.

E drept însă că și Liszt a îmbrăcat o idee justă într'un aforism exagerat, dar singurul adevĕr care ese din aforismul luĭ este următorul: nu trebue o țéră să se îndeletnicéscă numaĭ cu agricultura, pentru că agricultura singură nu este în stare să pună în mișcare întréga muncă națională a unuĭ popor.

De aceea, D-le Mavrodin, nu jertfesc începuturile nóstre de industrie, și de aceea, orĭ de câte orĭ 'mi se va cere să fac concesiunĭ pe tĕrâmul tarifal, carĭ le așĭ crede vĕtămĕtóre industrieĭ nóstre, chiar dacă așĭ putea să obțin óre-carĭ avantagiĭ pentru agricultură, eŭ n'am s'o fac. Și ca consecință a acesteĭ ideĭ trebue să vĕ fac o declarațiune: D. Sturdza ḑicea adineaorĭ că de ce n'am făcut, nicĭ n'am încercat măcar să facem o convențiune veterinară cu Austro-Ungaria.

D-lor, nu numaĭ că n'am încercat, dar am refusat tot-d'a-una de a trata cu imperiul vecin cestiunea convențiuneĭ veterinare; și fac apel la colegul meŭ de la externe să vĕ spună dacă nu 'ĭ am ḑis tot-d'a-una că convențiunea veterinară pentru mine nu oferă nicĭ un interes, și acésta din duoĕ puncte de vedere:

Nu oferă interes din primul punct de vedere, pentru că eŭ, dacă fac convențiune veterinară, trebue să fac concesiunĭ tarifare și nu vreaŭ să le fac. Din al duoilea punct de vedere, și acela pur agricol, pentru că am convingerea basată pe experiență că noĭ nu avem în țéră la noĭ destule vite pentru propriile nóstre trebuințe.

O voce: Nu le desvoltăm pentru că nu se caută.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Fac apel la toțĭ proprietariĭ să spună dacă avem. Nu avem.

Eŭ unul mĕ fălesc cel puțin de acésta, sunt din aceĭ proprietarĭ carĭ, în limitele posibiluluĭ, aŭ căutat să 'șĭ lucreze moșiile cu un sistem maĭ intensiv de cât în trecut; eĭ bine, chiar eŭ care am făcut sacrificiĭ pe carĭ puținĭ le aŭ făcut, chiar eŭ n'am înzestrarea de vite așa cum trebue să fie pe o moșie bine administrată; și dacă eŭ nu am, vĕ puteți închipui cât maĭ trebue acesteĭ țĕrĭ ca să înzestreze agricultura cu vitele de carĭ are nevoie.

D-lor, s'a ḑis cum că resboiul vamal cu Austria a distrus cu desăvêrșire cultura vitelor cornute în Moldova.

In parte este exact, și acésta este partea cea maĭ rea a lucruluĭ, dar este și o parte bună și nu sciŭ dacă ne a adus noĕ maĭ marĭ pagubĭ partea cea rea de cât nu ne a adus folóse partea cea bună. Când s'a închis granița, resultatul a fost că a scăḑut fórte mult prețul vitelor cornute din Moldova și este evident că districtele Botoșanĭ, Dorohoiŭ și cele-alte aŭ pierdut, dar scițĭ ce s'a întâmplat? Puteți constata în mod matematic că de îndată ce s'a închis granița față cu Austria, numaĭ din momentul acela și nu d'inainte a început Valachia a merge în Moldova și a cumpara vitele marĭ și frumóse din Moldova, ceea ce înainte nu se făcea nicĭ odată, și 'mĭ aduc aminte de când am vĕḑut pentru ântêia dată vitele din Valahia și comparându-le cu cele carĭ sunt astăḑĭ, constat că s'aŭ făcut în privința lor transformărĭ enorme spre marele folos al agricultureĭ Valachieĭ.

Nu puteți, D-lor, vedea o singură ḑi de têrg în Moldova, fie la Têrgul-Frumos, fie la Săvenĭ, la Negreștĭ, la Bălcescĭ, la Fălticenĭ, la Bêrlad, în fine nu sunt têrgurĭ marĭ de vite ca să nu vină tot-d'a-una negustoriĭ din Valachia ca să ia vitele cele maĭ marĭ și să le aducă aci pentru agricultura de d'incóce de Milcov. Ce probéză acésta? Probéză că se aglomerase producțiunea vitelor nóstre în 2, 3, districte carĭ se foloseaŭ în adevĕr de deschiderea graniței, dar că restul țĕreĭ nu trăgea nicĭ un folos din crescerea vitelor.

Afirm, fără témă de a fi contraḑis, că numaĭ din momentul închidereĭ graniței față cu Austria a început a se aprovisiona Valachia cu acele instrumente și vite fără de carĭ de sigur că nu putea să propășască agricultura. Gândițĭ D-vóstre că plugurile universale le ațĭ fi tras cu boiĭ carĭ eraŭ aci în țéră înainte de 74?

Este evident că nu, și dacă n'ațĭ fi introdus aceste plugurĭ, gândițĭ că recoltele pe carĭ de 7 anĭ în cóce le aveți le ațĭ fi avut, orĭ ațĭ fi avut în loc de $1^1/_2$ chile la pogon o medie de 17 la pogon cum era înainte?

Dar maĭ este și alt argument. Nu admit că cultura vitelor aduce folos maĭ mare de cât cultura cerealelor.

Dacă ar sta în mâna nóstră să provocăm, ca agricultoriĭ noștri, din producĕtorĭ de cereale să devină crescĕtorĭ de vite, chiar dacă amînduoĭ venitul lor, eŭ așĭ ḑice ca guvern, ca societate, că trebue să împedicăm acésta prin tóte miḑlócele, și iată pentru ce: Admit că un agricultor, ca producĕtor de cereale, are un venit de 50.000 leĭ; dacă din producĕtór de cereale s'ar transforma în crescĕtor de vite ar avea 60.000 leĭ, ar fi maĭ folosită societatea nóstră, orĭ ar păgubi? Afirm că ar păgubi, pentru că, ca să aveți un venit [illegible] 60.000 leĭ cu crescerea vitelor trebue să î[illegible] trebuințațĭ numaĭ 30, 40 ómenĭ; ca prod[illegible] cĕtorĭ de cereale, ca să aveți un venit [illegible] 50.000 leĭ trebue să întrebuințațĭ 500 [illegible] ómenĭ. Care este cel maĭ folositor sistem[illegible] Acel sistem care aducênd folos proprietar[illegible] luĭ nutresce 30 de ómenĭ, saŭ acela ca[illegible] aduce maĭ puțin folos proprietaruluĭ, dar [illegible] pâinea uneĭ populațiunĭ de 500 ómenĭ? [illegible] aceea ațĭ vĕḑut că, de și eraŭ proprietarĭ b[illegible]gațĭ în Dorohoiŭ și Botoșanĭ unde crescere[illegible] vitelor le aducea folos, populațiunea sătésc[illegible] este maĭ săracă de cât în cele-alte district[illegible] unde se produc maĭ mult cereale, dovada am la ministerul domeniilor. Când s'a sco[illegible] în licitațiune loturile marĭ de 20 și 25 hec[illegible]tare, pretutindenĭ în țéră și chiar în Mol[illegible]dova s'aŭ oferit prețurile marĭ; singuril[illegible] districte unde n'am găsit amatorĭ sunt dis[illegible]trictele Dorohoĭ și Botoșanĭ, căcĭ acolo po[illegible]pulațiunea este săracă, în cât nu s'a găsi[illegible] nicĭ un concurent și am fost silit să vînd î[illegible] loturĭ micĭ ceea ce trebuia să vînd în lo[illegible]turĭ marĭ.

Iată de ce vĕ ḑicém că nu numaĭ sunt in[illegible]diferent dar chiar ostil, nu ḑic în principiŭ[illegible] dar față cu starea nóstră actuală, în chesti[illegible] veterinară.

Când vom ajunge în starea aceea în car[illegible] România va putea exporta prisosul eĭ de vite[illegible] vom vedea; astăḑĭ însă nu avem nicĭ un[illegible] prisos de vite și nu 'l am avut nicĭ în trecu[illegible] când exportațiunea de vite era liberă ș[illegible] activă.

D. P. S. Aurelian: Ce ne trebue noĕ[illegible] stupĭ, avem zahăr!

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor, în acéstă privință eŭ cred că D. Mavrodin se înșélă asupra realitățeĭ lucruluĭ, și când D-luĭ ḑice cum că o convenție veterinară care era priimită din noŭ cu mare ușurință, exportul vitelor cornute ar fi în favórea agricultorilor noștri, eŭ sunt convins că un asemenea export va fi mulțĭ anĭ încă vătĕmător agricultorilor noștri.

Acum, D-lor, vin la D. Sturdza, și maĭ înainte de tóte sunt obligat să distrug o ilusiune în care, dupe mine, se află D-sa.

D-sa crede că tabelele D-sale statistice sunt sdrobitóre pentru banca ministerială, și sunt instructive pentru D-vóstre.

Pot asigura pe D. Sturdza cum că tabelele D-sale statistice nu sunt de fel sdrobitóre pentru banca ministerială; noĭ nu suntem numaĭ statisticianĭ, suntem și o lécă literatorĭ. Și ne aducem aminte de o frasă a luĭ Sakespeare că numaĭ copiĭ se sperie de dracĭĭ picturațĭ pe perețĭ. Și când D. Sturdza, cu un aer amenințător, vine și ne aruncă óre-carĭ tabele statistice, a căror valóre o vom prețui acum, și crede că banca ministerială tremură d'inaintea voceĭ D-sale rĕsunătóre, se înșélă. Asemenea crede D-sa că tabelele statistice sunt instructive pentru D-vóstre.

Eŭ am căutat să 'mĭ daŭ sémă de efectul ce a produs aceste tabele asupra D-vóstre; și pe fața celor maĭ mulțĭ, pot ḑice a imenseĭ majorităṭĭ, nu am vĕḑut de cât expresiu-

a unuĭ simțimînt pentru care Românul, biŭ de felul luĭ, nu are cuvênt în limba și 'l a luat dintr'o limbă străină. Acel vênt este cuvêntul de »plixis«.

Să vedem acum dacă avem noĭ dreptate nu ne credem așa sdrobițĭ de tabelele tistice ale D-luĭ Sturdza, și dacă D-vóstre avut dreptate să lăsațĭ să apară pe fețele vóstre simțimîntul unuĭ imens plixis.

D. Sturdza vine și face comparațiune în- comerciul nostru cu Anglia, cu Francia, Belgia și cu Germania. Vĕ ḑice anume: ĭ în anul cutare am importat 20 la sută comerciul nostru, etc., etc. Ce se întêm- ĭnsă, ḑice D-sa, și se înțelege din causa eĭ politicĭ economice a guvernuluĭ, că glia a perdut, că Anglia care avea înainte la sută din comerciul total de import al mânieĭ, astăḑĭ nu maĭ are de cât 22--23...; in urmare, Anglia perde. Dar cifra acésta póte fi exactă de cât cu condițiune ca menil de comparațiune să fie identicĭ. că asupra unuĭ export de 100 de milióne glia beneficiază 25 la sută, și asupra elueașĭ export de 100 de milióne Anglia alt an n'ar maĭ beneficia de cât de 23 la tă, e evident că ar fi perdut; dar când ra de 100 de milióne s'a schimbat astăḑĭ, nd, de și a perdut ea în tabela D-luĭ urdza, față însă cu crescerea imensă a da- verilor dintre noĭ și Anglia ea a câștigat, valóre maĭ are un tabel în care se ḑice Anglia a perdut? Ceea ce ar fi fost exact a să ni se spună care e diferința tonagiu- ĭ comerciuluĭ englezesc din anul cutare tonagiul din anul acesta, și dacă vedea e scăḑĕmênt atuncĭ ar fi putut D-luĭ de- ce că rapórtele nóstre comerciale încércă scădere óre-care.

Dar lucrul e și maĭ curios din alt punct vedere. Bine, D-lor, vĕ întreb acum, lă- nd la o parte economia politică, statistica cele-alte, ce facețĭ D-vóstre când vĕ vin- țĭ grâul? Care dintre D-vóstre ḑice: 'mĭ vîndut grâul Angliei, Franciei, Germa- eĭ, Austrieĭ? Nicĭ unul. Fără să vĕ preocu- țĭ de locurile destinate vînḑĕreĭ grânelor, vóstre le vindețĭ pe la schelele nóstre; pe urmă comerciul internațional, iar D-vóstre, vine și regulézâ locurile stinațiunilor. Și când comerciul in- rnațional găsesce că e avantagiŭ de merge la Londra, la Anvers, în Austria, erge în aceste piețe. Acésta nu o putețĭ gula nicĭ D-vóstre, nicĭ noĭ, ceĭ de pe banca nisterială.

Și când ne ḑice D. Sturdza: D-vóstre tre- e să căutațĭ să vindețĭ în Anglia, D-sa, re ne acusă și aruncă cuvêntul de eresie adresa D-luĭ raportor, comite o adevĕrată esie comercială.

De, eŭ nu mĕ mâniiŭ așa de lesne, nu mĕ dignez, nu 'mĭ arunc hârtiile ca D-sa, dar ĭ am ḑis că tocmaĭ așa de nepriceput în e comerciuluĭ nu póte să fie D. Sturdza; dacă o spune, presupun că e numaĭ spre spune ceva în contra acesteĭ convențiĭ, cĭ alt-fel nu cred că a sperat să spună un instructiv și convingĕtor, când ne-a ḑis noĭ trebue să împingem pe agricultoriĭ noștri înainte de tóte să vîndă grânele în Anglia, nu în Austria, orĭ Francia.

Dar, D-lor, dacă m'așĭ înșela, dacă D. Sturdza, venind la guvern, ar încerca să facă un asemenea lucru, a! Atuncĭ lucrurile se schimbă, devenind un adevĕrat pericol co- mercial, căcĭ ceea ce crede D-luĭ că e un bine pentru țéră, ar fi un ce desastros.

Carĭ sunt interesele nóstre? Acelea de a avea tóte piețele deschise, și numaĭ atuncĭ, când vom avea tóte piețele deschise, vom putea stabili un arbitragiŭ de prețurĭ, ale- gêndu-ne acea piață unde prețurile sunt maĭ convenabile. Dar în ḑiua în care vom ḑice noĭ: comerciul nostru de cereale, saŭ orĭ- care altul, n'are să se scurgă de cât pe un singur canal, putețĭ fi sigurĭ că vom avea un scăḑĕmênt, nu normal cum e aḑĭ, în sensul uneĭ scăderĭ generale în tótă Europa, dar o scădere anormală, adică chiar dacă ar fi pre- țurĭ ridicate în Europa, D-vóstre din causa uneĭ asemenea politice economice necuge- tată, D-vóstre ațĭ avea prețurĭ scăḑute.

Adevĕrata teorie economică în materie de producțiune și de scurgere a producțiu- neĭ uneĭ țĕrĭ este că, cu cât avem canale de scurgere maĭ multiple, cu cât piețele unde putem duce noĭ cerealele nóstre sunt maĭ numeróse, cu atât putem să ne alegem noĭ acea piață care ne va conveni maĭ bine și cu atât putem ḑice că, fiind dată o situațiune generală a comerciuluĭ nostru, putem bene- ficia de dênsa; și de aceea politica aceea care nu caută să aĭbă piețe deschise pentru exportul eĭ pretutindenĭ și să înmulțéscă aceste piețe, acésta este o politică econo- mică neprevĕḑĕtóre, și acésta este o teorie cam stranie când ar voi să se aplice de pe banca ministerială, și atât de stranie în cât desfid pe D. Sturdza, când va veni pe banca ministerială, să aplice ceea ce a ḑis erĭ.

Sunt sigur că o dată ministru, D. Sturdza are să cadă în lipsa absolută de memorie și are să uĭte ceea ce a ḑis ca oposant.

Vedețĭ dar că tabelele statistice 'șĭ aŭ rostul lor, și tot așa este și cu istoria balan- țeĭ comerciale. Óre D. Sturdza să nu scie că cestiunea balanțeĭ comerciale este un ce de care un economist serios nicĭ nu maĭ vor- besce astăḑĭ? Și din faĭmósa balanță comer- cială să nu scie D. Sturdza că nu se póte deduce absolut nicĭ o consecință?

Pe când în trecut se ḑicea că țĕrile carĭ exportézâ maĭ mult de cât importézâ, se îm- bogățesc, și că țĕrile carĭ importézâ maĭ mult de cât exportézâ sărăcesc; astăḑĭ este dove- dit absolut contrariul. Țĕrile carĭ expor- tézâ maĭ mult de cât nu importézâ sără- cesc și țĕrile carĭ importézâ maĭ mult de cât nu exportézâ, acelea sunt cele maĭ bogate din lume. Acesta este adevĕrul. Când vedețĭ D-vóstre că tabelele statistice vin și daŭ o desmințire atât de completă uneĭ teoriĭ în- vechite, să venițĭ aḑĭ și să credețĭ că spu- nețĭ ceva instructiv când repetațĭ lucrurĭ de carĭ într'un parlament străin de sigur ni- menĭ n'ar maĭ putea vorbi fără să fie pri- vit cu un zîmbet de incredulitate în com- petința luĭ. D-lor, să iaŭ un exemplu: de la 1802 și până astăḑĭ Francia ne contenit a importat maĭ mult de cât nu a exportat.

Englitera, de la sfêrșitul seculuĭ trecut, necontenit a importat maĭ mult de cât n'a exportat.

Dar să vĕ daŭ un alt exemplu de inanita- tea uneĭ asemenea argumentațiunĭ econo- mice: s'a făcut pe basa balanțeĭ comerciale socoteala comerciuluĭ lumeĭ întregĭ, și s'a găsit că lumea întrégă importézâ maĭ mult de cât nu exportézâ lumea întrégă..

Atuncĭ se întrébă economiștiĭ, de unde importézâ? Din Lună, din Sóre? Și s'a ferit de a maĭ veni cu asemenea tabele statistice. In materie de cifre dacă e să se adune 2 cu 2 fac 4, nimenĭ nu e maĭ competinte ca D. Sturdza. Duoĕ cu duoĕ fac patru. Așa e; cine o póte contesta? Dar unde începe contestarea, e în consecințele carĭ se trag din cele duoĕ cifre carĭ le pune D-luĭ. Nu am vĕḑut nimic ce ar fi putut rezulta de cât amplificațiunea unuĭ discurs, căcĭ la noĭ e iarășĭ o bólă. Mĕ uit și eŭ în parlamen- tele străine, și de, nu putem ḑice că sub punctul de vedere al sciințeĭ, al arteĭ ora- torice, sub punctul de vedere chiar al ex- perienței parlamentare, noĭ suntem maĭ pre sus de cât alte țĕreĭ. Luațĭ parlamentul din Francia, cel din Aglia. Acolo când tratézâ o cestiune, câtă vreme vorbesce un orator? Un cés, un cés și un sfert, mult când ajun- ge la un cés și jumĕtate. La noĭ vorbesc câte treĭ și patru césurĭ. Și te întrebĭ: bine ómeniĭ aceștia nu 'șĭ aŭ pus nicĭ o dată întrebarea acésta, dacă un Guizot, un Tiers, Palmerston, Glastone, Richter, nu vorbesc maĭ mult de cât o oră, maximum duoĕ, óre nu e un semn de neexperiență oratorică din partea nóstră când vorbim 4 și 5 césurĭ? Evident că da. Și neexperiența oratorică se manifestă prin acésta că le trântesce tóte la un loc, vrute și ne vrute, le înșiră fără rost, face istorie fără valóre și statistică fără competință. D. Lahovari mĕ întrerupe ḑi- cêndu-mĭ că vor să arate că D-lor sunt bunĭ patrioțĭ și noĭ rĕĭ patrioțĭ. Dar nu a- vea nevoie de acésta. E vre unul din D-vóstre care să nu scie că în ochiĭ D-luĭ Sturdza el e bun patriot, și eŭ rĕŭ patriot? Nicĭ unul. Prin urmare, ce maĭ era nevoie să 'mĭ o dovedéscă un cés întreg?

D-niĭ liberalĭ singurĭ aŭ inima caldă pentru țéra acésta; noĭ suntem vînḑĕtorĭ, cio- coĭ, retrograḑĭ, ne umilim înaintea stră- inilor, nicĭ chiar pentru verĭ un folos, ci »pour l'amour de l'art« pentru că suntem ființe servile față cu toțĭ.

Eĭ, pentru acésta nu e nevoie de un cés. Sciŭ că acésta e părerea D-sale, dar o scim de mult cu toțiĭ.

Și să nu uĭtăm, D-lor, că un discurs po- litic trebue să întrunéscă duoĕ condițiunĭ. Nu aceea de a convinge; căcĭ îmĭ aduc a- minte că un parlamentar englez a ḑis: cu- nosc discursurĭ carĭ 'mĭ aŭ schimbat păre- rea, nu cunosc discursurĭ carĭ 'mĭ aŭ schim- bat votul. E evident că partidele politice dacă sunt seriόse nu pot să voteze dupe impresiunea momentuluĭ, dupe înrĭuri- rea care póte să aĭbă vocea încântătore

a cutăruĭ saŭ cutăruĭ orator, nu de a convinge, dar ânteiŭ de a fi o lovitură care dóre pe adversar și încântă pe amic; și iar îmĭ aduc aminte că Brougham ḑicea, că cel maĭ bun discurs e acela care place amicilor și dóre pe adversar. Nu sciŭ dacă discursul D-luĭ Sturdza a plăcut amicilor D-sale, dar de sigur că pe D-vóstre nu vĕ dóre, și nicĭ pe mine. Dar maĭ e alt-ceva: Fie-care discurs al unuĭ om politic e și o promisiune pentru viitor. D. Sturdza e în contra nóstră astăḑĭ, presupun, nu din simpla dorință de a ne lua locul, ci pentru că crede că va face maĭ bine de cât noĭ, când va veni aci.

Dar atuncĭ și noĭ ne întrebăm: acésta e economia politică care o va introduce D-sa când va veni la guvern? Trăgênd consecințele carĭ le trage D-sa din pretinsele D-sale tabele statistice și economice are să vină și să introducă acel sistem de politică economică prevĕḑĕtóre care lipsesce absolut acestuĭ guvern?

D-lor, sunt momente în carĭ regret că D. Sturdza nu e în locul meŭ. De câte orĭ însă îl aud vorbind, îmĭ ḑic: Dómne, ce fericire pentru acéstă țéră că nu e Sturdza în locul meŭ.

Lăsațĭ decĭ, D-le Sturdza, sciința economică care vĕ e străină și mulțumițĭ-vĕ de a ne ataca; și în mod firesc ajung acum a rĕspunde la o gravă acuzare. D-luĭ ne acuză nu numaĭ că nu am urmat o politică economică prevĕḑĕtóre, dar că am trădat adevĕratele interese ale acesteĭ țĕrĭ.

Fără să vĕ fi cerut nimenĭ nimic, D-vóstră v'ațĭ dus și la Berlin; în loc să tratațĭ interesele germano-române, ațĭ tratat interesele austro-române și v'ațĭ legat mânile, așa în cât erațĭ obligațĭ de maĭ înainte să trecețĭ prin condițiunile Austrieĭ. Așa afirmă D-sa. In sprijinul acesteĭ tese, D-luĭ revine iar cu trecutul și ḑice: dar noĭ reservasem tabela *a*; noĭ din tóte tratările nóstre am exclus un șir de articole carĭ eraŭ în afară de clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Apoĭ cestiunea acésta era inutil de a o aduce înaintea Senatuluĭ, căcĭ a fost desbătută pe larg cu ocasiunea tractatuluĭ cu Germania, și v'am arătat cum că tabela aceea, acea faimósă tabelă-lit. *a*, care era scósă din clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, este astăḑĭ consolidată în tariful nostru autonom cu taxe superióre celor ce eraŭ chiar atuncĭ, când guvernul național-liberal a scos'o din clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Și când s'a probat acésta,—și s'a probat prin citire în auḑul tutulor,— cum voițĭ să maĭ calific faptul omuluĭ aceluia care vine și iarășĭ revine cu tabela litera *a*?

Ințeleg să fie cine-va în eróre, înțeleg să spună că Carp a făcut cutare saŭ cutare lucru, dar când vinĭ și 'ĭ probezĭ că nu este așa, că decĭ trebue să tacă, și peste treĭ ḑile același om vine și reeditéză același lucru neexact, mĕ întreb: Ce este asta? Lipsă de memorie? Rea credință? Orbire pasionată?... Calificațĭ-o cum voițĭ, dar vĕ mărturisesc că nu maĭ este posibilă discuțiunea în asemenea condițiunĭ.

Și apoĭ, dacă vom reedita noĭ lucrurĭ carĭ aŭ fost probate că nu sunt exacte, evident că nu treĭ, dar 7 și 8 césurĭ putem vorbi fără nicĭ un resultat.

Așa ca sĕ vĕ daŭ un exemplu: 'mi s'a ḑis că am iscălit petițiunea de la Iașĭ; am spus de atâtea orĭ că n'am iscălit'o, și cu tóte acestea s'a revenit necontenit spunêndu-mi-se: ba aĭ iscălit...

D. Gr. M. Sturdza: Am iscălit-o eŭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Bine, dar nu e vorba de aceea; eŭ am dat un exemplu.

D. Gr. M. Sturdza: Sciŭ, dar spun că am iscălit eŭ ca să scie toțĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Eŭ nu condamn, constat numaĭ un fapt, dând un exemplu.

Va să ḑică, D-lor, ce era de reservat în interesul industrieĭ nóstre, s'a reservat.

Dar D. Sturdza ḑice: »ațĭ consolidat-o?« Eŭ, D-lor, am mers maĭ departe: când D. ministru de externe 'mĭ-a depus lista articolelor ce trebuesc consolidate, eŭ 'ĭ-am spus: mie îmĭ este indiferent dacă consolidațĭ 10, 20 saŭ 100 de articole din tariful nostru autonom, căcĭ din momentul ce avem intențiunea să experimentăm un șir îndelungat de anĭ, admit să le consolidez pe tóte. Ceea ce nu vreaŭ este urcarea afară de micĭ excepțiunĭ. Ceea ce nu vreaŭ este scăderea iarășĭ afară de micĭ excepțiunĭ. Și vedețĭ că ne am ținut de cuvênt, căcĭ și urcările și scăderile nóstre aŭ fost fórte micĭ la numĕr. și nu aŭ compromis întru nimic interesele nóstre industriale.

De aceea, D-lor, ḑiceam că, dacă ar fi voit D. Sturdza să probeze cum că noĭ la Berlin am trădat interesele țĕreĭ făcênd acolo concesiunĭ nu germano-române, ci româno-austriace, ar fi trebuit să vină, nu cu lista consolidărilor, ci cu lista celor 17 posițiunĭ din tariful nostru carĭ aŭ fost scăḑute față cu Germania și să ne arate care din acele 17 posițiunĭ represintă interesele industrieĭ austriace și carĭ represintă interesele industrieĭ germane; dar ar fi vĕḑut că tóte represintă interesele industrieĭ germane, iar nu austriace.

De îndată însă ce nu ni se dă acéstă probă, atuncĭ de ce ni se afirmă că noĭ la Berlin, în loc să tratăm interesele ambelor țĕrĭ, adică ale Germanieĭ și Românieĭ, am negociat despre interesele nóstre cu Austro-Ungaria?

Va să ḑică, D-lor, în acéstă privință nu ni s'a dat nicĭ o probă cum că noĭ tratând cu Germania ne am gândit înainte de tóte la Austria. Ne am gândit însă pe urmă. Și eŭ vĕ mărturisesc că nu las întru nimic să aibă înrîurire asupra mea, în cestiunile economice, pasiunĭ carĭ ne vin de dincolo, de peste Carpațĭ. Sunt amic cu tótă lumea, dar asigur că nu voiŭ tolera nicĭ o dată să aibă înrîurire asupra mea o... cum să numesc? o pleiadă, ca să întrebuințez un cuvênt literar al luĭ Ronsard, o pleiadă de frațĭ de dincolo carĭ vin și vor să introducă aci, în țéră la noĭ, urĭ carĭ sunt departe de inima nóstră și animositățĭ carĭ nu pot să fie de cât contrariĭ și intereselor de aci, și intereselor de dincolo. Și de aceea, D-lor, față cu Austro-Ungaria aduc aceeașĭ liniște de spirit, aduc aceeașĭ nepărtinire de judecată care o am și față cu Rusia, și față cu Germania și Francia.

Interesele ambelor țĕrĭ mĕ preocupă, fără să las să aibă acțiune asupra mea urile cutăreĭ saŭ cutăreĭ coteriĭ politice.

Fiind ast-fel, să vedem dacă avem noĭ saŭ nu interes să fim în bune raporturĭ cu imperiul vecin, nu politice, căcĭ acelea sunt nu se póte maĭ bune, grație D-luĭ Sturdza în trecut și grație noĕ astăḑĭ, dar sub punctul de vedere economic.

Este evident, D-lor, că da. Avem interesul acesta. Când cele maĭ multe părțĭ ale fruntariilor nóstre se învecinesc cu imperiul austro-ungar, cum voițĭ D-vóstre ca fără daune pentru acéstă țéră, noĭ să fim în raporturĭ economice ostile?

Este evident că nu putem *a priori* să admitem acésta.

Dar nasce întrebarea: o dată acéstă dispozițiune de a trata cestiunea raporturilor nóstre economice cu nepărtinire și cu bună-voință, carĭ sunt condițiunile în carĭ aceste bune raporturĭ pot să se stabiléscă?

Să vin la cestiunea convențiuneĭ veterinare.

D. Sturdza ḑicea: de ce n'ațĭ obținut de la Austro-Ungaria ceea ce a obținut Serbia, și dacă Austria nu v'a dat ceea ce a dat Serbieĭ, acésta îmĭ dovedesce mie duoĕ lucrurĭ: orĭ că voĭ, guvern, sunteți nepricepuțĭ, orĭ că guvernul austro-ungar ne este ostil.

Dar 'și a pus întrebarea D. Sturdza ce a dat Serbia în schimbul avantagiilor ce le a priimit de la Austria? 'Șĭ a pus D-sa întrebarea dacă, în schimbul uneĭ convențiunĭ veterinare, noĭ avem interes și suntem dispușĭ să facem aceleașĭ concesiunĭ carĭ le a făcut Serbia?

Tot D-luĭ ḑicea, dar o aplică numaĭ la noĭ, convențiunile se fac *donnant donnant*, și apoĭ tot D-sa adaogă: Austro-Ungaria să'mĭ dea mie tot și eŭ să nu'ĭ daŭ nimic?

Acésta este imposibil, acésta nu merge. Austro-Ungaria nu va face cu noĭ convențiune veterinară de cât în momentul în care noĭ vom face pe tĕrâmul tarifal concesiunĭ de acelea pe carĭ cel puțin guvernul de astăḑĭ nu le póte face și carĭ în trecut, a afirmat D. Sturdza cu multă dreptate, nu le a putut face nicĭ guvernul liberal.

D. P. S. Aurelian: Dar D-vóstre nicĭ nu voițĭ să încheiațĭ o convențiune veterinară?

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Mĕ pun în ipotesa D-luĭ Sturdza și studiăz cum o să ajungem la un bun resultat. Pe calea acésta noĭ suntem decișĭ a nu face maĭ multe reducțiunĭ tarifare și Austria este decisă a nu ne da convențiunea veterinară, de cât dacă vom da și noĭ acele reducerĭ pe carĭ le a dat Serbia și pe care tarif de comerciŭ îl alătur cu faimosul tractat de co-

merciŭ al Portugalieĭ cu Anglia, din secolul trecut. Va să dică pe acéstă cale nu.

Cu tóte acestea, D-lor, noĭ tocmaĭ din punctul de vedere al intereselor pe carĭ le am semnalat la începutul cuvêntăreĭ mele carĭ ne obligă a căuta ca tóte piețele străine să fie deschise exportațiuneĭ nóstre, a trebuit să căutăm dacă în limitele posibiluluĭ nu putem să ne deschidem și piața Austro-Ungarieĭ. Primul pas a fost făcut de tariful autonom.

Ațĭ vĕdut că de îndată ce am terminat resboiul vamal, de îndată ce am pus pe Austro-Ungaria pe acelaș picior de egalitate cu tóte cele-alte puterĭ, a abrogat și ea imediat tarifele excepționale pe carĭ le avea față cu noĭ, și ațĭ vĕdut că comerciul nostru, care era înainte de 8 milióne, s'a urcat imediat în mod simțitor. Ce dovedesce acésta? Dovedesce că exportul nostru găsea folóse mergênd pe piețele austro-ungare.

D. Sturdza ne dicea ierĭ: D-vóstre în loc să vindețĭ grânele D-vóstre la Londra, unde avem interese și cu care avem cel maĭ mare comerciŭ, îl vindețĭ morilor de la Pesta.

Apoĭ dacă morile de la Pesta plătesc maĭ scump de cât piața Londreĭ, o să 'l vindem la Londra?

Dar chiar dacă așĭ dice eŭ că simțimêntul meŭ național mĕ împinge să fac acésta, nu România vinde la Pesta saŭ la Londra, ci exportatoriĭ străinĭ carĭ vin și carĭ, făcênd arbitragiul lor de prețurĭ, trimit marfa unde le convine maĭ bine. Eŭ nicĭ nu pot admite ca noĭ avênd aprópe,—cred că nu sunt departe de adevĕr dacă dic că avem, — 800 până la 900 kilometri fruntarie cu Austro-Ungaria, să nu avem interes ca piața aceea să ne fie deschisă. Problema nóstră era ca să ne deschidem piețe în condițiunĭ egale cu cele-alte puterĭ și în condițiunile cele maĭ avantagióse pentru noĭ, adică făcênd din partea nóstră sacrificiile cele maĭ micĭ. Că am obținut ceea ce aŭ cele alte puterĭ, reese din tractat, căcĭ taxele pe carĭ le a dat Austro-Ungaria Germanieĭ ni le dă și noĕ, și când le a dat Germanieĭ, le a dat în schimbul unor concesiunĭ mult maĭ marĭ de cât acelea pe carĭ ni le a dat noĕ; va să dică în acéstă privință am obținut ceea ce Austria a dat tutulor celor-alte țĕrĭ, repet, cu excepțiune de Serbia, care a dat tot comerciul eĭ în mânile Austrieĭ, și nu cred că se va găsi cine-va să voiască ca cu sacrificiul care 'l a făcut Serbia să obțină taxele carĭ le are Serbia.

Ce am obținut noĭ? Am obținut scădere de taxe pentru comerciul nostru de rîmătorĭ. D. Sturdza dice că acéstă scădere este ilusorie și ca să probeze acésta, D-luĭ pune înainte tóte greutățile carĭ le a făcut în trecut Austro-Ungaria acestuĭ comerciŭ, și ne dice: taxa s'a scădut, dar acéstă scădere este ilusorie, căcĭ în privința aplicăreĭ acesteĭ scăderĭ ce a făcut Austro-Ungaria înainte, va face și adĭ, suntem la cheremul eĭ. Nu suntem la discrețiunea Austro-Ungarieĭ, căcĭ suntem în altă posițiune cu convențiunea de adĭ. Adĭ avem arma denunțăreĭ. Nu este o frasă gólă și vagă, cum dice D-luĭ, declarațiunea aplicăreĭ în mod normal și just a legilor veterinare, căcĭ dacă nu se va aplica ast-fel, atuncĭ n'avem de cât să denunțăm tractatul de comerciŭ.

D-lor, să nu credețĭ că imperiul austro-ungar nu 'șĭ dă sémă de arma acéstă puternică, să nu credețĭ cum că el dice ca D. Sturdza că este ușor a înscrie că un tractat de comerciŭ póte fi denunțat cu un an înainte și este fórte anevoie a o face, căcĭ guvernul austro-ungar scie că avem regimul parlamentar; scie că, chiar dacă din partea nóstră el s'ar aștepta la acea atitudine servilă și umilitóre care pune tóte interesele Românieĭ la piciórele Ungarieĭ, în sistemul parlamentar se póte schimba lucrul și este evident că în locul unor ființe umilite și degradate, ca noĭ, aŭ să vină giganțiĭ din partidul național liberal. Și chiar dacă Austro-Ungaria nu se teme de piticiĭ conservatorĭ, ea se teme de liberaliĭ giganțĭ și își dice: ce este maĭ cu minte? Este maĭ cu minte să nu daŭ prilegiŭ la plângerĭ, căcĭ dacă acum am aface cu ómenĭ ca Lahovari, Carp, Germani, mâine o să am aface cu ómenĭ ca D. Sturdza și alțiĭ, și eĭ aŭ să aibă curagiul să denunțe. Și din acest punct de vedere argumentațiunea D-luĭ Sturdza n'are nicĭ o valóre, și nu vreaŭ să judec până la ce punct este admisibilă. Eŭ nu cred că este admisibil ca un șef de partid, șeful viitoruluĭ guvern al acesteĭ țĕrĭ, când se găsesce față cu o declarațiune oficială a unuĭ imperiŭ vecin, să vină să declare în public că acestea sunt promisiunĭ false de carĭ nu se va ține? Dar în fine, ideea despre conveniențele politice și consecința parlamentară póte să varieze, póte eŭ să fiŭ în eróre când dic că nu este admisibil un asemenea lucru și póte să fie D. Sturdza în dreptul D-luĭ de a dice că: fiind în opozițiune îĭ este totul permis, căcĭ nimic nu 'l împedică de a da în urmă explicațiunile cuvenite; dar cu tóte acestea eŭ cred că chiar punêndu-ne pe terâmul D-luĭ Sturdza avem o armă destul de puternică în mână ca să împedecăm să devină ilusoriĭ promisiunile din protocolul de care v'a vorbit D-sa. Prin urmare, este evident, dupe noĭ, că comerciul de rîmătorĭ are se reia, nu sciŭ dacă imediat, dar încet, încet, are să reia avîntul care 'l avusese înainte.

Este evident cum că greutățĭ veterinare, altele de cât cele carĭ isvorĕsc din lege, nu aŭ să se aducă acesteĭ legĭ. Și sunt în drept a ajunge la conclusiunea că sub acest punct de vedere este un folos care ni 'l asigură Austro-Ungaria.

Vin acum la cestiunea transituluĭ. D. Sturdza dice: vĕ închipuițĭ D-vóstre ce fel de transit este acesta, când nu numaĭ trebue să avețĭ vagóne cu refrigerante, așa în cât să se pótă preschimba materiile refrigerante în tot parcursul, dar se maĭ cere ca țĕrile unde exportațĭ D-vóstre să dea declarațiune că ele priimesc marfa. De ântêia greutate să nu vĕ speriațĭ câtuși de puțin, pentru că am numeróse cererĭ din partea industrialilor carĭ vor să facă fabricĭ de materiĭ alimentare, carĭ declară de maĭ 'nainte că sunt gata a se supune la tóte prescripțiunile sanitare privitóre la condițiunile ce se impun vagónelor. Acésta este un lucru admis pretutindenĭ, și orĭ care industrial vrea să se ocupe cu acéstă industrie scie de maĭ înainte că orĭ se duce în Germania orĭ în România, vagónele trebue să fie în cutare saŭ cutare condițiunĭ. A duoa condițiune cum că țéra, unde se duce marfa în transit, trebue să declare dacă o priimesce, oare este o condițiune care există numaĭ pentru noĭ? Dar este o condițiune care e în tóte țĕrile, și așĭ întreba pe D-niĭ economiștĭ carĭ ne contradic: Care este guvernul acela care ar permite transit prin țéra luĭ și care, vĕdênd că marfa transitată nu e priimită la locul de destinație, ar admite ca transitul să se transforme în import? Nicĭ un guvern nu ar face-o. Și de aceea tóte țĕrile previn pe comercianțĭ că D-lor, dacă transitéză, trebue să se asigure de maĭ înainte că téra în care trimit marfa în transit va priimi-o, căcĭ alt-fel se expun la distrugerea mărfeĭ.

Eĭ bine, acésta, o repet, nu e numaĭ față cu noĭ; nicĭ o țéră nu face alt-fel. Dar dacă noĭ admitem ceea ce aŭ admis tóte țĕrile din lume, în virtutea căruĭ principiŭ, căcĭ exemple nu avețĭ, venițĭ D-vóstră și ne acusațĭ că am consimțit la condițiunea exorbitantă, de a lua declarație de la țéra în care transităm că priimesce marfa? Dar mergețĭ cu orbirea și maĭ departe și ne acusațĭ de ce nu am cerut modificarea și consolidarea legilor veterinare din Austro-Ungaria? Care e însă Statul, care în virtutea uneĭ convențiĭ, va abdica la o parte din suveranitatea sa legiuitóre? D-lor, îmĭ pare curios, și eŭ n'așĭ lua nicĭ odată asupra mea d'a propune acésta unuĭ stat străin, pentru că, dacă ar veni un străin și 'mĭ-ar dice: Abdică în favorul meŭ la suveranitatea ta legiuitóre, eŭ 'ĭ așĭ spune: Domnule, pentru D-deŭ, să vorbim de lucrurĭ carĭ te privesc, dar să nu vorbim de lucrurĭ carĭ nu te privesc. Și dacă noĭ am dice acésta, apoĭ de ce să admitem că în alte țĕrĭ să fie maĭ puțin patrioțĭ de cât noĭ? Prin urmare, vedețĭ că tóte aceste acusațiunĭ sunt absolut fără temeiŭ, pentru că sunt basate pe condițiunĭ imposibile de executat. De aceea, D-lor, trebue să luăm legile veterinare ale altor state ast-fel cum sunt ele și, când se găsesce 3—4 dile dupe intrare un porc bolnav, socotițĭ D-vóstre că trebue să dăm la o parte porcul bolnav și să dăm restul cârduluĭ în comerciŭ? Vĕ întreb: ațĭ face-o D-vóstre la noĭ, când, de exemplu, ar veni un cârd de boĭ de dincolo și dupe 3—4 dile de la intrare ațĭ constata un boŭ orĭ duoĭ bolnavĭ de tifus bovin, vețĭ lăsa cârdul acela să intre în comerciŭ și nu 'l vețĭ împușca, dând despăgubirĭ, conform legilor veterinare anteriore?

De sigur da. Și nu vĕ cer să luațĭ angagiamentul că vețĭ face alt-fel, căcĭ nu vreaŭ să vĕ expunețĭ a da încă o promisiune maĭ mult, pe lângă atâtea altele carĭ nu le ațĭ ținut.

Dar când vețĭ veni aci, vĕ voiŭ întreba:

ațĭ obținut ceea ce cereațĭ de la noĭ? Și atuncĭ vom vedea ce rĕspuns o să ne dațĭ.

Va să ḑică, D-lor, tóte cele aduse înainte, întru cât privesce aplicațiunea legilor veterinare, nu infirmă întru nimic afirmațiunea nóstră că prin reducerea taxeĭ de la 3 fiorinĭ la 1½, am obținut un avantagiŭ serios pentru noĭ. Dar am maĭ concedat și comerciul de fruntariĭ; altă crimă, căcĭ comerciul de fruntariĭ e esclusiv în folosul Austrieĭ.

Acésta dovedesce o necunoscință absolută de ceea ce se petrece, căcĭ în definitiv, D-lor, acel comerciŭ este el alimentat de partea cea maĭ bogată a populațiuneĭ saŭ de partea cea maĭ săracă a populațiuneĭ? Este evident că comerciul este alimentat de marea masă a populațiuneĭ care nu este bogată și atuncĭ vĕ întreb: ațĭ cercetat D-vóstră ce folos trage țĕranul nostru din comerciul de fruntarie? Ațĭ cercetat D-vóstre în schimbul puținuluĭ unt al cartofilor carĭ, nu se pot duce de cât în cĕtimĭ de 50 kilograme, ațĭ cercetat care este imensa cantitate de »denrées alimentaires« pe care țĕranul nostru o introduce pe față când e liber, în contrabandă când nu e liber, ca să nutréscă populațiunea de dincolo de Carpațĭ, care este absolut obligată să vină să 'șĭ îndestuleze nevoile eĭ de la noĭ? Ațĭ vĕḑut D-vóstre la Predeal, la Prisacanĭ, la Oituz, la tóte districtele de fruntariĭ cum populațiunea nóstră exportă mult maĭ mult în țĕrile vecine, de cât acea populațiune vecină la noĭ în țéră?

Și când D-vóstre venițĭ să afirmațĭ, pur și simplu, că este o concesiune dată Austrieĭ, cum că numaĭ comerciul eĭ are să beneficiaze, afirmațĭ un lucru orĭ în absolută necunoscință de causă, saŭ afirmațĭ un lucru pe care 'l scițĭ neexact și pe care 'l înaintațĭ numaĭ ca să avețĭ un argument maĭ mult în contra convențiuneĭ.

D. N. Lămotescu: D-le președinte, sunt 5 ore. Cerem prelungirea ședințeĭ până la 6 ore.

— Se pune la vot prelungirea ședințeĭ până la 6 ore, și se priimesce.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Va să ḑică, D-lor, avem, ca prim avantagiŭ, comerciul rîmătorilor, ca al duoilea, transitul și ca al treilea comerciul de fruntarie.

In contra acestor treĭ avantagiĭ, ce am dat noĭ Austrieĭ? Nu 'ĭ am dat de cât un singur lucru: stabilitatea în raporturile eĭ cu România. Și acéstă stabilitate este pentru dênsa atât de importantă, îĭ asigură, alăturea cu egalitatea față cu alte țĕrĭ destule folóse ca să încheie ea o convențiune, în care pe terenul tarifar nu facem nicĭ o concesiune. Și atuncĭ, dacă este așa, mĕ întreb: ce se póte ḑice în contra acesteĭ convențiunĭ? S'ar putea ḑice: noĭ nu avem interes a avea bune raporturĭ politice cu imperiul austro-ungar și de aceea nu vrem să avem bune raporturĭ economice cu dênsul. Acésta nu este.

Noĭ declarăm că avem interes a întretine pe tĕrâmul politic cele maĭ bune relațiunĭ cu imperiul austro-ungar. D. Sturdza o declară asemenea și o va declara-o când va fi ministru, cu tóte reservele pe carĭ le face astăḑĭ. O dată însă ce convicțiunea și a liberalilor și a nóstră este că trebue să avem bune relațiunĭ cu imperiul austro-ungar, atuncĭ putem ḑice că bunele relațiĭ cu Austro-Ungaria sunt în simțul național, căcĭ și roșiĭ și albiĭ o vor, adică: tóte partidele cele hotărîtóre din acéstă țéră.

Pe terenul economic, interesul de a închide o piață, ca a Austro-Ungarieĭ, nu există și nicĭ nu póte exista; din contra, dacă este o piață despre care avem interes să ne fie deschisă, este aceea a Austro-Ungarieĭ, și acésta pentru un motiv de care nu 'șĭ daŭ încă mulțĭ socotélă, nicĭ pe o piață nu avem în curênd să vindem grânele nóstre așa de scump ca pe piața Austro-Ungarieĭ, și scițĭ când? Imediat ce guvernul austro-ungar va restabili valuta sa, atuncĭ grânele nóstre pe nicĭ o piață nu vor putea avea prețul ce 'l vor avea pe piața Austro-Ungarieĭ. Și în vederea acesteĭ împregĭurărĭ a restabilireĭ valuteĭ în Imperiul austro-ungar care este în ajun d'a se face, și care are să dea o valóre maĭ mare grânelor nóstre, trebue să căutăm d'a ne pune cu Austro-Ungaria pe un picior de aceeașĭ egalitate ca cele-alte puterĭ.

Pentru ca să mă resum, D-lor, voiŭ ḑice: Este drept ca astăḑĭ cu convenția de față nu obținem mult, dar avem să tragem mâine imense folóse dintr'ênsa, și în schimb ce am dat? N'am dat absolut nimic de cât stabilitatea raporturilor nóstre comerciale; și chiar dacă am dat acésta este un dar care, dupe mine, nu îl facem numaĭ Austro-Ungarieĭ, dar îl facem noĕ înșine.

De aceea dar, D-lor, și sub punctul de vedere politic și economic, eŭ cred că acéstă convențiune este bună; și maĭ cred că departe d'a denota o lipsă de nepricepere, este o consecință a întreguluĭ sistem inaugurat de la 1888 încoa, și cred că va aduce un adevĕrat serviciŭ țĕreĭ; și istoria nepărtinitóre va ḑice de sigur că nu fără merit aŭ fost aceĭ carĭ aŭ presintat'o și aceĭ carĭ aŭ votat'o. (Aplause).

D. vice-președinte, C. Brăiloiu: D-lor, dupe art. 24 din regulament, se dă cuvêntul unuĭ D. senator care vorbesce *pentru* proiect și altuia care vorbesce *contra*. D. Sturdza a vorbit *contra*; voiŭ da, prin urmare, cuvêntul D-luĭ raportor, Gr. Tocilescu.

D. Al. Villner: Dar s'a vorbit *pentru*.

D. vice-președinte, C. Brăiloiu: A vorbit D. ministru, și regulamentul prevede pe senatorĭ.

D. raportor, Gr. Tocilescu: D. președinte a bine-voit a 'mĭ acorda cuvêntul; decĭ voiŭ vorbi și fără voia onor. minoritățĭ, care a găsit de cuviință și de astă dată să critice cu atâta înverșunare opera comitetuluĭ de delegațĭ, și să facă maĭ mult personalitățĭ cu raportorul D-vóstre, de cât să discute fondul cestiuneĭ ce ne preocupă.

Negreșit, D-lor senatorĭ, că nu voiŭ urmări pas cu pas cuvêntarea în curs de duoĕ ḑile a onor. D. Sturdza. Acésta ar fi o greutate pentru mine, și o ostenélă pentru D-vóstre. Mĕ voiŭ mărgini numaĭ a o caracterisa în câte-va cuvinte: Ea a fost fără șir, fără nicĭ o metodă, tot-d'a-una alăturea de cestiune, întretăiată cu fel de fel de tabele statistice, carĭ, saŭ nu dovedesc nimic, saŭ dovedesc contrariul de ce a voit D-sa să susțină; ba unele aŭ fost chiar aduse ca un bagagiŭ inutil pentru a dovedi ceea ce tótă lumea scie, cum a fost bunăóră cifrele pentru exportul cerealelor nóstre, ca și cum ar fi un secret pentru cine-va, că cerealele constitue articolul de căpetenie al exportuluĭ nostru. Așa de mare dragoste hrănesce D. Sturdza pentru cifre!

Lăsând dar la o parte tot ce nu intră în cestiune, duoĕ lucrurĭ s'a silit onor. preopinent să scótă la ivélă: incompetința raportoruluĭ comitetuluĭ de delegațĭ, și primejdia ratificăreĭ tractatuluĭ comercial cu Austro-Ungaria.

In ce privesce prima aserțiune, nu pentru ântéia óră onor. meŭ coleg de Academie și de Senat, îșĭ dă silința ca să o dovedéscă. Cum bine-voițĭ a vĕ aduce aminte, acésta v'a spus'o D-sa în nenumĕrate rêndurĭ: cu ocasiunea discuțiuneĭ proiectelor de lege la carĭ am fost raportor, legile pentru consiliile județene, pentru cler, pentru învĕțământul public pentru învĕțământul profesional, chiar acum duoĕ lunĭ, cu ocasiunea desbatereĭ rĕspunsuluĭ la Mesagiul regal. D. Sturdza găsesce tot-d'a-una rele raporturile mele și a devenit pentru mine un declinatoriŭ perpetuŭ de incompetință. Și apoĭ scițĭ tactica ce urméză? Mĕ covîrșeşte de laude pentru lucrările sciintifice, mĕ trimite mereŭ la petre saŭ la toga luĭ Traian; în Senat însă nu 'mĭ dă voe să vorbesc saŭ să lucrez, fiind-că n'așĭ fi competent! (Ilaritate).

Dar de astă-dată a mers cu grațiositatea și maĭ departe: D-sa, șeful pretins al unuĭ partid, om serios, fost ministru în atâtea rêndurĭ și vechiŭ parlamentar, — nu maĭ vorbesc de relațiunile colegiale ce există între noĭ, —'mĭ-a aruncat în fața D-vóstre acusarea că nu așĭ fi aci mandatarul țĕreĭ, nicĭ susținĕtorul convingerilor mele; n'așĭ fi raportorul căruia 'ĭ ațĭ încredințat să aducă în ședință plenară hotărîrea D-vóstre; ci nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puțin, așĭ fi advocatul plătit al monarchieĭ austro-ungare!

Atâta ușurință în acusărĭ nu póte fi întrecută de cât de o dosă și maĭ mare de venin și rĕutate! Căcĭ, înțeleg, D-lor, ca nisce tinerĭ, nisce băețĭ să alerge la asemenea miḑlóce pentru a ațîța spiritele și ḑiarele oposiționiste contra mea, dar un bărbat ca D. Sturdza, putea să fie maĭ circumspect, dacă nu maĭ drept!

Insă cum scițĭ, valórea acusărilor, greutatea cuvintelor atârnă de la persóna care le face, care le pronunță. Dacă n'am cunósce temperamentul, deprinderile, aplicările onoratuluĭ preopinent, ar trebui póte să ne mirăm! Dar la D-sa totul e posibil! Nu óre de pe acéstă tribună D. Sturdza a aruncat maĭ de unăḑĭ cuvintele *de nemernicĭ* întregeĭ băncĭ ministeriale? (Aplause). Nu óre de acolo, din locul unde se află, aruncă într'una calificativele de: călcătorĭ aĭ

...gilor, de nesocotitorĭ aĭ intereselor ţĕreĭ, alte multe epitete la adresa guvernuluĭ a sprijinitorilor luĭ? De ce óre m'aşĭ plânge că am fost tratat maĭ cu puţină vehe...enţă şi gratificat cu epitetul de *advocat al străinilor*?! (Aplause).

Pentru mine aceste cuvinte, nu pot avea ...tă valóre de cât aceea a temperamentuluĭ chipuluĭ D-sale de a discuta!

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: V'aşĭ ...ga să nu eşiţĭ din cestiune.

D. Gr. Tocilescu: D-le preşedinte, nu sciŭ dacă este o deplasare a cestiuneĭ. Când se face critica unuĭ raport, când se ḑice că conţine neexactităţi, enormităţĭ, absurdităţĭ, eresiĭ, lucrurĭ extraordinare; când se consideră raportul ca opera unuĭ advocat, care susţine o causă pentru că are un interes mediat saŭ imediat, raportorul óre nu este în drept ca să se apere? (Aprobărĭ).

Regret de observaţia ce 'mĭ face D. preşedinte, că eŭ aşĭ fi eşind din cestiune, când eŭ nu fac de cât să mĕ apĕr şi să resping ...isce atacurĭ aşa de rĕutăciόse carĭ s'aŭ permis a se rosti aci în Senat la adresa mea.

D-lor, nu sciŭ cum vi s'ar părea D-vóstre şi cum ar priimi D. Sturdza acusarea ce i s'ar face ca din senin, că D-luĭ a lipsit de la îndeplinirea datorieĭ de bun Român, de onest cetăţian? Eŭ port fórte mare respect ómenilor maĭ bĕtrânĭ de cât mine, şi am dat dovadă D-luĭ Sturdza despre acésta. Dar ia închipuiţi-vĕ că ar veni un senator şi ripostându'ĭ, 'ĭ-ar ḑice: mĕ acuzĭ pe mine, D-le Sturdza, înaintea ţĕreĭ de advocat al Austrieĭ; dar ce va trebui să ḑică lumea de D-ta, care, ca ministru al ţĕreĭ, veneaĭ înaintea Parlamentuluĭ şi propuneaĭ acea convenţiune consulară cu Germania, dupe care trimiteaĭ pe Românĭ să fie judecaţĭ de consuliĭ străinĭ şi călcaĭ indirect art. 7 din Constituţiune, pentru că permiteaĭ străinilor printr'ênsa să capete pămênt în Ţéra Românéscă. (Aplause.)

Recriminaţiunile basate pe apreciărĭ personale sunt nesfîrşite. De aceea cred că cel maĭ nemerit lucru este să ne judecăm pe antecedente, pe fapte hotărîtóre. Convenţiunea astăḑĭ în discuţiune are un caracter curat bănesc, economic; se póte fórte bine ca apreciările mele să fie greşite, precum asemenea şi punctul de vedere al D-luĭ Sturdza şi oposiţiunea crâncenă ce o face, pot să se explice prin isteria de care este coprins, ca să rĕstórne regimul actual de s'ar putea chiar în momentul acesta. Este o cestiune însă, unde apreciaţiunea nu maĭ are loc; unde tótă lumea trebue să aĭbă unul şi acelaşĭ punct de vedere; acésta este cestiunea cea mare naţională.

Eĭ bine, în acéstă cestiune, onor. D. Sturdza a dat doveḑĭ că în adevĕratul înţeles al cuvêntuluĭ a voit să se facă advocatul străinilor, chiar şi fără voia acestora, numaĭ şi numaĭ ca să le complacă.

Scim cu toţiĭ, şi D. Sturdza póte maĭ bine de cât toţĭ, cu câtă greutate şi cu ce sacrificiĭ ţéra a înlăturat principiul juridicţiunilor consulare. Cu tóte acestea cine a fost acela care a avut ideea nenorocită de a reînvia juridicţiunea consulară în România liberă şi independentă? D. Dim. Sturdza! Brătianu speriat el însuşĭ de isprăvile colegeluĭ sĕŭ de la externe, surprins de ce conţinea acea făimósă convenţiune, faţă maĭ cu sémă de curentul ce a întêmpinat în ţéră şi în Parlament, a declarat că retrage proiectul D-luĭ Sturdza, pe care nu scim dacă autorul luĭ, ajungênd iarăşĭ la putere, nu s'ar încumeta mâîne să 'l presinte din noŭ corpurilor legiuitóre.

Judecaţĭ, D-lor senatorĭ, între noĭ şi D. Sturdza, de care parte se găsesce advocatul străinilor? (Aplause, rîsete).

Vedeţĭ ce deosebire mare este a fi pe banca opoziţiuneĭ şi a fi ministru al ţĕreĭ (aplause); şi până unde merge D. Sturdza cu spiritul D-sale de dreptate, ca să trateze aşa de uşor pe un mandatar al ţĕreĭ.

Dar să vedem cum s'a putut nasce în spiritul onor. preopinent bănuială că raportul ar fi o pledórie a intereselor austro-ungare? Care era, D-lor, sarcina mea de raportor? Fiind vorba de o convenţiune între duoĕ părţĭ contractante, singura basă putinciósă a uneĭ asemenea convenţiunĭ este neapărat aceea a concesiunilor reciproce, pentru ca la fie-care sacrificiŭ făcut de o parte, să corespundă un sacrificiŭ egal de cea-altă parte. Trebuia deci să expun în raportul meŭ şi pe unele şi pe altele; să arăt de exemplu, de ce România n'a putut acum obţine de la monarchia vecină importul liber de taxe al cerealelor, ce i se acordase în 1875, cum situaţiunea de astăḑĭ economică din ambele state nu maĭ corespunde cu cea de acum 19 anĭ; cum acum când maĭ tóte statele occidentale aŭ pus taxe grele pe cereale, în scop de a încuragia producţia agricolă la dênsele, Austro-Ungaria vede în intrarea liberă a cerealelor un mare pericol pentru condiţiunile eĭ agricole.

De asemenea trebuia să arăt greutăţile ce întêmpină importul vitelor nóstre în Austria din causa lipseĭ uneĭ convenţiunĭ veterinare. Expunênd tóte acestea, dându-mĭ ostenélă a face un raport consciincios şi basat pe studiĭ seriόse, luat-am óre rolul de advocat al uneĭ părţĭ, şi încă al părţeĭ străine? Vĕ las pe D-vóstre să judecaţĭ.

Dar onor. D. Sturdza a simţit imediat uşurinţa cu care a aruncat cuvintele sale de ierĭ, căcĭ astăḑĭ a căutat să maĭ îndrepteze lucrul; D-sa a început cuvêntarea sa raportându-vĕ o conversaţiune ce a avut'o cu mine, dupe ridicarea şedinţeĭ de ierĭ spunênd: »D. Tocilescu mi-a ḑis: Ce numaĭ D-ta aĭ dreptul să citezĭ pe Matlekovits?« — Eŭ n'am ḑis acésta? Imĭ pare rĕŭ că D. Sturdza uĭtă lucrurile prea repede. N'am ḑis că numaĭ D-luĭ are dreptul să citeze pe Matlekovits, ci 'ĭ am spus: »Oare este frumos, este drept să mĕ facĭ advocat al Austrieĭ, pentru că am citat pe autorul de predilecţiune al D-tale, pe Matlekovits?«

Acésta am ḑis; şi astăḑĭ vreaŭ să arăt D-luĭ Sturdza că am citat acel pasagiŭ relativ la cestiunea prohibiţiuneĭ vitelor nu pentru că aşĭ împărtăşi ideile D-luĭ Matlekovits, dar pentru că, în spiritul de imparţialitate, de care orĭ cine trebue să fie condus, urma să pun pe onor. Senat în posiţiune de a cunósce chipul cum a fost cestiunea acésta judecată în sferile austro-ungare, de economiştiĭ şi de membriĭ parlamentuluĭ austriac. Nimenĭ, afară dóră de D. Sturdza, n'a putut înţelege alt-fel citaţiunea mea, şi e destul pentru acésta să citesc câte-va rêndurĭ numaĭ din paragraful incriminat:

»*Iacă cum presintă lucrurile*, în privinţa acésta, un membru al parlamentuluĭ austriac şi academician, D. Al. von Matlekovits«, şi dupe ce am reprodus pasagiul din acest scriitor, am ḑis: »In asemenea împregiurărĭ, carĭ *creaseră* **o stare inegală** *în raporturile nóstre comerciale* cu imperiul austro-ungar, *nu este de mirare dacă în Iunie 1885 ambele părţĭ contractante denunţară* **bucuros** convenţiunea«.

Unde, dar, găsit-a D. Sturdza că eŭ împărtăşesc chipul de vedere al D-luĭ Matlekovits?

Eŭ, D-lor, cunosc tot aşa de bine ca şi D. Sturdza negociările carĭ s'aŭ urmat de la 1876 încóce în privinţa încheiăreĭ unuĭ tractat comercial cu Austro-Ungaria, ca şi a uneĭ convenţiunĭ veterinare, şi mărturisesc că am rĕmas uĭmit vĕḑênd pe un fost ministru de externe, care divulgă acte destinate a fi secrete, conversaţiuni comunicate ministruluĭ în chip confidenţial şi pe carĭ D-sa n'a putut să le afle de cât din dosarele secrete ale ministeruluĭ afacerilor străine! Nu sciŭ ce va ḑice D. ministru de externe, şi cum va califica faptul. Din parte-mĭ ţin numaĭ a constat, că în cunoscinţă deplină a afacereĭ n'a putut să 'mĭ rĕmână străine şicanele ce a întêmpinat în trecut importul vitelor nóstre din partea autorităţilor unguresci dela graniţele transilvane; dar în reserva, însă, ce 'mĭ se impunea ca raportor al uneĭ convenţiunĭ între duoĕ înalte părţĭ contractante, nu putém stărui maĭ mult asupra unor cestiunĭ de interes curat istoric, şi cred că, din acest punct de vedere, 'mĭ am îndeplinit rolul cum se cade, şi că voiŭ capĕta de la D-vóstre aprobarea, iar nu defăimarea pe care 'mĭ-a aruncat'o cu atâta uşurinţă D. Sturdza! (Aplause).

D-lor, D. Sturdza, ca şi D. Aurelian, care, ḑis în parentes, a fost tot-d'a-una în comisiunile pentru tratările comerciale de la 1875 şi până astăḑĭ, şi, prin urmare, a aprobat politica economică a diferitelor guverne ce s'aŭ succes, s'a scandalisat că la sfêrşitul raportuluĭ meŭ am ḑis cuvintele următóre:

»Acéstă convenţiune (din 1875) a fost numită, cu drept cuvênt, simbolul exerciţiuluĭ suveranităţeĭ nóstre, pentru că prin ea s'a făcut pasul decisiv spre realisarea neatârnăreĭ politice şi economice a Românieĭ.«

»Simbolul exerciţiuluĭ suveranităţeĭ nóstre este o erezie, o enormitate.« A exclamat D. Sturdza: »acésta este o glumă.« A maĭ adăogit D. Aurelian: »în ce act aĭ găsit asemenea cuvinte«, a continuat să mĕ întrebe D. Sturdza.

Ei bine, regret că acei onor. D-ni, atuncĭ când vorbesc de convențiunea comercială de la 1875 cu Austro-Ungaria, nu cunosc actele și desbaterile urmate în Camerile legiuitóre în acel timp, căci de sigur ar fi găsit, chiar în *expunerea de motive* a repausatuluĭ ministru de externe, Vasile Boerescu, următórele:

»Cea maĭ perfectă egalitate s'a admis între ambele inalte părți contractante și eminentul barbat de stat, ce se află în capul guvernuluĭ austro-maghiar, D. Comite Andrassy, a priimit a fi insuși delegatul M. S. Imperatoreluĭ, spre a subscrie, cu plenipotențiarul nostru, acest act internațional *simbolul exercițiuluĭ suveranității nóstre.*«

Prin urmare, rĕŭ m'a acuzat pe mine D. Sturdza că am făcut o exagerațiune întrebuințând asemenea expresiunĭ ca să designez o convențiune; era ministrul țereĭ care se exprimase int'un act oficial ast-fel; eraŭ toțĭ senatoriĭ și toțĭ deputațiĭ carĭ aŭ susținut atuncĭ acéstă convențiune, maĭ cu sémă din punctul de vedere politic, considerând'o ca un act de recunóscere al dreptuluĭ nostru suveran de a trata cu puterile străine.

Este fórte ușor astăḑĭ, când am căpătat independența și Regatul să tratăm de *glume* niște acte istorice. Dar 'mĭ așĭ permite să întreb pe D. Aurelian, care se crede așa de competinte în cestiunile economice și pe care 'l rog să permită și altora a se crede cel puțin tot așa de competințĭ ca D-sa în ale istorieĭ, 'l așĭ întreba ḑic, în ce momente istorice se găsia România la 1875, când Austro-Ungaria a încheiat cu dênsa o convențiune pe un picĭor de perfectă egalitate și reciprocitate?

Cu puțin inainte, D-lor, Turcia, printr'o notă adresată puterilor garante ne contestase orĭ-ce drept de *tratare directă* cu statele europene, considerând România ca o provincie vasală și pretinḑênd ca Turciĭ să înheiă tractate în locul nostru. Acest chip de vedere ostil Românilor, fusese adoptat de unele puterĭ garante. In parlamentul englez se făcuse maĭ multe interpelărĭ în contra dreptuluĭ nostru de autonomie; chiar Francia luase o atitudine puțin favorabilă, voind ca să aplice, față de țéra nóstră, tractatele sale de comerciŭ cu Pórta Otomană. Eĭ bine! Avém trebuință ca una din puterile cele marĭ ale Europeĭ să recunóscă, să consacre, în mod oficial, dreptul nostru, și acea putere a fost monarchia austro-ungară, căreia 'ĭ datorăm o eternă recunoscință. (Aplause).

Iacă cum, D-lor, convențiunea din 1875 póte cu temeinicie să fie numită afirmațiunea solemnă a suveranitățiĭ naționale!

Și cum, D-lor, se apropie timpurile și cum meschinele patimĭ ale uneĭ oposițiunĭ politice fac pe ómenĭ să fie aceeașĭ tot-d'a-una!

Și la 1875 s'aŭ găsit, ca și astăḑĭ, aceléșĭ argumente protivnice încheiăreĭ uneĭ convențiunĭ cu Austro-Ungaria! Și atuncĭ se spunea de bărbațĭ de ilustră memorie: »Să nu încheiăm convenție cu monarchia vecină, căcĭ acésta însemnéză vîndarea țereĭ«; și atuncĭ se învinuia partidul conservator de trădător de patrie; ḑiarele oposițiuneĭ îmbrăcaŭ doliul; deputațiĭ și senatoriĭ coalițiuneĭ ce se formase, demisionaŭ din Parlament. (Aplause).

Și atuncĭ s'aŭ găsit ómenĭ patrioțĭ ca D. Sturdza, carĭ aŭ ḑis: *Nu voim să rupem legăturile nóstre cu Inalta Pórtă!*

»*Puterile ne aŭ garantat autonomia,* iar *nu abuzul autonomieĭ?*» Tot așa se rostea și nota ministruluĭ Rachid-Pașa, ceea ce însemna că trebue să lăsăm pe Vizir să trateze cestiunile nóstre economice în locul nostru, să ne impună tractatele Porțeĭ, saŭ să tractăm sub aripele eĭ!...

Și pe când oposițiunea din țéră susținea acest lucru, tot ast-fel făcea și o tare minoritate în parlamentul austriac, care ataca maĭ mult partea juridică și politică a convențiuneĭ de cât partea sa comercială, și ḑicea: »De unde ațĭ inventat numele acesta de *România*?»

Ce, voițĭ ca printr'un tractat comercial să scóteți la ivélă și să consacrațĭ în chip oficial, existența politică a uneĭ Româniĭ independente?

Voițĭ să intrațĭ direct în tratărĭ cu acéstă Românie, când noĭ avem cu Turcia tractate și firmane carĭ coprind și țĕrile vasale: »Valachia și Moldova.«

Iată, D-lor, cum oposițiunea, în ambele țĕrĭ, se întâlnea in ideĭ, pentru că și una și alta nu urmărea de cât acelașĭ lucru: neratificarea convențiuneĭ comerciale, oposițiune guvernuluĭ în tot și pentru tóte, armă de oposițiune ministerială până și din tractatele de comerciŭ!

La acéstă tristă privelişte ne face ḑilnic să asistăm oposițiunea nóstră în Cameră și Senat!

Tot ce se propune de guvern este rĕŭ, nechibzuit, antinațional. Decĭ trebue guvernul, cu un minut maĭ înainte, rĕsturnat!.. Rĕsturnare și nimic alt de cât rĕsturnare; oposiție pentru setea de putere.

Iată ce am învĕțat eŭ de când am intrat în cariera politică și de când sunt în miḑlocul D-vóstre, iată ce am învĕțat de la onor. D-niĭ Sturdza, Aurelian și tótă oposiția. (Aplause)! Dar ia să 'ĭ întreb eŭ de faptele D-lor: ce se va alege de acéstă țéră dacă D-lor încércă tóte miḑlócele de a băga tăciunele discordieĭ în armată, de a pune în agitațiune pe preoțĭ, pe învĕțătorĭ, pe țĕranĭ? (Aplause). Și 'ĭ maĭ întreb: ce aŭ să facă atuncĭ când vor ajunge la putere? Aŭ să încheiă o convențiune maĭ bună? Aŭ să urmeze o politică condusă de aceleașĭ principiĭ extra-legale, anarhice, revoluționare, de care aḑĭ se însuflețesc?

D. Al. Villner: Ce aŭ acestea a face cu convențiunea?

D. raportor, Gr. Tocilescu: Ce se va întêmpla când armata va da exemplu pretorianilor? Ce se va întêmpla când țĕraniĭ vor face revoluțiune, când popiĭ vor cere să le plătéscă D-lor léfă?

Trebue să presupunem, că vor uĭta tóte aceste spectre ce ni le aruncă în față, își vor schimba și ideile și principiile, pe dată ce vor trece de pe acele băncĭ, pe banca ministerială, pe dată ce din oposanțĭ vor deveni guvernanțĭ! (Aplause).

Tóte acestea staŭ într'o strînsă legătură.

Eŭ nu voiŭ abusa de răbdarea D-vóstre; și dacă onor. D. Sturdza a vorbit duoĕ ḑile, eŭ nu voiŭ vorbi nicĭ o jumĕtate de oră; dór lucrurile acestea am ținut să le spun chiar dacă nu așĭ fi în cestiune, pentru ca să se audă și glasul meŭ despre ele.

Maĭ departe, D-lor senatorĭ, D. Sturdza a considerat ca absurditate afirmarea din raport, că de la 1868—1890 a existat, între România și Austro-Ungaria, un resbel vamal, și apoĭ imediat, dupe aceea, a ḑis: că România a căḑut într'un resbel vamal fără voia sa. Va să ḑică atuncĭ a existat un resbel vamal, dacă România a căḑut într'ênsul. Cine anume a declarat resbelul, acésta este o cestiune secundară; dar din momentul ce se vorbesce de un resbel, trebue să presupună duoĭ beligeranțĭ, și D. Sturdza vrea să admită numaĭ unul. Acésta este imposibil și în contraḑicere cu faptele, orĭ cât ar voi onor. preopinent să le rĕstălmăcéscă. Este constant, că îndată ce a expirat convențiunea cu Austro-Ungaria, în Iunie 1886, a intrat în vigóre noul tarif autonom, cu un regim cu totul protecționist, tarif care de fapt s'a aplicat până la expirarea convențiuneĭ cu Germania, numaĭ Austro-Ungarieĭ. Austro-Ungaria, la rêndul eĭ, n'a supus óre tóte mărfurile de proveniență românéscă la un suptiment de 30 % peste taxele vamale fixate în tariful general? N'a interḑis intrarea și transitul vitelor? Óre acesta nu este un adevĕrat resbel vamal cu tóte causele și consecințele unuĭ resbel? Apoĭ póte D-sa să conteste resultatele ce ni le daŭ datele statistice asupra importuluĭ austro-ungar și exportuluĭ român din perióda de la 1885—1890? Primul n'a scăḑut de la 120.700.000 leĭ în 1885 la 52.800.000 în 1890? Iar al duoilea, de la 83.800.000 leĭ în 1885 la 8.900.000 leĭ în 1890? Cum póte D-luĭ să tăgăduiască aceste cifre și să mĕ trateze ca pe un novice, trimițĕndu-mĕ la spusele deputatuluĭ cutare saŭ cutare din Reichstagul german? Dar ce trebuință am de niște afirmațiunĭ făcute in necunoscință de causă? Cu maĭ mult drept pot să 'l trimit eŭ la autorul D-sale de predilecție, la D. Matlekovits, care vorbesce fórte lămurit de resbelul vamal româno-austro-ungar.

Iacă ce ḑice acest membru al parlamentuluĭ austriac și economist fórte cunoscut. Daŭ textul german în traducere:

»Guvernul român, dupe expirarea convențiuneĭ comerciale, supuse provenienţele Austro-Ungarieĭ la un tarif vamal enorm de ridicat; Austro-Ungaria, la rêndul sĕŭ, puse în aplicare articolul al III-lea de retorsiune al legeĭ vamale cu tótă greutatea sa. Afară de acésta se prohibă importul și transitul pentru tóte plantele și părțile de plante, în fine pentru porcĭ, oĭ, capre și mieĭ din România; cu acésta, întregul comerciŭ al Românieĭ, cel puțin în direcțiunea spre Austro-Ungaria, se întrerupse.

»Resultatele acestuĭ resbelu vamal se pot vedea din repedea scădere a comerciuluĭ cu România; de la 40 milióne fiorinĭ importul Românieĭ în Austro-Ungaria, în anul 1885, a scăḑut la 4 milióne 300 miĭ fiorinĭ în 1887; exportul din Austro-Ungaria în România de la 39 milióne 200 miĭ fiorinĭ, la 16 milióne 600 miĭ fiorinĭ în 1887. Dacă maĭ socotim, că maĭ ales exportul de animale a devenit cu totul imposibil, de óre-ce România caută în deșert pentru vitele sale

un alt loc de compensațiune, țările sale vecine: Rusia, Turcia, Bulgaria, Serbia aŭ ele însăși destule vite în țéră, iar exportul în Statele apusene nu este posibil de cât prin Austro-Ungaria, care totuși refusă transitul, transportul pe apă, maĭ ales pe Marea Négră cea neliniștită, este prea costisitor și pricinuitor de pierderĭ; este, în adevĕr, de mirare, că România suferă de atâta timp isolarea și nu se silește a deslega nenorocita céră în afacerile vamale«

Iată, dar, cum D. Matlekovits recunósce și D-sa existența acelui resbelul vamal.

De asemenea așĭ maĭ putea să maĭ citesc onor. D-luĭ Sturdza o carte de curênd apărută la Viena, cartea Dr. Ioseph Grunzel: *Relațiunile comerciale ale Austro-Ungariei cu țĕrile balcanice. (Die Handelsbeziehungen Oestereich-Ungarns zu den Balkanländern*, Wien 1892), care dice: »*Resbelul vamal* isbucni în tótă forma și tabelele statistice oglindesc cu fidelitate raiile ce 'șĭ aŭ făcut ambele state.«

Lupta totuși era inegală.

Nicĭ statistica românéscă nu póte tăgădui faptul că România a plătit costul resbeluluĭ.

Iată, D-lor, cum D. Sturdza se silesce a tăgădui ceea ce se scie de tótă lumea, numaĭ ca să aĭbă prilegiul a maĭ descoperi nu sciŭ a câtea eresie, a câtea enormitate în lucrarea raportoruluĭ D-vóstre.

Dar óre combaterea ce a făcut convențiuneĭ în sine a fost maĭ intemeiată? Nu s'a mărginit și aci în afirmărĭ góle, în consecință trase din principiĭ false și din fapte restălmăcite? Atât *expunerea de motive* a D-luĭ ministru, și raportul comitetuluĭ de delegațĭ, a constatat că în realitate România nu face Austro-Ungarieĭ nicĭ o concesiune tarifară, că, din contră, pe când statul vecin beneficiază actualmente de tariful nostru convențional, noĭ, în lipsa unor convențiunĭ comerciale, nu ne folosim de tariful convențional austro-ungar; decĭ, avem un avantagiŭ real de a încheia cât maĭ curênd o asemenea convențiune. Ce a obiectat la acésta D. Sturdza? Cum nu facețĭ o concesiune tarifară, a dis D-luĭ; dar ce însemnéză modificările carĭ le ațĭ adus în Decembre tarifuluĭ autonom? »Acele modificărĭ le ațĭ făcut în vederea și în favorul Austro-Ungarieĭ!« Fórte bine, acésta s'a petrecut în Decembre anul trecut, și modificarea câtorva posițiunĭ tarifare precedase ratificarea tractatuluĭ cu Germania. Dar convențiunea de față putea să se aducă în desbaterea Corpurilor legiuitóre peste un an, peste doĭ, óre tot așa era să se rĕspundă că facem Austro-Ungarieĭ marĭ concesiunĭ, când nu 'ĭ aplicăm de cât tariful ce avem cu Germania și cu alte state? Și apoĭ binevoițĭ, D-lor Senatorĭ, de întrebațĭ pe D. Sturdza: ce ar fi făcut D-luĭ saŭ partisaniĭ D-sale politicĭ, dacă ar fi fost la putere? N'ar fi încheiat óre convențiune cu Austria? Ar fi continuat rĕsbelul vamal cu dênsa? Acésta nu e admis, căcĭ nu o dată, nu de duoĕ ci de treĭ orĭ vedem pe guvernul liberal începênd negociările cu guvernul austro-ungar în vederea unuĭ tractat comercial. Dacă n'aŭ isbutit să 'l încheiă, nu va să dică că nu 'l dorise.

Eĭ bine, guvernul actual a isbutit să 'l facă, și încă în condițiunile cele maĭ avantagióse posibile, dupe cum pe larg am arătat în raport.

Dar D. Sturdza nu e împăcat de un lucru ca acesta. D-sa, de când nu maĭ este la putere, a devenit fórte rĕsboinic cu Statul vecin! Ar dori să rupem relațiunile cu dênsul; să intervenim în politica luĭ internă, și câte alte multe să facem! Eŭ unul mărturisesc că nu 'l maĭ recunosc. Când era ministru de externe îmĭ aduc aminte că trebuia cu multă precauțiune, cu vorbe bine cântărite să tratezĭ cu D-sa verĭ-o cestiune privitóre la acésta monarchiă. Intr'o di voiam să 'ĭ propun a publica împreunĕ desemnele dupe cusăturele naționale ale Românilor din Bucovina. Era în cabinetul sĕŭ la minister. »Cum, exclamă de o dată, nu vĕ maĭ înțeleg pe D-vóstre, D-lor! Ce tot avețĭ cu Austro-Ungaria și cu Româniĭ de acolo?« — Elementul românesc se cotropesce de cel rutenesc, am rĕspuns eŭ; portul românesc dispare și va fi greŭ maĭ tĕrdiŭ să găsim ne alterate desemnurile de pe dênsul«.— »Lasă, lasă cestiunea acésta, D-le Tocilescu, să vorbim de alt-ceva«! Tot ast-fel n'am putut a'l maĭ recunósce în Noembre anul trecut, în cestiunea fraților noștri din Ardeal, când sciam cum cugeta și cum lucra, când se găsea la putere! Oare cine a fost autorul expulsăreĭ Românilor ardelenĭ, lucru ce nu s'a întêmplat la noĭ nicĭ pe vremea stăpânireĭ turcescĭ! Nu este óre D. Sturdza? Nu D-luĭ s'a repedit într'o di, aci în Senat, de la banca ministerială și a silit pe onor. D. Mârzescu, să se dea jos de la acéstă tribună și să nu desvolte interpelarea relativă la expulsarea Românilor ardelenĭ? (Aplause). Vedețĭ ce temperament, ce aplicărĭ are D. Sturdza, față chiar de colegiĭ sĕĭ în Senat!

Intre argumentele aduse de onor. representant al județuluĭ Tecuciŭ, contra convențiuneĭ de față, este că nu obținem dela Austro-Ungaria nicĭ *măcar* scutirea taxelor de import pentru cerealele nóstre, și permisiunea importuluĭ vitelor nóstre. Să ne ocupăm maĭ întâiŭ de cereale.

Cine n'ar fi dorit importul liber al lor; dar de la dorință până la putință este o distanță; și apoĭ trebue să doresci ceea ce este posibil să obțiĭ.

Voescĭ să aĭbĭ un tarif autonom, care să 'țĭ protégă industria națională; eștĭ cu alte cuvinte protecționist în casă, și în același timp vreĭ să fiĭ liber schimbist în afară!

Apoĭ exportul liber de taxe al cerealelor 'l ațĭ cerut și D-vóstră, D-le Sturdza, în 1868; dar 'l ațĭ putut óre obține? Delegațiĭ austro-ungarĭ nu v'aŭ rĕspuns că acéstă scutire de taxe «este un mare pericol pentru condițiunile eĭ agricole, *pericol care ar întrece cu mult avantagiile unuĭ tractat cu România?*« Ce putea să facă guvernul actual, când Austro-ungaria a ridicat mereŭ de la 1882 încóce taxele de import ale cerealelor? Acésta din causă că ea 'șĭ a schimbat politica economică și comercială; când maĭ tóte statele occidentale aŭ pus taxe grele pe cereale în scop de a încuragia producția agricolă la dênsele, Austro-Ungaria nu putea să facă alt-fel cu cerealele nóstre. O spun și acum, precum am avut onóre să scriŭ și în raport, — orĭ-cât de dispus ar fi D. Sturdza să se mire,—că Austro-Ungaria, fiind ea însășĭ o țĕră în același timp producĕtóre și exportatóre de grâne, cât timp statele occidentale nu pusese taxe urcate pe aceste producte, ea putea să exporte maĭ cu avantagiŭ grânele propriĭ ale sale și cele importate din România; prin urmare, avea un profit din libera intrare a grânelor nóstre la dênsa. Astădĭ ea neputênd să lupte isolat cere contrariul: taxe de import ridicate pentru cerealele din România, Rusia, în genere din orient, și libera intrare a cerealelor sale în țĕrile din apus. Ne putênd obține punctul din urmă, a forțiori nu va renunța la cel d'ânêtiŭ.

Onor. D. Sturdza, deprins a trata lucrurile și ómeniĭ de sus, de la înălțimea tribunaluluĭ sĕŭ declinatoriŭ de competință, v'a spus cu un fel de dispreț: audițĭ teorie la D. raportor: că exportul de grâne austro-ungar, în țĕrile apusene, micșorându-se, cerealele nóstre n'ar putea resista concurențeĭ, de cât prin eftinătatea lor, ca cum, adaogă D. Sturdza, prețurile grânelor nu s'ar fixa pe piețele universale la Londra.

Mulțumesc onorabiluluĭ meŭ coleg pentru acéstă gratuită lecțiune ce voesce să'mĭ deal O sciam acésta, dacă nu din altă sorginte, cel puțin dela Matlekovits; da, așa este; grânele austro-ungare aŭ de ținut concurența cu grânele nóstre, nu în interiorul monarchieĭ, ci piețile din afară; prețurile indigene decĭ se reguléză dupe prețurile piețelor universale. Insă de ce óre D. Sturdza n'a întors câte-va foĭ maĭ departe, tot la Matlekovits, unde ar fi găsit urmatórea citațiune din expunerea de motive a guvernuluĭ unguresc la revisuirea tarifuluĭ din 1882: »Un articol, care ca grânele este o marfă universală, atârnă în situațiunea de astădĭ, nu de bunul plac, nu de producțiunea țĕrilor în parte, ci de protecțiunea lumeĭ întregĭ, de relațiunile cerereĭ și oferteĭ pe piețile universale. Pentru fixarea prețuluĭ grânelor va fi, dar, normativ și pentru viitor concurența și producțiunea străinĕtățeĭ. Și noĭ, ca producĕtorĭ de grâne, vom influența asupră-le; însă față de statele ce concură cu noĭ și produc cereale în masă, nu maĭ avem acea influență normativă ce o avusesem înainte de 10 anĭ. Și dupe introducerea taxelor pe grâne, prețul cerealelor se va regula de piețele universale, *dar în interiorul domeniuluĭ vamal vom avea, pe lângă avantagiul că têrgul este în apropiere, și pe acela că grânele externe sunt din causa vămeĭ maĭ scumpe și prin urmare în defavor.*« Ce idee alta exprimat-am noĭ óre, când am spus în raport că: »cerealele nóstre n'ar putea resista concurențeĭ, de cât prin *eftinătatea lor*,« și că o piață sigură de desfacere pentru ele ne-o presintă țĕrĭ ca Anglia și Belgia, în carĭ cerealele se bucură de intrare liberă? Dacă nu mĕ înșel, D. Sturdza v'a spus tot ast-fel, și nu 'mĭ rĕmâne de cât să mĕ bucur că cel puțin în punctul acesta m'am găsit în acord cu stimatul meŭ coleg.

Nu tot ast-fel însă rĕmânem în cestiunea vitelor, ca și a multor alte puncte.

Pentru vite, onor. preopinent, crede că

că dacă nu am obținut intrarea vitelor cornute în Austro-Ungaria, convențiunea nu presintă pentru noĭ nicĭ un avantagiŭ. Acésta de sigur este o exagerațiune, căcĭ maĭ ânteiŭ nu vitele cornute constitue articolul unic al exportuluĭ nostru în monarchia vecină; ar urma apoĭ că de óre-ce importul vitelor din Rusia este prohibit în România, convențiunea dintre ambele state n'ar avea verĭ-o rațiune; de ce atuncĭ s'a încheiat o asemenea convențiune? în fine porciĭ și oile, ca și cărnurile próspete, uscate, afumate etc., sunt primite în Austro-Ungaria ca și pentru transit prin noua convențiune, pe când până acum nu eraŭ admise. Acesta este un pas însemnat făcut în resolvarea cestiuneĭ importuluĭ vitelor nóstre în monarchia vecină, cestiune care nu se ține atât de cuantumul de taxe vamale, cât de un întreg sistem sanitaro-economic.

Se scie că la conferința internațională, ținută la Viena în luna Martie 1872, la care a participat Germania, Austria, Francia, Anglia, Italia, România, Rusia, Serbia, Elveția și Turcia, s'aŭ tratat și cestiunile coprinse în punctele 33 și 34 ale programeĭ: *a)* dacă în România este miđloc să se ia mĕsurĭ de a se obvia la introducerea pesteĭ bovine despre Rusia și propagarea eĭ în țĕrile străine limitrofe; *b)* dacă aceste mĕsurĭ nu trebuesc executate de cât în casul când pesta bovină a isbucnit în România? și *c)* dacă în epocele când pesta bovină nu este în România, trebue admise la fruntariĭ aceleași facilitățĭ de comerciŭ ce 'șĭ acordă mutual cele-alte state, când acéstă bólă se află într'unul din teritoriile lor? Asupra rĕspunsuluĭ la aceste întrebărĭ voturile aŭ fost împărțite: minoritatea (in care figuréză și Austria) s'a declarat că e loc a menține, în chip *permanent* față de România, aceleașĭ mĕsurĭ de precauțiune, ca față de Rusia, și ca mĕsurile să se aplice chiar când nu este pesta bovină în România, pe când majoritarea, compusă din 7 state, a rĕspuns afirmativ la întrebările puse.

De și decisiunile congresuluĭ n'aŭ avut nicĭ-o sancțiune, dar e destul a constata, că încă de atuncĭ Austro-Ungaria luase mĕsurĭ de prohibițiune pentru vitele nóstre; mĕsurĭ ce în 1880 le a agravat și maĭ mult, ast-fel că atuncĭ când în 1887 guvernul liberal a început tratativele pentru o convențiune veterinară cu Austro-Ungaria, nu s'a putut ajunge la nicĭ un resultat, tocmaĭ din causă că delegațiĭ monarchieĭ vecine nu voiaŭ să deosibéscă trupul normal de cel epizootic; iar pentru porciĭ românĭ oprea absolut intrarea lor în casul excludereĭ porcilor austro-ungarĭ de pe piața germană.

Eĭ bine, prin convențiunea de față s'a obținut, pentru importul ca și pentru transitul porcilor și oilor, condițiunĭ cu mult maĭ avantagióse, de cât cele ce se oferea în 1887; nu s'a redus numaĭ taxa de intrare de la 3 fiorinĭ, la 1 fiorin 50 kr. pe capul de porc, dar ni s'a garantat încă și o aplicare justă și normală a disposițiunilor veterinare austriace și ungare, dupe starea sanitară a vitelor în România. Cu alte cuvinte, nu va maĭ fi pe timpul de pestă bovină prohibițiune generală și absolută contra porcilor și oilor de origină română; tot asemenea și pentru importul și transitul productelor și resturilor animale; și, prin urmare, iaca cum nouĭ, piețe de desfacere s'aŭ deschis pentru conservele nóstre alimentare, pentru cărnurĭ, producte animale și pentru vitele micĭ. Dacă pe de o parte concesiunile dobêndite nu sunt tot ceea ce reclamă desvoltarea comerciuluĭ nostru cu vite, nu este drept, pe de altă parte, a tăgădui ceea ce am dobêndit. Este temeĭnică încredințarea că monarchia vecină, tratând cu România din punctul de vedere veterinar, o va considera pe acelașĭ picĭor, sub raportul organisăreĭ și legislațiuneĭ sale veterinare, ca pe cele-alte state ale Europeĭ centrale și occidentale.

De altmintrelea nu trebue să vedem în restricțiunile adoptate, de cât simple mĕsurĭ de precauțiune, pe carĭ ne reservăm dreptul și noĭ a le aplica față de Austria. Și aci iarășĭ onor. D. Sturdza s'a prea grăbit đicênd că este de prisos, ba chiar ridicolă următórea frasă din raport: »Guvernul român, la rêndul sĕŭ, îșĭ reservă dreptul de a aplica, în privința importuluĭ vitelor, mĕsurile prevĕđute în legea sa veterinară«. Este de prisos și ridicolă, pentru că România n'ar importa vite din Austro-Ungaria. Dar lasă maĭ ânteiŭ că lucrul nu este exact, de óre-ce cifra importuluĭ animalelor viĭ din Austro-Ungaria a variat de la 1883—1892 între 1.200.000 leĭ și 1.726.000 leĭ; dar apoĭ România nu are lipsă de vite de lucru și de reproducțiune din Austro-Ungaria și din cele ce vin transit prin acéstă țéră?

D. A. Mavrodin: Nu avem nevoe de vitele austriace, de boĭ și vacĭ.

D. raportor, Gr. Tocilescu: Sciŭ că importul boilor și vacilor austro-ungare a fost în 1892 numaĭ 30.000 leĭ, decĭ, nu este așa însemnat; dar din momentul ce este un import, România nu are dreptul să 'șĭ aplice legile sale veterinare? Tocmaĭ dacă ar fi lipsit acéstă reciprocitate, D. Sturdza ar fi đis: »Și aci este o subordonare. Austro-Ungaria îșĭ reservă dreptul să te silécă pe D-ta, putere contractantă, să respecțĭ legile sale, și D-ta nu te punĭ pe acelașĭ picĭor de egalitate«. Acum că figuréză o asemenea reciprocitate, ni se face un punct de acusare.

Acésta nu trebue să ne mire!

Scițĭ că în 1875 oposițiunea spunea: »Ce mare lucru este importul liber de taxe al cerealelor nóstre în Austro-Ungaria? Ce folos trage țéra din acéstă scutélă?« Iar acum când n'a fost posibil să obținem acéstă scutélă, aceeașĭ oposițiune refusă ratificarea convențiuneĭ pentru acest motiv!

Dar, D-lor senatorĭ, ar fi să abusez de răbdarea D-vóstre dacă așĭ maĭ insista asupra celor-alte obiecțiunĭ ce s'aŭ adus de onor. preopinent, unele maĭ nefondate de cât altele. Voiŭ aminti una singură și cea din urmă: »Comerciul de fruntarie capătă multe înlesnirĭ și scutirĭ de taxe vamale și de timbre; se prevede categoric că acest comerciŭ nu se póte face de cât pe întindere de 10 kilometri; este destinat pentru a facilita relațiunile dintre locuitoriĭ de la fruntariile celor duoĕ state; aceștia sunt într'o parte ca și în cea-altă aprópe numaĭ Românĭ«. Eĭ bine, naționalistul, D. Sturdza, nu vede în regulamentarea acestuĭ comerciŭ de fruntarie de cât un mare pericol. Și scițĭ care? Bucurescii are să se înece de untul și de ouĕle aduse de Ungurii de la graniță! Untul și ouĕle unguresci sperie pe bărbatul de Stat, și în acéstă spaimă uĭtă un principiŭ mare, un interes național. Acésta ajunge ca să caracteriseze întregul sistem de oposițiune desfășurat de D-sa și de partisaniĭ D-sale!

Nu este, D-lor, verĭ-un interes al patrieĭ în joc, verĭ-o trădare națională, care îĭ face să se agite, ci este interesul de partidă, setea de putere. Acesta este isvorul de unde pornesc tóte criticile D-lor, resortul tutulor frământărilor la carĭ ne fac cu durere să asistăm! Să 'ĭ chiămе națiunea mâĭne la putere, și 'ĭ vețĭ vedea ca prin minune într'o clipă schimbațĭ! Dar până atuncĭ maĭ aŭ să maĭ aștepte! De aceea trebue să 'ĭ lăsăm a 'șĭ vĕrsa furia, a arunca veninul asupră-ne, a ne taxa de *advocațĭ aĭ străinilor*! Un lucru, însă, numaĭ cată să scie D. Sturdza: România nu se găsesce în acele timpurĭ în carĭ se afla vechia Athenă, când un Demosthenes invinuia pe Eskine, pe Isokrate că sunt advocațiĭ luĭ Philippe Macedoneanul! Să înceteze din parte-le învinuirile calomnióse! Monopolisarea virtuților cetățenescĭ și a patriotismuluĭ! (Aplause). Să afle D. Sturdza că tóte silințele ce 'șĭ aŭ pus erĭ și astăđĭ, ca și maĭ înainte, ca să vĕ convingă că adevĕrul, că binele, că interesul țĕreĭ sunt în partea D-luĭ, iar nu a D-vóstre, aŭ rĕmas și vor rĕmânea zadarnice! Acusările nedrepte nu pot face rĕŭ de cât celora carĭ le aruncă! Când erĭ D. Sturdza învinuia guvernul că a desorganisat armata, se făcea apărătorul desordineĭ și anarchieĭ; când un coreligionar politic al sĕŭ afirmă că armata n'are pușcĭ, saŭ are pușcĭ, dar n'are pulbere, se făcea hulitorul armateĭ, gloria națiuneĭ nóstre! Când, în fine, îĭ vedem continuŭ vênturând țéra și opinia publică cu tot felul de nălucĭ, nu s'apropie de putere, —ci sapă continuŭ un abis adânc între dênșiĭ și putere — acest abis le va sluji de îndreptare, le va sluji de mântuință; când le va da timpul trebuincĭos a uĭta din cele ce aŭ învĕțat, și a învĕța din cele ce trebue să scie!

Alt-fel, dacă le va cădea puterea în starea în care sunt, va fi vaĭ de țéră! (Aplause prelungite).

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: D-le președinte, vĕ rog și pe D-vóstre a amâna discuțiunea pe mâine, căcĭ nu maĭ avem de cât 20 de minute până la orele 6.

Vocĭ: Pe mâĭne.

D. vice-președinte, Anton Brăiloiu: Atuncĭ ridic ședința, și discuțiunea va continua mâĭne.

— Ședința se ridică la orele $5\,^3/_4$, anunțându-se cea viitóre pentru a duoa đi, 11 Februarie.

No. 35

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 11 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niï: T. Lerescu, P. ...llo, G. Beldimano şi Dr. I. Cernătescu, secretarï aï biurouluï.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţï 88 D-nï senatorï.

—Nu rĕspund la apelul nominal 28 D-nï senatorï, şi anume:

Bolnavï:

D-niï: Bonachi Mihail Grigoriadi, Ciocă I., Cincu Ant., Diamandi I., Enescu C., Georges G., Rosetti Sc., Sofian N., Ianov I., Blancfort A.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţï:

D-niï: Buicliu M. Gr., Buzdugan V., Christescu T., Ciolac Garabet, Dornescu T., Iconomu N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Ieron, Popescu C. D., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Tatos T. I., Ternescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluï şedinţeï precedente care se aprobă.

— Se acordă congediŭ până la 14 curent D-luï senator M. Bonachi.

— Idem D-luï I. Ianov de 2 ḑile.

D. preşedinte G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorï, continuăm cu discuţiunea generală asupra convenţiuneï de comerciŭ, încheiată între România şi monarchia Austro-Ungară.

D. Aurelian are cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorï, când s'a început discuţiunea asupra tratatuluï de comerciŭ cu Austro-Ungaria, onor. D. Mavrodin, senator, făcênd parte din majoritate şi vorbind ca agricultor, a socotit de cuviinţă, şi dupe mine bine a făcut, a arăta între altele, că ar fi de dorit să se introducă în tratatul de comerciŭ şi cestiunea aşa ḑisuluï export de vite. D. Mavrodin a spus în câte-va cuvinte, cât ar fi câştigat agricultura nóstră dacă graniţele monarchieï vecine ar fi fost deschise exportuluï nostru de vite cornute.

D. Mavrodin, negreşit, în acéstă expunere de dorinţe a fost organul nu numaï al D-sale individual, ci sper că organul tutulor agricultorilor, maï cu osebire celor din Senat, căcï nu am auḑit nicï o obiecţiune contra ḑiselor D-sale.

D. Mavrodin a afirmat de maï multe orï acéstă dorinţă şi nimenï nu a protestat; acésta probéză că atât majoritatea, cât şi noï din minoritate, am aprobat acest mod de a vedea arătând, prin acest fapt, dorinţa ce ar avea România ca graniţele monarchieï vecine să fie deschise pentru exportul vitelor nóstre.

Care 'mï a fost mirarea, însă, când erï, luând cuvêntul D. ministru al domeniilor, începe prin a declara ceva cu totul contrariŭ celor ḑise de D. Mavrodin.

D. ministru al domeniilor vine şi declară: colegul meŭ de la externe a dorit saŭ doresce ca să ajungă la o înţelegere veterinară, cu alte cuvinte D. Lahovari, ministru de externe, a avut veleităţï şi póte le are încă astăḑï, dacă cu putinţă va fi, ca să se deschidă graniţele ţĕreï vecine vitelor nóstre, acésta a ḑis D. Carp, şi apoï a adăogat: numaï eŭ nu am voit, saŭ nu vreaŭ.

D. Carp declară că nu a dat nicï o dată verï o importanţă încheiăreï uneï convenţiunï veterinare cu Austro-Ungaria.

Că D-sa, D. Carp, a refusat chiar de a trata şi acésta pentru duoĕ cuvinte: ântêiŭ pentru că nu a voit să facă concesiunï tarifare, în schimbul uneï asemenea convenţiunï, şi al duoilea pentru că are convingerea că populaţiunea nóstră rurală nu posedă vitele de carï are trebuinţă. Se putea ḑice, adaogă D. Carp, că închiderea graniţeï austro-ungare vitelor nóstre, a avut un resultat excelent; căcï rasa s'a ameliorat, maï ales în Muntenia. In fine, D. Carp încheiă declarând că nu avem nicï un interes ca să încheiăm o convenţiune veterinară, şi că nu se va încheia o asemenea convenţiune, care ar fi în paguba agricultureï nóstre.

Aceste declaraţiunï categorice ale bănceï ministeriale m'aŭ surprins şi m'aŭ îngrijit în acelaşi timp. M'aŭ suprins, din acest punct de vedere, fiind-că atuncï când participam în diferite comisiunï pentru a negocia tratatul de comerciŭ cu Austro-Ungaria, unul din punctele fundamentale asupra cărora nu am putut ajunge la o înţelegere, asupra căruia facem o cestiune *sine qua non* pentru încheiarea unuï tratat de comerciŭ, a fost tocmaï cestiunea exportuluï vitelor cornute.

Şi în acéstă cestiune, noï, delegaţiï guvernuluï central din Bucurescï, eram nu numaï expresiunea guvernuluï ci şi a doleanţelor generale, pentru că şi din Moldova şi din Valachia veneaŭ tot-d'a-una cererï şi presiunï, dacă pot sĕ întrebuinţez cuvêntul acesta, pentru ca cu o oră maï înainte să se pótă deschide graniţele Austro-Ungarieï, vitelor nóstre cornute.

Eŭ cred că şi astăḑï există aceleaşi trebuinţe şi aceeaşi dorinţă din partea agricultorilor moldovenï, maï cu sémă; şi astăḑï eï doresc ca graniţa austro-ungară să fie deschisă vitelor nóstre. Dacă banca ministerială înţelege într'alt-fel interesele agricultureï nóstre de cât le înţeleg ceï interesaţï, declaraţiunile D-luï Carp m'aŭ îngrijit, dar în acelaşi timp m'aŭ şi luminat. D-sa ne-a dovedit că în guvern există duoĕ curente: unul represintat de D. ministru de externe, care ar fi dorind să ni se deschidă graniţele austro-ungare vitelor nóstre; altul, represintat de D. Carp, care nu voesce să ni se deschidă aceste graniţe. Aceste duoĕ diferite curente n'aŭ putut să nu aibă o înrîurire asupra negociaţiunilor făcute de guvernul actual, pentru a încheia un tractat de comerciŭ cu Austro-Ungaria. Sciindu-se la Viena şi la Pesta că D. Carp este contra deschidereï graniţelor pentru vitele nóstre cornute, se vede că D. ministru de domeniï a avut maï multă trecere, de óre-ce 'i s'a făcut pe plac, adică Austro-Ungaria a refusat de a permite trecerea vitelor nóstre pe teritoriul sĕŭ. D. Carp a triumfat contra D-luï Lahovari, însă a triumfat şi contra intereselor agricultureï nóstre.

Delegaţiï românï la Viena cunoscênd acéstă deosebire de vederï între miniştri, negreşit că nu vor fi maï pus tótă stăruinţa pentru deschiderea graniţelor, de óre-ce acésta era contra vederilor D-luï ministru al domeniilor. Coincidenţă bizară: ceea ce plăcea D-luï Carp, a plăcut şi celor de la Viena şi Pesta, dar nu a plăcut şi nu place ţĕreï!

Am fost acusaţï de D. Lahovari, că n'am reuşit la Viena, noï liberaliï, pentru că avem pretenţiunï exorbitante; că din causa vitelor am compromis tratările nóstre. Aşa este; cu deosebire că nu numaï din causa vitelor, dar şi pentru alte multe cause nu am reuşit a ne învoi cu ceï de la Viena şi Pesta. In cât dupe vite maï am avut motive puternice pentru a stărui ca să ni se acorde exportul.

Unul dintre motivele principale era acela că exportul vitelor constituia unul dintre articolile principale ale exportuluï nostru în Austro-Ungaria. Noï trimitem la Viena boï graşï în sumă considerabilă, şi a fost un timp când exportul nostru de vite trecea peste 25 milióne. Şi cum puteam óre să nesocotim un asemenea comerciŭ, pe care noï căutam a'l desvolta cât maï mult, iar nu al despărţi dupe cum voesce D. Carp?

Este adevĕrat că de pe la 1885, monarchia vecină găsise de cuviinţă să ne închidă graniţele sub diferite pretexte; acésta însă ne întărea şi maï mult în vederile nóstre, pentru ca să luăm tóte garanţiile posibile, că pe viitor comerciul nostru de vite nu va maï fi supus la atâtea greutăţï, ba chiar să fie suprimat, dupe cum fusese, contra stipulaţiunilor expuse ale convenţiuneï ce avem cu Austro-Ungaria. Declar dar că am stăruit atuncï, stăruim şi astăḑï în aceleaşi vederï; adică deschiderea graniţeï austro-ungare, vitelor nóstre, bine înţeles conform cu prescripţiunile sanitare ce s'ar stipula între părţï.

Noï am lucrat cum ne-a dictat vederile nóstre; nu scim însă cum veţï fi lucrat D-vóstre în acéstă cestiune a vitelor; nu scim dacă în tratările urmate la Viena acest articol a făcut obiectul verï-uneï tratărï speciale, saŭ dacă conform ideilor D-luï ministru al domeniilor cestiunea acésta nu a fost înlăturată.

Aşï dori însă să sciŭ dacă delegaţiï Român la Viena aŭ făcut ceva în favórea exportaţiuneï vitelor nóstre; dacă aŭ tratat acéstă cestiune pe alte base. Aşï maï dori să scim

încă, dacă D. ministru al domeniilor exprimându-se în mod irevocabil contra orï-căreï încheiărï de convențiunï, a fost expresiunea întregeï băncï ministeriale.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Îmï daţi voe să vĕ daŭ rĕspunsul imediat?

D. P. S. Aurelian: Da, de ce nu.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Trebue tot-d'a-una clasificat lucrul. Când spunï D-ta că mĕ întrebï pe mine, dacă părerea D-luï Carp, că nu vrea convențiune veterinară, este a guvernuluï întreg, trebue maï înainte să'ţï rĕspund că nu este părerea D-luï Carp; căcï D. Carp a ḑis că nu vrea convențiune veterinară cu condițiunea de a reduce tarifele nóstre industriale, ci acésta este părerea întreguluï guvern, adică: »că pentru obținerea convențiuneï veterinare nu vom face nicï eŭ, nicï guvernul actual nicï o concesiune tarifară. Prin urmare, luaţi ambele puncte așa precum le am ḑis.«

D. P. S. Aurelian: Fórte bine; va să ḑică D vóstre nu consimţiţi la convențiune, pentru că monarchia vecină ar dori să'ï faceţi concesiunï tarifare; va să ḑică, este cestiunea de concesiunï, iar nu de principiï de politică economică și comercială. Iată pe ce teren se pune acéstă însemnată cestiune a exportațiuneï vitelor. S'ar părea că D. ministru al domeniilor crede că prin tratatul de faţă nu s'aŭ făcut destule concesiunï și că am maï avea de făcut; dar eŭ mĕ întreb: ce ar maï putea să dea? Asemenea maï întreb: când s'a tratat despre o convențiune comercială cu Austro-Ungaria la Viena, cestiunea vitelor a fost pusă pe tapet saŭ nu? Şi dacă a fost pusă pe tapet, din ce causă acéstă cestiune nu a ajuns la o soluțiune óre-care?

D. ministru al domeniilor ne spune că nu s'a putut ajunge la înţelegere pentru exportul vitelor, fiind-că guvernul român nu consimte să se facă concesiunï tarifare Austro-Ungarieï. Decï, causa pentru care se refuză exportul nostru de vite în monarchia vecină, nu este de natură sanitară; nu ni se refuză vitele pentru cuvinte de poliție veterinară, dar pentru că Austro-Ungaria ar fi cerut concesiunï tarifare, pe carï guvernul român nu ar fi voit să le acorde. Vĕ mărturisesc că nu maï înţeleg nimic în acéstă cestiune. De unde Austria ne spune că ne permite intrarea vitelor nóstre pentru cause de poliție sanitară, D. Carp spune, din contră, că nu s'a putut ajunge la înţelegere, pentru că guvernul austro-ungar cere să 'ï se facă concesiunï tarifare. Unde este adevĕrul?

D-lor, cestiunea vitelor este din cele maï importante, și nu este locul să o tratăm în de-amĕnunt, căcï ar trebui să consacrăm o ședință întrégă; dar cred că toţï câţï vĕ ocupaţï de agricultură, sciţï că acéstă cestiune este una dintre cele maï importante. Producerea vitelor a fost și trebue să fie una din ramurile cele maï însemnate agricultureï nóstre și ale comerciuluï nostru; prin urmare, nu este indiferent dacă ni se închid granițele.

Eŭ din parte'mï protestez în contra nesocotințeï cu care se trateză și s'a tratat de guvern o cestiune atât de însemnată. Nu sciŭ cum vor judeca agricultoriï declarațiunile D-luï Carp; eŭ unul le condamn și le declar dezastróse pentru agricultura și comerciul român.

Iată de ce nu împărtășesc opiniunea D-luï ministru al domeniilor, și pentru ce cred că s'a făcut prea multe concesiunï Austro-Ungarieï, și se putea fórte bine să ni se acorde trecerea vitelor nóstre in monarchia vecină, în schimbul marelor sacrificiï, ce aţï făcut în favórea Ausro-Ungarieï.

Să cercetăm încă câte-va întêmpinărï făcute de D. ministru al domeniilor.

D. ministru al domeniilor a ḑis: ce ne tot citaţï pe Anglia, noï nu avem nevoe să ne ocupăm unde merg grânele nóstre, acésta este tréba comerciuluï internațional, unde să se vîndă grânele. Noï nu voim să scim, ḑice D. Carp, unde merg grânele nóstre; acésta ne este indiferent.

Urmarea aceste nepăsărï a D-luï ministru al domeniilor, întru cât privesce țĕrile cu carï avem raporturï comerciale, ar fi că nu trebue să ne ocupăm unde se caută maï mult productele nóstre; acésta 'mï se pare o curată erezie în materie de politică comercială. Eŭ credeam că, din contra, trebue ca prima nóstră preocupațiune, trebue să fie de a ne apropria de acele state carï sunt clienţiï noștri principalï. Cum să facem abstracțiune de locul unde merg grânele nóstre? Atuncï la ce servă statisticele vamale, la ce voim să scim ce a mers în Anglia, ce a mers în Germania, dacă puţin ne importă unde merg productele nóstre?

Noï credem, și dimpreună cu noï toţï ómeniï de afacerï, că trebue să cunóscem și să cultivăm de aprópe maï cu sémă țĕrile carï cumpĕră maï mult productele nóstre.

V'am vorbit și vĕ vorbim de Anglia, pentru că Anglia a fost și este principalul nostru cumpĕrător de cereale. In Anglia am putut scurge tóte cerealele nóstre și cu prețurï bune, atuncï când în 1886 Austro-Ungaria ne-a închis granițele.

Acum îmï explic galantomia D-vóstră chiar cu țĕrile carï ne cumpĕră mult maï puţin de cât Anglia; acum îmï explic pentru ce aţï făcut concesiunï atât de marï Germanieï și Austro-Ungarieï, concesiunï pe carï la început nu le aţï făcut Anglieï. Se pare că D-vóstre în loc de politică comercială raţională, faceţï alt-fel de politică, politică de culise, politică bizantină care nesocotesce interesele țĕreï, avênd de ţintă numaï interesele păstrăreï putereï.

Este greșită politica acésta comercială care vĕ conduce, adică ca să nu ne preocupăm de têrgurile, carï oferă maï multe avantagiï grânelor nóstre.

D. ministru al domeniilor rĕspunḑênd onor. D-luï Sturdza, ḑice: noï în politica nóstră economică n'am avut de cât un scop, am avut un interes, ca tóte piețele Europeï să fie deschise cerealelor nóstre, fórte bine, dar cu ce condițiunï? Este piéţă și piéţă, dar dacă piețele sunt deschise în așa mod în cât cerealele nóstre nu pot străbate de cât cu marï greutăţï, cu marï sacrificiï, cu perderï însemnate pentru agricultoriï noș[tri], atuncï ce maï însemneză că aţï urmărit [să] se deschide tóte piețele Europeï? Vĕ pla[ce], vĕ convine că se cumpĕră în Francia, și mâine în Italia, grâul nostru cu 7 leï suta de kilograme, adică cu 40 leï pen[tru] chila muntenéscă, sută la sută din valór[e]?

Când aţï făcut atâtea concesiunï, c[ând] aţï schimbat tótă politica nóstră economi[că], trebue ca cel puţin să dobêndiţï piețe sig[ure] pentru desfacerea cerealelor nóstre, de ó[re]-ce atât avem de vêndut, iar nu să le lăsaţ[ï] voia întêmplăreï, așa că de unde, când î[n]cheiaţï tratate taxa asupra grâuluï câte saŭ 5 leï la 100 de kilograme, câte-lunï dupe ce vi s'a luat iscălitura și aţï [le]gat ţéra, taxele le urcă. Apoï, dacă este a[șa], nu era maï bine să ne păstraţï autonom[ia] vamală, libertatea de acțiune, iar nu să daţï legaţï străinĕtăţeï, așa că nu putem l[ua] nicï o mĕsură de represaliï?

Noï priimim cu taxe fórte micï sume [de] mărfurï, și când e vorba de duoĕ, treï ar[ti]cole de grâŭ, porumb, de orz, piețele acel[ea] ne impun 80 % din valóre. Ḑiceţï că [aţï] căutat să ne fie piețele deschise se pó[te], dar nu e vorba a deschide piețele așa cu[m] le aţï deschis. Dacă este vorba de piețe de[s]chise, citaţi-ne piéţa Anglieï. Uitasem în[să] că D. Carp nu se ocupă de asemenea bag[a]tele.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nicï aceea nu e deschisă, tarifele nefiin[d] legate. D-ta vorbescï așa, care eştï maï com[petinte]?

D. P. S. Aurelian: Sciŭ că nu sunt le[gate]; însă maï sciŭ și tótă lumea scie, c[ă] în Anglia există libertatea comercială; c[ă] cerealele nóstre nu plătesc acolo nicï [o] vamă, că nicï nu există nicï o umbră d[e] probabilitate, că Anglia îșï va schimba poli[tica] comercială, de óre-ce acésta nu ar fi în interesul eï.

Vedeţï dar, că piețele trebue se vĕ fie deschise în așa mod în cât să asigure în mo[d] serios și durabil exportațiunea grânelor nóstre. Tot cu ocasiunea acésta D. ministru al domeniilor a socotit de cuviinţă să ne facă o lecțiune de economie politică, asupra așa numiteï balanţă comercială. In cuvêntarea sa D. Sturdza s'a servit de cifrele importuluï și exportuluï, publicate de către ministerul financelor, și a proposito de acésta, D. ministru al domeniilor ḑice, că D. Sturdza vrea să reînvieze o veche teorie de care toţï economiștiï serioșï nicï nu se maï ocup.

Eï bine, maï ântêiŭ nu s'a vorbit de balanța comerciuluï; dar chiar dacă s'ar fi vorbit despre acésta, eŭ nu cred că D. ministru al domeniilor să ia așa peste picior sistema de schimb internațional, cărora în trecut Europa datoresce o parte însemnată din prosperitatea sa.

Balanța comercială a fost baza fundamentală și maï este în parte o politică comercială, a întregeï lumï.

Şi când o instituțiune, un așeḑământ financiar și economic, numit ca *balanța comerciuluï*, a funcționat în timp de secole spre mulțumirea lumeï întregï, când o ju-

ecăm astăḑĭ, să nu o judecăm cu dispreţ şi şurătate.

Maĭ valoréză ceva balanţa comerciuluĭ? 'aloréză, D-le ministru; nu e de aruncat. iegreşit, dacă o vom lua în înţelesul eĭ de cum sute de anĭ, însemnéză mult, dar ɔrectată prin diferitele împregĭurărĭ, póte povăţuitóre, şi comercianţilor şi ómenilor e Stat.

Nicĭ eŭ nu sunt partisanul balanţeĭ coıerciuluĭ în înţelesul primitiv, dar nu o ot nesocoti când voiŭ ţine sémă de o serie e împregĭurărĭ, care 'ĭ corectéză datele ce e înfăţişéză.

Se cita exemplul Anglieĭ; ni s'a ḑis că i în Anglia importul întrece exportul. Cu .lte cuvinte, D. ministru al domeniilor are erul a crede, că de şi în Anglia importul e uperior exportuluĭ, Anglia nu sărăcesce. ıpoĭ din acésta nu sărăcesce Englitera? Altele unt causele carĭ o fac să nu sărăcéscă. Importul Anglieĭ ajunge la 8—9 miliarde; exortul e, pe cât 'mĭ aduc aminte, de 5 miiarde; va să ḑică ea ar fi în deficit cu 3 ıână la 4 miliarde. Nu este însă aşa.

Englitera importă pentru 9 miliarde, dar naĭ importă şi alt-ceva. Maĭ ântéiŭ prin fapul că a împrumutat lumea întrégă cu verĭ-o i0 de miliarde de leĭ, ea trage un folos de !—3 miliarde prin interese şi profiturĭ. Nunaĭ dobênḑile la capitalul acesta umple goul acela care vĕ sperie.

Francia se află în aceeaşĭ situaţiune, şi la lênsa exportul este maĭ mic de cât impor.ul, şi cu tóte acestea nu a sărăcit. Aşa este; nsă şi Francia importă aprópe 2 miliarde eĭ în dobênḑĭ, ale capitalurilor sale rĕspânlite în tótă lumea. Afară de acésta, Parisul ·ste oraşul unde străiniĭ lasă milionele cu ıutele şi exportă când se întorc în ţéra lor, ucrurĭ pe carĭ nu le înregistréză biurourile 'amale. In 1889, când s'a ţinut expositiuıea universală, câte sute de milóne aŭ lăsat ıtrăiniĭ la Paris? Dar milónele ce se lasă le către străinĭ la staţiunile balneare, la ıtaţiunile de iarnă, cine le maĭ trece în registrele de vamă?

Dacă ţĕrile vechĭ şi bogate nu aŭ să se îngrijéscă când importul covêrşesce exportul, nu este tot aşa cu ţĕrile tinere şi sărace, carĭ datoresc sume de sute de milióne şi miliarde acelor ţĕrĭ bĕtrâne.

Se póte óre pune în principiŭ, că verĭ-ce ţéră se îmbogăţesce când importă maĭ mult de cât exportă? Rĕspunsul este greŭ de dat, este obscur şi complicat. Acestea depind de o sumă de împregĭurărĭ carĭ singur pot decide pentru saŭ contra. Este positiv însă, că precum se înşélă protecţionistul care pretinde că covêrşesce importaţiunile asupra exportaţiunilor, este ruinătóre, în tóte împregĭurările, tot asemenea se înşélă şi liber-schimbistul când afirmă că acest excedent al importuluĭ asupra exportuluĭ este în tot-d'auna un semn de înavuţire. Saŭ dacă voiţĭ maĭ bine, fie-care are dreptate din punctul sĕŭ de vedere, în cutare saŭ cutare cas special. Orĭ-cum ar fi însă şi orĭ-ce afirmaţiune generală este de o potrivă greşită.

Fără a fi partisan al sistemuluĭ balanţeĭ comerciuluĭ, totuşĭ sunt încredinţat că acéstă veche doctrină economică, nu este greşită în tóte împregĭurările; că sunt casurĭ în carĭ datele sale, bine controlate şi puse în acord cu împregĭurările, pot să ne lumineze.

Şi apoĭ, dacă balanţa comercială este o doctrină atât de greşită, cum de óre D. ministru de externe se servesce de dênsa în tóte argumentările sale? Pentru ce tóte afirmaţiunile sale în expunerea de motive le întemeiază numaĭ pe date de export şi import? Pentru ce caută să dovedéscă bunĕtatea convenţiuneĭ comerciale ce a încheiat la 1875 bazându-se numaĭ pe import şi export?

Iată la ce consecinţe ajungeţĭ, când înaintaţĭ lucrurile cu uşurinţă. Acest principiŭ a servit de povăţuitor unuĭ Colbert şi altora carĭ aŭ adus serviciĭ marĭ ţĕreĭ lor şi astăḑĭ chiar servesce, dar trebue aplicat cu pricepere şi prudenţă.

Trec maĭ departe. D. ministru al domeniilor vorbind de tractatul de comerciŭ cu Austria ḑicea: am obţinut de la Austria tot ce s'a putut dobêndi, tot ce s'a acordat altor ţĕrĭ.

Acéstă afirmaţiune este ca tóte neîntemeiată; Austro-Ungaria ne a acordat maĭ puţin de cât altora, Sêrbilor de exemplu, şi clausa naţiuneĭ celeĭ maĭ favorizate a fost ştirbită prin protocólele finale în defavórea nóstră.

D. ministru al domeniilor adaogă: dacă convenţiunea comercială cu Austria, vi se pare vătĕmătóre, D-vóstre aveţĭ o armă puternică în mână, n'aveţĭ de cât să o denunţaţĭ.

Apoĭ ast-fel de politică comercială faceţĭ D-vóstre ca la fie-care an să o schimbaţĭ? Apoĭ ḑiceţĭ că aţĭ încheiat tractat de comerciŭ cu Austria ca să asiguraţĭ agricultureĭ stabilitatea. Apoĭ ce stabilitate este acésta când ne spuneţĭ că dacă nu vĕ place, nu aveţĭ de cât să denunţaţĭ convenţiunea? Va să ḑică iar intrăm într'o eră de nesiguranţă în politica nóstră economică.

Nu veţĭ denunţa convenţiunea cu Austria, fiind-că nu vĕ convine să denunţaţĭ convenţiunile comerciale, acésta este o armă periculósă. Să admitem pentru un moment că aţĭ denunţat convenţiunea; care va fi situaţiunea respectivă a celor duoĕ părţĭ?

Consecinţa va fi că Austria va rĕmâne şi pe viitor, — cu puţină deosebire, — absolut în aceleaşĭ condiţiunĭ ca astăḑĭ, iar România nu maĭ rĕmâne în aceleaşĭ condiţiunĭ, căcĭ 'i se va aplica, dupe cum 'i s'a aplicat deja, pe lângă taxele tarifuluĭ general, taxele de retorsiune carĭ fac imposibil orĭ-ce comerciŭ. D-vóstre ce aveţĭ să faceţĭ Austrieĭ?

Nu aveţĭ duoĕ tarife, fiind că v'aţĭ desarmat cu desĕvêrşire.

In adevĕr, ne-aţĭ hărăzit cu o aşa politică comercială în cât de şi aveţĭ tractate cu tarife convenţionale, totuşĭ nu aveţĭ un tarif general. In adevĕr, înainte de a încheia tratatul cu Germania, aţĭ modificat tariful din 1891; aţĭ scăḑut, aţĭ consolidat taxele şi apoĭ aţĭ decretat că acesta este tariful nostru general. Acest tarif însă este şi cel convenţional pe care 'l aţĭ acordat Germanieĭ şi acum îl acordaţĭ Austrieĭ. Decĭ, la cas de nevoe, ce alt tarif aveţĭ să aplicaţĭ Austrieĭ, de órece încă o dată în înalta D-vóstre înţelepciune şi pricepere ne-aţĭ lăsat fără tarif general. In care ţéră s'a maĭ urmat o aşa nenorocită politică economică? Care ţéră s'a maĭ desarmat în materia vamală, cum aţĭ desarmat D-vóstre România? Nicĭ o ţéră din lume. Sciŭ că diferitele state, saŭ aŭ un regim autonom, saŭ un tarif general şi un tarif convenţional. Noĭ avem unul singur; aţĭ convenţionalisat întregul nostru tarif. Aşa că, cum stă situaţiunea astăḑĭ, nu puteţĭ aplica de cât acest tarif.

Puteţĭ să nu votaţĭ convenţiunea cu Austro-Ungaria, şi totuşĭ ea va rĕmâne supusă aceluiaşĭ tarif ca şi cele alte state.

In cestiunea transituluĭ s'a căutat de D. ministru al domeniilor să combată îngrijirile ce avem cu privire la transitul prin Austro-Ungaria. Eŭ nu 'mĭ am făcut ilusiunĭ asupra acestuĭ transit; e o cestiune pentru moment, ca să întrebuinţez o expresiune a ministruluĭ de externe, e o cestiune de stil saŭ teoretică.

Austro-Ungaria a căutat să ne oblige ca transitând marfa de aci în Germania saŭ aĭurea, să ne supunem la tot felul de formalităţĭ, aşa că comerciul nostru va fi nevoit să renunţe la transit, de cât să 'l aplice în condiţiunile pe carĭ le aţĭ priimit.

Dar dacă noĭ ne obligăm către Austro-Ungaria ca să ne supunem la aceste formalităţĭ, întreb: Austro-Ungaria s'a obligat pentru când va transita în România?

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Absolut, da.

D. P. S. Aurelian: Din textul oficial nu reese acésta. Noĭ ne obligăm către Austro-Ungaria, dar ea către noĭ nu.

D. Dim. Sturdza: Certamente că e aşa.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vĕ înşelaţĭ.

D. P. S. Aurelian: Dacă ne înşelăm veţĭ rectifica; dar eŭ vĕ repet, că din textul tractatuluĭ nu reese în mod explicit lucrul acesta.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vĕ înşelaţĭ.

D. P. S. Aurelian: Afirm că e aşa.

D. Dim. Sturdza: Articolul adiţional ḑice anume pentru Austro-Ungaria.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Nu e aşa. Când veţĭ aplica D-vóstre convenţiunea, aşa o veţĭ aplica!

D. Dim. Sturdza: Aşa aĭ iscălit'o şi aşa o veĭ aplica-o. (Sgomot).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Acésta o ḑiceţĭ D-vóstră!

D. P. S. Aurelian: Să mĕ credeţĭ, D-lor, că din câte tratate 'mĭ-aŭ trecut prin mână, în nicĭ unul n'am vĕḑut dispositiunĭ de felul acesta.

Aşĭ dori să 'mi se spună, cărnurile americane, când se aduc în Germania saŭ Austria, sunt ele obligate să tréca prin aceste formalităţĭ?

Aşĭ dori să ne spună D. ministru de externe cum s'a resolvit cestiunea importăreĭ

cărnurilor sărate și afumate din Statele-Unite în Germania. Supusu-s'aŭ cărnurile americane la importarea lor în Germania, la atâtea formalități la carĭ vor fi supuse cărnurile române carĭ nu vor trece numaĭ prin Austro-Ungaria?

Eŭ am convingerea că dispozițiunile privitóre la transit sunt teoretice, de géba. Ni se dice că vom táia vitele și le vom trimite în Germania; dar acestea sunt povești, căcĭ nu vețĭ táia și nu vețĭ trimite nimic, maĭ ales că însăși D. ministru al domeniilor ne-a spus că nu avem vite; D-sa e în posițiune maĭ bine de cât noĭ ca să cunóscă acésta.

In fine, ca să termin cu D. ministru al domeniilor, D-sa a maĭ adus cestiunea comerciuluĭ de fruntariĭ, și dice: rĕŭ și fără cale ațĭ obiectat cum că noĭ păgubim prin stipulațiunile din tratatul de față, acordând Austro-Ungarieĭ tóte favorurile. Din contră, Româniĭ aŭ să folosésca, fiind-că Româniĭ trec peste granițe mult maĭ multe producte de cât Austro-Ungaria la noĭ.

Acésta, D-lor, eŭ nu o admit de cât sub beneficiŭ de inventariŭ, căcĭ am convingerea că din contră, de dincolo din Austro-Ungaria se trec în țéră cătimĭ însemnate de producte alimentare și altele.

Prin articolul adițional al tractatuluĭ, ațĭ acordat peste comerciul districtelor limitrofe, voe ca să importĕ la noĭ, scutite de vamă și de timbru, orĭ-ce cantitate de mărfurĭ peste care suma totală a drepturilor de perceput nu atinge cifra de cincĭ centime. Afară de acésta s'a maĭ acordat voe de a se introduce în cantitățĭ limitate pâine, făină, cartofĭ, tărițe, ouĕ, brânză, unt, lapte și altele.

Dispozițiunea acésta relativă la comerciul de fruntariĭ e un avantagiŭ enorm pentru Austro-Ungaria, fiind-că are să dea loc la un comerciŭ în regulă pe fruntariile nóstre.

D. ministru al domeniilor ne-a încredințat că din contră, noĭ avem să ne folosim de aceste dispozițiunĭ. Să 'mĭ dea voie a 'ĭ spune că nu cunósce cum se face acel comerciŭ de fruntariĭ și la câte fraude dă nascere.

Iată ce aveam de dis cu privire la întâmpinările D-luĭ ministru al domeniilor.

Acum să 'mĭ dațĭ voe în câte-va cuvinte să 'mĭ arăt părerea mea cu privire la tractatul de comerciŭ.

Și fiind-că erĭ am audit pe D. ministru al domeniilor dicênd că nu sunt de nicĭ un folos cifrele, 'ĭ voiŭ spune că eŭ am convingerea că în o materie ca acésta, maĭ ales cu cifre, ne putem lumina și convinge, fiind-că cifrele când sunt culese cu dibăcie și exacte, exprimă fapte; dar fiind-că cifrele vi le aŭ dat cu profusiune D. Sturdza, — și trebue să 'ĭ fim recunoscĕtorĭ pentru acésta, fiind-că nu tótă lumea are răbdare să le adune ast-fel și să ne lumineze cu dênsele, —eŭ voiŭ lăsa cifrele și mĕ voiŭ mărgini în considerațiunĭ generale, de óre-ce partea statistică a fost expusă în mod complet de D. Dimitrie Sturdza. Tratatul de comerciŭ încheiat cu Austro-Ungaria este, ca să dic așa, buchetul politiceĭ D-vóstră comerciale, ultimul act al înscenăreĭ ce ne ațĭ făcut în materie de politică economică. De unde ațĭ plecat și unde ațĭ ajuns? Ațĭ plecat de la 1875, încheiând faimósa convențiune comercială cu Austro-Ungaria, *acel simbol al exercițiuluĭ suveranităţeĭ nóstre, pentru că prin ea s'a făcut pasul decisiv spre realizarea neatêrnăreĭ politice și economice a Românieĭ*. Acésta nu o sciam și bine că ne a spus'o raportorul, D. Tocilescu, ca să scim și noĭ care a fost împregĭurarea care a hotărît realizarea neatârnăreĭ nóstre politice și economice. Va să dică, dacă nu încheiațĭ tot D-vóstre, ceĭ de astădĭ, acea convențiune, noĭ aveam să maĭ așteptăm cu independența. Mare lucru, mare descoperire. Dar, în fine, unde ațĭ ajuns? La 1894, la tractatul pe care îl desbatem, la alt simbol care nu sciŭ ce ne maĭ înfățișéză.

Nu ațĭ avut program economic la 1875, nu avețĭ nicĭ la 1894; nu ațĭ sciut și nu scițĭ nicĭ astădĭ ce voițĭ. Un oportunism fără șir, vătĕmător intereselor țăreĭ, iacă-vĕ politica economică. Dacă s'a maĭ scăpat ceva, este fiind-că n'ațĭ putut sfâșia cu totul politica economică moștenită de la liberalĭ, téra n'ar fi permis una ca acésta. Când vi s'a dat guvernul la 1888, am așteptat cu îngrijire ca să vedem ce drum apucațĭ. Până la 1891 nu ațĭ avut ce face; a trebuit să respectațĭ aceea ce ațĭ găsit. In rĕstimp, însă, ațĭ schilodit tariful autonom din 1886 și în 1891, când 'l ațĭ presintat Camerilor, ațĭ declarat că vețĭ urma o politică autonomă, că nu voițĭ să maĭ încheiațĭ convențiunĭ comerciale. Am credut că vĕ vețĭ ține de cuvênt și ne bucuram, de și tariful din 1891 nu rĕspundea tutulor dorințelor nóstre.

Nu maĭ departe, anul trecut ne ațĭ înfățișat convențiunĭ cu Anglia, cu Francia, cu Elveția, etc. Ațĭ declarat că inaugurațĭ o politică autonomă, independentă, adică avețĭ un tratament egal pentru tótă lumea, că vĕ preservațĭ întréga acțiune de a modifica tariful când vețĭ voi. Am luat în serios aceste declarațiunĭ, maĭ cu sémă că ne reamintearn declarațiunea D-luĭ general Manu ca președinte al consiliuluĭ și a D-luĭ Vernescu, care ca ministru de finance ne afirma cum că tariful autonom va fi îndelung practicat, până se va vedea ce ese dintr'ênsul.

Cu tóte acestea 'mĭ-am permis atuncĭ, în maĭ multe rêndurĭ, să întreb: acésta va fi calea ce vețĭ urma și cu cele-alte puterĭ? Nu ațĭ voit să rĕspundețĭ și 'mĭ a părut rĕŭ de acésta pentru că puteațĭ fórte bine să rĕspundețĭ; căcĭ nu ințeleg politică secretă în materie comercială. Afară de acésta era chiar o deferență către Adunările legiuitóre, ca de la început, înainte chiar de a înfățișa tractatul cu Anglia, să venițĭ și să spunețĭ țĕreĭ: iată care este politica nóstră comercială. Nu ne ațĭ spus nimic, ne ațĭ lăsat într'o absolută incertitudine; ceea ce puteam să aflăm era numaĭ ceea ce transpira din când în când din gazetele străine.

A trecut cât-va timp însă și delegațĭ de aĭ noștri aŭ mers la Berlin. Eĭ bine vĕ mărturisesc că m'am mirat ce caută delegațiĭ noștri la Berlin, fiind-că îmĭ diceam: dup norma admisă cu Anglia se va urma și c tóte cele-alte State.

Când de o dată ne presintațĭ tractatu încheiat cu Germania. Luând cunoscință d dênsul ne am convins despre schimbare D-vóstre la față, de óre-ce numaĭ era o ase mĕnare între politica urmată în tratatul c Germania, și politica urmată în cele-alt tractate încheiate cu Anglia, Italia, Franci și Elveția.

Și atuncĭ m'am întrebat: căreĭ siluirĭ a cedat D. ministru de externe și întregul guvern ca să renunțe cu desĕvêrșire la politica sa inaugurată cu câte-va lunĭ maĭ înainte? Ce primejdie a fost pentru țéră ca dintr'un moment în altul să se asvêrle politica liberală și națională ce am avut'o cu Anglia, pentru a veni la politica cea-altă cu Germania?

Acum când ațĭ venit în sfêrșit cu tratatul cu Austria, m'am convins că, în adevĕr pregătiserățĭ terenul și să mĕ ertațĭ că spun că lucrarea de la Berlin nu a fost în parte de cât pregătirea aceleia de la Viena. Póte s'a nemerit așa, dar s'a lucrat la Berlin în așa mod în cât ceĭ de la Viena aŭ rĕmas satisfăcuțĭ pe deplin.

Ațĭ făcut la Berlin nu numaĭ concesiunile cerute de interesele germane, dar și pe acelea cerute de interesele austro-ungare așa că la rigóre Austria să nu maĭ aĭbă nevoe să facă tractat cu noĭ.

Ațĭ modificat tariful din 1891; ațĭ scădut taxe; ațĭ consolidat nu numaĭ interesul de taxe; ațĭ înscris faimosul articol 2 din legea maximuluĭ; ațĭ maĭ înscris dispoziția fundamentală privitóre la navigațiune, la intrepozite, la uniunea vamală; atâtea dispozițiunĭ însemnate de carĭ nu s'a vorbit în tractatul cu Anglia, și ca culme ațĭ încheiat tractatul pe un termen de 10 anĭ.

Dar noĭ ce am câștigat din tóte acestea?

Noĕ, D-lor, ni se spune mereŭ, că s'a lucrat în interesul agricultureĭ, în favorul agricultorilor.

Apoĭ, D-lor, ce folos trage agricultura din noua D-vóstră politică comercială? Dacă ațĭ lucrat în interesul agricultureĭ, atuncĭ de ce un agricultor din majoritate a luat cuvêntul și v'a arătat că nu este mulțumit cu ceea ce ațĭ făcut? Și putețĭ ca majoritate prin tăcere de a aproba cele dise de D. Mavrodin.

Dacă ațĭ lucrat în numele agricultureĭ v'așĭ ruga să ne arătațĭ ce folos va trage ea din acéstă convențiune.

Vĕd bine ce folos va trage agricultura din convenția ce ațĭ încheiat cu Anglia, dar nu vĕd acela ce 'l va trage din convențiile cu Austro-Uugaria și Germania.

Germania cel puțin v'a mângâiat cu un lucru, v'a consolidat taxele asupra grânelor pe 10 anĭ; dar Austro-Ungaria ce v'a dat?

V'a dat curat și simplu taxele tratatuluĭ eĭ general, pe care póte să 'l schimbe orĭ când va voi. Avețĭ verĭ-o legătură, avețĭ ceva consolidat? Absolut nimic.

Dicețĭ că ni s'a scădut taxele la vre o câte-va articole. Aceste articole aŭ așa de puțină însemnătate, în cât nicĭ nu merită

fie puse în tratatul de comerciŭ. Aşa, de emplu, oţetul, cârnaţiĭ şi salamul, legumĭ ate, porciĭ şi boiĭ carĭ nu pot intra în stria.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: rciĭ sunt de puţină însemnătate?

P. S. Aurelian: Nu de vite vorbesc, de alte icole; căcĭ ḑiceţĭ că, afară de cereale maĭ ıt şi altele, dar acelea sunt aşa de neînnnate cum vĕḑurăţĭ, în cât nu merită să bim de ele, tot aşa ca şi cele din tratatul Germania, dar acolo cel puţin era verĭ-o articole, de şi tot fără nicĭ o importanţă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: âul, porumbul, orzul, nu insemnĕză ni?

D. P. S. Aurelian: Dar vin la cereale şi vite. Iată duoĕ articole la carĭ ḑiceţĭ că câştigat. Dar ce aţĭ câştigat la cereale în imbul favorurilor întemeiate carĭ le aţĭ ut Austrieĭ?

Arătaţi'mĭ concesiunile carĭ ni le-a făcut Austria!

Pentru cerealele nóstre, Austria v'a adat taxele tarifuluĭ eĭ general, taxe ur; căcĭ variéză între 30 şi 35 la sută din ore, şi apoĭ aceste taxe nefiind consoli, Austria le va putea urca orĭ când, le urcă în momentul de faţă Francia, um le va urca Italia.

Apoĭ, dacă nu ni s'a făcut nicĭ o favóre tru cereale, dacă asigurărĭ pentru extul vitelor nu ni s'a dat, apoĭ carĭ sunt sele pe carĭ le tragem din acest tratat?

Aşa dar, dupe ce că nu ni se acordă nicĭ vóre pentru cerealele nóstre, apoĭ şi le ce ni s'aŭ acordat sunt nesigure, căcĭ fi urcate orĭ când interesele agricultureĭ are va cere acésta. In schimb, noĭ dăm tro-Ungarieĭ un tarif în parte consolidat prinḑênd pe lângă o sumă de articole ite de orĭ-ce vamă, o sumă de alte arti supuse la taxe fórte uşóre, atât de uşóre ât se póte ḑice că tariful nostru este cel puţin protector dintre tarifele protec, astăḑĭ în vigóre.

Decĭ, nicĭ taxele asupra cerealelor pe le puneţĭ în vedere, producĕtorilor nu mnéḑă nimic, căcĭ mâîne, dacă va vrea tria, se pot înduoi taxele. Ce putem atuncĭ? Să denunţăm convenţiunea? Maĭ ântêiŭ nu o veţĭ denunţa; căcĭ nu n vĕḑut nicĭ o dată să daţĭ probe de re, când este vorba de apĕrarea intere nóstre. Dar chiar dacă aţĭ denunţa venţia, Austria nu va suferi, căcĭ ea se ucura tot de taxele tarifuluĭ ca Gernia, de óre-ce acesta este unicul şi sinul nostru tarif.

Pentru vite ne ḑiceţĭ: am asigurat exul rîmătorilor şi oilor. Daţi'mĭ voe să pun că nu s'a asigurat. Maĭ ântêiŭ că oĭ nu exportăm, ceea-ce se exportéḑă oile mocanilor carĭ vin la păsciune în .

Pentru cât privesce porciĭ cu carĭ se tot sce D. ministru de externe, nu ni s'a nicĭ o asigurare positivă, de óre-ce iată ice în scrisóre D. ministru al Austrieĭ e ministrul nostru de externe: »Nu esităm de a declara că porciĭ şi oile de origină română nu vor fi supuşĭ cât timp va dura acest tratat, la nicĭ un alt tratament de cât acela ce resultă din aplicaţia cea *dréptă şi normală a disposiţiunilor veterinare austriace şi ungare, dupe starea sanitară a animalelor în România.*« Aţĭ înţeles?

Dacă vĕ mulţumiţĭ pe atât, apoĭ vĕ declar că nu sunteţĭ exigenţĭ.

De altmintrelea, nicĭ că trebue să vĕ maĭ faceţĭ ilusiunĭ că comerciul nostru de porcĭ cu Austro-Ungaria va lua o desvoltare mare. Maĭ ântêiŭ se importă din Serbia sumă de porcĭ, de óre-ce acéstă ţéră este maĭ favorisată de cât România. De altă parte agricultura austro-ungară, cea ungară maĭ cu sémă, sporesce pe cea ce trece producţiunea porcilor.

Afară de acésta, chiar atuncĭ când exportăm maĭ multe vite în Austria, exportul porcilor nu a atins sume considerabile, ci interesa numaĭ câte-va judeţe din Oltenia. Dar admit ca acest comerciŭ să ia óre-care desvoltare; apoĭ numaĭ pentru acésta să facem noĭ sacrificiile pe carĭ ni le impuneţĭ prin tractatul de faţă? Scump ne va costa, D-le ministru, acest comerciŭ!

Trec la vitele cornute. De ele nu maĭ vorbim, sunt condamnate pentru tot d'a-una ca să nu maĭ trécă graniţa Austro-Ungarieĭ. Acésta a declarat că o voesce şi D. ministru al domeniilor şi, prin urmare, întregul guvern, şi, de aceea póte nicĭ n'aŭ stăruit delegaţiĭ noştri la Viena ca să dobêndéscă ceva. Pentru ce dar se face atât sgomot, se aduc atâtea laude acesteĭ convenţiunĭ?

Pentru ce ministru şi raportorul se întrec care maĭ de care să o laude, să arate că cu cât Austro-Ungaria se folosesce şi România se va folosi maĭ mult? Aşĭ îndrăsni óre să o combat, când aşĭ fi convins că ar fi folositóre pentru ţéra mea? Nu, D-lor; îmĭ iubesc prea mult ţéra, pentru ca să lucrez întru a 'ĭ vătĕma interesele.

Spre a ni se demonstra cât avem să câştigăm, ni se maĭ ḑice:

Dar uïtaţĭ un lucru, nu vedeţĭ că n'am făcut nicĭ o concesiune tarifară Austrieĭ?

Adevĕrat să fie că n'aţĭ făcut nicĭ o concesiune tarifară? Vorbiţĭ serios, când înaintaţĭ o asemenea afirmaţiune?

S'a afirmat erĭ de D. ministru al domeniilor: »n'am făcut Austrieĭ nicĭ o concesiune tarifară.« Negreşit că, cu ocasiunea tratatuluĭ cu Austria nu aţĭ făcut nicĭ o concesiune, dar 'ĭ-aţĭ făcut alte concesiunĭ.

Dar, óre nu aţĭ făcut concesiunĭ Germanieĭ de care se bucură şi Austria? Ce trebuia să maĭ faceţĭ şi Austrieĭ altele? Diplomaţiĭ Austrieĭ sunt maĭ dibacĭ de cât aĭ noştri; de rĕndul acesta eĭ s'aŭ ţinut în reservă şi aŭ lăsat tótă sarcina negociaţiunilor pe séma diplomaţilor de la Berlin. Lucrurile aŭ fost conduse cu atâta iscusinţă în cât când a venit rĕndul Austrieĭ ca să trateze, diplomaţiĭ sĕĭ nu aŭ avut alte sarcinĭ de cât să maĭ smulgă câte-va concesiunĭ şi apoĭ să subscrie tratatul. Cu modul acesta Austria se va folosi de tóte scăderile tarifare, de tóte consolidările făcute în favorul Germanieĭ, şi acum maĭ veniţĭ să ne spuneţĭ că nu aţĭ făcut nicĭ o concesiune tarifară Austrieĭ? Serios este acésta?

S'a maĭ ḑis că se speră ca, pe viitor comerciul nostru va lua desvoltare în Austro-Ungaria. Să dea D-ḑeŭ, nu cer de cât ca faptele să mĕ desmintă. Ceea ce ḑice D. ministru în expunerea de motive, că de la 1891 exportul nostru în Austria s'a ridicat, este adevĕrat; dar ceea ce vĕ pot spune este că importaţiunea Austro-Ungarieĭ are să créscă în proporţiunĭ considerabile.

'Mi se pare, că şi de rĕndul acesta, cu voe fără voe, am cam servit noĭ, ca în alte rĕndurĭ, din nenorocire, de un fel de compensaţiune. Maĭ acum verĭ-o douĭ, treĭ anĭ de ḑile, în înaltele sferĭ oficiale, din alte ţĕrĭ, se svonise cum că Austro-Ungaria era fórte amărâtă de exigenţile Germanieĭ, cu privire la taxele ce trebuia să plătéscă mărfurile germane împărţite în Austro-Ungaria.

Atuncĭ un înalt personagiŭ ar fi ḑis: să nu se témă Austro-Ungaria, 'i le vor da compensaţiunĭ în România. Acéstă ştire tipărită în tóte jurnalele nu a fost desminţită de nimenĭ şi faptele de aḑĭ vin de o confirmă.

Am convingerea că Austro-Ungaria dobêndesce gratuit un tratat de comerciŭ fără să ne facă verĭ-o concesiune; pentru că cea d'ântêiŭ concesiune ce ar fi trebuit să o facă ar fi fost aceea a vitelor carĭ se cerea de toţĭ şi maĭ cu sémă de Moldova, şi acéstă concesiune nu ni se facea. Cât pentru cereale ni se ḑice: avem să vindem cerealele în Austria.

De la 1886 de când s'aŭ întrerupt relaţiunile comerciale cu Austria, am rĕmas noĭ cu grânele nevêndute? Nu numaĭ că nu este aşa, dar statistica este de faţă şi ne spune că exportul nostru a mers crescênd, maĭ cu sémă în Anglia şi că preţurile aŭ fost excelente. Aḑĭ însă, o coincidenţă nenorocită, tocmaĭ când veniţĭ să ḑiceţĭ că cerealele nóstre se vor vinde în Austria, când vĕ sforţaţĭ să lăudaţĭ acest tractat de comerciŭ, prin o coincidenţă nenorocită ḑic, vine desastrul cu scăderea preţurilor cerealelor.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Scăderea preţurilor a fost înaintea tratatuluĭ. Ce, fiind-că s'a scăḑut taxele aŭ scăḑut şi preţurile?

D. P. S. Aurelian: Nu ḑic că din causa scădereĭ taxelor aŭ scăḑut şi preţurile, dar este o coincidenţă nenorocită.

Guvernul ne face apologia comerciuluĭ cu Austria; ne spune că cerealele nóstre aŭ găsit un debuşeŭ mare în Germania şi Austro-Ungaria. Din nenorocire pentru un moment, acésta e o simplă speranţă, căcĭ şi agricultoriĭ aŭ dat pe brâncĭ din causa scădereĭ preţurilor.

Din contra, atuncĭ când graniţele Austrieĭ eraŭ închise, se vindea 12 şi 14 leĭ hectolitrul de grâŭ. Agricultura nóstră a mers prosperând, exportul a mers crescênd, nu s'a resimţit închiderea graniţelor de către Austro-Ungaria.

Incă o dată, eŭ nu doresc ca Austro-Un-

garia să ne închidă granițele; dar voesc să ni le deschidă în mod serios, iar nu să ne lase numaĭ o crăpĕtură prin care de abia să pótă strĕbate productele nóstre.

Ca să ne îndemnați să votăm fără multă vorbă tratatul de față, ne amintiți că acéstă convențiune ce ați încheiat cu Austro-Ungaria, *simboliza exercițiul suveranităţeĭ nóstre, pentru că prin ea s'a făcut pasul decisiv spre realisarea neatârnăreĭ politice și economice a Româniеĭ*. Audiți, D-lor senatorĭ? Va să dică, dupe D-vóstre, independența politică a Româniеĭ datéză de când cu încheiarea convențiuneĭ din 1875. Vedeți la ce aberațiunĭ se ajunge când cine-va voesce să probeze prea mult. Cum? Subordinațĭ cele maĭ marĭ fapte ale istorieĭ moderne a Românilor, lupta pentru independența încheiăreĭ uneĭ convențiunĭ de comerciŭ, căreea țéra 'ĭ a datorit atâtea neajunsurĭ?

Dupe partea convențiuneĭ pe care o înălțațĭ la cer, nu numaĭ că am fi dobêndit independența, dar am fi perdut cu desĕvêrșire o altă independență tot atât de prețiósă, am fi perdut independența economică. Iată care este adevĕrul, iar nu povestea D-vóstre, poveste care este nu numaĭ contrarie adevĕruluĭ, dar și umilitóre și lovitóre în sentimentele nóstre de Românĭ. Atât ar maĭ trebui ca să se maĭ crédă la Pesta cum că lor le datorim pasul decisiv ce am făcut către neatârnarea politică. Respectațĭ adevĕrul, respectați-vĕ țéra!

Eŭ nu condamn pe Austro-Ungaria, ea își are politica sa, și nu pentru ochiĭ noștri o să 'șĭ o schimbe. Austro-Ungaria este împărțită în duoĕ: economicesce și politicesce.

Economicesce, aceste duoĕ țĕrĭ aŭ o politică deosebită și trebuesc conciliate amênduoĕ. Interesele Ungarieĭ nu vor permite nicĭ o dată să ni se favoriseze interesele nóstre; cum voiţĭ D-vóstră ca de bună voe să 'șĭ sacrifice Ungaria interesele agricole pentru noĭ? Să ne cedeze têrgul Vieneĭ?

Ungaria a făcut tot ce 'ĭ a stat prin putință ca să îngreueze raporturile nóstre cu monarchia vecină. Sunt interesele eĭ carĭ îĭ dictéză să caute a acapara tóte piețele Austrieĭ. Să nu ne facem ilusiunĭ că pe viitor aŭ să ni se facă înlesnirĭ marĭ.

Acum, D-lor, vĕ cer voe să dic câte-va cuvinte în privința expunereĭ de motive a D-luĭ ministru de externe. Mĕ așteptam ca într'ênsa să găsesc maĭ cu sémă lămurirĭ în privința folóselor ce vom trage din acéstă convențiune. In acéstă expunere de motive, se vede că punctele următóre aŭ preocupat pe D. ministru de externe:

1) Să se facă apologia convențiuneĭ de la 1875;

2) Să condamne orĭ de câte orĭ se va putea, și D-luĭ și D. raportor, politica economică a liberalilor;

3) Să facă apologia politiceĭ vamale de la 1891;

4) Să justifice tóte neajunsurile ce am îndurat de la Austro-Ungaria, în timpul așa disuluĭ »rĕsboiŭ vamal«, și

5) O profusiune de felicitărĭ și de laude asupra imenselor folóse ce se trag de la Austro-Ungaria.

Am citit cu tótă atențiunea ce merită acéstă expunere de motive, și acésta este impresiunea ce 'mĭ a rĕmas. Pentru ce să maĭ revenim asupra convențiuneĭ din 1875? S'a isprăvit cu dênsa, a dat D-deŭ de am sfêrșit, am eșit cum am putut. A reveni asupra eĭ e de prisos, fiind-că pe calea acésta nu facem de cât să reamintim lupte, și lupte crâncene purtate de ómenĭ considerabilĭ, din carĭ principaliĭ dac în pămênt. Era óre necesar ca să se maĭ reamintéscă de raportorul D-vóstre, că opositiunea liberală din 1875, insuflată de patima politică, s'a retras din Cameră, iar că diarele liberale aŭ apărut în doliŭ? Se uĭtă óre că între ceĭ retrașĭ din Cameră figurаŭ bărbațiĭ carĭ aŭ întemeiat statul modern român, bărbațĭ ca frațiĭ Brătienĭ, C. A. Rosetti, Kogălniceanu și alțiĭ? Și acestora, astădĭ toțĭ în mormênt, li se face astădĭ proces de intențiunĭ, li se pune la îndoială patriotismul? Rĕspundețĭ singurĭ D-vóstre din majoritate dacă bărbațĭ de talia acestora pot fi atinșĭ cu câte-va rêndurĭ. Nu era maĭ bună și maĭ dibace tăcerea?

Al duoilea, se condamnă politica economică a liberalilor; acest lucru s'a repetat de sute de orĭ; noĭ ne am făcut datoria și v'am rĕspuns. Vĕ vom rĕspunde orĭ de câte orĭ vețĭ ataca acea politică care, în adevĕr, se póte dice că a întemeiat independența economică a țĕreĭ.

De ce să imitațĭ pe D. ministru al domeniilor care, în cuvêntarea sa, s'a mărginit în a apĕra tratatul, fără să maĭ facă apologie convențiuneĭ de la 1875, nicĭ să condamne, să critice politica economică inaugurată de guvernul liberal.

Dacă D-vóstre dicețĭ că a fost rea politica nóstră economică de la 1886, de ce ațĭ urmat'o D-vóstre? Sunteţĭ pe banca ministerială ca să facețĭ maĭ bine de cât predecesoriĭ D-vóstre; așa cel puțin ar trebui să fie; dacă politica nóstră n'a fost bună, de ce ațĭ îmbrățișat'o și, când ațĭ venit cu tariful de la 1891, v'ațĭ mărginit să modificațĭ tariful nostru de la 1886, iar nu să rĕsturnațĭ sistemul?

Ațĭ fost siliţĭ să o facețĭ, pentru că nu puteațĭ face alt-fel, de óre-ce țéra nu v'ar fi îngăduit să distrugețĭ tot ce noĭ făcuserăm.

Când vi se dovedesce cu cifre că politica nóstră a adus folóse, că prosperitatea a mers crescênd în țéră, că grație acesteĭ politice economice, s'a întreit și s'a împătrit valórea fondiară a moșiilor din România; că tóte acestea sunt consecințele politiceĭ economice a partiduluĭ național-liberal, de ce astădĭ o condamnațĭ? Liberaliĭ nu se fălesc cu politica lor economică, fiind-că erаŭ datorĭ să facă așa cum aŭ făcut, nu avețĭ D-vóstre de cât să facețĭ maĭ bine, și ce am făcut noĭ rĕŭ să îndreptațĭ D-vóstre, dacă scițĭ să îndreptațĭ.

D-lor, mĕ simt obosit, și de aceea nu voiŭ maĭ vorbi și astădĭ despre politica nóstră economică de la 1886, țéra întrégă o cunósce, faptele vorbesc. Vom face cu altă ocasiune inventariul economic și vĕ vom arăta în ce stare am găsit țéra, economicesce vorbind, și în ce stare am lăsat'o când ne am retras de la putere. Până atuncĭ vĕ întreb pe D-vóst[ră] ca proprietarĭ, comercianțĭ, industriașĭ, agr[i]cultorĭ, ațĭ păgubit dupe urma politiceĭ nó[s]tre economice? Să bine-voiască un sing[ur] D. senator să 'mĭ spună dacă a fost ruin[at] de politica nóstră economică? De ce dar [ne] acusațĭ că am compromis interesele țĕreĭ

D. ministru de externe, Al. Lahovar[i]: Unde vedețĭ acésta?

D. P. S. Aurelian: In treĭ patru rêndu[rĭ] în expunerea D-vóstre de motive și în r[a]portul D-luĭ Tocilescu, ne dațĭ împunsătu[rĭ] și nu putem suferi împunsăturile, căcĭ sun[t] nedrepte.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Unde vedețĭ acésta? Citițĭ expunerea m[ea] de motive.

D. P. S. Aurelian: Ce interes aveațĭ ca destul de fățiș să avețĭ aerul că justific[ațĭ] faptul închidereĭ graniţeĭ austro-unga[re] vitelor nóstre? Ce folos tragețĭ când că[u]tațĭ a explica și chiar a justifica politica ec[o]nomică a Austro-Ungarieĭ față cu Români[a]. Avețĭ aerul de a arunca tótă vina asup[ra] nóstră și a scuza tóte procedeurile mona[r]chieĭ vecine. In zadar; țéra care a sușțin[ut] cu bărbăție lupta, nu vĕ aprobă.

Dar, în fine, noĭ carĭ am luptat, și D-vóst[ră] ca ministru de externe, o scițĭ acésta, că [n]u este o luptă ușóră....

D. ministru de externe, Al. Lahovar[i]: Citațĭ vĕ rog ceva.

D. Dim. Sturdza: Cer cuvêntul în ce[s]tiune de regulament, dupe ce va sfêrși [D.] Aurelian.

D. P. S. Aurelian: D. Lahovari să [fie] convins că nu citez de cât lucrurĭ ce a[m] citit.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: De aceea vĕ rog să 'mĭ citițĭ ceva din ac[ea] parte.

D. Dim Sturdza: D. ministru nu a[re] dreptul să întrerupă pe orator, acésta es[te] în contra regulamentuluĭ!

D. P. S. Aurelian: Fiind că D. minist[ru] stărue cu atâta tenacitate să citesc, nu vo[iŭ] citi, citéscă singur ce a scris și ce a vorb[it].

D. Dim. Sturdza: Atuncĭ să 'mĭ da[ți] voe să întrerup și eŭ când va rĕspunde [D.] ministru. Numaĭ D-luĭ póte întrerup[e], D-luĭ este aci Sultan! (Ilaritate).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-le președinte, eŭ nu am întrerupt, a[m] rugat numaĭ să ne citéscă D. Aurelian ce[va] din partea aceea despre care a vorbit.

D. Dim. Sturdza: Dar totușĭ este o în[]trerupere, și eŭ staŭ aci pentru ca să ap[ăr] pe D. Aurelian de desele întreruperĭ.

D. P. S. Aurelian: D-lor, prin faptul c[ă] aserțiunea mea a mișcat pe D. ministru s'a[r] părea că D-sa protestéză că ar fi condamna[t] politica liberalilor de la 1886; că din con[]tră ar fi urmat politica nóstră. Dar atun[cĭ] explicați-vĕ cu raportorul D-vóstre, car[e] categoric dice, și reese că greșit am fi pro[]cedat până la 1886, și că pagubă s'ar [fi] adus țĕreĭ, ceea ce este cu desĕvêrșire ine[]xact.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Va să dică ne am împăcat.

. Dim. Sturdza: Acum, D-le preşedinte, rog să nu întrerupă D. ministru.
e unde are D. ministru dreptul de a erupe, par'că este Sultan, o mai repet o dată!
P. S. Aurelian: Este mai în rolul sĕŭ inistru de externe, când caută să apere tica vamală de la 1891 şi tractatul ce e înfăţişéză spre aprobare.
u privire la politica vamală de la 1891, ne am spus în atâtea rĕndurĭ părerea şi ceea nu voiŭ mai reveni. Mĕ voiŭ mărа întreba: dacă regimul vamal de la l a fost bun, pentru ce v'aţi grăbit să sfinţaţi dupe un an de ḑile?
in la apărarea ce D. ministru face traluĭ ce ne a înfăţişat. D-sa, în expunerea otive, începe să o declare:
n principiŭ, cele duoĕ state 'şi aŭ acornul altuia clausa naţiuneĭ celeĭ maĭ isate, fără nicĭ o modificare convenţioa tarifelor lor respective.
De aci resultă în fapt, că România nu aĭ Austro-Ungarieĭ nicĭ o concesiune taă«.
nd cu toţiĭ scim că aţi modificat tariful 1891, că aţi scăḑut şi aţi consolidat taxe vórea Germanieĭ, scăderĭ şi consolidărĭ rĭ le acordaţĭ şi Austrieĭ, cum de veniţĭ e mai spuneţĭ că nu se acordă Austrieĭ o concesiune tarifară?
ăĭ la vale, ca să justificaţĭ cât aţi câştile la Austro-Ungaria, ḑiceţĭ:
Prin convenţiunea de faţă, ni se va a, de aci înainte, tariful convenţional i aci ni se aplicase cel general austror). Este adevĕrat că pentru unele din ıctele nóstre ca cerealele, situaţiunea a fi schimbată, taxele din ambele taiind aceleaşĭ. Insă sunt diferite alte ole importante ale comerciuluĭ nostru, vor beneficia de diferinţa ce există înariful general, ce ni se aplica până aşi tariful convenţional ce ni se va aprin încheiărea convenţiuneĭ.«
taţĭ, D-le ministru, că cerealele sunt ul exportuluĭ nostru, şi că pentru ele nu numai nu vi s'a acordat nicĭ o re, dar s'a lăsat în tariful general, ă se pot urca taxele orĭ când, acésta nveni vecinilor noştri? Nu vedeţĭ că ţĭ câştigat nicĭ favóre, nicĭ stabilitate u cerealele nóstre?
zeţĭ că sunt diferite alte articole imnte ale comerciuluĭ nostru pentru ni s'aŭ făcut scăderĭ; carĭ sunt acele ole importante? Vi le am maĭ spus, ă vi le repet: legumele uscate, legunedenumite, cârnaţiĭ şi salamul, pesuscat, sărat şi afumat, oţet în butóe, malaciĭ, juncĭ şi junicele; în fine porrĭ vor plăti pe viitor 1 fiorin 50 creia loc de treĭ fiorinĭ. Acestea sunt artie importante? Apoĭ serios este să ne eţĭ că am câştigat ceva fiind-că ni s'aŭ ıt puţin taxele pentru legume, pentru va bagatele? Ce, cu scăderĭ asupra saluĭ şi cârnaţilor, ni se compenséză eiele beneficiĭ ce aţi acordat comerciuluĭ o-ungar, atât prin tariful din 1891 cât şi modificările ce aţĭ introdus în tractatul cu Germania? Şi ce să vorbiţĭ de boĭ, malacĭ, juncĭ şi junice; ce, óre vĕ faceţĭ că nu sciţĭ că vitele cornute nu pot intra în Austro-Ungaria? Tot ce vi s'a acordat este scăderea la jumĕtate asupra porcilor, şi acésta nu însemnéză aprópe nimic în comparaţie cu beneficiile de carĭ se va bucura Austro-Ungaria?

In îngrijirea sa de a face să reiasă folósele ce avem să tragem, D. ministru de externe ne maĭ ḑice:

»In fine prin tractatul de faţă se priimesce şi se consacră normele lucrurilor esenţiale, pe carĭ guvernul regal le a avut în vedere la întocmirea tarifuluĭ vamal actual«.

Cu alte vorbe, Austro-Ungaria v'a priimit tariful aşa cum 'l aţĭ făcut. Apoĭ nu scim noĭ óre că tóte modificările ce aţĭ introdus de la 1891 până astăḑĭ le aţĭ făcut numaĭ ca să favorisaţĭ comerciul Austro-Ungarieĭ? Şi aşa fiind, pentru ce maĭ vĕ înjosiţĭ ḑicênd că monarchia vecină a bine-voit să vĕ priiméscă normele D-vóstre economice?

Aveaţĭ óre nevoe, când întocmiţĭ tariful, când adoptaţĭ norme economice, ca să cereţĭ aprobarea cuĭ-va? Noĭ, când am făcut tariful nostru autonom, nu am cerut aprobarea nimĕnuĭ. Pentru ce dar să se consacre acéstă normă în România; pentru ce să lăsaţĭ a se crede că avem nevoe de blagoslovenia şi aprobarea cuĭ-va în afacerile nóstre?

Şi căutând mereŭ a face să reiasă ispràvile sale, D. ministru de externe ne maĭ spune:

»Din acéstă redacţiune se vede că situaţiunea Românieĭ se amelioréză în acest sens; căcĭ în loc de a fi considerată ca până acum de către Austro-Ungaria, ca o ţéră contaminată într'un mod perpetuŭ şi general, contra căreia nu s'ar putea aplica nicĭ distincţiunile legilor interióre, ce Monarchia vecină are în acéstă privinţă, aceea, în urma încheiăreĭ presenteĭ convenţiunĭ, se vor lua în consideraţiune împregiurările şi starea sanitară a vitelor de origină română. Se înţelege, dar, că ambele ţĕrĭ îşĭ reservă dreptul de a aplica, în interesul preservaţiuneĭ contra epizootieĭ, legile lor veterinare interne.«

Acéstă explicaţiune se referă la articolul III al tractatuluĭ care este următorul:

»Părţile contractante se obligă a nu împedica întru nimic comerciul reciproc al ţĕrilor lor, prin prohibiţiunĭ la import, la export, saŭ la transit, care să nu fie aplicate în acelaşĭ timp tutulor celor-alte naţiunĭ, saŭ cel puţin celor carĭ s'ar găsi în aceleaşĭ condiţiunĭ.«

Acestea sunt poveştĭ pe hârtie, ele nu ne înaintéză întru nimic, nu ne asigură în nimic, nu ne dă nicĭ o garanţie.

De ce óre D. ministru de externe caută mereŭ a ne face să avem ilusiunĭ? Ce, óre noĭ nu scim că graniţa austro-ungară este închisă vitelor nóstre cornute, şi fiind aşa, la ce bun tóte aceste vorbe?

Iată, în momentul de faţă, nu există nicĭ o epizootie în ţéră are óre să lase Austro-Ungaria vitele nóstre să trécă graniţele sale, să fie conduse pe pieţele monarchieĭ? Nu; prin urmare, România va fi tratată şi pe viitor tot ca în trecut, va fi considerată ca o ţéră contaminată. Ast-fel vom fi puşĭ la index, nu numaĭ vis-à-vis de Austro-Ungaria, dar şi de cele-alte state din Europa; căcĭ sciind cele-alte state că Austro-Ungaria nu voesce să priiméscă un viţel măcar din România, cu tóte că dintre dênsele ar fi dispuse să cumpere vite din România, totuşĭ ele se vor feri faţă cu interdicţiunea Austro-Ungarieĭ.

D. Gr. Lerescu: Cine o vrea să cumpere.

D. P. S. Aurelian: Fiĭ bun şi 'ţĭ respectéză vêrsta şi nu mĕ tot întrerupe! Eŭ rog pe D. preşedinte să aplice regulamentul şi să nu maĭ permită să fim mereŭ întrerupţĭ.

Vedeţĭ dar că nu este destul că ni se înrăesce situaţiunea faţă de Austro-Ungaria, dar ea se înrăesce faţă şi de cele-alte state.

In fine, vin la »Clause diverse«. La aceste »Clause diverse« este vorba despre faĭmósa dispoşiţiune privitóre la art. 7.

Iată art. 7 din tratat:

»Presenta convenţiune se întinde şi la ţĕrile saŭ teritoriile unite, actualmente saŭ pe viitor, printr'o uniune vamală cu una din părţile contratante«.

Acésta este o repetiţie a articoluluĭ din tratatul comercial cu Germania. Cum justifică D. ministru lucrul acesta? Maĭ ântêiŭ, voiŭ observa că prin sine lucrul este obscur; nu tótă lumea este în curent cu uniunile vamale, şi datoria unuĭ ministru este să explice, când este vorba de tratate comerciale, tóte punctele dintr'ênsele şi să arăte la ce se angagiază ţéra cu dênsele.

D. ministru însă ne spune: nu ne angagĭăm la nimic cu acésta. Dar óre, D-lor, credeţĭ D-vóstrĕ că diplomaţiĭ austro-ungarĭ aŭ insistat să se pună acest articol numaĭ de formă? Numaĭ D-vóstră vedeţĭ lucrul acesta ca o simplă formă, de aceea îl explicaţĭ în modul următor:

»Intru cât ne privesce acéstă dispoşiţiune, aprópe de stil, în tóte tratatele este astăḑĭ pentru noĭ numaĭ teoretică.«

Apoĭ să'mĭ daţĭ voe: stil şi teorie facem noĭ în tratatele comerciale? Ce însemnéză acésta?

Din cele ce am avut onóre a vĕ spune, resultă că: din tratatul de comerciŭ încheiat cu Austro-Ungaria, Românieĭ nu 'i se acordă maĭ nicĭ o favóre; căcĭ ce concesiunĭ ne acordă noĕ Austro-Ungaria în schimbul sacrificiilor ce am făcut noĭ pentru dênsa? Noĭ acordăm Austrieĭ tot ce am putut acorda statuluĭ celuĭ maĭ exigent, Germanieĭ, şi Austria în schimb ne acordă pentru cerealele nóstre tariful eĭ general, şi o scădere pentru porcĭ.

De aceea voiŭ vota contra acestuĭ tratat de comerciŭ pe care'l socotesc păgubitor ţĕreĭ.

Câte-va cuvinte şi voiŭ termina. Imĭ pare rĕŭ că, cu ocasiunea convenţiuneĭ comerciale, a creḑut de cuviinţă onor. D. ministru al domeniilor ca să atingă şi cestiunea Românilor din Transilvania. A ḑis, a propos de noĭ liberaliĭ, că am fi puşĭ în contact,

povățuițĭ și ațițațĭ de o coterie de ómenĭ din Transilvania, carĭ vin să întroducă zizanie spre a înăspri raporturile dintre România și Austro-Ungaria.

Iată, pe cât 'mi se pare, cuvintele d-luĭ ministru al domeniilor.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Numaĭ că n'am întrebuințat cuvêntul de *coterie*, am ḑis »*pleiadă*«.

D. P. S. Aurelian: Fórte bine, fie *pleiadă*; dar cred că a propos de tratatul de comerciŭ cu Austria, nu avea ce căuta cestiunea acésta.

Eŭ am arătat D-luĭ ministru de externe că rĕŭ a făcut că a introdus în expunerea de motive cestiunĭ cu desĕvêrșire străine de obiectul care este în discuțiune, dar m'am mirat maĭ mult de D. Carp și m'am întrebat ce nevoie a simțit D-sa să aducă în desbatere acéstă cestiune arḑĕtóre.

Așĭ dori să 'mi se spună dacă în adevĕr ómeniĭ din pleiada aceasta vin aci ca să ne facă rĕŭ, ce mĕsurĭ are de gând să ia guvernul contra lor?

Căcĭ, de sigur, la mĕsurĭ contra lor s'a gândit D. Carp, când a aruncat aceste cuvinte. D-sa nu vorbesce de clacă.

Ceea ce sciŭ este că nimenĭ din Româniĭ de peste munțĭ, carĭ aŭ venit la noĭ, nu s'aŭ făcut culpabilĭ de atentate politice carĭ ar putea motiva vre-o mĕsură de luat contra lor.

Aceștĭ ómenĭ, din contră, îndură cu cea maĭ mare răbdare suferințele lor; eĭ sunt destul de amărîțĭ și nu e drept să le maĭ spunem și noĭ că eĭ nu aŭ venit aci de cât să facă zizanie.

Apoĭ nu vedețĭ că, prin asemenea acusațiĭ le îngreunațĭ posițiunea?

Nu vedețĭ, că ómeniĭ aceștia, carĭ sunt reŭ notațĭ deja când vin la noĭ, că eĭ vor fi și maĭ rĕŭ notațĭ, când oficial se ḑice că eĭ nu vin aicĭ de cât să facă intrigĭ?

Nu vedețĭ cu ce recomandațiunĭ făcute de un ministru român se întorc eĭ în țéra lor?

Eŭ v'așĭ ruga un lucru: ca acestor ómenĭ, atât de aspru încercațĭ și de sórtă și de ómenĭ, dacă nu putețĭ să le facețĭ bine, nu le facețĭ cel puțin rĕŭ, și nu le putețĭ face un maĭ mare rĕŭ, de cât denunțându'ĭ ca agitatorĭ, ca intrigantĭ, ponóse pe carĭ nicĭ unul nu le merită.

Sunt o mie de anĭ de când Româniĭ luptă în Ungaria; o mie de anĭ eĭ aŭ știut să înfrângă orĭ ce înrîurire distrugĕtóre a némuluĭ lor; 'ĭ am ajutat noĭ?

Dar merg maĭ departe. Pe noĭ eĭ ne-aŭ deșteptat; eĭ aŭ fost dascăliĭ noștri, carĭ nu numaĭ ne-aŭ învĕțat carte, dar carĭ ne-aŭ descoperit portarele istorieĭ nóstre naționale.

Eĭ bine, cel puțin din sentiment de gratitudine să căutăm, dacă nu să le plătim serviciile ce eĭ ne-aŭ făcut, cel puțin să nu le facem rĕŭ.

Cavour, unul din bărbațiĭ politicĭ ceĭ maĭ iluștri aĭ Italieĭ, nu s'a temut nicĭ odată că se va pune în raporturĭ rele cu cele-alte țĕrĭ italiane, când îmbrățișa pe toțĭ refugiațiĭ Italienĭ de valóre. Eram în Turin, pe la 1859, și vedeam cum Italieniĭ de pretutindenĭ eraŭ bine priimițĭ și îmbrățișațĭ.

Eŭ nu am să vĕ daŭ sfaturĭ cum să vĕ purtațĭ cu Româniĭ de dincolo; tot ceea ce vĕ rog este să 'ĭ lăsațĭ în pace, căcĭ sciŭ eĭ maĭ bine de cât D-vóstre cum trebue să se pórte și cum trebue să lucreze. Décă nu voițĭ saŭ nu putețĭ să le facețĭ bine, cel puțin nu le facețĭ rĕŭ.

D. președinte G. Gr. Cantacuzino: D-lor suspend ședința pentru 5 minute.

— Ședința se suspendă.

— La redeschiderea ședințeĭ D. președinte ocupă fotoliul presidențial.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, voiŭ căuta să înlătur de la acéstă discuțiune tóte patimele carĭ n'aŭ loc într'o cestiune curat comercială, curat de cifre și de socotélă, maĭ cu sémă să nu amestecăm niște supĕrărĭ pe carĭ nu le înțeleg ca să manifest cu acéstă ocasiune. Pricep ca, în asemenea cestiunĭ de economie politică, de tratate de comerciŭ, de raporturile comerciale ale țĕreĭ cu cele-alte state, să fim de părerĭ adverse, pricep să avem opiniunĭ, sisteme deosebite, argumentărĭ variate și ideĭ economice cu totul contrariĭ; ceea ce nu pricep însă este nicĭ supĕrarea, nicĭ patima, nicĭ ura. Este evident că guvernul, în cestiunĭ de convențiĭ comerciale, este maĭ desinteresat de cât orĭ-cine.

Oposițiunea, din contra, póte să încerce, cu ocasiunea uneĭ cestiĭ curat economice, o agitare politică în folosul sĕŭ. Prin urmare, dacă se póte presupune oposițiuneĭ câte-va vederĭ lăturalnice, nu se póte presupune acestea guvernuluĭ. Membriĭ guvernuluĭ ântêiŭ, ca representanțiĭ aĭ intereselor generale ale uneĭ țĕrĭ, al duoilea ca proprietarĭ chiar în acéstă țéră, nu pot să caute de cât a încheia un tratat comercial cât se póte de folositor intereselor materiale ale țĕreĭ prin care să sporéscă și veniturile budgetare și veniturile particulare. Avem de povățuitor, pentru a face bine în acéstă cestiune, nu numaĭ sentimentul datorieĭ, pe care D-lor póte să nu ni'l recunóscă, nu numaĭ sentimentul patriotismuluĭ pe care D-lor, mariĭ monopolisatorĭ aĭ patrieĭ române de la Trajan până la Tudor Vladimirescu, póte să ni'l tăgăduéscă, dar avem cel puțin acel sentiment vulgar al sufletelor celor maĭ înjosite, sentimentul interesuluĭ material care nu permite ca, în asemenea cestiunĭ, să se jicnească, să se nesocotească interesele generale ale țĕreĭ, interese carĭ sunt în acord și cu interesele nóstre particulare.

Prin urmare, ceea ce am făcut, nu numaĭ credem că este folositor, dar vĕ vom demonstra că am lucrat, cât am putut, ca să obținem cât se póte maĭ mult și să dăm cât se póte maĭ puțin.

In starea actuală a lucrurilor am obținut de la Austro-Ungaria câte-va concesiunĭ, dară în schimb, dupe cum voiŭ avea onóre să demonstrez, ceea ce am spus și în expunerea de motive, prin acéstă convențiune nu 'ĭ am dat aprópe nimic. Convențiunea acésta are un caracter special; maĭ că nu este o convențiune sinalagmatică, e maĭ mult o convențiune unilaterală.

In adevĕr, în starea legislațiuneĭ nós de aḑĭ, ceea ce s'a dat Austrieĭ s'a dat p tariful autonom, pe care 'l ațĭ votat la fin anuluĭ trecut.

Dar acesta s'a dat nu numaĭ Austr cum are aerul a crede și a insinua D. A relian, dar s'a dat și Italieĭ, Anglieĭ, Fra cieĭ, Elvețieĭ cu care avem tratate cu clau națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Dar ceva maĭ mult: s'a dat tuturor țĕ lor cu carĭ nicĭ nu avem tratate de c merciŭ. Ast-fel, dar, convențiunea acés nu conține — cum a ḑis colegul meŭ de domeniĭ, cum am ḑis și eŭ, în expune de motive — nu conține de cât concesiun pe carĭ Austria ni le dă.

Mĕ vețĭ întreba atuncĭ: pentru ce Aust Ungaria ne a dat ceva folóse, dacă noĭ 'ĭ am dat alte concesiunĭ de cât cele d tariful nostru autonom de care se bucu chiar astăḑi?

Imĭ voiŭ permite să explic acésta în cur desbaterilor.

Dar, maĭ ântêiŭ, am să mĕ ridic în cont moduluĭ de a discuta al D-luĭ Aurelian, tot de o dată am să mĕ plâng cum memb din oposițiunea liberală discută proiect de legĭ. Orĭ ce proiect de lege, și maĭ sémă niște proiecte de legĭ asupra un cestiunĭ atât de delicate, atât de complica carĭ ridică atâtea probleme, póte unele în nedeslegate de sciința economieĭ politi carĭ caută să armoniseze atâtea interese lupta care se ocupă de atâtea cestiunĭ va prin ele însășĭ, lasă un câmp așa de larg, așa deschis pentru o critică corectă și imparțial în cât nu este trebuință de insinuațiu perfide și de afirmărĭ neexacte pentru căuta să le dĕrîmăm și să le combatem.

Adineaorĭ, un coleg al D-luĭ Aurelia s'a supĕrat de o întrerupere a mea, singu care 'mĭ am permis în curs de atât ore; — întreruperea se adresa la ace argument: D. Aurelian a ḑis că eŭ am f cut o critică asupra politiceĭ economice guvernuluĭ liberal și că am căutat să ju tific, să fac chiar apologia mĕsurilor lua de Austro-Ungaria, prin carĭ s'a oprit in portul vitelor nóstre în monarchia vecin Eŭ n'am făcut, în *expunerea de motive*, cât istoricul faptelor și așternerea cifrelo lăsându-vĕ pe D-vóstră să trageți concl siunea.

Atuncĭ am rugat pe D. Aurelian, și c ertare dacă 'l am întrerupt, dar 'l am intre rupt fiind-că aveam dreptate să'ĭ ḑic: citesc găsesce aceste duoĕ ideĭ carĭ ḑicĭ că le am de voltat în *expunerea de motive*. Și D. pre ședinte și tot Senatul vor fi de părerea a césta ca, când se afirmă de cine-va că î expunerea de motive imprimată și distribuit se găsesce cutare saŭ cutare idee, saŭ cu vinte, eŭ am dreptul să ḑic: citesce, D-le dacă acestea se găsesc scrise. Dacă nu a avea nicĭ acest drept, atuncĭ punețĭ o statu de lemn pe banca ministerială, dar nu u om în sânge și în óse. Și nu a putut onor D. Aurelian să găséscă scris în expunere

mea de motive ceea ce afirma, fiind-că nu exista, și 'mi a răspuns D-sa prin apreciările raportorului.

Respect fórte mult pe D. raportor și'i mulțumesc de modul strălucit cu care a susținut convenția care 'i a fost încredințată, de savantul raport care 'l a făcut, dar apreciările, în unele puncte, îi aparțin, și adesea ori un senator are dreptul să spună, póte într'un mod maï liber, maï larg, maï puțin diplomatic de cât un guvern, ceea ce socotesce despre politica unuï partid. Prin urmare, nu sunt responsabil de frasele carï a putut să le aștearnă în raportul sěŭ D. Tocilescu.

Nu am să dic că sunt juste saŭ nedrepte. Nu avem a face nicï cu convenția din 1875, nicï cu měsurile de rigóre, luate de guvernul austro-ungar în urma neînțelegereï care s'a petrecut la 1882 între guvernul austro-ungar și guvernul liberal, asupra aplicăreï eï. Avem pur și simplu să cercetăm convenția care astădi se înfățișéză Senatuluï, să arătăm bunurile saŭ relele eï, să rěspundem la criticele carï s'aŭ adus și să cercetăm câte-va teoriï economice și câte-va cifre maï mult saŭ maï puțin exacte carï aŭ fost puse inainte atât de onor. D. Sturdza cât și de D. Aurelian.

Voiŭ începe ânteiŭ cu D. Sturdza. D-luï a luat lucrul de departe, s'a urcat, 'mi se pare, la 1860 și a sosit până la 1892. D. Carp dicea fórte bine: admir fórte mult forța de muncă a onor. D. Sturdza, admir fórte mult tabelele statistice, admir fórte mult precisiunea acestor tabele, cu tóte că voiŭ arăta că nu aŭ fost cu totul exacte, dar ceea ce nu este înțeles și întemeiat sunt conclusiunile pe carï le trage dintr'ênsele. Și, încă o dată, voiŭ avea onórea să cercetez cu onor. Senat, mult maï pe scurt de cât D. Sturdza, câte-va din aceste tabele statistice, și vețí vedea că, chiar dacă vor fi exacte în cifre, ceea ce nu e tot-d'a-una, ele sunt absolut false în conclusiunï.

Onor. D. Sturdza a dis că perióda importuluï și exportuluï nostru se împarte în maï multe seriï în care începe de la 1860, 'mi se pare, nu am audit bine anul de când a început, îmï pare de la 1850. Eŭ voiŭ începe de la 1860 și voiŭ ajunge până la 1892.

Acest timp se împarte în patru perióde dupe sistemul economic la care a fost supusă țéra. A fost epoca de la 1860 până la 1875 inclusiv, adică cea anterióră convențiunilor de comerciŭ. A fost epoca în care am avut regimul convențional cu tóte țěrile pe basa convențiuneï cu Austria de la 1876 până la 1886. A fost periodul tarifuluï autonom de la 1886, aplicat numaï Austrieï, care a ținut până la 30 Iunie 1891, și in sfîrșit a fost regimul de la 1 Iulie 1891 până la 1 Ianuarie 1894, care a fost regimul tarifuluï autonom de la 1891, aplicat tutulor puterilor fără excepție. Eï bine, D-luï a dovedit cu cifre că, în primul period, adică de la 1860 până la 1875, exportul a fost tot-d'a-una superior importuluï. Însă de la 1875 și până la 1892, fie sub regimul convențiuneï austro-ungare, fie cu tariful autonom de la 1886 al D-lor, fie cu tariful de la 1891 al nostru, importul, în aceste treï periode, a fost necontenit superior exportuluï. Dară D-luï însuși a constatat că, de la 1860 până la 1875, comerciul nostru total a variat între 160 și 250 milióne.

Și, în acéstă epocă, numaï exportul a fost tot-d-auna superior importuluï? Dar de la 1876 și până la 1892, fără nicï un fel de excepțiune, fie sub regimul convențiuneï austriace, fie sub cel mixt saŭ bastard, care a fost un timp de la 1886 până pe la 1891,— adică regimul unuï tarif autonom aplicat uneï singure puterï, Austria, și un tarif convențional aplicat celor-alte puterï,— fie sub regimul inaugurat la 1891, un tarif egal aplicat tutulor, importul la noï a fost tot-d'a-una superior exportuluï. Însă cifra totală a comerciuluï, care de la 1876, îndată dupe încheiarea convențiunilor, trecea de la 250 de milióne la 550 milióne, ca midlocie până la 1889, când a trecut de 600 milióne până a ajuns, în 1891, la 711.345.000. Atuncï, din cifrele citate de D. Sturdza, și pe carï le priimim ca exacte, ar resulta acéstă conclusiune: că, de la 1850 la 1860, și de la 1860 la 1876, țéra acésta era mult maï bogată, maï puternică, maï infloritóre economicesce, atuncï când totalul comerciuluï sěŭ exterior se coprindea între 150 și cel mult 200 de milióne, de cât adi când a trecut peste 700 de milióne. Și conclusiunea ar decurge din faptul că exportul întrecea importul de la 1860 la 1876; așa reese din cifrele statisticeï; pe când de atuncï și până adi importul intrece exportul, cu tot tariful D-vóstre din 1886, cu tótă denunțarea convențiuneï încheiate de noï și cu tot sistemul acesta protecționist, care s'a introdus în 1886 și pe care și noï îl menținem în mare parte, cum voiŭ avea onóre să ilustrez prin exemple, maï pe urmă. Apoï acésta este o conclusiune? Neapěrat că nu. Și în privința acésta v'a rěspuns fórte bine D. Carp; acest fenomen nu se petrece numaï la noï, ci și în Anglia, Francia, Elveția, Belgia, și maï cu sémă, D-lor, este de observat, în tóte țěrile puternice, bogate, infloritóre, pe când fenomenul contrariŭ se petrece in țěrile semi-barbare saŭ în cele sěrace. Și a avut dreptate D. Carp să vě dică că ne venițí aicí și ne aruncațí o teorie mucedă, rěsuflată, care nu maï are curs în economia politică modernă, teoria balanțeï comerciale. Ce a rěspuns D. Aurelian la acésta, vrênd să rěsbune pe D. Sturdza? a rěspuns pur și simplu susținênd teoria balanțeï comerciale. Este óre, D-lor, momentul acum să facem să pérdă Senatul timp cu aceste teoriï academice? Faptele, cifrele ce v'am citat sunt absolut sdrobitóre în contra acesteï pretențiï.

D. Aurelian o susține prin argumente cunoscute, la carï voiŭ rěspunde fórte puține cuvinte. A dis D-sa că, de și comerciul Englitereï de import e de 9 miliarde și acela de export de 5, iaŭ cifrele D-luï, nu sciŭ dacă sunt exacte; iată că acolo e o proporție maï însemnată de cât la noï, o diferință în fie-care an de 4 miliarde, și întrébă D-sa: óre Englitera perde 4 miliarde pe an din causa acésta? Să mě ierte D. Aurelian; nu D. Carp o dice acésta, ci aceï carï susțin teoria *balanțeï comerciale*, aceï carï susțin că e o sărăcie și o pagubă pentru o țéră în casul când importă maï mult de cât exportă. Și acésta e teoria D-luï Aurelian în tóte argumentele sale și chiar e ideea mumă a politiceï sale economice, pe care de atâta timp se luptă să o experimenteze pe spinarea țěreï. D-sa dice că Englitera sărăcesce cu 4 miliarde pe an. Acésta este conclusiunea matematică a balanțeï comerciale; din momentul ce Englitera importă 9 miliarde și exportă 5 miliarde, dupe D-luï, prin urmare, perde 4 miliarde. D-ta însă, D-le Aurelian, ești vinovat de acéstă conclusiune, iar nu D. Carp, căcï D-sa a dis că balanța comercială este efectul unor calcule greșite, uneï adevěrate închipuirï. D. Aurelian dice că Englitera compenséză acéstă pagubă —și, dacă o consideră ca pagubă, atuncï persistă dar în erórea teorieï balanțeï comerciale —compenséză acéstă pagubă cu procentele de un miliard și jumětate ce ia de la baniï dațí cu împrumut în străinětate. Este evident că aceste procente sunt un mare isvor de bogăție, când republica Argentină nu face faliment, când Brasilia nu este în rěsboiŭ civil, când Grecia plătesce cuponul și Portugalia asemenea. Dar la acest argument voiŭ rěspunde cu un singur cuvênt: Balanța comercială defavorabilă Englitereï nu datéză de acum, datéză de un secol aprópe și, dacă teoria D-luï Aurelian ar fi adevěrată, Englitera nu s'ar fi putut îmbogăți nicï capitalisa atâtea economiï în cât să împrumute decimï de miliarde lumeï întregï.

A basa politica economică a uneï țěrï pe balanța comercială este a pleca de la o idee falsă pentru a ajunge la un resultat ruinător, și să nu facă Dumnedeŭ să venițí la guvern cu asemenea ideï și să ducețí politica economică a Românieï într'o asemenea direcțiune; căcï, cum era să ne ruinațí desěvîrșit situațiunea monetară prin ideea greșită a agiuluï, așa ne vețí prăpădi și politica economică printr'o a duoa idee tot atât de greșită și tot atât de nefastă, teoria balanțeï comerciale. (Aplause).

Cu agiul și balanța comercială ațí dus o dată țéra acésta la marginea prăpastieï. Și, dacă nu se întêmpla căderea D-vóstre, și dacă puteațí duce până în capět acéstă nenorocită politică, nu la marginea, dar în fundul abisuluï era să ne prăvălițí. (Aplause).

Dar, D-lor, chiar basându-ne pe teoria D-luï Sturdza, a balanțeï comerciale, vě voiŭ arăta că unele cifre carï le a citat D-sa nu sunt absolut exacte și, în orï-ce cas, duc la conclusiunï cu totul contrariï de cele ce le a făcut D-sa. A luat statistica comerciuluï exterior de la 1887 și până la tariful autonom de la 1891, adică aniï comerciali trecuțí sub regimul care dic că este al D-lor, regimul de la 1886 și până acum, adică: aniï 1888, 1889 și 1890 a făcut pe acești anï midlocia exportuluï și midlocia importuluï și s'a comparat cu aceeași mijlocie a anilor 1891 și 1892 și a găsit că, în aniï aceia, midlocia cea d'ânteiŭ se arată maï favorabilă ex-

portuluĭ în comparaţie cu importul, pe când midlocia periodului al duoilea ar fi favorabilă importuluĭ şi defavorabilă exportuluĭ, de şi D-luĭ însuşi recunósce că deosebirea este fórte mică. Ast-fel, cu nenorocita nóstră politică economică, exportul ar fi scădut şi importul s'ar fi mărit.

Maĭ ânteiŭ am dis că nu priimesc teoria D-sale, a balanţeĭ comerciale, dar am obiceiul să împing pe adversariĭ meĭ până în ultimele lor retranşamente, şi, ca să plac D-luĭ Sturdza şi Aurelian, voiŭ priimi pentru un moment teoria balanţeĭ comerciale şi 'ĭ voiŭ arăta că cifrele sunt cu totul contrariĭ teorieĭ D-sale şi că balanţa comercială ne este maĭ puţin favorabilă în regimul de la 1887 la 1891 de cât de la 1891 încóce. Nu trag din acésta conclusiunĭ însemnate, dar să restabilim adevĕrul.

Cum obţine însă D. Sturdza resultatele D-sale? Iată, D-lor, şurupul pe care 'l întrebuinţézǎ.

Ce face D-sa? Adiţionéză anul 1891 cu 1892 şi face midlocia dupe resultatul acestor duoĭ anĭ fără să prevestéscă Senatul că anul 1891 este călare pe duoĕ sisteme: pe sistemul convenţional, care s'a sfĕrşit la 1 Iulie 1891, şi pe sistemul tarifuluĭ general al anuluĭ 1891, care începe numaĭ de la acea dată şi îl adiţionéză cu anul 1892, care este un an normal, şi de aci trage conclusiunile D-sale.

Dar anul 1891 nu este an normal şi nu póte servi de nicĭ un termen de comparaţiune, maĭ cu sémă în privirea cifreĭ importuluĭ, din duoĕ puncte de vedere:

Nu numaĭ că 1891 e călare pe duoĕ sisteme şi nu póte să servéscă de basă la nicĭ un fel de argumentare, dar încă, fiind-că se scia că la 1 Iulie încetéză tóte convenţiunile nóstre cu tóte puterile, şi că era să se aplice un tarif autonom de 4, de 5 orĭ maĭ greŭ în unele de cât taxele convenţionale, atuncĭ a fost în primele şése lunĭ un iuruş la import şi un spor însemnat care se petrece tot-d'a-una în asemenea circumstanţe.

Aţĭ putut audi în Francia ce import grozav s'a făcut cu grânele când s'a sciut că se va ridica taxa lor de la 5 la 7 leĭ. Şi, în anul 1891, găsim în adevĕr un import de 436 milióne, va să dică cu o sută milióne maĭ mare de cât importul tutulor anilor precedenţĭ şi chiar aĭ anilor următorĭ.

De acéstă cifră se servă D. Sturdza, o cifră cu totul excepţională, ca să stabiléscă că bilanţul comercial de la 1891 încolo ne este defavorabil.

Vedeţĭ că nu ajunge ca cine-va să aĭbă numaĭ cifre, trebue să aibă şi speranţa că cine-va nu 'ĭ pricepe meşteşugul şi nu 'i descóse ţesĕtura.

Dar eŭ voiŭ face o procedare maĭ corectă; voiŭ lua un an normal, 1890, care e sub regimul care 'l improvizaseră D-lor la 1886, acel mixtum-compositum de convenţiunĭ comerciale şi de resbel vamal, şi voiŭ lua alt an normal, anul 1892, care se petrece întreg sub noul regim inaugurat de noĭ, adică tariful general aplicat de o potrivă tutulor ţĕrilor, şi voiŭ compara cifrele între dênsele.

Anul 1890 ne dă, ca cifră a comerciuluĭ total, 638 milióne, cifră rotundă, din care 362 milióne import şi 276 export.

Dacă, dar, scădem exportul din import, găsim o diferenţă de 86 milióne.

Să luăm acum anul 1892, cifra comerciuluĭ total este 666 milióne, cifra importuluĭ este 380 milióne, cifra exportuluĭ de 285 milióne cifre rotunde. Va să dică importul a trecut numaĭ cu 18 milióne peste importul din 1890. Exportul se ridică cu 10 milióne, iar cifra totală a comerciuluĭ se ridică cu 28 milióne peste cifra celuĭ maĭ bun an din periodul precedent.

Fără să daŭ acestor cifre o prea mare importanţă, căcĭ eŭ nu cred în puterea cabalistică a cifrelor, însă ele dovedesc o prosperitate crescêndă, şi, punĕnd în comparaţie anul 1892 de sub noul regim vamal cu cel maĭ bun an din regimul inaugurat de D-vóstre, vedem că comerciul total s'a ridicat cu 28 milióne din carĭ 10 milióne ca comerciŭ de export.

Vedeţĭ chiar că, cu bilanţul D-vóstre comercial, probez acest fapt, că sistemul nostru economic — chiar de nu aşĭ dice că e maĭ bun — dar a dat în 1892 resultate maĭ favorabile de cât sistemul moştenit de la D-vóstre.

D-lor, tot aşa raţionase D. Sturdza şi în altă cestiune.

E un ce absolut extraordinar raţionamentul care 'l a făcut asupra unuĭ fapt fórte natural şi care 'l am învederat noĭ înainte de D-luĭ.

In 1892, încetând resbelul vamal cu Austria, ce resultat ne a dat încetarea acestuĭ resbel vamal? Ne a dat resultatul că Austria a importat la noĭ pentru 89 milióne în loc de 52 milióne care importase sub regimul rĕsboiuluĭ vamal, adică în ultimul an al acestuĭ rĕsboiŭ în 1890. Vrea să dică e un câştig pentru Austria, şi nu 'l negăm, căcĭ eŭ cred că raporturile între ţĕrĭ trebue să fie basate pe câştig reciproc; nimenĭ nu va avea acéstă pretenţiune nesănĕtósă şi nedréptă ca un tratat să 'ĭ dea folos numaĭ luĭ; ânteiŭ nu se póte, şi al duoilea ar fi nedrept să o pretindă, şi vĕ asigur că nimenĭ nu va trata pe asemenea picĭor, fie cu D. Sturdza, fie cu D. Aurelian. Dar noĭ, care e câştigul nostru? Noĭ trecem de la un export de 8 milióne la un export de 31 milióne.

Cum adversarilor noştri le plac proporţiunile matematice — de şi nu sunt tocmaĭ competent să fac asemenea proporţiunĭ de un calcul şi de un interés infinitesimal—însă pentru a face plăcere D-luĭ Sturdza am cerut acéstă proporţiune unuĭ matematician.

Iat'o: urcarea exportuluĭ nostru ar fi de 354 la sută şi o fracţiune. Urcarea importuluĭ austro-ungar la noĭ nu ar fi de cât ceva maĭ puţin de 59 la sută.

Vrea să dică, când comerciul Austro-Ungarieĭ cresce cu 71 %, comerciul nostru cresce cu 244 % cu sistemul inaugurat de noĭ. Dar fără să fim matematicianĭ, putem toţĭ să facem socotéla şi să constatăm că de la 8 milióne la 31 milióne e maĭ mare saltul de cât de la 52 la 89.

Vĕ perd vremea, D-lor, cu acestea, dar voesc să vĕ arăt ce vrea să dică modul acesta de a trata cestiunile, de a se pune a descóse la cifre, a le supune la fel de fel de combinărĭ şi de a crede că cu acest joc se resolvă cestiunile politice şi economice. Am arătat D-luĭ Sturdza că pe terenul acesta nu are dreptate şi 'ĭ se póte rĕspunde fórte bine şi precis. D-luĭ nu are monopolul manipulăreĭ hârtiuţelor cu carĭ dice că supĕră banca ministerială. Nu supĕră banca ministerială; ne supĕră într'un punct, că ne silesce să rĕspundem şi e o muncă zadarnică şi o perdere de timp şi pentru D-lor şi pentru noĭ.

Dar să trecem la lucrurĭ maĭ seriósе.

D-lor, D-lor ne aŭ acusat că noĭ ne am grăbit să facem un tratat cu Austro-Ungaria, şi 'ĭ am dat nisce concesiunĭ fórte marĭ la carĭ dênsa nu avea dreptul să pretindă şi în schimb nu am obţinut nimic saŭ aprópe nimic.

Eŭ pricep să se pună cestiunea pe terenul acesta. In adevĕr, aci stă tótă desbaterea, să se scie dacă am dat mult Austrieĭ, şi dacă am obţinut puţin saŭ nimic de la dênsa?

Acéstă cestiune o voiŭ desvolta, şi sper a vĕ convinge şi a vĕ demonstra cât de folositor vĕ e tratatul acesta.

D-lor, nu noĭ avem vanitatea să credem că am făcut o minune, şi am obţinut suma concesiunilor ce ar fi fost de dorit. De sigur se póte orĭ când susţine că era maĭ mult de cerut căcĭ cererile nu aŭ margine, dar eŭ vĕ încredinţez că maĭ puţin de dat nu puteam da; maĭ mult de cerut puteam să cerem, dar nu se putea obţine şi acésta încă va fi fórte lesne de constatat. Am dat cât am putut maĭ puţin şi am obţinut tot ce se putea obţine maĭ mult prin silinţe consciinciósе, făcute în timp de duoĭ anĭ de dile.

Dar D-lor, carĭ la 1886 aŭ denunţat convenţia cu Austro-Ungaria, şi aŭ început faţă cu acéstă putere resbelul vamal, fost-aŭ aşa de recĭ în privinţa aceste cestiunĭ? Găsit-aŭ că ruptura relaţiunilor nóstre comerciale cu un stat ca Austro-Ungaria, care ne încongióră din tóte părţile, care domină comerciul nostru internaţional, care este stăpâna transituluĭ nostru pe cale de pămênt, găsit-aŭ, dic, că acest fapt este aşa de indiferent în cât să nu aĭbă nicĭ o importanţă asupra economieĭ generale, asupra bogăţieĭ şi asupra viitoruluĭ Românieĭ? Şi nu aŭ făcut nicĭ o silinţă pentru a face să înceteze acéstă stare de lucrurĭ.

D-le preşedinte, vĕ rog să consultaţĭ Senatul dacă voesce a prelungi şedinţa, fiind-că ora este 5.

Vocĭ: Să se prelungéscă.

— Senatul consultat, admite prelungirea şedinţeĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Eŭ sunt maĭ drept cu D-lor de cât pare a fi însuşĭ D-lor.

Liberaliĭ, D-lor, de la 1886, de când s'a

denunțat convenția cu Austria și până în luna Februarie 1888, adică până în ajunul căderei lor, aŭ încercat necontenit să obțină de la Austria reînouirea unuĭ tratat comercial.

A! Atuncĭ nu era vorba de vîndarea țěreĭ la Austriacĭ! Atuncĭ când eraŭ la putere nu era vorba de ostilitățĭ în contra Ungurilor saŭ Austriacilor! Atuncĭ nu'șĭ aduceaŭ aminte nicĭ de neînțelegerile ce avusese în timpul executăreĭ convențiuneĭ de la 1875!

Atuncĭ D-lor mergeaŭ necontenit la Viena aŭ veneaŭ ceĭ de la Viena acĭ, și încercaŭ, pe tóte căile și în tóte modurile, să obțină un tratat comercial de la Austro-Ungaria.

Și, D-lor, ceea ce este de mirat, este faptul că autoriĭ și negociatoriĭ pentru o convenție cu Austria, eraŭ tocmaĭ D-niĭ Aurelian și Sturdza, și că, în duoĕ rêndurĭ, atât la Viena cât și acĭ D-lor aŭ făcut negociațiunĭ carĭ aŭ fost împinse fórte departe, dar carĭ nu aŭ putut isbuti din pricina unor neînțelegerĭ; este adevěrat, însă, la fie-care din aceste negociațiunĭ România da ceva maĭ mult și Austria cerea și maĭ mult; ba încă, la 1888, am găsit un proiect de tratat cam terminat prin ministerul de externe, dar notat de mâna D-luĭ Ferichide, în care arăta că aprópe să lăsase tóte pretențiunile cele marĭ din partea Românieĭ, și gata eraŭ să presinte un tratat comercial mult maĭ rěŭ de cât acesta care vi se înfățișéză astădĭ. Și numaĭ căderea D-lor 'ĭ aŭ împedicat de la acéstă ultimă concesiune. (Aplause).

Este adevěrat că ațĭ început măreț de tot, cu pretențiunĭ enorme și aveațĭ dreptate să le facețĭ, pentru că așa se începe negociările, dar ațĭ lăsat fórte mult din ele și în cele din urmă era să lăsațĭ aprópe tot. (Aplause).

A venit schimbarea politică de la 1888, care v'a întrerupt în acéstă operă, și, în cele din urmă, am fost noĭ moștenitoriĭ D-vóstre carĭ am reluat negociațiunile, începênd iarășĭ ca D-vóstre prin a cere fórte mult; dar, vědênd că nu ne înțelegem, că nu putem face un tratat, am venit, D-le Aurelian, cu o convențiune provisorie și cu un *modus vivendi*. Acĭ este erórea D-vóstre și erórea voită; ațĭ discutat acéstă convențiune ca un tratat care ne légă pentru un șir de anĭ, pe când ea nu este de cât un *modus vivendi*, un mod de a trăi pe timp de un an; decĭ are același caracter provisoriŭ pe care îl are și convenția cu Anglia, cu Elveția, cu Francia și cu Italia, și, când D-vóstre ațĭ aprobat aceste 4 tratate, nu věd pentru ce combatețĭ pe acesta.

D. P. S. Aurelian: Altă vorbă.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Fiind-că este la midloc Austro-Ungaria? Eĭ bine, noĭ nu voim ca în cestiunile economice să amestecăm politica, dupe cum ne sfătuesce, în mod fórte înțelept, D. Sturdza, într'o scrisóre a D-sale pe care o am acĭ, publicată în *Voința națională*. Convenția cu Austria este absolut același lucru. Cu o singură diferință, că ni se dă de Austria câte-va concesiunĭ suplimentare pe carĭ le am cerut din pricina vecinětățeĭ sale.

Și iată carĭ sunt cele duoĕ caractere ale uneĭ învoirĭ provisoriĭ.

Ântêiŭ, că fie-care țéră își dă, fără tarif alăturat, tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, adică se consfințește starea de lucrurĭ actuală fără a se lega, față unul de altul, tarifurile lor autonome, taxele carĭ nu ar fi convenționale.

Al duoilea, învoirea se face fără termen și este denunțabilă orĭ și când.

Eĭ bine, aceste duoĕ caractere le are convențiunea cu Austro-Ungaria și, afară de faptul că a venit posterior convențiuneĭ cu Germania, cele-alte caractere ale acesteĭ convențiunĭ sunt identice cu acelea ale convențiunilor cu Anglia, cu Francia, cu Italia și cu Elveția.

Dacă, dar, aceste patru convențiunĭ sunt bune, este bună și convențiunea cu Austro-Ungaria.

Vě este absolut imposibil de a eși din acéstă dilemă.

Onor. D. Sturdza ne întreba: ce interes avem să facem o convențiune cu Austro-Ungaria?

Când 'ĭ am arătat că în 1892 comerciul nostru de export cu Austro-Ungaria a ajuns la 31 milióne de la 8 milióne, cât era în cea din urmă epocă a rěsboiuluĭ vamal, D-luĭ ne a dis: D. ministru nu face socotélă adevěrată; am vêndut în Austria pentru 31 milióne, dar am perdut de la Englitera căreea îĭ vindeam în 1890 pentru o sumă de 161 milióne.

Decĭ, în 1890, de și n'am vêndut în Austria de cât 3 la sută din totalul export, am vêndut însă în Englitera 58 la sută. In 1892 vindeam în adevěr în Austria 11 la sută, dar în Englitera vindeam numaĭ 42 la sută din totalul export.

Prin urmare, este același lucru: ceea ce nu vindeam în Austria, am vêndut în Englitera, și acum ceea ce vom vinde în Austria n'o să maĭ vindem în Englitera.

Așa este, D-lor, când cine-va se ia numaĭ dupe aceste cifre scrise pe hârtie. Cine-va nu póte să vêndă maĭ mult de cât are: are o recoltă de 285 milióne, acésta are s'o vêndă, nu póte să vêndă maĭ mult, și dacă vinde maĭ mult în Austria, va vinde maĭ puțin în Anglia și vice-versa; când granițele Austrieĭ vor fi închise, va vinde maĭ mult în Anglia. Acestea sunt adevěrurĭ așa de elementare în cât D. Sturdza nu avea trebuință să ni le spună.

Dar óre în realitate lucrurile se petrec tot așa, dupe cum ele resultă din cifre și din cărțile bibliotecilor?

Apoĭ același lucru este pentru districtul Mehedințĭ, orĭ pentru Botoșanĭ, orĭ pentru Dorohoiŭ, atuncĭ când își vinde recolta imediat peste graniță, fără cheltuelĭ de transport, ca și atuncĭ când o ia din locul unde este depusă și produsă și o cară la Brăila saŭ la Galațĭ, și de acolo încongióră Europa întrégă cu ea, până a sosi la locul de consumațiune?

Același lucru este pentru cel de la Botoșanĭ saŭ Dorohoiŭ, ca să 'șĭ ducă mărfurile direct din județele lor respective la Hamburg și Brême, prin Austria, ca și faptul când le ar duce de la Botoșanĭ până la Galațĭ, în drumul de fer, și de acolo pe apă, până la portul Anvers, iar de acolo iarășĭ cu drumul de fer până în cutare oraș din Germania pentru a le desface?

Iată cum trebue să raționăm în cestiunĭ de asemenea natură.

Este evident că, fiindu-ne deschise tóte piețele, ni se presintă maĭ marĭ folóse de cât în cas de a fi mărginițĭ la un singur têrg de desfacere, căcĭ urcarea prețurilor nu póte veni de cât din concurență.

Sunt duoĕ lucrurĭ de considerat: Maĭ ântêiŭ nu tóte județele țěreĭ românescĭ aŭ aceeașĭ posițiune și, dacă pentru județele Brăila, Covurluiŭ și județele dunărene în genere este bun comerciul cu Anglia, este însă scump și împověrător pentru județele muntene saŭ cele de lângă Dunărea din sus, și este mare fericire pentru ele ca să aibă cele duoĕ piețe pe carĭ li le am dat de acĭ înainte: piața Germanieĭ și piața Austro-Ungarieĭ, carĭ, fie ca consumatóre, fie ca intermediare, să trâgă productele nóstre și prin calea de pămênt, pe când cele alte piețe le trag prin calea maritimă. Dar D. Aurelian dice: »apoĭ noĭ trebue să vindem în Englitera«. Pentru ce? Pentru a face plăcere Englitereĭ? Dar Englitera n'are nevoie de acéstă plăcere, căcĭ ea își trage grânele de carĭ are trebuință din tótă lumea și mě mir că aud asemenea cuvinte tocmaĭ din gura D-luĭ Aurelian. Apoĭ ceĭ carĭ în anul 1892 aŭ vêndut în Austria producte pentru 31 milióne, nicĭ o lege nu 'ĭ popria să le vêndă maĭ bine în Anglia; căcĭ nu trebue să credem că aŭ dorit să facă plăcerea morarilor din Pesta. Dar, dacă aceștĭ ómenĭ aŭ vêndut pentru 31 milióne pe piețele Austrieĭ, este că aŭ avut óre care interes ca să facă așa. Căcĭ, precum nu se gândeaŭ a face fericirea cumpěrătorilor austriacĭ, tot așa s'aŭ preocupat fórte puțin de fericirea cumpěrătorilor englezĭ saŭ belgianĭ, și s'aŭ gândit numaĭ la interesul lor și la prețul cel maĭ bun. Insă D. Aurelian, prin měsurĭ factice de resbel vamal, prin měsurĭ inspirate de cutare, saŭ cutare sentiment maĭ mult saŭ maĭ puțin la locul luĭ, dar nu de sigur numaĭ de sentimentul intereselor comerciale ale țěreĭ, vrea să închidă cu orĭ-ce chip granița austro-ungară, și să siléscă pe aceĭ ómenĭ să vină negreșit la Galațĭ și Brăila să vêndă Englezilor, pe prețurĭ rele, ceea ce pot vinde Austriacilor pe prețurĭ bune saŭ cel puțin maĭ bune.

D. P. S. Aurelian: Dar nu am închis'o noĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Fie și așa, priimesc; dar, când putem s'o deschidem de ce să nu o facem? Și este evident un avantagiŭ pentru o parte însemnată a țěreĭ ca s'o facem, și D-vóstre încă ațĭ fost pătrunșĭ de acéstă idee când erațĭ la guvern, căcĭ sunteți fórte cu minte când sunteți la guvern și pentru aceea ațĭ avut negociațiunĭ în 4 rêndurĭ cu Austria; ast-fel ațĭ avut negociațiunĭ prin corespondențe diplomatice între Viena și Bucurescĭ, în Februarie 1886. Ațĭ avut negociațiunĭ în 8

ședințe la Bucurescĭ, de la 2 până la 12 Aprilie 1886. Ațĭ avut negociațiunĭ în Ianuarie 1887, unde D. D. Sturdza a fost ca representant al guvernuluĭ la Viena, și era încongĭurat de tot statul-major al partiduluĭ D-vóstre, compus din D. D. Protopopescu, D. Gh. Cantacuzino și alțiĭ. Atuncĭ s'a ținut 5 ședințe, de la 6 la 10 Ianuarie 1887. Negociațiunile aŭ fost reluate încă la Viena în Martie 1887, și delegațĭ eraŭ: D. Aurelian, D. Gr. Ghica, D. Protopopescu. In fine, în Februarie 1888, în ajunul căдereĭ D-vóstre de la guvern, maĭ găsesc un proiect de convenție al D-luĭ Ferekide, despre care voiŭ vorbi. Va să ḑică în 4 rêndurĭ ațĭ încercat să obținețĭ piéța austro-ungară; în 4 rêndurĭ ațĭ căutat să deschidețĭ acéstă piéță productelor nóstre. și fórte bine ațĭ făcut atuncĭ, dar nu ațĭ isbutit. Prin urmare, cineva se laudă cu lucrurile în carĭ isbutesce nu cu acelea în carĭ încércă căderea.

Onor. D. D. Sturdza a venit și ne a citit un fórte lung raport al D-luĭ Gr. Ghica, spunênd pentru ce negociațiunile nu aŭ isbutit. Am să 'mĭ permit o mică observațiune asupra acesteĭ cestiunĭ, acest raport este un raport confidențial, este făcut în timpul D-lor și pórtă pe dênsul cuvêntul „*secret*“; nu este pus de mine acest cuvènt, este scris în timpul ministeruluĭ D-lor, 'l a creḑut așa de secret în cât nu 'l a publicat în cartea verde. Și, în adevĕr, o parte din el trebuia să rĕmână confidențial. Acum, D. Sturdza, dacă are copie de pe el, saŭ dacă posedă chiar originalul, căcĭ eŭ nu am găsit de cât o copie verificată, nu sciŭ. Nu sciŭ dacă acest raport este proprietatea D-sale personală; nu sciŭ dacă, ca particular, fiind-că acum nu maĭ este ministru, póte să citéscă din acest raport lucrurĭ carĭ D-sa singur, ca ministru, le a socotit secrete, confidențiale, a creḑut că nu trebue să se dea publicitățeĭ, fiind-că nu 'l a publicat în cartea verde, carte pe care o posedăm cu toțiĭ. In adevĕr, în raportul D-luĭ Gr. Ghica sunt lucrurĭ delicate; se vorbesce în acel raport de cuvinte și aprecierĭ preschimbate în conversațiunĭ intime carĭ se petrec cu condiția și garanția secretuluĭ.

Ele se pot raporta în scris de la un funcționar la ministru, dar nicĭ funcționarul acela nu ar fi bucuros se le vadă date în publicitate fără voia luĭ, nicĭ maĭ cu sémă aceia cu carĭ aŭ tratat n'ar fi măgulițĭ de unele din aceste destăĭnuirĭ, și vĕ încredințez că de acĭ încolo vor fi mult maĭ reservațĭ față cu noĭ, ceea ce numaĭ bine țĕreĭ nu póte să aducă.

D-lor, am spus acésta cu totul desinteresat, este o cestiune care nu mĕ privesce, sunt tratărĭ făcute de D-lor, sunt rapórte ale funcționarilor D-lor către D-lor; dar eŭ mĕ pun din un punct de vedere maĭ general și maĭ înalt.

Noĭ suntem un stat pe care lumea ne ia, de acĭ înainte, în serios, suntem un stat cu care se trateză, suntem un stat aĭ căruĭ delegațĭ aud lucrurĭ secrete, fórte grave, fórte delicate, și când se spun acestea față cu noĭ, este că toțĭ ne cred ómenĭ onești și serioșĭ; ómenĭ carĭ ne dăm sémă de misiunea care o îndeplinim și de responsabilitatea ce trage dupe dênsa, și nimenĭ din ceĭ cu carĭ avem a face nu este măgulit de a fi dat în vileag cu asemenea convorbirĭ intime. Póte să ḑică D. Sturdza că în Anglia se publică documentele diplomatice, cartea verde a nóstră, că multe convorbirĭ se daŭ publicitățeĭ. Atuncĭ întreb: de ce nu aĭ făcut acésta atuncĭ când eraĭ ministru? Atuncĭ trebuia să publicĭ acel raport.

Dar maĭ este un uz în țĕrile civilizate.

Când se publică cartea verde, se întrébă de obiceiŭ aceia cu carĭ s'a tratat, cu carĭ s'a vorbit, dacă cutare parte din declarațiunile lor nu 'ĭ ar supĕra când s'ar da publicitățeĭ.

Când s'a publicat în Anglia în 1889 o *carte verde*, conținênd pentru Parlamentul englez, între altele, nisce documente privitóre la țéra nóstră, D. Lascelles, ministru englez la Bucurescĭ, a venit la mine și m'a întrebat dacă nu m'ar supĕra întru ceva să se publice o conversațiune care o avusese cu mine, și numaĭ dupe declarațiunea mea că ceea ce am spus era exact și o mențin, numaĭ dupe acésta s'a publicat în *cartea* englezá, și de aceea 'mĭ se pare curios ca un senator, care astăḑĭ numaĭ are responsabilitatea faptelor sale ca un ministru, nicĭ, prin urmare, aceleașĭ drepturĭ, să vină să dea publicitățeĭ părțile cele maĭ delicate din un raport destinat a fi secret, și pe care 'l a dobêndit și îl posedă într'un mod, cred, puțin corect. Dar să trecem, D-lor. Negociațiunile D-vóstre cu Austro-Ungaria aŭ fost pe alte base de cât cele de aḑĭ; D-vóstre ațĭ cerut în adevĕr o convențiune veterinară, pe care nu ațĭ putut'o căpĕta, nu maĭ mult de cât noĭ, și în schimbul acesteĭ convențiunĭ veterinare pe care D. Carp o declară inutilă, alțiĭ pot să o declare folositóre, părerile pot să varieze; dar este un fapt că, convențiunea veterinară nu s'a putut căpĕta; ațĭ oferit nisce concesiunĭ pe carĭ noĭ nu ne am gândit un moment să le facem și carĭ rĕsturnaŭ de sus în jos tot sistemul D-vóstre economic, tótă faĭmósa clădire cu care atât vĕ lăudațĭ, a industrieĭ naționale și pe care tot noĭ o să o întemeiăm. (Aplause).

Pentru aceste convențiunĭ veterinare, concesiunile făcute de D-vóstre eraŭ cu totul altele de cât acelea carĭ pretindețĭ că le am făcut noĭ într'un mod indirect Austro-Ungarieĭ. Pentru acestea sunt 2 puncte capitale: ânteiŭ, dațĭ un termen, vĕ legațĭ pentru 10 anĭ, pentru 5 anĭ,—a fost discuțiune între 10 și 5 anĭ,—dar vĕ legațĭ, nu făceațĭ ca noĭ o învoire provisorie, făceațĭ un adevĕrat tratat în care vĕ legațĭ pe un termen de 10 anĭ, D-vóstre oferațĭ 5 anĭ și nu ațĭ căḑut la o ințelegere, fiind-că principala D-vóstre dorință nu a fost împlinită.

Al duoilea, pe lângă acésta ațĭ abandonat Austrieĭ 74 de articole de o importanță neasemĕnată pentru industria austriacă, specială, și care nu are nicĭ o comparațiune cu micele reducerĭ de carĭ profită într'un mod indirect din convenția nóstră cu Germania.

D-lor, să citesc Senatuluĭ cele 74 de articole concedate tóte cu taxe inferióre, nu numaĭ taxelor din tariful D-vóstre din 1886, tarif de rĕsboiŭ, dar taxelor normale și raționale ale tarifuluĭ nostru din 1891.

Vocĭ: Nu maĭ trebue.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Trebue să le citesc, fiind-că la fie-care moment suntem acusațĭ de D-lor. Nu'ĭ acus pe D-lor, băgațĭ de sémă, dar spun că, când a fost să obțină acea convenție veterinară pe care nu aŭ obținut'o, a făcut, cum se ḑice, *table rase* de tot sistemul D-lor economic, aŭ abandonat cu mare înlesnire faĭmósa industrie națională, care este motivul D-lor de a excita în politica economică și cu care se laudă tot-d'a-una înaintea țĕreĭ. Vom vedea ce a devenit vestita tabelă litera A a articolelor reservate cu carĭ se laudă de câte orĭ vorbesce D. Sturdza. Vom vedea ce a devenit clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, limitată, acea invențiune care nu s'a găsit nicăerĭ în nicĭ un tratat de comerciŭ din nicĭ o parte a lumeĭ cu care se laudă ca de o minunăție scornită de D-lor; aŭ făcut fórte lesne jertfă de dênsa, când a fost vorba de a ajunge la o ințelegere cu Austro-Ungaria.

Vețĭ vedea tarifele carĭ eraŭ înainte și cele carĭ le impunem Austro-Ungarieĭ astăḑĭ, și vețĭ judeca deosebirea.

Iată: salamurile, (cârnățărie de tot felul), tariful nostru actual este de 100 leĭ pentru 100 kilograme D-lor ofereaŭ 60 leĭ. Făina de grâŭ, acea făină unguréscă care ne omóră făina românéscă, D-lor ofereaŭ 8 leĭ pentru 100 kilog., astăḑĭ dupe tratatul acesta pe care 'l resping D-lor cu atâta ardóre, este taxată cu 12 leĭ. Arboriĭ, arbuștiĭ și florĭ de orĭ-ce fel, astăḑĭ 4 leĭ, D-lor ofereaŭ 1 leŭ. Nisipurile colorate pentru biuroŭ, astăḑĭ sunt 40 leĭ și atuncĭ eraŭ numaĭ 3 leĭ. Mănușĭ de piele de tot felul, astăḑĭ 12 leĭ, iar dupe tariful D-lor 10 leĭ. Fire de pĕr de boŭ, vacă, și altele 25 leĭ, la D-lor sunt 35 astăḑĭ. Orĭ-ce fel de țĕsăturĭ de mătase, stofe și panglice de mătase, etc., D-lor ofereaŭ pentru 100 kilog. 1.000 leĭ, miḑlocia este astăḑĭ de 1.120. Sforĭ și sforăriĭ, industrie tot ce póte fi maĭ națională, D-lor le ofereaŭ cu 50 leĭ pentru 100 kilog., iar dupe tariful nostru actual ele se taxéză cu 72 leĭ. Drilurĭ de orĭ-ce fel sunt industriĭ marĭ, însemnate, nu lucrurĭ de nimic despre carĭ vorbesc necontenit D-lor că am concedat; *coutils* de orĭ-ce fel, țesute orĭ în culorĭ, D-lor ofereaŭ 75 leĭ, noĭ le avem cu 85; declamațiile trec, cifrele rĕmân și vorbesc de la sine. In sfêrșit, vestmintele tăiate saŭ confecționate, D-lor ofereaŭ 400 leĭ, tarif uniform, adică însemnata industrie a confecțiunilor de tot felul cu 400 leĭ tarif uniform. Scițĭ că astăḑĭ dupe tariful din 1891 pentru aceste confecțiunĭ, taxa este întreită saŭ încincită a materieĭ, a țesătureĭ de lână saŭ de bumbac, in saŭ cânepă din care este confecționat obiectul. Ceea ce revine la taxe variând între 300 și 1.000 leĭ, saŭ în medie 630 leĭ. *Vestmintele și țesăturile de in* eraŭ taxate uniform cu 20 leĭ la kilo, acum în medie sunt cu 24 leĭ, 80 banĭ. Pentru

...nzele tăiate saŭ confecționate aveaŭ 100 pentru 100 kilog., acum media actuală ...te de 173, vedeți dar ce diferință! Coa-...ri militare, ceacurĭ, chipiurĭ, berete, ..., aveaŭ 5 leĭ la kilo, adĭ sunt cu 10 leĭ ...o. Cartóne de orĭ-ce fel,— iată industria ...rtieĭ,—ofereaŭ 30 leĭ, adĭ 40 leĭ; obiecte ... papier-maché, carton pierre, etc., e di-...ință de la 200 la 250 leĭ; trunchiurĭ ... brad era 3 leĭ, adĭ este 4 leĭ metrul cub; ...ne de construcție, tótă industria lem-...rieĭ, diferința de la 2 la 5 leĭ; parafină ... ceresină, eraŭ 50 leĭ la 100 kil., adĭ ...0 leĭ; porțelan de tot felul, D-lor ofereaŭ ... leĭ, la noĭ este 25 leĭ; obiecte de fanta-... de teracotă, porțelan, biscuit etc., 100 ... la D-lor, la noĭ 120 leĭ; oglindĭ la carĭ ... una din cele duoĕ dimensiunĭ nu trec ...ste 30 cm., 30 leĭ atuncĭ, iar acum 40 ... obiecte de fantasie de sticlă 100 leĭ la ...lor, adĭ 120 leĭ: bijuteria de aur saŭ ... platină, D-lor ofereaŭ cu 40 leĭ kilo, adĭ ... taxéză cu 100 leĭ; bijuteria de argint, ... leĭ kilo, adĭ 55 leĭ; orfevrărie de argint ... D-lor 16 leĭ kilo, adĭ 28 leĭ; orfe-...rie în plaqué saŭ alte imitațiunĭ de ar-...it, saŭ vermeil kilo, era taxat atuncĭ ... maĭ cu 5 leĭ, iar astădĭ cu 28 și 30 ...; pendule de bronz saŭ diferite alte ...nbinațiunĭ imitând bronzul 1 leŭ la D-lor, ... 2 leĭ; pendule și cutiĭ cu muzică ...ntate pe orĭ-ce fel de lemn, 1 leŭ atuncĭ, ... noĭ 1 și 50 banĭ; căldărărie de tot fe-... și ustensile de menagiŭ, de aramă, a-...ă, bronz, etc., la D-lor eraŭ taxate uni-...m cu 60 leĭ suta de kilograme, adĭ sunt ...ate cu 50, 125 și 150 leĭ, saŭ în medie ... leĭ; obiecte de aramă, alamă, bronz, ...elate, vernisate etc., 150 leĭ la D-lor și ... 200 leĭ; caractere de tipar, clișeurĭ ..., 30 leĭ atuncĭ, actualmente 40 leĭ; ...ecte de packfong saŭ de alte aliagiurĭ ...denumite, 150 leĭ la D-lor, acum 200 ...; obiecte de tucĭ, polite, vernisate, etc., ... leĭ și acum 35 leĭ; ace cu gămălie, ...ĭ, copcĭ, 40 leĭ la D-lor și astădĭ 55 ... trăsurĭ de lux, landourĭ, etc., bu-...a ofereaŭ D-lor cu 300 leĭ, adĭ noĭ le ...ăm cu 360 leĭ; trăsurĭ de lux ușóre ...coperite, bucata era taxată cu 150 leĭ, ... 160 leĭ; óse de pește tăiate, etc., 100 ... cu 75 leĭ și astădĭ 80 leĭ; obiecte de ...a, sidef, fildeș etc., 1 kilo la D-lor era ...at cu 8 leĭ, iar astădĭ 30 leĭ. Acéstă din ...nă industrie intereséză pe Viena.

...-lor ce să maĭ insist? Sunt peste tot ... articole; eŭ cred că nu trebue să oste-...c Senatul; sunt în orĭ-ce cas industriĭ ...rĭ ca ale țeseturilor de orĭ-ce fel, lem-...ilor, etc., pentru carĭ D-lor aŭ rupt a-...ea lance de la tribuna Senatuluĭ și pe ...ile ofereaŭ cu taxe micĭ în schimbul uneĭ ...vențiunĭ veterinare, ale căror beneficiĭ eŭ ...d că ar fi fost îndoióse, căcĭ dispozițiunile ...eraŭ încă fórte severe. Prin urmare, fórte ...re dreptate avea D. Carp să dică, că con-...țiunea veterinară, D-vóstră nu ațĭ putut'o ...ine, și chiar dacă ațĭ fi dobêndit'o nu vĕ ...ețĭ lăuda cu ea; căcĭ depinde, ce ni se ...e în schimbul uneĭ convențiunĭ veteri-nare? Totul este acĭ, nu ceea ce cer D-lor carĭ necontenit se laudă, de și crede D. Sturdza că nimenĭ nu rĕsfoesce hârtiile și dosarele. Eĭ bine, ceea ce este însemnat, este a sci ce 'mĭ se cere în schimbul uneĭ convențiunĭ veterinare? Chiar dacă am ob-ține-o, tot vom avea îndestule neajunsurĭ, căcĭ nicĭ o țéră, — o scie D. Aurelian fórte bine, — nu va deschide fruntariile sale fără a lua cele maĭ marĭ precauțiunĭ în contra bólelor de vite; prin urmare, comer-ciul nostru ar fi tot-d'a-una jenat, adesea îm-pedicat, câte o dată prohibit. Și apoĭ pentru acéstă convențiune veterinară, pe care am fi putut'o obține noĭ, trebuia să facem a-céstă serie întrégă de concesiunĭ pe carĭ le a făcut D. Sturdza și Aurelian, în 1886—1887, și cu carĭ Austria nu se mul-țumea; fiind-că trebue să se spună, nu e din partea D-vóstre ruperea negociațiunilor co-merciale ci din partea delegaților Austro-Ungarieĭ, căcĭ cu tóte aceste 74 articole ce 'ĭ ațĭ oferit și carĭ sunt maĭ tóte mult maĭ urcate sub tariful actual, cu tóte acestea nu a voit să vĕ dea convențiunea veterinară și de patru orĭ ațĭ încercat să încheiațĭ în-voială și de patru orĭ s'aŭ rupt negociațiu-nile, cu tóte că treptat ațĭ tot sporit conce-siunile.

De ce cerețĭ de la noĭ, D-vóstre carĭ sun-tețĭ nisce ómenĭ de geniŭ, nisce patrioțĭ, nisce giganțĭ, D-vóstre carĭ de la Traian și până la Tudor, trecênd prin Mihaiŭ Vi-teazul și Stefan-cel-Mare, nu aŭ fost alțiĭ ca D-vóstre în acéstă țéră, de ce cerețĭ de la noĭ, nisce pigmeĭ, ca să isbutim acolo unde D-vóstre nu ațĭ putut învinge? Dar aceĭ pigmeĭ carĭ nu se laudă necontenit că aŭ creat, și patria română și industria ro-mână, am făcut ceea ce nu ațĭ făcut D-vóstre.

O dată acéstă industrie creétă, noĭ voim să o apărăm și nu am oferit Austrieĭ cele 74 articole pe carĭ D-vóstre le părăsețĭ în 1887 cu atâta înlesnire.

Dar să vorbim și de tabela lit. A, pe care D-lor necontenit o pun înainte fără să o scótă verĭ o dată la maĭdan. Acea tabelă care trebuia să coprindă articolele reservate asu-pra cărora nu putea să încapă nicĭ discu-țiune, nicĭ concesiune. Am căutat'o și nu am găsit'o. Am găsit o notiță a unuĭ funcționar al D-vóstre într'un dosar. Tabela litera A a dispărut. Dar am găsit ceva maĭ prețios: sunt instrucțiunile D-luĭ Ferekide date D-lor Sturdza și Aurelian, mergênd la Viena, și privitóre la acéstă cestiune. Ele pórtă No. 4.458, sunt din 13 (25) Martie 1887. Ele sunt adresate D-luĭ Aurelian.

Iată-le:

»In ceea ce privesce proiectul de tratat de comerciŭ, dacă stipulațiunea relativă la tabela A de reserve va ridica dificultățĭ esențiale, se va putea concede supresiu-nea eĭ, ambele State acordându'șĭ, în acest cas, taxele convenționale cele maĭ reduse; acéstă concesiune fórte importantă din punctul de vedere teoretic, de óre-ce se presintă din parte-ne ca o renunțare la un principiŭ, pe care am ținut să 'l intro-ducem în tóte negociările nóstre, de un an încoa nu oferă în practică nicĭ un incon-venient pentru noĭ; în adevĕr, tabela A de reserve a fost redusă la câte-va arti-cole prin modificarea convențiuneĭ nóstre cu Germania care a redat tarifuluĭ nostru general cele maĭ multe din articolele ce ea coprindea; cele ce ar maĭ putea figura în tabela A 'șĭ aŭ vĕdut taxele convenționale sporite în mod simțitor tóte, afară de să-punul ordinar; dar acesta este destul de protegiat prin taxa convențională de 15 leĭ, pentru ca să nu constituim în favórea luĭ o reservă de natură a îngreuna nego-ciările.«

Va să dică, tótă clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitată, și tótă tabela litera A a dispărut și a rĕmas o glumă, un basm pen-tru naivĭ. Unele articole s'aŭ redat tarifu-luĭ general și, prin urmare, pe acelea ațĭ rĕmas stăpânĭ cum rĕmânem și noĭ astădĭ, însă ațĭ acordat tutulor țĕrilor un trata-ment identic, care nu este alt-ceva de cât clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate; cele-alte le ațĭ consolidat prin tratate și asupra lor oferițĭ asemenea Austrieĭ clausa națiu-neĭ celeĭ maĭ favorisate. Ce rĕmânea dar? Rĕmânea un singur articol, săpunul ordi-nar care, de și figura cu taxa de 15 leĭ în tariful convențional, ațĭ fi dorit la început ca, față cu singura Austro-Ungaria, să 'l tre-cețĭ în tariful general cu o taxă maĭ mare. Dar D. Ferekide recunósce cu bun simț că este absurd pentru un singur articol, de altmintrelea destul de protegiat, să intro-ducĭ un principiŭ noŭ, necunoscut în nicĭ un tratat! Va să dică, recunóscețĭ singurĭ că clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitată este o ilusiune, o jucărie, un..., nu voiŭ să dic cuvêntul, și că un singur ar-ticol, săpunul ordinar, s'ar folosi de dênsa, și cu acest săpun vĕ spălațĭ pe mâinĭ. (Ila-ritate, aplause).

Iată, D-lor, la ce se reduc frasele sforăi-tóre și principiile marĭ! Și D-lor de 2 anĭ ametesc țéra cu asemenea glume, aŭ inven-tat principiul noŭ al clauseĭ națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, limitată, de duoĭ anĭ mân-gâie cu acéstă minunăție economică sufletele nevinovate ale acelor carĭ nu înțeleg ni-mic în ast-fel de cestiunĭ, și chiar din in-strucțiunile D-luĭ Ferekide date D-lor Sturdza și Aurelian se vede că nu însemnéză nimic; că este maĭ mult o glumă și că ceĭ carĭ aŭ propus'o sunt ceĭ d'ânteiŭ carĭ o pă-răsesc.

Din tóte acestea însă, D-lor, rĕmâne ceva; rĕmâne că ațĭ voit să concedațĭ Austro-Un-garieĭ 74 de articole, pentru ca să obținețĭ o convențiune veterinară, și pe care n'ațĭ ob-ținut'o și pentru care ațĭ avut de patru orĭ comisiunĭ, fie la Viena, fie la Bucurescĭ, de patru orĭ ațĭ numit delegațĭ, flórea partidu-luĭ D-vóstre, și de patru orĭ s'aŭ întors îna-poĭ; și resultatul a fost că ațĭ rĕmas tot în stare de resbel vamal cu Austro-Ungaria, și comerciul sĕŭ de export la noĭ, în 1890, se suia la 52 de milióne, introdus direct, și res-tul a căruĭ cifră nu se cunósce, prin natu-ralisare în Germania, în Elveția, în Olanda, pe când exportul agricultureĭ Românieĭ

în Austria scădea de la 83 milióne la 8 milióne! (Aplause prelungite).

Iată politica D-vóstre. D-lor ne ḑic că în tratările ce aŭ făcut aŭ menținut duoĕ lucrurĭ: tabela lit. A a industriilor reservate, și *clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitată*. Vom vorbi maĭ departe de tabela lit. A. Cât pentru *clausa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitată*, 'mĭ am bătut capul multă vreme să înțeleg ce va să ḑică, căcĭ evident este contradictorie în termenĭ. Nu ar putea să se înțelégă de cât că se propunea un tarif diferențial, adică un rĕsboiŭ vamal consacrat prin tratate.

Un om cu minte nu propune asemenea lucrurĭ! D-lor carĭ le aŭ propus aŭ fost de altmintrelea ceĭ d'ântêiŭ carĭ le aŭ retras. Când am vĕḑut proclamându-se de miniștriĭ liberalĭ, în Parlament și ḑiare, marea teorie descoperită de dênșiĭ a *tratamentuluĭ națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate limitat*, când s'aŭ comandat broșurĭ asupră'ĭ, de și termeniĭ 'mi se păreaŭ cam contradictoriĭ și neînțeleșĭ, am stat și eŭ la îndouială și 'mĭ am pus întrebarea? Óre cunoscințele mele imperfecte ca economist mĕ împedică să înțeleg acéstă adâncă și nouă teorie economică? Dar când, cercetând dosarele și corespondența ministerială, am constatat că nu este vorba de alt-ceva de cât de săpunul ordinar, și că chiar acel săpun se jertfesce de miniștriĭ liberalĭ fără mustrare de cuget, 'mi s'a ușurat consciința și am petrecut o nópte liniștită. (Ilaritate).

Sunt lucrurĭ imense, D-lor, în tóte aceste negociațiunĭ; și eŭ nu vorbesc fără probe, acestea sunt scrise în actele D-vóstre, în dosarele D-vóstre, și fac apel la D. Aurelian să mĕ desmintă dacă nu relatez lucrurile ast-fel cum s'aŭ petrecut. Să vedem cum s'aŭ rupt negociările la Aprilie 1886, când eraŭ conduse maĭ cu sémă de D. Aurelian.

Este adevĕrat că D. Aurelian era intransigent; și orĭ de câte orĭ era vorba de ruperea negociațiunilor saŭ de tratative de formă, se delega D. Aurelian, și orĭ de câte orĭ era vorba să se apropie de o înțelegere, se trimitea D. Sturdza. D. Aurelian era destinat să strice și D. Sturdza să drégă. Dar nicĭ unul, nicĭ altul n'aŭ isbutit în negociările carĭ le aŭ început în atâtea rêndurĭ.

Atuncĭ, D-lor, Austro-Ungaria era dispusă a face marĭ concesiunĭ pentru grânele nóstre, însă dorea să le facă sub forma unuĭ tarif de frontieră. Acesta însă nu era de cât un miḑloc pieḑiș ca să nu se întindă concesiunea la țĕrile cele-alte, ca America și Rusia, cu carĭ avea tratate. Căcĭ, în fapt, taxele reduse, sub cuvênt de trafic de frontieră, se întindeaŭ la cerealele întregeĭ nóstre țĕrĭ. Dar delegațiĭ românĭ aŭ făcut din acésta o cestie de amor propriŭ și aŭ cerut ca să se însereze în corpul tratatuluĭ, iar nu într'un act adițional. Așa este, D-le Aurelian? Eŭ nu mĕ supĕr dacă mĕ întrerupețĭ.

Pretenția era puțin întemeiată, căcĭ în fapt concesia de tarif se întindea la întréga nóstră producție de cereale, era o cestiune de formă.

Maĭ bine priimeațĭ fondul de cât forma; ațĭ refusat fondul cerĕnd forma; ațĭ perdut și fondul și forma! (Aplause).

Dupe duoĭ anĭ însă aŭ miḑlocit alte negociărĭ, la 1888 Februarie, și aci este cântecul lebedeĭ al D-luĭ Ferekide și al ministeruluĭ liberal. Atuncĭ, în 1888, solicitațĭ ceea ce vi s'a oferit și ce ațĭ refusat în 1888.

Iată instrucțiunile D-luĭ Ferekide către D. Aurelian.

»Luând în considerație împregiurările excepționale ce există cu privire la relațiunile comerciale dintre România și monarhia austro-ungară în partea teritoriilor, unde fruntariile lor sunt alipite, și considerând caracterul special ce capĕtă acest comerciŭ din condițiunile soluluĭ și natura produselor a ambelor țĕrĭ, s'a făcut, în privința acestuĭ comerciŭ, învoială specială care urméză: cerealele, vitele, etc. Aci urméză taxele în alb, căcĭ nu se hotărîseră încă.«

Dar ce se hotărîse era părăsirea de către guvernul român a primelor sale pretențiĭ.

Va să ḑică se admitea ca vitele și cerealele nóstre să fie priimite de Austro-Ungaria numaĭ ca comerciŭ de fruntarie și să nu fie înscris în tratat într'un tabel alăturat.

Acésta nu ațĭ priimit'o ântêiŭ, și dupe duoĭ anĭ, la 1888, facețĭ mea culpa; ceea ce ațĭ refusat la 1886 ofereațĭ D-vóstră la 1888. (Aplause).

Acum, D-lor, altă cestiune:

Ne aŭ acusat, ne aŭ sguduit fórte mult D. Sturdza și D. Aurelian, asupra articoluluĭ adițional și asupra micilor cantitățĭ de unt și de cartofĭ ce se permite a se introduce ca comerciŭ de fruntarie.

D. Carp a arătat că este tot așa de folositor, și póte și maĭ bun pentru noĭ de cât pentru Austro-Ungaria, și care se găsesce *ad litteram* în proiectul de convențiune al guvernuluĭ liberal din 1886.

Nu vĕ voiŭ cita tóte cu amĕnuntul, pentru că ar fi a abusa de răbdarea D-vóstre, dar pentru nisce adversarĭ, carĭ aŭ vorbit unul 3 ore și altul 2 ḑile, nu pot să nu citez parte din acele articole; și fac acésta nu pentru D-vóstre carĭ cunóscețĭ modul de a discuta al opozițiuneĭ, ci pentru opinia publică care este necontenit amăgită și excitată; căcĭ D-lor nu se mărginesc a uza de asemenea procedărĭ de discuțiune față cu Adunările unde capĕtă imediat rĕspunsurĭ strivitóre, dar le duc pe piețele și întrunirile publice pentru a amăgi pe ómeniĭ necunoscĕtorĭ în cestiune, pentru a întărîta patimele și a provoca desordine. (Aplause prelungite).

Eĭ bine, cartofiĭ, untul, vița se găsesc înșirate în articol adițional propus și priimit de D-lor.

Cartofiĭ sunt admișĭ fără limită, noĭ 'ĭ am limitat la o cantitate de 50 kilograme.

D-lor ḑic că aŭ refusat cartofiĭ ca să nu introducă filoxera prin dênșiĭ. Nu este adevĕrat, nu aŭ refusat nimic! Ceva maĭ mult, priimesc introducerea *vițeĭ!* Și pretind că aŭ refusat cartofiĭ pentru filoxeră. Iată mod de discuțiune al D-luĭ Sturdza!

Cercetațĭ, și orĭ unde D-lor se ridică contra uneĭ disposițiunĭ a tratatelor nóstre, vețĭ găsi acéstă disposițiune în tratate D-lor, cu vêrf și îndesat! Iată dovada:

O găsesc în negociările carĭ s'aŭ petrec la Viena în Ianuarie 1887, conduse de î sușĭ D. Sturdza. Art. 17 conține principi de necesitate pentru comerciul de frunt rie a uneĭ învoirĭ speciale a căror stipul țiunĭ vor fi coprinse într'un act adiționa care va face parte integrantă din acest tr tat. Nu voiŭ citi articolul adițional între este identic cu cel de astăḑĭ. Voiŭ ara însă câte-va deosebirĭ. Așa vețĭ găsi adm la paragraf *b*): *rădăcinele* și *butacĭ vìță* și *cartofĭ*, însă fără limitație de ca titate.

Acum iată procesul-verbal al conferi țelor din 7 Ianuarie 1887, subsemnat: *Sturdza, Bacquehem, Széchényi. Artico 17 este priimit de D-niĭ delegațĭ român Tot așa se priimesce și actul adițion la care se raportă acest articol.*

Va să ḑică aceste lucrurĭ le aŭ soco D-lor așa de indiferente,—și bine aŭ jude atuncĭ,—în cât nicĭ nu le aŭ discutat, le priimit fără discuțiune.

Așa dar, cartofiĭ și untul național asu căror s'a plâns D. Sturdza, astăḑĭ în S nat, adică acele 2 kilograme de unt ce aduce o femee de la Brașov saŭ cele 50 lograme cartofĭ ce se vor aduce de pe graniță în țéră, și carĭ vor strivi, vor des ința marea nóstră producțiune de cartofi de unt național, atuncĭ când trata la Vie ca delegat, nu 'ĭ insuflaŭ aceeașĭ părinté îngrijire! (Ilaritate). Cu tóte acestea, crurile acestea pe carĭ D-lor într'o dis țiune seriósă cutează să le aducă înain onor. Senat, aŭ trecut în convenția D-l fără să le discute, și fórte bine aŭ făcut, c nu merită discuțiune.

Iată, D-lor, concesiunea cea mare pe c am făcut'o Austrieĭ prin articolul adițion 2 kilograme de unt próspĕt și 50 kilogra de cartofi! Iată pentru ce Austria a tra cu noĭ! Iată pentru ce D-lor spun,—nu că o cred, dar o spun cu atâta pasiune cât s'ar presupune chiar că o cred,—că vêndut țéra Austrieĭ! (Aplause).

Ce exista însă în convențiunea pro tată și propusă de D-lor? Priimirea ca cer lele nóstre să fie tratate cu tariful de fr tariĭ, priimirea a scădereĭ taxelor tarifu general asupra a maĭ bine de 74 artic priimirea clauseĭ națiuneĭ celeĭ maĭ favo sate fără limită, priimirea în sfêrșit a a coluluĭ adițional și a maĭ multor al clause pe carĭ D-lor le aŭ criticat și c se găsesc tóte în proiectul pe care 'l acceptat în principiŭ.

Iată ceea ce propunea onor. D. Stur pentru acea convențiune veterinară care, un vis, a fugit tot-d'a-una d'naintea sa pe care nu a dobêndit'o.

Onor. D. Sturdza, ca om prevĕḑĕtor, 'ș ḑis: aceste lucrurĭ, de și nu se sciŭ, se p să vină și la lumina ḑileĭ în Senat, și atu

ca să 'şi aibă o apărare preventivă a adăogat: chiar dacă aşa ar fi, când noi am făcut un rĕŭ, trebue şi D-vóstre să faceţi rĕŭ? D-lor, acest raţionament pare destul de bun, însă eŭ credeam că D-vóstre nu puteţi face rĕŭ şi că noi nu putem face de cât rĕŭ!

Să admitem însă şi acéstă spovedanie creştinéscă, că, câte o dată din vêrful infailibilităţei D-vóstre naţională liberală, greşiţi. Negreşit noi nu trebue să facem rĕŭ dacă D-vóstre aţi lucrat rĕŭ; dar mai ântêiŭ r trebui să se scie dacă acel care a făcut ĕul mai are autoritatea morală să critice e acel care 'l imită; şi al duoilea, ar trebui ă scim dacă acéstă spovedanie creştinéscă, ă aţi făcut rĕŭ este sinceră, saŭ dacă este umai meşteşugită; eŭ cred că aţi cugetat icrul următor: póte nu aŭ să fie rĕsfoite cele dosare vechi, póte n'are să se descoere că şi noi am propus aceleaşi lucruri pe ari le criticăm, că şi noi am dat la o parte ite umflatele nóstre pretenţiuni pe cari le imbiţam prin presă şi prin public, dar pe ari nu am îndrăsnit să le susţinem înaintea egociatorilor imperiului vecin şi póte vom emâne fără rĕspuns; dar când din întêmare ar eşi la iveală, atunci să ne pregătim ăspunsul, noi am făcut rĕŭ, D-vóstre nu aceţi ca noi. Nu ne imitaţi.

Ei bine, la acésta vĕ rĕspund: nici o dată nde aţi făcut rĕŭ noi nu vĕ vom imita.

Dar este de constatat dacă în asemenea estiune aţi făcut rĕŭ şi dacă n'aţi fost, din ntra, ómeni cu minţi când aţi priimit un ticol aşa de indiferent în fond şi aşa de losistor pentru populaţia mărginaşe a amlor ţĕri, cum este articolul adiţional. In emenea condiţiuni vĕ cerem permisiunea a vĕ imita şi de a fi pentru D-vóstre mai ţin modeşti de cât sunteţi câte o dată, te rar, D-vóstre pentru noi.

Nu aţi făcut rĕŭ în acéstă cestiune, nu aţi ut rĕŭ să priimiţi articolul adiţional, şi aţi fi făcut rĕŭ dacă chiar aţi fi priimit ncesiuni seriόse de la Austro-Ungaria, în ivinţa cerealelor şi vitelor, trecênd asupra meĭ adică clausa comerciului de frontieră, priimind fondul care singur interesa ţéra.

Nu aţi făcut'o, însă, de cât prea târḑiŭ, la 88, şi nu aţi profitat de ocasiune care nu s'a i presintat. Căci lucrurile s'aŭ schimbat atunci. Aţi făcut fórte rĕŭ că nu aţi ajuns ncĭ la o învoire, căci póte era mai bună cât aceea pe care suntem siliţi s'o priimim ăḑi. Şi acéstă învinuire v'o fac bazat pe e, nu în vênt cum 'mi-aĭ făcut D-ta înuirea, că de ce în 1891 nu am tratat cu rmania.

Dar să vĕ rĕspund în trécĕt şi la acéstă isare.

Nu am tratat cu Germania în 1891 pentru e motive, din cari cel d'ântêiŭ este destul bun, anume: pentru că nu eram atunci la guvern. Acest argument este aşa de n în cât mĕ scutesce de cele-alte nuoĕ. ésta este tocmai ca cu tunul luĭ Enric IV-lea, care întrebând pe un primar că ce nu a tras cu tunul la sosirea luĭ, sta 'i-a rĕspuns: pentru o sută de cuvinte, şi începĕnd cu cel d'ântêiŭ, pentru că nu aveaŭ nicĭ tun, nicĭ praf de puşcă.

Atuncĭ Regele 'l opresce şi 'ĭ ḑice: motivul ântêiŭ este aşa de bun în cât te iert de cele-alte 99.

Acelaşi lucru rĕspund şi eŭ: nu am tratat cu Germania pentru că nicĭ guvernul nu era al nostru, nicĭ eŭ nu eram în guvern. Acest motiv este, cred, suficient. Cu tóte acestea voiŭ fi maĭ generos de cât Enric al IV-lea, şi vĕ voiŭ da şi alte duoĕ motive.

Acest al duoilea motiv este că Germania atuncĭ era pe terenul de a negocia tratatele sale cu Belgia, Austria, Elveţia şi Italia: acele patru tratate carĭ nu s'aŭ sfêrşit de cât la Februarie 1892, şi, prin urmare, nu hotărîse încă sistemul sĕŭ vamal şi economic.

Maĭ este şi un al treilea motiv, anume, că chiar dacă s'ar fi tratat atuncĭ, — vedeţi că apĕr chiar pe predecesorul meŭ;—România nu putea să obţină maĭ mult pentru cerealele şi cele-alte produse ale sale de cât a obţinut Austro-Ungaria pentru producţia sa agricolă, în schimbul a unor concesiĭ industriale mult maĭ grele pentru dênsa de cât neînsemnatele scăderi consimţite de noĭ.

'Mĭ veţi concede acestea, că Germania are un comerciŭ mult maĭ mare, mult maĭ important, de 10 orĭ maĭ mare cu Austro-Ungaria de cât cu noĭ, comerciŭ, şi industrial şi agricol, şi că, prin urmare, nu putea să ne ofere ea noĕ maĭ mult de cât a oferit Austro-Ungarieĭ.

Eĭ bine, chiar trecênd în 1892,—când am putut s'o fac,—eŭ am obţinut de la Germania tot ceea ce a dat Austro-Ungarieĭ, în privinţa cerealelor şi a celor-alte produse agricole; şi, ceea-ce constitue partea cea maĭ importantă, în schimb nu am dat nimic aprópe duoĭ anĭ, cât a ţinut învoirea provisorie, şi fórte puţin când am încheiat tratatul definitiv.

Şi dacă e ceva care trebue să ne umple de bucurie pe toţĭ, să confirme dreptatea ce am avut când am venit cu acest tratat, şi să vĕ justifice şi pe D-vóstre, D-lor senatorĭ, carĭ 'l aţĭ votat şi pe noĭ carĭ 'l am adus, este acéstă înţeléptă maximă pe care n'o cunosc aceĭ carĭ nu vĕd maĭ departe de cât îngustele lor pasiunĭ şi urile lor încă şi maĭ micĭ, este acest adevĕr că *arta de a guverna este arta de a prevedea.* (Aplause).

Când prin acest tratat, de la 1 Ianuarie 1894, ne-am pus cu marea împĕrăţie germană,—un têrg din cele maĭ importante pentru noĭ,—pe terenul uneĭ legăturĭ carĭ ne asigură pe 10 anĭ, în condiţiunile cele maĭ scăḑute, exportul cerealelor nóstre, sciam că evenimentele ne vor da dreptate, dar nu credeam că va fi aşa de curênd.

De atuncĭ duoĕ fapte s'aŭ produs carĭ aŭ venit să confirme înţelepciunea şi prevederea partiduluĭ conservator: a venit tratatul de comerciŭ al Rusieĭ cu Germania, şi furia protecţionismuluĭ agricol care s'a ridicat în Italia şi Francia. Iată duoĕ têrgurĭ pe carĭ comptam şi carĭ ni se închid aprópe în total. Voiŭ rĕspunde maĭ târḑiŭ D-luĭ Aurelian care mĕ întreba serios, de ce nu ni le am asigurat?

Iată că Italia şi Francia ne închid aprópe têrgurile lor, şi Rusia în care domnesc nisce teoriĭ protecţioniste, carĭ întrec pe ale D-luĭ Aurelian, Rusia care nu este o ţéră mică ca noĭ, care nu este nicĭ chiar numaĭ o ţéră mare, Rusia care este un continent întreg, Rusia care posedă maĭ tóte climele şi tóte producţiunile, Rusia cu o populaţiune de peste 100 milióne de locuitorĭ, Rusia se închină şi face concesiunĭ industriale ca să obţină têrgul Germanieĭ pentru productele sale agricole.

Iar noĭ dacă am fi urmat poveţele D-lor Aurelian şi Sturdza, şi dacă am fi respins tratatul de comerciŭ încheiat cu Germania din causa unor articole ca ciocolata şi bombónele, (ilaritate), în ce situaţiune ne am fi găsit astăḑĭ la 11 Februarie 1894? Cu têrgurile francese şi italiane aprópe închise, excluşĭ din têrgurile Germanieĭ şi Austrieĭ, prin urmare, ale Belgieĭ şi Elveţieĭ, prin concurenţa şi a Americeĭ şi a Rusieĭ, ale căror grâne ar fi plătit în Germania 3 mărcĭ, pe când ale nóstre ar fi plătit minimum 5, dacă nu maĭ mult, şi luptând pe singurul têrg englez, cu concurenţa înspăimêntătóre ale celor duoĕ Americĭ, a Indiilor, a Australieĭ!

Iată starea în care, poveţele D-lor Sturdza şi Aurelian, dacă am fi fost nebunĭ să le urmăm, ar fi adus România la 11 Februarie 1894. (Aplause). Dacă, D-lor, am fi făcut aşa, eŭ, care nu sunt pentru revoluţiunĭ, recunosc că nu eraŭ destule pietre în Bucurescĭ ca să ni se arunce în cap. (Aplause).

Noĭ însă nu ne vom lua dupe asemenea poveţĭ şi, îngrijind de interesele ţĕreĭ, fără a ne lăsa a fi amăgiţĭ de nisce pretenţiunĭ imposibile, vom căuta să cedăm cât maĭ puţin, să obţinem cât vom putea maĭ mult dar să ne asigurăm têrgurile europene pentru cerealele române şi le am menţinut în Anglia şi Belgia, fiind-că aceste state sunt încă sub imperiul ideilor liber-schimbiste, le am menţinut în Germania, care, de şi este protecţionistă, prin tratatul de comerciŭ ce am încheiat cu ea, am obţinut taxele sale cele maĭ scăḑute, le menţinem şi în Austria prin tratatul de faţă, căcĭ Austria ne este necesară ca ţéră de transit.

Graniţele Francieĭ şi Italieĭ ni se închid prin taxe din ce în ce maĭ protecţioniste. D. Aurelian ne întrébă de ce nu am luat mĕsurĭ în contra aceste eventualităţĭ. Aşa, când Germania ne aplica taxa de 5 mărcĭ, m'a interpelat, şi când peste duoĕ lunĭ am isbutit să obţin tariful convenţional de la Germania, în loc să 'mĭ mulţuméscă, m'a criticat din noŭ.

Vom vedea ce putem face faţă cu politica vamală a Francieĭ şi a Italieĭ. Noĭ suntem liberĭ a denunţa convenţiunile încheiate cu dênsele, căcĭ aceste convenţiunĭ se pot denunţa orĭ când. Dar maĭ ântêiŭ să vedem D-vóstre ce ne-aţĭ fi povĕţuit să facem. Să cer Francieĭ, când am tratat cu dênsa, să lege politica sa economică faţă cu micul import de câte-va milióne, care 'l face în România, Francia care are un comerciŭ total de opt miliarde pe an?!

De sigur, eŭ aşĭ fi dorit să fac cu Francia

o convențiune ca aceea care am făcut cu Germania, căci numaĭ așa se puteaŭ consolida taxele vamale pentru produsele nóstre. Dar Francia, sub imperiul ideilor de astăḑi, putea să facă asemenea învoială? Dar ar fi putut'o obține D. Aurelian?

Dar Francia nu face acéstă concesiune Americeĭ, cu care are comerciŭ de miliarde, și niciĭ Rusieĭ, a căreĭ amiciție politică o caută prin tóte miḑlócele, și o s'o facă pentru noĭ? Și D-ta mĕ învinuescĭ că nu am făcut un tratat așa ca Francia să se lege a nu ridica taxele pe cereale peste cutare saŭ cutare cifră, adică tratat cu tarife consolidate! Apoĭ tot D-ta mĕ învinuescĭ și pentru tratatul pe care am isbutit a 'l încheia cu Germania și care este pe acest tipic, D-le Aurelian, orĭ-ce voiŭ face eŭ, veĭ ḑice că este rĕŭ!

Numaĭ ar trebui să puneţĭ în criticele D-vóstre ceva maĭ multă logică și ceva bună credință.

Sunt duoĕ felurĭ, de tratate: sunt tratate ca acela cu Germania, în care Germania s'a legat și noĭ ne am legat reciproc cu tarifurĭ consolidate pentru produsele ambelor țĕrĭ. Are inconveniente, dar are și avantagiĭ; are inconvenientul că nu suntem liberĭ pe articolele consolidate, se înțelege, să le schimbăm și să le ridicăm cum voim. Acésta este evident un folos pentru industria germană, dar este un folos și pentru stabilitatea comerciuluĭ nostru.

Contrariul nu este bine. Pricep să facem un tarif autonom cu taxe grele și bine chibzuite, spre a desvolta industriile ce se pot înființa. Dar trebue și stabilitate. Nu este bine să schimbăm saŭ să ridicăm taxele în indefinit și la vêntul orĭ-căruĭ capriciŭ, saŭ a orĭ căreĭ părerĭ maĭ mult saŭ maĭ puțin studiate saŭ cugetate saŭ orĭ căruĭ interes maĭ mult saŭ maĭ puțin corect. Dar Germania este și dênsa legată cu noĭ, și un Meline german, dacă s'ar ivi, nu póte să facă ceea ce face un Meline frances. Tratatul cu Anglia este ca tratatul cu Francia, fără tarif consolidat, și D. Aurelian 'l a lăudat. Dacă s'a făcut tratatul cu Anglia, cum 'l am făcut cu Francia, este că nu am putut obține maĭ mult. Eŭ așĭ fi încheiat un tratat cu Anglia ca cel cu Germania, dacă așĭ fi putut să fac ca Anglia să consimtă a consolida față cu noĭ sistemul sĕŭ actual de scutire de taxe a produselor agricole și noĭ să consolidăm față cu dênsa tariful nostru din 1891.

Ar fi fost un tratat excelent, și cred că nu vĕ îndoiţĭ că 'l așĭ fi iscălit dacă 'l așĭ fi putut obține, dar nu 'l am putut obține.

Cel maĭ bun tratat este tratatul cu Germania, fiind-că în contra unor consolidărĭ, a unor taxe industriale, din carĭ unele sunt maĭ mult de cât protectóre, sunt prohibițiunĭ, avem producțiunea nóstră agricolă asigurată pe ḑece anĭ, și acéstă piéță nu ni se póte închide cum ni s'ar putea închide cele-alte. Însă dupe politica D-vóstre ar trebui să rĕmânem numaĭ cu têrgul englez. Nimenĭ nu are înalta opiniune de cât mine, de marea, înțeléptă și bogata națiune engleză cu care avem cel maĭ mare comerciŭ de cereale, care este primul și principalul nostru consumator.

Dar o națiune 'țĭ este prietenă până atuncĭ până când interesele tale se armoniséză cu ale eĭ. Când am fi rĕmas numaĭ cu têrgul englez în care întâlnim concurența Australieĭ și Americeĭ, ce s'ar fi ales? Dar pe lângă piéța Anglieĭ v'am asigurat și piéța Germanieĭ, Austro-Ungarieĭ, Elvețieĭ și Belgieĭ, și 'mĭ pare rĕŭ că n'am putut să asigur maĭ mult; nu vointa, ci putinţa 'mĭ a lipsit și să fi fost la putere D-vóstre, giganțĭ politicĭ, vĕ încredințez, nu ațĭ fi obținut nicĭ ceea-ce am obținut eŭ, probă silințele D-vóstre neputinciόse, cât ațĭ fost la guvern. Dar ce am dat Austro-Ungarieĭ?

Nu numaĭ s'a exagerat valórea concesiunilor nóstre, dar se face și insinuațiunĭ că noĭ nu am îndrăsnit să dăm ceva d'a-dreptul Austro-Ungarieĭ, ci am tratat maĭ ânteiŭ cu Germania dându'ĭ acesteea concesiunĭ carĭ foloseaŭ pe Austria, și cu modul acesta piediș am dat Austro-Ungarieĭ indirect ceea-ce nu îndrăsneam să 'ĭ dăm direct.

D-lor, asemenea politică, demnă póte de aceia carĭ pe nedrept ne-o presupun, nu póte să fie politica nóstră; dar D-lor nu se gândesc la un lucru, că pentru a face asemenea înțelegere meșteșugită, trebue să fim doĭ, și D-lor presupun că ómeniĭ de stat aĭ Germanieĭ, niste bărbațĭ de cinste și de o situație așa de înaltă, aŭ jucat aci un rol de samsarĭ, nu prea corect. Noĭ, dupe opiniunea D-luĭ Sturdza, care de altmintrelea nu ne atinge de loc, suntem capabilĭ de tóte. Fie! Dar mult ar fi bine, ca aceste învinuirĭ nedrepte, aceste însinuărĭ necorecte să le mărginéscă de la Vêrciorova la Dorohoiŭ, unde aŭ destul loc să se resfețe și să nu facă să trécă hotarele altor state înverșiunarea și patima D-sale, și să atingă alțĭ ómenĭ de stat străinĭ carĭ sunt demnĭ de respectul nostru al tutulor, (aplause), și carĭ nu ar fi măgulițĭ să 'ĭ audă că jócă asemenea rolurĭ, dupe părerea D-luĭ Sturdza.

In tóte tratările mele cu Germania, 'mi s'a spus în modul cel maĭ leal și cel maĭ corect: noĭ nu tratăm de cât pentru Germania, și nu avem altă grije de cât pentru interesele carĭ ne sunt încredințate, noĭ avem rĕspunderea intereselor Germanieĭ, iar nu rĕspunderea intereselor altor state. Și care a fost în cele din urmă resultatul acestor tratărĭ ale nóstre cu Germania?

Onor. D. Sturdza a luat un straniŭ miḑloc de argumentație, ca să arăte importanța concesiunilor carĭ le am făcut Austrieĭ în mod indirect.

O reflecțiune înainte de tóte. D-lor vorbesc necontenit de concesiunĭ făcute Austro-Ungarieĭ. Maĭ ânteiŭ, aceste cuvinte nu sunt exacte. Din momentul ce noĭ am pus aceste scăderĭ de taxe în tariful autonom și general, apoĭ vor profita de dênsele tóte cele-alte țĕrĭ, carĭ aveaŭ cu noĭ tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate și chiar ceva maĭ mult, și se folosesc de dênsele chiar statele carĭ nu aŭ tratate cu noĭ, ca Olanda și Rusia. De ce dar se vorbesce necontenit de concesiunea Austrieĭ, de ce nu se vorbesce de concesiunea Francieĭ, care ne pune 7 leĭ la suta de kilograme de grâŭ, pe când Austria nu ne cere de cât un florin și 50. De ce nu de concesiunea Belgieĭ, Italieĭ și Anglieĭ? Căcĭ dacă cercetăm tóte aceste articole, vedem că sunt unele carĭ sunt importate, și de Francia și de Anglia, 'mĭ se pare că de Italia fórte puține, dar de Francia și de Anglia, multe. Prin urmare, învinuirea care îmĭ faceţĭ față cu Austria trebue să 'mĭ o faceţĭ față cu tóte țĕrile.

Atuncĭ ce voițĭ? Spuneţĭ sistemul D-vóstre. Dacă criticațĭ un sistem, trebue să dați altul. Sistemul nostru care a fost? Ca să aplicăm scăderile bune saŭ rele, puține saŭ multe, carĭ le am făcut Germanieĭ, să le aplicăm celor-alte state. Și să nu avem de cât tarif general față cu toțĭ, dupe cum de la toțĭ cerem și obținem tariful lor cel maĭ scăḑut.

Nu sunt atuncĭ bune aceste concesiunĭ față cu Austria, nu sunt atuncĭ bune nicĭ față cu Francia, Italia, Anglia. Atuncĭ ce sistem ne propuneţĭ? Sistemul cel-alt, că concesiunile să le fi dat numaĭ Germanieĭ, și nicĭ o altă țĕră să nu profite de dênsele. Atuncĭ fițĭ leal cel puțin, nu vĕ mărginițĭ în a critica, binevoițĭ a opune la un sistem alt sistem. Dar de când discutăm aceste tratate, și cel cu Germania și cel cu Austria, vĕ ferițĭ de a veni să propuneţĭ alt sistem. Eĭ bine, ḑiceţĭ că voițĭ sistemul acesta, sistemul tarifelor diferențiale, sistemul resbelelor vamale. Fórte bine, dar atuncĭ a duoa ḑi ni se va întórce cu prisos mĕsura. Vețĭ avea nu numaĭ taxa ridicată, dar supra-taxa și rĕsboiul vamal între noĭ și cele-alte state va fi gata, fiind că o țĕră póte să sufere tariful ridicat, ea nu suferă tariful diferențial. Dacă Francia ne a lovit cu tariful sĕŭ ridicat de 7 leĭ la suta de kilograme, cel puțin Francia nu ne face tariful diferențial și cele 7 la sută le va aplica și noĕ și Rusieĭ, și Americeĭ, și este de sperat în cele din urmă că consumatorul frances, iar nu producĕtorul străin va plăti în cele din urmă acea taxă. Prin urmare, declarațĭ părerea D-vóstre, deriţĭ tratat numaĭ cu Germania, și lupta economică cu Austria și, prin urmare, rĕsboiul vamal și cu cele-alte state? Acesta e sistemul D-vóstre? Spuneţĭ'l dacă nu e acesta atuncĭ nu póte fi de cât al nostru, adică un tarif egal și uniform cu tóte țĕrile carĭ ne acordă tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Dar să vedem ce profită Austro-Ungaria din acéstă convențiune? Să luăm cifrele D-luĭ Sturdza. D-luĭ ḑice, — și are un ciudat mod de a raționa, — dar voiŭ lua raționamentul cum îl face. Dupe statistica din 1892, Austria a importat la noĭ 89 milióne mărfurĭ; din aceste 89 milióne ațĭ legat, se ḑice, prin convențiunea cu Germania 64 milióne, din carĭ 51 milióne taxe simplu consolidate și 12 milióne taxe scăḑute. Vĕ spun numaĭ cifrele rotunde neavênd trebuință

franci și de centime pentru a deslega stiunea. Nu sciŭ, și nu voiŭ cerceta dacă este cifre sunt absolut exacte. Cât pentru ra de 12 milióne care singură ne interesă, ea nu este exactă și conclusiunile ce ige din ea sunt și mai inexacte. Eŭ am ut amênduoĕ calculele făcute de D-sa, și vĕḑut că, spre a ajunge la cifra de 12 lióne și mai bine, a luat tóte în întregul articolele din convenția cu Germania. să acésta nu este exact de óre ce unele aceste articole sunt scăḑute pe întreg, ică cu posițiunea întrégă, pe când la alte mai o parte din posițiune e scăḑută. Prin mare, în loc de a ajunge la cifra de .476.397, care este exactă, dacă calculăm a, vom găsi, calculând exact, numai cifra 9.938.271. Iată la cât se urcă importul stro-ungar pe anul 1892, pentru articole cari aŭ fost scăḑute prin convenția cu ermania.

Prin urmare, dintr'un import de 89 milióne al Austro-Ungariei, numai 9 milióne neficiază de un scădĕmênt. Dară restul, ce D. Sturdza, până la 64 milióne se conlidéză! Apoi D. Sturdza consideră ca un neficiŭ pentru Austro-Ungaria consolirea în privința industriei sale a tarifului n 1891 și în mare parte a tarifului din 891 a căror taxe sunt protecționiste și ohibitive. Cum? Austro-Ungaria ne va mulmi că am consolidat, de exemplu, articole ri exclud tóte industriile ei primitive, pe ri le fabrica din Transilvania? Consolidarea unui tarif protecționist și prohibitiv o rezintă D. Sturdza ca o concesiune? cesta e folosul Austriei? Nici odată n'am reḑut că acésta va fi presentat ca un avangiŭ, când e din contră un triumf al guernului român, care a impus aceste taxe la onsolidare fără să le scadă.

Singurul folos pe care se bizue și pe care econtenit mi 'l pun înainte, e singura conesiune, este a câtor-va scăderi ce am făcut entru Germania, și de cari profită indirect ustro-Ungaria ca și tóte cele alte țĕri. Așa ar, D. Sturdza 'și a dat ostenéla să alcăuéscă cifra importului austro-ungar acestor rticole pe 1892, și a găsit din 89 milióne ă 12 milióne beneficiéză de o scădere. Aésta nu este exact, căci nu sunt de cât 9 nilióne și ceva; dar fie și 12 milióne, care profitul Austro-Ungariei? E pur și simplu căderea pentru acéstă mică sumă între taxa are plătea dupe tariful general din 1891, i taxa care va plăti dupe tariful modificat le la 1 Ianuarie 1894. Să vedem la ce se educe acest mare beneficiŭ.

S'a făcut, D-lor, acéstă socotélă: Dupe tariful din 91, aceste 26 articole pe cari Austria le importa la noi, plătea o vamă anuală le 960.890 lei și acum vor plăti vamă 328.149 lei. Va să ḑică, câștig pentru comerciul austriac de 174.982 lei pe an!

Iată, D-lor, marele avantagiŭ pe care 'l am dat Austriei; iată marea trădare națională! Iată marea meșteșugire pe care am isbutit să o facem, ocolind Viena și colindând pe la Berlin în complicitate cu tótă diplomația germană! (Ilaritate). O să dăm Austriei un câștig anual de 174.000 lei pe an! Dacă industria nóstră nu póte resista la o scădere de vamă de 174.000 lei pe an, și dacă un stat ca Austria care are un comerciŭ total, care se cifréză cu miliarde, s'a uitat la cifra de 174.000 lei și o consideră ca un mare avantagiŭ, vĕ las pe D-vóstre să judecați cât fac aceste învinuiri, aceste perfide însinuări, și cât valorează aceste atacuri cari ar fi odióse dacă n'ar fi ridicole. (Aplause).

Va să ḑică, chiar dupe cifrele D-lui Sturdza —D-sa ḑice 12 milióne, eŭ ḑic 9.960.000 lei chiar dupe cifrele D-sale, cari însă nu sunt exacte — am consolidat cu scădere un comerciŭ de import de 9 milióne care plătea 900.000 lei vamă anuală și care acum plătesce peste 600.000 lei ca să asigurăm Austriei marele avantagiŭ de 175.000 lei!

A avut dar dreptate și D. Tocilescu și D. Carp, am dreptate și eŭ la rêndul meŭ să ḑic că convențiunea acésta nu conține nici un avantagiŭ special pentru Austria; căci chiar acel neînsemnat avantagiŭ de 175.000 lei era deja câștigat, căci nu mai avea trebuință de el, fiind deja dat prin tariful nostru general.

Dar îmi veți ḑice: de ce n'ați menținut aceste articole separat pentru statele cu cari ați contractat, ca să le refusați statelor cu cari nu aveți convențiuni?

Voiŭ rĕspunde, pur și simplu: că, pentru cifra neînsĕmnata de 175.000 lei vamă, nu voiam să reîncepem resbelul vamal, care a costat atâtea milióne țĕrei; căci se înșélă D. Aurelian când ḑice că, în tot comerciul nostru cu Austro-Ungaria, nu este de cât interesul de vite. Cifrele sunt mai tari de cât argumentele D-vóstre. In anul 1885, când căḑuse mai de tot exportul nostru de vite în Austria, fiind-că vĕd că în acel an n'am importat în Austro-Ungaria de cât pentru 3 milioane de animale vii, totuși comerciul nostru total cu Austro-Ungaria în acel an a fost de 83.783.118 lei. Va să ḑică 80 milióne, afară de vite, D-le Aurelian. Am perdut dar milióne cu politica D-vóstre economică, fiind-că acel comerciŭ s'a redus de atunci până la 8 milióne, cât îl găsim în anul 1890.

Va să ḑică, pentru acei 175.000 lei pe cari'i câștigă Austria pe fie-care an de la vămile nóstre, era să ne oprim de a încheia o convențiune cu Austro-Ungaria? Dar aceste 175.000 le avea deja Austria; nu 'i s'a dat prin acéstă convențiune, și acesta este unul din argumentele jurnalelor austriace și ungare, cari combat convențiunea de comerciŭ încheiată cu noi, căci avem acest privilegiŭ de a fi combătut prin jurnalele din Ungaria, ḑic, cu drept cuvênt, până la óre care punct, căci se susține că nu 'i s'a dat nimic Austriei. Puținul însă care s'a dat României—să admitem pentru un moment acésta, și nu putém să cerem prea mult, fiind-că noi nu facem concesiuni —puținul care s'a dat, e dar absolut gratuit. Convențiunea nu conține de cât avantagii pentru țéra nóstră, avantagii mărginite, e drept, dar avantagii exclusive pentru țéra românéscă.

Și, ori cât s'ar căuta să le micșoreze, ori cât v'ați toci argumentele ca să le sdruncinați, să le nimiciți, nu puteți isbuti, fiindcă sunt evidente.

Veți ḑice póte că nu se vor aplica aceste concesiuni.

Dar, când cine-va tratéză cu o putere óre care, mare saŭ mică si chiar cu un particular, tot-d'auna trebue să plece de la ideea, că partea contractantă va fi de bună credință și va arăta lealitate în executarea convențiunilor încheiate.

Dar, D-lor, să admit și acésta; tóte se pot, dar atunci de ce și D-vóstre ați tratat cu Austro-Ungaria? De ce ați tratat duoi ani de ḑile și în 4 rênduri cu o putere pe care o declarați că nu se ține de angagiamentul ce o declarați acum, căci atunci nu vĕ dedea mâna să vorbiți în asemenea mod, nici să lucrați precum vorbiți.

Dar noi plecăm ântêiŭ de la ideea că un stat mare și civilizat se ține de angagiamentele luate și în alte condițiuni este inutil chiar a intra în vorbă. Al doilea, v'am spus că, dacă acest tratat nu va da ródele cari le așteptăm, saŭ ar întêmpina —din partea Monarchiei vecine—bună credință — se înțelege — óre-cari nedomiriri, óre-cari dificultăți de aplicațiune, óre-cari neînțelegeri, atunci nu avem clausa de denunțare pe care am avut grija s'o înscriŭ, și asta fără termen și fără condițiune? Voesc să am o mică explicațiune cu D. Aurelian, fiind-că, în adevĕr, ceea ce a spus în privința denunțărei e un ce așa de extraordinar în cât m'am întrebat de duoĕ ori dacă D-lui vorbesce și scie de ce vorbesce.

Iată mai ântêiŭ ce am obținut; póte nu e mare lucru, dar e ceva: scăderea la jumĕtate a taxei porcilor; nu vorbesc de cele alte ca să nu supĕr pe D. Aurelian. D-lui are un miḑloc fórte lesnicios de a combate o convențiune; ia nisce articole de mică însemnătate, pe cari, cu tóte acestea, tratatele trebue să le prevadă, și arată puțina lor importanță, uitând saŭ făcêndu-se că uită pe cele-alte. Ast-fel a procedat și în convenția cu Germania. Apoi, ce ar ḑice D-sa când, luând partea concesiunilor nóstre vre un orator din Berlin saŭ din Pesta, ar veni să'și bată joc de scăderea taxelor la velocipede și umbrele; cu tóte acestea se găsesc menționate și velocipedele și umbrelele și altele mai mici în tarifurile convenționale.

D-lor, óre scăderea taxei porcilor nu e nimic? Apoi de la 3 fiorini pe cap până la 1 și jum. fiorini, adică jumĕtate taxa, nu e nimic? Dar nu vor intra porcii, ḑiceți.

Apoi mai mult de cât nota care ni s'a dat în acéstă privință și care promite că legile veterinare se vor aplica în mod just și normal, nu cred să fi putut obține cine-va, nu póte fi notă mai leală și mai obligătóre pentru statul care a dat'o.

Voiŭ reveni la acéstă cestiune.

Pentru cereale, 'mi-ați făcut obiecțiunea, fórte fundată în aparență, că nu s'a consolidat.

Ei bine, D-lor, duoĕ feluri de tratate sunt. Dacă vream ca Austria să ne consoli-

deze cerealele, atuncĭ trebuia să consolidăm şi noĭ articolele carĭ o interesaŭ pe dênsa şi tot o dată să ne legăm pentru un termen óre-care. Dar nu cred că taxele de cereale vor fi urcate în Austro-Ungaria, căcĭ nu este interesul eĭ, şi, în orĭ-ce cas, dacă vor fi urcate, ne rĕmâne o armă, arma de care am vorbit şi asupra căreea mĕ voiŭ explica la sfârşit.

Acum în cestiunea veterinară.

Apoĭ este art. 3 din convenţiune care 'mi se pare că e un progres asupra stăreĭ actuale de lucrurĭ.

D-lor, sciţĭ cum suntem trataţĭ în privinţa acesteĭ cestiunĭ de Austria?

D-vóstre sciţĭ că sunt legĭ veterinare fórte severe carĭ se aplică tutulor, şi maĭ tóte statele aŭ asemenea lege. E un articol însă care dice că acéstă lege nu se aplică Românieĭ şi Rusieĭ.

Eĭ bine, art. 3 e deja un progres. Nu vĕ fac promisiunĭ marĭ, nu am obţinut şi nicĭ nu am sperat să obţin marĭ lucrurĭ, carĭ nu le putem dobêndi de cât dând şi noĭ concesiunĭ însemnate, ceea ce nu am făcut şi nu am voit.

Iată ce se dice:

Art. 3. »Părţile contractante se obligă a nu împiedica întru nimic comerciul reciproc al ţĕrilor lor prin prohibiţiunĭ la import, la export saŭ la transit carĭ să nu fie aplicate în acelaşi timp tutulor celor alte naţiunĭ saŭ cel puţin celor carĭ s'ar găsi în aceleaşĭ condiţiunĭ«. Ce va să dică acésta?

Vrea să dică, nu maĭ suntem puşĭ absolut afară din lege în privinţa poliţieĭ veterinare.

Ni se vor aplica acele prohibiţiunĭ carĭ se aplică celor-alte ţĕrĭ, se înţelege cu acéstă adăogire: ţĕrilor carĭ se află în aceléşĭ condiţiunĭ, adică condiţiunile sanitare în carĭ ne am afla vor trebui cercetate, şi cercetate în mod corect şi leal. Avem dreptul să stăm la vorbă şi să dicem: iată în ce condiţiunĭ sanitare ne aflăm. Discuţiunea, examenul sunt admise asupra stăreĭ sanitare de fapt a vitelor nóstre,

Cel puţin pentru vitele micĭ, oĭ şi porcĭ, acéstă explicaţiune nu suferă nicĭ o îndoială, chiar dacă s'ar pune în cestiune pentru vitele cornute.

Dar D. Aurelian nu a găsit în corespondenţa schimbată între mine şi contele Goluchowski principiul reciprocităţeĭ!

Se înşélă.

E întrégă reciprocitate, dice nota comiteluĭ Goluchowski, »principiul că regimul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, stabilit în tratatul de comerciŭ dintre monarchia Austro-Ungară şi România, nu se aplică cestiunilor de poliţie veterinară«. Ce va să dică acésta că amênduoĕ statele, în privinţa cestiunilor de poliţie veterinară, îşĭ reservă autonomia legilor lor interióre, carĭ nu se găsesc legate prin clausa generală a naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate. Se maĭ adaogă: aceste cestiunĭ nu pot fi regulate de cât printr'o convenţiune specială.« Prin acésta se maĭ reservă eventualitatea de a trata şi de a încheia între ambele state o convenţie veterinară care ar regula maĭ precis aplicarea acestor legĭ interióre.

Prin urmare, reservă din ambele părţĭ a cestiunilor de poliţie veterină. Prin urmare, orĭ-ce Austria ne va aplica în cestiune de poliţie veterinară, suntem în drept să aplicăm şi noĭ Austro-Ungarieĭ, şi perfecta reciprocitate.

Însă Austro-Ungaria ia faţă cu noĭ un angagiament maĭ mult. Fiind-că aŭ fost dificultăţĭ marĭ cu porciĭ noştri, am obţinut o declaraţiune ca acest articol important al exportuluĭ nostru va fi tratat *in mod just şi normal*, în ce priveşce aplicaţiunea legilor veterinare ale monarchieĭ vecine.

Va să dică, vor fi numaĭ atuncĭ împedicaţĭ şi nepriimiţĭ, când vor fi adevĕrate bóle printre eĭ, curată cestiune profilactică în joc, iar nu cestiunea de concurenţă comercială.

Acésta vrea să dică, acésta e traducţia adevĕrată a cuvintelor »dupe starea sanitară a animalelor in România«.

De sigur nu putem pretinde a ni se priimi peste graniţă vite bolnave, dar ceea ce vom cere prin acéstă convenţiune este că precauţiunile veterinare ce se vor lua să nu ascundă nicĭ o dată intenţiunea de a delătura o concurenţă curat comercială, mĕsură pe care Ungaria putea să o ia, fórte legal, în lipsă de orĭ-ce tratat între noĭ; vrea să dică, e a treia concesiune şi fórte importantă. Tariful cel maĭ scădut pentru cereale, scăderea taxeĭ porcilor, şi maĭ e şi transitul cărnurilor próspete, sărate saŭ afumate, carĭ iar ni se învoesce, cu óre-carĭ mĕsurĭ, în contra bólelor epizootice.

Acésta nu e puţin lucru.

Incă o dată nu putem cere ca Austria să nu ia precauţiunile carĭ, de aci înainte, cu legile veterinare interne, se iaŭ de fie-care ţéră în contra produselor animale, carĭ sunt tot aşa de primejdióse, maĭ cu sémă când sunt próspete saŭ crude, ca şi animalele viĭ.

Dar aceste industriĭ nu sunt încă înfiinţate la noĭ, însă pe viitor, v'a afirmat D. ministru al domenielor cu drept cuvênt că se vor fonda, şi, ca să vĕ daŭ o dovadă despre acésta, permiteţi-mĭ să vĕ spun ce s'a întêmplat. La Severin se instalase o fabrică de asemenea natură, şi, pentru că nu avém transitul prin Austria, acéstă fabrică s'a închis; eĭ bine, astădĭ, prin convenţiunea de faţă transitul prin Austria fiind liber, fabrica aceea s'ar putea redeschide, ba încă am asigurarea din partea fabricanţilor acelora că, în condiţiunile de astădĭ ale convenţieĭ, sunt gata să redeschidă acest comerciŭ.

Eĭ bine, D-lor, când porciĭ noştri pe picióre putem să'ĭ transportăm, când tóte cărnurile próspete sărate şi afumate putem să le transităm, cu óre-carĭ mĕsurĭ profilactice, eŭ cred că dacă nu este mult, dar este ceva care ni se dă ca avantagiŭ din partea Austrieĭ, şi, în tot casul, în lipsa uneĭ convenţiĭ veterinare, nu se putea da şi nu s'a dat maĭ mult nicĭ uneĭ ţĕrĭ din Europa.

Afară de acésta, D-lor, maĭ este un punct important. Să nu uĭtaţĭ posiţiunea nóstră geografică, să nu uĭtaţĭ că suntem încongiuraţĭ aprópe din tóte părţile de Austria şi că, în lipsa unuĭ tratat comercial cu dênsa, nimic nu o împedică să pună taxe fórte marĭ asupra transituluĭ şi, cu modul acesta, făcênd imposibil orĭ-ce transit al nostru, să ne obóre tóte beneficiile ce am putea trage din convenţiunea cu Germania saŭ cu Elveţia.

Acesta este un punct destul de însemnat la care trebue să ne gândim înainte de a începe un rĕsboiŭ vamal. (Aplause).

In cele din urmă, D-lor, am obţinut prin acest tratat tot ce se putea obţine. Am obţinut puţin, D-le Aurelian, dar în schimb nicĭ noĭ n'am dat nimic; căcĭ ceea-ce s'a dat era deja dat şi nu se putea refusa. Am dat, repet, ceea-ce nu se póte refusa nicĭ uneĭ ţĕrĭ cu care voim să stăm în relaţiunĭ normale; am dat Austrieĭ, care ne va priimi cerealele nóstre cu 1 fiorin şi 50 de creiţarĭ, ceea-ce am dat Franciei care ne va priimi cerealele nóstre cu 7 francĭ. (Aplause).

D-lor, în acéstă furóre de protecţionism, care se întinde în tóte ţĕrile din Europa, în situaţiunea acésta a scădereĭ preţurilor pe cereale din causa superproducţiuneĭ pe care D. Aurel an o constată, dar pe care s'a încercat, într'un mod fórte timid, să o arunce în rĕspunderea guvernuluĭ şi a tratatelor comerciale carĭ scad taxele vamale pe cereale, căcĭ şi acéstă minune a incercat să dovedéscă D. Aurelian că e vina tratatelor de comerciŭ, adică că, fără tratate, preţurile ar sta maĭ bine, adică că preţul productelor nóstre are să se urce, dacă plătim 5 mărcĭ la 100 de kilograme, în loc de 3 şi 50 ca vamă, guvernul a făcut tot ce se putea face. (Aplause).

Şi, dacă este să admitem teoria D-luĭ Aurelian, atuncĭ să se felicite D-sa, pentru că preţul productelor nóstre se va urca fórte mult, de óre-ce de aci înainte vom plăti în Francia şi Italia 7 leĭ în loc de 5 leĭ. (Aplause, ilaritate).

La tóte criticile acestea, D-lor, D. Carp a făcut un rĕspuns desĕvêrşit şi mĕ miră, încă o-dată, fórte mult rĕspunsul ce 'l-a căpĕtat de la D. Aurelian, pe care 'l-am ascultat cu multă băgare de sémă şi care vĕd că nu 'mĭ face aceeaşĭ onóre...

D. P. S. Aurelian: Vĕ ascult.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D. Carp dicea: fie că am obţinut puţin, fie mult, fie că se va executa în cât să tragem folóse din el, fie că nu noĭ avem o armă, şi o armă puternică, denunţarea la orĭ-ce moment şi încetarea efectuluĭ 12 lunĭ dupe denunţare.

Şi aşa de mult sunteţĭ la largul D-vóstre, în cât mâine, când veţĭ lua puterea, sunteţĭ liberĭ, în cea d'ântêiŭ di când veţĭ păşi pragul ministeruluĭ de externe, să denunţaţĭ tratatul acesta fatal.

Vedeţĭ că de astă-dată v'am pus la largul D-vóstre, de astă-dată nu am maĭ vêndut ţéra, D-le Sturdza, ci am închiriat'o numaĭ pe un an. (Aplause, ilaritate).

Şi, când veţĭ veni D-vóstre, nu mĕ îndoesc că cel d'ântêiŭ fapt va fi să interveniţĭ în cestiunea Transilvanieĭ, la Viena, şi al duoi-

să denunțați tratatul de comerciŭ cu Austro-Ungaria.

Sunteți liberĭ s'o faceți, n'am vîndut țéra ...vnic, am închiriat'o și v'am lăsat D-vóstre gloria și meritul s'o desrobițĭ în prima ...ând vețĭ pune piciorul pe pragul ministerului de externe.

Dar, până la acea ḑi fericită, avem și noĭ ...stă armă în mână, și vĕ asigur că, fără a ... de dênsa, așa de iute cum va usa de ...ur D. Sturdza, când va fi ministru, atuncĭ ...d sperantele nóstre vor fi înșelate, când ...culele nóstre vor fi greșite, vom denunța ...stă convenție.

Dar D. Aurelian ne-a spus un ce fenomenal; D-sa ne-a ḑis : Eĭ, vețĭ denunța convenția, ce va eși însă de aicĭ, ce vețĭ câștiga? ...rĕmâne tariful D-vóstre general în picioare, nu profită Austria de acest tarif? Și apoĭ Austro-Ungaria ce va face când ...ĭ denunța conventiunea?

Austro-Ungaria va pune taxe de retorsiune, cum fórte bine v'a spus D. Tocilescu, D-vóstre vețĭ continua a aplica Austro-Ungarieĭ tratamentul general, nu dupe tratat, dar dupe tarif.

Mĕ mir de asemenea argumentațiune, și mĕ mir maĭ mult că asemenea argumente ... de la un bărbat ca D. Aurelian!

D-sa orĭ nu cunósce legea despre care vorbesce, orĭ, ceea ce este și maĭ rĕŭ, cunoscând'o, se face că n'o scie, numaĭ ca să arunce învinuirĭ gratuite și nedrepte în contra tratatuluĭ acesta și la adresa guvernuluĭ care vi'l înfățiséză.

Iată ce ḑice legea nóstră vamală la art. 2 — presupunem tratatul denunțat, efectele sale încetate —: »Guvernul este autorisat; în timpul absențeĭ Corpurilor legĭuitóre, și sub reserva ratificațiuneĭ lor ulterióre, a majora taxele chiar până la prohibițiune pentru tot saŭ parte din mărfurile saŭ produsele originare saŭ naturalisate ale țĕrilor carĭ aplică saŭ ar aplica taxe exagerate saŭ regimul prohibițiuneĭ mărfurilor și produselor române.«

Iată o armă care trebue întrebuințată cu mĕsură și înțelepcĭune, dar care orĭ și când póte fi întrebuințată. Acéstă armă este în mâĭnile nóstre și, ce este maĭ bun, este și în mâĭnele D-vóstre, când vețĭ veni la putere.

Prin urmare, nu am legat țéra întru nimic.

Am avut duoĕ sisteme de tratate, și politica nóstră economică se explică fórte bine, și șirul eĭ se vede de orĭ-ce ochĭ nepărtinitorĭ, de orĭ ce spirit neintunecat de pasiune. (Aplause).

Am dat ce ni s'a dat.

Germania a consolidat taxele nóstre agricole, 'ĭ am consolidat și noĭ taxele industriale; cele alte State, Italia, Francia, Belgia, nu ne-aŭ dat de cât tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate; le-am dat și noĭ tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate; dar, pentru că sunt libere să 'șĭ ridice taxele lor și noĭ am luat precauțiunea denunțăreĭ în cas când aceste taxe ni se vor părea nedrepte saŭ exagerate; suntem dar armațĭ contra lor.

Austrieĭ 'ĭ am dat tratamentul pe care 'l am acordat Francieĭ, Anglieĭ, Elvețieĭ, etc., însă 'ĭ am cerut în schimb ceva maĭ mult de cât tratamentul națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, 'ĭ am cerut câte-va concesiunĭ, cum de exemplu: intrarea vitelor micĭ și asigurarea transituluĭ, pentru producte animale, concesiune ce ne a făcut'o în de afară de o convențiune veterinară.

Când acestea sunt dispositiunile convențiuneĭ actuale, când în de afară de acest tratat care scade pentru noĭ unele taxe și numaĭ pe basa aplicăreĭ tarifuluĭ general, comerciul nostru cu Austro-Ungaria s'a ridicat simțitor, în aniĭ 1891 și 1892, adică de la 8 la 31 milióne, de și aflat în condițiunĭ defavorabile, cred că, dupe încheiarea acestuĭ tratat, va trece neasemĕnat maĭ departe în aniĭ carĭ vor urma.

Incă o dată, pentru acest tratat ca și pentru acela cu Germania în fața țĕreĭ, a viitorimeĭ și a D-vóstre, luăm deplina rĕspundere de actul adânc cugetat, bine chibzuit și patriotic executat pe care 'l am făcut (aplause), și nu așteptăm de la țéră de cât dreptate și recunoscință; dar, cât pentru criticele oposițiuneĭ, le lăsăm în judecata opiniuneĭ publice luminate. (Aplause prelungite).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, ora fiind înaintată ridic ședința. Mâĭne la ora obicĭnuită vom avea continuarea discuțiuneĭ generale a acestuĭ tratat.

— Ședința se ridică la 6 ore.

IMPRIMERIA STATULUI DIRECTOR GENERAL EUGEN BALȘ

No. 36

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 12 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niï: P. Millo, T. Lerescu, şi Dr. I. Cernătescu, secretarï aï biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţï 89 D-nï senatorï.

—Nu rĕspund la apelul nominal 27 D-nï senatorï, şi anume:

Bolnavï:

D-niï: Bonachi Mihail Grigoriadi, Ciocac I., Cincu Ant., Diamandi I., Dornescu T., Eliad Hr., St. Georges G., Sofian N., Tatos T. I., Blancfort A.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţï:

D-niï: Buicliu M. Gr., Buzdugan V., Chircu T., Christescu T., Ciolac Garabet, Economu N., Lupaşcu Neron, Rosetti Sc., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Sturdza A. D., Tatos Hr., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire sumarului şedinţeï precedente care se aprobă.

— Se acordă un congediŭ de 2 ḑile D-luï senator Christache Eliad.

— Se trimite la comitetul delegaţilor, suplica maï multor proprietarï şi locuitorï din judeţul Dolj, carï se rógă a nu se desfiinţa judecătoriile comunale.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari*, comunică Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legï prin care se acordă împămêntenirea D-lor August Heberling, Friedrich Zürner, Julle Mary şi Ion Runceanu.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, la ordinea ḑileï avem continuarea discuţiuniï generale asupra convenţiuneï comerciale încheiată între România şi Austro-Ungaria.

D. senator Poni are cuvêntul.

D. P. Poni: D-lor senatorï, luând cuvêntul dupe 2 ḑile de discuţiune, simt nevoia, înainte de tóte, să vĕ fac o declaraţiune. Mĕ voiŭ sili să fiŭ cât se póte de scurt, (aplause) în observaţiunile carï voiesc se fac asupra convenţiuneï cu Austro-Ungaria. In modul acesta, sper, D-lor, că vĕ voiŭ proba profunda mea recunoscinţă, şi pentru aplausele carï aţï bine-voit a 'mi le da, cât şi pentru buna-voinţă ce aţï avut de a nu închide discuţiunea ierï de şi eraţï convinşï la acésta, în urma elocuentelor şi călduróselor cuvinte ale D-luï ministru de externe. Intru fără nicï o introducere în inima materieï pe care voiŭ s'o tratez.

Cestiunea care se pune este următórea:

In convenţiunea care o încheiăm cu Austro-Ungaria, ce dăm noï şi ce ne dă noă în schimb Austro-Ungaria?

Noï dăm Austro-Ungarieï tariful nostru.

D. ministru de externe, în şedinţa de ierï, ca şi D. ministru al domeniilor, alaltăerï, ne ḑicea: noï nu dăm nimic Austro-Ungarieï; 'ï dăm numaï tariful nostru. Ce este, însă, acest tarif? Este el nimic? Iată cestiunea ce trebue să examinăm.

Duoĕ puncte relative la acest tarif aŭ fost discutate înaintea D-vóstre. Le voiŭ aminti numaï fără ca să mĕ întind asupra lor.

Aceste duoĕ puncte sunt:

Ântêiŭ: tariful nostru este un tarif consolidat. Prin votul care 'l aţï dat în Decembre trecut, v'aţï luat posibilitatea atât D-vóstre, cât şi orï căruï guvern care ar veni în urmă, de a se atinge de verï unul din articolele trecute în convenţiunea cu Germania. Prerogativele constituţionale ale ţĕreï le aţï mărginit, în acéstă privire, prin un tratat internaţional. D-vóstre sunteţï stăpânï în tóte; mâine, — dacă veţï voi, şi veţï avea duoĕ treimï în Adunările legĭuitóre şi majoritatea în ţéră, — veţï putea modifica pactul nostru fundamental, veţï putea schimba, de sus şi până jos, regimul nostru constituţional în întregimea luï; de un lucru, însă, nu vĕ puteţï atinge; acesta este tariful vamal pe care 'l aţï consolidat prin tratatul cu Germania.

Iată unul din caracterele esenţiale ale acestuï tarif.

Al duoilea caracter al tarifuluï, pe care 'l acordăm Austro-Ungarieï, este că produsele consolidate într'ênsul interesézâ de o potrivă industria austriacă, ca şi pe cea germană. S'a discutat ḑilele trecute şi punctul acesta. D. Sturdza v'a dovedit că articolele consolidate represintéză 72 la sută din valórea totală a importuluï austriac la noï, şi că numaï mărfurile pentru carï D-vóstre aţï consimţit o scădere de vamă se ridică la 12 milióne. D. ministru de externe, contestând acéstă din urmă cifră, crede că reducerile tarifare acordate Germanieï nu privesc comerciul austriac de cât pentru o valóre de 9.900.000 leï. Este indiferent orï care din aceste cifre vom lua; sensul lor este acelaşï. De altmintrelea nicï nu avem nevoe de dênsele pentru a demonstra că Austria beneficiază de favorurile făcute Germanieï. In adevĕr, industria austriacă, propriŭ ḑisă, este similară cu acea germană.

Aşa fiind, este evident că din momentul în care acordăm óre carï favorurï pentru produsele fabricelor din Silezia, noï le acordăm în acelaşï timp, şi fără voia nóstră, prin forţa lucrurilor, şi fabricelor similare din Moravia; sticlăria şi ceramica din Bohemia va profita de asemenea de tot ce vom da sticlărieï şi porcelanurilor din Germania, Saxonia saŭ Turingia, şi aşa maï departe. Cestiunea acésta nu lasă loc la cea maï mică induoială, pentru ca să maï am nevoe de a insista asupra eï. Este, dar, bine stabilit că tariful nostru favorisézâ în special industria austriacă.

Pe lângă acestea, tariful nostru are un al treilea caracter maï important încă de cât acele duoĕ de carï v'am vorbit până acum; pentru a vi 'l putea expune, vĕ rog să 'mï acordaţï tótă bine-voitórea D-vóstre atenţiune.

Dacă exceptăm ţĕrile francamente liber-schimbiste, precum sunt: Englitera, Belgia, Olanda, tariful nostru este unul din cele maï jóse din Europa.

Din acest punct de vedere, legea nóstră vamală nu a fost examinată până acum. Când ea a fost discutată la 1891, se cita numĕrul productelor pentru carï se prevedeaŭ taxe maï micï saŭ maï marï. In Decembre trecut, când s'aŭ modificat unele din articolele tarifuluï, iar altele s'aŭ consolidat, taxele puse se comparaŭ cu acele ale tarifuluï autonom de la 1886, saŭ cu acele ale tarifelor convenţionale. Acelaşï lucru s'a făcut şi în discuţiunea ce a avut loc erï şi alaltăerï în Senat.

Nu eraŭ, însă, acestea basele de comparaţiune care puteaŭ să ne lumineze asupra valoreï tarifuluï nostru.

Un tarif reguléză schimburile internaţionale. Prin urmare, ca să putem aprecia efectele sale, trebue să ne uĭtăm la ceea ce fac cele-alte state cu carï intrăm în relaţiunï comerciale, şi cu dênsele să stabilim comparaţiunea, iar nu cu ceea ce avusesem noï în trecut, cu erorile ce putusem comite.

Or, acéstă lucrare n'a fost făcută, D-lor, în nicï una din discuţiunile D-vóstre. Ea era totuşï cu atât maï important de a se face cu cât de 20 anï încóce o schimbare completă se produce în politica economică, nu numaï a diverselor state din Europa, ci a diverselor state din lume. Schimbarea acésta are un caracter cu totul protecţionist. Iniţiativa a luat'o Germania în 1879, schimbând tarifele sale vamale într'un sens cu totul protecţionist. Maï am óre nevoe să vĕ aduc aminte că marele imperiŭ inaugura acest noŭ regim vamal maï puţin de duoï anï, dupe ce 'şï asigurase piaţa nóstră pentru scurgerea produselor sale?

D-vóstre sciţï că în Noembre 1877 Germania încheia cu noï prima sa convenţiune comercială prin care beneficia nu numaï de cele 600 de articole pe carï le acordasem la 1875 Austro-Ungarieï, dar obţinea scăderï însemnate asupra altor 81 de articole. Germania, însă, nu se mulţumesce cu ceea ce făcuse la 1879; taxele sale de import aŭ fost din noŭ urcate prin tariful general de la 22 Maiŭ 1885; în fine, prin legile de la 24 Iunie şi 21 Decembre 1887 se introduc nouï majoraţiunï.

Ceea ce se petrecea în Germania nu era un fapt isolat; acelaşï lucru avea loc în tóte statele din Europa. Austria la 1882 face un tarif noŭ protecţionist; în acelaşï timp pe când interḑicea intrarea vitelor nóstre, sub pretextul de mĕsurï sanitare, ea protegea prin nouï taxe cea maï mare parte din productele industrieï sale. Apoï prin legea de la 21

Maiŭ 1887 taxele puse la 1882 eraŭ încă majorate.

Italia, la 1883, face prima lege tarifară prin care intră francamente pe cale protecționistă. Acéstă lege nu putea, însă, să aibă efecte utile din causa convențiunilor comerciale carĭ le avea, fie cu Francia, fie cu Austria; de aceea ea denunță aceste convențiunĭ, elaboréză un noŭ tarif cu totul protecționist, care intră în vigóre, în mod eficace, la 1888.

Francia scițĭ că a început prin a pune taxe asupra grânelor, taxă care se ridică, la 1887, la 5 fr. suta de kilograme. Ea nu se mulțumesce, însă, să protégĕ numaĭ productele agriculturei, ci urcă întreg tariful sĕŭ vamal, prin legea din Ianuarie 1892.

Mișcarea acésta nu se mărginesce numaĭ la țĕrile cele marĭ; tóte statele secundare urméză acelașĭ exemplu.

La 1888, Suedia,—care nu póte fi considerată ca o țéră producĕtóre de grâne, și care le lăsase până atuncĭ să intre în franșiză, —pune taxe asupra cerealelor.

Spania ridică și ea tariful sĕŭ vamal.

Insășĭ țĕrile liber schimbiste: Svițera, Belgia, modifică unele din taxele tarifelor lor pentru unele din productele pe carĭ voiaŭ să le protegeze.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Vĕ înșelațĭ pentru Belgia.

D. P. Poni: Nu mĕ amăgesc, căcĭ a pus taxe pe vite și pe carne.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Dar pe cereale nu.

D. P. Poni: Mișcarea acésta protecționistă nu se mărginesce numaĭ în Europa. Sciţĭ că Statele-Unite carĭ aveaŭ deja un tarif protecționist, 'l aŭ schimbat în tarif de prohibițiune prin legea Mac-Kinley. Canada de asemenea a făcut un tarif protecționist. In America de Sud, taxele de intrare, carĭ aŭ fost puse în deosebite republicĭ, variază între 20 și 25% din valóre.

Iată, D-lor, faptele carĭ s'aŭ petrecut în lume în aceste duoĕ din urmă deceniĭ. Efectele lor aŭ fost de cea maĭ mare importanță pentru omenire. Ele aŭ determinat *universalisarea industrieĭ*.

Noĭ asistăm astăḑĭ la o transformare radicală a condițiunilor economice de existență a popórelor. O adevĕrată revolațiune se produce în giurul nostru, revoluțiune pacinică, însă plină de róde, care schimbă fața lumeĭ și care va caracterisa maĭ mult de cât rĕsbóele, bătăile perdute saŭ câștigate, finea de secol în care trăim.

Străduința tutulor popórelor este de a se egalisa în producțiune. Astăḑĭ omenirea nu se maĭ împarte în națiunĭ agricole, păstóre, industriale. Ea se împarte în națiunĭ carĭ muncesc, produc, se înavuțesc, și în națiunĭ neproducĕtóre destinate de a fi exploatate și apoĭ înghițite de cele d'ântêiŭ.

Națiunile producĕtóre nu se mulțumesc să 'șĭ mărginéscă activitatea lor numaĭ într'o singură direcțiune. Ele caută să utiliseze tóte puterile viuĭ carĭ există în inteligența și forța fisică a fie-căruĭ om, pentru ca să fructifice și să transformeze tóte productele solului în care trecutul lor le-aŭ destinat ca să trăiască.

Așĭ putea să vĕ aduc numeróse exemple, pentru ca să justific cele ce ḑic. V'am promis, însă, că voiŭ fi scurt, și voesc să mĕ țin de cuvênt. Voiŭ cita, dar, numaĭ câte-va din ele.

Resultatul cel maĭ însemnat al noueĭ politicĭ economice, D-lor, a fost desființarea monopolurilor industriale. Maĭ nainte, câte va țĕrĭ avea monopolul producerilor industriale. Astăḑĭ aceste monopolurĭ dispar din omenire, luată în totalitatea sa, pre cum în sênul aceleeașĭ națiunĭ aŭ fost sfărâmate monopolurile de caste.

Cu 20 de anĭ în urmă Englitera avea monopolul fabricațiuneĭ bumbaculuĭ. Așa, la 1870, ea transforma o cantitate maĭ mare de bumbac brut în bumbac manufacturat de cât restul lumeĭ; pentru 543.000.000 kgr. fabricat în Englitera, restul lumeĭ nu fabrica de cât 362.000.000 de kgr.

Eĭ bine, în 1889, adecă dupe 19 anĭ, pentru 687.000.000, produse de Englitera, restul Europeĭ producea 742.000.000.

Iaŭ un alt exemplu:

In anul 1873, sunt acum 20 de anĭ, se producea în tótă lumea o cantitate de mĕtase pentru o valóre de 1.359.000.000 fr., din acéstă cantitate Francia producea pentru 653 milióne, adică aprópe jumĕtate. Șépte-spre-ḑece anĭ după aceea, la 1890 pentru 660 de milióne produse de Francia, restul lumeĭ fabrica pentru 1.466.000.000. Carĭ sunt țĕrile carĭ aŭ profitat de acéstă crescere de producere? Tocmaĭ acelea carĭ aŭ intrat francamente în sistemul protecționist. Nu mĕ pot împedica, orĭ-cât de scurt așĭ vrea să fiŭ, de a vĕ cita cel puțin câte-va cifre: Germania, care a luat inițiativa protecționismuluĭ, producea la 1873 mĕtase pentru 152 de milióne; la 1890 ea producea pentru 552 milióne; în Austria crescerea producțiuneĭ a fost de la 35 milióne în 1873 la 95 milióne în 1890; în Statele-Unite de la 125 milióne în 1873 la 300 milióne în 1890.

Acéstă mișcare febrilă în crescerea producțiuneĭ nu e particulară numaĭ statelor din Europa; ea e rĕspândită, ca să ḑic așa, în tótă lumea și pentru tóte obiectele fabricate. Țesĕtoriile de la Calcuta și Bombay aŭ luat țesĕtoriilor de la Manchester tóte tĕrgurile din India și China. Statele-Unite, în maĭ puțin de 10 anĭ, aŭ ridicat producerea oțeluluĭ de la 1 miliard 240 milióne de tone la 3 miliarde 400 milióne de tone.

Iată, D-lor, schimbarea care se opera în lume tocmaĭ pe când noĭ reformam sistemul nostru economic, elaborând tariful de la 1891. Ce am făcut noĭ la 1891? Cum am combinat acel tarif? Ținut-am saŭ nu sémă de cele ce se petreceaŭ în giurul nostru?

Ca să pot rĕspunde la aceste întrebărĭ trebue să cercetăm de aprópe tariful nostru, să 'l comparăm cu acelea ale altor țĕrĭ, căcĭ el constitue basa politiceĭ nóstre economice.

Avem treĭ miḑlóce pentru a compara tarifele deosebitelor țĕrĭ:

Ântêiul constă în a lua totalitatea importurilor ce se fac într'o țéră; a căuta apoĭ care e suma ce se incaséză la vamă pentru acele importurĭ și a calcula procentul perceput; obținem ast-fel *coeficientul vamal*, saŭ cât la sută percepe acel stat pentru produsele importate într'ênsul.

Următórele date, extrase din statistica comerciuluĭ nostru exterior, ne vor permite să calculăm valórea coeficientuluĭ vamal pentru România:

ANUL	Valórea importuluĭ în milióne	Taxa percepută în milióne	Coeficient vamal
1886	296	16,6	5,6
1887	314	21	6,6
1888	310	20	6,4
1889	368	23	6,2
1890	362	22,5	6,2
1891 Semestr. I.	278	16,9	6,0
1891 Semestr. II.	158	10,4	6,6
1892	381	29,4	7,7

Din aceste date vedem că de la 1886 și până la 1891, semestrul ântêiŭ, pe când eram sub regimul vechiuluĭ tarif, România percepea la intrare un drept care varia între 5, 6% și 6, 6%, iar miḑlocia pentru aceștĭ anĭ a fost de 6, 17%.

Să iaŭ acuma tariful noŭ de la 1891; acesta ne intereséză maĭ de aprópe, căcĭ el constitue politica nóstră economică. Asupra sa avem date oficiale publicate numaĭ pentru un an și jumătate, adică din semestrul al duoilea 1891 și 1892.

In semestrul al duoilea 1891, pentru 158 milióne importațiune, am perceput o taxă 10.4 milióne, ceea ce face 6.6 ḑecimĭ la sută.

In anul 1892 pentru 381 milióne importațiunĭ, am perceput o taxă de 29.4 milióne, ceea ce face 7.7 ḑecimĭ la sută.

Să vedem acum, D-lor, cum se petrec lucrurile în cele alte țĕrĭ cu carĭ tratăm noĭ. Oare tot pe acéstă basă sunt făcute și tarifele lor?

Iaŭ în locul ântêiŭ Germania. Germania în 1886—1887,—statistica este făcută acolo călare pe duoĭ anĭ,—a importat 2 miliarde 888 milióne, și s'a perceput o taxă de 253 milióne mărcĭ, ceea ce face 8.7 la sută.

In 1888—1889, s'a importat 3.453 milióne, 9 ḑecimĭ, și s'a perceput o taxă de 312 milióne, 8 ḑecimĭ, ceea ce face 9.1 la sută.

In 1889—1890, s'a importat 4.087 milióne, și s'a perceput 379.9 milióne, ceea ce face 9.3 la sută.

Vedețĭ, dar, că suntem departe cu tariful nostru de acel german.

Iaŭ acum alt tarif, pe acel frances. Cifrele ce voiŭ cita sunt anterióre anuluĭ 1892, adică anterióre modificăreĭ sale într'un sens cu totul protecționist.

In 1888, Francia importa pentru 4.107 milióne, iar taxa percepută era de 381 milióne, ceea ce face 9.27 la sută.

In 1889, importul a fost de 4.316 mili-
ıe, pentru care s'a perceput 355 milióne,
ıea ce face 8.2 la sută.

In 1890 s'a importat pentru 4.107 mi-
ıne, şi s'a perceput 316 milióne, ceea ce
ce 9.3 la sută.

Iată cum stăm noi cu tariful nostru faţă
cele-alte ţĕrĭ. Aveam dar dreptul să dic
autoriĭ tarifuluĭ nostru de la 1891 n'aŭ
ıut sémă de mişcarea economică care se
oducea în cele-alte State.

Există, D-lor, şi un al duoilea miđloc de
compara tarifele diferitelor ţĕrĭ.

Să luăm producte pe carĭ deosebite ţĕrĭ
ı un egal interes de a le protege, şi să ve-
ım cu ce taxe lovesc fie-care importaţiunea
ır.

Voiŭ alege în privinţa acésta numaĭ un
emplu saŭ duoĕ, fiind-că voesc să scurtez
scuţiunea cât va sta în putinţa mea.

Este un product asupra căruia tótă lumea
te de acord că trebue să ne dăm tóte silin-
le pentru a 'l fabrica în ţéră, acesta e zahă-
ıl. Fabricarea zahăruluĭ nu presintéză nu-
aĭ un interes industrial. Agricultura este de
potrivă interesată în acéstă industrie, atât
n causă că găsesce într'ênsa o întrebuin-
re ne mediată a sfecleĭ, cât şi din causa
trebuinţăreĭ ce póte face din rĕmăşiţele
ıesteĭ fabricaţiunĭ.

Sciţĭ că s'aŭ făcut încercărĭ, carĭ din ne-
ırocire aŭ fost infructuóse pentru a intro-
ıce industria zahăruluĭ în ţéră. Pentru a
ı putea explica aceste insuccese, să cerce-
m cum o protegem noĭ şi ce se face în
éstă privinţă în alte ţĕrĭ.

Noĭ protegem zahărul cu un drept de
ıport de 35 leĭ suta de kilograme. Când
discuta acéstă taxă în Cameră la 1891,
ıĭ aduc aminte că atât autoriĭ tarifuluĭ nos-
u din comisiunea extra-parlamentară,
ıt şi aceĭ carĭ colaborase la dênsul în comi-
tul delegaţilor, se înspăĭmêntaŭ de mă-
mea eĭ şi cereaŭ să i se dea o destinaţiune
ecială.

Să comparăm însă acéstă cifră înspăĭ-
êntătóre cu ceea ce se pretrece în alte
ate.

Incep cu Francia. Acolo zahărul rafinat
lătesce la import 72 de leĭ la suta de ki-
ıgrame, iar cel candi 90 de leĭ.

Noĭ totuşĭ ne am înspăĭmêntat când am
us 35 leĭ pe suta de kilograme; şi cu acés-
ı taxă voim să înfiinţăm industria zahă-
ıluĭ?

Trec acuma la o ţéră liber-schimbistă, la
elgia. O! Belgia e liber-schimbistă când e
orba să priiméscă produsele brute ale altor
ĕrĭ pentru ca să le transformeze în fabri-
ele sale, profitând de avuţia sa în cărbunĭ
e pămênt; dar când e vorba de a 'şĭ apăra
ndustria, atuncĭ ea scie să fie protecţionistă.
n Belgia, zahărul No. 1,— adică acela care
ste bine rafinat, — e protegeat cu 59 leĭ
ı6 banĭ suta de kilograme, iar No. 2, —
dică acel maĭ puţin bine rafinat, — cu 54
eĭ 10 banĭ suta de kilograme.

Şi Belgia, D-lor, ca şi noĭ a încheiat o
onvenţiune comercială cu Germania; ea
face parte din ceea ce se numesce uniunea
vamală germană.

Eĭ bine, articolul acesta a rĕmas neatins
prin tariful convenţional; Germania nu a
putut obţine asupra luĭ nicĭ o scădere.

Viŭ acum la Austria. Imperiul cu care
tratăm astădĭ protegează prin tariful sĕŭ con-
venţional cu Germaria, — nu prin tariful sĕŭ
general, — cu 20 fiorinĭ de aur suta de ki-
lograme de zahăr. Dar 20 fiorinĭ de aur,
sciţĭ că face 50 leĭ. Maĭ mult încă de
cât atât, dă o primă de export pentru
zahărul sĕŭ care este de 2 florinĭ şi 30 crei-
ţarĭ la suta de kgr.

In Italia, care de asemenea face parte din
uniunea vamală cu Germania, taxele tari-
fuluĭ convenţional sunt de 78 fr. 50 c.,
pentru zahărul clasa I, de 65 fr. 25 c.,
pentru acel de clasa II. Glucosa este lovită
cu 66 fr., când este solidă şi cu 40 fr. în
stare lichidă.

Să luăm acuma, ca termin de compara-
ţiune, un alt articol care tótă lumea convine
că putem şi că avem tot interesul de a 'l
fabrica; voiesc să vorbesc de ţĕseturile de
lână. Cestiunea a fost deja discutată în
Senat în Decembre trecut. Atuncĭ guver-
nul, care vĕ cerea o scoborîre de taxe pen-
tru postavurile fine, nu aducea alt argu-
ment de cât că prin tarifele nóstre ante-
rióre ele eraŭ taxate maĭ jos. Comparaţiu-
nea însă trebue făcută, nu cu ceea ce aveam
noĭ maĭ de mult, ci cu ceea ce aŭ alte ţĕrĭ.
Ţĕseturile de lână se taxéză dupe greutate;
cu cât într'un metru patrat materia va avea
o maĭ mare greutate cu atât taxa e maĭ
mică.

Noĭ lovim cu 100 leĭ ţesĕturile carĭ aŭ
peste 700 de grame pe metrul patrat; cu
120 leĭ pe acele carĭ aŭ între 500 şi 600
grame, şi cu 135 leĭ pe acele maĭ uşóre de
cât 500 grame.

Voiŭ observa că, dupe tariful de la 1891,
ţĕseturile carĭ aŭ sub 500 gr. plăteaŭ 150
leĭ suta de kgr., însă, credêndu-se probabil
că acésta taxă este prea mare, ea a fost
scoborîtă la 135 leĭ, prin convenţiunea cu
Germania.

Să vedem cum taxéză aceleaşĭ produse alte
state.

Iaŭ Francia. Postavurile maĭ grele plă-
tesc 140 leĭ, cele intermediare 180 leĭ; şi,
cele maĭ fine 220 leĭ suta de kgr.

Iaŭ Austria. Acolo ţĕseturile cele maĭ
gróse sunt taxate cu 50 florinĭ aur suta de
kgr., ceea ce face 125 leĭ; acele interme-
diare 85 florinĭ aur, şi cele fine 110 flo-
rinĭ aur.

Italia taxéză postavurile cele maĭ gróse
cu 190 leĭ; pe cele miđlociĭ cu 220 leĭ şi
pe cele fine cu 250 leĭ suta de kgr.

Veţĭ conveni dar, D-lor, că dacă exami-
năm tariful nostru şi sub acest punct de
vedere, el este unul din cele maĭ jóse din
Europa.

Avem şi un al treilea miđloc de a com-
para tarifele, şi acésta presintă un fórte
mare interes pentru noĭ, carĭ, prin politica
economică ce am adoptat, suntem reduşĭ să
rĕmânem o naţiune exclusiv agricolă.

Să luăm productele carĭ le exportăm noĭ
într'o ţéră óre care şi să cercetăm care este
darea la care sunt supuse. Să luăm pe de
altă parte mărfurile aceleĭ ţĕrĭ şi să calcu-
lăm ce vamă plătesc ele când sunt importate
la noĭ.

Voiŭ face acéstă comparaţiune cu Ger-
mania, şi anume pentru anul 1892 care
este cel d'ântêiŭ în care exportul nostru
în acea ţéră a ajuns să fie ceva maĭ în-
semnat.

Noĭ am exportat în 1892, 917.850 kin-
tale metrice de grâŭ în Germania; pentru
fie-care kintal metric am plătit 3 mărcĭ şi
jumĕtate, ceea ce face că am plătit Germa-
nieĭ pentru grâŭ 3.212.475 mărcĭ. Am ex-
portat secară în cantitate de 268.180 kin-
tale metrice, pentru care am plătit 938.630
mărcĭ.

Pentru	63.130	q. m.	orz	am plătit	176.764
"	2.170	"	" legume	"	3.255
"	670	"	" sarazin	"	1.340
"	773.340	"	" orz	"	1.546.680
"	12.830	"	" rapiţă	"	25.660
"	606.100	"	" porumb	"	993.472
"	2.290	"	" malz	"	8.244

Adunând la un loc sumele pe carĭ le am
plătit pentru productele ce am exportat, gă-
sesc că în total ele se ridică la 6.906.520
mărcĭ, adecă 8.633.150 leĭ.

Care era valórea productelor exportate?
Dacă vom lua preţurile din tabelele vamale
carĭ sunt maĭ marĭ de cât cele reale, găsim
că valórea lor era de 33.236.026 leĭ. Cine
însă pentru 33 milióne plătesce 8.6 mil.,
pentru 100 va plăti 26. Aşa dară cerealele
nóstre, dupe politica economică adoptată,
plătesc, la intrarea lor în Germania, cel pu-
ţin 26% din valóre.

Să cercetăm acum şi ce plătesc mărfurile
germane la intrarea lor în România.

Tot în anul 1892 Germania a exportat
la noĭ pentru 113.501.479 leĭ. Care este
suma pe care Statul român a perceput'o
pentru aceste mărfurĭ? Acéstă sumă este de
7.609.341 leĭ, ceea ce face 6.7%.

Acestea sunt resultatele comparaţiuneĭ
regimuluĭ nostru vamal cu acel al altor ţĕrĭ.
Credeţĭ D-vóstre că relaţiunĭ comerciale
normale se pot stabili, că producerea nós-
tră, chiar dacă am restrînge-o numaĭ la a-
gricultură, póte face progrese când schim-
burile internaţionale se fac în condiţiunĭ
atât de neegale?

Iată dar, D-lor, ce este tariful vamal care
formézā baza politiceĭ nóstre economice şi
pe care noĭ îl acordăm astădĭ Austro-Un-
garieĭ.

Tariful acesta îl voiŭ caracterisa în câte-
va cuvinte: el face imposibilă pe de o parte
introducerea orĭ-căreĭ industriĭ nouă în ţéră
şi pe de alta prosperarea industriilor deja e-
xistente; el ne silesce ca să rĕmânem o na-
ţiune exclusiv agricolă, şi, chiar restrînşĭ în
acest cerc, nu vom putea produce de cât până
când miđlócele nóstre de cultură ne vor per-
mite să plătim vămile exagerate carĭ ni se
pun în deosebite ţĕrĭ.

Când v'am citat adineaorĭ Germania, am

făcut'o pentru că era țéra care ne tratéză mai blajin de cât tóte cele-alte; ea nu ne cere de cât 3 mărci și 50 pe suta de kilogram de grâŭ, pe când Francia, — ați citit telegramele din ḑilele trecute,—a pus taxa de 7 leĭ. Italia — ați vĕḑut din declarația ministruluĭ Sonino—că va ridica și ea taxa grâuluĭ la 7 leĭ.

Dupe ce am examinat ce dăm, prin tariful nostru, Austro-Ungarieĭ, să cercetăm acum ce ne dă ea în schimb.

Beneficiul cel mare care ni se promite că vom trage atât din convențiunea comercială cu Austria, cât și din întréga politică economică pe care guvernul conservator o urmăresce, cum ḑicea D. ministru al comerciuluĭ, de la 1888 încóce, consistă în întinderea comerciuluĭ nostru.

Desvoltarea comerciuluĭ este fără îndoială o cestiune fórte importantă; ea a fost tratată înaintea D-vóstre, însă cred că nu a fost elucidată în de ajuns. De aceea vĕ rog să 'mĭ permitețĭ ca să ḑic și eŭ câte-va cuvinte asupra eĭ.

Dacă examinăm comerciul nostru exterior, constatăm acest fapt material, că noĭ importăm maĭ mult de cât exportăm. Diferința dintre import și export variază din an în an; așa în 1892, ea a fost de 96 milióne, în 1891 de 162 milióne, în 1890 de 87 milióne, și așa maĭ departe.

In nicĭ unul din aniĭ carĭ s'aŭ strecurat de când am intrat sub regimul convențional, adică de la 1877, și până astăḑĭ, noĭ nu am ajuns ca exporturile să egaleze importurile; în tot-d'a-una cele d'ântêiŭ aŭ fost maĭ micĭ de cât cele de al duoilea. Dacă am face suma totală a acestor diferențe de la 1877 până la 1892, am găsi că, în acest interval de 17 anĭ, noĭ am importat pentru 1.265 milióne maĭ mult de cât am exportat. Cu alte cuvinte, noĭ am cumpĕrat maĭ mult de cât am vêndut, am cheltuit maĭ mult de cât veniturile nóstre, cu 1.265 milióne. Când un particular cheltuesce maĭ mult de cât veniturile luĭ, faptul repetându-se necontenit, este evident că nu póte ajunge de cât la ruină.

Legea acésta însă se aplică óre națiunilor ca și indiviḑilor?

Nu, ḑice D. ministru al domeniilor; și pentru a o proba, D-sa nu găsesce alt-ceva de cât să desmormênteze vechiul argument al economiștilor carĭ, făcênd suma importurilor și a exporturilor din tóte țerile din lume găseaŭ că ele nu se egaléză. Puteaŭ însă óre să se egaleze când în acest calcul nu se ținea sémă nicĭ de cheltuelile de transport, nicĭ de beneficiul intermediarilor, nicĭ de deosebirea de prețurĭ în diferitele țĕrĭ?

Teoria balanțeĭ comerciale este, o recunosc, fórte complexă. Efectele eĭ variază dupe țéra pe care o considerăm. Sunt state pentru carĭ banlanța se soldéză de secolĭ cu un deficit, și cu tóte aceste ele se înavuțesc. La acésta contribue în primul loc capitalurile puse în întreprinderĭ în străinĕtate; produsul lor măresce avuția țĕreĭ în mod independent de schimburile trecute în balanța comercială. Vine apoĭ exportul ocult. Svițera, spre exemplu, care este oteliera lumeĭ întregĭ, póte importa maĭ mult de cât exportéză, fără ca să pérdă nimica, din causă că sutele de miĭ de călĕtorĭ carĭ se duc să admire siturile sale și 'șĭ varsă baniĭ acolo, consumă pe loc, fac un export ocult, care nu trece prin vame, și nu este, prin urmare, notat în balanța comercială. Mulțimea călĕtorilor ce se duc în Francia, fie în Paris, fie în stațiunile balneare saŭ hivernale, face de asemene un export ocult, care temperéză efectele balanțeĭ comerciale. In al treilea loc avem influența comerciuluĭ colonial. Când Francia, spre exemplu, importéză producte din coloniile sale, acele producte sunt óre străine? Aparțin ele altora de cât Francesilor? Este evident că nu. Tot în asemenea condițiune se află și Belgia, și Olanda și maĭ cu sémă Englitera din causa mulțimeĭ coloniilor sale.

La noĭ nicĭ unul din aceste fenomene care modifică semnificarea balanțeĭ comerciale nu se produc; nu avem nicĭ capitalurĭ puse în străinĕtate, nicĭ export ocult, nicĭ coloniĭ. Cu tóte aceste D. ministru de externe ne ḑicea ierĭ că numaĭ țĕrile bogate sunt acelea carĭ importă maĭ mult, prin urmare, noĭ dacă suntem în acest cas, acésta este o dovadă că suntem o țĕră bogată.

S'ar putea aduce în contra temereĭ ce 'mĭ inspiră balanța nóstră comercială o singură obiecțiune seriósă; s'ar putea ḑice că importăm producte carĭ fac să crească avuția nóstră națională. Să vedem dacă este așa. Am luat statistica comerciuluĭ nostru exterior publicată de ministeriul de finance și am împărțit productele ce importăm în duoĕ categoriĭ: în prima am pus obiectele de pură consumațiune, și în a duoa pe acele carĭ pot să contribue la cresœrea avuțieĭ nóstre naționale. Este evident că țesăturile de lână, bumbac, mătasă, zahărul, caféua sunt importate pentru a fi consumate; le-am trecut dar în categoria ântêiŭ. In a duoa am pus mașinile, raiurile drumurilor de fer, piróne1e, oxidul de zinc, oxidul de fer, vedețĭ cât am fost de larg în aprecierea mea. Făcênd suma importurilor pentru fie-care categorie, pe anul 1890, în care avem tabele complete ale ministeruluĭ de finance, ĭată resultatele ce găsesc: Pentru un import total de 362.800.000 leĭ obiectele de avuție națională, nu se ridică de cât la 59.000.000, ĭară acele de pură consumațiune ating cifra de 303.8 milióne.

Bine, D-lor, în asemenea împregiurărĭ credețĭ D-vóstre că legea, dupe care o persónă care cheltuesce maĭ mult de cât veniturile sale merge fatal la ruină, nu se póte aplica și uneĭ națiunĭ?

Eŭ sciŭ, averea nóstră națională este fórte mare, miḑlócele nóstre de producere sunt puternice și susceptibile de o fórte mare desvoltare. Dar dacă din acéstă avuție, orĭ cât de imensă ar fi, vom lua necontenit, trebue să ne aducem aminte că ea nu este inepuisabilă.

Dacă examinăm acum comerciul nostru particular cu fie-care stat în parte, găsim că duoĕ țĕrĭ aŭ profitat maĭ mult de diferința ce există între importul și exportul nostru; acestea sunt Austria și Germania. De la 1877 și până la 1892 Austria ne-a vîndut maĭ mult de cât a cumpĕrat de la noĭ pentru 894.000.000. Făcênd același calcul pentru Germania, găsim, că tot de la 1877—1892, ea a importat maĭ mult la noĭ pentru 869.000.000.

Iată care este profitul de comerciŭ general pe care 'l putem noĭ trage din convențiunea cu Austro-Ungaria, care ni se propune să o votăm.

D-lor, nu voiŭ reveni asupra cestiunilor de detaliŭ relative la alte beneficiĭ carĭ se pretinde că vom putea trage din convențiunea cu Austro-Ungaria; ele aŭ fost discutate în ședințele precedente. Mĕ voiŭ mărgini să cercetez numaĭ influența ce ea va avea asupra producțiuneĭ generale a țĕreĭ nóstre.

Țéra nóstră fiind redusă să rĕmână, dupe cum am vĕḑut, încă pentru mult timp numaĭ agricolă, isvórele avuțieĭ nóstre naționale se reduc la următórele:

Ântêiŭ, avem duoĕ isvóre de avuțiĭ minerale. Acestea sunt: sarea și petroliul. Apoĭ avem isvórele de avuție propriŭ ḑise agricole. Aceste sunt: vinurile, vitele și cerealele.

In privința săreĭ, nu sper, și nicĭ nu este cu putință, ca să se obțină verĭ-o favóre internațională, căcĭ ea este unul din obiectele cele maĭ propriĭ pentru imposite.

Prin urmare, fie-care Stat caută ca să nu introducă sare de cât numaĭ când nu o are, și, când o introduce, să facă acésta în condițiunile cele maĭ eftine.

Nu este tot ast-fel însă cu petroliul. Care este condițiunea care se face acestuĭ product în politica economică urmată de guvern?

In convențiunea cu Germania nu este stipulat absolut nimic. In convențiunea cu Austria iarăși nu este stipulat absolut nimic. Petroliul în Austria, dupe tariful general, intră cu o taxă de 2 florinĭ suta de kgr., când este în stare brută, și are o densitate maĭ mare de cât 830; taxa e de 2 florinĭ și 40 kr. când densitatea este sub 830.

In privința petroliuluĭ însă se petrece un fapt fórte curios în relațiunile nóstre comerciale cu Austria; ea ne face o favóre cu totul excepțională. Dupe o dispozițiune specială, Austria permite ca să intre în statele sale o cantitate de petroliŭ românesc brut, care se póte ridica până la 200.000 de centenarĭ metricĭ, într'un an, și acesta cu o vamă numaĭ de 68 cruciarĭ suta de kgr. Pentru fie-care transport însă trebue o anume autorisare și un certificat de origine.

Vețĭ întreba cum se face că acéstă favóre este acordată petroliuluĭ nostru și maĭ cu sémă cum se face că ne am bucurat de dênsa necontenit, chiar în timpul rĕsboiuluĭ nostru vamal cu Austro-Ungaria?

Lucrul se explică fórte ușor. Austro-Ungaria are numeróse fabricĭ de rafinat petroliul, materia primă îĭ lipsesce. Fântânele din Galiția neproducênd o cantitate sufi-

ientă pentru a alimenta tóte fabricile sale, a este nevoită să recurgă și la petroliul nosru. Altminterĭ rafinăriile sale s'ar ruina. ă presupunem însă că, într'un an fôntâele din Galiția ar produce maĭ mult, atuncĭ r dispărea și favórea care ni se acordă. Tocaĭ pentru acésta se cere o autorisare speială pentru fie-care transport.

Maĭ este încă o altă împregĭurare tot reitivă la acéstă cestiune. Tariful nostru vaal are multe metehne. Evident că nu le ot semnala într'o discuțiune generală ca césta; fiind, însă, vorba de petroleŭ, nu mě ot opri de a vě aminti disposițiunea de la art. 79 din tariful nostru, articol care a fost onsolidat. Iată în ce constă:

»Productele himice, nedenumite, derivate lin păcură saŭ cărbunĭ de pămênt, sunt scutite de vamă la intrarea lor în Româia«. Ca să nu fie îndoială că sub numele le păcură se înțelege anume petroleul, în raducerea francesă este pus *dérivés du étrole*. Cu alte cuvinte, D-lor, iată condiiunea în care se află industria petroleuluĭ rin politica economică ce urméză: Austria u are petroleul brut, sub condițiunea deriatelor sale să ni le trécă apoĭ îndărăt în éră, în scutire de vamă. Noĭ am pus taxe penru petroleul de luminat, dar când se destiéză materia brută, afară de acésta se obțin o umă de alte producte secundare. Așa sunt: ether petroleĭ, ligroina și altele. Eĭ bine, óte acele producte am credut că nu e de nevoie să le apărăm; ele intră în țéră fără plată de vamă și face concurență fabricelor nóstre, iată dar, cum stă cestiunea petroleuluĭ.

Vin, D-lor, la o altă cestiune, iarășĭ fórte mportantă, la acea a vinurilor.

Prin art. 77 al tarifuluĭ sěŭ vamal, Austria ia pentru vinurile ordinare 20 de floinĭ în aur, ceea ce face 50 de leĭ la suta de chilograme. Maĭ e nevoe să comenez acéstă cifră? 100 de chilograme e aproxinativ egal cu un hectolitru, revine dar, 5 leĭ de decalitru. Eĭ bine, întreb pe toțĭ producětoriĭ de vinurĭ: care e prețul cu care se vinde vinul în aniĭ ceĭ maĭ bunĭ? 2 leĭ până la 2,50 și pentru a putea intra în Austria el trebue să plătéscă 5 leĭ de decalitru. Este posibil să se suporte o asemenea vamă? Evident că nu.

Dar e o particulitate asupra căreia vă rog să 'mĭ dațĭ voe să vě atrag atențiunea. Austro-Ungaria are o convenție comercială încheiată cu Italia și alta cu Serbia. In cea cu Italia e prevědut că vinurile ordinare în butóie pot trece, ca favóre granițată, în Austria cu o taxă de 3 florinĭ și 20 kr. suta de chilo. O stipulațiune analógă e prevědută și în convențiunea cu Serbia: vinurile de la Negotin și Nisch pot să trécă în Austro-Ungaria, tot ca favóre grănițașă, cu taxa de 3 fiorinĭ, 20 cr., și cu condițiunea de a avea un certificat de origină.

Este natural că noĭ, tratând cu Austro-Ungaria pe basa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, eram în drept să ne așteptăm ca să obținem și pentru vinurile nóstre acéstă favóre.

Căutând în articolul adițional în care sunt specificate anume productele carĭ pot să fie trecute peste fruntarie în condițiunĭ de favóre grănițașă, vinul nu este coprins acolo. Dar pentru ca lucrul să nu se pótă interpreta, ca să nu dea loc nicĭ o dată la verĭ o îndoială, în protocolul final este prevědut următorul lucru: »disposițiunile art. 2 ale presenteĭ convențiunĭ nu derógă la favorile carĭ sunt acordate altor state limitrofe pentru înlesnirea comerciuluĭ de fruntarie«. In art. 2 al convențiuneĭ se stabilesce basa națiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, și în protocol ne spune că acele stipulațiunĭ nu derogă la favorile carĭ sunt acordate altor state limitrofe pentru înlesnirea comerciuluĭ de fruntarie.

Este, dar, bine înțeles că vinurile nóstre nu vor fi priimite în aceleași condițiunĭ în carĭ se priimesc vinurile italiene și sêrbescĭ.

D-lor, nu voiŭ reveni asupra cestiuneĭ vitelor; ea a fost tratată și elucidată așa de bine în ședințele trecute, prin discursurile D-lor Sturdza și Aurelian, în cât nu am nevoie să abusez de bună voință ce ațĭ avut de a 'mĭ da cuvêntul, și să vě fac asupra eĭ o nouă expunere.

Inainte de a termina, însă, să 'mĭ dațĭ voie ca să dic câte-va cuvinte asupra cerealelor.

Austro-Ungaria este o țéră agricolă ca și noĭ. Noĭ nu putem, dar, spera nicĭ o dată ca cerealele nóstre vor putea găsi acolo o piață sigură, în care să le putem scurge.

Singurul lucru la care ne putem aștepta este că 'ĭ vom vinde în general cantitățĭ micĭ, carĭ vor putea varia în óre-carĭ marginĭ restrînse, din an în an, dupe starea recoltelor sale. Convențiunea ce încheiăm însă, cu monarchia vecină nu ne dă nicĭ o garanție, chiar pentru acest export neînsemnat. In adevěr, Austria nu este legată cu nicĭ un stat în privirea cerealelor; ea rěmâne, prin urmare, liberă să 'și ridice tariful sěŭ orĭ când va voi; astădĭ ne ia 1 fiorin, 50 cr. pentru suta de kilograme de grâŭ; mâine, dacă va avea interes, va putea îndoi saŭ întrei acéstă taxă.

Producerea și vinderea cerealelor este pentru noĭ o cestiune vitală, căcĭ condamnațĭ să rěmânem o națiune agricolă, cerealele constitue aprópe în întregime avuția nóstră națională. Când věd, însă, pe de o parte că producerea lor cresce necontenit în proporțiunĭ colosale, în deosebitele părțĭ ale lumeĭ, iar pe de alta că popórele consumătóre le lovesc cu taxe din ce în ce maĭ marĭ, vě mărturisesc că nu pot să fiŭ de cât plin de îngrijire pentru viitorul nostru economic.

Atât urcarea tarifelor, cât și crescerea producțiuneĭ vor avea, fără îndoială, ca efect, scăderea prețurilor. Anul acesta ațĭ vědut că vagonul de grâŭ s'a vêndut sub o mie de leĭ. Este probabil că aceste prețurĭ jióse se vor menținea, dacă nu se vor maĭ scoborî încă, căcĭ producerea agricolă se întinde din ce în ce maĭ mult, atât în America de Sud, cât și în America de Nord, în India ca și în Australia. Cantitățile enorme de grâŭ, produse în țěrile virgine, în condițiunĭ de economie necunoscute noué, vărsêndu-se pe piețele Europeĭ, ne vor face o concurență sdrobitóre. Dacă prețurile se vor menține tot așa, cum sunt astădĭ, saŭ în apropriare de o mie de leĭ vagonul, vě întreb pe D-vóstre, care sunteţĭ agricultorĭ: dacă credețĭ că cultura grâuluĭ va maĭ fi posibilă în țéra românéscă?

Dacă iaŭ statistica producereĭ nóstre agricole, de la 1888 și până la 1891, publicată de ministerul domeniilor, găsesc că, în acest interval, producerea medie pentru un hectar de grâŭ a fost de 11 hectolitri și 40 sutimĭ. Admițênd că grâul era de bună calitate, că avea 75 de kilogr. la hectolitru, ajungem la conclusiunea că un hectar produce, în termin de midloc, în țéra Românéscă, 860 de kilograme de grâŭ. Cu alte cuvinte avem nevoe de 11 și jumětate hectare pentru a face un vagon de grâŭ. Cifrele aceste, o repet, sunt oficiale; ele ne sunt date de către D. ministru al agricultureĭ. Dacă ele sunt exacte, atuncĭ vě întreb: credețĭ D-vóstre că cultura a 11 hectare și jumětate, póte să fie remunerată cu un preț de o mie de leĭ? Póte să fie acéstă sumă îndestulătóre pentru a acoperi atât valórea munceĭ, cât și renta pămêntuluĭ? Eŭ cred că nu. In așa condițiunĭ însușĭ agricultura nóstră este amenințată.

Din cele ce am dis, vedețĭ, D-lor, că politica economică, urmată de guvern, este plină de pericole pentru viitorul nostru. Convențiunea cu Austro-ungaria nu este de cât consecuența aceșteĭ politicĭ; iată de ce eŭ nu pot să o aprob și nu voiŭ vota pentru dênsa.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum principele Grigore Sturdza are cuvêntul.

D. Grigorie Sturdza: D-lor senatorĭ, D. Carp, ministrul nostru de comerciŭ, a expus înaintea D-vóstre nisce ideĭ în privirea exportuluĭ nostru de vite în Austro-Ungaria, la carĭ ideĭ trebue să rěspundem. D-sa s'a arătat maĭ ântêiŭ indiferent pentru acel export în Austro-Ungaria, și ne a dat cuvêntul pentru ce este indeferent, pentru că, dice D-sa, țéra nóstră are trebuință de maĭ multe vite de cât are pentru agricultura sa și că exportând în Austo-Ungaria o sumă de vite, am lipsi de vite în gospodăria nóstră.

La acésta, D-lor, iată ce trebue să rěspund: vitele din țéra nóstră trebue privite și puse în duoě categoriĭ: vite de muncă și vite de consumațiune. Când vitele de muncă îmbătrânesc, se îngreóie, atuncĭ singurul midloc este a le întrebuința în consumațiune. Dar, D-lor, țéra nóstră nu póte consuma atâtea vite câte produce, și ast-fel fiind, dacă exportul în Austro-Ungaria ne este închis, atuncĭ să nu crédă D. Carp că vitele se vor produce pentru gospodăria nóstră numaĭ; nicĭ de cum; nicĭ un articol nu se produce dacă nu se întrébă de el, dacă nu este cerut este părăsit. D-lor, vě atrag atențiunea asupra acestuĭ punct, și nu numaĭ atențiunea D-vóstre, dar și a guvernuluĭ, căcĭ dacă nu s'ar interesa de exportul vitelor nóstre

s'ar face o mare daună economică ţĕreĭ nóstre, şi maĭ cu sémă a părţeĭ de dincolo, a Moldoveĭ, şi ar produce o mare nemulţumire; şi acea nemulţumire ar fi nu numaĭ în ţĕră dar o va vedea guvernul chiar în majoritatea Corpurilor legiuitóre; şi pentru ca să vĕ dovedesc că acésta nu este o simplă părere a mea, am să vĕ citez un fapt, cum a ḑis Jean Jaques Rousseau: maĭ ânteiŭ de tóte fapte.

La 1882, pe când regimul D-luĭ Brătianu era în tótă puterea, avea majorităţĭ disciplinate, dupe cum se ḑice, eĭ bine, atuncĭ în Senat, cu tótă majoritatea aceea disciplinată, când Austro-Ungaria la 1882, a închis graniţele sale pentru exportul nostru de vite sub cuvênt că avem bólă de vite, şi ne-a căşunat din acésta marĭ pagube, atuncĭ eŭ m'am ridicat de la acest loc şi din acest Senat, şi în faţa aceleĭ majorităţĭ a D-luĭ Brătianu, am criticat pe D. ministru de externe că a aplicat cu atâta molătate acea convenţiune ce avém cu Austro-Ungaria şi că a permis fără represaliĭ să ne facă acele daune.

Care credeţĭ că a fost atuncĭ decisiunea majorităţeĭ, trecut'a cu uşurinţă asupra protestăreĭ mele neascultând vocea mea? Nu, D-lor, a susţinut protestarea mea cu atâta energie în cât ministrul de externe de atuncĭ al D-luĭ Brătianu s'a retras. Acest fapt îl cunóscem cu toţiĭ şi cred că nu am nevoe să insist asupra luĭ. Orĭ-care guvern şi majoritate va fi dar, dacă va nesocoti acest mare interes al ţĕreĭ, adică exportul vitelor nóstre în Austro-Ungaria, va simţi nemulţumirĭ nu numaĭ din partea ţĕreĭ, dar şi din partea majorităţeĭ, care susţine acel guvern, din partea majorităţeĭ Corpurilor legiuitóre.

Acum, D-lor, vreaŭ să mĕ ocup un moment de cele ḑise de D. Mavrodin.

D. Mavrodin cu tótă dreptatea a ḑis că suntem 4.400.000 de agricultorĭ în ţĕră, punênd negreşit la un loc şi pe agricultoriĭ marĭ şi pe ceĭ micĭ. La acéstă afirmaţiune a D-sale a ḑis D. Dimitrie Sturdza: I-aĭ pus la un loc, dar dacă ar fi şi agricultoriĭ micĭ aci, atuncea să vedem ce ar ḑice şi eĭ.

Eĭ bine, ca să vĕ satisfac curiositatea, să vĕ spun eŭ ce ar ḑice aceĭ agricultorĭ micĭ, ce ar ḑice ţĕraniĭ când s'ar afla în miḑlocul nostru.

In privinţa muncelor agricole, dacă ar fi sincerĭ, v'ar spune că remuneraţiunea care o iaŭ pentru munca lor este mare, ba încă atât de mare în cât una din causele pentru carĭ agricultoriĭ marĭ nu aŭ beneficiile ce ar trebui să le aibă, vine de la marile plăţĭ ce fac pentru muncă.

Şi acésta se explică fórte uşor prin faptul că populaţiunea nóstră ne fiind numerósă în raport cu întinderea pămêntuluĭ, munca este mult maĭ scumpă de cât aiurea şi dovadă despre acésta este că lucrătoriĭ pe carĭ îĭ aducem din alte părţĭ, de exemplu din Austria, se plătesc mult maĭ eftin.

Iată un lucru care ar trebui să'l mărturiséscă ţĕraniĭ când ar fi aci.

Al duoilea lucru care 'l ar spune ţĕraniĭ ar fi că neexportarea vitelor nóstre în Austro-Ungaria 'ĭ ar lovi pe dênşiĭ maĭ mult şi maĭ simţitor de cât pe proprietariĭ marĭ, fiind că eĭ produc acele vite; eĭ în ḑilele de têrg, în cursul anuluĭ întreg, vênd câte o juncană şi duoĕ şi baniĭ pe carĭ 'ĭ ia sunt singuriĭ banĭ de carĭ se bucură, pentru că baniĭ carĭ 'ĭ ia de pe muncă, îĭ cheltuesc deja cu 6 lunĭ înainte, aşa în cât de multe orĭ ar putea să se aplice Românuluĭ ḑicĕtórea că mănâncă ca mâţa cu ochiĭ închişĭ, fiind că eĭ tot-d'a-una îşĭ ḑic lucrul următor: Sunt dator? Să mĕ erte; dar cu baniĭ pe carĭ 'ĭ încaséză de la têrgurĭ de pe vitele pe carĭ le vinde, avêndu-ĭ în mână o dată îşĭ satisfac nevoile lor.

Iată şi în acéstă privinţă ce ar ḑice ţĕraniĭ dacă ar fi în miḑlocul nostru.

Dar aveţĭ póte curiositatea să mergem maĭ departe; eĭ bine, să vĕ satisfac şi acéstă curiositate.

Dacă de la aceste duoĕ cestiunĭ am merge maĭ departe şi am ḑice: Să vedem ce ar maĭ voi ţĕraniĭ dacă ar şedea aci în miḑlocul nostru?

Iată ce ar cere: Primul lucru care 'l-ar dori şi 'l-ar cere ar fi să se ia pămênturile din mâna proprietarilor marĭ şi să li se dea lor.

A duoa cerere ar fi ca dupe proiectul D-luĭ Costache Rosetti,—proiect pe care 'l-a publicat în jurnalul *Românul* şi despre care v'am maĭ vorbit o dată, — să se desfiinţeze armata, şi să se înlocuiască cu *miliţiĭ comunale* unde fie care ţĕran să aibă arma în mână şi dreptul de a 'şĭ alege eĭ oficieriĭ; şi numaĭ la cas când un inamic exterior ar năvăli asupra ţĕriĭ nóstre, numaĭ atuncĭ aceste miliţiĭ comunale să se întrunéscă pentru a face armata naţională. Acésta în privinţa armateĭ.

In al treilea rênd, asupra autonomieĭ comunale, vor cere ca autonomia comunală să fie deplină, adică ţĕranul în fie-care comună să pótă pune birul pe care el îl crede de cuviinţă; şi birul pe care îl judecă el ca drept, este ca ţĕranul să nu plătéscă nicĭ un bir, dar să pună la bir pe toţĭ aceĭ carĭ aŭ vre o proprietate óre care.

Acest lucru 'l aŭ şi făcut ţĕraniĭ în timpul Domnuluĭ Cuza, când aŭ declarat autonomia comunală şi aŭ pus bir de un leŭ şi 25 banĭ pe fie-care clae de grâŭ de pe moşia Ţigănaşĭ, proprietate a D-luĭ Costachi Carp, un moş al D-luĭ ministru Carp. Proprietariĭ aŭ reclamat arătând că eĭ nu aŭ autonomie deplină, nu aŭ dreptul ca să pótă pune birurĭ, şi s'a ridicat acéstă caricatură de bir.

Prin urmare, acest al treilea lucru pe care 'l ar cere ţĕraniĭ este ca eĭ să pună birurile carĭ le ar vrea.

Apropo de aceste reforme pe carĭ le ar putea cere ţĕraniĭ şi pe carĭ D. C. A. Rosetti le a publicat, fiind ministru de interne, prin jurnalul *Românul*, eŭ într'o adunare memorabilă de la Iaşi, atât de memorabilă în cât Vasile Alexandri, poetul nostru naţional, care a presidat acea adunare, a ḑis că a vĕḑut adunarea de la Divanurile *ad-hoc* dar nu a vĕḑut adunare maĭ măréţă de câ[t] aceea pe care am avut'o noĭ la Cimara,—ve[]deţĭ că nu este numaĭ adunarea de la Ma[]zar-Paşa, nume străin,— eĭ bine, în a[]céstă adunare, dupe ce am criticat acel[e] aiurărĭ conţinute în programul D-luĭ Ro[]setti, publicat în *Românul*, am ḑis că u[n] stat organisat ast-fel ar sămĕna cu un sta[t] normal tot aşa dupe cum un cadavru ros d[e] viermĭ ar sămĕna cu un om viŭ şi sănĕtos.

Iată, D-lor, ce ar cere ţĕraniĭ.

Dar nu este destul atât. Să vĕ arăt resultatul.

O asemenea stare de lucrurĭ ar duce la un resbel civil, pentru că nimenĭ nu suntem dispuşĭ să ne lăsăm a fi spoliaţĭ şi chiar masacraţĭ, precum de sigur s'ar întêmpla în timpul uneĭ prădăciunĭ generale.

Şi sciţĭ resbelul civil ce sfêrşit ar avea pentru o ţĕră mică ca a nóstră?

Ar avea ca consecinţă ocuparea ţĕre[ĭ] nóstre de către oştirile austriace şi rusescĭ pentru că aceste duoĕ guverne nu ar îngădu[i] un exemplu atât de contagios la hotarele lor.

Iată curiositatea D-vóstre satisfăcută şi pentru present şi pentru viitor, în cât nu aşĭ sfătui pe nimenĭ să facă acéstă încercare pentru că ar fi pentru Statul nostru cea maĭ mare nenorocire.

Acum revin la discursul D-luĭ Mavrodin.

D. Mavrodin, póte cu óre-care dreptate, precum şi D. Poni, s'aŭ înspăĭmântat de puţina remuneraţiune care o avem noĭ cu producţiunea grâuluĭ. Să 'mĭ dea voe însă să le fac următórea observaţiune:

Paguba care o suferim noĭ din producţia grâuluĭ provine maĭ mult din culpa nóstră, pentru că la noĭ un gospodar, dacă va sgâria pe o mare întindere de pămênt cu un plug primitiv, şi va semĕna acéstă întindere, se va bucura de acéstă mare întindere care a acoperit'o cu arătură şi sĕmĕnăturĭ câte-va lunĭ până când vine timpul secereĭ, şi atuncĭ, când vede ce puţin a luat, începe a se plânge, nu ḑice că el a lucrat rĕŭ, că nu a lăsat pămêntul să se odihnéscă, că nu 'l a arat de duoĕ orĭ, ci acusă Europa întrégă, tótă lumea e vinovată pentru acésta, numaĭ el e bun.

Eĭ bine, nu este aşa. El este rĕŭ, pentru că gospodăresce rĕŭ şi trebue să se mărginéscă a 'şĭ împărţi locurile în 3 părţĭ, într'una să pună grâŭ, într'alta păpuşoiŭ şi pe a treia s'o lase de bătătură, aşa că pe acelaşĭ loc în al treilea an să cultive iar grâŭ, şi cu chipul acesta va produce ţéra încă maĭ mult grâŭ de cât produce acum. Dar sciţĭ D-vóstre ce deosebire mare iese ast-fel la folos? Este enormă, pentru că pe de o parte are o calitate bună de grâŭ, şi pe de altă parte, în loc să are, să semene şi să secere 2 fălcĭ, îĭ rĕmâne folos preţul semînţeĭ şi al secereĭ de la o falce, fiind-că dintr'o falcie bine lucrată ia atâta ródă cât ar lua din 2 fălcĭ rĕŭ lucrate.

Agricultorul trebue să 'şĭ dea séma că, pentru grâŭ, 6 până la 7 merţe din Moldova la falcie abia vor acoperi cheltuelile, dar lucrând cum lucraţĭ D-vóstre pămêntul abia

ţineţi 5, 6 merţe; prin urmare, iată ântêia cea maĭ mare causă a pagubeĭ ce suferiţĭ. Să nu vĕ temeţĭ, D-lor, atâta de eftinătatea âuluĭ şi D. Poni, căruia îĭ mulţumesc că a dat atât de multe cifre, la carĭ voiŭ rĕsnde în scurt, n'a făcut observaţiune că că grâul scade, se ieftenesc şi cele-alte lurĭ, şi un economist trebue să vadă că în laţiune cu aceea trebue să se ieftinéscă şi unca şi alte articole de consumaţiune, cĭ este o corelaţiune între ele. Acésta am ut de observat în privinţa lucrăreĭ grâuluĭ noĭ.

Acum, D-lor, nu 'mĭ rĕmâne să vorbesc cât de convenţiunea nóstră şi de obsertiunile făcute de D. Poni.

Orĭ cum vom întórce lucrurile şi orĭ-cum m crede, dacă vrem să le vedem în adevĕta lor lumină, trebue să le privim în mol următor.

Ce este un tarif autonom? Un tarif autoim, precum v'am maĭ spus şi altă dată, e maĭ ântêiŭ o mândrie a uneĭ ţĕrĭ, care a avut încă bucuria acésta ca să ḑicem că em un tarif autonom, şi că, dacă suntem trioţĭ trebue s'o facem. Acésta este introcerea.

Dar pe urmă ce este în fapt un tarif auom? Este o armă cu care să apărăm inesele nóstre industriale şi cu care să pun face altor ţĕrĭ unele concesiunĭ pentru obţine în schimb şi noĭ concesiunĭ pentru oduselele nóstre de exportaţiune.

Dar, în definitiv, sciţĭ ce este un tarif auom şi un resbel vamal? Este un resl în care guvernele carĭ se bat nu lovesc maĭ în supuşiĭ celuĭ-alt guvern, ci şi în puşiĭ luĭ, şi 'ĭ lovesc fórte simţitor; nu maĭ atât, D-lor, tariful autonom este un tip,—nu pot să'l caracterizez alt-fel,—de tórce din buzunarele contribuabililor bi'ĭ însemnate, fără să le céră un imposit ŭ, decĭ nu le cere nimic, dar storc din buarele lor 20 saŭ 28 de milióne pe carĭ maĭ inte nu le avea, şi când D-ta aĭ trebuinţă un articol din altă ţéră, îl plătescĭ cu 2 3 preţurĭ, cu 80 la sută, sută la sută saŭ şi maĭ mult, ceea ce şi acésta este un bir fórte cu meşteşug pus, căcĭ pe de o parte te înveselesce, te laudă şi pe urmă te pune să'l plătescĭ. Acésta este adevĕrata natură a resbeluluĭ vamal.

Apoĭ, D-lor, aţĭ vĕḑut în ce posiţiune ne pune resbelul vamal. Ce încape aci, D-lor, să căutăm mult? Să iaŭ o cifră, de exemplu pentru grâŭ. Dacă va fi resbel vamal cu Austria, sciţĭ cât am plăti la vagon? 750 leĭ ca să intre în Austria, pentru că este tariful 7, 50 la suta de kilograme; aḑĭ plătescĭ dupe convenţiune 375; de la 375 până la 750 este îndoit. Acésta nu este un folos? Asemenea pentru vite închide de tot graniţa saŭ plătescĭ 15 leĭ; s'a scoborît la 12 leĭ; graniţa se deschide cu condiţiunea uneĭ convenţiunĭ veterinare, şi dacă din acea convenţiune Austria va face o mĕsură vexatorie, atuncĭ şi noĭ putem mări tariful nostru.

D. Poni ne a spus un lucru enorm, a ḑis: tariful nostru este consolidat cu Germania, şi dacă duoĕ treimĭ ale Corpurilor legiuitóre pot să schimbe Constituţiunea, nu pot să schimbe tariful. Eróre! Taxele sunt consolidate numaĭ cu Germania pe 10 anĭ, iar cu Austria şi cu cele-alte ţĕrĭ nu sunt consolidate, şi noĭ putem mări acele taxe, când ne place; şi dacă vedem că se aplică în mod vexator acea convenţiune o denunţăm.

Prin urmare, avem tóte cuvintele a adopta acéstă convenţiune ca o stare maĭ bună de cât aceea dacă ne am afla în resbel vamal cu o ţéră cu care suntem megieşĭ în o întindere mare şi unde trebue să transportăm şi productele şi vitele nóstre.

Voci: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se consultă Senatul dacă sunt 10 senatorĭ carĭ cer închiderea discuţiuneĭ, şi se constată că sunt.

—Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, iată ce ḑice art. 85 aliniatul 3: «Votul prin bile se face asupra tutulor cestiunilor supuse deliberaţiuneĭ şi decisiuneĭ Senatuluĭ, afară de luarea în consideraţiune şi de articoliĭ din proiectele de legĭ, carĭ se pun la vot în parte şi carĭ se votéză prin sculare şi şedere».

Prin urmare, pun la vot luarea în consideraţiune prin sculare şi şedere; cine este pentru, să bine-voiască a ridica mâna. S'a priimit.

Acum, vom urma conform art. 73 aliniatul 2, care ḑice: «Când un proiect de lege se compune numaĭ dintr'un singur articol, dupe ce se ia în consideraţiune, se procede imediat la votarea luĭ prin bile.»

Prin urmare, pun la vot poiectul în total cu bile.

D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	65
Abţinuţĭ	2
Voturĭ exprimate.	63
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	53
Bile negre	10

Senatul a adoptat proiectul de lege al convenţiuneĭ comerciale cu Austro-Ungaria. (Aplause).

D-lor, conform regulamentuluĭ vĕ anunţ ordinea ḑileĭ pentru Lunĭ.

Lunĭ vom avea la ordinea ḑileĭ:

1. Interpelarea D-luĭ senator Aurelian adresată D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ de ministri asupra agitaţiuneĭ populaţiuneĭ rurale produsă de disposiţiunea art. 41 din legea asupra cleruluĭ.

2. Interpelarea D-luĭ Dim. Sturdza relativă la puşca cu care e înzestrată armata fără a avea încă pulberea fără fum.

3. Proiectul pentru organisarea corpuluĭ technic al ministeruluĭ lucrărilor publice.

Ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la ora 4 şi jumĕtate p. m. şi se anunţă cea viitóre pentru Lunĭ, 14 Februarie 1894.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 37

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 14 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ vice-președinte, C. I. Budișteanu, asistat de D-niĭ: P. Millo, Em. Protopopescu-Pake(?)ondor, C. Fotin și T. Lerescu, secretarĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 78 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 38 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ Atanasiu I., Ciolac Garabet, Cincu ...nt., Eliad Hr., Pĕucescu I. (colonel), Ra...el T., Simionescu Râmniceanu D., Sofian ..., Stroiescu I., Tătăranu I,. Brăiloiu C. ...nt., Blancfort A., Marocneanu T.

In congediŭ:

D. Șendrea St.

Nemotivațĭ

D-niĭ: Buiucliu M. Gr., Burada M. (Dr.), ...alimach Papadopulo Ar., Chircu T., Chris...escu T., Diamandi I., Hristescu Gr. (Dr.), ...upașcu Neron, Meculescu I. I. (Dr.), Ni...lescu Ilie-Dorobanțu, Rosetti Sc., Rușa...ețianu N., Sasu P. V., Sebastian C. G., ...tătescu Eug., Stirbeiŭ B. D., Tatos Hr., ...atos T. I., Văcărescu C. T., Vernescu G., ...idrașcu G. C., Vlădescu M. (general), Zer...enti L. Chr., Culianu N.

— *D. secretar Th. Lerescu* dă citire ...marulu ședințeĭ precedente care se a...robă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

I. D. I. Tătăranu cere un congediŭ de ...ḑile.

II. D. Atanasiu 8 ḑile.

III. » Simionescu 7 »

IV. » G. Ciolac 3 »

V. » Marocneanu 4 »

VI. » A. Brăiloiu 4 »

VII. » Col. Pĕucescu 5 »

— Se acordă succesiv congediile.

VIII. D. Stroescu și D. Rafael se rógă a ...i se scuza absența de astăḑĭ.

— Se ia act.

IX. D. G. Stoian se rógă a 'i se recu...nósce calitatea de cetățén român.

— Se trimite la comisiunea de indige...nate.

D. Colibășanu: Am onóre a adresa D-luĭ ministru al domeniilor următórea interpe...lare:

»Ce mĕsurĭ crede D. ministru al agri...culturei, comerciuluĭ și industrieĭ că trebue să ia în contra D-lor fabricanțĭ de spirt, carĭ aŭ format între dênșiĭ un sindicat și aŭ indicat prețul spirtuluĭ, fără nicĭ o altă rațiune de cât câștigul exorbitant ce reali...séză din vênḑarea unuĭ obiect de consu...mațiune de prima necesitate.«

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Depunețĭ vĕ rog interpelarea la biuroŭ, pentru a o putea comunica guvernuluĭ.

D. G. Mârzescu: O întrebare fórte ino...centă la adresa D-luĭ ministru de culte și instrucțiune publică.

Doresc să sciŭ dacă D-sa are cunoscință că ajutórele din cutia milelor nu s'aŭ plă...tit în orașul Iași nicĭ pe trimestrul din De...cembre și 'l rog să bine-voiască să ia mĕ...surĭ ca să plătéscă aceste micĭ ajutóre ne...norocitelor vĕduve.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Este exact, D-le Mârzescu, că nu s'aŭ plătit încă aceste aju...tóre, și motivul pentru care nu s'aŭ plătit este așa în cât D. Mârzescu mĕ va aproba.

Creditul budgetar era mic, nevoile carĭ aŭ venit la cunoscința mea, în cursul anu...luĭ, aŭ fost așa de marĭ, în cât, cu tótă do...rința de a mĕ menține în suma budgetară, nu am putut, și am cerut *un credit supli...mentar* Camereĭ. Raportul este depus pe biuroul Camereĭ; sper că aḑĭ saŭ mâine cre...ditul va fi votat și îndată ajutórele se vor plăti. (Aprobărĭ).

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem maĭ ântêiŭ inter...pelarea D-luĭ Aurelian, adresată D-luĭ pre...ședinte al consiliuluĭ asupra agitațiunilor țĕrănescĭ, provenite din aplicarea legeĭ cle...ruluĭ.

D. Aurelian are cuvêntrul.

D. P. S. Aurelian: D-le președinte, sunt astăḑĭ 8 ḑile de când am avut onórea să a...dresez acéstă interpelare D-luĭ președinte al consiliuluĭ de miniștri. Nu sciŭ dacă D-sa are să vină astăḑĭ să rĕspundă.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: In acéstă privință am primit acum o tele...gramă de la D. președinte al consiliuluĭ, care, fiind ocupat la Cameră, ne face cu...noscut că nu póte veni și că D-niĭ miniștriĭ, respectivĭ sunt însărcinațĭ ca să rĕspundă la interpelarea D-luĭ Aurelian și a D-luĭ Dim. Sturdza.

Putețĭ, dar, D-le Aurelian, să bine-voițĭ a vĕ desvolta interpelarea.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, sunt 8 ḑile de când am adresat acéstă interpelare saŭ întrebare —cum vețĭ bine-voi a o con...sidera— D-luĭ ministru președinte, privitor la mișcarea țĕranilor în maĭ multe județe ale țĕreĭ, din causa aplicăreĭ saŭ pregătireĭ de aplicare a art. 41 din legea votată în anul trecut asupra îmbunĕtățireĭ sórteĭ cle...ruluĭ mirean.

Motivele, D-lor, carĭ m'aŭ îndemnat să adresez acéstă interpelare aŭ tost scirile pe carĭ le am aflat cu toțiĭ, că în maĭ multe ju...dețe ale țĕreĭ, și anume în județele: Neamțu, Suceava, Mehedințĭ, Dolj, Gorj, Fălciŭ și altele, scirĭ aflate atât din presă, cât și de la persónele particulare, carĭ aŭ fost la fața loculuĭ, țĕraniĭ, îndată ce agențiĭ fiscalĭ s'aŭ presintat în comunele respective, ca să facă recensĕmêntul celor carĭ trebue impușĭ la taxa de 4 leĭ, eĭ aŭ început să protesteze. Imĭ vețĭ da voie să reamintesc acel art. 41 ca să vedem cu toțiĭ ce a făcut populațiunea rurală din maĭ multe județe, ca să 'șĭ pără...séscă casele și să plece să facă demon...strațiunĭ de protestare. Iată art. 41 din le...gea cleruluĭ mirean: »Pentru acoperirea aces...tor cheltuelĭ«, —cheltuelile privitóre la în...treținerea cleruluĭ din comunele rurale— »..... taxele aḑĭ în us se transformă într'o dare de 4 leĭ pe an, asupra tutulor contri...buabililor de rit ortodox din comunele ru...rale, până ce se va aduce o lege de imposit care să înlocuiască aceste dărĭ printr'un im...posit general«.

D-lor, când s'a discutat legea acéstă în anul trecut în Senat, atât în ședință ple...nară, cât și în secțiunĭ, s'a atras de maĭ mulțĭ membri aĭ opozițiuneĭ atențiunea gu...vernuluĭ asupra neajunsurilor la carĭ póte da art. 41. La tóte observațiunile ce am făcut noĭ, ni s'a rĕspuns invariabil lucrul acesta, că deja prin us se plătesc o sumă de taxe în tóte comunele pentru întreținerea cle...ruluĭ mirean, și încă până astăḑĭ preoțiĭ sunt întreținuțĭ cu contribuțiunile date de țĕranĭ; iată faptul. Noĭ am rĕspuns la acestea că negreșit așa este, cunóscem lucrul cu toțiĭ, un us fórte vechiŭ a stabilit modul acesta de remunerare a cleruluĭ nostru prin cotisațiunĭ benevole date de țĕranĭ sub for...mă de banĭ, de producte, pare-mi-se în unele localitățĭ și prin ḑile de lucru, dacă nu mĕ înșĕl, dar tóte acestea eraŭ, încă o dată ḑic, dărĭ carĭ se făceaŭ printr'un fel de cislă, un fel de înțelegere între locuitoriĭ aceluiașĭ sat saŭ aceluiașĭ cătun.....

D. St. Borănescu: Se dădeaŭ cu acte în regulă.

D. P. S. Aurelian: Negreșit, D-le Bor...ănescu, că cu acte; nu pot intra și în forma...litățile cu carĭ se făcea acéstă dare, dar tot ce pot spune este că țĕraniĭ contribuesc sub diferite forme pentru întreținerea cleruluĭ mirean.

Prin urmare, ne ḑiceațĭ atuncĭ, dacă acéstă datină există, de ce vĕ formalisațĭ, când ve...nim acum de impunem pe locuitorĭ să plă...téscă taxa de 4 leĭ de fie-care contribuabil. Rĕspunsul acesta, însă, pe mine personal nu m'a satisfăcut și am găsit de cuviință ca să rĕspund celor în drept, când s'a înfățișat ocasiunea, că trebue să stabilim o deosebire fundamentală între a plăti o taxă de bună-voie și în înțelegere comună și a plăti un imposit pus de guvern; de aceea, sub formă de imposit, taxa pentru cler îmbrățișéză cu totul altă formă de cât darea când este fă...cută prin bună înțelegere. Tot așa se ur...méză când este nevoie a se clădi o biserică; se adună poporeniĭ dintr'un sat, contribuesc și biserica se face. Asemenea se sfătuesc între eĭ despre resursele trebuitóre pentru între...ținerea servitorilor altaruluĭ, și ast-fel se hotăra sub ce formă să li se plătéscă. Dar nimenĭ până acum nu s'a amestecat în aceste afacerĭ. Or, când ese vorba de bise...rică, țĕraniĭ caută a construi saŭ a întreține personalul prin propriile lor mijlóce, era o mândrie și o consolațiune pentru dênșiĭ.

D. St. Boränescu: Şi împreună cu episcopul care nu popea pe preot până nu 'i se aducea ceva.

D. P. S. Aurelian: Confirmuţi mai mult ḑisele mele.

Noi încuviinţăm acest mod de a proceda şi nu am fi dorit alt-ceva de cât să 'l perfecţionăm.

Vě mărturisesc că nicĭ o dată nu 'mĭ-a plăcut ca Statul să se amestece în cele maĭ micĭ acte ale vieţeĭ comune. Nu sunt d'intre aceĭ carĭ cred că Statul trebue să aĭbă cel maĭ neînsemnat rol în conducerea afacerilor; sunt din aceia carĭ daŭ Statuluĭ o mare importanţă în afacerile publice. Orĭ ce părerĭ am avea despre acţiunea Statuluĭ nu putem uita, istoria ne o spune, că cuceririle civilisaţiuneĭ moderne se datoresc în mare parte şi Statuluĭ; şi individul a jucat, neapărat, un mare rol în desvoltarea acesteĭ civilisaţiunĭ, dar aci nu este vorba de a usurpa prerogativele Statuluĭ.

Statul are alte însărcinărĭ de ordin mult maĭ înalt, în cât 'mi se pare că póte să se dispenseze guvernul român de a se amestica în regularea unor cestiunĭ maĭ mult de consciinţă. Mi se pare că este un lucru fórte delicat ca, în materie de religiune, în materie de tot ce are omul maĭ sacru, să intervină vătăşelul, perceptorul, ca la trimestru, saŭ o dată pe an, să priiméscă sătênul biletul galben, pentru plata taxeĭ preotuluĭ.

Asemenea procedărĭ nu sunt nicĭ în interesul bisericeĭ, nicĭ al desvoltăreĭ nóstre comunale.

Destule sarcinĭ are Statul, ca să maĭ venim să regulăm şi raporturile acestea cu totul locale.

In multe ţěrĭ şi între cele maĭ civilisate, se lasă o autonomie aprópe completă organisăreĭ comunităţilor şi fericirea bisericeĭ.

Sunt şi State în carĭ intervine guvernul, dar nu pe acestea trebue să luăm ca exemplu; avem destule pilde unde biserica, fără nicĭ o subvenţiune din partea Statuluĭ, fără nicĭ un amestec, afară de priveghiărea necesară, biserica a putut să subsiste şi să progreseze. Cunóscetĭ organisaţia bisericeĭ ortodoxe în Transilvania, organisaţiune cu desěvĕrşire autonomă, unde poporeniĭ se înţeleg cu toţiĭ de a întreţine biserica.

Maĭ departe, D-lor, mi se pare că din contra biserica din Transilvania a început tocmaĭ de atuncĭ să se îngrijéscă, de când s'aŭ arătat veleităţile guvernuluĭ central de a se amestecа. Dacă Româniĭ din Transilvania aŭ verĭ o durere în sufletul lor, este tocmaĭ din causa veleităţilor ce are guvernul de la Pesta de a se amesteca în biserică şi în şcólă.

Acum sunt în Camera din Pesta la ordinea ḑileĭ legile eclesiastice şi Româniĭ se îngrijesc, căcĭ tótă tăria lor este rezemată pe biserică.

La noĭ, D-lor, s'a desbrăcat pe nesimţite comuna maĭ de tóte imunităţile sale; lăsaţi-'ĭ cel puţin biserica; lăsaţĭ ţěranilor noştri mângăierea că eĭ şi numaĭ eĭ prin propriile lor miḑlóce să susţină biserica.

Nu maĭ puneţĭ între ţěranĭ şi biserică pe aceĭ ultra zeloşĭ agenţĭ fiscalĭ carĭ sunt în stare să amărască sufletele celor maĭ bunĭ creştinĭ.

Din acest punct de vedere eŭ unul am combătut dispoziţiunea articoluluĭ 41 din legea cleruluĭ. De aceea şi astăḑĭ, când acéstă dispositiune a dat rezultate atât de vătěmătóre, eŭ vě rog ca să o înlăturaţĭ şi să căutaţĭ alte miḑloace pentru indemnisarea preoţilor. Eŭ de la început am prevěḑut că acest articol 41 are să dea nascere la neînţelegerĭ. Recunosc că taxa de 4 leĭ nu este mare, sunt localităţĭ unde ţěraniĭ plătesc maĭ mult, dar plătesc de bună voe. Eĭ nu voesc ca vătăşelul, perceptorul să le bată la uşă, să le céră plata pentru dreptul de a intra în biserică.

Nicĭ o dată ţěraniĭ nu aŭ fost deprinşĭ ca să li se precupeţéscă intrarea în biserică. Vě închipuiţĭ fórte bine surprinderea lor când perceptorul a venit prin sate ca să întocméscă rolurile de contribuţiune. Eĭ aŭ privit acéstă měsură ca o călcare a unor drepturĭ ale lor, de carĭ s'aŭ bucurat din vechime.

Dar articolul 41 nu numaĭ că ştirbesce din autonomia bisericeĭ şi a comuneĭ, dar nu rěspunde cătuşĭ de puţin regulelor stabilite în materie de contribuţiunĭ, de imposit.

In materie de imposite, trebue ca înainte de tóte, orĭ ce guvern de orĭ ce partid să caute a ţine sémă de cerinţele timpuluĭ în care trăim. Impositele de astăḑĭ sunt maĭ grele de cât cele din trecut, dar cu tóte acestea le suportăm când sunt cerute de nevoile comuneĭ şi sunt aşeḑate dupe normele financiare moderne. Aşa este óre casul cu articolul 41 din legea cleruluĭ? Ce însemnéză, mě rog, impositul de 4 leĭ aplicat exclusiv numaĭ în comunele rurale? Este un imposit cu caracter feudal, un imposit de clasă, o dare respinsă în tóte ţěrile supuse regimuluĭ constituţional şi însufleţite de principiĭ democratice.

Noĭ toţĭ carĭ am citit prin cărţile de finance scim că sunt anume regule pentru stabilirea impozituluĭ, şi pe carĭ guvernul trebue să le observe. Din nenorocire taxa acésta nu rěspunde la nicĭ una din regulele acelea; este o taxă pusă fără socotélă şi fără nicĭ o aprobare a sciinţeĭ financiare. Acéstă dare ne reamintesce un sistem financiar care a dispărut din ţéra acésta, reîmprospătéză vinăritul, oeritul, dărĭ cu caracter feudal.

Noĭ, în organisarea vechiă financiară, am căutat să înlăturăm treptat tóte acele dărĭ carĭ nu maĭ corespund cu cerinţele timpuluĭ de astăḑĭ. Şi D-vóstre, în loc să mergeţĭ pe aceeaşĭ cale, veniţĭ şi loviţĭ cu o dare medievală tocmaĭ în acea populaţiune rurală care are maĭ mult drept la solicitudinea nóstră a tutulor.

In adevěr, ce ḑice legea? Legea ḑice că se va impune fie-căruĭ contribuabil de rit ortodox, din comunele rurale, 4 leĭ pe an. Cine va plăti aceĭ 4 leĭ? Numaĭ contribuabiliĭ din comunele rurale; iată deja o abatere de la principiile generale ale impositelor. Va să ḑică těrgoveţiĭ nu vor plăti, şi numaĭ ţěraniĭ cultivatorĭ sunt obligaţĭ să plătéscă. Těrgoveţiĭ nu numaĭ că nu sunt obligaţĭ la acésta, dar încă lor li se dă prin lege, pe cât îmĭ aduc aminte, şi o subvenţiune de 500.000 leĭ pe an. Se lasă dar bisericele în sarcina primăriilor şi se dă primăriilor din ţéră o subvenţiune ca să le ajute în retribuirea cleruluĭ. Vedeţĭ, D-lor, şi aparenţa şi realitatea ţipă: nedreptate. Cum? In comunele rurale se impune contribuabililor să plătéscă 4 leĭ pe an, în comunele urbane nu numaĭ că nu se impune acésta cetăţenilor, dar Statul vine şi le dă 500.000 leĭ. Eĭ, de ce acéstă despărţire în duoě a contribuabililor? De ce ḑiceţĭ orăşenilor: duceţi-vě la biserică şi vě închinaţĭ gratis; iar la ţěranĭ le ḑiceţĭ: trebue să plătiţĭ pentru a vě închina? (Intreruperĭ).

D-le Lerescu, nu mě întrerupeţĭ, aşa este; D-vóstră trebue să fiţĭ bisericos căcĭ sunteţĭ în věrstă. Când locuitoriĭ dintr'o comună nu vor priimi să plătéscă aceĭ 4 leĭ, nu se va închide biserica? Căcĭ presupuneţĭ că sunt ómenĭ carĭ să nu voiască să plătéscă, trebue să închideţĭ biserica şi unde am ajunge noĭ făcênd acésta?

Maĭ mult. Când perceptoriĭ aŭ mers în comune ca să facă rolurile de contribuţiune, ţěraniĭ în o sémă de comune aŭ declarat că nu se supun *popăritului*, că eĭ n'aŭ nevoe de popă, că se fac papistaşĭ, ovreĭ, de óre ce aceştia sunt scutiţĭ de acéstă taxă.

D. Gr. Lerescu: Nu aŭ să se facă.

D. P. S. Aurelian: Eŭ sciŭ că nu aŭ să se facă. (Intreruperĭ). Ce aţĭ ḑis, D-le Borănescu?

D. St. Borănescu: Dacă îmĭ permiteţĭ să vě spun: nicĭ un ţěran din ţéra românéscă nu s'a resculat pentru acéstă taxă de 4 leĭ.

D. P. S. Aurelian: D-ta eştĭ ministru ca să 'mĭ rěspunḑĭ acum?

D. St. Borănescu: Am şi eŭ moşie, şi....

D. P. S. Aurelian: Atuncĭ vorbescĭ în numele D-tale, scusaţi-mě, D-le Borănescu.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul în contra dialogurilor. (Ilaritate).

D. P. S. Aurelian: Eŭ v'am cedat cuvêntul cu tótă plăcerea, D-le Borănescu, fiind că am socotit că o să vorbescĭ de un cas, şi D-vóstră îmĭ vorbiţĭ în numele ţěreĭ întregĭ, acéstă autoritate nu póte să o aĭbă de cât guvernul şi, dacă insistaţĭ, voiŭ aduce nume de ómenĭ carĭ 'mĭ aŭ spus că aŭ fost faţă şi aŭ auḑit ţěrănimea strigând că nu voiesce să plătéscă, că se lépădă de lege. Aţĭ înţeles? Vě daţĭ sémă de pericolul la care expuneţĭ ţéra prin legĭ nechibzuite? Şi cu tóte acestea D. Borănescu voiesce să ne convingă că nicĭ un ţěran n'a reclamat.

Nu veniţĭ să 'mĭ spuneţĭ că nicĭ într'un colţ al Românieĭ ţěraniĭ n'aŭ protestat, fiind că faptele vě daŭ desminţire.

Nu cred ca D-vóstră să fiţĭ în raporturĭ telegrafice şi telefonice cu tótă ţéra ca să ne daţĭ lămurirĭ despre ceea ce s'a petrecut; numaĭ guvernul sciŭ că are în puterea sa miḑlócele de informaţiune ca să cunóscă acéstă cestiune.

Eŭ iaŭ faptele cum s'aŭ petrecut. Este incontestabil că la Craiova, la Slatina şi în

e orașe, țěraniĭ aŭ protestat în masă în
ntra acesteĭ contribuțiunĭ. Acestea sunt
use de toțĭ ómeniĭ carĭ vin din județe.
ĭ place să cred, ca și D. Lerescu, că țě-
niĭ nu se vor face nicĭ papistașĭ, nicĭ mo-
cĭ; să ne ferescă Dumneḑeŭ, dar vorbele
estea aŭ fost rostite.

Țěraniĭ 'șĭ aŭ ḑis, când li s'a citit legea
în comune: de ce numaĭ creștiniĭ orto-
xĭ să fie impușĭ la acéstă taxă a popări-
luĭ și cele-alte riturĭ să nu fie impuse?

Moldova maĭ cu sémă, unde în unele sate
iturĭ cu Româniĭ creștinĭ ortodoxĭ sunt și
angăĭ carĭ nu plătesc acéstă taxă. D. mi-
stru îmĭ va rěspunde că plătesc și eĭ la
oriile lor, sciŭ acésta, dar țěranul vede
el plătesce și consăténul luĭ cu care mun-
esce alăturĭ la plug, acela nu plătesce.

D-lor, să nu luațĭ în glumă mișcarea țě-
nilor; să nu nesocotițĭ nemulțumirile carĭ
ŭ nascere unor mișcărĭ carĭ neliniștesc
aĭ multe județe. Este tot-d'a-una dureros
nisce imposite nechibzuite să dea oca-
une la rěscóle în comunele rurale, căcĭ
te o adevěrată rěscólă când miĭ de ómenĭ
écă din județe ca să protesteze în contra
esteĭ contribuțiunĭ.

Nicĭ nu s'a ajuns la termenul de apli-
re al legeĭ și deja sunt miĭ de contesta-
unĭ în contra înscriereĭ țěranilor în rolu-
le de contribuțiunĭ. Probabil instanțele
decătorescĭ vor respinge contestațiunile,
r când va veni termenul împlinireĭ con-
ibuțiuneĭ, atuncĭ mișcările vor putea de-
eni și maĭ marĭ.

Nu trebue să vedețĭ în acéstă mișcare a
ranilor din atâtea județe numaĭ o simplă
ornire contra celor 4 leĭ ce are să plătéscă
entru preot. Țěraniĭ aŭ plătit și plătesc
aĭ mult pentru popĭ. Ceea ce 'ĭ indispune
u cred să fie atât darea, cât ideea unuĭ bir
pecial pentru popĭ, vexațiunile ce li se fac
e către agențiĭ fiscalĭ, plus amorul propriŭ
tins printr'aceea că li se ia și biserica din
mână. Faptul acesta îĭ mișcă maĭ mult de
ât orĭ ce, de óre ce eĭ, țěraniĭ, aŭ conside-
at, și cu drept cuvênt, biserica ca a lor. Eĭ
u munca lor, cu darurile lor, aŭ făcut bise-
ica; eĭ aŭ întreținut'o; așa fiind, cum voițĭ
ă nu fie mișcațĭ când ce maĭ le remăsese,
a semn de autonomie, li se răpesce?

Orĭ cum vețĭ privi acéstă mișcare, e du-
eros ca ómeniĭ, carĭ în materia de filosofie
u aŭ alt-ceva de cât religiunea, să ajungă
declara că se lépădă de lege, că nu sunt
reștinĭ, că se fac papistașĭ și altele de felul
cesta. Numaĭ faptul că s'aŭ rostit ase-
nenea cuvinte în atâtea sate din atâtea ju-
lețe trebue să ne îngrijéscă.

Admitețĭ, D-lor, o ipotesă, de altmintre-
lea posibilă, că uniĭ dintre țěranĭ nu vor
voi să plătéscă darea pe motiv că nu sunt
reștinĭ. Ce avețĭ să le facețĭ? Ce měsurĭ
are să ia administrațiunea față cu nisce fa-
miliĭ carĭ se opun de a plăti pe motiv că nu
maĭ sunt creștinĭ, că nu maĭ merg la bise-
rică? Vețĭ pune óre gendarmiĭ să 'ĭ ducă cu
sila la biserică, saŭ să 'ĭ forțeze a plăti da-
rea de care sunt scutițĭ toțĭ ceĭ carĭ nu sunt
de ritul ortodox?

Apoĭ, D-lor, să 'mĭ dațĭ voe să vě spun că cu intervențiunea gendarmilor și a armateĭ de linie, ațĭ mers prea departe. Ațĭ vě ḑut ce s'a întêmplat în Fălciŭ din causa legeĭ maximuluĭ, ațĭ věḑut ce consecințe aŭ resultat; autoritatea a pus să se tragă cu pușca și să facă să curgă sângele. D. prim-ministru a rěspuns în Cameră că aŭ murit numaĭ duoĭ ómenĭ, dar eŭ am auḑit că aŭ murit șépte.

O fóie guvernamentală ḑicea că aŭ murit duoĭ țiganĭ, ca cum țiganiĭ nu sunt cetățenĭ ca noĭ toțĭ și pe d'asupra creștinĭ ortodoxĭ.

Duoĭ fie, unul, fie țigan, ovreiŭ, orĭ ce, e destul că s'a vĕrsat sânge și sânge e rěŭ să se verse. Poporul căruia se cere sacrificiĭ nu trebuesce tratat ast-fel, maĭ ales poporul românesc care e un popor blând și îndurător.

Am trăit în multe țěrĭ din Europa și 'mĭ vețĭ da voie să afirm că nu vețĭ găsi un popor maĭ blajin ca poporul român. Nicĭ în Rusia chiar; și acolo am věḑut ómenĭ maĭ resvrătitorĭ de cât la noĭ.

Nu e bine, D-lor, ca aproposito de fiecare lucru de nimic să trimitem cavalerie orĭ infanterie care să lase cadavre pe pămênt.

Și nu o spun acésta din spirit de oposițiune, o spun din sentiment de conservare națională și de bune deprinderĭ în populațiunea nóstră.

Lucrul acesta are să fie desvoltat în Parlament. Se va vedea cum s'aŭ întêmplat omorurile de la Fălciŭ, unde se ḑice că chiar prefectul ar fi tras cu revolverul.

D. Gr. Lerescu: Dacă vor să facă revoluțiune.

D. P. S. Aurelian: Dacă revoluțiune este, apoĭ prefectul a făcut revoluțiunea și D-vóstre care tolerațĭ asemenea fapte.

Nu 'mĭ daŭ sémă cum nu prevedețĭ ce consecințe grave pot să atragă aceste apucăturĭ de a da ordin să se tragă în carne vie, aproposito de pornirile cele maĭ neînsemnate, de mișcările cele maĭ lesne de potolit pe cale pacìnică.

D. A. Villner: Nicĭ banca ministerială nu priimesce apărarea care 'ĭ o facĭ, D-le Lerescu.

D. Gr. Lerescu: Eŭ sunt Român adevěrat.

D. P. S. Aurelian: Să nu luațĭ în glumă, D-lor, cuvêntul de »revoluțiune« rostit de D. Lerescu. E vorba să nu pregătițĭ terenul revoluționarilor. Să nu găséscă revoluționariĭ terenul gata pentru a provoca mișcarea.

Eŭ nu ḑic să nu facețĭ legĭ de imposite, dar vě cer ca acele imposite să fie juste, conforme cu principiile moderne în materie de dărĭ. A cuĭ e vina dacă facețĭ legĭ ca aceea a cleruluĭ mirean, ca legea maximuluĭ, legĭ ne studiate, nedrepte, împovărătóre, neegalitare, legĭ de clasă? Vedețĭ ce ațĭ produs? Neliniștea și mișcarea în populațiunea rurală, tocmaĭ acum când aŭ să încépă lucrările agricole de primăvéră. Dupe ce că suferim de criză economică, apoĭ D-vóstre ne maĭ aducețĭ și criză socială, sguduirĭ și frământărĭ.

Acéstă situațiune, D-lor, îmĭ insuflă îngrijire și din alt punct de vedere. Dupe mine, biserica perde din autoritatea eĭ, preotul perde din prestigiul sěŭ moral; se stabilesce între preot și țěran un fel de intrigă urîcióssă. Țěranul, de unde până acum era deprins să vadă în preot un părinte, un consilier, un prieten, va vedea un dușman, pentru că scie că din causa aceluĭ preot, vine vătășelul să 'l execute și, ne avênd să plătéscă, 'i se vor vinde obiectele din vatră.

Interpelarea mea, D-lor, nu a avut alt scop de cât a vě atrage atențiunea asupra acestor împregiurărĭ, asupra resultatelor ce a produs nenorocita disposițiune a articoluluĭ 41 din legea cleruluĭ. Věd că uniĭ din D-vóstre aŭ aerul de a vedea în interpelarea mea numaĭ copilăréscа dorință de a face șicane guvernuluĭ. In casul acesta, saŭ nu mě înțelegețĭ, saŭ nu vroițĭ a mě înțelege. Eŭ sciŭ atât că nu putem rěmâne indiferențĭ când țěraniĭ s'aŭ resculat cu miile și aŭ umplut orașele de reședință pentru a protesta contra taxeĭ de 4 leĭ, nu putem tăcea când pe țěraniĭ noștri, ceĭ maĭ blânḑĭ și maĭ îndurătorĭ ómenĭ, ceĭ maĭ cu frica luĭ Dumneḑeŭ, 'ĭ ațĭ adus în stare să declare că se lépădă de legea strămoșéscă numaĭ ca să scape de birul popărituluĭ.

Aștept dar rěspunsul bănceĭ ministeriale.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, este un miḑloc în tot-d'a-una fórte ușor de rěspuns la tóte greutățile. Să 'mĭ dațĭ voe a nu mě mulțumi cu dênsul.

D. Aurelian a găsit de cuviință să ne facă istoricul art. 41 din legea cleruluĭ și să arate cum D-lor, cu ocasiunea discutăreĭ legeĭ cleruluĭ, s'aŭ opus la acest articol și pentru ce s'aŭ opus.

Atuncĭ, așĭ ruga pe D. Aurelian să 'mĭ dea voe a face și eŭ istoricul art. 41 și a 'ĭ arăta că din tóte disposițiunile proiectuluĭ de lege, care a devenit lege prin încrederea Camereĭ și a Senatuluĭ, articolul 41 este aprópe singurul în care m'am inspirat de la D-lor, și în care n'am făcut operă de cugetător prin mine însumĭ, ci operă de copist din archiva partiduluĭ național-liberal. (Aplause, ilaritate).

Recunosc însă, D-lor, că acésta nu este o scusă, și că, dacă nu așĭ fi găsit cuvinte puternice pentru carĭ partidul național-liberal 'mĭ a dat acest precedent, numaĭ de dragostea de a 'l copia nu așĭ fi scuzat înaintea D-vóstre și a țěreĭ că 'ĭ am urmat.

Dar maĭ ânteiŭ să stabilim faptul.

De la votarea Constituțiuneĭ, de la 1866, se cere într'un mod constant îmbunătățirea sórteĭ cleruluĭ. Asupra moduluĭ cum se póte îmbunătăți acéstă sórtă, de sigur că nu este o completă comunitate de vederĭ între mine și onorata oposițiune.

Oposițiunea a creḑut că îmbunătățirea sórteĭ cleruluĭ este numaĭ plata cleruluĭ; eŭ am creḑut că, pe lângă plată—care este secundară dupe mine—maĭ este și instrucțiunea și disciplina cleruluĭ. Asupra acestuĭ

punct sciţi că aŭ fost lungĭ desbaterĭ între noĭ şi ar fi un sistem dăunător intereselor publice să revenim asupra cestiunilor deslegate în mod definitiv de Parlament, şi asupra cărora o dată, când D-lor vor veni la putere, vor putea să revină, dacă vor crede că e bine să o facă.

Dar de sigur, era un punct comun între noĭ, şi acest punct era că nu maĭ puteam tolera ca sórta materială a cleruluĭ—încă o dată, pentru mine, secundară cestiuneĭ de disciplină—să rĕmână cum fusese la noĭ din vremurĭ tradiţionale. Ḑic tradiţionale, şi acésta vĕ explică dificultăţile reale ale unor schimbărĭ; căcĭ de sigur, D-lor, nimenĭ nu'şĭ póte face ilusiunea că atuncĭ, când schimbĭ o stare de lucrurĭ stabilită de secolĭ, n'aĭ să găsescĭ pe icĭ pe colea óre carĭ dificultăţĭ şi împotrivirĭ.

Care era starea tradiţională ? Preotul încheia cu poporaniĭ un fel de contract înscris prin care întocmaĭ ca şi cum ar fi vorba de vêndarea uneĭ marfe ordinare, se începea prin tocmélă şi, dupe multă tocmélă, se ajungea la înţelegere : »Noĭ avem să 'ţĭ dăm atât iar tu să ne facĭ cutare şi cutare serviciŭ.«

Acum, se ţinea preotul de cuvênt, se ţinea săténul — partea cea-altă contractantă — de ceea ce iscălise ? Adesea se întêmpla lucrul următor, că eraŭ mulţĭ dintre sătenĭ carĭ iscăleaŭ să dea preotuluĭ anumite lucrurĭ şi nu le daŭ, cum eraŭ de asemenea preoţĭ, carĭ iscăleaŭ că aŭ să facă cutare lucru şi nu 'l făceaŭ ; ba aşteptaŭ momentul propice să facă incasările şi acest moment eraŭ maĭ cu sémă înmormîntările; căcĭ, la urma urmelor, se maĭ póte amâna un botez, o căsătorie, dar înmormîntările nu se pot amâna. Şi atuncĭ se întêmpla—şi scene de acestea sunt multe — că tocmaĭ în momentul înmormîntărilor preoţiĭ îşĭ făceaŭ socoteala de ce aveaŭ de luat, întocmaĭ ca spiţeriĭ, şi ast-fel ajungea ca o înmormîntare să fie plătită cu 20, 30 leĭ. De aci certurĭ, de aci călcarea canónelor carĭ spun că serviciul religios, cuĭ n'are, se dă gratuit şi o mulţime de alte lucrurĭ de asemenea natură.

Atuncĭ, D-lor, a fost o dorinţă unanimă în ţéră, ca să iasă clerul din acéstă posiţiune care nu era nicĭ spre cinstea, nicĭ spre binele bisericeĭ. Şi de aci tóte proiectele de reformă carĭ s'aŭ făcut, tóte aŭ plecat de la ideea de a fixa preotuluĭ o sumă anumită pentru serviciile sale, şi în schimb, bine înţeles, de a umplea cu ceva acest gol din tesaurul public, ḑic public ca să coprind comunele şi Statul.

Primul proiect care a avut óre cum şanse să rĕuşéscă era proiectul D-luĭ Dimitrie Sturdza, ḑic al D-luĭ Sturdza prin eufemism; căcĭ el era al bănceĭ prelaţilor, dar D. Sturdza a găsit miḑlocul să se facă raportorul acestuĭ proiect de lege şi óre cum să 'ĭ dea sigiliul sĕŭ.

Ce face acest proiect ?

Dă preotuluĭ o léfă maĭ mică de cât aceea care o dăm noĭ, şi pentru acésta pune o taxă pe parohienĭ, adică pe toţĭ ortodoxiĭ, ăcĭ cine nu e ortodox nu póte fi parohian.

Tótă deosebirea între proiectul nostru şi al D-luĭ Sturdza era că D-sa punea o taxă maĭ mare de cât punem noĭ. D. Sturdza punea 6 leĭ şi Senatul a votat în unanimitate acéstă taxă dupe propunerea făcută de D-niĭ: Sturdza, Alexandru Orĕscu, Theodor Rosseti şi a actualuluĭ nostru preşedinte, D. G. Gr. Cantacuzino.

Acum că acest proiect a murit pe drum de la Senat la Cameră, ce importă? Acésta era sórta maĭ a tutulor proiectelor de legĭ pe la 1882—84 : ele piereaŭ de la Cameră spre Senat şi de la Senat spre Cameră.

Maĭ târḑiŭ a fost proiectul de lege din iniţiativă parlamentară, a tinereĭ stângĭ din Cameră, în capul căreea se pusese un om de o deosebită valóre oratorică, şi eŭ cred şi politică, şi care sunt convins că va juca un rol în viéţa nóstră de Stat, D. Vasile Lascar. Atuncĭ taxa scăḑuse la 3 leĭ. Se vede că acéstă taxă a fost găsită cam mică, căcĭ maĭ târḑiŭ alţĭ deputaţĭ liberalĭ de la 1889, de şi in minoritate, aŭ propus din noŭ revenirea la taxa de 6 leĭ.

Acum, D-lor, vĕ întreb :

Tótă lumea acésta care, la diferite epocĭ, a încercat să resolve cestiunea şi, cu tótă diferinţa asupra altor puncte, a căḑut de acord pe punctul acesta că trebue o taxă deosebită, o plată de serviciĭ deosebită, care vedeţĭ că variază între 3 şi 6 leĭ şi noĭ am căḑut la 4, prin urmare, ceva maĭ depărtată de suma cea mare de cât de suma cea mică, credeţĭ D-vóstre că tótă lumea acésta a făcut'o dintr'o simplă fantesie, dintr'o necunoscinţă a ţereĭ, saŭ că era ceva real în hotărîrea lor ?

Iată ce era :

Orĭ cum veţĭ face, orĭ cât de eftin veţĭ plăti preotul, tot trebuesc câte-va milióne pentru acéstă reformă, şi atuncĭ cu toţiĭ 'şĭ aŭ ḑis, şi cu drept cuvênt, că nu este cu putinţă să facĭ o dată într'un budget un gol de 6, 7 milióne ; dintr'o singură trăsătură de condeiŭ n'o va putea, şi pe câtă vreme va cerca să facă îmbunătăţirea cleruluĭ cu aceste sacrificiĭ, atâta vreme va fi sigur că nu se va face nimic, şi că lucrul se va amâna din sesiune în sesiune. De aceea 'şĭ aŭ ḑis cu toţiĭ : In acest moment, dupe obiceiurile ţereĭ, bine saŭ rĕŭ, nu importă, se plătesce serviciul cleruluĭ şi se plătesce cu tótă dragostea, se plătesce de bună-voie, cum ḑicea adineaorĭ D. Aurelian. Dar cum se plătea acest serviciŭ ? Am 7, 8 învoelĭ din diferite judeţe prin carĭ se obligă a da, deosebit de sume de banĭ şi dărĭ, în natură baniţe de porumb, ḑile de muncă, ba în unele judeţe şi puĭ, găinĭ; şi noĭ, socotind tóte în banĭ, socotind şi un sărindar obligator o dată pe an, şi o sumă óre care la Crăciun şi una la Paştĭ etc. etc., ba am aci o învoială dintr'o comună, învoială fórte grea, dar care la prima vedere 'mi s'a părut fórte uşóră, căcĭ spune : 2 ḑile cu carul, 2 cu mânile şi altele, un leŭ şi jumĕtate pe an şi încă un leŭ la Crăciun şi unul la Paştĭ. Atuncĭ ne am ḑis cu toţiĭ : ia să căutăm noĭ a traduce în ceva maĭ modern aceste dărĭ cu carĭ populaţiunea este obicĭnuită, să le transformăm aceste dărĭ în resurse cu carĭ să se acopere în parte, nu în total, cheltuelile pentru îmbunătăţirea sórteĭ cleruluĭ. O dată ce admit acéstă idee...

D. G. Mârzescu : Nenorocită idee.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Fórte bine, D-le Mârzescu; însă făceaĭ maĭ bine dacă o spuneaĭ la 1882.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor, o dată ce admiteţĭ acéstă idee, şi veţĭ vedea cu ce temperanţă am admis'o noĭ, maĭ rĕmânea un lucru : cine să plătéscă aceste dărĭ. Evident că aceĭ carĭ sunt de rit ortodox; dacă este vorba de plata serviciuluĭ bisericesc, eĭ sunt datorĭ să suporte sarcinele lor, şi nicĭ D-niĭ Sturdza, Lascar etc., nu s'aŭ gândit să pună acéstă sarcină pe alt cine-va de cât pe parohienĭ. Este însă o deosebire între sistemul D-lor până în momentul actual şi între al nostru. D-lor admiteaŭ acelaşĭ sistem şi pentru oraşe şi puneaŭ la oraşe taxa de 12 leĭ de contribuabil. Noĭ n'am făcut însă aşa şi vĕ mărturisesc că n'am făcut'o dintr'un fel de calcul, dacă vreţĭ, de un naţionalism cam exagerat. Am făcut socotélă că mare parte din oraşele nóstre, majoritatea populaţiuneĭ în unele oraşe, un mare numĕr al populaţiuneĭ în alte oraşe, este neortodox şi nu este numaĭ neortodox, dar este străin chiar de acéstă ţéră, şi dacă am găsit că este fórte meritorie şi fórte demnă de protecţiunea nóstră populaţiunea romano-catolică din satele moldovenescĭ băştinaşe ale ţereĭ, am găsit că nu era tot aşa de demnă de protecţiunea nóstră populaţiunea eterodoxă din oraşele din susul ţereĭ. De aceea în oraşe n'am voit să punem taxe numaĭ pe aceia carĭ profită de clerul nostru, n'am luat sistemul D-luĭ Sturdza de a pune 12 leĭ contribuţiune de fie-care contribuabil ortodox la oraşe, ci am ḑis că în oraşe sarcina cleruluĭ să cadă asupra comunelor, şi, cum comuna are şi ortodoxĭ şi eterodoxĭ, în realitate am pus cam 40% din sarcina cleruluĭ din oraşe asupra eterodoxilor. Acésta este, dacă vreţĭ, un fel de mică nedreptate, dar o nedreptate care cadréză aşa de bine cu dorinţele D-vóstre, în cât cred că nu ne veţĭ acuza.

A duoa deosebire. Ceea ce presintaţĭ D-vóstre ca un lucru definitiv şi pentru tot-d'a-una, noĭ 'l am presintat ca un lucru mitigeat şi transitoriŭ. D-vóstre din 6 leĭ la ţéră şi 12 la oraşe vreţĭ să acoperiţĭ în total plata cleruluĭ de la ţéră şi de la oraşe.

In legea D-vóstre nu dă Statul nimic; din contră, dacă era prisos, se făcea venit, venit care provenea din taxa pusă pentru cler ! Noĭ n'am voit acésta, noĭ am ḑis că, pe lângă ceĭ 4 leĭ carĭ se dă de fie-care cap de familie, dacă nu se vor ajunge, vor veni în ajutor şi resursele generale ale Statuluĭ, şi ast-fel budgetul la clerul rural a sporit cu 1.000.000 anul acesta, deosebit de cele 3.000.000 saŭ 2.500.000 ce ne va da taxa de 4 leĭ.

Va să ḑică, ceea ce D-vóstre făceaţĭ în

nod simplu şi primitiv, noĭ am făcut'o ceva maĭ inteligent, căcĭ am pus şi resursele Statuluĭ să contribue; ceea ce făceaţĭ D-vóstre n mod permanent, noĭ am făcut'o în mod ransitoriŭ, şi, pentru a arăta şi maĭ mult cest caracter transitoriŭ, am spus în lege n art. 41, că acéstă dare va sta în picióre numaĭ până la venirea unuĭ imposit geneal, care imposit, vě pot afirma, nu va înârḑia să vină.

Acum, pentru ce am făcut aşa, şi nu am at lucrul în sarcina comunelor şi la ţéră? Pentru că ar fi fost o reformă pe hârtie ată cu resursele comunelor nóstre!

Şi acésta vě va explica în parte şi unele emulţumirĭ carĭ s'aŭ ivit.

Intr'adevěr, dacă puneam în sarcina comunelor de la ţéră, cu o subvenţiune din artea Statuluĭ, plata personaluluĭ clerical n sate, ajungeam la lucrul următor: că în atele cele marĭ şi bogate sarcina devenea nică, fiind-că se împărţea pe un mare nuněr de locuitorĭ şi era uşóră, iar în satele uţin populate carĭ sunt maĭ sărace, sarcina ra mare, căcĭ era împărţită pe un număr nic de ómenĭ.

Pentru a face óre-care dreptate, óre-care şurare pentru ceĭ săracĭ, de aceea am făut noĭ acéstă masă comună, şi am ḑis: taxa e 4 leĭ vom incasa'o de la ţěranĭ şi noĭ om plăti pe preoţĭ; restul îl vom da. Doadă că întreţinerea cleruluĭ costă 4.000.000 i taxa nu va produce de cât mult 2.500.000.

Iată de ce am lucrat aşa. Dar tocmaĭ entru acésta s'aŭ ivit nemulţumirĭ; şi acă cercetăm carĭ sunt judeţele în carĭ s'aŭ rit nemulţumirĭ, veţĭ vedea că sunt judeţele u comune marĭ, este Dolj, Mehedinţĭ şi ncă duoĕ treĭ, căcĭ în comunele marĭ noua rganisare convine maĭ puţin.

Şi pentru ce în judeţele cu comune marĭ unt nemulţumirĭ?

Fiind-că în comunele marĭ preotul cam erde, şi, în aparenţă, perde şi ţěranul.

Atuncĭ se găsesce notarul şi jurnalul beral-naţional din Craiova care le spune ă taxa de patru leĭ în satul luĭ — comună nare — produce maĭ mult de cât léfa cleruluĭ local, şi că restul nu servă să plătéscă reotul din alte sate, ci 'l mănâncă D. Germani ca să acopere deficitul!

Şi vě maĭ miraţĭ că în comunele marĭ egea a dat loc la óre-carĭ nemulţumirĭ?

A maĭ fost ceva. La facerea recensěmêntuluĭ s'aŭ făcut óre-carĭ greşelĭ, ca cu tóte ucrurile nouĭ; de exemplu, în loc să se interpreteze legea aşa cum a interpretat'o consiiul de miniştri, că plătesce unul din fie-ce amilie, adică este taxa de gospodărie, s'aŭ nscris în rol toţĭ contribuabiliĭ carĭ locuiesc n aceeaşĭ casă; aşa că dacă a trăit tată de amilie cu duoĭ treĭ flăcăĭ....

D. G. Mârzescu: Şi fete marĭ.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: De ce nu lăsaţĭ să ne explicăm lucrul cu D. Aurelian?

D. Urdăreanu: Noĭ nu avem dreptul să ḑicem nimic?

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Cred că vorbesc destul de tare. Rěspund D-luĭ Aurelian fiind-că D-luĭ m'a interpelat.

D-lor, acésta a creat, de sigur, nemulţumirĭ şi atuncĭ aŭ pornit contestaţiunile în număr maĭ mare. Sunt judeţe din carĭ aŭ venit contestaţiĭ cu sutele. Ce am făcut?

D. P. S. Aurelian: D. Borănescu ḑicea că nu a fost nicĭ una!

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: De la Buzĕŭ nu, să credeţĭ că nu vě ascund nimic. Aŭ venit, D-lor, contestaţiĭ numeróse.

Ce am făcut noĭ? D. ministru de finance ne a cerut să interpretăm legea — şi era în dreptul nostru să o facem — şi s'a interpretat legea în sensul că plătesce contribuabilul pe casă, iar acolo unde listele aŭ rěmas în alt sens, D. ministru de finance a dat ordin ca perceptorul să nu urmăréscă pe nimenĭ unde sunt maĭ mulţĭ în acea casă, şi la anul să céră ştergerea acelora unde se află maĭ mulţĭ într'o casă. Decĭ s'aŭ luat tóte měsurile.

Dar a maĭ venit alt-ceva care a încărcat lucrul.

In luna Ianuarie am publicat regulamentul aplicăreĭ legeĭ, regulament în care am pus taxele epitrachiluluĭ, fără a repeta, în articolul cu taxele, scutirea pentru săracĭ deja coprinsă în alt articol.

Am învěţat că m'am înşelat; aĭ tot-d'auna ceva de învěţat pe lumea acésta, nu mě aşteptasem că se va arăta publiculuĭ numaĭ art. 100 şi atâtea, şi nu se va spune nimic de art. 37! Că eraŭ marĭ saŭ nu aceste taxe, vě voiŭ dovedi că nu eraŭ marĭ, totuşĭ le am scăḑut pe jumětate.

Ceea ce am făcut, nu mě daŭ în lăturĭ de a recunósce că am făcut bine.

Dar ceea ce interesa pe populaţiune maĭ mult era cestiunea celuĭ sărac, şi acéstă cestiune se află tocmaĭ în art. 37, şi de aceea am repetat art. 37 în art. 104.

Este evident că apariţiunea taxelor epitrachiluluĭ, în acelaşĭ moment cu înscrierea de perceptor a contribuţiunilor pentru taxa de 4 leĭ, era de natură ca să faciliteze tutulor carĭ voiaŭ să turbure lucrurile, şi eraŭ destuĭ aceştia. Maĭ ântêiŭ preotul, în comunele marĭ, notariĭ ca să redacteze petiţiunile, căcĭ am petiţiunĭ la fel redactate, etc. etc.

Atuncĭ aŭ început să curgă la ministerul cultelor petiţiunĭ. Când am rěspuns la Cameră, eraŭ 40, acum sunt 70. Nu că în ele era represintat în mod exact sentimentul public, dar totuşĭ ele sunt un element de anchetă!

Din aceste petiţiunĭ se vede că 46 se plâng de taxele epitrachiluluĭ, şi numaĭ 16 se plâng de taxa de 4 leĭ, şi aceştia cer nu desfiinţarea eĭ, ci să fie scăḑută.

Acésta dovedesce că în realite, ceea ce a produs óre-carĭ nemulţumirĭ aŭ fost taxele epitrachiluluĭ.

Acum, D-lor, am cercetat, ca să fac scăderea, cam ce era obiceiul să se plătéscă în ţéră.

Din maĭ tóte judeţele am notiţe de ce se plătea până acum: In Vlaşca, obicĭnuit era pentru botez 2—3 leĭ; pentru cununie 2 până la 3 leĭ; înmormêntare 3—4 leĭ. In Neamţu, botezul 1—2 leĭ nouĭ, cununia 2—4 leĭ, înmormêntarea 2—3 leĭ. In Vâlcea, botezul 1 leŭ, cununia 2 leĭ. In Ialomiţa, cununia 5 leĭ, înmormêntarea de copil 2—5 leĭ, cea de om mare 5—10 leĭ, moliftele luĭ Sf. Vasile 2—5 leĭ, dar asta se aplică aşa de rar în cât e inutil să maĭ vorbim de ea. La Vasluiŭ, botezul 2—3 leĭ, cununia 4—5 leĭ şi înmormêntarea 5—12 leĭ. La Dorohoiŭ, botezul 1—2 leĭ, cununia 2—4 leĭ, îngroparea 4—8 leĭ şi am o petiţiune din Dorohoiŭ prin care se spune că se plătiaŭ 12 leĭ de înmormêntare şi cu tóte astea se cere desfiinţarea taxelor nouĭ. Etc. etc.

Atuncĭ, D-lor, 'mĭ am ḑis că, chiar când am avea dreptate, când un lucru pare a turbura sentimentul general, e cuminte să revin, şi am revenit, cu riscul chiar d'a fi acusat că n'am sciut ce fac la început, şi am scăḑut taxele de epitrachil la maĭ puţin de jumětate de cât publicasem. Iacă una din acele revenirĭ de carĭ, mărturisesc, nu mě voiŭ căi nicĭ odată. Tot ast-fel colegul meŭ de la finance a avut să facă o experienţă de felul acesta. Dupe ce, în urma discursurilor D-lor Aurelian şi Sturdza, D-sa 'şĭ a schimbat sistemul în privinţa caselor de împrumut pe emanet, D-lor aŭ trâmbiţat prin jurnale că D-luĭ vroise să vêndă ţéra, etc. Ce importă tóte acestea, dacă D. ministru s'a convins că maĭ bine e sistemul propus de D. Aurelian. D. Germani n'are inimă aşa de mică să se intereseze de ceeace se spune! Aşa şi cu mine. (Aplause).

Dar, D-lor, nu e numaĭ atât; vě puteţĭ închipui că avem a face cu o populaţiune numerósă, şi, la urma urmelor, fórte blândă, dar fórte lesne creḑětóre, cum sunt toţĭ ceĭ blajinĭ. Vě mărturisesc că am o mulţime de petiţiunĭ tóte redactate în adevěr fórte cuviincios. Dar aŭ venit la oraş şi aŭ dat acolo peste un alt element, şi acesta este elementul care a adus turburare şi care a inventat ideea ca să se facă papistaşĭ. Nu am nicĭ o petiţiune în care să se spună că se lasă cine-va de religiunea strămoşéscă. Cum adică? Să se lase dênşiĭ, să nu se boteze, să nu se cunune orĭ înmormênteze în religiunea acésta? Nu se duc la biserică, acésta da, însă îşĭ vor vinde maĭ bine tot ce aŭ în casă de cât să rěmână fără botez, orĭ cununie; maĭ bine ar bate pe popă de cât să 'l lase să nu le slujască! Dar aŭ venit la Craiova, şi acolo aŭ dat peste un advocat noŭ— fórte modern — la care ducêndu-se ţěraniĭ să le spună cum pot să scape de plată, el le a rěspuns: de! e un miḑloc, să vě faceţĭ liberĭ cugetătorĭ. Şi fiind că ţěraniĭ nu înţelegeaŭ acésta, aŭ înţeles ca să se facă papistaşĭ, şi s'aŭ speriat. Când s'aŭ aflat lucrurile, o spun spre onórea colegilor aceluĭ advocat, el a fost desaprobat de tótă lumea. Aşa că, D-lor, nu e exact că, din mintea ţěranilor a eşit ideea că de cât a plăti taxa de 4 leĭ, s'ar face maĭ bine papistaşĭ; ci din partea albăstrimeĭ, aşa numite, din partea unuĭ licenţiat în drept, căcĭ vě puteţĭ închipui că póte să fie cineva licenţiat şi to-

tușĭ.... Dar, D-lor, de ce vĕ mirațĭ, când am acĭ jurnalul juneĭ stângĭ din Craiova. Fiind că D. Aurelian a vorbit de Craiova, îmĭ permit și eŭ să vorbesc de Craiova....

D. P. S. Aurelian: N'am vorbit numaĭ de Craiova, am vorbit de tótă țéra.

D. ministru cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Imĭ permit, repet, să vorbesc și eŭ de Craiova, nu se va influența alegerea, căcĭ în momentul acesta se votéză și póte se va fi terminat votarea. Vĕ voiŭ arăta juna stângă din Craiova cu ce se presintă publiculuĭ, și să vĕ maĭ mirațĭ dacă se găsesc țĕranĭ carĭ îșĭ perd mințile! Iată ce spune »*Tribuna liberală*«.

»Unde însă șiretlicul guvernuluĭ ese maĭ mult la iveală, acolo *unde infamia* se arată în tótă goliciunea, este în faptul că ceĭ 4 leĭ ce trebuesc plătițĭ de fie-care țĕran nu se distribuesc preoților, așa cum se explicase legea la început, cĭ guvernul a mărit veniturile Statuluĭ cu verĭ o câte-va milióne numaĭ din spinarea țĕranuluĭ, spre a se umplea golul ce se măresce din ḑi în ḑi în tesaurul Statuluĭ«.

De aceea sub rubrica »*Revolta țĕranilor*« ni se spune:

»La luptă, sătenĭ, și înainte pe calea începută. Protestul nostru va fi ascultat, căcĭ România întrégă este cu noĭ. Ora supremă în curênd va suna, când bandele de trădătorĭ, lacheĭ, bandițĭ, jefuitorĭ și asasinĭ trebue să dea socotélă poporuluĭ de infamiile lor.

»La luptă, căcĭ *salutul* (sic) nu 'l maĭ găsim de cât în *brațele nóstre*« !

Și apoĭ vĕ maĭ mirațĭ că se vor fi găsit într'o nenorocită comună duoĭ țiganĭ carĭ să fi luat ciomagul ca să liberaliseze pe prefect și pe primul procuror? (Ilaritate) și că atuncĭ ordinea a trebuit să fie restabilită de armată, căcĭ, la urma urmelor, în orĭ-ce Stat civilisat armata trebue să intervină când aĭ în față desordinea și anarchia. (Aplause).

D. C. Urdăreanu: Țiganiĭ nu eraŭ din Craiova.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Pentru că ceĭ din Craiova aŭ avut naivitatea să tipăréscă ce v'am citit, credețĭ că ceĭ de aiurea n'aŭ fost maĭ șirețĭ și să spună ceea ce nu s'a tipărit? (Ilaritate).

Apoĭ acĭ a fost culmea naivitățeĭ, căcĭ, pe lângă un fapt rĕŭ, s'a făcut și un fapt neinteligent, căcĭ nu se tipăresc comediĭ de felul acesta.

D-lor, mĕ resum: taxa de 4 leĭ nu este invențiunea nóstră, am moștenit'o din tóte proiectele de legĭ carĭ s'aŭ propus până acum în acéstă privință. Ea nu este o taxă grea, căcĭ este maĭ mică de cât ceea ce plăteaŭ până acum populațiunile rurale la noĭ; acéstă taxă însă recunosc și eŭ că nu este destul de proporțională, și, prin urmare, nu are acel aer de modernitate pe care 'l cerea D. Aurelian cu drept cuvênt de la actele nóstre. Insă în legea nóstră taxa de 4 leĭ este o taxă transitorie destinată ca să țină loc până vom face o reformă a impositelor nóstre, și vom putea să acoperim cele $2\ ^1/_2$—3 milióne necesitate de acéstă lege.

D-lor, este adevĕrat că s'aŭ produs órecarĭ nemulțumirĭ cu punerea în aplicare a acesteĭ legĭ, și în privința acésta s'aŭ luat mĕsurĭ de îndreptare. Taxa epitrachiluluĭ am redus'o așa în cât și ceĭ săracĭ să o pótă plăti, iar aceia carĭ sunt absolut lipsițĭ de miḑlóce am dispus să fie scutițĭ.

Nu este de asemenea maĭ puțin exact că tóte aceste turburărĭ, nemulțumirĭ trecĕtóre aŭ fost alimentate și ațițate de toțĭ aceia carĭ cred că e în interesul lor ca să turbure liniștea și pacea țĕreĭ, pentru că dór, dór se va întêmpla verĭ o schimbare la suprafață. Așa s'a făcut cu legea maximuluĭ; scițĭ că unul din rănițiĭ pe carĭ îĭ plânge, și cu drept cuvênt, D. Aurelian — și eŭ îĭ plâng — spunea procuroruluĭ în deplină convingere: cum să nu mĕ revolt când s'a pus taxă de 20 leĭ pe plug, 25 leĭ pe fie-care vacă, 50 banĭ pe puiul de găină și pe tistimelul neveste?

Scițĭ că în legea maximuluĭ nu există taxe nicĭ pe plug, nicĭ pe vacă, saŭ puiŭ de găină saŭ tistimel. (Ilaritate).

De unde scia acest om că s'aŭ pus taxe pe aceste lucrurĭ? Din aceeașĭ oficină de unde a aflat că cu taxa de 4 leĭ nu se plătesc preoțiĭ, cĭ se vor umplea golurile din budget; din aceeașĭ oficină de unde a aflat că vor rĕmâne și d'acĭ înainte obligațĭ să țină cu preoțiĭ angageamentele lor de altă dată, și că are să dea și 4 leĭ și banițele de porumb și ḑilele de muncă; din aceeașĭ oficină din care a eșit și acéstă gazetă care într'un mod maĭ puțin inteligent și maĭ naiv — și cu atât maĭ naiv cu cât aparține tinereĭ stângĭ — îndémnă la revoltă.

Vĕ rog, D-lor, pe toțĭ să credețĭ că guvernul are cea maĭ mare solicitudine pentru populațiunea nóstră rurală, să scițĭ că la vreme vom desființa și acéstă dare care e maĭ mică de cât aceea ce a fost până acum, și că, de sigur, dacă populațiunea nóstră rurală are dreptul să aștepte de la cine-va îndreptare, e de la aceia carĭ 'ĭ aŭ pus la dispozițiune întreg domeniul Statuluĭ, de la aceia carĭ aŭ reformat legea contractelor agricole, de la aceia carĭ 'ĭ aŭ pus »creditele agricole» la îndemână, de la aceia carĭ, prin politica lor comercială, aŭ căutat să ajute agricultura, de la aceia carĭ aŭ dat legea învĕțĕmêntuluĭ primar, scutind pe comunele rurale de o cheltuială anuală de peste 800.000 leĭ, de la aceia carĭ aŭ reușit să le dea un cler alt-fel de cât cel pe care îl avusese până acum. (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: D-lor senatorĭ, D. Aurelian are dreptul să rĕspundă D-luĭ ministru.

D-le Aureliene, avețĭ cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: Eŭ am dreptul să rĕspund D-luĭ ministru, dar cedez cuvêntul D-luĭ Mârzescu.

Vocĭ: Nu se póte.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Conform regulamentuluĭ, nu putețĭ să cedațĭ cuvêntul altuĭ D. senator.

Iată ce ḑice regulamentul:

»Art. 81, alin. IV. La ḑiua fixată spre »rĕspunde, se dă maĭ ântêiŭ cuvêntul sen»toruluĭ interpelator. Dupe rĕspunsul d»de minister, și în *urma întêmpinăreĭ i»terpelantuluĭ*, președintele consultă S»natul pentru închiderea incidentuluĭ«.

Vrea să ḑică D-vóstră avețĭ dreptul să rĕpundețĭ, dar nu să cedațĭ cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: Nu e nicĭ un artic expres care să mĕ oprésca de a ceda cuvêtul altuĭ senator.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Eŭ cred că articolul care 'l am citit nu póte interpreta alt-fel.

D. G. Mârzescu: Eŭ sunt înscris ca vorbesc.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Da, sunteți înscris, dar Senatul a cerut închiderea incidentuluĭ și are dreptul să închidă incidentul.

Eŭ, însă, am datoria să 'ĭ comunic că a cerut cuvêntul, și numaĭ Senatul are drep tul să vĕ lase să vorbițĭ. Eŭ de la mine n pot să vĕ las. (Aprobărĭ).

D. P. S Aurelian: Putețĭ să 'ĭ închide gura D-luĭ Mârzescu, dar mie nu; eŭ a dreptul să rĕspund D-luĭ ministru.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Avețĭ cuvêntul.

D. P. S. Aurelian: D-lor, din rĕspuns D-luĭ ministru al cultelor trag duoĕ co clusiunĭ:

Prima, că taxa de 4 leĭ propusă de D-l s'a luat de la liberalĭ. Acésta nu mĕ sati face de loc. Incă o dată, este un clișeŭ vech ca, orĭ de câte orĭ se face o greșélă, să ni rĕspundă: »Așa ațĭ făcut și voĭ, așa am î vĕțat de la voĭ«. In ast-fel de condițiun cu asemenea argumente, vĕ întreb dacă maĭ póte susține o discuțiune? Nu este u cuvênt că dacă, spre exemplu, am greșit e să greșițĭ și D-vóstre.

D. ministru al cultelor și instrucțiun publice, Take Ionescu: N'ațĭ greșit ni D-vóstre nicĭ noĭ.

D. P. S. Aurelian: In al duoilea rênd ḑ cețĭ: avem avantagiul asupra D-vóstre pe tru că noĭ am propus taxa temporară, când D-vóstre o propuneațĭ definitivă. M ântêiŭ, nu 'mĭ aduc aminte dacă taxa care a propus'o verĭ unul dintre noĭ era d finitivă saŭ nu; eŭ vĕ ḑic că nu trebue s' punețĭ de loc, fiind-că ea este vexatóre și il gală. Prin urmare, argumentele pe carĭ ațĭ dat pentru a justifica mĕsurile luate n mĕ satisfac câtușĭ de puțin.

Ațĭ maĭ ḑis că s'aŭ exploatat fórte mu taxele epitrachiluluĭ; se póte, însă trebue s dațĭ dreptate și acelora carĭ aŭ exploatat' căcĭ D-vóstre sunteți carĭ ațĭ greșit de la în ceput. Cine v'a pus ca la Ianuarie să publi cațĭ un regulament în care fixațĭ taxa ep trachiluluĭ, și imediat, peste o lună și jumĕ tate, să reformațĭ acel regulament reducên taxele la jumĕtate? Printr'acésta ațĭ recu noscut singurĭ că ceea ce ațĭ făcut la Ianu arie era rĕŭ, împovărator, nedrept; recunós cețĭ singurĭ că atuncĭ ațĭ lucrat cu precipitar și aŭ trebuit să vină mișcările țĕranilor c

să vĕ siléscă a modifica regulamentul, să grăpiţi să reparaţi ceea ce este cu totul greşit.

Vedeţi, dar, că nu 'mĭ aţĭ rĕspuns cum trebuia să 'mĭ rĕspundeţĭ. Eŭ aşteptam să'mĭ rĕspundeţĭ alt-fel, nu să vĕ ascundeţĭ dupe liberalĭ; lăsaţiĭ pe eĭ în pace, căcĭ pentru tóte faptele lor 'şĭ-aŭ dat şi 'şĭ vor da séma naintea ţĕreĭ. Nu le maĭ faceţĭ decĭ procese cu orĭ-ce ocasiune, căcĭ nu ajungeţĭ la nimic. Eŭ am evitat de a vĕ face proces; în tóte discursurile mele nu m'am servit de faptele D-vóstre din trecut; m'am mărginit şi mĕ mărginesc în tot-d'a-una a trata în mod obiectiv cestiunea care este la ordinea ḑileĭ. Constat, însă, cu regret că banca ministerială a luat de cât-va timp deprinderea ca la fie-care desbatere, la fie-care cestiune, drept orĭ-ce rĕspuns, să ḑică că liberaliĭ aŭ făcut aşa. Sărăcie de argumente şi nimic alt.

Ca să explicaţĭ motivele mişcăreĭ, aţĭ crezut leal, D-le ministru, să acusaţĭ pe preoţĭ, pe cântăreţĭ, pe notarĭ; să ḑiceţĭ că aceştia aŭ împins pe ţĕranĭ la rescóle pentru că nu vor maĭ câştiga ca în trecut. Decĭ aceştia sunt instigatoriĭ pentru ca să 'ĭ daţĭ în judecată?

Maĭ declaraţĭ că şi unele organe de publicitate aŭ aţiţat pe ţĕranĭ şi vĕ întemeiaţĭ pe un articol de gazetă care ḑiceţĭ că represintă stânga liberală din Craiova. Nu sciŭ la ce gazetă faceţĭ alusiune; însă gazeta este de vină dacă D-vóstră, prin legĭ nechibzuite, apăsătóre, antidemocratice nemulţumiţĭ ţĕrănimea şi o împingeţĭ la resvrătire? Ce? Orĭ aţĭ dori ca gazetele oposiţiuneĭ să tacă?

Dar vĕ întreb: pentru ce veniţĭ cu gazete naintea Senatuluĭ? Ce, cu acele ce se scriŭ prin gazete aveţĭ să vĕ susţineţĭ părerile D-vóstre? Eŭ revin şi cred că atuncĭ când o cestiune se află în desbatere, noĭ suntem datorĭ să ne servim cu alte argumente de cât de aceea ce spun gazetele; însă dacă D-vóstră îmĭ daţĭ acéstă lecţiune, voiŭ căuta pe viitor să profit de dênsa, şi voiŭ veni cu vrafurĭ de gazete; să vedem atuncĭ dacă vĕ va conveni cele ce voiŭ citi.

Voiŭ căuta cu alte ocasiunĭ a vĕ citi tot ce aţĭ scris şi vorbit la diferite epoce; vom vedea dacă acéstă procedare vĕ va conveni. Nu mĕ aşteptam ca şi la acéstă ocasie să veniţĭ a ne spune că un articol de gazetă a contribuit şi el la mişcarea ţĕranilor, când sciaţĭ că mişcarea ţĕranilor începu cu o sĕptĕmână înainte de a apărea articolul ce ne citiţĭ.

Îmĭ pare rĕŭ că D-vóstră, ca ministru tênĕr, nu aţĭ profitat de lecţiunea ce v'a dat şeful D-vóstre, D. L. Catargi. 'Mĭ se pare că în Cameră, chiar D. preşedinte al consiliuluĭ, s'a plâns contra unor deputaţĭ carĭ aŭ venit să se servéscă de articole de ḑiare în cuvêntările lor; şi acum D-vóstră, D-le ministru al cultelor, ne daţĭ acelaşĭ exemplu!

Eŭ v'am expus impresiunile şi faptele întêmplate, fapte carĭ 'mĭ s'aŭ raportat de ómenĭ fórte serioşĭ, ómenĭ carĭ aŭ fost la faţa loculuĭ şi carĭ aŭ auḑit cu propriile lor urechĭ cuvintele ţĕranilor carĭ ḑiceaŭ, că nu maĭ sunt ortodoxĭ, ci papistaşĭ. Şi D-vóstră în loc să 'mĭ rĕspundeţĭ cu fapte, aruncaţĭ vina rescóleĭ pe preoţĭ, pe notarĭ, pe gazete, pe oposiţiune. Seriósă şi demnă este acéstă atitudine?

E datoria D-vóstră, ca guvern, ca atuncĭ când faceţĭ legĭ să le faceţĭ în aşa mod în cât să nu dea loc la agitaţiunĭ.

Legea D-vóstră asupra cleruluĭ a provocat ultimele mişcărĭ ale ţĕranilor; acum explicaţi-o cum veţĭ voi, puneţi-o în spinarea orĭ-cuĭ veţĭ vrea. Negreşit că nu o să ḑiceţĭ D-vóstră că sunteţĭ causa mişcăreĭ, ci o s'o aruncaţĭ în spinarea oposiţiuneĭ.

Credeţĭ óre că cu asemenea procedărĭ ne veţĭ sili a tăcea? Vĕ amăgiţĭ, D-le ministru. Cum? Să tăcem când populaţiunea rurală este în rĕscólă, când ţĕraniĭ sunt împuşcaţĭ chiar de către prefecţĭ? Dar atuncĭ ce ar maĭ însemna regimul constituţional? Nu, D-lor, nu putem tăcea, căcĭ tăcerea in asemenea împregiurărĭ ar fi o crimă şi o trădare a intereselor naţionale. Óre când veţĭ fi în oposiţiune aveţĭ să tăceţĭ? Trecutul D-vóstre ne rĕspunde dupe acum ce aveţĭ să faceţĭ. Scim cu toţiĭ câte aţĭ ḑis şi aţĭ scris contra guvernuluĭ liberal; scim până la ce excese de vorbă şi condeiŭ şi chiar de fapte aţĭ ajuns pe când eraţĭ în oposiţiune; scim că în furia ce vĕ coprinsese aţĭ trecut şi peste guvern şi aţĭ lovit direct chiar în Capul Statuluĭ.

Acestea sunt fapte de erĭ. Noĭ nu vĕ vom imita; dar nicĭ vom tăcea când interesele ţĕreĭ ne impun datoria de a vorbi.

Nu este bine să se lase lucrurile ast-fel în cât populaţiunea nóstră rurală, în loc să 'şĭ vadă de ocupaţiunile sale, ea să se găséscă tot-d'a-una în stare de revoltă, şi D-vóstre, guvern, să nu găsiţĭ alt-ceva maĭ bun de făcut de cât să o puneţĭ din ce în ce maĭ mult subt epitropia administraţiuneĭ centrale.

Şi rĕŭ şi fără cale ne întrerupea adineaorĭ colegul nostru, D. Borănescu, când îmĭ ḑicea că arunc în Senat aserţiunĭ neîntemeiate; că D-luĭ are informaţiunĭ cum că de la Dorohoiŭ până la Severin nu a fost nicĭ o reclamaţie. Eĭ bine, v'a spus D. ministru că are un vraf de petiţiunĭ la minister in acéstă privinţă.

Ce? Eŭ am inventat mişcările ţĕranilor? Ce interes aşĭ avea eŭ ca să vĕ denunţ lucrurĭ carĭ nu există? Credeţĭ óre că dorim să vĕ imităm pe D-vóstre ca să venim la putere sculând stradele şi ţĕrănimea? Nu am sculat pe nimenĭ şi nicĭ o dată, în vederile mele de om politic, nu a intrat asemenea miḑlóce. D. ministru ne cunósce şi scie că nicĭ o dată nu am voit să ne servim cu miḑlóce indirecte şi ilegale ca să ajungem la putere.

Eŭ am venit înaintea onor. Senat cu fapte petrecute, cu impresiunile ce ele 'mĭ aŭ făcut atât mie, cât şi celor carĭ aŭ asistat la faţa loculuĭ.

V'am rugat ca, maĭ cu sémă acum când se apropie munca câmpuluĭ, să luaţĭ mĕsurĭ ca să nu stea populaţiunea rurală resvrătită. Căcĭ în asemenea cas să maĭ poftiţĭ să lucraţĭ câmpul. Ce, aţĭ uĭtat cele petrecute la 1888? Atâta memorie aveţĭ?

D. Gr. Lerescu: D-vóstră aţĭ făcut rĕscólele.

D. P. S. Aurelian: Te aşĭ ruga, respectéză-te, pentru Dumneḑeŭ!

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu: Nu merită D. Lerescu acéstă imputare, căcĭ D-vóstră ne faceţĭ tutulor incriminărĭ gratuite.

D. P. S. Aurelian: D-le preşedinte, vĕ rog să nu 'mĭ faceţĭ lecţiĭ; vĕ refus orĭ ce lecţiune, cu atât maĭ mult că nu am incriminat pe nimenĭ

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu: Sunt şi eŭ proprietar.

D. P. S. Aurelian: Citiţĭ regulamentul şi veţĭ vedea că nu aveţĭ drept să discutaţĭ cu mine.

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu: Mĕ atacaţĭ, însă, şi pe mine.

D. P. S. Aurelian: Nu este exact; nicĭ că v'am pomenit numele; căcĭ asemenea procedărĭ nu intră în deprinderile mele.

N'aveţĭ alt drept, ca vice-preşedinte, de cât să aplicaţĭ regulamentul, şi aplicaţi'l. (Sgomot).

D. Gr. Lerescu: La ordine. (Sgomot).

D. P. S. Aurelian: Poftiţĭ, D-lor senatorĭ! D. Lerescu cere să fiŭ chemat la ordine. Până acolo am ajuns?! Cereţĭ şi D-vóstre, dacă 'l aprobaţĭ.

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu: Vĕ rog să fiţĭ calm şi să continuaţĭ.

D. P. S. Aurelian: Aducênd acéstă cestiune înaintea Senatuluĭ, n'am avut alt scop de cât a atrage atenţiunea guvernuluĭ asupra uneĭ stărĭ de lucrurĭ care ne póte conduce la cele maĭ marĭ desordine sociale. Am creḑut că este neapărat ca Senatul ţĕreĭ să nu se arate nepăsător în asemenea împregiurărĭ grave.

Iată din ce punct de vedere am adus acéstă cestiune în desbatere, iar nu pentru a fi admonestat de D. Budişteanu, şi pentru a fi chemat la ordine de onor. D. Lerescu, care crede că ne aflăm în Tĕrgovişte; nu, ne aflăm în Senatul Românieĭ, unde n'am alt povĕţuitor în desbaterĭ de cât regulamentul Senatuluĭ, şi în numele aceluĭ regulament cer să fiŭ respectat de biuroŭ şi de D-vóstre ca coleg.

D. G. Mârzescu: Prea bine.

D. P. S. Aurelian: Iată moţiunea:

MOŢIUNE

»Avênd în vedere interpelarea D-luĭ Aurelian şi rĕspunsul dat de guvern;

»Senatul, avênd în vedere nedrépta şi antidemocratica mĕsură a art. 41 din legea asupra cleruluĭ român;

»Avênd în vedere efectele nenorocite vĕdite ale aceteĭ disposiţiunĭ, învită pe guvern să presinte de urgenţă un proiect de lege pentru abrogarea art. 41 din legea asupra cleruluĭ mirean«.

P. S. Aurelian, Dim. Sturdza, N. B. Locusteanu, P. Poni, Villner, G. Mârzescu, G. Sefendache.

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu: D-le Aurelian, moţiunea D-vóstră este iscă-

lită de 7 D-nĭ senatorĭ, conform regulamentuluĭ ?

D. P. S. Aurelian : Da, este; atât ar maĭ lipsi ca să vĕ presint o moţiune anti-regulamentară !

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu : Banca ministerială consimte ca să se ia în discuţiune acum acéstă moţiune ?

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu : Da, acum.

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu : Cere cine-va cuvêntul asupra moţiuneĭ ?

D. G. Mârzescu : Am cerut eŭ de mult.

D. vice-preşedinte, I. C. Budişteanu : La altă cestiune aţĭ cerut cuvêntul nu asupra moţiuneĭ ; dacă voiţĭ, aveţĭ cuvêntul asupra moţiuneĭ.

D. G. Mârzescu : Fără doar şi póte, am cerut cuvêntul asupra moţiuneĭ, precum şi în cestiunile de alăturea cu moţiunea, adică carĭ se légă cu moţiunea. (Ilaritate).

D-lor senatorĭ, în acéstă cestiune aşĭ dori să vorbéscă şi banca prelaţilor, căcĭ prelaţiĭ sunt strejariĭ religiuneĭ creştine ortodoxe de rĕsărit; şi când se fac legĭ carĭ direct saŭ indirect lovesc prestigiul religiuneĭ nóstre, ceĭ d'ântêiŭ carĭ aŭ datoria de a protesta, dupe mine, sunt teofiliile lor mitropoliţiĭ şi episcopiĭ eparchioţĭ.

Rĕŭ a făcut junele ministru al cultelor c'a venit aci şi a citit o gazetă pe care o intituléză *»Gazeta juneĭ stângĭ liberale.«*

A avut dreptate D. Aurelian când v'a ḑis că mâine va veni şi D-sa cu altă gazetă, *organul juneĭ drepte conservatóre*, pentru ca să vadă cum sunt injuraţĭ liberaliĭ prin aceste simandicóse foĭ publice. Cred că Parlamentul ţĕreĭ nu póte deveni un oficiŭ de insulte şi injuriĭ, pentru ca partidele politice să fie în drept a 'şĭ arunca insulte şi injuriĭ unele în faţa altora.

Aci suntem chiămaţĭ să controlămă actele guvernuluĭ, să vedem înţelepcĭunea cu care guvernul scie să pună în aplicare legile votate; căcĭ se póte întêmpla ca legea cea maĭ înţeléptă, când nu este cu pricepere pusă în aplicaţiune, să dea loc la dêsordine. Şi cine este rĕspunḑĕtor de acésta ? Aceia carĭ aŭ pus în aplicare legea fără pricepere. Însuşĭ D. ministru de culte v'a mărturisit că a revenit asupra multor mĕsurĭ pe carĭ le a luat când a pus pentru prima dată în aplicare legea acésta asupra cleruluĭ mirean şi seminariilor.

Ce dovedesce acéstă mărturisire ?

Dovedesce că n'a cugetat îndestul. Cu atât maĭ rĕŭ pentru guvernul acela care, când pune în aplicare o lege, nu are destulă prevedere şi nu scie să cugete cu maturitate.

D-lor, sciţĭ pentru ce doresc să aud cuvêntul dupe banca prelaţilor ?

Pentru că art. 41 din lege, ast-fel cum a fost votat, nu numaĭ că este contra Constituţiuneĭ, dar este chiar şi contra canónelor. Canónele ḑic: »cine servesce altaruluĭ, de la altar să se hrănéscă«.

Ne ḑiceţĭ că de ḑecimĭ de anĭ s'a agitat ne încetat cestiunea îmbunătăţireĭ sórteĭ cleruluĭ; da! Aşa este! Căcĭ îmbunătăţirea sórteĭ cleruluĭ a fost obiectul divanuluĭ ad-hoc.

Să nu crédă têněrul ministru de culte că a avut rara fericire de a resolva problemul acesta. N'aĭ resolvat problemul îmbunătăţireĭ clerul de mir, căcĭ chiar modul de punerea în aplicare a acesteĭ legĭ ne probéză nedestoinicia ministerială.

D-lor, în ţĕra acésta ortodoxă de rĕsărit, biserica nóstră a avut o imensă avere. Simţimintele religióse ale locuitorilor ţĕreĭ aŭ fost dotat biserica română, paladiumul naţionalităţeĭ nóstre, cu imense avuţiĭ. Acéstă avere a fost, însă, luată de către Statul român. Sunt cel d'ântêiŭ care aprob din tóte puterile mele acéstă lege de secularisare; dar când Statul a luat averea acésta, ar fi trebuit să se gândéscă că acéstă avere are o sarcină fórte mare pusă pe dênsa, şi anume: ca templele creştine să fie întreţinute cu tóte cele trebuincĭóse, ca personalul cleruluĭ să fie luminat, să fie dotat cu tóte şcólele şi să aĭbă miḑlóce materiale ca să trăéscă cu demnitate în lumea acésta.

Eĭ, ce aţĭ făcut D-vóstre cu legea acésta în profitul stăreĭ materiale a cleruluĭ de mir? Singurĭ recunósceţĭ că birul acesta, de rit otodox de 4 leĭ, vĕ este insuficient şi că veţĭ recurge încă la budgetul general al Statuluĭ. Când aţĭ pus în aplicare legea, ne spuneaţĭ că v'aţĭ ocupat în consiliul de miniştri de birul acesta. Dar cunoscĭ D-ta, D-le ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, circulările carĭ le a dat ministrul de finance către casierĭ, şi casieriĭ instrucţiunile carĭ le aŭ dat la controlorĭ când s'a făcut recensĕmêntul acesta? Rĕspunsul care 'l aĭ dat D-luĭ Aurelian îmĭ dovedesce că nu le aĭ cunescut. S'aŭ dat circulărĭ; şi 'mĭ pare rĕŭ că nu am adus una cu mine; mĕ temeam să nu nenorocesc pe casierul acela care 'mĭ a dat o asemenea circulară, căcĭ îndată ar fi ḑis ministrul financelor: cum se póte ca casierul saŭ controlorul să dea o armă în mâna unuĭ oposant, cu tóte că o asemenea circulară este un act public.

Iată cum glăsuesce circulara ministruluĭ de finance: D-niĭ controlorĭ, în recensĕmêntul ce vor face, vor pune ca să plătéscă birul acesta,—nu cum ḑice D. ministru de culte pe capul de familie,—*dar toţĭ aceĭ de rit ortodox carĭ domiciliază în comunele rurale, atât aceĭ carĭ există acuma înscrişĭ în rolurĭ cu verĭ-una din contribuţiunĭ, orĭ care ar fi, cât şi aceĭ carĭ nu plătesc nicĭ o contribuţie, şi sunt scutiţĭ şi de impositul căilor de comunicaţie în virtutea unor legĭ speciale, precum* : a) *Femeile vĕduve în genere*; b) *Femeile ne măritate care îşĭ administréză singure averea*; c) *Reserviştiĭ atât aceĭ carĭ n'aŭ luat parte, cât şi aceĭ carĭ aŭ luat parte în resbel*; d) *Părinţiĭ călăraşilor*; e) *Părinţiĭ soldaţilor din flotilă*; f) *Foştiĭ militarĭ, grade de jos, carĭ vor fi servit 3 termine în cariera armelor dupe vechile legiuirĭ«*.

Inarmaţĭ cu acéstă circulară, în unele localităţĭ, controloriĭ aŭ înscris până şi pe vĕduvile bĕtrâne carĭ mor de fóme, carĭ întind mâna la ómenĭ, le aŭ pus să plătéscă birul acesta ne constituţional care în comunele rurale pórtă şi numele de *birul popeĭ!*

Dar întreb: acest bir, acéstă specie de dare este ea de natură ca să ridice prestigiul bisericeĭ nóstre, nu este, din contră, de natură ca să insufle ură în contra cleruluĭ?

Prudenţĭ aţĭ fost când aţĭ propus acest bir ?

Iată pentru ce mĕ adresez la banca prelaţilor, pentru ca teofiliile lor ceĭ d'ântêiŭ să se ridice a vĕ ḑice: pentru Dumneḑeŭ, încetaţĭ cu acest bir; vizaţĭ la alte mĕsurĭ, iar nu la punerea în aplicare a art. 41 care ḑice: *»Pentru acoperirea acestor cheltuelĭ, taxele aḑĭ în us se transformă într'o dare de patru leĭ pe an asupra tutulor contribuabililor de rit ortodox din comunele rurale, până ce se va aduce o lege de imposit care să înlocuéscă aceste dărĭ printr'un imposit general«*.

D-lor, taxa acésta, cum ḑic, nu numaĭ că isbesce în sentimentul pios, în sentimentul religios al omuluĭ, dar apoĭ ea este şi anticonstituţională. Şi sciţĭ de ce este anticonstituţională? Fiind că Constituţiunea ţĕreĭ este clară. Iată ce ne ḑice ea la art. 108: *»Orĭ ce imposit este aşeḑat numaĭ în folosul Statuluĭ, judeţuluĭ saŭ comuneĭ«*.

La întrebarea: ce caracter trebue să aĭbă orĭ ce imposit în România, art. 108 din Constituţiune ne rĕspunde în modul cel maĭ positiv, că: *»Orĭ ce imposit este aşeḑat numaĭ în folosul Statuluĭ, judeţuluĭ saŭ comuneĭ«*.

Ce fel de dare e acésta? D-vóstre singurĭ ḑiceţĭ că o plătesc numaĭ contribuabiliĭ din comunele rurale; aşa e, orĭ ba? Comunele urbane nu o plătesc.

Dar să citim maĭ la vale Constituţia ţĕreĭ:

Art. 110: *»Nicĭ o sarcină, nicĭ un imposit judeţian nu se póte aşeḑa de cât cu învoirea consiliuluĭ judeţian; nicĭ o sarcină, nicĭ un imposit comunal nu se póte pune de cât cu consimţimêntul consiliuluĭ comunal«*.

Şi, în fine: *»impositele, taxele votate de către comune şi judeţe vin şi cer aprobarea Corpurilor legiuitóre«*.

Prin urmare, trebuia să se ḑică în legea acésta, că fie-care comună rurală îşĭ va întreţine biserica şi servitoriĭ bisericescĭ.

In virtutea acesteĭ disposiţiunĭ legale, fie-care comună rurală se impunea în proporţiune cu populaţiunea şi întinderea eĭ.

Era o cheltuială obligatorie prevĕḑută prin legea judeţiană şi prin lege comunală rurală.

Acésta era o mĕsură înţeléptă, şi scăpa ţéra de odiósa acéstă capitaţie de 4 leĭ pe capul omuluĭ, capitaţie care n'a maĭ existat în ţĕra acésta, capitaţie monstruósă care apasă până şi pe capul bietelor femeĭ bĕtrâne şi nevoiaşe!

Onor. D. ministru al cultelor, ca să se scuze şi ca să găséscă o punte de scăpare şi să culégă aplausele majorităţeĭ conservatóre şi în special ale D-luĭ Lerescu, ḑice: »în

:abilirea acesteĭ dărĭ, m'am inspirat de ı partidul liberal«.

Dar partidul liberal a putut să greşéscă; nitéză, fiĭ copist bun, copiază faptele cele une ale partiduluĭ liberal, dar nu adopta e acelea asupra cărora chiar membriĭ partiduluĭ liberal sunt în desacord.

Slabă şi pĕcătósă scuză! Te rog nu o maĭ ıvoca nicĭ ca scuză, nicĭ ca circumstanţă tenuantă, căcĭ prin un asemenea rĕspuns u poţĭ eşi cu obrazul curat din interpelaıa D-luĭ Aurelian.

D-lor, nu lungesc maĭ mult vorba, căcĭ, ım am ḑis, ceĭ d'ântêiŭ carĭ trebuesc să rotesteze în contra acestuĭ imposit e banca relaţilor. Mĕ unesc în totul cu moţiunea resentată de D. interpelator Aurelian care onchide la un ce fórte natural; invită guernul să bine-voiască să abroge art. 41 in legea cleruluĭ mirean, şi să se gândéscă ı alte miḑlóce cu carĭ să facă faţă cheltuelor necesitate prin aplicarea acesteĭ, dupe ine, nenorocite legĭ.

I. P. S. S. mitropolitul primat al Romănieĭ: D-lor senatorĭ, am cerut cuvêntul rovocat fiind de D. senator Mârzescu, care oresce a auḑi banca prelaţilor în cestiuea taxeĭ prevĕḑută în legea cleruluĭ.

Eŭ, ca Mitropolit Primat şi preşedinte al -tuluĭ Sinod, şi ca acela care am priimit céstă lege, d'impreună cu confraţiĭ meĭ, unt dator să ḑic cuvêntul meŭ în cestiuea de faţă.

D-lor, îmĭ voiŭ permite să vorbesc dupe ederile acelea carĭ mĕ inspiră şi pentru arĭ am inima mea ridicată către Dumneḑeŭ a să vĕd numaĭ binele şi fericirea acesteĭ ĕrĭ şi a bisericeĭ nóstre naţională română rtodoxă.

Póte că unele din cuvintele ce voiŭ spune or fi neplăcute unora; cred, însă, că ele vor fórte plăcute acelora carĭ sănĕtos vor juea, căcĭ nu sunt cuvintele mele proprii, i sunt ale Sf. evangeliĭ, sunt ale Mântuioruluĭ nostru Isus Christos, pe carĭ în tot'a-una le propovĕduia poporuluĭ ca să 'l ucă pe calea adevĕruluĭ, şi 'ĭ arăta modul um trebue să lupte ca să obţină tóte fericiile. Cărturariĭ şi fariseiĭ priveaŭ cu ochĭ ĕĭ aceste dumneḑeescĭ învĕţăturĭ. De aceea Iântuitorul le ḑice: »Vaĭ voĕ cărturarilor i fariseilor, că înghiţiţĭ cămila şi strecuraţĭ ânţarul! Incongiuraţĭ marea şi uscatul şi într'ênsele faceţĭ un nemernic«.

Sunt ḑecimĭ de anĭ de când se tot vorbesce le îmbunĕtăţirea sórteĭ cleruluĭ român susinut chiar şi prin jurnale. In privinţa aésta s'a dat multă ostenélă până să se aungă acĭ, ca biserica şi clerul să însemneze eva în Statul român, cum este şi în alte ărţĭ.

S'aŭ adus marĭ invinuirĭ asupra episcoatuluĭ, că n'ar fi în vederile acestea; dar piscopiĭ 'şĭ aŭ dat în tot-d'a-una ostenéla a acéstă cestiune vitală pentru biserică să e realiseze.

In diferite epocĭ şi la diferite guverne s'a răţat starea cleruluĭ nostru până a dat Dumneḑeŭ ca în ḑilele acestuĭ guvern să se realiseze acéstă mare cestiune pe care ţéra o aştéptă de mult.

Imĭ aduc aminte, şi cred că şi D-vóstre vĕ aduceţĭ aminte de cuvintele ce am vorbit cu ocasiunea votăreĭ legeĭ în Senat, când s'a discutat pe articole şi am ḑis atuncĭ: că nu se face o lege care să nu se modifice nicĭ o dată, căcĭ chiar Constituţiunea, care este creḑul politic al ţĕreĭ nóstre, şi totuşĭ s'a modificat, precum şi alte legĭ.

Prin urmare, de ce D-niĭ preopinenţĭ atacă cu violenţă acéstă lege, că ea n'ar fi fost în vederile cele maĭ sănĕtóse la carĭ se aştepta ţéra?

D-lor, acéstă lege este făcută aşa dupe cum am dorit cu toţiĭ şi dupe cum ne am luminat şi noĭ cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, şi cred că nu se putea face maĭ bine de cât cum s'a făcut.

In privinţa taxeĭ de 4 leĭ pe contribuabil, se înşélă D-niĭ preopinenţĭ, fiind-că tóte dările de până acum aŭ fost mult maĭ marĭ în comparaţiune cu cele de astăḑĭ. Noĭ, episcopatul, dacă am fi vĕḑut că aceste taxe sunt maĭ marĭ şi împovĕrătóre poporuluĭ şi jignitóre cleruluĭ nu am fi priimit acéstă lege.

Insă cunóscem de aprópe nevoile parochienilor şi ale cleruluĭ nostru mirean, despre care am auḑit cu măhnire maĭ deunăḑĭ făcêndu-se din servitoriĭ altaruluĭ slugile guvernuluĭ!

Acésta nu e bine să se ḑică de către un bărbat consumat în cunoscinţele sale, şi patriot şi pretins religios.

Preoţiĭ, D-lor, sunt slugile luĭ Dumneḑeŭ; preoţiĭ sunt puşĭ să îngrijéscă de sórta morală a poporuluĭ, căcĭ lor li s'a încredinţat acésta şi, prin urmare, tot-d'a-una aŭ avut şi aŭ în vedere ca biserica prin păstoriĭ eĭ firescĭ să aducă lucrurile acolo dupe voia luĭ Dumneḑeŭ. Téma care se arată în privinţa acestor taxe e neîntemeiată. Pentru că iată cum se petrec lucrurile, D-lor: în comunele rurale, chiar şi cele urbane, taxele eraŭ, până la lege, mult maĭ marĭ. In unele părţĭ, la ţéră, se luaŭ la cununiĭ 2 leĭ de naş, 2 de ginere, 2 de mirésă, 6 leĭ cu totul, plus învoielile carĭ se făceaŭ: 3 baniţe de bóbe, de cap de familie, şi alte deosebite condiţiunĭ pe carĭ D-vóstre ca proprietarĭ le cunósceţĭ fórte bine. Asemenea e sărindarul, sfeştania şi altele.

Dar să vede că la noĭ e un obiceiŭ ca atuncĭ când se face ceva bun să se întêmpine greutăţĭ. Neapărat că lucrurile bune e în natura lor să aïbă luptătorĭ. Cunósceţĭ cu toţiĭ că chiar acela care a venit să îndrepteze omenirea a trebuit să sfêrşéscă cu crucificarea luĭ.

Populaţiunea de afară nu s'a speriat de taxele acestea. Din contră, eŭ găsesc în aceste taxe un rĕŭ pentru preoţĭ, dar nu pentru popor. Pentru popor e fórte bine, pentru că obicĭnuit atât la comunele urbane, cât şi la cele rurale, se plătesce îndoit şi întreit de cât taxele fixate prin lege şi publicate prin *Monitor*.

Aşa dar, taxele epitrachiluluĭ, carĭ aŭ fost publicate prin *Monitor*, sunt destul de micĭ, de óre ce preoţiĭ încasaŭ mult maĭ mult de cât acele taxe pe carĭ le aţĭ vĕḑut publicate.

S'a ḑis, D-lor, că s'aŭ resculat ţĕraniĭ în contra acestor taxe. Eĭ bine, în trécĕt fie ḑis, cunóscem noĭ rescólele de soiul acesta; şi ceea ce vĕ rog cu insistenţă, este ca să nu facem din biserică un cal de bătae. (Aplause).

Biserica trebue lăsată la o parte; biserica trebue apărată şi preotul ferit de luptele politice, pentru că e vaĭ de ţéra aceea unde preotul îşĭ lasă misiunea sa la o parte şi se ocupă de politică. Căcĭ atuncĭ se distruge şi morala şi ordinea.

Să credeţĭ, D-lor, că episcopatul, banca prelaţilor, la care a făcut apel D. Mârzescu, 'şĭ a dat bine séma când s'a propus acéstă lege, de efectele eĭ, şi vĕ pot afirma că legea actuală va aduce marĭ folóse ţĕreĭ. Chiar de acum aŭ început să se simtă aceste folóse, căcĭ de unde până acum facultatea nóstră de teologie numĕra 12 până la 20 studenţĭ, astăḑĭ avem peste 100. (Aplause).

Din tóte ughiurile ţĕreĭ năvălesc preoţĭ şi diaconĭ în capitală şi se înscriŭ la facultatea de teologie pentru a 'şĭ completa studiile.

Pentru ce acésta?

Pentru că preotul a vĕḑut acum că singurul miḑloc de a se înălţa nu este de cât şcóla, şi legea actuală este aceea care îĭ încuragează la muncă.

Eŭ, D-lor, nu vorbesc ca să susţin un guvern saŭ altul, un partid saŭ altul, vĕ vorbesc ca mitropolit al ţĕreĭ, şi vĕ rog să daţĭ mâna de adjutor bisericeĭ spre al menţine la înălţimea eĭ, depărtând pe toţĭ aceĭ carĭ voesc să infiltreze desordinea în biserică, căcĭ numaĭ ast-fel se întăresce credinţa părinţilor noştri în sufletul poporuluĭ. (Aplause). Dacă D-ḑeŭ şi ţéra m'a adus la locul unde sunt, vĕ fac o declaraţiune sacră:

Orĭ cât voiŭ fi în capul cleruluĭ, voiŭ lucra din tóte puterile mele şi cu tótă dragostea pentru biserică şi binele general al ţĕreĭ. (Aplause).

Nu cer nimic pentru mine; martor îmĭ este D-ḑeŭ, şi n'am alt gând de cât să aducem folos bisericeĭ. (Aplause prelungite).

S'a ḑis cum că s'aŭ luat averile monastirescĭ şi nu s'a făcut nimic pentru biserică.

Eĭ bine, aşa este: dar atuncĭ toţĭ aţĭ asistat la luarea avereĭ din mâna bisericeĭ, şi nimenĭ n'aţĭ întrebat pe mitropoliţiĭ şi pe episcopiĭ ţĕreĭ despre ceea ce trebuia să faceţĭ şi pentru ridicarea bisericeĭ. (Aplause).

Părinţiĭ noştri aŭ lăsat averĭ marĭ în mânile bisericeĭ. Pentru ce? Pentru că eĭ sciaŭ că numaĭ prin biserică se întăresce credinţa şi vitalitatea unuĭ popor; eĭ sciaŭ că un popor fără credinţă şi fără biserică este un popor perdut, este un popor fără moravurĭ; eĭ sciaŭ că poporul român, care nu se póte cuceri cu sabia, s'ar putea subjuga cu stricarea moravurilor. (Aplause).

Sciind aceste lucrurĭ, părinţiĭ noştri aŭ căutat să înalţă biserica, înălţând cu ea şi poporul, ca ast-fel să fim astăḑĭ ceea ce suntem. (Aplause).

Incă o dată, dar, vĕ rog să apăraţĭ biserica,

s'o ţineţi sus la înălţimea eĭ, dându'ĭ tot concursul.

D-vóstre, proprietarĭ, daţĭ exemplu de desinteresare şi făceţi-vĕ datoria către biserică, căcĭ numaĭ ast-fel se întăresce Statul românesc, numaĭ ast-fel se pot face bunĭ creştinĭ şi bunĭ patrioţĭ.

Mĕ declar contra moţiuneĭ pusă de D-niĭ preopinenţĭ. Am ḑis. (Aplause prelungite).

Vocĭ : Inchiderea discuţiuneĭ.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : Sunt 10 D-nĭ senatorĭ carĭ cer închiderea discuţiuneĭ?

Vocĭ : Sunt maĭ mulţĭ.

D. Mârzescu : Cer cuvêntul în contra închidereĭ discuţieĭ.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : Sunt dator, D-lor senatorĭ, să vĕ fac cunoscut că a cerut cuvêntul şi I. P. S. S. mitropolitul Moldoveĭ.

Vocĭ : Să vorbéscă, să vorbéscă.

D. Mârzescu : Atuncĭ cedez cuvêntul I. Prea Sfinţieĭ Sale.

I. P. S. S. mitropolitul Moldoveĭ : D-lor senatorĭ, fiind-că s'a dat cuvêntul I. P. S. S. mitropolit Ungro-Vlachieĭ, m'am creḑut şi eŭ dator să vorbesc ca mitropolit al Moldoveĭ.

Pentru că I. P. S. S. mitropolit primat a vorbit în numele Sinoduluĭ, eŭ protestez în contra acesteĭ afirmaţiunĭ a Inalt P. S. Séle.

D. Lămotescu : Acésta nu este în contra închidereĭ discuţiuneĭ, D-le preşedinte.

I. P. S. S. mitropolitul Moldoveĭ : Nu este vorba mea pentru închiderea discuţiuneĭ, ci eŭ vorbesc în cestiunea bisericeĭ, în cestiunea vieţeĭ naţionale religióse a poporuluĭ român.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : Inalt Prea Sfinte, vi s'a dat cuvêntul în contra închidereĭ discuţiuneĭ.

Sunt dator să consult Senatul dacă admite ca discuţiunea să maĭ continue.

D. Dim. Sturdza : Când I. P. S. S. mitropolit al Moldoveĭ a luat cuvêntul, o mare parte din senatorĭ a ḑis : să vorbéscă ! Prin urmare, nu s'a închis discuţiunea. Eŭ cred că atuncĭ când vorbesce unul din mitropoliţiĭ ţĕreĭ, şi când acest P. Sfânt mitropolit are vêrsta I. P. Sfinţieĭ Sale, nu se cade ca Senatul să 'ĭ ia cuvêntul.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : Dupe ce a terminat I. P. S. S. mitropolitul primat cuvêntarea sa, s'a cerut închiderea discuţiuneĭ, şi eŭ atuncĭ, conform regulamentuluĭ, am fost dator a consta dacă eraŭ 10 D-nĭ senatorĭ carĭ cereaŭ acésta, şi tot atuncĭ D. Mârzescu a cerut a vorbi în contra închidereĭ discuţiuneĭ. La acest minut am creḑut că sunt dator să fac cunoscut Senatuluĭ că I. P. S. S. mitropolitul Moldoveĭ ceruse cuvêntul, şi dupe băncĭ, am auḑit cuvintele de »să vorbéscă, să vorbéscă«. In faţa acestora eŭ am creḑut că voinţa Senatuluĭ este ca I. P. S. S. să vorbéscă, însă în locul D-luĭ Mârzescu, şi în contra închidereĭ discuţiuneĭ.

D. Mârzescu : Când cine-va vorbesce în contra închidereĭ discuţiuneĭ, trebue să arate motivele pentru carĭ cere continuarea discuţiuneĭ. Şi I. P. S. S. mitropolit al Moldoveĭ, în momentul de faţă nu face de cât justifică continuarea discuţiuneĭ, arătând că I. P. S. S. mitropolit Primat n'a avut dreptul să ḑică că vorbesce în numele Sinoduluĭ, căcĭ I. P. S. S. mitropolit al Moldoveĭ, membru al Sinoduluĭ, care are aceleaşi drepturĭ ca şi mitropolitul primat, se ridică contra acesteĭ afirmaţiunĭ. Cum ? Nu justifică prin acéstă protestare, continuarea discuţiuneĭ ?

Vedeţĭ, dar, eă I. P. S. S. mitropolitul Moldoveĭ este în cestiune, căcĭ nu face alta de cât arată motivele de ce discuţia nu trebue să se închidă.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : Continuaţĭ Inalt Prea Sfinte.

I. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ : D-lor senatorĭ, eŭ nu vreaŭ să vorbesc contra închidereĭ discuţiuneĭ (protestărĭ), ci vreaŭ să vorbesc în cestiunea cea maĭ vitală şi esenţială pentru sentimentul religios şi naţional al poporuluĭ român.

I. P. S. S. Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, ca preşedinte al Sinoduluĭ, a vorbit ca în numele Sinoduluĭ; dar nu întreg Sinodul a fost care a consimţit la noua lege de reformare a cleruluĭ, şi nu cunosc ca Sinodul să 'l fi autorisat să vorbéscă în numele S-tuluĭ Sinod.

O voce : Nu vorbesce contra închidereĭ discuţiuneĭ, D-le preşedinte.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu : D-lor senatorĭ, vĕ rog spuneţĭ dacă trebue să iaŭ cuvêntul I. P. S. S. mitropolituluĭ Moldoveĭ, căcĭ eŭ singur nu pot face acésta.

Continuaţĭ Inalt Prea Sfinte.

I. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ : Nu întreg Sinodul a consimţit la legea acésta care astăḑi este, nu ḑic în discuţiune, căcĭ legea s'a votat, dar în critică, şi aŭ fost uniĭ carĭ aŭ combătut'o în Senat, şi astăḑì vedeţĭ că aceia aŭ avut dreptate ca s'o combată, căcĭ vedem efectele prin resvrătirile ce aŭ adus în ţéră; vedem mişcarea poporuluĭ care este atacat în sentimentul luĭ religios moral-naţional, moştenit de la moşĭ strămoşĭ. Eŭ în tóte ḑilele priimesc protestărĭ din eparchie de la diferite comune ḑicêndu'mĭ : ne nascem, murim şi ne îngropăm ca dobitócele, fără preot; se nasc şi mor copiĭ nebotezaţĭ şi câte, câte, şi cele-alte.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat a ḑis: »Să lăsaţĭ biserica în pace; n'o aduceţĭ în discuţiunile pasiunilor de partide politice«. Şi eŭ ḑic : şi mie 'mĭ pare rĕŭ că cestiunile bisericescĭ şi religióse vin să se ciocnéscă aci în pasiunile partidelor.

Biserica ? Dar biserica nóstră română ortodoxă este mama tutulor; biserica nóstră ortodoxă este precum tot-d'a-una a fost temelia Statuluĭ, temelia naţionalităţeĭ nóstre, este biserică naţională.

Biserica nóstră ortodoxă este care ne a conservat noĕ naţionalitatea şi existenţa prin luptele din veacurile trecute şi până a-l-altă-ierĭ. Domnitoriĭ noştri ceĭ marĭ, şi în Valachia şi în Moldova, cu religiunea aŭ luptat contra duşmanuluĭ neamuluĭ românesc şi orĭ când câştigaŭ o biruinţă, îndat înălţaŭ o biserică. Acestea sunt monumer tele nóstre naţionale istorice. Găsim as menea monumente naţionale, istorice pr tutindenĭ, în tótă întinderea pămêntuluĭ r mânesc, din vêrfurile Carpaţilor până mare, nu numaĭ pe acelea ce le place a recunósce uniĭ din archeologiĭ noştri, şi 'n pare rĕŭ că nu este aci un archeolog; dac voiŭ începe din Dorohoiŭ, din satul luĭ Tĕu ministrul luĭ Bogdan, care s'a dus cu tra tatul de alianţă cu Turciĭ. Când a fost să in tre la viziru, el 'şĭ a scos papuciĭ din pi cióre şi 'ĭ a dat servitoruluĭ, căruia 'ĭ a ḑi să 'ĭ pună bine la subţióră şi până a nu in tra s'a relatat viziruluĭ faptul, şi vizirul in trebându-l de ce a făcut aşa, el a rĕspuns »Este bine să păstrăm ceea ce ne a maĭ rĕ mas«.

In judeţul Dorohoiŭ-de-Sus este biseric de pe moşia . . . . a logofĕtuluĭ Tĕut ministrul luĭ Bogdan-Vodă, care arată sim ţimêntul sĕŭ religios naţional. S'aŭ ridica bisericĭ de Ştefan-cel-Mare, de Mircea şi alţi şi pe tóte le aŭ înzestrat cu averĭ, cu proprie tăţĭ, cu moşiĭ carĭ producéŭ veniturĭ imens ca biserica să pótă exista, ca servitoriĭ bise riceĭ să aĭbă cu ce să trăiască.

Aŭ venit ideile moderne, de modă ; şi mĕ ertaţĭ cu toţiĭ, şi D. vice-preşedinte Budişteanu, care a ḑis : »la vêrsta Prea Sânţie sale«. Ce sunt bĕtrân? Nu, D-le Budiştene care mĕ cunoscĭ de când eraĭ copil; am simţimêntele mele; am crescut în biserică ş şcólă, şi cunosc simţimintele nóstre naţionale ale poporuluĭ român.

Religiunea este viéţa poporuluĭ român. Bĕtrâniĭ aŭ lăsat averĭ pentru ca bisericele să se susţină, ca servitoriĭ bisericeĭ să aĭbă cu ce trăi, pentru ca eĭ să nu se îngrijască de politică, ca să nu se amestece în pasiunile luptelor partidelor politice.

I. P. S. S. mitropolitul Ungro-Vlachieĭ a ḑis : »lăsaţĭ biserica în pace«; dar apoĭ în starea lucrurilor de faţă este lăsată ? Apoĭ când vine astăḑĭ parchetul din Dorohoiŭ şi dă ordin primarilor ca să dea în judecată pe preoţiĭ carĭ maĭ fac cununiile cele oprite de legile bisericescĭ, apoĭ este ast-fel liberă biserica ?

Am făcut cunoscut alaltăierĭ D-luĭ ministru preşedinte acéstă telegramă care o am de la Dorohoiŭ. Eŭ, însă, am rĕspuns că preoţiĭ carĭ vor fi ameninţaţĭ să cunune pe ceĭ carĭ sunt în spiţe cutare saŭ cutar de înrudire dupe legile bisericescĭ, să rĕspundă că nu pot face acésta fără autorisaţia chiriarchuluĭ lor; şi dacă vor fi daţĭ în judecată, eŭ cred că nu vor perde nimic.

Acésta va să ḑică a fi lăsată biserica liberă în pace ?

Vorbiţĭ de sentimentele morale. Apoĭ unde veţĭ găsi D-vóstre sentimente morale dacă nu în biserică ? Eĭ bine, astăḑĭ poporul român nu maĭ vine la biserică, pentru că de diminéţă, sĕrbătórea şi Duminica, vine nu sciŭ care perceptor saŭ agent al administraţieĭ şi 'ĭ adună la primărie şi de acolo se duc la cârcĭumă. Preotul e lăsat la buna-voinţă a primaruluĭ, şi primariĭ scim noĭ

e ce moralitate religiósă şi politică sunt inspiraţi.

S'a pus taxa prin lege 4 leĭ, se dice de cap de famliie. S'a explicat cum înţelege funcţionarul cap de familie, până şi văduvele sărace şi bĕtrâne carĭ aŭ necesitate de ajutor pentru existenţă sunt apucate de taxa de 4 leĭ

Apoĭ, D-lor, religiunea nu este decretată prin lege, precum se decretéză legile pentru gendarmerie şi altele. Religiunea este moştenită prin sentiment şi tradiţiunĭ naţionale. Da, sunt legĭ, sunt S-te canóne ale bisericeĭ, aşedate de S-ţiĭ părinţĭ din tótă lumea creştină de atuncĭ carĭ reguléză viéţa poporuluĭ creştin. Sentimentul religios era din învĕţătura bisericeĭ şi nu prin lege care să impună taxe de 4 leĭ, de nu sciŭ cât şi nu sciŭ câţĭ leĭ pentru cutare şi cutare serviciĭ religióse ale preoţilor.

Şi dacă creştinul plătea maĭ înainte preoţilor maĭ mult de cât 4 leĭ, — acésta o pot mărturisi toţĭ preoţiĭ şi prea sfinţiĭ archiereĭ şi episcopĭ, dacă nu luaŭ maĭ mult de cât atât dar, — acésta era din buna-voinţă a creştinilor.

Astădĭ vedem că se înalţă felurite penitenciare; tótă lumea scie ce însémnă un penitenciar, loc de penitenţă, de pocăinţă, adică cel greşit să se pocăéscă de greşelile făcute în viéţa luĭ. Cum e, însă, ţinut în penitenciare acel individ între baionete; de cine e pădit? De baionete. Penitenţă e acésta, când vedem pe tóte dilele că ceĭ păziţĭ sparg zidurile şi fug? Inainte se ducea poporul românesc de bună voe ca să se pocăéscă la monăstirĭ, acelea eraŭ locurĭ de adevĕrată pocăinţă creştinéscă. Astădĭ chiar priimesc mulţime de petiţiunĭ de la bĕtrânĭ şi bătrâne carĭ cer să mérgă la monăstire spre a'şĭ sfârşi dilele acolo în penitenţă. Acésta e penitenţa *voluntară*, în vreme ce a D-vóstre e *involuntară*, şi de aceea, fiind pădiţĭ de baionete, sparg zidurile şi fug. Decĭ nu aşa se îndreptéză poporul. Nu prin midlóce de felul acesta se moraliséză lumea, ci prin religiune. Ea a inspirat în tot-d'a-una sentimentele de adevĕrată moralitate. Prin midlócele acestea se face ca sentimentul religios să decadă. Şi dacă aŭ plătit pentru botez, or pentru cununie, or înmormêntare maĭ mult a dat ceea ce le dicta sentimentul inimeĭ lor moral religios.

Astădĭ chiar vin săteni şi cer să se facă învoire cu cutare, or cutare seminarist pentru că pe acela 'l vreaŭ de preot. şi plătesc póte maĭ mult de atât cât prevede taxa legeĭ care provócă nemulţumirĭ; dar lucrul acesta trebue să se lase la buna-voinţa lor, la sentimentul lor moral religios, căcĭ sentimentul nu se póte impune. E o vorbă vechiă românéscă care dice că: »dragoste cu sila nu se póte.«

S'a vorbit aci în discuţiunile urmate de diferite partide, de juna stângă, de juna dréptă şi aşa maĭ încolo. Ce sunt acestea, D-lor? De ce să maltratăm noĭ sentimentele şi ideile ómenilor? Eŭ ţin minte de mult, D-lor, şi aduc martor pe D. vice-preşedinte Budişteanu, care se mira de mine că la vêrsta mea 'mĭ aduc aminte aşa de bine lucrurile. Da, D-lor, sunt în vêrstă de 74 anĭ, dar ţin minte ca diua de ierĭ tot ce s'a petrecut în ţéră, şi 'mĭ daŭ sémă cum merg lucrurile, şi cum cred că ar trebui să mérgă.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor, ce dispoziţiunĭ luăm în privinţa prelungireĭ şedinţeĭ?

Vocĭ: Să se prelungéscă.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ până se va termina tótă desbaterea la care a dat nascere acéstă interpelare, şi se admite.

I. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ şi Sucéveĭ: Prin urmare, termin şi dic că sunt în contra acesteĭ dărĭ de 4 leĭ pe cap de familie impusă prin legea cleruluĭ, şi nu lăsată la bună-vinţa a creştinilor, pioşĭ Românĭ, cum a fost tot-d'a-una până acum.

Am dis.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: D-lor senatorĭ, la biuroŭ sunt presintate duoĕ moţiunĭ: una aceea D-luĭ Aurelian, care a dat nascere la acéstă desbatere şi care trebue să fie considerată ca o moţiune de ordine de di motivată, şi cea-altă care este o moţiune nemotivată de trecere la ordinea dileĭ. Conform regulamentuluĭ acéstă din urmă moţiune are prioritate.

Acéstă moţiune sună aşa: »*Senatul, mulţumit de explicaţiunile D-luĭ ministru al cultelor, trece la ordinea dileĭ.*«

Incă o dată repet, acéstă moţiune are prioritate, şi o voiŭ pune la vot.

— Se pune la vot moţiunea de trecere la ordinea dileĭ, şi se priimesce.

D. vice-preşedinte, C. I. Budişteanu: Prin urmare, cea-altă moţiune a D-luĭ Aurelian este de drept înlăturată.

Acum ridic şedinţa, şi mâine vom avea la ordinea dileĭ interpelarea D-luĭ Sturdza.

— Şedinţa e ridicată la orele 5 p. m., anunţându-se cea viitóre pe a duoa dĭ, 15 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 15 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ vice-preşedinte, Ion Ianov, asistat de D-niĭ: P. Millo, Em. Flondor, Dr. I. Cernătescu şi T. Lerescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 79 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 26 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Chintescu C., Ciolac Garabet, Cincu Ant., Diamandi I., Pĕucescu I. (colonel), Simionescu Râmniceanu D., Sofian N., Tătăranu I., Plesnilă I., Cantacuzino Gr. G., Brăiloiu C. Ant.' Blanfort A., Marocneanu T.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Burada M. Dr., Calimach Papadopulo Ar., Chircu T.. Christescu T., Economu N., Hristescu Gr. Dr., Lupaşcu Neron, Meculescu I. I. Dr., Rosetti Sc., Ruşavetianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Statescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Culian N.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă succesiv congediele următóre:

I D-luĭ senator I. Plesnilă, 4 dile;
II » » Alexiu, 6 »
III » » Chintescu 8 »

— *D. ministru de resbel, J. Lahovari*, comunică Mesagiul regal prin care sesiunea Corpurilor legiuitóre se prelungesce până la 15 Martie.

— Dă citire asemenea Mesagiilor regale în alăturare cu următórele proiecte de lege:

I. Proiectul de lege prin care se acordă o pensiune viageră D-luĭ C. Alexianu, vechiŭ funcţionar administrativ.

II. Idem, prin care se acordă o pensie viageră D-neĭ Sevastiţa Tinoni de 150 leĭ lunar.

— Se trimit la secţiunĭ.

D. C. Urdăreanu: D-le preşedinte, am cerut D-luĭ ministru de justiţie încă de la 22 Ianuarie, dosarul cu resultatul ancheteĭ făcută la tribunalul de Vêlcea. Nicĭ până acum nu 'mi s'a dat acel dosar, de şi sciŭ că D. ministru în urma cercetărilor făcute a luat óre-carĭ mĕsurĭ. Aşĭ dori să am dosasul acesta, ca să vĕd dacă trebue să fac saŭ nu o interpelare.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Se va repeta cererea D-vóstră către D. ministru.

Acum intrăm în ordinea dileĭ. La ordinea dileĭ avem maĭ ântêiŭ interpelarea D-luĭ Dim. Sturdza adresată D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ.

D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, precum aţĭ citit, interpelarea este adresată preşedinteluĭ consiliuluĭ de ministri, adică guvernuluĭ; de aceea rog ca D. preşedinte să aibă buna-voinţă ca să fixeze cu preşedintele consiliuluĭ diua în care D-sa va fi presinte, pentru că interpelarea este adresată guvernuluĭ întreg. Din partea mea eŭ sunt gata să o desvolt orĭ şi când.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: D. preşedinte al consiliuluĭ a trimis încă de erĭ o telegramă biurouluĭ prin care comunică că D-sa fiind reţinut la Cameră cu discuţiunea legeĭ judeţiane nu póte asista nicĭ la interpelarea D-vóstră, nicĭ la aceia pe care D. Aurelian 'şĭ a desvoltat'o în şedinţa de erĭ. De aceia a rugat pe D. ministru al cultelor de a rĕspunde la aceea făcută de D. Aurelian şi pe D. minstru de resbel pentru in-

terpelarea D-vóstre pe carĭ îĭ şi privesce aceste interpelărĭ şi carĭ sunt şi maĭ competinţĭ de a rĕspunde în aceste materiĭ, carĭ fac obiectul interpelărilor D-vóstre.

Acum, D-le Sturdza, rĕmâne la D-vóstră dacă veţĭ voi saŭ nu de a vĕ desvolta interpelarea.

D. ministru de resbel, general J. Lahovari: D-lor senatorĭ, şi usul parlamentar şi regulamentul Senatuluĭ consacră solidaritatea cabinetuluĭ şi putinţa orĭ-căruĭ ministru de a rĕspunde asupra orĭ-căreĭ cestiunĭ; prin urmare, vĕ rog, D-le preşedinte, să aplicaţĭ regulamentul; şi dacă onor. D. Sturdza nu voesce să 'şĭ desvolte interpelarea, vĕ rog să o ştergeţĭ de la ordinea ḑileĭ, aşa cum regulamentul prescrie.

D. Dim. Sturdza: Sunt póte, în Parlamentul român, maĭ vechiŭ de cât D. ministru de resbel şi am luat parte la lucrările Parlamentuluĭ şi ca membru al guvernuluĭ şi ca simplu membru al Parlamentuluĭ şi nu cred că acéstă teorie se póte susţine prin fapte. S'a întêmplat, când ambele părţĭ eraŭ de acord, ca acest lucru să aibă loc, să rĕspundă un ministru în locul altuĭ ministru, dar când o interpelare este adresată d'a dreptul preşedinteluĭ consiliuluĭ şi privesce pe întreg cabinetul, aci nu maĭ este vorba de solidaritatea cabinetuluĭ, ci este vorba de firma cabinetuluĭ, e vorba de responsabilitatea superióră, şi de aceea am adresat interpelarea mea preşedinteluĭ consiliuluĭ ca s'o audă şi D-sa, şi cred că am tot dreptul de a cere acésta.

D. Gr. Lerescu: Să se citéscă regulamentul Senatuluĭ.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Iată ce ḑice regulamentul la art. 81 :

»Dacă în ḑiua fixată, interpelantul nu 'şĭ desvoltă interpelarea, fie din causă de absenţă, fie din alte cause, ea se consideră ca neavenită şi se scóte de la ordinea ḑileĭ, rĕmânênd însă interpelantuluĭ facultatea de a o reînoui«.

V'am spus în acelaşĭ timp că D. preşedinte al consiliuluĭ a delegat pe D. ministru de resbel ca să rĕspundă, şi că D-sa are cunoscinţă de conţinutul interpelăreĭ.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, fără ca să priimesc acéstă tâlcuire dată regulamentuluĭ, de dréptă şi legală, de către D. preşedinte al Senatuluĭ, însă pentru că mĕ constrîngeţĭ îmĭ voiŭ desvolta interpelarea mea. Imĭ pare rĕŭ că onor. preşedinte al Senatuluĭ nu este presinte pentru a apăra drepturile senatorilor.

D. general Costa-Foru: Şi D. vice-preşedinte le apără.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, dacă am adresat interpelarea mea D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ, acésta îşĭ are rostul eĭ.

In adevĕr interpelarea mea atinge maĭ de aprópe şi maĭ direct pe ministrul de resbel; dar ea privesce pe întregul guvern şi, prin urmare, pe D. preşedinte al consiliuluĭ.

E vorba de un fapt fórte grav, şi anume de desarmarea armateĭ nóstre; şi acest lucru, luat din acest punct de vedere, şi dacă privesce personal pe D. ministru de resbel, dar ea ţintesce de a dreptul şi în plin maĭ ales pe preşedintele consiliuluĭ de miniştri.

Deosebirea cea mare care este între noĭ, oposiţiunea liberală, şi cabinetul actual, constă în acésta: că cabinetul tóte lucrurile le privesce din punctul de vedere al intereselor şi al poftelor sale personale; iar noĭ le privim din punctul de vedere al intereselor generale ale ţăreĭ. Aci este deosebirea cea mare, aşĭ ḑice, rîpa cea mare, care desparte pe guvern de noĭ, şi pe guvern de ţéră. Pentru guvern tóte lucrurile sunt personale, pentru noĭ tóte lucrurile privesc interesele ţăreĭ.

Dar fiind-că sunt silit de a desvolta interpelarea mea chiar în absenţa D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ de miniştri, voiŭ desvolta interpelarea mea ca şi cum D-sa ar fi present.

Va rĕspunde cine va vrea, saŭ ministrul de resbel, saŭ alt ministru. Eŭ îmĭ desvolt interpelarea mea pentru ca să 'mĭ îndeplinesc o datorie de senator, de representant al ţăreĭ şi de cetăţian.

De la 1877, din timpul resbeluluĭ din urmă, în care noĭ înşine cu arma în mână am rescumpĕrat independenţa aceea de mult pierdută şi atât de cu dor dorită, tótă suflarea românéscă se uita cu drag şi cu încredere la armată, pentru că ea s'a arătat vrednică de naţiunea românéscă.

Inainte de resbelul de la 1877 un şir îndelungat de anĭ de ḑile a fost o luptă mare în ţéra acésta, pentru rescumpĕrarea drepturilor şi posiţiuneĭ ce se cuvenea ţăreĭ. Toţĭ cetăţeniĭ ţăreĭ aŭ dat doveḑĭ de marĭ virtuţĭ civice, lucrând fără preget la desrobirea şi la ridicarea poporuluĭ.

De la 1821 s'a început acéstă luptă şi a durat cincĭ-ḑecĭ de anĭ de ḑile, până când ea a fost încoronată de succesele şi victoriile armateĭ nóstre.

In resbelul de la 1877 s'a făurit de către armată încrederea în sine a poporuluĭ român. Nu trebue uĭtat că armata nóstră era maĭ ales o armată teritorială, o armată de ţĕranĭ. Atuncĭ s'a simţit poporul român pus iarăşĭ în picióre, când soldaţiĭ românĭ aŭ putut să 'şĭ mĕsóre vitejia sa cu vitejia soldatuluĭ a duoĕ marĭ imperiĭ, şi acésta în tóte virtuţile carĭ trebue să distingă o armată de elită.

De aceea era şi datoria ţăreĭ să îngrijască de armată, în tóte modurile, de aceea tóte cerinţele miniştrilor de resbel, tot-d'a-una aŭ fost acordate de Corpurile legiuitóre fără esitare şi cu multă înlesnire. Pentru creditele cele maĭ însemnate ale ministeruluĭ de resbel puţină discuţiune s'a făcut. Discuţiunea era mare la creditele micĭ ale celor-alte ministere.

Sume însemnate saŭ chieltuit pentru clădirĭ militare, pentru armament, pentru fortificaţiunĭ şi la aceste cheltuelĭ liberaliĭ n'aŭ dat nicĭ odată înapoĭ, tot-d'a-una le-aŭ votat cu drag şi încredere.

Cum aŭ fost liberaliĭ în oposiţiune o spune chiar însuşĭ ministrul actual de resbel. Când D. Şendrea, în discuţiunea Adreseĭ din Decembre trecut, a vorbit despre neajunsurile armateĭ, D. ministru de resbel început cuvêntarea sa ast-fel: »de treĭ a de când am onóre să ocup funcţiunea ministru, n'am avut până acum să supo nicĭ un atac personal în Corpurile legiu tóre...... Pentru prima óră 'mi s'a desch acum ocasiunea de a vorbi în Corpuri legiuitóre despre administraţia mea.»

Vedeţĭ! Insuşĭ ministrul constată că timp de treĭ anĭ de ḑile de când e ministr de resbel n'a fost supărat de oposiţiun Acéstă atitudine a oposiţiuneĭ dovedesc mare tact politic.

Acéstă atitudine are însă şi o causă bine cuvêntată. Oposiţiunea vedea ceea ce s petrece în armată de la venirea la minist a actualuluĭ ministru, dar ne ḑiceam c toţiĭ, să sperăm că se va face o îndreptare Să avem răbdare. Maĭ era o altă causă, res pectul şi iubirea care avem pentru armat ne ḑiceam pe românesce, să nu aducem ar mata în gura ómenilor. Răbdam încă din o treia causă. Ne temeam că arătând neajun surile armateĭ în Parlament, să nu divulgă slăbiciunele eĭ şi prin acésta slăbiciune însăşĭ a Statuluĭ român. Aḑĭ însă, când ne-am convins că îndreptare nu este, c rĕul merge crescênd, că totul se nesoco tesce, că se sgudue consistenţa armateĭ, c nu se îngrijesce de armată; astăḑĭ când rĕul a ajuns a fi vĕḑut şi cunoscut de toţĭ astăḑĭ nu ne maĭ e permis noĕ de a tăcea pentru că tăcerea nóstră ar fi trădarea pa trieĭ şi o crimă naţională.

Vitejia armateĭ ne a ridicat sus. Neîngri jirea şi desordinea în armată ne asvêrle jos suntem decĭ datorĭ a arăta rĕul şi a cere îndreptare. Armata să nu fie o jucărie unuĭ ministru capricios şi fără consciinţă de cele maĭ sfinte ale luĭ datoriĭ.

Ministruluĭ 'i s'aŭ dat maĭ multe avertismente, dar generalul Lahovari a rĕmas nepăsător; acum trebue noĭ, represintanţiĭ ţĕreĭ, să mergem înainte, şi dupe avertismente să 'l acuzăm dinaintea ţĕreĭ de neajunsurile strigătóre la cer, de carĭ suferă armata, suntem decişĭ să ne ocupăm noĭ locul de controlorĭ legalĭ, adevĕraţĭ şi consciincioşĭ aĭ ministruluĭ de resbel.

Ântêiul avertisment s'a dat de D. Bonachi, representantul de Galaţĭ. D-sa într'un mod maĭ învăluit şi vag, a făcut atent, este acum trecut anul, pe ministrul de resbel asupra neajunsurilor din armată. A atins chiar cestiunea armelor şi a pulbereĭ, de care este vorba astăḑĭ. Rĕspuns nu a avut. S'a trecut cu iuţélă asupra observărilor D-luĭ Bonachi.

Al duoilea avertisment a venit de la D. Ştefan Şendrea, nu sunt treĭ lunĭ trecute, la începutul luĭ Decembre anul trecut, cu ocasiunea rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ, D. Şendrea a scuturat ceva maĭ tare pe onor. ministru de resbel. Cu tóte acestea D. general Lahovari a găsit cu cale şi folositor să scape prin subterfugiĭ şi prin închiderea discuţiuneĭ.

Inchiḑêndu-se căile şi cărările discuţiuneĭ, căile şi cărările îndreptăreĭ, năzuinţele guvernuluĭ fiind ca tóte să dospéscă în în-

nerec, s'aŭ îndrumat lucrurile pe calea rea, unde împing nedreptatea şi călcarea legilor de la sine.

Atuncĭ s'a decis D. Constantin Stoicescu ridice vălul şi să arate situaţiunea în tă infiorósa eĭ goliciune.

In acéstă fasă stăm astăḑĭ cu acuzatul înrjit dinaintea nóstră.

La începutul anuluĭ 1892, s'a adoptat armata română puscile cu calibru mic şi jumĕtate, şi la începutul anuluĭ 1893 făcut comandă de 110.000 puscĭ.

Orĭ-cine s'a ocupat de cestiunea armelor, iar în mod superficial, scie că astăḑĭ fiere armă nouă trage dupe sine o pulbere nuă. Fie-care puşcă îşĭ are pulberea eĭ ecială. De ce? Pentru că fie-care pulbere te calculată exactamente pe calibrul şi nstrucţiunea pusceĭ. Este o legătură reciocă şi intimă între pulbere şi puşcă, una ră alta nu póte exista, şi este cunoscut viteza iniţială a cutăreĭ pulbere este diriță dupe calibrul pusceĭ. Altă viteză dă pulbere în puşca cu calibrul 8 şi altă teză cu calibrul 6 şi jumĕtate. De aceea eeaşĭ pulbere póte să găsescă o armă rezistentă şi alta nerezistentă. De aceea aceaşĭ pulbere lasă într'o armă ca ghinturile 'şĭ dea efectul lor, şi face ca în altă armă onţul să iasă din puşcă ca şi cum ea nu fi ghintuită. De aceea aceeaşĭ pulbere nu óte da cu fie-care puşcă aceeaşĭ exactitate bătăieĭ. Pentru a da uneĭ puscĭ siguranţă pentru a'ĭ asigura bătaia, trebue ca să 'ĭ aĭ pulberea eĭ proprie. Aflarea pulbereĭ pecială a fie-căreĭ puscĭ este un lucru tot tât de important, ca şi aflarea puşceĭ speiale. Era dar natural, ca atuncĭ când s'a otărît să se dea armateĭ o armă nouă de n calibru mic, şi, nota-bene, de cel maĭ ic calibru admis astăḑĭ, era natural ca să hotărască tot-odată şi pulberea care era otrivită pentru acéstă armă. A avea o uşcă, de alt-fel perfectă în amĕnuntele eĭ, ar a avea pentru serviciul pusceĭ o pulere defectuósă, acésta e ca şi cum aĭ avea sabie numaĭ cu mâner şi fără de lamă, ără ascuţişĭ.

Maĭ ales aḑĭ, cestia pulbereĭ e de acea mportanţă. Deosebirea dintre pulberea vehiă a armelor de acum 20 anĭ şi aceea a rmelor nouĭ e fórte mare. Compunerea himică a pulbereĭ vechĭ se ţine de chimia norganică, iar a pulbereĭ celeĭ nouĭ de himia organică. Legile acesteea sunt departe de a fi completamente cunoscute, şi ercetarea acestor legĭ formézá tocmaĭ unul lin elementele progresuluĭ acesteĭ sciinţe. De aci resultă, că e maĭ greŭ a calcula pulberea nouă specială a cutăreĭ puscĭ, de cât era calculul pulbereĭ celeĭ vechĭ compusă lin materiĭ anorganice; nu atârnă numaĭ le la calcul şi de la câte-va alte împregiurărĭ stabilirea pulbereĭ speciale pentru cutare arme, ci resolvirea problemuluĭ e cu mult maĭ complexă. A adopta decĭ o puşcă fără a avea şi pulberea eĭ specială, e a adopta un instrument despre care e greŭ a ḑice cu certitudine că te veĭ putea servi de dênsul. Saŭ trebue să schimbĭ ceva la puşcă saŭ la pulbere, adesea orĭ la amĕnduoĕ, până ce ajungĭ dupe multe şi nenumĕrate calcule de tot felul a potrivi una cu alta.

Acésta îmĭ amintesce ideea unor fisicianĭ de a înmagasina căldura solară, şi de a mişca cu dênsa maşinĭ, cu alte cuvinte de a mişca maşinele cu căldura sóreluĭ înmagasinată în locul aburilor saŭ a electricităţeĭ. S'a inventat şi construit asemenea maşinĭ, dar nu s'aŭ putut întrebuinţa pe un picior maĭ mare, fiind-că înmagasinarea căldureĭ solare nu a reuşit, atuncĭ s'aŭ construit maşinĭ de o putere de un cal, dar nu s'aŭ putut construi pentru o putere de 100 caĭ.

Ceva analog se petrece între puscile cele nouĭ şi praful cel noŭ.

Te poţĭ servi cu pulberea pentru calibrul 8 şi pentru calibrul $6^1/_2$, dar saŭ arma se va încălḑi maĭ iute, saŭ se va sparge maĭ uşor, saŭ nu va purta glonţul la depărtarea cerută, saŭ nu va merge glonţul cu aceeaşĭ siguranţă spre ţel.

De aceea alegerea pusceĭ celeĭ nouĭ e maĭ grea, incomparabil maĭ grea decum era maĭ înainte; căcĭ nu e vorba de alegerea numaĭ a armeĭ, ci de fixarea şi a pulbereĭ speciale, fără de care arma cea maĭ bună în aparenţă, devine cea maĭ próstă, e degradată la rangul unuĭ bĕţ.

Nu este numaĭ vorba de a se înlocui puşca cu calibrul maĭ mare prin puşca cu calibrul maĭ mic. Nu este numaĭ vorba de a se servi cu pulberea fără fum în locul pulbereĭ cu fum. Maĭ este vorba ca arma să fie adaptată pulbereĭ şi pulberea să fie adaptată armeĭ.

Pe urmă nu e vorba de a da armateĭ puşca şi pulberea nouă şi de a duce armata imediat în rĕsboiŭ cu puscile şi cu pulberea dată; ci e de nevoie ca înainte de rĕsboiŭ armata să fie exercitată cu tactica pusceĭ celeĭ nouĭ. Saŭ óre va pretinde D. ministru de rĕsboiŭ că puşca cea nouă şi pulberea fără fum nu a schimbat mişcările tactice? Şi nu e óre cert, că neavĕnd în mânile nóstre rĕsboiul, trebue să profităm de timpul păceĭ, ca să exercităm armata în mişcările tactice cele nouĭ? Cum se póte face însă acésta, când nu are armata puşcă completă în mână? Adică când nu are puşca cu pulberea eĭ specială? Cum se va putea trage la ţintă fără pulberea cea definitivă? Pulberea de încercare póte fi schimbată? Ce facĭ atuncĭ? Dacă pulberea de încercare încălḑesce arma prea iute, cum îĭ poţĭ adapta mişcările tactice, carĭ urmézá a fi făcute cu puşca, care nu are inconveniente împedicătóre?

Ministrul ḑice: n'am grabă. Dar întreb: statele cele marĭ de ce aŭ grabă. Oare graba se îndreptézá dupe voinţa ministruluĭ de rĕsboiŭ? Oare D. general Lahovari comandézá lumeĭ întregĭ, ca să pótă grăbi saŭ împedica mersul lumeĭ?

In acéstă gravă afacere a puşcilor, de câte orĭ D. ministru de rĕsboiŭ a avut ocasiunea ca să dea explicărĭ, D-sa s'a rezemat absolutamente pe jocurĭ de cuvinte, dupe cum voiŭ avea onórea să arĕt în cursul acesteĭ interpelărĭ. Dar pe jocurĭ de cuvinte nu se pune existenţa ţĕreĭ în joc. De consistenţa armateĭ şi de armamentul armateĭ este legată existenţa ţĕreĭ. Are D. general Lahovari consciinţă de acest lucru? Cu subterfugiĭ nu se face pulberea necesară pusceĭ celeĭ nouĭ.

La 1 Decembre trecut, nu sunt treĭ lunĭ trecute, a făcut D. Şendrea interpelarea sa. Iată ce a ḑis atuncĭ ministrul de resbel: »D. Şendrea a pretins un lucru straniŭ, că avem arme, dar nu avem pulbere«.

Dar ce spunea D. Şendrea atuncĭ? »Ministrul de resbel are óre praful, care convine calibruluĭ pusceĭ actuale? Sciţĭ că acel praf nu este. Nu aveţĭ decât puscĭ fără praful necesar«.

Cestiunea care se punea în Decembre anul trecut era acésta: de un an de ḑile s'a adoptat şi s'a comandat puşca definitivă pentru armată, şi pulberea adaptată aceleĭ puscĭ nu există încă.

Şi cestiunea acésta dă loc la o a duoa cestiune: ce facem cu o puşcă care nu are pulberea eĭ specială? Ce facem maĭ ales, dacă, cu tóte încercările, nu vom da de pulberea care 'i se cuvine?

D. Şendrea ḑicea atuncĭ: »E clar că nu trebuiaŭ comandate 100.000 puscĭ, ca să nu aveţĭ decât puscĭ fără praful necesar«.

Iată cestiunea cum a pus'o D. Şendrea şi ast-fel pusă cestiunea nu era stranie, fiind că aşa era faptul, aşa era realitatea. Armata era desarmată! Şi acest fapt înfricoşat reese din însăşĭ cuvintele D-luĭ ministru de rĕsboiŭ, cuvĕntate în acea ḑi memorabilă de 1 Decembre 1893.

Ḑicea atuncĭ D. ministru: »nicĭ o experienţă de poligon nu se póte face dacă nu se întrebuinţézá pulberea necesară, spre a avea vitesa, şi nu se pot verifica nicĭ trajectorile, nicĭ înălţimele, nicĭ bătaia armeĭ«. Aşa dar fără pulberea definitivă nu există puşcă reală, şi pulberea definitivă există numaĭ atuncĭ, când ea corespunde tuturor cerinţelor.

Cât experimentezĭ, daĭ dovadă că nu aĭ aflat încă ceea ce voescĭ. Acésta o afirmă D. ministru cu o naivitate în adevĕr copilărescă, pentru că nu trage în urmă consecinţele naturale.

Singur ḑice: pentru fie-care puşcă trebue determinată iuţéla iniţială, trajectoriile, bătaia. Singur ḑice: acestea fixate trebue construită o pulbere corespunḑĕtóre. Dar nu trage consecinţa, care nu póte fi alta de cât acésta: cât timp nu aĭ dat de pulberea corespunḑĕtóre, nu aĭ o puşcă ce se póte întrebuinţa, şi dacă nu aflĭ acea pulbere corespunḑĕtóre trebue să lepeḑĭ arma, pe care aĭ ales'o, şi nu poţĭ, prin urmare, să fixezĭ arma definitivă, fără ca să fixezĭ tot o dată şi pulberea definitivă. Iată logica lucruluĭ.

Când, de exemplu, vreĭ să aĭ o vitesă de 600 metri şi pulberea îţĭ dă o vitesă de 800 metri, acésta însemnézá că nu aĭ pulberea adaptată pusceĭ.

Dar singur ministru declară la 1 Decembre 1893, că nu are pulberea adaptată pusceĭ comandate.

Iată ce ḑicea D-sa: »*Ni s'a presintat arme în condiţiuni balistice complete,*

dându-se tóte detaliile construcţiuneĭ şi necesităţile, carĭ trebue să le îndeplinéscă pulberea fără fum. *In acelaşi timp am început studiul pulbereĭ fără fum«.*

Vrea să ḑică, în momentul când s'a încercat puşca, în momentul acela s'a început şi studiul pulberilor fără fum.

Ministrul a început studiul pulbereĭ fără fum. Dar în acel moment D-sa făcuse comanda armelor, şi, prin urmare, e constant, că *a comandat armele definitive, când de abia începuse studiul pulbereĭ corespunḑĕtóre armeĭ.*

Să mergem maĭ departe, în destăinuirile naive ale ministruluĭ.

Ministrul ḑice: »S'a studiat dar arma »propusă şi s'a constatat, că iuţelile să pot »dobândi cu maĭ multă pulbere: *rĕmânea »acum a alege printre aceste pulberĭ, carĭ »sunt acele, carĭ ne vor da presiunile cele »maĭ micĭ şi se vor păstra maĭ bine«.*

Aşa dar, singur ministrul ne spune, că în momentul când D-sa comandase deja armele, adică un an acum trecut, că atuncĭ D-sa intrase de abia în perióda alegereĭ pulbereĭ, şi că în acel moment experimenta încă presiunile şi păstrarea pulbereĭ de ales.

Aşa dar nu avea pulbere. O cerca încă, dar armele eraŭ comandate. Pe ce pulbere? Vom vedea maĭ departe.

Ministrul maĭ ḑicea atuncĭ: *»Trebue să »ne gândim bine şi* **să nu luăm o ho»tărîre definitivă, de cât dupe lungĭ şi »bune experienţe«.**

Acésta este o destăinuire preţiósă.

Cu toţiĭ de acord cu D-ta, că trebue să ne gândim bine, ca să luăm o hotărîre în o cestiune, care, dupe cum spune tot ministrul, »e fórte îngrijitóre«. *Dar constatăm, că la 1 Decembre 1893, un an dupe comanda puscilor, D-sa era încă în plină experienţă pentru pulberea ce convenea pusceĭ.* La 1 Decembre 1893 nu era încă aflată pulberea, şi dreptate avea D. Şendrea de a fi îngrijit de o asemenea situaţiune.

Acésta este iarăşi o dovadă, că se grăbise a adopta un sistem de puşcă, pentru care nu avea încă praful necesar, un an dupe ce făcuse comanda. Şi e cert, că ar fi fost bine ca experienţele să se fi urmat şi în privinţa armelor şi în privinţa pulbereĭ, ca să ajungă pentru amênduoĕ în acelaşi moment la o hotărîre definitivă.

Dar maĭ departe ministrul ḑice: »Arma »fiind dată şi cunoscênd condiţiunile ce tre»bue să îndeplinéscă pulberea, să alegem »pe cea maĭ bună, pe care să o putem fa»brica la noĭ«.

Iarăşi o dovadă că la 1 Decembre 1893, când vorbea D. ministru, nu avea pulberea definitivă, ci era încă în perióda alegereĭ celeĭ maĭ bune. Nu aflase la 1 Decembre 1893 pe cea maĭ bună. Şi mare dreptate avea D. Şendrea, când îĭ ḑicea: »nu aĭ pulbere«; căcĭ ministrul nu numaĭ că alerga încă dupe pulberea cea maĭ bună ca dupe ursul din pădure, dar îşi maĭ propusese că pulberea, o dată aflată, *să o putem* fabrica la noĭ în ţéră.

A umbla pentru a afla pulberea cea maĭ bună e lucru lăudabil. A dori să o fabricĭ în ţéră, e lucru şi maĭ lăudabil. Dar nu e vorba de acésta. Vorba e că, la 1 Decembre 1893, un an dupe comanda puscilor, ministrul de resbel îşi bătea capul cum are să afle pulberea pentru puscile sale.

Trec maĭ departe; la partea lirică a destăinuirilor ministeriale.

Ḑicea ministrul tot la 1 Decembre 1893: »Am plăcerea să vĕ anunţ, că lucrările asu»pra pulberilor a distinşilor noştri oficierĭ »aŭ ajuns la resultate fórte bune. Am pul»bere fără fum care convine armeĭ nóstre »fabricate în străinătate. Nu am de cât să »fac comanda. Dar avem alte duoĕ pulbere, »inventate de duoĭ oficierĭ românĭ, şi asupra »acestora pórtă experienţele nóstre, căcĭ »voim să le fabricăm la noĭ«.

Vedeţĭ, aci încep jocurile de cuvinte. Când prinḑĭ pe D. ministru într'o parte, D-sa fuge în altă parte; în naivitatea D-sale uĭtă că e ministru, uĭtă că e general, şi se jócă cu noĭ *de-a puia gaia.*

Aci ḑice »nu am pulbere«; aci ḑice »cred că voiŭ avea pulbere«. Ce e cert este nu numaĭ că nu are pulbere, dar că era încă la 1 Decembre 1893 în încercarea pulberilor, şi că nu hotărîse încă nicĭ între pulberile străine şi cele naţionale, nicĭ între acestea din urmă.

Afirm că astăḑĭ lucrul n'a înaintat maĭ departe.

Dar maĭ adaogă D. ministru: **»Fără a »prejudeca lucrurile, putem ḑice că avem »un început de execuţiune«.**

Va să ḑică la 1 Decembre 1893, când comandase deja de un an armele, ministrul lua în faţa Parlamentuluĭ precauţiunĭ ca să nu fie legat. D-sa nu prejudeca cestiunea pulbereĭ, şi ne ḑicea, iarăşi cu naivitatea care 'l caracteriséză, »putem ḑice că avem un început de execuţiune«.

Dar să mergem maĭ departe.

Ḑice D. ministru: *»Am comandat maşinĭ în străinătate şi aŭ să ne soséscă,* şi **»sper că vom putea fabrica în maĭ marĭ »cătimĭ pulberĭ carĭ** *aŭ dat resultate »fórte bune,* **superióre celor din străi»nătate«.**

Treĭ destăinuirĭ iarăşi preciόse. Comandase maşinele; aşa dar la 1 Decembre 1893 aceste maşinĭ nu sosise încă. Dar maşinĭ, fără instalarea fabriceĭ, ce semnifică? Le poţĭ aşeḑa în pod. Prin urmare, la 1 Decembre 1893, instalarea fabriceĭ nu începuse încă. Chiar atuncĭ însă, dupe comanda maşinelor de fabricarea pulbereĭ, ministrul spera că va putea fabrica pulberea. Nu era sigur că o va fabrica. Maĭ minunată încă este destăinuirea naivă ce o face prin cuvintele »sper că vom putea fabrica pulberea *în maĭ marĭ* cătimĭ«: de unde resultă, că nu ajunsese a resolva încă problema fabricaţiuneĭ la noĭ de cât în cătimĭ marĭ.

Pulberile naţionale le declară maĭ superióre de cât cele din străinătate, şi cu tóte acestea, tot D-sa se declară gata tot în 1 Decembre 1893 de a face comandă de pulberĭ în Belgia şi Austria.

Va să ḑică, trebuia să vină ântâiŭ maşinele, trebuia să se monteze fabrica şi atun să se vadă dacă pulberea fabricată în ac fabrică era bună saŭ nu.

Dar cum încheiă generalul Lahovari rĕ punsul ce 'l dă D-luĭ Şendrea, acésta es minunat din tóte punturile de privire. Ḑic *»dacă vom avea nevoe imediată,* ne vo »adresa străinătăţeĭ, şi ne va trebui puţ »timp ca să încărcăm cartuşele nóstre Aşa dar *la nevoie imediată,* adică când v isbucni resbelul, *ministrul nu esitéză avea recurs la pulberile inferióre din străi nătate,* ceea ce pe românesce va să ḑică cât nu va fi resbel voiŭ umbla pe dibuit doar voiŭ da peste noroc, dar dacă voiŭ ave resbel în spate, vor merge soldaţiĭ la bătă lie şi cu pulberea care sparge puscile, şi c pulbere care nu dă puscilor bătaia cerut şi cu puscĭ carĭ se încălzesc dupe puţine lo viturĭ de nu le maĭ poţĭ ţine în mână, şi c puscĭ şi cu pulbere carĭ aŭ sute de incon veniente.

Şi sfêrşea ministrul splendid. »Nu est »zor. **Avem vreme.** *Lăsaţĭ să urmăm ex »perienţele nóstre pe un picior din ce î »ce maĭ mare«.*

Iată cum staŭ lucrurile, la discuţiune Mesagiuluĭ Tronuluĭ, la finele anuluĭ trecu

Veţĭ conveni că onoratul D. Şendrea ave mare dreptate, când ne-a atras atenţiune nóstră asupra faptuluĭ, că armata nóstră desarmată, şi când s'a silit să scuture, s deştepte pe ministrul de resbel.

Ministrul de resbel însă a urmat somnu sĕŭ uşor.

In fine a căutat să 'l deştepte pe aces ministru D. Stoicescu prin o interpelar care coprindea întréga cestiune a releĭ ad ministraţiĭ a armateĭ.

D. Stoicescu a pus întrebărĭ precise, produs documente oficiale, a făcut afirmaţiunĭ neînduoióse.

In cestiunea pulbereĭ, D. Stoicescu a ḑis »Aveţĭ pulbere ca să puteţĭ trimite un glonţ, *pentru încercare,* dar nu aveţĭ pulbere de resbel. Vĕ afirm că n'aţĭ avut pulbere de cât pentru a face experienţele n'aţĭ avut pulbere de cât pentru încercarea armeĭ, *iar nu pulbere care să pótă servĭ la resbel«.*

Eŭ adaog la cele ḑise de onoratul D. Stoicescu: *nicĭ astăḑĭ, nicĭ în acest moment nu aveţĭ* nicĭ pulberea necesară pentru experienţe, încă maĭ puţin pulberea specială, care convine pusceĭ de calibru $6^1/_2$. Experienţele făcute cu puşca Manlicher nu s'aŭ făcut cu pulberea aceea definitivă, care nicĭ nu există încă, ci cu altă pulbere care, e recunoscut, de insuficientă pentru puscĭ de calibrul $6^1/_2$.

S'aŭ încercat multe felurĭ de pulberĭ.

S'a încercat ântéiŭ pulberea, *vestita pulbere* Schwalb, pe urmă pulberile Troisdorf, Wetteren, Anastasiu, Hartl, şi a celor duoĭ oficerĭ românĭ, Dragomirescu şi Iliescu.

Nu sciŭ cu care pulbere onor. D. ministru de resbel a încercat puscile cu calibrul $6^1/_2$, când s'a hotărît să facă comanda. Ar fi interesant de a se sci, dacă

încercat cu *faimósa pulbere* Schwalb, cu cele-alte pulberi. Cert este însă, că ă va fi încercat puşca cu *pulberea* walb, acea pulbere nu putea da de cât ultate próste, *căci cu invenţiunile luĭ walb e cert că nu póte cineva eşi la ăt sănătos.*

ı maĭ adăogat D. Stoicescu: »Este e-ent că, până astăḑi, în ce privesce berea, umblaţi încercând pe nemerite. n urmare, chestiunea pulbereĭ este o blemă neresolvată până astăḑi la noi«. redeţi că ministrul s'a cutremurat de stă gravă acusare. Tot cu jocurĭ de cu-te a umblat să scape de rĕspundere.

Tot cu inima şi cugetul uşor a rĕmas. Iată ce rĕspunde ministrul de resbel. a este una, voiŭ examina ḑisele D-sale 22 Ianuarie 1894, nu a trecut încă o ă de ḑile.

Ântêiŭ ḑice ministrul: »D. Stoicescu tinde că nu avem pulbere; pulberile ĭ ne convin sunt studiate şi alese, dar m făcut comandă, aprovisionare nece-ă, *pentru că* urmărim un scop *pe care om* atinge în curênd».

Este cert, că dacă ministrul urmărea la Ianuarie un scop, că scopul acela în 22 uarie nu era încă atins; este cert că ă ministrul spera la 22 Ianuarie, că îşĭ atinge în curênd scopul acela, în tot ul în 22 Ianuarie acel scop nu era a-s, şi când aceste duoĕ lucrurĭ sunt măr-isite de însuşĭ ministrul, devine *încă ĭ cert un alt lucru, că la 22 Ianuarie* că un an dupe ce a comandat puşcile ibru $6^1/_2$ D-sa *nu avea pulberea* ce venea acesteĭ puscĭ, umbla pe nemerélă o afle. Dacă umbla dupe pulberea defi-ivă la 22 Ianuarie, e cert că nu avea ncĭ pulberea definitivă, adică pulberea resbel. Alerga dupe pulbere şi putea e ca un al duoilea Richard al treilea— In regat pentru pulberea definitivă«. Dar fiind nicĭ rege, nicĭ Richard al treilea, mâne în singura consolaţie, că va putea, cas de nevoe, *să comande pulberea renumita fabrică a luĭ Schwalb.*

Maĭ departe urmézá ministrul la punc-l al duoilea:— »Am căutat şi caut *ca aprovisionez armata cu o pulbere,* tot-o-dată cea maĭ perfectă, *dar caut* încă fabricaţiunea acesteĭ pulberĭ să se că în ţéră«.

Apoĭ cine a căutat şi cine caută încă, ela de sigur că n'a aflat încă ceea ce ută. El póte fi pe drumul de a găsi, dar óte fi şi în labirintul cel mare, în care nu isesce. D. ministru care a căutat şi caută ulberea acea perfectă, şi care n'o avea ncă în 22 Ianuarie 1894, póte va maĭ mbla mult până va găsi-o, póte chiar să u o afle. E cert însă, că ministrul nu avea ea pulbere în momentul când a coman-at arma, şi că, prin urmare, s'a expus a a-ea astăḑi o armă fără pulbere şi a avea mâine armă pentru care nu a găsit pulberea otrivită.

Orĭ cine vede că cestiunea fabricaţiuneĭ ı ţéră e trasă maĭ mult de pĕr în discuţiune, ca să 'şĭ acopere cu cuvinte rĕspunderea nesocotiteĭ sale purtărĭ.

Maĭ departe ce ḑice ministru? »*S'aŭ făcut deja câte va încercărĭ* şi ne putem aştepta la un bun resultat maĭ cu sémă că nu avem nicĭ o grabă pentru a avea pulbere pentru pusci«.

Póte să fie o declaraţie maĭ categorică? *S'aŭ făcut* câte va *încercărĭ!*» Ne putem aştepta *la bune resultate!*« »*N'avem nicĭ o grabă!*« Aceste declaraţiunĭ la 22 Ianuarie 1894! Póte să existe declaraţiunĭ maĭ naive! Apoĭ cine se aşteaptă la un bun resultat, de sigur că nu 'l a ajuns încă, şi, prin urmare, D. Stoicescu era în drept să ḑică la 22 Ianuarie D-luĭ ministru de resbel: D-le, nu aĭ pulberea pentru puscĭ.

Maĭ departe însă ḑice D. ministru.

»Aceste pulberĭ străine sunt bune, dar eŭ voiesc ca fabricaţiunea pulbereĭ să se facă la noĭ, dacă aşĭ voi să am pulbere din străinătate, o pot comanda în 24 ore«.

Să examinăm aceste cuvinte. Când D. ministru era între pulberea din ţéră şi între pulberea din străinătate, când ministrul era în posiţiune de a alege între pulberea care era maĭ perfectă, şi nu scia încă care era cea maĭ perfectă, când nu o comandase în străinătate, nicĭ înjghiăbase temeinic fabricarea eĭ în ţéră, când încerca încă la 22 Ianuarie 1894, când într'o parte când în alta, ce să ḑicem alta, de cât că nu se potrivesc aceste jocurĭ de cuvinte şi de nemeréla cu posiţiunea unuĭ ministru de resbel. Nu ne îndoim, că D. ministru póte să comande pulbere în 24 ore în străinătate. Prin telegraf o póte comanda şi maĭ iute. Dar de acésta a fost vorba în 22 Ianuarie şi de acésta óre e vorba acum? Atuncĭ şi acum i s'a ḑis clar şi neted: D-le ministru de resbel, aĭ comandat puscĭ fără să aĭ în momentul comandeĭ ce aĭ făcut pulberea specială, pentru ca acele puscĭ să pótă servi la menirea lor, de atuncĭ umbli pe încercate şi astăḑĭ aĭ puscĭ, pe care nu le poţĭ întrebuinţa, fiind-că nu aĭ aflat încă pulberea ce le convine. Atuncĭ ca şi acum i s'a ḑis clar şi neted: Eştĭ în perióda încercărilor, şi poţĭ să nemerescĭ, şi poţĭ să nu nemerescĭ.

In dreptul nostru suntem dar aceĭ, carĭ îndreptaŭ contra ministruluĭ de resbel acea acusare că nu a îngrijit şi nu îngrijesce de armată, că a desarmat armata.

Maĭ departe ministrul ḑice: »Am în studiŭ cincĭ felurĭ de pulbere«. Orĭ cine ḑice la 22 Ianuarie 1894, că are în studiŭ cincĭ felurĭ de pulbere, e cert că nu s'a hotărît încă pentru pulberea pe care o alege. Dar singur ministrul ḑice: »*patru sunt recunoscute bune, şi tótă întârḑiarea provine din alegerea cea maĭ nemerită*«.

Aşa dar la 22 Ianuarie 1894, ministrul din cincĭ pulberĭ, respinsese numaĭ pe una, probabil faimósa pulbere Schwalb, *şi era cumpĕnind, pe* care din cele patru *pulberĭ bune* va alege, ca cea maĭ nemerită. Aşa dar la 22 Ianuarie ministrul nu găsise pulberea cea maĭ nemerită şi era în alegere. Dacă nu găsise pulberea cea maĭ nemerită pentru puşca care o comandase, întreb cum a stabilit că puşca calibru $6^1/_2$ este cea maĭ bună, căcĭ neavênd pulberea ce se se potrivea cu puşca, încercarea hotărîtóre a pusceĭ nicĭ astăḑĭ nu există, *căcĭ dacă nu va afla pulberea cea maĭ nemerită, rĕmâne cu o puşcă pe care trebue să o asvârlim ca netrebnică.*

Dar să urmărim maĭ departe pe ministru. Iată ce ḑice: »Sunt duoĭ oficierĭ carĭ aŭ presentat pulbere *şi ambele pulberĭ la analisă şi experienţă s'aŭ găsit* aprópe suficiente«.

Vedeţĭ cum ministrul de resbel se jócă continuŭ cu echivocurĭ, cu cuvinte îndoiós-se, ca să nu'l pótă nimenĭ prinde. Are duoĕ pulberĭ naţionale. Nu ne ḑice care e maĭ bună. De ce? Pentru că le experimentéză. Şi cum stă cestiunea: »Le găsesce »apróge suficiente«. Aşa dar nu sunt suficiente nicĭ cele duoĕ pulberĭ naţionale.

Dar să maĭ înaintăm în acest labirint. Ministrul urméză: »*Din una am comandat în străinĕtate ca să facem experienţe pe o scară maĭ mare,* iar pe cea-altă o fabricăm la Lăculeţe«.

Va să ḑică la 22 Ianuarie ministrul făcea încă experienţă între pulberea Dragomirescu şi pulberea Iliescu. Cu tóte că amênduoĕ eraŭ pulberĭ naţionale, o câtime de pulbere Dragomirescu o comandă în străinĕtate şi pe aceea a luĭ Iliescu hotărasce să o fabrice în ţéră. Aşa dar la 22 Ianuarie 1894, nu se hotărîse ministrul nicĭ pentru una nicĭ pentru alta; maĭ mult încă, nu se hotărîse nicĭ dacă comandă pulbere în străinĕtate, nicĭ dacă o fabricéză în ţéră, căcĭ dacă pulberea Dragomirescu ar ieşi cea maĭ bună, cum rĕmâne cu fabricarea eĭ în străinĕtate?

Vedeţĭ! Ministrul iese dintr'o frasă încurcată, ca să intre într'alta maĭ încurcată! Restultatul e, însă, acelaşĭ: Nu aĭ pulbere! Nu aĭ puşcă!

Incheiă D. ministru cu o declaraţie scurtă: »Nu există, decĭ, dosare de comandă a pulbereĭ, căcĭ nu s'a comandat încă de cât câtimĭ de experienţă«.

Aşa dar clar şi neted din experienţă nu a eşit ministrul de resbel în timp de un an de ḑile, de la 16 Ianuarie 1893 când a făcut comanda puscilor cu calibru $6^1/_2$ până în 22 Ianuarie 1894, când a rĕspuns la interpelarea D-luĭ Stoicescu.

Şi pe ton liric îşĭ înaltă glasul D. ministru şi apostroféză pe D. Stoicescu: »*Iată ce am făcut şi vinĭ să despreţuescĭ şi să ridiculisaţĭ aceste încercărĭ cinstite!*«

Rĕŭ a înţeles D. ministru interpelarea D-luĭ Stoicescu, precum tóte le înţelege şi le face pe dos.

Nu s'a ridiculisat şi nu s'a despreţuit nicĭ o încercare. Nu s'a declarat nicĭ o încercare de necinstită. S'a ḑis un singur lucru: *Aĭ comandat puscĭ carĭ nu se pot întrebuinţa pentru că nu aĭ pulberea ce le trebue, şi astăḑĭ chiar nu aĭ acea pulbere, fiind-că tot cercĭ şi tot cauţĭ şi nu aĭ nemerit şi nu aĭ aflat încă!*

S'a ḑis maĭ departe: *Dacă încercările nu daŭ resultate satisfăcĕtóre cu ce rĕ-*

mânem? Cu puscĭ ce nu se pot întrebuința?

Dar ni se va repeta, ceea ce ne a ḑis ministrul, nu deschis ci îmbrobodit: *Apoĭ la nevoe vom lua ce vom avea maĭ iute sub mână! Ne vom mulțumi și cu pulbere inferióră! Pulbere numaĭ să fie și puscĭ să fie! Puțin importă dacă pulberea nu se potrivesce cu puscile!*

Dar acest resultat e bun? Arată îngrijire, prevedere, iubire, respect pentru armată?

Apoĭ nu scim cu toțiĭ că puscile cele nouĭ sunt de o finețe de construcțiune ca ceasórnicele cele maĭ fine. De aceea pulberea uneĭ puscĭ de un calibru nu se potrivesce cu pulberea uneĭ puscĭ de alt calibru.

Când umbli pe dibuite, precum umblă ministrul nostru de resbel, atuncĭ ajungĭ la desastre, precum a fost acela al Franciei din 1870. Să ferescă Dumneḑeŭ România de asemenea catastrofă. Francia e mare și puternică. Francesiĭ sunt numeroșĭ și oțelițĭ în rĕsbóie. Francia și Francesiĭ pot să piardă o campanie și un rĕsboiŭ fără să piară. Dar România și Românii n'aŭ de unde pierde nicĭ un rĕsboiŭ, nicĭ o campanie.

Ministrul, fórte încurcat de interpelarea onor. D. Stoicescu, sfêrșesce însă fórte nostim, nu ca un militar, dar ca un retor, ca un vorbitor abil. Ḑice D-luĭ Stoicescu: »Eștĭ advocat, eștĭ fin și aĭ vorbit în acéstă cestiune așa în cât să nu înțelégă Camera ce vreĭ«.

Auḑițĭ, D-lor! A vorbit *Stoicescu nu* destul *de apla* pentru ministrul de resbel. Dar Stoicescu v'a vorbit românesce și încă o românéscă fórte îndesată. Cine a căutat să fie fin ca un retor atenian a fost D. ministru de resbel.

De aceea am ḑis, de la început, a pus armata pe tăișul jocurilor de cuvinte. Ast-fel însă, se desființéză armatele!

D. ministru de resbel va ḑice: Dar în sfêrșit dupe interpelarea D-luĭ Stoicescu, am făcut comande de pulbere și m'am hotărît pentru pulberea Dragomirescu și am să o fabric și pe ea în țéră; saŭ va ḑice: M'am hotărît pentru pulberea Iliescu care se fabrică în fabrica de la Lăculețe.

Ce încredere să avem noĭ, ce încredere să aĭbă armata, când am priimi acest rĕspuns al D-luĭ ministru, dupe ce a fost strâns între ușĭ de D. Stoicescu de nu maĭ avea cum să se întórcă? Ce încredere să avem în bunĕtatea hotărîreĭ, când ea a fost luată sub presiunea uneĭ interpelărĭ strivitóre?

Dar să examinăm ce are astăḑĭ D. ministru de resbel.

In momentul de față armata are o armă fără pulbere, fără cartușe, și, prin urmare, are armata un băț în mână.

Dovadă despre acésta este cum să păzesc penitenciarele. Dupe ordinele date de ministrul de resbel, și era necesar să le dea, căcĭ nu putea face alt-fel; soldațiĭ aŭ duoĕ rênduri de puscĭ: puscĭ nouĭ, și puscĭ vechĭ. Când este să păzéscă penitenciarul se iaŭ puscile cele vechĭ, când este să facă exercițiĭ atuncĭ iaŭ puscile cele nouĭ. De ce a dat acest ordin onor. ministru? Așĭ putea cita la nevoe chiar numĕrul ordinuluĭ și la ce penitenciare s'a dat. De ce s'a dat ordinul acesta? Pentru că soldațiĭ nu pot păzi penitenciarele cu puscile cele nouĭ, carĭ sunt bețe iar nu puscĭ cu carĭ se pot trage glonte. D. ministru ḑice: la exercițiĭ să întrebuințațĭ puscile cele nouĭ. Vĕ întreb, însă: ce încredere pot avea soldațiĭ în nisce puscĭ, despre carĭ comandantul lor le spune că nu se pot servi nicĭ pentru paza arestanților?

De ce se schimbă puscile într'o armată? Spre a se da altele maĭ bune. Când din ordinele ministruluĭ reese că armata nu se póte servi cu puscile ce 'i se daŭ, și când din declarațiile ministruluĭ se constată că aceste puscĭ nu pot servi, fiind-că nu aŭ pulberea potrivită, ce fel de exercițiĭ militare să se facă cu acea pușcă?

Nu vedețĭ că ațĭ sguduit încrederea armateĭ în comandament și în însășĭ puterea eĭ? Căcĭ soldatul român e deștept și el, precum e românul neaoș în genere. Și soldatul își va înșira o cugetare logică care va fi aceeașĭ ca și a nóstră.

Dar să vedem, maĭ e încă ceva.

Onoratul Stoicescu a maĭ ḑis, încă vĕ pot spune un detaliŭ pe care sunt sigur că D. ministru de resbel nu 'l va contesta. Ingrijat D. ministru de resbel chiamă pe maiorul Tănăsescu de la Steyr, să țină o conferință la cercul militar din Bucuresci; iar pe căpitanul Grigorescu, care fusese de asemenea trimis în misiune tot la Steyr, și care trimitea mereŭ la rapórte, susținênd că pușca nu este bună, vĕḑêndu'l în divergință de opiniune cu maiorul Tănăsescu, îl chiamă D. ministru înapoĭ. Il revócă, și ca să nu pótă vorbi și să lase să transpire verĭ-un secret asupra armeĭ, îl bagă în biurourile ministeruluĭ de resbel, unde se află și astăḑĭ, ca să 'l aĭbă tot-d'a-una sub ochiĭ sĕĭ«.

Aceste amănunte, pe carĭ D. Stoicescu le spunea la 22 Ianuarie, aḑĭ s'aŭ mărit cu un alt amĕnunt recent de tot. S'a constatat acum că țéva de pușcă care se face la Steyr în loc să resiste la 5 grame de pulbere, se sparge la $4\frac{1}{2}$ grame. A venit unul din oficeriĭ noștri de la Steyr și a denunțat acest lucru. Se spune că comisiunea de experțĭ, rênduită pentru a examina acolo fie-ce armă, nu există în realitate, ci numaĭ din nume cu semnătura în registre. Ast-fel pușcile s'aŭ priimit și se priimesc fără control. Totușĭ de și s'a constatat că în adevĕr lucrurile așa sunt, armele s'aŭ priimit în aceste rele condițiunĭ. Acum ca să se acopere scandalul, s'a trimes o comisiune la Steyr, care să cocoloșéscă lucrurile.

Pulbere nu avem, și pușcĭ iar nu avem. Iată starea lucrurilor.

Dar ce maĭ este încă? Chiar de s'ar afla pulberea, trebuesc cartușe. Cartușe s'aŭ comandat, însă s'a dovedit că nicĭ cartușele nu se pot întrebuința și s'a trimes și la cartușe o comisiune ca să vadă ce este de făcut.

Dar maĭ este alt-ceva.

Pulberea pe care onoratul D. ministru de resbel vrea să încerce acum pe o scară maĭ mare, nu e încă pulberea definiti[v] ci tot pulberea de încercare. Pușcile ce nouĭ sosesc; primăvara bate la ușă; mâine să încépă exercițiile militare și tragerile [la] țintă. Cu puscile cele nouĭ nu poțĭ face n[icĭ] exercițiile militare, nicĭ tragerile la țin[tă]. Ce face armata? Se exercitéză ea [cu] bețele cele nouĭ? Și trage la țintă cu pușt[ile] cele vechĭ? Saŭ se vor pune pușcile nouĭ [în] arsenal și vor relua în serviciŭ pe cele vech[ĭ]?

Ne avênd armă nouĕ în mână, cum are se învețe soldatul și oficierul cu noua tact[i]că, care diferă cu desăvêrșire de vechia ta[c]tică, ca arma nouă de arma vechiă, ca pulbe[]rea nouă de pulberea vechiă.

Din tóte câte am avut onóre să vĕ spu[n] vedețĭ cât de gravă este cestiunea pulber[iĭ] nouĭ, și a pușcilor nouĭ. Subterfugiĭ și jocu[rĭ] de cuvinte nu scot încurcătura din nomo[l].

Ce va rĕspunde D. ministru de resbel[?] Acésta îmĭ este cu totul indiferent. Nu D-[sa] este în posițiune de a îndrepta relele făcu[te] de D-sa. Ceea ce importă este să se con[sta]tate în Corpurile legiuitóre, că armata n[u] are pușcĭ, și că, prin urmare, armata es[te] desarmată. De aceea interpelarea mea e[ste] adresată D-luĭ președinte al consiliuluĭ, i[ar] nu ministruluĭ de resbel.

S'aŭ făcut nedreptățĭ strigătóre la cer [în] armată! Oficieriĭ aŭ tăcut! Cu încetul, îns[ă] eĭ aŭ început a se retrage din armată, m[aĭ] ântêiŭ unul câte unul, maĭ pe urmă în nu[]mĕr maĭ mare.

Se ḑice: nu e disciplină. Acela, însă, ca[re] este pus sus, ministrul de resbel, care pre[]tinde că D-sa, iar nu Regele, are comanda[]mentul în armată, D. ministru de resbel, ca[re] e causa și isvorul acestor nemulțumirĭ în[]temeiate, cum stă D-sa în fața disciplin[eĭ] militare? Dar cum stă cu adevĕrata stare lucrurilor, că nedesciplina este sus; și cân[d] ea se manifestă sus, e cert, că și jos disci[]plina nu póte de cât slăbi.

Acela care comandă, acela care dă ordi[]ne, acela trebue să fie cel maĭ disciplinat căcĭ atuncĭ ascultarea celuĭ de jos vine de l[a] sine, din inimă, din tragere de inim[ă]. Numaĭ atuncĭ poțĭ obține acea ascultare ab[]solută, când e consciința la cel ce dă ordi[]nile, când există dreptate, când e încreder[e] de la cel de jos, când ceĭ carĭ staŭ sub ordi[]nele superioruluĭ sunt absolut sigurĭ c[ă] sunt sub paza legeĭ. Paza legeĭ și a dreptă[]țeĭ în armată este maĭ necesară de cât î[n] afară de armată. Soldatuluĭ 'i se cere ma[ĭ] mult de cât paza legeĭ, viața,—și de aceea c[eĭ] 'ĭ trebue asigurat, este, — legea.

Astăḑĭ soldațiĭ și oficieriĭ sciŭ că în loc d[e] puscĭ li s'aŭ dat în mână bețe. Ce încreder[e] să aĭbă soldațiĭ în arma ce li se dă și în ace[ĭ] carĭ le aŭ dat acéstă armă? Când soldați[ĭ] nu aŭ încredere în conducerea armateĭ, c[um] umblă ministrul de resbel cu disciplina sa specială, care constă, dupe D-sa, în ascultare oarbă la ordine nelegale, ordine isvorîte din bunul plac și capriciul care forméză codul guvernuluĭ actual.

Iată de ce am adresat acéstă interpelare ministeruluĭ întreg.

Sciŭ fórte bine că ministrul de resbel

înarmat cu fineţe retoricescĭ şi ajutat şi de alt ministru, vorbitor de tóte ocasiunile, şi póte nu sciŭ ce lucrurĭ ne va produce, câte vreĭ şi câte nu vreĭ, verdĭ şi uscate; însă faptele expuse vor rĕmâne fapte reale.

Nu am făcut interpelarea mea pentru că sper ceva de la ministri; am făcut'o ca să 'mĭ îndeplinesc o datorie.

E peste mĕsură de grav, ca la anul 1894 armata românéscă să se desarmeze, precum s'a desarmat ea înainte de duoĭ secolĭ sub domnia fanarioţilor.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: D-lor senatorĭ, onor. D. Sturdza a început şi a sfârşit cu aceleaşĭ acusaţiunĭ, susţinênd că oştirea ar fi desarmată prin faptul că 'i s'a dat o armă nouă, care n'ar fi completă. Maĭ înainte de tóte, vĕ întreb pe D-vóstre toţĭ: când se schimbă un sistem de armament, óre acéstă schimbare produce ea desarmamentul armateĭ o singură secundă. Un armament e tot-d'a-una în serviciŭ până când cel noŭ 'l înlocuesce în tóte părţile sale, şi e în stare a funcţiona în mod complet.

Prin urmare, e ne exact a dice, *apriori*, nainte de a intra în consideraţiunile ce voiŭ avea onóre să le desvolt, ca rĕspuns onor. D. Sturdza, e ne exact a dice că armata póte să fie un singur moment desarmată.

Armamentul cel vechiŭ este încă în fiinţă, chiar când el se înlocuesce cu cel noŭ, complectat în stare de a funcţiona.

Iată, prin urmare, că o asemenea aserţiune e absurdă. Nu póte exista un singur moment desarmarea armateĭ. Dar diceţĭ D-vóstre prea bine, o fi şi aşa; dar avem nevoie să vedem armata înzestrată cu un sistem noŭ, şi a ne grăbi pentru că nu e de ajuns a 'l avea în momentul din urmă; el trebue adoptat maĭ din vreme, pentru ca să se instruiască armata cu tactica necesară noueĭ arme.

Acestea sunt cuvintele D-luĭ Sturdza.

Sunt şi eŭ de acéstă părere; însă 'l găsesc pe D-sa în contradicţie, când, pe de altă parte, ne acusă că am mers prea iute şi am comandat arme fără să fim absolut fixaţĭ asupra pulbereĭ, şi fără a sci anume care pulbere o vom adopta în mod definitiv.

Iată, D-le Sturdza, cum mĕ acusaţĭ aci de fineţe advocăţescĭ, dar tot discursul D-vóstră e o fineţe academică. Aţĭ luat discursurile D-luĭ Şendrea şi Stoicescu şi le-aţĭ repetat aci cu acea fineţe academică.

Dar cel maĭ bun simţ de fineţe academică arată clar, că ceea ce spun eŭ e adevĕrul curat.

Aţĭ făcut un joc de cuvinte. Diceţĭ că nu am pulberea, fiind-că nu am făcut încă aprovisionament; dar încă nicĭ tóte armele nicĭ cartuşele nu ne-aŭ sosit, şi, prin urmare, firesc ca să nu avem încă tot aprovisionamentul de pulbere care comportă acele arme şi cartuşe. De ce? Fiind-că ne am găsit într'un moment de transiţie, între un armament noŭ care trebuia comandat, care este în curs de execuţiune şi pentru execuţia căruia neapărat trebue un timp óre-care. Dar de aci a veni şi a dice că eŭ n'am pulberea care se cuvine armeĭ, este ne exact, şi aci este jocul de cuvinte; pentru că eŭ am spus cum că n'am aprovizionamentul de pulbere, dar pulberea care convine armeĭ există şi o avem.

Prin urmare, când s'a ales acéstă armă, s'a ales ca în condiţiunĭ bune de funcţionare? S'a ales ea aşa cum spunea D. Sturdza că trebue să se alégă o machină? Evident că da, şi declar în mod leal şi franc, pentru că eŭ nu ascund nimic, tóte lucrările mele sunt consemnate în procesele verbale ale comisiunelor de artilerie, declar, dic, că arma când s'a adus, şi D. Sturdza a confirmat aceste cuvinte, am căutat să avem o pulbere care să desvolte iuţéla dorită fără a se strica.

Eĭ bine, pot să spun D-luĭ Sturdza că nu este numaĭ o singură pulbere care întrunesce aceste condiţiunĭ, şi în urma unor experienţe, comisiunea nóstră de artilerie s'a fixat asupra uneĭ pulbere Belgiane numită Wetteren care a funcţionat şi funcţionéză încă. Am comandat acéstă pulbere nu numaĭ pentru experienţele de poligon, dar un an de dile, corpurile nóstre de armată carĭ aveaŭ noua armă, aŭ tras la tir, întrebuinţând acéstă pulbere, şi acéstă experienţă a confirmat, în mod absolut, buna apreciare asupra armeĭ. Căcĭ, D-lor, n'am voit să comand arma numaĭ dupe experienţele de poligon, ci am voit ca maĭ ântêiŭ arma să 'şĭ arate defectele eĭ în mâna soldatuluĭ, defecte carĭ se pot produce în acelaşĭ timp şi asupra pulbereĭ; şi din tóte raportele priimite de la diferite corpurĭ de trupă carĭ aŭ avut în mână pulberea Wetteren s'a decis că acéstă pulbere este superióră şi decĭ o putem comanda orĭ când voim, de aceea vĕ spuneam că nu am de cât să daŭ o telegramă pentru a comanda tótă pulberea de care avem nevoe. (Aplause).

Aşa fiind, D-lor, în faţa acestor explicaţiunĭ atât de clare şi precise, maĭ este óre loc să argumentăm un ceas întreg spre a căuta să demonstrăm că am făcut joc de cuvinte, spunênd aci că avem pulbere, aci că nu avem?

Neapărat, D-lor, că cestiunea pulbereĭ fără fum este o cestiune fórte delicată. Tóte statele carĭ aŭ adoptat pulberea fără fum din causa armelor nouĭ, sunt mereŭ în studiul perfecţionăreĭ acesteĭ pulbere şi caută din ce în ce să o facă maĭ bună. Tot asemenea şi noĭ, înainte de a face comanda completă care va termina armamentul nostru început, studiăm şi căutăm prin experienţe a ne convinge că pulberea cea maĭ bună este în acelaşĭ timp şi aceea care se conservă maĭ bine, şi fórte desluşit v'am spus că pulberea pe care o experimentăm adĭ are condiţiunile de iuţélă şi de presiune aprópe convenite. Să nu vĕ surprindă cuvêntul de »aprópe« pentru că în asemenea materiĭ acest cuvênt este fórte des întrebuinţat. Intrebaţĭ pe D. Poni, profesor de fisică şi chimie la universitate, să vĕ spună D-sa dacă în asemenea materie se póte spune în mod absolut că cutare pulbere are să resiste atâţĭ anĭ, saŭ nu are să resiste de cât atât; totul este o cestiune de studiŭ experimental şi tocmaĭ pentru a nu 'mĭ atrage acusaţiunea că am lucrat cu uşurinţă n'am voit să fac un mare aprovisionament de pulbere, până ce maĭ ântêiŭ nu mĕ voiŭ fi convins asupra conservaţiuneĭ eĭ. (Aplause).

Dar, D-lor, nu înţeleg cum m'aşĭ putea fixa şi chiar pronunţa asupra durabilităţeĭ uneĭ pulbere până nu o încerc, şi ca să o încerc, n'am óre trebuinţă de armă? N'am trebuinţă să duc de front ambele operaţiunĭ. (Aprobărĭ).

Ce este, dar, maĭ clar de cât acest mod de a procede.

Prin urmare, D-lor, ne aflăm în situaţiunea acésta: arma a fost comandată când s'a recunoscut că există o pulbere cuviincióśă pentru dênsa; am în acéstă privinţă procesele-verbale ale comisiuneĭ de pulbere care a dis că pulberea Wetteren convine; şi atuncĭ s'a adus şi acea pulbere cu care am urmat experienţele în timp de un an, nu numaĭ la poligon, dar la tóte corpurile carĭ posedă acéstă armă; reservându-ne tot-d'a-una posibilitatea de a comanda aprovisionamentul întreg fabriceĭ Wetteren.

Ceva maĭ mult: profitând de timpul care trebuia pentru fabricaţiunea armelor şi cartuşelor, ne am reservat facultatea de a căuta ceva maĭ bun, şi am fost fórte fericit de a vedea că duoĭ din oficieriĭ noştri, carĭ se ocupaŭ cu acéstă cestiune, aŭ produs fiecare din eĭ o pulbere, din care una a fost fabricată la Rothweil din Germania şi alta în laboratoriile nóstre din Lăculeţe. Am dat tótă încuragiarea posibilă acestor oficierĭ spre a le putea facilita fabricaţiunea pulbereĭ, care va deveni proprietatea nóstră exclusivă.

D-lor, în ce stare ne aflăm acum?

N'am nimic de ascuns, de şi se consideră tot-d'a-una cestiunile acestea ca secrete, din punctul de vedere al străinătăţeĭ; eŭ cred că cestiunea pulbereĭ nu maĭ este un secret, şi a voi să ascundĭ în ce stare te aflĭ cu armamentul, n'are nicĭ o valóre, fiind-că tótă lumea scie starea de armament al fie-căreĭ ţĕrĭ.

Aşa fiind, rezum situaţiunea nóstră actuală prin următórea declaraţiune fórte clară şi precisă:

Am studiat diferite arme şi din acest studiŭ am ales, ca cea maĭ bună, arma Manlicher, armă care e declarată de bună nu numaĭ de noĭ, ci şi de un oficier frances care, în studiul sĕŭ pe care 'l face asupra tutulor armelor din Europa, la pagina 142, dice: »*într'un cuvênt, armata română se vede în posesiunea tipuluĭ de armă cel maĭ perfecţionat*«.

Prin urmare, se confirmă nu numaĭ de noĭ, că studiile asupra armeĭ nóstre aŭ fost complete şi bine făcute. (Aplause).

Căcĭ vĕ întreb, D-lor, dacă aceste studiĭ nu eraŭ bine făcute, dacă nu s'ar fi găsit maĭ din nainte pulberea, putea óre să aibă loc o asemenea declaraţiune din partea unuĭ autor străin? Evident că nu, şi ca dovadă iată ce maĭ spune acest autor, la aceeaşĭ pagină:

»Arma română fiind maĭ ușóră ca celealte arme aflate în serviciŭ se mânuesce maĭ ușor; reculul (respinsul) e mult maĭ slab. Superioritatea balistică a pușceĭ române reese din comparațiunea datelor următóre carĭ sunt tóte superióre la arma română: adică iuțéla inițială; greutatea pe unitate de secțiune, și iuțéla rĕmasă la 2 k. Iuțéla inițială este așa de mare în cât permite a trage până la 600 m. fără a întrebuința înnălțătorul. Repeḑiciunea încărcăreĭ, care la armele austriace și germane este numaĭ de 25 loviturĭ pe minut, la cea română este de 30. Micșorarea greutățeĭ cartușuluĭ permite, fără a spori sarcina soldatuluĭ saŭ trenurile, a înlătura inconvenientul consumăreĭ maĭ marĭ a munițiunilor.

In fine, maĭ departe, adaogă: »pulberea fără fum adoptată dupe îndelungate încercărĭ, întrunesce tóte condițiunile dorite, atât din punctul de vedere balistic, cât și din acela al conservăreĭ.«

Iată dar, D-lor, că nu suntem aprovisionațĭ cu *bețe*, și dacă bețe ar avea armata nóstră, apoĭ ele există la tóte armatele din Europa.

Incă o dată, însă, vĕ afirm că arma Manlicher este cea maĭ bună și că există pulbere fórte cunoscută care convine aceste arme.

Am comandat, D-lor, acéstă furnitură dupe un an de experiențe; furnitura este în curs de execuțiune și sper că până la 1 Maiŭ viitor întrégă comandă va fi gata.

Am comandat un aprovisionament însĕmnat de cartușe, asupra cărora D. Sturdza este rĕŭ informat, fiind-că nu avem nicĭ o dificultate asupra fabricațiuneĭ lor. O casă fórte însĕmnată a luat acéstă comandă, la licitație bine înțeles, în concurență cu alte case din Europa. Acéstă casă care s'a însărcinat cu comanda cartușelor nóstre, furniséză Europa întrégă și se comportă fórte bine.

Acum, tóte cestiunile de priimirĭ și respingerĭ sunt cestiunĭ de administrațiune interióră, cestiunĭ carĭ se resolvă între comisiunĭ și fabrică, asupra cărora ministrul nu se amestecă de loc, căcĭ ceea ce face este să aprobe în tot-d'a-una soluțiunile comisiuneĭ *ad hoc* și când este îndouială comisiunea se reînouesce și se completéză tot-d'a-una cu alțĭ oficierĭ, așa că toțĭ să fie pușĭ în cunoscință despre modul de fabricare. Cât despre fabricațiunea pulberilor, sunt gata și pot comanda imediat o câtime mare de pulbere pentru arma nóstră, așa în cât s'o avem în același timp ca și terminarea aprovisionamentuluĭ nostru de arme și de cartușe; dar n'o fac, și acésta sub rĕspunderea mea.

Pentru ce n'o fac? Căcĭ găsesc maĭ nemerit pentru noĭ ca, în loc de a ne aprovisiona cu câtimĭ marĭ de pulbere, carĭ ne ar costa aprópe un milion, să organisăm maĭ bine fabricațiunea la noĭ, și de aceea am luat dispozițiunĭ, — nu dupe interpelarea D-luĭ Stoicescu, care n'a fost urmată de nicĭ o comandă suplimentară, ci de mult, din anul trecut, în luna Noembre, când s'aŭ terminat experiențele asupra pulberilor, — și am făcut deja invitațiunĭ la diferite case însĕmnate din străinĕtate spre a instala fabricațiunea la noĭ în țéră, și am priimit deja oferte în acéstă privință, pe carĭ am să le pun în concurență.

D-lor, precum am maĭ spus, cestiunea pulberilor este delicată și tóte țĕrile nu sunt încă absolut mulțumite de valórea lor. Cel maĭ mare reproș care li se face este că nu sunt cu totul stabile, că nu duréză cât duréză pulberea vechiă cea négră, a căreĭ durată este aprópe nelimitată. — Vedețĭ că iarășĭ sunt nevoit a întrebuința cuvêntul *aprópe*, și D. Poni în materie de chimie va înțelege lucrul acesta. — Pentru a remedia acest inconvenient, iată soluțiunea pe care am găsit'o bună de dat: vom încerca maĭ ântêiŭ să instalăm fabricele de materiĭ prime și vom forma aprovisionament mare de materiile prime necesare; căcĭ noĭ nu avem în țéra nóstră fabricĭ nicĭ de acid azotic, nicĭ de acid sulfuric, nicĭ de fulmicoton, și trebue să creiăm fabricĭ de asemenea substanțe chimice, și când vom avea aprovisionament mare de materiile prime necesare, vom organisa fabrica pentru amestecarea acestor materiĭ prime, pentru a produce pulberea fără fum, și în cuantitățĭ destul de marĭ și în timp destul de scurt. Nu vom maĭ fi silițĭ atuncĭ a face un aprovisionament prea mare de pulbere, riscând ast-fel a nu'l putea întrebuința, din causă că nu s'ar putea conserva atât timp cât duréză cartușele și pulberea cea vechiă. Sunt, însă, încredințat că pulberea cea fără fum a ajuns la perfecțiunea care'ĭ dă o durată de 5 anĭ cel puțin, ceea ce este deja un timp suficient pentru a o putea întrebuința fără temere.

D-lor, vĕ iaŭ de martorĭ, că în acéstă cestiune nu întrebuințez nicĭ o fineță și că limbagiul pe care'l țin este tot așa de precis ca și acela pe care 'l am ținut înaintea onor. Senat, ca rĕspuns onor. D-luĭ Şendrea și tot așa de precis ca acela pe care 'l am ținut cu ocasiunea rĕspunsuluĭ ce am dat în Camerĕ onor. D-luĭ Stoicescu.

Onor. D. Sturdza, însă, ḑice, D-lor, că a găsit óre-carĭ contradicțiunĭ în rĕspunsul ce am dat în Camerĕ asupra aceste cestiunĭ, și a făcut jocurĭ de cuvinte ca să rĕstălmăcéscă declarațiunile așa de clare și așa de precise ce am făcut.

In fine, trebue ca să termin, căcĭ n'am maĭ mult de ḑis în acéstă privință, și tot ceea ce se póte ḑice este ceea ce am ḑis.....

D. Gr. M. Sturdza: Dar este adevĕrat că ațĭ fost silițĭ a întrebuința 4 grame și jumĕtate, în loc de 5, cum ar fi trebuit?

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Voiŭ veni și la acéstă cestiune.

Onor. D. Sturdza a terminat interpelarea printr'o cestiune nouă pe care a adus'o D. Stoicescu la Camerĕ și pe care vĕd cu mirare că și D-sa a adus'o aci în Senat; a pretins că D. maior Tănăsescu, care este însărcinat cu supraveghiarea fabricațiuneĭ armelor, era în contraḑicere cu D. căpitan Grigorescu în privința resultatuluĭ dat de experiența cu nouile arme, și că s'a chiămat D. căpitan Grigorescu în minister și 'i s'a ḑis să nu vorbéscă nimic despre acéstă cestiune. Eŭ am arătat raportul făcut de D. căpitan Grigorescu când era la Steyer în comisiune, ca să arate că arma Manlicher este rea; 'l am chiămat și D-sa mi-a spus că n'a făcut raport și n'a putut pretinde că arma Manlicher este rea. Afară de acésta, D. major Tănăsescu n'a fost singur la fabricațiunea armelor; a fost însoțit de alțĭ duoĭ oficerĭ și aceștia n'aŭ fost permanențĭ; aŭ șeḑut 6 lunĭ ca să se inițieze la fabricațiunea armelor, 'i am schimbat mereŭ.

In una din comisiunile din urmă 'mi s'a raportat de uniĭ din oficierĭ, că țevile cele din urmă carĭ saŭ presintat nu resistă la 5 gr. de pulbere fără fum. Noĭ întrebuințăm 2.45 gr. carĭ corespund la 4, 5 miĭ de admosfere; în caetul de sarcine s'a impus 5 gr. carĭ corespund la 8.000 admosfere și 'mi s'a raportat că nu resistă la 4 gr.; imediat am telegrafiat ca să se oprescă orĭ ce expedițiune.

Am și trimis o altă comisiune de treĭ oficierĭ spre a constata faptul și a respinge furnitura dacă ea nu este conformă cu caetul de sarcinĭ. Iată cum lucrăm și cu repeḑiciunea cu care lucrăm în asemenea materie ne îngrijim de armament. (Aplause).

Am priimit rapórte multe, dar comisiunea de la Steyr explică lucrul prin felul pulbereĭ întrebuințată: pulberea oficială austriacă adică pulberea Schwalb, este o pulbere instabilă și s'a pretins că ea a produs spargerea țeveĭ la 4.80; și făcêndu-se experiențe asupra admosferilor s'a constatat că s'a ajuns la 10.000 admosfere; se pretinde ca aducênd alt lot de pulbere oficială austriacă, acest accident nu s'a maĭ întêmplat. 'Mĭ reserv apreciarea asupra acestuĭ fapt la raportul supra-comisiuneĭ ce am trimis. Este posibil că ceea ce arată comisiunea dintêiŭ să fie exact, căcĭ oțelul de la Steyr este dat de casa Hop din Germania, care ne a dat oțelul pentru tunurĭ cu care nicĭ o dată nu sa întêmplat accidente de spargere; și n'ar fi motiv ca accidentul să provină din causa oțeluluĭ întrebuințat.

Comisiunea va constata causa și va respinge orĭ ce țévă care nu va fi conformă cu caetul de sarcine. Iată care este rĕspunsul leal ce putem da și asupra acestuĭ detaliŭ care, de și nu este așa de însemnat, totușĭ se desbate cu mare seriositate. Precum am maĭ declarat voesc ca în tot dauna ministerul de resbel să fie ca un palat de cristal și tóte hotărăriile carĭ le am luat în privința armelor aŭ fost basate pe procesele verbale ale oficierilor de artilerie, carĭ sunt ceĭ maĭ apțĭ în acéstă materie, și carĭ aprópe toțĭ aŭ trecut prin aceste comisiunĭ, ca ast-fel să aibă cunoscință de tot ceea ce facem.

Ațĭ vĕḑut, D-lor, cum staŭ lucrurile, și vĕ rog să credețĭ că într'o cestiune ca acésta, căreea îĭ consacrăm o îngrijire de tóte minutele, nu ne vor putea turbura, nicĭ atacurile nedrepte, nicĭ însinuările pe carĭ le disprețuesc, avênd consciința uneĭ datoriĭ bine împlinite. (Aplause).

D. Dim. Sturdza. Vedețĭ, D-lor, că nu am fost neprevĕḑĕtor când am ḑis că D. mi-

stru are să se apere, ca un advocat di-intea unuĭ tribunal. Ministrul a ḑis că mcĭ când se schimbă o armă, nicĭ o dată nata nu rămâne desarmată, fiind că arma chiă rămâne, până ce se înlocuesce prin noŭă. E vorba, însă, de armă şi de armă. te cunoscut că deosebirea între armele chĭ şi armele nouĭ este atât de mare, în statele carĭ aŭ avut puşca cea vechiă grăbesc, cu o oră maĭ înainte, a se înarma puşca cea nouă. Critica care am făcut oratuluĭ D. ministru în privinţa pulbereĭ mâne în picióre. Eŭ nu m'am servit de sare pentru a stabili faptele. M'am servit însuşĭ mărturisirile D-luĭ ministru, şi vintele rostite de D-sa, în 22 Ianuarie trecut, rămân şi astăḑĭ nedoborîte. Şi atuncĭ şi acum a jucat pe cuvinte: are pulbere, n'are pulbere, are puşcă, n'are puşcă. Când vorbesce de Schwalb, când vorbesce de altă pulbere străină, când iar îşĭ ascuţesce glasul cu pulberile românescĭ; dar pulberea definitivă nu există încă. Palatul de cristal de care vorbea ministrul de resbel, e înegrit de fumul pulbereĭ sale de cuvinte, încât nu maĭ veḑĭ nimic alta, de cât nu avem ce trebue să avem. Ast-fel rĕmâne în picĭóre întréga mea aserţiune, şi va rĕmâne. Urma va dovedi-o. Menţin, dar, ceea ce am ḑis: avem astă-ḑĭ o armată desarmată, căcĭ o armată care nu are o puşcă, ce se póte întrebuinţa, este o armată desarmată. Constat tot o dată că ministrul şi astă dată a rĕmas nesimţitor ca şi în prima dată.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

—Se pune la vot închiderea incidentuluĭ, şi se priimesce.

D. I. Ianov, vice-preşedinte: Acum trecem la ordinea ḑileĭ. Avem raportul comitetuluĭ de delegaţĭ, relativ la proiectul de lege pentru organisarea corpuluĭ technic.

Vocĭ: Pe mâine.

D. I. Ianov, vice-preşedinte: Ridic, dar şedinţa. Şedinţa se ridică la orele $4^1/_2$ p. m., anunţându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 16 Februarie, orele 1 p. m.

No. 38

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 16 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Fotin, P. Millo şi Em. Flondor, secretarĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 78 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 37 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Athanasiu I., Chintescu C., Ciolac Garabet, Cincu Ant., Diamandi I.; Pĕucescu I. (colonel), Simionescu Râmniceanu D., Sofian N., Tătăranu I., Brăiloiu C. Ant., Blancfort A., Marocneanu T., Plesnilă I.,

In congediŭ

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Burada M. Dr., Calimach Papadopulo Ar., Chircu T., Christescu T., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. Dr., Poni P., Rosetti Sc., Ruşavetianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Ştirbeiŭ B. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Vrabie C., Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, în urma numireĭ ca membru la Curtea de casaţie a D-luĭ fost senator Buicliu, declar vacant colegiul I de Fălciŭ. Acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ delegaţilor relativ la proiectul de lege pen- organisarea corpuluĭ technic al ministeruluĭ lucrărilor publice.

— *D. raportor, N. Negre,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Expunerea de motive cu care D. ministru al lucrărilor publice însoţesce acest proiect de lege ne arată marea nevoe de a da o nouă organisare corpuluĭ nostru technic. Regulamentul din 1862, în vederea multiplelor şi marilor lucrărĭ de interes public, este neîndestulător atât din punctul de vedere al controluluĭ ce ministrul trebue să facă, cât şi al posiţieĭ materiale a inginerilor noştri.

O lege nouă, maĭ completă, se impunea, şi cred că trebue să mulţumim D-luĭ ministru al lucrărilor publice, care a luat iniţiativa şi ne-a presentat actualul proiect de organisare, care, pe lângă că este bine conceput, are şi meritul a nu ne cere marĭ sacrificiĭ bănescĭ pentru sporire de lefurĭ, dupe cum am avut ocasie a constata cu alte proiecte de organisare.

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Ilie Niculescu-Dorobanţu pentru secţia I;
» Theodor Lerescu » » II;
» General Horbatski » » III;
» Gr. Goilav » » V, şi subsemnatul pentru secţia IV, întrunindu-se în ḑiua de 28 Ianuarie 1894, a luat în desbatere acest proiect de lege relativ la organisarea corpuluĭ technic al Statuluĭ, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 12 Ianuarie 1894, şi adus în desbaterile acestuĭ înalt Corp de D. ministru al lucrărilor publice cu Mesagiul regal No. . . din . . . . . ; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, făcêndu'mĭ onóre a mĕ numi raportor.

Voiŭ începe maĭ ântêiŭ a pune la cunoscinţa Senatuluĭ un desiderat, în formă de amendament, al D-luĭ senator Rucăreanu, introdus la comitet de D. delegat al secţiuneĭ III, care tinde ca disposiţiunile acesteĭ legĭ să fie aplicabile şi acelor ingînerĭ aflaţĭ în serviciul căilor ferate române; acest amendament, discutat în comitet, a fost respins în unanimitate pe motiv că acéstă disposiţiune este regulată prin art. 1 din lege. Terminând cu acésta, vin acum la considerantele ce aŭ determinat pe comitet a admite acéstă lege, ast-fel cum ea a fost votată de Adunarea deputaţilor.

Domnilor senatorĭ,

Regulamentul din 1862 a fost făcut cu multă prevedere şi este basa organisăreĭ corpuluĭ nostru technic; el putea fi fórte nemerit pentru timpul de la acea dată până astăḑĭ, dar acum nu maĭ póte corespunde cu nevoile şi trebuinţele actuale, dovadă sunt legile din 1886, 1888, regulamentul din 1884 şi decretul regal din 1890, carĭ tóte s'aŭ făcut treptat avênd în vedere desvoltarea marilor lucrărĭ intreprinse de Stat, judeţe şi comune. Este dar bine venită acéstă lege care, pe de o parte, coordonéză tóte principiurile şi regulile stabilite prin acele legĭ şi regulamente, iar tot o-dată dă o organisare corpuluĭ inginerilor basată pe merit şi pe aniĭ de serviciŭ.

Putem privi cu mândrie că, în aşa puţin timp, epoca inginerilor străinĭ a trecut. Atât şcólele străine, cât şi şcóla nóstră de podurĭ şi şosele, ne-aŭ dat şi ne dă un numĕr însemnat şi suficient de ingînerĭ românĭ, carĭ, prin capacitatea şi aptitudinea lor, ne-aŭ dovedit că sunt pe deplin destoinicĭ pentru a conduce lucrările cele maĭ de artă carĭ fac onóre ţĕreĭ şi sciinţeĭ, dovadă căile nóstre ferate, tunelurile, dockurile şi podul de peste Dunăre.

Era dar firesc, D-lor senatorĭ, ca, în faţa atâtor progrese făcute de corpul nostru technic, să se facă o lege ca acésta, care reguléză în mod meritoriŭ posiţiunea lor în Stat. Legea acésta s'a întocmit pe principiul regulamentuluĭ din 1862, pe care o practică îndelungată a dovedit multe din bine-facerile sale, şi noĭ nu trebue să perdem din vedere legile şi regulamentele ulterióre ale diferitelor speciĭ de lucrărĭ publice, fiind-că articolele carĭ s'aŭ introdus treptat în acele legĭ, cu privire la situaţiunea corpuluĭ technic, a fost resultatul uneĭ experienţe făcute saŭ a uneĭ trebuinţe simţite.

Veţĭ constata, D-lor senatorĭ, că chiar de la titlul I al acesteĭ legĭ s'a ţinut sémă de strînsa legătură ce există între lucrările executate de Stat şi acelea făcute de comune saŭ judeţe; că trebue, prin urmare, să fie o perfectă armonie între ele şi că trebue stabilit tot o-dată aceeaşi normă ca direcţiune. Acest principiŭ este confirmat de legiuitorul din 1886, care a simţit necesitatea uneĭ legăturĭ maĭ intime între diferitele serviciĭ de lucrărĭ publice, şi a prevĕdut ca ingineriĭ judeţianĭ să fie numiţĭ de ministerul lucrărilor publice.

Constatându-se, dar, prin experienţă, folósele ce aŭ adus în acéstă privinţă legea de la 1886, şi considerând avêntul mereŭ crescênd al lucrărilor efectuate de judeţe şi de comune, noĭ de astădĭ nu putem face alt-fel de cât să conchidem la unificarea corpuluĭ technic, care să contopéscă în acelaşĭ cadru tóte serviciele technice judeţiane şi comunale cu ale Statuluĭ.

Acestea sunt, D-lor senatorĭ, consideraţiunile în mod succint asupra acestuĭ proiect de lege, pe care vé rog să bine-voiţĭ a 'l aproba ast-fel cum a fost votat de Adunarea deputaţilor, căcĭ folósele ce va aduce sunt marĭ şi evidente.

Raportor, N. NEGRE.

LEGE

PENTRU

ORGANISAREA CORPULUI TECHNIC AL MINISTERULUI LUCRĂRILOR PUBLICE

TITLUL I

Atribuţiunile corpuluĭ technic

Art. 1. Corpul technic al ministeruluĭ lucrărilor publice se compune din :

Corpul de inginerĭ, şi

Corpul de conductorĭ.

Art. 2. Corpul technic este însărcinat :

a) Cu studiarea şi redactarea proiectelor, cu direcţiunea şi supraveghiarea tutulor lucrărilor publice ce se execută de Stat, judeţe şi comune, exceptându-se lucrările efectuate de geniul militar, de ingineriĭ forestierĭ şi de inginerii hotarnicĭ, precum şi acele de architectură;

b) Cu supraveghiarea şi întreţinerea tutulor lucrărilor publice existente, aparţinênd Statuluĭ, judeţelor saŭ comunelor, exceptându-se lucrările militare, lucrările forestiere şi acele de hotărnicie, precum şi acele de architectură ;

c) Cu exploatarea tutulor căilor de comunicaţiune, a docurilor şi antrepositelor ;

d) Cu examinarea proiectelor şi supraveghiarea lucrărilor publice ce se execută pe cale de concesiune.

Art. 3. Lucrările publice, de carĭ se vorbesce în art. 2, se vor executa sub autoritatea ministeruluĭ lucrărilor publice, în ceea ce privesce lucrările Statuluĭ, şi sub autoritatea judeţiană şi cea comunală în ceea ce privesce lucrările acestor judeţe şi comune, conform legilor comunale şi judeţiane.

TITLUL II

Despre grade şi înaintărĭ

Art. 4. Gradele corpuluĭ de inginerĭ, pentru fie-care cadru, se fixéză ast-fel :

Inspector general ;

Inginer-şef ;

Inginer ordinar ;

Inginer stagiar.

Gradele de inspectorĭ generalĭ şi de inginer-şef se împart în duoĕ clase ; acel de inginer ordinar în treĭ clase.

Art. 5. Nimenĭ nu póte fi admis în corpul de inginerĭ de cât ca inginer ordinar clasa III saŭ inginer stagiar.

Art. 6. Diplomele de inginer, eliberate de şcóla naţională de podurĭ şi şosele, daŭ dreptul la gradul de inginer ordinar clasa I[II].

Certificatele de capacitate, eliberate de aceeaşĭ şcólă, daŭ dreptul la gradul de inginer stagiar.

Art. 7. Diplomele şi certificatele de capacitate, eliberate [de] şcólele din străinĕtate, asemĕnate şcóleĭ naţionale de podurĭ [şi] şosele ca grad de cultură, nu pot da dreptul la gradul verĭ-une[ia] din clasele de la art. 6 de cât dupe avisul conform al unuĭ jur[iŭ] de profesorĭ aĭ şcóleĭ naţionale de podurĭ şi şosele.

Acest juriŭ se compune din directorele şcóleĭ, ca preşedinte, [şi] din şése profesorĭ aleşĭ pe un an, la începutul anuluĭ şcolar, [de] către corpul profesoral al şcóleĭ.

Juriul, luând în cercetare programele şcólelor de la carĭ eman[ă] titlurile (diplome, certificate, brevete, etc.) candidatuluĭ, va stabi[li] pentru fie-care candidat în parte gradul cu care va putea fi pri[mit] în corpul technic al Statuluĭ.

Inginerii eşiţĭ din şcóla naţională de podurĭ şi şosele vor fi tot d'a-una preferaţĭ pentru chemarea în funcţiunĭ la cas de vacanţă.

Art. 8. Inginerii ordinarĭ clasa III se recrutéză, conform art. [6] şi 7, dintre inginerii stagiarĭ, avênd cel puţin 4 anĭ de serviciŭ i[n] acéstă calitate.

Pentru a trece de la inginerĭ ordinarĭ clasa III la inginerĭ ordinarĭ clasa II şi de la acest grad la cel de inginer ordina[r] clasa I, se cere un stagiŭ de cel puţin duoĭ anĭ în clasa din care face parte inginerul.

Pentru a trece de la gradul de inginer ordinar clasa I la gradul de inginer-şef clasa II şi la acel de inginer-şef clasa I inclusiv, va trebui un stagiŭ de cel puţin treĭ anĭ în fie-care clasă.

Inspectorii generalĭ de clasa II se recrutéză dintre inginerii-şefĭ clasa I, avênd cel puţin un stagiŭ de patru anĭ ca inginer-şef de clasa I; iar inspectorii generalĭ clasa I se recrutéză dintre inspectorii generalĭ clasa II, avênd un stagiŭ de cel puţin patru anĭ.

Nimenĭ nu póte trece dintr'un grad într'altul imediat superior de cât dacă a trecut prin tóte clasele de gradul imediat inferior.

Art. 9. Numirea în grad şi înaintările de la o clasă la alta se face prin decret regal, dupe propunerea ministruluĭ.

Art. 10. Aceste înaintări, începênd de la gradul de inginer ornar clasa III şi până la clasa de inginer-şef clasa I inclusiv, fac în basa uneĭ liste presintate de consiliul compus din toţĭ spectoriĭ generalĭ şi directoriĭ generalĭ.

Acest consiliŭ se întrunesce, sub preşedenţia ministruluĭ de crărĭ publice, saŭ, în lipsa acestuia, sub preşedenţia inspectoluĭ general cel maĭ vechiŭ, în primele 15 ḑile ale luneĭ Iaarie, şi ia în discuţiune propunerile de înaintare ce 'ĭ vor fi st trămise de directoriĭ generalĭ de serviciŭ, saŭ de autorităţile carĭ depinde inginerul.

Lista de candidaţiĭ propuşĭ la înaintare va presinta un numĕr duoit de numĕrul vacanţelor în fie-care clasă.

Art. 11. Modul şi condiţiunile propunerilor de înaintare, prem şi înscrierea pe tabloŭ, se vor determina prin regulamentul aplicare al acesteĭ legĭ.

Art. 12. Inaintările se fac dupe vechime şi la alegere.

Proporţiunea acestor înaintărĭ va fi de duoĭ la alegere pentru ul dupe vechime.

Art. 13. Gradele şi clasele nu se pot conferi de cât în cas de canţe în cadre.

TITLUL III

Diverse posiţiunĭ ale inginerilor din corpul technic.— Congediĭ.—Eşirea din cadre

Art. 14. Posiţiunile inginerilor din corpul technic sunt:

Activitatea;

Neactivitatea;

Congediul nelimitat.

Art. 15. Activitatea coprinde toţĭ inginerii din cadrul ordinar din cadrul detaşat.

Inginerii în activitate aŭ dreptul la léfa graduluĭ şi la indemtăţile fixate pentru funcţiunile ce ocupă.

Art. 16. Neactivitatea se pronunţă din oficiŭ de către mistrul lucrărilor publice atuncĭ când inginerul, fie din causă bólă saŭ de infirmitate timporară, ar sta depărtat de la lucru timp maĭ mare de 3 lunĭ.

Disponibilitatea coprinde pe inginerii puşĭ în neactivitate din usă de lipsă de funcţiune, saŭ din causă de bólă, saŭ de infirităţĭ timporare, carĭ 'ĭ-ar depărta de la lucru pe un timp maĭ are de treĭ lunĭ.

Inginerul în neactivitate are dreptul la jumĕtate léfa graluĭ sĕŭ, fără nicĭ un fel de adause saŭ indemnisaţiunĭ, pe timp şése lunĭ. In cas de însănĕtoşire şi vacanţă în corp, el va fi hemat de preferinţă.

Inginerul în neactivitate conservă drepturile sale la penune.

Art. 17. Congediul nelimitat se acordă de ministerul lucrălor publice, în basa uneĭ cererĭ, inginerilor carĭ voesc a părăsi, entru un timp óre-care, serviciul Statuluĭ, spre a lua serviciŭ o administraţiune particulară, saŭ spre a intra în serviciul nuĭ Stat străin, saŭ pentru orĭ-ce alt motiv, bine lămurit în ceerea de congediŭ.

Congediul nelimitat nu póte fi acordat de cât dacă inginerul a justifica că a servit cel puţin cincĭ anĭ în corpul technic al Statuluĭ, de la data promovăreĭ sale la gradul de inginer ordinar lasa III.

Congediul nelimitat nu se acordă inspectorilor generalĭ de cât numaĭ în casurĭ excepţionale, lăsate la apreciarea ministruluĭ.

Art. 18. Inginerul în congediŭ nelimitat nu primesce nicĭ o éfă.

In acest timp el 'şĭ păstréză dreptul la înaintare; însă stagiul minimum pentru înaintare va fi înduoit de acel prescris pentru inginerii în activitate, dacă inginerul va dovedi însă că, în acest timp, el a funcţionat ca inginer.

Dupe patru anĭ inginerul în congediŭ nelimitat încetéză de a maĭ face parte din cadre.

Art. 19. Un inginer în congediŭ nelimitat nu póte fi promovat la gradul imediat superior.

Art. 20. Congediurile timporare nu pot trece peste duoĕ lunĭ.

Ele se acordă de ministru pentru inspectoriĭ şi directoriĭ generalĭ, şi de ministru, dupe avisul directorilor generalĭ de serviciŭ, pentru tot cel-alt personal din corpul technic.

Art. 21. Inginerii carĭ trec peste limita congediuluĭ acordat, saŭ carĭ nu se presintă la postul lor la data defiptă, perd léfa pe tot timpul absenţeĭ lor de la post, şi acésta fără prejudiţiul pedepselor disciplinare carĭ li s'ar putea aplica.

Dacă absenţa întrece treĭ lunĭ, inginerul póte fi considerat demisionat.

TITLUL IV

Pedepse şi mĕsurĭ disciplinare. — Eşirea din cadre

Art. 22. Inginerul este de drept destituit:

1) Dacă este condamnat definitiv la o pedépsă pentru crimă;

2) Dacă este condamnat definitiv la o pedépsă pentru fals, furt, înşelăciune, abus de încredere, mărturiĭ mincinóse, atentat la bunele moravurĭ în casurile prevĕḑute de art. 262, 263, 264, 267 şi 271 din codul penal, abus de putere, delapidare de banĭ publicĭ, mituire, percepere de taxe ilegale, spargere de sigiliŭ, sustragere de acte în casul prevĕḑut de art. 204 din codul penal, pentru delictul prevĕḑut de art. 77 din codul penal şi dacă este falit nereabilitat, conform art. 852 din codul de comerciŭ.

Destituirea, în acest cas, este direct pronunţată prin decret regal.

Art. 23. Afară de casurile de destituire obligatorie din articolul precedent, póte fi supus la pedepsele disciplinare tot inginerul:

1) Care dă probe de obicĭnuită negligenţă saŭ de vĕdită incapacitate;

2) Care lipsesce de cuviinţă în raporturile reciproce saŭ ierarchice;

3) Care, într'un mod general, printr'un fapt al vieţeĭ sale publice saŭ private, compromite demnitatea sa saŭ consideraţiunea corpuluĭ din care face parte.

Art. 24. Pedepsele disciplinare sunt:

1) Prevenirea;

2) Mustrarea;

3) Suspendarea pe timp limitat;

4) Disponibilitatea pe timp nelimitat;

5) Destituirea.

Art. 25. Prevenirea se dă unuĭ inginer saŭ conductor spre a'l deştepta asupra infracţiuneĭ comise.

Prevenirea se face în scris prin act oficial saŭ confidenţial.

Art. 26. Mustrarea este o reprobare formală, cu invitaţiune expresă de a se corigea.

Art. 27. Suspendarea este retragerea funcţiuneĭ pe un termen, care nu póte fi maĭ mic de 15 ḑile, nicĭ maĭ mare de treĭ lunĭ.

Suspendarea se pronunţă de ministerul lucrărilor publice.

Art. 28. Personaluluĭ technic ataşat pe lângă primăriĭ şi ministere, pedepsele disciplinare de sub art. 24, prevĕḑute la punctele 1, 2 şi 3, se daŭ de către şefiĭ autorităţilor respective, încunosciinţându-se ministrul lucrărilor publice.

Personalul technic devenit pasibil de penalităţile prevĕḑute la punctele 4 şi 5 se pune la disposiţiunea ministruluĭ de lucrărĭ publice, care singur póte aplica acele pedepse.

Art. 29. Suspendarea póte fi fără léfă, saŭ cu léfă maximă de $^{2}/_{5}$ din léfa graduluĭ, fără adaus saŭ indemnităţĭ, dupe gravitatea faptuluĭ.

Drepturile la înaintare sunt suspendate, acele la pensiune se menţin.

Art. 30. Dreptul la pensiune, recunoscut inginerului suspendat, nu se menţine de cât dacă el va achita regulat reţinerile impuse de legea pensiunilor în vigóre. Acéstă reţinere va fi calculată pe basa onorariuluĭ întreg al graduluĭ inginerului.

Art. 31. In casul când un inginer ar fi urmărit în corecţional saŭ în criminal, se póte pronunţa suspendarea încă de la primul act de urmărire.

Suspendarea este obligatorie în casul când s'a dat mandat de depunere saŭ ordonanță de urmărire.

Suspendarea acésta ține cât timp ține și urmărirea; ea nu are un caracter penal, disciplinar, de cât în casul când urmărirea s'a încheiat prin condamnațiune definitivă.

Art. 32. Disponibilitatea nelimitată și destituirea saŭ revocarea se pronunță prin decret regal, în basa propunereĭ ministeruluĭ lucrărilor publice, prin raport motivat și luând avisul uneĭ comisiunĭ compusă din 5 inspectorĭ generalĭ, numită de ministerul lucrărilor publice, în care se va asculta și apărarea incriminatuluĭ.

Decretul regal, însoțit de raportul ministruluĭ, se publică în *Monitorul oficial.*

Art. 33. Inginerul pus în disponibilitate nelimitată nu póte fi reprimit în cadrul corpuluĭ technic de cât dupe duoĭ anĭ.

Ceĭ destituițĭ saŭ revocațĭ nu maĭ pot nicĭ o-dată fi reprimițĭ în cadrul technic.

Art. 34. Eșirea din cadre se face:

1) Prin revocare;
2) Prin demisiune;
3) Prin trecerea la pensiune.

Art. 35. Revocarea se face conform art. 32 și 33 de maĭ sus.

Art. 36. Inginerul demisionar nu póte părăsi postul sĕŭ de cât numaĭ dupe notificarea acceptăreĭ de către Rege a aceste̡ĭ demisiunĭ.

Art. 37. Ingineriĭ din corpul technic nu pot deveni nicĭ întreprindĕtorĭ, nicĭ concesionarĭ de lucrărĭ publice, sub pedépsa pentru dênșiĭ de a fi considerațĭ ca demisionarĭ.

Acéstă dispozițiune nu se aplică însă la ingineriĭ în disponibilitate pentru un timp maĭ lung de șése lunĭ.

Art. 38. Se pot trece din oficiŭ la pensiune:

Inginerii ordinarĭ, la vêrsta de 55 anĭ;
Inginerii-șefĭ, la vêrsta de 60 anĭ;
Inspectoriĭ generalĭ, la vêrsta de 65 anĭ.

Art. 39. Admiterea saŭ trecerea din oficiŭ la pensiune se face prin decret regal, dupe propunerea ministruluĭ.

TITLUL V

Onorariĭ, chiriĭ și indemnisațiunĭ

Art. 40. Onorariile anuale ale inginerilor Statuluĭ se fixéză precum urméză:

Inspector general	clasa I	leĭ	18.000;
» »	» II	»	14.400;
Inginer-șef	clasa I	»	12.000;
» »	» II	»	9.000;
» ordinar	clasa I	»	7.200;
» »	» II	»	6.000;
» »	» III	»	4.800;
» stagiar		»	3.600.

Art. 41. Afară de onorariile fixe, arătate la art. 40, inginerii Statuluĭ primesc, cu titlu de despăgubire, o sumă anuală, care se va stabili prin regulamentul pentru aplicarea presenteĭ legĭ, și destinată a acoperi cheltuelile și locațiunile de biuroŭ, cheltuelile de inspecțiunĭ și alte cheltuelĭ provenind din îndeplinirea serviciuluĭ.

Aceste alocațiunĭ nu coprind despăgubirile de chiriĭ carĭ sunt alocate prin legea specială a căilor ferate în exploatare.

Art. 42. Tot prin regulamentul de aplicațiune se vor fixa despăgubirile la carĭ vor avea dreptul inginerii trămișĭ în inspecțiunĭ extraordinare saŭ transferațĭ de la reședințele lor.

Art. 43. Nu se va acorda indemnisațiune de mutare inginerilor transferațĭ din causă de înaintare saŭ pe cale disciplinară.

TITLUL VI

Cadrele corpuluĭ technic

Art. 44. Cadrele corpuluĭ de inginerĭ aĭ Statuluĭ se împart în

1) Cadrul serviciuluĭ ordinar;
2) Cadrul serviciilor detașate;
3) Cadrul de neactivitate.

Art. 45. Face parte din cadrul serviciuluĭ ordinar tot personalul technic din serviciile dependinte direct de ministerul de lucrărĭ publice.

Art. 46. Face parte din cadrul serviciilor detașate personalu technic detașat de ministerul de lucrărĭ publice pentru a conduce serviciurĭ de pe lângă alte autoritățĭ independente de ministerul de lucrărĭ publice.

Inginerii în congediŭ nelimitat, acordat conform dispozițiunilor presenteĭ legĭ, fac parte asemenea din cadrul serviciurilor detașate.

Art. 47. Cadrul serviciuluĭ ordinar nu se póte modifica de cât prin legĭ.

La cas de trebuință, ministerul va putea angagia însă un personal auxiliar.

Cadrul serviciilor detașate se fixéză de către ministrul lucrărilor publice dupe trebuință.

Cadrul de neactivitate coprinde pe toțĭ inginerii eșițĭ din activitate, conform cu dispozițiunile din presenta lege.

Art. 48. Efectivul cadruluĭ serviciuluĭ ordinar se fixéză ast-fel

Cadrul gradelor superióre de la inginer-șef clasa II inclusiv până la inspector general clasa I inclusiv nu va trece peste $^2/$ din efectivul corpuluĭ technic;

Numĕrul inspectorilor clasa I nu póte fi maĭ mare de $^2/_3$ din numĕrul inspectorilor clasa II;

Numĕrul inspectorilor clasa II nu póte trece peste $^2/_5$ din numĕrul inginerilor-șefĭ clasa I;

Numĕrul inginerilor-șefĭ clasa I nu póte întrece numĕrul inginerilor-șefĭ clasa II;

Numĕrul inginerilor ordinarĭ clasa I nu póte trece peste $^2/_3$ din numĕrul inginerilor ordinarĭ clasa II, nicĭ aceștia peste $^1/_3$ din efectivul total al graduluĭ.

Art. 49. Nimenĭ nu va putea fi trecut din cadrul ordinar în cadrul detașat fără consimțimêntul sĕŭ.

TITLUL VII

Despre conductorĭ

Art. 50. Conductoriĭ din corpul technic al ministeruluĭ lucrărilor publice se numesc de ministerul lucrărilor publice prin decret regal.

Art. 51. Cadrele conductorilor se fixéză ast-fel:

Conductorĭ cl. I;
Conductorĭ cl. II;
Conductorĭ cl. III.

Numĕrul conductorilor de clasa I nu póte fi maĭ mare de $^1/_7$ din numĕrul total al cadrelor; acel al conductorilor de clasa II nu póte trece peste $^2/_7$ din totalul cadrelor; acel al conductorilor de clasa III nu póte trece peste $^4/_7$ din numĕrul total al cadrelor.

Art. 52. Onorariile anuale ale conductorilor se fixéză ast-fel:

Conductoriĭ de cl. I leĭ 3.600;
Conductoriĭ de cl. II » 3.000;
Conductoriĭ de cl. III » 2.400.

Afară de aceste onorariĭ conductoriĭ primesc, cu titlu de despăgubire, o sumă anuală, care se va stabili prin regulamentul pentru aplicarea aceste̡ĭ legĭ, și destinată a acoperi cheltuelile și locațiunile eventuale pentru biuroŭ, cheltuelĭ de deplasare și alte cheltuelĭ provenind din îndeplinirea serviciuluĭ.

Art. 53. Conductorii de clasa III sunt luațĭ dintre eleviĭ con-
ıctorĭ diplomațĭ aĭ școleĭ de podurĭ și șosele.

Conductoriĭ de clasa II sunt luațĭ dintre conductoriĭ de clasa I, dupe un serviciŭ de treĭ anĭ cel puțin în acéstă clasă.

Conductoriĭ de clasa I sunt luațĭ dintre conductoriĭ de clasa II, ıpe un serviciŭ de patru anĭ cel puțin în acéstă clasă.

Art. 54. Conductoriĭ carĭ aŭ 10 anĭ de serviciŭ activ de la ıta admitereĭ în corpul de conductorĭ pot trece în corpul de inıerĭ în urma unuĭ examen și concurs public.

Art. 55. A șésea parte din numĕrul de ingınerĭ, ce este a se lmite în corp în fie-care an, se va putea lua dintre conductoriĭ ırĭ aŭ isbutit la examenul prescris maĭ sus.

In cas de lipsă de conductorĭ declarațĭ admisibilĭ, vacanțele se ır completa cu candidațiĭ ingınerĭ titrațĭ.

Art. 56. Lista conductorilor admiși a concura se va forma o comisiune de inspectorĭ dupe titlurile candidaților și dupe sultatul examenuluĭ preliminar, care va avea loc în capitala dețuluĭ unde candidațiĭ residéză.

Art. 57. Concursul are loc în Bucurescĭ înaintea uneĭ comiınĭ numită de ministrul lucrărilor publice, și compusă jumĕtate ı membriĭ aĭ consiliuluĭ technic, trașĭ la sorțĭ, și jumĕtate din ofesorĭ aĭ școleĭ de podurĭ și șosele, trașĭ asemenea la sorțĭ.

Art. 58. Clasarea candidaților se va face dupe ordinea de merit ıbilită de resultatul concursuluĭ.

Art. 59. Compunerea și numĕrul membrilor comisiuneĭ, mariile pentru examenul preliminar și pentru concurs se vor dermina printr'un regulament de administrațiune publică.

Art. 60. Tóte dispositiunile relative la diversele posițiunĭ: ngediŭ, penalitățĭ și la eșirea din cadrurĭ pentru ingınerĭ sunt licabile și pentru conductorĭ.

Art. 61. Conductoriĭ sunt declarațĭ demisionarĭ, revocațĭ saŭ əcuțĭ în retragere, prin decret regal.

Art. 62. Revocarea se pronunță în urma unuĭ raport al inıeruluĭ-șef al serviciuluĭ și în urma avisuluĭ inspectoruluĭ.

TITLUL VIII

Pensiunĭ

Art. 63. Ingıneriĭ și conductoriĭ vor fi supușĭ la reținerile presıse de legea pentru pensiunile civile.

Eĭ dobêndesc dreptul de pensiune dupe dispositiunile aceleĭ legĭ, afară de aceĭ din serviciul căilor ferate în exploatațiune, carĭ vor regula dreptul lor la pensiune dupe legea specială a acestuĭ serviciŭ.

Art. 64. Ingıneriĭ corpuluĭ technic al Statuluĭ trecênd dintr'un serviciŭ în altul care ar avea o deosebită casă de pensiunĭ, dênșiĭ vor lăsa reținerile pentru pensiune la casa aferentă serviciuluĭ unde 'șĭ îndeplinesc funcțiunile. Regularea dreptuluĭ la pensiune se va face de casa la care s'aŭ vĕrsat ultimele rețınerĭ și dupe legea acesteĭ case. Cea-altă casă va avea însă să suporte și ea o parte din pensiunea acordată proporțional cu numĕrul anilor pentru carĭ aŭ incasat reținerile.

Aniĭ de serviciŭ în diferitele serviciurĭ se vor cumula.

TITLUL IX

Dispoșițiunĭ transitoriĭ

Art. 65. Ingıneriĭ aflațĭ în funcțiune, la promulgarea legeĭ de față, în alte serviciĭ publice saŭ administrațiunĭ speciale ale Statuluĭ, carĭ nu depind de ministerul lucrărilor publice, pot dobêndi, până la punerea în aplicare a legeĭ, înscrierea lor în corpul technic, potrivit dispositiunilor art. 5, 6 și 7. Posițiunea lor se va regula de o-dată cu admisiunea în corpul technic, ținêndu-se în sémă timpul servit în administrațiunile speciale saŭ în serviciile publice unde funcționéză.

Art. 66. Ingıneriĭ și conductoriĭ carĭ se vor primi în cadrele corpuluĭ technic de la votarea acesteĭ legĭ și până la punerea eĭ în aplicațiune se vor admite conform cu dispositiunile din presenta lege.

Art. 67. Presenta lege se va pune în aplicațiune la 1 Aprilie 1895.

Art. 68. Un regulament special se va alcătui de ministerul lucrărilor publice, care va regula tóte cele-alte condițiunĭ de aplicare a legeĭ de față.

Art. 69. Tóte legile și regulamentele în vigóre contrariĭ cu dispositiunile legeĭ de față sunt și rĕmân abrogate.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 12 Ianuarie anul 1894, și s'a adoptat cu ıajoritate de *patru-deci* și *șépte* voturĭ, contra a *patru-spre-dece*.

Președinte, G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Disțiunea generală este deschisă.

D. Al. Orĕscu: D-lor senatorĭ, n'am ceıcuvêntul ca să combat legea, din contră icit pe D. ministru că a venit cu acéstă ge.

Așĭ avea câte-va amendamente de pus la éstă lege, fiind-că orĭ ce lege nu póte să perfectă; dar D. ministru 'mĭ a dis să propun nicĭ un amendament, fiind-că te să nu fie priimite de Cameră, și de əea maĭ bine să se voteze legea de Senat ı cum este votată de Cameră și cu timpul te să se îndrepteze, dupe experiența ce se face cu dênsa.

Este adevĕrat că dupe cum propusese D. inistru la Cameră, acest proiect de lege a mult maĭ bun de cât cum a eșit din Caəră. Dacă venim la apuntamente, apoĭ ceĭ din Cameră aŭ tras spuză pe turta celor marĭ în detrimentul celor micĭ, de și D. ministru făcuse mult maĭ bine. Raportul este bine conceput, căcĭ este adevĕrat ceea ce a relatat acest corp în timp de 40 anĭ a făcut progrese reale și sănătóse, și a ajuns astădĭ de nu maĭ avem trebuință de ingınerĭ străinĭ.

Eŭ am fost cel d'ântêiŭ care chiămat de principele Știrbeiŭ acum 40 de anĭ, am format începutul uneĭ școlĭ de conductorĭ. Eram numaĭ duoĭ saŭ treĭ profesorĭ, dar acest corp s'a desvoltat în așa mod în cât astădĭ a ajuns la gradul acesta, când trebuia ca D. ministru să se gândéscă să organiseze acest serviciŭ technic. Obiecțiunea ce s'ar putea face ar fi că iarăși e o centralisare; și în adevĕr e o centralisare, fiind-că li se ridică comunelor și județelor dreptul de a numi ele d'a dreptul pe ingınerĭ, însă acesta e un bine.

Dacă ar fi să avem consiliĭ județiane așa precum le avem în idealul nostru, așĭ dice, ca să nu se adopte sistemul acesta din proiect. Dar scim ce consiliĭ județiane avem, de cine sunt compuse și de ce influențe sunt bântuite în detrimentul serviciuluĭ. Se scie că fie-care din consilieriĭ carĭ aŭ câte un petic de moșie, câte o móră, saŭ câte o cârciumă, vor ca șoseaua să trécă pe acolo, și ingınerul fiind numit de consiliul județian, dacă nu ascultă pe acel consilier el este dat afară!

Prin urmare, de și în acéstă privință o lege centralisătóre, cu tóte acestea e bine să fie așa, căcĭ se dă maĭ multă siguranță și pentru personal și pentru lucrărĭ.

Vĕ rog dar să votațĭ acéstă lege. Nu pun nicĭ un amendament și v'am spus de ce. De

altmintrelea eŭ așĭ fi stăruit mult ca să se adopte ceea ce ministru propusese de la început, și să se amendeze ceea ce a făcut Camera.

Dar temêndu-mĕ că Camera va respinge ceea ce vom face noĭ, maĭ bine priimesc să se voteze legea așa cum este. (Aplause).

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: D-lor, am fórte puține cuvinte de ḑis, fiind-că de sigur nimenĭ nu e maĭ autorisat a vorbi contra saŭ pentru proiectul acesta de lege de cât onor. D. Orĕscu. In adevĕr, D-sa a înființat în țéră prima școlă de inginerĭ, și tot D-sale se datoresce, dacă nu mĕ înșel, înființarea serviciuluĭ technic la 1857.

Doresc numaĭ să fac să dispară o nedomirire, care pare că există în spiritul D-luĭ Orĕscu, și care nu voesc să se nască și în spiritul D-vóstre, D-lor senatorĭ.

Este aceea că acéstă lege ar știrbi óre cum autonomia actuală a comunelor și a județelor. De și D. Orĕscu, cu multă dreptate,—ceea ce dovedesce că cunósce lucrul din practică,— recunósce că chiar acéstă știrbire e bună, trebue să vĕ declar că nu se aduce nicĭ cea maĭ mică știrbire. Proiectul de lege menține intacte drepturile ce comunele și județele aŭ astăḑĭ, în privirea numireĭ personaluluĭ lor technic.

De mult, diversele guverne s'aŭ convins de rĕul ce decurge de a lăsa comunelor și județelor recrutarea personaluluĭ lor technic și de a'l sustrage de la orĭ ce control din partea autoritățeĭ supremă, care e chiămată la rĕspundere înaintea D-vóstre, și care este datóre să veghiăze la modul cum se întrebuințéză dările contribuabililor pentru desvoltarea căilor de comunicațiune, căcĭ în definitiv toțĭ scim că lucrările publice sunt unul din elementele principale carĭ contribue la înaintarea și prosperitatea uneĭ țĕrĭ.

De aceea prin legea comunală în vigóre se lăsa consiliilor comunale alegerea personaluluĭ lor technic, dar se cerea ca dênsul să fie confirmat de ministru de lucrărĭ publice. Și de ce acésta? Dacă nu pentru ca guvernul să se asigure că acel personal este destoĭnic pentru a 'i se încredința conducerea lucrărilor publice din comune? Prin legea drumurilor din 10 Iunie 1886, se ridică județelor dreptul de a alege și numi personalul technic, și se dă acest drept numaĭ ministruluĭ de lucrărĭ publice.

Aceste duoĕ dispositiunĭ, cea din legea comunală și cea din legea drumurilor, nu aŭ alt scop de cât acela de a asigura că lucrările technice din comune și din județe vor fi conduse bine și cu pricepere; o practică îndelungată a dovedit ca posițiunea precară a ingineruluĭ dupe lângă comune și județe face ca scopul urmărit să nu fi putut fi atins. Trebuia încă ca acel personal să fie pus în condițiunĭ de perfectă egalitate cu personalul propriŭ al ministeruluĭ, și supus în tot ce privesce atribuțiunile și îndatoririle sale autorităţeĭ ministeruluĭ de lucrărĭ publice care, prin organele sale competente, póte să exercite un control serios și eficace asupra lucrărilor. Acéstă disposițiune nu póte știrbi în nimic autonomia comuneĭ și județuluĭ, carĭ rĕmân, ca și până aci, singure în drept a judeca despre necesitatea lucrărilor cerute de interesul obștesc, dar carĭ vor avea folóse de a sci că executarea acestor lucrărĭ este încredințată uneĭ direcțiunĭ maĭ luminată, și uneĭ supraveghiărĭ maĭ întinse.

Iată, D-lor senatorĭ, ce face proiectul de lege ce am adus înaintea D-vóstre în privința autonomieĭ comuneĭ și județuluĭ. Dar acest proiect de lege, dând inginerilor pe lângă comune și județe aceleașĭ condițiunĭ de lefurĭ, înaintărĭ și stabilitate ca și inginerilor Statuluĭ, asigură acelor autorităţĭ miḑlocul de a 'șĭ recruta un personal technic din pepiniera de ómenĭ capabilĭ carĭ, prin lucrările lor, pot ḑice cu mândrie, că aŭ câștigat un loc de onóre în organisația Statuluĭ român.

Acestea sunt îmbunătățirĭ simțitóre, carĭ 'mĭ daŭ convingerea să vĕ rog și eŭ cu D. Orĕscu ca să votațĭ acest proiect de lege. (Aplause).

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ de lege, și se priimesce.

— Se dă citire art. 1.

Atribuțiunile corpuluĭ technic

Art. 1. Corpul technic al ministeruluĭ lucrărilor publice, se compune din:

Corpul de inginerĭ, și

Corpul de conductorĭ.

D. G. Sefendache: D-lor, dacă ar prevala teoria pe care a pus'o D. Orĕscu înaintea Senatuluĭ, tocmaĭ D-sa care este o autoritate prin cunoscințele sale; adică teoria de a nu propune amendamente pentru că Camera nu le ar priimi și se pune cu modul acesta legea în pericol de a nu fi votată în timpul dorit, înțelegețĭ fórte bine că se periclitéză instituțiunile parlamentare, și se descuragiază representantele care ar voi să propună un amendament într'un Corp asupra unuĭ proiect votat de cel alt Corp, astfel că Senatul saŭ Camera să adopte proiectul reciproc, fără discuțiune și amendamente.

O voce: Cine a ḑis acésta?

D. G. Sefendache: D. Orĕscu a emis acéstă teorie. Incă o dată, D-lor, asemenea principiĭ nu trebuesc admise, fiind-că alt-fel triumful ar fi al primuluĭ Corp prin care a trecut legea; cel de al duoilea Corp neservind de cât ca un simplu biuroŭ de înregistrare.

Vĕ rog dar să nu vĕ ademenițĭ de acéstă teorie, și să propunețĭ amendamente acolo unde credețĭ că trebue să se amendeze legea.

Ast-fel fiind, eŭ 'mĭ permit să fac óre-carĭ observațiunĭ la art. 1.

Ce ḑice acest articol?

Maĭ ântêiŭ titlul ne spune că este vorba de organisarea corpuluĭ technic al ministeruluĭ lucrărilor publice, și apoĭ art. 1 ḑice:

Art. 1. Corpul technic al ministeruluĭ lucrărilor publice, se compune din:

Corpul de inginerĭ, și

Corpul de conductorĭ.

Eŭ cred că corpul technic al ministeruluĭ lucrărilor publice nu se compune numaĭ din inginerĭ și din conductorĭ, ci maĭ este o altă ramură fórte importantă care s'a omis de a se trece în lege; ast-fel este arhitectura.

Eĭ bine, acéstă ramură a corpuluĭ technic nu o vĕd pusă în lege, de și ea este fórte importantă, ba încă atât de importantă, în cât D. ministru scie fórte bine că chiar acum directorul ministeruluĭ lucrărilor publice, D. Caputineanu este architect.

Dar póte mi se va ḑice de D. ministru: nu dóră că nu ne am gândit la architecțĭ dar am vrea să venim cu o lege, spre a regula posițiunea architecților.

Chiar dacă s'ar aduce o asemenea lege încă pentru acel care ar voi să aĭbă o idee precisă, exactă, asupra corpuluĭ nostru technic, ar trebui să se facă în acéstă lege că corpul nostru technic se compune din inginerĭ, constructorĭ și arhitecțĭ.

Numaĭ ast-fel, intrând și architecțiĭ în corpul technic, orĭ cine ar lua în mână legea 'șĭ ar putea da séma de mecanismul și integralitatea corpuluĭ technic.

Cred că D. ministru al lucrărilor publice nu va refusa ca să se modifice în acest sens art. 1 al legeĭ.

D. Al. Orĕscu: D-lor senatorĭ, la duoĕ puncte am să rĕspund onor. D-luĭ preopinent.

Eŭ n'am stabilit o normă și n'am ḑis să nu se pună nicĭ un amendament acolo unde va trebui, când un proiect e deja votat de Cameră; am ḑis că eŭ singur prefer a nu pune nicĭ un amendament la acest proiect de lege, și am rugat pe onor. Senat a 'l vota așa cum s'a presintat. Liber este însă orĭ-ce senator să propună orĭ-ce modificare ar credé de cuviință.

Al duoilea punct este ca în corpul technic să se coprindă și *arhitecțiĭ*. Imĭ pare bine că se face mențiune și de acest corp căcĭ și eŭ sunt arhitect; dar acest corp încă nu există în lege, și nu avem încă nicĭ o școlă de arhitectură. Eŭ am fost cel d'ântêiŭ care am înființat o asemenea școlă cu spesele mele, pe care am susținut'o verĭ-o duoĭ anĭ, dar care a trebuit să se închidă din causă că nu 'mĭ a dat nimenĭ concursul.

Acum, iar de verĭ-o duoĭ anĭ, avem iarăș o școlă de arhitectură, unde se fac progrese simțitóre, și pentru care mi se pare că D. ministru a și alocat în budget o sumă cu care să 'ĭ vină în ajutor.

Când acéstă școlă va fi bine organisată sunt sigur că D. ministru va avea și pentru arhitecțĭ aceeașĭ solicitudine pe care o are acum pentru inginerĭ, și sper că ast-fel D-sa va organisa și acest serviciŭ pe basă tot atât de serióse, precum a organisat și corpul inginerilor.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: D-lor senatorĭ, voiŭ să arăt D-luĭ Sefendache motivele pentru carĭ arhitecțiĭ nu pot să figureze în corpul technic, chiar dacă am avea școla despre care a vorbit D. Orĕscu.

In nicĭ o țéră unde este organisată și po

ițiunea arhitecților și aceea a inginerilor, u aceeaşi lege se aplică și unora și altora. ngineria este o sciință pozitivă, fie-care ininer, cu muncă, cu sîrguință, póte să deină un inginer bun ; pe când un arhitect, hiar dacă a trecut prin școla de arhitecură, póte să nu fie ceea ce se numesce un rchitect, cu tótă silința ce 'şi ar depune. i acésta pentru că arhitectura nu este o ciință positivă, este mai cu sémă o artă, ace parte din bele-arte, dupe cum dice D. Drescu, şi din acéstă causă arhitecții nu se ot înregimenta, nu se pot înainta dupe echime, cum se face pentru ingineri.

Un têněr arhitect, care termină școla de ele-arte, póte fi mai artist în imaginațiune inspirațiuni mai înalte, de cât un arhiect care practică de mai mulți ani meseria i de arhitect.

Acésta se vede adesea, și vě pot cita un xemplu.

Reedificarea și restaurarea palatului municipal din Paris a fost obținută la concurs e un têněr, care d'abia eșia din loja de oncurs pentru premiul de la Roma, și care bătut pe foștii séi profesori; inspirația lui fost mai fericită.

Prin urmare, dacă va trebui ca posiția hitecților să fie regulată printr'o lege, va rebui o altă lege stabilită pe alte princiiuri de aceea pentru ingineri.

Pentru aceste motive nu pot priimi ca și rhitecții să figureze în acest articol.

D. G. Sefendache: Am cerut cuvêntul umai pentru o explicațiune.

Eŭ n'am dis că prin acéstă lege chiar să regulezé posițiunea arhitecților întocmai a inginerilor și a celor alți, dar ce am is? Este adevěrat, D-le ministru al lucrăilor publice, că la lucrările publice aveți și rhitecți? Este adevěrat că în lucrările pe ari le faceți consultați și pe arhitecți? Şi ste adevěrat că atunci când vorbiți despre orpul technic de la lucrările publice, inelegeți pe toți acei cari sunt indispensabili mecanismul lucrărilor publice? Dar la rt. 1 care se ocupă despre organisațiunea orpului technic, eŭ nu věd și pe *arhitecți*, rin urmare, articolul nu este complet, fid-că nu corespunde cu realitatea.

Acésta am avut dar să dic, luând cuvêntul asupra acestui articol.

— Ne mai cerênd nimeni cuvêntul, se une la vot art. 1, și se priimesce.

— Art. 2 și 3 se priimesc succesiv fără iscuțiune.

—*D. raportor* citesce art. 4, 5, 6 și puêndu-se la vot succesiv se priimesc.

— Se citesce art. 7:

Art. 7. Diplomele și certificatele de caacitate, eliberate de școlele din străinătte, asemĕnate școlei naționale de poduri școsele ca grad de cultură, nu pot da dreptl la gradul veri-uneea din clasele de la rt. 6, de cât dupe avisul conform al unui iriŭ de profesori ai școlei naționale de pouri și șosele.

Acest juriŭ se compune din directorele cólei, ca președinte, și din șése profesori aleşi pe un an, la începutul anului școlar, de către corpul profesoral al școlei.

Juriul, luând în cercetare programele școlelor de la cari emană titlurile (diplome, certificate, brevete, etc.) candidatului, va stabili pentru fie-care candidat în parte gradul cu care va putea fi primit în corpul technic al Statului.

Inginerii eșiți din școla națională de poduri și șosele vor fi tot-d'a-una preferați pentru chiămarea în funcțiuni la cas de vacanță.

D. G. Sefendache: D-le președinte, D-lor senatori, aşi dori ca onor. Senat să binevoiască a priimi un amendament asupra acestui articol. In art. 57 din acéstă lege se prevěd următórele:

»Concursul are loc în Bucuresci înaintea unei comisiuni numită de ministerul lucrărilor publice, și compusă jumĕtate din membri ai consiliului technic, trași la sorți, și jumětate din profesori ai școlei de poduri și șosele, trași asemenea la sorți«.

Vedeți că se află în acéstă lege duoě juriuri, un juriŭ conform art. 57 compus într'un mod, și alt juriŭ în art. 7 pentru examinarea diplomelor, care este compus în alt mod.

Iată ce dice art. 7:

»Acest juriŭ se compune din directorul școlei, ca președinte, și din șése profesori aleşi pe un an, la începutul anului școlar, de către corpul profesoral al școlei.

»Juriul, luând în cercetare programele școlelor de la cari emană titlurile (diplome, certificate, brevete, etc.) candidatului, va stabili pentru fie-care candidat în parte gradul cu care va putea fi priimit în corpul technic al Statului«.

D-lor, eŭ cred că pentru o mai multă imparțialitate — de sigur profesorii nu pot fi parțiali—dar se póte întêmpla ca școla să fie formată din profesori cari póte cea mai mare parte aŭ studiat la o școlă anume, fie toți saŭ în majoritate la Paris, fie toți la Berlin, s'ar putea da loc la temeri că atunci când acești D-ni profesori sunt chiămați să examineze titlurile candidaților, și aceste titluri ale candidaților să emane de la o facultate, de la o școlă alta de cât aceea de la care se află profesorii și titlurile lor, să crédă că dacă titlurile sunt diferite și cunoscințele să fie diferite, saŭ să nu fie complete; și ast-fel candidatul ar putea concepe temerea ca juriul să nu 'l claseze într'un alt grad de cât acela ce i s'ar cuveni în virtutea titlului sěŭ, de óre ce nu posedă titlul școlei pentru care profesorii aŭ preferință. Eŭ nu susțin că D-nii profesori vor da motive saŭ se vor gândi la aceste inichități, dar nu aşi dori, susțin, ca să nu se dea ocasiune de plângeri saŭ de bănueli D-lor candidați în clasarea lor.

De aceea cred că ar fi bine și logic ca precum la concurs art. 57 prevede să facă parte și consiliului technic, tot ast-fel pentru mai multă siguranță aşi dori să figureze duoi dintre membri din corpul technic cari să asiste și să participe la examinarea titlurilor și clasărei candidaților.

Cu modul acesta consiliul technic fiind compus din ómeni maturi cari věd necesitățile ministerului lucrărilor publice, neapărat trebue să credem în imparțialitate și că nu vor lăsa să se favoriseze o diplomă, un titlu, în detrimentul unui alt titlu saŭ diplomă.

Eŭ, D-lor senatori, cred că dacă nu s'ar face, cum am onóre a susține înaintea D-vóstre, profesorii, nu ne înduoim a nu repeta, sunt imparțiali; candidați însă ar avea bănueli, pe când dacă ar fi acolo și din corpul technic cari să nu aibă interes, de cât interesul de a se aduce ómeni de la ori care școlă, numai buni și merituoşi să fie, cred că cu modul acesta chiar profesorii ar fi voioşi și mai scutiți de bănueli, ca atunci când ei singuri aŭ făcut clasarea.

D-nii senatori cari aŭ făcut studiile la diferite școle și mai ales la Paris, își aduc aminte când candidatul împărtășea o opiniune controversată alta de cât a profesorului examinator, ce dificultăți întêmpina sĕrmanul candidat; câte o dată era și refusat, de aceea nu am vrea ca acelaşi lucru să se întêmple cu diplomele candidaților, și să găséscă că aceste diplome nu sunt complete, că nu conțin mecanică, că nu se vede partea hidraulică și altele.

D. Dr. N. Garoflid: E o cestiune care presintă înduoială de redacțiune, mai cu sémă în urma celor dise de onor. D. Sefendache. Aliniatul penultim dice:

»Juriul, luând în cercetare programele școlelor de la cari emană titlurile candidatului, va stabili pentru fie-care candidat în parte gradul cu care va putea fi priimit în corpul technic al Statului«.

— De altă parte avem art. 5 care dice:

»Nimeni nu póte fi admis în corpul de ingineri de cât ca inginer ordinar clasa III, saŭ ca inginer stagiar«.

Nasce întrebarea pentru mine dacă aliniatul acesta al art. 7 care dice că candidatul va putea fi priimit în corpul technic dupe gradul în care 'l va arangia juriul, contradice întru ceva art. 5. Şi eŭ am credut aci că e vorba numai de verificarea titlurilor candidaților; prin urmare, eŭ cred că nu e nevoe să compunem un juriŭ dupe cum dice D. Sefendache, căci acela e un juriŭ numai de apreciare al titlurilor; de sigur că candidatul își va începe cariera conform art. 5.

D. L. Paciurea: Şi eŭ înțeleg ca D. Garofld acest articol; evident că e un simplu juriŭ de constatarea gradului de capacitate a elevului care se presintă; dar dupe art. 7, negreșit că nu se intră în cercetarea capacităței, nu se face nici un fel de examen; prin urmare, nu e vorba de cât a clasa pe acel candidat saŭ ca inginer saŭ ca conductor.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: Ca inginer clasa III, saŭ ca inginer stagiar.

D. L. Paciurea: Evident că o să 'l claseze inginer de clasa I, II saŭ III, dar întrebarea mea este: póte acest juriŭ să respingă cu desĕvêrșire titlul presentat?

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: D. Sefendache a făcut o confusiune între art. 57 şi dispoşiţiile de la art. 7, care se discută. Şi acéstă confusiune se datoresce de sigur că nu a priceput legea. Art. 57, D-lor, se raportă la examenul ce conductorii, carĭ aŭ un numĕr de anĭ de serviciŭ, trebue să 'l trécă spre a obţine diploma de inginer. E o examinare asupra unor materiĭ bine determinate. Şi cum acolo se ţine sémă de practica ce a dobêndit acest conductor în termen de 10 anĭ, şi pentru rĕsplata munceĭ luĭ 'i se ḑice: poţĭ, dacă susţinĭ un examen, să trecĭ ca inginer; a trebuit să se pună şi ómenĭ practicĭ în acéstă comisiune, carĭ să ţină sémă de partea datorită fracţieĭ de conductorĭ. Iacă cum se explică introducerea inginerilor, membri din consiliŭ technic.

D-lor, sunt în Europa o mulţime de şcóle carĭ se ḑic şcóle de inginerie, dar carĭ în realitate nu produc ingineri, unele produc contra-maeştri, precum sunt în unele localităţĭ din Germania, şcólele acelea se numesc politechnice saŭ technice. Sunt alte şcóle carĭ scot ingineri de construcţiunĭ navale; apoĭ pe un asemenea inginer nu pot să 'l priimesc în corpul technic al Statuluĭ, fiind-că Statul n'are încă trebuinţă de un asemenea inginer.

Noĭ ce am ḑis? Fiind-că ministrul nu póte să se prounnţe între aceste diferite diplome, şi fiind-că profesoriĭ şcóleĭ de podurĭ şi şosele cunosc tóte materiile carĭ se predaŭ în şcólele nóstre pentru a forma ingineri, şi fiind-că sunt ţinuţĭ să fie în curent şi cu materiile ce se predaŭ în şcólele de inginerie din străinĕtate, aceĭ profesorĭ sunt maĭ în posiţiune de cât orĭ cine să judece despre valórea diplomeĭ în raport cu diplomele ce se elibereză de şcóla nóstră naţională. Aci nu maĭ este cestiune de examen, cel care presintă o diplomă de inginer nu are să susţină nicĭ un examen şi, prin urmare, nu póte fi respins în urma uneĭ cestiunĭ controversată cum ḑice D. Sefendache. De altminterĭ în materie de inginerie nimic nu este controversat, tot este positiv. Este numaĭ a se sci dacă diploma presintată este saŭ nu echivalentă cu diplomele nóstre, nimic maĭ mult, prin urmare, nu vĕd de a se introduce în comisie şi inspectorĭ din consiliul technic. Prin urmare, amendamentul propus nefiind la locul sĕŭ, rog pe onor. Senat să 'l respingă.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, dacă D. ministru al lucrărilor publice, n'ar fi ḑis că n'am citit art. 57 şi 7 al legeĭ saŭ că citindu-le nu le am priceput, póte că nu aşĭ maĭ fi luat cuvêntul, sunt silit însă să demonstrez onor. Senat că am citit aceste articole şi tot ce am avut onórea să spun dovedesce că am avut dreptate să mĕ plâng că s'ar putea da loc la bănuială că profesoriĭ carĭ sunt acolo, fiind toţĭ dintr'o altă şcólă de cât aceea a candidatuluĭ care se presintă, ar putea fi parţialĭ, şi ar putea aduce îngrijire candidaţilor când se va face clasare; căcĭ în puterea acestuĭ juriŭ este să'ĭ claseze dupe titlurile ce aŭ, şi dacă li se vor părea D-lor profesorĭ că acele titlurĭ nu sunt de la şcóla de unde aŭ urmat D-lor, ar putea să facă clasificarea într'un mod maĭ defavorabil.

Am citit art. 57, am citit şi art. 7 şi pentru că dispoşiţiunile art. 7 sunt fórte seriόse, de aceea am cerut formalitatea condiţiunilor de la art. 57.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, D. preşedinte pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— D. preşedinte dă citire din noŭ amendamentuluĭ propus de D. Sefendache la acest art. 7; şi consultând Senatul dacă conform regulamentuluĭ este susţinut de cincĭ, fiind susţinut numaĭ de propunĕtor, se înlătură.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se pune la vot art. 7, aşa cum este în proiect.

— Senatul 'l a priimit.

— Se dă citire art. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 şi 15, carĭ punêndu-se succesiv la vot se priimesc, fără discuţiune.

— *D. raportor* dă citire art. 16:

Art. 16. »*Neactivitatea* se pronunţă din oficiŭ de către ministrul lucrărilor publice, atuncĭ când inginerul, fie din causă de bólă saŭ de infirmitate timporară, ar sta depărtat de la lucru un timp maĭ mare de 3 lunĭ.

»Disponibilitatea coprinde pe inginerii puşĭ în neactivitate din causă de lipsă de funcţiune, saŭ din causă de bólă, saŭ de infirmităţĭ timporare, carĭ 'ĭ ar depărta de la lucru pe un timp maĭ mare de treĭ lunĭ.

»Inginerul în neactivitate are dreptul la jumĕtate léfa graduluĭ sĕŭ, fără nicĭ un fel de adaos saŭ indemnisaţiunĭ, pe timp de şése lunĭ. In cas de însănĕtoşire şi vacanţă în corp, el va fi chiămat de preferinţă.

»Inginerul în neactivitate conservă drepturile sale la pensiune«.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea e deschisă, D. Sefendache are cuvêntul asupra art. 16.

D. G. Sefendache: D-lor, în art. 16 se determină posiţiunile inginerilor din corpul technic; şi aceste posiţiunĭ sunt: activitatea, neactivitatea şi congediul nelimitat; acest articol este limitativ.

In art. 16 de care ne ocupăm ne aşteptam să vedem definiţiunea acestor posiţiunĭ; cu tóte acestea se vede o posiţiune nouă, o posiţiune de disponibilitate care coprinde pe inginerii puşĭ în neactivitate din causă de lipsă de funcţiunĭ, şi din causă de bólă saŭ infirmităţĭ timporale, şi nu se explică, nu se definesce nimic.

Dacă fac o discuţiune asupra acestuĭ articol, nu o fac pentru a pune vre un amendament, căcĭ sciŭ ce sórtă ar avea el, dar o fac numaĭ pentru că ar fi bine să ne dea o mică explicaţiune D. ministru de lucrărĭ publice, cum înţelege D-sa încetarea de funcţiunĭ a inginerilor; în ce posiţiune se maĭ aflá inginerii a căror funcţiune saŭ misiune a încetat?

Putem noĭ înţelege de exemplu că un inginer care este în corpul technic, fiind trimis la o lucrare orĭ care ar fi ea, dupe ce s'a terminat acea lucrare, în urmă el rĕmâne în disponibilitate? Acésta înţelege ministru prin încetarea din funcţiune? dacă este aşa, lucrul e fórte grav, pentru inginerii ar rĕmâne la simplu capriciŭ corpuluĭ technic saŭ al ministruluĭ care să'l depărteze, nu are de cât să 'ĭ dea o l crare, temporară de 7, 8 lunĭ şi dupe ce termină acea lucrare, să 'ĭ spună: nu te m priimesc, căcĭ s'a terminat lucrarea D-ta

Rog dar pe D. ministru să ne spună da aşa se înţelege acest articol, şi dacă nu cr de că în asemenea cas inginerul ar fi lăs la arbitrul D-luĭ ministru,— nu ḑic a D-l ministru actual,—dar póte să fie un alt n nistru care să ia ca pretext acéstă faculta de dispoşiţiunĭ, când ar vrea să se debar seze de un inginer.

D. ministru al lucrărilor publice, Olănescu: D-le Sefendache, aţĭ vĕḑut m departe că în acéstă lege se prevede şi c dre, şi se ḑice că cadrele sunt permanen şi detaşate. Toţĭ inginerii carĭ sunt în c drele permanente nu pot să rĕmână în di ponibilitate pentru că le a încetat funcţi nea; dar ministerul lucrărilor publice a încă în cadrele detaşate ingineri, carĭ su pe lângă comune şi cele-alte ministere.

Nu ministerul lucrărilor publice are organiseze serviciile comunale, pentru c cum s'a ḑis adineaorĭ, autonomia comple o are comuna asupra administraţieĭ şi org nisăreĭ serviciilor sale; dacă o comună o ganiséză alt-fel serviciul sĕŭ în cât se r duce postul la unul saŭ duoĭ ingineri; ac duoĭ ingineri rĕmân în cadrele minister luĭ de disponibilitate, şi la prima vacan care se face în cadrele ordinare, ale Statu luĭ, se chiamă acolo. Trebuia să se preva şi pentru dênşiĭ o posiţiune, în cât pri legea de faţă, în loc ca acéstă posiţiune d disponibilitate să pótă creea un rĕŭ pentr ingineri, fie cum ḑicea adineaorĭ D. Se fendache că nu ar plăcea ministruluĭ, di contra, îĭ asigură un viitor, pentru că el r mâne tot la dispoşiţia ministruluĭ, şi minis trul este dator să 'l chiăme când are loc î grade, lucru care nu există astăḑĭ, pentr că astăḑĭ un inginer chiar de este titrat se află în serviciul comuneĭ, dacă s'a ter minat serviciul comunal, rĕmâne cu totu pe din afară.

— Se pune la vot art. 16, şi se priimesce

— Art. 17, 18, 19, 20, 21 şi 22 se vo téză fără dicuţiune.

— Se citestce art. 23.

D. G. Sefendache: D-lor, în titlul IV a acesteĭ legĭ se prevĕd pedepsele şi mĕsu rile disciplinare, precum şi eşirea din cadre

In art. 22 se arată când inginerul est destituit de drept, în urma uneĭ condam nărĭ ce a suferit.

Iar art. 23 ḑice următórele:

Art. 23. Afară de casurile de destituir obligatorie din articolul precedent, póte fi supus la pedepsele disciplinare tot inginerul:

1) Care dă probe de obicinuită negligenţă saŭ de vĕdită incapacitate;

2) Care lipsesce de cuviinţă în raporturile reciproce, saŭ ierarchice;

3) Care, într'un mod general, printr'un

ipt al vieţeĭ sale publice saŭ private, compromite demnitatea sa, saŭ consideraţiunea orpuluĭ din care face parte.

Şi maĭ jos art. 24 spune pedepsele disciplinare de carĭ inginerii pot fi pasibilĭ, şi arĭ sunt următórele :

1) Prevenirea ;
2) Mustrarea ;
3) Suspendarea pe timp limitat ;
4) Disponibilitatea pe timp nelimitat ;
5) Destituirea.

Vedeţi, D-lor, ce gravitate este în acéstă edépsă disciplinară.

Cu aceste mĕsurĭ disciplinare se pedepsesce cu destituire, cu suspendare pe timp mitat, cu disponibilitate pe pe timp limitat i cele-alte. Eĭ bine, D-lor, când este vorba e a se stabili o penalitate în contra orĭ ăruĭ cetăţén, nu se póte face de cât numaĭ pentru unele fapte precisate, positive i bine definite. Eĭ bine, vĕ asigur că ast-el cum este redactat art. 23, nu vĕd nicĭ n fapt, care să fie precis, bine definit, de atură ca să scie acela care cade sub penaitate ce are să facă şi ce nu trebue să facă. nţeleg No. 1 de la art. 23 ca acela care lă probe de o vĕdită negligenţă saŭ incaacitate să 'ĭ să facă o pedépsă, căcĭ altminrelea ar fi o anarchie şi ministrul este resonsabil de funcţionariĭ sĕĭ; dar dacă veţi ăsa paragraful No. 2 din art. 23, ast-fel cum ste, s'ar da loc la nisce abusurĭ contra uncţionarilor lucrărilor publice, de carĭ u ar putea nimenĭ să 'şĭ maĭ dea compt, şi r fi lăsată sórta funcţionarilor publicĭ comlet la discreţiunea ministeruluĭ; ast-fel se lice :

»Ceĭ carĭ lipsesc de cuviinţă în raporurile reciproce saŭ ierarchice«.

Ast-fel, pentru că discutăm o cestiune enală de disciplină, trebue să definim bine e se înţelege prin *raporturĭ ierarchice, eciprocitate*, etc., carĭ sunt raporturile înre ministru şi un funcţionar, între un uncţionar superior şi un subaltern, saŭ trebue să înţelegem prin aceste dispoziţiunĭ aporturile sociale de convenință şi politeţă le funcţionarilor către ministru.

Din aceste dispoziţiunĭ s'ar înţelege că un nenorocit de amploiat, fiind séră, să nu vadă şi să nu salute pe ministru. (Ilaritate). Firesce, dacă nu este bine redactat articolul. Se póte întêmpla de asemenea ca un funcţionar, din iuţélă, să isbéscă cu cotul pe ministru şi ministrul de îndată să ia mĕsurĭ să 'l dea afară ? Cred că cu modul acesta s'ar merge prea departe şi, prin urmare, cred că aţĭ face fórte bine ca acest paragraf, al duoilea, să 'l ştergeţĭ, căcĭ nu vĕ dă nicĭ un avantagiŭ, ci din contra face nesigură şi precarie posiţiunea funcţionarilor, din causă că nu puteţĭ, nu numaĭ D-vóstre, dar nimenĭ, defini şi supune la penalităţĭ raporturile de cuviinţă, etc., acésta nu se póte defini, acésta este lăsată la libera apreciare a omuluĭ.

In ceea ce se atinge de No. 3 din acest articol, cu toţiĭ trebue să 'ĭ dăm aprobare.

In adevĕr, găsesc că este fórte util un asemenea dispositiv. Iată ce ḑice :

»3) Care într'un mod general, printr'un fapt al vieţeĭ sale publice saŭ private, compromite demnitatea sa saŭ consideraţiunea corpuluĭ din care face parte«.

Nu numaĭ funcţionariĭ, D-lor senatorĭ, dar toţĭ cetăţeniĭ ar trebui să se respecte şi să fie demnĭ şi cu atât maĭ mult funcţionariĭ aŭ obligaţiune şi o responsabilitate maĭ mare înaintea societăţeĭ şi a funcţiuneĭ, dar, aprobând acest art., nu trebue să aprobăm redacţiunea sa. Iată ce ḑice : *»care într'un mod grneral prin un fapt al vieţeĭ sale private«*. Ce înţelegeţi prin acésta : în mod general, şi apoĭ vorbiţĭ numaĭ de un fapt ? Trebuia să ḑiceţĭ : »prin faptele sale publice saŭ private compromite demnitatea« căcĭ se póte întêmpla că un funcţionar a fost la un banchet şi a stat maĭ mult... prin acésta nu se degradă funcţionarul şi posiţiunea sa de cetăţén.

Ast-fel cum este redactat art. dă loc la interpretărĭ în sens nefavorabil. De aceea, dacă voiţĭ ca acest art. să fie bine redactat, să ḑiceţĭ în loc de *fapt : faptele sale.*

La No. 2 să se ḑică : *»se va aplica prevenirea şi mustrarea«*. La No. 3 să se ḑică : *»ca prin faptele vieţeĭ sale«*, căcĭ acésta determină că omul este vicios şi 'l face incapabil de a fi funcţionar.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu : D-lor senatorĭ, când prin o lege se creéză unuĭ corp de funcţionarĭ o posiţiune aşa de bună, ca aceea ce acéstă lege creéză corpuluĭ technic, 'mi se pare că este natural ca şi societatea, la rêndul eĭ, să fie maĭ exigentă. Viéţa privată trebue să intereseze şi pe societate şi pe corpul din care face parte individul, trebue el singur să fie gelos de posiţia sa, să se ţină la demnitatea sa. Sunt o mulţime de fapte carĭ pătéză pe un militar, şi carĭ în viéţa privată ar trece nebăgate în sémă ; asemenea şi aci, nu este posibil să denumescĭ tóte casurile, nu se póte numi casul de beţie, de cărturărie şi altele. Nu am pus că este greşélă atuncĭ când inginerul nu salută pe ministru, am pus un articol că asemenea casurĭ de destituire să fie supuse uneĭ comisiunĭ care să 'şĭ dea avisul, şi ministrul nu póte să destitue de cât în urma raportuluĭ motivat către Rege ; maĭ mare garanţie de cât atât nu se póte, de şi nicĭ nu putem primi să venim să enumĕrăm în lege tóte casurile prin carĭ să se fixeze cutare saŭ cutare pedépsă. Vĕ rog dar să nu priimiţĭ nicĭ o modificare, şi să lăsaţĭ articolul aşa cum este.

— Se pune la vot art. 23 şi se priimesce.

— *D. raportor* citesce art. 24 şi următórele până la art. 64 din proiect, şi Senatul le priimesce succesiv ast-fel cum s'aŭ votat de Cameră, fără discuţiune şi fără modificare.

— Se dă citire art. 65 :

Dispoziţiunĭ transitorii

Art. 65. Inginerii aflaţĭ în funcţiune, la promulgarea legeĭ de faţă, în alte serviciĭ publice saŭ administraţiunĭ speciale ale Statuluĭ, carĭ nu depind de ministerul lucrărilor publice, pot dobêndi, până la punerea în aplicare a legeĭ, înscrierea lor în corpul technic, potrivit disposiţiunilor art. 5, 6 şi 7. Posiţiunea lor se va regula de o dată cu admisiunea în corpul technic, ţinêndu-se în sémă timpul servit în administraţiunile speciale saŭ în serviciile publice unde funcţionéză.

D. G. Sefendache : Fiind-că sunt profan în acéstă materie, aşĭ ruga pe D. ministru să ne dea óre-care explicaţiune asupra art. 65.

Iată ceea ce cred eŭ. S'aŭ aflat şi se află inginerĭ la comune şi la judeţe, carĭ, conform vecheĭ legĭ, eraŭ numiţĭ de ministrul lucrărilor publice. Prin acea lege, de şi are ministrul lucrărilor publice dreptul de numire şi supraveghiare asupra inginerilor comuneĭ şi aĭ districtuluĭ, cu tóte acestea sunt aĭ comuneĭ şi aĭ districtelor.

Acum, prin acest art. din proiectul de lege de faţă, s'ar părea că vrea să se reguleze în mod maĭ just posiţiunea lor. Aceştia póte, la început, să nu aibă titlurile cerute de acéstă lege, însă eĭ vor putea beneficia de disposiţiunea legeĭ în discuţiune.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu : Nu, nu.

D. G. Sefendache: Dar iată, D-le ministru ce ḑice art. 65 :

»Art. 65. Inginerii aflaţĭ în funcţiune la promulgarea legeĭ de faţă, în alte serviciĭ publice saŭ administraţiunĭ speciale ale Statuluĭ, carĭ nu depind de ministerul lucrărilor publice, pot dobêndi, până la punerea în aplicare a legeĭ, înscrierea lor în corpul technic, potrivit disposiţiunilor art. 5, 6 şi 7. Posiţiunea lor se va regula de o dată cu admisiunea în corpul technic, ţinêndu-se în sémă timpul servit în administraţiunile speciale saŭ în serviciile publice unde funcţionéză«.

Va să ḑică dacă aceştĭ inginerĭ, carĭ nu aŭ avut posiţiunea lor regulată, conform legeĭ, cu tóte acestea funcţionéză la comune şi districte, când eĭ vor veni, în timpul aceşteĭ legĭ, să fie admişĭ în corpul technic, căcĭ se ḑice :

»*Posiţiunea lor se va regula* de o dată cu admisiunea în corpul technic, ţinêndu-se în sémă timpul servit în administaţiunile speciale saŭ în serviciile publice unde funcţionéză».

Tocmaĭ ceea ce ḑic şi eŭ. Prin urmare, dacă aceştĭ inginerĭ, carĭ la început nu aŭ avut condiţiunile cerute, de titlu şi cele alte, şi când vor veni acum în timpul aceşteĭ legĭ, şi se va promulga art. 5, 6 şi 7, vor fi admişĭ în corp şi se vor ţine în sémă aniĭ serviciilor.

Eŭ aşĭ dori să se înţelégă ast-fel, fiind că aşa este şi just, şi aşa, orĭ ce s'ar ḑice, decurge din disposiţiunile acestuĭ art.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: D-lor, prin acest art. 65 nu putea să se creeze unor persóne, căror le ḑicem inginerĭ, o posiţiune maĭ favorabilă de cât aceea ce aŭ astăḑĭ pe temeiul regulamentuluĭ în vigóre. Nu am înţeles prin acéstă disposiţiune că aceĭ funcţionarĭ, carĭ se ḑic inginerĭ, fie pe lângă primăriĭ, judeţe saŭ ministere,

carĭ nu aŭ nicĭ un drept și carĭ, dupe regulamentul aḍĭ în vigóre, nu pot să 'ĭ botez ingginerĭ, aceia să fie botezațĭ prin lege.

Iată ce ḍice acest art. 65, orĭ art. 5, 6 și 7 ḍice: *»care are diplomă de inginer, etc.»*

Sunt din aceștia ingginerĭ cu diplome carĭ funcționéză saŭ la primăria Bucurescĭ, saŭ la alte primăriĭ, saŭ la ministerul financelor, la regia monopolurilor Statuluĭ, saŭ la ministerul domeniilor pentru administrarea și exploatarea stabilimentelor balneare, aceia, cu tótă diploma lor, fiind că nu eraŭ în serviciul ministeruluĭ lucrărilor publice, nu făceaŭ parte din corpul technic; astăḍĭ tóte aceste persóne trec în corpul technic, se ḍice că aceia carĭ îndeplinesc condițiunile din acéstă lege se vor priimi în corpul technic și să vină ca să 'șĭ reguleze posițiunea. Atât se póte înțelege prin acest articol. Am ḍis.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 65, și se priimesce.

— Se dă citire art. 66, 67, 68 și 69 carĭ se priimesc fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

Acum ora fiind înaintată, ridic ședința. Mâine ședință publică.

— Ședința e ridicată la orele 5 p. m. și cea viitóre e anunțată pentru a duoa ḍi, 17 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 17 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, T. Lerescu și Dr. I. Cernătescu, secretarĭ aĭ biuroluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 76 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 39 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Blaremberg N., Chintescu C., Cincu Ant., Diamandi I., Pĕucescu I. (colonel), Simionescu Rîmniceanu D., Sofian N., Știrbeiŭ B. D., Vericeanu N. C., Villner A., Brăiloiu C. Ant., Blancfort A., Flondor G. Em., Fotin G. C., Plesnilă I.

In congediŭ :

D. Șendrea St.

Nemotivațĭ :

I. P. S. S. mitropolitul primat, D-niĭ: Calimach Papadopulo Ar., Chircu T., Christescu T., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.) Locusteanu N. R., Poni P., Rosetti Sc., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vidrașcu G. C., Vlădescu M. (general), Vrabie C., Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, Th. Lerescu*, dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente care se aprobă.

— Se citesc următórele comunicărĭ:

I.	D. C. Fotin cere un congediŭ de	5	ḍile.
II.	» N. Blaremberg »	» 8	»
III.	» Vericeanu »	» 3	»
IV.	» Dim. Știrbeiŭ »	» 2	lunĭ.
V.	» Em. Flondor »	» 3	ḍile.
VI.	» Al. Villner »	» 2	»

— Se acordă succesiv congediile.

VII. Se comunică adresa D-luĭ *ministru de interne* care înaintéză dosarul alegereĭ efectuate la colegiul II de Dolj și Fălciŭ.

— Se trimite la comisiunea de verificare.

VIII. D. Arnold Lerman se rógă a i se recunósce calitatea de cetățén român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

— *D. ministru de justiție* depune Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ pentru împămêntenirea D-lor: Gheorghe Alexandru Mandy, Dr. Margulius Izidor, Manoló Halfon, Gheorghe Loghin, Olivier Marentzeler și Nicolae Apostolescu.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. Urdăreanu: D-le președinte, am cerut cuvêntul pentru ca să comunic D-luĭ ministru de justiție, că în dosarul trimis de D-sa, al judecătorieĭ de ocol din Severin, am găsit acte din carĭ reese că agențiĭ auxiliarĭ aĭ justițieĭ aŭ făcut un proces-verbal fals, iscălind martorĭ carĭ sciaŭ carte și arătând fapte pe carĭ martoriĭ le aŭ contraḍis pe urmă. Aceștĭ agențĭ, mi se pare, aŭ maĭ fost deja dațĭ judecățeĭ și chiar condamnațĭ de curtea de apel.

Așĭ ruga pe D. ministru de justiție să bine-voiască, conform legeĭ, să dea ordin să fie dațĭ judecățeĭ, căcĭ de sigur se va dovedi că s'a făcut fals.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Nu cunosc afacerea. D. Urdăreanu 'mĭ a cerut numaĭ un dosar; dacă acest dosar se referă la afacerea despre care D-sa vorbesce, îl rog să 'mi-l înapoieze la minister ca să 'l consult.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm în ordinea ḍileĭ. Avem indigenate.

— *D. Gr. Capșa, raportor*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḍiua de 2 Martie 1893, în majoritate de 5 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, Anton Cincu, D. C. Popescu și Dr. Florea Teodorescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 17 Decembre 1892, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.190 de la 25 Decembre 1892, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Constantin Perșoiu, Român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Brăila, județul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Cernetu, ținutul Transilvanieĭ, la 7 August 1832, din părințiĭ Radu Perșoiu și Elena, și la 17 aceeașĭ lună și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că la 14 Noembre 1856 s'a căsătorit în comuna Cernetu, ținutul Transilvanieĭ, cu D-șóra Sora Abuleț;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Constatin Perșoiu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capșa.*

LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Constantin Perșoiu, Român din Transilvania, domiciliat în urbea Brăila.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 17 Decembre 1892, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḍecĭ* și *șése* voturĭ, contra a *opt*.

Președinte, **G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Fiind numaĭ un articol se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	4

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Perșoiu.

D. V. A. Urechiă: D-le președinte, la ordinea ḍileĭ, între diferitele recunóscerĭ, este aceea a unuĭ bărbat care ar fi trebuit încă de maĭ mult timp să 'ĭ fi dat acea recunóscere solicitată și la care are drept, este D. Bogdan, colegul meŭ de la universitatea din Bucurescĭ, fost stipendist al Statuluĭ, Român din Transilvania, care prin meritele sale a câștigat postul ce are în universitate, și care, precum e Român de inimă, ține să fie recunoscut Român și înaintea legeĭ. Vĕ rog să facețĭ să 'ĭ vină rêndul cât maĭ curând, căcĭ este deja pus la ordinea ḍileĭ.

D. P. S. Aurelian: Mĕ asociez cu cele ḍise de D. Urechiă, cu atât maĭ mult că D.

ɔgdan e profesor universitar, şi ar trebui fie recunoscut ca cetăţén român; şi vě g dar să 'l puneţi la ordinea ḑilei.

— *D. Teodor Lerescu, secretar,* dă ci-e următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se ḑiua de 17 Decembre 1893, în majori-te de 5 membri, sub preşedinţia I. P. S. mitropolitul Primat Ghenadie, fiind pre-nţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, P. S. Au-lian, Ioan C. Ciolac şi Thoma Marocneanu, luat în cercetare proiectul de lege, votat adoptat de Adunarea deputaţilor în şe-nţa de la 27 Februarie 1893, şi adus în liberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal o. 870 de la 10 Martie 1893, prin care, virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere se recunósce calitatea de cetăţén român -luĭ Ioan I. Bogdan, Român din Transil-nia, de religiune greco-orientală, de pro-siune profesor la universitatea din Bucu-scĭ, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aces-ĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Braşov, la 25 lie 1864, din părinţiĭ Ioan Bogdan şi lena, şi la 2 August 1864 s'a botezat în ligia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară re a emigra în România, actul de emi-are, liberat de ministerul de interne un-r, de la 2 Martie 1884;

Că a fost intern al şcóleĭ normale supe-óre din Iaşĭ şi student al facultăţeĭ de tere din Iaşĭ, unde a avut bună conduită;

Că, în urma titluluĭ universitar ce a ob-nut, a fost numit profesor la Universitatea n Bucurescĭ, unde se află actualmente.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în nanimitatea membrilor presenţĭ, a admis rerea D-luĭ Ioan I. Bogdan, ca unul ce trunesce condiţiunile prescrise de art. 9 in Constituţiune, şi, prin subsemnatul ra-rtor, vě rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ioan I. Bogdan, elev al şcóleĭ normale din Iaşĭ, Român din Transilvania.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ contra a *duoĕ*.

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	2

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Ioan Bogdan.

— *D. secretar, G. Beldiman,* în lipsa D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţia Inalt P. S. S. mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Thoma Marocneanu şi P. S. Aurelian, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 3.961 de la 24 Noembre 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, litera *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Grigore Ch. Pruncu, de religiune gregoriană, de profesiune comerciant, domiciliat în Focşanĭ.

Examinând actele aflate în dosar a constatat:

Că la 17 Iulie 1858 s'a născut în oraşul Suceava (Bucovina), din părinţiĭ Hacires (Christea) Michail de Pruncul şi Nazica, şi la 24 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia gregoriană;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară;

Că la 8 Februarie 1892 s'a căsătorit la primăria urbeĭ Botoşanĭ cu D-ra Suzana Misir;

Că se bucură de bună conduită;

Că de la 1873 întreprinde comerciul de manufactură în Focşanĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Grigore Ch. Pruncu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, litera *a* din Constituţiune, şi, prin subsemnătul raportor, vě rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, litera *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Grigore Ch. Pruncu, din comuna Focşanĭ, judeţul Putna, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministru justiţieĭ, *A. Marghiloman.*

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	9

Senatul a adoptat proiectul de lege.

—*D. Gr. Goilav, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ, compus din D-niĭ:

Th. Tatos pentru secţia I;
Anghel Vally » » II;
G. Manoliu » » III;
D. Vidraşcu » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 8 Februarie 1894, în absenţa D-luĭ Th. Tatos, bolnav, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea judeţuluĭ Suceava d'a contracta un împrumut de la casa de depunerĭ în sumă de 207.000 leĭ, repartisat în lucrărĭ specificate în lege, proiect care a fost votat şi adoptat de Adunare în şedinţa de la 29 Aprilie 1893. Comitetul secţiunilor D-vóstre, deliberând asupră'ĭ, 'l-a admis în majoritate cu următórele modificărĭ, pe carĭ voiŭ avea onóre maĭ jos a le supune D-vóstre.

In susţinerea acestuĭ proiect de lege am onóre, D-lor senatorĭ, a vě arăta următórele:

Consiliul general al judeţuluĭ Suceava, vĕḑĕnd absoluta necesitate ce se simte pentru construirea maĭ multor localurĭ, în şedinţele de la 3 şi 11 Noembre 1892, a votat a se face următórele împrumuturĭ: leĭ 150.000 pentru construirea casarmelor necesare armateĭ din garnisona aceluĭ judeţ; leĭ 16.000 pentru construirea localurilor necesare autorităţilor civile din comuna Brosceni, plasa Munteluĭ; leĭ 16.000 pentru construirea unuĭ local necesar pentru compania din aceeaşĭ comună Brosceni; leĭ 25.000 pentru transformarea palatuluĭ administrativ judeţian.

Totalul împrumutuluĭ este, prin urmare, de 207.000 leĭ, care, judeţul nedispunênd de alte mịdlóce pentru a realisa aceste sume, se va contracta de la casa de depunerĭ pe timp de 15 anĭ, şi cu procente de 6 la sută pe an.

Comitetul delegaţilor D-vóstre, luând şi avisul D-lor miniştri din resorturile lor respective, a admis acest proiect cu următórele modificărĭ:

1) Relativ la creditul propus de 150.000 leĭ pentru construirea de casărmĭ teritoriale lângă oraşul Fălticenĭ, comitetul a socotit că un credit de 100.000 leĭ este prea suficient pentru aceste construcţiunĭ, maĭ cu sémă adaptându-se pe lângă nouile clădirĭ şi halele deja existente pentru acest scop;

2) Creditul de 25.000 leĭ pentru repararea radicală a palatuluĭ administrativ se respinge pentru motivele următóre:

a) Comitetul a credut că judeţul trebue să se desiste de la o transformare radicală a palatuluĭ, pentru puternicul motiv că nu posedă acte de proprietate pentru aceste clădirĭ; în adevĕr, iată ce se dice în expunerea situaţieĭ judeţuluĭ Suceava pe anul 1893, presintată de către comitetul permanent al aceluĭ judeţ (conform art. 97 din legea consiliilor judeţiane), la pagina 10: »Judeţul nu posedă acte de proprietate pentru palat, arestul judeţian şi casa de la Cornu-Lunceĭ, şi de aceea comitetul D-vóstre ar fi de idee să nu se facă la palat reparaţie radicală dupe votul D-vóstre din sesiunea ordinară din 15 Octombre 1892, până ce Statul nu ne va da titlul cuvenit«. Şi maĭ departe, la pagina 20 şi următórele: »E absolut necesar să discutăm cestiunea dacă, votându-se de Corpurile legiuitóre împrumutul proiectat a se face de judeţ, se póte întrebuinţa suma destinată pentru reformarea palatuluĭ administrativ, întru cât actele de proprietate ne lipsesc, şi putem fi ameninţaţĭ de o acţiune de revendicare analogă aceleĭ ce ni s'a intentat de Stat pentru localul arestuluĭ«;

b) Nu maĭ departe de cât în cursul anuluĭ 1893 s'aŭ făcut la acest palat reparaţiunile necesare din budgetul ordinar al judeţuluĭ, ast-fel că este pus în stare de a servi timp de maĭ mulţĭ anĭ fără altă cheltuială de făcut pentru el.

Cu aceste modificărĭ comitetul, admiţênd în unanimitate acest proiect de lege, vĕ rógă să binevoiţĭ a da aprobarea D-vóstre.

Raportor, GRIGORIE GOILAV.

LEGE

PROIECT DE LEGE VOTAT DE ADUNAREA DEPUTAŢILOR	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DE DELEGAŢĬ
Art. 1. Consiliul judeţuluĭ Suceava este autorisat de a contracta un împrumut de 207.000 leĭ, care se va repartisa în modul următor:	Art. I. Consiliul judeţuluĭ Suceava este autorisat de a contracta un împrumut de 132.000 leĭ, care se va repartisa în modul următor:
Leĭ 150.000 pentru construirea casarmelor necesare armateĭ din garnisona aceluĭ judeţ;	Leĭ 100.000 pentru construirea casarmelor necesare armateĭ din garnisona aceluĭ judeţ.
16.000 pentru construirea localurilor necesare autorităţilor civile din comuna Brosceni, plasa Muntele; 16.000 pentru construirea unuĭ local necesar pentru compania din aceeaşi comună Brosceni;	Admise.
25.000 pentru repararea radicală a palatuluĭ administrativ judeţian.	Suprimat.
207.000 totalul împrumutuluĭ.	
Art. II. Acest împrumut se va contracta de la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ, cu procentele cu carĭ împrumută acéstă casă, şi se va plăti în termen de 15 anĭ prin anuităţĭ, carĭ se vor prevedea regulat în budgetul judeţuluĭ, până la achitare, ca cheltuială obligatorie.	Admise.

PROIECT DE LEGE VOTAT DE ADUNAREA DEPUTAȚILOR	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DE DELEGAȚĬ
Art. III. Banii împrumutați nu se vor ridica de la casa de depunerĭ de cât dupe ce lucrările vor fi date în întreprindere și potrivit trebuințelor ce vor fi pentru achitarea costuluĭ lor.	Admis.

Raportor, GRIGORIE GOILAV.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 29 Aprilie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *șépte voturĭ*, contra a *patru*.

Președinte, G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu*.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

D. C. Urdăreanu: Ași dori să fac o singură întrebare D-luĭ raportor: anuitatea acestuĭ împrumut prevĕḑută în budget pe fie-care an nu desechilibréză budgetul județuluĭ? Și dacă crede că maĭ póte fi util acel credit, când din expunerea de motive se vede că comitetul permanent al județuluĭ ḑice că nu maĭ este.

D. raportor, Gr. Goilav: In privința echilibrăreĭ budgetuluĭ s'a pus deja în budgetul din anul trecut suma pentru acéstă anuitate și budgetul este echilibrat.

In ceea-ce privesce a duoa cestiune, nu sunt lucrurile în legătură unul cu altul; este o lucrare relativă la construirea de casărmĭ teritoriale și s'a redus suma de D. ministru de resbel pentru a ușura sarcina județuluĭ.

In privința palatuluĭ administrativ al județuluĭ, s'a făcut transformarea palatuluĭ și palatul este în bună stare, așa că s'a suprimat creditul de 25.000 leĭ.

D. C. Urdăreanu: Ași ruga pe banca ministerială să bine-voiască să 'mĭ spună, cum se face că palatul administrativ este proprietatea județuluĭ dar n'are titlu de proprietate? Este anormal ca un județ să stea fără un local al administrațieĭ județuluĭ, și maĭ mult încă, consiliul județian deliberéză ca să contracteze un împrumut ca să 'l repare, fără să aibă titlu de proprietate asupra localuluĭ pe care are să 'l repare.

In orĭ ce cas, trebue ceva făcut ca să se reguleze cestiunea titluluĭ de proprietate al județuluĭ asupra acestuĭ local.

D. raportor, Gr. Goilav: Dați'mĭ voe să vĕ daŭ eŭ lămurirĭ pe cât sciŭ, D-le Urdăreanu, tocmaĭ de aceea am exclus creditul de 25.000 leĭ pentru repararea radicală a palatuluĭ administrativ județian. Ceea ce întrebațĭ D-vóstră nu se referă la proiectul de lege actual, căcĭ este eliminat; dar, dacă voițĭ, puteți face o interpelare în acéstă privință.

D. C. Urdăreanu: Cred că m'a înțeles D. ministru de justiție; în privința părțeĭ a duoa m'am adresat la banca ministerială.

D. Gr. Goilav, raportor: Dacă avețĭ nevoiă de vre-o deslușire, pot să v'o daŭ, dar dacă e vorba de interpelare, nu avețĭ de cât s'o facețĭ

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. raportor a dat explicațiunĭ D-luĭ Urdăreanu, și, dacă D. Urdăreanu nu este încă convins, îĭ rĕmâne să facă ce va crede de cuviință.

D. C. Urdăreanu: Nu sunt lămurit, căcĭ nu 'mĭ s'a dat nicĭ o explicațiune de pe banca ministerială.

— Ne maĭ cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ, și se priimesce.

— Art. 1, 2 și 3 se priimesc succesiv fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, votul dat asupra acestuĭ proiect de lege este nul, de óre ce aŭ fost 31 bile albe și 7 negre, și decĭ nu a întrunit majoritatea regulamentară; vom reînoui votul în ședința viitóre. Constatându-se dar prin acest vot că nu maĭ suntem în numĕr, sunt nevoit a ridica ședința. Am convocat biuroul pentru astăḑĭ și vom profita de a lucra acum.

Mâine vom avea la ordirea ḑileĭ codul de justiție militară.

— Ședința se ridică la orele 4 p. m. anunțându-se cea viitóre pentru a duoa ḑi, 18 Februarie, orele 1 p. m.

No. 39

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ PRELUNGITĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 18 FEBRUARIE 1894

—

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. I. Cernătescu, Lerescu, T. Marocneanu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 32 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Atanasiu I., Blaramberg, Chintescu C., Cincu Ant., Diamandi I., Simionescu Râmniceanu D., Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Vericeanu N. C., Villner A., Condor G. Em., Fotin G. C., Pisnilă I.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Calimach Papadopulo Ar., Chircu, Christescu T., Economu N., Gussi N.; Hristescu Gr. Dr., Poni P., Rosetti Sc., Sassu P. V., Stătescu Eug., Tatos Hr., Tatos T. I., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general), Vrabie C., Zerlenti L. Chr., Blancfort A.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente.

D. preşedinte: D. Urdăreanu are cuvêntul.

D. C. Urdăreanu: D-le preşedinte, am cerut cuvêntul pentru a face o mică rectificare în sumar.

Erĭ, cu ocasiunea discutăreĭ proiectuluĭ de lege prin care se autorisa consiliul judeţuluĭ Suceava a face un împrumut, vĕd că se trece în sumar cum că eŭ am cerut óre-carĭ deslușirĭ, fără a se supune ce anume deslușirĭ am cerut, şi fiind-că o parte din D-niĭ senatorĭ nu eraŭ prezenţĭ, nu sunt în cunoscinţă de ceea ce am spus eŭ. Aşa fiind aş ruga să se trécă în sumar cele ḑise de mine şi anume: Că 'mi se pare ceva curios a vedea că consiliul judeţian de Suceava care nu scia dacă asupra localuluĭ prefectureĭ avea saŭ nu titlul de proprietate, totuşĭ a făcut un împrumut cu care vrea să repare radical acest local.

Acestea sunt deslușirile carĭ le-am cerut erĭ, şi rog să se facă rectificarea în sumar.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Rectificarea D-vóstră va apare în »*Monitor*«.

Acum, D-lor, intrăm în ordinea ḑileĭ.

Avem maĭ ântêiŭ un vot rĕmas nul asupra legeĭ relative la împrumutul judeţuluĭ Suceava.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	52
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	49
Bile negre	3

Prin urmare, Senatul a adoptat proiectul de lege.

Acum avem la ordinea ḑileĭ interpelarea D-luĭ senator Colibăşeanu, adresată D-luĭ ministru al domeniilor, industrieĭ şi comerciulu. D. Colibăşeanu are cuvêntul.

D. Colibăşeanu: De óre-ce D. ministru al domeniilor nu póte lua parte la şedinţa Senatuluĭ, am convenit cu D-sa ca să se amâne interpelarea pe Lunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va înscrie interpelarea la ordinea ḑileĭ pe Lunĭ.

Acum intrăm în ordinea ḑileĭ; avem maĭ ântêiŭ raportul comitetuluĭ delegaţilor relativ la proiectul de lege pentru *modificarea coduluĭ de justiţie militară.*

— *D. Dr. N. Garoflid, raportor,* dă citire următoruluĭ proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor secţiunilor, compus din:
D. General G. Tamara pentru secţiunea I;
» Dim. C. Popescu » » II;
» Thoma Marocneanu » » III;
» Alex. Stoianovicĭ » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑilele de 25 Ianuarie şi 8 Februarie 1894, a luat în deliberare *proiectul de lege pentru modificarea coduluĭ de justiţie militară*, înaintat onor. Senat cu înaltul decret regal No. 112 din 14 Ianuarie 1894, discutat şi adoptat fără modificărĭ de respectivele secţiunĭ.

Delegaţiĭ secţiunilor, la rĕndul lor, luând din noŭ, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ III, în discuţiune ḑisul proiect de lege, 'l-aŭ adoptat, aducêndu'ĭ óre-carĭ modificărĭ de carĭ mĕ ocup în presentul raport.

Domnilor senatorĭ,

Codul nostru de justiţie militară, completat la anul 1881 şi promulgat, devenise incomplet în dispoşiţiunile sale faţă de legile ce aŭ intervenit pentru organisarea armateĭ în intervalul de la promulgarea sa şi până în present; era dar necesar ca el să priméscă unele modificărĭ carĭ să 'l pună în acord cu trebuinţele armateĭ şi în concordanţă cu diversele schimbărĭ însemnate ce unele din legile sale aŭ primit; afară de acésta, maĭ multe neconcordanţe, ce existaŭ în codul militar în raport cu Codul Penal de drept comun, trebuiaŭ neapărat să dispară, pentru a se pune în armonie cu acea lege generală care trebue să servéscă de basă şi de tip al orĭ-căreĭ legĭ speciale, cum este codul de justiţie militară.

Maĭ mult încă: eraŭ, în textul promulgat la 1881, pe icĭ pe colea erorĭ de text, erorĭ în intrebuinţarea termenilor proprii legilor, erorĭ de tipar, trămiterĭ prin referirĭ eronate de la un articol la altul şi alte asemenea inconveniente presinta codul din 1881 pe carĭ, era timpul a le face să înceteze, şi credem că prin proiectul de faţă acéstă necesitate s'a îndeplinit, mulţumită studiuluĭ aprofundat şi buneĭ-voinţe ce a pus D. ministru de resbel în alcătuirea luĭ, pentru interesele uneĭ bune şi regulate justiţiĭ cuvenite armateĭ.

Cu acéstă ocasiune, proiectul introduce o importantă inovaţiune, utilă şi necesară, prin aceea că creéză o jurisdicţiune nouă numită *»consiliile de disciplină în regimente«*, care, menită a judeca delictele de *nesupunere la chemare* şi *ântêia desertare*, are avantagiul d'a face să pótă fi reprimate

aceste delicte în timp util şi fără multă amânărĭ, ce adesea proveneaŭ din aglomeraţie prin formalităţĭ de îndeplinit la consiliile de resboiŭ. Prin crearea acesteĭ instanţe încă se maĭ îmbunătăţesce sórta acelor ce cad în asemenea delicte, de óre-ce, dupe legile militare, timpul petrecut în închisóre se deduce din termenul de serviciŭ activ, militarul fiind obligat a'l completa la împlinirea termenuluĭ; şi decĭ, orĭ cât este de necesar pentru bunul exemplu şi disciplină ca militarul căḑut în vină să fie pedepsit, tot pe atâta este de just şi echitabil ca pedépsa să fie proporţionată faptuluĭ, aşa dupe cum prescrie legea, iar nu prin împregĭurărĭ să ajungă a fi disproporţionată şi maĭ grea, cum se întêmpla cu starea în prevenţie a militarilor. Acest fel de delicuenţĭ pentru nesupunere şi prima desertare, în genere sunt soldaţĭ nouĭ, nedeprinşĭ cu tóte regulile militare, şi dar este de tot interesul ca judecarea lor să se facă cu celeritate; la acésta tinde proiectul de lege prin crearea jurisdicţiuneĭ consiliilor de disciplină în regimente, şi acéstă idee se atinge pe deplin, în interesul armateĭ, al ordineĭ şi al disciplineĭ, care este sufletul sĕŭ.

O altă modificare, asemenea importantă, adusă coduluĭ de justiţie militară, D-lor senatorĭ, propusă prin proiectul de lege, este aceea prevĕḑută sub art. 73 al coduluĭ actual şi aceea de sub art. 76. In cât privesce alin. *b*, ce se adaugă la art. 73, şi care are de obiect ca atuncĭ când un militar a comis, în complicitate cu un civil, vre-una din crimele saŭ delictele prevĕḑute în cartea IV, titlul II din codul de justiţie militară, militarul să fie judecat de judecătoriĭ sĕĭ firescĭ, pairiĭ sĕĭ, carĭ sunt tot-d'a-una maĭ în mĕsură de a pronunţa conform cu interesele armateĭ şi onóreĭ sale: comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile, a adoptat acéstă modificare, creḑĕnd'o utilă şi necesară, dupe principiile fundamentale pe carĭ rézimă o bună organisaţie de justiţie militară.

Relativ însă la modificarea art. 76, care consistă în suprimarea art. 443 din codul instr. criminale, şi abrogarea art. 36, lit. *c*, No. 2 al legeĭ curţeĭ de casaţiune, comitetul delegaţilor, în urma desbaterilor avute, primind în principiŭ aceste modificărĭ, a căutat să dea textuluĭ proiectuluĭ o redacţie maĭ precisă şi obiectivă, basată pe motivele ce a călăuzit'o în admiterea modificăreĭ.

In adevĕr, D-lor senatorĭ, art. 444 al coduluĭ de instr. criminală, în redacţiunea sa actuală, referindu-se la cap. III, titlul IV al aceluiaşĭ cod, comite o eróre manifestă, aci neputênd fi vorba de cât de cap. V, titlul IV, adică despre darea în judecată a funcţionarilor, şi în specie a judecătorilor carĭ, cu ocasiunea judecăreĭ uneĭ afacerĭ, comit crime saŭ delicte ce póte da loc la anularea hotărîreĭ; pe de altă parte, art. 36, lit. *c*, No. 2 al legeĭ înalteĭ curţĭ de casaţie şi justiţie ar putea da loc la marĭ dificultăţĭ în aplicarea luĭ, maĭ cu sémă în practică; căcĭ, dupe cum se exprimă şi expunerea de motive ce însoţesce proiectul de lege, putinţa de a reveni asupra uneĭ hotărîrĭ *definitive şi executată*, în materie penală, bine înţeles, este nu numaĭ dăunătóre autorităţeĭ pe care trebue să o aĭbă orĭ-ce hotărîre judecătoréscă, şi maĭ ales o hotărîre militară, dar încă póte duce la impunitate, probele fiind şterse prin trecerea timpuluĭ şi chiar la o imposibilitate absolută, la situaţiunĭ abnorme.

Un principiŭ este superior, în cât privesce pedepsirea crimelor şi delictelor pentru o armată, pentru ca ea să pótă ajunge la splendóre; acest principiŭ este ca ea să aĭbă o justiţie bună, repede şi care să pedepséscă fără altă consideraţiune de cât interesele armateĭ şi ale Patrieĭ.

In diferitele situaţiĭ în carĭ se póte afla armata în timp de pace, orĭ pe câmpul de luptă, justiţia militară fiind nevoită a avea formele eĭ maĭ strînse, avĕnd o curte de casaţie a sa proprie (consiliul de revisie), maĭ rĕmâneaŭ casurile viḑate de art. 43 din codul instrucţieĭ criminale, adică acelea din cap. V, titlul IV, atuncĭ când se calcă formele primordiale ale justiţieĭ de către înşişĭ judecătoriĭ, prin abusurĭ de autoritate, falsificărĭ orĭ alte crime saŭ delicte comise de dênşiĭ cu ocasia judecăreĭ, acestea nefiind de competinţa consiliilor de revisie, urma neapărat, pentru o bună justiţie, să aĭbă instanţa lor, şi ast-fel, în loc de a se suprima art. 36, lit. *c*, No. 2 din legea curţeĭ de casaţie, i s'a dat, dupe cum am arătat, o redacţie care, dupe cum credem, admisă şi de D-vóstre, este de natură a consfinţi principiul că nu vor fi pedepsiţĭ de cât aceĭ vinovaţĭ.

O altă modificare adusă proiectuluĭ, asupra căreia sunt dator a vĕ întreţine, este, D-lor senatorĭ, aceea privitóre la art. 180 şi 186. — Art. 180 din codul de justiţie militară prevede, între pedepsele de aplicat militarilor pentru delicte, între altele, *munca publică*, o pedépsă despre a căreĭ modalitate se ocupă art. 186 al aceluiaşĭ cod; acéstă pedépsă, reminiscenţă a legilor penale vechĭ, rĕmăsese încă în codul militar; decĭ, prin proiect ea se şterge din art. 180 şi în art. 186 se înlocuesce cu închisóre de la 6 lunĭ până 5 anĭ: cu alte cuvinte, o pedépsă specială maĭ gravă ca simpla închisóre prevĕḑută de art. 187, care se póte coborî până la 15 ḑile, şi acésta în vedere că şi gradaţiunea pedepseĭ ce se înlocuesce este maĭ mare ca simpla închisóre.

Cu ocasiunea discuţiuneĭ art. 213 din codul justiţieĭ militare de sub cap. III, cartea IV, privitor la *delicte, insubordonare şi rebeliune*, s'a născut în sînul comitetuluĭ delegaţilor discuţiune asupra uneĭ lacune ce presintă codul nostru de justiţie militară, fiind în tăcere absolută despre unele fapte carĭ pot, în unele circumstanţe, lua un caracter de gravitate excepţională, prin consecinţele la carĭ pot da nascere, cum este durerosul incident ivit ḑilele trecute prin demisiunea maĭ multor oficerĭ. D. ministru de resbel împreună cu comitetul delegaţilor, în urma deliberărilor avute asupra acestuĭ

punct, aŭ căḑut de acord a introduce, pentru completarea art. 211 din codul justiţieĭ militare, un aliniat final, a căruĭ redacţie se propune asemenea adoptăreĭ D-vóstre împreună cu proiectul trecut prin secţiunĭ.

* * *

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, în delineamente generale, modificările ce se aduc coduluĭ de justiţie militară din anul 1881, subsemnatul, în calitatea mea de raportor, am onóre a le aduce cunoscinţeĭ D-vóstre, rugându-vĕ să bine-voiţĭ a adopta proiectul de lege.

Raportor, Dr. N. GAROFLID.

PROIECT DE LEGE

PENTRU

MODIFICAREA CODULUI DE JUSTIŢIE MILITARĂ

I.— Se introduc la art. 1, 15, 23, 52, 53, 68, 70, 71, 73, 75, 76, 78, 125, 126, 139, 140, 141, 142, 153, 175, 180, 186, 187, 188, 95, 213, 217, 223, 224, 225, 226 şi 241 din codul justiţieĭ militare următórele modificărĭ:

CARTEA I

DESPRE ORGANISAREA TRIBUNALELOR MILITARE

Dispoşiţiunĭ preliminariĭ

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DELEG. SENATULUĬ
1. Justiţia militară se dă: e consiliile de rĕsboiŭ; e consiliile de revisiune. asurile prevĕḑute de acest codice se icesc pretorĭ pentru armată.	Art. 1. Justiţia militară se dă: 1) *De consiliile de disciplină;* 2) De consiliile de rĕsboiŭ; 3) De consiliile de revisiune. In casurile prevĕḑute de acest codice se statornicesc pretorĭ pentru armată.	Admise.
15. Funcţiunile de comisar regesc plinesc de un oficer cu un grad saŭ el puţin egal cu acela al acusatuluĭ. l un comisar regesc saŭ un raportor mit special pentru judecarea uneĭ el este asistat de comisarul saŭ ra- l ordinar al consiliuluĭ de rĕsboiŭ, unul din substituţiĭ lor.	Art. 15. Funcţiunile de comisar regal şi de *raportor* se îndeplinesc de un oficer cu un grad saŭ rang cel puţin egal cu acel al acusatuluĭ. Când un comisar regal saŭ raportor este numit special *pentru instruirea* şi judecarea uneĭ pricinĭ, el este asistat, *în tóte actele sale*, de comisarul regal saŭ de raportorul *permanent* al consiliuluĭ de rĕsboiŭ, saŭ de unul din substituţiĭ lor. *Comisarul regal permanent are dreptul a interveni în desbaterĭ, dar numaĭ în cestiunĭ de drept şi de procedură.*	
23. Nimenĭ nu póte lua parte ca nte saŭ ca judecător, nicĭ a îndeplini nea de raportor într'o causă supusă luĭ de rĕsboiŭ: acă este rudă saŭ aliat cu acusatul gradul de vĕr primar inclusiv; acă a adus plângerĭ saŭ dacă a dat l de a se face cercetare saŭ a depus tor; acă în curs de cincĭ anĭ ce a prece- ea în judecată a figurat ca reclamant, ivilă saŭ prevenit într'un proces cri- in contra acusatuluĭ; acă a luat parte maĭ înainte la pri- b orĭ-ce titlu. se coprinde acĭ aceĭ carĭ s'aŭ mărgi- deplini o simplă formalitate ierarchică ansmiterea actelor.	Art. 23, alin. 4. Dacă a luat parte maĭ înainte la pricină *ca membru al unuĭ tribunal militar, saŭ dacă a subscris acte din dosar în calitate de şef de stat-major al comandamentuluĭ circumscripţiuneĭ.*	Art. 23, alin. 4. Dacă a luat parte maĭ înainte la pricină *ca membru al unuĭ tribunal militar*, raportor saŭ comisar regal, *saŭ dacă a subscris acte din dosar în calitate de şef de stat-major al comandamentuluĭ circumscripţiuneĭ.*
		Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SI

CARTEA II

TITLUL I

Competinţa consiliilor de rĕsboiŭ

CAPITOLUL I

Competinţa consiliilor de rĕsboiŭ permanente în circumscripţiile teritoriale în timp de pace

Legea actuală

Art. 52. Sunt justiţiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ din circumscripţiile teritoriale, în timp de pace, pentru tóte crimele şi delictele, afară de excepţiunile arătate la titlul IV al acesteĭ cărţĭ:

1) Oficeriĭ de tóte gradele, sub-oficeriĭ, caporaliĭ, brigadieriĭ, soldaţiĭ, musicanţiĭ din armata permanentă.

Membriĭ corpuluĭ intendenţeĭ militare, mediciĭ, farmaciştiĭ, veterinariĭ militarĭ şi oficeriĭ de administraţie.

Ceĭ asimilaţĭ cu militariĭ prin ordonanţele saŭ decretele de organisaţiune în timpul când sunt în activitate de serviciŭ, în disponibilitate saŭ neactivitate, saŭ trecuţĭ în contrólele armateĭ, saŭ detaşaţĭ pentru un serviciŭ special;

2) Ceĭ din armata teritorială, pentru delictele prevĕḑute la cartea IV, titlul II, a acestuĭ codice, pe cât se vor afla în serviciul activ.

Se consideră că sunt în serviciul activ din momentul în care aŭ intrat în acest serviciŭ şi până în momentul trămitereĭ la domiciliŭ.

Sunt asemenea justiţiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ şi aceĭ carĭ fiind chemaţĭ nu s'aŭ presintat la serviciŭ la ḑiua fixată;

3) Militariĭ, recruţiĭ, ceĭ angagiaţĭ de bună-voiă şi indiviḑiĭ asimilaţĭ cu militariĭ, lăsaţĭ în spitalele civile saŭ militare, saŭ călĕtorind sub paza forţeĭ publice, saŭ arestaţĭ în stabilimente, închisorĭ şi penitenciare militare;

4) Recruţiĭ lăsaţĭ pe la casele lor şi militariĭ trămişĭ în congediŭ nemărginit şi reservă, când vor fi întrunițĭ pentru reviste saŭ exerciţiĭ, conform legeĭ armateĭ;

5) Miliţiile, din momentul chemăreĭ sub arme saŭ a afişăreĭ în comună a chemăreĭ sub arme şi până în momentul trămitereĭ la vetrele lor;

6) Intendenţiĭ, impiegaţiĭ, sub orĭ-ce titlu, în staturile-majóre, administraţiunile şi serviciurile carĭ depind de armată, pentru tóte crimele, delictele şi contravenţiunile ce aŭ înclinare cu serviciul militar lor încredinţat;

7) Şefiĭ de garnisone în comunele rurale, şi chiar de nu ar fi chemaţĭ personal sub arme şi carĭ n'aŭ executat ordinele saŭ dispoziţiunile atingĕtóre de îndatorirea lor de şef de garnisonă;

8) Prisonieriĭ de rĕsboiŭ.

Modificările propuse de guvern

Art. 52. Sunt justiţiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ din circumscripţiunile teritoriale, în timp de pace, pentru tóte crimele şi delictele, afară de excepţiunile arătate la titlul IV al acesteĭ cărţĭ:

1) Oficeriĭ de tóte gradele, *membriĭ corpuluĭ intendenţeĭ militare, oficeriĭ de administraţie, guarḑiĭ de artilerie şi geniŭ.*

Mediciĭ, farmaciştiĭ şi veterinariĭ militarĭ şi şefiĭ de musică pe cât timp sunt în activitate.

Oficeriĭ de reservă când sunt chemaţĭ sub arme;

2) *Sub-oficeriĭ, caporaliĭ, brigadieriĭ, soldaţiĭ, musicanţiĭ şi orĭ-ce asimilat cu militariĭ prin decretele de organisaţiune şi trecuţĭ în contrólele armateĭ ca în activitate sub arme;*

3) *Călăraşiĭ şi dorobanţiĭ cu schimbul pe cât timp se vor afla sub arme.*

Se consideră că sunt sub arme din momentul în care sunt chemaţĭ în serviciŭ şi până în momentul trămitereĭ la domiciliŭ;

4) Militariĭ, recruţiĭ, angagiaţiĭ de bună-voiă şi indiviḑiĭ asimilaţĭ cu militariĭ, lăsaţĭ în spitalele civile saŭ militare, saŭ călĕtorind sub paza forţeĭ publice, saŭ arestaţĭ în stabilimente, în închisorĭ şi penitenciare militare;

5) Recruţiĭ lăsaţĭ pe la casele lor şi militariĭ trecuţĭ în congediŭ *nelimitat* şi reservă, când vor fi chemaţĭ *pentru concentrărĭ saŭ exerciţiĭ;*

6) Miliţiile şi glótele, din momentul *afişăreĭ prin comune* a chemărilor sub arme până în momentul trămitereĭ la vetrele lor;

7) *Funcţionariĭ*, impiegaţiĭ, sub orĭ-ce titlu, în staturile-majóre, administraţiunile şi serviciile carĭ depind de armată, pentru tóte crimele, delictele şi contravenţiunile ce ar avea înclinare cu serviciul militar lor încredinţat;

8) Şefiĭ de garnisonă în comunele rurale, chiar dacă nu ar fi fost personal chemaţĭ sub arme, pentru crimele şi delictele prevĕḑute la *art. 211, 214, 216, 217 şi 218 C. J. M. şi art. 144 C. P. criminal;*

9) Prisonieriĭ de rĕsboiŭ.

Modificările comitetului delegaţilor

Admise.

LEGEA ACTUALĂ

. 53. Sunt asemenea justițiabilĭ de ile de rĕsboiŭ, în circumscripțiile iale, în timp de pace, dar numaĭ pen- mele și delictele prevĕḑute prin car- , titlul II, militariĭ de tóte gradele, riĭ intendenţeĭ militare și toțĭ indivițiĭ aţĭ cu militariĭ, precum și oficeriĭ de a:

Când, fără a fi întrebuințațĭ, sunt la iția guvernuluĭ;

Când sunt în congediŭ saŭ în permisie.

MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN

Art. 53. Sunt asemenea justițiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ, în circumscripțiile teritoriale, în timp de pace, dar numaĭ pentru crimele și delictele prevĕḑute la cartea IV, titlul II, *militariĭ de tóte gradele și toțĭ indivițiĭ asimilațĭ cu militariĭ:*

1) *Când sunt în disponibilitate saŭ în orĭ-ce fel de congediŭ saŭ permisie;*

2) *Gradele inferióre cu schimbul, pe timpul când nu sunt sub arme;*

3) *Oficeriĭ de reservă și gradele inferióre din congediŭ nelimitat și reservă, când nu sunt sub arme, însă numaĭ pentru crimele și delictele prevĕḑute la art. 211, 214, 216 și 217 C. J. M.*

MODIFICARILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

Admis.

TITLUL II

Competința consiliilor de revisiune

LEGEA ACTUALĂ

. 68. Consiliile de revisiune se pro- asupra recursurilor făcute în contra rilor consiliilor de rĕsboiŭ ce depind nsele și asupra recursurilor făcute con- iselor consiliilor de anchetă, stabilite egea posițieĭ oficerilor.

t. 70. Consiliile de revisiune nu pot hotărîrile de cât în casurile următóre:

Când consiliul de rĕsboiŭ saŭ consi- le anchetă nu aŭ fost compuse conform ițiunilor acestuĭ codice saŭ legeĭ posi- ĭ oficerilor;

Când regulile de competință aŭ fost te;

Când pedépsa hotărîtă de lege nu s'a it la faptele constatate de consiliul de iŭ, saŭ când o pedépsă s'a pronunțat de casurile prevĕḑute de lege;

Când a fost violare saŭ omisiune de ele prescrise sub pedépsă de nulitate; entru consiliile de anchetă atuncĭ când t violare saŭ omisiune esențială a uneia ormalitățile prevĕḑute în lege și regu- ntul legeĭ posițiuneĭ oficerilor;

Când consiliul de rĕsboiŭ a omis de ărî asupra uneĭ cererĭ a acusatuluĭ saŭ ra uneĭ rechisițiunĭ a comisaruluĭ re- tintitóre a se servi de facultatea saŭ de rept acordat de lege.

MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN

Art. 68. Consiliile de revisiune se pronunță asupra recursurilor făcute în contra hotărîrilor consiliilor de rĕsboiŭ ce depind de dênsele.

Art. 70. Alin. 4 se modifică:

4) Când a fost violare saŭ omisiune de formele prescrise sub pedépsă de nulitate.

MODIFICARILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

Admise.

TITLUL III

Competința pretorilor

LEGEA ACTUALĂ

rt. 71. Pretoriĭ aŭ jurisdicțiunea:

) Asupra vivandierilor, vivandierelor, tonierilor, cantonierelor, spălătorese- ĭ comercianților, servitorilor și tutulor

MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN

Art. 71 se modifică punêndu-se art. *262* în loc de 261.

MODIFICARILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢ. S
persónelor ce urméză armata în puterea învoireï dată; 2) Asupra vagabonḑilor şi a ómenilor fără căpĕtâiŭ; 3) Asupra prisonerilor de rĕsboiŭ carĭ nu sunt oficerĭ. Eĭ judecă pe indiviḑiĭ sus arătaţĭ în întinderea circumscripţiuneĭ lor: 1) Despre infracţiunile prevĕḑute prin art. 261 al acestuĭ codice; 2) Despre orĭ-ce infracţiune a căreĭ pedépsă nu trece peste 6 lunĭ închisóre şi 200 leĭ amendă, saŭ una din aceste pedepse; 3) Despre cererile de daune-interese carĭ nu trec peste 100 leĭ, când ele provin din o infracţiune supusă competinţeĭ lor. Hotărîrile pretorilor nu sunt supuse recursuluĭ.		Admise.
	TITLUL IV **Competinţa în cas de complicitate**	
Art. 73. Toţĭ preveniţiĭ, fără osebire, se trag înaintea consiliilor de rĕsboiŭ: 1) Când sunt toţĭ militarĭ saŭ asimilaţĭ cu militariĭ, chiar când unul saŭ maĭ mulţĭ dintre eĭ nu ar fi justiţiabilĭ de aceste consiliĭ, în privinţa posiţiuneĭ lor, în minutul crimeĭ saŭ al delictuluĭ; 2) Dacă sunt crime saŭ delicte comise de justiţiabilĭ de consiliul de rĕsboiŭ şi de străinĭ; 3) Dacă se atinge de crime saŭ delicte comise în armată în ţéră străină; 4) Dacă se atinge de crime saŭ delicte comise în armată pe teritoriul român în stare de rĕsboiŭ; 5) Dacă se atinge de delictele carĭ se pedepsesc dupe art. 379 din C. P. O.	**Art. 73.** Se va adăuga ca ultim aliniat: 6) *Dacă se atinge de crimele saŭ delictele prevĕḑute de cartea IV, titluĭ II, a acestuĭ codice, se va face disjoncţiune, judecându-se militariĭ de consiliul de rĕsboiŭ, iar ceĭ-alţĭ de tribunalele ordinare.* *In acest cas instrucţia va fi făcută pentru fie-care de autorităţile competinte respective.*	Admis.
		TITLUL V **Despre recursul la curtea de casaţi**
Art. 75. Acusaţiĭ saŭ condamnaţiĭ carĭ nu sunt coprinşĭ în articolul precedent pot ataca hotărîrile consiliilor de rĕsboiŭ şi consiliilor de revisie înaintea curţeĭ de casaţiune, dar numaĭ pentru causă de necompetinţă. Recursul în casaţiune nu se póte forma maĭ înainte de a se hotărî asupra recursuluĭ la consiliul de revisie saŭ înainte de expirarea termenuluĭ fixat pentru exerciţiul acestuĭ recurs. Recursul în casaţiune contra sentinţelor consiliilor de rĕsboiŭ este absolut interḑis în timp de rĕsboiŭ pentru toţĭ condamnaţiĭ fără excepţiune, dacă recursul a fost suspendat dupe cum s'a specificat în art. 67, alin. 2.	**Art. 75.** La paragraful 2 se vor suprima cuvintele: Saŭ înainte de expirarea termenuluĭ fixat pentru exerciţiul acestuĭ recurs.	Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢ. SENATULUÏ
rt. 76. Dispoziţiunile art. 443, 444, 445, , 447, 448, 449 şi 539, alin. I, a codi- ï instrucţiuneï criminale, sunt aplica- şi la hotărîrile consiliilor de rĕsboiŭ. se derogă dispoziţiunile art. 525 din a- şï codice.	**Art. 76.** Se suprimă *art. 443 din C. J. C.* Dispoziţiunile art. 36, lit. *c*, No. 2, din legea organică a înalteï curţi de casaţie, se abrogă.	**Art. 76.** Dispoziţiunile art. 443 din codul justiţieï criminale, precum şi acele ale art. 36, lit. *c*, No. 2, şi art. 41 din legea curţeï de casaţie, sunt aplicabile tribunalelor militare, atuncï numaï când este casul de a se urmări judecătoriï de la carï a emanat acea sentinţă saŭ decisiune. Eï se judecă în acest cas de consiliile de resbel.

CARTEA III

TITLUL I

Procedura înaintea consiliilor de rĕsboiŭ

CAPITOLUL I

Procedura înaintea consiliilor de rĕsboiŭ în divisiunile teritoriale în stare de pace

SECŢIUNEA I

Despre poliţia judiciară şi despre instrucţiune

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢ. SENATULUÏ
ırt. 78. Poliţia judiciară militară se e- cită, sub autoritatea generaluluï coman- t al circumscripţiuneï :) Prin adjutanţiï de piaţă ; !) Prin oficeriï, sub-oficeriï, comandanţï gendarmerie ; 3) Prin şefiï de posturï ; 4) Prin guardiï de artilerie şi geniŭ ; 5) Prin oficeriï şi asimilaţiï şefï aï magasi- or armateï, administratorï de stabilimente itare ; 3) Şi, numaï în casul de flagrant delict, n comisarul regesc, raportor şi substi- iï lor.	**Art. 78.** Dupe alin. 5 se va pune ca modificare : 6) *Prin raportor şi substituţiï lor ;* 7) Şi, numaï în cas de flagrant delict, prin comisariï regalï şi substituţiï lor.	Admis

SECŢIUNEA III

Despre cercetare şi judecată

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAŢ. SENATULUÏ
Art. 125. Preşedintele ordonă a se re- ge acusatul. Judecătoriï se trag în camera de consiliŭ ı, dacă localul nu este îndestulător, pre- ıintele ordonă retragerea publiculuï. Ju- :ătoriï nu maï pot comunica cu nimenï, :ï se pot despărţi înainte de a se da ho- ·irea. Eï deliberéză fără a fi faţă comisarul re- sc şi grefierul. Eï aŭ în vedere piesele de procedură. Preşedintele adună voturile, începênd de gradul cel maï mic, şi 'şï dă opiniunea în mă.	**Art. 125.** *Preşedintele citesce în public întrebările pentru fie-care din acusaţï în ordinea următóre :* 1) *Acusatul este culpabil de fapta ce i se impută?* 2) *Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregiurare agravantă?* 3) *Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregiurare care 'l scuză dupe lege?* Dacă acusatul are maï puţin de *15 anï*, preşedintele pune acéstă întrebare : Acusatul lucrat'a cu pricepere? *Comisarul regal şi apărarea pot face observaţiunile lor.* *Incidentele contencióse ridicate pentru punerea cestiunilor de către comisarul regal saŭ de către apărare se decide de către consiliŭ.*	Admise
Art. 126. Intrebările se fac de preşedinte ıntru fie-care din acusaţï în ordinea ur- ătóre :	**Art. 126.** Se va transcri întocmaï art. 125 existent.	Admise

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DELEGAŢ. SENA
1) Acusatul este culpabil de fapta ce i se impută? 2) Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregĭurare agravantă? 3) Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregĭurare care 'l scuză dupe lege? Dacă acusatul are maĭ puţin de 16 anĭ, preşedintele pune acéstă întrebare: Acusatul lucrat'a cu pricepere?		
Art. 139. Dacă nu va fi recurs la consiliul de revisie saŭ dacă, dupe art. 75 din acest codice, recursul la curtea de casaţiune este oprit, hotărîrea se pune în lucrare în 24 ore dupe expirarea termenuluĭ pentru recurs. Dacă se va face recurs la consiliul de revisie, se amână executarea.	**Art. 139.** Se modifică punêndu-se art. 74 în loc de 75.	Admise.
Art. 140. Dacă recursul la consiliul de revisie se respinge saŭ dacă, dupe art. 75 al acestuĭ codice, recursul la curtea de casaţiune este oprit, hotărîrea de osândă este executorie în 24 ore dupe primirea hotărîreĭ care a respins recursul.	**Art. 140.** *Asemenea.*	
Art. 141. Când calea recursuluĭ în casaţiune este deschisă dupe art. 76 al acestuĭ codice, osânditul trebue să formeze recursul în cele 3 ḑile ce urméză notificarea hotărîreĭ consiliuluĭ de revisie, şi, dacă n'a fost recurs înaintea acestuĭ consiliŭ, atuncĭ se face recurs în cele 3 ḑile ce urméză de la expirarea termenuluĭ acordat pentru acésta. Recursul în casaţiune se primesce de grefier saŭ de directorul stabilimentuluĭ unde este arestat condamnatul.	**Art. 141** se modifică, punêndu-se *art.* 75 în loc de 76.	
Art. 142. La cas când recursul în casaţiune se autoriséză de art. 76 al acestuĭ codice, dacă n'a urmat recurs, hotărîrea condamnăreĭ se execută în 24 ore dupe expirarea termenuluĭ fixat pentru recurs; iar dacă a urmat recurs, în 24 ore dupe primirea hotărîreĭ care 'l-a respins.	**Art. 142.** *Asemenea.*	

TITLUL II

Procedura consiliilor de revisie

Art. 153. Dupe declaraţiunea recursuluĭ, comisarul regesc care este pe lângă consiliul de rěsboiŭ adreséză fără întârḑiare comisaruluĭ regesc pe lângă consiliul de revisiune copie de pe hotărîre şi de pe actul de recurs. El alătură piesele atingětóre de procedură şi cererea acusatuluĭ, de a făcut vre-una.	**Art. 153.** Se va adăuga aliniatul următor: *Motivele recursurilor trebue să fie presintate în scris la grefa consiliuluĭ de revisie cel puţin cu 48 ore înainte de ḑiua fixată pentru judecarea recursuluĭ; în cas contrariŭ, consiliul refusă discutarea lor.*	**Art. 153.** Dacă motivele recursuluĭ presintate la grefa consiliuluĭ de revis ḑiua fixată pentru judecarea recursuluĭ, siliul póte amâna, dupe cererea comisar regal, judecarea pentru 48 de ore.

TITLUL V

Dispoziţiunĭ generale

Art. 175. Dacă, dupe anularea uneĭ hotărîrĭ, o a duoa hotărîre dată în contra aceluiaşĭ acusat se anuléză tot pentru aceleaşi	**Art. 175** se modifică, suprimându-se cel din urmă aliniat care începe cu cuvintele: A treia hotărîre, etc., etc.	Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAȚ. SENATULUI
ative ca și cea d'ântêiŭ, pricina se trămite un consiliŭ de rĕsboiŭ al uneia din circumscripțiunile vecine. Acest consiliŭ trebue să se conforme hotărîreĭ consiliuluĭ de revisie asupra punctu- de drept. Cu tóte acestea, dacă se atinge de aplica- pedepseĭ, el trebue să adopte interpre- ea cea maĭ favorabilă acusatuluĭ. A treia hotărîre nu maĭ póte fi atacată n aceleașĭ miḑlóce de cât pe cale de ca- iune, în interesul legeĭ, conform art. 443 444 al codiceluĭ instrucțiuneĭ criminale linare.		Admise.

CARTEA IV

DESPRE CRIME, DELICTE ȘI PEDEPSE

TITLUL I

Despre pedepse și efectele lor

Art. 180. Pedepsele în materie de delicte nt : Destituirea ; Munca publică ; Inchisórea ; Amenda.	**Art. 180.** Se suprimă *munca publică.*	Admis.
Art. 186. Osânditul la pedépsa munceĭ blice se conduce la paradă îmbrăcat cu inele hotărîte de reglemente; acolo el as- ltă sentința înaintea trupelor. El este întrebuințat la lucrările de utili- te publică. Nicĭ într'un cas nu póte fi pus în același elier cu osândițiĭ la munca silnică. Timpul pedepseĭ este de 6 lunĭ cel puțin de 6 anĭ cel mult.	**Art. 186.** *Munca publică este înlocuită cu inchisórea de la 6 lunĭ la 5 anĭ, în tóte casurile unde ea este prevĕḑută de acest codice.*	Admise.
Art. 187. Timpul închisoreĭ e de 6 ḑile l puțin și de 2 anĭ cel mult.	**Art. 187.** Timpul închisoreĭ este de *15 ḑile* cel puțin și de *5 anĭ* cel mult.	
Art. 188. Când legile penale pronunță dépsa de amendă, tribunalele militare pot locui acéstă pedépsă cu închisóre de la 6 le până la 6 lunĭ.	**Art. 188** se modifică, punêndu-se *15 ḑile* în loc de *6 ḑile.*	
Art. 194. Orĭ-ce osândă pronunțată în ntra unuĭ oficer de orĭ-ce tribunal, pen- u unul din delictele prevĕḑute la art. 43, 344, 334, 322 și 323 ale codiceluĭ pe- al ordinar, atrage dupe sine și perderea raduluĭ.	**Art. 194** se modifică, adăugându-se *art. 127, 128, 140, 144, 288, 289, 290, 291, 292, 308, 309, 310, 316, 332, 333* și *335 C. P. O.*	
Art. 195. Art. 38, 39, 47, 48, 49, 50, 1, 52, 53, 57, 58 și 59 ale codiceluĭ pe- al ordinar, privitóre la tentativa de crimă aŭ delict, la complicitate, la casurĭ de le- itimă apărare și scuză, sunt aplicabile îna- ntea tribunalelor militare, afară de deroga- iunile prevĕḑute de acest codice.	**Art. 195.** Se va adăuga art. *54, 55* și *56 din C. P. O.*	

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DELEGAŢ. SENATU
	CAPITOLUL III *Revoltă, insubordonare şi rebeliune*	
Art. 211. Se pedepsesce cu mórtea şi cu degradaţiunea militară orĭ-ce militar care refusă a se supune, când este ordonat, de a merge contra inamiculuĭ, saŭ pentru orĭ-ce alt serviciŭ ordonat de şeful sĕŭ în presenţa inamiculuĭ saŭ a rebelilor armaţĭ. Dacă afară de casul prevĕḑut prin paragraful precedent, insubordonanţa s'a întêmplat pe un teritoriŭ în stare de resbel saŭ de asediŭ, pedépsa este de la 3 până la 6 anĭ de muncă publică, saŭ, dacă culpabilul este oficiăr, cu destituirea şi închisórea de la 1 an până la 2 anĭ. In tóte cele-alte casurĭ pedépsa este închisórea de la 6 lunĭ până la 2 anĭ, saŭ, dacă culpabilul este oficiăr, cu destituirea.		Orĭ-ce demisiune colectivă saŭ c certată din partea oficerilor şi asimilaţ de orĭ-ce grad va fi pedepsită, în timp pace, cu degradaţiunea militară; iar în ti de rĕsboiŭ se va considera ca refus de a supune unuĭ serviciŭ ordonat şi se va depsi conform alin. 1 din acest articol.
Art. 213. Se pedepsesce cu mórte în timp de resbel, şi cu munca silnică pe viéţă în timp de pace, orĭ-ce militar culpabil de siluirea cu arma în contra santineleĭ saŭ a vedeteĭ. Dacă siluirea nu a fost cu arme şi s'a făcut de un militar însoţit de una saŭ maĭ multe persóne, pedépsa e de la 3 până la 6 anĭ de muncă publică. Dacă între culpabilĭ se găsesce vre-un oficer, se pedepsesce cu destituire şi cu închisóre de la 1 an până la 2 anĭ. Pedépsa se póte reduce până la o lună de închisóre dacă siluirea s'a făcut de un singur militar şi fără arme. Se pedepsesce de la 6 ḑile până la un an închisóre orĭ-ce militar care insultă o santinelă prin cuvinte, gesturĭ saŭ ameninţărĭ.	**Art. 213.** Se modifică ultimul aliniat, punêndu-se *15 ḑile* în loc de 6 ḑile închisóre.	Admise.
Art. 217. Orĭ-ce militar care, în timp de serviciŭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, insultă saŭ ofensă pe superiorul sĕŭ prin cuvinte, gesturĭ saŭ ameninţărĭ, se pedepsesce cu destituire saŭ închisóre dacă acest militar este oficer, şi de la 3 până la 5 anĭ detenţiune dacă este sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat. Dacă insulta saŭ ofensa nu s'a întêmplat în timpul serviciuluĭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, pedépsa este închisórea până la 2 anĭ.	**Art. 217.** Orĭ-ce militar care, în timp de serviciŭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, insultă saŭ ofensă pe superiorul sĕŭ prin cuvinte, gesturĭ, ameninţărĭ *şi orĭ-ce fel de scrierĭ*, se pedepsesce cu destituirea saŭ închisórea dacă acest militar este oficer, şi de la 3 la 5 anĭ închisóre dacă este sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat. Dacă insulta saŭ ofensa nu s'a întêmplat în timpul serviciuluĭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, pedépsa este închisórea până la 2 anĭ.	
	CAPITOLUL IV *Abus de autoritate*	
Art. 223. Se pedepsesce cu închisóre de la 2 lunĭ până la 2 anĭ orĭ-ce militar care, de la sine şi în puterea funcţiuneĭ sale, întrebuinţéză cu plată saŭ fără plată ómenĭ de sub comanda sa pentru lucrărĭ personale şi pentru în parte-ĭ folos.	**Art. 223.** Se pedepsesce cu închisóre de la 2 lunĭ până la 2 anĭ orĭ-ce militar care, de la sine şi în puterea funcţiuneĭ sale, întrebuinţéză cu plată saŭ fără plată ómenĭ de sub comanda sa pentru lucrărĭ personale *saŭ ale altor persóne.*	Admis.

LEGEA ACTUALĂ — MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN — MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

CAPITOLUL V

Nesupunerea şi desertarea

SECŢIUNEA I

Nesupunerea

LEGEA ACTUALĂ

Art. 224. Se consideră ca nesupus şi se pedepsesce cu închisóre de la 6 ḑile până la 1 an orĭ-ce june soldat chemat de lege, orĭ-ce angagiat de bună-voiă, care, afară de casurile de forţă majoră, nu s'a dus la destinaţia sa în termen de 1 lună dupe ḑiua fixată prin ordinul sĕŭ de drum.

Sunt asemenea consideraţĭ ca nesupuşĭ şi pedepsiţĭ cu aceleaşĭ pedepse ómeniĭ în congediŭ limitat saŭ nelimitat, reserviştiĭ, miliţieniĭ şi ómeniĭ din glóte, carĭ, fiind chemaţĭ sub arme prin ordin individual saŭ afişare nominală în comune, nu vor veni la destinaţia lor, afară de casul de forţă majoră, până în 15 ḑile de la data fixată prin ordinul sĕŭ afişat pentru presintare la corp.

Termenele maĭ sus menţionate sunt sporite până la duoĕ lunĭ pentru toţĭ chemaţiĭ aflaţĭ în străinĕtate.

In timp de rĕsboiŭ saŭ în cas de mobilisare pe calea publicaţiunilor saŭ afişelor de stradă, termenele sus ḑise sunt reduse la 10 ḑile pentru ómeniĭ de carĭ s'a vorbit la alin. 1 din acest articol, la 2 ḑile pentru aceĭ prevĕḑuţĭ prin alin. 2 şi la 1 lună pentru aceĭ coprinşĭ în alin. 3.

In timp de rĕsboiŭ pedépsa este de la 1 an până la 2 anĭ de închisóre şi la afişarea numeluĭ nesupusuluĭ, în tot timpul cât va ţinea rĕsboiul, la tóte primăriile plăşeĭ unde este domiciliat şi de unde nu se şterge de cât în cas de achitare.

MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN

Art. 224. Se consideră ca nesupus şi se pedepsesce cu închisóre de la *15 ḑile* până la 1 an orĭ-ce june soldat chemat de lege, orĭ-ce angagiat de bună-voiă care, afară de casurile de forţă majoră, nu s'a dus la destinaţia sa în termen de *10 ḑile* dupe ḑiua fixată prin ordinul sĕŭ de drum.

Sunt asemenea consideraţĭ ca nesupuşĭ şi pedepsiţĭ cu aceeaşĭ pedépsă ómeniĭ în congediŭ limitat saŭ nelimitat, reserviştiĭ, miliţieniĭ şi ómeniĭ din glóte, carĭ, fiind chemaţĭ sub arme prin ordin individual saŭ afişare nominală în comune, nu vor veni la destinaţia lor, afară de casul de forţă majoră, până în *5 ḑile* de la data fixată prin ordinul sĕŭ afişat pentru presintare la corp.

Termenele maĭ sus menţionate sunt sporite până la *o lună* pentru toţĭ chemaţiĭ aflaţĭ în străinĕtate.

In timp de rĕsboiŭ saŭ în cas de mobilisare pe calea publicaţiunilor saŭ afişelor de stradă, termenele sus ḑise sunt reduse la *5 ḑile* pentru ómeniĭ de carĭ s'a vorbit la alin. 1 de sub acest articol, la 2 ḑile pentru ceĭ prevĕḑuţĭ la alin. 2 şi la *15 ḑile* pentru ceĭ prevĕḑuţĭ la alin. 3.

In timp de rĕsboiŭ pedépsa este 1 până la 2 anĭ închisóre şi afişarea numeluĭ nesupusuluĭ, în tot timpul cât va ţine rĕsboiul, la tóte primăriile plăşeĭ unde este domiciliat şi de unde nu se póte şterge de cât în cas de achitare.

Oficeriĭ de reservă şi miliţieniĭ carĭ nu vor veni la ḑiua fixată prin ordinul de chemare, saŭ cel mult în treĭ ḑile dupe acea dată, se vor pedepsi cu o lună la 1 an închisóre în timp de pace şi cu 2 la 5 anĭ închisóre şi destituire în timp de rĕsboiŭ.

MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

Admis.

Admise

SECŢIUNEA II

Desertare în întrul ţĕreĭ

LEGEA ACTUALĂ

Art. 225. Este considerat ca desertor în întrul ţĕreĭ:

1) 6 ḑile dupe constatarea lipseĭ, orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat, care lipsesce de la corpul saŭ detaşamentul sĕŭ fără voiă.

Cu tóte acestea, dacă soldatul nu a împlinit 3 lunĭ de presenţă sub arme, nu póte fi considerat ca desertor de cât dupe o lipsă de o lună.

2) Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat, care, călĕtorind singur de la un corp la altul saŭ al căruĭ congediŭ a expirat şi care, în timp de 15 ḑile dupe expirarea congediuluĭ ce i s'a fixat pentru a sa întórcere saŭ ajungere la corp, nu s'a înfăţişat.

MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN

Art. 225. Se modifică alin. 1 şi se adaugă alin. III:

1) *Treĭ ḑile* dupe constatarea lipseĭ, orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat, care lipsesce de la corpul saŭ detaşamentul sĕŭ fără voiă.

Cu tóte acestea, dacă soldatul nu a împlinit 3 lunĭ de presenţă sub arme, nu póte fi considerat ca desertor de cât dupe o lipsă de *15 ḑile.*

MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUI

Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUÏ
	2) *Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat din trupa cu schimbul care nu s'a presintat la serviciŭ în termen de duoè ḑile de la ḑiua hotărîtă prin ordinul de chemare.*	3) *Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat din trupa cu schimbul care nu s'a presintat la serviciŭ în termen de duoè ḑile de la ḑiua hotărîtă prin ordinul de chemare.*
Art. 226. Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat culpabil de desertare în ţéră în timp de pace se pedepsesce cu 3 lunĭ până la 2 anĭ închisóre. Dacă desertarea a urmat în timp de rĕsboiŭ saŭ de pe un teritoriŭ în stare de rĕsboiŭ saŭ în stare de asediŭ, pedépsa va fi de la 2 până la 6 anĭ muncă publică. Pedépsa nu va fi maĭ mică de 2 anĭ de închisóre saŭ de muncă publică potrivit casuluĭ în împregiurările următóre : 1) Dacă culpabilul a luat cu dênsul verĭ-una din armele sale, saŭ verĭ-un obiect de mare echipament, saŭ cal ; 2) Dacă a desertat fiind în serviciŭ, afară de casurile prevĕḑute de art. 204 și 205 ale acestuĭ codice ; 3) Dacă a maĭ desertat și altă dată. Timpul petrecut în desertare nu se va socoti în serviciul efectiv.	**Art. 226.** Alin. 3 se modifică : *Pedépsa nu va fi maĭ mică de un an de închisóre potrivit casuluĭ în împregiurările următóre :*	Admise.

CAPITOLUL VII

Furtul

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAŢ. SENATULUÏ
Art. 241. Furtul de arme, de munițiunĭ, de caĭ, de animale și de furagiŭ carĭ sunt ale Statuluĭ, acela al banilor ordinaruluĭ, aĭ soldeĭ și alțĭ banĭ saŭ efecte, carĭ sunt ale militarilor saŭ ale Statuluĭ, comis de militarĭ carĭ sunt comptabilĭ de acestea, se pedepsesce cu munca silnică pe timp mărginit. Dacă culpabilul nu este comptabil, pedépsa este reclusiunea. Dacă sunt circumstanțe atenuante, pedépsa este reclusiunea saŭ închisórea în casul paragrafuluĭ I, și închisóre de la 1 până la 2 anĭ în casul paragrafuluĭ II. In cas de osândă de închisóre, oficerul culpabil se pedepsesce, pe lângă acésta, cu destituirea. Se pedepsesce cu reclusiune și, în cas de circumstanțe atenuante, cu închisóre de la 6 lunĭ până la 2 anĭ, orĭ-ce militar care comite un furt în paguba cetățénuluĭ la care locuesce. Dispositiunile codiceluĭ penal ordinar se aplică și la furturile prevĕḑute de paragrafele precedente, orĭ când dupe împregiurărĭ pedepsele hotărîte în acel codice vor fi maĭ marĭ de cât cele prescrise de acest codice.	**Art. 241.** Furtul de arme, de munițiunĭ, *de obiecte*, de caĭ, de animale și de furagiŭ carĭ sunt ale Statuluĭ, acela al banilor ordinaruluĭ, aĭ soldeĭ și alțĭ banĭ saŭ efecte carĭ sunt ale militarilor saŭ ale Statuluĭ, comis de militarĭ carĭ sunt comptabilĭ de acestea, se pedepsesce cu munca silnică pe timp mărginit. Dacă culpabilul nu este comptabil, pedépsa este reclusiunea. Dacă sunt circumstanțe atenuante, *pedépsa este reclusiunea saŭ închisórea în casul când acusatul este declarat comptabil, și închisóre de la 6 lunĭ la 2 anĭ când nu este comptabil.* In cas de osândă de închisóre, oficerul culpabil se pedepsesce, pe lângă acésta, cu destituirea. Se pedepsesce cu reclusiunea și, în cas de circumstanțe atenuante, cu închisóre de la 6 lunĭ până la 2 anĭ, orĭ-ce militar care comite un furt în paguba cetățénuluĭ la care locuesce.	Admise.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUÏ DELEGAȚ. SENATULUÏ

Art. II. Se adaugă următorul titlu adițional cu numerotația specială de la 1 la 23.

TITLUL ADIȚIONAL

CAPITOLUL I

Despre consiliile de disciplină

Art. 1. La reședința fie-căruï regiment se află un consiliŭ de disciplină.

Art. 2. Consiliul de disciplină se compune din ajutorul comandantuluï de regiment, președinte;

Duoï căpitanï din regiment, membri.

Art. 3. Pe lângă fie-care consiliŭ de disciplină se numesce un comisar special și un grefier, luațï din regiment.

Art. 4. Comisarul special îndeplinesce pe lângă consiliile de disciplină funcțiunile ministeruluï public.

Grefierul are sarcina diferitelor scripturï și conservarea actelor.

Art. 5. Președintele și judecătorul, comisarul special și grefierul se numesc de către comandantul de regiment.

Comisarul special se ia dintre locotenențï și grefierul dintre furieriï sergențï din regiment.

Art. 6. Președintele nu se póte înlocui de cât numaï când încetéză de a maï face parte din regiment și, în cas de absență motivată de comandantul regimentuluï, se înlocuesce cu cel maï vechiŭ oficer superior.

Judecătoriï pot fi înlocuițï la fie-care 6 lunï și chiar într'un termen maï scurt dacă încetéză de a face parte din regiment.

Art. 7. La cas de o împedicare a judecătorilor de a lua parte la ședință, comandantul regimentuluï îï înlocuesce provisoriŭ printr'un oficer de acelașï grad luat dupe rêndul vechimeï.

La cas de veri-o împedicare a comisaruluï special saŭ a grefieruluï, comandantul regimentuluï îï înlocuesce provisoriŭ prin alțiï de acelașï grad.

Art. 8. Nimenï nu póte face parte dintr'un consiliŭ de disciplină dacă a adus plângerï în causa ce are a se judeca saŭ dacă este rudă saŭ aliat până la gradul de vĕr primar cu acusatul.

(Comitetul, pentru Art. 1–8:) Admise.

Art. 9. La întrunirea consiliuluï, judecătoriï, în ședință publică, vor depune jurământ prescris de art....

Comisarul special și grefierul depune acest jurământ înaintea comandantuluï de regiment la numirea lor în funcțiune.

(Comitetul:) **Art. 9.** La *numirea* consiliuluï, judecătoriï, în ședință publică, vor depune jurământ prescris de art. 24.

Comisarul special și grefierul depune acest jurământ înaintea comandantuluï de regiment la numirea lor în funcțiune.

CAPITOLUL II

Competința consiliilor de disciplină

Art. 10. Sunt justițiabilï de consiliile de disciplină, și numaï pentru faptul de nesupunere la chemare și prima desertare, tóte gradele inferióre de tóte categoriile enumerate la art. 52, 53 și 54, în împregiurările determinate de aceste articole.

(Comitetul:) Admis.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DELEGAŢ. SENATULUĬ
	CAPITOLUL III *Despre instrucţiune* **Art. 11.** Plângerea se adresézâ comandantuluĭ regimentuluĭ de către comandantul companieĭ din care delicuentul face parte şi este însoţită de fóia sa matriculă şi de pedepse, precum şi de tóte actele carĭ constat delictul comis. **Art. 12.** Consiliul de disciplină nu póte judeca de cât dupe un ordin dat de comandantul regimentuluĭ. **Art. 13.** Pentru fie-care causă ordinul de dare în judecată se adresézâ comisaruluĭ special cu plângerea şi tóte actele ce le-aŭ însoţit. Acest ordin va coprinde ḑiua şi ora convocăreĭ consiliuluĭ. **Art. 14.** Comisarul special notifică acest ordin acusatuluĭ prin comandantul sĕŭ de companie cu treĭ ḑile cel puţin înainte de întrunirea consiliuluĭ, făcêndu'ĭ cunoscut delictul pentru care este dat judecăţeĭ, textul legeĭ aplicabil şi numele martorilor ce 'şĭ propune a chema. Il însciinţézâ încă că, de nu'şĭ va alege un apărător, i se va numi unul din oficiŭ de către preşedinte. **Art. 15.** Acusatul 'şĭ póte lua de apărător pe orĭ-cine va voi dintre oficeriĭ aflaţĭ în serviciul activ. Când nu are apărător, i se numesce de preşedinte unul dintre oficeriĭ regimentuluĭ. **Art. 16.** Apărătorul póte comunica cu acusatul îndată ce s'aŭ îndepliuit formalităţile prevĕḑute de articolul precedent şi acusatul póte propune martorĭ carĭ se citézâ de comisarul special.	Admise.
	CAPITOLUL IV *Despre judecată* **Art. 17.** Consiliul de disciplină se adună în localul regimentuluĭ în ḑiua şi ora fixată prin ordinul de convocare. **Art. 18.** Cercetarea şi judecarea pricineĭ se execută dupe prescripţiunile prescrise în acest codice consiliilor de rĕsboiŭ la cartea III, titlul I, secţiunea III. **Art. 19.** Hotărîrile consiliilor de disciplină sunt definitive şi nu pot fi atacate prin recurs la consiliul de revisie de cât numaĭ pentru prescripţiune saŭ incompetinţă. Acest recurs se formézâ în termenul de 24 ore, socotit de la expirarea ḑileĭ când s'a citit hotărîrea. **Art. 20.** Comisarul special ordonă a se citi acusatuluĭ hotărîrea de către grefier în	Admise.

LEGEA ACTUALĂ	MODIFICĂRILE PROPUSE DE GUVERN	MODIFICĂRILE COMITETULUI DELEGAȚ. SENATULUÏ
	presența gardeï sub arme și 'l încunosciințéză că legea 'ï acordă dreptul de a face recurs la consiliul de revisie, în termenul de 24 ore, dar numaï pentru casurile prevĕḑute la articolul precedent. **Art. 21.** Comisarul special trămite hotărîrea comandantuluï de regiment, care ordonă executarea eï prin ordin de ḑi pe regiment.	Admise.

CAPITOLUL V

Despre pedepse

	Art. 22. Consiliul de disciplină pronunță numaï pedépsa de închisóre până la 6 lunï.	Admis.

CAPITOLUL VI

Dispoșițiunï generale

	Art. 23. Oameniï aparținĕnd unităților maï micï de cât un regiment și carï fac corp în parte, precum și aceï din diferite alte serviciurï, sunt justițiabilï de consiliile de disciplină ale regimentuluï ce se desemnă de comandantul divisieï, în urma plângereï ce i se va adresa.	Admise.

Art. III. — Dispoșițiunile contrariï legeï de față sunt și rĕmân abrogate.

Ministru de rĕsboiŭ, GENERAL J. LAHOVARI.

Raportor, *Dr. Garoflid.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

D. M. Gr. Bonachi: Cer cuvêntul în cestiune prealabilă.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Aveți cuvêntul.

D. M. Gr. Bonachi: D-lor senatorï, vĕḑĕnd acest proiect de lege 'mï-am închipuit că e vorba de refacerea legeï militară în total, din cap până în picióre, și nu m'am așteptat înainte de tóte la o lege ca acésta, din maï multe puncte de vedere, plină de erorï. Așteptam maï ântêiŭ să vĕd temelia pe care e așeḑată legea, și acéstă temelie nu putea să consiste de cât în aceea, că ceï meniți a cere aplicarea acesteï legï să scie ce este acéstă lege, adică legea justițieï militare să fie mânuită de ómenï carï aŭ studiat sciința dreptuluï; și să nu vĕ pară ciudată observare pe care o fac, pentru că de pildă în armata germană,—pentru mine idealul uneï armate bine organisate, o armată care amintesce armatele luï Cesar,— acolo procuroriï și judecătoriï de instrucție sunt civilï carï portă uniformă, și posedă sciința dreptuluï.

La noï aveți să vedeți ca tot-d'a-una, o instrucțiune a proceselor carï se judecă de consiliul de resboiŭ, atât de slab făcută, în cât pentru un advocat civil este lucru de nimic ca să rĕstórne orï-ce acusațiune.

Care este causa acestuï fapt? Tocmaï lipsa unor ómenï deprinșï a mânui legea, și pentru acésta nu vĕd nicï un remediŭ în legea de față. Prin urmare, care póte fi scopul eï? Vĕd aci că se ḑice următorul lucru în raport: »Maï mult încă: eraŭ, în textul promulgat la 1881, pe icï, pe colea, erorï de fapt, erorï în întrebuințarea termenelor propriï legilor, *erorï de tipar*, trimiterï prin referirï eronate de la un articol la altul și alte asemenea incoveniente...«

Nu cred ca acésta să pótă decide pe nicï unul din legiuitoriï vre-uneï țĕrï din lume ca să modifice o lege, și în tot casul acésta nu s'ar numi o modificare, căcï n'aŭ de cât a se corecta acele *erorï de tipar*.

Maï departe însă vĕd un alt lucru care ne deșteptă asupra scopuluï legeï.

Iacă ce ne spune raportul acesteï legï: »In diferitele situațiï în carï se póte afla armata în timp de pace, orï pe câmpul de luptă, justiția militară fiind nevoită a avea formele eï maï strînse, avĕnd o Curte de casație a sa proprie (consiliul de revisie), maï rĕmâneaŭ casurile viḑate de art. 443 din codul instrucțieï criminale, adică acelea din cap. V, titlul IV, atuncï când se calcă formele primordiale ale justițieï de către însășï judecătoriï, prin abusurï de autoritate, falsificărï orï alte crime saŭ delicte comise de dênșiï cu ocasia judecăreï, acestea nefiind de competința consiliilor de revisie, urma neapărat, pentru o bună justiție, să aibă instanța lor, și ast-fel, în loc de a se suprima art. 36, lit. *c*, No. 2 din legea Curțeï de casație, i s'a dat, dupe cum am arătat, o redacție care, dupe cum credem, admisă și de D-vóstre, este de natură a consfinți principiul că nu vor fi pedepsiți de cât aceï vinovațï.«

De unde resultă că soldatul să nu fie un om cu disciplină, ci să fie un manechin.

Dar chiar de la începutul acesteï expunerï a raportuluï se ḑice:

»Codul nostru de justiție militară, com-

plet... la anul 1881 și promulgat, devenise incomplet în dispozițiunile sale față de legile ce aŭ intervenit pentru organisarea armatei în intervalul de la promulgarea sa și până în present; era dar necesar ca el să priimescă unele modificări cari *să 'l pună în acord cu trebuințele armatei și în concordanță cu diversele schimbări însemnate ce unele din legile sale aŭ priimit*; afară de acesta, mai multe neconcordanțe, ce existaŭ în codul militar *în raport cu codul penal de drept comun*, trebuiaŭ neapărat să dispară, pentru a se pune în armonie cu acea lege generală care trebue să servescă de basă și de tip al ori-cărei legi speciale, cum este codul de justiție militară«.

Când ast-fel ni se motivéză acestă lege, atuncĭ mĕ întreb carĭ sunt imbunătățile acelei organisări?

Inainte de tóte a fost una mai însemnată care putea să dea róde bune ca idee, a fost aceea a reorganisărei puterei teritoriale armate. Vorbesc ast-fel ca să fiŭ înțeles de toți, și cu toții să ne întrebăm: óre de atuncĭ până astăḑi, încercatu-s'aŭ efectele rodnice ale acestei legi?

Adică făcutu-s'aŭ manevre mari ca să se pótă sci dacă armata se póte mobiliza saŭ nu?

Nu vorbesc de ceea ce s'a petrecut an-țerți, căci n'a fost vorba de manevre de cât anul trecut când era să aibă loc acele manevre și ele n'aŭ putut să aibă loc din causă de holeră. Și să nu mi se rĕspundă că se critică ori ce mĕsură, căci s'ar putea ḑice că dacă se făceaŭ manevre era să critic, de ce s'aŭ făcut manevre când era pericol de epidemie. Eŭ nu critic cu ori ce preț și în ori ce împregiurări, căci ca ori care Român am și eŭ simțiminte românesci, și toți simțim românesce. Dar armata nóstră prin acea teritorialisare, scim în ce stare se află; mie mi s'a întâmplat să vĕd în Galați defilând trupe cu soldați, perfect îmbrăcați alături de alții cu strențe, unii desculți, alții cu opincĭ! Acésta este noua armată a nóstră teritorială.

In asemenea condițiunĭ póte óre armata nóstră să atingă culmea desvoltărei ce visăm? Ințeleg ca toți să facem serviciŭ în civil și apoi să îmbrăcăm uniforma, dar un om bine îmbrăcat alături cu altul rĕŭ îmbrăcat, nu póte să facă progresele la carĭ tindem prin o bună organisare militară.

Țelul meŭ ar fi să avem o armată teritorială strașnică, căcĭ ce póte fi soldatul de la țéră, s'a dovedit pe câmpul de rĕsboiŭ. Ca să ajungem acolo nu trebue să cheltuim banii pentru alte lucruri mai puțin necesare, ci trebue să ne gândim mai ântâiŭ să facem ca populațiunea nóstră să crescă și să ne dea soldați bunĭ, organisați și comandați bine, pentru ca țéra să fie bine apărată la împregiurări grele.

Dar organisație se póte numi în o armată unde un numĕr așa mare de oficieri aŭ demisionat? Acesta este un precedent trist și trebue să cercetăm carĭ sunt acele motive carĭ aŭ făcut pe aceĭ oficierĭ să demioneze...

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Onor. D-nĭ, ațĭ cerut cuvêntul în cestiune prealabilă, asupra proiectului, și nu uitați să vorbiți în cestiunea prealabilă.

D. Bonachi: Vĕ rog să nu credeți că mĕ depărtez.

D-lor senatorĭ, este cestiunea prealabilă pentru că nu găsesc momentul maĭ oportun, față cu acel D. ministru, care față cu armata este desorganisatorul eĭ... (Sgomot).

D. N. Lămotescu: Puneți 'l la ordine, D-le președinte.

D. președinte: Vĕ rog fiți obiectiv, D-le Bonachi, intrați în cestiune.

D. Bonachi: Este acum cât-va timp, D. ministru de resbel, a voit să mĕ pună la ordine, amenințându-mĕ cu provocarea la duel, punĕnd pe D. căpitan Anghelescu să mĕ provóce. Astăḑi însă, acel D. căpitan 'l a provocat pe D-sa, și pe mine mĕ chiămațĭ la ordine! Vedeți că a mĕ chiăma la ordine nu e la locul sĕŭ. Cu toțiĭ scim că nu numaĭ armata nu este bine organisată as'ăḑi, dar chiar viitorul eĭ este compromis, dacă nu se va pune capĕt rĕuluĭ ce v'am expus.

Când e vorba de armată, eŭ unul nu vorbesc numaĭ ca membru la un club, orĭ chiar al unuĭ partid óre-care, eŭ vorbesc ca Român, căcĭ toțĭ cu mine la un loc, ce am face când, isbucnind un resbel, și resbelul nu se póte prevedea...

D. N. Lămotescu: Ce are a face acéstă cu codul penal!

D. Bonachi: Nu am să vorbesc mult. Dacă voiŭ vorbi maĭ mult de cât 10 minute...

D. președinte: Spuneți în ce consistă *cestiunea prealabilă.*

D. Bonachi: Cestiunea prealabilă consistă în acésta că nu trebue în asemenea materie să ne ocupăm de cât de legĭ carĭ aŭ în vedere o armată organisată, pe când armata este desorganisată. Cum voițĭ D-vóstre ca legea de justiție militatră, să pótă fi adoptată și roditóre? Apoĭ care este scopul acesteĭ legĭ?

D. ministru de resbel nu voesce alt ceva cu acéstă lege alcătuită așa cu încetu, cu blândețe sub formă de o modificare, nu voesce alt, de cât să dea o formă care să acopere călcările sale de lege; voesce să pună în viitor pe oficierĭ în imposibilitate de a 'șĭ manifesta nevoile lor, voesce să avem oficierĭ despre carĭ citém acum, câte-va sĕptĕmânĭ, nu de carton, ci de bronz. Eŭ unul nu discut acéstă lege cu actualul ministru de resbel, care pentru mine a desorganisat acéstă armată, și voesce prin acéstă lege să acopere ilegalitățile sale. (Sgomot).

D. președinte: D-vóstră cerețĭ amânarea acestuĭ proiect de lege?

D. Bonachi: Da.

— Se pune la vot amânarea, și se respinge.

— Ne maĭ cerĕnd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în considerare, și se priimesce.

— Se citesce art. 1, care se priimesce fără discuțiune.

— Art. 15, art. 23, cu aliniatul 4 modificat de comitetul delegaților; art. 52, 53, 63, 70, al. 4, 71, 73, 75, se pun la vot succesiv, și se priimesc ast-fel cum s'aŭ presintat în proiectul de lege, și s'aŭ modificat de comitetul Senatuluĭ.

— *D. raportor, Dr. Garoflid*, dă citire art. 76, ast-fel cum s'a modificat de comitetul delegaților.

»Art. 76. Dispozițiunile art. 443 din codul justițieĭ criminale, precum și acele ale art. 36, lit *c*, No. 2, și art. 41 din legea Curțeĭ de casație, sunt aplicabile tribunalelor militare, atuncĭ numaĭ când este casul de a se urmări judecătoriĭ de la carĭ a emanat acea sentință saŭ decisiune. Eĭ se judecă în acest cas de consiliile de resbel«.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: D-lor, acest art. 76 ast-fel cum 'l a citit D. raportor, e numaĭ un aliniat adăogat la art. 76 din legea în vigóre;

Prin urmare, trebue citit art. 76 din legea în vigóre și pe urmă adăogat art. 76 al comitetuluĭ delegaților.

Trebue dar citit ast-fel:

Legea actuală

»Art. 76. Dispozițiunile art. 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449 și 539, alin. I, al codiceluĭ instrucțiuneĭ criminale, sunt aplicabile și la hotărîrile consiliilor de resbel. Nu se derogă dispozițiunile art. 525 din acelașĭ codice.

»Dispozițiunile art. 443 din codul instrucțieĭ criminale, precum și acele ale art. 36 lit. *c*, No. 2, și art. 41 din legea Curțeĭ de casație sunt aplicabile tribunalelor militare atuncĭ numaĭ când este casul de a se urmări judecătoriĭ de la carĭ a emanat acea sentință saŭ decisiune. Eĭ se judecă în acest cas de consiliile de resbel«.

D. raportor, Dr. Garoflid: In comitetul delegaților nu s'a modificat de cât propunerea guvernuluĭ, și modificarea comitetuluĭ delegaților vine ca alin. II-a la art. 76 propus de guvern.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: Nu, nu.

D. L. Paciurea: D-lor, ar trebui să se deslușéscă acésta, fiind-că dupe cum e redactat articolul de comitetul delegaților nu resultă dorința exprimată de D. ministru.

Ast-fel, dorința exprimată astăḑĭ de D. ministru este în contraḑicere cu cele ḑise de D. raportor adineórĭ, cum că tot așa este și art. 76 din proiectul comitetuluĭ delegaților.

Nu este tot una dispozițiunea coprinsă în articolul guvernuluĭ cu aceea coprinsă în articolul comitetuluĭ, pentru că D. ministru spune cum că art. 76 rĕmâne ast-fel cum este în lege, iar art. 76 al comitetuluĭ se adaogă ca aliniat la proiectul guvernuluĭ.

D. ministru de resbel, J. Lahovari: D-lor, noĭ am cerut să se suprime art. 443 din codul de instrucție criminală, care era prevĕḑut în art. 76, însă în comitetul delegaților ni s'aŭ făcut óre-carĭ obiecțiunĭ, și fiind-că art. 443 din codul de instrucție criminală coprinde duoă dispozițiunĭ deosebite, am convenit se menținem aplicabil casul al duoilea

...ind judecătorii ar comite eĭ judecând un ...elict; aşa că în locul propunereĭ nóstre ...re era să se suprime art. 443, să adăogăm ...n aliniat în care să spunem că art. 443 ... fi aplicabil numaĭ atuncĭ când judecăto...ii ar comite, judecând, un delict, rĕmânênd ...rt. 76 aşa cum este în codul vechiŭ.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: ...a art. 76 cel noŭ aţĭ ȡis: »Art. 443 din ...odul de *justiţie criminală* trebue ȡis: *Co...ul de instrucţie criminală*«.

D. raportor, Dr. Garoflid: Se va rectifica.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dupe ...xplicaţiunile date de D. ministru, rĕmâne ...t. 76 ast-fel cum este astăȡĭ în cod, şi se ...daogă articolul comitetuluĭ ca aliniat; în...reptându-se în acelaşi timp cuvintele de: ...Codul de *justiţie criminală*« prin cuvin...le: »*Codul de instrucţie criminală*«.

— Se pune la vot art. 76, ast-fel modifi...at, şi se priimesce.

— Art. 78 şi 125 se priimesc fără dis...uţie cum s'aŭ presintat de guvern.

— *D. raportor, Dr. Garoflid,* citesce ...rt. 126, 139, 140, 141, 142, 153, 175, ...80, 186, 187, 188, 194, 195, 211, 213, ...17, 223, 224, 225, 226 şi 241 din proiect, ... Senatul le admite succesiv fără discu...iune, cu schimbarea numerotaţiilor şi a...endările comitetuluĭ.

Maĭ citesce apoĭ noul *titlu adiţional* cu ...rt. 1, 2, 3, 4 până la art. 23 inclusiv, şi ...unêndu-se la vot, se admit tóte articolele ...in proiect, fără discuţiune.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: ...nainte de a procede la votarea proiectuluĭ de ...ege în total, D. ministru are cuvêntul pen...ru a comunica un Mesagiŭ.

—*D. ministru de externe, Al. Lahovari,* ...ă citire Mesagiuluĭ regal, prin care se îna...ntéză *convenţia de comerciŭ între Romă...nia şi Belgia,* şi proiectul de lege, votat de ...Adunarea deputaţilor, prin care se acordă ...D-neĭ Maria M. Ionescu o pensiune de 150 ...leĭ pe lună.

— Se trimit la secţiĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se ...pune la vot cu bile proiectul de lege rela...tiv la justiţia militară în total.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re...sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	50
Majoritate	32
Bile albe	49
Bile negre	1

Senatul a adoptat proiectul de lege.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Domnule preşedinte, vĕ rog să bine-voiţĭ a fixa ȡiua când se va discuta legea judecătoriilor de pace.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dacă voiţĭ, vom pune mâine la ordinea ȡileĭ acéstă lege.

D. C. Urdăreanu: Abia aȡĭ s'a depus raportul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Nu, s'a distribuit ierĭ, şi dupe regulament aŭ trecut 24 de ore.

Vocĭ: Să se discute Lunĭ.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Nu fac nicĭ o oposiţiune d'a se discuta Lunĭ; atuncĭ aşĭ ruga pe onor. Senat să bine-voiască a examina cel puţin mâine transacţiunea cu D. Cuţarida.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Putem pune proiectul D-vóstră mâine; fiind-că s'a distribuit ierĭ; însă proiectul transacţieĭ cu D. Cuţarida nu se póte pune mâine în discuţie, fiind-că nu e conform cu regulamentul, de óre-ce nu s'a distribuit până acum. Dar fiind-că mâine avem numaĭ indigenate, pun la vot a se discuta mâine proiectul relativ la judecătoriile de pace.

— Se pune la vot, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la ora 5 p. m. anunţându-se cea viitoare pe a duoa ȡi, 19 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 19 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: T. Marocneanu, P. Millo şi T. G. Lerescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 85 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 32 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Christescu C., Cincu Ant., Simionescu Râmniceanu D., Sofian N., Stirbeiŭ B. D., Villner A., Flondor G. Em., Plesnilă I.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ

D-niĭ: Atanasiu I., Calimach Papadopulo Ar., Chircu T., Christescu T., Diamandi I., Economu N., Gussi N., Poni P., Rosetti Sc., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Tatos Hr., Tatos T. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Vrabie C., Ghica Gr. D., Teleman G. (colonel), Blancfort A.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, la ordinea ȡileĭ avem duoĕ rapórte ale Comisiuneĭ de verificare relative la alegerea efectuată la colegiul al II de Dolj, şi II de Fălciŭ.

—*D. raportor, Colibăşanu,* dă citire următoruluĭ raport de verificare:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea D-vóstre de verificare, întrunindu-se în ȡiua de 19 Februarie 1894, în majoritate, sub preşedinţa D-luĭ G. I. Budişteanu, pentru a verifica alegerile efectuate în ȡiua de 14 Februarie corent, pentru un senator al colegiuluĭ II de Dolj, şi pentru un senator al colegiuluĭ II de Fălciŭ, examinând actele ce se găsesc în dosarele respective, a constatat cele ce urméză:

a) In ce priveşte alegerea pentru un senator al colegiuluĭ II de Dolj, că operaţiunea electorală s'a efectuat în cea maĭ perfectă regulă, conform legeĭ electorale, şi că din 503 voturĭ exprimate, anulându-se 12 buletine, (fiind-că purtaŭ semne oprite de lege), D. Dimitrie Gr. Ghica, unul din candidaţĭ, a intrunit 312 voturĭ, cel-lalt candidat D. Constantin Carianopolu, întrunind numaĭ 179.

b) In ce privesce alegerea pentru un senator al colegiuluĭ II de Fălciŭ, că alegerea asemenea s'a petrecut în tótă regula, conform legeĭ electorale, şi că din 120 voturĭ exprimate, anulându-se 6 buletine, carĭ purtaŭ semne oprite de lege, D. colonel G. Teleman a întrunit majoritatea de 90 voturĭ, D. N. Cişman, candidatul opus întrunind numaĭ 24 voturĭ.

Comisiunea D-vósre a validat dar, ambele aceste alegerĭ, şi prin subsemnatul raportorul eĭ, vĕ rógă să bine-voiţĭ a aproba a se proclama D. Dimitrie Gr. Ghica, ca senator al colegiuluĭ II de Dolj, şi D. colonel G. Teleman ca senator al colegiuluĭ II de Fălciŭ.

Raportor, *C. Colibăşanu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă asupra verificăreĭ alegereĭ colegiuluĭ II de Dolj.

Ne luând nimenĭ cuvêntul şi nefiind nicĭ o contestaţie, proclam senator al colegiuluĭ II de Dolj pe D. Dim. Gr. Ghica.

De asemenea discuţiunea fiind deschisă şi ne cerênd nimenĭ cuvêntul şi nefiind nicĭ o contestaţie asupra alegereĭ colegiuluĭ II de Fălciŭ, proclam senator al colegiuluĭ II de Fălciŭ pe D. colonel G. Teleman.

Trecem înainte la proiectele de legĭ.

D. G. Sefendache: D-le preşedinte, vĕd în lista ordineĭ ȡileĭ un proiect de lege de o importanţă mare şi anume acela al *organisăreĭ judecătoriilor de pace.* Eŭ cred că onor. Senat, precum şi însuşĭ D. ministru de justiţie, vor bine-voi să amâne acest proiect de lege, considerând gravitatea luĭ, considerând că în alte părţĭ, când vine o reformă atât de radicală, cum este organisarea judecătoriilor de pace, se dă un timp îndestulător D-lor representanţĭ aĭ naţiuneĭ pentru ca să pótă avea o cunoscinţă exactă asupra reformeĭ propusă.

D-lor, de abia erĭ s'a împărţit acest proiect şi astăȡĭ pretindeţĭ să încépă discuţia asupra luĭ. Eĭ bine, puteţĭ să faceţĭ acésta, dar cred că ne puneţĭ la un exerciţiŭ pe care nu 'l vom putea suporta. Sciŭ că are să 'mi se ȡică că proiectul acesta s'a discutat deja la Cameră şi că este ast-fel fórte facil să se discute şi la Senat; dar cred că nu e bine ca Senatul să fie numaĭ un biuroŭ de înregistrare pentru proiectele carĭ vin de la

Cameră. De aceea rog pe D. ministru să amână nu maĭ mult, dar până Lunĭ, discuţia acestuĭ proiect, ca ast-fel să ne rĕmână timp a'l studia; putem chiar face şi o altă transacţiune, ca astăḑĭ să se dea citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege, iar discuţiunea generală să se încépă Lunĭ.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Sunt cu totul la disposiţiunea onor. Senat.

D. Sefendache: Atuncĭ cum rĕmâne?

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, D. ministru de justiţie lăsând cestiunea la facultatea D-vóstre, sunt dator să consult Senatul.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: S'ar putea, D-le preşedinte, ca cel puţin să se citéscă astăḑĭ raportul şi proiectul de lege, rĕmânênd ca Lunĭ să se încépă discuţiunea publică, acésta pentru a se maĭ înlesni discuţiunea şi a câştiga timpul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D[ó]re-ce şi banca ministerială consimte l[a] acésta, se va da citire astăḑĭ raportuluĭ ş[i] proiectuluĭ de lege, iar discuţiunea general[ă] se va începe Lunĭ. Pe urmă vom trece l[a] discuţiunea şi votarea indigenatelor de l[a] ordinea ḑileĭ.

— *D. senator Daniilescu*, în locul D-lu[ĭ] raportor C. S. Fotin, dă citire următorulu[ĭ] raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul de delegaţĭ, compus din:
D. A. Brăiloiu pentru secţiunea I;
» Em. Flondor » » II;
» A. Vally » » III;
» C. Daniilescu » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 16 Februarie a. c., în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ I, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la judecătoriile de pace, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 27 Ianuarie 1894 şi adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al justiţieĭ cu Mesagiul regal No. 378 din 3 Februarie a. c.; comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, făcêndu'mĭ onórea de a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Acéstă lege, relativă la judecătoriile de pace, are de scop principal de a pune justiţia la îndemâna populaţiuneĭ rurale, apropiind'o de ele prin crearea unuĭ numĕr suficient de centrurĭ unde se distribue justiţia, simplificând procedura şi lărgind, într'o însemnată mĕsură, competinţa judecătoriilor de pace.

Legea din 1882, înfiinţând judecătoriile comunale în sate, se încercase să creeze o justiţie populară. Se pare însă că tradiţiunea vecheĭ judecăţĭ, prin aleşiĭ satuluĭ, n'a lăsat urme destul de puternice, şi acea tradiţiune la care legea se refera n'a putut să prindă rădăcinĭ.

Tot ce satele are maĭ bun de a putea fi juraţĭ comunalĭ fug de acéstă onóre gratuită şi menită a le creea străgănirĭ şi animosităţĭ.

Ast-fel dar, că, fiind-că cu greŭ se găsesc judecătorĭ, şi, când se găsesc, eĭ asistă maĭ mult pentru formă; că ast-fel primarul, care are de drept preşedinţa acesteĭ instanţe, judecata este lăsată pe mâna luĭ, care maĭ mult se inspiră de la notar de cât de la dênsul, dupe cum scim cu toţiĭ, dupe starea instrucţiuneĭ acestor persóne.

Venalitatea este una din plăgile justiţieĭ comunale, carĭ sunt semnalate de maĭ tóte tribunalele din ţéră cu ocasiunea ancheteĭ ordonată de ministrul justiţieĭ.

Legea, ce vi se presintă, ia justiţia din mâna primaruluĭ şi o lasă magistratuluĭ pe care 'l apropie de justiţiabilĭ.

Ea va face ca legea civilă se devină o realitate pentru tóte clasele sociale.

Orĭ cât de bune şi drepte ar fi disposiţiunile coduluĭ civil, este un lucru cunoscut: că cea maĭ mare parte din populaţiunea rurală, am putea ḑice aprópe tótă, a rĕmas afară din lege.

In deosebĭ, regulele relative la drepturile persónelor, la relaţiunile de familie, la drepturile succesorale, aŭ rĕmas literă mórtă.

Nu s'a ocupat nicĭ de disposiţiunile protectóre ale tuteleĭ, nicĭ de principiul egalităţeĭ între moştenitorĭ, nicĭ de principiul solemnităţeĭ actuluĭ dotal; cu tóte consecinţele sale atât de importante în materie imobiliară, n'aŭ găsit o aplicaţiune practică la ţéră, de şi tóte aceste disposiţiunĭ ale legeĭ se referaŭ la actele cele meĭ frecuente şi cele maĭ usuale ale vieţeĭ civile.

Cu un cuvênt, un fel de drept patriarchal basat pe vechile datine.

Aceste neajunsurĭ legea de faţă are de scop de a le remedia.

Lărgirea competinţeĭ în materie imobiliară, darea în competinţa judecătoriilor de pace a operaţiunilor de partagiŭ între moştenitoriĭ sătenĭ, intervenţia judecătorilor în materie de tutele şi la autentificarea foilor de zestre,—acestea sunt atâtea modificărĭ carĭ amelioréză starea actuală şi din care populaţiunea rurală va trage invederate folóse.

Prin înmulţirea judecătoriilor de pace, carĭ de la 130 se sporesce aprópe îndouit numĕrul, se apropie de justiţiabil o justiţie promptă şi accesibilă pentru tóte daraverile usuale carĭ nu ating în-

tre săteni cifre considerabile, prin faptul de a avea mai la îndemână reşedinţele de judecători.

Aceste ameliorări introduse în legea judecătoriilor de pace s'aŭ întins în principiŭ şi populaţiunilor nereşedinţe de judeţ. Multe din motivele cari militéză pentru locuitorii de la ţéră sunt aceleaşi şi pentru locuitorii din oraşe.

Acestea sunt, D-lor senatori, consideraţiunile pe cari comitetul delegaţilor le-a avut în vedere în admiterea acestei legi, şi vĕ rógă să bine-voiţi a vĕ uni cu dênsele aprobând următorul proiect de lege.

Raportor, C. G. FOTINO.

LEGE

PENTRU

JUDECATORIILE DE PACE

PARTEA I

TITLUL I

Organisaţiunea judecătoriilor de pace

Art. 1. Se institue pe tot teritoriul Regatului un numĕr de 240 judecătorii de pace.

Reşedinţa şi circumscripţiunea lor se vor fixa definitiv prin decisie a consiliului de miniştri, proporţional cu numĕrul populaţiunei saŭ cu suprafaţa teritoriului.

Art. 2. Dupe punerea în aplicaţie a presentei legi, se vor putea înfiinţa noui judecătorii, dupe necesităţile serviciului, prin decret regal, dat în urma unui jurnal al consiliului de miniştri.

Pentru acest sfêrşit se va putea prevede în fie-care an, în budgetul ministerului justiţiei, un fond disponibil.

Art. 3. Judecătoriile de pace se compun de un judecător şi unul saŭ mai mulţi copişti, din cari unul va face funcţiunea de archivar.

Dupe trecere de un an de la promulgarea legei de faţă, nimeni nu va mai putea fi numit judecător de pace dacă nu va însuşi condiţiunile de admisibilitate, cerute de legea organisărei magistraturei pentru supleanţii şi substituţii de tribunale.

Grefierii tribunalelor cari aŭ servit în acéstă funcţiune cel puţin cinci ani, pot să fie numiţi judecători de pace.

Ministrul justiţiei, în urma unei decisiuni a consiliului de miniştri, va putea numi un ajutor al judecătorului ori unde va cere trebuinţa serviciului.

Art. 4. Ajutorul judecătorului de pace îndeplinesce tóte funcţiunile judecătorului, în cas de lipsă a acestuia.

El póte fi delegat în cercetare la faţa locului, dacă judecătorul o găsesce necesar.

El îngrijesce de regulata expediţiune a lucrărilor.

El contrasemnéză autentificările în cas de absenţă a copistului.

Art. 5. In cas de împedicare bruscă, de congediŭ, de vacanţă într'o judecătorie, preşedintele tribunalului delégă imediat, fie pe ajutorul unei alte judecătorii din resortul tribunalului, fie pe grefierul tribunalului, fie, în cas de împedicare a acestuia, pe un ajutor de grefă, comunicând în acelaşi timp şi ministerului despre acésta.

Delegatul va avea tóte drepturile şi îndatoririle unui judecător până la luarea unei mĕsuri definitive de ministerul justiţiei.

Delegatul se va bucura de o indemnitate de drum şi de şedere, care se va fixa prin un regulament.

Art. 6. Statul plătesce personalul judecătoriei conform statului anexat, care face parte din lege, şi furniséză materialul de cancelarie şi de funcţionare. Judeţele, pentru tóte judecătoriile aşedate afară din comunele urbane, şi comunele urbane pentru judecătoriile din interiorul lor, sunt ţinute să dea localul, mobilierul cuviincios şi combustibilul.

Ministerul de interne, dupe cererea ministrului de justiţie, va înscrie din oficiŭ în budgetele judeţelor şi comunelor urbane sumele necesare ca cheltueli obligatorii, dacă judeţele şi comunele n'aŭ satisfăcut pe deplin la îndatorirea lor.

Comunele urbane mai aŭ în sarcina lor plata unui copist suplimentar pentru judecătoriile prea mult încărcate. Obligaţiunea acésta se va constata de ministerul justiţiei dupe raportul preşedintelui tribunalului local. Plata se va putea înscrie din oficiŭ, în cas de neexecuţiune, de ministerul de interne.

Art. 7. Judecătorii de pace titraţi cari, de la punerea în aplicare a legei de faţă, vor fi servit cinci ani neîntrerupt în acéstă funcţiune, vor primi o gradaţiune de 10 %, şi dupe alţi cinci ani de serviciŭ o nouă gradaţiune de 10 % asupra retribuţiunei primitive.

TITLUL II

Competinţa civilă a judecătoriilor de pace

Art. 8. Judecătoriile de pace sunt competinte a judeca tóte cererile în materie personală şi mobiliară, de ori-ce natură ar fi ele, chiar şi comercială, în cea din urmă instanţă până la valórea de 300 lei inclusiv, capital şi interese; iar cu drept de apel până la valórea de lei 1.500 inclusiv, capital şi interese.

In materie imobiliară judecătorii de pace sunt competinţi a judeca, în prima instanţă:

1) Până la concurenţa de cinci hectare inclusiv pentru locurile fără clădiri şi până la valórea de 1.500 lei inclusiv pentru locurile cu clădiri situate în comunele rurale; 2) până la concurenţa de 1.500 lei pentru imobilele de ori-ce natură situate în comunele urbane.

Intinderea şi valórea imobilului, care forméză obiectul acţiunei, se va determina prin petiţiunea de intentare. Nu se derogă prin acest articol la disposiţiunile art. 7 din legea rurală, interpretat prin legea de la 1879, Februarie 13.

Acţiunea însă în revendicaţie care ar decurge dintr'o hotăr-

nicie în curs de judecată saŭ care ar schimba o linie de despărţire fixată printr'o hotărnicie deja făcută, va rĕmâne de competinţa tribunalelor de prima instanţă şi curţilor de apel, orĭ-care ar fi valórea lor.

Petiţiunile de hereditate, tóte cererile privitóre la punerea în posesiune şi regularea succesiuneĭ, eşirile din indivisiune şi împărţéla succesiunilor până la concurenţa valóreĭ de 5.000 leĭ, sunt asemenea de competinţa judecătorilor de pace, carĭ vor judeca tot-d'a-una cu drept de apel. Declaraţiunea de acceptaţiune sub beneficiŭ de inventar şi declaraţiunea de repudiaţiune a acestor succesiunĭ se vor putea face la judecătoria de pace. Judecătorul este ţinut să trămită, la finele fie-căreĭ lunĭ, copie textuală de pe aceste declaraţiunĭ la grefa tribunaluluĭ pentru a se înscrie în registrul prevĕḑut de art. 695 c. civ.

Art. 9. Când într'o acţiune personală şi mobiliară, ce derivă din acelaşi fapt juridic, figurézā maĭ mulţĭ reclamanţĭ saŭ maĭ mulţĭ pârîţĭ, fără ca între dênşiĭ să existe verĭ-o solidaritate, competinţa se determină dupe ceea ce se cere de toţĭ reclamanţiĭ saŭ se pretinde de la toţĭ pârîţiĭ.

Când obligaţiunea nu derivă din acelaşi fapt juridic, reclamantul nu póte chema în judecată, prin aceeaşĭ cerere, pe maĭ mulţĭ debitorĭ, chiar dacă obligaţiunea este constatată prin unul şi acelaşi act. Judecătorul de pace este competinte a judeca cererile reconvenţionale, întru cât obiectul lor nu întrece competinţa judecătoriilor de pace.

Art. 10. Judecătoriĭ de pace sunt competinţĭ a judeca în cea din urmă instanţă până la 300 leĭ inclusiv şi cu apel până la orĭ-ce valóre:

1) Cererile pentru vătĕmare aduse de către ómenĭ saŭ dobitóce ţérinelor, holdelor, fructelor şi recoltelor;

2) Cererile pentru curăţirea şanţurilor, canalurilor de irigaţiune, iazurilor, gârlelor, zăgazurilor (iezeturilor), când drepturile de proprietate saŭ de servitute nu sunt contestate;

3) Cererile pentru usurpare saŭ stricăciunĭ de locurĭ, copacĭ, gardurĭ, şanţurĭ saŭ alte îngrădirĭ;

4) Cererile pentru reparaţiunile locurilor saŭ clădirilor închiriate, impuse prin contract saŭ de către lege în sarcina locataruluĭ (chiriaşuluĭ);

5) Cererile pentru despăgubirĭ civile provenite din delictele şi contravenţiunile pentru carĭ judecătoriĭ de pace sunt competinţĭ, când însă părţile n'aŭ intrat pe calea penală.

Art. 11. Judecătoriĭ de pace sunt competinţĭ a judeca cererile pentru desfiinţarea contractelor de arendare saŭ închiriare, saŭ pentru isgonirea arendaşuluĭ saŭ chiriaşuluĭ în prima şi ultima instanţă, când valórea locativă anuală se urcă până la 300 leĭ inclusiv, şi cu drept de apel când acéstă valóre se urcă până la 1.500 leĭ inclusiv.

Art. 12. Judecătoriĭ de pace vor judeca în prima instanţă şi cu drept de apel, orĭ-care ar fi valórea lucruluĭ, acţiunile posesoriĭ.

Acţiunile posesoriĭ nu vor fi primite de cât sub următórele condiţiunĭ:

1) Să fie în cestiune imobile saŭ drepturĭ imobiliare susceptibile de prescripţiune;

2) Să fi trecut maĭ puţin de un an de la turburare saŭ deposedare;

3) Reclamantul să dovedéscă că a avut posesiunea cel puţin 1 an;

4) Posesiunea luĭ să întrunéscă condiţiunile art. 1.846 şi 1.847 din codul civil.

Condiţiunile de sub numerile 3 şi 4 nu sunt cerute când deposedarea saŭ turburarea s'a făcut prin violenţă saŭ prin forţă.

Art. 13. Judecătoriile de pace vor judeca în prima instanţă şi cu drept de apel, orĭ-care ar fi valórea lucruluĭ:

1) Plângerile relative la strămutare de hotare;

2) Pretenţiunile privitóre la lucrărĭ făcute pe ape curgĕtóre, pentru irigaţiune saŭ pentru punere în mişcare de morĭ, fabrice, etc.;

3) Reclamaţiunile pentru exerciţiul servituţilor, pentru zidurile şi şanţurile comune, pentru distanţele de observat între vecinĭ la construcţiunĭ saŭ plantaţiunĭ.

In tóte aceste casurĭ, dacă se va contesta verĭ-uneea din părţĭ însuşĭ dreptul de proprietate saŭ titlul constitutiv al servituţeĭ, judecătorul de pace nu va statua de cât asupra cestiuneĭ de posesiune, fără ca acésta să prejudece fondul chiar al dreptuluĭ, care rĕmâne a se judeca pe cale principală dupe regulele generale de competinţă.

Art. 14. In casurile când competinţa judecătoruluĭ se reguléză dupe valórea saŭ întinderea obiectuluĭ în contestaţiune, valórea saŭ întinderea se va hotărî dupe indicaţiunile coprinse în cerere.

Dacă cererea nu coprinde nicĭ valórea, nicĭ întinderea, saŭ dacă se ridică contestaţiunĭ asupra valóreĭ saŭ întindereĭ, şi părţile nu se înţeleg, judecătorul va hotărî dupe actele ce va avea, saŭ prin experţĭ, saŭ mergĕnd însuşĭ la faţa loculuĭ.

Partea nemulţumită pe evaluaţiunea judecătoruluĭ nu o va putea ataca cu apel de cât o-dată cu apelul asupra fonduluĭ.

In cas când tribunalul ar judeca că evaluaţiunea era greşită, şi că ast-fel litigiul întrecea competinţa judecătoruluĭ, va evoca fondul şi va judeca afacerea în prima instanţă, obligând pe reclamant a completa timbrul legal.

Art. 15. Judecătoriĭ de pace sunt competinţĭ a regula tutelele până la valórea de 5.000 leĭ inclusiv.

Estimaţiunea se va face prin însuşĭ inventariul.

Inventoriarea avereĭ se face de judecătorul de pace.

Pentru comunele nereşedinţe de judecătoriĭ, dacă părţile nu procură miḑlócele de transport, judecătorul va putea delega pe sub-prefectul saŭ ajutorul acestuia, saŭ chiar pe primarul respectiv spre a inventoria averea. Primarul însă nu va putea fi delegat de cât pentru averile de minimă importanţă, şi anume când defunctul nu a lăsat imobile saŭ vite.

Tot asemenea se va procede pentru aplicarea sigiliilor, când ele nu sunt aplicate din oficiŭ de către primar.

O-dată cu procesul-verbal de inventoriare, sub-prefectul saŭ delegatul sĕŭ vor comunica judecătoruluĭ lista rudelor celor maĭ apropiate din comună saŭ din judeţ, saŭ, în lipsă de rude, lista prietenilor defunctuluĭ. Aceleaşĭ sciinţe le va lua însuşĭ judecătorul de la administraţia comunală când procede personal la inventoriare.

Judecătorul va convoca urgent, sub preşedinţa sa, pe rudele şi amiciĭ desemnaţĭ pentru a constitui consiliul de familie şi a alege pe tutor.

Dacă la ḑiua defiptă nu s'a întrunit consiliul în numĕrul prevĕḑut de lege, judecătorul va numi din oficiŭ un tutor dintre rudele minoruluĭ saŭ amiciĭ defunctuluĭ saŭ dintre fruntaşiĭ satuluĭ. Tutorul numit, afară de va fi fost scusat conform legeĭ, este dator să priméscă imediat averea şi, la nevoie, şi persóna minoruluĭ.

Autorisaţiunea cerută de art. 408 se va înlocui cu aceea a judecătoruluĭ de pace orĭ de câte orĭ va fi vorba de acţiunĭ de partagiŭ între moştenitoriĭ sătenĭ saŭ de verĭ-ce acţiune imobiliară pentru care judecătorul de pace ar fi competinte.

Art. 16. Contestaţiunile făcute de minorităţile din consiliile de familie, cererile de destituţiune, de scusare, de excludere a tutoruluĭ, diferitele omologărĭ, precum şi tóte incidentele relative la tutelele regulate de judecătoriĭ de pace, conform acestuĭ articol, se vor judeca în prima instanţă de judecătorul de pace.

Judecătoriĭ de pace vor putea dispensa pe tutore de a da socotelĭ când minorul nu are nicĭ o avere.

Art. 17. Judecătoriĭ de pace sunt competinţĭ a legalisa foile dotale până la valórea de 3.000 leĭ inclusiv.

Dacă fóia dotală conţine imobile saŭ obiecte mobile altele de cât banĭ, părţile sunt ţinute a face preţuirea în însuşĭ actul dotal. Acéstă preţuire specială nu operéză vîndarea mobilelor de cât dacă părţile o indică.

Când constituţiunea de dotă conţine imobile, părţile sunt ţinute a depune o copie suplimentară de pe actul dotal, care copie se expediază de judecător, în termen de 24 ore de la autentificare, către grefierul tribunaluluĭ loculuĭ unde este situat imobilul, spre a o transcrie în registrul de transcripţiunĭ. Ju-

decătorul și grefierul sunt personal responsabilĭ, fie-care în ceea ce 'ĭ privesce, de neîndeplinirea obligațiuneĭ ce li se impune.

Dispozițiunile art. 719 din procedura civilă se abrogă.

Art. 18. Judecătoriĭ de pace sunt competințĭ a statua asupra actelor de adopțiune ale locuitorilor din comunele rurale, precum și ale locuitorilor din comunele urbane carĭ nu sunt reședințe de județ.

Eĭ vor legalisa actele de constatarea etățeĭ, servind exclusiv pentru adopțiune.

Sentințele de adopțiune vor fi supuse tribunaluluĭ spre confirmare în modul și termenul prevĕḑut în art. 321, și înscrise în registrul oficiuluĭ stăreĭ civile, conform art. 323 din c. civil.

Eĭ maĭ sunt încă competințĭ pentru a da femeilor măritate autorisațiunea de a sta în judecată în procesele ce sunt de competința lor, observându-se formele de la art. 624 și următoriĭ din procedura civilă, cu osebire numaĭ că somațiunea și citațiunea soțuluĭ se vor face conform art. 31 și următoriĭ din presenta lege.

Art. 19. Judecătoriĭ de pace sunt competințĭ a statua asupra tutulor contestațiunilor ivite la execuțiunea actelor autentificate de dênșiĭ, în virtutea legeĭ de față saŭ a legeĭ din 1 Septembre 1886 pentru autentificărĭ, întru cât nu este vorba de o contestație purtând asupra procedureĭ uneĭ exproprierĭ (vîndare silită imobiliară) urmărită înaintea tribunaluluĭ.

Contestațiunile se adreséză la judecătoria în circumscripțiunea căreea se face urmărirea, afară numaĭ dacă se atacă însuși titlul executoriŭ, în care cas contestația trebue făcută la judecătoria care a dat autenticitatea.

TITLUL III

Competința corecțională a judecătoriilor de pace

Art. 20. Judecătoriile de pace sunt tribunale polițienescĭ și judecă contravențiunile de simplă poliție de orĭ-ce natură și din orĭ-ce lege ar decurge.

Atribuțiunile date de art. 141, 142 și 164 din procedura penală sub-prefecților, polițailor și primarilor se vor exercita numaĭ de judecătoriĭ de pace.

Art. 21. Judecătoriĭ de pace, ca tribunale polițienescĭ, judecă cu drept de apel tóte contravențiunile, afară numaĭ dacă amenda, restituțiunile saŭ reparațiunile civile nu trec fie-care în parte peste suma de 20 leĭ, osebit cheltuelile.

Art. 169 din procedura penală se modifică în acest sens

Art. 22. Judecătoriile de pace sunt tribunale corecționale și judecă în prima instanță:

1) Faptele prevĕḑute și pedepsite de art. 238, 249, 299 al. I, 352, 353 și 356 din codul penal;

2) Furturile simple prevĕḑute și pedepsite de art. 308 din codul penal, când valórea obiectuluĭ furat nu trece peste suma de 100 leĭ;

3) Furturile de pasĕrĭ domestice comise în curțĭ, în câmp, în coteţe saŭ aiurea, fie nóptea, fie ḑiua, fie cu întrebuințarea miḑlócelor agravante prevĕḑute de art. 310 din codul penal, când asemenea valóre nu trece peste 100 leĭ;

4) Furturile prevĕḑute și pedepsite de art. 309, § 2, când valórea nu trece peste 100 leĭ.

In câte trele aceste casurĭ din urmă, partea civilă saŭ reclamantul este ținut a arăta însuși, în reclamațiunea sa, valórea pagubeĭ causate;

5) Delictele silvice, când delictul nu atrage dupe sine o amendă maĭ mare de 300 leĭ.

Art. 23. Pentru diferitele delicte din articolul precedent judecătorul de pace nu va putea pronunța o pedépsă întrecênd șése lunĭ și o ḑi închisóre, afară de casurile prevĕḑute de art. 40 și 43 c. penal.

Art. 24. Procurorul tribunaluluĭ póte tot-d'a-una face apel contra cărților de judecată penală date în prima instanță și în materie corecțională, fără obligațiune de a notifica apelul sĕŭ părțeĭ interesate.

Apelul părțeĭ civile în materie de delicte corecționale de competința judecătoruluĭ de pace învestesce pe tribunal cu dreptul de a se pronunța și asupra pedepseĭ. O-dată sesizat, tribunalul nu se póte devesti prin retragerea apeluluĭ.

Art. 25. Termenul de apel este de 10 ḑile de la pronunțarea cărțeĭ de judecată, fie în materie de delicte, fie în materie de contravențiunĭ, dacă părțile aŭ fost de față; și de la comunicare, dacă părțile aŭ fost absente.

Pentru ministerul public termenul de apel curge de la pronunțare.

Art. 26. Declarațiunea de apel nu se póte face de părțĭ de cât la judecătorul de pace.

Ministerul public va putea face apelul sĕŭ fie la judecătorie, fie la tribunal.

Art. 27. Asupra delictelor prevĕḑute de art. 238 și 299, al. I din codul penal, și contravențiuneĭ prevĕḑute de art. 300 și pedepsită de art. 396 din codul penal, acțiunea publică se póte stinge prin împăcăciunea părților.

PARTEA II

Despre procedura înaintea judecătoriilor de pace

TITLUL IV

Despre chemare

Art. 28. Cererea în judecată se va adresa la judecătorul domiciliuluĭ saŭ reședințeĭ pârîtuluĭ. Dacă cererea este relativă la un imobil, ea se va adresa la judecătorul loculuĭ unde este așeḑat imobilul.

Art. 29. Cererea se va face în scris. Originalul cereręĭ va fi însoțit de atâtea exemplare, copiĭ, câte părțĭ sunt. Ea va coprinde numele, profesiunea și domiciliul părților, obiectul prigonireĭ și temeiurile reclamantuluĭ, și va fi subscrisă de dênsul și datată.

Art. 30. Judecătorul, îndată ce va primi cererea, va însemna pe tóte exemplarele termenul de înfățișare, va pune data și va semna; va trece termenul în registrul de ședințe; va opri în cancelarie originalul cereręĭ; iar copia saŭ copiile le va remite reclamantuluĭ, împreună cu atâtea țidule câte sunt exemplarele, pentru ca reclamantul să îndeplinéscă procedura.

Art. 31. Procedura se va împlini lăsându-se copia în mâna pârîtuluĭ, care va iscăli țidula de primire. Procedura se póte împlini, dupe alegerea părțeĭ, fie de reclamant în persónă, fie prin comisariĭ și sub-comisariĭ de poliție saŭ primariĭ comunelor rurale, fie prin corpul de portăreĭ; în acest din urmă cas, spesele privesc numaĭ pe ceĭ carĭ aŭ recurs la acéstă procedură specială.

Art. 32. In cas când pârîtul nu va voi să priméscă copia saŭ să iscăléscă țidula, orĭ nu va fi acasă, primarul, comisarul saŭ sub-comisarul va lăsa copia la domiciliul orĭ reședința pârîtuluĭ, în mâna unuĭ servitor, orĭ uneĭ rude, orĭ unuĭ vecin imediat, care va iscăli țidula de primire; iar dacă nu sunt servitorĭ, rude saŭ vecinĭ, saŭ dacă aceștia refusă, copia se va lipi pe ușe și se va încheia proces-verbal de acésta; procesul-verbal se va da pe urmă reclamantuluĭ, spre justificare că s'a îndeplinit chemarea.

Art. 33. Primarul, comisarul saŭ sub-comisarul vor îndeplini datoriile lor, impuse prin articolul precedent, în ḑiua chiar când primesce petițiunea, saŭ cel mult a duoa ḑi.

Art. 34. Cererile în scris pot fi înlocuite prin cererĭ verbale pentru împricinații fără sciință de carte. Spre acest sfêr-

şit se va fixa printr'un regulament, într'un mod uniform pentru tóte judecătoriile de pace, o ḑi în care împricinaţiĭ, dând timbrul legal, vor putea face plângerile lor verbal; copistul judecătorieĭ le va protocola sub directa priveghiare a judecătoruluĭ.

Art. 35. Termenul de înfăţişare va fi de la treĭ ḑile până la 15 ḑile maximum, şi va fi pus în vederea pârîtuluĭ cel puţin în ajunul ḑileĭ de înfăţişare.

In casurĭ urgente, judecătorul va putea da termen de înfăţişare pentru aceeaşĭ ḑi. Urgenţa însă şi motivele de admitere ale eĭ vor fi consemnate şi iscălite de judecător, atât pe originalul cerereĭ, cât şi pe copie.

Art. 36. Părţile se pot înfăţişa înaintea orĭ-căruĭ judecător de pace, fără nicĭ o chemare şi fără nicĭ o cerere în scris, în destul ca procesul să fie de natură a se judeca de un judecător de pace şi în destul ca voinţa părţilor, obiectul şi valórea contestaţiuneĭ lor să fie constatate în scris înaintea judecătoruluĭ printr'un act format de judecător, subscris de el şi de părţile împricinate.

Judecătorul va judeca pricina saŭ în acea ḑi, saŭ în altă ḑi însemnată de el. Părţile vor subscrie spre sciinţă, şi în ḑiua însemnată pricina se va judeca ca şi cele ce sunt cu chemărĭ.

TITLUL V

Despre hotărîre, judecată, mĕsurĭ asigurătóre şi execuţiunĭ

Art. 37. Judecătoriĭ de pace vor ţine audienţe în tóte ḑilele' chiar şi Duminicile şi sĕrbătorile. Judecătoriile de pace din comunele rurale vor reserva pentru cercetărĭ locale cel puţin duoĕ ḑile pe sĕptĕmână.

Un regulament uniform va defige aceste ḑile şi va fi adus la cunoscinţa judecătoriilor interesate.

Şedinţa va începe invariabil la orele 10 diminéţa, cu aplicaţiunea celor-alte disposiţiunĭ din art. 130 din legea organisăreĭ judecătorescĭ din 1 Septembre 1890.

Art. 38. Părţile se vor înfăţişa în persónă, prin advocat, saŭ prin orĭ-ce rudă până la gradul III inclusiv. Nicĭ o persónă sub titlul de vechil saŭ cumpĕrător de drepturĭ nu va putea figura în numele verĭ-uneea din părţĭ.

Cu tóte acestea, proprietariĭ saŭ arendaşiĭ se pot înfăţişa prin însărcinaţiĭ lor de afacerĭ, întru cât aceştia vor avea procura şi vor fi românĭ, avênd exerciţiul drepturilor politice. Aceştĭ însărcinaţĭ vor represinta numaĭ daraverile proprietăţeĭ respective.

Art. 39. Părţile vor fi ascultate pe rênd. Ele vor vorbi cu cuviinţă şi respect; la cas contrariŭ, judecătorul le va face observaţiunĭ şi, neîndreptându-se, le va da afară saŭ va pronunţa contra lor amenda de la 5 până la 20 leĭ.

Art. 40. Judecătorul, dupe ce va asculta pe părţĭ şi va da citire actelor de dênsele înfăţişate, va cerca a le împăca şi, dacă împăcăciunea nu va fi posibilă, va pronunţa hotărîrea, fără a se ridica de pe loc.

In afacerile civile judecătorul, dacă va avea nevoe ca să chibzuiască în neființa părţilor, va putea amâna pronunţarea judecăţeĭ pentru un termen maximum de treĭ ḑile.

Judecătorul este dator a se pronunţa asupra tutulor miḑlócelor de apărare ce ar putea resulta din desbaterĭ, din actele părţilor saŭ din împregiurările causeĭ, chiar dacă aceste miḑlóce n'aŭ fost invocate de părţĭ.

In casul acesta însă numaĭ dupe ce le va fi pus în desbaterea părţilor.

Art. 41. Când una din părţĭ va denega scriitura saŭ va defăima un act în fals, fără însă a indica pe autorul falsuluĭ, judecătorul de pace va face el însuşĭ verificarea scriptelor, procedând conform art. 162 şi următoriĭ din procedura civilă, şi hotărîrea luĭ asupra acestuĭ incident va fi supusă apeluluĭ numaĭ o-dată cu hotărîrea asupra fonduluĭ, întru cât acesta este susceptibil de apel.

In casul însă când se va indica autorul falsuluĭ, judecătorul va procede conform art. 170 din procedura civilă, suspendând afacerea şi înaintând de îndată actele ministeruluĭ public.

Art. 42. Cartea de judecată se va redacta pe scurt, va arăta că s'a propus împăciuirea, va coprinde miḑlócele de apărare ale părţilor, textul de lege pe care s'a întemeiat judecata şi va face menţiune dacă este cu apel saŭ în ultimul resort. Ea va fi redactată în timpul maximum de cincĭ ḑile de la pronunţare.

Extractul dupe cartea de judecată se va trece într'un registru special.

Art. 43. Termenul de apel în materie civilă este de o lună.

Acest termen curge de la comunicarea cărţeĭ de judecată, când ea a fost pronunţată contradictoriŭ, saŭ de la pronunţarea hotărîreĭ când a fost dată asupra oposiţiuneĭ saŭ asupra uneĭ contestaţiunĭ la executare.

Termenul de apel va fi de duoĕ lunĭ, dacă partea judecată în lipsă este absentă din ţéră.

In materie comercială se va urma conform coduluĭ de comerciŭ.

Art. 44. Pentru comunicarea cărţilor de judecată civile saŭ comerciale se va urma conform art. 31 din presenta lege. Dovada de predare dată de partea condamnată, de primarul saŭ comisarul de poliţie, se va remite judecătoruluĭ de partea câştigătóre.

Originalul dovedeĭ se va popri de judecătorĭ spre a se alipi la dosar, şi copia de pe dênsa se va transcrie de judecător, sub a luĭ iscălitură, pe copia de hotărîre ce se află în mâna părţeĭ.

Art. 45. Comunicarea cărţilor de judecată corecţionale saŭ poliţienescĭ se face în extract prin administraţiune. Dovada se trimite direct de administraţiune judecătoruluĭ de pace.

Art. 46. Executarea cărţilor de judecată corecţionale saŭ poliţienescĭ date în ultim resort de judecătorul de pace se va face de însuşĭ judecătorul.

Art. 47. Executarea cărţilor de judecată civile saŭ comerciale se va face în virtutea uneĭ formule executoriĭ date de judecătorul de pace conform art. 373 şi 375 din procedura civilă.

Executarea se va putea face dupe alegerea părţeĭ, fie prin administraţiune, fie prin agenţiĭ de urmărire aĭ tribunaluluĭ. In acest din urmă cas însă cheltuelile portăreilor sunt în sarcina părţeĭ care a recurs la ministerul lor.

Se exceptéză executarea asupra imobilelor, care nu se póte face de cât prin agenţiĭ de urmărire aĭ tribunaluluĭ şi în sarcina părţeĭ condamnate.

Art. 48. Judecătorul de pace va putea ordona executarea provisorie a hotărîrilor sale date cu dreptul de apel, când este urgenţă saŭ când este pericol a se maĭ întârḑia executarea.

Acéstă executare se va face cu cauţiune saŭ fără cauţiune, dată de cel ce cere executarea, dupe împregiurărĭ. Când însă valórea obiectuluĭ trece peste 300 leĭ, cel ce cere executarea va fi dator a da cauţiune.

Art. 49. Judecătoriĭ de pace sunt încă în drept, observând formalităţile prevĕḑute de procedura coduluĭ civil, ca, în limitele competinţeĭ lor, să ia orĭ-ce mĕsurĭ de asigurare (art. 371—491 şi 610—620 din procedura civilă).

Art. 50. Cărţile de judecată, fie civile, fie penale, fie comerciale, pronunţate de judecătoriĭ de pace în ultima instanţă, vor putea fi atacate cu recurs înaintea tribunaluluĭ pentru exces de putere, incompetinţă saŭ violare de lege.

Termenul de recurs va fi de o lună în materie civilă saŭ comercială şi de ḑece ḑile în materie penală, dupe distincţiunile art. 25 şi 43 din acéstă lege.

Recursul se va judeca de tribunal cu treĭ judecătorĭ.

Dacă tribunalul găsesce recursul fondat, casând cartea de judecată, nu trămite afacerea în cercetarea alteĭ judecătoriĭ, ci, evocând fondul, o judecă în prima saŭ ultima instanţă, dupe regulele de competinţă proprie ale tribunalelor.

Art. 51. In execuţiunea partagelor, când împărţéla nu se póte face în natură, judecătorul va căuta să învoiască pe părţĭ

între ele, dacă sunt majore și capabile, și va adeveri învoiala, care va dobêndi ast-fel caracterul unuĭ act autentic.

Dacă împărțéla în natură este imposibilă, se va proceda la vîndare.

Vîndarea obiectelor mobile se va face cu licitațiune publică, fie la fața loculuĭ, fie la sediul judecătorieĭ, dupe alegerea judecătoruluĭ, într'o di de sërbătóre saŭ de bâlciŭ.

Vîndarea va fi precedată de publicațiunĭ la judecătoria de pace și la primăria locală, făcute cel puțin cu treĭ dile libere înainte de vîndare.

Vîndarea imobilelor se va face la tribunalul districtuluĭ, conform regulelor ordinare. Spre acest scop, judecătorul de pace va fi dator să transmită dosarul partagiuluĭ președinteluĭ tribunaluluĭ.

TITLUL VI

Despre judecata în lipsă și despre oposițiune

Art. 52. Dacă la diua însemnată pentru înfățișare una din părțĭ nu a venit, judecătorul de pace va da hotărîrea în lipsă, admițênd cererea numaĭ dacă i se va părea justă și dovedită.

Art. 53. Partea judecată în lipsă, chiar în materie comercială, va putea face oposițiune în termen de cincĭ dile de la comunicare. Acest termen va fi de dece dile pentru ceĭ absențĭ din țéră.

Art. 54. Petițiunea de oposițiune va fi făcută în dublu exemplar, unul original și altul copie. Judecătorul, primind oposițiunea, va urma conform art. 30.

Partea oponentă nu este ținută a justifica causele de neventre la prima înfățișare. Judecătorul va avea să verifice numaĭ dacă oposițiunea este în termen.

Art. 55. Oponentul care va lipsi și la înfățișarea urmată dupe oposițiunea sa, nu va maĭ fi admis a face o a duoa oposițiune.

TITLUL VII

Despre procedurile preparatoriĭ și despre excepțiunĭ

Art. 56. Judecătoriĭ de pace sunt în drept, dupe împregiurărĭ, ca, maĭ înainte de a'șĭ pronunța hotărîrea lor, să facă maĭ multe lucrărĭ preparatoriĭ, pentru luminarea lor, prin cercetărĭ la fața loculuĭ, ascultarea de experțĭ, audiare de martorĭ, etc., dacă aceste diferite probe sunt admisibile.

Art. 57. Dacă judecătorul hotărasce a merge la fața loculuĭ și dacă acéstă hotărîre s'a pronunțat în presența ambelor părțĭ, acestea vor subscri spre sciință, și la diua, locul și ora hotărîtă se vor afla presente.

Dacă acéstă hotărîre pregătitóre s'a pronunțat în lipsa uneea din părțĭ, judecătorul va da o citațiune părțeĭ presinte, ca acésta să 'ĭ facă cunoscut conform art. 31 pentru chemărĭ în judecată.

Art. 58. Experțiĭ și martoriĭ vor fi chemațĭ prin midlocirea părțeĭ interesate și dupe formele chemăreĭ în judecată.

Incheiarea judecătoruluĭ care va admite expertisa va fixa și onorariul expertuluĭ. Acest onorariŭ va fi depus la grefa judecătorieĭ de partea cea maĭ diligentă și va cădea definitiv în sarcina părțeĭ condamnate.

Martoriĭ vor avea drept la o indemnisație, dacă o cer în instanță. Judecătorul este ținut să ia act de acéstă cerere și să acorde o justă indemnitate prin însășĭ cartea de judecată care se va pronunța asupra litigiuluĭ principal.

Un regulament va desvolta regularea acestor diferite puncte.

Art. 59. La diua hotărîtă martoriĭ vor arăta numele, profesiunea, etatea și locuința lor; vor jura înaintea judecătoruluĭ de a spune adevĕrul; vor declara dacă sunt rude saŭ finĭ (cuscri) cu părțile și în ce grad, adică le sunt servitorĭ, ómenĭ de serviciŭ și dacă nu sunt în prigonire cu una din părțĭ.

Martoriĭ vor fi ascultațĭ câte unul în parte, fața cu părțile, dacă acestea sunt la înfățișare.

Art. 60. Părțile nu vor întrerupe pe martorĭ. Judecătorul va putea, orĭ dupe cererea părților saŭ de la sine, să facă martorilor verĭ-ce întrebărĭ va găsi cu cale pentru a sa luminare.

Fie-care din părțĭ are dreptul a contesta pe martoriĭ propușĭ de cea-altă parte, și judecătorul va aprecia. Dupe depunerea mărturieĭ nicĭ o imputare adusă martoruluĭ nu va fi ținută în sémă, afară numaĭ dacă va fi dovadă în scris.

Art. 61. In tóte casurile se va face proces-verbal coprindĕtor de arătările martorilor. Se va da citire fie-căruĭ martor de partea care 'l privesce din acest proces-verbal. Martorul va subscri saŭ se va face mențiune de neputința sa de a subscri. Procesul-verbal va fi subscris de judecător.

Art. 62. La fața loculuĭ judecătorul va putea examina prin el însușĭ starea locurilor; va putea asculta martorĭ, experțĭ saŭ orĭ-ce alte persóne competinte pentru a 'l lumina; va putea chiar, dacă va crede de cuviință, să 'șĭ dea hotărîrea luĭ definitivă.

Art. 63. Dacă la înfățișarea înaintea judecătoruluĭ o parte arată un just motiv de a chema în judecată pe un garant saŭ sub-garant și produce cerere înscrisă pentru acésta, judecătorul va acorda un termen îndestulător, potrivit cu distanța, spre a chema și pe acela în judecată. Pentru chemarea garantuluĭ se va procede conform art. 31 din acéstă lege.

Art. 64. Dacă acéstă cerere nu s'a făcut încă de la ântêia înfățișare, saŭ dacă garantul nu vine la diua înfățișăreĭ, judecătorul va hotărî asupra cerereĭ principale, rĕmânênd, de va fi trebuință, a se pronunța maĭ târdiŭ și asupra garanțieĭ.

Art. 65. Tóte încheiările ce judecătorul de pace va face cu ocasiunea procedurilor preparatoriĭ nu vor fi supuse apeluluĭ de cât o-dată cu hotărîrea asupra fonduluĭ.

TITLUL VIII

Despre recusațiune

Art. 66. Judecătoriĭ de pace pot fi recusațĭ:

1) Când vor avea un interes personal în proces;

2) Când vor fi rude saŭ afinĭ cu una din părțĭ, până la gradul de vĕr primar inclusiv;

3) Când s'a urmat proces criminal între dênsul și una din părțĭ saŭ soțul eĭ, orĭ rudele saŭ afiniĭ eĭ în linie dréptă;

4) Dacă există proces civil între dênsul și una din părțĭ saŭ soțul eĭ;

5) Dacă va fi dat o părere în scris asupra procesuluĭ.

Art. 67. Recusațiunea se va propune maĭ 'nainte de orĭ-ce apărare asupra fonduluĭ.

Art. 68. Dacă judecătorul respinge recusarea, el va intra în cercetarea fonduluĭ, și apelul saŭ recursul asupra recusăreĭ se va face o-dată cu apelul saŭ recursul asupra fonduluĭ.

Dacă tribunalul recunósce că recusațiunea a fost pe nedrept respinsă de judecător, evócă fondul și, dacă partea care a propus recusațiunea cere, el reîncepe tóte actele preparatoriĭ făcute înaintea judecătoruluĭ.

Președintele tribunaluluĭ va comunica ministeruluĭ casul, spre a lua mĕsurĭ disciplinare în contra judecătoruluĭ.

Art. 69. Dacă judecătorul admite recusațiunea, trimite pe părțĭ a se judeca la judecătorul de pace cel maĭ apropiat, dacă ele nu se înțeleg a merge la un alt judecător.

TITLUL IX

Despre arbitragiŭ

Art. 70. Judecătoriĭ de pace sunt ținuțĭ să autentifice compromisele prin carĭ părțile ar voi să supună judecățeĭ unuĭ arbitru diferendul lor, sub condițiunea ca:

1) Litigiul să fie de competința unuĭ judecător de pace, și să aibă loc între persóne carĭ aŭ liberul exercițiŭ al dreptuluĭ lor;

2) Litigiul să nu pórte asupra uneĭ cestiunĭ de stare civilă, unuĭ divorț saŭ unuĭ obiect asupra căruia legea nu permite să se facă transacțiune.

Art. 71. Procedura înaintea arbitruluĭ va fi sumară și expeditivă. Hotărîrea luĭ se va da în termen maximum de una lună, sub pedépsă de nulitate, și va fi definitivă și executorie.

Art. 72. Hotărîrea arbitruluĭ se va executa prin ordonanță a judecătoruluĭ de pace.

Dispozițiunĭ transitoriĭ

Art. 73. Acéstă lege se va pune în aplicare la 1 Iunie 1894.

Art. 74. Ministrul justițieĭ este în drept a completa prin instrucțiunĭ circulare orĭ-ce lipsă și a resolva orĭ-ce dificultățĭ s'ar ivi în cursul aplicațiuneĭ acesteĭ legĭ în regulata funcționare a judecătoriilor de pace.

Art. 75. Tóte acțiunile introduse înaintea curților și tribunalelor la data puneriĭ în aplicație a acesteĭ legĭ 'șĭ vor continua cursul lor conform legislațiuneĭ în ființă.

Tóte acțiunile introduse înaintea judecătoriilor comunale se vor trece la judecătoriile de pace respective.

Tutelele deschise în momentul puneriĭ în aplicațiune a acesteĭ legĭ se vor regula conform cu presenta lege.

Art. 76. Tóte atribuțiunile date de legĭ speciale judecătoriilor comunale trec asupra judecătoriilor de pace, afară de acelea prevĕḑute de art. 4 și 6 din legea de autentificărĭ, carĭ, conform art. 11 din ḑisa lege, rĕmân de competința primaruluĭ asistat de notar.

Art. 77. Sunt abrogate: legea din 6 Martie 1879 pentru judecătoriile comunale și de ocol, titlurile I și II ale legeĭ din 30 Martie 1886 pentru organisarea judecătoréscă din Dobrogea, precum și tóte legile și regulamentele anteriόre carĭ vor fi contrariĭ legeĭ de față.

STAT

DE TRATAMENTUL PERSONALULUI

Judecător pe lună	leĭ	350
Ajutor	"	220
Copist	"	100
Camerier	"	40
Total pe lună . .	leĭ	710

Judecătoriĭ de pace din Bucurescĭ, Iașĭ, Craiova, Galațĭ și Brăila, vor avea, pe lângă onorariŭ, și o diurnă mensuală de 5 leĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 27 Ianuarie anul 1894, și s'a adoptat majoritate de *șépte-ḑecĭ* și *patru* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ* și *duoĕ*.

Președinte, G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Conform votuluĭ Senatuluĭ, discuțiunea generală a acestuĭ proiect se va începe Lunĭ.

D-lor senatorĭ, înainte de a păși la lucrările nóstre, vom trage la sorțĭ secțiunile din carĭ vor face parte ambiĭ D-nĭ senatorĭ pe carĭ 'ĭ am proclamat astăḑĭ. Principele Dimitrie Ghica va face parte din secțiunea I și D. colonel Teleman va face parte din secțiunea III.

Acum, D-lor, vom trece la votarea indigenatelor de la ordinea ḑileĭ.

— *D. raportor, Dr. Florea Teodorescu* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 6 Februarie 1893, în majoritate de 6 membri, sub președenția D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, D. C. Popescu, G. Sefendache, Dr. Christescu și Dr. Florea Teodorescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 399 de la 15 ale luneĭ Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Aureliŭ Miescu, Român din Banat, de religiune greco-catolică, de profesiune funcționar C. F. R., domiciliat în comuna Bucurescĭ, județul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Lugoșu, ținutul Banatuluĭ, la 27 August 1851, din părințiĭ preotul Teodosie Miescu și Roxandra, și tot în acea ḑi a fost botezat în religia greco-catolică;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară, de care nu s'a bucurat nicĭ o dată de când este stabilit în țéră de la 1877;

Că continuŭ a fost funcționar al Statuluĭ și al căilor ferate române, unde se află și actualmente ca controlor cl. II;

Că se bucură de bună conduită;

Că s'a căsătorit în Bucurescĭ;

Că frateluĭ sĕŭ, August Miescu, veterinar, 'ĭ s'a recunoscut calitatea de cetățén de Corpurile legiuitóre, și legea s'a promulgat în *Monitorul oficial* No. 6 de la 9 Aprilie 1892 cu decretul regal No. 1.112 de la 1 Aprilie 1892.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Aureliŭ Miescu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Aureliŭ Miescu, Român din Banat, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *Dr. Florea Teodorescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune vot luarea în considerațiune, și se priimes

— Fiind un sigur articol se pune la cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: R sultatul votuluĭ:

Votanțĭ	40
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	38
" negre	2

Senatul a adoptat recunóscerea D Miescu.

—*D. raportor, P. Tufelcik*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu în ḑiua de 15 Martie 1893, în majorit de 4 membri, sub președința D-luĭ colo P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Cap Dr. Florea Teodorescu și G. Sefendach luat în cercetare petițiunea înregistrat No. 894 de la 3 Martie 1893, adresată natuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 Constituțiune, se cere a se recunósce ca tatea de cetățén român D-luĭ Ioan Coleș Român din Transilvania, de religiune g co-orientală, de profesiune agricultor, miciliat în comuna Ianca, județul Brăila.

Examinând actele aflate în dosarul ac teĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Zernesci, nutul Transilvanieĭ, la 4 Iulie 1864, d părințiĭ Stan Coleșiu și Ana, și la 12 acee

lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că a făcut cerere de lepădare de la protecția austro-ungară;

Că s'a supus legeĭ de recrutare a armateĭ trăgênd sorțĭ la locul nasceref, dar fiind scutit de serviciul armateĭ a plătit cuvenita taxă militară;

Că este stabilit în comuna Ianca, județul Brăila, unde se bucură de bună conduită;

Că la 4 Octombre 1891 a absolvit şcóla de agricultură şi silvicultură de la Herĕstrăŭ, de unde a obținut diploma No. 68 din 1891.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Ioan Coleşiu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățên român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățên român D-luĭ Ioan Coleşiu, Român din Transilvania, domiciliat în comuna Ianca, județul Brăila.

Raportor, *P. Tufelcik.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, şi se primesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. preşedinte G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	5

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. Colibăşanu*, în lipsa D-luĭ raportor, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege pentru recunóscerea calităţeĭ de cetățên român D-luĭ Hristache Anastasiu:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 4 Februarie 1894, în majoritate de 4 membri, sub preşidenția Inalt P. S. S. mitropolitul primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaților în şedința de la 27 Februarie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 869 de la 10 Martie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățên român D-luĭ Hristache Anastasiu, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune proprietar, domiciliat în comuna Ghimpeţeni, județul Teleorman.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Ohrida, ținutul Macedonieĭ, la 17 Noembre 1844, din părinţĭ românĭ-macedonenĭ şi s'a botezat la biserica Sf. Ioan din acea comună în religiunea ortodoxă, dupe cum se constată din certificatul liberat de la locul nasceref;

Că este stabilit în țéră de la 1865, unde a devenit proprietar;

Că se bucură de bună conduită.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Hristache Anastasiu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățên român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *T. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățên român D-luĭ Hristache Anastasiu, Român din Macedonia, domiciliat în comuna Ghimpeţeni, județul Teleorman.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în şedința de la 27 Februarie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *unu* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

D. V. A. Urechiă: Dacă am sci măcar cu 24 de ceasurĭ înainte carĭ sunt aceia carĭ aŭ să fie aduşĭ la ordinea ḑileĭ pentru recunóscere saŭ împămêntenire, am putea veni armațĭ la nevoe cu documente necesariĭ în în favorul saŭ defavorul lor, dupe cum am crede că e drept. Fiind-că, însă, lucrul nu se petrece aşa, mĕ întreb cum aşĭ putea eŭ vota pe D. Anastasiu numaĭ pe simpla afirmare a onorabililor noştri colegĭ din comisiune că s'a născut în Ohrida din părinţĭ românĭ; nu ni se spune, cum am vĕḑut în alte rapórte, că a presintat D. Anastasiu un document valabil de la consulatul nostru saŭ de la o anume autoritate din Macedonia, care să afirme că în adevĕr e Român, nu numaĭ că e născut în Macedonia. Incă odată, casul acesta se repetéză de maĭ multe orĭ, şi profit de ocasiunea de față ca să rog pe onor. colegĭ să nu ne maĭ aducă rapórte în carĭ să nu se spună dacă s'aŭ adus documente valabile. Este o cale largă de împămêntenire, o putem acorda orĭ cuĭ, fie chiar şi unuĭ turc, nu numaĭ unuĭ născut în Macedonia, dar să intre pe calea împămêntenireĭ iar nu pe calea privilegiată a celor născuțĭ din părințĭ românĭ. Cer ca D. raportor să 'mĭ citéscă actele prin carĭ să probeze că D. Anastasiu e născut român.

D. raportor Colibăşanu: In comisiunea de indigenat e un precedent stabilit că, dacă un Român din Transilvania, din Macedonia, cere recunóscerea, trebue să aducă anume acte cerute de comisiune şi de Constituțiune pentru a fi recunoscut. Or, ca să probeze că e născut din părinţĭ românĭ ne a adus actele de botez şi probare cu martorĭ din locul de nascere. Iată, D-lor, actul din dosar:

»Noĭ, subsemnaţiĭ, etc.«

Acest D. Anastasiu este căsătorit cu o româncă, are 5—6 copiĭ carĭ merg la şcólă şi trebue să plătéscă pentru eĭ dacă nu se va face cetățên român, şi nu trebue să 'i se pună bețe în róte.

D. V. A. Urechiă: Nu pentru ca să pun bețe în róte am luat cuvêntul. Cu tóte că 'mĭ este fórte simpatic D. raportor, dar nu din simpatie daŭ votul meŭ. Apelez la D. ministru de justiție, care este de față, să spună dacă nu cunósce D-sa un cas când s'a presentat la minister un domn care nu era Român de nascere şi 'i s'a spus că nu are actele pentru *recunóscere* ci pentru *împămêntenire*, şi acel domn a mers pe cale lăturalnică şi a dobêndit cetățenia română.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Este exact.

D. V. A Urechiă: Prin urmare, vedeţĭ că se întêmplă asemenea casurĭ. Aşĭ dori ca D. raportor să 'mĭ spună dacă actul ce D-sa a citit este scris românesce saŭ grecesce.

D. raportor Colibăşanu: Este scris românesce.

D. V. A. Urechiă: Vĕd că actul este scris românesce, are sigiliul primărieĭ din localitate, este de mirare numaĭ că fiind şcóla românéscă în localitatatea aceea, n'a găsit cu cale să se adreseze la profesoriĭ de acolo. Convingerea mea nu este deplină, de aceea mĕ şi voiŭ abține de la vot. Aşĭ dori însă ca onor. comisiune să céră acte formale de la consulatele nóstre pentru constatarea origineĭ a celor ce cer *recunóscerea* ca Românĭ. Atâta trébă pot să face acele consulate.

Acestea aveam de ḑis.

D. G. Mârzescu: D. Alexandrescu Urechiă, amicul nostru, are dreptate când atrage atențiunea onor. Senat asupra casurilor de recunóscerĭ şi împămêntenirĭ. Are multă dreptate când face deosebirea acésta între *recunóscerĭ* şi *împămêntenirĭ*. Altele sunt efeclele *recunóscereĭ*, altele sunt ale *împămêntenireĭ*. In casul de față, omul acesta ne a presintat un certificat emanat de la autoritatea în drept de a da asemnea certificate— nu de la o primărie din România, ci de la primăria localitățeĭ din Macedonia unde e născut — acesta e un act în tótă regula, prin urmare, el merită să facă probă înaintea nóstră, şi fiind-că actul sĕŭ e în regulă, fiind-că se bucură de o bună reputație, e căsătorit cu o româncă, are copiĭ carĭ îĭ cresce în şcolile nóstre naționale, v'aşĭ ruga dar, D-lor, să bine-voițĭ a 'ĭ acorda *recunóscerea* pe care o cere.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerație, şi se primesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	37
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	28
Bile negre	9

Votul este nul, de óre-ce nu a întrunit numĕrul de voturĭ cerut de regulament. Se va repeta în ședința viitóre.

— *D. secretar Marocneanu* (în locul D-luĭ raportor C. I. Bălăceanu), dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 11 Februarie 1894, în majoritate de patru membri, sub președința Inalt P. S. S. mitropolitul primat Ghenadie, fiind presențĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Constantin I. Bălăceanu și Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.330 de la 6 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7 § II lit. *a* și *b* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Victor Delescu, de religiune mosaică, de profesiune inginer electrician, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceșteĭ cererĭ, a constatat:

Că s'a născut în comuna Iașĭ, la 1861, din părințĭ Eisig M. Vasserberg și Seindla, domiciliațĭ în Iașĭ;

Că prin publicația ce a făcut în *Monitorul oficial* No. 140 de la 19 Septembre 1882, a publicat că aduce la cunoscința generală că va purta numele de Victor Delescu, în locul celuĭ de Victor Vasserberg;

Că nu s'a bucurat nicĭ o dată de protecția străină; asemenea nicĭ tatăl D-sale nu s'a bucurat de verĭ-o protecție străină;

Că a făcut armata în regimentul I de geniŭ, de unde s'a liberat cu gradul de sergent, trecêndu-se în reservă;

Că la 13 Noembre 1886 a obținut diploma de licențiat în sciințele fisice de la universitatea din Bucurescĭ;

Că la 19 Octombre 1892 a depus cu mare distincțiune examenul de finele anuluĭ pentru practica ce a făcut la institutul electro-technic Montefiore de la școla specială anexată pe lângă universitatea din Liège;

Că la 19 Noembre 1889 a obținut diploma de licențiat în sciințele fisice de la universitatea din Paris;

Că a obținut o bursă de voiagiŭ în 1892 de la universitatea din Liège, ca recompensă pentru lucrările sale electro-technice, făcute în institul technic electric de pe lângă acea universitate;

Că este angageat cu contract în serviciul direcțiuneĭ generale a postelor, divisiunea technică, și ocupă postul de profesor electro-technic la școla specială de telegrafie de pe lângă direcțiunea postelor.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Victor Delescu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* și *b* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să binevoițĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispen[să] de stagiŭ, votând proiectul de lege următ[or].

Raportor, *Gonst. I. Bălăceanu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. [a] și *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Vict[or] Delescu, din comuna Bucurescĭ, județul I[l]fov, împămêntenirea cu dispensă de stagi[ŭ].

Ministrul justițieĭ, *A. Marghiloman.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Di[s]cuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pun[e] la vot luarea în considerațiune, și se pr[i]imesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul d[e] lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Re[]sultatul votuluĭ:

Votanțĭ	37
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	13
Bile negre	24

Votul este nul, de óre-ce nu a întrun[it] numĕrul de voturĭ cerut de regulament ni[cĭ] pentru priimire, nicĭ pentru respingere. S[e] va repeta votul în ședința viitóre.

Senatul ne maĭ fiind în numĕr, ridic[ă] șe[]dința.

— Ședința se ridică la orele 5 p. m. anunțându-se cea viitóre pentru Lunĭ, 2[] Februarie.

No. 40

SENATUL

UNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

NŢA DE LA 21 FEBRUARIE 1894

şedinţa D-luï preşedinte, G. Gr. Canno, asistat de D-niï: P. Millo, Em. Flon-. Beldiman şi Th. Lerescu secretarï roului.

Şedinţa se deschide la orele 2, fiind nţï 87 D-nï senatorï.

Nu respund la apelul nominal 30 D-nï orï, şi anume:

Bolnavï:

niï: Cincu Ant., Lupaşcu Neron, Negre afael T., Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., ri I. A., Tufelcik P. (colonel).

In congediŭ

Şendrea St.

Nemotivaţï:

niï: Atanasiu I., Bălăceanu C., Burada r.), Chircu T., Diamandi I., Dornescu ussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Poni P., veţianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., nescu Râmniceanu D., Stătescu Eug., Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vlă- M. (general), Vrabie C., Zerlenti L. Blancfort A.

D. secretar, Em. Flondor, dă citire rului şedinţeï precedente care se aprobă.

Se citesc următórele comunicărï:

Se ia act de telegrama D-luï senator el, care cere un congediŭ pentru as-

D. Teohari cere un congediŭ de 10 ḑile.
» Neron Lupaşcu » » 3 »
» Tufelcik » » 4 »
» N. Negri » » 5 »

Se acordă succesiv congediile.

Se trimite la comisiunea de indige- suplica D-luï Ştefan Moloviştesnu, se rógă a 'i se recunósce calitatea de n român.

I. D. G. Comăneanu se rógă a 'i se a- o pensie viageră.

Se trimite la comisiunea de petiţiunï.

D. ministru de justiţie, Al. Marghi- n, comunică Mesagiile regale în ală- e cu următórele proiete de legï, prin e acordă împământenirea D-lor: Ce- u, I. Olteanu, V. Marienescu, Tănase ae, I. Băicoianu, Tănase St., Serdaru ion, C. Gangu, Friderich Freund, Ca- hein, Vilhelm Rhein, Leonida Negrescu, Litarczek, Dr. Leonardo, G. Caţafani Botez.

Se trimit la comisiunea de indigenate.

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: In- în ordinea ḑileï. La ordinea ḑileï avem ânteiŭ votarea din noŭ a recunósce- alităţeï de cetăţén român D-luï Chris- e Anastasiu.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este următorul:

Votanţï	52
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	44
Bile negre	8

Prin urmare, Senatul a adoptat recunóscerea D-luï Chr. Anastasiu.

Acum iarăşï avem un vot care a remas nul în şedinţa trecută, relativ la naturalisarea, cu dispensă de stagiŭ, a D-luï Victor Delescu.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï:

Votanţï	58
Majoritate regulamentară	39
Bile albe	40
Bile negre	18

Senatul a adoptat naturalisaţiunea D-luï Victor Delescu.

La ordinea ḑileï avem maï ânteiŭ interpelarea D-luï Colibăşanu adresată D-luï ministru al domeniilor; însă D-sa nefiind aci, întreb pe D. Colibăşanu dacă voesce a o desvolta acum.

D. Colibăşanu: Interpelarea mea fiind privitóre la industriile agricole, şi pentru că în desvoltarea eï am să fac óre-carï digresiunï asupra agriculture, ţin să fie faţă şi D. ministru al agriculture.

D. Al. Marghiloman, ministru al justiţieï: D. ministru al domeniilor este ocupat la Cameră cu budgetul general al Statuluï, aşa că peste dŭoĕ, treï ḑile are să vină, dacă D. Colibăşanu consimte a se amâna interpelarea până la venirea D-luï ministru de domeniï.

D. Colibăşanu: Voiŭ fixa ḑiua în acord cu D. ministru al domeniilor, înţelegêndu-mĕ cu D-sa.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum avem la ordinea ḑileï discuţiunea generală asupra proiectuluï de lege pentru judecătoriile de pace. S'a citit raportul şi proiectul de lege în şedinţa trecută.

D. Blaramberg, fiind cel d'ânteiŭ inscris, are cuvêntul.

D. N. Blaramberg: D-niï meï, nimic maï măreţ şi maï impunĕtor de cât aparatul nostru judecătoresc, şi din punctul de vedere al decoruluï şi al formelor exterióre putem dupe acum rivalisa cu popórele cele maï înaintate în civilisaţiune.

Nimic nu lipsesce acestuï întreg, acestuï organism savant şi complex:

La basă: judecătoriile de pace şi tribunale; *sus:* curte de apel şi chiar Inaltă curte de justiţie şi casaţiune, ba regăsim până şi rochia roşie şi cacumul saŭ ermina, de şi s'ar putea găsi şi ómenï carï să crédă că o togă albă ar fi fost póte maï românească şi maï conformă cu ideea ce cine-va 'şï face de dreptate, dar maï ales cu simbolul uneï consciinţe curate.

Toţï contribuim, în mĕsura facultăţilor nóstre, la acest fast judecătoresc; puţinï, însă, fórte puţinï profităm de beneficiile justiţieï organisate; şi în orï-ce cas sunt maï bine *de patru din cincï părţï* ale ţĕreï, *într'alte cuvinte, tótă populaţiunea din sate* pentru care acele instituţiunï nu există de cât cu numele, de cât *ad pompam et ostentationem*, de cât ca decor şi ca fudulie. Şi spre a fi deplin convins de acésta, este destul ca cine-va să cugete la starea înapoiată a maselor, carï nu numaï că nu posedă singure noţiunï clare asupra tutulor acestor lucrurï, dar carï în sênul satelor nu găsesce măcar la cine să apeleze în cas de înduoială, spre a suplini insuficienţeï şi inexperienţeï lor; e destul, ḑic, să 'şï amintéscă acestea, să 'şï amintéscă taxele de timbru şi *înregistrare*, carï fac până şi din gratuitatea justiţieï o ficţiune; de greutăţile de transport şi comunicaţiune, maï ales în timpul ierneï; surprinderile la carï ómenï ce nu sciŭ a scrie şi a citi pot fi expuşï mereŭ în cestiunea citaţiunilor, termenilor, şi notificaţiunilor, spre a pricepe tot adevĕrul ce afirmăm aci.

Proiectul acesta este, negreşit, menit, în părerea acelora carï 'l aŭ elaborat, de a remedia la aceste rele. Am, însă, regretul de a fi silit să constat, încă de la început, că el, în loc de a îmbunătăţi ceva, nu face, cel mult, de cât a lăţi aceea ce deja există, adică a agrava prin acésta chiar rĕul actual.

Şi o reformă care nu e de cât o schimbare, pentru plăcerea de a schimba şi care nu aduce nicï o îmbunătăţire la starea existentă de lucrurï, este prin sine însuşï numaï un adaos de rĕŭ, de n'ar fi de cât fiind-că este o lege saŭ o încurcătură maï mult, şi arsenalul nostru de legï este deja, fără acésta, destul de încărcat şi de bogat, pentru ca ómeniï meserieï să se găséscă adesea chiar eï ambarasaţï.

Ce face, în adevĕr, acest proiect?

1. Inmulţesce, pur şi simplu, numĕrul judecătorilor de pace existent;

2. Sporesce lefurile titularilor;

3. Măresce competinţa lor;

4. Suprimă judecătoriile comunale, ceea ce constitue nu numaï o inferiotate, chiar faţă cu legea existentă, o vĕdită violaţiune a principiuluï de descentralisare înscris în pactul nostru fundamental;

5. Reservă o mulţime de lucrurï circularilor, alt-fel ḑis arbitrariuluï ministerial.

Carï eraŭ acum nevoile reale ale populaţiuneï rurale, în ceea ce privesce o bună administraţiune a justiţieï?

1. Punerea cât maï neînterḑiat a unuï organ al legeï la îndemână, până şi a locuitorilor din sate.

2. Ridicarea niveluluï justiţieï populare şi garantarea independenţeï aceşteea faţă cu administraţiunea şi cu agitaţiunile politice.

Cum se puteaŭ ajunge maï nemerit aceste scopurï fără a ingreuna peste mĕsură financele nóstre? Intr'un singur mod: substituind, în ceea ce privesce acest grad de jurisdicţiune, justiţieï *sedentare*, justiţia *ambulantă*. Lucrul nu e nicï ceva cu totul noŭ, nicï ceva fără exemplu, dovadă *Anglia* şi *Statele-Unite*.

Pentru a ajunge la acéstă reformă, este

destul, ca sacrificiŭ, de a face pe Stat să suporte cheltuelile de deplasare, în loc de a condamna pe justițiabilii chiămațî de obicinuit cu cârdurile, şi câte o dată chiar de geaba, a se ruina în drumurî.

Dar ni se va ḑice óre: acele dificultățî şi neajunsurî ce implică deplasările, dacă sunt rele; încetând de a exista pentru justițiabili, nu vor exista tot aşa de bine şi pentru judecător? Antêiŭ că judecătorul nu va avea în tóte acestea a debursa nimic din buzunarul sĕŭ, şi apoi în alte condițiunî călatoresce un magistrat şi un impiegat al Statuluî, şi în alte condițiunî un nenorocit sătén saŭ justițiabil, care, de multe orî, nu are cu ce să se pună la adapost de plóie şi de frig, ba nicî chiar de atacurile fiarelor, căcî nu orî ce sătén posedă o armă.

Al duoilea, judecătoruluî 'i se póte hotărî conace anume, cu spesele Statuluî; justițiabilul care vine în oraş saŭ la reşedința judecătoruluî, este osândit fatal: orî să dórmă sub cer liber, saŭ să se lase să fie exploatat saŭ despuiat regulat de cârciumarul din față. Şi e numaî natural ca avênd a alege între neajunsurî pentru toțî şi neajunsurî numaî pentru unul, ca ezitațiunea să nu fie permisă.

S'a constatat iarăşî că judecătorul *sedentar*, chiar când e la început un om distins, dacă este osândit a traî în permanență într'un miḑloc puțin intelectual, stêrşesce prin a se rugini, şi este condamnat, de nu ar fi de cât din causa urâtuluî, să contracteze cele maî rele obiceiurî: acela al băutureî şi al joculuî de cărțî, fără a maî vorbi de greutatea, pentru judecătorul care traesce mereŭ la țéră şi în contact saŭ promiscuitate cu ceî maî mulțî din justițiabiliî séî, să se sustragă de la óre-care înrîurire şi de a scăpa cu totul de a fi îndatoratul când al unuia, când al altuia.

Dacă din contra se admite teoria care consistă a pune pe judecătoriî de pace pe acelaşî nivel cu judecătoriî de tribunal, dacă, între alte cuvinte, în loc de a face din aceştia o altă categorie inferióră de magistrațî, legea s'ar mărgini numaî a ramforsa numĕrul actual al judecătorilor de tribunal, carî, rênd pe rênd, ar fi desemnațî ca consilieriî ce presid curțile de jurațî, să facă *alternativ* şi oficiul judecătoruluî de pace, ast-fel în cât prin efectul rulmentuluî fie-care din eî să 'şî facă rêndul, şi ca judecător de pace, şi ca judecător de şedință saŭ prin cel-alt miḑloc, prin acea mĕsură ce italieniî aŭ numit *noviciatul*, şi care face din judecătoria de pace *pretura*; primul eşealon, eşealonul obligatoriŭ a orî-căreî carierî în magistratură, ast-fel s'ar ajunge de îndată la un întreit resultat.

1) S'ar ridica cu siguranță nivelul judecătorilor de pace, înobilind de îndată acea magistratură, de óre-ce nicî un tênĕr, orî-cât de eminent şi ambițios ar fi, şi care s'ar destina magistratureî, n'ar putea ocupa o situațiune în sînul acesteia, maî înainte de a fi făcut şi el, la un moment dat, acest stagiŭ, acel voluntariat, dacă mĕ pot exprima aşa, şi a'şî fi făcut probele ca judecător de pace.

2) S'ar da acelor magistrațî miḑlocul de a nu se abrutisa şi de a se retrampa mereŭ prin contactul frecuent cu colegiî rĕmaşî în oraş.

3) S'ar da pe de altă parte ocasiune tinerimeî nóstre titrate, din sînul căreea es tocmaî ómeniî ce la noî fac carierele cele maî repeḑî, şi carî maî adesea, ajunşî la mărirî, nu cunosc de cât capitalele Europeî şi barierile oraşelor, să se pună, vrând ne vrând, în contact cu țéra, să facă cunoscință nu numaî cu oraşele, ci şi cu satele; nu numaî cu palatele, dar şi cu cele maî modeste colibe din țéră. Eŭ unul, în acest scop, aşî împinge ideea rulmentuluî până a o aplica de la un județ la altul. Ce şcólă maî bună, ce miḑloc maî nemerit pentru fie-care de a se inițiá de timpuriŭ la tóte şi de a se retrampa mereŭ. Iată ce ḑice un autor asupra noviciatuluî, şi asupra extensiuneî competințeî judecătoruluî de pace:

»Se vorbesce mult, ḑice D. Picot, membru al institutuluî, vorbind de Francia, de a se mări competința judecătoruluî de pace. Când capacitatea lor se va înălța, va putea fi cestiune de a întinde atribuțiunile lor. Până atuncî, departe de a fi un remediŭ, acésta ar fi o agravare a rĕuluî şi o sporire a desordinuluî. Să nu ne angagiăm dar pe acéstă cale. Maî târḑiŭ mĕsura va putea fi salutară; dar trebue maî ântêiŭ ca încrederea publică să fi întărit situațiunea magistraților cantonalî (de ocóle saŭ plăşî), trebue ca incapabiliî să fi fost excluşî dupe jeturile lor asupra păreréî curților de apel, ca securitatea să fi înlocuit în inima judecătorilor de pace simțimêntul uneî instabilitățî ce 'î paraliză, pentru ca cineva să pótă cugeta a le încredința nouî puterî.

»Se citéză exemplul Italieî, şi departamentele nóstre, ale Savoeî, aŭ păstrat amintirea magistraților carî țineŭ, înainte de 1860, locul judecătorilor de pace francesî. Sistemul e cu totul deosebit. In circonscripția care corespunde cu cantonul nostru, siegiază un pretor, judecător inamovibil al primuluî grad, avênd o largă competință, judecând cererile până la cifra de 1.400 leî şi amintind bine-făcĕtóre instituțiune, prea puțin cunoscută în Francia, a judecătorilor noştri de pace Algerienî cu competință întinsă. *In Italia, ca in posesiunile nóstre din Africa, aceştî magistrațî sunt recrutațî printre tineriî ceî maî capabilî. Pretura este pepiniera corpurilor judecătorescî.* Italieniî asigură, că dând ca judecătorî poporuluî ómeniî ceî maî distinşî, eî fac maî mult de cât verî ce altă națiune pentru autoritatea magistratureî şi a legeî. Prin eî, ḑic eî, poporul va judeca justiția; dupe calitățile saŭ defectele lor eî le vor acorda respectul saŭ disprețul lor. (Georges Picot de l'Institut. La Réforme judiciaire en France. Paris, libraire Hachette, 1881, p. 257).

Cu un asemenea sistem, înțeleg o sporire a lefurilor; alt-fel ea nu e de cât o risipă maî mult şi cu înmulțirea pur şi simplu a personaluluî inferior de astăḑî; o reformă nu face în realitate de cât a crea o nouă categorie de postulanțî saŭ de viitorî proletarî literațî, adică de declasațî şi de nemult[...] mițî, în ḑiua unde un guvern maî bine i[...] spirat îî vor reda loasirurilor lor.

In principiŭ, am fost şi sunt contra ide[...] judecătoruluî *unic* care, dupe mine, am ḑis şi o repet, este maî adesea judecătorul *in*[...]

Aşî voi dar să vĕd pe judecătorul [...] pace asistat în unele casurî şi în unele m[...] teriî de asesorî. Lucru, o sciŭ, presintă di[...] cultățî, dar nu e şi imposibil. Cer, în orî-[...] cas, să se mențină judecătoria comunal[...] care nu póte fi înlocuită cu avantagiŭ [...] nicî una alta, fiind date cestiunî urgent[...] carî interesézá chiar siguranța locală, ca[...] se pot presinta în tot momentul şi starea [...] isolare a celor maî multe comune rura[...] din țéră.

Şi tocmaî fiind-că, cu drept cuvênt, pr[...] iectul se plânge de înrîurirea perniciósă [...] notaruluî, de ignoranța primaruluî, de ins[...] ficiența unora din consilierî, să spunem [...] tocmaî în sate s'ar putea găsi assosorî, [...] înnălțimea misiuneî lor, în persóna respe[...] tată a preotuluî şi a institutoreluî satulu[...] Acésta m'a şi făcut să propun asemenee s[...] luțiune, în proiectul meŭ. Mĕ ridic în tó[...] casurile şi în tóte sistemele cu pute[...] în contra ideeî extensiuneî competinț[...] judecătoreluî de pace. Indată ce e vorb[...] de un interes ceva maî însemnat, de o mate[...] rie ceva maî delicată, nu admit să se ating[...] în nimic economia actualeî nóstre organisa[...] țiunî judecătorescî şi se suprimă, în pagub[...] verî căruî ar fi, gradele normale de jurisdic[...] țiune şi miḑlócele ordinare şi extraordina[...] de atac a sentințelor, dar maî ales benef[...] ciul curțeî de apel.

Puținî îşî daŭ séma de importanța jude[...] cătorilor de pace. De acolo înlesnirea c[...] care admit orî-ce mod de recrutare.

Eî bine, ca să dovedim cât de multipl[...] sunt cunoscințele ce se cer de la acel ma[...] gistrat, este destul să vĕ citesc o pagin[...] tot din cartea D-luî Picot:

»Legile nóstre administrative înmulți[...] du-se, legile nóstre judecătorescî întinḑên[...] competința magistraților cantonalî, con[...] tribuiră a face şi maî grea sarcina funcțiu[...] neî lor.

Thouret ḑise că: un om de bine, de[...] tul să aibă puțină practică şi experiență, pu[...] tea să fie judecător de pace. De 40 a[...] legile nóstre aŭ dat acesteî afirmațiunî [...] desmințire desĕvêrşită; nu! Experiența n[...] ajunge spre a resolvi problemele aşa de sp[...] nóse pe carî le ridică *acțiunile posesori*[...] *excepțiunile, aplicațiunile regulamentel*[...] *de poliție* administrativă, în cas de contra[...] venține. *Nu este unul din membriî Cur*[...] *țeî de casațiune care să nu scie că na*[...] *tura competințeî obligă pe un judecăto*[...] *de pace a face o operă intelectuală, adese*[...] *maî delicată de cât un judecător de u*[...] *grad maî inalt.*

»El este pe tot momentul chiămat [...] tranşa cele maî înalte şi delicate cestiun[...] de competință, carî provoc adesea, în sînu[...] acesteî curțî, lungî şi grele deliberațiunî.[...] (Observațiunî prevĕḑute în 1875 de curte[...]

asațiune, în ceea ce privesce proiectul organisațiune judecătorescă).
a acésta dacă se adaogă îndatorirea se decide singur în tribunalul sĕŭ, a asculta pe părțĭ ele însĕle în ex-rile lor confuze, de a nu asculta in-reți aĭ dreptuluĭ, lămurind înaintea cauza; saŭ dacă se prezintă de aceștia de desfida de întervenirea lor, datoria de a se intre la orĭ ce oră în cabinetul pe toțĭ aceia pe carĭ o dificultate de t'ĭ îngrijesce, necesitatea de a rĕspunde ăruia, de a risipi îndoelile, de a nu ig-nimic de ale legeĭ, și tóte acestea fără jutor de cât câte-va rare cărțĭ și colec-ĭ necomplete, cine-va abia 'șĭ va face e de ceea ce reclamă aceste funcțiunĭ este *carĭ ar cere, spre a fi demn înde-ite, tot atâta sciință, cât și virtute.*« Picot p. 247).
eprevĕdĕnd nimic, nu dic în favórea novibilitățeĭ sinonime cu impunitatea, în favórea securitățeĭ judecătoruluĭ de , faceți dintr'ênsul un simplu agent e-oral și unealta partiduluĭ dominant.
u uitațĭ că reforma D-vóstre se adreséză nuluĭ, adică numĕruluĭ celuĭ mare și, dice numĕrul cel mare, dice și forța. ațĭ dar cu grije tot ce póte întuneca în ĭ mulțimeĭ noțiunea dreptuluĭ, dar maĭ evitațĭ cu grije de a'ĭ smulge definitiv pectiva și speranța bine-facerilor uneĭ țiĭ demne de acest nume, și pentru dên-căcĭ în dioa aceea vaĭ D-vóstre! Vaĭ tutulor!

. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. istru al justițieĭ are cuvêntul.

. Al. Marghiloman, ministru al justi-: Dacă maĭ este cine-va înscris, puteți ĭ dați cuvêntul.

. D. Popescu: Am cerut cuvêntul, D-le sedinte.

. președinte, G. Gr. Cantacuzino: A-cuvêntul.

. D. Popescu: D-lor senatorĭ, cestiunea să înaintea D-vóstre presintă o mare ortanță. Este vorba de o parte însem-ă a organisăreĭ nóstre judecătorescĭ. e vorba de acea parte de organisare care resce masele populare, partea însemnată e constitue țéra nóstră.
ie care din D-vóstre trebue să vĕ dațĭ téla bine de aceea ce coprinde acéstă anizare, și numaĭ atuncĭ când, într'un l hotărît se va dovedi că este folositóre, este o îmbunătățire adusă asupra stăreĭ astădĭ, numaĭ atuncĭ să votăm proiectul se aduce în discuțiunea nóstră.
și, D-lor senatorĭ, aci nu e cestiunea de itică, nu e cestiunea de liberal și de con-vator, este o cestiune națională, care pe ne interesézá de o potrivă, și, prin ur-re, fie care din noĭ, într'un mod îndepen-t și cercetând numaĭ cestiunea în sine ă alte preocupațiunĭ, să 'șĭ dea părerea cunoscință de causă. Am căutat să 'mĭ daŭ nă de legea ce se propune. Este vorba o schimbare în organisarea judecătorescă prin urmare, trebue să căutăm să facem a maĭ bună. Nu avem judecătorĭ bunĭ, nu se dă judecată bună; să căutăm prin tóte midlócele ca să avem judecătorĭ bunĭ și judecată bună.

Acésta 'mĭ se pare că trebue să fie ideea fundamentală, când e vorba de o lege de organisare judecătorescă.

Eĭ bine, D-lor senatorĭ, eŭ sunt franc și 'mĭ place să spun lucrurile lămurit; am studiat legea care se aduce de D. ministru al justițieĭ, și găsesc, din tóte punctele de vedere, că proiectul nu satisface cerința uneĭ reforme folositóre, așa în cât, încă de la început, declar înaintea Senatuluĭ că sunt contra acestuĭ proiect de lege, și sper că o să dovedesc cu înlesnire acest lucru, și să arăt pentru ce anume considerațiunĭ peremtoriĭ legea acésta nu póte să fie priimită.

Maĭ ânteiŭ, dați-mĭ voie să fac o observare generală: sistemul de legiferare al nostru 'mĭ se pare fórte nenorocit; legile nóstre se produc în nisce condițiunĭ carĭ lasă fórte mult de dorit. Nicĭ o dată nu se fac preparativele necesare pentru a se arăta în ce o lege nu e bună, carĭ sunt urmările rele ce le a avut, și carĭ trebue să fie îmbunătățirile. Nu avem comisiunĭ, consiliĭ carĭ există în alte țĕrĭ, precum e consiliul de stat în Francia. Avem o lege care înființéză o comisiune permanentă, care însărcinată cu pregătirea elementelor legilor, dar acea lege nu s'a aplicat până adĭ.

La noĭ legile se întocmesc de miniștri; miniștri sunt fórte ocupațĭ; ședințele Camereĭ și Senatuluĭ le mănâncă mult timp; maĭ vin vacanțele carĭ se par că sunt regulamentare pentru miniștri. Trebue, însă, să se facă legĭ căcĭ maĭ e și păcatul acesta în țéra nóstră: fie-care vrea să 'șĭ aĭbă reforma luĭ. Se însărcinéză biurourile ministerelor cu acésta și vine cestiunea la Cameră și la Senat și,—iertați-mĕ să vĕ spun,—secțiunile Corpurilor legiuitóre nu se prea ocupă cu stăruință de legile carĭ se aduc. O fi urgență, o fi încrederea pe care majoritatea o dă tot-d'a-una guvernelor sale; dar faptul constant și positiv este că în secțiunĭ nu se cercetéză apróре de loc legile aduse. Sunt și eŭ într'o secțiune: maĭ nicĭ o dată nu se citesc proiectele carĭ se pun în discuțiune. Se numesce un delegat care să reguleze cestiunea în comitetul delegaților; delegațiĭ se adun în comitet, și fiind încredere în ministru și fiind și majoritatea acolo, se numesce un raportor, și aduce cestiunea în discuțiunea publică cu graba cea maĭ mare.

Eĭ, D-lor senatorĭ, să ne gândim bine la acest lucru; póte că e un defect inerent regimuluĭ parlamentar; de cât, tóte țĕrile din lume caută să evite acest inconvenient. E admis pretutindenĭ că Corpurile legiuitóre nu sunt în mĕsură de a lucra și de a legifera, căcĭ ele trebue să aĭbă elementele necesare ca să se pronunțe în cunoscință de causă, și nu le prea aŭ. Când e vorba de o reformă nu se demonstréză cu statistică, cu date hotărîtóre pentru ce se face o asemenea reformă, în cât rĕmâne încrederea în guvern, care hotărasce despre votarea legilor.

D-lor, lucrul acesta am putea să 'l înlăturăm, fie căutând midlócele de a ne convinge despre relele uneĭ legĭ, fie cercetând în tóte părțile care a fost resultatul aplicăreĭ eĭ, căcĭ altmintrelea facem legĭ carĭ încurcă budgetul și carĭ nu produc absolut nicĭ un resultat bun pentru țéră.

D-lor senatorĭ, voiŭ căuta să cercetez ideile principale carĭ sunt coprinse în proiect și să vĕ arăt că nu póte să ne dea nisce judecătoriĭ bune, fiind-că schimbarea legeĭ pe care o avem astădĭ nu se póte justifica de cât dacă ni se dă judecătorĭ bunĭ. Când este vorba despre justiția acésta populară, trebue să avem în vedere duoĕ ideĭ:

O primă idee, este să facem judecata cât de apropiată de locuitor; și a duoa idee, care este esențială și predominantă, este să asigurăm o bună judecată.

Proiectul nu ne dă putință de avea bunĭ judecătorĭ, pentru că se numără tot judecătoriĭ de astădĭ, despre carĭ D. ministru a declarat că nu sunt bunĭ, și pentru că în lege se prevĕd condițiunĭ de admisibilitate numaĭ dupe un an de la punerea eĭ în aplicațiune. Judecătoriĭ de ocóle sunt pușĭ, prin proiect, pe o scară inferióră chiar supleanților și substituților, și, prin urmare, justiția are să se dea tot în condițiunile de adĭ, ne aducêndu-ne nicĭ o îmbunătățire în acéstă privință.

Dar ni se propune, D-lor senatorĭ, lucrărĭ carĭ nu pot să fie priimite într'un bun sistem de organisare al judecătoriilor populare. E vorba de judecătoriile comunale. Onor. nostru coleg, D. Blaramberg, a demonstrat ce interes este pentru menținerea acestor judecătoriĭ. D. ministru propune desființarea lor. Pe ce se întemeiază ca să céră acésta? Justiția comunală este apróре de locuitor și întreb: aplicarea legeĭ în acéstă privință a adus verĭ un rĕŭ locuitorilor? Dovedițĭ, arătațĭ ce neajunsurĭ aŭ resultat din aplicarea acesteĭ legĭ?

Nimic din tóte acestea. Am vĕdut în raportul D-luĭ raportor și în discursul D-luĭ ministru la Cameră că se vorbesce de rapórtele președinților tribunalelor.

Eŭ mĕ întreb: cu ce ocasiune s'aŭ dat aceste rapórte? Cestiunile de la judecătoriile comunale nu vin în apel la tribunale.

Aŭ făcut inspecțiunĭ președințiĭ tribunalelor? Nu sciŭ pe ce basă s'aŭ făcut asemenea inspecțiunĭ; dar orĭ cum va fi, cine a audit de asemenea inspecțiunĭ pe basa cărora se cere desființarea judecătoriilor comunale?

D-lor senatorĭ, un locuitor de la sat, ca să nu fie străgănit, avea la îndemână judecătoria comunală cu care era deprins și care este susceptibilă de a fi îmbunătățită, constituindu-i-se în așa mod în cât să se asigure cinstita și regulata lor funcționare, dar nu să le desființăm, căcĭ este lesne ale desființa și a sili pe aceĭ ómenĭ, pentru lucrurĭ de nimic, să mérgă la judecătoriile de ocóle carĭ sunt departe de satul lor.

Acesta să fie óre interesul nostru, când facem o reformă, ca în loc să căutăm a apropia pe judecător de justițiabil, să căutăm

a 'l depărta prin faptul suprimăreĭ judecătoriilor comunale? Dar atuncĭ să 'mĭ arătațĭ că aceste judecătoriĭ aŭ produs resultate rele, și că desființându-le am putea avea resultate maĭ bune. Multă vreme aceste judecătoriĭ aŭ funcționat, și în tot-d'a-una s'aŭ produs resultate bune; și nu înțeleg, când nu s'a dovedit absolut nimic rĕŭ in modul lor de funcționare, pentru ce ne este permis de a veni cu cerere de desființarea lor?

Dar iată, D-lor, ce maĭ face proiectul de față: ajutórele de judecătorĭ nu sunt bunĭ; se desființéză cea maĭ mare parte de aceste ajutóre. Se fac 240 de judecătoriĭ de ocóle și se dă numaĭ 80 de ajutóre, 160 de judecătoriĭ de ocóle se lasă fără ajutóre.

D-lor senatorĭ, ia să ne gândim puțin, să judecăm și să vedem dacă o asemenea organisare póte să existe și dacă ea póte să producă róde bune. La o judecătorie sunt o mulțime de lucrărĭ; cu legea acésta lucrările se vor înmulți de patru orĭ maĭ mult; dar chiar așa cum sunt acum, sunt destul de multe; și nu vĕ închipuițĭ D-vóstre că un singur om, judecătorul, póte să facă tóte acele lucrărĭ; dar omul acesta nu se póte înbolnăvi, nu póte să aĭbă nevoe de un congediŭ în timpul anuluĭ, că póte să stea tot-d'a-una la judecătorie să judece tóte pricinile și să facă tóte acele lucrărĭ singur, și maĭ ales când acele lucrărĭ se înmulțesc prin legea de față de patru orĭ maĭ mult.

O voce: Dar descinderile locale...

D. D. Popescu: Da, când are să facă și descinderile locale? Legea 'l obligă ca cel puțin de duoĕ pe sĕptĕmână să facă descinderĭ locale.

Eĭ bine, D-lor, vĕ închipuițĭ D-vóstre că este cu putință să se lucreze în condițiunile acestea cu un singur judecător; și, printr'acésta, se póte ḑice că serviciuĭ se îmbunătățesce? Dar s'a găsit miḑlocul de a eși din acest impas, proiectul ḑice: la nevoie ministrul póte să numéscă ajutóre la judecătoriĭ. De ce acéstă libertate, D-lor? Proiectul maĭ ḑice: la nevoie póte chiar să înființeze și nouĭ judecătoriĭ. De ce nu le hotărasce acum legea anume? De ce nu se prevĕd acum prin lege? Dar se ḑice că și în legea vechiă era tot așa. Eĭ, D-lor, să lăsăm argumentul acesta, căcĭ el nu însemnéză absolut nimic; dacă alțiĭ aŭ făcut rĕŭ noĭ, carĭ voim progresul, carĭ aducem reforme, nu trebue să repetăm acel rĕŭ.

Dar se maĭ ḑice: avem miḑlocul delegațiuneĭ.

D-lor, să vĕ gândițĭ bine cum se póte practica și acest miḑloc al delegațiuneĭ.

La 160 de judecătoriĭ nu sunt ajutóre; la aceste judecătoriĭ se vor delega cine? Grefieriĭ saŭ ajutórele acestora de la tribunalele din circomscripțiune.

Câte tribunale avem în țéra Românească? Verĭ o 30; câte județe avem? La fie-care tribunal este câte un grefier și câte duoĕ ajutóre, peste tot fac abia 90. În vreme ce lipsa ajutórelor la judecătoriile de ocóle este de 160.

Dar este peste putință de a se delega grefieriĭ și pentru aceste lucrărĭ, de óre-ce eĭ aŭ de făcut hotărîrile tribunaluluĭ, și nicĭ ajutórele lor, carĭ sunt destul de încărcațĭ cu lucrările tribunalelor.

Apoĭ nu vĕ gândițĭ D-vóstre, cum are să se facă acéstă delegațiune; nu vĕ gândițĭ cum aŭ să fie chiămațĭ, maĭ cu sémă că nu avem în tóte localitățile telegraf?

Dar deplesările acestor ómenĭ, timpul necesar pentru deplasare? Circumscripțiunea are o distanță de 26 de chilometri de la centru la rază, și dacă maĭ punețĭ 26 de chilometri de la rază la centrul celeĭ- alte circomscripțiĭ face 52 de chilometri; cum are dar să parcure acéstă distanță, și în cât are să o parcurgă.

Dar ni se spune costă mult ca să avem ajutóre la tóte judecătoriile de ocóle. Astăḑĭ cheltuim 900.000 și atât; cu proiectul de față se maĭ cheltuesce încă 700.000 leĭ; dacă am pune ajutóre la tóte judecătoriile s'ar cheltui duoĕ milióne și atât, și budgetul nu suferă acéstă cheltuială prea mare.

Dar, D-lor, cu sistema delegațiunilor tot acolo va ajunge D. ministru, căcĭ se prevede în lege indemnisărĭ pentru delegațiĭ de transport și cheltuelĭ, și aceste delegațiĭ fiind fórte dese din causă că aceste judecătoriĭ nu vor putea să lucreze cu un singur judecător, negreșit că se va ajunge aprópe la suma aceea, care ar fi trebuit. D. ministru al justițieĭ pentru ca să facă ajutóre la tóte judecătoriile.

Dupe părerea mea suprimarea ajutórelor este ideea cea maĭ nenorocită, care nu sciŭ cum a putut să vină cuĭ-va, ca la o judecătorie să fie numaĭ un singur judecător, căcĭ lucrul acesta este peste putință.

Eŭ, D-lor, am admirat explicațiunile ce da D. ministru în Cameră; scițĭ ce ḑicea D-sa? D-sa ḑicea: să se înțelégă că judecătorul sĕŭ este un om extra-ordinar; el de la 1 Ianuarie și până la 31 Decembre are să lucreze continuŭ, chiar sĕrbătorile, Duminicile și ḑilele de vacanță. Dar este cu putință ca să găsim un asemenea giuvaer? Trebue, D-lor, să ne dăm bine socotélă de ceea ce este cu putință; și maĭ cu sémă trebue să ne gândim bine când facem o organisare nouă; lucrul nu trebue să ne pară așa de ușor, trebue să căutăm a face ceva serios.

Eĭ bine, era o judecătorie în țéră care mergea cum dă D-ḑeŭ; voim să 'ĭ aducem împunătățire și ce facem? Suprimăm ajutórele. Dar cu acéstă mĕsură am reformat, am perfecționat óre sistemul acestor judecătoriĭ? Nu, D-lor, nu am făcut nimic, și nu acesta trebue să fie scopul legeĭ. Dar ne împedică cestiunea budgetară; dacă nu o putem înlătura, să renunțăm maĭ bine la acéstă lege pentru că nu intră în capul nimĕnuĭ ca o judecătorie să funcționeze cu un singur judecător, fără să aĭbă ajutor care să 'l suplinéscă.

D-lor, judecătorul este în ședință și judecă, ómeniĭ carĭ aŭ acțiunĭ de introdus, cererĭ de făcut, nu pot să șédă afară până isprăvesce judecătorul, pentru că póte să isprăvéscă pe séră, și atuncĭ ómeniĭ aceia sunt silițĭ să plece spre a veni în altă ḑi când pot să găséscă timp judecătoruluĭ. A... judecătorul este și el om, se póte boln... póte să aĭbă dreptul la un congediŭ, ... aŭ ceĭ maĭ înalțĭ magistrațĭ aĭ țĕreĭ, și, ... urmare, în condițiunile acestea, ideea ... se suprima parte din ajutórele judecăto... lor de ocóle 'mi se pare fórte greșită.

Ne vorbea D. ministru, la Cameră, de ... decătoriĭ de la Broștenĭ și Mangalia. Se ... ca aceștia să aĭbă puțin de lucru, îĭ a... însă ca pe nisce giuvaerurĭ de judecă... carĭ judecă treĭ ḑile pe sĕptĕmână, și în ... alte treĭ aŭ cerut voe să facă inspecțiĭ.

Acum cred că nicĭ aceștĭ judecătorĭ ... vor maĭ cere să facă inspecțiĭ în cele ... ḑile, dupe competința ce li se dă prin le... de față.

Ḑiceam, D-lor, că competința judecători... este de 4 orĭ maĭ mare de cât există ast... —și ḑic acésta fără exagerațiune—afacer... aŭ să se înmulțéscă așa, în cât va fi pe... putință ca judecătorul să maĭ judece, și ... voim să judece, iar nu să dea drumul ca ... biuroŭ de înregistrare, la tóte afacerile c... vin înaintea luĭ.

D-lor senatorĭ, scițĭ ce se adaogă p... noul proiect de lege? Până acum comp... tința judecătorilor de ocóle era până ... 1.500 leĭ; proiectul de față o ridică la 5.0... leĭ; introduce iarășĭ competința de a jude... pentru imobile și spune anùme pentru ... hectare.

Eĭ bine, D-lor, nu acum, dar în scu... timp un hectar de pămênt va represen... 1.000 leĭ, 5 hectare decĭ vor represen... 5.000 leĭ, și ca dovadă despre acésta, obser... vațĭ prețurile marĭ carĭ aŭ eșit la vênḑare... loturilor de 25 hectare date sătenilor, pre... țurĭ carĭ aŭ trecut de suma de 1.000 l... pentru hectar. Va să ḑică, atuncĭ când vo... bescĭ de 5 hectare, trimițĭ o afacere la j... decătorul de ocol cel puțin pentru 5.00... leĭ.

Vine o moștenire de 5.000 leĭ, la jude... cătorul de ocol; împărțéla, la judecătoru... de ocol; vênḑarea lucrurilor mișcătóre, ... judecătorul de ocol; vênḑarea lucruril... nemișcătóre, să scrie judecătorul de ocol ... tribunal spre a o face; tutelele averilor ... 5.000 leĭ, președintele consiliuluĭ de fam... lie, judecătorul de ocol. Nu sunt destu... procesele și hârtiile ce are să le resolv... apoĭ și președinția consiliuluĭ de familie ... tóte cestiunele ridicate în consiliul de fam... lie să se reguleze de judecătorul de ocol ... adopțiunile, la judecătorul de ocol; judecă... țile, examinarea actelor în privința adop... țiunilor, la judecătorul de ocol; foile d... zestre la judecătorul de ocol; de duoĕ or... pe sĕptĕmână obligațĭ judecătoriĭ de ocol s... facă cercetărĭ locale, în proiect se ḑice *»ce... puțin duoĕ ḑile pe sĕptĕmână să fac... cercetărĭ locale.«*

Eĭ bine, D-lor, ântêiŭ să ne întrebăm ... când o să judece omul acesta? Iĭ ieĭ și pe... ajutorul care maĭ putea să priiméscă hârtiile, și în acelașĭ timp îĭ daĭ și atâtea sarcinĭ.

De ce nu ne-a dat deslușirĭ D. ministru asupra tutulor acestor cestiunĭ? Ce lucru...

...e era o statistică din tótă ţéra de ce pri-
... aŭ judecătoriile astădĭ !
...şi póte închipui orĭ-cine ce aglomera-
...e are să fie la judecătoria de pace acum
...d 'i se adaogă de 3, 4 orĭ maĭ mult de
...era până acum la competinţa sa. Şi în
...t cas, ce póte să facă judecătorul de
...e? Saŭ să dea peste ochĭ la tóte proce-
..., saŭ să le amâne, şi nenorociţiĭ ómenĭ
...e nevoiţĭ să vină de nenumĕrate orĭ până
...şi vadă resolvate afacerile.
...i bine, este cu putinţă ca să se pótă
...ni o asemenea disposiţiune?
...e ce se fondéză D. ministru de justiţie
...ă încarce în modul acesta pe judecăto-
...le ocol? In nicĭ o ţéră din lume judecă-
...le de pace nu aŭ o asemenea compe-
...ă exorbitantă. In Francia, cu tóte ve-
...e sale tradiţiunĭ, abia în 1891 s'a dat
...cătorilor de pace competinţa până la
...0 leĭ, şi acésta cu mare greutate, căcĭ
...a n'a trecut în Cameră de cât cu 280
...rĭ contra 237.
...-lor, ceva caracteristic, în proiectul de
..., maĭ este introducerea reclamaţiuneĭ
...ale, lucru care nu s'a maĭ audit nică-
...până acum: ómeniĭ carĭ nu sciŭ carte
...ină la scriitorul judecătorieĭ, şi acela să
...lcătuiască reclamaţiunile lor.
...ândesc că, lărgind peste mĕsură compe-
...a judecătoriilor, aţĭ făcut cu neputinţă
...ecarea, în tot casul este imposibilă o ju-
...ată bună. Când este atâta sumedenie de
...rărĭ de tot felul, este peste putinţă să
...ceteze cine-va, în mod serios, afacerile
... 'i se presintă.
...rin urmare, este lucru sigur, că ceea ce
...ropune nu este ceva bun.
...-lor, nu vorbesc de acţiunile posesoriĭ
... eraŭ şi până acum, dar nu eraŭ tóte
...-alte, ca: moştenirile, tutelele, foile de
...re şi adopţiunile.

...D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghi-...an: Eraŭ şi tutelele şi foile de zestre.

...D. Popescu: Până la 5.000 leĭ, D-le ...istru?

...rt. 62 din legea în vigóre limitéză a-...ă competinţă până la 1.500 leĭ.
... peste putinţă ca în condiţiunile acestea ...vem bunĭ judecătorĭ carĭ să judece bine. ...în acest cas, bine facem când venim cu ...ta reformă?
...copul nostru este, fără îndoială, să fa-... lucru bun, să dăm maselor populare ...cată bună, şi când se încarcă în modul ...ta judecătoriĭ, este învederat că jude-... va lăsa de dorit, din tóte punctele de ...ere.
...i, D-lor, băgaţi de sémă un lucru, re-...a care se aduce nu este democratică ...şi de puţin; nu este o lucrare demo-...ică făcută în folosul maselor populare; ...arte de acest proiect ideea acésta, care ar ...ui să ne conducă tot-d'a-una în refor-...e pe carĭ le întreprindem.
...n adevĕr, vĕ voiŭ dovedi îndată lucrul ...sta.
...e vor masele populare? Judecată bună. ...acă luăm organisaţia, care se propune ...m pentru judecătoriile de ocóle, şi orga-nisaţia, care o avem pentru tribunale şi curţĭ, carĭ jurisdicţiunĭ oferă condiţiunĭ maĭ bune de judecată? Judecătoria de ocol, aşa cum o reguléză astădĭ D. ministru de justiţie, saŭ tribunalul şi curtea? Dupe legea vechiă numaĭ afacerile neînsemnate mergeaŭ la judecătoriile de ocol, dar pentru cestiunile maĭ însemnate eraŭ tribunalul şi curtea. Cu ce drept opriscĭ masele populare să aducă interesele lor înaintea tribunalelor şi curţilor de apel, unde aŭ tóte garanţiile de o bună judecată? Incepeaŭ la tribunale, mergeaŭ la curţile de apel şi puteaŭ să mérgă şi înaintea Curţeĭ de casaţiune. De ce D-vóstre le luaţi dreptul acesta pentru a 'l da numaĭ tribunaluluĭ ca ultimă instanţă? Pentru ce să nu mérgă şi înaintea curţeĭ de apel? Bogaţiĭ se judecă de tribunale şi curţĭ, ceĭ săracĭ rĕmân numaĭ cu judecata tribunalelor. Se dă însă o explicaţiune: D-luĭ ministru îĭ e milă de ceĭ săracĭ din causa taxelor marĭ ce se plătesc la tribunal, curţĭ şi Curte de casaţiune. Apoĭ, D-le ministru, dacă legea timbruluĭ e nedréptă, de ce n'o modificaţi? Impositul trebue să se plătéscă proporţional, fie-care dupe daravera ce face. Apoĭ nu este un scandal în legea timbruluĭ şi înregistrăreĭ ca acela care are un proces pentru o mie de pogóne saŭ pentru un milion de leĭ să plătéscă 30 leĭ şi altul pentru 5 saŭ 6 hectare să plătéscă tot 30 de leĭ? (Aplause).

Nu este scandal ca la curtea de apel toţĭ, fără deosebire de obiectul reclamaţiuneĭ, să plătéscă tot 120 de leĭ şi la Inalta curte de casaţiune tot 225? Şi acésta vĕ preocupă pe D-vóstră, ca să trimiteţĭ pe ómeniĭ aceştia la judecătoriĭ de ocol cărora să le daţĭ o competinţă atât de mare şi să le închideţĭ calea pentru a se judeca la tribunal în primul rĕnd, şi apoĭ la curtea de apel şi la Curtea de casaţiune.

D-lor, boeriĭ vechĭ, pe vremea lor, nu refusaŭ maselor populare dreptul acesta, şi masele populare mergeaŭ la divanul domnesc de le judeca pricinile lor. Noĭ pentru ce să 'ĭ oprim d'a se judeca maĭ departe? Pentru ce şi dênsele să nu se bucure de judecata înaltelor instanţe? Pentru că ne este milă de eĭ pentru taxele marĭ carĭ sunt asupra lor. Vĕ rog să veniţĭ cu o lege ca să îndreptaţĭ acest lucru, căcĭ în adevĕr este nedrept. S'ar cădea ca principiul general ce trebue să conducă tóte impositele nóstre să fie aplicat şi aci. Pentru un act de vêndare se plătesce pe potriva obiectuluĭ care se vinde; va să dică ideea este chiar în legea timbruluĭ şi înregistrăreĭ; pentru ce n'o aplicaţĭ şi la procese? Este aşa de lesne să se fixeze un maximum şi un minimum şi să se facă o proporţiune dréptă potrivit cu importanţa afacerilor ce se judecă. Cestiunea taxelor nu póte aduce nicĭ o piedică şi nu póte constitui un argument serios contra ideeĭ, că şi ceĭ săracĭ trebue să fie bine judecaţĭ.

Mĭ se pare că am învederat că reforma ce se propune este nedréptă şi păgubitóre intereselor justiţiabililor. De aceea ar fi maĭ cu minte să lăsăm legea vechiă, ea póte să aibă lucrurĭ rele parţiale, le putem modifica, dar să ne gândim un lucru, care trebue să predomine înainte de tóte: să îmbunĕtăţim personalul judecătoresc. Aci este meşteşugul unuĭ ministru de justiţie, să aibă judecătoriile de ocol personal bun, căcĭ în condiţiunile în carĭ se recrutéză, nu vom avea personal bun; D. ministru a spus-o la Cameră, nicĭ ajutoriĭ nu sunt bunĭ, nicĭ judecătoriĭ nu sunt bunĭ; dar avem legea care dice că judecătorul de ocol este egal cu judecătorul de tribunal, regulaţĭ cestiunea; la un substitut îĭ daĭ 450 leĭ şi judecătoruluĭ de pace numaĭ 300—350 leĭ, ast-fel nu poţĭ să aĭ ómenĭ carĭ să represinte bine justiţia. Aci trebue gândul cel mare, aci trebue cercetat apropriat ca să aĭ judecătorĭ bunĭ, şi avênd judecătorĭ bunĭ, poţĭ să aĭ justiţie bună.

Şi pentru moment, fiind-că nu avem judecătorĭ bunĭ, fiind-că nu este nicĭ o raţiune ca afacerĭ aşa de importante, cum sunt cele prevĕdute în proiect, să vină numaĭ la judecătoriĭ de ocol şi la tribunal ca ultimă instanţă, eŭ cred că proiectul de faţă nu póte să fie încuviinţat de Senat.

D-lor, nu am vĕdut nicăerĭ, în nicĭ o ţéră din lume, excesul acesta de competinţă, care s'a pus pe capul judecătorilor de ocol de la noĭ, carĭ nu sunt perfecţĭ, o spune D. ministru, carĭ lasă mult de dorit. Cincĭ miĭ de leĭ este o avere mare pentru un om de la ţéră, şi acéstă avere o laşĭ a fi regulată de judecătorul de ocol, cu apel la tribunal, o singură instanţă.

Inainte era curtea de apel unde se judecă serios, unde sunt ómenĭ cu experienţă, carĭ iaŭ maĭ cu băgare de sémă lucrurile, pe aceştia îĭ opriscĭ. De ce deosebirea acésta? De ce negustorul mare, proprietarul mare să aibă avantagiul acesta ca să mérgă d'a dreptul la tribunal, unde sunt treĭ judecătorĭ, să mérgă la curtea de apel, şi cel mic să nu aibă acest drept? Dar nu era destul pe capul judecătoruluĭ competinţa acésta: de tutele, de regulare de moştenirĭ, de legalisare de foĭ de zestre, dar şi delictele se înmulţesc. Era delictul de bătae la judecătorul de ocol, s'aŭ maĭ adăogat încă treĭ, patru delicte în competinţa luĭ, să pedepséscă până la 6 lunĭ şi aplicând art. 40 în cas de cumul şi art. 43 în cas de recidivă, să condamne la alte pedepse mult maĭ marĭ, chiar până la 5 anĭ maximul pedepseĭ.

Eĭ, D-lor, cu condiţiunea acésta, proiectul de lege nu póte să fie transformat în lege, nu ar fi o adevĕrată organisare, ci o adevĕrată desorganisare, pe care am fi chiămaţĭ în curênd să o îndreptăm.

De aceea, dacă se maĭ stăruesce în legea acésta, atuncĭ să se gândéscă bine D. ministru ce ar fi de făcut, căcĭ ceea ce a propus nu póte să fie admisibil, să se gândéscă să ia elemente de convingere prin cercetările ce va face, că aşa se petrece în tóte ţările civilisate, nu în cabinetul ministruluĭ să se alcătuéscă o lege, nu dupe lucrărĭ de biurourĭ, nu dupe relaţiunĭ pe carĭ un preşedinte de colo, saŭ un preşedinte de dincolo le dă. Trebue anchetă formală,

căcĭ e vorba de o cestiune fórte seriósă care interesézā pe 4 milióne din populaţia ţěreĭ şi trebue demonstrat aceea ce se petrece astăḑĭ şi aceea ce s'ar putea face. Incă o-dată o repet, nu este cu putinţă ca să fie priimită de Senat legea acésta, şi de aceea voiŭ vota în contra acestuĭ proiect de lege.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, D. Blaramberg ne-a vorbit de judecătorĭ ambulanţĭ şi ne-a citat duoĕ exemple marĭ, pe Englitera şi pe America. In Englitera judecătoriile ambulante aŭ fost unul din cele maĭ puternice instrumente prin care dinastia Tudor a stabilit o autocraţie, o adevĕrată tiranie asupra Engliterei, şi numaĭ dupe ce acea tiranie a ajuns la culmea eĭ, a urmat revoluţia care a prăbuşit acel sistem de autocraţie, însă instituţiunea a rĕmas, fiind-că Englezii nu schimbă legile lor, nu lépădă tradiţiunile lor aşa de uşor ca naţiile de rasa latină, ci le menţin şi se servă de acele instituţiunĭ.

Tot pentru acelaşi cuvênt, americanii carĭ sunt şi eĭ Englezĭ, aŭ păstrat şi eĭ multe tradiţiunĭ engleze. Iată, D-lor, cuvêntul pentru care există încă judecătorĭ ambulanţĭ în Englitera şi în America.

Judecătoriĭ ambulanţĭ la noĭ, nu sciŭ până la ce grad ar putea să aibă prestigiul care trebue să 'l aibă un magistrat, şi nu sciŭ dacă cu localurile de carĭ dispunem şi cu căile nóstre de comunicare, natura ţěreĭ nóstre s'ar potrivi cu o asemenea instituţiune, ca judecătoriĭ să umble cu şatra cum ḑice Românul, pentru a judeca pe ómenĭ. (D. Mârzescu întrerupe).

Lasă, D-le Mârzescu, că am să'ţĭ spun multe.

Acésta despre judecătoriĭ ambulanţĭ.

Vin acum la o altă cestiune. D. Blaramberg ar voi ca judecătoriĭ de pace să nu fie transferaţĭ de ministrul justiţieĭ, de cât dupe consultarea curţeĭ de apel.

Iată dar o rea încredere faţă cu ministrul nostru. Dar vĕ întreb, D-lor, cine póte fi maĭ părtinitor în procesul a duoĭ sătenĭ, a duoĭ ţěranĭ dintr'o comună pentru unul saŭ altul: ministrul justiţieĭ care şéde în Capitală, saŭ judecătorul de pace care este maĭ apropiat de împricinaţĭ, care este chiar în comună, saŭ aprópe de comună? Se înţelege că acela care este maĭ aprópe de dênsiĭ. Ministrul are alt interes, pe care D. Blaramberg nu 'l a luat în privire, este aceea care am susţinut şi în privinţa învĕţătorilor sătescĭ, că atuncĭ când ministrul, care este rĕspunḑĕtor către noĭ şi către ţéră de ordidinea şi de buna stare a lucrurilor, să pótă permuta saŭ destitui pe acela din funcţionarĭ pe care îl vede că se face un instrument de desordine, de propagandă rea şi nesănĕtósă. E fórte bine să fie aşa. Increderea care a arătat'o D. Blaramberg în curtea de apel provine póte de la aceea că membriĭ curţilor de apel sunt inamovibilĭ. Aceea ar dovedi că D. Blaramberg preţuesce mult acéstă reformă, şi crede că prin acésta s'a îndreptat mult magistratura nóstră. Eŭ unul nu o cred, din contră cred că magistratura nóstră este maĭ bună dacă are un control maĭ ager, maĭ sever asupra eĭ. Asupra acesteĭ cestiunĭ vom reveni, D-lor, pentru că nu sunt eŭ dintre ceĭ carĭ lasă în urmă-le o cestiune neridicată când convingerea sa este că trebue să o ridice. Dar cum nu e la ordinea ḑileĭ, trec şi, în trécĕt, am făcut acéstă observaţiune. Vin la o altă idee a D-luĭ Blaramberg, ca orĭ ce tênĕr care 'şĭ a făcut studiile sale, căruia îĭ e deschisă înainte-ĭ cariera magistratureĭ, trebue să încépă prin a fi judecător de pace. Eĭ bine, D-lor, dacă aţĭ ḑice tot ast-fel că orĭ care dintre noĭ Româniĭ vrea să devină oficier trebue să fie maĭ ântêiŭ soldat, ce resultat aţĭ avea? Şcolile militare ar fi de prisos; ómeniĭ cu o cultură maĭ întinsă, cu educaţiune maĭ bună, s'ar refusa d'a fi soldaţĭ şi am avea de oficierĭ numaĭ soldaţĭ carĭ încetul cu încetul ar ajunge la acest grad. Eŭ cred că nu voiţĭ acésta, şi lucrul este tot ast-fel şi cu magistratura, în care nu cred că voiţĭ a deschide cariera numaĭ aceluia dintre noĭ care s'ar decide a şedea într'o comună un an saŭ duoĭ ca judecător de pace; acésta este o idee greşită dupe socotinţa mea, şi de aceea nu mĕ unesc cu D. Blaramberg în acéstă privinţă.

Trec acum la D. Popescu. Pe cât D. Blaramberg a fost afirmator şi a expus ideĭ carĭ se pot susţine şi ne a adus un adevĕrat contingent de ideĭ pentru carĭ trebue să 'ĭ mulţumim, din contră la D. Popescu trebue să constatăm o anemie, o neputinţă generală în tóte părţile şi despre tóte funcţiunile Statuluĭ.

Că secţiunile nu studiază; ba studiază, D-le Popescu; că raportorul nu însemnéză nimic; ba însemnéză şi studiază tóte cestiunile; iacă dar negaţiunea celor spuse de D-luĭ.

D-sa spune că dacă trebue să se facă o anchetă, drumurile sunt rele şi judecătorul nu se póte duce să o facă; tóte revin la o neputinţă generală. D-lor, pe calea acésta dacă am merge, nimic nu s'ar putea face, tóte sunt cu neputinţă, tóte sunt rele, prin urmare, nu putem admite legile ce se aduc, suntem datorĭ a le respinge. Dar, D-lor, ceea ce e esenţial e următorul lucru:

»Venalitatea e una din plăgile justiţieĭ comunale carĭ sunt semnalate de maĭ tóte tribunalele din ţéră, cu ocasiunea ancheteĭ ordonată de ministerul justiţieĭ«.

D. Popescu ḑice: Ce anchetă s'a făcut? Cercetéză şi veḑĭ că s'aŭ făcut anchete şi când se aduce uneĭ instituţiunĭ o acusare atât de gravă, ca venalitatea, acea instituţie e condamnată, şi sciţĭ până când? Până când veţĭ avea ast-fel de judecătorĭ comunalĭ în cât să puteţĭ reînfiinţa justiţia comunală; atuncĭ reînfiinţaţi-o dar nu o cereţĭ astăḑĭ când ea, prin cercetările făcute, e acusată de venalitate şi, prin urmare, condamnată în ochiĭ noştri

D. Blaramberg, care are ideĭ şi scie a le susţine, ne a spus un lucru care trebue gândit; Ḑice: de ce nu puneţĭ alăturĭ cu primarul pe preot şi pe învĕţător? Iată elemente carĭ ar putea să ne dea garanţiĭ.

Eŭ vin şi 'ĭ ḑic D-sale: Calea este deschisă pentru a se aplica ideile D-tale. Cine împedică pe duoĭ sătenĭ carĭ aŭ între dênşiĭ un litigiŭ, să alégă de arbitru pe preot s[illegible] pe învĕţător? Saŭ de supra-arbitru pe p[illegible] mar? Nimenĭ nu 'ĭ împedică, însă acest st[illegible] giŭ inutil de judecătorie comunală nu putem tolera să funcţioneze în Statul n[illegible] tru ca o instituţiune, dupe ce s'a dovedit este rea, este venală, acésta nu o put[illegible] priimi.

Vedeţĭ dar că nimenĭ nu împedică pe [illegible] tenĭ să alégă de arbitru pe aceste persó[illegible] şi să nu maĭ mérgă la judecătoriile de pa[illegible] orĭ în apel la tribunal.

Prin urmare, să nu arătăm lucrurile [illegible] grele de cât sunt, şi să nu ne punem în [illegible] sul aceluia care nu face nimic, fiind-că n[illegible] este de făcut ceva.

Acestea am voit să le ḑic ca întêmpin[illegible] la onor. preopinenţĭ carĭ 'şĭ aŭ expus ide[illegible] D-lor fórte pe larg, şi conchid cu acésta: voiŭ vota pentru acéstă lege, fiind-că îml[illegible] nătăţesce starea lucrurilor de astăḑĭ, şi pu[illegible] maĭ la îndemâna justiţiabililor judecători[illegible] de pace şi le dă maĭ multă garanţie. ([illegible] plause).

D. C. Urdăreanu: D-lor senatorĭ, în [illegible] ma discursurilor D-lor: Blaramberg, Popes[illegible] şi Prinţuluĭ Sturdza, am fórte puţine de dăogat.

Când se schimbă o lege, cine o condam[illegible] este dator să spună şi Corpurilor legiuit[illegible] ce bólă are, ca să vedem dacă şi noĭ av[illegible] aceeaşĭ impresiune ca şi guvernul.

Când am audit că se propune de D. [illegible] nistru al justiţieĭ proiectul de reformă judecătoriilor de ocóle, m'am gândit la Mârzescu. D. Mârzescu a avut o inspiraţiu[illegible] nefericită — tot-d'a-una are inspiraţiunĭ [illegible] ricite — când a spus D-luĭ ministru al ju[illegible] ţieĭ, cu ocasiunea discuţiuneĭ rĕspunsuluĭ Mesagiul Tronuluĭ, că este un minis[illegible] sterp, care nu aduce proiecte de legĭ discuţiunea Corpurilor legiuitóre, şi D. [illegible] nistru, neapărat, îmboldit de acéstă obs[illegible] vaţiune, s'a grăbit şi D-sa să vină cu ac[illegible] proiect de lege.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghi[illegible] man: Cusurul aceleĭ observaţiunĭ este [illegible] maĭ că proiectul acesta de lege era deja [illegible] pus de anul trecut în Cameră şi votat secţiunĭ. (Ilaritate).

D. C. Urdăreanu: Se póte. Imĭ pare b[illegible] că vĕ vĕd maĭ vesel de cât de obiceiŭ, D[illegible] ministru, căcĭ eŭ n'am absolut nimic [illegible] persóna D-vóstră, ci numaĭ cu legea D-vós[illegible]

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghi[illegible] man: Am voit să apĕr pe D. Mârzescu [illegible] acusaţiunea că a avut o inspiraţiune ne[illegible] rocită. (Ilaritate).

D. C. Urdăreanu: Prin urmare, D-ta cunoscĭ că eştĭ sterp.

D. G. Mârzescu: Pĕcat că sunt răg[illegible] şi nu pot vorbi. (Ilaritate).

D. C. Urdăreanu: D-lor, am cerut D-[illegible] ministru al justiţieĭ ca să 'mĭ dea o statis[illegible] că de procesele carĭ s'aŭ judecat de jude[illegible] toriile comunale şi aŭ venit în apel la [illegible] decătoriile de pace, şi D. ministru al jus[illegible] ţieĭ a făcut prin preşedinţia consiliuluĭ [illegible] miniştri rĕspunsul următor: »D. minis[illegible] al justiţieĭ ne comunică că statistica jude[illegible]

riilor comunale nu s'a lucrat până acum.
ntreruperi).

Aşĭ ruga pe D. Costaforu să nu mĕ maĭ
trerupă.

D. V. Costaforu : Dar n'am ḑis nimic.

D. C. Urdăreanu: (Citesce din noŭ rĕspun-
l D-luĭ ministru) D. ministru ne a spus
»statistica judecătoriilor comunale nu
ı lucrat până acum, nicĭ e dată la acel
nister şi că a o face ocasional este impo-
bil«.

Atuncĭ, D-le ministru, dacă nu avețĭ o
ıtistică cu informațiunĭ precise, de unde
ițĭ D-vóstre că judecătoriile comunale
rĭ le desființațĭ sunt *venale?* Din rapór-
le preşedinţilor de tribunale? Dar cum
ı spus şi D. Popescu, preşedinţiĭ de tribu-
ıle, n'aŭ avut ocasiunea de a cunósce re-
le judecătoriilor comunale, şi cu atât maĭ
ţin curţile de apel. Prin urmare, tóte a-
le motive carĭ le descriețĭ în *expunerea*
-vóstră de motive nu sunt justificate pen-
u că nu arătațĭ pe ce le ațĭ basat.

Dar şi raportul D-luĭ raportor al Sena-
luĭ, cum a dovedit şi D. senator Popescu,
la început până la sfêrşit nu e de cât o
petiţie completă a raporuluĭ D-luĭ depu-
t Arion, care a fost raportor în Cameră.
raportul D-luĭ Arion sunt ideĭ originale,
r nu sunt aşeḑate pe ideea D-luĭ ministru
justiţieĭ, care trunchiază judecătoriile co-
unale pe motiv că sunt venale fără să pro-
ze nimic.

Prin urmare, acéstă operă, pe care ne în-
națĭ să o adoptăm, mie mi se pare că
ı e bună.

Am găsit în ministerul D-vóstră o circu-
ră dată către toţĭ judecătoriĭ de pace ca să
ı trimită un tabloŭ de tóte afacerile civile,
nale şi apelurile de la judecătoriile comu-
ıle. Şi revin, când spunețĭ prin raportul
-vóstră că nu s'a făcut acéstă statistică,
ıntețĭ în contradicţie cu lucrările din mi-
isterul D-vóstră.

Iată acea circulare, pórtă No. 13.175 din
893. Şi acolo spunețĭ că nu avețĭ statistică.
Dar, D-lor, proiectul de lege al D-luĭ mi-
nistru, în art. 2 e cu desăvêrşira contrariŭ
legeĭ organice de la 1890, Septembre 1. Ce
ḑice acéstă lege ? (citesce).

D-vóstră vĕ reservațĭ, prin art. 2, dreptul
să numițĭ judecătorĭ fără titlu ?

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghilo-
man : Nu.

D. C. Urdăreanu : Alt-fel, sunteţĭ în con-
tradicţie.

Dar acest punct a fost atins în destul de
D. Popescu şi sunt sigur că o să rĕspundețĭ.

In ceea ce privesce desființarea judecă-
toriilor comunale, pe lângă părţile desfă-
şurate în Senat, maĭ e o parte mult maĭ
superióră, e neincrederea care se asvêrlă pe
elementul rural, pe locuitoriĭ agricolĭ carĭ
sunt peste 4 milióne în țéră, că nu sunt
capabilĭ ca să judece micile lor daraverĭ
între eĭ, în satul lor. Este dispreţul, în-
josirea, e umilirea care să asvârlă, pe mo-
tive cu desăvêrşire nefundate, căcĭ sunt
convins că nu avețĭ nicĭ o probă.

Maĭ facețĭ încă ceva. De unde până acum
afacererile de 150 leĭ sunt de competinţa
judecătoriilor comunale şi nu se plăteaŭ
nicĭ taxele de timbru, acum le dațĭ judecă-
torilor de pace şi nu maĭ vĕd nicĭ disposiţia
de scutire de taxele de timbru.

Imĭ reserv dreptul ca, în cursul discuţiu-
neĭ pe articole, să propun câte-va *amenda-*
mente, de şi sunt convins că o dată adus
proiectul — şi e singurul proiect, afară de
indigenate, adus de D. ministru al justiţieĭ—
el va fi priimit fără modificărĭ.

De şi eŭ v'aşĭ ruga, D-le ministru, să prii-
mițĭ tóte modificările ce se vor propune, cel
puţin pentru prestigiul D-vóstră; eŭ nu vĕ
voesc rĕul, şi nu sunt nicĭ în idee să te do-
bor pe D-ta; dar eŭ cred că în ḑiua când
vețĭ reintra în magistratură, adică în cor-
pul de advocațĭ, o să întimpinațĭ multe ze-
flemele—ertați'mĭ cuvêntul—asupra aces-
teĭ legĭ, căcĭ deja cunosc ajutorĭ de judecă-
torĭ şi de grefierĭ şi chiar copiştĭ carĭ rîd de
acest proiect al D-vóstră. O spun cu părere
de rĕŭ acésta şi nicĭ de cum ca să vĕ ating,
fiind-că sunteţĭ un om cu studiŭ de drept,
advocat, şi sunteţĭ şi ministru care de... tre-
bue să vĕ justificațĭ prin ceva şederea D-vós-
tră la minister.

Maĭ e o disposiţiune în proiectul D-vós-
tră, şi anume, că îmbolnăvindu-se judecă-
torul trimitețĭ în locul luĭ pe ajutorul de
grefă al tribunaluluĭ.

Eĭ bine, acésta e ceva monumental, e pi-
ramidal, e culmea acestuĭ proiect de lege!

Dupe legea organică din 1890 pretindețĭ
alte titlurĭ judecătorilor de ocóle şi altele
ajutorilor de grefierĭ, şi D-vóstră le dațĭ a-
cum aceleaşĭ atribuţiunĭ!

Eĭ bine, e o zăpăceală între proiectul
D-vóstră şi legea organică, că mĕ mir de
unde ațĭ scos'o!

Mi s'a spus—e ceva cam personal, fiind-
că e vorba de voiagiul D-vóstră de astă-
vară—că ațĭ luat rapórtele preşedinţilor de
tribunale şi nu sciŭ dacă cunóscețĭ pe toţĭ
preşedinţiĭ de tribunale personal, cum ar
trebui să 'ĭ cunóscețĭ, şi ațĭ plecat la băĭ
cu ele, şi acolo v'ațĭ făcut idee de starea în
care se împarte justiţia, de nevoile ce se
simt şi de ameliorările ce trebuesc aduse.

Eĭ bine, D-le ministru, bine că te aĭ în-
tors sănĕtos D-ta, dar legea a'ĭ adus'o bol-
navă, maĭ bine o lăsaĭ acolo. (Ilaritate).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : D.
ministru de justiţie are cuvêntul.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghilo-
man : Socotițĭ, D-le preşedinte, că o să vrea
onor. Senat a prelungi şedinţa? Căcĭ orĭ
cât de scurt aşĭ vrea să fiŭ, sunt nevoit să
trec peste ora regulamentară.

Vocĭ : Pe mâine.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino : A-
tuncĭ ridic şedinţa. Mâine D. ministru va a-
vea cuvêntul.

— Şedinţa se ridică la orele 4 şi 45 mi-
nute, anunţându-se cea viitóre pe a duoa
ḑi, 22 Februarie.

IMPRIMERIA STATULUI DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALŞ.

No. 41

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 22 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Dr. Cernătescu, Em. Flondor, C. Fotin și P. Millo, secretarĭ aĭ biuroului.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 84 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 33 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Cincu Ant., Lupașcu Neron, Negre ., Pĕucescu I (colonel), Sofian N., Știrbeiŭ . D., Teohari I. A., Tufelcik P. (colonel).

In congediŭ

D. Șendrea St.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Bălăceanu C., Burada M. (Dr.), Diamandi I., Dornescu T., Economu N., St. Georges G., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Ieculescu I. I. (Dr.), Poni P., Rușavețianu N., Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Stroiescu I., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Văcărescu C. T., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Vrabie C., Zerlenti Chr., Blancfort A.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumarului ședințeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă 10 ḍile congediŭ D-luĭ colonel I. Pĕucescu.

— Se trimite la comisiunea de indigenate suplica D-luĭ Temistocle Athanasiu, care se rógă a 'ĭ se recunósce calitatea de cetățén român.

— Se trimite la comisiunea de petițiunĭ suplica D-luĭ I. Pretorian, care supune maĭ multe reforme ce ar trebui introduse în legea maximuluĭ.

— *D. ministru de justiție, Al. Marghiloman*, comunică Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de lege:

I. Pentru înființarea judecătoriilor de instrucție pe lângă tribunalele din Dorogea.

II. Pentru împărțirea tribunaluluĭ de Mehedințĭ în 2 secțiunĭ.

III. Prin care se acordă D-neĭ Matilda Iotineanu o pensiune voiageră de 200 leĭ lunar.

— Se trimit la secțiunĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm în ordinea ḍileĭ. La ordinea ḍileĭ avem continuarea discuțiuneĭ generale asupra proiectuluĭ judecătoriile de ocóle.

D. ministru de justiție are cuvêntul.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, nu voiŭ lua apărarea Senatuluĭ în contra D-luĭ senator D. Popescu; mĕ voiŭ mărgini a 'ĭ reaminti D-sale personal că amânduoĭ am discutat destul de îndelungat proiectul de lege al judecătoriilor de ocóle, în secțiunea din care face parte; 'l am maĭ discutat, tot acolo, cu alțiĭ din colegiĭ D-sale, ast-fel că, cel puțin pentru acea secțiune, socotesc că este nemeritat reproșul cum că acest proiect a trecut fără multă cercetare.

Asemenea nu mĕ voiŭ opri mult asupra criticeĭ, cum că reformele nóstre, fiind făcute în pripă, sunt lipsite de lucrările pregătitóre necesariĭ carĭ să indice, cel puțin din partea opiniuneĭ publice, o îmboldire la facerea lor. Acésta nu se póte ḍice de legea judecătoriilor de ocóle.

In adevĕr, încă prin proiectul de lege asupra organisăreĭ magistratureĭ, proiect pe care eŭ am avut onóre să 'l presint alegĕtorilor în apelul de la 1888, proiect care a fost pe urmă promulgat sub semnătura D-luĭ Theodor Rosetti, dar care, în definitiv, rĕmăsese ast-fel cum eșise din pana și din creerul meŭ; prin acest proiect de lege, ḍic, s'a anunțat deja o lege de organisare din noŭ a judecătoriilor comunale și de pace.

De atuncĭ, preocupațiunea constantă a tutulor miniștrilor carĭ aŭ trecut pe la departamentul justițieĭ, a fost ca să adune materialul necesar pentru elaborarea legeĭ.

Acésta a fost și opera D-luĭ Vernescu, și opera D-luĭ Blaramberg, și opera D-luĭ Exarcu, în interimatul sĕŭ, și a D-luĭ Triandafil, și a mea; ast-fel că, revenind pentru a duoa óră la justiție, am găsit un bogat material din care am putut puiza.

Se scie de toțĭ că tóte instanțele judecătorescĭ: curțile, tribunalele și chiar judecătoriile de pace aŭ fost consultate, și rapórtele lor sunt acelea carĭ ne aŭ dat principalele elemente ale proiectuluĭ care astăḍĭ se înfățișéză Senatuluĭ.

Maĭ mult de cât atât: proiectul a fost depus încă din sesiunea trecută, votat de secțiunile Cameréĭ, cu raportul făcut înainte de închiderea sesiuneĭ; aŭ trecut de atuncĭ, fac martor pe D. Popescu, 7 lunĭ carĭ eraŭ cu prisosință îndestul acelora cu rupere de inimă pentru afacerile justițieĭ, pentru a lua o deplină cunoscință de dispozițiunile luĭ.

Prin urmare, D-niĭ meĭ, să nu ḍicem că reformele vin nepregătite, și că ele se votéză nesăbuit.

Lăsați-mĕ să trec maĭ repede asupra acestor bagatele de la ușe, pentru că vom putea examina lucrurĭ maĭ însemnate asupra însășĭ proiectuluĭ de lege.

Și așa fiind, se pune de la început cestiunea: cum trebue organisate judecătoriile de pace, cum trebue organisată mica justiție în România?

In fața sistemuluĭ actual, sistem de care ne folosim, cel puțin cu o codificațiune completă de la 1879, care sistem e sistemul italian; care sistem e de un secol, sistemul francez; care sistem este de maĭ multe veacurĭ, sistemul olandez; căcĭ să nu uĭtăm toțĭ acest punct de plecare: că Francesiĭ, și dupe dênșiĭ toțĭ ceĭ carĭ aŭ adoptat legislația lor, aŭ luat instituțiunea judecătorieĭ de pace din Neerlanda; în fața acestuĭ sistem, s'a pus de D. Blaramberg sistemul judecătorilor de pace *ambulanțĭ*.

Să 'l examinăm, căcĭ orĭ-ce idee, când este nouă și originală, merită un examen aprofundat. Fixitatea în așeḍămintele organice, chiar rutina, sunt bune întru cât numaĭ nu li se opun organisme maĭ simple și maĭ perfecte.

Să vedem dacă aceste merite le are sistemul preconisat de D. Blaramberg.

Nu așĭ face reproșul D-luĭ Blaramberg că sistemul ambulanțeĭ judecătorilor de apel nu a fost nicăerĭ experimentat în Europa, nicĭ chiar în Anglia, cum din eróre D-sa a afirmat.

D. N. Blaramberg: Cer cuvêntul.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: In Anglia judecătorul de ocol nu este ambulant; judecătoria, care de alt-minterĭ bifurchiază în judecătorie corecțională saŭ de poliție și în judecătorie civilă, nu este ambulantă, este fórte fixă și sedentară; ce este ambulant în Anglia, este justiția cea mare; curtea de apel în Anglia este justiția cea mare; curtea de apel dar nu justiția cea mică, și distincțiunea este mare. De altmintrelea, însă, justiția de apel, dacă este în principiŭ ambulantă, în fapt este sedentară, pentru că *sesiunile* sunt așa de apropiate unele de altele, în cât în centrele mult populate, cel puțin, nu este discontinuitate în ținerea lor, este schimbare de personal, dar discontinuitate de asize nu.

Decĭ, un punt dobêndit; judecătoriă ambulantă nu este nicăierĭ în Europa, cu deosebire la trépta cea mică.

O singură experiență s'a cercat cu judecătoriile ambulante; în Bucovina, experiență interesantă pentru noĭ, pentru că nu este țéră, ale căreĭ obiceiurĭ, climă, populațiune, să se apropie maĭ mult de noĭ.

In Bucovina, organisațiunea judecătoriilor de ocóle este aprópe aceeașĭ ca la noĭ; raḍele judecătoriilor de ocóle sunt maĭ micĭ de cât la noĭ; cu tóte acestea era o judecătorie, cea de la Rădăuțĭ, care mergênd până la Dorna, avea o rază mare de 50 saŭ 60 de kilometri; printr'un prescript se făcuse la jumĕtate drumul, la Zeletin, o judecătorie ambulantă temporară, unde, din când în când, un ajutor al judecătoruluĭ din Rădăuțĭ venea și ținea ședințe. Practica, însă, de câte-va lunĭ făcută, a demonstrat așa de mult inconvenientele acestuĭ sistem, în cât și acest embrion de judecătorie ambulantă a dispărut din legislațiunea austriacă; el a fost înlocuit prin o judecătorie fixă și sedentară, așa că pot afirma că nu este localitate în Europa, unde judecătoria cea mică, care corespunde cu justiția de pace de la noĭ, să fie alt-fel organisată de cât pe tipul fix și sedentar.

Precedente în Europa carĭ să militeze în favórea justițieĭ ambulante nu sunt decĭ.

Dar, în fond, judecătoria ambulantă este aceea pe care o preconiséză D. Blaramnerg?

Nu.

Ce propune D. Blaramberg este ambu-

lanța judecătoriilor de ocóle. Este o mare eróre care se comite asupra vorbeĭ.

Când vorbesc de judecător ambulant, ce idee se deșteptă imediat în mintea D-tale ?

Aceea că judecătorul se duce el la justițiabil și nu aduce pe justițiabil la dênsul; ideea care 'țĭ-o facĭ este de un fel de apostol, care mergênd din comună în comună, resolvă, la fața loculuĭ, litigiile ivite, scutind ast-fel pe populațiunea rurală de greutățile depărtăreĭ până la locul fix al judecătorieĭ. Nu este acesta sistemul D-luĭ Blaramberg!

D. N. Blaramberg: Este tocmaĭ acesta, pe care 'l ațĭ și găsit în cartónele ministeruluĭ.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Iertați-mĕ, D-le Blaramberg; nicĭ în cartónele ministeruluĭ nu există acest sistem, nicĭ în proiectul ce ațĭ publicat în »Naționalul«, și nicĭ în expunerea pe care ațĭ făcut'o erĭ în Senat. Dațĭ'mĭ voie să vĕ reamintesc în câte-va vorbe ce ațĭ ḑis: propun să se înființeze la tribunale un numĕr de 6, 8 saŭ 10 judecătorĭ carĭ pe rênd să se ducă la plase.

D. N. Blaramberg: Ferit'a Dumneḑeŭ; acésta privesce modul de recrutare.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Fac apel la memoria acelora carĭ aŭ ascultat erĭ; de altmintrelea îmĭ convine maĭ bine să discut cel-alt proiect, pentru că 'mĭ este și maĭ lesne de demonstrat inanitatea luĭ; dar acésta a ḑis'o: »voiesc ca, câte un judecător suplimentar de tribunal să se ducă treptat *ca să țină un fel de asize la plasă*, adică la scaunul judecătorieĭ«.

Atuncĭ nu avem judecătorĭ ambulanțĭ, avem tot judecătorĭ de pace ficșĭ; avem numaĭ personal care se premenesce prin întórcerea treptată la sediul tribunaluluĭ. Acesta este sistemul care s'a anunțat, acesta este și sistemul care 'l găsesc în cartónele ministeruluĭ. Vorbim de un proiect al D-luĭ Blaramberg. In privința acésta, D-niĭ meĭ, sunt silit să daŭ deslușirĭ, de óre-ce se face apel la dosarele ministeruluĭ.

Ce găsesc în minister? Nicĭ o lucrare de ministru; numesc lucrare de ministru aceea care pórtă semnătura titularuluĭ și care a fost presintat cel puțin consiliuluĭ de miniștri.

Găsesc în cartónele ministeruluĭ numaĭ un brulion făcut de un membru al comisiuneĭ numită de D. Vernescu, brulion la care a adaos D. Blaramberg judecătoriile comunale, și care, la eșirea D-sale din minister, a vĕḑut lumina în »Naționalul«.

D. N. Blaramberg: Ministerul meŭ a fost așa de efemer, în cât 'l ațĭ putea negligea. Dacă n'așĭ avea nicĭ un merit, rĕŭ n'am putut să las.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Trebue să iaŭ ideele așa cum le ațĭ enunciat în Senat, saŭ ast-fel cum le avem în minister. Și enunciațiunea în Senat și indicarea cartónelor ministeruluĭ sunt așa cum am avut onóre să spun; judecătoriĭ de tribunale plecând să țină asize și, dupe termen, reîntorcêndu-se la sediul tribunaluluĭ, înlocuițĭ și eĭ la judecătoriĭ cu alțĭ judecătorĭ din tribunal.

Să luăm sistemul acesta. Acesta este judecător ambulant? Nu, ațĭ lăsat tot un judecător de plasă; ațĭ lăsat tot pe țĕran în necesitate de a veni la judecătorie să facă procesul saŭ demersurile necesare, fie pentru o judecată, fie pentru o adopțiune, fie pentru un apel, o oposițiune și așa înainte... Dóră numaĭ că 'ĭ ațĭ dat un judecător care variază cu schimbul. Este bine acésta? Iată cestiunea care o pun de la început. Ḑic nu, și ḑic nu pentru că difer în întreg cu D. Blaramberg asupra menireĭ judecătorilor de ocol.

Nu doresc să avem judecătorĭ de ocóle carĭ să vadă în judecătorie un simplu timp de încercare și a căruĭ unică preocupațiune să fie de a schimba reședința sa. Voescĭ un magistrat care să stea cât maĭ mult pe loc, care finesce prin a cunósce pe justițiabilĭ, care a învĕțat cine este om cistit și cine este șiret, care cunósce tóte interesele justițiabililor, care scie unde se deschide o tutelă, unde este câte un tutore de chiămat la ordine; un magistrat de felul acesta póte să exercite cu autoritate rolul luĭ principal, acela de împăciuitor și proteguitor al intereselor celor slabĭ. Nu vețĭ putea ajunge la acest magistrat care nu 'l avem aḑĭ, nu 'l vom avea peste 5 anĭ, dar de sigur 'l vom avea peste 10 anĭ; nu 'l vețĭ găsi prin schimbul judecătorilor carĭ la 10, 15 ḑile ar da róta la judecătorie și de acolo s'ar întórce la tribunal.

Voițĭ să arĕt alt inconvenient al sistemuluĭ? Care este a duoa preocupațiune a unuĭ ministru? Este să recruteze personalul magistratureĭ din persóne tihnite, cu casa lor, nu în mână cu giamantanul la otel; gândițĭ că vețĭ avea un judecător de tribunal serios, cu familia luĭ, dacă îl vețĭ obliga ca la 15 ḑile să'șĭ ia casa în spinare să se ducă când la un sat, când la altul, și numaĭ când și când să apuce a sta la reședința tribunaluluĭ. Și de... Când în tóte ramurile vedețĭ că cresc apuntamentele și primele carĭ se daŭ ómenilor cu cultură, să nu îĭ desgustăm pe puținiĭ carĭ îĭ avem în magsitratură, făcêndu-le un traĭ prea mult greŭ.

Dar și din punctul de vedere al funcționăreĭ judecătoriilor, credețĭ că ațĭ dat o garanție óre care aducênd un judecător vremelnic, fie și de un grad maĭ mare? Nu. Fiind-că într'o judecătorie de ocol trebue un supraveghiător constant, care să împedice pe ajutor, pe archivar, pe copist să speculeze posiția lor, care să'ĭ ducă de mână să 'șĭ facă datoria. Credețĭ că supraveghiarea de tribunal se póte face ast-fel schimbându-se titularul la 15 ḑile? Dar unde ar fi continuitatea în lucrările justițieĭ? Unde garanția că ce a făcut unul nu desface cel-alt?

Cred că din tóte sistemele carĭ se propun, póte maĭ puțin practic, este acela pe care ni 'l recomandă D. Blaramberg.

Așĭ fi discutat cu D-sa pe cel-alt, mult maĭ democrat, mult maĭ larg, acela al ambulanțeĭ propriŭ ḑisă, al judecătoruluĭ, adică al magistratuluĭ care s'ar duce din c[...] mună în comună ca să împartă dreptate[...] dar atuncĭ așĭ cere D-luĭ Blaramberg ca [...] se asocieze cu aceia carĭ ar cere o lege sp[...]cială, *un cod rural*.

Nu se înțelege justiție de felul aces[...] dacă nu este sumară și executorie. Vedețĭ [...] s'ar petrece cu codul nostru de procedur[...] aḑĭ vine judecătorul; intentez acțiunea m[...] termen mi se dă; la viitórea reapariţiu[...] peste 10 saŭ 15 ḑile se face chiămare la i[...]terogator, alt termen; lipsesce una d[...] părțĭ, se aplică art. 151, alt termen, și a[...] în infinit. Acésta nu se chiamă justiție. P[...]tem lua judecătorul ambulant, dar trebue [...] schimbăm legea civilă.

Când vom fi dar maturĭ pentru o refor[...] de felul acesta, când vom simplifica t[...] cestiunile carĭ privesc clasa rurală, când [...] vom apropia de ideele engleze, chiar de j[...]decătoriĭ de ocol englezĭ, căcĭ acolo jude[...]torul este unul din ceĭ 24 proprietarĭ [...] marĭ din comitat, numit pe viață și ne re[...]buit; este tot-d'a-una un domn cu greut[...] cu tradițiunĭ în familia sa, care consid[...] ca o mare onóre sarcina de judecător, c[...] la 70, 80 anĭ își înhamă caiĭ de rasă la [...] peŭ și se duce la distanțe marĭ pentru [...] împlini datoria; acel domn judecă apr[...] fără apel, căcĭ tot ce judecă el este exe[...]toriŭ... Când vom fi maturĭ, ḑic, pentr[...] reformă de felul acesta, care să ne dea j[...]tiția populară expeditivă fără apel, atu[...] vom introduce acest sistem; dar nu so[...]tesc că a venit timpul, și ne putênd a [...] deplini idealul, să facem binele și binel[...] putem obține prin proiectul care se presin[...]

Trec la a duoa idee emisă de D. Blar[...]berg, la acea privitóre la recrutarea p[...]sonaluluĭ.

D-sa ar vedea o mare îmbunĕtățire, c[...] și cu mecanismul proiectuluĭ de față, în [...] *viciat*, adică în stagiŭ pe care 'l am imp[...] tênĕruluĭ care voesce să intre în magist[...]tură; noviciatul ar fi cam cel următor: [...] menĭ nu va fi numit într'un tribunal, p[...] ce nu va fi împlinit un stagiŭ ca judec[...] de ocol.

Cam acésta se practică deja astăḑĭ, [...] însă ca să recunóscem noviciatuluĭ virtu[...] pe carĭ 'ĭ le descoperă D. Blaramberg. [...] Blaramberg vede întrênsul o pepinieră [...] póte să dea țĕreĭ, nu numaĭ judecătorĭ ex[...]rimentațĭ, dar și miniștri copțĭ, miniștrĭ [...] ar cunósce și alt-ceva de cât numaĭ *Pa[...]tul* și barierele Bucurescilor; presupun [...] »barierele Bucurescilor« aŭ fost puse a[...] ca să facă oposițiune ideeĭ de ministru [...] nu cunósce de cât Palatul. De mult, cel [...]țin de câte-va lunĭ, dispăruse din circu[...]țiunea parlamentară vorbele de *minist[...]* *Palatuluĭ*, póte cu o notă maĭ accentu[...] *și lacheul Palatuluĭ*.

Am salutat clișeul acesta când a reve[...] și 'l am reîntâlnit ca pe o vechiă cun[...]cință; nu 'țĭ face plăcere să întâlnescĭ [...] cunoscințele, dar...

D. N. Blaramberg: Luptațĭ cu morile [...] vênt, D-le ministru; eŭ sunt omul care c[...] vorbesc de *Palat* subliniez lucrul. Am v[...]

de *palat* prin oposițiune la *colibă;* în
ar afectați de a nu fi înțeles.

). **ministru al justiției, Al. Marghilo-**
ı: Indată ce acésta a fost intențiunea cu-
:elor D-tale, nicï vorbă că nu mě voiŭ
ooi în contra lor; fac însă apel la mulțĭ
tre colegiï noștri dacă acesta e înțelesul
ıŭ avut ieri cuvintele D-vóstră.

). **N. Blaramberg** : Am vorbit de colibă
ı oposițiune la palat, cácĭ barierile nu
ıŭ un raport cu acea autoritate supremă,
vea maĭ mult raport cu șóreciï de oraș,
ı oposițiune la ceï de la sat.

). **ministru al justiției, Al. Marghilo-**
ı: Sunt încântat, D-le Blaramberg, căcĭ
ram mirat ca din partea D-tale să gă-
: un clișeŭ vechiŭ și să nu găsesc o cri-
maĭ nouă; dar îndată ce la D-ta vorba
palat se raportă numaï la cea de colibă,
m nimic de ḑis. Iaŭ bună notă despre
ificările acestea, dupe cum și D-ta tre-
să ieĭ despre observațiunea mea; sunt
ntat că cuvintele acestea nu aveaŭ în-
sul supărător, pe care uniï dintre colegiï
óstră 'i 'l aŭ dat.

). **N. Blaramberg** : Imĭ pare rĕŭ de in-
ctul acelor D-nĭ!

). **ministru al justiției, Al. Marghilo-**
ı : Vin acum la noviciat: nu ḑic că n'ar
ucru bun, D-lor, acest noviciat, și ideea
st deja pusă într'un proiect de lege de
Stătescu. Dar este óre practic? Acĭ este
iunea. Dați'mĭ o țéră ca Francia, ca Ita-
unde aĭ ómenĭ învĕțațĭ, nu numaĭ cu o
omă, dar adevĕrat învĕțațĭ, și arătați-vĕ
ncĭ fórte dificilĭ pentru admisiunea în
istratură.

)ar este tot așa la noĭ? Iacă, să luăm
cătoriile de ocóle; de și avem în lege
cris principiul că trebue să se numéscă
ațĭ și numaĭ în lipsă de titrațĭ să se nu-
scă netitrațĭ. Sciţĭ că nu sunt maĭ mult
cât treĭ anĭ de când am ajuns ca maĭ
: numirile să se facă dintre titrați.

Am arătat care ar fi forma noviciatuluĭ
e privesce maĭ ales judecătoriile de ocóle:
nimenĭ să nu fie admis într'un tribunal,
inte de a fi făcut un stagiŭ de cât-va
p într'o judecătorie.

Duoĕ inconveniente avem acĭ: primul am
t deja onórea să vi'l expun : că nu do-
ı să avem în judecătoriile de ocóle ómenĭ
cĕtorĭ; nu dorim să avem tinerĭ carĭ să'șĭ
ă un aprentisagiŭ, ci dorim ca tĕnĕrul
la, când a devenit matur, copt, pentru
iunea luĭ delicată de judecător, să vo-
că a rĕmâne pe loc. Al duoilea, îțĭ vine
străinĕtate un doctor în drept din Pa-
acest tĕnĕr e bogat; a trăit într'o lu-
socială care 'ĭ permite óre-carĭ aspi-
iunĭ; vine în țéră și cere un post în ma-
tratură. Să fiĭ fórte mulțumit că 'l poțĭ
ı pentru că e doctor de la o facultate a-
ețuită, pentru că nivelul luĭ de cultură
fi fórte eficace în tribunalul care 'l va
ruta, și pentru că are óre-care avere,—și
ine ca să se găséscă magistrațĭ dintre ceĭ
avere, pentru că lipsa de temere pentru
iul de mâine dă o garanție maĭ mult
pre independința lor,—eĭ! Propuneĭ ace-
luĭ tĕnĕr să se ducă într'un fund óre-care, în
Dorohoiŭ, în Fălciŭ orĭ în Tulcea ca judecător
de ocol, înainte de a intra în tribunal, îțĭ
va ḑice : ḑiua bună, și 'l aĭ perdut pentru
tot-d'a-una pentru magistratură; asta e ceea
ce căutăm noĭ? Nu. Prin urmare, cât timp nu
vom avea încă stocul de ómenĭ necesarĭ
ca să ne permitem o selecțiune atât de se-
veră, cred că nu se póte vorbi de noviciat
în România. Lăsațĭ timpul să 'șĭ facă opera
sa, să sperăm că împingĕnd din ce în ce
maĭ mult potopul de tinerĭ către învĕță-
mêntul universitar, vom ajunge la acea
stare care să ne permită să fim fórte dificilĭ
în admisiunea postulanților în magistra-
tură, în administrațiune și, în fine, în tóte
ramurile activităţeĭ omenescĭ; dar până a-
tuncĭ să ne mulțumim cu o lege care cores-
punde cu starea economică și intelectuală
a țéreĭ nóstre.

D-lor, fiind dat că nu ne putem opri la
sistemul judecătorilor ambulanțĭ, fie în-
tr'una saŭ cea-altă înfățișare sub care se
póte presinta, fie că nu ne putem opri la
noviciat, ce rĕmâne? Rĕmâne perfecțiunea
legeĭ pe care o avem astăḑĭ, lege cu care
s'a deprins publicul, lege care a pĕtruns în
moravurile nóstre, lege care este consacrată
printr'o jurisprudență uniformă în tóte sta-
tele Europeĭ, carĭ aŭ legislațiunea Napoleo-
neană. Să ne mulțumim cu acéstă operă aș-
teptând ca urmașiĭ noștri să facă maĭ bine,
când iĭ va împinge nouile cerințe ale socie-
tățeĭ.

Ne avênd ast-fel posibil de cât acest sis-
tem, să vedem dacă criticile făcute de D.
Popescu sunt întemeiate.

Critica cea maĭ viue, făcută de D. Popescu,
vine din sporirea competințeĭ judecătorilor
de ocol, și al duoilea, din supresiunea pe alo-
curea a ajutórelor de judecătorĭ.

Sporirea competințeĭ: Departe de a vedea
într'ênsa un rĕŭ, cred că într'ênsa residă
principala bine-facere a legeĭ. Am fost isbit
în cariera mea de advocat,—și nu este unul
din colegiĭ de baroŭ care să nu fi fost isbit
ca mine, — de nesocotința uneĭ legĭ care,
pentru judecarea unor litigiurĭ imobiliare
de câte-va sute de leĭ, impune unuĭ țĕran
peregrinațiunĭ de la satul luĭ la oraș, de la
oraș la reședința curțeĭ de apel, și de la re-
ședința curțeĭ de apel la Curtea de casațiune.

Am vĕḑut o moștenire discutându-se în-
tre nisce orfanĭ, carĭ Domnul scie, dacă a-
veaŭ miḑlócele ca să vină până la tribunal,
costând pe părțĭ întreit în timbre și taxe de
portăreĭ, de cât făcea valórea moștenireĭ.

De altmintrelĭ lucrul este lesne de pi-
păit. Pentru intentarea unuĭ proces la tri-
bunal taxa este de 30 leĭ ; dar când te ducĭ
la tribunal nu te poțĭ lipsi de organul por-
tăreilor ; portărelul, independent de taxele
sale, îndată ce este de îndeplinit procedura
la țéră, are drept la indemnitate de transport,
așa în cât pe lângă taxa Statuluĭ de 30 leĭ,
maĭ trebue plătit încă pe atât pentru por-
tăreĭ. Să presupunem casul cel maĭ fericit:
că procesul se termină la prima înfățișare,
ceea ce se întêmplă abia 1 $^{0}_{00}$;câte miḑlóce
de amânare nu sunt? Cererĭ de comunicărĭ
de acte, aplicarea **art 151**, chiămărĭ în ga-
ranțiĭ, etc. Dar să presupunem, în fine, că a
scăpat teafĕr reclamantul la prima înfăți-
șare ; cel care perde face apel la curte; ape-
lul costă 120 leĭ; din noŭ taxe cu indemni-
tate de transport pentru portăreĭ. Bine saŭ
rĕŭ se judecă procesul și la curtea de apel ;
una din părțĭ merge și în Casațiune; acolo alțĭ
200 și maĭ bine de leĭ, alte taxe de portă-
reĭ, alte stră gănirĭ. In fond este vorba, póte,
de câte-va prăjinĭ de loc !

Credețĭ că acésta e o stare de natură a
împinge populațiunea rurală să 'șĭ caute
dreptul eĭ în justiție, și nu e o stare maĭ
mult de natură a încuragia violențele de fapt?
Dar în materie corecțională cine nu cu-
nósce flagelul care bântue pe țĕranĭ îndată
ce e vorba de un delict ? Să luăm de pildă
un delict forestier: Scițĭ că delictele silvice,
chiar când se traduc cu 20 leĭ despăgubirĭ,
merg la tribunal și curte, și acolo veḑĭ aduşĭ
tot-d'a-una o dróie de martorĭ. Ca advocat
al Statuluĭ am avut ocasiunea să vĕd aduşĭ
ca martorĭ într'un proces de delict silvic 18
țĕranĭ din Muscel, carĭ aŭ venit de treĭ orĭ
la curtea de apel de acĭ. Eĭ bine, cine plă-
tesce acest capital care se perde în timp,
în muncă și în activitate ? Nimenĭ.

Atuncĭ ne am gândit că era maĭ bine de
a apropia de justițiabilĭ judecata tutulor afa-
cerilor micĭ, carĭ se pot judeca fără nicĭ un
fel de prejudiciŭ de către judecătorul de
ocol, și 'ĭ am lățit atribuțiunile acestuia și
în materie imobiliară, și în materie corec-
țională.

Insă, ḑice D. Popescu: nu era maĭ simplu
să scădețĭ taxele de timbru și să lăsațĭ pe
țĕran să se bucure de cele treĭ trepte de
justiție ?

Dar care e miḑlocul, maĭ ântêiŭ, de a
proporționalisa taxele, căcĭ acésta era opi-
niunea emisă de D. Popescu.

Chiăm în judecată pentru anularea unuĭ
testament, pentru isgonirea dintr'un imobil
care se ocupă pe nedrept, pentru resiliarea,
pentru rescinderea uneĭ vênḑĕrĭ, uneĭ ipo-
tecĭ și o sută de alte ipotese.

Cum proporționalisăm taxele ? Există în
alte țĕrĭ o proporționalisare a taxelor; dar
aceea e posteriórá judecățeĭ, este înregis-
trarea hotărîreĭ ; și eŭ cred că cu cât maĭ
târḑiŭ se va introduce la noĭ în țéră acest
lucru, cu atât maĭ bine va fi, căcĭ va fi un
indiciŭ că financele nóstre nu reclamă nouĭ
mĕsurĭ fiscale.

Singurul lucru posibil e taxa calculată
dupe trépta de justiție. Așa fiind, am scăḑut
trépta judecătorescă și procesul ce se făcea
pe 30 leĭ, se va face pe un leŭ și fără inter-
vențiunea portăreluluĭ. Cred că se aduce o
ușurare mare justițiabililor micĭ.

Dar, ḑice D. Popescu: nu vedețĭ cât ațĭ
crescut atribuțiunile unuĭ judecător de ocol
îndată ce 'ĭ permitețĭ să se rostéscă asupra
unuĭ proces care are de obiect 5 hectare ?
Cincĭ hectare se traduc, dupe D-sa, în 5.000
leĭ ; dar sunt multe locurĭ în țéră la noĭ
unde cincĭ hectare nu fac nicĭ 2.000 leĭ.

Puțin interesézá, însă, acésta.

Indată ce am voit să dăm judecătorilor

de ocol cercetările mobiliare carĭ interesézā pe ţĕran, am fācut un triagiŭ şi ne am întrebat carĭ sunt procesele imobiliare carĭ pot interesa pe ţĕran?

Cum apróре totalitatea proprietăţeĭ fonciare ţĕrănescĭ nu circulă, şi e isbită de inalienabilitate, nu se póte concepe în majoritatea casurilor procese imobiliare de cât de moştenire. Procese de vênḑare nu, fiind-că ţĕranul nu póte vinde de cât către comună saŭ alţĭ ţĕranĭ. Procese de ipotecă, de danie, de testament, de schimb nu pot fi. Rĕmâne numaĭ partagiul de succesiune şi tot ce se atinge la succesiune.

Bine e atuncĭ să dăm ţĕranuluĭ posibilitatea de a 'şĭ face partagiul succesiuneĭ cât maĭ repede? Da. Şi orĭ cine cunósce necesitățile claseĭ ţĕrănescĭ, va ḑice cu mine, da.

Aşa am dat în competinţa judecătorieĭ lotul de cincĭ hectare, lotul maximum care póte fi în posesiunea ţĕranuluĭ. Aşa fiind îşĭ are raţiunea sa acéstă întindere de competinţă la judecătoriile de ocóle.

Nu am să apăr cele-alte disposiţiunĭ de competinţă, pentru că tóte sunt făcute pentru a uşura. In adevĕr, dupe legea existentă, judecătoriĭ de ocol pot examina furturile şi bătăile, furtul al căruĭ maximum de pedépsă póte să mérgă la 2 anĭ; şi de ce să nu se dea în cercetarea judecătorilor de ocol delictele unde maximul pedepselor e de 6 lunĭ? Şi ne am ḑis: de ce o calomnie, o rănire prin imprudenţă, uciderea uneĭ vite, o stricăciune imobiliară, o surpare de zid, o rupere de gardurĭ să nu pótă fi date în judecata judecătorilor de pace? Este verĭ o raţiune saŭ nu? Cam acestea sunt delictele carĭ se pot ivi la ţéră: calomnia, furtul de paserĭ, stricăciunĭ imobiliare, tóte delictele veniale, ca să ḑic aşa, faţă cu alte abaterĭ din legislaţiunea nóstră penală, carĭ nu aŭ raţiunea de a fi sustrase de la judecătoriĭ de ocol.

Ne am preocupat în acest punct nu numaĭ de interesul împricinaţilor, dar şi de interesul acelora carĭ pe lângă împricinaţĭ suferă şi eĭ, ne am preocupat de martorĭ. Sciţĭ uşurinţa cu care chiamă cine-va pe martorĭ ca să dovedéscă inocenţa luĭ, saŭ culpabilitatea pârâtuluĭ. E drept óre ca pentru un delict care se va termina cu 10 saŭ 20 leĭ amendă saŭ cu achitare, să se târască la tribunale şi la curţile de apel câte 10 şi 15 martorĭ, cea maĭ mare parte din eĭ în necunoscinţă de ceea ce s'a petrecut?

Iată motivele carĭ ne aŭ împins să lăţim şi competinţa corecţională a judecătorilor de ocol.

Dar acestea nu sunt micile îmbunătăţirĭ pe carĭ le am făcut. Sciţĭ bine că maĭ ânteiŭ de tóte am resolvat tóte controversele de drept carĭ existaŭ în legea judecătoriilor. Sper că de acum înainte jumĕtate din procesele carĭ merg în apel saŭ recurs se vor şterge, pentru cuvêntul că texturile nu maĭ sunt înduoióse. Am definit apoĭ puncte de doctrină pe carĭ le negligiase legile nóstre, precum este acţiunea posesorie.

Am resolvat tutela ţĕrănéscă, tutelă care până astăḑĭ era un mit, şi un mit aşa de grosolan, în cât s'aŭ vĕḑut minorĭ dispărênd, averĭ dispărênd, dar nu s'a vĕḑut un tutore ţĕran, un tutore rural dând socotelile. Asemenea am luat disposiţiunĭ de procedură lesnicióse. De exemplu, facultatea judecătorilor: ca atuncĭ când fac cercetărĭ locale să se rostéscă definitiv asupra procesuluĭ, fără să maĭ chiăme pe părţĭ şi pe martorĭ la tribunalul sĕŭ. Am luat disposiţiunĭ de a înlătura şicanele de amânărĭ, şicanele pentru facere de inventariŭ, şi multe alte lucrurĭ micĭ de detaliĭ carĭ nu pot să interesez majoritatea Senatuluĭ, dar nu pot trece nebăgate în sémă de ómeniĭ de legĭ. Am introdus, în fine, posibilitatea reclamaţiuneĭ orale pentru chiămarea în judecată. Cred, prin urmare, că organisarea dată judecătoriilor de ocóle e una din cele maĭ democratice pe care starea nóstră actuală de lucrurĭ ne permite să o dăm.

Dar ni se reproşéză că am suprimat judecătoriile comunale. Da, am suprimat judecătoriile acelea carĭ în aparenţă eraŭ aşa de gingaşe, carĭ rĕspândeaŭ ideĭ generóse: Sătênul judecat de sătên, dar carĭ în fond aŭ dat loc la nedreptăţile cele maĭ marĭ.

Ce eraŭ judecătoriĭ comunalĭ? In spiritul legiuitoruluĭ de la 1879 se căuta ca micile litigiĭ ţĕrănescĭ să se resolve de primar cu asistenţa a duoĭ juraţĭ. Idee fórte frumósă şi fórte generósă. Eĭ, să vĕ spun ce róde a dat în practică acéstă idee: Juraţiĭ comunalĭ, ne fiind retribuiţĭ, şi avênd un supliment de muncă, pentru că Duminicile trebuiaŭ să le petrécă în judecarea proceselor, avênd şi risicul de a 'şĭ atrage ura şi rĕsbunarea din partea celuĭ judecat, se desinteresaŭ puţin câte puţin de judecarea proceselor, şi tot ce a fost maĭ de sémă într'un sat, aŭ refusat, în mod sistematic, de a maĭ participa la acéstă misiune. Cine a rĕmas, însă, să formeze juraţiĭ comunalĭ? Ómeniĭ fără căpĕtâiŭ, ómenĭ carĭ nu se temeaŭ de rĕsbunare pentru că nu aŭ nimic la faţa Sóreluĭ. Ce 'ĭ pasă luĭ că acela pe care 'l a judecat rĕŭ 'l ameninţă că 'ĭ pune foc saŭ se rĕsbună, pentru că n'are nimic de perdut? Ba încă s'aŭ maĭ înfipt pentru locurile de juraţĭ ómenĭ carĭ distribuiaŭ justiţia pe banĭ, de multe orĭ şi pe *o cinste* făcută pe faţă! Din nenorocire, în majoritatea casurilor unde juraţiĭ comunalĭ aŭ funcţionat, s'a vĕḑut venalitatea acésta fără scrupul practicată pe tótă ḑiua! (Aplause).

Eĭ, în asemenea condiţiunĭ, ne-am gândit: Este bine, pentru un ideal care nu s'a putut atinge nicĭ o dată, să menţinem o instituţiune care nu face de cât să arunce germenele cele maĭ nenorocite în sate?

Voiţĭ, D-niĭ meĭ, să vĕ daţĭ sémă de cum sunt apreciaţĭ juraţiĭ de către tribunalele din ţéră? Am aci un extract dupe apreciările lor, şi dacă nu sunteţĭ obosiţĭ, vĕ pot citi tabloul ce ni se face.

Vocĭ: Citiţĭ, citiţĭ.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Maĭ ânteiŭ, curtea de apel din Craiova a ḑis:

»Acéstă instituţiune nu a dat ródele ce se aştepta«.

Tribunalul Putna: »Se vor putea... fiinţa judecătoriile comunale carĭ nu aŭ... nicĭ un folos practic; numaĭ arend... proprietariĭ carĭ tot-d'a-una aveaŭ inf... s'aŭ putut folosi de dênsele în contra... nilor carĭ eraŭ nevoiţĭ să facă apel la... cătoriile de ocóle. *Numaĭ în formă... caŭ juraţiĭ*. Primarul şi notarul, în rea... decideaŭ causa de multe orĭ când pri... saŭ juraţiĭ nu sciaŭ carte, ceea ce se î... plă des; notarul singur scriea ceea ce... în cartea de judecată«.

Tribunalul Gorj: »Dacă ne co... la aşa numita justiţie sătenéscă, ... justiţia judecătoriilor comunale, găsim ... trarul şi scandalul.

»Aci nu pot obţine dreptatea de c... maĭ influenţĭ, maĭ avuţĭ, maĭ putern... comună. Cel sărac, cel slab, în loc de ... tate găsesce maĭ tot-d'a-una asupri... inichitatea cea maĭ revoltătóre, şi ca c... *decepţiunea şi neîncrederea în aşeḑ... tele judiciare*.

»Apoĭ acéstă justiţie este maĭ cost... de cât aceea pe care justiţiabiliĭ ar fi ... nut'o direct de la judecătoriĭ de ocóle...

»In adevĕr, nu s'a auḑit în pract... cestuĭ tribunal ca verĭ o carte a ju... comunalĭ să fi rĕmas definitivă prin r... tare expresă saŭ tacită la apel. Tót... maĭ tóte, aŭ mers în apel la judecător... ocóle, aşa în cât, *în loc de a câşti... timp saŭ în economie, părţile per... mult de cât s'ar fi adresat de la in... la judecătoriile de ocóle*«.

Tribunalul Vlaşca: »Lipsa compl... elemente pentru a înjghiăba treĭ jude... din locuitoriĭ fie-căreĭ comune.

»O bună parte a rĕuluĭ trebue atr... cultureĭ şi moravurilor; dar cea maĭ ... parte se cuvine lipseĭ de impunere a ... cătorilor comunalĭ, fiind luaţĭ din to... de bĕutură aĭ ţĕranuluĭ, şi din cercul ... prietenĭ saŭ duşmanĭ«.

Tribunalul Muscel: »Hotărîrile a... *instanţe, date dupe bunul plac şi in...* tot-d'a-una sunt atacate cu apel; ast... sătênul nu se bucură de avantagiile ... voit să 'ĭ dea legea, de a avea judecă... comună«.

Tribunalul Bacăŭ: »Faţă cu resul... rele ce daŭ judecătoriile comunale, să ... prime cu totul aceste instanţe«.

Tribunalul Ilfov: »Desfiinţarea aces... stituţiunĭ este cu atât maĭ imperios c... cu cât starea actuală de lucrurĭ, durân... mult, s'ar discredita maĭ mult just... ochiĭ populaţiuneĭ rurale«.

Acésta este D-niĭ meĭ, starea judec... lor comunale...

D. G. Sefendache: Aveţĭ rapórte privinţa judecătoriilor de ocóle?

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Avem rapórte în privinţa întreg... stituţiunĭ şi de la tóte tribunalele şi c... din ţéră. Le am la disposiţia D-vóstră.

D. Leonida Paciurea: Este verĭ un t... nal care aprobă judecătoriile comunal...

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Sunt treĭ tribunale din tótă...

propun menținerea lor în schimbul condițiunĭ. Voiŭ reveni la acéstă ces-

ad ast-fel compuse, D-niĭ meĭ, judecă- comunale, și e firesc că nu pot fi ise alt-fel, căcĭ v'am explicat motivele u carĭ nicĭ un țĕran fruntaș nu se póte n judecătoriile comunale, să vedem cel dacă în schimb se dă țĕranilor verĭ un ugiŭ. Potĭ ḑiçe: este astăḑĭ personalul nâine o să se îmbunătățéscă, numaĭ itia să rĕmână; să vedem cum se com- instituțiunea.

e lege, judecătoriĭ comunalĭ judecă t cu codul de procedură civilă, și de icultățile imense de a da manipula- probelor, în materie civilă, atât de tă, pe mâna unor ómenĭ carĭ nicĭ nu citi. Dupe ce judecă, rĕmâne, în fine, rea definitivă.

gândițĭ că judecătoriĭ comunalĭ pot a? Și că acel care s'a judecat a ob- ăștig de causă? Nu, pentru că nu se recuta de cât dupe ce s'a dat un titlu oriŭ de către judecătorul de ocol, ast- orĭ cât de definitivă ar semăna jude- el care a câștigat tot trebue să se ducă cătorul de ocol.

dat, însă, titlul executoriŭ. Aĭ ḑice: in acesta este câștigat. Nu, căcĭ ve- i executĭ cu tot titlu executoriŭ dat e judecătorul de ocol, legea recu- din noŭ primaruluĭ și juraților facul- ă dacă în momentul execuțiuneĭ con- tul afirmă că a plătit, saŭ că a fost în lipsă, să pótă anula și titlul exe- și tótă judecata, și să o reîncépă. ări).

nțelegețĭ, D-lor, că în asemenea con- nu maĭ avețĭ aface cu o justiție, ci simulacru de justiție; înțelegețĭ că e ar fi bine distribuită o justiție de esta, care nu este nicĭ o dată defi- nu póte să ducă de cât la neîncre- ténuluĭ în justiție. Și așa fiind, și ctul de vedere al instituțiuneĭ, în- din punctul de vedere al personalu- împinând numaĭ neajunsurĭ și neîn- , nu este bine să suprimăm acest ro- util și primejdios? (Aprobărĭ).

i când propun supresiunea luĭ, mĕ numaĭ echoul tribunalelor carĭ aŭ presiunea, dar mĕ fac ecoul senti- iĭ, fórte just, pe care 'l a formulat mberg în limbagiul sĕŭ cel frumos; erescă Dumneḑeŭ de a veșteji în sî- timeĭ încrederea în dreptate și sen- le de dreptate«. Și pentru că nu aceste sentimente să móră, pentru im ca mulțimea să pérdă încrede- ședămintele judecătorescĭ, de aceea trebue suprimată o organisațiune fapt, nu póte de cât să aducă șter- estor sentimente.

mând judecătoriile comunale, ce era atuncĭ?

e înlocuit, D-niĭ meĭ, prin o treptă rescă, dând maĭ multe garanțiĭ și nal și ca funcționarĭ de cât judecă- munală, pe care s'o apropiăm, pe cât se va putea maĭ mult, de comunele nóstre. Am organisat decĭ, în țéră, 240 de judecătoriĭ, adică câte una de plasă, și póte și maĭ multe în locurile unde sunt plășĭ prea marĭ, ceea ce ne dă o rază de maximum 26 chilometri de parcurs pentru a ajunge, de la punctele cele maĭ extreme ale circumscripțiuneĭ, drum pe care țĕranul îl póte parcurge cu înlesnire într'o ḑi.

Iată motivele pentru carĭ am creḑut că nu trebue să persistăm în menținerea judecătoriilor comunale, și pentru carĭ am desduoit judecătoriile de pace numaĭ pentru a le putea apropia cât maĭ mult de sătenĭ.

Rĕmâne acum să vedem dacă în organisațiunea pe care o propun nu este ceva care lipsesce, și anume: dacă *supresiunea ajutórelor*, la unele din judecătoriĭ, nu este de natură a împiedica funcționarea regulată a judecătoriilor.

D-niĭ meĭ, așĭ fi fost cel d'ântêiŭ care așĭ fi reclamat înființarea judecătoriilor cu tipul complet, adică cu ajutórele lor, dacă așĭ fi avut la îndemână, nu banĭ, pentru că acésta o pot găsi, dar personalul voit. Nu avem personalul, D-niĭ meĭ, și nu 'l vom putea avea încă de astăḑĭ până într'unul saŭ duoĭ anĭ, pentru ca să umplem tóte judecătoriile cu ajutórele necesare. Scițĭ pentru ce? Pentru că ne a lipsit pepiniera de ajutóre de judecătorĭ de ocóle, aceștia s'aŭ recrutat până acum dintre ajutórele de grefă, acésta este prima condițiune pentru ca cine-va să pótă fi numit ajutor de judecător de ocol, însă diferența de salariŭ a unuia și a celuĭ-alt era așa de slabă, în cât maĭ nicĭ un ajutor de grefă nu 'șĭ lăsa funcțiunea sa, pentru a se duce ca ajutor de judecător de ocol. Afară de excepțiunile pe carĭ le găsim în centrele marĭ, unde ajutórele de judecătorĭ de ocóle s'aŭ recrutat dintre studențiĭ facultăților de drept cu 2 examene date, pentru rest suntem redușĭ la câte un ajutor de grefă slab, saŭ la câte un rest al trecutuluĭ. Din nenorocire avem un stoc de ajutóre pe carĭ suntem silițĭ continuŭ a 'ĭ înlocui, și apoĭ a 'ĭ numi din noŭ pentru că lipsesc. Dacă am deschide încă 100 saŭ 150 de nouĭ funcțiunĭ de asemenea fel și dacă suntem dinainte convinșĭ că nu avem cu cine să le împlinim, de ce să le maĭ creăm? Nu m'așĭ da nicĭ îndărătul acesteĭ considerațiunĭ, dacă așĭ fi convins că unele judecătoriĭ nu pot funcționa fără ajutóre.

Dacă ne referim la ceea ce se petrece în judecătoriile cele marĭ de munte, de podgorie, este imposibil ca un judecător să nu aĭbă un suplinitor care să 'l ajute în expediarea afacerilor și în administrarea archiveĭ; dar sunt unele din judecătoriile din țéră carĭ n'aŭ nimic de făcut, saŭ aprópe nimic; judecătoriĭ carĭ ar putea fi închise o bună parte a sĕptĕmâneĭ, în care este ca tradițiune, că nicĭ nu se maĭ lucréză dupe orele 10 $^1/_2$ diminéța; o oră de lucru diminéța ajunge pentru expedițiunea completă a afacerilor judecătoriilor de felul acesta. Induoindu-se judecătoriile acestea pentru a le da o circumscripțiune maĭ mică, socotițĭ că lucrarea va întrece forțele unuĭ om, chiar dacă 'ĭ dăm atribuțiunĭ maĭ marĭ cum le dăm aḑĭ? Nu; pentru acésta am la disposițiune o statistică fórte edificătóre: în județul Tecuciŭ scițĭ câte procese sunt? 3.704 carĭ, împărțite pe 5 plășĭ, ne dă câte 500 procese pe an, adică $1^1/_2$ pe ḑi; excede acésta forțele unuĭ om? Sunt judecătoriĭ, cum sunt: Constanța, Suceava, Roman, al căror maximum de afacerĭ abia ajunge la 4.000; împărțiți-le în 5, 6 și vețĭ vedea cât este cota-parte a fie-căruia.

Dar 'mi se va ḑice: ce veĭ face când judecătorul este bolnav, saŭ móre. Am prevĕḑut casul, și cred că este fórte lesnicĭos: președintele tribunaluluĭ delégă imediat, fie pe ajutorul de la o judecătorie vecină, fie pe grefier, fie pe un ajutor de grefă. Vedețĭ verĭ o greutate la acésta? Fie-care judecătorie este la reședința uneĭ plășĭ, și avênd telegraf este o cestiune de câte-va ore să se anunțe ajutorul judecătorieĭ vecine; căcĭ presupun, că cine-va va aplica legea, va face așa în cât să alterneze o judecătorie cu ajutor și una fără ajutor.

D. Popescu ḑicea: câțĭ ajutorĭ de grefă aĭ? La fie-care tribunal câte 2. Eróre, pentru că sunt câte treĭ; fac, pentru 30 tribunale 60 și D-ta aĭ maĭ mult de 100 judecătoriĭ fără ajutorĭ cum o să împarțĭ 60 la 100? Dar D-sa presupune un cas de epidemie, când toțĭ judecătoriĭ se vor bolnăvi saŭ vor muri de o dată, pe când previsiunile omenescĭ sunt că un judecător saŭ duoĭ se va găsi în supărătórea situațiune de a fi suplinit. (Rîsete).

De altmintrelea, să presupunem că tóte prevederile pesimiste se realiséză; apoĭ nu este în proiectul de lege înscris că ministru are dreptul, pe cale de decret, să înființeze ajutóre de judecător, acolo unde serviciul cere? Nu credețĭ că interesele viitoruluĭ sunt salvgardete?

De ce să înființăm chiar de aḑĭ un plin de funcționarĭ și să nu ne reservăm dreptul de a 'ĭ înființa treptat cu necesitatea și cu timpul, când vom avea ómenĭ? Ne vețĭ întreba: dar atuncĭ de unde vom lua ómenĭ? Tot din legea acésta; căcĭ am pus, pentru ajutoriĭ de judecătorĭ, lefĭ destul de însemnate ca să fie un bold pentru ajutoriĭ de grefă să se facă ajutorĭ de judecătorĭ.

Ast-fel fiind, prevederile rele ale D-luĭ Popescu, neputêndu-se realisa, împlinirea de golurĭ fiind lesnicĭósă și ne avênd de cât să trecem o periódă transitorie, până să ajungem treptat la împlinirea tutulor judecătoriilor cu ajutorĭ, socotesc dar că marele cal de bătae, care s'a făcut din supresiunea ajutorilor pe alocurea, este nepotrivită și nu trebue să ne opréscă din lucrul nostru.

'Mi s'a maĭ obiectat dacă cunosc în străinĕtate, în Francia spre pildă, judecătoriĭ fără ajutóre. Nu? Dar să vĕ spun pentru ce. Să luăm Francia de exemplu. Ajutorul judecătoruluĭ de ocol nu e remunerat, și fie-care judecător de ocol are câte 4, 5 supleanțĭ, pentru că se consideră ca o onóre în mica sferă de locuință a ajutoruluĭ, de a avea titlu de supleant al judecătoruluĭ de ocol; sunt grefierĭ, notarĭ, agreațĭ, foștĭ de-

putaţi, carĭ solicită funcţiunea acésta din causa consideraţiuneĭ ce le dă.

Când vom ajunge la acéstă stare socială, vom fi fórte exigenţĭ asupra personaluluĭ nostru; să ţinem sémă aḑĭ de starea nóstră de cultură, şi să ne restrângem aspiraţiunile nóstre; neavênd totul de o dată, să ne mulţumim cu ceea ce presentul ne dă.

Ast-fel fiind temeiul care sprijină legea ce am onóre a o presenta D-vóstre, nu 'mĭ rĕmâne nimic de cât să vĕ rog a o primi.

Inainte de a termina, doresc să daŭ D-luĭ senator Urdăreanu o explicaţiune, ca să nu fiŭ acusat că am lipsit de deferenţă către un membru al Senatuluĭ.

D-sa 'mĭ a trimis o cerere prin care mĕ ruga să 'ĭ pun la disposiţie statistica proceselor judecătoriilor comunale din ţéră, şi 'ĭ am rĕspuns că nu avem asemenea statistică; nu s'a făcut nicĭ o dată, şi nicĭ nu se póte face pentru că nu avem organe.

Tot ce am putut culege este statistica judecătorilor de ocóle care s'a presintat pentru edificaţiunea Corpurilor legiuitóre şi în care se găsesc şi apelurile judecătoriilor comunale. Orĭ ce altă statistică m'aşĭ încerca ca să daŭ D-luĭ Urdăreanu va fi falsă, şi nu va da oglindirea stăreĭ lucrurilor de astăḑĭ.

Acestea sunt, D-niĭ meĭ, explicaţiunile ce aveam de dat. (Aplause).

D. N. Blaramberg: Rare-orĭ, D-lor, am fost la tribună maĭ obiectiv ca în şedinţa de ierĭ.

Inţelegeţĭ dar cât de surprins a trebuit să fiŭ de a vedea tĕrâmul ce 'şĭ alege şi pe care voesce să mĕ antreneze şi pe mine D. ministru al justiţieĭ, care în discursul meŭ a creḑut a descoperi nu numaĭ un scop politic, dar încă un scop care ţintea ceva maĭ sus chiar de cât banca ministerială, şi care voesce negreşit să vadă în cuvêntul de palate, prin oposiţiune la colibe, o alusiune ireverenţiósă la însăşĭ sferele în carĭ se găsesce Capul Statuluĭ. Nu, fie pe pace D. ministru; nu persóna Regeluĭ póte fi aci în cestiune, ci numaĭ reforma D-sale; şi eŭ sunt dintre aceia carĭ când aŭ intenţiunile pe carĭ 'mi le a atribuit de astă dată gratuit D. ministru, nu mĕ ascund la spatele echivocurilor şi alusiunilor, ci subliniez cugetarea mea.

Nu insist maĭ mult asupra acestuĭ lucru, căcĭ însuşĭ D. ministru a trebuit, în urmă, să recunóscă că a făcut o confusie, că a făcut eróre, şi fiind-că D-sa nu a maĭ apăsat asupra lucruluĭ, trec şi eŭ care nu am nicĭ o poftă de céртă pe deasupra.

D-sa vĕḑênd dificultatea de a rĕspunde la criticele şi obiecţiunile ce se făceaŭ proiectuluĭ şi sistemuluĭ sĕŭ, s'a pus tot timpul alăturĭ cu cestiunea; maĭ ânteiŭ, 'mi a pus în gură lucrurĭ pe carĭ nu le am ḑis; şi aci nu maĭ vorbesc de o pretinsă alusiune la Palat saŭ la Tron, dar a presupus că eŭ, ne cunoscênd nicĭ chiar valórea, nu ḑic, numaĭ a lucrurilor, dar şi chiar a cuvintelor, aşĭ fi creḑut, în naivitatea mea, că justiţia devine ambulantă din sedentară, numaĭ prin faptul că modul de recrutare, propus de mine, diferă de acela al proiectuluĭ.

Orĭ-cine mĕ cunósce puţin, scie că aşĭ fi incapabil, dar absolut incapabil, de o asemenea mepriză şi simplicitate.

Cred că acéstă justiţie 'mi o vor face toţĭ, şi amiciĭ şi adversariĭ. Este adevĕrat, însă, că acest proiect de lege ridică şi o cestiune şi pe cea-altă, şi eŭ am avut onórea să vĕ propun o soluţiune, şi în ceea ce privesce pe una, şi în ceea ce privesce pe cea-altă.

In ceea ce privesce modul de recrutare, am ḑis că nu aprob pe acela din proiectul D-luĭ ministru, pentru că el nu numaĭ nu ridică, nu înalţă nivelul actual al judecătorieĭ de pace, dar face, ca şi până acum din aceĭ magistraţĭ o categorie de funcţionarĭ inferiorĭ magistraţilor saŭ judecătorilor de tribunale, pe când eŭ, din contră, socotesc că nu ar fi a cere prea mult, când s'ar cere ca eĭ să fie la înălţime, a însuşĭ consilieriĭ curţilor de apel, şi acésta în vederea a duoĕ consideraţiunĭ puternice : isolmentul lor, şi împregiurarea ce faţă cu interesele mulţimeĭ eĭ în teză generală, sunt chiămaţĭ să incarneze să rezume întregul aparat judecătoresc.

Ar trebui cel puţin să se evite cu grije orĭ-ce ar fi de natură aĭ deosebi de judecătoriĭ de tribunale, ca titlurĭ şi ca grad în ierarchie. In sistemul meŭ aceste duoĕ jurisdicţiunĭ, ca aceste duoĕ magistraturĭ s'ar confunda şi nu s'ar deosebi de cât prin compunerea colegială a uneea şi isolată alteea, şi alternativ, judecătorul de tribunal ar face tot el şi pe cel de pace şi cel de pace pe cel de şedinţă saŭ de tribunal. Cred că sunt destul de clar pentru ca cel puţin acum să fiŭ priceput. Şi când acela care ambiţionéză o carieră în magistratură va sci că nu se póte sustrage de la obligaţiunea de a fi la un moment dat şi judecător de pace, numaĭ atuncĭ, nu vom maĭ avea greutate de a recruta şi pentru acéstă modestă magistratură, chiar în starea actuală a cultureĭ în România, tinerĭ de valóre. Când se va sci bine că nu numaĭ ceĭ carĭ posed diplome, dar şi chiar laureaţiĭ, chiar aceĭ carĭ aŭ făcut studiile cele maĭ strălucite nu aŭ nimic de sperat dacă nu 'şĭ aŭ făcut rêndul saŭ noviciatul în judecătoriile de pace, numaĭ atuncĭ şi justiţia populară va începe a beneficia de progresele realisate la centru, şi a merita numele de justiţie.

Iată modul meŭ de recrutare, prin oposiţiune la acela al D-luĭ ministru, care în proiectul sĕŭ merge şi maĭ departe; căcĭ scade nivelul capacităţilor. Este adevĕrat, că spre a ne mângâia de acésta, ne spune că lucrul e numaĭ provisoriŭ pentru un an, numaĭ până la umplerea tutulor golurilor; alt-fel ḑis, este o lege numaĭ la usul D-sale. Iată în privinţa recrutăreĭ.

A duoa cestiune e aceea de a se sci cum are să funcţioneze acea instituţiune? Fi-va ea sedentară saŭ ambulantă. D. ministru se recreiază la ideea că ea ar putea fi ambulantă. Mĕ aşteptam să ne semnaleze inconvenientele acesteĭ ambulanţe, căcĭ avantagiile sar în ochĭ. D-sa, însă, s'a mărginit a afirma că lucrul nu e bun, că nu e pra[...] tic; dar nu s'a creḑut obligat să ne dovedé[...] tóte acestea, ci cere să fie creḑut pe cuvê[...] Şi, dupe cum am demonstrat'o în şedi[...] de ierĭ, nu e vorba măcar de a inventa ce[...] şi încă ceva care n'a fost experimentat [...] altiĭ. Am citat Anglia, am citat America c[...] e o societate democratică şi fórte înai[...] tată. 'Mi se pare că exemplele aces[...] meritaŭ onórea uneĭ discuţiunĭ. D-sa ne[...] spus ceva, în privinţa numaĭ a Anglieĭ, [...] să vedem dacă e măcar exact că în A[...] glia justiţia populară nu e ambulan[...] D-sa ḑice: justiţia populară, judecăto[...] de pace nu e ambulantă în acea ţéră, e al[...] ceva ambulant acolo, şi de care nu ne[...] vorbit D. Blaramberg, e justiţia eşelonu[...] superior, justiţia comtală, ceea ce chiăm[...] la noĭ curtea de apel. Apoĭ, onorabile D[...] ministru, las că eŭ afirm şi acum că ch[...] justiţia de pace e ambulantă în Anglia, e[...] însă adevĕrat că, când o ţéră e aşa de fe[...] cită ca Anglia, că pentru populaţiunea eĭ [...] 28.000.000 se numără 18.300, m'aţĭ au[...] D-le ministru? 18.300 de judecătorĭ [...] pace, D-vóstră nu înfiinţaţĭ decât 200 pe[...] tru 6 milióne de suflete, şi Anglia are 18.3[...] de judecătorĭ în reserve şi 8.000 în acti[...] tate de serviciŭ; şi când Anglia are acé[...] abundenţă de bine, acéstă pletoră în ce p[...] vesce judecătoriile de pace, resultatul e[...] sesiunile devin aşa de apropiate unele [...] altele, în cât s'ar părea că acéstă justi[...] funcţionéză în mod sedentar şi perman[...] căcĭ nu se simte lipsa eĭ nicĭ un mome[...] Insă acésta nu'ĭ schimbă în nimic natur[...] caracterele, carĭ sunt tot acelea ale amb[...] lanţeĭ.

Şi judecătorul tot este obligat să mer[...] pretutindenĭ, unde 'l reclamă nevoia justi[...] bililor.

D-lor, acestea ḑise despre ambulanţa j[...] decătorieĭ de pace propriŭ ḑis, vin acum [...] distincţiunea D-luĭ ministru, distincţiune [...] care a creḑut să mĕ confunde. D-sa a [...] că acest sistem nu există în Anglia pent[...] judecătoriĭ de pace—afirm şi repet că exi[...] —există, ḑice D-sa, dar numaĭ pentru cur[...] de apel.

Apoĭ acéstă mărturie saŭ constatare [...] D-luĭ ministru, fie chiar pentru curţile co[...] tale, departe de a dovedi ceva contra s[...] temuluĭ meŭ, este tocmaĭ un a forţiori [...] acest sens.

Dacă s'a găsit că lucrul n'are incon[...] nient chiar pentru justiţia înaltă, pent[...] curţile de apel, pentru aceĭ magistraţĭ de [...] vêrstă maĭ înaintată; dacă este dovedit că [...] nu perd nimic din prestigiul lor cu ace[...] deplasărĭ succesive, ce are să pérdă din pre[...] tigiul luĭ un judecător de pace fiind-[...] merge el la justiţiabil, în loc de a aştepta [...] justiţiabilul să vină la el? Va să ḑică [...] ministru al justiţieĭ n'a făcut în realita[...] decât să pledeze óre cum şi D-sa indirect î[...] favórea sistemuluĭ meŭ, prin constatarea c[...] în Anglia s'a dat ambulanţeĭ o extensiun[...] aşa de mare, încât însăşĭ curţile comta[...] n'aŭ scăpat de acéstă obligaţiune.

In privinţa recrutăreĭ, superioritatea si[...]

...ului meŭ, care pune pe judecătorul de ...e din ḑiua ântêiŭ pe un picior de per...ă egalitate cu judecătorul de tribunal, ...e ia chiar miḑlocul tinerimeĭ titrate şi ...ar celeĭ maĭ distinse de a se sustrage, ...puţin, un timp óre care, de la acéstă ...orie civică, dacă aspiră la o carieră în ...gistratură; superioritatea, ḑic, a acestuĭ ...em este clară ca lumina ḑileĭ, şi la acésta ...ministru nu ne rĕspunde de cât un lucru, ...care îl sciam cu toţiĭ: Nu vĕ gândiţi, ne ... D-sa, că aceştĭ tinerĭ, carĭ sunt în pose...e de diplome pe carĭ mulţĭ le aŭ ob...t în străinĕtate şi în capitalele cele marĭ ... Europeĭ, aŭ să se codéscă şi aŭ să refuse ...a se duce pe la ţéră. D. ministru spune ...mare adevĕr. Sciŭ că aşa e starea de lu...rĭ astăḑĭ! Dar acésta este tocmaĭ neno...rea şi rĕul la care vreaŭ, în sistemul ...ĭ, să remediăz. Pe cât timp veţĭ lăsa lu...l la alegerea şi la facultatea fie căruia, ...veţĭ avea nimic de sperat saŭ aşteptat. ...ar puneţĭ pe toţĭ aceĭ tinerĭ în posiţiune ...a nu maĭ avea opţiunea, puneţi'ĭ în posi...ie: orĭ de a renunţa la orĭ ce ambiţiune, ...rĭ ce carieră în magistratură, saŭ la dul...le şi avantagiile oraşelor, dar maĭ ales ... Capitaleĭ, cel puţin timporar, şi veţĭ ...nge de îndată resultatul dorit. Nu maĭ ...ţĭ altă alternativă aceleĭ tinerimĭ, şi fie ...va sfĕrşi prin a înţelege că trebue să ...ă prin acea încercare, orĭ-cât de neplă...ut ar fi, dacă nu voesce să pórte vecînic ...ul ambiţiuneĭ sale.

...acă din contră, vom continua cu siste...l acesta care lasă totul la discreţiunea şi ...ultatea tinerilor de a'şĭ alege sediul saŭ, ...ul de reşedinţă, vom avea tot-d'a-una ...oră la centru şi anemie la extremităţĭ. ... maĭ protegeaţĭ, ceĭ maĭ bine înrudiţĭ, vor ...: noĭ alegem saŭ nu voim de cât Ca...ila, şi vor trimite pe ceĭ-alţĭ în sur...un, saŭ în exil, prin provincie şi prin ... Negreşit, dacă am lăsa şi pe viitor lu...rl facultativ, argumentaţiunea D-luĭ mi...ru ar fi fără replică.

...ar nu numaĭ că nu acésta este ceea ce cer ...dar încă este tocmaĭ lucrul în contra că...a mĕ ridic cu maĭ multă forţă. Ce voesc, o ...a cu francheţă, este să se închidă cu to...cariera în magistratură la toţĭ aceia ... s'ar refusa la acéstă datorie cetăţenéscă. ...se scie de astăḑĭ înainte că nimenĭ nu ...e intra şi înainta în magistratură, dacă ...va plăti acest tribut de patriotism. Acesta ... sistemul meŭ. Este el bun, este el rĕŭ? ...ba D-vóstre s'o hotărîţĭ. Judecaţi'l dar ...lină libertate, dar nu 'l denaturaţĭ, de ...i se pare că înduoială nu póte rĕmâne ...nicĭ un spirit în ceea ce privesce supe...itatea unuia, şi inferioritatea celuĭ-alt, ...ondiţiunile de succes a unuĭ sistem şi ...diţiunile de succes a celuĭ-alt. Numaĭ ...pie, în orĭ-ce cas, nu póte exista aci. ... face apel la însăşĭ lealitatea D-luĭ mi...tru al justiţieĭ să spună dacă partea cea ...ĭ penibilă a misiuneĭ D-sale astăḑĭ nu ...e dróia de solicitatorĭ, şi licenţiaţĭ în ...pt carĭ bat în tóte ḑilele la uşa minis...uluĭ, fără ca uşile magistratureĭ să se pótă deschide pentru dênşiĭ. Acésta este aşa de adevărat, că sunt miniştri carĭ, ca să maĭ găsésca un moment spre a-'l consacra afacerilor publice, aŭ fost siliţĭ a fixa numaĭ o ḑi pe sĕptĕmână pentru asemenea obsesiunĭ şi audienţe. 'Mi se pare că chiar ministruluĭ i se va înlesni misiunea şi i se va face un serviciŭ, căcĭ pletora este nu numaĭ imensă, dar ea merge crescênd; dându-ĭ în mână acest corectiv, căcĭ, fie acéstă aptitudine, saŭ aplecarea a neamuluĭ pentru drept, notaţĭ că nu ḑic şi pentru dreptate, ceea ce este maĭ sigur astăḑĭ e că tóte celealte ramurĭ ale cunoscinţilor omenescĭ, tóte cele-l'alte carierĭ sunt negligiate şi că, dacă nu avem nicĭ pletoră de inginerĭ, nicĭ pletoră de medicĭ, şi n'avem nicĭ pletoră chiar de agronomĭ demnĭ de acest nume, noĭ o ţéră eminamente agricolă, în schimb şi în ceea ce privesce dreptul, licenciaţiĭ şi doctoriĭ chiar furnică pe strade, şi facultăţile de drept regorgez mereŭ. Dacă cel puţin s'ar constata că la facultăţĭ, de când cu concurenţa, băncile aŭ început a se goli! Dar din contră tocmaĭ acolo vedem că se continuă a se face códă; şi astăḑĭ, prin urmare, nu vĕd nicĭ un motiv serios care s'ar putea invoca contra sistemuluĭ ce am propus, spre a dovedi, nu că el nu se póte aplica, dar măcar că oferă dificultăţĭ în practică. D. ministru 'mĭ a făcut onórea să vorbéscă de ce a găsit în cartónele ministeruluĭ şi de ideea pe care am concretizat'o în şedinţa de erĭ. Dar când este vorba de un minister de o ḑi, ar fi maĭ bine să nu maĭ pomenim de el; şi de aceea aţĭ vĕḑut că în tot discursul meŭ de erĭ n'am făcut nicĭ cea maĭ mică alusiune la acel accident al vieţeĭ mele, la acea întêmplare care a mirat aşa de mult nu numaĭ pe uniĭ, dar şi pe mine chiar şi care a supărat atât de mult pe atâţia alţiĭ, în cât, înainte de a fi avut măcar timpul să mĕ orientez şi să mĕ afirm, părea că deja se pusese focul la cele patru colţurĭ ale Bucurescilor, dacă nu şi ale ţĕreĭ, atât eraŭ de indignaţĭ şi revoltaţĭ ceĭ ce se ḑic practicĭ şi oportuniştĭ de a vedea că dupe o viéţă publică de 30 de anĭ, fără pată şi fără imputare, şi fără a mĕ fi agăţat de pulpana cuĭ-va şi fără a fi abjurat ceva, am putut în cele din urmă pĕtrunde şi eŭ în ceea ce considerau până aci ca cetatea, ca domenul lor exclusiv; şi că s'aŭ găsit şi ómenĭ, carĭ aŭ creḑut că n'aşĭ depara jeţurile pe carĭ de obicînuit numaĭ mlădioşiĭ şi privilegiaţiĭ sciŭ a se resfăţa.

Dar în fine dreptate s'a făcut, am părăsit puterea şi le-am lăsat acel loc; şi, prin urmare, nu vĕd nevoie să 'mĭ se amintéscă acel moment de gloriolă, aşa de efemeră, dacă gloriolă încă se póte numi, când e vorba d'un om cu idealurĭ ca ale mele; dar fiindcă D. ministru a voit să pună punctul pe *i*, profit şi eŭ d'acésta, însă nu în vederea interesuluĭ meŭ, ci în interesul ideeĭ ce apăr ca să constat de la început, că acel proiect nu era opera mea exclusivă, ci încă d'inainte amicul şi precedesorul meŭ la justiţie, D. G. Vernescu, numise o comisiune însărcinată cu elaborarea unuĭ proiect de lege asupra judecătoriilor de pace şi că acéstă comisiune se compunea din D. Const. Boerescu, fost preşedinte al Senatuluĭ...

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Din D. Disescu.

D. N. Blaramberg: Aţĭ început cu D. Disescu, D-sa este un profesor distins al universităţeĭ; dar, orĭ cum, un particular ale căruĭ opiniunĭ nu vĕ angagiază, dar eŭ ţin a aminti pe D. Take Ionescu, colegul D-tale în Cabinet. Aşa maĭ era şi D. Alexandrescu, asemenea fórte dintins profesor al universităţeĭ din Iaşĭ.

Am găsit dar ceva deja înşghiăbat, ceva care în unele privinţĭ se apropie póte de proiectul actual, şi mi-am permis imediat a desfăşura şi punctul meŭ de vedere; şi am avut satisfacţiunea de a vedea că ideea a surîs de îndată majorităţeĭ comisiuneĭ, că ea s'a amparat de dênsa cu grabă voind săĭ dea o formă concretă şi definitivă. Aci s'aŭ oprit lucrurile.

Orĭ cum D. Take Ionescu, colegul actual al D-luĭ ministru, a aproba atuncĭ ideile mele şi aşĭ putea să mĕ mir cum ele n'aŭ găsit de astă-dată, nu ḑic graţie în ochiĭ titularuluĭ actual de la justiţie, dar măcar un apărător în consiliul de miniştri. Şi acésta cu atât maĭ mult, că, în ceea ce privesce caracterul ambulant al justiţieĭ de pace, comptam un aliat puternic, şi aci nu maĭ am nevoie să invoc culisele, nicĭ cartónele ministeruluĭ, este destul să fac apel la memoria tuturor. Acel aliat nu este altul de cât însuşĭ preşedintele actual al cabinetuluĭ, D. Lascar Catargi, care în atâtea rêndurĭ 'şĭ-a exprimat pe faţă preferinţele sale în acéstă privinţă, atât în Cameră, cât şi în afară de Cameră, ca un *credo*, ca un articol de program. D-sa care trăesce la ţéră era maĭ în situaţiune de cât orĭ cine să pricépă şi să preţuiască avantagiile şi binefacerile sistemuluĭ, şi de aceea nu hezita de a le proclama mereŭ şi în gura mare. Dovada o puteţĭ găsi, o repet, chiar în *Monitor*.

Vedeţi, că eram în drept de a crede că, de şi eŭ reintrasem în viaţa privată, ideile mele în cestiunea judecătoriilor de pace trăiaŭ încă, şi că eraŭ şi astăḑĭ represintate pe băncile putereĭ.

Sprijinul, maĭ ales al D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ de miniştri, care personifică cabinetul, mĕ făcea a spera că cel puţin basele principale, ideile esenţiale ale proiectuluĭ meŭ vor sfĕrşi prin a se impune şi succesoruluĭ meŭ şi a triumfa de rutină. Comptam pentru acésta, o repet, şi pe sforţările elocuente ale D-luĭ ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice.

Am amintit tóte acestea pentru ca să vedeţĭ că, dacă mĕ înşelam, mĕ înşelam în bună societate.

Un singur lucru a spus D. ministru al justiţieĭ ca argument contra ambulanţeĭ, ne-a ḑis: nu vĕ închipuiţi că un judecător care se plimbă cu geamantanul are să pérdă mult din prestigiul sĕŭ. (Negaţiunĭ).

Nu a ḑis acésta?

Vocĭ: Nu.

D. N. Blaramberg: A ḑis că un judecător care n'are reşedinţa fixă şi care s'ar plimba cu geamantanul ar avea multe dificultăţi şi 'şi ar perde mult din prestigiul sĕŭ, dar la acest argument tot D-luĭ s'a însărcinat a face un prim rĕspuns prin exemplul curţilor comtale din Anglia.

Dar să vedem dacă măcar în principiŭ, acea plimbare ia ceva din demnitatea unuĭ impiegat saŭ magistrat? Aşĭ putea să amintesc pe controlorĭ, pe prefecţĭ şi subprefecţĭ când merg la faţa loculuĭ şi chiar pe preşedinţiĭ curţilor cu juraţĭ. Dar în afară de acesta, aşĭ întreba, la rĕndul meŭ, care din funcţionariĭ noştri, în afară de ceĭ inamovibilĭ, nu sunt astăḑĭ ómenĭ cu geamantanul, fiind date fluctuaţiunile politice? Afară de profesorĭ, şi asupra cărora încă s'a reservat dreptul de permutare, aşĭ dori să sciŭ cine nu este cu cortul saŭ cu geamantanul?

Inşine noĭ senatoriĭ şi deputaţiĭ suntem cu geamantanul, căcĭ o disoluţiune póte veni mâine şi să ne siléscă a ne risipi în cele patru unghiurĭ ale ţĕreĭ, şi nu cred că pentru acésta se scade ceva din prestigiul nostru de senator, cel puţin pe tot timpul cât suntem investiţĭ de un mandat în regulă şi beneficiem de inviolabilitatea luĭ.

Cred dar că acésta nu póte s'aducă nicĭ o atingere lucrurilor.

Merg maĭ departe. Când aţĭ numit judecătorĭ, nu în plăşĭ, dar la tribunalele din oraşele de reşedinţă ale diferitelor judeţe, şi 'ĭ aţĭ recrutat în Bucurescĭ saŭ Iaşĭ şi'ĭ trimiteţĭ să'şĭ facă stagiul la Dorohoiŭ, Mehedinţĭ saŭ în altă parte, óre eĭ îşĭ iaŭ casa în spinare şi merg tot cu geamantanul în aşteptarea ḑileĭ bine cuvĕntate care trebue să'ĭ readucă, prin efectul vre-uneĭ înaintărĭ, iarăşĭ la urmă şi în sinul familieĭ?

Prin urmare, cestiunea geamantanuluĭ o cam regăsim în tóte sistemele.

Dar D-vóstre presupuneţĭ póte că ce va înegri acest geamantan este praful câmpuluĭ şi al drumurilor marĭ, este fumul de la coşarele saŭ colibele din sate. Acele adierĭ nu sunt aşa de grele de cât pentru plămâniĭ deja ofiliţĭ de atmosfera apăsătóre a oraşelor. Ş'apoĭ tocmaĭ în sistemul meŭ nu trimit pe nimenĭ în exil; dar maĭ ales în exil pentru perpetuitate. Ce cer este numaĭ ca D-vóstră să nu faceţĭ numirĭ de cât pentru oraşe, adică pentru tribunale, dar să numiţĭ acolo un personal destul de numeros, pentru ca el să pótă alternativ reşedea în oraş şi la ţéră, să pótă alternativ să facă pe judecătorul de tribunal şi de şedinţă şi pe judecătorul de pace saŭ de plasă.

Şi iată că atuncĭ însăşĭ cestiunea geamantanuluĭ, adică a omuluĭ ce nu'şĭ are culcuşul şi domiciliul fix, dispare chiar dênsa.

D. Gr. Sturdza, care este tot-d'a-una bine voitor pentru mine, în nisce termenĭ fórte curtenĭ a spus ceva şi în privinţa inamovibilităţeĭ, ca rĕspuns la preocuparea mea, faţă cu situaţiunea precarie ce se crea magistratuluĭ ce se institue.

D-sa ne-a ḑis că nu a fost nicĭ o dată partisan al inamovibilităţeĭ.

Iĭ rĕspund că până la un punct óre-care ne putem da mâna. Am fost şi sunt în contra orĭ-căreĭ inamovibilităţĭ *sinonime cu impunitatea*, adică a aceleĭ inamovibilităţĭ care are ca corolar ca judecătorul să judece pe judecător, căcĭ acésta este a asigura impunitatea, pe tótă linia; căcĭ nicĭ o-dată corb la corb n'a scos ochiĭ, şi că am fost maĭ ales contra decretăreĭ în bloc a uneĭ inamovibilităţĭ de aplicat la un întreg de magistraţĭ aleşĭ toţĭ cu grămada de unul şi acelaşĭ om, ceea ce era a da acestuia monopolul justiţieĭ pentru o generaţiune întrégă.

Prin urmare, pentru mine, ca şi pentru D-vóstră, inamovibilitatea, fără corolariŭ unuĭ tribunal special menit a judeca pe judecătoriĭ arbitrarĭ şi abuzivĭ, pe judecătoriĭ carĭ îşĭ exced puterile, este şi rĕmâne sinonimă cu tăgada de dreptate şi cu impunitatea. Asupra acestuĭ punct sunt de acord cu principele Grigorie Sturdza. Dar D-sa a maĭ adăogat că magistraţiĭ nu pot fi condamnaţĭ a face şi pe soldaţĭ, când deja 'şĭ aŭ căştigat gradele de oficier. A condamna, ḑice D-sa, pe orĭ-ce judecător să fie maĭ ântêiŭ judecător de pace este tot aşa ca cum aĭ condamna pe orĭ-ce tênĕr eşit din scóla militară să reînceapă cariera luĭ de la gradul de soldat.

Aci să mĕ erte principele Sturdza, care e de obiceiŭ un spirit aşa de lucid, să 'ĭ spun că a făcut o confusiune pe care nu o aşteptam de la D-sa.

Apoĭ mie 'mĭ se pare că a fi cine-va saŭ judecător de pace, saŭ judecător de tribunal, este a fi şi într'un cas şi într'altul deja oficier iar nu soldat; căcĭ, în princip, acelaşĭ grad de cunoscinţe se cere şi de la unul şi de la altul în tóte sistemele. Aĭ înţeleg dacă aşĭ fi propus să facă ântêiŭ pe portărelul, saŭ pe grefierul, saŭ pe un asesor, saŭ auditor óre-care, să mi să facă acéstă obiecţiune. Dar eŭ am propus din contra ca jujudecătorul de pace să fie pus pe aceeaşĭ tréptă cu judecătorul de tribunal, să fie asimilat întru tóte cu acesta.

Chiar proiectul de lege al D-luĭ ministru, de şi amână lucrul pentru un an, totuşĭ cere şi el ca judecătoriĭ de pace să aibă aceleaşĭ titlurĭ universitare ca şi judecătoriĭ de tribunale, prin urmare, oficier şi oficier.

E vorba numaĭ de a se sci dacă vom avea judecătorĭ ómenĭ de oraş şi judecătorĭ numaĭ ómenĭ de câmp.

Ceea ce este şi inic şi anti-democratic, dar maĭ ales funest pentru justiţie însăşĭ.

D. ministru a maĭ adăogat un lucru, a ḑis: prea bine, să presupunem că se admite ideea judecătorilor ambulanţĭ, să presupunem că sistemul acesta are şi părţile luĭ bune, dar nu vĕ gândiţĭ că introducerea luĭ ar implica o modificare a legilor existente? Că ar trebui atuncĭ să daţĭ judecătorilor de pace atribuţiunĭ maĭ marĭ de cât chiar acelea pe carĭ le o dă proiectul meŭ. De acord, sunt de părerea D-luĭ ministru, dar unde vede D-sa aci, nu ḑic imposibilitatea, dar măcar dificultatea?

Apoĭ cine ḑice reformă, ḑice o lege nouă şi cine ḑice o lege nouă, nu ḑice o lege compusă fatal din cutare saŭ cutare numĕr d[e] articole.

Nu aveţĭ de cât să cercetaţĭ carĭ din dispositiunile legilor în fiinţă nu maĭ sunt î[n] armonie, în concordanţă cu cutare sistem saŭ cu cutare dispoziţiunĭ din noua lege, [ş]i să modificaţĭ pe cele d'ântêiŭ.

Ce suntem noĭ alt-ceva de cât nisc[e] legislatorĭ, adică creatorĭ. Pe toţĭ, pe judecătorĭ chiar póte să 'ĭ ambaraseze legile existente, numaĭ pe noĭ, carĭ creăm legil[e] acestea, ele nu pot să ne ţină în loc şi să n[e] împedice în reformele ce întreprindem.

Nu avem de cât să facem cu chiar oca[-] siunea reformeĭ să dispară tóte acele ano[-] maliĭ, tóte acele dispoziţiunĭ carĭ împedic[ă] realizarea eĭ.

Tot D. ministru a maĭ obiectat că D-sa s[e] deosebesce de noĭ şi în acest sens, că pentr[u] D-sa judecătoria de pace nu trebue să fi[e] un simplu aprentisagiŭ, o scólă pentru ace[ia] carĭ îndeplinesc timporar şi provisoriŭ acést[ă] funcţiune, ci o adevĕrată specializare.

Dar chiar când se ḑice specializare, a[...] trebui să nu se piardă din vedere că acést[ă] specializare nu vine de îndată şi ca prin in[-] tuiţiune, şi că chiar pentru specialiştiĭ ce[ĭ] maĭ vestiţĭ este şi un început, un momen[t] de incubaţiune, un moment de pipăitură [ş]i de noviciat.

Dar fără a lua lucrurile de aşa de sus, [...] să vedem de este măcar un avantagiŭ de a specializa pe cine-va în funcţiunea de ju[-] decător de pace şi a 'l împetri în acea ma[-] gistratură. Judecătoria de pace este óre u[n] ruagiŭ ca curtea de casaţie care, judecând nu procesele, ci hotărîrile, să stabileasc[ă] o normă pentru cele-alte instanţe? Est[e] óre ea un tribunal regulator?

Nu, negreşit.

Cine ḑice: vreaŭ să specialisez pe judecătoriĭ de pace, mărturisesce că vrea să creez[e] o categorie de funcţionarĭ d'un ordin inferior carĭ să fie condamnaţĭ a rĕmâne staţionarĭ tótă viaţa lor. Şi prin acésta nu aţ[ĭ] face de cât a scădea şi maĭ mult nivelul acesteĭ magistraturĭ şi a o destina numaĭ drojdiilor magistratureĭ, numaĭ acelora pe carĭ perspectiva de a se îngropa pentru perpetuitate la ţéră nu'ĭ sperie. Sistemul D-vóstră, prin urmare, sistemul specializăreĭ, este deplorabil.

Tot D. ministru vorbind, de judecătoriĭ comunalĭ, ne ḑicea: nu vedeţĭ că, în definitiv, noĭ, chiar suprimând acele judecătoriĭ, nu am compromis nimic, nu am făcut nicĭ un neajuns justiţiabililor din comunele rurale; eĭ se vor găsi tot în situaţiunea de aḑĭ, căcĭ şi până acum hotărîrile judecătoriile comunale nu se executaŭ de cât dupe ce judecătoriile de pace 'şĭ le însuşeaŭ; căcĭ ele eraŭ supuse fatal controluluĭ acestora.

D-lor, vĕ rog să nu perdeţĭ din vedere că în realitate ceea ce importă pe justiţiabilĭ nu este atât gradele de instanţă judecătorescĭ ce 'ĭ acordaţĭ. Puteţĭ să 'ĭ daţĭ 3 şi 4 grade, să înmulţiţĭ juridicţiunile în infinit şi

...ită să nu 'ĭ facă în nimic situațiunea maĭ ...ă. Ce 'ĭ importă este compunerea ace... uridicțiunĭ, este felul justițieĭ ce 'ĭ dațĭ. ...țĭ găsi óre D-vóstră că ar fi o garanție ... ar veni cine-va și v'ar ḑice: Omenĭ ...ĭ, astăḑĭ nu avețĭ de cât tribunalele ...urțile de apel, vĕ voiŭ da în locul lor treĭ ... patru instanțe, dar în loc să vĕ daŭ maĭ ...țĭ judecătorĭ, vĕ daŭ numaĭ câte un ca... saŭ un pașă maĭ mult la fie-care grad ...uridicțiune nouă ce înființez, n'ațĭ striga ...oțiĭ în contra acesteĭ inovațiunĭ ca din ... șarpeluĭ?

...l bine, tot așa este cu sistemul acesta ... tinde a mări atribuțiunile judecătoriilor ...cóle, fără a garanta și bunătatea aceștia. ...oiŭ veni și la justiția comunală, pe care ...voiesc s'o ating aci. A ḑice, ca mângâere, ...căteanul tot va avea și de aci înainte be...ciul a duoĕ instanțe, fiind-că 'i se lasă ...cătorul de pace și tribunalul ca instanță ...pel, este a 'și face voluntar ilusiunĭ; ... în tóte acestea se perde din vedere un ...u, mititel în aparență, dar fórte însem... în realitate, maĭ ales astăḑĭ, când sin... garanție de o justiție neatârnată de ...ern este justiția curților de apel, este că ... juridicțiune se suprimă pentru sătenĭ ...ele maĭ multe casurĭ. Pentru toțĭ aceia ... sunt condamnațĭ să mérgă în apel la ...unal, le ațĭ luat a priori printr'acéstă ... chiar beneficiul, chiar perspectiva de a ...dresa în apel la curțile de apel, le ațĭ ... juridicțiunea acestora, 'ĭ ațĭ privat de ...căcĭ eĭ nu maĭ pot ataca, în tóte aceste ...ințe, hotărîrile tribunaluluĭ de cât prin ...ursul la casație, și, în asemenea cas, dupe ... D. ministru de justiție o scie fórte bine, ...se maĭ judecă de cât cestiunile de ne...competință și excesele de putere, într'alte ...inte, în ceea ce privesce fondul judecățeĭ, ...ceea ce privesce faptele, privațĭ $^4/_5$ din ...ulațiunea nóstră de beneficiul judecățeĭ ...ilor de apel. Nu este óre acésta tot ce ... fi maĭ inic, și maĭ puțin reasigurător? ...'ĕ mărturisesc că pe mine unul acésta ...înspăimântă, și erĭ, vorbind de extensiu... pe care o acordațĭ competințeĭ judecă...ilor de ocóle, am făcut chiar eŭ o eróre ...ind numaĭ de cifra de 1.500 leĭ. D. Po...u este adevĕrat că a ḑis: nu, competința ...e întinde până la cifra de 5.000 leĭ, și, ...tru ca să demonstreze acésta, a invocat ...l când cine-va se judecă pentru 5 hec..., căcĭ, făcênd estimațiunea hectaruluĭ, a ...at că în adevĕr cine-va ajunge la való... de 5.000 leĭ. Dar fără a recurge la ar...mentul acesta prin aproximație, căcĭ uniĭ ... D-vóstre cunosc valórea hectaruluĭ, dar ...ĭ, carĭ póte n'aŭ făcut agricultură și n'aŭ ...t la țéră, ar putea să aibă înduoielĭ, cu ... maĭ mult că prețul hectaruluĭ variază ...la o localitate la alta.

...Eŭ însă vĕ voiŭ demonstra cu proiectul ...lege în mână că cifra de 5.000 leĭ nu ... o cifră de fantazie, ci este chiar cifra ...tă ca normă prin proiect, ca mĕsură a ...mpetințeĭ acestor judecătoriĭ de pace, și ...sta acolo unde se vorbesce de moștenirĭ. ...oĭ 5.000 leĭ, când este vorba de sătenĭ și de ómeniĭ carĭ trăesc la țéră, putem ḑice că este o cifră din cele maĭ respectabile și, ca să ḑic așa, represintă chiar pe chiaburiĭ saŭ milionariĭ satelor.

Tot erĭ am semnalat D-luĭ ministru, în trécĕt, o altă enormitate, și D. ministru s'a mărginit să 'mĭ rĕspundă: Dar acésta este și în legea existentă! Dar dacă D-vóstră reformațĭ și modificațĭ legile existente, cum negligeațĭ tocmaĭ lucrurile cele maĭ monstruóse? Ce fel de reformă maĭ este acésta?

Este, evident, o reformă numaĭ d'andósele! Permitețĭ'mĭ să vĕ arăt dispositiune în contra căreea mĕ ridic și care ar speria chiar pătrunderea judecătorilor din orașe, fie eĭ consilierĭ de curte, fie eĭ membri aĭ tribunalelor, dacă nu ar fi ajutațĭ de luminile altora, de luminile unor specialiștĭ.

Art. 13. Judecătoriĭ de pace vor judeca în primă instanță și cu drept de apel, orĭ-care ar fi valórea lucruluĭ:

1) . . . .

2) Pretențiunile privitóre *la lucrărĭ făcute pe ape curgĕtóre pentru irigațiunea saŭ pentru punerea în mișcare de morĭ, fabricĭ, etc.*

Ovoce: Era și în legea trecută.

D. N. Blaramberg: A spus'o și D. ministru, dar acesta nu este un rĕspuns, și cum eŭ nu sunt autorul legeĭ trecute, acéstă întrerupere mĕ lasă cu totul rece.

Pentru aceĭ, a căror ideal este legea astăḑĭ în vigóre, negreșit că și acéstă dispositiune este la adăpost de orĭ-ce critică, dar pentru aceĭ carĭ susțin că o reformă se impune și că acea reformă trebue să fie rațională, acest plagiat servil este din ceĭ maĭ nenorocițĭ.

Cineva nu póte fi de cât trist impresionat vĕḑênd că o lege nouă menține din legea vechiă tocmaĭ dispositiunile carĭ nu se justifică în nicĭ un fel.

Fiind-că s'a vorbit de Anglia, unde judecătoriĭ de pace nu aŭ léfă, fiind-că sunt recrutațĭ în *gentry*, adică între ómeniĭ cu avere, voiŭ deschide o parentesă și voiŭ spune unuĭ onor. preopinent care ne a representat acea justiție ca un instrument de tiranie, că numaĭ contrariŭ este adevĕrat, și că, cu tóte că justiția de pace este acolo o justiție model, acțiunile imobiliare, acțiunile în revendicare nu sunt acolo de competința judecătoruluĭ de pace. Apoĭ cine v'a dat D-vóstre dreptul să desmoștenițĭ patru milióne de Românĭ de dreptul de a beneficia de o justiție întrégă, de dreptul de a se adresa în apel la curte, și acésta tocmaĭ în cestiunea proprietățeĭ imobiliare, în cestiunea pămênturilor, pentru carĭ țĕranul este astăḑĭ pus încă sub tutelă, căcĭ pămênturile luĭ, în tesă generală, dupe Constituțiune sunt chiar inalienabile, și acum D-vóstre venițĭ prin acéstă lege să consacrațĭ principiul că un simplu judecător de pace póte lua pogónele unuia și să le trécă la altul, căcĭ cincĭ hectare este *maximum* de pămênt concedat de legea rurală unuĭ țĕran fără a lăsa măcar acestuia beneficiul uneĭ judecățĭ înaintea curțeĭ de apel. Sciŭ că D-vóstră la tóte acestea ne rĕspundețĭ steriotip: noĭ nu inovăm, noĭ nu facem de cât a ne inspira de ce a existat și a maĭ întinde puțin aceea ce există. Acéstă lege, în adevĕr, nu inovéză de cât în privința estensiuneĭ de competință și a lefurilor. Dar ce ațĭ ḑice însă D-vóstră când un doctor, dupe ce a încercat un medicament care este de multe orĭ chiar un caustic saŭ o otravă, și vĕḑênd că remediul sĕŭ e ineficace și că bolnavul nu s'a vindecat, în loc de a schimba de tratament și de remediŭ, se mărginesce a spori dosa primitivă, și în loc de un gram 'ĭ ar da ḑece tot din substanța administrată la început? De sigur că resultatul va fi nu vindecarea, ci trimiterea maĭ repede a pacientuluĭ pe lumea cea-altă. Din duoĕ lucrurĭ una: orĭ legea de aḑĭ e bună, și atuncĭ nu înțeleg de ce o modificațĭ, orĭ experiența a dovedit că ea este rea, și atuncĭ, întinḑênd'o, n'ațĭ remediat la nimic și nu facețĭ de cât a spori rĕul, alt-fel ḑis: erĭ nenoroceațĭ numaĭ pe uniĭ, acum voițĭ să nenorocițĭ pe toțĭ! Acésta aveam să rĕspund și la acele puține date statistice carĭ s'aŭ invocat aḑĭ. 'Mĭ ațĭ spus că la judecătoriile de pace se judecă numaĭ 4, 5 miĭ procese...

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: V'am ḑis că la județele Tulcea, Constanța, Roman, Suceava, Tecuciŭ, numĕrul proceselor nu se ridică peste maximum de 5.000 și la unele la 3.500.

D. N. Blaramberg: Ațĭ pus înainte aceste cifre negreșit ca să rĕspundețĭ la criticele ce vi s'aŭ făcut privitor la lipsa ajutoruluĭ, și ca să demonstrațĭ că nu era necesitate de dênsul.

Eŭ fiind-că nu cred că aci în Senat avem a face cu vicontĭ de Gaston, nu voiŭ veni cu cifre, punênd spiritele D-vóstre la o crudă încercare, căcĭ cine póte să controleze cifrele saŭ să facă calculele pe picĭor, și de aceea, cifrele, orĭ cât de savant ar fi modul grupăreĭ lor, nu conving mult. Las dar cifrele și statistica D-vóstre la o parte, și mĕ voiŭ mărgini numaĭ a observa că, dacă aceea ce ațĭ voit să demonstrațĭ cu dênsele este că nu sunt atâtea procese în cât aceștĭ judecătorĭ să fie prea de tot împovărațĭ, nu v'ațĭ dat séma de realitatea lucrurilor, nu v'ațĭ dat sémă că distanța și greutățile de a obține justiția fac adesea ca multe procese să móră înainte de a se nasce, și ḑic rĕŭ: procese, căcĭ ar fi o fericire ca procesele în sens de *târie brâŭ* să se împuțineze, dar câte drepturĭ, câte drepturĭ mor în ouă, mor nesocotite și uitate! Câțĭ nu sunt aceĭ ce cu inima sângerândă renunță de a maĭ usa de dreptul lor și de a maĭ cere dreptate la singura idee că trebue pentru acésta să 'șĭ expună și punga și viéța și să mérgă pe ger și viscol la distanțe enorme, și acésta spre a se isbi, maĭ adesea de un dilatoriŭ saŭ o tăgadă de dreptate, și a se întórce cu cărdurile tot cum s'aŭ dus, adică tot cu mâna gólă.

Prin urmare, o adevĕrată statistică a numĕruluĭ proceselor nu se va putea stabili de cât când vețĭ organisa o justiție de pace, care să mérgă la ușa chiar a justițiabiluluĭ din fie-care comună, căcĭ acésta este ideea

pe care o preconisez și vĕ rog să luați act de acéstă declarațiune, că ideea mea, că sistemul ce apĕr este tocmaĭ acela care silesce pe judecător să mérgă din comună în comună și să facă regulat jurul plășeĭ saŭ ocoluluĭ. Numaĭ în ḑiua unde acéstă idee va triumfa, vețĭ avea date statistice sigure, și numaĭ atuncĭ vețĭ cunósce și adevĕratele păsurĭ și plăgĭ ale populațiuneĭ rurale. Numaĭ când fie-care sătén va putea, fie el valid, fie el sărac, infirm, orb saŭ schilod, căcĭ aceia sunt maĭ de plâns și maĭ interesanțĭ, când și aceia carĭ nu aŭ de multe orĭ de cât cămașa ca să se pună la adăpost de plóie și de vênturĭ, vor vedea și eĭ trecênd din când în când pe d'naintea colibeĭ lor pe representantul legeĭ și vor putea să iasă naintea luĭ a'șĭ spune năpăstuirile și plângerile lor, numaĭ atuncĭ vețĭ avea o statistică exactă, nu numaĭ de câte certurĭ și prigonirĭ sunt în țéră, dar și de câte nedreptățĭ și nevoĭ.

Judecătoriile comunale este nodul gordian pentru D. ministru; D-luĭ, spre a explica supresiunea lor, invócă incapacitatea și ignoranța. Uită ce am propus în sistemul meŭ și care rĕspunde victorios la tóte criticele de acest fel; uită pe preot și pe institutor, pe care 'l are tocmaĭ acolo la îndemână. D-sa maĭ invócă un lucru: venalitatea, și ne spune: vĕ maĭ putețĭ înduoi?

»Iată rapórtele carĭ am de la tribunale«; nu sciŭ dacă a ḑis că și curțile s'aŭ rostit...

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Și curțĭ, am citit chiar extrasul curțeĭ din Craiova.

D. N. Blaramberg: Prea bine! Dar așĭ întreba, la rêndul meŭ, ce crede D. ministru — și aci fac apel la lealitatea D-sale, de și posițiunea D-sale oficială o să'l împedice de a fi tot așa de franc ca și mine — ce crede D-sa că s'ar întêmpla dacă astăḑĭ un alt ministru ar face un alt soiŭ de anchetă, și ar face pentru acésta apel la tóte barourile din țéră și la facultățile nóstre de drept, și ar cere să fie edificat asupra uneĭ alteĭ categoriĭ de magistrațĭ, aparținênd ordinuluĭ celuĭ maĭ înalt? Ar putea să ne încredințeze că rĕspunsul ar fi că eĭ sunt toțĭ fără pată și imputare? Nu s'ar găsi nimenĭ care să le facă procesul și încă cu dovedĭ și să acuse pe ceĭ marĭ, cum se acuză astăḑĭ ceĭ micĭ?

Asemenea apreciațiunĭ, maĭ ales când sunt generalisate, nu dovedesc, dupe mine, nimic. Rĕul și binele trăesc în aceeașĭ promiscuitate la orașe ca și la sate. Ba încă aci, cum am demonstrat'o, remediul e găsit gata, destul să vrem a'l aplica.

Dacă faptul că uniĭ din impiegațĭ abuséză ar fi un motiv suficient, nu ca să pedepsim pe aceștia, dar spre a suprima și funcțiunea, ḑĕŭ nu sciŭ ce ar maĭ trebui să rĕmână astăḑĭ în picióre. Eŭ unul vĕ declar că, dacă se generaliséză, nu așĭ lua asupra mea apărarea nicĭ uneea din funcțiunile Statuluĭ, chiar din cele maĭ înalte. Credețĭ D-vóstră că nu aŭ fost și nu sunt prefecțĭ și subprefecțĭ abusivĭ și despre carĭ lumea cugetă tot ast-fel cum cugetațĭ D-vóstră despre judecătoriile comunale?

Și ómenĭ carĭ aŭ monopolisat administrația ca și justiția, numaĭ fiind că aparțin partiduluĭ dominant? Îmĭ aduc aminte cum în timpul legeĭ rurale, la 1864, ómeniĭ carĭ nu vĕḑuseră cu ochĭ bunĭ legea împroprietăririĭ, carĭ se opusese chiar acesteĭ legĭ, în ḑiua însă când s'a decretat acéstă lege, aŭ fost ceĭ d'ânteiŭ carĭ aŭ aplicat'o în modul cel maĭ real și maĭ scrupulos. Dar aŭ fost alțiĭ carĭ făceaŭ paradă de liberalism și dărnicie, carĭ făceaŭ pe entusiaștiĭ și umanitariĭ, dar carĭ, la urma urmelor, aŭ găsit miḑlocul să escamoteze legea și s'aŭ sustras de la obligațiunea de a da măcar un palmac de pămênt sătenilor din satele lor, lăsând pe aceștia în stare de proletarĭ. Acésta de sigur nu s'a putut face de cât cu complicitatea autorităților, și de multe orĭ cu chiar complicitatea celor de la centru. Așĭ putea cita exemple celebre, și când D. ministru de interne va fi dispus să facă într'o ḑi, în acéstă privință, o anchetă, se va constata câțĭ proprietarĭ, și în România de dincóce și în cea de dincolo de Milcov, aŭ putut, la adăpostul autorităților constituite, frustra pe sătenĭ. Ceva maĭ mult: s'aŭ găsit nu numaĭ proprietarĭ carĭ aŭ putut sa se scutéscă de a da sătenilor ce li se cuvenea, dar și persóne carĭ să priiméscă bonurĭ pentru moșiĭ ce nu existaŭ de cât în lună. Iată ce va să ḑică, câte o dată, să fiĭ bine privit de guvern și de administrație; iată cum sunt acomodamente nu numaĭ cu Cerul, dar și cu stăpânirile. Și ce maĭ sunt pecadilele judecătoruluĭ de pace și judecătoruluĭ comunal, alăturate de asemenea scandalurĭ?

Așa dar, D-lor, fiind că nu ni s'a adus, pot ḑice, nicĭ un argument, dar nicĭ unul în contra sistemuluĭ pe care 'mĭ am permis să 'l preconisez, fiind-că pe de altă parte nu s'a adus nimic în sprijinul legeĭ de față, de nu argumentul acesta fastidios și nenorocit, că legea de față nu face de cât a continua tradițiunile legeĭ vechĭ, nu cred că e loc să maĭ insist. Termin însă, cum am început, rugând pe D. ministru al justițieĭ să fie bine convins că nicĭ o dată nu am fost maĭ obiectiv ca în acéstă împregiurare, și că nefiind din aceĭ carĭ se daŭ dupe deget, D-sa când va voi să 'mĭ găséscă saŭ incrimineze cugetarea, să nu o caute în alusiunĭ prea de tot discrete și încă maĭ puțin în echivocurĭ. Eŭ sunt dintre aceĭ ce aŭ nu numaĭ curagiul opiniunilor, dar carĭ aŭ grija a 'șĭ sublinia atacurile saŭ împunsăturile lor, când împunsăturĭ sunt. Mĕ găsesc din contră, în acest moment, în nisce disposițiunĭ corporale și sufletescĭ, carĭ mĕ fac să evit cu grijă politica militantă. De ar fi fost alt-fel, n'așĭ fi așteptat pentru acésta legea judecătoriilor de pace și nu așĭ fi acceptat maĭ ales așa de resemnat mutismul voluntar în care m'am retranșat în alte cestiunĭ, acelea de domeniu eminamente și exclusiv politic, cum a fost de exemplu tratatele de comerciŭ, dar maĭ ales cel cu Austro-Ungaria, rĕscóla sătenilor în fața impozituluĭ preoțesc, cum a fost în fine cestiunea demisiunilor din armată, în care am de mult opiniunile mele hotărîte. D. ministru al justițieĭ a fost dar fórte nedrept cu mine, căcĭ nu 'mĭ a ținut compt de acéstă reservă care 'mĭ a fost impusă de starea sănătățeĭ mele, dar și de nisce considerațiunĭ de delicatețĕ, pe carĭ trebuia să scie a le prețui, de carĭ însă nu așĭ voi să am să vĕ vorbesc nicĭ astăḑĭ, nicĭ tot timpul cât voiŭ maĭ fi membru al acestuĭ Senat. Dar tăcerea, fițĭ sigurĭ, nu exclude sentimentele, și ar fi bine să nu mĕ provocațĭ nicĭ o dată, căcĭ situațiunea s'a agravat mult și reserva mea numaĭ ține de cât la grosimea unuĭ ascuțiș de cuțit.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ și se priimesce.

— Se pune la vot luarea în considerațiune a legeĭ și se priimesce.

— *D. C. Fotin*, raportor, dă cetire art. 1:

»Art. 1. Se institue pe teritoriul Regatuluĭ un numĕr de 240 judecătoriĭ de pace.

Reședința și circumscripțiunea lor se vor fixa definitiv prin decisie a consiliuluĭ de miniștri, proporțional cu numĕrul pupulațiuneĭ saŭ cu suprafața teritoriuluĭ.«

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, am luat cuvêntul la art. 1, pentru că acest articol domină întréga materiă, căcĭ dacă D-vóstră adoptațĭ acest articol, adoptațĭ 240 judecătoriĭ de pace, fără ajutóre. De aceea așĭ dori să întreb pe D. ministru al justițieĭ dacă astăḑĭ, avênd 160 judecătoriĭ, când cerețĭ înființarea încă a 80 judecătoriĭ, avețĭ personalul suficient dotat de titlurile necesariĭ, atât pentru a avea 160 judecătoriĭ, cât și pentru cele 80 carĭ se maĭ înființéză din noŭ?

D. Gr. Lerescu: Dacă nu 'l avea nu maĭ făcea acéstă lege. (Ilaritate).

D. G. Sefendache: D. Gr. Lerescu nu póte rĕspunde pentru D. ministru.

Dar v'am auḑit ḑicênd, D-le ministru, că nicĭ pentru acestea nu e un numĕr suficient de titrațĭ. Și atuncĭ orĭ cine e în drept să cugete cum dacă pentru 160 judecătoriĭ nu avețĭ numĕrul suficient, cum venițĭ și înființațĭ 240? Și aceștĭ numeroșĭ judecătorĭ, carĭ vor fi numițĭ, vor trebui să întrunéscă nisce condițiunĭ fabulóse de semi-ḑeĭ, pentru că eĭ trebue să lucreze tot anul fără ajutóre și tocmaĭ acuma când li se măresce enorm competința și se adaogă, în mod extraordinar, numĕrul afacerilor litigióse. De aceea cred că D-vóstră, când ațĭ venit cu un asemenea proiect, el nu a fost bine studiat. D-vóstră, D-le ministru, la obiecțiunea făcută de D. Popescu, că legile nóstre nu sunt bine studiate când se aduc, D-vóstră ațĭ rĕspuns că proiectul s'a adus de acum un an la Cameră și s'a discutat în destul prin secțiunĭ. Dar eŭ cred că era maĭ bine dacă D-vóstră ațĭ fi presentat Corpurilor legiuitóre o statistică exactă de tóte afacerile de pe la fie-care judecătorie, și maĭ ales să fi făcut tot D-vóstră o determinare regulată a circumscripțiunilor. Aceste duoĕ lucrărĭ pregătitóre eraŭ indispensabile și, avênd înaintea nóstră aceste acte, ne am

putut da bine sémă despre situațiune și ne am fi putut pronunța în cunoscință de causă.

D-lor, dacă am luat cuvêntul asupra acestuĭ articol, e că vreaŭ să protestez d'inainte în contra suprimăreĭ judecătoriilor comunale, pentru că, încuviințând numĕrul de 240 judecătoriĭ, implicit se consacră suprimarea judecătoriilor comunale, și prin art. 7 le și suprimațĭ în mod formal.

Noĭ eram în drept să ne așteptăm ca D-vóstră să reorganisațĭ acéstă instituție, conform art. din organisațiunea judecătoréscă de la 1890, dar se vede că pentru D-vóstră a reorganisa însemnéză a desființa. Cu modul acesta D-vóstră lipsițĭ de justiție partea cea maĭ numerósă și maĭ necesitară a țěreĭ, partea care are cel maĭ mare interes de justiție.

D. ministru de justiție vědênd că maĭ toțĭ miniștriĭ aŭ venit cu legĭ nouĭ, precum D. Catargi a venit cu legea geandarmerieĭ, D. T. Ionescu cu legea clerului și a instrucțieĭ primare, că alțĭ miniștri cu alte legĭ, a căutat și D-sa să intre în arenă și a venit să concureze cu acest proiect de lege.

Voci: Vorbițĭ de art. 1. S'aŭ maĭ spus acestea. (Intreruperĭ, sgomot).

D. G. Sefendache: Art. 1 predomină întréga lege, și trebue să ne explicăm bine asupra luĭ.

Eŭ, D-lor, sunt pentru ca să se dea justiție, dar o justiție bună și sigură; dar în modul cum se dă prin acest proiect, ea devine ilusorie dăcă nu imposibilă.

De aceea cred că D. ministru ar trebui să împuținéze numěrul judecătoriilor în proporțiune cu mịdlócele și persónele de carĭ dispune,

O voce: Facețĭ amendament.

D. G. Sefendache: Nu fac amendament, căcĭ sciŭ sórta luĭ, dar declar că voiŭ vota contra art. 1.

—Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 1 și se priimesce.

—Se dă citire art. 2, care se priimesce fără discuțiune.

—*D. raportor* dă citire art. 3:

»Art. 3. Judecătoriile de pace se compun de un judecător și unul saŭ maĭ mulțĭ copiștĭ, din care unul va face funcțiunea de archivar.

»Dupe trecere de un an de la promulgarea legeĭ de față, nimenĭ nu va maĭ putea fi numit judecător de pace dacă nu va întruși condițiunile de admisibilitate cerute de legea organisăreĭ magistratureĭ pentru supleanțiĭ și substituțiĭ de tribunale.

»Grefieriĭ tribunalelor carĭ aŭ servit în acéstă funcțiune cel puțin cincĭ anĭ pot să fie numițĭ judecătorĭ de pace.

»Ministrul justițieĭ, în urma uneĭ decisiunĭ a consiliuluĭ de miniștri, va putea numi un ajutor al judecătoruluĭ orĭ unde va cere trebuința serviciuluĭ.«

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Sefendache are cuvêntul asupra art. 3.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, la acest articol vě rog să priimițĭ un amendament pe care 'l voiŭ propune. Asupra acestuĭ articol s'a vorbit duoě ḑile, el este cheea acestuĭ proiect de lege; dacă acest articol se adoptă, legea devine imposibilă, căcĭ prin acest articol se suprimă ajutórele judecătorilor de pace.

D-lor, în fața atribuțiunilor pe carĭ le dațĭ D-vóstre astăḑĭ judecătorilor de pace, credețĭ că vețĭ ajunge la un resultat satisfăcětor?

Credețĭ D-vóstre că vețĭ găsi un singur om care să îndeplinéscă tóte aceste atribuțiunĭ?

Este imposibil, D-lor; suntem într'un timp în care, în adevěr, sciința a făcut mare progres, multe descoperirĭ, încă până acum n'am vĕḑut să fi descoperit asemenea ómenĭ mecanicĭ.

Eĭ bine, ceea ce cere D. ministru prin legea de față nu s'ar putea îndeplini de cât de un om mecanic care să nu facă alt-ceva de cât să stea în cancelaria judecătorieĭ tótă viéța sa, ḑiua și nóptea.

Credețĭ că acest judecător fără ajutor nu este și el ca toțĭ ceĭ-alțĭ muritorĭ supus bólelor și altor neajunsurĭ. Ce facețĭ D-vóstre în cas când el se va îmbolnăvi? Trimitețĭ pe grefier saŭ pe ajutorul de grefă ca să 'l înlocuiască. Dar dacă nicĭ grefierul, nicĭ ajutorul sěŭ nu póte merge? Dar dacă în localitatea unde există tribunalul, s'ar întêmpla maĭ multe judecătoriĭ și unde judecătoriĭ fiind în imposibilitate de a judeca aŭ necesitate de repaus, de unde vețĭ lua atâțea înlocuitorĭ?

Carĭ sunt motivele, D-lor senatorĭ, carĭ aŭ determinat pe D. ministru, în mare parte, ca să vină cu acest proiect modificător? Trebue să credem că motivele principale aŭ fost ca justiția să fie maĭ la îndemâna justițiabililor și ca procesele să fie resolvate cu maĭ multă rapiditate.

Apoĭ, vě rog pe D-vóstre să cugetațĭ, când ómeniĭ vin din atâta depărtare la judecătorul de pace, ce usurare ațĭ făcut?

Ce înlesnire ațĭ făcut acelor nenorocițĭ carĭ, dupe ce aŭ făcut atâta drum și aŭ cheltuit, sunt nevoițĭ să se întórcă îndărăt fără nicĭ un resultat, găsind judecătoria închisă, din causă că judecătorul e bolnav, saŭ plecat cine scie în ce anchete locale?

Dar nu e numaĭ venire zadarnică, sunt alte interese de mare gravitate, sunt proteste de polițe, sunt apelurĭ, sunt oposițiunĭ, cestiunĭ carĭ nu pot aștepta până când judecătorul să se însănětoșeze saŭ să se întórcă de la descinderile locale, saŭ până la venirea aceluia care va trebui să 'l suplinéscă.

Ce se face dară în tóte aceste casurĭ?

Trebue ca ceĭ interesațĭ să fie expușĭ a 'șĭ perde termenul lor de protest, de apel saŭ de oposiție?

E posibil óre asemenea lucru? Este acésta justiție?

Vě asigur că eŭ n'ași fi vrut să găsec tóte aceste defecte în proiectul pe care D. ministru al justițieĭ ni 'l a presintat dar, examinându'l, am vĕḑut că ceea ce se face prin acéstă lege nu este alt-ceva de cât o experiență fórte jună, ca să nu întrebuințez alt cuvênt.

D-vóstră spunețĭ că o să fie grefierul tribunaluluĭ local care să înlocuiască pe judecător.

Dar dacă grefierul va fi ocupat cu afacerile tribunaluluĭ, dar dacă va fi recuzat, atuncĭ nu este așa că justițiabiliĭ vor fi în suferință?

Eĭ bine, acésta este facilitatea pe care o dațĭ D-vóstre justițiabililor? Acésta este resolvarea urgentă a proceselor pe care voițĭ s'o realizațĭ?

Sarcinile pe carĭ D-vóstră le punețĭ prin acéstă lege judecătoruluĭ de pace, luându'ĭ în același timp ajutorul care 'l avea până acum, vě asigur că întrec puterile omenescĭ. El nu le va putea îndeplini, și ceĭ ce vor suferi vor fi nenorocițiĭ locuitorĭ de la țéră.

Ceea-ce a urmărit D. ministru, desființând ajutórele de judecătorĭ, a fost ca să facă economiĭ; acest scop de economiĭ este ilusoriŭ, fals, fiind-că, in definitiv, prin obligațiunea impusă grefierilor și ajutorilor de a ține locul judecătorilor, se va cheltui mult maĭ mult cu transportul lor, întrețínerĭ, etc., lucru despre care D. ministru se va convinge maĭ bine atuncĭ când D-sa va fi silit să plătéscă tóte aceste cheltuelĭ.

Dacă téma de cheltuială a făcut pe D. ministru să adopte acest sistem condemnabil din tóte punctele de vedere, apoĭ eŭ cred că ar fi fost mult maĭ bine, în acest cas, ca, în loc să înființeze prin lege 240 de judecătorĭ, să fi lăsat numaĭ 120, dar avênd fiecare câte un ajutor, și ast-fel cheltuiala ar fi fost aceeașĭ, fără ca justițiabiliĭ să fie supușĭ la tóte aceste încurcăturĭ, cheltuelĭ și neajunsurĭ.

Cred că tóte aceste argumeute vor fi suficiente pentru a face pe onor. Senat să binevoiască a încuviința—dacă voiesce ca acéstă lege să pótă fi pusă în aplicațiune, căcĭ astfel cum ne este presentată este neaplicabilă—ca să se fixeze un numĕr definitiv și complet de judecătorĭ cu ajutórele lor.

D. St. Borănescu: V'a spus că n'are elementele necesare pentru atâtea ajutóre.

D. G. Sefendache: Și eŭ cred că n'are elemente, de aceea să nu înființeze, saŭ să înființeze numaĭ atâtea judecătoriĭ câte vor putea fi deplin completate. Propun, prin urmare, acest *amendament:* »La aliniatul al treilea al articoluluĭ 3, propun a se adăoga cuvintele: »*și un ajutor*«.

D. vice-președinte, I. Ianov: Trebue să depunețĭ înscris amendamentul D-vóstră la biuroŭ și să fie susținut de 5 domnĭ senatorĭ. Este subsemnat de 5 domnĭ senatorĭ?

D. G. Sefendache: Ce este tonul acesta despotic și tiranic?! Eŭ îmĭ fac datoria și D-vóstră mĕ supunețĭ la tortura acésta!

Dațĭ-'mĭ timpul să 'mĭ fac *amendamentul.* Luațĭ exemplu de la modul calm și nepasionat al D-luĭ președinte Cantacuzino; sciŭ că D-vóstră suntețĭ maĭ sdravăn, dar să nu credĭ că mĕ veĭ intimida spre a nu'mĭ face datoria.

D. vice-președinte, I. Ianov: Ceea-ce v'am cerut este conform regulamentuluĭ care ḑice că amendamentul să fie depus în scris.

D. Al. Villner: D-le preşedinte, a sunat 5 ore şi Senatul este descompletat, vĕ rog să ridicaţi şedinţa.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Vĕ rog să maĭ aşteptaţi puţin până se va termina cu acest articol.

D. vice-preşedinte, I. Ianov: Sunt 5 domnĭ senatorĭ carĭ susţin amendamentul D-luĭ Sefendache?

— Se constată că *amendamentul* D-luĭ Sefendache nu este susţinut de 5 domnĭ senatorĭ şi se înlătură.

D. G. Sefendache: D-vóstră ḑicețĭ în acest art. 3:

»Art. 3. Judecătoriile de pace se compun de un judecător şi unul saŭ maĭ multĭ copiştĭ, din care unul va face funcţiunea de archivar.

»Dupe trecere de un an de la promulgarea legeĭ de faţă, nimenĭ nu va maĭ putea fi numit judecător de pace dacă nu va însuşi condiţiunile de admisibilitate cerute de legea organisăreĭ magistratureĭ pentru supleanţiĭ şi substitúiţiĭ de tribunale.

»Grefieriĭ tribunalelor, carĭ aŭ servit în acéstă funcţiune cel puţin cincĭ anĭ pot să fie numiţĭ judecătorĭ de pace.

»Ministrul justiţieĭ, în urma uneĭ decisiunĭ a consiliuluĭ de minitşri, va putea numi un ajutor al judecătoruluĭ orĭ unde va cere trebuinţa serviciuluĭ.«

D-lor, dupe legile cele vechĭ sunt judecătorĭ carĭ n'aŭ titlu, şi carĭ acum nu maĭ sunt judecătorĭ, însă aŭ servit óre-care timp, fie ca judecătorĭ de pace, fie ca judecătorĭ de tribunal. Aşĭ ruga pe D. ministru să ne spună: póte dupe acéstă lege să numéscă un ast-fel de om ca ajutor de judecător? Cred că ar fi bine să pótă, cu atât maĭ mult că nu avețĭ o pepinieră mare de unde să recrutaţĭ pe ajutoriĭ de judecătorĭ, şi ast-fel ar fi bine să întindeţĭ latitudinea acestuĭ articol şi la foştiĭ judecătorĭ.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: Iată explicaţiunile ce am să daŭ în acéstă privinţă. Maĭ ânteiŭ este cert că tóte locurile nouĭ se vor înlocui cu titraţĭ, avem peste 180 cererĭ, şi aḑĭ un numĕr óre-care de titraţĭ, cu tóte lefurile micĭ, acceptă chiar judecătoriĭ de clasa 2-a, şi este speranţă că, îmbunătăţindu-se léfa, apróре totalul numĕruluĭ celor ce solicită vor accepta judecătoriile de pace; iar prisosul, dacă va fi prisos, se va numi conform cu legea de organisare judecătoréscă care ḑice cam ast-fel: »că nimenĭ nu póte fi numit judecător de pace de cât dacă este titrat, prin excepţiune şi în lipsa de titraţĭ se póte numi şi din foştiĭ judecătorĭ carĭ aŭ funcţionat în timp de 2 anĭ saŭ ajutorĭ carĭ aŭ 7 anĭ de serviciŭ«. Negreşit că printre foştiĭ judecătorĭ şi ajutorĭ cu 7 anĭ serviciŭ se vor recruta 20, 30 % carĭ ne vor lipsi. Legiuitorul însă în dorinţa de a curma accesul la judecătoriile de pace a celor netitraţĭ a mărginit la un an acea excepţiune, ast-fel că de la 1 Iunie 1895 nu va maĭ fi posibil să numesc din ceĭ netitraţĭ.

Acestea sunt explicaţiunile ce aveam să daŭ.

— Se pune la vot art. 3 şi se priimesce.

D. vice-preşedinţe, I. Ianov: Sunt 5 ore, ridic şedinţa.

Şedinţă publică mâine la orele 2.

— Şedinţa se ridică la 5 ore p. m. anunţându-se cea următóre pentru a duoa ḑi, 23 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 23 FEBRUARIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, Em. Flondor, P. Millo şi T. Lerescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 29 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul de Roman, D-niĭ: Cincu Ant., Dornescu T., Lupaşcu Neron, Negre N., Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Stroiescu I., Teohari I. A., Urdăreanu C.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ Bălăceanu C., Burada M. (Dr)., Diamandi I., Econonu N., St.Georges G., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Sturdza M. Gr., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr., Blancfort A.

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de comunicarea P. S. S. Episcopuluĭ de Roman că nu póte lua parte astăḑĭ la şedinţă.

— Se acordă următórele congediĭ în mod succesiv:

I. D-luĭ Urdăreanu 2 ḑile.
II. » Stroiescu 3 ḑile.
III. » Dornescu 6 ḑile.

— *D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman*, comunică Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege prin care se acordă o pensiune viageră de 200 leĭ lunar vĕduveĭ Maria G. Vally.

— Se trimite la secţiunĭ.

— *D. Dr. Garoflide* dă citire propunereĭ următóre, din iniţiativa parlamentară, prin care se cere a se acorda o pensiune viageră profesoruluĭ Elie Benescu:

PROPUNERE

Avênd în vedere că D. Elie Benescu a fost profesor de literatura elenă la seminarul central şi liceul S-tu Sava în timp de 30 anĭ fără 10 ḑile;

Avênd în vedere că, din causă de bólă şi bĕtrâneţe, a fost silit a se retrage fără a 'şĭ împlini complet 30 anĭ de serviciŭ;

Avênd în vedere că, fiind profesor la liceul S-tu Sava, avea 464 leĭ, 92 banĭ, lunar, cu care ar fi trebuit să se reguleze la pensie;

Avênd în vedere că, din causa lipse de 10 ḑile din 30 anĭ, a perdut un drept la pensiune de maĭ mult de jumĕtate din léfa ce avea;

Avênd în vedere că profesorul Benescu, prin mâna căruia a trecut maĭ multe seriĭ de elevĭ din generaţia de astăḑĭ, priimind actualmente numaĭ o pensiune de 180 leĭ şi 25 banĭ, lunar, duce cu familia sa o viéţă necompatibilă cu posiţia sa;

Considerând că ţéra trebue să nu lase în miserie pe un profesor care s'a sacrificat bineluĭ public vreme de 30 anĭ;

Considerând că bĕtrânuluĭ profesor Elie Benescu, Camera, în 1884, 'ĭ a votat o recompensă de 218 leĭ lunar, pe care Senatul 'ĭ a respins'o pe basa unor informaţiunĭ că el ar avea avere;

Considerând că aceste informaţiunĭ sunt înlăturate prin certificatul vizat de primăria Capitaleĭ, care atestă că profesorul Elie Benescu nu are nicĭ o avere;

Considerând că a înlesni traiul unuĭ vechiŭ profesor, care 'şĭ a sacrificat viéţa pe catedră, este nu numaĭ un act de dreptate, ci chiar şi o datorie a ţĕreĭ;

Subsemnaţiĭ, în puterea art. 97 din regulamentul Senatuluĭ, şi pentru motivele expuse, propunem următorul proiect de lege.

PROIECT DE LEGE

Art. I.—Se acordă D-luĭ Elie Benescu, fost profesor la seminar şi liceul S-tu Sava, ca recompensă, o pensiune viageră de 200 leĭ pe lună, peste pensia ce priimesce, reversibilă asupra soţieĭ, pentru un serviciŭ de 30 anĭ fără 10 ḑile.

Art. II.— Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Dr. N. Garoflide, C. Daniilescu, C. N. Vericeanu, C. Ienescu, Dr. M. Burada, Căpitan G. Manoliu, Hr. Eliad.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, art. 97 şi 98 din regulament se rostesc ast-fel în privinţa proiectelor de legĭ carĭ vin din iniţiativa parlamentară:

»*Art. 97.* Orĭ-ce propunere de proiect de lege, provenită din iniţiativa unuĭ senator, va trebui să fie susţinută de 7 membri.

»Propunerea trebue să fie formulată în scris, divizată în articole de lege şi însoţită de o expunere de motive«.

Tóte aceste condiţiunĭ le îndeplinesce propunerea D-luĭ senator Garoflid.

Iar art. 98 ḑice următórele:

»Asemenea propunere se trimite de îndată în cercetarea secţiunilor fără discuţiune prealabilă«.

Prin urmare, se va trimite la secţiunĭ, ca tóte proiectele de legĭ.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte şi onorab. D-nĭ senatorĭ, este un proverb român care ḑice: »ce scie satul nu scie bărbatul«.

Ḑiarele oficioase anunţă demisiunea D-luĭ ministru de resbel, aşĭ dori să sciŭ dacă acéstá este adevĕrat şi cine a înlocuit pe fostul ministru de resbel, căcĭ Parlamentul cel d'ântêiŭ trebue să fie vestit de acésta.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: In acéstă privinţă póte să fie sigur D. Mârzescu, că guvernul va face comunicările necesare la timp şi îndată ce situaţiunea va fi tranşată.

D. G. Mârzescu: Va să ḑică sunteţĭ în încurcătură încă.

O voce: Nu avețĭ nicĭ o grije.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum, D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem continuarea discuţiuneĭ pe articole a legeĭ organisăreĭ judecătoriilor de pace.

— *D. raportor Fotin* dă citire art. 4 din proiect:

»Art. 4. Ajutorul judecătoruluĭ de pace îndeplinesce tóte funcţiunile judecătoruluĭ, în cas de lipsă a acestuia.

»El póte fi delegat în cercetare la faţa loculuĭ, dacă judecătorul o găsesce necesar.

»El îngrijesce de regulata expediţiune a lucrărilor.

»El contrasemnéză autentificările, în cas de absenţă a copistuluĭ«.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Mârzescu are cuvêntul asupra art. 4.

D. G. Mârzescu: Mi-am aruncat o repede ochire asupra acestuĭ proiect de lege şi văd în acest art. 4, că ajutorul judecătoruluĭ de pace înlocuesce în tóte atribuţiunile sale pe judecătorul de pace, şi în acest ultim aliniat ne ḑice că acest ajutor al judecătoruluĭ de pace va contra-semna autentificările în casul de absenţă a copistuluĭ. Este ceva fenomenal ca acest ajutor de judecător de pace, care are să exercite tóte atribuţiunile judecătoruluĭ de pace, să maĭ jóce şi rolul de copist, şi în ce acte? In acte de autentificare. Fiind-că întâlnesc expresiunea acésta de *autentificare*, aşĭ ruga pe onor. D. ministru de justiţie să bine-voiască a se explica în şedinţă publică: o lege relativă la justiţia populară trebue în adevĕr să o găséscă săteanul la îndemâna sa?

Dacă veţĭ lua D-vóstre întreg acest proiect de lege, nu veţĭ găsi nimic, în ceea-ce privesce donaţiunile şi testamentele. Eŭ întreb: ce se va face când un locuitor de la sate ar voi să facă o donaţiune între viĭ saŭ un testament? Legea nóstră încongiură actele de liberalitate de nisce formalităţĭ draconiane, şi cea maĭ mică lipsă de formalităţĭ, la o donaţiune saŭ la un testament, atrage nulitatea.

Ce are să facă săteanul? Unde are să se ducă cu actul sĕŭ de donaţiune? Unde are să se ducă cu testamentul sĕŭ? Judecătorul de pace reguléză averile până la 5.000 leĭ, căcĭ până la 5.000 leĭ este competinţa judecătorilor de pace.

Am avut onóre de a avea o mică convorbire particulară cu D. ministru de justiţie, tocmaĭ în acéstă privinţă, şi D-sa 'mĭ a spus că în adevĕr am dreptate, *donaţiunile* şi *testamentele* nu sunt prevĕḑute prin acéstă lege şi că ele cad sub legea de drept comun, dar D-sa promite că va veni cu un proiect de lege în ceea-ce privesce *testamentele* şi *donaţiunile* ţĕranilor, şi fiind-că eŭ sunt Stan păţitu cu promisiunile ministeriale, căcĭ de câte orĭ mi s'aŭ făcut promisiunĭ în ceea ce privesce ameliorarea legilor, nu sciŭ cum s'a făcut că nu s'aŭ prea ţinut de angageament, de aceea rog pe D. ministru de justiţie a se explica în şedinţă publică în acéstă privinţă.

Apoĭ îl rog a ne maĭ explica şi motivele carĭ 'l aŭ făcut ca să stipuleze în acest proiect de lege, în ultimul aliniat al art. 4, acéstă disposiţiune în adevĕr fenomenală în sarcina ajutoruluĭ judecătoruluĭ de pace. Inchipuiţi-vĕ că unuĭ judecător de tribunal 'i s'ar impune datoria să iscăléscă, în lipsa copistuluĭ saŭ grefieruluĭ, numerósele acte ce incumbă acestuia. Judecătorul de pace este şi el un judecător în tótă puterea cuvêntuluĭ; ajutorul judecătoruluĭ de pace, pe cât timp 'i se conferă tóte drepturile judecătoruluĭ, este şi el judecător, întreb: cum ar putea el, în materie de autentificărĭ, să contra-semneze, să facă pe copist? Póte sunt raţiunĭ superióre carĭ aŭ făcut pe ministru să prescrie acest aliniat.

Aşĭ dori să am explicaţiunĭ asupra acestuĭ articol.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: D-lor, cestiunea pusă de D. Mârzescu, privitóre la donaţiunĭ şi testamente, îşĭ avea locul la art. 17 şi 18; acolo se vorbesce de competinţa judecătoruluĭ în materie de notariat; acolo se putea ridica maĭ cu succes fiind în materie; nu refus însă a o examina în scurt.

Este cert că, dupe proiectul de lege autentificarea donaţiunilor şi testamentelor rĕmâne de competinţa tribunalelor ordinare, nu de a judecătoruluĭ. Raţiunile sunt prea multiple ca să le expun în trécĕt. Am afirmat D-luĭ Mârzescu în particular, o fac şi acum în Senat, că una din preocupaţiunile nóstre este a pregăti o legislaţiune specială pentru testamentele ţĕrănescĭ, desbrăcându-le cât se va putea de formalismul care se cere acum, dând însă destulă garanţie că moştenirile nu se vor abate lesne de la devoluţiunea lor naturală.

Vin acum la întrebarea proprie care privesce contrasemnarea autentificărilor, în lipsa copistuluĭ, de către ajutorul de judecător. Inainte de tóte să nu fim exclusiv formaliştĭ, şi, de câte orĭ se ivesce posibilitatea de a face ceva *practic*, să nu o înlăturăm din fetişism pentru *formă*. Legea autentificărilor voiesce să nu se autentifice nicĭ un act fără asistenţa grefieruluĭ, decĭ judecătorul de ocol nu póte autentifica fără asistenţa copistuluĭ sĕŭ, care în casul acesta ia calitatea de grefier.

Dacă se întêmplă ca copistul să fie absent saŭ bolnav— cum la maĭ tóte judecătoriile de afară este numaĭ un copist—se zădărnicesce demersul pentru ţĕranul care a venit să facă un act autentic. Am prevĕḑut acéstă particularitate ca, numaĭ în cas de absenţa scriitoruluĭ, să pótă contrasemna ajutorul alăturĭ cu judecătorul sĕŭ. Ce vedeţĭ anormal în acésta? Cine e maĭ bine să contrasemneze, copistul saŭ ajutorul? Vĕ sbîrliţĭ din causa ideeĭ că ajutorul fiind chiămat să facă câte o dată opera de judecător, el ar deroga dacă contrasemnéză acte?

Ajutorul este adevĕratul cap al cancelarieĭ; el este însărcinat cu ţinerea registrelor, cu supraveghiarea cancelarieĭ. In asemenea situaţiune, pentru ce să ne lipsim de posibilitatea de a înlesni ţĕranilor autentificarea de acte când lipsesce copistul?

Iată pentru ce motive art. 4 se susţine în fie-care din proposiţiunile luĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot art. 4 şi se priimesce.

—*D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman*, dă citire Mesagiuluĭ relativ la modificarea consiliilor judeţiane, şi Mesagiuluĭ prin care D. L. Catargi este însărcinat cu interimul ministeruluĭ de resbel în locul D-luĭ general J. Lahovari, demisionat.

D. general V. Costaforu: Cer cuvêntul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Nu se póte întrerupe discuţiunea asupra legeĭ judecătoriilor.

— *D. raportor* citesce art. 5 din proiect:

»Art. 5. In cas de împedicare bruscă, de congediŭ, de vacanţă într'o judecătorie, preşedintele tribunaluluĭ delégă imediat, fie pe ajutorul uneĭ alte judecătoriĭ din resortul tribunaluluĭ, fie pe grefierul tribunaluluĭ, fie, în cas de împedicare a acestuia, pe un ajutor de grefă, comunicând în acelaşĭ timp şi ministeruluĭ despre acésta.

»Delegatul va avea tóte drepturile şi îndatoririle unuĭ judecător până la luarea uneĭ mĕsurĭ definitive de ministerul justiţieĭ.

»Delegatul se va bucura de o indemnitate de drum şi de şedere care se va fixa prin un regulament.«

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, vĕ anunţ maĭ dinainte că nu am să propun vre un *amendament*, pentru că sciŭ sórta luĭ, dar o singură observaţiune am să fac, la care aşĭ ruga şi pe D. ministru să consimtă. De aci se póte vedea maĭ mult ce dreptate aveam când susţineam la art. 3 că nu póte să fie un judecător de ocol fără ajutor. Acum la art. 5 se vede cum are să fie mecanismul acesteĭ judecătoriĭ. Ce se ḑice: se va trimite, în cas de împedecare bruscă, congediŭ şi cele-alte, un grefier saŭ ajutor de grefier, dupe cererea ce se va face.

Dacă D-vóstre credeţĭ că prin acéstă căutare de judecătorĭ improvisaţĭ este o scădere de cheltuelĭ şi o resolvare repede a afacerilor, vĕ înşelaţĭ; căcĭ până când să mérgă afacerea de la judecătorul de pace la tribunal, până ce tribunalul să însciinţeze pe alt ajutor saŭ alte ajutóre din alte judecătoriĭ, şi apoĭ când vor lipsi maĭ mulţĭ judecătorĭ de pace de unde să se inventeze atâţia grefierĭ?

Am avut onórea să spun acésta erĭ, nu voiŭ maĭ vorbi de acésta. Propun schimbarea unuĭ singur cuvênt, dacă și D. ministru consimte.

In articol se vorbesce de împedicare *bruscă*, și săteanul, pentru care se face acéstă lege, nu înțelege cuvêntul *bruscă*, póte să crédă că e vorba de *bróscă*. De aceea cred că în locul cuvêntuluĭ *bruscă* să punem *neprevĕḑută, neașteptată.* Legea nu se va întórce la Cameră căcĭ nu se schimbă nimic, este același lucru.

Nicĭ Francesul în lege nu întrebuințéză cuvêntul *brusque*, el ḑice *imprévu, inattendu.* Cer dar să se ḑică în acest articol: *în cas de împedicare neprevĕḑută.*

D. raportor, C. Fotin: Dacă singur spunețĭ că este același lucru, ce să 'l maĭ schimbăm?

D. G. Sefendache: Țĕraniĭ și mulțĭ din orășenĭ nu 'l pricep.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Nu aplică legea țĕranul.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 5 și se priimesce.

D. G. Sefendache: Bruscațĭ articolul. (Ilaritate).

— Art. 6, 7 și 8 se priimesc fără discuțiune.

— Se dă citire art. 9.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Sefendache are cuvêntul asupra art. 9.

D. G. Sefendache: D-lor, în acest articol se face o distincțiune.

Iată ce ḑice acest articol.

»Art. 9. Când într'o acțiune personală și mobiliară, ce derivă din același fapt juridic, figuréză maĭ mulțĭ reclamanțĭ saŭ maĭ mulțĭ pârîțĭ, fără ca între dênșiĭ să existe verĭ-o solidaritate, competința se determină dupe ceea ce se cere de toțĭ reclamanțiĭ saŭ se pretinde de la toțĭ pârîțiĭ.

»Când obligațiunea nu derivă din același fapt juridic, reclamantul nu póte chiăma în judecată, prin aceeașĭ cerere, pe maĭ mulțĭ debitorĭ, chiar dacă obligațiunea este constatată prin unul și același act. Judecătorul de pace este competinte a judeca cererile reconvenționale, întru cât obiectul lor nu întrece competința judecătoriilor de pace«.

Așĭ dori să sciŭ la ce ipotesă se referă acest § adică, când într'o acțiune personală și mobiliară, ce derivă din același fapt juridic, suma reclamată este maĭ mare decât competința judecătoruluĭ de pace, judecătorul să nu fie competinte a judeca chiar când suma s'a divisat între maĭ mulțĭ moștenitorĭ, așa că suma aferentă pentru fiecare de și este maĭ mică de 1.500 leĭ, judecătorul să nu pótă fi competinte a judeca în limitele competințeĭ sale de óre-ce suma la început fiind maĭ mare, și unică acum când se divide de drept ce rĕmâne, dupe dispozițiunile acestuĭ articol, cu competința sa primitivă? Asemenea s'ar putea pretinde și când se cere un rest care este de competința judecătoruluĭ, dar care provine dintr'o sumă primitivă care întrece competința, atuncĭ judecătorul nu judecă.

»Când obligațiunea nu derivă din același fapt juridic etc. Când însă obligațiunea nu derivă din același fapt juridic, este alt-fel; acésta se referă póte la convențiunile agricole; pentru ce acéstă deosebire? Póte că cugetațĭ bine asupra casuluĭ dacă este vorba de tocmelĭ agricole, póte că pentru sume așa de însemnate țĕraniĭ ar găsi maĭ multă garanție înaintea tribunaluluĭ de cât înaintea judeluĭ de pace. In orĭ-ce cas o explicațiune ar fi utilă și pentru judecătorĭ și pentru litiganțĭ.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Cestiunile de competință regulate prin art. 9 s'aŭ părut din cele maĭ arḑĕtóre la prima vedere

Ele aŭ dat loc la o desbatere vie și lungă în Cameră, și dupe lungĭ consfatuirĭ cu colegiĭ noștri de acolo, am ajuns la o redacțiune care o credem satisfăcĕtóre, și o credem ast-fel pentru că a întrunit și asentimentul D-lor: Pĕucescu, Macri, Porumbaru, Stoicescu, carĭ presentase amendamente, și a celor duoĭ magistrațĭ carĭ 'ĭ am consultat.

Prin urmare, redacțiunea găsită e, ca să ḑic așa, produsul uneĭ transacțiunĭ.

Și iată diferitele ipotese la carĭ se referă.

Móre cineva care era debitor uneĭ sume de 3.000 leĭ; lasă treĭ moștenitorĭ, datoria se divizéză de plin drept și fără solidaritate între comoștenitorĭ.

Dacă creditorul ar fi chiămat în judecată pe repausat nu 'l putea chiăma în prima instanță, de cât la tribunal, de óre-ce treĭ miĭ leĭ exced competința mobiliară a judecătoruluĭ de ocol. Dar dacă chiamă în judecată pe câte treĭ moștenitorĭ *și prin una și aceeașĭ acțiune* cere să fie condamnațĭ la suma de 3.000 leĭ? Lucrul nu trebue să se schimbe; de și condamnațiunea se va divide, cum cererea a conchis la o sumă globolă de 3.000 leĭ, acésta întrece competința judecătoruluĭ.

Dacă din contră chiamă în judecată pe fie-care *separat* și 'ĭ cere cota luĭ în sumă de 1.000 leĭ, este necontestabil că fie-care moștenitor va merge înaintea judecătoruluĭ de ocol.

D. G. Sefendache: Nu este așa legea.

D. ministru de justiție, Al. Marghiloman: Așa este, și ca să vedețĭ, să citim încă odată:

»Când într'o acțiune personală și mobiliară, ce derivă din același fapt juridic, figuréză maĭ mulțĭ reclamanțĭ saŭ maĭ mulțĭ pârîțĭ, fără ca între dênșiĭ să existe verĭ-o solidaritate, competința se determină dupe ceea ce se cere de toțĭ reclamanțiĭ saŭ se pretinde de la toțĭ pârîțiĭ.

Prin urmare, rĕmâne de competința tribunaluluĭ. Dacă chiăm pe fie-care în parte, mĕ duc la judecătorul de ocol; dar dacă prin aceeașĭ acțiune chiăm pe toțĭ moștenitoriĭ debitoruluĭ meŭ, cerênd tótă suma de 3000 leĭ, mĕ duc la tribunal, de și de fapt fie-care nu va avea de cât a treia parte de plătit.

Care este însă a duoa ipotesă regulată de art. 9? Acésta e maĭ greŭ de înțeles la prima vedere și vĕ voiŭ explica la ce se raportă.

Iată ce ḑice articolul:

»Când obligațiunea nu derivă din același fapt juridic, reclamantul nu póte chiăma în judecată, prin aceeașĭ cerere, pe maĭ mulțĭ debitorĭ, chiar dacă obligațiunea este constatată prin unul și același act. Judecătorul de pace este competinte a judeca cererile reconvenționale, întru cât obiectul lor nu întrece competința judecătoriilor de pace«.

Aci ne am referit la ipotesa cât se póte de frecuentă și de interesantă a execuțiuneĭ contractelor agricole. Scițĭ că prin un contract agricol de multe ori se obligă, către același proprietar saŭ arendașĭ, obștea întrégă a unuĭ sat, de și póte fie-care din ceĭ angageațĭ aŭ stipulat muncĭ diferite și obligațiunĭ diferite, nu maĭ puțin prin același contract este constatată obligațiunea lor.

Ce se întêmplă în practica de astăḑi? O parte dintre țĕranĭ 'șĭ aŭ făcut muncile, alta pe $^1/_2$ și alta de loc. Este cert că raporturile proprietarilor cu fie-care din aceștĭ obligațĭ sunt individuale, de și sunt constatate prin același instrument; și este cert că în contra acelora carĭ aŭ executat obligațiunea lor n'aĭ nimic de cerut, în contra acelora carĭ aŭ executat pe jumĕtate, cerĭ atât cât n'a executat, și în contra acelora carĭ n'aŭ executat de loc cerĭ tot.

Eĭ bine, în practică s'aŭ vĕḑut proprietarĭ și arendașĭ chiămând prin aceeașĭ acțiune pe tótă obștea în virtutea faptuluĭ că obligațiunile lor eraŭ constatate prin același contract agricol, deferindu-se în acest mod judecătoruluĭ de ocol afacerĭ carĭ în condemnațiunile lor se însumă cu ḑecimĭ de miĭ. Acésta este una din ipotesele speciale la care se raportă articolul. De și obligațiunea tutulor țĕranilor este constatată în același instrument, adică în același act, cum relațiunile și obligațiunile lor sunt individuale, să nu se pótă porni acțiune în contra lor la judecătorul de ocol, de cât separat în contra fie-căruia.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 9 și se priimesce.

— *D. raportor* citesce art. 10:

»Art. 10. Judecătoriĭ de pace sunt competințĭ a judeca în cea din urmă instanță până la 300 leĭ inclusiv și cu apel până la orĭ-ce valóre:

1) Cererile pentru vătĕmare aduse de către ómenĭ saŭ dobitóce țĕrinelor, holdelor, fructelor și recoltelor;

2) Cererile pentru curățirea șanțurilor, canalurilor de irigațiune, iazurilor, gârlelor, zăgazurilor (iezeturilor), când drepturile de proprietate saŭ de servitute nu sunt contestate;

3) Cererile pentru usurpare saŭ stricăciunĭ de locurĭ, copacĭ, gardurĭ, șanțurĭ saŭ alte îngrădirĭ;

4) Cererile pentru reparațiunile locurilor saŭ clădirilor închiriate, impuse prin contract saŭ de către lege în sarcina locataruluĭ (chiriașuluĭ);

5) Cererile pentru despăgubirĭ civile provenite din delictele și contravențiunile pentru carĭ judecătoriĭ de pace sun competințĭ, când însă părțile n'aŭ intrat pe calea penală«.

D. președinte: G. Gr. Cantacuzino: D. Sefendache are cuvêntul.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, în acest articol 10 care limitéză competința judecătorilor se găsesce aliniatul 4 care dice:

4) Cererile pentru reparațiunile locurilor saŭ clădirilor închiriate impuse prin contract saŭ de către lege în sarcina locatarului (chiriașuluĭ).

Din acest alineat ar putea rezulta că chiriașiĭ nu ar avea drept să se ducă la judecătorul de pace pentru a reclama contra proprietaruluĭ care ar fi obligat prin contract să facă reparațiĭ la casa ce a închiriat.

Dacă D-vóstră, D-le ministru, înțelegețĭ, că și chiriașul are acest drept, atuncĭ trebue să modificațĭ acest alineat, căcĭ din modul cum el este redactat nu reese de loc acésta, și póte da loc la fel de fel de interpretărĭ în paguba justițiabililor.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Acest articol 10 este traducțiunea fidelă a art. care se practică astădĭ, și care și este luat din legea franceză.

Ce se dice într'ênsul? Că cererile pe carĭ proprietariĭ aŭ drept să le facă în contra locatarilor pot fi judecate de către judecătoriĭ de pace, până la concurența sumeĭ de 300 leĭ.

D. G. Sefendache: Dar cererile chiriașilor nu pot fi judecate?

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Este evident că pot fi judecate, fiind și ele o acțiune mobiliară.

D. raportor, Fotin: D-le Sefendache, orĭ-ce contract se face între duoĕ persóne, între proprietar și chiriașĭ, prin acel contract sunt obligațĭ și proprietarul și chiriașul. Eĭ, cum credețĭ D-vóstră că póte fi o dispozițiune pentru proprietar și alta pentru chiriașĭ!

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot art. 10, și se priimesce.

—Se priimesce asemenea fără discuțiune art. 11, 12 și următórele până la 16 inclusiv

— *D. raportor* citesce art. 17.

Art. 17. »Judecetoriĭ de pace sunt competințĭ a legalisa foile dotale până la valórea de 3.000 leĭ inclusiv.

»Dacă fóia dotală conține imobile saŭ obiecte mobile, altele de cât banĭ, părțile sunt ținute a face prețuirea în însușĭ actul dotal. Acéstă prețuire specială nu operéză vîndarea mobilelor de cât dacă părțile o explică.

»Când constituțiunea de dotă conține imobile, părțile sunt ținute a depune o copie suplimentară de pe actul dotal, care copie se expediază de judecător în termen de 24 ore de la autentificare către grefierul tribunaluluĭ loculuĭ unde este situat imobilul, spre a o transcrie în registrul de transcripțiunĭ. Judecătorul și grefierul sunt personal responsabilĭ, fie-care în ccea ce 'ĭ privesce, de îndeplinirea obligațiuneĭ ce li se impune.

»Dispozițiunile art. 719 din procedura civilă se abrogă.«

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Sefendache are cuvêntul.

D. G. Sefandache: D-lor, acest art. probéză, ca și cele alte articole, că legea n'a fost destul de serios studiată; fapt de care niciĭ D. ministru nu este responsabil, de óre-ce noĭ nu avem un consiliŭ de Stat saŭ o comisiune legislativă care să studieze și să redacteze cu maturitate proiectul de lege, și când proiectele vine în Corpurile legiuitóre scim cu toțiĭ ce pot și cum se fac.

In acest art. se dice:

»Când constituțiunea de dotă conține imobile, părțile sunt ținute a depune o copie suplimentară de pe actul dotal, care copie se expediază de judecător în termen de 24 ore de la autentificare către grefierul tribunaluluĭ loculuĭ unde este situat imobilul, spre a o transcrie în registrul de transcripțiunĭ.«

N'ar fi temere, D-le ministru, ca de la transcrierea actuluĭ dotal și până la îndeplinirea formalităților la tribunal să se înstreineze imobilul și ast-fel să fie conflict întristător între înzestrațĭ și între cel de al treilea care s'a îngrijat de a transcrie imobilul, căcĭ orĭ cât s'ar dice în lege 24 ore, va trece o sĕptĕmână și maĭ mult timp, îndestul ca să facă orĭ-ce înstreinare.

Cred că s'ar putea face ceva maĭ bine; ast-fel cum este nu este bine.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Nu înțelegĭ, bine ipotesa; nu este vorba de vêndare, este vorba de autentificare de dotă. Obligațiunea transcriereĭ nu este pentru ca să dea dotalitățeĭ efectele eĭ legale; acestea le are prin autentificare; transcrierea este pentru ca să se prevină cel de al treilea să nu intre în tratărĭ.

D. G. Sefendache: Intră în tratațiunĭ în timpul acesta.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Legea nu a făcut de cât să regulamenteze deja o dispozițiune din codul civil; art. 719 iată ce dice:

»Transcrierea la judecătoria de plasă se va face dupe formele cerute la tribunalul de județ.

»Un extract dupe aceste registre se va trimite, la fie-care șése lunĭ, la tribunalul local, care 'l va trece în registrul special de transcripțiunĭ. (Pr. 709. ur. 718 — civ. 1228.—L. J. Oc. 62).

Acéstă transcriere la judecătorul de ocol nu a existat nicĭ o dată.

Dacă, însă, autoriĭ coduluĭ aŭ credut că puteaŭ, fără inconvenient, să lase șése lunĭ o transcripțiune, în asemenea condițiunĭ, neapărat, de ce ar fi inadmisibil sistemul propus de noĭ, care lasă numaĭ 24 de ore pe public expus la o eróre?

Vocĭ: Inchiderea discuțieĭ.

— Se pune la vot art. 17, și se priimesce,

— Se citesce art. 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, și punêndu-se la vot succesiv se priimesc fără discuțiune.

D. raportor citesce art. 26;

Art. 26. »Declarațiunea de apel nu se póte face de părțĭ de cât la judecătorul de pace.

»Ministerul public va putea face apelul sĕŭ fie la judecătorie, fie la tribunal.

D. G. Sefendache: D-lor, să 'mĭ permitețĭ să fac și asupra acestuĭ articol óre-carĭ observațiunĭ. Fiind că se pretinde că acéstă lege are de scop de a resolva repede judecarea proceselor și pentru a se oferi facilitățĭ impricinaților; citițĭ acest articol și vĕ vețĭ convinge că nu faciliteză, ci asupresce.

Procurorul are drept să facă apel și la tribunal și la judecătorul de pace. Pe când acusatul nu are drept de apel de cât la judele de pace. Pentru ce acéstă deferință, când în principiŭ este cunoscut că acusatul trebue să aibă tótă facilitate, și apoĭ póte că el se află cu lucru saŭ alte afacerĭ pe lângă tribunal la expirarea termenuluĭ. Pentru ce 'l silițĭ să lase totul și să dea fuga la judele de pace.

Póte la tribunal are și cunoscințe 'ĭ arată cum trebue să facă declarațiunea de apel.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: Doresc să conving și pe D. Sefendache că dispozițiunea acésta nu este rea. Iată, D-lor, pentru ce am limitat depunerea apeluluĭ la însășĭ instanța care a dat judecata. D-vóstre privițĭ numaĭ interesele acusatuluĭ, dar trebue să ne preocupăm și de interesele părțeĭ civile, care într'o instanță corecțională are ceva maĭ mult drept de cât condamnatul, la ocrotirea legeĭ.

Dacă nu se punea obligațiunea de a se depune apelul la judecătoria de pace, iată ce s'ar fi întêmplat în practică.

Eŭ parte civilă care am obținut despăgubirĭ, ca să pot executa despăgubirile, trebue să mĕ conving că hotărîrea a rĕmas definitivă și nu o pot de cât ducêndu-mĕ la tribunalul de reședință să vĕd dacă nu s'a făcut apel.

Și în acéstă ipotesă punêndu-ne, este maĭ bine să obligăm pe condamnat să se ducă se facă apel acolo unde a fost dată horîrea, de cât pe reclamant să facă demersurĭ vexatoriĭ.

D. G. Sefendache: Dar se póte informa.

D. ministru al justițieĭ, Al. Marghiloman: In materie penală nu încape informațiune; trebue să aducă act de la grefa tribunaluluĭ că nu s'a făcut apel. De ce să mĕ obligĭ pe mine, iar nu pe culpabil, pe condamnat la acésta? De alt-fel iată ce ar surveni în practică: un individ condamnat a venit și a trântit un apel la tribunal; apelurile corecționale scițĭ că se sorocesc de grefier, grefierul înregistréză apelul, și 'l lasă în nelucrare saŭ 'ĭ se face o serocire necompletă, citêndu-se pârâtul și lăsându-se la o parte reclamantul. Trec lunile; partea civilă nu vede nimic venind; ea voesce să execute și se pomenesce cu un apel, care are să se judece când s'aŭ risipit probele, când exemplaritatea pedepseĭ nu maĭ corige pe nimenĭ. In asemenea cas s'ar putea aplica dictonul: că justiția merge șchiopătând. (Aplause).

Pentru ca să avem dar o justiție repede, adică exemplară, care în practică să pótă rĕspunde la dreptate și moralitate, este bine să adoptăm orĭ-ce mĕsurĭ carĭ ar contribui la atingerea acestuĭ scop.

Vocĭ: Prea bine.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 26, și se priimesce.

— Se dă citire articolelor 27, 28, 29, 30,

31, 32, 33, 34, 35 şi 36, carĭ punêndu-se succesiv la vot, se priimesc fără discuţiune.

— D. *raportor* dă citire art. 37:

Despre hotărîre, judecată, mĕsurĭ asigurătóre şi execuţiunĭ:

Art. 37. »Judecătoriĭ de pace vor ţine audienţe în tóte ḑilele, chiar şi Duminicile şi sĕrbătorile. Judecătoriile de pace din comunele rurale vor reserva pentru cercetărĭ locale cel puţin duoĕ ḑile pe sĕptĕmână.

»Un regulament uniform va defige aceste ḑile, şi va fi adus la cunoscinţa judecătoriilor interesate.

»Şedinţa va începe imvariabil la orele 10 diminéţa, cu aplicaţiunea celor-alte disposiţiunĭ din art. 130 din legea organisăreĭ judecătorescĭ, din 1 Septembre 1890«.

D. G. Sefendache: O mică observaţie 'mĭ permit de a face la art. 37.

Orĭ de câte orĭ voiŭ întâlni în acest proiect de lege disposiţiunĭ carĭ le am combătut la art. 3, disposiţiunĭ carĭ fac dintr'un om un fel de maşină mecanică, inconscientă, de atâtea-orĭ am să iaŭ cuvêntul; pentru că sunt convins că nu este cu putinţă ca un om să pótă lucra continuŭ şi sĕrbătorile şi Duminicile, fără să nu aĭbă un repaos, o vacanţă; nu este cu putinţă ca o creatură a natureĭ să pótă usa de facultăţile sale în mod neîntrerupt fără a avea verĭ o recreaţiune. In adevĕr, iată ce ḑice art. 37: Judecătorul va putea lucra Duminicile şi sĕrbătorile, el, prin urmare, nu va avea o ḑi de recreaţiune.

Cum nu v'aţĭ gândit, D-le ministru, cum nu puneţĭ întrebarea: este posibil a nu se acorda uneĭ fiinţe, uneĭ creaţiunĭ, un moment în care să pótă rĕsufla? Nu vedeţĭ D-vóstră că astăḑĭ lumea sciinţifică, higiena, şi aceia carĭ se ocup de drepturile muncitoruluĭ, de uvrieriĭ carĭ lucréză la fabricĭ şi în alte industriĭ, că luptă, şi, în mare parte, aŭ reuşit să li se dea un repaos maĭ mare, să nu lucreze maĭ mult de opt ore pe ḑi? dacă dară acest regulament al lucrăreĭ s'a acordat uvrierilor carĭ lucréză în mod mecanic, atât maĭ mult trebue să se acorde judecătoruluĭ care lucréză cu mintea, şi a căreĭ tensiune intelectuală şi spirituală trebue să fie continuŭ în acţiune.

Şi fiind-că vĕd în acest articol o disposiţiune care ḑice că printr'un regulament de lege are să se prevadă cum aŭ să lucreze aceştĭ judecătorĭ, şi ḑilele în carĭ aŭ să facă serviciul, cel puţin în acel regulament să se prevadă că ḑilele de cercetărĭ să se facă Duminicile şi sĕrbătorile, ast-fel că atuncĭ când tótă lumea respiră, să pótă şi judecătorul să iasă din cancelaria sa, şi de şi face o cercetare la faţa loculuĭ, dar tot-d'o-dată se bucură împreună cu toţĭ aceia carĭ se recréză şi iaŭ aer; fiind că astăḑĭ, maĭ mult de cât orĭ când, şciinţa a demonstrat că pentru ca mintea să lucreze bine, trebue şi corpul să fie sănĕtos, bine îngrijit, mens sana in corpore sano.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: D-lor, prescripţiunea de a ţine şedinţă Duminica şi în ḑile de sĕrbătorĭ, nu va să ḑică că aceste ḑile sunt obligatoriĭ pentru judecător de a judeca. Acéstă prescripţiun[e] o avem în legea judecătoriilor de ocóle, d[e] când există ea, şi n'am aflat până acum c[a] un judecător de ocol să se fi retras din pri[cina] surmenagiuluĭ...

D. G. Sefendache: Are trebuinţă de lé[nevie] omul.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghil[o]man: Dacă se pune obligaţiunea saŭ putin[ţa] de a ţine şedinţe şi în ḑile de sĕrbătorĭ şi [în] Duminicĭ, este, pur şi simplu, ca în casuril[e] urgente, recunoscute ca atarĭ de judecăto[r] să aĭbă acesta dreptul a cita pe părţĭ şi în-tr'o ḑi de sĕrbătóre, fără să 'i se opun[ă] nulitatea lucrăreĭ pe care a făcut'o.

— Se pune la vot art. 37, şi se priimesc[e].

— D. raportor citesce şi Senatul admi[te] articolele din proiect: 38 şi următóre[le] până la art. 77 şi statul personaluluĭ in[-]clusiv, cum s'aŭ votat de Cameră.

— Se procede la votarea legeĭ în tot[al] cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantasuzino: R[e]sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	50
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	43
Bile negre	7

Senatul a adoptat legea judecătoriil[or] de pace.

— *D. Em. Flondor, secretar*, (în locu[l] D-luĭ raportor), dă citire următoruluĭ ra[-]port şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:

Gr. Cerchez	pentru secţiunea	I;
Em. Flondor	» »	II;
General Horbatski	» »	III;
Colonel Petroni	» »	V,

şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 16 Februarie, în absenţa D-luĭ delegat al secţieĭ V, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la aprobarea transacţiuneĭ încheiată între ministerul justiţieĭ şi D. N. Cuţarida pentru lucrările palatuluĭ de justiţie din Bucurescĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 29 Ianuarie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de justiţie cu Mesagiul regal No. 425 din 7 Februarie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Acest proiect de lege, relativ la transacţiunea intervenită între D. ministru de justiţie şi N. Cuţarida, întreprinḑĕtor a uneĭ părţĭ a lucrărilor palatuluĭ de justiţie din Bucurescĭ, are de scop resiliarea a duoĕ contracte încheiate între minister şi D. Cuţarida la Iunie 1890 şi la August acelaşi an, ambele în valóre de leĭ 2.650.000.

Motivul principal al neînţelegerilor dintre ministru de justiţie şi întreprinḑĕtorul palatuluĭ de justiţie provine din interpretarea diferită ce daŭ părţile interesate art. 25 din condiţiunile generale, care face parte din contractele D-luĭ antreprenor, şi dupe care dênsul este obligat a face lucrărĭ suplimentare, peste cele prevĕḑute în contractele sale şi cu preţurile din contracte, dacă aceste lucrărĭ nu covêrşesc 20 % din valórea contractelor, pe când D. antreprenor pretinde că acea cantitate de 20 % trebue să se raporte la fie-care serie de lucrărĭ în parte.

Ministrul, basat pe textul condiţiunilor generale, obiectéză D-luĭ antreprenor că acéstă

prevedere de 20 % se întinde la valórea întrupată a tutulor lucrărilor din contractele sale.

Comitetul, observând cu multă băgare de sémă teoriile susținute de ambele părțĭ, a găsit că teoria D-luĭ antreprenor Cuțarida este în contradicere cu litera textuluĭ din condițiunile generale, ast-fel în cât D. antreprenor nu ar putea avea dreptate; în echitate, însă, art. 25 se póte interpreta pentru fie-care serie de lucrărĭ în parte.

Insă cum D. antreprenor inginer Cuțarida, din cele duoĕ contracte încheiate, nu ar maĭ avea de executat aproximativ lucrărĭ de cât în valóre de 300.000 leĭ, D. ministru de justiție crede că va putea cu înlesnire să execute, prin chiar sub-antreprenoriĭ D-luĭ inginer Cuțarida, aceste lucrărĭ în condițiunĭ aprópe egale cu acelea din contractul actualuluĭ antreprenor.

In fața acestora, găsind că, în casul uneĭ neînțelegerĭ (scop în care se propune transacțiunea de față), un proces ar deveni inevitabil prin faptul că D. antreprenor inginer Cuțarida a încetat orĭ-ce lucrare; și, nesciindu-se resultatul ce ar aduce dupe sine acest proces, de sigur de moment sunt străgănirile și întârdiarea terminăreĭ palatuluĭ de justiție, atât de mult așteptat și în vedere că noĭ dorim, dupe sacrificiile făcute până acum, ca, cu un moment maĭ curênd, să fie terminat acest palat;

In basa acestora, comitetul a credut că este bine a se aproba acéstă transacțiune, votând proiectul următor.

Raportor, N. NEGRI.

LEGE

Art. I. — Se aprobă transacțiunea încheiată între ministerul de justiție și D. N. Cuțarida, prin actul autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat, la No. 9.919 din 2 Decembre 1893, relativă la lucrările palatuluĭ de justiție din Bucurescĭ.

Acéstă lege, d'impreună cu transacțiunea la dênsa anexată, s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 29 Ianuarie anul 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-decĭ* și *unul* voturĭ, contra a *patru*.

Președinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

ACT DE TRANSACȚIUNE

Noĭ, ministru de justiție și N. Cuțarida, pentru a regula neînțelegerile ivite la executarea contractuluĭ autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat, la No. 4.407 din 23 Iunie 1890, pentru lucrările de terasamente, zidărie, pavagiŭ, carelagiŭ, marmurărie ordinară la palatul de justiție ce se construesce în Bucurescĭ, și a contractuluĭ din August 1890 pentru lucrările de fer și lemn necesare pentru pardosele și acoperișe la acelașĭ palat de justiție, am convenit cele ce urméză:

1) Se va face recepțiunea provisorie a lucrărilor efectuate de D. Cuțarida și, dupe ce acéstă recepțiune va fi aprobată de minister, i se va plăti D-luĭ Cuțarida restul ce i se va maĭ cuveni pentru lucrările făcute dupe seriile de prețurĭ stipulate prin contractele sus menționate, făcêndu-se reținerile de 10% prevĕdute de art. 48 din condițiunile generale pentru garantarea lucrărilor.

Recepțiunea provisorie se va termina în interval de o lună, calculat din diua în care acéstă transacțiune va deveni perfectă, fiind aprobată printr'o lege.

Decisiunea ministerială în privința acesteĭ recepțiunĭ se va da în dece dile de la expirarea termenuluĭ de o lună.

2) Lucrările nefăcute încă de D. Cuțarida se vor face de minister, fie în regie, fie printr'o altă întreprindere, dupe cum ministerul va crede de cuviință; iar D. Cuțarida rĕmâne liberat de obligațiunea de a executa lucrările ce aŭ rĕmas nefăcute.

Cu tóte acestea, D. Cuțarida este îndatorat ca, în anul de întreținere, să facă ravalórea pietrărieĭ aședată de D-sa și să îndrepteze ravalórea care ar fi defectuósă saŭ incom-

pletă, dupe constatările ce se vor face la recepţiunea provisorie. Asemenea, tot în intervalul anului de întreţinere, D. Cuţarida va şlefui mosaicul lucrat de D-sa, când direcţiunea lucrărilor 'l va încunosciinţa.

3) D. Cuţarida va preda ministerului tóte materialele ce sunt aprovisionate de D-sa la palatul de justiţie, întru cât ele vor fi necesare pentru continuarea lucrărilor şi se vor găsi de bună calitate. Aceste materiale se vor plăti D-lui Cuţarida dupe preţurile prevĕdute în cele duoĕ contracte pentru materiale aprovisionate.

In ceea ce privesce piatra ce se va constata că este urcată pe schelă, D. Cuţarida are dreptul, peste preţul materialului aprovisionat, la un supliment de leĭ 25 de metru cub de piatră pentru urcare. Asemenea pentru piatra neaşedată, care va fi cioplită, i se va plăti, peste preţul de material aprovisionat, încă o sumă de leĭ 80 de metru cub pentru cioplirea complicată.

4) Garanţia dată de D. Cuţarida i se va restitui dupe ce ministerul va fi aprobat recepţiunea provisorie a lucrărilor efectuate de D-sa; iar reţinerile de 10 % făcute pentru garantarea lucrărilor, conform art. 48 din condiţiunile generale, se vor consemna la casa de depunerĭ, care va fi autorisată ca, în înţelegere cu D. Cuţarida, să cumpere rentă română 4%, care se va consemna la casa de depunerĭ, acéstă rentă fiind substituită reţinerilor de 10%. Acéstă rentă se va libera D-luĭ Cuţarida dupe expirarea anuluĭ de întreţinere şi dupe ce recepţiunea definitivă va fi aprobată de minister. Cupónele se vor libera D-luĭ Cuţarida când vor fi exigibile.

Anul de întreţinere va începe să curgă de la aprobarea de către minister a recepţieĭ provisoriĭ prevĕdută în acéstă transacţiune, iar constatările pentru recepţiunea definitivă se vor face în termen de duoĕ lunĭ de la expirarea anuluĭ de întreţinere. Decisiunea ministerială asupra acesteĭ recepţiunĭ se va da în termen de ḑece ḑile de la expirarea celor duoĕ lunĭ.

5) D. Cuţarida se obligă a lăsa direcţiuneĭ lucrărilor tótă schela şi materialele trebuincióse pentru schelă aflate acum la palatul de justiţie, precum şi a 'ĭ pune la disposiţiune tóte maşinele, vagónele, vinciurile, macaralele, ţevile cu robinetele lor, magasinele, atelierul de ferărie şi pietrărie ce vor fi necesare pentru continuarea lucrărilor, grópa de var şi locul închiriat de D-sa de la primărie, fiind plătită chiria cu chitanţa No. 3.797 din 1893, pentru ca ministerul, saŭ întreprindĕtoriĭ cu carĭ va contracta, să se servéscă de tóte aceste obiecte la continuarea lucrărilor, atât cele din contractele cu D. Cuţarida, cât şi la orĭ-ce alte lucrărĭ până la terminarea palatuluĭ de justiţie.

6) Schela se va păzi de un om desemnat de D. Cuţarida, fără ca acest om să aibă verĭ-un alt amestec, misiunea luĭ mărginindu-se a păzi să nu se transporte lemnele într'altă parte de la palatul de justiţie, fără ca să aibă drept a face verĭ-o observaţiune de orĭ-ce natură pentru modul întrebuinţăreĭ scheleĭ, nicĭ chiar pentru deteriorările ce s'ar face prin întrebuinţare saŭ mutare. Cu acest chip ministerul nu va avea nicĭ o rĕspundere pentru predarea scheleĭ, D. Cuţarida avĕnd dreptul şi îndatorirea să o ridice cu cheltuiala sa, în starea în care se va găsi la terminarea lucrărilor, în termen de cel mult duoĕ lunĭ de la încunosciinţarea ce i se va face de minister.

Dacă ministerul saŭ verĭ-un întreprindĕtor va maĭ aduce la palatul de justiţie alt material de schelă afară de acela al D-luĭ Cuţarida, omul însărcinat de D. Cuţarida va însemna materialul ce se va maĭ aduce, ca să se distingă de schela D-luĭ Cuţarida. In lipsa acestuĭ însărcinat de la clădire, însemnarea materialuluĭ adus se va face de direcţiunea lucrărilor, fără întârḑiere şi fără a avisa pe D. Cuţarida de lipsa însărcinatuluĭ sĕŭ.

7) Pentru cele-alte lucrurĭ prevĕḑute la art. 5 din acest act, D. Cuţarida le va preda direcţiuneĭ lucrărilor în stare bună, sub luare de chitanţă, şi ministerul le va restitui în aceeaşĭ stare, ţinêndu-se însă socotélă de deteriorările provenite din us, carĭ sunt în sarcina D-luĭ Cuţarida.

8) Termenul în care D. Cuţarida este obligat a pune la disposiţiunea ministeruluĭ schela şi cele-alte lucrurĭ prevĕḑute în art. 5, se fixéză de acum până la 1 Octombre 1894, avĕnd ministerul facultatea să i le restituiască şi maĭ 'nainte la orĭ-ce epocă, D. Cuţarida fiind obligat a le ridica cu cheltuiala sa imediat dupe încunosciinţarea ce i se va face, avĕnd numaĭ pentru schelă termenul de duoĕ lunĭ pentru ridicare, conform art. 6.

9) Pentru întrebuinţarea scheleĭ şi a tutulor celor-alte lucrurĭ arătate în art. 5, D. Cuţarida n'are dreptul să céră nicĭ o indemnitate până la 1 Aprilie 1894; iar pentru timpul ce va trece de la acéstă dată, ministerul îĭ va plăti câte (3.500) treĭ miĭ cincĭ sute leĭ pe lună, la finele fie-căreĭ lunĭ, în intervalul cât va dura folosinţa ministeruluĭ.

10) Prin acéstă transacţiune se sting tóte pretenţiunile D-luĭ Cuţarida, de orĭ-ce natură ar fi şi din orĭ-ce causă ar proveni, relative la contractele sale de întreprindere din 23 Iunie 1890 şi August 1890 şi la executarea acestor contracte. De asemenea se sting şi orĭ-ce pretenţiunĭ din partea ministeruluĭ relative la lucrările ce aŭ rĕmas nefăcute de D. Cuţarida, rĕmânênd însă D. Cuţarida responsabil, conform contractelor din 23 Iunie 1890 şi August 1890, condiţiunilor generale, caetelor de sarcinĭ şi principiilor dreptuluĭ comun pentru tóte lucrările efectuate de D-sa, pentru orĭ-ce deteriorărĭ s'ar ivi la lucrărĭ şi pentru orĭ-ce pagube ar suferi ministerul, fie din causa releĭ construcţiunĭ, fie din causa neterminăreĭ întreprindereĭ la termenele stipulate în contractele din 23 Iunie 1890 şi August 1890.

Făcut în Bucurescĭ, la 25 Noembre 1893, în dublu exemplar, câte unul pentru fiecare parte.

Ministru justiţieĭ, AL. MARGHILOMAN.

N. Cuţarida, inginer,

Cheul drept al Dâmboviţeĭ, strada Poliţieĭ.

Tribunalul Ilfov, secţia de notariat

1893, Decembre 2. — No. 9.919

Proces-verbal

Inaintea nóstră, D. A. Mavrodin, preşedintele tribunaluluĭ Ilfov, secţia de notariat, asistat de D. grefier-ajutor N. Petrescu, s'aŭ presintat astăḑĭ, 2 Decembre 1893, în pretoriul tribunaluluĭ, D-niĭ Al. Marghiloman, ministru justiţieĭ, domiciliat strada Episcopieĭ, sediul ministeruluĭ, şi D. N. Cuţarida, inginer, domiciliat cheul drept al Dâmboviţeĭ, strada Poliţieĭ, personal cunoscuţĭ noĕ, cerênd, prin petiţia înregistrată la No. 29.056 din 1893, autentificarea presentuluĭ act în triplu exemplar.

Dupe ce am viḑat câte trele exemplare, am citit acest act din cuvênt în cuvênt, în auḑul D-lor Al. Marghiloman şi N. Cuţarida, carĭ ne-aŭ declarat că acest act este făcut cu consimţimêntul D-lor şi că duoĕ din cele treĭ exemplare sunt semnate de D-lor.

In urmă, D. Al. Marghiloman şi D. N. Cuţarida aŭ subscris în presenţa nóstră exemplarul pe hârtie liberă, care se va păstra la dosar.

Noĭ,

In conformitate cu disposiţiunile legeĭ pentru autentificarea actelor, luând act de declaraţiunea D-lor Al. Marghiloman şi N. Cuţarida, autentificăm presentul act fiind scris pe hârtie liberă; s'a anulat la duoĕ din exemplare câte una cólă de leĭ cincĭ, conform legeĭ timbruluĭ.

Acest proces-verbal s'a semnat de noĭ şi de D. grefier-ajutor.

Preşedinte, **D. A. Mavrodin.**

(L. S.) p. Grefier, *N. Petrescu.*

No. 9.919.—Vol. No. 100.

Acéstă transacţiune, d'impreună cu legea, s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 29 Ianuarie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *unul* voturĭ, contra a *patru*.

Preşedinte, **General G. Manu.**

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: ţiunea generală este deschisă.

Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la area în consideraţiune, şi se priimesce.

Se pune la vot cu bile art. unic cu acţiunea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	31
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea transacţiuneĭ.

Acum, D-lor, a maĭ rĕmas la ordinea ḑileĭ proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 60 leĭ pe lună vĕduveĭ maioruluĭ Buzdugan.

— *D. I. Ianov*, (în locul D-luĭ raportor

I. Stroescu), dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» Gr. Capșa » » III;
» Dr. Christescu » » IV;
» Gr. Goilav » » V, și

subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 18 Februarie a. c., în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ IV, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de leĭ 60 pe lună văduveĭ maioruluĭ N. Buzdugan, reversibilă asupra fetelor până la măritiș, lege din iniţiativa Adunăreĭ deputaţilor, votată și adoptată de dênsa în ședinţa de la 22 Noembre 1893, și adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 4.313 din 18 Decembre 1893. Secţiunile I, II și V 'l aŭ admis, iar secţiunile III și IV 'l aŭ respins. Comitetul, luând în desbatere acest proiect de lege, 'l a admis în majoritate de treĭ, fiind contra D. delegat al secţiuneĭ III.

Domnilor senatorĭ,

Maiorul N. Buzdugan, astăḑĭ mort, dupe un serviciŭ de 13 anĭ în armată și în diferite funcţiunĭ civile, lasă o familie numerósă, femeia și șése copiĭ, cu o modestă pensiune de 55 leĭ pe lună.

Posiţia acestuĭ oficier superior în rândurile societăţeĭ, cum și a familieĭ ce a lăsat, merită o sórtă maĭ bună de cât aceea ce 'ĭ dă aniĭ serviciuluĭ sĕŭ.

Suma de 55 leĭ este cu totul insuficientă pentru existenţa numeróseĭ familiĭ.

Pe basa acestor consideraţiunĭ, comitetul de delegaţĭ, în majoaitate, vĕ rógă să binevoiţĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, *I. Stroescu.*

LEGE

Art. 1. Se acordă vĕduveĭ maioruluĭ N. Buzdugan o pensiune viageră de 60 leĭ pe lună, reversibilă asupra fetelor până la măritiș.

Art. 2. Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în ședinţa de la 22 Noembre anul 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șaseḑecĭ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Președinte, General G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţia generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, și se priimesce.

— Se votéză succesiv și fără discuţie art. I și II.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, votul este nul de óre-ce n'aŭ fost de cât 30 votanţĭ și aŭ votat 28 pentru, iar 2 contra; prin urmare, votul se va reînoui în ședinţa viitóre.

Tot de o dată vĕ spun că nu avem nimic înscris la ordinea ḑileĭ de mâine, și de óre-ce sunt trimise maĭ multe proiecte de legĭ importante în cercetarea secţiunilor, mâine vom trece maĭ ântêiŭ în secţiunĭ și apoĭ în ședinţă publică pentru a ne ocupa de indigenate.

Ședinţa este ridicată.

— Ședinţa se ridică la orele 4 3/4 anunţându-se cea următóre pentru a duoa ḑi, 24 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ȘEDINŢA DE LA 24 FEBRUARIE 1894

Președinţa D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Em. Flondor, C. Fotin, T. Marocneanu și P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 84 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 33 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul de Roman, D-niĭ: Cincu Ant., Ghica Gr. D., Pĕucescu I. (colonel), Șendrea St., Sofian N., Stătescu Eug., Stroiescu I., Teohari I. A., Urdăreanu C., Zerlenti L. Chr.

In congediŭ:

D. St. Șendrea.

Nemotivaţĭ:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, D-niĭ: Alexescu G., Buzdugan V., Chircu G., Ciolac Garabet, Ciolac I., Diamandi I., Economu N., St. Georges G., Hristescu Gr., Dr. Lerescu Gr., Lupașcu Neron, Meculescu I. Dr., Sassu P. V., Știrbeiŭ B. D., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culianu N., Blancfort A.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluĭ ședinţeĭ precedente.

D. general, Costaforu: D-le președinte, când s'a citit erĭ Inaltul Mesagiŭ al M. S. Regeluĭ, privitor la demisiunea D-luĭ general Lahovari, ministru de resbel, am cerut cuvêntul nu pentru a arăta óre-carĭ observaţiĭ la Mesagiŭ, ci ca să arăt părerea mea personală asupra aceseĭ demisiunĭ.

Vĕ rog dar să bine-voiţĭ a 'mĭ da cuvêntul în acéstă privinţă.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Indată dupe comunicărĭ.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot sumarul, și se priimesce.

— Se acordă congediu de 2 ḑile D-luĭ Danielescu.

— Se trimite la comitetul delegaţilor suplica funcţionarilor judeţuluĭ Romanaţĭ, carĭ se rógă a se vota proiectul de lege relativ la pensiunele funcţionarilor judeţianĭ și comunalĭ.

— **D. ministru de externe, Al. Lahovari**, comunică Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege relativ la deschiderea, pe seama caseĭ de depunerĭ, a unuĭ credit de 1.000.000 leĭ.

Apoĭ D. ministru adaogă:

D-le președinte, rog pe Senat să binevoiască să trécă de urgenţă la secţiunĭ pentru studiărea acestuĭ proiect de lege, care este în legătură cu budgetul.

Rog, tot de o dată, de a lua de urgenţă și *convenţiunea comercială cu Belgia*, precum și cele 2, 3 modificărĭ ce s'aŭ făcut de Cameră în *legea consiliilor judeţiane.*

— Se pune la vot urgenţa cerută de D. ministru de externe, și se admite.

D, general Costaforu: D-le președinte, D-lor senatorĭ. Când am luat cuvêntul ierĭ nu a fost de loc în gândul meŭ ca să fac óre-carĭ observaţiunĭ în privinţa Mesagiuluĭ regal prin care s'a priimit demisiunea D-luĭ ministru de resbel. A fost numaĭ o simplă dorinţă a mea personală ca să arăt eŭ vechiŭ militar, regretele mele pentru retragerea bunuluĭ și meritosuluĭ nostru ministru de resbel, D. general J. Lahovari. Nu voiŭ să ḑic nimic maĭ mult, nimic maĭ puţin. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem votarea din noŭ a proiectuluĭ de lege prin care se acordă pensiune viageră de 60 leĭ pe lună văduveĭ maioruluĭ Buzdugan.

— Se procede la vot.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	45
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	35
Bile negre	10

Prin urmare, Senatul a adoptat legea pensiuneĭ vĕduveĭ maioruluĭ Buzdugan.

Acum, D-lor, conform votuluĭ D-vóstre de ierĭ vom trece în secţiunĭ unde avem maĭ multe proiecte de legĭ de studiat, și dupe ce vom termina lucrările în secţiunĭ vom reintra în ședinţă publică pentru a ne ocupa de indigenate.

— Ședinţa publică se suspendă pentru a trece în secţiunĭ la orele 2 și jumĕtate.

— La redeschiderea ședinţeĭ publice, nemaĭ fiind în numĕr Senatul, ședinţa se ridică, anunţându-se cea viitóre pe a duoa ḑi, 25 Februarie.

No. 42

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

EDINȚA DE LA 25 FEBRUARIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: A. Blancfort, n. Flondor, C. Fotin și P. Millo, secretarĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind esențĭ 87 D-niĭ senatorĭ.

— Nu rěspund la apelul nominal 30 niĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Chintescu C., Cincu t., Dornescu T., Ghica Gr. D., Pěucescu colonel), Sofian N., Știrbeiŭ B. D., Stro-u I., Tătăranu I., Teohari I. A., Zer-ti L. Chr.

In congediŭ:

). Șendrea St.

Nemotivațĭ:

)-niĭ: Alexescu G., Chircu T., Ciolac Ga-et, Ciolac I., Diamandi I., Economu N., Georges G., Hristescu Gr. (Dr.), Lupașcu on, Meculescu I. I. (Dr.), Sassu P. V., Stă-u Eug., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos ., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, C. Fotin*, dă citire suma-ĭ ședințeĭ precedente, care se aprobă.

—Se acordă congediŭ de 7 ḑile D-luĭ se-r Buzdugan V.

— *D. Aristid Papadopolu Calimach* itire următóreĭ propunerĭ din inițiativă mentară pentru a se acorda o pensiune ĭ Elena Avraam, nepóta luĭ Anastasie ı:

PROPUNERE

na Elena A. Avraam, věduva deceda-advocat Avraam din Fălticenĭ, nepóta culuĭ și caimacamuluĭ Anastasie Panu, ă în desěvêrșită miserie, împreună cu ŭ al sěŭ minor.

n actele ce posedă se constată că nu-D-nă, rěmasă orfană dupe mórtea pă-uĭ sěŭ, spătarul C. Mardari, a fost sub tutela luĭ Anastasie Panu în anul , tocmaĭ când acest bărbat de vrednică rie, făcênd parte din căimăcămia de Moldoveĭ, s'a věḑut silit a negligiá afa-particulare pentru interesele grave atuluĭ.

) acéstă causă averea părintéscă a D-neĭ m a fost risipită; repausatul Anasta-nu a rěmas chiar dator pupileĭ sale de 600 galbenĭ, ce împrumutase de la ul C. Mardari.

semnațiĭ, socotind că e o datorie a nu eritóre de féme pe nepóta mareluĭ patriot Anastasie Panu, și considerând votul Adunărilor legiuitóre de a se plăti toțĭ creditorĭĭ eminentuluĭ bărbat de Stat, avem onóre a propune următorul proiect de lege.

PROIECT DE LEGE

Art. I.—Se acordă suma de 300 leĭ lunar, ca pensiune viageră, věduveĭ Elena A. Avraam, nepóta caimacamuluĭ Anastasie Panu, reversibilă asupra fiuluĭ sěŭ până la majoritate.

Art. II.—Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Ghenadie Mitropolit Primat, Inocentie al Romanuluĭ, St. Borănescu, Const. I. Bălăceanu, Gr. Tocilescu, G. Mârzescu, G. Panu, C. Vrabie, Grigore Goilav, Ar. Papadopulo Calimach, C. Urdăreanu, A. Vally.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, fără să mě amestec în regulamentul Senatuluĭ și Senatul fiind, evident, suveran să facă ce va crede de cuviință, fac observațiunea, sub beneficiŭ de inventar, că art. 36 din Constituțiune spune că legile de chieltuelĭ trebuesc votate maĭ ânteiŭ de Cameră, și propunerile acestea de pensiunĭ fiind pure legĭ de chieltuelĭ nu pot, prin urmare, veni din inițiativa Senatuluĭ.

Sunt dator să vě pun în vedere art. 36 din Constituțiune, onor. Senat póte să facă, însă, ce va crede de cuviință.

D. G. Mârzescu: D-le președinte, putețĭ întreba pe directorul biurouluĭ Senatuluĭ, pe D. Popescu, care este jurisprudența viue a acestuĭ Senat, și vețĭ vedea că nu o dată, ci în repețite rândurĭ, propunerĭ de pensiunĭ, de recompense naționale, de rente viagere aŭ fost făcute în sânul acestuĭ Senat.

D-lor, inițiativa legilor, fără ca să facă Constituțiunea nicĭ o deosebire, o are fiecare din Corpurile legiuitóre, Camera și Senatul; prin urmare, în virtutea acestuĭ drept de inițiativă parlamentară, care nu este limitat de Costituțiune, aceĭ carĭ aŭ făcut propunerea de a se acorda o pensiune D-neĭ Elena Avraam, aŭ făcut'o în virtutea Constituțiuneĭ.

Vedețĭ că chiar D. ministru de externe ḑice: fac acéstă observațiune sub beneficiŭ de inventar; ne dă adică a înțelege că nu se pot știrbi drepturile nóstre de inițiativă parlamentară. Vě rog, decĭ, D-lor, conform regulamentuluĭ, să trimitețĭ în secțiunĭ propunerea care s'a citit.

D. Al. Orĕscu: D. Mârzescu are dreptate a ḑice că în Senat s'aŭ făcut de multe orĭ propunerĭ de proiecte de legĭ de felul acesta; dar asemenea propunerĭ aŭ fost numaĭ ca dorințe, și ministru putea ca acea dorință să o traducă în proiect de lege; noĭ nu putem, căcĭ am călca articolul din Constituțiune care dă prioritate Cameréĭ în privința cheltuelilor.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Eŭ cred că D. Orĕscu a pus fórte bine cestiunea, și nu maĭ am nimic de ḑis.

D. G. Mârzescu: Regret că D. Al. Orĕscu, venerabilul vechiŭ senator, se grăbesce a se uni cu D. ministru de externe, care a ḑis că a pus cestiunea pe adevěratul těrâm. Se înșélă D. Orĕscu. Dacă 'mĭ ar fi permis să caut în archiva acestuĭ Senat și dacă ar putea directorul biurouluĭ Senatuluĭ să ia cuvêntul în ședință publică, v'ar afirma că nu o dată s'aŭ votat proiectele de pensiunĭ din inițiativa Senatuluĭ.

D. Orĕscu ar avea aerul a ḑice că facem o propunere, exprimăm o dorință prin care rugăm pe guvern să vină cu un proiect de lege; dar dacă guvernul va ține acea propunere în cartónele sale, ce facem noĭ cu inițiativa nóstră parlamentară? Ia póte fi știrbită ast-fel? Putem noĭ abdica la dreptul Senatuluĭ? Cer dar aplicarea strictă a Constituțiuneĭ țěreĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Iată ce ḑice art. 108 din regulamentul nostru:

„Orĭ ce cererĭ de recompensă națională, de ajutóre și pensiunĭ sub orĭ ce denumire, provenite din inițiativa guvernuluĭ, *a unuia saŭ maĭ mulțĭ membri din Parlament*, dupe ce se vor citi în ședință publică, se vor trimite în examinarea secțiunilor".

Prin urmare, inițiativa parlamentară este formal stabilită în regulamentul nostru; pe de altă parte usul constant a fost de a se propune pensiunĭ din inițiativa Senatuluĭ.

Conform regulamentuluĭ, trimit dar propunerea acésta la secțiunĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Dacă regulamentul Senatuluĭ este făcut așa, nu avem de cât să ne închinăm; dar regulamentul vorbesce de Parlament și este cestiunea a se sci ce va să ḑică Parlament, și nicĭ un regulament nu póte modifica Constituțiunea.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Incidentul este închis.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, vě rog să bine-voițĭ a pune la ordinea ḑileĭ duoě legĭ, ale căror rapórte s'aŭ depus pe biuroŭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Este un credit asupra excedentuluĭ caseĭ de depunerĭ; dacă Senatul încuviințéză se va pune îndată în discuțiune.

Vocĭ: Da, da.

— Se pune la vot și se priimesce a se lua în discuțiune proiectul de lege pentru deschiderea unuĭ credit de 1.000.000 caseĭ de depunerĭ.

— *D. raportor, St. Borănescu*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. Anton Brăiloiu pentru secţiunea I;
» Al. Villner » » II;
» C. A. Cotescu » » III;
» Colonel Petroni » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 24 Februarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la deschiderea pe séma caseĭ de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie a unuĭ credit extraordinar de leĭ 1.000.000, care să se facă venit la Stat în cursul exerciţiuluĭ 1894—95, precum şi a unuĭ alt credit extraordinar de 405.841 leĭ, banĭ 45, în comptul cheltuelilor ce urméză a face acea casă pentru transformarea actualuluĭ sĕŭ local şi pentru nouĭ construcţiunĭ şi instalaţiunĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 720 din 23 Februarie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Excedentul caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ, la sfêrşitul anuluĭ financiar 1893, a fost constatat la suma de leĭ 1.405.841, banĭ 45. Din acéstă sumă 1.000.000 leĭ s'aŭ înscris ca venit în budgetul Statuluĭ pe anul 1894—95, iar restul de leĭ 405.841, banĭ 45, consiliul de administraţie al ḑiseĭ case propune a se lăsa la disposiţiunea caseĭ pentru a se întrebuinţa în comptul cheltuelilor ce urméză a se face pentru transformarea actualuluĭ local ş pentru nouile construcţiunĭ şi instalaţiunĭ necesare serviciuluĭ.

In faţa acestora, comitetul, admiţênd acéstă propunere, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, ST. BORĂNESCU.

LEGE

Art. I. — Se deschide caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ un credit extraordinar în sumă de leĭ 1.000.000, care se va vĕrsa la tesaurul public, ca venit extraordinar, în comptul budgetuluĭ exerciţiuluĭ 1894—1895.

Art. II.— Se maĭ deschide caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ un credit extraordinar de leĭ 405.841, banĭ 45, în comptul cheltuelilor ce urméză a face pentru transformarea actualuluĭ local şi pentru nouĭ construcţiunĭ şi instalaţiunĭ necesare serviciuluĭ depunerilor şi al economiilor.

Art. III.— Aceste duoĕ credite se vor trece prin compturile exerciţiuluĭ 1894—1895, şi se vor acoperi din beneficiile lăsate de casă în anul 1892—1893, precum şi din soldul beneficiilor rĕmase neîntrebuinţate din aniĭ trecuţĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *şése*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiuneĭ care se priimesce.

— Se priimesc succesiv fără discuţiune art. 1, 2 şi 3.

— Se pune la vot prin bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantasuzino: Resultatul votuluĭ.

Votanţĭ 58
Majoritate regulamentară . . 32

Bile albe 57
Bile negre 1

Senatul a adoptat legea.

—*D. Dr. N. Garoflide, raportor,* dă c[...] raportuluĭ comitetuluĭ delegaţilor, relat[...] modificările introduse de Adunarea dep[...] ţilor, relativ la legea consiliilor judeţe[...]

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la modificarea legeĭ consilielor judeţiane, amendat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie 1894, votat deja de Senat în şedinţa de la 9 Februarie 1893 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 716 de la 23 Februarie 1894, secţiunile D-vóstre, luând în cercetare modificările introduse de Adunarea deputaţilor, le-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. R. Manu;
" II " " Em. Flondor;
" III " " C. A. Cotescu;
" IV " " N. Negre, şi
" V " " pe subsemnatul, carĭ, întrunindu-ne în ḑiua de 24 Februarie 1894, ne-am constituit în comitet al delegaţilor sub preşedinţa D-luĭ N. Negre, şi deliberând din noŭ asupra expuselor modificărĭ, le-aŭ primit, însărcinându-mĕ ca raportor pentru a le supune şi la aprobarea D-vóstre.

Aceste modificărĭ, D-lor senatorĭ, sunt următórele:

»*Art. 2. Consiliul judeţian se compune din 18 membri.*

»*Alegĕtoriĭ pentru Cameră aĭ colegiuluĭ I, II şi alegĕtoriĭ direcţi aĭ colegiuluĭ al III, cu* „*delegaţiĭ acestuĭ colegiŭ, se întrunesc separat şi aleg câte 6 membri în consiliul judeţian.*«

»*Art. 17. Modelele de buletin de vot, precum şi buletinele tóte, prevĕḑute la art. 82, 84* »*din legea electorală, se vor depune la preşedintele biurouluĭ în diminéţa ḑileĭ votăreĭ, dupe* »*deschiderea colegiuluĭ, în termen de o oră, adică de la 9 la 10 ore*«.

La *art. 18* s'a adăugat cuvintele finale următóre: »*şi acesta numaĭ la biurourile su-* »*cursale ale fie-căruĭ colegiŭ.*«

La *art. 51* se va rectifica erórea de tipar »*descoperi*« în cuvêntul »*acoperi*«.

Art. 53. S'a suprimat aliniatul penultim care ḑice:

»*Tóte cheltuelile facultative vor trebui votate cu duoĕ treimĭ a tutulor membrilor consiliuluĭ judeţian.*«

Art. 60. Ultimul aliniat se referă la art. 94, iar nu la art. 104, eróre care s'a şi rectificat de Adunare.

Art. 72. Aliniatul 6 s'a redactat ast-fel:

»*Dacă consiliul nu a înscris în budget totul saŭ parte din cheltuelile obligatoriĭ, guvernul trece din oficiŭ în budget acele cheltuelĭ în proporţiune cu trebuinţele judeţuluĭ*«; şi s'a suprimat partea finală a acestuĭ articol.

La aliniatul al 7-lea, tot al art. 72, s'a suprimat cuvintele: »*la cas de refus, guvernul are dreptul d'a procede ca în aliniatul precedent.*«

Art. 82. S'a adăugat la aliniatul al 2-lea cuvêntul »*deja*« înainte de cuvêntul »*aleşi*«.

Art. 96. La aliniatul II, în loc de »*a 'ĭ da séma*« s'a ḑis: »*a da séma*«.

Art. 99. S'a suprimat ultimul aliniat.

Art. 103. De la aliniatul al 5-lea s'a suprimat cuvêntul »*al*«.

In vederea acestora, am onóre a vĕ ruga să bine-voiţĭ a adopta şi D-vóstre, D-lor senatorĭ, modificările sus expuse introduse de Adunarea deputaţilor.

Raportor, DR. GAROFLIDE.

LEGE

PENTRU

MODIFICAREA UNOR ARTICOLE DIN LEGEA PENTRU CONSILIILE JUDEȚIANE

Art. I. — Art. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 37, 40, 42, 44, 45, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108 din legea județiană se modifică în chipul următor:

TITLUL I

Despre autoritățile județiane

Art. 1. In fie-care județ se statornicesce un consiliŭ, care se adună periodic și represintă interesele locale, colective și economice ale județuluĭ.

Județul este persónă juridică.

Art. 2. Consiliul județian se compune din 18 membri.

Alegătoriĭ pentru Cameră aĭ colegiilor I, II, și alegătoriĭ direcțĭ aĭ colegiuluĭ III, cu delegațiĭ acestuĭ colegiŭ, se întrunesc separat și aleg câte 6 membri în consiliul județian.

Art. 4. Consiliul județian alege din sînul sĕŭ treĭ membri și treĭ supleanțĭ, carĭ compun delegațiunea județiană.

Art. 5. Supleanțiĭ înlocuesc pe membri în ḑilele când aceștia lipsesc, supleantul avĕnd a primi diurna membruluĭ ce lipsesce pe ḑilele ce va fi în lucrare.

Art. 6. Pe lângă consiliul județian și delegațiunea județiană funcționéză un secretar, numit prin decret regal dupe recomandarea ministruluĭ de interne.

Candidațiĭ la un asemenea post trebue să întrunéscă aceleași condițiunĭ de admisibilitate prevĕḑute de lege pentru directoriĭ de prefectură.

Secretarul este tot-d'o-dată și referentul statistic al județuluĭ. El îndeplinesce acéstă funcțiune dupe instrucțiunile serviciuluĭ central de statistică.

TITLUL II

Despre alegĕtorii consiliuluĭ județian și listele electorale

Art. 7. Sunt alegĕtorĭ aĭ consiliuluĭ județian toțĭ aceĭ carĭ întrunesc condițiunile prescrise de legĭ pentru a lua parte la alegerile deputaților la Adunarea legislativă.

Listele electorale formate dupe acea lege vor servi și pentru alegerea consiliurilor județiane.

Ele intră în vigóre la 1 Maiŭ al fie-căruĭ an, și tóte alegerile generale saŭ parțiale se fac dupe dânsele, începĕnd din acea ḑi până în ḑiua corespunḑĕtóre a anuluĭ următor.

Art. 11. Biurourile electorale pentru alegerea consilierilor județianĭ se vor presida de primiĭ-președințĭ, de președințiĭ și judecătoriĭ tribunaluluĭ respectiv, afară de judecătoriĭ de instrucțiune, trașĭ la sorțĭ de primul-președinte saŭ de președintele tribunaluluĭ, în presența ministeruluĭ public și în audiență publică.

Fie-care biuroŭ se compune dintr'un președinte, desemnat în modul arătat maĭ sus, și din duoĭ secretarĭ și duoĭ scrutatorĭ desemnațĭ în chipul următor:

Candidatul, o-dată cu depunerea buletinelor prevĕḑute la art. 17 de maĭ jos, va fi obligat a depune și o listă, semnată de dênsul, conținĕnd numele a duoĭ secretarĭ și duoĭ scrutatorĭ dintre alegĕtoriĭ cu drept d'a vota în colegiul și la biuroul saŭ secțiunea unde candidéză, și carĭ vor sci citi și scrie.

Președintele tribunaluluĭ va fi obligat a remite candidatuluĭ, în schimb, câte o cartă de intrare în sala de alegere pentru fie-care din ceĭ patru alegĕtorĭ propușĭ de el ca scrutatorĭ și secretarĭ.

Nimenĭ nu póte intra în sala de alegere, la ora deschidereĭ biurouluĭ, de cât aceĭ dintre alegĕtoriĭ carĭ vor poseda acéstă carte de intrare în sala de alegere.

Președintele biurouluĭ trage la sorțĭ dintre acești alegĕtorĭ, carĭ vor fi presențĭ, duoĭ scrutatorĭ și duoĭ secretarĭ, cu carĭ completéză biuroul electoral; cele-alte persóne presintate ca scrutatorĭ și secretarĭ părăsesc sala.

In cas când n'ar fi față numĕrul suficient de secretarĭ saŭ scrutatorĭ spre a forma biuroul, președintele îndeplinesce acest numĕr trăgĕnd la sorțĭ dintre delegațiĭ de față aĭ candidaților.

Biuroul electoral o dată constituit, președintele procede la operațiunile alegereĭ, conform legeĭ.

Art. 13. Președintele biurouluĭ saŭ al secțiuneĭ are singur poliția adunăreĭ.

Nimenĭ nu póte intra înarmat; nicĭ o forță polițienéscă, nicĭ o putere armată nu póte fi pusă în localul alegereĭ saŭ în giurul localuluĭ fără autorisațiunea sa.

El póte însă cere ajutorul poliției saŭ chiar al armateĭ pentru a preîntêmpina saŭ a potoli neorênduelile.

Autoritățile civile și militare sunt datóre a urma cerereĭ sale în acéstă privință.

Art. 14. Președintele însciințéză pe adunare de numĕrul consilierilor ce urméză a se alege, precum și de numele acelor ce urméză a se înlocui.

Președintele biurouluĭ electoral resolvă singur tóte incidentele saŭ contestațiunile ce se pot ivi în cursul operațiunilor alegereĭ, fiind personal responsabil de orĭ-ce rea saŭ greșită aplicațiune a legeĭ.

Art. 15. Alegerile se fac treptat pe colegiĭ, lăsându-se o ḑi de interval între alegerea unuĭ colegiŭ și a celuĭ ce urméză.

Art. 16. Alegerile consilierilor se fac prin buletine uninominale tipărite.

Art. 17. Modelele de buletin de vot, precum și buletinele tóte, se vor depune conform procedureĭ prevĕḑute de art. 82 și 84 din legea electorală pentru Cameră și Senat.

Art. 18. Delegațiĭ prevĕḑuțĭ de art. 87 din legea electorală nu vor putea fi de cât unul pentru fie-care candidat și acésta numaĭ la biurourile sucursale ale fie-căruĭ colegiŭ.

Art. 21. Mandatul de consilier se trămite alesuluĭ de către biuroul colegiuluĭ.

Art. 24. Consilierul ales în maĭ multe colegiĭ vestesce opțiunea sa prefectuluĭ județuluĭ și, neîngrijindu-se a o vesti acestuia, o declară consiliuluĭ județian până în duoĕ ḑile dupe verificarea titlurilor; în casul contrariŭ, consiliul decide prin sorțĭ pe care colegiŭ represintă consilierul care n'ar fi declarat opțiunea sa.

Nimenĭ nu póte fi consilier în maĭ multe județe de o-dată.

Consilierul ales în maĭ multe județe, saŭ acela care este deja și consilier comunal, este ținut să declare opțiunea sa pre-

ședinteluĭ aceluĭ consiliŭ județian unde voiesce a funcționa, saŭ primaruluĭ unde este consilier, în termen de cel mult treĭ ḍile dupe verificarea ultimeĭ sale alegerĭ.

Dacă nu optéză, el este considerat ca membru al celuĭ consiliŭ județian saŭ comunal unde a fost ales în urmă.

Art. 25. In timpul întruniriĭ consiliuluĭ județian, acesta singur are dreptul a primi demisiunea membrilor séĭ; iar în intervalul sesiunilor demisiunile se notifică prefectuluĭ, care le supune decisiuneĭ consiliuluĭ județian la cea ânteiŭ întrunire.

Art. 26. Nimenĭ nu póte refusa funcțiunile de membru al consiliuluĭ județian la care s'ar alege, nicĭ a se demisiona înaintea termenuluĭ mandatuluĭ séŭ, de cât pentru cuvintele următóre:

a) Vêrsta de 60 anĭ împliniți;

b) Orênduirea în serviciul Statuluĭ și mandatul de deputat saŭ senator;

c) Indeplinirea anteriórá de funcțiunea de consilier în curs de un termen d'a-rêndul;

d) Bóla și infirmitatea corporală saŭ o altă forță majoră dovedită.

Consiliul județian hotărasce asupra admisibilitățeĭ cuvintelor refusuluĭ.

Orĭ-cine, fără legiuite cuvinte admise de consiliul județian, ar refusa ḍisele funcțiunĭ saŭ s'ar demisiona înaintea termenuluĭ mandatuluĭ séŭ, orĭ nu va voi să presteze jurămêntul cerut de art. 37, se va îndatora a plăti o amendă de la 150 până la 500 leĭ în folosul județuluĭ.

Câtimea amendeĭ se pronunță de consiliul județian și incasarea eĭ se urmăresce de către prefect, conform legeĭ de urmărire.

TITLUL IV

Despre eligibilĭ și incompatibilitățĭ

Art. 27. Pentru a putea fi ales membru al unuĭ consiliŭ județian, pe lângă aceleașĭ condițiunĭ ce se cer spre a fi alegĕtor, candidatul trebue să aibă și etatea de 25 anĭ împliniți și să fi declarat, cu 6 lunĭ înaintea alegereĭ, că în acéstă privință 'șĭ are domiciliul séŭ politic în acel județ. Nu pot alege domiciliŭ politic în verĭ-un județ în acéstă privință de cât aceĭ carĭ aŭ acolo saŭ domiciliul real saŭ verĭ-o proprietate imobiliară rurală saŭ urbană.

Art. 28. Nu pot fi consilierĭ județianĭ:

1) Toțĭ ceĭ retribuițĭ, sub orĭ-ce titlu și condițiune, de către Stat, județ saŭ comună, saŭ de verĭ-unul din stabilimentele publice dependinte de dênsele, afară de membriĭ învĕțămêntuluĭ universitar și pensionariĭ Statuluĭ;

2) Preoțiĭ și monachiĭ;

3) Arendașiĭ saŭ locatariĭ proprietăților județuluĭ și contracciiĭ de diferite furniturĭ saŭ întreprinderĭ pentru lucrărĭ ale județuluĭ.

Mandatul de consilier județian este incompatibil cu acela de consilier comunal.

Art. 37. Dupe verificarea titlurilor, membriĭ consiliuluĭ județian depun următorul jurămênt în mânile prefectuluĭ:

»Jur credință Regeluĭ și supunere Constituțiuneĭ și legilor țĕreĭ mele«.

Nicĭ un membru nu póte lua parte la deliberațiune până a nu depune acest jurămênt.

Membrul care 'l-ar refusa se consideră ca demisionat și cade sub previsiunile art. 26 din legea de față.

Pentru înlocuirea luĭ se va procede conform art. 80.

Art. 40. Consiliul votéză cu glas tare prin apel nominal saŭ prin ședere și sculare; iar asupra întregeĭ propunerĭ saŭ încheiărĭ el votéză numaĭ prin apel nominal.

Tóte cestiunile de persóne se resolvă pururea prin scrutin secret.

Art. 42. Tóte încheiările se fac cu majoritate absolută a voturilor membrilor presențĭ.

In cas de împărțirea voturilor, propunerea este respinsă.

Când un consilier județian va fi lipsit de la o sesiune ordinară fără scusă legitimă admisă de consiliŭ, va fi declarat demisionat de către consiliul județian în prima ședință a sesiuneĭ următóre și i se va aplica amenda prevĕḍută în art. 26 al legeĭ de față.

Art. 44. Afară de casul de urgență, recunoscută de duoĕ treimĭ a membrilor de față, președintele hotărasce ordinea ḍileĭ cel maĭ târḍiŭ cu o ḍi înaintea ședințeĭ respective, dupe ce maĭ ânteiŭ a consultat adunarea; ordinea ḍileĭ se afișéză în sală.

Art. 45. Președintele are singur poliția adunăreĭ. In ședințele publice el póte, dupe chemarea la ordine adresată publicului, a ordona depărtarea turburătoruluĭ și chiar arestarea luĭ pe timp de 24 ore, fără prejudițiul pedepseĭ ce ar putea urma acțiuneĭ ministeruluĭ public.

Poliția este datóre a primi pe persóna trămisă de președinte la arest și a o ținea închisă timpul arătat în ordonanța președinteluĭ.

Art. 51. In fie-care an consiliul votéză budgetul cheltuelilor anuluĭ viitor și miḍlócele pentru a le descoperi; asemenea cercetéză și încheiă semile veniturilor și cheltuelilor anuluĭ trecut.

Consiliul verifică, printr'un membru al séŭ, starea veniturilor și a cheltuelilor județuluĭ de câte orĭ va găsi cu cale și cel puțin o-dată pe an.

Art. 53. Cheltuelile județuluĭ sunt:

I-iŭ obligatoriĭ și II-lea facultative.

Obligatoriĭ sunt tóte cheltuelile ce legea pune în sarcina județuluĭ și pe carĭ consiliul este dator a le trece neapărat pe fie-care an în budgetul județuluĭ.

Ele sunt maĭ cu osebire următórele:

1) Chiria și reparațiunĭ localurilor pentru tribunal, prefectură și casarmă de călărașĭ și dorobanțĭ destinate județuluĭ; cumpĕrarea și întreținerea mobilieruluĭ trebuitor pentru acestea;

2) Diurna membrilor și supleanților delegațiuneĭ județiane; lefile secretaruluĭ consiliuluĭ județian și a celor-alțĭ impiegațĭ ce depind de acest consiliŭ, precum și tóte cheltuelile cancelarieĭ;

3) Infiinţarea când vor ajunge miḍlócele, iar până atuncĭ chiria localuluĭ, precum și întreținerea și mobilarea închisorilor civile ale județuluĭ, în care nu se coprind însă închisorilor centrale atârnate direct de Stat;

4) Intreținerea drumurilor și podurilor județiane, precum și a altor lucrărĭ publice ce legea le-ar pune în sarcina județuluĭ;

5) Lefurile și cheltuelile de drum, până la cifra ce se va fixa prin o dispositiune specială, a inginerilor și a altor impiegațĭ de podurĭ și șosele în serviciul județuluĭ;

6) Cheltuiala tipăririĭ listelor electorale ale județuluĭ și a listelor juraților;

7) Cheltuiala drumurilor membrilor consiliuluĭ ce s'ar trămite de către el cu verĭ-o însărcinare în județ;

8) Cheltuiala așeḍămintelor de instrucțiune conform legeĭ de instrucțiune publică, ajutorul ce s'ar acorda comunelor sĕrace pentru instrucțiunea primară;

9) Intreținerea spitalurilor și a așeḍămintelor de bine-facere atârnate de județ, cheltuiala întreținereĭ copiilor găsițĭ (lepădațĭ) și a smintiților, întru cât aceștia nu ar găsi adăpostirĭ în așeḍămintele Statuluĭ, ale județelor saŭ ale particularilor astăḍĭ în ființă și întru cât s'ar recunósce de consiliŭ neputința comunelor respective de a acoperi acea cheltuială;

10) Cheltuiala organisăreĭ și întreținereĭ unuĭ serviciŭ de poștă de scrisorĭ între oficiile postale ale Statuluĭ astăḍĭ existente cu reședințele plășilor și stațiunile căilor ferate;

11) Procentele saŭ anuitățile pentru stingerea împrumuturilor saŭ pentru plata construcțiunilor și a orĭ-ce lucrărĭ publice ce ar fi contractat județul;

12) O sumă destinată pentru cheltuelile întêmplătóre și neprevĕḍute ale județuluĭ.

Cheltuelile facultative se votéză de consiliŭ în marginile miḍ-

lócelor ce rĕmân județuluĭ dupe acoperirea cheltuelilor obligatoriĭ.

Aceste cheltuelĭ facultative vor trebui de regulă să aibă de obiect serviciĭ saŭ stabilimente de utilitate publică înăuntrul circumscripțiuneĭ județiane.

In afară de cheltuelile obligatoriĭ impuse județelor prin acest articol saŭ prin legĭ speciale, nicĭ o altă cheltuială saŭ sporire de cheltuială nu se va putea impune județelor peste cifrele budgetuluĭ votat de consiliul județian.

Art. 55. Budgetul județuluĭ se aprobă de Rege. Semile de veniturĭ și cheltuelĭ, presintate de prefect, dupe ce se cercetéză de consiliŭ, se înaintéză curțeĭ de compturĭ prin ministerul de interne.

Ele vor sta în cancelaria prefectureĭ o lună de ḑile, dupe încheiare și cercetare, la disposiția verĭ-cuĭ ar voi a le consulta.

Prefectul care, fără motive valabile, apreciate în ultima instanță de ministerul de interne, nu va depune, la deschiderea sesiuneĭ ordinare a consiliuluĭ, semile veniturilor și cheltuelilor anuluĭ expirat, va fi destituit, acésta fără prejudițiul altor penalitățĭ pentru fapte ale gestiuneĭ prevĕḑute de condica penală.

Art. 56. Consiliul județian hotărasce lefile tutulor impiegaților plătițĭ de județ, dacă aceste apuntamente nu sunt fixate prin legĭ speciale.

In nicĭ un cas salariile acestor funcționarĭ nu vor fi maĭ marĭ de cât acelea ce Statul plătesce pentru funcțiunile similare ale cancelariilor prefectureĭ de județ.

Art. 57. O casă de pensiune se va institui în fie-care reședință de județ de către consiliul județian pentru impiegațiĭ județianĭ.

Art. 59. El autorisă împrumutările ce ar fi de neapărată nevoie a se contracta pe compta județuluĭ, înstrăinările și schimbările avereĭ ce ar poseda județul, precum și transacțiunile atingĕtóre de acéstă avere.

Nicĭ un împrumut nu se va putea contracta de cât :

1) Dacă va fi fost votat de duoĕ treimĭ a tutulor membrilor consiliuluĭ ;

2) Dacă este afectat la un serviciŭ extraordinar anume specialisat ;

3) Dacă nu vor fi prevĕḑute, o-dată cu votarea luĭ, miḑlócele pentru acoperirea intereselor și amortisăreĭ.

Se consideră ca împrumuturĭ și sunt supuse dispozițiunilor din acest articol contractele de lucrărĭ saŭ concesiunile a căror plată se stipuléză în anuitățĭ, cu saŭ fără interes.

Art. 60. El autorisă pornirea și urmărirea înaintea tribunalelor a proceselor privitóre la averea județuluĭ, fie pentru a reclama, fie pentru a apăra, fără prejudițiul glăsuireĭ art. 91, aliniatele 2 și 3, ale legeĭ de față.

Urmăririle proceselor se vor face potrivit art. 104.

Art. 63. Consiliul adoptă proiectele, planurile, devisurile (smeturile) acelor lucrărĭ a căror cheltuială se votéză de el.

Art. 68. Consiliul póte însărcina pe unul saŭ pe maĭ mulțĭ din membriĭ sĕĭ de a aduna la fața loculuĭ sciințele de carĭ ar avea trebuință, în marginea atribuțiunilor sale.

El póte corespunde cu autoritățile constituite și cu funcționariĭ publicĭ pentru a dobêndi asemenea sciințe.

Dacă, dupe duoĕ cererĭ constatate prin corespondență, verĭ-o autoritate administrativă subalternă n'ar fi urmat a da sciințele cerute, consiliul póte delega pe unul saŭ pe maĭ mulțĭ din membriĭ sĕĭ pentru a le dobêndi la fața loculuĭ, pe cheltuiala personală a ḑiseĭ autoritățĭ, afară când ea ar dovedi că întârḑiarea nu a provenit din vina sa.

Consiliul județian desemnéză pe orĭ-care din membriĭ sĕĭ :

a) Să ia parte la tóte ședințele consiliuluĭ de igienă și salubritate publică ;

b) In comisiunile de statistică județiană ;

c) In comisiunile pentru fixarea tarifelor de rechisițiĭ militare;

d) In consiliul de revisie al recrutăreĭ armateĭ.

In fine, pentru îndeplinirea orĭ-căror alte îndatorirĭ, pe carĭ legile administrative, de finance, civile și militare, le pune în sarcina membrilor consiliilor județiane.

In cas când membrul delegat de consiliŭ pentru una din aceste însărcinărĭ va fi împedicat de verĭ-ce causă de a'șĭ îndeplini misiunea și sesiunea consiliuluĭ va fi închisă, prefectul, cu aprobarea guvernuluĭ, are dreptul de a desemna pe orĭ-care altul din membriĭ consiliuluĭ județian ca să îndeplinéscă provisoriŭ însărcinarea până la cea maĭ apropiată întrunire a consiliuluĭ.

Art. 69. Consiliul județian póte face regulamente pentru administrarea intereselor speciale ale județuluĭ, pe carĭ le publică în forma prevĕḑută la articolele 89 și 90 ale legeĭ de față; pentru a asigura executarea lor, el póte statornici pedepse bănescĭ până la 200 leĭ.

Aceste regulamente nu pot însă atinge obiecte deja prevĕḑute de legĭ saŭ de regulamente de administrațiune generală, și sunt de sine desființate de îndată ce, în urmă, prin legĭ saŭ regulamente de administrațiune generală, se statuiază asupra aceloraşĭ obiecte regulamentate de consiliul județian.

Art. 70. Consiliul județian póte adresa d'a dreptul ministeruluĭ din întru, prin președintele sĕŭ, reclamațiunile ce ar găsi de nevoie a face în interesul exclusiv special și local al județuluĭ, exprimând opiniunea și dorințele sale asupra stăreĭ și trebuințelor diferitelor serviciĭ publice, întru cât privesce pe acel interes.

In opt ḑile dupe închiderea fie-căreĭ sesiunĭ, biuroul trămite ministeruluĭ din întru tóte procesele-verbale ale ședințelor.

Până în duoĕ lunĭ dupe închiderea consiliurilor județiane, ministerul din întru este dator a presinta Regeluĭ raportul sĕŭ despre resultatele lucrărilor acestor consiliĭ, precum și despre trebuințele și dorințele districtelor, exprimate de consiliĭ.

El va propune tot-d'o-dată Regeluĭ mĕsurile cuvenite pentru a remedia la defectuositățile dovedite în serviciul public al județelor.

CAPITOLUL III

Despre aprobarea și intervenirea Regeluĭ saŭ a Potereĭ legiuitóre în privința actelor consiliuluĭ județian

Art. 71. Sunt supuse aprobăreĭ Regeluĭ, înainte de a fi puse în lucrare, încheiările consiliuluĭ asupra obiectelor următóre:

1) Budgetul cheltuelilor județuluĭ și miḑlócele pentru a le acoperi;

2) Cumpĕrările, schimburile, înstrăinările, transacțiunile și compromisele privitóre la averea mobiliară saŭ imobiliară a județuluĭ, când valórea lor ar trece de 20.000 leĭ;

3) Actele de hotărniciĭ și eșirile din indivisiune pentru imobilele a căror valóre ar fi maĭ mare de 20.000 leĭ;

4) Resultatul licitațiunilor și tocmelilor carĭ trec de 20.000 leĭ ;

5) Condițiunile de arendărĭ, închiriărĭ și întreprinderĭ de lucrărĭ a căror valóre trece de 20.000 leĭ;

6) Construcțiunile de drumurĭ, podurĭ, canale, edificiĭ și orĭ-ce înființărĭ saŭ îmbunătățirĭ de stabilimente publice, făcute în total saŭ în parte cu cheltuiala județuluĭ, când partea contributivă a sa ar trece de 20.000 leĭ;

7) Imprumuturile și ipotecele până la suma de 100.000 leĭ;

8) Clasarea, direcția și deschiderea drumurilor județiane, potrivit legilor și regulamentelor în vigóre;

9) Planurile, devisele și caetele de sarcinĭ pentru construcțiunĭ, reparațiunĭ și dĕrîmărĭ, a căror valóre trece de 20.000 leĭ;

10) Tóte regulamentele privitóre la interesele speciale ale județuluĭ;

11) Primirea darurilor și legatelor făcute județuluĭ și, în genere, așeḑămintelor publice dependinte de județ ;

12) Casele de pensiune ale județelor;

13) Crearea de stabilimente de folos public pe cheltuiala județuluĭ.

Sunt supuse aprobăreĭ Corpurilor legiuitóre înainte de a fi

puse în lucrare, împrumuturile și ipotecele ce județele ar voi să contracteze de la suma de 100.000 leĭ în sus.

Art. 72. Regele aprobă deliberările asupra obiectelor arătate în articolul precedent fără modificare, adică așa cum s'a votatde consiliŭ, saŭ le respinge în total.

Iar dacă guvernul ar judeca că încheiarea consiliuluĭ se póte amenda, el o întórce cu observările sale și amână aprobarea saŭ respingerea până dupe o altă deliberare.

Regele însă póte refusa aprobarea sa în total saŭ în parte la unul saŭ maĭ multĭ articolĭ aĭ budgetuluĭ județian, încuviințându'l pentru rest.

Dacă budgetul nu se votéză în timp util, Regele póte autorisa ca serviciile județiane să se îndestuleze dupe prevederile budgetare ale exercițiuluĭ precedent.

Acéstă autorisațiune póte fi dată pe unul saŭ maĭ multe trimestre ale anuluĭ.

Dacă consiliul n'a înscris în budget totul saŭ parte din cheltuelile obligatoriĭ, guvernul trece din oficiŭ în budget acele cheltuelĭ în proporțiune cu trebuințele județuluĭ.

Dacă în cursul exercițiuluĭ budgetar se vor ivi nouĭ cheltuelĭ obligatoriĭ, consiliile județiane, convocate ad hoc, vor fi datóre să voteze veniturile necesare.

In casul când nicĭ maximul decimelor nu ar fi de ajuns pentru acoperirea tutulor cheltuelilor obligatoriĭ, guvernul propune Corpurilor legiuitóre o lege pentru a se acoperi neajunsul prin creare de nouĭ mijlóce.

Nicĭ o cheltuială facultativă nu se póte înscri din oficiŭ în budgetul județian, fără a fi fost maĭ ântéiŭ votată de consiliŭ.

Art. 73. Incheiările consiliuluĭ asupra obiectelor arătate în articolul 71 se consideră de drept ca aprobate de Rege, dacă, în termen de 40 de ḑile de la data notificăreĭ încheiăreĭ, n'a intervenit din partea guvernuluĭ o decisiune contrarie, saŭ cel puțin o încheiare motivată prin care fixéză noul termen ce 'ĭ este trebuitor spre a se pronunța.

Acéstă dispozițiune nu se aplică însă în ce privesce budgetul județian.

Art. 74. Incheiările consiliuluĭ județian nu pot fi contrariĭ legilor și regulamentelor de administrațiune publică.

Guvernul, din oficiŭ saŭ dupe cererea prefectuluĭ orĭ a părților interesate, póte, cu aprobarea Regeluĭ, suspenda și chiar anula încheiările consiliuluĭ județian, când contravin legilor și regulamentelor de administrațiune publică saŭ sunt eșite din atribuțiunile consiliuluĭ județian, orĭ sunt luate afară din adunarea legală a consiliuluĭ.

Decisiunile ce guvernul va lua în acéstă privință vor fi motivate și se vor aduce imediat la cunoscința consiliuluĭ județian, care este ținut a se conforma lor întocmaĭ.

Art. 75. Orĭ-ce întrunire a consiliurilor județiane carĭ s'ar constitui și ar delibera afară de timpul și contrariŭ moduluĭ arătat de articolele 31, 32, 33, 34, 35, 36 și 37 este nelegală.

Orĭ-ce act saŭ încheiare s'ar face într'o asemenea întrunire se consideră ca neurmat și nu pot avea nicĭ un efect.

In asemenea cas, prefectul ia mĕsurile trebuitóre pentru ca adunarea să se despărțéscă îndată.

El redige procesul-verbal despre cele întêmplate și 'l transmite ministeruluĭ public spre legiuita urmărire prin canalul judecătoresc.

Consilieriĭ ce vor fi luat parte la întrunirĭ nelegale se vor pedepsi cu închisóre de la o lună până la duoĭ anĭ; tot acea hotărîre 'ĭ póte declara excluși din consiliŭ și neeligibilĭ în consiliile județiane pe timp până la 4 anĭ, socotițĭ din ḑiua condamnăreĭ.

Pentru consilieriĭ însă carĭ ar dovedi că, de și aŭ asistat la asemenea întrunirĭ nelegale, nu s'aŭ împărtășit la încheiărĭ eșite din atribuțiunile consiliuluĭ saŭ vătĕmătóre interesuluĭ general, tribunalul va putea admite împregiurărĭ atenuante și reduce pedépsa.

Art. 77. Guvernul póte amâna o sesiune începută a consiliuluĭ județian pe timp maximum de treĭ lunĭ; el póte disolva delegațiunea județiană și consiliul județian în deosebĭ saŭ de o-dată, pentru cas de neîntrunire regulată, neîndeplinirea obligațiunilor anume prescrise de lege saŭ pășirea peste atribuțiunile sale.

Disolvarea unuĭ consiliŭ județian saŭ delegațiune nu prejudecă urmărirea pe calea justițieĭ a membrilor pasibilĭ de penalitate pentru fapte prevĕḑute de lege.

Amânarea sesiuneĭ și disolvarea se pronunță prin decret regesc, dupe încheiarea motivată a consiliuluĭ de miniștri.

In cas de disolvare numaĭ a delegațiuneĭ, se chiamă în lucrare supleanțiĭ delegațiuneĭ, și numaĭ la cas de trebuință se convócă consiliul spre a alege alțĭ treĭ supleanțĭ.

Membriĭ din delegațiunea disolvată nu perd calitatea de consilierĭ, afară de casul și pe timpul cât vor fi urmărițĭ în justiție.

La cas de disolvare numaĭ a consiliuluĭ județian, membriĭ delegațiuneĭ funcționéză numaĭ până la întrunirea nouluĭ consiliŭ; acesta, dupe întrunirea sa, procede imediat la alegerea uneĭ nouĭ delegațiunĭ județiane.

Membriĭ din noŭ alesĭ, fie în delegațiune, fie în consiliŭ, împlinesc termenul mandatuluĭ celor pe carĭ 'ĭ înlocuesc.

Art. 80. Demisiunile consilierilor trebue a se adresa consiliuluĭ; când acesta n'ar fi adunat, prefectuluĭ județuluĭ.

Vacanțele prin anulare, opțiune saŭ demisiune, mórte saŭ perderea uneĭ saŭ maĭ multor condițiunĭ de eligibilitate a verĭ-unuĭ membru, se anunță guvernuluĭ de către prefect.

Guvernul convócă, conform legeĭ, colegiul respectiv, pentru a procede până în duoĕ lunĭ la o nouă alegere.

Un colegiŭ electoral nu póte fi convocat de cât când vacanța ivită în consiliŭ ar fi de cel puțin duoĭ consilierĭ alesĭ de același colegiŭ.

TITLUL VI

Despre delegațiunea județiană

CAPITOLUL I

Despre numĕrul membrilor delegațiuneĭ județiane; despre incompatibilitățĭ și dăinuirea funcțiunilor membrilor

Art. 81. Delegațiunea consiliuluĭ județian se compune de treĭ membriĭ în fie-care județ și treĭ supleanțĭ.

Art. 82. Casurile de necompatibilitate pentru funcțiunile de membru al delegațiuneĭ județiane sunt tot acelea ca și pentru membriĭ consiliuluĭ județian, cu adăugire că ceĭ ântéiŭ nu pot fi tot într'un timp și în serviciul verĭ-uneĭ comune.

Membriĭ delegațiuneĭ ce s'ar numi de guvern saŭ de verĭ-o comună la verĭ-o funcțiune retribuită încetéză îndată de a face parte din delegațiune și se înlocuesc prin unul din supleanțiĭ deja alesĭ de consiliŭ.

Art. 84. Membriĭ delegațiuneĭ județiane și supleanțiĭ lor se aleg pe câte un termen de duoĭ anĭ.

Membriĭ eșițĭ pot fi realeșĭ.

Art. 85. Membrul absent se înlocuesce cu un membru supleant, dupe ordinea voturilor dobêndite la alegere.

In cas de paritate, sórta decide.

CAPITOLUL II

Dispozițiunĭ generale atingĕtóre de delegațiunea județiană și atribuțiunile eĭ

Art. 86. Delegațiunea județiană este presidată de cel maĭ în vêrstă dintre membriĭ sĕĭ. Ea 'șĭ are sediul la prefectură și póte, cu aprobarea consiliuluĭ județian și cu concursul prefectuluĭ, să ia tóte mĕsurile necesare pentru a asigura serviciul sĕŭ.

Delegațiunea județiană se întrunesce orĭ de câte orĭ prefectul o va convoca.

Pe lângă membriĭ delegațiuneĭ, prefectul este dator a chema tot-d'a-una și pe unul din supleanțĭ dupe ordinea fixată la art. 85.

Supleantul, ast-fel chemat, are dreptul la diurnă și ia parte la ședință cu vot consultativ.

Când unul din membriĭ delegațiuneĭ lipsesce, supleantul are vot deliberativ.

Prefectul saŭ, în lipsă'ĭ, înlocuitorul sĕŭ, asistă în persónă la ședințele delegațiuneĭ și este ascultat orĭ de câte orĭ cere cuvêntul.

El este dator a da, fie verbal, fie în scris, tóte sciințele ce i se vor cere de către delegațiunea județiană pentru resolvarea afacerilor ce 'ĭ sunt supuse.

Acéstă obligațiune se întinde și la ceĭ-alțĭ capĭ de serviciŭ aĭ tutulor celor-alte administrațiunĭ publice din județ.

Pentru a putea delibera trebue să fie față cel puțin duoĭ membri aleșĭ de consiliŭ saŭ, în lipsa acestora, cel puțin duoĭ supleanțĭ.

Verĭ-ce încheiare nu va fi valabilă dacă nu va fi obținut cel puțin duoĕ voturĭ ale membrilor delegațiuneĭ.

Procesele-verbale ale ședințelor sunt sumare și, dupe aprobarea lor, se trec, subsemnate de către toțĭ membriĭ carĭ aŭ fost față, într'un înadins protocol parafat de președintele consiliuluĭ județian.

Nu se póte procede la ordinea ḑileĭ până ce nu se va fi aprobat procesul-verbal al ultimeĭ ședințe.

Delegațiunea supune regulamentul sĕŭ interior consiliuluĭ județian spre aprobare.

In timpul sesiuneĭ membriĭ delegațiuneĭ nu încetéză de a lua parte la tóte deliberările consiliuluĭ.

Art. 87. Sunt supuse exclusiveĭ deliberărĭ și decisiuneĭ delegațiuneĭ județiane:

a) Verificarea și validarea alegerilor de consilierĭ la comunele rurale și urbane nereședințe de județ, cum și judecarea contestațiunilor la operațiunile acestor alegerĭ;

b) Aprobarea budgetelor comunelor rurale și celor urbane nereședințe de județ;

c) Cercetarea și aprobarea compturilor comunelor rurale și celor urbane nereședințe de județ.

Pentru îndeplinirea însărcinărilor de la literile *b* și *c*, prefectul este obligat a convoca delegațiunea județiană, în modul arătat la art. 86 de maĭ sus, în lunile Februarie și Martie a fie-căruĭ an.

Pentru îndeplinirea sarcinelor de la lit. *a*, prefectul o va convoca orĭ de câte orĭ va fi trebuință.

Membriĭ delegațiuneĭ județiane primesc o diurnă de 10 leĭ pentru fie-care ședință la care aŭ luat parte; acéstă diurnă se va da și consilierilor județianĭ, însărcinațĭ cu orĭ-ce fel de misiunĭ, pentru fie-care ḑi de lucrare efectivă.

Art. 88. Sunt aplicabile delegațiuneĭ articolele 49, 74, 75 și 76 din legea de față.

Membriĭ delegațiuneĭ județiane nu pot lua parte nicĭ direct, nicĭ indirect la verĭ-o antreprisă saŭ adjudecare de lucrărĭ publice, saŭ alte carĭ ar atârna de Stat, de județ saŭ de verĭ-o comună a județuluĭ.

Art. 89. Regulamentele consiliuluĭ județian saŭ ale delegațiuneĭ avênd, în casul prevĕḑut la art. 71, aprobarea Regeluĭ, se subscriŭ de președintele respectiv și se contrasemnéză de secretar.

Prin îngrijirea prefectuluĭ, ele se publică în *Monitor* în forma următóre:

„In urma aprobăreĭ Regeluĭ, consiliul județian (saŭ delegațiunea județiană), județul... încheiă.... (urméză regulamentul).

Art. 90. Aceste regulaménte se trămit autorităților competinte și devin obligatóre 8 ḑile dupe publicarea lor în *Monitor*, afară de casurile unde acest termen s'ar fi scurtat prin însușĭ regulamentul.

Pe lângă publicarea în *Monitor*, prefectul póte întrebuința, a nevoie, și alt mod de publicare.

TITLUL VII

Despre prefect

CAPITOLUL I

Disposițiunĭ generale privitóre la prefect

Art. 91. Prefectul, ca cap al administrațiuneĭ județiane, dirige tóte lucrările acesteĭ administrațiunĭ și execută hotărîrile consiliuluĭ județian.

Prefectul, în intervalul sesiunilor, represintă pe consiliŭ și pregătesce elementele și lămuririle trebuitóre pentru tóte cestiunile ce urméză a se supune consiliuluĭ la viitórea sesiune.

El apără înaintea justițieĭ, prin advocatul Statuluĭ, procesele în contra județuluĭ; în intervalul sesiunilor el face acéstă apărare fără a aștepta decisiunea consiliuluĭ județian.

Asemenea póte, fără a aștepta decisiunea consiliuluĭ, porni, prin advocatul Statuluĭ, procese în materie mobiliară; iar în materie imobiliară numaĭ să intenteze acțiunĭ posesoriĭ și să facă acte de conservațiune.

In cas de litigiŭ între Stat și județ, acțiunea este intentată saŭ susținută, în numele județuluĭ, de către un membru al delegațiuneĭ județiane, saŭ printr'un advocat care a fost desemnat de către consiliul județian.

In cas de lipsă și împedicare a prefectuluĭ, tóte saŭ parte din atribuțiunile sale, ca representant saŭ administrator al intereselor județiane, pot fi delegate directoruluĭ prefectureĭ saŭ înlocuitoruluĭ sĕŭ.

Acéstă delegațiune póte fi saŭ generală saŭ specială numaĭ uneĭ anumite seriĭ de acte saŭ atribuțiunĭ.

Când delegațiunea trece de 10 ḑile, ea va fi dată prin decret regal; pentru un timp maĭ scurt, în intervalul aceleiașĭ lunĭ, va fi îndestulător numaĭ aprobarea prealabilă a ministruluĭ de interne.

Disposițiunile legeĭ pentru organisarea autorităților administrative exterióre, relative la numirĭ, congediĭ și pedepse disciplinare, sunt aplicabile și funcționarilor retribuițĭ din fondurile județiane, afară de aceĭ a căror numire, revocare saŭ suspendare este reservată de lege altor autoritățĭ speciale.

Art. 92. In intervalul sesiunilor consiliuluĭ județian și în cas de urgență absolută, adică pentru casurĭ ce nu suferă întârḑiare, prefectul póte pronunța și asupra cestiunilor ce sunt special reservate consiliuluĭ, numaĭ însă în urma avisuluĭ conform al delegațiuneĭ și cu îndatorire de a aduce casul la cunoscința consiliuluĭ la cea ântéiŭ întrunire.

Acéstă facultate nu se întinde la budgetul și la socotelile județuluĭ.

Consiliul póte revoca saŭ modifica decisiunile prefectuluĭ autorisate prin articolul de față, totușĭ fără prejudițiul execuțiuneĭ ce li s'ar fi dat.

Art. 71 din legea de față se aplică și casuluĭ prevĕḑut în acest articol.

Resoluțiunile și actele prefectuluĭ se publică îndată în *Monitor*.

CAPITOLUL II

Despre prefect în raporturile sale cu consiliul județian saŭ cu delegațiunea

Art. 93. Prefectul are dreptul de a asista la tóte deliberările consiliuluĭ județian.

Consiliul este dator a 'l asculta orĭ când cere cuvêntul.

Prefectul póte face consiliuluĭ propunerile ce le-ar găsi cu cale, fără ca consiliul să pótă refusa a le lua în deliberare.

Prefectul nu ia nicĭ o-dată parte la votarea consiliuluĭ; consiliul póte cere presența prefectuluĭ la verĭ-ce deliberare.

Art. 94. Prefectul expediază și execută tótă încheiările, fie ale delegațiuneĭ județiane, fie ale consiliuluĭ județian,

Decisiunile prefectuluĭ în casul prevědut la art. 92 vor purta mențiunea că aŭ fost luate în conformitate cu avisul delegațiuneĭ județiane.

Art. 95. Dacă consiliul a făcut încheiărĭ carĭ ar vătěma interesele județuluĭ, prefectul este dator a face recursul sěŭ la guvern până în dece dile din diua când consiliul a emis votul sěŭ, dacă prefectul a luat parte la deliberare; iar dacă nu a luat parte, acest termen va curge de la data comunicăreĭ decisiuneĭ din partea președinteluĭ consiliuluĭ.

Prefectul face cunoscut despre acésta și consiliuluĭ, dacă încă funcționéză.

Recursul este suspensiv de executare. Guvernul este dator a se pronunța până în 20 dile de la data primireĭ recursuluĭ. Dacă în acest interval guvernul nu a luat nicĭ o decisiune saŭ nu a arătat prefectuluĭ că are nevoie de un noŭ termen spre a decide, încheiarea devine lucrătóre.

In nicĭ un cas noul termen luat de guvern nu va trece peste 20 dile de la expirarea celuĭ fixat maĭ sus.

Guvernul admite recursul prefectuluĭ dacă găsesce că decisiunea consiliuluĭ este vătěmătóre intereselor județuluĭ, saŭ 'l respinge în casul contrariŭ.

Admițênd recursul, guvernul nu are dreptul de a modifica în nimic decisiunea consiliuluĭ, ci numaĭ a o infirma pur și simplu în total.

Judecând însă că ea se póte amenda, o întórce cu observările sale consiliuluĭ și amână aprobarea saŭ respingerea eĭ până dupe o nouă deliberare luată într'o viitóre sesiune.

Art. 96. In cas de disolvare a consiliuluĭ județian, ordonanța regéscă se rostesce tot-d'o-dată dacă acea disolvare privesce numaĭ pe consiliŭ saŭ și pe delegațiune.

Disolvându-se și acésta, prefectul singur rěmâne însărcinat cu administrarea intereselor locale ale județuluĭ până la instalarea noueĭ delegațiunĭ alese de noul consiliŭ, avênd a da sémă consiliuluĭ de administrarea intereselor locale ale județuluĭ în acest interval.

Art. 97. La începutul fie-căreia trilunĭ, ministerul de finance pune la disposiția prefectuluĭ județuluĭ productele dărilor prelevate în trilunia trecută de către impiegațiĭ sěĭ pe séma județelor, precum și sumele ce legile le acordă din casa Statuluĭ.

TITLUL VIII

Despre comptabilitatea județiană și încheiarea compturilor

Art. 98. Nu se póte dispune de baniĭ județuluĭ de cât pe mandate regulat liberate de prefect și contrasemnate de comptabilul județian.

Nicĭ un mandat nu va putea fi plătit de cât în marginea articoluluĭ corespundětor al budgetuluĭ județuluĭ saŭ al credituluĭ relativ aprobat de Rege saŭ de guvern.

Aprobarea creditelor suplimentare și extraordinare se dă de guvern. Nicĭ o cheltuială nu se va putea ordonanța din paragraful destinat unor asemenea credite fără acéstă prealabilă aprobare.

La începutul fie-căreĭ lunĭ prefectul înaintéză guvernuluĭ un borderoŭ de ordonanțele emise și de sumele plătite în luna precedentă din fondurile județuluĭ.

Casele județiane nu pot fi urmărite, nicĭ sechestrate, de cât în limitele sumelor prevědute în budgetul anual, și pe carĭ județul ar refusa, pe nedrept, să le ordonanțeze în conformitate cu destinațiunea ce le este dată prin acel budget.

Statul și chiar particulariĭ pot, însă, aplica urmărirea și sechestrul asupra sumelor consemnate la casa de depunerĭ, consemnațiunĭ și economiĭ din excedentul exercițiilor închise, exceptându-se capitalurile depuse de județ cu destinațiune specială.

Art. 99. Casierul general al fie-căruĭ județ este însărcinat cu strîngerea tutulor veniturilor județiane.

El este dator a trămite ministeruluĭ de interne, la începutul fie-căreĭ lunĭ, situația lunară de incasările și plățile din cursul luneĭ precedente, cu indicarea solduluĭ la finele luneĭ din acéstă operațiune.

Casierul general, însărcinat cu manipularea fondurilor județiane, este dator a ține o comptabilitate deosebită pentru aceste fondurĭ, neamestecându-le, sub rěspunderea sa personală, cu fondurile Statuluĭ.

Anul financiar al județuluĭ este acelașĭ cu al Statuluĭ.

Prefectul are dreptul de a face revisuirea caseĭ județiane orĭ de câte orĭ va crede de cuviință, și este dator a raporta ministeruluĭ de finance în contra abusurilor saŭ a neregularităților ce ar descoperi din partea casieruluĭ.

Legea asupra comptabilitățeĭ generale a Statuluĭ, precum și cea organică a înalteĭ curțĭ de compturĭ, sunt aplicabile și administrațiuneĭ financiare a județelor, întru cât ele nu derogă la disposițiunile presenteĭ legĭ.

Orĭ-cine, afară de perceptoriĭ și casieriĭ Statuluĭ, se va amesteca, fără autorisare legală, în manipularea banilor județuluĭ, rěmâne, prin acest fapt, responsabil și supus jurisdicțiuneĭ legilor speciale financiare relative la mânuitoriĭ de banĭ publicĭ; acésta fără prejudițiul penalităților prescrise de art. 207 din codul penal.

Art. 100. Cu duoě sěptěmânĭ înaintea deschidereĭ fie-căreia sesiunĭ a consiliuluĭ județian, prefectul trămite tutulor membrilor programa lucrărilor de carĭ urméză a se ocupa consiliul.

In fie-care an, la deschiderea sesiuneĭ ordinare, prefectul expune consiliuluĭ situațiunea județuluĭ sub tóte privirile ce intră în atribuțiunile sale. Acéstă expunere se publică în *Monitor*.

Prefectul maĭ supune consiliuluĭ tóte semile veniturilor și cheltuelilor exercițiuluĭ precedent, și propune budgetul cheltuelilor anuluĭ viitor și midlócele pentru a le acoperi, însoțite și semile și budgetul cu tóte piesele justificative.

Art. 101. Este oprit prefectuluĭ de a lua, direct saŭ indirect, o parte óre-care la verĭ-o furnitură, adjudecare saŭ antreprisă făcută saŭ ce are a se face în județ, pe socotéla Statuluĭ saŭ a uneĭ administrațiunĭ publice.

Art. 102. Prefectul județuluĭ, ca și delegatul sěŭ, nu póte lua o decisiune, nicĭ chiar participa la o deliberațiune, în care el saŭ o rudenie a luĭ de aprópe (art. 29) ar avea un interes personal direct.

TITLUL IX

Despre secretarul consiliuluĭ județian și al delegațiuneĭ sale

Art. 103. Secretarul asistă la tóte ședințele consiliuluĭ și delegațiuneĭ județiane. El este special însărcinat cu redactarea proceselor-verbale și cu transcrierea texturilor deliberărilor; pentru acésta el ține registre deosebite pentru consiliŭ și pentru delegațiune, fără locurĭ albe lăsate saŭ fără scrierĭ printre liniĭ; aceste registre sunt numerotate și parafate de președintele consiliuluĭ.

Actele așa transcrise, precum și originale proceselor-verbale, se subscriŭ ânteiŭ de secretar și apoĭ de președinte și de toțĭ membriĭ carĭ aŭ fost față la deliberărĭ.

In cas de împedicare a secretaruluĭ, consiliul saŭ delegațiunea rênduesce pe un membru al sěŭ spre a'l înlocui; secretarul póte asemenea a fi suplinit de un funcționar al administrațiuneĭ județiane însărcinat de prefect.

Archiva iarășĭ stă în păstrarea secretaruluĭ; este dator a comunica membrilor consiliuluĭ și delegațiuneĭ tóte hârtiile ce i s'ar cere. Aceștia însă nu pot a le scóte din cancelarie.

El remite fie-căruia membru un exemplar de verĭ-ce s'ar tipări în numele consiliuluĭ saŭ delegațiuneĭ.

El priveghiază cancelaria sub direcțiunea prefectuluĭ și conform ordinelor sale.

Salariul și diurna secretaruluĭ vor fi aceleașĭ cu ale direc-

torului prefecturei respective. El este dator a resida în capitala judeţului.

Art. 104. Secretarul nu póte figura ca advocat saŭ ca plenipotent în pricinele unde judeţul ar avea un interes direct saŭ indirect; de asemenea nu se póte împărtăşi la verĭ-un serviciŭ, antreprisă saŭ adjudecare făcută în judeţe pe socotéla Statuluĭ saŭ a uneĭ administraţiunĭ publice.

Este incompatibilitate între funcţiunea de secretar judeţian şi advocat. El nu póte fi plenipotent în pricinile unde judeţul ar avea un interes direct saŭ indirect.

Dispoziţiunile art. 29 se aplică de o potrivă rudenieĭ şi alianţeĭ între prefect şi secretar judeţian, saŭ între secretar cu un membru al delegaţiuneĭ.

TITLUL X

Despre sub-prefect în relaţiunile sale cu consiliul judeţian şi cu prefectul, considerat ca administrator al intereselor judeţiane

Art. 105. Sub-prefectul este dator a priveghia executarea încheiărilor urmate de consiliul judeţian şi de prefect.

Când prefectul trămite încheiările sale direct verĭ-uneĭ comune, el le comunică tot-d'o-dată şi sub-prefectuluĭ.

Art. 106. Sub-prefectul visitéză tóte comunele plăşeĭ sale, inspectă registrele statuluĭ civil şi verifică starea caselor comunale cel puţin de duoĕ orĭ pe an şi orĭ când va găsi de cuviinţă, raportând prefectuluĭ verĭ-ce neregularitate, neîngrijire saŭ abus ar descoperi.

Art. 107. Cu o lună înaintea întruniriĭ consiliuluĭ judeţian, el adresă prefectuluĭ un raport despre trebuinţele plăşeĭ, despre îmbutăţirile ce s'ar putea introduce şi despre verĭ-care alt obiect în artributiunile consiliuluĭ.

Art. 108. Asemenea va face prefectuluĭ, în luna Ianuarie a fie-căruĭ an, un raport despre starea plăşeĭ în cursul anuluĭ trecut, raport însoţit de notiţele statistice ce ar fi putut aduna saŭ ce i s'ar cere de prefect.

TITLUL XI

Dispoziţii transitorii

Art. II. — **Art. 109.** (Art. noŭ). Afară de casurile enumerate la art. 87 de maĭ sus, tóte atribuţiunile carĭ, prin diferite legĭ anterióre, sunt deferite comitetelor permanente judeţiane, trec asupra prefecţilor de judeţe.

Insărcinările date de legile în vigóre membrilor comitetelor permanente, de a lua parte în diferitele comisiunĭ saŭ consiliĭ, se vor îndeplini de către membriĭ consiliilor judeţiane, după desemnarea dată de consiliŭ.

Art. 110. (Art. noŭ). Atribuţiunile comptabiluluĭ şi celor-alţĭ funcţionarĭ judeţianĭ vor fi determinate prin un regulament special.

Art. 111. (Art. noŭ). Dispoziţiunile legeĭ de organisare a Dobrogeĭ, în cât privesce modul de constituire şi funcţionare a colegiilor electorale şi consiliuluĭ judeţian, rĕmân în vigóre pentru judeţele Tulcea şi Constanţa.

Art. 112. (Art. noŭ). Actualele consiliĭ judeţiane vor continua a funcţiona până la îndeplinirea termenuluĭ lor legal de patru anĭ.

Membriĭ actualelor comitete permanente şi supleanţiĭ lor vor funcţiona ca membri şi supleanţĭ aĭ delegaţiuneĭ judeţiane până la cea maĭ apropiată întrunire a consiliilor în sesiune ordinară, când se va proceda la alegerea delegaţiuneĭ conform legeĭ de faţă.

Art. III.—Guvernul este autorisat să publice textul oficial a legeĭ judeţiane, ţinêndu-se sémă de modificările introduse prin legea de faţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie, anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritatea de *opt-ḑecĭ şi cincĭ* voturĭ contra a *duoĕ-ḑecĭ şi opt.*

Preşedinte, General G. Manu.
(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— *D. Dr. N. Garoflide, raportor,* dă citire articolelor modificate de Camera deputaţilor:

Art. I.—Art. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 37, 40, 42, 44, 45, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 107, 108 din legea judeţiană, şi Senatul le priimesce succesiv fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile modificările în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	51
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	48
Bile negre	3

Senatul a adoptat legea judeţiană cu amendamentele Camereĭ.

D-lor, înainte de a intra în ordinea ḑileĭ, v'aşĭ ruga să bine voiţĭ a vota budgetul Senatuluĭ care s'a întocmit de biuroul D-vóstre.

Budgetul este tot acelaşĭ din anul trecut cu un scăḑămênt de 2.400 leĭ.

— *D. secretar, Em. Flondor,* dă citire următoruluĭ budget al Senatuluĭ pe anul 1894—1895.

Art. I. Indemnisările D-lor Senatorĭ	Leĭ	450.000
Art. II. Ştatul retribuţiunilor impiegaţilor cancelarieĭ	»	132.900
Art. III. Spese de cancelarie	»	1.500
Art. IV. Iluminatul localuluĭ	»	1.000
Art. V. Lemne şi cărbunĭ	»	2.000
Art. VI. Ḑiare şi cărţĭ	»	1.500
Art. VII. Cheltuelĭ mărunte şi întêmplătóre	»	2.000
Art. VIII. Cumpĕrătóre de mobilier, reparaţiunĭ la localul Senatuluĭ şi altele	»	9.000
Art. IX. Cheltuelĭ extraordinare	»	3.000
	»	602.900

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, pun la vot budgetul care s'a citit.

Senatul 'l a încuviinţat.

Acum trecem la votarea câtor-va recunóscerĭ şi indigenate.

— *D. colonel Petroni* (în locul D-luĭ raportor) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-s[e] în ḑiua de 18 Ianuarie 1894, în majoritat[e] de 5 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S[.] Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind pre[-]senţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Lo[-]custeanu, Ioan C. Ciolac şi Toma Maro[-]neanu, a luat în cercetare proiectul d[e] lege, votat şi adoptat de Adunarea deputa[-]ţilor în şedinţa de la 10 Aprilie 1893, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagi[ul] regal No. 1.559 de la 20 Aprilie 189[3] prin care, în virtutea art. 9 din Constitu[-]ţiune, se cere a se recunósce calitatea c[e] cetăţén român D-luĭ Nicolae Tunaru, r[o-]mân din Transilvania, de religiune grec[o-]orientală, de profesiune comerciant, dom[i-]ciliat în Sinaia.

Examinând actele aflate în dosarul ace[s-]teĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Silişte[a] ţinutul Transilvanieĭ, la 5 Februarie 186[.] din părinţiĭ Ioan Poppa Tunaru şi Ana, la 9 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în r[e-]ligia greco-orientală;

Că a fost stabilit în T.-Jiu de mic copi[l] ocupându-se cu comerciul, unde a deven[it] asociatul D-luĭ C. M. Danaricu;

Că se bucură de bună conduită;

Că la expositia de la Paris din 1889 a btinut medalia de aur pentru depositul e vinuri românescĭ;

Că la 3 Noembre 1890 s'a căsătorit la rimăria urbeĭ Sinaia cu D-şóra Maria G. icolau.

In fața acestor constatări, comisiunea, în nanimitatea membrilor presenți, a admis rerea D-luĭ Nicolae Tunaru, ca unul ce trunesce condițiunile prescrise la art. 9 n Constituțiune, şi, prin subsemnatul rartor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce litatea de cetățén român, votând proiecl de lege următor.

Raportor, *T. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constiițiune, se recunósce calitatea de cetățén mân D-luĭ Nicolae Tunaru.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputilor în şedința de la 10 Aprilie 1893, şi a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi ot voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, General G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Distiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se conltă Senatul asupra luăreĭ în consideraune, care se priimesce.

— Fiind un singur articol se pune la vot in bile proiectul de lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Reiltatul votuluĭ:

Votanțĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	37
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea de recunóscere.

— *D. C. Enescu,* (în lipsa D-luĭ raporr), dă citire următoruluĭ raport şi proiect lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se ḑiua de 15 Decembre 1892, în unaniitate de şépte membri, sub preşedința -luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ -niĭ: Gr. Capşa, Anton Cincu, Dr. Florea heodorescu, Dr. Christescu, G. Sefendache Dimitrie Popescu, a luat în cercetare oiectul de lege, votat şi adoptat de Adurea deputaților în şedința de la 14 Mar- 1892, şi adus în deliberarea Senatuluĭ Mesagiul regal No. 932 de la 23 Martie 392, prin care, în virtutea art. 9 din Conituțiune, se cere a se recunósce calitatea cetățén român D-luĭ Victor Silvian, roân din Transilvania, de religiune grecoientală, de profesiune funcționar, domiiat în comuna Bucurescĭ, județul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul acesĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Făgăraşuluĭ, nutul Transilvanieĭ, la 22 Februarie 1863, din părinţiĭ George Aiseriu şi Maria, şi la 28 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că a servit în armata română, regimentul 3 călăraşĭ, până la 1 Octombre 1884;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că a absolvit şcóla centrală de agricultură şi silvicultură de la Herĕstrău;

Că a funcționat la ministerul domeniilor ca comisar-expert în serviciul filoxeric, unde a avut o bună conduită şi 'şĭ a îndeplinit tóte însărcinările cu tótă corectitudinea.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitate, a admis cererea D-luĭ Victor Silvina ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor:

Raportor, *Dr. Christescu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune se recunósce calitatea de cetățian român D-luĭ Victor Silvian din comuna Bucurescĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în şedința de la 14 Martie 1892, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, General G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, şi se priimesce.

— Se procede la votarea legeĭ în total cu bile

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este următor:

Votanțĭ	38
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35
Bile negre	3

Senatul a adoptat legea de recunóscere.

— *D. raportor, G. Sefendache,* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea de cetățén român a D-luĭ Eugeniŭ Cioran.

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu şi G. Sefendache, a luat în cercetare petițiunea registrată la No. 416 de la 16 Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Eugeniŭ Cioran, Român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune funționar la Banca Națională a Românieĭ, domiciliat în comuna Bucurescĭ, județul Ilfov.

Examinând actele aflate la dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Reşinarul, ținutul Transilvanieĭ, la 22 Maiŭ 1870, din părințiĭ Emilian Cioran şi Caliopi, şi la 31 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară spre a emigra în România, actul de emigrare No. 50.153 din 1890, liberat de ministerul de interne din Buda-Pesta;

Că a făcut serviciul militar în armata română, ca voluntar, în reg. 5 de linie şi apoĭ a trecut în reservă în reg. 6 dorobanțĭ Michaiŭ-Viteazul cu gradul de sergent;

Că se bucură de o bună conduită;

Că este în serviciul Bănceĭ Naționale a Românieĭ de la 18 Februarie 1892, unde de atuncĭ servesce cu onestitate, inteligența şi activitate, avênd o conduită exemplară.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-luĭ Eugeniŭ Cioran, ca unul ce întrunesce prescripțiunile art. 9 din Constituțiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor:

PROIECT DE LEGE

Art. unic.— In virtutea art. 9 din Constituțiune se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Eugeniŭ Cioran, român din Transilvania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *G. Sefendache.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenea cuvêntul se pune la vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ, şi se priimesce.

— Se procede apoĭ la votarea legeĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este nul, de óre-ce nu aŭ fost de cât 31 votanțĭ, 30 pentru şi unul contra. Se va repeta votul în şedința viitóre. Ne maĭ fiind în numĕr, ridic şedința.

— Şedința se ridică la orele 4 p. m., anunțând pe cea viitóre pentru a duoa ḑi, 26 Februarie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINȚA DE LA 26 FEBRUARIE 1894

Preşedința D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: A. Blancfort, Dr. I. Cernătescu, T. Marocneanu şi P. Millo, secretarĭ aĭ birouluĭ.

—Şedința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 93 D-niĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 24 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Cincu Ant., Dornescu T., Ghica Gr. D., Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Tătăranu I., Teohari I. A.

In congediŭ:

D. Şendrea St.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Chircu T., Ciolac Garabet, Ciolac I., Diamandi I., Economu N., St. Georges G., Lupaşcu Neron, Sassu P. V., Stătescu Eug., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culianu N.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se trimit la comisiunea de indigenate suplicele D-lor: Atanase Pisliu şi I. Pascu, carĭ se róg a li se recunósce calitatea de cetăţenĭ românĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp, Comunică Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege relativ la scutirea Statuluĭ şi comuneĭ Iaşĭ de plata taxelor de înregistrare asupra preţuluĭ cu care este autorisat Statul a cumpăra nisce moşiĭ ale comuneĭ Iaşĭ. Apoĭ adaogă:

D-lor senatorĭ, v'aşĭ ruga să bine-voiţĭ să votaţĭ *urgenţa* asupra acestuĭ proiect de lege, căcĭ fără acésta nu pot să fac contract cu comuna Iaşĭ pentru reluarea de către Stat a moşiilor carĭ 'ĭ se dădese, şi pentru carĭ Statul dă 6 milióne. Legea trebue se fie aplicată la 1 Aprilie, şi până atuncĭ trebue să se facă tóte formalităţile.

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru al domeniilor, şi priimindu-se se trimite proiectul de urgenţă la secţiunĭ.

— *D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman*, depune Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ pentru împământenirea D-lor: Oscar Maugch, Ludovic Fernet, Iosef Blumel, Luis Mendel, Frideric Nirecher, V. Blându, Gologan şi Cristea Atanasiu.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, votul budgetelor a înaintat la Cameră maĭ repede de cât socoteam, ast-fel în cât Lunĭ este la ordinea ḑileĭ votul budgetuluĭ ministeruluĭ de justiţie. In legătură, însă, cu acest budget sunt duoĕ micĭ legĭ carĭ sunt deja la ordinea ḑileĭ şi ale căror raporturĭ s'aŭ depus aḑĭ pe biuroul Senatuluĭ. Aceste duoĕ proiecte sunt: acel privitor la înfiinţarea uneĭ a 2-a secţiunĭ la tribunalul Mehedinţĭ; şi al 2-lea, acel prin care se înfiinţéză judecătorĭ de instrucţie în Dobrogea.

Aşĭ fi recunoscĕtor Senatuluĭ dacă ar bine-voi să ia astăḑĭ în cercetare aceste duoĕ proiecte, ca să pot înscrie Lunĭ în budget creditele aferente.

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru de justiţie, şi se priimesce.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, aşĭ ruga pe onor. Senat să bine-voiască să ia tot astăḑĭ în discuţie convenţia cu Belgia al căruĭ raport s'a depus ierĭ. Convenţia acésta nu are mare dificultate; este, pur şi simplu, consolidarea stăreĭ actuale a comerciuluĭ dintre noĭ şi Belgia, un comerciŭ care se exercită pe o scară mare şi fórte folositor pentru noĭ. De aceea v'aşĭ ruga s'o luaţĭ chiar astăḑĭ în discuţiune.

D. P. S. Aurelian: D-le preşedinte, abia acum am priimit raportul asupra convenţieĭ cu Belgia, aşa în cât 'mĭ a lipsit timpul material pentru a o studia.

Eŭ aşĭ ruga pe onor. Senat să bine-voiască a amâna pe Lunĭ votarea acesteĭ convenţiunĭ, maĭ cu sémă că noĭ, cu tótă dorinţa ce am avea să luăm parte astăḑĭ la şedinţă, suntem siliţĭ să absentăm pentru că, atât ca colegĭ, cât şi ca creştinĭ, trebue să asistăm la înmormêntarea unuia din colegiĭ noştri. Şi pe urmă faptul acesta, că raportul abia s'a depus acum, 'mĭ se pare că nu e de natură a ne face ca să putem trata cestiunea în cunoscinţă de lucru.

Acum, dacă Senatul va încuviinţa, bine, dacă nu, ne vom priva, cu mare părere de rĕŭ, de a îndeplini datoria asupra discuţiuneĭ asesteĭ convenţiunĭ.

D. Gr. Sturdza: D-lor senatorĭ, D. ministru de externe ne spune că acéstă convenţiune nu este de cât prelungirea stăreĭ actuale pe care o cunóscem cu toţiĭ. De aceea găsesc că este dréptă cererea ca să ne ocupăm de dênsa chiar astăḑĭ, pentru că cunóscem starea actuală, şi convenţia nu este de cât prelungirea eĭ.

Maĭ multe vocĭ: Să o luăm de urgenţă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Aţĭ audit, D-lor senatorĭ, cererea D-luĭ ministru de externe şi întêmpinarea D-luĭ Aurelian; pun dar la vot dacă voiţĭ ca să se desbată acum acéstă cestiune.

— Se pune la vot dacă să se discute imediat convenţia cu Belgia, şi se admite.

— *D. raportor, Gr. Tocilescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Convenţiunea de comerciŭ cu Belgia, încheiată la $^{14}/_{26}$ August 1880, expirând la 13 Martie 1891, a fost prelungită încă pe timp de 4 lunĭ, până la 28 Iunie 1891.

De la expirarea eĭ, o-dată cu întreg tariful nostru convenţional, mărfurile tutulor Statelor sunt tractate la noĭ pe picĭor de egalitate prin aplicarea pur şi simplu a tarifuluĭ general ce s'a pus în lucrare la data acésta. România, decĭ, aplică de atuncĭ produselor belgiane tariful general.

In Belgia, de şi o lege din 17 August 1891 autorisă pe guvern, până la încheiarea unuĭ tractat de comerciŭ definitiv, de a regula relaţiunile comerciale cu România pe temeiul tratamentuluĭ reciproc al naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate,—produsele române însă nu se bucură actualmente de acest tratament de cât în virtutea uneĭ situaţiunĭ *de fapt*, situaţiune ce nimic nu împedică pe guvernul belgian de a o face să înceteze, orĭ când ar găsi de cuviinţă.

De aceea, guvernul nostru a credut că trebue să asigure, cu un moment maĭ înainte, interesele marĭ şi din ḑi în ḑi crescênde ale exportuluĭ nostru în acea ţéră, şi să transforme starea *de fapt* actuală în o stare regulată *de drept* prin încheiarea unuĭ tractat definitiv.

Acesta este scopul convenţiuneĭ de comerciŭ şi de navigaţiune încheiată la $^{10}/_{22}$ Ianuarie 1894 între România şi Belgia.

Prin acest act diplomatic, făcut pe aceiaşĭ basă ca şi tractatele Românieĭ cu Anglia, Francia, republica Elvetică şi Italia, nu acordăm Belgieĭ nicĭ o concesiune pentru mărfurile sale pe pieţele române, pe când se scie că aprópe tóte produsele nóstre sunt scutite de orĭ-ce drept la intrarea lor în Belgia.

Este destul, pentru a înţelege însemnătatea intereselor comerciale ce ne légă cu acéstă ţéră, să amintim numaĭ că cerealele şi seminţele nóstre oleoginóse, carĭ constituesc articolele de căpetenie ce importăm în Belgia, sunt scutite de orĭ-ce taxă, şi că, pe când exportul Belgieĭ în România a crescut de la 3 milióne şi jumĕtate leĭ, cât era în 1880, la 20 milióne şi jumĕtate în 1892, exportul Românieĭ în Belgia a ajuns, în aceeaşĭ periódă, de la 2.550 leĭ, la 43 de milióne leĭ!

Unde în anul 1892 totalul mişcăreĭ nóstre comerciale cu acest Stat a atins valórea de 63 ½ milióne leĭ,—cu 12 anĭ maĭ înainte abia era de 3.333.860 leĭ.

Negreşit că aceste cifre constată o crescere statornică şi fórte repede a relaţiunilor comerciale dintre ambele State, dar netăgăduit că progresiunea e cu mult maĭ considerebilă pentru exportul Românieĭ.

Atarĭ resultate sunt preţuite de o potrivă de amênduoĕ naţiunile, carĭ pun mare valóre pe desvoltarea raporturilor de afacerĭ şi de amiciţie dintre dênsele.

Belgia fiind o ţéră cu producţiune industrială preponderantă, politica economică ce convine intereselor sale este de a lăsa celor-alte ţerĭ o libertate de schimburĭ, care, fără a'ĭ causa vre-o pagubă simţitóre, o face din contră să profite; căcĭ îĭ dă posibilitatea a'şĭ desface excedentul produselor sale fabricate.

România, la rêndul eĭ, fiind o ţéră cu producţiune naturală preponderantă, găsesce în scutirea de taxe pentru cerealele ce ea importă în Belgia, nisce avantage reale.

De aceea credem că, de şi fără termen şi esenţialmente revocabilă, convenţiunea de comerciŭ dintre România şi Belgia n'ar avea loc a fi denunţată de cât în împregiurărĭ grave şi neprevĕḑute, carĭ ar aduce comerciuluĭ de importaţie al uneia saŭ alteia din părţile contractante, prejudiţiĭ prea serióse. O asemenea eventualitate însă nĭ se pare a fi puţin probabilă, dintr'o parte, ca şi dintr'alta.

Belgia, care încă de la anul 1850 a desfiinţat drepturile asupra cerealelor, cu greŭ ar putea subit schimba politica sa economică, stabilind taxe, saŭ taxe prea ridicate, asupră-le. Se înţelege însă că, în acest cas, ca şi în orĭ-care altul, n'ar rĕmâne Părţeĭ celeĭ-alte contractante, de cât denunţarea convenţiuneĭ în termenul fixat.

Ast-fel, D-lor senatorĭ, tractatul de comerciŭ încheiat între România şi Belgia presintând folóse reale pentru noĭ, fără a ne reclama în schimb verĭ-un sacrificiŭ, şi venind să reguleze şi să garanteze relaţiunile nóstre cu un centru comerciant de prima ordine, cum este Belgia,

Comitetul de delegaţĭ, compus din D-niĭ Ilie Niculescu-Dorobanţu, C. Mavrodin, V. A. Urechiă, Teodor Văcărescu şi subscrisul, are onóre a vĕ ruga, prin raportorul sĕŭ, să binevoiţĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, GR. G. TOCILESCU.

PROIECT DE LEGE

Articol unic.—Guvernul este autorisat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute convenţiunea de comerciŭ şi navigaţiune încheiată la $^{10}/_{22}$ Ianuarie 1894 între România şi Belgia.

Copie autentică de pe ḑisa convenţiune se va anexa la presenta lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

CONVENŢIUNE DE COMERCIŬ ÎNCHEIATĂ LA

(TEXTUL ORIGINAL)

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE et SA MAJESTÉ LE ROI DES BELGES, animés du même désir de consolider les liens d'amitié et de développer les relations commerciales entre les deux Etats, ont résolu de conclure une Convention à cet effet, et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE,

Monsieur Alexandre N. Lahovari, Grand'Croix de Son Ordre de la Couronne de Roumanie, etc., etc., etc., Son Ministre Secrétaire d'Etat au Département des Affaires Etrangères;

SA MAJESTÉ LE ROI DES BELGES,

Monsieur le Baron Forgeur, Commandeur de l'Ordre de Leopold, Grand' Croix des Ordres de François Joseph, de la Couronne d'Italie, de l'Etoile Polaire et du Danebrog de Danemark, etc., etc., etc., Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Roumanie,

Lesquels après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des stipulations suivantes:

ARTICLE I

Les ressortissants, les navires et les marchandises produits du sol et de l'industrie de chacune des Hautes Parties contractantes, jouiront dans les territoires de l'autre, des privilèges, immunités ou avantages quelconques accordés à la nation la plus favorisée.

Il est entendu toutefois que la stipulation qui précède ne déroge en rien aux loix, ordonnances et règlements spéciaux en matière de commerce, d'industrie, de police et de sûreté générale en vigueur dans chacun des deux Pays et applicables à tous les étrangers en général.

ARTICLE II

Tous les objets, produits du sol ou de l'industrie de la Roumanie, qui seront importés en Belgique, et tous les objets, produits du sol ou de l'in-

10 (22) IANUARIE 1894 ÎNTRE ROMÂNIA ŞI BELGIA

(TRADUCŢIUNE)

MAJESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI ŞI MAJESTATEA SA REGELE BELGILOR, animaţĭ de aceeaşĭ dorinţă de a consolida legăturile de amiciţie şi a desvolta relaţiunile comerciale între cele duoĕ State, aŭ hotărît a încheia o Convenţiune pentru acest scop, şi aŭ numit ca Imputerniciţĭ aĭ Lor, adică :

MAJESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI,

pe Domnul Alexandru N. Lahovari, Mare Cruce al Ordinuluĭ Sĕŭ Coróna Românieĭ, etc., etc., etc., Ministrul Séŭ Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine;

MAJESTATEA SA REGELE BELGILOR,

pe Domnul Baron Forgeur, Comandor al Ordinuluĭ Leopold, Mare Cruce al Ordinelor Francisc Iosif, al Corónei Italieĭ, al Steleĭ Polare şi Danebrog al Danemarceĭ, etc., etc., etc., Trimisul Sĕŭ Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar pe lângă Majestatea Sa Regele Românieĭ,

Carĭ dupe ce 'şĭ-aŭ comunicat deplinele lor puterĭ, aflate în bună şi cuvenită formă, aŭ convenit de următórele stipulaţiunĭ :

ARTICOLUL I

Supuşiĭ, năvile şi mărfurile produse ale soluluĭ şi ale industrieĭ fie-căreia din Inaltele Părţĭ contractante, se vor bucura pe teritoriul celeĭ-l'alte, de privilegiile, imunităţile orĭ alte avantagiĭ acordate naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

Totuşĭ rĕmâne stabilit că stipulaţia ce precedă nu derógă întru nimic legilor, ordonanţelor şi regulamentelor speciale în materie de comerciŭ, de industrie, de poliţie şi de siguranţă generală în vigóre în fie-care din cele două Ţĕrĭ şi aplicabile tutulor străinilor în general.

ARTICOLUL II

Tóte obiectele, produse ale soluluĭ saŭ ale industrieĭ Românieĭ, carĭ vor fi importate în Belgia, şi tóte obiectele, produse ale soluluĭ saŭ ale in-

dustrie de la Belgique qui seront importés en Roumanie, destinés soit à la consommation, soit à l'entreposage, soit à la réexportation, soit au transit, seront soumis, pendant la durée de la présente Convention, au traitement accordé à la nation la plus favorisée et nommément ne seront passibles de droits ni plus élevés ni autres, que ceux qui frappent les produits ou marchandises de la nation la plus favorisée.

A l'exportation pour la Roumanie, il ne sera pas perçu en Belgique, et à l'exportation pour la Belgique il ne sera pas perçu en Roumanie, des droits de sortie autres ou plus élevés, qu'à l'exportation des mêmes objets pour le pays le plus favorisé à cet égard.

Chacune des Hautes Parties contractantes s'engage donc à faire profiter l'autre, immédiatement, de toute faveur, de tout privilège ou abaissement de droits qu'elle a déjà accordés ou pourrait accorder par la suite, sous les rapports mentionnés à une tierce Puissance.

Les marchandises de toute nature provenant du territoire de l'une des Hautes Parties contractantes ou y allant, seront exemptes, dans le territoire de l'autre, de tout droit de transit. Le traitement de la nation la plus favorisée est réciproquement garanti à chacune des Parties contractantes pour tout ce qui concerne le transit.

ARTICLE III

Les ressortissants de chacune des deux Hautes Parties contractantes seront exempts, dans le territoire de l'autre, de tout service ou impôt militaire et de toutes réquisitions extraordinaires qui seraient établies par suite de circonstances exceptionnelles.

Sont toutefois exceptées les charges qui sont attachées à la possession d'un bien-fonds, ainsi que les prestations et réquisitions militaires auxquelles tous les nationaux peuvent être appelés à se soumettre, comme propriétaires, fermiers ou locataires d'immeubles.

ARTICLE IV

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent respectivement la faculté de dénoncer à toute époque la présente Convention, en se prévenant une année à l'avance. Néanmoins, cette dénonciation ne pourra avoir lieu avant le 31 Décembre 1895.

dustrieĭ Belgieĭ carĭ vor fi importate în România, destinate saŭ consumaţiuneĭ, saŭ intreposităreĭ, saŭ reexportăreĭ, saŭ transituluĭ, vor fi supuse, în timpul durateĭ presenteĭ Convenţiunĭ, tratamentuluĭ acordat naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, şi anume nu vor fi pasibile de drepturĭ nicĭ maĭ ridicate nicĭ altele, de cât cele impuse productelor saŭ mărfurilor naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate.

La exportare pentru România, nu se va percepe în Belgia, şi la exportare pentru Belgia nu se va percepe în România, drepturĭ de eşire altele, saŭ maĭ ridicate de cât la exportarea aceloraşĭ obiecte pentru ţéra cea maĭ favorisată sub acest raport.

Fie-care din Inaltele Părţĭ contractante se obligă, decĭ, a face să profite pe cea-altă, imediat, de orĭ-ce favóre, de orĭ-ce privilegiĭ saŭ scăderĭ de drepturĭ pe carĭ le-a acordat deja saŭ va putea să le acorde în urmă, sub raporturile menţionate uneĭ a treia Puterĭ.

Mărfurile de orĭ-ce natură, provenind de pe teritoriul uneia din Inaltele Părţĭ contractante saŭ mergênd acolo, vor fi scutite pe teritoriul celeĭ-alte de orĭ-ce drept de transit. Tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate este reciproc garantat fiecăreia din Părţile contractante pentru tot ce privesce transitul.

ARTICOLUL III

Supuşiĭ fie-căreia din cele duoĕ Inalte Părţĭ contractante vor fi scutiţĭ, pe teritoriul celeĭ-l'alte, de orĭ-ce serviciŭ saŭ imposit militar şi de orĭ-ce rechisiţiunĭ extraordinare ce s'ar stabili în urma unor împregiurărĭ excepţionale.

Totuşĭ sunt exceptate sarcinele ce sunt ataşate la posesiunea unuĭ imobil, precum şi prestaţiunile şi rechisiţiunile militare la carĭ toţĭ naţionaliĭ pot fi chemaţĭ a se supune, ca proprietarĭ, arendaşĭ saŭ chiriaşĭ de imobile.

ARTICOLUL IV

Cele duoĕ Inalte Părţĭ contractante 'şĭ reservă respectiv facultatea de a denunţa la orĭ-ce epocă presenta Convenţiune, prevenindu-se una pe alta cu un an înainte. Cu tóte acestea, acéstă denunţare nu va putea avea loc înainte de 31 Decembre 1895.

ARTICLE V

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications seront échangées à Bucarest aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait en double original à Bucarest, le dix (vingt-deux) Janvier, mil huit cent quatre vingt quatorze.

AL. LAHOVARI.
(L. S.)

G. L. FORGEUR.
(L. S.)

ARTICOLUL V

Presenta Convenţiune se va ratifica şi ratificările se vor schimba în Bucuresci în timpul cel mai scurt.

Drept care Plenipotenţiarii respectivi aŭ semnat presenta Convenţiune, investind'o cu sigiliile lor.

Făcut în dublu exemplar la Bucuresci, la ḑece (duoĕ-ḑeci şi douĕ) Ianuarie, anul una mie opt sute nuoĕ-ḑeci şi patru.

AL. LAHOVARI. (L. S.)

G. L. FORGEUR. (L. S.)

Pentru conformitate:

Ministrul afacerilor străine,

AL. LAHOVARI.

EXPUNERE DE MOTIVE

Convenţiunea de comerciŭ şi navigaţiune, încheiată la 1880, August $^{14}/_{26}$, între România şi Belgia, expirând în 1891, guvernul regal, avênd în vedere că sistemul vamal belgian oferă produselor nóstre de export — maĭ cu sémă cerealelor în genere, precum şi fructelor, legumelor şi altor producte vegetale — scutirea completă de taxe de intrare şi faptul că, pe când interesele exportuluĭ nostru în Belgia sunt asigurate, nu ni se cere nicĭ un sacrificiŭ, a negociat şi încheiat la $^{10}/_{22}$ Ianuarie 1894 o nouă convenţiune de comerciŭ şi de navigaţiune, ce am onóre a supune deliberaţiunilor D-vóstre.

Dacă examinăm legăturile comerciale ce avem cu Belgia, vedem că comerciul nostru cu dênsa se desvoltă din an în an maĭ mult. Ast-fel comerciul nostru general (import şi export) cu acéstă ţéră pe aniĭ 1887—1892, e cel următor

	1887	1888	1889	1890	1891	1892
Tone .	126.022	251.280	326.673	341.502	341.267	327.863
Leĭ .	32.317.761	48.025.304	56.858.457	62.550.022	60.610.378	63.518.873

Din aceste cantităţĭ am exportat articole în Belgia pe acelaşĭ period:

	1887	1888	1889	1890	1891	1892
Tone	103.617	224.633	297.626	311.687	311.612	280.199
Leĭ .	15.701.989	31.651.868	37.541.899	43.623.519	41.214.697	42.967.683

Principalele articole ale exportuluĭ nostru în Belgia sunt grânele de tot felul cu derivatele lor, fructele, legumele şi alte producte vegetale. Aceste articole sunt scutite, cum am ḑis, de orĭ-ce taxă la intrarea lor în Belgia.

Importul Belgieĭ la noĭ pe acelaşĭ period este:

	1887	1888	1889	1890	1891	1892
Tone	22.805	26.647	29.047	29.815	29.655	47.664
Leĭ .	16.615.772	16.373.436	19.316.558	18.926.503	19.395.681	20.551.190

Din aceste cifre vedem dar că importul Belgieĭ la noĭ cresce în timp de 6 anĭ de la 16 la 20 milióne, şi că exportul nostru în Belgia cresce în acelaşĭ timp de la 16 la 43 milióne. Prin urmare, se dovedesce un spor constant în folosul ambelor State.

Exportul nostru total în 1892 a fost de:

Tone	1.959.301
Leĭ.	285.384.057

Din carĭ am exportat în Belgia pe acelaşĭ an:

Tone.	280.199
Leĭ	42.967.683

adică 14.30% din exportul total pentru cantităţĭ şi 15.06% pentru valorĭ.

De aci vedem, dar, importanţa relaţiilor nóstre comerciale cu Belgia şi prin urmare trebuinţa ce se simţea de a le regula prin o convenţiune specială.

Prin presenta convenţiune, pe lângă statornicirea relaţiunilor nóstre comerciale, se maĭ reguléză şi tratamentul supuşilor şi vaselor de comerciŭ ale ambelor ţérĭ, acordând reciproc tratamentul naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate, de care se bucură de fapt la noĭ supuşiĭ şi vasele de comerciŭ ale tutulor Statelor, dar care e asigurat în deosebĭ prin convenţiunile nóstre consulare cu Italia, Statele-Unite ale Americeĭ-de-Nord, Belgia şi Elveţia.

Prin art. I se stabilesce principiul tratamentuluĭ naţiuneĭ celeĭ maĭ favorisate pentru supuşiĭ, năvile şi mărfurile produse ale soluluĭ şi ale industrieĭ ambelor ţérĭ; iar în ceea-ce privesce legile, ordonanţele şi regulamentele speciale în materie de comerciŭ, de industrie, de poliţie şi de siguranţă generală în vigóre, guvernul regal a asigurat, prin aliniatul 2 al acestuĭ articol, executarea lor şi pe viitor.

Prin articolele II şi III se fixéză anume beneficiile ce se acordă reciproc produselor soluluĭ şi ale industrieĭ, precum şi supuşilor celor duoĕ ţerĭ.

Prin articolul IV ambele Părţĭ contractante 'şi reservă respectiv facultatea de a denunţa presenta convenţiune la orĭ ce epocă, prevenindu-se cu un an înainte. Denunţarea însă nu va putea avea loc înainte de 31 Decembre 1895.

In resumat, acéstă convenţiune, care admite fără reservă tariful nostru general — ca şi cele-alte convenţiunĭ încheiate cu cele maĭ multe din Statele europene — ne oferă numaĭ folósele ce putem trage dintr'ènsa pentru o desvoltare şi maĭ mare a comerciuluĭ nostru, în general, şi maĭ cu sémă, în particular, pentru sporirea exportuluĭ nostru atât de important în Belgia.

Pentru aceste motive, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota alăturatul proiect de lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

[P]reşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis[cuţi]a generală este deschisă.

[N]e cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune [la vot] luarea în consideraţiune, şi se pri[meşte].

[S]e pune la vot legea prin bile.

[P]reşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re[sultatu]l votuluĭ:

Votanţĭ	65
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	65

—Senatul a adoptat în unanimitate proiectul de lege al convenţieĭ cu Belgia.

Acum avem să reînouim un vot care a rĕmas nul în şedinţa de erĭ, de óre-ce nu a întrunit majoritatea regulamentară.

Este vorba de recunóscerea calităţeĭ de cetăţén român a D-luĭ Eugen Cioran.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	4

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Cioran.

— *D. raportor, Em. Flondor*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege pentru înfiinţarea judecătorilor de instrucţiune pe lângă tribunalele din Dobrogea, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 705 de la 22 Februarie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate, şi aŭ numit delegaţĭ;

Secţiunea I pe D. Anton Brăiloiu;
» II » » Em. Flondor;
» III » » Thoma Marocneanu;
» IV » » I. Plesnilă;
» V » » G. Goilav, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor sub preşedinţa D-luĭ Anton Brăiloiu, şi, luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe motivele următóre:

O practică îndelungată a legeĭ din 30 Martie 1886, asupra organisaţiuneĭ judecătoresci în Dobrogea, a făcut să se vadă că acéstă lege conţine multe lacune, şi maĭ cu sémă lipsa judecătoruluĭ de instrucţiune în organisaţiunea tribunalelor din Dobrogea dă loc la multe inconveniente, aşa că o lucrare de revisuire a unora din disposiţiunile acesteĭ legĭ se impune.

Prin legea actuală procurorii tribunalelor din Dobrogea, pe lângă atribuţiunile pe carĭ le aŭ procurorii din ţéră, îndeplinesc şi pe acelea ale judecătorilor de instrucţiune, avênd ast-fel şi rolul de acusator şi pe acela de judecător. Acésta este contrariŭ tutulor principiilor admise de legislaţiunile moderne şi chiar de procedura nóstră penală, care a separat dreptul de urmărire de acela de instrucţiune, dând pe cel d'ântêiŭ procuroruluĭ şi pe cel d'al duoilea judecătoruluĭ de instrucţiune.

In materie corecţională legea neprevĕḑênd nicĭ o cale de reformare contra rechisitórelor definitive prin carĭ se declară cas de neurmărire, puterea parchetuluĭ în Dobrogea este fără control, ast-fel că, de fapt, pentru delicte procurorul póte, din eróre saŭ cu voinţă, amnestia orĭ-ce delict.

Inmulţirea crimelor în Dobrogea are nevoe de o instrucţiune maĭ liniştită, maĭ cu spirit de urmare de cât aceea pe care o póte face un procuror, ḑilnic distras prin multiplele sarcinĭ ce are de îndeplinit.

In materie criminală legea actuală învestesce pe procurorul general cu dreptul de a

pune sub acusațiune pe prevenit în casul când, dupe terminarea instrucțiunei, găsesce probe suficiente de culpabilitate, fără să dispună nimic pentru casul când probele de culpabilitate nu ar fi suficiente, și dacă, contra mĕsureĭ luate de procurorul general, este verĭ-o cale de reformare.

Pentru a obvia la aceste inconveniente, proiectul de lege, pe de o parte, prevede completarea tribunalelor din Dobrogea cu judecătorĭ de instrucțiune, avĕnd aceeași competință și atribuțiunĭ ca și judecătoriĭ de instrucțiune din țéră, iar, pe de altă parte, limitéză competința și atribuțiunile procurorilor la cele de drept comun.

In ceea ce privesce instruirea crimelor și delictelor, proiectul de lege asimiléză întru tóte procedura penală din Dobrogea cu aceea din restul țereĭ. Vor fi, decĭ, aplicabile Dobrogeĭ tóte dispositiunile relative din codul de instrucțiune criminală, din codul penal și din legea de organisare judecătoréscă.

In ceea ce privesce, însă, judecarea crimelor, proiectul de lege lasă neatinse căderile conferite curțeĭ din Galațĭ prin legile de la 30 Martie 1886, de a funcționa pentru Dobrogea ca curte criminală, înlocuind curtea cu jurațĭ.

Ca corolar al acestuĭ sistem mixt, am introdus în art. 4, § final, o nouă derogațiune la art. 248 codul procedureĭ penale. Acéstă derogațiune, întemeiată pe înlesnirile de adus funcționăreĭ curțeĭ, nu este o inovațiune; avem deja duoĕ precedente în legislațiunea nóstră: legea vacanțelor din 22 Aprilie 1886, și art. 92 din legea de organisare judecătoréscă, modificat prin legea de la 28 Maiŭ 1892.

Comitetul delegaților a admis în unanimitate proiectul de lege așa cum s'a votat de Adunarea deputaților, și, prin subscrisul numit raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'l vota și D-vóstre.

Raportor, M. G. FLONDOR.

LEGE

Relativă la înființarea judecătorilor de instrucție pe lângă tribunalele din Dobrogea

Art. 1. Se adaugă pe lângă tribunalele din Tulcea și Constanța câte un judecător.

Unul din judecătoriĭ acestor tribunale va fi numit judecător de instrucție.

Art. 2. Procuroriĭ și judecătoriĭ de instrucție aĭ tribunalelor din Dobrogea vor avea exact aceleași atribuțiunĭ și vor procede dupe aceleași regule și căderĭ ca procuroriĭ și judecătoriĭ de instrucție din restul Regatuluĭ.

Art. 3. Sunt abrogate art. 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53 și 54 din legea organisăreĭ judecătorescĭ a Dobrogeĭ și art. 4, § final, din legea din 30 Martie 1886, pentru modificarea circumscripțiuneĭ curțeĭ de apel din Focșanĭ.

Art. 4. Atribuțiunile în materie criminală, conferite prin diferite legĭ curțeĭ din Galațĭ, pentru crimele comise în Dobrogea, rĕmân neatinse.

Instrucțiunea acestor crime se va face conform cărțeĭ II, titlu II, cap. I, din codul de procedură penală.

Prin derogație la art. 248 codul procedureĭ penale, judecătoriĭ tribunaluluĭ carĭ se vor fi pronunțat asupra mandatuluĭ de depunere saŭ de arestare, precum și membriĭ curțeĭ carĭ, făcĕnd parte din camera de punere sub acusațiune, vor fi votat punerea sub acusațiune în afacerile criminale venite din Dobrogea, pot lua parte la judecarea procesuluĭ în fond.

Art. 5. Curtea de apel din Galațĭ va maĭ judeca, în ultim resort, apelurile contra sentințelor pronunțate de tribunalele mahometane. In acest cas ea va aplica legile și usurile musulmane.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 16 Februarie anul 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Președinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

resedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuția generală e deschisă.
Ne cerênd nimenî cuvêntul, se pune la vota în consideraţiune, şi se priimesce.
Se dă citire art. 1, 2, 3, 4 şi 5 carî trec fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluî:

Votanţî 49
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 49

Senatul adoptat legea.

— *D. raportor, G. Sefendache,* dă citire următoruluî raport şi proiect de lege:

Domnilor deputaţî,

Proiectul de lege pentru înfiinţarea tribunaluluî Mehedinţî în duoë secţiunî, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluî cu Mesagiul regal No. 704 de la 22 Februarie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate, şi aŭ numit delegaţî:

Secţiunea I pe D. Anton Brăiloiu;
» II » » Em. Flondor;
» III » » Th. Marocneanu;
» IV » » G. Sefendache, şi
» V » » Dr. Garoflide, carî, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie 1894, s'aŭ constituit sub preşedinţa D-luî Anton Brăiloiu, aŭ luat din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, şi 'l-aŭ admis pe motivele următóre:

Infiinţarea uneî a duoa secţiunî la tribunalul Mehedinţî este de mult timp imperios reclamată de interesele numeróse ale justiţiabililor. Infiinţarea acesteî secţiunî nu este o creaţiune nouă pentru acest tribunal; ea a existat şi a funcţionat până la 1890, când, prin legea organisaţiuneî judecătorescî, s'a creḑut de cuviinţă a se desfiinţa.

Experienţa, însă, de maî mult de treî anî a probat, în modul cel maî irecusabil, că o singură secţiune în tribunalul de Mehedinţî nu maî póte satisface exigenţele justiţieî.

O privire aruncată asupra tablourilor comparative ce însoţesce expunerea de motive a D-luî ministru de justiţie va pune pe fie-care în posiţiune de a aprecia şi a judeca situaţiunea.

Numeróse şi justificate reclamărî ale justiţiabililor periclitaţî şi jicniţî în interesele lor, reclamărî de la personalul aceleî unicî secţiunî, demonstră imposibilitatea de a maî sta în acéstă posiţiune.

In ceea ce privesce sporul de cheltuială ce necesitéză înfiinţarea acesteî secţiunî, el este de 30.000 leî anual, care, în comparaţie cu însemnatele interese ale justiţiabililor, cărora li se dă o repede şi justă satisfacere, se póte susţine că cheltuiala este cu totul nemerită.

Comitetul delegaţilor a admis proiectul de lege aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor, şi, prin subsemnatul ales raportor, vĕ rógă să bine-voiţî a 'l vota şi D-vóstre.

Raportor, G. SEFENDACHE.

LEGE

Art. I. — Tribunalul Mehedinţî se împarte în duoë secţiunî, cu personalul prevĕḑut de legea de organisare judecătoréscă, cu o singură excepţiune, aceea că la acest tribunal va fi un singur judecător de instrucţiune, care va face parte din secţiunea II.

Art. II. — Unul din judecătoriî de instrucţiune de la tribunalul Dolj se suprimă.

Art. III. — Acéstă lege se va pune în aplicare la 1 Aprilie 1894.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecî* şi *patru* voturî, contra a *duoë*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. C. Urdăreanu: Dacă am cerut cuvêntul este maĭ mult ca să 'mĭ exprim mirarea mea asupra acestuĭ proiect de lege, care se motivéză pe faptul că sunt procese multe la tribunal; şi acéstă mirare o am cu atât maĭ mult, cu cât legea acésta vine în urma votăreĭ legeĭ judecătoriilor de pace, cărora s'a dat o mulţime de atribuţiunĭ pe carĭ maĭ înainte le aveaŭ tribunalele. Aşa fiind, socotesc că D. ministru s'a cam grăbit cu înfiinţarea uneĭ a duoa secţiunĭ; trebuia să aştepte punerea în aplicare a legeĭ judecătoriilor de ocóle şi dacă, dupe o experienţă de un an, s'ar fi constatat că tribunalul încă era grămădit de afacerĭ, atuncĭ să fi venit cu acéstă lege a înfiinţăreĭ uneĭ a duoa secţiĭ.

In cât privesce înmulţirea proceselor la tribunalul de Mehedinţĭ, este fórte adevĕrat că tribunalul acesta are 30—40 procese pe ḑi, însă, în mare parte, causa înmulţireĭ proceselor este administraţia, fiind-că maĭ tóte procesele corecţionale se amână din causa neîndeplinireĭ de procedură; şi înţelegeţĭ fórte bine că, amânându-se necontenit procesele, ele se aglomeréză.

Incă odată, dacă aşĭ sci că dupe o experienţă óre-care făcută cu legea judecătoriilor de ocóle, tribunalul ar fi încă îngreunat de procese, nu aşĭ fi contra acesteĭ legĭ. Eŭ cunosc fórte bine tribunalul de Mehedinţĭ, chiar am fost preşedinte al aceluĭ tribunal, aşa că vĕ vorbesc în cunoscinţă de causă şi vĕ mărturisesc că statistica pe care o pune în faţă Senatuluĭ D. ministru nu prea are aşa mare temeiŭ, maĭ cu sémă că aţĭ ales câte-va tribunale cu carĭ făcênd comparaţie, ar resulta că este un avantagiŭ şi o necesitate a se înfiinţa acéstă a duoa secţiune la Mehedinţĭ. Sunt şi alte tribunale, de exemplu, tribunalul de Suceava, care are maĭ puţine afacerĭ şi unde tot se fac multe amânărĭ.

D-lor, D. raportor are aerul a ḑice că aŭ existat 2 secţiunĭ la tribunalul de Mehedinţĭ din timpurile imemoriale! Eĭ bine, nu există de cât de la 1875, căcĭ înainte tot-d'a-una n'a fost de cât numaĭ o singură secţiune. Legea acésta înfiinţéză şi a duoa secţiune, dând fie-căreĭ secţiunĭ competinţa eĭ.

D. ministru s'a adresat acum 2 anĭ de ḑile preşedinteluĭ tribunaluluĭ întrebând dacă trebue să înfiinţeze a duoa secţiune la Mehedinţĭ, şi 'mĭ aduc aminte că în anul trecut D. preşedinte a făcut un raport care era contra înfiinţăreĭ celeĭ d'a duoa secţiunĭ, de óre-ce îşĭ putea expedia afacerile, şi nimenĭ nu este maĭ bine în putinţă de a sci de cât preşedintele tribunaluluĭ, care are administraţia şi scie tot ce se petrece. Nu sciŭ dacă preşedintele tribunaluluĭ a revenit asupra acestuĭ raport, dar sunt positiv informat că s'a opus. Orĭ-cum ar fi, eŭ aşĭ ruga pe D. ministru să aştepte maĭ ântêiŭ să se experimenteze un an aplicarea legeĭ judecătoriilor de pace, şi dacă atuncĭ va resulta aceeaşĭ împovorare de afacerĭ, să înfiinţeze a duoa secţiune la tribunal. Aşĭ maĭ ruga pe D. ministru ca în ceea ce privesce numirile personaluluĭ, să bine-voiască a se inspira de ómeniĭ carĭ aŭ afacerĭ la tribunalul de acolo, căcĭ eŭ sunt îngrijat că acéstă înfiinţare a secţiuneĭ a duoa să nu fie un refugiŭ pentru uniĭ carĭ deţin puterea în judeţul Mehedinţĭ şi carĭ aŭ rĕmas nepricopsiţĭ.

Acestea ḑise, socotesc că totul depinde de la D-vóstre să regulaţĭ cum este maĭ bine.

Eŭ 'mĭ am făcut datoria şi, fără a combate în principiŭ înfiinţarea uneĭ a duoa secţiunĭ la tribunalul de Mehedinţĭ, aşĭ dori să se aştepte experimentarea legeĭ judecătoriilor de pace un an, pentru a vedea dacă se va maĭ simţi necesitatea aceleĭ a duoa secţiunĭ la tribunal.

D. Gr. Sturdza: D-lor senatorĭ, raportul este fórte precis şi nu se póte ḑice că este făcut de un membru al majorităţeĭ, ci chiar de un amic politic al D-luĭ Urdăreanu, de D. Sefendache.

D. G. Sefendache: Cer cuvêntul.

D. Gr. Sturdza: Raportul este fórte precis.

Aŭ funcţionat la tribunalul de Mehedinţĭ duoă secţiunĭ până la 1890; la 1890 s'a desfiinţat a duoa secţiune pentru óre-carĭ cuvinte. In curs de treĭ anĭ şi maĭ bine s'a făcut experienţă că nu este suficient o secţiune, s'aŭ făcut numeróse reclamărĭ, s'aŭ făcut cercetărĭ de D. ministru de justiţie care ne expune cestiunea şi ne presintă un tabloŭ din care vĕ puteţĭ încredinţa că nu este de ajuns o secţiune. Prin urmare, nu vĕd pe ce se întemeiasă D. Urdăreanu ca să maĭ céră o experienţă de un an. Eŭ mĕ opun la amânare şi votez proiectul ca să nu urmeze rĕul acesta încă un an maĭ mult. (Aprobărĭ.)

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, supresiunea uneĭ a duoua secţiunĭ la tribunalul Mehedinţĭ nu s'a făcut fără mare oposiţiune la 1890, când s'a votat legea de organisaţiune judecătorésca; de atuncĭ în fie-care an readucerea tribunaluluĭ la prima luĭ stare a fost cerută atât în Cameră cât şi în Senat. Anul trecut, cu ocasiunea înfiinţăreĭ uneĭ secţiunĭ la Galaţĭ, cestiunea a revenit şi era o mare pornire ca să fie mĕsura egală şi pentru Mehedinţĭ.

In acel timp am căutat să vĕd dacă putém continua cu o singură secţiune, şi am avut un raport al actualuluĭ preşedinte al tribunaluluĭ, care asumă încă rĕspunderea serviciuluĭ, cu tótă îngrămădirea afacerilor.

Anul acesta însă la redeschiderea tribunalelor, am priimit un lung şi amĕnunt raport din partea aceluiaşĭ preşedinte prin care 'mĭ arată că cu tóte sforţările puse, nu s'a putut aduce expediţia proceselor la o stare satisfăcĕtóre pentru justiţiabilĭ. Nemulţumit numaĭ pe aceste conclusiunĭ ale preşedinteluĭ tribunaluluĭ, am făcut o statistică ca prin comparaţiune să mĕ edific asupra oportunităţeĭ mĕsureĭ. Statistica acésta am ales'o intenţionat, în vederea uneĭ comparaţiunĭ a tribunaluluĭ de Mehedinţĭ cu tribunalele carĭ aŭ duoĕ saŭ [illegible] multe secţiunĭ.

Din statistică resultă că la Iaşĭ, unde [illegible]vem treĭ secţiunĭ, vin pe secţie 912 senti[illegible] la Covurluĭ 1204, la Dolj 1572, la Mehed[illegible] 2902. Mehedinţiĭ este decĭ de 3 jumĕ[illegible] orĭ maĭ încărcat de cât o secţiune de Iaşĭ [illegible] duoă orĭ maĭ mult de cât Dolju; aprópe [illegible] 2 orĭ de cât tribunalul Prahova, şi tribun[illegible] Prahova trece drept un tribunal greŭ [illegible]vărat.

A trebuit sá recunosc că evidenţa [illegible] în sensul conclusiunilor presidentuluĭ [illegible] că orĭ cât de stăruitóre ar fi fost mu[illegible] magistraţilor, le era imposibil să fa[illegible] bună expediţiune afacerilor.

In asemenea condiţiunĭ, rĕul este nu [illegible] maĭ că lucrările se acumuléză, dar că în[illegible]cerea hotărîrilor magistraţiĭ nu aŭ tim[illegible] necesar pentru a le alcătui în drept şi [illegible] fapt cum ar trebui. Ceea ce este maĭ [illegible] este că nu se póte da împricinaţilor term[illegible] apropiate, şi pentru orĭ-care proces că e[illegible] mic, nu se póte obţine înfăţişare înaint[illegible] 3 lunĭ şi 3 lunĭ şi jumĕtate.

Din tóte casururile pe carĭ le pótă ave[illegible] justiţie, dupe mine, unul din principal[illegible] este încetinimea eĭ.

In asemenea condiţiunĭ, ne-am gândi[illegible] e nevoe să facem un mic sacrificiŭ şi [illegible] tribunaluluĭ de Mehedinţĭ ceea-ce se [illegible]

D. Urdăreanu ḑice că, în urma lege[illegible] decătoriilor de pace, trebue să se mod[illegible] situaţiunea. Este eróre. Prin faptul [illegible] dereĭ competinţeĭ judecătoriilor de ocól[illegible] vor uşura curţile, dar tribunalele nu; [illegible] afacerile aŭ să mérgă în apel la tribu[illegible] De altmintrelea sunt o serie de afacerĭ [illegible] aprópe nu sunt atinse de legea judecăto[illegible]lor de pace. Ne rĕmâne tot notariatul [illegible] împovăréză mult, maĭ cu osebire pe [illegible] impiegaţĭ aĭ grefelor.

Or, vedeţĭ cum stăm cu autentifică[illegible] la Dolj avem pe an un numĕr de 922 [illegible] Mehedinţĭ 1.634.

Aşa fiind, ne întrebăm: punênd în [illegible] lucrările carĭ sunt la tribunalul de M[illegible]dinţĭ, cu sacrificiul bănesc care ni se [illegible] trebue să se facă reforma astăḑĭ, iar [illegible] mâĭne.

Suma de cheltuelĭ care se va înscr[illegible] budget, pentru înfiinţarea uneĭ secţ[illegible] este numaĭ de 30 miĭ leĭ, şi în compe[illegible]ţiune parţială vin ceĭ 8.200 leĭ, carĭ re[illegible] din desfiinţarea unuĭ judecător de instr[illegible] de la Dolj. Cred că nu maĭ este de [illegible] pentru o îndreptare de mult cerută, la [illegible] ne am opus cât am creḑut că se póte o[illegible] şi la care ne raliăm astăḑĭ faţă cu evid[illegible]

Acestea sunt motivele pe carĭ se înt[illegible]iază proiectul de lege.

D. raportor, G. Sefendache: D-lor se[illegible]torĭ, principele Gr. Sturdza, luând cuvêntu[illegible] asupra acestuĭ proiect de lege, a găs[illegible] cuviinţă ca, între motivele ce a presenta[illegible] D-vóstre pentru adoptarea acestuĭ proie[illegible] să se mire cum colegul nostru a venit [illegible] criticat proiectul de lege, de óre-ce, [illegible] principele: şi raportorul precum şi ceĭ [illegible] combat sunt coreligionarĭ politicĭ. N[illegible]

ăduiesc că sunt liberal și fac opoşițiune, u însă în contra îmbunătățirilor ce se aluc. Văd că şi D. Urdăreanu face oposițiune, ar dacă D-sa, făcênd oposițiune, face opoițiune ca liberal, în acésta n'am să mě anestec, de óre-ce oposițiune se póte face și e aceia carî sunt din acelaşi partid şi penru motivele cari îi privesc. Cred că bine a ăcut principele Gr. Sturdza că a făcut aéstă alusiune, silindu-mě să iaŭ cuvêntul ă susțin acest raport, căcî alt-fel s'ar fi băuit póte că e conivență între mine și D. Jrdăreanu, că pe de o parte să fac raportul roiectuluî, iar pe de alta să las să se comată, ca să se aducă câte-va voturi contra inistruluî justiției. Ca să nu fie dar acéstă uspiciune de conivență, cred, D-lor senatorî, ă D. ministru a expus în mod serios în fața nor. Senat tóte motivele carî 'l aŭ deterinat pe D-sa să vină cu acest proiect de ege. Vi s'a citit statistica, vi s'aŭ presintat ctele, şi, orî-cine le va studia conșciincios, e sigur trebue să dea aprobarea sa. Eram n drept să ne așteptăm ca şi colegul nostru). Urdăreanu să vină să susțină acest roiect, care vine să aducă o îmbunătățire n justiție, şi care vine să recunóscă şi să ea o maĭ mare importanță districtuluî pe are D-sa îl represintă, şi apoi suntem şi atorî să facilităm, pentru localitate, mărirea umĕruluî consumatorilor, de óre-ce se scie rista situațiune economică în care se află everinu.

Când cu tóte acestea D. Urdăreanu crede e cuviință a combate acest proiect, póte că césta probéză în favórea consciinţeĭ D-sale, ind-că voesce să arate şi să fie corect, nu ocuviințéză nimic chiar în favorul districuluî pe care 'l represintă, când D-sa se coninge că nu este o necesitate bine simțită. r ceea-ce se atinge despre mulțimea lurărilor ce se află în tribunalul de Meheinți, cu o singură secțiune, D. ministru a elatat Senatuluĭ, în modul cel maĭ convinętor, actele din carî resultă înființarea uneĭ duoa secțiuni la tribunalul Mehedinți. ând a venit înaintea D-vóstre, anul trecut, roiectul de lege, ca să se înființeze o a duoa ecțiune la Galați, îmi pare că am întrebat e D. ministru dacă nu crede că ar fi bine ă se înființeze și la T.-Severin încă o secune. Intêlnisem cam pe atuncĭ şi pe D. reşedinte al tribunaluluĭ, bărbat fórte acv, şi 'ĭ spuném: dar bine cum puteți D-vósră cu o singură secțiune să duceți atâtea ucrărĭ? Acum este ocasiunea d'a se cere şi entru Severin, fiind-că se cere pentru Gaţi. Doresc să încerc încă, 'mĭ a rĕspuns -sa, să văd dacă cu singurele forțe de carî ispunem, vom maĭ putea merge înainte; eĭ ine, acum, a dis D-sa, nu maĭ putem merge, ăcĭ lucrările sunt peste mĕsură de multe, i de vom merge tot așa, am ajunge să nu e maĭ pótă da justiția la tribunalul Severin, e cât dupe maĭ multe lunĭ, saŭ de loc.

De aceea facilitarea justiţieĭ care este imerios simțită, precum și interesul ce se maifestă pentru un district atât de mare şi mpórtant, m'a îndemnat, D-lor senatorĭ, a ace apel la D-vóstre, d'a aprecia nisce motive atât de seriόse şi a aproba acest proiect de lege. In ceea-ce privesce personalul ce se va numi, şi de care se teme D. Urdăreanu, eŭ nu sunt în arcanele, în secretele numirilor ministeriale, ca să sciŭ ce se petrece acolo, dar de sigur D. ministru se va sili a face nisce numirĭ cu totul imparțiale și consciinciόse, carĭ să ofere garanțiile cele maĭ solide pentru justițiabiliĭ din Mehedinți.

Vě rog, să bine-voițĭ, D-lor senatorĭ, a priimi acest proiect de lege.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, şi se priimesce.

— Se dă citire art. 1.

D. C. Urdăreanu: D-le ministru, cred că ar fi bine să adăogați la art. 1, cuvintele: »al căruĭ personal şi competință«, adică, să se distingă competința fie-căreĭ secțiunĭ.

D. ministru al justiției, Al. Marghiloman: Ambele secțiunĭ aŭ plenitudinea de competință, afară numaĭ când e o lege specială care specialiséză o secțiune.

D. C. Urdăreanu: Nu e așa; iată ce dice art. 8 din legea de organisare judecătorésca de la 1890: »că se mențin atribuțiunile speciale«. Dar D-vóstră diceți că amênducĕ secțiunile pot să facă acte de notariat?

Nicĭ odată nu a fost ast-fel. La tóte tribunalele cu duoĕ secțiunĭ, se ocupă secția I cu notariat, iar secțiunea II cu procesele civile.

D. ministru al justiției, Al. Marghiloman: Tribunalul acesta va funcționa exact dupe modelul tribunaluluĭ din Galați.

D. C. Urdăreanu: La Galați secțiunea I se ocupă singură de notariat, şi a duoa cu procesele cele-alte.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 1, și se priimesce.

— Se dă citire art. 2 şi 3 carĭ se priimesc fără discuțiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	59
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	57
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

D-lor, acum vom vota câte-va recunóscerĭ şi indigenate, şi pe urmă vom ridica şedința.

— *D. raportor, Th. Marocneanu*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 11 Februarie 1894, în majoritate de 4 membri, sub președința Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenți D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Constantin I. Bălăceanu și Thoma Marocneanu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 566 de la 5 Februarie 1894, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Michail Ene, Român din Basarabia, de religiune ortodoxă, de profesiune inginer la C. F. R., domiciliat în Craiova.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Zagorna, județul Soroca (Basarabia), la 12 Iunie 1848, din părințiĭ Constantin M. Ene şi Elena, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că a fost autorisat de guvernul Rusieĭ de a părăsi suditența rusă;

Că se află se serviciul C. F. R. de la 13 Maiŭ 1881 şi actualmente ocupă postul de inspector de tracțiune, şi în tot timpul a adus bune serviciĭ administrațiuneĭ C. F. R.;

Că la 18 Octombre 1889, 'i s'a conferit de M. S. Regele ordinul *Coróna României* în gradul de cavaler, fiind inginer mecanic al C. F. R.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Michail Ene, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Michail Ene, Român din Basarabia, domiciliat în Craiova.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. președinte G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	33
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea recunósceriĭ D-luĭ Michail Ene.

— *D. secretar, T. Marocneanu*, în locul D-luĭ raportor Gr. Capșa, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în diua de 27 Noembre 1892, în majoritate de 5 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenți D-niĭ: Gr. Capșa, Dr. Florea Teodorescu, Dr. Christescu și Dimitrie C. Popescu, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. 338 de la 13 Martie 1892, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Ilie Butta, Român din Transilvania, de religiune greco-orientală, de profesiune conductor postal, domiciliat în comuna R.-Vêlcea, județul R.-Vêlcea.

Examinând actele aflate în dosarul acestei cereri, a constatat:

Că este născut în comuna Porcesci, ținutul Transilvaniei, la 10 Martie 1865, din părinții Ioan și Elisa Butta, și la 15 aceeași lună și an s'a botezat în religia greco-orientală;

Că s'a lepădat de protecția austro-maghiară, de care nu s'a bucurat nici o dată;

Că la 15 Ianuarie 1888 s'a supus legei de recrutare a armatei române, trăgênd la sorți și a fost dispensat de serviciul militar ca cel mai mare fiŭ la mamă vĕduvă;

Că se află în serviciul postal român de la 1883, aflându-se și actualmente ca conductor postal gr. III la oficiul R.-Vélcea, unde are o bună conduită;

Că este venit în R.-Vêlcea de mic copil, unde se bucură de bună conduită în societate.

In fața acestor constatări, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-luĭ Ilie Butta, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiți a 'i recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Ilie Butta, Român din Transilvania, domiciliat în R.-Vêlcea.

Raportor, *Gr. Capșa.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se primesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	40

Prin urmare, Senatul a admis în unanimitate proiectul de lege.

— *D. secretar, Em. Flondor,* (în locul D-luĭ raportor) dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 13 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Anton Cincu, Gr. Capșa și D. C. Popescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Februarie 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 673 de la 27 Februarie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Ștefan Stoicovitz, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Galați.

Examinând actele aflate în dosarul acestei cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Galați la Martie 1851 din părinții legitimĭ Vasile și Elena Stoicovitz, și s'a botezat în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că este născut și crescut în țéră, avênd profesiunea de comerciant;

Că se află între contribuabiliĭ orașuluĭ Galați;

Că tatăl suplicantuluĭ este născut în Bêrlad la 1824.

In fața acestor constatări, comisiunea în unanimitatea membrilor presinți, a admis cererea D-luĭ Ștefan Stoicovitz, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiți a 'i acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. C. Popescu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Ștefan Stoicovitz, din comuna Galați, județul Covurluiŭ, împămêntenirea cu dipensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Februarie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *șépte-ḑecĭ* și *opt* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Președinte, **general G. Manu.**

(L.S.A.D) Secretar, *Leon Ghica.*

D. vice-președinte, C. I. Budișteanu: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se primesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: (Ocupă fotoliul presidențial).

Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	38
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	36
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 14 Maiŭ 1893, în majoritate de 4 membri, fiind presențĭ D-niĭ: Anton Cincu, D. C. Popescu, G. Sefendache și Gr. Capșa, a luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Maiŭ 1893, și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.899 de la 11 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 7, § I, lit. *a* din Constituțiune, se cere a se acorda împămêntenirea, avênd stagiul împlinit, D-luĭ Anton Kratochvil fiul, de religune romano-catolică, de profesiune capelmeister de musică cl. I la regimentul 1 de geniŭ (căpitan), domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acestei cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Klaton (Austria) la 5 Iunie 1858, din părinții Anton Kratochvil și Tereza, și botezat tot în acea ḑi în religia romano-catolică;

Că se află în armata română de la 1 Iulie 1881, aprópe 12 anĭ de ḑile, când a fost numit șef de musică la regimentul 5 dorobanți din Giurgiŭ;

Că 'și a urmat studiile în Bucurescĭ la conservatorul de musică și declamație;

Că la 25 August 1888 s'a căsătorit în Brăila, din care căsătorie are duoĭ băeți și o fată;

Că de la 1888 se află ca capelmaister al musiceĭ regimentuluĭ 1 de geniŭ, cu gradul de căpitan, unde 'și îndeplinesce serviciul cu zel și activitate, instruind ómeniĭ într'un mod fórte satisfăcĕtor, avênd și o conduită exemplară;

Că s'a lepădat de protecția austro-ungară, de care nu s'a bucurat de când a venit în țéră, ca copil mic, la 1863;

Că A. S. Principele Bulgarieĭ 'i-a conferit medalia de merit clasa III de bronz, pentru care, prin decretul cu No. 1.998 de la 3 Februarie 1882, a fost autorisat de ministerul de externe al țéreĭ de a o priimi și purta;

Că la 1 Noembre 1884 i s'a conferit medalia *Serviciul credincios* clasa I;

Că la 4 Iunie 1888 i s'a conferit de M. S. Regele Românieĭ medalia *Bene-merenti* clasa II, pentru silințele sale în arta musicală;

Că la 22 Maiŭ 1892 i s'a conferit de M. S. Regele ordinul *Coróna Românieĭ* în gradul de cavaler;

Că tatăl sĕŭ, Anton Kratochvil, a fost naturalisat de Corpurile legiuitóre și legea s'a promulgat prin decretul regal No. 865 de la 9 Aprilie 1888, liberându-i-se diploma No. 1.846;

Că la 29 Octombre 1882 a adresat cererea sa de naturalisare D-luĭ ministru de resbel, care a înaintat'o D-luĭ ministru de justiție, unde s'a înregistrat la No. 4.549 din 1883, ast-fel că aḑi are și stagiul împlinit de 10 anĭ de la data cereriĭ.

Pentru aceste motive comisiunea, în unanimitatea membrilor presenți, a admis cererea D-luĭ Anton Kratochvil fiul, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de Constituțiune, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiți a'i acorda și D-vóstre împămêntenirea, avênd stagiul împlinit, și votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Grigore Capșa.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § I, lit. *a* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Anton Kratochvil fiul, șef de musică la regimentul 1 de geniŭ (căpitan), împămêntenirea avênd stagiul împlinit.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Maiŭ 1893, și s'a

[vo]tat cu majoritate de *cinci-deci* și *șése* [vo]ri, contra a *patru*.

[P]reședinte, G. Manu.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu*.

[D.] președinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis[cutiu]nea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune [la vo]t luarea în considerațiune, și se prii[mesc]e.

— Se pune la vot cu bile legea în total,

[D.] președinte, G. Gr. Cantacuzino: Re[zulta]tul votuluĭ:

Votanțĭ	47
Majoritate	32
Bile albe	47

Senatul a adoptat în unanimitate legea indigenatuluĭ.

D. I. Plesnilă: Fiind-că tot ce a fost la ordirea ḑileĭ pentru a se discuta în ședință publică s'a epuisat, și fiind-că noĭ avem în secțiunĭ verĭ-o câte-va proiecte de legĭ carĭ aŭ nevoe de multă discuțiune, în acest sens am făcut o propunere ca ședințele publice să încépă de la 7 Martie.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, în adevĕr că sunt maĭ multe proiecte de legĭ carĭ s'aŭ studiat în secțiunĭ și pentru carĭ s'aŭ numit delegațĭ; delegațiĭ lucréză în comisiunĭ, și dupe ce se vor numi raportorĭ, D-lor vor face rapórtele respective. Pentru acésta cred că e destul să se hotărască ședința viitóre a Senatuluĭ pe Joĭ; vĕ rog fórte mult să se hotărască ședința pentru Joĭ, când vom avea ce lucra.

— Se pune la vot propunera, și se priimesce.

— Ședința se ridică la orele 5, anunțându-se cea viitóre pentru Joĭ, 3 Martie, ora 2 p. m.

No. 43

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 3 MARTIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, Em. ...ndor, A. Blancfort, și Dr. I. Cernătescu, ...retarĭ aĭ biurouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind ...sențĭ 80 D-niĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 37 ...ĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul de Roman, P. S. S. E...opul de Hușĭ; D-niĭ: Bonaki Mihail Gre...iadi, Cincu Ant., Ghica Gr. D., Goilav Gr., ...nu R., Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., ...beiŭ B. D., Văcărescu C. T.

In congediŭ:

D-niĭ: Sassu P. V., Șendrea St.

Nemotivațĭ:

P. S. S. Mitropolitul Primat, P. S. S. Epis...ul de Rîmnic; D-niĭ: Alexiu C., Bu...a M. (Dr.), Buzdugan V., Chircu T., Chris...u T., Ciolac Garabet, Ciolac I., Colibă...u C., Economu N., Gussi N., Cristescu (Dr.), Lupașcu Neron, Meculescu I. I. ...), Rușavețianu N., Sebastian C. G., Stă...u Eug., Stroiescu I., Tatos T. I., Vernescu ...Vidrașcu G. C., Vlădescu M. (general), ...enti L. Chr.

—D. *secretar, A. Blancfort*, dă citire su...rulul ședințeĭ precedente, care se aprobă.

—Se acordă succesiv următórele congediĭ:

...) D-luĭ Mârzescu 3 ḑile;
...) » Bonaki 4 »
...) » Sassu 3 »
...) » Goilav 3 »
...) P. S. S. Episcopuluĭ de Roman 3 ḑile
...) » » de Hușĭ 3 »

—Se ia act de cererea de congediŭ pen...astăḑĭ a D-luĭ Rodrig Manu.

—Se trimite la comisia de indigenate su... D-luĭ Radu Giuvelca, care se rógă a 'i ...ecunósce calitatea de cetățĕn român.

—*D. ministru de finance, M. Germani*, ...ne Mesagiile regale în alăturare cu ur...órele proiecte de legĭ:

... Proiectul relativ la deschiderea unuĭ ...it extraordinar de leĭ 6.638.000 pentru ...inarea completă a linieĭ ferate Craiova-...fat;

... Relativ la strămutarea reședințeĭ co...eĭ rurale Gutu din județul Mehedințĭ;

... Relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ via... de 250 leĭ pe lună D-luĭ Ernest Teodor.

... Relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de ... leĭ pe lună, peste pensiunea care o prii...ce vĕduva căpitanuluĭ de port clasa I ...andru Teodori.

... Relativ la regularea budgetuluĭ caseĭ ...otație a Oasteĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Așĭ ruga pe onor. Senat să bine-voiască a lua de urgență în discuțiune acest proiect, pentru că este vorba de a se putea plăti pensiunile militare pe luna curentă Martie.

—Urgența cerută de D. ministru de finance se pune la vot, și se priimesce.

—Proiectele depuse se trimit la secțiunĭ.

—*D. ministru de finance, M. Germani*, depune Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ pentru împămêntenirea D-lor: Nicolae Popescu, Hristache Cațefani, Nicolae Măcelaru, Dionisie Mardan, Hagianof N. Stoian, Nicolae Torjeski, Frederic L. Valter și Pericle I. Macri.

— Se trimit la comisiunea de indigenat.

D. Dim. Sturdza: Am onóre, D-le președinte, de e interpela pe D. președinte al consiliuluĭ, ministru de interne și de resbel, asupra terorismuluĭ ridicat la sistemă de guvernămênt. (Protestărĭ).

D. Gr. Lerescu: Terorismul 'l ațĭ făcut D-vóstre; D-vóstre facețĭ revoluțiĭ:

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Voiŭ telegrafia imediat D-luĭ președinte al consiliuluĭ ca să 'l întreb dacă voesce să rĕspundă îndată, saŭ dacă vrea să amâne rĕspunsul sĕŭ în termenul regulamentar. Cum voiŭ priimi rĕspunsul îl voiŭ comunica D-luĭ Sturdza.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: La ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ delegaților de secțiunĭ relativ la cererea de a se autorisa urmărirea D-luĭ senator, I. Athanasiu, conform art. 52 din Constituțiune.

— *D. raportor, I. Plesnilă*, dă citire următoruluĭ raport:

Domnilor senatorĭ,

D. ministru al justițieĭ, prin adresa cu No. 1.653 din 7 Februarie a. c., comunică Senatuluĭ și intervine a se da cuvenita autorisare, cerută de art. 52 din Constituțiune, ca D. senator Ión Athanasiu, represintantul colegiuluĭ al II de Romanațĭ, să pótă fi citat și sta în judecată corecțională înaintea tribunaluluĭ de Romanațĭ pentru faptul de complicitate la o bancrută fraudulósă, sĕvĕrșită de comerciantul Ión Theodoru, din orașul Caracal, și care acesta, cu ocasia instrucțieĭ acestuĭ fapt, denunță și pe D. Ión Athanasiu ca complice la acéstă bancrută fraudulósă; acțiunea acésta, îndată dupe acéstă denunțare, a rĕmas în stagnațiune, prin faptul că complicele denunțat nu póte fi urmărit de cât în basa uneĭ autorisărĭ dată de Corpul legiuitor din care face parte.

Secțiunile Senatuluĭ, deliberând asupra acesteĭ cererĭ, aŭ admis'o în unanimitate, numind delegațĭ pe D-lor:

N. Sibiceanu pentru secția I;
Ath. Nedelcovicĭ » » II;
Gh. Manoliu » » III;
General Costaforu » » V, și pe subsemnatul pentru secția IV, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie a. c., în absența D-luĭ delegat al secțiuneĭ II, a luat din noŭ în cercetare cererea D-luĭ ministru al justițieĭ, pe care a admis'o, ca și secțiunile, în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Faptul pentru care Senatul este sesizat a se pronunța de dă saŭ nu autorisarea de a putea fi urmărit D. senator Ión Athanasiu, represintantul colegiuluĭ II de Romanațĭ, este un fapt fórte grav; o acusație de asemenea natură ce planéză asupra D-sale un moment nu trebue întârḑiat pentru a se justifica înaintea justițieĭ, fie de o calomnie, fie că s'ar stabili complicitatea pe care o pretinde delicuentul Ión Theodoru. D. Athanasiu chiar doresce cu un moment maĭ înainte a 'i se da acéstă autorisare pentru a pune capĕt uneĭ atarĭ stărĭ de lucrurĭ care 'ĭ-ar îngreuia posițiunea.

Pentru aceste considerante, comitetul a admis acéstă autorisare, rugându-vĕ și pe D-vóstre a o aproba.

Raportor, *I. Plesnilă.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

D. G. Sefendache: D-lor, acésta este a duoa cerere ce se face onor. Senat în acéstă sesiune de a se da permisiune pentru a se urmări pe cale corecțională un senator.

Eŭ am luat cuvêntul maĭ mult pentru că s'ar putea acusa onor. Senat că a fost parțial, pentru că la prima cerere ce s'a făcut nu s'a încuviințat urmărirea (întreruperĭ); acéstă a duoa cestiune, însă, Senatul găsesce de cuviință să permită urmărirea, și eŭ ḑic că fórte bine va face Senatul dacă va permite acéstă urmărire.

D. G. Lerescu: Acum D. Athanasiu cere să se dea permisiunea.

D. Gr. Sefendache: D-le Lerescu, vreĭ să rĕspunḑĭ D-ta pentru D-niĭ ministri și pentru comitet și pentru majoritate.

D. Gr. Lerescu: D-niĭ ministri n'aŭ nevoe să rĕspund eŭ în locul D-lor; dar alt-fel sunt lucrurile acum.

D. G. Sefendache: Vĕd că din noŭ se pune mare preț pe faptul d'a se sci dacă represintantul a consimțit saŭ n'a consimțit; dar acésta nu însemnéză nimic înaintea Corpurilor legiuitóre înaintea căruia se discută cererea. Cererea de urmărire este o cerere constituțională, și instanța judecătorescă nu póte judeca pe un represintant chiar când el singur s'ar presinta în instanță pentru a fi judecat. Este, dar, indispensabilă a se cere autorisațiunea de urmărire.

Și pentru ce acésta? Fiind-că legiuitorul constituțional, prin art. 52 din Constituțiune, a voit să garanteze presența represintantuluĭ la lucrările Camereĭ saŭ ale Senatuluĭ, și, în adevĕr, s'a temut că, de óre-ce acțiunea publică este pusă în mișcare dupe voința ministruluĭ de justiție, s'ar fi putut întêmpla ca atuncĭ când ministerul ar fi avut interes să lipséscă Senatul saŭ Camera de un ales al sĕŭ să facă a 'i se intenta o acțiune criminală saŭ corecțională spre a'l aresta și ține departe de lucrărĭ.

Casul D-luĭ Athanasiu, de sigur, nu póte da loc la acéstă temere. Ceea ce s'ar putea întrevede din expunerea D-luĭ raportor, prin care se ḑice că afacerea este gravă, fiind-că este vorba de o complicitate la o bancrută.

Ceea ce resultă din declarațiunea urmăritului Theodor Ioan. In adevĕr, sciŭ că noï nu trebue să prejudecăm, însă nu putem să ne pronunțăm fără a ne da séma de întregimea faptuluï; și acésta cu atât maï mult în casul de față, cu cât s'ar putea da loc la bănuelï, ca acésta să nu fie resultatul animosităților locale. Se scie, din nenorocire și maï ales în provincie, că acela care jócă un rol politic, orï-cât de mic ar fi el, este supus la invidie, la gelosie, 'ï se scrutéză tóte actele și se manifestă o vĕdită bucurie când acel personagiŭ se află într'o posițiune dificilă, strîmtorată.

Mulțï ar fi în drept să bănuiască ca acéstă acțiune să nu fie resultatul unor neînțelegerï locale; orï-cum ar fi însă, Senatul este dator, cât maï neîntârḑiat, spre a se limpeḑi situațiunea colegului nostru.

Terminând, cred că este de prisos a maï declara că în timpul judecăreï afacereï, D. Athanasiu póte să ia parte la lucrările Senatuluï. Acésta se scie, însă nu este de prisos a se face mențiune.

D. Athanasiu: D-lor, eŭ am fost înaintea tribunaluluï, și m'a respins sub cuvênt că trebue maï ânteiŭ dată autorisarea Senatuluï. Am cerut D-vóstre ca să aprobațï acéstă autorisare ca să mĕ presint să isprăvesc o dată; de aceea vĕ rog să încuviințațï conclusia raportuluï.

D. Plesnilă, raportor: D-lor Senatorï, ațï auḑit și D-vóstre pe D. senator Athanasiu că singur vĕ rógă astăḑï, dupe cum a făcut prin tóte secțiunile nóstre, ca să 'ï dăm voe a se presinta înaintea tribunaluluï, căcï este o cestiune gravă, cestiune de bancrută și posițiunea sa nu'ï permite să stea între D-vóstre sub o asemenea acusare. D. Athanasiu spune că s'a dus la tribunal, și tribunalul 'l a respins, din causa lipseï de autorisare a Senatuluï cerută de Constituțe. D-sa ne rógă, decï, să 'ï dăm voe să se ducă înaintea tribunaluluï spre a se justifica. Insușï D. Sefendache se unesce cu noï; decï, cred de prisos a maï discuta. (Aplause).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Voiŭ pune la vot conclusiunile raportuluï care vi s'a citit. Conform art. 85, al. 2, voiŭ pune la vot cu bile coprinderea acestuï raport, căcï acest articol vorbesce ast-fel: »Votul prin bile se face asupra tutulor cestiunilor supuse deliberațiuneï și decisiuneï Senatuluï, afară de luarea în considerație și de articolile din proiectele de legï carï se pun la vot în parte și carï se votéză prin sculare și ședere«.

Prin urmare, pun la vot cu bile. Aceia carï sunt pentru conclusiunile raportuluï, vor vota alb la alb; aceia carï sunt contra, vor vota negru la negau.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este:

Votanțï	44
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe.	40
Bile negre	4

Senatul a adoptat conclusiunile raportuluï.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor Senatorï, am priimit rĕspunsul D-luï prim-ministru Catargi, care îmï spune că, fiind ocupat la Cameră, nu póte veni, dar guvernul declară că e gata a rĕspunde imediat, și sunt însărcinat să rĕspund eŭ D-luï Sturdza dacă vrea să'șï desvolte interpelarea.

D. Dim. Sturdza: D-le președinte, interpelarea mea e adresată președinteluï consiliuluï, ministru de interne și de resbel, și când D-sa va veni, atuncï voiŭ desvolta interpelarea mea. Și acésta cu atât maï mult cu cât ațï vĕḑut deunăḑï, când am fost silit să 'mï desvolt interpelarea mea adresată tot președinteluï consiliuluï, că 'mi s'a rĕspuns cu solidaritatea ministerială, și cu câte-va ḑile în urmă, acéstă solidaritate, s'a găsit ruptă. Eŭ am răbdare ca să aștept pe președintele consiliuluï; înțeleg că D-sa e ocupat și nu am pretențiune să'l zădărnicesc în ocupațiunile sale.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Cum rĕmâne cu regulamentul? El ḑice că guvernul, care e interpelat, póte să rĕspundă imediat saŭ peste 3 ḑile; acésta e la facultatea guvernuluï. Când guvernul declară că rĕspunde imediat, dacă onor. interpelator nu'șï desvoltă interpelarea, atuncï trebue să o anunțe din noŭ, pentru că teoria acésta care tae în 7—8, — căcï suntem 8,— rĕspunderea colectivă a miniștrilor, acésta, în virtutea Constituțieï, nu o putem admite și sper că și D. Sturdza, apărător așa de înfocat al drepturilor constituționale, nicï D-sa nu o póte admite. Prin urmare, nu pot obliga pe D. Sturdza să desvolte interpelarea; rĕmâne, bine înțeles, însă, că guvernul s'a declarat gata a rĕspunde, și D-sa, refusând de a o desvolta, va face interpelarea în altă ḑi; dar acele treï ḑile regulamentare nu se vor maï ține în sémă.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, casul s'a presintat deja. D. Sturdza anunțase o interpelare în altă ședință și nu a voit să o desvolte de cât la venirea D-luï președinte al consiliuluï. Atuncï banca ministerială, prin organul D-luï ministru Take Ionescu, a consimțit la acésta. Astăḑï casul nu e același; banca ministerială consimte, și D. interpelator nu voesce a 'șï desvolta interpelarea.

Prin urmare, conform regulamentuluï, șterg de la ordinea ḑileï interpelarea D-luï Sturdza, și rĕmâne D-sa în drept să o reînouiască dacă va voi. (Aprobărï)

Trecem la ordinea ḑileï.

—*D. general V. Costaforu* dă citire următoruluï raport și proiect de lege:

Domnilor senatorï,

Proiectul de lege prin care se acordă D-neï Maria Gr. Mândru o pensiune de 80 leï pe lună, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Ianuarie 1894, venind în desbaterile secțiunilor Senatuluï, tóte 'l aŭ admis, afară de secțiunea III, numind delegațï pe D-niï:

D. Vidrașcu pentru secțiunea I;
Th. Cristescu » » III;
Dr. I. Cernătescu » IV;
General Costaforu » V, și pe subsemnatul pentru secțiunea II, carï, întrunindu-se în comitet al delegaților, în ḑiua de 25 Februarie a. c., sub președința D-luï general Costaforu, aŭ admis acest proiect de lege pe următórele considerante:

In anul 1876 a încetat din viéță, la Iașï, D. Grigore Mândru, profesor definitiv la școla technică și la liceul din Iașï, supraviețuindu'ï soția și duoï copiï minorï, lipsițï cu totul de miḑlócele de existență.

D. Grigore Mândru, în calitate de profesor, a servit 9 anï și 6 lunï, termen care, conform legeï actuale de pensiunï, nu creză nicï un drept familieï sale.

In fața acestora, considerând că D-na Maria Gr. Mândru, cu copiï sĕï nu dispune de nicï un miḑloc de existență pentru a putea surveni nevoilor viețeï;

Considerând că soțul sĕŭ, Gr. Mândru, a fost unul dintre ceï maï distinșï profesorï al liceuluï național din Iașï;

Comitetul de delegațï, animat de un sentiment de echitate și în considerare că nu'ï lipsesce de cât câte-va lunï spre a se găsi în primul termen al legeï pensiunilor, face un apel la generositatea onoratuluï Senat spre a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *G. Mârzescu.*

LEGE

Art. unic. — Se acordă D-neï Maria Gr. Mândru o pensiune de 80 pe lună care se va plăti din casa Statuluï.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Ianuarie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de 57 voturï, contra a 5.

Președinte, **General G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Docan.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenï cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï:

Votanțï	36
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	27
Bile negre.	9

Votul e nul și se va reînoui la ședința viitóre.

—*D. Blancfort* dă citire următoruluï raport și proiect de lege:

Domnilor senatorï,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Ianuarie 1894, în majoritate de 5 membri, sub președința Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat, Ghenadie, fiind presențï D-niï: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu, P. S. Aurelian și Ioan C. Ciolac, luat în cercetare proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința

la 6 Februarie 1893, şi adus în delibe-
·ea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 541
la 19 Februarie 1893, prin care în vir-
:ea art. 9 din Constituţiune, se cere a se
:unósce calitatea de cetăţén român D-luĭ
nole Grigoriu, Român din Macedonia, de
igiune ortodoxă, de profesiune agricultor,
niciliat în cătunul Bărbătescu, pendinte
comuna Axintele, judeţul Ialomiţa.

Examinând actele aflate în dosarul aces-
cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Seliţa, distric-
Bitolia din Macedonia la 1840, din pă-
ţiĭ Grigore şi Sultana, românĭ-macedo-
nĭ;

Că este stabilit în ţéră de 34 anĭ, unde
ocupă cu agricultura şi a devenit pro-
ietarul moşieĭ Bărbătescu, judeţul Ia-
miţa;

Că la 4 Februarie 1873 s'a căsătorit la
măria comuneĭ Fundu-Crăsani cu D-ra
igna George Nedelcovicĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în
nimitatea membrilor presenţĭ, a admis
erea D-luĭ Manole Grigoriu, ca unul ce
runesce condiţiunile prescrise de art. 9
Constituţiune, şi, prin subsemnatul ra-
tor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce
tatea de cetăţén român, votând proiec-
de lege următor.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic. In virtutea art. 9 din Consti-
une, se recunósce calitatea de cetăţén
ân D-luĭ Manole Grigoriu, din cătunul
bătescu, pendinte de comuna Axintele,
ţul Ialomiţa.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea depu-
ilor în şedinţa de la 6 Februarie 1893,
'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi
ĕ voturĭ, contra a *unul.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D).
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
iunea generală este deschisă.

— Ne luând nimenĭ cuvêntul, se pune la
luarea în consideraţie a legeĭ, şi se prii-
ce.

— Se pune la vot legea în total cu
:

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-
atul votuluĭ:

Votanţĭ	37
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	32
Bile negre	5

enatul a adoptat legea de recunóscere.

— *D. raportor, P. Tufelcik,* dă citire
nătoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
ḑiua de 19 Martie 1893, în majoritate
membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel
Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Anton
icu, Gr. Capşa şi D. C. Popescu, a luat
în cercetare proiectul de lege, votat şi adop-
tat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de
la 13 Februarie 1893, şi adus în delibe-
rarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 682
de la 27 Februarie 1893, prin care, în vir-
tutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune,
se cere a se acorda împămêntenirea cu dis-
pensă de stagiŭ D-luĭ Franţ Pfanhauser, de
religiune romano-catolică, de profesiune in-
giner, domiciliat în comuna Bucurescĭ, ju-
deţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul a-
cesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Viena, imperiul
Austrieĭ, la 8 Februarie 1836, din părinţiĭ
Fr. Pfanhauser şi Johana, şi la 11 ale ace-
leiaşĭ lunĭ şi an s'a botezat în religia ro-
mano-catolică;

Că se bucură de bună conduită;

Că a emigrat de la protecţia austro-un-
gară, certificatul No. 52.296 din 1884;

Că la 1878 s'a căsătorit în Bucurescĭ cu
Iosefina Zahariades, din care căsătorie are
şi 2 copile;

Că este stabilit în ţéră de la 1870, in-
trând în serviciul epitropieĭ caseĭ Domniţa
Zoe Brâncoveanu ca inginer, unde a func-
ţionat până la 1873, făcênd diferite lucrărĭ
de carĭ D. N. G. Bibescu 'ĭ-a liberat certi-
ficat, fiind rĕmas mulţumit de serviciul sĕŭ;

Că a fost în administraţia moşieĭ Herăsciĭ,
judeţul Ilfov;

Că a depus examenul cerut de lege pen-
tru cariera de inginer hotarnic, fiind admis
în lista inginerilor hotarnicĭ a tribunaluluĭ
Ilfov.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în
unanimitatea membrilor presinţĭ, a admis
cererea D-luĭ Franţ Pfanhauser, ca unul ce
întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7,
§ II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin sub-
semnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ
acorda împămêntenirea cu dispensă de sta-
stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *P. Tufelcik.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit.
a din Constituţiune, se acordă D-luĭ Franţ
Pfanhauser, din comuna Galaţĭ, judeţul Co-
vurluiŭ, împămêntenirea cu dipensă de
stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea depu-
taţilor în şedinţa de la 13 Februarie 1893,
şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi
nuoĕ voturĭ, contra a *opt.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *Leon Ghica.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
cuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune
la vot luarea în consideraţiune, şi se pri-
imesce.

—Fiind un singur articol, se pune la vot
cu bile proiectul de lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-
sultatul votuluĭ;

Votanţĭ	42
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	18
Bile negre	24

Votul, dar, este nul şi se va reinoui în
şedinţa viitóre.

— *D. secretar, Em. Flondor,* (în locul
D-luĭ raportor), dă citire următoruluĭ raport
şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
în ḑiua de 19 Martie 1893, în majoritate de
5 membri, sub preşedinţa D-luĭ colonel P.
Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr.
Florea Theodorescu, D. C. Popescu şi A.
Cincu, a luat în cercetare proiectul de lege,
votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în
şedinţa de la 3 Martie 1893, şi adus în deli-
berarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 904
din 11 Martie 1893, prin care, în virtutea
art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere
a se acorda împămêntenirea cu dispensă de
stagiŭ D-luĭ Vilhelm Graeser, de religiune
evangelică, de profesiune farmacist, domi-
ciliat în comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov.

Examinând actele aflate în dosarul aces-
teĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Mediaş, ţinu-
tul Transilvanieĭ, la 3 Iunie 1865, din
părinţiĭ L. Graeser şi Vilhemina, şi la 1
Iulie, acelaşĭ an, s'a botezat în religia evan-
gelică;

Că a emigrat de la protecţia austro-un-
gară, actul de emigrare No. 5.842 din 1891,
liberat de ministerul de interne ungar din
Budapesta;

Că 'şĭ-a făcut studiile la universitatea din
Bucurescĭ, înscriindu-se la 1879, iar la 14
Martie 1891 a obţinut diploma de licenţiat
în farmacie cu No. 728 de la aceeaşĭ uni-
versitate;

Că exercitéză profesiunea de farmacist de
la 1882, şi actualmente se află ca farmacist
ajutor într'o farmacie principală din Bucu-
rescĭ;

Că se bucură de bună conduită în socie-
tate;

Că la 2 Ianuarie 1891 a tras sorţĭ ca
orĭ ce Român, dar a fost amânat nefiind bine
desvoltat;

Că este căsătorit cu o româncă pămên-
téncă.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în
unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis
cererea D-luĭ Vilhelm Graeser, ca unul ce
întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7,
§ II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin sub-
semnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a
'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de
stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a*
din Constituţiune, se acordă D-luĭ Vilhelm
Graeser, din comuna Bucurescĭ, împămên-
tenirea cu dispensă de stagiŭ.

Raportor, *Gr. Capşa.*

—Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 3 Martie 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cinci-ḑecĭ* și *opt* voturĭ, contra a *patru*.

Președinte, general G. Manu.

Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri*.

(L. S. A. D.)

—*D. vice-președinte, C. I. Budişteanu*, ocupă fotoliul președințial.

D. vice-președinte, C. I. Budişteanu: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege.

D. vice-președinte, C. I Budişteanu: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	39
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	36
Bile negre	2

Senatul a adoptat indigenatul.

—*D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire raportuluĭ și proiectuluĭ de lege următor:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 18 Decembre 1892, în număr de 5 membri, sub președința D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: Gr. Capșa, D. C. Popescu, Dr. Florea Teodorescu și Dr. Chritescu, a luat în cercetare proiectul de lege, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.870 de la 11 Maiŭ 1892, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ *Robert Klenck*, de religiune evangelică, de profesiune profesor suplinitor la conservatorul de musică și declamație din Bucurescĭ, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în Bucurescĭ la 19 Septembre 1850, din părinții Iohan Klenck și Regina, și la 15 Octombre 1850 s'a botezat în religia evangelică;

Că a urmat până la 1867 conservatorul de musică din Bucurescĭ;

Că a emigrat de la protecția austro-maghiară;

Că se bucură de bună conduită în societate;

Că este profesor suplinitor la conservatorul de musică din Bucurescĭ de la 4 Martie 1889.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Robert Klenck, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dr. Christescu*.

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *b* din Constituțiune, se acordă D-luĭ Robert Klenck, din comuna Bucurescĭ, judetul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Ministrul justiției, *Al. Marghiloman*.

D. vice-președinte, C. I. Budişteanu: Discuțiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, și se priimesce.

— Se procede la vot cu bile.

D. Vice-președinte C. I. Budişteanu: D-lor, aŭ luat parte la vot numaĭ 28 D-nĭ Senatorĭ, și ne obținêndu-se numărul cerut de regulament, votul este considerat nul și se va pune proiectul din noŭ la vot în ședința viitóre.

Senatul ne maĭ fiind în numĕr, ședința se redică la $4^1/_2$ ore și se anunță cea viitóre pentru a duoa ḑi, Vinerĭ, 4 Martie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 4 MARTIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Em. Flondor., P. Millo, T. Lerescu și C. Fotin, secretarĭ aĭ birouluĭ.

—Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 29 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul de Hușĭ; D-niĭ: D. Bonaki Mihail Gregoriadi., Cincu Ant., Ghica Gr. D., Goilav Gr., Mârzescu G., Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D.

In congediŭ:

P. S. S. Episcopul de Roman; D-nu Sassu P. V.

Nemotivațĭ:

P. S. S. Episcopul de Râmnic; D-niĭ: Buzdugan V., Ciolac Garabet., Ciolac I., Colibășeanu C., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Meculescu I. I. (Dr.), Rușavețianu N., Sebastian C. G., Stătescu Eug., Stroiescu I., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vernescu G., Vidrașcu G. C., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

—*D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă succesiv următórele congediĭ:

1) D-luĭ Al. C. Cotescu 5 ḑile.

2) » Dim. Gr. Ghica 10 »

— *D. ministru al lucrărilor public* comunică următórele Mesagiĭ regale în a lăturare cu proiectele de legĭ:

1) Relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ v agere de 300 leĭ pe lună vĕduveĭ Sultan Gâță;

2) Idem 300 leĭ D-neĭ Sevasta Orghidar

3) » 300 » D-luĭ Dimitrie Lăzăresc

4) » 300 » D-neĭ Lucia Donicĭ.

— Se trimit la secțiunĭ.

— Proiectele de lege relative la acorda rea împământenireĭ D-lor: Carol Müller I. Nică Băiulescu se trimit la comisiunea d indigenate.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-l senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ. La or nea ḑileĭ avem votarea din noŭ a proiect luĭ de lege prin care se acordă D-neĭ Ma Mândru o pensiune de 80 leĭ pe lună și supra căreia votul s'a declarat nul în ședi trecută, din causă că nu a întrunit numă de voturĭ cerut de regulament.

— Se procede din noŭ la vot cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: I sultatul votuluĭ este:

Votanțĭ	49
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	29
Bile negre	20

Conform art. 94 din regulament, vot este nul, și se va repeta mâĭne din [illegible].

Acum trecem la al duoilea vot nul rel tiv la împământenirea D-luĭ Frantz Pf hauser, inginer din Bucurescĭ.

— D-niĭ senatorĭ proced la vot cu b

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: sultatul votuluĭ:

Votanțĭ	41
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	36
Bile negre	5

Senatul a adoptat proiectul de împăm tenire.

Acum maĭ avem un vot nul rĕmas ședința trecută. Este vorba de împămê nirea D-luĭ Robert Klenck. Acest vot a avut 27 bile albe și una négră, prin mare, se pune din noŭ la vot.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: sultatul votuluĭ:

Votanțĭ	45
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	36
Bile negre	9

Senatul a adoptat împământenirea D Klenck.

— *D. secretar, I. Plesnilă*, dă citire mătoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:

Calimach Papadopulo pentru secţiunea I;
Emanoil Flondor » » II;
I. Plesnilă » » IV;
C. Alexiu » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 26 Februarie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Galaţĭ de a renunţa la sumele ce i se datoréză din taxa asupra căruţaşilor, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 4 Februarie a. c. Comitetul de delegaţĭ, ca şi secţiunile D-vóstre, 'l-a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul, luând în desbatere motivele ce se invoc de D. ministru de interne prin expunerea de motive ce însoţesce acest proiect de lege, 'l-a admis în totul, rugându-vĕ să bine-voiţĭ a vota legea ce urméză.

Raportor, V. A. URECHIĂ.

LEGE

Art. unic. — Comuna urbană Galaţi este autorisată a renunţa la suma de 24.525 leĭ, ce i se datoréză din taxa asupra căruţaşilor de către 231 debitorĭ aĭ comuneĭ, prevĕḑuţĭ în tabloul anexat.

Acéstă lege, d'impreună cu tabloul la dênsa anexat, s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 4 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *unul*.

Preşedinte, G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. G. Costaforu.*

EXPUNERE DE MOTIVE

Prin decretul regal No. 2.409 din 15 Iulie 1891 comuna urbană Galaţĭ a fost autorisată, pe basa legeĭ maximuluĭ, a percepe o taxă de duoĭ leĭ pe lună de la fie-care car şi ghiociŭ, scutindu-se de acéstă taxă aceĭ ce posed un singur car saŭ ghiociŭ.

Consiliul comunal, primind reclamaţiunĭ din partea celor atinşĭ de acéstă taxă, şi avĕnd în vedere că, prin construirea dockurilor în portul aceluĭ oraş, s'a adus o pagubă căruţaşilor prin micşorarea transporturilor carĭ le făceaŭ la schelă, şi că în timpul ierneĭ portul, de unde dênşiĭ îşĭ agoniseaŭ existenţa, este în neacţiune, în şedinţa sa din 19 Februarie 1893 a votat reducerea taxeĭ de la 2 leĭ la 1 leŭ pe lună de car saŭ ghiociŭ, şi ca acéstă reducere să fie aplicabilă de la data de când a fost înfiinţată taxa în cestiune.

Ministerul, pe de o parte, a supus la aprobarea Majestăţeĭ Sale Regeluĭ votul consiliuluĭ comunal în ceea ce privesce reducţiunea taxeĭ pe viitor, obţinĕndu-se decretul No. 1.391 din 7 Aprilie curent; iar, pe de alta, a pus în vederea primărieĭ că, în ce privesce pentru dispensarea taxelor cuvenite comuneĭ pe trecut, dacă consiliul comunal va menţine hotărîrea luată în acéstă privinţă, nu se va putea autorisa de cât printr'o lege specială, dupe ce se va constata prin acte în regulă cine anume sunt debitoriĭ şi care este suma datorată comuneĭ şi la care se renunţă.

In urma aceseĭ comunicărĭ, s'a primit raportul D-luĭ primar No. 2.136, prin care arată că consiliul comunal menţine votul anterior pentru dispensarea taxelor cuvenite comuneĭ pe trecut, înaintând tot o-dată şi un tabloŭ de toţĭ debitoriĭ comuneĭ în numĕr de 231, asupra cărora figuréză, din taxa în cestiune, un debit de 24.525 leĭ, până la Aprilie 1893.

Subsemnatul are onóre a înainta deliberărilor D-vóstre alăturatul proiect de lege.

Ministru de interne, L. CATARGI.

TABLOŬ

de debitorii comunei din taxa impusă pe carĕ și ghiociuri, cum și de sumele ce datoresc din acéstă taxă de la înființarea ei (15 August 1891—1892) până la 1 Aprilie 1893—1894

No. curent	No rolului	NUMELE ȘI PRONUMELE	Despărțirea în care domiciliază	SUMA DATORITĂ						OBSERVAȚIE
				Pe 7½ lunĭ din anul 1891—92		Pe anul 1892—93		Totalul datoriei		
				Leĭ	B.	Leĭ	B.	Leĭ	B.	
1	1	Ión Andreĭ Călin	I	30	—	—	—	30	—	
2	2	Dimitrache Popa	»	30	—	48	—	78	—	
3	3	Sterian Popa	»	30	—	48	—	78	—	
4	4	Gheorghe Ión Obélă	»	45	—	72	—	117	—	
5	5	Grigore Măslea	»	105	—	168	—	273	—	
6	6	Costache Ión Galantu	»	30	—	48	—	78	—	
7	7	Ión Lețcae	»	45	—	72	—	117	—	
8	8	Constantin Lețcae	»	30	—	48	—	78	—	
9	9	Vasile Nechita	»	30	—	48	—	78	—	
10	10	Constantin Scobiciu	»	30	—	48	—	78	—	
11	11	C. Conțelman	»	45	—	72	—	117	—	
12	12	A. Capralie, la fabrica de lemne Poper	»	90	—	144	—	234	—	
13	14	Valciu Constantin	»	30	—	48	—	78		
14	15	Dimiu Andraș	»	30	—	48	—	78	—	
15	16	Constantin Ghenghia	»	75	—	120	—	195	—	
16	17	Panaite Ciobanu	»	30	—	48	—	78	—	
17	18	Mihalache Berdila	»	30	—	48	—	78	—	
18	19	Vasile Gorea	»	30	—	48	—	78	—	
19	20	Iordache Sacară	»	30	—	48	—	78	—	
20	21	Ghiță Hagi Ionescu	»	90	—	144	—	234	—	
21	22	Alexandru Dumitru (Saramură)	»	45	—	72	—	117	—	
22	23	Ión Const. Lăcătușu	»	60	—	96	—	156	—	
23	24	Costache Vârlan	»	30	—	48	—	78	—	
24	25	Constantin C. Lăcătușu	»	30	—	48	—	78	—	
25	26	Iancu G. Dănilă	»	300	—	—	—	300	—	
26	27	Stefănache Babușcă	»	45	—	72	—	117	—	
27	28	Neculaĭ Gheorghiu	»	30	—	48	—	78	—	
28	29	Neculaĭ Zloti	»	45	—	72	—	117	—	
29	30	Ión Neculaĭ	»	30	—	48	—	78	—	
30	31	Vasile Neculiță	»	30	—	48	—	78	—	
31	32	Sava Mitu	»	30	—	48	—	78	—	
32	33	Mitu Neculiță	»	30	—	48	—	78	—	
33	34	Gheorghe D. Coman	»	30	—	48	—	78	—	
34	35	Sotir Panaitatos	»	30	—	48	—	78	—	
35	36	Frațiĭ Hristoforatos	»	30	—	48	—	78	—	
36	37	A. Tomas	»	30	—	48	—	78	—	
37	38	Teodor Malcociu	»	90	—	144	—	234	—	
38	39	Teotoche Patriche	»	30	—	48	—	78	—	
39	40	Gheorghe Chiriac	»	90	—	144	—	234	—	
40	41	Ghiță Vârlan	»	105	—	168	—	273	—	
41	42	Neculaĭ Stoian Bizic	»	30	—	48	—	78	—	
42	43	Sava Eftasiu	»	120	—	192	—	312	—	
43	44	Hristu Destuni	»	30	—	48	—	78	—	
44	53	Iancu G. Dănilă	»	—	—	96	—	96	—	
45	45	Gheorghe Andoni	»	30	—	—	—	30	—	
46	46	Stavarache N. Gridovicĭ	»	30	—	48	—	78	—	
47	47	Ștefan Casmiade	»	60	—	96	—	156	—	
48	48	Ioan Dănilă	»	30	—	48	—	78	—	
49	49	Ioniță Gh. Neculau	»	30	—	—	—	30	—	
50	50	Ilic Barber	»	30	—	—	—	30	—	
51	51	Iani Dimitriu	»	30	—	—	—	30	—	
52	52	Neculaĭ Penu	»	60	—	96	—	156	—	
53	1	I. Abeles	II	180	—	288	—	468	—	
54	2	A. C. Liber	»	—	—	48	—	48	—	
55	3	Gherasimo Mikel	»	—	—	48	—	48	—	

No. curent	No. rolului	NUMELE ȘI PRONUMELE	Despărțirea în care domiciliază	SUMA DATORITĂ — Pe 7½ lunĭ din anul 1891—92 Leĭ	B.	Pe anul 1892—93 Leĭ	B.	Totalul datorieĭ Leĭ	B.	OBSERVAȚIE
56	4	Sava Hristoforatos	II	—	—	48	—	48	—	
57	5	S. Raiu	"	—	—	48	—	48	—	
58	6	Iancu Alexandrescu	"	—	—	48	—	48	—	
59	7	Gheorghe Neculau	"	75	—	120	—	195	—	
60	8	Iani Veneri	"	60	—	96	—	156	—	
61	9	Stamati Pacsinos	"	—	—	24	—	24	—	
62	10	Ioan Gheorghe	"	45	—	72	—	117	—	
63	1	Amalia Plol	III	—	—	48	—	48	—	
64	2	Antohi Ioan	"	30	—	48	—	78	—	
65	3	Nicoli Ghiroleanu	"	345	—	525	—	897	—	
66	4	Ioan Vasile Dachi	"	90	—	144	—	234	—	
67	5	Vasile Talabă	"	75	—	120	—	195	—	
68	6	Tănase Brăilescu	"	45	—	72	—	117	—	
69	8	Ioan Eftimie Rotaru	"	30	—	48	—	78	—	
70	9	Stoian Nedelcu	"	30	—	48	—	78	—	
71	10	Dobrea Dumitru	"	30	—	48	—	78	—	
72	11	Dumitru Gheorghe	"	30	—	48	—	78	—	
73	12	Ioniță Iancu	"	30	—	48	—	78	—	
74	13	Anghel Ioniță	"	75	—	120	—	195	—	
75	14	Ilie Gh. Lunguceanu	"	15	—	24	—	39	—	
76	15	Gherasim Capaciurea	"	15	—	24	—	39	—	
77	16	Sandu Stroia	"	30	—	48	—	78	—	
78	17	Ioan Radu (Treĭ Parale)	"	30	—	48	—	78	—	
79	18	Dimitrache Mateiŭ	"	15	—	24	—	39	—	
80	19	Ioan Trifan	"	45	—	72	—	117	—	
81	20	Ghiță Țanea	"	30	—	48	—	78	—	
82	21	Ivanciu Manolachĭ	"	45	—	72	—	117	—	
83	22	Ioan G. Tătărucă	"	30	—	—	—	30	—	
84	23	Șerban Ștefan	"	30	—	48	—	78	—	
85	24	Dumitrache Vasile	"	45	—	72	—	117	—	
86	25	Vasile Neculache	"	30	—	48	—	78	—	
87	26	Ioan Manea	"	45	—	72	—	117	—	
88	27	Neacșu Sima	"	30	—	48	—	78	—	
89	28	Stroia I. Radu	"	30	—	—	—	30	—	
90	29	Iordache Anton	"	60	—	—	—	60	—	
91	30	Țonea Penu	"	105	—	168	—	273	—	
92	31	Ioan Iordache	"	30	—	48	—	78	—	
93	32	Panaite Mihaiŭ	"	30	—	48	—	78	—	
94	33	Gheorghe Ioan	"	30	—	48	—	78	—	
95	34	Chiru Gheorghiu	"	195	—	312	—	507	—	
96	35	Mitache C. Mateiŭ	"	30	—	48	—	78	—	
97	36	Sava Voinea	"	15	—	24	—	39	—	
98	37	Dumitru Gh. Chișcan	"	15	—	—	—	15	—	
99	38	Antache Stănescu	"	330	—	528	—	858	—	
100	39	Ioniță Oancă	"	45	—	72	—	117	—	
101	41	Vasile Grosu	"	30	—	48	—	78	—	
102	42	Frumuzache Popa	"	30	—	48	—	78	—	
103	43	Dumitru Constantin	"	360	—	576	—	936	—	
104	44	Toader Cutulea	"	30	—	—	—	30	—	
105	45	Mihalache Tănase	"	75	—	120	—	195	—	
106	46	Ioniță Patriche	"	30	—	48	—	78	—	
107	47	Gheorghe Ivanov	"	30	—	—	—	30	—	
108	48	Simon Dimitriu	"	30	—	48	—	78	—	
109	49	Neculaĭ Vucasinovicĭ	"	—	—	48	—	48	—	
110	50	Vasile Sava	"	135	—	216	—	351	—	
111	51	Neculaĭ Bordea	"	30	—	48	—	78	—	
112	52	Iordache Anton	"	—	—	48	—	48	—	
113	40	Anghelache I. Oancă	"	30	—	48	—	78	—	
114	1	Ecaterina Ghenaș	IV	60	—	96	—	156	—	

No. curent	No. rolului	NUMELE ŞI PRONUMELE	Despărţirea in care domiciliază	SUMA DATORITĂ: Pe 7½ lunĭ din anul 1891—92 Leĭ	B.	Pe anul 1892—93 Leĭ	B.	Totalul datorieĭ Leĭ	B.	OBSERVAŢIE
115	2	Iordan Hristu	IV	30	—	48	—	78	—	
116	3	Neculaĭ Munteanu	"	30	—	48	—	78	—	
117	4	Gheorghe Ioan	"	30	—	48	—	78	—	
118	5	Dediu Merică	"	30	—	48	—	78	—	
119	6	Gheorghe Dediu	"	45	—	72	—	117	—	
120	7	Tănase Apostol	"	45	—	72	—	117	—	
121	8	Moise, curăţitor de latrine	"	30	—	48	—	78	—	
122	9	Sandu Pătraşcu	"	30	—	48	—	78	—	
123	10	Vasile Pătraşcu	"	75	—	120	—	195	—	
124	11	Iordache Toader	"	15	—	24	—	39	—	
125	12	Ştefanache T. Constantin	"	30	—	48	—	78	—	
126	13	Năstase Alexandru	"	60	—	—	—	60	—	
127	14	Gheorghe Tătărucă	"	30	—	—	—	30	—	
128	15	Neagu Vlad	"	45	—	—	—	45	—	
129	16	Mihel sin Moise	"	30	—	48	—	78	—	
130	17	Paraschiv Alexandru	"	30	—	48	—	78	—	
131	18	Nicu Balea	"	30	—	48	—	78	—	
132	19	Apostol Gheorghe	"	30	—	48	—	78	—	
133	20	Dumitru T. Dragomir	"	15	—	24	—	39	—	
134	21	Tudose Patriche	"	15	—	24	—	39	—	
135	22	Tudorache Coman	"	60	—	96	—	156	—	
136	23	Iosef Hector	"	30	—	—	—	30	—	
137	24	Ión Bărlădeanu	"	15	—	24	—	39	—	
138	25	Simon Smir	"	105	—	168	—	273	—	
139	26	Fraţiĭ Hristoforato	"	30	—	48	—	78	—	
140	27	Sava Hristoforato	"	30	—	48	—	78	—	
141	28	Ión Iorga	"	30	—	48	—	78	—	
142	29	Petrache Adam	"	60	—	96	—	156	—	
143	30	Mihalache Constantin	"	30	—	48	—	78	—	
144	31	Carl Cörnor	"	45	—	72	—	117	—	
145	33	Andone Boteli	"	30	—	48	—	78	—	
146	34	August Pol	"	30	—	48	—	78	—	
147	1	Tudorache I. Iamandi	V	30	—	48	—	78	—	
148	2	Vasile Constantin	"	30	—	48	—	78	—	
149	3	Ión Vasile	"	45	—	72	—	117	—	
150	4	Ioniţă I. Căruţaşu	"	30	—	48	—	78	—	
151	5	Costache Banaga	"	45	—	72	—	117	—	
152	6	Gheorghe C. Fărţănescu	"	30	—	48	—	78	—	
153	7	Ión Jăglău	"	45	—	72	—	117	—	
154	8	Ión Oprişan	"	45	—	72	—	117	—	
155	9	Ión Dimache	"	45	—	72	—	117	—	
156	10	Neagu Dimitrie	"	30	—	48	—	78	—	
157	11	Stan Cosma	"	30	—	48	—	78	—	
158	12	Ión Gheorghe	"	30	—	48	—	78	—	
159	13	Neculaĭ Ghergheşan	"	60	—	—	—	60	—	
160	14	Costache Teodor	"	30	—	48	—	78	—	
161	15	Ión N. Tudoraşc	"	30	—	48	—	78	—	
162	16	Ghiţă Ión	"	60	—	96	—	156	—	
163	17	Gheorghe Tudoraşc	"	30	—	48	—	78	—	
164	18	Vasile Neculaĭ	"	30	—	48	—	78	—	
165	19	Grigore Pavel	"	30	—	48	—	78	—	
166	20	Gheorghe Enache	"	45	—	72	—	117	—	
167	21	Neculaĭ Antohi	"	45	—	72	—	117	—	
168	22	Alecu Ión Ţiru	"	30	—	48	—	78	—	
169	23	Neculaĭ Panaitescu	"	30	—	48	—	78	—	
170	24	Ştefan N. Toderaş	"	30	—	48	—	78	—	
171	25	Neculaĭ Ignat	"	30	—	48	—	78	—	
172	26	Roma Póle-Lungĭ	"	30	—	48	—	78	—	
173	27	Ioniţă Costandache	"	30	—	48	—	78	—	

No curent	No. rolului	NUMELE ŞI PRONUMELE	Despărţirea în care domiciliază	SUMA DATORITĂ						OBSERVAŢIE
				Pe $7\frac{1}{2}$ lunĭ din anul 1891—92		Pe anul 1892—93		Totalul datorieĭ		
				Leĭ	B.	Leĭ	B.	Leĭ	B.	
174	28	Apostol Hristea	V	30	—	48	—	78	—	
175	29	Ioan Manole	„	30	—	48	—	78	—	
176	30	Dimitrache Taşcă	„	30	—	48	—	78	—	
177	31	Toader Leonte	„	30	—	48	—	78	—	
178	32	Gheorghe Sandu	„	45	—	72	—	117	—	
179	33	Iordache Radu	„	30	—	48	—	78	—	
180	34	Gheorghe Ioan	„	45	—	72	—	117	—	
181	35	Neculaĭ Stanciu	„	30	—	48	—	78	—	
182	36	Dobrea Radu	„	30	—	48	—	78	—	
183	37	Ioan Pereliu	„	30	—	48	—	78	—	
184	38	I. Mesner et Comp.	„	30	—	48	—	78	—	
185	39	Chirilă A. Pamţă	„	30	—	48	—	78	—	
186	40	Neculaĭ Vrănceanu	„	30	—	48	—	78	—	
187	41	Ioan V. Moraru	„	45	—	72	—	117	—	
188	42	Neculaĭ Jarcă	„	30	—	48	—	78	—	
189	43	Mogoş Ión	„	30	—	48	—	78	—	
190	44	Vasile Sacan	„	30	—	48	—	78	—	
191	45	Alecu Toader	„	30	—	48	—	78	—	
192	46	Ioan Alexandru	„	30	—	48	—	78	—	
193	47	Fotachi I. Gheorghiu	„	30	—	48	—	78	—	
194	48	Petrache Crangeanu	„	30	—	48	—	78	—	
195	49	Ilie Bârsan	„	30	—	48	—	78	—	
196	50	Stefan Andreiŭ	„	15	—	24	—	39	—	
197	51	Carp Gheorghe	„	15	—	24	—	39	—	
198	52	Ioan Petrea	„	30	—	48	—	78	—	
199	53	Tănăsache Bohociu	„	30	—	48	—	78	—	
200	54	Tudori Ión Basalic	„	30	—	48	—	78	—	
201	55	Badiu Ión	„	30	—	48	—	78	—	
202	56	Alexandru I. Balan	„	30	—	48	—	78	—	
203	57	Marin Irimia	„	30	—	48	—	78	—	
204	58	Ión Panu	„	30	—	48	—	78	—	
205	59	Manea Lungu	„	30	—	48	—	78	—	
206	60	Iordache Dimitrache	„	30	—	48	—	78	—	
207	61	Paraschiv Vasile	„	30	—	48	—	78	—	
208	62	Stefanache Adamache	„	30	—	48	—	78	—	
209	63	Neculaĭ Adamache	„	30	—	48	—	78	—	
210	64	Gheorghe Şerban	„	30	—	48	—	78	—	
211	65	Dimitrie Baston	„	30	—	48	—	78	—	
212	66	Lupu Vasile	„	30	—	48	—	78	—	
213	67	Sava Adamachi	„	30	—	48	—	78	—	
214	68	Dimitrie Zamfir	„	30	—	48	—	78	—	
215	69	Gheorghe Petrea	„	30	—	48	—	78	—	
216	70	Stoica Enache	„	30	—	48	—	78	—	
217	71	Constantin Dimitraşcu	„	30	—	48	—	78	—	
218	72	Radu I. Râmniceanu	„	45	—	72	—	117	—	
219	73	Frantz Gastaer	„	30	—	—	—	30	—	
220	74	Stefan N. Neacşu	„	15	—	24	—	39	—	
221	75	Neculaĭ Neacşu	„	30	—	48	—	78	—	
222	76	Gheorghe Scarlat	„	30	—	48	—	78	—	
223	77	Mihalache Enache	„	30	—	48	—	78	—	
224	78	Grigore A. Bulgaru	„	30	—	48	—	78	—	
225	79	Alexandru Ión	„	30	—	48	—	78	—	
226	80	Marin Iordache	„	30	—	48	—	78	—	
227	81	Ión Crăciun	„	30	—	48	—	78	—	
228	82	Neculaĭ M. Călin	„	30	—	48	—	78	—	
229	83	Radu Ión	„	30	—	48	—	78	—	
230	84	Neculaĭ Mocanu	„	30	—	48	—	78	—	
231	85	C. Teodor	„	—	—	72	—	72	—	
		Total		9.765	—	14.760	—	24.525	—	

Acest tabloŭ, d'impreună cu legea, s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 4 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *unul*.

Preşedinte, G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. G. Costaforu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea este deschisă.

— Ne cerênd nimeni cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Nefiind de cât un singur articol, se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	3

Senatul a adoptat legea împreună cu tabloul alăturat.

D-lor senatorĭ, sunt maĭ mulţĭ din D-vóstre carĭ stăruesc să se voteze un proiect de lege, care s'a distribuit astăḑĭ, relativ la autorisarea comuneĭ Galaţĭ de a ceda comitetuluĭ spitaluluĭ »Elisabeta Dómna caritatea Gălăţénă« un teren pentru construirea unuĭ spital, dacă voiţĭ să 'l luăm în desbatere chiar acum. (Aprobărĭ).

— *D. raportor, I. Plesnilă,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Dimitrie C. Vidraşcu pentru secţiunea I,
» Emanoil Flondor » » II,
» Colonel Teleman » » III,
» Al. Teohari » » V,

şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 26 Februarie 1894, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ V, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Galaţĭ de a ceda comitetuluĭ spitaluluĭ »Elisabeta Dómna Caritatea Gălăţénă« un teren, proprietate a comuneĭ, pentru construirea unuĭ spital, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 388 din 3 Februarie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul spitaluluĭ »Elisabeta Dómna Caritatea Gălăţénă« urmând a construi un noŭ local pentru spital, şi, neavênd terenul necesar, a cerut primărieĭ comuneĭ Galaţĭ a i se ceda locul viran, proprietate a comuneĭ, situat în cuartalul V, între strada Traian şi Alexandru-cel Bun.

Consiliul comunal, avênd în vedere scopul pentru care se cere acest loc, prin încheiarea sa din 24 Ianuarie 1894, a votat de a se ceda ḑisuluĭ comitet terenul solicitat, care, dupe mĕsurătórea şi evaluarea făcută de o comisiune numită din sînul consiliuluĭ, are o suprafaţă de 34.935 m. p., iar evaluarea luĭ fiind de 40 banĭ pentru m. p., însumézâ valórea de leĭ 13.974.

In faţa acestor consideraţiunĭ, comitetul admiţênd în totul proiectul de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre.

Raportor, *I. Plesnilă.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — Comuna urbană Galaţĭ este autorisată a ceda comitetuluĭ spitaluluĭ »Elisabeta Dómna Caritatea Gălăţénă« terenul, proprietate a comuneĭ, situat în cuartalul V, între stradele Traian şi Alexandru-cel-Bun, în suprafaţă de 34.935 metri pătraţĭ.

Ministru de interne, L. Catargi.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimeni cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	44

Senatul a adoptat în unanimitate proiectul de lege.

D-lor senatorĭ, conform ordineĭ ḑileĭ, acum avem să votăm duoĕ recunóscerĭ şi un indigenat; pe urmă v'aşĭ ruga să treceţĭ în secţiunĭ pentru câte-va momente, căcĭ este un proiect de lege fórte urgent, privitor la budgetul *caseĭ de dotaţie a óstei.*

Vocĭ: Fórte bine.

— *D. secretar, Theodor Lerescu,* în locul D-luĭ raportor Ioan C. Ciolac, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Ianuarie 1894, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţia I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu, P. S. Aurelian şi Ioan C. Ciolac, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Decembre 1892 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 14 de la 14 Ianuarie 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ilie Bucuri, român din Transilvania, de religiune greco-catolică, de profesiune comerciant şi proprietar, domiciliat în comuna Cerbu, judeţul Argeş.

Examinând actele aflate în dosarul aceşteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Netotu, comitatul Făgăraş, Transilvania, la 4 Februarie 1849, din părinţiĭ Bucur şi Maria, şi la 10 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religia greco-catolică;

Că este venit în ţéră de mic copil;

Că la 1871 a tras sorţĭ pentru armata română, ca orĭ-ce cetăţén român, înaintea consiliuluĭ de revisie din judeţul Argeş, dar a fost scutit de serviciul militar fiind scurt la mĕsură;

Că la 5 Noembre 1881 s'a căsătorit la primăria comuneĭ Podul-Broşteni, plasa Cotmeana, judeţul Argeş, cu D-ra Mărgărita Radu Diaconescu, fiică de român pămêntén, din care căsătorie are duoĭ copiĭ: Ana, născută la 1883, şi Maria, născută la 1887;

Că se bucură de bună conduită atât ca comerciant cât şi ca proprietar, fiind venit în comuna Cerbu de mic copil;

Că la 15 Martie 1893 comisiunea de indigenate a Senatuluĭ respinsese cererea numituluĭ;

Că, în urma petiţiuneĭ înregistrată la No 436 de la 24 Ianuarie 1894, adresată Senatuluĭ, şi trimisă comisiuneĭ de D. preşedinte pe lângă adresa No. 407 de la 25 Ianuarie 1894, prin care se rógă a se reveni asupra conclusiunilor raportuluĭ, pe basa actelor nouĭ ce produce, din care se constată că numitul este comerciant şi proprietar bucurându-se de stima şi consideraţia consideraţia concetăţenilor sĕĭ;

Că este român din Transilvania, fiind venit de mic copil în ţéră şi stabilit în comuna Cerbu de la 1878, unde s'a căsătorit cu fiică de Român pămêntén, din care căsătorie are aḑĭ şi 5 copiĭ, muncind în tot-d'a-una în mod onorabil;

Că din 6 certificate ce presintă, subscrise de diferiţĭ cetăţenĭ, se constată că numitul se bucură de bună conduită în afacerile sale comerciale şi private.

Pentru aceste motive, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Ilie Bucuri, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ilie Bucuri, domiciliat în comuna Cerbu, judeţul Argeş.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Decembre 189[illegible] şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑeci trei* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *Dr. Şaabner-Tuduri.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	43
Majoritate	32
Bile albe	43

Prin urmare, Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Ilie Bucuri.

— *D. secretar, Al. Blancfort,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie 1894, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. A

...an, Thoma Marocneanu şi Constantin ...ăceanu, a luat în cercetare proiectul de ...e, votat şi adoptat de Adunarea deputa-...r în şedinţa de la 8 Februarie 1894 ...dus în deliberarea Senatului cu Mesa-...l regal No. 661 de la 19 Februarie 1894, ...a care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din ...stituţiune, se cere a se acorda împă-...ntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ ...lhelm August Rhein, de religiune protes-...tă, de profesiune comerciant, domiciliat ...comuna Predeal, judeţul Prahova.

...xaminând actele aflate în dosarul aces-...cererĭ, a constatat:

...ă este născut în comuna Braşov, ţinutul ...nsilvanieĭ, la 25 Iulie 1847, din părinţiĭ ...Rhein şi Amalia, şi la 15 August acelaş ...s'a botezat în religia protestantă;

...ă s'a lepădat de protecţia austro-un-...ă spre a emigra în România, actul de ...grare cu No. 24.146 de la 1 Aprilie ...2, liberat de ministerul de interne din ...a-Pesta;

...ă este fabricant de postav, fiind domi-...t în comuna Predeal, judeţul Prahova, ...a 1 Maiŭ 1886, unde a fondat o fabrică ...postavurĭ;

...ă se bucură de bună reputaţie în so-...ate;

...ă fabrica o are instalată cu maşinĭ per-...onate, de sistem noŭ, dând ocupaţiune ...ste 400 lucrătorĭ, în mare parte ro-...ĭ, şi printr'aceştia maĭ toţĭ sătenĭ din ...litate, ast-fel că a devenit un membru ...sitor societăţeĭ şi ţěreĭ;

...ă s'a căsătorit în Braşov la 9 Iunie 1877, ...care căsatorie are cincĭ copiĭ.

...n faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în ...nimitatea membrilor presenţĭ, a admis ...erea D-luĭ Vilhelm August Rhein, ca ...l ce întrunesce condiţiunile prescrise de ...7, § II, lit. *a* din Constituţiune, şi, prin ...emnatul raportor, vě rógă să bine-...a'ĭ acorda împământenirea cu dispensă ...tagiŭ, votând proiectul de lege următor.

...aportor, *Th. Marocneanu*.

LEGE

...rt. unic. — In virtutea art. 7, § II, ... din Constituţiune, se acordă D-luĭ ...ilelm A. Rhein, din comuna Predeal, judeţul Prahova, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 8 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoě* voturĭ, contra a *opt*.

Preşedinte, general G. Manu.

Secretar, *Boldur-Voinescu*.

(L. S. A. D.)

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiune, care se priimesce.

—Fiind un singur articol, se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este;

Votanţĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	33
Bile negre	8

Senatul a adoptat legea naturalisăreĭ D-luĭ Wilhelm A. Rhein, din Predeal:

—*D. Chintescu* (în locul D-luĭ raportor) dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 20 Noembre 1892, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţia D-luĭ colonel P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Capşa, Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu şi Dimitrie C. Popescu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 21 Ianuarie 1891 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 281 de la 5 Februarie 1891, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Hristea Petrescu, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Slatina, judeţul Olt.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Ohreta, ţinutul Turcieĭ, la 1838, din părinţiĭ Petre Hristea şi Georgeta, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că a figurat ca gardist naţional, fără a se servi de verĭ o protecţie străină;

Că este proprietar a duoě morĭ de abur.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Hristea Petrescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Dr. Christescu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Hristea Petrescu, din comuna Slatina, judeţul Olt, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 21 Ianuarie 1891, şi s'a adoptat cu majoritate de 53 voturĭ, contra a 12.

Preşedinte, G. Gr. Cantacuzino.

(L.S.A.D.)

Secretar, *A. Rosetti-Solescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, şi se priimesce.

— Se procede la votarea legeĭ în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	36
Majoritate	32
Bile albe	32
Bile negre	4

Senatul a adoptat legea.

Acum, D-lor, trecem în secţiunĭ unde avem la ordinea ḑileĭ regularea budgetelor caseĭ Dotaţieĭ Oasteĭ. Mâne la ordinea ḑileĭ avem Banca agricolă. Şedinţa e ridicată.

— Şedinţa se ridică la orele 4 $^1/_2$ p. m., anunţându-se cea următóre pentru a duoa ḑi, 5 Martie.

No. 44

SENATUL

SIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

DINȚA DE LA 5 MARTIE 1894

reședința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantino, asistat de D-niĭ: I. Cernătescu, illo, Em., Flondor și A. Blancfort, tarĭ aĭ biuroului.

Ședința se deschide la orele 2, fiind nțĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

Nu rĕspund la apelul nominal 30 senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

niĭ: Bonaki Mihail Gregoriadi, Chin C., Cincu Ant., Ghica Gr. D., Goilav Mârzescu G., Pĕucescu I. (colonel), So N., Știrbeiŭ B. D., Villner A., Cotescu .

In congediŭ:

S. S. Episcopul de Roman.

Nemotivațĭ:

S. S. Episcopul de Rîmnic; D-niĭ ceanu C., Buzdugan V., Ciolac Gara Ciolac I., Economu N., Eliad Hr., Hris Gr. (Dr.), Meculescu I. I. (Dr.), Ruianu N., Sassu P. V., Stătescu Eug., dza A. D., Tatos T. I., Vernescu G., așcu G. C., Vlădescu M. (general), Zer L. Chr.

- *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă ci sumarului ședințeĭ precedente care se bă.

- Se aprobă un congediŭ de 5 ḑile D-luĭ tor Chintescu.

- Se fac următórele comunicărĭ:

Petiția D-luĭ Margaritopolu prin care Senatul a reveni asupra proiectuluĭ de , prin care 'i se recunósce calitatea de țén român.

-Se trimite la comisiunea de indigenate.

/ Petiția maĭ multor funcționarĭ aĭ ju luĭ Argeș și aĭ comuneĭ Pitescĭ, prin rógă Senatul a modifica proiectul de relativ la pensiunile funcționarilor ju nĭ și comunalĭ, în sensul de a se ține ă de aniĭ servițĭ.

– Se trimite la comitetul delegaților.

– *D. ministru al domeniilor, P. P. p,* depune Mesagiile regale în alăturare rmătórele proiecte de legĭ:

/ Proiectele de legĭ prin carĭ se acordă ămêntenirea D-lor: Teodor Veithofer, ile Scherman Volf, Vasile Bojdănescu, Moldovan, Iosef Coșerescu și Alexandru imescu.

– Se trimit la comisiunea de indigenate.

/ Proiectul de lege prin care se autoriză mburile de terenurĭ între ministerul neniilor, primăria Capitaleĭ și eforia spi lor civile din Bucurescĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: or senatorĭ, acest proiect nu este tocmaĭ important, dar este *urgent,* fiind-că în primă-véră trebue să se încépă lucrările. Vĕ rog să hotărîțĭ a se lua *de urgență* în secțiunĭ ca să 'l pot trece și la Cameră, și să se pótă face construcțiunile pe terenurile ce se cedéză.

—Se pune la vot *urgența,* și se priimesce.

D. C. Urdăreanu: Am cerut cuvêntul, D-le președinte, ca să vĕ rog să interveniți pe lângă D. ministru de finance să 'mĭ comunice circulara pe care a dat'o relativă la modificarea tarifuluĭ vamal, fiind-că am să anunț o interpelare, căcĭ sunt informat că nu se aplică legea pentru care a stăruit atâta.

D. ministru de finance, M. Germani: Circulara este publicată.

D. C. Urdăreanu: Ațĭ dat un ordin circular tutulor biurourilor vamale cum să urmeze.....

D. ministru de finance, M. Germani: Acésta este desvoltare. Vĕ rog să spunețĭ dacă nu este publicată acea circulară.....

Dacă nu este publicată saŭ nu o cunóscețĭ, vĕ o pun la disposiție, nu este secretă.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Conform votuluĭ dat ierĭ de D-vóstre, vom trece în secțiunĭ; vĕ rog să luațĭ în cercetare proiectul relativ la excedentul caseĭ dotațieĭ ósteĭ, și proiectul pentru care D. ministru a cerut urgența. Pe urmă, vom reveni în ședință publică ca să începem discuțiunea Bănceĭ agricole.

— Ședința se suspendă.

— La redeschiderea ședințeĭ, D. ministru de finance dă citire Mesagiuluĭ regal, prin care se înaintéză proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ Bêrlad de a acorda transacțiunea foștilor accizarĭ, și Mesagiuluĭ prin care se înaintéză proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ rurale Fălciŭ a încheia o convenție cu »Epitropia institutuluĭ Bașota«.

— Se trimite la secțiunĭ.

— *D. Colonel Petroni, raportor,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din D-niĭ:

General Tamara	pentru secția	I;
Colonel Vrabie	» »	II;
General Horbaschi	» »	III;
I. Diamandi	« »	IV, și

Subsemnatul pentru secția V, întrunidu-se în ḑiua de 5 Martie a. c., aŭ luat în desbatere proiectul de lege, relativ la regularea bugetelor caseĭ dotațieĭ ósteĭ în ce privesce pensiunile militare de serviciŭ, lege votată și adoptată de Adunarea deputaților în ședința de la 28 Februarie a. c., și adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de resbel cu Mesagiul regal No. 841 din 3 Martie a. c. Comitetul ca și secțiunile D-vóstre aŭ admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Veniturile prevĕḑute la capitolul II din budgetul caseĭ dotațiuneĭ ósteĭ, pe exercițiul 1893—1894, nu sunt îndestulătóre spre a se putea achita până la 31 Martie viitor tóte pensiunile militare de serviciŭ, și acésta nu din causa lipseĭ de fondurĭ, dar din causă că, dupe disposițiunile alin. *h* de sub art. 13 din legea pensiunilor militare, nu se admite să se prevadă la veniturĭ în budget de cât procentele capitaluluĭ disponibil la fondul acestor pensiunĭ, procente carĭ, la alcătuirea budgetuluĭ pe exercițiul curent, aŭ fost evaluate numaĭ la cifra de 6.000 leĭ, pe când excedentele capitalisate și constatate la 30 Septembre 1893 întrec cifra de 398.000 leĭ.

Acéstă neajungere s'a ivit și în aniĭ trecuțĭ; atuncĭ însă, dupe diferite legĭ financiare, cheltuielile pentru soldarea budgetelor aŭ fost acoperite prin deschidere de credite asupra excedentelor de veniturĭ ale exercițiilor respective; pentru exercițiul curent, însă, neprevĕḑêndu-se că asemenea excedente să fie așa de marĭ, în cât să pótă achita tóte cheltuielile ce sunt a se face dupe drepturĭ constatate, și în vedere că cestiunea echilibrăreĭ budgetuluĭ caseĭ pensiunilor militare trebue regulată și pentru viitor.

In acest scop se presintă acest proiect de lege, prin care se prevede ca, pe de o parte, în ce privesce soldarea budgetuluĭ pe exercițiul 1893—1894, să se întrebuințeze eventual și în cas de trebuință suma de 290.000 leĭ din excedentele capitalisate prin casa dotațieĭ ósteĭ la fondul acestor pensiunĭ în exercițiile trecute, sumă care se va trece în mĕsura trebuințeĭ, conform acesteĭ legĭ, la veniturĭ și la cheltuelĭ; iar în ce privesce pentru echilibrarea budgetuluĭ exercițiuluĭ viitor, să se prevadă la veniturĭ, într'un articol special, suma ce va maĭ trebui,—dupe stabilirea celor-alte veniturĭ create prin lege,—sumă care se va lua din excedentele veniturilor ce se vor constata la finele exercițiuluĭ 1893—1894.

Prin acest proiect de lege, aducêndu-se modificărĭ disposițiunilor alin. *h* de sub art. 13 din legea pensiunilor militare, se cere a fi consfințit prin voturile Corpurilor legĭuitóre.

In fața acestora ce avuseiŭ onóre a vĕ expune, vĕ rog să bine-voițĭ a vota următórea lege.

Raportor, *C. Petroni.*

LEGE

pentru regularea budgetelor caseĭ dotațiuneĭ ósteĭ pe exercițiile 1893—1894 și 1894—1895, în ce privesce pensiunile militare de serviciŭ.

Art. unic.—Pentru soldarea budgetuluĭ pensiunilor militare de serviciŭ pe exercițiul 1893—1894, ministerul de resbel este autorisat să întrebuințeze eventual și în cas de trebuință suma de 290.000 leĭ din excedentele capitalisate prin casa dotațieĭ ósteĭ la fondul acestor pensiunĭ în exercițiile trecute, sumă care se va trece, conform legeĭ de față, la veniturĭ și la cheltuelĭ în limita trebuințeĭ.

Asemenea și pentru echilibrarea budge-

tuluï alcătuit pentru exercițiul 1894—1895, se autorisă a se prevedea la veniturï, într'un articol special, suma ce va trebui dupe stabilirea celor-alte veniturï creeate prin lege, sumă ce se va acoperi din excedentele ce se vor constata la finele exercițiuluï 1893—1894.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 28 Februarie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *cincĭ* voturï, contra a *cincĭ*.

Președinte, **General G. Manu.**
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. ministru de finance, M. Germani. Dupe regulament 'mi se pare că ar trebui ca raportul acestuï proiect de lege să fie tipărit și distribuit; însă ași ruga pe onor. Senat, fiind-că suntem în luna Martie și urmézá a se plăti pensiunile militare peste câte-va ḑile, 10 saŭ 15, să bine-voiască a admite să se discute imediat acest proiect de lege, care tinde a da resursele necesariĭ caseï pensiunilor pentru plata acestor pensiunï.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Iată ce ḑice art. 54, alin. II al regulamentuluï nostru:

»In casurile urgente Senatul, dupe cererea guvernuluï saŭ a 10 senatorï, póte hotărî discutarea imediat a unuï raport, fără a se maĭ tipări«.

Prin urmare, sunt dator să consult Senatul.

— Consultându-se Senatul, se priimesce discutarea imediată.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Ne cerênd nimenï cuvêntul în discuțiunea generală, se pune la vot luarea în considerare a proiectuluï;

— Senatul a încuviințat.

—Se procede la votarea legeï în total cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este:

Votanțĭ	53
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	51
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

Acum, D-lor senatorï, avem să votăm din noŭ proiectul de lege privitor la pensiunea viageră a D-neï Maria Mândru, al căruï vot a rĕmas nul în ședința precedentă.

— Se procede la votarea cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este iarăși nul.

Acum avem raportul comitetuluï delegaților, relativ la schimbul de terenurï între ministerul domeniilor, primăria Capitaleï și eforia spitalelor civile.

—*D. raportor, Dr. Florea Theodorescu*, dă citire următoruluï raport și proiect de lege:

Domnilor senatorï,

Comitetul delegaților de secțiunï, compus din:

D. C. Colibășeanu	pentru secția	I;
» Em. Flondor	» »	II;
» Petre Millo	» »	III;
» N. Negri	» »	IV;

și subsemnatul pentru secția V, întrunindu-se în ḑiua de 5 Martie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege relativ la schimbul de terenurï din Capitală între ministerul domeniilor, primăria Capitaleï și eforia spitalelor civile din Bucurescï, adus în desbaterile Senatuluï de către D. ministru al domeniilor, cu Mesagiul Regal No. . . , comitetul delegaților ca și secțiunile D-vóstre aŭ admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorï,

Prin legea de la 16 Martie 1893, s'a acordat un credit de 1.000.000 leï pentru construirea unuï palat în care să se instaleze ministerul domeniilor, locul actual pe care urmézá a se construi acest palat, fiind cu totul neîndestulător diferitelor serviciï din carï se compune acest minister. Lucrările încă nu sunt începute, însă, până acum, pentru că Statul nu maï posedă în Capitală terenurï carï să întrunéscă condițiunile necesariĭ pentru o așa importantă construcțiune, s'ar fi putut cumpĕra de la particularï locul necesar, dar pe de o parte costul ar fi fost prea enorm, iar pe de altă parte s'ar fi micșorat creditul și s'ar fi expus ministrul de domeniï să nu pótă termina construcțiunea cu suma ce i ar fi rĕmas disponibilă. S'ar fi putut face încă un schimb direct cu eforia spitalelor civile din Bucurescï, dându-se în schimb terenul pe care a fost vechiul local al administrațiuneï sale din bulevardul Carol I și strada Colțeï; terenul pe care a fost instalată școla centrală de fete, dar și acest teren ar fi fost insuficient pentru construirea palatuluï domeniilor, iar pe de altă parte el fiind necesar primărieï pentru a mări terenul pe care vrea să construiască palatul ospeluluï comunal al Capitaleï, s'a renunțat dar și la acéstă idee.

In definitiv s'a raliat D. ministru la propunerea făcută de primarul Capitaleï și D-niï eforï aï spitalelor civile din Bucurescï, căḑênd de acord a se face un schimb de terenurï între ministerul domeniilor, primărie și eforia spitalelor, care schimb să serve fie-căreea din aceste autoritățï în realisarea scopuluï ce urmăresc, fără a vătăma nicĭ un interes, iar până la acoperirea valoreï unora din terenurile schimbate, să plătéscă în banï diferința de valóre.

In acésta consistă, D-lor senatorï, proiectul de lege ce vi se presintă, și vĕ rog să bine-voițĭ a 'l aproba.

Raportor, *Dr. Fl. Theodorescu.*

PROIECT DE LEGE

Art. I. — Ministerul agriculturéï, industrieï, comerciuluï și domeniilor, primăria comuneï Bucurescï și eforia spitalelor civile din Capitală, sunt autorisate a schimba terenurile și a plăti sumele indicate în conențiunea încheiată între aceste autoritățï la Martie 1894.

Coprinderea acesteï convențiunï este cea următóre:

Intre ministerul agriculturéï, comerciuluï, industrieï și domeniilor Statuluï, primăria orașuluï Bucurescï și eforia spitalelor di Bucurescï, s'a învoit cele următóre, sub r serva aprobăreï și ratificăreï Corpurilor l giuitóre.

Art. 1. Ministerul domeniilor cedézá pr măriei Capitaleï în plină proprietate și l beră de orï ce sarcină.

a) O suprafață de 1608 metri pătrațĭ partea despre Vest din proprietatea sa fos școlă centrală de fete din strada Pension tuluï, orașul Bucurescï, partea de teren mitată cu liniile A, B, H, L, N, O și A anexatul plan No. 1;

b) O suprafață de 67 hectare și 2.7 m. p., din moșia Statuluï fostă Sf. Ión comuna Militari, plasa Snagov, județul Ilfo limitată cu liniile a, b, c, d, e, f, g, h, i, l, m și a, dupe alăturatul plan No. 2, s cificându-se că acéstă întindere de pămê se coprinde între mahalaua Grozăvescï, cre délului Cotrocenï, calea ferată a fabriceï m canice de cărămidă a societățeï de constru țiunï și canalul Dâmbovițeï.

Art. 2. In schimbul acesteï cesiunï de l curï, primăria orașuluï Bucurescï se obli a da ministeruluï domeniilor următór locurï:

c) Suprafața de 133 metri pătrațĭ strada Polonă, limitată pe anexatul pl No. 1 cu literile k, g, i, h și k, ce rĕm primărieï din terenul public pe cale de gulare de aliniăre;

d) Suprafața de teren 369 metri pătr întindere ce formézá locul sĕŭ dupe bu vardul Carol I, și care se găsesce delimi pe alăturatul plan No. 1 cu literile a, c, d și a;

e) Intréga proprietate a D-luï Pete tuată în Bucurescï la colțul bulevardu Carol I cu strada Polonă, cu subjecțiun retragereï pentru aliniare, proprietate fi rândă pe planul No. 1 și limitată cu lin d, c, b, z, i, h, l și d, proprietate ce primă se obligă a cumpăra de la D. Peteu, c form oferteï făcută de D-sa și înregistrat No. 5.390, a. c., și care o va preda mi teruluï într'un termen maximum de d lunï, de la data ratificăreï presenteï conv țiunï;

f) In numerariŭ pentru compensați suma de (38.240) treï-ḑecĭ și opt de duoë sute patru-ḑecĭ leï.

Art. 3. Eforia spitalelor civile cedézá mărieï Capitaleï în plină proprietate și lib de orï-ce sarcină:

g) Proprietatea sa din colțul bulevard Carol I și strada Colțeï, așa cum o st nesce astăḑĭ;

Acéstă cesiune se va face în ḑiua c primăria Capitaleï va pune pe eforie în pânirea locurilor și a banilor arătațĭ ma la articolul 4.

Art. 4. In schimbul acesteï cesiunï, măria orașuluï Bucurescï se obligă a re în plină proprietate și liberă de orï ce cină eforieï spitalelor civile:

h) Suprafața de 1.608 m. p. teren proprietatea Statuluï, vechia școlă cent de fete, așa cum s'a descris la litera *a* sub art. 1;

) Tótă suprafaţa stradeĭ Pensionatuluĭ
re bulevardul Carol I şi strada Colţeĭ;
) Terenul în întindere de 232 m. p.,
prietatea primăriei, coprinsă între pro-
tatea Nicolaŭ şi Bulevard, notată în pla-
No. 1 cu literile e, g, f, m, n, o şi e;
Proprietăţile N. Niculescu (Morena) şi
Nicolaŭ socotite până în aliniarea stradeĭ
ea, cum este indicată pe planul sub
1 alăturat acesteĭ convenţiunĭ fără nicĭ
servă, proprietăţĭ ce primăria se obligă
propia pe al sĕŭ compt, risc şi pericol şi
a Eforieĭ într'un termen maxim de 5 lunĭ
data ratificăreĭ presenteĭ convenţiunĭ;
) Proprietatea oraşuluĭ de pe bulevar-
Carol I (numită Hotel de Athena), în su-
ţă de 1.240 metri pătraţĭ, venită pri-
eĭ din exproprierea totală a aceluĭ
l;
/ Tot terenul fundătureĭ Polonă (stra-
ce duce din strada Polonă spre spitalul
ea), tóte proprietăţile de pe acea fundă-
, avênd a deveni ale Eforieĭ;
In numerariŭ, pentru compensaţiune,
de 90.000 leĭ.
rt. 5. Ministerul domeniilor se îndato-
ca îndată, în urma făptuireĭ schimbu-
le terenurĭ maĭ sus indicate, să cedeze
ceĭ spitalelor figurile de teren în partea
re Sud a proprietăţeĭ sale, fosta şcólă centrală de fete, pe planul No. 1, indicate cu literele şi cifrele E, f. 7, 6, 5 şi E, precum şi D, E, 8 şi figura 1, B, 2 contra figureĭ 2, C, 8, 3 şi 2 teren din proprietatea eforieĭ a spitaluluĭ Colţea, şi cu obligaţiune ca, construcţiunea ce se va face pe terenul sĕŭ, să nu fie maĭ apropiată de actuala construcţie a spitaluluĭ Colţea de cât cu 10 metri, cum este indicat pe citatul plan No. 1 şi împrejmuirea despre proprietatea eforieĭ să fie un zid care nicĭ o dată să nu aibă o înălţime maĭ mare de 1 metru şi 80 centimetri.

Art. 6. La acéstă convenţiune se anexéză planurile No. 1 şi No. 2, subscrise de părţile interesate, şi carĭ fac parte integrantă din acéstă convenţiune.

Făcută în triplu exemplar la Bucurescĭ, în Martie 1894.

Ministru agriculturеĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor Statuluĭ, **P. P. Carp.**

Primarul Capitaleĭ, **N. Filipescu.**

Eforia spitalelor civile din Bucurescĭ, **G. Gr. Cantacuzino, A. Sc. Ghica, Dr. Şuţu.**

Art. 2. Disposiţiunile acesteĭ legĭ se vor aduce la îndeplinire de D. ministru al agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor.

Ministru de agricultură, industrie, comerciŭ şi domeniĭ, **P. P. Carp.**

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatorĭ, v'aşĭ ruga, de şi raportul nu este tipărit, să bine-voiţĭ a lua în desb[aterе] imediat acest proiect de lege.

— Senatul a încuviinţat cererea [D-lui minist]ruluĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzi[no]: [Dis]cuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, [se con]sultă Senatul asupra luăreĭ în co[nsideraţ]ţiune, care se priimesce.

— Art. 1 şi 2 se priimesc succesiv fără discuţiune.

— Se pune la vot prin bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	48
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	47
Bile negre	1

Senatul a adoptat proiectul de lege.

Acum vom trece la discuţiunea proiectuluĭ de lege asupra bănceĭ agricole.

D. raportor I. Plesnilă are cuvêntul. (Aplause).

— *D. I. Plesnilă, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:
N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
D. Popescu » » II;
G. Manoliu » » III;
G. Gr. Cantacuzino pentru secţiunea V, şi subsemnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în diua de 26 Februarie a. c., s'a constituit sub preşedinţa D-luĭ G. Gr. Cantacuzino, luând în desbatere proiectul de lege relativ la înfiinţarea uneĭ băncĭ agricole, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 24 Noembre 1893. Secţiunile, deliberând, aŭ admis acest proiect de lege cu modificările făcute numaĭ în secţiunea V; în comitet supunêndu-se desbaterilor modificările propuse de D. delegat al secţiuneĭ V, precum şi de subsemnatul, în scopul de a umplea tóte lacunele şi interpretările ce s'ar putea ivi, s'a admis de unanimitatea comitetuluĭ modificările art. 4, 6, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 şi s'a introdus un noŭ art. 24, devenind ast-fel art. 24 art. 25 şi art. 25 s'a contopit cu art. 26, ca urmând aceeaşi ordine de ideĭ, în urma cărora 'mĭ-a făcut onórea a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Maĭ 'nainte de a da sémă de scopul de care s'a călăuzit comitetul de delegaţĭ în amendarea articolelor citate, voiŭ căuta maĭ ânteiŭ a da sémă D-vóstre, în mod general, de bine-facerile acestuĭ proiect de lege, ce D. ministru de finance, pe lângă multe alte bine-făcetóre legĭ financiare, înzestréză acéstă ţéră şi cu uşurarea multor nevoĭ simţite de mulţĭ proprietarĭ, agricultorĭ şi arendaşĭ.

Utilitatea înfiinţăreĭ acesteĭ instituţiunĭ de bancă are de scop de a procura acelor ce se ocupă cu munca câmpuluĭ, oferindu-le capitalurĭ în condiţiunĭ avantagióse în casul de nevoiă pentru exploatărĭ agricole.

Prin iniţiativa Statuluĭ s'aŭ înfiinţat creditele funciare urbane şi rurale, Banca naţională, creditul agricol, carĭ aŭ de scop de a veni în ajutorul marilor proprietarĭ, a comercianţilor şi a sătenilor; era dar o cestiune de echitate şi de dreptate ca Statul să ia şi acéstă iniţiativă a înfiinţăreĭ acesteĭ instituţiunĭ, care este menită a veni în ajutorul agricultorilor în general.

Duoĕ ideĭ aŭ dominat pe guvern la alcătuirea acestuĭ proiect: în primul rênd, aceea ca Statul să procure fondurile necesare pentru crearea acesteĭ băncĭ, şi cea dea duoa, dacă ea trebue înfiinţată cu capitalurĭ particulare, şi Statul, acordându'ĭ óre-carĭ avantagiĭ, avênd şi un control asupra operaţiunilor ce se vor face. Sistemul acesta din urmă a făcut basa proiectuluĭ ce este pus în desbaterile D-vóstre.

Operaţiunile pe carĭ noua bancă este chemată a îndeplini, în primul rênd, sunt împrumuturile
onstituireĭ unuĭ gagiŭ în producte, vite, unelte agricole saŭ warante şi împrumuturile pe cre-
nal. Pentra ca, însă, banca să pótă găsi capitalurile necesare pentru a începe să funcţioneze,
buinţă, pe de o parte a lăţi, pe cât posibil, cercul operaţiunilor sale, şi de altă parte a 'ĭ
-carĭ avantagiĭ şi privilegiĭ, fără de carĭ capitalurile s'ar abţine de a participa.
ma ordine de ideĭ, dar, s'a prevĕḑut în proiectul de lege ca banca agricolă să aibă dreptul
afară de împrumuturile pe gagiŭ şi pe credit personal, şi următórele operaţiunĭ:
priméscă de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit şi să acorde, pe basa lor, deschidere de
ţurĭ curente, precum va deschide compturĭ curente şi pentru împrumuturile în producte, ma-
şinĭ şi vite;

Să efectueze plăţĭ saŭ incasărĭ pe comptul agricultorilor carĭ ar sta cu ea în relaţiunĭ de afacerĭ şi să efectueze, în comptul lor, vînḑerĭ saŭ cumpĕrărĭ de titlurĭ saŭ producte agricole;

Să se însărcineze pentru agricultorĭ cu facerea operaţiunilor necesare pentru depunerea în docurĭ a grânelor, precum şi pentru îndeplinirea tutulor formalităţilor relative la warantarea saŭ vînḑarea, prin administraţiunea docurilor, a grânelor intrepositate.

Ca avantagiŭ se acordă bănceĭ agricole dreptul de a emite, pentru facilitarea serviciuluĭ eĭ de casă, între agenţiĭ, sucursale şi casa centrală, bonurĭ de casă nominative, plătibile la vedere, carĭ vor putea fi primite în plată la casele Statuluĭ până la concurenţa a 50 la sută din capitalul social deplin vĕrsat.

Acest avantagiŭ, ce se acordă bănceĭ agricole, 'ĭ va permite, împreună cu acela de a putea reescompta portofoliul sĕŭ consistând în warante saŭ trate agricole la Banca naţională saŭ alte case de bancă, până la o dată şi jumĕtate capitalul, ca să 'şi întindă operaţiunile cel puţin până la de duoĕ orĭ capitalul vĕrsat, şi ast-fel se asigură acestuĭ capital un beneficiŭ îndestulător, putĕnd, în acelaşi timp, să acorde împrumuturĭ pe procente moderate. Un alt avantagiŭ ce se acordă bănceĭ agricole este derogaţiunea ce se face în favorul eĭ la disposiţiunile coprinse în art. 1.685 şi 1.688 din codul civil. Conform disposiţiunilor acestor articole, creditorul are dreptul de a fi plătit cu preferinţă din lucrul amanetat, înaintea altor creditorĭ, cu condiţiune însă ca amanetul să fi fost remis creditoruluĭ saŭ unuĭ al treilea ales de părţĭ. Pentru banca agricolă se dispune însă ca gagiul să se considere constituit, prin singurul efect al convenţiuneĭ, de la data actuluĭ care va indica numĕrul, natura, cantitatea şi locul unde se află obiectele date amanet. De altă parte, pentru a pune şi pe ceĭ de al treilea în cunoscinţă de amanetele constituite bănceĭ, actul de constituire a gagiuluĭ se va transcrie într'un registru special, ţinut la tribunalul judeţuluĭ şi la primăria comuneĭ respective, unde se va ţine de asemenea un registru special.

Ca asigurare pentru neînstrăinarea obiectelor ce se emanetéză, proiectul de lege pedepsesce pe ceĭ ce vor aliena, risipi saŭ sustrage emaneturile, în total saŭ în parte, ca pentru abus de încredere, conform art. 323 din codul penal, fără ca să pótă beneficia de disposiţiunile art. 60 din acelaşi cod, adică fără ca tribunalele să pótă admite, pentru acest delict special, circumstanţe uşurătóre.

Creanţele bănceĭ agricole sunt privilegiate asupra obiectelor mobile puse ca gagiŭ, însă cu următórele reserve:

A privilegiuluĭ proprietaruluĭ pentru plata arendeĭ pe un an, începĕtor de la semestrul agricol care urméză aceluia în care s'a făcut împrumutul;

A privilegiuluĭ credituluĭ funciar rural, în casul când imobilul ar fi ipotecat la acel credit, însă numaĭ pentru plata ratelor ajunse la scadenţă saŭ carĭ devin exigibile la finele semestruluĭ agricol în care se contractéză împrumutul;

In fine, a privilegiuluĭ creanţelor prevĕḑute de art. 1.729 şi 1.730 din codul civil.

In ce privesce urmărirea, proiectul de lege creéză o procedură specială, menită a pune pe bancă în posiţiune de a'şi realisa fără întârḑiere creanţele sale, în cas de neplata lor. Acéstă procedură se aplică neapărat numaĭ la împrumuturile pe emanet, căcĭ pentru cele-alte datoriĭ banca are să le execute dupe dreptul comun.

Cu aceste avantagiĭ, asigurărĭ şi privilegiĭ, credem că noua instituţiune ce se creéză va aduce înlesnirĭ şi folóse reale agricultorilor, şi, pe de altă parte, va realisa beneficiĭ îndestulătóre, ast-fel ca să remunereze capitalurile carĭ vor participa la înfiinţarea eĭ.

Terminând cu consideraţiunile generale, în puţine cuvinte vĕ voiŭ da séma de modificările introduse de comitet în proiect.

Prin modificările aduse articolelor de carĭ am vorbit maĭ sus s'a precisat, în mod clar şi nesupus la nicĭ o interpretare, drepturile proprietarilor de moşiĭ consfinţite de codul civil, faţă de exploatatorul care este nevoit a'şi emaneta grânele şi instrumentele agricole către banca agricolă.

In al duoilea rênd, s'a asigurat împrumutatul contra neajunsurilor ce ar putea întêmpina din

partea acestei instituţiuni ; cu un cuvênt, prin modificările făcute s'a stabilit, în mod clar, scopul ce noi înţelegem a da acestei legi; pe lângă acestea, prin amendarea făcută art. 4, s'a introdus înfiinţarea de sucursale şi în districtele recunoscute ca grânare principale ale ţereĭ, şi acésta în scopul ca populaţiunea agricolă să pótă avea maĭ la îndemână instituţiunea acestuĭ credit.

Acestea fiind considerantele carĭ, dupe cum aţĭ vĕḑut, D-lor senatorĭ, sunt fórte seriόse, aŭ necesitat modificarea proiectuluĭ de lege care se presintă astăḑĭ deliberărilor D-vóstre, modificărĭ carĭ s'aŭ pus faţă în faţă cu fie-care articol corespondent, nu mĕ înduoesc, decĭ, D-lor senatorĭ, că, în urma deliberărilor şi nouilor luminĭ ce vor resulta din desbaterĭ, vĕ va face să adoptaţĭ şi D-vóstre acest proiect de lege ast-fel cum s'a modificat de comitetul de delegaţĭ.

Raportor, I. PLESNILĂ.

LEGE

PENTRU

INFIINŢAREA UNEI BĂNCI AGRICOLE

PROIECTUL DE LEGE VOTAT DE ADUNARE	MODIFICARILE COMITETULUI DE DELEGAŢI
Art. 1. Se autorisă înfiinţarea uneĭ băncĭ agricole în scop de a veni în ajutorul agricultorilor prin împrumuturĭ pe termene scurte, acordate fără saŭ cu gagiŭ în producte, vite saŭ unelte agricole. Art. 2. Capitalul bănceĭ agricole va fi la început de 5.000.000 leĭ, împărţit în 10.000 acţiunĭ de câte 500 leĭ fie-care. El se va putea spori cu autorisarea guvernuluĭ prin emisiunĭ succesive până la 20.000.000 leĭ. Art. 3. Societatea se va constitui dupe formele exteriόre şi intrinsece, prevĕḑute de titlul VIII, cap. I, din codul de comerciŭ pentru societăţile anonime, cu deosebire de art. 138 numaĭ, acéstă societate fiind supusă numaĭ la aprobarea guvernuluĭ. In acest scop, îndată ce societatea se va fi constituit, ea se va bucura, în raporturile eĭ cu ceĭ împrumutaţĭ saŭ cu ceĭ de al treilea, de disposiţiunile speciale maĭ jos enunciate şi carĭ derogă la dreptul comun în favórea eĭ. Durata societăţeĭ va fi de 20 anĭ.	Admise.
Art. 4. Sediul societăţeĭ va fi la Bucurescĭ. Societatea va trebui să înfiinţeze de la început, până în termen de un an, câte o sucursală saŭ agenţie în oraşele de reşedinţă a tutulor judeţelor. Ea va putea deschide, afară de acestea, sucursale saŭ agenţiĭ orĭ unde, dupe nevoile afacerilor. Până la înfiinţarea sucursalelor saŭ agenţiilor, banca agricolă este autorisată a însărcina pe funcţionariĭ creditului agricol de a gira, pe a eĭ rĕspundere, afacerile eĭ în acele localităţĭ. Acéstă însărcinare nu va putea angagia întru nimic rĕspunderea Statuluĭ.	Art. 4. Sediul societăţeĭ va fi la Bucurescĭ ; ea va trebui să înfiinţeze de la început, şi până în termen de un an, câte o sucursală saŭ agenţie în oraşele Iaşĭ, Craiova, Galaţĭ, Brăila, Turnu-Severin, Turnu-Măgurele, Bacăŭ şi Botoşanĭ ; ea va putea deschide, afară de acestea, câte sucursale saŭ agenţiĭ ar găsi cu cale dupe desvoltarea afacerilor sale. Până la înfiinţarea de sucursale saŭ agenţiĭ prin localităţile maĭ micĭ, banca agricolă este autorisată a însărcina pe funcţionariĭ creditului agricol de a gira, pe a eĭ rĕspundere, afacerile eĭ în acele localităţĭ. Acéstă însărcinare nu va putea angagia întru nimic responsabilitatea Statuluĭ.

PROIECTUL DE LEGE VOTAT DE ADUNARE

Art. 5. Un comisar al guvernuluĭ va priveghia operaţiunile bănceĭ agricole, şi maĭ ales crearea şi punerea în circulaţiune a bonurilor de casă, prevĕdute la art. 6, No. 6 de maĭ jos.

Apuntamentele sale se vor fixa de guvern, în înţelegere cu administraţiunea bănceĭ, şi se vor plăti de bancă.

Aceste atribuţiunĭ se vor putea da şi comisarilor guvernuluĭ pe lângă cele-alte instituţiunĭ de credit.

Art. 6. Banca agricolă nu va putea face alte operaţiunĭ de cât cele arătate maĭ jos:

1) Ea va împrumuta, cu preferinţă pe agricultoriĭ proprietarĭ de moşiĭ saŭ arendaşĭ, contra constituireĭ unuĭ gagiŭ în producte, vite, unelte agricole saŭ warante, cu sume carĭ, în nicĭ un cas, nu vor putea întrece cel mult jumĕtatea valoreĭ gagiuluĭ şi pe termen de maximum 9 lunĭ;

2) Ea va scompta poliţele semnate de agricultorĭ de o solvabilitate bine cunoscută, fără ca termenul acestor efecte să pótă fi maĭ lung de 100 ḑile. Ea va gira şi scompta de asemenea warante regulat emise de administraţiunea docurilor pentru grâne intrepositate;

3) Ea va primi de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit şi va acorda, pe basa unor aşa deposite, deschidere de compturĭ curente;

4) Ea va efectua plăţĭ saŭ incasărĭ pentru comptul agricultorilor carĭ ar sta cu ea în relaţiunĭ de afacerĭ şi va efectua, în comptul lor, vînḑerĭ saŭ cumpĕrărĭ de titlurĭ saŭ producte agricole;

5) Ea se va însărcina pentru agricultorĭ cu facerea operaţiunilor necesare pentru depunerea în docurĭ a grânelor, precum şi pentru îndeplinirea tutulor formalităţilor relative la warantarea saŭ vînḑarea, prin administraţia docurilor, a grânelor intrepositate;

6) Ea va putea emite, pentru facilitarea serviciuluĭ eĭ de casă, între agenţiĭ, sucursale şi casa centrală, bonurĭ de casă plătibile la vedere şi nominative; aceste bonurĭ vor putea fi primite în plată la casele Statuluĭ până la concurenţa de 50 % din capitalul social deplin vĕrsat, şi nu vor putea circula fie-care de cât 30 ḑile din ḑiua emisiuneĭ. Ele vor fi transmisibile prin simplu gir;

7) Ea va putea reescompta portofoliul sĕŭ, con-

MODIFICĂRILE COMITETULUI DE DELEGAŢI

(Art. 5) Admis.

Art. 6. Banca agricolă nu va putea face alte operaţiunĭ de cât cele arătate maĭ jos:

1) Ea va împrumuta, cu preferinţă pe agricultoriĭ proprietarĭ de moşiĭ saŭ arendaşĭ, contra constituireĭ unuĭ gagiŭ în producte agricole, vite, unelte agricole saŭ warante, fiind primite ca garanţie productele din docurĭ, din hambare, secerate şi puse în clăĭ (şire) şi ne secerate, cu începere de la 1 Iunie înainte; porumbul (păpuşoiŭ) pus în pătule (coşere), porumbul (păpuşoiŭ) de pe câmp încă ne cules de la 1 Septembre înainte; tóte aceste producte vor fi asigurate în contra grindineĭ şi a incendiuluĭ; vitele, uneltele agricole saŭ warantele amanetate, în nicĭ un cas, nu vor putea întrece cel mult jumĕtatea valoreĭ gagiuluĭ şi pe termende maximum 9 lunĭ;

(2) Admis.

3) Ea va primi de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit şi va acorda, pe basa unor aşa deposite, deschidere de compturĭ curente; ea va acorda deschiderea unor asemenea compturĭ curente şi pe basa constituireĭ unuĭ gagiŭ conform alin. I;

(4–7) Admise.

PROIECTUL DE LEGE VOTAT DE ADUNARE

MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DE DELEGAŢĬ

sistând în warante saŭ trate agricole, la Banca Naţională saŭ alte case de bancă, în limita creditelor ce i s'ar acorda de aceste institute. In tot casul, reescomptarea nu se va putea face de cât până la o dată şi jumĕtate capitalul;

8) Este expres interḑis bănceĭ agricole de a cumpĕra imobile altele de cât acele necesare pentru serviciul administraţiuneĭ sale, de a cumpĕra şi poseda titlurĭ de rentă, scrisurĭ funciare, acţiunĭ saŭ verĭ-ce alte efecte saŭ valorĭ publice. Se face o singură excepţiune în privinţa capitaluluĭ de reservă, care va trebui să fie plasat în efecte publice române;

9) Dobênda pe care banca agricolă o va lua pentru sumele împrumutate pe gagiŭ, conform art. 6, No. 1, saŭ pentru scomptarea efectelor agricole şi a warantelor, conform No. 2 de sub acelaşĭ articol, nu va putea depăşi cu maĭ mult de 3 % peste scomptul Bănceĭ Naţionale. Acéstă dobêndă se va fixa de consiliul de administraţie din lună în lună şi se va publica o-dată cu situaţiunile prevĕḑute la articolul de maĭ jos.

Art. 7. Din veniturile nete ale bănceĭ, constatate la încheiarea bilanţuluĭ anual, se vor preleva maĭ ântêiŭ 10 % pentru formarea unuĭ fond de reservă. Statutele vor fixa modul întrebuinţăreĭ prisosuluĭ. Prelevarea va înceta când fondul de reservă va atinge 50% din capital.

Art. 8. Pe lângă bilanţul anual, administraţiunea bănceĭ agricole va publica, în fie-care lună, situaţiunĭ sumare ale operaţiunilor efectuate; ea va adresa, de asemenea în fie-care lună, prin comisarul guvernuluĭ, ministruluĭ de finance o situaţiune detaliată a tutulor operaţiunilor sale.

Art. 9. Prin derogaţiune la art. 1.685 şi 1.688 din codul civil, gagiul se consideră constituit, în ce privesce raporturile dintre bancă şi împrumutat, prin singurul efect al convenţiuneĭ, de la data actuluĭ, care va indica numĕrul, natura, cantitatea şi locul unde se află obiectele date amanet, fără a se lua din posesiunea debitoruluĭ saŭ constituentuluĭ obiectele constituite amanet.

Data actuluĭ face deplină credinţă.

Art. 10. In termen de 5 ḑile de la data convenţiuneĭ, actul de constituire a gagiuluĭ se va transcrie într'un registru special, ţinut la tribunalul judeţuluĭ în care este situat imobilul, dupe singura cerere a bănceĭ. In fie-care comună se va ţine asemenea un registru special, în care se va face, pe scurt, menţiune de amanetările intabulate de tribunal, care, spre acest sfêrşit, va comunica primaruluĭ respectiv de urgenţă un extract de orĭ-ce întabulare efectuată.

In privinţa celor de al treilea, drepturile bănceĭ

Admis.

PROIECTUL DE LEGE VOTAT DE ADUNARE

nu vor începe de cât de la data acesteĭ mențiunĭ în registrul primărieĭ.

Art. 11. Debitorul care va aliena, risipi, sustrage, saŭ va lăsa să piară obiecul amanetat, în total saŭ în parte, chiar înainte de a se fi îndeplinit intabularea prevĕḑută la art. 10, se va pedepsi ca pentru abus de încredere, conform art. 323 din codul penal. Pedépsa va fi minimum de şése lunĭ închisóre, şi, prin derogare la art. 60 din codul penal, tribunalele nu vor putea admite, pentru acest delict special, circumstanţe atenuante.

Art. 12. Cu reserva privilegiuluĭ proprietaruluĭ pentru plata arendelor anuluĭ în care se face împrumutul şi aceea pe un an începĕtor de la semestrul agricol (23 Aprilie şi 26 Octombre) care urméză aceluia în care se face împrumutul, cu reserva privilegiuluĭ credituluĭ funciar pentru plata ratelor ajunse la scadenţă, saŭ carĭ devin exigibile la finele semestruluĭ agricol în care se contractéză împrumutul, şi, în fine, cu reserva tutulor celor-alte creanţe prevĕḑute de art. 1.729 şi 1.730, aliniatele 2, 3, 4, 5, 7 şi 8 din codul civil, creanţele băncei agricole, contractate conform art. 6, punctul 1 din presenta lege, sunt privilegiate asupra obiectelor mobile puse ca gagiŭ.

In aceeaşi ordine se exercită privilegiile şi asupra sumelor pe carĭ societăţile de asigurare le-ar datora împrumutaţilor în cas de sinistru al obiectelor amanetate.

MODIFICĂRILE COMITETULUĬ DE DELEGAŢĬ

Admis.

Art. 11. Debitorul care va aliena, risipi, sustrage, saŭ va lăsa să piară obiectul amanetat, în total saŭ în parte, îndată ce s'a efectuat împrumutul, se va pedepsi ca pentru abus de încredere, conform art. 323 din codul penal. Pedépsa va fi minimum de şése lunĭ închisóre, şi, prin derogare la art. 60 din codul penal, tribunalele nu vor putea admite, pentru acest delict special, circumstanţe atenuante.

Art. 12. Cu reserva privilegiuluĭ proprietaruluĭ pentru plata arendelor anuluĭ în care se face împrumutul şi aceea pe un an începĕtor de la semestrul agricol (23 Aprilie şi 26 Octombre) care urméză aceluia în care se face împrumutul, şi cu reserva tutulor celor-alte creanţe prevĕḑute în art. 1.729 şi 1.730, aliniatele 2, 3, 4, 5, 7 şi 8 din codul civil, creanţele băncei agricole contractate conform art. 6, punctul 1 din presenta lege, sunt privilegiate asupra obiectelor puse ca gagiŭ.

In aceeaşi ordine se exercită privilegiurile şi asupra sumelor pe carĭ societăţile de asigurare le-ar datora împrumutaţilor în cas de sinistru al obiectelor amanetate.

Pentru a respecta drepturile şi interesele societăţilor de credit fonciar rural, banca agricolă nu va putea acorda împrumuturĭ pe gagiŭ proprietarilor şi arendaşilor moşiilor ipotecate la aceste credite, întru cât nu vor fi achitate saŭ nu se vor achita atât ratele datorite acestor credite şi ajunse la scadenţă, cât şi rata curentă din semestrul agricol în care se contractéză împrumutul la banca agricolă.

Art. 13. Orĭ-ce împrumut contractat de la banca agricolă, conform art. 6, punctul 2 şi următórele din presenta lege, va fi considerat de natură comercială.

Toţĭ aceĭ carĭ aŭ participat la dênsul vor fi justiţiabilĭ de tribunalul de comerciŭ; nu li se va putea însă aplica disposiţiunile cărţeĭ III din codul de comerciŭ. Banca agricolă, ea însăşĭ, în raporturile eĭ cu cele-alte case de bancă, va fi supusă însă tutulor prescripţiunilor coduluĭ de comerciŭ.

Art. 14. Urmărirea avereĭ debitoruluĭ pentru creanţele prevĕḑute la punctul 1 de sub art. 6 din presenta lege se va face conform regulilor stabilite maĭ jos; urmărirea celor-alte creanţe se va face conform coduluĭ de comerciŭ.

Admise.

No. 45

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 7 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Al. Blancfort şi . Millo, secretarĭ aĭ biuroululĭ.

—Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 34 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: D. Bonaki Mihail Gregoriadi, Chinescu C., Cincu Ant., Ghica Gr. D., Mârzescu G., Pĕucescu I. (colonel), Rafael T., Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Tătăranu I., Vericeanu N. C., Cotescu A. C.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Bălăceanu C., Burada (Dr.), Buzdugan V., Chircu T., Ciolac Gabet, Dornescu T., Economu N., Gussi N., Cristescu Gr. (Dr.), Meculescu I. I. (Dr.), Poni , Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Stătescu g., Tatos Hr., Tatos T. I., Vernescu G., draşcu G. C., Vlădescu M. (general), Zernti L. Chr., Culianu N.

— *D. secretar Al. Blancfort* dă citire maruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aobă:

— Se acordă succesiv următórele condiĭ:

I.	D-luĭ	Mârzescu	4 ḑile;
II.	»	Bonaki	2 »
III.	»	Tătăranu	3 »
IV.	»	Vericeanu	2 »
V.	»	Alexiu	4 »

— Se ia act de comunicarea D-luĭ Rael că nu póte lua parte la şedinţă.

— Se trimite la comisiunea de indigete suplica D-luĭ N. Bediţeanu, care se ă a 'i se recunósce calitatea de cetăţén nân.

— *D. ministru de externe, Al. Lahori*, comunică Mesagiile regale în alăture cu următórele proiecte de lege:

I. Prin care consiliul judeţuluĭ Olt este torisat a contracta de la casa de depunerĭ împrumut de 240.000 leĭ.

II. Prin care Statul este autorisat a ceda nuneĭ Brăila un teren în comuna Tău.

— Se trimit la secţiĭ.

—Asemenea comunică proiectele de legĭ n carĭ se acordă împămêntenirea D-lor: . Tomahidi, Şarcobicĭ, Dr. M. Lupescu şi Foricĭ.

— Se trimit la comisia de indigenate.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, *interez pe D. preşedinte al consiliuluĭ de miniştri asupra terorismuluĭ deslănţuit guvern şi proclamat ca sistem de guvernămênt.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va comunica guvernuluĭ.

La ordinea ḑileĭ avem continuarea discuţiuneĭ generale asupra legeĭ privitóre la băncile agricole.

Principele Sturdza are cuvêntul.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, voiŭ cereceta maĭ ântêiŭ argumentele aduse de D. Aurelian în discuţiunea acestuĭ proiect de lege, apoĭ voiŭ cerceta propunerea D-sale, şi la urmă voiŭ face şi eŭ o propunere pe care o cred trebuitóre.

Antêiul argument pus înainte de D. Aurelian a fost că regretă că nu s'a făcut un singur aşeḑămênt atât pentru creditele agricole cât şi pentru băncile agricole, adică să fie o singură instituţiune, care să le întrunéscă pe amênduoĕ.

Eŭ cred, D-lor, că ar fi fost o mare greşélă dacă s'ar fi făcut acésta, pentru că creditul scrisurilor pe carĭ le dă instituţiunile acestea are drept basă şi atârnă de la garanţia pe care o aŭ acele scrisurĭ.

Ast-fel, de exemplu, să trecem în revistă cele patru instituţiunĭ de credit carĭ există în ţéra nóstră şi de carĭ ne ocupăm acum:

1) *Creditul fonciar rural*, pe care D. Aurelian 'l a citat ca exemplu; eŭ cred că nu se póte cita ca exemplu acéstă instituţie, în casul de faţă, pentru că la creditul fonciar rural nu a fost *trebuinţă de capitaluri;* a trebuit o basă, ipotecĭ pe temeiul cărora să se emită scrisurĭ, şi cu acele scrisurĭ să găsescĭ capitalurĭ. Proprietariĭ aŭ venit şi aŭ ḑis: mĕ împrumut cu atâtea miĭ de leĭ şi pun amanet cutare moşie. Eĭ bine, se emit scrisurĭ pentru acele valorĭ şi cu toţiĭ scim că acele scrisurĭ aŭ fost fórte bine priimite în piaţă, fiind-că ipoteca, garanţia lor era bună.

Iată natura acesteĭ instituţiĭ.

Prin urmare, cea maĭ sigură basă e proprietatea fonciară, şi vedeţĭ că scrisurile creditulu fonciar rural staŭ fórte bine în comparaţie cu cele-alte.

A duoa categorie, *scrisurile fonciare urbane*, şi acelea sunt imobiliare, dar nu staŭ aşa de bine pentru că casele sunt supuse la maĭ multe accidente; pămênturile rĕmân, casele pot să se dĕrîme, şi din causa acésta nu sunt aşa de sus acele scrisurĭ.

Venim acum la o a 3-a categorie, aceea care vrem s'o înfiinţăm acum, adică *băncile agricole*. Acestea oferă încă maĭ puţină garanţie de cât imobilele urbane, pentru că aŭ o garanţie mobilă, precum: grâne, unelte, vite, etc., însă tóte împrumuturile se fac pe un timp scurt, până se vênd acele producte.

Dar o dovadă că acele scrisurĭ aŭ să aibă maĭ puţină valóre de cât cele urbane este că din capul loculuĭ se asigură treĭ la sută peste scomptul bănceĭ, ceea ce dă o dobêndă de 9 la sută, ca să te acopere órecum de puţină siguranţă ce 'ţĭ dă în comparaţie cu proprietatea rurală şi cea urbană.

Dacă venim acum la a 4 categorie, adică la creditele agricole carĭ se fac pentru ţĕranĭ, aci, D-lor, stă cu totul alt-fel. Aci garanţia este atât de puţină, atât de nulă în cât nicĭ nu se prea găsesc subscriitorĭ. De aceea vine Statul în ajutor ca să facă un bine ţĕranilor.

Eĭ bine, trebue să vĕ daţĭ séma că în nicĭ o tréptă socială nu se găsesc aşa de rĕĭ plătitorĭ ca între ţĕranĭ; în trépta ţĕranilor a fost tot-d'a-una 10, 12 la sută debitorĭ rĕĭ.

D. P. S. Aurelian: Cer cuvêntul.

D. Gr. Sturdza: Şi »Creditele agricole« ar fi fórte bogate dacă ar avea atâţĭ banĭ cât îĭ mănâncă ţĕraniĭ de la posesorĭ şi de la proprietarĭ, căcĭ sunt carĭ iaŭ dinainte baniĭ pentru muncă, iar în momentul când trebue s'o facă se bagă la alţiĭ şi muncesc acolo cu banĭ gata, priimiţĭ în momentul acela. Cum dar, dupe cele ce spuseĭ, aţĭ vrea să legăm băncile agricole cu creditul agricol?! Acésta am vrut eŭ s'o dovedesc, că ar fi fost o greşită mĕsură de a face un singur aşeḑămênt pentru aceste 2 instituţiunĭ de credit.

Trec acum, D-lor, la cele-alte argumente.

D. Aurelian, vorbind de banca agricolă pe care vrem s'o înfiinţăm, ne a citat creditul fonciar rural şi creditul fonciar urban şi ne a ḑis că de ce nu facem cum s'a făcut acolo. Acum v'am arătat că acolo n'aŭ trebuit capitalurĭ şi că a fost destul ca să vină proprietariĭ să se pună garanţĭ şi s'aŭ scos scrisurĭ, şi o mulţime de ómenĭ, carĭ, ca să aibă 5 la sută procent şi o jumĕtate la sută amortisment, 'şĭ aŭ dat capitalurile lor bucuros, pe când dincóce nu pot s'o facă, căcĭ trebue capitalurĭ reale pe carĭ să le dea la ómeniĭ carĭ aŭ nevoie; nu are a face nimic una cu alta şi eŭ nu înţeleg de ce să facem o comparaţiune între una şi alta.

Tot asemenea ne a arătat D. Aurelian că la creditul fonciar rural se pot îngădui ceĭ împrumutaţĭ. Da, se pot îngădui acolo până la óre-care timp, dacă nu se face din favoritism, pentru că aŭ o garanţie de pămênt, care nu se alienéză, dar la un capital mobil, ca grâul, vitele şi uneltele, nu se póte amâna, căcĭ acelea pier, se duc, ast-fel că şi acéstă comparaţiune iarăşĭ nu se potrivesce în casul de faţă.

Acum, D-lor, dacă venim la Banca naţională, nu putem să nu ne aducem aminte de óre carĭ rele, carĭ s'aŭ făcut când ea s'a instituit.

Maĭ ântêiŭ s'aŭ acaparat óre-cum, s'a pus mâna óre-cum, de uniĭ carĭ eraŭ maĭ iniţiaţĭ, pe o sumă mare de acţiunĭ, carĭ pe urmă s'aŭ suit de la 500 la 1.500 leĭ, fiind-că guvernul a dat instrucţiunĭ caseĭ de depunerĭ ca să priiméscă acţiunile de 500 leĭ ale Bănceĭ naţionale drept 1.000 leĭ ca garanţiĭ şi aŭ ajuns astăḑĭ la valórea de 1.500 leĭ, adică 200 la sută. Tot-d'o-dată cu acéstă suire îmĭ vine înainte o aducere aminte durerósă pentru ţéră, acésta este agiul acela enorm care a fost în ţéra nóstră din causa biletelor Bănceĭ naţionale, şi acel agiŭ s'a suit până la 20, ba chiar până la 22 la sută, şi a adus comerciuluĭ nostru multă pagubă, şi din casa Statuluĭ nostru s'aŭ luat pentru agiŭ 7 până la 8 milióne pe an, pentru plata anuităţilor datorieĭ publice, carĭ milióne nu aŭ trecut tóte peste hotar. Prin urmare, vedeţĭ, D-lor, că trebue

să fim cu luare aminte când facem o instituţiune şi să vedem cum trebue s'o facem.

In fine, D. Aurelian, pentru ca acéstă instituţiune să fie naţională, a propus ca să se pună un termen în care să nu se priiméscă de cât capitaliştiĭ pământenĭ; consecinţa ar fi, D-lor, că s'ar da la capitaliştiĭ pământeni saŭ maĭ bine ḑis capitaliştilor împământeniţĭ, un privilegiŭ care nu are nicĭ un cuvênt de a fi, nu se fac lucrurile acestea.

Dar, D-lor, voiŭ să vĕ fac o propunere, care 'mi se pare că împacă tóte trebuinţele în cestiunea de faţă. S'a ḑis ca proprietariĭ marĭ să facă sindicate, să se înscrie cu sume marĭ. Eŭ ḑic că tóte acestea ar fi o greşélă, căcĭ uşor s'ar ḑice că câţĭ-va bogătaşĭ aŭ pus mâna pe instituţiunea acésta ca să o exploateze; şi o instituţiune creeată de puţinĭ, nu se sfiesce nicĭ guvernul, nicĭ partidele să lovéscă într'ânsa. S'ar privi ca un fel de oligarhie.

Eŭ propun să înscriem în lege ca pe timp de 2 lunĭ este mărginit a nu putea lua nimenĭ maĭ mult de 40 acţiunĭ, adică de 20.000 leĭ, atuncĭ vor fi cel puţin 3 saŭ 4 sute acţionarĭ, afară dacă nu s'ar face ca la Banca naţională, să pună şi slugile să subscrie, pentru ca uniĭ să pótă acapara acţiile.

Acésta ar fi o cestiune de priveghiăre, de regulamentare, ideea rĕmâne aşa ca în timp de duoĕ lunĭ să nu pótă lua nimenĭ maĭ mult de 40 acţiunĭ ; dacă nu se va împlini în timp de duoĕ lunĭ capitalul necesar, atuncĭ liber va fi orĭ cine să ia cât va voi.

Cu modul acesta miciĭ capitaliştĭ din ţéră vor lua cât vor voi, în urmă vor fi liberĭ să ia şi capitaliştiĭ marĭ şi ceĭ străinĭ.

Cu acéstă propunere se împacă tóte cerinţele carĭ s'aŭ arĕtat în acéstă cestiune. Rĕmâne să desbateţĭ, şi, dacă o priimiţĭ, vom pune propunerea în discuţiune.

D. Dim. Sturdza : D-le preşedinte, cred că proiectul uneĭ băncĭ agricole nu póte să fie de cât bine venit. Orĭ ce instituţiune care organiséză creditul în ţéră, este folositóre pentru crescerea prosperităţeĭ nóstre.

In expunerea de motive se lămuresce de D. ministru de finance că banca agricolă se creează pentru proprietariĭ agricultorĭ şi arendaşĭ ; şi, dacă am înţeles bine, acésta va să ḑică pentru exploatatoriĭ de proprietăţĭ rurale, proprietarĭ carĭ îşĭ cultivă singurĭ moşia.

D. M. Germani, ministru de finance : Neapărat.

D. Dim. Sturdza: De asemenea şi pentru arendaşiĭ aceia, împrumuturile carĭ se fac la acéstă bancă aŭ de basă producte, vite, unelte agricole şi warante. Nu vorbesc de creditul personal care are de basă efecte şi banĭ.

Nu rĕmâne îndoială, că pe lângă creditul fonciar, care da împrumuturĭ numaĭ proprietarilor de moşiĭ, este nevoe şi de alt credit care să pótă împrumuta pe amanetul obiectelor mobile de pe proprietăţile rurale.

Unde difer de D. ministru, este în modul cum se creează acéstă bancă.

D-sa ḑice în paragraful al duoilea din »expunerea de motive :«

»Cestiunea care se pune în primul loc este aceea a caracteruluĭ ce trebuesce să aibă acéstă instituţiune. *Statul trebuesce să procure el*, în total saŭ în parte, fondurile necesare pentru crearea aceseĭ băncĭ, *orĭ ea trebuesce înfiinţată cu capitalurĭ particulare, şi Statul să'ĭ acorde óre-carĭ avantagiĭ*, avênd şi un control asupra operaţiunilor ce se vor face ? Sistemul acesta din urmă ni se pare că trebuesce adoptat pentru noua instituţiune«.

Aci mi se pare că onor. D. ministru a uĭtat un al treilea cas, şi tocmaĭ pe acela care este cel maĭ important, casul care nu se póte înlătura, şi de care trebue să ţinem sémă : *creditul format prin asociaţiunea a însăşĭ celor interesaţĭ.*

Creditul format prin asociaţiunea şi fondat pe garanţia mutuală a celor interesaţĭ, este unul din progresele cele marĭ ale secoluluĭ nostru în materie de credit.

El se explică în mod fórte simplu.

Inceputul acestuĭ credit este girarea poliţelor.

Când vrea cine-va să se împrumute, el dă o poliţă aceluia care 'ĭ dă banĭ. Atuncĭ când póte găsi cine-va un asociat, care giréză împreună cu dênsul poliţa, el póte căpĕta fără îndoială baniĭ de carĭ are nevoe, maĭ cu uşurinţă şi cu procente maĭ scăḑute.

Iată ântêia formă a asociaţiuneĭ şi a garanţieĭ mutuale în sfera creditulu. Acéstă formă s'a desvoltat şi organisat maĭ departe în instituţiunile de băncĭ naţionale. La Banca naţională se scomptéză poliţe cu girul a treĭ persóne cunoscute. Acésta este o asociaţiune în mic.

Intreb : de ce acéstă asociaţiune nu s'ar face în mare, maĭ ales că avem exemple palpabile de binefacerile unor asemenea asociaţiunĭ.

Antêiul exemplu este citat de D. Aurelian în şedinţa trecută, şi anume a creditulu fonciar. Când orĭ care din noĭ proprietariĭ avem nevoe de a împrumuta pe piaţă, fie de la Bucurescĭ, el trebue să plătéscă astăḑĭ 8 la sută dobêndă. Când proprietariĭ se împrumută însă, tot pe siguranţă ipotecară prin creditul fonciar, îndată împrumutul ce face e maĭ eftin. Scrisurile ce 'ĭ s'ar da purtătóre de 5 la sută s'ar putea scompta cel puţin pe 90 la sută, astăḑĭ când cursurile sunt maĭ slabe; în cât împrumutul ar avea o dobêndă reală de 5,55 la sută; o diferinţă de aprópe 2 $^1/_2$ cu dobênḑile pe piaţă, o dobêndă egală cu creditul Statuluĭ.

De ce diferinţa acésta de 2 $^1/_2$ procente? Causa e de tot simplă :

La »creditul fonciar« este ântêiŭ garanţia ipotecară, întărită şi mărită prin garanţia dată de toţĭ proprietariĭ împrumutaţĭ, ceea ce înduoesce de sigur puterea ipoteceĭ.

Afară de acésta, creditul este ast-fel format, ca să nu fie vorba ca să beneficiăze alţiĭ de el, de cât iarăşĭ numaĭ şi numaĭ proprietariĭ, ci numaĭ proprietariĭ asociaţĭ. Beneficiile se adună nu în folosul unor particularĭ, de alt-fel fórte onorabilĭ, dar carĭ nu sunt aceĭ proprietarĭ, ci în folosul acestora, pentru carĭ nu e destinat creditul, tóte beneficiile se acumuléză pentru aceĭ proprietarĭ în folosul creditulu lor.

Aşa de exemplu, creditul fonciar rural, care a făcut de la 1874 la 1894, în timp de 20 de anĭ, împrumuturĭ de 253 $^1/_2$ milióne, din carĭ 60 $^1/_2$ milióne s'aŭ plătit, rĕmânênd lucrătóre 173 milióne, cu cupónele anuale exigibile de aprópe 10 milióne, are un capital de reservă propriŭ al luĭ de 8 $^1/_2$ milióne, şi un capital social al proprietarilor, dar care servă de garanţie de 3 $^1/_2$, adică peste 12 milióne de capital, cu carĭ rĕspundem în afară de ipotecĭ şi de garanţia mutuală a proprietarilor. Creditul fonciar are la dispoşiţiunea sa miḑlócele de a plăti cupónele unuĭ an, în afară de ratele datorite de proprietarĭ. Acéstă siguranţă nu s'ar f[i] putut da, dacă creditul ar fi dat în mână d[e] capitaliştĭ.

Duoĕ sunt condiţiunile carĭ fac tăria creditulu fonciar şi carĭ aŭ făcut că dobênḑil[e] luĭ egaléză creditul Statuluĭ : ântêiŭ garanţia mutuală a proprietarilor, şi al duoile[a] beneficiile carĭ se acumuléză şi forméză u[n] capital de reservă, care să garanteze înc[ă] maĭ mult plata cupónelor.

Partea acésta a asigurăreĭ mutuale a fo[st] lăsată în afară de proiectul D-luĭ ministr[u] şi acésta e o greşélă.

De ce, dacă garantarea tutulor proprietarilor cu moşiile lor a produs o scădere [a] dobênḑilor şi o uşurare în aflarea banil[or] de carĭ aŭ nevoe să se împrumute, de [ce] proprietariĭ şi arendaşiĭ carĭ sunt legaţĭ un[iĭ] cu alţiĭ să nu pótă fonda o bancă agricolă unde eĭ înşişĭ să'şĭ conducă interesele lo[r], iar nu capitaliştiĭ.

Să nu se ḑică că la creditul fonciar [n'] este trebuinţă de banĭ şi că la banca acés[ta] vor trebui banĭ. Şi la una şi la alta es[te] nevoe de banĭ. Dar întrebarea e, cum să capete banĭ. Aduceţĭ-vĕ aminte că atun[cĭ] când a fost să se înfiinţeze creditul fonci[ar] iarăşĭ a apărut ideea de a se fonda de căt[re] capitaliştĭ, carĭ se îndatoraŭ a vărsa o sum[ă] de banĭ la credit, fără de care capital [de] fondaţiune se credea că nu se póte for[ma] creditul. Astăḑĭ putem spune că, dacă s'[ar] fi fondat atuncĭ *Creditul fonciar* pe b[asa] acésta, n'ar fi putut să mérgă mult t[imp] înainte, fiind-că cu capitalul de fondaţiu[ne] de 12 milióne nu aĭ fi putut îndestula [ce]rinţele proprietarilor de 253 milióne, c[e] ce revine în miḑlocia anuală 12 mili[óne] pe an.

Eŭ cred că tot aşa are să se întêmple cu banca acésta agricolă, căcĭ cum are să [fie] suficiente 20 milióne tocmaĭ pentru n[i]şte nevoĭ, pe carĭ eŭ le socot maĭ marĭ de c[ât] ale »Creditulu fonciar.

Pe de altă parte, precum este în interesul proprietarilor, ca să nu se dea [din] mânile ţĕreĭ creditul lor în mânile străinilor, tot atât de mare e interesul pen[tru] cultivatoriĭ de moşiĭ, proprietarĭ saŭ arend[aşĭ], ca să nu se dea din mânile ţĕreĭ cred[itul] lor în mânile străinilor. Căcĭ cine póte [aĭ]

ne administra interesele cultivatorilor ştri de pămênt, de cât tot eĭ? Alţiĭ de cât ĭi vor exploata şi cu cât vor fi maĭ străinĭ ţéră, cu atât maĭ mult.
La creditul fonciar s'a pus adesea orĭ ţiunea, dacă n'ar fi bine a se lărgi cer- cumpĕrătorilor de scrisurĭ fonciare, fă- ndu-se plătibile cupónele şi scrisurile eşite sorţĭ în străinĕtate, la case de bancă a- me destinate. Dupe maturĭ desbaterĭ la ĭ aŭ luat parte D. Th. Rosetti, guverna- ul de astăḑĭ al Bănceĭ naţionale, aŭ con- it că n'ar fi în folosul proprietarilor ca ditul lor să fie asvêrlit pe pieţele străine, d-că la timp de nevoe noĭ de aci scim ivi nevoile fie-căruia, pe când străiniĭ ĭ aspri, şi adesea s'ar speria de o ane- ţă trecĕtóre în paguba proprietarilor.
ot aşa este şi pentru banca agricolă. ă proprietăţile rurale sunt nisce gajurĭ re pentru capitaliştĭ, cum să nu fie ga- sigure şi recoltele carĭ cresc pe proprie- e acelea, vitele carĭ pasc pe proprietă- acelea, warantele cu carĭ se depun grâ- de pe proprietăţĭ în docurile Statuluĭ. să nu se pótă organisa şi aci un sistem redit mutual cum s'a organisat acela al ituluĭ fonciar? Şi mie mi se pare că ură o asemenea organisaţiune ar putea roducă resultate în adevĕr satisfăcĕtóre. aŭ făcut propunerĭ ca creditul fonciar l să se amestece cu acéstă bancă mobi- . Eŭ nu cred că ar fi lucrul nemerit. e pare că creditul fonciar rural trebue să funcţioneze în cercul ce 'ĭ este mnat. Este destul de mare, căcĭ nu ue să uităm că proprietăţile rurale ind la noĭ bine stabilite în mod juridic alte ţĕrĭ, e o lucrare fórte anevoiósă ea care incumbă creditului fonciar ru- de a aşeḑa starea juridică a proprietăţi- e se ipotecéză la dênsul.
ci sunt de ideea D-luĭ ministru: cre- fonciar să fie deosebit de banca agri- Ar trebui însă D-sa să se gândéscă n'ar fi maĭ bine să se fondeze banca olă tot pe principiul acela de mutuali- celor interesaţĭ cum e fondat şi cre- fonciar rural.
maĭ fi pentru acest sistem încă un alt tagiŭ: nu ne am adresa directamente pitaliştĭ ca să ne tórne un capital in- ent pentru fondarea bănceĭ. O institu- de bancă, când se fondéză, ómeniĭ şi nu cred la dênsa. Dacă o daĭ întrégă sposiţiunea unor capitaliştĭ, mult timp ĭ plătéscă aceia carĭ vin să se împru- , din causa scumpeteĭ fondăreĭ. Pe când n început format pe mutualitate sunt a carĭ încércă focul ântêiŭ, şi restul are profită de la sine.
ĭ aduc aminte că în 1873, anul fon- »creditului fonciar rural«, s'aŭ făcut umuturĭ de 375.000 leĭ. Un pro- r care făcuse un împrumut, ca să 'şĭ scă o datorie pe piaţă, dupe ce a reali- nprumutul sĕŭ la credit, nu scia ce să cu scrisurile fonciare. S'a dus pe piaţă ncherĭ cu scrisurile sale, şi toţĭ ban- 'l aŭ luat în rîs. S'a găsit un alt pro- prietar care avea banĭ disponibilĭ şi care a oferit să cumpere scrisurile pe curs de 80 la sută, şi cu condiţiune de rĕscumpărare peste şése lunĭ. Proprietarul cu banĭ voia nu maĭ să deschidă calea. Propunerea fu priimită. Dupe şése lunĭ, bancheriĭ carĭ luaŭ în rîs creditul fonciar, făceaŭ códă la credit, ca să cumpere scrisurĭ.

Se vor numi efectele bănceĭ agricole scri- surĭ saŭ alt-fel, e indiferent.

Când proprietariĭ şi agricultoriĭ, cultiva- toriĭ de pămênt s'ar uni la un loc şi 'şĭ ar garanta mutual împrumuturile lor cu tóte recoltele lor, cu tóte vitele lor, cum să nu să fondeze un institut solid şi de mare viitor? Când cultivatoriĭ de moşiĭ îşĭ vor plăti da- toria contractată, se scot din circulaţie scri- surĭ pentru suma plătită, şi eĭ es atuncĭ din asociaţie; întocmaĭ precum se face astăḑĭ la credit.

Atuncĭ ar maĭ fi un mare avantagiŭ pen- tru proprietarĭ. In proiectul de lege e prevĕ- ḑut că împrumuturile se fac pe 9 lunĭ; dar fiind-că în agricultură scurtimea timpuluĭ e o greutate, s'ar potrivi chiar cu banca agri- colă fondată pe mutualitate, ca scrisurile şi, prin urmare, împrumuturile să fie pe 12 lunĭ, cu dobêndă plătibilă din 6 în 6 lunĭ, datorie puţină şi desfăcută şi la 6 lunĭ.

Cu modul acesta creditul s'ar crea de la sine, fără să alergăm dupe banĭ, şi, prin ur- mare, ar costa pe proprietarĭ maĭ eftin. Ca- pitaliştiĭ ar veni de la sine să cumpere scri- surile mobiliare emise de banca agricolă.

Ast-fel am evita încă nisce disposiţiunĭ ale proiectuluĭ de lege, pe carĭ le socotesc fórte periculóse chiar pentru acéstă bancă, şi tot atât de periculóse pentru întreg cre- ditul ţĕreĭ.

Maĭ ântêiŭ nu vom avea a ne preocupa de beneficiile speciale a se acorda capitaliş- tilor fondatorĭ, scumpind creditul exploa- tatorilor de moşiĭ prin fixarea procentelor cu atât orĭ atât peste scomptul Bănceĭ naţio- nale. Beneficiile capitaliştilor ar intra de a dreptul în buzunarele exploatatorilor de moşiĭ. S'ar scompta scrisurile bănceĭ agri- cole, dacă ar fi banca bine organisată, în scurt timp pe acelaşĭ curs, pe care se scomp- téză scrisurile fonciare rurale. Dar să admi- tem că s'ar scompta maĭ jos şi să socotim pe cursurile de astăḑĭ. Dacă banca scomptéză pe $6^0/_0$, şi dacă banca agricolă va lua numaĭ $1^0/_0$ maĭ mult, se face un împrumut pe $7^0/_0$. Dacă scrisurile agricole $5^0/_0$ s'ar scompta cu $10^0/_0$ maĭ jos, de cât cursul actual al scri- surilor fonciare, adică pe $83^0/_0$, împrumutul bănceĭ agricole va fi de $6\ ^{24}/_{1000}\ ^0/_0$, adică un folos de $1^0/_0$. Dacă însă banca agricolă va luă $2^0/_0$ saŭ $3^0/_0$ maĭ mult de cât Banca na- ţională, şi dacă scrisurile agricole s'ar vinde pe un curs maĭ urcat de $83^0/_0$, ceea ce este iarăşĭ probabil, deosebirea e încă maĭ ve- derată.

Al duoilea,—şi acesta 'mi se pare unul din punctele de tot slabe ale acestuĭ proi- ect,—este emisiunea de bonurĭ de casă no- minative.

Am studiat cestiunea şi am căutat să vĕd dacă există verĭ un exemplu aiurea asupra unuĭ asemenea privilegiŭ. Afară de băn- cile naţionale de scompt şi de circula- ţiune nu există. Aci privilegiul biletelor de bancă residă în însăşĭ fiinţa şi scopul insti- tuţiuneĭ.

Sunt instituţiunĭ de credit de stat formate cu capitalurĭ date de stat, dar nu cu drept de a emite bonurĭ nominative. Eŭ cred că acest privilegiŭ, maĭ ales în timpurĭ maĭ grele, va presinta fórte marĭ inconveniente şi pentru banca agricolă, şi pentru Banca naţională, şi pentru Stat. Acest privilegiŭ ne ar apropia de hârtia monetă, chiar fără ca începutu- rile să o fi prevĕḑut. Eŭ cred că trebue toc- maĭ în timpurĭ bune să evităm de a ne pune pe acel tĕrâm lunecos, şi să nu creem insti- tuţiunĭ carĭ ne ar putea conduce acolo unde nu vrem.

Bonurile carĭ sunt priimite în casele Sta- tuluĭ drept bune aŭ caracterul uneĭ hârtiĭ monete maĭ restrînse. Ele sunt o hârtie mo- netă restrînsă. Să dăm uneĭ instituţiunĭ de bancă, fondată de particularĭ, acest drept 'mi se pare un ce fórte periculos chiar pen- tru creditul care vrem să 'l fondăm, maĭ periculos pentru ţéră, maĭ ales că direcţiu- nea bănceĭ acesteea póte intra în mânĭ străine, şi că în acéstă privinţă nimic nu e prevĕḑut în lege. Aşĭ dori—fiind-că e în in- teresul tutulor—să studiăm proiectul de lege din puncturile de vedere ale propunerilor mele, ca să ajungem la o înţelegere pentru a fonda o instituţiune în adevĕr folositóre cultivatorilor de moşiĭ, tot o dată naţională şi care am fi siguri că o ţinem noĭ, aceştia din ţéră, în mânile nóstre. Acésta ar maĭ avea un avantagiŭ, că în afară de privilegiile acordate la executare, tóte cele-alte privi- legiĭ ar dispare din proiect, privilegiĭ fórte periculóse.

Sunt privilegiĭ de carĭ acéstă bancă are nevoie, e cestiunea executărilor carĭ să fie făcute în mod regulat şi prompt, să nu se găséscă opunerĭ în tribunal, prelungirĭ inu- tile şi altele.

In sensul acesta aşĭ dori eŭ să fie redactat acest proiect de lege. Cred că merită ca să discutăm acéstă basă, ca să vedem nu am putea să ajungem la un ce maĭ bun de cât proiectul înfăţişat de D. ministru.

Din minutul în care vrem să organisăm banca agricolă, de ce să nu o organisăm pe basele organismuluĭ modern al credituluĭ?

De ce să desnaţionalisăm creditul culti- vatorilor de pămênt, şi să'ĭ asvêrlim fără de nevoie şi spre paguba lor în mânile capi- taliştilor?

Cer dar să maĭ studiăm proiectul de lege pe basele ce am avut onóre a expune.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, cre- deam că Sâmbătă, când am luat cuvêntul, m'am explicat în mod destul de desluşit. Vĕd însă că din nenorocire nu am fost des- tul de bine înţeles, căcĭ principele Sturdza a confundat în maĭ multe rêndurĭ ceea ce am propus.

Nu am propus absolut nimic din ceea ce 'mi s'a atribuit; n'am propus nicĭ ca »cre- ditul fonciar rural« să se ocupe de banca a- gricolă, nicĭ n'am făcut comparaţiune între

banca agricolă cu *creditul fonciar*, nicĭ cu *Banca națională*.

Argumentațiunea mea a fost cu desĕvîrșire alta.

Eŭ am susținut că în materie de credit, maĭ cu sémă de credit agricol, de bancă agricolă, trebue privită cestiunea nu numaĭ din punctul de vedere financiar, dar și din punctul de vedere al intereselor naționale, sociale și politice.

Pe urmă am arătat că ar fi posibilitate ca, dupe cum am reușit să înființăm în țéră și prin țéră creditul fonciar rural, în țéră și prin țéră creditul fonciar urban, Banca națională, creditele agricole, casa de economie, casa de depunerĭ și tóte acestea aŭ dat resultate atât de strălucite, tot ast-fel cred că vom reuși să înființăm și banca agricolă în condițiunĭ carĭ să facă să dea resultate satisfăcĕtóre.

N'am intrat în amĕnuntele proiectuluĭ, fiind-că cestiunea se reduce la atât: maĭ ântĕiŭ să vedem dacă propunerea ce aveam onóre a face are șansa de a fi priimită, și apoĭ voiŭ discuta asupra articolelor unde am multe observațiĭ de făcut.

Propunerea ce am avut onóre a face este aprópe identică cu a D-luĭ D. Sturdza, căcĭ ce am ḑis? In loc să facem apel la capitalurĭ străine, nu ar fi cu putință ca, dupe precedentele existente, să facem apel la o grupare locală care este proprietatea mare și miḑlocie? De altă parte am maĭ ḑis: acea proprietate care prin creditul sĕŭ a putut să lanseze în circulație scrisurĭ de 250.000.000 pentru creditul fonciar, nu va fi în stare să scótă încă 5.000.000? In așa sărăcie a ajuns țéra în cât să nu se maĭ găséscă 5 milióne? Am maĭ ḑis iarăși că la noĭ în țéră sunt încă proprietățĭ imense; am spus că cel maĭ mare proprietar este Statul și decĭ el nu se póte desinteresa de sórta arendașilor, carĭ atuncĭ când vin câșturile de plătit sunt nevoițĭ a alerga dupe banĭ cu 12, cu 15 $^0/_0$ și tot să nu 'ĭ găséscă.

Intre proprietarĭ și arendașĭ trebue să fie și este chiar o solidaritate de interese; agricultura nu va putea prospera nicĭ o dată, atuncĭ când ar fi vrajbă între dînșiĭ; și de aceea am ḑis: luațĭ voĭ proprietariĭ acéstă instituțiune sub ocrotirea vóstră; apoĭ am adăogat: Statul ca cel maĭ mare proprietar să dea exemplu; el nu póte sta nepăsător când este vorba despre *creditul agriculture*ĭ. Odată Statul hotărît să intre în asociațiune, sunt încredințat că cel d'ântĕiŭ care va ține să ia parte spre a încuragia o atât de folositóre instituțiune, va fi M. S. Regele, în calitatea sa de Mare Proprietar și de încuragiator al așeḑămintelor utile.

N'am intrat în amĕnunte de organizare, am pus numaĭ un principiŭ care este deja aplicat în țéra nóstră și care a dat resultate bune și în alte țĕrĭ, precum în Germania. In nicĭ o altă parte din Europa nu cunosc ca băncile agricole să se fi înființat în modul cum se propun de către ministrul de finance. Eŭ găsesc maĭ firesc ca Statul, obștescul ocrotitor al societățeĭ, să vină să se intereseze de agricultorĭ. V'am arătat motivele pentru ce susțin ca Statul să dea cel ântĕiŭ exemplu și dupe dînsul noĭ toțĭ să venim să 'ĭ dăm ajutor.

S'a ivit însă óre care îndouială asupra cestiuneĭ dacă proprietariĭ ar avea curagiul să subscrie.

Eŭ am altă idee de proprietarĭ, eĭ aŭ dat destule dovedĭ că sciŭ să facă față situațiunilor grele, însă trebuesc provocațĭ, căcĭ, din nenorocire, este óre-care inerție în societatea nóstră; acéstă inerție trebue s'o scuturăm, dupe cum am scuturat-o cu ocasia înființăreĭ creditelor fonciare. Sunt încredințat că proprietariĭ se vor grăbi să înființeze banca agricolă. Dacă însă guvernul și în special ministrul de finance va face dificultățĭ, le va pune înainte tot felul de obstacole, le va arăta că se expun a perde capitalul ce vor angagia, atuncĭ de sigur că proprietariĭ nu se vor întrece în a conlucra la o asemenea întreprindere.

Imĭ ḑicea însă, acum câte-va momente, un D. ministru, de ce, când s'a făcut împrumuturĭ de miliarde, nu am făcut apel la pungile româneșcĭ.

Nu voiŭ combate acéstă obiecțiune care ne depărtéză de la obiectul discuțiuneĭ nóstre; mĕ voiŭ mărgini a spune D-luĭ ministru de externe că nu există nicĭ o anologie între marile împrumuturĭ de Stat și între înființarea uneĭ modeste băncĭ agricole. Dacă D-sa crede că nu se vor afla 5 milióne în țéră, apoĭ atuncĭ nu 'șĭ cunósce țéra, și ca mare proprietar ce este, nu se interesézá de prosperitatea agriculture̥ĭ.

Printul Gr. Sturdza a arătat că eŭ, aproposito de creditele agricole, am ḑis că 'mĭ ar fi părut bine ca acéstă instituțiune să formeze un singur așeḑământ cu banca agricolă.

Da, am ḑis acésta și o susțin. D-vóstre însă susținețĭ că țĕraniĭ aŭ nevoie de epitropie; dacă este ast-fel, eŭ cred că și agricultoriĭ ceĭ-alțĭ nu sunt așa de majorĭ ca să nu aibă nevoie de sprijinul, ocrotirea și încuragiarea Statuluĭ.

Prințul Sturdza ca să combată acéstă idee a mea, a adus, între alte argumente, și un argument care mie mi se pare nenorocit.

A ḑis că nicĭ într'o altă tréptă socială nu se află maĭ rĕĭ de plată de cât între țĕranĭ.

Eŭ contestez ḑisele onor. D. Sturdza. Și eŭ trăesc între țĕranĭ; am daraverĭ cu dînșiĭ de 30 anĭ, și nu am ajuns la acéstă convingere. Că se vor fi aflând între țĕranĭ ómenĭ rĕĭ de plată, acésta nu o contest; dar de aci până a taxa o întrégă clasă a societățeĭ ca rea de plată, distanța este mare. Eŭ susțin din contra că tocmaĭ țĕraniĭ sunt aceĭ carĭ se țin maĭ mult de angageamentele lor. Și o dovadă că țĕraniĭ sunt bunĭ platnicĭ este că capitaliștiĭ străinĭ s'aŭ întrecut ca să dobêndéscă concesiunea creditelor agricole. In acéstă privință fac apel la o autoritate, la D. ministru de finance, și 'ĭ aduc aminte că în cartónele ministeruluĭ trebue să fi găsit D-sa o propunere făcută de un consorțiŭ parisian, care punea un capital de 40 milióne pentru a înființa creditul agricol.

Va să ḑică străiniĭ aŭ venit și aŭ propus Statuluĭ să înființeze eĭ creditul pentru țĕraniĭ, pe carĭ D. Grigore Sturdza îĭ declară rĕĭ de plată.

D. Gr. M. Sturdza: Cu garanția Statuluĭ.

D. P. S. Aurelian: Nu este vorba aci de garanție.

Faptul este că capitaliștiĭ străinĭ aŭ avut maĭ multă încredere în țĕraniĭ noștri de cât pare că avețĭ D-vóstră. Ponosul ce voițĭ să aruncațĭ pe țĕrănimea nóstră, cum că ea ca tréptă socială este cea maĭ rea de plată, este cu totul nemeritat. Dovadă încă o-dată că capitaliștiĭ străinĭ aŭ propus să înființeze dênșiĭ creditul agricol, ceea ce probéză că nu se tem că țĕrănimea nu se va ține de îndatoririle ce va lua față cu stabilimentele de credit.

Va să ḑică capitaliștiĭ francezĭ aŭ declarat că aŭ încredere în țĕraniĭ noștri.

D. Gr. M. Sturdza: N'aŭ ḑis.

D. P. S. Aurelian: Dațĭ'mĭ voie, eŭ nu mĕ fac advocatul țĕranilor, căcĭ faptele vorbesc în favórea lor, dar nu vreaŭ să las să se acrediteze ponosul ce s'a pus pe spinarea lor. Imĭ pare bine că creditul agricol s'a înființat de către Stat, și prefer de o mie de orĭ acésta, de cât dacă s'ar fi dat aceluĭ consorțiŭ străin.

Intreb pe D. ministru de finance să binevoiască a 'mĭ spune, de când D-sa administréză creditul agricol ca ministru, câte milióne a perdut dupe urma țĕranilor? Ațĭ perdut multe, D-le ministru?... Póte că fac o indiscrețiune punĕnd acéstă întrebare. Eŭ am citit raporturĭ, dărĭ de sémă, și am vĕḑut că nu numaĭ că nu s'a perdut nimic, dar că Statul n'are de cât să se felicite de bunele resultate dobêndite în genere.

D. Gr. M. Sturdza: In genere!

D. P. S. Aurelian: Negreșit că în genere, țĕraniĭ sciŭ că financele Românieĭ n'aŭ să se plângă de neplata datoriilor țĕrănescĭ, și la sfîrșitul anuluĭ, creditul agricol s'a soldat fără ca să se ruineze din causa țĕranilor. De ce dar să aruncăm pe séma lor acéstă năpaste! Eŭ am convingerea că, dacă creditul agricol ar face și operațiunile băncilor agricole, n'am păgubi nimic, dar ar fi numaĭ un așeḑământ ceva maĭ complicat.

Iată tótă istoria.

Imĭ vețĭ da voie să vĕ spun că țĕraniĭ noștri sunt și eĭ ca și țĕraniĭ din alte țĕrĭ, tot țĕranĭ ca aceia sunt, și tot deprinderĭ țĕrănescĭ ca aceia aŭ și eĭ. Eŭ citiam în ḑilele trecute dările de sémă asupra așeḑămintelor de credite agricole din Germania, și în acele dărĭ de sémă se ḑice că țĕraniĭ toțĭ 'șĭ-aŭ plătit datoriile cu cea maĭ mare punctualitate.

D. Gr. M. Sturdza: In Germania!

D. P. S. Aurelian: Germania da. Acéstă întrerupere îmĭ dovedesce că credețĭ pe țĕraniĭ noștri maĭ pe jos de ceĭ germanĭ, când este vorba de credit. Și țĕraniĭ noștri aŭ sentimentul onestitățeĭ în materie de finance ca și alte neamurĭ. Europa nu se póte plânge de solvabilitatea nóstră, și aș dori să mi se arate casele carĭ se plâng de nesolvabilitatea Românilor; v'așĭ ruga

'mĭ citaţĭ pe câţĭ fabricanţĭ din străinătate 'ĭ-aŭ ruinat Românii din ţéră. Nu este bine să aruncăm aşa lesne o năpaste asupra ţěreĭ intregĭ, căcĭ nu este vinovată, cu atât maĭ mult că sunt convins că ţěraniĭ sunt ceĭ maĭ bunĭ platnicĭ. Dacă am cerceta registrele bancherilor din Bucurescĭ şi alte oraşe, precum şi ale Bănceĭ naţionale, ca să vedem câte pagube aŭ din causa insolvabilităţeĭ orăşenilor, am vedea că tot maĭ multe creanţe carĭ să rĕmână neplătite sunt de la orăşenĭ de cât de la agricultorĭ. Vedem case de bancă însemnate carĭ se ruinéză; eŭ nu cunosc nicĭ un aşeḑământ ruinat dupe urma ţěranilor; dar cunosc dupe urma têrgoveţilor; chiar acum de curând sunt case cu capitalurĭ marĭ, carĭ s'aŭ ruinat din causa insolvabilităţeĭ têrgoveţilor, iar nu a ţěranilor. Póte că n'am fost în destul de explicit; eŭ am citat aşeḑămintele financiare din ţéră ca un exemplu de reuşită, şi carĭ trebue să ne încuragiéze de a avea încredere în noĭ, când este vorba de 5 milióne. Cu acéstă ocasiune aţĭ găsit de cuviinţă să ḑiceţĭ ceva şi la adresa Bănceĭ naţionale; n'am eŭ să apĕr Banca naţională, căcĭ se apără ea singură.

Aţĭ susţinut că acţiunile Bănceĭ nóstre naţionale s'aŭ urcat într'un chip ne maĭ pomenit. Şi acésta vĕ pune în mirare? Este ore ceva anormal? Din contra, nu vĕd nimic anormal în faptul că un aşeḑământ financiar care are deja 14 anĭ de existenţă, un aşeḑământ financiar al ţěreĭ a prosperat aşa că acţiunile sale de la 500 aŭ ajuns la .500?

Eŭ mĕ mir că acţiunile Bănceĭ naţionale nu s'aŭ urcat şi maĭ mult; şi dacă nu se urcaŭ, acésta ar fi dovedit că banca este rĕŭ condusă.

Dar se ḑice: s'aŭ folosit câţĭ-va din acéstă urcare; da, în afacerĭ ómeniĭ profită, cine subscrie la acţiunile bănceĭ, subscrie ca să se foloséscă, iar nu ca să piardă.

'Mi s'a ḑis că am propus asociaţiunĭ de capitalistĭ pămêntenĭ; nu am propus acésta, am propus asociaţiune de proprietarĭ şi capitalistĭ.

Am voit ca acéstă bancă agricolă să se datoreze puterilor nóstre şi în ântêia linie marilor proprietarĭ. Şi cu acéstă ocasiune, să'mĭ dea voe D. ministru de finance a'ĭ observa, ca să nu se témă, dacă cum-va ar avea óre-care aplicare a modifica din vederile sale, să nu se témă că va fi taxat de socialist de stat, de mare intervenţionist.

Eŭ am avut ocasiune să mĕ rostesc în asemenea cestiunĭ, şi eŭ cred că Statul are tot-d'a-una cuvêntul sĕŭ de ḑis, când sunt în cestiune aşeḑăminte de interes public.

Imĭ aduc aminte că un filosof mare, care trăesce, Jules Simon ḑicea: »Statul să lucreze aşa ca din ce în ce să se facă inutil«, o vorbă de filosof ca şi alta. D. Jules Simon este un filosof ilustru, dar nu a voit să întórcă foile istorieĭ omenireĭ şi să vadă că, dacă societatea a progresat astăḑĭ, se datoresce în mare parte Statuluĭ. Eŭ nu aşĭ acusa guvernul, dacă aşĭ face acte de intervenţiune în asemenea aşeḑămite.

Ca să combată propunerea mea, principele Sturdza a adăogat că aceştĭ proprietarĭ marĭ,—şi ca să accentueze maĭ bine a ḑis bogătaşĭ,—ar exploata lumea. Eĭ! Cum o să exploateze? Atuncĭ presupunem că aceĭ marĭ proprietarĭ s'ar transforma în usurarĭ şi eŭ nu cred lucrul acesta; dacă este vorba de exploatare îmĭ este maĭ témă de exploatarea banchierilor, de cât de a proprietarilor, carĭ vor fi maĭ culanţĭ şi maĭ bine dispuşĭ pentru arendaşĭ de cât banchieriĭ.

Mi se pare că nu se póte ḑice că mariĭ proprietarĭ vor exploata.

D. Gr. Sturdza: S'ar putea ḑice.

D. P. S. Aurelian: Se póte, dar precum la creditul fonciar rural nu se póte ḑice că se exploatéză cine-va, asemenea şi la banca agricolă. Ce? Este o urmare ca dacă cineva este proprietar mare să devină un exploatator, un uzurar? Nu eĭ ḑic acésta la adresa proprietarilor, ci unul din ceĭ maĭ marĭ proprietarĭ, D. Grigore Sturdza.

Iată în puţine cuvinte ce aveam de ḑis la obiecţiunile ce 'mi s'aŭ făcut.

In ceea ce privesce propunerea D-luĭ Gr. Sturdza, eŭ nu o împărtăşesc, fiind-că nu vĕd leacul. Aceea ce urmăresc eŭ şi D. Dimitrie Sturdza, şi mulţĭ dintre noĭ, este, încă o dată, să facem prin noĭ banca agricolă. Iată ce cer. Acum modalitatea vĕ privesce. Dacă s'ar admite în principiŭ, atuncĭ am coopera ca să vedem cum să ajungem maĭ bine la resultatul dorit. Nu intru în amĕnunte.

Suntem dar în faţă cu duoĕ sisteme: faţă cu proiectul de lege al guvernuluĭ, şi al duoilea, vine propunerea ce am avut onóre să fac, dacă s'ar putea ca Statul, ajutat de proprietariĭ marĭ, să înfiinţeze acest aşeḑământ de bancă agricolă. Decĭ rĕmâne ca D-vóstre să alegeţĭ şi să vedeţĭ care este propunerea maĭ potrivită cu cerinţele nóstre.

D. I. Plesnilă: D-lor senatorĭ, când am audit pe onor. D. Aurelian cerênd cuvêntul în discuţiunea generală, vĕ mărturisesc că mi s'a umplut sufletul de bucurie, căcĭ 'mĭ am ḑis: Marele nostru economist român va vorbi negreşit în cestiunea acésta, va sprijini legea, căcĭ vĕ mărturisesc 'l am urmat pas cu pas, sciŭ cât a vorbit în cestiunĭ de economie şi agricultură, cărţile D-sale fac onóre pe mesele tutulor. De aceea am fost basat că D-vóstre veţĭ susţine acéstă lege, şi legea va fi salvată, însă ca tóte ilusiile, şi acésta a fost de puţin timp. D-vóstre puneţĭ cestiunea pe têrâm larg, pe têrâm naţional românesc. Bună ar fi legea, ḑiceţĭ, dar să se facă prin ţéră şi de către ţéră. Eĭ bine, dar dacă ţéra nu póte?

D. P. S. Aurelian: Cercaţĭ.

D. I. Plesnilă: Cu alte cuvinte, nu e bună legea, fiind-că vine de la ministrul Germani, măcar că e om autorisat. Este rea legea, fiind-că vine de la conservatorĭ, sub guvernul conservator.

Acum, D-lor, ia să vedem ce s'a făcut în timp de 12 de când suferă marele plugar, miḑlociul plugar, de când aţĭ avut D-vóstre puterea în mână, şi maĭ ales D-vóstră, D-le Aurelian, care sunteţĭ stâlpul şi sufletul aceluĭ partid. Ce aţĭ făcut pentru agricultură, pentru marele plugar şi miḑlociul plugar?

D. P. S. Aurelian: Faceţĭ proces? Atuncĭ cer cuvêntul.

D. I. Plesnilă: Găsesc că aţĭ putut face »Creditul fonciar« pentru mariĭ proprietarĭ, aţĭ putut face »Creditul urban« pentru case şi ecarete, aţĭ putut face »Banca naţională«, pentru aceia carĭ nu aŭ nicĭ casă nicĭ moşie, dar carĭ aŭ patentă de speculanţĭ. Aţĭ făcut maĭ mult: aţĭ făcut *creditul* pentru mica agricultură, dar pentru miḑlociĭ plugarĭ, pentru agricultură în general ce aţĭ făcut, D-lor? Căcĭ D-vóstre sciţĭ, şi cunoscut este: merge bine plugarul român? Porţile se deschid, aurul intră în ţéră, ţéra se îmbogăţesce, creditul se ridică în afară şi ea se întăresce înăuntru.

Merge rĕŭ agricultura în România? Aurul dispare, creditul amorţesce şi o descuragiare generală coprinde tóte clasele societăţeĭ, decĭ agricultura e sângele, ca să ḑic aşa, prin care se mişcă Statul român.

Incă o dată întreb: ce aţĭ făcut pentru agricultură care e bogăţia ţěreĭ nóstre? S'a înfiinţat verĭ-o fabrică pentru confecţionarea de plugurĭ bune şi practice, potrivite cu solul ţěreĭ nóstre, spre a nu maĭ fi siliţĭ să le aducem de la străinĭ cu preţurĭ înspăimêntătóre? Găsesce agricultorul român în ţéra sa maşinele necesare cu carĭ să pótă face o cultură sistematică modernă, şi în acelaşĭ timp economică, spre a nu fi silit a le cumpĕra de la străinĭ cu preţurĭ marĭ, înduoite? O piesă dacă se strică, maşina nu maĭ funcţionéză până nu se aduce de la străinĭ; un şurup cât de mic trebue să 'l căutăm tot acolo. Ne-aţĭ trimis la străinĭ, ne-aţĭ făcut tributariĭ lor.

Unde e acea şcólă, pepiniera de maşiniştĭ cărora să le încredinţăm conducerea şi administrarea de maşinĭ însemnate? Avem aci marĭ şi mulţĭ agricultorĭ, întrebaţi-'ĭ câte pagube sufer şi câte amărăciunĭ întêmpină de la aceĭ ómenĭ carĭ se îmbracă cu o haină albastră şi se recomand de maşiniştĭ. Veţĭ ḑice că n'aţĭ avut banĭ, miḑlóce pentru asemenea creaţiunĭ; banĭ aţĭ avut, D-lor, voinţă nu aţĭ avut; aţĭ avut banĭ ca să angageaţĭ ţéra la sute de milióne cheltuelĭ de lux. Iar pentru prosperarea bogăţieĭ ţěreĭ nu aţĭ găsit un milion saŭ duoĕ.

Aţĭ lăsat pe marele plugar să bată la tóte uşile în zadar; eĭ daca se adreséză la Banca ḑisă naţională spre a fi împrumutat, 'i se rĕspunde: nu eştĭ speculant; nu eştĭ neguslor; de şi scim că aĭ avere pe moşia D-tale, dar nu aĭ nicĭ un credit; dacă se duce la creditul agricol, acolo se spune: aci nu pot găsi banĭ de cât miciĭ plugarĭ, D-ta nu eştĭ ţěran; aşa hotărasce legea şi uşa 'i se închide. Marele plugar e desmoştenit ca o paria din India, ca un vagabond în ţéra sa, măcar că el hrănesce pe toţĭ.

Să vedem acum, D-lor, cine produce şi cine consumă în ţéra nóstră? Industria producĕtóre la noĭ? Să vedem; ea e încă în faşe şi nu produce nicĭ atât de cât are trebuinţă ţéra; apipăiţi-vĕ, puneţĭ mâna pe orĭ-ce vedeţĭ înaintea D-vóstre şi veţĭ găsi că totul

e de la străinĭ. Ţéra e tributară cu milióne străinilor.

Mica agricultură? Dar ţĕranul la noĭ produce atât cât îĭ trebue luĭ pentru consumare într'un an bun; e îndestul un an rĕŭ şi Statul trebue să 'ĭ vină în ajutor pentru hrana sa. D. ministru ne va putea spune dacă s'aŭ incasat baniĭ cu carĭ ţĕraniĭ aŭ fost împrumutaţĭ pentru cumpĕrărĭ de păpuşoiŭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu.

D. Plesnilă: Vedeţĭ, dar, că singurul producĕtor nu e altul de cât marele şi miḑlociul plugar. Un om, un singur om se ridică şi pipăe pulsul ţĕreĭ, îĭ simte durerile şi vede trebuinţele. D. ministru Germani vine cu acest proiect de lege ce este înaintea D-vóstre, care, de către comitetul delegaţilor, dupe lungĭ desbaterĭ, a fost admis şi care 'mĭ a făcut onórea a mĕ numi raportor.

Plugarul, dupe acéstă lege, se emancipézâ din mâinile cămătarilor sĕĭ carĭ îĭ sug sângele şi mĕduva sa; el va găsi banĭ de acum înainte spre a 'şĭ înzestra moşia cu vite, seminţe alese şi instrumente necesare pentru o cultură sistematică, în garanţia vitelor sale, a instrumentelor agricole şi productelor sale, fie în docurĭ, fie în ambare, fie în girezĭ, de şi netreerate, fie pe câmp neadunate, fie chiar nesecerate de la ântêiŭ Iunie înainte; fie în păpuşoiŭ din docurĭ, din ambare, din coşare, saŭ chiar pe câmp neculeşĭ de la 1 Septembre înainte.

Plugarul póte deschide cu banca compturĭ curente, nu numaĭ pe warante şi baniĭ depuşĭ, dar chiar pe emanete în producte, vite saŭ unelte agricole. El póte împrumuta şi fără garanţie numaĭ pe iscălitură.

Nu insist maĭ mult, D-lor; legea de faţă nu e a unuĭ partid; ea e o lege economică care privesce la desvoltarea agricultureĭ, care până maĭ ḑilele trecute ţéra nóstră era numită *grânarul Europeĭ*. Rog pe tóte partidele să bine-voiască a o lua în consideraţie. (Aplause).

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, proiectul de lege, care se află în discuţiune în momentul de faţă, e depus de mine de un an de ḑile la Camera deputaţilor. Din nenorocire, el n'a putut fi discutat în sesiunea trecută, în primăvéra anuluĭ 1893, căcĭ atuncĭ am fi avut şi maĭ mult timp şi, póte, şi maĭ multă linişte ca să 'l discutăm, căcĭ nevoile nu eraŭ atât de simţite cât sunt ele acum. Şi vĕ rog să credeţĭ că cu spiritul fórte liniştit atuncĭ când am studiat acéstă cestiune, am avut în vedere şi am cugetat mult asupra sistemuluĭ şi moduluĭ cum am putea noĭ veni în ajutorul claseĭ proprietarilor,—nu pot să ḑic în genere, fiind-că proprietariĭ marĭ nu aŭ nevoiă de acest credit,—dar în ajutorul claseĭ miḑlocie de proprietarĭ şi arendaşĭ, carĭ, prin creditul lor personal, prin solvabilitatea lor personală, nu pot să 'şĭ procure miḑlócele necesare şi carĭ, la *creditul agricol*, chiar cum era înfiinţat în sistemul de maĭ înainte, sistem mixt, de instituţiune privată şi de Stat, dar care crea nuoĕ decimĭ instituţiuneĭ de Stat şi o ḑecime instituţiuneĭ private, nu puteaŭ să 'şĭ îndestuleze nevoile lor, fiind că împrumuturile eraŭ limitate, când la 5.000, când la 10.000 leĭ, dupe circulările ministeriale, dupe arbitrariul ministerial, ceea ce nu putea fi nicĭ o dată un lucru bun.

D-lor, am cugetat mult şi la sistemul »Creditului fonciar rural«, la sistemul *mutualităţeĭ*, şi vĕ mărturisesc că eŭ, în miḑlócele mele, póte insuficiente, n'am găsit pentru banca agricolă alt sistem maĭ bun, maĭ eficace, de cât sistemul propus prin proiectul de lege de faţă.

D-lor, daţĭ'mĭ voe să vĕ spun că eŭ sunt în largul meŭ.

Fac apel la onor. D. Sturdza să spună dacă eŭ sunt împrumutat la creditul fonciar? Sciţĭ bine că dacă am fost împrumutat la creditul fonciar rural, la început, la înfiinţarea luĭ, şi pentru o sumă fórte puţin importantă pentru mine, 15.000 leĭ, a fost numaĭ ca să completez numĕrul trebuincios de proprietarĭ, carĭ nu se prea găséŭ atuncĭ ca să se facă asociaţiunea. Onor. D. Sturdza îşĭ aduce aminte că nu se găséŭ destuĭ proprietarĭ, şi am fost nevoit eŭ şi alţĭ câţĭ-va prietenĭ de aĭ noştri ca să completăm numĕrul, ca să se pótă înfiinţa societatea.

Însă îndată ce societatea s'a înfiinţat nu maĭ era nevoiă să fiŭ împrumutat şi am plătit datoria.

La *Banca naţională* pot afirma că nu fac nicĭ un apel în momentul de faţă, fiind-că voiesc ca tóte cestiunile ce le tratez ca ministru să nu pótă fi puse în îndouială, şi cu tóte că sunt complet desinteresat, când am venit cu legea *creditului agricol*, 'mi s'a ḑis: ministrul de finance are de gând să 'l dea la străinĭ!... Şi nu voiŭ pronunţa aci nume; dar mĕ fac forte să presint D-luĭ Sturdza şi numele şi persónele carĭ aŭ pronunţat aceste cuvinte; şi acum sunt acusat de persóne marcante din oposiţiune că acéstă instituţiune o fac numaĭ şi numaĭ, nu pentru interesul agricultorilor, nu pentru ceĭ nevoiaşĭ, ci numaĭ ca să o daŭ la străinĭ!

Eĭ bine, D-lor, de ce aşĭ voi eŭ să o daŭ la străinĭ?!

Trec, D-lor, peste acestea şi constat că sunt fórte liber în orĭ-ce privinţă; şi dacă am propus acest proiect de lege aşa cum 'l am propus, este că am convingerea că numaĭ aşa putem obţine resultate, şi acésta era datoria mea: să caut să obţin resultate.

Să vin acum, D-lor, la obiecţiunile carĭ s'aŭ făcut.

Duoĭ membri din oposiţiune, şeful partiduluĭ naţional-liberal, onor. D. Sturdza de o parte, şi un membru marcant, D. Aurelian, vin şi fac obiecţiunĭ cu totul deosebite una de alta, fiind-că ele nu se asémănă câtuşĭ de puţin una cu alta.

Onor. D. Aurelian ḑice ca instituţiunea acésta să se facă cu capitalurĭ din ţéră. Iată un principiŭ; şi ca consecinţă să invităm pe proprietariĭ ceĭ marĭ, pe aceia carĭ nu aŭ nevoiă de o asemenea instituţiune,—acésta se înţelege de la sine, — şi carĭ, pe lângă averea lor în proprietăţĭ rurale, aŭ şi banĭ de prisos ca să vină să formeze acéstă instituţiune cu capitalurile lor, — căcĭ şi D-luĭ recunósce că pentru acéstă instituţiune trebue capitalurĭ, trebue numerariŭ,—şi pune pe Majestatea Sa Regele în capul acesteĭ instituţiunĭ, că trebue ca Majestatea Sa Regele să subscrie la acéstă instituţiune.

D-lor, nu sciŭ pentru ce Majestatea Sa Regele ar fi silit să subscrie.

D. P. S. Aurelian: D-le ministru, eŭ nu am ḑis că ar fi silit.

D. ministru de finance, M. Germani: Şi alaltă-erĭ şi astăḑĭ aţĭ vorbit de Majestatea Sa Regele,—iertaţi-mĕ dacă vĕ spun acésta,—dar v'aşĭ ruga să amestecăm pe Majestatea Sa maĭ puţin în asemenea cestiunĭ, şi maĭ ales într'o cestiune fórte materială şi de un interes pur economic.

D-vóstre ne ḑiceţĭ, dacă pentru acéstă instituţiune banĭ trebue, baniĭ să 'ĭ dea proprietariĭ marĭ, să se facă acéstă instituţiune prin ţéră. Iată o sistemă la care vĕ mărturisesc franc că m'aşĭ putea asocia, şi maĭ adaog încă ceva: că dacă ar maĭ fi nevoe, eŭ aşĭ priimi ca şi Statul să intervină, căcĭ şi el este proprietar; şi cu tóte că Statul nu are nevoiă de loc ca ceĭ-alţĭ proprietarĭ particularĭ, dar este de datoria luĭ ca să intervină cu ceĭ-alţĭ proprietarĭ în ajutorul agricultureĭ.

Iată o sistemă; şi vĕ mărturisesc că dacă s'ar putea realisa, eŭ cel d'ântêiŭ m'aşĭ felicita; dar iată singura condiţiune în care s'ar putea realisa o asemenea sistemă: dacă proprietariĭ marĭ ar ḑice: noĭ suntem datorĭ să ajutăm pe colegiĭ noştri carĭ sunt maĭ slabĭ şi carĭ aŭ nevoĭ, trebue să le dăm mâna noĭ carĭ avem capitalurĭ pentru ca eĭ să nu maĭ fie expuşĭ la exploatărĭ, şi să pótă lua banĭ la trebuinţele lor cu o dobêndă maĭ mică; atuncĭ trebue ca capitalul depus de proprietariĭ marĭ să nu fie transformate în acţiunĭ la purtător, cum sunt şi cele-alte acţiunĭ, ci ca misa fie-căruia proprietar

Iată, dar, în care condiţiune s'ar putea realisa o asemenea sistemă. Şi mĕ aşteptam să vĕd ceva complet; şi sunt în drept să mĕ aştept la acésta când se combate sistema mea; timpul nu a lipsit; proiectul a fost depus de an, şi de şése sĕptĕmânĭ, la 14 saŭ 15 Ianuarie, a fost discutat în Cameră; a fost, dar, destul timp pentru ca să pótă veni cu sistema D-lor, cu un proiect întreg, să ḑică: iată cum înţelegem noĭ să se facă »banca-agricolă«. Cu tóte acestea şi acum aşĭ ḑice: D-lor, admit sistema ce se propune o iaŭ ca bună, ca proprietariĭ marĭ, ceĭ bogaţĭ, să vină ca să ia acéstă afacere în interesul acelora maĭ slabĭ, cu condiţiunea însă, ca misa lor, cu care vor concura, să nu pótă fi transformată în acţiunĭ *au porteur* ci să fie *nominale* până când se va consolida acéstă instituţiune; şi numaĭ dupe ce se va consolida să aĭbă voie a transforma acţiunile *la purtător*, căcĭ nu este admisibil că să rĕmână pentru vecinicie aşa.

Dacă este vorba de un act de patriotism

ceţi; şi atuncĭ recunosc că ar fi bun, şi ar
utea şi Statul să vină să concureze cu o
rte, cu 20 saŭ 30 la sută, ceea ce nu ar
un lucru de o mare importanţă.

D-lor, este un an de ḑile de când cestiu-
a acésta se agită, de când ea este la ordi-
a ḑileĭ; cum nu s'aŭ gândit, dar, proprie-
riĭ marĭ, cum nu s'aŭ întrunit eĭ să se
cidă ca să vină să spună ministruluĭ de
ance: »D-le ministru, de ce vinĭ D-ta şi
propunĭ să facĭ *banca agricolă* prin ca-
alurĭ particulare, carĭ vor putea fi străine;
em noĭ să facem acéstă instituţiune; baniĭ
avem; vrem să o administrăm noĭ ca să
lesnim cât se póte maĭ mult pe colegiĭ
ştri nevoiaşi«.

Atuncĭ, eŭ m'aşĭ fi inţeles cu D-lor cu
re mulţumire şi aşĭ fi venit înaintea
vóstre cu un proiect de concesiune şi
şĭ fi fost silit să vin cu un proiect tip, cu
ea de Stat, până să devină contract sina-
matic prin realisarea luĭ.

Dar nimic din tóte acestea nu s'a făcut;
erinţa claseĭ agricultorilor miḑlociĭ cresce,
u avem pentru remediare de cât proiec-
ce am propus şi care s'a votat de Ca-
ră cu óre-carĭ modificărĭ.

D-vóstră, D-le Aurelian, ḑicetĭ să schim-
n proiectul, saŭ cel puţin ideea care aţĭ
gerat'o să o introducem; dar nu putem
e acésta de témă ca ideea D-vóstră s'ar
ea să nu se realiseze, şi ţéra are nevoe de
semenea instituţiune, şi acéstă nevoe tre-
e satisfăcută cu o oră maĭ înainte. (A-
use).

D-lor, asupra unuĭ proiect de lege, un
istru cugetă, studiază şi vine cu ceva
plet şi pe care 'l crede de maĭ bun.
-care deputat şi fie-care senator are drep-
 facă obiecţiunĭ, şi chiar să céră schim-
ea luĭ de sistemă. Aşa 'mĭ a făcut onor.
Aurelian, şi 'mĭ a ḑis: de ce nu vréŭ ca
prietariĭ marĭ să facă acéstă instituţiune
baniĭ lor? Ideea surîde, este bună, este
cită; dar când ea nu ne dă asigurarea la
nă că se va realisa, este prudent să ne
unem?

a acésta am cugetat onor., D-le Aure-
, nu că mĕ opun la sistemul D-vóstră,
îmĭ este témă că nu s'ar putea realisa;
e aceea las la aprecierea Senatuluĭ să
irască în cunoscinţă de causă. Trebue,
, să recunóscem cu toţiĭ la ce primejdie
am putea expune dacă nu s'ar putea
isarea formăreĭ acesteĭ instituţiunĭ care
indispensabilă şi necesară.

'a ḑis ca să punem noĭ o disposiţiune
sitorie în care să ḑicem: dacă în ter-
de... un numĕr de proprietarĭ,— şi aci
mĕ unesc cu amendamentul onor. D.
elian care a admis sistemul mixt, pen-
că, dacă intră şi capitaliştiĭ, trebue să
subscripţiune publică;—în fine, D. Au-
n spune că, dacă proprietariĭ în termen
lună vor propune să completeze capi-
l şi să ia în mâna lor acéstă administra-
e, ministrul de finance să fie autorisat
concede lor acéstă instituţiune.

órte bine până aci; dar dacă în ter-
de o lună nu se presintă proprietariĭ,
cum te presinţĭ pe urmă la subscripţia
publică cu o instituţiune lovită din capul
loculuĭ de discredit prin faptul că pro-
prietariĭ marĭ, carĭ sunt presupuşĭ a cu-
nósce maĭ bine de cât orĭ-cine interesele
agricultorilor, şi solvabilitatea proprietarilor
miḑlociĭ, maĭ micĭ şi a arendaşilor, nu vin
să dea banĭ pentru înfiinţarea acesteĭ insti-
tuţiunĭ? Eŭ mĕ tem că crearea uneĭ insti-
tuţiunĭ, lovită la prima încercare de discre-
dit, nu va maĭ putea reuşi în urmă.

In orĭ-ce cas, ertaţi-mĕ că vĕ spun cu-
getarea mea sinceră şi leală. (Aprobărĭ).

Maĭ am câte-va observaţiunĭ carĭ nu aŭ
a face cu cestiunea în sine, dar sunt dator
să le fac.

Onor. D. Aurelian ḑice că nu a făcut nicĭ
o comparaţiune între Banca naţională şi a-
céstă instituţiune. Eĭ bine, să ne erte D.
Aurelian, dar a făcut comparaţiune ḑicĕnd:
»Tóte instituţiunile nóstre le am înfiinţat
prin noĭ înşine şi prin Românĭ; aşa: creditul
fonciar, creditele agricole«. Fórte exact; a-
ceste instituţiunĭ le am creat prin noĭ în-
şine şi prin Românĭ. Nu, însă, tot aşa este şi
cu Banca naţională. D-lor, cunóscetĭ toţĭ că
la Banca naţională Statul a luat o parte,
dar subscripţia publică era liberă; şi sciţĭ
bine, D-le Aurelian, că la alegerea directori-
lor şi censorilor de la Banca naţională,—care
s'a făcut aci în Senat,—eŭ nu eram în ţéră,
eram la Ems; însă sciŭ de la ómenĭ de bună
credinţă că maĭ mult străiniĭ s'aŭ agitat de
cât Româniĭ. Curgea şampania aci în Senat.
Acestea sunt fapte istorice.

Prin urmare, nu ne facetĭ o aşa mare a-
cusaţiune, dacă la o instituţiune unde am
creḑut că nu se póte face de cât prin nume-
rar, n'am putut exclude capitalurile străine.

A! Este alt-ceva în ceea ce privesce sis-
temul propus de onor. D. Sturdza, pe care
îl vom discuta să vedem dacă este posibil.
D-sa ḑice: Am făcut creditul fonciar rural
pe baza garanţieĭ de proprietate, şi bine am
făcut, căcĭ a reuşit; să o facem decĭ şi pe
acésta tot în sistemul acesta.

Sciŭ şi eŭ, D-lor, cum s'a înfiinţat credi-
tul fonciar rural, pentru că eram deputat
din majoritate, şi, decĭ, cunosc şi propunerea
D-luĭ Aber şi a bănceĭ Otomane. Am vĕḑut
chiar pe D. de Remis pe care 'l am întâlnit
şi eŭ prin balurĭ, prin soirele, etc. Nenoro-
cirea mea, însă, sciţĭ care este? Că prin po-
siţiunea mea de bancher n'am putut refusa
să subscriŭ o cerere de concesiune cu ceĭ-
alţĭ bancherĭ din ţéră, al căror concurent
era D. de Remis, şi dacă 'mĭ aduc aminte 'mi
se pare că proiectul nostru, lucrat de D. Dos-
seau a servit pentru confecţionarea legeĭ
creditelor fonciare, nu sciŭ dacă nu mĕ în-
şel, dar pare-mi-se că eŭ aveam un proiect
de lege lucrat de advocatul crediluluĭ fran-
cez în sistemul concesiuneĭ, şi din acel pro-
iect s'a luat cea maĭ mare parte în ceea ce
privesce detaliile şi s'a făcut legea creditu-
luĭ nostru fonciar. Şi în adevĕr aşa este; eŭ
am iscălit legea de concesiune; în Cameră,
însă, eŭ am fost în contra sistemuluĭ de
dare în concesiune, şi am fost pentru siste-
mul de mutualitate. Şi raţionamentul era
fórte simplu: Cu 10 milióne, cum fórte bine
a ḑis onor. D. Sturdza, era să ne cumpere
250 saŭ 150 milióne scrisurĭ fonciare? Nu,
negreşit. Era să fie intermediarĭ între noĭ
şi public pentru plasarea acelor scrisurĭ.

Dar care era creditul, şi care era baza a-
celor scrisurĭ? Acele 10 milióne carĭ repre-
zintaŭ 5 saŭ 6 la sută din actuala circula-
ţiune de scrisurĭ fonciare, şi carĭ astăḑĭ le
avetĭ în rezervă? Nu, negreşit.

Baza era neluarea proprietăţilor proprie-
tarilor. Şi de aceea am ḑis atuncĭ, şi fórte
bine am făcut: că noĭ cu toţiĭ trebue să ne
interesăm, să ne garantăm uniĭ pe alţiĭ şi
să emitem scrisurĭ fonciare pe carĭ le va lua
publicul.

Că atuncĭ, pentru scrisurile fonciare, nu
ni s'a oferit nicĭ 80 la sută, acésta vĕ prinde
mirarea?

Apoĭ trebue să ne raportăm la epoca a-
ceea. La 1872 s'a înfiinţat creditul fonciar
şi cu un an înainte, la 1871, s'a emis îm-
prumutul domenial cu 75 suta, împrumut
cu 8 la sută! Apoĭ vĕ prinde mirarea că
atuncĭ când creditul fonciar era în concu-
renţă cu Statul, nu s'a putut să fie plătite
scrisurile fonciare maĭ scump? Acésta nu
se putea.

Cu timpul, — nu vorbesc de epoca res-
beluluĭ când tóte valorile nóstre eraŭ scă-
ḑute, — cu timpul, însă, ţéra îmbogăţindu-
se, prosperitatea desvoltându-se, s'a ridicat
şi cursul scrisurilor.

Să vedem acum dacă instituţiunea care
este în discuţiune o putem face în sistemul
mutualităţeĭ, adică ca să se întrunéscă la un
loc toţĭ arendaşiĭ, toţĭ proprietariĭ ceĭ micĭ
saŭ şi ceĭ marĭ chiar, carĭ îşĭ exploatéză sin-
gurĭ proprietăţile lor, negreşit că numaĭ a-
ceştia vor putea face apel la instituţiunea
acésta, să se garanteze uniĭ pe alţiĭ şi să
facă emisiunea de titlurĭ óre-carĭ!

D-lor, în cestiunĭ de credit fonciar esenţa
acesteĭ instituţiunĭ este împrumutul pe lungĭ
termene. Şi, de şi este autorizat creditul
fonciar rural astăḑĭ existent să facă îm-
prumuturĭ pe termene scurte, pe 10 anĭ
şi chiar maĭ scurte, fac apel la D. Sturdza
să ne spună câte împrumuturĭ pe termen
scurt sunt acum la credit? Eŭ cred că
nu există nicĭ unul maĭ jos de 30 anĭ;
cred chiar că cele maĭ multe le avetĭ
pe 50 de anĭ şi numaĭ restul pe 30 de anĭ.

Eĭ bine, D-lor, a emite scrisurĭ în piaţă şi
a ne expune la perdere de curs, vedeţĭ
ce inconvenient enorm este, vedeţĭ ce di-
ferenţă este între a se subdivisa perderile
acelea de curs în timp de 50 anĭ şi între
a se perde o diferenţă de curs în timp de 6
lunĭ, de 12 lunĭ saŭ de 18 lunĭ chiar; pro-
prietariĭ carĭ s'aŭ împrumutat pe termen
de 50 anĭ şi carĭ aŭ vĕndut scrisurile lor nu
cu 90 saŭ cu 92, dar cu 80 saŭ 75, fac un
sacrificiŭ mare; dar el se subdivide în 100
de rate semestriale în timp de 50 anĭ şi
cade sarcina asupra fie-căruĭ an de o jumĕ-
tate la sută saŭ unu la sută, ceea ce con-
stitue procentul în loc de 6, 7 %.

Ia să vedem, D-lor, tot aşa este cu un
proprietar care ar face un împrumut pe

vite saŭ pe producte pe 6 lunĭ saŭ pe 8, 12 saŭ 18 lunĭ și 'șĭ ar vinde acel titlu mobiliar, —forme se găsesc tot-d'a-una; este vorba de fond,—chiar cu 95, nu cu 75! Nu! Diferența 5 % el o perde într'un an și jumĕtate; vedețĭ, dar, la ce dobêndă și la ce pagubă 'l ar duce!

Prin urmare, de la început și fără esitațiune putem dice că acéstă instituțiune nu este susceptibilă să fie creată printr'o emisiune de o valóre fiduciară; ea nu póte opera și nu trebue să opereze de cât cu banĭ numerar.

A duoa cestiune, fórte gravă, este solidaritatea între membri. Eŭ am o mie de kile bucate și le depun emanet la acéstă bancă pe timp de 6 lunĭ; s'a urcat prețul; le am vêndut și dupe 4 lunĭ am plătit; ce solidaritate cerețĭ de la mine și ce solidaritate pot să depun eŭ pentru ceĭ-alțĭ împrumutațĭ? Cum s'ar traduce acéstă solidaritate într'un moment dat? Nu dic că va veni momentul când să se traducă, căcĭ, bine condusă instituțiunea, nu va veni momentul; dar totușĭ póte să vină, și atuncĭ cum să staŭ eŭ angageat și, la un cas de pagubă, care să 'mĭ fie partea alicotă a mea pe care trebue s'o plătesc în raport cu toțĭ asociațiĭ ceĭ-alțĭ?

D-lor, sunt și dificultățĭ practice; este și imposibilă crearea uneĭ asemenea instituțiunĭ, care nu are menirea de cât să împrumute banĭ pe termene fórte scurte prin mutualitate și emisiune de titlurĭ fiduciare! Inlesnirĭ temporare se fac celor interesațĭ, dar nevoile sunt pentru termene fórte scurte și ele nu se pot îmbina, lega, unele cu altele.

In favorul ideeĭ acesteea, onor. D. Sturdza ne a spus că chiar la Banca națională există asemenea asociațiunĭ de solidaritate, căcĭ se cere, pentru scomptarea uneĭ polițe, treĭ subsemnăturĭ, și se unesc treĭ-inșĭ carĭ pun la midloc solvabilitatea și solidaritatea lor și priimesc banĭ.

D-lor, la Banca națională și în sistemul de băncĭ naționale, dacă s'aŭ cerut 3 subsemnăturĭ, era maĭ ales ca o dovadă că acele efecte carĭ se depun spre scompt la Banca națională aŭ o basă reală și comercială și nu sunt efecte de complesență; de altmintrelea, în tóte statutele, în tóte legile de băncĭ naționale este absolut interdis ca să se scompteze efecte de complesență, fie chiar ele ale caselor celor maĭ sigure. Iată natura efectelor comerciale, carĭ de preferință se scomptéză de băncile naționale; un comerciant cumpĕră o marfă de la un altul; nu póte să 'ĭ plătéscă imediat și 'ĭ dă o poliță, un efect la ordinul luĭ pe care el îl acceptă și cel care a priimat polița se duce cu ea la bancher și 'ĭ dice: am nevoe de parale, scomptéză'mĭ acéstă poliță și bancherul îĭ ia un sfert la sută pe trimestru saŭ maĭ mult, dupe țéră; în Francia, de exemplu, se ia un sfert la sută, în Englitera se ia o optime la sută, în Austria se ia jumĕtate la sută, dupe țéră, și acele efecte sunt efecte de comerciŭ și carĭ sunt priimite la Banca națională cu plăcere. In Francia, de altmintrelea, banca refusă și fără motiv, că este stăpână absolută, tóte efectele de bancă carĭ se par de a fi efecte de complesență saŭ efecte de credit deschis.

Vedețĭ că comparațiunea nu prea este fericită.

Când s'ar sci că cele treĭ semnăturĭ sunt întrunite pe un efect care n'are nicĭ o basă reală, ci este menit numaĭ să ia parale de la Banca națională, ar trebui să se refuse.

Dar o să dicețĭ: ce, absolut, verĭ-ce efect care nu este basat pe o afacere comercială trebue exclus? Nu absolut. Căcĭ și banul este o marfă, și când bancherul împrumută cu banĭ, trebue să aĭbă banĭ în ladă și pe urmă să se ducă la bancă; dar ideea de a se întruni treĭ de a iscăli o poliță fără să fi fost verĭ-o operațiune între dênșiĭ, nu este admisibilă; asemenea efecte trebue refusate, și se refusă la scompt!

Pentru aceste cuvinte eŭ nu m'am putut convinge că este cu putință de a se creea acéstă instituțiune prin asociațiune mutuală. N'așĭ avea nimic de dis; 'mĭ ar suride ideea D-luĭ Aurelian, dacă ea ar fi fost adĭ o realitate, așĭ priimi cu plăcere.

D. P. S. Aurelian: Eŭ așĭ putea să o fac să realiseze? Incercațĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Puteațĭ de acum un an să întrunițĭ proprietariĭ, să discutațĭ cu eĭ, dar să 'mĭ spunețĭ mie: încercațĭ.

Dar dacă încerc și nu voiŭ reuși, și se va compromite cestiunea, tot pe mine mĕ vețĭ acusa că am alunecat pe o pantă greșită.

D. P. S. Aurelian: D-ta scii bine că nu o compromițĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Am fost dator să spun Senatuluĭ convingerea mea. Senatul a audit și discuțiunea, care a fost destul de lungă, căcĭ nu am luat cuvêntul de cât dupe ce n'a fost nimenĭ înscris. Senatul va decide ce va crede de cuviință.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se consultă Senatul dacă sunt 10 senatorĭ carĭ cer închiderea discuțiuneĭ, și se constată că sunt.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ și se priimesce.

— Se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se citesce art. 1 și 2 și punêndu-se la vot succesiv, se priimesc.

D. raportor citesce art. 3 din proiect:

Art. 3. »Societatea se va constitui dupe formele exteriόre și intrinsece, prevĕdute de titlul VIII, cap. I, din codul de comerciŭ pentru societățile anonime, cu deosebire de art. 138 numaĭ acéstă societate fiind supusă numaĭ la aprobarea guvernuluĭ. In acest scop, îndată ce societatea se va fi constituit, ea se va bucura, în raporturile eĭ cu ceĭ împrumutațĭ saŭ cu ceĭ de al treilea, de dispositiunile speciale maĭ jos enunciate și carĭ derogă la dreptul comun în favoarea eĭ.

Durata societățeĭ va fi de 20 anĭ.

D. Dr. Garoflid: D-lor, așĭ avea o propunere de făcut, și așĭ ruga pe D. ministru să preciseze sensul acestuĭ articol. La ultimul aliniat, se dice: »*Durata societățeĭ va fi de 20 anĭ.*«

De obiceiŭ, în afacerĭ de bancă, de asociațiune de banĭ, se fixéză epoca precisă de când începe. Așa, în art. 4 al legeĭ *Bănceĭ naționale* se dice: »*durata bănceĭ va fi de 20 anĭ, cu începere de la 1 Iulie 1880.*«

In art. nostru nu se dice de cât: »*durata societățeĭ va fi de 20 anĭ.*« Va nasce sigur întrebarea: »*de când?*« De la promulgarea legeĭ? De la începerea operațiunilor? De la înființarea societățeĭ?

Cred că nu ar fi rĕŭ să se fixeze epoca începereĭ, fie în lege, fie prin o explicațiune dată de D. ministru.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, cestiunea nu presintă un interes mare.

O dată legea sancționată, se va deschide subscripția publică în termen de o lună, o lună și jumĕtate.

O dată sancționată legea, societatea se va constitui înaintea tribunaluluĭ de comerciŭ; decĭ, nu va fi de cât o cestiune de 2, 3, 4 lunĭ perdere, pentru o instituțiune cu durată de 20 anĭ. Acésta cred că nu a avea nicĭ o importanță; dacă voițĭ puteț pune: »*de la înființarea eĭ.*«

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Aveț amendament, D-le Garoflid?

D. Dr. Garoflide: Să fac și amendament.

D. L. Paciurea: Nu cred că este trebuință de amendament; acésta decurge di lege.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino, D. ministru priimesce propunerea?

D. ministru de finance, M. Germani Să se dică:

Durata ve fi de 20 anĭ *de la înființarea e*

— Se pune la vot acéstă propunere, se priimesce.

— Se pune la vot art. 3 cu adăogir propusă, și se priimesce.

D. raportor citesce ert. 4 din proiect votat de Cameră:

Art. 4. »Sediul societățeĭ va fi la B curescĭ.

»Societatea va trebui să înființeze, de început până în termen de un an, câte sucursală saŭ agenție în orașele de re dință a tutulor județelor. Ea va putea schide, afară de acestea, sucursale agențiĭ orĭ unde dupe nevoile afaceril

»Până la înființarea sucursalelor agențiilor, banca agricolă este autoris a însărcina pe funcționariĭ credituluĭ ag col de a gira, pe a eĭ rĕspundere, afa rile eĭ în acele localitățĭ. Acéstă însă nare nu va putea angagea întru ni rĕspunderea Statuluĭ.«

— Citesce apoĭ art. 4 cum s'a modifi de comitetul delegaților Senatuluĭ:

«Art. 4. Sediul societățeĭ va fi la Bu rescĭ; ea va trebui să înființeze, de la ceput și până în termen de un an, cât sucursală saŭ agenție în orașele: Iașĭ, C iova, Galațĭ, Brăila, Turnu-Severin, T

Măgurele, Bacău și Botoșanĭ; ea va ea deschide, afară de acestea, câte suale saŭ agenții ar găsi cu cale dupe voltarea afacerilor sale.

Până la înființarea de sucursale saŭ nții prin localitățile maĭ micĭ, banca colă este autorisată a însărcina pe cționariĭ creditului agricol de a gira eĭ résрundere, afacerile eĭ în acele lităţĭ. Acéstă însărcinare nu va putea agea întru nimic responsabilitatea Stai.“

. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D. așcu are cuvêntul asupra art. 4.

Neron Lupașcu: D-lor, am cerut cuul la acest art. 4, fiind-că comitetul deților a amendat proiectul de lege care venit de la Cameră. Dacă acest proiect st salutat cu o bucurie sufletéscă de căoĭ toți, maĭ cu sémă de ceĭ carĭ se ocupă ricultura, este că am vědut, că pe lângă le de banĭ carĭ se pun la disposiția extatorilor de pămênt, guvernul facili putința de a realisa exploatatoriĭ su de carĭ aŭ nevoe și pentru carĭ, în ormitate cu acéstă lege, eĭ vin să gaeze acele sume.

n vědut că în dispozițiile articoluluĭ voe Cameră se prevedea ca să se înfiinsucursale saŭ agențiĭ la *fie-care oraș reședință*, și acésta e ceva obligator penanca agricolă, iar nu facultativ; și când otat în secțiunea mea, unanim, nicĭ o discordanță n'a fost la a admite art. 4 oiectuluĭ așa cum s'a votat de Cameră, oĭ am ales un delegat. Când, însă, ni s'a roiectul imprimat, am vědut, cu surlere, că s'aŭ modificat dispozițiile acesrticol în unul din punctele sale esenși dic esențiale, fiind-că e de tótă neitea și utilitatea ca agricultorul, care ecesitate de banĭ, care este nevoiaș, ĭ ales în timpul de adĭ când scim crisa bântue téra, să nu fie trimis la al 3-lea ct, să percurgă poște întregĭ cu trăsura téră până la Iașĭ saŭ alt județ din veate și să facă cheltuelĭ, pe când dacă ea la reședința județuluĭ sěŭ o sucurar perde numaĭ jumětate din acel timp. el se crează dificultățĭ tutulor exploailor carĭ aŭ nevoe, căcĭ din 32 de juîn carĭ ar trebui să fie sucursale, s'aŭ edut numaĭ în 8, rĕmânênd să se creeze mă, dacă se va crede necesar, și în alte e.

ĭ întreba pe onor. delegațĭ, și în specie raportor, să'mĭ spună: când D-sa a ntre orașele unde trebue să se înfiinsucursale *Galațiĭ* saŭ *Brăila*, a avut în vedere óre întinderea județelor, plicitatea afacerilor de agricultură saŭ ĭ așa pe bunul plac, fiind-că a domnit D-lor dorința de a avea bancă agriîn cutare orĭ cutare județ care le place , de cât în altele?

ı îl desfid să'mĭ probeze cu statistică eografie, că populațiunea agricolă în rluiŭ e maĭ mare ca a Vasluiuluĭ, că ultura e maĭ desvoltată acolo și maĭ matic condusă de cât la Bêrlad, la Fălciŭ și în alte părțĭ, pe carĭ le cunósceţĭ D-vóstre; îl desfid, dic, că a avut măcar acésta în vedere de a ne lipsi pe noĭ de la Tutova, Focșanĭ, etc., și de a limita aceste sucursale numaĭ la câte-va reședințe de județ.

D-lor, eŭ găsesc fórte prudentă și fórte înțeléptă dispozițiunea votată de Cameră la art. 4 ca să se înființeze sucursale în tóte orașele. Este un sdruncin fórte mare ca să trimițĭ pe un om de la Vasluiŭ orĭ de la Hușĭ să se ducă la Galațĭ; și dacă 'mĭ s'ar obiecta cheltuelile cu înființarea sucursalelor, vě rĕspund, că eŭ, care mĕ împrumut, prefer să plătesc 1 % maĭ mult de cât să mĕ trimițĭ de la Bêrlad la Galațĭ, să cheltuesc pe la otel și pe urmă să'mĭ spună că Creditul n'are parale!

Modificarea făcută de comitetul delegaților Senatuluĭ 'mĭ se pare nedréptă și nu se póte aduce nicĭ un argument serios în favórea eĭ; și dacă vețĭ citi pasagiul din *expunerea de motive* a guvernuluĭ, vețĭ vedea că este un argument cu totul *a contrario* de ceea ce este în articolul comitetuluĭ delegaților.

Apoĭ este maĭ la îndemâna agricultureĭ să mĕ trimițĭ de la Vasluĭ la Galațĭ, în loc să am sucursală la reședința mea?

Numaĭ dintr'un singur punct de vedere s'ar putea justifica acéstă modificare, că s'ar face cheltuelĭ cu înființarea sucursalelor prin județe; dar acest motiv nu este de ajuns ca să se lipsécă de înlesnirile bănceĭ agricole cele maĭ multe districte carĭ aŭ populațiune maĭ mare, cum e de exemplu în districtul meŭ, care are 15.000 populațiune rurală.

De ce acest district să fie lipsit de sucursala bănceĭ, pe când Galaților care are și *Bancă* și *sucursală*, și *Credit agricol*, și *Dockurĭ*, să'ĭ maĭ dațĭ și *sucursala* acésta, iar pe noĭ ceĭ-alțĭ să ne lipsițĭ de ea!

Orĭ cât s'ar invoca argumentul cheltuelilor de administrație a sucursalelor, totușĭ când facem comparațiune între nevoile nóstre, timpul material pe care 'l am perde; mergênd în alte județe, adese-orĭ, póte în zadar, eŭ m'așĭ putea face ecoul general al tutulor acelora carĭ, ca și mine, lucréză pămêntul; să spun că am preferi ca D. ministru să urce, dacă crede că nu sunt suficiente procentele care s'aŭ pus la acéstă bancă, cu 1, cu 2 % și am plăti cu bucurie, de cât să ne expunem să mergem în alte județe așa de departe. (Intreruperĭ, sgomot).

Eŭ, care am destulă cunoscință de starea *creditului agricol* de la noĭ, care, de altmintrelea, lucréză cu un capital de 150.000 până la 300.000 leĭ, sciŭ că nicĭ o dată creditul nu este în deficit; cheltuelile se acoper din procentele banilor carĭ îĭ plătesce țĕrănimea, cum îĭ plătim și noĭ; și 'mĭ place a crede cum că tóte cele-alte *credite* din téră, departe de a fi adus prejudiciĭ bănescĭ, din contra aŭ adus beneficiĭ, acoperindu-se tóte cheltuelile; și sciŭ fórte positiv că afară de lefurile carĭ se plătesc funcționarilor, începênd cu directorul care primesce 600 leĭ pe lună, li să maĭ dă funcționarilor, la sfîrșitul anuluĭ, câte o așa disă *gratificațiune* de câte 200 și 300 leĭ.

Și adesea banca care fixéză procentele nu le urcă la maĭ mult de 7 saŭ 8. Astădĭ, în adevĕr, sunt 10 la sută, dar sperăm că vor maĭ scădea.

Vom plăti și noĭ ca și țĕraniĭ, și să fim sigurĭ că vor merge aceste sucursale ale bănceĭ agricole, dacă nu maĭ bine, cel puțin așa cum merg creditele agricole, carĭ vin în ajutorul țĕrănimeĭ, care e maĭ puțin bogată și presintă póte și maĭ puține garanțiĭ, de și până astădĭ, cum am spus, nu am la cunoscință nicĭ o pagubă pentru credit.

De aceea așĭ ruga pe D. ministru să bine voiască a menține acésta dispozițiune prevĕdută în art. 4, așa cum e votată de Cameră.

In acest scop eŭ propun, D-le președinte, următorul amendament.

Amendament

»Propun suprimarea modificăreĭ făcută de comitetul de delegațĭ la art. 4 din proiect, și a rĕmânea redacția votată de Adunare«.

Semnațĭ: *Lupașcu, Vidrașcu. Villner, C. Ienescu.*

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, art. 4 cum e redactat acum de comitetul delegaților D-vóstre, e articolul din legea propusă de mine la Cameră, și, prin urmare, rĕŭ, D-le Lupașcu, ațĭ bine voit să mĕ gratificațĭ de fără raționament. Vĕ rog să credețĭ că a existat o logică, un raționament în redactarea proiectuluĭ meŭ, și un raționament fórte fundat.

D. Neron Lupașcu: Nu am avut intențiunea să dic la adresa D-vóstră; am vorbit de raport. (Sgomot).

D. ministru de finance, M. Germani: Când discutăm, ar fi maĭ bine să nu adresăm adversarilor noștri lipsa de una și de alta. Vedețĭ cum se întêmplă lucrurile că sunt silit să relevez unele alusiunĭ nedrepte.

Ântâia țintă a mea și a D-vóstră trebue să fie ca să facem ca acéstă instituțiune să reuşéscă și să se realiseze.

Cu cât vețĭ pune maĭ multe greutățĭ, cu atât maĭ puțină șansă avețĭ să o vedețĭ înființată.

Nu perdețĭ din vedere acésta.

D. Lupașcu e fórte consecinte, dar să vedem câțĭ sunt cu D-sa în propunerea D-sale. D-sa dice: plătesc maĭ mult 1 și 2 la sută cu bucurie.

Dar, D-lor, fac apel la onor. nostru președinte să spună D-sa câtă luptă am avut să mențin în lege acești 3 la sută peste scomptul *Bănceĭ naționale*? Căcĭ se dicea de ce 3 la sută? Să fie 1 saŭ 2 la sută, dacă se póte. Eĭ, cum împacĭ pe toțĭ?

La dobêndă se cere să fiĭ cât se póte de jos; la cheltuelĭ cât se póte de multe. Pare că avem a face cu un vrăjmaș care e în ființă acolo și luptăm cu el!

Dar nu; avem a face cu noĭ, cu D-vóstre; adversar nu există; adversarĭ sunteţĭ D-vóstre, și interesele D-vóstre sunt în cestiune.

Voițĭ banĭ eftinĭ, nu încărcațĭ instituția acésta cu cheltuelĭ multe, căcĭ nu va avea de unde să plătéscă, și în urmă va fi nevoită să se desfiinteze.

Decĭ, să facem ceva care să fie logic; dobênda să fie maĭ moderată; sacrificiile acelora carĭ se împrumută să fie maĭ micĭ.

Dar tocmaĭ pentru acest scop să nu obligăm pe societate, din capul loculuĭ, să facă cheltuelĭ marĭ, cu atât maĭ mult cu cât dacă ațĭ citit alíniatul al 2-lea din art. 4, care ḑice:

»Până la înființarea de sucursale saŭ agențiĭ prin localitățile maĭ micĭ, banca agricolă este autorisată a însărcina pe funcționariĭ creditulu agricol de a gira, pe a eĭ rĕspundere, afacerile eĭ în acele localitățĭ.

»*Acéstă însărçinare nu va putea angagea întru nimic responsabilitatea Statuluĭ*«.

Vedețĭ, dar, că e prevĕḑut un agent prin care să satisfacem tóte nevoile.

Așa fiind, însă, o să 'mĭ rĕspundețĭ că de ce am priimit la Cameră.

Eĭ bine, acésta este ea o cestiune unde sunt angageate convingerile unuĭ ministru, e o cestiune atât de mare în cât să nu pótă să cedeze?

Eŭ am venit cu acest proiect în tótă sinceritatea; așa am creḑut că e maĭ bine să fie făcut proiectul.

Dacă D-vóstre credețĭ că modificarea care vi se propune e maĭ bună, n'avețĭ de cât să o priimițĭ; dar eŭ vĕ fac observațiunile mele și vĕ spun că o putețĭ priimi, dar o vețĭ priimi cu risicul pericoluluĭ D-vóstre.

Eŭ vĕ rog să cugetațĭ bine asupra acestuĭ lucru. Eŭ 'mĭ am făcut datoria; am făcut observațiunile mele; D-vóstre rĕmâne să decidețĭ cum vețĭ voi.

D. N. Negri: D-lor, amendamentul pe care 'l a propus D. Lupașcu, îl pregătisem deja și eŭ și eram să'l depun tocmaĭ la biuroŭ. Chiar vorbisem de erĭ cu D. ministru de finance în privința acésta, și am spus că 'mĭ pare curiósă redacțiunea comitetuluĭ delegaților.

In adevĕr, D-lor, ce a condus pe comitet ca sĕ schimbe redacțiunea Camereĭ?

Care a fost rațiunea pentru care face acéstă deosebire între orașele din țéră?

Pentru ce a pus orașele: Iași, Brăila, Galațĭ, Turnu-Severin, etc? Să fie posițiunea lor topografică? Adică aceste orașe sunt ele așeḑate ast-fel în cât forméză un cerc pentru tótă țéra? Nu, de sigur, pentru că pune Brăila alăturĭ de Galațĭ.

Fost-a rațiunea că aceste orașe aŭ un comerciŭ maĭ mare și o aglomerațiune de maĭ mulțĭ proprietarĭ și arendașĭ?

Iarășĭ nu, pentru că pune Severinul și Bacăul carĭ nicĭ ca populație, nicĭ ca comerciŭ nu întrec orașul Focșanĭ, care vĕd că este eliminat, de și acest oraș este fórte bogat în comerciŭ, și, decĭ, ar avea nevoe de o asemenea bancă.

Prin redacțiunea sa comitetul favoriséză pe uniĭ comercianțĭ, și face imposibil orĭ-ce ajutor acelora carĭ aŭ maĭ multă nevoe de înființarea uneĭ asemenea băncĭ, și iată cum: Dacă am lăsa redacțiunea comitetuluĭ, s'ar întêmpla că nicĭ negustoriĭ carĭ aŭ nevoe, nu de sume însemnate, ci de 500 până la 1.000 leĭ,—și aceștia sunt ceĭ maĭ mulțĭ,—n'ar putea să realiseze nicĭ o dată un împrumut la aceste băncĭ, pentru că negustorul de la Focșanĭ, de exemplu, căruia îĭ trebue 500 de leĭ, ca să se ducă până la Ga[lațĭ] spre a se împrumuta, înțelegețĭ că chieltuesce toțĭ baniĭ aceștia numaĭ cu dr[u]mul și otelurile; tot asemenea și cel de Bêrlad care este nevoit să se ducă la Ia[și].

'Mi s'a obiectat încă că nu se pot înfiin[ța] băncĭ în tóte orașele, pentru că necesit[ă] chieltuelĭ marĭ carĭ nu se vor putea [a]coperi. Eĭ bine, D-lor, eŭ am convinger[ea] că aceste băncĭ vor face atâtea afacerĭ s[tră]lucite, în cât cheltuelile se vor acoperi [în]ființând chiar câte o bancă în fie-care [oraș], dar în caz când nu ar fi asigurate a[ceste] chietuelĭ, acéstă lege le dă facultatea [de a] se servi de funcționariĭ creditelor agric[ole].

Pentru aceste cuvinte mĕ unesc cu [a]mendamentul D-luĭ Lupașcu și propun [ur]mătorul amendament:

»*Să se mențină redacțiunea din p[ro]iectul de lege votat de Camera legiuitó[re]*«.

Vocĭ: Acesta este identic cu amendam[en]tul D-luĭ Lupașcu.

D. ministru de finance, M. Germ[ani]: D-le președinte, dacă comitetul delega[ților] priimesce *amendamentul*, atuncĭ îl priim[esc] și eŭ.

— Se consultă comitetul.

D. raportor: Comitetul delegaților, [de]liberând, a admis acest *amendament*.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino [pune] la vot amendamentul, adică a se [ad]mite art. 4 așa cum a fost votat de Cam[eră].

Senatul a încuviințat.

— Orele fiind 5 p. m., ședința se ri[dică], anunțându-se cea viitóre pe a duoa [...] Martie.

No. 46

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

EDINȚA DE LA 8 MARTIE 1894

Preşedința D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cancuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, Dr. rnătescu, P. Millo şi Al. Blancfort secreĭ aĭ biurouluĭ.

—Şedința se deschide la orele 2, fiind sențĭ 83 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 34 D-nĭ natorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Atanasiu I., Bonaki Mihail Gregodi, Chintescu C., Cincu Ant., Ghica Gr. Lupaşcu Neron, Mârzescu G., Pĕucescu (colonel), Sebastian C. G., Sofian N., Ştirŭ B. D., Tătăranu I., Vericeanu N. C.

In congediŭ:

D. Alexiu C.

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Chircu T., Ciolac abet, Dornescu T., Economu N., Gussi Hristescu Gr. (Dr.), Isvoranu M., MecuI. I. (Dr.), Poni P., Sassu P. V., Şena St., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Ta- Hr., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu (general), Zerlenti L. Chr., Culianu N.

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruşedințeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de comunicarea D-luĭ Sebas- că nu póte lua parte astădĭ la şedință.

—Se acordă succesiv următórele congediĭ:

. D-luĭ N. Lupaşcu 6 dile;

. » Atanasiu 3 dile.

— Se trimite la comisia de indigenat su- D-luĭ Victor Todoreanu, care se rógă e recunósce calitatea de cetățean român.

— *D. ministru de finance* depune Mele regale în alăturare cu următórele cte de legĭ:

Proiectul de lege pentru deschiderea credit extraordinar de leĭ 452.000 penerminarea completă a linieĭ ferate Foc-Odobescĭ.

— Se trimite la secțiunĭ:

Proiectul de lege pentru împământe- D-luĭ Mihail Kerestez, se trimite la conea de indigenate.

C. Urdăreanu: D-le preşedinte, am cuvêntul ca să arăt nemulțumirea mea le de procedeele D-luĭ ministru de jus-

n cerut la 22 Ianuarie să 'mĭ comunice tatul ancheteĭ făcută la tribunalul a, unde 'ĭ comunicasem tot eŭ aci, în ță publică, că se petrecuse un scandal. cererea mea, D. ministru de justiție nde tocmaĭ la 21 Februarie printr'o ă în care dice că »actele cerute de mine, nd despre nisce cestiunĭ de *disciplină judecătorescă şi despre capacitatea unor magistrațĭ,* nu 'mĭ le póte comunica; de alt-fel D-sa e gata, dice D. ministru de justiție prin aceeaşĭ adresă, să dea orĭ-ce explicațiunĭ carĭ nu ar fi de acéstă *ordine privată*«.

D-lor, e surprindĕtor cum D. ministru de justiție 'şĭ închipuesce că se găsesce cine-va aci în Senat care să crédă că *cestiunile de disciplină şi de capacitate a magistraților* sunt cestiunĭ *de ordine privată.*

Cum, D-lor, dacă un magistrat fură, de exemplu, acésta este o cestiune de *ordine privată* pentru D. ministru de justiție şi prin simpla D-luĭ afirmare se póte suprima dreptul de control pe care represintanțiĭ țĕreĭ 'l aŭ?!

Acésta e neaudit, şi nicăerĭ nu cred să se maĭ interpreteze în acest mod dreptul de interpelare ce care 'l aŭ membriĭ Parlamentuluĭ.

D-lor, când am făcut acéstă cerere, eŭ am făcut'o în virtutea dreptuluĭ pe care 'mĭ 'l acordă regulamentul Senatuluĭ. Şi regulamentul Senatuluĭ este clar în acéstă privință.

Iată ce dice art. 80:

»Fie-care senator are dreptul de a cere de la autorităţĭ, prin biuroul Senatuluĭ, care, de va găsi de cuviință în unele casurĭ, póte consulta Senatul, sciințele şi actele relative la orĭ-ce ramură din administrațiunea publică«.

Acéstă călcare a dreptuluĭ de interpelare o supun apreciărilor D-vóstre. In ceea ce mĕ privesce protestez şi rog pe onor. biuroŭ al Senatuluĭ să intervină din noŭ pe lângă D. ministru de justiție şi să 'ĭ arate că cestiunile de purtare şi de capacitate a magistraților nu sunt cestiunĭ de ordine privată. Chiar dacă ar fi vorba de nisce negociațiunĭ diplomatice carĭ s'ar putea compromite prin desvelirea lor în şedință publică şi carĭ ar angagia viitorul țĕreĭ, orĭ cestiune de resbel, şi atuncĭ încă se comunică în şedință secretă când ar cere verĭ-un senator; dar când este vorba de neregularitățile făcute de uniĭ funcționarĭ aĭ D-sale, eŭ am tot dreptul să cer orĭ-ce explicațiunĭ.

Prin urmare, vĕ rog din noŭ, D-le preşedinteĭ, să bine-voițĭ a face pe D. ministru al justițieĭ să reintre în Constituțiune şi în lege, şi să 'mĭ pună la disposiție dosarul ce am cerut. Am dis.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm în ordinea dileĭ. Avem continuarea discuțiuneĭ pe articole a legeĭ pentru înființarea uneĭ *bănceĭ agricole.* Am ajuns la art. 5.

—*D. raportor* citesce, şi Senatul priimesce art. 5 fără discuțiune.

—Se citesce art. 6 din proiectul votat de Cameră şi cu modificările comitetuluĭ Senatuluĭ:

Art. 6. Banca agricolă nu va putea face alte operațiunĭ de cât cele arătate maĭ jos:

1) Ea va împrumuta, cu preferință pe agricultoriĭ proprietarĭ de moşiĭ saŭ arendaşĭ, contra constituireĭ unuĭ gagiŭ în producte, vite, unelte agricole saŭ warante, cu sume carĭ, în nicĭ un cas, nu vor putea întrece cel mult jumĕtatea valoreĭ gagiuluĭ şi pe termen de maximum 9 lunĭ;

Art. 6. Banca agricolă nu va putea face alte operațiunĭ de cât cele arătate maĭ jos:

1) Ea va împrumuta, cu preferință pe agricultoriĭ proprietarĭ de moşiĭ saŭ arendaşĭ contra constituireĭ unuĭ gagiŭ în producte, fiind priimite ca garanție productele din docurĭ, din hambare, secerate şi puse în clăĭ (şire) şi nesecerate, cu începere de la 1 Iunie înainte; porumbul (păpuşoiŭ) pus în pătule (coşere), porumbul (păpuşoiŭ) de pe câmp încă ne cules de la 1 Septembre înainte; tóte aceste producte vor fi asigurate în contra grindineĭ şi a incendiuluĭ; vite, unelte agricole saŭ warante, cu sume carĭ, în nicĭ un cas, nu vor putea întrece cel mult jumĕtatea valoreĭ gagiuluĭ şi pe termen de maximum 9 lunĭ;

2) Ea va scompta polițele semnate de agricultorĭ de o solvabilitate bine cunoscută, fără ca termenul acestor efecte să pótă fi maĭ lung de 100 dile. Ea va gira şi scompta de asemenea warante regulat emise de administrațiunea docurilor pentru grâne intrepositate;

Admis.

3) Ea va priimi de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit şi va acorda, pe basa unor aşa deposite, deschidere de compturĭ curente;

3) Ea va priimi de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit şi va acorda, pe basa unor aşa deposite, deschidere de compturĭ curente; ea va acorda deschiderea unor asemenea compturĭ curente şi pe basa constituireĭ unuĭ gagiŭ conform alin. I.

4) Ea va efectua plățĭ saŭ incasărĭ pentru comptul agricultorilor carĭ ar sta cu ea în relațiunĭ de afacerĭ şi va efectua, în comptul lor, vîndĕrĭ saŭ cumpĕrărĭ de titlurĭ saŭ producte agricole;

5) Ea se va însărcina pentru agricultorĭ cu facerea operațiunilor necesare pentru de-

Admise.

punerea în docurĭ a grânelor, precum şi pentru îndeplinirea tutulor formalităţilor relative la warantarea saŭ vîndarea, prin administraţia docurilor, a grânelor intrepositate;

6) Ea va putea emite, pentru facilitarea serviciuluĭ eĭ de casă, între agenţiĭ, sucursale şi casa centrală, bonurĭ de casă plătibile la vedere şi nominative; aceste bonurĭ vor putea fi priimite în plată la casele Statuluĭ până la concurenţa de 50% din capitalul social deplin vĕrsat, şi nu vor putea circula fie-care de cât 30 ḑile din ḑiua emisiuneĭ. Ele vor fi transmisibile prin simplu gir;

7) Ea va putea reescompta portofoliul sĕŭ, consistând în warante saŭ trate agricole, la Banca Naţională saŭ alte case de bancă, în limita creditelor ce 'i s'ar acorda de aceste institute. In tot casul, reescomptarea nu se va putea face de cât pună la o dată şi jumĕtate capitalul;

8) Este expres interḑis bănceĭ agricole de a cumpĕra imobile altele de cât acele necesare pentru serviciul administraţiuneĭ sale de a cumpĕra şi poseda titlurĭ de rentă, scrisurĭ fonciare, acţiunĭ saŭ verĭ-ce alte efecte saŭ valorĭ publice. Se face o singură excepţiune în privinţa capitalului de reservă, care va trebui să fie plasat în efecte publice române;

9) Dobênda pe care banca agricolă o va lua pentru sumele împrumutate pe gagiŭ, conform art. 6, No. 1, saŭ pentru scomptarea efectelor agricole şi a warantelor, conform No. 2 de sub acelaşĭ articol, nu va putea depăşi cu maĭ mult de 3% peste scomtul Bănceĭ Naţionale. Acéstă dobêndă se va fixa de consiliul de administraţie din lună în lună şi se va publica o dată cu situaţiunile prevĕḑute la articolul de maĭ jos.

Admise.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Colibăşeanu are cuvêntul.

D. Colibăşeanu: D-le preşedinte, între produsele coprinse în art. 6, alin. I, asupra cărora banca agricolă este chiămată a face împrumut, lipsesc duoĕ producturĭ însemnate: *vinul* şi *ţuica*, carĭ formézá singura resursă în părţile vinicole şi de munte. Dacă banca este chiămată să vină în ajutorul agricultureĭ, trebue să se pună tóte produsele. De aceea, am onóre să propun un *amendament*, ca să se prevadă, între produsele agricole, *vinul* şi *ţuica*.

D. N. Negri: In enumeraţiunea făcută de articolul de faţă, am să propun un *amendament*.

Se ḑice că: banca va împrumuta pe agricultori, proprietarĭ de moşiĭ şi arendaşĭ, contra constituireĭ unuĭ gagiŭ de *producte agricole;* bine înţeles că intră şi *ţuica* şi *vinul*, şi ast-fel satisface propunerea D-luĭ preopinent. Rĕmâne cestiunea să vĕ arĕt pentru ce eŭ aşĭ cere ca între aceia carĭ vor avea trebuinţă de banĭ şi carĭ vor avea nevoe să facă apel la acéstă bancă să fie *numaĭ Românĭ*.

Banca Naţională este o instituţiune făcută pentru tótă lumea şi Românĭ şi străinĭ; când, însă, este cestiunea de a se constitui o nouă bancă în favórea agricultorilor românĭ, trebue să presupunem că Româniĭ în special aŭ trebuinţă de credit, şi este bine din tóte punctele de vedere, fără să maĭ intru în explicaţiunĭ carĭ aşĭ putea se le daŭ în acéstă cestiune, că banca acésta, dacă n'a putut obţine de la constituirea eĭ să fie numaĭ de Românĭ, cel puţin baniĭ carĭ se vor da se fie daţĭ Românilor, căcĭ s'ar putea pune stavilă uneĭ concurenţe nenorocită pe care noĭ în Moldova o suferim şi e fórte simţitóre şi fórte rea, şi prin acésta am înlesni formarea uneĭ clase de arendaşĭ românĭ în ţéra românéscă, care este în contact cu locuitoriĭ noştri. Pentru acésta am făcut acest *amendament*.

Vocĭ: Să audim acel amendament.

D. N. Negri dă citire următoruluĭ *amendoment:*

Amendament la art. 6

Propun următórea redacţiune:

«*Banca agricolă* nu va putea face alte operaţiunĭ de cât cele arătate maĭ jos.

«Ea va împrumuta pe agricultoriĭ, proprietarĭ de moşiĭ şi *arendaşĭ românĭ*, contra constituireĭ unuĭ gagiŭ în producte agricole, fiind priimit cu garanţie, etc.»

Semnat, *N. Negri*.

D. Dr. Garoflide: D-lor senatorĭ, aşĭ dori să propun la alin. I al acestuĭ articol, ştergerea unuĭ cuvênt care 'mi se pare că are o influenţă maĭ mult saŭ maĭ puţin decisivă asupra operaţiunilor bănceĭ agricole. Vedeţi cum e redactat ânteiul aliniat al art. 6:

«Ea, adică banca, va împrumuta *cu preferinţă* pe agricultorĭ, etc.»

Eŭ găsesc, D-lor, că a ḑice că banca să împrumute *cu preferinţă*, este a 'ĭ lăsa facultatea a împrumuta şi pe alte persóne; pe câtă vreme cred şi înţeleg că acéstă bancă este proprie şi exclusivă pentru avantagiul agricultorilor. Când ḑice legea că banca va împrumuta *cu preferinţă* pe agricultorii proprietarĭ de moşiĭ saŭ arendaşĭ, se înţelege dupe părerea mea cel puţin, că se dă preferinţă acestora, dar se dă şi altora dreptul de a cere banĭ cu împrumut.

Eŭ sunt dator să relevez acésta înaintea D-vóstre, şi aşĭ propune ştergerea cuvêntuluĭ de *preferinţă*, care nu este necesar în lege, căcĭ maĭ clară este legea dacă nu ar exista acest cuvênt, fiind-că s'ar putea întêmpla ca consiliul de administraţie al acelei băncĭ să ḑică că am aci o facultate a împrumuta *pe orĭ-cine*, însă cu preferinţă pe agricultorĭ.

D-lor, în cât privesce iarăşĭ cestiunea ridicată de D-niĭ preopinenţĭ în privinţa *vinuluĭ şi a ţuiceĭ*, mĕ unesc şi eŭ, şi cred că e bine ca aceste producte, carĭ sunt agricole, să fie anume denumite în lege; cred că nu e nimenĭ care să se opună de a fi denumite în text, de óre-ce alte producte se numesc anume, deşi cu óre-care specificare *vinul* şi *ţuica* sunt în adevĕr, până la óre-care punct, produse industriale.

D. ministru de finance, M. Germani: Sunt produse agricole, nu industriale.

D. Dr. Garoflide: Atât maĭ bine. Nu mai discutăm cestiunea teoretică. Aşa dar, dacă sunt *producte agricole*,—şi sciŭ că o mare parte din moşiĭ aŭ viĭ pe dênsele, şi livezi de prunĭ, maĭ cu sémă la munte, unde ţuica este prima producţiune, — de ce să nu dăm şi acelor proprietarĭ şi arendaşi facultatea de a avea capital eftin la disposiţiune, ca să aducă îmbunătăţirĭ şi proprietăţeĭ şi comerciuluĭ. Acésta pentru că neapĕrat se scie că în alte ţĕrĭ vinurile se fac de calitate, menţinêndu-se pentru învechire. Dacă cineva nu are capital nu póte face aceste reserve pe câtă vreme avênd la disposiţie banca, vor căpăta producĕtorĭ de vinurĭ, miḑlóce de a putea ţine productul lor spre a se învechi ca şi ţuica, nefiind producĕtorul forţat a vinde fără preţ orĭ când. Cred, D-lor, că nu e nicĭ o dificultate ca să intre acéstă disposiţiune în textul legeĭ, ca să nu dea loc la verĭ-o discuţiune. Cu modul acesta n'are nimenĭ să facă proces bănceĭ saŭ uneĭ secţiunĭ a eĭ, că luĭ de ce nu 'ĭ dă banĭ, pentru că cu ocasiunea discuţiuneĭ în Senat s'a ḑis că şi *vinul e un product agricol*.

Maĭ avém o obiecţiune de făcut în ce privesce aliniatul 8 al art. 6 ce discutăm; părerea mea e că interdicţiunile carĭ se fac bănceĭ agricole nu sunt complete. Du-

ărerea mea ar trebui ca textul să fie maĭ xplicit în aceste interdicțiunĭ puse uneĭ ăncĭ, căreea se crează un privilegiŭ anume care se bucură de atâtea avantagiĭ, penu ca să nu 'șĭ permită nicĭ o interpretare, entru a se dădea la alte speculațiunĭ de t la acelea pentru carĭ a căpătat avantaile legeĭ, și carĭ neapărat s'aŭ socotit că dă numaĭ pentru ajutorarea agricultorir. Se ḑice în acest text, și nu sciŭ dacă in frasa de *de a poseda și cumpĕra*, se țelege și dreptul de subscripțiune.

D. ministru de finance, M. Germani: să subscrie?

D. Dr. Garoflide: Când se deschide o bscripțiune publică de orĭ-cine.

D. ministru de finance, M. Germani: eapĕrat că nu.

D. Dr. Garoflide: Sunt texte de socie- și de băncĭ unde există amênduoĕ ace- cuvinte, de și par echivalente: scrisurĭ ciare, acțiunĭ saŭ orĭ ce alte valorĭ puce.

Maĭ sunt și alte operațiunĭ la carĭ o bancă putea să întrebuințeze capitalul sĕŭ; așa t spre exemplu *speculațiunile de bursă ntru producte agricole*. In legea bănceĭ icole din Italia, în art. 2, e specificat ane că banca agricolă nu póte să facă culațiunĭ de bursă pentru productele acole saŭ alte mărfurĭ.

Ce ḑicem despre speculațiunea propriilor acțiunĭ? Neapĕrat că e codul comercare prevede acéstă cestiune; dar nu de prisos să repetăm aci, în textul aceĭ legĭ, care e o lege de privilegiŭ. Se ḑice în textul nostru relativ la împruturĭ. (Citesce).

Acestea sunt singurele interdicțiunĭ ale ceĭ și atuncĭ v'aș întreba, când ar fi vorba un *împrumut cu ipotecă*, de óre ce nu interḑis dreptul acesta bănceĭ agricole, ca să'șĭ permită acest fel de operațiune?

D. C. Colibășanu: O permite art. 6.

D. Dr. Garoflide: Aliniatul 1 al art. 6 mĕră ce operațiunĭ póte să facă banca colă, iar aliniatul 8 ḑice că este expres rḑis bănceĭ a face cutare și cutare opeunĭ, de aceea cred că este bine să se pună, sunt *interḑise și împrumuturile cu ecă*, căcĭ de óre ce nu este interḑisă a- operațiune, textele se interpretéză litera și spiritul lor, și când se ḑice că expres interḑis bănceĭ să nu facă cuși cutare operațiune, resultă că ceea ce ste enumĕrat este permis.

ot asemenea și în privința altor ema- de cât cele prevĕḑute în lege, căcĭ de ḑice că banca va priimi amanete de pro-e; dar nu se ḑice că banca nu va putea i în amanet: metale, lucrurĭ precióse tele. Căcĭ, D-lor, este cu totul alt ceva uneĭ băncĭ este permis să se asvêrle rĭ ce speculațiunĭ, și alt ceva este când a are numaĭ un scop determinat: acela veni în ajutorul agriculturei, și trebue bă capitalurĭ disponibile la orĭ ce mot pentru a veni numaĭ în ajutorul altureĭ. Pentru aceste considerațiunĭ onóre a vĕ propune un *amendament* la aliniatul I, al art. 6; și altul la aliniatul 8 al art. 6.

D. A. Nedelcovicĭ: Așĭ ruga pe onor. D. ministru de finance, să ne dea óre carĭ lămurirĭ asupra aliniatelor 1, 2 și 3 al art. 6. Aliniatul 1 art. 6, asupra căror obiecte póte *banca agricolă* să dea banĭ cu împrumut.

La aliniatul 2 se ḑice:

2) »Ea va scompta polițele semnate de agricultorĭ de o solvabilitate bine cunoscută, fără ca termenul acestor efecte să pótă fi maĭ lung de 100 ḑile. Ea va gira și scompta de asemenea warante regulat emise de administrațiunea docurilor pentru grâne intrepositate;

Aliniatul 3 arată, că banca va priimi de la agricultorĭ banĭ saŭ efecte în deposit, și va acorda, pe basa unor asemenea deposite, deschiderea de compturĭ curente.

Eŭ așĭ întreba pe D. ministru, și așĭ ruga să ne explice: cĕ s'ar face în casul când eŭ am depus în magasia mea producte și fac împrumutul asupra depositulŭi din acea magasie, care conține, de exemplu: 1.000 chile, și are valórea, dupe prețul de astăḑi, 60.000 leĭ.

Banca îmĭ împrumută pe jumătate leĭ 30.000, și pe termen de 9 lunĭ.

Dupe duoĕ saŭ treĭ lunĭ, vĕnd productul amanetat; merg la bancă și vreaŭ să plătesc suma împrumutată; aci așĭ vrea să sciŭ ce plătesce banca pentru sumele ce ea încaséză cu patru saŭ cincĭ lunĭ înainte de termen?

In acéstă privință, în lege, nu se spune nimic, și ast-fel banca agricolă póte să refuze priimirea, saŭ póte să ḑică: nu plătesc de cât 2 saŭ 3 la sută pentru plățile anticipate, căcĭ bănceĭ, prin aliniatul 9, tot din art. 6 'i se fixéză maximul procentelor cu care va putea să împrumute adică a nu depăși cu maĭ mult de 3 la sută peste scomptul Bănceĭ Naționale, ceea ce ar veni la 10—11 la sută. Eŭ cred că ar fi bine să se fixeze un minimum de scompt pentru plățile făcute înainte de termen.

A duoa lămurire pe care o cer este asupra aliniatuluĭ 3 al art. 6.

Așĭ vrea, de asemenea, să sciŭ, în cas când agricultorul ar dori să 'șĭ deschidă comptu curent cu banca, depunêndu-și baniĭ ce ar strânge din vênḑarea productelor, fie orĭ-ce sumă, 50.000 leĭ, de exemplu, și apoĭ ar ridica la trebuință, treptat din acea sumă ast-fel urmând a depune și a ridica sume marĭ saŭ micĭ, negreșit că prin acéstă operație agricultorul 'șĭ măresce creditul față cu banca; dar ceea ce voesc a sci este a ni se arata modul cum are să se reguleze procentele în privința comptuluĭ curent ce se va deschide între bancă și agricultorĭ.

Acestea sunt lămuririle pe carĭ rog să 'mi le dea D. ministru de finance.

D. Al. Villner: D-le președinte, nu am a discuta nimic din conținutul proiectuluĭ de lege; am a discuta numaĭ *amendamentul* presintat de D. Dr. Garoflide pentru suprimarea cuvintelor din acest articol, »*cu preferință*«. D-sa presupune că banca agricolă este autorisată a face și alt împrumut de cât acela pe gagiŭ la proprietarĭ saŭ arendașĭ.

Eŭ cred că adevĕratul înțeles așa e precum 'l a înțeles și D. Dr. Garofiide și tocmaĭ acest înțeles cred că e necesar să fie explicat și să se înțelégă bine în lege; că banca agricolă e autorisată a nu da numaĭ agricultorilor, fie proprietarĭ, fie arendașĭ, dar a înlesni tot ce are raport cu agricultura.

Așa, spre pildă, D-vóstre cunóscețĭ dificultățile carĭ astăḑĭ întêmpină exportul cerealelor nóstre și că vom fi nevoițĭ, póte, într'un moment să transformă produsele nóstre agricole în produse industriale agricole.

De exemplu: se póte face o cultură de rapiță maĭ întinsă de cât astăḑĭ făcênd fabricĭ de uleiurĭ.

Acela care face întreprinderea de a transforma aceste producte agricole în producte industriale, acela să nu aibă înlesnirea de a le transforma și a încuragia ast-fel producțiunea agricolă?

Eŭ cred că trebue dat avantagiĭ și acestor industriĭ, carĭ aŭ menirea de a înlesni desfacerea produselor nóstre agricole.

Avem făină; morile aŭ luat o desvoltare și se face un export mare de făină; produsul grânelor, carĭ sunt aglomerate în depositele fabricelor de făină, trebue înlesnit prin capitalurĭ, ca să se pótă lărgi cercul desfacerilor grânelor, transformându-le în făină.

De aceea, mĕ ridic numaĭ în contra suprimăreĭ cuvintelor propuse de D. Garoflide, și rog pe onor. Senat să nu priiméscă acest *amendament*. Tot o dată rog să se accentueze bine că înțelesul acestuĭ articol e tocmaĭ că banca trebue a face înlesnirĭ nu numaĭ exploatărilor pur agricole, dar și la tóte transformările și exploatările carĭ aŭ de scop de a face consumație produselor agricole maĭ lesne.

D. ministru de finance, M. Germani: D-le președinte, trebue să urmez pe rênd dupe cum s'aŭ produs amendamentele și ideele în privința art. 6, carĭ coprinde în el fórte multe dispozițiunĭ.

Maĭ întêiŭ voiŭ fi fórte scurt și fórte obiectiv; discuțiunea nu comportă nicĭ pasiune, nicĭ cuvinte inutile.

A vorbit D. Colibășanu de vin și de țuică. Eŭ mărturisesc că în redactarea proiectuluĭ meŭ, în vederile mele intră că vinul și țuica sunt articole carĭ pot fi priimite ca gagiŭ de către bancă, fiind-că sunt pur articole agricole. E un pur produs agricol; pretinde că vinul, fiind-că îl bagĭ în buțiĭ, dupe ce 'l aĭ stors, etc., e produs industrial; acéstă teorie n'am maĭ auḑit-o până astăḑi. E adevĕrat produs agricol cum e și grâul care 'l treerĭ la machină, îl punĭ în hambare și 'l vinḑi.

Prin urmare, dupe mine vinul e absolut produs agricol și intră absolut în vederile aceste legĭ. Țuica, de asemenea. Voițĭ de temere, nu sciŭ de ce vrăjmașĭ saŭ rĕŭ administratorĭ, saŭ rĕŭ voitorĭ, să punețĭ o redacție cât de expresă; eŭ le priimesc pe tóte. Acésta e intențiunea mea; acésta a fost ideea proiectuluĭ.

Grâul, porumbul, rapița, vin, tot ce e produs agricol în acéstă țéră, să pótă servi ca gagiŭ detentorilor ca să ia banĭ de la bancă.

Maĭ grav e amendamentul D-luĭ Negre.

D-sa are o franchețá, în adevĕr, din cele maĭ largĭ. D-sa ḑice: Nu voiŭ... pentru că este o teorie de discutat dacă trebue să priimim pe străinĭ ca subscriitorĭ saŭ nu, şi în acéstă privință D-sa consimte să se priiméscă şi străiniĭ; dar dacă 'mĭ dă baniĭ luĭ, eŭ să nu 'ĭ daŭ la vreme de nevoe.

Teoria este largă; dar 'mi se pare că nu este oportună...

D. G. Filipescu: Sunt jumĕtate din arendaşĭ străinĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu mĕ preocup de lucrul acesta; sciŭ numaĭ că afară de aceĭ carĭ s'aŭ găsit proprietarĭ atuncĭ când s'a votat Constituția, nu maĭ sunt alțĭ proprietarĭ străinĭ; toțĭ sunt Românĭ.

Dar de ce este vorba? Vorba este de a veni în ajutorul agricultorilor. Eĭ bine, credețĭ că este bine ca un om, chiar străin, care face agricultură în țéra acésta, să nu fie admis la momente de nevoe a găsi cu productele luĭ o resursă cu care să continue agricultura sa?

'Mi se pare, D-lor, că numaĭ în cas când suntem convinşĭ că trebue să tragem împregiurul țĕreĭ un zid chinezesc şi să încetăm orĭ-ce relație cu lumea civilizată, numaĭ atuncĭ putem admite un asemenea amendament; alt-fel, eŭ vĕ rog să nu 'l priimițĭ, fiind-că nu este nicĭ la locul luĭ, nicĭ oportun. (Aplause).

D. N. Negre: Nu este aşa.

D. ministru de finance, M. Germani: Onor. D. Negre îmĭ ḑice: nu este aşa. Eĭ bine, acest lucru îl puteam ḑice şi eŭ de la banca mea, când D-vóstră desvoltațĭ amendamentul, dar nu dovedesce nimic.

Vin la D. Garoflide.

Onor. D. Dr. Garoflide, maĭ ânteiŭ, ne a spus că reese din acest articol cum că banca póte să împrumute şi altor persóne de cât arendaşĭ saŭ proprietarĭ.

D-lor, cred că în urma celor spuse de D. Villner nu 'mĭ maĭ rĕmâne de cât fórte puține de ḑis.

In afară de proprietariĭ şi arendaşiĭ carĭ aŭ trebu[illegible] gagiŭ de la aceste băncĭ, legea prevede pentru bancă facultatea de a împrumuta şi pe agricultoriĭ carĭ nu aŭ nevoe să depună gagiŭ; agricultoriĭ carĭ prin persóna lor oferă destule garanțiĭ de solvabilitate.

Eĭ bine, voițĭ D-vóstre să împedicațĭ pe bancă de a face asemenea împrumuturĭ, când va avea miḑlóce? Dar óre n'ațĭ citit dispositiunile legeĭ, carĭ spun că unor asemenea persóne nu li se póte da cu împrumut de cât pe termen de 100 ḑile, şi pentru executarea unor asemenea persóne se recurge la dreptul comun? Ce inconvenient vedețĭ D-vóstre intr'o asemenea operație? Ce? Atuncĭ când banca va avea banĭ suficiențĭ, şi agricultoriĭ nu vor avea nevoe de banĭ, lucru care se întâmplă adesea, pentru că sunt momente în carĭ agricultoriĭ, — şi aci să 'mĭ dațĭ voe a fi maĭ experimentat de cât D-vóstre, — nu numaĭ că n'aŭ nevoe de banĭ, dar caută să 'şĭ depună baniĭ pe la bancherĭ şi în casele de bancă; voițĭ D-vóstre ca în asemenea cas banca să stea cu mâinile în sên şi când ar veni alțĭ agricultorĭ, proprietarĭ şi ar ḑice: dă'mĭ banĭ cu împrumutare pe treĭ lunĭ, fără nicĭ o lege excepțională, ea să 'ĭ refuse?

Eĭ bine, să nu perdem din vedere un lucru: căutăm în acéstă lege binele agricultorilor şi binele proprietarilor; dar ea nu va produce efecte de cât dacă şi acéstă instituțiune va prospera.

Când vețĭ tăia acesteĭ instituțiunĭ miḑlócele de a prospera, ea va muri, şi nu vețĭ maĭ avea concursul eĭ pentru binele proprietarilor şi arendaşilor.

Este fatal ca instituțiunile de acéstă natură să prospereze şi aceĭ carĭ astăḑĭ, uniĭ din noĭ, fórte rarĭ din nenorocire, carĭ găsesc că Banca Națională prosperéză prea mult, fac o greşélă mare; pentru că numaĭ în prosperarea Bănceĭ Naționale se vede prosperarea comerciuluĭ şi industrieĭ nóstre. Sunt fericit că declar ecésta, eŭ care în tot-d'a-una am fost tratat de adversar al Bănceĭ Naționale.

Prin urmare, D-lor, şi acéstă instituțiune, ca să fie folositóre, trebue să prospereze, şi dacă o vețĭ încongiura cu fel de fel de mĕsurĭ restrictive îĭ vețĭ causa nu prosperarea, ci ruina eĭ.

Rog, dar, să menținețĭ dispositiunea acésta.

Proiectul meŭ primitiv nu vorbea de preferință pentru arendaşĭ şi proprietarĭ românĭ; el ḑicea curat şi simplu: de a împrumuta pe proprietarĭ şi arendaşĭ contra constituireĭ de gagiŭ; pentru că eŭ eram şi sunt convins că instituțiunea acésta se va pune în strînse legăturĭ şi în strînse raporturĭ cu clasa aceea muncitóre şi bogată pentru o instituțiune de asemenea natură.

Căcĭ când un arendaş saŭ proprietar va găsi sprijin în acéstă instituțiune, el îĭ va încredința tóte afacerile sale; când va avea să vêndă o să însărcineze pe bancă să vêndă, când va avea prisos de banĭ o să 'ĭ depună iarăşĭ la bancă; în fine, tóte nevoile carĭ le are un arendaş saŭ proprietar le va încredința uneĭ asemenea instituțiunĭ, dacă va fi bine condusă şi dacă el va fi bine tratat. Şi de aci va resulta pentru dênsa avantagiĭ mult maĭ marĭ de cât de la un bogătaş mare, care vine şi 'ĭ ḑice: dăm 50 miĭ de leĭ şi carĭ să stea să discute dacă îĭ dă cu 8, cu 9, saŭ cu 7 la sută.

Interesul acesteĭ instituțiunĭ, dacă va fi bine condusă, este, în prima linie, să împrumute pe aceĭ carĭ vor constitui pentru ea adevĕrata clientelă, pe aceĭ de unde va găsi adevĕrata renumerare, şi pentru muncă, şi pentru capital.

'Mi s'a ḑis, însă, de ce nu pun de preferință pe proprietarĭ şi arendaşĭ românĭ; am rĕspuns că îĭ pun, căcĭ sunt conciliant şi voiŭ să împac pe cât se póte pe toțĭ.

Vedețĭ, însă, ce greşélă am făcut, căcĭ s'a găsit D. Garoflide care 'mĭ ḑice: rĕŭ aĭ făcut, pentru că pare că aĭ aerul să ḑicĭ că nu veĭ împrumuta de cât pe ceĭ-alțĭ.

D. Dr. Garoflide: N'am criticat pe nimenĭ; am emis părerea mea.

D. ministru de finance, M. Germani: Vĕ rog să credețĭ că dacă ḑic că D-vóstră ḑicețĭ acésta, o ḑic nu ca să mĕ plâng că m'ațĭ criticat, pentru că ațĭ discutat obiectiv, dar consecința fatală este acésta; şi, încă o dată ḑic: vĕ rog să credețĭ că nu vĕ fac nicĭ un fel de reproşurĭ, nicĭ o acusațiune; consecința fatală este acésta, de ce aĭ pus preferințe D-ta, parcă aĭ vrea să fie alt-fel.

Acum se preocupă D. Garoflide de interḑicerile carĭ sunt prevĕḑute în aliniatul 8, că acolo nu se interḑice de cât de a cumpĕra şi poseda titlurĭ de rentă.

D-lor, eŭ cred că este de prisos de a ḑice că nu se vor putea subscrie; póte mâine Statul român să facă emisiune de rentă la Berlin; sperăm că vom putea face şi la Paris şi în Belgia unde s'a introdus pe piață renta nóstră, şi unde orĭ-cine va putea subscrie; dar banca acésta nu póte subscrie, de óre-ce nu póte poseda titlurĭ de rentă? Vrea să ḑică a subscrie este a cumpĕra, şi acésta este interḑis!

Póte să se facă abus? In contra abusuluĭ nu putem nimic înscrie în lege!

D-lor, avem un exemplu trist pentru omul acela care a jucat un rol important în Francia, D. Soubeyran, care, sub imperiŭ, şi maĭ înainte, a fost o personalitate cunoscută din cele maĭ marĭ, a fost directorul şi inima a duoĕ instituțiunĭ marĭ, cărora le era interḑis să aĭbă raporturĭ între ele; a speculat pentru una la bursă; a perdut şi a luat baniĭ celeĭ-alte ca să plătéscă pagubele, şi astăḑĭ este condamnat.

D. P. S. Aurelian: Este depus.

D. ministru de finance, M. Germani: Este depus la Mazas; contra unor asemenea lucrurĭ cerețĭ articol de lege? Dar nu există miḑlocul şi nicĭ nu póte exista; este destul de clar ḑis, că banca agricolă nu póte face asemenea operațiunĭ.

Al duoilea, se ḑice că este interḑis de a cumpĕra imobile şi rentă. Pentru ce s'a pu[s] renta?

In adevĕr, Statul este considerat ca plasamentul cel maĭ solvabil, şi în tóte țĕrile nicĭ nu s'a discutat acest lucru cu tóte falimentele de stat.....

D. C. Mavrodin: Afară de grecĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: D-le Mavrodin, de ce să amintim aci d[e] Grecia saŭ de Italia, saŭ de alt stat? Turci[a] a fost înainte de tóte, al douilea Portugalia, al treilea Republica Argentina şi aşa ma[ĭ] departe; cu tóte acestea efectele de stat sun[t] considerate ca valorile cele maĭ solvabile, vedețĭ că prin tóte legislațiunile, nu numa[ĭ] într'a nóstră, este prevĕḑut ca averile mino[ri]lor, carĭ se cer să fie cele maĭ garantate, s[ă] fie plasate în efecte de Stat şi nimic ma[ĭ] mult.

Preocuparea că póte instituțiunea ar[e] impusă în óre-carĭ momente date de a cumpĕra efecte de Stat, am creḑut că este bine ânteiŭ, să nu se priveze agricultoriĭ de miḑ[lóce]

...cele carĭ trebue să le ţină la dispoziţiunea ...r; şi al duoilea, să nu se expună la pagube, ...ici dacă cumpĕră rentă, póte fi expusă la ...gubă. Am vĕḑut chiar renta francesă care ... 1891 ajunsese deja la 99 %, că atuncĭ ...nd a nĕvălit lumea la casa de economie, să ...tragă depunerile, a fost nevoită acéstă ...să să vîndă renta până la 150 milióne; ...n vĕḑut, dar, că renta a scăḑut până la 91. ...D-lor, nu póte intra în ideea nimĕnuĭ că ...n faptul că interḑicerile sunt restrânse, ...nca agricolă ar putea să dea banĭ cu ipo-...că; acesta ar fi un non sens. Acésta este ...nstituţiune de bancă cu totul mobiliară, ...ar fi cu desăvârşire inadmisibil de a putea ...bĕndi imobile în mod indirect, ceea ce ...e interḑis.

...Voiţĭ să puneţĭ o maĭ mare nomenclatură ... interḑicerĭ, puneţĭ-o; dar este de prisos, ...d-că din întregul legeĭ reese că nu póte ...facă nicĭ una din operaţiunile acestea.

...Amendamentul ḑice: »să nu speculeze în ...ducte«. Nicĭ nu póte intra în ideea cuĭ-va ...st lucru, ca o bancă, care se institue cu ...o de a împrumuta banĭ pe producte, ea ...gură să speculeze asupra productelor; ...ta nu se face de cât prin abus.

...Asupra acţiunilor sale proprii«. Atuncĭ ...vem cod de comerciŭ; dacă avem un cod ...omerciŭ, apoĭ acésta este absolut interḑis, ... instituţiunea acésta, dupe ce se va efec-... subscrierea, se va constitui conform re-...lor coduluĭ de comerciŭ, şi este un prin-...ĭ general admis: că aḑĭ este interḑis, ... codul de comerciŭ, a putea specula o ...ituţiune pe propriile sale acţiunĭ.

...nor. D. Nedelcovicĭ s'a preocupat de ... mult maĭ practic, D-sa ḑice: dacă eŭ ...banĭ cu 9 %, când îĭ voiŭ da înapoĭ ...nte de termen, ce dobĕndă aĭ să 'mĭ ... Cestiunea nu este de Parlament; dar ...-că s'a produs, să o discutăm. Eŭ iaŭ ... pentru 9 lunĭ, ḑice D. Nedelcovicĭ, şi ... dator să daŭ aceştĭ banĭ înapoĭ, în ... de 9 lunĭ; dacă 'mĭ va plăcea să 'ĭ ...tuĭ peste 5 lunĭ, să 'mĭ daĭ dobĕnda ...oĭ; unde este dreptatea, banca să nu ... să 'ţĭ céră baniĭ ce 'ţĭ-a dat, şi D-ta în ...are ḑi să fiĭ liber să nu 'ĭ daĭ, şi să 'ţĭ ...iezĭ şi dobĕnda.

...imesce D. Nedelcovicĭ contractul acesta, ... daŭ banĭ pe 9 lunĭ. D-sa să plătéscă ... vrea, şi eŭ să 'ĭ cer când vreaŭ, şi do-...a să fie aceeaşĭ, atuncĭ ar fi egalitate; ...din momentul când cerĭ pentru D-ta ...ul de a nu plăti de cât peste 9 lunĭ, ...m dreptul să nu 'ĭ priimesc de cât la ...en; dacă voescĭ să 'ĭ daĭ maĭ înainte, ...ĭ se formézǎ un noŭ contract, unde ...e póte legifera, şi ar fi non sens a se ...era.

...A. Nedelcovicĭ: Acésta este de compt ...t; eŭ intru cu banca în compt curent.

... ministru de finance, M. Germani: ... veţĭ înţelege cu banca în ce condi-... veţĭ avea compt curent.

... există nicĭ o legislaţiune în lume, ...în ceea ce privesce băncile naţionale, ...rĭ să se ḑică, că în cutare condiţiunĭ are să se deschidă compturĭ curente, nu există, nicĭ nu póte exista.

Aveţĭ în legislaţiunea D-vóstră o disposiţiune care fixézǎ dobĕnda? Pentru ce cas? V'aţĭ dat séma verĭ o dată? Pentru casul când părţile nu se înţeleg asupra procentelor, şi când ajunge la lichidare. V'am împrumutat banĭ; nu 'mĭ aţĭ plătit la termen; vĕ trag în judecată. Pentru timpul până la executare, a ḑis legiuitorul, veţĭ plăti dobĕnda legală de 5 %.

Dar unde se respectă acéstă transacţiune între particularĭ? In Anglia este 3%, 4%, ceea ce se numesce dobĕnda legală; şi în faţa omenireĭ întregĭ, şi în faţa Camereĭ lorḑilor, banca Englitereĭ sue scontul la 7, 8 şi 10%, şi, decĭ, face usură în faţa lumeĭ întregĭ; şi nicĭ un membru al parlamentuluĭ, nicĭ un economist nu a ridicat glasul să ḑică că este o usură; pentru ce? Pentru că împregiurările sunt ast-fel. Chiria banuluĭ se póte fixa prin legislaţiune? Dar chiria caselor, dar chiria moşiilor se póte regula prin lege? Ia să facem o lege în care să punem ca să nu 'mĭ cerĭ pentru închirierea uneĭ odăĭ de cât 5 leĭ.

Dar cafeaua, dar zahărul, dar porumbul, când vĕ dă pentru grâŭ 17 leĭ de hectolitru cereţĭ 20 leĭ. Şi ḑiceţĭ: de ar da o secetă ca să se maĭ urce; să mórǎ bancheriĭ speculatorĭ de banĭ, saŭ aide să'ĭ spânḑurăm. Când îĭ veţĭ spânḑura pe dînşiĭ, veţĭ fi maĭ rĕŭ cu toţiĭ; căcĭ eĭ sunt tot atât de trebuincioşĭ ca şi cele-alte ramurĭ ale activităţeĭ publice; şi în care ramură nu găsiţĭ şi rĕĭ?

Prin urmare, comptu curent şi restituirea de banĭ înainte de termen sunt cestiunĭ carĭ nu se pot regula de cât în bună înţelegere cu administraţia bănceĭ.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, onor. D. ministru de finance 'şĭ-a încheiat cuvêntarea, ḑicênd că se cere spânḑurarea bancherilor, şi dacă 'ĭ vom spânḑura toţĭ vom peri. D. Văcărescu ḑice că bancheriĭ sunt un rĕŭ necesar.

Eŭ unul nu am auḑit pe nimenĭ cerênd să se spânḑure bancheriĭ! Specialitatea de bancher este un comerciŭ tot atât de onorabilă, legitimă, ca tóte comercĭurile.

D. ministru de finance, M. Germani: 'Mĭ daţĭ voe să vĕ întrerup?

D. P. S. Aurelian: Poftiţĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu am voit să relev lucrul; dar m'aţĭ forţat. Aci s'a pronunţat cuvintele: că în orĭ-ce bancher există o parte de hoţ! Onor. D. D. Sturdza a ḑis că un amic al D-séle bancher 'ĭ-a spus acésta.

D. Urdăreanu: Din Berlin.

D. ministru de finance, M. Germani: Nu a spus că din Berlin. Rog să se constate din notele stenografice. A ḑis numaĭ că în orĭ-ce bancher există o parte de hoţ!

D. P. S. Aurelian: D-le ministru, 'mĭ aduc aminte cum era lucrul. Aţĭ ţinut prea mult la inimă acel lucru ca să resuflaţĭ tocmaĭ acum.

D. ministru de finance, M. Germani: M'aţĭ provocat.

D. P. S. Aurelian: Nu v'am provocat câtuşĭ de puţin, ci vĕ provocaţĭ singur ca să vĕ puteţĭ spune cuvêntul, care vĕ nelinişte̦a. Orĭ ce ar ḑice D. ministru de finance nu va putea dovedi că un bărbat ca D. Dimitrie Sturdza ar fi putut vorbi verĭ-o dată cuvintele pe carĭ D-sa 'ĭ le atribuesce. Pe cât 'mĭ aduc aminte, D. Sturdza, n'a făcut de cât să citeze cuvintele unuĭ scriitor german, şi în acele ḑise n'a fost vorba de spânḑurătóre. Vĕ rog, dar, a nu pune în gura D-luĭ Sturdza cuvinte pe carĭ nu le-a vorbit, maĭ cu sémă când D-ta lipsescĭ din Senat.

Incă o dată, D. Sturdza s'a mărginit a face o citaţiune care se referea la uzurarĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Neapĕrat, dar cine citează, împărtăşesce.

D. P. S. Aurelian: De cât eŭ cred că D. ministru confundă pe bancheriĭ cu uzurariĭ; alta este uzurar, alta e meseria de bancher, care e fórte legitimă, cu tóte că D. T. Văcărescu s'a exprimat, ḑicênd că eĭ sunt un rĕŭ necesar.

Dar să venim la obiectul care e în discuţiune. D. Negre cere ca banca acésta să funcţioneze esclusiv în favórea Românilor; cu alte cuvinte, când se vor deschide comptuórele bănceĭ aceşteea,—căcĭ dupe lege aŭ să fie comptuóre în tóte târgurile şi târguleţele, —dupe propunerea D-luĭ Negre, nu aŭ să se dea banĭ de cât acelora carĭ vor presinta certificate că sunt Românĭ. E ciudat lucrul acesta; comerciul de bancă nu admite naţionalitate şi póte beneficia orĭ-cine presintă condiţiunĭ de solvabilitate, şi cu atât maĭ mult nu 'şĭ are locul propunerea, cu cât D-vóstre împărtăşiţĭ ideea de a se face subscripţiunĭ publice, la carĭ pot participa capitalurile din tótă lumea.

Am fi nedreptĭ ca pe de o parte să alergăm la capitalurile străine fără distincţiune, şi pe de alta, când vom înfiinţa banca, pe străinĭ să-ĭ înlăturăm. Din momentul ce legea permite ca exploatatoriĭ de moşiĭ să fie omenĭ de orĭ-ce naţionalitate, escluderea nu este posibilă.

Apoĭ D. Garoflide îşĭ face o ilusiune, când ḑice că cuvêntul de *preferinţă* nu 'ĭ place. D. ministru v'a spus că nu e al D-sale; se vede că 'l a introdus Camera. D. Garoflide ḑice că banca va împrumuta numaĭ pe agricultorĭ şi arendaşĭ; D. ministru v'a spus că acéstă bancă are latitudinea să 'şĭ specule baniĭ sĕĭ, să împace cerinţele agricultureĭ şi ale tutulor industriilor anexe. Maĭ mult: banca acésta, dupe D. ministru şi dupe lege, va face tot felul de operaţiunĭ; prin urmare, nu va fi numaĭ agricolă. Şi póte veni un moment când trebuinţele agricultureĭ, fiind întêmpinate, banca să nu pótă închide; va să ḑică cuvêntul *preferinţă* n'are nicĭ o raţiune de a fi. Din momentul ce banca acésta nu vroiţĭ să fie agricolă, ci o bancă apróape generală, nu aveţĭ dreptul să 'ĭ mărginiţĭ operaţiunile: aţĭ priimit principiul trebue să priimiţĭ consecinţele. D-vóstre v'aţĭ făcut o ilusiune.

Creditul e unul; dar noĭ îl botezăm credit agricol, credit industrial, etc; dupe ope-

rațiunile ce face, dupe clientela la care se adreséză. Or, la banca agricolă negreșit se vor adresa în special agricultorii; de cât, dacă vĕ dați bine séma de economia proiectului, vedeți că e o bancă generală care va funcționa în tóte părțile țĕreĭ, și va face tot felul de operațiunĭ. D-luĭ Colibășanu 'ĭ a fost frică că nu o să dea banĭ pentru țuică; bancheriĭ sunt ómenĭ fórte pricepuțĭ, și nu numaĭ că vor da banĭ pentru țuică, care e un produs agricol ca și vinul, dar, conform cu acéstă lege, vor da și pentru carierele de piatră, pentru petroleu, pentru fabricele de făină, pentru fabricele de scrobeală, carĭ plac D-luĭ Lămotescu, (rîsete). Incă odată, banca agricolă pe care, dupe cât vĕd, mulțĭ dintre D-vóstre o credeaŭ o bancă exclusiv destinată a înlesni pe agricultorĭ, va fi din contră o bancă ca tóte băncile, adică va împrumuta pe toțĭ carĭ ĭĭ vor înfățișa garanțiĭ, fie agricultorĭ, fie meseriașĭ, comercianțĭ, industriașĭ, rentierĭ.

Deosebirea, între acéstă bancă și cele-alte, va fi numaĭ că dênsa se bucură de privilegiurĭ speciale, de ocrotirĭ importante carĭ ĭĭ vor permite să opereze în condițiunĭ cu mult maĭ favorabile de cât băncile particulare. De aceea, vĕ rog pe aceĭ carĭ credețĭ că vețĭ avea o *bancă agricolă propriŭ disă*, să nu vĕ faceți ilusiune; vețĭ avea o bancă generală.

D. C. Mavrodin: Va da și la exploatatoriĭ de pădurĭ.

D. P. S. Aurelian: Neapărat, D-le Mavrodin. Banca va da la toțĭ ómeniĭ carĭ înfățișază condițiunĭ de solvabilitate. Acésta este o bancă generală cu titulatura de bancă agricolă. Acésta este economia proiectuluĭ de lege, și 'mĭ pare rĕŭ că uniĭ din colegiĭ noștri n'aŭ voit să 'șĭ dea ostenéla să pătrundă spiritul proiectuluĭ și să o ia drept numaĭ o bancă pentru agricultorĭ. Acesta însă este un argument maĭ mult care justifică temerile mele și stăruințele ce am depus pentru a naționaliza cât maĭ mult așeḑămintele nóstre financiare.

La noĭ pentru mult timp încă instituțiunile nóstre financiare trebue să pórte întipăritura caracteruluĭ național. Numițĭ acésta cum vețĭ voi, șovinism, încăpățînare, necunoscința sciințelor financiare, protecționism ultrat, eŭ vĕ declar din noŭ că în starea în care ne aflăm, interesele nóstre de tot felul, și în special interesele politice, sociale și economice ne impun a da institutelor financiare de interes obștesc un caracter pe cât se póte maĭ național. De aceea repet: nu sunt de părere ca interesele agricultureĭ să le lăsațĭ în voia speculațiuneĭ internaționale, de óre-ce acésta nu are de cât un scop: exploatarea cu profiturĭ cât maĭ urcate. Am recomandat ca să organisațĭ banca agricolă potrivit cu aceste interese.

Pentru ce? Pentru că, dupe cum am avut onóre să vĕ spun în maĭ multe rîndurĭ, creditul este o armă cu duoĕ tăișurĭ, creditul înalță și scobóră, creditul aduce prosperitate, creditul aduce ruina.

In Francia ațĭ vĕḑut cum speculațiunea a sdruncinat interesele republiceĭ în afacerea Panama, fiind-că afacerea Panama a fost o afacere în parte cosmopolită, o afacere nenorocită care a sdruncinat un întreg popor. Iată, D-lor, ce m'a îngrijit pe mine și m'a făcut să'mĭ ḑic: România este o țéră tênĕră, nedeprinsă la speculațiunĭ; trebue să fie condusă aprópe ca un minor în afacerĭ de bancă, să nu o lăsăm în voia speculațiunilor internaționale. Să dea D-ḑeŭ să fiŭ prooroc mincinos dacă peste 20 anĭ nu vom vedea în tóte tîrgurile și tîrgulețele din provincià funcționând biurourĭ de bancă carĭ vor face să dispară din orașe începutul de credit național ce avem și noĭ. Banca națională își va găsi un concurent tenace în aceste așeḑăminte, bancheriĭ noștri din provincie carĭ aŭ început să lucreze cu agricultoriĭ nu vor maĭ putea să țină pept unor așeḑăminte carĭ se vor rezema pe capitalurĭ carĭ se daŭ cu 3 și 4 $^0/_0$.

D. ministru de finance v'a spus cu multă dreptate că D. Vernescu se va împrumuta la banca agricolă cu 6 $^0/_0$, de și banca națională dă cu 7 $^0/_0$; căcĭ, D-lor, capitalurile în Europa se găsesc cu 3 $^0/_0$, așa fiind este natural că băncile se înființéză, putênd să 'șĭ procure banĭ de la comanditorĭ străinĭ cu 3 și 4 $^0/_0$, este vederat că va putea da și maĭ jos de cât Banca națională, și totușĭ să 'ĭ rĕmână un profit. De aceea am și ḑis că Banca nóstră națională va priimi o lovitură simțitóre, se va resimți în afacerile sale.

Vedețĭ, dar, că banca agricolă are să 'șĭ întindă ramificațiile sale, și are să pompeze orĭ-ce va putea găsi de câștigat, și treptat va merge nu numaĭ în orașe dar și în sate; căcĭ capitalurile merg acolo unde găsesc câștig, ast-fel fiind v'așĭ putea dovedi că bănceĭ acestea nu'ĭ va fi de ajuns 5 milióne, nu 'ĭ va ajunge póte nicĭ 50 de milióne; în intervalul pentru care i s'a acordat terminul, adică în timp de 20 de anĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Tocmaĭ la termenul care ațĭ preḑis că nu vor maĭ fi alte băncĭ.

D. P. S. Aurelian: D-vóstră, D-le ministru de finance, sunteți dispușĭ a glumi...

D. ministru de finance, M. Germani: Ațĭ ḑis că băncile din provincie până atuncĭ vor fi spulberate.

D. P. S. Aurelian: Natural, că aceste băncĭ din provincie, carĭ fac astăḑĭ speculațiunĭ, vor fi sdrobite; saŭ cel maĭ puțin operațiunile lor vor fi fórte reduse, așa că cele maĭ multe vor trebui să lichideze.

Dar nu acésta mĕ îngrijesce pe mine. Ceea ce mĕ preocupă este maĭ ânteiŭ caracterul cosmopolit, pe care voițĭ a 'l da bănceĭ; al duoilea, înrîurirea ce va avea acéstă bancă asupra întregeĭ nóstre economiĭ atuncĭ când biurourile sale vor lucra în tóte părțile țĕreĭ, când de la un cap la altul al țĕreĭ ne vom afla prinșĭ în mrejele sale...

Acésta este ceea ce mĕ îngrijesce și pe toțĭ aceĭ carĭ se ocupă de speculațiunea internațională modernă.

Negreșit că pe aceĭ carĭ nu vĕd în instituțiile financiare de cât partea curat bănéscă, póte că 'ĭ surprinde rezervele ce noĭ fa cem cu privire la bine-facerile capitalulu când sunt în cestiune așeḑămintele cu ca racter național. Financiăriĭ aŭ inima largă vederile nemărginite; eĭ nu se pot împăc cu vederile nóstre strîmte și mărginite.

Banul neavênd patrie, ḑic bancheriĭ, cun voițĭ să naționalisațĭ banca agricolă? Inc odată, îngrijirea nóstră este mare când est vorba de înrîurirea financeĭ internaționale

Acéstă îngrijire o aŭ ómeniĭ înalțĭ, óme niĭ marĭ politicĭ aĭ unor țĕrĭ puternice; cu ațĭ voi dar ca tocmaĭ noĭ să rĕmânem in diferențĭ? Nĭ se rĕspunde mereŭ: ce voițĭ Avețĭ nevoe de banĭ, trebue să nu căuta ce origină aŭ. Apoĭ dacă este vorba încă c ne trebuesc banĭ, pentru ce nu ațĭ permit străinilor să cumpere moșiĭ în România atuncĭ vețĭ găsi banĭ? Da, vețĭ găsi banĭ dar tot de o-dată vețĭ înstrăina și țéra, d óre-ce nu ar trece o decenie și maĭ tóte mo șiile scóse în vînḑare ar deveni proprietă străine.

Incă o-dată, bine-voițĭ a înțelege și a v pătrunde că în timpul de față cu rizicu chiar de a suferi provisoriŭ în interesel nóstre, trebue să fim cu cea maĭ mare lua re aminte când este vorba de a înființ instituțiunĭ de credit cu caracter obștesc Destul că comerciul de băncĭ este cu totu liber, că orĭ-cine de unde va fi, de orĭ-c neam și lege, póte să facă speculațiunĭ d banĭ, cel puțin așeḑămintele cu caracter d Stat, de folos general, să nu le înstrăinăm căcĭ înstrăinarea nu póte duce maĭ departe de cât cred aceĭ carĭ susțin că în politica financiară nu încape naționalism.

Iată pentru ce, D-lor senatorĭ, am stăruit și stăruesc ca să dațĭ un caracter național bănceĭ agricole; să facă dintr'ênsa o instituțiune curat românéscă, iar nu o bancă străină în țéra românéscă.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Vĕ rog, D-lor, am câte-va cuvinte de ḑis.

Onor. D. Aurelian ne a presintat încă o dată îngrijirile D-sale; dar nu ne a spus că dacă am încredința constituirea aceste băncĭ numaĭ la Românĭ, cu excluderea desĕvêrșită a străinilor, cum are să mérgă atuncĭ operațiunile bănceĭ, are să excludă de la împrumuturĭ pe aceĭ carĭ exploatéză pădurĭ; pe aceĭ carĭ aŭ fabricĭ de făină, saŭ pe aceĭ carĭ aŭ fabrică de scrobélă, de car ne a vorbit D. Lămotescu?

Asemenea nu ne a spus că ea nu are să dea banĭ D-luĭ Vernescu, când ar voi să céră; prin urmare, tot aceste operațiunĭ le va face banca când ar fi dată absolut în mâna proprietarilor românĭ, onor. D-le Aurelian.

Apoĭ cine împedică pe proprietariĭ românĭ de a subscrie? Nimenĭ.

Vedețĭ dar că ceea ce ḑicețĭ D-vóstră ḑic și eŭ. Dar maĭ ḑicețĭ: reservați-ne o lună de ḑile pentru ca noĭ să facem societatea și sindicatul, și dacă nu vom reuși vom priimi legea; acésta nu putem să facem, căcĭ dacă D-vóstră nu vețĭ reuși, atuncĭ am compromis reușita instituțiuneĭ.

Apoi, legea nóstră comercială actuală, u prevede că jumĕtate saŭ maĭ multĭ din embriĭ consiliuluĭ de administrație să fie omânĭ? Acésta o sciți, D-le Aurelian.

D. P. S. Aurelian: O sciŭ fórte bine, dar mĕ mulțumesc cu soluțiunea acésta.

D. ministru de finance, M. Germani: uncĭ mĕ iertați, eŭ sunt în cunoscință de usă. Ați vorbit de Banca Românieĭ. Banca omânieĭ nu este constituită dupe codul de merciŭ actual; ea este constituită dupe o ume lege, și are consiliul sĕŭ de admitrație la Londra, compus de Englezĭ; și ncesiunea sa 'mi se pare că expiră peste oĭ saŭ treĭ anĭ.

Vedeți dar că nu póte fi comparație între a și alta. Astăḑĭ, dupe codul de comerciŭ ual, consiliul de administrație al uneĭ ncĭ trebue să fie compus în majoritate din mânĭ.

Asemenea 'mi se pare că nu se póte face nparațiune cu Panama. D-vóstră ațĭ ḑis: leți unde ajungem cu băncĭ cosmopolite; numaĭ cosmopolită nu a fost Panama, de la început și până la sfĕrșit a fost nanală; și în administrația eĭ aŭ fost numaĭ ncezĭ, și inginerii sĕĭ aŭ fost numaĭ fran-ĭ, și baniĭ aŭ fost tot francezĭ; și cu tóte stea ați vĕḑut desastrul sĕŭ complet, cu că era o întreprindere națională fran-ă.

Vedeți dar că se póte ca și o întreprine națională să cadă.

Am voit să relevez acéstă comparațiune s'a adus cu Panama, unde Republica nceză a alunecat pe un teren fórte retabil, nu voiŭ să mĕ pronunț maĭ dete.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ, e priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: 'mĭ voe să vĕ daŭ citire diferitelor amennente ce s'aŭ depus la biuroŭ asupra arluluĭ 6 în discuțiune. Al D-luĭ Colibănu, sună ast-fel: »La aliniatul I să se oge »*vinul și țuica.*«

D. Colibășanu: D-le președinte, în urma arațiuneĭ D-luĭ ministru că se înțelege ntră și *vinul și țuica* între produsele pra cărora se pot face împrumuturĭ la că, eŭ retrag amendamentul meŭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: m vine *amendamentul* D-luĭ Negre. e susținut de 5, conform regulamentuluĭ? e fiind susținut, se înlătură.

Avem acum duoĕ *amendamente* ale D-luĭ Garoflide. Unul este ast-fel conceput: La art. 6, alin. I, să se adaoge *vinurile ica* în buțĭ așeḑate în magasiĭ saŭ piv-".

Să se ștérgă cuvêntul: *cu preferință.*

N. Garoflide.

D. Dr. N. Garoflide: Retrag acest *amenent*, în urma explicațiunilor D-luĭ miru.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: A-ĭ rĕmâne *amendamentul* D-vóstră din ă, relativ la al. 8 de sub art. 6.

Iată ce ḑice și acest *amendament*:

Alin. 8 de sub art. 6 să se redacteze ast-fel:

»Este interḑis bănceĭ agricole de a cumpĕra imobile altele de cât cele necesare pentru serviciul administrațiuneĭ sale, de a cumpĕra, *a subscrie*, și a poseda titlurĭ de rentă, scrisurĭ fonciare, acțiunĭ saŭ verĭ-ce alte efecte saŭ valorĭ publice, *de a face speculațiunĭ de bursă de orĭ-ce specie, de a face operațiunĭ asupra propriilor sale acțiunĭ, d'a împrumuta pe ipotecĭ orĭ pe amanete altele de cât cele prevĕḑute* la alin. I.

»Se face o singură excepțiune asupra capitaluluĭ de reservă care va trebui să fie plasat în efecte publice«.

N. Garoflide.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Nefiind susținut de 5 D-nĭ senatorĭ, acest amendament se înlătură.

— Se pune la vot art. 6 ast-fel cum a fost redactat de comitet, și se priimesce.

— Art. 7, 8 și 9 se priimesc fără discuție.

— Se citesce art. 10.

Art. 10. »In termen de 5 ḑile de la data convențiuneĭ, actul de constituire a gagiuluĭ se va transcrie într'un registru special, ținut la tribunalul județuluĭ în care este situat imobilul, dupe singura cerere a bănceĭ. In fie-care comună se va ține asemenea un registru special, în care se va face, pe scurt, mențiune de amanetările intabulate de tribunal, care, spre acest sfĕrșit, va comunica primaruluĭ respectiv de urgență un extract de orĭ-ce intabulare efectuată.

In privința celor de al treilea, drepturile bănceĭ nu vor începe de cât de la data aceșteĭ mențiunĭ în registrul primărieĭ«.

D. A. Nedelcovicĭ: Cred că art. 10 nu este destul de clar, căcĭ așa cum este redactat, ar lăsa să se înțelégă că împrumuturile se fac pe imobile, și de aceea ar fi bine să adăogăm dupe cuvêntul *imobil*, următórele cuvinte: *unde este situat imobilul în care se află obiectele emanetate.*

D. ministru de finance, M. Germani: Eŭ cred că este destul de explicit acest articol 10, căcĭ nu póte fi vorba și nu este vorba în tótă legea acésta de cât de gagiŭ mobil, nu imobil.

In acest articol nu este vorba de cât ca transcrierea gagiuluĭ să se facă la acel tribunal unde este imobilul, iar nu la altul.

Atât și nimic maĭ mult se ḑice în acest articol, și orĭ-ce altă explicație este inutilă.

— Se pune la vot art. 10, și se priimesce.

— Se citesce art. 11 modificat de comitetul delegaților Senatuluĭ:

Art. 11. »Debitorul care va aliena, risipi, sustrage, saŭ va lăsa să piară obiectul amanetat, în total saŭ în parte, îndată ce s'a efectuat împrumutul, se va pedepsi ca pentru abus de încredere, conform art. 323 din codul penal. Pedépsa va fi minimum de șése lunĭ închisóre și, prin derogare la art. 60 din codul penal, tribunalele nu vor putea admite, pentru acest delict special, circumstanțe atenuante«.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, așĭ dori ca asupra art. 11 să avem óre-carĭ lămurirĭ. Mi se pare că art. 11 conține dispozițiunĭ de o asprime prea mare.

Iată ce ḑice acest articol:

Art. 11. »Debitorul care va aliena, risipi, sustrage, saŭ va lăsa să piară obiectul amanetat, în total saŭ în parte, îndată ce s'a efectuat împrumutul, se va pedepsi ca pentru abuz de încredere, conform art. 323 din codul penal. Pedépsa va fi minimum de șése lunĭ închisóre și, prin derogare la art. 60 din codul penal, tribunalele nu vor putea admite, pentru acest delict special, circumstanțe atenuante«,

D-lor, fac apel la juriștiĭ din Senat să bine-voiască să ne lumineze asupra asprimeĭ din acest articol.

Vedeți că acĭ se vorbesce de 6 lunĭ închisóre, și apropo de ce acéstă închisóre?

Intre altele, ḑice articolul 11, pentru că va lăsa să piară obiectul amanetat în total saŭ în parte. Nu vedeți unde ne póte duce elasticitatea aceșteĭ dispozițiunĭ? Cum? Póte că s'a întêmplat verĭ-o nenorocire, între altele un incendiŭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Atuncĭ plătesce societatea.

D. P. S. Aurelian: Dați'mĭ voie, s'a întêmplat un furtișag, orĭ s'aŭ ivit gărgărițele în magazia cu grâŭ și aŭ stricat grâul, saŭ din nebăgare de sémă a fost porumbul cam umed și s'a încins în magazie. Ce fac eŭ cu dispozițiunea acésta care ḑice: că debitorul care va fi lăsat să piară obiectul amanetat, se va pedepsi cu șése lunĭ închisóre. Nu că 'l-am lăsat să piară, dar dacă o lege chimică, fermentațiunea a făcut să se strice porumbul, eŭ 'l-am lăsat să se strice, de unde valora 60 de leĭ chila, acum valoréză 20 de leĭ pentru fabricĭ, și cu tóte acestea banca va ḑice: nenorocitule, 'l-aĭ lăsat să se strice, haide 6 lunĭ la închisóre. Și cu tóte acestea nenorocitul de agricultor póte că nu este vinovat.

Nu vedeți unde se póte ajunge cu o asemenea dispozițiune? Ceea ce agravéză și maĭ mult dispozițiunea articoluluĭ 11 este că nu se admite absolut nicĭ o împregĭurare ușurătóre, saŭ, cum ḑice legea, circumstanță atenuantă. Dar mi se pare că se acordă circumstanțe atenuante pentru crime și delicte grave; și judecătoriĭ în independența lor caută să descopere mobilul crimeĭ, saŭ delictuluĭ, și admit circumstanțe atenuante, dacă cred de trebuință.

Nu înțeleg acéstă excepțiune de la dreptul comun, tocmaĭ în defavórea agricultorilor bunĭ. Iĭ credeți așa de rĕĭ, așa de rea credință, în cât presupuneți că vor lăsa într'adins să li se strice productele? Și pentru un fapt independent de voința agricultoruluĭ, nu admiteți nicĭ o scuză, îl condamnați de a dreptul la șése lunĭ închisóre? Dar vețĭ ḑice: prea mergĭ departe D-ta. D-lor, eŭ nu merg departe; dar din nenorocire în materie de legislațiune, am vĕḑut multe lucrurĭ în viața mea, lucrurĭ albe prefăcêndu-se în negre. Apoĭ dacă, cu texturĭ precise, și încă se perd procesele cele maĭ drepte, cum voițĭ

să admitem un text atât de elastic și atât de nedrept și de prejudiciabil intereselor și posițiuneĭ agricultorilor? Cugetațĭ înainte de a decide.

Iată pentru ce eŭ am făcut apel la jurisconsulțiĭ din Cameră.

D. ministru de finance, M. Germani: Din Senat.

D. P. S. Aurelian: La ceĭ din Senat am voit să ḑic, căcĭ eŭ nu consider Senatul ca o superfetațiune.

D. ministru de finance, M. Germani: Eŭ, din contră, îl consider ca indispensabil.

D. P. S. Aurelian: *»Hony soit qui mal y pense«*. Mulțĭ comptéză ḑilele Senatuluĭ ca mărginite, și le-ar plăcea ca la o revisiune de Constituțiune să 'l desființeze, dar eŭ nu sunt dintre aceia.

D. ministru de finance, M. Germani: Eŭ așĭ dori la o revisuire de Constituțiune să 'l consolidăm chiar, și póte că atuncĭ ne vom întêlni de aceeașĭ părere.

D. P. S. Aurelian: Sunt alăturĭ cu D-ta, D-le ministru, și vĕ rog să credețĭ că, ca om politic, voiŭ fi cel maĭ credincĭos susținĕtor al instituțiuneĭ Senatuluĭ.

Noĭ nu suntem camera lorḑilor, contra cărora să se facă demonstrațiunĭ pentru desființare. Un proiect de lege venit în desbaterile Senatuluĭ, trece prin o filieră, neapărat necesară, cu tóte că s'a întêmplat să auḑim chiar dupe banca ministerială, când se discută verĭ-o lege: nu modificațĭ nimic fiind că trebue să se întórcă la Cameră! Senatul nu este un biuroŭ de înregistrare; nu știŭ ce vor fi ḑis juriștiĭ din Cameră; dar eŭ atrag atențiunea Senatuluĭ unde avem juriștĭ distinșĭ, și cu ajutorul cunoscințelor nóstre să nu lăsăm ușa deschisă la procese și închisorĭ, și în loc să facem un serviciŭ, să aducem o pacoste peste agricultoriĭ noștri.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Facețĭ un amendament.

D. P. S. Aurelian: D-le Președinte, eŭ așĭ putea formula amendamentul în urma uneĭ prealabile înțelegerĭ cu comitetul delegaților. Mie 'mĭ se pare că mĕsura este prea aspră.

D. C. Urdăreanu: D-le ministru, să fițĭ convins că acéstă dispozițiune din lege în loc să atingă scopul ce urmărițĭ va atinge scopul contrariŭ; căcĭ trebue ca judecătorul să judece singur cu impresiunile luĭ, dupe natura faptuluĭ și a circumstanțelor carĭ 'l aŭ provocat; de aceea trebue să'ĭ lăsațĭ un maximum și un minimum. Când judecătorul va vedea că este strîns de lege la 6 lunĭ și el va aprecia că trebue o pedépsă maĭ mică, pe care nu o póte da; tot-d'a-una va achita.

Nu se vor găsi în țéră la noĭ judecătorĭ carĭ să nu achite când vor vedea că sunt nevoițĭ să dea neapărat o pedépsă mare de 6 lunĭ, pe când s'ar cuveni o pedépsă maĭ ușóră. Dacă vețĭ lua statisticile tribunalelor vețĭ vedea că 6 lunĭ se dă în cestiunĭ fórte grave; este deprinsă magistratura nóstră să dea pedepse micĭ, căcĭ sunt maĭ exemplare și amendéză maĭ mult pe lumea vinovată; asprimea legislatorilor și judecătorilor nu produce de cât iritațiune.

Pe lângă cele ḑise de D. Aurelian eŭ adaog: lăsațĭ gradațiunea din dreptul comun; ștergețĭ cuvintele: fără aplicațiunea circumstanțelor atenuante, căcĭ atuncĭ maĭ lesne se va pedepsi.

Prea mare asprime face pedépsa neaplicabilă.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, onor. D. Aurelian, din eróre, negreșit, a ḑis: »fac apel la advocațiĭ din Cameră.« Și atuncĭ 'mĭ am permis a ḑice că Camera a judecat. Prin acésta nu am voit să aduc o atingere Senatuluĭ, lăsând să se înțelégă că nu admit nicĭ o modificare în lege pentru că nu voesc să maĭ mérgă la Cameră. Dar declar că dacă așĭ avea o dorință politică, ca om politic, dacă așĭ dori, ḑic, ceva, este consolidarea acestuĭ Corp, care 'l cred fórte necesar maĭ ales la noĭ.

D-lor, de ce póte fi vorba aci? Eŭ sper că nu o să avem ocasiune să facem apel la articolul acesta.

D. Urdăreanu: Atuncĭ să 'l suprimăm.

D. ministru de finance, M. Germani: Dar când se vor găsi unul, duoĭ, cincĭ, în tótă țera, atuncĭ ce să facem cu dênșiĭ? Să 'ĭ trimitem la D-vóstre?

D. Mavrodin: La abus de încredere.

D. ministru de finance, M. Germani: Ce explicațiune se face aci?

D. Mavrodin: Se suprimă circumstanțele atenuante aci; cerem atuncĭ să aibă voe judecătorul să 'ĭ aplice circumstanțe atenuante.

D. ministru de finance, M. Germani: Voițĭ D-vóstre să ocrotițĭ pe un om care sustrage gagiul care 'l a dat?!

D. Mavrodin: Dar cel care deterioréză?

D. ministru de finance, M. Germani; Voițĭ D-vóstră, acésta?

Vocĭ: Nu.

D. ministru de finance, M. Germani: Ce vĕ temețĭ de asprimea dispozițiuneĭ?

D. Urdăreanu: Nu are să se aplice.

D. ministru de finance, M. Germani: Voiŭ veni la acésta. Va să ḑică nu voițĭ să ocrotițĭ pe acela care sustrage gagiul. Este, însă, o dispozițiune care ese afară din cadrul sustrageriĭ gagiuluĭ: este aceea care va lăsa să se deterioreze obiectele emanetate.

Derogarea de la dreptul comun, întru cât este în avantagiul împrumutatuluĭ, ațĭ admis; dar în cea-altă privință trimitețĭ la dreptul comun. Insă drept comun pentru drept comun. Atuncĭ să facem o instituțiune care să nu împrumute de cât dupe dreptul comun. Vreĭ banĭ? Adu obiectul în mâna mea. Acésta, de sigur, nu vĕ convine. Atuncĭ derogare pentru derogare.

D. Mavrodin: Nu există lege în care să nu se aplice circumstanțe atenuante.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor, acela care se împrumută prin gagiŭ 'ĭ se lasă gagiul în mână, pe care să 'l apere de deteriorare; și dacă 'l va lăsa să se deterioreze, atuncĭ rĕmâne pasibil de penalitate. 'Mĭ s'a ḑis că se póte întêmpla să se ardă. In casul acesta rĕspund prin asigurare. Societatea nu va împrumuta de cât atuncĭ când obiectul împrumutat va fi asigurat la o societate de asigurare.

D. P. S. Aurelian: Dar când se strică vinul în butie?

D. ministru de finance, M. Germani: Dacă nu se va dovedi că proprietarul el 'l a stricat...

D. P. S. Aurelian: Cum să'l stric eŭ singur?

D. ministru de finance, M. Germani: Să scótețĭ jumătate și să punețĭ apă peste rest! D-ta eștĭ vier, D-le Aurelian, și nu scĭĭ cum se strică?!

D. P. S. Aurelian: Atuncĭ se falsifică, nu se strică.

D. ministru de finance, M. Germani: Onor. D-le Aurelian, eŭ pun jumĕtate apă într'un pahar și jumĕtate vin, și dacă nu 'l beaŭ în 5 minute se strică, și D-vóstră ḑicețĭ că nu se strică în butie 3 lunĭ de ḑile? Prin urmare, cestiunea releĭ credințe, cestiunea dacă împrumutatul cu gaj e causa și dacă negligența luĭ a provocat deteriorarea obiectuluĭ emanetat, e lăsată pe deplin la aprecierea tribunaluluĭ, și el va judeca și va spune dacă e saŭ nu causa împrumutatuluĭ, dacă el e vinovat saŭ nu. Dar dacă tribunalul va găsi că el e vinovat, dacă el va sustrage gagiul, dacă el va risipi gagiul din negligență, — și negligența nu va fi nicĭ o dată, va fi reaua credință la spate;—dar, în sfêrșit, din negligență aparentă; dacă tribunalul va judeca că el e causa, atuncĭ, D-lor, am cerut, în interesul împrumutatuluĭ, în interesul instituțiuneĭ, ca să renunțăm de astă dată la circumstanțe atenuante. Pentru ce? Pentru că tribunalele constată delictele și, ca ómenĭ cu inimă bună, nu vor condamna la închisóre saŭ la muncĭ, ci vor da o amendă de 50—100 de leĭ și va scăpa. Eĭ, credețĭ D-vóstre că acésta e menită să consolideze instituțiunea și creditul eĭ? Eŭ cred că nu. Dar o să 'mĭ ḑicețĭ: facĭ D-ta cestiune absolut ministerială din articolul acesta? Nu, dar vĕ rog să mĕ credețĭ că cestiunea a fost fórte mult discutată, nu numaĭ la Cameră, dar chiar în Consiliul de miniștri; a fost luptă mare, pentru că și acolo sunt avocațĭ legiștĭ; și cu tóte acestea, dupe multe discuțiunĭ și în Consiliul de miniștri și în afară de Consiliul de miniștri, ca legiștĭ; și în Cameră, și în Comitetul delegaților, și în afară de Comitetul delegaților, legiștĭ și ómenĭ de bun simț, aŭ ḑis cu toțiĭ: că e în interesul instituțiuneĭ și a împrumutatuluĭ a se lovi ceĭ de rea credință. Tribunalele, de altmintrelea, nu sunt stăpâne ele să judece dacă există rea credință? Și credețĭ D-vóstre că, atuncĭ când va fi cea maĭ mică îndoială că nu e rea credință, se va găsi un tribunal care să apese? Eŭ nu vĕd nicĭ o primejdie în admiterea articoluluĭ așa cum a fost făcut.

Vocĭ: Inchiderea discuțieĭ.

D. C. Fotin: 'Mĭ se pare că discuțiunea e de prisos, în adevĕr, din momentul ce e vorba de un delict, — căcĭ art. 11 prevede un delict; — și din momentul ce se caută într'un delict intențiunea fraudulósă, nicĭ vorbă că instanța judecătorésca va lămuri

dacă risipa s'a făcut cu intențiune fraudulósă; și, în casul acesta, e fórte bine să se pedepséscă fără circumstanțe atenuante.

Și lucrul acesta e atât de adevĕrat în cât fac apel la aceia dintre D-vóstre carĭ ațĭ fost judecătorĭ, că în genere, când e vorba de abus de încredere, nu se acordă circumstanțe atenuante. Or, tocmaĭ aci e un abus de încredere; va să ḑică este fórte bine că nu se prevĕd circumstanțe atenuante. Și cu atât maĭ mult o să se caute intențiunea fraudulósă, ca să se vadă dacă cu intențiune s'a făcut o fraudă în privința gagiuluĭ, și se va pedepsi dupe lege cu închiderea de 6 lunĭ de ḑile. Rog, dar, pe Onor. Senat să bine-voiască a menține acest articol, de óre ce sunt și dispositiunĭ speciale de drept comun în acéstă privință. Prin urmare, sunt pentru menținerea acestuĭ articol 11 cum s'a admis de Comitet

D. Dr. Garoflid: Cerusem și eŭ cuvêntul tot pentru a susține acest articol. Articolul 11 prevede pedepse severe fiind că este vorba de rea credință; căcĭ este rea credința când alienezĭ, risipescĭ gagiul, și acesta este un fapt pe care 'l face în cunoscință de causă și nu încape circumstanțe. Prin urmare, judecătorul va aprecia culpa și va achita când va fi forță majoră, cum este: incendiul, epizootia în vite, etc.

Vocĭ: Inchiderea discuțieĭ.

D. Al. Villner: D-le președinte, în urma celor spuse de D. ministru de finance, că acest articol a fost mult discutat de juriștiĭ din Cameră și de juriștiĭ din Cabinet, negreșit că cu multă timiditate vin acum să-mĭ iaŭ cuvêntul ca să mĕ pronunț în contra conclusiunilor carĭ s'aŭ luat în conciliabulele dintre juriștiĭ din Cameră și de pe banca ministerială.

D. ministru de finance, M. Germani: D-le Villner, ațĭ luat cuvêntul în contra închidereĭ discuțiuneĭ și acum vorbițĭ în fond. Atuncĭ mĕ silițĭ să vĕ rĕspund. Fac apel la D. Villner să declare dacă nu s'a cerut închiderea discuțieĭ și D-sa a cerut cuvêntul în contra închidereĭ discuțieĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Nu aŭ fost 10 senatorĭ carĭ să céră închiderea discuțieĭ și am dat cuvêntul D-luĭ Villner.

D. Al. Villner: D-lor, D. ministru de finance a spus că în acest articol este o derogațiune la dreptul comun, adică dacă las lucrul în grija, în păstrarea debitoruluĭ, apoĭ atuncĭ debitorul trebue să veghieze să nu 'l lase să piară. Sunt în perfect acord cu D. ministru asupra acestuĭ principiŭ.

Dar, D-lor, în materie civilă nu se dă loc la penalitate, ci este rĕspunderea materială, pecuniară; legea mĕ face responsabil materialicesce; dar dacă fac o derogațiune la dreptul comun, e destul derogațiunea când punețĭ în lege, că acest fapt constitue un delict corecțional.

Și vedețĭ că e o serie de fapte enumerate în lege: »Dacă înstrăinéză, saŭ lasă să se risipească, să se strice, etc.« Prin urmare, derogațiunea e că am înlăturat de la dreptul comun responsabilitatea materială, și legea acésta mĕ face responsabil personal și mĕ pedepsesce cu închisórea. Adică se dă garanție instituțiuneĭ acesteea că, nu numaĭ voiŭ fi responsabil materialmente, dar că nicĭ de responsabilitatea personală nu sunt scutit.

Atuncĭ iată greșéla cea mare care se face în acéstă lege. Avem un cod criminal din cele maĭ bune; e destul că aceste fapte le-ațĭ pus sub rubrica: *abusurĭ de încredere*, și când ațĭ concretisat ast-fel faptele acestea, legea penală vine și dă pedepsele carĭ se cuvin.

Imĭ pare rĕŭ că nu e aci D. ministru al justițieĭ, căcĭ așĭ face apel la D-sa, de óre-ce D-sa a ridicat în Senat cestiunea, că magistratuluĭ îĭ trebue tot-d'a-una o elasticitate pentru a aplica legea. De aceea am venit cu legea inamovibilitățeĭ, pentru că și acesteĭ marĭ instituțiunĭ a țĕreĭ, căreea îĭ dăm atâta putere, trebue să 'ĭ dăm și tótă încrederea, că e tot-d'a-una la înălțimea eĭ și are dreptul de a aplica legea și pedepsele cu mĕsura și elasticitatea cuvenită dupe fapte și împregiurărĭ. Dacă venițĭ să însumațĭ în acéstă lege, sub rubrica *abusuluĭ de încredere*, aceste fapte, să nu venițĭ să restrîngețĭ dreptul penal în el însuși. Vedețĭ, D-le ministru, acésta e o atingere care o aducețĭ fără voe chiar dreptuluĭ criminal al nostru și corpuluĭ întreg al magistraților, căcĭ D-vóstră presupunețĭ că magistrațiĭ nu vor putea aprecia faptele destul de just și cumpănit în aplicarea legeĭ. De aceea cred că trebue să se ḑică în acest articol, numaĭ că se vor pedepsi faptele enumerate aci ca *abus de încredere*, lăsând magistraților, în carĭ țéra trebue să se deprindă a avea încredere, ca să 'șĭ facă datoria cum sciŭ dênșiĭ maĭ bine.

Vĕ rog, dar, să priimițĭ *amendamentul*.

Vocĭ: Inchiderea discuțiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneĭ, și se priimesce.

— Se suspendă ședința pentru 5 minute pentru a se consulta comitetul delegaților.

— La redeschiderea ședințeĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, comitetul delegaților a deliberat asupra *amendamentuluĭ* propus de D-niĭ Aurelian, Villner, Urdăreanu și alțiĭ, și care sună ast-fel:

Art. 11 să fie ast-fel redactat:

»Debitorul care va aliena, risipi, sustrage, saŭ va lăsa cu rea credință să piară obiectul emanetat în totul saŭ în parte, îndată ce s'a efectuat împrumutul, se va pedepsi ca pentru abus de încredere, potrivit art. 323 codul penal.«

P. S. Aurelian, Villner, C. A. Mavrodin, C. Urdăreanu, G. Stroescu.

Iată și noua redacțiune a articoluluĭ 11 făcută de comitetul delegaților:

Art. 11. »Debitorul care va aliena, risipi, sustrage saŭ va lăsa să piară, prin faptul sĕŭ, în total saŭ în parte, obiectul emanetat, îndată ce s'a efectuat împrumutul, se va pedepsi ca pentru abus de încredere. Pedépsa va fi minimum 3 lunĭ și maximum 6 lunĭ închisóre și, prin derogare la art. 60 din codul penal, tribunalele nu vor putea admite pentru acest delict special circumstanțe atenuante.«

Vedețĭ că s'a adăogat ântêiŭ cuvintele: *prin faptul sĕŭ*, și al duoilea, s'a făcut o scară de pedeapsă maĭ ușóră, limitându-se *un minimum de 3 lunĭ și un maximum de 6 lunĭ*.

— Se pune la vot art. 11 ast-fel redactat de comitetul delegaților, și se priimesce.

Vocĭ: Sunt orele 5.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Ora fiind înaintată ședința este ridicată.

— Ședința se ridică la ora 5, anunțându-se cea viitóre pe a duoa ḑi, 9 Martie.

IMPRIMERIA STATULUI DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

No. 47

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 9 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: A. Blancfort, C. Fotin, P. Millo şi T. Marocneanu secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 90 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 27 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Atanasiu I., Bonaki Mihail Gregoriadi, Chintescu C., Cincu Ant., Ghica Gr. D., Lupaşcu Neron, Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Tătăranu I.

In congediŭ

D. Alexiu C.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Chircu T., Ciolac Garabet, Dornescu T., Economu N., Hristescu Gr. (Dr.), Meculescu I. I. (Dr.), Poni P. Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Tatos Hr., Tatos T. I., Teoharie I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de comunicarea D-luĭ Bonachi care se rógă a 'ĭ se scuza absenţa de astădĭ.

— Se trimite la comisiunea de petiţiunĭ suplica maĭ multor locuitorĭ din comuna Teşila, judeţul Prahova, carĭ se rógă a li se da şi restul de pămênt la care aŭ dreptul dupe legea din 1864.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem continuarea discuţiuneĭ pe articole a proiectuluĭ de lege pentru înfiinţarea uneĭ băncĭ agricole.

Senatul a votat ierĭ art. 11. Vom începe, dar, cu art. 12.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* (în locul D-luĭ raportor I. Plesnilă), dă citire art. 12 din proiectul de lege al bănceĭ agricole cum s'a modificat de comitetul delegaţilor:

Art. 12. Cu reserva privilegiuluĭ proprietaruluĭ pentru plata arendelor anuluĭ în care se face împrumutul şi aceea pe un an începĕtor de la semestrul agricol (23 Aprilie şi 26 Octombre), care urmézá aceluia în care se face împrumutul, şi cu reserva tutulor celor alte creanţe prevĕḑute în art. 1.729 şi 1.730, aliniatele 2, 3, 4, 5, 7 şi 8 din codul civil, creanţele bănceĭ agricole contractate conform art. 6, punctul 1 din presenta lege, sunt privilegiate asupra obiectelor puse ca gagiŭ.

In aceeaşĭ ordine se exercită privilegiurile şi asupra sumelor pe carĭ societăţile de asigurare le ar datora împrumutaţilor, în cas de sinistru al obiectelor emanetate.

Pentru a respecta drepturile şi interesele societăţilor de credit financiar rural, banca agricolă nu va putea acorda împrumuturĭ pe gagiŭ proprietarilor şi arendaşilor moşiilor ipotecate la aceste credite, întru cât nu vor fi achitate saŭ nu se vor achita atât ratele datorite acestor credite şi ajunse la scadenţă, cât şi rata curentă din semestrul agricol în care se contractézá împrumutul la banca agricolă.

D. Dr. Garoflide: D-lor senatorĭ, voiesc să atrag atenţiunea D-vóstre asupra ultimuluĭ alineat al art. 12, privitor la respectarea drepturilor şi intereselor societăţilor de *credit fonciar rural.*

Acest alineat, dupe cum resultă din proiect, este introdus de comitetul delegaţilor.

D-lor, intenţiunea comitetuluĭ de delegaţĭ a fost, de sigur, ca să nu intervină conflicte între interesele *creditelor fonciare* carĭ sunt privilegiate şi între interesele *bănceĭ agricole* căreea de asemenea 'ĭ se creiază un privilegiŭ prin emanetul care se ia asupra produselor provenite din moşie.

Acest privilegiŭ este aşa de întins, însă, în cât pune o piedică mare arendaşilor moşiilor ipotecate la credit, pentru a putea să benificieze de acéstă lege.

In adevĕr, D-lor, iată ce ḑice acest alineat al art. 12:

»Pentru a respecta drepturile şi interesele societăţilor de credit financiar rural, banca agricolă nu va putea acorda împrumuturĭ pe gagiŭ proprietarilor şi arendaşilor moşiilor ipotecate la aceste credite, întru cât nu vor fi achitate saŭ nu se vor achita atât ratele datorite acestor credite şi ajunse la scadenţă, cât şi rata curentă din semestrul agricol în care se contractézá împrumutul la banca agricolă.«

Cu alte cuvinte, se supune drepturile arendaşilor la discreţiunea proprietaruluĭ moşieĭ, şi în acelaşĭ timp, până la óre care punct, şi la buna voinţă a creditul fonciar, pentru că dacă proprietarul obţine de la creditul fonciar aşteptare pentru ratele sale, pune în pericol interesele arendaşuluĭ sĕŭ, care, la un moment dat, avênd necesitate de banĭ, nu s'ar putea înlesni la banca agricolă, şi afară de acésta se stabilesce un fel de control din partea arendaşuluĭ contra proprietaruluĭ. Când ia moşia în arendă, arendaşul trebue să caute dacă este pusă moşia la credit şi dacă ratele sunt plătite, dacă proprietarul plătesce regulat şi dacă nu 'ĭ convine să le plătéscă el.

Orĭ carĭ ar fi bunele intenţiunĭ, acest aliniat este vătămător pentru interesele bănceĭ agricole şi chiar pentru interesele exploatatorilor.

De ce eŭ, care sunt arendaş regulat, de ce să am grijă să vĕd dacă şi proprietarul este regulat saŭ nu cu plata ratelor la creditul fonciar. Póte să am necesitate de a face împrumut ca arendaş în un moment când este în cumpĕnă plata ratelor; ne fiind la scadenţă nu pot să plĕtesc eŭ. Prin urmare, este o imposibilitate de fapt pentru un arendaş la o moşie care este ipotecată la creditul fonciar de a putea să se împrumute la banca agricolă.

Fără a intra în alte desvoltărĭ, mĕ opresc a cere să se suprime acest aliniat, şi în acest scop am făcut acest amendament:

»*Să se suprime ultimul aliniat al art. 12*«.

D. Dim. Sturdza: D-lor, mie 'mi se pare că onor. preopinent nu 'şĭ dă bine séma nicĭ de funcţionarea *creditulŭĭ fonciar,* nicĭ de funcţionarea *bănceĭ agricole.*

Creditul fonciar este o instituţiune existentă în virtutea uneĭ legĭ care nu se póte schimba nicĭ de guvern, nicĭ de Parlament în mod unilateral, căcĭ el este basat pe un contract sinalagmatic făcut între Stat şi proprietariĭ asociaţĭ, contract basat pe o lege.

In virtutea acestuĭ contract sinalagmatic, creditul fonciar are privilegiĭ, pe carĭ nicĭ o lege posteriórá nu 'ĭ le póte dărâma.

Prin urmare, recunóscerea acestor drepturĭ de către o lege subsecuentă, este un ce natural, cu atât maĭ mult că instituţiunea existentă a creditulŭĭ fonciar şi instituţiunea ce se creează a bănceĭ agricole sunt în legătură unul cu altul şi trebue ca să se ajute, căcĭ amênduoĕ aŭ de scop a ajuta pe proprietarĭ şi pe cultivatoriĭ de moşiĭ.

Ce se ḑice în acest aliniat? Se vorbesce de ratele scăḑute ale unuĭ proprietar împrumutat. Rate datorite în virtutea unuĭ contract de ipotecă, basat pe legea creditulŭĭ fonciar. Póte veni o lege să ḑică că proprietarul care datoresce ratele ajunse la scadenţă şi ne plătite, să nu se plătéscă, ba încă să dea un privilegiŭ în contra acelor rate scăḑute şi privilegiate uneĭ alte băncĭ saŭ unuĭ alt proprietar. Un proprietar are astăḑĭ, în Martie, de plătit rata, care curge de la 1 Ianuarie până la 30 Iunie, plătibilă în ḑiua de 1 Maiŭ. Este el dator s'o plătéscă? Necontestat. Ar putea să vină o lege şi să ḑică nu, pentru că legea creditulŭĭ, ca să uşureze pe proprietarĭ, a fixat să plătéscă rata în loc de 1 Ianuarie la 1 Maiŭ. Trebue óre ca creditul, care dă o uşurare proprietarilor, să fie pedepsit pentru acésta? Necontestat că nu se póte.

Nu se vorbesce în proiectul de lege de alte rate, de cât de ratele carĭ sunt ajunse la scadenţă, şi contra cărora privilegiul este bine stabilit. Decĭ, în privinţa acésta, legea nu face absolut nicĭ o inovaţiune; dar situaţiunea actuală a creditulŭĭ fonciar nu póte fi înlăturată nicĭ de Senat, nicĭ de Cameră, nicĭ de guvern, ci ar trebui pentru acésta o înţelegere între Parlament, asociaţiĭ creditulŭĭ şi guvern.

Maĭ ḑicea onor. preopinent că arendaşiĭ o să fie într'o situaţiune deplorabilă cu acest aliniat. Nicĭ acésta nu este exact. Nu se schimbă absolut nimic nicĭ în acéstă privire de ceea ce este astăḑĭ. Intru cât privesce pe creditul fonciar sunt duoĕ rêndurĭ de arendaşĭ: arendaşiĭ recunoscuţĭ de creditul fonciar şi arendaşiĭ nerecunoscuţĭ de el.

Fie-care proprietar este dator, ca atuncĭ când 'şĭ arendézá moşia, să vină să presinte contractul de arendă creditulŭĭ fonciar,

dacă vrea ca să fie ţinut în sémă de credit. Legea creditului fonciar lasă liber s'o facă; dar dacă n'o face, acel contract este considerat, în ce privesce creditul fonciar, de nul şi neavenit. Prin urmare, arendaşul care nu a cercetat, dacă moşia pe care o ia în arendă, este ipotecată la creditul fonciar, şi care nu mai plătesce ratele creditului proprietarului, se expune, când proprietarul nu rĕspunde rata datorită la credit, ca contractul, nerecunoscut de credit, să fie anulat de justiţie.

Recunóscerea contractului de creditul fonciar n'are alt sens de cât, că arendaşul tot-d'a-una trebue să aibă în vedere că din arendă să se plătéscă rata creditului fonciar. Acésta este drept, şi eŭ nu vĕd cum ar putea să fie alt-fel; doară dacă aţi introduce un privilegiŭ fie pentru prorietarĭ, fie pentru arendaşĭ ca să nu plătéscă ceea ce datoresc. Sunt proprietarĭ carĭ, póte, sunt mai slabĭ, mai nevoiaşĭ şi fixéză, adesea-orĭ, în contract ca să se plătéscă ratele la credit, iar restul să li să plătéscă lor. Alţĭ proprietarĭ, de exemplu, carĭ fac călătoriĭ dese în străinătate, stipuléză că tot câştiul lor să se plătéscă la creditul fonciar, care să răfuescе în urmă cu proprietarul şi 'ĭ restitue ceea ce 'i se cuvine dupe plata rateĭ datorite.

Nu vĕd, dar, în adevĕr ce s'ar putea spune în contra acestuĭ aliniat, care este cu atât maĭ necesar, cu cât privilegiul creditului fonciar tot rĕmâne şi fără dênsul.

Pentru aceste motive, vĕ rog să nu primiţĭ suprimarea propusă a aliniatuluĭ.

D. mininistru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, puţine 'mĭ maĭ rĕmân de adăogat la cele ḑise de D. Sturdza în acéstă cestiune.

In ceea ce privesce ratele scăḑute nu maĭ încape înduoială. Orĭ arendaşul şi proprietarul sunt înţeleşĭ cu creditul fonciar şi aŭ regulat rapoturile între eĭ, câte treĭ, în mod regulat, orĭ nu sunt înţeleşĭ. Dacă nu sunt înţeleşĭ, şi dacă arendaşiĭ, iaŭ un exemplu, plătesc la 23 Martie câştul fără o prealabilă înţelegere cu creditul fonciar, creditul fonciar pune sechestru pe tot ce găsesce pe moşie fără să se ocupe dacă este recolta arendaşuluĭ, dacă a plătit câştul saŭ nu, pentru că creditul fonciar, din momentul ce a contractat un împrumut, proprietarul se obligă ca să plătéscă rata la 1 Maiŭ, şi dacă nu o plătesce atuncĭ, creditul ia în posesiune recolta şi exploatarea moşieĭ.

Prin urmare, dacă nu e înţeles, atuncĭ acel arendaş care nu a vrut să ţină sémă de drepturile creditului fonciar, se expune să fi plătit o arendă la Martie, şi la Maiŭ să'ĭ fie luate recoltele pentru plata ratelor. Aşa dar, prin acest articol nu se schimbă absolut nimic. Cestiunea se póte discuta numaĭ în privinţa rateĭ viitóre, şi în privinţa acésta ce voiţĭ D-vóstre? Ca să se facă împrumut şi să se lase creditul neplătit? Apoĭ bine ar fi, chiar pentru aceia carĭ se împrumută, fie un proprietar saŭ arendaş?

D. Dim. Sturdza: O mică observaţiune am de făcut, dacă 'mĭ daţĭ voe. Nu e vorba de rata viitóre, căcĭ singurul exemplu care se póte cita este acela care 'l aţĭ citat.

D. ministru de finance, M. Germani: Rata viitóre este, în mare parte, rata trecută, adică dobênda pe 4 lunĭ trecute, căcĭ numaĭ duoĕ lunĭ maĭ rĕmân să curgă, fiind-că rata care se plătesce la 1 Maiŭ represintă dobênda capitaluluĭ de la 1 Ianuarie până la 1 Iulie; prin urmare, 4 lunĭ, care este o dobêndă expirată, şi numaĭ cu duoĕ lunĭ plătesce, aşa ḑis cu anticipaţie.

Prin urmare, vedeţĭ că tot dreptul positiv al creditului este conservat prin legĭ pe carĭ nu putem să le lovim.

E bine, dar, ca să creăm conflicte? Căcĭ vedeţĭ, că obiecţiunile făcute de D. Garoflide nu sunt relative de cât numaĭ la arendaşĭ; câtuşĭ de puţin nu pot fi relative la aceĭ proprietarĭ carĭ exploatéză eĭ singurĭ proprietăţile lor, este fórte lămurit şi fóre clar. Bine e ca să lăsăm aceştĭ treĭ factorĭ: creditul fonciar, proprietarul şi arendaşul, pentru un lucru de puţină importanţă între eĭ, să intre în conflict? Cred că nu e bine.

In lege este ḑis să fie plătită şi rata cuvenită. Nu e maĭ bine să se înţelégă şi arendaşul şi proprietarul cu creditul fonciar, să ḑică: iacă, te asigurăm că veĭ fi plătit în cutare timp, şi, decĭ, dă-ne voe să facem împrumut la banca agricolă. Ce e maĭ bine, maĭ ales în instituţiunile acestea de credit, este să producă cât se póte maĭ puţin conflict între părţĭ. Tot ce e maĭ nenorocit este conflictul.

De altmintrelea, în legea primitivă şi în legea aşa cum a fost votată de Cameră, e tot aceeaşĭ idee, dupe cum am avut onórea să arăt şi în discuţiunea comitetuluĭ delegaţilor; şi aci, prin alin. 3, nu se face de cât se explică maĭ lămurit, că ratele scaḑute trebuesc plătite. Eŭ, în vederile mele, ca individ, nu ca ministru, cred că o instituţie de credit nu trebue să împrumute banĭ unuĭ proprietar care n'ar fi plătit regulat ratele, saŭ acesta să vină să céră împrumut ḑicênd, însă: iacă, am producte, însă nu voiŭ să le vênd, fiind-că 'mi se pare că preţurile sunt scăḑute, dar sunt dator 2—3 rate; voiŭ să mĕ împrumut, să pun productele mele gagiŭ, să nu plătesc creditul fonciar şi pe nimenĭ, ast-fel în cât să intre în conflict aceştĭ factorĭ.

Eŭ cred că e indispensabil, că orĭ cine se va adresa la banca agricolă să fie în regulă; saŭ în momentul când se adreséză să reguleze obligaţiunile luĭ către creditul fonciar şi să reguleze şi pe aceea care pentru duoĕ treimĭ e deja scăḑută; fiind-că, cum v'a spus D. Sturdza, rata de 1 Maiŭ şi 1 Noembre represintă dobênda de 4 lunĭ trecute; pentru 4 lunĭ e trecută, pentru 2 nu. Eĭ bine, acésta n'are nicĭ o importanţă şi vĕ rog să admiteţĭ redacţiunea comitetuluĭ delegaţilor aşa cum se presintă, cu îndreptarea uneĭ greşelĭ de tipar, fiind-că ḑice: *pentru a respecta drepturile şi interesele societăţilor financiare*; nu e *financiare*, ci *fonciare*.

Vĕ rog, dar, să admiteţĭ articolul aşa cum se presintă, cu corecţiunea aceleĭ greşelĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiun[eĭ] şi se admite.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Pu[n] la vot amendamentul D-luĭ Dr. Garoflide, sunt cincĭ D-nĭ senatorĭ carĭ 'l susţin? N[u] vĕd nicĭ unul; prin urmare, se respinge.

— Se pune la vot art. 12, aşa cum s[e] redactat de comitetul delegaţilor şi cu co[r]ecţiunea eroreĭ de tipar, şi se admite.

— Art. 13, 14, 15, 16 şi 17 se prime[sc] fără discuţiune cu modificările comitetulu[ĭ].

—Se citesce art. 18 modificat de comite[t].

Art. 18. »Vinḑarea gagiului se va fa[ce] în termen de 15 ḑile de la data procesulu[ĭ] verbal de urmărire, şi în temeiul uneĭ auto[ri]saţiunĭ dată de preşedintele tribunalulu[ĭ].

»Preşedintele, înainte de a da autorisa[ţ]iunea, va examina dacă asupra obiectelo[r] puse în gagiŭ la banca agricolă maĭ sun[t] înfiinţate şi alte poprirĭ şi urmărirĭ. La ca[z] când aceste urmărirĭ ar fi relative la crean[ţe] privilegiate, conform art. 12 din present[a] lege, şi lichide, el va autorisa vinḑarea pân[ă] la concurenţa uneĭ sume totale, care să a[co]pere şi aceste creanţe«.

D. Al. Villner: D-lor senatorĭ, s'a vota[t] un articol care dispune că dacă debitoru[l] nu plătesce suma cu care se împrumută l[a] banca agricolă, se vênd obiectele emane[] tate, se despăgubesce banca şi restul se de[] pune la casa de consemnaţiunĭ.

De asemenea e hotărît ca să se pótă ema[] neta la banca producte, vite, instrument[e] agricole, etc. Să iaŭ un exemplu ca să fi[u] maĭ înţeles. Eŭ emanetez 1.000 kile d[e] grâŭ. Creditul dă pe jumĕtate valórea. C[e] vinde portărelul? Vinde 1.000 kile, sa[ŭ] cantitatea necesară ca să se acopere dator[ia] către banca? Este alt-ceva când se vinde [o] machină de treerat care nu se póte împărţ[i], e indivisibilă.

Rog, dar, pe D. ministru de finance să ne de[a] explicaţiunĭ în acéstă privinţă, ca să se sci[e] cum are să se aplice legea, căcĭ un portăre[l] de rea credinţă póte să vîndă 1.000 kile când banca s'ar putea despăgubi din 30[0] kile. Are să ia creditul, de exemplu, 8—10.000 leĭ, iar restul rĕmâne să 'l trimit[ă] la casa de consemnaţiunĭ. Dar dacă s'a[r] vinde maĭ mult de cât trebuia, acésta ar [fi] în prejudiciul aceluia căruia 'i se vor vind[e] produsele; şi de aceea ar fi bine ca vinḑarea să se facă numaĭ până la concurenţa sumeĭ ce are să ia creditul; afară, se înţelege, de uneltele acelea agricole carĭ nu se pot divisa, cum este: o machină de treer; ea se va vinde întrégă.

Aşĭ dori, dar, ca în discuţiune să se explice lucrul acesta, ca să scie agenţiĭ carĭ aŭ să execute acele vînḑerĭ, că din cantitatea acelor producte nu aŭ să vîndă de cât *au fure et à mesure* până la concurenţa sumeĭ ce are să ia creditul.

D. ministru de finance, M. Germani: Obiecţiunea şi temerea D-vóstră, onor. D-le Villner, este anticipată; căcĭ dacă citeaţĭ articolul următor 20 nu maĭ puteaţĭ avea acea temere.

Să vi 'l citesc eŭ; iată ce dice acest articol 20:

»La termenul fixat pentru vîndare, porrelul delegat de preşedinte, va merge la ţa loculuĭ unde se află obiectele urmărite, mpreună cu un consilier comunal saŭ un ent poliţienesc, saŭ în lipsă cu duoĭ marrĭ, şi va procede la vîndarea obiectelor mărite, *treptat şi până la acoperirea toriei*, liberând prisosul obiectelor ematate proprietaruluĭ lor, saŭ îngrijitoruluĭ estuia care subscrie în procesul-verbal de ndare«.

D-lor, eŭ nu sciŭ cum s'ar putea spune ĭ clar, că nu se pot vinde producte de t pentru suma datorită la creditul agri-; afară numaĭ de uneltele agricole,—cum lis fórte bine onor. D. Villner,— carĭ nu pot divide.

Vedeţĭ, dar, că nicĭ de cum nu a intrat în ea legiuitoruluĭ ca să se vîndă cantitatea trégă care este pusă în gagiŭ la credit; ĭ acésta ar fi inutil pentru credit şi păbitor proprietaruluĭ, ci să se vîndă nuĭ până la concurenţa sumeĭ ce datoresce. Dar aci maĭ este o idee care a predomit pe D. Villner: că agenţiĭ administrativĭ, enţiĭ fiscaĭĭ, în genere agenţiĭ autorităţeĭ, ıt toţĭ sugrumătorĭ!

Acéstă idee, din nenorocire, există la noĭ; póte să fie justă până la óre-care punct; nu tocmaĭ aşa cum se crede. Preocupanea, însă, a D-luĭ Villner cred că este saăcută, căcĭ legiuitorul a stabilit că vînea productelor nu se póte face de cât nă la acoperirea datorieĭ ce are la credit; ră de uneltele agricole, unde însuşĭ D-sa ecunoscut că nu se pot divisa, este, de mplu, o machină de treerat; face 8 miĭ de ; are să dea 4; se vinde întrégă şi restul dă proprietaruluĭ.

D. C. Urdăreanu: Cred, D-le ministru, temerea care o are D. Villner se póte nsa şi în alt mod: Când este vorba de ndarea productelor să se facă preţul uneĭ, şi să se vêndă atâtea kile până la na datorită.

D. ministru de finance, M. Germani: cred că nu maĭ póte rĕmâne nicĭ o înoială, o dată ce principiul acesta este bilit, ca vêndarea să se facă numaĭ pen- partea necesară pentru acoperirea daieĭ crediţuluĭ. In ceea ce privesce detailele, onor. D-le Urdărene, eŭ nu am audit ıă acum că productele se pun în vêndare bloc de o mie de kile.

Sunt şi eŭ om în vêrstă astădĭ; sunt de anĭ în ţéra acésta în activitate şi n'am lit să se pună 1.000 kile în bloc la ndare, ci tot-d'a-una s'a dis: Sunt 1.000, cât daĭ pe kilă?

D. Al. Villner: Sunt mulţumit cu declaiunile D-luĭ ministru.

— Se pune la vot art. 18 modificat de mitet, şi se priimesce.

— Art. 19—21 inclusiv se priimesc fără cuţie.

— *D. raportor* dă citire art. 22 cum s'a dificat de comitetul delegaţilor:

»Art. 22. Portărerul subscrie actul de licitaţiune în faţa loculuĭ; constată toţĭ baniĭ produşĭ din vândarea gagiuluĭ; popresce sumele datorite bănceĭ agricole, şi pentru chieltuiala de urmărire, şi eliberézâ debitoruluĭ o dovadă constătătóre de sumele percepute. In cas de a nu exista alte poprirĭ saŭ urmărirĭ de cât cele pentru carĭ s'aŭ făcut vêndarea, el eliberézâ debitoruluĭ şi prisosul eventual de banĭ.«

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Garoflide are cuvêntul.

D. Dr. Garoflide: D-lor senatorĭ, 'mĭ se pare că n'ar fi de prisos dacă la acest articol am adăoga încă o prescripţiune care există în legea de procedură în materie de vêndĕrĭ de lucrurĭ mobile.

Este un pricipiŭ proclamat de art. 449 din procedura civilă, că cumpĕrătorul de lucrurĭ mobile nu este responsabil de cât de preţul pe care 'l plătesce, şi nimenĭ nu póte avea recurs contra luĭ. Cu alte cuvinte el cumpĕră liniştit.

Aşĭ crede că este necesar, că este bine să se introducă şi la băncile agricole acéstă dispoziţiune, pentru că este atât în favórea cumpĕrătorilor, cât şi în favórea bănceĭ însăşĭ.

Iată, D-lor, cum se exprimă acest art. 449:

»Nicĭ o cerere de nulitate saŭ de resoluţiune a vândĕreĭ nu se va priimi în contra celuĭ asupra căruia s'a adjudecat lucrul şi care a plătit preţul, afară nu maĭ de nu a fost fraudă din parte-ĭ.

»Cererea părţeĭ vătămate va fi numaĭ în contra celuĭ care a urmărit saŭ a agentuluĭ de urmărire, orĭ a celor-alţĭ oficierĭ publicĭ carĭ aŭ executat dupe împegĭurărĭ.«

Cred că acest articol este bine să figureze şi în legea bănceĭ agricole.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, principiul din art. 449 din codul de procedură civilă este un principiŭ general care se aplică orĭ căreĭ ipoteze. Ast-fel în cât este inutil să maĭ reamintim şi în legea acésta dispoziţiunĭ de drept comun; alt-fel am fi siliţĭ să repetăm atâtea alte dispoziţiunĭ carĭ se găsesc în legea nóstră civilă şi carĭ, neapărat, cârmuesc şi materia gagiuluĭ constituit prin banca agricolă. Luăm, însă, act de observaţiunile D-luĭ Dr. Garoflide pentru că ele pot servi de tălmăcire, dacă verĭ o dată s'ar ivi verĭ o controversă în privinţa aceşteĭ cestiunĭ. Nu o cred putinciósă, însă, pentru că, încă o dată, cred că mĕsura este generală şi nu 'i se face excepţiune prin legea de faţă.

D. Dr. Garoflide: N'am nimic de dis, dacă art. 449 din codul de procedură civilă se aplică şi la acéstă lege a bănceĭ.

— Art. 22 se pune la vot, şi se priimesce.

— Se votéză succesiv şi fără discuţie art. 23, cum s'a modificat de comitet; art. 24 noŭ; art. 24 devenit 25 şi art. 26 devenit aliniat la art. 25.

D. Stroiescu: D-lor senatorĭ, art. 25 din actuala lege prevede contestaţiunile de urmărirĭ, contestaţiunile pornite atât din partea debitoruluĭ, cât şi din partea celor al treilea interesaţĭ, carĭ sunt cestiunĭ de dreptul comun pe cale de oposiţie. Însă legea acésta prevede că aceste contestaţiunĭ se pot face în termen de 8 dile de la data somaţiuneĭ. Acésta s'ar putea până la un punct óre care să se admită pentru debitorul care priimesce somaţiunea, dar pe ceĭ d'al treilea interesaţĭ cum pot să 'ĭ silesc ca să facă contestaţiune de la data somaţiuneĭ debitoruluĭ, când eŭ nu cunosc data şi diua aceleĭ somaţiunĭ.

Eŭ cred, dar, că D-vóstre trebue să admiteţĭ ca să se dică: că dreptul de contestaţiune să se priiméscă din diua contestaţiuneĭ.

— Se citesce art. 26 din proiect.

D. Gh. Mârzescu: D-lor, vĕd că art. 26 spune că tribunalul va judeca în primă şi ultimă instanţă de urgenţă şi fără drept de oposiţiune. Intreb: *recurs în Casaţiune* nu este?

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Ba da, este.

D. Gh. Mârzescu: In ce termen?

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: In termenul prevĕdut de dreptul comun.

D. Gh. Mârzescu: In termenul de 3 lunĭ? Ar trebui pus un termen maĭ scurt. Eŭ înţeleg să admiteţĭ celeritatea, înţeleg să admiteţĭ ca tribunalul să judece în primă şi ultimă instanţă fără drept de oposiţie; dar când este exces de putere, incompetinţă saŭ violare de legĭ, cer să se pótă face recurs în casaţiune, şi cred, în acest cas, că termenul de 3 lunĭ este prea lung şi, prin urmare, trebue fixat un termen maĭ scurt.

D. ministru de finance, M. Germani: Propuneţĭ un amendament, D-le Mârzescu.

D. ministru al justiţieĭ, Al. Marghiloman: Amênduoĕ observaţiunile sunt juste: atât propoziţiunea D-luĭ Stroescu, în ce privesce termenul în care s'ar găsi contestaţiunile carĭ se pot produce, precum şi observaţiunea D-luĭ Mârzescu, asupra termenuluĭ de recurs în Casaţiune, sunt juste; prin urmare, îĭ rog să formuleze *amendamente*.

D. Gh. Mârzescu: Iată *amendamentul* meŭ:

Amendament ca ultim aliniat la art. 6

»*Sentinţele tribunaluluĭ vor fi, însă, supuse recursuluĭ în Casaţie în termen de 15 dile de la data pronunţăreĭ sentinţeĭ pentru exces de putere, călcare de lege şi incompetinţă.*«

G. Mârzescu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: S'aŭ depus duoĕ *amendamente* la biuroŭ. Primul *amendament* propus de D. Stroescu şi subscris de maĭ mulţĭ D-nĭ senatorĭ este ast-fel redactat:

»*La art. 26, propunem ca termenul pentru facerea contestaţiunilor la urmărirĭ să fie de 8 dile de la data publicăreĭ făcută conform art. 19 din lege*«.

I. Stroescu, G. St. Georges, D. C. Vidraşcu, C. Urdăreanu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acest amendament îl priimesce, 'mi se pare, şi D. ministru.

D. ministru de finance, M. Germani: 'L priimim în ceea ce privesce pe cel de al treilea, nu pe constituantul gagiului.

— Se pune la vot amendamentul D-luĭ Stroescu, și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum avem *amendamentul* D-luĭ Mârzescu *care dice: »Sentințele tribunaluluĭ vor fi, însă, supuse recursuluĭ în Casațiune, în termen de 15 dile de la data pronunțăreĭ sentințeĭ, pentru exces de putere, călcare de lege și necompetință.«*

— Se consultă dacă sunt 5 senatorĭ carĭ susțin *amendamentul*, și se constată că sunt.

— Se pune la vot *amendamentul* D-luĭ Mârzescu, și se priimesce.

— Se pune la vot art. 26, împreună cu amendamentele, și se priimesce.

— Se citesce art. 27 și 28, carĭ punêndu-se la vot, se priimesc fără discuțiune.

— Se citesce art. 29:

Art. 29. »Dupe efectuarea subscripțiuneĭ ministerul de finance va convoca, într'un termen scurt și printr'un simplu avis, pe acționarĭ, spre a se constitui în societate și spre a procede la îndeplinirea formelor prevědute de codul de comerciŭ, conform art. 3 din legea de față.«

D. Dr. Garoflide: Dacă are buna-voință D. ministru de finance să 'mĭ lămuréscă o cestiune:

Legea bănceĭ aceștia este pentru înființarea numaĭ a uneĭ singure băncĭ? In tot intervalul de 20 de anĭ nu se va maĭ putea acorda autorisațiune de a funcționa dacă s'ar găsi o altă asociațiune care, întrunind condițiunile aceste legĭ, să céră autorisațiunea?

D. ministru de finance, M. Germani: Este imposibil a se admite teoria, că poțĭ da autorisare la o altă societate chiar a duoa di. Ințeleg să se constitue câte societățĭ voițĭ dupe dreptul comun, dupe dreptul cum îl reguléză codul de comerciŭ, să facă operațiunĭ.

O lege ca acésta, însă, nu póte fi de cât un privilegiŭ pentru timpul și durata pentru care se constitue acéstă bancă; alt-fel este imposibil a găsi capital și midlóce. Acésta resultă de la sine și *Banca Națională* așa a fost făcută, și *creditul fonciar.*

D. Dr. Garoflide: Acésta am voit să se lămuréscă, de și din lege se vede că capitalul e cam mic.

D. ministru de finance, M. Germani: Capitalul nu e mic. Capitalul merge până la 20 de milióne. Și înțelegețĭ D-vóstră că dacă aceĭ ómenĭ vor avea nevoe de un capital maĭ mare, aŭ să vină la guvern și să dică: autorisați-ne să augmentăm capital și peste 20 milióne?

— Se pune la vot art. 29, și se priimesce.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum maĭ avem *dispozițiunile transitoriĭ* carĭ s'aŭ propus de D. Aurelian în ședința precedentă.

D. P. S. Aurelian: D-lor senatorĭ, de și am avut onóre, când am luat cuvêntul în discuțiunea generală, ca să explic întru câtva acest amendament, îmĭ vețĭ da voe să împrospătez în memoria D-vóstre, carĭ aŭ fost cuvintele carĭ m'aŭ îndemnat pentru a presinta acéstă disposițiune transitorie. Eŭ cred că nu e nevoe să maĭ revenim la cele ce am dis, ca să arăt importanța ce ar fi pentru țéră dacă un aședĕmênt de credit ca acesta ar fi făcut de noĭ și prin noĭ. Avantagiile cred că le vedețĭ cu toțiĭ. Am arătat că în tótă politica nóstră financiară, începênd cu creditele fonciare și până la cele agricole, am căutat să dăm un caracter maĭ național acestor aședĕminte de interes obștesc.

Intreprinderĭ private se pot organisa, nimic nu împedică să funcționeze în țéră orĭ-ce casă de bancă, aibă ea un scop agricol, comercial orĭ industrial; aci, însă, nu maĭ este cestiune de o bancă privată, ci despre o instituțiune de interes general, și cu atât maĭ general, cu cât din explicările date de D. ministru care póte aŭ scăpat din vedere multora din D-vóstre, resultă că acéstă bancă nu va lucra numaĭ pentru agricultură, ci îmbrățișéză tóte operațiunile de bancă. Și îngrijirea acelora carĭ ar dori ca instituțiunile acestea să aibă un caracter național, devine și maĭ justificată. Afară de acésta, resultatele strălucite date de celealte instituțiunĭ ne autorisă a crede că și acésta, care cere maĭ puține sacrificiĭ, va reuși într'un mod complet.

Ceea ce m'a îndemnat să fac propunerea acésta, a fost că în ședința de ierĭ D. ministru a dis că nu vede în propunerea mea ceva nepotrivit cu instituțiunea, însă ar trebui ca eŭ să vin cu consorțiul proprietarilor deja format. Și vĕ mărturisesc că dacă e numaĭ acéstă obiecțiune, dacă D-sa se unesce în principiŭ ca acéstă bancă să fie făcută de noĭ, 'mi se pare că obiecțiunea acésta devine secundară. Punețĭ o disposițiune transitorie, că dacă în duoĕ lunĭ nu se va face asociațiunĭ de proprietarĭ, Statul e liber a deschinde subscriere publică. Eŭ cred că din momentul ce sunt cuvinte temeinice pentru a urma acéstă direcțiune, nu cred că D. ministru se va împotrivi.

S'a maĭ obiectat în modul următor:

Să vĕ dăm un termen de o lună, duoĕ; dacă lucrul este bun în sine, putețĭ să dațĭ termen; dar dacă nu reușițĭ D-vóstre să facețĭ consorțiul de proprietarĭ, prin faptul nereușiteĭ nu se discreditéză acéstă instituție?

Cu alte cuvinte, D. ministru se teme că dacă nu am reuși prin proprietarĭ să înființăm bancă agricolă, capitaliștiĭ ar refusa de a maĭ lua parte la subscrierea publică ce s'ar face. Eŭ credeam că D. ministru de finance, vechiŭ bancher, cunósce maĭ bine pe capitaliștĭ. Credețĭ óre, D-le mintstru, că una ca acésta ar descuragia pe capitaliștĭ? Eŭ unul nu cred. Capitaliștiĭ 'șĭ cunosc prea de aprópe interesele pentru ca să se lase a fi intimidațĭ de faptul că nu s'ar fi însărcinat proprietariĭ să înființeze banca. Orĭ că acéstă bancă este seriósă și înfățișéză sorțĭ de a produce folóse capitaliștilor; orĭ-că nu este. Dacă este seriósă, fițĭ convinșĭ că nicĭ o împregiurare nu va descuragia pe capitaliștĭ.

Credețĭ D-vóstre că la 1874 când s'a înfiintat *creditul fonciar rural,* dacă n'ar fi reușit asociațiunea făcută de proprietarĭ, acésta ar fi împedicat pe Frémy să priimésca concesiunea așa cum o propunea el? Frémy era un om prea inteligent ca să se descuragiaze de acest lucru; el scia că Româniĭ, cu cunoscuta lor inerție în materie financiară n'aŭ reușit să formeze o societate de proprietarĭ pentru înființarea »creditului fonciar rural«; acésta, însă, nu 'l ar fi împiedica de a priimi concesiunea, de óre-ce D. Frémy era convins că afacerea era excelentă.

De aceea, încheiând, rog atât pe D. ministri, cât și pe majoritatea Senatuluĭ ca să priiméscă amendamentul ce am onóre a propune. Nu așĭ dori să se crédă că avețĭ idei preconcepute, că respingețĭ o propunere care a fost împărtășită chiar de D. ministru de finance, dar care e obiectul că am venit prea târdiŭ. Nu este nicĭ o dată târdiŭ și nu admit nicĭ o pripire când este vorba despre înființarea uneĭ băncĭ care póte avea înriurirĭ bine-făcĕtóre saŭ vĕtămĕtóre, dupe modul cum va fi organisată.

Incă o dată nu lăsațĭ a se crede că proprietariĭ românĭ nu simt interesul ce este pentru țéră, ca eĭ să înființeze bancă agricolă. Scițĭ ca și mine că nu avețĭ de cât să voițĭ și banca agricolă se va face în țéră și prin țéră.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor, când am luat erĭ apĕrarea capitaliștilor întru cât-va, onor. D. Aurelian a protestat dicênd că nimenĭ nu s'a gândit să atingă pe capitaliștĭ și astă-dĭ tot de capitaliștĭ a vorbit, dicênd că eĭ sunt prea dibacĭ și că vor face așa și vor drege așa.

Onor. D-le Aurelian, când vețĭ pune disposițiunea acésta transitorie și vor vedea capitaliștiĭ fie din țéră, fie din străinĕtate, cà proprietariĭ marĭ, carĭ sunt ceĭ maĭ competințĭ în a cunósce întru cât pot fi solide afacerile carĭ se pot face cu proprietariĭ midlociĭ și micĭ și cu arendașiĭ, nu pot să înființeze societatea acésta, fițĭ sigur că vor influența și vor discredita instituțiunea în sine. Acésta este convingerea mea, și eŭ o spun clar și limpede înaintea onor. Senat ca să 'șĭ dea votul sĕŭ în cunoscință de causă.

Se face mereŭ comparațiune între creditul fonciar rural și banca agricolă.

Uĭtațĭ D-vóstră că basa creditului fonciar rural este proprietatea imobiliară și este una din basele cele maĭ solide, cele maĭ tarĭ și acolo fie-care se înfige fiind că este tot ce póte fi maĭ sigur pe lume. La banca agricolă nu este tot așa; aci aĭ a face cu multe dificultățĭ, fiind-că este vorba de o avere absolut mobiliară; și ierĭ ațĭ vĕdut că s'a discutat o oră asupra posibilitățeĭ stricăcĭuneĭ gagiuluĭ; cine are să rĕspundă în cas de stricăcĭune a gagiuluĭ?

Apoĭ tot așa este cu proprietatea rurală? Este ea câtușĭ de puțin supusă stricăcĭuneĭ? Sunt dator să vĕ spun că sistemul D-vóstră va discredita instituțiunea chiar.

Nu dic că nu s'ar realisa în nicĭ un cas

u pot să fiŭ un profet aşa de pesimist, dar ic că din ḑece şanse, nouĕ ar putea fi comromise.

Dar să venim şi la modul practic, cum ar utea să se realiseze acéstă bancă prin proietarĭ marĭ, aşa cum înţelegeţĭ D-vóstră. de aceea v'am ḑis şi erĭ şi alaltă-ierĭ: că avut timp ca să puneţĭ pe hârtie ceea ce ţelegeţĭ D-vóstră. Voiţĭ să se substituiască singurĭ saŭ să subscrie ca simpli acţioarĭ? Pentru partea ântêiŭ nu avem drepl acesta; trebue, dar, să se deschidă subriere, să subsrie cine apucă maĭ înainte; a s'a procedat şi aşa trebue să se procee şi aşa este drept.

Apoĭ dacă s'ar admite sistema acésta a proietarilor, şi daca acţiunile s'ar da la purtăr, că acele acţiunĭ se pot vinde cu o primă e-care, orĭ-cuĭ, şi atuncĭ înţelegeţĭ că vom veni tot la sistema ce se propune prin prot; trebue, dar, ca acele acţiunĭ să nu se tă vinde, nu ḑic că ele să stea permante pentru vecie, dar pentru un termen e-care, pe cincĭ anĭ, de exemplu.

Credeţĭ că vom reuşi la acésta? Fac apel D-vóstre, daca póte veni un proprietar re să depună o dată miĭ de leĭ, carĭ stea acolo. Admiteţĭ acéstă teorie; creţĭ că este posibilă?

D. ministru de domenii, P. P. Carp: Nu póte, căcĭ maĭ este şi respunderea...

D. ministru de finance, M. Germani: nu voiŭ să fac nicĭ o greutate; eŭ voiŭ fiŭ deschis cu onor. Senat; eŭ ḑic că se te, numaĭ cu condiţiune ca acţiunile să nominative şi inalienabile pe un termen atâţĭ anĭ. Dar vĕ rog să cugetaţĭ daca ţĭ găsi proprietarĭ carĭ să vĕ dea 5 mine în acest mod inalienabil.

O voce: Dar 20 de milióne?

D. ministru de finance, M. Germani: Dar daca va maĭ trebui pe lângă cele milióne, nu ḑic 20, dar încă cincĭ, atuncĭ aceĭ proprietarĭ aŭ să aducă şi acéstă mă, saŭ are să se procedeze a se face prin bscripţiune publică?

Vedeţĭ, D-lor, că sunt o mulţime de dificltăţĭ, şi că ne găsim astăḑĭ în faţa uneĭ opunerĭ vagĭ care nu ne arată nicĭ chiar dul cum s'ar putea realisa.

Sunt şi fórte multe dificultăţĭ de prac-, asupra cărora am fost dator să atrag nţiunea D-vóstre; de alt-fel, nu pot să ḑic nu aşĭ fi şi eŭ mulţumit ca acéstă afae să fie luată în mână de proprietariĭ rĭ.

Aşĭ fi fericit pentru acésta, şi nu vĕd şi m care ar fi piedica saŭ ce ar opri pe prietariĭ marĭ de a veni să subscrie; vom ita că acela care a subscris maĭ multe iunĭ din ele, patru să nu pótă fi reducti-, că nu bancheriĭ din străinĕtate se vor e să subscrie patru acţiunĭ; eĭ, daca nu putea subscrie 100, cel puţin, nu vor ĭ subscrie de loc.

Să punem, dar, condiţiunea, că un numĕr -care de acţiunĭ, de exemplu: 4, 5, 10, nu fie reductibile, şi atuncĭ să vină proetariĭ ceĭ marĭ să subscrie; să vină onor. stru preşedinte, să vină D. Aurelian, principele Sturdza, D. Vernescu, D. Carp, etc., şi să ḑică acţionarilor: noĭ voim să administrăm; noĭ voim să vĕ venim în adjutor, şi credeţĭ că va fi un acţionar care să nu dea votul sĕŭ pentru a 'ĭ alege în consiliul de administraţie? Credeţĭ că va fi un străin care va îndrăsni să se opună la acésta? Vĕ garantez că toţĭ vor priimi cu mulţumire acest lucru.

De altmintrelea, societatea se va forma conform coduluĭ comercial, care prevede că jumĕtate plus unul din membriĭ consiliuluĭ de administraţie să fie Românĭ. Aşa fiind, pentru ce vĕ temeţĭ de subscripţia publică?

Încă o dată, D-lor, propunerea D-vóstre periclitéză realisarea acesteĭ instituţiunĭ, în cas când proprietariĭ nu se vor presinta.

Acésta am voit a vĕ spune D-vóstre; acum sunteţĭ luminaţĭ; cunósceţĭ despre ce este vorba. Pe mine vĕ rog să mĕ degagĭaţĭ de rĕspundere, dacă în urmă n'ar reuşi realisarea instituţiuneĭ. (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se constată că sunt cincĭ D-nĭ senatorĭ carĭ susţin amendamentul D-luĭ Aurelian.

— Se consultă comitetul delegaţilor asupra amendamentuluĭ.

D. raportor: D-lor senatorĭ, comitetul delegaţilor a respins în unanimitate *amendamentul* D-luĭ Aurelian.

Vocĭ: Fórte bine.

— Se pune la vot *amendamentul* D-luĭ Aurelian, şi se respinge.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	58
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	50
Bile negre	8

Senatul a adoptat proiectul de lege al bănceĭ agricole. (Aplause).

D. ministru de finance, M. Germani, dă citire Mesagiuluĭ regal, în alăturare cu proiectul de lege relativ la restricţiunea dreptuluĭ de întrebuinţare a insignelor *Cruceĭ roşiĭ*.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va tipări şi împărţi la secţiunĭ.

Acum ora fiind înaintată, ridic şedinţa. Şedinţă publică mâine.

— Şedinţa se ridică la orele 5 séra, anunţându-se cea următóre pe a duoa ḑi, 10 Martie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 10 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, Em. Flondor, T. Lerescu şi P. Millo, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 91 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 26 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Atanasiu I., Chintescu C., Cincu Ant., Ghica Gr. D., Lupaşcu Neron, Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Urechiă A. V.

In congediŭ:

D. Alexiu C.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Calimach Papadopolu Ar., Ciolac Garabet, Economu N., Hristescu Gr. Dr., Meculescu I. I. Dr., Negre N., Sassu P. V., Şendrea St., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se comunică adresa D-luĭ ministru al cultelor, cu care face cunoscut că in ḑiua de 14 Martie va fi alegere de episcopĭ peneparchiile Argeşĭ şi Buzĕŭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, precum aţĭ auḑit, Senatul este convocat pentru Lunĭ, 14 Martie, ca împreună cu Adunarea deputaţilor şi S-tul Sinod, să procedăm la alegerea a duoĭ episcopĭ.

Vĕ rog, dar, ca Lunĭ să ne găsim cu toţiĭ la Cameră pentru a efectua acéstă alegere.

La orele 12 $^1/_2$ va fi *Te-Deum*, iar la ora 1 alegerea.

D. I. Plesnilă: D-lor, colegul nostru, D. Urechiă, se află bolnav în Galaţĭ. Prin o telegramă m'a însărcinat a vĕ ruga să bine voiţĭ a 'ĭ acorda un congediŭ de 3 ḑile.

— Se pune la vot congediul, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem raportul relativ la proiectul de lege prin care se autorisă consiliul judeţian de Covurluiŭ, să cedeze către Stat locul şi localul actual al tribunaluluĭ.

— *D. raportor, Em. Flondor*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din:

D. Rodrig Manu pentru secţiunea I;
» Anghel Vally » » III;

D. Ioan Plesnilă pentru secțiunea IV;
» Al. Teohari » » V, și
subsemnatul pentru secțiunea II, întrunindu-se în ḍiua de 26 Februarie a. c., în absența D-luĭ delegat al secțiuneĭ V, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea consiliuluĭ județuluĭ Covurluiŭ de a ceda în plină proprietate către Stat, atât locul și localul actual al tribunaluluĭ, cât și locul alăturat proprietate a județuluĭ; acest proiect de lege, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 154 din 20 Ianuarie a. c., comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, 'l aŭ admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Localul tribunaluluĭ din județul Covurluiŭ, fiind într'o stare atât de rea în cât a devenit cu totul impropriŭ pentru serviciul sĕŭ; iar curtea cu jurațĭ, în lipsă de un local al sĕŭ propriŭ, fiind nevoită a ține ședințele sale într'o sală de teatru, care presintă asemenea maĭ multe inconveniente pentru mersul regulat al serviciuluĭ, ministerul justițieĭ, în scopul de a se pune cât maĭ curĕnd capĕt acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, a pus în vederea autoritățeĭ județiane să acel departament póte lua în sarcina sa construirea în orașul Galațĭ a unuĭ palat de justiție, în care ar intra și judecătoria de ocol (care este în sarcina comuneĭ), dacă atât comuna, cât și județul vor contribui spre a 'ĭ pune la disposițiune terenul necesar pentru clădirea aceluĭ palat.

Consiliul județian, sesizat de acéstă cestiune, prin încheiarea ce a luat în ședința de la 6 Iunie 1893 a sesiuneĭ sale extraordinare, a decis a se pune la disposițiunea ministeruluĭ de justiție atât locul și localul actual al tribunaluluĭ, cât și locul alăturat, care este proprietate a județuluĭ, spre a se construi, cu cheltuiala Statuluĭ, un local de tribunal, curtea cu jurațĭ, curtea de apel și judecătoriile de ocóle.

Dupe actul de expertisă întocmit, valórea aceluĭ loc, a căruĭ suprafață este de 4612,75 m. p., ridicându-se fără clădire la suma de 179.868 leĭ, iar valórea clădirilor în starea în care se găsesc actualmente, la suma de 38.000 leĭ, D. ministru de interne, conform art. 71 din legea județiană, și autorisat de consiliul de ministri prin jurnalul No. 1, încheiat în ședința de la 7 Decembre 1893, are onóre a supune deliberărilor D-vóstre alăturatul proiect de lege, prin care se încuviințéză cedarea către Stat a imobiluluĭ în cestiune.

Comitetul, adoptând tóte aceste considerațiurĭ, a admis acest proiect de lege, pe care vĕ rógă să bine-voițĭ a 'ĭ da și a D-vóstre aprobare.

Raportor, *M. G. Flondor.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—Consiliul județuluĭ Covurluiŭ este autorisat să cedeze în plină proprietate Statuluĭ (ministeruluĭ justițieĭ), atât locul și localul actual al tribunaluluĭ, cât și locul alăturat, proprietate a județuluĭ, în suprafață de 4612,75 metri pătrațĭ, spre a servi la construirea unuĭ palat de justiție, în care să se coprindă: tribunalul, curtea cu jurațĭ, curtea de apel și judecătoriile de ocóle.

Ministru de interne, *L. Catargi.*

D. președinte: Discuțiunea generală este deschisă.

D. C. Urdăreanu: Așĭ vrea să sciŭ dacă pentru construirea palatuluĭ de justiție din Galațĭ, în care scop județul și comuna cedéză Statuluĭ locurile și clădirile despre carĭ vorbesce acest proiect de lege, va maĭ trebui, că atât județul, cât și comuna să maĭ contribuiască cu banĭ.

D. raportor, Flondor: Statul 'șĭ a luat sarcina să construiască în orașul Galațĭ un palat de justiție, dacă atât comuna, cât și județul îĭ va pune la disposiție terenul necesar pentru construirea aceluĭ palat.

Pentru acest scop consiliul județian a hotărît a da Statuluĭ atât locul, cât și localul actualuluĭ tribunal, care, conform evaluăreĭ ce s'a făcut, valoréză 200.000 leĭ locul și 38.000 leĭ localul.

Acésta e partea cu care județul să contribue la clădirea palatuluĭ de justiție. Clădirea va fi făcută cu cheltuiala Statuluĭ.

Pentru a se încuviința cedarea către Stat a acestuĭ imobil D. ministru de interne a presintat acest proiect de lege.

D. I. Urdăreanu: Așa este, D-le ministru?

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: Contribuția județuluĭ și comuneĭ Galațĭ consistă numaĭ în terenul pe care 'l cedéză Statuluĭ.

— Necerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ, și se priimesce.

— Se procede la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	55
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	55

Senatul a adoptat in unanimitate proiectul de lege.

—*D. raportor, căpitan R. Manu*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege,

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din:
D. Colonel Vrabie pentru secțiunea II;
» Petru Millo » » III;
» Gr. Tocilescu » » IV;
» I. Ianov » » V,
și subsemnatul pentru secțiunea I, intrunindu-se în ḍiua de 4 Martie a. c., în absența D-luĭ I. Ianov, a luat în desbatere proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 19 Maiŭ 1893, relativ la recunóscerea societățeĭ sciințifică și literară din Iașĭ ca persónă morală și juridică; comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

In anul 1889 maĭ mulțĭ membri aĭ învĕțământuluĭ din Iașĭ aŭ întemeiat »Societatea sciințifică și literară«, cu organul eĭ »Archiva«.

Acéstă societate a dat la lumină maĭ multe publicațiunĭ carĭ conțin lucrărĭ, în mare parte, originale pe tĕrâmul sciințific și literar (cu excluderea până acum a literatureĭ propriŭ ḍise), carĭ lucrărĭ aŭ fost apreciate atât în țéră, cât și în străinătate ca avĕnd o valóre netăgăduită, și aŭ tras în giurul societățeĭ tot maĭ mulțĭ colaboratorĭ, astăḍĭ aprópe la numĕrul de 30, și, afară de lucrărĭ scrise și tipărite, membriĭ societățeĭ aŭ inaugurat in Iașĭ «cursurĭ libere» în carĭ se expun înaintea unuĭ public numeros deosebite materiĭ atingĕnd cestiunile actuale de sciințe și litere.

Cu alte cuvinte, acéstă societate caută să mențină în Iașĭ cultura intelectuală la o înălțime demnă de vechiul nume al acestuĭ centru intelectual al viețeĭ rămânescĭ și, din acest punct de vedere merită să fie încuragiată.

Pentru aceste considerante, comitetul, admițĕnd în total acéstă lege, vĕ rógă și pe D-vóstre să bine-voițĭ a o aproba.

Raportor, *Căpitan R. Manu.*

LEGE

Art. unic.—Societatea sciințifică și literară din Iașĭ este și rĕmâne persónă morală și juridică.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 19 Maiŭ 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḍecĭ* și nouĕ voturĭ contra a *un-spre-ḍece.*

Președinte, **General G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot legea prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	53
Bile negre	4

Senatul a adoptat proiectul de lege.

Acum avem la ordinea ḍileĭ proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 80 leĭ pe lună D-neĭ Sevasta Gr. Varta.

— *D. raportor, general V. Costaforu*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Secțiunile Senatuluĭ luând în cercetare proiectul de lege prin care se acordă D-neĭ Sevasta Gr. Varta o pensiune viageră de leĭ 80 pe lună, proiect de lege adus în desba-

erea D-vóstre cu Mesagiul regal No. 253 lin 25 Ianuarie 1894, patru din ele și a-iume: secțiunile I, II, IV și V 'l-aŭ priimit, ır secțiunea III 'l-a respins.

Comitetul delegaților compus din :

D. D. Vidrașcu pentru secția I;
» Anastase Nedelcovicĭ » » II;
» Gr. Capșa » » III;
» Dr. I. Cernătescu » » IV, și
» General Costaforu » » V, întru-

ndu-se în ḑiua de 5 Martie 1894, în ma-ritate, fiind absent D. delegat al secțiuneĭ ', a luat din noŭ în cercetare acest pro-ct de lege, și în majoritate de treĭ 'l-a mis, fiind contra D. Gr. Capșa, delegatul cțiuneĭ III.

Domnilor senatori,

Grigore Varta, dupe un serviciŭ de 27 ĭ trecuțĭ, serviți numaĭ la parchetul cur-, a încetat din viéță la 10 Ianuarie anul 92, rĕmânênd vĕduva sa soție fără nicĭ mijloc de existență;

Considerând îndelungatul serviciŭ al a-tuĭ funcționar, care s'a purtat cu onestitate și multă activitate în greul sĕŭ serviciŭ;

Considerând că a avut în viéța sa un serviciŭ fórte împovărat, dupe cum póte afirma și chiar procurorul general, împreună cu toți ceĭ-alți D-nĭ procurorĭ, carĭ aŭ rĕmas fórte măhniți de mórtea sa;

Considerând că la perderea viețeĭ sale a contribuit mult și greul serviciŭ ce a avut;

Avênd, în fine, în vedere că este nu numaĭ nedrept, dar și de un trist efect, ca vĕduva unuĭ vechiŭ funcționar (împovărat și de o grea familie), și care 'șĭ-a îndeplinit datoriile cu zel, activitate, să sufere amărăciunea lipseĭ de existență.

Pentru aceste motive, comitetul delegaților a admis sus ḑisul proiect de lege așa cum s'a votat de Adunarea deputaților, și prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să binevoiți a'l vota și D-vósre.

Raportor, *general Costaforu.*

LEGE

Art. unic.—Se acordă D-neĭ Sevasta Gr. Varta, vĕduva repausatuluĭ Grigore Varta, o pensiune viageră de 80 leĭ pe lună.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Ianuarie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *șése* voturĭ, contra a *patru.*

Președinte, general **G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Docan.*

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot, și se priimesce luarea în considerare.

—Se procede la votarea legeĭ cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	61
Majoritate regulamentară	44
Bile albe	46
Bile negre	15

Senatul a adoptat legea de pensiune.

—*D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu,* dă citire Mesagiilor relative la recunóscerea calitățeĭ de cetățén român a D-lor: Bălcescu N., Titu Popovicĭ, Alexe Caudale, Adolf Cobicĭ și Fr. Weigel.

— Se trimit la comisiunea de indigenat.

—*D. raportor, Dr. I. N. Cernătescu,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din:

D. Anton Brăiloiu pentru secția I;
» Th. Lerescu » » II;
» Colonel Teleman » » III;
» C. Danielescu » » V, și subsemnatul pentru secțiunea

IV, întrunindu-se în ḑiua de 8 Martie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 17 Februarie 1894, relativ la deschidere unuĭ credit extraordinar de leĭ 6.638.000 pentru terminarea completă a linieĭ Craiova-Calafat și pentru construirea ramureĭ Calafat-Port, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al lucrărilor publice cu Mesagiul regal No. 805 din 28 Februarie 1894; comitetul, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Linia de drum de fer de la Craiova la Calafat a fost declarată de utilitate publică prin legea sancționată cu decretul No. 1.050 de la 29 Martie 1885; iar creditul pentru construcțiune, în sumă de leĭ 7.386.792, a fost deschis prin legea sancționată cu decretul No. 3.010 de la 3 Decembre 1885.

Executarea acesteĭ liniĭ s'a început în anul 1889 și până aḑĭ s'aŭ angagiat și urméză a se maĭ angagia următórele lucrărĭ, și anume:

1. Terasamente pentru suma totală de	leĭ	1.440.000
2. Lucrărĭ de artă	»	2.250.000
3. Apărărĭ	»	100.000
4. Corectarea Jiuluĭ	»	280.000
5. Traverse și stâlpĭ de telegraf	»	450.000
6. Șinele și cel-alt material metalic de cale	»	2.200.000
7. Balastarea și posa căieĭ	»	2.515.000
8. Clădirĭ	»	1.000.000
9. Alimentărĭ cu apă	»	180.000
10. Plăcĭ turnante, podurĭ bascule, gabariurĭ, semafore, stâlpĭ kilometricĭ și hectometricĭ, indicatorĭ de hotare și de declivitățĭ, bariere, îngrădirĭ, mobilierul stațiunilor, echipamentul colónelor, remiselor și castelurilor de apă, telegrafe și aparate de semnalisare	»	322.000
Transport	»	10.737.000

Report . . .	»	10.737.000
11. Lucrărī în gara Craiova	»	100.000
12. Pavărī de şanţurī, brăzduirī de taluse, însĕmînţărī, plantaţiunī, etc.	»	100.000
13. Cheltuelī de studiī şi plata personaluluī de control	»	453.000
14. Exproprierī	»	510.000
Totalul lucrărilor executate şi acelor ce maī rĕmân de executat este dar de leī	»	11.900.000
Creditul deschis fiind de	»	7.386.792
Resultă că, pentru terminarea completă a linieī, care are o lungime totală de 102 kilometri, maī este necesitate de un credit suplimentar de	»	4.513.208
Din care scăḑênd suma cu care a contribuit judeţul Dolj pentru construcţiunea poduluī Jiu, care servă şi pentru şoseaua judeţénă Craiova-Calafat, de	»	275.000
Rĕmâne creditul net suplimentar de leī	»	4.238.208

In acéstă sumă figuréză, pentru suma de leī 510.000, exproprierile carī, conform art. 6 din legea de la 1885, citată maī sus, cad în sarcina judeţuluī Dolj şi carī, tot în puterea aceleī legī, aŭ fost plătite de Stat, rĕmânênd a se regula în urmă dacă ele vor rĕmânea a se imputa asupra judeţuluī, cum prescrie legea, saŭ dacă acesta va fi dispensat, cum s'a făcut pentru liniile de interes local şi general carī fac obiectul legeī de la 1882.

Afară de acésta, causele carī aŭ contribuit ca linia să nu se pótă executa cu creditul primitiv, dupe expunerea de motive a D-luī ministru de lucrărī publice, sunt cele următóre:

1. Scumpetea petrişuluī necesar la balastare, care costă, aşeḑat pe linie, 11 leī metru cub.

2. Inlocuirea şinelor de 30 kilograme, prevĕḑute în proiect, prin şine de 40 kilograme metrul curent şi, ca consecinţă, sporirea traverselor şi a celuī-alt material de cale.

3. Staţiunile numeróse înfiinţate pentru satisfacerea intereselor localităţilor traversate şi, prin urmare, sporul de căī de garagiŭ şi de alte lucrărī accesoriī.

Numĕrul staţiunilor, afară de Craiova, este de 9 pentru întréga linie, avênd o distanţă medie între ele de $11\,{}^1/_4$ kilometri.

Afară de acestea, în proiectul primitiv nu s'a prevĕḑut prelungirea linieī până în port, care trebue neapărat executată, cum s'a făcut pentru tóte cele-alte porturī din ţéră, şi care, dupe studiile făcute, are o lungime de 5 kilometri şi va costa suma totală de 2.400.000, dupe cum se specifică maī jos, şi anume:

1. Exproprierile	leī	100.000
2. Terasamente	»	800.000
3. Lucrărī de artă	»	100.000
4. Apărărī	»	50.000
5. Traverse şi stâlpī de telegraf	»	60.000
6. Şinele, materialul mĕrunt şi schimbătorī de cale	»	450.000
7. Balastarea şi aşeḑarea căieī	»	260.000
8. Clădirile	»	350.000
9. Alimentărī cu apă	»	60.000
10. Plăcī turnante, podurī bascule, gabariurī, semafore, stâlpī kilometricī şi hectometricī, indicatorī de hotare şi de declivităţī, bariere, îngrădirī, mobilierul staţiunilor, echipamentul colónelor, remiselor şi castelurilor de apă, telegrafe şi aparate de semnalisare	»	82.000
11. Pavărī de şanţurī, brăsduirī, plantaţiunī, etc.	»	38.000
12. Conducerea şi supraveghiarea lucrărilor	»	50.000
Costul total al linieī Craiova-Port este	»	2.400.000
La care adăugând suma arătată maī sus pentru terminarea completă a linieī Craiova-Calafat, care este în cifre rotunde de	»	4.230.000
Resultă că, pentru întréga linie Craiova-Calafat-Port, în lungime totală de 107 kilometri, este necesitate de deschiderea unuī credit suplimentar de .	»	6.638.000

Acéstă linie, de şi urma a se termina până astăḑī, însă, în faţa celor ce avuiŭ onóre a

vĕ arăta, dupe cum aţĭ vĕḑut causele aŭ fost independinte de dorinţa şi activitatea ce s'aŭ pus spre a fi terminată.

Pe aceste considerante, comitetul, admiţĕnd creditul extraordinar ce se solicită, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da a D-vóstre aprobare, votând proiectul de lege următor.

Raportor, Dr. I. N. CERNĂTESCU.

LEGE

Art. 1. Se declară de utilitate publică construcţiunea căieĭ ferate Calafat-Port.

Art. 2. Pentru executarea lucrărilor acesteĭ liniĭ, în carĭ se coprind şi exproprierile, se deschide pe séma ministeruluĭ de lucrărĭ publice un credit extraordinar de leĭ 2.400.000.

Asemenea se maĭ deschide un credit extraordinar de leĭ 4.238.000 pentru completarea lucrărilor linieĭ în construcţiune Craiova-Calafat.

Art. 3. Pentru acoperirea sumeĭ efectivă totală de leĭ 6.638.000, guvernul este autorisat a face o emisiune de rentă amortibilă saŭ a face un împrumut sub orĭ-ce formă maĭ avantagiósă va găsi de cuviinţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *nuoĕ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerând nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune a proiectuluĭ, şi se priimesce.

— *D. raportor* dă citire articoluluĭ 1, şi punêndu-se la vot, se priimesce.

— Dă citire apoĭ art. 2.

Art. 2. »Pentru executarea lucrărilor acesteĭ liniĭ, în carĭ se coprind şi expropriările, se deschide pe séma ministeruluĭ de lucrărĭ publice un credit extraordinar de leĭ 2.400.000.

»Asemenea se maĭ deschide un credit extraordinar de leĭ 4.238.000 pentru completarea lucrărilor linieĭ în construcţiune: Craiova-Calafat«.

D. C. Urdăreanu: Vĕd în *expunerea de motive* că expropriările privesc pe judeţ; şi la art. 2 vĕd că se pune o sumă *pentru expropriărĭ*; cum se explică lucrul acesta?

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: D-lor, acéstă linie face parte dintr'o serie de liniĭ de drum de fer carĭ s'aŭ votat în anul 1885; în acea lege este prevĕḑut că expropriările pentru tóte acele liniĭ, în carĭ intră şi Craiova-Calafat, se vor face de judeţ; cu tóte acestea dacă judeţul nu va face în termenul prescris de lege sub pretext că nu are miḑlóce de a le face, legea autorisă pe guvern să facă expropriările, să le cheltuiască în comptul judeţelor, rĕmânênd ca ministerul de interne să trécă *din oficiŭ* suma în budgetul judeţelor.

Prin urmare, cum judeţul Dolj a refusat a face expropriările, a trebuit să le facem în comptul sĕŭ, şi pe acestea şi pe cele ce maĭ sunt de făcut, adică pentru linia Calafat-Port, rĕmânênd ca pe basa legeĭ din 1885 să se trécă în budgetul judeţelor; afară numaĭ dacă Corpurile legiuitóre vor crede că este bine să se facă o excepţiune şi pentru judeţul Dolj, cum s'a făcut prin legea de la 1889 pentru judeţele Dâmboviţa, Gorj şi altele, luând Statul asupra sa expropriările şi scutind pe judeţ. De aceea, în *expunerea de motive*, am spus că rĕmâne ca, maĭ târḑiŭ dacă Corpurile legiuitóre cred, să dispenseze pe judeţ de aceste cheltuelĭ; vom şterge acéstă sumă din budgetul judeţuluĭ; dar nu e maĭ puţin adevĕrat că pentru a putea executa linia, trebuia să prevedem în lege şi suma pentru expropriărĭ.

— Se pune la vot art. II, şi se priimesce.

— Art. III se priimesce fără discuţie.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	55
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	53
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

D-lor, acum la ordinea ḑileĭ avem proiectul de lege relativ la strămutarea reşedinţeĭ comuneĭ rurale Gutu, din judeţul Mehedinţĭ.

— *D. raportor, C. Danielescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. C. Urdăreanu pentru secţia I;
» Th. Lerescu » » II;
» Th. Cristescu » » III;
» G. Sefendache » » IV, şi subsemnatul pentru secţia V, întrunindu-se în ḑiua de 8 Martie a. c., a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie a. c., relativ la strămutarea reşedinţeĭ comuneĭ rurale Gutu, din judeţul Mehedinţĭ, în cătunul Ghelmegióia; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, 'l a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Încă din anul 1884 consiliul comuneĭ rurale Gutu, din judeţul Mehedinţĭ, găsind că este în interesul comuneĭ de a se strămuta reşedinţa de la Gutu, unde se găsesce şi astăḑĭ, la cătunul Ghelmegióia, care se află situat în maĭ bune condiţiunĭ pentru administraţia comunală, fiind în marginea linieĭ ferate şi a şoseleĭ naţionale care merge de la Severin la Craiova, a hotărît a se face acéstă strămutare de reşedinţă.

Consiliul general al judeţuluĭ, în şedinţa de la 20 Februarie 1885, luând în deliberare încheiarea consiliuluĭ comunal şi găsind că motivele printr'ênsa invocate sunt întemeiate, a opiniat pentru aprobarea strămutăreĭ reşedinţeĭ comuneĭ Gutu în cătunul Ghelmegióia, luând şi comuna pe viitor numirea »Ghelmegióia«.

In anul trecut 1893 consiliul comunal, prin votul ce a dat în şedinţa din 20 Iunie, menţinênd încheiarea luată în 1884, a cerut din noŭ a se face strămutarea reşedinţeĭ în cătunul Ghelmegióia, care, prin posiţiunea sa, este centrul de activitate al comuneĭ şi unde se află şi local de primărie.

Pe basa acestora, comitetul, admiţĕnd în totul legea propusă, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ da şi a D-vóstre aprobare, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *G. Daniilescu.*

LEGE

Art. unic.— Reşedinţa comuneĭ rurale Gutu, din judeţul Mehedinţĭ, se strămută în

cătunul Ghelmegióia, luând și comuna pe viitor denumirea de »Ghelmegióia«.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 1 Martie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-deci* voturi, contra a *duoĕ*.

Președinte, *general G. Manu.*
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerație, și se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile:

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

— *D. raportor, C. Petroni,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege prin care se acordă D-neĭ Maria Iacovescu o pensiune de leĭ 40 pe lună, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 19 Maiŭ 1893 și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 4.074 de la 30 Noembre 1893, secțiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, treĭ din ele 'l aŭ admis în unanimitate, secțiunea IV 'l a admis în majoritate; iar secția III 'l a respins, și aŭ numit delegați:

Secțiunea I pe D. Gr. Lerescu;
» II » » Tatos Hristea;
» III » » Gr. Capșa;
» IV » » St. Boränescu, și
» V » » colonel C. Petroni,

carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 8 Martie 1894, în majoritate de 4 membri, în absența D-luĭ Hristea Tatos, delegatul secțiuneĭ II, s'a constituit în comitet al delegaților sub președința D-luĭ Grigore Lerescu, a luat din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, și 'l a admis, în majoritate de treĭ membri, pe considerantele următóre:

Avênd în vedere certificatul cu No. 6.753 de la 26 Aprilie 1884, liberat de ministerul de resbel, din care se constată că decedatul Constantin Iacovescu a servit ca subsecretar de graniță timp de 3 anĭ, 6 lunĭ și 14 ḑile;

Avênd în vedere certificatul cu No. 30.240 de la 31 August 1884, liberat de ministerul de finance, din care se constată că decedatul Const. Iacovescu a servit în diferite funcțiunĭ timp de 4 anĭ, 3 lunĭ și 2 ḑile.

Comitetul delegaților, basat pe aceste acte, în majoritate de 3 membri, a admis proiectul de lege așa cum 'l a votat Adunarea deputaților; iar minoritatea, compusă din delegatul secțiuneĭ III, a respins legea.

Raportor, *C. Petroni.*

LEGE

Art. unic. — Se acordă D-neĭ Maria Iacovescu o pensiune de leĭ 40 pe lună.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 19 Maiŭ 1893, și s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *nouĕ* voturĭ, contra a *unu*.

Președinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantasuzino: Resultatul votuluĭ.

Votanțĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	17
Bile negre	24

Votul este nul, prin urmare, se va reînoui în ședința viitóre.

Acum avem la ordinea ḑileĭ raportul relativ la proiectul de lege pentru pensiunea D-neĭ Teodora Spiroiu.

— *D. raportor, N. Gussi,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege, votat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Ianuarie 1894, prin care sa acordă D-neĭ Teodora Spiroiu (Ghermănescu), mamă vĕduvă a decedatuluĭ medic Alex. Spiroiu, o pensie viageră de leĭ opt-ḑecĭ pe lună, adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 252 de la 25 Ianuarie 1894, secțiunile D-vóstre luându'l în cercetare, patru din ele 'l aŭ admis, iar secțiunea III 'l a respins, și aŭ numit delegațĭ:

Secțiunea I pe D. N. Gussi;
» II » » Th. Lerescu;
» III » » C. I. Budișteanu;
» IV » » Dr. I. Cernătescu, și
» V » » general Costa-Foru,

carĭ întrunindu-se în ḑiua de 5 Martie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaților sub președința D-luĭ Constantin I. Budișteanu, carĭ luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, comitetul în majoritate de treĭ, 'l a admis, fiind contra delegațiĭ secțiunilor III și IV, pe motivele următóre:

Avênd în vedere că defunctul medic Spiroiu, fiiul D-neĭ Teodora Spiroiu, a adus serviciĭ însemnate țĕreĭ și a fost unul dintre mediciĭ distinșĭ aĭ țĕreĭ;

Considerând că medicul Spiroiu, care era sprijinul bĕtrâneĭ sale mame, a murit când se afla în exercițiul funcțiuneĭ sale de medic recrutor al județuluĭ Dâmbovița;

Avênd în vedere că D-na Teodora Spiroiu este într'adevĕr lipsită de orĭ ce miḑlóce pentru existența sa, care, de la mórtea unicului sĕŭ fiŭ și singurul résim al bĕtrânețelor sale, este nevoită a'șĭ duce viața în miserie, implorând grația concetățenilor sĕĭ din Câmpu-Lung.

Pentru aceste motive, comitetul delegaților, în majoritate de treĭ membri, a admis proiectul de lege așa cum s'a votat de Adunarea deputațiilor și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'l vota D-vóstre, fiind contra delegațiĭ secțiunilor III și IV.

Raportor, *N. Gussi.*

LEGE

Art. unic. — Se acordă D-neĭ Teodora Spiroiu (Ghermănescu), mamă vĕduvă a decedatuluĭ medic Alex. Spiroiu, o pensie viageră de 80 leĭ pe lună.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 15 Ianuarie 1894, s'a a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ opt* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Președinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Docan.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

—Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Votul este nul, căcĭ nu aŭ fost de cât 2[.] de bile albe și 18 negre; prin urmare, n[efiind] întrunit majoritatea regulamentară și se v[a] pune la vot în ședința viitóre.

Acum, D-lor, de óre-ce ordinea ḑileĭ s'[a] sfêrșit, înainte de a ne despărți, să votă[m] duoĕ recunóscerĭ și un indigenat.

— *D. raportor, T. Marocneanu,* dă c[i]tire următoruluĭ raport și proiect de leg[e]:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-[se] în ḑiua de 3 Decembre 1894, în majorita[te] de 5 membri, sub președința Inalt P. S. mitropolitul primat Ghenadie, fiind pr[e]sențĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, col[o]nel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu și To[ma] Marocneanu, a luat în cercetare proiect[ul] de lege, votat și adoptat de Adunarea d[e]putaților în ședința de la 11 Maiŭ 189[.] și adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagi[ul] regal No. 2.032 de la 18 Maiŭ 189[.] prin care, în virtutea art. 9 din Constit[u]țiune, se cere a se recunósce calitatea [de] cetățén român D-luĭ Ghica Georgescu, [de] religiune greco-orientală, domiciliat în Zi[m]nicea, județul Teleorman.

Examinând actele aflate în dosar a co[n]statat:

Că este născut în comuna Tunrches, [ți]nutul Transilvanieĭ, la 1848, din părin[ții] George Butanchi și Maria, și la 31 Iulie 18[..] s'a botezat în religia greco-orientală;

Că este stabilit în țéră de la 1877, unde s['a] căsătorit cu o fiică de pământén român, [a]vênd și copiĭ;

Că se bucură de bună conduită.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, [în] unanimitatea membrilor presențĭ, a adm[is] cererea D-luĭ Ghica Georgescu, ca unul [ce] întrunesce condițiunile prescrise de art. [..] din Constituțiune, și vine, prin subsemnat[ul] raportor, a vĕ ruga să bine-voițĭ a 'l rec[unósce]

nósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune se recunósce D-luĭ Ghica Georgescu, Român din Transilvania, calitatea de cetățén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 11 Maiŭ 1893, și a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* și *șépte* voturĭ, contra a *șése*.

Președinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Șaabner-Tuduri.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuția este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	37
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	33
Bile negre	4

Senatul a admis proiectul de recunóscere a D-luĭ Ghica Georgescu.

—*D. raportor, Gr. Capșa,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege, relativ la recunóscerea D-luĭ Nicolae Poțincu:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 16 Aprilie 1893, în majoritate de 4 membri, sub președința D-luĭ colonel Tufelcik, fiind presențĭ D-niĭ: D. C. ...pescu, Gr. Capșa și G. Sefendache, a luat în cercetare petițiunea înregistrată la No. ...9 de la 20 Ianuarie 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituțiune, se cere a se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Nicolae Poțincu, Român din Transilvania, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în comuna Rucăr, județul Muscel.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Cheia, ținutul Transilvanieĭ, la 8 Februarie 1850, din ... Ioan Poțincu, și s'a botezat în religia ortodoxă;

Că nu s'a bucurat de nicĭ o protecțiune străină, nicĭ austro-ungară saŭ a verĭ unuĭ stat, fiind în tot-d'a-una supus legilor ...eĭ;

Că la 5 Februarie 1878 s'a căsătorit la primăria comuneĭ Rucăr, plaiul Dâmbovița, județul Muscel, cu D-șóra Stana Ioan Molceanu, fiică de român pămêntén;

Că se bucură de bună conduită;

Că este proprietar de maĭ multe imobile.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Nicolae Poțincu, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune și, prin subsemnatul raportor, vě rógă să bine-voițĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se recunósce calitatea de cetățén român D-luĭ Nicolae Poțincu, Român din Transilvania, domiciliat în comuna Rucăr, județul Muscel.

Raportor, *Grigore Capșa.*

—Discuțiunea fiind deschisă și ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se priimesce luarea în considerare.

— Se procede apoĭ la votarea proiectuluĭ de lege cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	32
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	28
Bile negre	4

Votul fiind nul se va repeta în ședița viitóre.

Senatul ne maĭ fiind în numěr, ridic ședința.

— Ședința se ridică la orele 4 $1/2$ dupe amiaḑĭ, anunțându-se cea următóre pentru a duoa ḑi, 11 Martie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ȘEDINȚA DE LA 11 MARTIE 1894

Președința D-luĭ președinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, A. Blancfort, C. Fotin și Em. Flondor, secretarĭ aĭ birouluĭ.

— Ședința se deschide la orele 2, fiind presențĭ 24 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rěspund la apelul nominal 23 D-nĭ senatorĭ, și anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul de Roman; D-niĭ: Cincu Ant., Lupașcu Neron, Pěucescu I. (colonel), Sofian N., Știrbeiŭ B. D., Urechiă A. V.

In congediŭ:

D. Meculescu I. I. (Dr.)

Nemotivațĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Calimach Papadopulo Ar., Ciolac Garabet, Economu N., Histescu Gr. (Dr.), Locusteanu N. R., Negre N., Sassu P. V., Șendrea St., Stătescu Eug., Tatos Hr., Tatos P. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar Fotin,* dă citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente care se aprobă.

— Se dă citire adreseĭ D-luĭ președinte al consiliuluĭ, prin care se comunică Senatuluĭ că ḑiua de 14 Martie, *aniversarea proclamăreĭ Regatuluĭ,* se va serba printr'un *Te-Deum* la Mitropolie, precum și onorurĭ militare, la orele 10 și jum. a. m.

— Se comunică cererea I. P. S. S. Episcop al Romanuluĭ de a 'ĭ se scuza absența de astăḑĭ.

— Se ia act.

— Se acordă următórele congediĭ:

a) D-luĭ senator Meculescu 4 ḑile;

b) D-luĭ senator Manoliu 3 ḑile.

— Se comunică cererea D-luĭ C. Botez de a 'ĭ se recunósce calitatea de cetățén român.

— Se trimite la comisiunea de indigenate.

— *D. ministru al domeniilor, P. P. Carp,* dă citire Mesagiilor regale prin carĭ se aduc în desbaterea Senatuluĭ următórele proiecte de legĭ:

I. Relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 300 leĭ pe lună, peste ceea ce 'ĭ se cuvine pentru aniĭ servițĭ D-luĭ Gheorghe Marian;

II. Idem D-neĭ Felicia Al. Aslan:

III. Idem D-neĭ Luiza Freiwald, pentru o pensie de 60 leĭ.

— Se trimit la secțiunĭ.

IV. Relativ la împămêntenirea D-luĭ Otto Mayer;

V. Idem D-luĭ Francisc Rang;

VI. Idem D-luĭ Ștefan Zlatco;

VII. Idem D-luĭ Ilie Ighel.

— Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatorĭ, fiind-că sunt la tribună, permitețĭ'mĭ să vě adresez o rugăminte.

Este la ordinea ḑileĭ proiectul de lege care scutesce comuna Iașĭ de taxele pentru cedarea moșiilor eĭ către Stat; vě rog, dacă bine-voițĭ, a o lua cu ântêietate, căcĭ trebue făcut contractul, și la 1 Aprilie trebue să se predea și, prin urmare, trebue maĭ ântêiŭ votată acéstă lege.

— Se pune la vot *urgența,* și se priimesce.

D. Colibășeanu: Am onóre a depune pe biuroul Senatuluĭ o petițiune iscălită de 56 locuitorĭ aĭ comuneĭ Crăciuna-de-Jos din județul Olt, prin care cer a se face o anchetă pentru a constata că cererile de indignare ale D-luĭ Temistocle Athanasiu și Odisea Christide, sunt neîntemeiate, și că aceștĭ D-nĭ nu merită a li se deschide porțile cetățenieĭ românescĭ, servindu-se și de acte falșe.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va trimite la comisiunea de indigenate.

Acum, D-lor senatorĭ, dupe votul D-vóstre, vom începe cu proiectul de lege relativ la scutirea de taxe a comuneĭ Iașĭ, pentru cedarea unor moșiĭ Statuluĭ, și pe urmă vom trece în secțiunĭ.

— *D. raportor, I. Plesnilă,* dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din:

D. D. Vidrașcu, pentru secția I;
» Em. Flondor » » II;
» N. Culiano » » III;
» G. Beldiman » » V, și sub-

semnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 9 Martie a. c., în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la scutirea Statuluĭ şi comuneĭ Iaşĭ, de plata taxeĭ de înregistrare asupra preţuluĭ cu care este autorisat Statul a cumpĕra nişte moşiĭ ale comuneĭ Iaşĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie a. c., şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru secretar de Stat la departamentul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor, cu Mesagiul regal No. 779 din 26 Februarie a. c. Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, 'l a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Prin înaltul decret regal cu No. 2.303 din 1893, publicat în *Monitorul oficial* cu No. 57 din 12 Iunie 1893, s'a sancţionat legea pentru autorisarea comuneĭ urbane Iaşĭ de a vinde, şi Statul de a cumpĕra, tóte moşiile devenite proprietate a comuneĭ prin legile de la 13 Aprilie 1880 şi 17 Martie 1882.

Preţul cumpĕrăreĭ acestor moşiĭ este prevĕḑut de citata lege şi fixat la cifra de leĭ 6.500.000, plătit în rentă amortisabilă 5 la sută, socotită *al pari*.

Se înţelege însă că, pentru a se putea realisa cumpĕrarea moşiilor despre carĭ este vorba, urméză a se încheia între Stat şi comună un act de vênḑare-cumpĕrare, supus regulilor de autentificare şi transcriere în registrele tribunaluluĭ şi, prin urmare, supus şi plăţeĭ taxeĭ de înregistrare, conform legeĭ timbruluĭ şi înregistrăreĭ, de 2 leĭ la sută asupra preţuluĭ de leĭ 6.500.000, ceea ce însuméză 130.000 leĭ.

Prin art. 39 din legea timbruluĭ şi înregistrăreĭ se prescrie că: »pentru tóte actele încheiate între Stat, judeţe saŭ comune, cu particularií, şi pe carĭ legea le supune la taxă de timbru saŭ înregistrare, taxa cade în sarcina particularilor«.

In casul de faţă însă, părţile contractante sunt Statul şi comuna, fără să intervină alţĭ particularĭ; şi fiind că nicĭ legea timbruluĭ nu prevede acest cas, nicĭ legea publicată în *Monitorul oficial* No. 57 din 12 Iunie 1893 nu se rostesce de loc asupra plăţeĭ taxeĭ de înregistrare; iar, pe de altă parte, pentru că comuna Iaşĭ, care, prin ḑisa lege, este obligată a întrebuinţa preţul moşiilor la anume lucrărĭ de utilitate publică, nu este dispusă a întrebuinţa nimic din acest preţ al moşiilor la plata taxeĭ de înregistrare, s'a alcătuit alăturatul proiect de lege pentru a se scuti Statul şi comuna Iaşĭ de plata taxeĭ de înregistrare pentru cumpĕrarea-vênḑarea moşiilor menţionate maĭ sus.

In basa celor ce avuseiŭ onóre a vĕ relata, vĕ rog să bine-voiţĭ a vota următorul proiect de lege.

Raportor, *I. Plesnilă.*

LEGE

Art. unic.— Ministerul agriculturei, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor, precum şi comuna urbană Iaşĭ, sunt scutite de plata taxeĭ de înregistrare de 2 la sută asupra preţuluĭ de 6.500.000 leĭ, cu care legea, sancţionată prin înaltul decret regal cu No. 2.303 din 1893, şi publicată în *Monitorul oficial* No. 57 din 12 Iunie 1893, autorisă cumpĕrarea de către Stat a moşiilor devenite proprietate a comuneĭ Iaşĭ prin legile din 13 Aprilie 1880 şi 17 Martie 1882.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nouĕ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, General G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Se pune la vot legea cu bile şi resultatul este:

Votanţĭ	65
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	64
Bile negre	1

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Senatul a adoptat legea pentru a se scuti de taxa de 2 % Statul şi comuna Iaşĭ.

—*D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman*, dă citire Mesagiuluĭ prin care se înaintéză proiectul de lege pentru modificarea cărţeĭ a III-a din codul comercial, relativ la legea falimentelor.

—Se trimite la secţiunĭ.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, în aşteptarea imprimăreĭ expunereĭ de motive, am adus aci câte-va exemplare din legea falimentelor, care face parte din cartea a III-a a coduluĭ de comerciŭ, şi vĕ rog să aveţĭ bună-voinţă a o lua în studiŭ cât de curênd se va putea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum, D-lor, trecem în secţiĭ şi apoĭ vom reveni în şedinţă publică pentru a continua ordinea ḑileĭ.

—Şedinţa e suspendată şi D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ.

—La redeschiderea şedinţeĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, avem un vot rĕmas nul în şedinţa precedentă, privitor la acordarea unuĭ ajutor viager de 80 leĭ pe lună D-neĭ Theodora Spiroiu Ghermănescu; vĕ rog să procedaţĭ din noŭ la vot cu bile.

—D-niĭ senatorĭ proced la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	47
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	31
Bile negre	16

Votul, dar, este nul şi de astă-dată; căcĭ iată ce ḑice regulamentul la art. 109, al. 4: »Dacă resultatul votuluĭ de duoĕ treimĭ cerut de art. 108 şi 109, nu întrunesce 32 voturĭ pentru priimire saŭ 32 voturĭ pentr[u] respingere, votarea se va face din noŭ l[a] începutul şedinţeĭ viitóre«.

Ceea ce s'a făcut ierĭ.

Şi iată acum ultimul aliniat 5 ce ḑice:

Dacă şi dupe acésta a duoa încercar[e] votul este tot fără resultat, votarea pro[...] iectuluĭ se amână pentru sesiunea viitór[e]

Prin urmare, conform prescripţiuneĭ re[...] gulamentuluĭ, se va pune la vot din noŭ î[n] *sesiunea viitóre.*

Acum maĭ avem a vota din noŭ o pen[...] siune de 40 leĭ pe lună D-neĭ Maria Iaco[...] vescu, al căruĭ vot a rĕmas nul în şedinţ[a] de ierĭ.

—Se procede la votarea cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re[...] sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	41
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	23
Bile negre	18

Prin urmare, votul este iarăşĭ nul şi rĕ[...] mâne a se repeta în *sesiunea viitóre.*

Acum, D-lor, trecem la al 3-lea proie[ct] de lege al căruĭ vot a rĕmas nul în şedinţ[a] trecută. Este vorba de proiectul de leg[e] prin care se recunósce calitatea de cetăţe[an] român D-luĭ Nicolae Poţincu.

—Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re[...] sultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	1

Prin urmare, Senatul a adoptat proiectu[l] de recunóscere.

—*D. secretar Marocneanu* (pentru D[.] raportor T. G. Lerescu), dă citire următo[...] ruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compu[s] din:

D. N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» Gr. Capşa » » III;
» Dr. I. Cernătescu » » IV;
» C. Daniilescu » » V, ş[i]

subsemnatul pentru secţiunea II, întrunin[...] du-se în ḑiua de 8 Martie a. c., a luat î[n] desbatere proiectul de lege, din iniţiativ[a] Senatuluĭ, relativ la acordarea unuĭ ajuto[r] viager de câte 50 leĭ pe lună, până la măr[i]tiş saŭ încetare din viéţă, la fie-care din or[...] fanele Sofia, Maria, Irina şi Fotinia Stoe[...] nescu, surorile decedatuluĭ stenograf fos[t] în serviciul Senatuluĭ. Comitetul delegaţi[...] lor, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis aces[t] proiect de lege în majoritate de patru, fiin[d] pentru respingere D. delegat al secţiuneĭ II[I] în urma cărora m'a însărcinat a vĕ referi[.]

Domnilor senatorĭ,

Decedatul Dimitrie Stoenescu, afară d[e] alte funcţiunĭ ce a ocupat în alte ramu[rĭ] ale administraţiuneĭ acesteĭ ţĕrĭ, a fost ne[...] întrerupt un timp de 25 anĭ în serviciu[l]

tuĭ înalt Corp ca stenograf; el móre în
lunie 1893, găsindu-se tot în acéstă
ate de stenograf.
umitul stenograf a fost dintre ceĭ d'ân-
tinerĭ carĭ 'şĭ aŭ dat ostenéla a studia
întroduce acéstă artă în serviciul des-
ri'or Senatuluĭ.
publicat chiar un tractat d stenogra-
i a predat lecţiunĭ gratuit de acéstă
.
óte că chiar una din causele principale
a făcut pe numitul Stoenescu să înce-
din viéţă fără de vreme, este şi acéstă
erie care obosesce şi uséză maĭ curênd
ât pe orĭ-ce funcţionar în alte ramurĭ
iurocraţieĭ.
elul, activitatea şi devotamentul cu care
îndeplinit funcţiunea aŭ rĕmas neş-
în suvenirea acelor cu carĭ el a lucrat.
l, murind, lasă în urma sa patru surorĭ
ne şi în vêrstă, fără nicĭ un miḑloc de
enţă, fiind-că el era singurul sprijin al
tor patru nenorocite femeĭ.
ensiunea, la care avea drept repausatul
nescu, se póte considera, dupe aniĭ ser-
luĭ, la aprópe léfa întrégă a funcţiuneĭ,
era de 550 leĭ pe lună, carĭ tóte aceste
turĭ s'aŭ stins pe motivul că repausa-
u a avut nicĭ soţie şi, prin urmare,
copiĭ legitimĭ.
e basa acelor ce avuseiŭ onóre a vĕ ex-
, cred că este just, uman şi echitabil
u toţĭ D-vóstre, D-lor senatorĭ, să fim
cord pentru a vota următorul proiect
ge.

aportor, *T. G. Lerescu.*

PROIECT DE LEGE

rt. I. — Se acordă un ajutor viager de
50 leĭ mensual, până la măritiş saŭ
tare din viéţă, la fie-care din orfanele
, Maria, Irina şi Fotinia Stoenescu, su-
e decedatuluĭ Dimitrie Stoenescu, vechiŭ
graf al Senatuluĭ.
rt. II. — Acest ajutor viager se va plăti
casa Statuluĭ.
*Daniilescu, C. Vericeanu, C. Stoia-
cĭ, St. Borănescu, Dr. N. Garoflid,
Rucăreanu.*

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
nea generală este deschisă.
Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune
t luarea în consideraţiune, şi se pri-
e.
Se citesce art. 1 şi 2 şi, punêndu-se la
uccesiv, se priimesc.
Se pune la vot legea în total cu bile.
preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-
tul votuluĭ :

Votanţĭ	38
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe.	15
Bile negre	23

tul este, dar, nul şi se va reînoui în
ţa viitóre.
D. raportor Marocneanu, dă citire
toruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 1 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. mitropolitul primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ : colonel I. Pĕucescu, Thoma Marocneanu şi P. S. Aurelian, a luat în cercetare, proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.812 de la 7 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ioan Mihailidi, român din Macedonia, de religiune ortodoxă, de profesiune comerciant, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în oraşul Mesova, ţinutul Macedonieĭ, la 1843, din părinţĭ românĭ macedonenĭ Mihail Popa Sterie şi Ecaterina ;

Că la 29 Noembre 1874 s'a căsătorit în Bucurescĭ la oficiul stăreĭ civile, circomscripţia II, cu D-ra Eufrosina Muşat ;

Că din acéstă căsătorie are 5 copiĭ, anume: Ecatherina, Constantina, Alexandrina, Ghica şi Diogeni, născuţĭ, crescuţĭ în Bucurescĭ şi botezaţĭ în religia ortodoxă ;

Că este proprietar de imobile în strada Ţeranĭ No. 52, Bucurescĭ ;

Că este stabilit în Bucurescĭ de la 1863, unde se bucură de bună conduită.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Ioan Mihailidi, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

L E G E

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce D-luĭ Ioan Mihailidi, român din Macedonia, din oraşul Mesova, alitatea de cetăţén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* şi *opt* voturĭ contra a *şépte-spre-ḑece.*

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, votul este nul; aŭ fost numaĭ 28 de votanţĭ, din carĭ 21 albe şi 7 negre.

Se va vota din noŭ în şedinţa viitóre.

Senatul fiind discompletat, ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la orele 5 fără ḑece minute, şi se anunţă şedinţa viitóre pentru a duoa ḑi, 12 curent.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARĂ PRELUNGITĂ 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 12 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ : A. Blancfort, P. Millo, T. Lerescu şi Dr. I. Cernatescu, secretarĭ aĭ birouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 93 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 24 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

D-niĭ : Cincu Ant., Lupaşcu Neron, Manoliu G., Pĕucescu I. (colonel), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Urechiă A. V.

In congediŭ :

D. Meculescu I. I. Dr.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Buzdugan V., Calimach Papadopulo Ar., Hristescu T., Ciolac Garabet, Economu N., Locusteanu N. R., Negre N., Şendrea St., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Teohari I. A., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Culianu N.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu*, dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se trimit la comisiunea de petiţiunĭ:

I) Suplica unuĭ însemnat numĕr de locuitorĭ din comuna Gogoşóia, judeţul Dolj, carĭ se rógă a fi scutiţĭ de plata loturilor ce aŭ luat din moşia Gogóşa-Gogoşiţa.

II) Suplica maĭ multor locuitorĭ din comuna Ciorasca, judeţul Vêlcea, carĭ se rógă a se modifica legea cleruluĭ.

— *D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman*, comunică Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege relativ la aprobarea convenţieĭ încheiate între România şi Rusia, privitóre la corespondenţa directă între tribunalele districtelor limitrofe ale celor duoĕ state.

— Se trimite la secţiunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: La ordinea ḑileĭ avem un vot rĕmas nul în şedinţa trecută, relativ la acordarea uneĭ pensiĭ de câte 50 leĭ lunar surorilor defunctuluĭ stenograf Stoenescu.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	63
Majoritate de 2 treimĭ . . .	42
Bile albe	41
Bile negre	22

Ne-întrunind majoritatea de 2 treimĭ, cerută de regulament, Senatul a respins proiectul de lege.

D. ministru de justiţie, Al. Marghiloman: D-lor senatorĭ, aşĭ ruga Senatul să bine-voiască a se întruni în secţiunĭ pentru cercetarea proiectuluĭ de reformă al coduluĭ de comerciŭ, titlul falimentelor, care a fost deja studiat de 2 secţiunĭ şi a rĕmas de studiat încă în 3 secţiunĭ şi pe urmă vom putea, dacă D-vóstre consimţiţĭ, şi dacă şi D. preşedinte consimte, a urma discuţiunile în şedinţă publică.

— Se pune la vot a se trece în secţiunĭ, şi se aprobă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dupe ce vom termina în secţiunĭ cu studiarea proiectuluĭ de lege pentru modificarea coduluĭ de comerciŭ, propus de D. ministru de justiţie, vom trece în şedinţă publică pentru a urma cu ordinea ḑileĭ.

— Senatul trece în secţiunĭ.

— La redeschiderea şedinţeĭ, D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, ocupă fotoliul preşedinţieĭ.

— *D. secretar, A. Blancfort* (pentru D. raportor C. I. Bălăceanu), dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 4 Martie 1894, sub preşedinţa Inalt P. S. S. mitropolitul primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. Aurelian, C. I. Bălăceanu şi N. R. Locusteanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 755 de la 25 Februarie 1894, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Luis Gmendt, de profesiune dirigintele grajdurilor regale, de religiune romano-catolică, domiciliat în comuna Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aceşteĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în Viena, capitala Austrieĭ, la 15 Iulie 1844, din părinţiĭ Thaddäus Gmendt şi Thesa, şi la 16 aceeaşĭ lună şi an s'a botezat în religiunea romano-catolică;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară spre a emigra în România; actul de emigrare No. 8.442 de la 3 Aprilie 1886;

Că se bucură de bună conduită;

Că se află stabilit în ţéră de la 1866;

Că este căsătorit şi are copiĭ din acéstă căsătorie, avênd treĭ băeţĭ carĭ aŭ terminat şi urmat şcólele române, din carĭ duoĭ aŭ făcut şi armată;

Că în tot timpul de când îndeplinesce funcţiunile de dirigente al grajdurilor regale s'a bucurat de deplina încredere a şefilor sĕĭ şi 'şĭ-a îndeplinit datoria cu inteligenţă, exactitate şi onestitate.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Luis Gmendt, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *C. I. Bălăceanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Luis Gmendt, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17 Februarie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *ḑece*.

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.)
Secretar, *G. Boldur-Voinescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu bile.

D. preşedinte, G Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	32
Majoritate de 2 treimĭ	32
Bile albe	25
Bile negre	7

Votul este nul. Se va reinoui în şedinţa viitóre.

— *D. secretar, Blancfort,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 17 Decembre 1893, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Ión C. Ciolac, Th. Marocneanu şi Const. I. Bălăceanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Martie 1893, şi adus în deliberarea S[illegible]tuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.372 de [illegible] Aprilie 1893, prin care, în virtutea a[illegible] din Constituţiune, se cere a se recun[illegible] calitatea de cetăţén român D-luĭ Ge[illegible] Dimitriade, român din Macedonia, de r[illegible]giune ortodoxă, de profesiune agricul[illegible] domiciliat în comuna Luciu-Georgieni, [illegible] deţul Ialomiţa.

Examinând actele aflate în dosarul a[illegible]teĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în oraşul Seliţa din M[illegible]donia, la 1847, din părinţĭ românĭ mace[illegible]nenĭ, şi botezat în religia ortodoxă la b[illegible]rica Sf. George din acea comună;

Că este stabilit în România de la 18[illegible]

Că se bucură de bună conduită;

Că la 3 Iunie 1875 s'a căsătorit, la [illegible]măria comuneĭ Manasia, plasa Câmpu[illegible] judeţul Ialomiţa, cu D-şóra Maria Dumit[illegible] fiică de pămêntean;

Că din acéstă căsătorie are duoĭ co[illegible] Virgilie, născut la 20 Octombre 1878[illegible] Zoia, născută la 6 Ianuarie 1881.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, [illegible] unanimitatea membrilor presenţĭ, a ad[illegible] cererea D-luĭ George Dimitriade, ca u[illegible] ce întrunesce condiţiunile prescrise de a[illegible] 9 din Constituţiune şi, prin subsemnat[illegible] raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunó[illegible] calitatea pe cetăţén român, votând proie[illegible]tul de lege următor.

Raportor, *Ioan C. Ciolac.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Co[illegible]stituţiune, se recunósce D-luĭ George D[illegible]mitriade, din comuna Luciu-Georgenĭ, j[illegible]deţul Ialomiţa, calitatea de cetăţén româ[illegible]

Acéstă lege s'a votat de Adunarea d[illegible]putaţilor în şedinţa de la 20 Martie 189[illegible] şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* [illegible] *nuoĕ* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, **general G. Manu.**
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Sim*[illegible]

D preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Di[illegible]cuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pun[illegible] la vot luarea în considerare, şi se priimesc[illegible]

— Se procede la votarea legeĭ în to[illegible] cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: V[illegible]tul este nul, de óre-ce nu aŭ fost de cât 2[illegible] voturĭ, din carĭ 15 pentru şi 7 contra.

Ne maĭ fiind în numĕr, ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la orele 5, anunţâr[illegible]du-se cea viitóre pentru Marţĭ, 15 Marti[illegible]

No. 48

SENATUL

ESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

EDINŢA DE LA 15 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Canuzino, asistat de D-niĭ: Em. Flondor, T. rocneanu, P. Millo şi Al. Blancfort setarĭ aĭ biurouluĭ.

—Şedinţa se deschide la orele 2, fiind senţĭ 95 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 22 D-nĭ atorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ şi Suveĭ; D-niĭ: Cincu Ant., Pĕucescu I. (col), Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Villner A., bie C.

In congediŭ:

. Meculescu I. I. (Dr.)

Nemotivaţĭ:

-niĭ: Dornescu T., Economu N., Filiu C. G., St. Georges G., Hristescu Gr.), Panu G., Poni P., Sassu P. V., Stău Eug., Sturdza A. D., Tatos T. I, Vercu G., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire aruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aă.

—Se acordă succesiv următórele congedii:

. D-luĭ Al. Villner 2 ḑile;

. » Col. Vrabie 5 ḑile.

— *D. ministru al lucrărilor publice* comunică Mesagiul regal prin care sesiunea Corpurilor legiuitóre se prelungesce până la 19 Martie inclusiv.

Comunică asemenea Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de legĭ:

I. Pentru acordarea uneĭ pensiunĭ de 300 leĭ lunar D-neĭ Smaranda Boldur Costache.

— Se trimite la secţiĭ.

II. Prin care se acordă împământenirea D-lor: Hanri Ravicĭ Ruşeski, Eduard Birmănescu, Iosiv Faur, Bonifaciŭ Pitişiŭ, Carol Winkler şi I. E. Mihail Ermacov.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Mârzescu are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte, *în urma ilegaleĭ alegerĭ efectuată ierĭ, 14 Martie, de către colegiul electoral al Mitropoliţilor şi Episcopilor eparhioţĭ, subsemnatul, senator al colegiuluĭ I de Iaşĭ, am onóre a interpela pe D. prim-ministru şi ministru de interne dacă va supune la întărirea Majestăţeĭ Sale Regeluĭ alegerea ilegal făcută în persóna teofiliilor sale archiereul Dionisie Craioveanu pentru episcopia de Buzĕŭ şi archiereul Gherasim Pitişteanu pentru episcopia de Argeş.*

D. St. Borănescu: Protestez; eĭ sunt legal aleşĭ.

D. ministru al lucrărilor publice, C. Olănescu: Faceţĭ interpelarea înscris, şi vom rĕspunde în termenul regulamentar.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, trecem la ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem votarea din noŭ a naturalisăreĭ cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Louis Gmendt.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	59
Majoritate de duoĕ treimĭ	40
Bile albe	43
Bile negre	16

Prin urmare, Senatul a adoptat indigenatul.

Acum păşim la al duoilea vot rĕmas nul din şedinţa trecută, relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţén român D-luĭ Gheorghe Dimitriade.

— Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	54
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	15

Senatul a adoptat proiectul de lege.

Acum avem cel din urmă vot nul din şedinţa trecută, relativ la recunóscerea D-luĭ Ión Mihailidi.

—Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	58
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	28
Bile negre	30

Votul e iarăşĭ nul, şi acum, conform regulamentuluĭ, se trimite pentru sesiunea viitóre.

— *D. raportor, colonel Teleman*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Scarlat Rosetti pentru secţia I;
» Colonel Vrabie » » II;
» I. Plesnilă » » IV;
» G. Sebastian » » V, şi subsemnatul pentru secţia III, întrunindu-se în ḑiua de 12 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, relativ la autorisarea comuneĭ urbane Fălciŭ de a încheia o convenţiune cu epitropia institutuluĭ Başotă de la Pomârla pentru cumpĕrarea moşieĭ Fălciŭ, cu tóte vecinătăţile sale, proprietăţĭ ale ḑisuluĭ institut; comitetul de delegaţĭ, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Têrgul Fălciŭ, din judeţul Fălciŭ, precum şi mahalalele sale, se găsesc în condiţiunĭ de besman pe moşia cu aceeaşĭ numire, care are o întindere, cu têrgul, imaş, loc de arătură şi bălţĭ, aprópe de 960 fălcĭ, fiind proprietate a institutuluĭ Başotă de la Pomârla, care maĭ are reservate în folosul sĕŭ diferite drepturĭ de monopolurĭ asupra bĕuturilor şi îndestulăreĭ obşteĭ cu pâne şi carne, precum şi alte drepturĭ.

Consiliul comuneĭ Fălciŭ, în interes de a face să prospere têrgul şi a pune capĕt neînţelegerilor şi pricinilor la carĭ ḑilnic dă nascere exercitarea drepturilor de monopol ale proprietăţeĭ, a miḑlocit la epitropia numituluĭ institut cumpĕrarea moşieĭ şi a drepturilor

ce 'ĭ aparţine şi, prin votul ce a dat în şedinţa de la 8 Noembre 1893, a încuviinţat a se încheia, în acest scop, următórea convenţiune:

Epitropia institutuluĭ Başotă vinde, şi comuna rurală Fălciŭ cumpĕră moşia Fălciŭ, cu têrgul aflat pe ea, cu tóte trupurile şi siliştele din carĭ se compune, sub orĭ-ce denumire, şi cu tóte ecaretele şi îmbunătăţirile aflate pe moşie dupe stăpânirea de faţă şi în puterea ordonanţeĭ de adjudecare a tribunaluluĭ judeţuluĭ Fălciŭ No. 414 din 1892. In acelaşĭ timp epitropia cedéză comuneĭ tóte procesele pendinte şi tóte acţiunile personale şi reale de orĭ-ce natură, mobiliare orĭ imobiliare, relative la imobilul care face obiectul vîndĕreĭ, rĕmânênd comuna substituită în drepturile şi obligaţiunile proprietăţeĭ pe rĕspunderea sa.

Preţul vîndĕreĭ e de 320.000 leĭ, carĭ se vor plăti de comună printr'un împrumut care se va face la casa de depunerĭ pe termen de 15 anĭ şi cu dobênda de 6 % pe an; acéstă sumă se va plăti în termen de 6 lunĭ, calculat din ḑiua autentificăreĭ contractuluĭ, şi, în cas de neplată la acest termen, vînḑarea va fi de drept resiliată, fără somaţiune saŭ judecată.

Plata taxeĭ de timbru şi înregistrare va privi pe ambele părţĭ contractante.

In faţa acestora, comitetul, vĕḑênd că condiţiunile în carĭ s'a convenit a se face acéstă rĕscumpĕrare sunt fórte avantagióse pentru comună, de óre-ce moşia produce astăḑĭ un venit de 28.500 leĭ anual, aşa că comuna Fălciŭ nu va contribui de cât cu 4.000 leĭ pe an, sarcină destul de mică pentru veniturile sale.

Pe aceste considerante, vĕ rog să bine-voiţĭ a da a D-vóstre aprobare următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, COLONEL TELEMAN.

LEGE

Art. I. — Comuna rurală Fălciŭ, din judeţul Fălciŭ, este autorisată a încheia, în condiţiunile votate de consiliul comunal în şedinţa sa de la 9 Noembre 1893, o convenţiune cu epitropia institutuluĭ Başotă de la Pomârla pentru cumpĕrarea cu preţul de 320.000 leĭ a moşieĭ Fălciŭ, cu têrgul aflat pe ea, cu tóte trupurile şi siliştele din carĭ se compune, sub orĭ-ce denumire, şi cu tóte ecaretele şi îmbunătăţirile aflate pe moşie dupe stăpânirea de faţă şi în puterea ordonanţeĭ de adjudecare a tribunaluluĭ Fălciŭ No. 414 din anul 1882.

Art. II. — Pentru achitarea preţuluĭ cumpĕrăreĭ comuna este autorisată de a contracta de la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ un împrumut pe suma de 320.000 leĭ, cu procentele cu carĭ împrumută acea casă, plătibil în termen de 15 anĭ prin anuităţĭ carĭ se vor înscrie în fie-care an în budgetul comuneĭ şi carĭ se vor rĕspunde atât din veniturile moşieĭ, cât şi din alte resurse ale comuneĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Art. 1 şi 2 priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	64
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	62
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

D-lor, acum trecem la proiectul de le[ge] prin care consiliul judeţuluĭ Olt este aut[o]risat a contracta, de la casa de depunerĭ, u[n] împrumut de 240.000 leĭ pentru facer[ea] unei cazărmĭ şi a duoĕ spitale.

— *D. raportor, M. Isvoranu,* dă citi[re] următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. Anton Brăiloiu pentru secţia I;
» Ath. Nedelcovicĭ » » II;
» General Horbatski » » III;
» C. Daniilescu » » V, şi subsemnatul pentru secţia IV,

întrunindu-se în ḑiua de 12 Martie a. c., în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea consiliuluĭ judeţuluĭ Olt de a contracta de la casa de depunerĭ un împrumut de 240.000 leĭ pentru a servi la construcţiunea casărmeĭ, a unuĭ spital judeţian şi a unuĭ spital rural, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie a. c. şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No. 937 din 7 Martie a. c.; comitetul, ca şi secţiunile, a admis în unanimitate acéstă lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Motivele carĭ aŭ decis pe consiliul judeţian de Olt ca, în şedinţele sale de la 13 Aprilie şi 31 Octombre, să voteze contractarea unuĭ împrumut de 240.000 leĭ de la casa de depunerĭ, sunt cele următóre: acest judeţ nu posedă nicĭ un local propriŭ pentru casarma regimentuluĭ 3 de infanterie, precum asemenea el nu are actualmente de cât duoĕ spitale, unul rural în comuna Drăgoesci şi unul judeţian în Slatina. Cel d'ântêiŭ, prin situaţiunea sa chiar, nu servă şi nicĭ nu póte servi de cât bolnavilor din partea de sus a judeţuluĭ, iar cel din Slatina se află într'o clădire fórte veche care, prin distribuţiunea şi dimensiunile camerilor, este cu totul impropriŭ pentru un asemenea aşeḑĕmênt. Consiliul judeţian s'a simţit dar, cu drept cuvênt, obligat să recurgă la acest împrumut şi a decis ca dintr'ênsul să dea ministeruluĭ de resbel 100.000 leĭ, împreună cu locul necesar pentru construcţiunea casarmeĭ; iar restul de 140.000 leĭ să se întrebuinţeze pentru construcţiunea unuĭ spital judeţian în Slatina.

Considerând însă că, prin legea sancţionată prin înaltul decret regal No. 2.265 din 1892, s'a acordat deja acestuĭ consiliŭ un împrumut de 100.000 leĭ, cu îndatorirea expresă a nu se întrebuinţa acéstă sumă de cât exclusiv pentru construirea spitaluluĭ;

Considerând că, cu acordarea acestuĭ împrumut, consiliul judeţian de Olt va dispune de 240.000 leĭ pentru construire de spital;

Considerând că, construindu-se un spital în Slatina, acesta s'ar afla încă în o prea mare depărtare pentru o parte însemnată a populaţiuneĭ rurale a acestuĭ judeţ, comitetul delegaţilor este de părere ca construcţiunea acestuĭ spital să se execute în proporţiunĭ maĭ micĭ de cât cele proiectate, aşa în cât, cu ceea ce va prisosi prin acéstă reducţiune din suma totală de 240.000 leĭ, şi cu o sumă ce Statul ar acorda judeţuluĭ, să constitue un fond suficient pentru clădirea a încă unuĭ spital rural, neapărat trebuincios în centrul întindereĭ judeţuluĭ, de la Slatina până la capul judeţuluĭ, cum, spre exemplu, în comuna Bărcănescĭ, reşedinţa plăşeĭ Siul-de-Sus;

Considerând necesitatea pentru care se cere contractarea acestuĭ împrumut, care se va plăti prin anuităţĭ în timp de 15 anĭ, şi că aceste anuităţĭ pot fi plătite din resursele budgetare ale judeţuluĭ;

Comitetul delegaţilor, în unanimitatea membrilor presenţĭ, admiţênd acest proiect de lege, vĕ rógă, D-lor senatorĭ, prin subsemnatul raportor, să daţĭ şi aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, M. ISVORANU.

LEGE

Art. I. — Consiliul judeţian de Olt este autorisat a contracta de la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ, cu procentele şi în condiţiunile cu carĭ împrumută acea casă, un împrumut de 240.000 leĭ, din carĭ 100.000 leĭ pentru casarma regimentuluĭ 3 de infanterie şi 140.000 leĭ pentru clădirea a duoĕ spitale, unul judeţian şi altul rural.

Art. II. — Plata acestuĭ împrumut se va face în termen de 15 anĭ, prin anuităţĭ carĭ se vor înscrie regulat în budgetul judeţuluĭ ca cheltuială obligatorie; iar baniĭ nu se vor ridica de la casa de depunerĭ de cât treptat cu înaintarea lucrărilor.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie anul 1894 şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu*.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. I. Colibăşianu: D-lor senatorĭ, înainte de a proceda la votarea acestuĭ proiect de lege, să 'mĭ daţĭ voe să fac, în câte-va cuvinte, istoricul şi fazele prin carĭ a trecut acest proiect de lege.

In şedinţa de la 31 Octombre 1891, consiliul judeţian de Olt, emite un vot, pretextând că spitalul judeţian nu este în bună stare, ameninţă ruină şi cere să se intervină pe lângă guvern pentru a veni cu un proiect de lege înaintea Corpurilor legĭuitóre prin care să se autorize judeţul de a contracta un împrumut de 100.000 leĭ, care să servéscă exclusiv la construirea unuĭ spital judeţian. Acésta acum patru anĭ.

Lasă că eŭ sunt din localitate şi cunosc că spitalul judeţian este încă în stare să servéscă, cu micĭ reparaţiunĭ, probă că de patru anĭ servesce.

Dar să admitem că este nevoe să se céră 100.000 leĭ pentru construirea unuĭ spital. Dar, D-lor, în Slatina unde materialul de construcţiune este aşa de eftin, şi care este un orăşel mic şi sărac, 100.000 leĭ este maĭ mult de cât suficient pentru construirea unuĭ spital, şi maĭ cu sémă a unuĭ spital în care judeţul nu póte şi nu va putea întreţine maĭ mult de 20—30 paturĭ.

Şi maĭ notaţĭ încă că atuncĭ când se cere un împrumut pentru construirea unuĭ spital, trebue să se facă un plan, un devis, pe basa căruia să se facă acéstă cerere.

In casul de faţă, nimic din tóte acestea nu s'aŭ făcut.

Dar lăsând acestea la o parte, care a fost mirarea mea, când am vĕḑut că acum se vine cu un proiect de lege, prin care se cere, pe lângă 100.000 pentru facerea uneĭ casarme, 140.000 leĭ pentru facerea de spital, sumă maĭ mult de cât exagerată, ceea ce a făcut pe comitetul delegaţilor Cambreĭ să prevadă, că cu acéstă sumă, pe lângă *spitalul judeţian*, să se facă şi *un spital rural*.

Vĕ întreb, însă: acéstă specificare este ea de atribuţiunea comitetuluĭ de delegaţĭ? Póte comitetul de delegaţĭ să decidă ca cu baniĭ judeţuluĭ să se facă ceea ce eĭ găsesc cu cale? Şi pe urmă, cum represintăm noĭ judeţul Olt, când noĭ, sciind că Statul are credite speciale pentru construire de spitale rurale, venim şi impunem unuĭ judeţ atât de mic şi sĕrac ca acel al Oltuluĭ, ca el, din baniĭ luĭ, să construiască spitale rurale?

Cu ce drept putem face noĭ acésta? N'ar trebui óre să se întrebe consiliile judeţiane, ca el să emită maĭ ântéiŭ un vot în care să se ḑică că, pe lângă spitalul judeţian, să se facă şi un spital rural, căcĭ asemenea lucrurĭ nu se pot decide numaĭ de comitetul delegaţilor şi de raportorul nostru.

De aceea, D-lor, eŭ cred că acest proiect de lege ar trebui să 'l respingem şi să 'l trimitem din noŭ consiliuluĭ judeţian pentru ca el să spună câţĭ banĭ îĭ trebue.

Pentru aceste cuvinte, eŭ, chiar cu risicul de a displace consiliuluĭ judeţian, voiŭ vota contra acestuĭ proiect de lege.

D. genaral Iacob Lahovari: D-lor senatorĭ, eŭ vĕd în raportul onor. comitet al delegaţilor, că proiectul care se presintă a fost adus înaintea Senatuluĭ de D. ministru de interne cu Mesagiul No....

Prin urmare, D-sa prin presintarea acestuĭ proiect de lege, a luat rĕspunderea creaţiunilor carĭ le cere a se înfiinţa în judeţul Olt.

D. Colibăşanu ne a spus că spitalul judeţian, care există în oraşul Slatina, funcţionéză deja şi că ar fi prea mare suma ce se cere pentru a 'l repara; şi D-sa crede că este de prisos a se prevedea şi un alt spital, de astă-dată rural.

Eŭ 'mĭ am permis să iaŭ cuvêntul, de óre ce acest proiect de lege conţine şi un credit pentru facerea uneĭ casarme în judeţul Olt, şi cred că interesul militar este atât în favórea zidireĭ cazărmeĭ, cât şi în favórea ridicăreĭ unuĭ noŭ spital rural, fiind-că dacă sănĕtatea populaţiuneĭ este prosperă, vom avea soldaţĭ maĭ sănĕtoşĭ, şi cestiunea care se presintă sub forma acesteĭ cererĭ, a unuĭ credit pentru facerea unuĭ spital şi a uneĭ casarme, este aşa de frumósă din punctul de vedere al apărăreĭ nóstre naţionale, în cât mĕ cred dator s'o susţin.

Dar, onor. D. Colibăşanu, spune că suma este prea mare. O sumă votată nu este o sumă cheltuită; o sumă votată arată în ce marginĭ póte să se facă proiectul de construcţiune atât pentru spitalul judeţian şi rural, cât şi pentru casarmă. Neapărat că în limita aceseĭ sumĭ se va face devisul, licitaţiunea şi tóte, sub aprobarea D-luĭ ministru de interne, care va căuta a se chieltui cât maĭ puţin, şi se va asigura, negreşit, ca chieltuiala să fie cât se póte de folositóre şi în limitele nouĭ resurse limitate votate de D-vóstre. Din creditul de 240 miĭ de leĭ, 100 de miĭ este destinată cazărmeĭ, şi nu va ajunge; ministerul de resbel va da prisosul necesar: iar 140 de miĭ sunt pentru completarea spitalelor judeţiane şi construcţiunea unuĭ noŭ spital rural. Amênduoĕ aceste chieltuelĭ sunt folositóre; cea pentru cazarme va fi executată sub controlul ministruluĭ de resbel; iar cea-altă pentru spitale, se află sub controlul ministruluĭ de interne.

Vĕ rog, dar, să bine-voiţĭ a vota proiectul de lege aşa cum este, căcĭ dacă 'l aţĭ amenda saŭ 'l aţĭ amâna, ar fi a 'l trimite la calendele grecescĭ, şi acésta nu este nicĭ în folosul districtuluĭ, nicĭ în folosul armateĭ; dar o dată adoptat, rĕmâne la înţelepciunea miniştrilor de interne şi de resbel de a face chieltuelile în limitele creditului, şi în atât cât va fi necesar.

In tot casul, cred că nu se vor chieltui baniĭ de geaba şi, prin urmare, încă o dată vĕ rog să bine-voiţĭ a vota proiectul de lege aşa cum este presintat.

D. Colibăşanu: D-lor senatorĭ, este regretabil că în acéstă cestiune nu vine unul din colegiĭ noştri din Olt ca să vĕ lumuréscă pe D-vóstre, póte maĭ bine de cât mine, care n'am talent de a vĕ expune lucrurile cum să vĕ pot convinge.

D-lor, eŭ am fost prefect în acest judeţ, dupe căderea guvernuluĭ liberal, şi atuncĭ am găsit scomptându-se veniturile cu 40 la sută, iar doctoriile la spital, în sumă de 30 miĭ leĭ, nu eraŭ plătite pe treĭ anĭ de ḑile, şi am echilibrat budgetul dând în carne viue, cum se ḑice, şi am lăsat chiar excedente budgetare.

Onor. D. general Lahovari ne-a spus c
se cere credit pentru a se face şi cazarm
Fórte bine; acolo este o cestiune militărésc
şi D-sa este competinte; dar în cestiunea c
cheltuelile judeţuluĭ să 'mĭ dea voe, m
care sunt de acolo şi care cunosc afaceri
judeţuluĭ, să 'ĭ spun că nu ne-a desluşit, c
ce drept onor. raportor şi comitetul delega
ţilor, fără avisul prealabil al judeţuluĭ,
scindat acel credit ca să se facă cazarma
spitalele: unul judeţian şi altul rural?

Consiliul judeţian va dispune cum va v
de acel credit, şi noĭ trebue să fim maĭ parc
monioşĭ cu baniĭ judeţuluĭ; şi eŭ sunt de id
să votăm creditele anume pentru fie-ca
lucrare, căcĭ sunt convins că cu 100 de m
leĭ se póte face un spital splendid în Sl
tina, se pot cumpăra 3 case marĭ. Eŭ câ
am vorbit cu colegiĭ meĭ din Olt, toţĭ î
ḑiceaŭ că suma este cam mare. Nu trebu
dar, să întrebuinţăm acum un capital care
dea róde dupe 50 de anĭ; căcĭ cine ne g
rantéză că peste 50 de anĭ populaţiunea
va îmulţi, când noĭ vedem că scade? Es
acésta o teorie care se póte lua de bază?

De aceea, vĕ rog să trimitem acest proie
de lege înaintea consiliuluĭ judeţian de O,
care, sunt convins, îl va modifica.

**D. ministru al lucrărilor publice,
Olănescu:** Am onóre a rĕspunde onor.
Colibăşanu. Ceea ce 'l preocupă pe D-
este că consiliul judeţian de Olt nu s'a pr
nunţat dacă 'ĭ trebue 240 miĭ saŭ maĭ p
ţin. Dar iată cum stă lucrul: Sunt repr
sintanţĭ din Cameră şi Senat aĭ judeţu
Olt, carĭ în unire cu ministrul de inter
aŭ recunoscut că judeţul Olt are nevoe
spitale nu numaĭ în Slatina, dar şi în a
localităţĭ; şi în vedere că acéstă necesita
este simţită, a venit să autorise consiliul j
deţian prin anticipaţiune ca să se pótă î
prumuta; când consiliul judeţian va ve
să contracteze împrumutul şi va crede
nu are nevoe de 240.000, ci numaĭ
200.000, el va împrumuta numaĭ atât; p
acesta nu anticipăm în nimic asupra dre
turilor consiliuluĭ judeţian; el rĕmâne
decidă suma care va trebui să împrumu

Corpurile legĭuitóre autorisă consiliul
deţian de Olt să facă un împrumut
240.000, şi cu acésta nu se atinge dreptur
consiliuluĭ judeţian, ci este o împuternic
care se dă judeţuluĭ pentru a face faţă
cesităţilor carĭ s'aŭ simţit în judeţul ac

Vĕ rog să luaţĭ în consideraţiune proi
tul ast-fel cum s'a presintat. (Aprobărĭ).

— Se pune la vot închiderea discuţiun
şi se priimesce.

— Se pune la vot luarea în conside
ţiune, şi se priimesce.

— Se citesc art. 1 şi 2, şi punêndu-se
vot succesiv, se priimesc.

— Se pune la vot legea în total cu bi

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: I
sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	51
Bile negre	6

— Senatul a adoptat proiectul de le

— *D. raportor, colonel Tufelcik,* cite
următorul raport şi proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. D. Vidraşcu pentru secţia I;
» N. Culianu » » III;
» N. Lămotescu » » IV;
» Simionescu Râmniceanu » » V, şi subsemnatul pentru secţia II,

întrunindu-se în ḑiua de 12 Martie a. c., în absenţa D-luĭ delegat al secţieĭ III, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 2 Martie a. c., relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de leĭ 452.000, pe séma ministruluĭ de lucrărĭ publice, pentru terminarea completă a linieĭ Focşanĭ-Odobescĭ; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, în unanimitate a admis acest proiect de lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Linia de drum de fer de la Focşanĭ la Odobescĭ a fost declarată de utilitate publică prin legea sancţionată cu decretul No. 1.050 de la 29 Martie 1885; iar creditul pentru construcţiunea eĭ, în sumă efectivă de leĭ 583.015, a fost deschis prin legea sancţionată cu decretul No. 3.049 din 8 Decembre 1886.

Construcţiunea acesteĭ liniĭ s'a început în anul 1891, şi până aḑĭ s'aŭ angagiat şi în mare parte executat următórele lucrărĭ, şi anume:

1. Terasamentele, lucrările de artă, clădirile, traversele, posa căieĭ şi balastarea, pentru suma de	leĭ 390.000
2. Şinele şi materialul mĕrunt de cale	» 180.000
3. Exproprierile plătite şi acelea ce urméză a se maĭ plăti	» 215.000
4. Cheltuelile făcute pentru studiile linieĭ, pentru plata personaluluĭ de control şi altele	» 20.000
Totalul sumelor angagiate	leĭ 805.000

Prin legea prin care se declară de utilitate publică construcţiunea acesteĭ liniĭ se prevede ca exproprierile să se facă de către judeţ şi, în cas de neurmare, de Stat pe comptul judeţuluĭ, şi sumele plătite să se trécă din oficiŭ, de către ministerul de interne, în budgetul judeţuluĭ.

Pe basa acesteĭ disposiţiunĭ şi în vederea refusuluĭ judeţuluĭ de a plăti exproprierile, ministerul a fost silit a le plăti din fondul de construcţiune, rĕmânênd a se regula în urmă dacă ele urméză a rĕmânea în sarcina judeţuluĭ saŭ dacă acesta va fi dispensat de plata lor, cum s'a făcut pentru liniile de interes local şi general carĭ fac obiectul legeĭ de la 15 Maiŭ 1882.

Din cuantumul exproprierilor arătate maĭ sus s'a plătit până acum suma de	leĭ 91.912 27
şi a rĕmas a se maĭ plăti aproximativ	» 123.187 73

Lucrările ce maĭ rĕmân de executat până la completa terminare şi punerea în exploatare a linieĭ sunt cele următóre, şi anume:

1. Remisa de locomotive, placa turnantă, podul bascul, marchisa şi peronul găreĭ Odobescĭ, evaluate la suma totală de	leĭ	68.000
2. Alimentarea cu apă a găreĭ Odobescĭ	»	60.000
3. Semafóre, stâlpĭ kilometricĭ, hectometricĭ şi de hotare, indicatorĭ de pante, barierĭ la pasagele de nivel şi îngrădirĭ pe linie şi în gara Odobescĭ	»	24.000
4. Liniĭ de garagiŭ şi alte lucrărĭ în gara Focşanĭ	»	20.000
5. Telegraful	»	8.000
6. Mobilier pentru gara Odobescĭ şi echipamentele colónelor	»	6.000
7. Construcţiunea unuĭ canton dublu şi a duoĕ simple	»	25.000
8. Plata personaluluĭ de control până la terminarea definitivă a linieĭ	»	12.000
9. Diverse şi neprevĕḑute	»	7.015
Totalul lucrărilor ce maĭ rĕmâne de angagiat	leĭ	230.015
La acéstă sumă adăugând valórea lucrărilor angagiate de	»	805.000
Resultă costul total al linieĭ	leĭ	1.035.015
Creditul deschis fiind de leĭ	»	583.015
Rĕmâne a se maĭ deschide un supliment de credit de	»	452.000

pentru a se putea face faţă cheltuclilor ce maĭ rĕmân de făcut până la definitiva terminare a linieĭ.

In care sumă, dupe cum v'am arătat maĭ sus, exproprierile carĭ cad în sarcina judeţuluĭ figurézǎ pentru suma de leĭ 215.000.

Lucrările cele maĭ grele fiind deja aprópe terminate, şi acelea ce maĭ rĕmân de executat putêndu-se termina în campania de lucru a anuluĭ curent, şi pentru a se putea termina cât maĭ curênd linia în cestiune şi a se pune în exploatare, pentru ca ast-fel podgoreniĭ din Odobescĭ să 'şĭ pótă transporta vinurile din recolta acestuĭ an.

Pentru aceste motive, comitetul, admiţênd proiectul de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da şi a D-vóstre aprobare.

Raportor, COLONEL TUFELCIK.

LEGE

Art. 1. Se deschide pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice un credit extraordinar de leĭ 452.000 pentru terminarea completă a căieĭ ferate Focşanĭ-Odobescĭ.

Art. 2. Pentru acoperirea sumeĭ efective de leĭ 452.000, guvernul este autorisat a face o emisiune de rentă amortibilă saŭ a face un împrumut sub orĭ-ce formă maĭ avantagiósă va găsi de cuviinţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 2 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *cincĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorĭ, am cerut cuvêntul ca să atrag luarea aminte a onor. Senat, că acéstă liniă nu are numaĭ o importanţă locală şi comercială, ci are şi o importanţă militară pentru apărarea ţ ĕreĭ; căcĭ Focşaniĭ este posiţiunea strategică cea maĭ importantă a ţ ĕreĭ nóstre; ea este astăḑĭ întărită şi se rézemă cu spatele de munţiĭ noştri, de Carpaţi, iar nodul acestor munţĭ este Odobesci. Prin urmare, comunicaţiunea între Focşanĭ şi Odobescĭ trebue să se facă pe acéstă linie.

Acésta v'o spun ca să vedeţĭ că trebue să o votăm. (Aplause).

— Ne-maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Art. I şi II se priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	57
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	56
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

— *D. secretar, Ión Plesnilă,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ.

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie 1894, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. Aurelian, Thoma Marocneanu şi Constantin Bălăceanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 11 Maiŭ 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 2.033 de la 18 Maiŭ 1893, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ilie Filipescu, Român din Galaţĭ, de religiune ortodoxă, de profesiune plugar, domiciliat în comuna Bujor, plasa Prutu, judeţul Covurluiŭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Galaţĭ la 1852 din părinţiĭ Matheiŭ şi Elena, şi s'a botezat în religia ortodoxă;

Că se bucură de bună conduită;

Că a fost dispensat de serviciul militar, ca unul ce avea duoĭ fraţĭ maĭ micĭ sub drapel şi fratele cel maĭ mare;

Că la 1877 s'a căsătorit în comuna Goläşeĭ cu o fiică de român pămêntén;

Că este proprietar în comuna Bujor, unde se ocupă cu plugăria şi este mecanic agricol;

Că părintele sĕŭ nu a fost nicĭ o dată supus verĭ-uneĭ protecţiunĭ străine.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Ilie Filipescu, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 9 din Constituţiune, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetăţén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Const. I. Bălăceanu.*

LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 9 din Constituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ilie Filipescu, domiciliat în comuna Bujor, plasa Prutu, judeţul Covurluiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 11 Maiŭ 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *unul*.

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *Dr. Şaabner-Tudurĭ.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne luând nimenĭ cuvêntul, se pune al vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	41
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	2

Prin urmare, Senatul a adoptat.

— *D. secretar, Em. Flondor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 25 Februarie 1894, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. Aurelian, C. I. Bălăceanu şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege,

tat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în
dinţa de la 8 Februarie 1894, şi adus în
liberarea Senatului cu Mesagiul regal
. 663 de la 19 Februarie 1894, prin care,
virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere
e recunósce calitatea de cetăţén român
luĭ Ioan Cetăţeanu, Român din Transil-
nia, de profesiune profesor, de religiune
eco-orientală, domiciliat în comuna Ga-
ĭ.
Examinând actele aflate în dosarul aces-
cererĭ a constatat:
Că este născut în comuna Sub-Cetate la
Iulie 1840 din părinţiĭ Daniil Cetăţeanu
Rifila, şi s'a botezat în religia greco-ori-
ală;
Că s'a lepădat de protecţia austro-ungară
e a emigra în România;
Că se bucură de bună conduită;
Că este stabilit în ţéră de la 1867;
Că este profesor de limba română şi la-
ă la liceul din Galaţĭ încă de la 7 Noem-
1867, unde funcţionéză şi aḍĭ, şi că este
l dintre profesoriĭ ceĭ maĭ regulaţĭ şi
consciincioşĭ aĭ şcóleĭ şi a fost primul
ctor al liceuluĭ, funcţionând în acea ca-
te de la 7 Noembre 1867—15 Martie
0.
n faţa acestor constatărĭ, comisiunea,
unanimitatea membrilor presenţĭ, a ad-
cererea D-luĭ Ioan Cetăţeanu, ca unul
ntrunesce condiţiunile prescrise de art.
in Constituţiune şi, prin subsemnatul
portor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ recunósce
tatea de cetăţén român, votând proiectul
ege următor.
aportor, *P. S. Aurelian.*

LEGE

rt. unic. — In virtutea art. 9 din Con-
ţiune, se recunósce calitatea de cetăţén
ân D-luĭ Cetăţeanu I., domiciliat în co-
na Galaţĭ.

céstă lege s'a votat de Adunarea depu-
or în şedinţa de la 8 Februarie 1894,
a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḍecĭ* şi
voturĭ, contra a *patru.*

reşedinte, general, G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
nea generală este deschisă.
V. A. Urechiă: D-le preşedinte şi
r senatorĭ, ni se propune votarea unuĭ
ct de lege pentru recunóscerea cetăţe-
română D-luĭ Cetăţeanu, profesor din
ţĭ.
aportul citit de D. Flondor, colegul nos-
v'a spus destul de bine tóte meritele a-
ĭ bĕtrân bărbat, şi eŭ n'am de cât a
gĭ un singur cuvênt: dacă sunt astăḍĭ
în Galaţĭ le datorim luĭ Cetăţeanu; şi
a înfiinţarea primeĭ şcóle din Galaţĭ
acum Cetăţeanu, prin asiduitatea pe
a pus'o în îndeplinirea datorieĭ sale,
ipsit nicĭ o dată de la îndeplinirea da-
ĭ sale.
egret de întârḍiarea care s'a pus până a-
cum de a se recunósce dreptul de cătăţean ro-
mân acestuĭ bun român, şi D-vóstre veţĭ face
bine când veţĭ asculta rugăciunea D-luĭ ra-
portor, care vĕ ḍice că cu o oră maĭ înainte
să 'ĭ daţĭ recunóscerea cerută şi bine me-
ritată.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se
consultă Senatul asupra luăreĭ în conside-
raţiune, care se priimesce.

— Fiind un singur articol, se pune la
vot cu bile proiectul de lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-
sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	46
Bile negre	1

Senatul a adoptat recunóscerea D-luĭ Ce-
tăţeanu.

— *D. Cerkez,* (pentru D. raportor C. I.
Bălăceanu), dă citire următoruluĭ raport şi
proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
în ḍiua de 8 Martie 1894, sub preşedinţa
Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie,
fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. Aurelian, C. I.
Bălăceanu şi Ioan C. Ciolac, a luat în cer-
cetare proiectul de lege, votat şi adoptat
de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 17
Februarie 1894, şi adus în deliberarea Se-
natuluĭ cu Mesagiul regal No. 759 de la 25
Februarie 1894, prin care, în virtutea art.
9 din Constituţiune, se cere a se recunósce
calitatea de cetăţén român D-luĭ Dimitrie
Hristu Atanasiu, Român din Macedonia, de
profesiune comerciant, de religiune orto-
doxă, domiciliat în comuna Ştirbeiŭ (Călă-
raşĭ), judeţul Ialomiţa.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ
cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Bitolia din Ma-
cedonia la Aprilie 1852, din părinţĭ românĭ-
macedonenĭ, şi s'a botezat în religia orto-
doxă; actul original de la locul nascereĭ,
legalisat de consulatul general al Românieĭ
din Salonic;

Că este stabilit în ţéră de la 1870;

Că se bucură de bună conduită;

Că exercitéză profesiunea de comerciant.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea în
unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis
cererea D-luĭ Dimitrie Hristu Atanasiu, ca
unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de
art. 9 din Constituţiune şi, prin subsem-
natul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ re-
cunósce calitatea de cetăţén român, votând
proiectul de lege următor.

Raportor, *Const. I. Bălăceanu.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Con-
stituţiune, se recunósce calitatea de cetăţén
român D-luĭ Dimitrie Hristu Atanasiu, Ro-
mân din Macedonia, domiciliat în comuna
Ştirbeiŭ, judeţul Ialomiţa.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea depu-
taţilor în şedinţa de la 17 Februarie 1894,
şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḍecĭ* şi
cincĭ voturĭ, contra a *şépte.*

Preşedinte, general G. Manu.
(L. S. A. D.)
Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
cuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la
vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de
lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-
sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	2

Senatul a adoptat recunóscerea.

— *D. secretar, E. Flondor,* dă citire ur-
mătoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se
în ḍiua de 8 Martie 1894, sub preşedinţa
Inalt P. S. S. mitropolitul primat Ghenadie,
fiind presenţĭ D-niĭ: P. S. Aurelian, C. I.
Bălăceanu şi Ioan C. Ciolac, a luat în cer-
cetare proiectul de lege, votat şi adoptat de
Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26
Februarie 1894, şi adus în deliberarea Se-
natuluĭ cu Mesagiul regal No. 879 de la 4
Martie 1894, prin care, în virtutea art. 7,
§ II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se
acorda împământenirea cu dispensă de sta-
giŭ D-luĭ Erhard Wolff, de profesiune pro-
prietar, de religiune evangelică, domiciliat
în comuna Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul aces-
teĭ cererĭ a constatat:

Că este născut în comuna Turbenthal,
Elveţia, la 18 Ianuarie 1853 din părinţiĭ
Hans Wolff şi Eleonora, şi la 6 Februarie,
acelaşi an s'a botezat în religia evangelică
din Turbenthal (Elveţia);

Că este proprietarul fabriceĭ de postav de
la Buhuşŭ, fondată de colonelul Alcaz, în
care întrebuinţéză până la 647 lucrătorĭ,
din carĭ 524 românĭ, şi un capital circulant
de 5.021.712 leĭ;

Că a făcut marĭ reforme fabriceĭ de pos-
tav, introducênd şi o fabrică de tricotaj pen-
tru flanele, ciorapĭ şi alte împletiturĭ;

Că întreţine pe comptul sĕŭ, fără nicĭ o
plată, un numĕr de 16 elevĭ românĭ din
Ardeal, trimişĭ de societatea *Albina* din
Braşov pentru a învĕţa fabricarea de postav
şi flanele;

Că posedă un atelier de turnătorie şi con-
strucţiune de fer şi alamă pe strada Cuţitu-
de-argint, lângă gara Filaret, în care în-
trebuinţéză la lucru peste 100 lucrătorĭ;

Că se bucură de bună conduită;

Că este asociatul firmeĭ Arbentz şi Wolff
din Bucurescĭ;

Că s'a lepădat de protecţia Statuluĭ elve-
ţian spre a emigra în România; actul de
emigrare cu data de 30 Noembre 1893.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în

unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Erhard Wolff ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune şi vine, prin subsemnatul raportor, a vĕ ruga să bine-voiţĭ a 'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *P. S. Aurelian.*

LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Erhard Wolff, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 26 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *opt* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, şi se priimesce.

— Se procede la votarea legeĭ în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	40
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39
Bile negre	1

Senatul a adoptat.

—*D. C. Colibăşeanu,* (în lipsa D-luĭ raportor), dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 11 Februarie 1894, în majoritate de 4 membri, sub preşedinţa I. P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: colonel I. Pĕucescu, Constantin I. Bălăceanu şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Aprilie 1893, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.674 de la 28 Aprilie 1893, prin care, în virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se cere a se acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Friderich Grimm, de religiune evangelică, de profesiune inginer, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosarul acesteĭ cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Braunlage la 30 Aprilie 1854, din părinţiĭ George Grimm şi Christina, şi la 14 Maiŭ, acelaşĭ an, s'a botezat în religia evangelică;

Că la 14 Martie 1887 a emigrat de sub protecţia germană;

Că la 3 Februarie 1880 s'a căsătorit la oficerul stăreĭ civile, circumscripţia III din Bucurescĭ, cu D-ra Leontina Keilhauer, fiică de român naturalisat;

Că se bucură de bună conduită;

Că la 1 Decembre 1878 a fost angagiat cu contract de ministerul de finance ca contra-maister la topitoria monetărieĭ Statuluĭ din Bucurescĭ pe termen de 3 anĭ şi patru lunĭ pentru baterea moneteĭ naţionale de aur şi bronz, conform legeĭ din 1876;

Că a funcţionat în calitatea sus arătată de la 1 Decembre 1878 până la 1 Martie 1882, cu un deosebit zel, pentru care a priimit mulţumirĭ.

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis cererea D-luĭ Friderich Grimm, ca unul ce întrunesce condiţiunile prescrise de art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ acorda împământenirea cu dispensă de stagiŭ, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic.—In virtutea art. 7, § II, lit. *a* din Constituţiune, se acordă D-luĭ Friderich Grimm, din comuna Bucurescĭ, judeţul Ilfov, împământenirea cu dispensă de stagiŭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Aprilie 1893, şi s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *opt-spre-ḑece*.

Preşedinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	38
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	38

Senatul a adoptat împământenirea D-luĭ Grimm cu unanimitate.

— *D. secretar Flondor* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege privitor la recunóscerea de cetăţén român a D-luĭ Ioan Iova:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu-se în ḑiua de 3 Decembre 1893, în majoritate de 5 membri, sub preşedinţa Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat Ghenadie, fiind presenţĭ D-niĭ: Constantin I. Bălăceanu, colonel I. Pĕucescu, N. R. Locusteanu şi Thoma Marocneanu, a luat în cercetare petiţiunea înregistrată la No. 60 de la 23 Noembre 1893, adresată Senatuluĭ, prin care, în virtutea art. 9 din Constituţiune, se cere a se recunósce calitatea de cetăţén român D-luĭ Ioan Iova, de religiune greco-orientală, de profesiune comptabil, domiciliat în Bucurescĭ.

Examinând actele aflate în dosar, a constatat:

Că este născut în comuna Bocoviciu, ţinutul Bănatuluĭ, la 19 Aprilie 1858, di[n] părinţiĭ Pavel Iova şi Ana şi s'a botezat î[n] religia greco-orientală;

Că se bucură de bună conduită;

Că s'a lepădat de protecţia austro-ungar[ă] spre a emigra în România;

Că este comptabil şi diriginte al fabric[ei] pentru industria de lemne şi al depositul[ui] de cherestea Emil Lessel din Bucurescĭ;

Că la 29 Iunie 1881 s'a căsătorit în co[-]muna Oraviţa Montana, comitatul Caras-S[e]verinuluĭ cu D-ra Eufrosina Mihail Raici[u].

In faţa acestor constatărĭ, comisiunea, î[n] unanimitatea membrilor presenţĭ, a adm[is] cererea D-luĭ Ioan Iova, ca unul ce întru[-]nesce condiţiunile prescrise de art. 9 d[in] Constituţiune şi, prin subsemnatul rapo[r-]tor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ recunósce cal[i-]tatea de cetăţén român, votând proiectul [de] lege următor.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Co[n-]stituţiune, se recunósce calitatea de cetăţ[én] român D-luĭ Ioan Iova, Român din Transi[l-]vania, domiciliat în Bucurescĭ.

Raportor, *Th. Marocneanu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Di[s-]cuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune [la] vot luarea în consideraţiune a proiectul[uĭ]. S'a priimit.

— Se procede apoĭ la votarea cu bile [a] proiectuluĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: R[e-]zultatul votuluĭ:

Votanţĭ	35
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	33
Bile negre	2

Senatul a adoptat proiectul de lege.

— *D. secretar Flondor,* (în locul D-l[uĭ] raportor D. C. Popescu), dă citire următ[o-]ruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comisiunea de indigenate, întrunindu[-se] în ḑiua de 27 Noembre 1892, în majorita[te] de 5 membri, sub preşedinţa D-luĭ colon[el] P. Tufelcik, fiind presenţĭ D-niĭ: Gr. Cap[ş], Dr. Florea Theodorescu, Dr. Christescu[,] Dimitrie C. Popescu, a luat în cerceta[re] proiectul de lege, votat şi adoptat de Ad[u-]narea deputaţilor în şedinţa de la 7 Mar[t] 1892, şi adus în deliberarea Senatuluĭ [cu] Mesagiul regal No. 833 de la 17 Mar[t] 1892, prin care, în virtutea art. 9 din Co[n-]stituţiune, se cere a se recunósce calitat[ea] de cetăţén Român D-luĭ Leon N. Ballasin[o-]vicĭ, român din Bucovina, de religiune grec[o-]orientală, de profesiune proprietar, domi[ci-]liat în comuna Suharăŭ, judeţul Doroho[iŭ].

Examinând actele aflate în dosarul acest[eĭ] cererĭ, a constatat:

Că este născut în comuna Vasileŭ (Buc[o-]vina) la 20 Martie 1862, din părinţiĭ Nicol[ae] Ballasinovicĭ şi Pulcheria, şi la 22 Iulie ac[e-]laşĭ an s'a botezat în religia greco-orienta[lă];

Că este domiciliat în comuna Suharăŭ, plasa Prutu-de-Sus, județul Dorohoiŭ, de la 1879;

Că a emigrat de la protecția austro-maghiară încă de la 1 Februarie 1881;

Că la 8 Maiŭ 1880 a tras sorțĭ pentru armata română la consiliul de revisie al județuluĭ Dorohoiŭ, și a fost scutit de serviciul militar pentru casul de pleurită exudativă cronică la stânga.

In fața acestor constatărĭ, comisiunea, în unanimitatea membrilor presențĭ, a admis cererea D-luĭ Leon N. Ballasinovicĭ, ca unul ce întrunesce condițiunile prescrise de art. 9 din Constituțiune și, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'ĭ recunósce calitatea de cetățén român, votând proiectul de lege următor.

Raportor, *D. C. Popescu.*

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — In virtutea art. 9 din Constituțiune, se acordă D-luĭ Leon N. Ballasinovicĭ, din comuna Suharău, județul Dorohoiŭ, Român din Bucovina, calitatea de cetățén român.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 7 Martie 1892, și s'a adoptat cu majoritate de *șése-ḑecĭ* și *opt* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Președinte, general G. Manu.

(L.S.A.D.) Secretar, *A. Simu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune, și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanțĭ	33
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	32
Bile negre	1

Prin urmare, Senatul a adoptat legea de recunóscere.

Ora fiind înaintată, ridic ședința.

Mâine vom avea ședință publică la ora obicĭnuită, și vom avea la ordinea ḑileĭ interpelarea D-luĭ Dim. Sturdza.

—Ședința se ridică la orele 5, anunțându-se cea următóre pentru a duoa ḑi, 16 Martie.

No. 49

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 16 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ : Em. Flondor, P. Milo, T. Lerescu şi C. Fotin, secretarĭ aĭ biuroului.

—Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 93 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 24 D-nĭ senatorĭ, şi anume :

Bolnavĭ :

I. P. S. S. Mitropolitul Moldoveĭ şi Suceveĭ; D-niĭ : Cincu Ant., Manoliu G., Pĕuescu I. (colonel), Rafael T., Sofian N., Stirbeiŭ B. D., Urdăreanu C., Vrabie C.

In congediŭ :

D. Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ : Bonaki Mihail Gregoriadi, Chircu, Chintescu C., Ciolac I., Dornescu T., Economu N., Ghica Gr. D., Hristescu Gr. (Dr.), Sassu P. V., Stătescu Eug., Tatos T. Vernescu G., Vlădescu M. (general), Zerlenti L. Chr.

— *D. secretar, C. Fotin*, dă citire sumarului şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de însciinţarea D-luĭ senator Rafael că nu póte lua parte la şedinţă.

— Se acordă succesiv următórele concedii :

I. D-luĭ Manoliu, 6 ḑile;

II. » Urdăreanu 2 ḑile;

III » T. Văcărescu până la finele sesiuneĭ.

— Se trimite la secţiunĭ proiectul relativ la organisarea comunelor urbane.

D. preşedinte, G. Cr. Cantacuzino : Domnilor, intrăm în ordinea ḑileĭ. La ordinea ḑileĭ avem interpelarea D-luĭ D. Sturdza.

D. Dim. Sturdza are cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: D-le preşedinte, când am interpelat, sunt acum câte-va ḑile, pe onorabilul preşedinte al consiliuluĭ de miniştri, asupra terorismuluĭ deslănţuit de guvern de o bucată de timp asupra ţĕreĭ, ’mĭ am pus întrebarea : de ce maĭ interpelez asupra unuĭ lucru atât de vĕdit? ’Mĭ am pus întrebarea : óre nu cunóscem cu toţiĭ rĕspunsul pe care D. prim-ministru are să ni-l dea? Óre trecutul, principiile şi sistemul care a urmărit şi urmăresce o viéţă întregă nu ne sunt cunoscute, nu le am simţit de mult şi nu le simţim în fie-care ḑi? Cu tóte acéstea ’mĭ am ḑis: este de o datorie să fac acéstă interpelare ca, în faţa ţĕreĭ, să se fixeze starea lucrurilor şi responsabilităţile.

Dupe noĭ, oposiţiunea, starea ţĕreĭ este fórte gravă, pentru că una câte una s’a dĕrîmat şi se dĕrîmă instituţiunile pe carĭ le am ridicat de jumĕtate de secol încóce şi pe carĭ s’a înălţat România modernă. Lucrarea de distrugere a început cu sfială, acum ea păşesce înainte cu violenţă.

E cert că lupta dintre liberalism şi reacţiune este vechiă. Ea nu datéză de astăḑĭ şi nu a surprins pe nimenĭ. De mult datéză acéstă luptă a sistemuluĭ despotic sub care ţéra a gemut, şi a sistemuluĭ liberal sub care ţéra a făcut progrese atât de însemnate. De mult datéză lupta dintre oligarhie şi democraţie; dintre simţimêntele naţionale şi simţimêntele antinaţionale; dintre sistemul trecutuluĭ şi sistemul presentuluĭ!

Dacă lupta este vechiă, ea astăḑĭ se încinge cu maĭ mare vioiciune. Acesta e lucrul care ne surprinde ; eŭ cred şi pe liberalĭ şi pe reacţionari, căcĭ, dupe tóte isbândele democraţieĭ, nicĭ o parte, nicĭ alta nu maĭ crede că reacţiunea va recăpăta o aşa putere, ca să se înfigă în trebile ţĕreĭ şi să readucă trecutul cel învins!

Infrângerea oligarhieĭ şi a sistemuluĭ de reacţiune, care dominéză astăḑĭ, a început din timpurile Adunărilor *ad hoc* carĭ aŭ pus basele organisăreĭ Statuluĭ român pe cele duoĕ marĭ principiĭ : a naţionalităţeĭ şi a libertăţeĭ.

Inainte de întrunirea divanurilor *ad hoc* din 1857, reacţiunea a căutat a împedica ca aceste duoĕ principiĭ să devină o realitate. Nu a putut însă isbuti. Aŭ fost lupte marĭ şi în Moldova şi în Valahia. Reacţiunea a fost învinsă în amênduoĕ ţĕrile separat, şi pe urmă în ţĕrile unite. Ea a fost învinsă pentru că naţiunea a spus sus şi tare, că ea nu avea nimic de conservat din trecut, căcĭ trecutul acela pe care voia oligarhia şi reacţiunea să ’l conserve nu era un trecut al Românilor, ci era un trecut al dominaţiunilor străine, în contra căruia tocmaĭ se ridicase ţéra ca să ’l nimicéscă.

Adunările din 1857 aŭ hotărît propăşirea ţĕreĭ prin libera desvoltare a tutulor puterilor eĭ vitale.

Acele adunărĭ aŭ hotărît ca acéstă desvoltare să se facă fără ca voinţa poporuluĭ să fie nicĭ ştirbită, nicĭ strivită, dar nicĭ escamotată. Din acéstă voinţă a poporuluĭ, ast-fel exprimată, a eşit Statul român modern, a eşit tótă desvoltarea nóstră economică, a eşit tótă desvoltarea nóstră politică, şi în sfêrşit a eşit şi situaţiunea nóstră europénă, Regatul.

Cred că astăḑĭ, în Europa, nicăerĭ titulatura şefuluĭ Statuluĭ nu este maĭ caracteristică pentru situaţiunea din care a eşit, de cât la noĭ.

In adevĕr, prin graţia luĭ Dumneḑeŭ este regele Carol, rege al ţĕreĭ, fiind-că graţia luĭ Dumneḑeŭ s’a revărsat asupra acesteĭ ţĕrĭ dupe secole de suferinţe şi de apăsărĭ. Dar şi prin voinţa poporuluĭ este regele Carol, rege al acesteĭ ţĕrĭ, căcĭ prin graţia luĭ Dumneḑeŭ voinţa poporuluĭ a fost aşa de înţeléptă şi de puternică în cât a putut să stabiléscă dinastia.

Aceste adevĕrurĭ marĭ noĭ liberaliĭ nu le am uĭtat nicĭ o dată ; însă reacţiunea din contră, le a uĭtat tot-d’a-una. Acĭ consistă marea deosebire care separă ţéra de reacţiune şi de oligarhie.

Incepând de la 1857, ţéra a mers continuŭ pe acéstă cale a libertăţilor publice. Intreruperĭ s’aŭ ivit numaĭ când reacţiunea, din vreme în vreme, a venit la putere ca să se încerce cum să le strivéscă. Dar voinţa care a aşeḑat acele libertăţĭ a fost prea energică, pentru ca ele să se pótă rĕsturna de o dată, cu tóte că în tot-d’a-una se ḑicea din partea reacţiuneĭ că libertăţile acestea sunt prea multe, că Constituţiunea nu este de talia nóstră.

Curentul a fost tare, constant şi iresistibil. Doveḑĭ? Sunt fórte multe. Nu avem de cât să luăm deosebirea dintre convenţiunea din 1858 şi Constituţiunea din 1866 şi să vedem desvoltarea ce ideile liberale aŭ luat numaĭ în aceştĭ opt anĭ de ḑile, ca să ne convingem că în adevĕr curentul a fost mare, constant şi iresistibil.

Insă de ce a fost curentul ast-fel? Se uĭtă obicĭnuit că nu numaĭ în ţéră curentul liberal era puternic şi agita spiritele, dar a fost încă ajutat de chiar puterile cele marĭ ale Europeĭ, care în 1857 aŭ pus şi ele mâna la rĕsturnarea oligarhieĭ şi reacţiuneĭ.

Puterile cele marĭ aŭ făcut atuncĭ un act fórte important, care trebuia să deschidă ochiĭ fie-căruia. Din nenorocire însă nu toţĭ aŭ deschis ochiĭ ca să vaḑă că se sfêrşea timpul apăsărilor şi oprimărilor.

Pe când în tóte adunările dinainte de 1857 numaĭ oligarhia vorbea şi hotăra, la 1857, prin voinţa puterilor, s’aŭ aşeḑat, lângă acea oligarhie, pe băncile Adunărilor, ţĕraniĭ, aceĭ ţĕranĭ, carĭ pe atuncĭ lucraŭ încă boerescul saŭ claca. Ţĕraniĭ s’aŭ aşeḑat pe băncile Adunăreĭ ad hoc, ca egal îndreptăţiţĭ la vorbă şi ca egal îndreptăţiţĭ la vot, cu aceia la carĭ eĭ încă serveaŭ ca clăcaşĭ.

Când ne aducem aminte cu ce demnitate aceĭ ţĕranĭ ’şĭ aŭ îndeplinit datoria lor în faţa ţĕreĭ, nu putem de cât să ḑicem că copţĭ eraŭ Româniĭ chiar de atuncĭ pentru libertăţile publice. Aci, în Bucurescĭ, ţĕraniĭ n’aŭ deschis gura să vorbéscă despre suferinţele lor, şi aŭ ascultat de aceĭ carĭ le spuneaŭ : nu este venit încă timpul, avețĭ răbdare, să fim ântêiŭ o ţéră liberă, de sine stătătóre, ca să ne conducem noĭ pe noĭ, şi atuncĭ veţĭ spune şi voĭ păsurile vóstre. Dincolo la Iaşĭ, unde pe lângă voturile marĭ ale naţiuneĭ, s’a găsit de cuviinţă să se pună şi basele Constituţiuneĭ viitóre, ţĕraniĭ aŭ spus nevoile şi suferinţele lor cu decisiune, dar pacĭnic, şi aşa cum se cuvine unor ómenĭ tarĭ de drepturile lor, şi păstrătorĭ a uneĭ marĭ şi vechĭ culturĭ.

Ţĕraniĭ, carĭ aŭ citit păsurile lor dupe tribuna divanuluĭ ad hoc din Iaşĭ apăreaŭ ca nisce Cincinaţĭ, ca nisce figurĭ marĭ din antichitate. Eĭ nu eraŭ maĭ pre jos de colegiĭ lor culţĭ din alte clase.

De atuncĭ, aceştĭ ţĕranĭ s’aŭ arătat vrednicĭ de libertăţile carĭ li s’aŭ dat. Eĭ nu aŭ abusat nicĭ o dată de dênsele. Eĭ nu s’aŭ

resculat pentru ca să li se facă o posițiune maĭ bună. Eĭ aŭ avut răbdare ca să capete unul câte unul drepturile lor, făcênd serviciĭ țěreĭ, prin carĭ recunóscerea acelor drepturĭ se impunea.

Când țěraniĭ aŭ arătat atâta cumpănélă și înțelepcĭune, cum să nu fie întreg poporul român copt, ca să fie condus de un sistem de libertățĭ publice, precum el 'și 'l a stabilit treptat?

De aceste libertățĭ, dobêndite prin noĭ înșine, am abusat óre verĭ o dată? S'a împedicat verĭ o dată prin ele propășirea morală și materială a țěreĭ? In timpurile de grea cumpănă, s'a împedicat óre mersul solid și înțelept al afacerilor țěreĭ? Chiar în miḑlocul resbeluluĭ, am fost guvernațĭ de tóte libertățile publice carĭ se manifestă prin presă și prin tribună, și nu s'a jicnit în nimic interesul națiuneĭ. Óre acésta nu este dovadă că suntem copțĭ pentru libertățile publice?

De ce avem nevoe de întregul acestor libertățĭ? Pentru că secole am fost apăsațĭ de o mână străină, care căuta să strivéscă în neamul românesc tot spiritul de independență și de demnitate omenéscă, tot simțimêntul național. De aceea avem nevoe de maĭ multă libertate de cât alte popóre, carĭ n'aŭ avut a suferi atât cât am avut să suferim noĭ.

Dar se va ḑice: bine, în orĭ ce țéră din lume, dacă este un partid liberal, óre nu e bine ca să fie și un partid conservator? Cum nu. Nu voiŭ nega acésta nicĭ o dată.

Dar în ce trebue să constea conservatismul la noĭ? Tocmaĭ în a desvolta era nouă, acea eră adevěrată nouă întrodusă prin divanurile ad hoc, prin luptele anteriόre și posteriόre acestor divanurĭ. Se înțelege de la sine, că nu póte fi vorba despre acea eră nouă, care e nu numaĭ o închipuire, ci o plăsmuire pentru satisfacerea unor simple ambițiunĭ bolnăviciόse, ci de adevěrata eră nouă, inaugurată de însășĭ națiune. Pe urmă, conservatoriĭ ar avea de întărit principiile liberale ast-fel în moravurile și viéța nóstră, ca toțĭ să apărăm și să le susținem și să nu maĭ fie încălcate de nimenĭ. Maĭ departe, conservatoriĭ să facă din legalitate, din dreptate, și din liberalism, o adevěrată tradițiune de partid, ca ast-fel sdruncinărĭ să nu maĭ vină din nicĭ o parte, ca ast-fel să ne putem desvolta în mod liniștit și pacĭnic, dupe cum cer trebuințele nóstre și posițiunea nóstră politică. Conservatoriĭ, punêndu-se pe těrâmul liberal, pot evita sdruncinărĭ, carĭ sunt tot-d'a-una periculóse, maĭ ales când e vorba să ne aducă la un trecut învins. Cu un cuvênt, conservatismul nu póte la noĭ să existe în alt ceva, de cât ca poporul să fie guvernat prin libertate. Dacă se va întêmpina că avem încă cu toțiĭ obiceĭurĭ rele, eŭ voiŭ rĕspunde că trebue să ne scuturăm de aceste obiceĭurĭ și să lucrăm pentru a ne scutura de dînsele, dar nu să căutăm a le reînvia și a le înmulți, a le pune vîrf, cum se face astăḑĭ de către reacționarĭ.

Mie, așa numițiĭ conservatorĭ îmĭ aduc aminte istoria biblică despre Sodoma și Gomora. Trecutul nostru este Sodoma și Gomora. Să nu ne maĭ uĭtăm spre acel trecut, căcĭ alt-fel ni se póte întêmpla ca cu femeea luĭ Lot care, fugind din cetate cu aĭ eĭ, și uĭtându-se înapoĭ spre Sodoma, s'a prefăcut într'un sloiŭ de sare. Luațĭ séma și D-vóstre ca, uĭtându-vĕ cu drag înapoĭ spre trecut, să nu vĕ prefacețĭ într'o ḑi într'un sloiŭ neînsuflețit.

Vocĭ: Póte D-vóstră să devenițĭ ast-fel.

D. Dim. Sturdza: Vĕ dóre inima de acel trecut. Apoĭ a pășit poporul peste acel trecut. Nu vĕ uĭtațĭ spre el, căcĭ cu acel trecut nicĭ D-vóstre nicĭ noĭ nu putem trăi.

Este maĭ ales un obiceiŭ rĕŭ, de care trebue să vĕ desbrăcațĭ și care constitue tocmaĭ bóla aceea cumplită de care suferițĭ, acest obiceiŭ este că necontenit vĕ pironițĭ ochiĭ numaĭ spre D-vóstre, uĭtând că trebue să fițĭ numaĭ la serviciul țěreĭ. Bóla boeruluĭ din trecut, care a adus căderea boerimeĭ întregĭ a fost că tóte nevoile țěreĭ și a poporuluĭ să fie deconsiderate și peste toțĭ și tóte să domnéscă numaĭ și numaĭ interesul personal. Și astăḑĭ D-vóstre judecațĭ lucrurile din punctul de vedere: îmĭ vine, saŭ nu 'mĭ vine mie personal un lucru la socotélă, și nu vĕ gândițĭ dacă convine țěreĭ saŭ nu.

Pentru că sunt tot-d'a-una întrerupt de venerabilul meŭ amic, senator de Dâmbovița, de D. Gr. Lerescu, pentru care am multă stimă și considerațiune, și pentru că doresc să mĕ lase să vorbesc în ticnă precum vorbea și D-sa când era de vêrsta mea; voiŭ cita, ca să 'l liniștesc, vorbele ce le ḑicea, înainte de cincĭ-ḑecĭ de anĭ, comitele de Nesselrode, cancelarul împĕratuluĭ Rusieĭ Neculae I, care scria mitropolituluĭ Neofit la 1841:

„*Când ne dăm séma de natura și de sorgintea abusurilor și desordinilor din Principate, nu ne putem împedica de a nu acusa de acestea pe boierĭ și de a nu arunca asupra lor tótă rĕspunderea.* Eĭ formézá clasa cea maĭ bogată, cea maĭ luminată, cea maĭ considerată și singura care are dreptul a aspira la funcțiunile publice și a le exercita. Ar trebui, prin urmare, ca eĭ să fie și fiiĭ ceĭ maĭ devotațĭ aĭ patrieĭ și ceĭ maĭ cu grijă pentru a 'ĭ asigura prosperitatea. Cu tóte aceste trebue să ḑicem cu părere de rĕŭ, *boeriĭ nu se arată cele maĭ dese de cât preocupațĭ, de a face să predomnéscă interesele lor particulare peste interesele generale ale poporuluĭ.*“

Iată judecata ce o fácea în 1841, în plină flóre a regimuluĭ oligarhic și reacționar, un om care judeca lucrurile maĭ cu sânge rece de cât astăḑĭ onoratul senator de Dâmbovița.

De obiceiurile acelea nu v'ațĭ lăsat nicĭ aḑĭ.

Firesce, D-vóstre puteți ḑice: dar óre nu vĕ lăsăm să scrieți ce voițĭ? Dar óre nu vĕ lăsăm să vĕ întrunițĭ și să vorbițĭ? Ce să facem maĭ mult? Desordinea și anarhia nu putem îngădui! Acesta este cuvêntul de care vĕ place a vĕ servi astăḑĭ.

Dar, D-lor, să lămurim bine un lucru. Dreptul de a vorbi și de a scrie, de a ne întruni, de a ne manifesta voința, nu 'l av[illegible] de la D-vóstre. Nu reclamăm îngăduir[illegible] D-vóstre pentru a exercita acest drept. [illegible]cest drept noĭ întreg poporul ni l'am d[illegible]. El e și al D-vóstre și al nostru prin voin[illegible] poporuluĭ. Pentru acésta D-vóstre treb[illegible] să 'l respectațĭ. Revoltă și anarhie ḑic[illegible] D-vóstră? Apoĭ, D-lor, anarhie e revo[illegible] D-vóstre în contra legilor pe carĭ țéra 'și [illegible] a dat de cincĭ-ḑecĭ de anĭ și pe carĭ în l[illegible] să le respectațĭ voițĭ să le desființațĭ. Ana[illegible]hie este tendința de a readuce țéra la 18[illegible] în timpul regulamentuluĭ organic și a g[illegible]neraluluĭ Kiselef. *Revoltă?* Apoĭ revo[illegible] este revolta D-vóstre în contra voințeĭ [illegible]reĭ. Revoltă este când dĕrîmațĭ tóte leg[illegible] liberale și vĕ căsnițĭ să reintroducețĭ pri[illegible]cipiĭ antideluviane. Revoltă este sistem[illegible] politic care vĕ caracteriză pe D-vóstre.

A cercat Ludovic al XIV-lea să aplice [illegible]dagiul *L'Etat c'est moi* și nu a putut [illegible]buti, și Ludovic al XIV-lea a fost un re[illegible]mare și iscusit, a căruĭ epocă a fost o epo[illegible] glorióså pentru Francia. Ludovic al XIV-l[illegible] n'a putut reuși cu acest adagiŭ, și D-vóst[illegible] credețĭ că vețĭ putea străbate cu dênsul?

Nu a trecut mult timp, de când D. Ca[illegible] și D. Pĕucescu ḑiceaŭ de D. Catargi [illegible] este reacționar, că este incapabil. D. Ca[illegible] ḑicea maĭ mult, că pregătesce D-luĭ Cata[illegible]gi o înmormêntare, se înțelege politică, [illegible] clasa I. Și D-vóstre voițĭ astăḑĭ ca popor[illegible] român să fie condus de D-vóstre și de [illegible] Catargi? E adevĕrat, că și D. Catargi a [illegible] de D. Carp același lucru, și că este incap[illegible]bil de a guverna poporul român. Eŭ cr[illegible] că amênduoĭ aveaŭ dreptate (ilaritate). D[illegible] D-vóstre voițĭ să silițĭ țéra să se închine [illegible]naintea acestor incapacitățĭ?

D. ministru al domeniilor, P. P. Car[illegible]: Duoĕ negative fac o afirmativă.

D. Dim. Sturdza: D-lor, reacțiunea d[illegible] trecut, din vremea luĭ Mihaiŭ-Vodă-Sturd[illegible] era maĭ conscientă de nevoile țěreĭ de c[illegible] reacțiunea de astăḑĭ.

Dacă Mihaiŭ-Vodă ar trăi între noĭ, n'[illegible] aproba ce fac astăḑĭ reacționariĭ, căcĭ el [illegible] de țéră, cunoscea istoria țěreĭ. Citițĭ mem[illegible]riile luĭ Mihaiŭ-Vodă-Sturdza, și vețĭ con[illegible]tata că cunoscea drepturile și istoria țěr[illegible] nevoile eĭ. Dar D-vóstre nicĭ istoria rom[illegible]néscă nu o cunóscețĭ, nicĭ nevoile țěreĭ [illegible] le pricepețĭ, și lucrațĭ tot-d'a-una în cont[illegible] voințeĭ poporuluĭ și a neamuluĭ. Cum vo[illegible] atuncĭ ca țéra să nu se revolte în cont[illegible] D-vóstre?

Ḑicețĭ că sunteți conservatorĭ. Să exam[illegible]năm.

Care lege este maĭ vechiă de cât leg[illegible] care a instituit biserica nóstră? Biseri[illegible] nóstră creștinéscă e de duoĕ orĭ milenar[illegible] Ațĭ rĕsturnat'o ca nisce impiĭ, și vĕ pr[illegible]tindețĭ conservatorĭ? Și pentru ce ațĭ rĕ[illegible]turnat'o? Numaĭ ca să avețĭ maĭ mul[illegible] miḑlóce de a domina, de a apăsa. Preoțiĭ n[illegible] maĭ sunt servitoriĭ altaruluĭ dumnezeesc, [illegible] agențĭ politicĭ aĭ guvernuluĭ.

Ațĭ făcut legea cleruluĭ și ațĭ încurc[illegible] chiar lucrurile pe carĭ voiațĭ să le regula[illegible] dupe placul și vederile D-vóstre, și carĭ era[illegible]

ușor de regulat. Le ațĭ încurcat, căcĭ în loc să punețĭ bir pe religiune, puteațĭ să luațĭ baniĭ necesarĭ din cele 25 milióne excedent, în loc ca să întrebuințațĭ acest excedent pentru plățĭ din budgetul ce va veni peste 30 de anĭ. Acésta nu are nicĭ cap nicĭ códă, cum dice Românul.

Ațĭ făcut legea școlară și ațĭ adus perturbațiune în întreg învĕțămêntul, în cât nu maĭ aŭ școlele nóstre nicĭ un rost. Le ațĭ încurcat, începênd de la școlele primare. Acésta este un scandal.

Onoratul D. senator de Dâmbovița este fórte neîncredĕtor de acesta; dar are să vină vremea ca să pună ca Toma mâna pe rană și va crede atuncĭ. Dar dic că nu trebue să lăsăm ca rana să ajungă a fi incurabilă. Să ne fie milă de acest popor și de acéstă țéră.

Un singur gând predomnesce astădĭ pe cetățenĭ: unde aŭ să ne ducă violințele reacțiuneĭ! Acéstă îngrijire o aŭ toțĭ, pentru că Româniĭ de cincĭ-decĭ de anĭ s'aŭ obicĭnuit ca în țéra lor să se socotéscă ca ómenĭ liberĭ, cetățeniĭ maĭ puținĭ impușĭ de cât în alte țĕrĭ; cetățenĭ în a cărora treburĭ nimenĭ nu are dreptul să se amestice. Românul s'a deprins să fie liber în mișcările și faptele sale. Românul ține la acésta pentru că, de când e acéstă rênduială în țéră, de atuncĭ merge bine tutulor. Românul maĭ are o convingere, că sistemul reacționar, sistemul de apăsare din țĕrile învecinate, 'ĭ ar pruncina, 'ĭ ar nenoroci. Și așa este!

Acéstă temere a Românuluĭ de guvern reacționar, D-vóstre prin procedările ce ațĭ, o justificațĭ.

Ațĭ schimbat regulamentul Senatuluĭ, și prin modificările ce ațĭ făcut, ațĭ restrîns dreptul ce avea până acum fie-care senator să vorbéscă. Peste tot locul ațĭ cercuit și ațĭ sugrumat acest drept, ațĭ voit ca discuțiunea să nu maĭ fie liberă ca maĭ înainte. Ațĭ dispus că nicĭ o interpelare să nu maĭ pótă fi reînouită în cursul uneĭ sesiunĭ, nicĭ de senatorul care o dată a formulat'o, nicĭ de alt senator. Orĭ cât de mare să fie nevoia ce s'ar ivi de a semnala un rĕŭ, ațĭ socotit că e maĭ bine să închidețĭ gura representantuluĭ țĕreĭ. Vețĭ ajunge naturalmente la mutismul complet, care vĕ convine D-vóstre, dar nu convine țĕreĭ. De ce să nu putem repeta o interpelare de duoĕ și de treĭ orĭ, căcĭ ceea ce la început póte să pară ca neînsemnat, prin discuțiune póte să ajungă a fi însemnat. Pentru ce dar ațĭ făcut acésta? Pentru că voițĭ a sugruma libertățile publice. Acésta nu este bine, căcĭ dacă închidețĭ tóte supapele de siguranță, atuncĭ cazanul trebue să isbucnéscă. Acesta este conservatismul D-vóstre.

Când se întrunesc cetățeniĭ ca să discute între dênșiĭ, asupra trebuințelor și suferințelor lor, acésta nu vĕ place. Și dacă 'ĭ lăsațĭ să se întrunéscă, căutațĭ tot felul de născocirĭ pentru ca să 'ĭ împedicațĭ și de la întrunirĭ, și de la manifestațiunĭ.

O voce: Nu pe uliță.

D. Dim. Sturdza: Eraŭ maĭ înainte manifestațiile fórte ertate. Ele treceaŭ la Palat, și 'șĭ exprimaŭ simțiminte de iubire pentru Suveran și de neplăcere pentru guvern. Asemenea manifestațiunĭ s'aŭ făcut și din partea D-vóstre și din partea nóstră.

Este de notorietate publică modul cum D-vóstre v'ațĭ purtat la asemenea manifestărĭ d'înaintea Palatuluĭ și chiar în Palat.

Când am trecut noĭ acum duoĭ, treĭ anĭ înaintea Palatuluĭ, am trecut în liniște, în liniște și respect. Nicĭ astădĭ manifestările nóstre nu aŭ un caracter sgomotos, și dacă s'aŭ ivit neorênduelĭ, acestea aŭ fost provocate de poliție în contra nóstră. Dacă poliția nu s'ar fi amestecat, ar fi rĕmas numaĭ spectacolul a miĭ și miĭ de cetățenĭ trecênd pe stradă pentru a accentua că eĭ aprobă în fața ceruluĭ decisiunile întrunirilor, că nu vor să fie apăsațĭ în contra Constituțiuneĭ. Dar când venițĭ cu brutalitate și călcațĭ cu caiĭ gendarmilor femeile, copiĭ și ómeniĭ liniștițĭ de prin strade, când lovițĭ în spectatoriĭ adunațĭ pentru a vedea manifestările; acésta est o procedură în contra căreea să revoltă orĭ ce inimă nestricată de pasiunile carĭ vĕ dominéză.

Dar óre, la urma urmelor, numaĭ D-vóstre avețĭ dreptul să trecețĭ pe d'înaintea Palatuluĭ? Óre numaĭ venerabilul Brătescu póte trece pe d'înaintea Palatuluĭ și noĭ nu? Óre venerabilul Brătescu este om maĭ cult de cât mine, de cât D. Aurelian, de cât D. Poni, ca numaĭ el să aibă dreptul a trece pe d'înaintea Palatuluĭ? Nu este de susținut una ca acésta, maĭ ales că nu trebue să uitațĭ cum că Regele singur a spus că Palatul este al Națiuneĭ. Și așa trebue să fie. Ba încă ceva maĭ mult: să nu uitațĭ, faptul că nu D-vóstre ațĭ adus pe Rege, ci Națiunea întrégă, și în acest fapt, nu D-vóstre ațĭ fost în capul acțiuneĭ desevêrșite.

Bine este óre ca D-vóstre astădĭ să declarațĭ în Bucurescĭ de fapt starea de asediŭ? Și să 'mĭ dațĭ voe, o stare de asediŭ ridicolă, pentru că ridicol este faptul când nimenĭ nu se gândesce la revoluție. D-vóstre să luațĭ mĕsurĭ excepționale, să încongĭurațĭ Palatul Regeluĭ cu armată, și să umplețĭ stradele de armată.

Regele nu este aci un Rege a căruĭ dinastie are o existență de câțĭ-va seculĭ pe tronul românesc, ci noĭ 'l am adus și scim noĭ pentru ce 'l am adus. Scim asemenea ce serviciĭ a adus Regele țĕreĭ. Prin urmare, avem consciința de ce necesitate este pentru noĭ. Am dori numaĭ ca D-vóstre, în timpurile grele prin carĭ trecem, să avețĭ tocmaĭ D-vóstre același sentiment al necesitățeĭ Regeluĭ, cum 'l am avut și 'l avem noĭ, iar nu să 'ĭ întrebuințațĭ numele și prestigiul sĕŭ pentru a înăduși suferințele țĕreĭ.

Dar D-vóstre nu voițĭ să mérgă manifestațiile pe d'înaintea Palatuluĭ, pentru ca Regele să nu vadă cu ochiĭ luĭ nemulțumirile ce fierb în popor în contra D-vóstre. Iată unde este adevĕrul adevĕrat.

In loc să pregătițĭ armata pentru resbel, o pregătițĭ pentru a lovi în popor, ca și cum inimicul țĕreĭ ar fi țéra însășĭ. Dupe ce maltratațĭ armata, pe urmă o îndreptațĭ în contra poporuluĭ nevinovat. Așĭ fi dorit să administrațĭ armata ast-fel ca ea să fie mulțumită, și prin mulțumirea eĭ să fie disciplinată, atuncĭ să fie gata la orĭ-ce moment spre a da piept cu inamicul țĕreĭ.

D-vóstre voițĭ să deprindețĭ armata ca să tragă în popor. Dar băgațĭ bine de sémă un lucru: S'a dis și se dice că nu se póte ca Româniĭ să mérgă în resbel ca aliațĭ lângă Maghiarĭ pe cât timp Maghiariĭ nedreptățesc pe Româniĭ din Ungaria; și D-vóstre vrețĭ să deprindețĭ aci în Regat pe Românĭ să tragă chiar în contra Românilor? Dar nu vedețĭ că acésta e imposibil și că, dacă ar fi posibil, acésta ar fi o crimă? Nu vedețĭ că prin acésta ațĭ nimici întréga tărie a némuluĭ nostru și a țĕreĭ nóstre?

In ce constă tăria uneĭ țĕrĭ micĭ, cum suntem noĭ? Ore nu în înfrățirea, în unirea dintre toțĭ cetățeniĭ țĕreĭ!

In zadar vețĭ dice că și în alte țĕrĭ se scóte armata și se trage și cu pușca și cu tunul în popor. Țĕrile cele marĭ pot să 'șĭ permită luxul acesta, dar noĭ nu ni 'l putem permite, fără să punem în cestiune existența însășĭ a țĕreĭ și a națiuneĭ. Vaĭ de noĭ când guvernele nóstre nu se vor putea susține de cât ucigând poporul!

Ceea ce voim este ca să avem așa guverne în cât să nu fie nevoie ca să scótem armata în contra poporuluĭ. Să se guverneze o dată bine acest popor mult răbdător și pacĭnic, ca el să pótă lucra pentru a se desvólta puternic în tóte direcțiunile activitățeĭ omenescĭ. Acésta este forța, tăria țĕrilor micĭ.

Apoĭ bine este să luăm lumea de pe ulițĭ și s'o arestăm? Bine este să trecem peste imunitatea parlamentară și să batem și să arestăm pe representanțiĭ țĕreĭ? Bine este ca pe frațiĭ Lecca, pentru că eĭ sunt cunoscuțĭ ca bărbațĭ energicĭ și fără frică, să 'ĭ prindem și să 'ĭ maltratăm ca să se intimideze cea-altă lume?

Este acesta un sistem bun de administrațiune? Brutalitatea și iar brutalitatea. Ilegalitatea și iar ilegalitatea?

Bine este să afișăm ordonanțe strașnice de poliție, pe carĭ poliția cea d'ântêiŭ le calcă, năpădind cu jandarmiĭ asupra lumeĭ pacĭnice?

Ceĭ carĭ fac scandalul sunțețĭ D-vóstre, iar nu oposițiunea.

D. Gr. Lerescu: D-vóstre facețĭ scandal. D-vóstre v'ațĭ constituit în comitet executiv pentru a îndemna lumea la scandal.

D. Dim. Sturdza: Partidul liberal are de mult un comitet executiv, D-le Lerescu. Și D-vóstre când erațĭ în oposiție aveațĭ un comitet executiv.

D. Gr. Lerescu: Și la guvern tot scandale făceațĭ.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog, D-le Lerescu, nu întrerupețĭ.

D. Dim. Sturdza: Lăsațĭ 'l, D-le președinte, căcĭ m'am obicĭnuit cu întreruperile D-luĭ Lerescu. Imĭ pare rĕŭ că m'am obicĭnuit cu D. Lerescu, căcĭ ar trebui ca faptele și vorbele onor. representant de Dâmbovița

să fie aşa în cât să ne facă să 'l respectăm orî-când ca pe orî care bětrân al ţěreĭ.

Eŭ aşĭ fi dorit, D-le preşedinte, ca tóte întreruperile D-sale să se condenseze o dată într'o singură cuvêntare energică, ca şi noĭ să 'ĭ putem rěspunde.

D. Al. Orěscu: Prea 'ĭ cerĭ multe.

D. Dim. Sturdza: D-lor, când s'a iscat nemulţumirea între oficerĭ, în loc ca să se caute carĭ sunt causele acelor nemulţumirĭ, pentru a le înlătura, ministrul de resbel a ḑis că aceĭ oficierĭ sunt băcanĭ, 'ĭ a nesocotit, 'ĭ a dat în prada opiniuneĭ publice şi a ţěreĭ, şi nu vedea că D-sa era cel vinovat, căcĭ D-sa fusese causa acelor nemulţumirĭ. Când ne gândim că oficieriĭ sdravenĭ şi valoroşĭ aŭ trebuit să iasă din rîndurile oştireĭ în urma acelor nemulţumirĭ, nu era maĭ bine ca lucrurile să fi stat ast-feĭ ca eĭ să fi rěmas în serviciul ţěreĭ, şi în loc ca eĭ să iasă din armată, să fi eşit D. ministru de resbel de atuncĭ, care tot a trebuit să iasă pe urmă. Imĭ aduc aminte cum se presinta aci în Senat înaintea nóstră, par-că era să ne ia cu asalt, par-că era leŭ paraleŭ, şi cum pe urmă a fost asvêrlit afară de guvern ca un balast împovărător corabieĭ. A vě ḑut şi preşedintele consiliuluĭ că nu maĭ mergea, şi că nu este bine să lase ca nemulţumirile să créscă, şi situaţiunea ce crease în minister era aşa de gravă, în cât preşedintele consiliuluĭ 'ĭ a luat locul în minister. Dacă ast-fel eraŭ lucrurile, de ce nu s'a făcut schimbarea maĭ 'nainte? Noĭ vě ḑicém continuŭ, că D-vóstre puneţĭ în rêndul ântêiŭ interesele D-vóstre, iar pe ale ţěreĭ le lăsaţĭ la códa coḑilor; dar D-vóstre, pentru interesele ţěreĭ, nu aveţĭ timp, căcĭ prea sunteţĭ împresuraţĭ de altele. Fie-care om póte să greşéscă în lume, şi vě aduceţĭ póte aminte că în rugăciunea de deslegare, când preotul pune pe mort în mormênt, se ḑice: »numaĭ unul este fără de pěcat, Dumneḑeŭ«. Aşa este, şi acest adevěr este vecinic. Dar când face omul o greşală, maĭ bine este s'o recunóscă, şi D. ministru care era causa nemulţumirilor din armată, maĭ bine făcea dacă 'şĭ recunoscea greşalele şi căuta singur să dea miḑlócele pentru ca lucrurile să fie îndreptate. Pentru ce se gândea maĭ mult la persóna D-luĭ? Acest lucru îngrija ţera, căcĭ ţera ḑicea: »ministrul Lahovari este trecětor, dar ţera este bolovanul cel mare care stă nemişcat.«

D. general, I. Lahovari: Cer cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: Incăpăţânarea este un rěŭ lucru. Proverbul strămoşilor noştri ḑice: »errare humanum est, perseverare diabolicum«: »a face o greşală este lucru omenesc, a persevera în greşélă, este un lucru diavolesc.« D-vóstre, însă, nu vě gândiţĭ la lucrul acesta nicĭ o dată.

Poporul român vrea să fie guvernat în mod liber. De ce? Pentru că poporul român a făcut România care este astăḑĭ. El este creatorul situaţiuneĭ de astăḑĭ al Romănieĭ şi al Regatuluĭ. Pentru că prin libera luĭ manifestare şi voinţă s'a înfiinţat acest Regat, de aceea el vrea ca să fie guvernat liber; căcĭ are convicţiunea bine întemeiată, că fără libertăţĭ creaţiunea luĭ nu póte dura. Poporul român de aceea nu recunósce peste dênsul o altă putere maĭ mare, în afară de Dumneḑeŭ, stăpânitorul a tótă lumea. D-vóstre nu voiţĭ, însă, să vě supuneţĭ vointeĭ poporuluĭ şi vreţĭ să schimbaţĭ legile acelea pe carĭ el liber 'şi le-a dat. D-vóstre voiţĭ să vě puneţĭ în locul poporuluĭ şi a luĭ Dumneḑeŭ, şi continuŭ nu visaţĭ alta de cât să vină mêntuitorul reacţionar, un al duoilea Kisselef să vě dea un al duoilea regulament organic.

Poporul, însă, el care face sacrificiile, el care rabdă, el care suferă, şi el care a clădit edificiul Regatuluĭ, acel popor, pe care 'l nesocotiţĭ, el vrea să fie guvernat în mod liber, conform cu legile carĭ 'şi le-a dat şi nu vrea să fie maltratat şi apăsat. De aceea rěŭ faceţĭ ce faceţĭ. Din duoě lucrurĭ unul: orĭ D-vóstre aveţĭ să isbutiţĭ ca să îngenunchiaţĭ naţiunea, orĭ poporul are să isbutéscă să înlăture apăsarea.

Dacă poporul va isbuti, veţĭ intra iarăşĭ în fundul pămêntuluĭ, cum aţĭ intrat la 1876. Dacă veţĭ isbuti D-vóstre, nu vedeţĭ că atuncĭ aduceţĭ ruina ţěreĭ, pentru că veţĭ fi strivit puterea vitală a Naţiuneĭ?

Representanţiĭ ţěreĭ, deputaţiĭ şi senatoriĭ, sunt controloriĭ guvernuluĭ, şi când ministri merg strâmb, eĭ sunt în drept să ḑică ministrilor: »staţĭ; nu puteţĭ merge strâmb, căcĭ stricaţĭ rostul ţěreĭ.«

Reacţiunea, însă, a schimbat şi aci lucrurile.

Acum aŭ devenit miniştri controloriĭ representanţilor ţěreĭ. (Protestărĭ.) Când s'a ḑis ministruluĭ de resbel: »rěŭ administrezĭ armata; aĭ introdus desordinea în armată; aĭ introdus nemulţumirĭ în armată (protestărĭ), atuncĭ ce a făcut ministrul de resbel? Dupe ce a trebuit să părăséscă fotoliul sěŭ de ministru, a venit să provóce pe representanţiĭ ţěreĭ la duel.

Fiind-că representanţiĭ ţěreĭ 'l aŭ criticat, el 'ĭ a provocat. 'Ĭ a provocat nu numaĭ în numele sěŭ personal, dar în numele tutulor funcţionarilor din ministerul general, şi chiar în numele armateĭ.

Apoĭ când toţĭ ministri pe carĭ 'ĭ vom censura ar veni să stea cu noĭ la duel, atuncĭ unde maĭ există guvern constituţional?

Nicĭ în vécul de miḑloc nu era o ast-fel de situaţiune. In orĭ-ce cas este un ce absurd şi ridicol să vină ministru să censureze pe un deputat, fiind-că deputatul are dreptul să 'l censureze pe dênsul. Dacă eştĭ ministru pórtă tótă povara, şi povara este să fiĭ criticat. Apoĭ carĭ din ministri a venit să provóce la duel pe representanţiĭ ţěreĭ? Ministru pe care însuşĭ colegiĭ sěĭ 'l a asvêrlit peste bordul corăbieĭ ministeriale.

Imĭ aduc aminte, când am făcut, sunt câte-va ḑile, onor. preşedinte al consiliuluĭ, o interpelare în ale armateĭ, nu era preşedinte D. prim-ministru. Eraŭ faţă alţĭ duoĭ ministri carĭ aŭ vorbit cu emfasă de solidaritatea ministerială, şi că de aceea eŭ trebue să staŭ la vorbă şi cu domniele lor. Acea solidaritate s'a dovedit, însă, în urmă că era vorbă fără miez, o flóre de retorică tre cětóre, căcĭ dupe puţine ḑile, 'mĭ să par dupe duoě saŭ treĭ, unul din aceĭ ministr acel de resbel a trebuit să iasă din guver pentru cause bine-cuvêntate, fiind-că nu s maĭ putea ascunde că nemulţumise armat Tot acel ministru, însă, a voit să se facă con trolorul representanţilor ţěreĭ carĭ spunea înaintea ţěreĭ adevěrul ast-fel cum era, precum eşirea sa din minister 'l a adeveri

Şi voiţĭ ca noĭ să tăcem, ca noĭ să nu r dicăm glasul şi să strigăm: destul; staţĭ *Şi voiţĭ ca cu sabie şi foc să ne regulari siţĭ?* Nu vedeţĭ că acésta nu se póte? N vedeţĭ, că orĭ-cum vě veţĭ întórce nu puteţ isbuti în acéstă încercare?

Dar maĭ este o altă circumstanţă agra vantă în acéstă situaţiune.

S'aŭ ivit hoţĭ în jurul Capitaleĭ. Aţĭ ridi cat poliţia în contra acelor hoţĭ. Hoţiĭ ' aŭ bătut joc de poliţie. Chiar ḑiarele guver namentale 'şĭ aŭ bătut joc de istoria acest campaniĭ în contră hoţilor şi a bătălieĭ din tre hoţĭ şi poliţie. Hoţiĭ, însă, aŭ fost ceĭ în vingětorĭ. Nicĭ astă-ḑĭ nu aţĭ fost în star să prindeţĭ pe aceĭ hoţĭ; cu tóte acestea repe ḑiţĭ armata în contra poporuluĭ liniştit pacinic care nu vrea să fie încălcat de a t puternicia guvernuluĭ şi de bunul plac a unuĭ guvern din noua oligarhie de la finel veacululuĭ al XIX.

Voiţĭ ca să ne închinăm înaintea guver nuluĭ şi să ḑicem: »guvern părintesc«. Voi să ne închinăm înaintea acelora pe carĭ considerăm ca nişte stafiĭ ale unuĭ trecut o dios?

Este, însă, cert un lucru: că maşina gu vernamentală nu maĭ merge. Când nemul ţumirea din ţéră s'a lăţit atât de mult când acea nemulţumire se manifestă în mo aşa de vě ḑut, nu maĭ merge. Nu maĭ merg pentru că este negligenţă în administraţi Adminstraţia este incapabilă, nedréptă, rěutăciósă. Interesele materiale ale ţěreĭ nesocotiţĭ. Credeţĭ că trebue să puneţĭ dăr credeţĭ că trebue să faceţĭ împrumuturĭ făr sfêrşit. Interesele morale le desfiinţaţĭ. Voi să ne aruncaţĭ cu una sută cincĭ-ḑecĭ c anĭ înapoĭ. Apoĭ poporul acesta nu a su ferit pe vechiĭ fanarioţĭ, cum voiţĭ D-vóst ca să pótă suferi pe nouiĭ fanarioţĭ. De c nu vě convingeţĭ de un adevěr: că nu pu tem să ne întórcem înapoĭ.

Ceea ce reese din tótă acéstă deslănţuir a putereĭ guvernamentale, este un lucru: c se slăbesce ţéra în esenţa eĭ, în puterea e La acésta trebue să vě gândiţĭ şi să intra în farul consciinţeĭ D-vóstre interne, dac maĭ aveţĭ consciinţă. Trebue să vě gândi să puneţĭ capăt la acéstă situaţiune, nu pri sabie şi foc, cum vě încercaţĭ să faceţĭ de bucată de vreme, ci prin împăciuirea ţěre Nu puteţĭ împăciui ţéra stând la guvern, p cât timp nu vě veţĭ reforma obiceiurile re carĭ vě stăpânesc şi carĭ nu se potrivesc ni cu starea ţěreĭ de astăḑĭ, nicĭ cu tendinţe şi voinţa poporuluĭ românesc.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp D-lor senatorĭ, D. Sturdza a fost astăḑĭ b blic. Imĭ permit să 'l imitez şi să amintes

cuvintele psalmistuluĭ: »dacă am avea 100 de limbĭ, şi nu am avea iubire, atuncĭ limbile nóstre nu ar fi de cât aramă sunătóre.«

Mĕ voiŭ osteni, deci, să nu daŭ şi eŭ exemplul aceleĭ urĭ blânde şi neîmpĕcate de care ne dă exemplu D. Sturdza, şi voiŭ căuta să discut cu D-sa ca duoĭ bunĭ amicĭ (rîsete), dacă starea ţĕreĭ e, sub guvernul nostru, atât de desastruósă în cât, cum ḑice D-sa, am aruncat România, nu la timpurile regulamentare, ci cu 150 de anĭ înapoĭ. Dar maĭ 'nainte de tóte, D-lor, până a nu avea acéstă explicaţiune amicală cu onor. preopinent, să 'mĭ daţĭ voe să fac dreptate unor ómenĭ din carĭ, maĭ mult saŭ maĭ puţin, ne scoborîm cu toţiĭ, şi carĭ aŭ avut şi eĭ nevoile lor şi luptele lor,—nevoĭ şi lupte carĭ ne-aŭ făcut ceia ce suntem astăḑĭ;— şi n'aşĭ voi să las să tréca în Senat cuvintele ce a adresat D. Sturdza generaţiunilor trecute, fără să se ridice o voce spre a lua apărarea acelor generaţiunĭ. Acum, cu 50 saŭ cu 60 de anĭ înapoĭ, când ţéra acésta nu era suverană, când ea nu putea să aĭbă,—fiind dată situaţiunea sa istorică, — nu putea să aĭbă consciinţa nicĭ a putereĭ, nicĭ a vitalităţeĭ sale; póte că nu exista caractere ca al D-luĭ Sturdza de aḑĭ; acea se póte. Dar vina lor era? Şi e óre drept; nu e o lipsă de iubire şi de pietate faţă cu acele generaţiunĭ, să nu recunóscem că dacă suntem noĭ amânduoĭ întru cât-va superiorĭ, fără munca lor, fără strădania lor, ceea ce am încercat noĭ, n'ar fi fost realisabil nicĭ o dată.

Vocĭ: Prea bine! (Aplause).

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Şi dacă eĭ, în ideile de atuncĭ, aŭ căutat, siliţĭ cum eraŭ, să se strecóre, închinându-se când în drépta, când în stânga; şi închinându-se, o scim cu toţiĭ, cu inima amărâtă, sigur că aŭ făcut-o ca să scape viitorul. Sunt sigur că din morminte eĭ nu admit blestemele ce le aruncaţĭ. (Aplause prelungite).

Odată acestea ḑise şi neuitând că presentul, orĭ ce se va ḑice, e fiul trecutuluĭ; să nu uităm că şi în timpurile din urmă, dacă propaganda ne a fost nouĕ atât de uşóră, e că părinţiĭ noştri n'am găsit adversarĭ. Când tineriĭ de pe atuncĭ aduceaŭ din ţĕrile străine ideĭ de civilisaţiune, ce aŭ făcut bătrâniĭ? S'aŭ închinat d'inaintea lor şi le-aŭ dat locul; şi de sigur că fără ajutorul ce aĭ găsit în generaţiunea bĕtrânilor D-ta, D-le Sturdza, nu te-aĭ putea făli aḑĭ că D-ta aĭ făcut România. (Aplause).

D-lor, fie-care generaţiune cu bunurile eĭ, fie-care generaţiune cu relele eĭ; eĭ aŭ avut relele lor, dar aŭ avut şi bunurile lor. De relele lor nu maĭ suferim aḑĭ; să le fim recunoscĕtorĭ şi numaĭ recunoscĕtorĭ pentru bunurile ce ne aŭ lăsat.

Vocĭ: Prea bine.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Vin acum la obiectul interpelăreĭ. D. Sturdza are bunătatea să recunóscĕ că trebue să fie într'o ţéră un partid liberal şi un partid conservator; şi 'ĭ sunt recunoscĕtor că recunósce legitimitatea ambelor partide; dar maĭ D-sa are aerul de a ḑice: »da, eŭ recunosc legitimitatea a duoĕ partide: partidul liberal şi partidul conservator;« însă cu o singură condiţiune: ca partidul liberal să fie tot-d'auna la putere, iar partidul conservator nicĭ o dată. (Aplause, ilaritate). Cu condiţiunea acésta, D. Sturdza, priimesce să existe un partid conservator; dar de îndată ce prin jocul firesc al libertăţilor nóstre el vine, la rândul luĭ, la guvern, ţéra este încătuşată, ómeniĭ carĭ staŭ pe banca acésta n'aŭ inimă caldă pentru patrie; eĭ n'aŭ în vedere de cât interesele lor personale; eĭ calcă şi Constituţiune şi popor în picióre, numaĭ şi numaĭ ca să menţină preţiósele lor persóne pe acéstă bancă. (Ilaritate).

D. general J. Lahovari: Dar rĕmân sĕracĭ.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: Erórе de optică, D-le Sturdza. Nu s'a periclitat sub guvernul actual nicĭ o libertate, afară numaĭ de libertatea de a jăfui. (Aplause, ilaritate). Nu s'a periclitat sub guvernul actual nicĭ o libertate, afară numaĭ de libertatea aceea de a bate pe jurnaliştĭ în redacţiile lor. (Ilaritate, aplause). Nu s'a periclitat nicĭ interesele armateĭ, afară de libertatea aceea de a face legĭ personale pentru cutare saŭ cutare favorit din armată. (Aplause). D-lor, eŭ cred, şi întru acésta am convingerea că sunt maĭ în adevĕr de cât D. Sturdza; eŭ cred nu numaĭ că duoĕ partide sunt legitime, nu numaĭ că duoĕ partide trebue să se succédă la putere, dar eŭ cred maĭ departe: că ambele partide aŭ, în afară de partea de luptă, aŭ o parte de interes comun; există o solidaritate între partide, fără de care jocul constituţional n'ar fi posibil între drépta şi stânga; şi rĕŭ păcĕtuesc aceia carĭ mecunosc acéstă solidaritate, vrĕnd să arate pe liberalĭ ca nişte apĕrătorĭ aĭ tutulor drepturilor, şi pe conservatorĭ ca pe nisce impilătorĭ, ce nu sunt bunĭ de cât a fi trimişĭ dinaintea Curţeĭ de casaţiune.

D-le Sturdza, în ḑiua în care veţĭ fi D-vóstră singur în acéstă ţéră, în ḑiua în care D-vóstre, partidul liberal, nu veţĭ avea nu numaĭ contra-cumpĕnă ideală, teoretică, cum aţĭ ḑis D-vóstre, dar contra-cumpĕnă reală şi practică prin şederea la putere a partiduluĭ conservator, fiţĭ sigurĭ că atuncĭ sunteţĭ pierduţĭ, şi sciţĭ pentru ce sunteţĭ pierduţĭ?

Nu vorbesc că vĕ va lipsi un control constituţional; dar sunteţĭ pierduţĭ pentru că nu veţĭ maĭ putea să puneţĭ nicĭ un frâŭ apetiturilor aderenţilor D-vóstre. (Aplause). Când veţĭ fi a tot puternicĭ, cu siguranţa absolută cum că nimenĭ nu vĕ va putea resturna, cu siguranţa absolută că nu vor maĭ putea conservatoriĭ să succeadă liberalilor la putere, când veţĭ ajunge în starea acésta, fiţĭ sigur, D-le Sturdza, că şefia D-vóstră va fi de o fórte mică durată; astăḑĭ vĕ plângeţĭ că nu vĕ puteţĭ stăpâni partisaniĭ; dar astăḑĭ vĕ facem noĭ serviciul de a 'ĭ stăpâni. Când, însă veţĭ fi singurĭ, cine va maĭ putea să 'ĭ stăpânéscă? (Aplause).

Drépta şi stânga? Stânga a făcut totul şi drépta nimic? Te-aĭ dus un moment pe câmpul Bulgarieĭ să întrebĭ pe oficerĭ şi soldaţĭ, carĭ 'şĭ expuneaŭ peptul lor, dacă eĭ s'aŭ întrebat, dacă sunt stânga saŭ drépta? Auḑita-ţĭ ca în ce momente să se fi făcut distincţiune de partid? (Aplause prelungite).

Când dar D-vóstre voiţĭ a revendica numaĭ pentru partidul D-vóstre ceea ce a făcut ţara întrégă, cum ne acusaţĭ pe noĭ că ḑicem ca Ludovic al XIV-lea: L'Etat c'est moi; pe când D-vóstre veniţĭ în fie-care moment şi ne spuneţĭ că ţéra sunteţĭ D-vóstre? (Aplause prelungite).

Şi D-vóstră, D-le Sturdza, voiţĭ să fim atinşĭ, să fim dĕrâmaţĭ de o argumentaţiune atât de nedréptă, şi permite-mĭ cuvêntul, atât de copilăréscă! (Aplause).

Vĕ maĭ plângeţĭ că am închis uşile Palatuluĭ şi că de aceea aţĭ voit să le forţaţĭ, ca să afle Regele, care nu o scie, cum se guvernéză ţara.

Aţĭ fost la Palat.

O voce: A fost şi D. Fleva.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: A fost D. Aurelian; v'aţĭ dus cu toţiĭ, şi fórte bine aţĭ făcut.

Eŭ cel d'ântêiŭ susţin că Regele, care este deasupra partidelor, este singurul judecător nepărtinitor, şi că, decĭ, trebue să aĭbă urechia plecată pentru ca să asculte şi pe uniĭ şi pe alţiĭ. El trebue să judece în cuminţia Luĭ, şi cu dreptul constituţional care 'l are, dacă rĕul care 'l face un partid este maĭ mare de cât binele ce 'l face; căcĭ, D-lor, să fim dreptĭ, în fie-care guvern sunt părţĭ bune şi părţĭ rele; şi nu ḑic ceva care nu ar fi modest, căcĭ o aplic la tóte guvernele, când afirm că părţile cele bune aŭ fost ale acelor guverne carĭ le-aŭ făcut, dar că părţile cele rele, — şi rog să nu se supere nimenĭ de cuvintele mele, — aŭ fost maĭ mult resultatul culturеĭ nóstre încă înapoiate, de cât ale guvernanţilor; căcĭ, D-le Sturdza, când sub guvernul liberal la fie-care moment se ivea cutare şi cutare paşalâc, când la fie-care moment se făcea cutare şi cutare abus, când la fie-care moment se vedea clădindu-se averĭ colosale, când se vedea miniştri de resbel plătind datoriile lor 24 de ore dupe ce veneaŭ la minister, atuncĭ eŭ nu v'am făcut vinovaţĭ; atuncĭ eŭ care eram în opoziţie, am ḑis: că acésta este, din nenorocire, starea de cultură ce avem, şi că trebue cu toţiĭ să căutăm să o îndreptăm. Şi numaĭ îndreptată nu va fi acéstă stare culturală, dacă ne vom arăta în tot d'auna nu ca nisce adversarĭ ce se întrec în emulaţiune spre bine, dar ca nisce duşmanĭ neîmpăcaţĭ, a căror primă datorie este să strivéscă pe protivnic. De aceea repet, D-lor, este o solidaritate între D-vóstre şi între noĭ; în afară de părţile carĭ ne despart, avem şi puncte comune pe carĭ avem interesul amânduoĭ să le apărăm. Şi unul din acele puncte comune, D-le Sturdza, este tocmaĭ obiectul interpelăreĭ D-tale.

Ce voiţĭ D-vóstră? Voiţĭ ca de aci înainte să cadă guvernul pentru că o femeie, cum ḑiceaĭ D-ta, un copil şi verĭ-o duoĭ desculţĭ s'aŭ dus d'inaintea Palatuluĭ şi aŭ ḑis că li-

bertățile lor sunt nesocotite? Nu cred să voițî acésta, și dacă ațî voi-o, rěŭ ațî face.

Eĭ bine, acésta nu o voim nicĭ noĭ. Ce voițĭ D-vóstră? Voițĭ ca atuncĭ când poporul se adună ca să discute, dupe D-vóstră, principiile cele maĭ sacre, libertățile cele maĭ necesare în acéstă țéră, poporul acela să încépă prin a arunca cu pietre, să încépă prin a sparge capul la 5, 6 cetățenĭ? Acésta o voițĭ D-vóstră? Dați-mĭ voe să o declar în numele D-vóstră, că nu putețĭ să o voițĭ și nicĭ noĭ nu o voim, și nu o voițĭ nicĭ D-vóstre nicĭ noĭ. Pentru că tóte acestea aŭ fost prevěḑute în acea Constituție pe care D-vóstră o declarațĭ opera D-vóstre, pe care noĭ o scim, însă, din istorie că este opera compromisuluĭ între partidul liberal și partidul conservator de la 1866, (aprobărĭ), și tocmaĭ fiind-că atuncĭ nicĭ liberaliĭ, nicĭ conservatoriĭ nu aŭ voit acésta, tocmaĭ pentru că eĭ nu aŭ voit ca de asupra voințeĭ Regeluĭ, d'asupra voințeĭ Națiuneĭ represintate în formele eĭ legale, să vină treĭ, patru sute de cetățenĭ, copiĭ, femeĭ și desculțĭ, ca să schimbe guvernele; tocmaĭ de aceea a pus în Constituție că manifestațiile de sub cer liber nu sunt permise. (Aplause).

Și dacă s'a pus acésta în Constituția votată de ambele partide, s'a pus óre ca o literă mórtă; și aceĭ carĭ aŭ votat'o atuncĭ, aceĭ carĭ aŭ meditat aceste drepturĭ, s'aŭ gândit verĭ o dată că un șef al partiduluĭ liberal are să vină, și în plin Senat are să ḑică că d'asupra Regeluĭ, d'asupra majoritătilor parlamentare, d'asupra formelor legale constituționale din acéstă țéră, sunt 3, 4 sute de ómenĭ carĭ, îndată ce se declară nemulțumițĭ, guvernul trebue să se retragă!? (Aplause). Căcĭ dacă nu se retrage, atuncĭ domnesce terórea, atuncĭ drepturile sacre, libertățile pentru carĭ 'țĭ-aĭ expus viéța, D-ta, D-le Sturdza, sunt sfâșiate. (Aplause).

Eĭ, nu este așa, D-lor.

Dacă suntem șefĭ de partid, dacă suntem ómenĭ a căror opozițiune este trecĕtóre, pentru că vom veni mâine la putere, trebue să scim cu toțiĭ că ceea ce se întêmplă adversarilor meĭ astăḑĭ, se va întêmpla mâine și mie. (Aplause). Și când D-vóstre, venind la guvern, vețĭ fi în locul nostru, gândițĭ că va fi greŭ să găsesc un alt Sturdza care să 'mĭ adune 4, 5 sute de desculțĭ; gândițĭ că va fi greŭ să găsesc un alt Sturdza care să vĕ ḑică că nu sunteți de cât un liberal prefăcut, că în realitate nu sunteți de cât scoborîtorul aceleĭ generațiunĭ criminale despre care vorbiaĭ adineaorĭ? (Aplause).

Se va găsi, D-le Sturdza. Dar eŭ sunt convins că atuncĭ D-vóstră vețĭ ḑice tot așa cum ḑicem noĭ astăḑĭ: nu vreaŭ să cad prin uliță; și când nu vreaŭ să cad prin uliță, nu apăr verĭ un interes personal, nu apăr pielea mea, apăr interesele țĕreĭ întregĭ (Aplause).

Căcĭ dacă ne vom deprinde a schimba guvernele numaĭ prin uliță, atuncĭ vĕ întreb: la ce maĭ servă Parlamentul, la ce maĭ servă majoritatea, la ce maĭ servă Regele? (Aplause). Absolut la nimic!

Eŭ am o mângâiăre, D-le Sturdza. D-vóstră ḑicețĭ că din trecut nu maĭ trebue să păstrăm nimic; este un lucru, însă, care ar trebui să 'l păstrăm din trecut: este acel bun simț care a dat străbunilor nostri putința de a trece prin tóte furtunile și de a se feri de tóte stâncile pe carĭ le-aŭ ocolit, și acel bun simț va fi atât de tare în poporul nostru, în cât el să se uite cu o rece nepăsare la desculțiĭ D-vóstră, să se uite cu o rece nepăsare la objurgațiunile, la acusările D-vóstre de terorism și de împilare, pe carĭ le facețĭ atuncĭ când presa împinge libertatea până la licență, atuncĭ când prin întrunirĭ publice D-vóstră putețĭ face orĭ ce voițĭ, afară de cât turburare pe ulițe. Cu acte în mână putem dovedi că nicĭ o libertate, nu numaĭ în aparență, dar nicĭ în realitate nu a fost nicĭ necunoscută, nicĭ călcată în picióre de noĭ. (Aplause).

D-lor, ne am deprins la un lucru: ne am deprins a întrebuința fraseologia altor țĕrĭ; ne am deprins a întrebuința la noĭ aceleași frase carĭ se întrebuințaŭ pe vremea revoluțiuneĭ francese, uĭtând că este chiar ridicol de a aplica asemenea frase la o situațiune care este cu totul alta.

Când vorbiaŭ liberaliĭ francesĭ; când inventaŭ frasele pe carĭ le repetăm noĭ astăḑĭ ca nisce papagalĭ; când vorbiaŭ de reacțiune, de împilărĭ, aveaŭ din dosul lor Bastilia; aveaŭ din dosul lor funcțiunile țĕreĭ în mâna favoriților și a favoritelor; aveaŭ din dosul lor scrisorĭ de cachete; aveaŭ din dosul lor jurandele și prebandele; aveaŭ, în fine, din dosul lor o organisațiune întrégă prin care excamotaŭ, ca să ḑic așa, în fapt, o pătură socială superióră și restrînsă, întréga activitate a națiuneĭ. Unde vedețĭ D-vóstră astăḑĭ asemenea lucru la noĭ, și nu de astăḑĭ, dar de orĭ când?

Cine este lovit în interesele luĭ personale? Cine este prigonit? Unde și cum? Póte D-vóstră, la creditul fonciar, orĭ aceĭ carĭ sunt la Banca națională, orĭ aceĭ carĭ îșĭ dădaŭ munca lor,—adversariĭ noștri fiind,—activităței economice a acesteĭ țĕrĭ? Fac apel la toțĭ aceștia să spună: fost-aŭ eĭ jignițĭ în ceva de cine-va? In interesele particulare vĕḑut-aŭ eĭ că noĭ, în procese de exemplu, am făcut să intervină guvernul ca să dăm dreptatea cutăruĭ saŭ cutăruĭ, cum se făcea în Francia maĭ înainte? (Aplause).

In materie de industrie, în materie de agricultură, n'ațĭ vĕḑut Dvóstre că, în limitele putințeĭ, în limitele pricepereĭ nóstre, noĭ am făcut,—ca să fiŭ cu totul modest, contra obiceĭuluĭ meŭ (ilaritate),—noĭ am făcut tot ce am gândit că putem să facem. Și când lucrurile sunt așa, când financele țĕreĭ, în loc să fie date pradă favoriților și favoritelor, staŭ astăḑĭ într'o posițiune cum n'aŭ stat nicĭ o dată; și chiar dacă nu o recunóscețĭ astăḑĭ, avețĭ să o recunóscețĭ când vețĭ veni dupe noĭ...

D. Gr. Lerescu: Să 'ĭ feréscă Dumneḑeŭ. (Mare ilaritate).

D. ministru al domeniilor, P. P Carp: Și doresc să nu se întêmple inversul, și să nu se întêmple ca dupe ce noĭ, găsind o situațiune financiară și o politică economică de tul de compromisă, am îndreptat-o așa î cât nicĭ o dată Statul acesta n'a avut o situ țiune economică și financiară maĭ bun doresc, ḑic din inimă, să vĕ mulțumițĭ a v bucura de ródele nóstre și să nu fim obl gațĭ să revenim din noŭ spre a reface la lo (Ilaritate, aplause).

Eĭ, D-lor, când în trăsurile cele marĭ a activităţeĭ acestuĭ guvern, reconstatăm că cât se atinge de noĭ, noĭ am căutat și,—pe mitețĭ'mĭ a o ḑice,—am isbutit a face bin apoĭ în cumpână cu acest lucru pune D-vóstre, că póte, pe icĭ, pe colea, un prim nu 'șĭ-a făcut datoria; că póte, pe icĭ, pe cole un prefect n'a fost la înălțimea luĭ; că pó pe icĭ, pe colea, un căpitan din armată n avut simțul onóreĭ militare așa cum îl aŭ ficieriĭ din alte armate; când nu constat de cât asemenea lucrurĭ, carĭ se pot întâm pla sub tóte guvernele; căcĭ să nu vĕ îns lațĭ, D-le Sturdza, să credețĭ, când vețĭ ve D-vóstră, și D-vóstră vețĭ avea mulțĭ prima rĕĭ, v'o declar dupe acum, și D-vóstre v avea prefecțĭ carĭ nu o să fie la înălțim lor, nu din vina D-vóstră, căcĭ ațĭ fost m nistru și scițĭ cât de greŭ este de a gă ómeniĭ trebuitorĭ pentru a face bine serv ciile; avețĭ să vĕ luptațĭ, cum v'ațĭ maĭ lupt contra acestor greutățĭ, și vĕ promit de acum, D-le Sturdza, că nu pe acest tĕrâ am să mĕ pun eŭ în oposițiune cont D-vóstră; n'am să vĕ acus de relele carĭ n cad în rĕspunderea nicĭ unuĭ guvern, d carĭ cad în starea încă neînaintată în ca suntem noĭ; și când ḑic acésta, D-lor, ḑic ce care nu póte să atingă pe nimenĭ.

A crede că o țéră, orĭ-cât de inteligen orĭ cât de onestă, orĭ cât de morală ar fi ar putea trece din timpurile în carĭ era noĭ, sunt acum 50 de anĭ, la starea de c tură înaintată a țĕrilor apusene, aceea vedesce din duoĕ lucrurĭ una: orĭ că e absolut nedrept, orĭ că nu eștĭ în stare pricepĭ prin ce căĭ, prin ce muncă, prin sacrificiĭ, pentru carĭ n'am avut noĭ în vreme îndestulătóre, aŭ trecut țĕrile ace occidentale, ca să ajungă în starea în ca aŭ ajuns.

Suntem mândri că am făcut și aceștĭ p giganticĭ, pașĭ pe carĭ, póte, puține popóre ar putea face; acésta o recunosc, și Româ sunt mândri să o declare; dar nu se p ḑice că nu maĭ este nimic de îndreptat acéstă țéră din partea nóstră, și că este s ficient ca să vină D. Sturdza pe aceste bănc și de o dată să se îndrepteze tot; toțĭ prima să fie bunĭ, toțĭ controloriĭ să nu facă n un abus, toțĭ prefecțiĭ și sub-prefecțiĭ să fie la înălțimea misiuneĭ lor; de îndată toțĭ p fesoriĭ pe carĭ D-ta, D-le Sturdza, 'ĭ-aĭ c ticat și 'ĭ-aĭ acusat acĭ cu focul care te car terisézá, póte maĭ mult de cât merită, ca t profesoriĭ aceia, ḑic, să fie imediat la în țimea misiuneĭ lor, să fie tot de o dat ómenĭ de sciință și ómenĭ cu cunoscințe, c m se cere de la apostoliĭ învĕțămĕntuluĭ.

Permitețĭ'mĭ, D-le Sturdza, a ḑice că e acésta mĕ înduoesc, și dacă o promitețĭ, n

ăceţĭ, căcĭ promiteţĭ un ce pe care nimenĭ
ţdĭ încă nu 'l póte da în acéstă ţéră.

Să ne retragem, D-le Sturdza, bucuros.
Dar ne aĭ spus, ce aĭ de gând să punĭ în loc?

Căcĭ simple acusaţiunĭ nu sunt încă un
rogram de guvern, şi apoĭ vorbele D-tale
u le putem crede de cât pe jumĕtate.

Căcĭ, deh... mie 'mĭ se pare că dacă D-ta
eclarĭ că noĭ suntem ómenĭ fără patrio-
ism, ómenĭ fără onóre, ómenĭ fără iubire
e ţéră, şi dicĭ, tot de o dată, că D-ta eştĭ
espectuos faţă cu libertăţile publice, că D-ta
ştĭ cu iubire de ţéră, că D-ta eştĭ cu onóre;
ĭ bine te cred întru cât te privesce pe D-ta,
e cred că aĭ patriotism, că nu mecunoscĭ li-
ertăţile publice, că eştĭ om cinstit, dar nu
e cred când ne conteştĭ noĕ aceste calităţĭ.
ând în urma argumentaţieĭ D-tale m'aşĭ
etrage şi m'ar întreba lumea, de ce m'am
etras, să le rĕspund: »m'am retras fiind-
ĭ singur Sturdza póte face fericirea ţĕ-
eĭ«; eĭ, D-le Sturdza, până acolo nu pot
nerge cu dorul de aţĭ place. Dar afară de
céstă afirmaţiune, cam generală, ca să con-
ngĭ, arătat-aĭ verĭ-un fapt neonorabil din
artea sa, verĭ-o libertate călcată, verĭ-o lipsă
e patriotism? Nimic. A arătat că acum 50 de
nĭ eraŭ fanarioţĭ, eraŭ ciocoĭ, şi fiind-că
niĭ din noĭ se cobóră din aceia, suntem
narioţĭ, suntem ciocoĭ. Este seriósă acéstă
rgumentaţiune?

Şi acésta o diceţĭ faţă cu cine? Faţă cu
menĭ carĭ aŭ dat şi eĭ dovadă de óre-care
ultură, căcĭ sunteţĭ cam modeştĭ când aţĭ
us în paralele pe Aurelian, pe Stătescu şi
 D-ta cu Brătescu, avem în rĕndurile
óstre ómenĭ carĭ se pot mĕsura cu D-vós-
e; pe Aurelian puteaĭ să îl punĭ în faţă cu
aiorescu, pe Stătescu în faţă cu un juris-
nsult ca Marghiloman, şi pe D-ta, D-le
urdza, care eştĭ şef să te punĭ în paralele
 alt şef, adică cu mine. (Aplause).

Suntem crescuţĭ în aceeaşĭ şcólă, scim ce
n învĕţat, şi unul şi altul, scim ce am în-
ţat în universităţile Germanieĭ, scim ce
 priimit din civilisaţiunea occidentală pe
re căutăm să o introducem în ţera nós-
ă, şi discutăm acum de la egal la egal. Şi
nd mĕ gândesc la ceea ce am învĕţat eŭ
la ceea ce aĭ învĕţat D-ta, permite'mĭ a
ce: că multe aĭ uitat din ceea ce am în-
ţat amênduoĭ, permite'mĭ a dice: că nu
n universităţile Germanieĭ aĭ învĕţat să
stescĭ ceea ce aĭ dis, nu acolo aĭ învĕţat
 partidele politice sunt duşmanĭ carĭ tre-
e să se distrugă unul pe altul; nu acolo
 învĕţat că trebue să blestemăm trecutul
eĭ ţĕrĭ; nu acolo aĭ învĕţat disciplina ce
eĭ să o introducĭ în armata nóstră; nu
olo aĭ învĕţat D-ta cum că guvernele se
himbă într'o ţéră, pentru că 200, 300 de
meĭ, copiĭ şi desculţĭ voesc acésta; nu,
-le Sturdza, sciŭ ce aĭ învĕţat, şi afirm că
u aĭ învĕţat acésta. Şi dacă astădĭ dicĭ alt-
eva, şi dacă astădĭ aruncĭ peste bord ceea-
 ar trebui să te distingă de un om de rând,
acă aruncĭ peste bord resultatele acelor
nvĕţăturĭ şi aceleĭ culturĭ care face fala Oc-
identuluĭ, o facĭ pentru că eştĭ împins de
isce elemente mult inferióre, de nisce ele-
mente carĭ, prin agitaţiunĭ, pot să vină la
suprafaţă, dar carĭ atuncĭ nu aŭ să satis-
facă binele ţĕreĭ, nu aŭ să caute a respecta
libertatea, nu aŭ să caute de cât a satisface
apetiturile lor personale, (aplause), pe carĭ
şederea nóstră la putere le înfrână încă
pentru o bucată de vreme, dar carĭ cu ven-
irea D-vóstre la putere aŭ să fie deslănţu-
ite, cum aŭ maĭ fost, şi aŭ să vĕ sugrume
şi pe D-vóstre cum aŭ sugrumat pe rĕposatul
Ion Brătianu.

De aceea, D-le Sturdza, te rog nu uĭta
ce aĭ învĕţat. Să introducem în moravu-
rile nóstre politice, să introducem în
luptele nóstre de la partid la partid, a-
cele principiĭ carĭ sunt resultatu experien-
ţeĭ altor popóre, acele principiĭ pentru carĭ
s'a vărsat aĭurea mult, fórte mult sânge, şi
despre carĭ suntem noĭ fericiţĭ că le am
putut obţine, fără a vĕrsa atâta sânge cât aŭ
vărsat eĭ.

Să nu gândiţĭ, D-le Sturdza, că în Anglia,
în Francia, în tóte ţĕrile nu aŭ fost epocĭ de
cultură înapoiată unde să facem objurca-
ţiunĭ ca acele la carĭ te dădaĭ D-ta astă-dĭ.
Să nu gândiţĭ D-vóstră că în luptele dintre
partide nu era în Anglia acea ură, acea ca-
lomnie despre care exemplu 'l daţĭ D-vóstră
astă-dĭ; se scie ca expresiunele de *wig* şi
de *tory*, carĭ sunt astădĭ titlurĭ de onóre
eraŭ, la început, expresiunĭ injurióse, şi nu-
maĭ dupe ce a vĕdut că nu cu fraseologie se
ajunge la progres, dupe ce a vĕdut că liber-
tatea nu póte fi apanagiŭ numaĭ a unora,
ci a tutulor, numaĭ dupe o îndelungă expe-
rienţă a ajuns a aplica în pratică teoria că
partidele trebue să se respecte, că ele vor-
besc de la egal la egal, iar nu de moralist
la pĕcătos, nu de judecător la inculpat.

A ajuns în Anglia, acolo, că, când şefiĭ de
partid vorbesc între dênşiĭ, sciŭ că dacă
vorbesc cu şefiĭ oposiţiuneĭ, vorbesc cu mi-
nistrul de mâine; şi când vorbesce cu pri-
mul-ministru de astă-dĭ, vorbesc cu şeful
oposiţiuneĭ de mâine. De aceea, D-le Sturdza
eŭ care în oposiţiune am dat acest exemplu,
eŭ, de la care nu aţĭ audit nicĭ o-dată un cu-
vênt ce ar fi contrariŭ cu teoria ce vĕ ex-
pun, eŭ care am vĕdut tot-d'auna în ad-
versar nu un inamic al ţĕreĭ, dar un compe-
titor spre bine, eŭ sunt în drept să vĕ în-
vit a introduce în moravurile nóstre politice
nisce deprinderĭ maĭ puţin barbare, maĭ
blânde, carĭ înalţă discuţiunea, iar nu o înjo-
sesc.

De aceea, D-le Sturdza, terminând vĕ
dic: când D-vóstre, fără să articulaţĭ ceva,
fără să citaţĭ nicĭ o lege ce ar proba că noĭ
represintăm reacţiunea; vorbiţĭ de terorism
pentru că într'un vălmăşag pe uliţă D-vóstre
aţĭ spart capul la 5 indivizĭ şi noĭ am sgâ-
riat urechia la unul, D-vóstre aţĭ înjosit dis-
cuţiunea. Şi dacă ar fi numaĭ persóna D-tale,
eştĭ liber să facĭ ce vreĭ; dar D-ta repre-
sinţĭ partidul liberal; eştĭ şeful luĭ, şi ca
atare eştĭ rĕspundĕtóre de întréga luĭ ac-
ţiune. Póte că şi D-ta dicĭ: je *suis leur
chef, il faut que je les suive*, dar dacă o
dicĭ, rĕŭ facĭ, căcĭ eştĭ maĭ bun de cât dênşiĭ.
De aceea caută să-ĭ înalţĭ pe dênşiĭ la D-ta,
iar nu să te coborĭ D-ta la dênşiĭ.

D-lor, D. Sturdza ne a acusat de ireli-
giune; că n'avem acel sentiment pios
faţă cu fiinţa creatóre, pe care fie care chiar
atuncĭ când o négă, e obligat, la fie-ce pas
a o recunósce. Ne acusa că am dărâmat bise-
rica şi religia care a fost în trecut scutul şi
salvarea acestuĭ ném. Eĭ, D-lor, n'am me-
cunoscut religia nicĭ în formele eĭ exterióre,
dar maĭ ales n'am mecunoscut-o în precep-
tele eĭ, carĭ nu pun numaĭ în formele exte-
rióre semnul distinctiv al creştinuluĭ. Sem-
nul distinctiv al creştinuluĭ este să fie
drept, să nu aibă ură pasionată; să dică
că pentru puţin bine trebue să iertăm mult
rĕŭ, precum a dis Mântuitorul. Şi póte că
D-vóstre respectaţĭ formele exterióre; póte
că mergeţĭ la biserică, póte că sunteţĭ creş-
tin în aparenţă; dar astădĭ aţĭ dovedit că în
interior sunteţĭ de un păgânism neiertat.
(Aplause prelungite).

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor,
conform art. 81, D. Sturdza are dreptul
să maĭ vorbéscă. Aşa dar, D. Sturdza are
cuvêntul.

D. Dim. Sturdza: Cu tótă dorinţa onorabi-
luluĭ şi venerabiluluĭ D. Lerescu, sunt silit
a vorbi. Promit, însă, să fiŭ scurt.

Am de făcut o observaţiune chiar de la
început. Imĭ pare bine că am aflat adĭ dela
D. Carp, într'un mod positiv, prin vorbă
clară şi limpede şi prin fapt netăgăduit, că
şeful partiduluĭ conservator saŭ reacţionar
e însu-şĭ domnia Sa, titularul actual al mi-
nisteruluĭ domeniilor. Acesta e un câştig,
că luminéză puţin situaţiunea întunecósă în
care ne aflăm.

Prin ce se manifestă nemulţumirea ge-
nerală care există în ţéră? Óre când în-
tréga armată din Bucurescĭ se aşeda pe
strade? Óre când o vedem pe strade gata
ca de resbel? Óre când în multe părţĭ ale
ţĕreĭ se trimite armata pentru a reprima
revolte produse prin legile nesocotite şi rele:
a maximuluĭ şi a cleruluĭ? Óre acestea nu
sunt nemulţumirĭ?

D. ministru, preopinent, a dis: cum să vĕ
daŭ eŭ guvernul?

Aci e o neînţelegere care provine de a-
colo: că ministrul se vede pe sine 'şĭ tot-
d'a-una, prin un efect de optică, care'l arată
în forme de gigante.

Noĭ nu cerem nicĭ de la D. Carp, nicĭ de
la ceĭ-alţĭ miniştri puterea, căcĭ eĭ nu o pot
da; altul este care e deţinĕtorul putereĭ şi noĭ
nu cerem ca el să o dea de la sine, ci numaĭ
să nu admită ca acea putere să fie exerci-
tată contrar Constituţiuneĭ, şi ca el să înlă-
ture de la cârma Statuluĭ pe aceĭ carĭ vor,
în contra legeĭ constitutive, să devină stăpânĭ
pe putere. Partidul liberal aci nu póte să
céră şi nicĭ nu a cerut verĭ o-dată de la D.
Carp puterea. Acésta este o închipuire a
D-sale, ca multe altele.

D. ministru a maĭ făcut un curs de edu-
caţiune personală a mea. Maĭ ântêiŭ, că eŭ
n'am pus persóna mea în joc. Dar ţin a
declara că nu sciŭ unde a învĕţat D. Carp,
şi că D-sa nu a umblat pe unde am învĕţat

eŭ. De asemenea nu sciŭ ce a învĕţat D-sa, şi nicĭ D-sa nu cunósce ce studiĭ am făcut eŭ.

Nu sciŭ dacă D-sa, care se consideră ca a tot sciutor, maĭ învaţă ceva; eŭ sunt dator să mărturisesc că fórte multe nu sciŭ, şi eŭ mĕ silesc să învĕţ continuŭ.

Cele personale, ḑise de D. Cap, nu mĕ ating căcĭ nu D. Carp are să'mĭ facă renumele de om leneş, nestudios, nepriceput.

Dar acésta este obiceiul acelei părţĭ a reacţiuneĭ care compune reacţiunea junimistă: că necontenit fac proces persónelor, pentru că D-lor tocmaĭ personal guvernéză ţéra acésta.

Eŭ am credinţă intimă că dacă adevĕraţiĭ reacţionarĭ ar guverna, eĭ singurĭ, maĭ cu pricepere, ar guverna de cât aceĭ reacţionarĭ, carĭ se numesc junimiştĭ: Aceştia sunt şi maĭ periculoşĭ, pentru că eĭ aŭ, pe lângă relele obiceiurĭ ale trecutuluĭ, şi tóte relele obiceiurĭ moderne.

D. ministru al domeniilor a vorbit şi de solidaritatea ce trebue să existe între partide. Dar solidaritate! Insă să ne înţelegem. Solidaritatea între partide, dupe cum am maĭ ḑis, nu póte să constea în alt ceva de cât întru a respecta terenul comun ce ni'l dă Constituţiunea.

Dar când scim ce este la fund, când vedem că tóte legile, din cursul sesiuneĭ trecute şi celeĭ actuale, sunt o resturnare a Constituţiuneĭ, cum vreţĭ să existe solidaritate între amênduoĕ partidele? Atuncĭ cuvêntul de solidaritate nu e de cât un cuvênt gol.

Nu este o lege, nu din cele făcute de liberalĭ, ci chiar din cele făcute înaintea liberalilor, dar care aparţine ereĭ de renascere, care să nu fi fost modificată în mod reacţionar în contra spirituluĭ eĭ.

De câte orĭ a fost vorba de interesele materiale ale ţĕreĭ, şi acésta s'a vĕḑut cu convenţiunile comerciale, ele aŭ fost nesosocotite, îmbrâncite.

D. ministru a maĭ făcut o comparaţiune: D-sa a ḑis că la noĭ nu a existat instrumente de presiune a poporuluĭ cum era Bastilia. Aci D-sa se arată puţin cunoscĕtor de ale istorieĭ. Şi la noĭ aŭ fost asemenea instrumente sub o altă formă; iar aceĭ carĭ se foloseaŭ de acele instrumente, le mânuiaŭ precum mânuiaŭ în Francia Bastilia aceĭ carĭ comandaŭ acolo. In privirea istorieĭ ţĕreĭ mele, am, cred, măcar atâta autoritate cât are D. Carp; căcĭ ea face obiectul de mult, obiectul constant al studiilor mele. Am avut şi noĭ Bastilia nóstră, şi ceea ce poporul vrea este să nu se maĭ ridice o nouă Bastilie în Regatul român, la finele seculuiuĭ al nuoĕ-spre-ḑecelea.

Dar, D-le preşedinte, eŭ n'am luat cuvêntul pentru ca să rĕspund la tot ceea ce a ḑis D. ministru. De la început am spus că fac acéstă interpelare pentru a limpeḑi situaţiunea şi a fixa rĕspunderile.

D. ministru rĕspunde: acésta nu mĕ privesce pe mine.

La acest rĕspuns mĕ aşteptam.

Ţéra, însă, care ne aude şi vede, — ţéra, al căreĭ traiŭ trece cu mult peste traiul nostru personal, — ţéra, a căreĭ voinţă este în fine, singură decisivă, ţéra va judeca şi va hotărî dacă se supune a tot putericieĭ guvernuluĭ, saŭ dacă trebue a 'i se reda libertăţile carĭ 'i se răpesc pe fie-care ḑi.

In cât privesce observaţia de venirea dupe stradă la guvern voiŭ aminti că noĭ liberaliĭ nicĭ o dată n'am venit la guvern prin stradă; conservatoriĭ, însă, prin stradă s'aŭ aşeḑat pe băncile ministeriale. Onorabilul D. Marghiloman, astăḑĭ ministru al justiţieĭ, conducea la 1888 cu capul descoperit aceea ce D-vóstră numiţĭ astăḑĭ stradă.

De cine erea compusă acea stradă nu e timpul de a examina astăḑĭ aci; acésta este tréba istorieĭ. Dacă ar fi vorbit onoratul D. Catargi în locul onoratuluĭ D. Carp, n'aşĭ fi făcut acéstă ultimă observaţiune, căcĭ D. Catargi este astăḑĭ ceea ce era înainte de 50 de anĭ. D. Catargi este astăḑĭ în capul guvernuluĭ reacţionar, fiind-că e represintantul cel maĭ autorisat al reacţiuneĭ.

Dar D. Carp cum s'a instalat la guvern? Oare va pretinde că nu prin aceea ce D-sa numesce astăḑĭ cu dispreţ: uliţă? Oare nu a ḑis D-sa, ocupând banca ministerială, că n'are încrederea ţĕreĭ, şi că va căuta să o capete. In asemenea împregiurărĭ de sigur că D-sa era cel din urmă venit ca să vorbéscă de ţéră şi de uliţă.

D. preşedinte al consiliuluĭ, Lascar Catargi: D-lor senatorĭ, D. D. Sturdza are ceva pe cugetul D-sale, şi a făcut interpelarea acésta numaĭ cu scopul de a arunca responsabilitatea tutulor agitaţiilor ce se face în ţéră asupra guvernuluĭ. (Aprobărĭ).

D. Sturdza ne spune că sunt nemulţumirĭ în ţéră; că ţĕraniĭ nemulţumiţĭ se rĕscólă.

Eĭ bine, D-lor, cum sunt în Bucurescĭ ómenĭ carĭ vor cu orĭ-ce preţ să vină la putere sunt şi în unele sate. (Aplause, aprobărĭ).

In adevĕr, D-lor, să nu credeţĭ că ceea ce se petrece în Bucurescĭ, nu se petrece şi la ţéră. Sunt, în unele comune rurale, primarĭ şi notarĭ daţĭ în judecată, precum şi învĕţătorĭ daţĭ afară din causa purtăreĭ lor, carĭ cu toţiĭ se agit şi caută prin orĭ-ce miḑlóce să pună mâna pe primăriĭ. (Aplause).

Iată dar ce sunt nemulţumirile de prin sate; ele nu sunt de cât un resunet al nemulţumiţilor din Bucurescĭ. (Aplause).

Ceea ce se petrece în Bucurescĭ din partea acelora carĭ vor să ia puterea cu orĭ-ce preţ, se petrece şi din partea acelora carĭ vor să ia primăriile. (Aplause).

D. Sturdza conchide, în interpelarea D-sale, că voesce să arate numaĭ a cuĭ este rĕspunderea.

Eĭ bine, să crédă D. Sturdza că exemplele pe carĭ le daŭ D-lor aci în Bucurescĭ, fiind imitate şi la ţéră, respunderea, de sigur, că este departe de a fi a guvernuluĭ, ci ea cade asupra oposiţieĭ care întrebuinţéză asemenea miḑlóce pentru a veni la putere. (Aplause).

D-lor, nu voiŭ rĕspunde la cele ḑise de D. Sturdza, cum că D. Carp voesce să spună că este şeful partiduluĭ conservator. Acestea sunt lucrurĭ de carĭ nu mĕ voiŭ ocupa; şi să crédă D-sa că asemenea intrigĭ r prind! Insă ceea ce voiŭ spune D-luĭ Sturdz este că şi atuncĭ când am fost în guvern D-sa, ca şef al D-sale, şi acum, şi orĭ când eŭ n'am lucrat de cât cu majoritate a parlamentară, şi în guvern cu discuţiunea liber şi cu majoritate.

Chiar dacă am avut o părere a mea pe sonală, când majoritatea m'a convins contrariŭ, am cedat atât în Parlament, c şi faţă de colegiĭ meĭ din minister. (Aplause

D. D. Sturdza maĭ spune că eŭ sunt react onar şi că Constituţia şi tóte legile libera sunt făcute de D-lor, de partidul liberal.

Dar bine, D-le Sturdza, şi la divanul *a hoc*, şi atuncĭ când s'a făcut Constituţia 1866, unde eram eŭ? Nu eram între ceĭ d'â têiŭ? Şi óre nu eŭ sunt acela care am v tat şi am promulgat Constituţia? (Aplause

Nu eram noĭ atuncĭ în majoritate şi D-vó tre în minoritate şi cu tóte acestea am priim tóte amendamentele carĭ s'aŭ propus? ce dar vĕ revendicaţĭ numaĭ D-vóstre dre tul de a fi votat Constituţia, când ţéra î trégă 'şi a dat acéstă Constituţie? Dar da s'a făcut verĭ-o dată greşélă, a fost din pa tea partiduluĭ liberal atuncĭ când modi când Constituţia n'aţĭ consultat nicĭ cu pe conservatorĭ. (Aplause).

Şi era datoria D-vóstre să consultaţĭ partidul conservator la modificarea Cons tuţieĭ, la facerea căreea el luase cea m mare parte.

D-lor, la cele-alte puncte, atinse de Sturdza a rĕspuns cred în de ajuns D. Car şi ar fi să pierdem vremea Senatuluĭ pr lungind discuţia, ca să maĭ revin şi eŭ as pra lor.

Ceea ce rog, însă, pe D. Sturdza, ca şef partiduluĭ liberal, este să dea sfaturĭ part ḑanilor D-sale, şi de aci şi de prin judeţe, nu caute ca să ia puterea prin agitările stradă, nicĭ prin rescóle prin sate, nicĭ pr tot felul de scandale în Bucurescĭ.

Eŭ, D-lor, vĕ declar că prin agitaţiunĭ acéstă natură nu veţĭ putea ajunge la p tere, cât timp voiŭ fi pe acéstă bancă.

In numele Constituţiuneĭ am să apă prin tóte miḑlócele, libertăţile pe carĭ ea garantéză cetăţenilor aceste ţĕrĭ. (Aplause

Cât timp voiŭ fi în capul guvernuluĭ, n menĭ nu va învinge prin scandale de strad (Aplause).

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Sur dator a aduce la cunoşcinţa Senatuluĭ, că m sunt înscrişĭ treĭ D-nĭ oratorĭ, şi anume: Panu, D. general Lahovari şi D. St. Şendre

Vocĭ: Să vorbéscă D. Panu.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Iat D-lor, ce ḑice regulamentul la art. 81:

»La ḑiua fixată spre a rĕspunde la i terpelare se dă maĭ ânteiŭ cuvêntu sen torului interpelator. *Dupe respunsul d de minister şi în urma întimpinăreĭ i terpelantuluĭ, preşedintele consultă S natul pentru închiderea incidentuluĭ*

Prin urmare, dupe ce v'am comunica lista senatorilor înscrişĭ, sunt dator să consult dacă voiţĭ a se închide discuţiune

Voci: Să nu se închidă; să vorbéscă D. Panu.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se respinge.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Panu are cuvêntul.

D. G. Panu: D-lor senatorĭ, o acusaţiune gravă s'a adus guvernuluĭ, şi, de astă dată, o acuzaţiune fórte precisă, anume: că s'a călcat una din libertăţile cele maĭ fundamentale înscrise în Constituţiunea nóstră: libertatea întrunirilor.

Când avem dar a judeca ceva precis, o acuzare bine difinită, iar nu ceva vag, iar o acuzărĭ de generalităţĭ, atuncĭ cu toţiĭ trebue să căutăm a analiza acea acuzare, pentru a vedea întru cât ea e fundată, maĭ în sémă că onor. D. Sturdza a ḑis că face acéstă interpelare pentru a se vedea asupra cuĭ va trebui să cadă rĕspunderea faptelor întêmplate în cele treĭ Duminicĭ.

Pentru a face acésta, eŭ las de o parte discuţiunea care s'a urmat asupra cestiuniĭ de a se sci ce a făcut partidul liberal şi ce a făcut cel conservator de la divanurile ad-hoc şi până astăḑĭ.

Nu o-dată D-vóstre aţĭ auḑit acest subiect tratat, ci maĭ la fie-care discuţie importantă. D-vóstre aţĭ auḑit fórte de multe orĭ acuzaţiunile ce fie-care partid 'şĭ aŭ aruncat acéstă privinţă, precum şi laudele ce fie-care şi le-aŭ făcut.

Las dar acestea la o parte, pentru a nu mă ocupa de cât de obiectul pur al interpelăriĭ onor. D. Sturdza.

E un fapt necontestat, că de treĭ sĕptĕmânĭ, în fie-care Duminică, avem pe stradele Capitaleĭ înşirată armata; tóte forţele poliţienescĭ; şi că în fie-care Duminică asistăm la câte o mică încăerare între cetăţeniĭ eşiţĭ de la întrunirile liberale şi între armată saŭ poliţie, la câte o busculadă, în sfârşit, la câte un scandal.

Acesta este un fapt necontestat.

A cuĭ e, însă, rĕspunderea? Cine este culpabil de tóte acestea: guvernul saŭ partidul liberal?

Acésta este cestiunea ce trebue elucidată.

Eŭ, prin posiţiunea mea, pot să judec maĭ bine, maĭ imparţial de cât orĭ-cine, căcĭ nu fac parte nicĭ din amiciĭ guvernuluĭ, nicĭ din partidul liberal.

Înainte, însă, de a 'mĭ spune părerea, permiteţi-mĭ să fac o observaţiune:

D-voi toţiĭ, de sigur, aţĭ luat ḑiarele opoziţiei în aceste sĕptĕmânĭ, a doua ḑi dupe întrunirĭ şi, de sigur iarăşĭ cu toţiĭ trebue să fi observat acest lucru fórte caracteristic. În dările de sémă pe carĭ numitele ḑiare le dau asupra întruniriĭ din ajun a liberalilor, se vorbesce puţin, puţin de tot, despre ceea ce este maĭ esenţial, despre ceea ce s'a petrecut şi vorbit în interiorul întruniriĭ, iar cea maĭ mare parte a dărilor de sémă e consacrată la ceea ce s'a petrecut dupe ce întrunirea s'a sfêrşit. (Aplause).

Oratoriĭ sunt, în câte-va cuvinte, informaţiĭ despre ceea ce oratoriĭ, veniţĭ din tóte colţurile ţĕreĭ, aŭ vorbit, şi se dă o mare desvoltare de ceia ce s'a întêmplat dupe întrunire.

D-lor, mie 'mĭ se pare acest lucru anormal, pe dos; căcĭ evident că a duoa ḑi, ḑiarele partiduluĭ, care a convocat şi făcut întrunirea, trebuiaŭ să se ocupe, în dările lor de sémă, de partea cea principală a întruniriĭ, de discursurile oratorilor şi numaĭ incidental şi fórte puţin despre ceea ce s'a petrecut şi dupe ridicarea şedinţeĭ de la întrunire.

Ce însemnéză acest fapt, care a trebuit să frapeze pe fie-care? Insémnă că maĭ multă importanţă se pune, ca miḑloc de propagandă, pe incidentele provocate dupe ridicarea şedinţeĭ, dupe întrunire, de cât pe discursurile rostite în timpul şedinţeĭ, aşa resultă; şi acésta nu este normal, căcĭ ar fi cine-va în drept să crédă că întrunirile se ţin nu pentru a se rosti în ele discursurĭ care să aĭbă a duoa ḑi un mare rĕsunet, dar că ele se ţin în scop ca la eşire să se provóce conflicte cu poliţia, pentru ca aceste conflicte să fie exploatate în favórea manifestanţilor. Deja acest fapt, dacă s'ar adeveri, ar fi de ajuns pentru a deturna întrunirilor adevĕratul lor caracter, şi a le da alt scop de cât acela pe care 'l aŭ.

Dar să intru în materie.

D-lor, ce însemnéză a lovi libertatea întrunirilor, şi cum se face acésta? Să rĕspundem maĭ ântêiŭ la acéstă întrebare, pentru ca apoĭ să căutăm a vedea dacă s'a lovit în libertatea întrunirilor saŭ ba.

D-lor, este sciut că libertatea întrunirilor consistă din următórele treĭ elemente: să nu împiedece pe cetăţenĭ în ḑiua aceea de a veni la întrunire; să nu irupă în sală pentru a turbura întrunirea şi a anihila discuţiunile, şi, al treilea, când es de la întrunire să fie lăsaţĭ în libertate a se duce liniştiţĭ pe la casele lor. (Aplause). Acestea sunt cele treĭ elemente ale libertăţeĭ întrunirilor. Guvernul dat'a întrunirilor liberale aceste treĭ elemente? Dăcă *da*, nu se póte pretinde că s'a lovit în libertatea întrunirilor; dacă *da*, nu se póte pretinde că a fost lovită libertatea întruniriĭ. Acésta este absolut aşa. (Aplause). Nu maĭ este, însă, libertate a întrunirilor dacă ameninţĭ şi oprescĭ pe cetăţenĭ să nu vină la întrunire, dacă irupĭ în sală pentru a turbura întrunirea, saŭ dacă, când es cetăţeniĭ din sală, sar 200 de bătĕuşĭ şi 'ĭ bat. Aceste lucrurĭ s'a întêmplat la noĭ în ţéră, şi nu de mult.

Intreb: óre s'aŭ făcut acusărĭ în privinţa acestor treĭ puncte, şi doveditu-s'a că aceste elemente constitutive ale libertăţeĭ uneĭ întrunirĭ aŭ fost violate?

D-lor, acuzaţiĭ precise şi persistente nu s'aŭ adus în acéstă privinţă. Este drept că gazetele de partid, în fierberile lor, spun că agenţiĭ poliţieĭ umblaŭ încóce şi încolo pentru a spune cetăţenilor de a nu se duce la întrunire; dar în fapt nu am auḑit formulându-se cu persitenţă şi cu doveḑĭ asemenea învinuire. Cum că poliţia a umblat prin mahalale pentru a îndemna pe locuitorĭ a nu merge la întrunirile liberale, acésta este fórte probabil, acésta 'ĭ condamnabil, dar nu constitue o împiedicare materială, brutală.

Cât despre cele-alte duoĕ elemente: respectarea linişteĭ în sala întruniriĭ şi aceea a eşireĭ libere dupe întrunire, nimenĭ nu a formulat cea maĭ mică critică.

D-lor, dar póte veţĭ ḑice că restrângênd la aceste treĭ elemente libertatea întrunirilor, restrâng, daŭ un cerc îngust acesteĭ fundamentale achisiţiĭ cetăţenescĭ; veţĭ vedea îndată că îĭ voiŭ adăogi încă un element la aceste treĭ; veţĭ vedea că voiŭ lărgi maĭ mult semnificaţa dreptuluĭ de întrunire. Dacă pentru un moment mĕ mărginesc în ast-fel de limite, este că voesc a arăta că, strict şi drept vorbind, libertatea întrunirilor, dupe Constituţie, în acésta şi numaĭ în acésta consistă. Acest fel de libertate a fost proclamată de Constituţie, şi nimic maĭ mult. Ba aşĭ putea ḑice ceva maĭ mult: Pentru a căpăta acéstă libertate restrânsă în cele treĭ elemente arătate maĭ sus, s'a muncit şi luptat societatea în cursul maĭ multor vécurĭ.

In adevĕr, întreb: pentru care libertate de întrunirĭ s'a luptat în lume pentru a se câştiga în sfêrşit acest principiŭ înscris în Constituţia nóstră? Tótă lumea scie că pentru acéstă libertate de care vĕ vorbiĭ, înainte vreme, cu mult înainte, nu puteaŭ treĭ ómenĭ să se întrunéscă pentru a discuta cestiunĭ fie politice, fie religióse, fie filosofice, căcĭ dacă eraŭ aflaţĭ, eraŭ închişĭ, împuşcaţĭ etc., etc., şi lupta cea mare în omenire a fost ca ómenĭ de părerĭ deosebite de ale altora să se pótă întruni liniştiţĭ şi nimenĭ să nu 'ĭ turbure; acésta este achisiţiunea modernă, D-lor senatorĭ, şi în acésta constă recuperarea mareluĭ principiŭ al libertăţiĭ întrunirilor, adică, ca fie-care să pótă discuta ce 'ĭ place şi să se întrunéscă cu coreligionariĭ sĕĭ politicĭ în cea maĭ mare libertate, în verĭ un local óre-care!

Eĭ bine, acéstă libertate de întrunire, orĭ-ce s'ar ḑice, partidul liberal a avut'o în cele treĭ întrunirĭ pe carĭ le-a făcut în capitală.

Şi apoĭ, în ajutorul acesteĭ libertăţĭ vine o alta, inscrisă tot în Constituţiune, libertatea preseĭ, şi ceea ce oratoriĭ vorbesc în întrunire vine presa cu miile eĭ de glasurĭ şi cu sutele de miĭ de exemplare, şi le respândesce în tóte părţile şi ast-fel 'ĭ dă cel maĭ mare sprijin.

Acum, D-lor, merg cu analisa maĭ departe. Strict vorbind, când aĭ eşit în stradă din sala unde a avut loc întrunirea, nu maĭ poţĭ pretinde că eştĭ tot la întrunire, căcĭ îndată ce s'a votat o moţiune şi preşedintele întruniriĭ a declarat că se ridică şedinţa, evident că nu maĭ póte să vorbéscă nimenĭ, nu se póte ḑice că întrunirea continuă. Acesta este strictul adevĕr. Nu poţĭ de asemenea, dupe mine, pretinde, dacă cetăţeniĭ voiesc să plece în grup pe stradă, că întrunirea ce a avut loc sub acoperemênt, s'a transformat ast-fel în întrunire sub cerul liber şi că, prin urmare, sunt supuse legilor poliţienescĭ, conform Constituţieĭ. Am auḑit acest argument şi nu 'l aprob. In a-

devĕr, am audit argumentul acesta: întrunirile sub acoperĕmênt sunt permise, cele în aer liber nu sunt permise, trebue împedicate. Nişte ómenĭ carĭ ies de la o întrunire ţinută sub acoperĕmênt, în grup compact şi voiesc a parcurge o stradă saŭ duoĕ până la clubul lor politic saŭ aiurea, nu se póte dice că voiesc să facă o a duoa întrunire în aer liber, căcĭ pentru a fi întrunire în aer liber trebue să se ridice o tribună, trebue ca oratoriĭ să vorbéscă, etc., şi acésta nu le este in intenţia lor.

Despre ce dar póte fi vorba ?

Despre o *manifestare*. Şi ce este o manifestare în asemenea condiţiĭ ? Este o nouă întrunire ? Nu, D-lor, este o continuare a întruniret care a avut loc. Şi în acésta mĕ deosibesc de guvern. Eŭ cred că manifestaţiile, resultatul întrunirilor, trebuesc permise; întru cât ele nu sunt decât continuarea întrunireĭ şi întru cât ele sunt în natura lucrurilor şi explicabile psichologicesce guvernul nu le póte opri, ci numaĭ priveghia şi controla.

In adevĕr, este natural, ca şedând în o sală cu atmosfera încărcată de cuvintele oratorilor, în care pasiunile s'aŭ deslănţuit, când publicul iese în stradă să nu 'ĭ poţĭ pretinde ca imediat să se împrăştie unul într'o parte şi altul în altă parte, ca să disparå în 5 minute, nu 'ĭ poţĭ pretinde acésta psihologicesce; ómeniĭ încăldiţĭ de discursurĭ voiesc atuncĭ şi dênşiĭ ca prin atitudine să continue întrunirea, nicĭ prin discursurĭ, nicĭ prin scris, nicĭ prin presă, ci prin alt organ, care nu este prevĕdut de Constituţiune, prin atitudine, prin corp, prin înfăţişare. Eĭ bine, D-lor, acésta o declar fórte natural, căcĭ este în natura omuluĭ ca dupe ce s'a simţit cot la cot la întrunire, a luat hotărîrĭ energice, eroice, dupe ce aŭ jurat unul pe mâna altuia că vor merge ca un singur om, cum voiţĭ ca cincĭ minute dupe aceea fie-care să mérgă la casa luĭ, să nu aibă sentimentul continuităţeĭ, al solidarităţeĭ şi cum voiţĭ ca să nu le vină în mod firesc ideea ca şi afară să se arate tot uniţĭ, tot solidarĭ!

Dar în ce situaţiune ne aflăm atuncĭ faţă cu Constituţiunea ?

D-lor, am dis'o şi o maĭ repet, este drept că odată pe stradă nu maĭ póte fi vorba de o întrunire, însă o manifestaţie nu e o întrunire, este, o repet, o continuare şi ea trebue să beneficieze de aceeaşi libertate care este prevĕdută în Constituţie, pentru întrunirile în casă.

De cât cu o deosebire, cu fórte mare deosebire dictată de natura deosebită a lucrurilor.

Când dupe întrunire, aĭ eşit în grup compact în stradă, nu maĭ eştĭ a casă la tine cum eraĭ în localul de întrunire.

Aĭ convocat partizaniĭ tĕĭ într'un local închis, acolo aĭ putut spune orĭ-ce, aĭ putut striga, aĭ putut face ce 'ţĭ a plăcut. Eraĭ între aĭ tĕĭ şi numaĭ între aĭ tĕĭ, uzaĭ de un drept necontestat şi ilimitat care ţi'l dă legile.

Când eşĭ însă în stradă, nu maĭ este acelaşĭ lucru nicĭ aceleaşĭ condiţiĭ; acolo poţĭ întîlni pe adversariĭ tĕĭ, pe ómeniĭ din partidul contrariŭ şi, deosebit de aceştia, maĭ întâlneştĭ, din nefericire, poliţia, care, maĭ la urmă, ce misiune are de cât misiunea menţinereĭ ordineĭ în stradă, o misiune fórte ingrată şi infimă, căcĭ, în adevĕr, D-lor, care este cel din urmă agent al poliţieĭ ? Este sergentul.

Prin urmare, o întrunire care voesce să manifesteze pe stradă, trebue să ţină séma: I-iŭ, că póte să întâlnéscă pe adversariĭ politicĭ, şi al II-lea, poliţia. Atuncĭ care este consecinţa? Consecinţa naturală este să manifesteze liniştit, absolut în mod pacînic, să 'şĭ arate solidaritatea ca corp faţă cu publicul şi cu adversariĭ ideilor lor, dar nu aŭ, strict vorbind, dreptul ca nicĭ prin gest, nicĭ prin glas, nicĭ prin vorbă să se dea la acte carĭ pot lovi în ideile, în credinţele adversarilor sĕĭ, căcĭ în acest cas conflictul este inevitabil ; nu aŭ dreptul, de asemenea, să înfrângă dispoziţiile elementare de ordine luate de poliţie, căcĭ dreptul de a manifesta nu este ilimitat precum este dreptul de a ţinea întrunirĭ în localurĭ închise. In aceste condiţiĭ orĭ-ce manifestare eŭ cred că trebue să fie permisă, nu numaĭ politiceşte ci chiar constituţionaliceşte vorbind. Iată, D-lor, care este al patrulea element cu care, cum vedeţĭ, lărgesc cercul exerciţiuluĭ acestuĭ drept.

D-lor, afară de cele duoĕ consideraţiĭ: aflarea adversarilor politicĭ pe stradă şi a menţinereĭ caracteruluĭ pacînic a manifestăreĭ sub ochiĭ autorităţeĭ, încolo nu vĕd nicĭ o pedică pentru libertatea de a manifesta.

Aşa, se aduce ca argument contra manifestărilor că ele împedică circulaţia. In adevĕr, circulaţiunea se împedică cu asemenea manifestărĭ; dar acésta nu e serios, da, circulaţia este împedicată, dar acésta este un mic, fórte mic inconvenient.

Pentru ca 1.000 de cetăţenĭ să manifesteze póte suferi ceva circulaţiunea, ea suferе prin trecerea uneĭ ceremoniĭ mortuale, ea suferă când cad duoĭ caĭ de la o trăsură, etc. Odată ce am stabilit acestea, mĕ adresez la colegiĭ meĭ liberalĭ şi îĭ întreb; are dreptul o manifestare să nu fie pacînică ? Pot pretinde D-lor acésta ? Pot pretinde D-lor ca poliţia să disparå dupe stradă îndată ce vede o manifestaţie ?

Prin urmare, trebue să se scie acésta ; îndată ce prin gesturĭ, prin strigăte, prin tumult provocĭ, atuncĭ evident daĭ de partisaniĭ altor ideĭ, saŭ daĭ de poliţie, care vine să pună ordinea, şi când răcnescĭ saŭ înjurĭ poliţia, evident că aĭ venit tu om cult, tu care eştĭ sus ridicat, aĭ venit în contact cu infimul agent poliţienesc, cu gendarmul, sergentul şi ceĭ-alţĭ, şi cine are să sufere din contactul acesta: gendarmul, sergentul, saŭ omul cult? Evident că din acest contact, nu sergentul póte să sufere.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Sunt orele 5, îmĭ permiteţĭ a consulta Senatul dacă voesce a prelungi şedinţa.

Vocĭ: Să se prelungéscă până va termina D. Panu.

— Se pune la vot prelungirea şedinţ[e] şi se aprobă.

D. Panu: Prin urmare, D-lor senato[ri] eŭ cred că am lămurit lucrurile de prin[ci]piŭ, acum rĕmâne aplicaţiunea. Provocat-[aŭ] liberaliĭ, saŭ provocat-a poliţia ? Acésta n[u] se scie. Fie-care susţine contrariul, însă cât înţeleg, cel puţin a fost provocaţiune de o parte şi de alta, şi dacă ar fi să m[ĕ] pronunţ, apoĭ provocările aŭ trebuit să vi[nă] maĭ mult din partea liberalilor, căcĭ eĭ veaŭ interes ca scandalurĭ să se provóce [în] stradă, pentru ca acele scandalurĭ să le se[r]véscă ca midlóce de agitare ulterióră.

Acum, D-lor, odată acestea arătate, se va dice: tu, omul democraţieĭ, al libe[r]tăţeĭ întrunirilor, tu punĭ, nu restricţiu[nĭ] dar cauţĭ să le explicĭ şi conclusia ta să [fie] defavorabilă chiar manifestăreĭ libertă[ţeĭ] întrunirilor? Dar tot ce am spus până acu[m] dovedesce contrarul ; nu numaĭ că nu a[m] îngustat, dar chiar am lărgit definiţia dre[p]tuluĭ de întrunire, de vreme ce am vîrît ea şi acela de a manifesta pe stradă. Dar să merg până acolo în cât că susţin că o[rĭ]cine se póte aduna în numĕr mare fiind permis de a face în stradă orĭ-ce va v[oi] avênd dreptul a nesocoti poliţia, a huid[ui] armata, etc., acest lucru, orĭ cât de dem[o]crat aşĭ fi, nu 'l pot susţine. Să 'l susţi[nă] alţiĭ dacă le dă mâna, saŭ dacă sunt co[n]vinşĭ de el.

Dar dacă aceste lucrurĭ nu se pot fa[ce] ele legal, óre nu se pot face şi nu trebu[e] încuragiate a se face în afară din lege ? [E]i e bine ca un democrat să le condamne, că[cĭ] vede că un partid, punêndu-se de asupra î[n]grădirilor înguste constituţionale, caută [a] lărgi cercul dreptuluĭ de manifestare pâ[nă] la ultima limită, până la licenţă, fiind[că] în acéstă ipotesă ne aflăm în plin arbitr[ar]. Eĭ bine, iată ce rĕspund la acésta: Eŭ î[n]ţeleg să se facă manifestărĭ în contra le[gi]lor şi a Constituţiuneĭ, căcĭ spiritul de p[u]legalitate e convenţional ; dar cine să [o] facă ? Saŭ să se facă de ómenĭ carĭ aŭ [un] ideal depărtat, carĭ aŭ fost vecĭnic nem[ul]ţumiţĭ, revoltaţĭ, ale căror ideĭ nu conc[or]déză de loc cu organisarea actuală a soc[ie]tăţeĭ şi pentru carĭ Constituţia de a[dĭ] totalmente necunoscută, saŭ să se facă ch[iar] de partidele de ordine şi de guvernăm[ênt] însă atuncĭ pentru vre-o idee mare, pen[tru] un rol nobil şi democrat.

In adevĕr, anarchiştiĭ, socialiştiĭ ch[iar] carĭ nu aŭ votat Constituţiunea, carĭ nu [u]la formele acestea şi, maĭ mult, D-lor, [u]contra cărora s'aŭ făcut restricţiile din C[on]stituţiune —adică cele 2 partide organis[e] 'şĭ aŭ clădit ele edificiul ca să se pótă m[a] numaĭ ele într'ênsul, eliminând dorin[ţe] şi năzuinţele altor fracţiunĭ — eŭ înţe[g] ca aceia carĭ în mod fundamental, în af[ară] din spiritul legilor aşa cum sunt concep[u]te înţeleg să manifesteze ast-fel, pentru că un ideal la care ţin, o idee, fie utopică, [u] e generósă şi sufletele generóse 'şĭ aŭ v[ĕr]sat sângele pentru ideile lor şi acel sân[ge a] fost fecund. Liberaliĭ nu se află însă [în] acest cas. Liberaliĭ aŭ votat Constitu[ţia],

a chiar se laudă că eĭ aŭ făcut'o, prin
rmare, eĭ aŭ înscris prescripţiile res-
rictive constituţionale, eĭ aŭ aplicat'o, iar
n casurĭ analoage eĭ aŭ făcut acelaşĭ lucru
tocmaĭ ca şi guvernul actual; când decĭ
ămaşa constituţională e destul de largă
entru amênduoĕ partidele ca să se pótă
işca; când lucrurile sunt aşa arangĭate
1 cât e numaĭ o cestiune de timp ca
beraliĭ să succedeze conservatorilor, când
entru cele-alte partide ajungerea la putere
realizarea ideilor lor este o lungă cestie
timp, când liberaliĭ nu sunt în acéstă si-
aţie, le este óre permis ca să iasă în mod
or din legalitatea lor, din Constituţia lor,
n precedentele şi apucăturile lor? Evident
nu, cum acésta le este permis partidelor
aintate. Ceva maĭ mult, pentru a aproba
irea din legalitatea liberalilor ar trebui
lucru.
Inţeleg ca liberalĭ să se pasioneze pentru
dee, sufragiul universal de exemplu, şi să
a să manifesteze, cu orĭ-ce preţ. In acéstă
vinţă, eŭ declar cel d'ântêiŭ că voiŭ ma-
'esta chiar dacă manifestarea 'şĭ ar eşi din
racterul strict legal şi ar trece marginele
mise; dar am atuncĭ o scuză mare, pot
e că am o îndreptăţire, căcĭ am o idee,
principiŭ, o credinţă. Dar să manifestezĭ
multuos, să te iaĭ la cértă cu poliţia pen-
ce? Pentru rĕsturnarea guvernuluĭ? Se
e ceva maĭ banal? Maĭ depărtat de ideile
erale şi nobile?
Rĕsturnarea guvernelor la noĭ e banală.
ntru atâta lucru nu merită să se scobóre
e-va în stradă, să manifesteze şi să risce
căpăta o baionetă saŭ un glonţ, căcĭ cu-
cem şi guvernul de *astădĭ*, dar şi guver-
de *mâĭne*. Şi liberaliĭ vor veni la gu-
i şi fără acésta, să aĭbă puţină răbdare,
u scim dacă în posiţiunea celor-alţĭ şi eĭ
vor face tot aşa.
entru a încuragea manifestărĭ tumul-
e pe stradă, avantagele sunt prea micĭ
aport cu marele inconveniente.
. Carp a observat un lucru fórte drept.
a dis: dar unde mergem, D-lor, cu
avurile acestea? Şi eŭ adaog: dar dacă
vorba de a avea încredere în noĭ, de a
maţĭ şi chiar a ne stima, apoĭ unde s'a
audit ca luptele nóstre politice să de-
reze în pugilat pe stradă? Luptele po-
se sfêrşesc în întrunirile fie-căruĭ par-
i nu trebue să ajungem la halul acela
egenerare, în cât să ne luptăm cu pum-
e stradă. (Aplause).
-lor, repet ceea ce am maĭ dis şi altă
: în străinĕtate noĭ suntem maĭ stimaţĭ
t ne stimăm noĭ. (Aplause).
oĭ valorăm maĭ mult de cât credem că
ăm aci, avem maĭ multă forţă şi inte-
ală, şi morală, şi economică de cât o-
uim a ne o spune. Insă când vom con-
sistemul acesta ca, orĭ de câte orĭ se
e o întrunire, armata să fie scósă pe
ele Capitaleĭ şi să fie capete sparte fie
tăţenĭ, fie de sergenţĭ de oraş, fie de
tă, şi dacă acésta se va continua 30—
0 de Duminecĭ, vĕ puteţĭ închipui la
plorabil resultat ajungem!

Dar maĭ este ceva. Copii carĭ vĕd tóte acestea se întrébă: pentru ce? Nesciind şi neputêndu-le da nicĭ un rĕspuns, se sădesce în inima lor sentimentul de tulburare fără scop, pentru plăcerea de a turbura, de a ţipa şi a înjura. Acésta este deplorabil. Inţeleg când manifestaţia chiar tumultuoasă are un scop. Atuncĭ de ideea de manifestare se légă şi aceea a scopuluĭ manifestăreĭ turbulente. De exemplu: Se manifestéză pentru sufragiul universal, pentru cutare imposit. Se înfige dar în capul copiluluĭ o idee şi cresce cu ea dar în casul de faţă, acel »pentru ce« nu există, şi vĕ puteţĭ închipui la ce rezultat ajungem. (Aplause).

Imĭ pare rĕŭ, dar nu pot să constat de cât că aşa cum se presintă lucrul, guvernul nu este de cât fórte puţin vinovat, şi mult maĭ vinovată este oposiţiunea liberală. (Aplause).

D. St. Şendrea: D-lor, când onor. D. Carp dupe banca ministerială, făcênd elogiurĭ partiduluĭ conservator, întreba adineaorĭ carĭ libertăţĭ s'aŭ restrîns sub actualul guvern...

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vĕ rog a vĕ menţine asupra închidereĭ discuţiuneĭ.

D. St. Şendrea: Dar carĭ libertăţĭ voiţĭ să se maĭ restrîngă, dacă şi libertatea aceste tribune se voesce a se restrînge? Iată halul în care am ajuns de a se cere tot-d'a-una închiderea discuţiuneĭ, chiar în cestiunile cele maĭ importante!

Aŭ vorbit duoĭ miniştri, aruncând acusaţiunĭ sistematice şi injuste contra oposiţiuneĭ, contra partiduluĭ liberal. Şi nu voiţĭ să ne lăsaţĭ nicĭ dreptul de apărare?!

Când onor. D. Carp dice că nicĭ o dată n'aţĭ împedicat libertăţile consacrate de Constituţiune, vĕ întreb dacă acest simţimênt de justiţie vĕ animéză în momentul de faţă? Când voiţĭ a închide gura oposiţiuneĭ care voesce să se apere? D. prim-ministru a adus o acusaţiune gravă dicênd că rĕscólele de la sate sunt din causa oposiţiuneĭ liberale! Apoĭ când se aruncă asemenea acusaţiunĭ, cu autoritatea care o are tot-d'a-una un prim-ministru, drept este ca D-vóstre să nu voiţĭ să ascultaţĭ pe cine-va care să vĕ spună că tóte acestea nu sunt adevĕrate, şi să dică: D-le ministru, faceţĭ rĕŭ că veniţĭ a afirma lucrurĭ carĭ sunt în contra realităţeĭ, faceţĭ rĕŭ de acusaţĭ un partid că nu voesce să ajungă la guvern de cât prin midlóce odióse!

Când, D-lor, din tóte părţile ţĕreĭ se manifestă de toţĭ nemulţumirĭ, când un deputat în Cameră vine şi dice că rĕsculările din sate se datoresc aceteĭ nemulţumirĭ; şi când veniţĭ a combate pe acest deputat, acusând oposiţiunea de aceste rĕscóle, nu este óre drept, — dacă D-vóstre voiţĭ să respectaţĭ libertăţile, şi să aflaţĭ adevĕrul, — nu este drept să ne lăsaţĭ şi pe noĭ, mandatarĭ aĭ ţĕreĭ, d'a rĕspunde la aceste acusaţiunĭ?

Pentru ce acéstă grabă de a cere închiderea discuţiuneĭ! Dacă D-vóstre aţĭ modificat regulamentul, care în decurs de 12 anĭ a funcţionat, şi care permitea orĭ-căruĭ senator ca să ia cuvêntul în urma uneĭ interpelărĭ, dacă aţĭ modificat, dic, acest regulament în sens arbitrar şi restrictiv, faceţĭ cel puţin, prin atitudinea D-vóstre, dreptate, şi permiteţĭ oposiţiuneĭ să pótă lua cuvêntul; nu'ĭ reduceţĭ rolul sĕŭ numaĭ la aceea de a cere cuvêntul fără a'l avea nicĭ odată, căcĭ înţelegeţĭ că un Parlament n'ar putea în acest sens să funcţioneze; nu astfel vĕ puteţĭ recomanda ţĕreĭ. Chiar onor. D. Panu dicea adineaorĭ că vina conflictelor de la întrunirĭ este maĭ mult a liberalilor de cât a guvernuluĭ, pentru că trebue să se respecte autoritatea. Dar când se cere respect la autoritate, nu trebue óre să se respecte şi libertăţile ţĕreĭ de a 'şĭ arăta durerile şi nevoile sale pe căile legale? Dacă nu se respectă nicĭ libertatea tribuneĭ aci, cum credeţĭ că cu sistemul acesta să se pótă respecta libertatea individuală afară din Parlament?

Lăsaţi-ne dar să spunem cuvêntul nostru, nu închideţĭ discuţiunea.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor, când Senatul 'şĭ a manifestat dorinţa de a închide discuţiunea, prin acésta a dovedit nepărtinirea sa, fiind-că D. general Lahovari, care a fost atacat personal fórte tare, ceruse cuvêntul şi era fórte în dreptul sĕŭ să vorbéscă; cu tóte acestea Senatul 'şĭ a manifestat voinţa de a închide discuţiunea. Negreşit că Senatul nu se aştepta la luminile pe carĭ vrea să le aducă D. Şendrea în discuţiune pentru a dovedi că nu partidul liberal este acela care a făcut rĕŭ. Totuşĭ Senatul este luminat. Am ascultat cu luare aminte pe toţĭ oratoriĭ şi pro şi contra, şi decĭ, sunt de părere şi eŭ a se închide discuţiunea, rĕmânênd liber D. Şendrea ca la cea d'ântêiŭ ocasiune ce i se va oferi, să dovedéscă că nu partidul liberal a adus ómenĭ pe strade, că nu partidul liberal face agitaţiune prin sate. (Aplause).

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: şedinţa este ridicata.

— Şedinţa se ridică la ora 5 şi jumĕtate, anunţându-se cea viitóre pentru a duoa di, 17 Martie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 14 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, C. Fotin, T. Lerescu şi A. Blancfort, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 94 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 23 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavi:

D-niĭ: Bonaki Mihail Gregoriadi, Cincu Ant., Manoliu G., Sofian N., Ştirbeiŭ B. D., Tufelcik P. (colonel), Vrabie C.

In congediŭ:

D. Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Buzdugan V., Chircu T., Hristescu T., Ciolac I., Economu N., Ghica Gr. D., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu Neron, Meculescu I. I. (Dr.), Pĕucescu I. (colonel), Sassu P. V., Stătescu Eug., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, C. Fotin,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă 4 ḑile congediŭ D-luĭ senator Tufelcik.

— Suplica D-luĭ A. L. Grigore, fost sergent, care se rógă a se lua o hotărîre în privinţa cereręĭ ce a făcut la 2 Februarie.

— Suplica maĭ multor locuitorĭ din comuna Urzicuţa, din judeţul Dolj, carĭ se rógă a li se împărţi tot lor şi a patra parte din moşia Giurgiţa.

— Se trimit la comisia de petiţiunĭ.

— **D. ministru al domeniilor, P. P. Carp,** comunică Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de lege:

I. Privitor la chiămarea sub drapel a contingentuluĭ anuluĭ 1895.

II. Relativ la deschiderea unuĭ credit extra-ordinar de 150.000 leĭ necesar pentru completarea lucrărilor de construcţiune a şcóleĭ de meseriĭ din Iaşĭ.

Apoĭ adaogă:

Pentru ambele aceste proiecte v'aşĭ ruga să admiteţĭ urgenţa.

—Se pune la vot urgenţa, şi se priimesce.

— Se trimit proiectele de urgenţă la secţiĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, conform votuluĭ D-vóstre de erĭ, vom trece în secţiunĭ pentru a termina proiectele de lege, carĭ sunt la ordinea ḑileĭ, a secţiunilor, şi apoĭ vom reintra în şedinţă publică pentru a continua cu discuţiunea legilor ce sunt la ordinea ḑileĭ.

— Şedinţa e suspendată.

—La redeschidere, D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, ocupă fotoliul preşedinţial.

D. ministru de externe, Al. Lahovari, dă citire Mesagiilor regale prin carĭ se aduc în desbaterea Senatuluĭ proiectele de legĭ următóre:

I. Relativ la deschiderea pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice a unuĭ credit de 9.900.000 leĭ pentru terminarea completă a linieĭ de drum de fer Dorohoiŭ-Iaşĭ.

II. Proiectele de lege pentru scutirea pe viéţă de dările căilor de comunicaţiune a reserviştilor carĭ aŭ luat parte în rĕsboiul anuluĭ 1877—78.

III. Pentru întrebuinţarea excedentelor în numerar, constatate la închiderea exerciţiuluĭ anuluĭ 1892—1893. Apoĭ adaogă:

D-lor, vĕ rog ca pentru aceste treĭ proiecte să declaraţĭ urgenţa în secţiunĭ.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari* comunică Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de lege relative la idigenatele D-lor: Iosef Iukel, Ión Găitanovicĭ, Mincu, Gh. Cutaianopolu, Carol Müller, Oscar Müller, Hugo Müller, Iancu Lupu.

— Se trimit la comisiunea de indigenat.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, cum aţĭ auḑit, D. ministru a cerut urgenţa pentru cele treĭ proiecte.

— Se pune la vot urgenţa, şi se priimesce.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, sciŭ că proiectul de lege al contingentuluĭ s'a terminat în secţiunĭ şi raportul s'a depus; fiind-că este un proiect de natură fórte urgentă, vĕ rog să dispensaţĭ de a fi imprimat şi să 'l luaţĭ în desbatere chiar acum.

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru, şi se priimesce.

— *D. general Iacob Lahovari* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din D. Rodrig Manu, pentru secţiunea I;
» T. Rafail, » » II;
» N. Lămotescu, » » IV;
» general Costaforu » » V,
şi subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie a. c., aŭ luat în desbatere proiectul de lege relativ la fixarea şi chiămarea sub drapel a contingentuluĭ armateĭ pe anul 1895, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 16 Martie a. c. şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de rĕsboiŭ cu Mesagiul regal No. . . . din . . . . comitetul ca şi secţiunile D-vóstre aŭ admis acest proiect de lege pe următórele considerаţiunĭ:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege ce vi se presintă pentru fixarea contingentuluĭ anuluĭ 1895 coprinde, pentru partea contingentuluĭ chiămat în serviciul permanent, un număr de 2.000 tinerĭ maĭ mult, destinaţĭ unităţilor ce su[...] a se creea din noŭ în acest an; iar la chi[...]marea în călăraşĭ cu schimbul este asem[...]nea un spor de 600 ómenĭ, necesar pent[...] completarea efectivelor regimentelor de c[ă]lăraşĭ.

Restul contingentuluĭ, conform legeĭ [de] recrutare, se va vĕrsa în regimentele de i[n]fanterie.

In faţa acestora, vĕ rog, să bine-voiţi[ĭ a] vota următórea lege.

Raportor, *general Lahovari.*

LEGE

Articol unic.—Din clasa anuluĭ 1895 [se] va chiăma sub drapel un număr de 12.00[0] tinerĭ pentru unităţile exclusiv permanen[te,] cadrele permanente ale regimentelor de c[ă]lăraşĭ şi flotilă şi un număr de 2.900 tin[erĭ] pentru călăraşiĭ cu schimbul.

Restul tinerilor înscrişĭ, deducĕndu-[se] dispensaţiĭ, conform legeĭ de recrutare, [se] va vĕrsa regimentelor de infanterie, c[hiă]mându-se dupe rĕndul sorţuluĭ pentru co[m]pletarea cadrelor permanente prevĕḑute p[rin] budget, iar prisosul va rĕmâne în trupa [cu] schimbul.

Recrutarea se va face şi contingentul [se] va chiăma conform legeĭ asupra recrută[rii] şi în basa acelor prevĕḑute în legea asup[ra] organisăreĭ putereĭ armateĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea dep[u]taţilor, în şedinţa de la 16 Martie 1894 [şi] s'a adoptat cu majoritate de 75 voturĭ, c[on]tra a unul.

Preşedinte, **G. Manu.**

Secretar, *Deşliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D[is]cuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pu[ne] la vot luarea în consideraţie, şi se priimes[ce].

—Se pune la vot cu bile proiectul de l[ege] în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: R[e]sultatul votuluĭ:

Votanţĭ 46
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 46

Senatul a adoptat în unanimitate le[gea] contingentuluĭ.

Acum, D-lor, avem la ordimea ḑileĭ [ra]portul comitetuluĭ delegaţilor relativ la [ce]darea de către Stat a unuĭ teren judeţu[luĭ] Brăila.

—*D. secretar Blancfort* dă citire ur[mă]toruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, relativ la autorisarea Statuluĭ de a ceda în mod gratuit judeţuluĭ Brăila un teren în comuna Tătaru, pentru a clădi un local de sub-prefectură, relativ la autorisarea Statuluĭ de a ceda, în mod gratuit, judeţuluĭ Brăila un teren în comuna Tătaru pentru a se clădi un local de sub-prefectură, şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 942 de la 7 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. I Niculescu-Dorobanţu;
» II » » C. Mavrodin;
» III » » Th. MarOcneanu;
» IV » » C. G. Fotin, şi
» V » » Săndulescu Nenoveanu, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 12 Martie 1894, în absenţa D-luĭ C. G. Fotin, delegatul secţiuneĭ IV, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor, sub preşedinţa D-luĭ Ilie Niculescu-Dorobanţu, şi, luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe considerantele următóre:

Prin budgetul judeţuluĭ Brăila pe exerciţiul curent 1893—94 s'a prevěḑut suma de 60.000 leĭ pentru construirea a duoě localurĭ de sub-prefecturĭ în comunele Tătaru şi Tudor-Vladimirescu din acel judeţ.

Comitetul permanent al aceluĭ judeţ, avênd în vedere că judeţul nu posedă în comuna Tătaru nicĭ un teren pe care să se construiască acel local de sub-prefectură, prin încheiarea sa din şedinţa de la 3 Aprilie 1893, a delegat pe preşedintele sěŭ, pe D. inginer al judeţuluĭ şi pe D. sub-prefect al plăşeĭ respective să mérgă în acea comună să observe terenurile pe carĭ Statul saŭ comuna le-ar avea în localitate, şi să alégă pe acela care ar fi maĭ potrivit pentru acest scop.

Acéstă comisiune, conformându-se însărcinăreĭ date, prin procesul-verbal dresat în localitate în ḑiua de 23 Iunie anul curent, a ales un teren, situat în interiorul aceleĭ comune, în faţa bisericeĭ, a şcóleĭ şi a caseĭ comunale, în întindere totală de $3.267\,^1/_2$ metri pătraţi, dupe cum se arată în schiţa de plan dresată de inginerul judeţuluĭ, teren care este proprietate a Statuluĭ, şi pe care actualmente se aflä construite o cârciumă şi o casă veche, ambele în cea maĭ completă ruină.

Comitetul permanent, věḑênd procesul-verbal al aceleĭ comisiunĭ, prin care se arată că locul ales este proprietate a Statuluĭ, prin încheiările sale din şedinţele de la 28 Iunie şi 31 Iulie a. c., a decis de a se face cuvenita intervenire ca Statul să cedeze acel teren.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor a admis legea aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor şi vě rógă să bine-voiţĭ a 'l vota şi D-vóstre.

Raportor, C. A. MAVRODIN.

LEGE

Art. unic. — Statul este autorisat a ceda, în mod gratuit, judeţuluĭ Brăila un teren, în întindere de $3.267\,^1/_2$ metri pătraţi, ce 'l are ca proprietate a sa în comuna Tătaru din acel judeţ, situat în faţa bisericeĭ, a şcóleĭ şi a caseĭ comunale, pe care să se clădéscă un local pentru sub-prefectura plăşeĭ Călmăţuiu, cu reşedinţa în acea comună.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şése* voturĭ, contra a *patru*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot, şi se priimesce luarea în considerare.

—Se procede la votarea legeĭ cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	44
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	43
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

D-lor senatorĭ, s'a depus la biuroŭ raportul pentru creditul de 150.000 leĭ relativ la construcţiunea şcóleĭ de arte şi meseriĭ din Iaşĭ. D. ministru vě rógă ca să se dea citire acestuĭ raport fără să se tipăréscă, de óre-ce este o cestiune urgentă. Sunt dator să consult Senatul, dacă încuviinţéză să se ia imediat în desbatere acest proiect de lege. (Aprobărĭ).

—*D. I. Stroiescu, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege, relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de 150.000 leĭ, necesar pentru completarea plăţeĭ lucrărilor de construcţiune a şcóleĭ de arte şi meseriĭ din Iaşĭ, credit care să fie acoperit prin emisiune de rentă, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. . . . . . de la . . Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l aŭ admis în unanimitate şi a numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. . . . . . .
» II subsemnatul,
» III pe D. N. Culiano,
» IV » » I. G. Diamandi,
» V » » G. Beldiman, carĭ întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie 1894 s'a constituit în comitetul delegaţilor sub preşedinţa D-luĭ . . . . , aŭ luat din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, şi 'l-a admis pe motivele următóre:

Prin legea promulgată la 22 Iulie 1891 s'a acordat ministeruluĭ agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor, pe lângă alte credite extraordinare, şi unul de 400.000 leĭ pentru construirea nouluĭ local şi atelierelor şcóleĭ de arte şi meseriĭ din Iaşĭ.

Dupe votarea și promulgarea legeĭ pentru organisarea învĕțămêntuluĭ profesional, atârnat de acest minister, s'a întocmit programul de construcțiunile și instalările necesare ḑiseĭ șcóle de arte și meseriĭ și, pe temeiul luĭ, s'aŭ făcut planurile și devisele de clădirile ce trebuesc.

Cu tótă economia întrebuințată, nu s'a putut să rĕmânem în suma de 400.000 leĭ ce s'a pus la disposiție, așa că, pentru a executa acel program, ne vedem descoperițĭ cu apróре 150.000 leĭ.

Spre a vĕ putea da sémă în deplină cunoscință de causă de acest deficit, enumĕr aci felul clădirilor ce s'aŭ proiectat a se face în marginile stricte ale trebuințelor, și a sumelor prevĕḑute prin devise pentru executarea lor, și anume:

1) Localul șcóleĭ pentru 250 elevĭ, în valóre de	leĭ	304.884 —
2) Duoĕ ateliere de lemnărie și ferărie	»	94.578 46
3) Magasia de materiale	»	13.249 82
4) Baia	»	10.831 44
5) Grajd și șopron	»	5.441 50
6) Spălătorie	»	7.142 —
7) Locuința directoruluĭ	»	22.748 92
8) Privata pentru ateliere	»	2.638 87
9) Sala de exposiție	»	22.338 67
10) Locuința sub-directoruluĭ și secretaruluĭ	»	32.340 34
	leĭ	516.194 02

Așa dar, valórea acesteĭ clădirĭ, dupe devisele întocmite, este maĭ mare cu 116.194 leĭ de cât creditul acordat.

Osebit de acésta, trebuesc făcute instalațiunĭ pentru încălḑit, luminat, alimentare cu apă și canalisărĭ, cum și diferite lucrărĭ ce s'ar putea ivi în cursul executăreĭ, și carĭ astăḑĭ nu pot fi prevĕḑute.

Fiind-că lucrările urméză a începe în curênd, spre a putea fi terminate până la deschiderea anuluĭ școlar viitor, și pentru a nu fi împedicațĭ de acéstă lipsă de fondurĭ;

Pentru aceste motive comitetul delegaților a admis în unanimitate sus ḑisul proiect de lege și, prin subscrisul raportor, vĕ rógă să bine-voițĭ a'l vota și D-vóstre.

Raportor, *S. Stroiescu.*

LEGE

Art. I. Se deschide ministeruluĭ agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ și domeniilor un credit extraordinar de 150.000 leĭ, carĭ să servéscă, împreună cu suma de 400.000 leĭ acordată prin legea de credit din 22 Iulie 1891, la plata construcțiuneĭ localuluĭ școleĭ de arte și meseriĭ din Iașĭ și atelierelor de studiŭ.

Art. II. Acest credit se va acoperi prin emisiune de rentă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 16 Martie 189 și s'a adoptat cu majoritate de 64 votu contra 3.

Președinte, general G. Manu.

Secretar, *C. Miclescu.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lo discuțiunea generală asupra acestuĭ proie este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune vot luarea în considerațiune a proiectuluĭ, se priimesce.

— Se dă citire art. 1 și 2 din lege ca punêndu-se succesiv la vot, se priimesc.

— Se pune apoĭ la vot legea cu bile.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Rezultatul votuluĭ:

Votanțĭ	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

— *D. căpitan Rodrig Manu, raport* dă citire următoruluĭ raport și proiect lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din:
D. Al. Villner pentru secția II;
» Al. Blancfort » » III;
» I. Plesnilă » » IV;
» Dr. Garoflide » » V, și subsemnatul pentru secțiunea I, în absența D-luĭ delegat al secțiuneĭ II, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat și adoptat de Adunarea deputaților în ședința de la 1 Martie a. c., relativ la autorisarea comuneĭ urbane Bêrlad, din județul Tutova, de a încheia cu foștiĭ accisarĭ Bercu Vexler, Leiser Kaufman și succesoriĭ defunctuluĭ Iordache Teohari, transacțiunea votată de consiliul comunal în ședința sa de la 25 Iunie anul 1893. Comitetul delegaților, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, însărcinându-mĕ a vĕ referi.

Domnilor senatorĭ,

Comuna urbană Bêrlad, în anul 1886, a arendat, pe termen de la 1 Iulie 1886 până la finele luneĭ Martie 1891, veniturile principale ale comuneĭ companieĭ Bercu Vexler, Leiser Kaufman și Iordache Teohari, cu prețul anual de 361.200 leĭ.

La art. 10 din contractul de antreprisă era prevĕḑut că, la intrarea nouilor accisarĭ în căutarea veniturilor, se va face o constatare de tóte lichidele găsite, spre a se scădea antreprenoriĭ la eșirea lor; iar în cas când s'ar constata lichide în plus puse în consumațiune, accisariĭ să restitue taxa, ce aŭ incasat pentru dênsele, saŭ primărieĭ saŭ antreprenoruluĭ ce 'ĭ-ar succeda. Acéstă constatare obligatorie prin contract s'a făcut, de către comisiunea însărcinată de consiliul comunal de pe atuncĭ, la o epocă însă maĭ întârḑiată de 1 Iulie 1886, față cu representantul acciselor. La 1 Aprilie 1891, epoca expirăreĭ contractuluĭ, primăria, în conformitate cu legea pentru constatarea, perceperea și urmărirea veniturilor comunale, hotărînd căutarea în regie a tutulor veniturilor, a procedat la constatarea lichidelor aflate în oraș, conform aliniatuluĭ ultim de sub art. 10 din contract, lipsind însă accisariĭ, carĭ, de și chemațĭ în regulă, n'aŭ voit însă să se presinte. La acéstă constatare, la

care aŭ luat parte şi treĭ comercianţĭ, s'a găsit în comună un plus de lichide peste cele aflate la prima constatare, şi, făcêndu-se calculul taxelor percepute pentru acest plus, a resultat că accisariĭ trebuiaŭ să restitue comuneĭ o sumă de 52.886 leĭ, 62 banĭ, sumă pe care dênşiĭ aŭ şi consemnat'o la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ în urma somaţiuneĭ ce li s'a făcut de primărie.

Pentru motiv, însă, că constatarea d'ântêiŭ fusese făcută maĭ târḑiŭ de termenul hotărît, accisariĭ aŭ deschis proces comuneĭ, cerênd despăgubirĭ compensatóre timpuluĭ de întârḑiare.

In acelaşĭ timp comuna, la rêndul eĭ, a chemat în judecată pe accisarĭ, cerênd daune pentru că, la eşirea lor din întreprindere, n'aŭ predat în stare bună localurile de barierĭ, precum şi şanţul ce încongióră oraşuĭ. In decursul acestor procese, foştiĭ accisarĭ aŭ propus primărieĭ stingerea litigiuluĭ prin împăcĭuire, dând comuneĭ suma de 52.886 leĭ, 62 banĭ, depusă la casa de depunerĭ, cu dobênda eĭ de la data consemnăreĭ, şi încă 1.000 leĭ în plus.

Consiliul comunal, în şedinţa sa de la 28 Maiŭ 1893, a admis propunerea în principiŭ, reservându'şĭ dreptul de a consulta câţĭ-va advocaţĭ din localitate. Aceştĭ ómenĭ de sciinţă, prin avisul ce aŭ dat, conchid la încheiarea transacţiuneĭ ca avantagiósă comuneĭ, care va fi ast-fel scutită de cheltuelĭ de procese şi perdere de timp.

Cestiunea fiind din noŭ adusă înaintea consiliuluĭ comunal, d'impreună cu avisul advocaţilor, consiliul, în şedinţa de la 25 Iunie 1893, a votat a se încheia alăturata transacţiune, care a şi fost în urmă autentificată de tribunalul Tutova la 27 Septembre anul trecut 1893 sub No. 756.

Pe basa celor ce avuiŭ onóre a vĕ expune, comitetul, admiţênd proiectul de lege, vĕ rógă şi pe D-vóstre să bine-voiţĭ a'ĭ da aprobarea.

Raportor, CĂPITAN MANU.

LEGE

Art. unic. — Comuna urbană Bêrlad, din judeţul Tutova, este autorisată a încheia cu foştiĭ accisarĭ Bercu Vexler, Leiser Kaufman şi succesoriĭ defunctuluĭ Iordache Teohari, transacţiunea votată de consiliul comunal în şedinţa sa de la 25 Iunie anul 1893.

Acéstă lege, d'impreună cu transacţiunea la dênsa anexată, s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *épte* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

TRANSACTIUNE

Intre subsemnaţiĭ, B. Vexler, prin procuratorul sĕŭ A. I. Margulies, Leiser L. Kaufman şi succesoriĭ defunctuluĭ Iordache Teohari, representaţĭ prin D-niĭ Gheorghe Teohari, Petrache Teohari, Costache Teohari şi Safta Miticiu, cea de pe urmă cu consimţimêntul soţuluĭ eĭ Gheorghe Miticiu, pe de o parte, şi primarul comuneĭ urbeĭ Bêrlad, autorisat de consiliul comunal prin votul emis în şedinţa de la 25 Iunie 1893, pe de altă parte, a intervenit transacţiunea presentă, prin care, în comun acord şi pentru a stinge pe viitor orĭ-ce pretenţiunĭ ar putea să aibă primăria ḑiseĭ urbe privitor la diferinţa lichidelor aflate în oraş la 31 Martie 1891, la diferinţa lichidelor intrate în oraş de la 1 Iulie până la 18 Septembre 1886 şi la pretenţiunile primărieĭ relativ la localurile de bariere şi şanţul ce încongióră oraşul, tóte acestea resultând din contractul de antreprisa veniturilor comunale pe periodul 1886—1891, autentificat de tribunalul Tutova sub No. 689 din 1886, transigem în modul următor:

1) Subsemnaţiĭ, B. Vexler, Leiser L. Kaufman şi succesoriĭ defunctuluĭ Iordache Teohari, ca să fim scutiţĭ de orĭ-ce alte urmărirĭ şi pretenţiunĭ din partea comuneĭ Bêrlad în arătatele cestiunĭ, declarăm că suma de leĭ 52.886, banĭ 62, ce sunt deja consemnaţĭ de noĭ la casa de depunerĭ o-dată cu facerea contestaţiilor nóstre, precum şi dobênḑile cuvenite de la numita casă până în present, să rĕmână în folosul comuneĭ Bêrlad, şi cu acéstă sumă să fie stinse orĭ-ce pretenţiunĭ ce ar putea să resulte contra nóstră din contractul de

antreprisă, ne maĭ avênd noĭ a da comuneĭ nicĭ un ban, fie pentru diferinţa constatăreĭ lichidelor aflate în oraş la 31 Martie 1891, fie din diferinţa lichidelor intrate în oraş de la 1 Iulie până la 18 Septembre 1886, fie pentru localurile de bariere şi şanţul ce încongióră oraşul, şi orĭ-ce alte pretenţiunĭ bănescĭ saŭ de altă natură ce ar putea formula primăria că ar avea contra nóstră relativ la contractul de antreprisă menţionat maĭ sus.

2) O-dată cu semnarea şi autentificarea presenteĭ transacţiunĭ, primăria se obligă a ne restitui garanţiile depuse pentru numita antreprisă în efecte şi imobil, iar de suma de leĭ 52.886, banĭ 62, cu dobêndile eĭ, va beneficia primăria îndată dupe aprobarea definitivă a transacţiuneĭ de autorităţile în drept, renunţând noĭ la orĭ-ce pretenţiunĭ de daune şi cheltuelĭ causate noĕ prin urmărirea nóstră din partea primărieĭ.

Ast-fel vor rĕmânea stinse orĭ-ce pretenţiunĭ reciproce relativ la cele specificate prin presenta, carĭ aŭ format obiectele litigielor atât din partea primărieĭ contra nóstră, cât şi din partea nóstră contra primărieĭ, şi, în acest scop, urmézâ a se închide, tot la aprobarea definitivă, conform legeĭ comunale, a acesteĭ transacţiunĭ, şi procesele pendinte la tribunalul Tutova, privitor la contestaţiunea nóstră şi acel pentru daune intentat de primărie.

3) La aprobarea definitivă a acesteĭ transacţiunĭ, conform stipulaţiunilor de maĭ sus, noĭ, B. Vexler, Leiser L. Kaufman şi succesoriĭ defunctuluĭ Iordache Teohari, ne obligăm a maĭ da comuneĭ în numerar 1.000 leĭ, peste beneficiul acordat conform arătărilor precedente.

4) Se lămuresce de asemenea că, prin acéstă transacţiune, nu se ating de loc drepturile câştigate asupra comuneĭ, ce noĭ, antreprenoriĭ, le avem constatate prin decisiunea curţeĭ de apel din Galaţi, secţia I, No. 115 din 1892, investită cu formula executorie No. 4.789, şi dupe care avem a lua de la primărie suma de leĭ 10.717, banĭ 93, osebit cheltuelĭ de judecată şi de urmărire, ce ni se va plăti de primărie numaĭ noĕ, B. Vexler şi Leiser L. Kaufman, fie din suma indicată de leĭ 52.886, banĭ 62, depusă la casa de consemnaţiunĭ, fie din orĭ-ce alte fondurĭ, de óre-ce noĭ amênduoĭ am achitat întréga sumă către firma Max Schiffer et Mayer, şi la care am fost condamnaţi de curtea de apel; precum asemenea nu se ating prin presenta transacţiune nicĭ pretenţiunile ce am putea avea contra primărieĭ în casul când s'ar reclama în contra nóstră de terţiile persóne relativ la incasărĭ de taxe în timpul durateĭ contractuluĭ de antreprisă, în care privinţă se va urma conform hotărîrilor ce se vor da de instanţele judecătorescĭ.

Făcut în comuna Bêrlad, astădĭ, 18 Iulie 1893.

Primar, N. C. Budu.

(L. S.)

A. I. Margulies,

Procuratorul D-luĭ B. Vexler, cu procura autentificată No. 396 din 1893.

Leiser L. Kaufman.

G. Teohari, C. Teohari, P. Teohari.

Safta Miticiu.

Autoris ca soţ, *G. Miticiu.*

Scrisă şi redactată de mine, dupe cererea părţilor, *V. Manoliu.*

Proces-verbal No. 5.428

Astădĭ, 27 Septembre anul 1893, în pretoriul tribunaluluĭ Tutova şi înaintea nóstră, D. Buzdugan, membru de şedinţă, asistat de D. N. T. Bercia, grefier, s'aŭ presintat în persónă D-lor A. I. Margulies, comerciant, Leiser L. Kaufman, Gheorghe Teohari, Petrache Teohari, Costache Teohari, Safta Miticiu, Gheorghe Miticiu, comercianţĭ, şi N. C. Budu, în calitate de primar al comuneĭ urbeĭ Bêrlad, toţĭ domiciliaţĭ în urbea Bêrlad şi personal cunoscuţĭ de noĭ, — D. A. I. Margulies lucrând în numele şi pentru D. Bercu Vexler, în basa procureĭ autentificată de acest tribunal la No. 396 din 5 Maiŭ 1893, dupe care se va reţinea la dosar copie certificată de noĭ pentru exactitate, — şi aŭ cerut a se investi cu forma autentică presenta transacţiune, formată în dublu, din care unul scris pe timbru fix de 5 leĭ şi semnat de părţĭ şi scriitor, iar cel-alt scris pe hârtie

liberă şi nesemnat, punênd ambele exemplare, le-am viḑat pentru neschimbare, am pus pe părţi şi scriitor de aŭ semnat în faţa nóstră exemplarul netimbrat, care se va ataşa la dosar; Safta Miticiu a semnat prin punerea degetuluĭ, nesciind carte; am citit apoĭ actul din cuvênt în cuvênt, în auḑul şi în faţa tutulor părţilor, carĭ 'mĭ-aŭ declarat şi oral că actul este al lor, făcut din libera lor voinţă, scris şi redactat de D. V. Manoliu, funcţionar în urbea Bêrlad, dupe cererea lor, şi că semnăturile din el sunt ale D-lor propriĭ, afară de Safta Miticiu, care a semnat prin punerea degetuluĭ, nesciind carte; iar D. V. Manoliu, fiind de faţă şi personal cunoscut de noĭ, ne-a declarat şi oral că actul este scris şi redactat de el dupe cererea părţilor.

Noĭ,

Luând act de aceste declaraţiunĭ, în basa legeĭ pentru autentificărĭ, declarăm autentică presenta transacţiune.

Membru de şedinţă, **D. Buzdugan**.

(L. S.) Grefier, *N. T. Bercia.*

Acéstă transacţiune, d'impreună cu legea, s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 1 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *treĭ.*

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se primesce.

— Se pune la vot cu bile legea împreună cu transacţiunea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	40
Bile negre	2

Prin urmare, Senatul a adoptat legea cu transacţiunea.

Acum, D-lor, pentru că aŭ sunat 5 ore, ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la orele 5, anunţându-se cea următóre pe a duoa ḑi, 18 Martie

RECTIFICARE

In numĕrul 49 al *Desbaterilor Senatuluĭ*, a pagina 733, s'a publicat la un numĕr re-care de exemplare şedinţa de la 14 Martie în loc de *şedinţa de la 17 Martie*; se ectifică spre sciinţă.

No. 50

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 18 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: A. Blancfort, Millo, G. Beldiman şi T. Lerescu, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind esenţĭ 87 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 30 D-nĭ natorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Bonaki Mihail Gregoriadi, Cincu at., Manoliu G., Pĕucescu I. (colonel), So- N., Ştirbeiŭ B. D., Tufelcik P. (colonel), ceanu N. C., Vrabie C.

In congediŭ:

D. Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ:

P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos; D-niĭ: zdugan V., Chircu T., Chintescu C., ristescu T., Ciolac I., Eliad Hr., Ghica Gr. Hristescu Gr. (Dr.), Locusteanu N. R., paşcu Neron, Mavrodin A. C., Sassu P. Simionescu Râmniceanu D., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Tatos T. I., Vernescu G., Vlădescu M. (general), Cerlenti L. Chr.

— *D. secretar, Al. Blancfort,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se ia act de comunicarea D-luĭ senator Vericeanu că nu póte lua parte astăḑĭ la şedinţă.

—Se trimite la comisiunea de indigenate suplica D-luĭ N. Mărgineanu, care se rógă a 'i se recunósce calitatea de cetăţén român.

— Se trimite la comitetul delegaţilor suplica D-luĭ Ernest Teodor, care se rógă a se vota legea prin care să 'i se acorde o pensie viageră.

D. Dr. N. Garoflide: D-le preşedinte, am onóre a anunţa următórea interpelare:

INTERPELARE

»Subsemnatul, senator al colegiuluĭ II de Buzĕŭ, am onóre a interpela pe D. ministru de justiţie, asupra moduluĭ cum se dă justiţia şi se aplică legile la tribunalul Ilfov, secţia I, şi forma ce dreptatea capĕtă prin mânile D-luĭ actual prim preşedinte ce presidéză acea secţiune.«

N. Garoflide.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se va comunica D-luĭ ministru de justiţie acéstă interpelare.

Acum, D-lor, conform ordineĭ de ḑi, stabilită de D-vóstre ierĭ, vom trece maĭ ântêiŭ în secţiunĭ pentru a studia proiectele de legĭ carĭ sunt înscrise la ordinea ḑileĭ, şi apoĭ vom redeschide şedinţa spre a asculta interpelarea D-luĭ Mârzescu şi a cerceta lucrările ce sunt la ordinea ḑileĭ.

— Şedinţa e suspendată. D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ.

— La redeschiderea şedinţeĭ.

— *D. ministru de finance, M. Germani,* depune Mesagiul regal în alăturare cu proiectul de lege prin care guvernul este autorisat a bate monetă divisionară pentru suma de argint de 5 milióne leĭ.

— Se trimite la secţiunĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, aţĭ constatat cu toţiĭ că în véra trecută s'a simţit óre-care lipsă de monetă divisionară. De aceea am creḑut că este bine să vin cu un proiect de lege prin care să mĕ autorizaţĭ a bate monetă divisionară de argint până la suma de 5 milióne leĭ.

Să ne înţelegem însă bine. In sistemul nostru monetar, baterea moneteĭ de argint presintă óre-carĭ inconveniente.

Noĭ avem monometalismul de aur şi nu trebue nicĭ o dată ca monetele în circulaţiune de argint să fie în cantitate maĭ mare de cât aceea ce trebue pentru micile transacţiunĭ particulare.

De aceea, dupe cum vedeţĭ, m'am ferit de orĭ-ce batere de monetă maĭ mare de cât cea divisionară, care nicăerĭ şi nicĭ o dată nu a avut forţă liberatóre.

Cred, dar, că mĕ veţĭ autoriza să proced la baterea moneteĭ până la suma de 5 milióne. Nu sciŭ dacă voiŭ bate întrégа sumă; voiŭ studia cestiunea încă şi maĭ bine şi voiŭ bate suma absolut indispensabilă.

D-vóstre, însă, mĕ puteţĭ autorisa pentru întrégа sumă, fără nicĭ o temere că ne va aduce câtuşĭ de puţin verĭ-un prejudiciŭ sistemuluĭ nostru monetar care este sistemul monometalismuluĭ de aur. (Aplause).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, aşĭ ruga fórte mult pe onor. Senat să bine-voiască să ia îndată în discuţiune convenţiunea cu Rusia, care este la ordinea ḑileĭ. Este o cestiune care nu comportă discuţiunĭ lungĭ şi cred că s'ar putea vota fórte repede. Vĕ rog a avea în vedere că sunt chiămat şi la Cameră pentru alte proiecte de legĭ. Cer dar urgenţa.

— Se pune la vot *urgenţa* cerută de D. ministru de externe, şi se priimesce.

— *D. raportor, I. Ianov,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

Principele Gr. Sturdza pentru secţiunea I;
D. Leonida Paciurea » » II;
» Teodor MarOcneanu » » III;
» G. Filipescu » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie anul 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la aprobarea convenţiuneĭ, încheiată la 12 Martie anul curent între România şi Rusia, privitóre la corespondenţa directă între tribunalele districtelor limitrofe ale acestor duoĕ State, adusă în desbaterea

Senatuluĭ de D. ministru secretar de Stat la departamentul afacerilor străine cu Mesagiul regal No. 1.042 din 12 Martie acest an.

Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis, în unanimitate, acest proiect de lege, făcêndu'mĭ onórea de a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

D. ministru al afacerilor străine, prin expunerea de motive cu care însoţesce acest proiect de lege, arată pe larg scopul acesteĭ convenţiunĭ, explicând şi analisând fie-care disposiţiune prevĕdută în articolele acesteĭ convenţiunĭ.

Ideea principală ce a dominat pe guvernul român pe de o parte, şi pe acel rusesc pe de alta, a fost numerósele relaţiunĭ ce există între România şi Rusia relativ la afacerile judiciare între supuşiĭ ambelor State. Ele astădĭ se găsesc obligate ca orĭ-ce acte relative la acéstă ramură să fie comunicate reciproc prin calea diplomatică, împregiurare care dă nascere la întârdierĭ în mersul acestor afacerĭ.

De acest neajuns se resimt maĭ ales supuşiĭ românĭ carĭ aŭ o mulţime de interese în Basarabia, capitala Rusieĭ fiind mult maĭ depărtată de România de cât capitala Românieĭ de Rusia.

Guvernul român şi guvernul rusesc aŭ găsit şi credut folositor de a încheia acéstă convenţiune, ce se supune desbaterilor Senatuluĭ.

Prin ea autorităţile judiciare din districtele limitrofe ale ambelor State sunt autorisate a corespunde d'a-dreptul unele cu altele şi a'şĭ transmite direct piesele judiciare, citaţiunile, notificaţiunile, comisiunile rogatoriĭ şi altele, atât în materie civilă cât şi penală.

O ast-fel de convenţiune, pe lângă înlesnirile ce va oferi particularilor, carĭ vor vedea regulându-se maĭ repede interesele lor private, asigură în acelaşĭ timp o maĭ repede administraţiune a justiţieĭ criminale şi contribue în mod eficace la curmarea delictelor şi crimelor ce se comit pe graniţă şi carĭ devin pe fie-care di maĭ numeróse.

Prin art. 1, paragraful din urmă, se preciséză în mod clar că cestiunile de extradiţiune nu sunt coprinse în convenţiunea de faţă, ci rĕmân a se regula pe calea diplomatică, conform cu regulele obicĭnuite.

Autorităţile judiciare ce sunt chiămate a corespunde direct unele cu altele, textul art. II din convenţiune îl arată în mod clar şi precis.

De asemenea art. III reguléză modul şi natura corespondenţeĭ, precum şi procedura de urmat din partea autorităţeĭ judiciare în asemenea casurĭ.

Prin art. IV se consfinţesce dreptul ce decurge din legile ţĕrilor respective, când este vorba de executarea unor mĕsurĭ carĭ legile ţĕreĭ nu permit.

Prin art. V se reguléză ca corespondenţele urmând a fi redactate în limba ţĕreĭ tribunaluluĭ care intervine, tot-d'a-una acestea să fie însoţite de o traducere în limba francesă; apoĭ art. VII şi VIII reguléză cheltuelile ocasionate cu remiterea tutulor actelor judecătorescĭ prevĕdute prin art. III.

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, articolele din carĭ se compune acéstă convenţiune, şi comitetul delegaţilor, vĕdênd că scopul eĭ nu póte fi de cât bine-făcĕtor, căcĭ prin ea se pune o maĭ mare regulă şi celeritate în afacerile judecătorescĭ şi internaţionale ce decurg din ea, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'ĭ da şi înalta vóstră aprobare.

Raportor, I. IANOV.

PROIECT DE LEGE

Art. unic. — Guvernul este autorisat a ratifica şi, dacă va fi trebuinţă, a face să se execute convenţiunea, încheiată la 12 Martie 1894 între România şi Rusia, privitóre la corespondenţa directă între tribunalele districtelor limitrofe ale celor duoĕ State.

Copie şi traducţiune autentice de pe disa convenţiune se vor anexa la presenta lege.

Ministrul afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

CONVENȚIUNE

ÎNTRE

ROMANIA ȘI RUSIA

PRIVITÓRE LA CORESPONDENȚA DIRECTĂ

ÎNTRE

TRIBUNALELE DISTRICTELOR LIMITROFE ALE CELOR DOUE STATE

(TEXTUL ORIGINAL)

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE et SA MAJESTÉ L'EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES, ayant jugé opportun de conclure une Convention concernant la correspondance directe entre les tribunaux des districts de Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Iassy, Falciŭ, Tutova, Covurluiŭ et Tulcea et ceux des arrondissements judiciaires d'Odessa, Khersone, Kischénew et Kamenetz-Podolsk, ont nommé à cet effet pour Leurs plénipotentiaires, savoir :

SA MAJESTÉ LE ROI DE ROUMANIE,

le Sieur Alexandre N. Lahovari, Son Ministre Secrétaire d'Etat au Département des Affaires Etrangères, Grand'Croix de Son Ordre de la Couronne de Roumanie, Grand-Officier de Son Ordre de l'Etoile de Roumanie, etc., etc.,

et

SA MAJESTÉ L'EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES,

le Sieur Nicolas de Fonton, Maître de la Cour de Sa Majesté L'Empereur, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Russie près la Cour de Sa Majesté le Roi de Roumanie, Chevalier des Ordres de St. Vladimir de II-e classe, de S-te Anne et de St. Stanislas I-ère classe, etc., etc.;

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, ont arrêté et conclu les articles suivants :

ARTICLE I-er

Les tribunaux et les ministères publics des districts de Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Iassy, Falciŭ, Tutova, Covurluiŭ et Tulcea, d'un côté, et les tribunaux et les ministères publics des arrondissements judiciaires d'Odessa, Khersone, Kischénew et Kamenetz-Podolsk, de l'autre, correspondront dorénavant sans intervention diplomatique pour toutes les réquisitions en matière civile et pénale, sauf en ce qui concerne l'extradition des malfaiteurs. Les demandes à cet effet devront être adressées par la voie diplomatique et accompagnées des formalités usitées en pareil cas entre les deux pays contractants.

ARTICLE II

Seront admis au droit de correspondance directe, du côté de la Roumanie :

La cour d'appel de Iassy, la cour d'appel de Galatz, les tribunaux des districts de Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Falciŭ, Tutova, Covurluiŭ et Tulcea ; les

(TRADUCŢIUNE

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEĬ şi MAIESTATEA SA IMPĔRATUL TUTULOR RUSIILOR, găsind cu cale a încheia o Convenţiune cu privire la corespondenţa directă între tribunalele judeţelor Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Iaşĭ, Fălciŭ, Tutova, Covurluiŭ şi Tulcea şi acele ale districtelor judiciare Odessa, Cherson, Chişinĕŭ şi Kamenetz-Podolsk, aŭ numit, în acest scop, ca plenipotenţiarĭ aĭ Lor, adică:

MAIESTATEA SA REGELE ROMÂNIEĬ,

pe Domnul Alexandru N. Lahovari, Ministrul Sĕŭ Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Străine, Mare-Cruce al Ordinuluĭ Sĕŭ Coróna Românieĭ, Mare Oficer al Ordinuluĭ Sĕŭ Stéua Românieĭ, etc., etc.;

şi

MAIESTATEA SA IMPĔRATUL TUTULOR RUSIILOR,

pe Domnul Nicolae de Fonton, Maistru al Curţeĭ Maiestăţeĭ Sale Impĕratuluĭ, Trămis Extraordinar şi Ministru Plenipotenţiar al Rusieĭ pe lângă Curtea Maiestăţeĭ Sale Regeluĭ Românieĭ, Cavaler al Ordinelor St. Vladimir cl. II, St. Ana şi St. Stanislas cl. I, etc., etc.,

Carĭ, dupe ce 'şĭ-aŭ comunicat deplinele lor respective, puterĭ, găsite în bună şi cuvenită formă, s'aŭ înţeles şi aŭ convenit asupra următórelor articole.

ARTICOLUL I-iŭ

Tribunalele şi parchetele judeţelor Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Iaşĭ, Fălciŭ, Tutova, Covurluiŭ şi Tulcea, pe de o parte, şi tribunalele şi parchetele districtelor judiciare Odessa, Cherson, Chişinĕŭ şi Kamenetz-Podolsk, pe de alta, vor corespunde d'aci înainte, fără intervenţie diplomatică, pentru tóte cererile în materie civilă şi penală, afară de acelea privitóre la extradarea rĕŭ-făcĕtorilor. Cererile de extradare vor trebui dér să fie transmise pe cale diplomatică şi însoţite de formalităţile obicĭnuite în asemenea cas între cele duoĕ ţĕrĭ contractante.

ARTICOLUL II

Vor fi admise la dreptul de a corespunde direct, din partea Românieĭ:

Curtea de apel din Iaşĭ, curtea de apel din Galaţĭ, tribunalele judeţelor Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Fălciŭ, Tutova, Covurluiŭ şi Tulcea; procuroriĭ

procureurs généraux près les cours d'appel de Iassy et de Galatz, ainsi que les ministères publics des tribunaux districtuels susmentionnés.

Du côté de la Russie:

1) la cour de justice d'Odessa;

2) les tribunaux d'arrondissements d'Odessa, Khersone, Kischénew et Kamenetz-Podolsk, ainsi que les présidents et procureurs des dits cour et tribunaux;

3) les tribunaux de commerce de Kischénew et d'Odessa;

4) les assemblées des juges de paix des villes de Kischénew et d'Odessa et de l'arrondissement judiciaire d'Ismaïl, ainsi que les juges de paix dépendant de ces assemblées, mais à condition, pour ces derniers, de correspondre avec les autorités roumaines par l'entremise des assemblées des juges de paix précités;

5) les membres districtuels des tribunaux d'arrondissement de Kischénew et d'Odessa.

La dénomination des tribunaux et magistrats susmentionnés pouvant subir des modifications, les Hautes Parties contractantes se réservent de s'en faire réciproquement part en temps utile, afin de prévenir les malentendus qui pourraient en résulter.

ARTICLE III

Les relations ou les correspondances directes entre les tribunaux et les magistrats susmentionnés comprendront:

a) les réquisitions relatives aux enquêtes sommaires et instructions des crimes et délits commis sur le territoire des deux pays respectifs, aux interrogatoires, descentes sur les lieux, visites domiciliaires, saisies, visites médicales, etc.;

b) les demandes pour la remise des pièces de conviction, des valeurs et des documents ayant trait à l'instruction des affaires poursuivies devant les tribunaux;

c) la correspondance des procureurs dans les affaires des détenus;

d) la transmission des citations, des mandats de comparution, des exploits, des notifications, sommations et autres actes de procédure, tant dans les affaires civiles que pénales.

L'interrogation des témoins se fera habituellement par commission rogatoire.

Au cas où des individus résidant en Roumanie ou en Russie, appelés en témoignage devant les tribunaux de l'un ou de l'autre pays, comparaîtraient

generalĭ pe lângă curţile de apel din Iaşĭ şi Galaţĭ, precum şi ministerele publice ale tribunalelor judeţene sus-numite.

Din partea Rusieĭ:

1) curtea de justiţie din Odessa;

2) tribunalele districtelor: Odessa, Cherson, Chişinĕŭ şi Kamenetz-Podolsk, precum şi preşedinţiĭ şi procuroriĭ diselor curţĭ şi tribunale;

3) tribunalele de comerciŭ din Chişinĕŭ şi Odessa;

4) adunările judecătorilor de pace din oraşele Chişinĕŭ şi Odessa şi ale districtuluĭ judiciar Ismail, precum şi judecătoriĭ de pace dependinţĭ de aceste adunărĭ; însă cu condiţiune, pentru aceştĭ din urmă, de a corespunde cu autorităţile române prin midlocirea adunărilor judecătorilor de pace sus-numiţĭ;

5) membriĭ judeţenĭ aĭ tribunalelor de districtuluĭ din Chişinĕŭ şi Odessa.

Denumirea tribunalelor şi magistraţilor sus-menţionaţĭ putênd fi modificate, Inaltele Părţĭ contractante îşĭ reservéză de a se însciinţa reciproc despre acésta la timp, spre a preveni neînţelegerile ce ar putea resulta de aci.

ARTICOLUL III

Relaţiunile şi corespondenţele directe între tribunalele şi magistraţiĭ sus-menţionaţĭ vor coprinde:

a) cererile relative la anchetele sumare şi instrucţiunile crimelor şi delictelor comise pe teritoriul celor duoĕ ţĕrĭ respective, la interogatoriile, cercetările la faţa loculuĭ, visitele domiciliare, secuestrurile, visitele medicale, etc.

b) cererile pentru remiterea pieselor de convingere, a valorilor şi a documentelor privitóre la instrucţiunea afacerilor urmărite înaintea tribunalelor;

c) corespondenţa procurorilor în afacerile deţinuţilor;

d) transmiterea citaţiilor, a mandatelor de înfăţişare, a comunicărilor, a notificărilor, somaţiunilor şi altor acte de procedură, atât în afacerile civile cât şi în cele penale.

Interogarea marturilor se va face de obiceiŭ prin comisiune rogatoriă.

In casul când individĭ residând în România saŭ în Rusia, chemaţĭ ca marturĭ înaintea tribunalelor uneia saŭ celeĭ-l-alte ţĕrĭ, s'ar înfăţişa în per-

en personne, ils ne pourront être poursuivis ni détenus pour des faits, ni condamnations antérieurs, ni sous prétexte de complicité dans les faits, objets du procès où ils figurent comme témoins;

e) l'assermentation des parties en matière civile, les expertises et les dépositions des témoins sous la foi ou sous la prestation de serment.

Les récépissés des citations, exploits, notifications et autres actes seront délivrés réciproquement munis des légalisations requises.

ARTICLE IV

Les Hautes Parties contractantes s'engagent à faire exécuter les réquisitions ou commissions décernées par les tribunaux et les magistrats admis par la présente Convention à la correspondance directe, en tant que les lois du pays où l'exécution devra avoir lieu ne s'y opposeront pas.

ARTICLE V

Les réquisitions que les tribunaux et les magistrats désignés dans l'article II de la présente Convention s'adresseront réciproquement seront rédigées dans la langue du pays du tribunal requérant et seront accompagnées d'une traduction en langue française.

Les réponses provoquées par les dites réquisitions seront rédigées dans la langue du pays du tribunal saisi de la réquisition et accompagnées également d'une traduction en langue française.

ARTICLE VI

Dans le cas où, par des considérations spéciales, il aura été reconnu inopportun d'appliquer à une affaire quelconque le mode de la correspondance directe, il sera loisible aux Hautes Parties contractantes de se transmettre réciproquement les réquisitions judiciaires par la voie diplomatique.

ARTICLE VII

Les frais occasionnés par la remise des significations ou par l'exécution des commissions rogatoires resteront à la charge de l'Etat requis.

ARTICLE VIII

Toutes les correspondances et tous les envois expédiés par l'un des tribunaux respectifs seront affranchis, quant aux frais de poste, par celui de ces tribunaux dont émanera une commission rogatoire; les expéditions et

sónă, eĭ nu vor putea fi urmăriţĭ nicĭ deţinuţĭ pentru fapte, nicĭ condamnărĭ anterióre, nicĭ sub pretext de complicitate în faptele carĭ fac obiectul procesuluĭ în care eĭ figuréză ca martorĭ;

e) luarea de jurămênt de la părţĭ în materiă civilă, expertisele şi depunerile marturilor pe credinţă saŭ sub prestare de jurămênt.

Recepisele citaţiilor, comunicărilor, notificărilor şi altor acte se vor elibera reciproc învestite cu legalisările cuvenite.

ARTICOLUL IV

Inaltele Părţĭ contractante se îndatoresc a face să se execute cererile saŭ comisiunile făcute de către tribunalele şi magistraţiĭ admişĭ prin Convenţia de faţă la corespondenţa directă, întru cât legile ţĕreĭ unde executarea lor va trebui să se facă n'ar împedica acésta.

ARTICOLUL V

Cererile pe carĭ tribunalele şi magistraţiĭ desemnaţĭ în articolul II al Convenţieĭ de faţă şi le vor adresa reciproc vor fi redactate în limba ţĕreĭ tribunaluluĭ care intervine şi însoţite de o traducere în limba franceză.

Rĕspunsurile provocate de ḑisele cererĭ vor fi redactate în limba ţĕreĭ tribunaluluĭ căruia s'a adresat cererea, şi însoţite, de asemenea, de o traducţiune în limba franceză.

ARTICOLUL VI

In casul când, din consideraţiunĭ speciale, nu se va găsi cu cale de a aplica uneĭ afacerĭ óre-care modul corespondenţeĭ directe, Inaltele Părţĭ contractante vor fi libere să 'şi adreseze reciproc cererile judiciare pe calea diplomatică.

ARTICOLUL VII

Cheltuelile pricinuite cu remiterea notificărilor saŭ cu executarea comisiunilor rogatoriĭ vor rĕmâne în sarcina Statuluĭ care le execută.

ARTICOLUL VIII

In ceea ce privesce cheltuelile de postă, tóte corespondenţele şi tóte trămiterile expediate de către unul din tribunalele respective vor fi francate de către acela din aceste tribunale de la care va emana o comisiă

les envois faits en réponse à cette réquisition seront affranchis par les tribunaux requis.

ARTICLE IX

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Bucarest aussitôt que faire se pourra.

Elle sera exécutoire à dater du 30ème jour après sa promulgation faite la dernière dans les formes prescrites par les lois en vigueur dans les deux pays et elle continuera à être en vigueur jusqu'à six mois après la déclaration contraire de la part de l'une des Hautes Parties contractantes.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs l'ont signée et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait en double original à Bucarest, le douze Mars, mil huit cent quatre-vingt quatorze.

AL. LAHOVARI.
(L. S.)

N. de FONTON.
(L. S.)

Pentru conformitate cu originalul:
Ministrul Afacerilor Străine,
AL. LAHOVARI.

rogatoriă; expedițiile și trămiterile făcute ca respuns la acéstă cerere vor fi francate de către tribunalele carĭ le face.

ARTICOLUL IX

Convenția de față se va ratifica și ratificările vor fi schimbate în Bucurescĭ îndată ce se va putea.

Ea va fi executoriă cu începere din a 30-a ḑi dupe promulgarea care se va face maĭ în urmă, dupe formele prescrise de legile în vigóre în ambele țerĭ, și ea va continua a remâne în vigóre încă șése lunĭ dupĕ declarația contrariă din partea uneia din Inaltele Părțĭ contractante.

Drept care, Plenipotențiariĭ respectivĭ aŭ semnat'o și aŭ investit'o cu sigiliul armelor lor.

Făcută în dublu original la Bucurescĭ, la duoĕ-spre-ḑece Martie, anul una miiă opt sute nouĕ-ḑecĭ și patru.

AL. LAHOVARI.
(L. S.)

N. de FONTON.
(L. S.)

Pentru conformitatea traducțiuneĭ:

Ministrul Afacerilor Străine,
AL. LAHOVARI.

EXPUNERE DE MOTIVE

LA

CONVENŢIUNEA INTRE ROMÂNIA ŞI RUSIA

PRIVITÓRE LA

CORESPONDENŢA DIRECTĂ INTRE TRIBUNALELE DISTRICTELOR LIMITROFE ALE CELOR DUOĔ STATE

Numerósele relaţiunĭ ce există între România şi Rusia daŭ nascere la o mulţime de afacerĭ judiciare între supuşiĭ ambelor State; iar obligaţiunea în care se găsesc autorităţile judiciare respective de a 'şĭ comunica reciproc tóte actele şi piesele judiciare de orĭ-ce natură prin calea diplomatică, întârḑiază fórte mult mersul afacerilor şi împedică chiar resolvarea lor grabnică. De acest neajuns se resimt maĭ ales supuşiĭ românĭ carĭ aŭ o mulţime de interese în Basarabia,—Petersburgul fiind mult maĭ depărtat de România de cât Bucuresciĭ de Rusia.

Guvernul român şi guvernul rus aŭ creḑut folositor de a încheia convenţiunea ce se supune acum deliberărilor D-vóstre, prin care autorităţile judiciare din districtele limitrofe ale ambelor State sunt autorisate a corespunde d'a-dreptul unele cu altele şi a'şĭ transmite direct piesele judiciare, citaţiunile, notificaţiunile, comisiunile rogatoriĭ, etc., etc., atât în materiă civilă cât şi penală.

O atare convenţiune, pe lângă înlesnirile ce ea va oferi particularilor carĭ vor vedea regulându-se maĭ repede interesele lor private, va asigura tot-d'o-dată o maĭ bună administraţiune a justiţieĭ criminale, şi va contribui într'un mod eficace a curma delictele ce se comit pe graniţă şi carĭ devin pe fie-care ḑi maĭ numeróse.

Autorităţile judiciare cevo putea corespunde direct unele cu altele vor fi, din partea nóstră: Curţile de apel din Iaşĭ şi din Galaţĭ, cu parchetele lor, şi tribunalele judeţelor Dorohoiŭ, Botoşanĭ, Iaşĭ, Fălciŭ, Tutova, Covurluiŭ şi Tulcea, cu parchetele lor; — iar din partea Rusieĭ: Curtea de justiţie din Odesa, cu parchetul sĕŭ; tribunalele districtelor judiciare din Odesa, Kerson, Kişenĕŭ şi Kamenetz-Podolsk, cu parchetele lor; tribunalele de comerciŭ din Kişenĕŭ şi Odesa; adunările judecătorilor de pace din oraşele Kişenĕŭ şi Odesa şi din districtul judiciar din Ismail, precum şi judecătoriĭ de pace dependinţĭ de dênsele, dar numaĭ prin mijlocirea lor; în fine, membriĭ judeţianĭ aĭ tribunalelor de judeţ din Kişeneŭ şi Odesa.

Materiile carĭ vor da loc la corespondenţa directă sunt enumerate în art. III al convenţiuneĭ. Ambele guverne aŭ luat angagiamentul de a face a se executa cererile şi comisiunile emanate de la autorităţile ce sunt chiămate a corespunde unele cu altele, dar numaĭ—bine înţeles—întru cât legile ţĕreĭ respective nu se vor opune la acésta.

In privinţa limbeĭ ce se va întrebuinţa, am convenit ca corespondenţa, scrisă în limba naţională a autorităţeĭ de la care emană, să fie însoţită tot-d'a-una de traducţiunea eĭ în limba franceză.

Acéstă obligaţiune a traducţiuneĭ franceze este un corolar indispensabil şi o consecinţă naturală a convenţiuneĭ de faţă.

Nicĭ un guvern nu póte consimţi ca limba sa naţională să nu fie întrebuinţată în actele făcute de autorităţile sale judiciare. Pe de altă parte, dacă actele, pe carĭ magistraţiĭ respectivĭ sunt îndrituiţĭ a şi le trămite d'a-dreptul, vor fi scrise numaĭ în limba lor naţională, ele, nefiind înţelese de destinatarĭ, ar trebui trămise spre traducere autentică la Bucurescĭ saŭ Petersburg, eventualitate ce ambele guverne aŭ voit tocmaĭ să evite. Pentru a concilia, prin urmare, tóte cerinţele, s'a înscris în convenţiune regula generală că comunicările fie-căreĭ autorităţĭ vor fi însoţite de traducţiunea lor în limba franceză, care este cunoscută atât de auto-

ritățile judiciare române, cât și de cele ruse, și, în cât ne privesce pe noĭ, ministerul nostru al justițieĭ a declarat că judecătoriile de ocol, cel puțin, unde s'ar putea afla funcționarĭ necunoscênd destul de bine limba franceză, nu vor putea trămite actele lor de cât prin presidențiĭ tribunalelor de carĭ depind.

Tóte cheltuelile, fie pentru remiterea actelor, fie pentru executarea comisiunilor rogatoriĭ, vor privi pe Statul în care actele urméză a fi remise și comisiunile rogatoriĭ executate; iar cheltuielile postale vor fi în sarcina autorităților judiciare de la carĭ vor emana corespondențele.

Ambele guverne 'șĭ-aŭ reservat dreptul de a modifica lista tribunalelor și a magistraților autorisațĭ a corespunde direct, dându'șĭ de scire la timp despre acésta, spre a evita orĭ-ce neînțelegere; și în casul când, pentru considerațiunĭ speciale, nu s'ar găsi cu cale de a aplica uneĭ afacerĭ óre-care modul corespondențeĭ directe, actele judiciare respective se vor transmite reciproc prin calea diplomatică.

In privința durateĭ eĭ, presenta convențiune, care va intra în vigóre 30 ḑile dupe promulgarea sa în România și în Rusia, va înceta șése lunĭ dupe ce unul saŭ cel-alt din ambele State contractante va fi făcut cunoscut intențiunea sa de a face să înceteze efectele eĭ.

O materie importantă, acea a extradărilor, a fost reservată hotărîreĭ fiecăruĭ guvern.

Nu am credut că se póte lăsa acéstă gravă mĕsură în mâna agenților inferiorĭ aĭ justițieĭ. La art. I s'a menționat în special că ele se vor cere, ca de obiceiŭ, prin calea diplomatică și cu îndeplinirea tutulor formalităților prescrise în asemenea casurĭ. Conform art. 6 din legea pentru repartițiunea atribuțiunilor desființatuluĭ consiliŭ de Stat, cererile de extradițiune vor rĕmânea la noĭ de competința exclusivă a consiliuluĭ de miniștri.

In privința persónelor citate ca martorĭ în materiă penală s'aŭ adoptat dispozițiunile următóre: Mărturia fiind de cea maĭ mare importanță pentru exercițiul justițieĭ, s'a admis principiul ca citațiunile și mandatele în materie penală să pótă fi trămise nu numaĭ supușilor țĕreĭ care emite citațiunea saŭ mandatul, dar chiar și supușilor celeĭ-alte țĕrĭ; însă numaĭ cu reservele următóre, inserate la al. 2 și 3 din punctul *d* al art. III: S'a precisat maĭ ântêiŭ că interogatoriul martorilor se va face în general prin comisiune rogatorie; în casul însă când aceĭ martorĭ vor consimți de bună voie a se presinta în persónă, atuncĭ eĭ nu vor putea fi nicĭ urmărițĭ, nicĭ dețințĭ pentru fapte saŭ condamnațiunĭ anterióre, nicĭ ca complicĭ în faptele procesuluĭ în care eĭ figuréză ca martorĭ.

Din aceste dispozițiunĭ reiese maĭ ântêiŭ că nu ne angagiăm de loc a constrînge pe aceĭ carĭ vor fi chiămațĭ ca martorĭ în Rusia a se presinta în persónă, dacă eĭ se vor refusa la acéstă comparațiune.

Cele stipulate la § 3, al. *d*, din art. III, privesc, prin urmare, numaĭ pe martoriĭ carĭ se vor presinta de bună voiă. Ast-fel nu se va putea nicĭ o-dată întêmpla ca româniĭ să fiă chiămațĭ cu mandate din România în Rusia, judecațĭ acolo pentru delictele comise în Rusia și póte încarcerațĭ, și avem dar tóte garanțiile că supușiĭ românĭ, chiămațĭ ca martorĭ într'o afacere penală, vor fi cu totul apărațĭ în contra orĭ-căreĭ urmărirĭ saŭ detențiunĭ pentru orĭ-ce causă.

O ast-fel de clausă, de altmintrelea, este inserată și în cele treĭ din urmă convențiunĭ de extradițiune încheiate de Rusia cu Portugalia, Spania și Luxemburg (art. XV al convențiuneĭ semnată la $^{19}/_{31}$ Martie 1892 între Rusia și marele ducat de Luxemburg).

Acestea sunt stipulațiunile convențiuneĭ ce guvernul român a negociat și încheiat cu guvernul rus, pentru corespondența directă a autorităților judiciare din județele Dorohoiŭ, Botoșanĭ, Iașĭ, Fălciŭ, Tutova, Covurluiŭ și Tulcea, și autoritățile judiciare ruse din districtele Odesa, Kherson, Kișeneŭ și Kamenetz-Podolsk.

Voiŭ adăuga că Rusia a încheiat convențiunĭ de aceeași natură, actualmente în vigóre, cu Germania în 23 Ianuarie (4 Februarie) 1879 și cu Austro-Ungaria în 21 Martie (2 Aprilie) 1884.

Pentru considerațiunile carĭ am avut onóre a le desvolta maĭ sus, vĕ rog a aproba convențiunea de față între România și Rusia, adoptând proiectul de lege prin care guvernul este autorisat a o ratifica.

Ministru afacerilor străine, AL. LAHOVARI.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. Al. Villner: D-le preşedinte, nu iaŭ cuvêntul pentru a combate acéstă lege, căcĭ recunosc şi eŭ că este de mare utilitate, dar pentru a ruga pe D. ministru de externe să 'mĭ dea o explicaţiune asupra unuĭ punct din acéstă convenţiune.

Ḑiceţĭ că corespondenţa se va face în limba ţěreĭ tribunaluluĭ care trimite corespondenţa, şi acéstă corespondenţă va fi însoţită în tot-d'a-una de o traducere în limba francesă.

Scim că la tribunale nu aveţĭ un organ translator care să traducă în franţuzesce corespondenţele acestea; cine, dar, va face traducerea aceea? Se póte întêmpla, D-le preşedinte, ca într'un tribunal toţĭ membriĭ să fie licenţiaţĭ din Bucuresci saŭ Iaşĭ carĭ să nu scie destul de bine franţuzesce ca să facă o traducere fidelă a actelor de corespondenţă, şi din o traducere greşită se póte nasce, adesea-orĭ, inconvenient.

Aşĭ ruga, dar, pe D. ministru să bine-voiască a 'mĭ da o explicaţiune, şi a 'mĭ arăta care va fi miḑlocul de aplicaţiune a acesteĭ dispoziţiunĭ a convenţiuneĭ. Altmintrelea convenţia este utilă şi o priimesc cu mulţumire.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Un prim rěspuns la obiecţiunea D-luĭ Villner ar fi, că 'l aşĭ ruga să spună cum s'ar fi putut face altmintrelea.

D. Al. Villner: Aĭ să schimbăm locurile şi atuncĭ voiŭ spune. (Ilaritate).

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Acéstă dispoziţiune s'a făcut în favórea nóstră, fiind cerută de mine. Iată de ce este firesc lucru că tribunalele nóstre vor scrie românesce şi că tribunalele rusescĭ vor scrie rusesce. Dacă am fi lăsat lucrul fără să cerem să se alătureze o traducţiune francesă, noĭ era să suferim. Este probabil că maĭ toţĭ judecătoriĭ limitrofĭ din Basarabia sciŭ românesce, pe când aĭ noştri nu sciŭ rusesce. De aceea am cerut acéstă adăogire a uneĭ traducerĭ francese pentru noĭ, fiind-că Ruşiĭ nu aveaŭ trebuinţă de dênsa.

Mě întrébă acum D. Villner: cum vor face tribunalele ca să dea o traducţiune francesă a actelor.

Maĭ ântêiŭ, la noĭ limba francesă este respândită în destul, şi un preşedinte saŭ un procuror al unuĭ tribunal ca Botoşaniĭ saŭ Galaţiĭ, saŭ de la Curtea din Iaşĭ, nu se póte crede că nu vor sci să facă o traducţiune francesă, cel puţin cât trebue pentru un act judecătoresc.

Dacă, din întêmplare, nu s'ar găsi nimenĭ în tribunale care să facă o asemenea lucrare, atuncĭ s'ar trimite actele la ministerul de externe şi s'ar traduce cu o mică întârḑiare.

Cred că cu acéstă explicaţiune am satisfăcut pe D. Villner.

—Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea cu convenţiunea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	61
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	61

Senatul a adoptat în unanimitate legea convenţiuneĭ cu Rusia.

— *D. L. Catargi, preşedintele consiliuluĭ de ministri*, dă citire Mesagiuluĭ regal relativ la proiectul de lege prin care Statul se autorisă a maĭ da o sumă totală de 200.000 leĭ la maĭ multe judeţe pentru construirea de spitale rurale.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Avem la ordinea ḑileĭ interpelarea D-luĭ senator Mârzescu, adresată D-luĭ preşedinte al consiliuluĭ, dacă va supune la întărirea de către Majestatea Sa a alegereĭ pentru scaunele Episcopilor de Argeş şi de Buzěŭ. D. Mârzescu are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: (Suindu-se la tribună). D-lor senatorĭ, am adresat interpelarea mea relativă la ilegala alegere pentru episcopiile de Argeş şi de Buzěŭ, D-luĭ prim-ministru şi ministru de interne, fiind-că D-sa e acel bărbat politic care, în divanul ad hoc al Moldoveĭ, a propus, alăturĭ de Petrache Mavrogheni, Dimitrie Ralet, Costachi Hurmuzachi, etc., înfiinţarea uneĭ autorităţĭ sinodale, care să reguleze tóte afacerile nóstre bisericescĭ, disciplinare şi canonice; şi acéstă autoritate sinodală, ast-fel precum a fost votată de divanul ad hoc al Moldoveĭ, a fost trecută maĭ fără de nicĭ o modificare în Constituţiunea ţěreĭ.

Alegerea de Mitropolit şi de Episcop nu e o alegere ordinară, ca şi când aĭ alege un membru la o comună urbană saŭ rurală, ca şi când aĭ alege un membru la consiliul judeţian; merg şi maĭ departe să ḑic: ca şi când aĭ alege un membru în Camera legĭuitóre şi în Senat. Alegerea de Mitropolit şi Episcop e o operaţiune tot atât de majestuósă şi de impunětóre dupe cum este şi alegerea de Domn.

Nu se mulţumesce legĭuitorul constituant pentru ca să fie ales Domnitorul ţěreĭ de o majoritate ordinară; nu se mulţumeşte legĭuitorul ca Mitropolitul Moldoveĭ şi Suceveĭ, ca Mitropolitul Ungro-Vlachieĭ, care în acelaşĭ timp e şi primat al Românieĭ, ca episcopiĭ eparchioţĭ să fie aleşĭ cu o majoritate aşa întêmplătóre. Legea în acéstă privinţă este formală, dupe cum vě voiŭ dovedi-o la moment.

Dar maĭ 'nainte de a veni la legea actuală, să vedem carĭ a fost obiceiul pământuluĭ în acéstă ţéră?

Nu mě voiŭ duce, D-lor, la epoca Sf. Apostolĭ, când clerul, d'impreună cu poporul, alegea pe Archiereĭ, Episcopĭ şi Mitropoliţĭ; nu voiŭ deschide canónele, pentru ca să vedeţĭ că atât dupe literă, cât şi dupe spiritul lor, la alegerea Episcopilor şi a Mitropoliţilor, în esenţa sa, regula era urmětórea: *»Clerul şi poporul, prin represintanţiĭ sěĭ, aŭ o egală îndreptăţire la alegerea Episcopilor«*. Voiŭ lăsa la o parte legile, pur bisericescĭ, şi mě voiŭ duce la Regulamentul organic, unde găsim art. 411, care are următórea coprindere: *»spre a păstra întru tótă nejignită sânţeniă, vechile driturĭ şi prerogative ale Clirosuluĭ Moldoveĭ, spre a opri alunecarea abuzurilor întru ierarchie bisericéscă, Mitropolitul şi Episcopiĭ eparchioţi vor fi aleşĭ, pe pământescile legĭuitele aşeḑěmênturĭ numaĭ din bisericaşiĭ adevěraţĭ pământenĭ, de o pilduitóre evlavie, cu bune sciinţĭ şi dovedite vrednicii, de la carĭ derază ţinerea şi pązirea învěţăturile sânteĭ nóstre religiĭ şi povăţuirea turmeĭ pe calea mântuireĭ. Alegerea acestor sufletescĭ părinţĭ se va face dupe driturile şi obiceiurile pământuluĭ de către obştésca obicĭnuită adunare, împreună şi cu aceĭ din boerĭ a rangurilor ântêiŭ, carĭ nu s'ar întêmpla a fi mădulărĭ de acéstă adunare, şi dupe ce acéstă alegere se va întări de* **Domnul**, *părinţiĭ aleşĭ îndată se vor înscăuna în a lor sântă dregětorie, care le vor îndeplini în coprinderea apostolicescilor canóne şi întocmaĭ cu tóte legile şi obiceiurile păzite până acum în ţéră«.*

Şi din cine era compusă *obştésca obicĭnuită adunare?*

Dupe articolul 48 din regulamentul organic era compusă din:

a) Mitropolitul Moldoveĭ, care era şi preşedintele acesteĭ adunărĭ;

b) Din duoĭ Episcopĭ eparchioţĭ: Romanul şi Huşul;

c) Din şése-spre-ḑece boierĭ, din ceĭ de la rangul de marele logofět, până şi la acel de rangul bănieĭ. Aceştĭ boerĭ trebue să fie pământenĭ saŭ împământeniţĭ dupe vechiul obiceiŭ, şi a căror vêrstă să nu fie maĭ puţin de treĭ-ḑecĭ anĭ, şi să fie locuitorĭ în oraşul Iaşĭ. Aceste însuşirĭ sunt neapěrat cerute pentru boieriĭ alegětorĭ şi ceĭ aleşĭ din Capitaţie;

d) Din şése-spre-ḑece deputaţĭ ţinutaşĭ, câte unul de ţinut, ales între proprietariĭ moşinaşĭ acelueaşĭ ţinut; boeriŭ fiŭ de boier cunoscut cu bune purtărĭ, şi în vêrstă cel puţin de 30 anĭ peste tot: *treĭ-ḑecĭ şi patru mădulărĭ.*

Vedeţĭ că dupe chiar Regulamentul organic nu era de ajuns membriĭ obicĭnuiteĭ obştescĭ adunărĭ ca să participe la alegerea de Episcopĭ şi Mitropoliţĭ, se maĭ adaogă încă şi aceĭ dintre boierĭ de rangul ântêiŭ carĭ nu se întêmpla să fi fost mădularĭ aĭ acesteĭ adunărĭ.

De cine era preşedată obştésca obicĭnuită adunare? Era preşedată de Mitropolitul Moldoveĭ, căcĭ nu trebue să uĭtăm că regulamentul organic mirόse cât colo a Domnie de drept divin. Domnia, însă, de drept divin este dispărută astăḑĭ de pe teritoriul Românieĭ; căcĭ în virtutea Constituţiuneĭ, art. 31; tóte puterile Statuluĭ emană de la Naţiune; ast-fel Mitropolitul Primat nu maĭ este de drept preşedinte al Camereĭ legĭuitóre saŭ preşedinte al Senatuluĭ. In ce privesce, însă, colegiul electoral *pentru alegerea de Episcopĭ şi Mitropoliţĭ*, legĭuitorul din 1872 a decis ca colegiul electoral să fie presidat *de către Mitropolitul Pri-*

; în lipsa sa, de Mitropolitul Moldoveĭ; în lipsa amêndurora de către cel maĭ iŭ în hirotonie din episcopiĭ eparchioţĭ.
oiŭ veni îndată la rolul ce 'l a jucat Mi-olitul Primat în alegerea care formézà ctul interpelăreĭ mele.

ar maĭ ântêiŭ cată să deschid legea Si-lă de la 1872; să vedem ce ḑice ea în tă privinţă, lege care este opera parti-ĭ conservator şi, prin urmare, de la acest d, maĭ mult ca de la orĭ care altul, tre-să cerem a respecta acéstă lege atât în a, cât şi în spiritul eĭ.

tă cum sună art. 1 din acéstă lege:

t 1. *»Colegiul electoral al Mitropoliţi-i Episcopilor se compune:*

» Din membriĭ Mitropoliţĭ şi Episcopĭ chioţĭ din România.

»De toţĭ arhiereiĭ titularĭ aflaţĭ în ânia, românĭ saŭ naturalisaţĭ ro-ĭ.

»De toţĭ deputaţiĭ şi senatoriĭ, afară embriĭ eterodoxĭ«.

m vedeţĭ, membriĭ din Senat, membriĭ Cameră carĭ nu aparţin la religiunea oxă de răsărit, n'aŭ dreptul ca să par-la alegere.

să ḑică, dupe acest articol, colegiul oral se compune din toţĭ deputaţiĭ şi orii, din toţĭ Mitropoliţiĭ şi Episcopiĭ şi oţĭ arhiereiĭ.

ţĭ deputaţĭ dă ţéra? Câţĭ deputaţĭ există epresintaţia Naţională?

pe ultima revisuire a Constituţiuneĭ şi eĭ electorale 183 deputaţĭ compun Ca-legiuitóre. Din câţĭ senatorĭ se com-Senatul? Din 120, în carĭ intră şi ceĭ Mitropoliţĭ, şi ceĭ 6 Episcopĭ, în total 8 ĭ, carĭ sunt membriĭ *de drept* în Senat.

câţĭ membri se compune Sinodul? ultimul aliniat al art. 9 din acéstă pentru ca Sinodul să fie legalmente tuit şi pentru ca să pótă lua o hotă-trebue să aĭbă, negreşit, 12 membri. 11 membri? Sinodul nu este consti-egalmente; sfinţiĭ părinţĭ din Sinod se nul la altul şi nu pot lua nicĭ o ho-; precum şi noĭ Senatul, dacă nu vom număr regulamentar cerut de lege, ni-se 61, nu putem lua nicĭ o hotărîre; n şi Camera legiuitóre dacă nu va *uorumul* necesar, adică dacă nu va aměrul regulamentar cerut de lege, nu a nicĭ o hotărîre.

st colegiŭ electoral special pentru a-a de Mitropoliţĭ şi Episcopĭ, cu ce nu-ebue să alégă?

ce majoritate se alege un Mitropolit Episcop?

majoritatea colegiuluĭ constatată în nominal, din ḑiua convocăreĭ cole-? Nu.

n spus că Camera este compusă din putaţĭ, Senatul din 120 senatorĭ, iar l, care trebue să fie compus cel puţin 2 membri, scăḑênd ceĭ 8 Episcopĭ, nt deja socotiţĭ la Senat, trebue să presenţĭ cel puţin încă alţĭ 4 arhie-otal 307 membri compun *colegiul al Mitropoliţilor şi Episcopilor.*

Din aceştĭ 307 alegĕtorĭ carĭ compun colegiul, închipuiţi-vĕ că s'ar întruni numaĭ 150, că s'ar întruni numaĭ 200.

Majoritatea acestuĭ numĕr, constatată prin apelul nominal pentru 150, ar fi 76, iar pentru 200, 101.

Eĭ bine, credeţĭ D-vóstre că alesul care va fi întrunit 76 saŭ 101 voturĭ este legalmente ales?

Vocĭ: Da.

D. G. Mârzescu: Vĕ înşelaţĭ aceĭ carĭ ḑiceţĭ da; vorbiţĭ în necunoscinţa legeĭ sinodale, şi la moment vĕ voiŭ dovedi.

D. Gr. Lerescu: Nu veĭ putea dovedi.

D. G. Mârzescu: D. Lerescu abuséză de mine şi de delicateţa mea. 'Mĭ-a făgăduit că mĕ va lăsa legatar universal şi de aceea mĕ întrerupe mereŭ. Renunţ, D-le Lerescu, la legat, dar nu mĕ maĭ întrerupe. (Ilaritate).

Iată ce ḑice art. 3 din legea sinodală de la 1872:

»Alegerea se va face prin majoritatea voturilor alegĕtorilor prevĕḑuţĭ la art. 1«.

Cum vedeţĭ, nu majoritatea alegĕtorilor prevĕḑuţĭ în apelul nominal, ci majoritatea voturilor alegĕtorilor prevĕḑuţĭ la art. 1.

Ce ne ḑice art. 1?

Art. 1 ne ḑice că colegiul se compune *din 2 Mitropoliţĭ, din 6 Episcopĭ, din toţĭ senatoriĭ, din toţĭ deputaţiĭ şi din toţĭ arhiereiĭ titularĭ.*

Legislatorul, D-lor, n'a voit ca o majoritate întêmplătóre, compusă din 50 deputaţĭ, 30 senatorĭ, 10 arhiereĭ, convocaţĭ în colegiŭ, să se întrunéscă şi să alégă cu majoritatea acelora carĭ aŭ rĕspuns la apelul nominal.

N'a voit acésta legislatorul.

El a voit majoritatea colegiuluĭ electoral constituit ast-fel cum îl prevede art. 1.

Iată pentru ce am ḑis că alegerea de Mitropoliţĭ şi de Episcopĭ este tot atât de majestuóse, tot atât de impunĕtóre cum este şi alegerea de Domn.

Credeţĭ D-vóstre că alegerea de Domn se póte face cu majoritatea ordinară a Camereĭ şi Senatuluĭ? Nu, D-lor.

Iată ce ne ḑice Constituţiunea în acéstă privinţă la art. 84:

»La cas de vacanţă a Tronuluĭ, ambele Adunărĭ se întrunesc de îndată într'o singură Adunare, chiar fără convocaţiune şi cel maĭ târḑiŭ până în opt ḑile de la întrunirea lor, aleg un Domn, dintr'o dinastie suverană din Europa occidentală.

»Presenţa a treĭ pătrimĭ din membriĭ carĭ compun fie-care din ambele Adunărĭ şi majoritatea de duoĕ treimĭ a membrilor presenţĭ sunt necesare pentru a se putea proceda la acéstă alegere«.

Nu se pot completa membriĭ absenţĭ de la Cameră cu membriĭ carĭ prisosesc de la Senat, şi vice-versa; membriĭ carĭ lipsesc de la Senat nu pot fi completaţĭ cu membriĭ de la Cameră, căcĭ în acest articol se ḑice:

»Presenţa a 3 pătrimĭ din membriĭ carĭ compun fie-care din ambele Adunărĭ şi majoritatea de duoĕ treimĭ a membrilor presenţĭ sunt necesare pentru a se putea proceda la acéstă alegere«.

Precum legiuitorul nu s'a mulţumit cu majoritatea ordinară în alegerea de Domn, tot aşa nu s'a mulţumit în alegerea de Mitropoliţĭ şi Episcopĭ. In art. 3 se preciséză cum trebue să fie majoritatea de la primul scrutin. Dacă vom face socotélă de numĕrul deputaţilor 183, adunat cu 120 senatorĭ plus minimum ceĭ 4 arhereĭ, avem un total de 307, şi din acest total de 307 alegĕtorĭ, scăḑênd pe ceĭ eterodoxĭ: catolicĭ, armenĭ, luteranĭ, mahometanĭ chiar, căcĭ póte vom avea representanţĭ şi din Dobrogea, unde sunt turcĭ, lăsând la o parte şi scaunele carĭ s'ar putea prileji să fie vacante, deducênd în speţa alegereĭ de faţă, 'mi se pare că în Senat avem 4 eterodoxĭ pe carĭ 'ĭ aşĭ putea nominal cita şi carĭ n'aŭ putut să ia parte la vot; în Cameră 'mi se pare că sunt 2 saŭ 3 şi locurĭ vacante mi se pare că sunt iarăşĭ verĭ-o 3 saŭ 4, dacă am deduce din 307 verĭ-o 12, am avea verĭ-o 296 de alegĕtorĭ. Majoritatea legală, acea prevĕḑută la art. 3, din 296 alegĕtorĭ este de 149.

D-lor, în verĭ-o câte-va precedente alegerĭ, când a fost alegerea Mitropolituluĭ Primat în persóna luĭ Iosef Gheorghian, aŭ fost 192 voturĭ; când a fost alegerea episcopuluĭ Dunăreĭ de Jos Partenie, a întrunit 195 voturĭ; când a fost alegerea luĭ Silivestru, episcopul Huşilor, am avut 185 voturĭ şi când a fost alegerea primatuluĭ actual, a întrunit, dacă nu mĕ înşel, 150 voturĭ.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat: 188 voturĭ.

D. G. Mârzescu: Fórte bine, nu am nimic de ḑis, aţĭ întrunit o majoritate conformă art. 3. Să vedem acum cele petrecute în alegerea de faţă.

D-lor, maĭ ântêiŭ în ceea ce concernă operaţiunea electorală, în tótă legea acésta nu se prevede absolut nimic, de cât numaĭ în art. 5 se ḑice:

»Colegiul electoral va fi preşeḑut de Mitropolitul Primat, în lipsa sa de Mitropolitul Moldoveĭ, iar în lipsa amândurora de cel maĭ vechiŭ în hirotonie din Episcopiĭ eparhioţĭ.«

Cine asistă pe Mitropolitul Primat în operaţiunea acésta electorală? Legea este mută, nu ḑice nimic. Dupe un obiceiŭ, fórte natural şi logic, duoĭ secretarĭ aĭ Camereĭ şi duoĭ secretarĭ aĭ Senatuluĭ asistă pe Mitropolitul Primat în operaţiunea electorală.

Ce formalitate trebue îndeplinită înainte de a se procede la alegere?

Nu trebue să se facă un apel nominal, pentru ca să se vadă cine anume sunt presenţĭ? Căcĭ póte sunt presenţĭ în colegiŭ deputaţĭ şi senatorĭ carĭ dupe lege n'aŭ drept să voteze şi carĭ din nesciinţă aŭ venit să 'şĭ exercite un drept electoral.

In nicĭ o alegere nu se face apelul nominal a alegĕtorilor, ci se chiamă dupe rêndul înscriereĭ pe alegĕtorĭ, dar nu se declară de preşedintele biurouluĭ electoral: sunt presenţĭ atâţa alegĕtorĭ.

Cum s'a procedat la acéstă alegere?

D-lor, orĭ ce colegiŭ electoral şi maĭ cu

deosebire într'un asemenea colegiŭ în care Representaţiunea naţională în completul eĭ, este representată, în care Sinodul în completul sĕŭ este representat trebue ca să se păzéscă tóte formele pentru ca să nu fie aruncată cea maĭ mică bănuială.

Ce s'a întêmplat Lunea trecută?

Ne-am trezit de odată cu Mitropolitul Primat pe fotoliul preşedinţial al Adunăreĭ legiuitóre; 'i se cere cuvêntul şi printr'un arbitrar, ne maĭ pomenit în acéstă ţéră, refusă cuvêntul...

Vocĭ: Fórte bine a făcut.

D. G. Mârzescu: D-lor, sunteţi majoritate, dar credeţi-mĕ că majorităţile trebue să fie maĭ gelóse, de cât minorităţile, în stricta păzire a legilor şi a formelor legale.

Cine a constatat presenţa acelor alegĕtorĭ declaraţi de primat ca fiind de faţă? Are Mitropolitul Primat, prin acéstă lege, dreptul absolut, dictatorial, să se adreseze colegiuluĭ şi să dică dupe apelul nominal sunt presenţĭ atâţĭ alegĕtorĭ, şi pe care il voiŭ chiăma eŭ, acela va veni să voteze, iar pe cel care nu 'l voiŭ chiăma acela nu va veni să voteze?

Cum, D-lor, noĭ, Representaţiune naţională, noĭ membri aĭ Parlamentuluĭ, noĭ, carĭ representăm ţéra, să ni se închidă gura, când venim să exercităm un drept al nostru? Convocaţĭ în colegiŭ electoral pentru alegerea a duoĭ episcopĭ să n'avem dreptul să atragem atenţiunea preşedinteluĭ că se calcă cutare articol din lege, că se omite cutare formalitate? Dar nu ni se refusă cuvêntul într'un colegiŭ electoral ordinar, într'o alegere de deputaţĭ şi senatorĭ, séŭ de membri în consiliul judeţian, de membri în consiliul comunal. In aceste colegiĭ electorale un alegĕtor cere cuvêntul la preşedinte şi 'ĭ dice: »D-le preşedinte, daţi-mĭ voe să vĕ atrag atenţiunea asupra cutăruĭ articol din legea electorală, de la care constat că biuroul se abate.« Preşedintele la moment îĭ dă cuvêntul.

Dupe care normă, dupe care regulă se conduce operaţiunea electorală, din acéstă alegere?

Cred că orĭ dupe regulamentul Camereĭ, orĭ dupe acel al Senatuluĭ, şi ca dovadă că se are în vedere orĭ regulamentul Camereĭ, orĭ regulamentul Senatuluĭ, este că D. preşedinte al colegiuluĭ electoral dice: voturile albe nu se comptéză, aceia carĭ se abţin de la vot de asemenea nu se comptéză.

Eĭ, în virtutea căruĭ principiŭ, în virtutea căruĭ text de lege, căcĭ legea sinodală este mută, nu dice nimic, în virtutea căruĭ text de lege preşedintele dice că voturile albe nu se comptéză, că aceia carĭ se abţin nu comptéză în calculul majorităţeĭ? Neapărat, te-aĭ dus la regulamentul Camereĭ, la regulamentul Senatuluĭ, şi 'mĭ aĭ aplicat acest regulament la acest cas.

Dar acest regulament îmĭ dă dreptul să cer tot-d'a-una cuvêntul în cestiune de regulament, în cestiune prealabilă, cum îmĭ refuzĭ dar cuvêntul? Cine îşĭ însuşesce o putere aşa de colosală? Mitropolitul primat de unde îşĭ scóte el acéstă exorbitantă prerogativă? Cine 'ĭ-a dat'o? Canónele? Nu există în canóne o putere atât de absolută. Din contră, în canóne se dice că alegerea de episcopĭ şi mitropoliţĭ se face cu împreuna înţelegere a tuturor. Maĭ mult de cât atât, în canóne se dice că episcopiĭ aceia carĭ pentru cause legitime nu pot veni la alegere pot să 'şĭ trimită înscris părerea şi votul lor. De acest articol, de acest canon bisericesc, de care legile nóstre civile n'a ţinut socotélă, s'a inspirat Sinodul când în art. 6, ultimul alineat din regulamentul pentru alegerea arhiereilor titularĭ, citim:

»*Mitropoliţiĭ şi episcopiĭ eparchioţĭ, cariĭ, pentru bine-cuvêntata causă, ar fi absenţĭ de la Sinod, conform spirituluĭ canónelor, pot trimite înscris la sfântul Sinod opiniunile lor despre candidaţiĭ de arhiereŭ*«. (Sin. I, Can. 4. — Sin. VII, Can. 3. — Sin. Antioh. 19).

Eĭ bine, v'aşĭ întreba: cum ar trebui să procedaţĭ la acéstă alegere? Ar trebui să procedaţĭ dupe cum se procede în orĭ ce alegere, cu *scrutin secret.*

Dupe canóne votul era pe faţă, nu era vot secret. In lege se dice numaĭ că alegerea se va face prin majoritatea voturilor alegĕtorilor prevĕduţĭ la art. 1.

Cum? Dacă ar fi procedat cu alegerea la aceştĭ duoĭ episcopĭ, cu votul pe faţă, şi dacă ar fi venit mitropolitul şi ar fi dis: »*Fac apel nominal, aceĭ carĭ sunt pentru cutare*, vor rĕspunde *pentru; noĭ* uniĭ n'am fi avut dreptul să ne ridicăm şi să 'ĭ dicem: »*Dar ce facĭ Inalt Prea Sfinte? Unde s'a maĭ pomenit acésta*?

Iată că vine un deputat orĭ un senator eterodox, care nu scie nimic din legile nóstre, şi vrea să voteze. Cum? Eŭ, orĭ un alt deputat saŭ senator să n'aibă dreptul să protesteze şi să céră cuvêntul arătând preşedinteluĭ că cutare deputat saŭ senator n'are dreptul, fiind-că e, spre exemplu, luteran? Cum? Primatul să aibă dreptul a'mĭ refusa cuvêntul? Nu vedeţĭ că cu acest sistem de putere absolută pe care o recunósceţĭ Primatuluĭ, faceţĭ din acest colegiŭ electoral un colegiŭ de ómenĭ muţĭ, lucru ce n'a intrat şi n'a putut intra în capul legislatoruluĭ din 1872?

D-lor, în timpul liberalilor, nu'mĭ aduc aminte cu ocasiunea căreĭ alegerĭ, iar s'a întrunit colegiul electoral, şi le-am cerut cuvêntul; iar preşedintele de atuncĭ ne-a dis: aveţĭ cuvêntul, D-le senator, eram şi atuncĭ senator.

Fac o întrebare biurouluĭ, dis-am atuncĭ; toţĭ arhiereiĭ titularĭ aŭ fost convocaţĭ? Şi maĭ cu sémă fost'a convocat la acéstă alegere arhiereul Cesarie Sardion, care locuesce la schitul Agafton«?

Şi primatul de atuncĭ, precum şi preşedintele consiliuluĭ de miniştri or ministru de culte, nu'mĭ aduc aminte care anume dintre miniştriĭ, ne-a respuns:

»*Forma e îndeplinită; părintele arhiereŭ Cesarie Sardion a fost chiămat, dar e foarte bĕtrân, n'a putut veni*«.

M'am declarat satisfăcut şi m'am pus liniştit pe scaunul meŭ de senator.

Eĭ bine, D-lor, nu ne-am dat noĭ în spectacolul lumeĭ când, cerênd cuvêntul, Mitropolitul Primat nu mi l'a dat, iar banca ministerială a stat mută, n'a dis un cuvênt?

De când oare drepturile nóstre electorale, drepturile nóstre de representanţĭ aĭ ţéreĭ, căcĭ eŭ când sunt convocat în acest colegiŭ electoral, nu e cetăţeanul Mârzescu care e convocat, dar e senatorul Mârzescu care în calitate de senator a venit la acel colegiŭ.

Şi de când, dic, şi în puterea căreĭ leg[e] Primatul póte să'mĭ refuse cuvêntul când i'l cer?

De când Representaţiunea naţională este ea închinată dinaintea culionuluĭ episcopal?

Cum? Pentru că părintele Mitropolit e de o natură energică, violentă, şi póte că nu 'şĭ cunósce bine încă atribuţiile şi îndatoririle sale, fiind-că e numaĭ de câte-va lunĭ Primat, Representaţiunea naţională să stea mută dinaintea preşedinteluĭ acestuĭ colegiŭ electoral? A enuncia numaĭ, nemic a susţine o aşa doctrină, este a nimici Representaţiunea naţională, este a o anihila; maĭ mult de cât atât, este a o umili (Aplause).

S'a vĕrsat în omenire lacurĭ de sânge pentru ca drepturile poporuluĭ să se manifeste prin întrunirĭ electorale, prin colegiĭ electorale, prin Cameră şi Senat. Sub nicĭ un regim şi sub nicĭ un guvern nu s'a vĕdut drepturile nóstre pe carĭ le avem prin Constituţiune să fie anihilate de un Prelat în complicitate cu guvernul.

D-lor, întreb: pututu-s'a procede la votare în diua de 14 Martie? Respund: *nu*, şi iată pentru ce: pentru că, ca să se pótă proceda la votare, trebue ca să fie presenţĭ în numĕrul sĕŭ regulamentar fie-care corp — acest sacru colegiŭ electoral se compune din 3 factorĭ: *din Cameră, din Senat* şi *din Sinod* — Camera ca să lucreze, se cere majoritatea plus unul, Senatul ca să lucreze se cere majoritatea plus unul, Sinodul ca să funcţioneze, ca să pótă lua o hotărîre se cere cel puţin 12 membri, 12 arhiereĭ minimum, presenţĭ, pentru ca şedinţa Sinoduluĭ să pótă a se deschide.

Câţĭ arhiereĭ aŭ fost de faţă la alegerea din Lunea trecută? Mi se pare că aŭ fost dece.

Legea însă cere ca să fie cel puţin 12.

Am audit obiecţiunea care s'a făcut.

Veniaŭ pe lângă mine membriĭ din majoritate şi 'mĭ diceaŭ: dar bine, Mârzescule cum se póte să susţinĭ doctrina acésta monstruoasă: ca un arhiereŭ rĕŭ voitor care n'ar voi să vină la alegere, să pótă paralisa colegiul electoral, şi să nu pótă proceda la alegere?

Am rĕspuns: *da*. Precum când 60 senatorĭ se adună şi numaĭ unul nu vine şi paraliséză pe ceĭ 60 ca să ia o hotărîre.—Când majoritatea Camereĭ minus unul se întrunesce, un singur deputat să paraliseze lucrările Camereĭ?

Dar se póte una ca acésta?

Am rĕspuns *da*, adăogând: n'are d

t ministrul cultelor să vină cu un proiect
lege prin care arătând inconvenientele
te în practică, căcĭ lipsa unuĭ singur ale-
tor paraliséză lucrările întregulul colegiŭ
ectoral. Numaĭ legiuitorul póte îndrepta
convenientele ce o lege prezintă; numaĭ
terea legislativă póte completa lacunele
eĭ legĭ.

Acum, D-lor, să vě pun în practică teo-
pe care o susţineţĭ D-vóstre, numaĭ spre a
ăra pe Mitropolitul Primat de ilegalitatea
a comis.

Dupe D-vóstră, ce sunteţĭ majoritate con-
rvatoare saŭ junimisto-conservatoare,
deputaţĭ, 40 senatorĭ, 12 episcopĭ, pot
procédă la alegere şi majoritatea de 50,
60 voturĭ să ne dea pe mitropolitul ţěreĭ,
ne dea pe episcopul eparchiot!

Acésta a voit legiuitorul? Nu; legiuito-
a ḑis: vreaŭ să iaŭ garanţie ca acel care
voiŭ pune în capul uneĭ episcopiĭ, să ne
re garanţiĭ că este un vrednic păstor su-
tesc al turmeĭ luĭ Christos.

Dupe D-vóstre când va fi o alegere de
scop, Camera şi Senatul chiar daca n'ar
în număr regulementar, póte să procédă
alegere.

Dar s'a întêmplat vre-o dată în ţéra a-
ta un asemenea simulacru de alegere?

Când D-vóstre vedeţĭ că încă de prin
pul regulamentuluĭ organic legiuitorul
e ca pe lângă Obştésca Adunare care re-
esenta ţéra, să maĭ fie şi alţĭ membri din
oor carĭ eraŭ presupuşĭ că represintă in-
igenţa şi interesele superióre ale ţěreĭ,
ntru ce credeţĭ că a cerut acésta regula-
ntul organic? Tocmaĭ pentru o garanţie
ĭ mult că păstorul sufletesc este un om
erior şi că biserica creştină va fi înzes-
ă c'un bărbat care întrunesce în el tóte
ităţile morale pe carĭ canónele le recla-
într'un mod atât de imperios.

Dacă legiuitorul nostru s'ar fi mulţumit
o majoritate óre care, precum când în-
n colegiŭ compus de 300 alegětorĭ se
sintă la alegere numaĭ 100, majoritatea
51 care a ales este suficientă, şi cel ales
e bine ales.

Numaĭ în legea comunală a fost pusă o
oosiţie în care se ḑicea că consiliul co-
nal care nu va întruni cel puţin a patra
te din voturile colegiuluĭ nu este valabil
. . . Pe când la alegere de Cameră saŭ
nat dacă de exemplu primul colegiŭ elec-
al este compus din 300 alegětorĭ şi la a-
ere nu vin de cât 120, 61 aleg un repre-
tat, acel representant este legal ales, şi
menĭ n'are dreptul să ḑică ceva.

Dar óre în alegere de episcopĭ majoritatea
numěrul acelora carĭ vin la alegere
ere legea sinodală? Nu, D-lor. Legea si-
lală ḑice: *»se va face prin majoritatea
urilor alegětorilor prevěḑuţĭ la art. I«.*
D-lor, am făcut interpelarea acésta între-
d pe guvern dacă are de gând să supună
ărireĭ Majestăţeĭ Sale Regeluĭ aceste ale-
ĭ?

D. ministru cultelor s'a şi grăbit şi *Mo-
orul oficial* de astăḑĭ publică decretele
întărire.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Da, da.

D. G. Mârzescu: Da, rĕspunde D. ministru cu zîmbetul pe buze.

Eĭ, D-le ministru! Omul cu minte şi prudent trebue să se gândéscă şi la ḑiua de mâine. Mărirea omenéscă este trecětóre şi acéstă majoritate care te sprijină astăḑĭ şi te spală de pěcatele carĭ le comiţĭ, acea majoritate, când nu veĭ maĭ fi pe acele băncĭ, nu are să te maĭ susţină, şi D-ta sciĭ fórte bine că există o lege de rĕspundere ministerială în acéstă ţéră.

Sciŭ că 'ţĭ baţĭ joc de dênsa, dar are să se facă o dată o pildă în acéstă ţéră, şi ar fi bine să se încépă cu ceĭ tinerĭ, pentru ca să nu se nărăvéscă în cele rele ca ceĭ bětrânĭ. (Ilaritate).

In legea de rĕspundere ministerială atât în art. 2 cât şi în art. 3 se ḑice că ministrul care va supune Majestăţeĭ Sale Regeluĭ disposiţiunĭ carĭ calcă un text expres al Constituţiuneĭ, saŭ care calcă un text expres al uneĭ legĭ, acela va fi pedepsit cu cutare pedépsă.

Nu vreaŭ mórtea pěcătosuluĭ, 'mĭ e drag D. ministru al cultelor, nu vreaŭ să se taie nimănuĭ capul, dar vreaŭ ca să 'l dojenéscă, să 'i se dea o lecţie, ca să prindă minte pe viitor, acésta n'ar strica. (Ilaritate). 'Iar face chiar bine.

D-lor senatorĭ, sciŭ că interpelarea mea n'are să aibă nicĭ un rezultat.

D. Gr. Lerescu: De sigur.

D. Mârzescu: Şi dacă Reprezentaţiunea ţěreĭ acesteea ar fi compusă numaĭ din senatorĭ ca bětrânul Lerescu, (ilaritate), miniştriĭ 'şĭ ar lua câmpiĭ, căcĭ nu s'ar teme de nicĭ un control. Dar, mulţumită luĭ D-ḑeŭ, că pe lângă venerabilĭ ca D. Lerescu care pe tóte le ia în zeflemea ca şi D. ministru al cultelor, maĭ sunt şi alţĭ cugetătorĭ carĭ cunosc legile şi carĭ nu vor putea să dea aprobarea lor nicĭ fapteĭ D-luĭ ministru al cultelor, nicĭ atitudineĭ pe care a avut'o Primatul Românieĭ în acéstă alegere. Şi maĭ pre sus de votul majorităţeĭ este votul opiniuneĭ publice, este votul ţěreĭ, şi să nu credeţĭ că majoritatea D-vóstre este majoritatea ţěreĭ.

D. Gr. Lerescu: Noĭ suntem ţéra.

D. Mârzescu: Iată ce aveam de ḑis în desvoltarea interpelăreĭ mele. Aştept rĕspunsul primuluĭ ministru saŭ al D-luĭ ministru de culte, rezervêndu-mĭ dreptul să replic conform dreptuluĭ ce mi 'l acordă regulamentul Senatuluĭ.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, D. Mârzescu ne a întrebat: nu ne-am dat noĭ —adică amiciĭ D-sale—în spectacol cu ocaziunea ultimeĭ alegerĭ de episcopĭ?

Iĭ rĕspund: da, fórte adevĕrat, Lunĭ v'aţĭ dat în spectacol; dar a cuĭ e vina?

Vina este a D-vóstră, D-le Mârzescu, care atât aţĭ căutat un spectacol, în cât 'l aţĭ prevěḑut înainte chiar de a sci cum să 'l jucaţĭ. Şi o să vě dovedesc acésta.

Una din învinuirile carĭ le aduceţĭ alegereĭ este că ea nu a întrunit majoritatea cerută de lege. Eĭ bine, acésta nu o puteaţĭ sci în momentul spectacoluluĭ, căcĭ încă nu se dase votul în momentul când aţĭ început acest spectacol. Aşa că acéstă procesiune a D-vóstră, la tribuna Cameref, procesiune fórte glumétă, evident, şi fórte veselă, care a maĭ înveselit puţin o ḑi lungă şi obositóre, şi al căreĭ înţeles practic 'l am aflat acum că era trimiterea mea la Curtea de casaţie, s'a făcut înainte de a se putea cunósce motivele ce se pretinde acum că aŭ provocat'o.

Dar las de o cam dată acésta la o parte, rĕmânênd ca morala lucruluĭ s'o fac la sfêrşit, dupe cum se face la tóte fabulele bune.

Să examinăm acum cestiunea.

De ce se plânge D. Mârzescu? D-sa se plânge de treĭ lucrucrĭ: se plânge ântêiŭ, că I. P. S. S. mitropolitul primat nu 'şĭ a cunoscut îndatoririle de preşedinte şi a călcat drepturile representanţilor naţiuneĭ, când a refusat cuvêntul D-luĭ Mârzescu. Asupra învinuireĭ că I. P. S. S. are un caracter violent, cred că D. Mârzescu n'o să 'mĭ ceară să rĕspund eŭ, de şi scim cu toţiĭ cum îĭ place D-luĭ Mârzescu să cam pună ceva calificative dulcĭ, de câte orĭ vorbesce de verĭ-unul dintre ceĭ pe carĭ D-sa pretinde că 'ĭ apără maĭ bine de cât orĭ-cine.

Al duoilea, se plânge D. Mârzescu că a fost rĕŭ compus colegiul electoral, pentru că, ḑice D-sa, ca colegiul electoral să pótă lucra, nu este destul să ia parte majoritatea tuturor alegětorilor carĭ sunt în număr de 307—şi aci se înşélă când ḑice 307, căcĭ sunt 311,—ci trebue majoritatea fie căruĭ corp în parte, şi pentru că unul din corpurĭ, anume Sf. Sinod, nu se constitue prin majoritate ci prin 3 pătrimĭ, trebue să fie presente 3 pătrimĭ ale Sf. Sinod, majoritatea Senatuluĭ şi majoritatea Cameref.

A treea plângere, vě mărturisesc că dacă nu aşĭ fi fost nevoit de împregiurărĭ ca să mě ocup câte-va ḑile maĭ de aprópe de asemenea cestiunĭ, nu aşĭ fi putut pricepe cuvêntarea D-luĭ Mârzescu de astăḑĭ, atât a fost de încurcat D-sa, care de ordinar este aşa de limpede şi explicit. Orĭ cum ar fi fost colegiul electoral, al căruĭ vot a fost confirmat de guvern şi supus investitureĭ Majestăţeĭ Sale, aleşiĭ n'aŭ întrunit majoritatea cerută de lege, de legea pentru alegere de episcopĭ şi nu de legea sinodală, cum ḑice D. Mârzescu, căcĭ nu există nicĭ o lege sinodală; şi D. Mârzescu, care este fórte sever cu ceĭ carĭ exprimă rĕŭ un lucru, ar trebui să citéscă bine titlul legeĭ, care este *pentru alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparchioţĭ cum şi a constituireĭ Sfântuluĭ Sinod.* Legea acésta, titlul o spune, are duoě objecte: alegerea mitropoliţilor şi episcopilor, şi constituirea S-tuluĭ Sinod; dar simplu o lege sinodală nu avem în România, D-le Mârzescu.

Să examinăm pe rênd câte trele aceste plângerĭ ale D-luĭ Mârzescu.

Trebuia I. P. S. Sa mitropolitul primat să dea cuvêntul D-luĭ Mârzescu?

Pentru a rĕspunde la acéstă întrebare, să vedem: ce este acest mare colegiŭ electoral? Este el un corp constituit care póte

să delibereze? Nu, este pur şi simplu un colegiŭ electoral. Unde a vĕḑut D. Mârzescu verĭ-o discuţiune în colegiile electorale?! Dacă este verĭ-o contestaţiune de făcut, se dă acésta la biuroul colegiuluĭ electoral, şi biuroul nu póte da nimănuĭ cuvêntul pentru a discuta contestaţiunea, ci el o relevă într'un sens saŭ într'altul, operaţiunea electorală continuă, şi apoĭ ceĭ însărcinaţĭ cu confirmarea saŭ infirmarea alegereĭ, infirmă alegerea saŭ respinge contestaţiunea. Te întreb, D-le Mârzescu, dacă aĭ fi cerut cuvêntul ca să vorbescĭ asupra candidaţilor, când te aĭ suit la tribună fără voie ca să vorbescĭ şi a trebuit să intervină toţĭ chestoriĭ, carĭ anevoie te-aŭ putut opri, cum 'ţi s'a maĭ întêmplat o dată aci, în Senat, ce ar fi putut face preşedintele dacă D-ta aĭ fi spus că 'ţĭ place unul, alţiĭ că le place alţiĭ?! Nu înţelegĭ că nu este cu putinţă într'un colegiŭ electoral nicĭ o discuţiune? Colegiul electoral este chiămat numaĭ ca să alégă şi rĕmâne apoĭ calea constituţională de a judeca dacă alegerea este valabilă saŭ nu. Cel d'ânteiŭ control îl aŭ consilieriĭ Majestăţeĭ Sale, carĭ dacă găsesc că alegerea este făcută ilegal, nu o supun întărireĭ Majestăţeĭ Sale; apoĭ, dacă aceştia aŭ greşit, controlul îl aŭ Camera şi Senatul, carĭ represintă naţiunea şi carĭ pot să ḑică rĕŭ saŭ bine miniştriĭ aŭ făcut că aŭ confirmat alegerea; iar al treilea control, pe care D-ta prea îl anunţĭ de multă vreme, ca să mĕ speriĭ, şi pe care îl ascult tot-d'a-una cu surîsul pe buze, este că atuncĭ, când veţĭ avea majoritatea mare în Camere, să mĕ trimiteţĭ la Curtea de casaţiune, ca să 'mĭ iaŭ justa pedépsă a greşelilor şi abusurilor pe carĭ le am făcut. Alt control nu cunosc.

Aşa dar, D-lor senatorĭ, când Inalt P. S. S. Mitropolitul Primat a refusat cuvêntul D-luĭ Mârzescu, fórte bine a făcut, şi 'mĭ aduc aminte că şi la alegerea trecută a Episcopuluĭ de Râmnic, iar a cerut cuvêntul D. Mârzescu şi 'i s'a refusat.

D. G. Mârzescu: Nu, ferit-a Dumneḑeŭ.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Aĭ cerut cuvêntul, dar n'aĭ venit cu sila la tribună, acum te aĭ suit la tribună cu sila, de rêndul viitor o să eĭ urna în braţe.

D. Mârzescu maĭ ḑice: ca să se constitue acest colegiŭ electoral, trebue să fie majoritatea Cameriĭ, majoritatea Senatuluĭ şi 12 membri aĭ Sinoduluĭ.

Voiŭ dovedi, D-lor, că legea nu spune nimic aşa, şi că este aci o fantasie a D-luĭ Mârzescu inventată pentru causă, căcĭ colegiĭ D-sale din partidul liberal, fiind la guvern, alt-fel aŭ lucrat.

Dar vĕ întreb, maĭ ânteiŭ lucrul acesta ar fi posibil? Să presupunem o epidemie de holeră, ferescă Dumneḑeŭ,—eŭ aşĭ regreta lucrul,—care ar secera 5 membri din Sinod, saŭ presupuneţĭ că episcopiĭ şi arhiereiĭ nu vor să vină la alegere, atuncĭ cu teoria D-vóstră alegerea nu se maĭ póte face nicĭ o dată.

D. G. Mârzescu: Dupe cum lipsa unuĭ senator póte împedica Senatul a fi în numĕr, tot aşa lipsa arhiereilor împedica Sinodul să se constitue.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Aţĭ uitat un lucru, că Senatul póte fi disolvat, dar Sinodul nu póte fi disolvat.

D. G. Mârzescu: Sinodul nu póte fi disolvat prin lege?

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Cum? D-ta voescĭ ca orĭ de câte orĭ se va bolnăvi un Episcop saŭ nu va voi să vină la vot, să vină ministrul cu lege să schimbe majoritatea Sinoduluĭ dupe cum se supĕră saŭ se bolnăvesc Episcopiĭ saŭ este epidemie în ţéră? (Aplause). Acésta ar fi o glumă care ar întrece tot.

Dar D. Mârzescu, care altă dată era gelos de drepturile suveranităţeĭ naţionale, cum póte aḑĭ să pună Camera şi Senatul la arbitrul bănceĭ prelaţilor, cum cere ca exerciţiul suveranităţeĭ ţĕreĭ să depindă de buna saŭ reaua voinţă a unuĭ Archiereŭ care lipsind cu rea voinţă să pótă face imposibilă alegerea unuĭ Episcop, atuncĭ când naţiunea în suveranitatea eĭ a hotărât să se facă? Eŭ n'am făcut rĕsboiŭ prelaţilor la Curtea de casaţie, dar nicĭ o dată nu voiŭ lăsa la arbitrul Sinoduluĭ drepturile naţiuneĭ, nicĭ chiar la arbitrul bănceĭ prelaţilor întregĭ!

Dar legea nu este aşa, legea tocmaĭ pentru a afirma absoluta independenţă şi suveranitate a colegiuluĭ electoral de autoritatea Sinoduluĭ, póртă titlul acesta: Legea pentru alegerea Mitropoliţilor şi Episcopilor eparhioţĭ — partea ânteiŭ — şi constituirea sfântuluĭ Sinod — alt capitol...

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Daţi-'mĭ voe, D-le ministru, să consult Senatul asupra prelungireĭ şedinţeĭ.

— Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ, şi se priimesce.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Şi legea merge maĭ departe şi când compune colegiul electoral nu ḑice: colegiul electoral se compune din Senat, Camerĕ şi Sinod, nu ia cele treĭ Corpurĭ cu individualitatea lor, ca corp, ci ḑice:

»Colegiul electoral se compune din ambiĭ Mitropoliţĭ şi Episcopĭ eparchioţĭ din România. Din toţĭ archiereiĭ titularĭ. Din toţĭ deputaţiĭ şi senatoriĭ.«

Cu alte cuvinte, legea luând şi amalgamând pe deputaţĭ, senatorĭ, Archiereĭ şi Episcopĭ, compune dintr'ênşiĭ un mare colegiŭ, un colegiŭ care este tot atât de deosebit de Sinod, cum este deosebit de Camerĕ, cum este deosebit de Senat.

Mĕ întrébă D. Mârzescu, o să ţinĭ şedinţă cu 20? De sigur nu, nu pot să ţin. Când am un colegiŭ care se compune din 311 membri şi legea nu spune ce principiĭ trebue să aplice, atuncĭ aplicĭ principiile generale şi nu ţin şedinţa de cât cu majoritatea membrilor, dar a tutulor membrilor carĭ compun colegiul, fără a ţine sémă de origina lor deosebită.

Am să vĕd dacă jumĕtate plus unul din 311 sunt presenţĭ, dar nu am să 'ĭ numĕr câţĭ senatorĭ, câţĭ deputaţĭ pot lipsi.

Alegerea se póte face chiar cu lipsa a întreguluĭ Sinod, cu o mică greutate numaĭ.

Legea nu a prevĕḑut cine trebue să presideḑe în asemenea cas. In lege se ḑice numaĭ că presidéză mitropolitul primat şi în lipsa acestuia mitropolitul Moldoveĭ, iar în lipsa mitropolituluĭ Moldoveĭ, cel maĭ vechiŭ dintre episcopĭ.

Când legea în alt capitol ajunge însă la constituirea sf. Sinod, — capitolul 2 al legeĭ — acolo ni se spune în adevĕr că sf. Sinod nu póte fi compus de maĭ puţin de 12 membri şi, D-le Mârzescu, nu 'ţĭ voiŭ da satisfacere aḑĭ de a'ţĭ spune în ceea ce privesce şedinţele sf. Sinod, cum interpretez eŭ acest articol, nu mĕ voiŭ ocupa de acésta, ci numaĭ de constituirea colegiuluĭ electoral. Eĭ bine, acest articol nu se aplică de cât la şedinţele sântuluĭ Sinod, nu la ale colegiuluĭ electoral. Dar, D-le Mârzescu tot aşa s'a procedat tot-d'a-una! Să vĕ arăt eŭ precedente liberale în materie de alegerĭ de episcopĭ!! Eŭ cred, D-lor, că un colegiŭ electoral o dată convocat, nu póte nimenĭ a'l amâna de cât absenţa alegĕtorilor chiar un decret regal nu póte să schimbe data convocăreĭ, pentru că e dreptul alegĕtoruluĭ ca să voteze în ḑiua când el a fost convocat. Indată ce eŭ ca alegĕtor am fost convocat, am dreptul de a vota în ḑiua când am fost convocat. Eĭ bine, la duoĕ alegerĭ de treĭ orĭ a trebuit să faceţĭ convocarea ca să ajungeţĭ la alegere în vremea domnieĭ D-vóstre. Şi nu se găsesce în hârtiĭ nicĭ un proces-verbal în care să se spună: colegiul electoral, convocat în ḑiua cutare, s'a amânat pentru cutare causă, nimic nu se spune în hârtiĭ despre acésta, şi mĕ duc la gazetele din vremurĭ să cercetez pricina, şi gazetele spunênd puţin, am maĭ cercetat şi suvenirele. Din suvenire sciŭ că era o fórte mare libertate de la banca ministerială la Camerĕ şi Senat, şi o fórte mare încredere de la Camerĕ şi Senat la banca ministerială. De aceea de treĭ orĭ s'a amânat alegerea de la Huşĭ, şi de treĭ orĭ acea de la Râmnic!!

La aceste alegerĭ găsesc un lucru extraordinar care s'a petrecut şi a rĕmas în analele guvernamentale precedente. Găsesc un decret de convocare, No. 574 din 23 Februarie, 1880, iscălit de Majestatea Sa Regele, pentru 2 Martie 1880, şi pe d'asupra scris cu altă cernélă şi altă mână, în loc de 2 Martie ḑiua 6 Aprilie 1880. O necuviinţă cel puţin, căcĭ nu trebuia să se scrie pe d'asupra într'un decret iscălit de Capul Statuluĭ.

Eĭ bine, D-lor, 6 Aprilie era o ḑi de Duminică. Ce s'a petrecut atuncĭ? D-ḑeŭ scie. Dacă caut în desbaterile Senatuluĭ, nu găsesc nimic.

D. G. Mârzescu. Da, nu e nimic.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Aĭ răbdare, D-le Mârzescu. Nu am să aduc nicĭ un canon în contra D-tale, dar dacă te voiŭ canoni puţin, să nu te superĭ.

Sâmbătă şedinţă, şi la Senat şi la Camerĕ;

enat se anunţă şedinţă pe a duoa ḑi, Du-
ică, 6 Aprilie; la Cameră pe poimâne,
prilie. Caut pentru ḑiua de 6 Aprilie
archivele Camereĭ, Senatuluĭ, Sinodu-
ministeruluĭ, nimic! Absolut nimic! Şi
ncĭ caut în gazete şi iată ce găsesc în
nânul: »alegerea de episcop pentru
rchia Râmniculuĭ nu s'a putut face, din
ă că colegiul electoral nu s'a putut
pleta: lipseaŭ 6 senatorĭ şi 12 de-
aţi.«
aut în alte jurnale şi nu vĕd că din
cuvinte nu s'a făcut alegerea. Era can-
t al oposiţiuneĭ P. S. S. Calistrat Or-
ul, fost client al D-luĭ Mârzescu; şi cum
ede că avea oare-carĭ şanse să trécă, aŭ
it oare-carĭ senatorĭ şi deputaţĭ. De
cĭ nu se maĭ pomenesce nimic până la
Noembre, când vine alt Mesagiŭ regal,
care se convócă colegiul electoral pen-
30 Noembre. Nicĭ în raportul către
, nicĭ în decretul regal nu se spune
măcar atât lucru: pentru ce nu s'a pu-
efectua alegerea precedentă; se spune
aĭ atât, că se convócă colegiul electoral,
lut întocmaĭ ca decretul care făcuse
ocarea pentru 2 Martie şi prin o sub-
ţie de cifre, pentru 6 Aprilie. Şi, vedeţĭ
ióte acestea, nu se pricepe nicĭ de cum
acestor convocărĭ; prin raportul că-
onsiliul de miniştri se spune: pentru
egerea la 6 Aprilie nu s'a putut efec-
Dar de ce? Mister.
jungem la 30 Noembre, când se alege
piscop; veţĭ vedea imediat pentru ce e
resantă acéstă dată. Dar într'un an pre-
te, în 1879, era vacant scaunul de
De treĭ orĭ se convócă colegiul elec-
, de treĭ orĭ se amână, şi nu există nicĭ
rescript verbal care să spună de ce se
ă. E numaĭ atâta interesant, că unul
piscopĭ cere să 'ĭ se plătéscă drumul;
strul de culte crede că este drept şi in-
pe cel de finance să'ĭ plătéscă, iar cel
nance rĕspunde că nu există nicĭ un
ol budgetar pentru a plăti drumul ale-
rilor. (Risete).
alegerea de la 1879 iată cum s'a făcut:
script-verbal, astăḑĭ 22 Martie 1879,
iul electoral convocat.... S'a citit ape-
ominal şi aŭ rĕspuns din partea Sino-
10 . . . . etc.« Aŭ rĕspuns din Sinod
ntocmaĭ ca şi la alegerea de Lunĭ, pe
o atacă cu spectacol partidul liberal.
G. Mârzescu: Vedeţĭ că din Senat
38 de senatorĭ.
ministru al cultelor şi instrucţiu-
ublice, Take Ionescu: Da, şi din Ca-
86, şi se alege P. S. S. Calinic; va să
i la 1879, ca şi în tot-d'a-una, nu s'aŭ
să fie 12 din Sinod! Şi eraŭ atuncĭ la
e amiciĭ D-luĭ Mârzescu, căcĭ se com-
a cabinetul din D-niĭ: Kogălniceanu,
anu, Creţulescu, D. Sturdza, Boerescu,
el Lecca, Stolojan. Şi aceştĭ *protestanţĭ*
tăḑĭ, fórte ortodoxĭ odinióră, la 1879,
ce amânaseră alegerea de 3 orĭ, ca să
vĕscă lucrurile, la sfêrşitul târguluĭ, aŭ
linişte şi aŭ găsit că e fórte comod şi
în regulă să se facă alegerea cu 10
membri din Sinod. Şi eraŭ neapărat, D-lor,
în regulă.

D. G. Mârzescu: Nu eraŭ în regulă nicĭ atuncĭ.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Eraŭ în regulă, pentru că este o glumă, D-lor, şi chiar o glumă fără sare, de a pretinde că dacă arhiereiĭ nu voiesc să vină la vot, Camera şi Senatul să stea pe loc, până vor avea plăcere arhiereiĭ să vină, saŭ până ce va veni ministrul cu o lege, care ar fi fost calificată de personală, de anticanonică. Şi atuncĭ să'l fi vĕḑut pe D. Mârzescu, duoĭ-spre-ḑece arhiereĭ însemnéză ceĭ 12 apostolĭ, şi e canonul al 12-lea orĭ al 14-lea care ḑice că nu se póte Sinod fără 12 membri, etc., etc., de şi maĭ tóte Sinódele ortodoxe lucréză cu 7 membri, nu cu 12. Şi ar fi ḑis atuncĭ D. Mârzescu: şi a venit tênĕrul ministru cu o lege anticanonică ca să compună cu maĭ puţin de 12 membri...

D. G. Mârzescu: Póte că aşĭ fi ḑis maĭ mult atuncĭ.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Mĕ rog, de spus e lesne, ceea ce este greŭ e să se prindă.

Acum, D-lor, maĭ vrea D. Mârzescu, să 'ĭ daŭ şi alt cas în care nu Sinodul a fost incomplet, ci Senatul?

La alegerea de episcop de la 1880 n'aŭ fost presenţĭ de cât 32 senatorĭ, şi Senatul se compunea din 64 senatorĭ aĭ judeţelor plus duoĭ aĭ Universităţilor ceea ce face 66 senatorĭ, şi majoritatea din 66 nu este 32 ci 34; va să ḑică lipseaŭ 2 senatorĭ, şi alegerea s'a făcut fără să trécă prin capul cuĭ-va teoria acésta creeată acum ad hoc, şi vĕ voiŭ spune pentru ce este creeată ad hoc.

Cred dar, D-lor senatorĭ, că în privinţa constituireĭ corpuluĭ electoral, de sigur că protestanţiĭ de aḑĭ n'aŭ să reuşéscă ca în secolul reformeĭ, ci aŭ să rĕmână ca acele secte carĭ aŭ fost isgonite din unele ţĕrĭ, fiind-că aveaŭ doctrine prea inadmisibile. (Aplause).

Acum este un al treilea punct pe care, D lor, 'l am descoperit pe urmă, dupe ce s'aŭ dat în spectacol.

D. Mârzescu ḑice: episcopiĭ aleşĭ n'aŭ avut majoritatea pentru că din 183 deputaţĭ, 120 senatorĭ şi 8 membri aĭ Sinoduluĭ carĭ fac 311, majoritatea este de 147 voturĭ, iar P. S. Sa episcopul de Buzĕŭ n'a avut 147 voturĭ şi nicĭ chiar episcopul de Argeş, care n'a avut de cât 143 voturĭ.

Eĭ bine, cum face D-sa acea majoritate? D. Mârzescu ḑice: art. 3 cere ca alegerea să se facă prin majoritatea voturilor alegĕtorilor prevĕḑuţĭ la art. I, şi trebue să se numéscă pentru facerea majorităţeĭ şi aceĭ carĭ sunt absenţĭ şi aceĭ carĭ se abţin.

Unde aţĭ găsit acésta, D-le Mârzescu? In care Corp deliberant se socotesc absenţiĭ saŭ abţinuţiĭ în calcularea majorităţeĭ? Apoĭ să vĕ daŭ exemple: La 1880 când s'a ales episcopul de Râmnic, colegiul electoral era compus din 8 archiereĭ, 66 senatorĭ şi 130 deputaţĭ; va să ḑică 204, majoritatea este 103, şi numaĭ 96 aŭ votat pentru episcopul ales.

La Huşĭ la 1879 s'a ales cu 89 voturĭ şi nimĕnuĭ nu 'ĭ a trecut prin cap că n'are majoritatea, fiind că tótă lumea a judecat cum trebuia să judece, că într'un colegiŭ electoral, orĭ-care ar fi lista de alegĕtorĭ, majoritatea se ia din aceia carĭ aŭ luat parte la vot şi nu se numĕră nicĭ odată nicĭ absenţiĭ nicĭ abţinuţiĭ. Aşa aŭ contrasemnat decretele şi Conta la 1880, profesorul Cantilli la 1879; nu maĭ vorbesc de D. Sturdza, căcĭ D-sa le-ar fi subsemnat pe tóte, căcĭ D-sa iscălesce orĭ-ce.

Acum, D-lor, voiţĭ să sciţĭ morala acesteĭ cestiunĭ? Morala este următórea: D-vóstre aţĭ creḑut, şi în acéstă privinţă aţĭ făcut cel maĭ detestabil serviciŭ pe care puteaţĭ să'l faceţĭ partiduluĭ D-vóstre, şi una din cele maĭ rele fapte pe carĭ puteaţĭ să le faceţĭ ţĕreĭ, D-vóstre aţĭ creḑut că în vêrtejul de agitaţiunĭ şi sguduirĭ pe care aţĭ căutat să 'l întindeţĭ peste tóte aşeḑămintele ţĕreĭ, aţĭ creḑut să prindeţĭ în acest vêrtej şi cestiunea bisericeĭ, şi într'o ţéră care avusese fericirea să n'aibă nicĭ odată lupte religióse, şi să vadă banca episcopală ocupată în tot-d'a-una de ómenĭ pacinicĭ, tihniţĭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ, şi necăutând alt-ceva de cât să fie în bună pace şi armonie cu autoritatea civilă, aţĭ cercat — şi nu mĕ plâng de D-ta, pentru că aĭ făcut de mult acésta, dar de ceĭ-alţĭ, — aţĭ cercat să aduceţĭ politica, să întrebuinţaţĭ ca unéltă politică şi cestiunile bisericescĭ, şi în urmărirea acestuĭ pĕcat nu v'aţĭ dat în lăturĭ de la nimic! (Aplause).

Când 'şĭ a dat demisia un stimabil, un prea onorat Mitropolit, aţĭ spus că 'ĭ s'a luat cu sila acea demisie, şi aţĭ făcut o comedie întrégă din acésta în timp de maĭ multe sĕptĕmânĭ, arătând pe Mitropolitul care de frica ministruluĭ se retrage, şi pe ministru care are necuviinţa să forţeze pe un Mitropolit la retragere! (Aplause, aprobărĭ).

Când am venit cu legea cleruluĭ, aţĭ spus că am făcut şi protestantism, şi catolicism, şi positivism! (Aplause). Tóte într'o ólă!

Dar care cestiune a venit înaintea Corpurilor legiuitóre şi D-vóstre n'aţĭ căutat să faceţĭ dintr'ênsa un cal de bătae?! Până şi cestiunea restaurăreĭ monumentelor istorice aţĭ vêrît-o în politică! (Aplause).

Dupe acésta s'a întêmplat ca sub noĭ să se facă numeróse alegerĭ pe banca prelaţilor; întêmplarea a făcut ca fiind noĭ la putere să se deschidă maĭ multe vacanţe la scaunul de Mitropolie şi de Episcopate, şi D-vóstre nu permiteţĭ acésta, nu puteaţĭ suferi ca sub noĭ să se facă alegerile. De cât noĭ suntem de vină aci? Dacă întêmplarea a făcut ca să fie maĭ multe locurĭ vacante de Episcopĭ, a cuĭ e vina?

Dacă s'a întêmplat că un Mitropolit s'a retras şi maĭ multĭ Episcopĭ aŭ murit, cine e de vină? Afară numaĭ dacă, — cum sunteţĭ obicĭnuiţĭ,— nu m'aţĭ acusa că eŭ sunt criminalul care 'ĭ am omorît, saŭ că din causa mea aŭ murit! (Aplause).

Insă, D-lor, fericiţi-vĕ de lucrul acesta că sub noĭ s'aŭ făcut atâtea alegerĭ de Epis-

copĭ, fiind-că la tóte alegerile carĭ le-a făcut, — și desfid pe orĭ-cine să spună contrariŭ,—n'a fost candidat cu care să fi vorbit fără ca să-ĭ fi spus: nu doresc să fiĭ nicĭ conservator, nicĭ liberal (aplause); și așĭ fi fórte trist să sciŭ că sub ministerul meŭ s'a ales verĭ un Episcop care, sub urmașiĭ noștri, să aibă o atitudine de nerespect față cu Statul și de politică militantă față de partide; căcĭ acésta nu este atitudinea episcopală! (Aplause).

De rîndul acesta eraŭ duoĕ locurĭ vacante de Episcop. La aceste duoĕ alegerĭ, iarăși s'a pus la grea cumpĕnă cercările D-vóstre. Era unul din candidațĭ căruia îĭ promiseserățĭ votul și care, cu tóte acestea, nu voiațĭ să se alégă.

Credețĭ că nu le sciŭ tóte?! (Aplause, ilaritate).

Nesciind, însă, cum să o întórcețĭ, căcĭ ceĭ maĭ mulțĭ dintre D-vóstre voiațĭ să'l votațĭ, dar șeful D-vóstre nu voia, ațĭ inventat,—nu cunosceațĭ, însă, cestiunea majorităţeĭ, — că nu sunt 12 membri aĭ Sinoduluĭ presențĭ! (Aplause).

Dacă insist maĭ mult, D-lor, asupra acesteĭ cestiunĭ, este că unul dintre ceĭ maĭ cumințĭ aĭ D-vóstre, — nu spun numele,— 'mĭ a spus curat și lămurit lucrul următor: noĭ voim că dacă mâine poĭmâne vom avea nevoe să'ĭ dăm afară din Sinod, să avem un motiv! (Aplause).

Eĭ bine, nu avețĭ și nu vețĭ avea nicĭ o dată un motiv pentru acésta. (Aplause).

In calea unuĭ guvern autoritar și hotărît să facă orĭ-ce acte de arbitrar, nu este, de sigurĭ, nicĭ o piedică materială; dar este în tot-d'a-una o piedică morală: este protestarea consciințeĭ cinstite și a faptelor adevĕrate. (Aplause).

Este verĭ un motiv ca verĭ o dată să cercațĭ a pune mâna nu pe umĕrul meŭ pentru a mĕ duce la casație, dar a pune mâna pe aleșiĭ suveranităţeĭ naționale?

Nu; nu'l avețĭ și nu'l vețĭ avea.

Dar dacă, în mod arbitrar, vețĭ cerca verĭ o dată să o facețĭ, ar fi unul dintre cele maĭ monstruoase acte de ilegalitate, — cu carĭ de altmintrelea s'a ilustrat tot-d'a-una partidul liberal, — dar nu va fi nicĭ o dată sprijinit pe un motiv legal! (Aplause prelungite).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: conform regulamentuluĭ D. Mărzescu are cuvêntul pentru replică.

D. G. Mârzescu: Ațĭ aplaudat pe ministru cultelor și instrucțiuneĭ publice; nicĭ nu puteațĭ face alt-fel; dar să vedem dacă avețĭ cuvênt să'l aplaudațĭ. Nu aștept dreptatea de la D-vóstre; sciŭ că nu o găsesc, însă ne va judeca țéra și opiniunea publică și pe mine și pe ministru, cum tot țéra și opiniunea publică va judeca și voturile D-vóstre!

Iată, dar, că pentru țéră vorbesc. Sciŭ că glasul meŭ aci de la înălțimea acesteĭ tribune propoveduesce în pustiŭ, dar îmĭ fac datoria.

D-le ministru, veĭ sci un lucru: că dacă m'așĭ fi găsit în Parlament când s'a făcut acele alegerĭ pe carĭ 'mi le-aĭ citat și pe carĭ eŭ le declar astădĭ ca ilegale, așĭ fi protestat.

Veĭ maĭ sci asemenea că eŭ nu sunt rĕspundĕtor de cât de faptele mele și de faptele partiduluĭ pe care 'l am susținut când am fost în majoritate. Prin urmare, din acest punct de vedere sunt în largul meŭ.

Rĕŭ și fără cale s'a procedat la alegerea de Episcopĭ cu 32 Senatorĭ, cu 60 de deputațĭ și cu 10 membri din Sinod.

O asemenea alegere o daclar ilegală; ce vreĭ maĭ mult?

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Să trimitem la casație pe D. D. Sturdza! (Ilaritate).

D. G. Mârzescu: Datoria D-vóstră era să'l trimitețĭ. Avețĭ să'l chiămațĭ acum ca garant în causă când vețĭ fi dat în judecată. (Ilaritate).

D-lor, eŭ am umblat dupe aceste documente și dosare aduse de D. ministru astădĭ înaintea D-vóstre.

Le-am căutat la arhiva Sinoduluĭ, la arhiva Camereĭ, a Senatuluĭ, la președinția consiliuluĭ, și pretutindenĭ 'mi s'a rĕspuns că nu se găsesc.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Le aveam eŭ.

D. G. Mârzescu: Am cercetat și în colecțiunea *Monitoruluĭ* și nicĭ acolo nu le-am găsit, așa că am fost nevoit să renunț la ele, rĕmânênd uĭmit că nu se găsesc nicăerĭ.

De așĭ fi găsit aceste dosare, le-așĭ fi cercetat de apróре, și póte așĭ fi dobêndit convingerea că și aceste alegerĭ aŭ fost legale; căcĭ nu trebue scăpat din vedere că înainte de ultima revisuire a Constituțiuneĭ, numĕrul deputaților și al senatorilor nu era așa de mare dupe cum este astădĭ. Nu mĕ pot rosti de cât dupe un studiŭ ce 'l voiŭ face eŭ, iar nu dupe un studiŭ făcut de D. minisru al cultelor, care umblă să 'șĭ găséscă complicĭ în călcarea de lege ce s'a comis în acéstă privință.

Interpelarea mea, D-lor, va avea un resultat bun, și anume: că pe viitor nu se va maĭ întêmpla ce s'a întêmplat.

D-vóstră dicețĭ, însă, că alegerea făcută Lunĭ a fost în legalitate.

Eŭ o declar că nu.

D-vóstră putețĭ să inventațĭ, să presupunețĭ fel de fel de lucrurĭ; eŭ ve spun, însă, că sunteți fórte rĕŭ informat.

D. ministru al cultelor și instrucțiuneĭ publice, Take Ionescu: Sunt fórte bine informat.

D. G. Mârzescu: Isvorul din care vĕ culegețĭ informațiile este un isvor supus beneficiuluĭ de inventariŭ; și apoĭ glumele ce se fac între noĭ în convorbirile particulare, nu este bine, nicĭ frumos, să le aducem în discuțiune publică. Glumă a făcut cu D-ta liberalul acel cu minte când 'țĭ a dis că noĭ voim să ne rezervăm un motiv spre a da din Sinod pe arhiereiĭ ce nu ne ar plăcea. Dar, cum dic, de la D-ta chiar glumele le primesc cu óre-care rezervă și beneficiŭ de inventariŭ.

Eŭ când, Lunĭ, m'am dus la Cameră, m'am suit maĭ ânteiŭ la tribună și am întrebat înainte de a se declara colegiul deschis: c[illegible] arhiereĭ sunt? M'am dus pe urmă să [illegible] câțĭ deputațĭ și câțĭ senatorĭ sunt prezen[illegible]. Și dupe ce m'am convins că nu este majo[illegible]tatea cerută de lege, îndată ce s'a desc[illegible] colegiul de Primat, eŭ am cerut cuvêntul [illegible] să protestez contra alegereĭ.

Admitețĭ óre D-vóstre, D-lor ministri, [illegible] se póte valida o alegere făcută numaĭ cu [illegible] senatorĭ, cu 50 deputațĭ și cu 10 membri [illegible] Sinoduluĭ? Admitețĭ D-vóstre, ca o majo[illegible]tate de 51 alegĕtorĭ să dea țĕreĭ pe Mit[illegible]polițĭ, pe Primatul Românieĭ, pe Episco[illegible] eparchiоțĭ?

Pentru D-deŭ! D-lor, legea este forma[illegible] Legea nu vorbesce de alegĕtoriĭ prezen[illegible] legea vorbesce *de alegĕtoriĭ prevĕduțĭ* [illegible] *art. I*, și alegĕtoriĭ prevĕduțĭ la art. I s[illegible] următoriĭ: *»toțĭ deputațiĭ, toțĭ senato[illegible] toțĭ Mitropolițiĭ, toțĭ Episcopiĭ și arher[illegible]*

Va să dică colegiul electoral trebue să [illegible] compus din toțĭ aceștia; iar aceĭ carĭ se a[illegible] trebue *să întrunéscă majoritatea votu[illegible]lor alegĕtorilor prevĕduțĭ în art. I.*

Dar nu sciĭ D-ta că precedentele cita[illegible] dacă sunt contra legeĭ, nu pot fi invocat[illegible]

Să vĕ daŭ un exemplu:

Curtea de casațiune, care este cea [illegible] înaltă instanță judecătorésсă, interpret[illegible] cutare text de lege prin decisiunea Cu[illegible] într'un sens, și prin alte decisiunĭ post[illegible] óre în numĕr de șése, în același sens. O [illegible]risprudență constantă de decimĭ de anĭ [illegible]litéză în favórea uneĭ anume interpret[illegible], și tocmaĭ când vine pentru a opta óră [illegible] cas identic ca să se judece înaintea cu[illegible] de casațiune, înalta curte revine asu[illegible] părerilor eĭ de maĭ înainte, manifestate p[illegible] 7 saŭ 8 decisiunĭ, declarând ca greșit.

Apoĭ precedentele, în casul de față, nu pot apăra, căcĭ interpretarea eronată a u[illegible] text de lege, când vine represintațiun[illegible] națională de 'țĭ deschide ochiĭ, dator ești a dicĭ: stațĭ! S'a greșit; s'a interpretat [illegible] atât de predecesoriĭ meĭ cât și de mine.

D-le ministru, îmĭ pare rĕŭ că iaĭ apă[illegible]rea Mitropolituluĭ Primat în operațiunea [illegible]césta electorală. D-ta daĭ dreptate Mitro[illegible]lituluĭ Primat, că nu 'mĭ a dat cuvêntul, [illegible] cêndu 'mĭ: *D-le Mârzescu, apoĭ D-ta, c[illegible] aĭ cerut cuvêntul, puteaĭ să discuțĭ c[illegible]tățile candidaților.*

Eĭ, D-le ministru al cultelor, sciŭ a[illegible] carte, că în colegiul electoral nu se disc[illegible] alte cestiunĭ de cât cele relative la ope[illegible]țiunile electorale. Prin urmare, de ce [illegible] D-ta și aruncĭ așa cuvintele acestea, că d[illegible] 'mĭ ar fi dat cuvêntul, eŭ așĭ fi fost în dr[illegible] să discut calitățile candidaților.

Nu, nu aveam dreptul acesta; aveam, în[illegible] dreptul ca, în ceea ce privesc operațiun[illegible] electorale, să cer cuvêntul, și trebuia să[illegible] se dea.

Prin urmare, rĕspunsul D-luĭ ministru [illegible] cultelor nu dĕrîmă întru nimic argume[illegible]tarea mea făcută pe baza legeĭ colegiuluĭ [illegible]lectoral și a constituireĭ sântuluĭ Sinod.

Onor. D. ministru al cultelor se adresă la mine, voind óre-cum ca să'mĭ arate ig[illegible]

anța că vorbesc despre o lege care nu există, saŭ al căreea titlu nu este așa cum îl dic eŭ.

D-le Mârzescu, 'mî a dis, nu există lege sinodală, ci avem legea pentru alegerea Mitropoliților saŭ Episcopilor și pentru constituirea sântuluî Sinod.

Dar scie D. ministru, și este convins că dacă am dis, pur și simplu, legea sinodală din 1872, am dis acésta *brevitatis causa* ca să scurtez, și lecțiunea pe care a voit să mî o dea nu e la locul sĕŭ.

Prin urmare, mențin ceea ce am dis în precedenta cuvântare: că alegerea de Episcopî este făcută contra legeî constituireî sântuluî Sinod; căcî nu numaî că colegiul electoral n'a fost în numĕrul cerut de lege, pentru a proceda la acéstă alegere, dar și prelațiî aleșî nu întrunesc majoritatea prevĕdută prin art. 3, în combinare cu art. 1 din legea pentru alegerea Mitropoliților și Episcopilor eparchioțî.

Alegerea fiind nulă, ea n'a putut fi supusă aprobăreî Majestățeî Sale Regeluî, iar ministrul care a călcat legea devine responsabil. Am dis.

— *D. ministru al cultelor și instrucțiuneî publice, Take Ionescu*, dă citire Mesagiilor regale prin carî se aduc în desbaterea Senatuluî următórele proiecte de legî:

1. Proiectul relativ la sporirea fonduluî prevĕdut prin legea de la 7 Martie 1893 pentru împădurirea nisipurilor;

2. Pentru completarea lucrărilor la stațiunea balneară Govora cu suma de leî 50.000;

3. Autorisarea comuneî Bucurescî a contracta un împrumut de 5 milióne leî;

4. Autorisarea comuneî Bucurescî pentru a afecta suma de leî 929.491 pentru acoperirea deficitelor exercițiilor 1891—1892 și 1892—1893 din împrumutul de leî ...000.000;

5. Imprumutul comuneî urbane Craiova de leî 1.500.000.

6. Cedarea pe séma Sf. Spiridon din Iașî caseî cu locul lor unde se află școla de Bele-Arte din Iașî;

7. Desființarea catedreî de a duoa clinică chirurgicală de la facultatea de medicină din Bucurescî;

8. Un credit extraordinar de leî 7.190.000 pe séma ministruluî de instrucțiune publică.

— Se vor tipări și împărți la secțiunî.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorî, conform art. 81 din regulament, dupe ce a desvoltat interpelarea sa D. Mârzescu, și dupe rĕspunsul D-luî ministru, D. Mârzescu a avut dreptul a replica, ceea ce a făcut. Acum trebue să aduc la cunoscința Senatuluî că sunt înscrișî încă duoî oratorî: Prințul Gr. Sturdza și I. P. S. S. Mitropolitul Primat. Sunt, însă, dator să consult Senatul asupra închidereî discuțiuneî.

— Se pune la vot închiderea discuțiuneî, și se respinge.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Cu încuviințarea Senatuluî principele Gr. M. Sturdza are cuvêntul.

D. Gr. M. Sturdza: D-lor senatorî, avem fericirea de a avea între noî câțî-va senatorî fórte geloșî de a ne împiedica să facem verî-o greșélă. Orî-ce proiect de lege vine, ne aduc argumente că trebue să'l respingem saŭ să'l amânăm, și aceste argumente le produc cu o mare convingere, dar care convingere nu póte să n'o împărtășéscă și noĕ; ast-fel și în casul de față, tótă discuțiunea D-luî Mârzescu se baséză pe articolul acela care dice că colegiul se compune din toțî senatoriî și din toțî deputațiî.

Bine, D-le Mârzescu, acesta este un drept care 'l dă legea deputaților și senatorilor de a veni, dar ca în tóte colegiile electorale, numaî aceia carî vin și useză de acel drept, aceia iaŭ parte la alegere.

Acésta o scie D. Mârzescu căruia s'a dat titlul de marele elector al Iașuluî. D-luî a aplicat acésta tot-d'a-una și va trebui să aplice și în casul de față. Alt argument nu am audit.

Când pune duoî arhiereî în cumpĕnă cu 60 de senatorî și 90 de deputațî, acesta nu este un argument. Când lipsesc 90 de deputațî saŭ 60 de senatorî, atuncî este un ce maî grav de cât dacă lipsesc 2 arhiereî.

Cum a spus D. ministru de culte, nu putem subordona funcționarea colegiuluî electoral la voința orî-cuî; cine nu vine, nu ia parte la vot.

De și în parlamentul englez s'a dis că discuțiunile amuséză publicul, însă este bine să nu perdem mult timp. Am ascultat cu plăcere pe D. Mârzescu; am ascultat cu plăcere pe D. ministru de culte, însă cestiunea era fórte simplă. Dreptul acelora carî nu vin să și 'l exercite nu póte împiedice pe aceî carî vin să 'șî exercite dreptul lor de alegĕtorî.

Prin urmare, sunt cu totul pentru trecerea la ordinea dileî, pur și simplu.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: I. P. S. S. Mitropolitul primat are cuvêntul.

I. P. S. mitropolitul primat: D-le președinte, D-lor senatorî, în urma minunatuluî respuns dat de D. ministru al cultelor și a vorbireî principeluî Gr. Sturdza, puține maî am de dis. Tóte invinuirile carî 'mi s'aŭ adus de D. Mârzescu, că nu am fost corect, adică în presidarea mareluî colegiŭ, pentru alegerea celor duoî Episcopî, le primesc cu bucurie, convins fiind că 'mî am făcut datoria consciincios. Nu acuz pe D. Mârzescu în nimic. D-sa îșî face datoria de membru al partiduluî din care face parte; prin urmare, orî ce acusațiune îmî va face, cade jos, căcî sciŭ că am fost tot-d'a-una părinte adevĕrat și pios dupe cum D-sa însușî recunósce acésta.

Și dacă pentru un moment a trebuit să fiŭ puțin maî aspru, acésta nu e vina mea, ci D-sa, de óre-ce 'mî a dat ocasiune. Pe lângă acésta a trebuit să înlătur incidentul, care era să aĭbă loc în acea di de 14 Martie. Dar D. Mârzescu este cunoscut nu numaî de Corpurile legiuitóre, dar și de toțî câțî aŭ frecuentat Camera și Senatul, și apróре de întrégа țéră, că este vechiŭ antagonist al bănceî prelaților, și în special al Sf. Sinod; prin urmare, nu maî am nimic de dis și renunț la tot ce așî maî fi putut dice.

Vocî: închiderea discuțiuneî.

D. G. Mârzescu: Cer cuvêntul în cestiune personală.

Vocî: Mâine.

D. vice-președinte, A. C. Brăiloiu: Ridic ședința.

— Ședința se ridică la orele 6, anunțându-se cea viitóre pentru a duoa di, 19 Martie, orele 1 p. m.

No. 51

SENATUL

SIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 19 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, P. ..., A. Blancfort, şi T. Lerescu, secretarĭ ai biuroului.

Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 95 D-niĭ senatorĭ.

Nu rĕspund la apelul nominal 22 D-niĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

D-niĭ: Cincu Anton, Manoliu G., Sofian ..., Ştirbeiŭ B. D. (principe), Tufelcik P.

In congediŭ:

Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Bonachi M. Gr., Buzdugan V., ...cu T., Chintescu C., Ciolac I., Economu ..., Ghica Gr. D. (principe), Lupaşcu N., ...escu I. (colonel), Sassu P. V., Şendrea ..., Stătescu Eug., Tatos T. I., Vernescu ..., Vlădescu M. (general).

D. secretar, C. Fotin, dă citire sumarului şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

Se dă citire adreseĭ D-luĭ ministru al ...lor şi instrucţiuneĭ publice prin care comunică că, în ḑiua de 20 Martie curent, urmând a se da de către M. S. Regele investitura P. S S. Archiereĭ Gherasim Timuş Pitişteanu şi Dionisie Climescu Craioveanu, carĭ sunt aleşĭ, cel d'ântêiŭ episcop al eparchieĭ Argeşuluĭ şi cel d'al duoilea episcop al eparchieĭ Buzĕuluĭ, rógă pe D-niĭ senatorĭ a asista la ceremonia ce se va face, după programul pe care îl înaintéză alăturat la acéstă adresă.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, aţĭ auḑit adresa care s'a trimis de D. ministru al cultelor, prin care anunţă Senatuluĭ că în ḑiua de mâine, la 11 ore şi jumĕtate, va avea loc la Palat investitura celor duoĭ episcopĭ aleşĭ. D-niĭ senatorĭ carĭ voesc bine-voi a asista sunt rugaţĭ a veni mâine, la 11 ore şi jumĕtate la Palat.

D-lor senatorĭ, conform ordineĭ ḑileĭ stabilită de D-vóstre de erĭ, vĕ rog să treceţĭ în secţiunĭ.

D. G. Mârzescu: D-le preşedinte, am cerut cuvêntul în cestiune personală.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Indată dupe redeschiderea şedinţeĭ publice, vĕ voiŭ da cuvêntul D-vóstră, D-le Mârzescu.

Şedinţa e suspendată, şi D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ la 2 ore şi jumĕtate.

La redeschiderea şedinţeĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. Mârzescu a cerut cuvêntul în cestiune personală de erĭ, la finitul şedinţeĭ, are cuvêntul.

D. G. Mârzescu: D-lor senatorĭ, Teofilia Sa Mitropolitul Primat, intervenind dupe desvoltarea interpelăreĭ mele pentru ca să se apere, că n'a preşeḑut colegiul electoral într'un mod arbitrar şi despotic, 'mĭ-a adresat cuvintele următóre: *nu mĕ minunez de cele ce a desvoltat D. Mârzescu aci în Senat, căcĭ D-sa nu de aḑĭ este cunoscut, nu ḑic în acest Parlament, dar în tótă ţéra că este un duşman al bănceĭ prelaţilor, că este un duşman al S-tuluĭ Sinod.*

Cuvintele acestea rostite de înaltul prelat la adresa mea sunt nedrepte şi ţin să mĕ justific înaintea D-vóstre.

Nu sunt nicĭ contra bănceĭ prelaţilor, nicĭ contra S-tuluĭ Sinod, dar sunt contra orĭ căruĭ prelat care ar călca legea şi ar comite un abus; sunt contra Sinoduluĭ, când Sinodul ar lucra contra legilor şi canónelor recunoscute prin Constituţiunea ţĕreĭ.

In duoĕ marĭ ocasiunĭ am atacat Sinodul. Maĭ ântêiŭ în 1873, când am luat apărarea Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceaveĭ, a luĭ Calinic Miclescu, contra regulamentuluĭ Sinoduluĭ, făcut sub conservatorĭ, cu ocasiunea ceremonieĭ înmormêntăreĭ regretatuluĭ Domnitor Alexandru Ión I Cuza Voevod. Atuncĭ am luat apărarea Mitropolituluĭ Moldoveĭ şi Suceaveĭ şi am publicat o broşură intitulată:

Fără de legea canonică a S-tuluĭ Sinod al sânteĭ bisericĭ ortodoxe de rĕsărit, şi am avut fericirea ca Sinodul d'impreună cu guvernul să revină asupra aceluĭ regulament.

Am apărat pe Mitropolitul Calinic şi drepturile Mitropolieĭ Moldoveĭ şi Suceaveĭ, povĕţuit de principele Dimitrie Cantemir, care în *Descrierea Moldoveĭ* arată că: »Mitropolitul Moldoveĭ are cu totul deosebită cinste la biserica rĕsărituluĭ pe care alţĭ Mitropoliţĭ nu o aŭ, şi măcar că nu are nume de Patriarch, *dar nu este supus nimĕnuia*«.

A duoa óră, în 1883—1884, când am luat apărarea archiereluĭ Calistrat Orleanu, făcênd recurs înaintea Curţeĭ de casaţie contra nelegiuireĭ sinodale. In acéstă privinţă, să 'mĭ permiteţĭ să vĕ fac o revelaţiune: maĭ înainte de a mĕ duce înaintea Curţeĭ de casaţie, am avut alăturea cu mine ca complice pe unul dintre prelaţiĭ din S-tu Sinod; şi acel complice cine credeţĭ că este?

Este actualul Primat al Românieĭ.

D-lor, a fost suspendat archiereul Calistrat Orleanu într'un mod pe care eŭ, în consciinţa mea, 'l am creḑut că este anticanonic şi nelegiuit. Nu cunoscém pe archiereul Calistrat Orleanu Bêrlădeanu, cunoscém pe fratele sĕŭ, pe profesorul, defunctul Barbu Constantinescu, care a venit la mine şi 'mĭ a ḑis: *te rog, ia apĕrarea frateluĭ meŭ contra hotărîreĭ Sinoduluĭ.*

'I am rĕspuns: *Bucuros, dar trebue să studiăz cestiunea, căcĭ este o cestiune cu totul nouă în care canónele bisericescĭ vor juca, póte, rolul principal«.*

D. Barbu Constantinescu 'mĭ a maĭ adaos atuncĭ: *Ca să 'ţĭ dovedesc, D-le Mârzescu, cât de nedrept a lucrat S-tul Sinod, şi cât de arbitrar a fost faţă de fratele meŭ,* îţĭ voiŭ da ca să citescĭ scrisórea care 'mĭ a adresat'o episcopul de Argeş, Ghenadie, actual Primat al Românieĭ.

Când am citit acea scrisóre, vĕ mărturisesc că am prins suflet, şi 'mĭ am ḑis, cu acéstă scrisóre mĕ voiŭ duce cu fruntea sus înaintea Curţeĭ de casaţie.

Ca să scurtez, cer voie să vĕ citesc, din apĕrarea Archiereuluĭ Calistrat, numaĭ cele ce le am ḑis la Curtea de casaţie, când am presentat înalteĭ Curţĭ scrisórea Episcopuluĭ de Argeş, a actualuluĭ Primat.

Citesc decĭ:

»Şi acum când v'am probat competinţa vóstră în judecarea recursuluĭ teofilieĭ sale Archiereuluĭ Calistrat, dacă este adevĕrat, dupe cum aşa de elocinte a observat'o şi marele teolog Grigore, că *»sórele dreptăţeĭ pentru toţĭ rĕsare, cu toţiĭ petrece, pentru toţĭ móre şi pentru toţĭ reînvie«,* Daţĭ'mĭ voie, strălucIţĭ boierĭ, din cel maĭ înalt judeţ lumesc, să vĕ citesc, cu privire la acest recurs, şi un fragment din scrisórea ce Eminenţia Sa *Episcopul de Argeş,* astăḑĭ Primat al Românieĭ, a adresat'o profesoruluĭ Barbu Constantinescu, frateluĭ Archiereuluĭ Calistrat.

N'aşĭ fi luat, Inaltă curte, apĕrarea infortunatuluĭ şi umilituluĭ Archiereŭ, şi nu 'mĭ aşĭ fi permis ca să vin cu atâta îndrăsnélă în templul justiţieĭ să atac nelegiuirile sinodale, daca n'aşĭ fi avut probe puternice, că Inalta acéstă soboritate eclesiastică a comis cel maĭ necalificabil exces de putere.

»Scrisórea Episcopuluĭ de Argeş, fiind un tesaur preţios nu numaĭ pentru mine, dar şi pentru tótă lumea creştină, care asistă la acest extraordinar recurs; iată cum glăsuesce în fragmentul relativ la lovirea nedréptă anticanonică şi anti-legală dată recurentuluĭ Archiereŭ.

Amice Barbule,

. . . .

»M'am mirat, cum aşa curênd, a întors'o acea persónă atât de înaltă.

Prin vorbele acestea, onor. D-niĭ senatorĭ, este indicat Mitropolitul Primat, repausatul Calinic Miclescu.

Urmez a citi scrisórea:

»Apoĭ nu scie, că de Tómnă avem să ne vedem şi să ne explicăm? Şi ce are să ḑică, când 'ĭ voiŭ dovedi că nu este aşa, cum 'ţĭ a spus? Negreşit că va roşi şi va da din colţ în colţ.

»Lucru este aşa cum 'ţĭ am spus; nu cum s'a spus. Şi iată cuvintele mele carĭ 'i le am ḑis, când m'am dus la dênsul, şi pe carĭ ţi le am spus:

»Un vot al S-tuluĭ Sinod nu există pentru oprirea luĭ Calistrat; şi un Archiereŭ nu se póte opri, nicĭ condamna, până ce maĭ ântêiŭ nu i se va arĕta vina şi nu se va judeca.....

Şi apoĭ, Episcopul de Argeş, actualul primat, continuă, citând textual vorbele ce le ar fi ḑis Mitropolituluĭ Primat:

Şi că maĭ bine ar fi, ca lucrul să 'l lă-

saţĭ baltă până la Tómnă, ca atuncĭ, daca veţĭ crede de cuviinţă şi vor fi probe, să 'l aduceţĭ inaintea S-tuluĭ Sinod. Şi acésta o fac atât în interesul I. P. S. Vóstre, cât şi pentru demnitatea Sinoduluĭ.«

Dupe ce reproduce în scrisórea sa adresată profesoruluĭ Barbu, limbagiul ce l'ar fi ţinut Mitropolituluĭ Primat Calinic Miclescu, Episcopul de Argeş termină scrisórea ḑicênd: «

»*Acestea 'i le-am ḑis, dupe cum v'am maĭ spus, iar nicĭ de cum că m'am învoit la dorinţa dênsuluĭ de a face lucrurĭ* necorecte provenite numaĭ din pasiunĭ«.

Luaţĭ bine aminte la cuvintele peste mêsură de grave, rostite de un Episcop la adresa Mitropolituluĭ Primat:

»Lucrurĭ necorecte, provenite numaĭ din pasiunĭ«. Ḑice episcopul de Argeş prin epistola sa, şi vaĭ, vorbele acestea atât de grave sunt la adresa Mitropolituluĭ Primat, preşedintele S-tuluĭ Sinod al sânteĭ biserici autocefale ortodoxe de Rĕsărit, la adresa tocmaĭ a aceluĭ Inalt Prelat care, ca şi Teofil al Alexandrieĭ din judecata luĭ Chrisostom aştepta cu nerăbdare şi în neastêmpĕr ḑiua de a 'şi osândi pe Arhiereul Calistrat.

Cum vedeţĭ, D-lor senatorĭ, a duoa óră când am apărat pe archiereul Calistrat, 'l am apărat contra uneĭ lucrărĭ nedrepte, antilegale a Sinoduluĭ, şi am avut alăturĭ cu mine pe însuşĭ episcopul de Argeş, care a autorisat pe rĕposatul Barbu Constantinescu ca eŭ să fac uz de acéstă scrisóre din naintea Inalteĭ curţĭ de casaţiune.

Decĭ, nu sunt duşmanul Sinoduluĭ, dar sunt duşmanul Sinoduluĭ când el va lucra cu pasiune şi în contra legilor; nu sunt adversarul nicĭ unuĭ prelat, dar voiŭ fi duşmanul şi adversarul prelatuluĭ aceluia care nu 'şi va face datoria şi va comite abus ca episcop, ca păstor sufletesc în eparchia sa.

D-lor, rĕŭ a făcut teofilia sa Mitropolitul Primat ca să 'mĭ ḑică vorbele acestea, fiind că munte cu munte se ajunge, dar încă om cu om! Nu sciŭ ce reservă sórta viitoruluĭ,... şi precum faţă de Calinic Miclescu, căruia am avut onóre să 'ĭ fiŭ nu numaĭ fiŭ sufletesc, dar un amic fórte intim—şi D. Lascar Catargi, preşedintele consiliuluĭ din 1873 scie cu câtă căldură şi energie 'l am apărat,—tot cu acea căldură şi energie am apărat şi pe Calistrat Orleanul contra luĭ Calinic Miclescu care, devenit Primat al Românieĭ, a fost nedrept şi inuman către Calistrat Orleanul Bêrlădeanul, şi decĭ, cred că am justificat în de ajuns că dracul nu e aşa de negru dupe cum îl descriŭ uniĭ călugărĭ, fie din ceĭ de rangul de jos, fie din ceĭ de rangul de sus.

V'am dovedit prin citaţiunile ce vi le am făcut, că călugăriĭ, de şi represintă chipul îngeresc, totuşĭ câte o dată sunt fórte negri la inimă...

Iată, D-lor, ca justificare, ce am avut de ḑis în cestiunea mea personală, cu actualul Primat al Românieĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ!

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D. ministru de finance are cuvêntul.

D. ministru de finance, M. Germani: Rog pe onor. Senat să bine-voiască a interverti întru cât-va ordinea ḑileĭ, şi a priimi să se discute ântêiŭ *legea escedentelor* şi *legea reserviştilor*, şi pe urmă *legea comunală*. (Aprobărĭ).

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru de finance, şi se priimesce.

— *D. raportor, L. Paciurea*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. A. Nedelcovicĭ pentru secţiunea I;
» Gr. Capşa » » III;
» I. Plesnilă » » IV;
» I. Ianov » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 18 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, relativ la întrebuinţarea excedentuluĭ în numerar constatat la încheiarea exerciţiuluĭ 1892—93, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 1.112 din 17 Martie 1894.

Comitetul de delegaţĭ, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Situaţiunea tesauruluĭ public, încheiată pe ḑiua de 30 Septembre 1893, exerciţiul 1892—93, s'a soldat cu un excedent bănesc în sumă de leĭ 25.249.755, banĭ 24. Din acest excedent scăḑêndu-se leĭ 707.492, banĭ 87, carĭ servesc de acoperire uneĭ sume egale ce a rĕmas necheltuită în anul 1892—93 din creditul de 860.000 leĭ, acordat ministeruluĭ de resbel pentru îmbunătăţirea şi înmulţirea raseĭ cailor din ţéră, rĕmâne cu totul disponibilă suma de leĭ 24.542.262, banĭ 37, pentru a căreĭ întrebuinţare se supune deliberărilor şi aprobăreĭ D-vóstre alăturatul proiect de lege.

D. ministru de finance, prin expunerea de motive cu care însoţesce acest proiect de lege, arată că:

Budgetul general al Statuluĭ presintă o anomalie care trebuesce înlăturată. Acéstă anomalie provine din faptul că, în anul 1881, luna Aprilie, făcêndu-se prima emisiune de rentă amortisabilă 5 la sută, în sumă de 148.200.000 leĭ capital nominal, cu anuităţile exigibile la 1 Octombre şi 1 Aprilie din fie-care an, urma să se trécă în budgetul exerciţiuluĭ 1881—82 anuitatea pentru un an întreg, adică dobênda şi amortismentul pe timpul de la 1 Aprilie 1881 — 30 Septembre 1881, exigibile la 1 Octombre 1881, precum şi dobênda şi amortismentul de la 1 Octombre 1881 până la 31 Martie 1882, exigibile la 1 Aprilie 1882.

De fapt însă nu s'a trecut în budget ca alocaţiune de cât numaĭ suma de 4.155.000 leĭ, adică anuitatea de 1 Octombre 1881 (a se vedea budgetul datorieĭ publice pe exerciţiul 1881—82, cap. III, art. 7, al. *f*); iar anuitatea de 1 Aprilie 1882, care represintă, precum am maĭ ḑis, dobênda şi amortismentul de la 1 Octombre 1881 până la 31 Martie 1882 şi care, prin urmare, constituia o sarcină a acestuĭ exerciţiŭ 1881—82, s'a trecut în budgetul exerciţiuluĭ 1882—83.

In acest budget alocaţiunea înscrisă pentru plata anuităţeĭ renteĭ amortisabile 5 la sută a fost de leĭ 8.422.000 (vedĭ cap. III, art. 7 din budgetul datorieĭ publice pe 1882—83), din care plătindu-se anuitatea pe 6 lunĭ din anul trecut, în sumă de leĭ 4.154.750, restul a servit la plata anuităţeĭ primelor 6 lunĭ din anul 1882—83; iar anuitatea privitóre pe cele-alte 6 lunĭ din acest din urmă an, atât la capitalul de leĭ 148.200.000 împrumutat în anul 1881—82, cât şi la acela de 33.325.000, ce s'a maĭ împrumutat în anul 1882—83, s'a trecut asupra budgetuluĭ exerciţiuluĭ viitor 1883—84, uşurându-se, cu modul acesta, sarcinile exerciţiuluĭ precedent cu o sumă de leĭ 5.036.225.

Pentru anul 1883—84 alocaţiunea budgetară a fost de leĭ 10.862.000 (cap. III, art. 7, budgetul datorieĭ publice), din care s'a plătit leĭ 5.036.225, anuitatea privitóre pe a duoa jumĕtate a anuluĭ 1882—83, precum şi aceea pe intervalul de la 1 Aprilie 1883 până la 30 Septembre 1883; iar anuitatea pentru timpul de la 1 Octombre 1883 până la 31 Martie 1884 s'a trecut şi s'a plătit din budgetul exerciţiuluĭ 1884—85. In cursul anuluĭ 1883—84 s'aŭ făcut împrumuturĭ cu rentă amortisabilă pentru un capital nominal de leĭ 43.000.000; anuitatea dar pe cele din urmă 6 lunĭ ale anuluĭ 1883—84 pentru întregul capital împrumutat până atuncĭ, care era de leĭ 224.525.000, se cifra la suma de leĭ 6.149.875, banĭ 50, sumă cu care sarcinele exerciţiuluĭ 1883—84 aŭ fost uşurate.

Acelaşĭ sistem s'a continuat şi în aniĭ următorĭ, imputându-se tot-d'a-una anuitatea datorită pentru a duoa jumĕtate a anuluĭ asupra budgetuluĭ exerciţiuluĭ viitor. Imprumuturile succedându-se în fie-care an, anuităţile carĭ se transmiteaŭ de la un budget la altul cresceaŭ, ast-fel că, la finele anuluĭ 1887—88, capitalul împrumutat cu rentă amortisabilă 5 la sută fiind de leĭ 336.525.000, budgetul exerciţiuluĭ 1888—89 avea să suporte sarcina uneĭ anuităţĭ de leĭ 9.351.200, care represintă dobêndile şi amortismentul pe intervalul de la 1 Octombre 1887 până la 31 Martie 1888, şi care, prin urmare, trebuia plătită din resursele şi din budgetul exerciţiuluĭ 1887—88.

Alocaţiunea budgetară înscrisă în budgetul datorieĭ publice pentru exerciţiul 1888—89 a fost de leĭ 21.192.600 (vedĭ budgetul, cap. I, art. 2). Din acest credit s'a plătit suma de leĭ 9.315.200, anuitatea pe 6 lunĭ din anul precedent 1887—88, precum şi anuitatea cuvenită de la 1 Aprilie 1888 până la 30 Septembre 1888, anuitate care, din causa împrumutuluĭ de 100.000.000 leĭ capital nominal, contractat în Maiŭ 1888 şi din care până la 30 Septembre 1888 se procurase tesauruluĭ contra valoreĭ a 66.000.000 leĭ capital nominal, se ridicase la suma de leĭ 11.106.912, banĭ 50; restul creditului s'a întrebuinţat, conform cu specificarea din budget, la plata dobêndilor bonurilor de tesaur ce se emiseseră în 1887 pentru acoperirea provisorie a creditului de 30.000.000 leĭ acordat ministeruluĭ de resbel, şi carĭ bonurĭ de tesaur s'aŭ retras apoĭ, plătindu-se cu din produsul împrumutuluĭ de 100.000.000 leĭ.

Rĕmânea dar de plată, pentru anul 1888—89, dobêndile şi amortismentul pentru timpul de la 1 Octombre 1888 până la 31 Martie 1889, carĭ, prin realisarea integrală a împrumutuluĭ de 100.000.000 leĭ, represintă suma de leĭ 12.091.462, banĭ 50. Alocaţiunea respectivă fiind epuisată prin plăţile sus indicate, iar situaţiunea budgetară nepermiţênd deschiderea unuĭ credit suplimentar pentru o sumă atât de importantă, guvernul din 1888 a fost nevoit să continue sistemul început de la 1881, şi ast-fel anuitatea pe a duoa jumĕtate a anuluĭ 1888—89 s'a trecut şi s'a plătit din creditul şi din resursele anuluĭ viitor 1889—90, cu tóte că represintă o cheltuială a anuluĭ 1888—89.

Este constant, dar, că budgetele exerciţiilor 1881—82 până la 1888—89 inclusiv aŭ lăsat o neajungere de leĭ 12.091.462, banĭ 50, care, neputêndu-se acoperi la timp, s'a transmis din budget în budget; din acéstă causă, alocaţiunea prevĕdută în budgetul anuluĭ curent, din care a trebuit să se plătéscă anuitatea pe 6 lunĭ din anul trecut 1892—93, nu póte să facă faţă şi anuităţeĭ pentru timpul de la 1 Octombre 1893 până la 31 Martie 1894, care, dacă s'ar continua sistemul inaugurat la 1881, ar trebui să se acopere din creditul prevĕdut în budgetul anuluĭ viitor 1894—95.

Independent de anomalia ce presintă starea acésta de lucrurĭ, trebuesce să semnalăm şi dificultăţile de fapt ce administraţia financelor a întêmpinat tot-d'a-una cu plata anuităţeĭ de 1 Aprilie a renteĭ amortisabile 5 %. Cea maĭ mare parte din anuitate se plătesce în străinĕtate şi, conform convenţiunilor încheiate încă de la 1882, guvernul trebuesce să transmită fondurile necesare cu 14 dile înainte de scadenţă; ast-fel că, în cursul luneĭ Martie din fie-care an, ministerul de finance trebuesce să execute plata uneĭ sume fórte importantă asupra unuĭ credit prevĕdut în budgetul anuluĭ viitor, budget care adesea-orĭ nicĭ nu este încă votat şi, în tot casul, care nu intră în aplicaţiune de cât la 1 Aprilie care urméză.

Până la 1889 acéstă dificultate s'a înlăturat prin convenţiunĭ încheiate fie cu Banca Naţională,

fie cu diferiţi bancheri, carĭ avansaŭ fondurile şi cărora se plăteaŭ dobêndĭ şi comisióne; iar de la anul 1890 încóce, graţie excedentelor constatate cu carĭ s'aŭ soldat budgetele.

Pentru înlăturarea, dar, a acestor anomaliĭ şi dificultăţĭ, am credut că este regulat şi că se cuvine ca neajungerea de leĭ 12.091.462, banĭ 52, cu care s'a presintat şi s'a încheiat budgetele exerciţiilor 1881—82 până la 1888—89 inclusiv, să se acopere cu din excedentele cu carĭ s'aŭ soldat budgetele exerciţiilor 1890/91—1892/93, excedente carĭ se ridică, precum s'a arătat, la suma de leĭ 24.542.262, banĭ 37, deschiḑêndu-se, în acest scop, un credit suplimentar la art.... din budgetul datorieĭ publice pe exerciţiul curent 1893—94.

Prin acéstă regulare budgetul pe exerciţiul viitor nu va suferi nicĭ o schimbare, căcĭ alocaţiunea prevĕḑută într'ênsul va servi la plata anuităţeĭ pentru întregul an 1894—95; se va uşura însă cu acéstă sumă budgetul exerciţiuluĭ 1931—1932, care, în starea actuală de lucrurĭ, avea să suporte anuitatea unuĭ împrumut stins deja în anul precedent 1930—1931.

*
* *

Tot din excedentul bănesc constatat la 30 Septembre 1893 se propune deschiderea unuĭ credit extraordinar de leĭ 1.500.000, necesar ministeruluĭ de finance, însă :

Leĭ 1.000.000 pentru construcţiunĭ şi achisiţiunĭ de localurĭ vamale şi pentru instalaţiunile necesare locuinţeĭ funcţionarilor vamalĭ, şi

Leĭ 500.000 pentru întregirea credituluĭ de 2.000.000 leĭ, acordat prin legea din 28 Maiŭ 1892, din care s'a plătit preţul de cumpĕrătóre al şantieruluĭ de construcţiunĭ navale de la Severin, precum şi pentru completarea acestuĭ şantier cu instalaţiunile necesare.

Cea maĭ mare parte din biurourile şi sucursalele vamale fiind cu totul isolate şi depărtate de orĭ-ce centru de populaţiune, cu multă greutate şi administraţia vămilor şi impiegaţiĭ vamalĭ pot găsi localurĭ de închiriat pentru biurourĭ şi pentru locuinţe. Localurile de ocasiune ce se găsesc nu sunt situate în punctele cele maĭ convenabile reclamate de serviciŭ, aşa că controlul asupra operaţiunilor de fruntarie şi din porturĭ devine aprópe ilusoriŭ.

La cele maĭ multe puncte de fruntarie, legate prin drum de fer, localurile de cancelarie pentru vămĭ formézā o simplă despărţire din corpul magasiilor căilor ferate, improprie serviciuluĭ şi cu totul nehigienice. Lipsa de magasie pentru depunerea şi pentru conservarea mărfurilor este de asemenea fórte simţită, aşa că, în cele maĭ multe porturĭ, mărfurile staŭ în locurĭ neacoperite, expuse la tóte intemperiile. Construirea unor asemenea magasiĭ ar asigura şi averea comercianţilor, ar face şi controlul vamal maĭ eficace şi ar crea şi un venit Statuluĭ prin perceperea taxeĭ de magasinagiŭ.

Pentru tóte aceste consideraţiunĭ, se cere deschiderea credituluĭ de 1.000.000 leĭ pentru construcţiunĭ şi achisiţiunĭ de localurĭ vamale, cu instalaţiunile necesare pentru locuinţa funcţionarilor; căcĭ, în locurile isolate şi depărtate, unde se află situate punctele vamale, impiegaţiĭ cu anevoie găsesc case de închiriat şi, în tot casul, la distanţe marĭ de biuroul vamal, ceea ce le causézā dificultăţĭ şi produce neajunsurĭ în serviciŭ.

In ce privesce cel-alt credit extraordinar de 500.000 leĭ ce se cere, trebuesce a vĕ pune în vedere că, în véra anuluĭ 1893, presintându-se ocasiunea, regia monopolurilor Statuluĭ a cumpĕrat şantierul de construcţiunĭ vamale de la Severin, de la societatea danubiană austriacă.

Achisiţiunea acestuĭ şantier s'a făcut în înduoitul scop, pe de o parte, de a se asigura întreţinerea în condiţiunĭ avantagióse, şi la momentul trebuinţeĭ, a vaselor cumpĕrate pentru serviciul transportuluĭ pe apă necesar regieĭ monopolurilor Statuluĭ; iar pe de altă parte ca, în urma desvoltăreĭ şi completăreĭ luĭ, să pótă fi în stare de a îndestula, în acelaşĭ timp, şi nevoile întreprinderilor private de navigaţiune, făcênd să profite ţéra de sumele însemnate ce atât particulariĭ, cât şi administraţia regieĭ, plăteaŭ până acum în străinĕtate.

Costul acestuĭ şantier a fost de leĭ 218.140, banĭ 71, care s'a plătit din creditul de 2.000.000 leĭ, acordat prin legea din 28 Maiŭ 1892 pentru cumpĕrărĭ de vase şi pentru instalaţiunile necesare; cum însă acest credit este necesar pentru desĕvîrşirea lucrărilor pentru carĭ maĭ ântéiŭ a fost destinat, se cere acum suma de leĭ 500.000, atât pentru întregirea credituluĭ sus arăta, cât şi pentru a se putea desvolta şi completa şantierul cu tóte îmbunătăţirile şi adăugirile necesare, punêndu'l ast-fel pe un picior egal cu cele-alte asemenea stabilimente de pe Dunăre şi cu mĕsura de a rĕspunde la orĭ-ce trebuinţă.

*
* *

Din totalul excedentuluĭ constatat la 30 Septembre 1893, deducêndu-se cele duoĕ sume sus indicate, adică acea de leĭ 12.091.462, banĭ 50, şi acea de 1.500.000 leĭ, maĭ rĕmâne disponibilă suma de leĭ 10.950.799, banĭ 87, care se afectézā în totalitatea eĭ la plata de lucrărĭ extraordinare

pentru acoperirea cărora s'a autorisat emisiune de rentă amortisabilă, micşorându-se ast-fel cu acéstă sumă autorisaţiunile date guvernuluĭ pentru a efectua împrumuturĭ.

Intru cât tóte sarcinile exerciţiilor închise până la 1892—93 inclusiv sunt cu totul acoperite, credem că acésta este întrebuinţarea cea maĭ utilă ce se póte da soldului rĕmas din excedent.

Pentru tóte aceste consideraţiunĭ, comitetul, admiţênd proiectul de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da a D-vóstre aprobare.

Raportor, L. PACIUREA.

LEGE

pentru întrebuinţarea excedentuluĭ în numerar constatat la închiderea exerciţiuluĭ 1892—93

Art. I.—Excedentul în numerar, în sumă de leĭ 24.542.262, banĭ 37, constatat la închiderea exerciţiuluĭ 1892—93, se afectéză în modul următor:

Leĭ 12.091.462, banĭ 50, ca acoperire a creditului suplimentar de aceeaşĭ sumă ce se deschide ministeruluĭ de finance pentru budgetul datorieĭ publice, la cap. I, art. 1, pentru plata anuităţeĭ de 1 Aprilie 1894 a împrumuturilor cu rentă amortisabilă 5% contractate de la 1881—1888, anuitate care representă dobênda şi amortismentul pe intervalul de la 1 Octombre 1893 până la 1 Aprilie 1894, constituind ast-fel o sarcină a exerciţiuluĭ 1893—94;

» 1.500.000 » — ca acoperire a creditului extraordinar de leĭ 1.500.000 ce se deschide aceluiaşĭ minister, din care însă leĭ 1.000.000 pentru construcţiunĭ şi achisiţiunĭ de localurĭ vamale şi instalaţiunile necesare pentru locuinţa impiegaţilor; iar leĭ 500.000 pentru întregirea creditului de 2.000.000 leĭ, acordat prin legea din 28 Maiŭ 1892, din care s'a efectuat plata preţuluĭ de cumpĕrătóre a şantieruluĭ de construcţiunĭ navale de la Severin, precum şi pentru completarea acestuĭ stabiliment cu tóte îmbunătăţirile ce maĭ reclamă.

» 10.950.799 » 87 la plata lucrărilor extraordinare pentru acoperirea cărora s'a autorisat emisiunĭ de rentă amortisabilă.

Leĭ 24.542.262, banĭ 37, total.

Art. II. — Creditul suplimentar de leĭ 12.091.462, banĭ 50, se va trece în compturile exerciţiuluĭ 1893—94; iar creditul extraordinar de leĭ 1.500.000 se va trece în comptul anilor în curgerea cărora se vor întrebuinţa şi în mĕsura plăţilor ce se vor face, raportându-se la finele fie-căruĭ an sumele rĕmase disponibile, până la completa lor întrebuinţare.

Art. III.—Intre veniturile exerciţiuluĭ 1893—94 se va trece suma de leĭ 12.091.462, banĭ 50, echivalentul creditului suplimentar, precum şi echivalentul sumelor ce se vor plăti din creditul extraordinar de 1.500.000 leĭ; iar restul pentru acoperirea acestuĭ din urmă credit se va trece în comptul anilor viitorĭ, în mĕsura plăţilor ce se vor face în fie-care an.

Art. IV.— Suma de leĭ 10.950.799, banĭ 87, afectată la plata lucrărilor extraordinare, se va trece în comptul fondurilor speciale realisate prin emisiune de rentă amortisabilă, micşorându-se cu dênsa autorisaţiunile date guvernuluĭ pentru efectuarea unor asemenea emisiunĭ.

Pentru tóte împrumuturile ce guvernul este încă autorisat a contracta, i se dă facultatea de a emite rentă amortisabilă pe tipul de 5% saŭ 4%, saŭ orĭ-ce altă formă de împrumut, dupe cum va găsi de cuviinţă şi maĭ în avantagiul Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑecĭ* voturĭ, contra a *ḑece*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, ţiunea generală asupra proiectuluĭ este isă.

Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, D. pre-te pune la vot luarea în consideraţiune iectuluĭ, şi se priimesce.

D. raportor, L. Paciurea, dă citire 1, 2, 3 şi 4 din lege, carĭ punêndu-se succesiv la vot, se primesc fără discuţiune.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este următorul:

Votanţĭ	50
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	49
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

Acum, D-lor, trecem la proiectul de lege relativ la scutirea pe viaţă de dările de comunicaţie a reserviştilor carĭ aŭ luat parte la resbelul din 1877—1878.

—*D. raportor, general Tamara,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. G. Alexescu pentru secţiunea II;
» General J. Lahovari » » III;
» Maior Lămotescu » » IV;
» Colonel Petroni » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea I, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, relativ la scutirea pe viéţă de darea căilor de comunicaţie a reserviştilor carĭ aŭ luat parte în rĕsboiul din 1877—78, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. . . din . . . .

Comitetul de delegaţĭ aĭ secţiunilor, ca şi secţiunile, a admis în unanimitate acest proiect de lege, dându'mĭ însărcinarea a vĕ referi.

Domnilor senatorĭ,

In urma resbeluluĭ din 1877—78, dispoziţiunea generală a legeĭ pentru contribuţiunea căilor de comunicaţiune, în virtutea căreia gradele de jos din armată sunt scutite de acéstă dare pe timpul cât fac serviciul în reservă, a fost lărgită în favórea reserviştilor carĭ luase parte la resbel, acordându-li-se pe viéţă scutirea de căile de comunicaţiune, ca o recompensă pentru serviciile aduse în campanie.

In fapt însă, şi cu tóte că legea specială din 12 Maiŭ 1878 limita într'un mod lămurit acéstă excepţiune numaĭ în folosul reserviştilor carĭ fusese ridicaţĭ de la vetrele lor spre a lua parte la resbel, corpurile de trupă aŭ liberat bilete de scutire pe viéţă tutulor reserviştilor, fără deosebire, adică atât acelora carĭ aŭ fost chemaţĭ peste hotare de la vetrele lor, cât şi acelora carĭ, împlinind termenul serviciuluĭ activ în cursul resbeluluĭ, aŭ fost reţinuţĭ în armată şi aŭ continuat campania.

Ast-fel dar, agenţiĭ fiscalĭ, în faţa constatărilor emanate de la autorităţile militare, aŭ scăḑut din rolurĭ pe toţĭ ceĭ ce se presintaŭ cu bilete de scutire şi aŭ lăsat din parte-le nesupĕraţĭ pe reserviştiĭ de ambele categoriĭ, continuându-se acéstă stare de lucrurĭ până în anul trecut.

In tómna anuluĭ 1892, în urma reclamaţiunilor ivite din partea unora din reserviştĭ carĭ nu dobêndise şi eĭ scutirea, dându-se loc a se cerceta cestiunea maĭ de aprópe şi constatându-se că mare parte din scutirĭ eraŭ făcute fără a se ţine sémă de deosebirea ce legea în vigóre stabilea între reserviştiĭ chemaţĭ în timpul resbeluluĭ de la vetrele lor şi aceĭ carĭ fusese reţinuţĭ în campanie, comisiunile de recensĕmênt din 1893 şi 1894 aŭ înscris în rolurĭ pe aceĭ din ultima categorie, supunêndu'ĭ, prin urmare, la plata impozituluĭ.

Comitetul, avênd în vedere că dacă scutirea, prevĕḑută prin legea din Maiŭ 1878, a fost acordată ca o recompensă acelor reserviştĭ carĭ, în mod excepţional, aŭ fost chemaţĭ în resbel peste hotare, nu este maĭ puţin drept de a se face aceeaşĭ favóre şi acelor carĭ, de şi conform legeĭ, aŭ fost reţinuţĭ în armată din causa resbeluluĭ şi ast-fel înapoiaţĭ la vetrele lor peste termenul de serviciŭ activ; considerându-se, pe de altă parte, că suma ce ar representa asemenea scutirĭ nu constitue un însemnat sacrificiŭ pentru fisc, a admis acest proiect de lege, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă, D-lor deputaţĭ, să bine-voiţĭ a'ĭ da şi aprobarea D-vóstre.

Pe aceste considerante, vĕ rog, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, G. TAMARA

L E G E

pentru scutirea pe viéţă de darea căilor de comunicaţie a reserviştilor carĭ aŭ luat parte în resbelul din 1877—78

Art. I. Se scutesc pe viéţă de darea căilor de comunicaţie tóte gradele de jos din armată carĭ aŭ împlinit termenul serviciuluĭ activ în cursul resbeluluĭ din 1877—78, şi carĭ aŭ fost reţinuţĭ în campanie până la 5 August 1878, când armata a fost pusă pe picior de pace.

Art. II. Ministerul de finance este autorisat ca din oficiŭ să dispună ştergerea definitivă din rolurĭ a tutulor reserviştilor aflaţĭ în aceste condiţiunĭ, desfiinţându-se în acelaşĭ timp orĭ-ce urmărirĭ pentru trecut.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, şi s'a adoptat cu unanimitate de *şése-ḑecĭ* voturĭ.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *C. Miclescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiune, care se priimesce.

— Art. 1 şi 2 se priimesc succesiv, fără discuţiune.

— Se pune la vot prin bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ 52
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 52

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

— D. ministru de finance, M. Germani, dă citire Mesagiuluĭ regal, prin care se înaintéză proiectul de lege pentru acordarea uneĭ pensiunĭ viageră de 250 leĭ, D-neĭ Anastasia Protopopescu.

Apoĭ adaogă.

Cred că nu am nevoie, D-lor senatorĭ, să vĕ rog să luaţĭ de urgenţă acest proiect de lege.

—Se pune la vot urgenţa, şi se priimesce.

—*D. ministru de finance, M. Germani*, dă citire Mesagiuluĭ regal prin care se înaintéză proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 60 de leĭ pe lună D-luĭ Toma Adam, vechiŭ servitor la Cameră.

— Se trimite la secţiĭ:

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Acum avem la ordinea ḑileĭ proiectul de lege pentru organisarea comunelor urbane, amendat de Cameră.

— *D. raportor, Dr. Garoflidi*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la organisarea comunelor urbane, votat de Senat în şedinţa de la 22 Februarie 1893 şi amendat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894. adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. . . . de la 17 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţia I pe D. A. Brăiloiu;
» II » » Th. Lerescu;
» III » » Al. Blancfort;
» IV » » I. Plesnilă, şi
» V » » pe subsemnatul, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie 1894 sub preşedinţa D-luĭ Anton C. Brăiloiu, s'a constituit în comitet al delegaţilor, şi luând în cercetare modificările făcute de Adunarea deputaţilor la ḑisul proiect de lege, le-aŭ admis în unanimitate.

Aceste modificărĭ sunt cele coprinse în anexul de pe lângă presentul raport.

D-lor senatorĭ, în calitate de raportor din partea comitetul delegaţilor, am onóre a vĕ ruga să bine-voiţĭ a admite şi D-vóstre modificările introduse de Adunarea deputaţilor, bine-voind a aproba proiectul de lege.

Raportor, Dr. N. GAROFLID.

AMENDAMENTELE INTRODUSE DE ADUNAREA DEPUTAŢILOR

LA

PROIECTUL DE LEGE PENTRU ORGANISAREA COMUNELOR URBANE

VOTAT DE SENAT IN ŞEDINŢA DE LA 22 FEBRUARIE 1893

Articolele modificate de Adunare

Art. 5. De la acest articol s'a modificat al. *b* precum urméză:

»*b)* A îngriji de cult şi de biserică, conform legilor şi regulamentelor relative«.

Art. 6, alin. I s'a modificat ast-fel:

»Fie-care comună urbană este represintată printr'un consiliŭ comunal, a căruia compunere şi atribuţiunĭ se determină maĭ jos«.

Aliniatul V de sub art. 7 s'a modificat ast-fel:

»Din 25 consilierĭ în acelea cu o populaţiune de la 80.000 până la 200.000 locuitorĭ, şi«

Aliniat noŭ:

»Din 31 consilierĭ în acelea cu o populaţiune de peste 200.000 locuitorĭ«.

Art. 9, alin. I şi II modificate ast-fel:

»Primarul se alege de consiliul comunal dintre membriĭ sĕĭ.

»Acéstă alegere se face în şedinţă publică prin scrutin secret şi cu majoritate absolută a voturilor membrilor în exerciţiŭ.«

Aliniatul IV modificat ast-fel:

»In cas de egalitate de voturĭ între maĭ multĭ candidaţĭ, alegerea se face prin sorţĭ«.

Art. 10, alin. I modificat ast-fel:

»In fie-care comună urbană maĭ este un ajutor al primaruluĭ, care să secondeze pe capul comuneĭ, dupe delegaţiunea acestuia, în îndeplinirea atribuţiunilor sale«.

Aliniat noŭ:

»In comunele cu o populaţie de peste 20.000 locuitorĭ, consiliul póte decide încă, cu aprobarea regală, dupe ce se va lua şi avisul consiliuluĭ miniştrilor, înfiinţarea unuĭ al duoilea ajutor«.

Art. 14 suprimat.

Art. 15 devenit art. 14, nemodificat.

Art. 16 suprimat.

Art. 17 devenit art. 15, şi modificat ast-fel:

»Consilieriĭ comunalĭ carĭ, fără a aduce motive legitime de împedicare, nu vor veni să presteze jurământul, în termen de 15 ḑile, se consideră de drept demisionaţĭ; iar aceĭ carĭ nu se vor presinta la convocările făcute spre a lua parte la şedinţele

consiliuluĭ vor plăti, în folosul caseĭ comunale, o amendă de 20 leĭ.

»Acéstă amendă va fi înduoită dacă, prin nepresintarea consilierilor, se va fi împedicat funcționarea consiliuluĭ.

»Ea se va urmări și incasa prin aplicarea legeĭ de urmărire în virtutea procesuluĭ-verbal ce se va încheia de autoritatea însărcinată a deschide și presida ședința«.

Art. 18 devenit art. 16, și modificat ast-fel:

»Consiliul se întrunesce în sesiune ordinară de patru orĭ pe an: In Ianuarie, Maiŭ, Septembre și Noembre.

»Durata fie-căreĭ sesiunĭ este de 15 ḑile, afară de cea de la Ianuarie care va fi de 3 sĕptĕmânĭ. Ea póte fi prelungită de primar încă cu 8 ḑile. Pentru un interval maĭ lung, sesiunea nu va putea fi prelungită de cât cu autorisarea ministruluĭ de interne pentru comunele urbane reședințe de județe, și a prefectuluĭ județuluĭ pentru cele-alte comune urbane«.

Art. 19 devenit art. 17, nemodificat.
» 20 » » 18, »
» 21 » » 19, »
» 22 » » 20, »

Art. 23 devenit art. 21, modificat al. I ast-fel:

»Consiliul nu póte delibera de cât fiind față majoritatea absolută a membrilor în exercițiŭ«.

Art. 24 devenit art. 22, nemodificat.
» 25 » » 23, »

Art. 26 devenit art. 24, modificat al. II ast-fel:

»Președintele votéză cel din urmă«.

Art. 27 devenit art. 25, nemodificat.
» 28 » » 26, »
» 29 » » 27, »
» 30 » » 28, »
» 31 » » 29, »

Art. 32 devenit art. 30, modificat al. II ast-fel:

»Ele se vor comunica în copie de primar, în termen de 8 ḑile de la data lor, prefectuluĭ județuluĭ; iar pentru comuna Bucurescĭ, ministeruluĭ de interne«.

Art. 33 devenit art. 31, nemodificat.
» 34 » » 32, »
» 35 » » 33, »
» 36 » » 34, schimbându-se trimiterea la articol.
» 37 » » 35, nemodificat.
» 38 » » 36, »
» 39 » » 37, »
» 40 » » 38, »
» 41 » » 39, »

Art. 42 devenit art. 40, modificat ast-fel:

»Consiliul comunal delibereză în deobște asupra a tot ce privesce priveghiarea și apărarea intereselor speciale ale comuneĭ, așa cum sunt prevĕḑute prin legea de față. El controléză tóte actele administrațiuneĭ comunale, avĕnd dreptul a face în acéstă privință anchetele ce socotesce necesare«.

Art. 41 noŭ:

»Consiliul comunal face regulamente de administrațiune interióră și de poliție comunală, și în deosebĭ asupra celor enumerate în art. 99.

»Consiliile comunale pot, prin aceste regulamente, fixa pedepse pentru călcătoriĭ regulamentelor, dacă asemenea pedepse n'ar fi hotărîte încă de legĭ; ele însă nu vor putea întrece pedepsele de simplă poliție.

»Mĕsurile relative la executarea disposițiunilor regulamentelor și ordonanțelor și la desființarea lucrărilor executate în contra prescripțiunilor formale ale acestor regulamente se aduc la îndeplinire cu cheltuiala comuneĭ în comptul contravenientuluĭ.

»Contravențiunile la aceste regulamente se judecă, în ceea ce privesce aplicarea penalităţeĭ și despăgubirea civilă pentru cheltuelile ocasionate, de instanțele judecătorescĭ competinte.

»Regulamentele elaborate de consiliul comunal nu devin executoriĭ de cât dupe ce aŭ fost aprobate prin decret regal și publicate în *Monitorul oficial*. Autoritatea superióră aprobă regulamentele saŭ le respinge, fără a le putea modifica. Dacă crede că se póte amenda, le înapoiază consiliuluĭ comunal cu observațiunile sale, spre a le lua din noŭ în desbatere«.

Art. 43 devenit art. 42, nemodificat.
» 44 » » 43, »

Art. 45 » » 44, modificat alin. III ast-fel:

»Se excepteză din aceste regulĭ eforia spitalelor civile din Bucurescĭ, epitropia Sf. Spiridon din Iașĭ și eforia așeḑĕmintelor spitaluluĭ Brâncovenesc și a Bisericeĭ Domnița Bălașa«.

Art. 46 devenit art. 45, și la alin. III schimbându-se trimiterea la articol.

Art. 47 devenit art. 46, și se modifică ast-fel:

»Primarul este singur însărcinat cu administrarea comuneĭ. El póte, sub supraveghiarea sa, delega prin ordonanță scrisă parte din puterile sale ajutorilor«.

Art. 48, devenit art. 47, nemodificat.
» 49, » » 48, »

Art. 50, » » 49, modificat ast-fel:

»Licitațiunile se țin de primar saŭ delegatul sĕŭ, asistat de casierul comuneĭ.

»Aprobarea licitațiunilor se face de primar, ajutórele sale și duoĭ consilierĭ desemnațĭ de consiliŭ. Ea se face cu majoritatea membrilor carĭ compun comisiunea, în sala consiliuluĭ, cu ușile deschise«.

Art. 51 devenit art. 50, nemodificat, referindu-se numaĭ al. III la trimitere de articol.

Art. 52 devenit art. 51, și se adaugă următorul aliniat:

»Acéstă însărcinare se póte delega, cu aprobarea consiliuluĭ comunal, și unuĭ consilier, care va primi o diurnă fixată de consiliŭ«.

Art. 53 devenit art. 52, modificat ast-fel:

»Primarul saŭ ajutorul delegat verifică, cel puțin o-dată pe lună, starea caseĭ comunale, încheiând despre resultatul verificăreĭ un proces-verbal, de pe care o copie se comunică fie-căruĭ membru al consiliuluĭ«.

Art. 54 devenit art. 53, nemodificat.

Art. 55 devenit art. 54, modificat al. II ast-fel:

»El este ținut a se pronunța în termen de 30 ḑile pentru reparațiunĭ și duoĕ lunĭ pentru construcțiunĭ, de la data cerereĭ ce a primit«.

Art. 56 devenit art. 55, nemodificat.
» 57 » » 56, »
» 58 » » 57, »
» 59 » » 58, și la al. III schimbându-se trimiterea la articol.

Art. 60 devenit art. 59, nemodificat.

Art. 61 devenit art. 60, modificat ast-fel:

»Tóte mĕsurile privitóre la poliția comunală se vor executa prin agențiĭ polițieĭ administrative, dupe cererea primaruluĭ. Comunele însă vor putea înființa și agențĭ comunalĭ special însărcinațĭ cu poliția comunală«.

S'a adăugat la acest articol aliniatul următor noŭ:

»Primarul, ajutórele sale, funcționariĭ technicĭ și sanitarĭ desemnațĭ de primar, inspectoriĭ și comisariĭ municipalĭ vor avea dreptul, ca și ceĭ-alțĭ agențĭ aĭ polițieĭ judiciare, a constata, conformându-se cu procedura penală, contravențiunile la regulamentele și ordonanțele ce consiliile comunale și primariĭ sunt îndrituițĭ de lege a face și a trămite pe contraveniențĭ înaintea justițieĭ competinte spre a'șĭ primi penalitatea«.

Art. 62 devenit art. 61, modificat ast-fel:

»In cas de absență saŭ împedicare a primaruluĭ, el este înlocuit provisoriŭ, în plenitudinea funcțiunilor sale, de primul ajutor; iar în cas de lipsă a acestuia, de al duoilea ajutor saŭ de cel maĭ în vĕrstă dintre consilieriĭ comunalĭ, afară numaĭ dacă primarul n'a desemnat un alt ajutor, saŭ un alt consilier spre a'l înlocui.«

Art. 63 devenit art. 62, modificat alin. I și IV ast-fel:

Alin. I:

»Primarul și ajutórele pot fi suspendațĭ de ministrul de interne; suspendarea nu póte trece peste 2 lunĭ.«

Alin. IV:

»Primarul și ajutorii revocați nu vor mai putea fi realeși, nici a îndeplini provisoriŭ aceste funcțiunĭ în acelașĭ consiliŭ, în timp de un an. Eĭ conservă însă calitatea lor de consilierĭ comunalĭ.«

Art. 64 devenit art. 63, nemodificat.

Art. 65 » » 64, modificat ast-fel:

»Primarul și ajutoriĭ, saŭ înlocuitoriĭ lor, vor primi din casa comunală o retributiune lunară care se fixéză pentru primar de la 300 la 1.500 leĭ în comunele urbane reședințe de județe, și de la 100 la 300 leĭ în cele-alte comune urbane iar pentru ajutóre la jumĕtate din retribuțiunea alocată primaruluĭ.«

S'aŭ suprimat art. 66 și 67 din legea votată de Senat.

Art. 68 devenit art. 65, nemodificat.

Art. 69 » » 66, modificat alin. II ast-fel:

»Regulamente municipale vor stabili organisarea diferitelor serviciĭ comunale, potrivit trebuințelor și midlócelor comuneĭ, determinând, în marginile legilor, funcțiunile și atribuțiunile lor, condițiunile de admisibilitate, relațiunile de serviciŭ și pedepsele disciplinare, precum și retribuțiunile«.

Art. 70 devenit art. 67, nemodificat.

» 71 » » 68, »

Art. 72 » » 69, modificat ast-fel:

»Nicĭ un funcționar comunal nu póte fi revocat de cât motivat și numaĭ când ar fi căḑut în verĭ-unul din casurile pre-ĭ vĕḑute la art. 23 din legea pentru organisarea administrațieĭ centrale a ministeruluĭ de interne, saŭ s'ar fi făcut culpabi de abaterĭ grave de la datoriile sale, constatate printr'o cercetare făcută de către primar saŭ ajutorul sĕŭ, fiind ascultat și funcționarul învinuit.«

Art. 73 devenit art. 70, schimbându-se trimiterea la articol.

» 74 » » 71, nemodificat.

» 75 » » 72, »

» 76 » » 73, schimbându-se trimiterea la articol.

» 77 » » 74, nemodificat.

» 78 » » 75, »

» 79 » » 76, »

» 80 » » 77, »

» 81 » » 78, schimbându-se trimiterea la articol.

» 82 » » 79, nemodificat.

» 83 » » 80, »

» 84 » » 81, »

» 85 » » 82, »

» 86 » » 83, »

Art. 84, articol noŭ în redacția următóre:

»Licitațiunile până la a 20-a parte din veniturile anuale le comuneĭ se aprobă de primar, conform art. 49; de la a 20-a până la a 18-a parte de consiliul comunal și de la a 10-a parte în colo de către consiliul comunal cu confirmarea ministeruluĭ de interne«.

Art. 87 devenit art. 85, nemodificat.

Art. 88 » » 86, adăugându-se al. III în coprinderea următóre:

»Aceste formalitățĭ se pot face fără autorisațiunea autorităței superióre, când înstrăinările, schimburile, partagiul saŭ transacțiunile nu trec peste a 20-a parte a veniturilor anuale le comuneĭ«.

Art. 89 devenit art. 87, nemodificat

Art. 90 devenit art. 88, nemodificat.

» 91 » » 89, »

Art. 92 devenit art. 90, modificat al. I ast-fel:

»Transacțiunile și compromisele relative la averĭ mobiliare, precum și intentarea de procese, afară de acțiunile posesoriĭ, contravențiunile și actele de conservațiune, nu pot avea loc fără o decisiune a consiliuluĭ comunal«.

Art. 93 devenit art. 91, modificat al. II ast-fel:

»Dacă valórea lucrăreĭ ce este a se face trece de 40.000 leĭ în comunele urbane reședințe de județe și de 10.000 leĭ la cele-alte comune, planurile și devisele, d'impreună cu tóte cele-alte piese accesoriĭ, vor fi aprobate de ministerul de interne, dupe ce se va lua și avisul consiliuluĭ technic de pe lângă ministerul lucrărilor publice«.

Art. 94 devenit art. 92, nemodificat.

» 95 » » 93, »

» 96 » » 94, suprimându-se al. II din legea votată de Senat.

Art. 97 devenit art. 95, nemodificat.

Art. 96, articol noŭ în coprinderea următóre:

»Nimenĭ nu póte să deschidă strade, pasage saŭ înfundăturĭ fără autorisația primărieĭ, care e în drept să o subordoneze unor condițiunĭ stabilite prin regulamente.

»Stradele, pasagele saŭ înfundăturile ce se vor deschide fără autorisație vor putea fi închise de către primar. Clădirile și orĭ-ce alte lucrărĭ ce se vor face fără autorisația primărieĭ pe asemenea strade, pasage saŭ înfundăturĭ vor fi dărîmate.

»Ceĭ carĭ vor cumpĕra terenurĭ pe asemenea strade, pasage saŭ înfundăturĭ, deschise fără autorisație, precum și ceĭ ce vor clădi pe asemenea strade, pasage saŭ înfundăturĭ vor fi în drept să céră d'inaintea justițieĭ, în contra vîndĕtoruluĭ terenuluĭ, resilierea vînḑereĭ și despăgubirĭ«.

Art. 97, articol noŭ în coprinderea următóre:

»Construcțiunile carĭ se vor face cu eșire pe stradă din alinierea decretată, saŭ contra dispozițiunilor regulamentare și fără autorisațiunea privitóre la construcțiunĭ, vor fi dărîmate, afară numaĭ dacă proprietarul, în termenul prescris de primar, n'ar repune construcția pe aliniere și nu s'ar conforma dispozițiunilor regulamentelor de aliniere«.

Art. 98, articol noŭ în coprinderea următóre:

»Nu se vor permite lucrărĭ de consolidare a caselor clădite în eșire de aliniere pe strade al căror plan de aliniere este decretat.

»Lucrările carĭ se vor face fără autorisare vor fi desființate.

»Ceĭ contra cărora se vor fi luat mĕsurile prevĕḑute în art. 96, 97 și 98, vor avea dreptul să céră prin justiție despăgubirĭ contra comunelor dacă vor dovedi că aceste mĕsurĭ aŭ fost luate în contra dispozițiunilor legeĭ și regulamentelor«.

Art. 98 devenit art. 99, modificat ast-fel alin. I:

»1) Higiena și salubritatea publică, în virtutea căreia se pot lua mĕsurĭ pentru măturatul și ținerea în stare curată a stradelor, piețelor, canalurilor și altor locurĭ publice; pentru vînḑarea obiectelor de îndestulare publică; pentru înlăturarea causelor de infecțiune și împedicarea exalațiunilor nesănĕtóse; pentru buna întreținere a latrinelor și a locurilor în carĭ se depun gunóiele și murdăriile din comună; pentru întreținerea curățenieĭ fôntânelor și a apelor de carĭ se servă populațiunea saŭ se adapă vitele; și, în fine, pentru orĭ-ce cestiune care se raportă la asigurarea higieneĭ și salubrităței în stradele și locurile publice.«

S'a introdus un noŭ aliniat, alin. 8 în coprinderea următóre:

»Destrucțiunea și stârpirea animalelor vătĕmătóre«.

Al. 8 din acest articol devenit 9.

» 9 » » 10.

» 10 » » 11.

Art. 99 devenit 100, modificat ast-fel:

»Contravențiunile la regulamente și ordonanțe se judecă de urgență de instanțele judecătorescĭ competinte, carĭ pot condamna pe contravenienți, dupe cererea comuneĭ, și la executarea lucrărilor prescrise de dênsele saŭ desființarea acelor ce ar fi executate în contra prescripțiunilor lor formale«.

Art. 100 devenit art. 101, nemodificat.

» 101 » » 102, »

» 102 » » 103, »

» 103 » » 104, »

» 104 » » 105, »

» 105 » » 106, »

» 106 » » 107, »

» 107 » » 108, »

Art. 108 devenit art. 109, schimbându-se la al. II trămiterea la articol.

Art. 109 devenit art. 110, nemodificat.
» 110 » » 111, »
» 111 » » 112, »
Art. 112 devenit art. 113, modificat al. I ast-fel :
»Budgetul, preparat de primar, se supune la aprobarea consiliuluĭ comunal în sesiunea de Ianuarie a fie-căruĭ an«.
Art. 113 devenit art. 114, nemodificat.
» 114 » » 115, »
» 115 » » 116, schimbându-se trămiterea la articol.
Art. 116 devenit art. 117, nemodificat.
» 117 » » 118, »
» 118 » » 119, »
» 119 » » 120, »
» 120 » » 121, »
Art. 121 » » 122, modificat ast-fel :
»In sesiunea de Noembre a fie-căruĭ an primarul va supune la cercetarea consiliuluĭ comunal socotelile veniturilor şi cheltuelilor exercițiuluĭ trecut«.
Art. 122 devenit art. 123, nemodificat.
» 123 » » 124, »
» 124 » » 125, »
» 125 » » 126, »
» 126 » » 127, »

Art. 128, articol noŭ în coprinderea următóre :
»Controlul consiliilor comunale asupra bisericilor carĭ aŭ venituri proprii constituite prin acte de fundațiune, carĭ aŭ dat acestor biserici alte epitropiĭ de cât cele prevĕḑute prin legea cleruluĭ, constă în obligațiunea pentru aceste epitropiĭ de a supune budgetele şi socotelile lor consiliilor comunale.
»Consiliile comunale vor examina socotelile conform legeĭ comptabilitățeĭ, cu apel la ministerul de interne. Iar asupra budgetuluĭ, consiliile comunale nu aŭ alt drept de cât de a controla dacă veniturile sunt într'adevĕr afectate la operile de bine-facere conforme cu actele de fundațiune.
»Aceste bisericĭ se scutesc de dispozițiunile art. 34 din legea cleruluĭ«
Art. 127 devenit art. 129, nemodificat.
» 128 » » 130, »
» 129 » » 131, »
» 130 » » 132, »
Art. 133, articol noŭ în coprinderea următóre :
»Alegerile pentru reînouirea consiliilor comunale în conformitatea presenteĭ legĭ vor avea loc de astă una dată, prin derogare de la art. 22 din legea pentru alegerea consiliilor comunale, în termen de cel puțin treĭ sĕptĕmânĭ şi cel mult duoĕ lunĭ de la promulgarea acesteĭ legĭ, la epoca ce se va fixa de guvern prin decret regal.«

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Orele fiind 5, consult Senatul dacă voesce a se prelungi şedința.

— Senatul a încuviințat prelungirea şedințeĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerațiune a amendamentelor legeĭ, şi se priimesc.

— *D. raportor, Dr. Garoflidi,* citesce, şi Senatul votéză fără discuțiune, ast-fel cum aŭ fost modificate de Cameră art. 5, 6, 9 şi 10 cu aliniat noŭ.

— Se admite suprimarea art. 14 şi 16.

— Se citesce modificarea art. 17, devenit 15.

D. C. Urdăreanu: D-le preşedinte, am cerut cuvêntul pentru a face o întrebare: cine este autoritatea care constată acéstă infracțiune ? Primarul ?

D. L. Catargi, preşedintele consiliuluĭ: Da, primarul.

D. C. Urdăreanu: De ce nu se ḑice în lege primarul ? Par'că face alusiune la cine scie ce autoritate.

D. raportor, Dr. Garoflidi: Se póte ca primarul să lipséscă, şi atuncĭ el este înlocuit dupe ordinea stabilită în lege.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 17 devenit 15, şi se priimesce ast-fel cum s'a modificat de Cameră.

— Art. 18, devenit 16, până la art. 42, devenit 40, se priimesc succesiv fără discuțiune.

— *D. raportor, Dr. Garoflidi,* citesce art. 41 noŭ votat de Cameră:

Art. 41 noŭ :

»Consiliul comunal face regulamente de administrațiune interióră şi de poliție comunală, şi, în deosebĭ, asupra celor enumerate în art. 99.

»Consiliile comunale pot, prin aceste regulamente, fixa pedepse pentru călcătoriĭ regulamentelor, dacă asemenea pedepse n'ar fi hotărîte încăde legĭ ; ele, însă, nu vor putea întrece pedepsele de simplă poliție.

»Mĕsurile relative la executarea dispozițiunilor regulamentelor şi ordonanțelor şi la desființarea lucrărilor executate în contra prescripțiunilor formale ale acestor regulamente, se aduc la îndeplinire cu cheltuiala comuneĭ în comptul contravenientuluĭ.

»Contravențiunile la aceste regulamente se judecă, în ceea ce privesce aplicarea penalitățeĭ şi despăgubirea civilă pentru cheltuelile ocasionate, de instanțele judecătorescĭ competinte.

»Regulamentele elaborate de consiliul comunal nu devin executoriĭ de cât dupe ce aŭ fost aprobate prin decret regal şi publicate prin *Monitorul oficial.* Autoritatea superióră aprobă regulamentele saŭ le respinge, fără a le putea modifica. Dacă crede că se póte amenda, le înapoiază consiliuluĭ comunal cu observațiunile sale, spre a le lua din noŭ în desbatere«.

D. C. Urdăreanu: Am cerut cuvêntul pentru o mică explicare. In acest articol se spune că consiliul comunal fixéză pedepsele pentru călcarea regulamentuluĭ.

In codul penal, în rubrica contravențiunilor, sunt articole carĭ fixéză pedepse pentru călcarea regulamentelor comunale ; prin urmare, nu înțeleg sensul acestuĭ articol ; să bine-voiască D. ministru să ne explice.

D. L. Catargi, preşedintele consiliuluĭ: D-lor, sunt legĭ speciale carĭ indică pedepse, dar când nu se prevede pedépsa, urméză să se prevadă în regulamente, ca să aibă o sancțiune dispozițiunile luate de consiliul comunal pe basa legeĭ.

D. C. Urdăreanu: Iată cum este sistemul. Consiliile comunale nu pot crea pedepse, pot să facă regulamente ca să 'şĭ îndeplinéscă mandatul ce'l aŭ de gospodarĭ aĭ comuneĭ, dar când cineva calcă acele regulamente, contravenientul se pedepsesce de legea comună care prevede o pedépsă. A da, însă, consiliuluĭ comunal dreptul de a [...] pedepse, este ceva anormal, care va adu[...] confusiune în aplicarea legilor şi a reg[...]mentelor comunale ; căcĭ, o să vedețĭ [...] Mehedințĭ se va pedepsi aceeaşĭ contra[...]țiune cu 5 leĭ amendă, şi la Dorohoiŭ c[...] ḑile închisóre ; aşa în cât pe teritoriul [...]mânieĭ, nu va maĭ fi o unitate de pede[...] Afară de acésta, puterea ce se dă consil[...] comunale este prea mare.

Cred că acest articol noŭ are alt înț[...] şi alt scop urmăresce acéstă dispozițiune [...] ar trebui suprimată.

D. ministru al cultelor şi instrucți[...] publice, Take Ionescu: Acéstă disposiți[...] nu este de cât copia exactă a actualeĭ [...] comunale.

In adevĕr, iată ce ḑice art. 31 al lege[...] la 1887 în vigóre până aḑĭ :

»El (consiliul comunal) face regulame[...]
»de administrațiune interióră şi de po[...]
»comunală.
»Consiliile comunale pot, prin aceste [...]
»gulamente, fixa pedepse pentru călcăt[...]
»regulamentelor şi ordonanțelor, dacă [...]
»menea pedepse n'ar fi hotărîte încă [...]
»legĭ ; ele, însă, nu vor putea întrece [...]
»depsele de simplă poliție«.

Şi înțelesul legeĭ este fórte firesc ; în [...]dul penal se spune că, contravențiunile [...] regulamentele comunale se pedepsesc [...] prevede un maximum şi un minimum ; [...]tuncĭ, în limitele acestea, consiliul comu[...] póte să ḑică că contravenienții se vor [...]depsi până la atâta. Când este o lege pen[...] care fixéză pedépsa, atuncĭ ese din căde[...] sa consiliul comunal de a fixa de la sine [...] dépsa ; când nu este fixată de lege pedé[...], consiliul comunal póte fixa între maxim[...] şi minimum prevĕḑut în legea penală, o [...] dépsă de simplă poliție.

D. A. Villner: D-le preşedinte, eŭ c[...] că cestiunea nu se póte resolva aşa de u[...], precum a pus'o onor. D. ministru al cul[...]lor, căcĭ ce este casul ? Nu mĕ uĭt dacă c[...]

ıl comunal va pune în regulamentul luĭ
are saŭ cutare pedépsă, maĭ mică de cât
prevĕḑută în cod, eŭ mĕ uĭt la disposi-
nea Constituţiuneĭ care ḑice că, nicĭ o
épsă nu se póte creea, de cât în virtutea
ĭ legĭ. Prin urmare, când daĭ facultate
siliuluĭ comunal, ca el să facă un regu-
ent de administraţiune comunală, şi 'ĭ
facultate prin legea acésta ca, prin re-
amentul de aplicaţiune al disposiţiunilor
unale, să stabiléscă şi penalitate, atuncĭ
eţĭ că daţĭ consiliuluĭ comunal dreptul
ă facă o disposiţiune penală prin un
plu regulament, când numaĭ prin o lege
póte stabili o penalitate.
)nor. D. ministru ne a ḑis, că acésta este
a fidelă dupe textul din actuala lege co-
nală. O sciŭ, şi încă îmĭ pare rĕŭ că
óstră, D-le ministru, eraţĭ în Cameră
d se trata cestiunea acésta, şi v'aţĭ ridicat
ontra acestuĭ articol, însă fiind o majo-
te mare, s'a trecut. Chiar D. ministru al
iţieĭ, Al. Marghiloman, a combătut a-
a şi a ḑis: nu e permis ca prin regula-
ıt să autorizĭ pe cine-va ca să creeze o
alitate, căcĭ dupe Constituţiune nu se
crea o penalitate de cât în virtutea
ĭ legĭ. Numaĭ prin o anume lege se póte
reezĭ o penalitate. Inţeleg, prin regula-
ıt să asemăluiască o disposiţiune la una
prevederile coduluĭ penal, când cade
capitolul contravenţiunilor; dar ca pri-
ul şi consiliul comunal să creeze o pe-
să, fie acea pedépsă chiar maĭ mică de
se prevede în codul penal, nu este de
o mĕsură anti-constituţională.
e aceea, când vĕd că se tinde a se da
licaţiunĭ că consiliul comunal póte crea
nalitate, mĕ ridic în contra acesteĭ dis-
ţiunĭ, pentru că este o mĕsură anti-con-
uţională.
ciŭ că e greŭ ca să maĭ prefacem textul
sta, căcĭ va trebui să mérgă legea înapoĭ
Cameră, dar 'mĭ ar fi de ajuns explica-
ile carĭ le ar da D. ministru de interne,
ind că aceste regulamente aŭ să vină îna-
a D-sale ca să le încuviinţeze, să bine-
scă a ne da o explicaţiune că nu va în-
iinţa nicĭ un regulament care va crea o
alitate, ci numaĭ acele regulamente carĭ
prevede abaterĭ la disposiţiunile de ad-
istraţiune.
u acéstă explicaţiune se va împăca tex-
legeĭ de astăḑĭ cu cerinţele şi Constitu-
nea.

). preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi:
st articol s'a aplicat tot-d'a-una şi nu e
o primejdie care să preocupe pe D-niĭ
atorĭ, pentru că tóte regulamentele a-
ea trec ântêiŭ prin observaţiunea mi-
ruluĭ de interne şi a consiliuluĭ de mi-
ri. Prin urmare, eŭ vĕ rog să lăsaţĭ arti-
ıl cum a fost şi în legile trecute. Legea
revĕḑut cât şi de unde până unde merg
epsele de poliţie comunală. Ele trec prin
siunea ministruluĭ de interne şi a con-
luĭ de miniştri, şi pe urmă merge la a-
bare prin decretul Regal. Iată filiera
ı care trec regulamentele comunale şi
epsele ce se prevĕd acolo; prin urmare,
dupe cum în trecut n'a fost nicĭ o primejdie
cu aceste disposiţiĭ din lege, nu va fi nicĭ de
acum încolo nicĭ o primejdie.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot art. 41 noŭ, şi se pri-
imesce cum s'a votat de Cameră.

— Articolul 43 devenit 42.
» 44 » 43.
» 45 » 44.
» 46 » 45.
» 47 » 46.
» 48 » 47.
» 49 » 48.
» 50 » 49.
» 51 » 50.
» 52 » 51.
» 53 » 52.
» 54 » 53.
» 55 » 54.
» 56 » 55.
» 57 » 56.
» 58 » 57.
» 59 » 58.
» 60 » 59.

— Art. 61 devenit 60 până la art. 86 devenit 83 se priimesc succesiv fără discuţiune, cum s'aŭ modificat şi votat de Cameră.

— *D. raportor, Dr. Garoflide*, dă citire art. 84, articol noŭ, introdus de Cameră cu redacţia următóre:

»Licitaţiunile până la a 20-a parte din veniturile anuale ale comuneĭ se aprobă de primar, conform art. 49; de la 20-a până la a 18-a parte de consiliul comunal şi de la a 10-a parte în colo de către consiliul comunal cu confirmarea ministeruluĭ de interne«.

D. Al. Villner: Acĭ este o greşélă, care de alt-fel nu are importanţă, dar este bine să se menţioneze îndreptarea ce s'a făcut. Trebue a se ḑice: *»de la 20 la 10, iar nu la 18 cum este imprimat«*.

D. raportor, Dr. Garoflide: Acésta a fost D-lor, o eróre materială de tipar; însă în comitet am controlat lucrarea de la Cameră.

D. Al. Villner: In instrumentul aceleĭ lucrărĭ de la Cameră era acea greşélă.

D. G. Beldiman: Nu erea.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Voiŭ să vĕ daŭ o explicaţiune, D-lor senatorĭ, asupra obiecţiuneĭ care a ridicat'o D. Villner. In imprimatul venit cu amendamentele Cameręĭ, era aşa dupe cum a repetat D. Villner; dar D. general Manu, preşedintele Camereĭ, a îndreptat acea erore; prin urmare, se va citi *de la 20 la 10, iar nu la 18.*

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot articolul acesta noŭ, 84, şi se priimesce.

— Se dă citire art. 87, devenit 85 şi următórele până la art 97 devenit art. 95, şi Senatul le încuviinţéză cu modificările introduse de Cameră.

—*D. raportor, Dr. Garoflide*, citesce *articolul noŭ* 96, care punêndu-se la vot se priimesce.

— Senatul admite asemenea fără discuţiune *articolile nouĭ* 97 şi 98 cum s'aŭ votat de Cameră.

— Se pune la vot şi se admit art. 99 devenit 100 până la art. 126 devenit art. 127, cu modificările introduse de Cameră.

— Se admite asemenea fără discuţiune *articolul noŭ* 128 şi art. 127 devenit art. 129 până la art. 132.

— Se pune la vot şi se priimesce *articolul noŭ* 133, cum s'a votat de Cameră.

— *D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ pulbice, Take Ionescu*, depune Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ pentru împămêntenirile D-lor: Andriaş Şuster, Francisc Bartolomeŭ Whist, Nicolae Anton Sgardeli, Eduard Leboeuf şi Teodor C. Zanli.

—Se trimit la comisiunea de indigenate.

—*D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi* dă citire Mesagiuluĭ regal pentru prelungirea sesiuneĭ extraordinare până la 24 Martie inclusiv.

— Se ia act.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Vom lăsa votarea prin bile a proiectuluĭ de lege comunal pentru Lunĭ. Ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la orele 6, anunţându-se cea următóre pentru Lunĭ, 21 Martie.

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 21 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: Em. Flondor, P. Millo, Dr. I. Cernătescu şi T. Lerescu, secretarĭ aĭ birouluĭ.

—Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 74 D-nĭ senatorĭ.

—Nu rĕspund la apelul nominal 45 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos; D-niĭ: Alexescu G., Atanasiu I., Cincu Ant., Manoliu G., Pĕucescu I. (colonel), Rafael T., Sofian N., Ştirbeiŭ B. D. (principe), Tătăranu I.

In congediŭ:

D. Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Alexiu C., Blaramberg N., Bonaki M. Gr., Buzdugan V., Calimache Papadopol Ar., Chircu T., Chintescu C., Cristescu, T., Ciolac G., Ciolac I., Economu N., Ghica Gr. D. (principe), Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Lupaşcu N., Mavrodin A. C., Poni P., Ruşaveţeanu N., Sassu P. V., Şendrea St., Simionescu Râmniceanu D., Stătescu Eug.,

Stroescu I., Sturdza A. D., Tatos Hr., Tatos T. I., Teohari I. Al., Vernescu G., Vidraşcu Gr., Vlădescu M. (general), Zerlenti Christofi, Culianu N., Blancfort A.

— *D. secretar, Em. Flondor*, dă citire sumaruluï şedinţeï precedente, care se aprobă.

— Se ia act de comunicările D-lor senatorï: Alexescu, Rafael, Teleman şi Atanasiu, că nu pot lua parte astădï la şedinţă.

— Se ia act de comunicarea P. S. S. Episcopul Dunăreï-de-Jos, care se rógă a 'i se acorda congediŭ cât timp va fi bolnav.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorï, înainte de a intra în ordinea ḑileï, voiŭ trage la sorţï spre a se sci din carï secţiunï vor face parte P. S. S. Lor Episcopiï de Argeşĭ şi Buzĕŭ, carï aŭ fost aleşï de curând.

Secţiunile I, III şi IV avênd câte 24 membri şi secţiunile II şi V câte 23, voiŭ trage la sorţï numaï aceste din urmă duoĕ secţiunï, carï aŭ maï puţinï membriï.

— Se procede la tragerea la sorţï.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: P. S. S. Episcopul de Argeş, va face parte din secţiunea II, iar P. S. S. Episcopul de Buzĕŭ din secţiunea a V-a.

D-lor, acum avem la ordinea ḑileï votarea în total a proiectuluï de lege pentru organisarea comunelor urbane, modificat de Camerĕ.

—Se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluï este următorul:

Votanţï 54
Majoritate regulamentară . . 32

Bile albe. 50
Bile negre. 4

Prin urmare, Senatul a adoptat legea amendată de Camerĕ.

— *D. prim-ministru, L. Catargi*, dă citire Mesagiuluï regal prin care se aduce în desbaterea Senatuluï proiectul de lege pentru acordarea sumeï de 120.000 leï ca despăgubire mareşaluluï Nusret-Paşa pentru nisce case şi prăvăliï din oraşul Tulcea.

—Se trimite la secţiunï.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: La ordinea ḑileï avem raportul comitetuluï delegaţilor relativ la deschiderea unuï credit extraordinar de 9.900.000 leï, pentru complectarea linieï ferate Dorohoiŭ-Iaşĭ.

— *D. raportor, Gr. Goilav*, dă citire următoruluï raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorï,

Comitetul delegaţilor de secţiunï, compus din D-niï:
C. Colibăşanu pentru secţiunea I;
I. Stroiescu » » II;
N. Culianu » » III;
I. Diamandi » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 18 Martie curent, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie curent, relativ la deschiderea unuï credit extraordinar de leï 9.900.000 pentru terminarea completă a linieï de drum de fer de la Dorohoiŭ la Iaşï, şi adus în desbaterile Senatuluï de D. ministru al lucrărilor publice cu Mesagiul regal No. 1.117 din 17 Martie curent; comitetul de delegaţi, ca şi secţiunile D-vóstre, 'l-a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorï,

Linia de drum de fer Iaşï-Dorohoiŭ a fost votată de Corpurile legiuitóre în anul 1889, când s'a prevĕḑut şi creditul de 15.000.000 leï pentru facerea eï. Insă acéstă sumă, pentru o linie în lungime de 153 kilometri, nu s'a votat pe basa unor evaluărï precise şi amĕnunţite a diferitelor lucrărï ce comportă o linie de drum de fer, şi a căror valóre variază dupe condiţiunile maï mult saŭ maï puţin favorabile ce oferă, pentru executarea lor, solul pe care se construesce, regiunea prin care străbate linia. In casul de faţă ea va deservi o regiune Moldoveï-de-Sus, care este lipsită, putem ḑice aprópe în mod absolut, de piatră şi lemn, în cât aceste duoĕ articole sunt mult maï scumpe pentru acéstă linie, fiind aduse din locurï depărtate.

Pe lângă acésta maï trebue să se menţioneze faptul că primul traseŭ al linieï a fost abandonat în maï multe puncte, din causă că terenul nu presinta destule condiţiunï de soliditate, aşa în cât întrégа linie a trebuit să fie mutată în vale, necesitând ast-fel o lucrare maï mare de terasamente şi, prin urmare, maï costisitóre.

Dupe cele ce avuiŭ onóre a vĕ expune, ne putem uşor explica pentru ce suma de 15.000.000 leï, fixată la început, nu maï este suficientă, şi un noŭ credit suplimentar, în sumă de 9.900.000 leï, se impune.

Acéstă sumă se justifică de altmintrelea în deajuns prin următorul tabloŭ de evaluarea diferitelor lucrărï, presintat de D. ministru al lucrărilor publice în expunerea sa de motive:

1. Terasamente	3.750.000 —
2. Lucrărï de artă, în carï se coprinde şi tunelul de la Epurenï, în valóre de leï 2.500.000	6.450.000 —
3. Apărărï şi consolidărï.	250.000 —
4. Clădirï.	3.100.000 —
5. Material de cale	3.000.000 —
6. Posa şi balastarea.	4.500.000 —
Transport	21.050.000 —

Report . . .	21.050.000 —
7. Lucrări accesorii ale căiei	
8. Alimentațiunĭ cu apă	499.493 —
9. Material rulant	400.000 —
10. Lucrări mĕrunte.	670.000 —
11. Personal	350.000 —
12. Cheltuelĭ generale.	1.000.000 —
13. Studiĭ	500.000 —
14. Subvențiune fonduluĭ de rulement, conform legeĭ din 9 Iulie 1891. . . .	170.000 —
	918.000 —
Total	25.557.493 —

Se scade:

a) Valórea ce va avea materialul rulant la sfêrşitul lucrărilor, 80% din 670.000 leĭ 536.000

b) Locațiunea materialuluĭ rulant 130.000

	666.000 —
Rĕmâne leĭ . . .	24.891.493 —
Cheltuelĭ neprevĕḑute leĭ	8.507 —
Total	24.900.000 —
Se scade creditul deschis de leĭ	15.000.000 —
Rĕmâne a se maĭ deschide un credit suplimentar de leĭ	9.900.000 —

D. ministru maĭ arată, prin expunerea sa de motive, că cea maĭ mare parte din lucrărĭ, precum terasamentele, tunelul de la Epurenĭ, balastrarea şi posa căieĭ metalice, materialul de cale, etc., se găsesc deja contractate şi în mare parte executate, nerĕmânênd de a se maĭ contracta de cât lucrările de artă, clădirile şi altele pentru carĭ proiectele se găsesc făcute.

D-lor senatorĭ, linia Iaşĭ-Dorohoiŭ, pentru care ni se cere acest sacrificiŭ, este chiămată a aduce cele maĭ marĭ avantagiĭ câmpiilor intinse şi mănóse din județele Dorohoiŭ, Botoşanĭ şi Iaşĭ, carĭ sunt situate între apele Jijieĭ şi Prutuluĭ.

Acéstă regiune este actualmente cea maĭ lipsită de miḑlóce de transport şi comunicațiune, şi se află, din acest punct de vedere, într'o stare cu totul înapoiată.

Este dar de dorit ca lucrările pentru terminarea acesteĭ liniĭ să fie conduse cu activitate, energie şi fără întrerupere, ca să pótă beneficia şi acéstă parte a țĕreĭ cât se póte maĭ curênd de folósele şi bine-facerile uneĭ căĭ ferate.

Pentru aceste considerațiunĭ, vĕ rog să admitețĭ acest proiect de lege, dându'ĭ aprobarea D-vóstre.

Raportor, GR. GOILAV.

LEGE

Art. I. Se deschide pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice un credit extraordinar de leĭ 9.900.000 pentru terminarea completă a linieĭ de drum de fer Dorohoiŭ-Iaşĭ.

Art. II. Pentru acoperirea sumeĭ efective de leĭ 9.900.000, guvernul este autorisat a face o emisiune de rentă amortibilă, saŭ a face un împrumut sub orĭ-ce formă maĭ avantagiósă va găsi de cuviință.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în şedința de la 16 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *opt-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. C. Deşliu.*

Preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuția generală este deschisă.

Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune luarea în considerare, şi se priimesce.

Se citesce art. 1 şi 2, şi punêndu-se la vot succesiv, se primesc fără discuțiune.

Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	51
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	49
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

Acum, D-lor, avem la ordinea ḑileĭ proiectul de lege pentru datoria defunctuluĭ M. Kogălniceanu.

— *D. raportor, A. Nedelcovicĭ,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. V. A. Urechiă pentru secţia I;
» P. Poni » » III;
» C. Ienescu » » IV;
» Th. Văcărescu » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie 1894, în absenţa D-lor delegaţĭ aĭ secţiunilor IV şi V, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 3 Decembre 1892, relativ la scutirea de plata ratelor datorate către Stat de proprietăţile din Dobrogea ale defunctuluĭ Mihail Kogălniceanu.

Comitetul delegaţilor, în unanimitate de 3 membri, a admis sus ḑisul proiect de lege pe consideraţiunile următóre:

In timp de peste o jumĕtate secol numele luĭ Mihail Kogălniceanu rĕsună neîntrerupt în istoria contimporană a Românieĭ.

Nu este un ram al activităţeĭ naţionale în care acest mare bărbat să nu fi ocupat un loc important ca iniţiator şi ca lucrător.

Bărbat de Stat în tótă puterea cuvêntuluĭ, el a pus o mână energică şi fecundă în resultate la tóte reformele politice şi sociale prin carĭ a trecut patria nóstră în timp de cincĭ-ḑecĭ anĭ. Munceĭ sale neobosite revine tot dreptul de recunoscinţa ţĕreĭ pentru faptul emancipăreĭ uneĭ a patra parte a pămêntuluĭ românesc din mâinele străinilor.

El a dat un mare şi nepreţuit ajutor desvoltăreĭ sciinţifice a ţĕreĭ. Iniţiativeĭ sale se datoresce înfiinţarea universităţilor românescĭ. Publicaţiunile luĭ aŭ deschis calea investigaţiunilor istorice. Tot ce atingea propăşirea naţiuneĭ îl interesa, îl punea în mişcare. El a murit cu condeiul în mână, scriind, cu câte-va sĕptĕmânĭ numaĭ înainte de a se despărţi de noĭ, paginĭ elocuente ale istorieĭ făcute şi trăite de dênsul, carĭ vor rĕmânea un monument neperitor al numeluĭ luĭ şi al literatureĭ nóstre.

Ca toţĭ bărbaţiĭ mareĭ generaţiunĭ, căreea România datoresce renascerea sa, trăind numaĭ în lucrare şi muncă, de a căror resultate ne bucurăm şi ne fălim astăḑĭ, Mihail Kogălniceanu nu numaĭ nu a lăsat familieĭ sale o avere, dar a murit împovĕrat de grele datoriĭ.

Terminând cu aceste meritóse consideraţiunĭ, voiŭ căuta, în puţine cuvinte, a vĕ pune în curent în ce consistă aceste datoriĭ ce D-vóstre sunteţĭ chemaţĭ astăḑĭ a le erta.

Defunctul M. Kogălniceanu, dupe mórtea sa, lasă o avere imobiliară în Dobrogea, compusă din maĭ multe moşiĭ, şi se vede că parte din aceste proprietăţĭ aŭ fost înstrăinate, fie de defunctul în viéţă, fie de moştenitoriĭ sĕĭ dupe mórte, astăḑĭ însă ceea ce se posedă de către moştenitoriĭ sĕĭ, Lucia Kogălniceanu şi orfaniĭ luĭ Ioan Kogălniceanu, sunt proprietăţile Murfatlar cu diferitele trupurĭ, în întindere de 1.300 hectare; Tatlageac, in întindere de 1.100 hectare; Cecige şi Ilanlik de 900 hectare; aceste proprietăţĭ datoréză Statuluĭ, până la 1 Aprilie 1892, suma de 13.770 leĭ, acésta dupe informaţiunea luată de la ministerul de finance.

Vedeţĭ, dar, D-lor senatorĭ, că suma, pentru care suntem chemaţĭ de a aproba scóterea eĭ din rolurile de datoriĭ ale Statuluĭ, este minimă în comparaţie cu faptele şi numele neperitor ce a lăsat ţĕreĭ acest mare bărbat de Stat.

Pe aceste motive, comitetul vĕ rógă să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, A. NEDELCOVICI.

L E G E

Art. unic.—Proprietăţile defunctuluĭ Mihail Kogălniceanu, situate în Dobrogea, şi anume: Murfatlar cu diferitele trupurĭ, în întindere de 1.300 hectare; Tatlageac, în întindere de 1.100 hectare; Cecige şi Ilanlik de 900 hectare, sunt şi rĕmân scutite pentru trecut, până la 1 Aprilie 1892, de plata ratelor pentru pămênturile cumpĕrate de la Stat şi de plata pentru rĕscumpĕrarea dijmeĭ pentru pămênturile cumpĕrate de la vechiĭ proprietarĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 3 Decembre 1892, şi s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *treĭ-ḑecĭ* şi *şése*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *Al. Docan*.

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
nca generală este deschisă.
Al. Orĕscu: Aşĭ fi dorit ca D. rapor-
ĭ ne arate la ce sumă se urcă aceste
ii?
rapoptor A. Nedelcovicĭ: La 13.770

voce: Să ne spună D. ministru de fi-
e.
ministru de finance, M. Germani:
pare că datoria se urcă la 30 până la
)0 leĭ.

D. raportor, A. Nedelcovacĭ: Dupe informaţiunile luate de la minister până la 1 Aprilie 1892, datoria se urcă la 13.770 leĭ.

D. ministru de finance, M. Germani: Póte să fie, dar nu pot să afirm în acest moment.

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	51
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	38
Bile negre	13

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la restricţiunea dreptuluĭ de întrebuinţarea insignelor »Cruceĭ Roşie« adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 983 de la 9 Martie 1894, secţiunile D-vóstre luându-l în cercetare tóte 'l-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. General Tamara;
» II » » A. Nedelcovicĭ;
» III » » Gr. Capşa;
» IV » » Gr. Tocilescu, şi
» V » » Dr. Florea Theodorescu, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 12 Martie 1894, în absenţa D-lor delegaţĭ aĭ secţiunilor I şi II, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor sub preşedinţa D-luĭ Dr. Florea Theodorescu, care, luând din noŭ cercetare sus ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe motivele următóre:

A cincea conferinţă internaţională »Crucea Roşie«, ţinută în anul 1892 la Roma, discutând mĕsurile ce trebuesc luate faţă de abusul ce se face prin libera întrebuinţare a insignelor »Cruceĭ Roşie« de către comercianţĭ şi particularĭ, a luat decisiunea ca tóte Statele aderente la convenţiunea din Geneva să apere numele şi insignele »Cruceĭ Roşie« contra celor ce le însuşesc nelegal, înfiinţând legĭ carĭ să pedepséscă cu asprime, prin închisóre saŭ amendă, pe aceĭ carĭ, fără permisiunea saŭ autorisaţiunea comitetuluĭ societăţeĭ »Cruceĭ Roşie«, ar face uz de aceste insigne.

Avênd în vedere intervenirea făcută de către societatea »Cruceĭ Roşie« din ţĕră, în scop de a satisface şi noĭ acesteĭ decisiunĭ luate;

Considerând că maĭ tóte Statele, aderente la convenţia din Geneva, aŭ stabilit deja legĭ în acéstă privinţă;

Cred că, faţă de abusul ce se face şi la noĭ de către comercianţĭ, întrebuinţând dupe bunul plac insignele »Cruceĭ Roşie«, fără a avea nicĭ o autorisaţie din partea societăţeĭ, este de absolută necesitate crearea uneĭ legĭ restrictive în acéstă privinţă, pedepsindu-se aceĭ carĭ pe viitor vor contraveni.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis proiectul de lege aşa cum s'a propus de guvern şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'l vota şi D-vóstre.

Raportor, GRIGORE CAPŞA.

PROIECT DE LEGE

Art. I. Insignele societăţeĭ »Crucea Roşie«, întrebuinţate în comerciŭ fără o prealabilă autorisare din partea societăţeĭ »Cruceĭ Roşie« române, sunt interḑise.

Art. II. Contravenienţiĭ vor fi pedepsiţĭ conform legeĭ.

Ministru de interne, L. CATARGI.

preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-
nea generală e deschisă.
G. Sefendache: D-lor senatorĭ, nu am
uvêntul ca să combat în principiŭ a-
roiect de lege, din contra el e util şi
ce de cât să aducă un omagiŭ uneĭ
ţiĭ din cele maĭ frumóse şi umanitare—
ţiuneĭ *Cruceĭ roşiĭ.*
a d'ânteiŭ concepţiune a creăreĭ uneĭ
ţiunĭ pentru ajutorarea răniţilor şi suferinḑilor s'a ivit dupe bătălia de la Solferino, de la 1859, în Italia. Atuncĭ, însă, societatea *Crucea Roşie* era mică şi neobservată, în urmă însă ea a devenit mare şi acum este adoptată maĭ de tóte naţiunile.

In adevĕr, cu toţiĭ cunóscem serviciile imense, pline de generositate şi umanitate, ce societatea Cruceĭ Roşiĭ a adus în timpul resbeluluĭ franco-german şi în timpul resbeluluĭ româno-ruso-turc.

Dar dacă aducem aceste omagiĭ uneĭ instituţiunĭ atât de marĭ, şi ne bucurăm când din domeniul care se părea domeniul idealuluĭ, să se cobóre pe tĕrâmul practic, cred că ar fi necesar să cugetăm serios, dacă în adevĕr dorim să fie bine pusă în aplicaţie.

Nu este destul să doréscă cine-va a face bine, ci trebue să şi scie cum să facă acest bine; şi D-vóstre făcênd acéstă lege şi câu-

tând să o puneţi în aplicaţiune ast-fel cum este redactată, veţi întêmpina mari dificultăţi şi multe critici, şi ast-fel voind să faceţi un serviciŭ societăţeĭ, o s'o expuneţi la ura cetăţenilor şi comercianţilor pe carĭ acest proiect se pare că 'ĭ asupresce.

Iată cum se exprimă proiectul : că acela care va contraveni acesteĭ legĭ, se va pedepsi *conform legeĭ.* Dar care lege?

Conform căreĭ legĭ se va aplica pedépsa?

Apoĭ în raport maĭ vĕd dicêndu-se: *considerând că maĭ tóte statele aderente la convenţia din Geneva, aŭ stabilit deja legĭ în acéstă privinţă.*

Eĭ bine, nu credeţĭ D-vóstre că ar fi fost necesar să vedem şi noĭ modul cum cele-alte state 'şĭ aŭ întocmit legile lor, in acéstă cestiune?

Sunt deci atâtea lucrurĭ pe carĭ ar trebui să le cunóscem, în cât nu cred că în forma şi în posiţiunea cum se află acest proiect, nu s'ar putea pune în discuţiune, ne fiind bine preparat.

In privinţa pedepseĭ revin iarăşĭ şi vĕ întreb : în virtutea căreĭ legĭ veţĭ pedepsi pe contravenient? Căcĭ se póte întêmpla lucrul următor : un comerciant óre care póte să aibă de la moşĭ-strămoşĭ firma Crucea Roşie, fără ca să aparţină acesteĭ marĭ instituţiunĭ; eĭ bine, conform legeĭ de faţă veţĭ pedepsi pe acest comerciant? Şi în cas când îl veţĭ pedepsi, nu ar fi óre just să 'l puneţĭ în cunoscinţă şi să căutaţĭ a face şi o gradaţiune de amendĭ şi pedepse?

De aceea eŭ repet că acest proiect ast-fel cum este făcut nu póte să vină în discuţiunea Senatuluĭ.

Vĕd pe D. ministru că resfoesce o lege; dacă cum-va va fi art. 208 din legea penală, pe care 'l vĕd că se ascunde în art. 2 al proiectuluĭ, cred că nu s'ar putea aplica câtuşĭ de puţin în casul de faţă; ceea ce cred că se póte aplica este maĭ mult »legea pentru mărcĭ şi fabricĭ...«

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu : Aşa este.

D. G. Sefendache : Apoĭ dacă, în adevĕr, la legea »Mărcilor de fabrică« aveţĭ să vĕ referiţĭ, eŭ nu sciŭ în ce mod aţĭ putea să o aplicaţĭ la cestiunea ce ne preocupă, aveţĭ să depuneţĭ un model la tribunal, şi aveţĭ să faceţĭ din acéstă societate umanitară o societate comercială?

Inţeleg să veniţĭ cu o lege bine studiată prin care să consacraţĭ drepturile societăţeĭ Crucea Roşie asupra insignelor sale, dar nu înţeleg ca, din causa uneĭ rele redacţiunĭ a acesteĭ legĭ să faceţĭ din drepturile uneĭ societăţĭ de bine-facere nisce cause de vexaţiunĭ de tot felul pentru comercianţiĭ carĭ în tot-d'a-una şi de bună credinţă aŭ întrebuinţat ca firmă insignele *Cruceĭ Roşiĭ.*

De aceea cred că ar fi maĭ util să se retragă acest proiect ca să se studiăze maĭ bine, cu atât maĭ mult că ar trebui să avem şi amorul propriŭ, fiind-că, de şi ni se spune că cestiunea s'ar fi regulamentat în alte ţĕrĭ, faptul însă că nu ni se arată cum s'a făcut acéstă regulamentare, mĕ face să cred că noĭ suntem printre ceĭ d'ântéiŭ carĭ inovăm, carĭ facem o lege în privinţa uneĭ instituţiunĭ de acéstă natură.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, neapărat că aplicarea art. 208 din codul penal n'ar fi la locul sĕŭ aci, căcĭ iată ce dice acest articol :

»Orĭ cine va purta în public verĭ un costum, o uniformă, un semn distinctiv de autoritate saŭ o decoraţiune care nu 'i se cuvine, saŭ pentru care nu are autorisare, se va pedepsi cu inchisóre de la o lună până la şése«.

Şi acest articol e pus sub titlul »Usurpare de titlurĭ saŭ funcţiunĭ publice«, ceea ce nu are întru nimic a face cu cestiunea care face obiectul acesteĭ legĭ.

Nu este însă maĭ puţin adevĕrat că cu legile nóstre actuale, societatea »Crucea Roşie«, care nu este o întreprindere comercială, n'ar putea astădĭ să împedice pe aceĭ carĭ în comerciŭ ar întrebuinţa insignele eĭ, fiind-că cu drept cuvênt 'i s'ar rĕspunde că legea firmelor şi mărcilor de fabrică protege pe duoĭ negustorĭ între dênşiĭ, nu protege însă o institutiune ca Crucea Roşie în contra uneĭ întreprinderĭ comerciale.

Era dar névoe de o lege specială care să îndrituiască pe societatea Crucea Roşie să urmăréscă întrebuinţarea insignelor eĭ, când s'ar face fără autorisarea societăţeĭ.

Prin urmare, art. 1 al legeĭ cred că nu póte să facă nicĭ o dificultate.

Acum este vorba de sancţiune. Are sancţiune legea?

Neapărat că art. 2 ar putea fi redactat alt-fel. In loc să se dică : »va fi pedepsit conform legeĭ«, să se dică maĭ bine : »va fi urmărit conform legeĭ«, căcĭ de sigur nu este tocmaĭ o pedépsă în sensul penal al cuvêntuluĭ.

D. G. Sefendache : Dar care e legea?

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu : Ne am putea raporta, de exemplu, la legea care póte să fie invocată în acéstă materie, anume la aceea asupra mărcilor şi insignelor de fabrică.

Dupe acéstă lege care este dreptul meŭ ca comerciant?

Nu este numaĭ de a lua daune interese, dar maĭ am dreptul să sechestrez obiectele carĭ pórtă marca mea autorisată, să împedic pe viitor întrebuinţarea mărceĭ, şi pe urmă să condamn la daune interese pe aceĭ carĭ le întrebuinţéză fără voia mea.

Eĭ bine, acest drept îl dă legea, pe care o presentăm astădĭ, societăţeĭ Crucea Roşie; se îmbracă acéstă societate de un drept pentru a putea ast-fel să urmăréscă pe aceia carĭ vor lua aceste insigniĭ întocmaĭ ca şi când le ar fi luat în contra legeĭ firmelor şi mărcilor de fabrică.

Cred dar, D-lor senatorĭ, că legea este completă, însă ar fi maĭ bine şi maĭ completată dacă cuvintele »se vor pedepsi« conform legeĭ, s'ar înlocui cu alte cuvinte maĭ precise.

D. D. Popescu : D-lor senatorĭ, eŭ nu înţeleg proiectul acesta de lege. Se face o lege prin care se dă un privilegiŭ societăţeĭ *Crucea roşie*; care pune pe acéstă societate, n sciŭ în ce posiţiune, o face societate co mercială, îĭ acordă o marcă de fabrică, dice că titlul acesteĭ societăţĭ »*Crucea roşie* 'ĭ dă o distincţiune óre-care şi că acel ne gustor care ar întrebuinţa la marfa luĭ cruce roşie, se va pedepsi conform lege Dar cum are să fie pedepsit *conform legeĭ* In proiect nu se dice de cât atât, dar com tetul delegaţilor caută un articol în lege descopere art. 208, din codul penal, car pune pedépsa de o lună până la 6 lunĭ care vorbesce de usurparea *titlurilor şi de coraţiunilor* pe carĭ le ar fi dobândit cine va! Ce are a face asemănarea acésta ca se face între societatea »Crucea roşie« decoraţiunile carĭ se daŭ în condiţiunil legeĭ, care trebue respectată şi pentru ca se acordă pedepse atuncĭ când se usurpé asemenea decoraţiunĭ?!

Prin urmare, nu este nevoie de mul demonstraţiune pentru a dovedi că dispos ţiunea din art. 2 a acestuĭ proiect nu pó fi primită aşa cum o pune comitetul deleg ţilor.

D. ministru al instructiuneĭ publice ins găsesce altă formă şi dice, că se va urma *conform cu legea.* A dis însă ceva când spus lucrul acesta? Cum o să urmăréscă Care e textul de lege?

Eĭ, D-lor, este lege pentru *mărcile d fabrică,* dar óre este un negustor societate *Crucea roşie* ca să se pótă folosi de lege *mărcilor de fabricĭ?!* Şi unde vedeţĭ D-vó stre necesitatea şi utilitatea uneĭ asemene legĭ pentru societatea *Crucea roşie*?

Societatea »Crucea roşie«, îşĭ întrebuin ţéză insemnul acesta: o *cruce roşie;* dar sen nul acesta este în domeniul tutulor şi fi care persónă póte să 'l întrebuinţeze la c peraţiunile pe carĭ le face, şi atuncĭ ce s resulta? Cestiune de daune interese di partea societăţeĭ? Pentru acésta venim n cu o lege specială?

Dacă credeţĭ că are dreptul acea societa ca să céră daune interese, este o lege ca reguléză acéstă cestiune, e legea civilă; da nimenĭ n'a audit că daunele interese să s reguleze prin o lege penală fără sancţiun cum este legea care ni se aduce adĭ în de batere.

De aceea mie mi se pare că nu prea s chibzuit bine acéstă lege, şi rog pe D. m nistru să o retragă şi să nu maĭ dăm vot rile nóstre asupra eĭ.

D. Gr. M. Sturdza : D-lor senatorĭ, câr o instituţiune este învestită cu privile atât de marĭ ca »Crucea roşie« şi acésta tóte statele civilisate ale Europeĭ, când pó un negustor să pună pe marfa luĭ o cru roşie şi să trécă chiar dintr'o ţéră în a sub acest scut, pentru că nu se scie că a surpat saŭ nu verĭ-un drept, cum voiţĭ faceţĭ verĭ-o greutate votăreĭ acesteĭ legĭ Insemnele acestea ale »*Cruceĭ roşiĭ*« însemnătate mult maĭ mare de cât firme de negustorĭ şi decoraţiunile, şi trebue punem sub paza legeĭ ca să nu se facă un abus la noĭ, căcĭ atuncĭ »*Crucea roşi*

n România nu va maĭ fi respectată ca în te state.

De aceea sunt pentru votarea legeĭ şi fără cĭ o modificare a articoluluĭ 2, adică să pedepsiţĭ conform legeĭ, şi s'o spunem rat.

D. D. Popescu: Firmele se înregistréză tribunal, ca să aibă drept la daune in- rese.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ blice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, D. pescu are dreptate când ḑice că redac- nile art. 2 n'aŭ o sancţiune lămurită. r conclusiunea la care ajunge D. Popescu e cu totul nedréptă.

D-luĭ ḑice: ce importă? Crucea roşie va rĕ- ne în domeniul public şi un negustor putea însemna marfa sa cu crucea roşie! bine, nu; tocmaĭ acésta cere şi societatea ucea roşie să fie oprit.

Când un negustor se va apuca să vêndă mă, bandage şi altele carĭ aŭ óre carĭ le- tură cu Crucea roşie şi pune acest semn, nasce în ideea publiculuĭ că acel negus- are autorisarea societăţeĭ Cruceĭ roşiĭ.

Este un semn prea însemnat Crucea ro- , ca să slujéscă cu uşurinţă tutulor. De nu pun Crucea verde, Crucea albă, de ce maĭ Crucea roşie, care este desemnată la -ceva? Trebue împedicat lucrul acesta. stiunea a fost discutată în o conferinţă ernaţională ţinută la Roma în 1892 unde discutat ce mĕsurĭ să se ia ca să împe- e întrebuinţarea acestuĭ semn de verĭ- e. Fiţĭ sigurĭ că dacă practica n'ar fi ară- inconveniente, nu s'ar fi venit cu o a- nenea lege.

Este însă exact că, dacă se ḑice: contra- nienţiĭ se vor pedepsi conform legeĭ, este a vag; sancţiunea care a pus'o comite- delegaţilor, asemenea nu se potrivesce casul de faţă. Eŭ cred că se póte căuta ceva, de exemplu, a se da sancţiunea vĕḑută de legea mărcilor de fabrică.

D. D. Popescu: Să se înscrie la tribunal.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ blice, Take Ionescu: Tocmaĭ de aceea nim cu o lege specială, dăm ceva maĭ mult uceĭ roşiĭ de cât unuĭ negustor.

Saŭ putem —şi acésta ar fi maĭ bine— prevedem o pedépsă specială, pedépsa a- ta specială să fie o amendă şi confiscarea ectelor însemnate cu crucea roşie.

Cred că atuncĭ ar fi o sancţiune în lege.

D. G. Sefendache: Dacă aşĭ avea dreptul a mĕ bucura când vĕd justificate preve- rile mele, este tocmaĭ în casul de faţă, d că ceea ce am susţinut se vede că a adevĕrat. Toţĭ oratoriĭ carĭ intraţĭ în cuţiune n'aŭ făcut alt-ceva de cât să te că nu sunt convinşĭ, că nu sunt bine erminaţĭ asupra moduluĭ de a fixa o pe- litate în acéstă lege.

Nicĭ aceste nedomirirĭ, nicĭ acéstă confu- ne, nu vĕ oferă D-vóstre motive destul puternice pentru a retrimete proiectul ntru câte-va ḑile la comitetul delegaţilor, e a ĭ' da o formă maĭ presentabilă.

»Societatea Crucea roşie« sciŭ toţĭ că ocupă de obiecte carĭ servesc pentru ră- iĭ în resbel, adică: scamă şi alte obiecte; că are ocupaţiunĭ bine determinate.

S'ar întêmpla, însă, ca aceste inseṁne de *Crucea roşie*, să fie luate de un băcan saŭ ue ferar; el o ia în bună credinţă, şi pen- tru acésta de ce să 'l pedepséscă. Inţeleg ca D-vóstre să prevedeţĭ ca să se pedepséscă aceia carĭ vin şi pun *Crucea roşie* pe ace- laşĭ obiecte de comerţ pe care le are şi so- cietatea *Crucea roşie*; dar *Crucea roşie* nu se ocupă nicĭ cu ferăria, nicĭ cu obiecte de băcănie; prin urmare, ce rĕŭ póte să facă societăţeĭ »Cruceĭ roşiĭ«, punênd acel negu- stor o cruce roşie pe obiecte de altă natură. Obiectele vîndute de acest comerciant n'aŭ nicĭ o asemĕnare cu obiectele preparate de *Crucea roşie*. Vedeţĭ, dar, câte dificultăţĭ se ridic. Aceste dificultăţĭ s'ar putea înlătura, dacă veţĭ consimţĭ a lăsa să se cugete puţin asupra lor. D. ministru, Take Ionescu, care este legist, scie cu ce seriositate şi ostenélă se face o lege, pentru ce voesce D-sa să se precipite? Eŭ vĕ mărturisesc că aşĭ dori să facem ceva în acéstă privinţă care să pótă fi luată ca model şi de cele alte State, şi cu precipitarea D-vóstre veţĭ face o lege care va contribui să se dea o opiniune fórte de- favorabilă legislaţiuneĭ nóstre.

D. ministru al cultelor şi instrucţiu- neĭ publice, Take Ionescu: D-lor senatorĭ, D. Sefendache acum ne spune că ar trebui limitată oprirea de a întrebuinţa insignele Cruceĭ roşiĭ. Nu este posibil să o limitezĭ. D-ta aĭ ḑis că ce s'ar putea întêmpla de pe- riculos cu un băcan care ar usa de aceste insigne. Iată un exemplu: Intr'o campanie se póte întêmpla ca un băcan să aibă o su- cursală la câmpul de resbel; aĭ admite D-ta, D-le Sefendache, ca pe costul în care vinde marfa sa să pótă pune el *crucea roşie*? Aceste insigne permit în tóte ţĕrile a servi de stampilă la una din cele maĭ umanitare scopurĭ, la acela al protecţiuneĭ suferinḑi- lor. Este bine, dar, să fie luat cu desĕvêrşire din comerciŭ, să nu fie ca reclamă de co- merciŭ pentru nimenĭ. Şi singura obiec- ţiune care se face legeĭ, este că e prea largă. Dacă schimbăm art. 2 şi punem amenda, atuncĭ, D-lor, vedeţĭ că a încetat orĭ ce difi- cultate.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Sunt dator să pun, conform regulamentuluĭ, la vot propunerea D-luĭ Sefendache care cere amânarea. Cestiunea de amânare are tot- d'a-una precădere.

— Se pune la vot cestiunea de amânare, şi se respinge.

— Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se citesce art. 1.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot, şi se priimesce.

— Se citesce art. 2.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Asu- pra art. 2 avem următorul *amendament*:

»Contravenienţiĭ vor fi pedepsiţĭ cu o amendă de la 100—1.000 leĭ. Şi obiectele însemnate cu »Crucea roşie« se vor con- fisca.«

George C. Filipescu, Stefan Borănescu, N. Lămotescu, Negre, Teodor Lerescu.

— Se trimite *amendamentul* acesta la comitetul delegaţilor ca să delibereze.

D. C. Urdăreanu: Cer cuvêntul asupra acestuĭ amendament.

— **D. raportor**: D-lor senatorĭ, comite- tul delegaţilor a admis art. 2 cu *amenda- mentul* care s'a propus.

D. C. Urdăreanu: O simplă întrebare am să fac: Cine va judeca aceste contraven- ţiunĭ? Negreşit că tribunalul. Dar ce se va face cu aceia carĭ aŭ acum acéstă insignie a *Cruceĭ roşie* pe mărfurile lor?

D. ministru al cultelor şi instrucţiu- neĭ publice, Take Ionescu: Cred că aceia carĭ vor avea luate asemenea insigniĭ în mod legal....

Vocĭ: A!

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Asupra acestuĭ punct trebue să ne înţelegem. Un singur lucru este cert: că amenda nu se póte aplica acestor ómenĭ carĭ nu sunt contravenienţĭ. De sigur că li se va da un timp óre care; eĭ, prin urmare, nu se pot considera de con- travenienţĭ.

Acum asupra celeĭ-alte cestiunĭ: cine are să hotărască amenda; negreşit că ea va fi judecată dupe regulele de competinţă ordi- nară de tribunal, căcĭ amenda este prea mare pentru ca să cadă în altă competinţă.

D. G. Sefendache: D-lor senatorĭ, D-vó- stre, prin acest amendament nu faceţĭ nicĭ o distincţiune şi nicĭ o gradaţiune; nu hotă- rîţĭ nimic pentru aceia carĭ ar avea drep- turĭ câştigate. Şi pe lângă acésta maĭ este o enormitate din acest amendament: dispu- neţĭ ca marfa care va purta insignia acésta *Crucea roşie* să fie confiscată! Dar póte să fie marfă de aceea care n'are a face cu obiec- tele de carĭ se ocupă *societatea Crucea roşie*. Din amendament, însă, resultă că marfa din magasinul care pórtă *Crucea roşie*, fie băcănie, fie cofetărie, trebue con- fiscate şi negustorul amendat! Aceste sunt resultatele la carĭ voiţĭ să ajungeţĭ, şi aşa credeţĭ că s'a regulamentat în alte state?

Termin, dar, prin a vĕ declara că dacă se va vota acest proiect aşa cum se află, nu vom presinta lumeĭ multă seriositate în lu- crările nóstre.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, vĕ rog să nu vĕ preocupaţĭ câtuşĭ de puţin, când din întêmplare saŭ din nesciinţă s'ar putea viola o lege de con- travenţiune; căcĭ şi tribunalele şi admini- straţia numaĭ atuncĭ aplică pedépsa când constată că este rea credinţă, când se voesce a se frustra cu voinţă; când, însă, nu se con- stată acésta atuncĭ se iartă. Ast-fel fiind, dar, puteţĭ vota legea aşa cum este fără cea maĭ mică preocupare în privinţa acésta.

D. Gr. M. Sturdza: Pentru satisfacerea acelora d'intre noĭ carĭ combat acest proiect de lege, ca şi pe tóte cele-alte, cerênd un timp pentru a cugeta asupra lor; eŭ propun să amânăm *tóte proiectele de legĭ* până vor veni D-lor la putere, şi atuncĭ vom vedea ce este de făcut. (Ilaritate).

D. Dr N. Garoflide: D-lor senatorĭ, îmĭ permit să iaŭ cuvêntul în cestiunea acésta, căcĭ 'mi se pare că în adevĕr este o cestiune importantă. La prima vedere s'ar pĕrea că

nu ar fi nimic modificarea ce se aduce la acest articol; că acéstă modificare ar fi maĭ bună prin pedépsa care se preciséză; dar cestiunea în fond este cu totul din contra, şi iată pentru ce cred eŭ că este aşa:

Acéstă instituţie, *Crucea roşie*, care se sacrifică, care 'şi dă tótă ostenéla pentru a face verĭ o invenţiune, verĭ o îmbunătăţire în serviciul ce aduce răniţilor, cere privilegiul ca supt nicĭ o formă să nu se pótă întrebuinţa numele sĕŭ de aceia carĭ ar voi să speculeze cu numele sĕŭ. Suposaţi-vĕ că se vinde în lumea întrégă pansamente pe carĭ le a îmbunătăţit »Crucea-Roşie română«, carĭ sunt chiar invenţiunea sa proprie, şi carĭ sunt adoptate de facultatea de sciinţă şi, prin urmare, recunoscute de Statul nostru. Eĭ bine, aceĭ speculanţĭ, fie în timp de pace, ca şi în timp de resbel, nu vor aduce eĭ prejudicii *Cruceĭ-Roşie*, care a cheltuit să facă să aplice acea invenţiune?

Credeţĭ că se dă o satisfacţie îndestulătóre societăţeĭ *Crucea-roşie* prin acéstă mică amendă de 100 până la 1.000 leĭ? Dar aceste afacerĭ comerciale ajung la beneficiĭ de ḑecimĭ de miĭ de leĭ şi o amendă mică nu ar fi nimic pentru un escroc, pentru acela care ar pune în vênḑare o marfă imitată cu insignul *Crucea-roşie*.

De aceea, dar, eŭ cred, dupe cum a ḑis şi principele Sturdza, că articolul cum este în lege este fórte bine redactat; căcĭ, D-lor, legea prevede că orĭ-cine întrebuinţéză o marcă, ḑicênd că este din cutare fabrică fără să fie, este pedepsit ca escroc, şi orĭ-cine înşélă asupra calităţeĭ saŭ asupra provenienţeĭ, asemenea este supus la o pedépsă prin lege; prin urmare, şi aci, aceĭ carĭ vor însuşi acéstă insignie, aceĭ carĭ vor vinde asemenea fabricate cu o marcă care nu este a lor, vor fi pasibilĭ de pedepsele prevĕḑute prin legile nóstre, prin art. 228 din codul penal care s'a invocat, şi chiar prin legea relativă la firme; căcĭ de unde scim că societatea *Crucea-roşie* nu găsesce că este în interesul sĕŭ de a'şĭ înscrie firma la tribunal, şi dacă ea ar avea acéstă înscriere atuncĭ s'ar pedepsi *conform legeĭ* aceĭ carĭ ar veni cu insigniele *Cruceĭ-roşiĭ*, ca usurpator al mărceĭ.

Acum, în ceea ce privesce cestiunea retroactivităţeĭ legeĭ, cred că dacă din desbaterile onor. Senat reese că pe viitor toţĭ aceĭ carĭ aŭ deja inscripţiunea mărceĭ lor cu *Crucea-roşie* nu maĭ aŭ libertate de a le avea, pentru că s'a dat, ca să ḑic aşa, un privilegiŭ »Societăţeĭ Crucea-roşie« —societatea va procede pe calea ordinară a tribunalelor ca să anuleze acele drepturĭ carĭ nu maĭ pot fi de azĭ înainte de cât ale societăţeĭ »Crucea roşie« recunoscută prin acéstă lege.

Pentru aceste considerante, aşĭ fi de părere să admitem articolul 2 aşa cum este redactat în legea acésta.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor, D. Garoflid se înşélă. Maĭ ânteiŭ că nu ar intra aci în nicĭ un cas art. 336 care nu se ocupă de cât de acel care înşélă pe cumpĕrător asupra probeĭ lucrurilor de aur saŭ argint, asupra calităţeĭ uneĭ pietre precióse, saŭ asupra feluluĭ orĭ-căreĭ mărfĭ, precum şi acela care prin întrebuinţare de mincinóse dramurĭ saŭ mĕsurĭ va înşela asupra câtimeĭ mărfurilor vêndute.

Dar de unde vine erórea D-luĭ Garoflide este că D-sa crede cum că aci e vorba de a protege comercialicesce produsele societăţeĭ Crucea roşie contra produselor unuĭ concurent; pentru acésta nu ar fi nevoe de o lege specială, căcĭ sunt legile generale carĭ proteg pe un negustor contra celuĭ alt. Aci este vorba de alt-ceva: este vorba de a protege un interes general, pur moral, iar nu un interes bănesc în contra cuĭ-va care ar vrea să pună Crucea roşie. Aşa de exemplu: eŭ ca să fac pansamente cu Crucea roşie pe ele, am nevoie să spun că sunt ale societăţeĭ? Nu, pot fórte bine să vênd pansamentele acestea din fabrica mea, avênd eticheta Crucea roşie şi nu înşel pe nimenĭ, pentru că sunt fabricate de mine şi le am botezat »Crucea roşie«, dacă Crucea roşie este în domeniul comun.

Eĭ bine, cu legea de faţă tocmaĭ acésta voim noĭ să facem ca să nu maĭ pótă ḑice de aci înainte: »vin crucea roşie, casă crucea roşie, etc.«

Societatea Crucea roşie ese din domeniul comun şi semnul eĭ rĕmâne o insignă cu desăvêrşire reservată societăţeĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţieĭ, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Iată, D-lor, amendamentul propus la art. 2:

»*Contravenienţiĭ vor fi pedepsiţĭ cu o amendă de la 100—1.000 leĭ şi obiectele însemnate cu »Crucea roşie« se vor confisca.*«

— Se pune la vot *amendamentul*, şi se priimesce.

— Se pune la vot art. 2, şi se priimesce cu amendamentul de maĭ sus.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

D. ministru de finance, M. Germani: D-lor senatorĭ, între proiectele de legĭ carĭ sunt depuse la biuroŭ, este şi aceea pentru autorisarea guvernuluĭ de a bate monetă divisionară, precum şi acela al împrumutuluĭ comuneĭ Bucurescĭ.

V'aşĭ ruga să bine-voiţĭ a le lua în discuţiune imediat pentru că avem nevoie de dênsele.

— Se pune la vot urgenţa cerută de D. ministru de finance, şi se priimesce.

— *D. raportor, St. Borănescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Moneta naţională de argint rĕmasă în circulaţiune, în urma demonetisăreĭ celor 25.000.000 leĭ, în bucăţĭ de 5 leĭ, făcută în urma legeĭ din 12 Martie 1890, se ridică la suma de leĭ 54.700.000, adică:

Leĭ	22.700.000 în monetă de	5 leĭ;
»	14.656.510 » » »	2 »
»	12.780.000 » » »	1 leŭ;
»	4.563.490 » » »	50 banĭ.
»	54.700.000.	

Acéstă sumă, care represintă aprópe 11 leĭ de cap, ar trebui să fie suficientă pentru îndestularea transacţiunilor şi a nevoilor circulaţiuneĭ interióre, şi de fapt, în aniĭ trecuţĭ, până la 1893, în cursul ierneĭ şi al primăvereĭ se grămădea atât în tesaurul public, cât şi la Banca Naţională, un stoc de argint de aprópe 4.000.000 leĭ, care rĕmânea imobilisat până în cursul vereĭ, când se reclama pentru trebuinţele agricultureĭ. In véra şi tómna însă a anuluĭ trecut s'a simţit lipsa de monetă de argint, şi în cursul ierneĭ nu s'a adunat de cât o sumă fórte neînsemnată în casele Statuluĭ, ast-fel că, de sigur, nu se va putea face faţă cererilor de argint când va începe munca câmpuluĭ; şi, prin urmare, credem că este nevoe de a se bate monetă divisionară de argint pentru o sumă maximum de 5.000.000 leĭ.

Pentru achitarea costuluĭ materialuluĭ necesar şi a cheltuelilor de fabricaţiune nu este trebuinţă a se deschide verĭ-un credit întru cât ele se vor acoperi cu din valórea moneteĭ care se va pune în

circulaţiune;—iar beneficiul ce va resulta şi care va represinta diferinţa între valórea moneteĭ şi între a cheltuelilor de material şi de fabricaţiune, se va vĕrsa la casa de amortisare pentru stingerea datorieĭ publice. Avênd în vedere preţul actual al argintuluĭ, credem că beneficiul ce va resulta va fi între 40—50 la sută din valórea nominală a moneteĭ ce se va bate.

Până la punerea în circulaţiune a acesteĭ monete, guvernul, urmând a achita costul materialuluĭ şi al cheltuelilor de fabricaţiune, va avea nevoe de fondurĭ; în acest scop urméză a fi autorisat ca să se înţelégă cu Banca Naţională a Românieĭ, spre a 'ĭ avansa sumele necesare.

Pe aceste considerante, comitetul admiţênd în totul proiectul de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da şi a D-vóstră aprobare.

Raportor, ST. BORĂNESCU.

LEGE

Art. 1. Guvernul este autorisat a bate, în condiţiunile prevĕḑute de legea monetară din 12 Martie 1890, monetă divisionară de argint până la suma de 5.000.000 leĭ, şi anume:

Leĭ 2.000.000 în monetă de 2 leĭ;
» 2.500.000 » » » 1 leŭ;
» 500.000 » » » 50 banĭ.

Art. 2. Cheltuelile necesare pentru baterea acesteĭ monete se vor acoperi cu din valórea eĭ, iar beneficiul ce va resulta se va vĕrsa la casa de amortisare pentru stingerea datorieĭ publice.

Art. 3. Până la punerea în circulaţiune a acesteĭ monete divisionare, ministerul de finance este autorisat a se înţelege cu Banca Naţională a Românieĭ, spre a 'ĭ avansa sumele necesare pentru plata materialuluĭ şi a cheltuelilor de fabricaţiune, primind în deposit moneta divisionară ce se va bate.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

). preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Disunea generală este deschisă.

– Ne cerênd nimenĭ cuvêntul se pune ot luarea în consideraţiune, şi se prisce.

–Se pune la vot succesiv art. 1, 2 şi 3, priimesc.

– Se pune la vot legea cu bile.

. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Reatul votuluĭ:

Votanţĭ	40
Majoritate regulamentară. .	32
Bile albe	38
Bile negre	2

enatul a adoptat proiectul de lege.

aĭ avem depus pe biuroŭ raportul comiluĭ de delegaţĭ relativ la *împrumutul uneĭ Bucurescĭ de 5.000.000 leĭ*, pencare a cerut D. ministru de finance ura, dacă bine-voiţĭ să'l votaţĭ, de şi nu ărit raportul.

- Se pune la vot încuviinţarea de a se mediat în discuţiune proiectul, şi se price.

- *D. raportor, N. Lămotescu*, dă citire itoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

omitetul delegaţilor de secţiunĭ compus D-niĭ:

. Cerkez pentru secţiunea I;
Paciurea » » II;
. Capşa » » III;
eneral Costaforu » » V; şi
emnatul pentru secţiunea IV întrunin- în ḑiua de 21 Martie 1894 aŭ luat sbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ Bucurescĭ de a contracta un împrumut de 5.000.000 leĭ efectiv pentru începerea lucrărilor privitóre la ape, canale pentru intreposite, hale, pieţe, ospelul comunal, şcóle şi alte construcţiunĭ comunale, pentru pavage, plantaţiunĭ, pentru exproprierĭ, pentru achitarea datoriilor din procese şi debite rĕŭ constatate, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. prim-ministru şi ministru de interne cu Mesagiul regal No. 1.159 din 18 curent. Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, aŭ admis în unanimitate acéstă lege. D. delegat al secţiuneĭ II, însă, a cerut să se atragă atenţiunea onor. guvern să îmbunătăţéscă stradele din suburbiile mărginaşe cu pavage.

Cu acéstă observaţiune a D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, comitetul delegaţilor, în unanimitate, a admis acest proiect de lege, însărcinându-mĕ a vĕ referi considerantele carĭ le aŭ luat pentru admiterea eĭ.

Consiliul comunal al capitaleĭ, doritor de a înzestra oraşul cu lucrările marĭ de edilitate de carĭ nu este permis orĭ-căruĭ oraş de o însemnătate óre-care de a fi lipsit, a admis programul întocmit de administraţia comunală pentru sĕvĕrşirea acestor lucrărĭ, şi, în şedinţa sa de la 4 Martie anul curent, a votat un proiect de împrumut de 5.000.000 leĭ efectiv pentru începerea de o cam dată a acestor lucrărĭ.

Costul total al acestor lucrărĭ, carĭ sunt: pentru canale şi apă, pentru clădirĭ municipale, ca intreposite, şcóle, hale, pieţe, ospel comunal, casarma gardiştilor comunalĭ şi magasie pentru economat, pentru grădinĭ şi cimitire, precum şi pentru pavage, se urcă, dupe evaluările făcute, împreună cu datoriile din procese, debite rĕŭ constatate şi exproprierĭ deja sĕvêrşite, dar neplătite, la suma totală de 26.000.000 leĭ, cu care s'ar putea termina într'un period de patru, cincĭ anĭ.

Ceea ce este caracteristic în lucrările ce 'şĭ propune a sĕvĕrşi comuna Bucurescĭ, este că cea maĭ mare parte sunt lucrărĭ de însănĕtoşire, adică de o necesitate nediscutabilă, şi că tot o dată sunt producĕtóre de venitugurĭ, precum sunt: canalele, halele, pieţele şi intrepositele, carĭ, cu resursele ce vor produce, împreună cu economiile resultate din chiriĭ, vor putea da comuneĭ un fond disponibil de 1.000.000 leĭ, cu care se va putea plăti anuitatea împrumutuluĭ total, rĕmânênd cele-alte sporurĭ normale de veniturĭ pentru acoperirea cheltuelilor reclamate de serviciile ordinare ale primărieĭ.

Vĕ rog, dar, în basa celor ce avuseĭ onóre a vĕ expune, să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre, următóreĭ legĭ.

Raportor, *N. Lămotescu.*

LEGE

Art. I. — Comuna Bucurescĭ este autorisată a contracta un împrumut de 5.000.000 leĭ efectiv.

Art. II. — Produsul împrumutuluĭ va fi întrebuinţat pentru începerea marilor lucrărĭ de însănĕtoşire privitóre la ape şi canale, pentru intreposite, hale şi pieţe, ospelul comunal, şcóle şi alte construcţiunĭ comunale, pentru pavage, plantaţiunĭ, pen-

tru exproprierĭ, pentru achitare de datoriĭ din procese şi debite rĕŭ constatate.

Art. III. — Repartiţiunea produsuluĭ împrumutuluĭ pentru diversele credite necesare lucrărilor şi cheltuelilor prevĕḑute maĭ sus, cum şi modificarea acesteĭ repartiţiunĭ, se va face de consiliul comunal cu aprobarea ministeruluĭ de interne.

Art. IV. — Acest împrumut va fi scutit de orĭ-ce plată de timbru saŭ înregistrare.

Art. V. — Un regulament va desvolta condiţiunile emisiuneĭ saŭ contractăreĭ împrumutuluĭ.

— Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ şi şése* voturĭ contra a *treĭ-spre-ḑece.*

Preşedinte, G. Manu.

Secretar, *Slătineanu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare a legeĭ, şi se priimesce.

— Se citesce art. 1, 2, 3, 4, 5 şi se priimesce fără discuţiune.

— Se procede la votarea legeĭ în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	35
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	35

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: Aşĭ ruga pe onor. Senat, dacă s'ar putea, să ia în discuţiune şi proiectele de legĭ ale ministeruluĭ instrucţiuneĭ; rapórtele sunt gata, cel puţin legea la care este raportor D. Dr. Cernătescu. (Aprobărĭ.)

—*D. raportor, Dr. Cernătescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din:

D. C. Urdăreanu pentru secţia I
D. C. Mavrodin » » II
D. N. Culianu » » III

D. Dr. Florea Teodorescu pentru secţia V, şi sub-semnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894 în absenţa D-lor delegaţĭ aĭ secţiunilor II şi III, aŭ luat în desbatere proiectul de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 relativ la desfiinţarea catedreĭ de a duoa clinică chirurgicală de la facultatea de medicină din Bucurescĭ, instituită prin legea de la 5 Martie 1887, a institutuluĭ de chirurgie de pe lângă aceeaşĭ facultate, creat prin legea de la 4 Ianuarie 1890, şi înlocuirea acestuia cu institutul de anatomie topografică, cum şi a acordăreĭ uneĭ pensiunĭ viagere profesoruluĭ Dr. G. Assaki, adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice cu Mesagiul Regal No. 1.163 din 18 Martie, comitetul ca şi secţiunile D-vóstre 'l aŭ admis în maioritate, iar D. delegat al secţiuneĭ IV, admiţênd în totul proiectul de lege aŭ fost contra numaĭ pensiuneĭ D-luĭ Dr. Assaki, iar în urma propuneneĭ D. delegat al secţiuneĭ IV, de a nu se suprima catedra de a duoa clinică chirurgicală de la facultatea de medicină din Bucurescĭ, D. ministru de instrucţie publică care a luat parte la desbaterea acesteĭ legĭ în comitetul delegaţilor, în faţa acesteĭ propunerĭ a declarat că acéstă catedră o va reînfiinţa pe ḑiua de 1 Octombre 1894; acestea fiind observaţiunile ce sunt de făcut de cele ce s'aŭ petrecut în comitetul delegaţilor, am onóre acum a vĕ da considerantele pe carĭ maioritatea comitetuluĭ s'a basat în admiterea acestuĭ proiect de lege.

Domnilor senatorĭ,

Profesorul Assaki, a căruia numire la facultatea de medicină din Bucurescĭ s'a făcut prin o lege specială, este de maĭ mult de un an atins de o bólă grea, care 'l pune în imposibilitate de a 'şĭ maĭ relua catedra pe care cu atâta activitate şi cu atâta sciinţă a ocupat'o. In aceste condiţiunĭ, atât catedra de a duoa clinică chirurgicală, cât şi institutul de chirurgie, create prin legile din 5 Martie 1887 şi 4 Ianuarie 1890, nu maĭ aŭ nicĭ un cuvênt de a rĕmânea deosebite de catedra şi institutul de anatomie topografică şi chirurgicală, înfiinţate deja pe lângă facultatea de medicină din Bucurescĭ; din potrivă, dubla însărcinare ce se va da titularuluĭ acesteĭ catedre, de a face în acelaşĭ timp şi cursul de clinică chirurgicală, va fi de un folos vĕdit pentru studiile nóstre medicale. Intr'adevĕr, concentrarea în sarcina acelueaşĭ titular a duoĕ studiĭ aşa de unite prin firea lucrurilor, în cât se pot satisface cu unul şi acelaşĭ institut de exerciţiĭ practice, nu este de cât continuarea a ceea ce s'a făcut deja anul trecut, când, dupe retragerea D-luĭ Dr. Severin, catedra sa de anatomie patologică a fost întrupată cu aceea de patologie experimentală şi bacteriologie, aşa de bine ocupată de D. profesor Dr. Babeş, colegul D-ruluĭ Assaki în disposiţiile de la 5 Martie 1887.

In acelaşĭ timp credem că este o datorie pentru ţéră, de a nu lăsa fără rĕsplată pe unul din ómeniĭ sĕĭ de sciinţă, care a ilustrat'o ajungênd el cel d'ânteiŭ român ajutor de anatomie la facultatea de medicină din Paris şi agregat la facultatea din Lille. Pensiunea viageră ce găsim drept a se da D-ruluĭ Assaki, va servi spre îmboldire tutulor tinerilor noştri carĭ s'ar simţi maĭ înclinaţĭ spre seninele cercetărĭ ale sciinţeĭ, de cât spre pripita pornire de a 'şĭ face cât maĭ repede o bună situaţie materială.

In faţa, dar, a acestora ce avuseiŭ onóre de a vĕ expune, vĕ rog să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următoruluĭ proiect de lege.

Raportor. *Dr. Cernătescu.*

LEGE

Art. 1. »Catedra de a duoa clinică chir-gicală de la facultatea de medicină din B-curescĭ instituită prin legea de la 5 Ma-1887, se desfiinţéză.

Profesorul de anatomie topografică şi c-rurgicală de la aceeaşĭ facultate va face cursul de a duoa clinică chirurgicală.

Art. 2. »Institutul de chirurgie de pe lân-facultatea de medicină din Bucurescĭ, cr-prin legea de la 4 Ianuarie 1890, se în-cuesce cu institutul de anatomie topogra-şi chirurgicală al căruia stat va rĕmâne a-fel cum a fost fixat prin budgetul pe a-1894—1895.

Art. 3. »Profesoruluĭ Dr. Assaki 'i se servi, cu începere de la 1 Aprilie 1894 pensie viageră de leĭ 600 pe lună.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea de-taţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ nouĕ* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ* şi *opt.*

Preşedinte, General G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A Simu*

D. preşedinte: Discuţiunea generală e-deschisă.

D. ministrul al cultelor şi instrucţi-neĭ publice, Take Ionescu: D-lor senat-cu ocasiunea discuţiuneĭ acestuĭ proiect-lege, în diferitele secţiunĭ ale Senatulu-în urmă în comitetul delegaţilor, am vĕ-că este o dorinţă fórte întinsă a acestuĭ i-tur Corp, că la facultatea de medicină Bucurescĭ, deosebit de cursul de clinică-natomică chirurgicală, care acum se f-fórte bine de titularul eĭ, şi de clinica c-rurgicală care 'l va face titularul care fi, să maĭ fie o catedră de clinică chiru-cală la acéstă facultate. Dacă nu am fi la s-şitul sesiuneĭ şi aprópe în imposibilitate a întórce acest proiect la Cameră, aşĭ fi-cut o modificare a proiectuluĭ, dar ajun-acest resultat fără modificare, şi declar-Senat că cu începutul anuluĭ şcolar, la Octombre, va maĭ funcţiona încă o cli-chirurgicală la facultatea de medicină Bucurescĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-cuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se p-la vot luarea în consideraţie, şi se priime-

— Se dă citire art. 1, 2 şi 3 carĭ se p-imesc fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile proiectul-lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Re-sultatul votuluĭ:

Votanţĭ	36
Majoritate de duoĕ treimĭ . .	32
Bile albe	26
Bile negre	10

Votul este nul şi se va repeta în şed-viitóre.

Acum ridic şedinţa.

Mâine şedinţă publică.

— Şedinţa se ridică la orele 5 dupe-meaḑĭ.

No. 52

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 22 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: P. Millo, T. Tocneanu, T. Lerescu şi G. Beldiman, secretarĭ aĭ biurouluĭ.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 81 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 38 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ :

P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos; D-niĭ: ...u Ant., Ghica Gr. D. (principe), Pĕu... I. (colonel), Petroni C., Sofian N., ...eiŭ B. D., Tatos T. I., Tătăranu I.

In congediŭ :

Văcărescu T.

Nemotivaţĭ :

D-niĭ: Alexiu C., Bonachi M. Gr., Buz...a V., Calimach Papadopolu Ar., Chircu ..., ...hintescu C., Cristescu T., Ciolac Ga..., Ciolac I., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. Dr., Lupaşcu Neron, Niculescu Ilie Dorobanţu, Poni P., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Şendrea St., Simionescu R. D., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Tatos Hr., Teohari I. A., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M., Culianu N., Blancfort A.

— *D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente care se aprobă.

— Se acordă succesiv următórele congediĭ:

I) D-luĭ I. Tătăranu	. . . .	2 ḑile;
II) » Tatos T.	. . . . .	15 »
III) » C. Petroni	. . . .	8 »

— Se trimite la comisiunea de indigenate suplica D-luĭ G. I. Georgiade Murnu care se rógă a 'i se recunósce calitatea de cetăţén Român.

— *D. ministrul al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu,* depune Mesagiile regale în alăturare cu proiectele de legĭ următóre:

a) Proiectul de lege, relativ la transacţiunea dintre Stat şi moştenitoriĭ decedaţilor Enache şi Zoe Dumitrescu, pentru stingerea unuĭ proces de revandicarea de teren din moşia Bucu-Mătăsesci, judeţul Ialomiţa;

b) Proiectul de lege, relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de 1.800.000 leĭ, pentru terminarea găreĭ-frontieră de la Burdujenĭ.

— Se trimit la secţiunĭ.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, înainte de a intra în secţiunĭ pentru a studia proiectele de legĭ depuse, avem la ordinea ḑileĭ votarea din noŭ a proiectuluĭ de lege relativ la desfiinţarea catedreĭ de clinică chirurgicală a facultăţeĭ de medicină din Bucurescĭ, şi la acordarea uneĭ pensiunĭ de 600 leĭ pe lună D-luĭ Dr. Assaki, asupra căruia votul s'a declarat nul în şedinţa precedentă.

— Se procede la vot.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	55
Majoritate de duoĕ treimĭ . .	37
Bile albe.	45
Bile negre	10

Senatul a adoptat legea pentru desfiinţarea catedreĭ de a duoa clinică de la facultatea din Bucurescĭ şi pensiunea D-luĭ Dr. Assaki.

D-lor, acum vĕ rog se trecem în secţiunĭ pentru studiarea câtor-va proiecte de legĭ, şi în urmă vom trece în şedinţă publică.

— Şedinţa se suspendă şi D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ.

— La redeschiderea şedinţeĭ, D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, ocupă fotoliul preşedinţial.

— *D. raportor, Gr. Capşa,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ
Gr. Cerkez pentru secţia I;
C. Mavrodin » » II;
N. Lămotescu » » IV;
Săndulescu Nenoveanu » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ Bucurescĭ ca, pentru acoperirea deficitelor exerciţiilor 1891—1892 şi 1892—1893, să afecteze suma de leĭ 929.491, banĭ 62, rĕmasă neîntrebuinţată din împrumutul de 16.000.000 leĭ contractat în anul 1890, şi pentru rest să contracteze cu casa de depunerĭ un împrumut de leĭ 750.000, cu procente de 5% pe an, plătibil în 10 anĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. prim ministru şi ministru de interne cu Mesagiul regal No. 1.160 din 18 Martie 1894.

Comitetul de delegaţĭ, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege pe considerantele următóre:

Din împrumutul de 16 milióne leĭ, contractat în anul 1890 de comuna Bucurescĭ, aŭ rĕmas neîntrebuinţate, la 30 Septembre anul trecut, data închidereĭ exerciţiuluĭ 1892—93, credite în sumă de 929.491 leĭ, 62 banĭ, de la diferite alocaţiunĭ prevĕḑute în repartiţiunea aceluĭ împrumut pentru lucrărĭ carĭ parte deja sunt terminate şi aŭ lăsat economiĭ, parte nu maĭ sunt necesare a se efectua, iar altele în curs de executare, s'aŭ constatat, în urma studiilor făcute, că aŭ trebuinţă de totalitatea creditelor acordate pentru executarea lor.

Ast-fel, la art. 4 din repartiţia împrumutuluĭ din alocaţiunea de leĭ 1.430.861, banĭ 92, prevĕḑută pentru construcţiunĭ de şcolĭ din noŭ, mobilier şi instalaţiunĭ, aŭ rĕmas neîntrebuinţaţĭ leĭ 22.000 —

La art. 8, din alocaţiunea de leĭ 807.917, banĭ 85, pentru reparaţiunea canalurilor de scurgere în fiinţă, completarea reţeleĭ de canalurĭ, dislocărĭ şi materiale, aŭ rĕmas neîntrebuinţaţĭ . . . . » 4.987 40

La art. 10, lit. E, din alocaţiunea de leĭ 1.019.334, banĭ 09, pentru lucrărĭ com-

Transport . . 26.987 40

Report . . .	Leĭ 26.987 40
plimentare de aducerea şi distribuirea apeĭ în oraş, reservând sumele necesare pentru facerea studiilor, aŭ rĕmas neîntrebuinţaţi	» 505.504 22
La art. 15, lit. h, din alocaţiunea de 308.680 leĭ, 50 banĭ, pentru îmbunătăţirĭ şi înfrumuseţărĭ la grădina Cişmegiŭ, aŭ rĕmas neîntrebuinţaţi	» 25.000 —
La art. 16, din alocaţiunea de 229.833 leĭ, 36 banĭ, pentru lucrărĭ din noŭ şi materiale pentru instalaţiunĭ de lampe cu electricitate, aŭ rĕmas neîntrebuinţaţi . .	» 6.000 —
La art. 22, alocaţiunea de leĭ 350.000, prevĕḑută pentru completarea stabilimentuluĭ hydro-electric, a rĕmas integral neîntrebuinţată	» 350.000 —
La art. 24, de asemenea alocaţiunea întrégă prevĕḑută pentru construcţia casarmeĭ de pompierĭ, idem	» 16.000 —
	929.491 62

Tóte aceste sume, carĭ daŭ un total de 929.491 leĭ, 62 banĭ, constitue o economie faţă cu creditele acordate prin repartiţia ḑisuluĭ împrumut. De altă parte, dupe compturile definitive, exerciţiul 1892—93, închis la 30 Septembre 1893, s'a soldat cu un deficit budgetar de 539.204 leĭ, 48 banĭ, care a provenit în cea maĭ mare parte din causa nerealisăreĭ evaluăreĭ prevĕḑută prin budget pentru vînḑĕrĭ de terenurĭ şi imobile comunale; iar exerciţiul anterior 1891—92 s'a soldat de asemenea cu un deficit budgetar de leĭ 1.140.287, banĭ 14, ceea ce în total face o neajungere de leĭ 1.679.491, banĭ 62, de care situaţiunea financiară a comuneĭ se află grevată.

Consiliul comunal, fiind sesizat de acéstă cestiune, în şedinţa sa de la 29 Noembre 1893, a decis ca suma sus menţionată de leĭ 929.491, banĭ 62, credite rĕmase neîntrebuinţate din împrumutul de 16 milióne, să se afecteze pentru acoperirea a parte din deficitele sus arătate ale exerciţiilor 1891—92 şi 1892—93; iar pentru rest, până la completarea întregeĭ sume de 1.679.491 leĭ, 62 banĭ, care constitue totala neajungere, să se contracteze un împrumut de la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie în valóre de 750.000 leĭ, cu procente de 5 % pe an şi plătibil prin anuităţĭ în termen de 10 anĭ.

Acestea fiind, D-lor senatorĭ, motivele ce face a se aduce acest proiect de lege în desbaterile D-vóstre, comitetul vĕ rógă să bine-voiţĭ ca, în consideraţiunea tutulor acestora ce avuseiŭ onóre a vĕ arăta, să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre.

Raportor, GRIGORE CAPŞA.

LEGE

Art. unic. — Comuna Bucurescĭ este autorisată ca, pentru acoperirea deficitelor exerciţiilor 1891—92 şi 1892—93, să afecteze suma de leĭ 929.491, banĭ 62, rĕmasă neîntrebuinţată din împrumutul de leĭ 16 milióne din anul 1890, şi pentru rest să contracteze cu casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie un împrumut de leĭ 750.000, cu procente de 5 % pe an, plătibil în ḑece anĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *cincĭ* voturĭ, contra a *unu*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deşliu*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Necerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare a legeĭ, şi se priimesce.

— Fiind un singur articol, se procede la votarea legeĭ în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ 42
Majoritate regulamentară . 32
Bile albe 41
Bile negre 1

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, Dr. I. Cernătescu* citire următoruluĭ raport şi proiect de

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:
A. Brăiloiu pentru secţia I;
D. C. Popescu » » II;
P. Millo » » III;
C. Ienescu » » V, şi subsemnatul pentru secţia IV, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Cra-

iova, din judeţul Dolj, de a contracta la casa de depunerĭ saŭ orĭ de unde va găsi un împrumut de 1.500.000 leĭ, cu procente de 6 la sută pe an, plătibil prin anuităţĭ în termen de 15 la 25 anĭ, carĭ se vor înscrie în fie-care an între cheltuelile obligatoriĭ ale comuneĭ, spre a servi, conform decisiuneĭ consiliuluĭ comunal din şedinţala de la 26 Februarie 1894, la reconstruirea stradeĭ Carol I, la regularea şi canalisarea pieţeĭ centrale, la facerea de lucrărĭ necesare la abatoriul comuneĭ, la regularea oboruluĭ de sĕptĕmână, la construirea de localurĭ de şcolĭ şi la desecarea bălţilor din giurul oraşuluĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis'o în unanimitate pe următórele consideraţiunĭ:

Consiliul comuneĭ Craiova, avênd în vedere că strada Carol I, care conduce de la gară în oraş, fiind şoseluită încă din anul 1886, iar circulaţiunea fiind fórte mare, de óre-ce este singura strada care servesce pentru transporturile de la gară în oraş, nu se póte ţine nicĭ o-dată în bună stare, ast-fel că trebue neapărat să se aviseze la pavarea eĭ în mod sistematic cu piatră cubică, maĭ ales că, cu tóte cheltuelile enorme făcute de primărie, dênsa a ajuns într'o stare deplorabilă din causa prafuluĭ şi a noroiuluĭ;

Necesitatea ce se simte de asemenea de a se regula piaţa centrală, care este nepavată, necanalisată şi cu nisce gherete cu totul primitive, ast-fel că urmézá a se transforma acea piaţă ce este situată alăturea cu palatul de justiţie, clădirea cea maĭ însemnată din oraş;

Vĕḑênd că se maĭ simte necesitate a se completa lucrările de la abatoriul comuneĭ construit în anul trecut, prin clădirea uneĭ hale pentru tăiarea porcilor şi a vitelor micĭ, pentru ca ast-fel să dispară cu totul infecţiunea din oraş;

Avênd în vedere starea de miserie în care se găsesce oborul saŭ têrgul de sĕptĕmână, care, de şi aduce comuneĭ un venit anual de 40.000 leĭ, este un focar de bóle contagióse, reclamând o imediată asanare;

Avênd în vedere necesitatea ce este de a se construi încă localurĭ nouĭ de şcolĭ pe lângă cele cincĭ clădite din noŭ în ceĭ din urmă anĭ;

Avênd în vedere absoluta trebuinţă de a se avisa cât de curênd la desecarea bălţilor din giurul oraşuluĭ, carĭ sunt focare de infecţiune vătĕmătóre sănĕtăţeĭ publice;

Considerând, însă, că, pentru aducerea la îndeplinire a acestor îmbunĕtăţirĭ, comuna nu dispune de resurse suficiente din miḑlócele sale ordinare, şi

Avênd în vedere că consiliul comunal, în scopul tutulor acestor îmbunătăţirĭ, prin încheiarea sa de la 26 Februarie 1894, a decis şi regulat acest împrumut pentru efectuarea tutulor acestor lucrărĭ.

Comitetul, în basa celor ce avuseiŭ onóre a vĕ expune, vĕ rógă să bine-voiţĭ a vota următórea lege.

Raportor, DR. I. CERNĂTESCU.

LEGE

Art. unic.—Comuna urbană Craiova, din judeţul Dolj, este autorisată de a contracta de la casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ saŭ de orĭ unde va găsi, un împrumut de 1.500.000 leĭ, cu procente de 6 la sută pe an, plătibil prin anuităţĭ în termen de la 15 la 25 anĭ, carĭ se vor înscrie în fie-care an între cheltuelile obligatoriĭ ale comuneĭ, spre a servi, conform decisiuneĭ consiliuluĭ comunal din şedinţa de la 26 Februarie 1894, la reconstruirea stradeĭ Carol I, la regularea şi canalisarea pieţeĭ centrale, la facerea de lucrărĭ necesare la abatoriul comuneĭ, la regularea oboruluĭ de sĕptĕmână, la construirea de localurĭ de şcolĭ şi la desecarea bălţilor din giurul oraşuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *şépte-spre-ḑece.*

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la votare luarea în consideraţiune, şi se primesce.

Ne fiind de cât un singur articol, se pune la vot proiectul de lege în total prin

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	42
Majoritatea regulamentară	32
Bile albe	41
Bile negre	1

Senatul a adoptat proiectul de lege al împrumutuluĭ Craiova.

— *D. raportor, Toma Rafael,* dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege, prin care se acórdă D-neĭ Sevastiţa Timoni o pensiune viageră de 150 leĭ pe lună.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» General Horbatski » » III;
» N. Negre » » IV;
» C. Bălăceanu » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea II, întrunindu-se în ḑiua de 10 Martie 1894, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ IV, a luat în desbatere proiectul de lege, relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 150 leĭ pe lună D-neĭ Sevastiţa Timoni, mama locot. Emilian Timoni, din iniţiativa Adunăreĭ deputaţilor, votat şi adoptat de dênsa în şedinţa de la 5 Februarie 1894, şi adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 573 din 14 Februarie 1894, Comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în majoritate acest proiect de lege, fiind contra D. delegat al secţiuneĭ III, în urma cărora m'a însărcinat a vě referi.

Domnilor senatorĭ,

Locotenentul Emilian Timoni, care în aniĭ din urmă era ataşat cu serviciul la fortificaţiĭ de unde s'a îmbolnăvit, în urma căreĭ bóle a şi încetat din viéţă, era singurul sprijin al uneĭ mame bětrâne şi infirme, care astăḑĭ se găsesce în cea maĭ completă miserie, lipsită şi chiar de existenţa ḑilnică.

Nu este nicĭ drept, nicĭ uman, ca mama unuĭ ostaş român să fie lăsată în asemenea miserie şi să fie redusă a întinde mâna la trecětorĭ pentru a 'şi putea întreţine ḑilele ce maĭ are; acésta ar fi o descuragiare pentru toţĭ aceia ce se devotă misiuneĭ lor.

Pentru aceste motive, comitetul, în majoritate, admiţênd acest proiect de lege, vě rógă să binevoiţĭ a 'ĭ da şi a D-vóstre aprobare.

Raportor, T. RAFAEL.

L E G E

Art. unic. — D-neĭ Sevastiţa Timoni, mama locotenentuluĭ Timoni Emilian, i se acordă o pensiune viageră de leĭ 150 pe lună pentru susţinerea vieţeĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Februarie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *duoĕ* voturĭ, contra a *opt*.

Preşedinte, G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne luând nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se primesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ 44
Majoritatea regulamentară . 32
Bile albe 3
Bile negre 1
Senatul a adoptat legea pensiun duoĕ treimĭ.

— *D. raportor, general Costafo* citire următoruluĭ raport şi proiect d

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. C. Urdăreanu pentru secţiunea I;
» D. C. Popescu » » II;
» V. A. Urechiă » » III;
» N. Lămotescu » » IV, şi subsemnatul pentru secţiunea V, întrunindu-se în ḑiua de 17 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1894, relativ la acordarea uneĭ recompense de 300 leĭ pe lună, peste ceea ce i se cuvine ca pensiune, D-luĭ George Marian, reversibilă asupra soţieĭ sale şi a copiilor sěĭ până la majoritate; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis acest proiect de lege pe consideraţiunile următóre.

Domnilor senatorĭ,

George Marian a servit Statuluĭ 17 anĭ, 5 lunĭ şi 19 ḑile, care nu 'ĭ daŭ dreptul de cât la pensiune pentru 15 anĭ de serviciŭ.

Considerând însă că dênsul a ocupat funcţiunĭ destul de înalte, ca advocat al Statuluĭ, prim-preşedinte al tribunalelor Prahova şi Ilfov, şi membru al curţeĭ de apel din Bucurescĭ, şi că de maĭ mult timp se află atins de paralisie agitantă, bólă contractată încă de când era advocat al Statuluĭ, şi declarată ca incurabilă, dupe cum se constată din certificatele D-lor D-rĭ Calinderu şi Clement, şi că, ast-fel fiind, el nu maĭ póte ocupa verĭ-o funcţiune, nicĭ a 'şĭ exercita profesiunea de advocat, şi decĭ în imposibilitate de a 'şĭ câştiga midlócele pentru susţinerea sa şi a familieĭ;

Considerând că, pe lângă serviciile reale aduse de D. George Marian în magistratură, pe când nu se aflaŭ numeroşĭ magistraţĭ titraţĭ şi într'o epocă de transiţie în care trebuiaŭ a se înlocui moravurile şi legile vechĭ judecătorescĭ prin cele nouĭ, D-sa, ca profesor român la liceul Louis-le-Grand din Paris, ţinênd catedra de limba română, întreţinea sentimentele de naţionalitate în inimele tinere a maĭ multor studenţĭ românĭ, carĭ, trămişĭ în străinĕtate încă din frageda lor copilărie, de către fosta administraţie a monastireĭ Brâncovenescĭ, eraŭ expuşĭ a 'şĭ uita limba lor maternă;

Considerând că, afară de acésta, D. George Marian a lucrat pentru binele public şi pe cale de cultură intelectuală, ca jurnalist şi scriitor literar, contribuind maĭ cu sémă, prin cunoscutele sale conferinţe, la propăşirea vieţeĭ intelectuale din Ateneŭ, acéstă instituţiune menită a rĕspândi instrucţiunea şi maĭ mult în ţera nóstră;

Considerând că D. George Marian timp maĭ bine de 20 anĭ 'şĭ-a sacrificat tótă energia şi tóte cunoscinţele sale numaĭ pentru binele public;

Considerând că Senatul a sciut în tot-d'a-una să rĕsplătéscă serviciile aduse ţereĭ de funcţionariĭ oneştĭ şi consciinţioşĭ, şi că este de demnitatea unuĭ Stat a nu'şĭ lăsa înalţiĭ sĕĭ funcţionarĭ în posiţiunĭ umilitóre.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, în unanimitate, a admis acest proiect de lege, şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a 'ĭ da şi aprobarea D-vóstre.

Raportor, GENERAL COSTA-FORU.

L E G E

Art. unic. — Se acordă D-luĭ George Marian o recompensă de 300 leĭ pe lună, peste aceea ce, i se cuvine ca pensiune pentru aniĭ de serviciŭ.

Suma se va înscrie în budgetul Statuluĭ cu începerea exerciţiuluĭ anuluĭ 1894—1895.

Acéstă recompensă va fi reversibilă asupra soţieĭ sale şi a copiilor sĕĭ până la majoritate.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *cincĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. G. Costa-Foru.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. V. A. Urechiă: D-lor senatorĭ, rapor- ce vi s'a citit v'a spus că D. Gheorghe rian a fost funcţionar 17 anĭ şi 5 lunĭ; v'a spus, însă, că pentru aceştĭ anĭ de viciŭ, el are dreptul la o pensiune nu- ĭ de 280 leĭ lunar, iar efectiv 230 leĭ.

Dacă, D-lor colegĭ, ar fi să votez legea maĭ în vedere că a servit D. G. Marian ĭ arătaţĭ, sciindu-l cum a fost funcţionar est, integru, activ şi pururea la datoria , aşĭ vota acea pensiune, cu atât maĭ la gul meŭ, că nu aşĭ vota pentru un mem- din partidul la hotarul căruia sunt, ci tru un membru de valóre din majoritate.

D-lor, este ceva maĭ mult care m'a în- nat în secţiune ca să votez pensiunea sta, şi astăḑĭ mĕ rog de D-vóstre să 'mĭ duoĕ minunte ascultare, pentru ca să vĕ rog şi pe D-vóstre, ca cu toţiĭ, fără deosebire de culóre politică, liberalĭ, democraţĭ, independenţĭ şi cu deosebire majoritatea să daţĭ bila albă în favórea legeĭ ce ni s'a citit.

D. Marian nu este numaĭ un funcţionar onest, care 'şĭ a făcut pe deplin datória sa, el este şi unul din ceĭ maĭ devotaţĭ, maĭ talentaţĭ scriitorĭ, din ceĭ maĭ devotaţĭ pionĭ aĭ cultureĭ naţionale, şi n'a lăsat condeiul din mână de cât atuncĭ când cruda bólă a făcut să 'ĭ cadă condeiul din mână; el este unul din bărbaţiĭ carĭ a onorat şi a lăsat un nume onorat prin scrierile literare de tóte categoriile; el a fost un poligraf distins, un conferenţiar care, ne plătit din budgetul Statuluĭ, a înfrumuseţat prin minunatele sale conferinţe şi câmpul nostru cultural, iar astăḑĭ singur ne ḑice: când mâna acésta uscată nu mĕ maĭ ajută să servesc înainte cultura naţională, la rĕndul eĭ ţera îmĭ póte da 280 leĭ pe lună pentru hrana mea şi a familieĭ mele.

Vĕ rog, dar, să votăm cu toţiĭ pentru acéstă pensiune. (Aplause).

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se consultă Senatul asupra luăreĭ în consideraţiune, care se priimesce.

— Fiind un singur articol, se pune la vot prin bile proiectul de lege.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	50
Majoritatea de 2 treimĭ	32
Bile albe	39
Bile negre	11

Senatul a adoptat pensiunea D-luĭ Marian.

— *D. raportor, C. Ienescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ :
C. Colibăşanu pentru secţia I;
D. C. Popescu » » II;
V. A. Urechiă » » III;
Gr. Tocilescu » » IV, şi
C. Ienescu » » V, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, relativ la creditul de 7.190.000 leĭ pe séma ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice pentru clădirĭ şcolare; comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, de óre-ce acest credit este destinat la terminarea unor clădirĭ începute, carĭ, prin adăugirĭ şi modificărĭ necesare introduse în cursul execuţiuneĭ lucrărilor, nu pot fi terminate. In aceste condiţiunĭ se află universitatea din Iaşĭ ca cea maĭ importantă şi care, pentru a fi înzestrată şi terminată, cere un spor de 1.750.000 leĭ. Afară de acésta, dupe cum se prevede în acest proiect, sunt alte clădirĭ şcolare carĭ trebuesc începute cât de curênd, precum este facultatea de medicină din Bucurescĭ, cu diferitele eĭ institute şi laboratoriĭ şi carĭ, afară de creditul acordat prin decretul din 15 Iunie 1890, cere neapărat un spor de 2.000.000 leĭ pentru a fi înfiinţată dupe cerinţele actuale.

Localul ministeruluĭ de asemenea cere, pentru mărirea luĭ, o sumă de 180.000 leĭ, clădirea actuală ne maĭ fiind îndestul de încăpĕtóre.

Transformarea Teatruluĭ Naţional, care, în condiţiunile de astăḑĭ, este o adevĕrată primejdie pentru public, cere, pentru o transformare care este urgentă, suma de 700.000 leĭ.

Adunarea deputaţilor a întrodus un noŭ articol II în proiectul guvernuluĭ, care suprimă cifra de 258.000 leĭ din creditul acordat prin legea sancţionată cu decretul regal No. 2.097 din 15 Iunie 1890, relativ la construcţiunea internatuluĭ liceuluĭ Mateiŭ Basarab şi a internatuluĭ liceuluĭ Sf. Sava ca nefiind aceste clădirĭ indispensabile de moment.

In faţa acestora, comitetul, negăsind nicĭ o modificare necesară de făcut în acest proiect de lege, şi pe basa celor ce avuseiŭ onóre a vĕ arăta, vĕ rógă să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre votând următórea lege.

Raportor, C. IENESCU.

LEGE

Art. I. Ministerul cultelor şi instrucţiuneĭ publice este autorisat a cheltui, pentru construcţiunĭ şi instalărĭ şcolare, institute şi deposite de cultură în genere, suma de leĭ 7.190.000 din creditul extraordinar ce se deschide pe séma sa, şi anume :

Leĭ 2.500.000	pentru terminarea clădirilor următóre : Şcóla normală din Câmpu-Lung, liceul internat din Iaşĭ, şcóla centrală de fete din Craiova, liceele din Craiova şi Ploescĭ, internatul teologic din Bucurescĭ, institutul anatomic din Iaşĭ, palatul episcopal din Galaţĭ, transformarea seminaruluĭ din Curtea-de-Argeş, duoĕ şcóle profesionale de fete din Bucurescĭ, un internat de véră, şcóla de bele-arte din Iaşĭ, şi şcóla normală din Craiova şi asilul »Elena Dómna«.
» 1.750.000	pentru terminarea universităţeĭ din Iaşĭ ;
» 2.000.000	pentru facultatea de medicină din Bucurescĭ cu institutele eĭ ;
» 60.000	pentru şcóla primară de băeţĭ »Ionaşcu« din Slatina ;
» 700.000	pentru restaurarea Teatruluĭ Naţional din Bucurescĭ ;
» 180.000	pentru adause la clădirea ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice.
Total 7.190.000.	

Art. II. Se anuléză suma de leĭ 258.000 din creditul acordat prin legea sancţionată cu decretul No. 2.097 din 15 Iunie 1890, şi anume :

Leĭ 116.000	construcţia internatuluĭ liceuluĭ Mateiŭ Basarab ;
» 142.000	construcţia internatuluĭ liceuluĭ Sf. Sava.
Total 258.000	

Art. III. Pentru acoperirea cheltuelilor cerute de efectuarea saŭ completa terminare a lucrărilor maĭ sus enumerate, guvernul este autorisat a emite rentă amortisabilă până la concurenţa sumeĭ de leĭ 7.190.000, saŭ un împrumut sub orĭ-ce altă formă s'ar găsi de cuviinţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *ḑece*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis-uţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd niminĭ cuvêntul, se pune a vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se citesce art. I.

D. V. A. Urechiă: Nu încape îndouială că oţĭ vom vota proiectul acesta de lege pen-u fondurile necesare instituţiunilor nós-e culturale; căcĭ acea ţéră merge cu paşĭ pezĭ spre cultură, care 'şĭ a fixat institu-le culturale în palaturile lor. Am luat vêntul numaĭ ca să fac o respectuósă în-ebare D-luĭ mtnistru al instrucţiuneĭ: ce face cu duoĕ instituţiunĭ, despre carĭ le-a nu pomenesce nimic: cu museul care upă aripa dréptă a palatuluĭ acesta, în re stăm şi noĭ şi care e ameninţat a dis-rea la primul foc ce s'ar întêmpla? Ce face cu *museul* acesta, singura colec-ne cu care ne putem fáli faţă de strĕinii visitéză ţéra acésta? Ce se face cu *arhiva tuluĭ*, care e într'o ruină? Eŭ am avut na sórtă de a dobêndi, la 1881, un cre-de un milion şi jumĕtate pentru clădi-arhiveĭ, însă modul cum înţelegeam eŭ se facă clădirea acésta se vede că n'a venit urmaşilor meĭ în minister, şi lu-rile aŭ rĕmas baltă. Aşĭ ruga pe D. mi-tru să ne spună cu acéstă ocasiune dacă se gândesce cine-va la aceste instituţiunĭ Statuluĭ. Un chibrit al uneĭ sentinele, nuĭ vizitiŭ de prin pregĭurul aceleĭ ru-a palatuluĭ luĭ Alexandru Ipsilant va ici tot ce maĭ avem ca documente din ia naţională.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: In privinţa arhiveĭ, iată cum stă lucrul: e fórte exact tot ce a spus D. Urechiă. Palatul archiveĭ e într'o aşa stare în cât chiar acum verĭ-o duoĕ lunĭ a maĭ căḑut un plafond. Imediat am închiriat o casă în vecinĕtate, unde am mutat cea maĭ mare parte a archiveĭ istorice. In acelaşĭ timp, pe architectul Magni, care a luat premiul II pentru gara centrală, 'l-am însărcinat cu planul archiveĭ; a făcut planul, aprobat de o comisiune compusă din ómenĭ specialĭ ca D. Hajdĕŭ, D. Gr. Manu, fost director al archiveĭ, D. Mincu şi Blanc.

Planul complet ajunge la un milion, dar e făcut ast-fel în cât să putem executa ântêiŭ o aripă suficientă pentru instalarea a tot ce avem astăḑĭ, rĕmânênd ca, dupe ce vom fi instalat în ea ceea ce avem aḑĭ, să continuăm restul. Pentru o aripă a aceluĭ edificiŭ am credit suficient de 400.000 leĭ, şi am indicat locul a se pune temeliile palatuluĭ archiveĭ naţionale. Maĭ îmĭ trebue óre-carĭ micĭ exproprierĭ ca să lărgesc niţel accesul. Pentru musĕŭ am un credit de un milion şi ceva şi acesta nu va fi suficient; dar cum n'am studiile serios făcute, n'am putut să cer sporire de credit.

Dar acest credit ajunge ca să facem exproprierile când vom hotărî în mod definitiv locul ca să facem planul şi, prin urmare, cred că la sesiunea viitóre să completăm creditul.

D-lor, în acéstă privinţă aŭ fost maĭ multe ideĭ.

Aceea care m'a încălḑit pe mine maĭ mult a fost ideea de a se întrebuinţa locul din faţa universităţeĭ ca să facem museul şi biblioteca Statuluĭ.

Până atuncĭ am luat óre-carĭ mĕsurĭ ca să se adaoge o aripă la universitate.

Peste treĭ lunĭ se termină aripa zidită la spatele ateneuluĭ unde se va muta *penacoteca*. Peste câte-va ḑile voiŭ muta museul de istoria naturală într'o casă particulară ce am închiriat, în cât va rĕmânea acéstă aripă numaĭ pentru colecţiunile de mineralogie şi geologie şi pentru museul eclesiastic.

Cred, însă, fiind-că penacoteca nu este destul de bogată, să pun, în noua aripă a palatuluĭ ateneuluĭ, şi museul eclesiastic. Acestea sunt, D-lor, mĕsurile ce am luat şi voiŭ căuta să le aduc la îndeplinire. (Aplause).

— Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot art. 1, şi se priimesce.

— Art. 2 şi 3 se priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	39
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	39

Senatul a adoptat legea cu unanimitate.

D. raportor, C. Urdăreanu, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. C. Urdăreanu pentru secţia I;
» Colonel Vrabie » » II;
» N. Culianu » » III;
» I. Diamandi » » IV, şi
» Dr. Garoflide » » V, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ III, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea D-luĭ ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice de a ceda epitropieĭ spitaluluĭ Sf. Spiridon casa cu locul sĕŭ, unde se află actualmente şcóla de bele-arte din Iaşĭ, pentru ca să pótă servi la instalarea clinicilor facultăţeĭ de medicină din Iaşĭ, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.164 din 18 Martie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis acest proiect de lege pe consideraţiunile următóre:

Prin art. 96 din noua lege sanitară, epitropia spitalelor Sf. Spiridon din Iaşĭ fiind obligată a pune la dispoşiţiunea ministeruluĭ instrucţiuneĭ publice, în spitalele sale, numĕrul de bolnavĭ necesarĭ pentru clinicile facultăţeĭ de medicină, şi epitropia ne maĭ avênd clădirĭ îndestulătóre pentru acésta, am găsit că propunerea este favorabilă de a se ceda localul actualeĭ şcóle de bele-arte, local cu totul nepotrivit pentru acéstă şcólă, care rĕmâne a se transfera în alt local al ministeruluĭ devenit vacant.

Vĕ rog, dar, D-lor senatorĭ, ca, în faţa acestora ce avuseiŭ onóre a vĕ arăta, să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre următóreĭ legĭ.

Raportor, C. URDĂREANU.

LEGE

Art. unic. — Ministerul cultelor şi instrucţiuneĭ publice este autorisat să cedeze epitropieĭ spitalelor Sf. Spiridon casa cu locul sĕŭ, unde se află în present şcóla de bele-arte din Iaşĭ, pentru ca să pótă servi la instalarea clinicelor facultăţeĭ de medicină din Iaşĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *treĭ* voturĭ, contra a *unu*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D).

Secretar, *Lenş-Slătineanu*.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. V. A. Urechiă: Am luat cuvêntul pentru ca să exprim o dorinţă, dorinţă care o introduc în discuţiune printr'o tangentă, dacă mĕ pot exprima aşa.

Se cere cedarea uneĭ case cu locul eĭ epitropieĭ spitaluluĭ S-tu Sptridon unde actualmente se află şcóla de bele-arte şi meseriĭ din Iaşĭ, pentru a putea a se face acolo instalarea clinicelor facultăţeĭ de medicină din Iaşĭ. Lucru fórte bun; dar de o-camdată în acéstă casă este galeria de tablourĭ saŭ penacoteca din Iaşĭ.

D-lor, cunosc istoricul acesteĭ penacotecĭ; am avut fericirea, în 1860 saŭ 1861, eŭ să o înfiinţez cu mare înlesnire, avênd tóte acele tablourĭ carĭ eraŭ donate de nemuritorul C. Negri. Intre aceste tablourĭ avem unele de Murillo şi Van Dyck, şi carĭ fac ca să vină străiniĭ să vadă galeria acésta din Iaşĭ.

Sunt dator, dar, pentru memoria acestuĭ bărbat, să vĕ cer ca numele acesteĭ *penacotece* să fie numele luĭ Negri.

O voce: Nu este nevoe de recomandaţie.

D. V. A. Urechiă: Şi eŭ nu mĕ înduoesc că D. ministru va bine-voi a cere Majestăţeĭ Sale ca prin decret regal numele penacoteceĭ din Iaşĭ să fie al luĭ *Costache Negri*.

Am ḑis.

D. ministru al cultelor şi instrucţiuneĭ publice, Take Ionescu: D-lor, *penacoteca* din Iaşĭ era instalată în fostul local al fosteĭ şcóle centrale de fete din Iaşĭ; acel local, cam derăpânat, îl dăruim prin acéstă lege epitropieĭ sântuluĭ Spiridon, iar fostul local al Liceuluĭ, unde a fost pentru prima óră instalată *Academia Mihăilcanu*, se va transforma, şi cu óre-carĭ adaose va deveni atât *penacoteca*, cât şi *şcóla de bele-arte* din Iaşĭ. Avem şi planurile făcute, şi cred că va fi o bună instalaţie.

Dorinţa exprimată de D. Urechiă este fórte legitimă. Cea maĭ mare parte a tablourilor *penacoteceĭ* din Iaşĭ sunt dăruit[e] de nemuritorul C. Negri; prin urmare, săli[le] în carĭ vom pune aceste tablourĭ, vor purt[a] numele de: „*Colecţiunea Negri*“.

Vom pune o inscripţiune şi, prin urmare vom aduce omagiĭ legitime şi cu plăcere fe[]ricituluĭ donator. (Aplause).

— Se pune la vot luarea în considera[ţie] a legeĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total c[u] bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	48
Majoritate regulamentară	32
Bile albe pentru	48

Senatul a adoptat legea în unanimitate.

D. secretar, Dr. Cernătescu, în locu[l] D-luĭ *raportor, Dr. Florea Teodorescu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect d[e] lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:
C. Urdăreanu pentru secţia I;
I. Stroiescu » » II;
V. A. Urechiă » » III;
Dr. Cernătescu » » IV, şi subsemnatul pentru secţia V, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, în absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, a luat în desbatere proiectul de lege, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, relativ la autorisarea guvernuluĭ de a maĭ da o sumă totală de leĭ 200.000 judeţelor Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dâmboviţa, Dorohoiŭ, Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov, Muscel, Neamţu, Prahova, Romanaţĭ, Tecuciŭ, Teleorman şi Tulcea, pe lângă suma de câte 120.000 leĭ prevĕḑută prin legea din 1892 pentru construcţiunea de spitale rurale ce sunt a se înfiinţa în aceste judeţe.

Comitetul de delegaţĭ aĭ secţiunilor, ca şi secţiunile, a admis în unanimitate acest proiect de lege pe următórele considerante.

Domnilor senatorĭ,

In temeiul legeĭ sancţionată cu decretul regal sub No. 2.203 din anul 1892, Statul urméză a înfiinţa 15 localurĭ de spitale rurale în judeţele Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dâmboviţa, Dorohoiŭ, Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov, Muscel, Neamţu, Prahova, Romanaţĭ, Tecuciŭ, Teleorman şi Tulcea; iar pentru construirea lor se prevede o sumă de leĭ 120.000 de fie-care spital, cheltuială ce este a se acoperi prin emisiune de rentă amortisabilă.

Inaintea legeĭ din anul 1892 localurile de spitale s'aŭ construit de Stat din fondurĭ prevĕḑute treptat prin budgetele diferitelor exerciţiĭ. Aceste clădirĭ aŭ costat în termen miḑlociŭ câte 120.000 leĭ fie-care; însă ele nu sunt complete, şi pentru acest motiv s'a dispus ca cele 15 spitale rurale nouĭ să se construiască dupe un plan tip complet, coprinḑênd pavilióne de bóle contagióse, băĭ şi alte îmbunătăţirĭ, a căror lipsă este simţită la localurile vechĭ.

De şi s'a căutat a se face nouilor planurĭ tóte reducţiunile cu putinţă, şi s'a prevĕḑut în devise preţurile cele maĭ micĭ, totuşĭ costul spitalelor nu s'a putut restrînge în limitele sumeĭ de leĭ 120.000 fixată prin lege, şi ast-fel, din causa variaţiuneĭ preţurilor de la o localitate la alta, unele devise treceaŭ peste acéstă sumă. In faţa acesteĭ împregiurărĭ, care excludea posibilitatea construcţiuneĭ spitalelor, în 15 judeţe diferite, cu aceeaşĭ sumă fixă, cum prevedea legea, ministerul de interne, credênd că va putea obţine scăḑĕminte prin concurenţă, şi ast-fel să se facă compensaţiune, a publicat licitaţiune pentru construirea celor 15 spitale, şi, dupe maĭ multe încercărĭ, opt din aceste construcţiunĭ, şi anume cele din judeţele Dâmboviţa, Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov, Muscel, Prahova, Romanaţĭ şi Teleorman, s'aŭ dat în întreprindere, dupe cum se póte vedea din alăturata tabelă No. 1, cu un preţ mediŭ de 120.000 leĭ fie-care. Restul de 7 spitale însă, şi anume cele din judeţele Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dorohoiŭ, Neamţu, Tecuciŭ şi Tulcea, carĭ, chiar dupe devisele întocmite de la început, treceaŭ de suma de 120.000 leĭ, de şi s'aŭ pus de maĭ multe orĭ la licitaţiune, nu s'aŭ putut da în întreprindere, căcĭ la tóte licitaţiunile ţinute s'a cerut de concurenţĭ sporurĭ peste devise, motivate din causa micşorimeĭ preţurilor.

Devisele acestor 7 spitale, prefăcêndu-se de serviciul technic al ministeruluĭ de interne pe preţurĭ maĭ bine controlate, daŭ, dupe cum se arată în anexata tabelă No. 2, următórele sume pentru aceste construcţiunĭ:

Pentru spitalul ce este a se construi în judeţul Bacăŭ	leĭ	142.480,	banĭ 73
„ „ „ „ „ Botoşanĭ	„	138.995,	„ 27
„ „ „ „ „ Constanţa	„	143.698,	„ 69
„ „ „ „ „ Dorohoiŭ	„	155.764,	„ 23
„ „ „ „ „ Neamţu	„	137.299,	„ 80
„ „ „ „ „ Tecuciŭ	„	135.886,	„ 51
„ „ „ „ „ Tulcea	„	142.117,	„ 39
Total	leĭ	996.242,	banĭ 62

Prin urmare, valórea sus menţionatelor construcţiunĭ, care este de leĭ 996.242, banĭ 62, faţă cu suma de leĭ 120.000 prevĕḑută prin lege pentru construcţiunea fie-căruĭ spital, ne dă în total un deficit de leĭ 156.242, banĭ 62, care se împarte ast-fel:

Pentru spitalul ce este a se construi în judeţul Bacăŭ	leĭ	22.480,	banĭ 73
„ „ „ „ „ Botoşanĭ	„	18.995,	„ 27
„ „ „ „ „ Constanţa	„	23.698,	„ 69
„ „ „ „ „ Dorohoiŭ	„	35.764,	„ 23
„ „ „ „ „ Neamţu	„	17.299,	„ 80
„ „ „ „ „ Tecuciŭ	„	15.886,	„ 51
„ „ „ „ „ Tulcea	„	22.117,	„ 39
Totalul deficituluĭ	leĭ	156.242,	banĭ 62

Pe lângă acéstă sumă, care este necesară pentru construirea celor 7 spitale rurale ne date încă în construcţiune, va maĭ fi însă trebuinţă de o sumă óre-care pentru plata de supraveghiătorĭ la construcţiunea celor 15 spitale, pentru plata personaluluĭ technic care dirige şi controléză lucrările şi pentru onorariile comisiunilor de recepţiune; prin urmare, suma care maĭ este trebuinciósă pentru realisarea celor 15 construcţiunĭ de spitale rurale, în judeţele prevĕḑute de lege, se evaluéză la 200.000 leĭ.

Din cele ce avuiŭ onóre a vĕ expune până aci, resultă că construcţiunea a 7 spitale în judeţele Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dorohoiŭ, Neamţu, Tecuciŭ şi Tulcea, din cele 15 prevĕḑute prin legea din anul 1892 a se înfiinţa de Stat, nu este cu putinţă a se realisa dupe planul tip, admis pentru aceste spitalurĭ, cu suma de leĭ 120.000 fixată prin citata lege, ci pentru construcţiunea acestor localurĭ, conform deviselor întocmite de serviciul technic al ministeruluĭ de interne, maĭ este nevoe de o sumă de leĭ 156.242, banĭ 62;

Că de asemenea pentru supraveghiarea, controlul şi recepţiunea construcţiunilor sus citatelor spitale, precum şi a celor ce se clădesc, conform legeĭ, în judeţele Dâmboviţa, Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov, Muscel, Prahova, Romanaţĭ şi Teleorman, este trebuinţă de o sumă de leĭ 43.757, banĭ 38, care, cu cea d'ântêiŭ, însuméză în total leĭ 200.000.

Acestea sunt D-lor senatorĭ, motivele comitetuluĭ pentru admiterea acesteĭ legĭ, rugându-vĕ să bine-voiţĭ ca, aprobându-le, să votaţĭ următorul proiect de lege.

Raportor, DR. FLOREA TEODORESCU.

L E G E

Art. I. Statul este autorisat ca, pe lângă suma de câte leĭ 120.000, prevĕḑută prin legea spitalelor rurale din anul 1892, pentru construcţiunea fie-căruĭ din cele 15 spitale ce sunt a se înfiinţa în judeţele Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dâmboviţa, Dorohoiŭ, Ialomiţa, Iaşĭ, Ilfov, Muscel, Neamţu, Prahova, Romanaţĭ, Tecuciŭ, Teleorman şi Tulcea, să maĭ dea o sumă totală de leĭ 156.242, banĭ 62, judeţelor Bacăŭ, Botoşanĭ, Constanţa, Dorohoiŭ, Neamţu, Tecuciŭ şi Tulcea, pentru carĭ suma prevĕḑută prin lege este insuficientă faţă cu devisele construcţiunilor ; iar pentru supraveghiarea, controlul şi onorariile comisiunilor de recepţiune, a câtor 15 spitale rurale, în judeţele sus enumerate, Statul va maĭ da suma de leĭ 43.757, banĭ 38.

Art. II. Pentru acoperirea acestuĭ spor de cheltuială de leĭ duoĕ sute miĭ, guvernul este autorisat a emite rentă amortisabilă în condiţiunile emisiuneĭ care se face pentru Stat.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 16 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *duoĕ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deşliu.*

TABELA No. 1

De spitalele rurale a căror construcţiune s'a dat deja în întreprindere, din cele 15 spitale ce urméză a se înfiinţa în temeiul legeĭ din 1892

	NUMIREA JUDEŢELOR	NUMIREA comunelor unde se construesc spitalele	FONDUL prevĕḑut de lege pentru construirea fie-căruĭ spital	VALÓREA construcţiunilor dupe devise		RESULTATUL obţinut la licitaţiune	SUMELE resultate cu carĭ s'a contractat construcţiunile		OBSERVAŢIUNI
			Leĭ	Leĭ	B.		Leĭ	B.	
1	Dâmboviţa.	Voinesci . . .	120.000	116.002	61	6.80 % sub devis	108.114	34	
2	Ialomiţa. .	Ţândărei . . .	120.000	131.814	91	3.50 % „ „	127.201	40	
3	Iaşĭ . . .	Podu-Ilóeĭ . . .	120.000	119.895	66	1.12 % „ „	118.552	81	
4	Ilfov . . .	Cociocu . . .	120.000	121.923	29	Preţul devisuluĭ	121.923	29	
5	Muscel . .	Racoviţa . . .	120.000	116.912	23	10.10 % sub devis	105.104	08	
6	Prahova. .	Urlaţĭ	120.000	117.948	98	5.60 % „ „	114.293	85	La suma contractată pent[ru] spitalul Urlaţi s'a adaug[at] suma de leĭ 2.950, banĭ spor aprobat pentru facer[ea] socluluĭ de piatra.
7	Romanaţĭ .	Balş	120.000	129.515	10	1.70 % „ „	127.313	35	
8	Teleorman.	Tecucĭ-Kalenderu	120.000	127.449	41	Preţul devisuluĭ	127.449	41	
		Total . .	960.000	—	—	—	949.952	53	

Suma totală contractată fiind maĭ mică de cât fondul prevĕḑut prin lege, resultă decĭ că la cel 8 spitale rurale de maĭ sus s'a realisat o economie de leĭ 10.047, banĭ 47, întrebuinţată pentru diurn şi transportul architectuluĭ la alegerea terenurilor, întocmirea situaţiunilor, pentru plata diurnel supraveghiătorilor la punctele lucrărilor şi personaluluĭ suplimentar, aprobat a funcţiona la servici architectonic.

TABELA No. 2

De spitalele rurale ce nu s'aŭ dat încă în construcţiune

	NUMIREA JUDEŢELOR	NUMIREA comunelor unde urmézǎ a se construi spitalele	FONDUL prevĕdut de lege pentru construirea fie-căruĭ spital	VALÓREA construcţiunilor dupe devise		SUMA cu care devisele întrec fondul prevĕdut de lege		OBSERVAŢIUNI
				Leĭ	B.	Leĭ	B.	
1	Bacăŭ	Parincea	120.000	142.480	73	22.480	73	
2	Botoşanĭ	Têrgu-Suliţa	120.000	138.995	27	18.995	27	
3	Constanţa	Parachioi	120.000	143.698	69	23.698	69	
4	Dorohoiŭ	Têrgu-Săveni	120.000	155.764	23	35.764	23	
5	Neamţu	Rosnov	120.000	137.299	80	17.299	80	
6	Tecuciŭ	Ivesci	120.000	135.886	51	15.886	51	
7	Tulcea	Babadag	120.000	142.117	39	22.117	39	
		Total	840.000	—	—	156.242	62	

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Dis- uţiunea generală este deschisă.

D. C. Urdăreanu: D-le preşedinte, am erut cuvêntul să rog pe D. ministru de nterne să observe că legea din 1892 pre- ede anume judeţele unde aŭ să se facă pitale rurale şi să facă o cercetare unde se imte lipsurĭ maĭ marĭ.

In ce privesce adaosul de credit, neapărat ă D. ministru de interne va lua disposi- iunĭ să se exercite un control serios.

In special, aşĭ ruga pe D. ministru să adă că şi în districrul Mehedinţĭ se simte ecesitatea de spitale.

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi:)-lor, aci nu este cestiunea de control.

Anul trecut s'a făcut o lege pentru a se creea 15 spitale în districte de către Stat, şi s'a fixat suma de 120.000 leĭ de spital; însă sunt districte unde sunt locurĭ depărtate şi unde transportul şi materialul este scump, aşa în cât la unele nu se ajunge 7.000 leĭ, la altele 15.000. Am făcut treĭ licitaţiunĭ şi n'am găsit concurenţĭ ca să pot da în între- prindere construirea acelor spitale cu 120.000 leĭ.

Apoĭ, în acéstă lege, este şi o sumă pen- tru architecţiĭ carĭ aŭ să supraveghiăze lu- crările. Fiţĭ, dar, încredinţaţĭ că se va face tot controlul necesar. (Aprobărĭ).

— Se pune la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se priimesce.

— Se citesce art. 1 şi 2 şi, punêndu-se la vot succesiv, se priimesc fără discu- ţiune:

— Se pune la vot cu bile legea în total.

Votanţĭ 40
Majoritate regulamentară . 32
Bile albe. 40

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Senatul a adoptat în unanimitate legea. Ridic şedinţa.

— Şedinţa se ridică la ora 5 p. m., anun- ţându-se şedinţă publică pentru a duoa ḑi, 23 Martie.

No. 53

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 23 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, Millo, Dr. I. Cernătescu şi T. Lerescu, secretarĭ aĭ biuroului.

— Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 88 D-nĭ senatorĭ.

— Nu rĕspund la apelul nominal 31 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos; D-niĭ: Ghica Gr. D. (principe); Pĕucescu I. (colonel), Pisoni C.; Ştirbeiŭ B. D., (principe); Tatos ...

In congediŭ:

D. Văcărescu C. T.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Bonaki M. Gr., Buzdugan V., Canachi P. Ar., Chircu T., Chintescu C., Christescu T., Ciolac G., Ciolac I., Cincu Ant., Diamandi I., Economu N., Gussi N., Hristescu Gr. (Dr.), Ruşaveţeanu N., Sassu P. V., Şendrea Şt., Simionescu R. D., Sofian N., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Tatos Hristea, Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general).

—*D. secretar, Dr. Cernătescu,* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— Se acordă un congediŭ de 10 ḑile D-luĭ senator Dimitrie Ghica.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari,* depune Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de legĭ:

a) Proiectul de lege pentru modificarea unor articole din codul justiţieĭ militare;

b) Proiectul de lege pentru pensiunile şi ajutórele ce se acord militarilor de orĭ-ce grad, rĕmaşĭ infirmĭ în timp de resbel, şi din causa serviciuluĭ în timp de pace;

c) Proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ Galaţĭ de a ceda, în mod gratuit, Statuluĭ un loc pentru a servi la construirea unuĭ penitenciar;

d) Proiectul de lege relativ la administrarea unuĭ personal auxiliar în corpul telegrafo-postal;

e) Proiectul de lege pentru autorisarea comuneĭ Râmnicu-Sărat de a contracta un împrumut de 1 milion leĭ.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: D-lor senatorĭ, fiind-că aceste cincĭ proiecte de legĭ sunt fórte urgente şi nu aşa de complicate, aşĭ ruga pe onor. Senat să binevoiască a trece în secţiunĭ, unde de urgenţă să le ia în cercetare şi să depună rapórtele chiar astăḑĭ, căcĭ sesiunea e pe sfârşit şi guvernul are necesitate de aceste proiecte de legĭ.

— Se pune la vot urgenţa cerută, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, conform votuluĭ D-vóstre vom trece în secţiunĭ pentru a studia proiectele depuse de D. ministru de externe, şi pe urmă vom intra în şedinţă publică pentru a discuta legile de la ordinea ḑileĭ.

— Şedinţa se suspendă, şi D-niĭ senatorĭ trec în secţiunĭ.

— La redeschiderea şedinţeĭ:

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: La ordinea ḑileĭ avem raportul comitetuluĭ delegaţilor relativ la proiectul de lege pentru a se întrebuinţa suma de 160.000 leĭ pentru completarea lucrărilor necesare la staţiunea balneară Govora.

— *D. raportor, Th. Lerescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din D-niĭ:
N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
Th. Lerescu » » II;
C. A. Cotescu » » III;
I. Diamandi » » IV, şi
Dr. Garoflide » » V, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la autorisarea D-luĭ ministru al agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor ca din creditul de 300.000 leĭ, deschis prin legea sancţionată cu decretul No. 2.485 din 22 Iulie 1891, pentru construcţiunea stabilimentuluĭ de băĭ de la Lacul-Sărat, leĭ 160.000 se vor întrebuinţa pentru completarea lucrărilor necesare a se face la staţiunea balneară Govora, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor cu Mesagiul regal No. 1.166 din 18 Martie 1894; comitetul, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, însuşindu'şi în totul expunerea de motive a D-luĭ ministru, care ḑice:

Staţiunea balneară Govora, proprietatea Statuluĭ din judeţul Vâlcea, ia din ce în ce o desvoltare maĭ mare; numĕrul persónelor suferinde ce vin a'şĭ căuta sănĕtatea în eficacitatea apelor iodurate şi sulfuróse se înmulţesc din an în an.

Cantitatea, însă, de apă iodurată de care se dispune astăḑĭ pentru facerea băilor este insuficientă faţă cu numĕrul de băĭ cerut pe fie-care stagiune.

Causa miculuĭ debit de apă iodurată şi cea maĭ căutată pentru facerea băilor dupe prescripţiunile medicale, este, pe de o parte, că lucrările executate până astăḑĭ la puţul iodurat sunt neîndestulătóre, şi, pe de alta, lipsa de reservoriŭ pentru înmagasinarea apeĭ pe timpul cât stabilimentul nu funcţionéză.

Ast-fel că în stagiunea anuluĭ trecut, în cursul a treĭ lunĭ, cât duréză stagiunea, puţul iodurat şi galeriile nu aŭ dat de cât 1.260 m. c. apă, suficientă abia pentru 4.780 băĭ, deosebit de 450 băĭ a căror apă a fost înmagasinată înainte de deschiderea stagiuneĭ; decĭ în total 5.230 băĭ, pe când numĕrul băilor cerut întrece cifra de 7.500 pe stagiune, dupe prescripţiunile medicale.

De asemenea micul numĕr de cabine aflate astădĭ instalate în stabiliment sunt insuficiente faţă cu băile cerute dilnic, decĭ adăugirea de nouĭ cabine peste cele existente se impune.

Pentru a înlătura aceste inconveniente şi a mulţumi publicul suferind ce vine a 'şi căuta sănĕtatea la aceste băĭ, asigurând în acelaşi timp şi întru cât-va viitorul acesteĭ staţiunĭ balneare, una din cele maĭ căutate din ţéră, şi pentru care Statul a făcut destule sacrificiĭ spre a corespunde scopuluĭ pentru care a fost creată, este necesitate absolută a se executa nouĭ lucrărĭ şi carĭ vor consta :

1) In adâncirea puţuluĭ iodurat şi galeriĭ în scopul măririeĭ cantităţeĭ de apă spre a se putea ast-fel da numĕrul de băĭ cerut pe fie-care stagiune;

2) In instalarea de reservoriĭ, capacitatea 2.000 m. c., pentru înmagasinarea apeĭ şi alte lucrărĭ accesoriĭ, şi

3) In adăugirea de nouĭ cabine pentru facerea băilor.

Tóte aceste lucrărĭ vor costa, dupe devisele şi proiectele întocmite, suma de 160.000 leĭ.

Pentru a nu se maĭ cere nouĭ credite, s'a întocmit alăturatul proiect de lege în scopul ca aceste lucrărĭ să se execute din creditul de 300.000 leĭ, votat de Corpurile legiuitóre pentru construcţia unuĭ stabiliment de băĭ la Lacul-Sărat, şi care stabiliment nu s'a construit încă şi nicĭ nu se va maĭ construi, pentru motivul că, prin legea votată în acest an, ministerul domeniilor fiind autorisat a da în întreprindere, prin licitaţiune publică saŭ pe cale de concesiune, exploatarea băilor Statuluĭ, lucrările necesare acesteĭ staţiunĭ balneare, cum stabiliment de băĭ, parc, grădină, construcţiunea de otelurĭ, etc. se vor face de către persónele saŭ societatea ce va lua în întreprindere exploatarea acesteĭ staţiunĭ.

Dacă şi staţiunea balneară Govora ar putea fi dată în întreprindere spre exploatare orĭ când şi în starea în care se găsesce astădĭ, ca şi Lacul-Sărat, nu ar maĭ fi necesitate ca Statul să facă nouĭ cheltuelĭ; dar acéstă staţiune nu este pentru moment susceptibilă a fi dată în întreprindere spre exploatare faţă cu puţina cantitate de apă minerală de care se dispune, decĭ datoria Statuluĭ este a asigura maĭ ântêiŭ un debit de apă suficient pentru facerea băilor.

In afară de acestea, până la deschiderea viitóreĭ stagiunĭ ne maĭ fiind de cât 4 lunĭ de dile, timp în care parte din aceste lucrărĭ trebuesc executate, şi fără de carĭ nu se va putea pune cu succes în exploatare stabilimentul de băĭ, şi nu se va garanta numĕrul de băĭ ce se va cere de către publicul visitator.

Vĕ rog dar ca, în vederea celor ce avuseiŭ onóre a vĕ expune, să bine-voiţĭ a da înalta D-vóstre aprobare următoruluĭ proiect de lege.

Raportor, C. AL. COTESCU.

LEGE

Art. unic. — Din creditul de 300.000 leĭ, deschis prin legea sancţionată cu decretul No. 2.485 din 22 Iulie 1891, pentru construcţia stabilimentuluĭ de băĭ de la Lacul-Sărat, leĭ 160.000 se vor întrebuinţa pentru completarea lucrărilor necesare a se face la staţiunea balneară Govora, în scopul măririeĭ debituluĭ de apă iodurată, instalaţiunĭ de reservoriĭ pentru înmagasinarea eĭ şi adăugire de cabine la stabiliment.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-decĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *unul*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

Secretar, *A. Simu.*

(L. S. A. D.)

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Necerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

—Se pune la vot legea cu bile.

D. preşedinte: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ 51
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 50
Bile negre 1

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, Th. Lerescu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege :

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la sporirea fonduluĭ de leĭ 216.807, banĭ 75, constituit prin legea publicată în *Monitorul oficial* No. 270 din 7 Martie 1893, pentru întêmpinarea cheltuelilor reclamate de împădurirea nisipurilor şi a moşiilor reservate în acest scop, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.165 de la 18 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate, şi aŭ numit delegaţi:

Secţiunea I pe D. N. Sibiceanu;
" II " " Th. Lerescu;
" III " " N. Rucăreanu;
" IV " " I. Diamandi, şi
" V " " Săndulescu Nenoveanu, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 21 Martie 1894, sub preşedinţa D-luĭ I. Diamandi, s'a constituit în comitet al delegaţilor, şi luând din noŭ în cercetare sus-ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe motivele următóre:

In contractele de arendarea a 14 moşiĭ din judeţele Ialomiţa şi Brăila, pe periodul 1883—1893, s'a prevêḑut o clausă specială ca, în fie-care an, în tot cursul perioduluĭ, arendaşiĭ să are, să semene cu pădure şi să grăpeze (sêmînţa dându-li-se de minister), uniĭ câte 100 şi alţiĭ câte 50 pogóne; iar, în casul de a nu se conforma, să plătéscă Statuluĭ câte 40 leĭ de fie-care pogon nearat şi nesêmênat, fără somaţiune saŭ judecată, ci numaĭ prin aplicarea legeĭ de urmărire.

Incă de la începutul perioduluĭ, arendaşiĭ nu numaĭ că nu s'aŭ conformat menţionateĭ clause, de a face arăturile şi sêmênăturile cu pădure, dar imediat ce se făcea delimitarea terenurilor destinate a fi împădurite, le ara şi le sêmêna cu cereale în profitul lor. Ce este maĭ mult, uniĭ din arendaşĭ aŭ arat terenurile delimitate, şi, dupe ce s'aŭ făcut constatărĭ că arăturile sunt terminate, n'aŭ maĭ adăstat trimiterea sêminţeĭ forestiere, ci le-aŭ sêmênat cu cereale.

Prin acéstă procedare aŭ voit, pe de o parte, să se sustragă de la plata a câte 40 leĭ de fie-care pogon nearat şi nesêmênat cu pădure, sub cuvênt că, pe calea formelor legale, pot proba facerea arăturilor; iar, pe de altă parte, să beneficieze prin cultură de producţiunea terenurilor destinate a fi împădurite şi asupra cărora nu maĭ aveaŭ nicĭ un drept de folosinţă.

Acéstă stare de lucrurĭ a dat nascere la diferite constatărĭ, şi, în definitiv, la urmărirea arendaşilor la plata a câte 40 leĭ de pogon pentru pogónele nearate şi nesêmênate cu pădure, orĭ la plata costuluĭ arăturilor, cum şi la plata sumelor ce represinta arenda terenurilor folosite fără drept.

Din aceste cause, şi prin miḑlocirea şi a altor circumstanţe, fiind puşĭ în imposibilitate de a executa împădurirea pe unele din aceste moşiĭ, s'a convenit maĭ târḑiŭ cu uniĭ din arendaşĭ de li s'aŭ cedat spre folosinţă terenul destinat a se împăduri, până la finele perioduluĭ, în schimbul uneĭ plăţĭ anuale ca arendă şi ca cost al arătureĭ, orĭ numaĭ ca arendă, dupe cum s'a putut conveni, şi numaĭ pentru a nu se perde venitul ce putea produce acele terenurĭ.

Debitele create în comptul acelor arendaşĭ pentru nefacerea arăturilor, a câte 40 leĭ de pogon, pentru folosirea fără drept a terenurilor destinate a se împăduri proporţional cu arenda, cum şi acelea stabilite în urmă prin bună învoială, ca arendă şi ca cost de arăturĭ, orĭ ca resultat al transacţiunilor încheiate în urma proceselor intentate Statuluĭ contra urmăririlor, se ridică la suma de leĭ 340.202, banĭ 25, până la Noembre 1892; iar sumele incasate până la acea dată din aceste debite atingea suma de leĭ 234.807, banĭ 75, din carĭ: leĭ 18.000 incasaţĭ la Stat şi leĭ 216.807, banĭ 75, în consemnare la depunerĭ.

Disposiţiunea care a motivat consemnarea sumelor ce se vor împlini din debitele create prin neexecutarea menţionateĭ clause, a viḑat la constituirea unuĭ noŭ fond cu care să se pótă continua împăduririle, atât pe terenurile carĭ aŭ contribuit la constituirea acestuĭ fond, cât şi pe orĭ-carĭ alte terenurĭ s'ar maĭ reserva în acest scop; acésta în vedere că fondul acordat pentru împădurirĭ, prin legea publicată în *Monitorul oficial* No. 266 din 4 Martie 1887, era aprópe epuisat. Acésta cu atât maĭ mult cu cât aceste sume represinta pădurile ce ar fi trebuit să existe pe moşiile în cestiune.

Sumele consemnate până la Noembre 1892, de leĭ 216.807, banĭ 75, s'aŭ constituit deja într'un asemenea fond, prin legea publicată în *Monitorul oficial* No. 270 din 7 Martie 1893, din care se urméză actualmente cu împăduririle şi cu crearea de pepiniere forestiere

pentru împădurirĭ şi pentru reconstituirea masivelor păduresci degenerate prin exploatărĭ viţióse ale timpilor depărtaţĭ, orĭ prin devastaţiunĭ delictuóse succesive ale trecutuluĭ, ce nu se póte precisa. Dar cum asemenea lucrărĭ aŭ luat o mare estensiune, nicĭ acest fond nu este suficient, aşa că trebue a se aviḑa la sporirea luĭ cu sumele ce s'aŭ maĭ consemnat de la Noembre 1892 şi până acum, cu acelea ce constitue încă debitele rĕmase neincasate, dar carĭ se află în urmărire conform legeĭ, şi cu procentele bonificate de la tóte sumele state în consemnare, provenind din menţionatele datoriĭ.

Cum pentru unele din moşiile în cestiune sumele consemnate în urmă aŭ fost resultate şi din transacţiunĭ, se înţelege că debitul general al acestor moşiĭ s'a redus cu sumele la carĭ s'a renunţat prin transacţiunĭ, ast-fel că astăḑĭ el nu se maĭ represintă prin cifra de la 1892, ci a primit modificarea următóre:

Leĭ 320.970, banĭ 75, debitul general pentru tóte cele 14 moşiĭ.
» 271.430, » 75, totalul sumelor incasate din acest debit, din carĭ:
» 18.000, incasaţĭ la Stat.
» 216.807, banĭ 75, constituiţĭ în fondul prevĕḑut de legea publicată în *Monitorul oficial* No. 270 din 7 Martie 1893, şi
» 36.623, » 00, se află în consemnare la depunerĭ.

Total » 271.430, » 75.—Restul de leĭ 49.540 sunt neincasaţĭ încă de la arendaşul moşiilor Statuluĭ Broşteni-Vechĭ cu Rogózele şi Cocora-Mileasca, din judeţul Ialomiţa.

Afară de aceste sume, maĭ este suma de leĭ 22.051, banĭ 60, bonificată ca procente de la casa de depunerĭ la sumele din datoriile precitate.

Resultatele satisfăcĕtóre obţinute până acum cu împăduririle artificiale pe nisipurile de la Ciuperceni şi Piscu-Tunari din judeţul Dolj, pe bărăganele din judeţele Ialomiţa şi Brăila, pe moşiile Murfatlar şi Comarova din judeţul Constanţa, unde avem în total peste 7.259 hectare de pădurĭ de salcâmĭ cu o frumósă vegetaţiune şi în parte ajunse la epoca exploatabilităţeĭ, adică pe cale de a începe rambursarea cheltuelilor făcute, ne impun a continua cu împăduririle pe nisipurile mişcătóre, ca şi pe bărăganele lipsite de orĭ-ce vegetaţiune forestieră, cum şi de a aviḑa la împădurirea poenilor de prin pădurĭ, şi la regenerarea masivelor cu esenţe preţióse din pepinierile înfiinţate şi din acelea ce se vor maĭ înfiinţa dupe trebuinţă.

Din cele coprinse în acéstă expunere resultă că proiectul de lege ce se propune de guvern, relativ la sporirea fonduluĭ de leĭ 216.807, banĭ 75, constituit prin legea publicată în *Monitorul oficial* No. 270 din 7 Martie 1893, cu suma de leĭ 58.674, banĭ 60, şi cu aceea ce se va maĭ incasa din debitul de leĭ 49.540,—satisface atât interesele Statuluĭ cât şi interesul general.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, în unanimitate, a admis proiectul de lege aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor, şi vĕ rógă sĕ bine-voiţĭ a'l vota şi D-vóstre.

Raportor, TH. G. LERESCU.

L E G E

Pentru sporirea fonduluĭ de leĭ 216.807, banĭ 75, constituit prin legea publicată în «Monitorul oficial» No. 270 din 7 Martie 1893

Art. I.—Fondul de leĭ 216.807, banĭ 75, constituit prin legea publicată în *Monitorul oficial* No. 270 din 7 Martie 1893, pentru întempinarea cheltuelilor de împădurirea nisipurilor şi a moşiilor Statuluĭ reservate în acest scop, se sporesce cu suma de leĭ 58.674, banĭ 60, şi cu sumele ce se vor maĭ consemna din rĕmăşiţele datorite de arendaşiĭ periodului 1883—93, pentru neexecutarea clauseĭ relativă la împădurire, precum şi cu procentele ce vor produce.

Art. II.—Acéstă sporire de fond se va acoperi:

a) Cu leĭ 58.674, banĭ 60, din paragraful prevĕḑut în budgetul general al Statuluĭ pentru deschidere de credite suplimentare şi extraordinare pe exerciţiul 1893—1894, care se sporesce cu suma de leĭ 36.623 ce se afla consemnată de la uniĭ din arendaşiĭ moşiilor Statuluĭ carĭ n'aŭ îndeplinit condiţiunea privitóre la împădurire, şi cu suma de leĭ 22.051, banĭ 60, procentele bonificate la sumele aflate în consemnare provenind din citatele datoriĭ ;

b) Cu sumele ce se vor maĭ împlini şi consemna din asemenea datoriĭ, plus procentele ce vor maĭ produce sumele aflate în consemnare.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *duoĕ.*

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală, asupra proiectuluĭ citit, [...]e deschisă.

D. G. Sefendache: D-le preşedinte, D-lor [se]natorĭ, găsesc de cuviinţă, ca cu ocasiunea [ace]stuĭ proiect de lege să atrag, atenţiunea [D-]luĭ ministru al domeniilor,—precum am [av]ut încă o dată ocasiunea să o fac anul [tre]cut, — am arătat atuncĭ că dispositiunea [c]e se ia pentru împădurirea unor terenurĭ nisipóse este fórte bună, şi că în alte [ţăr]te, maĭ ales în Francia, sunt anume [...]ne prevĕḑute pentru înpădurire; căcĭ recunóscem cu toţiĭ de ce utilitate mare sunt [îm]păduririle şi maĭ ales pentru locurĭ nisipóse şi bărăgane, cum sunt la noĭ. De aceea [eŭ] nu voiŭ fi în contra acesteĭ legĭ care [...]e fórte bună şi care cred că este o consecinţă a contractelor de arendare ce s'aŭ făcut în 1882—83; dar cred că nu este numaĭ acéstă îmbunătăţire care s'ar putea face [cu] ocasiunea rearendăreĭ proprietăţilor Statuluĭ, căcĭ este cunoscut, şi D-vóstre sciţĭ că [dis]trictele D-vóstre, şi maĭ ales în districtul [Me]hedinţĭ, sunt nisce proprietăţĭ ale Statu[luĭ] pline de bălţĭ din carĭ se exală miasme [inf]ecţióse carĭ produc o mulţime de bóle în [po]pulaţie. Eĭ bine, dacă bălţile acestea s'ar [sec]a, dacă terenurile s'ar face salubre, Sta[tul] ar câştiga din duoĕ puncte de vedere, şi [an]ume: pe de o parte părţile acestea de [păm]ênt ar deveni arabile şi fructifere; iar pe [de] alta ar scăpa populaţia de prin pregĭurul [lor] de bóle. Nu cred iarăşĭ că aceste lucrărĭ [ar] comporta multe cheltuelĭ, fie din partea [Sta]tuluĭ, fie din partea arendaşilor cărora [s]'ar pune aceste condiţiunĭ în contractul [de] arendare.

Îmĭ pare bine că am avut ocasiunea să atrag atenţiunea D-luĭ ministru asupra acesteĭ cestiunĭ spre a 'l ruga să aĭbă în de aprópe băgare de sémă acéstă afacere; şi pe viitor, când va maĭ da aceste moşiĭ cu arendă, să pună obligaţie arendaşilor ca să aducă îmbunătăţirĭ localităţilor acelora.

Nu cer acésta numaĭ pentru Mehedinţĭ, dar dacă am vorbit numaĭ de judeţul Mehedinţĭ, este că cunosc aceste localităţĭ maĭ de aprópe.

D. C. Urdăreanu: Am cerut cuvêntul ca să daŭ o mică explicaţie colegului nostru D. Sefendache. In ceea ce privesce judeţul Mehedinţĭ, sunt deja luate dispositiunĭ de consiliul de igienă al judeţuluĭ, spre a se seca acele bălţĭ.

Dacă nu s'aŭ executat până acum acele decisiunĭ, de sigur că se vor executa în viitor.

D. G. Sefendache: Îmĭ pare bine că onor. coleg de la Mehedinţĭ a rĕspuns în locul D-luĭ ministru; cu tóte acestea aşĭ ruga pe D. ministru să ia în serios observaţiunile mele, pentru că consiliul de igienă nu póte să facă acele cheltuelĭ marĭ pe carĭ un fost prefect de Mehedinţĭ crede că le póte face.

Cred că cestiunea este mult maĭ importantă de cât a avut aerul a o arăta D. Urdăreanu.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: D-lor senatorĭ, dacă este vorba de cestiunea generală a desecăreĭ bălţilor, acésta nu se póte discuta cu ocasiunea acesteĭ legĭ. Va veni o lege specială de desecare a bălţilor şi atuncĭ se va putea discuta lucrul în generalitatea luĭ.

Dupe studiile făcute s'a constatat că avem în România domeniĭ de peste 800.000 hectare, carĭ sunt astăḑĭ pămênt neproductiv, acoperite de mlaştine şi carĭ se pot transforma în pămênt productiv.

Când vom veni cu legea desecăreĭ bălţilor ce acoper aceste marĭ întinderĭ de pămênt, vom discuta cestiunea din tóte punctele de privire.

Intru cât privesce cererea D-luĭ Sefendache de a obliga pe arendaşĭ să facă desecarea bălţilor de pe moşiile luate de eĭ în arendă, acésta e o imposibilitate pentru motivul că eŭ cred că peste câţĭ-va anĭ de ḑile Statul nu va maĭ avea moşiĭ de dat în posesie.

— Se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se votéză succesiv, fără discuţie, art. 1 şi 2 ale legeĭ.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	46
Bile negre	1

Prin urmare, Senatul a adoptat legea.

D. ministru al domeniilor, P. P. Carp: V'aşĭ ruga să bine-voiţĭ a interverti ordinea ḑileĭ şi a lua în discuţiune înainte legile de interes general, şi pensiunile la sfêrşitul şedinţeĭ.

Maĭ multe vocĭ: Fórte bine.

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru al domeniilor, şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Avem la ordinea ḑileĭ proiectul de lege prin care se acordă suma de 120.000 leĭ mareşaluluĭ Nusret-Paşa.

—*D. P. Millo, raportor,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. N. Sibiceanu pentru secţiunea I;
» Th. Lerescu " " II;
» M. Isvoranu " " IV;
» General Costa-Foru " " V, şi subsemnatul pentru secţiunea III,

întrunindu-se în ḑiua de 22 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la acordarea sumeĭ de 120.000 leĭ ca despăgubirĭ mareşaluluĭ Nusret-Paşa, adjutantul M. S. Sultanuluĭ, pentru nisce case şi prăvăliĭ din oraşul Tulcea, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al domeniilor cu Mesagiul regal No. 1.193 din 21 Martie 1894.

Comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis acest proiect de lege în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Luând în o maĭ apropiată cercetare istoricul acesteĭ afacerĭ ce urméză a fi resolvată prin legea de faţă, şi care afacere este pendinte de aprópe 14 anĭ la ministerul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor şi la ministerul afacerilor străine;

Considerând că cestiunea reclamăreĭ de la guvernul român de către mareşalul Nusret-Paşa a recunóscereĭ drepturilor sale asupra a 19 imobile situate în oraşul Tulcea, investind caracterul uneĭ afacerĭ diplomatice şi tratându-se de la Stat la Stat, a dat nascere unor corespondenţe şi negociărĭ între guvernul Regatuluĭ Românieĭ şi guvernul Imperiuluĭ Otoman;

Avênd şi cunoscinţă de actele din dosarele respective de la ambele ministere, s'a putut vedea modul persistent cu care guvernul Majestăţeĭ Sale Sultanuluĭ a susţinut în continuŭ pretenţiunile mareşaluluĭ Nusret-Paşa;

Constatat fiind că guvernul D-luĭ Ion C. Brătianu a recunoscut deja legitimitatea reclamaţiunilor mareşaluluĭ Nusret-Paşa şi că evaluările acestor imobile se ridică la suma de 131.917 leĭ;

Guvernul român a convenit ast-fel, pentru stingerea tutulor pretenţiunilor adjutantuluĭ M. S. Sultanuluĭ, a'ĭ plăti, o-dată pentru tot-d'a-una, suma de 120.000 leĭ.

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, şi dênsul, faţă cu aceste împregiurărĭ şi acte, a admis în unanimitate proiectul de lege de faţă, şi vĕ rógă şi pe D-vóstre, D-lor senatorĭ, prin subsemnatul ca al sĕŭ raportor, să bine-voiţĭ a'ĭ da sancţiunea legală prin votul D-vóstre.

Raportor, PETRU MILLO.

L E G E

Art. I. — Se autorisă ministerul de agricultură, industrie, comerciŭ şi domeniĭ să plătéscă mareşaluluĭ Nusret-Paşa, adjutantul Majestăţeĭ Sale Sultanuluĭ, suma de 120.000 leĭ, ca despăgubire pentru maĭ multe case şi prăvăliĭ din oraşul Tulcea, stingêndu-se ast-fel tóte pretenţiunile acestuia asupra acestor imobile.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* şi *patru* voturĭ, contra a *patru*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ 42
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 41
Bile negre 1

Senatul a adoptat legea.

— *D. Toma Rafael, raportor*, dă c[itire] următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:

D. C. Urdăreanu pentru secţia I;
» General J. Lahovari » » III;
» Al. Stoianovicĭ » » IV;
» Dr. Garoflide » » V, şi subsemnatul pentru secţia II, întrunindu-se în ḑiua de 22 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la încheiarea uneĭ transacţiunĭ între Stat şi moştenitoriĭ decedatuluĭ Enache Dumitrescu, pentru stingerea unuĭ proces de revendicare de teren din moşia Bucu-Mătăsescĭ, din judeţul Ialomiţa, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Martie anul 1894 şi adus în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru al domeniilor cu Mesagiul regal No. . . din . . . . . . ; comitetul de delegaţĭ, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acéstă lege, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Statul a intentat înaintea tribunaluluĭ de Ialomiţa proces pentru revendicarea unuĭ teren de 1.270 pogóne şi 67 stânjenĭ pătraţĭ, încălcaţĭ de D. Enache Dumitrescu cu soţia sa Zoiţa Dumitrescu, proprietariĭ moşieĭ Sărăţeni, din moşia Statuluĭ Bucu, cu trupurile Mătăsesci şi Pupuzeni saŭ Cornă-

ţelele, din judeţul Ialomiţa, dupe cum reese din planul şi hotărnicia făcute de D. inginer Ioan M. Râmniceanu;

Considerând că, deşi Statul a obţinut câştig de causă la prima instanţă, prin sentinţele tribunalului de Ialomiţa No. 2 din 1880 şi 84 din 1880; însă contra acestor sentinţe defendorii aŭ interjetat apel, care apel încă nu s'a judecat din diferite împregiurări;

Considerând că, în urma decesului apelanţilor, dênşii adĭ sunt representaţĭ prin maĭ mulţĭ moştenitorĭ, carĭ se oferă a transigea asupra procesuluĭ cu Statul;

Considerând că ministerul, consultând consiliul de advocaţĭ, acesta, prin avisele cu No. 124 din 21 Februarie 1891, şi 31 din 15 Ianuarie 1893, a exprimat părerea că transacţiunea propusă este avantagiósă pentru Stat.

In basa art. 20, al. 4, din legea pentru administraţiunea domeniilor Statuluĭ, ministerul a alcătuit următorul proiect de lege, admis de secţiunĭ şi de comitetul delegaţilor, pe care, prin subsemnatul, vĕ rógă să bine-voiţĭ să 'l votaţĭ.

Raportor, T. RAFAEL.

LEGE

Art. 1.—Ministerul agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor este autorisat să încheiă, cu moştenitoriĭ decedaţilor Enache şi Zoe Dumitrescu, o transacţiune prin care să se stingă procesul intentat de Stat pentru revendicarea unuĭ teren de 1.270 pogóne, 67 stânjenĭ pătraţĭ, încălcaţĭ de moşia Sărăţeni a numiţilor moştenitorĭ din moşia Statuluĭ Bucu, cu trupurile Mătăsesci şi Pupuzeni saŭ Cornăţelele, din judeţul Ialomiţa, asupra căruia s'a dat de tribunalul Ialomiţa sentinţele cu No. 2 din 1880 şi No. 84 din 1880.

Art. 2.—Prin acea transacţiune moştenitoriĭ defuncţilor Enache şi Zoe Dumitrescu să se oblige a lăsa în deplină stăpânire a Statuluĭ jumĕtate din terenul în litigiŭ, adică 635 pogóne, 34 stânjenĭ pătraţĭ; iar Statul să renunţe la cea-altă jumĕtate de teren, precum şi la venitul întreguluĭ teren, d'impreună cu orĭ-ce alte pretenţiunĭ.

Art. 3.—Dupe ce transacţiunea va fi omologată şi transcrisă de curtea de apel din Bucurescĭ, unde procesul este pendinte, se va stabili între moşiile Bucu şi Sărăţeni un hotar necontestat prin jumĕtatea terenuluĭ în litigiŭ, coprins în planul şi hotărnicia moşieĭ Bucu, confirmate de tribunalul Ialomiţa prin sentinţele cu No. 2 din 1880 şi No. 84 din 1880.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 19 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra a *ḑece*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Di-
unea generală este deschisă.

- Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune
ıt luarea în consideraţie a legeĭ, şi se
ıesce.

- Se citesc art. 1, 2, 3, şi se priimesc
discuţiune.

- Se procede la votarea în total a legeĭ
ile.

. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor,
ltatul votuluĭ este:

Votanţĭ	42
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	40
Bile negre	2

enatul a adoptat legea.

. ministru de externe, Al. Lahovari:
ruga pe onor. Senat, ca să bine-voiască
relungéscă şedinţa pentru o oră, ca să
luăm în desbatere câte-va proiecte de
.

— Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ până la 6 ore, şi se priimesce.

D. ministru de externe, Al. Lahovari: Rugăm să se ia în discuţiune codul de justiţie militară, amendat de Cameră.

— Se pune la vot propunerea D-luĭ ministru de externe, şi se priimesce.

— *D. raportor, N. Lămotescu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din:

D. căpitan R. Manu, pentru secţ. I;
" colonel Vrabie " " II;
" general Costa-Foru, " " V, şi

sub-semnatul pentru secţiunea IV, întrunindu-se în ḑiua de 23 Martie, 1894, a luat în desbatere proiectul de lege, votat de Senat în şedinţa din 18 Februarie 1894 şi amendat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Martie 1894, cu modificarea art. 53 al. III, art. 76 al. I, şi art. 224 ultimul aliniat.

Comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, aŭ primit aceste modificărĭ, întru cât se completéză legea, punênd maĭ cu sémă în dispoziţiunea art. 53 o mĕsură de echitate.

Pe aceste motive, vĕ rog, să admiteţĭ şi D-vóstre aceste modificărĭ, carĭ sunt următórele:

La art. 53, aliniatul cel din urmă, s'aŭ adăogat la fine cuvintele: *»comise din causa, saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ militar«.*

La art. 76, al. I, s'a înlocuit cuvêntul de *»instrucţiunĭ«* prin acela de *»procedurĭ«*.

La art. 224, ultimul aliniat, s'a înlocuit termenul de 3 ḑile prin 5 ḑile, şi s'aŭ adăogat cuvintele *în timp de pace saŭ de treĭ ḑile în timp de resbel,* acésta la rîndul al 4-lea din text.

Raportor, *N. Lămotescu.*

LEGE

PENTRU MODIFICAREA CODULUI DE JUSTIŢIE MILITARA

Art. I. Se introduc la art. 1, 15, 23, 52, 53, 68, 70, 71, 73, 75, 76, 78, 125, 126, 139, 140, 141, 142, 153, 175, 180, 186, 187, 188, 194, 195, 211, 213, 217, 223, 224, 225, 226 şi 241 din codul justiţiei militare următórele modificări:

CARTEA I

DESPRE ORGANISAREA TRIBUNALELOR MILITARE

Disposiţiunĭ preliminariĭ

Art. 1. Justiţia militară se dă:

1) De consiliile de disciplină;

2) De consiliile de rĕsboiŭ;

3) De consiliile de revisiune.

In casurile prevĕḑute de acest codice se statornicesc pretorĭ pentru armată.

Art. 15. Funcţiunile de comisar regal şi de raportor se îndeplinesc de un oficer cu un grad saŭ rang cel puţin egal cu acela al acusatuluĭ.

Când un comisar regal saŭ raportor este numit special pentru instruirea şi judecarea uneĭ pricinĭ, el este asistat, în tóte actele sale, de comisarul regal saŭ de raportorul permanent al consiliuluĭ de rĕsboiŭ, saŭ de unul din substituţiĭ lor.

Comisarul regal permanent are dreptul a interveni în desbaterĭ, dar numaĭ în cestiunĭ de drept şi de procedură.

Art. 23. Nimenĭ nu póte lua parte ca preşedinte saŭ ca judecător, nicĭ a îndeplini funcţiunea de raportor într'o causă supusă consiliuluĭ de rĕsboiŭ:

1) Dacă este rudă saŭ aliat cu acusatul până la gradul de vĕr primar inclusiv;

2) Dacă a adus plângerĭ saŭ dacă a dat ordinul de a se face cercetare saŭ a depus ca martor;

3) Dacă, în curs de cincĭ anĭ ce a precedat darea în judecată, a figurat ca reclamant, parte civilă saŭ prevenit într'un proces criminal în contra acusatuluĭ.

Dacă a luat parte maĭ înainte la pricină ca membru al unuĭ tribunal militar, raportor saŭ comisar regal, saŭ dacă a subscris acte din dosar în calitate de şef de statmajor al comandamentuluĭ circumscripţiuneĭ.

Nu se coprind acĭ aceĭ carĭ s'aŭ mărginit a îndeplini o simplă formalitate ierarchică prin transmiterea actelor.

CARTEA II

TITLUL I

Competinţa consiliilor de rĕsboiŭ

CAPITOLUL I

Competinţa consiliilor de rĕsboiŭ permanente în circumscripţiile teritoriale în timp de pace

Art. 52. Sunt justiţiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ din circumscripţiunile teritoriale, în timp de pace, pentru tóte crimele şi delictele, afară de excepţiunile arătate la titlul IV al aceşteĭ cărţĭ:

1) Oficeriĭ de tóte gradele, membriĭ corpuluĭ intendenţeĭ militare, oficeriĭ de administraţie, guarḑiĭ de artilerie şi geniŭ.

Mediciĭ, farmaciştiĭ şi veterinariĭ militarĭ şi şefiĭ de musică pe cât timp sunt în activitate.

Oficeriĭ de reservă când sunt chemaţĭ sub arme;

2) Sub-oficeriĭ, caporaliĭ, brigadieriĭ, soldaţiĭ, musicanţiĭ şi orĭ-ce asimilat cu militariĭ prin decretele de organisaţiune şi trecuţĭ în contrólele armateĭ ca în activitate sub arme;

3) Călăraşiĭ şi dorobanţiĭ cu schimbul pe cât timp se vor afla sub arme.

Se consideră că sunt sub arme din momentul în care sunt chemaţĭ în serviciŭ şi până în momentul trămitereĭ la domiciliŭ;

4) Militariĭ, recruţiĭ, angagiaţiĭ de bună-voiă şi indiviḑiĭ asimilaţĭ cu militariĭ, lăsaţĭ în spitalele civile saŭ militare, saŭ călĕtorind sub paza forţeĭ publice, saŭ arestaţĭ în stabilimente, în închisorĭ şi penitenciare militare;

5) Recruţiĭ lăsaţĭ pe la casele lor şi militariĭ trecuţĭ în congediŭ nelimitat şi reservă, când vor fi chemaţĭ pentru concentrărĭ saŭ exerciţiĭ;

6) Miliţiile şi glótele, din momentul afişăreĭ prin comune a chemărilor sub arme până în momentul trămitereĭ la vetrele lor;

7) Funcţionariĭ, impiegaţiĭ, sub orĭ-ce titlu, în staturile-majóre, administraţiunile şi serviciile carĭ depind de armată, pentru tóte crimele, delictele şi contravenţiunile ce ar avea înclinare cu serviciul militar lor încredinţat;

8) Şefiĭ de garnisonă în comunele rurale, chiar dacă nu ar fi fost personal chemaţĭ sub arme, pentru crimele şi delictele prevĕḑute la art. 211, 214, 216, 217 şi 218 C. J. M. şi art. 144 C. P. C.;

9) Prisonieriĭ de rĕsboiŭ.

Art. 53. Sunt asemenea justiţiabilĭ de consiliile de rĕsboiŭ, în circumscripţiile teritoriale, în timp de pace, dar numaĭ pentru crimele şi delictele prevĕḑute la cartea IV, titlul II, militariĭ de tóte gradele şi toţĭ indiviḑiĭ asimilaţĭ cu militariĭ:

1) Când sunt în disponibilitate saŭ în orĭ-ce fel de congediŭ saŭ permisie;

2) Gradele inferióre cu schimbul, pe timpul când nu sunt sub arme;

3) Oficeriĭ de reservă şi gradele inferióre din congediŭ nelimitat şi reservă, când nu sunt sub arme, însă numaĭ pentru crimele şi delictele prevĕḑute la art. 211, 214, 216 şi 217 C. J. M., comise din causa saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ militar.

TITLUL II

Competinţa consiliilor de revisiune

Art. 68. Consiliile de revisiune se pronunţă asupra recursurilor făcute în contra hotărîrilor consiliilor de rĕsboiŭ ce depind de dênsele.

Art. 70. Consiliile de revisiune nu pot anula hotărîrile de cât în casurile urm tóre:

1) Când consiliul de rĕsboiŭ saŭ con liile de ancheta nu aŭ fost compuse confo dispositiunilor acestuĭ codice saŭ legeĭ po ţiuneĭ oficerilor;

2) Când regulile de competinţă aŭ f călcate;

3) Când pedépsa hotărîtă de lege nu aplicat la faptele constatate de consiliul rĕsboiŭ, saŭ când o pedépsă s'a pronun afară de casurile prevĕḑute de lege;

4) Când a fost violare saŭ omisiune formele prescrise sub pedépsă de nulita

5) Când consiliul de rĕsboiŭ a omis a hotărî asupra uneĭ cererĭ a acusatuluĭ asupra uneĭ rechisiţiunĭ a comisaruluĭ re ţintitóre a se servi de facultatea saŭ de drept acordat de lege.

TITLUL III

Competinţa pretorilor

Art. 71. Pretoriĭ aŭ juridicţiunea:

1) Asupra vivandierilor, vivandiere cantonierilor, cantonierelor, spălătorese comercianţilor, servitorilor şi tutulor pe nelor ce urméză armata în puterea învo dată;

2) Asupra vagabonḑilor şi a ómenilor căpĕtêiŭ;

3) Asupra prisonierilor de rĕsboiŭ nu sunt oficerĭ.

Eĭ judecă pe indiviḑiĭ sus arătaţĭ în tinderea circumscripţiuneĭ lor:

1) Despre infracţiunile prevĕḑute art. 262 al acestuĭ codice;

2) Despre orĭ-ce infracţiune a căreĭ dépsă nu trece peste 6 lunĭ închisóre şi leĭ amendă, saŭ una din aceste pedeps

3) Despre cererile de daune-interese nu trec peste 100 leĭ, când ele provin o infracţiune supusă competinţeĭ lor.

Hotărîrile pretorilor nu sunt supus cursuluĭ.

TITLUL IV

Competinţa în cas de complicit

Art. 73. Toţĭ preveniţiĭ, fără osebir trag înaintea consiliilor de rĕsboiŭ:

1) Când sunt toţĭ militarĭ saŭ asi cu militariĭ, chiar când unul saŭ maĭ dintre eĭ nu ar fi justiţiabilĭ de aceste silii, în privinţa posiţiuneĭ lor, în mi crimeĭ saŭ al delictuluĭ;

2) Dacă sunt crime saŭ delicte co de justiţiabilĭ de consiliul de rĕsboiŭ străinĭ;

3) Dacă se atinge de crime saŭ d comise în armată în ţéră străină;

4) Dacă se atinge de crime saŭ d comise în armată pe teritoriul rom stare de rĕsboiŭ;

5) Dacă se atinge de delictele carĭ s depsesc dupe art. 379 din C. P. C.;

6) Dacă se atinge de crimele saŭ d tele prevĕḑute de cartea IV, titlul II cestuĭ codice, se va face disjoncţiune, câdu-se militariĭ de consiliul de rĕs iar ceĭ-alţĭ de tribunalele ordinare.

In acest cas instrucţia va fi făcută pentru -care de autorităţile competinte respec-e.

TITLUL V

Despre recursul la curtea de casaţiune

Art. 75. Acusaţiĭ saŭ condamnaţiĭ carĭ sunt coprinşĭ în articolul precedent pot ca hotărîrile consiliilor de rĕsboiŭ şi con-lor de revisie înaintea curţeĭ de casa-ne, dar numaĭ pentru causă de necompe-ă.

Recursul în casaţiune nu se póte forma înainte de a se hotărî asupra recursu-la consiliul de revisie.

Recursul în casaţiune contra sentinţelor siliilor de rĕsboiŭ este absolut interdis imp de rĕsboiŭ pentru toţĭ condamnaţiĭ excepţiune, dacă recursul a fost sus-dat dupe cum s'a specificat în art. 67, . 2.

Art. 76. Dispositiunile art. 443, 444, , 446, 447, 448, 449 şi 539, alin. I, a celuĭ procedureĭ criminale, sunt apli-le şi la hotărîrile consiliilor de rĕsboiŭ. se derogă dispoşiţiunile art. 525 din a-şĭ codice.

Dispoşiţiunile art. 443 din codul proce-eĭ criminale, precum şi acele ale art. 36, , No. 2, şi art. 41 din legea curţeĭ de ţie, sunt aplicabile tribunalelor militare ncĭ numaĭ când este casul de a se ur-i judecătoriĭ de la carĭ a emanat acea inţă saŭ decisiune. Eĭ se judecă în a-cas de consiliile de resbel.

CARTEA III

TITLUL I

rocedura înaintea consiliilor de rĕsboiŭ

CAPITOLUL I

rocedura înaintea consiliilor de ĕsboiŭ în divisiunile teritoriale în stare de pace

SECŢIUNEA I

re poliţia judiciară şi despre instrucţiune

rt. 78. Poliţia judiciară militară se e-tă, sub autoritatea generaluluĭ coman-al circumscripţiuneĭ:

Prin adjutanţiĭ de piaţă;

Prin oficeriĭ, sub-oficeriĭ, comandanţiĭ ndarmerie;

Prin şefiĭ de posturĭ;

Prin guarḍiĭ de artilerie şi geniŭ;

Prin oficeriĭ şi asimilaţiĭ şefĭ aĭ maga-or armateĭ, administratorĭ de stabili-e militare;

Prin raportorĭ şi substituţiĭ lor;

Şi, numaĭ în cas de flagrant delict, comisariĭ regalĭ şi substituţiĭ lor.

SECŢIUNEA III

Despre cercetare şi judecată

t. 125. Preşedintele citesce în public întrebările pentru fie-care din acusaţĭ în ordinea următóre:

1) Acusatul este culpabil de fapta ce i se impută?

2) Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregiurare agravantă?

3) Acéstă faptă s'a comis în cutare saŭ cutare împregiurare care 'l scuză dupe lege?

Dacă acusatul are maĭ puţin de 15 anĭ, preşedintele pune acéstă întrebare:

Acusatul lucrat'a cu pricepere?

Comisarul regal şi apărarea pot face observaţiunile lor.

Incidentele contenciose ridicate pentru punerea cestiunilor de către comisarul regal saŭ de către apărare se decide de către consiliŭ.

Art. 126 (vechiŭ 125). Preşedintele ordonă a se retrage acusatul.

Judecătoriĭ se trag în camera de consiliŭ saŭ, dacă localul nu este îndestulător, preşedintele ordonă retragerea publiculuĭ. Judecătoriĭ nu maĭ pot comunica cu nimenĭ, nicĭ se pot despărţi înainte de a se da hotărîrea.

Eĭ deliberéză fără a fi faţă comisarul regesc şi grefierul.

Eĭ aŭ în vedere piesele de procedură.

Preşedintele adună voturile, începênd de la gradul cel maĭ mic, şi 'şĭ dă opiniunea în urmă.

Art. 139. Dacă nu va fi recurs la consiliul de revisie saŭ dacă, dupe art. 74 din acest codice, recursul la curtea de casaţiune este oprit, hotărîrea se pune în lucrare în 24 ore dupe expirarea termenuluĭ pentru recurs.

Dacă se va face recurs la consiliul de revisie, se amână executarea.

Art. 140. Dacă recursul la consiliul de revisie se respinge saŭ dacă, dupe art. 74 al acestuĭ codice, recursul la curtea de casaţiune este oprit, hotărîrea de osândă este executorie în 24 ore dupe primirea hotărîreĭ care a respins recursul.

Art. 141. Când calea recursuluĭ în casaţiune este deschisă dupe art. 75 al acestuĭ codice, osânditul trebue să formeze recursul în cele 3 ḍile ce urméză notificarea hotărîreĭ consiliuluĭ de revisie, şi, dacă n'a fost recurs înaintea acestuĭ consiliŭ, atuncĭ se face recurs în cele 3 ḍile ce urméză de la expirarea termenuluĭ acordat pentru acésta.

Recursul în casaţiune se primesce de grefier saŭ de directorul stabilimentuluĭ unde este arestat condamnatul.

Art. 142. La cas când recursul în casaţiune se autoriséză de art. 76 al acestuĭ codice, dacă n'a urmat recurs, hotărîrea condamnăreĭ se execută în 24 ore dupe expirarea termenuluĭ fixat pentru recurs; iar dacă a urmat recurs, în 24 ore dupe primirea hotărîreĭ care 'l-a respins.

TITLUL II

Procedura consiliilor de revisie

Art. 153. Dupe declaraţiunea recursuluĭ, comisarul regesc care este pe lângă consiliul de rĕsboiŭ adreséză fără întârḍiare comisaruluĭ regesc pe lângă consiliul de revisiune copie de pe hotărîre şi de pe actul de recurs.

El alătură piesele atingĕtóre de procedură şi cererea acusatuluĭ, de a făcut vre-una.

Dacă motivele recursuluĭ, sunt presintate la grefa consiliuluĭ de revisie în ḍiua fixată pentru judecarea recursuluĭ, consiliul póte amâna, dupe cererea comisaruluĭ regal, judecarea pentru 48 de ore.

TITLUL V

Dispoşiţiunĭ generale

Art. 175. Dacă, dupe anularea uneĭ hotărîrĭ, o a duoa hotărîre dată în contra aceluiaşĭ acusat se anuléză tot pentru aceleaşĭ motive ca şi cea d'ântêiŭ, pricina se trămite la un consiliŭ de rĕsboiŭ al uneia din circumscripţiunile vecine.

Acest consiliŭ trebue să se conforme hotărîreĭ consiliuluĭ de revisie asupra punctuluĭ de drept.

Cu tóte acestea, dacă se atinge de aplicarea pedepseĭ, el trebue să adopte interpretarea cea maĭ favorabilă acusatuluĭ.

CARTEA IV

DESPRE CRIME, DELICTE ŞI PEDEPSE

TITLUL I

Despre pedepse şi efectele lor

Art. 180. Pedepsele în materie de delicte sunt:

Destituirea;

Inchisórea;

Amenda.

Art. 186. Munca publică este înlocuită cu închisóre de la 6 lunĭ la 5 anĭ, în tóte casurile unde ea este prevĕḍută de acest codice.

Art. 187. Timpul închisoreĭ este de 15 ḍile cel puţin şi de 5 anĭ cel mult.

Art. 188. Când legile penale pronunţă pedépsa de amendă, tribunalele militare pot înlocui acéstă pedépsă cu închisóre de la 15 ḍile până la 6 lunĭ.

Art. 194. Orĭ-ce osândă pronunţată în contra unuĭ oficer de orĭ-ce tribunal, pentru unul din delictele prevĕḍute la art. 127, 128, 140, 144, 288, 289, 290, 291, 292, 308, 309, 310, 316, 322, 323, 332, 333, 334, 335, 343, 344 ale codiceluĭ penal comun atrage dupe sine şi perderea graduluĭ

Art. 195. Art. 38, 39, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 şi 59 ale codiceluĭ penal ordinar, privitóre la tentativa de crimă saŭ delict, la complicitate, la casurĭ de legitimă apărare şi scuză, sunt aplicabile înaintea tribunalelor militare, afară de derogaţiunile prevĕḍute de acest codice.

CAPITOLUL III

Revoltă, insubordonare şi rebeliune

Art. 211. Se pedepsesce cu mórtea şi cu degradaţiunea militară orĭ-cе militar care refusă a se supune, când este ordonat, de a merge contra inamiculuĭ, saŭ pentru orĭ-ce

alt serviciŭ ordonat de şeful sĕŭ în presenţa inamiculuĭ saŭ a rebelilor armaţĭ.

Dacă, afară de casul prevĕḑut prin paragraful precedent, insubordonanţa s'a întêmplat pe un teritoriŭ în stare de resbel saŭ de asediŭ, pedépsa este de la 3 până la 6 anĭ de muncă publică, saŭ, dacă culpabilul este oficer, cu destituirea şi închisórea de la 1 an până la 2 anĭ.

In tóte cele-alte casurĭ pedépsa este închisórea de la 6 lunĭ până la 2 anĭ, saŭ, dacă culpabilul este oficer, cu destituirea.

Orĭ-ce demisiune colectivă saŭ concertată din partea oficerilor şi asimilaţilor de orĭ-ce grad va fi pedepsită, în timp de pace, cu degradaţiunea militară; iar în timp de rĕsboiŭ se va considera ca refus de a se supune unuĭ serviciŭ ordonat şi se va pedepsi conform alin. 1 din acest articol.

Art. 213. Se pedepsesce cu mórte în timp de resbel, şi cu munca silnică pe viéţă în timp de pace, orĭ-ce militar culpabil de siluire cu arma în contra santineleĭ saŭ a vedeteĭ.

Dacă siluirea nu a fost cu arme şi s'a făcut de un militar însoţit de una saŭ maĭ multe persóne, pedépsa e de la 3 până la 6 anĭ de muncă publică.

Dacă între culpabilĭ se găsesce vre-un oficer, se pedepsesce cu destituire şi cu închisóre de la 1 an până la 2 anĭ.

Pedépsa se póte reduce până la o lună de închisóre dacă siluirea s'a făcut de un singur militar şi fără arme.

Se pedepsesce de la 15 ḑile până la un an închisóre orĭ-ce militar care insultă o santinelă prin cuvinte, gesturĭ saŭ ameninţărĭ.

Art. 217. Orĭ-ce militar care, în timp de serviciŭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, insultă saŭ ofensă pe superiorul sĕŭ prin cuvinte, gesturĭ, ameninţărĭ şi orĭ-ce fel de scrierĭ, se pedepsesce cu destituirea saŭ închisórea dacă acest militar este oficer, şi de la 3 la 5 anĭ închisóre dacă este sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat.

Dacă insulta saŭ ofensa nu s'a întêmplat în timpul serviciuluĭ saŭ cu ocasiunea serviciuluĭ, pedépsa este închisórea până la 2 anĭ.

CAPITOLUL IV

Abus de autoritate

Art. 223. Se pedepsesce cu închisóre de la 2 lunĭ până la 2 anĭ orĭ-ce militar care, de la sine şi în puterea funcţiuneĭ sale, întrebuinţéză cu plată saŭ fără plată ómeniĭ de sub comanda sa pentru lucrărĭ personale saŭ ale altor persóne.

CAPITOLUL V

Nesupunerea şi desertarea

SECŢIUNEA I

Nesupunerea

Art. 224. Se consideră ca nesupus şi se pedepsesce cu închisóre de la 15 ḑile până la 1 an orĭ-ce june soldat chemat de lege, orĭ-ce angagiat de bună-voiă care, afară de casurile de forţă majoră, nu s'a dus la destinaţia sa în termen de 10 ḑile dupe ḑiua fixată prin ordinul sĕŭ de drum.

Sunt asemenea consideraţĭ ca nesupuşĭ şi pedepsiţĭ cu aceeaşĭ pedépsă ómeniĭ în congediŭ limitat saŭ nelimitat, reserviştiĭ, miliţieniĭ şi ómeniĭ din glóte, carĭ, fiind chemaţĭ sub arme prin ordin individual saŭ afişare nominală în comune, nu vor veni la destinaţia lor, afară de casul de forţă majoră, până în 5 ḑile de la data fixată prin ordinul sĕŭ afişat pentru presintare la corp.

Termenele maĭ sus menţionate sunt sporite până la o lună pentru toţĭ chemaţiĭ aflaţĭ în străinĕtate.

In timp de rĕsboiŭ saŭ în cas de mobilisare pe calea publicaţiunilor saŭ afişelor de stradă, termenele sus ḑise sunt reduse la 5 ḑile pentru óameniĭ de carĭ s'a vorbit la alin. 1 de sub acest articol, la 2 ḑile pentru ceĭ prevĕḑuţĭ la alin. 2 şi la 15 ḑile pentru ceĭ prevĕḑuţĭ la alin. 3.

In timp de rĕsboiŭ pedépsa este 1 până la 2 anĭ închisóre şi afişarea numeluĭ nesupusuluĭ, în tot timpul cât va ţine rĕsboiul, la tóte primăriile plăşeĭ unde este domiciliat şi de unde nu se póte şterge de cât în cas de achitare.

Oficeriĭ de reservă şi miliţieniĭ carĭ nu vor veni la ḑiua fixată prin ordinul de chemare, saŭ cel mult în cincĭ ḑile dupe acea dată în timp de pace, saŭ de treĭ ḑile în timp de resbel, se vor pedepsi cu o lună la 1 an închisóre în timp de pace şi cu 2 la 5 anĭ închisóre şi destituire în timp de rĕsboiŭ.

SECŢIUNEA II

Desertare în întrul ţĕreĭ

Art. 225. Se modifică alin. 1 şi se adaugă alin. III:

1) Treĭ ḑile dupe constatarea lipseĭ, orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat, care lipsesce de la corpul saŭ detaşamentul sĕŭ fără voiă.

Cu tóte acestea, dacă soldatul nu a împlinit 3 lunĭ de presenţă sub arme, nu póte fi considerat ca desertor de cât dupe o lipsă de 15 ḑile.

2) Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat care, călĕtorind singur de la un corp la altul saŭ al căruĭ congediŭ a expirat şi care, în timp de 15 ḑile dupe expirarea congediuluĭ ce i s'a fixat pentru a sa întórcere saŭ ajungere la corp, nu s'a înfăţişat.

3) Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat din trupa cu schimbul care nu s'a presintat la serviciŭ în termen de duoĕ ḑile de la ḑiua hotarîtă prin ordinul de chemare.

Art. 226. Orĭ-ce sub-oficer, caporal, brigadier saŭ soldat culpabil de desertare în ţéră în timp de pace se pedepsesce cu 3 lunĭ până la 2 anĭ închisóre.

Dacă desertarea a urmat în timp de rĕsboiŭ saŭ de pe un teritoriŭ în stare de rĕsboiŭ saŭ în stare de asediŭ, pedépsa va fi de la 2 până la 6 anĭ muncă publică.

Pedépsa nu va fi maĭ mică de un an de închisóre potrivit casuluĭ în împregiurările următóre:

1) Dacă culpabilul a luat cu dênsul verĭ-una din armele sale, saŭ verĭ-un obiect de mare echipament, saŭ cal;

2) Dacă a desertat fiind în serviciŭ, afară de casurile prevĕḑute de art. 204 şi 20[illegible] ale acestuĭ codice;

3) Dacă a maĭ desertat şi altă dată. Timpul petrecut în desertare nu se va socoti în serviciul efectiv.

CAPITOLUL VII

Furtul

Art. 241. Furtul de arme, de muniţiunĭ, de obiecte, de caĭ, de animale şi de furagiĭ carĭ sunt ale Statuluĭ, acela al banilor ordinaruluĭ, aĭ soldeĭ şi alţĭ banĭ saŭ efecte carĭ sunt ale militarilor saŭ ale Statuluĭ comis de militarĭ carĭ sunt comptabilĭ de acestea, se pedepsesce cu munca silnică pe timp mărginit.

Dacă culpabilul nu este comptabil, pedépsa este reclusiunea.

Dacă sunt circumstanţe atenuante, pedépsa este reclusiunea saŭ închisórea în casul când acusatul este declarat comptabil, şi închisóre de la 6 lunĭ la 2 anĭ când nu este comptabil.

In cas de osândă de închisóre, oficerul culpabil se pedepsesce, pe lângă acésta, cu destituirea.

Se pedepsesce cu reclusiunea şi, în cas de circumstanţe atenuante, cu închisóre de la 6 lunĭ până la 2 anĭ, orĭ-ce militar care comite un furt în paguba cetăţénuluĭ la care locuesce.

Art. II. Se adaogă următorul titlu adiţional cu numerotaţie specială.

TITLUL ADIŢIONAL

CAPITOLUL I

Despre consiliile de disciplină

Art. 1. La reşedinţa fie-căruĭ regiment se află un consiliŭ de disciplină.

Art. 2. Consiliul de disciplină se compune din ajutorul comandantuluĭ de regiment, preşedinte;

Duoĭ căpitanĭ de regiment, membri.

Art. 3. Pe lângă fie-care consiliŭ de disciplină se numesce un comisar special şi un grefier, luaţĭ din regiment.

Art. 4. Comisarul special îndeplinesce pe lângă consiliile de disciplină funcţiunile ministerului public.

Grefierul are sarcina diferitelor scripturĭ şi conservarea actelor.

Art. 5. Preşedintele şi judecătorul, comisarul special şi grefierul se numesc de către comandantul de regiment.

Comisarul special se ia dintre locotenenţĭ şi grefierul dintre furieriĭ sergenţĭ din regiment.

Art. 6. Preşedintele nu se póte înlocui de cât numaĭ când încetéză de a maĭ face parte din regiment şi, în cas de absenţă motivată de comandantul regimentuluĭ, se înlocuesce cu cel maĭ vechiŭ oficer superior

…decătorii pot fi înlocuiţi la fie-care 6 şi chiar într'un termen mai scurt dacă …ézä de a face parte din regiment.

…t. 7. La cas de o împedicare a judecă…or de a lua parte la şedinţă, comandan… regimentului îi înlocuesce provisoriŭ …r'un oficer de acelaşi grad luat dupe …ul vechimei.

…a cas de veri-o împedicare a comisaru… special saŭ a grefierului, comandantul …mentului îi înlocuesce provisoriŭ prin …de acelaşi grad.

…t. 8. Nimeni nu póte face parte din… consiliŭ de disciplină dacă a adus …geri în causa ce are a se judeca saŭ … este rudă saŭ aliat până la gradul de …primar cu acusatul.

…t. 9. La numirea consiliului, judecă…, în şedinţă publică, vor depune jură…tul prescris de art. 24.

…misarul special şi grefierul depune acest …mênt înaintea comandantului de regi…t la numirea lor în funcţiune.

CAPITOLUL II

…mpetinţa consiliilor de disciplină

…t. 10. Sunt justiţiabili de consiliile de …plină, şi numai pentru faptul de nesu…ere la chemare şi prima desertare, tóte …ele inferióre de tóte categoriile enu…ate la art. 52, 53 şi 54, în împregiură… determinate de aceste articole.

CAPITOLUL III

Despre instrucţiune

…t. 11. Plângerea se adreséză coman…ului regimentului de către comandan… companiei din care delicuentul face …e şi este însoţită de fóia sa matriculă şi …edepse, precum şi de tóte actele cari …tat delictul comis.

…t. 12. Consiliul de disciplină nu póte …ca de cât dupe un ordin dat de coman…tul regimentului.

…t. 13. Pentru fie-care causă ordinul …are în judecată se adreséză comisarului …ial cu plângerea şi tóte actele ce le-aŭ …ţit. Acest ordin va coprinde ḑiua şi ora …vocărei consiliului.

Art. 14. Comisarul special notifică acest ordin acusatului, prin comandantul sĕŭ de companie, cu trei ḑile cel puţin înainte de întrunirea consiliului, făcêndu'i cunoscut delictul pentru care este dat judecăţei, textul legei aplicabil şi numele martorilor ce 'şi propune a chema.

Il înscinţéză încă că, de nu 'şi va alege un apărător, i se va numi unul din oficiŭ de către preşedinte.

Art. 15. Acusatul 'şi póte lua de apărător pe ori-cine va voi dintre oficerii aflaţi în serviciul activ.

Când nu are apărător, i se numesce de preşedinte unul dintre oficerii regimentului.

Art. 16. Apărătorul póte comunica cu acusatul îndată ce 's'aŭ îndeplinit formalităţile prevĕḑute de articolul precedent şi acusatul póte propune martori, cari se citéză de comisarul special.

CAPITOLUL IV

Despre judecată

Art. 17. Consiliul de disciplină se adună în localul regimentului, în ḑiua şi ora fixată prin ordinul de convocare.

Art. 18. Cercetarea şi judecarea pricinei se execută dupe prescripţiunile prescrise în acest codice consiliilor de rĕsboiŭ la cartea III, titlul I, secţiunea III.

Art. 19. Hotărîrile consiliilor de disciplină sunt definitive şi nu pot fi atacate prin recurs la consiliul de revisie de cât numai pentru prescripţiune saŭ incompetinţă.

Acest recurs se forméză în termenul de 24 ore, socotit de la expirarea ḑilei când s'a citit hotărîrea.

Art. 20. Comisarul special ordonă a se citi acusatului hotărîrea de către grefier în presenţa gardei sub arme şi 'l încunosciinţéză că legea 'i acordă dreptul de a face recurs la consiliul de revisie, în termenul de 24 ore, dar numai pentru casurile prevĕḑute la articolul precedent.

Art. 21. Comisarul special trămite hotărîrea comandantului de regiment, care ordonă executarea ei prin ordin de ḑi pe regiment.

CAPITOLUL V

Despre pedepse

Art. 22. Consiliul de disciplină pronunţă numai pedépsa de închisóre până la 6 luni.

CAPITOLUL VI

Disposiţiuni generale

Art. 23. Ómenii aparţinênd unităţilor mai mici de cât un regiment şi cari fac corp în parte, precum şi acei din diferite alte serviciuri, sunt justiţiabili de consiliile de disciplină ale regimentului ce se desemnă de comandantul divisiei, în urma plângerei ce i se va adresa.

Art. III. Disposiţiunile contrarii legei de faţă sunt şi rĕmân abrogate.

——

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şépte-ḑeci* şi *duoĕ* voturi contra *opt*.

Preşedinte, General G. Manu.

Secretar, *C. G. Costa-Foru.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, Adunarea deputaţilor, a adus la art. 53, 76 şi 224, óre-cari modificări, cari vi s'aŭ citit de D. raportor.

Discuţiunea generală dar este deschisă, asupra acestor modificări.

— Ne cerênd nimeni cuvêntul, se dă citire articolelor 53, 76 şi 224, din legea votată de Senat, cu modificările introduse de Cameră şi, punêndu-se succesiv la vot, se priimesc.

—Se procede apoi la votarea legei amendate cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votului:

Votanţi	43
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	1

S'a priimit legea amendată de Cameră.

— *D. raportor, Manoliu*, dă citire următorului raport şi proiect de lege:

Domnilor senatori,

Comitetul delegaţilor de secţiuni, compus din:
Principele Gr. Sturdza pentru secţiunea I;
D. Atanasie Nedelcovici » » II;
» George St. Georges » » IV;
» Dr. Florea Theodorescu » » V, şi
Subsemnatul » » III, întrunindu-se în ḑiua de 22 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la deschiderea unui credit extraordinar de 1.800.000 lei, pe séma ministerului lucrărilor publice, pentru completa terminare a gărei-frontieră Burdujeni, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 21 Martie 1894, şi adusă în desbaterea Senatului de D. ministru al lucrărilor publice cu Mesagiul regal No. 1.216 din 21 Martie 1894; comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, 'l-a admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Lucrările pentru înfiinţarea gāreĭ-frontieră Burdujenĭ şi instalaţiunea serviciilor de exploatare, vamă şi telegraf-postal aŭ fost estimate, dupe proiectele întocmite, la cifra de 3.000.000 leĭ.

La 1890, când s'a decis înfiinţarea gāreĭ-frontieră, guvernul a cerut şi dobêndit de la Corpurile legiuitóre suma de 1.200.000 leĭ, ceea ce credea indispensabil pentru înfiinţarea lucrărilor strict necesare pentru instalaţiunea serviciuluĭ în mod provisoriŭ, rĕmâind a se cere în urmă restul până la suma de 3.000.000 pentru terminarea completă a tutulor lucrărilor.

Din acéstă sumă s'aŭ executat următórele lucrărĭ:

Magasia de transit	leĭ	370.000 —
Căĭ de garagiŭ şi semnale	»	91.000 —
Clădirĭ provisoriĭ şi locuinţe	»	30.568 —
Drenagiŭ	»	142.600 —
Remisele de locomotive (provisoriĭ şi definitive)	»	36.886 —
Plăcĭ investitóre	»	14.895 —
Personal	»	50.686 —
Clădirĭ provisoriĭ de locuinţe	»	30.568 —
Fondaţiunile şi parte din clădirĭ de călĕtorĭ şi biurourile	»	305.855 —
Materialele aprovisionate	»	39.920 —
Triunghiul pentru întorsul maşinelor	»	4.236 —
Atelier şi instalaţiunĭ diverse	»	16.000 —
Magasia tracţiuneĭ şi duoĕ gherete	leĭ	1.500 —
Serviciul sanitar	»	2.205 —
Mobilier şi echipament	»	3.000 —
Bucătăria, barace şi private	»	7.300 —
Şosele	»	6.000 —
Alimentarea provisorie şi puţurĭ	»	5.000 —

Aceste sume represintă primul credit acordat.

Prin proiectul de faţă ministrul de lucrărĭ publice cere a i se acorda şi restul de 1.800.000 leĭ pentru înfiinţarea şi completarea lucrărilor a căror nomenclatură şi valóre este cea următóre:

1) Clădirea de călĕtorĭ şi peron	leĭ	640.560 08
2) Castel de apă	»	32.949 63
3) Locuinţa şefuluĭ de deposit	»	29.722 60
4) Marchisa în suprafaţă de 980 m. p.	»	58.800 —
5) Privata şi economatul clădireĭ de călĕtorĭ	»	25.500 —
6) Conducta de apă şi treĭ colóne hydraulice	»	10.000 —
7) Cheul de cărbunĭ	»	4.000 —
8) Cheul deschis	»	10.000 —
9) Rampa de vite	»	10.500 —
10) Treĭ gropĭ de curăţit	»	5.400 —
11) Magasia pentru mărfurile explosibile şi incendiabile	»	5.000 —
12) Macara de 10 tone	»	15.000 —
13) Economatul şi privata magasieĭ de transit	»	25.500 —
14) Podul cântar dublu	»	15.000 —
15) Prelungirea podeţuluĭ de la kilom. 2+333	»	2.000 —
16) Posa, balastarea şi material de cale	»	170.000 —
17) Terasamente	»	150.000 —
18) Ingrădirĭ	»	88.850 —
19) Expropriărĭ	»	22.000 —
20) Centralisarea magazelor şi semnale	»	100.000 —
21) Instalaţiunĭ telegrafice	»	2.000 —
22) Mobilier	»	37.000 —

23) Impietrirea curţilor, stradelor şi platformeĭ	»	20.525 —
24) Clădire de locuinţă pentru impiegaţiĭ căilor ferate, vamalĭ şi postalĭ	»	475.800 —
Total . . .	»	1.956.107 31
Din acéstă sumă se scade valórea materialelor aprovisionate în sumă de leĭ.	»	39.920 40
Rĕmâne . . .	»	1.916.186 91
Pentru lucrărĭ neprevĕḑute . . .	»	83.813 09
Costul total . . .	»	1.800.000 —

Dacă ministerul cere numaĭ 1.800.000 leĭ, iar nu 2.000.000 cât este valórea dupe devis a lucrărilor ce maĭ sunt de efectuat, causa este că, dupe experienţa făcută, se deduce 200.000 leĭ, carĭ represintă aproximativ scăḑĕmèntul de 10 $^0/_0$ ce se obţine la licitaţiune asupra valoreĭ lucrărilor dupe devis.

Acesta este, D-lor senatorĭ, scopul acesteĭ legĭ şi motivele ce aŭ determinat pe comitetul delegaţilor a vĕ ruga să bine-voiţĭ a da aprobarea D-vóstre.

Raportor, G. MANOLIU.

L E G E

Art. I. Se deschide pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice un credit extraordinar de leĭ 1.800.000 pentru terminarea completă a găreĭ-frontieră de la Burdujenĭ.

Art. II. Pentru acoperirea sumeĭ efective de 1.800.000 leĭ, guvernul este autorisat a face o emisiune de rentă amortibilă, saŭ a face un împrumut sub orĭ-ce formă maĭ avantagiósă ar găsi de cuviinţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 21 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *cincĭ* bile albe, contra a *treĭ-spre-ḑece* negre.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *Lenş-Slătineanu.*

[D. vice-]preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discu[ţiun]ea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la [vot l]uarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se votéză succesiv şi fără discuţiune, [art.] 1 şi 2.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. vice-preşedinte, Al. Brăiloiu: Resultatul votuluĭ este următorul:

Voturĭ exprimate 43
Majoritate regulamentară . . 32
Bile albe 42
Bile negre 1

prin urmare, Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, C. Urdăreanu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la unificare legilor din 29 Decembrie 1877, 28 Martie 1879 şi 16 Aprilie 1886 pentru pensiunile şi ajutórele ce se acord militarilor de orĭ-ce grad rĕmaşĭ infirmĭ în timp de rĕsboiŭ, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.238, de la 23 Martie 1894, secţiunile D-vóstre luându'l în cercetare tóte 'l-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. C. Urdăreanu;
» II » » colonel Tufelcik;
» III » » general Horbasky;
» IV » » M. Isvoranu, şi
» V » » G. Beldiman, carĭ întrunindu-se în ḑiua de 23 Martie 1894 s'a constituit în comitet al delegaţilor sub preşedinţia D-luĭ Colonel Tufelcik şi luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege 'l-a admis pe considerantele următóre:

La 29 Decembre 1877 s'a promulgat legea relativă la pensiunile ce se acord militarilor de orĭ-ce grad pentru infirmităţĭ dobêndite în timpul şi din causa evenimentelor rĕsboiuluĭ, precum şi familiilor acelora carĭ aŭ perit pe câmpul de rĕsboiŭ.

Nu mult dupe acésta, la 28 Martie 1879, se votéză o a duoa lege care prevede că, la oficeriĭ rănițĭ saŭ devenițĭ infirmĭ din causa evenimentelor rĕsboiuluĭ, carĭ nu 'şĭ pot pro-

cura midlóce de existență, să li se maĭ dea ca pensiune şi 1/5 din solda graduluĭ ce primea în timpul rĕsboiuluĭ, când a fost rănit saŭ când a dobêndit infirmitatea.

Maĭ têrdiŭ, însă, se maĭ votéză încă o a treia lege, cu data din 16 Aprilie 1886, care adaugă treĭ aliniate la art. 1 din legea decretată la 29 Decembre 1877, în sensul ca, atât oficerilor cât şi gradelor inferióre carĭ, din causa verĭ-unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace, devin infirmĭ în cât nu maĭ pot continua serviciul militar activ, să li se dea dreptul ca să beneficieze de aceleaşĭ pensiunĭ ca şi aceĭ cu infirmitățĭ dobêndite în evenimentele rĕsboiuluĭ, însă la oficerĭ fără sporul de 1/5.

Alăturatul proiect de lege, care 'l supun deliberărilor D-vóstre, coprinde unificarea a acestor treĭ legĭ de pensiunĭ, carĭ aŭ acelaşĭ scop, completând în acelaşĭ timp şi lacunele carĭ s'aŭ putut constata că există în ele, de la punerea lor în aplicare şi până astădĭ, explicându-se anume şi pensiunile saŭ ajutórele ce se pot acorda militarilor deveniţĭ infirmĭ în timp de rĕsboiŭ şi într'un serviciŭ comandat în timp de pace.

Unul din considerantele cele maĭ principale carĭ mĕ silesce, cu un moment maĭ cuaênd, să supun de urgență acest proiect de lege deliberărilor D-vóstre, este că în legea de la 16 Aprilie 1886 s'a scăpat din vedere ca să se arate carĭ sunt anume casurile carĭ pot da dreptul la pensiunĭ militarilor deveniţĭ infirmĭ într'un serviciŭ comandat în timp de pace, şi, din acéstă scăpare de vedere, ministerul de resboiŭ a întêmpinat şi întêmpină dilnic marĭ greutăţĭ cu punerea în aplicare a acesteĭ legĭ, de óre-ce mulţĭ oficerĭ, carĭ aŭ devenit infirmĭ din cause cu totul străine serviciuluĭ militar, aŭ reclamat să li se dea pensiunĭ sub motiv că infirmitatea ar fi dobêndit'o într'un serviciŭ comandat în timp de pace, şi dacă ministerul de resboiŭ a respins în majoritate asemenea cererĭ, eĭ aŭ recurs la autorităţile judiciare, carĭ, avênd în vedere că în legea din 16 Aprilie 1886, nu se prevede anume casurile carĭ se pot considera serviciŭ comandat, aŭ admis maĭ la toţĭ cererile lor, condamnând ast-fel pe minister nu numaĭ să plătéscă asemenea pensiunĭ pe nedrept, dar şi cheltuelĭ de judecată, în cât, de la punerea în aplicare a aceleĭ legĭ şi până astădĭ, ministerul de resboiŭ a fost nevoit să plătéscă maĭ multe decimĭ de miĭ de leĭ din fondul caseĭ de dotaţie a ósteĭ, şi, prin urmare, dacă acéstă stare de lucrurĭ nu s'ar îndrepta cu un moment maĭ curênd, am putea dice cu drept cuvênt că fondul aflat astădĭ disponibil la numita casă nu ar maĭ putea fi suficient pentru a plăti pensiunile de resboiŭ deja acordate, — şi că în fie-care an ar necesita să se céră prin budgetul aceleĭ case sporirĭ de fondurĭ pentru a putea plăti pensiunĭ de asemenea natură şi cheltuelĭ de judecată, — maĭ ales că pensiunile dupe legea din 16 Aprilie 1886, ca şi acelea de resboiŭ dupe legea din 29 Decembre 1877, sunt reversibile asupra vĕduvelor până la remăritarea saŭ încetarea lor din viéţă, asupra copiilor până la majoritate şi asupra părinţilor, dacă militarul decedat nu lasă în urmă soţie şi copiĭ.

In alăturatul proiect de lege se prevede, dar, anume casurile carĭ pot da drept militarilor de orĭ-ce grad la pensiunĭ pentru infirmităţile ce vor dobêndi într'un serviciŭ comandat în timp de pace, punênd tot-d'o-dată şi pe ministerul de resboiŭ la adăpost de orĭ-ce procese judiciare, carĭ în tot-d'a-una aŭ fost în dauna sa.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor în unanimitatea membrilor presinţĭ, a admis proiectul de lege aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor şi, prin subsemnatul raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'l vota şi D-vóstre.

Raportor, C. URDĂREANU.

LEGE

PENTRU

pensiunile şi ajutórele ce se acord militarilor de orĭ-ce grad rĕmaşĭ infirmĭ în timp de rĕsboiŭ şi din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace

Art. 1.—Oficeriĭ şi asimilaţiĭ lor, precum şi sub-oficeriĭ, caporaliĭ şi soldaţiĭ, orĭ-care ar fi fost durata serviciuluĭ lor, vor avea drept la pensiune pe basele indicate în art. 6, dacă vor fi fost rănițĭ grav şi într'un chip incurabil în evenimentele rĕsboiuluĭ, saŭ din causa verĭ-unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace.

Eĭ vor avea acelaş drept dacă vor fi dobêndit infirmităţĭ grave şi incurabile recunoscute a fi provenite din ostenelile şi pericolele campanieĭ, saŭ al unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace.

In ambele casurĭ, rănirea saŭ infirmitatea va trebui să fie bine constatată că ea a provenit în adevĕr din evenimentele rĕsboiuluĭ, saŭ din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace.

Serviciurĭ comandate în timp de pace, carĭ pot provoca infirmităţĭ ce cad sub disposiţiunile legeĭ, sunt următórele accidente provenite:

1) La incendiurĭ;
2) In urmărire de tâlharĭ;
3) In explosiunĭ;
4) In accidente pe calea ferată în cas de transporturĭ militare;
5) In rebeliunĭ;
6) In accidente de călărie provenite în timpul exerciţiilor militare;
7) Serviciŭ în spitale şi în timp de epidemiĭ;
8) Serviciŭ de laboratoriŭ şi expertize ordonate;
9) Serviciŭ de îngrijire a cailor bolnavĭ, de remontă şi de epizootiĭ.

Art. 2.—Sub-oficeriĭ de administraţie, eleviĭ guarḑĭ de geniŭ şi eleviĭ guarḑĭ de artilerie, carĭ vor dobêndi infirmităţĭ grave şi incurabile, aŭ dreptul la pensiunĭ ca şi sub-oficeriĭ.

Art. 3.—Rănirile saŭ infirmităţile provenite din causele menţionate maĭ sus deschid implicit dreptul la pensiune dacă ele aŭ ocasionat orbirea, amputaţia saŭ perderea absolut a usagiuluĭ unuia saŭ maĭ multor membre.

Art. 4.—In casurile maĭ puţin grave, ele daŭ loc la pensiune în condiţiunile următóre:

1) Pentru oficerĭ şi asimilaţiĭ lor, dacă ele 'ĭ pun în stare a nu maĭ putea rĕmânea în activitate, şi le ridică posibilitatea de a reintra maĭ târḑiŭ în armată;

2) Pentru sub-oficerĭ, caporalĭ şi soldaţĭ, dacă ele 'ĭ pun în stare a nu maĭ putea servi şi a nu 'şĭ maĭ putea câştiga hrana.

Art. 5.—Rănirile şi infirmităţile sub-oficerilor, caporalilor şi soldaţilor, carĭ vor fi recunoscute incurabile, dobêndite în cursul evenimentelor rĕsboiuluĭ, saŭ din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace, dar carĭ nu pun pe suferind în imposibilitate de a se hrăni, nu daŭ drept la pensiune, ci la un ajutor de leĭ 300, plătit o dată pentru tot-d'auna, adică în momentul pornireĭ la vatra sa.

Art. 6.—Basele pensiunilor se fixéză precum urméză:

a) Oficeriĭ şi asimilaţiĭ vor avea drept la o pensiune egală cu solda întrégă (fără accesoriĭ) cuvenită graduluĭ ce avea în momentul când a fost rănit şi a dobêndit infirmitatea în timp de rĕsboiŭ, precum şi la adausul de una a cincea din solda graduluĭ care 'l-a avut în acel timp. Ceĭ rănițĭ saŭ deveniţĭ infirmĭ, din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace, vor avea drept la aceeaşĭ pensiune, fără sporul de una a cincea, care se dă numaĭ în timp de rĕsboiŭ;

b) Sub-oficeriĭ vor avea o pensiune de 420 leĭ pe an;

c) Caporaliĭ vor avea o pensiune de 360 leĭ pe an;

d) Soldaţiĭ vor avea o pensiune de 300 leĭ pe an.

Art. 7.—Aceste pensiunĭ vor fi reversibile, dupe mórtea titularuluĭ, asupra vĕduvelor până la mórtea saŭ remăritarea lor, şi asupra copiilor până la majoritatea lor.

Art. 8.—Vĕduvele cu copiĭ minorĭ, precum şi orfaniĭ minorĭ aĭ militarilor ucişĭ pe câmpul de bătae, saŭ într'un serviciŭ comandat în timp de pace, orĭ morţĭ din causa evenimentelor rĕsboiuluĭ şi din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace, aŭ drept a primi aceeaşĭ pensiune care s'ar fi cuvenit soţuluĭ saŭ tatăluĭ lor dacă ar fi trăit cu rane saŭ infirm.

Pensiunea vĕduvelor încetéză la remăritarea lor, iar aceea a copiilor curge până la majoritatea lor.

Art. 9.—In tóte casurile arătate maĭ sus, vĕduvele fără copiĭ primesc pensiunea pe jumĕtate.

Tot ast-fel şi vĕduva rĕmasă cu copiĭ, dupe ce cel din urmă copil minor va atinge majoratul, se va căsători saŭ înceta din viéţă.

Art. 10.—In cas că militarul nu ar lăsa vĕduvă saŭ copiĭ, ci un tată infirm saŭ o mamă vĕduvă şi fără miḑlóce de existenţă, pensiunea cuvenită luĭ va profita tatăluĭ saŭ mumeĭ, cât va trăi.

Dacă militarul lasă o soţie fără copiĭ şi care are drept la jumĕtate de pensiune, cea-altă jumĕtate de pensiune o vor primi părinţiĭ fără miḑlóce.

Art. 11.—Pensiunile şi ajutórele datorite tutulor militarilor în condiţiunile legeĭ de

faţă se vor plăti de casa dotaţiuneĭ óstei. Statul va reţine din subvenţiunea ce dă anual caseĭ pensiunilor suma ce se va constata că dênsa datoréză oficerilor şi urmaşilor lor în momentul răniręĭ saŭ infirmităţeĭ, conform legeĭ generale a pensiunilor, şi le va vĕrsa d'a-dreptul în casa dotaţiuneĭ ósteĭ.

Se vor afecta la plata acestor pensiunĭ tóte veniturile caseĭ de dotaţie a ósteĭ, carĭ, prin legĭ speciale, n'ar avea altă destinaţiune.

Se va prevedea în budgetul Statuluĭ suma necesară, pe fie-care an, pentru acoperirea pensiunilor acordate prin legea de faţă.

Art. 12.—Pentru fie-care lună, casa de dotaţiune a ósteĭ va ordonanţa casierilor generalĭ plata pensiunilor din judeţe.

Casieriĭ generalĭ vor libera îndată mandate individuale şi le vor trimite în comunele unde domiciliază pensionariĭ.

Perceptoriĭ comunalĭ vor achita la presentare aceste mandate celor în drept, de la carĭ vor primi chitanţe legalisate de primire.

Art. 13.—Gradele inferióre carĭ, pe lângă pensiunea prevĕḍută în acéstă lege, ar fi dobêndit dreptul şi la alte pensiunĭ, precum sunt acelea ale ordinuluĭ »Steaua Românieĭ« saŭ acelea pentru serviciul de 12 anĭ ca sergent, nu vor putea primi din aceste din urmă de cât $^1/_2$ din sumele prevĕḍute de legile speciale.

Art. 14.—Copii militarilor morţĭ saŭ deveniţĭ infirmĭ vor avea dreptul a fi crescuţĭ gratuit în institutele de instrucţiune ale Statuluĭ. Pentru băeţiĭ orfanĭ de tată şi de mamă, pensiunea va fi reţinută în profitul Statuluĭ pentru tot timpul cât eĭ vor sta în acele instituţiunĭ până la majoratul lor ; iar pentru fete, pensiunea se va capitalisa la casa de economie până la majorat saŭ măritiş, saŭ până la eşirea din institut înainte de majorat.

In cas de mórte, pensiunea fetelor, economisită ast-fel, se va întórce în casa Statuluĭ.

Art. 15.—Pensiunile înfiinţate prin presenta lege nu sunt supuse la nicĭ o reţinere.

Art. 16.—Pensiunile acestea nu se pot înstrăina ; ele nu se pot nicĭ urmări şi sechestra de cât numaĭ pentru casurile prevĕḍute în art. 185 şi 187 din codul civil.

Art. 17.—Drepturile la pensiune se perd saŭ se suspend în casurile prevĕḍute de codicele penal.

Art. 18.—Orĭ-ce militar pensionat, sub orĭ-ce titlu va fi, precum şi aceia cărora li s'aŭ dat numaĭ ajutor conform art. 5, primesc de la Stat miḍlóce de transport spre a se întórce la vetrele lor.

Afară de acésta, eĭ rĕmân stăpânĭ pe efectele lor de mic echipament.

Art. 19.—Orĭ-ce militar, vĕduvă, orfan saŭ părinte, care va voi a face să i se valoreze dreptul sĕŭ la pensiune, din causă de rănirĭ saŭ infirmităţĭ, trebue să se adreseze către ministerul de resboiŭ ; ministerul va proceda imediat la verificarea drepturilor reclamantuluĭ.

Art. 20.—Dreptul orfelinelor la pensiune se va putea reclama şi de verĭ-una din rude, saŭ de primarul loculuĭ unde ele s'ar afla.

Art. 21.—Pentru ca un oficer óre-care, saŭ un grad inferior óre-care să pótă dobêndi drepturile prevĕḍute în acéstă lege, rana saŭ infirmitatea trebue să fie constatată în mod neînduoios prin următórele acte :

1) Ordin de serviciŭ certificat de şeful de corp saŭ serviciŭ ;

2) Raportul şefuluĭ de corp saŭ de serviciŭ relativ la rana saŭ infirmitatea, arătând anume împregiurarea care a provocat acésta ;

3) Certificatul medical constatator raneĭ saŭ infirmităţeĭ, viḍat şi contra-viḍat de medicul divisieĭ şi al corpuluĭ de armată ;

4) Avisul comitetuluĭ consultativ permanent sanitar al armateĭ asupra casuluĭ, arătând în ce categorie a legeĭ de faţă se găsesce reclamantul ;

5) Decisiunea ministruluĭ de resboiŭ, care trebue să supună casul consiliuluĭ de miniştri;

6) Avisul favorabil al consiliuluĭ de miniştri.

Decisiunile consiliuluĭ de miniştri în acéstă materie sunt definitive, fără drept de apel saŭ recurs din partea reclamantuluĭ.

Art. 22.—Ministrul de resboiŭ, executând decisiunea consiliuluĭ, liberéză celuĭ în drept un titlu de pensiune, dupe ce maĭ ânteiŭ a provocat reforma oficeruluĭ prin decret regal.

Art. 23.—Tóte cererile, cum şi constatările dreptuluĭ la pensiune, precum şi legalisările chitanţelor carĭ se daŭ la pensionarĭ pentru primirea pensieĭ, sunt scutite de timbre.

Art. 24.—Legile din 29 Decembre 1877, din 28 Martie 1879 şi din 16 Aprilie 1886,

sunt şi rĕmân abrogate; iar drepturile câştigate în basa citatelor legĭ rĕmân neatinse, şi ele se vor exercita până la stingerea lor, conform legilor sub carĭ s'aŭ dobêndit.

Art. 25.—Gradele inferióre carĭ nu se găsesc în nicĭ una din condiţiunile specificate la art. 1, de a primi pensiunĭ saŭ ajutóre conform art. 6 din presenta lege, dacă devin infirmĭ în decursul termenuluĭ lor legal de serviciŭ pentru care aŭ fost recrutate, şi infirmitatea este provenită în adevĕr în timpul şi din causa serviciuluĭ ordinar, în cât 'ĭ pune cu totul în imposibilitate de a se maĭ putea hrăni, aŭ drept la pensiunĭ viagere:

a) Sub-oficerul la 360 leĭ pe an;
b) Caporalul » 300 » » »
c) Soldatul » 240 » » »

Infirmităţile carĭ însă nu pun pe suferind în imposibilitate de a se hrăni, daŭ dreptul numaĭ la un ajutor de leĭ 200, plătit o dată pentru tot-d'a-una.

Art. 26.—Orĭ-ce drept la pensiune în basa legeĭ de faţă, nereclamat cel mult în termen de 5 anĭ de la încetarea din viéţă saŭ din ḑiua când militarul a devenit infirm, fie din causa evenimentelor campanieĭ, fie din causa unuĭ serviciŭ comandat în timp de pace, se prescrie în folosul Statuluĭ.

Art. 27.—Acéstă lege se va pune în aplicare de la data promulgăreĭ eĭ.

Art. 28.—Un regulament de administraţie publică va regula procedura şi formalităţile ce trebuesc îndeplinite pentru executarea legeĭ de faţă.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie anul 1894 şi s'a adoptat cu unanimitatea de *şése-ḑecĭ* şi *cincĭ* voturĭ.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

Secretar, *A. Simu.*

. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discu[...]ea generală este deschisă.

- Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune [...]t luarea în consideraţiune, şi se prii[...]ce:

D. raportor, citesce, şi Senatul priimesce [...]esiv, fără discuţiune art. 1, 2 şi următ[...]le până la art. 28 inclusiv.

- Se procede la votarea legeĭ în total [...]ile.

. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Resul[...] votuluĭ:

Votanţĭ	39
Majoritate	32
Bile albe	39

[...]natul a adoptat în unanimitate legea.

-*D. raportor, C. Cotescu*, dă citire ur[...]ruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

[...]omitetul delegaţilor de secţiunĭ compus

. N. Săbiceanu, pentru secţiunea I;
. I. Tătăranu, » » II;
. St. Borănescu » » IV;
. C. Ionescu » » V, şi
[...]semnatul pentru secţiunea III, întru[...]u-se în ḑiua de 23 Martie, anul 1894, [...]uat în desbatere proiectul de lege, re[...] la autorisarea comuneĭ urbane R.-Să[...] de a contracta un împrumut de 1 mi[...] şi 82 miĭ leĭ, din carĭ 862.000 leĭ pen[...] facerea îmbunătăţirilor privitóre pe bu[...]l ordinar, şi leĭ 220.000 pentru acele [...]itóre la budgetul drumurilor, lege vo[...] şi adoptată de Adunarea deputaţilor în [...]nţa de la 22 Martie, 1894, şi adus în [...]terile Senatuluĭ de D. ministru de in[...]e cu Mesagiul regal No. . . din . . . [...]itetul avĕnd în vedere expunerea de mo[...]ce însoţesce acel proiect de lege l'a ad[...]în unanimitate ca şi secţiunile, rugân[...]du-vĕ, să bine-voiţĭ, a'ĭ da şi D-vóstre aprobarea.

Raportor, *Al. C. Cotescu.*

PROIECT DE LEGE

Art. 1. Comuna urbană R.-Sărat este autorisată să contracteze de la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie, saŭ de orĭ unde va găsi un împrumut de 1.082.000 leĭ cu procente până la maximum de 7% pe an, plătibil prin anuităţĭ în termen de 15 anĭ, carĭ se vor înscrie în fie-care an în budgetul comuneĭ între chieltuelile obligatoriĭ, spre a servi: leĭ 862.000 la facerea îmbunătăţirilor privitóre pe budgetul ordinar şi la 220.000, pentru acele privitóre la budgetul drumurilor, ast-fel cum s'a hotărît şi repartisat prin decisiunea consiliuluĭ comunal din şedinţa de la 30 Decembre 1893.

Art. II. Baniĭ din acest împrumut se vor ridica treptat cu facerea lucrărilor.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 22 Martie, 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *şése-ḑecĭ* voturĭ, contra *patru*.

Preşedinte, general G. Manu.

Secretar, *C. Miclescu.*

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerĕnd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Art. 1 şi 2 se priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot proiectul de lege în total prin bile.

D. vice-preşedinte, A. Brăiloiu: D-lor, resultatul votuluĭ este:

Voturĭ exprimate	35
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	35

S'a priimit legea cu unanimitate.

—*D. ministru de externe, Al. Lahovari*, comunică Mesagiul regal cu proiectul prin care se autorisă consiliul judeţuluĭ R.-Sărat a face un împrumut de 400.000 leĭ.

— Se trimite la secţiunĭ.

—*D. secretar, G. Beldiman*, dă citire raportuluĭ şi proiectuluĭ de lege, relativ la organisarea impiegaţilor auxiliarĭ aĭ corpuluĭ telegrafo-postal.

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor compus din:

D. N. Sibiceanu, pentru secţiunea I;
» D. Meculescu » » III;
» A. Stoianovicĭ » » IV;
» C. Alexiŭ » » V, şi
sub-semnatul pentru secţiunea II, întrunindu-ne în ḑiua de 23 Martie 1894, am luat în desbatere proiectul de lege relativ la admiterea în corpul telegrafo-postal, a unuĭ personal auxiliar; lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 22 Martie 1894, şi adusă în desbaterile Senatuluĭ, de D. ministru de interne cu Mesagiul regal No.

Comitetul delegaţilor ca şi secţiunile D-vóstre l-aŭ admis în unanimitate, numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Extensiunea luată de serviciul telegrafo-postal, este atât de însemnată, în cât personalul actual a devenit cu totul nesuficient; sporirea luĭ în condiţiunile actuale ar îngreuna budgetul în mod prea simţitor. Cum pentru multe din serviciile sale nu este trebuinţă de un personal cu cunoscinţele şi aspiraţiunile prevĕḑute în legea actuală, carĭ de alt-mintrelea s'ar putea îndeplini cu acelaşi succes de către tinerĭ cu maĭ puţine cunoscinţe, carĭ, prin urmare, s'ar putea mulţumi cu un salariŭ maĭ modest.

Prin acest proiect se admite un personal

numit *auxiliar*, recrutat dintre tinerii îndeplinind anume condițiuni, avênd ca salariŭ de la 80 până la maximum 200 lei lunar; acest salariŭ sporindu-se treptat numaï cu 20 leï, dupe cel puțin un an de serviciŭ.

De alt-mintrelea, în ceea-ce privesce cestiunile de disciplină, el este supus la aceleașĭ legĭ și regulamente ca personalul telegrafo-postal.

Acestea sunt, Domnilor senatorĭ, dispozițiunile cele maĭ principale ale acestuĭ proiect de lege, pe carĭ comitetul admițêndu'l în unanimitate, vĕ rógă și pe D-vóstre să bine-voițĭ a'l vota.

Raportor, *Th. Lerescu.*

LEGE

pentru organisarea impiegaților auxiliari ai corpuluĭ telegrafo-postal

Dispozițiunĭ generale

Art. 1. Se admite în serviciul telegrafo-postal un personal, bărbațĭ saŭ femeĭ, sub denumirea de: »*impiegațĭ auxiliarĭ*«.

Art. 2. Numĕrul impiegaților auxiliarĭ se fixézĕ prin budget în fie-care an, sporindu-se saŭ reducêndu-se dupe trebuințele serviciuluĭ.

Art. 3. Impiegațiĭ auxiliarĭ îndeplinesc serviciile de telegraf, postă ușóră și pachete fără valóre.

Art. 4. Eĭ vor putea fi numițĭ și dirigințĭ la oficiile de mică importanță carĭ nu fac serviciul de mesagerĭ, afară de mandate postale pe carĭ, ca dirigințĭ, le póte manipula. La oficiile unde va fi diriginte un impiegat auxiliar nu se va putea atașa un amploiat definitiv din corpul telegrafo-postal.

Condițiunĭ de admisibilitate

Art. 5. Pentru a fi admis ca impiegat auxiliar, candidatul trebue să întrunéscă condițiunile următóre:

1) Să fie român saŭ naturalisat;

2) Să aibă etatea de la 16—28 anĭ;

3) Să posédă certificat de studiul a cel puțin 4 clase primare;

4) Să aibă o bună conduită;

5) Să fie lipsit de orĭ ce infirmitate;

6) Să satisfacă examenul de aptitudine, care este cel următor:

a) Cunoscința perfectă de transmiterea și priimirea telegramelor cu aparatut Morsé;

b) O scriere lesne de citit;

c) Aritmetica elementară și noțiunĭ de sistemul metric.

d) Geografia detaliată a Românieĭ și noțiunĭ generale asupra țĕrilor străine.

La admiterea impiegaților auxiliarĭ se va da preferință foștilor militarĭ carĭ vor avea cunoscințele maĭ sus enumerate.

Art. 6. Un regulament va determina localitățile unde se pot ține examenile de admitere și modul de examinare.

Art. 7. Candidațiĭ carĭ aŭ satisfăcut la examenul de admitere vor fi numițĭ îndată la locurile vacante de impiegațĭ auxiliarĭ, dupe ordinea clasificăreĭ lor.

Art. 8. Aceĭ carĭ nu aŭ cunoscință de transmiterea și primirea telegramelor cu aparatul Morsé, îndeplinind cele-alte condițiunĭ, pot fi admișĭ la examenul de aptitudine și, reușind la examen, vor fi primițĭ ca supranumerarĭ până ce vor învĕța bine manipularea acestuĭ aparat, când vor fi numițĭ în personalul impiegaților auxiliarĭ.

Numirea în locurile vacante dintre supranumerariĭ carĭ satisfac examenele de aparatul Morsé se face dupe alegere, preferindu-se aceĭ carĭ aŭ obținut note maĭ bune; între ceĭ cu note egale se preferă cel maĭ vechiŭ.

Art. 9. In ceea ce privesce efectuarea serviciuluĭ, impiegațiĭ auxiliarĭ sunt supușĭ la aceleașĭ regulĭ ce se prevĕd în legile și regulamentele telegrafo-postale, întru cât nu sunt contrariĭ dispozițiunilor legeĭ de față.

Art. 10. Numirile și înaintările impiegaților auxiliarĭ se fac de ministru; transferările se fac de directorul general.

Tratamentul impiegaților auxiliarĭ

Art. 11. Impiegațiĭ auxiliarĭ vor fi admișĭ la început cu un salariŭ de 80 leĭ pe lună (960 anual).

Acest salariŭ se va putea spori treptat fie-căruĭ impiegat cu câte 20 leĭ pe lună până la maximum de 200 leĭ mensual; dreptul acestuĭ spor va fi dat cu avisul comisiuneĭ consultative a corpuluĭ telegrafo-postal.

Sporul de salariŭ nu se póte face de cât avênd stagiul în același salariŭ de cel puțin un an.

Art. 12. Amendile aplicate impiegaților auxiliarĭ se vor vĕrsa la casa de dotație a corpuluĭ telegrafo-postal.

Indemnisațiĭ

Art. 13. Impiegatul auxiliar, când este numit diriginte la un oficiŭ, are dreptul la locuința gratuită în localul oficiuluĭ; la oficiurile unde nu ar fi încăperĭ suficiente pentru locuință, i se va plăti o indemnisație de un leŭ pe di.

Art. 14. Când este transferat în interesul serviciuluĭ, impiegatul auxiliar are dreptul la transportul gratuit al sĕŭ și al familieĭ sale, împreună cu bagagele.

Transportul bagagelor la calea ferată se va face cu trenul de marfă.

Art. 15. Pe drumurile unde nu este cale ferată, se va plăti dupe cheltuiala făcută cu transportul, justificată cu acte în regulă

Art. 16. Când va fi transferat în mod provisoriŭ, în interesul serviciuluĭ, la un oficiŭ, impiegatul auxiliar are drepul la o indemnisație de 2 leĭ pe di.

Transferarea provisorie nu va putea fi făcută pentru un timp maĭ mare de 2 lunĭ.

Art. 17. Transferarea făcută dupe cererea impiegatuluĭ nu dă drept la nicĭ un fel de indemnisație.

Garanție

Art. 18. Impiegațiĭ auxiliarĭ chiămațĭ a dirige un oficiŭ trebue să depună o garanție, în numerar saŭ efecte garantat[e de] Stat, echivalentă cu diurna pe un an.

Art. 19. Acéstă garanție se póte forma prin rețineri lunare de 10 % asupra sa[lariului].

Art. 20. Garanțiile impiegaților au[xiliari] nu se pot nicĭ ceda nicĭ urmări în ti[mpul] cât eĭ fac parte din corp.

Art. 21. Ele nu se pot libera nicĭ în [tot] nicĭ în parte în timpul serviciuluĭ, și n[u se] pot restitui celor în drept de cât la u[n an] dupe eșirea din serviciŭ și dupe ce ge[stiu]nea se va verifica de curtea de comptu[ri].

Congediĭ

Art. 22. Impiegațiĭ auxiliarĭ nu aŭ d[rep]tul la un congediŭ maĭ mare de 15 dil[e de] cât în basa unuĭ certificat medical.

Art. 23. Maximum congediuluĭ c[e se] póte acorda cu certificat medical est[e de] duoĕ lunĭ. Dupe expirarea acestuĭ cong[ediŭ] impiegatul auxiliar va fi considerat ca [de]misionat, dacă nu 'șĭ va relua serviciul.

Art. 24. Impiegatul demisionat p[óte fi] reprimit în serviciŭ, dacă n'a fost afar[ă din] corp maĭ mult de duoĭ anĭ, cu un gra[d și] salariŭ maĭ mic de cât acela care 'l a[vea] la demisionarea sa.

Pedepse

Art. 25. Pedepsele ce se pot aplic[a im]piegaților auxiliarĭ sunt aceleașĭ prev[ĕdute] pentru cel-alt personal de legea de or[gani]sare a corpuluĭ telegrafo-postal.

Art. 26. Pentru suspendarea cu per[derea] salariuluĭ pe un timp maĭ mare de 15 [dile] și destituire, se va lua avisul comi[siuneĭ] consultative, fără a maĭ fi dat cel vi[novat] în judecata consiliuluĭ de disciplină.

Art. 27. Amploiatul destituit nu s[e] póte reprimi în serviciŭ.

Jurămênt

Art. 28. Impiegațiĭ auxiliarĭ, la ad[mite]rea în serviciŭ, depun jurămêntul pre[scris] de legea pentru organisarea corpuluĭ [tele]grafo-postal.

———

Acéstă lege s'a votat de Adunarea [depu]taților în ședința de la 22 Martie, 18[..] s'a adoptat cu majoritate de *șése-deci* [...] voturĭ contra a *unu*.

Președinte, **general G. Manu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. G. Costa-Fo[ru]*

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: [Dis]cuțiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se[pune] la vot luarea în considerațiune, și s[e pri]mesce.

— Se votéză succesiv, și se priime[sc fără] discuțiune, art. 1 până la 28 inclusiv.

D. vice-președinte, A. Brăiloiu: [D-lor] senatorĭ, ora fiind 6, și Senatul ne m[aĭ fiind] în numĕr, ridic ședința, rĕmânênd ca[votul] în total asupra acesteĭ legĭ, să'l dăm [în șe]dința de mâine.

— Ședința se ridică la ora 6 p. m., [a]nunțându-se cea următóre pentru [...] di, 24 Martie.

No. 54

SENATUL

SESIUNEA ORDINARA PRELUNGITA 1893—1894

ŞEDINŢA DE LA 24 MARTIE 1894

Preşedinţa D-luĭ preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, asistat de D-niĭ: C. Fotin, T. Marocneanu, P. Millo şi T. Lerescu, secretarĭ biurouluĭ.

Şedinţa se deschide la orele 2, fiind presenţĭ 92 D-nĭ senatorĭ.

Nu rĕspund la apelul nominal 27 D-nĭ senatorĭ, şi anume:

Bolnavĭ:

P. S. S. Episcopul Dunăreĭ-de-Jos; D-niĭ: ...r Ant., Ghica Gr. D. (principe), Pĕu... I. (colonel), Petroni C., Sofian N., ...eiŭ B. D. (principe), Tatos T. I.

In congediŭ:

Văcărescu T.

Nemotivaţĭ:

D-niĭ: Bonachi M. Gr., Buzdugan V., ...u T., Chintescu C., Cristescu T., Ciolac G., Ciolac I., Diamandi I., Economu N., Ruşaveţianu N., Sassu P. V., Şendrea St., Simionescu R. D., Stătescu Eug., Sturdza A. D., Vernescu G., Vidraşcu G. C., Vlădescu M. (general).

— *D. secretar Th. Lerescu* dă citire sumaruluĭ şedinţeĭ precedente, care se aprobă.

— *D. ministru al domeniilor, P. P. Carp*, comunică Mesagiile regale în alăturare cu următórele proiecte de lege:

I. Relativ la modificarea art. 1 şi 18 din legea soldelor;

II. Prin care se autorisă ministerul agricultureĭ a concede D-lor Langeveld, Schram, Watson şi Youel de a face încercărĭ de desecarea insuleĭ St. Gheorghe şi transformarea soluluĭ eĭ în teren productiv.

Apoĭ adaogă:

Vĕ rog, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a vota urgenţa pentru ambele aceste proiecte.

— Se pune la vot *urgenţa* şi se priimesce.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ, conform votuluĭ D-vóstre, trecem în secţiunĭ; apoĭ vom reveni în şedinţă publică.

— Senatul trece a lucra în secţiunĭ.

— La redeschiderea şedinţeĭ D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino, ocupă fotoliul presidenţial.

D. N. Garoflide: D-le preşedinte, am cerut cuvêntul ca să spun că la 18 curent am avut onóre să anunţ o interpelare D-luĭ ministru de justiţie, şi fiind că timpul material îmĭ lipsesce spre a o desvolta, fiind deja la finele sesiuneĭ, fac declaraţiune că voiŭ depune in scris la biuroŭ faptele şi motivele, carĭ motivaŭ desvoltarea aceleĭ interpelărĭ, saŭ o voiŭ comunica D-luĭ ministru pentru ca să bine-voiască a lua cunoscinţă de dênsele şi a avisa la mĕsurile cuvenite pentru îndreptare.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Depuneţĭ în scris şi se va comunica guvernuluĭ.

La ordinea ḑileĭ avem votarea în total a proiectuluĭ de lege pentru *organisarea impiegaţilor auxiliarĭ telegrafo-postalĭ*, care a fost ierĭ luat în considerare şi votat pe articole şi a rĕmas să se facă astăḑĭ votul cu bile.

— Se procede la vot prin bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	49
Bile albe	46
Bile negre	3

Senatul a adoptat legea pentru *funcţionariĭ auxiliarĭ telegrafo-postalĭ.*

— *D. raportor, Toma Marocneanu*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Galaţĭ de a ceda în mod gratuit Satuluĭ, respectiv direcţiuneĭ generale a penitenciarelor, un loc al comuneĭ spre a servi la construirea unuĭ penitenciar central, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No.   de la 23 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate, şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. Gr. Cerkez;
» II » » Th. Rafael;
» III » » Th. MarOcneanu;
» IV » » Dr. Cernătescu;
» V » » Dr. Florea Teodorescu, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 23 Martie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor, sub preşedinţa D-luĭ Th. Rafael, în absenţa delegatuluĭ secţiuneĭ I, şi luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe motivele următóre:

Consiliul comuneĭ urbane Galaţĭ, avênd în vedere reiteratele cererĭ făcute de direcţiunea generală a penitenciarelor, de a se ceda în mod gratuit Statuluĭ, respectiv aceleĭ direcţiunĭ, unul din locurile libere, ce sunt proprietăţĭ ale comuneĭ, spre a servi la construirea unuĭ penitenciar central în acel oraş;

Avênd în vedere că, prin legea votată de Corpurile legĭuitóre şi sancţionată prin înaltul decret regal No. 2:287 din 29 Maiŭ 1892, s'a decis unificarea arestuluĭ judeţian cu acela al curţeĭ de apel, şi s'a încuviinţat deschiderea pe séma ministeruluĭ de interne a unuĭ credit de 350.000 leĭ pentru clădirea în acel oraş a unuĭ penitenciar central;

Avênd în vedere că, prin construirea aceluĭ penitenciar, se înfrumuseţéză oraşul,

Prin încheiarea sa din şedinţa de la 26 Noembre 1893 a decis ca, pentru scopul expus, să se cedeze fără plată Statuluĭ, respectiv direcţiuneĭ generale a penitenciarelor, locul, proprietate a comuneĭ, situat pe strada Traian, avênd ca faţadă 120 metri lungime, iar ca adâncime 240 metri, şi care face parte din piaţa unde s'a construit şi spitalul caseĭ Sf. Spiridon din Iaşĭ.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, prin subsemnatul ales raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a vota şi D-vóstre proiectul de lege următor.

Raportor, TH. MAROCNEANU.

LEGE

Art. unic. — Comuna urbană Galaţĭ este autorisată a ceda în mod gratuit Statuluĭ, respectiv direcţiuneĭ generale a penitenciarelor, locul, proprietate a comuneĭ, din piaţa unde s'a construit spitalul caseĭ Sf. Spiridon din Iaşĭ, situat pe strada Traian, şi avênd ca faţadă 120 metri lungime, iar ca adâncime 240 metri, spre a servi la construirea în acel oraş a unuĭ penitenciar central.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 22 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ, contra a *treĭ*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.) Secretar, *C. Miclescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile, legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	51
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	50
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea.

Acum, D-lor, avem depuse pe biuroŭ rapórtele comitetuluĭ delegaţilor pentru cele treĭ proiecte de legĭ ce s'aŭ citit aḑĭ şi anume: modificarea art. 1 şi 18 din legea soldelor militarilor; încercările de desecare ale insuleĭ Sf. Gheorghe şi împrumutul de 400.000 leĭ al consiliuluĭ judeţuluĭ R.-Sărat. Conform regulamentuluĭ, Senatul póte decide ca aceste proiecte de legĭ să fie luate în discuţie chiar aḑĭ.

— Se pune la vot aprobarea acesteĭ procedurĭ, şi se priimesce.

— *D. raportor, general J. Lahovari,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Secţiunile Senatuluĭ luând în consideraţiune proiectul de lege votat de Adunarea deputaţilor relativ la modificarea legeĭ soldelor oficierilor aŭ delegat pentru:

Secţiunea I pe D. general Tamara;
» II » » colonel Vrabie;
» III » » G. Lămotescu;
» IV » » M. Isvoranu;
» V » » C. Bălăceanu.

Comitetul delegaţilor adunându-se în ḑiua de 24 Martie a. c. a votat în unanimitate proiectul de lege presentat şi a bine voit a mĕ numi raportor.

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege ce vi se presintă are de scop a modifica art. 1 şi 18 din legea soldelor în vedere de a îmbunătăţi soldele căpitanilor şi maiorilor printr'o gradaţie raţionată. Cestiunea soldelor oficierilor a fost agitată în timpurile din urmă şi adesea s'aŭ făcut disertaţiunĭ şi promisiunĭ în desacord complet cu interesul general al Statuluĭ şi al armateĭ şi atingĕtóre moraluluĭ oficierilor. Este dar important a se sci ce este bine a se face, ce se póte face şi ce trebue făcut.

Din studiul comparativ al soldelor tutulor gradelor se constată că gradele de tot superióre şi cele micĭ sunt îndestul de remunerate, ambele aceste categoriĭ aŭ viitorul deschis şi înaintarea póte aduce îmbunătăţirea sórteĭ dorite de fie-care. In gradul de căpitan şi câte o dată în gradul de maior cariera póte fi liniştită, închisă prin obligaţiunea de a trece un examen pentru a dobêndi gradul următor precum şi prin condiţiunile de aptitudine cerute pentru a deveni şef de corp. Este dar necesar ca în aceste grade oficieriĭ merituoşĭ să fie stimulaţĭ a'şĭ păstra cariera prin îmbunătăţirea sórteĭ lor materiale.

S'a adăogat asemenea prin art. 2 al legeĭ propuse gradaţia împiegaţilor civilĭ din armată a căror înaintare este nulă. In sfêrşit art. 3 care modifică art. 18 din legea soldelor aduce o însemnată îmbunătăţire primelor de echipare ce se daŭ oficierilor la debutul carriereĭ lor şi îĭ pune în mĕsură a începe în condiţiunĭ maĭ favorabile noua lor viéţă.

Comitetul delegaţilor vĕ rógă dar, D-lor senatorĭ, să bine-voiţĭ a vota alăturatul proiect de lege:

Raportor, *general J. Lahovari.*

LEGE

pentru modificarea art. 1 şi 18 din legea soldelor de la 15 Aprilie 1880

Art. I.—La articolul 1 al legeĭ soldelor în armată de la 15 Aprilie 1880 se adaogă următórele aliniate:

»Maioriĭ, dupe 6 anĭ în grad, priimesc o gradaţie de 50 leĭ pe lună şi, dupe ce împlinesce 10 anĭ, alta gradaţie de 50 leĭ«.

»Căpitaniĭ, dupe 6 anĭ, priimesc o gradaţie de 50 leĭ pe lună, în loc de 20 leĭ cum se prevede în lege; iar dupe ce împlinesc 10 anĭ, altă gradaţie de 50 leĭ.«

Art. II.—Şefiĭ de biuroŭ clasa II şi grefieriĭ justiţieĭ militare priimesc, dupe 6 anĭ, o gradaţie de 40 leĭ pe lună şi, dupe 10 anĭ, altă gradaţie de 40 leĭ«.

Art. III. —Art. 18 din ḑisa lege se modifică:

»Sub-oficieriĭ şi eleviĭ şcólelor militare, când sunt înaintaţĭ la gradul de oficier şi asimilat, priimesc o indemnitate de echipare, care se fixéză:

»Pentru ceĭ înaintaţĭ în cavalerie şi artilerie 500 leĭ;

»Pentru ceĭ înaintaţĭ în cele-alte arme 350 leĭ;

»Pentru ceĭ înaintaţĭ asimilaţĭ 250 leĭ«.

— Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 23 Martie 1894 şi s'a adoptat cu unanimitate de *şése-ḑecĭ* voturĭ.

Preşedinte, general **G. Manu.**

Secretar, *C. Miclescu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. N. Negri: D-lor senatorĭ, acest proiect de lege ni se presintă tocmaĭ în ultima ḑi a sesiuneĭ şi credeam că un asemenea proiect de lege trebuia să fie maĭ serios studiat, maĭ ales într'o cestiune privitóre la poziţia şi lefurile militarilor.

In momentul de faţă, când budgetul Statuluĭ este atât de prosper, când D. ministru de finance ne a dat 25 milióne excedent, se putea veni cu un proiect de lege bine chibzuit şi cu privire la tot corpul oficieresc, iar nu numaĭ învederea gradelor superióre.

Cu ocasiunea organisăreĭ ministeruluĭ de finance vĕ aduceţĭ aminte că am luat cuvêntul şi am combătut tabloul D-luĭ ministru de finance, care ridica lefurile funcţionarilor ministeruluĭ de finance cu mult maĭ mult de cât la funcţionariĭ celor-alte ministere, şi am ḑis atuncĭ că maĭ bine era a se face economiĭ şi a ne gândi la corpul oficieresc care este rĕŭ plătit, de óre-ce, cum am maĭ ḑis, lefurile oficierilor nu corespund cu trebuinţele de traiŭ şi îmbrăcăminte ale vieţeĭ aspre militărescĭ.

Credeam că se va profita de belşugul financelor nóstre, pentru ca guvernul să ne aducă un proiect de îmbunătăţire nu numaĭ pentru maiorĭ şi căpitanĭ, dar şi pentru gradele direct inferióre căpitanilor, cu atât maĭ mult cu cât lefurile oficierilor sunt micĭ şi insuficiente.

Aşĭ ruga dar pe guvern să retragă acest proiect de lege şi să vină la tómnă cu un proiect de lege complet, care să satisfacă trebuinţele armateĭ pentru toţĭ oficieriĭ carĭ

servesc patriei şi carĭ îşĭ sacrifică viaţa lor în timp de resbel.

Aceste cuvinte doriam să le dic maĭ cu sémă în împregiurările de astădĭ şi faţă cu greutăţile şi nemulţumirile ce s'aŭ ivit în armată.

D. raportor, general J. Lahovari: D-lor senatorĭ, discuţiunea asupra soldelor oficierilor nu s'a produs până adĭ în Senat, dar a avut loc în anul trecut în Adunarea deputaţilor, cu ocasiunea discuţiuneĭ budgetuluĭ ministeruluĭ de resbel.

Parlamentul dar fiind unul, de şi despărţit în duoĕ adunărĭ, era de credut că D-niĭ senatorĭ, carĭ se intereséză de cestiunea soldelor, şi în particular onor. D. Negri, ar fi luat cunoscinţă despre expunerea fórte amĕnunţită care s'a făcut în Cameră, ar fi vĕdut atuncĭ că cestiunea a fost studiată de aprópe şi nu se presintă onor. Senat fără a fi adânc cunoscută.

Vom arăta dar onor. Senat argumentele pe carĭ, în anul trecut, m'am rezemat, ca ministru de resbel, spre a propune gradaţiunile soldelor căpitanilor şi maiorilor, realisate adĭ prin acest proiect de lege.

Dacă aşĭ fi sciut că era să se facă adĭ vre-o opunere la acéstă lege în sensul de a o lărgi, aşĭ fi adus şi înaintea onor. Senat tablourile comparative ale soldelor din tóte armatele străine, dupe documente, absolut sigure; aşĭ fi putut constata că nu este o armată în Europa aĭ căreĭ oficierĭ să aibă solde superióre acelor ce priimesc oficieriĭ românĭ. Aşa de exemplu în Francia, care este un stat din cele maĭ avute, şi unde oficieriĭ sunt plătiţĭ maĭ mult de cât în alte părţĭ, sub-locotenentul priimesce o soldă de 195 leĭ, pe când la noĭ sub-locotenentul priimesce 220 de leĭ în mână.

Acest studiŭ de comparaţiune se póte regăsi întreg în *Monitorul oficial* din anul trecut, pe care putea onor. D. Negri să 'l consulte.

Avem dovadă dar că gradele nóstre de oficierĭ sunt maĭ bine, saŭ cel puţin tot atât retribuite, de cât a tutulor celor-alte armate. Iată dar un punct bine stabilit; dar s'a obiectat în tot-d'a-una că sunt alte avantagiĭ pe carĭ le aŭ oficieriĭ din străinĕtate, şi carĭ lipsesc oficierilor noştri.

Acéstă afirmaţiune nu este absolut exactă. Este posibil ca în unele localităţĭ să fie organisate óre-carĭ înlesnirĭ de hrană saŭ îmbrăcăminte pe carĭ căutăm şi noĭ a le realisa, dar din tóte cele-alte puncte de vedere oficieriĭ străinĭ nu sunt maĭ avantagiaţĭ de cât aĭ noştri. Aşa de exemplu, un oficier inferior, trimis în misiune, priimesce la noĭ o diurnă de şése leĭ pe di, şi în Francia priimesce numaĭ duoĭ leĭ şi 40 banĭ, ca indemnitate de deplasare. Există condiţiunĭ favorabile de locuinţă în unele state, unde oficieriĭ tinerĭ pot să fie incasernaţĭ dacă o vor; acésta negreşit că le produce órecare economie, însă atuncĭ eĭ nu priimesc de cât o soldă minimă. In Germania, un sub-locotenent este plătit abia 125 leĭ pe lună. Sperăm că vom putea şi noĭ realisa cu timpul asemenea disposiţiunĭ. Când casarmele nóstre vor fi terminate, vom putea dispune pentru oficieriĭ, carĭ nu aŭ alte midlóce de cât solda, pentru aceia carĭ încep cariera şi nu aŭ ajutóre de la familiile lor, de locuinţe în casărmĭ; acésta ar fi fórte favorabil şi serviciuluĭ, şi trebue să tindem a o îndeplini.

In privinţa cailor oficierilor este încă ceva de făcut; deja la noĭ s'a admis a li se da în mod gratuit un cal dis cal de şarje; pe al duoilea cal îl ia din remontă pe preţul remonteĭ şi îl plătesce în rate lunare. Ar fi bine a se crea încă o înlesnire: ar trebui constituit un fond pentru remonta oficierilor care ar perde caiĭ lor din bólă saŭ accident. Acest fond alimentat de Stat ar fi maĭ profitabil oficierilor de cât o crescere a soldeĭ.

Să examinăm acum chestiunea din punctul de vedere moral. Eŭ cred că este bine ca oficieriĭ să se deprindă a fi economĭ. Este de neapărată trebuinţă ca oficieriĭ, carĭ nu aŭ alte midlóce de cât cariera lor, să fie modeştĭ în cheltuelĭ, economĭ; eĭ trebue să dea exemplu şi să ţină de aprópe pe gradele inferióre carĭ aŭ în mână administraţia banuluĭ soldaţilor. Soldatul nu este avut, şi întreţinerea sa reclamă o mare grije în economia banuluĭ sĕŭ, cu acésta trebue deprins oficierul tênĕr care trebue să trăéscă şi el cumpătat, şi să economiséscă centimă cu centimă aşa cum o cere interesul soldatuluĭ.

Este fórte bine dar, ca la începutul carierei sale să nu punĭ pe oficier pe un picior prea larg, căcĭ aĭ risca să 'ĭ daĭ deprinderĭ rele.

D-lor, dacă s'ar admite adaosele, chiar micĭ pe carĭ le propune D. Negri, acésta s'ar traduce printr'un însemnat spor al budgetuluĭ din causa numĕruluĭ mare al oficierilor la carĭ s'ar aplica, însă pentru dênşiĭ îmbunătăţirea ar fi fórte puţin simţitóre! Ast-fel aĭ face un mare efort budgetar care ar avea un resultat aprópe neînsemnat asupra traiuluĭ oficierilor.

In adevĕr, D-lor, credeţĭ D-vóstre că aţĭ îmbunătăţit posiţiunea oficieruluĭ dându 'ĭ maĭ mult 20 leĭ pe lună? Dar ce însemnéză pe di aceştĭ 20 leĭ pe lună? Revine la 80 banĭ pe di. Va să dică tot luxul de care va dispune oficierul, dupe propunerea D-luĭ Negri, va fi 80 banĭ pe di, pe când budgetul Statuluĭ s'ar spori cu o sumă însemnată.

Onor. D. Negri găsesce că proiectul de lege actual nu este suficient. Acéstă lege însă, D-lor, era fórte necesară, pentru că dacă este un grad în armată care merită solicitudinea nóstră, este gradul de căpitan. In adevĕr, în gradul de căpitan, oficierul a ajuns la maturitate, a început să aibă greutăţile vieţeĭ, avênd familie; afară de acésta, tóte cheltuelile, tóte poverile, tóte responsabilităţile bănescĭ ale comandamentuluĭ cad în sarcina căpitanuluĭ, pe când locotenenţiĭ şi sub-locotenenţiĭ nu aŭ nicĭ una din aceste însărcinărĭ.

Apoĭ gradul de căpitan de multe orĭ este un grad din care oficierul nu póte să iasă chiar dacă s'ar sili mult, acésta din maĭ multe cause. Cea d'ântéiŭ este că gradul imediat superior, acela de maior, este restrîns ca numĕr în raport cu numĕrul căpitanilor. Aşa pentru 4, 5, 6 căpitanĭ abia este un grad de maior. A duoa causă este că pentru a trece de la gradul de căpitan la gradul de maior se cere un examen de capacitate care din an în an va deveni maĭ greŭ de trecut, şi se póte întâmpla ca în garnisónele în carĭ se află un căpitan să fie pus în condiţiunĭ fórte grele pentru a 'şĭ îmbunătăţĭ instrucţia şi, prin urmare, să fie împedicat a ajunge la un grad superior; ast-fel fiind, nu ar fi drept nicĭ bine ca să lăsăm pe aceştĭ oficierĭ fără recompensă dupe un bun şi indelungat serviciŭ, şi să 'ĭ lăsăm a părăsi cariera lor desgustaţĭ că nu pot ajunge maĭ departe.

Prin legea de faţă însă un căpitan, care a stat maĭ mult timp în gradul sĕŭ, capătă o gradaţiune care 'l pune aprópe egal în soldă cu maiorul, căcĭ la 10 anĭ atinge cifra de 380 leĭ pe lună, pe când maiorul la începutul graduluĭ sĕŭ are 400 leĭ.

D. C. Colibăşeanu: Să nu încuragiăm incapacitatea prin acésta.

D. raportor, general J. Lahovari: Avuseiŭ onóre să explic că nu este tot-d'a-una incapacitatea care opresce pe un oficier a da examen, ci de multe orĭ e pus în condiţiunĭ deosebite carĭ îl împedică de a căpăta acele cunoscinţe fără să fie incapabil; póte să fie un căpitan excelent, să comande admirabil compania sa şi cu tóte acestea să nu fi putut dobêndi cunoscinţele carĭ trebue unuĭ maior. Ceĭ incapabilĭ părăsesc armata; eĭ sunt puşĭ în posiţiune de reformă de consiliile de anchetă înaintea cărora se trimit în urma fie-căreĭ inspecţiĭ generale aceĭ carĭ dovedesc rea voinţă şi incapacitate.

Dar se póte încă ca un oficier să fie maior fórte bun şi să nu aibă calităţile pentru a comanda ca şef de corp, căcĭ calităţile ce se cer unuĭ şef de corp care comandă direct sunt speciale şi nu le posedă orĭ-cine. Legea actuală propune asemenea pentru maioriĭ, carĭ pot întârdia în gradul lor, o gradaţiune; ea este justificată prin deosebirea fórte insemnată ce există între léfa maioruluĭ şi a locotenentuluĭ-colonel; maiorul avênd 400 leĭ iar locotenentul-colonel 600 leĭ pe lună; prin acéstă gradaţiune, maiorul póte, dupe 10 anĭ de dile, ajunge să aibă şi el o soldă de 500 leĭ, dacă nu a putut înainta fie din causa puţinuluĭ numĕr de vacanţe fie din causa calităţilor sale carĭ póte sunt maĭ favorabile în subordine de cât ca şef absolut.

D-lor, acestea sunt argumentele carĭ aŭ făcut pe guvern să propună acest proiect de lege şi cred că nu póte fi nicĭ o împedicare de a 'l vota, orĭ carĭ ar fi dorinţele onor. Negri, de a se face ceva şi pentru celealte grade.

Votarea uneĭ asemenea legĭ nu închide dorinţele, ele trebue însă dirijate în creaţiunĭ de utilitate generală pentru oficierĭ iar nu în sporirĭ de soldă; în acest sens eŭ cred că trebue să le mărginim ca să nu stricăm moralul oficierilor tinerĭ. La vêrsta lor eĭ trebue să caute să muncéscă, şi să muncéscă

cu un traiŭ economic şi sănĕtos pentru a ajunge maĭ departe.

Dacă 'ĭ vom pune pe îndelete şi le vom da banĭ de cheltuială, ne vom asemăna cu părinţiĭ avuţi carĭ daŭ banĭ pe mâna copiilor lor fără mĕsură, lucru care numaĭ bine nu le face la vêrsta lor.

Vĕ rog, dar, să bine-voiţĭ a vota acest proiect de lege. (Aplause).

Vocĭ: închiderea discuţieĭ.

— Se pune la vot închiderea discuţieĭ, şi se priimesce.

— Se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se votéză succesiv şi fără discuţiune art. 1, 2 şi 3 final.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ.

Votanţĭ	54
Majoritate regulamentară .	32
Bile albe	53
Bile negre	1

Senatul a adoptat legea soldeĭ căpitanilor şi maiorilor.

— *D. raportor Fotin* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege relativ la propunerea D-lor Langeveld, Schram, Watson şi Youel de a face încercărĭ de desecare în insula St.-George (Dobrogea) pe comptul lor, spre a aduce solul eĭ în stare de cultură şi în cas când lucrările, dând un resultat statisfăcĕtor, n'ar fi dênşiĭ adjudecatariĭ definitivĭ aĭ întregeĭ antreprise, să fie despăgubiţĭ cu suma de leĭ 400.000, care proiect s'a votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 24 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. . . de la 24 Martie 1894. Secţiunile D-vóstre luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. I. Niculescu-Dorobanţu.
» II » » C. Mavrodin.
» III » » A. Vally.
» V » » G. Sebastian, şi
» IV pe subscrisul

carĭ întrunindu-se în ḑiua de 24 Martie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor sub preşedenţia D-luĭ Ilie Niculescu-Dorobanţu, care luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege 'l-a admis pe considerantele următóre:

" D-niĭ Langeveld şi Schram, ingínerĭ antreprenorĭ, domiciliaţĭ în Brăila, şi Watson şi Youel, comercianţĭ, domiciliaţĭ asemenea în Brăila şi Galaţĭ, studiând marea insulă numită a Sfântuluĭ Gheorge din Dobrogea, fac o propunere D-luĭ ministru al domeniilor de a transforma, prin lucrărĭ de desecare, acéstă insulă într'o *vastă exploataţiune agricolă*, ca de 130.000 hectare; pentru acésta, aceştĭ D-nĭ propun ministeruluĭ să le cedeze un spaţiŭ de teren de la 200 la 300 hectare pe care, cu cheltuiala şi riscul lor, să facă încercările de desecare trebuitóre.

Condiţiunea însă cu care vor să facă acéstă încercare este ca, în cas de isbutire, să li se asigure D-lor de pe acum o concesiune pe un număr de anĭ pentru exploatarea întregeĭ acesteĭ întinderĭ de pămênt desecat de 130.000 hectare.

Ministerul a refusat a da o asemenea concesiune, de óre-ce fiind maĭ mulţĭ amatorĭ a o lua, o licitaţie se impune; li s'a propus însă de D. ministru să facă încercările ce propun cu cheltuiala lor şi, în cas de reuşită, lucrarea se va scóte în licitaţie şi, dacă vor oferi condiţiunĭ maĭ avantagióse, li se va da concesiunea; dacă însă vor oferi condiţiunĭ inferióre altora, atuncĭ li se va da o despăgubire de 400.000 leĭ de către minister. In cas de nereuşită a încercărilor ce propun, nu li se va acorda nicĭ o despăgubire.

Dacă la licitaţie însă, alţiĭ de cât eĭ vor presinta condiţiunĭ maĭ favorabile Statuluĭ, obţinênd concesiunea, D-niĭ Langeveld, Schram, Watson şi Youel vor priimi o despăgubire de 400.000 leĭ de la aceĭ concesionarĭ. Dacă statul va voi să facă el lucrarea de desecare a acesteĭ insule în regie, el va fi obligat să le plătéscă o despăgubire de 400.000 leĭ pentru încercările făcute şi reuşite a celor 300 hectare.

Ideea desecăreĭ acesteĭ suprafeţe de 130 miĭ hectare este o idee fericită şi, osebit de avantagiile că s'ar adăoga la terenul nostru cultivabil încă acéstă enormă suprafaţă, astăḑĭ inutilă, dar dacă acéstă lucrare ar reuşi, ar fi un început şi un stimulent pentru a proceda în viitor şi la alte desecărĭ a nenumĕratelor locurĭ băltóse şi mlăştinóse pe carĭ le avem în ţéră, şi de la carĭ nu trage astăḑĭ ţéra nicĭ un profit.

Examinând d'aprópe în ce condiţiunĭ vi se cere a face acéstă primă încercare, nu trebue să esităm un singur moment a o acorda în principiŭ, rĕmânênd în urmă ca D. ministru să procédă, conform legilor şi intereselor Statuluĭ, pentru darea acesteĭ concesiunĭ când încercările propuse vor isbuti.

Acesta fiind resultatul deliberărilor comitetuluĭ delegaţilor, prin sub-semnatul ales raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'l vota şi D-vóstre.

Raportor, *C. E. Fotin.*

LEGE

Art. 1. Se autorisă ministerul agriculturei, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor a concede D-lor Langeveld şi Schram, ingínerĭ antreprenorĭ, domiciliaţĭ în Brăila, şi Watson şi Youel, comercianţĭ în Brăila şi Galaţĭ, din insula Sf. Gheorghe, plasa Sulina, judeţul Tulcea, întinderea de pămênt necesară pentru încercărĭ de desecarea insuleĭ şi transformarea soluluĭ eĭ în teren productiv.

Art. 2. In cas de isbutire a încercărilor, ministerul agriculturei, industrieĭ, comerciuluĭ şi domeniilor va scóte în licitaţie întréga întreprindere dupe un caiet de însărcinare ce 'l va stabili şi pe un timp ce va atârna de mărimea capitaluluĭ trebuitor.

In cas când D-niĭ Langeveld, Schram, Watson şi Youel ar oferi preţul cel maĭ favorabil şi ar lua concesiunea, nu vor avea drept la nicĭ o despăgubire; în cas contrariŭ, eĭ vor priimi o despăgubire ce nu va putea întrece suma de 400.000 leĭ.

Acéstă despăgubire se va datori de Stat când el va întreprinde lucrările în regie, şi de concesionar în casul când se va da concesiunea altora de cât D-lor Langeveld, Schram, Watson şi Youel.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se citesce art. 1 şi 2, şi se votéză succesiv fără discuţiune.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	54
Majoritate regulamentară . .	32
Bile albe	52
Bile negre	2

Senatul a adoptat legea.

Acum avem la ordinea ḑileĭ împrumutul consiliuluĭ general al judeţuluĭ R.-Sărat.

— *D. raportor Cotescu* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ compus din

D. N. Sibiceanu pentru secţia I
» I. Tataranu » » II
» St. Boránescu » » IV
» N. Garoflid » » V şi subsemnatul pentru secţiunea III, întrunindu-se în ḑiua de 24 Martie a. c., aŭ luat în desbatere proiectul de lege votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 20 Martie 1894, relativ la autorisarea consiliuluĭ judeţuluĭ R.-Sărat de a contracta un împrumut de 400.000 leĭ pentru construcţiunea palatuluĭ administrativ şi de justiţie. Comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, aŭ admis în unanimitate acéstă lege numindu-mĕ raportor.

Domnilor senatorĭ,

Localurile în carĭ se află astăḑĭ instalate autorităţile administrative, judeţiane şi judiciare sunt cu desĕvêrşire necorespunḑĕtóre cu menirea lor şi în cea maĭ próstă stare, aşa că construirea unuĭ local propriŭ şi încăpĕtor este absolut necesară.

Vĕḑênd de asemenea că averea judeţuluĭ permite a se face acest împrumut, dupe cum afirmă D. ministru de interne prin expunerea sa de motive.

Pentru aceste considerante comitetul admiţênd proiectul de lege, vĕ rógă să bine-voiţĭ a 'ĭ da înalta D-vóstră aprobare.

Raportor, *C. Al. Cotescu.*

LEGE

Art. unic. — Consiliul general al judeţuluĭ R.-Sărat este autorisat a contracta de

la casa de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economie un împrumut de 400.000 leĭ, pentru a servi la construcţiunea palatuluĭ administrativ şi de justiţie.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 23 Martie 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *şépte* voturĭ contra *treĭ*.

Preşedinte, general G. Manu.

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în considerare, şi se priimesce.

— Fiind un singur articol, se procede la vot cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor, resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	47
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	42
Bile negre	5

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, Rodrig Manu,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaţilor de secţiunĭ, compus din:
D. C. Mavrodin pentru secţiunea II;
» M. Rucăreanu » » III;
» N. Lămotescu » » IV;
» G. Beldiman » » V, şi subsemnatul pentru secţiunea I, întrunindu-se în ḑiua de 23 Martie 1894, in absenţa D-luĭ delegat al secţiuneĭ II, a luat în desbatere proiectul de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 60 leĭ pe lună D-luĭ Toma Adam, fost uşier la Adunarea deputaţilor, lege votată şi adoptată de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 12 Martie 1894 şi adusă în desbaterile Senatuluĭ de D. ministru de finance cu Mesagiul regal No. 1.171 din 19 Martie 1894; comitetul delegaţilor, ca şi secţiunile D-vóstre, a admis, în majoritate de treĭ membri, proiectul, fiind pentru reducerea pensiuneĭ la 30 leĭ pe lună D. delegat al secţiuneĭ IV, in urma căror desbaterĭ m'a însărcinat ca raportor.

Domnilor senatorĭ,

D. Toma Adam, din Bucurescĭ, în timp de 23 anĭ şi 5 lunĭ, a servit neîntrerupt la Adunarea deputaţilor ca uşier, şi astăḑĭ, la vreme de adâncĭ bĕtrâneţe, se găsesce pe drumurĭ, trăind cu familia sa din mila ómenilor;

Sunt aprópe 5 anĭ de când umblă dupe ajutor şi până astăḑĭ nu i s'a făcut nimic;

In privinţa serviciuluĭ sĕŭ neexistând nicĭ o lege de pensiune, Senatul trebue să ţină sémă de posiţiunea luĭ, pentru a'ĭ da o mână de ajutor acum când, din causa bĕtrâneţilor, nu maĭ póte munci spre a'şĭ agonisi strictul vieţeĭ sale şi a femeeĭ pe care o are în legiuită căsătorie;

El s'a bucurat de o bună conduită şi a fost un uşier activ şi devotat serviciuluĭ sĕŭ.

Pentru aceste consideraţiunĭ, comitetul, admiţênd acest proiect de lege, vĕ rógă şi pe D-vóstre a'l aproba.

Raportor, CĂPITAN R. MANU.

LEGE

Art. unic. — Se acordă D-luĭ Toma Adam, fost uşier la Adunarea deputaţilor timp de 23 anĭ şi 5 lunĭ, o pensiune de 60 leĭ pe lună, reversibilă şi asupra soţieĭ sale.

Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 12 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu unanimitate de *şése-ḑecĭ* voturĭ.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală e deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţie, şi se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	50
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	45
Bile negre	5

Senatul a adoptat legea.

— *D. raportor, Thoma Rafael,* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege prin care se acordă D-neĭ Matilda Hotineanu o pensiune viageră de 200 leĭ pe lună, reversibilă asupra minorilor până la majoritate, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 14 Februarie 1894 şi adus în deliberarea

Senatului cu Mesagiul regal No. 702 de la 21 Februarie 1894, secțiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, treĭ din ele 'l aŭ admis în unanimitate, iar secțiunile III și V 'l aŭ respins și aŭ numit delegațĭ:

Secțiunea I pe D. D. Vidrașcu;
" II " " Th. Rafael;
" III " " Th. Christescu;
" IV " " G. Sefendache, și
" V " " Dr. Florea Theodorescu, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 15 Martie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaților, sub președința subsemnatuluĭ, în absența D-luĭ delegat al secțiuneĭ IV și, luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, duoĭ membri aĭ comitetuluĭ, delegațiĭ secțiunilor I și II, aŭ fost pentru admiterea proiectuluĭ de lege așa cum s'a votat de Adunarea deputaților; iar duoĭ delegațĭ, aĭ secțiunilor III și V, aŭ fost pentru respingerea legeĭ.

Subsemnatul, ales raportor, am onóre a supune deliberăreĭ D-vóstre hotărîrea comitetuluĭ spre a decide cum vețĭ crede de cuviință.

Raportor, *T. Rafael.*

LEGE

Art. unic. — Se acordă D-neĭ Matilda Hotineanu o pensiune viageră de 200 leĭ pe lună din casa Statuluĭ, reversibilă asupra minorilor sěĭ fiĭ până la majoritate.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 14 Februarie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* și *opt* voturĭ, contra a *duoĕ-ḑecĭ* și *patru*.

Președinte, general G. Manu.

(L. S. A. D.)

Secretar, *G. Voinescu-Boldur.*

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuțiunea generală e deschisă.

—Ne cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, se pune la vot luarea în considerațiune și se priimesce.

— Se pune la vot cu bile proiectul de lege în total.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ	51
Majoritate regulamentară	32
Bile albe	31
Bile negre	20

Votul este nul și se amână pentru sesiunea viitóre, conform regulamentuluĭ.

Acum trecem la proiectul de lege prin care se acordă o pensiune D-neĭ Maria Valy.

— *D. raportor, I. Plesnilă*, dă citire următoruluĭ raport și proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Comitetul delegaților de secțiunĭ, compus din D-niĭ:
N. Gussi pentru secția I:
I. Tătăranu " " II;
C. I. Budișteanu " " III;
C. Ienescu " " V, și subsemnatul pentru secțiunea IV, întrunindu-se, în absența D-luĭ delegat al secțieĭ II, în ḑiua de 9 Martie 1894, a luat în desbatere proiectul de lege din inițiativa Adunăreĭ deputaților, votat și adoptat de dênsa în ședința de la 12 Februarie 1894, relativ la acordarea unuĭ ajutor viager de 200 leĭ pe lună věduveĭ Maria George Valy, reversibilă asupra minórelor sale fiice până la majoritate. Comitetul delegaților de secțiunĭ, ca și secțiunile D-vóstre, a admis în unanimitate acest proiect de lege, însărcinându-mě a vě referi.

Domnilor senatorĭ,

Defunctul George Valy a servit 14 anĭ ca profesor de gimnasiŭ, primind, pe o parte din aceștĭ anĭ, salariul din casele județelor; iar pentru o parte din aniĭ servițĭ din casa Statuluĭ, în cât, neîntrunind numěrul de 10 anĭ servițĭ la Stat spre a 'șĭ putea regula dreptul sěŭ la pensiune, familia, compusă din soția sa și 4 copile, a rěmas fără nicĭ un miḑloc de existență.

Față cu aceste împregiurărĭ și serviciĭ aduse Statuluĭ de defunctul George Valy, ca profesor, avĕnd scrisă și o geografie adoptată de minister ca carte didactică;

Comitetul a admis acéstă propunere, rugându-vě să bine-voițĭ a vota următórea lege.

Raportor, I. PLESNILĂ.

LEGE

Art. unic.—Se acordă věduveĭ Maria George Valy un ajutor viager de 200 leĭ pe lună, reversibil asupra minórelor sale fiice până la majoritate.

Acéstă pensiune se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 12 Februarie 1894, și s'a adoptat cu majoritate de *patru-ḑecĭ* și *șépte* voturĭ, contra a *treĭ-spre-ḑece.*

Președinte, GENERAL G. MANU.

(L. S. A. D.)

Secretar, *C. C. Deșliu.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

—Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot legea în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	49
Majoritate de duoĕ treimĭ	32
Bile albe	29
Bile negre	20

Votul este nul.

—*D. ministru de externe, Al. Lahovari*, dă citire Mesagiilor regale în alăturare cu următórele proiecte de lege:

1) Proiectul pentru autorisarea ministeruluĭ domeniilor a céda comuneĭ urbane Focşanĭ o porţiune de pădure;

2) Idem pentru modificarea de circumscripţiunĭ rurale în judeţul Fălciŭ;

3) Relativ la iluminarea oraşuluĭ Craiova cu electricitate;

4) Pentru autorisarea comuneĭ Bucurescĭ de a încheia o nouă concesiune cu actuala societate de gaz;

5) Relativ la strămutarea comuneĭ Bradetul din judeţul Suceava;

6) Proiectul relativ la taxa de transmitere.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Se vor tipări şi împărţi la secţiunĭ.

— *D. raportor, G. Beldiman*, dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege prin care se acordă un ajutor viager de 250 leĭ lunar D-neĭ Anastasia F. Protopopescu, soţia defunctuluĭ Filipache Protopopescu, fost comisar-inspector pe lângă prefectura poliţieĭ Capitaleĭ, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.185 de la 19 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, tóte 'l-aŭ admis în unanimitate, şi aŭ numit delegaţĭ:

Secţiunea I pe D. C. Urdăreanu;
" II " " Th. Lerescu;
" III " " P. Millo;
" IV " " N. Lămotescu, şi
" V " subsemnatul, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 22 Martie 1894, s'a constituit în comitet al delegaţilor sub preşedinţa D-luĭ C. Urdăreanu, şi luând din noŭ în cercetare sus ḑisul proiect de lege, 'l-a admis pe considerantele următóre:

D. Filipache Protopopescu, comisar-inspector clasa II pe lângă prefectura poliţieĭ Capitaleĭ, încetând din viéţă în urma rănilor primite cu ocasiunea urmărireĭ bandiţilor ce aŭ comis maĭ multe tâlhăriĭ în Capitală, în luna Ianuarie trecut, soţia sa rĕmâne lipsită de miḑlóce. In vederea serviciilor îndelungate aduse de numitul, care a servit Statuluĭ timp de 28 anĭ, soţia sa ar avea dreptul la o pensiune care, fiind neînsemnată, nu 'ĭ-ar putea asigura miḑlócele de existenţă;

Considerând serviciile şi devotamentul D-luĭ Filipache Protopopescu, care a căḑut jertfă în împlinirea datoriilor sale, a supus deliberărilor D-vóstre un proiect de lege prin care se acordă vĕduveĭ soţieĭ numituluĭ Filipache Protopopescu un ajutor viager de 250 leĭ pe lună peste pensiunea ce i se cuvine pentru aniĭ serviţĭ la Stat de defunctul sĕŭ soţ.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, în unanimitatea membrilor presenţĭ, a admis proiectul de lege aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor, şi, prin subsemnatul ales raportor, vĕ rógă să bine-voiţĭ a'l vota şi D-vóstre.

Raportor, G. BELDIMAN.

LEGE

Art. 1.— Se acordă D-neĭ Anastasia F. Protopopescu, soţia defunctuluĭ Filipache Protopopescu, fost comisar-inspector clasa II pe lângă prefectura poliţieĭ Capitaleĭ, un ajutor viager de 250 leĭ pe lună peste suma pensiuneĭ ce i se cuvine pentru aniĭ serviţĭ la Stat de defunctul sĕŭ soţ.

Art. 2. — Acest ajutor se va plăti din casa Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 18 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu unanimitate de *şése-ḑecĭ* şi *treĭ* voturĭ.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *A. Simu*.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

D. preşedinte al consiliuluĭ, L. Catargi: D-lor senatorĭ, vĕ rog să votaţĭ acéstă pensiune care se dă vĕduveĭ nenorocituluĭ inspector de poliţie care în exerciţiul funcţiuneĭ sale a fost ucis deunăḑĭ de hoţĭ, şi a lăsat femeea cu maĭ multĭ copiĭ fără miḑlóce de traiŭ. (Aprobărĭ).

— Se pune la vot luarea în consideraţie a legeĭ, şi se priimesce.

— Se citesce art. 1 şi 2 şi, punêndu-se la vot succesiv, se priimesc fără discuţiune.

— Se pune la vot cu bile legea în total.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	66
Majoritate regulamentară	44
Bile albe	61
Bile negre	5

Senatul a adoptat legea. (Aplause).

Acum avem la ordinea ḑileĭ pensiunea D-neĭ Felicia A. Aslan.

— *D. colonel Teleman* dă citire următoruluĭ raport şi proiect de lege:

Domnilor senatorĭ,

Proiectul de lege prin care se acordă D-neĭ Felicia Alecu Aslan o pensiune viageră de 300 leĭ pe lună, votat şi adoptat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie 1894 şi adus în deliberarea Senatuluĭ cu Mesagiul regal No. 1.019 de la 10 Martie 1894, secţiunile D-vóstre, luându'l în cercetare, secţiunile I şi V 'l-aŭ admis în unanimitate, secţiunea II 'l-a admis reducênd suma la 200 leĭ lunar, secţiunea III 'l-a admis cu majoritate, şi secţiunea IV 'l-a respins, şi aŭ numit delegaţi:

Secţiunea I pe D. N. Sibiceanu;
» II » » Th. Rafael;
» IV » » Maior N. Lămotescu;
» V » P. S. S. Episcopul de Huşi, şi
» III pe subsemnatul, carĭ, întrunindu-se în ḑiua de 19 Martie 1894, s'aŭ constituit în comitet al delegaţilor, sub preşedinţa P. S. S. Episcopul de Huşi, şi luând din noŭ în cercetare susḑisul proiect de lege, 'l-a admis în majoritate de 4 membri, fiind contra D. delegat al secţiuneĭ IV.

Majoritatea comitetuluĭ delegaţilor 'l-a admis pe considerantele următóre:

In anul 1881 D-na Felicia Aslan, vĕduva repausatuluĭ Alecu Ceaur Aslan, prin petiţiunile adresate onor. Adunărĭ, înregistrate la No. 1.404 din 1881 şi 331 din 1881, a solicitat să se ia în desbatere proiectul de lege, votat la anul 1875, prin care se acorda soţuluĭ sĕŭ, atuncĭ în viéţă, o pensiune de treĭ sute leĭ pe lună, drept recompensă serviciilor ce a făcut ţereĭ, care proiect a fost respins de Senat, cerênd ca acea pensiune să se transmită pe séma sa, fiind rĕmasă cu desĕvîrşire fără miḑlóce de existenţă.

D-sa a amintit că în ultimul resbel a avut treĭ fiĭ sub drapel, şi areco copilă minoră, căreia nu 'ĭ póte da educaţiunea ce i se cuvine, fiind cu totul lipsită de miḑlócele neesare.

Comisiunea de petiţiunĭ a Adunăreĭ deputaţilor, luând în examinare cererea D-neĭ Aslan, în şedinţa de la 4 Februarie 1884, a admis următórea conclusiune:

»Se recomandă onor. guvern ca să vină cu un proiect de lege prin care să se acorde o pensiune vĕduveĭ D-na Felicia Alecu Aslan«.

D. ministru de finance, spre a se conforma aceleĭ decisiunĭ, care încă nu s'a putut aduce la îndeplinire, a format alăturatul proiect de lege pentru acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de leĭ treĭ sute pe lună D-neĭ Felicia Alecu Aslan, pe care vĕ rog să bine-voiţĭ a 'l încuviinţa.

Pentru aceste motive, comitetul delegaţilor, în majoritate de 4 membri, a admis legea aşa cum s'a votat de Adunarea deputaţilor, şi vĕ rógă, prin subsemnatul raportor, să bine-voiţĭ a o vota şi D-vóstre.

Raportor, G. TAMARA.

LEGE

Art. unic.—Se acordă D-neĭ Felicia Alecu Aslan o pensiune viageră de leĭ 300 pe lună.

Acéstă pensiune se va plăti din tesaurul public şi va figura în budgetul anual al Statuluĭ.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaţilor în şedinţa de la 5 Martie anul 1894, şi s'a adoptat cu majoritate de *cincĭ-ḑecĭ* şi *nuoĕ* voturĭ, contra a *patru*.

Preşedinte, GENERAL G. MANU.
(L. S. A. D.)

Secretar, *C. G. Costa-Foru.*

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Discuţiunea generală este deschisă.

— Ne cerênd nimenĭ cuvêntul, se pune la vot luarea în consideraţiune, şi se priimesce.

— Se pune la vot proiectul de lege în total cu bile.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: D-lor senatorĭ, sunt 5 ore, şi dupe regulament sunt dator să consult Senatul dacă se prelungesce şedinţa.

— Se pune la vot prelungirea şedinţeĭ, şi se respinge.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Atuncĭ, D-lor, vom termina cu acest vot.

Iată resultatul votuluĭ dat asupra proiectuluĭ de lege prin care se acordă o pensiune de 300 leĭ pe lună D-neĭ Felicia Aslan:

Votanţĭ	60
Majoritate de 2 treimĭ	40
Bile albe	36
Bile negre	24

Conform cu regulamentul Senatuluĭ, art. 109 aliniatul IV-lea, acest vot trebue considerat ca respingere a pensiuneĭ.

D. Gr. Sturdza: Cer cuvêntul.

D. preşedinte, G. Gr. Cantacuzino: Onor. D. Gr. Sturdza care cere cuvêntul să 'mĭ permită să 'ĭ citesc acest articol, care ḑice următórele:

Maĭ ânteiŭ iată ce ḑice art. 108 din regulament:

Art. 108. »Orĭ-ce cererĭ de recompensă naţională, de ajutóre viagere şi pensiunĭ sub orĭ-ce denumire, provenind din iniţiativa guvernuluĭ, a unuia saŭ maĭ mulţĭ membri din Parlament, dupe ce se vor citi în şedinţă publică, se vor trimite în examinarea secţiunilor.«

»Asemenea cererĭ nu se pot priimi de Senat de cât *cu duoĕ treimĭ* a voturilor exprimate.«

Iar aliniatul al IV-lea al art. 109 ḑice următórele:

»Dacă resultatul votuluĭ de duoĕ treimĭ cerut de art. 108 şi 109 nu întrunesce 32 voturĭ pentru priimire, saŭ 32 pentru respin-

gere, votarea se va face din noŭ la începutul ședinței viitóre.«

In specia de față, de și proiectul a întrunit maĭ mult de cât 32 voturĭ, adică 36 pentru, dar nu a ajuns la majoritatea *de duoĕ treimĭ* cerute de regulament, adică la 40 voturĭ pentru admitere, prin urmare, proiectul de lege a fost respins.

D. Gr. Sturdza: Cer cuvêntul asupra regulamentuluĭ.

Vocĭ: Nu s'a prelungit ședința, nu maĭ puteți vorbi.

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: De óre-ce Senatul a votat contra prelungireĭ ședințeĭ, nu puteți avea cuvêntul.

— *D. ministru de externe, Al. Lahovari,* dă citire următoruluĭ Mesagiŭ regal pentru închiderea sesiuneĭ Corpurilor legiuitóre:

» *Domnilor senatorĭ,*

» Inchiḑênd astăḑĭ a treia sesiune » a acesteĭ legislaturĭ, vĕ mulțumesc » de activitatea rodnică ce ațĭ depus » spre a conduce cu un pas maĭ departe opera legislativă ce v'a supus guvernul Meŭ, pentru îmbunătățirea diferitelor ramurĭ ale » administrațiuneĭ publice.

» Votând, cu o lună înainte de » aplicarea luĭ, un budget echilibrat » numaĭ cu miḑlóce normale, fără » adaos de imposite saŭ resurse extraordinare, ațĭ desĕvîrșit programul îndreptăreĭ financelor nóstre, » urmat cu înțelepcĭune și stăruință » de șése anĭ necurmat.

» Acéstă politică a priimit încuragĭarea și rĕsplata eĭ prin » constatarea, la finele exercițiuluĭ » 1892—1893, a unuĭ excedent de » 24 milióne, fapt unic în analele » nóstre financiare. Intrebuințarea » acestuĭ excedent s'a făcut ast-fel » în cât, pe de o parte, ne a scutit » de a mări datoria publică cu » 11.000.000 aprópe; iar pe de altă » parte a făcut să dispară o ultimă » anomalie din budgetele nóstre.

» Legea pentru o bancă agricolă este destinată a ajuta clasa atât de însemnată a proprietarilor și arendașilor, cărora le va pune la îndemână un credit maĭ eftin, ceea ce le este atât de necesar, în vedere, maĭ cu sémă, a crizeĭ de prețurĭ de care suferă producțiunea agricolă în lumea întrégă.

» Tot pentru a ajuta și a sprijini agricultura nóstră, acest principal isvor al avuțieĭ naționale, ațĭ votat tratatele de comerciŭ cu Germania, cu Austro-Ungaria, cu Belgia, adică cu cele treĭ țĕrĭ carĭ, dupe Englitera, țin » primul rang în comerciul nostru » exterior. Prin aceste tratate ne » am asigurat pe acele têrgurĭ egalitatea de taxe vamale pentru tóte » produsele nóstre; prin acel cu » Germania, maĭ cu sémă, am dobêndit chiar fixitatea și consolidarea lor pe un timp îndelungat. In » schimbul unuĭ asemenea beneficiŭ » n'am sacrificat nimic din taxele » tarifuluĭ nostru, destinate a încuragĭa și a apăra industria nóstră » născêndă.

» Din proiectele rĕmase nesĕvîrșite din sesiunea trecută, D-vóstre, prin votarea legilor județiane » și comunale, ațĭ completat opera » reformeĭ administrative; prin » votarea legeĭ jŭdecătoriilor de » ocóle ațĭ desĕvîrșit asemenea reforma nóstră judecătorescă, începută în sesiunile trecute, prin » importantele legĭ carĭ aŭ organisat magistratura de la curțĭ și » tribunale, și aŭ introdus principiul inamovibilitățeĭ. In sesiunea actuală v'ațĭ ocupat de acea tréptă judecătorescă care, cercetând afacerile maĭ micĭ, totușĭ » are, pentru majoritatea populațiuneĭ nóstre, o importanță de căpetenie prin numerósele interese ce » le regulézǎ.

» Legea organisăreĭ ministeruluĭ » de externe; legea prin care se reformézǎ corpul technic de lângă » ministerul lucrărilor publice; maĭ » multe legĭ ale ministeruluĭ domenielor vor aduce asemenea simțite » îmbunătățirĭ, în treĭ ramurĭ însemnate ale administrațiuneĭ țĕreĭ.

» Prin creditele ce le ațĭ acordat, » pe lângă cele atât de importante » votate din sesiunile trecute, pentru continuarea rețeleĭ nóstre de » căĭ ferate, pentru restaurarea saŭ » ridicarea din noŭ a monumentelor nóstre bisericescĭ și a institutelor de cultură, ațĭ dat un noŭ » avênt acestuĭ curent de civilisațiune pe tóte căile, în care România a intrat de un sfert de secol » încóce, și pe care merge cu pașĭ » așa repeḑĭ și sigurĭ, în cât 'șĭ a » atras stima și încrederea tutulor » națiunilor Europeĭ.

» Armata nóstră, pentru care s'a » făcut atât în sesiunile trecute, n'a » rĕmas uĭtată nicĭ în sesiunea actuală.

» Legea pentru sporul de lefĭ al » căpitanilor și maiorilor rĕspunde » dorințeĭ tutulor de a îmbunătăți » sórta unor oficierĭ demnĭ de solicitudinea țĕreĭ. Dorința acésta legitimă trebue, însă, mărginită prin » grija de a nu aduce o sdruncinare » în echilibrarea budgetelor nóstre.

» Reforma coduluĭ de justiție militară rĕspunde maĭ bine modificărilor din urmă introduse în organisarea armateĭ nóstre. Prin îndeplinirea, însă, a câtor-va lipse, » s'aŭ luat mĕsurĭ pentru a se întări disciplina, acea virtute care » este cea d'ântêiŭ a unuĭ oștean, și » fără de care cele-alte, în loc de a » fi o forță, devin o slăbicĭune și o » primejdie națională.

» Opereĭ legislative fecunde a acestor treĭ sesiunĭ trebue să urmeze acum opera tot atât, dacă » nu și maĭ importantă, a aplicăreĭ » în fapt a acestor legĭ. Trebue ca » unele din ele, maĭ cu sémă, să intre cu încetul în moravurile populațiuneĭ nóstre, care va prețui » maĭ târḑiŭ înțelepcĭunea și folósele lor.

» Pentru acésta, guvernul simte » necesitatea uneĭ activitățĭ stăruitóre și neîmpedicată de alt-fel de » ocupațiunĭ.

» *Domnilor senatorĭ,*

» Lucrarea D-vóstre din sesiunea » actuală, fără a fi încă completă, » este însemnată și bine-făcĕtóre. » Puteți, dar, să vĕ întórceți în căminurile D-vóstre cu consciința » că v'ațĭ împlinit cu prisos datoria, » și că, mulțumită munceĭ D-vóstre, » țéra nóstră iubită a făcut încă un » pas pe calea fără hotar a progresuluĭ.

» In numele Meŭ și al țĕreĭ vĕ » mulțumesc.

» Eŭ declar închisă sesiunea actuală a Corpurilor legiuitóre.«

CAROL

Președintele consiliuluĭ ministrilor, ministru de interne și ad interim la resbel, **L. Catargi.**

Ministru agricultureĭ, industrieĭ, comerciuluĭ și domenielor, **P. P. Carp.**

Ministru afacerilor străine, **Al. Lahovari.**

Ministru de finance, **M. Germani.**

Ministru de justiție, **Al. Marghiloman.**

Ministru lucrărilor publice, **C. Olănescu.**

Ministru cultelor și al instrucțiuneĭ publice, **Take Ionescu.**

No. 1.270 și 1.271.
24 Martie 1894
Bucurescĭ.

(D-niĭ senatorĭ aplaudă în maĭ multe rêndurĭ citirea Mesagiuluĭ regal).

D. președinte, G. Gr. Cantacuzino: Ședința este ridicată.

PREŞEDINŢA SENATULUI

Tabloŭ de lucrările Senatuluĭ pe timpul de la 15 Noembre 1893 şi până la 24 Martie 1894, când s'a închis sesiunea

DATA	NATURA LUCRĂRILOR
1893	
16 Noembre	Alegerea biurouluĭ.
17 »	Tragerea la sorţĭ a secţiunilor.
» »	» » » » comisiuneĭ de verificare.
» »	» » » » » » indigenate.
» »	Alegerea comisiuneĭ de petiţiunĭ.
» »	» » însărcinată cu redactarea rĕspunsuluĭ la Mesagiul Tronuluĭ.
18 »	Alegerea a treĭ membri în comitetul de priveghiare al caseĭ de depunerĭ şi consemnaţiunĭ.
» »	Alegerea unuĭ membru la casa obligaţiunilor rurale.
» »	» » » » » dotaţiuneĭ ósteĭ.
19 »	Votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ recompense naţionale de 1.000 leĭ pe lună D-luĭ Nicolae Blaremberg.
» »	Verificarea şi validarea titlurilor D-luĭ senator C. Daniilescu, alesul colegiuluĭ I de Gorj.
20 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea drepturilor de cetăţian român D-luĭ Alexandru Iteanu, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la recunóscerea drepturilor de cetăţian român D-luĭ Grigore Tabacar, român din Bucovina.
» »	Idem relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ George Ul. Negroponte.
» »	Idem a D-luĭ Pavel Negreanu.
» »	Idem relativ la recunóscerea drepturilor de cetăţian român D-luĭ Andreiŭ Munteanu, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Petre Atanasovicĭ.
22 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 30 leĭ pe lună locuitoruluĭ Ión Buican.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Tecuciŭ de a contracta un împrumut de 298.900 leĭ.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea consiliuluĭ judeţuluĭ Dâmboviţa de a contracta un împrumut de 120.000 leĭ pentru construcţiunĭ de casărmĭ.
23 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege, provenit din iniţiativa parlamentară, relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 300 leĭ pe lună D-neĭ Honorina Rizu.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la creearea de scóle de către judeţe şi comune.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea convenţiuneĭ pentru reprimarea falselor indicaţiunĭ asupra provenințeĭ mărfurilor, încheiată între România şi Marea-Britanie.
24 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea tratatuluĭ de extradaţiune între România şi Marea-Britanie.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Ştefan Stan Blebea, român din Transilvania.
25 »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Vasile C. Corneanu, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ I. Trifănescu, român din Galaţĭ.
» »	Idem relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ión Stoicovitz.
1893	
25 Noembre	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Mihail I. Nicolau, român din Macedonia.
26 »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Nicolau Năsturel, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Anton Zissu, român din Macedonia.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Constantin R. Iliescu.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Ion Urse Şeitan, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Emil Pop, român din Transilvania.
27 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Carol Varo.
» »	Discuţiunea şi votarea pentru luarea în consideraţiune a proiectuluĭ de lege, din iniţiativa parlamentară, relativ la vîndarea vitelor.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Eduard Iosefi.
27, 29 şi 30 Noembre 1 şi 2 Decem.	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de rĕspuns la Mesagiul Tronuluĭ.
3 Decembre	Alegerea comisiuneĭ ad hoc care să transforme în proiect de lege propunerea, din iniţiativă parlamentară, privitóre la vîndarea de vite.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Iosif Reutzki, român din Bucovina.
3 şi 4 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la alienaţĭ.
9 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ George O. Basarabeanu.
10 »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Dimitrie Erimia, român din Transilvania.
9, 11, 13, 14, 15 şi 16 Decem.	Discuţiunea şi votarea modificărilor aduse regulamentuluĭ Senatuluĭ.
16 Decembre	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Vl. Laurentziu, român din Bucovina.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Costi Marcu Fléşcă, român din Macedonia.
» »	Idem relativ la împămêntenirea D-luĭ Henri Iurim, avĕnd stagiul împlinit.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Valeriu Roşculetz, român din Transilvania.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Sigmund Ştefan Dobrovsky, român din Bucovina.
» »	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ George Radu Munteanu, român din Transilvania.
» »	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ricard Franasovitz.

DATA	NATURA LUCRARILOR
17 Decembre	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Efta Tanasievitz.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ C. C. Steriu.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ M. Barbu din comuna Bêrlad.
" "	Idem relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ G. G. Verona.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Stroie I. Beloiu, român din Transilvania.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Panait Manolescu, român din Transilvania.
" "	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Gustav Iulius Vondori.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ August Crainic, român din Transilvania.
" "	Idem relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Nicolaie I. Ţigoiu, român din Transilvania.
" "	Idem relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ farmacist George Eiven.
18 " şedinţă de ḑi şi de nópte	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la modificarea unor disposiţiunĭ din tarifa generală a drepturilor de vamă.
20 Decembre şedinţă de ḑi şi de nópte	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea tratatuluĭ de comerciŭ încheiat între România şi imperiul german.
17 Ianuarie	Discuţiunea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ G. I. Negrescu Recte Căciulescu, român din Transilvania.
" "	Idem a D-luĭ Iuliu Blasian, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Francisc I. Winkler.
18 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Vasile Bediţeanu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Matheas Neuvirh.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ión Porubschi.
" "	Validarea alegereĭ de senator a D-luĭ Dr. I. I. Miculescu, alesul colegiuluĭ II de Argeş.
20 "	Luarea în consideraţiune a propunereĭ de proiect de lege a D-luĭ senator Al. Vilner, relativă la rĕscumpĕrarea besmanuluĭ şi a drepturilor de propinaţie din tóte têrgurile.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Naum Constantinescu, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Alexandru Vrany.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Dionisie Constantinescu, român din Macedonia.

DATA	NATURA LUCRARILOR
20 Ianuarie	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Alexandru Deladecima.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ernest Balif.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ivanovicĭ R. Stoian.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Andreiŭ Katzaiti.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ George Anagnostachie.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Vechi Lucio.
21 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Niculae Constantinescu, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ George Miteanu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Niculaie Duma, român din Macedonia.
" "	Validarea alegereĭ de senator a colegiuluĭ I de Tutova în persóna D-luĭ colonel Constantin Vrabie.
" "	Validarea alegereĭ de senator a colegiuluĭ II de Gorj în persóna D-luĭ general Horbatschi.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la ridicarea la rangul de vămĭ principale a patru din actualele sucursale vamale.
22 "	Votarea conclusiunilor raportuluĭ comisiuneĭ ad-hoc relativ la proiectul de lege din iniţiativa Senatuluĭ pentru vîndarea vitelor.
24 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la cedarea, fără plată, societăţeĭ pentru învĕţătura poporuluĭ român a unuĭ loc, proprietatea comuneĭ Bucurescĭ.
"	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ domenielor de a da în întreprindere, prin licitaţiune publică saŭ pe cale de concesiune, exploatarea staţiunilor balneare ale Statuluĭ.
" "	Validarea alegereĭ de senator a colegiuluĭ al II-lea de Romanaţi în persóna D-luĭ Quintescu.
"	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Hârşova de a ceda, fără plată, regieĭ monopolurilor Statuluĭ, un loc pentru a se construi pe dênsul o magazie pentru sare.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la scutirea D-luĭ Ilie Hagi Sandu, din Têrgovişte, de plata unuĭ rest de leĭ 3.803 ce datoréză Statuluĭ.
25 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea convenţiuneĭ cu proprietarul têrguluĭ Săveni.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea Statuluĭ d'a primi din partea comunităţeĭ monastireĭ Cocoş, din judeţul Tulcea, moşia Zogova.

DATA	NATURA LUCRĂRILOR
25 Ianuarie	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la modificarea art. 1 din legea pentru vîndarea în loturĭ la Călimănescĭ, Căciulata, Lacu-Sărat şi Govora
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la cedarea de către Stat în proprietatea judeţuluĭ Roman a loculuĭ cu grădina pe care a fost clădită fosta casă a proprietăţeĭ moşieĭ Sabaoni.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comunelor Têrgu-Suliţa, Cara-Chioi din judeţele Botoşanĭ şi Constanţa şi a comuneĭ Babadag din judeţul Tulcea de a ceda, în mod gratuit, Statuluĭ, terenurile aprobate de consiliile acelor comune.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege prin care ministerul domenielor este autorisat a ceda ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuneĭ publice un parchet din moşia Oslobeni, judeţul Neamţu, pentru instalarea uneĭ a treia scóle în comuna Boldesci-Precista.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Giurgiu de a ceda, în mod gratuit, judeţuluĭ Vlaşca, locul ales de administraţiunea resbeluluĭ spre a servi la construcţiunĭ de casărmĭ.
26 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Dimitrie Ruja, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea amendamentelor propuse de Adunarea deputaţilor la proiectul de lege (votat de Senat) relativ la organisarea ministeruluĭ afacerilor străine.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Paul Spreer.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Leon Aldon, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Dimitrie Ioanid, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Vilhelm Humpel.
28 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Francisc Pohl.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea D-luĭ Carol Konya, avênd stagiul împlinit.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Dimitrie G. Ducopolu, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Berman G. Iluţă.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Virgiliu Burhord.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Damian Dimitriu, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român a D-luĭ Niculae P. Niculescu, român din Transilvania.
29 Ianuarie	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Grigore M. Grozovicĭ.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Constantin C. Panţu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relaliv la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Teodor Ţepeneanu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Hariton Ghionţu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Ilie Ioanidi, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea, cu dispensa de stagiŭ, a D-luĭ Iorgu Herdan.
" "	Votarea conclusiunilor raportuluĭ comisiuneĭ de socotelĭ a Senatuluĭ relativ la aprobarea cheltuelilor chestureĭ pe timp de la 15 Noembre 1892 până la 15 Noembre 1893, atât în ce privesce materialul cât şi diurnele D-lor senatorĭ.
3 Februarie	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Aurel H. Ernescu.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la modificarea art. 3 din legea de la 23 Maiŭ 1892, pentru înfiinţarea şi exploatarea instalaţiunilor telefonice.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la taxele telefonice şi abonamente la convorbirile interurbane.
4 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea unuĭ ajutor viager de 60 leĭ pe lună fostuluĭ sergent-major Tudor Dobre.
" "	Desvoltarea interpelăreĭ D-luĭ senator D. Sturdza relativ la demisiunile din armată a maĭ multor oficierĭ.
5 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 60 leĭ pe lună vĕduveĭ Domnica Burdulescu.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Ion Niculao, român din Macedonia.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ D-luĭ Benigio Giulini.
7 "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ George Bediţeanu, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Ion Droc, român din Transilvania.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităţeĭ de cetăţian român D-luĭ Anton Popovitz, român din Banat.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Gligore Capri.
" "	Discutarea şi votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ I. K. Ioanid.

DATA	NATURA LUCRĂRILOR
8 Februarie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ludovig Dolinschi.
9, 10, 11 și 12 Februarie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la aprobarea tractatuluĭ de comerciŭ dintre România și Austro-Ungaria.
14 Februarie	Desvoltarea interpelăreĭ D-luĭ senator P. S. Aurelian, adresată D-luĭ ministru de interne, relativă la agitațiunile produse în țeră prin aplicarea art. 41 din legea asupra cleruluĭ mirean.
15 "	Desvoltarea interpelăreĭ D-luĭ senator Dimitrie Sturdza, adresată primuluĭ ministru, relativă la pușca cu care s'a înzestrat armata și pentru care nu are încă pulbere.
16 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la organisarea corpuluĭ tecnic al ministeruluĭ lucrărilor publice.
17 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Constantin Perșoiu, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Ión I. Bogdan, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Grigore Ch. Pruncu.
18 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la modificarea unor articole din codul de justiție militară.
19 "	Validarea alegereĭ de senator a colegiuluĭ II de Dolj în persóna principeluĭ Dimitrie Gr. Ghica.
" "	Validarea alegereĭ de senator a colegiuluĭ II de de Fălciŭ în persóna D-luĭ colonel Teliman.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetăția român a D-luĭ Aureliu Miescu, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Ión Coleșiu, român din Transilvania.
21 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Hristache Atanasiu, român din Macedonia.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Victor Delescu.
21, 22 și 23 Februarie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la judecătoriile de pace.
" "	Propunerea din inițiativa parlamentară a D-luĭ senator Garoflid pentru acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 200 leĭ pe lună D-luĭ Ilie Benescu, vechiŭ profesor. Trimiterea la secțiunĭ a acesteĭ propunerĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la transacțiunea închiată între ministerul de justiție și D. N. Cutzarida relativă la lucrările palatuluĭ de justiție din Bucurescĭ.
24 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viageră de 60 leĭ pe lună văduveĭ maioruluĭ N. Buzdugan.
25 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la creditul extraordinar de 1.000.000 pe séma caseĭ de depunerĭ și consemnațiunĭ ca să se facă venit la Stat și 405.841 leĭ, în comptul cheltuelilor pentru lărgirea localuluĭ.
25 Februarie	Discuțiunea amendamentelor propuse de Adunare la proiectul de lege relativ la organisarea consiliilor județiane. Votarea în total a acestuĭ proiect de lege.
" "	Votarea budgetuluĭ de cheltuelile Senatuluĭ pe anul budgetar 1894—95.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Nicolae Tunaru, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Victor Silvian, român din Transilvania.
26 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea guvernuluĭ de a ratifica convențiunea încheiată între România și Belgia.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Eugenie Cioran, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la înființarea de judecătorĭ de instrucțiune pe lângă tribunalele din Dobrogea.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la înființarea uneĭ a duoa secțiune la tribunalul de Mehedințĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetațian român a D-luĭ Mihail Ene, român din Basarabia.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Ilie Butta, român din Macedonia.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Ștefan Stoicovitch.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea D-luĭ Anton Kratochvill, având stagiul împlinit.
3 Martie	Autorisarea Senatuluĭ ca D. senator Athanasiu, representantul colegiuluĭ al II-lea de Romanațĭ, să pótă fi citat și sta în judecată corecțională.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Manole Grigoriu, român din Macedonia.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Vilhelm Groeser.
4 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Frantz Pfanhauser.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Robert Klenk.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Galațĭ să renunțe la suma de 24.525 leĭ, ce 'ĭ se datoréză din taxa asupra căruțașilor.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ Galațĭ de a ceda comitetuluĭ spitaluluĭ »Elisabeta-Dómna-Caritatea-Gălățénă« un teren preprietatea comuneĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calităței de cetățian român a D-luĭ Ilie Bucur, român din Transilvania.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împământenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Vilhelm Aug. Bhein.

DATA	NATURA LUCRĂRILOR
5 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la regularea budgetelor caseĭ dotațieĭ oasteĭ pe exercițiile 1893—1894 și 1894—1895, în ce privesce pensiunile militare de serviciŭ.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la un schimb de terenurĭ din Capitală între ministerul domeniilor, primăria Capitaleĭ și eforia spitalelor civile din Bucurescĭ.
5, 7, 8 și 9 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la înființarea uneĭ băncĭ agricole.
10 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea județuluĭ Covurluiŭ de a ceda Statuluĭ locul și localul actual al tribunaluluĭ, cât și locul alăturat.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea societățeĭ sciințifice și literare din Iașĭ ca persónă morală și juridică.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 80 leĭ pe lună D-neĭ Sevastița Gr. Varta.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de leĭ 6.638.000 pentru terminarea completă a linieĭ ferate Craiova-Calafat și pentru construirea ramureĭ Calafat-Port.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la strĕmutarea comuneĭ rurale Gutu, din județul Mehedințĭ, în cătunul Ghelmegoia.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ Ghica Georgescu, român din Transilvania.
11 „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la scutirea Statuluĭ și comuneĭ Iașĭ de plata taxeĭ de înregistrare asupra prețuluĭ cu care este autorisat Statul a cumpĕra nisce moșiĭ ale comuneĭ Iașĭ.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ N. Poțincu, român din Transilvania.
15 „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Louis Gmendt.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ George Dimitriadi, român din Macedonia.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Fălciŭ de a încheia o convențiune cu epitropia institutuluĭ Bașotă de la Pomârla, pentru cumpĕrarea moșieĭ Fălciu.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea județuluĭ Olt de a contracta, de la casa de depunerĭ, un împrumut de 240.000 leĭ pentru construcțiune de casarmă și un spital.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de 452.000 leĭ, pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice, pentru terminarea completă a linieĭ ferate Focșanĭ-Odobescĭ.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ Ilie Filipescu, român din Basarabia.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățén român a D-luĭ I. Cetățeanu, român din Transilvania.
15 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ Dimitru Hristu Atanasiu, român din Macedonia.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Erhard Wolf.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la împămêntenirea cu dispensă de stagiŭ a D-luĭ Friderik Grimm.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român a D-luĭ Ion Iovă, român din Banat.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la recunóscerea calitățeĭ de cetățian român D-luĭ Leon Balisinovicĭ, român din Bucovina.
16 „	Desvoltarea interpelăreĭ D-luĭ senator Dimitrie Sturdza, adresată președinteluĭ consiliuluĭ de ministri și ministru de interne, cu privire la terorismul deslănțuit de guvern și proclamat ca sistem de guvernămênt.
17 „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la contingentul armateĭ pe anul 1895.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ca Statul să cedeze, în mod gratuit, județuluĭ Brăila un teren pentru clădirea unuĭ local de sub-prefectură.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de leĭ 150.000 pe séma ministeruluĭ domenielor.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Bêrlad a încheia cu foștiĭ accisarĭ, Bercu Vexler, Leiser Kaufman și succesoriĭ defunctuluĭ Iordachie Theohari, transacțiunea votată de consiliul comunal al acesteĭ urbe.
18 „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la convențiunea încheiată cu Rusia pentru corespondența cu tribunalele limitrofe.
„ „	Desvoltarea interpelăreĭ D-luĭ senator Mârzescu, adresată D-luĭ prim ministru, privitóre la alegerile celor duoĭ episcopĭ la eparchiile de Buzĕŭ și Argeș, pe carĭ le declară de ilegal făcute.
19 „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la întrebuințarea excedentuluĭ, în numerariŭ, constatat la închiderea exercițiuluĭ 1892—1893.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la scutirea pe viéță de darea căilor de comunicație a reserviștilor carĭ aŭ luat parte în resbelul din 1877—1878.
19 și 21 Martie	Discutarea și votarea modificărilor introduse de Adunarea deputaților în proiectul de lege, votat de Senat, asupra organisăreĭ comunelor urbane.
21 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la deschiderea unuĭ credit de 9.900.000 leĭ pentru completa terminare a linieĭ ferate Dorohoiŭ-Iașĭ.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la scutirea de plata ratelor datorate către Stat de proprietățile din Dobrogea ale defunctuluĭ Mihail Cogălniceanu.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la restricțiunea dreptuluĭ de întrebuințare al insignelor »Crucea Roșie«.
„ „	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea guvernuluĭ de a bate monetă divisionară de argint în valóre de 5.000.000 leĭ.

DATA	NATURA LUCRĂRILOR
21 Martie	Discutarea și votarea proiectului de lege relativ la autorisarea comunei Bucurescĭ de a contracta un împrumut de 5.000.000 leĭ.
21 și 22 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la desființarea catedreĭ de a duoa clinică chirurgicală de la facultatea din Bucurescĭ și acordarea uneĭ pensiunĭ de 600 leĭ pe lună D-luĭ Dr. Asaky.
22 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ Bucurescĭ să afecteze suma de 929.491 leĭ, rĕmasă neîntrebuințată din împrumutul de 16 milióne leĭ, pentru acoperirea deficitelor exercițiilor 1891/1892 și 1892/1893, și pentru rest să contracteze de la casa de depunerĭ și consemnațiunĭ un împrumut de 750.000 leĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Craiova de a contracta un împrumut de la casa de depunerĭ de 1.500.000 leĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viageră de 150 leĭ pe lună D-neĭ Sevastița Timoni.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ recompense de 300 leĭ pe lună D-luĭ George Marian.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea unuĭ credit extraordinar de 7.190.000 leĭ pe séma ministeruluĭ cultelor și instrucțiuneĭ publice pentru clădirĭ școlare și altele.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ cultelor să cedeze epitropieĭ spitalelor S-tuluĭ Spiridon, casa cu locul sĕŭ, unde actualmente se află școla de bele-arte din Iașĭ, pentru a servi la instalarea clinicelor facultățeĭ de medicină.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea guvernuluĭ de a da suma totală de leĭ 200.000 județelor: Bacăŭ, Botoșanĭ, Constanța, Dâmbovița, Dorohoiŭ, Ialomița, Iașĭ, Ilfov, Muscel, Neamțu, Prahova, Romanațĭ, Tecuciŭ, Teleorman și Tulcea pentru construcțiunĭ de spitale rurale în aceste județe.
23 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ domeniilor ca, din creditul de 300.000 leĭ, deschis pentru construcțiunea stabilimentelor de la Lacul-Sărat, să întrebuințeze leĭ 160.000 pentru completarea lucrărilor la stațiunea balneară Govora.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la sporirea cu 58.674 leĭ a fonduluĭ de leĭ 216.807, constituit pentru întêmpinarea cheltuelilor de împădurirea nisipurilor și a moșiilor reservate în acest scop.
23 Martie	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ domeniilor să plătéscă luĭ Nusret-Pașa o sumă de 120.000 leĭ ca despăgubire pentru nisce case și prăvăliĭ din orașul Tulcea.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea ministeruluĭ domeniilor de a încheia o transacțiune cu moștenitoriĭ defuncților Enache și Zoe Dimitrescu.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la modificarea unor articole din codul de justiție militară, votat de Senat și amendat de Adunarea deputaților.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la deschiderea unuĭ credit extraordinar de 1.800.000 leĭ pe séma ministeruluĭ lucrărilor publice pentru completa terminare a găreĭ frontarieĭ de la Burdujenĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la pensiunile și ajutórele ce se acord militarilor rĕmașĭ infirmĭ în timp de rĕsboiŭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Râmnicu-Sărat să contracteze un împrumut de 1.082.000 leĭ.
23 și 24 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la admiterea de personal auxiliar în corpul telegrafo-postal.
24 "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea comuneĭ urbane Galațĭ să cedeze în mod gratuit Statuluĭ un loc pentru construirea în acel oraș a unuĭ penitenciar central.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la sporirea soldelor maiorilor și căpitanilor.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la propunerea D-lor Langeveld Schram, Watson și Joncl. de a face încercărĭ de desacare în insula S-tu George pe comptul lor și în cas de reușită să fie despăgubițĭ cu suma de 400.000 leĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la autorisarea consiliuluĭ general al județuluĭ Râmnicu-Sărat să contracteze un împrumut de 400.000 leĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ de 60 leĭ pe lună luĭ Toma Adam, fost ușier la Adunarea deputaților în timp de 23 anĭ și 5 lunĭ.
" "	Discutarea și votarea proiectuluĭ de lege relativ la acordarea uneĭ pensiunĭ viagere de 250 leĭ pe lună vĕduveĭ Anastasia Filipache Protopopescu.

RECAPITULAȚIE

89 legĭ.	7 verificărĭ.
114 indigenate.	4 propunerĭ.
5 interpelărĭ.	15 diverse.

IMPRIMERIA STATULUI. DIRECTOR GENERAL, EUGEN BALȘ.

Rest 1-3

